Liber Cronicarum.

ANNO DOMINI 1543

Sibille xxxvj
Sibilla Erithea L vij

Ordo sctorum martirum
Vitus et pantaleon C xxv
Sebastianus et Lucia
Erasmus Cosmas et damianus
Georgius et Cristoferus C xxv
Sancti kilianus Colonatus
et Tothnanus C L xij

Regna
Regnum Bohemorum initium sumpsit xxiiij
Jerosolima xvij
Noe xvj

Creatio Adam et Eve
folio v et vij

Jerosolima xvij
Turris Babel xviij
Ninive xx
Sodoma et Gomorra xxj
Memphis vel Cayrum xxij
Treveris xxiij
damascus xxiiij
Babilonia xxv
Rhodus xxvij
Athene vel Athenea xxviij
Lacedemonia xxix
Thebeas xxxv
Corinthus xxxiiij
Troya xxxvj
Parisius xxxix
Maguntia xl
Carthago xlj ibidem circulus dna ad circulos
Neapolis xlij
Venetie xliij
Padua xlv
Anglia insula xlvj
Templum Salomonis xlviij
Perusia xlix
Jericho l
Aquileya lj
Tarvisium lij
Roma lviij
Genua lix
Massilia lxj
Bononia lxij
Bisantium lxiij Ibidem detentio Sedechie et excecatio a Nabuchodonosor et Jerosolime destructio
destructio Babilon per darium et Cirum reges persarum lxv
Verona lxviij
Tolosa lxxij
Mediolanum
Papia lxxiiij
Alexandria lxxviij
Sena lxxx
Mantua lxxxiiij
Florentia lxxvij
Lugdunum Lion lxxxviij
Colonia xcj
Augusta xcij
Ratisbona xcviij
Vienna Pannonie xcix
Nuremberga C
Metis Cxj
Tiburtina Cxiij
Aurelian sive Gebenna Cxxij
Constantinopolis Cxxx
Buda Cxxxix
Argentina Cxl
Ravenna Cxlij
Salzburga alias Saltzburg hic sunt Episcopi Salzburgensis qui dicuntur
Salezburga Cliiij
Erfordia Clvij
Ferraria Clix
Herbipolis Clx
Cistet Clxij
Bamberga Clxxv
Madeburga Clxxx alias In almania
Augusta et Aquisgranum Clxxxv aquisgranum vocatur Aachs
Ulma CxCl
Nitea CxCv
Patavia CC
Dannata CCx
Monacum CC
Praga CCxxx
Bressla sive wratislauia CCxxxiiij
Constantia CCxlj
Basilea CCxliij
Constantinopolis expugnatio a Thurcis CCxlix
Sabatz CClij
Tempestas ingens et mandata in Constantinopolim CClvij
Antixpus CClxiij
dies judicij CClxvj

Nativitas cristi
Passio Cristi xcvj

Machometus
Clij

Francus
Anthenus
Helena xxxviij
hector
paris

Hartman Schedel Historia
edita Anno 1493

Annunciatio Marie virginis xcv
Nativitas Cristi
passio Cristi xcvj
Veronica xcvij
Assumptio et Coronatio glorise virginis marie Cvij

Si apud pregnantem labia fuerint rubea
pariet masculum si pallida femellam
Si mamilla dextra fuerit maior quam sinistra
nascetur masculus si sinistra grossior
[illegible]

Adam fuit [illegible] folio ix

Liber de fabrica mundi sex dierum et
[illegible]

[illegible]

Sancta walpurgis [illegible]

Clericus lxxxj
Valerius xciiij

Marsebing [illegible]

Sibille xxxvi
Sibilla Eritrea lvii

Creatio Adam et Eve
folio v et vii

Machometus
clii

Priamus
Achilles
Helena xxxvii
Hector
Paris

~~Chronica totius mundi~~
~~cum imaginibus Sylvii.~~

Hartman Schedel Historia
edita Anno 149[illegible]

Hartman Schedel Historia
edita Anno 1493

Annunciatio Marie virginis xcv
Natiuitas Cristi
passio Cristi xcvi

Veronica xcvii

Assumptio et Coronatio gloriose virginis Marie cvii

Si apud pregnantem labia fuerint rubea
pariet masculum si pallida femellam
Si mamilla dextra fuerit maior quam sinistra
nascetur masculus si sinistra grossior
fuit quam dextra femella nascetur. [illegible]
[illegible] de mamilla in aquam positum
si tendit in fundum masculum [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] quam hunc [illegible] filium gestat

Adam fuit [illegible] folio ix

Liber de fabrica mundi sex dierum et septem etatum.

[illegible]

Sancta walpurgis [illegible]

[illegible] Decius lxxxvi
Valerius xciii

Regna

Regnum Bohemorum initium sumpsit xxiiii
Jerosolima xvii
Noe xvi

Jerosolima xvii
Turris Babel xviii
Niniue xx
Sodoma et Gomorra xxi
Memphis vel Cayrum xxii [illegible]
Treverus xxiii
Damascus xxiiii
Babilonia xxv
Rhodus xxvii
Athene vel Athenea xxviii
Lacedemonia xxix [illegible]
Thiberias xxxv
Corinthus xxxiiii
Troya xxxvi
Paris xxxix
Maguntia xl
Carthago xli ibi de turris [illegible]
Neapolis xlii
Venetie xliii
Padua xlv
Anglia insula xlvi
Templum Salomonis xlviii
Perusia xlix
Jericho l
Aquileya li
Tarvisium lii
Roma lviii
Genua lix
Massilia lxi
Bononia lxii
Bisantium lxiii Ibi de detentio Sedechie et excecatio a Nabuchodonosor et Jerosolime destructio
destructio Babilon per Darium et Cirum reges Persarum lxv
Verona lxviii
Tolosa
Mediolanum lxxii
Papia lxxiiii
Alexandria lxxviii
Sena lxxx
Mantua lxxxiiii
Florentia lxxxvii
Lugdunum sive Lion lxxxviii
Colonia xci
Augusta xcii
Ratisbona xcviii
Vienna Pannonie xcix
Nuremberga c
Metis cxi
Tiburtina cxiii
Aurelianum sive Gebenna cxxii
Constantinopolis cxxx
Buda cxxxix
Argentina cxl
Ravenna cxlii
Salzburga alias Saltzburg [illegible] Salezburga cliiii
Erfordia clvii
Ferraria clix
Herbipolis clx
Eistet clxii
Bamberga clxxv
Madeburga clxxx
Augusta et Aquisgranum clxxxv [illegible] aquisgrani [illegible]
Ulma cxcl
Nicea cxcv
Patavia cc
Damiata ccx
Monacum cc
Praga ccxxx
Bressla sive Wratislauia ccxxxiiii
Constantia ccxli
Basilea ccxliiii
Constantinopolis expugnatio a Thurcis ccxlix
Sabatz cclii
Tempestas ingens et inaudita in Constantinopolim cclvii
Antichristus cclxiii
Dies Judicii cclxvi

Natiuitas Cristi
Passio Cristi xcvi

Sibille xxx vj
Sibilla Eritrea l vij

Ordo sanctorum martirum
Vitus et p... Leon c xxv
Sebastianus et Lucia
Erasmus Cosmas et damianus
Georgius et Cristoferus c xxv
Sancti Kilianus Colonatus
et Tothnanus c l xij

Regna
Regnum bohemorum initium sumpsit xx iiij
Jerosolima xvij
Noe xvj

Creatio Adam et Eve
folio v et vij

Incun. 460

Jerosolima xvij
Turris Babel xviij
Ninive xx
Sodoma et Gomorra xxj
Memphis vel Cayrum xxij
Treveris xx iij
damascus xx iiij
Babilonia xxv
Rhodis xx vij
Athene vel Athenae xx viij
Lacedemonia xx ix
Thebeas xxxv
Corinthus xxx iiij
Troya xxx vj
Parisius xxx ix
Maguntia xl
Carthago xl j ibidem turris dna... turres
Neapolis xl ij
Venetie xl iij
Padua xl v
Anglia insula xl vj
Templum Salomonis xl viij
Perusia xl ix
Jericho l
Aquileya l j
Tarvisium l ij
Roma l viij
Genua l ix
Massilia l xj
Bononia l xij
Bisantium l xiij Ibidem detentio Sedechie et
excecatio a Nabuchodonosor et Jerosolime destructio
et destructio Babilon per darium et Cirum reges persarum l xv
Verona l xviij
Tolosa
Mediolanum l xx ij
Papia l xx iiij
Alexandria l xx viij
Sena l xxx
Mantua l xxx iij
Florentia l xx vij
Lugdunum sive Lion l xxx viij
Colonia x c j
Augusta x c ij
Ratisbona x c viij
Vienna Pannonie x c ix
Nuremberga c
Metis c xj
Tiburtina c xiij
Aurelianа sive Gebenna c xx ij
Constantinopolis c xxx
Buda c xxx ix
Argentina c xl
Ravenna c xl ij
Salczburga c l iij
Erfordia c l vij
Ferraria c l ix
Herbipolis c l x
Eistet c l xij
Bamberga c l xxv
Madeburga c l xxx
Augusta et Aquisgrani c l xxx v
Ulma c x c j
Nicea c x c v
Patavia c c
Damiata c c x
Monacum c c
Praga c c xxx
Bressla sive Wratislavia c c xxx iiij
Constantia c c xl j
Basilea c c xl iij
Constantinopolis expugnatio a thurcis c c xl ix
Sabatz c c l iij
Tempestas ingens et inundatio in Constantinopolim c c l vj
Antixpus c c l x iij
dies Judicij c c l xvj

Natiuitas cristi
Passio Cristi x c vj

Chronica totius mundi
cum imaginibus figuris

Machometus
c l ij

Francus
Antenor
Helena xxx vij
Hector
Paris

Hartmann Schedel Histo...
...

Hartman Schedel Histora
edita Anno 1493

Annunctiatio Marie virginis x c v
Natiuitas Cristi
passio Cristi x c vj
Veronica x c vij
Assumptio et Coronatio gloriose virginis Marie c ij

Si apud pregnante labia fuerint rubea
pariet masculum si pallida femellam
si mamilla dextra fuerit maior quam sinistra
nascetur masculus si sinistra grossior
fuit quam dextra femella nascetur. ...

Salczburga alias Saltzburg
... Salczburgensis ...

Adam fuit ... Capitulo folio ix

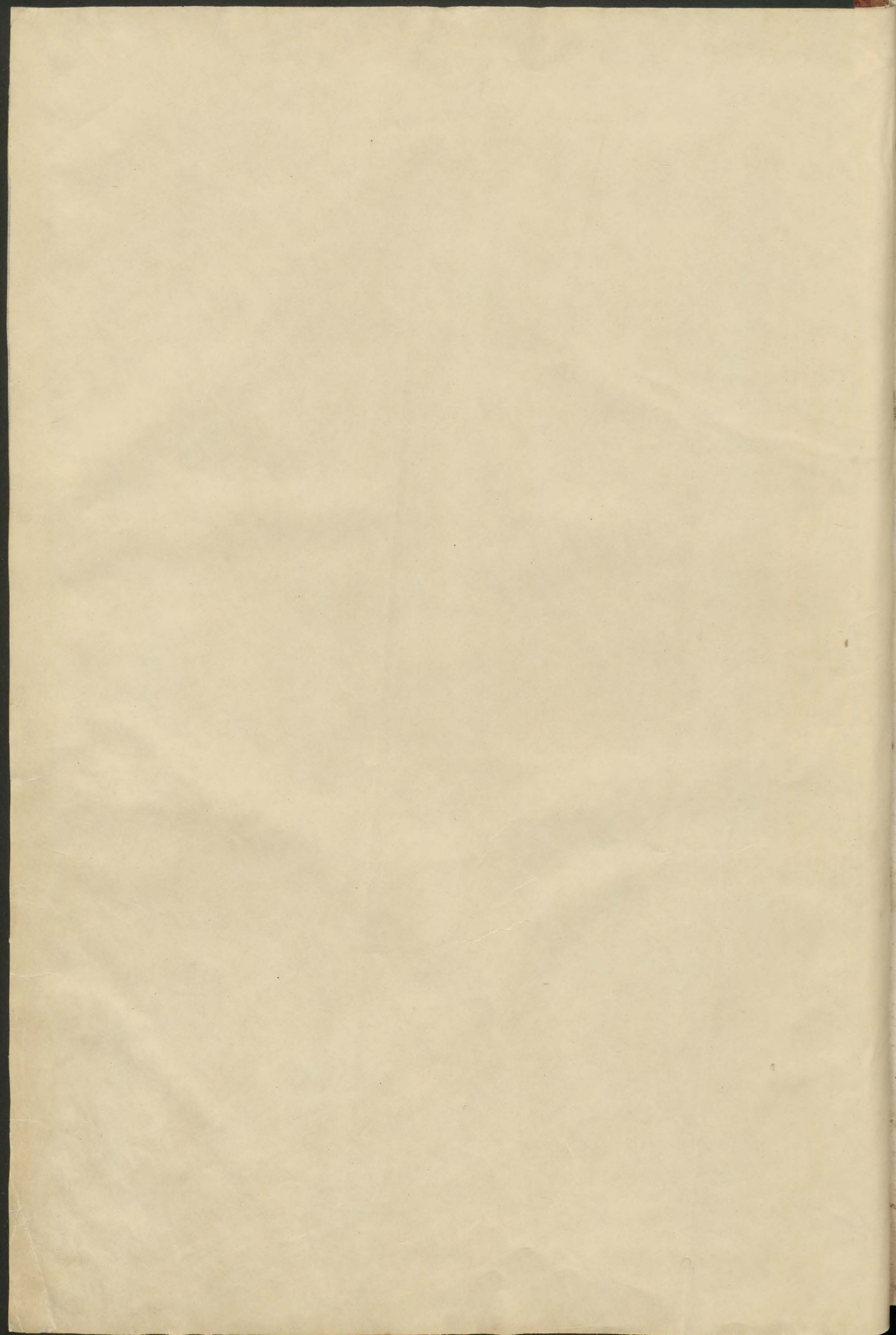
Liber de fabrica mundi sex dierum et
septem etatum

Sancta walpurgis ...

... dionisius l xx vj
Valerius x c iij

...burg 27

Oprawę wyrestaurował introligator Jan Wyżga w r. 1935, przyczem dodano nowe karty ochronne.

Sodoma et Gomorra xxi
vide Babilonia seu babilon xxv
Jerosolima xvii
Joseph sompniorum interpres filius Jacob xx vii, Rhodis insula [illegible]
Amazones et Ninive folio xx
Amasones alie a Scitis descendentes
Job xxix lxxix
Damascus xx iii
Regni persarum principia lxix

Gregorius Magnus: Indignus est dandis qui non agit grates de datis. Seneca libro de beneficiis: Turpissimum est gratias beneficiis non referre.

Qui mare terras pauli ditione gubernas Justitia populum marte tuere tuum

De Sarmatia Sive Regno Polonie CClxvii et et vita Sancti Stanislai Nota CClxviii
Cracovia urbs preclara Sarmatie CClxix

Enee Silvii Piccolominei Senensis Cardinalis Sancte Sabine Editio Libri Cronicarum

Registrum huius operis libri cronicarum cum figuris et ymaginibus ab inicio mundi.

Oswaldus rex northumbrorum [illegible] Cesaria regina [illegible] baptisatum folio

Sanctus Stanislaus ccxv b.

Xerses philozophus invenit Ludum Scaccorum vide folio lxiii.

Lamina aurea clxvii
Iste herbe simul coquantur [illegible] lapidem vesice frangentur: centauria, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Valerius et Octavianus xciiii

Cracovia cclxviii

Anno domini 1516 [illegible] [illegible] grando [illegible] magnitudinis [illegible] [illegible] [illegible] damna in pecoribus [illegible] et hominibus [illegible] [illegible] vite humane [illegible] [illegible] grandinea [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Marie [illegible]

Neupolis [illegible] chairim dicta e folio xxii

Vincere tenens vitiis quasi stab verstrems [illegible]
Aurum igne probamus, animos in adversitate discernimus.

Alexander magnus lxxvi
Monarchia et primi reges persarum lxix

Reges et Servos ortos omnes servos et Regibus scripsit plato.
Veram Nobilitatem sola atque unica virtus gignit. Hec Eneas Silvius in Cronica Bohemorum.

Hostem sibi emit qui furem de cruce redimit.
Quas sacras edes poetas construxit auorum Has nunc moderni devastant more luporum.
Exigue pulcram ducit solertia vitam.
In tenui mensa satis est raritas immensa.
Condituro testamentum, committe animam tuam diligentibus preperam.

Religio dat opes, inopia religionem.
Hec duo dampna feres si tu sis simonis heres: Mortuus ardebis et vivus semper egebis.
Ut virium vitas vitiis quoque suspicionem Hos tecum semper quos tecta[?] habe.
Dum latet ars prodest, deprehensa confert pudorem.
Hic quae vita mori, quae spes superesse doloris. Quae lex flere licet, quae causa superbia dicit.

Hain, 14508

Author. 252

Hartmanni Schedel Cronica

thamirus L xix ibid. Judith | . Septem sapientes L xi

x torno terni

flores mirrati | x Galgami alias Galgan

Gaudet epar spodio · mari cor · stomachus qz galanga

x Latricia | x pysino

pulmo liquiritia · capari splen · musco cerebrum
Hec duo damna feres · si tu sis simonis heres
Mortuus ardebis · et vivus semper egebis

1536 R. D. Petrus thomicius epūs Crac. collegio theologorū presentē librū legauit quondam dono datum sue R. P. per Mgrm̄ Martinum de Tharnovyetz

Tabula operis hui⁹ de temporibus mundi.

vt historiaꝝ rerūqꝫ ceterarū ac vrbiū in se sparsim varieqꝫ ꝯscriptaꝝ. Exoptāti singula facilia inuentu sint iuxta seriem Alphabeti nomīa rerum sūt ordinata. E directoqꝫ cuius rei nominis nūerus apparens chartā foliorum indicat.

Adorabat populus In Egypto Bovem
Affrica tercia pars terre vnde habeat Nomen
Agareni veniūt ab agar, inde Saraceni
Agnus dei ter dici instituit Sergius papa in missa
Albania regio que fuit
Albertus Bohemie et vngarie Rex

Adam et Eva quot annis vixerunt et quot genuerunt filios

Ade precepta que fuere; et que eius penitentia

Argivorum regnum quando incepit et quis fuerit in eo rex primus

Argivorum Regnum accepit Nomen ab argo Rege Quarto Grecorum / Argivi enim Greci dicuntur

Aristoteles

Armenia venit ab hul filio aram

Arriana secta

Ars imprimendi libros hys temporibus in Germania fuit enata

Artes omnes usui humano deseruientes sunt inuente a filijs Lamech

Artem ferream Tubalcaym invenit

Arrius hereticus

Ascanius filius Enee Secundus Rex Latinorum fuit et de Rex albanorum Inde albanenses ex quibus sunt walarchi

5

Cesarea regina

clara
clara
cleobolus

Constantinus Magnus prohibuit amplius fieri crucis supplicium

Concilia

Salue Regina composuit

Consules Rom qn inceperunt

Hedwigis

hilari⁹

hugo de sancto victore

Idolatra prim⁹ fuit Ninus

Irregularem statuit papa Johannes Octavus homicidam · Lacedemones sive Spartani unde habent ortum , ꝛc.

Isayas · Italia est pars Europe · Italus Rex · Jubileo Anno multe perierunt turbe ex pressura in Ponte sancti Angeli · Judei quando Romanis penitus fuerunt subiecti · Judei · Hic vide de excessibus Judeorum · Judith mulier Sancta et vidua · Lacedemonia a quo fuerat edificata · Lamen aureum · Lana

Lampades in ecclesia ardere statuit Sabinianus papa

Machomet

Nicolaitarum heresis
Nicolaus ep̄s
Nicena vrbs
Niclashausen seductor ⁊ mendax
Niniue ciuitatem edificauit assur et Ninus ampliauit
Nobilitas
Nobilitas
Memphis

Beatus Rochus confessor

Rodis

Roma

Sabbato ieiunare statuit Innocentius

Sabinianus papa

Idolatra primus fuit Ninus

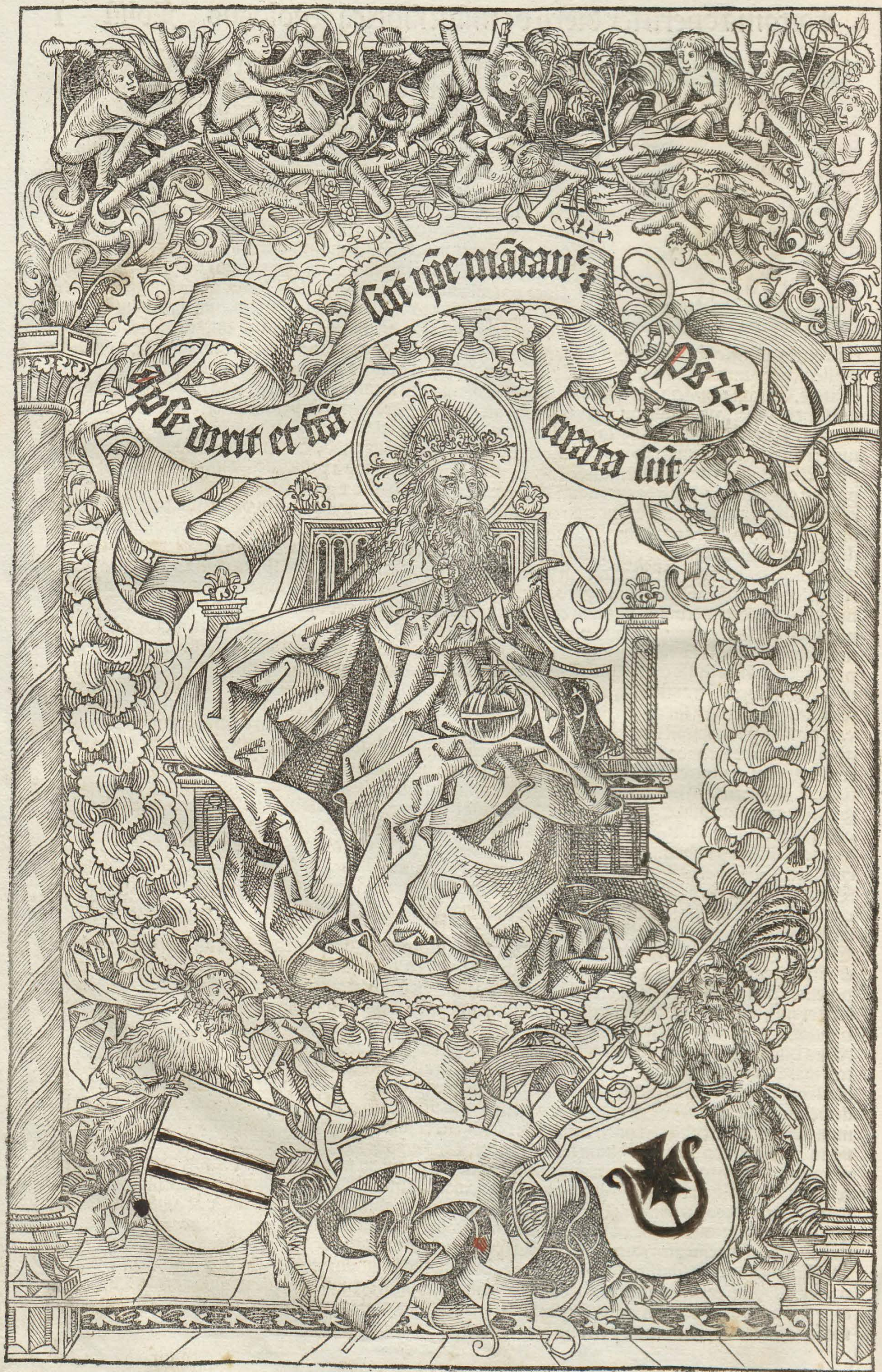
Finit registrum

Um apud doctissimos et prestantissimos viros q̃ verã naturã et historiã tradiderũt de mũdi fabrica: ac prima hominũ generatione: duplex opinio fert: a priscis enim illis tpib⁹ sumpto initio: scribem⁹ breuissime q̃ntũ in tã remotis (ppter ãtiq̃tatẽ) reb⁹ licebit. Quidã mũdũ ingenitũ: et incorruptibilẽ: et genus humanum ab eterno extisse neq̃ habuisse ortus principiũ sensere. Quidam genitum corruptibilemq̃ arbitrati: et homines dixerũt generatõnis inicium tempore esse sortitos. Et greci viri clarissimi qui historias collegerũt: affirmarũt. Unã ante iniciũ omniũ celi et terre cũctis simul ↄfusis formã fuisse: postea disseparatis: diuisisq̃ molibus cepisse mundũ hunc ordinẽ quem videmus. Aerem hũc motu ↄtinuum et igneam ptem cuius superiora loca ppter leuitatẽ aiũt appetiuisse: Qua ex causa solem ac stellarũ multitudinẽ volutõne totius circũferri: Partem autẽ turbidam atq̃ terrestrem vnacum humidis ad infima loca ob grauitatẽ descendisse que cum mixta essent. ex humidis quidẽ mare effectũ. Ex durioribus vero terram lutosam euasisse: et omnino mollem. hec primum cum solis ardore densior euasisset: in quibus putredines tenui cõtecte pellicula sint excitate. Erupisse tandem ab illa colluuie varias animantiũ formas quorum ea quo maiorem calorẽ sortita sunt in superiorẽ regionem volatilia abierũt: sicciora et grauiora: serpentia ac terrestria euaserunt animantia. Naturam aquosam nacta in sui generis elementum delata sunt. Terra deinceps tum solis ardore tum ventis arefacta: mutua ↄmixtione sexuũ pfectiora generant. Hoc Euripides Tragicus Anaxagore physici discipulus ita se habuisse testatur. Eodem modo homines a principio genitos dicunt. In agris pastum querentes. siluestri et incondita vita vixisse quibus herbe et arborũ fructus vltro victum prebuerunt. In huius deniq̃ enarratõne cum per multos elaborasse latinos grecosq̃ videmus: preterea chaldeos et hebreos veteres nouosq̃. Relictis igitur antiquis erroribus Archana Moseos volumina de mundi fabrica: et celebratis illis operibus sex dierum pllustrabimus. Quibus totius nature secreta cõtinent. Nam moyses pp̃heta ac historicorum pater deo plenus: ac celesti dictante spiritu totius magistro veritatis: excepit hec oĩa. Quem cum nostrorum: tum suorum: tum gentium deniq̃ testimonia prorsus humane sapientie: doctrinarumq̃ omnium et litterarum cõsultissimum prodiderunt. Apud hebreos Salomonis liber: cui sapiã titulus: in quo vir nature rerũ interpres se huiusmodi disciplinã de mosayce legis penetralibus accepisse fatet. Sunt apud nostros Lucas et philon autores grauissimi: illũ in vniuersa egyptiorum doctrina fuisse eruditissimũ. Sed et hermippus attestat Pythagoram de mosayca lege plurima in suã philosophiã transtulisse. Notũ illud Numenij philosophi: nõ aliud esse platonẽ q̃ atticũ moysẽ. In primordio deniq̃ sui operis de natura: de totius opificio mũdi velut agri cuiuspiam thesauri: omnis vere philosophie defossi sunt. Factũq̃ in primis hoc in hac parte: vbi de rerũ omniũ emanatõe a deo de gradu: de numero: de ordine partium mundanarũ altissime philosophat. Propterea fuit decretum veterum hebreorũ. Cuius etiã meminit Hieronymus: ne hanc mũdi creatõẽ quisq̃: nisi matura iam etate attingeret. Que aũt sup hoc libro viri sanctissimi Ambrosius et Augustinus. Strab. item et Beda et Remigius. Et ex iunioribus Egidius et Albertus. Que item apud grecos Philon. Origenes. Basilius. theodoric⁹. Appollinarius. Dydimus. Genadius. Crisostomus etc. scripserunt intacta penitus a nobis relinquent. De his item que vel Jonethes vel Anchelos vel Symeon antiquus chaldaice tradiderũt: vel ex hebreis aut veteres Eleazarus. Aba iohannes. Neonius. Isaac. Joseph: aut iuniores Gersonides. Sadias. Abraam etc. ↄscripserunt: nullam nos in p̃sentia mentõnem habebimus. Afferemusq̃ p modũ epitomatis. Ex moyse seriem sex dierum: de diuina mundi fabrica: de qua in archanis sancte religionis literis traditur.

Exorsus igitur deus fabricam mundi illum primũ et maximũ filium prefecit operi immenso. Eoq̃ simul et cõsiliatore vsus est et artifice: in excogitandis: ornandis: faciendisq̃ rebus: qm̃ is prudentia et rõne: et potestate perfectus est. Nec querendũ ex quibus ista tam magna: tam mirifica opa deus fecerit. Oĩa enĩ fecit ex nihilo. Quanto igitur rectius est omissis insensibilibus et vanis: oculos eo tẽdere vbi sedes: vbi habitatio est dei veri: qui terram stabili firmitate suspendit: qui celum distinxit astris fulgentibus: q̃ solẽ rebus humanis clarissimũ ac singulare lumen in argumentum sue ac vnice maiestatis accẽdit. Terris autem maria circumfudit: flumina sempiterno lapsu fluere precepit: iussit et extendi campos: subsidere valles: fronde tegi siluas: lapidosos surgere montes: que vtiq̃ omnia nõ iupiter fecit: sed ille opifex rerũ mũdi melioris origo: qui vocat deus: cuius p̃ncipiũ qm̃ nõ potest comprehendi nec q̃ri debet. Satis est homini ad perfectam prudentiam: si deum esse intelligat: vt suscipiet et honorificet communem parentẽ generis humani: et rerum mirabilium fabricatorem. Tres mundos figurat antiquitas: supremum omniũ vltra mundanum: quem theologi angelicum: philosophi autem intellectualem vocant. Proximum huic celestem: postremum omniũ sublunarem: hũc quem incolimus: hic tenebrarum mundus: ille aũt lucis: celum ex luce et tenebris temperat. Est et preter tres quartus alius mundus: in quo et ea omnia inueniãtur que sunt in reliquis: hic ipse est homo. Tritum in scolis verbum est esse hominem minorem mundum: in quo mixtum ex elementis corpus: et celestis spũs: et plantarũ anima vegetalis: et brutorũ sensus: et ratio et angelica mens: et dei similitudo conspicit. De his quatuor mundis moyses sufficienter disseruit: vt deus opifex disposuit: vt vere scriptura hec Moseos imago mundi expressa sit: quemadmodum legimus etiã ei preceptum in monte: vbi hec didicit: vt oĩa faceret s̃m exemplar quod in monte viderat. Quid tandem mosaica littera de celebratis operibus sex dierũ edocet: cursim absoluemus.

de platone

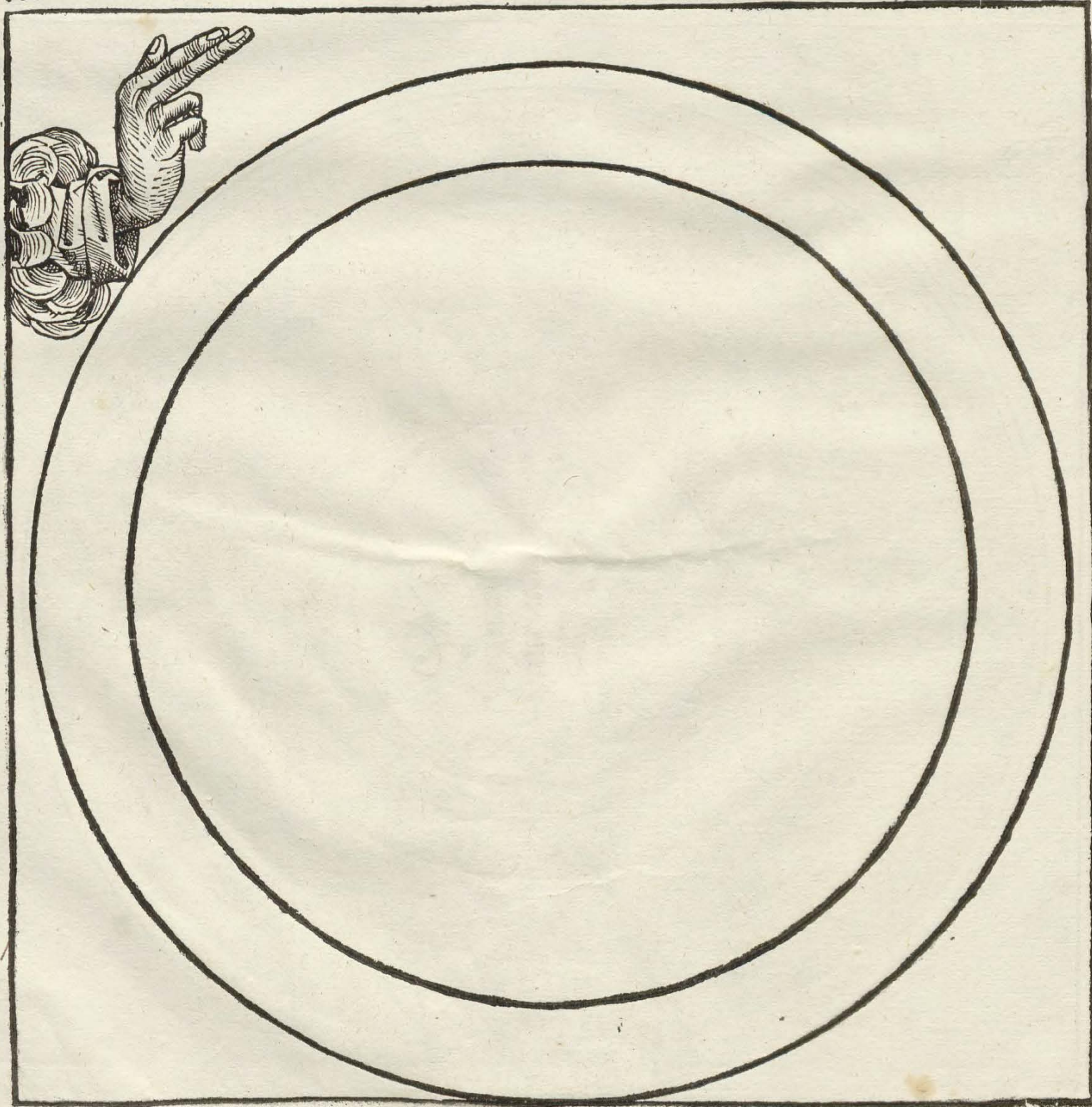

Ipse dixit et fca
sut ipse mãdau ꝫ
creata sut
Ps 32

In principio creauit deus celum et terrã. Terra autem erat inanis ⁊ vacua: ⁊ tenebre erãt sup faciem abissi: et spũs dñi ferebat͛ sup aq̃s. Moyses diuinus ꝓphã atq; historicꝰ. q̃ troianũ bellũ septingẽtis fere ãnis antecessit edocet: quõ deꝰ machinator constitutorq; reꝝ. cũ hoc opꝰ adoriretur: fecit pͥmũ oĩm celũ: et ĩ sblime suspẽdit: qd̃ cet sedes ipsiꝰ dei ꝯditoris: deinde terrã fundauit: ac celo sbdidit. Tenebras aũt cõstituit ĩ terra. Nihil em̃ pse ꝯtinet lumĩs: nisi accipiat a celo. In q̃ posuit lucẽ pennẽ: ⁊ superos ⁊ vitã ꝑpetuã. Et ꝯ in terra tenebras: ⁊ inferos: ⁊ mortẽ. Moyses vͦ cũ deũ creasse ꝯmemorat tres errores Platonis. s. Arestotilis ⁊ epicuri elidit. Plato em̃ ab eterno deũ ydeas ylen. Et in pͥncipio de yle mũdũ fuisse factũ testat͛. ylen greci pͥmã materiã reꝝ nõ formatam appellãt. Qua visibilia hec elemẽta formata sunt. q̃ q̃dã ꝯcordia ꝯueniũt. Aliiq; ceteri de materia ⁊ forma: aut de athomis factis fuisse: deꝰ tñ mũdũ sine pͥacẽti ⁊ ꝑpata materia creauit: cũ prudẽtissimꝰ esset ad excogitãdũ: ⁊ ad faciẽdũ solertissimꝰ anteq; ordiret͛ hoc opꝰ mũdi. qm̃ pleni ⁊ ꝯsummati boni fons ĩ ipo erat: vt ab eo bono tãq; riuꝰ oriret͛. Angelos ĩ pͥncipio oĩm creaturaꝝ pͥmordiales fecit. ⁊ ex eo qd̃ ñ ẽ: qꝛ ꝑ eternitatẽ fortꝭ ẽ: ꝑ fortitudinẽ ꝑtãtꝭ ĩmẽse: q̃ fine ac mõ caret: sic vita facturis. Quid ergo mirũ si facturus mũdũ: pͥus materiã de q̃ faceret ꝑpauit: ex eo qd̃ nõ erat. Qd̃ intellexerũt forte ⁊ sarraceni dicentes. Eductos ãgelos a deo de tenebris ad lucẽ: adĩpletosq; eterna leticia. In q̃busdã tñ indolis diuĩe stirpis nõ ꝑmãsit. Auctorẽ huiꝰ rei ex bono ꝑ se malũ effectũ greci diabolũ appellant: nos crimĩatorẽ vocamꝰ. Terra erat ianis (vt trãstulit diuꝰ Hiero. vl' vt septingẽta) inuisibil' ⁊ ĩcoposita: Quã ꝓ sui ꝯfusiõe abyssum vocat: quã ⁊ greci chaos dicũt. Abyssum vocat terrã. i. materiã trino dimẽsu ĩ altissimas profunditates extensam: de hoc etiã Ouidiꝰ meminit. Ante mare ⁊ terras ⁊ qd̃ tegit oĩa celũ. Vnꝰ erat toto nature vultꝰ in orbe. Quẽ dixere chaos rudis indigestaq; moles. Nec q̃cq; nisi põdus iners: ꝯgestaq; eodẽ. Nõ bene iũctarũ discordia semina rerũ. Nullus adhuc mũdo pͥbebat lumina titan. Et spũs dñi: organum diuine artis ferebat͛ sup aquas: vt volũtas architecti cũ cuncta ad faciendũ disponit. Cũ perfecta sint opa dei. Creatio reꝝ senario numero explicatur. Cuius partes. vnũ: duo: tria sunt. que in trigonũ surgãt. In primo creationẽ. In secundo ⁊ tercio dispositionẽ. In reliquis ornatum Moyses per opera sex dieꝝ ostendit.

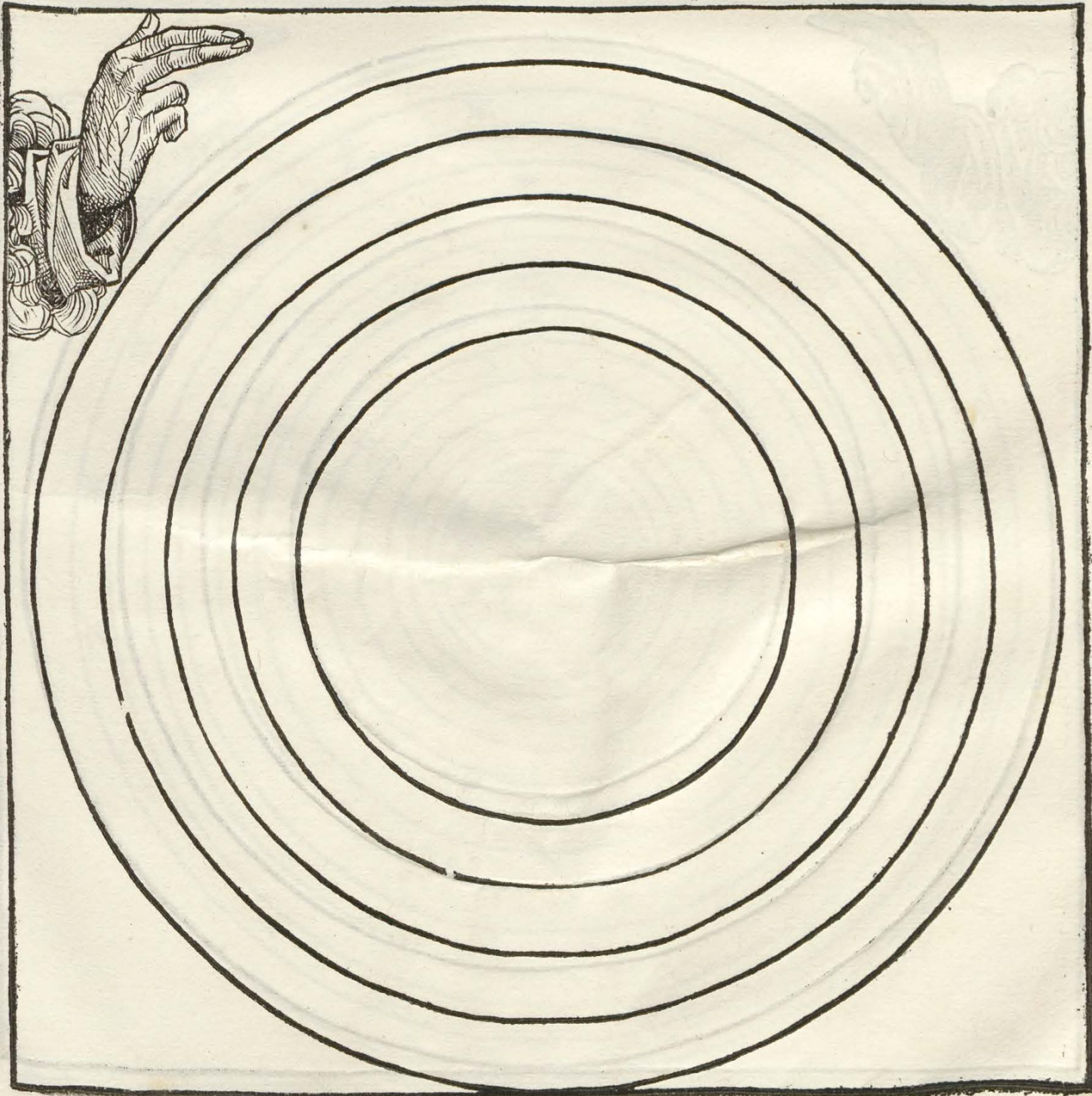

De opere prime diei.

Dixitq3 deus fiat lux. Et facta ē lux. Et vidit deus lucē q͛ esset bona. Et diuisit lucē a tenebris. Appellauitq3 lucē diem. Et tenebras noctē. Factūq3 ē vespere ꝛ mane dies vnus. Moyses mirū artificiū diuina nō hūana industria toti⁹ nature secretis apte cōueniēs in suo libro ostentat. q̄ oēm doctrinā ꝛ eloqntiā ꝛ ingeniū supat. Gl'iosus em̄ de⁹. q̄ ē vera lux. lucēq3 diligēs. oīa in luce faciēs. Mūdi fabricā a luce rectissime inchoauit. Que trib⁹ dieb⁹ vsq3 ad q̄rtā (in q̄ luīaria formata sunt) circuitu suo diem naturalē pegit. Extatq3 nobilissimū corpoꝝ spūali creature finitimū atq3 optimū. suā pulcritudinē maxie cōicans. Cū pūct⁹ minim⁹ toti⁹ mūdi spaciū repleat. Ideo lux sola ē. q̄ mūd⁹ tot⁹ bon⁹ ꝛ pulcer ē: ꝑ īmundaq3 sine corruptōne trāsiēs. Et merito lucē vidit q̄m bona. Cū nihil aliud sit q̄3 p̄mi boni imago tenuis ꝛ vmbratilis silitudo. Statim tractāte spū aq̄s illas ꝛ ꝑuadente sbiectū iussu dei artificis exorta ē lux decus ꝛ splendor: vt nubes lucida supiores mūdi ptes sua claritate illumināś. vt in diluculo fieri solet: ꝑ modū solis agitata: supi⁹ emisperiū: ꝛ vicissim inferi⁹ illumināś. Et postea diuisit: vt tenebre ꝛ lux diuersa emisperia vendicarēt. Appellauit lucē diē a claritate q̄ purgat tenebras: tenebras a nocēdo noctē. ne oculi videant. Secundū hāꝝ ꝑtiū dimēsionē diē fecit ꝛ noctē. q̄ spacia ꝛ orbes tēpoꝝ ꝑpetuos ac volubiles quos vocam⁹ annos alterna ꝑ vices successione ɔficiāt. Ac factū ē dies vn⁹: q̄ fuit p̄m⁹ dies seculi: nō p̄m⁹ dieꝝ oīm ideo nō p̄m⁹ ſ vn⁹ noīat⁹ ē. Et sic eo die fecit de⁹ materiā informē. Angelos. Celū. lucē. terrā. aquā ꝛ aerē ꝛc̄. Ipi⁹ q̄3 terre binas ptes ɔ̄rias inter se diuersasq3 ɔstituit. s. orientē3 occidentēq3. Ex q̄bus oriens deo accēsēt. q2 ipe lumis fons ꝛ illustrator ē reꝝ. Et qđ oriri nos faciat ad vitā sempiternā. Occidēs autē ɔturbate illi p̄ueq3 mēti ascribit. qđ lumē abscōdat. qđ tenebras sp̄ inducat. Et qđ hoīes faciat occidere ꝛ interire pctis. Nā sic lux oriētis ē. In luce aūt vite ratio v̄sat. sic occidētis tenebre sunt. In tenebris autē mors ꝛ interit⁹ ɔtinet. Deīde alteras ptes eadē rōe dimēsus ē: meridiē ac septētrionē: q̄ ptes illis duab⁹ societate iungūt. Ea eī q̄ ē sol' calore flagrātior ꝑxia ē: ꝛ coheret oriēti. At illa q̄ frigoribus ꝛ ꝑpetuo gelu torpet. eiusdē ē cui⁹ extrem⁹ occasus. Nā sic ɔ̄rie sunt lumini tenebre: ita frig⁹ calori. Ut igit calor lumini ē ꝑximus: sic meridies oriēti: vt frig⁹ tenebris. ita plaga septētrionis occasui. Hec omnia opus quarte diei vberius manifestabit.

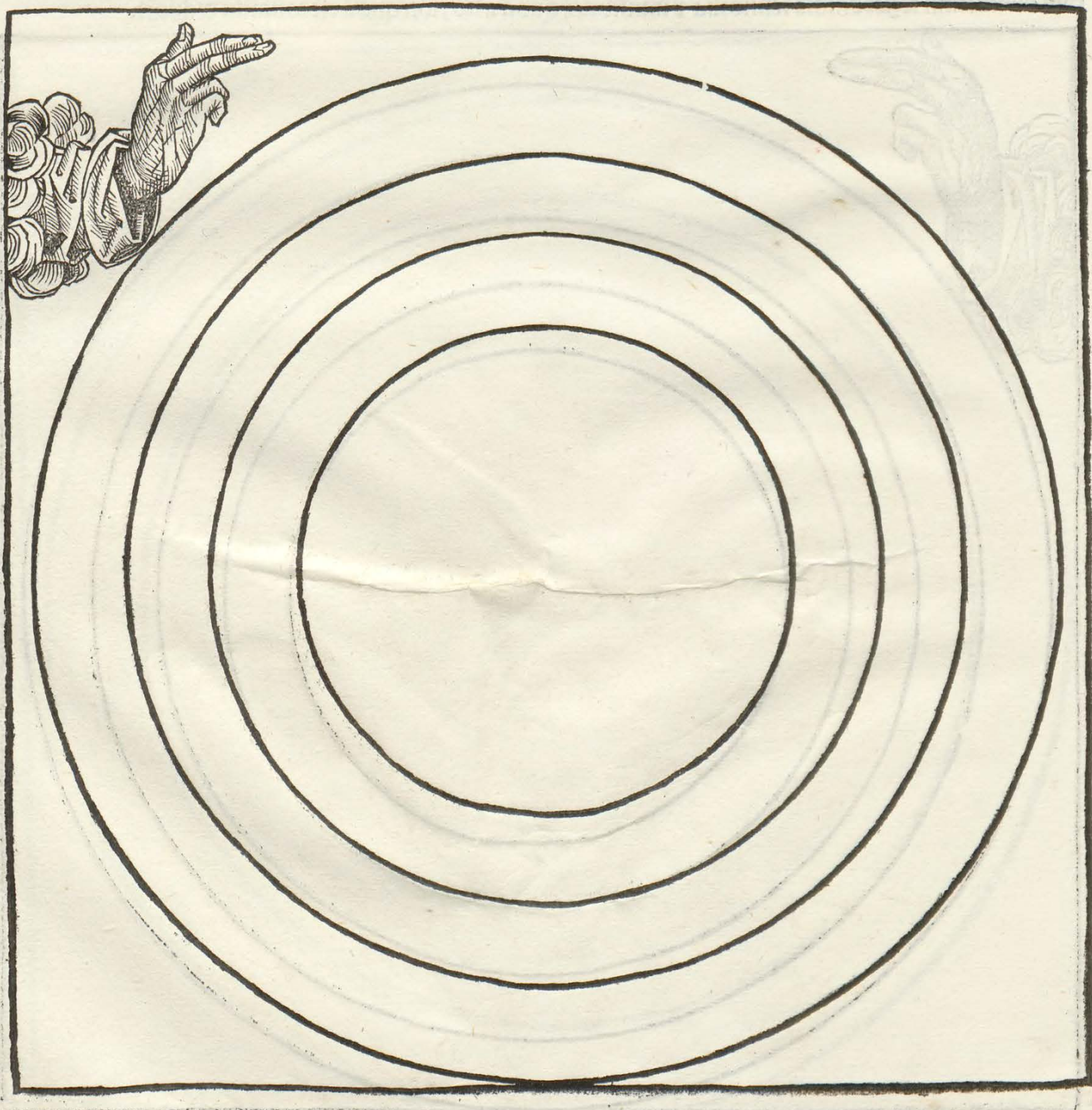

Secundo die dixit deus. Fiat firmamentum in medio aquarū: et diuidat aquas ab aquis: vocauitqꝫ firmamentum celum. Prophetam de celestibus misterijs loquentem audiamus. Fecit em̄ deus firmamentum rotundum mobile cetera sensibilia continens. Et ex aquis congelatis in modū cristalli solidauit: et in eo fixa sidera. Spera aūt celi cū sideribus in ea fixis duobꝰ axis voluit. Quoꝝ alter septētrionalis boreas: Alter australis nothus dictus voluit ab oriēte in occidentē tāta celeritate: vt nisi planete contra cursum eam tardarent mundi ruinaꝫ faceret. Et artifex mundi: celi naturam aquis temperauit: ne conflagratōne ignis superioris: elementa inferiora succenderet. Supra nouem celoruꝫ orbes id est septem planetas: ⁊ speram octauam quam vocant inerrantem nonumqꝫ orbem qui ratione non sensu dephensus est: primusqꝫ est inter corpora que mouentur: creditum est decimum celum fixum manens ⁊ quietum: quod motu nullo participet. Neqꝫ hoc tantum creditum a nostris: maxime iunioribus Strabo ⁊ Beda: ẜ a pluribus etiam hebreorum: pretereaqꝫ a philosophis ⁊ mathematicis quibusdam: E quibus satis duos sit attulisse: Abraam hispanum astrologum maximū ⁊ ysaac philosophū: quoꝝ vterqꝫ hoc attestatur: quin ⁊ hic ysaac decimū orbem ab Ezechiele designatum intelligit per zaphirū in similitudinē throni: vt color zaphiri lucis nitorem: throni similitudo immobilitatem significet. Sed redeamus ad Moysem diuidentem aquā ab aquis medio firmamēto. Triplex em̄ particio corpoꝝ sublunariū. Alia sup̄ mediam regionem aeris sunt: suprema. s. pars eiusdem elementi ⁊ purissimus ignis quod totum etheris nomine designatur ibi pura immixta ⁊ legitima elemēta. Alia infra ip̄am aeris meditulliū: que apud nos sunt vbi elementuꝫ purum nullum (neqꝫ em̄ purum elementum sensibile) sed mixta omnia ex feculenta crassioreqꝫ parte mundani corporis constāt. Intercedens regio aeris que etiam dicitur firmamētum. vnde ⁊ aues sub firmamento celi ab eo volantes introducuntur: ea est regio in qua sublimes ille impressiones apparent: pluuie: niues: fulgura: fulmina: tonitrua: comete ⁊ cetera id genus. Recte igitur nō solum situ: sed ⁊ nature ꝓprietate hoc firmamentum superiora elementa ab inferioribus: quasi aquas ab aquis discriminat ⁊ distinguit. Sup̄ eum pura sunt elementa: infra eam perfecta mixtione ab elementali simplicitate discedunt. Vocauitqꝫ firmamētum celum: eum tegat omnia sensibilia ⁊ inuisibilia quod a koylon quod est concauū deducūt.

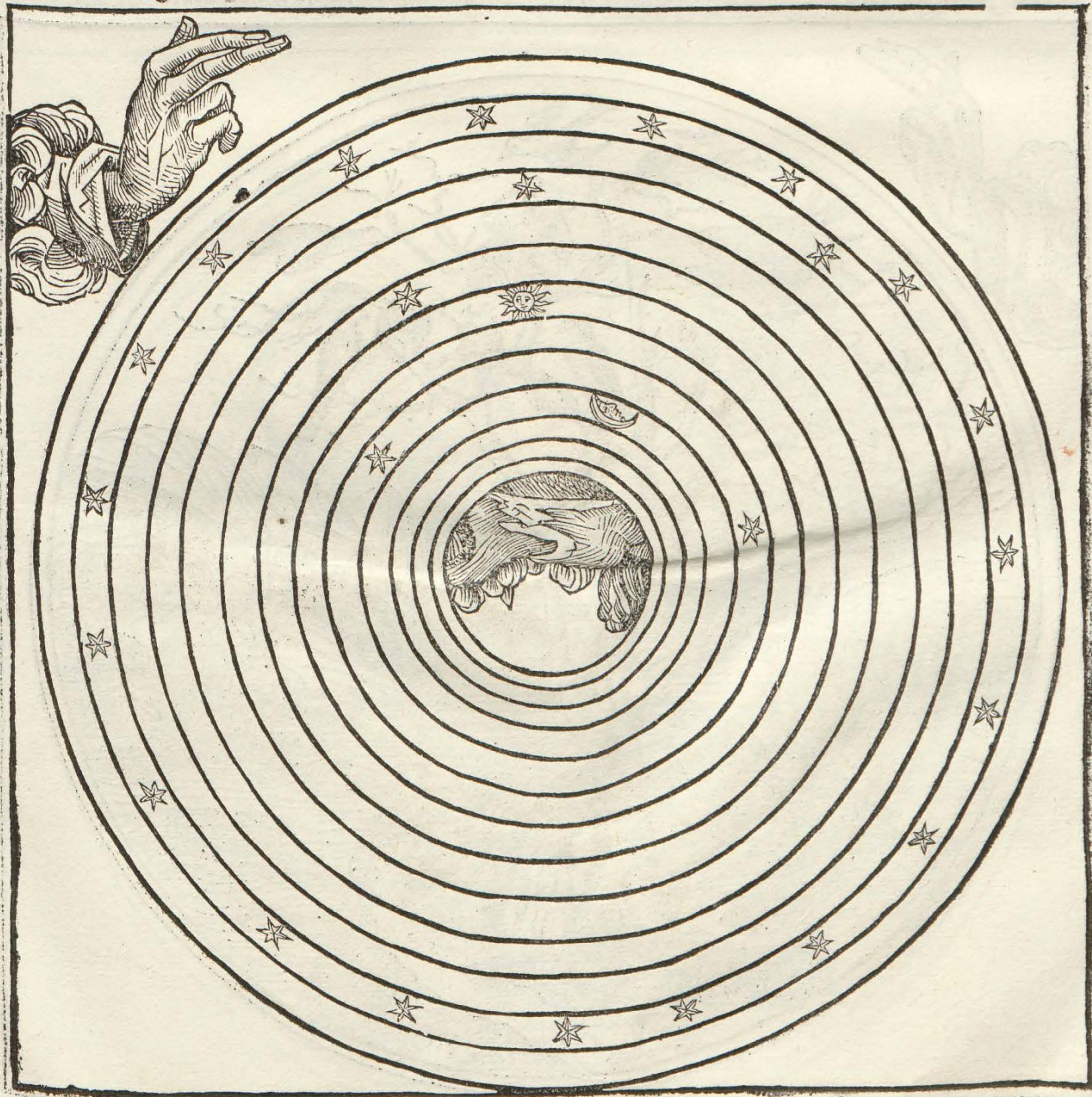

De opere tercie diei.

Tercio die deus aquas sub firmamento in locum vnum cõgregauit ⁊ appareat arida: vocauitq3 aridam terram. Congregatões vero aquarum maria appellauit. Uidens q̄ bonum esset: ait germinet terra herbam virentem: ⁊ semen facientem: ⁊ lignum pomiferum facientem fructum iuxta gen⁹ suum. Post firmamentum de elementorum integritate: ⁊ positura: ⁊ ordine: nos breuiter admonet per collectionem aquarum ad locum vnum: ⁊ prescriptas mari leges ne terram obruat. Si igitur que inuisibilis olim fuerat terra: futurum est vt sub conspectum veniat: necesse est aquas que sub celo sunt id est sub media aeris regione congregari ad locum vnum id est ad cõmunem mixtionis colluuiem confluentes: certis legibus tamen: quasi littoribus prescriptam in vnum locum: tanq3 in matricem coalescere. Neq3 enim illud ita est verum: vt nusquã distinctis disclusisq3 in locis aque inueniantur. Cum indicum mare ab hircano: hircanum ab adriatico: adriacicum ab Euxino. Innumera preterea fluuiorum: fontium lacuumq3 fluẽta longissima locorum inuicem intercapedine dispescantur. Sed ideo ad locum vnum congregate aque dicũtur. Quia particulares he atq3 diuise aquarum collectiones vel marine vel fluuiatiles: omnes vt inquit Salomon ad primarium mare tendentes: in vnum occeani locum vniũtur ⁊ coeunt. Terra autem cum maris vndis obruitur: nec vtilis nobis: nec visibilis item est: sed tunc ⁊ animalium ⁊ nostris vsibus idonea: cu3 ab eo secedens mari magis magisq3 sub aspectum venit: tũc fertilis: tunc fecunda. Q̄d hic a Moyse apertissime demonstratur. Cum eam simul atq3 apparet: ⁊ herbarum ⁊ fruticum et arborum parentem facit. Recte post illam aquarum congregationem terram inducit statim viridem ⁊ florescentem. In medio autem mundi tanq3 centrum posuit: venis metallorum videlicet auro: argẽto: ere: cupro: stanno: plumbo: ferro (quod omnia domat) dotauit: cunctis quoq3 herbarum generibus summa oblectatione in viridi maturitate illico vestiuit. Herbeq3 semina: arbores fructus suauissimos produxerunt. Ferũt quoq3 eodem die paradisu3 ab eo factum id est ortum fecundissimum ⁊ amenissimũ: omni genere ligni arborumq3. Quem omni amenitate fontium: ⁊ terre virentium: lignorumq3 fructum vberrimũ producentium conseruit.

QUarto die dixit deus. Fiāt luminaria in firmamēto celi: ⁊ diuidant diem ⁊ noctē. Et sint in signa ⁊
tp̄a: ⁊ dies ⁊ ānos: vt luceāt in firmamēto celi ⁊ illuminēt terrā. Et factū ē ita. Fecitq̄ deus duo lu/
minaria magna: luminare maius: vt p̄esset diei: ⁊ luminare minꝰ: vt p̄esset nocti ⁊ stellas: vt diuide;
rent lucē ⁊ tenebras. Moyses p̄mo celestiū meminit q̄ posuit deꝰ in firmamēto vt lucerēt in celo: ⁊ terrā illu
minarēt solē videlicet lunā ⁊ stellas: quibꝰ ip̄a supior mundi ps ornat: vti terra ornat his q̄ in ea fiunt me
tallis: plātis: aīantibꝰ. Cū em̄ de natura firmamēti dixerat: restabat vt de opibꝰ siderū: deq̄ eoꝝ officio dis/
sereret: declarās in quē vsum fundata: ⁊ cui muneri delegata a deo fuerint. Celestiū em̄ corpoꝝ due ī vniuer/
sum manifeste opatōnes motꝰ ⁊ illūiatio: motꝰ duplex statuit. Alter mūdi totiꝰ q̄ celū ⁊ ether. 24. horis: p
totū spaciū vniuersi pfecto ambitu circūuoluūtur. Alter sideꝝ ꝓprius multiplex ⁊ varius. Inter q̄s p̄ncipa
lis motus solis: q̄ spacio. xij. mensiū zodiaci signa om̄ia circuit. Ille diē facit: vnde ⁊ diurnus dr̄: hic autē
annū. Reliqui siderū motus varijs tempoꝝ interuallis paguntur. Recte igitur ⁊ breuiter nos oīm admo/
nuit Moyses cū dixit posita sidera in firmamēto in dies annos ⁊ tempa. Indicauit p̄terea expresse reliquā
opationē sideꝝ. Que ē illuminatio: cū dixit statuta illa vt lucerēt in celo: ⁊ terrā illuminarēt. In hec igitur
ministeria ⁊ lune ⁊ solis ⁊ stellaꝝ sunt corpa distributa. Sol em̄ q̄ oritur in die: licet sit vnus (vn̄ solē esse ap
pellatū Cicero vult videri) ꝙ obscuratis sideribꝰ solus appareat. Tamē verū ⁊ pfecte plenitudinis lumē ē:
⁊ calore potissimo: ⁊ fulgore clarissimo illuscescit oīa. Quis em̄ stelle innumerabiles micare ac radiare vi/
deant: tamē q: non sunt plena ac solida lumīa: nec caloris pferūt q̄cq̄: nec tenebras multitudine sua vincūt
Duo igit p̄ncipalia inueniūtur. que diuersam ⁊ ꝯtrā sibi hn̄t potestatē calor ⁊ humor: que mirabiliter deꝰ
ad sustentāda ⁊ gignenda oīa excogitauit. Altissime hic ptractāde essent q̄stiones: ⁊ q̄ sibi singule iustū vo/
lumē exposcerent: quo pacto hec sidera sint in firmamento: an vti ptes eius nobiliores: an vt aīalia in suis
speris: in aq̄ pisces. iumēta in terris: congressum hic itē locus cū Genethliacis sibi exposceret diuinādi per
astra: ⁊ p̄noscēdi futuros euētus: sciam hinc ꝯfirmātibꝰ ꝙ Moyses sidera ī signa posita a deo dixerit: Que
rendū hic etiā de natura siderū: de motu: de p̄ncipatu: de lune maculis: deq̄ om̄i siderali sciētia. Verū quāq̄
sint pulcra ⁊ digna cognitu. Audiemus fortassis Horacianū illud sed nunc non erat hic locus.

De opere quinte diei.

Quinto die dixit deus: producant aque reptile anime viuentis: et volatile super terrã sub firmamen/
to celi. Creauitq; de⁹ cete grandia: et omnem animam viuentem atq; motabilem quas produxerãt
aque in species suas: et omẽ volatile scdm genus suum. Vidẽs quod esset bonum benedixit eis di/
cens. Crescite et multiplicamini et replete aquas maris: auesq; multiplicentur super terram. Ornauit igitur
eo die deus aerem et aquam: volatilia dans aeri: natatilia aquis: q̃ reptilia dicuntur: cum impetu quodam
se rapiunt. Cete enim grandia et belluas: maioraq; terrestribus animalibus ex habundãtia humoris et mõ
strifica in mari reperiuntur. Et quicquid in vlla parte nature nascitur: et in mari esse vulgi opinio fert. Ma/
nifesta iam que sequuntur de animalium productione: post plantas enim ea sunt mixta que sentiunt et mo/
uentur: quamq̃; et in plantis stupidum sensum adscribant pitagorici. Hec aũt animantia que citra omnem
controuersiam motu sensuq; participant: et hic a Moyse: et in Timeo in volatilia: et in aquis degẽtia: et ter/
restria distinguũtur. Veniamus igitur ad Moysem qui postq̃; de celestibus dixit terrestrium animaliũ me/
minit ordine cõgruenti: que vel aquas vel terram vel aerem inhabitant. Si tamen inhabitare aerem volu
cres dici possunt. Relinquamus hic disputationem: quo pacto corpora animalium ex elementis: aut quid
sint indite a deo naturis rerũ seminarie rationes: sit ne item vita brutorũ de sinu educta materie: an diuino
potius principio om̃is vita proueniat: vt cõstantissime asserit Plotinus: cui sententie fortasse videbit̃ hoc
loco ꝓpheta suffragari. Cũ postq̃; dixit: producant aque reptile anime viuentis: adiecit postea creauit deus
omne animã viuentẽ: vbi nõ id dũtaxat quispiã obseruaret ꝙ et aq̃ ꝓducãt deo iubente: et deinde etiã deus
ꝓducat: verũ et illud qđ vbi de dei ope agit̃ scriptũ est: creauit deus animã viuentẽ. vbi aũt de aq̃s: nõ aĩam.
ꝫ reptile aĩe viuentis q̃si aquis vehiculũ. Inter aĩalia terre tria memorat Moyses q̃ in seq̃nti die insinuat.
Plurima aũt et maxima in indico mari aĩalia. E quibus balene quaternũ iugerũ. Et in mari bellue circa sol/
sticia maxime visunt̃. Tũc illic ruũt turbines: tũc imbres: tũc deiecte mõtiũ iugis ꝓcelle ab imo vertũt ma
ria. pulsatasq; ex ꝓfundo belluas cum fluctibus voluũt. auiũ quoq; grãdissime et pene bestiarum generis
strucio cameli affrici vel ethiopici altitudinem equitis insidentis equo excedunt: celeritatem vincunt. Mul
to mirabilius de naturis auium et piscium ratio experiendi quotidie in varijs locis datur.

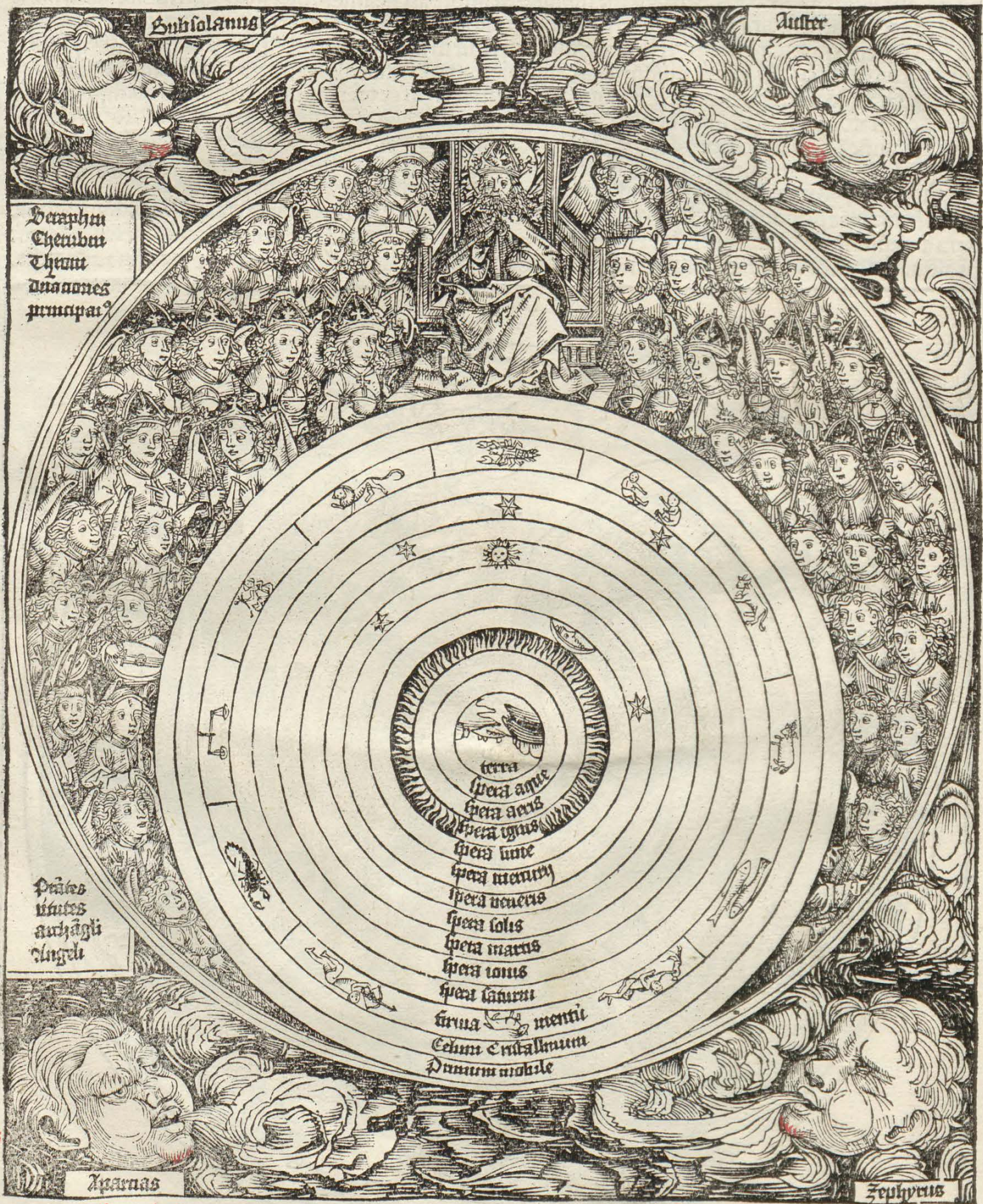

Sexta die dixit de⁹. pducat terra aīam viuētē. iumēta. ꝛ reptilia. ꝛ bestias terre iuxta spēs suas. Et vidit de⁹ qd eēt bonū: ait. Faciam⁹ hoīem ad imaginē ꝛ silitudinē nrām. Et psit piscib⁹ maris. ꝛ volatilib⁹ celi. ꝛ bestijs vniuerse terre. Et creauit de⁹ hoīem ad imaginē ꝛ silitudinē suā. Ornatis superiorib⁹ mūdi ptib⁹ tādē sexta die terrā generib⁹ aīaliū ornauit. Inter aīalia terre tria memorat moyses. iumēta. reptilia. ꝛ bestias. In qb⁹ tres dr̄ias brutoꝝ irrōnabiliū in cōe nob insinuat. Sūt em̄ bestie q pfecta sunt phātasia: mediū īter irrōnalia locū sortite: erudiri tn̄ ab hoīe aut māsuescere nesciūt. Sūt reptilia q̄ ipfectā bn̄t phātasiā: q̄si media īter bruta ꝛ plātas. Sūt iumēta q̄ ꝛ si carēt rōe: discipline tn̄ hūane q̄q̄mō capaces cū sint: rōis aliqd pticipare videt̄: mediā q̄si sortita ꝯditōem īter bruta ꝛ hoīes. Aīalia aūt variis generis dissilib⁹ formis. ꝛ mag̃ ꝛ minora vt fierēt īpauit. Et facta sunt bina. i. diuersi sex⁹ singl'a. Ex qꝛ fetibus: ꝛ aer: ꝛ terra: ꝛ maria cōpleta sunt. Beditqꝫ his oīb⁹ generatim de⁹ alimēta de terra: vt vsui eē hoīb⁹ possent. Alia nimiꝛ ad cibos. alia vo ad vestimetū. Que āt magnū sunt viriū: vt i excolēda terra iuuarent. vn̄ dicta sunt iumēta. Hacten⁹ de trib⁹ mūdis: supcelesti: celesti: ꝛ sblūari. Nūc agēdū de hoīe vt de quarto mūdo. Ita reb⁹ oīb⁹ mirabili descptione cōpositis: regnū sibi eternū pare cōstituit. Et innūerabiles aīas pcreare. qb⁹ īmortalitatē daret. Tū fecit ipe simulacꝛ sensibl'e atꝫ ītelligēs. i. ad imaginis sue formā. q nihil pt eē pfecti⁹: hoīem figurauit ex limo terre: vn̄ hō nūcupat⁹ ē. q sit fact⁹ ex humo. De⁹ rerū oīm machinator fecit hoīem (qd Cicero q̄uis expers celestiū lr̄aꝝ: vidit tn̄) q libro de legib⁹ pmo h idē tradidit qd pbe Cui⁹ verba sbiecim⁹. Hoc aīal pruidū: sagax: mltiplex: acutū: memor: plenū rōis ꝛ ꝯsilij quē vocam⁹ hominē: pclara q̄dā ꝯditōe generatū eē a summo deo solū. Est em̄ ex tot aīantiū generib⁹ atꝫ naturis: pticeps rōis ꝛ cogitatōis: cū cetera sint oīa exptia. Est āt plerūqꝫ ꝯsuetudo a regib⁹ vsurpata ꝛ pncipib⁹ terre: vt si forte magnificā ꝛ nobilē citatē ꝯdiderīt. iā vrbe absoluta imaginē suā i medio illi⁹ visendā oīb⁹ spectādāqꝫ ꝯstituāt. Haut aliter pncipē oīm deū fecisse videt̄. q tō mōi machīa ꝯstructa: postremū oīm hoīem in medio illi⁹ statuit ad imaginē suā ꝛ silitudiēꝫ formatū. vt libeat exclamare illd mercurij. Magnū o asclepi miraclm ē hō. Hoc pcipuo noīe gliari hūana ꝯditio pt: q ēt fctm̄: vt suire illi: nulla creata sba dedignet̄: huic terra ꝛ elemēta: huic bruta sunt psto: ꝛ famulāt̄. huic militat celū. huic salutē pcurāt āgelice mētes. Nec mirū alicui videri debet: amari illū ab oībus. In quo oīa suū aliqd: Immo se tota ꝛ sua oīa agnoscūt.

De sanctificatione septime diei

COnsummato igitur mundo: per fabricam diuine solercie sex dierum. Creati em̄ dispositi ⁊ ornati tandē pfecti sunt celi ⁊ terra. Compleuit de⁹ gliosus opus suū: ⁊ requieuit die septimo ab operib⁹ manuum suarū: postq̄ cūctum mundū: ⁊ omnia que in eo sunt creasset: nō quasi operando lassus: sed nouam creaturam facere cessauit: cuius materia vel similitudo non precesserit. Opus enim propagationis operari non desinit. Et dominus eidem diei benedixit: ⁊ sanctificauit illū: vocauitq̄ ipsum Sabatū quod nomem hebraica lingua requiem significat. Eo ꝙ in ipso cessauerat ab om̄i opere qd̄ patrarat. Vn̄ ⁊ Judei eo die a laboribus proprijs vacare dignoscūtur. Quem ⁊ ante legez certe gentes celebrem obseruarunt. Jamq̄ ad calcem ventum est operum diuinorum. Illum ergo timeamus: amemus: ⁊ veneremur. In quo sunt omnia siue visibilia siue inuisibilia. Et a domino celi: domino bonoꝝ omniū. Cui data om̄is potestas in celo ⁊ in terra. Et presentia bona: quatenus bona sint. Et veram eterne vite felicitatem queramus.

¶ Distinctō orbiū tam celestiū ꝗ elementarium.

Corporalis mundi machina tota consistit in duobus. scilicet in natura celesti: et in natura elementari. Celestis autem distinguitur in tres celos principales. scilz empyreum. cristallinum ⁊ firmamentū. Intra firmamentum vero quod est celum stellarum cōtinent septem orbes septem planetaruz qui sunt Saturnus. Jupiter. Mars. Sol. Ven⁹. Mercurius. Luna. Nomine autez celi cristallini siue aquei intelligit prima pars materie prime que ſm philosophū formata est ī duos orbes: quorum supior est primū mobile. Istoꝝ orbium natura est ꝙ omnes mouent: excepto empyreo celo: qd̄ quietū est. Natura vero elemētaris in q̄ttuor speras principales distinguit. scilicz ignis aeris. terre ⁊ aque. Spera ignis tria habet interstitia videlicet: supremū qd̄ vocat igneuz: ac mediū ⁊ infimū quod vocat olimpium. Aer similiter habet tria interstitia: scilicet: supremum quod vocat ethereum: ⁊ medium ac infimū qd̄ dicit aereum. Et in supremo est calor ⁊ lux propter solis ꝓpinquitatez. Similiter est ⁊ in infimo: sed ꝓpter radioꝝ repcussionem a terra. In medio aūt interstitio ad quod nō ptingere potest repcussio radioꝝ ē frigiditas et obscuritas: in quo dicuntur habitare demones qui detrusi sunt in hunc aerem caliginosum. Ibi etiaz fiūt tempestates: scilicet tonitrua: grando: niues: et silia. Ex his collige duodecim orbes mundi terram ⁊ aquam ambientes: qui omnes celi possunt vocari. Istos autē excellit celum trinitatis ipse deus qui est in omnibus ⁊ super om̄ia. Distantia predictorum orbium et planetarum hec est. A terra vsqꝫ ad lunam sunt miliaria. xv. dc. xxv. miliaria. hec sunt stadia. cxxvi. A luna vsqꝫ ad Mercurium sunt miliaria. vij. dccc. xij. et semisse. A mercurio vsqꝫ ad venerem tantū. A venere vsqꝫ ad solem. xxij. cccc. xxxvi. A sole vsqꝫ ad martē sunt miliaria. xv. dc. xxv. A marte vsqꝫ ad iouem. vij. dccc. xij. A ioue vsqꝫ ad saturnum tantum. A saturno vsqꝫ ad firmamentuz. xxiij. cccc. xxxvi. Ex istis seqtur ꝙ a terra vsqꝫ ad celum stellatū sunt centum ⁊ nouem milia: et ccc. lxxv. miliaria.

¶ Distinctio celestium hierarchiarum.

De celesti vero natura triplicem quidam posuere distinctōnem. scilicet supnaturalem. id est supcelestem. celestem ⁊ subcelestem. Supcelestis est in tribus psonis vt quidam dixerunt ⁊ male. quia ſm Dyonisium hierachia dicit ordinē: ⁊ ille absolute nō est in tribus psonis: sed tm̄ ordo nature. Celestis in ordinibus angelicis. Subcelestis in hominibus sanctis. Porro hierarchia celestis diuidit ī superiorem: mediā ⁊ inferiorem. Superior continet tres ordines scz seraphin ⁊ cherubin ⁊ thronos. Quoꝝ primi ꝯsiderant dei bonitatē. Secundi virtutē. Tercij equitatē. Item in primis deus amat vt charitas. In scd̄is noscit vt veritas. In tercijs sedet vt equitas. Media cōtinet dominatōnes principatus potestates. Quoruz primi officia regūt angelorum. Sequentes capitibus p̄sunt populoꝝ. vltimi potestatem coercent demonū. Item in primis dn̄s dominat vt maiestas: in sequentibus regit vt principat⁹: in vltimis tenet vt salus. Inferior hierarchia similiter ꝯtinet tres ordines. scz virtutes. archangelos. angelos. ad quoꝝ priores ptinet miraculorum opatio. ad secūdos magnorū negociorum denunciatio. ad tercios humane custodie solicitudo. Item in primis deus opatur vt virt⁹. In scd̄is reuelat vt lux. In tercijs nutrit vt inspirās. Hec dicta sunt ſm Gregoriū. Sed ſm dyonisium virtutes sunt medius ordo hierarchie secūde: principatus primus ordo tercie hierarchie. Hoc attende ꝙ in qualibet triū hierarchiarum premissarum notatur trinitas psonaruz diuinarum: vt patet in celesti hierarchia tam superiori ꝗ media ꝗ inferiori.

¶ De tempore siue etatibus.

Mundi etates accipiunt similitudinarie iuxta etates homīs: sunt aūt sex etates mūdi. Quaꝝ prima incipit a mūdi creatōne ⁊ durat vsqꝫ ad diluuiū: ⁊ habuit ſm hebraicam veritatē annos. 1656. Scd̄m septuaginta interp̄tes (sicut Isidorus exponit) ⁊ alios ꝗ plurimos quos hic seq̄mur hūit annos. 2242 ⁊ sic differūt in ānis. 586. quos hebrei minus hn̄t in hac etate: et iuxta hanc cōputum matusale mortuus est ante diluuiū: eodez tm̄ anno quo diluuiuz fuit. ¶ Scd̄a etas incipit a diluuio: et durat vsqꝫ ad natiuitatem abrahe: ⁊ habuit ſm hebreos annos. 292. ſm septuaginta. 942. et sic differūt in annis. 650. quos iterū hebrei minus hn̄t. Que aūt sit ratio tante diuersitatis inuenire nō potui. ¶ Tercia etas incipit a natiuitate abrahe: ⁊ durauit vsqꝫ ad iniciū regni Dauid hn̄s ſm hebreos annos. 941. ſm septuaginta. 940. ¶ Quarta etas incipit a principio regni dauid ⁊ durat vsqꝫ ad transmigratōez babilonis: ⁊ habet annos. 484. ſm hebreos. ſm septuaginta. 485. ¶ Quinta etas incipit a transmigratōne babilonis. scilz qn̄ hierusalē destructa fuit: ⁊ templū in ea incensum: et durauit vsqꝫ ad benedictā natiuitatem xp̄i habens annos ſm hunc modū pretactum quem hic sequimur 590. Et sicut p̄dictum est grandis est altercatio de supputatōne annoꝝ hui⁹ etatis diuersi diuersimode cōputāt. ¶ Sexta etas incipit a xp̄i natiuitate ⁊ durat vsqꝫ ad finem mundi cui⁹ terminum solus deus nouit ⁊ hec dicit senectus: siue hora nouissima. ¶ His aūt etatibus pōt adiūgi septima etas q̄ est quiescentiuz. et currit cum sexta: et octaua etas q̄ est resurgentium. Porro ſm hebreos in prima etate mundi sunt generationes. x. In scd̄a. x. In tercia. xiiij. In quarta xvij. quas tamē Matheus gratia misterij. xiiij. ponit. In quinta. xiiij. Etates aūt hominis sūt iste. Prima ē infantia homīs a natiuitate hoīs vsqꝫ ad ānos. 7. Scd̄a etas est puericia vsqꝫ ad ānos. xiiij. Tercia etas ē adolescētia a. 15. anno vsqꝫ in. 38. Quarta ē iuuēt⁹ vsqꝫ ad. 49. Quinta ē senect⁹ a. 50. āno vsqꝫ ad. 79. Sexta ē decrepita etas ab āno. 80. vsqꝫ dum vita finit.

Prima etas mundi ab Adā vsq̧ ad diluuiū habet ſm Hebreos ānos 1656. ſm ſeptuaginta interp̄tes Iſidoꝛuꝫ ⁊ plures alios quoꝛuꝫ numerus in etatibus conſequēter ponitur habuit annos. 2242.

Summa bonitas volens cōmūicare ſuuꝫ bonū ⁊ alijs fecit creaturaꝫ rationalem q̄ ſummū bonū intelligeret: ītelligēdo amaret: amādo poſſideret: poſſidēdo beata eēt. Fecit deꝰ aūt pꝛimū hoīeꝫ foꝛmādo coꝛpꝰ eiꝰ p̱ miniſterium angeloꝝ de limo terre ī agro damaſceno ⁊ inſpirauit ī faciē eiꝰ ſpiraculum vite: hoc ē aīam creauit: quaꝫ coꝛpoꝛi facto vniuit. Factꝰ aūt ē homo ad ymagineꝫ dei in naturalibꝰ ⁊ ad ſilitudineꝫ in gratuitis. Ecce dn̄s mirabili p̱fudit gr̄a. Cū ergo marē ad ſilitudinē ſuā pꝛimuꝫ finxiſſet: tū etiā feminaꝫ ꝯfigurauit adipſius hoīs effigiem vt duo inter ſe p̱mixti ſexꝰ ꝓpagare ſobolem poſſent: ⁊ omnē terrā multitudine opplere.

Foꝛmatis aīantibꝰ terre ⁊ volatilibꝰ adductis ad Adā vt videret ea: cū adā nō īueniref adiutoꝛ ſilis ſibi. immiſit dn̄s ſopoꝛē in Adā ⁊ tulit vnā de coſtis eiꝰ: replēs carnē ꝓ ea: ⁊ edificauit in mulierē. Quā adā vidēs dixit: h̄ nūc os de oſſibꝰ meis h̄ vocabif Iſſa qd̄ latie ml̄r interp̄taf: qꝛ de viro ſūpta ē. Factū igif adā deꝰ in p̱adiſum trāſtulit: ⁊ ibi de coſta doꝛmiētis Euā ꝓduxit: ſibiq̧ sociā foꝛmauit: Hāc n̄ fecit de capite ne viro dn̄aref: nō de pede viri ne ꝯtēneref: ſ; de latere vt amoris vinculū ꝓbaref: etiā vt nō loci generis nobilitate: ſ; virtute vnuſq̄ſq̧ ſibi cōparet gr̄am. Jō extra p̱adiſuꝫ vir factꝰ ē: mulier vero ītra paradiſū. Creaf deniq̧ extra p̱adiſū ſ; eſt ī inferioꝛi loco vir factꝰ melioꝛ inuenif ꝓ Eua q̄ in p̱adiſo facta fuit Adā igif ꝓthoplaſtū pꝛimū hoīem ſummꝰ oīm reꝝ fabicatoꝛ deus ſexto die ſecl'o q̄nta ⁊ viceſima marcij beſtijs terre creatis cūctiſq̧ reptilibꝰ ⁊ volucribꝰ de limo terre rubeo ī agro damaſceno tāq̧ creaturaꝝ omniū finē ⁊ poſſeſſoꝛē finxit.

Uncꝫ suggerente diabolo in forma serpentis ꝓthoparētes mandatuz dei trāsgressi fuissent: maledixit eis deus: et ait serpenti. Maledict⁹ eris inter omnia animātia ꝛ bestias terre: super pectus tuum gradieris: et terram comedes cunctis diebus vite tue. Mulieri quocꝫ dixit. Mltiplicabo erūnas tuas: ꝛ cōceptus tuos: in dolore paries filios ꝛ sb̄ viri potestate eris: ꝛ ipē domiābitur tibi. Ade v̄o dixit Maledicta terra in opere tuo, ī laboribus comedes ex ea: spinas ꝛ tribulos germinabit tibi: in sudore vultus tui vesceris pane tuo: donec reuertaris in terram de qua sumptus es. Et cū fecissꝫ eis deus tunicas pelliceas eiecit eos de paradiso collocans ante illum cherubin cum flammeo gladio: vt viam ligni vite custodiat.

Adam primus homo formatus de limo terre triginta annorū apparens imposito nomine Eua vxori sue. Cuz de fructu ligni vetiti oblato ab vxore sua comedisset: eiecti sunt de paradiso voluptatꝭ: in terram maledictionis vt iuxta imprecationez domini dei. Adā in sudore vultus sui operaretur terram: et pane suo vesceretur. Eua quocꝫ in erūnis viueret filios quocꝫ pareret in dolore. quam incompabili splendore decorauit. eā felicitatis sue inuid⁹ hostis decepit: cū leuitate feminea fructus arboris temerario ausu degustauit: ꝛ virū suū in sentētiam suam traxit. Deinde perizomatibus foliorū susceptis ex delitiaꝝ orto in agro ebron vna cuz viro pulsa exul venit. Tandem cuz partus dolores sepius expta fuisset cuz laboribus in senīuꝫ tande in mortez sibi a domino predictā deuenit.

de paradiso

De paradiso ⁊ quatuor fluminibus eius.

Paradisum terrenum seu deliciarum sub linea equinoctiali versus oriens situatum a principio dominus deus plantauerat. Qui latine hortus siue pomariū dicitur Hebraice heden quod delicie sonat: quasi deliciarum hortum omniū arboꝝ genere consitum Ubi ⁊ lignum vite positum erat. Hūc locū muro igneo a terra vsqꝫ ad celum perfecte vallatuꝫ aiunt. Hic etiam cherubin asserūt flāmineo gladio antestare prohibentem volentes adire. In quo Adam ⁊ Eua fuerunt producti: demū peccato gule expulsi. In eoqꝫ positi Enoch voluptuantur ⁊ helyas morituri manibus antixp̄i: hic auteꝫ locus in oriente longo maris tractu a nostro habitabili segregatus om̄i amenitate cōspicuus scribitur. Qui habꝫ salubritatem amenitatem atqꝫ iocunditateꝫ de cuius medio fons egreditur qui totum irrigat. Quiqꝫ in quatuor nascentia diuiditur flumina vt expositores Geneseos profitentur.

phison

Ganges qui ⁊ phison

Primus fluui⁹ phison q̄ ⁊ gāges appellaẜ fluuius indie pergrādis atqꝫ famosus: qui vniuersam circuit indiam. Is in orientem tendens a. xix. maximis atqꝫ nauigabilibus fluminibus augetur. Et vltimo pluribus ostijs occeanum ingreditur. Quotcunqꝫ autem exundet alueis in mare: adeo grādis est vt vbi minus occupet latitudinis. viij. M. passuum pateat: vbi plurimuꝫ centum altitudinis nusqꝫ minus. xx. passibus reperitur. Aduersus quem Cyrus persarum rex quasi cepti oblitus bellum inauditum sumpsisse fertur. Nā cū vnū ex regijs equis candore atqꝫ forma precipuum quem fiducia tractus trāsuadare persuaserat: a vortiginibus vndaruꝫ circumagi atqꝫ absorbi vna cum insidente cerneret aiūt iratuꝫ iurasse se illum adeo extenuaturum: vt qui equū atqꝫ equitem optimū absorbisset: mulieribus vix genua tingētibus vadosum faceret. Nec verbis opus defuit. Nam totis in hoc expositis copijs. In cccc. lx. alueos flumen detraxit. Anno integro operi dato nō obsistente q̄ nili more augeri dicaẜ certo anni tp̄e et adiacētes fecūdare agros.

Nilus

Gion qui ⁊ Nilus

Gion qui ⁊ nilus secundus appellaẜ fluuius totius orbis p̄maxim⁹ fluuius arbitratur. Huic s̄m quosdam latine nomine melo. Alij dicunt hunc esse quem theologi Geon. nūcupant: ⁊ ex paradiso deliciarū fluere: incole Nilum vocant p̄pter limū quem trahit: ⁊ eo egiptia arua fecundat. Is e nigro flumine quem accole nili patrem dicunt rapido veniens cursu affricam omnem ab Ethiopia seperat: ⁊ plurimas insulas faciens venit ad eā clarissimā Meroem a dextris eius nominat⁹ astusapes qđ idē sonat quod latens. Et p̄tim asper partimqꝫ nauigia deferēs in amplissimū effunditur lacum: deinde varijs incitatus irritamentis montium coartatur rupibus: ad eum locum deueniens ethiopum qui Cattaduppa vocatur tam violēter inter obuios scopulos suo impellitur impetu: vt vasto aquarum se frangentium rumore incolarum aures in surditatem vsqꝫ ledat: deinde lenis violentia posita placid⁹ ac nauigabilis efficitur. Et primo circa cercasorū oppidum incipit esse triplex. Cuius pars vna ad deltam ⁊ meliam declinās iterum seperatur. et sic diuisus atqꝫ vagus: alijs etiam alueis varie seperatis in septem postremo totus diuisis partibus omnē egiptum irrigat annuo incremēto. Et demum egiptio mari p̄ septem ingentia miscetur hostia. Scripserunt veteres hunc esse siluarum altorem permaximum et beluarum immaniū productorem ⁊ crocodrilloꝝ ⁊ hippotamoruꝫ ⁊c̄. Preterea calami atqꝫ papiri: ⁊ agrorum fecundatorum inclitum suis annuis incrementis. Que fieri contingit vt plurimū sole tenente leonis finem: ⁊ ad medium vsqꝫ virginis augeri demum declinare: et in ripas reuocare aquas incipere: donec sol virginis in finem vel libre principium venerit: ⁊ tunc totum infra veterem alueum contineri asserunt fluminis hui⁹ aquas talis esse virtutis vt fecundas faciat mulieres.

tigris

Tigris.

Tigris Tercius qui s̄cd̄m Josephum dilat quod sonat acutum: eo q̄ velocissimus sit Armenie maioris fluuius toto orbe cognitus. Nam a nostris vnus ex quatuor p̄adisi delitiaꝝ exeuntib⁹ affirmatur. Is quom medorum fines attigit repētinus factus: tigris nomen assumpsit: sic em̄ sagittam volucrem medi vocant: nec diu ⁊ comperto aritissa lacu cursuqꝫ seruato violentus ⁊ integer atqꝫ discolor p̄ illum effertur. deinde tauro monte obuio antro montis immergiẜ. Et p̄ latebras mersum in aduersam partem vluas et purgamēta plurima secum trahens apud lacum qui Lorāda appellatur omnia demersa ferens: factusqꝫ iterum fluuius in cuniculos mergiẜ iterato. Et postqꝫ. xxv. mil. passuū occultus excurrit: tercio redditur terris in regione sophen circa nympheum adeo p̄pinquus Arsenie fluuio in regione Artheni: vt quom quacūqꝫ ex causa intumuerit: seruatis sibi quisqꝫ vndis suis confluant vna: cuius rei testimonium lenior Arsenie cursus est. Qui mox diuisus in Euphratem iter dirigit relicto tigri. Qui susceptis ex armenia claris fluminib⁹ parthemos ⁊ alios disiūgit. Et vt asserunt aliq̄ Niniuē in partes diuidit et Mesopothamiam faciens lustratis radicibus montium Coridriorum circa Apamiam Seleutiā atqꝫ babiloniā. xxv. mil. passuuꝫ in alueos diuisus duos funditur. Quorum vnus quem meridiensem vocant Seleuciam ⁊ Messenem alluit. Alter autē in septētrioneꝫ versus campos caucasi irrigat: ⁊ vbi in vnum rediere alueum tigris dictus est. Uerum

cum hos. lx. mil. passibus ampliauit vasto effusus alueo dextra carnicis oppidi persicum ĩ mare defertur: nec vno tamẽ hostio sed pluribꝰ miscetur eidem. Alij vͦo dicunt hunc rubro infundi mari.

Euphrates.

Euphrates quartus fluuius qui frugifer sonat inter ceteros fluuios memoratu plurimo celebris est. tam veterꝝ litteris qꝫ exundationibus suis. Hũc quidaꝫ volũt ex paradisi fonte mortalibus quidem incognito deriuari. alij dicũt in armenia maiori in mõte cui paracoatra nomẽ haud longe a fonte tigris oriri. Is aliquibus susceptis fluminibus validior factus in taurũ mõtem vires experiť suas. Cui cum nõ resistat taurus progreditur victor: sed saxosus atqꝫ violentus ad dexteram Comagenam: ad leuam autem relinquit arabiã. Verũ sunt qui velint eum in alueos duos diuidi: q̃rũ aliũm in tigrim effuudi dicũt: reliquũ vͦo ꝑ meatis medoꝝ gordianorumqꝫ terris in Mesopotamiã ferri. Et babiloniam quondaꝫ Caldeoꝝ reginam in ꝑtes duas cursu medio seperare. Inde hic idem postq̃ȝ aliq̃ȝdiu effluxit qui nauigabilis ⁊ ingens ante fuerat in paludibus dispersus amplissimis tenuis efficiť riuus ⁊ incognitus (vt aiũt) nusq̃ȝ aperto exitu effluit. Esto sint q̃ dicant eũ in mare rubrũ fundi. Volunt in suo hũc nili more ⁊ fere eodẽ tempꝫ Mesopotamiã irrigare: atqꝫ fecũdam facere et sese in alueũ statuto tempore reuocare. Quãobrem euꝫ nomen Euphratis sortitũ volũt. Cũ hebraice Euphratas fertilitas appelleť: dicunt ⁊ alij aquas eius esse vitales. Et ob id a pristis auxeneum fuisse vocatum.

Cum omnia in quibus historia versatur complecti rerũ scriptores deceat: pauca de diuersitate maris ac eius nominibus iuxta varietatem regionũ adiũgere libuit.

Homerus terrã omnẽ quã ĩcolimus abluĩ occeano ꝓdidit. Neqꝫ alienũ est insulam eam esse. Naꝫ quocũqꝫ accedere ad extrema terre mortalibus ꝑmissum est mare ĩuenitur. Quod occeanũ appellamus: ⁊ hũc nostre habitabilis terminum quaqꝫ versum existimãt Occeanus autem quem greci sic nominãt de celeritate: ab occasu solis irrumpẽs leuo latere europam radit. affricamqꝫ dextro scissisqꝫ calpe et abĩna montibus. quos dicũt colũnas herculis inter mauros funditur ⁊ hispaniaꝫ. at freto isto quodaꝫ ostio aperit limẽ interni equoris mixtꝰ mediterraneis finibus quousqꝫ ad orienteꝫ ꝓpellit. Horũ qui hispanias perfudit. hibericus fertur. ⁊ balearicus qui in narbonẽsem ꝓuinciam: gallicus mox ligusticus ab eo ad Siciliam tustus. quem greci Ioniũ vel tyrrhenũ Itali inferum vocitant. a sicilia vsqꝫ cretam siculus: inde creticus qui in pamphiliam ⁊ egiptum ꝑtendit. Que aquarum moles torto in septemtrionẽ prius latere amfractibus magnis iuxta grecias yllyricum ⁊ hellespontum in angustias stringitur Ꝓontidis. Que Ꝓontis asiam Europãqꝫ discriminat. Causam nominuꝫ nõ vniformis dedit ratio asiaticum et phoeniciũ a prouincijs dictum: ab insulis carpathium egeum Icareuꝫ cyprium. a gentibus ausonium dalmaticum ligusticum. ab oppidis hadriaticum argolicum. ⁊c̃. Egiptiũ pelagus asie datur. gallicum Europe. affricanum libye. Hec in gremijs terrarum. Oras autem extremas vt dictum occeanus amplectitur. Qui a littoribus suis arabicus persicus Indicus: eous: sericus: hyrcanus: caspius scithicus germanicus gallicus atlanticus. libicus. egyptius dicitur. Cuius accessus incremẽta circa littora indie vehementissime proruunt: maximosqꝫ ibi exitus faciunt. siue quod suspẽsius altius tollatur vi caloris. siue ꝙ in ea parte orbis ⁊ fontium ⁊ fluminũ copia sit effusior. Circũnauigari an hec insula queat: dubitatũ est Strabo Gnosius australe pelagus ꝓpter intollerabilem estum. boreale quoniã frigore concretum esset: minime nauigari posse putauit: Iulius Solinus iube testimonium adducit qui vniuerse partis terre meridiane quaꝫ plurimi ꝓpter solis ardorem peruiã negauerunt facta vł gẽtiũ vel insularum cõmemoratione ad confirmande fidei argumentum: om̃e mare qͦd ab india vsqꝫ in hyspaniã retro affricam cingit: nauigabile affirmauit. Pliuius veronensis scribit in arabico sinu res gerẽte Cesare augusti filio: signa nauium ex hispaniẽsibus naufragijs fuisse recognita: ⁊ annone florẽte Carthaginis potentia circũuentum a Gadibus ad finem arabie. eam nauigationem scripto prodidisse. Corneliuꝫ quoqꝫ nepotem auctorem facit qui Eudoxiũ quendam sua etate cum lathirũ regeꝫ fugeret Arabico sinu egressum Gades vsqꝫ profectum cõmemorat. Celiũqꝫ antipatrem a se visuꝫ: qui ex hispania cõmercij gratia vsqꝫ in Ethiopiam nauigarit. De septemtrionali occeano maior contentio est quem tamen magna ex parte diui Augusti auspicijs: circa germaniam nauigatum cõstat vsqꝫ ad Cimbrorum promontoriũ. Caspia vͦo littora Macedonum armis Seleuco ⁊ Anthiocho regnãtibus ita explorata et pernauigata sunt: vt ꝑuo breuius q̃ȝ totus hinc atqꝫ illinc septemtrio sit remigatus. Plinius nepotꝭ testimonio vtitur qui metallo celeri Gallie proconsuli donatus a rege sueuoruꝫ indos astruit: qui ex india cõmercij causa nauigantes tempestatibus essent in germaniam arrepti. Apud Ottonem historicũ legitur sub imperatoribus theutonicis indicam nauium ⁊ negociatores indos in germanico littore fuisse deꝑhensos: quos vẽtis agitatos ingratis: ab oriẽtali plaga venisse cõstabat qͦd accidere minime potuisset si (vt plerisqꝫ visum ẽ) septẽtrionale pelagus innauigabile cõcretumqꝫ esset. A colũnis herculeis mauritanie atqꝫ hispanie et galliarum circuitus: totusqꝫ forme occidens hodie nauigatur. Orientem nobis incognitum: cuꝫ religionum atqꝫ imperiorum diuersitas. tũ barbaries immẽsa reddidit: veteres tamen nauigatum produnt.

Nota de paradiso hec sequentia ſm doctores diuine ſcripture

Fuit aũt ille locus ſm Damaſce. exultationis vniuerſe, ꝓmptuariũ ꝗ terre excelſior poſitus eſt. ⁊ tꝑato ac puriſſimo aere refulget: plantis ſemꝑ floridis comatus eſt: bono odore plen⁹ nullũ irrõnabilũ inhabitat. Eſt etiã ſm yſido. omni genere ligni ⁊ pomiferũ arboꝝ conſitus: nõ eſtus ſed tempies aeris perpetua. E cuius medio fons ꝑcurrens totum nemus irrigat. Et ſm mgr̃m ĩ hiſtorijs ſuꝑ Geñ. Paradiſus ẽ in principio mũdi partis orientalis locus. tam altus ꝙ aque diluuij vniuerſalis ipm nõ attigerũt: qꝛ ſm Strabũ ⁊ Bedã pertingit paradiſus vſqꝫ ad globũ lunarem qd̃ tamen ꝗdam impugnãt vt Henricus de Eruordia. Et alij quidã. ⁊ eſt locus ameniſſimus lõgo tractu terre ⁊ maris: ⁊ ſi homo non peccaſſet deus qui totum mundũ fecit: ⁊ paradiſum ampliaſſet. ſic ꝙ om̃es homines cõcluſiſſet. Arbores paradiſi comã nunq̃ꝫ perdunt. Ibiqꝫ Enoch ⁊ Helias vſqꝫ hodie incorrupti perſeuerant: vt dicit mgr̃ in hiſtorijs. Et paradiſus tante eſt altitudinis. ꝙ eſt inacceſſibilis ſm Bedam. et tam altus ꝙ ethereã regionem contingat. ⁊ ꝙ aque cadentes de eo tm̃ faciũt ſtrepitum hominibus in vicinio cõmorantibus: vt perdant ſenſum audit⁹. vt dicit Baſilius in examerõ ⁊ ſanct⁹ Ambroſius. Iſte aque ſunt que procedunt de vno fonte paradiſi. ⁊ generant quatuor riuos. ſ. phiſon ꝗ ⁊ ganges dicit̃. Geon qui et Nilus. Tigrim ⁊ Eufratẽ. quo ipſi vero quatuor riui fluant habetur Geneſ. ij. Et eſt paradiſus ſm Albertum magnũ: locus temperatiſſim⁹ libre ⁊ arieti pene ſuppoſitus. quia in oriente iuxta torridaꝫ zonam. Ideo bis in anno ſol pertranſit centrũ paradiſi. ⁊ eſt ibi aer ſubtiliſſimus ⁊ incorruptus: ⁊ ſemper equinoctium: ⁊ vterqꝫ polus ibi videtur: ab Helya ⁊ Enoch inhabitatur: et arbores bis ibi in q̊libet anno fructificant. quia duplex eſt ibi eſtas. ⁊ duplex hyemis in anno: et vtrũqꝫ noſtrum ſolſticium ẽ eis profundiſſima hiems: ⁊ vtrũqꝫ equinoctiũ profundiſſima eſtas. Ideo dicit Marcianus ꝙ in India ſingulis ãnis due ſunt eſtates ⁊ fruges bis metũtur. Patet igitur ꝙ eſt locus altiſſimus terre. Secretiſſimus. Tẽperatiſſimus. Ameniſſimus. quia eſt ibi loci viriditas: florum venuſtas: flagrantia aromatum Irriguũ fontium. Umbroſitas arboruꝫ. Ubertas fructuũ: Cantus auiũ. Quinto locus ordinatiſſimus. Sexto fertiliſſimus. ideo bene ort⁹ omniũ deliciarum dicitur.

Fecit quoqꝫ deus ad ornatum et decoreꝫ paradiſi triplex genus lignoꝝ ſm yſid̃. ⁊ Auguſti. de ciuitate dei. Unũ ad ſuſtẽtationem vite per nutrimentum: de quo dedit ꝓceptum affirmatiuũ dicens. Geñ. ij. ex omni ligno paradiſi comede. Aliud fuit ad ꝓbatõneꝫ obedientie. ſ. lignum ſciẽtie boni ⁊ mali: de quo dedit preceptum negatiuũ dicens. de ligno autẽ ſciẽtie boni et mali ne comedas. quod tamẽ nõ ſeruarunt noſtri parentes primi. Ideo guſtato pomo aperti ſunt oculi eorum. ſ. ad concupiſcẽdum ſeinuicem. ad quod ante non patebant ſm Auguſti. ibidem in gloſa. non ꝙ ante ceci erant ſicut quidã falſe imaginati ſunt. Et cognito pruritu carnis ⁊ libidinis in ſe. ⁊ ſe eſſe gratia ſpoliatos conſuerũt perizomata id eſt ſuccintoria ſiue bracas de folijs ficus vt ſic ſe cooperirẽt ⁊ defenderent. Non tamen eſt intelligendum ꝙ peccatum Ade ⁊ Eue fuit ex parte fructus illius ligni vel eſus eiuſdem vt dicit Auguſti. de ciuitate dei. ſed ratione affectus inordinati preponentis ſe diuine iuſſioni: quia aliud ẽ prohibitum: quia pctm̃ ⁊ malũ ſicut homicidiũ furtũ ⁊ mendaciũ. Aliud ṽo eſt pctm̃ ex eo: quia ẽ ꝓhibitũ ſic fuit hic. Comeſtor dicit ꝙ lignũ ſcientie boni ⁊ mali dictũ eſt ex eo. ꝙ ex eius comeſtõne ſecutũ eſt: qꝛ ſenſerũt ſtatim poſt comeſtõnem malum egritudinis ⁊ imbecillitatis ac rebellionis carnis cõtra rationem. et ſic ceperũt cognoſcere bonũ ſanitatis firmitatis obedientie ac malum infirmitatis egritudinis imbecillitatꝭ ac inobedientie. ſicut medicus melius nouit morbos cũ non ſolum infirmos viſitat ſed cum ipe infirmatur. Nam quod prius nouit per ſcientiã: poſtea diſcit per expientiam. Naꝫ dulcia non meminit qui nuq̃ꝫ guſtauit amara ⁊ econuerſo. Tercium fuit lignum in paradiſo nobilius alijs. ſ. ligniuꝫ vite ⁊ hoc tripliciter. Primo ꝓpter effectum. qꝛ dabat ſe comedenti cauſam immortalitatis ⁊ ꝓhibebat cauſaꝫ infirmitatis ⁊ imbecillitatis: nõ tamẽ virtute naturali pure: ſꝫ magis gratuite ꝓpter virtutẽ anime obedientis deo: que erat immortalitatis cauſa principalis ipſius corporis ſm Tho. in ſcripto ſecũdi ſenten. quia quotiẽs homo fuiſſet infirmatus de iſto ligno ſumpſiſſꝫ ⁊ ſanitati datus fuiſſet: ⁊ hoc ſic cõtinuaſſet vſqꝫ dum numerus electorum completus fuiſſet. tunc omnes ſimul in celum rapti fuiſſent. Scd̃o ꝓpter ſitum: quia ſitum erat ĩ medio paradiſi q̄ſi precioſius et dignius oĩm. ſicut cor animalis in medio corporis ponitur: et quod totum corpus viuificat figurans crucem chriſti viuificantis totũ mundũ et trahentis ad ſe omnia. Ioh. xij. Tercio ꝓpter ſacramentũ ſm Augu. vbi ſup̃ vbi dicit ꝙ per lignũ ſcientie boni ⁊ mali ſignificatur liberꝝ volũtatis arbitriũ. per lignũ ṽo vite xp̃s ſignificat̃. Ezech. xxxi. Om̃e lignũ ꝑadiſi ñ ẽ aſſilatũ illi. qꝛ Cãti. iiij. Emiſſiões tue ꝑadiſus maloꝝ punicoꝝ cũ pomoꝝ fructibus.

Huius aũt loci poſt pctm̃ hoĩs adit⁹ ĩterclusus eſt: ſepius eim̃ vndiqꝫ rũphea flãmea id eſt muro igneo accinct⁹ ita vt ei⁹ cũ celo pene iũgat̃ incendiũ. Cherubin q̊ꝫ. i. angeloꝝ ꝑſidiũ arcendis ſpiritib⁹ malis ſuꝑ rumphee flagrãtiã ordinatũ ẽ: vt hoĩes flãme: angelos ṽo malos angeli boni ſꝫmoueant ne cui carni vl' ſpũi trãſgreſſiõis aditus ꝑadiſi pateat. Hec ille.

¶ Duplex fuit cã immortalitatꝭ hoĩs ĩ ſtatu ĩnocẽtie. ſ. intrinſeca ꝗ erat vis ꝯtẽtiua ipſi⁹ aĩme ⁊ hec a deo. Alia extrĩſeca. ſ. eſus ligni. Iſtud etiã lignũ vitã longeuã dediſſet homĩ poſt pctm̃ ſm Aug. ĩ li. de q̃ſtõib⁹ no. ⁊ ve. teſt. ſꝫ hoĩ guſt⁹ ei⁹ ꝓhibit⁹ fuit poſt pctm̃. iõ dꝛ geñ. iij. Ipis ãgelis videte ne forte Adam ſumat de ligno vite ⁊ viuat ĩeternũ. i. valde diu. Concor. s. Tho. i. parte. q. xcviij. arti. iiij. Et Alex. ij. ꝑte ſumme. q. xiiij. ar. xx.

Vinculū concordie diligit deus

Adam vir sctus

Adam vir sctūs cūctꝭ dieb⁹ vite sue ꝓphetie spū claruit: pniāz magnā ac diuturnā fecit filijs suis ꝓcepta iusticie ꝺdit: ꝑcipiēs vt a ꝯsortio cayn ac filiorū ei⁹ oīno abstinerent. nec cū eis mr̄imonia iūgerēt. Hic pm⁹ nr̄ parēs vno pctō a padiso nos expulit: ꝭ sctā ꝯuersatōe sua ac pn̄ia sua exm̄ nobis dedit ad regni celestꝭ gaudia remeādi: q̄ āt h̄ n̄ seqt̄ de ipo iuste cōqri nō poterit. Comestor dic̄. Adā genuisse. 30. filios ꝛ totidē filias ꝑter cayn ꝛ abel. adā fuit pr̄ ꝛ socer cayn qꝛ cayn ꝯxit mr̄imoniū cū calmana sorore sua. August. Adā vō mortu⁹ ē h̄n̄s ānos nōgētos ꝛ. xxx. vt dꝛ i ymagie mūdi. postq̄ʒ genuit. xxx. filios ꝛc̄. ꝛ sepult⁹ ē i loco caluarie circa hierlm̄: vbi postq̄ʒ aliq̄ʒdiu reqeuit. trāslatū ē corp⁹ ei⁹ i ebrō i terrā de q̄ sumpt⁹ ē: cui snīe concordat Athanasi⁹ ꝛ docto. hebrei. qꝛ ꝯuenit vt ibi corpus suuʒ xp̄us exponeret morti: vbi caput generis humani fuit corruptū: ꝛ vbi seminata est corruptio ibiq̄ʒ incorruptō orietur: quaten⁹ sic medicina morbo corrn̄deret. Iohēs tn̄ in ꝯriū sonat vt patet.

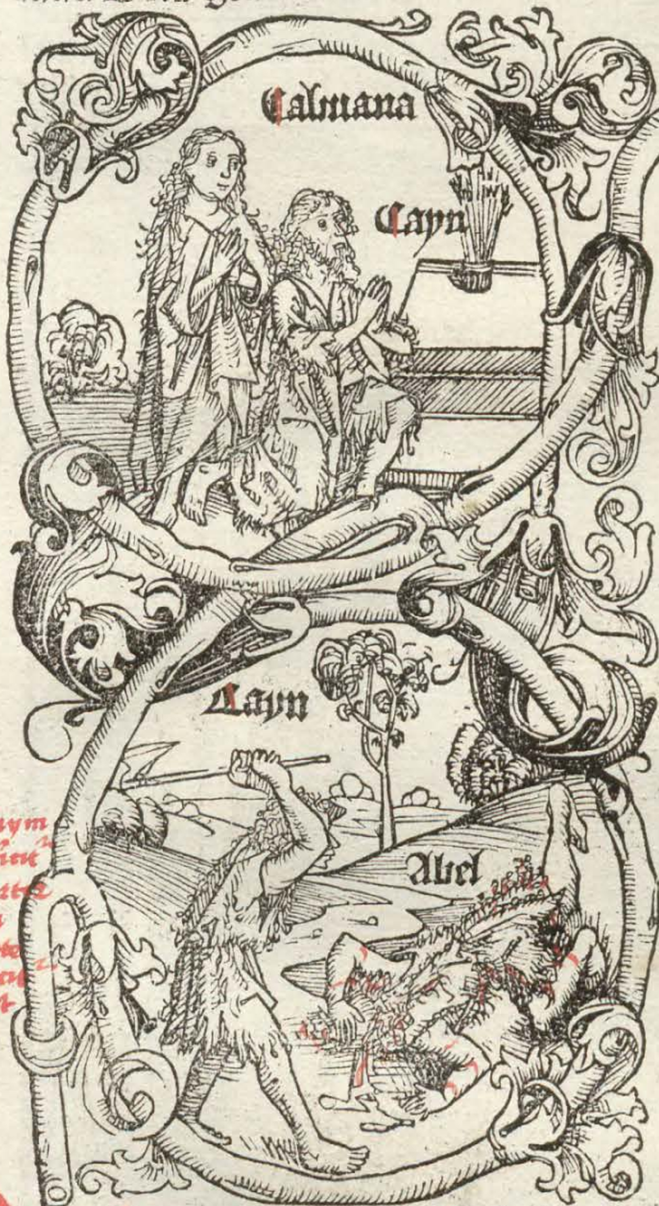
Augustinus. xiij. de ciuitate dei. humanū genus ideo ex vno homine deus instituit vt cōmēdaret q̄ʒ ei grata sit in pluribus vnitas. que consideratio multuʒ electis prodest: sanctis angelis in eterna pace sociādis: verū tāta immanitate peccādi defecerūt hoīes vt tuti⁹ atʒ pacati⁹ iter se bestie viuerēt. Neq̄ʒ. n. vnq̄ʒ inter se leones aut iter se dracōes q̄lia hoīes bella gesserūt. vinculū cōcordie diligit deus.

Adam itaq̄ʒ ꝛ Eua pmū oīm parētes. xxx. sup̄ nōgentos vixere ānos. ꝛ ꝑter Cayn Abel ꝛ Seth cū sororibus suis q̊s scriptura cōmemorat. xxx. alios genueratꝭ filios. Demū q̊ʒ infirmitate correptus Seth filio atʒ alijs interdixit ne ei⁹ filij cū filijs cayn ꝯmiscerēt. Illū ꝑ oleo mīe īpetrādo ad paradisum vt aiunt: transmisit tandē deficiēs in Ebron sepelitur. Sūt tn̄ q̄ dicūt eū ī caluarie loco sepultū fuisse

abel Secundogenitus ade — Caym primogenitus ade

Abel secūdus filius Ade natus est anno.30. Ade cū sorore delbora. Iste abel primus martyr ecclīam inchoauit qꝛ ī grā ꝛ iusticia pmāsit. Si ei ab Adā īchoata fuisset nō foret cōtinua. Hūc āt iustū ꝛ sctm̄ ꝯmēorāt euāgelia Qui ab ineūte etate iusticiā colere ꝛ deū timere didicit. Cuiꝰ ꝯuersatio pastoralis erat: ꝛ de oībꝰ pmicias deo offerebat. Et ppterea deꝰ ad eius sacrificia respiciēs. ꝛ eiꝰ oblatōes ḡtam hr̄et germāo pn̄te. q̄ viso vultꝰ cayn p̄ ꝯfusiōe ꝯcidit et īuidie stimulo sauciꝰ cayn ī eū ꝯsurrexit ac īterfec̄. Qui celestē cītatē pmꝰ ꝯdidit. Et ipiꝰ ciuem se pmū ꝯstituit Centenario ꝛ eo amplius Abel mortuo. Adā post centesimū annū Seth genuit filium.

Hic Abel a Caym suo fratre interfectus et est prima martir. Tandem ipse Caym a Lamech pronepote suo sagitta interficitur. Sicut fecit factum est illi

Anno.cxxx.ꝯm heb. Scōm lxx.iter ptes.ccxxx. Adaz genuit seth q̄ fuit terciꝰ filiꝰ ade ꝛ natꝰ ē āno p̄ris sui.cxxx. inchoāte ꝯm he. ve. ℏ ē āno mōi.130.cō/pleto vixit āt ānis.912. Iste seth natꝰ est 230.āno ad. q̄ꝛ.c.moyses p̄termisit q̄bꝰ luxit filiū suū abel ī valle ploratōnis ppe ebrō. ip̄e ec̄.p oleo mīe īpetrādo padisuz adijt. In his duobꝰ primis filijs Ade.s. Cayn ꝛ abel ortū hūert due ciuitates ꝯm Aug.14.li.ꝺ ci.dei. fecert itaqꝫ duo amores duas ciuitates.terrenam.s. amor sui vsqꝫ ad ꝯtēptū dei. Celestez v̊o amor dei vsqꝫ ad ꝯtēptū sui deniqꝫ illa ī seip̄a: ℏ in dn̄o gl'iat̄. Illa q̄rit ab homībus gl'iam. huic āt deꝰ ꝯsciē test̄ maxia ē gl'ia. ad illā ptinet cayn q̄ pmo natꝰ ē ꝛ cītatē ꝯdidit. Ad istā ptinz abel. q̄ scdo natꝰ ē ꝛ tāqꝫ pe

duo amores duas ciuitates fecerunt

seth d elbora

Enos

grinꝰ ℏ ꝯuersatꝰ. qꝛ grā p̄destinatꝰ ciuis sursuz erat. deniqꝫ vt cītas dei sue aduersarie coopatōe clarescat. aliq̄ facta reprobo rum cōmemorare necesse fuit. Caym

Cayn priogenitꝰ ade ꝛ eue cū sorore sua calmana natꝰ ē āno ade.xv.ī agro damasceno. Hic primꝰ agrorū cultor fuisse phibet̄ cupidissimꝰ q̄dē ꝛ aliene felicitatis īpatiētissimꝰ ac sceleratꝰ dolens mūera sua reprobata a deo et mūera fr̄is sui accepta motꝰ īuidia fr̄em suū ductuz ī agrū īterfecit. ppter qꝺ a deo pūitꝰ fuit vt oībꝰ diebꝰ vite sue eēt vagꝰ ꝛ pfugꝰ sup terrā. Cūqꝫ cayn ꝯfectꝰ eēt senio ꝛ īter frutecta aliqn̄ sederet a pnepote suo lamech q̄ senectut̄ vicio cecꝰ factꝰ dū venatōi īsi/stēt pueri ductor̄ suasu credēs cayn feraz sagitta occisus fuit.

Eras plīmas dn̄oꝝ regū gētiuz aut opm magnificoꝝ: aut psonaꝝ sublimiū hicīde ānotaui: q̄bꝰ vtūt̄ astronomi

ī suis calculatōibꝰ ab adā vsqꝫ ad alphonsum. Et nō q̄ era ē tp̄s famosuz alicuius gēris vel secte incipiēs ab aliq̄ effectu q̄ ē nōbilis bonitat̄ vel malicie ꝛ vulgariter p̄t dici datū: iuxta qꝺ publice ꝯscriptōes fiūt. Vn̄ ꝛ sctūs leo huiꝰ noīs pmꝰ freq̄nter ℏ termino era vtit̄ in Epistolis suis.

Enos filius Seth natꝰ ē āno Seth cv. anno v̊o mūdi.435.ꝯm.lxx.ꝯm heb.235.āni vite eius.905. Iste enos incepit inuocare nomē dn̄i forte per aliqua deprecatoria verba que inuenit.

Caynā filius Enos natus ē āno patris sui.xc. Mūdi v̊o ꝯm.lxx. 625. ꝯm heb.ccc.xxv.āni vite eiꝰ extiterūt 910.

In linea iustoruz tres notāt̄ celestibꝰ decorati. Prīo enos q̄ primo nomen dei inuocauit. Secundo Enoch q̄ cū deo ambulauit: ꝛ trāslatus ē in padisuz. Tercio Noe q̄ pfectus fuit in generatōnibus suis humanū genus saluauit ab aq̄s diluuij. In linea v̊o pctōꝝ tres decorantur terrestribus. Primo Iabel qui fuit pater habitantium in tentorijs atqꝫ pastorum. Secundo Iubal qui fuit pater canentiū in Cithara ꝛ organo. Tercio Tubalchayn qui fuit malleator in cūcta opera eris.

Enoch filius Cayn quottus sit in numero filioꝝ Cayn certum nō est. Iste Enoch cayn ciuitatē ꝯdidit appellās eā noīe ei⁹ Enochiā quā ꝛ sua ꝓle repletā vidit. dicit em̄ Joseph⁹. Qd̄ chayn rapinis ꝛ violentijs opes cogregās filios suos ad latrocinia īcitabat. Timēsqꝫ eos q̊s ledebat filios suos in cīitate recollegit. Absurdū tm̄ nō ē ſm august. xv. de ciui. dei. ꝙ cayn edificauit cītatē cuꝫ vix q̄tuoꝛ viros scriptura dicat tūc fuisse. qꝛ nō oēs nūerauit q̄ tūc eē poterant: ſ illos tm̄ noīare ncc̄e putauit q̊s suscepti opis rō postulauit. Adā per cayn sceleratum vndenario numero finit̄ q̄ pctm̄ significat̄ ꝛ ip̄e numer⁹ femīa claudit̄ a q̄ sexu factuꝫ ē inicium pctī.

Enoch

Nota ꝙ omnes artes vel scientie seculares liberales siue mechanice vł phisice humāne curiositati deſuiētes a filijs lamech legūt̄ inuēte ꝛ sic filij adulterinꝫ ꝓmū sb̄tiliores alijs fuerūt: ꝛ qꝛ tīebant futuꝝ ꝑicłm diluuij ꝛ ignis Jō tubalcaim easdē artes ī duab⁹ colūnis sculpsit. Una latericia ꝛ alia marmorea colūna lapidea adhuc manet ī terra syria: vt. s. si ꝯstructa laterib⁹ ab imbrib⁹ extermīaret̄ lapidea ꝑmanēs ꝓberet hoīb⁹ scꝓta cognoscere.

Matusalem Enoch fili⁹ cētesimo ei ꝛ octuagesimoseptīo anno nat⁹ lamech filiū hūit q̊ nato duos ꝛ octoginta supra septīgētos superuixit ānos. Et sic Matusalē diutı⁹ vixisse ferūt oīb⁹ q̊s scriptura cō memorat.

Matusalem

Malaleel fili⁹ yrath

Yrath filius Enoch

Malaleel centuꝫ sexagīta quinqꝫ hn̄s etatis ānos genuit filiū iareth quo nato postea septingētos et triginta annis supuixit.

Iste Lamech primus bigamiaꝫ introduxit habens duas vxores ꝯ illō qd̄ dictū fuit ab Adā spū ꝓphetico: erūt duo ī carne vna. q̄ virū. i. cayn īter frutecta iacētē sagitta īterfecit adolescētēqꝫ eū ducētē arcu ꝑcussum occidit. Punit⁹ ē igr̄ ꝓpter occisionem caī septuagies septies qꝛ septuagīta ꝛ. vij. aīe d̄ eo egresse ī diluuio ꝑiert.

Ada — Lamech — Sella

Iste Jabel fili⁹ Lamech ex vxore Ada īcepit ꝯdē tētoria pastoralia portatilia ad mutādū pascua ꝓ gregib⁹ nutriēdis nil nisi ꝯiugiū carnale meditās ꝛ pascua vētr̄. h ſm cō mestorē greges ordīauit ꝛ caracterib⁹ distinxit sepauitqꝫ ſm genera greges ouiū a gregib⁹ edoꝝ ꝛ ſm q̄litatē vnicolores a grege ꝑsi velleris: ꝛ ſm etatē anicłos a maturiorib⁹ ꝛ cō missuras cert̄ tꝑib⁹ faciēdas ītellexit

Jabel — Tubal

Cōcupiā aurium

Iste Tubal fili⁹ Lamech ex vxore Ada hic dr̄ pater canentiū ī cythara ꝛ organo qꝛ musicā inuenisse dꝛ nō tm̄ instr̄a musicalia adinuenit ſm ꝯmestorē q̄ postea lōge inuēta referūt̄ ſ ꝯsonātias inuenit vt laboꝛ pastoral quē frater su⁹ iabel ꝑamauit ī delitias v̄teret̄ ꝛ in delicijs exercere t̄: postea tm̄ mlt̄i adīuenert̄ ꝯsonātias melodiaꝝ ꝛ diuersa instr̄a musicalia sic̄ moises de sonitu aq̄ꝝ dꝛ armonias ꝑpēdisse. Sūt tm̄ q̄ dicāt ꝙ archades popłi ꝑ calamos breues ꝛ lōgos ꝓmi excogitauerunt cantum: laercius vero id repertū dicit tempore pithagore philosophi.

Cōcupiā oculoꝝ

Iste tubalcayn filius lamech et selle secunde vxoris sue artē ferrareā prim⁹ inueīt: res bellicas exercuit sculpturas ī metallis in libidineꝫ oculoꝝ fabricauit sumens ex exemplum a natura ex opere fruticum sicut frater suus Tubal ad voluptatem auriū consonantias excogitauit.

Concupiā carnis

Noema filia Lamech ex Sella soror Tubalcayn artem varie diuerseqꝫ texture inuenit: lanam et linuꝫ in fila traxit ꝛ pannū texuit ꝓpter leuitatem. Naꝫ antea pellibus bestiarum vtebantur.

Tubalcaī Noema

Malaleel filius caynan q̄ plantatio dei interpretatur in linea xp̄i natus est anno patris sui. 75. anno v̄o mūdi ƀm Hebre. 470. ƀm. lxx. 760. obijt habens annos octingentos. 95. Dicit Aug. 15. de ciui. dei. q̄ plures āte diluuiū nongentos annos attigerunt nemo tamen ad mille peruenit: q̄. plixitas etatis fuit per miraculū diuinū ad multiplicandū genus humanū ⁊ ad sciētiarū principia inuenienda. Tum etiā scd̄m naturam: q2 homines erant melioris cō/plexionis ⁊ maioioris vigorositatis. Nā habebāt tunc multa maiora ossa qui/dem homines q̄ȝ nunc. Unde allegans Plinium dicit. q̄nto magis p̄terit seculi cursus: tāto minora corpa fert natura: ne etiaȝ magnitudo gigantoꝝ videaſ ali/cui incredibilis testatur sacra historia dicens se vidisse molarem dentem: de q̄ cē/tum dentes scd̄m modulum nostre fieri potuissent. Dixitq̄ȝ August. 12. q̄ nullo modo audiendi sunt illi qui dicūt tante fuisse breuitatis illos annos: q̄ deceȝ de illis faciunt vnum de nostris: atq̄ȝ nongentos tantū. 90. Nam dicit Plinius ad huc sunt gentes q̄. cc. annis viuunt.

Jareth filius Malaleel qui interpretatur descendens siue roborans vł sa/porans natus ē anno patris sui. lxv. supra centesimuȝ Geñ. v. mūdi v̄o dcc. lx. scd̄m he. ve. ſ̄ scd̄m. lxx. interpretes. 976. vixit autem nongentos ⁊ sexaginta duos. Dicit Augusti. q̄ multi sunt geniti ante diluuiū de seth ⁊ etiā cayn quos tamen scriptura festine trāscurrit: vt veniat ad noe vbi ambarum ge/nealogiarū ⁊ ciuitatū dei ⁊ diaboli discretio concretioq̄ȝ numeraref ⁊ ad Abra/ham cui facta est repromissio de christo nascituro qui ē alpha ⁊ o: Appocalip. i. ꝓpter quod scriptura sacra quosdam ꝯmemorat. nec omnes isti primogeniti q̄s scriptura nominat vt cayn cognouit vxorem suam ⁊ genuit Enoch. nō est conse/quēs q̄ Enoch fuit eius primogenitus. ⁊ sic de alijs. Huius v̄o tempe filij seth viri optimi in p̄ceptis patris cum simplicitate cordis perseuerantes a filijs Ca/ym pessimis quidem in omnē luxum prolapsis multa mala passi sunt.

Enoch filius Jareth natus est anno patris sui. c. lxv. Geñ. v. mūdi vero 1022. scd̄m he. ve. Sȝ ƀm. lxx. 1122. Anni vite ei⁹ fuere. 365. Iste enoch septimus ab Adam deo placuit ⁊ translatus est in paradisuȝ: ⁊ septima requies p̄dicatur ad quaȝ trāsfertur omnis qui tanq̄ȝ sexta die etate seculi christi aduentu formatur. viuit aūt in paradiso in corporis ⁊ sp̄us tranquillitate cū he/lya vsq̄ȝ ad tempus antixp̄i exituri ad fidei defensionem. Postremo martyrio co/ronandi. hūc iudas apostolus in epistola sua nonnulla scripsisse refert: q̄ ab an/tiquitate suscepte fidei a patribus refutata sunt.

Matusalem filius Enoch natus est anno patris sui. lxvij. mundi vero ƀm lxx. 1287. Anni quibus vixit fuere. 969. Iste Matusalem antiquissim⁹ fuit omniū quos scriptura ꝯmemorat. De annis autē eius diuerse sunt opiniones. ƀm lxx. interp̄tuȝ computationem vixisset. 14. annis post diluuium. Sed non legitur fuisse in archa noe. Hiero. v̄o asserit: q̄ eodē āno diluuij mor/tuus sit. Septemq̄ȝ diebus ante diluuium sepultus. Quidam v̄o eum cum pa/tre suo Enoch trāslatum fuisse volunt: ⁊ diluuiū p̄terisse putabant causante hoc diuersitate codicū nostroꝝ ⁊ hebreoꝝ: ƀm August. ⁊ Rab. ⁊ ysi. qui omnes di/cunt eum absq̄ȝ omni ambiguo non vixisse. 14. annis post diluuium cum ibi tā/tū. viij. anime salue fiebant.

Lamech

Lamech filius Matusalem natus est āno p̄ris sui ƀm textum nostrū Gñ. v. clxxxvij. anno vero mundi ƀm lxx. 1454. vixit auteȝ annis. 777. Iste lamech cum esset annorum. 172. genuit Noe quem cum genuisset dixit. Iste. s. Noe consolabitur nos a laboribus manuū nostrarum in terra cui male/dixit dominus. Et genuit preter Noe filios ⁊ filias. Et cuȝ vixisset septingētos ⁊ septuagintaseptem annos tradidit principatum Noe filio suo ⁊ mortuus est. Eo quidem tempore gigantes erant super terram: viri vtiq̄ȝ famosi ⁊ incredibi/lis potentie scientes bellum.

Linea Christi

Malaleel

Jareth

Enoch

Matusalem

Lamech

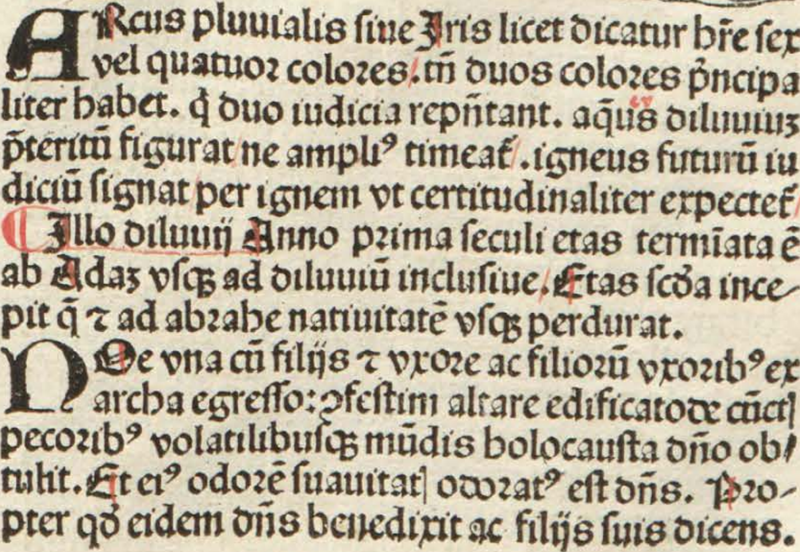

Secunda etas mũdi principiũ a Noe habuit post diluuiũ: qđ fuit vniuersale ꝑ totũ Anno sexcẽtesimo vite Noe a p̃ncipio aũt mundi ſm he. Millesimosexingentesimoquinquagesimosexto. Sed ſm. lxx. interp̃tes quos Beda et ysido. approbãt Bis mille ducenti ꝛ. xlij. ꝛ durat vsq ad abrahã ſm he. 292. annis. Sed ſm. lxx. 842. annis. Ante diluuiũ vo ꝑ. 100. annos Dominus apparuit Noe id ẽ quingentesimo anno vite Noe.

Noe diuini honoris et iusticie amator filius Lamech. ingenio mitis ꝛ integer inuenit grãm coram dño. Cũ cogitatio hominũ ꝓna erat ad malũ. Omi tpe omes in viam rectã deducere satagebat. Cũq instaret finis vniuerse carnis precepit ei dñs vt faceret arcam de lignis leuigatis bituminatã intus et extra. que sit trecẽtoꝝ cubitoꝝ geometroꝝ longitudinis. Orosius ꝛ post eũ Augusti. ꝛ Hugo. Cubitũ geometricũ sex cubitos vsuales facere dicũt: quã ꝑticaꝫ noĩant. Sit itaq trecẽtoꝝ ꝑticaꝝ lõgitudis: q̃nq̃ginta latitudinis ꝛ triginta altitudinis. i. a fundo vsq ad tabulatũ ſb tignis. Et ĩ cubito cõsummab illã. In q̃ mãsiũculas cenacl'a fenestrã ꝛ ostium ĩ latere deorsum facies. Noe igit̃ post cẽtuꝫ ꝛ xx. ãnos ad arcã fabricatã. q̃ ꝓ solatio vite erant ncc̃ria cõportauit. Cũctorũq aĩaliũ ad ſuãdũ genus eoꝝ mascl'os sil' ꝛ feminas ꝑiter introduxit. Ipe deniq ꝛ filij ei⁹ vxor ꝛ vxores filioꝝ primo die meñ apl'ingressus ẽ. Facto diluuio cuꝫ dñs oẽm carnẽ deleuit. Noe cũ suis saluat⁹ ẽ. Stetitq arca sup altissimos mõtes armenie. Qui loc⁹ egressoꝝ vocat̃. Egressi deo grãs egerũt. Et altare facto: deo sacrificabant.

Hoc signũ federis qđ do inter me et vos ꝛ ad omnẽ animã. Gñ. ix.

Arcus pluuialis siue Iris licet dicatur hr̃e sex vel quatuor colores. tñ duos colores p̃ncipaliter habet. q̃ duo iudicia rep̃ntant. aq̃us diluuiuꝫ p̃teritũ figurat ne ampli⁹ timeat̃. igneus futurũ iudiciũ signat per ignem vt certitudinaliter expectet̃. Illo diluuij Anno prima seculi etas termiãta ẽ ab Adaꝫ vsq ad diluuiũ inclusiue. Etas scđa incepit q̃ ꝛ ad abrahe natiuitatẽ vsq perdurat.

Noe vna cũ filijs ꝛ vxore ac filiorũ vxorib⁹ ex archa egresso: ꝯfestim altare edificato de cũctis pecorib⁹ volatilibusq mũdis holocausta dño obtulit. Et ei⁹ odorẽ suauitatis odorat⁹ est dñs. Propter qđ eidem dñs benedixit ac filijs suis dicens.

Crescite ⁊ multiplicamini. Indeqꝫ terra ad pro
priā naturā reuersa Noe ceperit vir agricole eē.
⁊ exercere terram: et cūcta animantia ad pascua
emisit. Cūqꝫ (vt aiūt) hircū caprarꝫ in coricū cili-
cie montem emisisset: ibidem lambruscas come
dens: inebriatus ē: ⁊ reliqua animātia cornib⁹
petere cepit. Hoc noe cōperto: lambrusce virtu-
tem agnouit. cōfestimqꝫ ipsam sanguine leonis
porci agniqꝫ et Symie addito inseruit: at lam-
brusca in bonā vineā inserta: fructū fecit pfectuꝫ
⁊ vindemiauit eū. Et ad vsuꝫ noe vino deducto
sacrificās fecit cōuiuiū magnū. Inebriatus aūt
ex illo statim tanqꝫ agnus in soporē resolutus ē
nudatus inhoneste iacebat: vidensqꝫ Cham ei⁹
filius (videlꝫ pr̄ chanaan) pr̄is verenda nudata
e vestigio irridendū fr̄ibus nūciauit ⁊ ostendit.
At Sem ⁊ Japhet audientes: filiali pietate in
pr̄em cōmoti palliuꝫ imposuerūt humeris suis
retrorsum incedētes: patris verenda operuere.
Eorū quippe facies verse erāt: ne. s. pr̄is virilia
viderent. Qd̄ dū noe sensisset aliis quidēꝫ filiis
felicitatē optauit. Cham vo̊ ꝓpter cognitionem
sui nō quidem maledixit: sꝫ eius ꝓli. Noe vo̊ cū
vixisset post diluuiū trecētis ⁊ q̄nquaginta an-
nis: qd̄ quidē tēpus feliciter egit: cum cōplesset
annos nongētos q̄nquaginta mortuus ē. Pre
ter aūt Sem cham ⁊ Japhet at ionicum filios:
aliosqꝫ post diluuiū genuit filios ⁊ filias. vidit-
qꝫ ex filiis filiorꝫ: ⁊ ex filiorꝫ filiis ad multas vs-
qꝫ generationes.

Monstruosoruꝫ quoqꝫ multa hoīm gene
ra post linguarꝫ varietatē a deo factā va
riis in locis ꝓducta fuisse cōmemoran-
tur. Deus eīn ip̄e cū sciret quarꝫ ptiū similitudi-
ne vel diuersitate ꝯtexeret pulcritudinē vniuer-
si: etiaꝫ monstruosos hoīes in mundū ꝓducere
voluit. E qbus qd̄am dicanṯ repiri q̄ in media
fronte vnū tantuꝫ hn̄t oculū: qui monoculi ap-
pellātur. Alios statura eē cubitales: q̄s pigme
os greci vocāt: qui p annū octauū viuendo non
excedūt. Hii ppli plinio. vii. naturalis historie
testāte tenētes mōtana indie: vicina tn̄ occeano
salubri celo sempqꝫ vernāte hn̄t singulare bellū
ꝯtra grues: teste Homero: horꝫ mulieres Soli-
nus anno q̄nto parere dicit: ⁊ octauo senescere:
fama ē insidētes arietū caprarū dorsis armatos
sagittis veris tpe vniuerso agmine ad mare de-
scendere ⁊ oua pullosqꝫ earū alitum cōsumere.
Casas eorꝫ luto pennisqꝫ ⁊ ouorꝫ putationibus
cōstrui. Arestoteles ī cauernis viuere pigmeos
tradit. Item gētes alie sunt in q̄bus singuli sin
gula crura in pedibus maximis hn̄t nō flecten-
tes poplitem: et tn̄ mirabilis celeritatis q̄s scio
pedas vocant. Hii etiaꝫ plinio vbi supra testā-
te p estiuū tempus in terra supini iacētes peduꝫ
se vmbra ꝓtegunt: vn̄ et inditum nomē habēt.
Hos idem Plinius in desertis indie ptibus ha
bitare dicit. Quosdam alios sine ceruice habē-
tes oculos in humeris. Quosdam alios cyno-
cephalos quorū canina capita. Et alia diuersa
genera monstruosorꝫ que in sequētib⁹ patebūt.
Cum multi reperiūtur hominū fetus ab vsitato
cursu nature exorbitantes: qui tamen non ob-
mittendi in historiis ducūtur maxime longius

a mari degentes in q̄bus ꝓdigiosa aliqua ⁊ in-
credibilia multis visum iri haud dubitamus.
Quis eīn ethiopes anq̄ꝫ cerneret crederet: Aut
cui nō miracl'o ē cū p̄mū in noticiā venit: Quā
multa fieri nō posse (p̄us qꝫ facta sint) iudicātur
Nature vo̊ rerꝫ vis atꝫ maiestas ī oībus momē
tis fide caret: si q̄s mō ptes ei⁹ ac nō totā cōple
ctaṯ aīo. Ideo ad auctores fideꝫ relegabimus:
Nō ne sit fastidio grecos auscultari qui maio-
re diligētia ⁊ vetustiore cura de hiis scripserunt
Ferūt etiā scitharū genera ad septētrionē haud
ꝓcul ab ip̄o aq̄lonis ex ortu specuqꝫ eius dicto
quē locū gesglithron appellāt: ꝓdūṯ arimaspi
q̄s vt in folio seq̄nti patebit vno oculo in fronte
media insignes. Quibus assidue bellū eē circa
metalla cū griphis ferarꝫ volucri genere. mlt̄i sꝫ
maxīe illustres herodot⁹ ⁊ aristeas ꝓcronesius
scribit: sup alios aūt antropophagos scithas ī
q̄daꝫ ꝯualle mag̃ timaui mōtis regio ē q̄ vocaṯ
abarimon. In q̄ siluestres viuūt hoīes auersis
post crura plātis eximie velocitatis passim cum
feris vagātes hos in alio nō spirare celo. Ideo
qꝫ ad finitimos reges nō ptrahi. Neqꝫ ad alexā
drū magnū ptractos beton itinerꝫ ei⁹ mēsor ꝓ-
didit. Precipue tn̄ india ethiopūqꝫ tract⁹ mira
culis scatēt. Maxīa ī india gignūtur aīalia indi
cio sunt canes grādiores ceterꝭ. Arbores q̄dem
tante ꝓceritatꝭ tradūtur: vt sagittis supari neq̄-
unt. Hec facit vbertas soli tēperies celi: aquarū
habūdātia. arūdīes vo̊ tāte ꝓceritatꝭ: vt singl'a
internodia alueo nauigabili ternos interdū ho
mīes ferāt. In mōte cui nomē ē Milo hoīes eē
auersis plantꝭ octonos digitos ī singul' pedib⁹
hn̄tes auctor ē Megaschenes. In mltꝭ aūt mō-
tibus gen⁹ hoīm capitib⁹ caninis ferarꝫ pellib⁹
velari ꝓ voce latratū edere vnguib⁹ armatū ve-
natu ⁊ aucupio vesci. Cresias scribit in q̄da gen
te indie femīas sel' in vita parere genitosqꝫ cōfe-
stim canescere. Megaschenes gētē inter noma-
das indos narīū loco foramīa tātū hn̄tē. ad ex-
tremos indie fines ab oriēte circa fontē gangis
Astomorꝫ gētē sine ore: corpe toto hirtam: vesti
ri frondiū lanugine: halitu tantū viuentē ⁊ odo
re quē narib⁹ trahūt. Nullūqꝫ illis cibū nullūqꝫ
potū. Tantū radicū florūqꝫ varios odores sil-
uestriū malorꝫ q̄ secum portant longiore itinere
ne dēsit olfact⁹. Grauiore paulo odore haud dif
ficulter exanimari. Onesicritus quibus ī locis
indie vmbre nō sint corpa hoīm cubitorꝫ q̄nū ⁊
binorꝫ palmorꝫ existere ⁊ viuere ānos. cxxx. nec
senescere. sꝫ vt medio euo mori. Cresias gēteꝫ ex
iis q̄ appellaṯ pandore in ꝯuallibus sitam. an-
nos ducētos viuere ī iuuēta cādido capillo q̄ ī
senectute nigrescat. Artemidorus ī taprobana
insula longissimaꝫ vitā sine vllo corpis languo
re traduci. Soritas ab indis arab fluui⁹ dister-
minat. Ii nullū aliū cibū nouere qꝫ piscium quos
vnguibus dissectos sole torreant. atqꝫ ita panē
ex iis faciūt: vt refert Clitarchus. in affrice soli-
tudinibus hominū species obuie subinde fiūt:
momētoqꝫ euanescūt. Hec atqꝫ talia ex hoīm ge
nere ludibria sibi nobis miracula: ingeniosa fe-
cit natura ad detegendā eius potentiā sequētes
gentes inter prodigia ponere libuit.

taprobana insula

De homib⁹ diuersaꝝ formaꝝ dicit Pli. li. vij. ca. ij. Et Aug. li. xvi. de ci. dei. ca. viij. Et Isidorus Ethi. li. xi. ca. iij. oīa q̄ sequūtur in india. Cenocephali homines sunt canina capita habētes cū latratu loquūtur aucupio viuūt. vt dicit Pli. qui omnes vesciūtur pellibus animaliū.

Cicoples in India vnū oculum hn̄t in fronte sup̱ nasum hij solas ferarū carnes comedūt. Ideo agriofagite vocātur supra nasomonas confinesq̄ illorū homines esse: vtriusq̄ nature inter se vicibus coeūtes.

Calliphanes tradit Arestotiles adijcit dextram mā mam ijs virilem leuam muliebrem esse quo hermofroditas appellamus.

Ferunt certi ab oriētis p̱te intima esse homines sine naribus: facie plana eq̄li totius corpis planicie. Alios sup̱iore labro orbas. alios sine linguis ⁊ alijs cō creta ora esse modico foramine calamis auenaꝝ potū hauriētes.

Item homines habentes labiū inferius. ita magnū vt totam faciem contegant labio dormientes.

Item alij sine linguis nutu loq̄ntes siue motu vt monachi.

Pannothi in scithia aures tam magnas hn̄t. vt contegant totum corpus.

Artabrite in ethiopia p̱ni ambulāt vt pecora. ⁊ aliqui viuūt p̱ annos. xl. quē nullus sup̱greditur.

Satiri homūciones sunt aduncis naribus cornua i frontibus hn̄t ⁊ capraꝝ pedibus similes qualē in solitudine sanctus Antonius abbas vidit.

In ethiopia occidentali sunt vnipedes vno pede latissimo tam veloces vt bestias insequantur.

In Scithia Ipopedes sunt humanā formaꝫ eq̄nos pedes habentes.

In affrica familias quasdā effascinātiū Isigonus ⁊ Memphodorus tradūt quaꝝ laudatōne intereāt p̱bata. arescāt arbores: emoriātur infantes. esse eiusdem generis in tribalis et illirijs adijcit Isogon⁹ q̄ visu quoq̄ effastinent iratis p̄cipue oculis: quod eorū malū facilius sentire puberes notabili⁹ esse q̄ pupillas binas in oculis singulis habeant.

Item hoīes. v. cubitoꝝ nūq̄ infirmi vsq̄ ad morteꝫ

Hec oīa scribūt Pli. Aug. Isi. Preterea legit̄ i gestis Alexādri q̄ i india sunt aliq̄ hoīes sex man⁹ hn̄tes.

Itē hoīes nudi ⁊ pilosi in flumine morātes.

Itē hoīes manib⁹ ⁊ pedib⁹ sex digitos habentes.

Itē apothami i aq̄s morantes medij hoīes ⁊ medij caballi.

Item mulieres cū barbis vsq̄ ad pect⁹ ꝫ capite plano sine crinibus.

In ethiopia occidētali sūt ethiopes. iiij. oclos hn̄tes

In Eripia sunt hoīes formosi ⁊ collo gruino cū rostris aīalium hoīmq̄ effigies mōstriferas circa extremitates gigni mīme mirū. Artifici ad formanda corpora effigiesq̄ celandas mobilitate ignea.

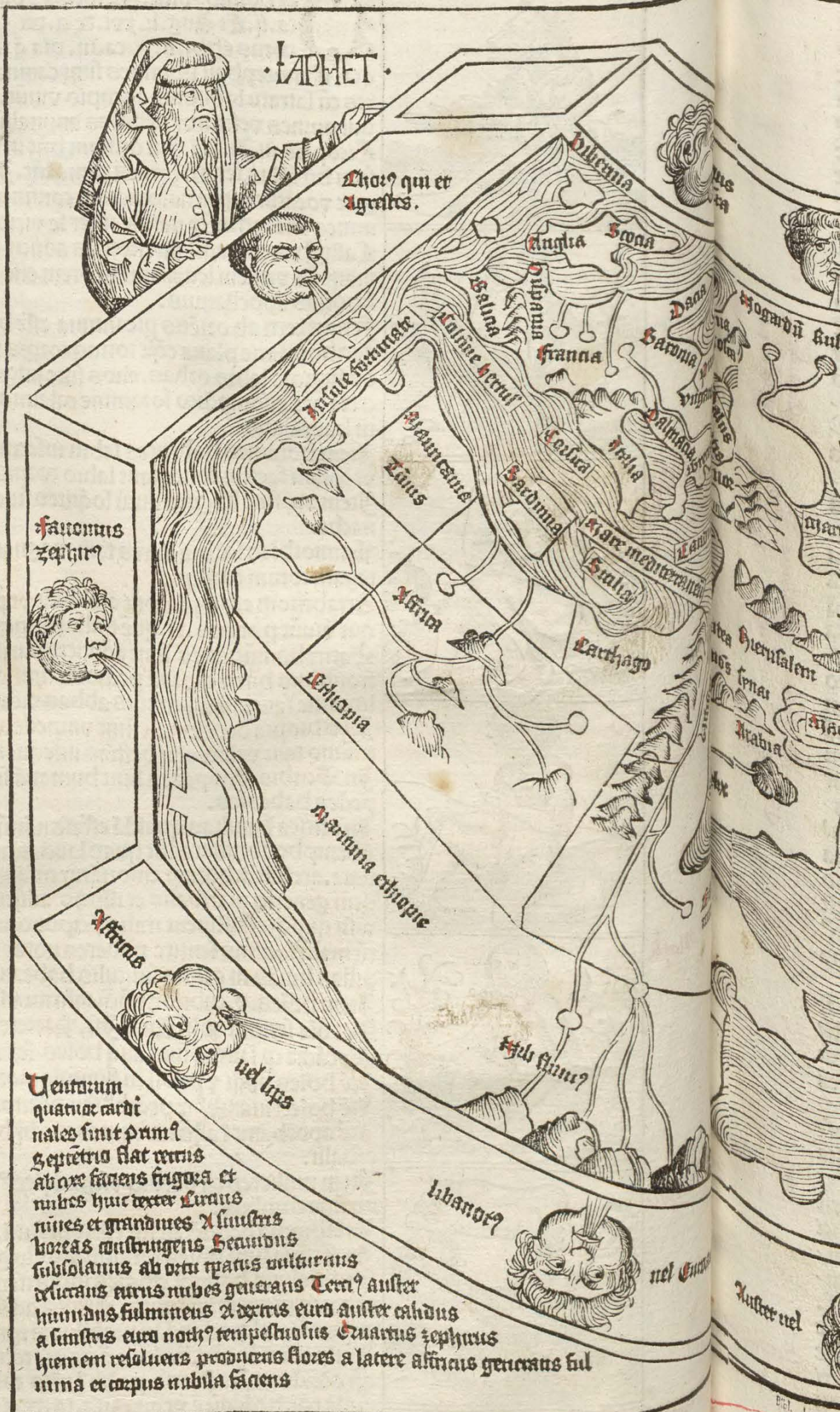
Antipodes āt eē. i. hoīes a ꝯtria p̱te terre vbi sol orit̄ qn̄ occidit nob̄ aduersa pedib⁹ nr̄is calcare vestigia nulla rōe credēdū ē vt ait Aug. 16. de ci. dei. c. 9. Ingēs tn̄ ꝫ pug̃ lr̄aꝝ ꝯtraq̄ vulgi opīoeꝫ circūfundi terre hoīes vndiq̄ cōuersisq̄ iter se pedib⁹ stare et cūctis silem eē celi v̄ticē. Ac sili mō ex q̄cūq̄ p̱te mediā calcari. Cur āt n̄ decidāt: miret̄ ⁊ illi nos n̄ decidere: nā em̄ repugnāte: ⁊ quo cadāt negāte vt possint cadere. Nā sic ignis sedes nō ē nisi i ignib⁹: aq̄rū nisi i aq̄s. spūs nisi in spū. Ita terre arcentibus cūctis nisi in se locus non est.

Orbis dicitur a rota / ⁊ est q̄libet figura sperica ⁊ rotunda. Et ideo mūd⁹ orbis dr̄. qꝛ rotūd⁹ ē: ⁊ dr̄ orb terre vl' orbisterrarū. Dicūt āt ƀm vincē. filij sem obtinuisse asiā. filij chā affricā ⁊ filij iaphet europā. Isid. in li. Ethy. asserit ꝙ orbis diuisus ē in tres partes ꝫ nō eq̄liter. Nā asia a meridie ꝑ orientem vsq̧ ad septētrionem ꝑuenit. Europa v̄o a septētrione vsq̧ ad occidentē ꝑtingit. Sed affrica ad occidentem ꝑ meridiez se extendit. Sola quoq̧ Asia

...tunda. Et
...orbisterra
...ij chā affri
...iusus ē in
...ē ptingit.
...nocq Asia

continet vnam partem nostre habitabilis. s. medietatem: alie vo ptes. s. affrica ꝛ europa aliam medietatez sunt sortite. Inter has autem partes ab occeano mare magnū progreditur. easq₃ intersecat: quapropter si in duas partes orientis ꝛ occidentis orbem diuidas in vna erit asia in alia vo affrica ꝛ europa. Sic autem diuiserunt post diluuiū filij Noe: inter quos Sem cum posteritate sua asiam. Japhet europam: cham affricam possederunt. vt dicit glo. super Gen. x. ꝛ super libro Paralippo. primo. Idem dicit Crisostomus Isidorus ꝛ Plinius.

Paradisus · India · Babilon · Arabia alias Sabba · Siria · Judea · Samaria · Galilea · Penthapolis

De prouincia Asie. Asia ex nomie cuiusdam mulieris est appellata sm Vinc. q apud antiquos imperium tenuit orientis. Habet ista pars prouincias multas et regiones. Paradisus terrestris locus est in orientis partibus cuius vocabulum ex greco in latinum vertitur ortus. Hebraice eden dicit qd latine delicie interpretatur. quod simul iunctum resultat ortus deliciarum. Est enim omni genere ligni et arborum pomiferarum consitum: habens etiam lignum vite in medio. Non ibi frigus nec estus: sed perpetua aeris temperies. de eius medio fons prorumpens irrigat nemus totum. Diuiditur aut in quatuor flumina vt patet Gen. ij. huius loci post pctm est aditus interclusus. India q in asia e. ab indo flumine dicta est q ex pte occidentali claudit. Hec a meridiano mari porrecta vsq ad ortum solis: et a septetrione vsq ad montem caucasum peruenit. Habet gentes multas et oppida. Insulam quoq thephanam gemmis et elephantis refertam. Crisen et arginem auro et argento fecundas. Tilem quoq arborem folijs nunq carentem. habet et fluuios gangen et indum et hypanem illustrantes indos. Terra india fauonij spiritu saluberrima. in anno bis metit fruges: vice hyemis ethesias patit. Gignit autem tincti coloris homines. elephantes ingentes. monoceron bestiam id est vnicornium. psitachum auem. ebenum quoq lignum cinamomum piper et calamum. Mittit quoq ebur lapidesq preciosos. berillos. crisopassos. adamantem. carbunculos. ligures. margaritas et vniones. qbus nobilium feminarum ardet ambicio. Ibi etiam sunt montes aurei quos adire pter dracones et griphos et immensorum hominum monstra est impossibile. Solinus dicit. diu credita e esse tercia pars terrarum. Indiam liber pr ingressus e vtpote q indis sbactis primus oim triumphauit. Sunt et alie puincie multe in asia: et reg videlz Parthia. Assiria. Media Persia. Mesopotamia Babilo nome e in q e vrbs babilon a q nuncupata e vrbs tam nobilis vt caldea et assiria et mesopotamia in eius nomen aliqn transierunt. Arabia puincia sic e appellata. i. sacra. sic interpretata eo q thuriferos heat odores. Mirra et Cinamum ibi habet. Et ibi nascit fenix. Ipa etia dr Sabba. Siria hz in se plures puincias. s. Comagena pheniciam et palestinam. cuius ps e Judea. absq sarracenis et nabucheis. In phenicia est thirus ad qua ysaias loqtur. Judea ex noie iude appellata. s. eo q reges ex illa tribu huit. q ibi regnauerunt. Hec e palestina regio q prius chanaa dicta e a filio cham siue ex chananeorum gentibus qbus expulsis iudei ea dno pcedente possederunt. In medio aut iudee ciuitas hierosolima. Terra e variarum opum diues frugibus fertilis aqs illustris. balsamus opima. Samaria regio e palestine in q ciuitas principalis etia dr Samaria vbi coiter tenuerunt sedes regni reges isrl. sicut in hierlm reges iudee. Hec e media inter puincia iudee et puincia galilee: similis e terra iudee in bonitate Galilea puincia etiam palestine. Et e duplex. s. supior et inferior. Penthapolis regio e in cofinio arabie et palestine: quinq ciuitatum Sodome etc. celesti igne consumptarum. Nabathea a filio ysmahel nominata iacet inter iudeam et arabiam Egyptus, que prius dicitur essea: ab egypto danay fratre postea ibi regnante nomen accepit regio celi ymbribus insueta: et pluuiarum ignara. Nilus solus eam circufluens irrigat: et inundatione sua fecundat adeo copiose vt impleat necessarijs mercibus orbem terre. Scithia sicut et gothia magoth a filio Japhet fert cognominata. Hircana dicta est a silua hircania: q scithie subiacet. Albania a calore populi sic nominata eo q albo crine nascant homies. Armenia vocata est ab armeno iasonis thesalali comite. qui armeniam cepit. Hyberia regio est asye prope pontum armenie. i hac herbe tincture vtilis nascuntur. Capadociam vrbs ppria nominauit hec est in capite Syrie sita. Asia minor ab oriente capadocia cingitur: ab alijs partibus mari circudatur. Et habet puincias istas bithyniam. frigia. galatia. libia. chariam. pamphiliam. ysauria. licia atq ciliciam Bithinia aut in ponti exordio a bitynio rege nucupata e. ipa et maior frigia. Nicomedia vrbs est in ea vbi hanibal fugiens veneni haustu anima spirauit. Galatia a priscis gallorum gentibus a qbus extitit occupata. Frigia dicta est a frigia europis filia. H et dardania a dardano iouis filio dicta est. huius regio troya est qua ex suo nomine appellauit tros troyanorum rex. due autem sunt frigie maior et minor. Maior frigia smirna habet. Minor vo ylium et lichaoniam. Pamphilia cilicie sociatur. Ysauria ex situ loci dicitur cognominata. quia vndiq aperta aurarum flatibus pateat. metropolim vrbem seleuciam habet. Cilicia a silice quodam nomen traxit matrem vrbium habet tarsum. Licia autem sic nominatur eo q ab oriente sit iuncta cilicie. Ibi est mos ille mirabilis chymera q nocturnis estibus igne exalat sicut in Sicilia ethna: et in alemania zwickau.

Europa

De alia tercia pte mundi q dicit Europa. Europa qppe ab agenoris regis libie filia nome accepit: qua iupiter ab affrica raptam cretam aduexit: et pte tercia orbis ab ea denominauit. Incipit a flumine thanai: descendens ad occasum p septetrionale occeanum vsq ad fines hispanie: pars orientalis et meridiana a ponto consurgens: tota mari coniugitur et in insulas cades finit. Prima europe regio est Schithia inferior. q a meothidis paludibus incipiens inter danubium et occeanum septetrionale vsq germania porrigit. q terra p barbaras gentes a qbus inhitatur generaliter barbaria dicit. Huius ps pma alania e: post hanc dacia vbi et gothia: deinde germania vbi plurima pte Sueui incoluerunt. Germania post Scithia inferiore a danubio inter rhenum fluuium et occeanum conclusa cingit. terra diues virum ac pplis numerosis et immanibus. Vn et pter fecunditate gignendorum populorum germania dicta e. mittit gemmas Cristallum et Succinum. duevo sunt germanie superior iuxta septetrionalem occeanum. inferior circa rhenum. Prouicie aut qs danubius a barbarico ad mediterraneum mare se cludit sunt. prima

Plures sunt prouintie Grecie quarum vna est dalmatia 2a Epirus, 3a Ellades, 4ta Tessalia 7ma Macedonia 6ta achaya et due in Mari Creta et Cicladeѕ

messia a messiũ ꝓuentu vocata: ꝓpter abũdãtiã. ¶ Post messiã pannonia postq̃ꝫ rethicꝰ frugibꝰ ferax q̃ excipit galliã belgicã: deinde traciã: tracie tirias iaphet filiꝰ nomẽ dedisse ꝑhibet. Alij seuicia incolaꝝ traciã appellatã dixerũt ¶ Huic ab oriẽte ꝯstãtinopolꝭ opposita ẽ: ab occasu macedonia illi sbiacet. cuius regionẽ olim diuersarũ gentiũ ppl'i mesi: gethe: sarmate scithe ⁊ alie natões incolueꝛt. ¶ Grecia a greco rege dicta ẽ q̃ cũctã illã regionẽ incoluit. ¶ Sũt aũt ꝓuĩcie grecie plures: ⁊ q̃ꝝ pria ẽ ab occidẽte dalmacia deinde epirꝰ inde elladas: inde thesalia. ĩde macedonia: inde achaya: ⁊ due ĩ mari creta ⁊ ciclades. ¶ Illiricꝰ aũt generalr ⁊ oĩs grecia ⁊ dalmacia a delim maxia illiꝰ ꝓuĩcie cĩtate dicta est. ¶ Epirꝰ a pirro achillis filio dr̃ cuiꝰ ps chaona ẽ: q̃ añ mollosa ẽ dicta: a molloso filio pirri quẽ de andromaca hũit. ¶ Ellades dicta ẽ a rege ellena deuchalionis ⁊ pirrhi filio: a q̃ priꝰ greci ellenes nũcupati sunt. Ipa ẽ ⁊ athica ipa est vera grecia. vbi fuit athenas ciuitas mr̃ lraꝝ ⁊ ph'oꝝ nutrix q̃ nihil hũit grecia clarius atq̃ꝫ nobilius. ¶ Ellades aũt due sunt ꝓuĩcie. s. Boetia sic dicta a boue: ibi thebe ꝯstructe sunt: in q̃ olim ciuilia bella detonaueꝛt vbi nati sunt apollo ⁊ hercules: maior ille thebanꝰ peloponẽs. scđa ps elladis a pelope rege athice võta ẽ. ¶ Tesalia a thesalo rege dicta ẽ. mlta sunt ĩ thesalia fluĩa ⁊ oppida: iter q̃ ꝑcipua ẽ thesaloĩca ibi ẽ ⁊ mõs pnasus q̃ndã appollini ꝯsecrꝰ. In thesalia q̃ et pria fuit achillis p̃mũ solidi aurei facti sunt: domãdorũ q̃ꝫ eq̃ꝝ vsus primũ iuẽtꝰ ẽ. ¶ Macedoĩa a macedo q̃ fuit deuchaliõis nepos mr̃nꝰ nomẽ accepit. Postq̃ꝫ ibi accepit pricipatũ q̃ priꝰ emathia dicebat: q̃ ꝯfinis ẽ a septẽtriõe emathie patria alexandri magni regio venis aureis ⁊ argẽteis optĩa. Mõs olimpꝰ ĩ ea ẽ ita altꝰ vt ĩ cacuĩe eiꝰ nec vẽti nec nubes sentiãt ¶ Achaia ab acheo rege ⁊ vrbs ⁊ ꝓuĩcia appellata ẽ. Hec pene ĩsula ẽ huiꝰ caput ẽ corĩthus gretie decꝰ archadia sinꝰ ẽ achaie ipa ẽ ⁊ sicaonia a sitione rge a q̃ ⁊ regnũ siciomoꝝ ẽ dcm̃. h̃ꝫ abeston lapidẽ q̃ sel' accẽsus nũq̃ꝫ extiguit ¶ Pãnoniã ab alpibꝰ appẽninis dicta ẽ: q̃bꝰ ab ytalia secernit regio fortis et solo leta. Hystriã hyster fluuiꝰ võuit q̃ terrã illã ĩfluit. Ipe ẽ danubius: h̃ꝫ ãt a septẽtriõe pãnoniã. ¶ Italia olim a grecis ppl'is occupata mag̃ grecia nũcupata ẽ. deide a regis noĩe saturnia mox ⁊ latiũ dicta: eo ꝙ saturnꝰ a ioue sedibꝰ suis pulsus ibi latuerit. Postremo ab ytalo siculoꝝ rege ibi regnãte nũcupata ẽ. terra oĩbꝰ rebꝰ pulcerrĩa ⁊ fertil': pabuli vbtate g̃tissima: h̃ꝫ lacꝰ venatũ. alũnũ atq̃ꝫ lucernũ. Fluuios eridanũ: tiberim ⁊ tepẽtes fõtibꝰ baias. Gignit gẽmas sericũ: ⁊ corallũ. ⁊ liguriũ boani q̃ꝫ ꝑpẽtẽ. ytalia aũt ⁊ hispania iccirco hesperie dicte sunt. eo ꝙ greci hespo stella nauigẽt: ⁊ in ytaliã et ĩ hispaniã q̃ hac rõe discernũt. Aut hespiã solã dicis ⁊ significas ytaliã: aut addis vltimã ⁊ signas hispaniã q̃ ĩ occidentis ẽ fine. ¶ Tuscia ps ẽ ytalie ¶ Umbria vo ps tuscie. vmbria vo dcã vt historie narrant: eo ꝙ tpe aq̃se cladis ymbribꝰ sꝑsfuerit. Est ei ĩ iugis appẽninis sita mõtis in pte ytalie iuxta meridiẽ. Etruria ps ẽ ytalie dcã eo ꝙ eiꝰ fines tẽdebãt vsq̃ꝫ ad ripã tiberis. Rome oĩm fines vniꝰ tm̃ tiberis ripa tenebãt ¶ Hic ⁊ tuscia Tuscia aũt a freq̃ntia sacrificij ⁊ thuris dcã ẽ. illic ⁊ auruspiciã dicunt eẽ inuẽtã Apulia ẽ vbi brũdusiũ quã tholi secuti dyomedem ducẽ ꝯdideꝛt. ¶ Cãpania ꝓuincia ytalie h̃ꝫ terras hyeme oĩ estateq̃ꝫ vnãtes Et sol ibi mitis: g̃ta tẽperies: aer purꝰ ⁊ blãdꝰ. Gallia dcã ẽ a cãdore ppl'i: gala ei grece latine lac dr̃. Mõtes eñ ⁊ rigor celi ab ea pte sol' ardorẽ excludũt: q̃ fit vt cãdor ppl'i ñ coleret. hãc ab oriẽte alpiũ iuga tueẽt: ab occasu occeanus ĩcludit a meridie ꝑrupta pirenei: a septẽtriõe rheni fluẽta atq̃ꝫ germania: cuiꝰ initiũ belgica finis aq̃tania est. Regio est gleba vberi ac pabulosa ad vsum aĩantiũ apta: Flumĩbꝰ q̃ꝫ ⁊ fõtibꝰ irrigua ꝑfusa duobꝰ magnis rheno ⁊ rhodano fluĩbus Belgis ãt cĩtas ẽ gallie a q̃ belgica ꝓuĩcia dcã ẽ. Cisalpina q̃ citra alpes trãsalpina q̃ vltra alpes. Retia q̃ iuxta rhenũ. Aq̃tania ãt ab obliq̃s aq̃s ligeris flumĩs est appellata ¶ Hispania pus ab ybero amne hiberia nũcupata ẽ: postea ab hispão hispãia võta. Ipa ẽ ⁊ hesperia ab hespero stella occidẽtali dcã. Sita ẽ ãt iter galliã ⁊ affricã: a septẽtriõe pireneis mõtibꝰ clausa: a reliq̃s ptibꝰ vndiq̃ꝫ mari ꝯclusa. Salubritate celi eq̃lis oĩm frugũ generibꝰ fecũda gẽmaꝝ metalloꝛũq̃ꝫ ditissima: ĩterfluũt eaꝫ flumĩa mag̃ bethꝰ minꝰ: yberis ⁊ tagꝰ: h̃ꝫ ꝓuĩcias sex: Tarraconensem: Carthagineseꝫ. Lusitaniã. Galiciã. Bethicam ⁊ trãsfreta ĩ regiõe affrice tingitanã. ¶ Due sunt aũt hispanie: anterior ⁊ exterior.

De affrica alia pte tercia mũdi affricaꝫ sic noĩatã: q̃daꝫ extimãt q̃si affricã eo ꝙ sit apta celo vl' soli ⁊ sine horrore frigoris. Alij affricã dicunt appellari ab vno ex posteris abrahe de cethura nato q̃ dicꝰ ẽ affer. incipit ãt a finibꝰ egipti ꝑgẽs iuxta meridiẽ ꝑ ethiopiam vsq̃ꝫ ad athlantẽ mõtẽ: a septẽtrionali pte mari mediterraneo claudit: ꝯiũcta h̃ꝫ ꝓuincias libiã cireneseꝫ. Pẽthapolim. Bisantiũ. carthaginẽ. Numidiã. Mauritaniã. tingitanaꝫ. Et circa sol' ardorẽ ethiopiã. ¶ Libia cirenẽs ĩ pte affrice prima ẽ a cirene vrbe metropoli. q̃ ẽ ĩ eiꝰ finibꝰ nũcupata. ¶ Pẽtapol' dcã ẽ a. v. cĩtatibꝰ ibi exñtibꝰ magnis. iter q̃s sunt ptholomaida ⁊ bernice sic denaĩate a rgibꝰ suis. ¶ Gethula ps affrice mediterranee. Mauritania dr̃ a mauro q̃d nomẽ est grecũ: latĩe sonãs nigꝝ. Uñ a nigredĩe ppl'i hitantis dcã est. ¶ Tingitana a tingi metropolitana illiꝰ ꝓuincie cĩtate dcã ẽ. Hec rgio gignit feras. symias. dracões. strutões. ⁊ oliꝫ elephãtes nũc sola india hos pturit. ¶ Garramãtis ob oppido dcã garrania ibi exñti. Ibi ẽ fõs q̃ friget calore diei. ⁊ calet frigore noctis. ¶ Ethiopia dcã ẽ a calore ppl'oꝝ q̃s sol' vicinitas torret. Est ibi ingẽs estꝰ. Nã q̃cq̃d ibi ẽ sb meridiano cardĩe ẽ: plurimas h̃ꝫ gẽtes d'rso vultu. ⁊ mõstruosa spẽ horribiles ferũq̃ꝫ ⁊ ꝑpentũ mltitudĩe referta. Ibi rinocerata bestia ⁊ cameleopardꝰ. basilisc' dracones ĩgẽtes ex q̃ꝝ cerebro gẽme extrahũt iacictꝰ ⁊ crisopassos ibi ĩueniũt. Et ciamomũ colligit Due sunt ethiopie. vna circa ortũ sol' altera circa occasuꝫ ĩ mauritãia. ¶ Extra tres ptes orb: q̃rta ẽ ps trãsocceanũ ĩteriorẽ ĩ meridie q̃ sol' ardoribꝰ nob incognita ẽ: ĩ cuiꝰ finibꝰ antipodes fabulose habitare dicuntur.

Noe p̄riarcha

Noe filius lamech decim⁹ ab Adam: cui⁹ anno sexcentesimo p̄rimo hoc ē anno mūdi. M. sexcentesimo. lvij. incepit secūda etas: nat⁹ ē āno patris sui cētesimo octogesimo secūdo. gñ. v. Mūdi vo. M. lvi. iuxta be. ve. ꝫ ſm Orosiū Bedā ⁊ .lxx. interp̄. anno mūdi. M. dc. xlij. Et interp̄taᷓ requies ſm ysi. ⁊ Rabanū vbi sup̄. Ab eo ꝙ ſb illo oīa retro q̄euer̄t p̄ diluuiū. ❡ Hebrei tamen dicūt ꝙ idcirco requies interpretatur: quia p̄rimus inuenit artē arādi terram cū animalibus. Ideo dr̄ Geñ. v. Ipse consolabitur nos ab operibus. Nam p̄rius foderūt soli homines agrū: ꝫ postq̄ꝫ animalia arare ceperūt: fuerūt hoīes alleuiati: ideo etiā dr̄: ꝙ Noe erat vir agricola.

Memorie cōmendandū ē. ꝙ de istis trib⁹ filijs Noe. s. sem. cham. ⁊ Japhet lxxij. gētes p̄create sunt. vt pꝫ Geñ. x. ❡ Hax autē gentiū vocabula p̄tim māserūt. ita vt hodieq̄ꝫ appareat. Unde fuerint deriuata: sicut ex assur assyrij: ⁊ ex heber hebrei: partim tēp̄is vetustate mutata sunt: ita vt vix hoīes doctissimi antiq̄ssimas p̄scrutātes historias. nec oīm ꝫ aliq̄x ex istis origine gētiū rep̄ire potuerūt. Et si oīa p̄siderenᷓ p̄l'a mutata q̄ꝫ manentia noīa apparent.

Cbā. 2. fili⁹ noe Catbaflua vxor ei⁹

Iste Jonichus fuit q̄rtus filius Noe natus est tercio anno post diluuiū de quo Moyses tacet. Sapiens p̄rimo astronomiā inuenit. ⁊ q̄dam futura p̄euidit ⁊ maxime de ortu q̄tuor regnorū ⁊ eorum occasu. Cūq̄ꝫ pr̄ dedisset ei munera iuit in terrā Ethan ⁊ habitauit ibi gentē p̄stituēs. Hec eñ Etiopolis. i. solis terra ē ad quā nōnulli filiox Japhet viri clarissimi accedentes ciuitatem ipsi Jonicho extruxere. Hic ferᷓ cōsiliū dedisse Nemroth quō regnare possꝫ fuit autē vir ingenio eminentissimus ⁊ astronom⁹ permaximus. qui oīm siderx cursus ⁊ stellax habitudines cōtemplatus fuit. Qua q̄dem disciplina vt dictū est ortū p̄iter ⁊ occasum q̄tuor regnox principaliū p̄uidit ⁊ docuit. Huic aūt mortuo cosdron ei⁹ filius successit.

ionich⁹. 4. fi. noe

Chus fili⁹ chā a q̄: vt Josepho in p̄rimo antiq̄tatū libro placet: Ethiopes fuere. Hij p̄mū a semetip̄is ⁊ ab asianis chusei vocabanᷓ. Inde Ethiopes. ⁊ a q̄bus ethiopia regia hec p̄uincia in Mauritanie finib⁹ ē. In q̄ vaste sunt solitudines orientem versus.

❡ Chanaan p̄rimus filius cham a q̄ chananei ⁊ hūit. xi. filios q̄ possederūt terrā chananeorū q̄ nūc terra dr̄ p̄missionis q̄ nūc Judea nūcupaᷓ ⁊ ab eo chananea. ❡ Sydon a q̄ sydonij. ❡ Ethe⁹ a q̄ ethei. Et Jebuseus a q̄ iebusei q̄x duox fuit hierl'm. ❡ Amore⁹ a q̄ amorei. ❡ Gerse⁹ a quo gersei. ❡ Eueus a q̄ euei. i. gabaonite. ❡ Arche⁹ qui archas oppidū p̄didit ꝯ tripolim ī radicib⁹ libani sitū. ❡ Cine⁹ ❡ Aradius a q̄ aradij q̄ aradium īsulā possederūt angusto freto a phenicis littore sep̄atum. ❡ Samarites a q̄ sirie nobilis ciuitasq̄ꝫ vocatur aeolis. ❡ Amatheus a q̄ amatite.

❡ Phuth. 2. filius cham a q̄ libia affrice regio ⁊ libici pp̄l'i q̄ incipit ab athlante mauritanie mōte. ⁊ ab eo r̄gio phutēſ appellata ē ❡ Messaraym. 3. fili⁹ a q̄ Egyptij exorti sunt. ⁊ hꝫ. v. filios: egiptij eñ ab hebreis mersei vocabātur a mersa isto q̄x princeps fuit egyptū. ❡ Lydin a quo lydi pp̄l'i ⁊ a quibus lydia prouīcia nomen accepit p̄uincia in minori Asia. In q̄ Ephesus Johis apostoli sedes. ❡ Ananim a q̄ ananij. ⁊ laobim a q̄ cubarij ⁊ alios q̄x natōes ignote habēᷓ: q̄x bello ethiopico subuersevsq̄ꝫ ad obliuionem p̄teritox nominū p̄uenerūt. ❡ Masrā fili⁹ chā. 3. ex se septē p̄tulit natōes q̄x̄ū sexta p̄ cesloīm natio scꝫ palestinox: q̄ mō palestini dicūᷓ pp̄l'i. Et palestia p̄uīcia ꝫ ī syria est arabie p̄termina dicta a philistea vrbe philistei. ❡ Tusim a q̄ philistijm. ❡ Cellū Sabatha a q̄ sabatheni q̄ nominantur a grecis astabari.

Chus quartus filius Cham habuit q̄tuor filios cū vxore e

❡ Regina habꝫ duos filios ⁊ sabatha antiq̄ postmodū vocabula p̄didere. ab hijs ethiopice gētes: ethiopia in occidētali plaga descendisse putāᷓ. ❡ Sabaa a q̄ arabes. ❡ Dadan a q̄ Ethiopes. Euila secūd⁹ filiox chus filij chā fuit. a q̄ Etulei. q̄ nūc Getuli appellanᷓ pp̄l'i. s. q̄ in remotiorib⁹ aphrice p̄tib⁹ hītare p̄sueuer̄t. ❡ Saba a q̄ sabe⁹ al' sabei ⁊ hij arabes vt scribit Joseph⁹ appellāᷓ. s. in libano et ātilibano p̄morāᷓ: ⁊ ab istis arabia regio dicta quā solin⁹ sacrā īterp̄taᷓ. ❡ Nebroth fili⁹ ch⁹ filij chaꝫ Gigas q̄dē ⁊ vasto corp̄e vir. cū eēt īter filios filiox Noe audacissim⁹ apō babilonios p̄manēs tyrānidē p̄m⁹ exercere cepit.

Canaan
Sydon
Etheus
Jebuseus
Amoreus
Gergeseus
Eueus
Aracheus
Cyneus
Aradius
Samarites
Amathe⁹
Phuth
Mesraym
Lydim
Anamim
Laabim
Chusim
Cesluim
Sabatha
Regma
Euila
Saba
Nemrot
Sabaa
Dadan

Sem primus filius Noe / post diluvium genuit arphaxat et fertur fuisse melchisedech qui primus post diluvium condidit Salem urbem / i hoc est Jerusalem /

Sem prim⁹ fili⁹ noe nat⁹ ē anno pr̄is sui.l. mūdi vo ſm.lxx.interp̄.2244. ſm heb.1658. ſ ē an̄ xp̄i natiuitatē.2957. anni vite ei⁹ fuere.600. Iste sem biēnio post diluuiū genuit arphaxat ⁊ fert̄ fuisse melchisedech q̄ p̄m⁹ post diluuium ꝯdidit salē vrbē ipa ē hierl'm / ⁊ ab eo descēderūt generatōes.27. Protulit aūt sem.v. filios e q̄bus q̄nq₃ singulares ꝓduere gētes. Cui⁹ p̄mogenit⁹ Elam a q̄ Elamite p/sidis principes. Sem aūt anno cētesi/mo vite genuit Arphaxat: ⁊ alios fili/os; ⁊ filias ⁊ mortuus est.

Iste assur.2.fili⁹ sem a q̄ assiriorū pullulauit impiū. q₂ nolebat rebellare ꝯ deū in edificatōe turr̄ babel. cu₃ nēbroth: iō fugit de terra sennaar. ad aliā regionē longinq₃ ꝑus nō hītatam q̄ ex ei⁹ noīe vocat̄ assiria. ⁊ edificauit ciuitatē q̄ postea vocata est niniue. que fuit metropolis totius regni assyrioꝝ. Iste ppl's sp̄ crudelitat̄ infamiā hūit.

Arphaxat.3.fili⁹ sem nat⁹ ē anno mūdi ſm hebr.1693. ſm interp̄. lxx.2279. Vixit aūt ānis.338. ⁊ mortu⁹ ē. Ab isto Arphaxat emersere chaldei a q̄bus ⁊ Caldea regio appellata ē. Hec in asie ꝑtibus ē. Arabie cōtermia longe plana ⁊ fontiū indigua in q̄ babilon fuit magna.

Aram q̄rtus fili⁹ sem. habuit.iiij. filios ⁊ ab eo ꝓgeniti sūt siri q̄rū metropol' damasc⁹ in hebreo syria dr̄ aram. Prim⁹ fi. arā fuit hus traconitidis regiōis: q̄ ē īter palestinā ⁊ celesirie. ī ea ē hus terre iudee ꝯt mīa ex q̄ iob ꝓpha ortū hūit

Elam primus filius Sem / Elamite ab elam persidis principes

Assur secundus filius Sem a quo assiriorum Regnum habet principium

Arphaxat tercius filius Sem a quo Caldei emerserunt / Caldea enim Babilonia est /

Aram a quo progeniti sunt Siri quorum metropolis damascus quartus filius Sem

Sem.i.fi.noe / psla vxor.ei⁹

Noe inebriatur

Noe cū plantasset vineā bibēsq₃ de vino inebriat⁹ nudat⁹ iacuit in tabernaculo. vidēsq₃ cham verēda pr̄is annūciauit duobus fr̄ibus suis: q̄ imposito pallio humeris operuert̄ pr̄is verēda: auersisq₃ oculis virilia ei⁹ n̄ vidert̄. Noe igit̄ volēs maledicere chā quē de⁹ bn̄dixit maledixit chanaan filio chā ꝓ derisione chā pr̄is eius: de his in superioribus fit mentio.

Noe Cham

Tres filij Noe

Japhet tertius filius Noe habuit septem filios

Japhet tercius filius noe habꝫ septem filios q̄ et europam sortitus est. Iste iaphet a pr̄e bn̄dictus ē ꝑpter ingenuā nobilitatem dilatationē q̄ꝫ ei imp̄cabat. ⁊ ab eo descenderūt generatōnes. xv. Septē aūt gētes per iaphet filios institute fuerūt. ¶ Gomer p̄mogenit⁹ iaphet in europam veniēs gomeritas instituit: q̄ postea a grecis galathe nūcupati sunt: ⁊ a q̄bus galatia regio. Hec quippe hispanie ⁊ lusitanie cōterminia quā a meridie hꝫ. Ab occidēte vo ⁊ septētriōe occeanū. Et ab oriēte flumē sequaue ⁊ germanie ꝑuīcias. ¶ Gomer g̊ primus fi. iaphet a q̊ galathij ⁊ hꝫ. 3. filios. ¶ Primi⁹ astanes a q̄ sarmacia. hij scithaꝝ hoīes sunt ī paludis meothidis p̄fundo hītātes q̄ exilis regio ē infelicib⁹ arborib⁹ referta. ¶ Scōs Riphath al' raphaa a q̊ paphlagones. ⁊ paphlagonia nomē accepit. h̄ ē minoris asie regio. ¶ Terci⁹ Thegorma a q̄ friges emersere. ⁊ a q̄b⁹ frigia mioris asie ꝑuīcia cog̊miata fuit: q̄ postea dardania. deinde troia cog̊miata ē. Scōs fi. iaphet magog a q̄ scithe ⁊ a q̄bus schia ⁊ gothia nomen hūere. ¶ Terci⁹ Medar siue made⁹ a q̊ medi a q̄b⁹ media regio nomē sortita ē q̄ ē assyrie ⁊ ꝑsie vicina. ¶ Quart⁹ fi. iaphet iauan a q̊ greci. hic. iiij. genuit filios iste ꝯdidit iones grecos et a q̄b⁹ mare ioniū nomē accepit. ionia. ei grecoꝝ regio fuit. īter cariā ⁊ eoliā q̄ nunc Turchia dr̄. ¶ Prim⁹ belissan a q̊ helisey. q̄ postea eolij a grecis nūcupati sunt. a q̄bus eolia īsula in siculo mari vigintiq̄ꝫ q̄nq̄ꝫ passuū milib⁹ ab ytalia distare dr̄. ¶ Scōs tharsis q̄ ī miori asia tarsos ꝯdidit q̄ ātiq̄t⁹ cilices dicebāt inde ꝑuīcia cilicia pauli ap̄li p̄ria. ¶ Terci⁹ thaysa al' cethim a q̊ cyp̄a īsula cethina dcā fuit de q̄ circa īsulas de socio ei⁹ ptꝫ. ¶ Qrt⁹ dodamin a q̄ burgūdi. h̄ ī insulā rhodis veniēs rhodios appellari voluit. ¶ Quit⁹ fi. thubal a q̊ hispani a q̄b⁹ hispaīa europe r̄gio p̄maxīa. ¶ Sext⁹ fi. mosoch a q̄ Capadoces ⁊ regio Capadocia maiori asie vicīa. Septi⁹ fi. thiras suos thirēses appellauit. a q̊ tracia ꝑuīcia. q̄ ī scithie ꝑtib⁹ ē noīat.

Japhet Funda vxor

Galate
Scithe Sarmatia
Troia
Medi
Greci Cilicia pauli apli patria
Ionia enim Grecorum Regio fuit
Rhodis Insula
hispania
Capadocia
Tracia

Sale hic Ciuitatem Salem primo edificauit imponens ei nomen suu. que postea Jerusalem est appellata &c

Sarmate

Heber ab isto heber Hebrei & Iudei nominati sut

Sale qui & caynan dr Luce. iij. sane intelligendo vt infra vbi thare fili⁹ Arpharat nat⁹ est anno pr̃is sui. xxxv. cõpleto Gñ. xi. Mũdi vo. 2379. hic ciuitatem salem pmo edificauit imponens ei nomen suũ. que postea hierusalem est appellata. vixit autez annis. 433. ab isto Sarmate qui & indi prodiere qui primuz indiam incoluere.

Augustinus. xvi. de ciui. dei dicit. Post benedictionẽ filiorũ Noe vsq3 ad Abraham nulla fit mẽtio aliquoꝝ iustoꝝ. nec eos tamẽ defuisse crediderim. ß si omnes cõmemorarentur: nimis longũ fieret & esset hec magis hystorica diligentia q3 ꝓphetica ꝓuidentia.

Heber filius sale nat⁹ est anno pr̃is sui. 30. Gen. xi. mundi vo. 2509. dieb⁹ q̃bus vixit. 467. anni fuere. Ab isto heber hebrei iudei nominati sunt. nam in domo et familia illi⁹ in diuisione linguarum sola hebrea lingua remãsisse dr que etiam ante diuisionem linguaruz non dicebatur hebrea: ß humana simpliciter quia omnes homines a mundi principio vtebantur. addit tamen Augustinus q ßm opinionem quorũdam hebrei dicũtur ab Abraham cuius opinionis est burgensis. Math. xxi. vbi vult q hebrei dicuntur ab heber denominatione ꝓprij nominis. ß ab Abrahã ex eo quia abraham veniens de Mesopotamia venit per flumẽ ideo dicebatur hebreus id ẽ transfluuialis ideo omnes eius posteri. ac sequentes fidem eius dicebantur hebrei: sicut illi qui veniunt de vltramontanis vltramontani dicũt. Patet igitur vtramq3 assertõnem bene valere.

Iste Iectan filius heber habuit. xiij. filios qui omnes fecerunt generationes pn̄cipales. Sed populi ßm Hieronimũ non sunt nobis noti vel ꝓpter longinquitatem terraꝝ. vel ꝓpter mutationes populorum & nominuz. vel contriti gueris alijsue causis. Et istorũ habitatio massa ꝑgentibus vsq3 Sephar montem orientalem.

Iste phaleg nat⁹ est anno mundi. 2643. vixit annis. 239. Hic fuit filius heber sic dictus. quia in diebus eius facta fuit cõfusio linguarum. quasi ip̃e diuisus sit ab alijs. q2 in domo sua mansit lingua pristina. quia in ea cõspiratione nõ fuit. Unde ßm Augustinum in hoc nõ paruum iusticie vestigiũ apparuit q ista dom⁹ libera fuit ab hac pena. quasi nõ fuerit particeps in culpa. Et nota ßm eũdem: q numerus linguarum fuit ßm numerum generationuz. s. 72. Auct⁹ autem est numerus gẽtium: multo amplius q3 linguarum: nam in vna lingua plurimas gentes nouimus.

Reu vel Ragau filius phaleg natus ẽ anno mũdi. 2775. anni vite eius fuere. 302. Cuius tempe templa multa primũ cõstructa fuisse referũtur. Et quidam gẽtiũ pncipes adorari ceperũt. Scithaꝝ quoq3 regnũ dr exortum.

Linea Christi

Sale

He ber

Pha leg

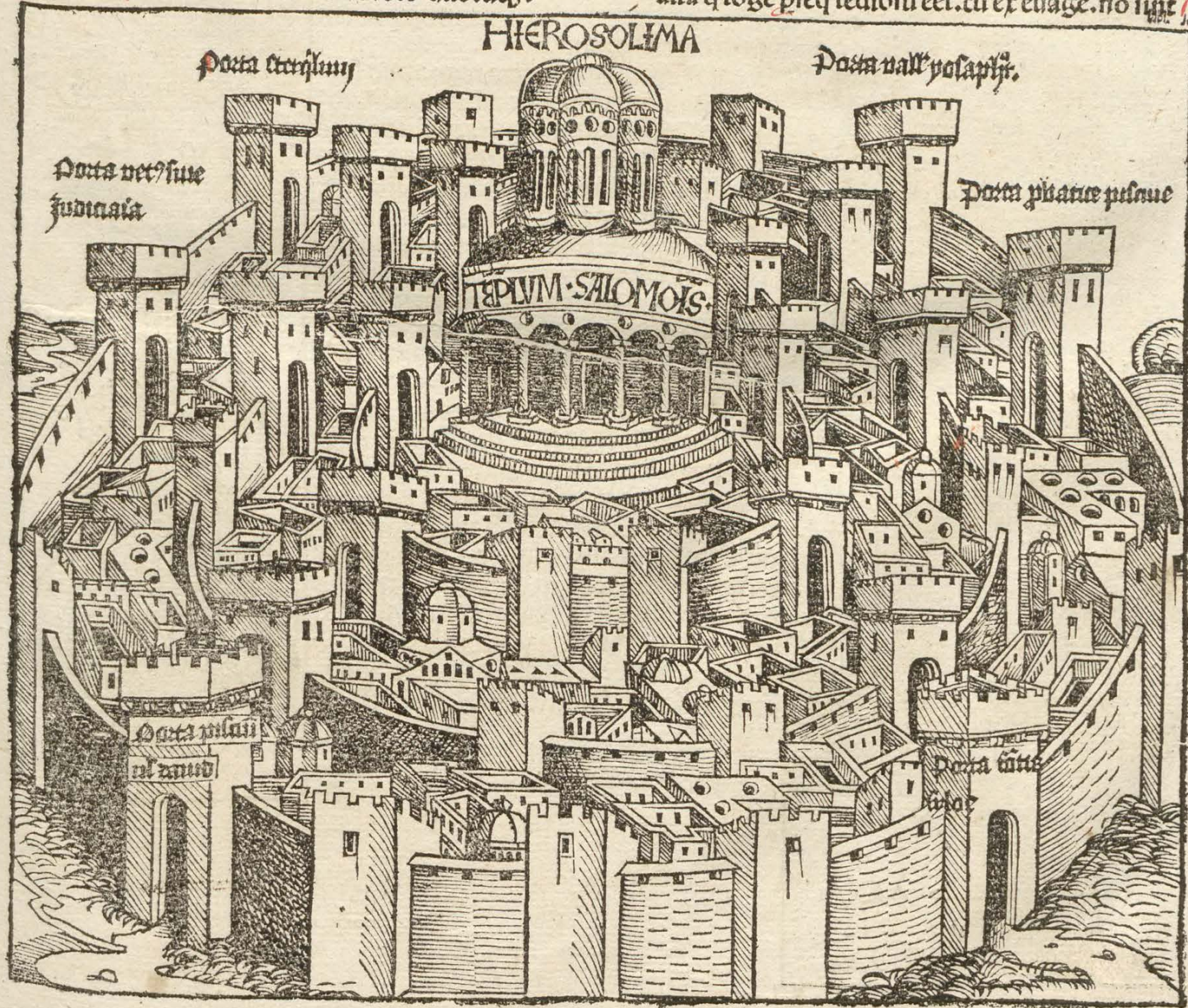
reuvel ragau

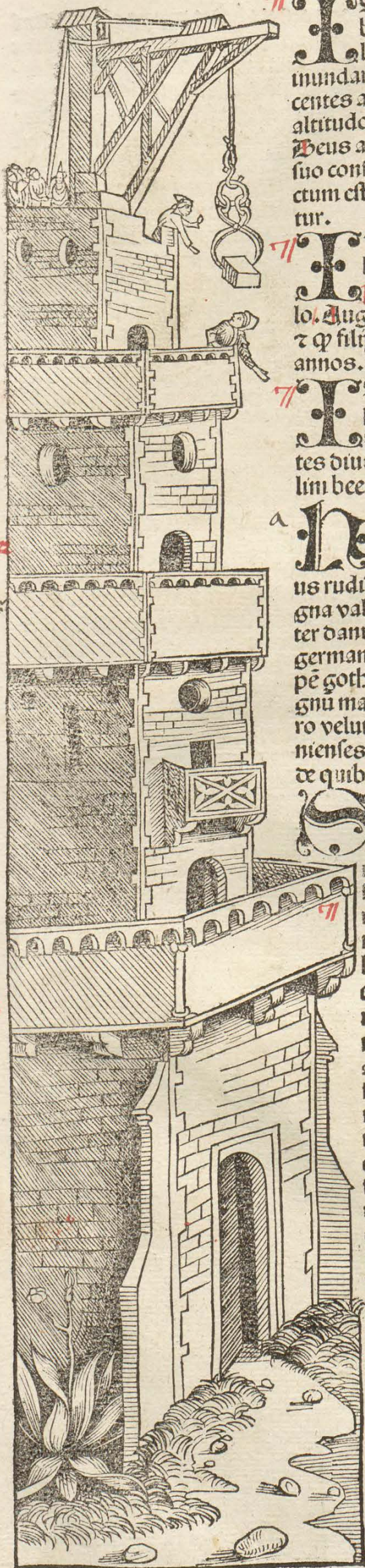
Sarmatarum vegarum ...

Jerosolima

Hierosolima nomē vrbis in palestina metropolis iudeoꝝ: pri⁹ Jeb⁹, postea salē, tercio hierosolima: vltīo helia dicta. Cuius vrbis prim⁹ ꝯditoꝛ fuit (vt Joseph⁹ testať) Canaan q̄ iust⁹ appellat⁹ erat rex. Et h̄ q̄dē melchisedech sacerdos dei altissimi dicebatur. Qui cū ibidē phanū edificass; illud Solimā appellauit. solimi fuerūt ppl'i iuxta liciā q̊s homer⁹ pugnatissimos: ⁊ a bellerophōte deuictos dicit, et in mōtib⁹ h̄itasse. Et corneli⁹ tacit⁹ cū de iudeoꝝ origine opiōnē narrat ait. Alij clara iudeoꝝ inicia solimos carmīb⁹ celebratā homeri gētē ꝯditam vrbē hierosolimā noīe suo fecisse. vn̄ Juuenalis interpres legū solimaꝝ. q̄ ciuitas cananee gētis vsq; ad tp̄a dauid reg] h̄itatio fuit. Nec iosue iudeorū pr̄iceps eos cananeos seu iebuseos expellere potuit. Dauid iebuseis expulsis cū ciuitatem reedificasset eā hierosolimā. i. munitissimā nūcupauit. Hui⁹ vrb̄ situs ⁊ munitio petrosa erat: ⁊ triplici muro cingebatur. q̄ vt Strabo ait interi⁹ aq̄s abundans exteri⁹ v̄o oīno siccam fossam h̄ebat ī lapide excisam. xl. pedū ꝓfunditate. latitudo v̄o. cc. l. E lapide aūt exciso educta erant celeberrimi tēpli menia. Hec hierosolima lōge clarissima vrbium oriētis sup̄ duos colles erat ꝯdita īteruallo discretos ī quā dom⁹ creberrime desinebāt. Colliū alter q̄ supioꝛ citas excelsioꝛ ⁊ ī ꝓlixitate directioꝛ castellū dauid dicebatur. Alter q̄ īferiorē sustinet citatē vndiq; decliuis ē vall' ī medio ad syloā ptinꝫ ita fōtē q̄ dulc] ē vocabāt. firmissime āt dō salomōis aliorūq; ī terra regū op̄a oꝛnata fuit. agrippa eē ptes cītat] addiderat ⁊ cinxerat. Exuberās eñ m̄ltitudine paulatī extra menia s̄pebat. Noīata ē ps addita noua cītas. Oīne āt cītat] ī giro spaciū. xxx. ⁊ trib⁹ stadijs finiebať. Et si ī toto admirabil'. tercius mur⁹ admirabilioꝛ ob excellētiaꝫ turr] q̄ ad septētrionē occidētēq; surgebat ī āgulo. de q̄ sole oꝛto arabia ꝓspici poterat ⁊ mare vsq; ad fines hebꝛeoꝝ. Et iuxta eā turr] yppico: ⁊ due q̄s herodes ī ātiq̊ muro edificauerat. Mirabil' fuit lapidū magnitudo ex secto marmoꝛe cādido ita adūati vt single turres singl'a saxa videreť. hȳs ī septētriōali pte aula r̄gia p̄stāstissima ꝯiūgebatur. Muro alto cincta ac varietate saxoꝛū oꝛnata. Alte deniq; poꝛtic⁹ p circl'm flexe colūneq; ī singulis: q̄ īter eas s̄b diuo patebāt spacia vbi erāt viridaria cū cisternis eneis. q̄b⁹ aq̄ effundebať. Pudet dicere h̄ r̄gia q̄l' fuerat cū flāma ab ītestinis īsidiatoꝛib⁹ oīa ꝯsumpsit. De excidio tn̄ h⁹ regie vrb īferi⁹ patebit: vrbē aūt sacraꝫ reddidit mors xp̄i. Placq; sac̄ ī eo loco videre possumus Amnē. s. q̊ lot⁹ ē xp̄s. Teplū seu tēpli ruinaꝫ ī q̄ docuit. locū vbi cū sūma hūilitate passus ē coꝛpe vt nos aī passionib⁹ libaret. sepulcꝛ vbi sactissimū illō coꝛp⁹ s̄bstitit. Et vn̄ ascēdit in celū. q̊ ad iudiciū r̄uersur⁹ crediť. vbi vēt] ⁊ fluctib⁹ īꝑauit vbi deīq; elegit īdoctos atꝫ iopes piscatores. q̊rū hamis ⁊ rhetib⁹ piscareť īꝑatores ⁊ r̄ges gētiuꝫ. vbi cecos illūiauit. leprosos mūdauit. paralíticos erexit. moꝛtuos suscitauit. Multaq; ⁊ alia q̄ lōge ꝓseq̄ tediosū eēt. cū ex euāge. nō sint

Secunda etas mundi

Iſti tres principes Iectan. ſ. Nembroth ⁊ Suphena cum ſuis populis formidantes diluuiũ iterũ poſſe inundare cõuenerũt in campũ ſennaar: dicentes adinuicem. Edificemus turrim cuiꝰ altitudo ꝑtingat vſqȝ ad celuȝ ⁊c̃. Gen̄. xi. Deus autẽ videns ꝙ non ceſſarent a ſtulto ſuo conſilio confudit eoꝝ linguas: ⁊ ita factum eſt vt per totum mũdum diſpergerentur.

Initium regni Nembroth fuit babilon/ qui poſt confuſionem linguarũ ipſas adijt/ regno relicto filio ſuo belo/. Auguſtinus vͦo dicit eum inde fugatuȝ: ⁊ ꝙ filij Aſſur regnum illud obtinuerunt vſqȝ ad annos. 1305.

Iſte Belus dicitur regnaſſe in obſcuro qꝛ paruũ dominiũ habuit. Et primꝰ fuit quẽ erroꝛ populi deuȝ putauit. Vñ diuerſe gẽtes diuerſimode eum appellant. ſ. bell baal. baalim bee phegoꝛ beelzebub.

Hic oriũtur plura regna. primo ſcitarũ qḋ licet ſit vetuſtiſſimũ. tamen inter principalia regna non cõputatur. Unde ꝓpter illius ruditatem regio illa barbarica ẽ appellata magna valde. quia meotidis paludibus incipiẽs inter danubium ⁊ occeanum ſeptẽtrionalem vſqȝ ad germamaniã poꝛrigitur. Et eſt prima pars europẽ gothi vngari ⁊ dani ſunt de hijs. Secũdum regnũ maſſitagetaꝝ. Terciũ ſichiomoꝝ de quo varro velut antiquo tempe exoꝛſus peruenit ad athenienſes: deinde ad latinos. Quartum egiptioꝛuȝ de quibus in ſeqnenti folio.

Scdm Augu. Inter cetera regna duo ſunt clarioꝛa aſſirioꝛũ ⁊ romanoꝛum/ tempibꝰ ⁊ locis oꝛdinata ⁊ diſtincta. Illud prius in oriente aliud in occidente ſurrexit. atqȝ in fine illius initiũ huius fuit. Secũdus igif rex aſſirioꝛuȝ et primus monarcha fuit Ninus/ qui libidine dominãdi vicinis ſuis bella intulit. quos ꝓpter bellandi imperitiam cito ſubegit. Totamqȝ aſiam facile obtinuit. Et ſic factus eſt primus oꝛientalium monarcha. Hic ciuitatẽ magnã Niniuen. quã aſſur edificauerat ampliauit. Et ex nomine ſuo appellauit Niniuen. hic primꝰ fuit inuentoꝛ ydolatrie ex eo ꝙ pr̄i ſuo belo moꝛtuo ymaginem in leuimentuȝ doloꝛis ſui fecit. concedens omnibus reis qui ad eaȝ cõfugerent ſecuritatẽ. ⁊ ſic adoꝛari cepit. Cuius exemplo ⁊ alij huiuſmodi ymagĩes fecerunt moꝛtuis. quas demones intrantes dantes reſponſa. diuinos obtinuerunt honoꝛes. huius tandem ydolum Daniel propheta cum in babiloniam captiuus adductus fuiſſet cum eius templo ſubuertit.

Iectan frater phaleg de ſem | Nembroth princeps de Cham | Suphena de Iaphet

Cathalogꝰ regum aſſirioꝝ.

Belꝰ Primꝰ

Ninꝰ rex 2ꝰ

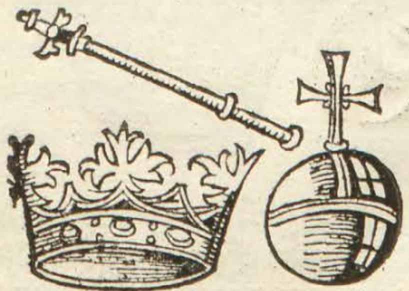
De Turri Babyl vel Babilonie.

NEmbroth gigas manu fortissimus. Noe ꝑauo suo vita functo/ libidine dñandi succẽsus apud babilonios imperium vsurpauit. Cuius regni ꝑncipiũ in campo Sennaar incepit/ in quo cõuentionem habuit vir audacissimus ⁊ eloquentissim⁹/ vt homines a dei timore reuocaret eis ꝑsuasit vt lateres facerent ⁊ igni coquerent ⁊ turrim edificarent excelsam/ Cui⁹ cacumen vsq̧ ad celum pertingeret tanq̃ ascensuri per eam in celum/ Quam cum edificarẽt magna eoꝝ superbia se cõtra deum erigentes. Edificantium temeritatem dñs hac sola animaduersione ꝑcussit/ vt gentes due ⁊ septuaginta q̃ ibi cõuenerant: ⁊ descenderant ex tribus filijs Noe/ quibus vna erat lingua/ totidem linguaruꝫ confusione supinducta. vt alter alterius vocem non intelligeret. Illa conspiratio sic dissoluta est: vt super omnem terre faciem spargerent/ In quo loco aũt hec turris Babel stetit paucis notum est. Ferunt in oriente esse ciuitatem Emporiũ nobile chaldeorũ ꝓpe Eufratẽ Baldach vocitatam/ Ibi incole aũt non longe ab vrbe videri magnã cõgeriem lapidum ⁊ deuastationem/ Et ꝓpter rupes ⁊ animalia venenosa nõ patere accessum. eam ibi fuisse opinantur/ Et ab hac singula ad eorum ciuitatem e babilonia traducta/ Turris autem altitudo M. clxxiiij. passuũ a Beda fertur habuisse. paulatim altioribus in angustijs coartata describitur et vocatũ ẽ nomen Babyl. i. confusio. Cum ibi fuit labiũ vniuerse terre. Et dñs super faciem cũctaꝝ regionũ eos dispersit.

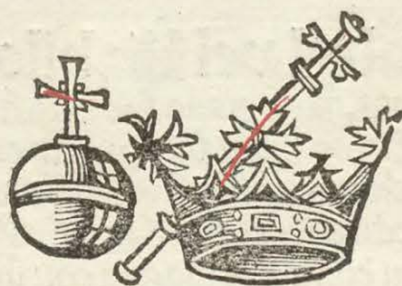
Regnũ Scitarũ

REgnum Scithaꝝ in regione septẽtrionali Initiũ sumpsit. Ubi primũ regnauit Thanaus. a quo ⁊ thanais fluuius: ingenti cognitus fama nomen accepit/ Qui in paludem defluit Meotidem/ quẽq̧ Niualem appellauit Uirgilius in quarto Georg. Hec itaq̧ regio ab ipo thanais diuiditur fluuio. ⁊ vna pars remanet in europa/ Altera in asia protẽditur/ Que aũt est in europa ad Traciam terminatur: ⁊ pauca gignit animalia: ⁊ a flumine remanet illesa/ Que vͦ in asia ad orientem vergens: diuersas cõtinet gentes: de quaꝝ moribus dixit iustinus in primo Epitho. Cõmuniter aũt omnes Scithice gẽtes equitantes deferunt arcus. Qui nõ ex aratro: ꝫ ex feris quas venant̃ victitant/ Regnũ hoc quãq̧ vetustissimũ sit: quia barbaꝝ est/ Inter quatuor regna principalia non cõputatur. Nulli tamẽ hoĩm Schitica gens vnq̃ cessit: imo ⁊ dariũ persarum regem fugauit/ Cyrum occidit/ Siphirionam alexandri magni ducem deleuit. Uesoim egiptioꝝ regem cum omni exercitu ⁊ belli apparatu repulit atq̧ fugauit/ Asiam ter bello subegit: ⁊ per annos multos sibi vectigalem fecit/ Ex scithis autem multi exierũt: qui res magnas gesserunt E quibus amasones primo clarissime mulieres: que ĩ bellis clara gessere facinora/ Bactriani ⁊ parthi ab eis descenderunt/ Attila etiam magnus/ ⁊ alij sui qui pannoniam subegit: ⁊ aquileyam euertit: ac in germania multas edidit vastitates/ ab illis descendit. Zeliorbes hunorũ rex/ qui contra Iustinianum imperatorẽ insurrexit ex scithia originem duxit. Ungari Cathelani Gothiq̧ vniuersi ex scithis emersere. Dani quoq̧ ac Turci ex scithia ꝓdierunt/ Ea quippe natio ex mago Noe nepote ortũ habuit/ Barbara em̃ gens est/ Que nec iustum aliquid tenet nec rectum: serpentes ⁊ ydola colit: multis inuolutis libidinibus.

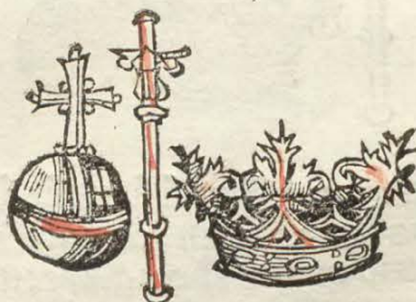
Regnũ Assirioꝝ

REgnum Assirioꝝ in orientis plaga Anno vite Baruch. xxv (Eusebio referente) initiũ sumpsit. Qd quidem regnum pre ceteris omnibus insignius fuit. Cum per annos. 1302. a primo rege belo Nẽbrothide vsq̧ ad Sardanapallũ vltimũ: sub regibus triginta septem porrectum fuerit. Assyria aũt asie regio fuit: que ab oriente fluuio Euphrate ab occidente nostro mari ⁊ egipto terminat̃. A septẽtrione vͦ habet Armeniam ⁊ Capadociam a meridie autem Sinũ Arabicum habet. Et hec est Syria.

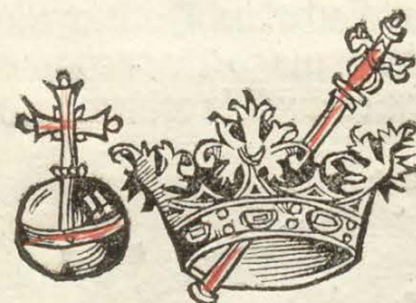
Regnū amasonū

Regnum Amasonum feminarum tempore Ragau inter Scithas et Albanos sumpsisse ortū ferūt. Hee certe femine Scithice fuerunt iuxta fluuium Thanaym primum inhabitantes. Deinde ad loca iuxta termodonta fluuium deuenerunt. Qui ideo ab aliquibus Amozonius vocatus est. Inde vlterius procedentes magnam Asie partem subegerunt. Fuerunt autem his prime regine belligere Marthesia et lampedona. que se a marte genitas perhibebant. Que ex europa procedentes: magnam asie partem subegerūt. vbi Ephesum et Smirnam atque alias plerasque ciuitates condiderūt. Nec eis cum viris res erat: nisi veris tempore cum quibus vulgo delectari consueuerant quousque grauidas se p̄sentirēt. A quibus si mares nasci ꝯtingerent: enecabantur. Sin feminas āputatis inustisque dexterioribus māmis bellica exercebant officia. Unde et amasones dicte sunt. Ab a quod est sine: et māma: quasi sine māma. has expugnauit hercules et bellorophon filius Glauci rex Corinthi. de his vide Iustinū in primo Epitho. libro. et diodorum Siculum.

Regnū Egiptiorum

Regnum Egiptiorum tempore Ragau initiū sumpsisse constat. In quo teste Eusebio primū regnauit Soros. quod quidem crebris et diuersis altercationis seu tumultibus mutatum fuisse legimus. de quo etiam persepe in sacris codicibus habetur mentio. Durauitque vsque ad augustum. ea quippe Egyptus a Mesran filio Cham habitari primū cepta est. Regio siquidem affricana. queque vt nōnullis placet ab egypto Benay fratre id nomen postea adepta est. Et vt Plinius in quinto naturalis historie scribit Ab oriēte rubro mari Assirieque cōiungitur. Ab occasu Cyrenen et Aphrice residuū habet. Et a meridie vsque in Ethiopiā protenditur. A septētrione vero Egiptiū mare habet. Et cum in ea raro aut nūque pluat. Nili inundatione fecundatur vt in descriptione nili superius positum est.

Regnū Siciomorū

Regnum Siciomorum in Achaia septuagesimo quarto vite Nachor initiū sumpsisse Eusebius refert. vbi primus regnauit Egilaeus: a quo Egilaea vocitata est. Que postea donaa: deinde Achaia dicta fuit. Cuius maxime clarum oppidum corinthus fuit. Porro regio hec vt testatur Plinius in quarto naturalis historie refertissima est oliuetis. Que etiam lichaonia vocata fuit. De huiusmodi regno Augustinus. xviij. de ciuitate dei dicit. Syciomorum regnum admodum paruū erat. de quo etiam Varro velut antiquo tempore exorsus: multa locutus est. Peruenit autem aliquando ad Athenienses. deinde ad latinos. postmodū ad Romanos denique ad Turcos. hoc quippe regnum durauit vsque ad Heli sacerdotis tempora sub regibus quinque et viginti. Ac duobus et sexaginta supra octingentos annos. post quos sacerdotes carnij constituti sunt.

Corinthus clare opidum

De Insulis in Generali nota

Britannia Insula

De insulis in generali. Capi.

INsule dicte sunt: eo ꝙ in salo .i. mari site
sunt. Ex his notissime ⁊ maxime ponē-
de sunt. ❡ Britānia occeani insula inter-
fusa mari toto orbe diffusa. vocabulo sue gētis
cognominata est. Hec aduersa galliaꝝ parte ad
ꝓspectum hispanie sita est. Circuitus eiꝰ q̄dra-
giesocties septuaginta q̄nq; milia passuū. mlta
⁊ mag̃ flumīa in ea: fontes calidi: ⁊ metalloꝝ co
pia larga ⁊ varia. gagates lapis: et Margarite
plurime ibi sunt. Hec etiam dicit̃ cōmunis an-
glia. ❡ Thanathos insula occeani freto gallico
a britānia est vario termino sepata. ❡ Tiloe vl-
tima insula occeani. Tilos indie insula ē ſm so-
linū. Hec fert palmas oleū ⁊ vineas. hec oīes
terras hoc solo miraculo vincit ꝙ quecunq; ar-
bor in ea ē nunq̄ caret folio: ibi mons caucasus
qui maximā orbis partem perpetuis iugis pe-
netrat: arbores piperis ibi ad similitudinem iu
niperi. ❡ Orchades insule occeani. intra britā-
niam posite numero. xxiij. quarū. x. deserte sunt
⁊. xiij. coluntur. ❡ Scotia eadem ⁊ hibernia p-

Scotia

xima britānie insula spacio terrarum angustior
sed situ fecundior. Hec ab affrica in boreaz por-
rigitur: illic nulla anguis. nulla apis. auis rara
❡ Gadis insula in fine bethice prouincie sita. q̄
dirimit Europam ab affrica in qua herculis co-
lūne sunt. ❡ Fortunate insule hoc vocabulo si-
gnificant omnia ferre bona: quasi felices ⁊ bea-
te fructuū vbertate vnde ⁊ gentiliū error et secu
larium carmina poetarum propter solis fecun-
ditatem eam paradisum putauerunt. ❡ Harum
prima dicitur membronia: secūda Inniona: ter
tia Capraria. quarta Theode: alia viuaria. hec
site sunt in occeano contra leuam mauritanie.
❡ Gorgondes insule sunt occeani. ❡ Itē Espi-
duz insule crise ⁊ argire. ❡ Taprobana hec oēs
insule occeani. ❡ Sunt ⁊ alie insule que ab he-
lesponto vsq; ad gades in mari magno sunt cō-
stitute. ❡ Et primo cyprus insula a cypro que ē

Cyprus

in ea nomē accepit: ipa est. ⁊ paphon veneri cō-
secrata famosa quondam diuitijs maxime eris.
Ibi enim prima inuentio huius metalli fuit et
vsus. ❡ Creta insula grecie pars ē ingens cōtra

Creta siue Candia

peloponensem: ibi abscōditus est iupiter ⁊ enu
tritus. ❡ Fuit autem quondam centum vrbibꝰ
nobilis: vnde et centopolis dicta est. ❡ Prima
remis ⁊ sagittis claruit. Prima litteris iura fixit
equestres turmas prima docuit. studium musi-
cum spondeis ⁊ dactilis in ea ceptū est. Capris
copiosa: ceruis eget. lupos vulpes ⁊ alia ferarū
noxia nusq̄ gignit serpēs nullus: nulla noctua
⁊ si inueniatur statim moritur: larga est vitibus
⁊ arboribus: diptamus herba ibi nascit̃. pha-
langos venenatos gignit. ❡ Abidos insula est
europe super hellespōtum posita. ❡ Choos in-
sula est adiacēs prouincie athice in qua ypocra
tes medicus natus est. Et vt varro testis ē ꝑma
arte lanificij ī ornamētū femiaꝝ claruit. ❡ Cicla-
des insule greci quidaz autumant dictas: eo ꝙ
⁊ si spacijs longioribus a delo proiecte in orbez
tamen circa delon site sunt. Nam orbem ciclon
greci dicunt. Quidam vero non ꝙ in orbem di
geste: sed propter scopulosos qui circa eas sunt
dictas ciclades putāt. Hec in hellesponto inter
egeum ⁊ maleum mare constitute. Circūdantur
etiaz pelago mirtheo. ❡ Sunt aūt oīes nūero
quinquaginta tres: metropolis earum rhodus

Insule sunt in Numero quinquaginta tres Metropolis earum Rodis

❡ Delos est insula ī medio cicladuz sita: ⁊ dicta
delos fertur: quia post diluuium ogigi tēporibꝰ
notatur cum orbem multis mensibus nox con-
tinua inumbrasset ante omnes terras radijs so-
lis illuminata: sortitaq; ex ea nomē ꝙ prima vi
sibus manifestata fuisset. Nam delon greci ma-
nifestum dicunt. Ipa est ⁊ ortigia vbi primū vi
se sunt coturnices aues quas greci ortigias vo-
cant. In hac insula latona enixa est appollinē ⁊
dyanā. Delos autem ⁊ ciuitas dicitur ⁊ insula.
❡ Rhodus prima cicladum est. ❡ Carpathos
est vna alia ex cicladibus. ❡ Citherea alia est ex

Citherea

cicladibus vbi est orta venus. ❡ Ycharia ē alia.
❡ Chyon insula Sira lingua appellatur: eo ꝙ
ibi mastix gignitur. ❡ Samo insula est in mari
egeo: vbi nata est Iuno ex qua fuit sibilla samia
⁊ pitagoras samiꝰ a quo philosophie nomen
inuentū ē. In hac insula ꝑmo vasa fictilia repta
dicūt. ❡ Sicilia a sichano rege sichania dicta est
deinde a siculo ytali fratre sicilia dicta. Priꝰ āt tri
nacria dicta ꝓpter tria acra .i. promontaria pelo
rū. pathinū et lylibeuz: h̄ ab ytalia exiguo freto
discreta est: affricū mare prospectans: terris fru
ctifera: vētis ⁊ sulphure plena. Vñ ⁊ ibi ethne
montis extant incēdia: in cuius freto scilla ⁊ ca-
ribdis quibus nauigia aut absorbentur aut col
liduntur. Fuit autem patria quondaz ciclopum
⁊ postea nutrix tyrannoꝝ: principem vrbium si
racusam habet: in ea insula primū inuenta ē co-
media: mare eius corallum gignit ⁊ achatem la
pidem flumen achatē dat: omnis ambitus eius
clauditur stadiorum trium miliū. ❡ Eolie insu-
le sicilie appellate sunt ab eolo ypote filio: quez
poete finxerunt regem fuisse ventorum. Sed vt
Varro dicit. rector fuit istarum insulaꝝ et qm̄ ex
earum nebulis ⁊ fumo futuros predicebat flatꝰ
ventoꝝ ab imperitis visus est ventos sua pote-
state retinuisse. Eedem insule ⁊ vulchane vocan
tur ꝙ ⁊ ipe sicut ethnas ardeāt. Sunt autez no-
uem habentes ꝓpria nomina. quaruz prima lip
paris: altera trasia. ❡ Sardus herculis filiꝰ cū
magna multitudine a lybia profectus sardiniaz
occupauit ⁊ ex suo vocabulo insule nomē dedit.
Hec in affrico mari in longitudine milia centuz
in latitudie. xl. passuū. In ea neq; serpēs gignu-
tur neq; lupꝰ: fontes habet sardinia calidos in-
firmis medelam prebentes. furibus cecitatez si
sacramento dato aquas eius tetigerint. ❡ Cor-
sice insule exordiū incole ligures dederūt appel-

Corsica Insula que vinum bonum propinat

lantes eam ex nomine ducis. Diuiditur autez a
sardinia. xx. miliū freto cincta ad prospectū yta-
lie. ❡ Ebosus insula est hyspanie. ❡ Baleares
insule hyspanie due sunt. Afrosiades ⁊ Gēma-
sides: in hijs primū inuentus est vsus fundarū
q̄bus lapides emittūtur. multe ⁊ alie sunt insu-
le quia inhabitate hic non numerantur.

Amazonia est regio

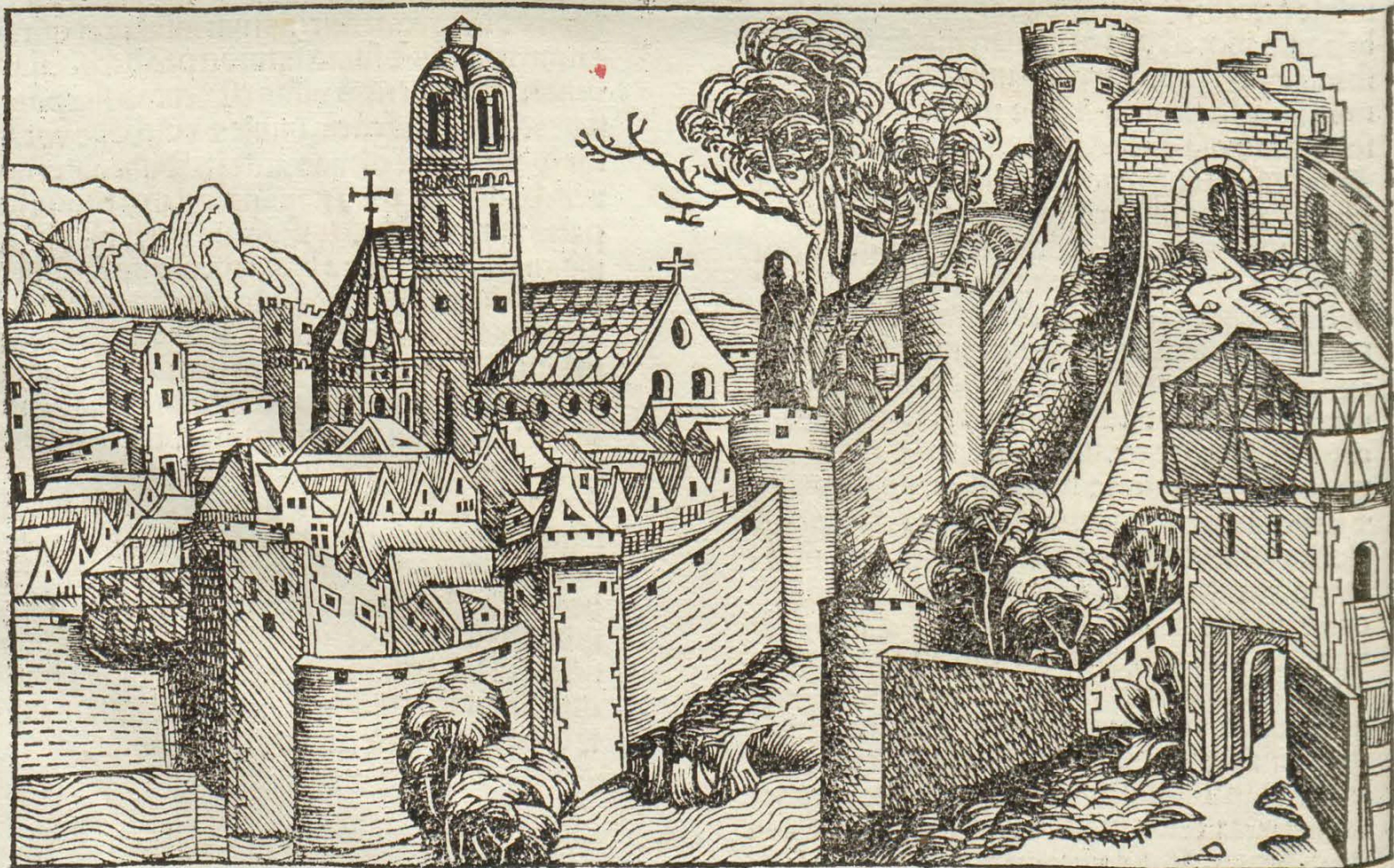
Amasones

de Amasonibus admiranda

AMasonia ē regio. ptim in asia. ptim ī europa q̄ albanie ē vicina. Et ab amazonibus ē vocata. Fuerūt aūt amazones gotoꝝ qui exierūt de inferiori scithia europe vt dicit Isido. li. ix. q̄ maritis suis in dolo interfectis viroꝝ suoꝝ arma arripiētes hostes virili animo aggresse. de maritoꝝ suoꝝ nece sumpserūt debitā vltionē. Nā oēm masculū a sene vsq3 ad puulū ī ore gladij pimerūt. ⁊ femīas refuātes ⁊ hostiū spolia deripiētes. deinceps piter sine masculoꝝ ꝯsortio viuere decreuerūt q̄ duas reginas. s. Marthesiā ⁊ Lampedonā maritoꝝ exēplo (cu3 sp duo solebāt esse reges) sup se statuerūt: q̄rum vna ꝓcedēs cū exercitu ꝯ hostes dimicabat. altera interim rēpublica3 gubernabat effecte sunt aūt tam fortes breui tempore bellatrices ꝙ magnam parte3 asie fere. C. annis dominio suo subiecerunt. inter ipsas v̄o nullum penitus masculum viuere vel morari ratōne aliqua pmiserūt. ex finitimis gētib⁹ maritos sobolis gratia elegerunt: ad quos statutis tempibus accedentes prolem conceperunt. Sed tpe completo ad ꝯceptionis officium instituto: maritos a se recedere et alias mansiones querere coegerūt. masculos autē filios vel emactabant vel debito tempe pr̄ibus transmittebant: filias v̄o sibi reseruantes eas ad sagittandum ⁊ venandum informabāt: et ne in sagittarum ictibus mamillarum grossicie impedirētur eis in. vij. vt dr̄ anno mām̄illas dextras exurebāt. ⁊ ideo amasones sunt dicte. i. sine māma vt dicit Isidorus libro. ix. has vnimānias antiquitus multi vocauerūt. Quarum feritatem domuit vt dicitur p̄mo hercules: deinde achilles. Sed hoc potius fuit per amicitiam q̄3 per vires: sicut in gestis grecorum ⁊ Amasonum continetur. Dicit autem Isidor⁹ ꝙ per alexandrum magnum amasones vsq3 ad internitionem penitus sunt delete. Sed historia alexandri hec non dicit. immo dicitur amasonum regina alexandro postulanti tributa per nuncios rescripsisse. de tua prudentia est mirandum ꝙ cu3 feminis confligere statuisti. quare si fauente nobis fortuna succūbere te cōtingat: merito es cōfusus cum a mulieribus sis deuictus. ꝙ si iratis nobis dijs nos deuiceris parum tibi poterit cedere ad honorem. quia de mulierculis triūphasti. super cuius responso ad ammiratōem duct⁹ rex generosus. dixit: decens fore nō per gladiu3 ⁊ furorem mulieres vincere: sed potius p amorem. propter qd̄ libertatem eis concessit ⁊ ipsas non violentia sed poti⁹ amicicia suo imperio subiugauit. De eorum regno scriptum est in folio p̄cedenti.

Amasones

Nobilitas circa hec tempora fertur esse introducta

Nobilitas circa hec tempa fert introducta. Et nota q̄ pluribus de causis nobilitas īstituta fuit. Prima fuit necessitas. Crescente eñi humano genere: cuꝫ homines ad malū proni essent. oportuit ꝓhibere insult⁹ prauoꝝ aduersus bonos. ꝛ ideo eligebat aliq̄s vir bonus iustior ceteris atq̄ prudentior. q̄ cōitati ꝓsideret: v̄tuosos ꝓmoueret. mediocres defenderet ꝛ malos coerceret. Hinc dictus ē nobilis quasi p̄ aliȷs in v̄tutibus notabilis. Vñ Hiero. Nihil aliud video in nobilitate appetendū. nisi q̄ nobiles q̄dam necessitate cōstringātur: ne ab antiq̄ꝝ probitate degenerēt. Secūda causa fuit discolia plebiū: q̄ rectū iudiciuꝫ ignorabat. licet tñ inter se pacate viuerent. Nam adeo ebetes fuerūt: q̄ nihil magnipēdere valuerūt. nisi qđ vulgari opinione celebrabat. Vñ expediebat pro ipaꝝ pace cōseruanda: vt ex natalibus nobiliuꝫ principes haberent. Tercia causa ꝓcessit ex fortitudine aliq̄ singulari. Nōnūq̄ eñi cōmūitates grauate ob incursus hostiles tale edictū sanxert vt q̄cūq̄ patriā a talibus liberaret. Ius nobilitatis ꝓ se ꝛ heredibus suis ꝑpetuo obtineret. H̄ mō plures nobilitati legūtur. Quarta causa ex abundantia diuitiaꝝ sumitur. Aliqñ eñi populares nimia penuria victualiū attenuati tradiderūt se ꝛ sua alicui diuiti: vt hoc pacto malū inopie temperarēt: et eū deinceps velut nobilem et dñm recognoscerēt. Inueniūtur etiā q̄dam nobilitates ꝑ diuinū oraculū institute licet pauce. Q̄rum aliq̄ ꝑmanserūt: vt in dauid: aliq̄ cito defecerūt vt saul. ꝛ ieroboam: ꝛ quorūdā alioꝝ. plurime quoq̄ legūtur nobilitates ꝑ violentiā et tyrannidē introducte: q̄rū similiter aliq̄ statim destructe ꝛ penitus delete fuerūt. aliq̄ stabiles permanserūt. Et nota q̄ ſm veteres historias raro aut nūq̄ in paganismo nobiliū stirpes ꝑpetuate fuerunt ꝓpter suꝑbiam ꝛ tyrannidem. Multe etiā apud xp̄ianos: ꝓpter eandem causam delete sunt. ſm illud Ecci. x. Sedes ducū superboꝝ destruxit dñs. ꝛ sedere fecit mites ꝓ eis. Item nota q̄ nemo vnq̄ nobilitatē odio habuit: q̄r ē bonū per se appetibile. sicut virtus aut religio. sed multi sancti eā fugerūt ob grāde ꝑiculū qđ in ea latet: ꝓpter difficultatē maximā ipsi ānexā. Hoc satis ī sancto ꝓpħa dauid apparuit. quē ipemet deus tam peculiariter elegit. Relinq̄tur ḡ. q̄ viri paucissimi ad tātam sublimitatē ydonei fuerunt.

Niniven ciuitas

Niniuem siue Nibisin triū dieꝝ itinere ciuitatē grādē cōdidit Ninus rex assirioꝝ p̄re eius belo morte sublato (vt ante patuit) ꝛ regni caput constituit. in qua dyademate suscepto duxit totā vitā inquietam. veterē ꝛ quasi auitū gentiū morē noua imperiȷ cupiditate mutauit/ inferens bella finitimis ꝛ rudis adhuc ad resistendū populos suꝑauit: ꝛ ad libie finē vsq̄ ꝑuenit/ Ninus igitur magnitudine quesite dñationis cōtinua possessione firmauit. Domitis igitur ꝓximis accessione viriū fortior ad alios transiret: ꝛ ꝓxima queq̄ victoria instrumentū seq̄ntis esset: totius orientis populos subegit. Postremo illi bellū cū zoroaste rege Bactrianoꝝ fuit. q̄ primus artes magicas inuenisse ꝛ sideꝝ motus diligētissime spectasse (vt plenius de eo patebit) q̄ occiso ꝛ ipe decessit relicto impubere Nino ꝛ vxore semiramide. Ad hanc magnā ciuitatem missus fuit Jonas ꝓpħa. quē hebrei virū sanctū nomināt. Is cū videret pctōres ciuitatis Niniue dei misericordiā sua ꝓphetia cōsecutores. ne videret falso ꝑdicare ad denūciandū eiusdē ciuitatis interitum ire omnino recusabat ideo a ꝯspectu dei se fugere posse putauit. ꝓpter qđ ī mare demersus a ceto deglutit⁹ ē.

Idolatrie scelus execrandū qđ fuit oīs mali principiū his tempib⁹ initiū sumpsit. Tribus maxime de causis. vt ex veteꝝ monumētis colligere possumus homīes ad ydoloꝝ cultum allecti affectiōe. s. timore/ adulatione/ ꝛ artificū diligentia circa sculpturas.

Nota hanc Genealogiam

Nachor vero octo de melcha genuit filios e quibus batuel tercius fuit q[ui] genuit rebeccam filia[m] et laban filiu[m]. Iste nachaor sc[un]d[u]s filius thare. vxor eius melcha. ¶ Hus prim[us] fili[us] nachor. Job fili[us] hus. ¶ Bus sc[un]d[u]s fili[us] nachor habuitq[ue] duos filios videlicet beor prim[us]. balaaz sc[un]d[u]s. ¶ Batuel terci[us] filius nachor filiu[m] habuit vnu[m] laban et vna[m] filia[m] rebecca[m]. ¶ Laban filius batuel duas habuit filias q[ua]s post seruitiu[m]. 14. anno[rum] iacob filio rebecce sororis sue in vxores tradidit. ¶ Lya p[r]i[m]a filia laban primaq[ue] vxor iacob lippa oculis genuit sex filios et vna[m] filia[m]. ¶ Sc[un]da filia laban rachel vxor iacob. diu sterilis tande[m] genuit duos filios et mortua in partu. sepelitur p[ro]pe bethlee[m]. ¶ Rebecca vxor ysaac. Ista[m] rebecca[m] duxit ysaac filius abraha[m] in vxorem qua[m] heliesee seruus abraham abduxit de aram mesopotamie in terra[m] chanaan. qua annuente inoleuit vt desponsanda prius requiratur de co[n]sensu. ¶ Camuel quartus fili[us] nachor. ¶ Caseth quintus filius. ¶ Aran sextus filius. ¶ Pheldas septimus filius. ¶ Bela octauus filius.

Rebecca vxor Ysaac

Saruch filiꝰ ragau natꝰ ē āno mūdi. 2905. vixit autē ānis. 230. et mortuus est.

Nachor fi. saruch natꝰ ē an. mōi. 3035. anni vite eiꝰ. i. 48. et defunctus.

Thare fi: nachor natꝰ ē āno mōi. 3114. et habuit. iij. filios. vixit aūt. 205. genuit aūt abraham nachor et arā. Arā. 3ꝰ. fi. thare hūit vnū fi. et duas fi. sarai vx. abrahe. melcha vx. nachor. loth filꝰ Arā hūit duos fi. s. moab. i. pr̄ moabitaꝝ amō 2ꝰ pr̄ amōitarū

Aram cū genuisset Loth filiū vnicū et sarai et melchā filias inter chaldeos mortuꝰ ē i citate caldeoꝝ q̄ dr̄ bur. Eiꝰ aūt filias frēs sui duxerūt vxores. nachor. s. melcham et abrahā saray. porro thare dū terrā caldeoꝝ odio hūiss; ꝓpter ydola q̄ apd̄ eos i p̄cio hēbāt qꝛ ignē adorabāt. et ꝓpter luctū Arā filij sui migr̄uit cū suis in charā mesopotamie citatē: vbi et demū mortuꝰ ē: cū vixisset ānis. cc. v. iā em̄ hoīs vita decrescere incipiebat. Et paulatim dies eius fiebāt breuiores vsq; ad generatōz moysi.

Aram fuit pater Loth

Subuersio Sodome et Gomorre

Sodoma et Gomorra atq; ciuitates alie ob nepharij pc̄ti vindictā a dn̄o phibent̄ succēse. solo loth cū duabꝰ filiabꝰ ac vxore liberato. cū oībꝰ aduētantibꝰ cōtumeliā faciebāt. Jō deꝰ vniuersam regionē simul exterminare fecit. Cū em̄ abrahā eēt nonagintanouē ānoꝝ accepit legē circūcisiōis recepit etiam repromissionē de ysaac nascituro. Eodē q̄z tp̄e venietibꝰ sero duobꝰ āgelis vsus sodomā. loth phūanꝰ atq; benignꝰ sedēs in foribꝰ ciuitat̄ ad inuitādū paupes. q̄bꝰ visis occurrit rogās et cogēs eos vt declinarēt in domū suaz cū sero esset. Qui ingressi domū eiꝰ. oīs ppl'us sodomorū circūdederūt domū loth dicētes vt ꝓduceret eis illos iuuenes intēdētes abuti eis. loth aūt obtulit eis duas filias suas v̄gines ad vtendū eis ne illis iuuenibꝰ hospitio receptis talē iniuriā facerēt. Qui nolētes audire. s̄ q̄si rūpētes ostiū. s̄ angeli introduxerūt loth in domū. et illos oēs ꝑcusserūt cecitate. vt ostiū inuenire nō possent. ꝓdixerūtq; angeli s̄buersionē sodome fiendā. Et cū nūciasset h̄ loth gener̄ suis cōtēpserūt. demū duxerunt angeli loth vxorē et duas filias eiꝰ de ciuitate. p̄cipiētes vt i mōtē se saluas facerēt. nec retro aspicerēt. ꝑgētibꝰ aūt cū vxor respexisset retro ꝯ angeloꝝ p̄ceptū et citat̄ curā hr̄e videret̄ v̄sa fuit i statuā salis. Pluitq; desup sodomā et gomorrā et alias citates ignē et sulphur deinde s̄buerse sunt et v̄sa ē regio i lacū salsum et sterilē q̄ dr̄ mare mortuū. Ascēdētē aūt i mōtē et ibi manentē loth. inebriauerūt filie p̄rem suū. et maior cū eo se ebriose cōmiscēs ꝯcepit ex eo et pepit moab filiū. Minor idē faciēs ꝯcepit ex eo et peperit filiū quē vocauit Amon. a q̄bꝰ amonite et moabite. hee gētes in valle Syrie habitauerūt.

Moab
Amon

Tercia etas mūdi

Tercia igitur etas incipit in Abrahe natiuitate ⁊ durat vsq3 ad dauid ſm heb. 940. ānis. ſ ſm. lxx. interp. dcccc. xli. Ubi etiā patriarchaꝝ nroꝝ q̄ veꝝ deū coluerūt historia incipit. abrahā itaq3 pater multitudinis gentiū ex thare in hur caldeoꝝ naſcit. anno mūdi ſm hebre. 2453. ſm. lxx. interp̄tes 3184. Uir prudēs ⁊ reꝝ diuinaꝝ hūanarūq3 eruditiſſim⁹ primus deū cūctarū creatorē ꝓnūcians. ꝓpter qḋ caldei i eū ſurgētes e caldea migrare coegerūt. Qui abrahā educt⁹ a p̄re ſuo thare de hur caldeoꝝ venerat i aram. ibiq3 habitāti p̄cepit ei dn̄s dicēs. Egredere de terra tua ⁊ de cognatōe tua ⁊ de domo p̄ris tui. ⁊ veni in terrā quā mōſtrauero tibi. ¶ Poſtq3 Abrahā rediſſet de occiſione q̄nq3 regū aſſirioꝝ q̄ ceperāt Loth. occurrit ei melchiſedech rex ſalē q̄ erat ſacerdos dei ſummi offerēs panē ⁊ vinū. cui Abrahā dedit decimas oīm ſpolioꝝ bn̄dixit abrahe q̄ ſbdiderat ei inimicos. Hūc melchiſedech dicūt hebrei fuiſſe Sem filiū Noe p̄mogenitū ⁊ vixiſſe vſq3 ad tp̄a abrahe. tūc apparuit abrahe de⁹ ⁊ ꝓmiſit ei filiū quē m̄ltiplicaret ſicut ſtellas celi.

Saray prima vxor abrahe diu ſterilis tandē gr̄a diuina fecūdata parit yſaac nonagenaria mulier ſctā. Cethura ſcd̄a vxor abrahe ⁊ hūit. vi. filios ſapia ornatos ⁊ induſtria. hāc duxit abrahā poſt mortem ſare. noīa filioꝝ. zamrā. iectā. medan. madiā. ieſboth ⁊ Sue. ¶ Agar cōcubina abrahe. ¶ Yſmahel mulier ei⁹ egiptia genuit duos filios. Iſte yſmahel fili⁹ abrahe quē pepit agar egiptia ancilla ſare. a q̄ yſmahelitaꝝ genus. q̄ poſtea aggreni poſtremo ſaraceni dicti ſunt; eiect⁹ ē de domo p̄na cum m̄re. quia ludebat

Linea Christi

Abraham suffocato in hur caldeoꝝ arā fratre suo in igne. quia ignē colere noluit. Cū ꝛ ipse ꝓiectus fuisset in ignē a deo liberatus ē. Adoptauit autē loth filiū fratris sui arā in filiū. filiā quoqꝫ eiusdē fratris sui noīe saray accepit vxorē. deinde cū thare pr̄e suo nachorqꝫ fratre suo ꝛ familia araꝫ pegrinatus ē de chaldea in arā mesopotamie. demū mortuo pr̄e suo thare. cū esset. 75. annoꝝ. cū loth ꝛ saray ꝛ omni familia ꝛ substātia sua precepto dn̄i pegrinatus ē in terrā chanaā. Et habitauit in sichen vbi ei dn̄s apparuit dicēs. Semī tuo dabo terrā hanc. Et deinde venit penthapolim vbi nūc ē mare mortuū. Inde veniens habitauit in damasco. Facta aūt fame recedēs venit in egiptū a quo rediens habitauit in cōualle mambre iuxta hebron. cui demū in somno dn̄s apparēs dixit. ꝙ semē suū pegrinū esset in terra egipti annis. 430. Et ꝙ quarta generatōe redire deberet in terrā chanaan. cū autē esset. 99. annoꝝ facta fuit ei de terra chanaan repromissio. Et ꝙ reges egressuri essent de eo suscepto circūcisionis etiam precepto circūcidit se ꝛ ysmahelē filiū suū. omnēqꝫ domū suā ꝛ familiaꝫ. Anno mundi 3184.

Abraham

an̄ ysaac. i. icitabat eū ad ydolatriā ꝛ ad oīem ymaginū q̄s faciebat de luto. qd̓ vidēs sara dicebat eij ce ācillā ꝛ filiū ei⁹. Cū natus eēt ysmahel quē pr̄ in xij. āno circūcidi voluit illū sara tāqꝫ ꝓpriū filiū diligebat: s̄ ysaac sibi nato ab ei⁹ amore declinauit. Suasitqꝫ abrahe vt ī aliā regionē trāsmitteret. q̄ cuꝫ ad etatē ꝑueīssꝫ. mr̄ ei vxorē egiptiā cōiūxit. Ex q̄ filios ꝓcreauit. q̄ oēꝫ terrā ab eufrate ad mare rubrū positā vsqꝫ tenuerūt.

Memphis vel Chayrum / Ciuitas Nobilissima Egipti

Memphis nūc Chayrū dicta regia Egiptioꝝ quā teste diodoro siculo libri histoꝛ. scd̓o Ogelous rex egipti cōdidit. Et a filia ei⁹ memphis denoīata. Ambit⁹ stadioꝝ centū et q̄nquaginta vrbeꝫ oīm egipti preclarissimā opportuniori totius eius ore loco vbi nilus scissus in plures ꝑtes efficit formaꝫ delte. Quo fit vt tanq̄ꝫ in nili claustro posita aditum prebeat prohibeatqꝫ ad superiora loca nauigātibus. Et ad cohibendā aquarum inundationem versus notum aggeres ingentes opposuit. Et a partibus ceteris vndiqꝫ effosus est lacus ingens ac profundus qui vrbem efficit munitissimaꝫ. Unde ꝛ posteri reges fere omnes relictis thebis ꝛ regiam habitationem in ea edificaruut. Et babiloniam egipti atqꝫ chayrum vocauerūt. Apud Memphim olim colebat̄ Osiris qui cuꝫ phrones auo in argiuoꝝ regno succederet Ipse maioris glorie cupidine captus ad egiptios transfretauit. Quos cum suo submisisset imperio Isidem matrimonio sibi copulauit Is cum rudes eius loci homines multas res ꝛ homini quam maxime conuenientes edoceret. diuinos ab illis est adeptus honores. ꝛ eum vt deum adorare ceperūt. ꝛ cōmutato nomine apim illam vocauerūt hoc est houeꝫ. Sic eīn bos coꝝ lingua apis vocatur. Nam teste Solino in collectaneis ꝛ Pli-

Memphis vel Cayrum

nio. Si bos insignis ex improuiso illis apparet eum certo tempore detinēt ⁊ adorant. Et (vt nōnulli ferūt) per annū illum detinere consueuerūt. Alij per decennium dixere. deinde referētibus prefatis auctoribus statuto die sacerdotes illum in sacro fonte submergerunt. mox alter nec sine publico luctu queritur. Nam donec illum inuenerint instar ysidis merent. Sed non diu queritur. quem cōpertū centū antistites memphim cum puerorum gregibus populoqꝫ. ⁊ omni musicoꝝ genere prosequūtur. qui ad motum ⁊ stationem apis egiptij delubra quibus succedit aut incubat. dant omnia manifestātia de futuris. Prope Memphim decurrit Nilus fluuius egipti ex maioribus totius orbis. Et immensa aquarum mole singulis annis sole existēte in cancro totam egiptum exundat. Et Virgil'. ait. Diuersa ruens septē discurrit in ora. vsqꝫ coloratis amnis deuexus ab indis id est nigris ethiopibus. Memphis nūc vrbs saracenorum prestantissima est populosissimaqꝫ bonis pluribꝰ refertissima. Et in castro spacioso potentissimus Soldanus residet. Diuisa ē aūt in duas partes. Quarum vna babilonia noua. Alia chayrum dicitur. In qua olim Pharao rex egipti habitabat. Et ad eaꝫ gloriosa virgo maria cū puero Jesu ⁊ Joseph peruenit. precipue ad ortum balsami ꝗ in his finibus celebris habetur. Ad eam etiaꝫ docti viri accesserūt Pithagoras ⁊ Plato ⁊c. vt memphiticos audirēt vates. Piramides quoqꝫ ingentes hec regio habet ⁊ varia memorabilia que diffuse apud plerosqꝫ scribuntur.

In Nonagesimonono etatis abrahe āno apparuit ei deus ⁊ ꝓmisit ꝙ filius de sara vxore nasceret quē ysaac vocari iussit. Cūqꝫ ysaac qnqꝫ ⁊. xx. esset annoꝝ volēs deus abrahe obedientiā probare: ipm filiū sibi imolari precepit. Qui repente dei iussa adimplere studuit. Et cū ad cedem filij pariter ⁊ ad altare accessisset. deus cognita hoīs obediētia clamauit. abrahā ne extēdas manū in puerū. nūc cognoui ꝙ timeas dominū. Et cōfestim arietē ex iprouiso vepribꝰ inherētē ad sacrificiū ꝑtulit. Cū abrahā obedisset dn̄o in ymolatione filij sui ysaac. facta est ad eū dulcis illa repromissio de christo dicente sibi deo. In semine tuo benedicentur omnes gentes. quia obedisti voci mee.

Bibl. Jag.

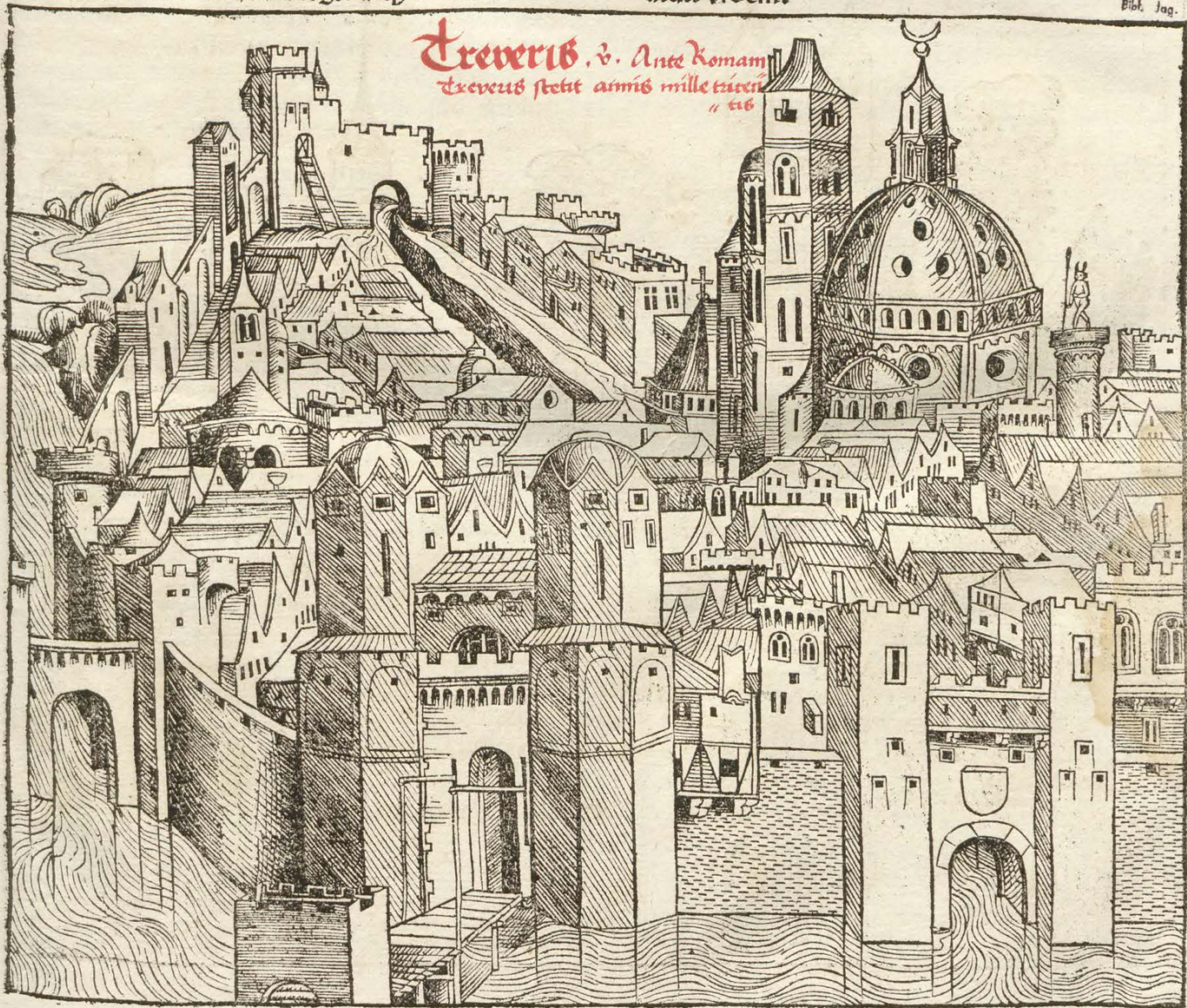

Zoroastes phs vt scribit Isi. Ethi. li. viij. ca. viij. Rex Bractianoꝝ fuit quē Ninus assirioꝝ rex bello interfecit. ⁊ libros exuri mādauit. de isto scribit solinus in li. de memorabilibꝰ mūdi. nascentiū vox prima vagitus est. leticie em̄ sensus differtur in. lxij. diem. Itaqꝫ vnū nouimus eodeꝫ die risisse qua erat natus. s. zoro astem. Hic primus magorum extitit de quo Arestotiles ait. ꝙ vicies centum milia versuū ab ipo condita indicijs voluminū eius declarantur. Hanc autem magicam arteꝫ post multa secula democritus ampliauit. Claruit aūt zoroastes tempe thare pr̄is Abrahe.

Zoroastes

TReueris Gallie belgice caput. Ciuitas antiquissima ante xp̄i aduentuʒ .i 947. tempibus abrahe a trebeta Nini assiriorum regis germano a Semiramide regina ex assiria pulso in germanie cōfinibus construi cepta fuit. Nino quippe magno mortuo impubere filio derelicto Semiramis vxore priuigni trebete suspicione ducta eidem insidias parare cepit. quā ob causam trebeta (etiā non lacessitus) e regno cū magno assirioꝝ agmine secessit. Qui post multos errores: multosq̄ viarū amfractus in belgiam galliarū prouinciā tandeʒ peruenit. Et haud longe a Rheno flumine loco feracissimo cōsidens ibidē etiā loco natura munito vrbis huius fundamēta iecit. Et a se treuerim nominauit. deinde iulius cesar cū vniuersam ꝓuinciā (traiecto rheno flumine) subiecit. Ei vicecōsulem ⁊ q̄storē dedit. Qui vsq̄ ad impij inclinatōnem ibideʒ ꝑstiterūt. Ea quippe treuerēsis ciuitas semꝑ opulētissima fuit. Et inter q̄nq̄ belge prouincie ciuitates principatū dignitatis ⁊ antiq̄tatis obtinuit. Eius archiep̄us e septē electoribus impatoris dignior habitus ē. Hec florētissima ciuitas q̄ꝫ opibus deniq̄ cōfertissima fuit. eius ruine clare ostēdunt. Monstrat̄ ibi pallatium miri operis qḋ ad instar babilonici muri excocto latere factum: tāte firmitatis hodie manet. vt non solū hostem non metuat. verū nulla opeꝝ arte frangi queat. Huius quoq̄ vrbis ciues nūc moribus ⁊ ornatu legibusq̄ ob mercatorum eo aduentātiū frequentiā et familiaritatem admodū culti ⁊ humani referūtur. Qui ob germanie vicinitateʒ germanica vtūtur lingua. Et ab eisdem cultu ⁊ exercitu ⁊ quadā in bellis ferocitate nō multū differūt. Nam inter gallos singularis virtutis hn̄tur: ⁊ equitatu ⁊ peditatu plurimū valere existimātur. Porta quoq̄ ibi ostenditur q̄ ex incredibili lapidū magnitudine ferro iunctorū cōpacta in sup̄ficie sua. corpa beati Simeonis ac venerabilis p̄sulis Popionis in ecclesia ab eodē ep̄o facta fouere cernitur. Ea sane ciuitas a Valerio ep̄o beati petri discipulo primo xp̄i euangeliū suscepit. inde a beato paulino eiusdē ep̄o viro sc̄tissimo illustrata fuit. qui ⁊ a cōstantio impatore ob catholicā fideʒ exilio relegatus ⁊ vsq̄ ad mortē. etiā extra xp̄ianū nomen mutādo exilio fatigatus. Ad vltimū apud ꝓhrisiā defunctus beate passionis coronā a domino ꝑcepit. Ibi etiaʒ floruit maximus ep̄us a quo athanasius antistes ꝑsecutionē cōstantij imperatoris fugiēs honorifice susceptus ē. Habuit quoq̄ hec ciuitas Nicenū ep̄um totius sanctitatis virū ⁊ alios multos. Extant in ea aliq̄ antiquitatis insignia. E q̄bus nr̄is tp̄ibus insculptū lapide hoc epigrāma reptū est. Nini semiramis q̄ tanto cōiuge felix. Plurima possedit sed plura prioribus addit. Nō cōtenta suis nec totis finib⁹ orbis. Expulit e patrio priuignū trebetā regno. insignem ꝓfugus nostram qui condidit vrbem.

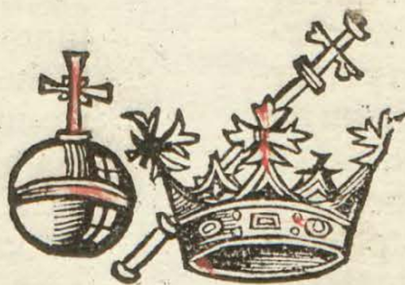
Treveris

Damascus vrbs primaria Sirie ab ierl'm itinere sex dierum distat

Damascus Sirie vrbs primaria. Et vt dicūt metropolis oīm ferme vrbiū asie vetustissima eē videt'. Quā abrahe seruos fundasse sacre tradūt lr̄e. Estq̄ȝ campestris agrū hn̄s natura soli sterilē ac aridū: nisi quatenus aq̄ irrigent supne fistulis cuniculisq̄ȝ subducte. Quaꝝ humor terrā reddit oīm fertilē: ⁊ cōsitōnibus p̄stantissimā puusq̄ȝ amnis in regiōe vnicus ꝓximis menibus delabens parua ab illis dirimitur terre lingula cōsitōibus oīm in orbe p̄ciosissimis contecta. Hec insignis ciuitas damascenoꝝ itinere sex dieꝝ ab hierl'm distat in q̄ sanctus paulus baptismū suscepit. Et ꝓpe eū locus extat vbi eū circūfulsit lux de celo cū vocē de celo audiuit. Saule q̄d me ꝑseq̄ris. Qui post baptismū in sinagogis p̄dicabat xp̄m. ob īsidias iudeoꝝ e damasco noctu in sporta p murū demissus fuit: vbi ⁊ domus ananie a q̄ baptismuȝ accepit hodie visitur. Hec vrbs plures calamitates ꝑpessa. postremo cū Conradus romanoꝝ rex ducende in asiam expeditionis mun⁹ assumpsit. Itaq̄ȝ ducturi in damascum tres xp̄iani reges cardinalē quoq̄ȝ legatū. ⁊ simul p̄triarcham hierosolimitanū: multos quoq̄ȝ ep̄os expeditōni interesse curauerāt. In qua cum nostri principes prudenti ꝯsilio castra firmassent. Et si vrbs menibus altissimis densissimisq̄ȝ munita virib⁹ capi nequeuisset: in potestatē breui vētura erat. q̄ aquatione fluminis prohibiti damasceni. iumenta intus equitantiūq̄ȝ q̄ presidio inerāt alere nō potuissent fontibus q̄ in vrbe erant: ingēti populo difficilime suffecturis. Cū tamen sibi timendū ciues scirēt. ne succisis cuniculoꝝ meatibus: qd̄ haud quaquā operosum nimis fore itelligebāt. Et ipi fontes in vrbe arescerēt. Subripuit vo de tanta vrbe victoriā assirij hominis dolus: cū Balduino regi ad eā diem fidū a quo ductus fuerat damasceni pecunia corruperunt. Isq̄ȝ regibus suasit: vt castris ad aliam vrbis ptem mutatis: menia vires suas frustrātia oppugnant. damasceni irruptione facta fluuio potiti munitōnibus additis in suam potestatē firmato. nostros aquatione ꝓhibuerūt. qd̄q̄ȝ par fuit ex eo facto incōmodū: ab annona in castris breui laboratū ē. q̄ nisi ab amnis ripa poterat iportari. Soluta obsidione cū tantus exercitus re infecta ad Iopem redisset Conradus luduicusq̄ȝ reges cōmunitos male habitosq̄ȝ exercit⁹ suos in europam reducentes ad ꝓpria sunt reuersi. cū erat annus salutis secūdus ⁊ quinquagesimus supra decies centenum.

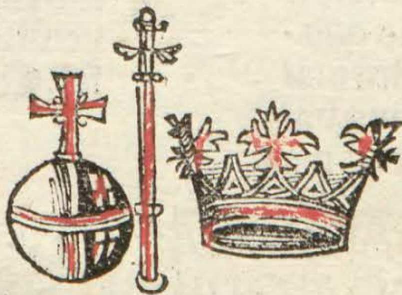
Damascus

Regnū hispaniarum a tubal filio iaffeth ortum habuit

¶ REgnum hispaniarum post tempa a Tubal Japhet filio ortū habuit. Is nāqꝫ ex armenia egressus primus hispaniaꝝ regnū (Isido. teste lib. ix. Ethy.) obtinuit. vbi ꝛ sedem sibi cōstituit. prius hibe ria dicta. regio quippe europe a mōtibus pirrheneis incipiens. et ꝑ colūnas herculis circueūs vsqꝫ in boreale occeanū ꝓtenditur. ita vt oīa in eo circuitu ad hispaniā spectare dicantur. Cuius magnitudo (vt Apianus historicus ait) multa ꝛ incredibilis in vna regione est. Decez nāqꝫ milibus stadijs eius latitudo comensuratur longitudo vo prorsus eadem esse videt. Illamqꝫ postea diuerse gentes ꝛ varijs nominibꝰ cognominate inhabitarūt. Quin et fluuios plures nauigabiles cōtinet. Tritici vini olei omniūqꝫ metalloꝝ ac animātiū q̄ hominibus sunt vsui feracissima. Abūdat ꝑcipue velocissimoꝝ acerrimorūqꝫ eq̄ꝝ fetura. Trecentos totos apud hispanos decertatū est annos Scipione Gracco Albino Cathone Metello pompeio cesare alijsqꝫ ducibus recepta fuit tandē per easdem duces. Et cantabri postremo ab augusto debellati. Postq̄ aūt romanis fastibus libere paruit: tanto vsui tantoqꝫ ornamento illis fuit: vt nullum vnq̄ memoriale bellū sine hispano milite gesserunt. Pompei trophea in hirrhenoꝝ iugo sita sunt. Scipionum monumenca nō longe a Taracone spectant. In bostetania tauri sunt ex lapide durissimo maximi tergaqꝫ his litteris adhuc notati. Bellum cesaris ꝛ patrie. Turres Julij. Julij carceres iulio briga sacre iulia ꝛc. Cesaris opera: cesar Augusta. Emerita Augusta. Norba augusta ꝛc. Augusta munere condite. Emporie valentie. Cremona placētie. multeqꝫ alie in hyspaniā a Romanis colonie deducte fuerūt. A quo regno nō solum accepimus Quintilianū. Senecam. Lucanū. Luciū flor. Pamponiū mellā. Siliū ytalicū. marcialem Orosiū. verūetiam vtilissimos rectores reipublice. clarissimosqꝫ imꝑatores vt Neruā Traianum Hadrianū ac Theodosios. Sed hoc de gentiliū tꝑibus. Videamus quid ꝑ hispaniā xp̄iane religioni accesserit. Omniū clarissimos genuit Laurentiū ꝛ Vincentiū Valerij dyacones. Eodem fere tempe Engratiam ꝛ innumerabiles martyres: hoꝝ vestigia imitati ferdinādus rex ꝛ Helisabeth regina anno salutis Millesimo. cccc. nonagesimoprimo in fine anni Granatā vrbem maximā q̄ olim Ilipula magna dicta est ad xp̄i cultum ꝛ obsequiū reduxerūt.

Regnū Bohemorū

¶ REgnum Bohemorum initium sumpsit a Sclauis qui relicto campo Sennaar ex Asia in Europā profecti sunt. In qua Czechius croatinus haud obscuris parentibus ortus gentem bohemicā cōdidit. Fuit eñ olim inculta nemoribus atqꝫ sentibus aspera feris q̄ȝ hominibus aptior: eius autē frater Leches exilij comes: cū vidisset germanū agris ditatū bobusqꝫ potentē ad orientē ꝓfectꝰ. in magꝫ cāpoꝝ planicie sedez collocauit. Poloniāqꝫ nomē ex loco dedit. Nā planicies sclauonica lingua pole noiat. Quoꝝ heredes cū inūerosaz mltitudinē breui coaluerūt. magnā terrā adiūxerūt post eiꝰ mortē Crockū i ꝑncipē delegūt. Qui arcē apud stennā cōdidit: moriens aūt tres filias reliq̄t. Libussa vt natu minor post obitū patris ꝓuinciā gubernauit ꝛ arcē vissegradensem cōmūniuit. Altera filia brela dicta herbaꝝ ꝛ medicine perita fuit. Tercia Therba dicta sortilega. Demū indignū bohemi dicētes tantū imperiū vniꝰ femine sbesse arbitrio. Ideo libussa in cōcione vbi adesse multitudinē vidit. Ego inquit placite molliterqꝫ imperaui. Estote liberi virū qui prosit dabo. Ite equū meū in campos adducite. seq̄ntes quocūqꝫ ierit. Deniqꝫ ante virum subsistet in mensa ferrea comedentem: ille mihi cōiunx vobis princeps erit. Is añ primislaū cōstitit aratorem: quē in ducem poscunt: ꝑmislaus igitur in verso vomere caseoqꝫ apposito cibū sumpsit. Deinde equo imponent. Interrogatus cur nā calceos querno robore factos secū aferret: seruādos in arce vissegradeñ. respondit, vt sciret posteri qui principatum inter bohemos accepisset. Id regnum deinde per longa tempa a ducibus gubernatum fuit: deinde a tempibus friderici primi a regibus in maxima gloria vsqꝫ initiū heresis sub varijs regibus ac imꝑatoribus floruit. Vide de hoc latius In cronica Bohemorū Enee Siluij.

polye

Babilonia vrbs preclara in caldea fuit
q caldea. Babilon. Sannaar. idem sunt

·Jupiter·

Babilonia seu Babilon vrbs preclara in chaldea fuit. ꝛ ibi Belus Nembrotides i babilonia regnauit annis pluribus. cuius regnū paruo ambitu claudebatur: hanc tamen vrbez omnes greci ꝛ latini historici pariter ꝛ poete ab ipa Semiramide regina cōditam referūt aut ampliatam. De qua Ouidius, altā coctilibus muris cinxisse Semiramis vrbem murū vrbis cocto latere circūdedit harena: pice bitumine interstrato que materia in illis locis passim e terra exestuat. Josephus diligentissimus historiaꝝ scriptor libro ad appionem alexādrinū grāmaticuz hos redarguit: inducens Berosi chaldei auctoritatem antiquissimi ꝛ verissimi scriptoris. qui manifestissime ostendit vrbē ampliatam ꝛ exornatam ac muro cinctā fuisse a nabuchodonosor rege longe ante Semiramidem. Hec tamen vt valerius refert: dum die quadam circa cultū sui corporis occupata esset: et nunciaretur illi Babilonem defecisse. soluta adhuc altera parte crinīū protinus ad eam expugnandam cucurrit. nec prius decorem capillorum redegit in ordinem: q̄ tantam vrbem in suam potestatē restituit. Hec vrbs adeo nobilis fuit: vt chaldeam totam et Mesopotamiā a se Babiloniam dixerat. de qua Lucanus. Cūq̄ supba foret babilon spolianda tropheis. Huiꝰ muri (teste philostrato) in vita appollonij thianei trecentorū ꝛ octuaginta stadiorū circuitū detinebant. Pliniꝰ vo libro historie naturalis sexto. Murorū dixit amplitudinem fuisse sexaginta q̄tuor milia passuum. Crassitudinem quinquaginta cubitoruz. Altitudinem vo quater tantū. Itaq̄ fuit menibus ac ortis pensilibus tēploq̄ et arce maxime admirabilis. Nec hijs ꝯteta Semiramis. ethiopiam quoq̄ suo adiecit imperio. Indis quoq̄ bellū intulit. quo p̄ter illam: ꝛ alexandrū magnuz nemo intrauit. Euersio tandem huius babilonice facta a Cyro rege persaruz suo loco manifestinabitur.

Muri babilonie

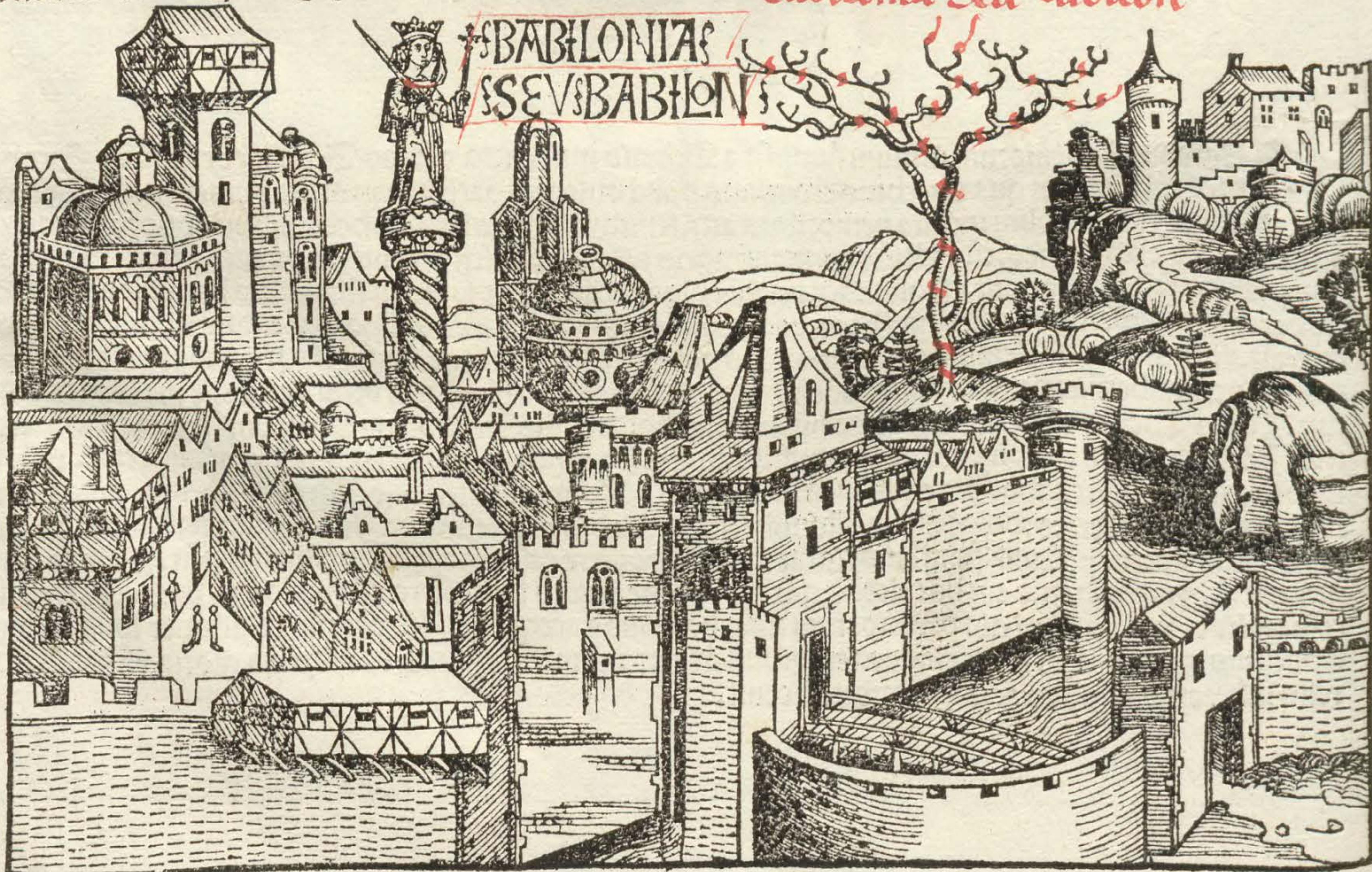
Euersio huius babilonie facta est a Ciro primo Rege persarum vide folio lxx.

Jupiter

Jupiter p̄mꝰ ethe ris ꝛ (vt aiūt) diei filius cui p̄riū nomē lisania fuit hisdē tēporibus apud archadyā magno in p̄cio habitꝰ est. Cuiꝰ ob v̄tutes id p̄clarissimū iouis nomen adeptus ē. Is lysania ex heber filijs videlicet ierari originez duxit. Ibidēq̄ cū essz ingenij maximi vir. videretq̄ atticos rudes. bestialiq̄ ferme ritu viuentes: ante omnia eisdē cōpositis legibꝰ illos publico instituto viuere docuit. Cunq̄ eos ad humanos mores redegisset monuit eos deos colere. ꝛ aras: templa: sacerdotesq̄ instituit. Et qui feminas ante habebāt cōmunes primus eos matrimonia celebrare docuit. ꝛ multa alia ostendit eis vtilia. Que cū attici siluestres mirarētur atq̄ cōmendarent: eū existimantes deum Jouem vocauere. regemq̄ suum confestim fecere. Id autem iouis nomē eidē imposuisse dicunt ad similitudinem cōformiū operationum iouis planete. quem astrologi dicunt esse nā calidū ꝛ hūidū tpatūq̄: modestū ꝛ patie obꝭuatorē: ac in p̄iculis post patiam audacē: et alia plura de eo scribūt. Sic huiꝰ hoīs pōderatis moribꝰ ꝛ v̄tutibꝰ cū ioue ꝯuenire dixerīt. quē nō terrenū s̄ celestiū virū arbitrabant. Qd̄ q̄dē nomē postq̄ ab ātiq̄s planete ꝛ lysanie isti ꝯcessuz ē etiā mlt̄ alijs cocessuz fuit. s. ioui scd̄o celi filio necnō ꝛ ioui tercio cretēsi regi saturni filio. multos eīn ioui filios ꝛ filias veteres ascribē ꝯsueuerūt. Quoꝝ p̄ma minerua. Scd̄s apis. Terciꝰ sol. Quarta diana. Quītꝰ mercuriꝰ ꝛ. vij. alios

Babilonia Seu Babilon

Semiramis Nini magni assirioꝝ regis vxor anno a natiuitate abrahe duodecimo. Cū eius maritus morte sblatus fuisset, regnū suscipiēs regnauit annis. 42. Cū Ninꝰ decessissꝫ relicto īpubere adhuc filio Ninia et vxore samiramide. et cuꝫ iuuencula esset. ꝛ eius vnicꝰ filius Ninia puer. nō estimans tutū eē imperiū tā grā de filio tenello cōmittere. Ipa vt erat animo ingēti quodā astu muliebri excogitata fallacia. hec em̄ immaturo puero. nec ausa tradere impiū: nec ipsa impiū palam tractare: tot ac tantis gentibus vix parentibus vni viro: ne dum femine pariturisꝛ simulat se ꝓ vxore Niniā filiū ꝓ femīa pueꝝ. Nā ꝛ statura vtriqꝫ mediocris et vox pariter gracilis ꝛ forma liniamentorū equalitas. matri ac filio silis. Igit brachia ꝛ crura velamentis. tiara caput tegit ꝛ viroꝝ more incedere cepit. Eodeꝫ ornatu et pplm vestiri iubet. ne nouo habitu aliqd occultare videret. que morē vestis exinde gens vniuersa tenet. Sic primis initijs sexū mētita puer credita ē. Et femīa puerū simulās maiestatē regiā adepta fuit. Magnas deinde res gessit. quaꝝ amplitudine vbi inuidiā supatam putat: q̄ sit fatetur: queue simulasset. nec metuit omībus aperire qd̄ esset femina. nec hoc illi dignitatē regni ademit: ꝫ admiratōnem auxit. qꝛ mulier nō feminas mō vtute. ꝫ etiā viros anteiret. Hec babiloniam cōdidit vel ampliauit. murūqꝫ vrbis cocto latere circūdedit: harena pice bitumine interstrato vt ꝑrehabita ondunt. Multa alia p̄clara huiꝰ regine fuere. Ad postremū cū concubitū filij petisset ab eodē interfecta ē cū duos ꝛ. xl. annos post Ninū regno potita.

Ninia q̄ a q̄busdā zameis ꝛ Ninias scribit: Magni Nini ex semiramide filiꝰ quartus assirioꝝ rex. Anno q̄nq̄gesimotercio natiuitatis abrahe. post semiramidē mr̄em. quā ipse obtrūcauerat Assyrijs regnare cepit. ꝛ regnauit annis. 38. Is cōtentus elaborato a parētibus impio belli studia deposuit. ꝛ veluti sexū cum mr̄e mutasset. raro a viris visus in femīaꝝ turba cōsenuit. Eo tempe apud Cretam regnauit Cres primꝰ indigena ꝛ ab eo crete creta dicta ē: quē aiūt vnū Curetarum fuisse. a q̄bꝰ iupiter abscōditꝰ ē ꝛ nutritꝰ. hi Gnoson ciuitatē in creta cōdiderūt ꝛ Cybeli matri templū.

Arius q̄ ꝛ Araliꝰ dr̄ q̄ntꝰ assirioꝝ rex post Niniam anno a natiuitate ysaac vigesimoprimo regnare cepit. ꝛ regnauit annis. 30. Circa ista tpa abraham ex ancilla agar generat hismael. a q̄ hismabelitaꝝ genꝰ. hismabelē aūt filiū abraham anno etatis sue octuagesimosexto ex agar egiptia sare ancilla genuit. hysmabelite postea agareni: ꝛ postremo sarraceni dicti sunt: sara em̄ Abrahe vxor (vt scriptura sacra ait) cū nō hr̄et liberos dixit ad abrahā maritū suū. Ingredere ad ancillā meā agar. si forte ex ea suscipias filios. q̄ facto statim cōcepit: post hec natꝰ ē hismabel: quē p̄mitꝰ sara tanq̄ ꝓpriū filiū diligebat ꝛ p̄ncipatꝰ heredē. Sꝫ ysaac sibi nato ab eiꝰ amore declinauit. Ideo suasu eiꝰ cū mr̄e eiꝰ in aliā regionē missus. q̄ cū ad etateꝫ ꝑuenisset agar mr̄ eius ei egiptiā cōiunxit. ex q̄. xij. filios reges ꝓcreauit. q̄ oēm terrā ab euphrate ad mare rubrū tenuerūt.

Sol gētiliū deꝰ

Posteri reges assirioꝝ. exēpla p̄cedētiū secuti: rn̄sa gentibꝰ ꝑ internūcios dabāt. impiū aūt assyrij q̄ postea syrij dicti sunt ānos. M. ccc. tenuere. Postremis apud eos regnauit sardana palus vir muliere corruptior vt in sequentibus patebit.

Diana prima dea

Solem p̄mū iouis filiū ꝛ minerue germanum floruisse Tulliꝰ dic: virū vtiqꝫ insignē ac splēdidū hoīem ꝛ ingentis regijqꝫ animi p̄claꝝ. quē ob ingētes vtutes eū claro noīe declararūt. putabāt em̄ veteres a nēbroth gigāte seducti primā reꝝ cām ignē eē. Et ꝓpterea illi nobilius nomē sole dare nō poterāt. seu qꝛ eū celestē putarēt hoīem. seu dn̄ū e celo venisse rōne profunditatis ingenij.

Ceres dea frugū

Diana p̄ria huiꝰ solꝰ soror: ꝛ iouis p̄mi filia. ꝛ ipa hac tēpestate ī p̄cio fuit: de q̄ tulliꝰ vbi d̄ nā deoꝝ scribit multa cōmēorat ꝛ iouis ascpticiā fuisse ait. Hāc tn̄ eā n̄ eē dicūt quā poete īsignē vginitate ꝑpetua voluere. cuꝫ legat hāc ex mercurio liberi ꝛ ꝓserpine filio pinnatū ꝯcepisse cupidinē.

Ceres q̄ꝫ apud Siculos ī p̄cio fuit. cū sicano siculoꝝ regis ꝯiugio copulata. tāto ingenio valuit. vt agroꝝ cultū excogitasset: p̄ria apd̄ siculos boues domuit: ꝛ aratro terrā sulcis ꝓscidit: ꝛ semīa tradidit. q̄ cū in segetē excreuissent collectis spicis flabellis seperare. ꝛ molis terere. ac panē cōficere docuit. cū ātea hoīes glādibꝰ ꝛ pomis siluestribus sustētarēt. Ob qd̄ meritū cū mortalꝰ feīa eēt: eā deā frugū arbitrati sunt. Et eam diuinis honoribus extulere.

Linea pontificū

Leui filius iacob

Merary.

Neptalim etiā tribum facit

Bala ancilla lye cōcubina iacob genuit duos filios de qua Sampson natus est.

Nota dan tribum facit

Neptalim Bala Dan

Leui pater omnium leuitarum. a quo ⁊ tribus sacerdotalis descendit.

Chore filius Ysuar ɔtendit de sacerdotio cū Aaron eo q̄ ipse fuerat de p̄mogenito Ysuar. et ideo cū 250 viris igne diuīo perijt ⁊c̄. Fuit aūt cognatus moysi ex leuitarum tribu natus: Vir quidez facultatibus plenus et ad dicendum facundissimus.

Maria soror moysi ,pphetissa fuit: Carmen quod incipit Cantemus domino gl'ose cecinit. vij. diebus leprosa fuit ,ppter murmur contra moysen Moritur aūt in cades deserti sin et ibi sepelitur

Iacob ex lya natu maiore sex suscepit filios Iudā a quo regia tribus descendat ⁊ deinceps dn̄s nr̄ ihesus xp̄s. Ruben q̄ pdidit p̄mogenita: Simeon et leui a q̄ leuitarū genus Isachar Zabulon et Dynam a Sichen stupratam.

Ruben tribum facit et pdidit p̄mogenita

Ruben

Symeon

Leui

Ysachar

Gerson

Caath

Ysura

Amraz

Zabulon

Dina

Aaron

Chore

Maria

Moyses

Incensa impia sodomorū ciuitate Abraham cētenarius diuīo iussu Saram cognouit vxorē que cōcipiens Anno expleto filiū peperit quē ⁊ iussu dn̄i vocauit Isaac significans gentes magnas ex co futuras; quo nato die octauo circūcidit carnem prepucij eius

7 hic Isaac nota generationem

Linea christi

Isaac Abrahe filius. Anno mūdi. 3284. vir deo carus post patres valde longeu⁹. Et ipse sexagesimo vite sue anno geminos videlicet Jacob et Esau ex Rebecca vxore filia batuelis genuit filios. Defunctus est isaac vir omi v̄tute plenus cū vixisset centū octoginta quinq̧ annis. quē filij in Ebron sepeliere.

Esau hispidus venator vēditis primogenitis fri suo Jacob p cibo lēticule. ⁊ a lēticula fulua dict⁹ Edom duct| vxorib⁹ chananeis sine cōsensu parentū supplātat⁹ a fratre suo in benedictiōe prna. ipm iacob conabat̄ occidere. Habitauit aūt in edom q̄ dicta est ydumea et postea in monte Seyr. et cum iacob rediret de mezopothamia occurrit ei pacificus cum. 400. viris.

Jacob nat⁹ est An. mūdi. 3344. vixit an. 147. et habuit. iiij. vxores Lyam Rachel Zelpham et Balam vtz in figura.

Rachel fuit vxor iacob diu steril. tandez genuit duos filios. et mortua in ptu. sepeliturq̧ ppe Bethleē Genuit aūt iacob ex Rachel ioseph ⁊ Beniamyn. Ex bala Dan. Manassē Asser ⁊ gad

Jacob patriarcha vir sctissim⁹ ex Isaac natus. Et ipse p⁹ annū vite sue nonagesimū ioseph ex Rachel vxore genuit filiū. quo nato supuixit ānis quiquaginta sex. et tandē in egipto mortuus est.

Linea regum Sichimorum

In regno Sychymorum regnauit Egialeus pm⁹ rex vts̄ patuit. a q̄ Aegialea nūcupata est. et nunc peloponesus vocat̄. Deinde Europes scōus rex. et tercius eius Selchyn apud Sychimos regnauit annis viginti.

Apis quart⁹ rex Sichymor Selchin pre defūcto regnare cepit āno. xlv. abrahe: q̄ est Semiramis xxxv. regnuitq̧ ānis. xxv. ab illo terra illa apia sic dicta est q̄ pri⁹ Egialea nūc v̄o peloponesus appellatur.

Linea regū assiriorum

Artus ille fuit quītus rex assiriorum sub quo nat⁹ est ysaac scōm Aug⁹.

Iste Thesalion Sichimor quītus rex fuit quo regnante adeo inicia ⁊ leta tpa fuere et eū defunctum velut deū coluerīt sacrificādo et ludos celebrādo quos ei primit⁹ fecerūt. Huic successit Tiramach⁹ circa cui⁹ sepulchrū etiā sacrificare solebant.

Xerses rex Assyriorū antiqu⁹ qui et balane⁹ vocatur sub quo nat⁹ est Jacob regnāte tūc apud Sichymos thauriaco quē quidē thaurimacū scribunt.

Anno mundi. 3430. Diluuiuz particulare permaximuz in Achaia tpe Jacob et Ogigis regis.

Assenech uxor ioseph mlr pulcra

Sela filius Jude cum adhuc esset paruulus. non dedit eum iudas thamar que fuerat uxor her et onam: sed remisit eam viduam in domum patris sui. Cum autem Sela creuisset timuit eum dare ne occideretur: sicut fratres eius. Unde thamar meretricem se caute simulans et sedens in biuio concepit de iuda et pepit phares et zaram. ut Gen. 38.

Vincencius in speculo hystoriali. li. 2. ca. 118. Ponit hic hystoriam pulchram de Assenech: quod erat pulcherrima et honestissima sed elata et superba contemnens omnem virum: et quem prius noluit postea summe desiderauit: scilicet habere ioseph in virum visa pulchritudine et sapientia et modestia sua: sed ipse noluit assentire: nisi prius dimitteret ydola que colebat et contristata super hoc: angelo instruente effecta est fidelis.

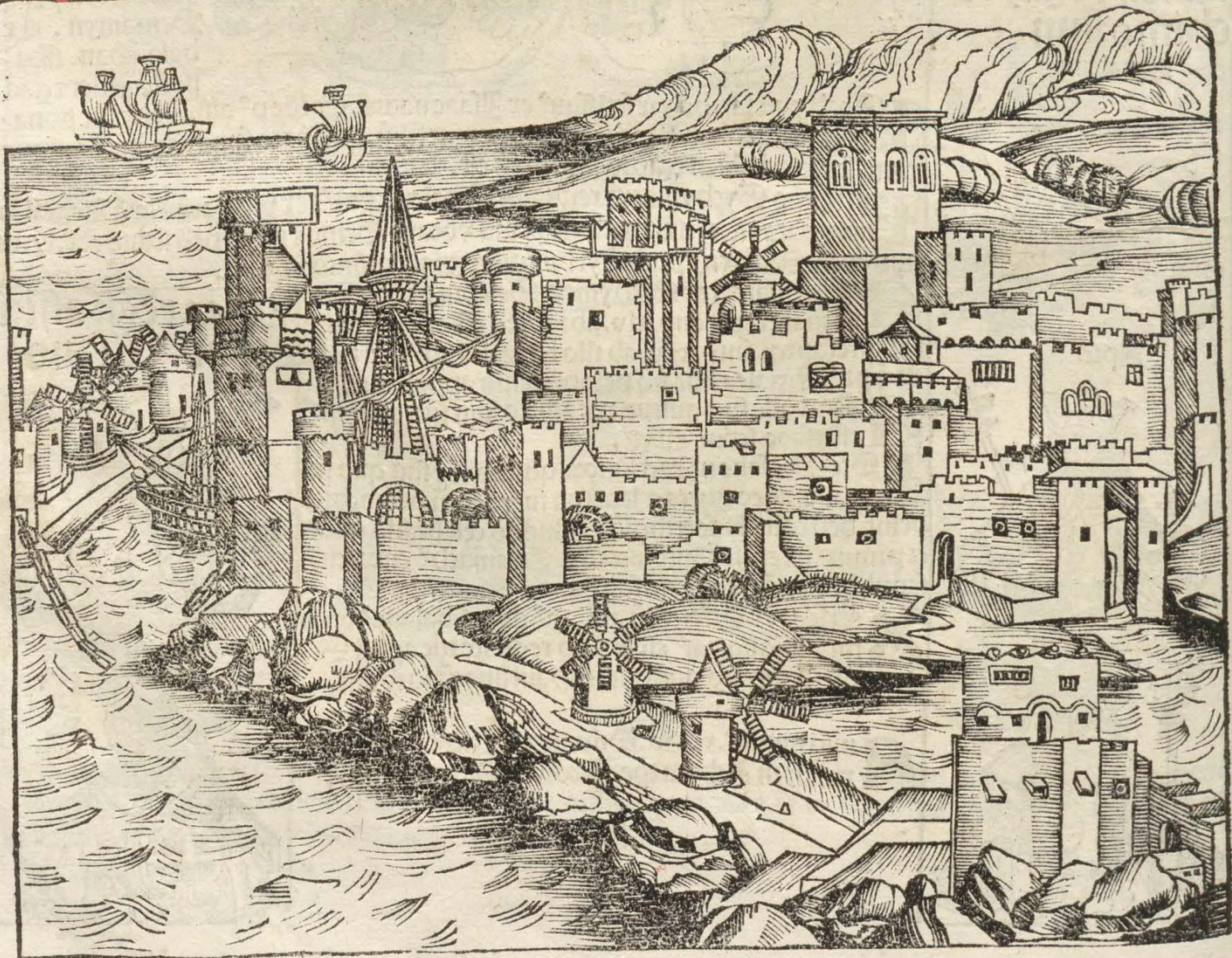
Rodis urbs

Rhodos urbs a qua insula littie Rhodus nomen accepit ante natiuitatem xpi. 740. tempore ioseph a Telchinis et a cariatibus a pharoneo Argiuorum rege iam diu deuictis condita est. et prima cycladum venientibus ab oriente in qua ut pomponius refert rose capulum dum urbis fundamenta foderentur inuentum. a quo ciuitas et insula cognominata putatur. Nam rhodos grece latine rosa dicitur. hec insula nongentorum stadiorum ambitu continetur. Preter cetera in admiratione fuit. Solis collossus rhodi quem fecerat lyndius lisippi discipulus. Qui. lxx. cubitorum altitudinis fuit. Qui post quinquagesimumsextum annum terre motu prostratus. iacens quoque miraculo. Atque de septem mirabilibus unum fuit: hec insula in orientali promontorio sita. Que et portubus et vijs et menibus olim sicut et nunc ceteras asie urbes superauit. Multa hec ciuitas bella et a turcis perpessa fuit dampna. Neque ullo pacto turcis restitisset. nisi milites beato iohanni dicati curam insule recepissent Qui non solum insulam tutati sunt sed et Cypris alijs finitimis xpianis auxilio esse ceperunt. Anno igitur. Mccc. viij. In potestatem xpianorum peruenit Turci vero vicibus quatuor dictam oppugnauerunt urbem. Nouissime anno. M cccc lxxx. Machometus ottomanus Turcorum imperator ductis in rhodios. c. milibus armatorum. et sexdecim ingentibus machinis. hanc vendicare et rhodiorum militum religionem delere proposuit. Tandem post cruentissima prelia auxilio magistri petri danbuson natione galli Turci cum ignominia sunt repulsi.

Thamar Nurus et concubina Jude

Rhodis

Linea christi

Judas anno mundi.3 4 3 4.

Egiptiorũ Reges oẽs tunc pharaones dicebãtur nõ hoc ꝓpriũ habẽtes nomẽ. sed ꝓ dignitate reges tũc vtebant: sic ⁊ apud nos imperatores Augusti appellãt. Habebat ꝗ vnusq̃sq; pharao ꝓpriũ nomẽ.

Iste pharao exaltauit Joseph ꝓpter somniorꝫ interpretationẽ: dãs ei ãnulũ in manu et stolã bissinam et torquẽ circa collũ. faciẽs eũ circuire ꝑ egiptũ: precone ante eũ clamãte. vt oẽs genuflecterẽt ante eũ. Uocauitq; nomẽ eius saluatorẽ mũdi. Deditq; illi vxorẽ asenech filiã putifaris sacerdotis eliopoleos ex qua habuit duos filios scilicet manassen et effrayn.

Phares anno mũdi.3 4 4 5.

Iste pharao ignorabat ioseph. et iussit submergi pueros: sub quo filij Jsrael fuerunt in magna tribulatione et dura seruitute.

Iste est pharo chencres qui contradixit ꝑ moysen deo: atq; mari rubro obrutus est.

Iste pharao nonus rex Mesre noluit audire vocez domini vt dimitteret filios israel. quare decem plagis attrit⁹: Postea sũmersus fuit cũ suis ĩ mari rubro.

Joseph desideriorꝫ vir ⁊ patriarcha castissim⁹ in Egipto ex Assenech putifaris sacerdotis vxore duos genuit filios manassen scꝫ et effraim. Hic ab adolescentia cũ forma pulcherrim⁹ haberetur atq; animi ṽtute et sapiã fr̃is ꝓcelleret. pr̃ eũ pre ceteris amplius diligebat. Ideo aliorꝫ cõflauit inuidiaz. quaz ob ante quĩtodecimo etatis sue Anno a fratrib⁹ in egipto vendit⁹ est. Indeq; vite sue triginta annis exactis. coram pharaone stetit. Uxor aũt regis in eũ libidine ducta ait dormi mecũ: q̃ respondit oĩa tradidit mihi dñs ꝑter te. Jlla aũt simulata egritudine vt exoraret Joseph apprehẽso pallio eius Jlle relicto pallio in manu eius egressus foras que marito dixit ingressus ẽ ad me seru⁹ hebre⁹ vt illuderet mihi. et palliũ oñdit. Credul⁹ ioseph ĩ carcerẽ tradidit. Js deinde somnia regis interp̃tans ꝓnũciauit septẽ annos vbertatis futuros. et septẽ steriles. Rex euz e carcerib⁹ liberauit. Egipto preficiens. Joseph igiṫ postq̃ in egipto octoginta annis regnasset cõpletis centuz ⁊ decez annis in egipto mortuus est. Ossa vero eius nouissime quãdo hebrei egressi sunt ex egipto in chananeam, hoc est Judeam reportauerunt. sic enim eos adiurauerat Joseph quando mori debuerat.

Reges Egipti

Pharao Mephres

Pharao amenophis quez quidem menopem putant

Pharao bochoris

Pharao mephres Joseph somniorꝫ interpres filius iacob Uxor putifar

Hic oritur regnū argivorū sive Grecorum / Argivi enim Greci dicunt | Athene Civitas fuit preclarissima

Esrom Anno mundi. 3495. Aram vero anno mūdi. 3544.

Hic orit regnū argiuorū vbi Inach⁹ oceani ꝛ terre (vt aiūt) filius sexagesimo a natiuitate Isaac anno apud argos in Thessalia prim⁹ regnare cepit. Id vero regnū durauit annis. 544. Cecrops aūt egipti⁹ q̄rto ꝛ nonagesimo iudaice huitut̄ āno regno argiuoꝝ relicto p̄m⁹ atheniēsib⁹ regnauit ānis. 50.

Ynachus

Linea Christi

Esrom

Aram

Athene ciuitas fuit p̄clarissima in attica regiōe. Cui⁹ pauca vestigia quedā manēt. Hāc primo ab alabādo cōditā dixit Cicero libro tercio de natura deoꝝ. Plato vero in Timeo dixit. Amasim regem egipti ei⁹ vrbis cōditorē fuisse. Eāq̃ vocabulo egiptio cognomiasse. qd̄ ligua greca athenā sonat. Alij Cecropem illā ꝯdidisse dicūt. Et eā subita apparitione arboris oliue mineruā cognoīasse. quā ea arbor d̄signat. ꝛ ligua greca athena d̄r. Verꝫ alij ab eo nō cōditā s̄ istauratā putāt. q̄ tpe Athena apd̄ illos p̄ dea colebat. De ei⁹ nomie Diu⁹ augustin⁹ de ciuitate dei libro decimooctauo varia scribit aucte varronis. Cecrope athenaꝝ vrbē instaurante subito aq̄ vno in loco erupit: Et alio repta olea arbor. super q̄bus p̄digijs sciscitat⁹ apollo delphicus q̄d intelligēdū: q̄due faciēdū foret respōdisse fertur Qd̄ olea mineruā. Aqua v̄o neptunū significare ambo cōsobrini. Ambo dij et cōtemporanei. Essetq̃ in eoꝝ ciuiū arbitrio. vt ex alteri⁹ duoꝝ deoꝝ nomie ciuitas vocaret. Cōgregatis oībus vtriusq̃ sex⁹ viri adheserūt neptuno. Mulieres vero Minerue. Que ꝛ obtinuerūt vt ex minerue nomie ciuitas appellaret. Ac sic athenā grece vrbē cognomiauerīt qd̄ latine Mineruā dicim⁹. Eo q̄ mulieruꝫ voces vna viroꝝ numeꝝ superarint. Quāobrem irat⁹ neptun⁹ Marinis estuātibus vndis atheniensiū terras populat⁹ est. Quē ciues placare volētes triplici supplicio mulieres affecere. Primo vt decetero nullis publicis interessent cōsultatiōib⁹. Scd̄o vt null⁹ nascētium cognomē maternuꝫ acciperet. Tercio ne q̄s filias suas athenas vocaret. Poete vero dicūt neptunū ꝛ minerua athenas cōdidisse. Sed cū de nomis impositiōe inter eos fieret dissensio. Dijs reliq̄s p̄ntibus fit inter eos cōuentio. vt q̄ p̄cussa terra laudabiliorē p̄duceret effectū vrbi nomē imponeret. Neptun⁹ aūt tridēte suo p̄cussa terra. Equū p̄duxit belli omen. At minerua hasta p̄iecta oliuā p̄duxit pacis arborē. Que q̄m vtilior eoꝝ iudicō visa fuit. ex suo nomie athenas dixit. Nā minerua athene grece dicit. de q̄ lucan⁹ libro sexto ait. Prim⁹ ab eq̄rea percussus cuspide saxis. Thessalic⁹ sonipes bellis feralib⁹ omen Exilit. Et virgili⁹ georgicoꝝ p̄mo. Tuq̃ o cui prima frementē fudit equū tell⁹ p̄cussa tridēte neptune. Apud atheniēses p̄io regnauit Cecrops egipti⁹ Anno quarto ꝛ nonagesimo iudaice huitut̄. Decimusseptim⁹ ꝛ vltim⁹ eoꝝ rex fuit Codr⁹ tpe samuelis. Postea p̄ magistrat⁹ respublica atheniēsiū fuit admīstrata. Hec vrbs atheniēsis quondaꝫ nobilissima fuit. nulli⁹ indigna p̄conij. tāta ei⁹ supfluit claritas: doctoꝝ phoꝝ ac omnis doctrine liberalis fuerat. Eadē nr̄o tpe parui oppidi spēm gerit. In eo tn̄ saxo q̄ vetustū minerue templū fuit Arx est p̄ omnē greciā noiata. tū operis magnitudine. tū difficultate oppugnatiōis. Hāc florētin⁹ quidā Mahometo tradidit: cū imploratis latinoꝝ auxilijs nulli⁹ opem īuenerit. Rura ei ob eā rem tradidit: in quis euum ignobile ducat.

Athene vel Minerua

Minerva

Prometheus

Atlas Gigas

Appollo

Jupiter

Minerva cantatissima mulier anno etatꝭ Isaac. 58. Apud tritonidē lacū appuit. Ex cuiꝰ nomīe postea Tritonia appellata est. dicebatᷣ ⁊ pallas a pallāte tracie insula vbi nutrita fuit. siue a pallante gigāte quē interfecit. Hec qppe iouis primi p̄iogenita fuit. q̄ apud rudes affros cū mlta añ nō cognita repisset nō solū affri/ sed et greci eā absq̄ matre ex iouis cerebro genitā crediderē. cū eiꝰ origo minꝰ innotuit. Ipā em̄ primo lanificiū omibus antea icognitū adinuenit. Naz ostēso q̄ ordine purgata lana: ⁊ dentibꝰ ferreis pectinata atq̄ colofilata. etiā textrinū excogitauit officiū. Vñ ⁊ lanifices fulones. tinctores. textricesq̄ puelle (teste ouidio tercio fastoꝝ libro) eiꝰ festūra religiose celebrare ceperūt. Vsuz insup olei eo vsq̄ mortalibꝰ incognitū hec ipa inuenit atq̄ docuit. Ipā eadē (vt cicero ait) sapīe dea ⁊ artiū inuētrix dr̄. Tandez cū eiꝰ fama ⁊ numīs reuerētia late diffussa fuit. in eiꝰ honorē tēpla cōstruxerūt. p̄cipue rome iuxta tēpluz Jouis.

Iste armanitres septimꝰ. ƀm Augꝰ. est octauꝰ rex assiriorū: sub q̄ deꝰ appuit ysaac p̄mittēs ei q̄ p̄miserat p̄ri eiꝰ: regnāte apd̄ sichimos leocippo ec. viij. rege.

Promethēꝰ his tp̄ibus in archadia claruit. Vir vtiq̄ acutissimi ingenij ⁊ spectate peritie. q̄ hoīes incōpositos ac rudes ad politiores mores cōposuit. Sīla cra quoq̄ hoīm primꝰ de terra formauit. ⁊ arte quadaz veluti spm̄ habētia moueri fecit. Inde cū ī altissimo caucasi motꝭ resideret astrologiā didicisset eā primꝰ assyrios docuit. Insup etiā ignē e silice primꝰ eduxit: vt plinꝰ testatus est. Vsū preterea anuli (sed ferrei) primꝰ inuenit: Quē quarto digito in honorē cordialꝭ vene portare suasit. Ipe deinde p̄cedēte apud romanos statutū emanauit. vt liberti ciuesq̄ aureo vterentᷣ: liberti in argenteo: et serui ferreo tantum.

Sub isto Beloco nono rege assyrioꝝ: Locutꝰ est dominꝰ ad iacob: repromittēs ei q̄ patribꝰ suis p̄miserat: q̄ sunt hec duo Possessionē terre p̄missionis id est chanaan. ⁊ bn̄dictionē oīm gentiū in semīe eiꝰ quod est christus dominus et regnauit annis. 36.

Atlas ⁊ ipe archadicꝰ hac q̄z tēpestate. Vir mlte cōtemplatiōis clarꝰ fuit. Qui astroꝝ cursum puigili studio ɔp̄hendit. ⁊ primꝰ de astrologia iter grecos disseruit: ꝓpter qđ finxerūt eū celū portare. Quāuis idē mōs eiꝰ noīe nūcupetᷣ. Cuiꝰ altitudinē celi portationē in opinionē vulgi venisse videatᷣ. Hic septē genuit filias nymphas nūcupatas.

Baleus iste fuit decimꝰ rex assyrioꝝ sub q̄ mortuꝰ est isaac. Et regnauit ƀm Eusebi āñis. 52. Regnāte tūc apd̄ sichimos Messapo. ix. rege.

Appollo citharā repit. Medicine artē inuenit quam frater suꝰ Esculapiꝰ ampliauit q̄ ⁊ fulmine interijt. Iste appollo delphicꝰ clarꝰ habetᷣ. ⁊ pꝰ mortē deꝰ habitus est. Is em̄ a poetis phitonis ⁊ sapie deꝰ appellatus est. Qui medicine artꝭ reptor ⁊ viriū herbaꝝ primꝰ cognitor vt Ouidiꝰ primo Methamopħ. scribit. Medicina meum est opifexq̄ p orbe dicor: et herbarum subiecta potentie nobis.

Iste fuit. xij. rex assyrioꝝ sb̄ q̄ mortuꝰ ē Joseph regnāte sichimoꝝ plēmeo. xi.

Iste Jupiter deꝰ p̄dicatᷣ eiq̄ bouē offerūt. primꝰ etheris: ⁊ (vt aiūt) diei filius cui ꝓpriū nomē Lysania fuit. his tp̄ibus apud archadiā magno in p̄cio habitus est. Cuiꝰ ob virtutes id p̄clarissimū iouis nomē adeptꝰ est. Qui cū esset nobilis genere ex archadia athenas fuisse dicitᷣ. Ibidēq̄ cū esset ingenij maximi vir. videretq̄ atticos rudes. bestialiq̄ ferme ritu viuētes. ante oīa eisdē cōpositis legibꝰ. illos publico instituto viuere docuit. Cūq̄ eos ad hūanos mores redegisset. monuit eos deos colere. ⁊ aras. templa. sacerdotesq̄ īstituit ⁊ multa alia eis ostēdit vtilia. Que cū attici siluestres mirarentᷣ atq̄ cōmendarēt eū existimātes deū: Jouē vocauere regēq̄ suū ɔfestim fecere.

Iste fuit decimusnonus rex assyriorum sub quo natus est Moyses in egipto regnante sichimorū. xij. orthopole. Et argiuorum. 5. Criaso.

Linea regū assiriorum

Armanitres

Belocus

Baleus

Amichus

Saffrus

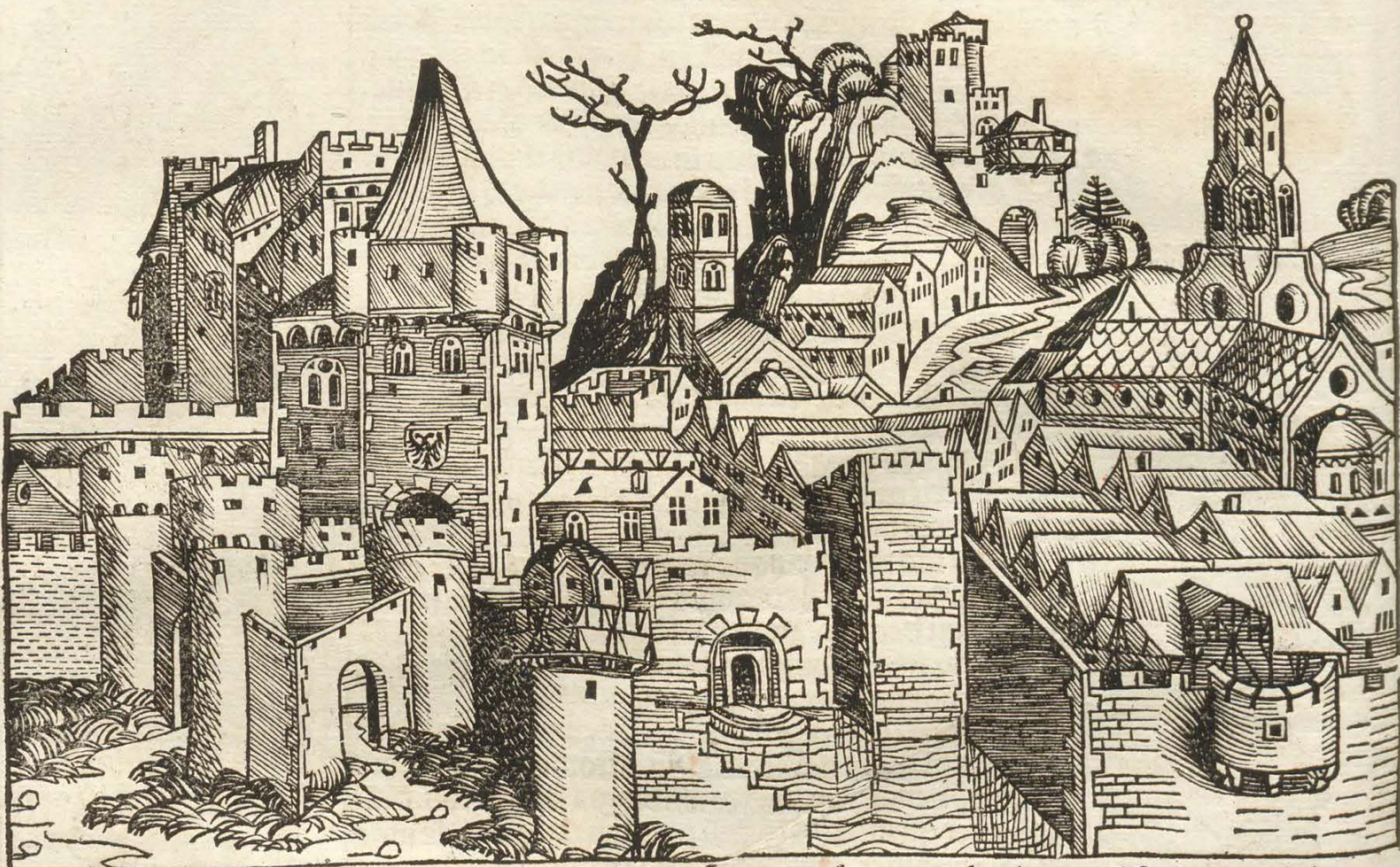
Appollo citharam reperit et medicine artem invenit

Lacedemonia vrbs

Tercia etas mundi

Lacedemonia fuit licaonice vrbs que est ꝓuīcia in achaya siue peloponeso a lacedemone Jouis filio ex Taygeta condita. A qua ipā grecia regio nomē accepit. Hec eadē alio nomīe etiā sparta dicta fuit. Herodotus tamē Spartaꝫ vrbē fuisse et lacedemoniā regionē In qua illa consisteret memorat In differenter tamē ꝓ alterutra. tam ab illo ꝙ ab alijs auctoribus legit̄. Sed quaꝫ ob causam sparta dicta fuerit Justinus tercio epithomatū suoꝝ libro exponit. Spartanoꝝ genus hac tempestate scilicet quīquagesimo regni Ozie anno Alcumene lacedemonioꝝ rege mortuo. Eorūqꝫ regno consumpto principiūꝫ habuit Et cicero in scdo de tusculanis questiōibus retulit Spartanis virginibus magis palestra: puluis venaticus labor ꝛ militia in studio est ꝙ fertilitas filioꝝ. Unde ꝛ varium habitū ab alijs ferre cōsueuerāt dicente virgilio. virginis os habitūqꝫ gerēs ꝛ virginis arma spartane. Primus aūt lacedemonioꝝ rex fuit Euristeus quidā nomīe patria grecus. Anno a natiuitate Abrahe octauo supra nonagesimū. Js lacedemonijs primū regnare cepit. Agesilaus aūt sextus lacedemonioꝝ rex vir immortalitate merito dignus fuit ab hercule originem ducēs. Jn iuuenili etate regnū adeptus fuit. semꝑ fidei obseruator. Lycurgus quoqꝫ lacedemonioꝝ princeps ꝛ legū lator vir plane clarissimus. et inter philosophos admirandꝰ. Jnclitꝰ in precio habitus est. Hic lacedemonijs legē tulit. de quo plutarcꝰ valeriꝰ ꝛ iustinꝰ ꝛ aristoteles in polliticis mlta scripsere.

Lacedemonia

Mercurius

Jste mercurius multaꝝ artiū peritus fuit. quas hoibus tradēs deus credebatur. Primū aūt deoꝝ nunciū seu interpretē fuisse omes poete describūt. Dictusqꝫ ē deꝰ facūdie. mercatoꝝ palestra. furū nūcius. et interpres deoꝝ. Jpe etiā lyraꝫ septicordem comperit. Hic in omi doctrine genere et ꝙ maxie phisice edoctꝰ fuit. vt dicat̄ eum sua virga et herbis tm̄ mortuos suscitasse. Un̄ ꝛ post mortē inter deos relatꝰ ꝛ stellificatꝰ est. Et ab eo stella Mercurij nomen accepit. Ea preesse facundie ꝛ eloquentie vt plurimum consueuisse dicitur.

Bachus

Jste Bachꝰ primꝰ ī grecia vinū iuenit et ꝓ deo cultꝰ est. q̄ dictꝰ est liber pr̄ et argos cōdidit. Jpe est dyonisius bachꝰ filius Semele inde in mōo pagrās simili modo domesticis regiōibus vinū p̄buit. potūqꝫ ex ordeo germanos conficere docuit Secutusqꝫ est eum Silenus illius nutritor.

Omagirus primus ad aratrum boues iunxit

Omagirus

Jste Omagirus primꝰ ad aratrum boues iunxit.

Amazones mulieres Scythie

Hee sūt mlieres Scythice iuxta fluuiū Thanaym habitantes ferocissime. q̄ assumētes arma ꝑ centū ānos seuissima bella ꝯfecerunt tā in Asia ꝙ ī Europa. mltas vrbes delēdo ꝛ magnā asie ꝑtē sbegerūt. Hac ḡ etate Amazones cuꝫ ī asia regbāt Jn p̄mis marsepia et lampedo q̄ ephesuꝫ Deiñ smyrnā et alias ciuitates ꝯdiderūt Exinde anthiopa. ꝛ ypolite pꝰ hāc orethia post illaꝫ panthasilea. Hāc occidit pirrus filiꝰ achillis apud troyaꝫ.

Hoc tempe regnū argiuoꝝ siue grecoꝝ exortū est: sub ynacho primo rege. et durauit p. xiiij. reges vsq3 ad tpa iudicū isrl' barach ⁊ delbore. Tūc perseꝰ cri seo nō spōte interfecto timēs reliqt argos: ⁊ trāstulit regnū in micenas post q3 illuc regnauerūt auriteꝰ acreꝰ. His tempibus scōm cōmestore (q̄ dicit' mgr' hysto rie scolastice) phoroneus filiꝰ ynachi et nyobis primꝰ grecie leges dedit: ac sub iudice causas agi instituit. Et ꝓpterea iuris ciuilis periti dicūt eū locū (quē forū dicimus in q̄ scz iura reddunt') ab eo forū denomiari. Soror ipiꝰ ysis in egiptuz nauigauit. Et quasdā apices lr̄aꝝ eis dedit de agricultura etiā multa eos docuit. Vn̄ cuz yo diceret' ysis ab eo dicta est qd̄ in lingua eoꝝ sonat terra. Et ob h̄ pꝰ mortē in numero deoꝝ in egipto recepta ē. Filiꝰ etiā phoronei q̄ apis dictꝰ ē eodē tpe i egiptū. nauigauit quē filiū phoronei viꝝ ysidis fuisse tradūt. ⁊ siliter ab egiptijs deificatꝰ ē.

Ynachus a natiuitate isaac āno sexagesimo apud argos i thessalia primꝰ regnare cepit et regnauit annis. 50. Is post se reliquit ysidem egipti reginam ⁊ phoroneum eius successorem.

ysis/Lr̄as inuenit/et Leges edocuit

ysis

Ysis primo dicta fuit yo filia ynachi: sed in egiptū nauigās ibiq3 litteras inuenit ⁊ leges edocuit Et ysis appellata est. ꝓpter qd̄ egiptioꝝ sanctissimū et venerabile numē fuit ob multarū virtutū prestantiā: Et a ioue cōpressa fuit: q̄ ob patris metuz impulsa. acceptis qibusdā amicis suis. nauē cōscendit Et ꝓspero vento ex Achaia in egiptū transfretauit. Ibiq3 cū repisset rudes pplos: illos terrā colere docuit: cultamq3: semina ꝯmittere. ⁊ tandē fruges collectas in panē ꝯficere. Ideo eā e celo lapsaz crediderunt.

Phoroneus primꝰ in grecia leges instituit. Hic habuit frem qui menses ⁊ annos docebat obseruare. ⁊ sacella et aras instituit ad colendos deos. ꝓpter qd̄ a rudi populo inter deos cōnumeratꝰ est: ⁊ ei boues ymolabāt dictusq3 ē phegeus.

Is phoroneus ad colendos deos Sacella et aras instituit

Diluuiū deucaliōis factū i thessalia. ⁊ fetōtis fabulaꝝ incēdiū: ⁊ vocat' iō deucaliōis. q2 in eiꝰ regno maxīe fuit.

Bos i egipto exit ð flumīe i festo Serapis ⁊ eleuat' i aere et rursuz ītrat. ⁊ nō cōparet. ⁊ ꝓ deo colit' a stulta plebe

Serapis tercius rex argiuoꝝ siue grecoꝝ cū in egiptū nauigio venisset. ⁊ ibi mortuꝰ. factꝰ est a ceca gēte oīm maximus egiptioꝝ deꝰ. Tūc etiam mirabilis supstitio incepit de boue discolore: quē apim vocabāt. eo qꝫ viuus coleret'. et illo mortuo. demones vitulū simulē ibidē ꝓcurabant. ad decipiendum rudē pplm. Indeuenit qꝫ filij isrl' similiter delirabant in oreb vtz. Quid em̄ hac stulticia miserabiliꝰ in hoīe rationali.

Argus iste quartꝰ rex argiuoꝝ fuit. ex cuiꝰ nomīe illud regnū nomē accepit. Hic post obitum deus haberi cepit. templis et sacrificijs honoratus. Hoc etiaz tpe grecia segetes habere cepit delatis aliūde seminibꝰ.

JOB

Job vir sanctissimus patientie insigne specimē: In Idumee ⁊ arabie finibꝰ: ex zareth pře matreq3 bosra nascit'. Hic erat iustꝰ. rectꝰ. modestus. prudēs. grauis. tpibus prudēter vtēs: Idez q̄q3 continēs. ac mirūimmoduz patiēs. Ex vxore sex filios ⁊ femīas tres suscepit. Diues q̄ppe inter omnes sui tpis orīetales: Cuiꝰ possessio septē milia ouium fuit. tria milia cameloꝝ. Quiquagita iuga bouz quingēteq3 asine ac familia multa nimis. Cuiꝰ animi fortitudinē vt dn̄s certo argumēto cōprobaret: ꝑmisit vt a diabolo tentaret'. Qui accepta potestate oēm eius substantiā. filiosq3 omnes ⁊ filias ꝑdidit: eūq3 graui vulnē vlcerauit. quibꝰ in omnibꝰ Job labijs suis n̄ peccauit dicēs. dn̄s dedit dn̄s abstulit ⁊c. Ad eum deniq3 cōuersus dominus: Omnia q̄cunq3 ei a pricipio fuerāt duplicia addidit. Supuixit dein Job pꝰ flagella quadragita ⁊ cētuz annos. Et vidit filios suos: ac filioꝝ suoꝝ filios vsq3 ad quartā generationem. ac sic senex ⁊ plenus dieꝝ mortuus est.

Job vir sanctissimus patientie insigne specimen vir iustus

Linea regū Grecorum siue argiuorū

Ynachus

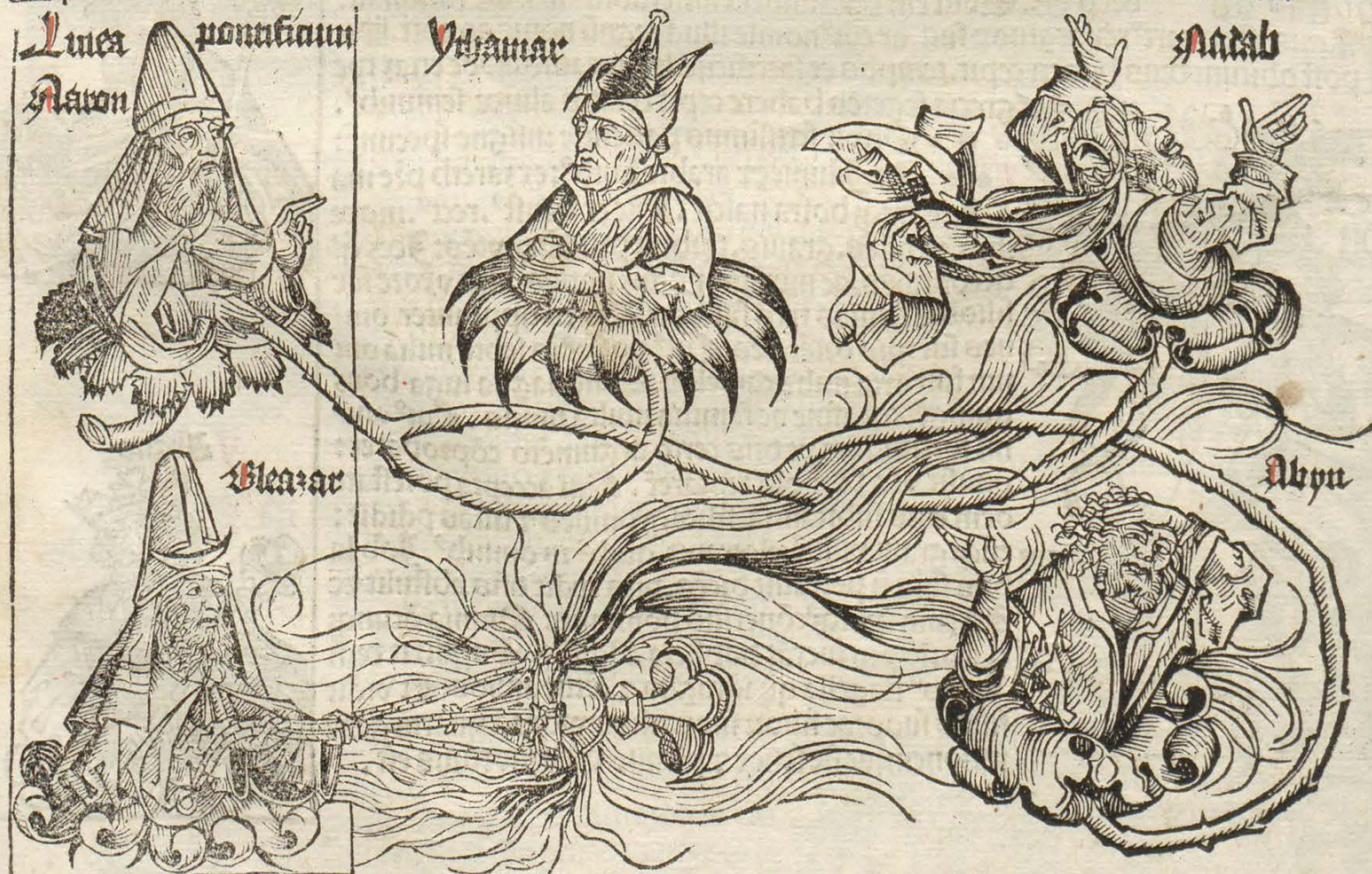

Moyses verus: et omniũ prophetarũ summ⁹: historiographoꝝ princeps: vir sane mãsuetissimus: sup oĩes gentes pplm dei de egipciaca seruitute liberauit. quadraginta annis ipm in heremo rexit. Ipe eñ dilectus deo ⁊ hominibus cuius memoria in benedictiõe extitit. Cui dñs in mõte synay gloriam suam ostendere voluit. Dum vidit ignem ardentem ⁊ non cõburentẽ Cum enim moyses pasceret oues ietro soceri sui in deserto apparuit ei deus in rubo ardenti q̃ tñ nõ cõburebat: pcipiẽs ei vt in egyptũ descenderet. ad liberandũ pplm isrl: Iste est Moyses de cuius laude resonant celum ⁊ terra. deum vidit facie ad faciem clare quod de nullo alio preterq̃ de paulo apostolo scriptura testat in hac fragili carne. Ille in circũcisione: Iste in ꝑpucio testimoniũ de diuina essentia docentes vnum verum deum colendum esse.

Iste Aaron moysi frater vir sanctus. ⁊ insigni eloquẽtia ornat⁹ digne summũ sacerdotiũ sibi assumpsit ⁊ testamentũ eternũ sibi ⁊ filijs suis statuit. filiusq̃ ei⁹ Eleazarus in pontificatu succedit. cui primus stolaꝫ sacerdotij tradit. Obijt aũt anno vite sue. 123. pontificatus vero sui sexto et trigesimo In arabia monte oreb.

Isti tres scilicet ythamar Nadab Abyu cum Eleazaro: fuerunt filij aaron quorum duo Nadab ⁊ abyu percussi sunt a deo pro eo q̄ ignẽ alienũ obtulerunt in tabernaculo et subito concremati sunt.

Linea christi

Aminadab

Naason

Iste Aminadab primus post moysen fide plena ingressus est mare rubrum alijs trepidātib⁹. ꝓpter qđ regalē stirpē meruit ꝓcreare. An. mundi. 3644.

Balaam propheta fili⁹ beor: qui habitabat sup flumē terre filiorū amon vir preclar⁹. ad hunc Balach rex madianitaum legatos fide dignissimos misit: rogātes vt veniret et malediceret israhelitas. Ille aūt cōsulens dn̄m prohibitus est. denuo mittēs. qui eorū volūtati obtempare volēs sternens asinam cum legatis ad regem ibat. Et dum pergeret angelus domini eidē occurrit. et euaginato gladio stantem ꝙ nec ad dextrā nec ad sinistram deuiari poterat in angustissimo loco. concidit asina sub pedibus sedentis. et cum vehementius latera eius cederent: Dominus aperuit os asine. Et confestim balaam vidit angelum domini qui corripuit prophetam. qui iussu angeli ꝑgens prophetauit dicēs. Orietur stella ex iacob. Et cōsurget virga de israhel. ⁊ ꝑcuciet duces moab.

Tempore illo balaam Ariolus ꝓphetauit ee occiditur. Balaam

hoc tpe balaam / ariolus prophetauit

Naason anno mūdi. 3688. Iosue p⁹ mortē moysi a deo iudex ꝯstitut⁹ fuit sup isrl̄ vt pplo terrā diuidēt. Missusq; ad explorādū iericho: Exploratores aūt recepit raab meretrix et occultauit in domo sua. q̄ ei ⁊ domui ⁊ familie sue ꝓmisert immunitatē si signū poneret coccineū in fenestra. Et occl̄te dimisit eos abire ipsiq; via patefacta ꝑ iordanē miracl̄ose trāsierunt antecedentib⁹ leuitis cū archa. Iste iosue filius Naue populū domī viginti septē annis rexit. hic solus cum Caleph ex sexcentis milib⁹ viris. qui ex egipto egressi fuerāt terrā ꝓmissiōis cōsecutus est. Mortu⁹ tandē cētesimo ⁊ decio vite sue Anno ī mōte effraim sepelit

Othoniel frater caleph minor liberauit pplm̄ de oppresiōe reg] mesopothamie. quē etiā ꝑcussit. Hic habet ꝙ angel⁹ dn̄i apparēs arguēs filios isrl̄ de trāsgressione legis improperās bn̄ficia eis a dn̄o collata ad fletū eos induxit. q: plurib⁹ vicib⁹ recessert a deo. ꝓpter qđ traditi sunt in ꝟuitutē pluriū tyrānoꝝ et penitētes liberati sunt ꝑ diuersos iudices. ⁊ post liberationem sepe recidiuauerunt in mala.

Iste Aioth ꝑcussit eglon regē moabitarū et libauit israel. fuit eñ vir fortis et vtraq; manu vtebatur pro dextera.

Sangar fili⁹ Anath occidit sexcētos ex philistijm vomere volentes intrare territorium eoꝝ. Post hec malū facientes traditi sunt in manus iabin regis chanaan. cuius princeps exercitus erat Syzare. Est autem egressus in bello cum barach ad hoc suadente et associante delbora prophetissa. Cui honor delatus vt iudicaret israel.

Linea Iudicum

Iosue

Othoniel

Ahoth

Sangar

Eductio filiorū Isrl per Moysen de Egipto a pharaone

Moyses frater aaron ꝛ filij isrl' cū fuissent in egipto. cccc. xl. ānis. Que cōputatio accipit a pma promissiōe facta abrahe i mesopotamia. Sicut a deo accepit legē dedit filijs isrl'. Qui post. x. plagas q̄bus de⁹ egiptū attriuit, pcesserūt p desertū v̄sus mare rubꝝ. ꝛ pharaonē penituisset pplm dimisisse: angelo eos pcedēte i die i colūna nubis ꝛ nocte.i colūna ignis. vn̄ ꝛ pharao ɔgregat| exercitib⁹ suis et curribus insecut⁹ ē eos vt reduceret i egiptū. Moyses pm⁹ iuxta pceptū dn̄i agno pascali comesto cū pplo isrl'. vidētesq3 filij isrl' appropinq̄re egiptios: ceperūt murmurare ɔ moysen ꝙ eduxisset eos de egipto. Orantecq3 moyse ꝛ ex dn̄i iussiōe extēdēte v̄gā sup mare rubrū. diuise sunt aq̄: factis vijs i medio mari: p q̄s incedentes libere filij isrl'. pharao p dictas vias cū suis exercitib⁹ inseq̄bat. Ꞩ egressis oib⁹ de pplo hebreoꝝ moyse extendēte v̄gā sup mare. reuerse sunt aq̄ vt p̄us sbmersis pharaone cū suis i medijs fluctibus. Cecinerūt g̃ moyses cū pplo. ꝛ maria sorore ei⁹ cū mulierib⁹ timpanistris canticū istud dn̄o. Cantem⁹ dn̄o gloriose ꝛc.

De Raphidin postea venerūt ad mōtē Synai ꝛ ad radices ei⁹. Ibiq3 mādauit dn̄s eis p moysen vt filij isrl' se sctificarēt ꝛ lauarēt vestimēta|sua duob⁹ dieb⁹: ꝛ tercia die ascenderēt sup mōtē. nullusq3 accederet nec etiā tangeret ipm mōtē nec iumētū. alioq̄n moreref. Quo facto die tercia mons cepit fumigare: ꝛ tonitrua audiri: ꝛ sonit⁹ buccine ꝛ fulgura videri: ꝛ nubes densissima operuit montē in q̄ intrauit Moyses ad recipiendū legē. His pactis dedit dn̄s legē pplo suo i mōte synai tercō mēse egressiōis de egypto. Que lex diuidif i triplex gen⁹ pceptoꝝ. s. moraliū. iudicialiū. ꝛ cerimonialiū. Et moralia q̄dē sunt. x. pcepta que hn̄tur Exo. xx. ca. Moralia q̄dā alia sparsim i dūsis loc| pētbateuci p̄cipue i deutronomio. Ꞩ reducūt ad decalogū. ꝛ h̄ sp obligauerūt ꝛ obligabūt ad obs̄uātiā coꝝ. eē oēs natoes. Et pria tria sculpta i vna tabla lapidea nos hn̄t ordinare ad deū. alia. vij. ad pxim. Judicialia aūt ordiata erāt ad ɔs̄uandū pacificū cōuictum ppli adinuicē ꝛ bonā ciuilitatē. sicuti statuta ciuitatū. obligabāt soluꝫ illū pplm vsq3 ad passionem xpi ꝛc.

Vitulum conflatilem filij israel Hisdem etiā temporib⁹: egiptiorꝫ more (Qui busiridē adorabāt) si-
sibi fecerūt: Cū em̄ Moyses cū dn̄o in mōte moram faceret. Popul⁹ ad aaron dixit. vt faceret eis de-
os q̊s colerēt. ꝛ precederēt eos: Quib⁹ hur restitit: sputis ab eis (vt tradit) suffocat⁹. Aaron timēs
ait. Tollite inaures aureas vxorū ꝛ liberorꝫ. Quas cū accepisset: formauit ex eis vitulū cōflatilē opere fuso
rio: Et dixit pplus: Hij sunt dij tui israel: qui te eduxerūt de terra egipti: fecitqꝫ aaron altare. ꝛ in crastinū in
dixit solennitatē. Mane surgētes obtulerūt hostias: seditqꝫ pplus mādūcare ꝛ bibere ꝛ surrexerūt ludere id
est adorare. Tūc ait dn̄s ad moysen. descēde. peccauit pplus tu⁹ ydolatrando: dimitte me vt deleā eos. Cui
moyses. Queso dn̄e quiescat ira tua: ne dicāt egiptij callide eduxit eos. impotēs eis dare terrā quā ꝑmise-
rat. Placato dn̄o descēdit moyses ferēs secū tabulas lapideas scriptas digito dei: Cui occurrit iosue dicēs:
Vlulatus pugne est in castris: Cui moyses: imo vox est cantantiū. Et appropinquās vidit vitulū ꝛ choros
et irat⁹ ꝓiecit tabulas: et cōfracte sunt. Et post reꝑhensionē aaron de fabricatiōe vituli. ꝛ ei⁹ excusationem:
vitulū cōbussit. ꝛ massā in puluerē redegit. quē sparsit in aqua dans filijs israel. qui in barbis ydolatrarū
apparebat: precipiens leuitis, vt secum acciperent gladios. ꝛ omnes reos signatos puluere occiderent. Ce
ciderunt eo die multa milia virorum.

figura arche scdm doctores Catholicos

Tercia etas mūdi

MOyses post tres mēses egressionis. ascendēs in montē synai: vbi quadraginta diebꝰ et noctibꝰ ieiunans legē dn̄i meruit accipere. Mādauit dn̄s ei ꝙ faceret Archaꝫ de lignis sethim. Que sunt imputribilia: Cuiꝰ lōgitudo esset duoꝝ cubitoꝝ cū dimidio. Latitudo vero vniꝰ cū dimidio. ⁊ similiter altitudo. Et tota intus ⁊ foris coopta auro mūdissimo. ac supra corona aurea: Et ꝓpiciatoriū aureū siue tabulam aureā eiusdē latitudinis ⁊ lōgitudinis cuiꝰ est archa. vt archā tegere sufficeret. Erat aūt sursum erectum eminēs arche sicut cooperculū. qd̄ dicebat̄ oraculū: Per vtrūqꝫ latus lōgitudīs erāt bini circuli aurei totū lignū penetrātes. ⁊ ꝑ eos vectes de lignis sethim deaurati mittebant̄. Quibꝰ archa ferrebat̄. nec vnqꝫ extrahebant̄: Ex vtraqꝫ vero pte oraculi. scꝫ in duobꝰ angulis anterioribꝰ positi sunt duo cherubin aurei. vnꝰ alterum respiciebat. versis tamē vultibꝰ in propiciatoriū: duabus qꝫ alis expassis. ⁊ mutuo se tangētibus velabant oraculū. alas ex opposito extēdebant. Et hec habebant̄ in sctā sctōrum: In archa aūt posita fuerunt vrna aurea māna hn̄s: Virga Aaron: et due tabule decalogi. Cū ea in plano nō adeo pfecte figurari poterit Imaginatio inspiciētis cetera suppleat.

Figura Arche ⁊ ꝓpiciatorij scd̄m Rabi salomonē. Figura Arche scd̄m doctores catholicos.

SImili modo ait dn̄s Moysi. facies mēsam de lignis sethim aureis lamibus coopta. hn̄s quattuor pedes: In singlis vero pedibꝰ erat anulꝰ aureꝰ: In anulis vero vectes aurati. quibꝰ ferebat̄ mēsa Erat aūt labiū in ea ꝑ circuitū sicut in archa: ⁊ labio affixa erat aurea corona alta digitis quattuor: Ita ꝙ medietas sup mēsam eminebat. ne supposita caderēt. Altera medietas inferiꝰ ad decorē pēdebat. Et ponebant̄ sup eaꝫ duodecim panes azimi: Seni altrinsecus: Et singulis supponebat̄ patena aurea cū thure. Josephus vero scribit phialas aureas suppositas plenas thure: In diluculo sabathi recētes ⁊ calidi imponebant̄: Qui immoti manebāt in sabathū sequēs. Sublatos vero soli sacerdotes comedebāt: Ideo sacerdotales dicebant̄. vt sacerdotes formarēt coquerēt ponerēt in mēsa ⁊ tollerēt. licet nō obseruarūt: Dicebantur quoqꝫ panes ꝓpositiōis. Quia positi erāt coram dn̄o in memoriā sempiternā. xij. tribuū filioꝝ israel.

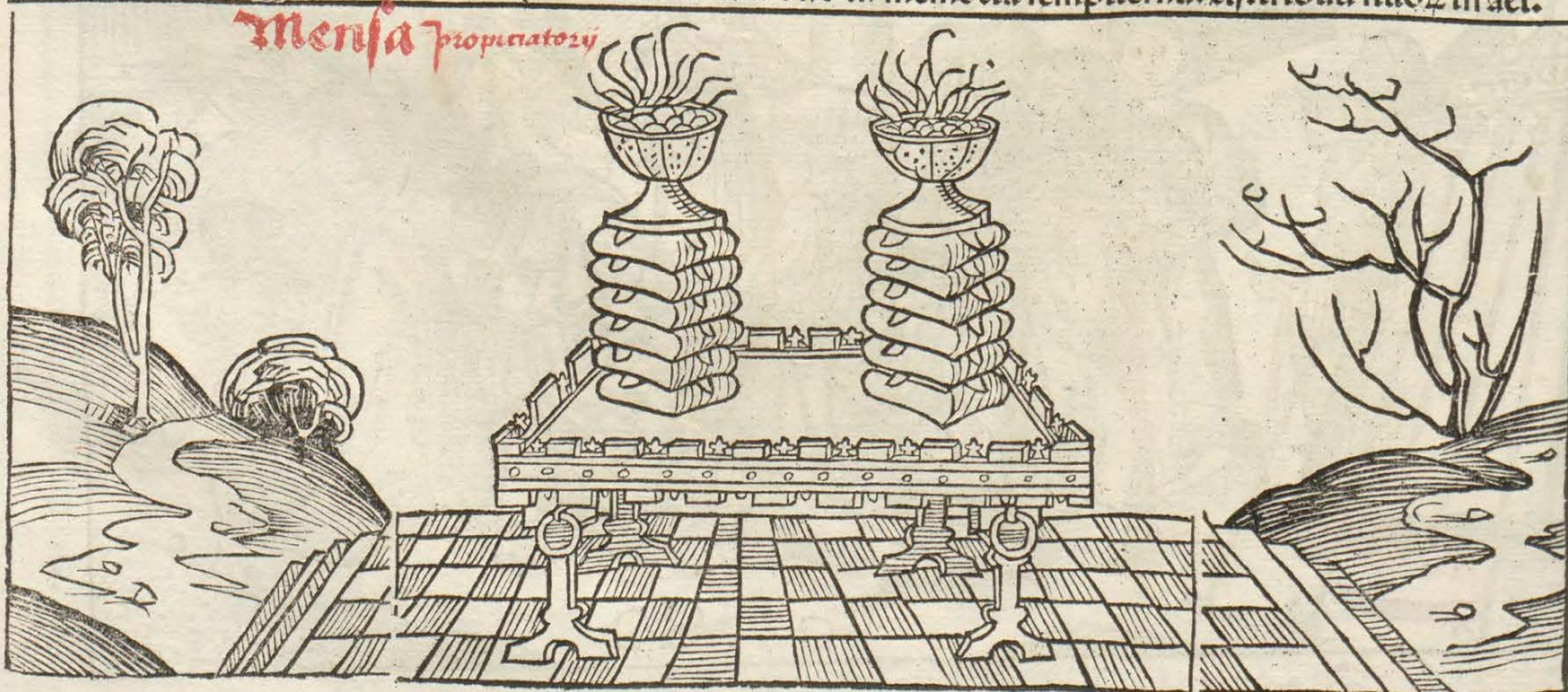
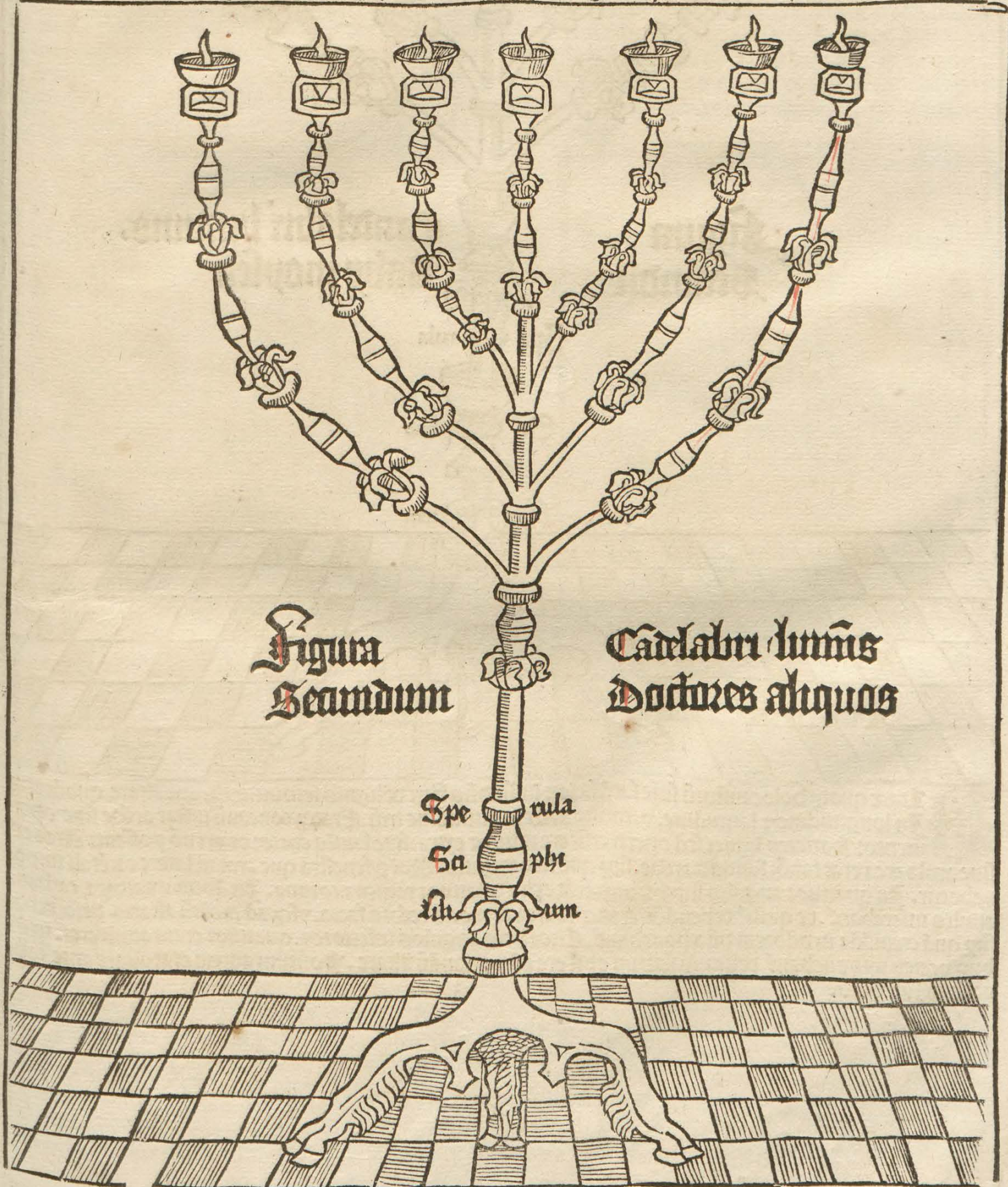

Figura Candelabri luminis scdm doctores

Precepit quoq̄ dn̄s fieri Candelabrū ex auro purissimo ductile: Cuius bastile basi infixū erat ferreū sup̄ vestitū calamis aureis geniculatis ad modū canne. Ubi aūt calamoꝝ capita inter se iungebant tanq̄ duo ciphi erant in moduz nucis. Et ex fundo ciphi ꝓcedebāt flores recurui. quasi lilia. Et in ipo fundo inter ciphū ⁊ lilia erat sperula volubilis. Et ita cū in bastili essent quiq̄ calami in hūc modū copulati. Quattuor ibi iūcture erāt. Quarū queq̄ habebat q̄si ciphos duos iūctos ⁊ sperulas sil'⁊ lilia: Stipes vero cādelabri q̄ procedebat directe in altū inferius hn̄s tres pedes. Et sursuz hēbat sex calamos egrediētes de bastili. tres ex vno latere. ⁊ tres ex alio. tēdētes sursuz obliq̄. Quousq̄ ptingerēt ad altitudinē bastili: In bastili ṽo quattuor ciphi instar nucis. Quos aliq̄ pomellos dicūt. Ita ꝙ duo ciphi positi vn⁹ cōtra aliū faciebāt pomellū vnū: Rabi salomō scribit istos ciphos fuisse oblōgos. Et sic dispositos vt calam⁹ p mediuz ciphi trāsiret: Speruleq̄ sil'⁊ lilia. et vt hebrei dicūt pomell⁹ ⁊ flos in candelabro ad decorē posita fuerunt. Erat aūt vt dicit Josephus ex. lxx. ptibus cōpositū. in vna base erectū. Quocūq̄ vero modo factū fuerit in sūmo. vij. hēbat capita eq̄lia: sup̄ que ponebātur septez lucerne auree: Ita ꝙ vltim⁹ ciph⁹ q̄ erat in sūmitate cuiuslibet calami. erat sedes lucerne. Infusoria etiā septē ex auro erāt. Quib⁹ oleū īfundebat lucernis. Erāt q̄ forpices dicti emūctoria. Qui ex auro erāt ad emungēda vel extinguēda licinia: ⁊ cū quib⁹ amouebatur. illud qd̄ erat cōbustuz de licinio. et residuū licinij. ad incendenduz aptabat. Uasa q̄z plena aqua erāt: emūcta ne facerēt fumū: Om̄e aūt pond⁹ ei⁹ cū vasis suis habuit talentū auri. Hebrei ṽo dicūt centenariū auri: Ne scit pfecte pond⁹ quāq̄ magnū auri pond⁹ requirebat ad tantū opus pficiendū. Positū aūt erat ad austruz cōtra mēsam. nō recte quidē sed obliq̄: Prout tamē in plano figurari possunt. deinceps videri potest. Bibl. Jeg.

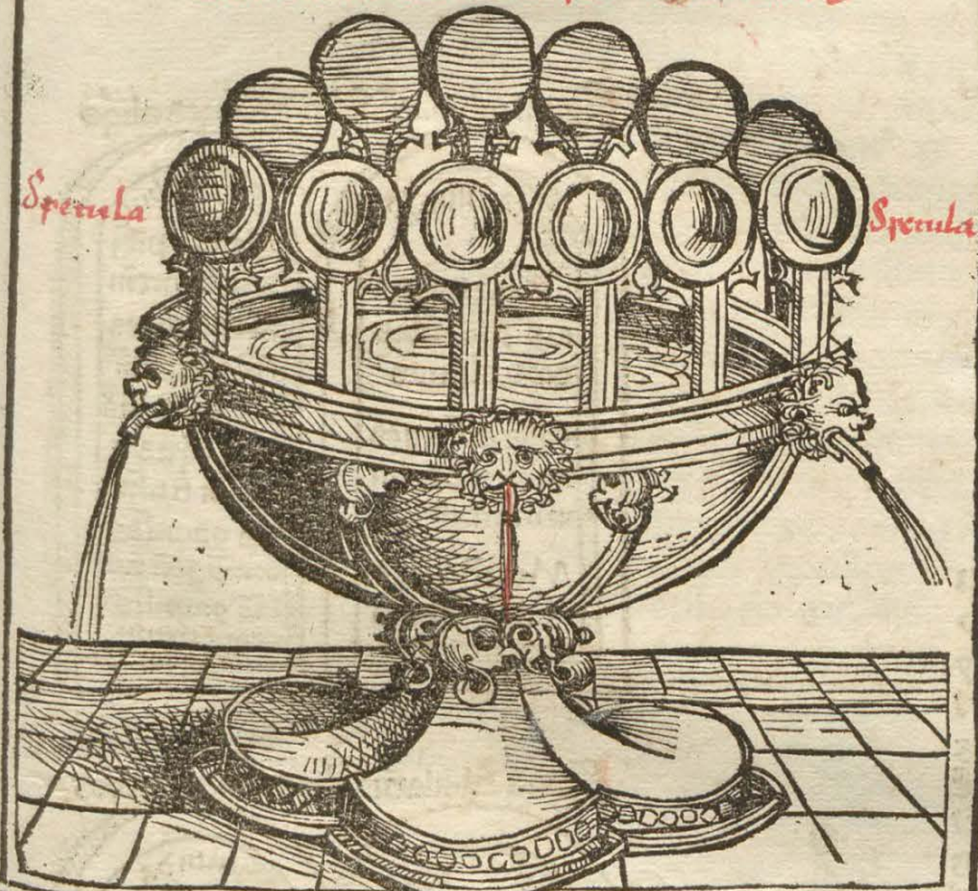
Altare quoqȝ holocaustorū siue sacrificiorꝝ iussit dn̄s fieri de lignis sethim. Erat aūt altare quadratuȝ In longitudine ꝛ latitudine. v. cubitorꝝ. Et in altitudine triū. Eratqȝ concauū instar arche sine operimento: Parietes lignei sed operti erāt ere intus ꝛ extra: siue lamīs eneis: vt vri nō possent: Area eiꝰ siue arula erea erat tanqȝ fundus arche. sup quē fiebat ignis: Qui p fenestrā que erat in latere oriētali imponebatur. In quattuor angulis supioribus erāt extra quattuor recurua cornua. In q̄bus quattuor cathene anulis inserebanť. de quibꝰ dependēs craticula erea in modū rethis facta. vsqȝ ad mediū altaris descēdebat sup quā cremāda in odorem dn̄o ponebanť. Circa vero angulos inferiores. quattuor erant anuli erei: in q̄bus vectes imponebanť de lignis sethim opti ere ad portandū altare. Positum autem erat altare ante tabaculum sub diuo.

Altare holocasti scd̄m latinos | Altare holocasti scd̄m hebreos

INstituit qȝ dn̄s Moysi dicēs. Q sacerdotiū scm̄ Aaron frī suo dare deberet. Ordinationeqȝ de vestimētis sacerdotalibꝰ fiēdis pmittēs: Quattuor erātvestes cōmunes oībus sacerdotibꝰ etiā minoribꝰ: feminale lineū: tunica de bisso dupla p totū. Balteus latꝰ q̄si digitꝭ quattuor. cū pulchra varietate. Et thyara de bisso. quā gestarūt in capite. tendēs supius in acutuȝ. Sup hec quattuor ꝓprijs vestibꝰ induebatᷣ sūmꝰ sacerdos: Pria erat tunica iacictina. Que stricta erat vt tunicella. In cuiꝰ extremitate inferiori erāt tintinabula ꝛ malogranata intexta. Scd̄m ornamētuȝ suphumerale sine manicis. descēdēs vsqȝ ad renes. adeo vt supcingi posset. cū varietate pulchra: Terciū ratiōale q̄drāgulū duplex. In q̄ erāt duodecī lapides p̄ciosi Quartū ornamētū erat Balthēꝰ seu cingulū de quīqȝ coloribꝰ: Quītū erat mitra iacinctina in capite sup̄ bissinaȝ: Erat aūt sextū lamina aurea ad modū dimidie lune facta: In qua ꝭ thetragramatō inscriptū: facta deinde ad modū corone. Que ptendebatᷣ ab aure ad aurē per frontem.

Lavatorium seu Labrum

LOcutꝰ est iterū dn̄s ad moysen. Facies ꝛ labiū eneuȝ cū basi sua. vas scȝ lauatoriū. qd̄ alibi labrū ꝛ luter (vt Rabi salomō ponit) vocitatᷣ. Qd̄ erat inter tabernaculuȝ ꝛ altare holocaustoꝝ: In q̄ missa aq̄. lauabāt sacerdotes manus suas ꝛ pedes. vestes sanctas accepturi. vt sacrificarēt: Similiter ingressuri tabernaculū. ꝛ egressuri: vt aarō ꝛ filij eiꝰ fecerūt. portātes de sanguine hostie īmolate p pctīs populi. Et qn̄ accedebāt ad altare vt in eo offerrēt thimiama: Qd̄ dr̄ factū de speculis mulieꝝ excubantiū ad ingressū tabnaculi: Uel potiꝰ in circuitu labij supremi circūposita specula fuerūt: In quibꝰ sacerdotes videre possent: si facie, vel veste maculam abluendam haberent.

Figura Summi Sacerdotis

DRecepit quoqȝ dn̄s Moysi: vt faceret tabernaculū in hūc modū. Tabernaculū erat domꝰ deo dicata Quadrata ꝛ oblōga: tribus clausa parietibꝰ: Aquilonari. meridiano. occidētali: Liber patebit introitus ab oriēte: vt sole oriēte radijs eiꝰ illustraretᷣ: modo introitꝰ ecciaꝝ fit vt plurimū in occidēte. Lōgitudo erat. xxx. cubitoꝝ: Latitudo. x. Altitudo. x. In latere meridiano. erāt tabule de lignis sethī. xx. stātes Quaꝝ vnaqueqȝ ī lōgitudine habebat cubitos. x. In spissitudīe digitos q̄ttuor: In latitudīe cubitū ꝛ semissem: Jungebantᷣ aūt sibi mutuo: Et erāt inaurate ex vtraqȝ parte. Supposite vero singl'e duabꝰ basibꝰ argenteis pforatis. Eodē scemate erat factus paries aquilonarꝭ: Ad occidentē vero erāt. vi. tabule p omīa si-

miles. In medio aūt tabernaculi mādauit dn̄s fieri p latitudinē velū pulchrū appēsū sup quattuor columnis: Qd diuidebat sancta a sanctasctōr. Habebat aūt quadruplex operimentū: scz de cortinis intextis varijs colorib9: de sagis cilicinis. de pellibus rubricatis. et de pellibus iacinctinis. Cetera de vectibus anulis. Cortinis et Sagis liber moysi exod9 manifestat.

Figura pro tabulis et basibus terre infigendis.

Figura vni9 lateris tabernaculi quātū ad tabulas et bases quibus infiguntur.

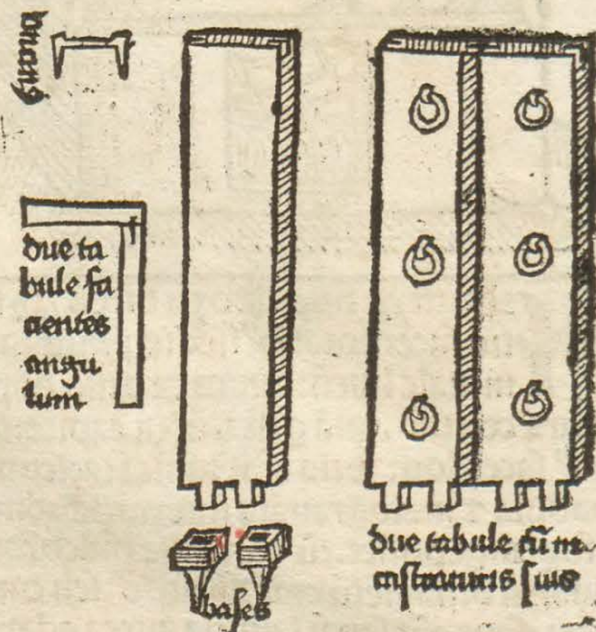
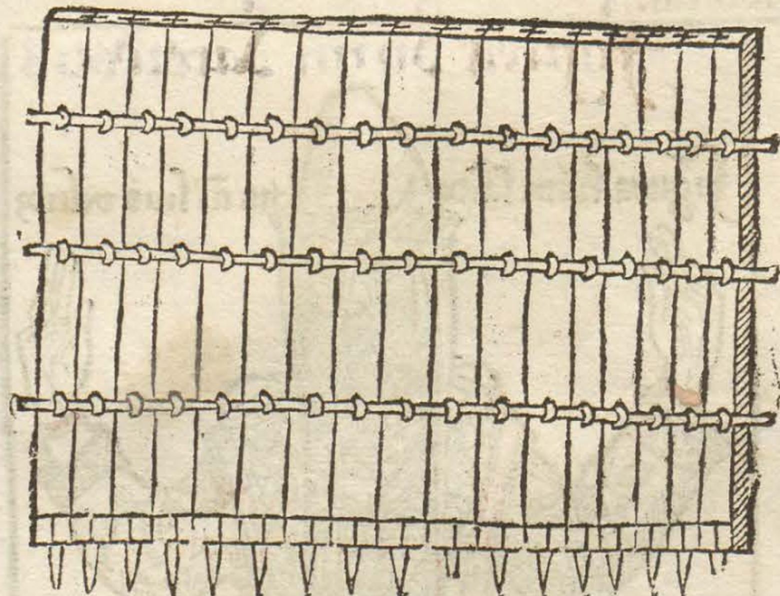

Figura thabularum et.

Moyses primo anno tabernaculū dn̄o cōstruxit. Et septē mēsibus op9 pficiēs. mēse pmo anni secūdi prima die erexit. Iudei quoqz p Moysen legē sic cū lr̄is hr̄e ceperūt. Iterū dn̄s ad moysen ait. Cū filios israel numerab: dabit qlqz pciū p aīa sua: ne sit ī eis plaga dimidiū sicli. iuxta mēsurā sanctuarij. Sicl9 viginti obolos hz: Et hec pecunia ad vsus tabernaculi reponebat. Cōpletisqz bmonib9 dedit moysi duas tabulas lapideas digito dei scriptas. Ope diuino nō hūano inscriptas de calogo ex vtraqz pte. Et vt hebrei tradūt in vno latere figurata. simulē figurā ī alio opposito dabāt. qd miraclo ascribebāt. Ceteri sculpta iterat lr̄is dicebāt. Preterea catholici doctores et pcipue diuus Augus. tria pcepta in pma tabula testimonij que hoiem ad deū ordināt. In scda septē q ad proximū ordinant scripta ponūt. Rabi tm̄ Salomon et hebrei quīqz in vna et qnqz ī alia pcepta distinguunt. Postea vo vt ī figura vituli videt. descendens Moyses et vidēs vitulū et choros irat9 proiecit tabulas. Et confracte sunt.

Figura tabularū scdm doctores aliqs

Figura tabularū scdm doctores hebos

Ut ea vberius clarescant posita est hec figura duarum tabularum.

Linea Regum assiriorū

Linea regū assiriorum

Ascades

Amynthas

Bellothus

Aptheros Eructoni⁹ Fenix Cadmus

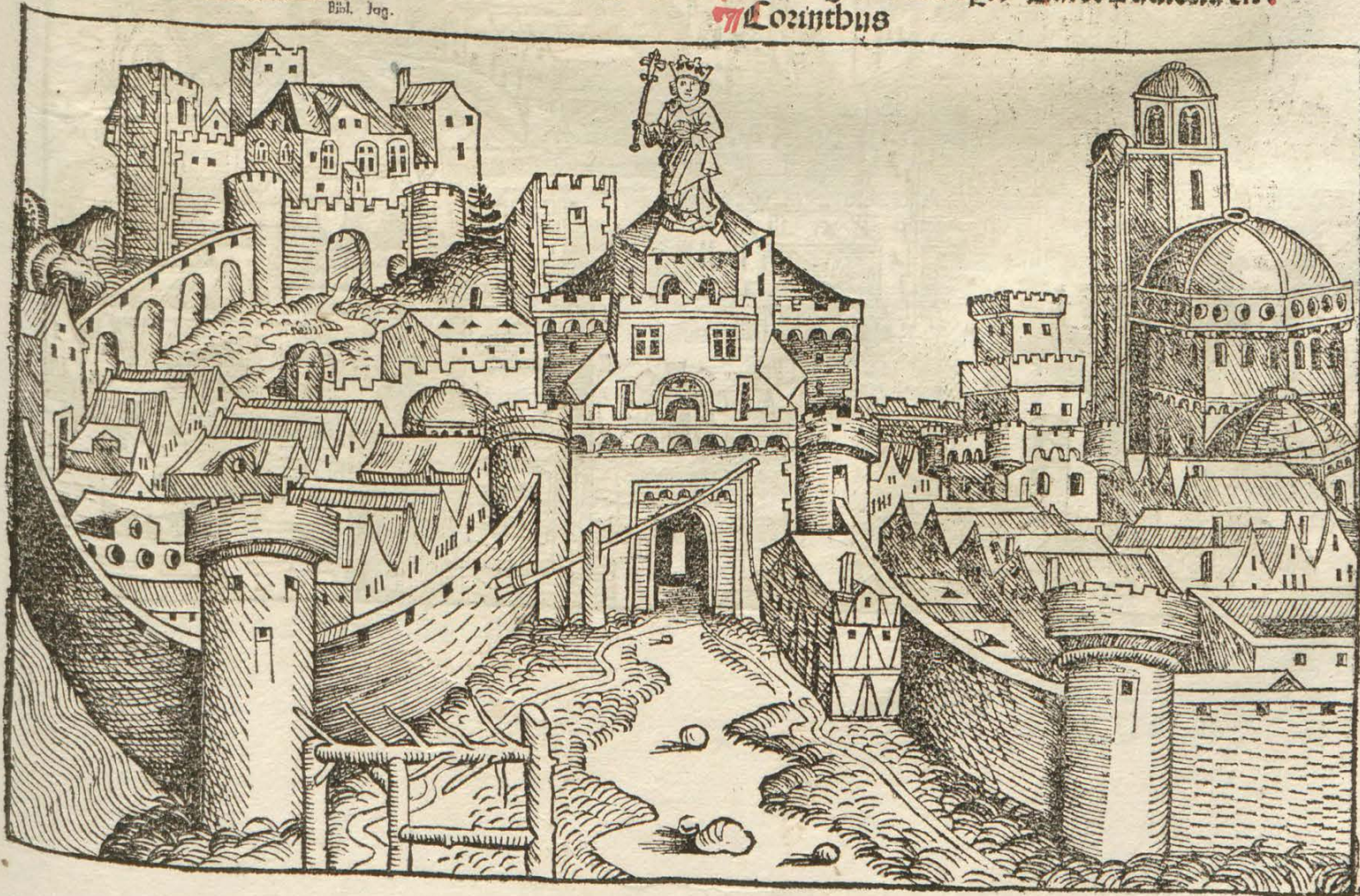

Aptheros Rex crethe primo mellis colligendi vsum inuenit. hui⁹ filia ex incestu concepit de qua mirabilia narrāt. Et post ibidē fili⁹ regnauit ꝛ dictus fuit auidis legesq̧ fecit et prim⁹ boues aratro iunxit. Erictonius Atheniensiū priceps prim⁹ in grecia quadrigā excogitauit. Fenix ille in tyro et sydone regnauit vsuq̧ litterarū tradidit. ꝛ colores feniceos quo capitalia fierent inuenit. A B Γ Δ Alpha vita Gāma Delta. α·β·γ·δ·

Corinthus urbs fuit Achaye

Corinth⁹ vrbs fuit Achaie olim insignis qui primū a Sysipho latrone Aeoli sup Ischmō ī medio maris ioniꝫ ꝛ egei cōstructa fuit. Octuagesimo etatꝫ moysi āno. Primo Certhyra deiñ aucta Ephyra vocata. Vñ ꝛ apud virgiliū Ephyreaq̧ era. Nā Corinthij in ere fundēdo pricipatū obtinebāt. Eo ꝙ ibi pulcherrīa ꝛ artificiosa eiusmodi eris fiebāt vasa. Sꝫ p⁹ hō euersa ꝛ ab Corintho Orestis filio īstaurata Corinth⁹ cognoīata fuit. Ultīo a romanis accensa nūq̧ coaluit vt oñdit flor⁹ ꝛ iustin⁹. Fuitq̧ teste Apulegio libro de magici regionis caput. Apud corinthios pmū imperiū assumpsit ꝛ regnuit Atletes grecus luctator victoriosissim⁹. Regnatūq̧ ē in Corintho sb regib⁹ duodeci. annis 323. Postea respublica p annuos magistrat⁹ gubernari cepta est. Poloponesus puīcia quā hodie latini Moreā vocāt toti⁹ grecie quondā arx dicta regio ē pene insula. haud vlli terre nobilitate p⁹ ferēda. Inter duo maria Egeū ꝛ Ioniū. platani folio similis. Angustia vñ pcedit Ischmos appellat. in ea strictura q̄ Cheroneson efficit ciuitas ē chorinthi. medio interuallo colli applicata. Sꝫ has ipas angustias (vt plini⁹ retulit) pfodere nauigabili alueo tentauere Demetri⁹ rex Cesar dictator cay⁹ princeps. domici⁹ nero infausto (vt oī exitu patuit) incepto Greci pncipes postq̧ Turcoꝝ potētia europā penetrauit ex mari ad mare pducto p angustias muro peloponessuꝫ a reliq̄ grecia disiūxerūt Murū examiliū vocauere Corintheos ab idoloꝝ cultura ad verā dei religionē Paul⁹ aplus ratiōib⁹ ꝛ doctrina atꝫ miraclis ptraxit. Nūc ea regio tota impio Turcoꝝ adiecta est.

Corinthus

Thiberias urbs

Carmentis filia Evandri que literas Latinas invenit

Linea christi Salmon

Carmētis

Esta Carmētis fuit filia euandrij. q̄ et litteras latinas inuenit. Abcdefghiklmnopqrstvx.

Iste Salmon filius Naason. nat⁹ est anno mōdi scōm. lxx. interpretes. 3725. hoc est ante natiuitatē xp̄i. 1474. Hic fuit dux in tribu Juda vt in numeris legit᷑. et cū Josue terraʒ promissionis intrauit scōm glosam duxit in matrimoniū Raab meretricē vel vt Lyra vult hospitalariā. Josue. 2. capitlo.

Italus rex iuxta Albulam fluuiū id est tyberim ciuitatem condidit in qua regnauit. vbi postea condita Roma fuit. a quo tota ytalia nuncupata.

De isto Rechab descēdit stirps valde religiosa q̄ isto tpe fuisse creditur: Hic de yetro cognato Moysi descendit. ꝛ conuersus fuit ad Judaismum.

Italus

Ytalus Rex

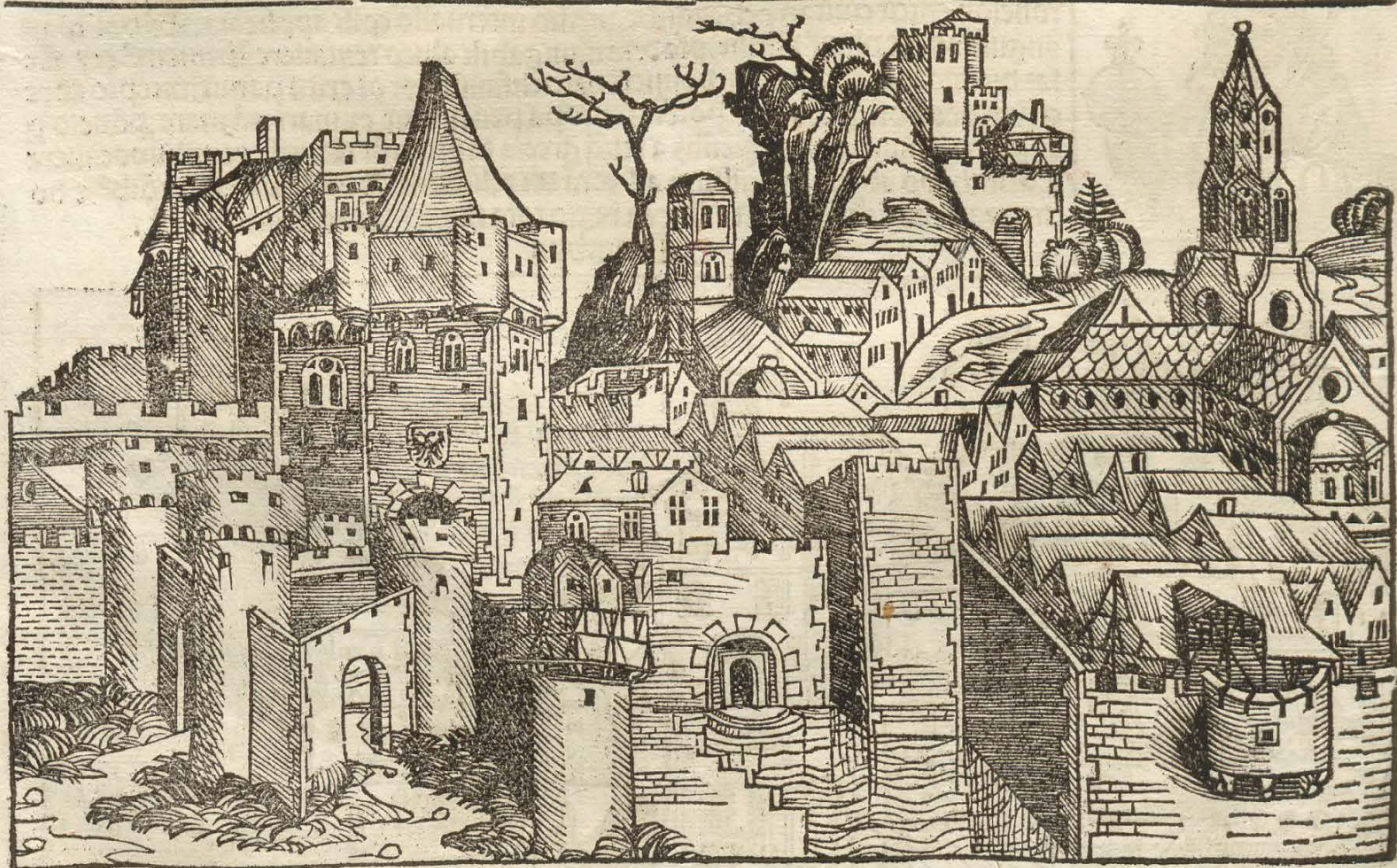

Rechab

Hec ciuitas antiquit⁹ Zenereth alias Cynaroth vocata ad littora maris sita Tyberiadis dicti inter oriētem et austrum ad duas leucas a bethulia monte distās vbi Judith holofernem occidit. Deinde ab herode Tetrarcha gallilee instaurata: in honoreʒ Tyberij Cesaris Thiberiadis appellata. nūc Tyberias est vocata in ea xp̄s Mattheū in apostolatū assumpsit. Olim habuit episcopum cui mare galilee subiectū erat. Prope hanc ciuitatē balnea naturaliter calida esse ꝓhibet᷑. Et in ea terminat᷑ regio decapoleos a deceʒ ciuitatibus principalib⁹ dicta. In ea regione nō longe a Tyberiade est lacus asphaltides q̄ ꝓpter magnitudinē ꝛ aque immobilitatē mortuū mare dicit᷑. Naʒ neqʒ ventis mouet᷑ resistente turbinib⁹ bitumīe: quo aqua stagnatur Neqʒ nauigatiōib⁹ patiēs est. Quoniā oīa vita carētia in profundū mergunt᷑. Nec materiā vllā sustinet nisi que alumine illustrat᷑. Asphaltides nihil preter bitumē gignit. Vn̄ ꝛ nomē. Nullū corpus aīalium recipit Thauri cameliqʒ fluitant. Inde fama nihil in eo mergi: Longitudīe excedit centū milia passuuʒ. Latitudine maxima vigintiquīqʒ implet. minima sex.

Tyberias al's Tyberiadis

Circa illud tp̄s inceperũt ytalie regnare reges. multotiẽsq̄ nomĩa variarunt. quoꝝ oĩm primus dicit᷑ fuisse Janus. qui pallaciũ extruxit qd̄ Janiculum dicit᷑. Postea ꝑ magno deo habitꝰ est. Figurat᷑ aũt cũ duabꝰ faciebus. atq̄ in principio anni eiꝰ festũ celebrat᷑. Ob hoc q̄ esset finis p̄teriti principiũq̄ futuri. Et inde mẽsis ianuariꝰ est dictꝰ Ideo bifrons dicit᷑.

Saturnus pater iouis rex cretensis tp̄e ysaac regnare cepit: filiꝰ Arij filij Ninie filij nini filij beli nembrotidis. postea expulsus a regno Cretense ꝑ filium suũ Jouẽ. Vidẽs igit᷑ Janꝰ saturnũ velle ciuiliter viuere et vineas colere ac docere suscepit eũ benigne. ⁊ cũ eo regnũ partitꝰ est ⁊ genuit ibi saturnꝰ picũ. q̄ post eũ regnauit Alij vocãt eũ stercẽ al'. stercutiũ. q2 ab eo tanq̄ a peritissimo agricola inuẽtũ est vt in fimo aĩaliũ agri fecundarent᷑. Ideo eum deũ agri feceřt et totius ꝓsperitatis post mortẽ eiꝰ. Saturni ymago talis a romanis depingebatur. erat eñ vultu tristis senex ⁊ capite canꝰ. falcem in sinistra tenẽs. dextra vero flamiuomũ draconẽ. tristis q2 regno crete pulsus. vel q2 ortus stelle saturni significat tristia ventura. senex q2 sidus istud frigidissimũ in effectu. ideo capricornus et aquariꝰ (q̄bus p̄est saturnꝰ) sunt signa frigida. canꝰ q2 pruinas ⁊ niues ꝓcreat in p̄dictis signis. falcẽ gessit q2 agriculturã inuenit. vel q2 scd̄m Seruiũ inimicus est humane nature. q2 frigidissimꝰ. ideo scd̄m eũ in sinistro brachio ꝓprios filios tenuit quos falce pemit ⁊ ad os prexit. quẽ etiã natos suos vorare dixerũt: cũ oĩa tp̄e cõsumerent᷑. vel etiã draconẽ in dextra portauit q2 finis est anni: p̄r iouis dicitur. q2 eo supior scd̄m m̃ltos habet᷑. Glauco cooptus fuit amictu. q2 stella eiꝰ frigide ⁊ aq̄se est nature. Saturnus libẽter accepit ymmolationẽ hoĩs iuuenis siue puerilis: Delectat᷑ eñ diabolus in effusione sanguinis humani. tum propter credulitatem ymmolantis. tum propter odium humani generis. Juno.

Juno

Juno Saturni ⁊ opis filia ac iouis soror atq̄ cõiunx ea etate fuit. Hec errore gẽtiliũ deoꝝ regina dicta fuit et ꝓpterea regnoꝝ eã ⁊ diuitiarũ fecerũt deam sic et cõiugij Et ideo parturiẽtibꝰ ip̄am p̄esse voluerũt. Illi insup insignẽ currũ ⁊ arma attribuũt: Illi q̄z tanq̄ regine excellẽtissime. xiiij. nymphas pedisseq̄s ascripserũt vt in cuiꝰ psona virgiliꝰ dixit. Sũt mihi bis septẽ p̄stanti corpe nymphe: In cuiꝰ etiã tutelã pauonẽ auẽ dixere. Cuiꝰ caude dic̃ Ouidiꝰ eã argi pastoris sui a mercurio occisi oculos apposuisse. Ex ioue vulcanũ cõcepit ⁊ post mortem inter deas relata. Samij nobilissimũ templũ eidẽ cõstruxerũt.

Picus saturni filius. primus rex laurentiũ fuit. qui bellator egregius ⁊ augur fuit. et inter deos cõnumeratus est.

Faunus scd̄s rex laurentum fuit: qui etiam deus fuit eorum qui sic voluerunt vel putauerunt. Decem Nomina Sibillarum

Sibylle omnes femine vates a veteribꝰ nũcupate. vel ab vniꝰ delfidis nomine: vel a consilijs deoꝝ denũciandis: Ceterũ Sibyllas. x. numero fuisse. Primã fuisse de persis. Cuiꝰ mẽtionẽ fecit Nicanor q̄ res gestas Alexãdri scripsit. Secundã libicã. Cuiꝰ memĩt Euripedes. Terciã delphicã. de q̄ Crisippus loquit᷑ in libro de diuinatiõe. Quartã cumeã in ytalia q̄z neuiꝰ in libris belli punici: Piso in annalibꝰ noĩat. Quintã erythreã: q̄z Appolodorꝰ affirmat suã fuisse ciuẽ. Eãq̄ grais iliũ petẽtibꝰ vaticinatã perituRã esse troyã. Sextã samiã: de qua scripsit Eratosenes in antiq̄s annalibꝰ samioꝝ repisse se scriptũ. Septiã Cumanam noĩe Almatheã. que ab alijs Demophyle noĩat᷑. Eamq̄ nouẽ libros attulisse ad regẽ Tarquiniũ priscũ: Et ꝓ eis trecẽtos philippeos postulasse. regẽq̄ aspernatũ precij magnitudinẽ ⁊ m̃lieris insaniã. Illã in cõspectu regis tres combussisse. at ꝓ reliq̄s idẽ preciũ postulasse. Tarquiniũ multo magis mulierẽ insanire putasse. Que denuo tribꝰ alijs exustis. cũ in eodẽ precio p̄seueraret: motũ esse regẽ: ac residuos trecẽtis aureis emisse. Quoꝝ postea numerꝰ sic actꝰ: capitolio refecto. qd̄ ex oĩbus ciuitatibꝰ ⁊ ytalicis ⁊ grecis. ⁊ precipue erythreis coacti allati q̄z sunt romani: cuiuscũq̄ Sibylle noĩe fuerũt. Octauã bellespontică in agro troyano natã vico marmesso tp̄ibus cyri. Nonã phrigiam que vaticinata sit ancyre. Decimã tiburtẽ nomĩe Albuneã que tiburi colit᷑ vt dea. Harũ oĩm Sibyllarũ carmina ferunt᷑. Omnes aũt hee Sibylle vnũ deũ predicãt. maxime tñ Erythrea. q̄ celebrior inter ceteras ac nobilior habetur.

Linea regũ Ytalie

Janus Janus

Saturnus

Juno Regnorũ ⁊ diuitiarum dea

Picus

Faunus

De aliis sibyllis.

Sibylla Agrippa

Sibylla Libica

Sibylla agrippa vestita rosea veste cum clamide rosea: nō multū iuuenis. manū tenēs in gremio q̄si admirās. ⁊ sinistrā manū tenēs ostēdendo de orsum breue scriptum. dicit sic. Inuisibile verbum palpabit͛: Germiabit vt radix. Siccabit͛ vt foliū. Nō apparebit venustas eiꝰ: Circūdabit͛ aluꝰ maternꝰ: ⁊ florebit deꝰ leticia sempiterna. ⁊ ab hoībus cōculcabit͛. Nascet͛ ex matre vt deꝰ: ⁊ cōuersabit͛ vt pctōr: Homo quidā gētilis vidit hanc gloriam.

Sibylla libica ornata serto viridi. ⁊ florū in capite. vestita palleo honesto ⁊ nō multū iuuenis dicit sic Ecce veniet dies ⁊ illūīnabit dn̄s densa tenebrarꝫ ⁊ soluetur nexꝰ synagoge. ⁊ desinēt labia hoīm. ⁊ videbūt regē viuentiū ⁊ tenebit illū in gremio virgo dn̄a gentiū. ⁊ regnabit in misc͠dia. ⁊ vterꝰ matris eiꝰ erit statera cunctorꝫ.

Sibylla delphica

Sibilla frigia

Hec sibylla Delphica q̄ ante troyana bella nata ꝓphetauit. vestita veste nigra ⁊ capillis circūligatis capiti in manu tenēs cornu iuuenis dicit sic. Nascet͛ propheta absq̄ matris coitu ex virgine eius.

Sibylla Frigia induta veste rubea. nudis brachijs antiqua facie saturnina. crinibꝰ sparsis. ꝑ dorsum digito indicās dicit sic. Ex olimpo excelsus veniet ⁊ firmabit consiliū in celo ⁊ annūciabitur virgo in vallibus desertorum.

Sibilla samia

Sibilla europa

Sibylla Samia a samo insula iuuenis. hn̄s formosum pectꝰ subtili velo capite cooꝑto. manū ad pectus tenēs dicit sic. Ecce veniet diues ⁊ nascet͛ de pauꝑcula. Et bestie terrarꝫ adorabūt eum Clamabunt ⁊ dicēt Laudate eum in atrijs celorum.

Sibilla Europa decora iuuenis. Facie rutilās. velo subtilissimo capite ligata. induta veste aurea breue in manu tenēs dicit sic. Veniet ille ⁊ transibit colles ⁊ latices olimpi. regnabit in pauꝑtate. ⁊ dn̄abit͛ in silentio et egredietur de vtero virginis.

Sibylla Persica

Sibilla quam valde religiosa

Sibylla Persica vestita aurea veste cū velo albo in capite dicit sic. Ecce bestia cōculcaberis. ⁊ gignet͛ dn̄s in orbē terrarꝫ. ⁊ gremiū virginis erit salus gentiū et pedes eiꝰ ī valitudīe hoīm. Inuisibile v͛bū palpabit͛.

Inueni etiā alia dicta cuiusdā sibylle cꝰ nomē n̄ inueni de xp̄o testificātis videlicꝫ. Exurget mulier de stirpe hebreorꝫ nomīe Maria. hn̄s sponsuꝫ nomīe Joseph et ꝓcreabit͛ ex ea sine cōmixtiōe viri de spūsctō filius dei nomīe Jesus. Et ip̄a erit virgo ante partū ⁊ virgo post partuꝫ. Qui vero ex ea nascet͛ erit verꝰ deꝰ ⁊ verꝰ homo et adimplebit legē Judeorꝫ: ⁊ suā adiūget ꝓpriā. ⁊ ꝑmanebit regnū eiꝰ ī secl'a secl'orꝫ. Venietq̄ suꝑ eū vox dicēs Hic est filiꝰ meꝰ dilectꝰ ip̄m audite. Mortuorꝫ resurrectō erit: et claudorꝫ cursus velocissimꝰ. Et surdi audiēt. ⁊ ceci videbūt. loquent͛ nō loquētes. Et de quinq̄ panibus et duobus piscibus multa hominuꝫ milia saturabunt͛. Ventos compescet verbo. mareq̄ furiēs sedabit. pedibus mare calcans. Ambulans super vndas. Infirmitatem hominibus soluens. repellens multos dolores.

Item alia Sibylla que dicitur fuisse herithrea ait. In vltima etate humiliabit͛ deꝰ humanabit͛ ꝓles diuina. Jungebitur humanitati deitas. Jacebit in feno agnus. et puellari officio educabitur deus et homo; Eligetq̄ sibi ex piscatoribus et eiectis numerum duodenarium.

Eritrea ¶ Vide Sibillam Eritheam folio lvii circa destruccionem Rome infra
Chimica ¶ Sibilla Chimica in Italia nata lxxix
Cumana ¶ Sibilla Cumana vestita aurea veste lxx
Tiburtina ¶ Sibilla Tiburtina vates precipua cui proprium nomen albunea fuit que sic predixit de xpo. Nascetur xpus in Bethleem. Annunciabitur in Nazareth, regnante thauro pacifico fundatore quietis. O felix illa mater cuius ubera illum lactabunt ¶ Hec Octaviano imperatori virginem puerum tenentem in sole ostendit. xciii.

Ille Troys in dardania re/gnauit et troyā condidit.

Anchises

Anchises ex dea venē ᵽm erro rez gētiliū genuit Eneaz. q̄ in Ytalia regūit vt patuit.

Laomedon

Laomedō rex troye occidit̄ ꝛ Exiona filia eius capit̄ ꝛducit̄ i greciā ꝑpt̄ q̄ bella gūissima secuta sunt et mala horrendissima

Troya regio minoris asie in q̄ Ilion fuit ciuitas cantatissima. Nōnunq̄ʒ vero ꝑ ipa vrbe troya po/nitur. Et ᵽm homerū oīm que sub sole ac stellifero celo sunt vrbiū quidē insignissima est troya. Nūc aūt ingens Troya toti⁹ asie columē ita extincta est. vt vix vestigiū aliqđ appareat. qđ Ouidi⁹ inq̄t. Jam seges est vbi troya fuit. Silr̄ virgilius. Camp⁹ vbi troya fuit. Cū ea exusta lapides ꝛ quecunq̄ʒ alia inde ablata sunt. Talis finis humanaꝝ reꝝ. Tros aūt Erichtonij regis filius Anno quadragesimo iudicis aioth'iam veteran⁹ dardaniā veniēs Troyā cōdidit. vir armoꝝ ꝑitissim⁹. ampliato regno ex suo noīe regionem q̄ prius dardania dicebat̄ Troyā appellauit. Dardan⁹ eñ fuit ex Joue ꝛ electra filia Athlātis genita. Is ad phrigiā deuenit quā dardaniā nomīauit. Ex quo nat⁹ Erichtoni⁹ ex eo tros qui iusticia ꝛ pietate laudabilis fuit: Isq̄ʒ vt memoriā sui noīs faceret Troyā appellari iussit. q̄ duos habuit filios. Ilion Asara. cuius prim⁹ maioꝛ natu regnās troyā de suo noīe Iliū noīauit. Ilio laomedō fuit filius ex quo priamus natus est. Is troyā p⁹ suā primā diruptionē reformauit ꝛ exornauit. ac vrbē magnā ꝛ āpliora menia ac ꝑpugnacula ex lapidib⁹ marmoreis cū muro altissimo extruxit ꝛ munitissimā reddidit. multitudineq̄ʒ militū eē fec. ne ꝑ ignorātiā opp̄meret̄. vt pri⁹ tpe laomedōtis opp̄ssa fuit. Regiā q̄ʒ edificauit ꝛ iouis statuā: ꝛ arā ꝯsecrauit. Ilio sex portas fecit. q̄rū h̄ sūt noīa. Anthenoidas. Ilia. Scea. Thymbria. Dardanides. Troyana. Per mediū ciuitatis fluui⁹ Xant⁹ decurrebat. Simois q̄ʒ fluui⁹ ex Ida troyano mōte scaturiēs iuxta troyā decurrens. q̄ cū mari appropinq̄t̄ xanto cōmiscet̄. Et in paludē coact⁹ iuxta sigeum ꝑmontoriū in mare descendit. Priam⁹ āt ex heccuba vxore hos hūit libos. Hectorē prio natū. Alexādrū: Deiphebū. Helenū. Troylū: Andromachā. Cassandrā: Polixenā. Pugnatū ē deiñ cū troyanis p grecos ānis. x. ꝛ mēsib⁹ sex. Prio Esebon iudic⁹ āno. c⁹ causaz dicūt. Cū alexāder q̄ Paris dict⁹ ē in Ida silua cū venatu abijsset i somnis Mercuriū ad/

Troya

duxisse. Junonē venerē ⁊ mineruā vt inter eas de specie iudicaret. Et tūc sibi venerē pollicitā esse: si suā spēm meliorē harū specie iudicasset. daturā se ei vxorē que ī grecia speciosior forma videref. Vñ cū ita audisset optima facie venerē dicif iudicasse. Postea helenā regis Menelai vxorē rapuit: id extremū excidiū troianis fuit. hoc bellū decēnale disertissime ꝑscribūt Dares frigiꝰ ⁊ dictes cretēsis. qui in clade Troyanoꝝ presentes. locoꝝ noīa et gestorū lucidissime oīa norūt. Et ad rerū Troyanorū cognitionē nihil breuiꝰ. nil clariꝰ ⁊ tersius repiri poterit. Fuit eñ capta Tercio anno labdon iudicis israel ante vrbem conditam. Anno. 430.

De bello grecoꝝ contra Troianos. et destructione troye.

De bello Grecorū ꝯtra troianos

ORosius dicit Anno ante vrbē conditā .cccc.xxx. ꝓ raptu helene fuisse factā cōiurationē grecoꝝ: ⁊ cōcursū mille nauium extitisse: ⁊ deinde obsidionē decēnem. Porro frigiꝰ dares. q̄ scripsit hanc hystoriā dicit. ꝙ duces grecoꝝ ꝯtra troyā fuerūt. xlvij. q̄ adduxerunt naues mille ducētas duas. ¶ Priamo vero regi troye venerūt in auxilium duces. xxxiij. Sūma aūt belli troyani ex hystoria daretis. quā transtulit corneliꝰ ista est. ¶ Castor et pollux audientes helenā pulcherrimā vxorē menelai fratris agamenonis raptā fuisse ab alexandro seu paride: nauē ascendētes. secuti sunt eā. ⁊ cum in lesbio littore nauē soluerēt. maxima tempestate orta. nūq̄ cōparuerūt. Quos lesbij vsq̄ ad troyam quēsierūt ⁊ nō inuenientes crediderunt. immortales deos factos. Cōueneñt igif apō athenas grecoꝝ duces. xlvij. cū nauibꝰ mille ducētis duabꝰ. Missiq̄ sunt p̄mo legati Dyomedes et vlixes ad Priamū. vt satisfieret iniurie: infectoq̄ negotio pugnatū est inter eos. ¶ Et in p̄mo bello Hector priami filiꝰ protesilaum interfecit ¶ In scdo bello patroclū ⁊ minonē ⁊ aiacē thelamonium occidisset: nisi eū de sanguīe suo recognouisset erat eñ natus de Esiona sorore p̄ami ¶ Prime inducie date sunt grays petētibus ꝑ biennium. ¶ In tercio p̄lio Hector boechē Archilocū ⁊ prothenorē duces occidit. ¶ In quarto p̄lio Alexander menelay femur sagitta transfixit. ¶ In quinto bello hector. vij. fortissimos duces occidit. Eneas duos. Achilles quattuor Dyomedes duos. ¶ In sexto bello continuis diebus. lxxx. pugnatum est. Gray secundas petunt inducias in triennium. quo completo iterum pugnatur. Hector in prima acie interfecit. iiij. duces fortissimos. Achilles qui erat ex parte grecorum occidit duos. de parte troyanorum Pugnatur diebus. xxx. Priamus tercias petit inducias. vi. mēsibus. ¶ Iterum agamenon q̄ ex parte erat grecorum petit quartas inducias dierum. xxx. ¶ In nono bello voluit andronica vxor hectoris ipm̄ hectorē retinere. q̄ ī somnis viderat ei non expedire vt prodiret in bellū qḋ cum facere non posset: antianacē filium suū ad pedes eius posuit: sed nec sic eum retinuit. Hector igitur in bellum prodiēs tres duces fortissimos occidit. duos vulnerauit: ⁊ terciū achillem a quo tandem occiditur. Gray quintas petunt inducias duorum mēsium. ¶ Post bellum decimum gray sextas petunt inducias ꝑ annum ¶ In bello. xi. Palamides qui rex ꝑ cōmotiōē factus fuerat occidif. ¶ In bello. xij. troylꝰ multos occidit: ¶ In. xiij. p̄lio pugnatur cōtinuis diebus. vij. Agamenon septimas petit inducias. xxx. dierum. ¶ In bello. xviij. Troylꝰ achillem sauciat ⁊ pugnaf cōtinuis dībus vij. ¶ In bello. xix. troylus ex equo cadēs ab achille occiditur. ¶ In. xx. bello cadit Mēnon dux persaꝝ ¶ Priamus decimas petit inducias dieꝝ. xxx. ¶ In bello. xxi. Alexander occidit achillē ī phano appollinis: vbi eum ad colloquiū vocauerat concordiā simulans. Greci igif petūt vndecias inducias. ¶ In. xxij. bello alexander aiacē sauciat: ⁊ Ayas sauciatus alexandrū interfecit ⁊ de vulnere statī morif. ¶ In bello. xxiij. et. xxiiij. panthasilea regine amazonū viriliter neoptholemum Achillis filiū sauciat: a quo tandem ip̄a occidif. Anthenor. polidamas et Eneas dicūt priamo vt faciat pacē: q̄ nolēte patriā ꝓdunt.

CApta igitur troya: Agamenon predā omnem equaliter diuisit. Ita ꝙ pugnatū est ad troyam annis. x. mensibꝰ viij. diebꝰ. xij. Et vt refert dares frigius: corruerūt ex argiuis octigenta ⁊ septuaginta milia. Ex troyanis aūt sexcenta septuaginta sex milia hominū vsq̄ ad oppidū proditū. Eo aūt ꝓdito occisa sunt ex troyanis ducēta septuaginta sex milia. Eneas nauibus profectus est cū quibꝰ alexander greciā iuerat numero. xxij. quē secutus est numerꝰ trium milium quadringentoꝝ hominum ex troyanis: Athenorē secuti sunt duo milia quingēti. Ethe leaus cū cassandra ⁊ andronica ⁊ hecuba vxorē priami cum mille septingētis: crinusium petijt: Menelaū: et helenā vxorē eius (dicit homerus) ad thecurem regem egipti quē polipiam vocat post captā troyam diuertisse.

CUm videā innumeros scriptores de Troyanoꝝ clade meminisse. ⁊ eo locorū nominū et gestoꝝ cū lectores deuenerint ꝓpter. historie ignoratōēz cespitare. sepe etiā cadere. Quāobrē ad historias Troyane cladis quas dares phrigius. ⁊ dictas cretensis viri diserti ꝑscripserunt cunctos remitto. Cum primus ꝑ id tp̄s vixit et militauit. Alter idomeneum cretensium ducem secutus interfuit ⁊ quantū ad troyanarum rerū cognitionē attinet nihil breuius. nihil vtilius. nihil etiā clarius ⁊ tersius licet repire. Qui res gestas tanta diligentia. tantaq̄ cura. atq̄ ita diuisas temporibus. nominibus. locis ⁊ sic demū accurate omnia disseruit. vt res nō narrari. sꝫ geri. non describi. sed rursus tractari ⁊ ip̄i bello interesse legentibus videatur.

Troyanū Bellū decennale

TRoyanum bellū decēnale primo Esebon siue Abesson iudicis anno (teste eusebio) surrexit. quo tpe sequētes claruerūt. Troya em̄ quā Ilion tros regis troyanoꝝ filius amplissimā instaurauit mille ꝛ quingentis passibus a mari remota erat: vbi oīm rerum vbertas erat: Ipsa quippe que decēnalem grecorum obsidionem passa fuit; et ab eis tandē deleta.

Hercules

HErcules ille cū Iasone troyā vastauit que statim a p̄amo fuit reedificata. Idez hercules agonē olimpiacuz cōstituit et bella multa cōfecit quĕ dicūt duodecim insignes et inhumanos pfecisse labores.

Menela⁹ Helena

HElena fuit vxor menelai regis ꝛ a pari de filio priami rapitur. ꝛ ad troyā pducitur. ppter qđ troyanū bellū exortuz Ipsam tn̄ post troye excidium Greci menelao reddiderūt. q̄ gaudēs nauim cū illa cōscendit patriam petitur⁹: sed tēpestatib⁹ acti in egiptū ad polibuz regez deuenere. Indeq̧ discedentes octo ānis errātes (vt testis est eusebi⁹) tandez in patriam redierunt.

Hector

ISte hector fuit p̄mogenitus p̄ami ex hecuba vxore incōpabilis fortitudinis et strēnuitatis. Iō ob maximū ei⁹ militie fulgorem apud troyanos maxio i precio habitus est. Nā ob incredibilē ei⁹ prudētiā atq̧ fortitudinē nō solū parētes: sed et patriā nobilitate atq̧ glia splēdidā fecit. hic ex Andromacha cōiuge plres genuit filios. E qb⁹ frāc⁹ vn⁹ fuit A q̊ (vt ait vincēti⁹ hystorial' burgūd⁹) frāci originē habuere.

Paris

PAris qui et Alexāder dict⁹ est eiusdē hectoris frater: ex p̄amo ꝛ hecuba nat⁹: sb specie legatiōis cū. xx. nauib⁹ in greciā mittitur Et a menelao hospicō suscipit. Cui⁹ cū aspexisset vxorez illaz. absente marito tandē cū oībus regijs thezauris abstulit et Troyam pduxit. Ex qua rapina bellum decēnale grecoꝝ aduersus troyanos susceptū est. Hic cū troyanis vrbem obsidentib⁹ multa strēnue gessisset: A pirrho achillis filio occisus fuit.

Agamenon

AGamenon fuit frater regis Menelai dux toti⁹ exercitus grecoꝝ. cōtra troyā bellauit. q̄ tandem traditorie et turpissime capit. fuitq̧ Atrei regis fili⁹. ab omni exercitu imperator designatus. ad bellū pergens Clitemestram coniugez ex qua multos susceperat filios reliquit. Et apud troyam multos passus labores. ꝛ simultates principum pro quibus ab imperio depositus ꝛ illi palamedes suffect⁹ est. Quē cum vlixes occidisset ipse maiori gloria imperium reassumpsit. Tandez Troya capta et diruta cum ingenti preda et cassandra priami filia in patriam redi turus naues conscendit Uerum ꝛ ipse tempestate actus. p annū ferme errauit.

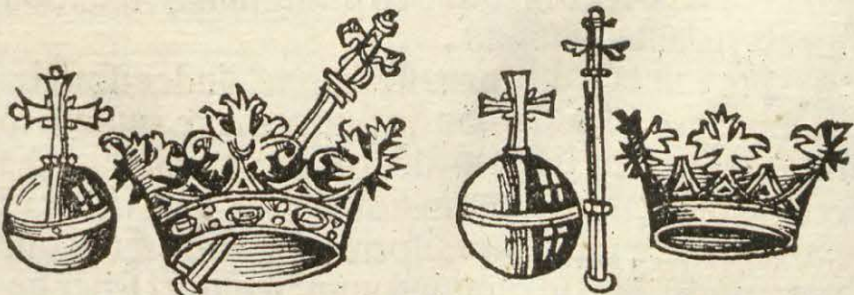
Isti duo de Troya fugientes duo regna constituūt: longe tamē post.

Turcus

Franco

FRanco quidē ex hectore fili⁹ p̄ami nepos a quo francoꝝ nomē tractū est. a troya fugat⁹ postea tota Asia pagata in danubij ripis tandē puenit. Ibi cū aliq̧diu cōsedisset. deinde locum querēs a cōmuni hominū societate seiunctū: ad thanai fluentia ꝛ paludes meotidas secessit. vbi Sicambriā condidit vrbem.

TUrcus fili⁹ Troili filij regis Priami. A q̄ pplm ab eo descendentē. quidem turcos denoiari dicūt. Alij eorū originē ex Scythia referunt.

helena

paris

hector

Agamenon

a franco Sicambria ciuitas siue vrbs ... condita est in Scitia

Turcus a quo originem Turci traxerunt

Linea pontificum

Phynees

Abysue

Boos vel buuz

Ozy

Phynees filiꝰ Eleazari. cum fornicati fuissent filij israel cū madianitis. adorantes ydola eaꝝ ꝓpter quod dn̄s mādauit suspēdi. xij. principes tribuū. ipse sacerdos dei ꝑcutiēs vnū ex filijs israel fornicantē cum madianita ad mortez placauit iram dn̄i. Cecideruntqȝ ꝓpter hoc malū. xxiiij. milia ex israel.

Delbora fuit ꝓphissa ⁊ iudicauit israel. sub qua ꝑcussus est Jabin rex chanaan ⁊ prīceps exercitus Sysare. Sysara eīm de curru exiliēs fugiēs ī domū cuiusdā mulieris se abscondit. Qui siti fatigatꝰ. lactē potum ab ipa recepit. ⁊ cū nimiū bibisset obdormiuit. Illa vero dormiēti clauū ferreū ꝑ tp̄s infixit. ⁊ malleo eū terra cōfixit postea barach Jabin regē interfecit. Fecit etiā canticū in graciarūactiōe ꝓ victoria ppl'i sui.

Gedeon quartus hebreoꝝ Judex iudicauit israel annis. xl. ꝑcussit quattuor reges madianitaꝝ scȝ. Oreb. zeb. Zebee. ⁊ salmanā. ⁊ humiliatꝰ ē madian in quoꝝ manꝰ traditi fuerūt filij israel. vij. annis ꝓpt iniq̄tates pristinas q̄s fecerūt. Angelꝰ eīm apparēs gedeoni purgāti triticū ꝓnūciauit liberatōnē fiendā ꝑ eū. qui angelꝰ virga ꝑcutiēs: carnes ius desuꝑ fusum ⁊ azima posita a gedeone suꝑ petrā: ignē accēdit cōsumens illa post hec petijt in signū future victorie gedeon vellꝰ in area positū rore complere: area sicca remanēte. postea iterū ecōuerso. qd̄ totū factū est vtȝ Judi. vi. mortuꝰ est tandem gedeon senex ⁊ sepultus est in Effraim regiōe in sepulchro patris sui.

Abimelech quītus Judeoꝝ iudex filius n̄alis ille gittimꝰ tn̄ gedeonis. suasit viris sichen vt occiderent. lxx. fr̄es suos legittīos filios gedeōis vt ipe solus dn̄aref. Qd̄ ⁊ fecerūt suꝑ lapidē vnū decapitātes illos excepto mīmo dicto Joathan q̄ abscōditꝰ fuit. Ideo eū dn̄s mala morte ꝑire fecit. Qui sychionitis dixit ꝑabolā de lignis. q̄ iuerāt ad vitē ⁊ ficū ⁊ oliuā ⁊ demuȝ ad ramnuȝ id est sentē vt facerēt sibi illos regē. Abimelech aūt dissensionē summēs postea cū sychionitis ignē supposuit turri sychē ex q̄ mille mortui sūt. Et demū ipe obsidens thebes cū de muro ꝑcussus fuissȝ dū ꝓxime venisset ad murū. Mulier quedā fragmentū mole sumēs caput ipiꝰ repēte ꝑcussit. Et cadēs in terrā sauciꝰ armigerū eiꝰ rogauit vt eū occideret ne a muliere interfectus esse videref. Et ille quidē preceptū adimpleuit.

Thola de tribu ysachar q̄ iudicauit Jsrael. xxiij. ānis: hn̄s. xxx. filios īsidētes asinis ꝓncipes. xxx. ciuitatū q̄bꝰ dedit vxores. post q̄s israhelite peccantes dn̄o afflicti sunt m'ltipliciter ab āmonitis ⁊ madianitis Moriens tandē in Samir sepelif.

Ozy sacerdos fuit d̄ semīe Aaron ꝑ lineā Eleazari q̄ mortuo nutu dei transijt pontificatꝰ ad lineā de ythamar ānis. 120. in qua heli primꝰ summꝰ sacerdos fuit ab ythamar vltimus.

Iste yair ex tribu manasse septimꝰ Judex israel habuit. xxx. filios bonos q̄s ꝓncipes. xxx. ciuitatū cōstituit. ⁊ quia tpa bona in silētio ⁊ pace transierūt. Patet q̄ in diebꝰ istoꝝ duoꝝ iudicū Ozy ⁊ Yair scȝ: israel dn̄o adhesit. ⁊ ideo cūcta ꝓspere aduenerūt. Et cū duobus ⁊ vigīti ānis id dignitatis munꝰ tenuisset senex defunctus est. Post cuiꝰ mortē hebreoꝝ res ad inhonestā vitam ⁊ iniuriā dei atqȝ legum delata est. Quāobrem palestini eoꝝ ꝓuinciā cū magno exercitu deuastauerūt.

Linea iudicum

Delbora

Gedeon

Abymelech

Thola

Jayr

De Insulis famosis Mediterranei Maris

De famosis insulis mediterranei maris.

Sardinia insula a Sardo hercul' filio appellata: qui cuʒ innumerabili m'titudĩe e libia discessit. Et in tyrreno mari ĩsulã Sardinie occupãs que icus a grecis vocabat' de suo nomĩe sardiniã nũcupauit. Habet aũt latitudinis nonagintaocto miliaria. Lõgitudinis vero. ccxx. Alij ei⁹ ambitũ quattuor milia stadia esse referũt. Habet em̃ hec insula multã partem asperã mĩmeq; tranquillã. Reliquã vero rebus oĩbus felicẽ precipue tritico et pecorib⁹ atq; pascuis. Ibi null⁹ lup⁹ gignit': null⁹ serpẽs repit' Est tamẽ hec insula estiuo tpe morbosa in locis maxime fecũdis. Cõtinetq; multas ciuitates inter quas p̃cipua Calaris est: vbi Corallo℞ magna reperit' piscatio. Que ⁊ longo tpe beatissimi patris Augustini reliquijs illustrata fuit. Ea insula antiquitus nascebant' arietes q̃ pro lana piluʒ caprinuʒ procreabant. quos Musimones vocabãt: quo℞ pellib⁹ Sardi thoracis modo sese muniebãt. Antea em̃ Sardi iolenses dicebãt' Indeq; iolen herculis Amasiam ferunt sardum ipm. et plerosq; herculis filios eo adduxisse: et cũ accolis habitasse. A quib⁹ postea sardiniẽses dicti sunt. Illi⁹ postmodũ imperij dignitatẽ peni ex affrica delati sortiti sunt: Qui cũ aduersus germanos bellũ gererẽt ab eisdẽ penitus deleti sunt. Cui⁹ insule dominiũ romani p multa tempora potiti sunt. m'tas quoq; postmodũ clades et direptiões a barbaris pisanis ac genuẽsibus ppessa. tandẽ in Arrogonensiũ man⁹ ẽ deducta.

Corsica

Corsica a Cyrino eiusdẽ sardi fratre ⁊ herculis filio. Qui vt Rabano placet ex libia veniẽs insulaʒ quã hodie Corsicã dicim⁹ ab eo primũ inhabitatã cyrinũ a suo noĩe nũcupauit. Deinde cũ quedã mulier noĩe Corsica in liguria taurũ depasceret ipm anĩal transnatãdo mare in insulã peruenit. Mulier aũt p tanto sollicita nauigio statim inscijs parẽtib⁹ illo delata est. Compertoq; in pascuis vberrimis thauro. delectata insule pulchritudine ibidẽ habitare ꝯstituit. Et a se eam Corsicã noĩauit. Cui⁹ insule longitudo clx. miliaria est. Latitudo vero. lxx. Ambit⁹ ãt ipius tria milia ⁊ ducẽta stadia. Hec quippe insula in lygustico mari est. sed a septẽtrione thusco propior. Inter hanc ⁊ Sardiniã ĩsulaʒ interiacent. xx. miliaria. Scd̃m aũt pliniũ in tercio libro tantũmodo nouẽ. Ea quippe insula tempore Strabõis vt ip̃e scribit maligne colebat'. Et multis in locis inaccessibilis adeo erat: vt q̃ ei⁹ montes inhabitabãt vitã latrocinijs degentes beluas immanitate superabunt. In manib⁹ p⁹modum romano℞ deducta cũ feracissimaʒ mult' in locis repissent: multas in ea erexere ciuitates In ea nunc sex non ignobiles extant ciuitates diu post varios casus Corsi acti. et a mauris q̃ maxime oppressi. Ademar⁹ quidam genuensis dux eam liberauit. Et tpe Caroli magni in manus genuensiũ deuenit. Sed postmodũ florente pisano℞ repub. p aliquod tp̃s eisdem paruit Interdũq; ecclesie romane: tandẽ superatis pisanis in manus genuensiũ iterũ peruenit et nũc vsq; durat. Hec ip̃a (vt aiũt) insula: preter optimum vinũ alios fruct⁹ suauissimos gignit. Habundatq; bobus: capris et ouib⁹ ac alijs anĩalibus. Et inter cetera canes ferocissimos p̱ducit.

Creta siue Candia

Creta insula in qua Cres siue Orió demogorgonis (vt quibusdã placet) filius. Primus Crete insule rex regnauit vt Eusebius scribit. ⁊ a se cretã nomĩauit. Primo a celi temperie Aerea dicebat': postmodũ Macoroneson id est beata insula. Alij aũt a creta hesperidis filia denominationẽ accepisse eam dicũt. Sũt q̃ a tenaci terra q̃ creta appellat'. quia ibi melior reperit' dictã. Ea insula nunc venetis subdita est. Et ad principatũ grecie preclara sita. cũcto namq; imminet mari. Hec vt ysidorus ponit quondã centum ĩsignibus vrbib⁹ insignata fuit. Et curetes Gnosum ciuitatẽ et Cybelis deo℞ matris templum in ea condiderunt. Ipsaq; prima remis ⁊ sagittis valuit. Studiũ quoq; musicum in ea ceptum fuit. Capris copiosa est ceruosq; agitat lupos et vulpes. Aliaq; fera℞ noxia nusq; gignit Serpens ibi nullus: nulla noctua ibi inuenitur Et si inueniat' statim emorit'. Abest aũt modicum a peloponeso que est archadia. in medio eius mundi esse dicitur. Nam illi a septentrione egeum mare est. ab occiduo Joniũ seu Mirtheuʒ q̃ europe sunt maria. Ab oriente aũt est illi icareũ mare atq; egiptum que Asiatica maria sunt. Et a meridie deniq; ⁊ occiduo affro abluit' ponto.

Sicilia

Sicilia a siculo Neptuni filio: qui in eã insulam veniẽs post sicanũ fratrem ibidẽ regnare cepit. Et a se insulam siciliam denomĩari voluit. Primo ip̃a Trinacria dicebat'. deinde a sicanio Sicania hec italie olim pars fuit: sed terremotu supueniente (vt plinius ait) ab italia diuisa est quibusdã vndis interueniẽtibus et sine requie fluctuantib⁹. Que et triangularis est et ĩ angulis tria p̱mõtoria habere dicit'. Ex quib⁹ vnus ad meridiẽ vergit. qui et pachynus dicit' Alter ad septentrionẽ spectat et pelorus vocat'. Nec plus distat ab italia q̃ mille quĩgẽtis passibus. Alius autem in libiam ⁊ occasum tẽdit atq; in ipsam carthaginem maxime spectare videt'. Nec ab affrico littore plusq; centũ viginti milia passuũ distare constat. Vocaturq; lylibeus. Et hi tres mõtes tria insule latera cõstituẽtes. vnũ quidẽ ad affricaʒ exponunt. Reliqua vero duo latera versus italiam coartantes. Insulaʒ in pelorum deducũt. hanc antiqui rome horreũ vocauere. Que oĩbus in rebus supior alijs italie ptibus habita est. vtpote frumẽto. Croco. Melle. alijsq; p multis. Et non fructibus modo sed et pecoribus. pellibus. lana et caseo.

Ciprus

Cyprus insula a Cethin qui fuit tercius filius Jauan ⁊ nepos Japhet Cethĩna dicta cum primũ eam habuit. Hec inter ceteras insulas celeberrima. rerũ em̃ omniũ habundans: et veterum diuitijs ornata. Et p̱pterea luxui plurimum dedita: ob quod veneri sacrata fuit. Cypr⁹ aũt cadentib⁹ reb⁹ romanis diu sub imperio grecorum fuit. Qui post Constantinũ apud Bizãcium regnauere. Ricardus anglie rex grecos ex insula deiecit cũ hierosolimã Classe petẽs: eo tẽpestate delatus portu prohiberet': Indignatus em̃ arma que in saracenos parauerat in grecos vertit. eisq; insulã abstulit. Spoliatamq; firmo suorum presidio cõmunitã reliquit. Nec diu postea Guidoni lusignano genere gallico: Qui de

hierosolimitano regno contendebat: eaȝ ꝑmisit Quā ille ab anglico acceptā sibi ⁊ posteris suis vsqȝ in varia tempora obtinuit. Post varias successiones regnū ad duos fratres ꝑuenit. Quoꝝ alter nomīe petrus Classe instructa cum Catelanis et gallicis alexandriā egiptiorū inuasit. Ingressusqȝ vrbē mediaȝ diripuit: et quāuis occurrentibus maximis egiptioꝝ copijs: fuge se commiserit. Ingentem tamē predā et ditissima spolia reportauit: nec diu postea a fratre interfectus est. Nulla em̄ sancta reperitur regni societas. Cruentus fraterno sanguine rex constituit. sed neqȝ ei longo quies fuit Post hec perpessa est hec insula magnas calamitates. nunc auteȝ sub dominio venetorum habetur.

Euboya siue Nicropontū vel alias Caffa · quando rapta est p turcū

Euboya insula nominatissima quā nostro seculo Nicropontem dicimus in qua ciuitas Chalcis quā quideȝ Cecrope. Alij (vt Cicero deorum natura libro. 3.) ab Alabando conditam dicūt. Plato vero in thimeo Amasim regē Egiptum eiusdem vrbis conditorem dixit. Hec cum eiusdem insule metropolitana ⁊ celebris atqȝ pugnatissima esset a Mahumeto Ottomāno Turcorū principe venetis ablata fuit. In ea ꝙppe Cecrops rex primus Appollinem deum appellauit. Simulacra reperijt. Et aras ibidem instituit atqȝ victimas īmolauit. Ibi etiam preter tres filias et quartā genuit nomine Phrigiam que inde traijciens Phrigiam a se habitatā denominauit. Eam autem calcidē cepit Mahumetus turcoꝝ imperator quartodecimo. kal. Junij Anno salutis. 1 4 71. proditione cuiusdā thome liburni cum magno xp̄ianorum ⁊ maxime venetorum damno. Ubi prohdolor omnes puberes italicos ibi inuentos acutis palis transfigi fecit. et grecanā gentē sub hasta vendere p̄cepit.

At in gallia quas referre conueniat sole insule sunt Stoecades ab ora ligurū ad massiliaȝ vsqȝ disperse. Baleares in hispania cōtra tarraconensia littora site nō longe inter se distāt vsqȝ ad euersionem frugum cuniculis anīalib⁹ quondā copiose. Et ex spacio sui cognominib⁹ acceptis maiores minoresqȝ perhibent: Castella sunt in minoribus Samo ⁊ Mago: In maioribus parina ⁊ polentia colonie. In atlantico quoqȝ mari vsqȝ occasum gorgadum sunt insule Has incoluerunt gorgones mōstra. Et sane adhuc monstruosa gens habitat. distant a continēti bidui nauigatiōe. Prodidit deniqȝ Xonophō lampsacenus Harmenopem regem in eas ꝑmeauisse. reptasqȝ ibi feminas aliti pernicitate: atȝ ex omnib⁹ que apparuerunt duas captas. tam hirto atqȝ aspero corpore. vt ad argumentū spectande rei duarum cutes miraculi gracia inf donaria iunonis suspenderint: que durauere vsqȝ in tempora excidij carthaginensis. Ultra gorgadas hesperidum insule (sicut Sebosus affirmat) dierum. xl. nauigatione in intimos maris sinus recesserunt. Fortunatas contra leuam mauritanie tradunt iacere. Quas iuba sub meridie quidem sitas: sed proximas occasui dicit. De harum nominibus expectari magnum mirum reor: sed infra famam vocabuli res est. In prima earum cui nomen est embriona: edificia nec sunt nec fuerunt. Juga montiuȝ stagnis madescunt: ferule ibi surgunt ad arboris magnitudinem: earum que nigre sunt: expresse liquores reddunt amarissimuȝ: Que candide aquas euomunt etiam potui accomodatas: Alteram insulam Junoniaȝ appellari ferunt. In qua pauxille edes ignobiliter ad culmen fastigiata. Tercia huic proxima eodē nomīe nuda omnia: Quarto loco capraria appellatur enormibus lacertis plusqȝ referta. Sequitur niuaria aere nebuloso et coacto: ac propterea semꝑ niualis: Deinde canaria repleta est canibus forma eminentissimis In ea edificiorum durant vestigia. Auium magna copia: nemora pomifera: palmeta cariotas ferentia: multa nux pinea: larga mellacea: Amnes syluris piscibus abundātes. Perhibēt etiā expui ī eā vndosi mari belluas: deiñ cuȝ mōstra illa cum putredine tabefacta sunt: omnia illic infici tetro colore. Ideoqȝ non penit⁹ ad nūcupationem sui congruere insularum qualitatem.

Cassiterides insule spectant aduersus celtiberie latus: sic dicte a grecis (vt plinius habet) a fertilitate plumbi in capite vero bethice vbi extrem⁹ est noti orbis terminus insula a continenti septigentis passibus seperatur. Quā tyrij erithreaȝ: peni lingua sua gadir nominauerunt: De alijs īsulis in generali descriptione habitum est in superioribus.

Post īsulaꝝ famosaꝝ mari mediterranei ac aliaꝝ descriptionē Pauca de latitudīe terre subiungem⁹.

Latitudinem terre quatenus habitataȝ existimarunt maiores nostri in septem climata diuiserūt. Quorū primū ab insula Meroe vsqȝ ad Sienem ꝑ milia passuū quadringēta et quadraginta ꝓtendit. A cui⁹ fine Secundū incipiēs in alexandria egipti finit. quadringētis passuū milib⁹ ampluȝ. Tercium in rhodo desinit. Hui⁹ latitudo tercētis et quīquaginta milib⁹ passuū extenta est. Quartū rhodiense appellant: eiqȝ trecēta milia passuū latitudinis attribuūt. Quintū romanū ducentorū et quīquaginta miliū. Sextuȝ ad Boristeneȝ vsqȝ amnem ꝓducūt. ducētis et duodecim millibus patens. Septimū ad Ripheos mōtes ꝑ millia passuū centū ⁊ octuagintaquīqȝ. Atqȝ ita oīm climatū latitudo sup̄ vicies centena cētum quadraginta duo milia passuū complectit Queādmodum his visum qui de terre climatibus scriptitarūt. Longitudo climatum ab ortu in occasum protrahit. Tantūqȝ alteruȝ ab altero superatur. Quantū ab equinoctiali circulo procul abest. Haud tamē his climatibus omnis habitabilis continetur. Siquidē longe vltra Meroem degere homines et ptolomeus et multi alij prodiderūt. Et vltra septimum clima quod Ripheis montib⁹ terminatur: magna ꝑs germanie sita est. Et tota Noruegia: ipsaqȝ brittannie insula atqȝ hibernie. In quibus maximi dies haud min⁹ quā duas de viginti horas assumūt. Quas in septimo climate terminari quidecim tradiderūt: An vero sub equinoctio habitacio sit: Indiscussum nunc relinquimus, historiam temporū prosequentes.

Parisius regia et Inclita Galliarū vrbs

PArisius regia et inclita Galliaruꝫ vrbs in Senonensi prouincia post Troyanū excidiū habuit inicium. Nam parides cum Enea e troya secedens: vnaq͡ꝫ cum francōe hectoris filio in Galliaꝫ ꝓficiscens iuxta sequane fluuium consedit et ibi populum constituēs a se parisios nominauit. Franci quidē ab origine Troiani fuerūt: Qui deleto Ilio duce priamo magni p̄ami ex sorore nepote ꝑ pontū euxinū ⁊ Meothidas paludes ī scythiā ꝑuenere. Ibiq͡ꝫ ciuitatem quā Sicambriam vocauere edificarunt. Quo in gentem magnā coaluerūt. Manserunt q͡ꝫ romanis vectigales vt alij scythe vsq͡ꝫ ad tempora valētiniani Cesaris. Quo imperante Alani vexare imperiū ceperunt. Eo tpe libertatē in decēnium imperator ꝓmisit vt alanorum ferocitatem cōpesceret. Allecti eo premio sicambri arma sumpserunt. et alanos victos bello deleuere. Ideo libertati donati mutato nomīe franci appellati: quod attica lingua. siue feroces. siue nobiles sonat. Itali frācos liberos vocāt. Exacto decennio: cum romani solita tributa repeterēt: franci ob eam libertatem effrenes facti parere recusarunt. Hoc ergo francorum genus cum ex scythia in germaniam venisset: Ibiq͡ꝫ diu consedisset germanicum effectam est. Uerum cū cresceret imperiū ita et francia aucta est adeo vt tota gallia ferme et magna germanie pars a montibus pirreneis vsq͡ꝫ ad pānonie terminos francia diceretur. Naꝫ quicquid francis suberat frāncia vocabaᷓ. Et in duas partes diuisa fuit. Nā quod est gallie. occidentalis francia dicebatur: quod germanie orientalis. Hec gens sub Carolo magno romanum imperium meruit. Quiˀafflictam lambartico bello sedem apostolicam cōsolatus est. Sunt multi qui francos eos solummodo esse volunt. Qui circa parisius habitant. Et illis datum imperium esse volunt quos rectius francigenas quis appellauerit. Que vrbs ꝑ tempora a regibus habitata in maximam ⁊ potentissimam euasit ciuitatem. Cui postmodum Carolus cognomēto magnus ob loci cōmoditatem imperiali diademate suscepto romanoruꝫ vniuersale Gynnasium condidit. Et a dyonisio Ariopagita episcopo ab apl'is eo vna cum Rustico et Eleuterio dyacono predicationis gratia directo sacrum xp̄i euangelium suscepit. Et ibi coronā martirij sustinuit. Ornaᷓ hec ciuitas clarissima reliquijs bathildis regine: et Auree virginis aliorumq͡ꝫ plurimorum martyrum.

Ⅎ Parisius

Maguntia Metropolitana urbs Germanie

Maguncia Metropolitana vrbs Germanie: Eam a maguntio quodã Troyano inicium et nomen tempore troyane cladis habuisse Carinus in cronicis tradit. Hec inter belgas Germãie ciuitas est. et rheni rippas attingit. Famã eiꝰ clare auxit Drusus nero germanicus. cum bellum aduersus germanoꝝ trãs rhenum ciuitates gessit: Et ex fractura equo super crus eius collapso. xxx. die qua id acciderat mortuus est: Corpus eiꝰ a Nerone fratre q̃ nuncio valitudinis euocatꝰ raptim accurrerat. Romam deuectum: et in C. Julij tumulo recõditus de mole drusi circa rhenum tacitus et alij mentionem faciunt. Hoc manifestant Magũtie drusi latium et alie antiquitates. Quidam a paulino pompeyo Romanorum legionuz in germania duce sub Nerone imperatore perfectam dicunt Huius ciuitatis archiepiscopus ad Imperatorem romanum eligendũ prestat suffragia: Habet hec vrbs virum sanctissimũ Albanum martyrem. Prope hanc ciuitatem Franckfordia nobile emporium est: in quo superi cum inferis germani cõueniunt bis singulis annis. Ibiq̃ imperator elegitur ex veteri consuetudine. Eas autem plabitur. haud ignobilis amnis quem moganum vocant. Ptholomeus hunc fluuium obrigma appellat. Qui superiores germanos ab inferioribus eundem diuidere affirmat. Neq̃ alius fluuius est qui eam diuisionem apertius q̃ moganus efficere possit. Et hodie quidẽ inferiores germani vsq̃ ad Maguntiam procedunt. Abinde superiores vocantur. Moganus vero ex montibus bohemie vicinis ortus de regione Moguntie in rhenuz exoneraẽ. Ob quã rem non defuerunt qui Moguntiam a mogano fluuio dici crederent. Edes autem amplissime more romanorũ Moguntie: et basilice ornatissime cum arce episcopali. et plura memorie digna in ea visuntur. Et aliqua propter bella deuastata.

Maguncia

Linea Cristi Regnū Lacedemoniorū oritur. vbi primū regnauit Euristeus · annis quadraginta duobus

Regnum Lacedemoniorū oritur vbi primum regnauit Euristeus et regnauit annis.42.

Linea Christi

Boos

Boos 3825.

Boos 3875.

Boos 3925.

Boos 3975.

Boos filius salmon nascif anno patris sui.48. mundi fm lxx.3775.

Euristeus

Regnum Corithiorum orif vbi Atlethes primum regnauit grec⁹ luctator victoriosissimus. cū se plurimum posse i corintho videret. et populum quo vellet aut vi aut persuasione pduceret imperiū sibi assumpsit.

Atleithes

Regnū Corinthiorū oritur

Nota q̄ hic fit saltus per euangelistas: quo ad boos ꝛ obeth. quia ad minus inter eos fluxerunt .272. Anni quod tempus ad vnum hominem referri non potest. Et ideo hic quinquies ponitur Boos magis ad denotandum tempus q̄ rem gestam. Nicolaus tamē de lyra dicit q̄ iuxta veritatē hystorie fuerunt tres boos sibi vicissim succedētes: sed h̄ pro solido astrui non potest quia non habet ex canonica hystoria. Sed hoc est certum q̄ inter principiū iudicatus Josue. quando Salmon accepit Raab. que peperit boos: vsq̄ ad natiuitatē dauid fluxerunt anni circiter. ccc lxvij. Ubi tn̄ nisi tres ab euāgelistis generatōes ponūf.

Ruth Moabithides genere fuit. Que virū nomīe Maalon genere iudeum ex Bethleem ciuitate natū accepit maritū. Cui⁹ viri pater Elimelech fuit. Mater noemi. qui famē terre sue ferre non valentes in terrā Moabitarū cū duobus filijs suis migrauere. Ibiq̄ dum cūcta eisdē bene pcederēt filijs suis Moabitidas dedere vxores. vni scz Chelion Orpham: ꝛ Maalon Ruth. Transactū deinde.17. annis Elimelech ꝛ duo filij ei⁹ mortui sunt. Neomi aūt amare ferēs infortuniū suū in terrā suā iuda regredi pposuit. Sed ei⁹ nur⁹ deseri se ab ea nō tollerabāt: nūc ipa sine eis pficisci nō poterat. Tandē vna remanēte. Ruth ipsa cū remanere nō potuisset. Noemi socr⁹ sociā sibi duxit in Judeā. Cūq̄ in bethleem ingresse fuissent Booz Elimelech cognat⁹ suscepit eas in domū suā. Procedente deinde tp̄e Booz cū didicisset Ruth vxorē fuisse cognati sui defuncti: ꝛ ip̄e sine vxore esset: scd̄m legē Moysi duxit. Quo facto post annuz peperit ei filium. Quē Neomi socr⁹ sumēs suo cōsilio vocauit euz Obeth. eo q̄ in eius senectute nutriretur. Inde et ip̄e obeth genuit Jesse ex quo natus est dauid.

Carthago vrbs celeberrima fuit in affrica

Tercia etas mundi

Linea pontificū

Zaraya

Meyraioth

Amarias

Achitob

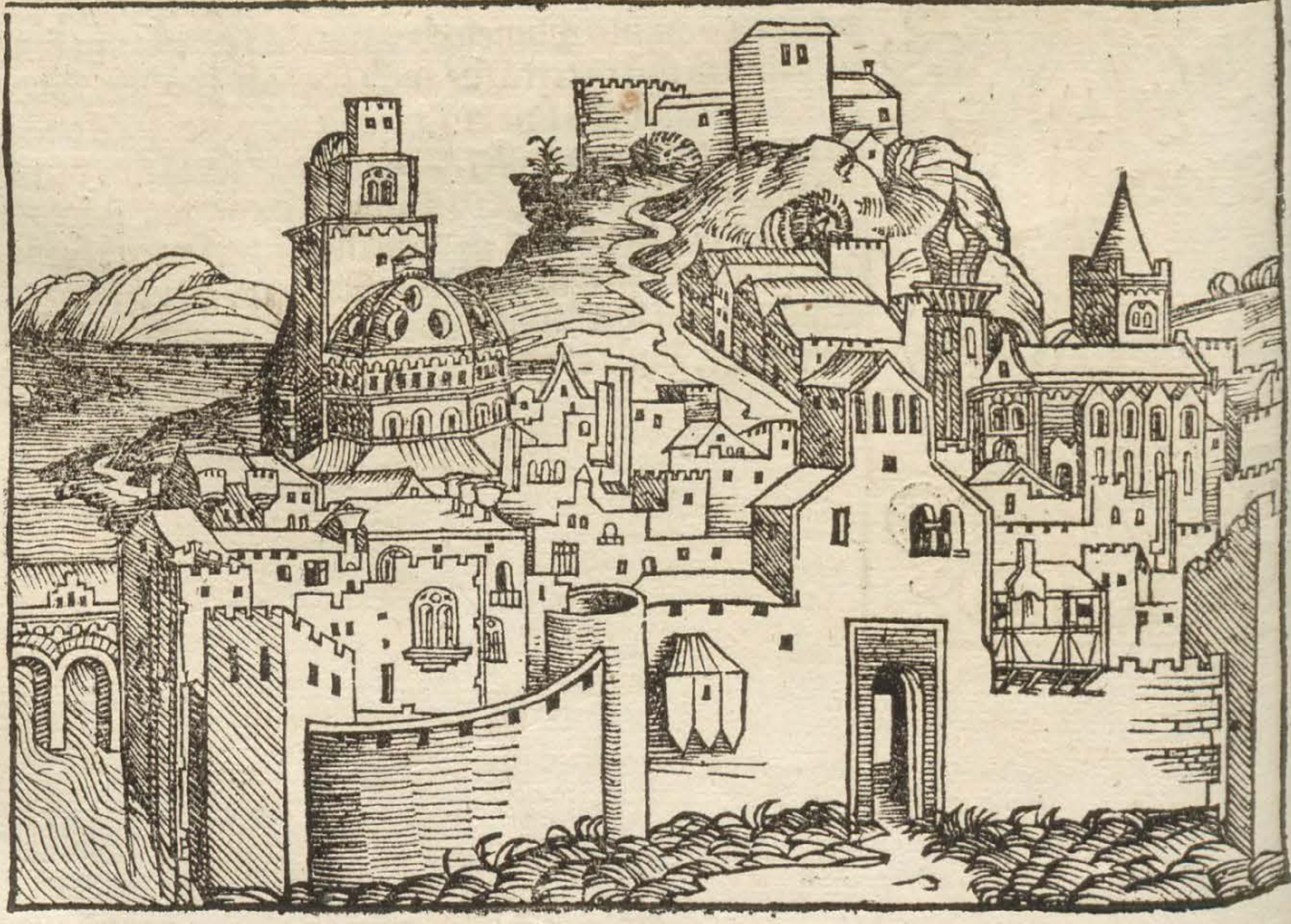

Isti quattuor in linea pontificum: nō fuerūt summi sacerdotes. sed Sadoch de eis descendit: quē salomō constituit summū in pontificatum: reiecto priꝰ abyathar de sacerdotio qui fuit vltimus de linea ythamar.

Iepte illegittimꝰ princeps latrocinātiū. factꝰ est dux exercitꝰ a galaaytidis vt pugnaret contra āmonitas. ꝛ missis priꝰ nūcijs Jepte ad regē Amon: ratione ostēdens iniuste eos vsurpare velle terras eis a dn̄o cōcessas. cū nollet euz audire facto voto de offerendo qḋ ei primo occurreret de domo reuertēti cū victoria accessit cōtra āmonitas et debellauit eos. Cui reuertenti occurrēs filia virgo cuz tympano: vt votū seruaret ymolauit eaz. stultꝰ in vouēdo. impiꝰ in implēdo. Judicauit aūt Jepte israel. vi. ānis iudex septimꝰ. post quē iudicauit. viij. Abessan de bethleem annis. vij. habēs. xxx. filios ꝛ totidē filias. Post quē iudicauit. ix. Abyalon zabulonites annis decē. Judicauit post illum Abdon. viij. annis hn̄s xl. filios Judex decimus.

Carthago vrbs fuit celeberrima ī affrica a Cartha oppido (teste Seruio) nomen assumpsit. Et aput grecos. ΚΑΡΧΗΔΩΝ. scribit. Cōstructa primū a didone beli regis tyriorū filia: annis septuagita tribꝰ anteq̄ȝ roma ipsa cōstrueret vt dixit Justinꝰ libro. xviij. Que priꝰ a bouis corio Byrsa dicta fuit. qꝛ p illa edificāda tantū loci dido emerat a rege hiarba. q̄ʒtum corio thauri tegi posset. dicēte virgilio libro Eneid. primo. Mercatiq̄ȝ solū facti de noīe byrsam: Thaurino. q̄ʒtum posset circūdare tergo. Coriū eñ illud in tenuissimos filos secari fecit. quo loco multū circūdedit vocātes illū locū lingua phenicia byrsam. i. coriū: que postea mutato vocabulo Carthago dicta est. Cicero quoq̄ȝ de natura deorum libro secūdo. Postq̄ȝ tres hercules declarauit. Quartꝰ inq̄t filiꝰ Jouis et Asteries sororis latone qui Carthaginē filiā genuit a qua Byrsa quā dido cōdidit Carthago vocata est. Hec eadeȝ teste Plinio libro. xv. naturalis hystorie centuȝ viginti annis romanis emula fuit. Pluries eñ destructa: Pluries instaurata. Fuit aūt hec inclita ciuitas vetustate originis magnitudine ꝛ claritate ante omnes affrice ꝛ hyspanie puinciarum vrbes memorāda. Primo auteȝ excidio Scipio iunior magni Scipionis nepos in tercio bello punico cōsul factꝰ sex cōtinuis diebꝰ ac noctibꝰ illā oppugnauit et vltra desperationē tandē ciues in deditionē traxit. petētes vt q̄s belli clades reliquos fecerat viure saltē liceret. Eo ī bello mulierū viginti q̄nq̄ȝ milia: viroꝝ vero trigīta trucidata fuisse referūt: Hasdrubal aūt eoꝝ rex vltro transfugiēs eiꝰ vxorē. se suosq̄ȝ filios in mediū iecit incēdium. quod sexdecim cōtinuis diebꝰ arsit. Et miserū (vt Liuiꝰ ait) etiā victoribꝰ pbuit spectaculū. ꝛ tūc Carthago sexcētesimooctauo ab eiꝰ cōditiōe anno omni murali lapide deleta fuit. Verū postq̄ȝ euersa fuit vigesimoscd̄o anno lelio cecilio motello. ꝛ T. Q. flāmineo cōsulibꝰ reparari iussa est. qua repata Romani ciues eo mlti deducti sunt. Sed vt idē liuiꝰ inq̄t intra breue tp̄s Ethna vltra solitū flammeos ignes euomēs calidis cineribꝰ exusta est. tecta destruxit. Cuiꝰ subleuande calamitatꝭ causa Senatꝰ Ro. decē annis ei vectigalia remisit. Multas etiā p tpa Gethorū calamitates ptulit. Tandē in Mauroꝝ manꝰ deueniēs regū sedes. ꝛ regia nūc vsq̄ȝ habita est. Que et vernacl'a lingua Tunicū appellata est.

Carthago

Saul primus Rex Israel

Sine iudice
Linea Judicum

Yepte

Abessan

Abyalon

Abdon

Saul primus iudeorū rex. Cis de tribu beniamī filiꝰ duodecimo sacerdotij Samuelis anno a domino in regē electꝰ Regnauit cū ipo Samuele annis. 26. Hic a principio vir bonꝰ. deinde mādata dei cōtemnēs ex rege tyrānꝰ et oppressor suoꝝ subditoꝝ euasit. Tandē post multas dauid regi psecutiōes illatas cū cōtra palestinos in mōte Gelboe Syrie ꝓuicie pugnaret ab eisdē fusus ꝛ supatꝰ suis oībus pene ꝓstratis. postremo ꝛ ipe grauiter vulneratꝰ in euaginatū gladiū irruens mortuꝰ est. Hoc vidēs eiꝰ armiger seipm interfecit.

Primus rex israel Saul

Dauid se presentāte sauli Jonathas filꝰ ibi psens maximā amiciciā cū dauid cōtraxit ita vt omibus vestimētis suis faceret eū indui. ascēdentibꝰ autē Saule et dauid cū pplo in hirlm cū victoria ꝛ choris puellarū cū musicis cantātibꝰ in obuiā eoꝝ. Saul pcussit mille. et dauid decē milia. contristatꝰ est ex inuidia: timens ne regnum deueniret ad eū. ꝛ quadā die psallentē corā eo in cythara: Saul lancea q̄siuit eū trāsfigere Postea aūt fec eum tribunū sup gentes armoꝝ. Promisitq̄ saul dauid dare sibi vxorē filiā suā Michol: si ei afferret centū ꝑpucia philistinoꝝ: scꝫ eos occidēdo. intēdens ex hoc mortē dauid inferendā a philisteis. q̄ assentiēs attulit ducēta ꝑpucia: occidēs illos in bello iusto: q2 inimici erāt populi israel. Jonathas aūt valde diligēs dauid vbis suis recōciliauit eū pri suo sauli: quē q̄rebat occidere. Et cū ī bello habito ꝯ philisteos: Dauid fecisset plagā magnā in philisteos: Saul iteꝝ q̄siuit hasta sua cōfigere dauid zytharizantē corā eo: Sꝫ dd̄ declinauit ictū: Fugientēq̄ ad domū cū saul misisset satellites ad capiēdū eū ꝛ occidēdū Michol vxor sua nūciauit ei: ꝛ emisit eū p fenestrā. Cūq̄ nūciatū fuisset sauli qꝫ esset ī aioth cū Samuele misit apparitores vt caperēt Dauid plres ꝛ varios tribꝰ vicibꝰ. q̄ cū veniebāt inuenietes ꝓphantes cū samuele ꝛ dauid. et ipi cū eis ꝓphabant laudātes deū. demū ipe saul accessit: qui etiam simul cum illis prophetauit nudus se expolians.

In iudicatu illoꝝ triū scꝫ Abesson Abyalon: et abdon: tpa q̄ta fuerūt ꝛ ideo nil notabile actū est tūc in israel. Sꝫ nota qꝫ istū Abyalo. lxx. nō hn̄t nec etiam tps sine iudice suprapositū. Ꝺ ista tpa assignat Josue q̄ nō hꝫ tps spāliter distinctū. scdm hebraicam veritatem. ꝛ ita concorda suppotationes annorum bm quēlibet alioquin errabis.

Narrat Augꝰ. et Boetiꝰ in de philozophico cōsolatu li. iiij. Metro. iij. Qz Ulixes rediēs de bello troyano decēnio errauit in mari. Nā cū in extremo Italie Syciliā vsus cū vnica naui fortūe grā ad insulā in q̄ magna Circes dn̄a pulcherrima q̄ filia Solis dicebat habitauit applicuit ꝛ ītrauit. Ista p īcantatiōes ꝛ carmina miscuit quedā pocula: p q̄ oēs bibētes trāsmutauit sic voluit a nā hūana ī bestias. Un̄ stati socijs vlixis porrexit de potatiōe sua. vn̄ ꝛ aliū mutauit in aprū aliū in leonē. aliū in ceruū.

Circes

Ulixi v̄o dederat mercuriꝰ (q̄ suꝰ ꝛ archadie deꝰ dicit) vnū florē cuiꝰ virtꝰ fuit cōtra tales incātatiōes resistere. Unde nihil passus. magam insequit et eam ad reparatione socioꝝ euaginato gladio coegit. Hūc vlixbonam in hispania Solinus cōdidisse scribit. Et ab ipo vlixe: vlixbonā nomen accepisse. De eius erroribus penolopeq̄ vxoris casibꝰ homerus. xxiiij. libros diuinos carmie scripsit. Quos odyssee volumen appellauit.

Ulixes In hispania vrbem vlixbonam condidit

Linea pontificum

Heli

Phinees

Achitob

Samuel

Achimilech

Abyathar

Iste heli sacerdos et iudex. habuit hos duos filios scz. Ophni et Phinees. et quia in arguendis filijs tepidus fuit. ideo reprobatus fuit a domino. Auditaqꝫ strage filiorū et Archam captā a philisteis de sella cadens. fractis ceruicibꝰ expirauit pre dolore dum octo et nonaginta vixisset annos.

Samson duodecimus et vltimus iudicū israel Judicauit annis. 20. Hic hebreorū fortissimus fuit patri suo Manue nasciturus p angelū fuit annūciatus Nazareꝰ. vxore ducta in thannata pabola de leone conuiuis ꝓposita. et per dolum mulieris soluta. cū segetes hostiū incendisset. et mille viros mandibula azini aquā dante trucidasset. Tandez dolo dalide rasis crinibus a philisteis captus. Renatis crinibꝰ concussa domo plures strauit mortuus qꝫ viuus. Cōcussis eī columnis tota domus sup principes vniuersos cecidit et tria milia hominū extinxit. inter quos et ipe vna cū eis defunctus est. Venieteſqꝫ fratres eiꝰ sustulerūt corpus et sepelierunt in sepulcro patris sui.

Achitob filius Phinees filij heli fuit pater Achimelech quē ꝑcussit Saul cum omni domo sua ꝓpter dauid vt patet sup̄.

Post samsonem iudicauit Heli. qui et sacerdos et a digniori sacerdos est nominatꝰ nō iudex. Trāslato ergo sacerdotio a filijs Eleazar. hic primus de filijs ythamar arripuit. Forsitan ipemet factus iudex sacerdotiū ad se transtulit. Cepit aūt iudicare anno ab exitu de egipto. ccc lvi. etatis aūt tercie id est ab Abrahā d ccc lxi. mundi vero bis millesimo. d ccc ix. Et iudicauit annis. xl. huiꝰ tpe ꝯtigit hystoria ruth de q̄ sup̄.

Samuel sanctissimus propheta domī hebreorum sacerdos et iudex post hely sacerdotem dei populum rexit annis. 40. Hic Helchane et Anne vxoris eiꝰ filius fuit. Cuz helcana habuit duas vxores: scz Annā et Phenennā. Anna aūt sterilis erat. sed tamē magis a viro diligebatur. Phenēna vero fecūda propter quod exprobrauit anne de sua sterilitate: sup quo contristata valde accessit ad templum orans et votum faciens pro filio obtinendo. Et cum reprehenderet ab hely sacerdote: ꝙ vt ebria oraret: illa humiliter excusauit se indicās suam afflictionem. Exaudiuit aūt dominus orationem anne et dedit ei filium masculum scz Samuelem ꝓphetam quē ablactatum obtulit eum domino ad tabernaculum dei. et ibi misit eum ad seruiendum in eo. Qui a pueritia vsqꝫ ad senium digne domino deo ministrauit Qui tandem cum iudicasset israel annis quadraginta. Secūdo ante obitum Saulis anno diem suum obijt. quē singuli ex pplo israel tanqꝫ ꝓpriū fleuere parentem Eius aūt corpus in Ramatha sepultū fuit.

Linea Judicum

Samson

Hely

Samuel

Neapolis

Neapolis vrbs vetusta atqꝫ ꝓclara Campanie: olim parthenope dicta. Cuiꝰ originē Titꝰ liuiꝰ ī octauo refert in cumaīs his verbis. Palepolis fuit haud ꝓcul. vbi nūc Neapolis ē duabꝰ vrbibꝰ idem ppl'us habitabat cumis erāt oriūdi. palepolimqꝫ quā teneret greci dicit infra liuiꝰ a publio plautio cōsule captā fuisse. ⁊ infra Iaꝫ publiꝰ inter palepolim neapolimqꝫ loco opportune capto diremerat hostibus societatē aurelij mutui. Quidā tn̄ scribūt eā regiā ciuitatē a dyomede rege in littoribꝰ maris cōditaꝫ fuisse. Que postqꝫ romanis se sbiecit: eisdē alijsqꝫ principibꝰ ⁊ dn̄is fidē semꝑ seruauit. Liuiꝰ qꝫ dicit Neapolim auxilio nolanoꝝ romanis deditā fuisse. Ysi vero sūt semꝑ postea Neapolitani erga romanos ⁊ alios dn̄os cōstātissima fide. Primū romana republica canensi clade cōsternata cū ad hierionē iam hyeme impendente cōsisteret bellū neapolitani legati romā venerūt ab his q̄draginta pathere auree magni pōderis in curiam delate. q̄s quidē senatꝰ cōtra morē suū accepit. ⁊ neapolitanis gr̄as egit. Cūqꝫ hanibal Neapoli summope potiri q̄sierit: Neapolitani in romanoꝝ ꝑtibꝰ ꝑstiterūt. floruit aūt semꝑ postmodū neapolitana vrbs romana re sub cōsulibꝰ. ⁊ pariter sub ꝓncipibꝰ integra adeo vt apud eā graues viri animoꝝ a curis laxamē tum quererēt. Et discoli lasciuie diuersoriū. Suetoniꝰ de nerone reuersus e grecia neapolim. q̄ꝑ in ea primū artē musicā ꝓtulerat. albis equis introijt disiecta ꝑte muri. Sed ⁊ viros videmꝰ lr̄is celebratos. Virgiliuꝫ diu. Titū liuiū aliq̄n. ⁊ horaciū Neapoli moratos fuisse. Et Seruiꝰ asserit virgiliū scripsisse Georgica neapoli quā parthenopē appellauit: Franciscꝰ qꝫ petrarcha prestanti vir ingenio. a Roberto rege neapolitano Gallicana oriūdo ꝓgenie rogatꝰ Neapolim bis se cōtulit. Sed a trecētis annis citra regia dignitate insignita. Habet nūc neapolitana basilicas. menia ⁊ arces ⁊ publicas ⁊ priuatas edes suꝑbas. ⁊ ceteris italie maioribꝰ cōparādas. In q̄s preclarūqꝫ virginis clare mōsteriū. qđ a sancta Arragonie regina Roberti regis incliti vxore edificatū. facile oīa italie mōsteria antecellit. Eiqꝫ ꝓximū esse videt̄ sancti Martini extra vrbis menia Cartusiēse cenobiū edificij magnificētia pulcherrimū. Cōstat tn̄ arcē vnā. Castellū nouū appellatuꝫ mari imminēteꝫ Alphōsi regis laude ⁊ memoria dignū opꝰ. Ceteris q̄ ī italia nūc extāt veteribꝰ siue nouis opibꝰ monumētis ⁊ structuris pferendū eē. Si turriū eiꝰ muroꝝūqꝫ altitudinē ⁊ crassitudinē ⁊ pulchritudinem. siue aularū cubiliūqꝫ ⁊ singularū eiꝰ parciū amplitudinē ⁊ ornamēta peritꝰ eiusmodi reruꝫ existimet. Vesuuiꝰ qꝫ mons cāpanie. ab om̄i alio mōte solutꝰ: Neapoli ad q̄ttuor milia passuū ꝓximꝰ: Vinetis oliuetis ⁊ quibusdā fructiferis arboribꝰ refertꝰ. Sꝫ ꝓceteris vini vbertate admirabil'. qđ iam grecū vocāt. Eructauit q̄nqꝫ cineres ⁊ incēdia in formā pumicearū arenarū. Ita vt ex illis campi vsqꝫ ad arboꝝ cacumīa intumuerint. Et tꝑibus Traiani imꝑatoris plinius scđus ex Messanensi classe cui ꝑerat ad visendū hoc spectaculum propius accederet ab incendio absorptus est.

7 Linea regũ assiriorꝝ. Thatanes

Athanis

Thineus

Sub isto factũ ẽ excidiũ troye forte prime ⁊ nõ scḋe.

Erat principalis grecoꝝ ꝑpt hãc victoriã troye greci hystorias. ⁊ alia facta scripserũt ãno p̃io vel scḋo ⁊ c̃ post captã troyã ipe est terci⁹ ann⁹ Abdon iudic̃ israel.

Anno mundi. 4025.

Subasto bella troyana facta describunt regnãte apḋ athenienses Mnesteo apud sychonios poliside.

Iste Thineus. 28. Rex assyrioꝝ sub quo etiam cessauit regnũ sychomoꝝ tpe heli sacerdotis cũ nongẽtis trigintanouem annis regnassent. post quos sacerdotes carni constituti sunt.

Anno mdi. 4075.

Iesse vel ysay habuit septem filios et duas filias quorum nomina patent hic.

Linea Christi

Sarvia habuit tres filios

Homerus

Homerus poeta asianus omniū grecorū clarissimus de cuius tpe ac vita incerte sunt sententie. in grecia claruit tpe Saul regis israel. hic vt ait helynandus li. iiij. ab Athenētib⁹ pro insano habit⁹ est. eo φ deos inter se belligerasse diceret. Hic etiā vt dicit in policrato li. i. leuē questionē a nautis sibi ꝓpositā nō potuit explicare. a quib⁹ dum impudenti⁹ ꝛ procaci⁹ derideret: vir verecūdi ingenij quasi toxicato cōfusionis iaculo pfossus ad morte spiritū exalauit. Questio aūt nautarum hec fuit. Ibat em homer⁹ spaciatū in littore maris aspiciēs celū vtpote cōsideratiōe eleuat⁹: quē videntes piscatores sedētes in littore adinuicē colloquētes deriserunt. qui cū eos ridētes aspiceret interrogauit qd haberent. q̄ dixerūt. quotq̄t cepim⁹ nō habem⁹. ꝛ qd nō cepimus retinem⁹. Vermes em in vestib⁹ scrutabant. Homerus vero dirigēs cogitatum ad pisces cogitabat qualiter hoc esse potuisset vt videlicet nō dum captos haberet pisces: et captos pisces nō haberet. Ayūt vero quidā eū ex hoc amaricatum adeo vt in insaniā versus seipm suspēderit. Vixit aūt annis. c viij. De homero hystoriographi referūt φ ipē virtute pariter ꝛ etate nō solū poetarū sed ꝛ philosophorū princeps vocari pariter ꝛ haberi apd grecos iure meruit. Nā ꝛ ante omnes fuit quorū memoria nota est. ꝛ oībus veri⁹ ꝛ lucidi⁹ quicqd dicere voluit explicauit. Hic de troye captiuitate iuxta numerū grecorū litterarū. xxiiij. libros heroicis versib⁹ edidit. qd opus Iliades nomīauit. Alterū quoqꝫ hisdē versib⁹ cōdidit ad earundē numerū litterarū quod vocauit Odysseam in qua vlixis errorē scripsit. Vixit aūt annos centum et octo semper vt plurimum cecus.

Codrus

Anchises Ven⁹ dea

Anchises Capis troiani fili⁹ a Sibilla phrigia pmonit⁹ ciuitatē troyanam fore perituram. in nemora secessit et solitudines coluit. ꝛ armētorū atqꝫ gregū curā suscepit. Circa q̄ vt plurimū diuitie antiquorū fuere. Quib⁹ cū apud Symentē vacaret fluuiū a venere dilect⁹ est. Et ei⁹ amicicia atqꝫ cōcubitu vsus ex dea venere generauit Eneam q̄ regnauit in ytalia. Hec ficticia deceptores rudiū pplorū confinxerūt quib⁹ sua stupra et adulteria palliarunt.

Eneas anchise fili⁹ Anno sexto principatus Labdon in latiū venit hic certe omni forma ꝛ elegantia inclit⁹ fuit. q̄ cū patre ꝛ Ascanio filio ac Cayeta nutrice mltis troyanis cōsociat⁹ post deletā troyā a grecis relegatus venit in ytaliā cū viginti nauib⁹. ꝛ plurima bella cōstituit. Hic fertur in coniugē habuisse filiā priami. ꝛ de⁹ habit⁹ fuit errore vulgi.

Codr⁹ ille Melanti regis fili⁹ vltim⁹ rex Athenēsiū fuit. septimo ꝛ vigesimo principat⁹ Samuelis sacerdotis anno p⁹ patrē athenensib⁹ regnare cepit. ꝛ regnauit annis. 21. Post cui⁹ mortē athenēsiū reges defecere. hic nō regali sed despecto habitu quo ignot⁹ esset seipm volūtarie morti tradēs. vt morte sua pplm suū ab hostib⁹ liberaret. dignū exemplū paucis aut nullis immitādum principib⁹ reliq̄t. Vn̄ ob hāc mirā fidelitatē a sctis doctorib⁹ allegari solet quasi quedā figura xp̄i in eo ꝓcessisset. Nā cū sciebat φ peloponēses respōsū habuissent a dijs φ ille exercit⁹ haberet victoriā. cui⁹ rex occideret in bello. vt victoriā haberet exercit⁹ su⁹ accedēs ad extremū hostiū cōtendens cū vno occisus est. Quo agnito peloponēses bellū e vestigio soluūt ꝛ athenēses liberātur Maluit hic certe sic mori vt sui vincerēt φ̄ suis supatis gloriosus viuere. Codro itaqꝫ defuncto athenēsiū respublica tamdiu p magistrat⁹ postea est administrata quousqꝫ solon insignis legūlator in ducē fuit elect⁹. Reges aūt athenēsiū a centesimo hebreorū seruitutis Anno vsqꝫ ad istū. 4 87. annis regnauere.

Linea Regum ytalie

Latinus

Eneas

Ascan⁹

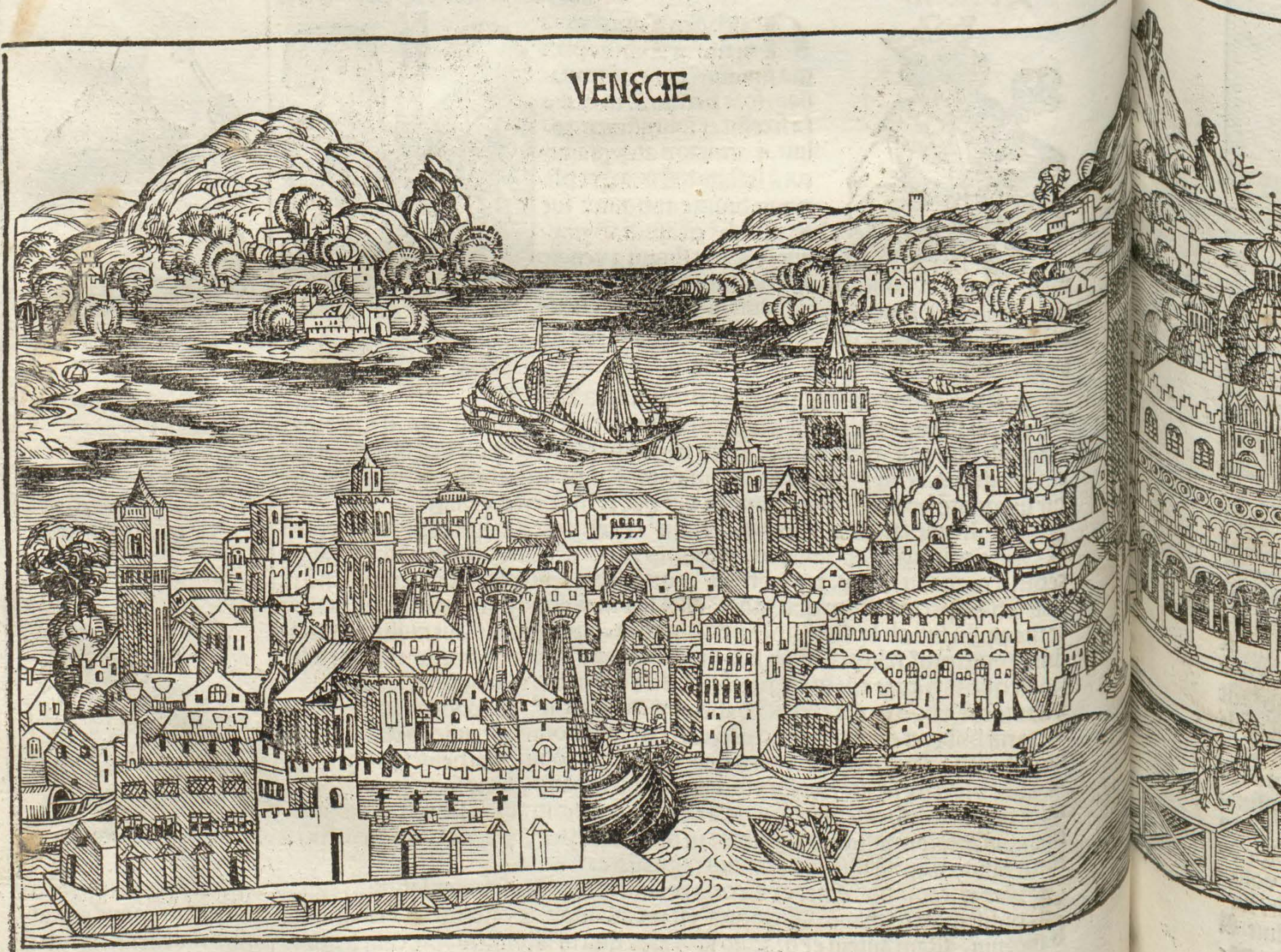

Codrus rex vltimus athemensium fuit

Iste Ascani⁹ fili⁹ Enee ex Creusa priami regis filia scd̄s rex latinorū regnare cepit. Albam ciuitatē cōdidit: ibiqꝫ regnauit. Vnde dict⁹ est rex albanorū. Posteriqꝫ sui dicti sunt Albani: ꝛ fuit prim⁹ rex albanorum. Illam autem ex oraculo suis albe quā in albano monte cum triginta pullis inuenerat. Et ab situ porrecte in dorso vrbis longam albam appellauit.

Venetia Ciuitas· terra mari qꝫ potentissima

Venecia ciuitas nostro euo cantatissima:emporiũ nobile ytalie.terra mariqꝫ potentissima. Quã quidam ab Eneto seu veneto Troyano iniciũ habuisse dicũt. Troya em̃ euersa anthenor cũ in intimuꝫ sinum adriatici maris classe vect⁹ aduenit. Erat cũ eo multitudo Enetũ:qui seditiõe(vt Titus liuius meniorat)ex paflagonia pulsi.in quã habitarẽt querebãt sedem qui veneti appellati. Prouĩcia hinc venetia appellata. Longitudo hui⁹ hystriam. Ac deinde quicquid est agri in padum flumẽ. Latitudo vero hic padum flumẽ.inde alpes(qui ytaliã a germania dirimũt)amplexa est. Regioni nomẽ diu vt venecia appellaretur annos supra mille quĩgentos mãsit. Bello ipsam ⁊ qui erãt vicini Cisalpini galli. ⁊ qui venerunt in ytaliã germani sepenumero infestarũt ac populati sunt. Oĩm vero seuissim⁹ Athila rex hunoꝝ fuit. Is cum magno exercitu veniẽs oppida expugnauit multa vi capta succendit.quedã funditus diruit. Tum isto rege Padua capta ⁊ succensa. Aquilegia ⁊ altinũ euerse. Primates nomĩs veneti vt pestem hanc fugerẽt sese ac quos haberẽt liberos.cõiuges.fortunas in proximas insulas contulerũt. Et veneciarũ ciuitatẽ ꝑ regione appellarũt. Aquilegienses igit̃ gradũ Cõcordienses cõdidere crapulas. Altinates sicut vrbẽ suã in sex portas diuisam habebãt. Sex qꝫ in stagnoꝝ insulas opida cõdiderũt. Torcellũ.maiorbum burianũ.amoriacũ Constãciacũ et aimanũ patauinorũ pars Riuũ altũ.et postea dorsuꝫ durũ. Monte silicenses adeustã methamaucũ. Albiolam palestriolã. Et fossaꝫ Clodiam. Venetos quoqꝫ troyana stirpe ortos esse auctor est Cato. Primi ei⁹ vrbis magistrat⁹ tribuni fuerũt. verũ ciuitas libero iure et ad imperandũ nata.cõtinuo rei maritime studio pollere cepit.breuiqꝫ ei⁹ opes intantũ vt mari terraqꝫ finitimis terrori essent. Procedente tp̃e eoꝝ imperium ad ortũ ꝓpagari ceptũ.multaqꝫ in dalmatico sinu. Epiro et vniuersa grecia quas prouĩcias pene omnes breui tempore sue ditionis fecere. Et in ora pontici maris non pauca gessere.moxqꝫ ad Tanaym vsqꝫ veneta arma promota sunt.rursus et in Syria per se nõ pauca.multa quoqꝫ sociali bello ab his gesta referuntur. Nota sunt Friderici imperatoris tempora que nauali prelio ad apostolice sedis obsequiũ retraxere. Creuit autem ab ipso conditiõis inicio veneta ciuitas cum a potentioribus ditionibusqꝫ olim regionis venete.fuit a pricipio habitata. Porro ducalis sedes primũ ĩ Eraclea.deinde in methamauco. Postremo in riuoaltum consensu omnium translata est.qꝛ tutus esse locus hostili a manu.⁊ condendam ad ciuitatem maximam omnium cõmodissimus videretur. Que autem mediterranea prouincia fuerat. Ea ciuitatibus euersis

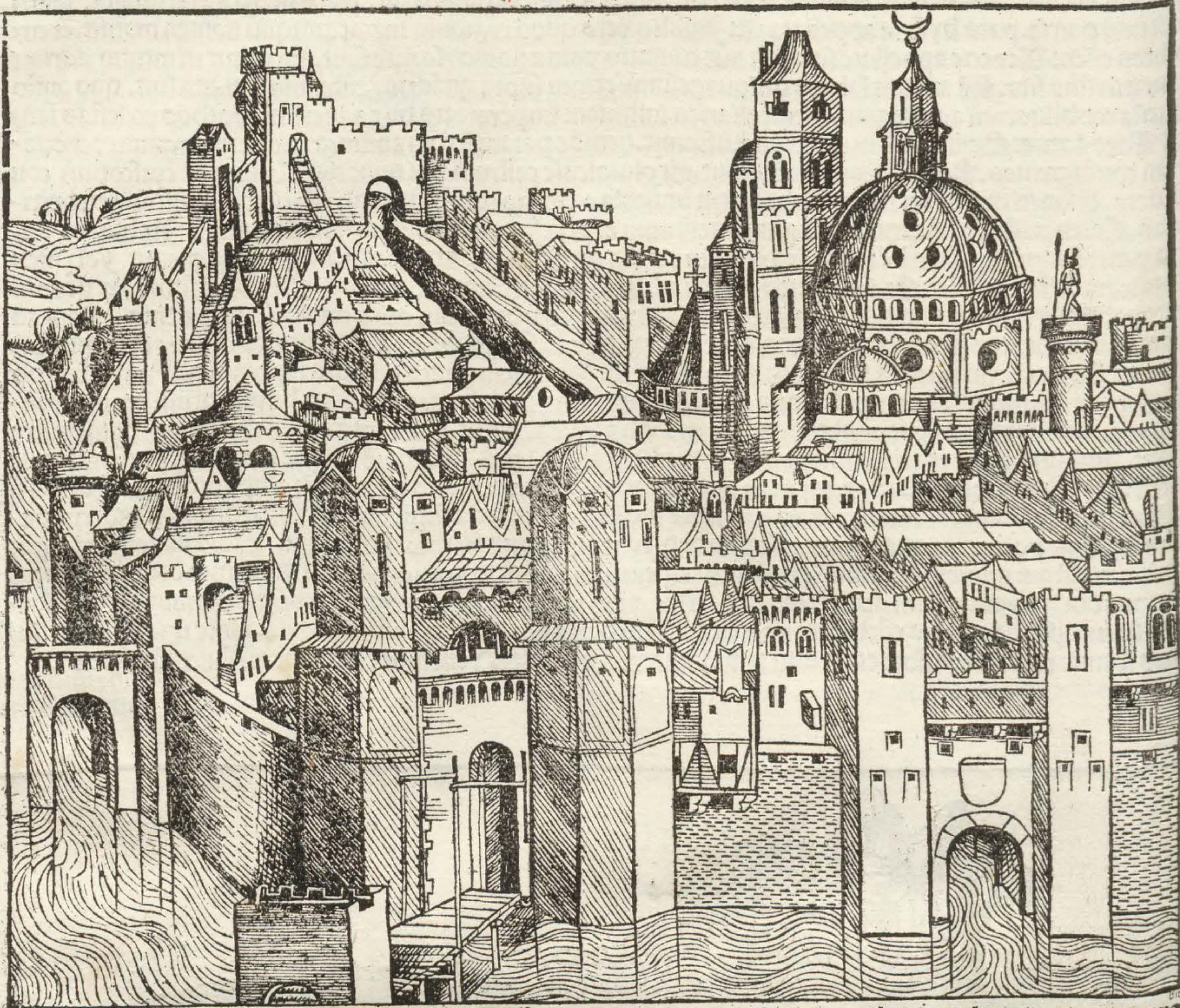

mutauit nomen. Nec deinde venecia: Sed pars nomen lombardie accepit. Pars marchia taruisana. Pars fori iulij patria. pars hystria appellata est. Insulis vero quod regionis fuerat antiquū nomen mansit. et cūz plures essent Venecie appellate sunt. Et nūc ciuitatis vnius nomen sortite sunt. Ea igitur in intimo adriatici maris sinu sita. Ad annum salutis quīquagesimūsextum supra quādringentenum condita fuit. quo anno Attila rex hunorum aquilegiam diruit Narses iustiniani imperatoris dux aduersus Gothos ecclesias sancti Theodori et Geminiani in venecijs edificauit. deinde patauī scđa transmigratione in stagnum veneciarum confugientes. Riuum altum implerunt. Et oliuolense castrum vbi nunc castellanum est episcopiūz condidere. et sancti martini et sancti Iohānis in bragula ecclesias construxerunt. Variasqꝫ basilicas celeberrimas. Ciues postea edificarunt ad octingentesimum et vigesimumseptimum salutis annum Iustiniani ducis venetorum anno scđo beati Marci corpus ex asia est delatum. Anno sequenti cum frater eius Iohānes in ducatu suffectus esset. Ecclesia sancti Marci edificata in celebriori vrbis loco. vbi preciosissima et pene inextimabilia recondita sunt dona. Augebantur enim indies venetorum opes mirabili incremento. Nam ad annum quartum de duodecies centeno veneti francis bello sociati vrbis Constantinopolitane dominio sūt potiti. Postea pons riuoalti subliceus est constructus. Ut autem pauca e multis narremus. Situz vrbis potius mirari q̄ꝫ digne laudare possumus. Urbem e medijs vndis surgentem adeo humanarum rerum exundantem mari contiguam vt omnes omniū generum merces excipit. Cum interea illuc oportuna flumīa accedant. quibus fruges et alia vite necessaria e mediterraneis locis asportant. Hinc illud fieri dictu mirabile vt in qua vrbe ferme nihil gignitur in ea omniū copia exuberet. Taceo domorum amplitudinem Turres p̄celsas. sacratissimarum edium ornamenta. Et e medijs vndis tecta surgentia vix ipsis qui non viderūt credenda. Que poetarum quispiam non absurde dixerit. manibus fabricata ciclopum. Quid naualia adducaz et in naualibus immensam innumerosamqꝫ classem: quid conscriptorum patrum numerum ordinem moruz sanctimoniam: cum eorum optimates iam ferme anno millesimo imperent. ac benignos omnibus et liberos sinus aperiant. Ideo cōcludere libet de tali felici ciuitate optimis auspicijs nata. Ante igitur salsos fluctus formica marinos Ebibet: et totū testudo circuet orbem: Q̄ venetum ruet imperiū sanctusqꝫ senatꝰ.

Padua siue patauina urbs

Padua

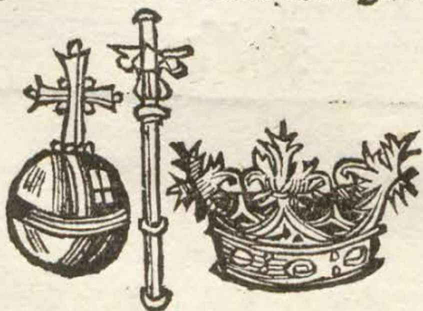

Patauina urbs ytalice vetustissima celeberrimaq̃. quã anthenorẽ Troya pfugũ cõdidisse virgili⁹ testat̃: hic tamẽ ille vrbem patavi sedesq̃ locavit. Et tit⁹ livius decus patauinorũ idem seriose narrat. Anthenor enĩ p medios achiuos illiricos penetrauit sin⁹. ⁊ regna liburnorũ: ad intimũ adriatici pelag⁹ accessit. Expulsis euganeis q̃ ea loca tenuerãt vrbẽ cõdidit Patauiũ. Cicero aũt in philippic̃ patauinos romanis fuisse amicissimos dicit. qui rem publicã difficilimis tpibus armis ⁊ pecunia iuuerũt. Fuit aũt postea Padua pfelicissima stãte R.p. tpa romanorũ colonia nõ eo modo deducta quo cetere deducebãt̃ deduct̃ nouis pp̃lis in coloniã: sed datũ est paduanis ius latij in designãdis rome magistratib⁹ ferẽdi suffragij ius haberent. Nullã aũt edificiorũ pulchritudine p̃sertim publicorũ in ytalia sibi sil̃em eẽ tenem⁹. Sũt enĩ noua q̃cũq̃ in ea nũc extãt vel publica vl̃ p̃uata qm̃ Attila rex hunorũ ferro igniq̃ imunitã reliq̃t: Instaurata a Narsete eunucho ⁊ rauenatib⁹ lõgobardi deĩn incẽsã deuastarũt. Aucta vo est mirabili incremẽto p karoli magni ⁊ filiorũ nepotumq̃ impij tpa. quousq̃ friderici primi tpibus Ecelinus tirãnorũ oĩm crudelissim⁹ eã sibi subegit: ⁊ innumeras cedes ac pscriptiões ciuiũ peregit. Charrariẽses deĩn sub capitaneat⁹ titulo rerum in patauio potiti sunt qui eã vrbẽ paulo pl⁹ min⁹ centũ p varias successiones possessã opulentiorẽ ornatiorẽq̃ reddiderũt. Nã gentis nobilis Charrarie opa maiori ex pte excitata ornataq̃ fuerũt menia. q̃bus triplici circuitu ⁊ muro patauiũ cõmunit̃. Et licet p eam Timau⁹ fuerit delapsus. ml̃tis tamẽ varijsq̃ fossis magno ⁊ ingenti ope manufactis aque circũ vrbẽ ⁊ p diuersa agri loca ornamẽto vrbi cõmodoq̃ ab eisdẽ Charrariẽsib⁹ sũt pducte. et arx in vrbe munitissima ⁊ pallaciũ facile i ytalia p̃mariũ. Et varia eorũ opa. Heinric⁹ q̃rt⁹ impator germanic⁹ Cathedralẽ patauij ecclam q̃ extat edificauit. Pretoriũq̃ q̃ nullũ in orbe pulchri⁹. qd̃ postea casu crematũ: speciosi⁹ veneti ɔstruxerũt. Et ossa Titi liuij in cõspicuo loco collocarũt. Est in ea insignis cui in ytalia rarissime sũt sil̃es btĩ Antonij basilica. Est ⁊ in ea Iustine v̾ginis templũ qd̃ suat. S. luce euãgeliste ⁊ psdocimi ⁊c. corpa cũ diue Iustine reliquijs qd̃ iouis tẽplũ fuisse asserit̃. nũc mõsteriũ ãplissimũ ordini diui benedicti dicatũ. In ip̃a q̃ gymnasiũ h̃r oĩm italie celeberrimũ. vbi sũt edes ãplissime studẽtiũ q̃b⁹ sũt opes tenuiores deputate. Viros q̃ p̃ter Titũ liuiũ genuit hec vrbs doctrina clarissimos. Paulũ iuris ɔsultũ. Petrũ d̃ Apono cõciliatorẽ sũmũ ⁊ mathematicũ ⁊ phisicũ. Cui⁹ p̃clarissima scripta ad cõmunẽ hoĩm vtilitatẽ maxĩo i honore sũt hita. Albertũ ordĩs heremitarũ theologũ et declamatorẽ celeberrimũ. Stellã. flactũ ⁊ volusiũ ⁊ cõpl̃rimos i oĩ arte excellẽtes. A mari sursũ h̃ nauigatiõẽ fluuio brinta q̃ sec⁹ eã fluit. A lucia fusina sexto miliario fossa manu facta paduam compendio nauigatur.

De regno latinorum et ytalie

Latinorū regum prouinciā illam fuisse dicimꝰ quā nūc Campaniā appellamus. Et hec vna ex decez et octo regionibꝰ habita est. que certe plura habebat loca a ceteris regionibꝰ frequētata. vt liuiꝰ et Virgilius cōtestati sunt. sed cum plus iacture in ea q̄z ceterarū sit factū. euenit vt nūc aliqua regionū ea sit incultior. aut infrequētior habeatᷓ. Hec ideo latina appellata est. quia Saturnꝰ cretensium rex Iouis filij arma fugiens in eisdē locis latuit. quod virgiliꝰ in. 8. his versibus posuit dicēs. Primꝰ ab Ethereo venit Saturnꝰ olympo. Arma iouis fugiēs et regnis exul ademptꝰ. Is genꝰ indocile ac dispersum mōtibus altis. Composuit legesqꝫ dedit laciūqꝫ vocari Maluit. his qm̄ latuisset tutus in or]. Eius tamē magnitudo a principio angustissima fuit. Seruiꝰ aūt dicit Latinos ꝓprie appellatos fuisse eos q̄ intererāt viscenbꝰ Albani montis. Fines vero huiꝰ regionis latine nūc campanie nūcupate a maritana parte ab hostijs Tiberinis incipiūt. et in Cayeta vrbe terminantᷓ. vbi sunt ciuitates extantes ⁊ dirute vicꝫ. Ostia Sinuessa. Ardea Terracina ⁊ Careta. Et insule poncia ⁊ pādana atqꝫ mōs Circeꝰ. In mediterraneis aūt velitre Aritia olim ciuitas anagnia. prenestina. tyburtina. Thusculū et alba olim ciuitas A qua albani reges. In hac igitᷓ regione fuere ppl̄i qui aborigines rutuli. Volsci. Hernici. Eqcoli et Marsi dicebantᷓ. Magnuz eīn hec regio habet circuitū. Ianus aūt pater ⁊ deoꝝ deꝰ cognomīatꝰ vir vtiqꝫ ꝑhumanꝰ bonusqꝫ atꝫ summꝰ hospitalitatis cultor ex orientalibꝰ veniēs regionibus primus oīm in ytalia regnare cepit. Is inter cetera virtutis sue opera Saturnū nō modo benigne suscepit verū etiā cum eo regnum partitꝰ est.

Italia Europe Regio

Italia quippe Europe regio est oīm totius orbis celeberrima. que a bobus nomen habuisse existimatur: vnde etiā Plato in thimeo Tauros vocauit italos. A quoꝝ multitudine pulchritudineqꝫ ac fetu italiam dixit. Est aūt hec regio in forma cruris inter adriaticū et thuscū mare. siue superū et inferum: et a iugis alpiuz: dorsoqꝫ apenini mōtis porrecta: se paulatim attollēs vsqꝫ ad reginū verticē ⁊ littora brutioꝝ extenditᷓ. in vltimo sui in duo scinditᷓ cornua. Quoꝝ alterū Ioniū spectat mare. Alterū siculū. in extremitate Rhegium opidū habēs. Eiꝰ longitudo ab augusta pretoria que in alpineo fine sita est. ⁊ ꝑ romaz capuāqꝫ porrigitᷓ vsqꝫ ad oppidū rhegiū (Solino teste) decies centena ⁊ viginti milia passuū colligitᷓ. Latitudo vero quadragintadecem. Vbi maior latitudo. Vbi vero minor centū trigintasex. Habetqꝫ vmbilicuz in agro Rheatino que dudum ex latere maris superi Rubiconem fluuiuz pro finibus habuit. Dicta est autem prius hesperia ab hespere atlantis fratre. Deinde Oenotria ab optimo vino quod ibi nascitur. Postremo italia ab italo Siculorum rege dicta est: qui venit ad hec loca. In quibus et habitauit ⁊ regnauit. Hec regio nullis terris cedit siue agroꝝ vbertate siue armoꝝ gloria. habens vrbes celeberrimas.

Nomina et ordo Regū Latinorū et Italie

Nomina et ordo regum latinorum et ytalie.

Ianus	1		Siluius	8	Añ. 29	Liberinus	15	an. 8.
Saturnus	2	Isti quiqꝫ	Eneas siluius	9	añ. 31.	Agrippa	16.	an. 40.
Picus	3	regnaue-	Latinus	10	añ. 50.	Aremulus	17.	añ. 19.
Faunus	4	rūt añ. 200.	Alba siluius	11	añ. 39.	Auētinus	18.	añ. 38
Latinus	5		Egiptꝰ siluiꝰ	12	añ. 24.	Procas	19.	añ. 23.
Eneas	6	añ. 3.	Capis	13.	añ. 28.	Amulius	20.	añ. 44.
Ascanius	7	añ. 38.	Carpentus	14	añ. 13.	Numitor	21.	añ. 1.

Pisa Ciuitas

Pisarum Ethrurie insignis ciuitas his temporibus (ut Strabo refert) a grecis ex pisa Archadie ciuitate venientibus inicium sumpsit. Nam seruius sic inquit. Quidam ex ea et Elide ciuitatibus venerunt. et pisas in ytalia condiderunt. quas sic ex pristina ciuitate vocauere. Eam enim vrbem vetustam et gestarum rerum gloria claram ab Alpheis originem habuisse Virgilius dicit quom ait. Hos parere iubent Alphee ab origine pise. vrbs ethrusca solo. Et plinius. pisas inter auxerim et arnum amnes a pelope et territanis greca gente ortas asserit. Justinus vero dicit. pisas in liguribus grecos auctores habere. Et lucanus in primo. hic tyrrhena vado frangentes equora pise. Hec igitur ciuitas quamuis infelix nunc sit habita vtpote que florentino populo grauissimis subiaceat pressuris. olim tamen potentissima fuit. florentibus autem romanorum rebus nullum habuisse potentatum inuenimus. Postquam vero maritime vrbes ethrusce. hinc luna inde populania deleте fuerunt. quiescentibus per Karoli magni et filiorum tempora ytalie rebus eam quam postea habuit potentiam assumere cepit. Quibus temporibus et deinceps multos prestantissimos habuit maritimo bello viros: quorum virtute et prestantia mirumimmodum aucta fuit. Quo factum est vt inter ethruscas vrbes. et belli gloria diuitijs atque potentia principatum obtinere promeruerit. Et multas insulas atque ipsam quasi hierusalem suo dominio subegerit. Sed ab annis septnaginta postquam ea ciuitas florentinis subiecta fuit infrequens populo opibusque exinanita penitus est reddita. Pise tercio eugenio pontifice romano ornate fuerunt. Ea enim nunc superbissimis edificijs et pontibus super Arnum fluuium positis exornata plurimum est. Habet inter cetera hec ciuitas Templum diue virgini dicatum. et claustrum toto orbe celeberrimum quod campus sanctus nuncupatur. Atque Turrim camponariam miro ordine confectam. Que omnia videri et mirari incredibile videtur. Genuit hec ciuitas inter ceteros Raynerium et Bartholomeum Theologos et Jurispontificij doctissimos ordinis predicatorum. Atque Huguitionem grammaticum. et alios multos.

Pisa

Anglie provintia

ANGLIE PROVINCIA

Anglia insula quā veteres Albion a q̄busdā albis mōtibꝰ q̄ ad eā nauigātibꝰ priꝰ apparēt vocauere. Totum Brittānia a bruto Siluij postumi latinoꝝ regis filio albionā insulā quā gigātes incolebāt supatā ab ipo brittāniā appellauit. Et h̄ brittānia maior ad mioris brittānie differētias gallias ꝯtingētis dicebat̄. Nūc a q̄daꝫ anglo potētissimo rege anglia in hodiernū diē appellata est. Hec eī triangl'aris ē inter septētrionē ꝛ occidētē sita. q̄ ab oī ꝯtinēte habet̄ diuisa. Naꝫ a germania q̄ sb septētriōe est incipit. Et iuxta galliā ꝛ hyspaniā versus occidētē ꝓtendit̄. Et iō solinꝰ dixit. Finis erat orbis ora gallici littoris. nisi brittānia insula nomē pene orbis alteriꝰ mereret̄. Vn̄ virgiliꝰ. Et penitꝰ toto diuisos orbe brittānos. Brutꝰ aūt cū in brittāniā seu angliā māsionē sibi delegisset e vestigio secꝰ Ramessis fluuij ripas Trinōatem ꝯdidit vrbem munitissimā. Et q̄deꝫ oībus copijs feracissimā ad veteris Troye memoriā recēsendā. Brutū huc tres genuisse filios ferūt. s. Locrinū Albanetū ꝛ Cambrē. Qui p'io insulā inter se diuidētes. Locrino natu maiori media insula ps obuenit. Que ab ipo lochria postea fuit cognoīata. Et ī ea adhuc lundinū ciuitas extare dr̄. Urbs mercatoribꝰ ꝛ negociatoribꝰ maxīe celebrata. In q̄ adhuc anglie reges p'icipesq̄ꝫ ac senatꝰ ppl'i cum mercatoribꝰ cōuenire vt pl'rimū tradūt. Albaneto v̄o eiꝰ filio q̄rta insula ps obuenit. q̄ ab eo albania fuit dicta. Et h̄ scocia nūc nūcupat̄. Est eī eiꝰ insula in q̄ est anglia scocia sup̄ma ps in aq̄lonēꝫ versa flumibꝰ haud magnis ꝛ mōte q̄daꝫ ab anglia discreta. Cambri vero tercio filio cambria q̄ nūc Thyle dr̄ insula inter septētrionalē plagā ꝛ occidētalē. q̄ vltima fuerat ex cognitis a romanis. in q̄ estiuo solsticio sole de cancri sidere faciente trāsitū nox nulla. brumali solsticio ꝓinde dies nullꝰ. Huiꝰ insule maxīa ps fructifera ē. Abūdat pecore Auro ꝛ argēto ferroq̄ꝫ. Efferūturq̄ꝫ ex ea pelles ꝛ mācipia. Et caues ad venādū aptissimi. Multis insulis nec ignobilibꝰ circūdat̄. q̄ꝝ hibernia eiꝰ ꝓximat magnitudīe: paruo a brittānis disiūcta freto. Et īsule pue Orchades appellate. Gregoriꝰ btīssimꝰ pōtifex hꝰ nois scōs eo missis Augustino mileto ꝛ iohāne mōchis cuꝫ alijs ꝓbatissime vite viris. Primū angliā ad fidē ꝯuertit. Et in ea deiñ m'lti reges claruere miraclis. Circuitu brittāniā patere triginta octo milia passus septuagita quiq̄ꝫ milias pythias ꝛ ysidorus tradūt. in q̄ spacō magna ꝛ multa flumina. preterea metalloꝝ larga variaq̄ꝫ copia. Eorum hystorias Beda optime describit.

Incipit Quarta etas mundi · a principio dauid · Dauid Rex et propheta omnium princeps / Secundus Rex Israel

Quarta etas mundi incipit a principio dauid: et durat vsqz ad trasmigrationem babilonis. Et habet scdm hebreos annos. 484. Sed scdm septuaginta interpretes habz. 485. annos. Qui dauid primus regnauit de tribu Juda apud hebreos annis. xlvij. in Ebron super tribum iude: et xxxiij. super totum israel. Inchoatur autem quarta Etas in dauid. non qz primus regum: sed qz primus regum de tribu iuda. qm ei fuit facta expressa pmissio de xpo nascituro de tribu iuda. Gesta aut eius patent per totum scdm librū regum 2c. Qn dauid audita morte saulis luxit cū suis et ieiunauit. instituitqz carmē lugubre. qz rex israel primus ante eum et dominus eius.

Dauid prophetarum omnium princeps Jsai de tribu iuda filius. primus hebreorum rex anno a natiuitate abrahe nongētesimo quadragesimoprimo hebreis regnare cepit. Et regnauit (omibus cōputatis in hierusalē 2 in Ebron) annis. 40. Uir quidez ab infancia pulcherrimus ruffusqz ac decora facie. ingenti fortitudine sed animo maiori. Qui preter philisteū gigantem virū fortissimum quem ante regni susceptionē funda interemerat: etiam in certaminibus (suscepto imperio) que p subiectis regni suscipiebat. primus ad pericula semper properabat. Ipse regno adepto primū hierosolimā obsidens tandez cepit: expulsis inde chananeis et iebuseis Inde omnes palestinos et hostes omni ex parte cōtriuit. Tandem cum predictum tempus regnasset plenus dierum bonorumqz operum obdormiuit in domino cum vixisset. 70. annis. Sepeliuitqz eum Salomon filius eius in hierusalem decenter.

Linea Christi
Dauid secūdus rex Jsrl
Anno mūdi. 4085.

Filij dauid In Ebron

Filij dauid in Ebron quattuor

6 Hietra 5 Saphatias 4 Adonias 3 Absolon 2 chelia6 Primus amon

Salomon Rex

Salomon Rex

Salomō (anno mūdi. 4165) Dauid regis ex Bersabea filius, scds hebreorum rex. adhuc viuēte patre hebreis regnare cepit, et regnauit annis. 40. hūc natum pater confestim Nathan pphete viro doctissimo atqz sanctissimo educandum nutriendumqz dedit. factus adolescens suas ob virtutes domino iubente reliquis suis fratribus abiectis dauid in regnū pfecit. Js hostes debellans pacem vndiqz obtinuit. deinde templum illud toto orbe celeberrimū extruxit. Tandem cum quattuor et nonaginta annis vixisset valde longeuus mortuus est. Cunctis regibus felicitate excedens. Et sepultus est in hierusalem.

reges

Regina Saba

Regina Saba audita fama salomonis: venit a finibus terre audire sapientiam eius. et de omnibus que interrogauit ei satisfecit: Uidens ordinem domus et familie: et audiens sapientiaz eius multū laudauit eum. Dederuntqz alter alteri magna munera. Fecitqz Salomon thronum eburneum ad quem sex gradibus ascendebatur quare et omnes vndiqz terrarum desiderabant videre eius faciez. Et quia prophetissa fuit Sibylla dicebatur / quia prophetauit de ligno sancte crucis. et de excidio iudeorum. Fuit eñi cultrix vnius veri dei.

Huic venit austri Regina Salomonis quam diuina condit sapientia

Saba

Saba Sybilla / Regina Austri / Cultrix vnius veri dei /

Abner Joab

DAuid ex cōsilio domini ascendit cū suis in Ebron: ibiqꝫ in adolescētia sua in regē electus vnctusqꝫ per Samuelē solū sup tribū iuda. Et hysboseth fili⁹ saulis opante abner auūculo ei⁹: fact⁹ est rex sup alias .xi. trib⁹ israel: q̄ regnauit duob⁹ annis. Cōgregatis aūt exercitu dauid sub Joab principe exercit⁹ ei⁹ et abner principe exercit⁹ hysboseth ex cōmuni assensu .xij. ex vna pte. et .xij. ex alia luctauerūt adinuicē: et alter alterꝫ occidit vno ictu. Fugiētibusqꝫ his q̄ erāt cū abner. asael german⁹ Joab persequēs abner nolēsqꝫ ad pces ei⁹ omittere psecutionē: Demū fuit pcussus asael ab abner in inguine auersa hasta. et mortu⁹ est. Longa igitur cōcertatiōe facta inter domū Saul ꝛ domū dauid. Dauid pficiens ꝛ semp seipo robustior. Dom⁹ aūt Saulis decrescēs quottidie. Nati sūt aūt dauid in Ebron pmogenit⁹ āmon: scđus cheliab Tercius absalon. Quart⁹ adomas. et alij de plurib⁹ vxorib⁹. Abner aūt q̄ regebat domū hysboseth redargut⁹ ab eo. qꝛ cognouerat cōcubinā saul. indignat⁹ cōtra eū accessit ad dauid ꝛ pmisit ei popolū totū isrł reducere ad subiectionē ei⁹. Quod cū tractare disponeret reducta vxore dauid .s. michol ad eū Joab pditorie occidit ipm abner in vltionē fratris sui azahel: quod dauid displicuit: ꝛ fecit eū honorabiliter sepeliri associās cadauer cū suis. lugēs ꝛ ieiunās p morte illi⁹.

Hic dauid quasi stupor quidā in hūano genere relucet in q̄ nūqꝫ hec simł cōuenerunt. tanta sublimitas ꝛ hūilitas tanta. tāta strenuitas ac tanta mititas: tam grandis seculariū cura. Tam pura ꝛ deuota spiritualiuꝫ cōtemplatio. tot homīes pimere. totqꝫ lacrimas effundere. In tanta cadere pctā. et talē agere penitētiaꝫ. Natiqꝫ sunt ei filij in hierusalem. Salma Sabab Nathā Salomon ex Bersabea vxore vrie. et alij nouem absqꝫ filijs cōcubinarum. Hic deniqꝫ regno in pace adepto contra legē Moysi (qua precipit nō dinumerandū esse populū) precepit Joab principi militie sue vt dinumeraret vniuersum populum. Et censu habito. inuenit millemilia et centuꝫ milia virorum educentium gladium. et de tribu iuda solum quadringenta et septuaginta milia bellatorum. Displicuit autem deo quod populum decēsuisset. et percussit israel pestilentie plaga. ex qua ad septuaginta milia de omni israel cecidisse referuntur.

Isti tres prophetabant tpe dauid. Nathan vero fuit filius fratris dauid. et adoptiuus ysay.

Dauid Nati / In Ierusalem

Gad Nathan Aseph

Filij dauid in hierusalem nati

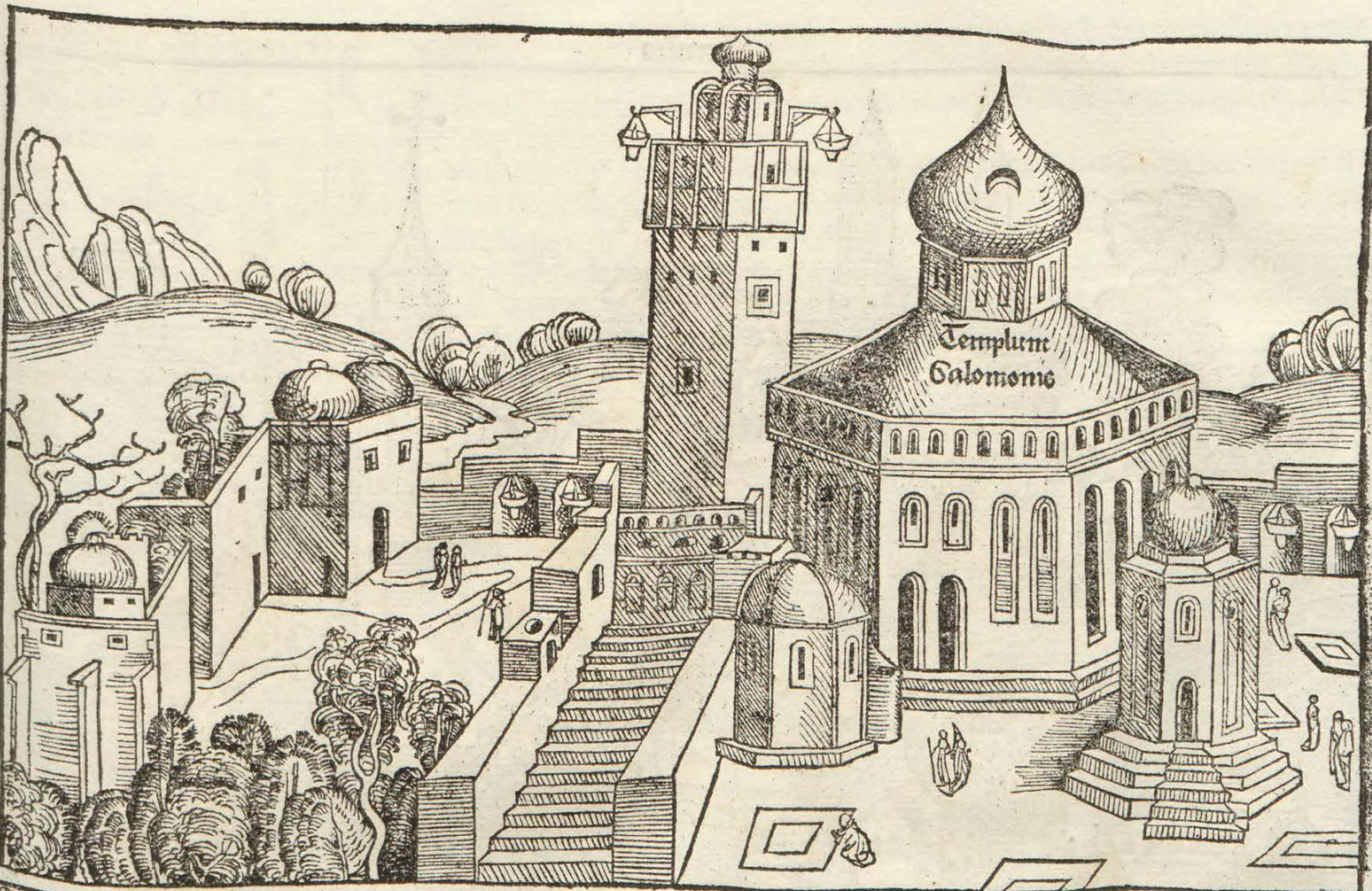

Salomon ascendit in Gabaon vt immolaret in excelso vbi erat tabernaculum et altare eneũ Moysi ⁊ obtulit mille hostias in holocaustum. Et apparuit ei dominus in nocte per somnium dicens vt peteret quod vellet ab eo. Js postulauit sapientiam ad regendum populum suum. Placuit sermo coram domino et ait. Cuȝ non petieras diuitias gloriam et mortem inimicorum seu longam vitam exauditus es. Dedi tibi cor sapiẽs ꝙ nullus ante similis tui fuerit. Primũqȝ iudicium in quo ostensa est sapientia eius fuit de duabus meretricibus habentibus filios. Quorum vno a matre nocte oppresso contendebãt de superstite cuius esset. Et data sententia per Salomonem ꝙ diuideretur in duas partes: rogauitqȝ mater vera ꝙ totus viuus daretur potius alteri mulieri. Et ex hoc iudicauit Salomõ esse illã verã matrẽ sibiqȝ dari iussit.

Judicium Salomonis

Templum domini toto orbe celeberrimum Salomon rex anno quarto regni sui edificare cepit. ꝙ fuit. cccc lxxx. egressionis israel de egipto. A natiuitate abrahe nongentesimus octuagesimusquartus Et in octauo anno compleuit. Fuit autem edificatum in hierusalem in monte moria vbi abrahaȝ voluit filium immolare. et Jacob vidit in somnis scalam de celo ad terram. Jd autem templum ex lapide albo totum constructum fuit. Cuius fabrica multa arte confecta est videlicet de lapidibus politis mira arte compositis. Eius longitudo cubitorum sexaginta fuit. Latitudo viginti. Et altitudo centum viginti. Et cuȝ hac dispositione ꝙ a pauimẽto iuxta terram vsqȝ ad primum tabulatum erat altitudo. xxx. cubitoꝝ. Et a primo tabulato seu solario vsqȝ ad scđm erat altitudo. xxx. cubitorum. Et ab isto scđo solario vsqȝ ad tercium quod erat tectum templi erat altitudo sexaginta cubitorum. Habebat ergo duo solaria inter pauimentum et tectũ Et in quolibet solario et in tecto erat ab extra in circuitu deambulatorium. Jstud dicitur in euangelio pinaculum: super quod xp̄s a dyabolo tentatus fuit. Et erãt ibi cancelli ante ne inde caderent ambulantes. Et diuidebatur in duas partes scȝ in sancta ad quẽ locum primo erat ingressus in templum ex parte orientis. xl. cubitorum. Et sanctasanctorum. xx. Eratqȝ in medio inter sancta et sanctasanctorũ paries factus tabulis cedrinis. Et postea lamis aureis cooptus altus. xx. cubitis. Ante quem velum appensum tenue pulcherrime intextum. quod scissum est a summo vsqȝ deorsum tempore passionis. Jntra sancta sanctorum erat archa domini facta a moyse. Jn archa erant tabule decalogi. Solum semel intrabat summus sacerdos in anno in sanctasanctorum infesto propitiationis cum magna solennitate. Jn sancta autem circa velum intrabant sepe soli sacerdotes in certis sacrificijs ad accendẽdas lucernas. Et ibi ex p̄te meridionali erat candelabrũ aureũ qđ fecerat Moyses cum septem lucernis. Et ex p̄te Aquilonari mẽsa ꝓpositionis. Jn medio aũt erat altare aureum factũ a Moyse. sed addidit Salomõ. x. alia candelabra eiusdẽ scematis sed maioris quãtitatis. quiqȝ ad dextrã. ⁊ quiqȝ ad sinistrã. Et similiter. x. mẽsas aureas maiores. Et in medio altare thimiamitis.

Linea Regū Israel

Linea pontificū

Sadoch filius achitob

Sadoch summus sacerdos in principio regni Salomonis sedere cepit. Hic fuit in nūero pontificum octauus.

Achimaas filius sadoch

Achimaas non⁹ summus hebreorū sacerdos clarus fuit. & maxima in veneratiōe apud iudeos habitus est.

Achias pphēta

Achias silonites pphā pdixit hieroboā q̄ esset rectur⁹ sup. x. trib⁹ isrl̄. Iste Hieroboā decē scissuras palliij ab Achia pphā accipiēs & in egiptū fugiēs. mortuo Salomōe a decē tribub⁹ elect⁹ ī regez Vitulos aureos cōflatiles in dan & neptalī posuit ydolatra pessim⁹ effectus. peccare fecit isrl̄ pplm ad ydolatriā īducēdo. Vñ toti⁹ ppl̄i isrl̄ destructio secuta ē.

Semeias pphā compescuit Roboā ne pugnaret cōtra Hieroboā. & scripsit eoꝝ regū gesta. Iste etiaz pphauit qn̄ Sesac rex egipti diuersa mala fecit ī terra iuda anno scz quinto roboam.

Semeias

Nadab hieroboā regis fili⁹ scōs israhelitaꝝ rex incepit regnare scōo anno Aza regis Iude et fecit malū sic̄ pater ei⁹. Et pcussit euz baassa & regnuit p eo scōm pphetiā Achie pphē.

Abdo pphā hic pphāuit cōtra vitulos aureos & man⁹ hieroboā aruit. dū reuerteret ī hierosolimā ī via a leone īterfect⁹ ē.

Abdo propheta

Iste Baasa de tribu Isachar terci⁹ israhelitaꝝ rex fecit malū corā dño ambulādo in oībus pctīs hieroboā nec audiuit Hieu pphetaz ad eū missuz s occidit eū & ipe a chreōe pēpt⁹

Hela baase reg filius qrt⁹ regū isrl̄ Illū interfecit ei⁹ seruus Zambri cū omni domo pris sui vsq3 mingentem ad parietem scōm prophete dictum.

Linea regū israel

Hieroboam

Nadab

Baasa

Hela

Perusia

Perusia vetustissima ac nobilis Ethrurie ciuitas olim primaria. sed nūc tercia inter ethruscas ciuitates nomīata: quā Justinus ab acheis conditā fuisse dicit. et ante romā conditaꝫ iniciuꝫ sumpsit: quāuis alij Troyanum quendā principē noīe perusiū eiꝰ cōditorē affirmant: et ex suo noīe perusiū siue perusiā nomiauit. Est aūt hec sola inter oms italie vrbes felicitatem nacta penitꝰ inauditā. Nā eandē pene status et reꝝ condictionē quā ante conditaꝫ vrbem Romā: et postmoduꝫ roma sub regibꝰ cōsulibꝰ et impatoribꝰ ⁊ tyrānis habuit nūc retinet. Passa est tn̄ varias sed tolerādas agitatiōes. Quaꝫ romani post mortē alexandri magni. L. posthumij consulis virtute in deditiōeꝫ acceperūt. At liuius scribit libro decimo. Nec in Ethruria pax erat. Naꝫ ⁊ perusinis auctoribꝰ post deductuꝫ a consule exercitum rebellatum fuerat: Fabius q̄tuor milia quingentos perusinoꝝ occidit. Et si vero per infaustissimi triūuiratus tempora. L. Antoniū M. Antonij fratrē Octauianꝰ cesar i Perusia obsedit. famemq̨ raro alias simile auditam Antonij exercitus in ea clausus. ⁊ perusinus populus sustinuere. Et capta vrbs dirutaq̨ est. Eam tamen breui instauratam factꝰ Monarcha menibꝰ portisq̨ nunc extantibꝰ cōmuniuit Idem octauianus augustus. Quā a suo cognomine perusiam augustaꝫ (sicut littere cubitales portis incise ostendūt) voluit appellari. Eiꝰ diruptionis causam ponit Liuius libro. c xxv. Est itaqꝫ perusia omni ex parte montuosa. Cuius loci conditio ea est: vt nec quicq̨ munitius: nec certe amenius inueniri possit. Nā prerupti vndiq̨ rupibus aucta: ita inexpugnabilis est: vt nullis quasi egeat defensionibus. Et licet plurime apud perusinos olim extiterint intestine seditiones: et tyranni aliqn̄ eos oppresserint. nūc tamen libera est. Et optimis eruditissimisq̨ viris et legibus instituta. In ea sunt templa pmagnifica ornatissima. religiosoꝝ mōsteria: excelsa ciuiū pallacia. Amplissima pauperū hospitalia gymnasiū celeberrimū. forū cū insigni fonte amplum. Et porticꝰ ⁊ viridaria optime arboribus cōsita. Eius ager olei vini. croci: et suauissimoꝝ omīfariam fructuū feracissimꝰ. Baldꝰ in ea claruit. qui cum Bartolo sciſſo ferratensi Iuriū ciuilis et pontificij obtinuit principatum. Similiter angelus et petrus germani. Sed et Cynus consultissimus ante eos perusinꝰ extitit. Et nostra tempestate Matheolus perusinus medicus famosissimus e Perusio originem duxit. Qui padue in gymnasio in primis docendo et dicendo floruit.

Linea Christi
Reges iude

Roboam 4205.

Abya .4222.

Asa .4225.

CIrca hec tpa sanctoꝝ doctorū scripta gentiliuꝫ hystorias nō cōmemorāt ex illa forsitā causa: ꝙ ad intellectuꝫ sacre scripture nihil conferūt. Unde vsqꝫ ad sardanapallum vltimū monarchaꝫ assyrioꝝ. de alijs intermedijs aliqui nullam faciunt mentionem.

ISte Roboaꝫ fili⁹ Salomonis terci⁹ hebreoꝝ rex pr̄i suo in regno: sed nō in sapientia successit. spreto nāqꝫ senioꝝ cōsilio ꝑ adolescentū temeritate cōturbans pplm: duas trib⁹ retinuit. Et dictū est regnū istud iuda. q̄ pctis suis exigētibus impetū Sisach regis egipti eū inuestātis sustinuit. Iste roboā habuit vxores. 18. et cōcubinas. 30. filios. 28. et filias. 40. cuius anno primo scōm cōmestorem diuisa est monarchia dauid regni iudeorum et nūqꝫ readunata.

Hyeu   Eliezer   Oziel

Hyeu ille filius anani prophe mittit cōtra baaza et martiriuꝫ constāti anīo vsqꝫ ad mortē ꝑtulit.

ISti tres scꝫ hyeu eliezer ⁊ oziel cuꝫ azaria ꝓphetauerūt regib⁹ Juda scꝫ Aza ⁊ Josaphat ⁊ Jorā

AB isto Siluio enee filio ex lauinia tercio latinorum rege reges sequētes dicti sunt siluij. q̄ ⁊ fuit in silua nutrit⁹ ⁊ venatiōe. Hic nat⁹ est post mortē patris: vn̄ posthum⁹ dicit Enee. qꝛ post humatiōꝫ ipius nat⁹ iuxta illud virgilij. Tu posthum⁹ plebis. et regnauit annis. 29.

ISte Eneas fili⁹ p̄dicti siluij posthumi regnauit ānis. xxxi. Is latino post se herede relicto exspirauit

ISte abya quart⁹ iudeoꝝ rex fili⁹ roboam ex macha vxore filia Absalonis trib⁹ annis regnauit. fecitqꝫ malū corā dn̄o ambulādo in pctis pr̄is sui. et ideo paucis ānis regnauit. Mouit aūt cōtra eū bellū hieroboā rex isrl' hn̄s in exercitu suo. lxxx. milia bellatoꝝ ⁊ abyas. xl. milia. Quē ad se veniētē cū tali ingenti exercitu facile cōpescuit ac sūpauit. Ex cu⁹ quidēꝫ exercitu ad quīq̄gita hoīm milia vno p̄lio īterfec

ISte Anani propheta increpauit aza ideo incarceratur.

Anani

LAtinus silui⁹ ille regnauit annis. l. tpe dauid

ISte alba silui⁹ fuit Enee siluij fili⁹ edificauitqꝫ Albaꝫ ciuitatē a q̄ reges albanorum dicti sunt. Forte pri⁹ fundata. et hic instaurata.

AChis ille regnauit tēpe Roboā annis. xxiiij. capi filio derelicto.

ASa ille in principio regni sui ac deinceps vsqꝫ ad annū tricesimūsextū fecit bonū coraꝫ dn̄o ambulādo in vijs pr̄is sui dauid abstulit ydola. ⁊ ꝑcussit ethiopes cōtra se veniētes. Demū inijt fedus cuꝫ rege Syrie benedab qd̄ deo displicuit. vn̄ misit ad eū ꝓpham Anani quē incarcerauit ꝓpter qd̄ dolore pedū ꝑcussus obijt. ¶ Regnās aūt Aza ⁊ regnuꝫ scōm legē dn̄i cōpescuit egressus est contra euꝫ Zara ethiopie rex cū exercitu ac multitudine innumerabili Asa cum exercitu suo obuiās dn̄m inuocauit: qui exterruit ethiopes. et versi sunt in fugam Occurrente sibi azaria propheta confortantem eum. prophetansqꝫ inter cetera predixit hierusalem a caldeis fore capiendam.

Linea Regu Italie

Linea regum italie

Siluius posthumus

Eneas siluius

Latinus siluius

Alba siluius

Achis siluius

Azarias propheta

Azarias propheta

helias propheta

Helya propheta

Abdias

Abdias

vi

Micheas

Mitheas propheta

vij

Jonas

Jonas propheta

viij Rex

AZarias filius obeth pph̄a clarus habetur qui τ de captiuitate predixit. Hic egressus in occursū aza regis iuda. τ cōfortatus est in verbis pphe. et eū promptiorē de dei cultu reddidit animatum. et abstulit ydola de omni terra Juda et beniamī.

ZAmri rex israel deleuit domum baasa et statim percussit eum Amri et regnauit pro eo.

HElia pph̄a oratione obtinuit ꝙ tribus annis et dimidio nō plueret sup terrā. Hic past⁹ est a coruo in torrente carith. vbi coru⁹ deferebat ei panē τ carnes mane et sero. Exinde vidua sareptana de pugillo farine nō deficiēte eū⁹ filiū mortuū matri viuū restituit eum pauit. Ipe etiā corā pplo isrl' congregato in mōte carmeli igne descēdere fecit de celo sup sacrificiō qd' qr quadringēti sacerdotes ydolorꝫ facere nequiefit occidi fecit. Et pter hoc cū Jezabel in vltionē ipsorū vbiqꝫ psecut⁹ est. prexit in desertū sub iunipero dormienti angelus appuit excitans eū ad esū panis subcinericij sibi allati et exortās vt comederet in cui⁹ fortitudine cibi. xl. dieb⁹ ambulauit vsqꝫ ad mōtē oreb. inde in damascum veniens. deinde a domino per turbinem in celum vectus est.

ABdyas vn⁹ de. xij. pphis ponit in figura. dicit fuisse dispēsator dom⁹ achab regis isrl'. Qui cū Jezabel regina vxor Achab interficeret pphas domini. abscōdit ex eis quīquagenos et quīquagenos in speluncis pauitqꝫ eos. τ iō meruit a dno spm pphie

AChab sext⁹ rex isrl' sup oīs q̄ erant ante eū iniq̄ egit maxime suasu pessime Jezabel vxoris sue. Qui postremo in bello pcussus sagitta obijt. ¶ Fuit aūt Jezabel filia regis sydoniorꝫ toti⁹ malicie prodigium. que occidit Naboth et pphas dnī. Ipa vero interfecta est per hieu et a canibus cōmesta.

MIcheas pph̄a de tribu ephrem ort⁹ in morasthi qm̄ peccantē achab sepius arguebat. τ ipm predixit mortuū sub Jozaz filio eius. precipitio valde porrecto iactatus occubuit.

OChosias rex isrl' septim⁹ misit ad beelzebub deum accaron consulendū si posset sanari propter quod obijt iuxta verbum helie. Cepit aūt regnare anno. xviij. regis iude Josaphat. Extinct⁹ est aūt sine filio. cui successit in regno frater eius Joram.

JOnas propheta filius Amathi clarus habet et multa predixit que non sunt scripta hic. post hec mittitur ad niniuen. vt patet in eius libro dicit autē ꝙ ipsū helyas suscitauerit a morte adhuc puerū. Is a ceto deglutit⁹. passionē xpi naufragio pfigurauit.

IStum Joram octauū regem israel obsedit benedab in samaria. et meritis helisei liberat⁹ est. Ipe autem regnare cepit anno. xviij. regis iosaphat loco fratris sui Ochosie. Sed qr secutus fuit peccatū Jeroboaz interfectus est a hieu cum omni domo patris sui. Cuius per aliquot annos obseruatione preceptorꝫ dei et moderatione in suos vsus fuisset. Et heliseū pphetam in veneratione et precio habuisset. Moabitarum regem fudit τ eius ciuitates subuertit. Et omnia inimicorum spolia consecutus est.

Linea Regum israel

Zamri

Amri al' ambri

Achab Jesabel

Ochosias

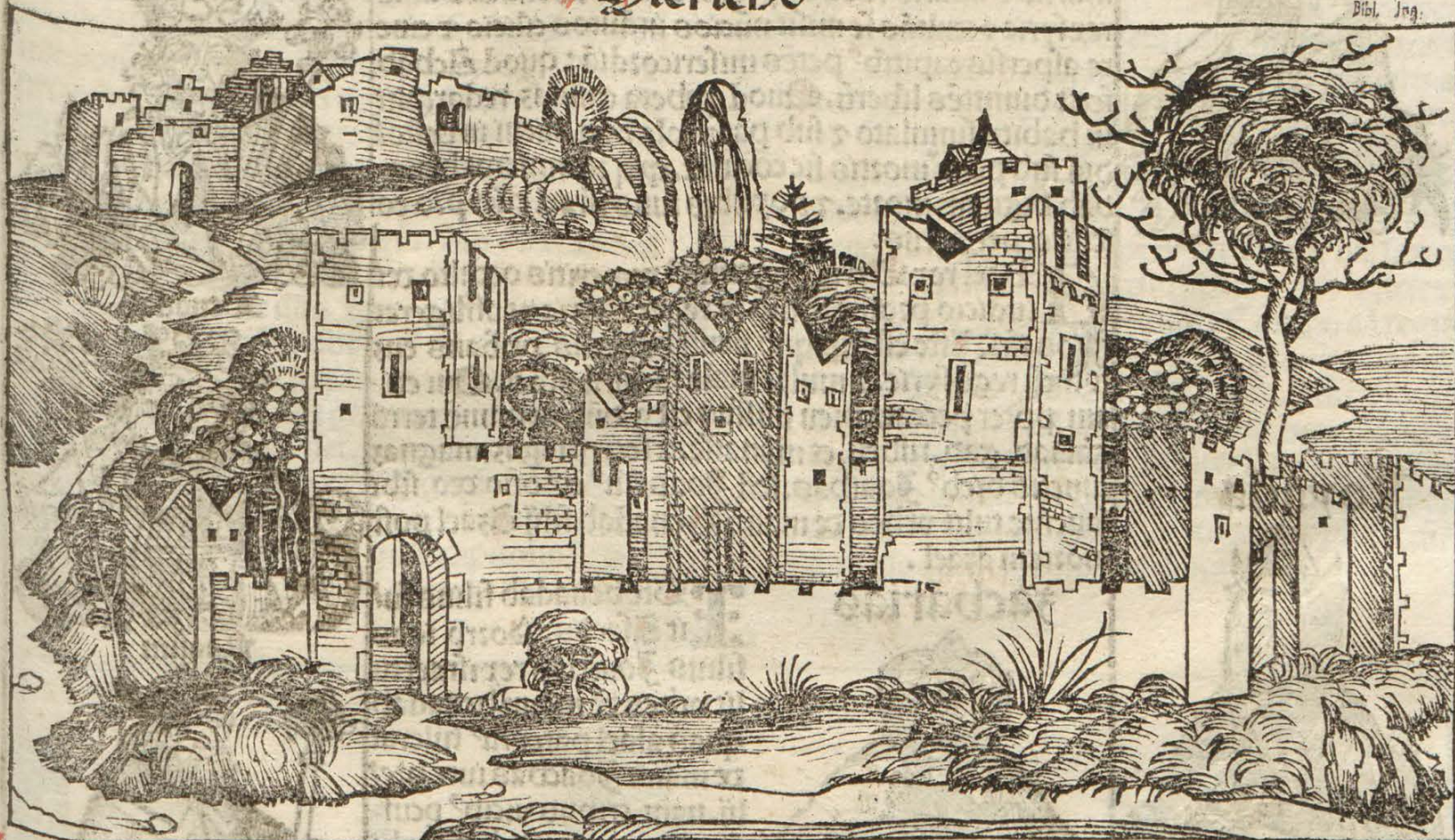

Joram

Hiericho olim regalis ciuitas et famosa. nūc in paruā villā redacta. In loco pulcherrimo atq̧ in valle iordanis sita. Vix octo habēs domos. et oīa monimenta sacroꝝ locoꝝ in ea ferme penitus sunt deleta. legitur dominū multa fecisse in hiericho. Cum eius murus miraculose destruxit Josue reedificanti maledictionē dedit. De hac hiericho fuit Raab meretrix. Et in ea in domo Zachei xp̄s hospitio fuit receptus. Ex hac ciuitate Helizeū pp̄haꝫ deludētes ab vrsis deuorati. Et ꝑpe eam dn̄s cecū illuminauit ⁊c. Fuit aūt prope hāc ciuitatē olim opobalsami ortus de cuiꝰ amenitate scribit Justinꝰ abbreuiator trogi pompey. Est nāq̧ vallis que cōtinuis mōtibꝰ velut muro quodā ad instar horcoꝝ claudit. spaciū loci ducēta milia iugera nomine hiericho dicit. In ea silua est et vbertate ⁊ amenitate insignis. Siquidē palmento ⁊ opobalsamo distinguit. Et arbores opobalsami formam similem piceis arboribus habent nisi q͏̄ sunt humiles magis. et in vinearum more excollunt. Quippe cū toto orbe regionis eius ardentissimus sol sit ibi tepida aeris naturalis quēdam ac perpetua opacitas inest.

Hiericho

Cum Helias iter faceret cum discipulo suo helizeo: Venientes ad Jordanis fluuiū percussis aquis pallio helye facta via per mediū transierunt. Quo transacto dixit Helias heliseo. vt peteret qd̄ vellꝫ antequ̧ tolleretur ab eo. qui postolauit duplicem spiritum eius. id est in faciendo mirabilia et ꝑphetando. Responditq̧ ei se hoc recepturū si euꝫ videret cū tollerer ab eo. Sermociocinātibꝰ aūt sil' apparuit currꝰ ignēꝰ cū equis igneis in quē helias ascēdens assumptꝰ est in celū id ē in paradisuꝫ terrestrē. Ubi viuꝰ ꝑmanet cum Enoch vsq̧ ad tp̄a antixp̄i. ꝯtra quē descēdet ad predicādū. Helizeo aūt vidēte ⁊ clamante pater mi pater mi currꝰ isrl' ⁊ auriga eiꝰ ⁊c. accepitq̧ palliū helie. qd̄ ei ceciderat. et reuertens ad Jordanē tangēdo ip̄o pallio scd̄a vice aquas diuise sunt. Veniēs aūt ad habitandum in hiericho. Ibiq̧ ad p̄ces habitatoruꝫ loci sanauit aquas pessimas illiꝰ loci misso in eis vase nouo fictili cum sale in eo: et exinde cū ascēderet bethel: deridētibꝰ eū pueris et dicentibꝰ. Ascende calue maledixit eos post qd̄ duo vrsi de salto egressi lacerauerūt. xlij. ex illis pueris. Hic autem helias thesbites maximus ꝑphetaꝝ sui temporis ꝑ hoc tp̄s ab hominibꝰ est ablatꝰ. Cuiꝰ finē nemo cognouit. hic mltis miracl'is quo aduixit claruit. Atꝫ sicut ignis ardēs totꝰ erat. Ita et verba eiꝰ q̄si facula ardebāt. Tandē a dn̄o (vt dictū est heliseo vidente) per turbinem in celum vectꝰ est Relicto in eius loco heliseo propheta.

Helizeus pp̄ha Helyas tesbites

helias curru igneo rapitur in paradisum

Linea pontificu̅ Linea regu̅ Sirie

Linea pontificu̅

Azarias

Yoyada

Zacharias

Asarias

Iste Benedab filius Tabremmo̅ filij Ozyon regis Syrie inijt fedus cu̅ baasa rege israel: q̊ rupto ꝑcussit fedus cu̅ Aza rege iuda. et extunc turbauer̄t reges Syrie regnu̅ isrł vtz. ¶ Benadab rex syrie collecto exercitu suo. et. xxxij. regib⁹ eum adiuua̅tibus. venit ꝯtra Achab rege̅ israel in preliu̅. ꝛ dn̄s ꝑ ꝓpham predixit victoria̅: quod ꝛ factu̅ est illis fugatis: Iterum infra annu̅ restaurato exercitu venit rex Syrie co̅tra isrł bellu̅ mone̅s in vallib⁹. dice̅tibus ꝙ dij mo̅tium era̅t dij isrł: ideo victi prius fuera̅t. Sed debellatus est exercit⁹ Syrie occisis centu̅ milib⁹ de eis. ꝛ decem ꝛ septe̅ milia qui rema̅sera̅t. fugie̅tes in ciuitatem murus ciuitatis rue̅s oppressit eos. ¶ Benadab aute̅ rex syrie occulta̅s se misit nu̅cios indutos cilicio ꝛ cinere aspersis capitib⁹ pete̅s misericordia̅: quod Achab fecit dimitte̅s liberu̅. Quod ꝓpheta quidaz redarguit in habitu simulato ꝛ sub parabola dati alicui in custodia̅ sub pena mortis sic co̅clusit. ꝙ q ꝛdimiserat benadab dignum morte. ꝛ populus suus israel esset pro eo scilicet periturus.

Asael rex Syrie exigentib⁹ demeritis occulto dei iudicio promot⁹ fuit in regez Syrie vt affligeret filios isrł. Iste est sup quo fleuit helizeus ꝓphans eu̅ futuru̅ rege̅ syrie. ꝛ multa mala facturu̅ israel. Qui etiam ꝓpter peccata heu missus est a dn̄o in omne̅ terra̅ galaad. gad. ruben. et manasse. ꝛ fecit plagas magnas cunctis dieb⁹ Joathas. sed Joas fili⁹ ei⁹ dn̄o deo sibi fauente tulit vrbes de manu Benadab filij Azael post mortem azael.

zacharias

Iste benadab filius fuit Asaelis. Porro ioas filius Joachas rex israel tulit vrbes de manu benadab quas asael pater su⁹ tulerat de manu Joachas iure prelij. nam tribus vicib⁹ ꝑcussit eum ioas. et debet scribi ꝑ d in fine vt volu̅t hebrei.

Iste Joiada inclit⁹ fuit et amouit Athaliam ne regnaret sup iudam. constituitq̧ Joas filiu̅ Joram pro ea. Hic solus post Moysen legit̄ vixisse. c xxx. annis. Hic etiaz diuino zelo ductus disposuit vt athalia occideretur in domo regis.

Raasim ille rex Syrie vastauit iudam tp̄e Achas propter quod obsedit eum Teglatphalazar in damasco. ꝛ cepit ciuitate̅ ip̄mq̧ interfec̄: ꝛ tra̅stulit pplm.

Zacharias filius Joiade lapidatus est iussu regis Joab inter altare ꝛ templum. eo ꝙ Joas increpa uit ꝙ dereliquisset viam domini.

Iste Asarias ꝓ zelo legis co̅sta̅ter restitit ozie regi iude vole̅ti sacrificare vtz.

Linea regu̅ syrie

Benadab

Asael

Benadab

Raasim

Naboth Jesrabelita

Naboth iesrabelites: cu̅ haberet vineam prope domum regis Achab. Voluit ipse achab ꝛ requisiuit Naboth vt venderet vineam pro orto faciendo. Qui cum noluisset acquiescere ei. contristatum super hoc vxor ipsius Achab Jezabel hoc audiens consolatus est eum. ꝛ procurauit per falsos testes ipsum Naboth accusari de blasphemia dei. quo facto. ille innocenter lapidatus est. Et cum Achab iussisset ad capiendum vineam naboth. dominus misit ad eum helyam qui prenunciaret ei exterminium eius. et domus sue propter tale scelus.

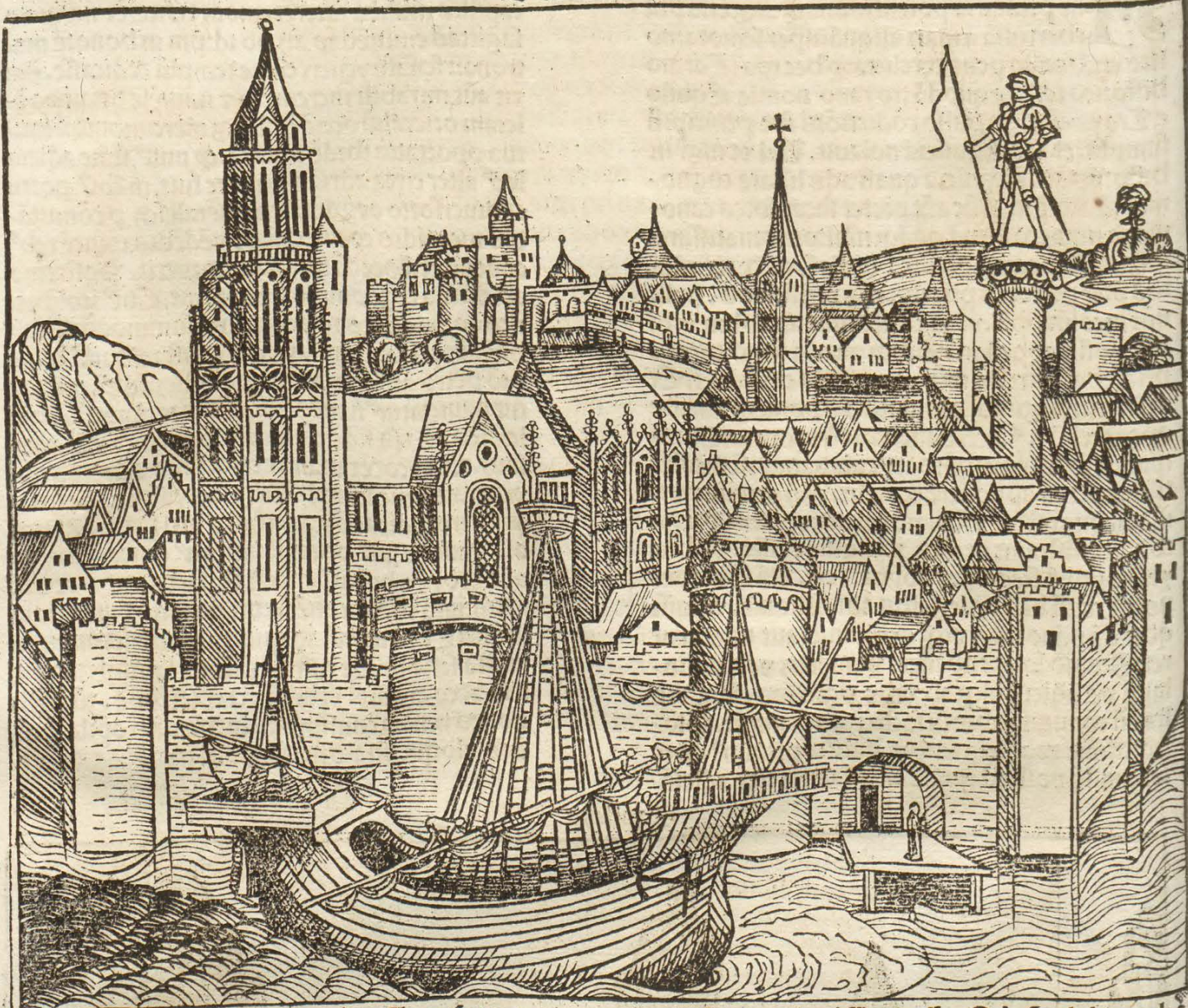
Zacharias

Aquileia vrbiū quondā ytalie trāspadane primaria potentissimaqꝫ atqꝫ etiā pulcherrima a mari aliquātisper semota: nostro etiā seculo pene derelicta: ꝑ hec tp̄a (Carino historico teste) a quodā troyano nomīe Equilo e Troya cū aliꝫs pulso cōdictiōīs sue principiū sumpsit. et a se Aquileiā noīauit. Uel vt mgr̄ in historiꝫs ait. Aquileia quasi aq̄s ligata cognomentū accepit. Nūc aūt preter sacerdotes canonicos numero haud quaq̄ꝫ multos: ornatissima speciosissimaqꝫ in basilica diuīe faciēde rei additos p̄ter pastores piscatoresqꝫ rarissimos. nulli nūc incolūt ppl̄i. vt vix castellulū tāta olim vrbs nūc possit appellari. Sūtqꝫ ⁊ eccl̄ia supiꝰ dicta ⁊ p̄triarchale atriū ⁊ muri oppidulo circūducti Et mōsteriū virginibꝰ deputatū Poponis p̄triarche operū reliq̄e. Florere aūt cepit q̊ tp̄e primum romanis subigēdis barbaris ad danubiū incolētibus manū apponere ceperūt. Uñ octauianus Cesar augustꝰ. Et si maiorē bellorꝫ ꝑtem ꝑ legatos admīstrauit vt illis ꝓpinquior esset. In his ytalie ꝑtibꝰ frequēter obuiatꝰ est. Nā Suetonius ait reliq̄ bella ꝑ legatos admīstrauit. vt tam q̄busdā pānonicis atqꝫ germanicꝫ aut interueniret: Aut nō longe abesset. Rauēnaꝫ vel mediolanū vel aq̄leiā vsqꝫ ab vrbe ꝓgressus est. Et iulia eū comitata aborsu facto puerū amisit. Gloriosissime de aq̄leia scribit Juliꝰ capitolinꝰ. Pretereundū ne illud quidē est. ꝙ tanta fide aq̄leiēses ꝯtra maximinos ꝓ senatu fuerīt. vt funes de capillis mulierꝫ facerēt quom deficerēt nerui ad sagittas emittēdas atꝫ ob idip̄m in honorē matronaꝫ senatū veneri calue templū dedicasse. Auxit aūt mirabili incremēto ⁊ immēse ditauit aq̄leiam orientaliū occidētaliūqꝫ mercimonioꝫ mutua ꝯportatio ibidē īstituta. ꝙ nullꝰ ꝯstāte aq̄leia locꝰ alter circa adriaticū mare fuit. in cuiꝰ portu et diuersorio occidētales orientalesqꝫ ꝓ cōmutādis mercādis coemēdisqꝫ ⁊ vēdēdis inuicē rebꝰ cōuenirēt. Hec cū mlt̄o tp̄e floruerit. Postremo ab Attila rege omnīo diruta fuit. Cuiꝰ īcole venecias ꝯuolātes rē venetā mirūimmodū auxerīt hāc aūt celebrē ciuitatē euāgelista Marcꝰ duꝫ a btō petro aploꝝ xp̄i p̄ncipe ī Alexādriā mitteretur nauigaturꝰ naues illic ex more opiret. Aquileiēses ad xp̄i fidē cōuertit. Sanctūqꝫ euāgeliū suuꝫ. Cuiꝰ codex manu exaratꝰ sua venetiꝫs nūc veneratissime seruatr. Hermacorasqꝫ ⁊ ip̄e sc̄tūs ad marci p̄dicatiōꝫ ꝯuersus a btō petro aq̄leie ⁊ oīs venecie ꝓthopresul institutꝰ omnem eā regionē deo nr̄o lucratꝰ est. Quē Nero impator ⁊ silꝰ fortunatū sb̄dyaconē securi ꝑcussit. Fuit ⁊ aquileiēsis Chromatiꝰ ad queꝫ gl'osus hieronimus multa scripsit. Et ruffinꝰ p̄sbiter latinis grecisqꝫ lr̄is adeo eruditꝰ vt eiꝰ q̄ extant tū opa. tū trāslationes nullis cuiuspiā eccl̄ie doctoris opibꝰ secūdas eloquentia ornatuqꝫ ducamus.

Aquileya

Taruisium

Taruisiū ipsius Marchie Taruisane ciuitas: et ipsa per hec tempora (vt Sicardo Cremonēsi episcopo placꝫ) a quibusdam troyanis fundata fuit. Abluitur autē imo potius diuiditur Silo fluuio qui ex ipsius propinquioribus montibꝰ exijt. alijsqꝫ vberrimis aquis in ea quasi scaturientibus irrigatur. ac si lus in mediterraneis Taruisium vrbem diuidit. Cuius nomen prior inter vetustos habet plinius. Per tempora vero Ostrogothorum dignitatē inchoasse videt̄ quā nūc habet. Eo qꝫ Totile pr̄ rex ibidē sedē regni sibi cōstituit. Vn̄ totila q̄ postea q̄ntus fuit Ostrogothoꝝ rex ꝛ q̄dē ꝑstantissimꝰ taruisij natꝰ educatusqꝫ est. Postea longobardoꝝ regni inicio quom alboinꝰ rex eiꝰ gētis primꝰ ytaliā esset ingressus. Aqleiamqꝫ q̄lis tunc erat et ceteras regionis vrbes ꝑ deditionem cepisset. Taruisiū qꝫ eiꝰ incole deditiōꝫ tardiuscule obtulissent. spoliare ac diruere cōstituerat nisi felix ipsiꝰ vrbis ep̄us (vt Gregoriꝰ scribit) Vir timoratꝰ rauēna oriundꝰ regis barbariē sua prudētia ꝛ precū instantia delinisset. Ornataqꝫ fuit ea ciuitas altero prestāte ep̄o hermolao barbaro. Qui sicut decet ep̄m ꝑp̄lo magꝭ ꝑdesse admitebat̄ q̄ꝫ preesse. Qd̓ aūt ab hac vrbe vniuersa regio Taruisana marchia denomietur factū credo a miori nomis absurditate vt hec appellatio marchie Taruisane in ip̄a mās̄erit: cum ea in regione sint amplissime ciuitates Verona atqꝫ Patauiū. Que semꝑ ꝛ dignitate atqꝫ potētatu necnō ꝛ opulētia Taruisio anteierint: Longobardi em̄ in ea ytalie parte maxime quā obtinebant regiones habuerunt quattuor a ducibꝰ administratas. in quibus nullum successionis ius filijs ꝛ nepotibus competebat. beneuētanā spoletanam: taurinensem ꝛ forouliensem: duasqꝫ opulentia ꝛ amplitudine superioribus pares Anconitanam atqꝫ taruisanam esse voluerunt. Ea affectas legis conditione. vt qui regum aut gentis longobardorum concilij ꝑmissione ꝛ decreto impetrasset. eas filijs atqꝫ agnatis successione possidendas relinquendi ius facultatemqꝫ haberet. Nomenqꝫ hunc significans perpetuūꝫ magistratum in longobarda. barbarie marchionatus est appellatum. Hec etiam vrbs ecelini ꝛ Alberti eiꝰ germani de rumano (sicut patauiūꝫ) tyrannide non caruit. A quibus innumeras ꝑtulit calamitates.

Linea Christi

Josaphat

Joram

Ochosias

Athalia filia achab

Jonadab

Anno mūdi. 4 2 40.

HIc Josaphat fecit bonū coram dn̄o. nec legit de eo magna reprehēsione dignū. nisi q̄d impijs regibus isrl' qn̄qꝫ p̄stitit auxilium. omnes effeminatos e terra iuda extinxit. Idola quoqꝫ deleuit patrūqꝫ decreta obseruauit. his em̄ virtutibꝰ beniuolētiam oīm cōfiniū principū sibi cōpauit. Et palestini ei tributa reddere ceperūt. cūꝫ vixisset annis sexaginta cuiꝰ corpꝰ ingēti pompa in hierosolimis sepultū fuit.

ISte Capis siluiꝰ edificauit Capuā in campania. et regnauit annis. xxviij. relinquens Carpēto filio regnum.

IOram pessimꝰ (Anno mūdi. 4 2 91.) occidit frēs suos. ꝛ ambulauit in vijs regūꝫ isrl': Ideo infelix fuit in oībus ꝛ miserabiliter mortuꝰ. Hic de religioso p̄re genitꝰ declinauit ad p̄fidiā. ꝛ fornicari fecit filios iuda imitatꝰ fornicatiōꝫ Achab cuiꝰ filiā nomīe athaliam habuit matrimonio. Et p athaliā vxorē nihil p̄termisit q̄ minꝰ aliq̄d quotidie noue impietatis efficeret. ꝛ q̄d ad vastatione paterne traditiōis attēderet.

CArpentus post regem capis regnauit annis triginta tempore Josaphat.

OChosias Joram regis filiꝰ (Anno mūdi 4 2 99) octauꝰ regū iuda fecit malū corā dn̄o sicut p̄r eiꝰ et stati occisus est ab hieu. Hūc regē ꝛ duos sequētes scꝫ Joas ꝛ Amasiā p̄termittit matheus. qꝛ voluit tantūꝫ ponere tres q̄terdenas. vel qꝛ scd̄m Hieronimuꝫ ꝛ Augꝰ. Jorā accepit vxorē filiā impijssime Jesabelis ideo filij eiꝰ vsqꝫ ad quartā generatiōꝫ dn̄i de genealogia excludūt. ambulauit em̄ ochosias in vijs Achab auī sui materni vtꝫ ī quarto regū. ix. ca. Hūc hieu princeps militie iorā regis Samarie vna cū oī domo achab obtruncare fecit. Cuiꝰ corpꝰ ex ciuitate Magedon portatū fuit in ciuitate hierosolymoꝝ ibiqꝫ sepultum.

ISte Tyberiꝰ regnauit ānis. 9. et qꝛ in tyberim submersus est: que antea dicta fuit albula ideo ab eo nomē accepit. ꝛ fecit eū Romulꝰ deū. qꝛ credidit eū inter deos translatuꝫ. ꝛ esse numen illiꝰ fluuij. cuiꝰ vsus rome fuit valde necessarius.

AThalia ista mulier efferata audiēs mortuū filiū suū Ochosiā surripuit regnū. Interfecitqꝫ oīne semē regiū Preter Joas quē vxor Joiade pōtificis filia ioram septē annis absconsum nutriuit postea a Joiada ignomiōse interēpta est cū septē annos regnasset.

ISte Agrippa siluiꝰ rex albanoꝝ siue ytalorum regnauit post tiberium patrem suum submersum in Albula. regnauitqꝫ annis quadraginta.

IOnadab filiꝰ Rechab clarꝰ habet. a quo stirps valde religiosa Rechabitaꝝ descēdit. Iste est q̄ ꝓphetauit hieu qn̄ voluit occidere ꝓphetas baal. qꝛ fuit zelator diuini cultꝰ ꝛ maxīe abstinētie ꝛ religiōis cū filijs suis. Nota etiā q̄ filij Rechab ex p̄cepto p̄ris q̄si p̄egrini et hospites sup terrā seorsūꝫ habitabant ab hominibꝰ in tabernaclis domū nō edificabāt sementūꝫ non serebant nec vinum bibebant.

TEmpore Joraꝫ regis iuda templi ruine et templi vtensilia et sartatecta que vetustate vel negligētia athalie p̄ierant. de pecunia collecta reparant iussu regis. quia hucusqꝫ sacerdotes neglexerunt huiusmodi reperare. pecuniam tn̄ a populo recipiebāt quousqꝫ ponebatur gazophilatium.

Linea Regum ytalie

Capis siluius

Carpētus siluiꝰ

Tiberius siluiꝰ

Tiberius yte regnauit annis 9. et submersus est in Tiberi flumio qui ante albula dicebat

Agrippa siluius

Nota Ligurgus Licet gentilis fuerit Leges tamen iustissimas naturali divino qz Iuri consonas dedit. Nec quicquid censuit cuius no ipse exemplu prius daret

Quarta etas mūdi

Lycurgus

Lycurgus scđm Eusebiū insignis est habitus. q̄ et iura lacedemonijs composuit. et licet gētilis fuerit leges tamē iustissimas nāli diuinoq3 iuri cōsonas dedit. Nec quicq̄d censuit. c⁹ nō ipe exemplū pri⁹ daret. Auri argēti q3 vsuz et oīm scelerū materiā nō sustulit. Fundos oīm equaliter inter oēs diuisit. vt equata patrimonia nemunē potētiorē altero redderet. cōuiuari publice iussit. ne alicui⁹ diuitie vel luxurie in occulto essent. Iuuenib⁹ nō ampli⁹ quā vna veste vti toto anno; nec aliq3 culti⁹ q3 aliū pgredi voluit. nec opulēti⁹ epulari. Emi singula nō pecunia sed cōpatiōe merciū iussit. Pueros puberes nō in forum sed in agrū deduci iussit. vt primos ānos nō in luxuria; s3 in oī ope ac labore agerēt. Nihil eos somnij causa substernere. ⁊ vitā sine pulmēto degere. nec pri⁹ in vrbē redire q3 viri facti essent. Constituit virgines sine dote nubere: vt vxores nō pecunie causa eligerent. seueriusq3 matrimonia sua viri coercerēt cū nullis dotis frenis tenerent. Maximū honore nō diuitū ⁊ potētuz s3 senū esse cēsuit. Hec ⁊ alia sitia q̄ solutis antea morib⁹ dura videbant auctorē eoꝝ appollinē delphicū finxit ⁊ inde se ea detulisse. Deinde vt eternitatē suis legib⁹ daret iureiurādo eos astrinxit. ne quid de tam diuis legib⁹ mutarēt donec reuerteret in patriā. ⁊ simulās se iterum cōsulere appollinē. vt q̄d addendū q̄ceq3 diminuēdum his legib⁹ videretur. Profect⁹ ē aūt Cretā vbi volūtariū exiliū ppetuo egit. sed ⁊ moriēs ossa sua in loculo plūbeo ⁊ ī mari abijci iussit. ne si ad patriā deferri ɔtīgeret. lacedemōes se a iurāmto solutos eē putarēt.

Ysaias

Rex decimus

Hieu filius Iosaphat regis iuda decim⁹ rex israel vnct⁹ a puero helizei pcussit Iorā cū omni domo achab. ⁊ destruxit domū baal ⁊ ei⁹ pphas occidit. Sz heu vitulos aureos in bethel ⁊ dan nō dereliqt. Ideo Asael rex syrie missus a dño mltos occidit in isrl' vbi ⁊ moritur postq3 regnauit. 28. annis.

Ysayas ppha nobilis: magl euāgelista a btō hieronimo dicit q3 ppha. vn⁹ de q̄ttuor pncipalioribus circa h̄ tpa clar⁹ habet pter euidētiā pphie sue.

Iste Ioachas valde attrit⁹ est cū tota gēte ab azahele rege Syrie. et ideo deprecabat dominum et pauxillum releuatus est.

Osee

Osee ppha primus de. xij. mittit contra decem tribus. Hic fuit fili⁹ Beeri cuius pphia beeri nō habeat apud nos. pphauit aūt Osee tempe ieroboā regis israel filij Ioas qui ioas simul regnauit cuz osia rege iuda. 14. annis. ⁊ in iuda fuerunt quatuor reges sub quibus Osee prophauit vt dicit osee. 1. scz osias. Ioathas. Achaz ⁊ ezechias.

Iste Ioas pcussit syros tribus vicibus iuxta verbum helizei. ⁊ tulit vrbes de manu Azaelis ⁊ benadab filij Asaelis. restituitq3 regno suo. Ipse etiā afflixit amasiam non volēs sed compulsus. supbiam ei⁹ humiliauit incipiēs regnare. 37. anno ioas regl Iude.

Iohel

Iohel scđus propheta de. xij. de iuda. et futurā ei⁹ tribulationem prophetizat.

Ieroboam satis bellicosus et victoriosus fuit. contriuitq3 regem syrie et restituit regnum israel sicut prius insuper et damascum iuxta verbum Ione pphete. Attende q3 sit instabilis status regnorum israel. cōtritus vsq3 ab nouissimum humuliatus est valde. Syri eleuati iam ad infirmis mirabiliter deprimunt. sic qui fuit supra fiet infra. et econtra. qui fuit infra ascendit supra vt post descendat infra. Hec est rota volubilis huius temporis. et ideo non est mirum q3 pauci electi ad hoc assumuntur a domino et q3 viri sensati huiusmodi instabilitatis negociū totis viribus fugere contēdunt. Vide augustinum de ciuitate dei in multis locis Si boni regnāt mltis psunt. ecōtra. si mali ⁊c̄.

Linea Regum israel

Hieu

Ioachas

Ioas

Ieroboam

Isayas propheta

Osee propheta

Iohel propheta

Linea Regū Juda   Linea Regū Italie

Linea Christi

Joas

Amasias

Iste Jonas (Anno mūdi. 4306.) cū septē esset annorū a Joiade pontifice rex constitut⁹ est. Fecitq̧ bonū cūctis dieb⁹ Joiade. Post ei⁹ vero mortē delinitus blandicijs magnatorū: Cor ei⁹ depravatū est in interitū suū. Iste ioas lapidari iussit zachariā filiū ioiade summi pōtific̄: inter templū ꝛ altare qd̄ erat ī atrio Anno regni sui penultimo.

Aremulus ille regnauit annis. xix. tempe Joas regis iude. qui posuit presidiū albanorum inter montes vbi nunc est roma. Ex eo iulius et auētin⁹ filij superstites sunt.

Amasias ille (Anno mūdi. 4546.) p⁹ bona inicia malū habuit finē: qd̄ cōmūe satis vsq̧ hodie in potestatib⁹ appet. Multos nāq̧ officiū destruxit etiā notabiliter ꝓbatos. cuius exempla hic sunt plurima. Hic etiam deos seyr adorauit.

Iste auentinus siluius. xxxvij. annis regnauit et ab hoc mons auentinus qui nunc est pars vrbis vbi sepultus est accepit nomen.

Prochas fili⁹ auētini regnauit ānis. xxiij. cuius laudes virgili⁹ hoc versu extollit. Proxim⁹ ille prochas troyane glīa gent̄. Hic duos p⁹ se reliqt filios videlicz. Amuliū ꝛ Numitorem patrem Rhee romuli et rhemi matris.

Regnū iude post mortē Amasie fuit. xiij. annis sine rege: qd̄ subtiliter oportet accipe ex collatiōe annorū regū isrl̄ et iuda. quia Amasias cepit āno scd̄o Joas regis isrl̄. et osias fili⁹ amasie cepit Anno. 27. Jeroboā regis isrl̄ qd̄ tp̄s extēdit se ad. 41. annos. a qbus subtrahe annos amasie: ꝛ sic remanēt. 15. quib⁹ Osias paruul⁹ erat: nec adhuc ad regnū apt⁹. hoc aūt lxx. et mlt̄e alie hystorie nō habēt. sed alibi h̄ supplēt et scd̄m hoc oportet concordare eas. alioquin errabis quo ad supputationem annorum.

Naaman princeps militie reḡ Syrie fact⁹ leprosus: accessit cū lr̄is recōmendatorijs ad regē isrl̄ vt curaret a lepra. Cū aūt aduenisset ad domū helisei Jussit eum vt lauaret se septies in Jordane ꝛ mūdaret. Qd̄ ꝛ si pri⁹ indignās nō acqesceret: demū ad suasionē seruorū pgens ad iordanē: ꝛ lauās se: mūdatus est a lepra. q̄ reuertēs ad heliseū: cū multa ei obtulisset: nihil voluit accipe. Sed Giezi discipul⁹ helisei occulte accessit ad naamā postq̧ recesserat. ꝛ petijt ex pte helisei quedā ab eo: portās ea ad domū suā. Quod scel⁹ detexit helise⁹: ꝛ ꝓpter hoc lepra pcussus est Giezi ꝛ semē eius vsq̧ in sempiternum.

Linea regum italie

Aremulus siluius

Auentinus siluius

Prochas siluius

Amulius

Numitor

Iste Amuli⁹ fratrē suū Numitorē de regno eiecit. ꝛ Lausuz filiū ei⁹ interfecit et rheam eiusdē filiā ad subtrahendā spem ꝓlis sub specie honoris veste ppetuā virginitatē dicauit. sed cū septē regnasset annis Rhea geminos peperit filios. s. Remū ꝛ romulū. ꝛ postea amuli⁹ a Romulo ꝛ remo cū adoleuissent occisus est. ꝛ Numitor restitut⁹ fuit in regnum quia fuit auus eorum.

Heliseus

Naaman Sirus

Hic est Helise⁹ ꝓpheta q̄ pallio helie iordanē diuisit. cū sale aquam dulcorauit. xlij. pueris sibi illudētibus maledixit q̄s vrsi deuorauerūt. trib⁹ regib⁹ aquā dedit sufficiētē exercitui toti. Oleū vidue mltiplicauit. filiū sunamitis resuscitauit. colloqntidas emēdauit. Panes ordeaceos pplo augmentauit. Naamā mūdauit. Giezi cū ꝓgenie sua leprosuz fecit. exercitū syrie cecauit. samariā a fame ꝛ obsidiōe liberari ꝓphetauit. Asahel regem syrie ꝛ hieu regem super israel constituit: regi ioas tres victorias de Syris ꝓmisit. mortuūq̧ suscitauit.

Numitor iste restitut⁹ in regnū, stati p⁹ occisus fuit a romulo.

Linea pontificum — prophete — Sine rege / Reges Israel

Quarta etas mundi

Linea pontificũ

Amarias

Achitob

Sadoch

Sellum

Hic regnũ Israel fuit sine rege annis.33. vt habetur ex collatione regum iuda.

Amos propheta

Amos fuit tercius de duodecim pphetis. otra gentes multas pphetat et specialiter 3.x.trib⁹

Abdias propheta

Abdias fuit quartus de.xij.pphetis prophetat cotra Edom.is antiquissim⁹ moriens in sepulchro belize sepultus.

Eo tpe spartani seu lacedemonij per annos.l.bellando vagantes scripserit vxorib⁹ suis vt alios maritos ducerent ne gen⁹ periret.

Jonas propheta

Jonas ppheta 5.xij.pphetis mittit ad niniuitas q̃ audierunt eũ.

Micheas propheta

Micheas iste est sextus de.xij prophetis.

Naum propheta

Iste Naũ est septimus de.xij.prophetis.

Hic texit hystoria thobie exemplaris tota.

Thobias propheta

Moritur autẽ thobias annoꝝ.120 vir sanctus plenus opibus bonis et prophetie spiritu clarus.pphetauit nã q̃ de destructione hierusalem et templi ẽ si iam factum esset cum tamen adhuc futurum esset propter certitudinem pphetie. Statim post eius mortem vxor ei⁹ mortua est. Et egresso tobia minore cũ filijs suis Niniue destructa fuit.

Sine rege. reges Israel

Zacharias

Sellum

Manahen

Phaceya

Phacee

Ozee

Iste Zacharias rex israel cepit regnare anno.xxxviij. Ozie regis iude fecitq̃ malũ sicut pdecessores sui.et hic ẽ quart⁹ p⁹ hieu et pcussit eum Sellũ et regnauit p eo.q̃ statim pcussus a manahen: regnũ et vita caruit.ptz 4.regũ.15.

Iste manahẽ cepit regnare ãno.39.osie regis iude fecitq̃ malũ coram dño. Et eũ tradidit de⁹ in man⁹ regis assyrioꝝ qui induxit ei taleta argenti mille.

Phaceya etiam fecit malũ corã dño eumq̃ pcussit phacee et regnauit pro eo.

Istũ phacee Interfecit ozee et regnauit pro eo: fecitq̃ pactũ cum raasin rege Syrie et vastauit Judam: Ideo theglathphalasar rex assyriorum oppressit eũ et trãstulit quasi tres tribus in Assyrios.

Ozee fuit vltim⁹ rex israel.et captus est a salamanasar rege Assyriorum et israel trãslatus est in assyrios.

Israel transfertur in assyrios.

Anno.xi. Osie qui est annus mũdi.3151. Etatis vero q̃rte.cclxi.cepit regnũ Macedonũ in q̃ prim⁹ regnauit cararı⁹ vel carnaus ãnis.28. et cucurrit istud regnũ vsq̃ ad alexãdrũ magnũ inclusiue p.24.reges. q̃ q̃dem cepit ãno mũdi.3530.et regñauit p ãnos.12.et 6.meses q̃ mortuo apd babilonẽ impiũ ad multos trãsfert.

Medorum Regni principium

MEdorum regni principium fecit Arbaces natione medus. Sardanapalli olim regis prefectus. an-
no sexto Ozie regis. Sardanapallus eī vltimus assyriorum rex cū regnasset annos. xx. de quo dio
dorus Siculus in historijs grecorum multa disseruit. Justinus quoqꝫ scribit. Sardanapallus rex
vir oīm muliere corruptior repertus est ab Arbace prefecto suo inter scortoruꝫ greges purpuram colo tra-
hens sub mulieri habitu eius fila partiens. Unde indignatus arbaces in eum milites in cōiuratione exci-
tauit: et pugna cōmissa vincitur rex qui regiam suam ingressus pyrā quā ipsemet fecerat incendit. et seipm̄
cum innumerabilibus diuitijs concremauit. Jussitqꝫ vt Tullius libro quinto tusculanaꝝ questionū refert
hec verba busto suo inscribi. Hec habui que edi queqꝫ ex saturata libido hausit. Alia iacent multa et precla
ra relicta. Ac sic illud maximum omnium regnorum finem sue tante diuturnitatis accipiens ad medos trā̄s
latum est post annos (vt diuus pater Augustinus libro. 18. de ciui. dei ca. 22. scribit) Mille trecentosquiqꝫ
vt etiam beli qui primus rex fuit tempora computentur. Apud medos aūt regnatum est annis. 128. Ipam
em̄ orientis monarchiam (vt Justinus scribit) spe nō re quidez ad medos suos transtulit. quod postea da-
rius perfecit. Uerumtn̄ post Sardanapallum etiam assyriorum fuere reges: sed non monarche vsqꝫ ad Ni-
niue ciuitatis subuersionem. Media autem regio in asia minori est assyrie et persie ac mari hyrcano conter-
mina. In qua quattuor regiones memorantur esse. Ubi medus ipse Medee filius in honorem matris me
deam vrbem condidit. vbi et regnū ex suo nomine medorum constituit. Sub cuius potestate per hec tem-
pora orientis imperium fuit. Id autem postea sub astyage in magno culmine fuit. sicut patet Judith ca. 1.
Uerum Cyrꝰ persarum rex imperium illud extinxit. et ad persas detulit. Post persas medi etiam macedo
nibus paruerunt. deinde parthis. Media aūt vulgati noīs terra a septentrione hircano mari terminať. ab
occasu maiori armenie et assyrie partes. A meridie perside. ab occidēte hyrcania ac parthia q̄ montibꝰ exclu
ditur. Strabo quoqꝫ dicit mediā multū ⁊ olim potentē regionē in medio Taurositam esse eā in duas ptes
diuiserūt. Alterā maiorē vocauere. Alterā atropaciā. Maioris metropolis Ebatana fuit magna ciuitas et
imperij medie caput. qua ⁊ parthi postea vsi sunt. Nā reges ibi estatem agebāt cū sit frigida. hyemē vero se
leucie que secus tygrim est ꝓpe babilonē. Atropacia ab atropate duce noīata est qui obstitit ne ea macedo-
nibus subigeretur Medie pars is postea rex declaratꝰ regionē hāc a media sequestrauit cuiꝰ successores re-
gnū cōtinuātes cū armenioꝝ regibꝰ affinitatē cōtraxere deinde cū syris et postremo cū parthis.

Macedonū Regni principium

MAcedonum regni principium Carnaus quidam macedo fecit. Uir ingenio et manu promptissimꝰ
Post innumera prelia cum finitimis regibus strennue gesta Macedoniā ortus sui prouinciam si-
bi subijciens. in eaqꝫ regni sedem primus constituit. Atqꝫ duodecimo regni Ozie regnare incipiē̄s
(teste Eusebio) regnauit annis. 28. Macedoniam autem huius carnai regnum europe prouinciam esse di-
cunt. et a macedone Osyridis filio primo cognominatam fuisse inuenimꝰ. quā (Solino teste) Tracius Li-
mes ab oriente precingit. A meridie epyrothe thessalie: Ab occidente dardania et illiricus. Et in septentri-
one papblagonia. Fuit tamē in isto principio angustis termīs. sed postea regum suorum virtute et gentis
industria subactis finitimis ita ampliata. qꝫ eam plinius in quarto Centū quinquaginta populos aliquā-
do tenuisse scribat. De qua Solinus qui edonij olim populi queqꝫ migdonia erat terra. aut emathiū thes-
salicumqꝫ erat solum. nunc oīe vniformi vocabulo macedonica res est factum corpus vnum. Regnū ita-
qꝫ macedonicum illustre potensqꝫ fuit. Et qꝫ maxime Alexandri magni temporibꝰ. Sed oīe pontificis iu
deorum temporibus destructum fuit. In quo quidem regno memorabile quoddā factū legimus cōtigisse
ꝙ cum illirici ⁊ thraces coadunati finitimos hos macedones atterere conati essent. cogerentqꝫ macedones
ↄmissa pugna fugere. tulerūt in cunis infantē defuncti regis filiū: quo iuxta aciē posito. acrius repetiere cer
tamē. quasi ideo victi essent. ꝙ bellātibꝰ defuerit auspicia regis sui victoris futuri. Tandē illiricos magna
cede fuderūt. ostendētes hostibꝰ priore pugna regē. nō virtutē macedonibꝰ defuisse cuiꝰ quidē regis nomē
ignorať. Macedonia aūt terraꝝ imperio quōdaꝫ potita que inter duo maria ꝓtendiť Egeū ⁊ Adriaticum
Latus eiꝰ meridionale thessalie atqꝫ magnesie terga ꝓtegūt. Partē septentrionalē peonia ⁊ paphlagonia
excipit et ipe regiones in macedonū postea iura cōcesserūt. macedonie addite. Epyrus quoqꝫ macedoniā ⁊
Illirica terra. altera meridiē. altera septentrionē excipiens in adriatico littore.

Lidorum regni principiũ

Lydorum regni principium fecit Ardisius siue ardis quidam grecus vir genere et animi magnitudi
ne insignis. Octauo et quadragesimo regni Ozie anno lydus primus regnare cepit. Et regnauit te
ste Eusebio annis. 26. Lydia vero minoris asie regio quam in parte nunc moream appellare dici
mus. Et vt plinio placet libro quinto naturalis hystorie. prius Meonia dicebatur: sed postea a lydo Athis
regis filio fratreq́ꝫ Tyrreno lydia dicta fuit. Qui duo fratres propter regni breuitatem se simul ferre non
possent: Tyrrenus forte discedens in ytaliam venit. Eamq́ꝫ partem que ad mare inferum versa est: quã eti
am Tyrrenam a se nomiauit. Lydus vero illuc remanens meoniam a se lydiam vocauit. In qua fuerũt vr
bes Ephesus. Colophon. Clazomene et phocea. Id tñ regnum haud multum insigne fuit: quod postea a
persis sub Cresio rege (qui chaldeis contra persas auxilium tulit) subuersum fuit. Hoc regnum ducentis et
triginta annis sub nouem regibus steterat. Quorum nomia et tempora hic apponimus.

Ardisius	1	añ. 36	Candaules	4	añ. 17.	Sadyates	7	añ. 15.
Aliaces	2	añ. 14.	Gigius	5	añ. 36.	Aliactes	8	añ. 49.
Meles	3	añ. 12.	Ardis	6	añ. 37.	Cresus	9	añ. 15.

Olympias prima apud grecos quinquagesimo regni Ozie anno ex agone Gymnico instituta est a
captiuitate troye vsq́ꝫ ad olimpiadem primam anni. 406. Aeschyli atheniensium iudicis secũdo
anno. prima olympias acta quod erat agon gymnicus in qua Chorebus helyensis extitit victor.
Hely agunt quinquẽnale certamen quattuor annis in medio expletis. In quibus principes annui consti
tuuntur quattuor quã Olympiadẽ iphitus filius Praxonidis siue hemonis primus cõstituit. Quãq́ꝫ alij
scribant quod hercules octauo Iair iudicis israel anno Olympia cum agonẽ apud grecos ad honorem iouis
in Olympo mõte prim⁹ ꝯstituit qd de q̄nquẽnio ĩ q̄nquẽniũ quattuor in medio ãnis expletis fieri voluit.
A quo vsq́ꝫ in presens tempus suppotantur anni. 405. Greci aũt quiquẽnale certamẽ celebrare assueti eti
am quattuor annuos principes in ludo et certamine illo constituentes tempus illud quattuor annoꝝ olym
piadem appellauerunt. Quadriẽnio scꝫ in vna olympiade supputato: hec nãq́ꝫ festiuitates et ludi in quin
quẽnio semel fiebant. Ne si vlterius protraherentur obliuioni darentur. Aut si citra fierent expensarum nu
mietas grauaret. Olympias igitur quattuor plenos continebant annos. Et quidem sub centesima nona
gesima tercia olympiade dominus noster iesus xp̄s nasci voluit ab hoc tempore greca de temporib⁹ hysto
ria vera creditur. Nam ante hoc vt cuiq́ꝫ visum est diuersas sententias protulerunt.

Spartanorũ origo

Spartanorum origo

Spartanorum genus. et ipsum tempestate hac. Alcumene lacedeniorum rege mortuo. eorumq́ꝫ regno
consumpto. hoc modo principium habuisse Iustinus in tercio Epitomatum suorũ refert. Lacedemo
nios cõtra Messenos decennale bellum sumpsere. Qui post aliquot annos querelis vxorum et post tã lon
gam viduitatē reuocarentur. veriti ne hac pseuerantia belli spem prolis amitterent. Decreto statuerunt vt
virgines eorum cum iuuenibus domi relictis promiscue concuberent. maturiorem futuram conceptionem
rati. si eam singule per plures viros experirentur. Ex his nati ob notam materni pudoris spartani euocati
sunt. Qui cum ad annum trigesimum peruenissent metu inopie (nulli em̃ pater existebat cuius in patrimo
nium successio speraretur) Ducem phalantum assumunt filium Araci. Itaq́ꝫ nec salutatis matribus quarũ
adulterio infamiam collegisse videbantur. ad sedes requirendas proficiscuntur. diuq́ꝫ per varios casus ia
ctati. tandem in italiam deferuntur. Et oppugnata arce tharentinorum. expugnatis veteribus incolis. se
dem sibi constituunt: Quorũ postmodum amiciciam egiptij reges ac iudei summope quesierunt. vt libri
Machabeorum testantur. Sed post annos plurimos dux eorum Phalantus per seditionem in exilium p
turbatus brundusium se contulit. quo expulsi veteres tarentini concesserant.

Juda sine rege
Linea Cristi

Linea Regum Assiriorum

Linea christi Juda sine rege

Ozias

Joa- than

Achas

Eze- chias

Ma- nasses

OZias (Anno mũdi. 4388.) Amasie regis filius: duodecim⁹ regũ iuda multe mãsuetudinis ⁊ dignitatis. Uir iste fecit qđ bonũ erat coraʒ dño: excepto q̄ sibi sacerdotiũ vi vsurpauit sub azaria põtifice. In eo q̄ voluit adolere incẽsum sup altare thimiamatis. ꝓpter qđ lepra ꝑcussus est: ⁊ terre mot⁹ fact⁹. Ex q̄ media ꝑs mõtis scissa est ⁊ ortos regales opp̄ssit. hostes tñ ꝑ circuitũ ꝓstrauit ⁊ hierusalẽ exornauit ⁊ muros q̄s ioas destruxerat restituit lepros⁹ fact⁹ zacharias ꝭm legẽ moysi extra ciuitatẽ eũ expulit: ⁊ Joathã fili⁹ ei⁹ ꝓ eo rexit. Uerũ cũ obisset trãstulerũt eũ i hierl'm ⁊ sepelierũt i sepulchr̄ regũ

ISte Sardanapall⁹ omi muliere corruptior fuit prim⁹ puluinaria inuenit: hitu femineo indut⁹ inter meretricũ greges purpurã colo trahẽs. Demũ ꝑ arbacẽ p̄fectũ medorũ indicto sibi bello deuict⁹. cernẽs se nõ posse euadẽ seip̄m cũ diuitijs ↄcremauit: cessauitq̃ illa mag̃ mõrchia assyriorũ: q̄ stetit vltra. 1305. annos. Et surgũt tp̄a horrẽda pene ad xp̄i natiuitatẽ in q̄b⁹ sanguis hũan⁹ in toto mũdo q̄si aq̃ effus⁹ ẽ.

PHull rex Assyriorũ ⁊ sequẽtes volẽtes recupare monarchiã nõ modicũ turbauerũt terrã.

Joathan anno mundi. 4440.

ISte Theglathphalazar cepit terraʒ neptalim et gallileã. Et eos q̄ trãsiordanẽ erãt trãstulit in assyrios. postea ob petitionẽ Achas obsedit damascũ et Raasim regem damasci interfecit.

SAlmanasar obsedit samariã ⁊ trãstulit isrl' in assirios. ⁊ cessauit regnũ isrl' qđ stetit ãnis. 282.

ISte Achas (Anno mũdi. 4466.) regnauit in iuda post mortẽ patris sui Joathã: Hic pessimus fuit ydolatrie dedit⁹: cõtra quẽ veniẽs in preliũ phacee rex occidit in vna die de iuda centũ viginti milia bellatorũ: ⁊ ducẽta milia puerorũ: ⁊ puellarũ. et mulierum duxerũt captiua: q̄s tamẽ refectos remiserũt cõsulente ꝓpha. Cui⁹ tp̄e condita est roma.

EZechias Anno mũdi. 4472. filius Achab q̄ntusdecim⁹ regũ in iuda. optimus fuit: reducẽs populũ ad cultũ dei: hui⁹ tp̄e regnũ isrl'. s. decẽ tribuum defecit: trãslatus a rege salmanassar assyriorũ: huius Ezechie tp̄e sennacherib rege Assyriorũ veniente cõtra ezechiã ⁊ regnũ ei⁹: ⁊ obsidẽte hierusalẽ oratõnib⁹ ei⁹ ⁊ ysaye ⁊ humiliatiõib⁹ in vna nocte angel⁹ dñi interfecit centũ octogintaquinq̃ milia exercit⁹ sennacherib: sicq̃ liberat⁹ est: Ip̄e aũt Ezechias siue ꝓpter elationẽ siue ꝓpter ingratitudinẽ ad mortẽ vsq̃ infirmat⁹ ẽ. Sed penitẽs sanat⁹ signo sibi dato de reuersiõe solis ꝑ decẽ lineas q̄ oratorib⁹ babilonie ostẽdit oẽs thesauros. Cui ysayas p̄dixit oĩa a babilonijs asportãda: phase aũt solẽnissime a pp'lo celebrari fecit. Dormiuit deniq̃ Ezechias cũ patrib⁹ suis.

ISte Sẽnacherib ascẽdit in iuda cõtra Ezechiaʒ virũ sctm̃. ⁊ ꝑcussit dñs exercitũ ei⁹ vt sup̄. Ipse aũt turpiter fugiẽs ꝑuenit in niniuẽ ⁊ afflixit iudeos et thobiã. tandẽ a suis filijs occisus est.

MAnasses (Anno mũdi. 4501.) fili⁹ Ezechie post eũ regnauit in iuda quĩquagĩtaquĩq̃ ãnis: hic pessim⁹ fuit: ydolatrie dedit⁹ ⁊ augurijs. ꝓphas occidens ⁊ p̄cipue ysayã serra lignea secari faciẽs. Qui tñ captiu⁹ duct⁹ in babilonẽ penitẽs ⁊ valde hũiliat⁹ in illa captiuitate veniã obtinuit. Et ad regnũ suum reduct⁹ est. cui successit fili⁹ ei⁹ amon patrẽ imitat⁹ in vicijs ꝭ nõ in pnĩa. q̄ ⁊ a suis occisus est.

ISte Assaradon fuit filius Sennacherib.

Linea regũ assyriorum

Sardanapallus

Sardanapallus

Phull

Theglathphalasar

Salmanasar

Salmanazar

Sennacherib

Sennacherib

Assaradan

Sophonias propheta

Abacuk propheta

Baruch hyeremie pphete notarius

Jeremias propheta

Olda prophetissa

Ananias Azarias Misahel

Linea pontificū

Elchias

Azarias filius elchie

Sarayas filius azarie

Josedech

Sophonias

Sophonias pp̄ha nonus duodecim pphetarum Chusi nobilissimi iter hebreos viri filiꝰ: pphetauit destructionē hierusalem et reedificationē.

Iste Vrias ppha occisus est a rege ieconia.

Prophete minores

Vrias

Baruch

Abacuck ppha in numero duodecim pphetarum decimꝰ pphˀe spiritu plenus: apud iudeā in precio fuit: pphauit cōtra Nabuchodonosor ꝛ babilonē. hic etiā danieli prandiū attulit dum in lacu leonuꝫ esset apud babilonem.

Abacuck

Baruch hieremie prophete notarius propheticum librum edidit: in quo cōsolationem de reditu a captiuitate prenunciat.

Hieremias

Iste hieremias ppha sctissimus ꝛ ab ipo matris vtero sctificatꝰ ex sacerdotibꝰ natꝰ incepit pphare adhuc puer. xiij annoꝝ tpe regis Josie contra hierusalē ꝛ tēplū pphizauit aute annis. xl. preter hos qbꝰ pphauit in egipto. Jbideꝫ post multas iniurias sibi illatas apō Taphnas ab eodeꝫ pplo lapidibus obrutꝰ occubuit. Eocꝫ i loco sepultꝰ. ꝛ qꝛ serpētes fugauerat post mortē eum venerati sunt.

Olda pphetissa

Istum Sarayam interfecit Nabuchodonosor in reblata cum alijs consiliatoribus sedechie.

Olda pphissa fuit vxor Sellū summi sacerdotꝭ claruit ac pphauit Josie regi et presertim hierosolimoꝝ euersionē ac populi ipius captiuitatem.

Omnes isti sex cū Joachim rege adhuc pueri in babilonē ducti sunt captiui. Nabuchodonosor statuā aureā. lx. cubitoꝝ altitudine in campo statuit ꝛ cōuocauit oēs principes regionū ad dedicationē statue. ꝛ preco clamabat. Adorate statuā q̄ nō adorauerit eadē hora mittet in fornacē ignis ardentis. Et adorauerūt oēs preter socios danielis: ꝛ accusati sunt ad regē ꝛ succensa est fornax septuplū: ꝛ missi sunt vincti cū vestibꝰ in mediū fornacis. Viros autē illos q̄ miserāt eos interfecit flama ignis. Angelꝰ aūt induxit quasi ventū roris flantē refrigerantē eos. Tūc illi tres vno ore benedicebant deum.

Misahel·anania·azaria· Daniel· Ezechiel· Mardocheus·

Josedech pontifex filiꝰ Azarie egressus est quādo transtulit dominus iudam et hierusalem per manus Nabuchodonosor. Et ductus est cum alijs captiuus in babilonē: dicunt aliqui istum fuisse Esdrā scribam et sacerdotem aut forsan ipsius fratrem.

Rhea virgo vestalis

Rhea que et Ilia dicebat/ Numitoris vltimi latinorum regis filia hac tempestate adhuc virgūcula: patre eius vi regno priuato: ab amulio patruo vestalibus virginibus addita ad ppetuam virginitatē cōpulsa est. Que cum in pleniorem deuenisset etatē stimulis acta venereis in amplexus incogniti viri. Et vt alij referunt in martis coniunctionē deuenit. Et pregnans effecta. Romulum et Remum eodē partu enixa est. Quos dum peperisset iussu regis Amulij viua defossa est. Qua mortua etiam geminos in tiberim deijci iussit. Verū nequeuntibus ministris ad ripam fluminis propter aquarum multitudinē deuenire: illos in ripa posuere. Et sic Amulij imperio abiectus in profluentē Romulus cum Remo fratre non potuit extingui. Et tiberinum amnem repressit: et relictis catulis lupa vagitum secuta: vbera admouit infantibus. matremqꝫ sese gessit. Sic repertos apud arborem faustulus regis pastor tulit in casam atqꝫ educauit/ sustētatosqꝫ fere inter greges pecorum agresta vita nutriuit. Marcios pueros fuisse: siue qꝫ in luco martis enixi sunt. siue qꝫ a lupo que in tutela martis est nutriti. Adulti inter pastores de virtute quottidiana certamina et vires et pernicitatē augere. Cum autem adoleuissent non parua pastorum et latronū manu collecta Amulium patruum regē interfecerunt. et numitorē auum in regnum restituerunt. Is tamen sequēti anno extinctus. Sic latinorum seu Albanorum regum defecere nomina. vbi sub vno et viginti regibus sexcētis et viginti tribus annis regnatū est.

Regnū romanorū Romulus

Remus

Remus Rhee vestalis virginis ex incognito patre filius: Romuli frater hoc anno vna cum fratre suo et auo suo Numitore in regno latinorum restituto. deinde interfecto vrbē vbi nunc Roma est cōstituerunt ac condiderunt. Et cum gemini erant: vter auspicaretur et regeret: adhibuere piacula. Remus montem Auentinum: Romulus palatinum occupauit. Prior ille sex vultures: hic postea sed duodecim vidit sic victor. augurio vrbem excitat plenus spei bellatricem fore. ita illi assuete sanguini et prede aues pollicebantur ad tutelam noue vrbis sufficere vallū videbat. cuius dū irridet angustias Remus: idqꝫ increpat. saltu dubiū an iussu fris occisus est. Prima certe victima fuit. munitionē vrbis noue sanguine suo consecrauit. ferunt eum a fabio Romuli duce cultro pastorali occisum. Et in eodem loco vbi futuri muri vestigiū transgressus est sepultus fuit.

Remus ferunt eū a ffabio Romuli duce cultro pastorali iussu Romuli occisum

Romanorum regni principium

Romanorū Regni principium

Romulus primus Romanorum rex vigesimoquarto supra trecētesimum regni dauid anno: etatisqꝫ sue primo et vicesimo numitore perempto: regnoqꝫ latinorum in confuso posito/ pastorum non parua manu collecta vna cum fratre Remo iam dicto statim vrbem paruam in solo nequaqꝫ munito conditam et a se Romam nominatam primum regnare incepit teste Eusebio/ regnauit annis. 38. Romulus autem licet sub dubio partu natus: eius tamen indolis (vt plutarcus ait) nequaqꝫ seruilis erat: sed quandam regiam magnitudinē ac probitatem pre se ferebat. Eminebat in eo natura facilis et ad consilium ciuilem probitatem aptissimum ingenium: quapropter euenit ad magnum dignitatis culmen. Post romam autem conditam primum eos quibus etatis vigor inerat in militares legiones distribuit. Ceteram vero multitudinem populum appellauit. Centum deinde Senatores creans eos patres dixit: ac ex eis genitos patricios. Prius enim incole deerant: et cum in proximo erat lucus: hunc Asilū fecit et statim mira vis hominum latini tuscique pastores quidam et transmarini phriges qui sub Enea archades/ qui sub Euandro duce influxerant: ita populum romanum ipse fecit. Matrimonia vero a finitimis petita quia non impetrabantur manu capta sunt simulatis quippe ludis equestribus: virgines que ad spectaculum venerant prede fuere. Et hec statim causa bellorum. Auctis tamē breui viribus hūc rex sapientissimus statum reipublice imposuit: vt iuuenta diuisa per tribus in equis et in armis ad subdita bella excubaret cōsilium reipublice penes senes esset. his ita ordinatis cum contionem haberet ante vrbem apud Capree paludem e conspectu ablatus est.

Romulus primus Rex Romanorum

Numa pompili'

Tullus hostilius

Anch' Marci'

Tarquini' prisc'

Phaleris

Numa pompili' scd̃s Romanoꝝ rex. septimo ⁊. xx. regni Ezechie āno p' Romulum regnare cepit. Et regnauit annis. 41. Quem curribus sabinis agentem vltro petiuere ob inclitam viri religionem. Ille sacra ⁊ cerimonias omnemqꝫ cultum deorum inmortalium docuit. Ille pontifices. Augures ceterosqꝫ ꝑ sacerdotia. Annū quoqꝫ in duodecim menses: fastos dies nephastosqꝫ descripsit. Hec omnia quasi monitu dee egerie: quo magis barbari acciperent. Eo deniqꝫ ferocem populum redegit vt qd̕ vi ⁊ iniuria occupauerat imperius religione atqꝫ iusticia gubernaret. Obijt deniqꝫ octogenarius leui morbo.

Tullius hostilius tercius Romanorū Rex

Tullus hostilius tercius Romanorum rex: trigesimo nono regni manasse anno post numam pompilium regē a Romanis rex suffectus. Regnauit annis. 31. Cui in honorem virtutis regnum vltro datum. Huius cunabula (vt Eutropius scribit) tugurium agreste cepit. ⁊ postea adolescētia in pascendis pecoribus occupata fuit. Validior deinde factus Romanū rexit populū Et primus quidam Romanorum regum fastibus ⁊ purpura vti cepit. Ac vrbes adiecto celio monte ampliauit. Post longam deniqꝫ pacem in albanos bella tulit deuictos in vrbem admisit: ⁊ eorum vrbem preter templa euertit. Tandem cum magna gloria belli regnasset cum tota domo ictu fulminis conflagratus est.

Ancus Quartus Romanorū Rex

Anchus marcius Nume regis ex filia Nepos. quart' Romanorū rex. qrto Iosie regni anno post Tullum hostilium regnum accipiēs. Regnauit annis. 25. Hic nulli superiorum regum belli pacisqꝫ artibus ac gloria vmqꝫ inferior fuit. Et menia muro amplexus est. Auētinum ianiculumqꝫ montes vrbi addidit ⁊ pontem primus Tiberi adiecit: hostiamqꝫ in ipso maris fluminisqꝫ confinio Coloniam posuit. presagiens animo futurum: vt totius mundi opes et cōmeatus illo veluti maritimo vrbis hospitio reciperentur. tandem morbo correptus vitam cum morte mutauit.

Tarquinus Priscus Quintus Romanorū Rex

Tarquinius priscus quintus Romanorum rex anno vigesimoseptimo regni Iosie post anchum Marcium rex delectus. regnauit annis. 37. Is trāsmarine originis regnum vltro petens accipit ob industriam ⁊ elegantiā quippe qui oriundus Corintho grecum ingenium italicis artibus instituit. Hic et senatus maiestatem numero ampliauit: ⁊ centurijs tribus auxit neqꝫ pace tarquinus qꝫ bello promptior. xij. namqꝫ tuscie populos frequentibus armis subegit. Inde aureo curru quattuor equis triumphauit. Qui post multa strennue gesta ab anchi filijs interfectus est.

Per ea adhuc tpa Reges hastas pro dyademate habebant quas greci sceptra dixerunt

Per ea adhuc tempora reges Hastas pro dyademate habebant quas greci sceptra dixere. Nam et ab origine rerum ꝓ dijs immortalibus veteres hastas coluere. ob cuius religionis memoriā adhuc deoꝝ simulacris haste addūtur.

Phalerus tirannus et orator

Phaleris Agrigentinus tyrannus ⁊ orator hac tempestate floruit cui quidam perillus eris ingeniosus artifex ⁊ ei amicissimus ex athenis agrigentum ad eum venit: cognita hominis seuicia vt eidē placeret ex ere taurum artificiosum fabricauit. Et in eius latere ianuā posuit vt reus in eo inclusus subiectis ignibus torqueret. vt sonus vocis hominis bouis mugit' videretur: quo accepto illum includi iussit. Et prim' artificij sui prebuit experimentum vt Ouidius dicit. Nec enim lex equior vlla est: qꝫ necis artifices arte perire sua. hec ipse phaleris Atheniēsibus de se pro illo conquestis rescripsit. Extant enim huius phaleris adhuc celebres ⁊ graues epistole.

Sibilla Eritrea

Sibilla erithea

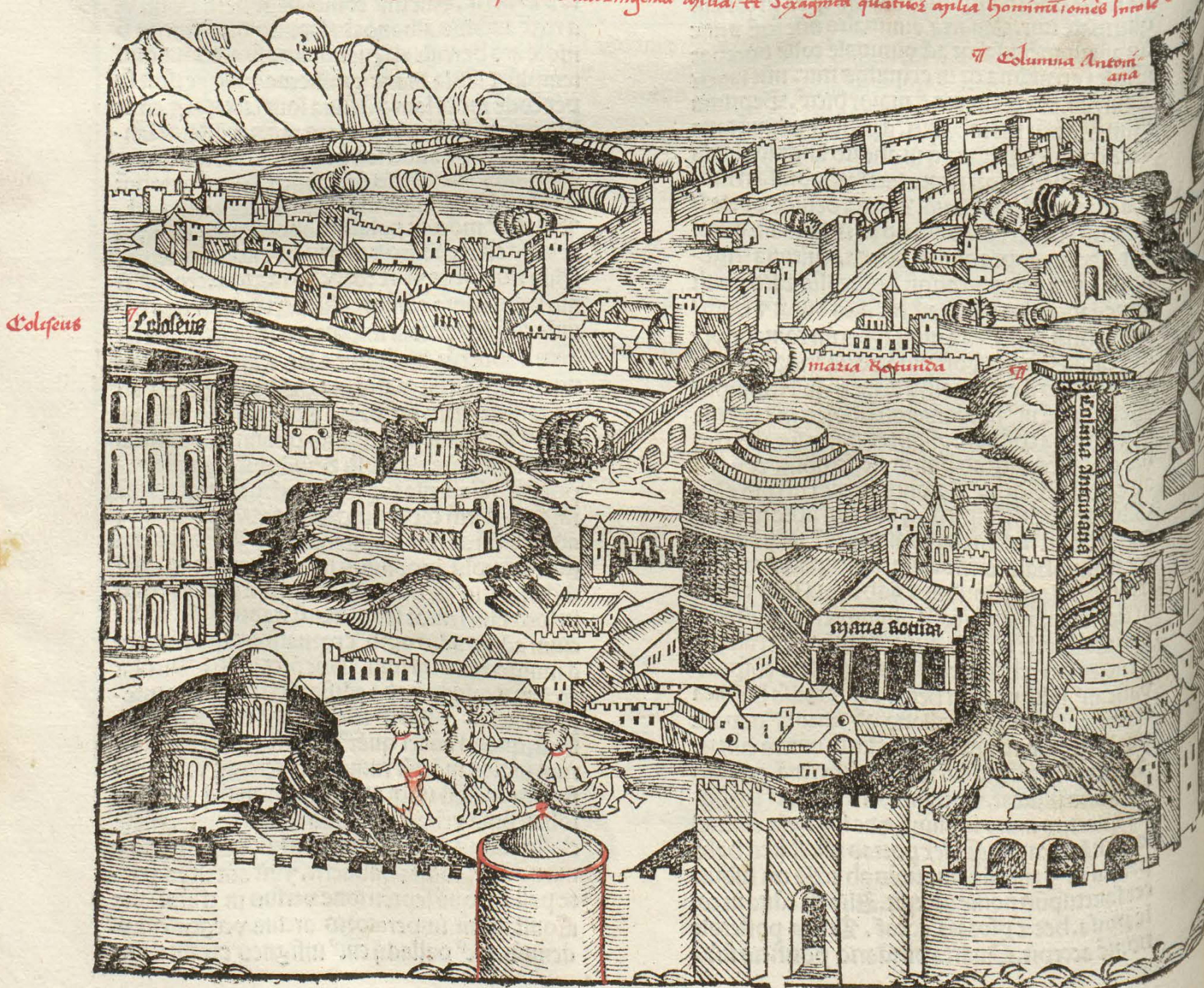

Sibylla Eritbrea omnium aliarum clarior in babilonia orta tempore illo vixit: monachali veste induta: velo nigro in capite: manu gestans gladium nudum non multum antiqua. mediocriter facie turbata. habens sub pedibus circulum aureum ornatum stellis ad similitudinem celi. dicit sic. In vltima etate humiliabitur deus: humanabitur proles diuina: vnietur humanitati diuinitas. iacebit in feno agnus: et puellari officio educabitur.

ROma vrbs toto orbe celebrāda: rerū do-
mina in latio ad amnē tyberī sita. A ro-
mulo eiꝰ ꝯditore noīata. vndecimo Eze
chie regꝭ iuda āno: Scdo qꝫ octaue olympiadis
āno ab ipo conditā fuisse affirmāt. Ambitū eius
vrbis Plinius ex traditionibꝰ Augusti scribit
milia passus vigīti. Flauiꝰ vopiscꝰ scribit Aure
liuꝫ impatorē ambitū vrbis ad trigīta milia pas
suum ampliasse. Nostra aūt ratio metiēdi a pri-
scorū ratiōe multū variaſ: si ad nr̄e etatis con-
suetudinē metiri volemꝰ vix passuū milia qua-
tuordecim oīs rome ⁊ ianicule siue trāstiberine
regionis ⁊ vaticani ambitꝰ implebit. Tyberis
fluuiꝰ a septētriōe vrbē intrat: ⁊ ex latere meridi
ano versus hostiā exit. ita vt ex latere quidā dex
tro vaticanū cōperiat ⁊ Janiculū: q̄ duo regiōꝫ
trāstiberinā complēt. A sinistro vero sit romane
vrbis ambitꝰ septē ꝯplectēs colles. Portas vr
bis triginta aptas. ⁊ septē clausas fuisse scribit
pliniꝰ. Noīa que apud priscos vsitata fuer̄t elu
cidare libet. Nā cū diuersis tpibꝰ aucta fuerit: ⁊
q̄ intra vltimū muroꝝ ambitū remanebāt porte
formā amitteret. fuitqꝫ deinde roma diruta ideo
inuestigari oīs relinqmꝰ. Flumētana p̄ma por
ta appellata: ꝙ tyberim eaꝫ influxisse affirmāt.
nouissime porta ppl̄i dicta Scda piciana a colla
tia oppido ꝓpe romā Collatia. Tercia q̄ nūc sala
ria fuisse quirinalē postea collinā ꝙ ea in collem
quirinalē itur. Quarta viminalis nūc sctē agne
tis aut numētana. qr ad viminalē collē ducebat
Quīta exquilina qr in exquilijs itur. nūc sancti
Laurēcij. Sexta neuia q̄ maior diciſ. Septima
Asinaria nūc sctī iohānis. a priscis celimōtana
a celio mōte. Octaua q̄ in abdito angulo clausa
cerniſ ⁊ metrodori porta diciſ: Gabiusam fuis-
se a maioribꝰ appellatā. Latina deinde porta ī-
mutatū retinet vocabulū qđ ea in latinam duce-
bat. Porta appia olim Capena. Ultima trige-
mina intra tyberim aliqn̄ hostiensis ⁊ sctī pauli
appellatā restat. cū ad eiꝰ basilicā ducat ⁊ hosti-
am versus. Est ⁊ alia intra tyberim romane vr-
bis carmētalis. Postremo porta triūphal' oīm
celeberrima q̄ etate nostra extat p quā triumphi
agebanſ. Cuiꝰ fundamētorū moles in extrema
tiberis ripa cōspici possunt. ⁊ pons similiter ad
illā cōducēs vsqꝫ ad hospitale sctīspūs et via q̄
ab eo pōte vsqꝫ ad Neronis circum in quo Cay
callicule obeliscꝰ aspiciſ. q̄ nūc corrupte iulia nū
cupaſ. ⁊ ad sinistrū latꝰ basilice btī Petri adia-
cet triumphale territorium nuncupatur. verum
triumphale territorium ⁊ adherētia loca vatica
ni nomē a vaticano colle assumpsere. et cōstat iā
vaticanū collē cū esse qui eccīe btī Petri adiacꝫ
p̄ cūctis em̄ rebꝰ celebrior ⁊ religiosior cōspiciſ
vaticanꝰ reliquijs btī petri. ⁊ eiꝰ excelsa basilica
et romani pōtificis pallatio qđ Nicolaꝰ papa se
cundꝰ fundauit ⁊ grāde viridariū muris cinxit.
Janiculꝰ regiōꝫ ipam totā trāstiberinā excepto
vaticano indicat. vaticanū vero primitꝰ leo pa-
pa quartus muro muniuit ⁊ de suo noīe ciuitatē
leoninā vocauit. Ea sex portas nūc stātes habꝫ
prima in Janiculū dimittēs ab eccīa cui subia-
cet sanctispūs nomē accepit. Alia est edita in col
le ptusa. hec ⁊ pforata vocaſ. Tercia posterule
nomē accepit. Quarta viridario pōtificis sub-
iacet viridaria vocaſ. Quīta iuxta molē hadria
ni quod nūc castrū sancti angeli vocaſ. porta san
cti angeli diciſ. Sexta sb adriani meta ad vrbē
p pontē cōducit ab eneis foribꝰ Enea vocitatur
Colles septē rome ab auctoribꝰ describunſ di-
cēte virgilio libro Georgicoꝝ. 2. scilicet. Et reꝝ
facta ē pulcherrima roma. Septēqꝫ vna sibi mu
ro circūdedit arces. Quoruꝫ noīa sunt Capitoli
nus. Auētiniꝰ. palatinꝰ. Celiꝰ. Exqliꝰ. vimi-
nalis ⁊ quirinalis. Et absqꝫ ianiculo ⁊ vaticano
septicollis ipa vrbs dicebaſ. Capitolinꝰ mons
dictus cū in eo fundamēta edis iouis foderētur
caput humanū inuētuꝫ est ⁊ ante Tarpeiꝰ a tar-
peya virgine vestali dicebaſ. ⁊ mōs saturni a q̄
saturnia tellꝰ. fuit in hac arce capitolij celeberri-
mum iouis optimi maximi templuꝫ ⁊ iunonis
monete. ⁊ in eo clangore anserū ⁊ alarū strepitu
M. manliꝰ gallos in p̄cipiciū dedit. huiꝰ totius
arcis ornamēta cūctis miraculis egiptioꝝ erāt
anteponēda. quare aurea capitolia cognominā
tur ⁊ domiciliū deoꝝ. Circa eū locū duo fora iū
gebanſ boariū ⁊ pistariū. Nūc aūt preter lace-
ratam domū a bonifacio nono ruinis sup edifi-
catam p̄ter are celi fratrū btī francisci eccīaꝫ in fe
retrij iouis templi fundamētis extructā. nihil hꝫ
is mōs capitolinꝰ. tantis olim edificijs exorna
tus cū delubra edes sacella et tēpla vltra sexagī
ta habuerit. Auētinꝰ collis ab aduētu hoīm vł
a rege auētino albano ibi sepulto dictꝰ fuit. in hō
mōte ara herculi ab euandro posita. Et iunonis
templū ⁊ tēpla diane ⁊ minerue ⁊ lucine: fuit su
per eodē mōte lauretū silua ioui sacrata: ⁊ edes
libertatis. habꝫ vero nūc is mōs mōsteriū san-
cte Sabine ⁊ aliud sctī bonifacij. reliquꝰ mons
aut ruinis aut vineis p̄ter sancti Alexij cenobiū
quod mihi vetustissimū cōspiciſ contectus est.
Palatinꝰ mōs cū palatini aborigines ex agro
reatino cum euādro venerūt hoc nomē accepit.
Sup hoc mōte vt ex cornelio tacito accepimꝰ p̄
mo vrbs roma edificata fuit. Et in eo reges de-
inde cōsules postea impatores maiori ex pte se-
dem habuerūt. Habuit ⁊ edes vani ducis. Liui
us quoqꝫ inquit matrē magnā deuꝫ a grecia ad
uectam in edem victorie q̄ est in palatio ptulere
Fuit ⁊ in palatio teste plinio phanū febri dicatū
Et templū diui Augusti deinde incēdio cōsum-
ptum C. Calicula sup templuꝫ hoc ponte trans-
misso palaciū capitoliūqꝫ cōiunxit. Cuiꝰ ⁊ reliq
as quasdā adhuc cōspicere libet. Idē cesar Au
gustꝰ templū appollinis in ea pte excitauit. Ad
didit porticꝰ cū bibliotheca latina grecaqꝫ. quo
in loco iam senior sepe senatū habuit. Id edifi-
cium admirādis opibꝰ exornatū erat. cōpluraqꝫ
a multis extructa sunt. Nūc p̄ter sancti Nicolai
eccīam a calixto papa edificatā q̄ etiā male inte-
gra cernitur. nullū is celeberrimꝰ mons hꝫ edi-
ficiū. qualis aūt et quātꝰ olim fuerit ea edificio-
rum moles indicāt ruine inter ceteras vrbis cō-
spiciende. Cū itaqꝫ tres illos mōtes q̄ primi et
soli in p̄ma vrbe a Romulo conp̄hensi fuerūt se
clusis ruinis videri poterit ea nuditas quā Ro-
ma nōdum cōdita habuerit. Fuit aūt in ea par-
te pallacij quā septētrionē versus in triūphaleꝫ
Constantini imperatoris arcum vergentem vi
demus. locꝰ palladij cuiꝰ insignes extant ruine

Roma urbs toto orbe celebranda

binas habētes ex marmore portas eo in murorum ambitu eccl'ia sancti Andree de pallara concluditur. Ceteras partes alto circundatas muro vinea implet. Celius mons a celio iubēnio duce (qui Romulo auxilio venit contra latinum) nomē assumpsit. et fuit urbi additus quo tpe Tullus hostilius albaʒ euertit. et postea ibi habitauit: et curiā fecit que hostilia appellata est. In eo mōte Vespasianꝰ templū diui claudij edificauit fuerūt in eo phauni veneris et cupidinis. aliorūqʒ deorum edes Are et templa. Et macellū magnū. Antrus ciclopis lupanaria. cohortes quinqʒ vigilū: castra pegrina et armentariū. Medio in eiꝰ dorso bine aqueductus supbissimi opis cōspiciunt. Nūc eccl'ijs xpianis mōs est ornatꝰ in ea parte ad palatinū montē vergēs monasteriū est bti Gregorij in paternis edibꝰ ab eo edificatū. Inde sanctoꝝ Johānis et pauli eccl'ia. Estqʒ in eo hospitale saluatoris: et eccl'ia sancte Marie in dn̄ica. Alteraqʒ eccl'ia scti Steffani rotunda de ipo mōte celio cognomē hn̄s: Ea in fauni ede prꝰ fundata fuit. Simpliciꝰ papa eam exornauit. Cernit nūc integra ad eiꝰ mōtis sinistrā sctoꝝ quattuor coronatoꝝ eccl'ia. Sctiqʒ erasmi mōsteriū. Proximū noui opis in mōte celio est xenodochiū lateranēse. In extremo eiusdē mōtis iā est basilica lateranēsis sic cognomīata: qꝛ in lateranēsiū nobilissime gētis edibꝰ extructa fuit. Hec venerabilis eccl'ia capita Apostoloꝝ seruat ceteraqʒ sctimonia: ediūqʒ supbissima structura toto orbe celeberrima a Constātino data btō Siluestro cōstātiniana basilica appellata. Ea sic Romanoꝝ pōtificū primaria est sedes. sic ab eis plurimū olim habitata fuit. Nūc vero pallacia quibꝰ circūdata fuit basilica maiori ex pte corruerāt. Visit quoqʒ in celio mōte porta maior neuia dicta et amphiteatrū semidirutū: qđ statilij thauri maiores nr̄i appellauere. Et alia basilica sctē crucis ī hierusalē ab Helena cōstātini matre cōstructa. Eo loco vbi templa erāt veneris et cupidinis cōiunctūqʒ est mōsteriū qđ Cartusiēsibꝰ nūc incolit. Exquilini mōtis oim maximꝰ varro longā posuit expositionē ab excubijs regis Tullij dictꝰ. Exquilie eñ mōtes duo habiti. Celebrior pars a foro Trayani et turribꝰ quas comitū et militie appellāt incipiēs p montē cui caballo nūc nomē est: et ad termas vsqʒ diocletianas ptendit Et in portā exqlinam q̄ iam scti Laurētij noiat desinit. Altera ps collis via intersecat que patricij vicꝰ dicitur. Et sup hac pte eccl'ia est celeberrima sctē Marie maioris dirimit a celio mōte p viā que porta Neuia vsqʒ ad amphiteatrū qđ collosseū vocamꝰ reducit. Fuerūt in exquilijs edificia q̄plurima et admirāda. Et pri

mo a turri militiarū ascēdendo cernunt ruine termaꝝ Constātini: ⁊ ingētes seminudoꝝ senū marmoree statue. Abinde pene cōtiguo loco cōspiciunt Caballi marmorei ingētes cū viris seminudis lora tenētibꝰ miro artificio cōpacti quoꝝ vnꝰ opus praxitelis. Alter phidie latinis lr̄is inscribit. Inde nō longe sunt diocleciani terme edificiū pulcherrimū ⁊ admirādum: ⁊ alie terme claroꝝ viroꝝ. Fuit in eodē colle macellus ⁊ ibi cōspicit eccl̄ia scti Viti cui cōtiguꝰ est arcꝰ triūphalis galieni. multeqꝫ eccl̄ie in eo extant ⁊ alia innumerabilia. Viminalis collis a Ioue vimineo cuiꝰ ibi are sunt. Etsi plura ī eo fuerūt edificia: nil tn̄ certū repitur q̄ꝫ tres speciosissimas ī illo totiꝰ vrbis domos fuisse. M. Crassi. Q. Catulli. C. aquilij eq̄tis romani. Fuerunt in illo scdm̄ aliquos Salustiani horti quoꝝ reliquias obstupēdas designāt. a porta viminali in collinam ⁊ ad Sanctā vsqꝫ Susannā extēdi putāt. Quirinalis collis a quirini phano edeꝫ fortune p̄mogenie habuit. Varro aūt ob paruitatē colles ⁊ nō mōtes appellat. Hos duos colles scribit liuiꝰ Seruiū regē addidisse cū amplificādevrbi animū adiecisset. ibiqꝫ vt loco dignitas fieret habitasse. Aggeris fossa ⁊ muro circūdedisse vrbē. Claudit roma ab oriēte aggere tarquini inter prima opa mirabilia. Nā cū muris eq̄uit q̄ maxie patebat aditu plano. estqꝫ is tumulꝰ quē nūc sctē marie in pp̄lo supeminētē ad pinciani vsqꝫ pallacij fundamēta ꝓtendi videmꝰ. Campꝰ marciꝰ sic describit a liuio agger tarquinoꝝ q̄ inter vrbē ⁊ tyberī fuit campū marciū dixerūt: cū eo tp̄e vrbs ad capitoliū aut parū citra finiret. Et virginea aq̄ ꝑ q̄rinalis colli cauernas campum olim marciū q̄ nūc triuij regio dicit illabit. hec sola aqua ex exteris iā romā ingredit. Habuit campꝰ marciꝰ edificia olim admirāda. quoꝝ ꝑuule ruine adhuc restāt. Et adhuc eccl̄ia cōspicit q̄ sctē Marie in equiria vocitatur. Erat ⁊ templuꝫ Isidis: cōspicit adhuc colūna rerum gestarū elaborata. Iuxta hanc qn̄qꝫ Conmitia fiebāt. Fuerūt ⁊ in vrbe duodecim terme: ⁊ aqueductꝰ mirabiles. Vi sunt arcꝰ altissimi sbleuati. Arcus q̄ꝫ triūphales fuisse q̄ꝫ plrimos ⁊ legimꝰ ⁊ cōspicimꝰ quosdā tamē dirutos. quosdā ruinis cooptos. q̄sdam nouis edificiolis ab aspectu hoīm semotos. Cernūt qꝫ diuersorū edificioꝝ spectande insignesqꝫ ruine ideo cum his Rome descriptionem relinquimus.

Oblectat me roma tuas spectare ruinas. Ex cuius lapsu gl'ia prisca patet. Sed tuꝰ hic pp̄lus muris defossa vetustis. Calcis in obsequium marmora dura coquit. Impia tercentum si sic gens egerit annos. Nullum hic indicium nobilitatis erit.

Genua Italie urbs celebris

Genua ligurum domina ꝛ regina. quaз etiam Januam dicimus ytalie vrbs celebris clarissimaqꝫ in ligustici maris littore a quodam Genuo saturni regis filio conditam ꝛ cognominatam dicunt. Alij vt paulus perusinus hystoricus a genuino phetontis socio ob nauseam maris in littore relicto cū parte nauium custode qui iunctus accolis loci siluestrib⁹ hominibus oppidum condidit: et genuā ex suo nomine nuncupauit. Alij quoqꝫ a Jano ytaloꝝ rege et post troyanam cladem ampliatā vbi Jani bifrontis ydolum primo coli ceptum est cui⁹ sigilli inscriptio sic haberi dicit. Griffus vt has angit: sic hos ianua frangit. Quidam tamē ante belli punici tempora nullam eius vrbis mentionez haberi dicunt. Liuius autē eius incremētum habuisse dicit Lucretio prorogatum imperium vt genuam oppidum a magone peno destructum exedificaret. Postqꝫ tempora ligurib⁹ genuensibusqꝫ amicicioribus vsi fuerunt. quib⁹ quuз magne copie variaqꝫ bello vsui futura mitterentur maxime oportuna fuisse videtur genua loci natura tunc etiam portuosa. Eam Karolus magnus imperator pipinusqꝫ filius rex ytalie ꝛ successores franci reges per annos circiter cētuз summa cum iusticia ꝛ humanitate sicuti et ceteras ytalie vrbes gubernarūt ducibus illi administrande qui comites appellarentur prefectis. Hec plane ciuitas toti⁹ ligustici sin⁹ emporiū est Que a q̄dringentis annis citra (cum ante haud magnum oppidum fuerit) maximum habuit incrementuз. Unde et ingentes nacta vires ꝛ portu edibusqꝫ superbissimis ac reliquis in omī genere ornamentis nunc vsqꝫ preter venetias ceteras ytalie maritimas vrbes superat. Queqꝫ et naualis belli peritia adeo excelluit: vt ānos multos maris imperio potiretur ꝛ piratarum abstulerit latrocinia. Post karolum vero magnum et filios plurimam ciuium sustinuit tyrannidem. Propter quod et peregrinos dominos sibi supinducere aliquando necesse habuit que ciuilib⁹ agitata discordijs memoria nostra imperiū maris amisit eius enim creberrimas mutationes ꝛ oriens simul et occidens admiratur que sic auxilio et consilio destituta imperium eius longe lateqꝫ diffussum pene exhaustum est. Peraз enim vrbem Constantinopoli oppositam. mitilenam insulam. Famagustam vrbem totius Ciprie insule columen. Chium insulam: aliasqꝫ grecanicasqꝫ vrbes plurimas a thurcis: alijsqꝫ gentib⁹ ablatas deperdidit vl' tributarias fecit. Capha etiam eius coloniā in thaurico Cheroneso non procul a bosphoro cymerico amisit. Ornat autem hec ciuitas Genua maxime cineribus p̄cursoris domini. Et cathino quodam Smaragdino impreciabili quem tradunt illum fuisse in q̊ dominus iesus xpus agnum paschalem in cena domini cum apostolis suis comedit.

Tales

Tales philozophus Asianus e septem grecie sapientibus primus. his tē poribus athenis claruit. Hic sapiens appellatus est: scdm quem ⁊ septez sapientes vocati sunt. fuit autem conscriptus ciuis mileti: ideo thales milesius appellatus est. Scripsit autē de conuersione ⁊ equinoctio: ⁊ primus inter philozophos dicitur de Astrologia tractasse. nec non ⁊ solares eclipses ⁊ versiones predixit ab egiptijs geometriā didicit. In politicis vero optime est consiliatus. Aiunt em̄ coniuge eum caruisse: et interrogatus cur non duceret dixit. ob filiorum amorem: hic principium omnium aquā posuit. mundūq̄ aiātum dixit ⁊ demonibus plenum. Tempora quoq̄ anni fertur inuenisse. ⁊ in. ccc lxv. dies diuisisse. Scripsit autē de Astronomia multa que in ducentis carminibus cōphendit. Tabulam auream siue mēsam a piscatoribꝰ casu inuentam altercatio suborta cuius esset appollinem delphicum adierūt vt indicaret cui danda esset. Appollo respondit illi esse dandam: qui sapiētia ceteros p̄emineret: his auditis taleti pbodata est. Ille eam dedit bianti. Bias pitacho. Ad vltimum ad solonem peruenit. qui et titulum amplissime prudentie ⁊ etiam premiū ipsam scz mēsam auream ad appollinez transtulit: hic tales paup erat: vacans philozophie studijs: acquisitioni pecunie intendere non valebat. Item fructuuz ⁊ olei vbertatē per Astronomiam futuri anni nouit. Ferturq̄ de ipso q̄ dum nocte quadam duceretur extra domum a vetula vt astra consideraret. incidit in foueam: eoq̄ lugente: dixit vetula: tu quidā o tales que ante pedes sunt videre nequis: quō que in celis sunt posses cognoscere: obijt aūt anno etatis sue. lxxviij.

Solon

Solon philozophus Atheniēsis scdus de septem sapientibꝰ athenis floruit. Atheniēsibus leges optimas condidit: quas postmodum Romani ab eisdem acceperunt. multaq̄ beneficia eis cōtulit: ⁊ multo tp̄e eos sua prudentia a seruitute ⁊ tyrānide liberauit. ⁊ tandez fortuna mutata profugus in egiptum se transtulit: hic dum senex esset pisistrato tyrāno athenas occupare volenti: toto conatu restitit multis ex ciuibus consentientibꝰ pisistrato. Interrogatus autem qua spe fretus vt tam audacter resisteret: ait senectute. Hic etiam solon dixit: boni ⁊ virtuosi viri apud tyrannos equiparant calculis rationum quorū vnusquisq̄ plura q̄n̄q̄ pauciora signat. Ac sic in ꝯspectu tyranni q̄n̄q̄ magni dicunt ⁊ clari: q̄n̄q̄ autē ⁊ honore carentes. Interrogatꝰ etiā a creso rege lidorū quis ei felix esse videret ait Tribalanus atheniēsis ⁊ cleobis ⁊ bico ignoti ⁊ homines quorum fama latet. Cresus aūt rex ornans se omi ode regisq̄ fastu sedens in solio: interrogauit eū siquid miri melioris vidisset respondit. Gallos phasianos ⁊ pauones naturali enim colore ⁊ flore decorati sunt ⁊ millesies meliori. Huic soloni mortuum filium lugenti: non esse flendum ait quidam eo q̄ flere nihil prodesset. Cui solon eo magis ploro: quo damnū meum irremediabile videaz. Interrogatus an vellet q̄ sui de morte eius lugerēt ait. ad hoc multis conatibꝰ laboraui: vt in morte mea dolore et lamentis non caream amicorum. Ait etiam nemo dicere debere: se ceteris quibuscūq̄ intollerabiliores amaritudines sustinere. Inter ceteras autez leges eius ait. Siquis parentes īdigentes non alat ingloriosus est. Filij eorum qui pro republica obiere publice nutriantur ⁊ doceantur. Itē statuit tutorem cum orphanoruz matre non habitare: nec tutoris officium exercere: in quē orphanorum defunctorum substantia perueniet: nec sculptori anuli licere tenere signū anuli venditi: ⁊ si vnū oculum habentē quis illo priuauerit. Uiceuersa ip̄e geminis careat: ⁊ q̄ princeps si ebriosus fuerit damnet nece. Respōsa solonis ad quedā quesita sunt hec. Quid est verbum: ymago operum. quo firmat verbū silentio. Quo firmat silentiū tp̄e. Quid est rex fortis potestas. Quid est lex: aranee tela q̄ si in eam ceciderit quid debile retinet: graue aūt ptransit tela rescissa. Mortuꝰ in cipro octogenarius tp̄e Sedechie regis.

Chilon

Chilon phus Lacedemonius athenis claruit tercꝰ de septem sapientibus grecie qui ob eius ꝓfundissimam sapientiam breueloquꝰ dictus est. Hic iūgēde causa societatis missus fuit corinthū: vbi duces ⁊ seniores popli ludētes inuenit in alea. ꝓpter quod infecto negocio reuersus est: dicēs se nolle gloriam spartanorū quorū virtus constructo bisantio clarescebat: hac maculari infamia vt diceret cū aleatoribꝰ cōtraxisse societatē. Interrogatꝰ q̄d est fortuna. Respondit ignarus medicus: multos em̄ excecat. Docebat aūt Chilon dominari lingue: ⁊ presertim in cōuiuijs. nō esse maledicēdū proximis. alioquin audire oportet ea quibus quis tristabit. Itez non esse minandū cuiq̄: quoniā hoc est muliebre. Cicius ad calamitatem amicorum q̄z ad prosperitatem ire. Humiles nuptias facere. non esse maledicendum mortuo. Seniū honorare. Cauere sibijpi. Dānum malle q̄z prauum lucrū. Illud enim semel contristabit hoc vsquequaq̄. Nō irridere infelicem dominatorem ⁊ fortem mansuetum esse decet. vt eū subditi magis reuereantur q̄z timeant. Ire dominari. non cupere impossibilia. Et claruit tēpore Sedechie regis. vixit autem quinquagintasex annis.

Pitacus Asianus illustris phus
Quartus de Septem Sapientibus Grecie

Pitacus

Pitacus Asianus mitilenus, illustris pħus quartꝰ de. vij. sapiētibus grecie. nō doctrina solū sed etiā in re militari strenuus cū bellū inter atheniēses ⁊ Mitilenos instaret. q̄ ip̄e mitilēsiū exercitus ductor erat. pugnare statuit cum firmone Atheniēsiū duce in singulari certamie ⁊ rhete habēs sub scuto furtim circūuoluit firmonē: ⁊ occidēs eum saluauit terram. Mitilēses autē ei principatum obtulerunt quē ip̄e decēnio tenuit: ⁊ ad optimum ordinem ciuitate reducta: deposuit principatū ac decē annis alijs supuixit. ⁊ cum p̄diues esse potuisset: spreuit diuitias. Hic pitacus vidēs multum vinū in insula mitilen̄ crescere: volēs ebrietati hominuz p̄cauere lege publica statuit: vt peccās ebrius dupliciter puniret̄. dicebat autē vinū malum et bonum esse: malum quidē ex crapula: bonū ex natura. Interrogatꝰ quid optimū. ait ad presens bn̄facere: q̄d fidele: terra: quid infidele: mare. Uixit aūt annis. lxx. Et claruit tp̄e Joachim regis iude.

Bias Asianus primensis phus Quintus de Septem Sapientibus Grecie

Bias

Bias Asianꝰ p̄mensis pħus quītꝰ de. vij. sapiētibus grecie. Hic cū inter Primēses et messanēses instaret bellū ⁊ primēsiū milites virgines multas messanēsiū captiuas duxissent cōfestim bias his visis indoluit: ⁊ puellas captiuas liberās: tanq̄ p̄prias filias custodiuit induēs eas vestibꝰ nouis et singl̄is dotes tribuēs: sb̄ fida custodia remisit ad pentes: inimicis exhibēs pietatē. Alio q̄z tp̄e dum Aliatꝰ princeps primēsiū ciuitatē obsideret sperās primēses fame deficere: bias tali arte defectū intraneū ⁊ victualium palliauit: duas enim mulas sero impiguatas de ciuitate dimisit vt quasi fortuitu ab hostibꝰ caperet̄. quas cum aliatꝰ cerneret putauit illos victualibus copiosis abundare. Misitq̄ ad biantē vt egrederetur ad eum de concordia tractaturus. Respondit bias si exirem forsitan primen̄: cepas ederent: Unde tu magis intromitte legatum. timuit enim ne ab hostibus captus: flere faceret primēses. Tuncq̄ legati aliati ingrederentur vrbem: Bias aceruum arene spargens ⁊ diffundens desup triticum ostēdit legato. quod audiens aliatus: reconciliatōne facta recessit: ⁊ sic fuit ciuitas p̄ biantis prudentiam liberata. Alio vero tempore (vt valerius narrat) cum terraz eius fortuna mutata hostes inuaderent: ⁊ qui euadere hostes potuerunt preciosarum rerum suarum pondere onusti fugerent nihil ipse de his deferēs fugit. Interrogatus autē cur nihil de bonis suis secum ferret ait: omnia bona mea mecū porto. pectore enim illa gestabat non visenda oculis: sed animo extimanda: que domicilio mentis inclusa erant. Interrogatus quid sit in hac vita optimum: ait Mens sibi bene rectitudinis conscia. Interrogatusq̄ quid sit dulce homini ait. proprium. Claruit tempore Sedechie regis et scripsit vtilia multa. Eo mortuo primēses ei templum dicarunt.

Cleobolus phus Lindius Sextus de Septem Sapientibus Grecie

Cleobolus

Cleobolus pħus Lindius sextus de. vij. sapiētibus grecie claruit tempore Zedechie regis iude. Cuius filia Cleobula inuentrix enigmatum fuit. Huius enigma fuit: vnus pater: filij duodecim horum cuilibet nati sunt triginta difformes: nam quidam horum albi visu: quidam vero nigri: immortales autē cum sint corrumpuntur omnes ⁊ deficiunt. Est autē annus duodecim mensium pater ⁊c̄. Celebres sentētie eius sunt hee. Amico benefac vt amicicior fiat. Inimicum vero amicum facere stude. Magis enim amicorum inuidiam q̄ inimicorum insidias cauere debemus. Illud enim apertum est. hoc autē celatum malum: nocendiq̄ fraus que non speratur potentior est. Quanto plus licet tanto minus libeat: vxorem ex paribus ducere. nam si ex maioribus duxeris dominos habebis cognatos: non irrideas exprobratos nam fies odiosus his. Prosperatus ne superbias. ⁊ depauperatus ne deijciaris. Mutatiōes fortune viriliter scito ferre. Scripsit autē de enigmatibus questiones trium milium carminū. Obijt vero completis annis vite sue. lxx.

Periander

Periander chorinthius phus de septem Sapientibus phis septimus

Amicis felicibus et infelicibus idem sis. Quodcumque promittis obserua

Periander Corinthius pħus e septem sapientibus pħis septimus hac tēpestate floruit: scripsit dogmata vtilia in duobus milibus versuum. Sētentie eius hee sunt celebriores. volentes secure tyrannos fieri. oportet beniuolentia fulcirī non armis. amicis felicibus ⁊ infelicibus idez sis. Quodcūq̄ promittis obserua. Claruit autem periander tempore Sedechie regis iude. Mortuus est ferme octogenarius.

Anatharsis

Anatharsis phus scita genere. Hic licet magnus ⁊ audax in rebus bellicis strenuus esset: vt in doctrina grecoꝝ moribusq̃ pficeret iuit athenas. ⁊ ad Solonis sapientissimi domū profectus: nūciari soloni fecit ꝙ venisset ad eum Anatharsis scita cupiens eum videre ⁊ eius amicus fieri si effici possit. Solonis aūt responsum fuit: ꝙ in ppriis patriis conciliantur amici. Cui mandauit Anatharsis dicens: nunc ipe in patria sum: ideoq̃ licet mihi amicos conciliare. Solon vero in eius promptitudine stupens introduxit eum: et amicū maximum sibi fecit et grandis philozophus est effectus per Solonem. Huius sententie hee sunt. Interrogatus quō quis fieri posset nō amator vini: ait. si pre oculis habeat inebriantium se turpitudines: nūq̃ erit amator vini. Dicebat etiam nauigātes distare a morte ad spissitudinem quattuor digitorum tantū: quia sciebat spissitudinem tantam esse nauis. Interrogatus que nauium sint tutiores: ait que in terra quiete iacent. Interrogatus quid est in hominibus bonum et malum: ait lingua. Interrogatus quid est curia: ait determiatus locus ad decipiendū ⁊ superādum seinuicem. Ait etiā turpe quid ausurus te sine teste time. Ait etiam melius est vnum amicum habere multis dignum: q̃ multos nullius dignos. Post hec abiens in Scythiam iura moresq̃ atheniensium in scitas introducere conabatur volens patrie profectū afferre: ob quā causā inuidus frater eius in venatione sagittam in eū fixit: letale vulnus phō infligens: qui moriēs ait. Per sapiētiam in grecia saluatus sum: sed propter inuidiā in patria pereo.

Empimenides

Epimenides phus cretensis: hic dū iuuēculus esset missus a patre ad custodiam ouium: declinans in quoddam antrum obdormiuit annis. lxxv. surgens autem postea querebat oues putans se parum obdormisse: dū autem non inueniret: iuit ad agrum et transmutata omnia videns: et penes aliū possessorem. iuit ad castrum hesitans: illic autem propriam domum intrās occurrit sciscitantibus indicans quisnam esset: donec minorem fratrem inueniens iam senem factum: totamq̃ ab eo didicit rei geste veritatem: notus autem a grecis deo amatissimus esse susceptus est honorifice. Atheniēsibus aūt peste detentis ymolando pestem fugauit: dixit etiam. pecunia auaro suppliciū est liberali decus: parricidium proditori. Vixit autem annis. 177. et scripsit de genisi et ortu diuino libros in quinq̃ milibus versuum: necnon de diuersis naturis rerū libros. ix. milium ac quingentorum carminum: fundauit autem apud athenas templum venerandorum deorum. Et solonis sapientissimi tpe claruit.

Simonides

Simonides poeta per mare nauigans ad littus applicuit: ⁊ ibi mortuum corpus humanum inhumatum reperiens sepeliuit: et cum ipm sepeliret ab eo admonitus est ne die proxima nauigaret. qui acquiescens monitis interim remansit ipsa autem die procellis ⁊ fluctibus alij qui nauigarunt obruti sunt. Huius hee feruntur fuisse sententie. Tutius est tacere q̃ loqui: neminē em̄ tacendo: multos autem loquendo circumuentos agnouimus. Remedium malorum futura spes est: innocentem non debilitat consciētia in aduersis. Solatiū em̄ est homini non meruisse quod patit. Fortuna deserit innocentes sepe: bona spes nunq̃. Hic octogesimum annum habens composuit ⁊ docuit carmina ⁊ gloriabatur se in eorum certamina descendisse etate pdicta. Claruit autem Simonides tempore manasses regis iude.

Tobias

Tobias iudeus propheta sanctissimus ex tribu ⁊ ciuitate neptalim oriundus: mitissimi ingenij ⁊ omnis gratie spiritualis prestans. Qui a salmanasar Assyriorum rege in captiuitatem ductus hoc tempore pietate ⁊ religione insignis habitus est. Hic cum apud niniuen constitutus preceptorum patrum suorum non immemor: egros visitaret ⁊ indigentibus elemosinas preberet: desperatos consolaretur. Cecitatis plaga tentatus est: pro qua etiam omnem eius deperdidit substantiam ac omnium pauperrimus euasit. Cuius patientiam cum dominus cognouisset statim Raphaelem angelum ad eum misit. Qui eidem visum restituit substantiamq̃ omnem in decuplum multiplicauit. Et cum duos ⁊ centum vixisset annos: predicens interitum niniue ⁊ instaurationem hierusalē ac templi domini spiritum domino reddidit. Et p filium tobiam et nepotes in niniuen sepelitur.

Hic Amon (Anno mdi. 4551.) fecit malum coram domino et percussus est a servis suis obijtque in domo sua propria peremptus eumque cum patre suo sepelierunt.

Iosias rex iude (Anno mdi. 4558) accepit regnum cum octo esset annorum optime regens. Ydolatras persequens. Sacerdotes ad instaurandum templum inducens. populum ad observationem legis et dei timorem reducens. Ad azimorum festivitatem que pascha dicitur eos adduxit et phase solenniter celebrari faciens. Hic demum quia prexit ad pugnandum contra regem egipti contra voluntatem domini vulneratus graviter in hierusalem ductus migravit ad dominum super cuius morte Hiere. lamentationes fecit. Cum in omnibus rebus ita gloriosus extitit: vt cum eo iudeorum gloria fere orta simul et extincta fuerit. Iste iosias adhuc in puericia quesivit dominum. Perseveravitque vsque in finem adeo religiose conuersatus est in lege domini quod dicitur non habuisse similem in regibus iuda.

Ioathas (anno mdi. 4589.) malum fecit coram domino: ideo tradidit eum dominus in manus Pharaonis nechao regis qui eum captiuum duxit in egiptum. Et eius seniori fratri et eodem patre progenito noie Eliachim tradidit regnum mutans ei nomen Joachim.

Zeleucus vir iustissimus leges condidit et inter cetera decreuit, vt qui adulterij crimen committeret vtroque oculo priuaretur

Zaleucus

Zaleucus vir iustissimus leges condidit. et inter cetera decreuit. vt qui adulterij crimē cōmitteret: vtroque oculo priuaretur. quod cum filius eius cōmisisset: iussit ipm exoculari. Uerum tota ciuitas aliqdiu ei reluctabatur tandem victus instantia populi. ne lex a se condita violaretur: suo prius: deinde filij oculo eruto vtrisque vsum videndi reliquit. Sicque mirabili equitatis tempamento: se inter misericordem patrem et iustum legislatorem partitus est. Disce o xpiane quāta diligētia debeas sancta dei tui precepta custodire: si sic maluit paganus puniri p iusta lege sua q̄ eam inultam relinquere.

Ieconias cognomēto Eliachi etiā fuit fili⁹ Josie et cōstitut⁹ ē rex a pharaone vt daret mulctā cētū talēta argēti. Et q̄r fecit malū corā dño ascēdit contra eum Nabuchodonosor et factus est ei seruus annis tribus. Postea cum rebellaret iterum contra eum ascendit interfecitque eum in hierusalem et proijci fecit corpus eius extra murum.

Ioachim cognomēto Jeconias fuit fili⁹ ieconie: fecitque malū corā dño: ō statim est amot⁹ ne regnaret et vinct⁹ est trāslat⁹ in babilonē. Mānsit aūt ioachī iste in carcere apd chaldeos. 37. annis et fili⁹ eū a vicul' post mortē pris Nabuchodonosor soluit.

Sedechias

Sedechias anno mdi. 4600. fuit tercius filius Josie et vltimus regum Juda et hierusalem et malus. non audiuit hieremiam prophetā ideo perijt et omnis iuda cum eo ductus in babilonē. Eruti que sunt oculi ei⁹ et occisi filij eius hec quippe hieremias et ezechiel pphetauerant q vinct⁹ duceretur ad babilonicum regem. Capto igit regevniuersum populum caldei trucidauerūt. Et qui gladium euaserant ad seruiendum caldeis abducti sunt.

Septem sapientes mundi

Nomina septenum sapientum grecia cantat. Partibus ac notos diuersis orbis honorat.

Tales milesius vn⁹ de vij. sapiētib⁹ clarus habetur: q post theologos et poetas sophi dicti sunt id est sapiētes: iste tales pmus potuit predicere defectū solis et lune vt dicit Augustin⁹. de his folia precedentia gesta ac dicta eorum manifestant.

Tales
Solon
Chilon — septem sapiētes
Periander
Cleobolus
Bias
Pitacus

Linea Christi

Amon

Josias

Joathas

Jeconias

Joachim

Sedechias

Massilia

Massilia transalpine gallie ciuitas primo anno regni Sedechie a Phocensibus aduentu ꝓfugis cō-dita fuit. Temporibus enim Tarquini regis ex asia phocensiū iuuenꝰ hostio tyberis inuecta ami-ciciam cum romanis iunxit. Inde in vltimos gallie sinus nauibus profecta: Massiliam inter ligu-res ⁊ feras gentes gallorum cōdiderūt: magnasqꝫ res (siue dum armis se aduersus gallicā feritatē tuenť: si-ue dum vltro lacessunt a quibꝰ fuerant ante lacessiti) gesserunt. Nāqꝫ phocenses ex ignauitate ac macie terre coacti studiosius mare q̄ꝫ terras exercuerunt: piscando. mercādo. plerunqꝫ etiam latrocinio maris (que illis temporibꝰ gloria habebat) vitam tollerabāt. Itaqꝫ in vltima oceani ora ꝓcedere ausi: in sinū gallicū hostio Rhodani amnis deuenere. Cuiꝰ loci amenitate capti reuersi domū referentes q̄ viderāt. plures solicitauere duces classis Furius et Peranus fuere. Condita igitur Massilia est ꝓpe hostia rhodani amnis in remoto si-nu veluti in angulo maris: hec olim clarissima ciuitas in loco petroso sita: magnitudinis eximio extitit. Hu-ic portꝰ subiacet pulcherrimꝰ qui arcē pugnatissimā loco edito habet: in qua quidē olim appolinis delphi-ci pulcherrimū templū structū erat. Sed ligures incrementis vrbis inuidētes eos assidue bellis fatigabant Qui pericula ꝓpulsando intantū enituerūt: vt victis hostibꝰ multas colonias cōstituerūt. Ab his igiť galli et vsum vite cultioris: deposita ⁊ māsuefacta barbaria: et agroꝝ cultꝰ ⁊ vrbes menibꝰ cingere didiceřt. Tūc et legibꝰ nō armis viuere. tūc ⁊ vitē putare: tūc oliuā serere cōsueuerūt. Adeoqꝫ rebꝰ ⁊ hominibꝰ impositꝰ est nitor: vt nō grecia in galliā emigrasse: sed gallia in greciā videreť. Ad quā plane vrbē complurimi ex nobi-lioribus romanis ꝑ acquirēdis doctrinis transmittebanť: nam eoꝝ victus frugalis ⁊ modestus semꝑ fue-rat. Tūcqꝫ varios sortita fuisset vel dn̄os vel tyrānos: pro vt se tp̄a offerebāt. nūqꝫ tamē aut legē aut ab alie-nigenis suspēdia pertulit. preterqꝫ a cathelanis. Huic Lazarus quē dn̄s a mortuis suscitauit primꝰ ab apo-stolis destinatꝰ fuit episcopus. Cuiꝰ quidē reliquie nūcusqꝫ magno in honore apud eam habite sunt. Fertur quoqꝫ et beate Marie magdalene ipsius lazari sororis corpus ibidem quiescere. Apud hanc clarissimi flo-ruere viri. Saluianus ⁊ Museꝰ presbiteri in diuinis nō mediocriter instructi atqꝫ. Gennadius similiter pre-sbiter greca latinaqꝫ lingua eruditissimus. qui de viris illustribus more diui hieronimi librū edidit: ⁊ cor-uinus orator: victorinus rhetor et alij complurimi.

Sanctus Lazarus quē dn̄s a mortuis suscitauit Massilie fuit epūs

Pherecides phus

Pherecides Syrus natione: philozophus egregi⁹ pittaci philozophi auditor tempestate ista ingenio singulari preditus agnoscitur. Qui prim⁹ apō grecos de natura ⁊ de diis scripsit. primusq; teste Cicerōe libro. I. tusculanorum questionum animos sempiternos esse affirmauit. Qui et teste Laercio multa predixit que mirabilia videbātur. Hic etiā Plinio teste libro. 12. Prosam orationem primus condidit: fuitq; preterea Pythagore philozophi preceptor. Et Taleti philozopho lr̄as plurimas scripsit. Et ab codē ml'tas suscepit.

Pytagoras phus

Pytagoras preclarissimus philozophus natōne sami⁹. Et ip̄e tēpestate hac toto orbe terrarum clarissimus fuit. Hic a primeuo eximie pulchritudinis ac venustissime forme insignis fuit. Qui cum musice plurimū doctus fuisset cui⁹ principia apud grecos primus ad artem pduxit. Et geometriam omnē pfecit: atq; pondera et mensuras inueniens etiā grecis primū contulit. In primis namq; circa Arithmeticam vocauit: et medicinam non neglexit. Animas vero hominū de corpe in corpus transire opinatus est. Licet autem etas illa nullum sibi peperisset equalē se tamen sapientez appellari erubuit: sed se phm id est amatore sapientie dixit. Italis legem dedit: cū apud Corthonam ethrurie vrbem ex grecia venit. Eius institutū fuit ne scolas eius intrans de philozophicis ante quīquennium disputaret. Eius libri ab Atheniensibus feruntur concremati. Varie eius feruntur sententie per Laercium: vnaz hic apponim⁹. Fugienda inquit modis omnibus et abscindenda sunt hec omnia scilicet languor a corpe. imperitia ab aīa luxuria a ventre. a ciuitate seditio. a domo discordia. et a cūctis reb⁹ intēperatia.

Sapho poetissa

Sapho Crexea diuini ingenii poetrix per hec tempa claruit et plectrum prima inuenit. Hec viro ditissimo nupsit. Ex quo dydan filium suscepit habuitq; discipulas Anagoram Milesiam Congillam Colophoniam ⁊c. quas etiaz lyricos quosdam docuit versus. Scripsit autē hec modulos lyricos Epygrāmata: elegiam. iambos ⁊ monades: fuit quoq; vates nobilissima.

Ezechiel ppheta

Ezechiel propheta et sacerdos domini vir sanctus. Qui cuz rege Joachim captiuus adductus fuerat in babilonem. pphetauit futuras populi iudeorum calamitates. Et hec ex babilonia in hierusalem ad Sedechiam regem misit Cui tamen rex idem non credidit. Tricesimo deinde etatis anno: et captiuitatis sue quinto librum pphetie componere cepit: hunc reliquie iudeorū Dan ⁊ Gad quibus pridixerat eos in hierusalem non regressuros apud babiloniam interfectus est. Et in sepulchro Sem filii noe sepultus.

Daniel ppheta

Daniel desideriorum vir et ppheta celeberrimus ex regum iudeorum familia natus. A nabuchodonosor chaldeorum rege in babilonē cuz Joachim rege captiuus ductus: ⁊ ab eodem enutritus anno nono Sedechie regis hierusalem postq; paruulus insontem Susannam a morte liberasset: diuino spiritu illustratus: primam regi caldeorum visionē soluit. Ideo curatorem regni constituit: quo mortuo filio eius balthasar cū litteras in pariete exposuisset terminū ei⁹ pronunciauit. Destructo autem babiloniorū rege a dario Astyagis filio in Mediam pductus. Inuidia autem preualente in lacum leonum missus: deinde saluatus in precelsiore honore habitus. Scripsit autem librum pphetie in decem visiones diuisuz quas se vidisse refert. Tres sub Nabuchodonosor. Tresq; sb balthasar eius filio. Septimam ⁊ octauam sub dario: et duas vltimas sub Cyro tādem in Ebathenis Medie ciuitate sepultus.

Bonoma vrbs vetusta Romanorū

Bononia vrbs vetusta Romanoruꝫ Colonia primum ab etruscis felsina deinde a bois gallorum populis gentili sermone boionia nuncupata. Etruscorum enim prius vltra appēninum primaria et postea boioruꝫ caput fuit. deinde Bononia dicta. Eam liuius dicit Coloniam a romanis deductam: agrūqꝫ euꝫ fuisse captum de bois gallis: qui ager prius fuerat etruscorum. Expulsis etruscis romani triū milium virorum in eam deduxere. quorum auxilio aucta et amplificata fuit ita vt per tempora Augusti et aliquot imperatorum trium opulentissimarum ciuitatum ytalie supero mari adiacentium vna fuit. Suetonius auteꝫ dicit octauianum bononiensibus ꝙ in anthoniorum cliētela antiquitus fuerant gratiam fecisse coniurādi cum tota ytalia pro partibus suis. Ideōqꝫ neronem imperatorem orasse latine pro bononiēsibus scribit ad consulem et ad senatū. Ad annū salutis quadragesimum supra octingentesimuꝫ Sergij pontificis romani os porci prius appellati temporibus quum lotharius tunc imperator luduicum filium romam cuꝫ copijs mitteret bononienses illum multis incōmodis damnisqꝫ affecerunt. Quam ob rem ille cōuerso qui iaꝫ preterierat exercitu vltionis moduꝫ excessit. Or post agri vastationem factamqꝫ in insontibus ꝑ vicos villasqꝫ repertis cedem. obsessam vrbem captamqꝫ reddidit immunitam. Deinde anno domini. M.cc lxxi. tam potens fuit vt liberam mari adriatico aduersus venetos nauigationeꝫ prohiberet tribusqꝫ annis bello contenderit. q̊ sedato inter bononienses orta dissensio. que ciuitatem plurimum attriuit. vt ad manus romane ecclesie deuenire opus fuit. Et per magistratum ecclesie romane circundataꝫ muro quē nūc habet ac diu postea opibus amplificataꝫ cōstat Postea bononia crassa et pinguis (cum frumentum vina et alia queqꝫ ad victum necessaria habundanter producat) dicta est. Excellentissimuꝫ omnium disciplinarum gymnasium a temporibus thedosij vsqꝫ ad nostra tempora summa cū gloria in ea et ꝑmāsit ac floruit. Est enim mater musarum appellata. ꝙ ibi canonum ciuilium liberalium artium sacrarumqꝫ litteraꝝ discipline tradant. Ex ea viri sanctitate doctrinaqꝫ cōplurimi emersere. Sed q̃ꝫ maxīe prestitit diuus petronius vrbis episcopus qui vitas patrum cōposuit. Genuit hec vrbs Guidonē archidiaconum. Johannē andree. et iohannem calderinū celeberrimos iure consultos q̄ monumenta laude digna post se reliquerunt.

Bononia

Reges babilonie — Bisantium — Xerses phus

Quarta etas mundi

Merodach

Ludus scacorum reperitur a xerse philozopho pro correctione Evilmeradach tyranni qui sapientes et magistros suos occidere consueverat. quo solatio retractus fuit a tyrannide ad emendationem

Reges Babilonie

Merodach

Iste Merodach fuit primus rex babilonie qui a Monarchia assyriorum recedens. non obedivit Assaradon similiter nec rex medorū. Et ob hoc regnum Assyriorum defecit regesq; Babilonie ceperunt esse potentes. Iste etiā misit munera Ezechie.

Xerses phus

Ludus scacorū reperitur ab Xerse philizopho pro correctōne Euilmerodach tyranni. qui sapientes et magistros suos occidere consueverat; quo solatio retract⁹ fuit a tyrānide ad emēdatiōz.

Nabuchodonosor iste rex babilonie victorissimus fuit. eo q͡ esset virga furoris dn̄i: vt puniret pctā pplor̄. obtinuit regnū assyrior̄ qd̄ destructū erat a Medis. Et fact⁹ est monarcha q̄ postea cū feris habitās septē mēsib⁹. p̄ce Danielis ī pristinā nabuchodonosor formā septē ānis penitēs ē restitut⁹. Cui res geste magni cognomē dedere. mlta cū finitimas bella cōfecit; et q̄ꝫ maxīe cū egiptijs. ad extremū iudeā deuicit. Et syriam durissimo sibi sbiugauit iugo. Joachim interfecit. ⁊ successorē cū vasis dn̄i ī babilonē trāstulit. ⁊ Sedechiā patruū suū loco suo suffecit. Porro dū vixisset annis quadraginta defunctus est in babilone. relicto eius filio Nabuchodonosor regni successore.

Nabuchodonosor Iste Rex Babilonie victoriosissimus fuit eo quod esset virga furoris domini ut puniret peccata hominum [illegible] illo tempore existens

Nabuchodonosor

Bisantiū vrbs tracie maritima a grecis sic noīata. Lacedemonij cōdidere eā pmo. q̄b⁹ appollinē ꝯsulētib⁹ vbi nā sedes q̄rerēt mādasse oraclm memorie: pditū est vt cōtra cecos habitationē locarēt. Cecos aūt megarēses appellauit Calcedonis cōditores. Qui cū pri⁹ in traciā nauigassent; situq; vbi postea bizantiū edificatū est ꝯspexissent. Omissa tā locupleta ripa tenuiorē regionē ī asia elegissent: vt Strabo refert. Ut aūt Justin⁹ ⁊ Eusebi⁹ ponunt hec ciuitas Anno añ aduētū xp̄i. 663. In grecia ex opposito calcedonē agri loco quidē optimo ⁊ munitissimo a pausania spartanor̄ rege pri⁹ ꝯditiōis sue initiū habuit. Et cū parua admodū eēt: Postea a Cōstātino magno impatore q̄ eā adauxit ⁊ exornauit Cōstātinopolis dicta. de qua latissime circa sua tp̄a describent̄ laude digna.

Bisantium

Porro Nabuchodonosor cum intrasset Babilonem a Jerosolimis cum triumpho victimas solennes ymolavit, dijs suis et solemnizavit cum omni populo suo decem diebus. Cumque recumberent exhilarati precepit Rex ut adducerent Sedechiam in medium, et aliqui de cantoribus templi cum eo qui psallerent coram convivantibus in musicis instrumentis, et canerent hymnos de canticis Syon. Bibebant autem convive in vasis domus domini, quorum quedam consecravit ydolis, quedam vero sibi reservavit. Cumque darent psallentibus potum, [illegible] quedam Nabuchodonosor [illegible] dicitur potus laxativus, et coram omnibus ignominiose laxatus est, et irrisum reduxerunt in carcerem [illegible] nimio afflictus dolore post paucos dies mortuus est. Et audiens Nabuchodonosor causam mortis eius extrahens eum de carcere cum honore regio sepelivit. Hec ex historia scolastica / Libri Regum quarti / Capitulo xl vi

Excidium Jerosolime per Nabuchodonosor Regem babilonie sine Caldeorum

Constituit Nabuchodonosor regem hierusalem patruum Joachim mathaniam: vt seruiret ei sub tributo interposito religione iurisiurādi: et mutato nomine vocauit eum Sedechiam. Uicesimūprimum etatis annum agebat Sedechias cum regnare cepisset. Et. xi. annis regnauit in hierusalem: Fecitqȝ malum coram domino. Erat eñ superbus cogitans vt adhereret regi egiptiorum: nec iusiurādū regi babilonie seruauit. Decipiebant eum pseudopropbete dicentes: in proximo babilonios vincendos ab egiptijs. Hieremias vero ei suasit vt spem in deo et non in hoīe poneret. Cum aūt nono sui regni anno sub ordinantibus egiptijs tributum caldeis promissum denegare: et in libertatem se vendicare tentauit. Et iusiurandum transgressus. Quam obrem Nabucbodonosor ira percitus cum ingenti exercitu ad eum venit et diu obsedit et tandem fame coactum eum ad deditionem compulisset. Et aperta est ciuitas circa mediam noctem: fugit autem Sedechias cum omni domo sua nocte ad viam deserti: persecuti sunt eum principes diluculo: et comprehenderunt. Et vinctum traxerunt eum ad regem Babilonie in reblata. Is dicens eum ingratum fuisse percepti ab eo imperij: et deierasse in deum. Oculos eius effodit et cathenis vinxit eum vt adducerent in babilonem. Et cum eo Josedech et eius vniuersam familiam trucidari mandauit. innumeros quoqȝ ciuitatis hierosolime traxit in seruos ad babiloniam: ac totam vrbem vna cum templo euerti et incendi precepit. Sed et assyriorum regnū a medis destructum obtinuit: Jdeo babiloniorum regnū factuȝ est oīm monarcha. Hic fuit exitus regni hebreorum et caldeorum regni principium. Caldea autem Asie regio arabie cōterminia longe plana sed fontiū ꝗ̄ maxime indigua. In qua Babilon maxima ciuitas regni caput erat. Medorum quoqȝ regnum defecit. Cum vltimo astyages octauus ꝛ vltimus rex medorū. 38. annis regnasset temporibus Sedechie. Tandem Sedechyam vide folio LXI.

Hierosolimorum excidium

Jerosolima nobilissima et vetustissima ciuitas per varia tempora fuit vastata — Primo

Hierosolima nobilissima ꝛ vetustissima ciuitas ꝑ varia tp̄a pluries vastata fuit. Primo a babiloniorum rege. Dum nabuchodonosor caldeorum rex tp̄e Sedechie cū ingenti exercitu in iudeam venit ibiqȝ magnis cladibus eiꝰ ciuitates affecit. Ac etiam ipsam hierosolimam obsedit. Deinde ꝓfectꝰ contra Pharaonem regem egipti quo fugato: Nabuzardon sui exercitus principem ad obsidendaȝ hierosolimam rursus mittit. Ibiqȝ decē ꝛ octo mensibꝰ statione firmata iudei se ꝛ vrbeȝ caldeis ignominiose tradiderunt. Qui rege interfecto muros ꝛ turres euerterūt. templa incenderūt. eiusqȝ vasa sustulerūt. Et p. lxx annos templi solitudo ꝑmansit. A cyro rege persarū laxata est captiuitas. Extructum est templum sub Dario rege ꝑsarum ꝛ medorum. Scd̄o ab Asobeo egiptiorum rege. Que eñ passa est iudea a medis egiptijs macedonibusqȝ non enumero. Tercio ab Anthiocho epiphane crudelissimo oīm tyranno facta est euersio. Hic hierosolimam ciuitatē sanctā menelao prodente vi cepit. et sanctū locum spoliauit misitqȝ homines impios qui compellerent iudeos carnes porcinas comedere. et a patrijs legibus se transferri: et non templuȝ domini: sed iouis olimpi cognominare ꝛ ydolum venerari. Quarto a pompeyo is Judeam vicit omne cuȝ hierosolima: ꝛ tributarios fecit. Et vt strabo habet. Pompeiꝰ eam cepit: obseruato ieiunij die: duȝ ab omni opere iudei abstinerent impleta fossa ꝛ admotis scalis. iussitqȝ menia omnia conuelli. Post hos quinto Gabinius Scaurꝰ Uarus vrbibus iudee ꝛ precipue hierosolime insultauere: ꝛ herodes magnus ꝛ sosius captam: oppidum seruauere. Sexto ad extremum funditus euertitur āno scd̄o imperij vespasiani die octaua mensis septembris: a Tito eius filio vrbs capta et templum subuersum. Quā cū cepisset cōplanatis menibus: fossas etiā impleri iussit. Urbē aūt illā quā vicisse victores gentium romani tam clarum opus esse dixerunt: vt Titus: tunc exercitus: post imperij gubernator in ipso ingressu menia vrbis admirans: tantam

Scdo fuit vastata

Tercio

Quarto

Quinto

Sexto et vltimo

Jerosalem restauratur per adrianum Imperatorem et nomine eius helya vocata fuit et amplificata, ita vt Locus passionis esset intra muros qui prius extra fuit. Et hec est tercia restauratio. quia ter destructa fuit. scilicet a Caldeis tpe Sedechie, ab anthiocho epiphane tpe machabeorum et a Tito tpe vespasiani. Hec ex fasciculo tpm folio xlij

vic oriam non humane virtutis sed diuine gratie fateretur. In ea vastatione fuit ea hominū strages ea fa-
mes miserorꝝ funesta necessitas: Que si ex ordine noscere cupis Josephum lege. Non audita sed visa et cō-
munia sibi cū ceteris referentē. Veniēs deuicꝫ Tit⁹ romā cū patre suo Vespasiano triumphū celeberrimus
egit. Simonē qui vrbis excidij causa fuit in triūpho pductū postea laqueo p totā ciuitatē traxerunt multis
confossuz vulnerib⁹ interfecerūt. Vespasian⁹ templū pacis edificauit vbi iudeorꝝ preciosiora instrumēta vi
delicet tabulas legis penetraliū vela. ꝛ alia multa reposuit. Ea aūt vrbs vsqꝫ ad adriani principis tpa la-
tronū sicariorūqꝫ facta est receptaculū. Et p quīquagīta āñnos: deinde ciuitatis māsere reliquie. Quā po-
stea Adrianus imperator menib⁹ ꝛ edificijs instaurās de suo noīe helyam appellauit: et diu⁹ Hieronim⁹ ad
paulinū scribit ab adriani tpibus vsqꝫ ad impium Constātini p annos circiter. c lxxx. In loco resurrectiōis
simulacrū iouis in crucis rupe statua ex marmore veneris a gentilib⁹ posita colebat. Estimātib⁹ psecutōis
auctorib⁹ ꝙ tollerēt nobis fidē resurrectiōis ꝛ crucis: si loca sancta p ydola polluissent. Maiores deiñ no-
stri gloriosissimā ciuitatē diu possessaz. tandē amiserūt. Karolus em magn⁹ multo sudore primo vrbē illaz
vendicauit deinde pditam recupauit Gothefridus. Ad quā retinendā etiaz Conradus cesar: Ludouicusqꝫ
rex francorꝝ nō dubitarūt coactis exercitib⁹ in asiam pficisci. At cū nr̄i principes postea desidie sese dederūt
neqꝫ hierosolima nec Antiochia in potestate nr̄a remāsere. Heu pudor: heu dolor fons ꝛ origo nr̄e salutis
defecit. Templū illud Salomonis fama clarū: in quo domin⁹ tociēs pdicauit: Bethleē in qua nat⁹ est. Cal
uariam in qua crucifix⁹ Ipsius crucis possidēt inimici. Sepulcruz dn̄i gloriosum in quo ꝓpter nos obdor
miuit in dn̄o: saraceni in ptāte habēt. Et nisi velint xp̄iani inuisere nō possunt. En ipam dei viuētis ciuita
tem officinasqꝫ nr̄e redēptiōis: quā de⁹ nr̄ miraclis illustrauit ꝛ ꝓprio sanguīe dedicauit: In q̄ pme resurre
ctionis flores apparuerūt: Machometi satellites ꝯculcāt. Et ea vrbs nūc scelerate genti impio paret.

Quinta Seculi Etas hic incipit et ortu habuit a Captiuitate Judeorū in Babiloniam et durat usqz ad cristi Natiuitatez per annos 590

Quinta seculi etas hic incipit et ortum habuit a captiuitate iudeorum in Babiloniam duratqz vsqz ad christi iesu domini nostri natiuitatem per annos. 590. qzuis in hac supputatione aliqui aliter ↄsentiant. Unde qui recte captiuitatis annos numerare voluerint ab vndecimo Sedechie regni anno vt Eusebius ponit. tunc septuaginta captiuitatis annos in secūdū Darij annuz terminabunt. Joseph⁹ et diuus Hieronimus a.13. Josie regis vsqz ad tercium Cyri regis annuz. Nonnulli ab vltimo regis Joachim anno computant vsqz ad vltimum Cyri annum. At sane sentiendo septuaginta illi anni qui in tercio vel vltimo Cyri anno terminantur. proprie captiuitatis iudaice anni dicuntur. Illi vero qui in scdo Darij terminantur proprie complete transmigratiōis sunt. Et hec principalior et precipua sacre scripture era habet. q̄.s.facta est anno ab exordio mūdi. 4610. A diluuio aūt. 2369. A natiuitate abrahe. 1427. Ac vigesimooctauo regni Tarquini romanorum regis. Regnantibus etiam apud Medos astyage. apud Macedones Europe. Apudqz lydos alyacte: et apud egiptios vaphre: et apd Caldeos nabuchodonosor pmus.

Captiuitas igitur hebreorum que fuit exterminium populi hierusalē hic incipit. Et per annos. 70. perdurat. Cum enim populus israel iam multis temporibus ydolis seruiendo: etiam effusionem sanguinis innocentum se grauiter impiasset: volens deus generationem huius populi deperire: septuaginta annorum captiuitatem eundem populum in regno caldeorum statuit sustinere. Hac ratione vt completo annorum numero nouus populus a memoratis peccatis immunis ad renouationem hierusalez perueniret.

Linea põtificũ
Jhesus

Post reditum populi israel de babilone isti duo prefuerunt scilicet ihseus summus pontifex tanq̃ regẽs. et Zorobabel tanq̃ dux. q̃ modus vsq̃ ad Herodem seruatus est. Ut videlicet summi sacerdotes tenerent primatum. duces vero essent substituti. Semper tamen duces erant de tribu iuda iuxta ꝓphiam iacob. Non auferetur sceptrum de iuda et dux de femore eius. Hi cũ innumera multitudine iudeorum venerunt in hierusalem ad reponẽdum templum congregantes vniuersam prouinciã construxerunt altare in loco quo prius edificatũ fuerat: et dies tabernaculorum celebrarunt: cepit autẽ renouare templum sed paulo post defunctus est.

Linea Christi
Salatiel

Iste Salatiel (anno mũdi. 4634.) fuit filius iechonie regis iude quem genuit post transmigrationem babilonis. vt euangelista Mattheus dicit.

Joachim

Iste Joachim sacerdos fuit filius Jesu pontificis magni. qui scd̃m Josephum nominatus est Josedech. Sub quo sorobabel prophetantibus et adiuuãtibus Aggeo et Zacharia templũ et ciuitatem reposuit. Edificato autem templo pasca cũ innumerabilibus holocaustis celebrato ad exornandam vrbem eam adiecit.

Sorobabel

Iste Sorobabel (anno mũdi. 4659.) iuxta imperium domini fundauit templum. sed longe post apud iudeos maximo in precio habitus est. a Cyro rege princeps populi designatus. primum ex caldea iudeos ad propriã ꝓuinciam reducere cepit. ⁊ templum reedificare concedente Cyro incepit.

De illo Abiud (anno mũdi. 4709.) et sequentibus vsq̃ ad Joseph nihil habetur in scripturis. nisi quod a Mattheo numerantur: et ideo nec tẽpus eorum debite sciri potest. Nisi quod Abiud genuit Eliachim: qui azor: qui sadoch ⁊c̃. vt Mattheus in principio euangelij testatus est.

Aggeus propheta

Aggeus propheta in numero duodecim ꝓphetarum vndecimus his temporibus librum sue prophetie scripsit. In quo reuersionem populi ⁊ tẽpli edificationem conscribit. ac renouationem ciuitatis: necnon et sacerdotalem obseruationem comprehendit. Completo deniq̃ templo statim obijt. Et iuxta sacerdotum sepulchra sepultus est.

Abiud

Malachias propheta

Malachias propheta hoc tempore clarus habetur sic dictus id est angelus propter optimã vitam. Aiunt q̃ ore eodem quo prophetauerat angelus domini apparens eadem iterabat.

Sibilla helespontina

Sibilla helespõtiã

Hellespontina in agro troyano nata vetula ⁊ antiqua veste rurali induta ligata velo antiquo capite sub gula circumuoluto vsq̃ ad scapulas quasi despecto habitu ita dicit. De excelso celorum habitaculo prospexit humiles suos. et nascetur in diebus nouissimis de virgine hebrea cum cunabulis terre.

Linea kegum babilonie

Linea kegum komanorū

Linea reguʒ Babilonie

Nabuchodonosor

Euilmerodach

Ragusar

Sabadardacus

Balthasar

Linea reguʒ Romanorum

Seruius Tullius Sexto

Tarquinus

Iste Nabuchodonosor filius Nabuchodonosor magni/fuit tercius caldeorum rex.18.captiuitatis anno/patri in regnuʒ succedens regnauit annis.10. Vir quidem prestantissimi animi et ingentis potentie/qui paternis regalibus multa superaddidit multaqʒ magnalia peregit.

Iste Euilmerodach frater Nabuchodonosor p̄cedentis quartus caldeorum rex/magni Nabuchodonosor regis filiꝰ. anno.28.captiuitatis iudaice/fratre predicto/sine liberis defuncto/regnum suscipiens regnauit annis.18. Soluit Joachim de carcere ⁊ magnificauit eum.genuit autem tres filios.

Seruius tullius sextus romanorum rex nono iudaice captiuitatis anno regnum suscipiens.regnauit annis.34. q̄uis matre serua creatum.nec obscuritas inhibuit quin gubernacl'a vrbis inuasit. Nā eximiam indolem vxor Tarquinij Tanaquil liberaliter educarat et eius industria regnum adeptus.primus censum in vrbe instituit. Et tres colles.s.quirinalem:viminalē ⁊ exquilias vrbi adiecit eamqʒ augere fossisqʒ ac muro circumdedit:tandeʒ a Tarquinio superbo genero suo filie sue impulsu occisus est.

Tarquinus prisci Tarquinij regis filius ⁊ Tulij seruij gener. Cui superbo facto cognomē indiderunt. Anno quarto ⁊ quadragesimo iudaice captiuitatis mortuo socero suo rege romanoruʒ rex factus regnauit annis.35. Hic regnum auitū q̄d a Seruio tenebatur rapere maluit q̄ʒ expectare:qui suscepto regno mox p̄mores ciuitatis quos rebus soceri seruij fauisse putabat vna cum Tarquinio sororis sue filio interfici iussit.et pleraqʒ per tyrannidem gessit:tamdiu superbiam regis populus romanus perpessus est donec aberat libido:hanc ex liberis eius importunitatem tolerare non potuit. Quorum cum alter ornatissime femine lucrecie stuprum intulisset:matrona dedecus ferro expiauit. Imperium tamē regibus abrogatum.tandem eīn regno expulsus a porsenna interfectus est.

Balthasar euilmerodach regis filiꝰ caldeoꝝ rex post patrē regnare cepit. Et regnauit annis.17. Cuiꝰ regni anno p̄mo Daniel ꝓpheta quartā visionē vidit. Is demū captꝰ est:⁊ ciuitas a Cyro persarū rege aduersus fortissime dimicante tradita est ⁊ funditꝰ euersa:⁊ adeo vt nullū tante vrbis remāserit vestigiuʒ Sed eam que modo stat Cambyses cyri filius alio in loco condidit.

Babilon illa magna capit' ⁊ aufferf eiꝰ ptās. Hec p̄ma ⁊ maxīa ciuitas totiꝰ orbis d̄r:⁊ q̄ eā hūano ope extrui vel hūanis viribꝰ destrui potuisse pene īcredibile videbat'. Que destructio facta ē p Dariuʒ ⁊ Cyrū p̄mos reges mōrchie persarum.

Babilon

Destructio Babilon per Cirū Regem persarū

Templu Salomonis perficitur Anno Septimo Darij Regis persarum

Linea pontificu

Linea christi

Linea pontificu

Elizaphat

Ioiade vel Iudas

Iohānes filius Iude

Hieremias

Ezechiel

Lucrecia

Circa hec tpa vt dicit Orosi⁹ Nox ad magnā partem diei tendi visa est: et saxea grando scilicet veri lapides descenderunt de nubibus.

Hic incipiunt ebdomode Danielis scdm Bedā de qb⁹ inter doctores est grādis altercatō.

Templo domini in modū castri sexto regno Darij anno perfecto Ioachim pontifex cum sacerdotibus cum tubis ꝛ ornatu solēni laudauerūt deū.

Templuz Salomonis perficitur anno. vij. darij regis persarum.

Iste Elizaphat hebreorū summus pōtifex successit Ioachim patri in pontificatu. vt dicit Eusebius. sedit annis. 32. Uir tanto honore dignus q̄ sua prudentia ab Artaxerse persarum rege absolutonem a vectigalibus et tributis pro ministris templi obtinuit. potestatem quoq̧ amouendi iudices.

Eliachim anno mundi. 4759.

Iudas quartus summus sacerdos tpe Mardochei. Cui ex Susis persarum vrbe misit epistolas de obseruatione dierū phurym. Constat em̄ hūc multe doctrine ꝛ sanctitatis fuisse virū: multis tamē seditionibus agitatum.

Iohānes iude pontificis filius quītus hebreorum pontifex. habuit fratrem qui dicebaṫ iesus qui aspirabat ad pontificatū confidēs de familiaritate vagosi prefecti trans flumē. Cū autē sup hoc altricaretur cū iesu in templo adeo incitauit fratrē vt eum occideret. Ideo vagosius omnia ornamēta templi sustulit.

Azor Anno mūdi. 4809.

De isto Sadoch (Anno mūdi. 4859.) etiā nihil habeṫ nisi q̧ ponit Mattheus primo cū ceteris in generatione christi.

Iste Hieremias vltimo ꝓphetauit ī egipto. Cū q̧ peccata populi increpasset lapidat⁹ est ab eis apud taphnas. Et eo loco lapidibus fuit obrut⁹ sepultus vbi olim pharao rex habitauerat.

Jeremias propheta

Ezechiel propheta hic post mlta gloriosa gesta cuz quosdam redargueret exacerbati ipm equis distraxerunt per crepidines saxorum atq̧ excerebrauerūt. Et in sepulchro Sem filij Noe ꝛ arphaxat ei⁹ filio sepult⁹.

Ezechiel propheta

Zacharias

Zacharias et Aggeus anno scdo Darij increpauerunt populum propter negligentiam eorum et edificandum domū domini. et solicitabant Zorobabel vt loqueretur super hoc regi. et annuit rex: et accensus est coz populi vt edificarent templū. Tandez post multa bona opera cōpleto templo. Et ipse obijt Et iuxta aggeum prophetam sepultus fuit.

Zacharias

Lucrecia matrona romana omnium romanarū mulierum pudicissima formaq̧ ꝛ elegantia clarissima coniunx collatini a sexto Tarquinio tarquinij superbi filio per vim stuprata semetipam interfecit. Tarq̄nio igiṫ expulso romani reges defecere. Cum ibidem regnatum fuisset sub regibus septem annis. 240. Non tamen excusatur ab homicidio ipsa domina Lucrecia

Lucrecia

Linea Christi

Templum Salomonis

Eliachim

Azor

Sadoch

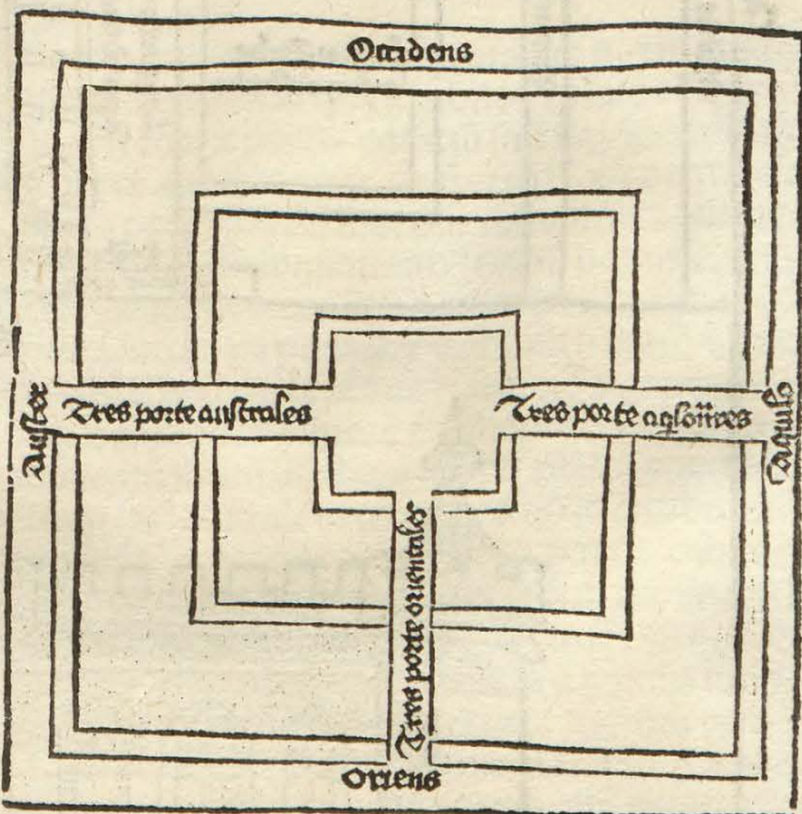
De edificatione templi

Gloriosa ac magnifica illustres viri de templo eiusq3 fundamento ac edificatione scriptitant: pcipue diuin⁹ pphета Ezechiel in vicesimo quinto anno trãsmigrationis. Qui est ann⁹ tricesimustercius regni Nabuchodonosor in exordio anni decima die. Cũ man⁹ dñi facto est sup eum: adductus est a spiritu in terrã isrl' sup montẽ excelsum. Ubi ostẽdit ei edificationẽ ciuitatis ⁊ templi. Et cũ hec visio obscurissima sit nec aperta legentib⁹ de ciuitate mirabili in monte cũ templo edificata sibi in spiritu ostẽsa. Quãobrem p pauca de forma templi p figuras subiungere placuit. Quãq3 certi doctores solum de spirituali edificio scilicet xpo ac ecclesia intelligant: Victor tamẽ de materiali edificatione manifestauit: quod veteres hebrei ezechieli in visione imaginaria ostensum fuisse aiũt. Et in iam prescripta reedificatiõe post reditum de babilonia p Zorobabel et Neemiaz fuisse impletum. Licz ceteri aduersa ponãt: moderniores tamẽ hebrei p Messiam regnaturum cum magna potentia id futurũ exspectant. Figuras igitur templi per picturam talis edificij cum pauca scriptura videamus.

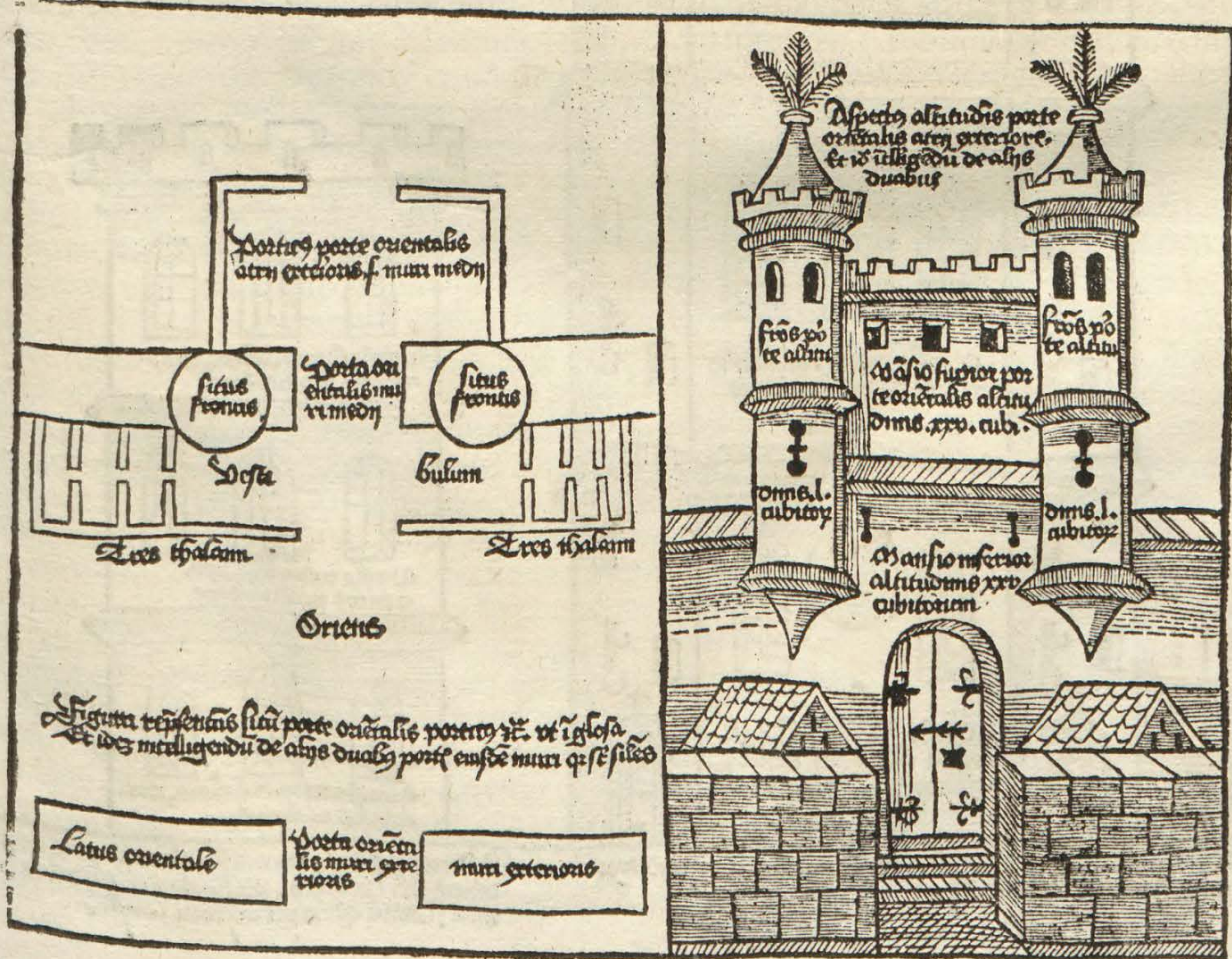
Prima figura edificij templi ostẽsa ezechieli sup mõtem

Secũda figura ad facilius capiendũ

Sequentes due figure ornatũ porte representãt

Occidens

Murus exterior occidentalis

Locus vulgi

Murus medius occidentalis

Appendicia templi occidentalis

Latitudo l. cubi.

Ps posterior edificij australis

Pars orientalis edificij australis

Murus exterior australis.

Auster

Murus medius australis

Longitudo edificij centu cubitorum

Appendicia templi australia

Sanctum sanctorum

Sanctum

Porticus

Appendicia templi aquilonaris

Longitudo centu cubitorum

Longitudo l. cubi.

Pars posterior edificij aquilonaris

Pars orientalis edificij aquilonaris

Murus medius aquilonaris

Murus aquilonaris exterior

Aquilo

Coclea

Coclea

Deambulatorium longitudinis c. cub. latitudinis x.

Murus atrij

exterioris

Oriens

Templum Salomonis

Figura posterioris partis edificij templi secundum lineas fundamentales Ezechiel. xli.

Coclea

Coclea

Mansio templi superior habens xl. cubitos altitudinis

Coclea

Coclea

Mansio media templi habens xl. cubitos in altitudine

Coclea

Coclea

Hec appendentia stant retro cocleam sed quoniam non potuit depingi. ideo hic posita sunt

Mansio templi inferior habens xl. cubitos altitudinis

Aspectus altitudinis templi porte orientalis et appenditorum circa ipsum Ezechielis. xli.

Mansio superior habens. xxv. cubitos in altitudine

Mansio media habens. xxv. cubitos in altitudine

Mansio inferior habens. xxv. cubitos in altitudine

Aspectus edificij aquilonaris secundum altitudinem et longitudinem suam Ezech. xli. Et simile edificium debet imaginari situatum esse in parte australi templi.

Ezechiel diuinus ꝓpheta. Cum transmigratio babilonis a Joachim rege iude vt premissuȝ est ince
pit ⁊ ipe cū mardocheo trāsmigrauit. Postea sedechias annis. xi. regnauit: in quo anno destructa ē
ciuitas et templū. Inde decimoquarto anno post deuastationē Ezechiel hāc visionē ꝓpheticā vidit
Templū aūt vt in figuris cerni potest: mltas māsiones habebat: sicuti ciuitas: muri eiꝰ erāt ꝓpugnacl'a ad
modū ciuitatis. Mons in quo erat templū aliquantulū demissus erat: In parte australi magis q̄ȝ aquilona
ri. Angelꝰ aūt stans in porta muri exterioris locutꝰ est ac mēsurabat certis mēsuris que maiores erāt quam
in ceteris rebꝰ ꝯmunibꝰ. Totū igit̃ templi edificiū in spacio quadrato situ̅ erat. Cuiꝰ vnū latꝰ directe ad ori
entem positū: oppisitū ad occidentē: Alia duo ad aquilonē et meridiē. In quo spacio triplex murꝰ: Exteri
or. mediꝰ. interior: Spaciū ꝯtentū inter mediū et interiorē dicebat̃ atriū exteriꝰ. Reliquū spaciū inter mu-
rum mediū et exteriorē: locꝰ vulgi appellabat̃. Gentiles em̄ ad orandū ob deuotionē templū accessert. To
tum vero quadratū ꝑtim in summitate mōtis in plano erat: ꝑtim in mōtis pendulo. que gibbositas spacij
cū in plano figurari nō potuit imaginatiōe suppleri debet. Ad hoꝝ intelligētiā posita est prima figura.

In orientali deinde parte muri exterioris in medio eius quedam erat apertura. x. cubitoꝝ latitudinis in
qua erat porta. Simili modo in secūdo muro et tercio directe se respiciētes. In latere deniq̄ȝ muroꝝ aq-
lonari et australi due porte consimiles erant: vt secunda figura ostendit.

Habebat aūt hec porta oriētalis gradus ob decliuitatē mōtis: vt a loco vulgi ascēsus ꝑ. vij. gradus
ad portā foret. Vestibulū q̄ȝ habuit spaciū ante apturā medij muri quinq̄ȝ cubitoꝝ in latū ab oriente
in occidentē. Et. xv. in longū ab aquilone in austrū. Extabat ⁊ porticꝰ edificiū situ̅ sup apertura̅ mu
ri medij: ⁊ ex ꝑte interiori ipius muri trāsiens vltra mediū ꝑ. viij. cubitos inter atriū exteriꝰ. Et a terra vsq̄ȝ
ad summitatē huiꝰ porticꝰ cubiti quinquaginta sunt. ¶ Et iuxta postes hostij sunt due turres: quaꝝ altitudo
lx. cubitoꝝ sicuti in portis castroꝝ: Frontes dicte ad decorē porte. Ac in summitatibꝰ turriū pomelli: et ra-
mi palmaꝝ celati: etiā iuxta turres sex thalami ꝓ portarijs appenditia dicta. Ad horum intelligentiā posi-
te sunt due figure (post primā ⁊ scd̄am) sequētes: Quaꝝ prima situ̅ porte porticꝰ ⁊ vestibuli frontiū ⁊ thala
morū scd̄m lineas fundamētales representat. Altera figura altitudinē porte porticꝰ ⁊ frontiū a ꝑte orientali
ostentat. ¶ Porticꝰ aūt edificiū sup portā in atrio duas habet māsiones supiorē ⁊ inferiorē et fenestras ob
liquas. Vltra aūt portā scd̄i muri inter mediū ⁊ terciū pauimentū stratū sub diuo scilicet platea paumēta-
ta erat. ¶ Trigīta quoq̄ȝ gazophilatia in circuitu paumēti. ad latꝰ australe decē: que occupāt. c. cubitos. et
quatuor ex vna ꝑte atrij exterioris et quattuor ex alia parte eiusdē porte que cum ipa occupant. c. cubitos.
Duo vero residua gazophilatia ponūt̃ iuxta thalamos porte oriētalis atrij interioris vnū in ꝑte vna: reli-
quum in altera. que cū ipis ⁊ cuiꝰ thalamis occupāt. c. cubitos ꝑ modū inferius figuratum. Et ad maioreȝ
distinctionē a thalamis gazophilatia rubei coloris sunt. Porte aūt aquilonaris ⁊ australis similes sūt por
te orientali: Similis ferme descriptio portaꝝ ⁊ vestubuloꝝ medij ⁊ interioris muri extat. ¶ Ostiū vero in
frontibꝰ portaꝝ diuersaꝝ erat: et ibi holocaustū lauabāt. s. carnes cremādas in altari holocaustoꝝ ac mēse
que immolationi deseruiebāt ꝓ peccato ⁊ delicto. Due item ꝑietes existētes ex vtraq̄ȝ ꝑte ostij et ante illas
in porticu erāt due colūne: altera hinc: alia inde vt in templo Salomonis fuit. Longitudo vero parietū tem
pli. c. cubitorū extat. Altitudo. c xx. et latitudo intra muros. xx. cubitos cōtinet. Duo ꝑietes. xij. cubitoruȝ
ꝓminētia pilarioꝝ vltra parietes hinc ⁊ inde. x. cubitoꝝ: latitudo appēditioꝝ. viij. cubitoꝝ. paries claudēs
appenditia hinc ⁊ inde. x. cubitoꝝ et latitudo loci oratiōis similiter. x. cubitoꝝ. Qui numeri simul iūcti fa-
ciunt. lxx. iuxta ezechielē. Intrinsecꝰ deinde sanctū sctōꝝ ponebat̃ qd̄ interiꝰ templū (vt in tabernaculo moi
si interiꝰ tabernaculū) dicebat̃: Paries vero nō multū altus nec sustinēs aliud pondꝰ diuidebat sanctum et
sctm̄ sctōꝝ. Cuiꝰ longitudo erat. xx. cubitorū. Adiuncta fuerūt latera siue appenditia lateribꝰ templi exteri-
us adherētia in latere occidētali. vi. in latere aquilonari qd̄ est multo longiꝰ. xxx. Et similiter in australi qd̄
est equalis lōgitudinis: in oriētali nō sunt ponēda cū ibi templi ingressus pateat. ¶ Pilarij tandeȝ annexi
fuerūt ꝓminētes extra ꝑietes: vt fit in arduis edificijs ad ipa fortificāda: In occidētali ꝑte tres pilarij: duo
in extremitate vnius in medio. et ꝓminebāt. v. cubitis: et hec ꝓminentia pilarioꝝ in tribus locis ꝑforatur
vno sup aliū atq̄ȝ in his foraminibꝰ trabes figunt̃ ad portandū tria tabulata: ita disposita vt p̄muȝ distat a
terra ꝑ sex cubitos: et ita reliqua ab illo. Sicq̄ȝ ascendūt iuxta murū templi. xviij. cubitos. Inferior aūt mā
sio templi vsq̄ȝ ad p̄mū tabulatū seu cenaculū ponēda est. xxx. cubitoꝝ vt in templo salomonis. vt ꝑies tem
pli ad recipiendū lumē ꝑ fenestras sine obstaculo ꝑ. x. cubitos maneat. ¶ Circa duo vero latera templi scȝ
aquilonare ⁊ australe duo edificia ponunt̃ a muris templi ꝑ. xx. cubitos distantia: et qd̄libet. c. cubitoꝝ lō
gitudinis et. l. latitudīs. ¶ Ad ea intelligēda posite sunt tres figure folij p̄cedētis. Prima repn̄sentat scd̄m li-
neas fundamētales totiꝰ edifitij posteriorē ꝑtem. Scd̄a altitudinē templi ostendit ⁊ appēditioꝝ circa ipm̄.
Tercia altitudinē edificij aquilonaris: et similiter australis que similia sunt. ¶ Altare aūt holocaustorū ex
ꝑtibus compositū fuit. Prima ꝑs iuxta terrā dicebat̃ sinus siue fundamētū: et eleuat̃ sup terrā cubitū vnū
Scd̄a crepido minor et restringit̃ edificiū ꝑ cubitū vnuȝ et ascendit ꝑ duos cubitos. Tercia crepido maior
iterū restringit̃ ⁊ eleuat̃ sursuȝ ꝑ quattuor. Quarta arieb vocat̃ simili mō ꝑ. iiij. ascēdit: vt altitudo altaris
a terra sit. xi. cubitoꝝ. ¶ Aque egrediebant̃ de templo ꝑ modū fonticuli scaturiētis de limine scti̅ sctōꝝ et iā
ꝑ templū trāsibāt declināndo paru̅p ad latꝰ dextrū. et inde ad porticū tēpli ⁊ postea ad atriū interiꝰ ab occidē
te in orientē. Aliqui has aquas ante egressuȝ de atrio interiori diuiserūt in quattuor riuulos: vt pꝰ egressū
de porta oriētali exterioris muri in vnū cōueniāt ceteri id refutant. ¶ Et sic cōpleta sunt ad edificationeȝ et
dispositōnē templi ꝑtinentia. Figura laudabilis nūc sequitur simul totū edifitium repn̄sentans qd̄ ꝑ ꝑtes su
perius est figuratum et scd̄m lineas fundamētales cuncta ostentat.

Occidens

Murus exterior in circuitu habens in quolibet laterū quingentos calamos

Locus vulgi in circuitu p quatuor latera. Intelligendꝰ est tū multo maioris latitudinis ꝑm suā ꝓportōz q̄ͣ sit hic depictus

Murus mediꝰ cuiꝰ determinata quātitas ī circuitu q̄tuor laterū est incerta

Appēdicia templi occidentalia

Atriolū

Latitud. l. cubitorum

Pars posteri or edificij australis

Pars orientalis edificij australis

Longitudo huiꝰ edificij centū cubitorum

Appendicia siue latera australia

Sanctū sanctoꝝ

Archa federis dei in templo

Sanctū

Porticus

Appendicia siue latera aquilonaria

Longitudo huiꝰ edificij centū cubitoꝝ

Latitud. l. cubitorum

Pars posteri or edificij aquilonaris

Pars orientalis edificij aquilonaris

Atriolū

Cortina

Cortina

Deambulatoriū .c. cubi. lati. x.

Murus interior circuitu cingens atrium

Gazophilaciū filiorū Sadoch

Pauimentū australe

Altare holocausti

Porta atrij interioris

Porta atrij interioris

Atrium interius centū cubitorum in q̄dro

Porta atrij exterioris

Porta atrij ex.

Latus australe

Latus aquilonare

Gazophilatiū sacerdotū minorū

Gazophilatia cantorum

Porticus

Vestibulum

Pauimentum orientale

Atriolum

Atriolum

Porticus

Vestibulum

Tres thalami

Tres thalami

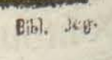
Latus orientale

muri exterioris

Porta muri exterioris

Oriens

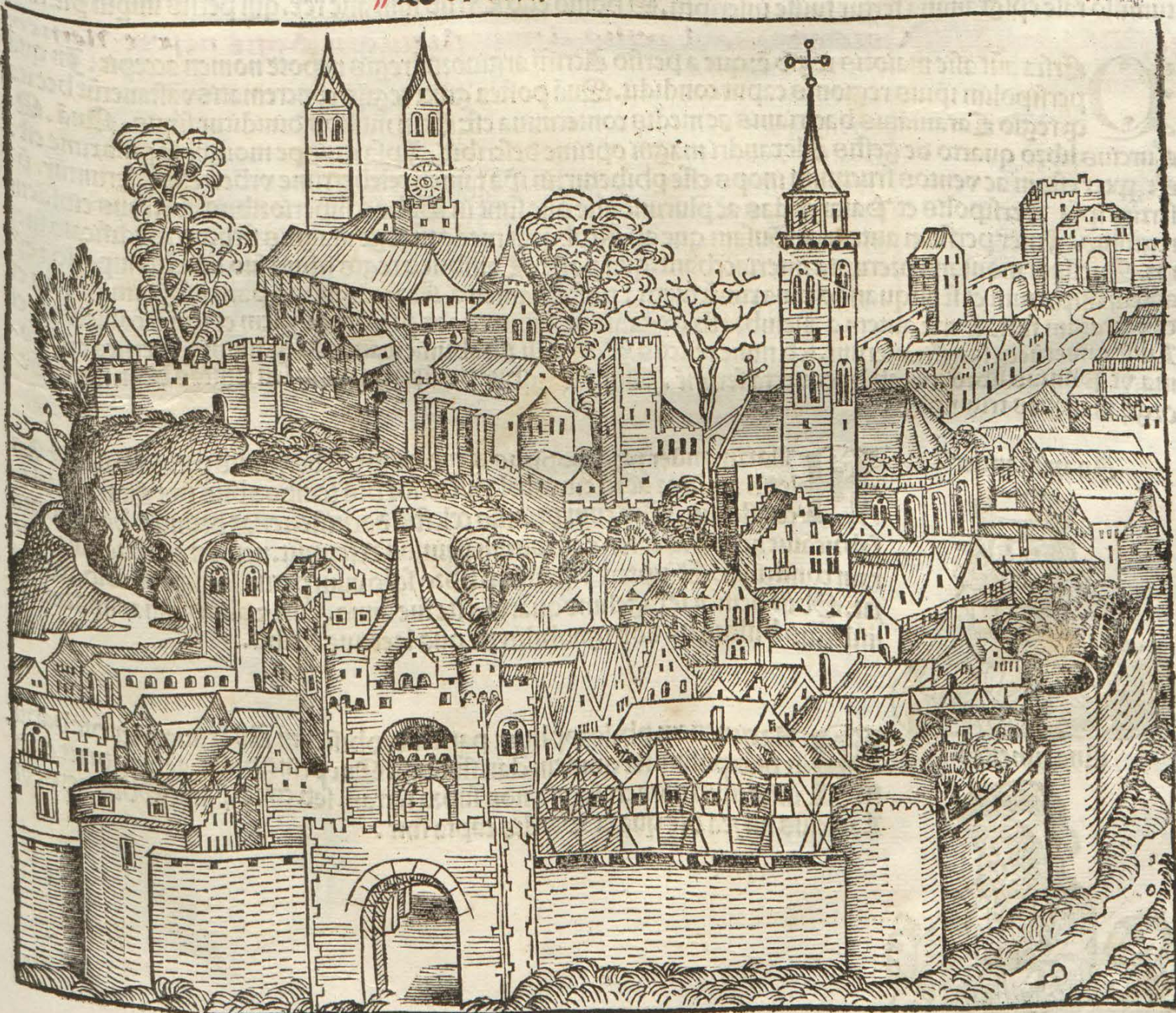

Verona

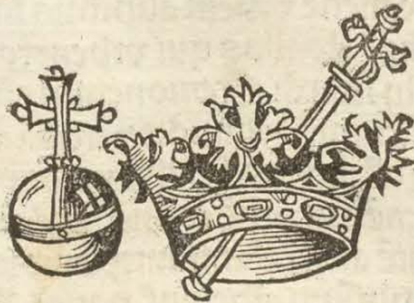
VEronam pulchram et preclaram venetie vrbem alipibus finitimam. Quā athesis fluuius diuidit
Auctor est ex trogo pompeyo iustinꝰ. Gallos qui vrbem romā ceperūt ⁊ pariter Mediolanū: brixi
am et bergomū edificasse. Licet alij sicardi Cremonensis epī sententie inherentes: post Troye exci
dium constructā asserunt. Nec tamen minꝰ cingit q̃ꝫ diuidit veronā Athesis vt custodie simul ornamētoqꝫ ⁊
subuehēdis reuehendisqꝫ mercibꝰ et frugibꝰ magno sit vsui veronēsibus: quandoquidē supra infraqꝫ ⁊ cir
cum ager est precipue bonitatis multa gignēs in vrbē conuehenda: olei vim maximam: frumēta incolis in
mercaturā supabundantiā: vinoꝝ varietatē atqꝫ p̄stantiam: pomoꝝ omnis generis copiam. Et lanam cete
ras ytalie subtilitate supantem de qua subtilissimi efficiunť panni. Lane p̄stantiam greges ⁊ armenta a pa
stionis ꝓprietate accipiunt. Quā prata campiqꝫ ꝓspectu quoqꝫ amenissimi naturaliter p̄stant. Quū tamen
mons altissimꝰ orbi supeminēs Balbus nomīe: et eandē herbis suis ingenitam et multo maiorē virtutem
prestet. ꝙ herbilogi vndiqꝫ confluentes multa herbarū radicūqꝫ genera animantiuꝫ saluti opitulantia inde
legant: diuerse etiam ꝑ agrū veronensem scaturiūt aque non minus ornamento a natura q̃ꝫ vsui attribute.
Hec ciuitas ita romanis principibꝰ grata extitit: vt in ea amphiteatrū romano more nō nullaqꝫ alia cōstru
cta sint edificia. Ibiqꝫ deinde a Gottis longobardisqꝫ regibꝰ: nec nō et ab alijs principibꝰ domus excelse:
alta palatia. pulcherrima templa. inexpugnabiles arces et castella fuerūt constructa. Vinoꝝ prestantia vno
extollitur argumēto. Theodatus ostrogothoꝝ rex terciꝰ: quū sciret in veronēsi agro esse vinū sicut Cassio-
dorus appellat accinati odoris saporisqꝫ suauissimi. illud romā nauibꝰ Athesi in superꝝ mare delapsis com
portari curauit. Vrbis huiꝰ gesta sub vario fuerūt euentu. Attila eñ Gottoꝝ rex eam euertit ⁊ incēdit. Al
boinus p̄mus longobardorum rex ibidem Rosimunde vxoris insidijs occisus fuit. Ibi Rudolphus im-
perator berengariū imꝑatorem supauit ⁊ occidit. Nobilissima scaligeorū familia ⁊ ipa veronensis tyranni
dem occupauit. et ꝑ. 70. annos cū maximo splendore verone dominata est. Tandeꝫ ea vrbs in venetorum
manus deuenit: sed tam solidiora verone sicut ⁊ ceteris vrbibꝰ ornamēta viros om̄is etatis p̄stantes attin-
gamus. Zenoqꝫ sicut religionē xp̄ianam ⁊ suam ipius deciꝫ sanctitatē primꝰ erit qui verone presul m̄lta scri
psit extantia sacras vtriusqꝫ testamēti litteras declarantia. Emiliū marcū veronensem poetā. Eusebiꝰ in asia
obijsse asserit: paulo post. Catullus poeta. subinde vterqꝫ Plinius. genuit ⁊ Guarinum oratorem ornatissi
mum et alios.

Verona

Regni persaru principium

Regni Persarum principiũ

Regni Persarum principium

Cyrus primus rex Persarum potentissimus hoc anno: qui est trigesimus captiuitatis iudaice ann⁹ Et quinquagesima quinta olympias: persis regnum et imperium instituens. regnauit annis. 30. Hic Astyagis medorum regis ex Mandana filia nepos fuit. Qui vt herodotus et iustinus tradunt Astyagem deuicit. Et regnum eius in persas transtulit. domitisqꝫ multis ciuitatibus rebellantibus aduersus Balthasar caldeorum et babiloniorum regem bellum intulit atqꝫ eum deuicit: quo deuicto eius regiam babiloniam superbissimam vrbem statim subuertit. Postmodũ aduersus cresum lydorum regem: qui babilonijs auxilium tulerat profect⁹ est. Quem sine vllo negocio fudit et cepit: ablatisqꝫ ei omnib⁹ sui regni rebus vitam miseram ducere coegit. Cumqꝫ Cyrus asyam totum pene orientẽ in suam redegisset potestatem: Scythias etiam bello adortus est: quibus cum Tamiris regina preerat: ac primo quidem prelio cum Cyrus regine filium omnẽqꝫ eius obtruncasset exercitum: haud multo post et ipe ab regina compositi in montib⁹ insidijs cum omni exercitu deletus est. Nam Tamiris cum audisset suorum cedem et filij vnici mortem: non femineo more se dedit in lacrimas: sed cum residuo exercitu in montibus simulata diffidẽtia propter acceptum vulnus cum insidijs refugit. Ac Cyrum ad montium cacumina angustias pduxit: ibidẽ qꝫ eum cum ducentis milibus obtruncari fecit: Ita vt ne vn⁹ quidez tante cladi supfuerit. Quibus gestis Tamiris statim inter cadauera corp⁹ Cyri exquiri mãdauit. Cui comperto aufferri caput et in vtrẽ sanguine suorum plenum immitti pcepit: vt quasi superbo regi dignũ exhibuisset tumuluz dixit. Sume cyre sanguinem quem semp sitisti: eius tamen truncum in pasargadas vrbem delatum in hortis sepelierũt. In cui⁹ tumulo tale epigramma fertur fuisse inscriptũ. O homo ego Cyrus sum asie rex. qui persis impiũ ꝯstitui.

Tamiris devicit Cirum crudelissime, primum Regem persarum

Persia autez Asie maioris Regio est que a persio Acrisij arguiorũ Regis nepote Nomen accepit

persia asie est

Persia aũt asie maioris regio ẽ: que a persio Acrisij arguiorũ regis nepote nomen accepit. In qua persipolim ipius regionis caput condidit. Quã postea greci regijs concrematis vastauerũt hec ita qꝫ regio Caramãnis bactrianis ac medis contermina est: Et in multos diuiditur sinus. Quã .Q. Curcius libro quarto de gestis Alexandri magni optime describit. Ipsa quippe montuosa pmaxime est. Et ppter estum ac ventos fructuum inops esse phibetur: in ipa tamen celeberrime vrbes esse referuntur. ꝑsertim ipsa Persipolis et Pasargadas ac plurime alie que sunt in Sabijs superioribus partibus eiusdem regionis. Inter persiam autem et Susam que ab Arphaxat medorũ rege magnis structuris edificata fuerat. Quedam montana prerupta interiacebant: quã postea Cambises regis filius suo adiecit imperio: ei⁹ autem imperium et si aliquando pmaximũ fuerit: postea tamen a Macedonibus parthisqꝫ diminutum et dilaceratum fuit. Perse autem a Nembroth gygante primum edocti pro deo Solem et ignes coluerunt: et Lune mineruecqꝫ sacrificauerunt. sed nunc relictis ydolis illi Mahumeteam legẽ sequunt. Persica aũt poma vt Plinius libro. xv. ab hac auecta ferunt. Illustrat adhuc persipolis regio seu ciuitas beatissimi Georgij martyris triumpho.

Anaximander

Anaximander philozophus et medicus celeberrimus primo milesij ⁊ Taletis auditor ac in eius scola successor his temporibus (vt Eusebio placet) floruit. Qui cum primus celestia docuisset: etiaz primus horostopia fabricauit ac maris et terre circuitum primus descripsit. netnon et materialez speram construxit. Et ppterea Plinius libro scdo eum peritissimum astrologum dixit. Obijt deniqꝫ sexagesimoquarto vite sue anno. Fuit ⁊ alius Anaximãder milesius historicus non ignobilis de quo laercius scribit.

Anaximenes

Anaximenem philozophum pariter et phisicum Anaximander hic habuit discipulum: et quidem clarissimum. Qui principium aerem dixit et infinitum moueri sydera non supra terram sed circa ipam. Obijt vero (vt Laercius ait) ea die qua et Sardis capta fuit.

Monarchia Regū persarū

Edras

Esdras vir sanctus atq3 doctissimus velut alter Moyses in pplo venerādꝰ habitꝰ est. Hic primū de babilone cū ceteris venit: sed iterū paterna solicitudine motꝰ rediͤt vt plres lucrifaceret: et secum adduceret. tpe aūt isto legem ceterosq3 libros sanctos repauit. quos combusserant caldei: felix testamentū orbi relinquens. nouos et faciliores apices inuenit: que in spirituscto feliciter peracta. venit iterum hierusalē cū multitudīe magna regalibꝰ puilegijs: vt doceret pplm. Obijt in senectute veneranda sepultus ibidem.

Iste Darius fuit cōsobrinꝰ Astyagis q̄ dedit ei regnum. Ambo aūt victi sunt a Cyro qui fuit rex pmus persarū: et trāstulit monarchiam ad persas. Babilonē vicit. Bathasar interfecit. Danielem magnificauit. Israel remisit in iudeā vt templū reedificaret. victus tamen benigne Cyrꝰ puidit. Astyagi regnū hircaniorum et dario medorum concessit.

Neemias

Neemias fuit pincerna Artarxersis regis persarum missus ab eo vt instauraret murū hierusalē edificauit eā in angustia tpis. Hic fuit vir benignissimus ac deuotōne pcipuꝰ: qui cum opus dn̄i explesset miraculose ignē sctm̄ repierunt et murū dedicauerunt Rediēs ad regē iterū reuersus est hierusalē et mortuꝰ est. ibiq3 sepultꝰ iuxta murū quē edificauit.

Mardocheus

Cambises filiꝰ Cyri scdus persarū rex sexagesimo captiuitatis anno regnum accipiens regnauit annis. 8. qui ab Esdra artarxerses: vel assuerꝰ nominatur in libro iudith: Nabuchodonosor a patre vocatur. Hic interdixit ne hierlm ꝛ templū reedificaret Is em̄ imperiū suscipiēs militari gloria atq3 iusticia cū quadā crudelitate mixta in suos deseuiens patrem superauit. Ethiopes subegit: ꝛ multas puincias suo adiecit imperio: pleraq3 tn̄ bella p holofernē gessit postea in egiptum accedēs cuiꝰ cūctos vastauit fines. et ibidem Babilonē condidit aliā. De Cambise valeriꝰ in sexto refert: q iudicis male iudicantis pellem detrahi fecisset selle iudiciarie vbi filiū suum iudicem cōstituerat apponi precepit.

Iste Mardocheus vir sanctꝰ clarus habet in toto regno persarum: tempore sue exaltationis fuit 295. annorum scd̄m computationem latinorum.

Monarchia Regum persarum

Darius

Cyrus

Cambises

Smerdis

Smerdis tercius persarum rex octauo et sexagesimo iudaice captiuitatis anno: Cambise in syria mortuo sine liberis: regnum regnauit mensibus septem: patizetes quē Cambises rebus suis pfecerat fratrem suum nomine et facie simillimum regem declarauit. ꝛ priorem occiderat. pter quā fraudē darꝰ histaspis filius confestim coniuratione facta: alterum Smerdim et eius fratrem Patizetē trucidauit. Et ipe pꝰ triduum persarum rex constitutus est.

Iudith holofernes

Holofernes princeps militie Nabuch. Cambisis multas terras domino suo subiugauit. et tandem venit ad bethuliam: et ibi a Iudith muliere interficitur in cubiculo papilionis sui et omnis eius exercitus fugaturꝰ. Fuit autem Iudith vidua mulier pstātissimi animi et incredibilis aspectus et postq3 holofernem principem obtruncasset. tanto in precio habita est apud iudeos vt cūctis diebus vite sue omnibus iudeis preferreret: et triūphali laude ppetuisq3 preconijs celebraretur. Et cum centum et quinq3 annos complesset moriens apud virum in betulio cum ingenti luctu et pompa sepelitur.

Babilonia noua cōdit a Cābise i egipto.

Sibille Cuman. prophetiam Nota

Anno CCXXIIII ab vrbe condita exactis Regibus Romani Loco eorū consules instituerūt qui annua exercerent imperia ne tractu temporis erigerentur in superbiam

Linea Consulū Romanorū

Quinta etas mundi

Linea Cōsulum Romaonrum

Brutus Tarqnus collatinus

Valeri⁹ publicola Postum⁹

Largus dictator

Decem tribuni

Marcus Gneus maulius

Valerius Consul

Ualerius

Anno.cc xxiiij. ab vrbe condita exactis regibus romani loco eorū consules instituerunt qui annua exercerent imperia. ne tractu tēporis erigerentur in superbiam. Quorum precipui hic annotant̄ ex quibus primi duo habuerunt bellum cum porsemia rege etruscorū. Brutus vero duos filios habuit qui reuocare volebant regem quos virgis cesos securi percussit. Collatino sublata est dignitas. quia ne nomē Tarquini in vrbe esset.

Sibylla cumana

Sibylla Cumana que fuit tempe Tarquini prisci, vestita aurea veste. librum apertū et altum in manu gestans, et librum in sinistra habens super genu capite discoopto, dicit sic. Magnus ab integro seculoꝝ nascit̄ ordo iam reddit et virgo redeūt saturnia regna. Jam noua ꝓgenies celo dimittit̄ alto. Tu modo nascēti puero quo ferrea primū. Desinet ac toto surget gēs aurea mūdo. Casta faue lucina tu⁹ iā regt̄ appollo.

Isti duo vicerunt sabinos et de eis triūphatum est. et Valerius fataliter mortu⁹ paup.

Anno vrbis condite. xxv. romani bello sabinorum cōsternati creant dictatorē. cuius auctoritas et potentia consules preiret. et est nomen officij dignioris.

Manli⁹ torquatus

Iste. T. Manli⁹ Lelij manlij filius. bellū cum gallis inchoauit. pcussoq̄ gallo qui eū ad singulare certamē prouocauit. torquem auream de collo eius tulit suoq̄ imposuit. Vn̄ dictus est torquatus et torquati cognomē suis posteris obtinuit.

Galli Senones gens natura ferox morib⁹ incondita. ob hoc ipa corporū mole ac armis ingentibus adeo omni genere terribilis fuit: vt plane nata ad hominū interitū vrbium stragem videretur. deinde totam vrbē igne ferro manibus exequāt sex mēsibus barbari: et Manli⁹ nocte subeuntes clangore anseris excitat⁹ a summa rupe deiecit.

Popilia vgo vestalis

Popilia virgo vestalis ob crimen stupri viua defossa est.

Tempore illorum duorum fuit bellum vegentinum in quo tot ceciderunt de victoribus romanis quot de victis.

Popilia virgo ob crimen stupri viua defossa est.

Nono pt exactos Reges anno Rome Noua dignitas scilicet dictatura creata

Dictature dignitatis institutō

Nono post exactos reges anno (vt Eusebius habet) Rome noua dignitas scilicet dictatura creata est. et equitum magister. qui dictatori in omib⁹ obsequeret̄ et largū al's lerciū dictatorē primū et Sp. cassiū magistrū equitū scribit. Institut⁹ est itaq̄ dictator vt auctoritate et potētia cōtra hostes cōsules precederet. Eo maxime q2 porsemia clusij rex (ea ciuitas thusta erat) armis Tarquiniū supbum reducere conat⁹ esset. qd̄ ne fieret dictator obstitit. Verū pace cōfecta in amiciciam ppl'i Romani porsemia sūmis recept⁹ honorib⁹. Quinci⁹ cincinat⁹ prestantissim⁹ postea dictator cū agriculture operā daret: a senatu rogat⁹: puluere ac sudore absterso: dictature dignitatē inuit⁹ suscepit. Is nedū romanos obsessos sed hostiū quoq̄ exercitū superatū cū innumerabili preda romam perduxit. Sic expeditiōe finita rediit ad boues: victoriāq̄ q̄si securā tenens.

Dictator creatus fuit vt consules preiret potentia contra inimicos et est nomen offitij dignioris.

Sub isto valerio consule ciues exules serui et fugitiui inuaserunt capitoliū et incenderunt

Sub isto valerio consule ciues exules seruiq̄ fugitiui inuaserunt capitoliū et incenderūt. Et tam atrox fuit bellū: q' ipse consul fuit occisus: Publicola quoq̄ roman⁹ patrici⁹ cui pub li⁹ valeri⁹ ꝓpriū nomē ante fuerat. Et ipe p hoc tēp⁹ expulsis Tarq̄nijs vna cū bruto in locū collatini consul est suffect⁹ de quo sup. Is cōmissa pugna in quo brut⁹ occubuit ipe de Tarq̄nij exercitu quindecim milia et trecētos viros interfecit qua victoria prim⁹ ex cōsulib⁹ in curru inuect⁹ triūphauit: que res pulcherrimū spectaculū plebi sine vlla inuidia pbuit. fuit aūt magne iusticie et eq̄tatis vir.

Marcus Curci⁹

Aracus

Aracus Astrologus et poeta clarissimus cum eudoxo vt ait Augustinus vniuersum se numerum stellarum comprehēdisse et scripsisse iactauit. quos (inquit aug⁹) illa contēnit auctoritas que dicit ad abraham. Aspice stellas et numera eas si potes. genes. xv. Quomodo em̄ dinumerari possunt cum non omnes possunt videri. Cū astrologie nō ignar⁹ esset. De astrologia librū scripsit elegantissimū dicēte Cicerone li. primo de oratore. Cōstat inter doctos homines ignarum astrologie ornatissimis atq; optimis versibus. Aracum de celo stellisq; dixisse et conscripsisse.

Os inferni in medio vrbis vasto hyatu horribiliter apparuit et vi uū hominis sepulturā interpretantib⁹ aruspicib⁹ expetebat. Rome em̄ (vt Liui⁹ ait) siue interemptu seu alia aliqua vi forū ferme specu vasto collapsum in immensam se aperuit altitudinē. quā voraginē nullo videbat posse oppleri materia. Tum Marcus curcius eques roman⁹ bello egregius eo audito. templa deorū que foro illi imminebāt intuens. Equo maxime ornato insidēs zelo patrie armatus se in hyatū misit. q̄ mortuo stati hyat⁹ obturat⁹ est.

Esopus

Esopus adelphus poeta fabulator clarissimus. claruit tpe Cyri regis psarum. Fuit autē grecus de ciuitate Attica: vir ingeniosus et prudens. qui cōfinxit fabulas elegantes quas romul⁹ postmodū de greco trāstulit in latinū. et filio suo Tiberino direxit. In quibus docet quid obseruare debēt homies. Et vt vitam hominū ostendat et mores: inducit aues. arbores. bestiasq; loquentes. pprobanda vita cuiuslibet fabula. quas qui diligēter inspexerit inueniet ioca. loca apposita que et risu miscent et ingenium acuant. Hic pmo anno Cyri regis psarum fertur fuisse peremptus. Nouissime eas fabulas omnes vna cū ipius Esopi vita Rinuti⁹ quidā erudit⁹ vir: ad Antoniū tituli sancti Crisogoni cardinalem latinas accuratissime fecit.

Decem virorum rome electio

Duodecimo Artaxersis regni āno. ccc. et altero ab vrbe cōdita. C. menenio et P. sextillo capitolino cōsulibus. Romanis placuit qd̄ consulare impium cessaret: et eius loco decem viri deligerent: p quos sine puocatione omnis regeret ciuitas. leta eius ingratus tpa (vt Liui⁹ ait) nimium luxuriare incipiēs. citius eius res lapsa est. Quia post annū exacti sunt ob facinora Appij claudij.

Leges duodecim tabularū

Romani cum huc usq; legem non haberent magnaq; inter tribunos et consules de legislatore orta est disceptatio. terciodecimo regni Artaxersis anno legatos athenas miserunt. Qui non solū ab atheniensibus Solonis leges obtinerent. verūetiam ex alijs grecie ciuitatibus mores institutaue romani perferrent. Ac sic ab eisdem legibus traditis scilicet decem tabularum. Romani postea duas addiderunt. vnde et postmodum illa decem tabularum famosissima emanauit lex vt habet. ff. de ori. iu. l. ij. et dis. vij. c. ij. Ordinataq; erat in. xij. tabulis tota iusticia.

Tribuni et ediles Rome creati

Quartam seditionem bonorum cupido excitauit. vt plebei quoq; magistratus crearent. Fabius ambustus duarum pater: Alteram sulpitio patricij sanguinis dederat. alteram plebeio. Tribuni igitur plebis sextodecimo regni Artaxersis anno rome creati sunt. Quod quidem tribunatus officium et si magistratus dignitatem non haberet. maximi tamen momenti in republica fuit.

Veturia romana

Veturia Coriolani patricij romani mater p hoc tempus iam senex laudabili opere annos suos in viriditatem traxit ppetuam: quia filium suū qui infensissime vrbem obsidebat: quem legatorum maiestas et pontificum reuerentia nequiuerant ipa ab ira retraxerat durissima: et eius ppositum vertit in bonū. Nam relinquens obsidionem ciuitatē liberam dimisit. Ob cui⁹ mulieris beneficiū: ne ciuitas ingratitudine argueret ex Senatusconsulto ad ppetuam rei memoriā eo in loco quo hec veturia filij iram molliuit templū et ara fortune constructa sunt in/sup cum null⁹ vsq; in id tps vel modic⁹ a viris mulierib⁹ pstaret honor sanccitū est vt mulieribus homies semp assurgerent et in via eis cederēt qd̄ nuncusq; apd̄ nobiles seruatur. Et q eis liceret vti auro et purpurea veste aureisq; fibulis et armillis nec immerito cum suis precibus steterit romana libertas.

Quinta etas mundi

Monarchia Regum persarū

Dariꝰ histapsis

xerses

Xerses

Artabanꝰ

Artaxerses

Democritus philozophꝰ

heraclitus phūs asianus

Heraclitus

Darius histapsis filius quartus persarum rex anno septuagesimo captiuitatis: persis regnare cepit. Is cum alijs sex nobilibus Smerdim ꝛ patizetem magum eiꝰ fratrem trucidauit. Conuenerunt de regno persarum. Cuius equꝰ sequenti die in ortu solis hynnitū ante regiam prius emitteret ille persaruꝫ rex haberet. Darius Oebaris stabularij sui solercia effecit: vt ante omēs hynnitū equꝰ eiꝰ primo daret: quo facto: euestigio rex creatꝰ est. Regno suscepto Atosam cambysis filiam duxit vxorem. Ex qua pter xersem etiā alios genuit filios. Dedit potestatem zorobabel vt iudeos in hierusalem reducere posset et vasa reddi iussit: ꝛ ꝓ edificatione templi viginti argenti talēta ꝑ singulos annos iudeis darent. Ideo templum edificarūt. Verū anteq̄ꝫ e vita discederet egiptus ab eo defecit.

Xerses darij ex Atosa filius quintus persarū rex: Centesimoquarto iudaice captiuitatis anno: psis regnare cepit. Et regnauit annis. 20. Is voluntatis pr̄ne colendi deum israel: heres apparuit. Judeis liberaliter vtens. Esdre sacerdoti amicissimꝰ crudelitatis ꝛ seuicie paterne successor. Recepta egipto que a patre defecerat cū vniuerse asie potiret: innumerabili exercitu grecie bellū intulit. Athenas incendit: et infinitas strages dedit. Tandē leonide Spartanoꝝ ducis solercia duobꝰ acceptis vulneribꝰ fugiēs: qui priꝰ mare nauibꝰ strauerat: in piscatoria scapha vix trepidꝰ aufugit. Et nō multa post ab Artabano eiꝰ prefecto spe regni potiundi interfectus est.

Artabanus sextus persarum rex psis regnare incipiens: regnauit mensibus septem. Qui ꝓ anno computantur: hic xerse rege trucidato: cum essent ei duo filij nomīe Darius ꝛ Artaxerses: Juniorē in maioris necem solicitauit: Affirmans illū ꝓprium obtruncasse patrē. Vagabusus aūt huius sceleris consciꝰ: Artaxerse filio rem postea ꝑdidit omnē. Is cōuocans omnes armatos: numerū militū recensurus: vbi Artabanꝰ inter eos astitisset: Artaxerses se breuiorē simulat habere loricam q̄ꝫ deceret: iubens secuꝫ cōmutare. Quo nudato euestigio cū septeꝫ filijs eū transfodi iussit: atq̄ꝫ ita Artaxerses egregiꝰ iuuenis cedē patris: necemq̄ꝫ fratris ꝛ seipm̄ ab insidijs vindicauit.

Artaxerses septimus psarum rex regnauit annis. 40. Hic omniū hominum pulcherrimꝰ fuit: sed tanta ei erat brachiorū longitudo vt genua contingeret: et ꝓpterea longimanus dictꝰ est. Qui tributa persis p̄mus instituit, eo q̄ maximā impensaꝫ auri atq̄ꝫ argenti in edificijs constituisset: vbi tributa et que exigebat recondere posset ad bene rei administrate monimentuꝫ Et cum pacis auctor ꝛ conseruator haberet: Idcirco ab omnibꝰ amari promeruit. Esdras quoq̄ꝫ sacerdos et dei ꝓpheta clarissimus elegantis memorie eius imperium insigne reddidit. Neemias quoq̄ꝫ eius ꝛ Darij pincerna fuit.

Democritus abderites philozophus ꝑ hoc tp̄s floruit: is primo quosdam magos caldeos audiēs: adhuc puer theologiam ac Astrologiam optime didicit: deinde vt Geometriam ꝑciperet in persidem ꝛ ad mare prexit: postq̄ꝫ etiam ad cognoscendas res diuinas in Caldeam athenasq̄ꝫ se trāstulit: vbi a nullo cognitus ip̄e Socratē cognouit. Tandē doctissimus in patriam reuersus: patrios agros ꝛ innumerabiles opes reipublice sue cōcessit. Satius dicens eum pauptate studiorum libertate letari: q̄ꝫ opum seruili cura vexari. Nam in hortulo suo iuxta vrbis muros ad contemplandas rerum naturas se contraxit: vbi ꝛ nature secreta subtiliꝰ rimari posset (sicut Cicero in quinto tuscul. questionū refert) Oculos sibijpsi effodit vt vegetiores cogitationes haberet. Aut ne videret bene esse ciuibus malis: vixit annos. c. et. 9. Ex eius sententijs hanc optimā habemus. Conuenientius est vt parcitatem in tuo serues q̄ꝫ luxum in alieno: parcitas enī necessitatis remedium est.

Heraclitus philozophus asianus cognomento Scotinus hoc tempe in precio fuit. Cuiꝰ libri adeo obscuri fuere vt a philozophis vix intelligerētur. Vnde et ꝓpter eorum obscuritatem heraclitus dictus fuit tenebrosus. Qui cum in vltimo vite a discipulis quereret: vt notabile quid in medium ꝓferret. Nihil respondit: sed digitum voluēs significabat omnia inferiora in cōtinuo motu esse. Hic (vt Macrobius refert) dixit animam esse scintillam stellaris essentie.

Themistocles phūs

Themistocles atheniēsis phūs: ⁊ naualis belli clarissimus ac sapientissimus dux his tpibus: tam sciētia quā rei militaris gloria inclit⁹ et clar⁹ habit⁹ est. Cui⁹ consilio parta est victoria in maritimo prelio: supato xerse ab atheniēsib⁹: Cū adhuc puerul⁹ esset: natura prudens: eximia semp cogitabat. Cū a disciplinis pcipiendis animū laxare licebat: nō ludis aut inercie sed cōponendis oratiōib⁹ sese dedit. Glorieq3 cupiditate incensus cupiens sibi vrbis principatum vendicare. Cum eum quidam consuleret de filia: an eam daret pauperi sed ornato: aut locupleti probato vxorem. Malo inquit virum pecunia: q̄ pecuniam viro indigentem.

Aristides phūs

Aristidem phūm atheniensem virum vtiq3 disertissimum per hec tpa floruisse Cicero in tercio de officiis tradit. Erat autem tum omnis virtutis tum iusticie in his que ad cōem referunt vtilitatem: ex quibus iusti nomē assecutus est: huic plato tantū tribuit vt p̄ ceteris clarissimis qui athenis claruerunt eū solum laude dignum censuerit. ferunt hunc ita inopem mortuum fuisse: vt suo sūptu efferri ad tumulum nequiuerit.

Anaxagoras phūs

Anaxagoras phūs etiam hac etate in Clazomeno asie oppido inclitus fuit. Qui cum diues admodum esset studēdi desiderio ductus: patrimoniū omne suis concessit: ⁊ in longinquas partes secessit. Post multa vero tempa reuersus cum suas possessiones desertas vidisset ait. Non essem ego salu⁹ nisi iste perissent. Cuidā dicēti. Nōne tibi patrie cura vlla est: respondit. mihi patrie cura est: et summa quidē atq3 ita dicens: digitū celum versus extendit. Interrogat⁹ ad q̄d factus fuisset. Ad contēplandum inquit solem ⁊ lunam ⁊ celū. Hic audita morte filij illi qui nūciauerat ait: nihil noui nūcias. Ego em̄ ex me natū sciebā esse mortalem. Cumq3 annis. 72. vixisset ab atheniēsibus in carcere positus: e poto veneno interijt quia solem lapidem ignitum dicebat: quē illi pro deo colebant.

Empedocles phūs

Empedocles phūs Atheniēsis his tempibus laudat: qui adeo canendi peritia edoctus erat. Qz cum hospitē eius iuuenis quidā furibund⁹ inuaderet eo q̄ patrem ei⁹ accusatione damnasset: ita dulciter canendi modum inflexisse dicitur: vt iuuenis iracundiā temperarit. Hui⁹ autē hec fuit sentētia. Tria sunt (inquit) in tota rerum varietate scz affluentie mobilis contempt⁹: future felicitatis appetitus: ⁊ mentis illustratio. Quoz primo nihil honestius: scdō nihil efficacius Tercio nihil de amborum adeptione compendiosa efficacius. Descripsitq3 deuz Deus est spera cuius centrum est vbiq3 ⁊ circūferentia nusq3. Arbitratus deniq3 animas immortales se incendijs dedit.

Sapho poetissa

Sapho lesbia ex Mitulena vrbe oriūda altera poetrix. hac etiā tempestate inclita fuit: honestis ⁊ claris parentibus orta: Adeo generose fuit mētis vt etate florens ⁊ forma: non contenta solum litteras iungere plurimas sed ampliori feruore animi ingenijq3 suasa viuacitate conscenso studio vigili p abrupta parnasi vertice celso se felici ausu musis non renuentibus immiscuit: quid multa eo studio deuenit vt vsq3 in hodiernum clarissimum suum carmen testimonio veterum lucens sit. modulos lyricos exprimere non dubitauit. Et ꝓpterea illi erecta fuit statua enea ⁊ suo dicata nomini. Et ipsa inter poetas celebres numerata. Ei⁹ tamen opera maiorum negligentia amissa sunt.

Zeusis heracleotes et Parrasius pictores

Zeusis heracleotes maximus pictor ⁊ ipe etate hac (vt Eusebius habet) inclitus fuit. Qui plinio teste lib. 35. naturalis historie: penicilū ad magnam gloriam perduxit. Opesq3 tantas acquisiuit vt instituerit donare opera sua: eo q̄ nullo precio satis digno pmutari posse diceret. Pinxit autem vt idem Plinius ait. puerum vuas ferentē ad quas aduolarēt aues: processit iratus operi: ⁊ dixit. vuas melius pinxi q̄ puez Nam et si hunc consūmassez aues ipse timuissent. Idem etiam scdm Quintilianum vmbrarum inuentor perhibetur. Parrasius quoq3 hac etate summus pictor cum predicto Zeuside in certamen descēdit. Et cum zeusis detulisset vuas tanto decore pictas vt aues aduolarent. ipe lintheum auibus pictum detulisse traditur. Ita veritatem representantis vt zeusis alitum iudicium efflagitaret. Sed tandē remoto lintheo et ostensa pictura atq3 errore intellecto palmam ingenuo pudore concesserit parraso: quoniam ipe aues fefellisset.

Pictores

Tolosa prouincie Gallie transalpine vrbs. a quodam Toloso troyano iacta sunt eius fundamenta Quam cum romani cepissent illuc colonias deduxere. Et amphrteatro capitolio alijsqz edificijs e quibus aliqua adhuc extant ornatam reddiderunt. Hec Narbonensi ciuitati ab Enee socijs condi te finitima est: et in aquitania haud longe a Sonciatibus populis in qua paulus discipulus Sancti Pauli miraculis quiescit in pace. Metropolis ciuitas est. eiqz iohannes. xxij. pontifex Archiepiscopatum primo cõcessit. Atqz ex eius castellis in ciuitate sex erexit. Et eidẽ Archiepiscopatui subiecit: vt haberet Tolosan⁹ archiepiscopus: quibus cum dignitate preesset Francorum regi subdita: qui in ea bonarũ litteraruz gymnasium etiam constituit. In ea corpus sancti Saturnini ꝛ aliquorum apostolorum reliquie summo veneratur honore. Is eiusdem vrbis primus episcopus a paganis tentus atqz e summa capitolij arce ꝑ omes gradus precipitatus capite colliso excussoqz cerebro et omi corꝑe dilaniato dignã ibi xpo exalauit animã.

Turo Gallie prouintie Ciuitas metropolis est: que a bruto brittanorũ rege condita est.

eiusdem vrbis .S. Martinus fuit epũs

Turo quoqz gallie prouincie metropolis ciuitas a bruto brittanorum rege condita est. Quã a turno eius nepote ibidem a Gualfredo aquitanorum duce in prelio interfecto Turonẽ nominauit. ea siquidem celebris nunc ciuitas est: ligeri enim fluuio abluitur. Qui Bituriges ab heduis diuidit: et ab occeano sursum nauigationem habet. A qua non paruam cõmoditatẽ ciuitas ipsa percipit: hic quippe cum Archiepiscopalis sedes existat: vndecim suffraganeos continet. Qui ꝓ maiori parte in Celtica sunt: et ex maiori parte in Brittanie citerioris ducatu nomen retinens In francorum regno sita est. Ipsa cum multarum rerum opulentissima sit habita: etiam non ignobiles continet edes. Habuit hec ipsa ciuitas plurimos celebres viros omni virtute et sanctitate insignitos. Inter quos diuus Martinus eiusdem episcopus sanctissimus fuit. qui tante sanctitatis extitit pontifex vt trium mortuorum meruerit esse suscitator. Atqz alium nomĩe perpetuum habuit episcopum admirande sanctitatis virum.

Tolosa

Mediolanum

Mediolanũ ciuitas potẽtissima apud insubres toti⁹ Cisalpine gallie metropol' ꝛ vrbiũ ceteraꝝ Mater. Originẽ habuit: quã Liui⁹ patauin⁹ ꝛ Trog⁹ pompey⁹ narrãt a gallis qui duce Breno in ytaliam ascẽderãt populiq̃ʒ loca incolẽtes in quib⁹ est edificata Insubres appellabãt imperante assuero persarũ rege a gallis senonẽsib⁹ nõ cõdita vt multi astruere: sed aucta ꝛ instaurata fuit. Eã tñ Josue hebreoꝝ iudicis tpe aliq̃ pmo conditã fuisse dicũt. Et tpibus troyanoꝝ clarissimã fuisse. Cũ Sicambri germanie ppl'i a sicambria pami sorore dicti tpe Sampsonis occupat germanie ꝑuincijs Mediolanũ versus hostili anĩo aciez dirigẽtes Juliũ insubrũ regẽ obuiũ habuerũt. Cũ quo pace cõfecta federa pcussere vt vn⁹ popul⁹ ꝛ vnũ efficeret regnũ: fuit tamẽ vsq̃ʒ ad Brennũ ducẽ haud ciuitas mag̃. Ei⁹ aduentũ mirũimmoduʒ aucta ꝛ instaurata. Cũ antea Subria ꝛ Mesopia ꝛc. dictã fuerit. Mediolanũ q̃ð mltoꝝ animũ circũdata appellata ẽ. Scribit Liui⁹ exercitũ romanũ tũc pmũ vltra paduz fuisse ductũ: ꝛ gallos insubres aliquot p̃lijs supatos in deditiõz tũc primũ venisse q̃ð quidẽ ad annos rome vrbis cõdite. cccc lx. fuisse videt. Claudius marcell⁹ deinde boios ꝛ insubres gallos subegit ꝛ triũphauit. Post quẽ triumphũ vrbs Mediolaneñ p annos ferme quĩgẽtos pacatissima altera roma cognomiata: adeo florẽs fuit. vt illã pncipes romani (quo ad poccupatiões licuit) inhabitauerint. Nerua trayan⁹ Adrian⁹ maximian⁹ philipp⁹ ꝛc. Emporiũ certe toti⁹ longobardie fuit: ꝛ agrũ vniuersuz in oĩ bonitate feracissimũ habet. Eam hercule⁹ maximian⁹ menib⁹ ornauit: murũ scðm adiecit ꝛ vrbẽ ampliauit. Et ex suo noĩe herculeã appellauit: in honorẽ herculis phanum struxit: q̃ð nũc diuo laurẽtio extat dedicatũ. Post tã diuturnã felicitatẽ primas habuit molestias beato Ambrosio adhuc supstite Arrianis infestantib⁹. Paulo post attila ytaliã ingressus Mediolanũ diruit: Instaurataq̃ʒ parũ quieuit: a longobardis ea vrbs maxĩs molestijs agitata est. Illis a karolo magno domitis p annos sexagĩta ꝛ trecẽtos floruit: quousq̃ʒ Frideric⁹ barbarusso impator eã solo eq̃uit. Deinde Mediolanẽses a parmẽsib⁹ ꝛ placẽtinis adiuti: tanto patriã reedificauerũt anĩoꝝ ardore: vt intra triennũ. ditior. potẽtior frequẽtiorq̃ʒ solito facta videret. Inde mirabile habuit incremẽtuz Mediolanũ em̃ phisico nãli situ suo ab incedijs caumatũ ꝛ frigoꝝ rigorib⁹ eq̃liter abesse. Alexãder q̃nt⁹ noĩe summ⁹ pontifex scribit ꝛ ꝓpterea locum toti⁹ orbis tempatissimũ aeremq̃ʒ serenissimũ ꝛ aquarũ in puteis ꝛ fontib⁹ salubritatẽ obtinere. Quã tamẽ lac⁹ pulcherrimi decẽ ꝛ septẽ: ꝛ sexagĩta q̃tuor flumĩa terre supficiẽ irrigãtia in illi⁹ agro repiant. Porro ciuitas hec quãtũ temploꝝ magnitudĩe: regaliũ domoꝝ amplitudĩe: clarissimoꝝ ediũ nobilitate: ꝛ vicoꝝ pbitate: necnõ ꝛ oĩm artiũ bonitate floruerit nr̃aq̃ʒ etate floreat: tũ potẽtissimoꝝ dñoꝝ ducali maiestati obsequẽtiũ: tũ vtriusq̃ʒ sex⁹ cõtuberniũ religiosoꝝ inhabitantiũ. Ac caterua hui⁹ vrbis equestris ordinis virorũ ac doctoꝝ necnõ ꝛ armoꝝ ꝛ pannoꝝ ꝛ oĩmfariã vestimẽtoꝝ fabrica ꝛ mercatura declarant. Dicit p̃scriptus põtifex Barnabã pauli cõdiscipulũ pmũ fuisse mediolaneñ eccie epm. Cui paulo post successerit Beatus Ambrosi⁹ doctor eccie celeberrim⁹. A q̃ sctũs Aureli⁹ augustin⁹ doctor ꝛ ipẽ excellẽtissim⁹ in ipo Mediolano ad fidem xp̃i conuersus est: duces postremo castrũ supbissimũ in ea ꝛ hospitale celeberrimum cum templo beate Marie virgini dicatũ edificauerũt. Ac alijs q̃ʒ plurimis exornarũt. Mediolana condit in eo loco vbi tunc apparuit Sus que pro media parte portabat lanam pro pilis. Hoc modo omnia gloriosa mũdi a paruis et pene vilibus ortũ habent et in idipsum tandem reuertuntur.

Herculeus maximianus Mediolanam menibus ornauit murũ scdm adiecit et vrbem ampliauit Et ex suo nomine Herculeam appellauit.

Quinta etas mūdi

Monarchia regū persarū

Xerses

Sogdianus

Darius notus

Assuerus

Asuerus alias Artharexes cuius Regni fuit c xx vii provincias fuit

Ochus

Arsanus vel argus

Darius

Darius qui cū alexandro multa prelia gessit

Xerses eiꝰ nomīs scdus: Octauꝰ ꝑsarum rex reg nauit duobꝰ tm̄ mensibꝰ: pꝰ quē Sogdianꝰ nonus regnauit mēsibꝰ. 7. de quibꝰ ob tpis breuitatē nil memorie dignum habemꝰ.

Ille iesus filiꝰ syrach natiōe hebreꝰ: librū q̄ eccl'iasticꝰ dicit edidit. quē hebrei panarethos vocāt a pan qđ est totū. ⁊ rethon qđ est virtꝰ: quasi totꝰ virtuosus In quo de oī virtute tam theologica q̄ȝ politica pulcherrime tractat. Queȝ ideo ecclesiasticū noīauit: Eo ꝙ de moribꝰ totiꝰ ecclesiastice discipline religioseq̄ȝ cōuersatiōis magnā curā habere visus fuerit.

Herodotꝰ grecꝰ hystoricꝰ omībꝰ grecis ꝓferendꝰ ea tēpestate hystoriaꝝ libros edidit. q̄s cū athenis in cōcilio legisset plurimū honoratꝰ est qui vt Quintilianꝰ ait. Dulcis ⁊ cādidꝰ. Pliniꝰ li. 12. naturalis hystorie dicit eū scripsisse hystoriā.

Darius cognomēto notꝰ decimꝰ ꝑsarū rex: regnauit ānis. 29. Hic inito impio ꝯtra Athenięses grauissima mouit bella. Ideo ꝯuersi in fugā nec deinceps persis occurrere sunt ausi: Eiꝰ regni anno decimo egiptꝰ ab eo discessit.

Sophocles atheniēsis poeta tragicꝰ. Quē cicero ob ingenij magnitudinē diuinū poetā appellauit. Is vltimis vite sue diebus tragediā in certamīe ad iudiciū peritoꝝ miserat: ⁊ intellexerat ꝙ victor esset. p̄ gaudio expirauit.

Artaxerses eiꝰ noīs scdus cognomēto Memnon quē hebrei Assuerū noīant vndecimꝰ ꝑsarū rex regnauit ānis. 40. Darij filiꝰ potētissimꝰ sup oms q̄ an̄ eum fuerūt. Cuiꝰ regnū ab india vsq̄ȝ Ethiopiā super. c xxvij. ꝓuinciās fuit. Tercio regni sui āno grāde cōuiuiū ꝓparauit ⁊ subiectos magnifice pauit in tabnaculo mirabili. Reginā vasti cū venire recusasset eaȝ abiecit. Et honorē hester ꝓbuit: ⁊ in locuȝ eiꝰ ꝓ regina habuit.

Artaxerses terciꝰ qui ⁊ ochꝰ Assueri ex Hester filiꝰ duodecimꝰ ꝑsaruȝ rex regnauit annis. 26. vir certe seuus atq̄ȝ imanis vt suis facinoribus eternā sibi apđ ꝑsas cōpararet memoriā. Hic Nectanabo egipti rege i ethiopiā pulso ad suū reuocauit regnū. Hic suoꝝ cōiuratiōe euerītꝰ: cognatoꝝ cede: principūq̄ȝ strage: totā impleuit regiaȝ: nullo sanguinis aut sexus etatisue habito respectu. verūtamē diuinā non euasit vltionē. Quia a suis obtruncatꝰ fuit.

Arsanꝰ ochi regis filiꝰ. 13. ꝑsarū rex regnauit annis. 4. Genuit aūt filios multos de quibꝰ herodotꝰ meminit: de eo aūt nil memorie dignū habet. Jadus vero sextꝰ iudeoꝝ pontifex hoc ipo āno in demortui iohānis pōtificꝭ p̄ris pōtificatu succedēs. sedit annis. 50. vir certe bonus. ⁊ pacis amator.

Permanides phus athemensis Logicam prima inuenit.

Parmenides phus atheniēsis cōsortia hoim fugiens in rupe caucasi montis consedit. Et logicaȝ primus inuenit. Hic zenonis p̄ceptor extitit.

Dariꝰ Arsani p̄dicti regis filiꝰ vltimꝰ ꝑsarum rex ⁊ ipē primo anno regni Alexandri ꝑsarū regnū accipiens regnauit ānis. 6. Hic cū potētissimꝰ essȝ: ne regie maiestatis honor deesset: bellū cū Alexandro magno varia fortuna gessit. Tandeȝ ab eo victꝰ ⁊ superatꝰ: ⁊ a cognatis turpiter occisus. vitā pariter cū ꝑsaꝝ reḡ finiuit.

Melissus

Melissus phus ex Samo insula originē ducēs. Parmenidis auditor: queȝ Aristoteles ꝑsepe nomīat: magna virtutis sue documenta edidit.

Brenus Senonēsiū galloꝝ dux. Monuchri angloꝝ regis filius. 13. assueri ꝑsarū regis anno cū exercitu trecētoꝝ miliū Galloꝝ relicto ꝓprio solo ytaliam venit. Et expulsis veteribꝰ tuscis: eorūq̄ȝ vrbibꝰ occupatis multarū vrbiū (policrate ac iustino testibꝰ) fundamēta iecit. vt mox dicetur.

Jesus filius sirach

Herodotus

Sophocles

Parmenides

Melissus

Hipocrates medicus

Hippocrates medicꝰ

Hippocrates filius Eraclidis vt Galienus primo regis acutorũ (licet quidam scribãt asclepij) filiꝰ: et pitagore discipulꝰ: oĩm medicorũ pnceps: in insula Choo genitus p hoc tp̃s clarissimus habitus est. Hic medicinã longo tempore pditam reuocauit in lucem. que quingẽtis annis post esculapij mortẽ latuerat. Is voluptates omnes admodum detestabatur: discipulos suos vt diuꝰ Hieronimus scribit iuramento astrinxit vt silentium seruarẽt: vt mansuetudinẽ in habitu moribusq̃ ostenderẽt: fuit (vt ferunt) corpe paruus pulcher forma: grandi capitis. tardiq̃ motus multe cogitationis. tarde locutionis: ⁊ modici cibi. Vixit autẽ annis nonagintaquinq̃. Cuiꝰ hec fuit pulcherrima sentẽtia. Qui vult liber esse: non cupiat quod habere non potest. Qui vult habere qđ cupit: cupiat qđ habere potest. Qui vult in hac vita pacifice viuere: similis fiat illi qui ad conuiuium inuitatur. Qui de oĩ apposito gratias agit: et de defectu rerum nõ murmurat.

Zeno philozophus

Zeno philozophꝰ

Zeno philozophus acticnsis ex cypro greca ciuitate fenicibus frequenter accolis. Fuitq̃ napsei (siue vt alij dicunt demei) filius. Appolonius autem Tyrius dixit eum gracili corpe fuisse: statu procero ⁊ atra cute. Unde illũ Chrysippus palmitẽ egiptium vocabat. Crura habuit turgida ⁊ imbecilla atq̃ infirma: ob quod teste pseo multas cenas declinauit. Vescebatur libẽter ficubꝰ recẽtibus ⁊ ad solẽ passis: auditor fuit cratis. Stilpionẽ etiam ⁊ xenocratẽ decennio audiuit: fuitq̃ vna cum Cytheo philozopho stoyce secte auctor: quorũ sentẽtia fuit. Id summũ bonum qđ honestum est. Nihil deest ad recte viuendũ ei in quo virtus est. Tanto in honore apud atheniẽses habitus est: vt apud eum claues vrbis deponerẽtur. Ornaruntq̃ ip̃m aurea corona ⁊ imagine erea: hoc ip̃m ⁊ sui ciues fecere. Habuit auditores eximios: inter quos antigonus cum ibat athenas eiꝰ erat auditor: cui ⁊ aliquando epistolam scripsit. Hic adolescẽtulo cuidam inepta multa loquẽti ait. Ideo duas habemus aures: os autẽ vnum: vt scilicet multa audiamus: ⁊ pauca loquamur. Nonagesimo etatis sue anno decessit incolumis integer ac sine morbo.

Socrates philozophus

Socrates phus

Socrates atheniẽsis philozophꝰ clarissimꝰ ex pago alopecẽsi filiꝰ sophronisci marmorarij: ⁊ phanerete obstetricis filius. Fuitq̃ vt quidam ferunt Anaxagore primum auditor: postea Archelai cui in scola successit magisterq̃ Platonis ⁊ p̃mus ethice inuentor his tempibus floruit: philozophiam eñ vt Citero scribit euocauit e celo ⁊ in vrbibꝰ collocauit: domosq̃ introduxit. ⁊ coegit de vita ⁊ moribus rebusq̃ bonis ⁊ malis q̃rere. Quã obrẽ vt scribit Solinꝰ non solum consensu hominum verũetiam appollinis oraculo fuit sapiẽtissimus iudicatus. Fuitq̃ orator pmptus ⁊ acer: et p̃mus teste fauorino cum Eschino discipulo oratorie artis campos apuit. Qui ad acquirẽdam sapiẽtiam vsq̃ ad senectutẽ vltimas terre regiones plustrauit ⁊ licet sapiẽtissimus esset: se tamẽ nihil scire reputauit. Unde sepe illud dicebat vt hieronimꝰ ad paulinũ ait. Hoc vnũ scio qđ nescio. Fuit insup socrates mirabilis castitate. iusticia: alijsq̃ virtutibus: in cuius quidem sigillo (vt dicitur) sic scriptum erat. Amicꝰ hominis est sapiẽtia eius Inimicus vero homĩs est stulticia eius: huius quippe multe fuere sentẽtie. quarum hec p̃ciosissima cẽsetur. Age sic alienum vt tuum non obliuiscaris negotiũ et qualis vis videri talis esto: Denium accusatus q̃ derideret quercum: canes ⁊ hyrcos esse deos: quos atheniẽses colebant. Tandẽ veneni poculo defunctꝰ est Post mortẽ eius atheniẽses penitẽtia ducti: imaginem auream pro eius memoria in templo collocarunt.

Isocrates orator grecus

Isocrates orator grecꝰ

Isocrates natione grecus orator clarissimꝰ: Gorgie auditor multor pHor p̃ceptor eximiꝰ: vt Macrobiꝰ attestat. Hic teste quintiliano in diuerso dicẽdi genere nitidꝰ fuit ⁊ comptꝰ: ⁊ palestre magis q̃ pugne accomodatꝰ. oẽs dicẽdi veneres lectatꝰ: inuẽtione facilis ⁊ honesti studiosus. Ac in cõpositione adeo diligẽs vt cura eiꝰ reprehẽdat. Huiꝰ oratiões et opa extant ac aliqua traducta sunt: que maxĩa voluptate legunt. Edidit quoq̃ libellũ exhortatoriũ in quo hec ponit sentẽtiã. Talis fias parẽtibꝰ: quales erga te natos fieri poptas. Serua magis verborum q̃ rerum deposita. Vixit annis. 94.

Thucydides hystoricus

Thucydides grecus hystoricus ⁊ quidẽ grauissimꝰ hoc etiam tpe teste Eusebio agnoscit. Et teste quintiliano: est densus ⁊ breuis ac semp sibi instans: quem Thucydidem laurentius vallensis postea et herodotum latine loqui docuit. quorũ opera nũc in precio habentur.

Zenophon phus

Xenophon phus

Archita tarentinus

Plato phus

Plato phus

Antistenes

Antistenes phus

Speusippus

Speusipus athemensis phus platonis ex sorore nepos

Xenophon phus et dux exercitus Atheniensium insignis Grylli atheniensis filius: homo verecundus ꝛ speciosus vtraqꝫ dici possit. moratusqꝫ probus et omnibus gratus. Fuit socratis discipulus ꝛ platonis emulus. Quia xenophon inclito illi operi platonis quod de optimo statu reipublice ciuitatisqꝫ administrande scripserat. lectis ex eo duobus libris: qui primi ad lucē venerant se opposuit. et cōtra multa scripsit. Quo audito valde permotū fuisse platonem ferunt. Hic primus ex his que a socrate dicebātur notis excepit et in publicum edidit cōmentaria scribens. Et primus omnium phoꝝ scripsit hystoriam. Fuit etiaꝫ dux strennuꝰ. et qui ex vltimis babilonie finibus exercitū reduxit asperis et difficilimis itineribus ꝑ infestissimas gentes ac barbaras incolumē in patriam conduxit. Vixit autem annis. 89.

Archita tarentinus fuit Mnesagore (siue vt Aristoxenus ait) Estei filiꝰ philozophus pytagoricus his temporibus nobilissimus. et in omni virtutis genere maxime admirationi habitus. Hic platonem phm cum a Dyonisio necādus esset per epistolaꝫ eripuit. Multaqꝫ composuit ex quibus hanc precipuā sententiam habemus. Nulla pestis capitalior est q̃ voluptas corporis. Cuius auide libidines temere et effrenate ad potiendum incitantur. Hinc patrie proditiones. hinc rerumpublicarum euersiones. Nullū deniqꝫ scelus: nullum facinus est ad quod suscipiendū non libido voluptatis impellat.

Plato philozophus nominatissimus ꝑ hoc tempus Eusebio referēte omnium phoꝝ clarissimus fuit. Aristone patre: et matre perictonia siue (vt alij dicunt) petona. Athenis simili die natus quo apud delon appollo: vt retulit appollodorus. Mater a Solone certissimuꝫ duxit genꝰ: Similiter aristo illiꝰ pater ad Codrū melanthi filiū refertur. Habuit fratres plato Adimantem ꝛ Glauconem Et sororem petonam de qua Speusippus phus ortū duxit. Litteras didicit apud dyonisiū grāmaticū: sed in palestra apud aristonē exercitatus. Primū namqꝫ picture studuit: poemata edidit ꝛ tragedias. Et plato pro egregio corporis habitu cognominatꝰ cum priꝰ Aristocles ex aui paterni nomine diceretur. Vicēnis audiuit Socratem illo mortuo audiuit Crathylū ꝛ hermogenē. Annoꝝ. 29. megaram ad euclidem se contulit. Hinc Cyrenē profectꝰ theodorū audiuit: Postea in egiptū ꝓfectꝰ ꝓphetas sacerdotesqꝫ audiuit vbi comitē habuit euripidem tragicum. Regressus athenas in achademia morabatur. Terqꝫ in siciliam nauigauit vbi cum mortis periculū euasisset venditus est. Interrogatꝰ aliquādo in quo sapientiam quis adipisci posset. Respondit in non expectādo que euenire nō possunt: nec de p̃teritis recordari. Obijt deniqꝫ plato in conuiuio discumbens anno etatis sue. 81.

Anthistenes atheniensis phus. Hic in initio Gorgiam audiuit oratorem: deinde Socrati sese addixit. Et cum habitaret in pyreo: quottidie quadraginta stadijs emensus audiebat socratem. A quo tollerantiam addiscēs tranquillitatisqꝫ illius imitator effectus. Cynicam prior sectaꝫ inchoauit: princepsqꝫ in ea fuit. Platonem insimulabat fastu turgidum. Et cum audisset aliquando platonē sibi maledicere. Regium est inquit male audire cū benefeceris. Libros multos ꝛ diuersarum rerū scripsit. De eo Hieronimus cōtra Iouimanū scribit. ꝙ cū rhetoricam gloriose doceret audiēs socratem discipulis dixit. Abite ꝛ magistrū vobis querite: quia ego mihi reperi. Cuius sententia pulchra fuit: in scientia est multa discere: et qd̄ scitis est nescire.

Speusippus atheniensis phus Eurimedontis filius. platonis ex sorore nepos: octo annos scole platonice magister fuit. Irascebatꝛ facile: ꝛ voluptati dederat manus. Epicuree enim secte manuꝫ dedit. Unde diogenes phus eum dure redarguit: deinde cum paralysi soluereꝛ: orauit xenocratem vt sibi in docēdo succederet. Plutarcus scripsit illum pediculis efferuescētibꝰ interijsse. fuit corpore gracili teste Thimotheo. Reliquit plura cōmentaria ꝛ dyalogos. Eius libros aristoteles tribus talentis emit teste fauorino. Ad hunc simonides scripsit hystorias. Primꝰ inuenit quo pacto ex graciliooribꝰ lignis fierēt vasa capacia.

Papia vrbs

Papia Cisalpine gallie vrbs Ticini nomine vetustior. Quā plinꝰ velle videtur fuisse conditā a populis leuijs et maricis qui fuerūt transalpini. Teste vero paulo longobardo hystorico Assueri persarum regis tempibus a gallis Senonensibꝰ eiꝰ fundamēta iacta sunt. Veruꝫ longe ante insubres galli vicatim locū inhabitauere. Hec in marginibꝰ Ticini flumīs ex verbano lacu quē nunc maiorē dicunt effluentis: qui lapideo ponte pulcherrimo trahicit. Et a Ticino flumīe Ticinū appellat vbi insignis scipionis de hannibale victoria extitit. Eam vrbē situ ⁊ aeris salubritate amenissimā reges Ostrogothoꝝ ⁊ postea longobardoꝝ libenter incoluerūt. Unde apud ipam multa fuerūt preclare gesta. Et ꝓpterea cū mediolano magnitudine facie. antiqtate. ac dignitate diu contēdit. Verū nūc mediolanū plurimū excellit: Ambe tamē ⁊ nūc ⁊ olim clare illustresqꝫ fuere. Eam ciuitatē athila rex hunoꝝ direptam vastauit: et cū paulo post instaurata esset Odoacer Eruloꝝ rex Orestē patriciū Augustuli nuꝑ genitorē in eo obsessum vsqꝫ captū interfecit. Ticinūqꝫ vrbs crudeliter ab eo direpta atqꝫ vastata est: vbi tunc cedes maxima fuit ciuiū romanorū quātū nūquā alibi post romani imperij inclinationē cōmissa fuerat. Rudolfo aūt burgundo ytalie regnum occupante: ꝑ septimi Stephani pontificis tempa vngari salado duce ytaliā ingressi papiā obsessam captāqꝫ ferro igniqꝫ vastarūt. Interea Agapitꝰ pontifex romanꝰ ytalieqꝫ ꝓceres ⁊ populi berengarij ⁊ alberti filij tyrannidē exosi. Ottonē primū ex germania in ytaliā vocauerūt: tumqꝫ ytalia a malis que diu fuerat ꝑpessa respirare cepit. Pertharit longobardoꝝ rex monasteriū sancte Agathe et theadolinda regina ecclesiā sancte Marie ad ꝑticas in ea ciuitate cōstruxerūt. Et Lintbprandꝰ lōgobardoꝝ rex ossa beati Augustini ex Sardinia papiā vbi veneratissime seruāt deferri curauit. et sepulchꝝ ex cādidissimo marmore mira celeritate structū est: aspectu pulcherrimū. Idemqꝫ rex monasteriū beati Petri cellula aurea appellatū: et apd bolonam vbi curiam sepe reges tenuerūt monasteriū sancti Anastasij martyris edificauit: Gondiberta regina ecclesiam sancti Johānis baptiste. Et petrus epūs linthprandi regis cōsanguineꝰ ecciāꝫ sancti Sauini papie construxerūt. Eiꝰ postea exornande vrbis p̄ ceteris Johānes galeatius maria vicecomes primꝰ Mediolanensium dux multam adhibuit diligentiā. Nā post multa ibidē accuratissime fabrefacta castellū magnificentissimū regio apparatu cū amplissima biblioteca struxit. Et iuxta castellū ingentem lucū muris cinxit: in quo ferarum viuaria et pulcherrimas venatiōes cōstituit. In cuiꝰ medio supbissimū monasterium ordinis carthusiensiū cū eius sepulchro ingenti impēsa fabrefecit. Luci ipius ambitꝰ est centū ⁊ viginti cubitorum. Habet nūc Papia in gymnasijs multos iurium ciuilis ⁊ pontificij ac phie et medicine scientia claros. Genuit aūt multos preclaros viros sed qui sanctitate et disciplinis p̄cipue excelluerūt Syrꝰ eiꝰ vrbis eps doctrina ⁊ scītitate laudatissimꝰ. Enodiꝰ poeta eloquētissimꝰ. Habuit et Antoniū Guaynerū medicū sua etate celeberrimū q̄ in curis medicinalibꝰ multa cōposuit. Et cattonē saccū. Silanū nigrū et alios.

Papia

Hermes

HErmes egiptius qui a nostris dicit᷑ Mercurius phūs: platonis olim discipulus hoc tempore clarus habetur. Qui et si homo fuit antiquissim⁹ tamen et instructissimus in omni genere doctrine: Adeo vt ei multarum rerum et artium scientia trimegesto: hoc est ter maximo cognomen imponerent. Scripsitq̃ libros multos ad cognitionem diuinarum reruꝫ pertinentes: qui adhuc apud grecos extant. Qui inter cetera de verbo perfecto librum edidit et dixit vt patet. 8. de ciuitate dei. Deos gentilium fuisse homines mortuos.

Apuleius

APuleius apher madaurensis platonis etiam discipulus hisdem temporibus claruit. Et ibidem libros multos edidit: in eo enim summe eruditioni precipua lingue copia ⁊ gratia coniuncta fuit. Scripsit enim libros de Asino aureo Metamorphosin quam grecanicam fabulam appellant. Libellos quatuor floridorum de deo socratis. Librū de mūdo ⁊c̄. Cuius hec fuit sentētia. Nihil est deo similius q̄ vir animo perfecte bonus.

Plotinus phūs

PLotinus phūs platonis quoq̃ discipulus ⁊ porphirij p̄ceptor ꝑ hoc idē tempus floruit. Qui ad omnia virtutis ornamenta compositus: omniū etiam diuinarum dispositionum studio firmatus fuit: iustus: fortis: temperatus ⁊ prudēs extitit. Qui prudentie ratione se superare posse crederet fortune impetus. Itaq̃ locum quietis sedis elegit vt ab omni cōuersationis humane strepitu seperatus se fortune inuidia liberaret. Nulla quoq̃ illum desideria ceperunt. Et ꝓpterea librum de virtutibus pulcherrimum edidit: dixitq̃ animam rationalem: quā in celestibus habitare sedibus non dubitabat: non habere sup̄ naturam nisi deum: qui sicut Sol lunaꝫ illuminat ita ⁊ deus animam illustrat.

Diogenes

DYogenes magnus phūs fuit (teste diocle) Sinopeus Icesij mensarij filius. Is patriam relinquens Athenas venit ibi Antistenem comperit: q̄ apprime om̄es voluptates a se abdicauerat. Pallium p̄mus duplex habuit ꝓpter frigus et peram in qua cibos ferebat. Cum scripsisset cuidā vt sibi cellam pararet: faciente id illo tardius: dolium ꝓ domo habuit. Tempore frigoris os dolij ad meridiem vertebat: Estate ad septentrionem: estate in feruida arena se volutabat: Hieme cooptas niue statuas amplectabat᷑. Idem cum vidisset puerum concaua manu bibentem: abiecit vile vas quod habebat dicens: puer me vilitate superauit. Dicebat omnia esse deorum: et sapientes deorum amicos: huic ad solem sedenti cum diceret Alexander. Pete quid vis: ait noli mihi vmbrā facere: Et fama fuit alexandrum dixisse se velle esse Diogenem nisi esset Alexander. Ferunt quidem dialogos illum fecisse et tragedias septem ⁊ alia pauca: cui⁹ sententia extitit. Si quis bonum cum amore dederit tibi consiliū: presta illi cū amore obedientiam. Obijt deinde temporibus ptolomei philadelphi.

Philipp⁹ rex macedonū

Philippus rex macedonum p̄r alexandri

PHilippus ꝑdice regis filius vigesimustercius Macedonum rex. regnauit annis. 27. Vir vtiq̃ bellator qui sua virtute Armenie bithimie Traciecq̃ ac Thessalie regna simul obtinuit. Fuit auteꝫ bland⁹ alloquio: malens amari q̄ timeri sed ⁊ moribus grauis: vini nimis cupid⁹: sed ebrietate digesta in suis actibus moderatus. Cumq̃ ꝓ imperij sui finibus tuendis procul exijsset Nectanabo olim egipti rex in mathematica peritissimus qui ad eum timore regis persarum confugerat: videns olimpiadem philippi coiugeꝫ pulcherrimā: ea arte magica deludens compressit qua nocte eum mater olimpias concepit visa ꝑ quietē est cū ingenti serpente volutari que ex eo concipiēs. post reditum Philippi alexandrum pepit filium. Quē Philippus rex (licet mater eius olimpias cōfessa viro suo Philippo fuerat alexandrum non ex eo sed ex serpente ingentis magnitudinis concepisse) veluti tamen filium educauit charissimum. Nato autem alexādro Arestotili scripsit. S. filiū mihi genitum scito quo dijs grās ago non tam ꝑ inde ꝙ natus sit q̄ ꝓ eo ꝙ nasci contigit tempꝰibus vite tue: Spero vt abs te eruditus dignus fiat: Quē postea arestotiles disciplinādum assumpsit et ꝑ quiquēnium sub eo phō creuit: qui postea Bucephalū equum indomitum mansuetū fecit ⁊ intrepidus equitauit. Quē cum Philippus conspexisset dixit se ex deoꝝ responsis cognoscere ꝙ post eum regnaturus esset. Unde ⁊ currum regium ⁊ equs cum summa auri ei dedit: qui contra regeꝫ Peloponensiū castra mouit: de quo victorie coronam cum gaudio patris reportauit. Accepto deinde impio regem se terrarum omniū ac mundi appellari iussit.

Alexander magnus Quartus et vigesimus macedonum rex

Alexander magnus quartus ⁊ vigesim⁹
macedonum rex/vltimo Arsani persarū
regis anno macedonibus regnare cepit/
Et regnauit annis .12. et mensib⁹. 6/ viginti q̄p
pe erat annorum cum regnare cepisset/ Philip-
po igitur rege vita functo Alexander mox illiri
am (quam nūc Sclauoniā dicimus) ardenti ani
mo subegit. Et romanoruз insulas obtinuit: sta
timq̨ȝ cum in Aphricam transfretasset eam totā
superauit. Deinde Syriaȝ rebellantē ingressus/
ea depopulata Damascum expugnauit: Sydo/
nem subegit. Inde hierusalem versus ꝓperās/
ibi iudeorum pontificem veneratus vrbem est
ingressus: iudeis immunitates concessit: inter
inicia quoq̨ȝ multas gentes rebellantes compe
scuit: orientis nōnullas seditiones extinxit/ Qui
bus rebus erectus tacito gradu in greciam con/
tendit. Inchoatū deinde a patre persicum bellū
aggreditur in cuius apparatu occupato: nuncia
tur athenienses Thebanos ⁊ Lacedemonios ab
eo ad Persas defecisse/. Quibus motibus oc-
cursurus tanta celeritate instructo paratoq̨ȝ exer
citu greciam oppressit: vt quem venire non sen-
serant videre se vix crederent. Et athenienses si-
cuti p̄mi defecerunt: ita primi penitere ceperunt
ibiq̨ȝ ab anaximene pȟo placatus immunitateȝ
pariter ⁊ pacem eisdē Atheniēsibus dedit/ The
bas rebellantes mox incendit. Lacedemonios
subiugauit. Egiptum quoq̨ȝ intrauit in quo mi
rificam condidit ciuitatem quā ex suo nomīe vt
infra patebit Alexandriam appellauit. Deinde
cum in persidem ꝓcessisset et darius suam pueri
ciam vilipēderet. Audita legatione matris Oli
piadis que grauiter infirmabatur Macedoniaȝ
repetijt in quo reditu dum ex asya in minorē asi
am p Hellespontum traijceret phrigiaȝ sup͛auit
Macedoniam ꝑueniens matrem conualescentē
inuenit/. Alexander igitur reintegrato exercitu.
Cum omnes regiones circa euphratē suo adie-
cisset imperio ponte facto euphratē transiuit. et
Persipolim appropinquauit. In qua darius p
saruȝ rex morabatur. In exercitu eius fuerre pe
ditum triginta duo milia: equitum quatuor mi
lia quingēti: naues centum. lxxxij. hac tam par
ua manu vniuersum terrarum orbē vtrum sit ad
mirabilius vicerit. An egredi ausus fuerit incer
tum est. Cum ad tam ꝑiculosuȝ bellum exercituȝ
legerit non iuuenes robustos: nec p̄mo flore eta
tis sed veteranos plerosq̨ȝ etiam emerite militie
qui cum patre patruisq̨ȝ militauerant elegit: vt
non tam milites q̄ȝ mg͛ros militie electos puta/
res. Ordines quoq̨ȝ nemo nisi sexagenari⁹ du-
xit: vt p̄ncipia castrorum quasi senat⁹ reipubili/
ce videretur. Itaq̨ȝ nemo in p̄lio fugaȝ sed victo
riam cogitauit. Contra rex ꝑsarum darius fidu
cia viriū nil astringere affirmās suis occulta cō/
silia victorie furtiue cōuenire. In acie ꝑsarū sex-
cēta milia militū fuere. Que non min⁹ arte alex
andri q̄ȝ virtute macedonū superata terga verte
runt. Post victoriam maior pars asye ad eū de-
fecit. Deinde nūciatur Dariū cū ingenti exerci-
tu aduentare itaq̨ȝ timēs angustias magna cele
ritate thaurū transcēdit: et ad Tarsum vrbē per
uenit vbi infirmitate grauat⁹ quieuit. Interrea
Darius cum tricentis milibus peditū ⁊ centuȝ
milibus equituȝ in aciem ꝓcedit. Alexander cō
ualescēs exercitum in hostem duxit: post hec p̄li
um ingentibus animis committit. In eo vter/
q̨ȝ rex vulnerat tamdiu certamen anceps fuit q̊
ad fugeret Dari⁹. Exinde cedes ꝑsarum secuta
est. Cesa sunt peditum sexaginta vnum milia: e/
quitum decem milia: capta quadraginta milia.
Ex macedonibus cecidere pedestres. c xxx. equi
tes. cl/ in castris ꝑsarum multum auri ceterarū-
q̨ȝ opum inuentum. Inter captiuos castroꝝ ma
ter ⁊ vxor eademq̨ȝ soror ⁊ filie due Darij fuere
Post hec opes darij diuiciarūq̨ȝ apparatum cō
templatus: admiratione tantarum rerum capit
et tunc bersaneȝ captiuam diligere ꝓpter forme
pulchritudinem cepit. A qua postea susceptum
puerum herculem vocauit. Darius cum babilo
niam ꝓfugisset pro redimendis captiuis alexā/
dro magnam pecuniam pollicet: qui non pecu/
niam sed regnū petit. Tum spe pacis amissa bel
lum Darius reparat quadringētis milibus pe/
ditum et centum milibus equitum obuiam va-
dit alexandro. post hec prelium committit Ma
cedones in ferrum cum contemptu totiēs a se vi
cti hostis ruebant: econtra perse mori q̄ȝ vinci p̄
optabant. Raro enim vllo p̄lio tantum sangui-
nis fusum est. Darius cuȝ vinci suos videret vo
luit mori ⁊ ipe: sed a ꝓximis fugere compulsus
est. Hoc p̄lio asye impiū rapuit: cuius tanta fuit
felicitas vt post hec nemo rebellare etiam ausus
fuit. Expugnat et ꝑsipolim caput persici regni
Darius a cognatis suis captus in gratiaȝ vi
ctoris aureis compedibus vincitur: deinde mul
tis vulneribus confossus interijt. Et sic ꝑsarum
regnum finem accepit cum regnatum fuit sb. 14
regibus annis. 254. Post hircaniam mardosq̨ȝ
subegit: ibi concurrit ei amazonum regina cum
ccc. milibus mulieribus. Post hec indiaȝ petit
vbi porrus rex capitur et regno indorum poti-
tus est. Tandem cū in babyloniam redijsset mľ
tis diebus ocio deditus: accepto poculo media
potione repente veluti telo confixus ingemuit:
p Cassandrum antipatris filium datur venenū
Cuius tanta vis fuit vt non ere non ferro: nō te
sta contineret nec aliter ferri nisi in vngula equi
potuerit. Quarto die indubitatam sentiēs mor
tem agnoscere se fatum maiorum suorū ait. Ad
postremum corpus suum in hāmontis templo
condi iubet. Cum quereret quem imperij face-
ret heredem respondit dignissimum. sexto die
p̄clusa voce exemptum digito annulum perdu-
ce tradidit. Recessit alexander: mense vno. ānos
tres et. xxx. natus. vir sup̄ humanam potentiaȝ
animi magnitudine preditus.

Linea pontificū

Linea Cristi

Quinta etas mundi

Linea pontificū

Jadus

Onyas filius Jadi

Iste Jadus sextꝰ iudeoꝝ pontifex post mortem Johānis pōtificis pōtificatu succedēs sedit annis. 50: vir certe bonꝰ ⁊ pacis amator. occurrit alexandro irato iudeis qn̄ volebat vastare hierusalē indutꝰ pontificalibꝰ quē vidēs placatꝰ subito descēdit de equo. dei nomē adorabat pōtificēq; veneratꝰ est. Demū cū intrasset ciuitatē oblata fuit sibi ꝓphia danielis q̄ de ipo erat. ⁊ cuȝ coram eo lecta fuisset valde gauisus est. Sumpsitq; maiorē inde fiduciā pugnādi cōtra dariū. Et concessit iudeis libertatē suis legibꝰ vtēdi. et q septimus annꝰ esset absq; tributo ꝓpter sabata terre.

Onias iadi pōtificis filiꝰ septimꝰ hebreoꝝ pōtifex scdo anno regni ptolomei patri in pōtificatu succedēs sedit annis. 17. Cuius dignitate leges apud iudeos custodiebant optime. Et ciuitas hierusalē in omni pace habitabat qua ꝓpter etiaȝ gentiū reges ipam ciuitatē et templū summo cum honore habuerūt. et maxis muneribꝰ ornauerīt.

Linea Christi

Achym

Achym filius sadoch vtpȝ Mathei primo

Anno mūdi. 4909.

Syriaꝝ regni principium

Siria

Siria Asie regio ab oriēte Eufrate fluuio. ab occidente mari mediterraneo ⁊ egipto terminatur a septentrione Armeniam et Capadotiam habet. Et a meridie Arabicum sinum.

Iste Seleucus vnꝰ ex alexandri principibꝰ in syria post eū regnum obtinuit. Sed antigonꝰ ipm expulit. Quē ptolomeus post obitū Antigoni deuicto demetrio eiꝰ filio restituit. Is postea regnauit annis. 32. Cōtinuis aūt laboribꝰ vsq; ad octogenarios annos semp bellū gessit. In q̄ depugnās tandē extinctꝰ est.

Antigonꝰ Philippi regis filiꝰ ⁊ alexandri frater post euȝ in asia regnare cepit. et regnauit annis. 18. Hic inter alexandri pncipes vnꝰ habebat. Vir certe supbissimꝰ. ideo multa bella gessit. In quibꝰ tandē occubuit. Demetriꝰ eiꝰ filiꝰ fuga sibi salutem petijt.

Magnus Alexander Macedo

Sarabella pfectꝰ supsticiosum templū edificauit in mōte garizym vbi posuit Manassen fratrē iadi pontificē. q̄ erat generꝰ suꝰ. Et hic incipit Scisma iudeoꝝ. qr multi adheserīt ei q̄ ꝓbani vel excomunicati dicti sūt Samaritani. qd̄ scisma vsq; ad destructionē tēpli p romanos durauit.

Monarchia

Alexander magnus

Reges Syrie

Reges Sirie

Seleucus

Antigonus

Anthiochꝰ Sother

Antiochus Sother seleuci regis filius secūdus Syrie rex regnauit annis 19. ab isto reliqui Syrie reges antiochi cognominati sunt.

Alexandro magno in ipo etatis ⁊ victoriarū flore extincto. triste apud omnes totāq; babiloniam silencium fuit. et vltimam suā voluntatē in duodecim quos ab adolescētia comites habuerat amplissimi regni sui successores cōstituisset. Et isti duodecim quibꝰ regnum diuiserat cōcordare non possent. Infinita fere bella exorta sunt. Postremo cum huiusmodi testamentaria particio effectum sortiri nequiuit contritis alijs. Hij quattuor viridi linea annotati iuxta ꝓphetiam danielis obtinuerunt regna. Ita vt Seleucus rex esset in syria. Ptolomeꝰ lagi rex egipti. Philippꝰ rex macedonum. Antigonꝰ vo in assyria regnret.

Dematis dictum
Amico me mutuam erogante pecuniam ipsum et pecuniam perdam

Demas phus

Demas philosophus atheniensis alexandri tempore claruit. Hic dum alexander obtinere vellet et obsideret Athenas restitit: psuadens atheniensibus. vt non traderent ei ciuitatem. Tandem alexandro ciuitate obtenta demas ei adhesit alexandro exhibens se familiarem. Verum atheniensibus alexandro sacrificare volentibus: dixit. videte ne dum celum custoditis terram amittatis: huius dematis dictum fuit. Amico mutuam me erogante pecuniam: ipsum et pecuniam perdam.

Quintus Curcius phus

Quitus curcius

Quintus Curcius phus increpauit alexandrum eo quod sibi optabat adhiberi diuinos honores. d. Si deus es largire nobis beneficia immortalitatis et non aufferas. Si homo semper id cogita aliis postpositis.

In diebus quibus alexander natus est diris prodigiis romani territi sunt Nam Sol visus est pugnasse cum luna Saxa sanguinem sudauerunt etc.

In diebus quibus Alexander natus est: diris prodigiis romani territi fuerunt. Nam sol visus est pugnasse cum luna. Saxa sanguine sudauerunt: in die plures lune apparuerunt in celo. Nox vsque ad plurimam diei partem tendi visa est tunc et saxa de nubibus cecidere. et per septem dies grando lapideis immixtis et testarum fragmentis terram latissime verberauit.

Olimpias mater alexandri occiditur

Olimpias Mater alexandri occiditur: que mortem sine omni pauore muliebri imperterrita suscepit.

Philippus Rex macedonum Olimpias Nactanabus pr alexandri

Philippus rex macedonum

Olimpias mr alexandri Nectabanus magus pater alexandri

Non fit psecutio de isto Philippo et regno suo in sacra scriptura. de regibus vero Egipti et Syrie fit psecutio: quia iudeis quandoque infesti quandoque fauorabiles fuerunt reges ipsi quod ideo euenit. quia reges isti pene semper pugnabant cum egiptiis israel autem in medio eorum iugiter affligebatur quocunque se verteret. Et ptolomeus grauiter eos afflixit ideo dispsi sunt in nationibus.

Reges Egipti

Ptolomeus

Ptolomeus lagi qui et sother

Ptolomeus philadelphus

Iste Ptolomeus lagi filius primus post alexandrum magnum egiptiorum rex regnauit annis. 40. Hic cuiusdam Gregarii militis nomine lagi filius fuit. egiptum. affricam ac magnam arabie partem tanquam amplum successoribus suis reliquit splendorem vt ab eo subsequentes egiptii reges ptolomei dicti sint.

Ptolomeus philadelphus scdus egipti rex regnauit annis. 38. Hic cum ptolomei lagi minimus filius esset pater ante mortem regno cessit. quorum pietatis exemplo amorem populi iuueni conciliauit. Hic quippe cum omnium scientiarum doctissimus esset: et stratonem phm preceptorem habuisset bibliotecam toto orbe terrarum nominatissimam construxit. Que ad primum alexandrinum cum romanis bellum pdurauit. Hic famulantes in egipto iudeos a seruitutis vinculo resoluit vsque ad centum viginti milia. Et eos in hierosolimam remisit: et vasa votiua Eleazaro pontifici pro diuinis scripturis habendis quas in eadem Bibliotheca collocauit. Huic beronica mater et asinoa vxor ex qua suscepit euergetem et beronicam filiam: quam antiocho Seleuci filio vxorem dedit.

Furius camillus dictator — Quintius cincinatus dictator

Lucius genutius — Quintus seruilius

Gayus sulpitius dictator — Marcus valerius

Manilius torquatus — Decius

Fabricius — Papirius

Iste Camillus furius expugnauit veientos qui p decem annos valde romanos attriuerāt. Tempe vero fabij senones galli ad vrbē venerūt: τ victos romanos vndecimo miliario a roma: cū brenno rege suo romā venerūt: τ fere romanum nomē deleuerūt. vrbē occupauerūt: neq defendi quicq nisi capitoliū potuit. Quod cū diu etiā romani fame laborarēt a Camillo qui in vicina ciuitate exulabat. Gallis superuentū est: grauissimeq victi sunt. Postea tñ accepto auro mille librarū ne capitoliū obsiderent recesserūt: sed secut⁹ eos camill⁹: ita accidit vt τ aurū qđ bis datū fuerat. τ oīa militaria signa reuocaret. honor ei post Romulū scđus delat⁹ est.

Quinti⁹ cincinat⁹ inuent⁹ in rure τ ab aratro assumpt⁹ dictator creat⁹ est: qui vrbē oppressam ab hostib⁹ liberauit et prenestam accepit.

Tempe illoꝝ cōsulū grauissima pestilētia vniuersā romā p biennium afflixit, p qua depellāda pōtifices ludos scenicos instituerūt: et sic p depellāda peste corporꝝ accessit morb⁹ animarū.

Tempe illoꝝ duoꝝ cōsulū romane matrone multos veneno pemerūt et p ancillā quandā pdite coacte sunt libere venena q̄ coxerāt: quib⁹ haustis cōsumpte sunt: fuerūtq. ccc lxx. damnate ꝯscie facinoris.

Anno ab vrbe cōdita. ccc lxxxviij. Iste gayus gallos iterum in bella ruentes vicit.

Iste marc⁹ cū. 60. milib⁹ romanis pugnauit cōtra gallos quos in fugam cōuertit τ grauiter trucidauit.

Sub istis cōsulib⁹ Publio Cornelio τ Marco curio finitū est samniticū bellū qđ p. xlix. annos durauit cū mlta clade romanorū: nec vll⁹ fuit hostis intra ytaliā qui romanā virtutē magis fatigauerit.

Isti cōsules duo contra latinos pugnantes. decius murena cōsul occisus fuit et Manli⁹ torquatus triūphauit. Cui⁹ fili⁹ cū cōtra impium cōsulum contra hostes pugnasset τ quāuis victor: tamē ꝓpter inobedientiam virgis cesis et capite punitus fuit.

Linea consulum Romanorum

Claudius marcus — Valerius flactus

Fabius maximus — Quintus decius

Publius corneli⁹ ruffin⁹ — Marcus Curius dentatus

Dolobella — Domicius

Sub Dolobella et Domicio cōsulibus lucani brucij samnites cū etruscis τ Senonib⁹ gallis bellū cum romanis inierunt in quo septē tribuni militum sunt occisi τ decem τ octo milia romanorū pstrati. Sed cum romam tenderēt a Ceno cornelio Dolobella consule deleti sunt.

Fabricius vir digne memorie nulla industria suasu pirrhi regis a romana vrbe diuelli potuit. oblatā eñ sibi a rege imperij partem repudiauit. Ideo pirrhus ait. Hic difficilius a virtute q sol a cursu suo auerti potest. Quis ergo miretur his moribus virtute militum victorem populū romanū fuisse.

Iste Papirius cum adhuc puer astute matri respondit vt celaret secretum consulatus: vrgente eñ matre vt reuelaret archanum senatus quod audiuerat cum patre admissus. ait quod quesitum erat. An expediret magis vt vnus vir duas haberet vxores. vel vna duos viros. Confluentibus die tercia matronaꝝ cetu impudenti: puer senatui rem narrat: et laudatus est puer. Et edictū est vt decetero nullus puer admitteretur in senatus consiliū nisi ille. Cum aūt vir esset factus in virum bellicosissimum euasit

Linea Christi

Eliud filius Achim

Iste antiochus eius nominis secundus cognomento Theos Antiochi primi filius: tercius syrie rex: regnauit annis.15. primo vxorem laodiceam habuit: ac grauissimum bellū habuit cū philadelpho rege egipti: tandē accepit filiā regis egipti noīe beronicen sicq; pacati.

Eliud filius achym anno mūdi.4959.

Antiochus galericus eius nominis tercius: quartus asye et syrie rex: regnauit annis.20. erat filius antiochi theos de prima vxore laodicea: que virū suum veneno extinxit: et beronicen cū filijs occidit. Istūq; galericum filiū suū pro patre fecit regnare: propter quod euergetes syriā vastauit. Verū ptolomeus postmodū illū occidit duobus filijs Seleuco et Antiocho magno derelictis.

Ioseph iudeus vir bonus atq; magnanimus: Qui pplm iudeorum ad clarissimas rerū causas pduxerat: postq; viginti et duobus annis syrie et phenicis et Samarie tributa dispensauit. relicto hircano filio defunctus est. Is hircanus in tributorum dispensatione ptolomei successit vir ab ipsa puericia mirabilis virtutis atq; ingenij. Qui cū terciūdecimū ageret annū demōstrauit anī prudētiā: pater eius volēs cognoscere adolescētis virtutē: cū in solitudine duorum dierū misit ad seminandū cū trecētis iugis boum: celans lora quibus ligarētur: Quod vidēs hircanus quoddā virile maius sua etate excogitauit: decem iuga occidere fecit. Et carnes bubulcis suis distribuit: pelles vero eorum diuidēs lora boum fecit. per que boues ligarent terrāq; seminauit quā sibi pater commiserat. Ideo ad patriā reuersus plurimū dilectus est.

Linea Regum Syrie

Antiochus Theos

Antiochus galericus

Linea pontificū

Symon filius Onye

Eleazarus

Iste Symon cognomēto iustus onie pōtificis filius: octauus hebreorū summus pōtifex mortuo pre pontificatū accipiēs sedit ānis.16. hic propter piū cultū et iustū regime, prīncq; in suas ciues clemētiā iustus cognomīatus fuit.

Eleazarus pontifex symonis iusti frater mortuo pre et Onia eius fratris filio adhuc paruulo ipse sacerdocij principatū suscipiens sedit annis.17. misit ptolomeo philadelpho.lxxij. viros doctissimos ad interpretādū legem: quos aūt dicimus.lxx. tm̄: vsus scripture obtinuit quicquid paruū numerū excrescentem obticet.

Josephus

Jason

Eleazarus accepta epl'a a ptolomeo philadelpho vt mitteret seniores et doctos qui interpretatiōes legis dei viuētis faceret inde ad regē mittēs quod postulabat ita scripsit ex vna quasi tribu doctissimos viros electos legi legē ferentes quos post legis transcriptione ad nos caute remittas. Cū ergo venisset seniores.lxxij. ex hierosolimis ad regē in alexādriam: ab eo benignissime susceptis. Ostensoq; regi legis rotulo in quo litteris aureis cōscripte leges ptinebāt et singlos in singlis cellulis reclusit. Qui in.72. diebus legē de hebreo in grecū trāstulerūt. Sic cōcordes in trāslatiōe (vt augustinus testatur) sine aliq verborum aut sensus dissonātia illā traduxerāt: quā a iudeis approbatā Demetrius ad regē obtulit. Et vocās ad se interptes: gras egit et remisit eos: donās vnicuiq; optimas tres stolas et auri taleta duo: et calice vni talēti et totū cōuiuatoriū.

LXX. Interpretes

Menelaus

Alchimus

Onyas filius symonis

Onias eius nominis secundus symonis iusti filius. xi. hebreorum pōtifex sedit ānis.9. puul9 mēte: pecunijs auarus zelo legis vel potius auaricie negauit tributa euergeti. propter quod tota pene iudea pulsata fuit et iudei turbabātur. Joseph vero inter suos nobilis pacē reformauit et ptolomeus eum ducem Judee constituit.

Isti tres scz Jason. Menelaus. alchimus qui fuerunt de genere sacerdotali non tñ ponendi sunt in linea pontificali propter ydolatriā et eorum pessima opa et quia male intrauerūt.

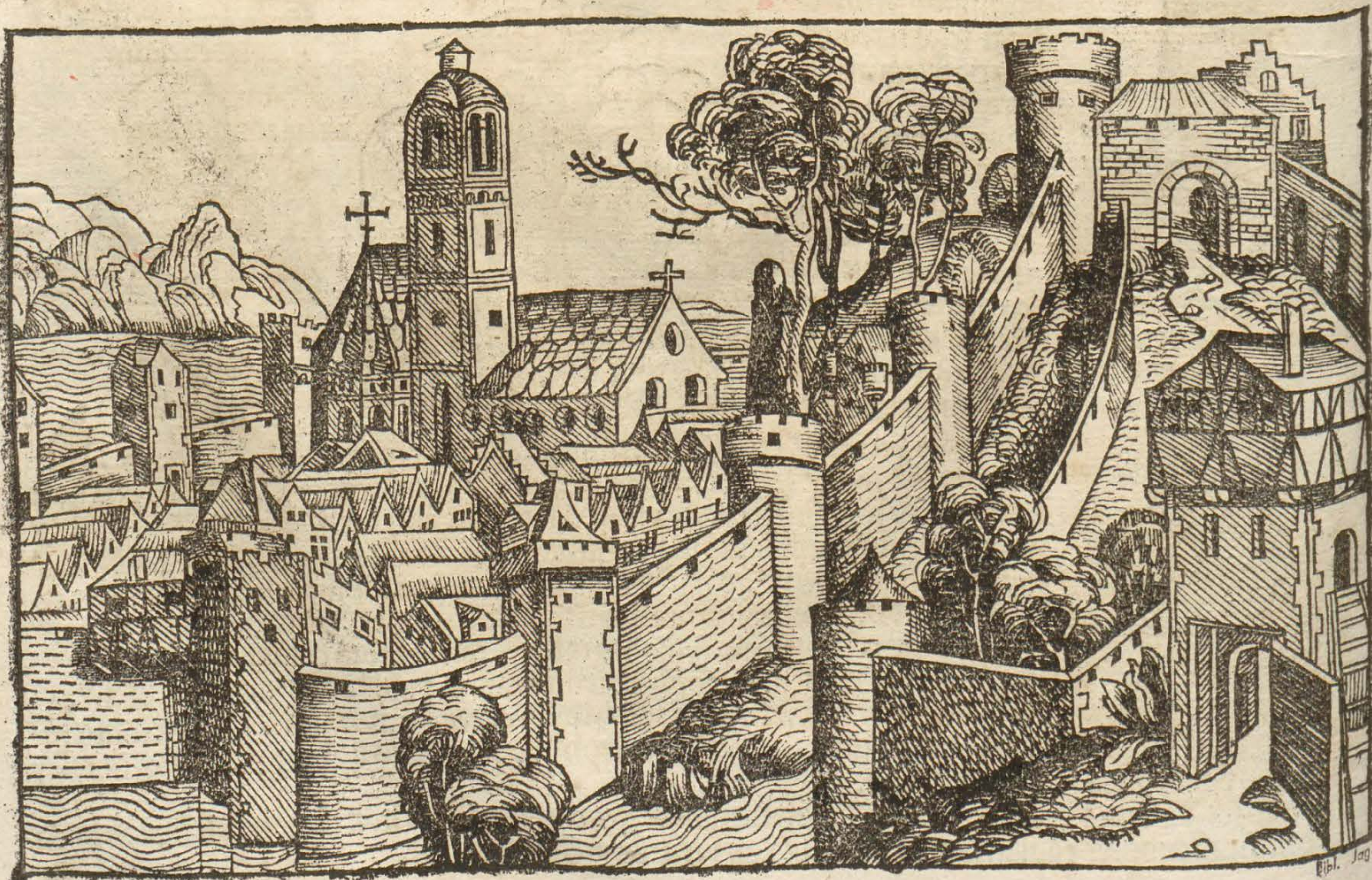
Alexandria Egipti · ciuitas magna
in qua Katherina sibi martirium pertulit

Alexandria

Alexandria egipti magna ciuitas ante xp̄i aduentū.20.sup̄.ccc.ab Alexandro magno Justino libro xi. attestāte condita fuit. Alexāder em̄ magnꝰ ad Jouē ammonē pgens cōsulturꝰ ⁊ de euentu futuro rum ⁊ de origine sua. Reuersus ab ammone Alexandriā cōdidit. Et coloniā macedonū caput esse egipti iubet. Nomē fuit triū vrbiū ꝯstructaꝝ ab alexādro magno: quaꝝ vna fuit in egipto p diuocratē architectū (vt scripsit Uitruuiꝰ in ꝓhemio libri p̄mi de architectura) locū sortita: haud longe ab hostio nili vt dicit Solinꝰ: qd̄ plurimi Canopicū dicūt. Aliā struxit idē alexāder in asya. Aliā in scitbia sup thanaim. Alexandria igit̄ Alexandri opꝰ Alexandri nomē Alexandri bustū. Ad qd̄ Juliꝰ cesar post thessalicū die: morte qꝫ pompey cū venisset alexādriā ambiguo turbati vulgi murmure pmotꝰ p specie religionis descēdisse legitur. Et augustꝰ Cesar post victoriā actiacā Antoniūqꝫ deuictū ⁊ coactū mori eodē veniēs alexandri corpus reuerēter aspexit. Cūqꝫ ex eo quereret̄ An ⁊ ptolomeū vellet aspicere: elegātissime regeꝫ ait se videre velle: nō mortuos. Eiꝰ sitꝰ (vt strabo scribit) clamidis formā habuit: cuiusqꝫ latera que in longū tendebāt circumuallabat̄ stadijs ferme.30. hanc vniuersaꝫ vijs distinctā ferūt: quibꝰ eq̄ ⁊ currꝰ cōduci possunt: sed duabꝰ latissimis que plus integro expādunt̄. Et sese medias ad rectos angulos secāt. Munit̄ aūt (vt Josephꝰ iudeus tradidit) vndiqꝫ aut icōmeabili solitudie: aut ip̄ortuoso mari: aut flumibꝰ: aut siluosis paludibꝰ. Pulcherrima quippe olim fuit. Nūc qꝫ ciuitas optīe munita est: decoris menibꝰ firmisqꝫ altis muris ⁊ turribꝰ. Intꝰ vo nō ciuitas sed pene aceruꝰ lapidū: plena ruinis ⁊ desolationibꝰ videt̄. Celeberrima ydoloꝝ phana habuit: necnō ⁊ xp̄ianoꝝ templa adbuc extantia. Mltas quoqꝫ habuit regias edes que ⁊ multā vrbis partē occupabāt. Nā quilibet regū illā ꝓ libito volūtatis aliquo ornamēto decorabat. Et vbi aula Alexandri olim steterit: hodie colūna ex vno lapide p̄cisa mire altitudinis capitellū habēs acutū: quasi turris apparēs posita ē. Habet qꝫ ecc̄iam ad sctm̄ Marcū dictā: quā Jacobite inhabitāt. Marcꝰ em̄ euāgelista huic vrbi p̄mo xp̄m p̄dicauit. Et cū ibidem ab ap̄lis ep̄us fuisset ordinatꝰ ecc̄ias ordinauit mltas q̄ mortuo Ananꝰ ei successit. hinc in diuinis eruditissimi multi emersere viri. Philo natione iudeus: qui multa vtiliter scripsit. Clemens p̄sbiter. Origenes p̄sbiter oīm excellētissimꝰ. Athanasiꝰ vrbis ep̄s. Didimꝰ. Theophilꝰ: ⁊ alij innumerabiles. Extra vrbē sunt due marmoree colūne locū decollatiōis diue Katherine martyris ostētātes. Habēt veneti in ea vrbe duos fonticos ⁊ Januēses vnū: vbi negociatores ⁊ merces eoꝝ cōseruant̄. Cathelani qꝫ in curia regis sicilie. Et hij sacella pulchra habēt in qbꝰ diuina pagunt̄. Turci qꝫ Tartari ⁊ alie gētes suas ornatas habēt domos: q̄ in nocte p sarracenos claudūt̄. Est aūt hec vrbs in vna pte mare magno cincta: in alia amenissimis ⁊ fertilissimis ortis circūsepta cū gleba frugifera: q̄ nili aq̄ irrigat̄. Portꝰ custodiā sarraceni nūc diligētissime obseruāt. Mōtesqꝫ duo ad hoc in ciuitate facti: Naues adueniētes ꝓspiciētibꝰ ostēdūt Ferūtqꝫ colūbas edoctas deferētes lr̄as vt tutiores ab incursu insidiantiū esse possint. Colūbe em̄ antiqtus vt pliniꝰ refert internūcie in rebꝰ magnis fuere. Et ep̄las annexas eaꝝ pedibꝰ obsidiōe mutinensi in castra consulum bruto mittente.

Locus martirij Sancte Katherine

Alexandria

Demosthenes

Demosthenes fuit oīm grecie oratorū princeps: et auctoritate hermippi ostendit patrē in officina gladiorū fuisse. Unde teste Juuenali: pater demosthenem ardentis masse fuligine lippus: a carbone τ forpicibꝰ gladiosqꝫ parante incude: τ lutheo vulcano ad rhetora misit. Hic a platone facundiā hauriens summꝰ orator effectꝰ est. Cuiꝰ eloquētiam Eschines (qui a iuuētute sua studiosus et Socratis amator) cōmendauit. de eo refert Valeriꝰ. Cum philippꝰ macedonū rex athenas obsideret: ab eis postulauit: decem sibi dari oratores. Demosthenes in concilio veniens hanc fabulam recitauit. Lupi suaserūt pastoribus vt secū amiciciā contraherēt: quod cū pastoribꝰ placuisset: petierunt vt eis canes (qui iurgij cause essent) traderēt: quibꝰ datis ꝓ libidine gregem lacerauerūt. Ita sublatis oratoribꝰ philippꝰ Atheniensibꝰ facturꝰ esset. Quo audito atheniēses eiꝰ concilio acquieuerūt: τ sic ciuitas a periculo liberata est. Inquirenti cuidam. Quomō posset benedicere: ait si non dixerit nisi qđ bene scieris.

Aristoteles

Aristoteles phorum omniū princeps: ex oppido stragyra. obscuro quidē ipse nisi quod huiꝰ viri claritate refulsit: patrem habuit Nicomachum medicine artis ꝓfessorem. Qui apud Amynthā macedonie regem philippi patrem magno loco positꝰ est. Matrem habuit Phestiada non obscuri generis. Hic prima etate in Macedonia enutritus est. Sed cū adoleuit anno (vt perhibēt) etatis sue. xvij. Athenas se contulit. Platonem viginti annis audiuit. Nullam scientiam reliquit. quā non perfecte attingeret. Mortuo platone ad hermiā Atarnei tyrannū profectus triennio fere apud illum desedit. Inde in macedoniā a philippo euocatus: decem ferme annos circa disciplinā alexandri fuisse tradit. Sed alexandro in Asyam cū exercitu ꝓfecto ipē athenas rediit. Et tredecim annis in licio florentissime docuit. In cuiꝰ quidem sigillo (vt dicitur) hoc inscribi fecit. Sapientior est: qui quod nouit abscondit: qꝫ qui ꝓpalat quod nescit. Fuit autem Aristoteles facundꝰ eloquio (et vt Hieronimꝰ inquit) sine dubitatione prodigiū: grādeqꝫ miraculū in tota natura fuit. Tandē cōmuni illa phorum inuidia accusatus ꝙ non recte de dijs sentiret. Metuens ne vt quondam socrati: sic etiam sibi in iudicio ꝑeundū foret: deserta sui defensiōe chalcidē abijt: vbi de cetero vixit in optimo mentis vigore. Vixit autē annis. 62. et ibidem diem obijt.

Epicurus

Epicurus fuit teste Metrodoro patria atheniēsis phus: Heraclites dicit eum samij nutritum: cum eam athenienses sortiti essent. Ac decem τ octo annos agentem athenas redijsse. Quo tempe Xenocrates in accademia Aristoteles calchide scolam habebant. Defuncto autem Alexandro macedone τ atheniensium sub perdica afflictis rebus: colophonem ad patrem iuisse: vbi congregatis discipulis athenas redijt sub anaxicrate: ibiqꝫ cum aliquatenus cū ceteris philozophatꝰ est. Postea a se dictā sectam instituit. Epitectꝰ hūc lacerat lasciue tanqꝫ nimiū loquentem τ alia qꝫplura. Verum alij magnā huiꝰ viri in omēs phos gratitudinem fuisse ferunt. Patria eū statuis ereis honorauit. Diocles ait illū vilissimis cibis vitā duxisse. Natꝰ est annis septē post platonis obitū. Obijt Athenis annorum. lxxij. calculo vrine exitum impediente.

Calestenes

Calistenem insignem phm Aristotelis discipulū ꝑ hoc idem tempus floruisse constat. Eo ꝙ contra Alexandrum multis rationibus seriose disseruerit eum increpando dicens. Si deus es: beneficia largire mortalibꝰ nō sua eripere debes: si homo id quod es: semꝑ te esse cogita: ꝓpter quod iratꝰ Alexander eū trucidari mādauit. Et sic deformē in foueā cū cane includi iussus est.

Xenocrates

Xenocrates Calcedonensis phus Agathenoris filius: et a primis fere annis platonis auditor. Erat teste laercio tardus ingenio: vt cum illum plato Aristoteli compararet. Alterum freno: alterum calcaribus indigere dicebat. Alioquin seuero semꝑ ac serio habitu τ ore ꝑdurabat. In achademia vixit vt plurimum. Si quando ad vrbem ꝓficiscebat turba omnis impudicorum eiꝰ trāsitum obseruabat inquietandi eius gratia: philene nobile scortum dedita opera a quibusdam intra eius cellam missa est: que ab eo orans lectuli partē accepit demum cum multa ne quicqꝫ orasset: imꝑfecto opere discedens dixit se non a viro sed a statua venisse. Porro licet multum frugi fuerat glorie tn̄ et fastus contemptor extitit. Et cum sepe meditationi inseruiret: vnam in silentio horam distribuebat: successitqꝫ in Achademia speusippo scolāqꝫ tenuit annis vigintiquinqꝫ. Moriturqꝫ noctu cum in sartaginem forte impegisset Anno etatis sue. 82.

Linea Regū Egipti

Linea Regum Egipti

Ptolomeus euergetes

Ptolomeus philopator

PTolomeus Euergetes philadelphi filius tercius egiptiorū rex regnauit annis. 26. hic in vltionem sororis beronice Antiochum galericum quem idem et eius mater laodicea regno priuauerat Syriam Ciliciam et Asie partem deuastauit: innumera spolia inde exportans.

PTolomeus Philopator quart⁹ egiptiorū rex regnauit annis. 17. hic ꝓpter crimē cum patrē occiderit et fratrē trucidauerit philopator dictus est. Et sicut scelest⁹ in occupando regno: ita in admīstrando segnis: luxui em̄ se dedit. Ideo antiochus magn⁹ syrie rex multas eius vrbes oppressit. Deinde tn̄ ꝑdita recupauit: spoliassetqꝫ antiochū regno si virt⁹ fortune successisset. Denuo in luxuriam inuolut⁹: Occisa euridice vxore: meretricū illecebris capit̄: quib⁹ inuolutis filio quingenio relicto emorit̄: meretrices in vltionem euricide patibulis suffigunt̄. Alexādri ad romanos miserūt vt pupilli tutelā susciperēt.

Dion phus

DIon Syracusan⁹ nobilis phus postqꝫ vtraqꝫ dyonisij tyrānide cōplicatus diu fuit: apud syracusanā vrbē interimit̄. Nam supior ille dyonisius aristomachē dyonis sororē in matrimonio duxit: ex qua duos filios Hipparium et Niseum ꝓcreauit: totidemqꝫ filias quarū primā eius filio dyonisio cui regnum reliquerat ad nubendū dedit: alterā ipi dyoni patruo: qui ꝑter nobilē ꝓpinquitatē et generosaꝫ maiorum famā: multa etiā alia bona a natura recepit/vt pote ingeniū bonū et docile: et ad omnes artes ydoneum magnāqꝫ corporis dignitatem: magnas item diuitias a patre relictas: q̄s ipe tyrāni muneribus auxit et ideo tantum platonē amauit: vt eidem se traderet nec minus eo plato delectabatur.

Sibylla chimica

Sibilla chimica

ISta Sibylla chimica in ytalia nata vestita celestina veste deaurata capillis per scapulas sparsis. et iuuenis: ait. In prima facie virginis ascendet: puella facie pulchra: capillis ꝓlixa: sedens sup sedē stratam: puerum nutriens dans ei ad comedendum ius ꝓprium: lac de celo missum.

Anaximenes

ANaximenes Orator magnus hic fuit magister alexandri in oratoria arte. Qui hystoriam Alexandri scripsisse fertur: de hoc refert Ualerius: ꝙ cum Alexander iratus ad diruendam lausatum ciuitatem pergeret: fertur cum impetu progressum extra menia. habuit obuium anaximenem preceptorem suuꝫ: sciens qꝫ alexander ꝙ anaximenes ire sue sevellet opponere: iurauit se non facturū quicqͣ ille petierit: peto inquit vt lausatum diruas: et isto modo salutem vrbi obtulit. quod athenis similiter accidisse fertur.

Carmeydes phus

Carmeides phus

CArmeides philozophus floruisse dicitur: eo ꝙ ab Athenensibus cum dyogene ad Senatum romanum missus fuerit. Hic adeo studiosus extitit: vt cuꝫ ad mensam sederet: cogitationibus inherens manum ori apponere obliuisceretur. Sed mellissa quā vxoris loco habebat dexteram suam necessarijs vsibus coaptabat. Animo enim vita fruebatur: corpore vero quasi alieno circundatus videbatur: centesimo deniqꝫ vite sue anno philozophādo finem fecit. vt Ualerius maximus libro quarto ponit.

Sextilia

Sextilia vgo vestales de incestu conuicta viua defossa est. Hec et similia allegari solent in exemplū cristianis qui legaliter et districte vicia: etiam apud gentiles puniebantur

SExtilia virgo vestalis de incestu conuicta ad portam collatinam viua defossa est.

Xenophilus

Zenophicus phus

XEnophilus pithagoricus phus patria calcidonensis, hoc etiaꝫ tempe magno hab etur in precio qui omnis humani incommodi (vt aiūt) expers fuit cum etiam vixisset annis. 105. Deinde summo splendore doctrine ac perfectione mortuus est.

Archiphilas

Archiphilas phus a quo incepit secta Achademicorum hic habuit amicū pauperē et egrotum sed vtrunq₃ p verecundia dissimulātem: quod cum Archiphilas comperisset: iudicauit sine confusione secretius fore succurrendu₃: et acceptum pecunie facculum clam illius pulminari subiecit illo penitus ignorante vt homo inutiliter verecundus quod desiderabat vel q̄ indiguit inueniret potiꝰ q̄₃ dono accipet.

Isti duo consules cum alexādro rege Epyri pugnauerunt.

Iste Emilius cum romanis contra tarentinos bellum iustissimum egit: auxilium ferente tarentinis pirro rege grecorum bellatū est vltra quatuor annos. tandem victo pirro in patria miserabililiter mortuo tarentini cum carthaginensibus fedus inierunt et ex hoc punica bella inchoata fuerunt.

Ualerius Coruinus

Marcus Ualerius cognomento Coruinꝰ romanꝰ adolescēs pstantis quidē animi et singularis virtutis Camillo nō indignior fuit: qui licet adolescēs ꝛ ipe cōtra gallū virū magnitudine ꝛ armis insignē singularem assumpsit pugnā qui dum armatus in mediū pcessisset et nondum manū cōseruisset euꝰ galee repente coruus ales insedit: qui certamine inito e Ualerij galea nunq₃ discessit imo et rostro et vnguibꝰ oculos galli vulnerare nō destitit q̄ad Ualerius hostē tali pdigio territū obtruncauit. Quo mortuo statim coruus e cōspectu euanuit. Et valerius deinceps Coruini noīe appellatꝰ est.

Consules illi duo scilicet Emulius contra tarentinos bellum egit. et Curius cum pirro rege pugnauit et idem Curiꝰ terciū bellum gessit contra epyrotas Pirrū fugauit cesis. xxiij. milibus. Ait em̄ nec acie vinci nec pecunia corrūpi possu₃. Malo diuitibꝰ imperare q̄₃ locuples fieri.

Isti duo consules sibijnuicem succedentes prefuerunt. Gemitius vicit affros et tharentinos Sempronius autē vicit picentes. in qua pugna terra tremuit quasi horresceret tantū sanguinē hoim suscipe q₂ pauci romani qui vicerunt euasere.

Lucius Papirius

Lucius Papiriꝰ patriciꝰ Romanꝰ bellator clarissimꝰ a Senatu Ro. dictator electus Quintū fabiū magistrū equitū sibi cōstituit. Qui statim contra Sāmites ex senatus decreto expeditōnē suscipiēs in eos acies dirigit. Sed paulopost cum dictatore rome opus ess₃ Quitio fabio equitū magistro pcepit: ne se absente cū hoste pugnare psummeret. Fabiꝰ autē adolescēs: vt erat anio strenuꝰ post dictatoris profectionem aliquando p exploratores didicit: omnia apud hostes soluta esse qui animo accensus: excitato cū samnitibus incredibili feruore cōflixit atq₃ vt acriꝰ pugnaret equis omnibꝰ frenos detraxit atq₃ ita calcaribꝰ concitatos in hostiū agmen pmisit: vt nulla eos vis sustinere posset. Quā obrē ad viginti hostiū milia in ea die cesa fuisse Liuiꝰ scribit. Parta itaq₃ victoria de re bene gesta litteras (non ad dictatore₃) sed ad senatum mittere curauit. Quā obrē iratꝰ dictator Fabiū adiudicauit capitali pena esse reum. q₂ se absente pugnasset. Qui cum ad mortē duceretur ingenti militum et populi fauore liberatus est. Tantaq₃ eā ob rem seditionē in papiriū milites cōmouerunt vt ipe vix mortis impetū potuerit euadere postea samnites romanos apud caudinas furculas angustijs locorū conclusos ingēti deditione vicerūt. Uerū sequenti anno iubēte senatu romani duce papirio samnites deuicerūt. Qua victoria triumphum duxit.

Linea Consulum romanorum

Torquatus Decius

Emilius consul

Emilius Marcus Curius

Gemitius Sempronius

Linea regum Syrie
Seleucus Ceraunes

Antiochus Magnus

Seleucus iners

Seleuc⁹ Ceraunus ei⁹ nois scḋs. Quīt⁹ syrie rex regn̄uit ānis. 2. Is cōtra ciuitates q̄ a pr̄e defecerāt ingentē classez cōgauit. Et orta tēpestate classez oēm amisit p̄ter nudū corp⁹ ⁊ paucos comites. Deiñ post naufragiū a ptolomeo euergete victus in antiochiā fugit vbi a frē Antiocho auxilia postulauit antioibus aūt cū esset ānoꝝ. 14. sup̄ etatē regni cupid⁹ sub occasiōe regni defendendi fratri huic Seleuco regnū abstulit.

Isti duo frēs Antioch⁹ magn⁹ ⁊ Seleucus ceraunos ambo regnauert volētes vero vidicare sanguinē p̄ris sui ⁊ onye q̄s euergetes rex egipti interfecit Grandē ducūt exercitū cōtra philopatorē filium euerget]. Sed añ cōgressuz Seleuc⁹ morit̄. et antioch⁹ ꝓsequit̄ bellū: in q̊ vix auffugiēs totū exercitū ꝑdidit. Rursumq̄ȝ cōgregās exercitū ⁊ ꝯtra Epiphanē filiū philopatoris adhuc pueꝝ q̄ttuor ānoꝝ habēs cū m̄ltis alijs secū philippū regē macedonū. obtinuitq̄ȝ ꝯtra duces ptolomei pueri: fugauitq̄ȝ Scopā ducē ei⁹. iudeā q̄ȝ cū m̄lt] alijs ciuitatibus acq̄siuit ⁊ oīa ḡuauit. Et q̄ȝ armis egiptū capere nō poterat dolose despōdit epihani filiā suā vt sic quasi amic⁹ regnū ītraret. S̄ȝ nō ꝓ-ualuit cum res innotuit.

Antioch⁹ cognomēto magn⁹ ei⁹ nois q̄rtus Sext⁹ syrie rex: syrijs regn̄e cepit regn̄uit ānis. 36. Is ptolomeū philometrē deuicit. ⁊ cū virib⁹ ⁊ diuitijs p̄l̄rimū habūdaret ita exercitū īstruxit vt gregarij milites auro caligas facerēt huic annibal pen⁹ cartaginē tradēs metu romāoꝝ ad eū secessit. Romani antiochi ⁊ annibal' insolētias sustinere nō valētes L. Corneliū ꝯsulē ⁊ Scipiōes. s. nasicā ⁊ affricanū legatos cōstituētes annibalē superarīt Etiā antiochū deuicētes. coegerīt eū pacē a romāis postulare. Cōcessa vt ex europa asiaq̄ȝ recederet se ītra thauꝝ contineret: ⁊. 20. obsidib⁹ dat] decē milia talētoꝝ q̄t ānis ꝑsolueret. Cū tādez thesauri cupiditate a sacerdotib⁹ fallaciter ꝓmissi ꝑsidē intrassz in fano fortune ab ip̄is sacerdotib⁹ ꝑempt⁹ ⁊ mēbratim cōcisus e templo ꝓiectus est.

Seleuc⁹ ille q̄ ⁊ philopator septim⁹ asie ⁊ syrie rex regn̄uit ānis. 12. Vir q̄dez īgenio hebes ⁊ iniqu⁹: misit heliodoꝝ ad spoliandū erariū in tēplo q̄ iniq̄ iudicās p angelū flagellat⁹ vix ad vitā redijt Onia ꝓ eo orante Hic cum nullum filium successorem reliquisset. Antiochum illusorem fratrem successorem habuit.

Septem filij machabei cū matre et Eleazaro et m̄ltis alijs martirio coronant̄.

Machabei

Septē filij machabei cum matre et Eleazaro cū m̄ltis alijs martyrio coronāt̄. qui martyres ante incarnatione filij dei ꝓ lege dei vsq̄ȝ ad mortē ḡuissima tolerauere tormēta.

Anno. xix. epiphanis fuit illa victoria iudeorum de Antiocho magno de quo. 2. machabeorum. iiij. dicitur de magnis periculis adeo liberati magnifice gratias agimus ipi vtpote qui aduersus talem regem dimicauimus.

Linea Christi
Eleazar

Eleazar an. m. 5009.

Ille symō onye pōtificis fili⁹ duodecimus hebreoꝝ sūm⁹ pōtifex sedit ānis. 12. Vir bon⁹: magna hn̄s p̄coma laudis. Ecclesiastici l. q̄ templū reformauit in meli⁹: ⁊ ciuitatē ꝓualuit amplificare. Hic curauit gentē suā ⁊ liberauit eā a ꝑditiōe. Moriens tandē oniā filiū reliquit successorem.

Linea pontificū
Simon fili⁹ Onye

Onias

Onias magn⁹ simonis fili⁹ pōtificatuz obtinēs sedit ānis. 29. q̄ ꝓpter tyrānidē antiochi cū iudeā subegit fugit cū mult] iudeis in egiptū. Ibiq̄ȝ extruxit templū adinstar tēpli i hierusalē in q̊ grauiter peccauit agēdo supsticiose. moriens reliquit filium adhuc infantē.

Symon

Iste Symō fuit fili⁹ Onye q̄ tenuit pōtificatū post fugā patris sui. princeps aūt sacerdotum tandē moriens tres post se reliq̄t filios Onyā Jesuz ⁊ Johannem Qui ad tres p̄ricipat⁹ Sacerdocij ꝑuenerunt.

Onyas pius

Onias pius fuit vir sanct⁹ grat⁹ deo ⁊ hoībus: q̄ tandē ab andronico occis⁹ ē. At rex de iustissimi viri nece turbat⁹. Andronicū homicidā capi fecit ⁊ purpura exutū eo in loco q̊ oniā ꝑemerat tādiu v̄gl cedi fec̄ donec expiraret.

Sena

SEna vrbiū ethrurie. virib⁹ opibusq̧ nunc scd'a amenissimo loco sita. Et vt Policrates libro sexto tradit a gallis senonēsibus tpibus brennij ante xpi aduentū. ccc lxxxij. cū in ytaliā venit condita, p sembus suis ⁊ armētarijs eam cōstruxerūt: nō modo fides hystorie sed celebris traditio ex eo quidem validior. Qz senēses ⁊ liniamētis membrox ⁊ venustate faciei ⁊ coloris gratia: morib⁹ quoq̧ ipis ad gallos ⁊ britones a quib⁹ originē traxerūt videnť accedere: licet eos vetustas tpis: orbis plaga: situs regionis. cōuict⁹ finitimox quib⁹ sanguine ⁊ morib⁹ diu pmixti sunt ex magna pte mutauerit. Sed reuera inter nouas numerari potest: cū nullis in veterū monimētis repiať: nullaq̧ antiqtatis vestigia in ea appareant. Sunt q̄ affirmāt Karolū cui maleo fuit cognomētū eā cōdidisse. In celebri tamē monasterio venetijs scti Georgij de alga (qd' gl'iosus pontifex Eugeni⁹ relicto primū seculo ppria edificauit paterne hereditatis pecunia) inueniť in libro litteris scripto puetustis. Johannē romanū pontificē nomis ordine duo de vicesimū acceptis de perusina clusiēsi. Aretina. fesulana. florētina. ⁊ volaterrana diocesib⁹. sex plebatib⁹. ciuitatem hāc edificasse: q̄ ab ipo sex plebatuū numero Sena fuerit appellata. Hec quippe ciuitas nunc sup colle cuiusdā pennisule iacet vndiq̧ q̄si ripas iugosas habēs: in supiore tamē vrbis pte solū aliquātulū habz ortis viridarijsq̧ ornatū. In qua quidē celeberrima extant edificia. Uidelicet gymnasiū ppulcrū ⁊ fox ⁊ porticus et regia palatia. Hospitaleq̧ sumptuosissimū pietissime gubernatum. Ampla q̧z et libera est cū turribus ⁊ ppugnaculis ac optis instituta morib⁹: pplo neq̧ rudi neq̧ inurbano. Ei⁹ ager maxim⁹ ⁊ herbidus semp boū bubalox ouiūq̧ multox nutritor. Frumēti q̧z vini et olei ferax. ac fructuū oīs generis abūdans. Hec a roma stadijs octingētis distat. Cui⁹ viri inter etruscos religione morib⁹ ac lingua p̄stare noscuntur. Habuit aūt Sena illustrās sid⁹ sctm Bernardinū cui⁹ reliquie apud aquilā vrbē miraclis p singulos dies mltiplicatis coruscāt: Is pm⁹ oīm ordinē beati Francisci ad eā q̄ nūc tantope viget obseruāciā regule pduxerit. Ornataq̧ fuit Hugone medico ⁊ phō qui ceteris sui seculi post functū vita Jacobū forliuiēsem doctior clarioreq̧ habit⁹. Et friderico iuris cōsultissimo: qui ea in doctrina cōsilia plima reliqt. Sena q̧z Siluio enea psis pmū laurea: post: episcopali ⁊ papali mitra redimito. Uirisq̧ plimis ⁊ pōtificib⁹ doctrina excultis ornatur. Umbronē senēsis agri fluuiū inter ⁊ paludē danaam siue fluuiū paliā que ea palus efficit multa sunt mōtana ⁊ campestria opida. Inestq̧ clusiū vetustissima vrbs de qua Plini⁹ plura scribit: que olim Carmon fuit nomīata: nūc vrbi senensi subiecta ⁊ ab eo aucta.

Reges egipti

Reges Egipti
Ptolomeus epiphanes

Ptolomeus philometor

PTolomeus Epiphanes quīt⁹ egiptiorꝫ rex regnauit annis.24. Hic tpē adepti regni nōdū quatuor excesserat ānos: et cū ei⁹ infantiā cōsilij et roboris compos esse nō potuit: Antioch⁹ magn⁹ syrie rex ad suum regnum aspirās: illud bellica excursiōe vexare cepit. Sed regni principes ꝓ infante fideliter dimicātes regnū om̄e defensarūt. Ad ipm quoqꝫ fouendū Onias iudeorꝫ pontifex descēdit: cum aūt ad pubertatis tpa puenisset Antiochus nobilis magni antiochi fili⁹ sororē suā ei insidiose dedit vxorē. Ex qua duos suscepit filios: quo audito Antioch⁹ sub specie visendi ipam sororē Cleopatram atqꝫ filios egiptū ingressus ipm ptolomeū regē inter epulas occidi iussit. Cūqꝫ vniuersaꝫ egiptū sibi subiugare niteref ab egiptijs extra cōfines eiectus est: post biennū rursus alexandriā obsidēs: a romanis legatis de egipto recedere compulsus est.

PTolome⁹ iste philometor sext⁹ egiptiorꝫ rex regnuit ānis.35. Hic antiochi sororis fili⁹ segnis admodū vir: huic adolescēti antioch⁹ auūcul⁹ bellum intulit: ꝓpter qᵒ legatos ad Senatū ro. misit ab eo auxilia postulās mouere senatū adolescētis p̄ces: pompiliūqꝫ legatū ad antiochū misere vt ab egipto abstineret: quo viso ei osculū dedit: platoqꝫ senat⁹ decreto et eū cunctari videret cōsultationēqꝫ ad amicos referri. Ibi pompili⁹ virga quā manu tenebat amplo circulo inclusuꝫ amicos cōsulere iubet: nec pri⁹ exeat q̄ꝫ senatui respōsuꝫ det aut pacē aut bellū habitur⁹. Hec austeritas animū regis fregit vt se pariturū senatui respōderit. Hic demū filiā Cleopatrā alexandro Syrie regi vxorē dedit: ab eo deinde ablatā demetrio dedit. quem cū cōtra se venientē fugauit ac die tercia in oblatiōe capitis alexādri sibi p Arabū regē facta p̄ gaudio expirauit

Minutia virgo vestalis de incestu conuicta viua obruta est

Minucia

Caproma monialis virgo vestalis incesti rea suspendio offerta est.

Menander

Caproma

CAproma Monialis virgo vestalis incesti rea suspendio affecta est.

Titus liuius

TItus liuius Tragediarum scriptor clarus habetur. Qui ob ingenij meritum a liuio Saluatore cuius libros erudiebat libertate donatus.

MInucia virgo vestalis et de incestu conuicta viua obruta est.

Theophrastus phus.

THeopstrastus chresius phus et teste Anthenodoro in libro deambulationū fullonis fili⁹. In propria patria audiuit primo leucippū ciueꝫ suū: inde cum platonē audiuisset se ad aristotelē trāstulit. Eoqꝫ in calcidē ꝓfecto illi in scole regimie successit: fuit vir summe prudētie studijqꝫ singl'aris atqꝫ eloquij admirādi. Ita vt cū antea illi tyranno nomen esset ob diuinā eloquētiaꝫ aristoteles illū Theophrastū vocitauerit: itaqꝫ circa trecenta librorū volumia edidit: ꝑgebant ad eū audiendū (teste pamphilo) duo milia discipulorꝫ Inter q̄s nichomachū Aristotelis filiū habuit discipulū: et Menādrū comicū: habebatqꝫ hoc semp in ore. Sumpt⁹ p̄ciosissimus tempus est. Obijt annorꝫ octuagintaquīqꝫ.

Theophrastus

Demetrius

demetrius

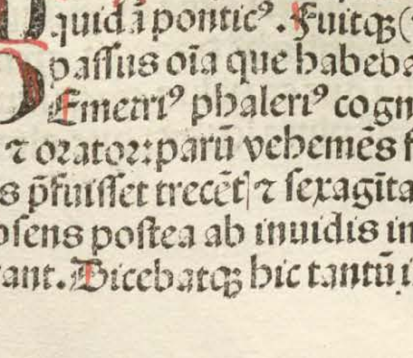

MEnāder poeta comic⁹ Theophrasti discipul⁹ qui vt Quintilian⁹ ait. meo iudicio diligenter lectus ad cūcta que precipim⁹ efficienda sufficit. Ita omnē vite ymaginē exp̄ssit: tanta in eo inueniēdi copia eloquēdi facultas. Ita est in omnib⁹ reb⁹ ꝑsonis affectib⁹ accomodatus: ob que putauerat illū Ouidi⁹ ꝑpetuo duraturuꝫ. Hūc ⁊ paul⁹ apl'us se legisse indicat: cū ad Corinthios ait. Corrumpunt bonos mores colloquia mala. i. Coriothios. xv.

Menippus

Menippus

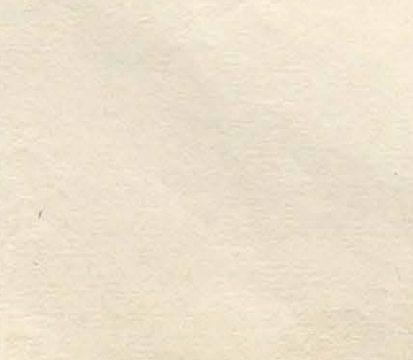

MEnippus phus Cynic⁹ genere phenix condictiōe seru⁹: cui⁹ dn̄s fuit bach⁹ quidā pontic⁹. Fuitqꝫ (vt retulit herinipp⁹) diurn⁹ fenerator: tandē insidias passus oīa que habebat amisit. Ex qua re se suspendit.

DEmetri⁹ phaleri⁹ cognomēto phus Thephrasti discipl'us: disputator subtilis ⁊ orator: parū vehemēs fuit (vt Cicero ait) dulcis tn̄: hic cū apᵒ athenieses ob eximias ei⁹ v̄tutes. 10. annos p̄fuisset trecēt ⁊ sexagīta ereis statuis honorat⁹ fuit. eo q꜀ ciuitatē redditib⁹ ⁊ edificijs plrimuꝫ auxerit. Absens postea ab inuidis imagines dirute. qᵒ cū comptū habuit ait. Virtutē nō euerterūt cui⁹ gr̄a illas erexerant. Dicebatqꝫ hic tantū in republica valere eloquētiā quantum in bello ferrum.

Anno vrbis condite. cccc lxxvij. cum iam clarum vrbis rome nomen esset. Arma tamen extra ytaliam mota non fuerant vt igitur cognosceretur que copie romanoruz essent census est habitus: tū inuenta sunt capita .cc lxxxxij. milia. ccc xxxiiij. Quāq̄ a cōdita vrbe nū q̄ bella cessassent: ⁊ contra affros belluz susceptuz est: primū Appio claudio: Quīto fabio consulibus in sicilia contra eos pugnatū est. Et appi⁹ claudius de Affris ⁊ rege sicilie hierone triūphauit.

Sub istis consulibus incboatum est bellum punicum cum hanniba le seniore.

victoria Romanorum

Gneo et Gayo consulibus romani in mari dimicauerunt paratis nauibus rostratis: quas liburnas vocant. Cornelius fraude decept⁹ est. Duellius commisso prelio cartaginēsium ducem vicit. xxx. ⁊ vnaz naues cepit. xiiij. mersit. vij. milia hostium cepit. triaq̄ milia occidit: neq̄ vlla victoria romāis gratior fuit: qḋ inuicti f ra iā etiā mari plimū posset.

Crispus philozophus

Crispus philozoph⁹

Crispus stoicus phus natione Elius p hoc tempus floruit. Qui anno vite sue octogesimo librum adeo subtiliter composuit: vt ad ea que ibi conscripsit penitus cognoscēda longa vita op⁹ esset: sicut testatur valerius libro. 8. Ex cuius notabilioribus sententijs hec vna celeberrima fuit. Sapiens nulla re eget: et tamē multis rebus illi op⁹. Econtra stulto nulla re opus est: nulla enim re scit vti: sed omnibus eget. Zenon etiā suo tempe phus ait. Sepultus apud te sit sermo quem tu solus audieris: hij duo stoice secte autores fuerunt.

Isti duo consules cum hannone cartaginensium impatore pugnauerunt. Corsicam ⁊ sardinam vastarunt: et scipio multa milia inde captiuorum adduxit triumphum egit.

pelemon phus

Polemon phus

Polemon Atheniensis phus his tempibus agnoscitur. Qui laercio teste cuz iuuenis esset ad modum lubricus et impudicus fuit vt pecunias circūferret quo esset ad omnes implēdas voluptates paratior: eas itidem in angiportis et vijs occulebat. Sed cum semel ebrius et coronatus in scolam xenocratis irrumperet: ille ptermissa oratione: quā increperat de pudicitia dicere cepit. Quo secutum dicunt vt decetero studio et industria adeo seipm vinceret vt xenocrati in regenda scola succederet.

Sub istis consulibus diuerse ignium aquarumq̄ clades pene vrbem consumpserunt: et bellum in affricam translatum est contra Amilcarem cartaginensium ducem in mari pugnatū victusq̄ est. Consules vsq̄ ad cartaginem pcesserūt multisq̄ vastatis oppidis. Mallius victor romā redijt attili⁹ regul⁹ in affrica remāsit. Is ↄtra affros aciem instruxit contra tres carthaginensiū duces Asdrubales duos et Amilcarem dimicans victor fuit. xvij. milia hostium cecidit et serpentem mire magnitudinis occidit. Cuius coriū centum viginti pedum longitudinem habuit romamq̄ delatū cunctis miraculo fuit. Tunc victi Cartaginenses pacem a romanis petierunt. Regulus tamen postea victus in vltima pernicie.

Linea consulum Romanorum

Apius claudius — Quintus fabius

Gneus cornelius — Gayus duellius

Lucius scipio — C florus aquilio

M. atillius regulus — Lucius mallius vulso

Marco Emilio — Paulus seruius

Marco Emilio: paulo seruio consulibus ambo hij romani consules ad affricam profecti sunt cum trecentarum nauium classe clipeam petunt et confestim cartaginem venerunt: primum affros nauali certamine superant. Emilius consul centum et quattuor naues hostium demersit: triginta cum pugnatoribus cepit. xv. milia hostium aut occidit aut cepit. Et subacta affrica tunc fuisset nisi q tanta fames erat vt diutius exercitus expectare non posset. Consules autem circa siciliam naufragium passi. Hoc tempore argenteus nummus primum in vrbe figuratus est.

Linea regum Syrie
Antiochus epiphanes illustris

Antiochꝰ filiꝰ epiphanis

Demetrius sother

Linea Christi
Mathan filiꝰ Eleazary

Iste antiochꝰ nobilis siue illustris regnauit annis .xi. pessimꝰ fuit ⁊ figura antixp̄i. Hic audita morte patris fratrisq̃ʒ sui inercia cū rome esset obses: clā fugit ⁊ veniēs in syriā receptꝰ est a quibusdā ciuitatibus: mortuoq̃ʒ fr̄e ꝓ eo regnauit: ⁊ vendito sacerdocio p̄mū a Iasone postea a Menelao: quoꝝ suasu iudei sibi noīa gentiū imponebāt: sacrificia fieri ꝓhibuit in templo in hierusalē. Demū veniēs de egipto menelay ductione spoliauit templū coegitq̃ʒ iudeos ydolis sacrificare: ⁊ trāsire ad ritꝰ gentiuʒ: ponēs in templo ydolū Iouis olimpi: ꝓhibuit circūcisionē: interficiēs circūcidētes: septē fr̄es cuʒ mr̄e nolētes comedere carnes porcinas varijs tormētis occidit. qui oēs aīo cōstāti ꝓ obseruatiōe legū martiriū ptulere. Postremo volens ire ꝯtra hierusalē cecidit de curru ꝯfractusq̃ʒ ⁊ demū a vermibꝰ cōsumptꝰ. miserabiliter mortuus est in terra aliena.

Antiochꝰ iste Eupator regnauit ānis .2. hic patre sublato puulꝰ relictꝰ est adhuc adolēscēs habuit tutorem lysiā: ⁊ cū cōtra iudeos exercituʒ duxissent nō lōge pꝰ ambo a suis occisi sunt ꝓpter timorē demetrij filij seleuci eupatoris.

Mathathias habuit quinq̃ʒ filios

coniuges

Iste demetrius sother decimus syrie ⁊ Asie rex priuigno interfecto regnauit ānis .12. filius Seleuci antiochum eupatorē et lysiā occidit. Alchimū pōtificē ꝯstituit cū q̄ bachides missus hierusalē mltos iudeoꝝ occidit. nychanoreʒ a iuda machabeo occisū amisit: ⁊ bachidē iudā occidit: tandē ab alexādro victꝰ. illū vita pariter ⁊ regno p̄uauit.

Mathathias sacerdos filius Iohānis filij symonis doctrina ⁊ glorie fama apud iudeos plurimum honoratꝰ est. Vir sanctus percussit in zelo suo peccatores: qui habuit quīq̃ʒ filios eiusdem zeli veruʒ ipse non erat pontifex sed tres filij eius quo mortuo in Modin sepelitur.

Iste iudas q̄ ⁊ machabeꝰ vir fortissimꝰ ⁊ bellicosus mathathie filiꝰ fuit strēnuissimꝰ bellator ⁊ triumphator in isrl̄. q̄ nec an̄ se nec pꝰ silem hūit cꝰ gloriosa opa patēt ī libris machabeoꝝ. Hic postremo in bello cecidit: ꝓ dei legibꝰ mortē sustinēs cū tribꝰ ānis pontificatū admīstrasset.

Templū purgatur

Templū purgatur a iuda et fratribꝰ postq̃ʒ ꝓ tribꝰ ānis fuerat ꝓphanatū.

Ionathas iudeoꝝ dux pariter ⁊ pōtifex ppl̄m iudeoꝝ pꝰ iudā rexit ānis .19. nō impar fr̄i suo machabeo v̄tute fuit. Tandē a triphone dolose captꝰ cū filijs interficitur. Cuiꝰ corpꝰ symon frater eiꝰ cū luctu sepeliuit.

Aristarcus

Aristarcus

Aristarcꝰ ḡmaticꝰ claruit tpe Machabeoꝝ

Bacubiꝰ brūdusinꝰ tragediarū scriptor: nepos Ennij poete ex filia claruit prio rome inde postmodum tharētū regressus ē: et nonagenariꝰ mortuꝰ est.

Bacubius

Bacubius

Iudas machabeus

Eleazarus

Ionathas

Symon

Iohānes

Simō mathathie filiꝰ terciꝰ iudeoꝝ dux pariter pōtifex sedit ānis . 8. religiosus ⁊ prudētissimus fuit: ab adolescētia sua optīe ꝯuersatꝰ ē: tandē occisus neq̄ter a genere suo. Iste simō ⁊ ionathas fr̄es iude pꝰ eiꝰ occisiōʒ corpꝰ ab hostibꝰ redimētes ī modin patrū suoꝝ sepulchro sepeliere. Ptolomeꝰ q̄ʒ cū eū ad cōuiuiū inuitasset: eūdē cū duobꝰ filijs interfecit. Et ipiꝰ symonis vxorem cum reliquis duobꝰ in vincula cōiecit. Et in his finitur primꝰ liber machabeorum.

Ptolomeus Euergetes philometoris filius Cleopatreq̃ german⁹ se-ptimus egiptiorum rex: regnauit annis. 29. Vir quidē pessim⁹ atq̃ se uissim⁹ ob cuius seuitiam frater eius ⁊ Cleopatra soror sibi timentes regnū ei p̄ legatos obtulerūt. cum fraternū regnum sine vllo certamine recepis set elatus factus: fratris filium e complexu matris enecauit: ⁊ omnes eius fau tores trucidauit. Et sic ciuib⁹ suis cruent⁹ extitit: Ita quoq̃ romanis qui illic venerāt ridiculo fuit. Quia vt Iustin⁹ scribit. Vultu deformis erat statura bre uis et sagina ventris belue p̄similis. Quā quidē feditatē nimia vestis subtili tas augebat. Hic quippe filios ex sorore et ex vxoris sorore suscepit. Ac etiā sororis filiam per vim stuprauit. Cuius filiū membratim diuisum et in cista positum in die natalis eius inter epulas iussit offerri.

Ptolomeus phiston qui et Sother euergetis filius octauus egiptiorū rex. regnauit annis. 17. his t̄pibus Antiochus tyricenus demetrij filius Et antiochus griffi regis frater adinuicem dimicantes successiue modo vnus modo alter regnabant. Inter has autem regni Syrie parricidiales discordias mortuus est ptolomeus iste relicto regno vxori.

Ptolomeus alexander non⁹ Egiptiorū rex regnauit expulso fratre an-nis. 8. 10. Hic ptolomei sother predicti frater fuit. Cleopatra mater. postq̃ cum maiore filio decem ⁊ septem annis regnasset grauiter ferens filij societatē populum in eum concitauit ⁊ in Cyprū exulare coegit. Accersito isto alexādro minore filio in locum fratris secum regnare fecit. Sed tandem ab eodem occu pata interficitur. Et a populo in exiliū actus. Ptolome⁹ sother reuocat⁹ in re-gnum. Igit̄ alexander regni cyreneorū quod ei pater testamēto reliquerat po pulo romano herede instituto decessit.

Ptolomeus Sother paulo ante a matre pulsus. hic anno Alexandro ab Egiptijs interfecto regnum paternum iterū recuperans regnauit annis octo. Cum enim alexander matrem occidisset ipsum in vindictam matris repu lerant. vt iam scriptum fuit.

Hannibal hamilcaris Carthaginensium ducis filius. quinq̃ et viginti etatis annos habens Impator carthaginensiū exercitus creatus est hic ceteris ducibus prudentia. audatia. consilioq̃ ad pericula capescē da anteibat. Impator fact⁹ triennio omnes hyspanie gentes bello subegit. fra treq̃ suo Asdrubale ad hyspanie custodiam relicto. ipse pyrrhenū saltū trans-ijt. Et postq̃ ad alpes p̄uenit que scilicet ytaliā a gallia seiungūt. quas nemo vnq̃ cum exercitu preterq̃ hercules transierat ita itinera et loca lapidosa stru-es comburendo et acetum infundendo patefecit vt Elephas oneratus ire pos-set. cum antea vix vnus homo quiret repetere. In eo tamē loco multi niuibus obruti cum elephantis periere. Tradit̄ ad ytaliam. lxxx. milia peditum et vi-ginti milia equitum septem et triginta elephantes adduxisse. Descendit itaq̃ Hannibal in Thaurinenses agros. Et p̄uagata tota regione Cisalpina roma nos tribus prelijs profugauit: ac multas vrbes obtinuit. Idē p̄ ligures fecit Postea appenninū transiliens apud ethruriā vbi nunc florentia graui oculoꝝ morbo affectus est. vt dextrum amiserit oculū. deinde C. flamineū interfecit: q̄ facto fabi⁹ maxim⁹ a senatu cōtra ip̄m missus per summa montiū et abdita ne morum castra ponēs eius feruorem delusit. ⁊ recepta occasione aretinorū auxilio vicit. Et sic p̄ sedecim annos totam ytaliam varijs cladib⁹ fatigauit. Inde in apuliam p̄gens maxima clade romanos apud cannas affecit. In quo quidē p̄ lio tot romanorū milia cesa sunt: vt tres ānuloꝝ aureoꝝ modios quos e romo norum militū man⁹ extraxerat Carthaginē mitteret. Cōsulares quoq̃ viri ac senatores capti aut occisi fuere. Et de romanis actū fuisset si Hannibal statim post victoriam ad vrbem accessisset. Is tamen coact⁹ ytaliā relinquere ⁊ opē patrie sue ferre que a publio scipione p̄mebat̄. Cū carthaginēses cū romanis pacem composuere ad antiochum regem confugit. deinde ab bithinie regē T. quint⁹ legat⁹ cōtra eū prexit. Ne a romanis caperet̄ cōfestim gustato veneno q̄d in ānulo more regio gerebat aīam expulit. Et sic eo genere mortis a roma-norū vinculis se liberauit. Decessit aūt septuagesimo vite sue anno.

Linea Regum Egipti

Ptolomeus euergetes

Ptolomeus phiston siue sother

Ptolomeus alexander

Ptolomeus sother

hanibal

7 Anno ab vrbe condita cccc.lxxx Sanguis e terra. et lac de celo manare visu est

Quinta etas mundi

Collosus ingens apud Rodum insulam terre motu corruit.

Anno ab vrbe condita. cccc lxxx. Sanguis e terra et lac e celo manare visum est in specie pluuie. pestilētia grauis in vrbe biennio fuit: quā sibillini libri dixerunt celesti ira impositā: nō inquerebat numer⁹ eorū qui perissent: sed ipsorum qui fuerunt superstites.

Colossus ingens solis simulacrum a clare lydo statuario fabricatum apud rhodum insulam terremotu corruit. Erat quippe (vt plinius refert) statua admirāda altitudinis cubitorum. 70. turribus equipperāda. Et e septem miraculis mōdi maximum fuisse testantur.

Strato lampsacenus phus Archesilai filius vir eloquētissimus. Et in speculatione phisica pre ceteris diligentissime speculatus. Unde et phisicus ē appellatus: fuit ptolomei philadelphi preceptor a quo talentis octuaginta donatus ē. Scripsit de regno: de iusticia ⁊ de dijs. Aiunt eum fuisse tam tenuē vt sine sensu moreretur. Silphon quoqz phus suo tempore omnibus bonis amissis solus nudus euadens ait. Omnia mea bona mecum porto: pectore enim gestabat.

Colossus.

Strato phus

Crates atheniēsis academic⁹ philozophus filius antigenis. palemonis auditor illiusqz successor scole: q adeo se viuētes amarūt: vt eadē semp studia sint cōsecuti: et mortui eodem sepulchro sepulti: q̊s antagoras in hanc sententiam versibus exornauit. Hoc tumulo Crateni et polemonē cōditos fatere qui transis o hospes viros consensu animorū precipuos: quoꝝ diuino ex ore doctrina manauit sacra viteqz mundicies sapiētie adiuncta.

Crates phus

Panetius

Panetius phus claruit tpe Scipiōis rome c⁹ et p̄ceptor fuit. Qui stoice secte phus extitit: Quē cicero in libro officiorū imitatus est. cuius hec est sententia. Uitam hominum qui etatem in medio rerū agūt ac sibi suisqz vsibus esse volūt ad cauenda picula ex impulso assidua ⁊ ppe quotidiana: oportet anīo esse pmpto semper et intento.

Silphon phus

Silphon megarensis phus his tempibus floruit hunc et imitatione atqz sapientia tantū alios precessisse dicunt vt parū abfuerit: quin omnis gratia in illum intenta in Megaram transisse diceretur Cicero vero libro de fato dicit illum fuisse hominem acutum maximeqz suis temporibus approbatū. Qui cum capta aliquando esset eius patria: et omnib⁹ ei⁹ bonis amissis solus nudus euadēs interrogaret. An omnia perdidisset: Respondit omnia mea bona mecū porto: pectore enim illa: non in scapulis se gestare dicebat.

Possidonius

Possidonius phus stoicus panecij discipul⁹ claruit tempe scipionis hic fuit astrolog⁹ magnus teste augustino.

Erasistrat⁹ q̄z atheniēsis medic⁹ scdm Eusebiū his tpib⁹ floruit hic cū ex aristotelis familia nat⁹ esset etiam eximi⁹ medic⁹ euasit. Qui cū antiochū regē ex grauissimo morbo sanasset a ptolomeo rege ei⁹ filio centū talentis donat⁹ est vt testis est plini⁹ libro vigesimonono naturalis historie.

Licon phus

Licon troadēsis phus clar⁹ habet vir quidē eloquēs et in educādis instruēdisqz pueris maxie idone⁹. Dicebat em̄ necessario adiūgi pueris pudorē ⁊ laudis studiū velut equis calcar. Fuit hic dū vixit habitu mūdissim⁹ ⁊ vestiū incredibili mūdicie atqz nitore: Et cū ēet corpe fortissim⁹ pile ludo se exercuit. Tenuit aūt scole pncipatū ānis. 44. Tandē fessus podagre morbo anno vite sue. 74. interijt. Timon appolloniates phus etiā suis tpib⁹ floruit hic duz iuuenis esset mltis obscenitatibus se immersit: postea fact⁹ vir (licet egen⁹) repudiatis vicijs in calcedoniā iuit: ibiqz philozophiā ⁊ oratoriā artem didicit atqz exercuit. Scripsit aūt diuersa poemata Tragedias Comedias ⁊ Satiras.

Linea Consulum romanorum

L. Metellus C. Furius

C. Attilus T. Mallius

L. Emilius Terrentius varro

Lucio cecilio metello. Caio furio placido consulibus. Metellus in Sicilia affrorum ducem Asdrubalē cū. cxxx. elephantis et magnis copijs venientem superauit. Apud panormū. xx. milia hostium occidit: sex et viginti elephantes cepit reliquos errantes p numidas quos i auxilium habebant collegit. Et romā deduxit ingenti pompa.

T. Mallio Torquato Caio Attilo cōsulibus de Sardis triumphatū est Et pace omnib⁹ locis facta. Romani nullum bellum habuerunt. Quod his post romam conditam semel tantū numa pōpilio regnante contigerat. Et porta iani clausa est vno anno.

Emilio consule ingentes gallorū copie alpes transierunt: sed pro romanis tota italia consensit. xl. m̄ milia hostium capta et interfecta septē milia. Et triumphus emilio decretus. Gallorū siquidē animi feroces: corpa plusq̄ humana erant. sed experimento dephēsum est q̄ virtus eorum sicut primo impetu maior q̄ virorū est. Ita sequens minor q̄ feminarum. Alpina corpa humenti celo educata habent quoddā simile niuibus suis Cum mox calore pugne statim sudorem emittūt z leui motu q̄si calefaciēte sole laxantur aliquot deinde annis euolutis p⁹ contra gallos intra ytaliam pugnatū est finitūq̄ est bellum M. Claudio marcello Gn. Cornelio Scipione consulib⁹. Postea idem Marcellus cū collega suo Cornelio ingentes copias Gallorū peremit Mediolanum expugnauit: grandem predam romam ptulit ac triumphās marcellus spolia gallorum stipiti imposita humeris suis vexit.

Linea Consulum romanorum

M. C. marcell⁹ Cornelius Scipio

Lucius Mallius Cōforius M. Mallius

Lucius censorinus Marcus maulius

Eodem anno bellum punicum scdm romanis illatum est per Annibalem carthaginensium ducem filium amilcaris qui iam dudum amilcari patri ad aras iurauerat cū adhuc nouem esset annorū se vt primum posset aduersus romanos pugnaturum.

Quingentesimo et quadragesimo anno a condita vrbe Lucius emilius paulus publius Terrentius varro contra hannibalem mittuntur ambo tamen vincuntur.

Transacto punico bello secutum est Macedonicum contra philippum regem. l. et quingentesimo primo anno ab vrbe condita T. Quintius flamminī⁹ aduersus eum mittitur: et prospere gessit et pax ei ablata est his legibus ne grecis ciuitatibus quos romani contra eum defenderant bellum inferret: vt captiuos et transfugas redderet. Quinquaginta solas naues haberet reliquas romanis daret. Et per annos decies quaterna milia pondo argenti prestaret; et obsidem daret filium Demetrium.

Linea Regum Syrie

Alexander fili⁹ antiochi

Demetrius fili⁹ demetry

Antiochus adolescens Sedetes

Triphon

Alexander

Alexander ille filius antiochi epiphanes vndecimus Syrie et asye rex regnauit scd'm Eusebiū annis. 9. semꝑ iudeis graciosus fuit. Jonathan machabeū ducē sibi cōfederauit: eius adiutorio occidit demetriū sother: et regnauit ꝓ eo. Cleopatram ptolomei filiam regis egipti in vxorē duxit. quā ptolomeus auferens alexandro demetrio filio demetrij sother vxorez dedit. tandē rex arabū ad quē alexander fugit timens ptolomeuz alexandrum occidit caput auferēs ptolomeo transmisit.

Iste Demetrius regnauit annis tribus post alexandrum. Et omni regno paterno recuperato vicijs adolescentie in segniciem lapsus postremo captus in hyrcaniam nouem annis sine regno priuatus vixit. Tandem regno restituto philometor filiam Cleopatram ab alexandro sublatā vxorem dedit.

Antiochus Sedetes adhuc puer suadente triphone aliquid molitus est pro reꝑatione regni sed parum profecit: quia statim ab eo occisus est. Hi enim duo adinuicem dimicantes successiue modo vnus modo alter regnabat.

Iste Johannes hircanus occiso patre suo symone et duobus filijs suis Juda et Mathathia a ptolomeo duce in conuiuio in Jericho iure obtinuit sacerdotium. et administratis optime rebus viginti tribus annis mortuus est: reliquitqȝ Aristobolum filium suum primogenitum et anthigonuz cum alijs duobus paruulis. Cumqȝ nullus eorum ad regendum populum esset ydoneus vxorem suam disertissimam prefecit ⁊ filijs. Sedit autem annis. 26. vir sacerdotio dignus atqȝ ducatu strennu⁹. A romanis ius amicicie postulans obtinere promeruit. Hic multas sediciones a phariseis et essenis ꝑtulit: a quibus tandem liberatus: feliciter vsqȝ in senium vixit

Aristobolus filius iohannis hircani in vincula matrem cum duobus fratribus minoribus suis coniecit: primusqȝ dyadema regni sibi imposuit. Et vno anno tantūmodo regnauit. Fuitqȝ rex et sacerdos: fratremqȝ suum suggestione vxoris sue interfecit. Et decursis. 475. annis a sedechia vltimo rege iuda quando regnum iuda interruptum et finitum fuit. mortuus est morbo acerbissimo: vt sanguinem laceratis visceribus euomeret.

Triphon capto Jonatha proditorie contra Symonez fratrem Jonathe bellum mouit. Et acceptis a symone centum argenti talentis et duobus filijs Jonathe contra ꝓmissa Jonatham cum duobus filijs occidit. Et postea dominum suum Antiochum adolescentem interfecit et pro eo regnauit.

Iste Alexander aristoboli frater apud iudeos pontificatum et regnum suscipiens regnauit annis. 27. relicta enim vxore Aristoboli que ex eo prolē non susceperat a vinculis cum duobus fratribus eum absoluit ⁊ tanqȝ maiorē regem iudee constituit: qui fratrem suum scd'o a se genitum occidit. tercium vero regno priuatum secum viuere coegit: qui adeo nequissimus fuit q̄ mille seniores intra sex annos peremit. Octingentos quoqȝ vxoratos viros vna cum vxoribus ac liberis in plateis patibulis affixit: qui eius crimina detestabant. Tandē 27. anno regni sui ex quartana febre mortuus est: et reliquit duos filios Hircanum et Aristobolum. verum vxorem suam alexandram fecit regnare: quia habuit gratiam populi: cum adhuc viuente marito humanitate sibi allexerat.

Alexander iste filius Antiochi regnauit post triphonem quem occidit dyodatus dux.

Linea Summorum pontificum

Johannes hircanus

Aristobolus

Alexander

Mantua gallie Cenomanoꝝ memorabilis vrbs vt quibusdā placet a Manta Thiresie vatis filia pꝰ Thebanoꝝ interitū ab Alexandro tūc illa cōdita fuit. Sūt tn̄ qui dicāt Thiresiā thesei tpibus fuisse. Et in eiꝰ seruitutē deuenisse: que post p̄ris interitū in ytaliā cū multis venit: ⁊ cū socijs grecis mātuā cōdidit. Sed cū interim ex thiberino thusco rege oenꝰ natꝰ esset: ⁊ ad ip̄m oppidū thusci et veneti cōfluerēt. Oenꝰ muris oppidū circūdedit: ⁊ in aliā formā redegit. ⁊ a m̄re Mantuā appellauit dicēte Virgilio. x. li. Eneidos. Ille iam p̄ris agmen sciet Oenus ab oris. Fatidice mantꝰ ⁊ thusci filiꝰ amnis. Qui muros matrisqꝫ dedit tibi Mantua nomē. Cōstat tamē eam vrbē vetustissimā ab Etruscis conditā: et vnā fuisse duodecim coloniaꝝ quas T. liuiꝰ patauinꝰ docet trāsapenninū ab ea gente missas. presertim cū poeta insignis virgiliꝰ ciuis suꝰ id orbi faciat notissimū. diffusiusqꝫ eiꝰ vrbis narrat originē. Mātua diues ciuis sed nō genus oībus vnū. Hec mōtibꝰ qui galliā ⁊ germaniā ab ytalia diuidūt vicina est. Haud ꝓcul a benaco lacu ex quo minciꝰ effluit qui exundās Mantuā vsqꝫ labit ibiqꝫ lacu facto vrbē circuit. Inde etiā ꝓgrediēs breui cursu padū influit. Passa est sup̄ioribꝰ tp̄ibus Mantua calamitates maximas: p̄ter illas que Virgiliano versu sunt notissime. Mantua ve misere nimiū vicina Cremone. Nam ab Athila: Gothis. Lōgobardis ⁊ baioarioꝝ rege aliqn̄ diruta: qn̄qꝫ spoliata. qn̄qꝫ menibꝰ aperta ⁊ immunita relicta. Vngari aliqn̄ ad solū vsqꝫ euertere: vnde ⁊ locꝰ vbi tūc fuerat ad rei memoriā nūc vngaria nūcupat. Mathildis nobil comitissa eam diu tenuit. mirificeqꝫ ampliauit. Sub q̄ Nicolaꝰ scōs pōtifex romanꝰ cōciliū celebrauit: hanc per multa tp̄a post Mathildim m̄lti possiderūt. In qua p̄clarissime familie de ripa ⁊ passerinoꝝ aliqn̄ prefuere Demū post varios casus inclite Gonzagorū familie magni canis auxilio pulsis passerinis: ea vsqꝫ in p̄sens cū maxima laude potiti sunt. quoꝝ ⁊ preteritoꝝ dn̄oꝝ cura diligētiaqꝫ pulcherrimis pōtibꝰ sup lacū iactis tum supbissimis templis: regijs pallacijs: ⁊ nobilibꝰ ciuiū edibꝰ plurimū illustrata est. Vnde ⁊ nūc ampla ciuitas habita est: et rerū abūdās que ad vsuꝫ hūanū necessarie sunt. Mātue p. Karoli magni tēpa sanguis xp̄i miraculosus app̄uit. Ad quē visendū scōs Leo papa se cōtulit. Et inde in germaniā ad karolū accessit. Karolusqꝫ caluus magni filiꝰ Mantua veneno perijt. qd̄ hebreꝰ medicus pecunia corruptus dedit. In ea Anshelmꝰ lucensis ep̄us vir sanctꝰ et eruditione moribusqꝫ insignis requiescit. Et beatissimꝰ Johēnes bonus Mantue ciuis miraculis clarissimꝰ. Genuit et Albertinū qui tractatū de corpe xp̄i edidit. et Matheū medicū clarissimū qui ad Sicilie regē de medicinis opus egregiū perscripsit.

Mantua

Neuius poeta comicus

Neuius poeta Comicus anno. 2. regni Ptolomei epiphanes dicti (vt Eusebius scribit) Utice moritur: pulsus roma factione nobilium et precipue metelli. Is inter comicos tercium locum habet de quorum dinumeratione et comicorum prestantia Vulcatius in libro de poetis: hec carmina ponit. Multos incertos certare hanc rem vidimus. Palmam poete comico cui deferant. Cecilio palmam tribuo de comico. Plautus secundus facile exuperat ceteros. Dein de neuius qui seruet precio in tercio. Si quid quarto detur: dabitur licinio. Post insequi licinium facio attiliū. In sexto consequitur hos terrencius. Turpilius septimum: Trabea octauum obtinet. In nono loco esse facile facio lucrecium. Decimum addo antiquitatis ennium.

Plautus Comicus

Plautus comicus poeta lingue latine pater (vt idem Eusebius testatur) ex vmbrie arpinas al's sarsinas ciuitate rome moritur. Ex cuius sermone (vt varro epistolonis sententia dixit) muse locute forent: si latine loqui voluissent. Floruit in scena quintodecimo ferme anno postquam bellum aduersus penos secundum sumptum est. Et quamquam a pluribus grecis comicis fabulas sumptas in latinum conuerterit: Oracij tamen sententia plautus ad exemplum siculi properare epicharmi dicitur. Hic vt varro et plerique alij memorie prodiderunt: cum pecunia omni quam in operis artificum scenicorum pepererat: in mercationibus perdita: inops romam rediuisset. Et ob querendum victum ad circumagendas molas que trusatiles appellantur operam pistori locasset. Ibi quotiens ab opere vacaret scribere fabulas acvendere solitus erat. Mortuus est circiter centesimam et quadragesimamquintam olimpiadem. Iussitque tale suo sepulchro epigrāma incidi vt varro de poetis dicit. Postquam est morte captus plautus comedia luget: scena est deserta. Deinde risus iocus ludusque et numeri innumeri simul omnes simul collacrimarunt.

Ennius poeta

Ennius quoque poeta comicus Tarenti nascitur quintius ennius dictus. his temporibus (Eusebio referente) floruit. Qui a catone questore romam translatus habitauit in monte auentino parco admodum sumptu contentus et vnius ancille ministerio: semper persuadens animas esse immortales. Et ideo in vite sue termino dixit. Aspicite o ciues senis ennij imaginis formam: hic vestrum pinxit maxima facta patrum: Nemo me lacrimis decoret: nec funera luctu: faxit cur e volito viuus per ora virum. Itemque poeta pudicitiam predicans dicebat: flagitij initiū esse inter ciues corpa nudare. Hic cum comedias optimas elegantissimasque edidisset septuagenario maior articulari morbo olimpiade. 153. interijt. Sepultusque fuit in scipionis monumento via appia.

Scipio affricanus

Scipio Affricanus alterius scipionis filius: vir omnium romanorum ferme primarius vigesimūquartum agens annū duobus scipionibus ab hasdrubale interfectis a senatu romano ad hyspanias mittitur: fuit quippe panecij auditor: et inter ceteros mortales animi prestantior. Cū intellexisset senatum propter metum hannibalis ytaliam velle relinquere: extracto gladio id prohibuit asserens se velle patrie defensorem esse. Cesarie promissa vtebatur habitu corporis virili: is vt Eutropius ait septuaginta ciuitates hyspanie recepit: quibus feliciter gestis consul contra cartaginenses designatur. Eoque pergens aphrorum ducem cum Siphace numidie rege sibi subegit. Nec multo post cū hannibale congressus ita eius equitatum fudit vt super viginti penorum milia cesa: totidemque fere capta vna die referatur. et ipse hannibal cum paucis profugerit: terra marique pace obtenta in siciliam traiecit. Romam tandem peruenit triumpho clarissimo inuectus: Aphricanus vocari meruit. Sicque secundum bellum punicum terminatum est: quod per annos. 18. gestum fuit. Catoni vero contradicens nolebat cartaginem romano imperio emulam euerti: ne romani sine belli metu lasciuirent. Huius preclare fuere sententie dicebat enim: nunquam se minus ociosum: quam cum ociosus esset: nec minus solum: quam cum solus esset: hic tantus patrie pater ab emulis accusatus: ab ingrata patria pulsus apud litternum rustulum exulans: tandem. 52. etatis sue anno morbo interijt.

Philo Judeus

Philo iudeus

PHilonem iudeum ex sacerdotum genere natum: et Alexandrie educatum per hec tempora floruisse constat. Et sapientie librum greca lingua (in q̄ peritissimus fuit) eleganti stilo conscripsit. Quē ideo sapientie librū nominauit: quia in eo christi iesu domini nostri laudes specialiter narrauit: vel quia multipliciter in eo sapientia cōmendatur. Scripsit autem multa: vt diuus hieronimus in libro de viris illustribus cōmemorat.

Cathon phus

CAthon phus stoicus natione egiptius panecij quondam discipulus. ml̄ta scripta reliquit. Cuius habētur plurima egregie dicta. Ex quibus hec pauca notabilia excerpta ferunt. Desines timere si sperare desieris. Queris quid pfecerim: Respōdeo amicus mihi esse cepi. Si vis amari: ama. Ab eo aliquādo quesitū fuit. An beneficium seruꝰ dn̄o dare possit: Respodit: quedam sunt beneficia: quedam vero officia: ⁊ quedam ministeria. Beneficiū inquit est: quod alienꝰ dat: Alienꝰ autē est qui potuit sine reprehēsione cessare. Officiū est filij vxorisq̧ ac ceterarum personarum quas necessitudo suscitat. ⁊ opem ferre iubet. Ministerium est serui quem conditio sua eo loco posuit: vt nihil eorum que prestat imputet superiori.

Catho philozophus

Catho primꝰ phus Romanus

CAtho primus phus romanus atq̧ iurista: primo quidem questor. deinde bis consul: litterarū tam grecarū q̧ latinarū apud romanos decus. Hic primū cum Q. fabio maximo militauit. Deinde anno post quīto questor Tarētum missus fuit vbi Enniū poetam inueniēs romam secū adduxit. Postmodum cū Scipione illo viro optimo affricam trāsuectꝰ rempub. nō mediocriter iuuit. Deinde ex edilitatis officio censor factꝰ: ac postea pretor optime in omnibus se habuit. Etiam bis consul ⁊ post consulatū quē strenue in hispania gessit: tribunus militum dictus est. Demum cū sero ⁊ pene senex latinas litteras didicisset etiam grecas litteras edoceri appetiuit vnde doctus factus. historias ⁊ rem militarem tractauit: atq̧ scripsit. Et dum sibi ex clementia quandam comparasset glorias. Id egit vt iuris ciuilis peritissimꝰ haberet. Senatu namq̧ ⁊ extra Senatū cōtemporaneos omnes grauitatis ⁊ auctoritatis excellētia superauit. Censorinus aūt appellatus fuit: q̧ censure officiū sibi specialiter fuerit cōmendatū. Eiꝰ quoq̧ ornamenta fuerūt senatꝰ. maiestas. et propagata familia. Ex qua quippe maximum decus romanorum. posterior catho ortus est qui sacratissimum illud Cathonum nomen postea immortale fecit.

Catho philozophus

Scipio Junior

SCipio magni Scipionis nepos om̄i virtute apud romanos preclarus. Consul extra sortes factus Aphrica sibi decreta est. Veniēsq̧ carthaginē cum sex continuis diebus noctibusq̧ oppugnasset: tandem re desperata Carthaginenses ad deditionē traxit. petētesq̧ vt quos belli clades reliquos fecerat saltem seruire liceret. Atq̧ ita primū mulierū agmen satis miserabile: post virorum turba descendit. Nam (vt liuiꝰ ait) fuisse mulierum. 25. milia: virorū. 30. milia captiuorū memorie proditū est. Hasdrubal vero imꝑator vltro se transfuge dedit. Et eius vxor se suosq̧ quodam femineo furore in mediū se iecit incendium Ipsa aūt ciuitas supposito igne sedecim cōtinuis diebꝰ ardens: miserūq̧ victoribꝰ prebuit spectaculū. Scipio autem et ipse cognomen illud celebre meruit: qd̄ auus eius acceperat vt propter hanc fortissimam virtutem Affricanus iunior appellaretur.

Scipio iunior affricanus

Publius terentius

PUblius Terrentius affer Carthagine natus poeta comicus. Qui a Scipione iuniore p̄dicto vt quidem existimāt in seruiturē ex aphrica ductꝰ ꝓpter ingenij magnitudinē ⁊ forme p̄stantiā libertate donatꝰ est. Alij scribunt: q̧ rome Terrēciꝰ lucano senatori seruiuit. a q̄ ob ingeniū ⁊ formā nō institutꝰ modo liberaliter sed mature manumissis. Hic cū mltis nobilibꝰ familiariter vixit. Sed maxime cū scipione aphricano ⁊ cū lelio. Scripsit comedias elegāti studio sex. In q̄bus mltoꝝ mores ad precauēda ꝑicula ānotauit. De morte eiꝰ volcatiꝰ sic tradit Sed vt affer sex pplo edidit comedias: iter hinc in asyā fecit: naui cū semel ꝯscendit: visus ē nūquā. Ceteri mortuū esse in Archadia stiphali sinu leucadie tradūt. Gn. Cor. dolobella. Marco fuluio nobiliore ꝯsulibꝰ fuisse dicit mediocri statura gracili corpore. colore fusco. Reliquit filiam que equiti Ro. nupsit. Hūc affranius omnibus comicis p̄fert. Sepulchro eiꝰ tale epitaphiū inscriptū fuit. Epitaphiū Nō

Natus in excelsis tectis cartaginis alte / Romanis ducibus bellica preda fui /
Descripsi mores hominū iuuenūq̧ senūq̧ / Qualiter ⁊ serui decipiāt dominos /
Quid meretrix: q̄d leno: dolis ꝯfingat auarꝰ / Hec q̄cūq̧ leget sic puto cautꝰ erit. /

Publius Terrentius poeta comicus

Anno sexcentesimo vigesimo septimo ab vrbe condita hij cōsules Gallis transalpinis bellū intulerūt atq̧ eoꝝ regi viturto infinitaꝫ multitudinē iuxta rhodanū fluuiū interfecerūt. Deniq̧ cū viturtꝰ paucitatē romanoꝝ vix ad escā canibꝰ quos in agmine habebat sufficere posse iactaret: et ipē. c lxxx. milia armatoꝝ hr̄et: cōserta pugna a romanis supatus est. Ex cuiꝰ exercitu partim in bello: partim submersi cuꝫ ponte: quē sibi iūctis nauibꝰ supra rhodanū extruxerāt. cl. m. perierunt. Preda ex torquibꝰ galloꝝ ingens sublata est: magnaq̧ gloria cōsules ambo triumpharūt. M. porcio Catone ꝛ Quīto marco cōsulibꝰ Narbone in gallia colonia deducta est annoq̧ eodē Licinio metello ꝛ quīto lucio Sceuola consulibꝰ de dalmacia triumphatum est.

Tempore horum cōsulum iugurthe Numidaꝝ regi bellū illatum est. Qd̄ Aderbalē ꝛ Hiempsalem Micipse filios fratres suos reges: ꝛ ppl̄i romani amicos interemisset. Missus aduersus eū cōsul Calphurniꝰ bestia: qui corruptꝰ regis pecunia pacē cū eo flagiciosam fecit. Et a senatu improbata est. Postea cōtra eūdē in sequēti anno Spurius albinꝰ posthumiꝰ ꝓfectus est. Is quoq̧ p̄ fratrē ignominiose cōtra numidas pugnauit. Tercio missus Quītus cecilius Metellꝰ cōsul. Is exercitū ingēti seueritate ꝛ moderatione correctū: cū nihil in quēquā corruptum faceret ad disciplinā romanā reduxit. Iugurtā varijs prelijs vicit: Elephātes eius occidit vel cepit ꝛ multas ciuitates: et cū iam finē bello impositurꝰ esset: successiꝫ est ei a Caio mario. Is iugurtā ꝛ bocchū mauritonie regem qui auxiliū iugurte ferre ceperat p̄iter sup̄auit. xx. milia armatorū ad internitionē cecidit. Tandē ante currū Marij iugurta cū duobus filijs ductꝰ est cathenatꝰ. Et mox iussu cōsulis in carcere strangulatus est.

Marius post victoriam iugurtinā secūdo cōsul factꝰ est. Bellumq̧ ei contra Cymbros ꝛ Theutones decretū est. Tercio quoq̧ ei ꝛ quarto delatus est cōsulatꝰ: quia bellū Cymbricū ꝓtrahebatur. Sed in quīto cōsulatu collegam habuit Quītum lucanū catulū. Cū priores cōsules a Cymbris ꝛ Theutonibꝰ ꝛ Ambronibꝰ que erant Germanorum ꝛ gallorū gentes victi sunt iuxta flumem rhodanum. Timor Rome grandis fuit: quātum vix hannibalis tempe punicis bellis: cuꝫ Cymbrias itaq̧ cōflixit. Et ex duobus prelijs. cc. milia hostiū cecidit. xxx. milia cepit: interea Cymbri ꝛ Theutones quoꝝ copia adhuc īfinita erat ad ytaliā transierūt. Iterū a Caio mario ꝛ Quīto catulo cōtra eos dimicatū est: sed a Catuli parte felicīꝰ. Nam eo p̄lio qd̄ simul ambo gesserunt. c xl. milia aut in pugna aut fuga cesa sunt. xl. milia capta. Romani milites ex vtroq̧ exercitu. ccc. perierūt. Tria ꝛ trigīta Cymbris signa sublata sunt: ex hijs exercitꝰ Marij duo reportauit. Catuli exercitꝰ. xxxi. Sed ab eorū mulieribꝰ grauiorē pene q̄ȝ ab ipis pugnaꝫ romani exp̄ti sunt: Hee etem̄ plaustris in modū castroꝝ depositis ipē desup̄ ꝓpugnantes diu obstitere romanis. Sed cū ab eis ipē nouo cedis genere terrerētur: abscisis em̄ cū crine ceruicibꝰ inhonesto satis vulnere turpes relinquebātur. Ferruꝫ qd̄ in hostes sumpserāt in se suosq̧ verterūt. Nā missa ad mariū legatione cū libertate ac sacerdotiū non impetrasset nec fas erat: suffocatis elisisq̧ passim infantibꝰ suis aut mutuis cōcidere vulneribꝰ aut vinculis e crinibus suis facto ab arboribus iugisq̧ plaustroꝝ pependerūt.

Anno vrbis condite sexcentesimo sexagesimo secūdo: primū rome bellū ciuile cōmotū est. Eodē ānoetiam Mithridaticuꝫ: causam bello ciuili Caius marius sexies cōsul dedit. Nam cū Silla cōsul contra Mithridatē gesturus bellū (qui asiam ꝛ achaiā occupauerat) mitteref. Isq̧ exercitū in Campania paulisp̄ teneret: vt belli socialis qd̄ intra ytaliā gestū fuerat reliquie tollerenf. Marius affectauit vt ipē ad bellum Mithridaticū mitteref. Quare silla cōmotus cū exercitu ad vrbē venit. Illic cōtra mariū ꝛ Sulpicium dimicauit: primꝰ vrbē armatꝰ ingressus est Sulpiciū interfecit. Mariū fugauit. Atꝫ ita cōsulibꝰ ordinatis in futurū annū Gneo octauio ꝛ Cornelio Cinna ad asiam ꝓfectꝰ est. ¶ In tp̄e ipō dira ꝓdigia visa sunt. Nam sub ortu solis globꝰ ignēꝰ regione septētrionis cū maximo celi fragore emicuit. Apud aretinos incōuiuio cruor e panibꝰ fluxit. Tum etiā oīm generū animalia que inter hoīes viuere solita erant: relictis stabulis pascuisq̧ cū balatu hinnitu mugituq̧ miserabili ad siluas mōtesq̧ fugerunt. Nec mora post hec grauia prodigia bella ciuilia secuta sunt.

Linea Consulum romanorum

Caius Cassiꝰ Longinus — Sextus domicius Caluinus

Scipio Nasica — Calphurnius bestia

Caius Marius — Quintus Catulus

Gneus octauius — Cornelius Cinna

Linea Consulum romanorum

Silla

Marcus Emilius Quintus Catulus

Marcus Tuli⁹ Cicero Gneus Gneus

Pompeius maximus .K.J.

Hic Imperatores Romanorum sumpserunt Initium ex quibus Pompeius maximus primus fuit in Ordine

Caius Julius Lucius Bibulus

Silla patricius roman⁹ cū plurima ī iugurthino bello edidisset facinora. Impatoris gloriā a senatu reportauit. qui statim cōtra mithridatē missus in achaia ꝛ asia vicit. Hic ex antiqua atqꝫ pclara scipionū familia ortus: oēm vitā ab adolescētia quibuscūqꝫ flagicijs inqnatā vsqꝫ ad questurā duxit: quā sub mario cōtra iugurtā adept⁹ est. In q quidē officio vitā penit⁹ cōmutauit. Nā cathenas iugurthe manib⁹ iecit: mithridatē cōpēscuit: socialis belli luct⁹ repressit: cynne dn̄atione fregit: ꝛ mariū pscriptū ꝛ exulē esse coegit. Erat aūt lr̄is grecis latinisqꝫ optie eruditus: facūdus: acer: astutus: glorie cupidus: multaꝝ rerū ꝛ maxime pecunie largitor: aīo grandis: ita dubitari potuit: fortior an felicior foret dictator factus. ita rempu. repressit vt nemo illo inuito: nec bona: nec patriā: nec vitā ipsam retinere posset. Sub priuata tandē vita puteolos se cōtulit morbo intestinali mortē obijt. Quo mortuo duo funestissima bella italicū qd̄ sociale dicebaᷓ: ꝛ ciuile syllanū finē habuerūt: que ambo ptracta sunt p decē annos. Cōsumpserūt aūt vltra centū quinqginta milia hominū: viros consulares. xxiij. Senatores fere. ccc. Absqꝫ his qui in tota italia passim deleti sunt.

Cum silla rempublicā cōposuisset sub his cōsulib⁹ bella noua exarserūt: vnū in hispania: aliud in pamphilia ꝛ sicilia: terciū ī macedonia: quartū in dalmacia. Nā sertori⁹ qui partiū marianarū fuerat ad bellum cōmouit hispanias. Missi sunt cōtra eū duces Quint⁹: Cecili⁹: Metellus fili⁹ eius. Et in populi ro. ditionē redacti sunt. Ad macedoniā missus est Appius Claudi⁹ deinde Cn. Scriboni⁹ Curio. Is dardanos vicit ꝛ vsqꝫ ad danubiū penetrauit: ita vno tpe multi simul triūphi fuerūt.

Bellū seruile primū inter inicia vrbis herodonio duce sabino in ipa vrbe tentatū est: sed hic tumultus magis fuit qꝫ bellū. Mox impio p diuersa terrarū occupato. quis crederet siciliā multo cruenti⁹ seruili qꝫ punico bello esse vastatā: terrā frugū ferax: ꝛ quodāmodo suburbana puincia late fundis ciuiū latinoꝝ tenebaᷓ. Tande ppenna impatore de eis supplicium sumptum est: fuitqꝫ de seruis ouatione contentus ne dignitatem triumphi seruili inscriptione violaret.

Anno sexcentesimo vrbis condite. lxxxix. L. Sergius catilina tpib⁹ boꝝ consulū nobilissimi generis vir sed ingenij prauissimi ad delendā patriā cōiurauit: cū quibusdā claris quidē: sed audacib⁹ viris a cicerone vrbe expulsus est. Socij eius dephēsi in carcere strāgulati sunt. Ab antonio altero cōsule catilina ipē vict⁹ plio est ꝛ interfect⁹. Deinde anno sequēti Junio sillano ꝛ L. murena cōsulib⁹ metellus de creta triūphauit.

Pompeius maxim⁹ romanoꝝ impatoꝝ maxio in precio apud romanos habitus est: qui deuictis magna celeritate pyrratis iterato contra vigintiduos reges orietis impator designatus est: qui mitridatē ī armenia minore nocturno plio vicit. Tigrani deinde regi bellū intulit: deinde albanis ꝛ regē eoꝝ herodē prudēter ꝛ hiberie regem vicit. Mox itureos ꝛ arabes. Inde ad iudeā trāsgressus est hierosolimā caput gētis obsedit: non solū natura loci verū etiā ingenti muro fossaqꝫ maxie munitam vix tercio mense expugnauit. M. [mille] iudeoꝝ occisis ceteris in fidē acceptis: muros ciuitatis euerti imperauit: hircanū sacerdotio restituit: aristobolū captiuū romā duxit: his gestis in asiam se recepit: reuersus deniqꝫ romaꝫ cum ingenti gloria triumphauit Junio sillano ꝛ [Lucio] L. murena cōsulibus.

Gaius iulius cesar qui postea impauit anno vrbis condite. 698. cuꝫ L. bibulo cōsul factus decreta est ei Gallia trāsalpina ꝛ cisalpina ꝛ comata. Addidit ꝛ senatus illiricū cū legionib⁹ denis. Cū quib⁹ p decēꝫ annos bellans grauissima plia cōfecit. Primo vicit heluetios ꝛ vsqꝫ ad oceanū britānicū pcessit. Deinde Ariouistū regē cui auxiliabāᷓ Arudes Marcomones Tribeti Vangiones Sueui ꝛc. fugere cōpulit. Post hec gentē belgarū ꝛ alios qui vno noīe germani vocanᷓ. Deinde facto ponte rhenum transgressus. Domuit aūt annis. ix. fere oēm galliā: que inter alpes ꝛ flumen rhodanū: rhenuꝫ ꝛ oceanum est: ꝛ circuitus patet: hinc bellū successit ciuile execrandū. Cesar eni e gallia rediens victor aliū consulatū petijt: contradictū est a marcello: a bibulo: a pompeio: a catone: iussusqꝫ vt dimissis exercitib⁹ ad vrbē rediret: ꝛ pompei⁹ cū impio missus est pter quā iniuriā potius cōmune ꝛ plusqꝫ bellū exortū est.

Florencia Nobilissima et Inclita vrbs

Florentia nobilissima τ inclita ac primaria vrbiuꝫ ethrurie. Eius origo referť in sillanoꝝ militum (quibus is ager a silla assignatus fuit) aduentū. Et quia primas illi sedes ad arnifluenta ceperūt fluentiam inde primo dictam volunt. Et quidem plinius apud quem primuꝫ eius loci mentio facta est fluentinos dicit: ꝓfluenti arno appositos. Ueuerunt vero hi milites ad annuꝫ condite vrbis rome sexcentesimū τ septimū supra sexagesimū. vnde iniciū habuisse videť florentia ante christi dei nostri aduētum annos circiter octogintatres. Condita igiť fuit florentia ex fesulanis ad ripas arni fluuij: τ prisci homines fluentiā vocauere. Que cū auspicijs fundata felicib⁹ vicinas ꝑ circuitū ciuitates excellere: mirisqꝫ modis imperiū ꝓpagare cepisset florentia longe melius q̄ꝫ fluētia dicta est. Multis ea ciuitas ꝑ Gothorum tempora incōmodis agitata est. Totila enim eam immunitā τ desolatā fecerit. Quā karolus magn⁹ instaurare fecit: maioreqꝫ ambitu menibus circūdedit. Et dignissimis priuilegijs τ magistratibus decorauit. Itaqꝫ florentia acceptis vi τ in se populariter traductis fesulanis ad annū salutis quartū τ vigesimū supra millesimū plurimū opibus τ gloria est aucta. Quo item anno Heinricus primus impator ecclesiam sancti Miniatis ad muros florentie edificauit. Ex eo fere tpe ꝑ priores artiū τ vexilliferos iusticie sicut nūc fit gubernari cepit. Preterea in vrbe p̄ter reliqua ornamenta incredibilia basilica insignis τ stupendo opis fornice est ornata: glorioseqꝫ virgini dicata. Et quarto abinde anno pallaciū item supbissimū quod inhabitant priores edificari cepit. Quinto postmodū anno scꝫ.1071. ꝓductū est pomeriū: τ menibus vrbs est ampliata: τ ripis fluminis vltra sacros diui Laurentij edes ꝑpetuo ambitu deducta. Turris vero marmorea inter ceteras orbis campanarias speciosa ad annū inde primū τ tricesimū excitata. Ibi p cursoris index maxima in veneratione habeť: ob cuius honorē edes p̄clarissima in celebriori vrbis loco

dicata habet: quā baptisteriū dicunt. Cuius value ex solido ere existunt: vbi noui ⁊ veteris testamenti hi
storie inenarrabili ope sculpte habent. Florentia cū omni italie ciuitatū flos nuncupet: etiā pter pulchri-
tudinē ⁊ ciuiū vrbanitatē: viros quoqȝ in omni genere virtutis pstantiores habuit. Dante Aldegerio ⁊ Francisco petrarcha. Quoꝝ hic patre florentino sed exule apud aretiū nat⁹
nata fuit. Duobusqȝ poetis or-
⁊ arquade inter colles euganeos mortuus ac sepultus est. Ille florentinis parentib⁹ florētie natus. obijt
Rauenne patria exul. Paulopost iotum habuit pictorē celeberrimū apelli equipandū. Habuit quoqȝ ac
cursiū iurisconsultoꝝ principē: qui ius ciuile egregie interptatus est. Reddidit ⁊ medicū Tadeū omnium
clarissimū. Ornataqȝ fuit cosmo mediceo quē opum affluentia humanitate ⁊ liberalitate supantem ciues
europe celebrem reddūt. Cumulantqȝ eius felicitatē filij sui ⁊ nepotes qui florentie vrbi plurima addide-
runt ornamenta. Monasteriū pcipue celebre sancti marci in quo pulcherrime extructiones ⁊ bibliotheca q̄
alias supat oēs: eius viri summi magnificentiā ostendūt. Et priuate eius edes in via lata extructe roma-
noꝝ opibus compande. Florentissime aūt vrbis originē gestasqȝ res abunde complexus est Leonardus
aretin⁹. Secus florentinā fesula vrbs vetusta ⁊ multoꝝ scriptis psertim Salustij ⁊ Liuij celebrata interijt
vel vt sup in florentiā populū opesqȝ mutauit. Ex cui⁹ montib⁹ qui ad oriente vergūt Munio torrēs orit
florentina abluēs menia: florentinā vrbem diuidit arnos amnis pontibus in ea quatuor magni opis iun
ctus. Vallem arni supiorē qua nullā habet: nūc ager florentinus: vini optimi feraciorē quātū pflueti ar-
no apposita planicies ambit fuisse palustrē aiunt. Cōmendanda est multis in rebus florentinoꝝ puiden-
tia: tum maxie qd eligēdis cancellarijs que oratoriā spectāt: ⁊ q̄ vocāt humanitatis studia pitos acceptāt: vt
Leonardū ⁊ carolū aretinos Poggiū: ⁊ añ eos colluciū q̄ scribēdi dictādiqȝ artē disertissime tradiderūt.

Linea Regum Siyrie

Antiochus pius

Antiochus spondius

Demetrius macero

Philippus

ISte antiochus confortatus Triphonē persecutus est et in fugaȝ verti Cum Triphon erat partium alexandri primus. Is videns ꝙ omnis exercitus murmurabat contra Demetrium iuit in arabiam vt reduceret inde Antiochū: deinde cogitauit Triphon occidere antiochū ⁊ imponere sibi diadema: sed timuit Jonatham strennuū defensorem antiochi. Deinde exiuit antiochus in terram patrū suoruȝ: ⁊ cōuenerūt ad eum omnes exercitus ita vt pauci essent cum triphone. Deinde obsedit dorā ⁊ conclusit triphonē: tandem in parthia occiditur.

AN tiochus Spondius fuit filius antiochi pij. Qui de regno fugit in parthos.

Mitridates rex

MItridates pharnacis regis parthoꝝ fili⁹ ⁊ ponti rex fuit. Apud sinopem natus educatusq̄ qui cum puer parētib⁹ orbatus est: mox vt adoleuit finitimos populos et Scythas in suam potestatē redegit Et cū romanis p quadraginta annos varijs euentib⁹ cruentissimū gessit bellū. Bythiniam ac capadociam similiter adeptus. Asiam. phrigiam paphlagoniā ⁊ Macedoniam inuasit: multa et preclara agens prelia nec vna via romanos aggressus est. Ferūt hūc duos et viginti linguas (tot eīn nationibus imperauit) notas habuisse: vt qua quisq̄ lingua eū postulasset: eadem sibi ius redderet. Et cū lrīs grecis imbutus esset musice etiā operā dabat. Sobrietatis eximie: laboruȝ patiētissim⁹. Cū tandē Cn. pompei⁹ nocturno ꝑlio vicit castra diripuit quadraginta mille ei⁹ occidit. Pharnaces filius ei⁹ cū alios filios trucidasset exercitū aduersus patrē duxit. Mithridates diu ex altissimo muro filiū frustra ꝑcatus. Statim descendens ad vxores. pelices ⁊ filias suas venenū oībus dedit. Qd cuȝ ipse nouissimus oīm hausisset: nec tn̄ ꝓpter remedia quib⁹ se ꝑmunierat veneno infici posset Gallū quendā vitigis militē inuitauit: eiq̄ iugulū prebuit. Perijt auteȝ apud Bosphoꝝ qui regnauit annis q̄draginta. Quo mortuo apud Synopem consensu pompeij regali sepulchro conditus est.

Linea presidum Sirie

Scaurus

Gabinus

Crassus

Cassius

DEmetrius iste frater Anthiochi precedētis fuit quem Alexander rex iudeorum occidit.

PHilippus vltim⁹ Syrie ⁊ Asie rex. iiij. regni alexandri regnare cepit ⁊ regnauit annis. ij. Quo regnāte Anthiochus ei⁹ patruus in parthos fugiens pompeio se tradidit: post quē statim philipp⁹ hic a gabino consule captus: regnū ei⁹ in romanoꝝ ditionem cessit. Et tunc Syrie regnū finē accepit / qd̄ p ducentos viginti annos sub regibus xvij. durauit.

Hic Regnū Sirie finem accepit

POst vltimū regem syrie ⁊ a Pompeio romanis tributaria effecta est Syria: Pompeius hierosolimā veniens vrbem cepit: templū reserauit ⁊ ad sancta sanctoꝝ vsq̄ accessit: hircano principatū sacerdotij donauit. / Aristobolū ei⁹ fratreȝ abduxit. Ex tūc iudei libertatē penit⁹ deposuerunt ⁊ subiecti romanis esse ceperūt. Et pompei⁹ scauro principi: regionis curā cōmisit relictis secū duab⁹ cohortib⁹.

GAbinius in syriā missus est: vt scauro succederet. Is cōmēdata cura tēpli hircano: gētē iudeoꝝ in q̄nq̄ cōuēt⁹ diuisit q̄si pētharchias iudee frāgēs supbiā

CRassus romanus consul pompei collega: mortuo gabino syrie preside: in locū suū a senatu surrogat: vt maxime parthos syrie vicinos rebellantes reprimeret. Vir quidē cupidissim⁹ ⁊ insatiabilis cupiditatis: qui audita hierosolimitani templi opulentia quā pompeius intactā reliquerat: vrbem ingressus: templum ꝓuadit: opes duoꝝ miliū talentoꝝ abstulit: inde diuertens p mesopotamiā i parthiā ꝑuenit: moxq̄ eufraten transiuit: ⁊ cū ꝓpe carā ventū esset parthi subito ingruentes sagittis oppssere romanos: ⁊ rapido eq̄tatu crassum ꝓsecuti sunt: ⁊ eū circūuentū turpiter interfecerūt: quidā scribūt aurū i os ei⁹ infusū eū interijsse.

ISte Cassius preses syrie Crasso successit. Is tandē mouit exercitū contra Octauianū nongenta argēti talenta a iudeis extorquens: demū a philippis occisus est.

Lugdonũ vrbs.

Lugdunum transalpine gallie vrbs. Vienne finitima. Octauiani augusti tempibus: Eusebio teste a numantio planco ciceronis discipulo oratoris clarissimo: in colle quodam vbi Arar vna rodanusq̧ miscentur condita fuit. Quãq̧ francisc⁹ petrarcha de ea scribat. Lugdunũ nobilis et romanorũ colonia est: paulũq̧ vetustior agrippa: duo hic noti amnes in mare mediterraneũ currẽtes Arar rodanusq̧ conueniũt. Sonam incole appellãt. Que sup̄ reliquas gallie ciuitates Narbone excepta virorũ clarissimorũ ordine diu claruit vt Strabo habet. Nã et vsui magno fuit illis Emporiũ ac in presentiarũ est. Monetã argenteã atq̧ aureã eo in loco iussu augusti romani signabãt duces. Templũ etiã ab vniuersis gallis cõmuni designatũ impẽsa. Et augusto cesari dicatũ: ante hãc vrbẽ edificatũ est vbi fluuiorũ est coniūctio. Adest et ara dignitatis eximie gentiũ. lx. numero inscriptũ habẽs titulum. Earũq̧ singularũ statua vna: hanc vrbẽ genti olim Segosianorũ presidere cõstabat. Que in rhodani et dabudis fluuiorũ medio iacet. Reliquę dehinc gentes vergẽtes ad rhenũ partim a dabude partim ab arare discernũtur. Hi nãq̧ amnes ab alpibus delati deinde in vnũ alueũ cõfluẽtes delabunt in rhodanũ. Rursus aũt superãs rhodan⁹ viennã defert allobrogum metropolim. Trib⁹ his fluuijs euenit vt initio in aquilonẽ: dehinc in occidentẽ deferant. Jãq̧ in vnũ tandẽ amnẽ cõfluens in austrũ iterũ curuat⁹ excurrit. Quoad erũpat: alijs acceptis flumĩbus. Et hinc reliquum in mare cursuz pficit. Templũ vero vna cũ tota regione sicut Seneca ad Lucillũ refert facili igne suo tempe quo ad Agripina: videlicet tempe Senece exustũ est. Quã vrbẽ inter celtas ascribere quibusdã placet. hinc plotinus (Qui prim⁹ rome latinã rhetoricã docuit) duxit originẽ. a quo Cicero se rome puerũ cuz Q. fratre latine primũ doctũ retulit. hinc sanct⁹ Augendus vita et miraculis clar⁹. hinc sanct⁹ Desiderius episcopus. Et S. Baldomeri⁹ cui⁹ miracula crebra ciuitatẽ reddũt illustrẽ. hinc roman⁹ abbas: qui prim⁹ ibidẽ vitã heremiticã duxit. et multorũ extitit pater monachorũ. Ornat etiã hec ciuitas sancto Nicetio episcopo: ꝛ Hyreno epõ policarpi discipulo: qui ibi martyrio coronat⁹. In ea domictan⁹ abbas: Lupus eps et anachorita. Antiochusq̧ epus qui in dño quiescũt. Just⁹ preterea angelis prim⁹ ibi vitã finiuit. Hec inclita vrbs francorũ regib⁹ diu paruit. Qui ibi solẽnes nundinas instituerũt. Ubi et pilatus ꝛ Herodes (vt fertur) a romanis principib⁹ relegati vitã infamẽ finiere. Lugdunũ aũt (vt aliquib⁹ placet) a lugda Cesaris legione sic appellata illis locis frequẽti⁹ hibernãte dictũ est. Lugda eñ gallica lingua idez quod fulgur designat. Sic etiã vt refert Tacit⁹ legio quedã romana apud hispanos locata est: cui nomẽ fuit Rapax ad terrendos his appellationibus populos: Nam nomĩa sunt ista pene timenda sono

Romanus abbas

Pilatus et Herodes in Lugdono vitam infamem finiexunt.

Lion

Linea Cristi

Linea Christi
Jacob

Jacob pater Joseph

Jacob pater Joseph naturalis sed heli pater eius legalis fuit. Huc Matheus. illū Lucas cōmemorat.

Alexandra

Alexandra vxor Alexandri regis iudeorum regnauit annis nouem. Nam maritꝰ suus moriens Hircanū ⁊ Aristobolum liberos reliquit. sed regnum huic Alexandre vxori tradidit. Eo ꝙ Hircanus rerū gubernatiōem ignorās vitam ociosam elegerat. Aristobolꝰ vo efficax ⁊ audax erat. Ipa eī a pplo plurimum diligebatꝰ. Que suscepto magistrato hircanum ꝓpter etatē principē sacerdotū statim ordinauit. Eo tpe orta in iudea heresis phariseoꝝ. Quoꝝ cōsilio vtebatur in oīnibus. nomē aūt regium ipa tantū ferebat. Eorūqꝫ cōsilio optimates iudeorū occidit aut exilio damnauit cōturbās oīa. hec tamē mlta gessit ad regni ꝯseruationē callida circa regni detētionē. Attamē cum nec bonū aut iustū aduerteret añqꝫ vitā finiret ad summā calamitatē negocia domus sue ꝑduxit Et post mortez multis miserijs regnū compleuit. Gentē tamē suam in pace custodiuit. Deniqꝫ cum inualitudinē seuissimam incidisset. Aristobolus collecta plurimorum manu post matrē se regnaturum declarauit. Illa paulo pꝰ anno etatis sue. 73. vita decessit.

Linea pōtificuꝫ

Hircanus

Aristobolus

Alexander

Antigonus

hircanus

Hircanus Alexandri iudeorum regis ex ꝑdicta alexandra filius vigesimusterciꝰ iudeoꝝ pōtifex. principatū sacerdotij suscipiens. Sedit annis. 24. hic a matre pōtifex ꝯstitutꝰ post mortem matris maximas questiones ⁊ concertationes habuit. Aristobolus collecto exercitu cōtra fratrem mouit arma. Cūqꝫ egressi essent fratres in campis ierichonthinis victus hircanus fugit in hierusalem. Tandez in concordiam venerunt: vt aristobolus regnaret. Hircanus vero sub eo quibusli het honoribus fungeretur. paulo post hircanus promissis non contentus. ad Aretham regem arabum noctu confugit: vnde collecto exercitu venit in iudeaz et obsedit hierusalem. Scaurus tamē dux romanorū soluit obsidium. ratus tēpus esse vt defacili iudeam poneret sub tributo. Atqꝫ in hunc modum contendentes occasionē inuadendi iudeam romanis prebuerūt. Quāobrem pompeiꝰ hierosolimā veniēs. Cū eam obsedisset: orta est dissensio in vrbe. Nam fautores aristobolis vrbem tueri. hircani eam tradere romanis contendebant. Receptus tandē in vrbē templū expugnabat. Mense tamē tercio phanum irruptuz est. Faustus cornelius Sille filius primus ingredi ausus est. ⁊ romani templū ꝓphanauerunt. nihil tamē inde tulit. Hircano vero iterato principatum sacerdocij donauit. Et iudea sub tributo constituta est.

Aristobolus

Aristobolus ꝑ pompeium post deuastationē vrbis captiuus ad romaz ꝑductus est. cum duobꝰ filijs alexandro ⁊ antigono totidemqꝫ filiabꝰ. Et extunc iudei libertatē penitus deposuerunt. ⁊ subiecti romanis esse ceperūt. Siriet iudee administratio Scauro est ꝯmissa inde gabinio. Post hec casu elapsꝰ est roma aristobolus. qui magno exercitu iudeoꝝ cōflato. ad eū debellandū missus est a gabinio antoniꝰ aristobolꝰ ꝑ gabinū captꝰ est. iterū romā ꝑductꝰ. In discidio pompei ⁊ cesaris in syriā cū duabꝰ cohortibꝰ missus. verū spes cesaris frustrata. a studiosis pompey veneno perijt. cum iudeam in potestatem cesaris subijcere attemptauit.

Alexander

Alexander pōtifex filiꝰ aristoboli. Is duz romā cuz pr̄e duceret ex itinere fugit. qui magna manu collecta iudeā populabatꝰ. Et hircano patruo insidias ponebat. Obtinebat aūt munitissima loca alexandrū hircanū ⁊ Macherunta. Occisus deinde antiochie a scipione securi ꝑcussus iuxta tenorē litteraꝝ pompey. prius habita accusatione in iudicio suꝑ his q̄ in romanos admiserat

Antigonus Aristoboli iudeorū regis filius. Alexander ⁊ aristobolus trucidati antigono solo suꝑstite cum duabus sororibus fugiēs euasit. Cesar syrie iudeeqꝫ potitus antipatrū idumeū virū strennuū iudee procuratorem constituit. Et iterato hircano antigoni patruo regnū concessit. Ita tamē vt nō rex vocaretur. Antigonus ad pachoꝝ parthoꝝ regē cōfugit: et ibi vsqꝫ ad obitum cesaris ꝑmansit: deinde vrbem expugnauit cōprehensuz hircanū aures eius dētibus trūcauit. Ob quā causaz M. anthonius astāte octauiano herodē regē iudee declarauit: qui violenter vrbem ingressus antigonū comprehendit ⁊ ad antonium in antiochiam vinctum remisit. Qui suscepto securi percussum interemit. Et hic finis generis asamoneoꝝ. Nam de familia sacerdotali fuerat. Et regnum iude defecit.

Bellū ciuile Cesaris et pompei execrandū. Anno primo Regni cleopatre surrexit.

Bellū ciuile cesaris ⁊ pompei execrandū anno primo regni cleopatre surrexit. quo pter calamitates que in plijs accidere ꝯsueuerunt etiā populi ro. fortuna mutata est. causa tante calamitatis eadēq; oīm nimia felicitas. Cum enim cesar galliaꝫ inuadit Crassus asiam: Pompeius hispaniā. tres maximos exercitus: etiā sic orbis imperiū societate triū principū occupat. decem annos traxit ista dn̄atio. Exinde qm̄ mutuo metu tenebant. Crassi morte apud parthos: ⁊ morte Julie cesaris filie que nupta pōpeio generi socerīq; concordiā matrimonij federe tenebat. statim emulatio erupit iam pompeio suspecte cesaris opes: ⁊ cesari pompeiana dignitas grauis. Cūq; cesar europe quieto potiret imperio: traiecit in greciam vbi pompeiū obsedit cū eo dimicans magna clade cū omni exercitu fusus est ⁊ supuenientis noctis beneficio illesus euasit. Cesar agmine citato p epirū in thessaliā pcessit: quē pompeius cū maximis copijs insecutus vtrinq; acies struxerūt. pugnatū est itaq; ingenti contentione dubia sorte. Tandē pompei fusus est exercitus. pompei⁹ statim alexandriā petijt vt a ptholomeo auxilio acciperet verū is ingratissim⁹ fortunā magis q̄ amicitiā sequens eū occidit: ⁊ caput eius cū anulo cesari transmisit. Quib⁹ visis statim lachrimas effudit. mortuo pompeio cesar a ptholomeo parricida insidias ptulit ⁊ alexandrie vrbis potit⁹ cleopatrā ab exilio reuocauit ei regnū cōtulit. Inde biennio syriā puagatus pharnacem mitridatis filiū ponto supauit. Postea cū romā venit iterū dictator ⁊ consul creatus in aphricā transijt. deinde de cōfectis bellis triumphauit. Regressus est romam vbi se impatorem vocari fecit. Et sic reipublice finis hic fuit: que per annos. 464. durauit.

Marcus Tullius et Cicero phus maxi⁹ ⁊ oratorū princeps

Marcus Tullius

Tullius cognomento Marcus ⁊ Cicero phs maximus ⁊ orator princeps ac romanoꝝ consul. Hic de tullioꝝ familia que ex municipio arpinati originem traxit ⁊ principiū generis in tulliū volscoꝝ regem referebat: patrēq; tulliū ⁊ olbiā matrē habuit. qui vt p̄mū discēdi capax fuit: ingenij magnitudine eq̄les excelluit. Prima eius cōmendatio circa poeticā eluxit: in quo libellos quosdā edidit. Crescētibus annis solutā orationē nature sue magis consentaneā adamauit: puerilibus studijs pactis phie ⁊ iuri ciuili operā dedit: post hec sub sylla militauit marsico bello: edilis inde factus: deinde suffragijs po. ro. p̄tor creatus est: postea cōsul vna cū C. antonio. M. antonij oratoris filio tam gloriose id cōsulere imperiū exercuit vt pater patrie appellatus fuerit: hic phiam antea nr̄is lr̄is incognitā explicauit: ⁊ ex ingenij sui felicitate cōplurima scripsit. Ex terentia vxore tulliolā ⁊ marciū filiū habuit. Demū inclitus orator anno etatis sue. 64. ab antonio per suos satellites sub spē cōcordie cōcedēte octauiano occidit: ei⁹ tn̄ inimici tandē ignominiose pierūt.

consulare

Catilina

Catilina

Catilina nobili genere natus magna animi ⁊ corporis vi: sed ingenio prauo: cui ab adolescentia bella intestina: cedes: rapine: discordie ciuiles gratissime fuere. Ibiq; iuuentutē suam exercere studuit cū esset aīo audax: subdolus varius: ⁊ cuiuslibet rei simulator. Qui cum esset flagiciosissimus vir ⁊ omnium facinorosoꝝ dux: hoꝝ cateruas circū se semp habere voluit: quibus fretus societatibus: ipse flagiciosus catilina ad opprimendā rempu. consiliū cepit: cū ei maxima spes esset consequendi consulatū: pestiferā coniurationē contra rēpu. Marco Tullio Cicerone consule attentauit. sed cōiuratione ꝑpalata detectisq; coniuratoꝝ noībus. Lentulus ex clarissima cornelioꝝ gente ortus magistratu primo a senatu abdicatus. Inde cethegus statilius gabin⁹ ⁊ cepari⁹ senatorij ordinis viri. decreto senatus in carcere missi: statim vna cū ipso lentulo laqueo strangulātur. Quod vbi cathilina cognouit in transalpinā fugere cogitauit. quo comperto antoni⁹ cū quibusdā legionib⁹ ipm ꝑsequēs inter cōfertissimas legiones confodit. atq; ita ciceronis virtute respu. a magnis turbationib⁹ seruata est.

Cato ij

Cato posterior vticensis

Cato posterior catonis supioris ꝓnepos: cui ꝓpriū nomen. M. portius cato stoicus phus: quem vticensem quidā appellant: q2 se apud vticam interfecit vir doctissim⁹: qui ita doctrine cupiditate flagrauit: vt ne in curia quidē dum senatus ageret a lectione temperaret: quo minus grecos lectitaret libros hac scꝫ industria: vt ostēderet alijs tempora deesse: alios supesse temporib⁹. hic docebat rempublicā magis virtutib⁹ q̄ armis esse tuendam dicens. Nolite existimare maiores nostros armis rempu. ex parua fecisse magnam. Si ita esset: maiorem nobis haberemus. Quippe quibus socioꝝ ciuiū p̄tereaq; armoꝝ atq; equoꝝ maior nobis copia est q̄ illis. Hic quoq; quanto humanam gloriam fugiebat: tantomagis illū gloria sequebatur. Quiq; inter alia sue virtutis opera: ad humane vite instructionem ethicam moralē cū suis rationibus in librū composuit. Ex quo (vt aiunt) paruus ille liber metricus: qui paruulis legit excerpt⁹ est. De eius sententia hanc memoria dignā ponimus: humana vita proprie veluti ferrum est. quod si exerceat conteritur. Si vero non exerceat rubigine consumit. hic teste Augustino seipsum occidit: victoriam cesaris impatiēter ferens: eiq; subijci nolens.

Linea Regu Egipti

Antipater filius Aristoboli / ⁊ Crispis vxor eius / quattuor filios ⁊ vnicã filiam habuerunt: quẽ autigonus apud cesarẽ accusabat. Js veste protecta vulnera demonstrans: verbis non opus esse cicatrices fidelitatem ostẽderet inde ꝓcurator iudee declaratus est. / Post hec faselũ hierosolimis natu maiorez sub se procuratorẽ statuit ⁊ herodẽ gallilee p̃fecit.

Linea Regum Egipti

Ptholomeus dionisius

Cleopatra

Feroas

Josippus

Antipater coniuges crispis.

herodes antipa. Philippus

Phaselus.

Saloma.

Ptolomeus dionysi⁹.12.egyptioꝝ rex.regnauit annis.30. Ad eum pompei⁹ accessit vt auxilia ab eo accipet. Cui ꝓpter tenerã etatẽ tutor eius a senatu dat⁹ fuerat: verũ vir ingratissim⁹ pompeiũ occidit. Mortuo igit̃ pompeio cesar alexandriã ꝓfectus a Ptholomeo paricida insidias ptulit. qui insidiantiũ hostiũ inopinata multitudine circũuentus scapha cesar confugit: qua mox subsequentiũ pondere mersa p ducentos passus ad nauẽ vna manu qua carthas tenebat eleuata natando puenit. Sed paulo post nauali p̃lio regiã classem cepit. At vbi Ptholome⁹ liber euasit cesari denuo bellũ intulit: qui cũ oi exercitu deletus est. Rex scapha exceptus fugiendi causa multis insilientibus demersus est. Cui⁹ corp⁹ ad litt⁹ deuolutũ lorice aureate inditio cognitum fuit. Ac si cesar alexandria potitus cleopatrã ipsius Ptholomei sororẽ ab exilio euocauit eiq; regnũ contulit: que post regio comitatu vrbem ingressa est.

Cleopatra egypti regina Dionisij auletis filia quẽ ꝓpter flagitia alexandrini eiecerunt. Jam post mortẽ fratris cesar reginã constituit post mortẽ vo cesaris ⁊ res in philippis gestas Antonius in asiam ꝓfectus est. ⁊ cleopatrã sũmis cõplexus est honorib⁹ adeo vt eã sibi vxorẽ accipet. Et filios ex ea ꝓcrearet. Ambo etiã in attico bello fuerunt: ambo fugerũt. demũ ab Augusto supati sunt. Nã antoniũ augustus in nicopoli vrbe captũ coegit sibiipsi manũ inferre. Cleopatrã vo vt viuã in ptãtem reducerẽt. que paulopost ⁊ ipso in vinculis: alios in sepulchro antonij viri sui clam admoto aspidis morsu concidit hec quippe nulla fere nisi oris formositate ⁊ vere claritatis nota refulsit. Sed ecõtrario auaricia crudelitate atq; oi luxuria mũdo conspicua fuit. Ac sic lagidarũ seu egyptioꝝ regum imperiũ euersum est: quod p annos.306.sub regibus tredecim ꝑmansit: ⁊ augustus furentẽ egyptũ composuit.

Herodes antipatris idumei filius a romanis iudeoꝝ regnū suscipies: regnauit annis. 37. Antipater em̄ tpe Sabini syrie pfecti adeo virtutibꝰ claruit vt regiū coniugiū meruerit. Et regis arabū nepꝫ vxorē acceperit. Ex qua q̄tuor filios suscepit scꝫ phaselū: herodē hūc cognomēto ascalonitā: iosippū ⁊ feroam: ⁊ vnicā filiā noīe salomā. postea veneno extinctus. Et phaselus pmogenitꝰ interfectꝰ: herodes ad antonium cōfugiēs. inde iudee rex coronatꝰ. Cōtradiditqꝫ ei augustꝰ traconitidē ⁊ itureā totāqꝫ maritimā. Edificauit aūt in ascbalone domū regiā. Et deinde agnomiatus est ascbalonita. Natione em̄ idumeꝰ fuit ex patre arabs vero ex matre. Et extūc xp̄i dn̄i nr̄i ntītate vicina. Regnū ⁊ sacerdotiū iudee qd̄ priꝰ p successiones maioꝝ tenebat destructū est. Ac sic moysi pphetia cōpleta. Nō deficiet princeps de iuda: nec dux de femoribus eiꝰ donec veniat cui repositū est: ⁊ ipse erit expectatio gentiū. Ipse suscepto regno samariā a fundamētis erigēs. Augustā in honorē augusti idest sebasten appellauit. Posuitqꝫ aquilā aureā sup speciosam portā tēpli iudeis egreferētibꝰ. Fecit quoqꝫ herodion in q̄ sepultꝰ est. Templū magnificētissime decorauit. Demū anno. 26. hircanū principē sacerdotū ⁊ eiꝰ filiū qui patri in sacerdotio succedere debuerat interfecit. Sororēqꝫ eiꝰ vxorē suā cū duobꝰ filijs ꝓprijs iā adolescētibꝰ atqꝫ vxoris matrē oēs interemit. Predictꝫ quoqꝫ crudelitatibꝰ hoc addidit: qꝫ sororis sui noīe salome virū occidit. ⁊ cū eaꝫ alteri vxorē dedisset etiā ipsum e vita sustulit. Scribas pterea oēs ac diuine legis interp̄tes simili scelere pemit. Postremo funestissimꝰ vir cū ih̄u xp̄i ntītatē magoꝝ inditio cognouisset. oēs puulos bethleeꝫ gladijs interemit. Quo facto repēte morbo intercutis pcussus: ⁊ scatētibꝰ toto corpe vermibꝰ miserā exalauit aīam. quīqꝫ supstitibꝰ filijs relictis scꝫ archelao: herode antipa: antipatro: lysania, ⁊ philippo. Ex quibꝰ q̄tuor fuere tetrarche vt ex euāgelio hr̄.

Marcus Agrippa · Gener Octauiani · supra Renū Ciuitatem Agrippinam condidit · que post dicta est Colonia

Agrippa colonia q̄ ad sinistri rhenū latꝰ sita est. locꝰ ꝛ situ ꝛ flumīe clarꝰ ꝛ pplo. quā alij scribunt Agrippinā dictā q̄ nūc Colonia dicit. Ea inferioris germanie vbiorꝝ vrbs ad citerioris rheni ripas sita. Temporibꝰ enee troiani a q̄dā troiano colono noīe (vt sicardꝰ cremonēsis hꝫ) iniciū sūpsit: ſ postmodū Claudij imꝑatoris iussu qui agrippine maritꝰ fuit. ꝛ vbiorū pplis a sueuis fugatis instaurata extitit. ꝛ ab agrippina vxore ex eorꝝ ꝓgenia ducta appellata. quā vrbē sic cōditaꝫ vbij ppli habitare ceperunt. Veriores tn̄ historici oēs asserunt q̄ .M. agrippa colonie illiꝰ auctor fuit. Qui licet multa domi multa foris preclara cōstruxit. illam tn̄ ex oībꝰ dignā cēsuit. cui suū nomē im poneret. Edificator ac bellator egregiꝰ dignusq̄ habitꝰ. quē augustꝰ sibi generū ex toto orbe deligeret: nō q̄liscūq̄ filie: sed dilecte: sed vnice: sed auguste. Is vrbē in emulationē Treueris opulentissimā ordinauit: vt seditiones gallie cōprimere posset. Hildericus aūt rex frācorꝝ lōge postea ex agrippina fautores Egidij romani eiecit: francis impositis ex francorꝝ incolatu Coloniā appellauit quāq̄ nōnulli coloniam romanorꝝ esse dixerūt.

Que ciuitas cū romanorū socia esset: fatali igne ꝯsumpta est: in q̄ capitoliū ꝛ edificia ꝛ ritꝰ romanorꝝ instar fuere ꝛ adhuc nōnulla extant. habet eīn capitoliū ad effigiē romani nisi q̄ ꝓ senatu illic pacis ꝛ belli consilia agitante: hic famosi iuuenes ac puelle nocturnas laudes deo cōcinunt eterna cōcordia. Ibi rotarū ꝛ armorꝝ strepitꝰ ac gemitꝰ captiuorū. hic quies ꝛ gaudiū ac iocantiū voces. deniq̄ illic bellū illuc pacificus triūphator ingredit. Videt ibi templū vrbe media pulcherrimū quāuis inexpletū qd̄ haud immerito sūmū vocāt. Magorꝝ ibi regū corꝑa ab ortu vsq̄ ad occasum tribus saltibus transuecta. Quos ad ethereū quondā regē ad presepia vagientē cū muneribꝰ veneratos legimus. Hec libera ac insignis vrbs metropolis est. Cuius archiepiscopꝰ romanū eligit imꝑatorē. In ea multi sciā ꝛ scītitate claruere viri: quorꝝ de numero seuerinꝰ ipsius vrbis epūs. Et albertus magnus cuiꝰ corpus apud predicatores obseruat. Ibi 50. ex thebeorꝝ legione cursuꝫ sui agonis cōplerūt. Vrsula q̄ꝫ cū vndecī virginū milibꝰ ꝛ alij nōnulli in ea martiriū ꝓmeruerūt. Mirū aūt est quāta ibi ciuilitas que vrbis spēs: que virorꝫ

Colonia

Marcus Agrippa Gener Octauiani supra Renum Ciuitatem Agrippinam condidit, que post dicta est Colonia.

grauitas que mūdicie matronarū. Peruetustū gētis colonie ritū esse vulgo ꝑsuasū presertī femineo Franciscus petracha scribit. Qui hoc insigne spectaculū vidit. In vigilia Iohānis baptiste cū sol ad occidētē vergit. Ois ripa preclaro ⁊ ingenti mulierū agmine tegit: ⁊ incredibilis sine offensione cōcursus erit: vicissimꝫ alacres pars herbis odoriferis intinctis reductisꝫ post cubitū manicis candidas in gurgite manꝰ ⁊ brachia lauant. Et tradūt oēm totius anni calamitatē eminentē fluuiali illius diei ablutione purgari. ⁊ deinceps letiora succedere. Itaqꝫ lustrationē esse annuam in exhausto semꝑ studio cultū colendūqꝫ. O nimiū felices rheni accole: quoꝝ ille miserias purgat germanie superioris nec hister nec albis italicoꝝ nec padus vnqꝫ valuit purgare nec tyberis pigriora sūt hec flumina. Prope coloniā aquēsis vrbs Aquisgrani dicta karoli magni sedes. ⁊ in tēplo marmoreo verendū barbaris gentibꝰ illiꝰ principis sepulchrū. is statuit vt successores sui primā inde coronā. Et pͥma inde imperij auspicia capescerēt: ꝙ hodieqꝫ seruat: seruabit ꝗdiu romani frena imperij theutonica manus aget.

L.pomponius

L. pōponiꝰ historicꝰ ⁊ orator atellenaꝝ scptor, ꝑ h tēpꝰ (eusebio teste) clarꝰ fuit. ꝗ geographie libellū edidit. in ꝗ vrbiū distantias, ⁊ loca queqꝫ mensurat.

Leoneus

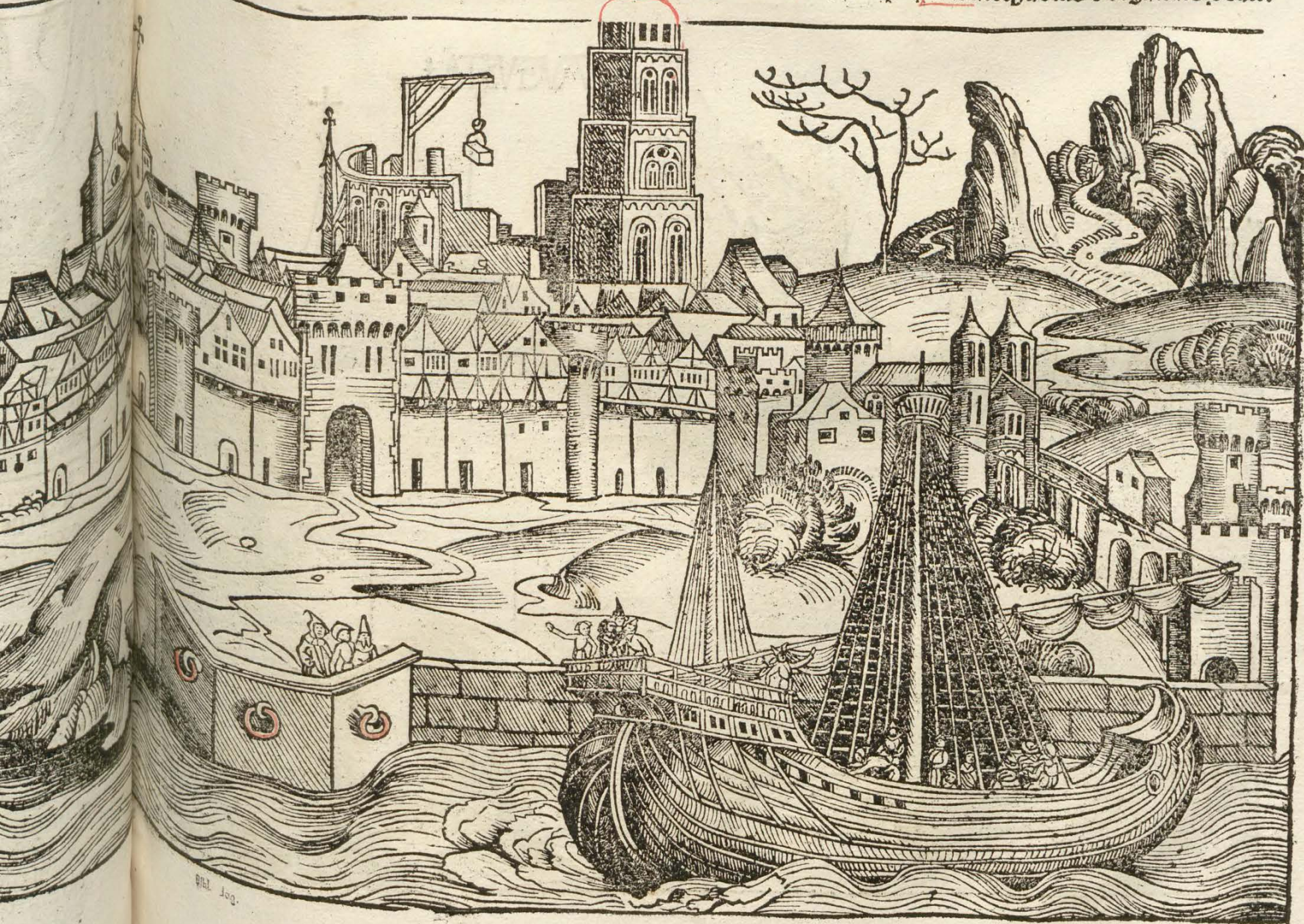
Leoneus

Leoneꝰ grāmaticus doctissimꝰ Gn. pōpei libertꝰ. Is iussu dn̄i sui pōpei ꝯmētaria ī medicina ꝗ pōpeiꝰ deuicto metridate ī suis scrinijs cōpererat: ī nr̄m trāstulit sermonē. metridates em̄ medicine curiosus ab oībus subiectis suis singula medicialia exquirēs comētationū boꝝ ⁊ exēplaria ī archanis suis reliquerat.

M.agrippa

Marcus Gener Octauiani agrippa

Agrippa gener octauiani edificator egregiꝰ rome ꝗ multa cōstruxit ī edilitate sua adiecta v̄ginea aq̄ ceterisꝫ corriuatis atqꝫ emēdatis lacꝰ septigētos fecit: idqꝫ fuit qđ octauianū augustū ꝑplo romāo vinū peteti sbiratū r̄ndisse scribit suetoniꝰ tot aq̄s ītroduxit agrippa gener meꝰ ⁊ vinū quereris colonieqꝫ nomē ⁊ dignitatē dedit.

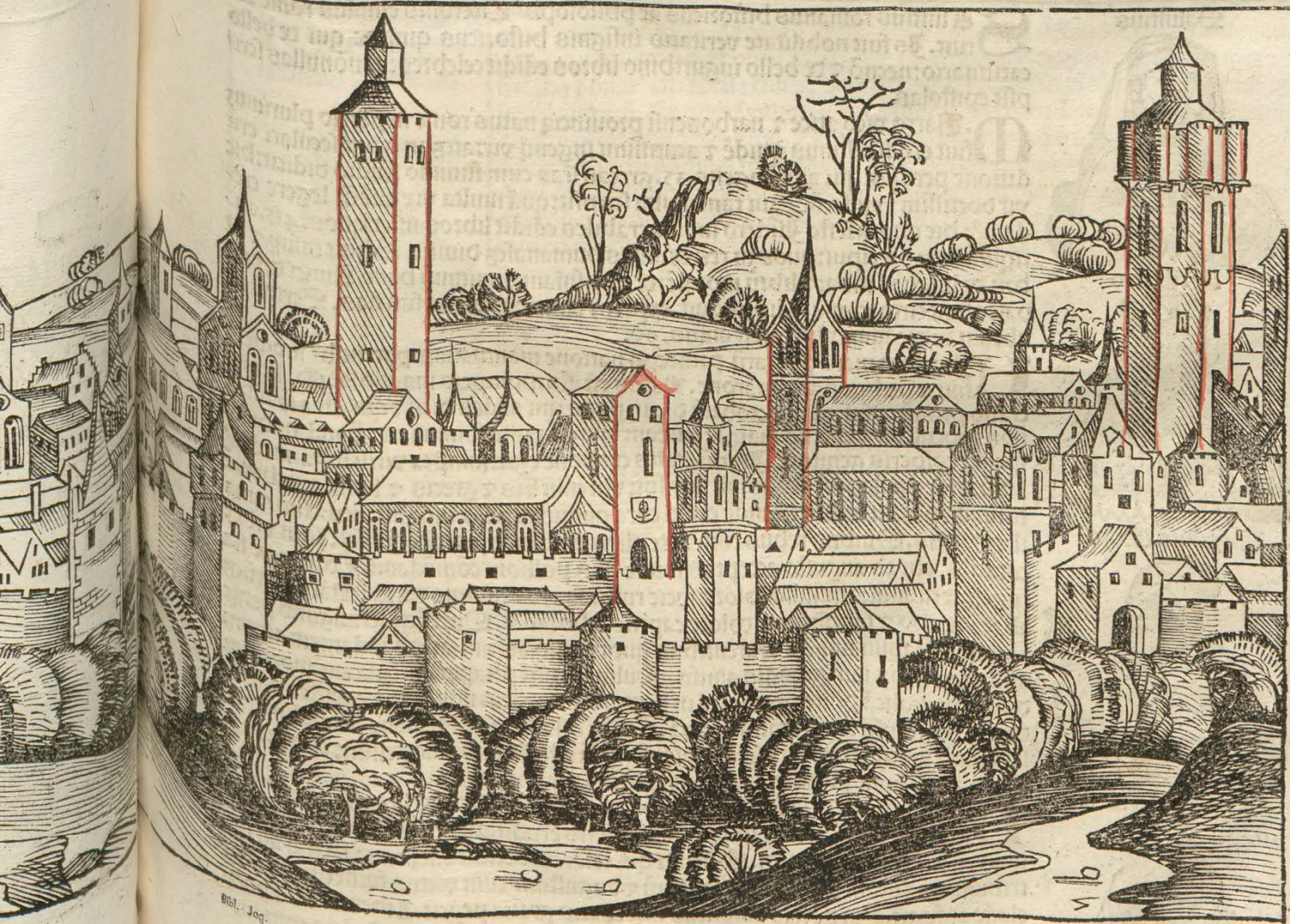

Augusta

Augusta vindelicoꝝ inclita ⁊ superioris germanie vrbs vetusta. Cuius originē aliqui quā vetustissimā ostendere cupientes sicuti ceteri mortaliū. Gentem sueuoꝝ a Japhet descendentē: eam primo inhabitasse ꝓuinciā scribunt. Ibiqꝫ eam condidisse vbi habundantia aquarū: salubris aer ⁊ alia oportuna de facili haberi possent. Venientes enim sueui ad retiam locū aptum considerātes: ⁊ ad tuendū natura munitū ob concursum duoꝝ rapidissimoꝝ fluuioꝝ vinde ⁊ lici. hanc vrbem primo edificauerunt. Eamqꝫ vindelicā a vinda ⁊ lico appellabant. Ea enim regio postea vsqꝫ ad alpes vindelica dicebat̄. Uniuersaqꝫ montana pars in orientē ⁊ austrū vergens a rhetis vindelicisqꝫ tenet̄ vt Strabo ponit. Eam autē more vetusto vallo ac fossa cinxerunt amazones postqꝫ europam inuaserūt sueuos sub marsepia insuetis armis ⁊ securibus ꝑacutis ex hac vrbe cedere vsqꝫ ad alpes coegerunt ⁊ desolatā reliquerunt. Cū hec ante cladē troie pacta sint. Eam ciuitatē ante troiam fuisse opinant̄. Et temporibꝰ exitus filioꝝ israhel de egypto ante romā quingentos ⁊ quinquaginta annos conditā asserunt. Quā quidē a troianis ortam dicunt. Eligentes aūt sibi deam Zizam quā cererē fuisse opinant̄. A qua hec vrbs zizaria dicta. Cuius templum vsqꝫ ad tpa romanoꝝ inuiolatū ꝑmansit. Id vetustate collapsuꝫ nomē collis seruauit. Qui ab incolis Eysenberg hodie vocitat̄. Per vindelicos deinde ac rethos florentissima cū muris ac ꝓpugnaculis facta. A romanis plurima bella ꝑpessa est. Cū libertatem semꝑ optaret: se a romanis vindelici alienarūt. Ideo diuus Octauianus Augustus Titū Enniū ꝑtorē cum legione marcia: ac alijs ducibus in eos misit. In qua Auar bogudis regis filius adolescens in armis apud grecos ⁊ latinos peritus. Et Varro tribunꝰ militum claruerūt. Hi ciuitatem in fine estatis multitudine romanoꝝ obsessam varijs affecerunt incommodis. In ea oppugnatione Auar grecus occiditur. Et in vico criechisaueron vbi sepultus fuit tale epigramma reperitur. His nomen terris bogudis dat regia proles. Grecus auar pecudis de sueuis more littatus. Perijt ⁊ pretor cum legione marcia vt pauci superessent in ea clade qui rem gestam recitarent. Locoqꝫ cedis nomen dedit perdita legio in media nunc ciuitate perleich dicta. Ideo scribitur. Indicat hic collis romanam nomine cladem. Marcia quo legio tota simul perit. Varro quem verrem nominant amne

transmisso in paludibus se occultans lacui vernensee nomen dedit. Js postea consul sicilie infeliciter obijt.
Et vt Suetonius refert ꝙ Octauianus Augustus omnes graues ignominias cladesqꝫ duas omnino nec
alibi ꝙ̄ in germania accepit. lolianam atqꝫ varrianam. varrianā pene exiciabilē tribus legionibus cū du-
ce legatisqꝫ ⁊ auxilijs cōmunibus cesis. Deinde augustus ꝑ Tiberiū Neronē (Cum Drusus frater eiꝰ re-
nales regiones aggressus est) post varrianā cladē effluxo triennio vindelicos deuicit atqꝫ vrbem eoꝝ īmu-
nitam reddit. Et vt verba strabonis libro quarto affirmāt. Tribus romanoꝝ milibꝰ cesar augustus missis
vrbem Augustam habitandā tradidit. quo in loco varro castra iam habuerat. Claudius Drusus tamen eā
postea instaurauit. Muris ac turribus ampliauit. Cūqꝫ auspicijs Augusti victa ⁊ aucta erat in honorē au
gusti Octauiani Augustam appellauere. De his bellis Oratius in odis mentionē facit. Videre rethi bel
la sub alpibus drusum gerentē vindelici. Quibus mos vnde ductus ꝑ omne tempus amazonia securi de-
xtras obarment ⁊c̄. Cum aūt Sueui qui potentia ⁊ hominū frequentia reliquos antecellūt. hanc vrbē ꝓ
tutissimo elegerūt. Deinde in romano imperio stabilis ac fidelis ꝑmansit magnū incrementum habuit ac
multa prisce vetustatis monimenta in ea relicta sunt. Anno aūt salutis quarto ⁊ quinquagesimo suꝑ nō-
gentesimū ⁊ vltra vngari germaniā ⁊ sueuiam vastantes Augustam obsiderūt: varijsqꝫ cladibus noricos
rhetos ac sueuos afflixerunt. Otto primus impator aduersus eos pluribus diebus decertauit. Eosqꝫ tan-
dem ad internitionē prope Augustā deleuit. Tres quoqꝫ in eo prelio eoꝝ regulos captos a militibꝰ suis ad
eū ꝑductos cum ob clementiā seruare conaret̄. Sueui (eo nolente) suspendio necarunt. Cecidit in eo bello
Diopoldus comes frater sancti Vdalrici ⁊ Regniboldus filiꝰ sororis sue. Deinde diuus Vdalricus epi-
scopus vrbem illustriorē fecit. ⁊ eccl'iam sancte Affre instaurauit. Que olim ab Attila ⁊ nūc ab hunis lesio
nem sensit. Et eccl'iam sancti Johannis ⁊ sancti Stephani cōstruxit. Ornat̄ qꝫ hec imꝑialis ciuitas publi-
cis ⁊ priuatis edificijs pulcherrimis. Et ꝑsertim basilica ep̄ali ampla beate Marie virgini dicata. Et ceno
bij sancti Vdalrici ordinis diui Benedicti in quo corpus eiusdē sancti epi ⁊ Simperti ac beate Affre mar
tyris ac plurimoꝝ sanctoꝝ ꝑcipuo honore obseruant̄: qui auguste varijs ob tormētis martiriū ꝓmeruerūt

Tres soles pq mortem Julij Cesaris sequenti die exorti sut et apparuerunt in oriente

TRes soles post mortē Julij Cesaris sequēti die exorti sunt ⁊ apparuerūt in oriēte: qui paulatim in vnū corp⁹ solare redacti sunt ⁊ in eundē orbes cōuenerūt: significātes dominiū Lucij antonij ⁊ .M. antonij atqꝫ Augusti in vnā monarchiā reducendū: vel potius qꝫ noticia trini ⁊ vni⁹ dei toti orbi futura īminebat. Bos quoqꝫ aranti in suburbano rome locut⁹ est: dicens frustra se vrgeri quia in breui magis homines defituros esse qꝫ frumenta.

Bibliotheca toto orbe terrarum nominatissima quadraginta milium librorum in Egipto comburitur

BIbliotheca toto orbe terrarū noīatissima .40. miliū librorꝫ in egypto cōburit᷑. Ibi accurata diligentia in colligēdis libris p veteres laudat᷑. Nā aristoteles ⁊ bibliothecā ⁊ scolā Theophrasto reliquit. Et primus fuit (vt Strabo arbitrat᷑) qui libros cōgregauit: ⁊ egypti reges bibliothece ordinē docuit. Deinde Theophrastus neleo tradidit. Neleus scepsim detulit ad hoīes imperitos: qui libros inclusos ac negligētes cōpositos tenebant. Ptholome⁹ quoqꝫ philadelph⁹ maximū numerū librorꝫ collegit. Et vt Seneca tradidit .xl. milia librorū alexandrie arserunt pulcherrimū regie opulentie monimentū: sicut ⁊ Liui⁹ qui elegantie cureqꝫ regum egregiū id opus ait fuisse. Non fuit elegantia illud aut cura: sed studiosa luxuria: imo nec studiosa quidē qn̄ nō in studiū sed in spectaculū cōparauerant: sicut plerisqꝫ ignaris etiam seruiliū litterarū libri non studiorum instrumenta sed cenationū instrumenta sunt.

Salustius

Salustius

M. Varro

Varro marcus

SAlustius romanus historicus ac philosoph⁹ Ciceronis emulus rome claruit. Is fuit nobilitate veritatis insignis historicus quippe qui de bello catilinario: necnō ⁊ de bello iugurthino libros edidit celebres: ac nonullas scripsit epistolas.

M. Varro vico atice ⁊ narbonensi prouincia natus rome in precio plurimus fuit eruditissimus quidē ⁊ acutissimi ingenij vir: atqꝫ in omni seculari eruditione peritus: qui annū agens .35. grecas lr̄as cum summo studio didicit: hic vir doctissim⁹ vndecūqꝫ qui tam multa scripsit: quā multa vix queqꝫ legere credam⁹: hic quoqꝫ teste Isidero innumerabiles edidit libros inter quos .415. antiquitatum precipui: quos in res diuinas humanasqꝫ diuisit. Edidit insup ⁊ librū de lingua latina: ⁊ librū moralē: de quo sn̄iam ponimus hanc. Amici diuitū palee sunt circa grana. Vis (inquit) experiri amicū: calamitosus fias. Scripsit ⁊ librum de deorum cultu. vixit annis .90.

Amici divitum palee sunt circa grana

Virgilius

Virgilius Maro

VIrgilius maro poetarū princeps natione mantuanus parentib⁹ modicis fuit ⁊ p̄cipue patre marone. Natus est Cn. pompeio magno: ⁊ .M. licinio crasso primū cōsul. iduū octobriū die in pago qui andes dicit᷑: qui est a mantua non procul. Mater eius maia se enixam laureū ramū somniauit: haud dubiam spem prosperis geniture. Initiū etatis cremone egit: sumpta virili toga mediolanū: inde paulopost neapolim transijt: vbi cum lr̄is ⁊ grecis ⁊ latinis vehemētissimā operam dedisset: tandē omni cura omniqꝫ studio indulsit medicine ⁊ mathematicis. Quibus rebus cum ante alios eruditior peritiorqꝫ esset: se in vrbem contulit: vbi ab augusto acceptus fuit: ⁊ illū pollioni cōmēdauit. Corpore ⁊ statura fuit grandi: aquilino colore: facie rusticana: valitudine varia. Nāqꝫ plerūqꝫ ab stomacho ⁊ faucibus ac dolore capitis laborabat. Quecūqꝫ ab augusto petijt repulsam habuit nunqꝫ. Parentibus quot annis aurum ad abundantem alitum mittebat: quos iam grandis amisit. Multa scripsit priapeiam culicem moretum deinde buccolicā postea georgicā in honore mecenatis nouissime eneidē. Obijt deniqꝫ brundusij anno etatis sue .52. Cuius ossa in via puteolana neapolim trālata intra lapidem sepulta sunt: vbi inscriptū est. Mantua me genuit: calabri rapuere: tenet nunc parthenope: cecini pascua rura duces.

Oratius flaccus

Horacius Flaccus

HOracius poeta laudatissimus: patria venusinus: patre libertino nat⁹: fuit statura breuis: rome liberalibus litteris eruditus: deinde athenis doctissimus euasit: familiaritatem .M. bruti qui cesarem occidit adeptus: factus ab illo tribunus militum contra .M. antoniū ⁊ augustum cum victus fuisset brutus ex clade aufugit. Cui postea augustus mecenatis gratia pepcit. Liberatus ad poeticā se conuertit. Scripsitqꝫ odas poetriā ⁊ ep̄las. Et cū optimis studijs innumerabiles diuicias cumulasset. tandem rome moriens augustum instituit heredem. Obijt sed etatis sue anno apud mecenatem sepultus.

Linea Imperatorū Romanorū Incipit

Caius Julius Cesar

Octauianus Augustus

Marcus Antonius

Caius iulius cesar lucij filius. Annū agens sextūdecimū patrem amisit: questor iuliā amitā vxoremq corneliā defunctas laudauit e more ꝓ rostris edilis ṗter comiciū ac forum basilicasq: etiā capitoliū ornauit. Ex ṗtura deinde sortit⁹ hispaniā cū bibulo cōsul creat⁹ inito honore prim⁹ omniū instituit. vt tā senat⁹ q̄ȝ populi diurna acta conficerent̄ ꝛ publicarent̄. Sub id tempus calphurniā. L. pisonis filiā successuri sibi i ꝯsulatu duxit vxorē suāq iuliā Cneo pompeio collocauit. Gessit deinde nouem annis bella ꝑ omnē fere galliā que a saltu pyrrene alpibusq ꝛ monte gebēna fluminib⁹ rheno ꝛ rhodano cōtinet̄. Eodē tpis spacio matrē primo deinde filiā: nec multopost neptē amisit. cōfectis bellis quinqes triūphauit. primū ꝛ excellētissimū egit gallicū: sequentē alexandrinū deinde ponticū: ꝓximū affricanū: nouissimū hispaniensem. edidit spectacula varij generis. fuisse tradit̄ excelsa statura colore candido teretib⁹ mēbris ore paulo pleniore: nigris vegetibusq oculis valitudine ꝓspera: nisi q tpe extremo repente aīo linqui atq etiā ꝑ somniū exterreri solebat: habitauit primo in suburro modicis edib⁹: post pontificatū maximū in sacra via domo pub. In obeundis expeditionib⁹ dubiū caucior ne an audacior. Compositis vbiq ciuilib⁹ bellis vrbis ꝛ orbis monarchiā tenuit. Et olimpiade. 183. romanis imꝑare cepit. ꝛ imꝑauit annis. 4. mensib⁹. 7. A quo deinde romanoꝝ principes cesares appellati sunt. Cū aūt cōtra morē libertatis honores ex sua libertate ṗstaret. cōspiratū est in eum a sexaginta ampli⁹. C. cossio. M. q ꝛ decimo bruto. Ei tn̄ futura cedes euidentib⁹ ꝓdigijs denūciata est. Cūq in capitolium applicuisset ꝯspirati specie officij circūsteterūt. a quib⁹ trib⁹ ꝛ viginti vulnerib⁹ cōfossus est. Hunc vite exitū cesar habuit anno etatis sue. 56. Cui⁹ corp⁹ in campo marcio ꝓ rostris combustū est. ꝑcussorum aūt fere neq triennio quisq amplius supuixit. neqȝ sua morte defunctus est.

Octauianus Augustus patre Octauio senatore genit⁹ nat⁹ est. M. T. cicerone ꝛ Antonio ꝯsulib⁹. ix. kal. octobris paulo ante solis ortū. In quarto anno patrē amisit. duodecimū agens annū auiā iuliā defunctā ꝓ concione laudauit. quadriēnio post virili toga sumpta: militarib⁹ donis triūpho cesaris affricano donat⁹ est. Bella ciuilia quinqȝ gessit. mutinēse: philippēse: parusinum siculū: attiacū. Ex quib⁹ primū ꝛ nouissimū aduersus marcū antoniū. Secundū aduersus brutū ꝛ cassum. Terciū aduersus antoniū triūuiri fratrē. Quartū aduersus sextū pompei filiū. Iniciū hoꝝ ꝛ causa fuit ob necē auūculi iulij. Domuit q̊ȝ cōtabriā: aquitaniā: pānoniā: dalmaciā cū illirico oī Item rhetiā ꝛ vindelicos ꝛ salassos gentes alpinas coercuit. ꝛ dacoꝝ incursiones trib⁹ eoꝝ ducibus cū magna copia cesis. Germanosqȝ vltra albim fluuiū summouit. Aliasqȝ nationes male quietas ad obsequium redegit. Publica oꝑa plurima extruxit. Spectaculoꝝ ꝛ assiduitate ꝛ varietate ꝛ magnificētia oēs antecessit. Sponsaȝ habuit adolescēs. P. seruili filiā. Sed recōciliat⁹ antonio ꝑuignā ei⁹ claudiam duxit vxorē. vix duȝ nubilē ac simultate cū fuluia socru exorta intactā adhuc scribonia in mr̄imoniū accepit cū qua diuortiū fecit. Ac statim liuiā drusillā mr̄imonio tiberij neronis ꝛ quidē ṗgnantē abduxit. dilexitqȝ vnice ac ꝑseueranter. ex scribonia iuliā. ex liuia nihil liberoꝝ tulit. Iuliā primū marcello deinde vt is obijt. M. agrippe nuptui dedit. Nepotes ex agrippa ꝛ iulia tres habuit ꝛ neptes duas. Forma fuit eximia ꝛ ꝑ oēs etatis gradus venustissima. oculos habuit claros ꝛ nitidos. capillū leuiter inflexū ꝛ sufflauū: suꝑcilia cōiuncta: mediocres aures: nasum ꝛ a sūmo eminentionē ꝛ ab imo deductiorē. Colorē inter aquilū candidūqȝ: staturā breuē. Eloquētiā studiaqȝ liberalia ab etate prima cupide ꝛ laboriosissime exercuit. Multa varij generis prosa oratione cōposuit. Deniqȝ cū de oriēte victor reuersus esset. tūc primū August⁹ eo q rempub. auxerat cōsalutat⁹ est. Et extunc summā rerū ṗtātem quā greci monarchiā vocāt adeptus est. A quo postea Augusti romanoꝝ reges appellati sunt. Auxit ornauitqȝ romā edificijs multis: isto gloriās dicto. Urbem latericiā repi: marmoreā relinquo. Imꝑauit annis. 56. Ianū quirinū semel atqȝ iterū a cōdita vrbe ante memoriā suā clausum: terrā mariqȝ pace parta interclusit: ꝑ que pacis tꝑa Saluator nr̄ ihs xp̄s nasci voluit. Is tandem nole succubuit oīb⁹ dimissis in osculis liuie ꝛ in hac voce defecit. Liuia nr̄i cōiugij memor viue ac vale sortitus exitū facilē ꝛ qualē semꝑ optauerat Anno etatis sue. 78.

Marcus Antoni⁹ cōsul a senatu hostis adiudicat⁹ missi ad eū ꝑsequendū pansa ꝛ hirci⁹ ꝛ octauianus adolescēs. Deinde cesar cū Antonio pacē fecit. ac sic inter eos diuisa est respu. vt August⁹ hispanias gallias ꝛ italiā teneret. Antoni⁹ asiam pontū ꝛ oriētem. Is postea repudiata sorore cesaris Augusti octauiani Cleopatrā reginam egypti duxit vxorem. cōmouitqȝ belluȝ ciuile dum cupiditate muliebri optaret vrbe regnare. victus est ab augusto nouali pugna apud acciū qui locus in epiro est. ex qua fugit in egyptū ꝛ desperās rebus cum oēs ad Augustum trāsirēt ipse se interemit. sicqȝ egyptus per Octauianum imperio adiecta est.

Sibilla tiburtina vates pcipua: cuī ꝓpriū nomē albumea fuit: in italia floruit ⁊ multa pdixit. ⁊ qꝛ tiburre ciuitati iuxta amōis ripas vt dea colebat: iō tiburtina dicta fuit: ī gurgite ipsiꝰ flumīs cuiꝰ simulacrū tenēs ī manu librū inuētū fuit: hāc augustꝰ octauianꝰ (cū rōani ei diuīos honores exhiberēt) ꝯsuluit. Que pꝰ triū dierū ieiuniū rn̄dit ea q̄ diuꝰ augustinꝰ refert: iudicii signū tellꝰ sudore madescet. E celo rex adueniet p secula futurꝰ. Et sūt. 27. versus q̄rū vltimꝰ est. Decidet e celo ignisq̄ ⁊ sulphuris amnis: quoꝝ capitaliū lr̄e teste eodē: hūc sensum reddūt: ihs xp̄s dei filiꝰ saluator. Quibꝰ dict̄ illico (vidēte augusto) celū apertū est: ⁊ nimiꝰ splēdor irruit super eū. Viditq̄ in celo pulcherrimā virginē stantē in altari puerulū baiulātē: q̄ visa repēte ⁊ vocē audiuit dicētē: hec ara filii dei est: atq̄ ita augustꝰ in thalamo suo existēs: h̄ audiēs ⁊ vidēs in terrā ꝓcidit ⁊ deū adorauit. Quāobrem augustꝰ deū se appellari oīno recusauit: q̄ ī loco postea ad rei mēoriā templū sub titulo sctē marie v̄ginis in ara celi edificatū fuit: quē locū ordo bti Frācisci excolendū nunc possidet. Alii describūt eā nō senem cū veste rubea: ⁊ pelle hircina in humeris cū capillis dispersis in manu h̄ scriptū tenentē. Nascet̄ xp̄s in bethleē: annūciabit̄ in nazareth regnāte thauro pacifico fundatore quietis. O felix illa mater cuiꝰ vbera illū lactabunt.

Prodigia in ntītate xp̄i visa. olei fons (vt eutropiꝰ ⁊ alii testant̄) Rome e taberna meritoria in trāstiberina regione ex terra p tota effluxit die: denuncians christi gratiā omnibꝰ gentibꝰ datam: quo etiā die aureꝰ circulus circa solē apparuit: romuli quoq̄ statua ⁊ templū pacis corruere.

Ouidius naso poeta

Publ. ouidiꝰ naso sulmonēsis clarissimꝰ poeta hac tēpestate rome claruit: ⁊ multa cōscripsit: hic ex sulmone brucioꝝ oppido ortū habuit: vt ipse testat̄: sulmo mihi patria est gelidis vberrimꝰ vndis: miliaq̄ nouies distat ab vrbe decē. Is apō athenas p̄mo poeticā: deinde philosophicā disciplinā optie didicit: veniēsq̄ romam apud augustū cesarē ⁊ vita ⁊ carmine plurimū valuit. Sed multoꝝ post dierū curricula anno etatis sue q̄nq̄gesimo ab eodē augusto in pontū insulā apud sarmatas relegatꝰ est: de hoc in libro de ponto ait. Naso minꝰ prudēs artē dum tradit amādi. doctrine triste preciū magister habet. Cuiꝰ quippe mores ea erant facilitate qua ⁊ carmina. Tandē anno. 5. imperii Tiberii cesaris: etatis v̄o sue. 54. obiit.

Titꝰ liuiꝰ historicꝰ

Titꝰ liuiꝰ patauinꝰ magnꝰ ⁊ historicoꝝ tam grecoꝝ q̄ latinoꝝ princeps. anno. 16. añ xp̄i aduētū rome claruit. Et Hieronymꝰ diuꝰ ex verbis plinii de eo scribit. Ad titū liuiū lacteo fonte manantē de vltimis hispanie galliarūq̄ finibꝰ quosdā venisse nobiles legimꝰ vt quos ad cōtemplationē sui roma nō traxerat: viniꝰ hoīs fama pduxit. habuit illa etas inauditū oībꝰ seculis celeberrimūq̄ miraculū: vt vrbē tantā ingressi: aliud extra vrbē q̄rerent: hic ab augusto honoribꝰ ⁊ diuiciis honoratꝰ fuit diligētissimꝰ historiarū indagatrix: centum ⁊ decē historiarū libros ꝯscripsit. Cuiꝰ operū maximā partē (tpoꝝ malignitate) amisimꝰ. Vixit annis. 80. ⁊ q̄rto imperii tiberii cesaris anno patauii obiit: ⁊ ibidē sepultꝰ. Cuiꝰ sepulchrū adhuc ī diue v̄ginis Iustine vestibulo extat his titulis adornatū. Ti. liuiꝰ. Ti. fi. q̄rte legiōis: Aliis cōcordialis patauii sibi ⁊ suis oībꝰ. Eiꝰ ossa cū postea inuēta fuissent veneti qui pretoriū ipsiꝰ vrbis cōcrematū instaurauerunt in cōspicuo ipsiꝰ fastigio collocauerunt.

Valeriꝰ maximꝰ

Valeriꝰ maximꝰ romanꝰ phꝰs ⁊ orator luculentissimꝰ. Anno. 15. añ xp̄i aduētū rome clarꝰ fuit: ac augusto cesari charissimꝰ habitꝰ: q̄ inter cetera libros nouem s̄mone lucutētissimo cōposuit scz de dict̄ factisq̄ mēorabilibꝰ viroꝝ: q̄ apō romāos ⁊ grecos habebāt̄ illustres: addēs etiā ex ꝓpriis nōnulla ad virtutū cōmēdationes vicioꝝq̄ detestationē pertinētia Ex q̄bꝰ hāc mēorabilē excerpimꝰ sn̄iam. Lento eīn gdu ad vindictā sui diuina ꝓcedit ira, tarditatēq̄ supplicii grauitate cōpensat.

Solinus

Solinū q̄z historicū ⁊ oratorē grauissimū tempestate istac ex libris ipsius floruisse conijcimꝰ. cū ⁊ ipse collectanoꝝ librum optimū edidit. ⁊ ad augustū cesarē rome obtulit. In quo similit̄ terrā pingit ac vrbiū distantias ⁊ loca multa mensurat. Eūq̄ librū collectaneū id est de mirabilibus mundi appellauit.

Strabo

STrabonē etiā historicū ⁊ geographū ac phm: necnō homerice maiestatis expositorē (vt q̄busdā placet) natione cretēsem hisdē tpibꝰ illustrē fuisse ex opibꝰ suis inuenimꝰ. qui cū doctissimꝰ vir eēt ⁊ magnaꝝ reꝝ cognitione peritissimꝰ haberet. Inter cetera sue virtutis monimēta de geographia mundi decem ⁊ septē libros ꝑpulchros edidit. In quibꝰ vel omissas vel neglectas aut vetustate oblitas orbis ptes ad vnguē restituit. Et diligētissime designauit: pplos nationes res gestas: mōtes: maria: ⁊ eoꝝ termīos ante oculos nr̄os clarissime posuit. hic ex mitridatis regꝭ sanguīe maternali linea originē duxit. Cuiꝰ clarissimū opꝰ diu latinis incognitū Nicolaꝰ papa q̄ntꝰ p gregoriū Typernatē trāsferri ī pte voluit. Reliquū vo opis mancū videlʒ europā guarinꝰ veronēsis absolutū reddidit

Joachim Anna

ANna mulier hebrea ysachar iudei filia in cōiugiū ioachim viri sanctissimi de tribu sua tradita. Cū diu sterilis ⁊ sine ꝓle stetisset: post multas orationes ⁊ lachrimas angelica monitione premissa Mariā futurā dei genitricē genuit filiam. Qua ꝓcreata mox ioachim viro defuncto: nupsit alteri viro noīe Cleophe. de quo etiā alterā mariam Cleophe suscepit filiā. Cleophas aūt mariam filiastrā ꝑdictā ioseph copulauit vxorē. Sed ⁊ mariā filiā suam Alpheo tradidit vxorē ex q̄ nati sunt Jacobꝰ alphei Symō chananeꝰ ⁊ Judas thadeꝰ. Mortuo q̄ʒ cleopha anna tercio secundū legem moysi alteri viro noīe Salome nupsit. ex q̄ terciā filiā noīe mariam salome genuit. que tandē zebedeo despōsata. Jacobū maiorē ⁊ Johannē euangelistā pepit filios. Hec q̄ppe anna sororē noīe ysmeriā habuit de qua nata est Elisabeth iohannis baptiste mater. Anna cum in preceptis ⁊ in viis dn̄i toto tpe vite sue ambulasset plena dierū quieuit in dn̄o.

Zacharias. Elizabeth

ZAcharias hebreꝰ de vico abia sacerdos ⁊ ꝓpheta dn̄i diui Johannis baptiste genitor vir totiꝰ sanctitatis exemplar Elizabeth virginis marie cōsobrinā duxit vxorē. Ambo quidē innocētia pietate ⁊ gr̄a sanctissimi. Qui cum diu steriles fuissent: ⁊ iam Elizabeth ꝓcessisset ī dies suos: ⁊ muliebria ei fieri desiissent. dn̄s eorum orationibꝰ ꝑmotꝰ: filiū tandē noīe Johannē baptistā dedit. Nā cū zacharias in ordine sacerdotio fungeret ⁊ incensum adoleret. Solus templum dn̄i ingressus vidit in dextera parte altaris incensi angelum. quo territo ait angelus. Ne timeas: vxor tua sequēti anno pariet tibi filiū ⁊ multi in eiꝰ natiuitate gaudebūt ⁊ erit magnꝰ coram dn̄o. Vinum ⁊ siceram nō bibet. Zacharias ait: ego iam senex sum ⁊ vxor mea ꝓcessit in diebꝰ suis. Angelus incredulitatis signū dixit: q̄r mutꝰ eris quousq̄ hec implebunt. Zacharias templi fores egressus cum nec loqui posset intellexerunt eum visionē vidisse. abiēs in domū suam ⁊ statim Elizabeth concepit. ⁊ pre verecundia quinq̄ mensibꝰ se occultauit. In sexto deniq̄ mēse Maria virgo ⁊ dn̄i mater a spiritusancto impregnata ad salutandā eam ꝑrexit. Cuiꝰ salutationē sensit Elizabeth. exultauit infans pre gaudio in vtero eiꝰ. Peperit deniq̄ filiū Elizabeth ⁊ vicini ⁊ cognati ei cōgratulabant. Cū die octaua circūcideret puer: innuerūt patri que vellet vocari eum. Accipiēsq̄ calamū scripsit. Johannes est nomē eiꝰ. ⁊ cōfestim apertū est os eiꝰ ⁊ ꝓphetauit dicēs. Bn̄dictꝰ dn̄s deꝰ isrl̄ ⁊c̄. Tandē in oī sanctitate vt ꝓpheta defunctꝰ est.

Maria virgo

MAria beatissima ac gloriosissima dei genitrix: virgoq̄ ꝑpetua ex radice iesse exorta. Anno. 28. imperii Augusti in nazareth ciuitate Juda patre Joachim: matreq̄ Anna nascit. Puella siquidē elegātissima oīmq̄ oculis admirabilis. quā cū mater ablactasset: tercio etatis sue anno iuxta votū tēpli seruicio cū reliq̄s virginibꝰ manciparūt. quo in loco ꝑter etatē sicut ceteras nobilitate ⁊ pulchritudine ꝑcellebat. ita ⁊ doctrinā ⁊ sancte viuēdi rōnē ab ipsis teneris annis ⁊ exemplo ⁊ lectione didicit. adeo vt breui ⁊ religione ⁊ sanctitate: necnō ⁊ humilitate tū in rebꝰ diuinis tū in humanis reliq̄s sacris virginibꝰ fieret incōperabilis: quāobrē deꝰ delegit eam in matrē incarnationis filii sui. Et cū tredecimū etatis sue explesset annū diuino disponēte cōsilio Joseph de tribu sua cōnubio cōiuncta fuit. Qua despōsata cōfestim angelꝰ Gabriel in nazareth ad eam venit ⁊ magno lumine coruscans virginis thalamū venerabiliter intrauit. ⁊ eam his verbis salutauit. Aue gr̄a plena dn̄s tecū. Adiecitq̄ Inuenisti gr̄am apud dn̄m. Ecce cōcipies ⁊ paries filiū ⁊ vocabis nomē eiꝰ ihm. Ad hec maria. Ecce ancilla dn̄i fiat mihi ſm verbū tuū. Et subito verbū caro factū est. Quibꝰ gestis repēte ad Elisabeth visitādā ꝑrexit: vbi p tres mēses ꝑmāsit. Ibiq̄ mirificū cecinit carmē. Magnificat aīa mea dn̄m. Edito itaq̄ Johanne baptista. Maria iam grauida domū rediit. qd̄ vbi Joseph vir eiꝰ didicisset eam esse pregnantē: decreuit ipam occulte dimittere. Sed eo hec cogitāte (vt Matheꝰ ait) Angelꝰ dn̄i p somniū ipm monuit q̄ natū in eo erat hoc de spūsctō esse ꝯtestatꝰ est. Reliq̄ vo beatissime virginis marie gesta ⁊ obseq̄a ⁊ actus vite eiꝰ vsq̄ ad passionē filii eiꝰ, ex euangelio colligi possunt.

S. Johannes baptista

Johānes baptista xp̄i ihū precursor/ex sctissimis parētib⁹ Zacharia ꝛ Elizabeth nat⁹. vir ab ipso matris sue vtero sctificat⁹. ꝛ inter mulierū natos (dn̄o testāte) nō surrexit maior isto: q̄ppe ꝓpha ꝛ plus q̄ꝫ ꝓpheta fuit cū xp̄m redēptorē digito mōstrauit dicēs. Ecce agnus dei ꝛc. Is trāsactis infantie annis lꝫ tenellus ꝛ parētib⁹ antiq̄s vincus ob amorē celestis patrie heremū petijt. Post hec cū trigesimū vite sue annū attigisset duodecimo imp̄ij Tiberij cesaris anno ꝓcurāte pōtio pilato iudeā factū est verbū dn̄i sup eū in deserto. Et venit ī oēm iordanis regionē: predicās baptismū pn̄ie. eā ob rem multis ad eū cōcurrētibus singulis quibuscūq; interrogātibus: cōueniētia dabat respōsa. Demū ab herode antipa pauloante predicationē xp̄i captus carceri mācipat⁹. Arguebat em̄ ipsuꝫ dicēs. Nō licet tibi habere vxorē frīs tui. Et illa instigāte p annuꝫ pedore carceris ꝛ maxia inedia eū macerari fecit: post annū adueniente die natalis herodis cōuocauit cūctos gallilee p̄ncipes ꝛ nobiliores ad cōuiuiū: q̄bus epulātib⁹ herodiadis filia vocib⁹ gestiuit ac saltauit: ꝛ sūme placuit regi: q̄ iurādo pollicit⁹ est dare q̄dcūq; postulasset: a matre p̄monita: petijt caput Johannis in disco. Rex cōtristatus ꝓpter iusiurandū misso spiculatore decolari eum fecit.

Joannes pedore carceris afflictus fuit et inedia: per integrum annum

Nātiuitas bte vg̃ marie

Despōsatō vg̃ maīe.

Annūciatō dominica.

Decolatio Sancti Johannis baptiste

Decollatio sancti Johānis baptiste precursoris dn̄i.

Sexta seculi etas Nato dño nro ihu xpo inchoata est

Sexta seculi etas nato dño nro ihesu xpo inchoata est. In principio q̄dragesimi secūdi anni imperij Augusti cesaris: p̄mo z trigesimo regni herodis alienigene. ac tercio anno centesime nonagesime tercie olimpiadis. Ab vrbe cōdita. 759. A captiuitate iudeoꝝ. 545. A dauid regno 1029. A ntitate abrahe. 2015. A diluuio noe: 2957. Ab adam. 5199. A cōceptione iohānis baptiste mēse sexto. Durabitqꝫ p temp⁹ totū qđ grē appellat. Et ꝓtracta est a xp̄i ihesu bñdicta ntitate vsqꝫ in temp⁹ pn̄s p annos mille q̄dringētos nonagintaduos. Habebitqꝫ decursuꝫ vsqꝫ ad tpa antixp̄i: aut ad cōsūmationē seculi: que nulla generationū aut tpoꝝ serie certa: sed veluti decrepita toti⁹ mūdi morte erit finiēda: hāc etatē vt scriptū est quidā ab incarnatiōe xp̄i incipiūt: quidā a baptismo xp̄i ꝓpter vim regeneratiuā aquis datam iam circūcisione terminata. Alij aūt a passione: quia iam aperta est paradisi porta: z inchoata est septima quiescentiū. Et ex hac sexta etate originē ac fundamētū: christianū imperium z summum pontificiū cum laude habuerunt.

Marjannes regina hebreoꝝ filia aristoboli ab herode viro suo ob iuidiā occidit. Nā vt iosephus ait tāte tamqꝫ inuise pulchritudis clara fuit: vt nō solū eo tpe formositate femias anteire crederet ꝟ celestis arbitraret imago. Tādē a matre z sorore herodi accusat q̄ effigiē suā ad octauianū trāsmisisset: vt i sui desideriū ꝓuocaret q̄ cū crederet herodes: capitali sn̄ia eā occidi iussit.

Non defuit priceps ex iudeis vsqꝫ ad hūc diem: quo primum acceperunt hunc herodem alienigenā. Tempus quippe erat vt veniret ille cui repromissum erat: quod nouo ꝓmissuꝫ est testamēto: vt ipse esset expectatio gētiū. Cessauit ḡ ac merito eoꝝ vnctio: hoc est imperiū: qꝛ ex danielis sn̄ia sanct⁹ sctōꝝ venerat.

Ihesus xp̄us dei fili⁹ saluator ꝛ redēptor noster. Imperij Augusti cesaris qui tūc orbi imꝑitabat anno q̄dragesimosecūdo. Cirino tūc preside: vniuerso orbe pacato i bethleem iude nascit̄ quē Maria virgo angelo annūciāte ex spūsancto cōcepit ꝛ peꝑit ad abolendā humani generis labē ꝓpter primoꝝ inobediētiā cōtractā. Qui nascēdo viuēdo moriēdo resuscitando ꝛ in celū ascēdēdo vt deū se ostēderet multa ꝛ inaudita miracula fecit. Quoꝝ primū est qđ tam mirabilit̄ natus sit. Et angeli in celo cantauerunt Gloria in excelsis deo. ac pastoribus gaudiū magnū angeli euangelizauerūt dicētes natū esse mūdi saluatorē. Deinde octaua die delat⁹ fuit in templū circūcisionis grā: ꝛ ihesus appellat⁹. Postea tredecima die magi ad eū adorandū trib⁹ muneribus in syriā prexerūt: stella duce. Hūc deinde puerulū die q̄dragesimo mater in tēplū detulit. quē symon vir iustus in vlnis suscipiēs saluatorē ꝯfitēdo ait. Nunc dimittis seruū tuū dn̄e in pace ꝛc̄. Inde post quietē Joseph ab angelo admonit⁹ vt eū cū matre in egyptū trāsferret cū futurū esset vt Herodes pueros occideret. Ibi vsqꝫ ad obitū herodis cōmoratus. Inde in ciuitate nazareth habitare cepit: ꝓpter quod nazarenus appellat⁹ fuit. Cetera ex familiarissima euāgelij historia patet.

Judee procuratores

Procuratores Judee

Archelaus

archelaus

Componius

componius

Marcus

Marcus

Annius

Annius

Valerius

valerius

Pontius pilatus

Pontius pilatus latro

Archela⁹ magni herodis fili⁹ p̄re sublato regnūit annis. 9. Ipsūz august⁹ ob p̄ris amorē cūz ceteris fratrib⁹ maxio ꝓ honore ꝓsecut⁹ fuit. Tandē accusat⁹ ab augusto apud viennā allobrogū ciuitatē relegat⁹ fuit. ꝛ fines ei⁹ in ꝓuīciā redacti sunt.

Christus ih̄s agēs duodecimū annū cū parētib⁹ ad diē festū celebrādum hierosolimā de more petijt. Ibiqꝫ ī tēplo dūz inter sacre legis doctores nexus ambiguos solueret nō de⁹: ſ admirāde indolis puer ab eis credit⁹ est: parētes vō inde abeuntes cū pueꝝ subseq̄ nō viderēt solicitudine pleni ad tēplū redeunt: eūqꝫ inter sacre legis doctores sciscitātē īuenerunt. a q̄bus bene monit⁹ in patriaz cūz eisdē reuersus est. ꝛ subditus fuit illis.

Compōni⁹ q̄ cirini collega fuit ab augusto: p⁹ archelaūz mittit̄ ꝓcurator.

Marcus cōponio romam reuerso successit. sub quo salome soror herodis defuncta fuit.

Anni⁹ ruffus successit marco. ſb q̄ morit̄ august⁹ dn̄o. 15. annum agente.

Domin⁹ ih̄s cūz. 30. annoꝝ etatis esset ad aꝑiendaz vite eterne ianuaz. ī iordanis alueo se a ioh̄e baptizari voluit: statimqꝫ vox e celo intonuit. Hic est fili⁹ me⁹ ꝛc̄. ip̄m audite. ꝛ spirit⁹ sanct⁹ in modū columbe suꝑ eūz mansit. deinde ī desertūz duct⁹. 40. dieb⁹ ꝛ noctib⁹ ieiunauit: ꝛ postea esurijt. Inde q̄z suꝑatis diaboli tētatiōib⁹. Cum postea in templum venisset de eo vēdentes ꝛ ementes eiecit ꝛc̄.

Valeri⁹ roman⁹ ex illustri graccoꝝ familia nat⁹ āno p̄mo imꝑij Tiberij cesaris ab eo ꝓcurator p⁹ anniū ruffū ī iudeā mittit̄: q̄ mḡratu suscepto p̄m⁹ apō iudeos pōtificatū vēdere cepit. ꝛ p̄fuit annis. 9.

Pilat⁹ natione gall⁹ ex lugduno vrbe nat⁹ vir callid⁹ ꝛ facinorosus. Anno 13. imꝑij Tiberij ce. valerio gracco p̄dicto abrogato. iudee ꝓcurator a cesare designatus: p̄fuit ānis. 10. Is suo ingenio iudeoꝝ vesaniā supp̄ssit: ꝛ postmodū eoꝝ suggestione ih̄m cruci affixit. deinde sibi timens de ei⁹ doctrina morteqꝫ admonere tiberiūz curauit: q̄ eū in deos referēdū cēsuit: senat⁹ vetuit ꝙ nō ad se pri⁹ ſ ad tiberiūz scꝑsisset: inde ꝓpter iudeoꝝ accusatiōes ab officio amot⁹: apō lugdunū orī⁹ sui ciuitatē ꝑpetuo exilio ī opprobriū gētis sue relegatus fuit: ꝛ malo fine perijt.

Ih⁹ x⁹ nasci ā mūdi 5200

ā mūdi 5211. ā x̄. 12.

ā mūdi 5229. ā x̄. 30.

ā mūdi 5233. ā x̄. 34.

Super omnia bone ihū amabilem te michi redde ...

... ihū x⁹ annorū triginta trium ...

Linea Imperatorꝫ
Tiberius

TIberiꝰ claudiꝰ nero terciꝰ romanoꝝ imperatoꝝ impauit annis. 23. ⁊ aliquot dieb. hic liuie augusti vxoris filiꝰ: ⁊ ipsiꝰ octauiani preuignꝰ ⁊ gener: nec nō ⁊ heres fuit: de gente patricia claudia: inter cognomina ⁊ neronis assumpsit. Infantiā pueriiciāqꝫ habuit luxuriosā ⁊ exercitatā. nouē natꝰ annos: defunctum patrē ꝑ rostris laudauit: virili toga sūpta: agrippinā marco agrippa genitā duxit vxorē: sublato ex eo filio druso: quāqꝫ bene cōueniētē: rursusqꝫ grauidā dimittere ac iuliā augusti filiā cōfestim coactꝰ est ducere: nō sine magno languore aīi. Drusum frēm in germania amisit. Data fuit sibi ptās tribunicia in qnquēniū delegatus pacande germanie statꝰ. Cū aīaduerteret varrianā cladē temeritate ⁊ negligētia ducis accidisse: nihil nō de cōsilii snīa egit. A germania in vrbē post bieniū regressus triūphū quē distulerat egit. Principatū diu recusauit. tandē qsi coactꝰ ⁊ querēs miserā ⁊ onerosam iungi sibi seruitutē recepit imperiū. Postea corripuit cōsulares exercitibꝰ ꝑpositos qꝫ nō de rebꝰ gestis senatui scriberet. Presidibꝰ onerādas tributo ꝓuincias suadētibꝰ rescripsit. Boni pastoris esse tōdere pecꝰ: nō deglutire. Externas cerimonias egyptios iudaicosqꝫ ritꝰ ꝯpescuit. Expulit ⁊ mathematicos. In ꝑmis tuēde pacis a latrociniis seditionūqꝫ licētia curā habuit. Bienniō ꝯtinuo post adeptū imperiū: pedē porta nō extulit sequēti tpe preterqꝫ in propinq oppida nusqꝫ abfuit: deinde orbatꝰ vtroqꝫ filio quoꝝ germanicꝰ in syria: drusus rome obierat: secessūꝫ cāpanie petit. Ceteꝝ secreti licentiā nactꝰ: ⁊ qsi ciuitatis oculis remotꝰ: cūcta simul vicia male diu dissimulata tandē ꝓfudit: ideo in castris ꝓpter nimiā vini auiditatē ꝑ Tiberio biberiꝰ. ꝑ Claudio caldiꝰ: ꝑ nerone mero vocabaꝛ: pecunie parcꝰ ac tenax: neqꝫ opa vlla magnifica fecit: neqꝫ spectacula oīno edidit: filioꝝ neqꝫ naturalē drusum neqꝫ adoptiuū germanicū patria charitate dilexit. Corpore fuit amplo atqꝫ robusto statura q̄ iustā excederet: latꝰ ab humeris ⁊ pectore ceterisqꝫ mēbris vsqꝫ imos pedes eq̄lis ⁊ cōgruēs: colore erat candido: capillo penes occipiciū summissiore: vt ceruicē etiā obtegeret: qd gētile in illo videbaꝛ: facie honesta cū pregrādibꝰ oculis: incedebat ceruice rigida: plerūqꝫ tacitus: valitudine ꝓsperrima vsus est. artes liberales studiosissime coluit. Cōposuit ⁊ carmē lyricū: fecit ⁊ greca poemata. Et cū annis vigintitribus varie imperasset: neqꝫ inter malos oīno: neqꝫ inter bonos numerari posset: tandem in villa lucullana obiit: octauo ⁊ septuagesimo etatis anno. Sunt qui putant venenū ei a Caio datum lentum atqꝫ tabificū Et morte eius letatus est populus.

Linea pontificum
Annas Annas

Cayphas Cayphas

CUm valerius romanus a tiberio imperatore ꝓcurator in iudeam missus fuit. Is suscepto magistratu primus apud iudeos pontificatū vendere cepit. Et quoad prefuit multos pōtifices successiue posuit ⁊ amouit. Et primo quidem amanū a sacerdotio amouens: hismaelis iabi cuiusdā filiū pontificem designauit: sed ⁊ hunc nō multo post abiiciēs. Eleazarū anne pōtificis filiū sacerdotio surrogauit. post annū vero hunc ab officio remouēs. Simoni cuidaꝫ cemithi filio ministeriū pontificatus tribuit. Sed nō amplius ⁊ ipse quā vnius anni spacio est perfunctus pontificatu. Quo ammoto tandem Caypham pontificem maximū constituit. Uirum arrogantē ⁊ aliene felicitatis inuidū. Hos aūt duos pōtifices euangelista cōmemorat Captus eīn ihesus in ortu. Cōtinuo per satellites ad annam primum ductus est: quia socer cayphe Et annas misit eum ad cayphā Et qꝫ se parem deo adiuratus responderat: blasphemauit inquit cayphas. ⁊ quo atrocius christi dictum videreꝛ: statim conscidit vestimenta sua: ⁊ vt eos ad xp̄i condēnationē impelleret subclamauit. Reus est mortis. Cuiꝰ suasione (vt sacra euāgelii habet historia) Christus dn̄s noster morti traditus est.

Passus est Cristus Ihus Anno mundi 5230 Tiberij anno 18

PAssus est christus ih̄s anno mūdi. 5230. Tiberii anno. 18. duobꝰ geminis cōsulibꝰ mense primo: qui nisan ab hebreis. a nobis aprilis nūcupaꝛ. Inuidia eīn sacerdotū ꝓcurāte a discipulo eiꝰ iuda venditus: deinde captus ⁊ accusatꝰ fuit: presidis iussu delusus: virgis cesus ac flagellatꝰ. ⁊ spuētes in faciē eiꝰ colaphis eū ceciderūt: ac corona spinea coronaꝛ sputis deturpaꝛ. Ac deniqꝫ cruci affigiꝛ: ⁊ transeūtes amaris eū impetunt verbis: vbi cū spōte sua voce magna clamās spm̄ emisisset: tremuit oīs terra: sol obscuratꝰ fuit ⁊ velū templi scissum. Cuius mortui pectus: cū lōginus miles qui parū videbat lācea pforasset: sanguis cū aqua mixtus exiuit. Unde eccl'ie vniuersalis salutis sacramenta sumpsere principia. Postmodū de cruce depositus: sepulturecqꝫ traditꝰ. Post die tercia veluti alter ionas de ventre ceti: sic ipse de ventre terre superata morte surrexit. ⁊ suis preordinatis sepe apparuit. Et e medio eoꝝ cernentibꝰ ipsis in celū ascēdit. Hec ab re hierosolymis mortē subiit: cū is locꝰ sacrificiis dicatus erat ⁊ ī medio terre habitabilis situs. Extra portas vo vrbis: nō sub tecto: vt ⁊ pplo illi: ⁊ gētibus cōmune sacrificiū sui corpis habereꝛ.

Passio xpi

No

Herodes antipas

Herodes antipas magni herodis filꝰ post archelaū p̄dictū fratrē galilee p̄fectꝰ factꝰ: regnauit annis. 24. Nam archelao e regno pulso: iudeoꝝ regnū in quatuor tetrarchias. i. ptes diuisum est. Et huic galilea obuenit que est quarta regni pars: hic impijssimꝰ atq̄ crudelissimꝰ fuit. quia ī ciues suos siccariꝰ. in nobiles latro. in socios populator. in domesticos p̄do habebat. q̄ppe plebis interemptor erat: filioꝝ occisor: extraneoꝝ homicida: ꝓprioꝝ paricida vniuersa nempe ꝓphanauit: q2 sacerdotiū iudeoꝝ oīno sustulit. oēm legē ⁊ ordinē cōfudit. Nā cū philippi fratris sui vxorē cōtra legē duxisset. A diuo Johāne baptista cūmonet illā dimittere. Quā obrem cū illū ob id occidere vellet: timuit plebem (quia sicut euāgelista ait) ab oībꝰ veluti verus ꝓpheta habebat: sed illū cōp̄hendens posuit in carcerē in castello macherūta. ⁊ pauloante mortem xp̄i: caput ei amputare fecit. Hic etiā ihesum a pilato sibi missum in irl'm suscipiēs: illusum tandē ad eundē remisit. eo q̄ interrogatꝰ (vt Lucas scribit) respōdere noluisset. Tandē a Caio cesare romā citatus. atq̄ a caio cū vxore herodiade honorifice suscepti fuissent. sup̄uenit nuncius agrippe a quo intellexit magnā copiam armoꝝ esse in suis ciuitatibꝰ ⁊ de multis conuictus. apud Lugdunū galliarū vrbē relegatus miserabiliter vitā finiuit. Vxori aūt sue q2 soror erat agrippe quē Gaiꝰ maxime diligebat dedit libertatē redeundi vt haberet terrā suā. Ipsa v̄o comitata virū in exiliū ait se non dimissurū eū in aduersis cui cōicauerat in ꝓsperis. Et postea Gaiꝰ galileā herodi agrippe dedit. qui deinde tres tetrarchias habuit.

Tres secte in iudea

Erant in iudea tres secte iudeoꝝ a cōi reliquoꝝ vita ⁊ opinione distantes.

Pharisei

Phariseoꝝ secta seu religio que tp̄ibus ptolomei philadelphi surrexerat ⁊ hac tempestate ob sanctitatis ostētationē in irl'm maximo in p̄cio (vt ex euāgelij historia elicere possumꝰ) apud iudeos habita est. Qui ideo pharisei dicebātur quia a ceteris habitu cōuersationeq̄ diuisi erāt. Cultu enī austeriore ⁊ victu parcissimo vtebant. Statutisq̄ suis mosaicas traditiones determinātes: pictacia chartarū in fronte. ⁊ in sinistro brachio de cathalogo inscripta. que philateria dicebant in legis memoriā gerebant. Fimbrias quippe amplas spinis alligatas quibꝰ incedēdo pungerent deferebāt. vt memores mandatoꝝ dei fierent. hij vniuersa deo deputabant ⁊ marmene idest fato: p̄positis suis ⁊ maioribꝰ natu nūq̄ cōtrariū r̄ndebāt: iudiciū dei futurū dicentes: aīam oēm incorruptā esse ⁊ mortuoꝝ resurrectionē sperabāt ⁊ p̄dicabāt. hi nāq̄ xp̄o dn̄o nostro plurimum aduersabant ⁊ mortis eius conscij fuerunt.

Saducei

Saduceoꝝ alia superat secta in iudea: sed nō eiusdē religionis ⁊ p̄cij cū phariseis marmenem negant. deū inspectorē oīm dicētes. In arbitrio hoīm situm esse. vt bonū malūue gerāt. hi saducei corpoꝝ resurrectionē ⁊ angelos eē negabāt. Ac aīas cū corporibꝰ interire putabāt. Solos quiq̄ libros moysi recipiebant. Et q2 seueri nimis erāt: nec etiā inter se sociales. Ob quā seueritatē saduceos id est iustos se nominabant.

Essei

Esseoꝝ quoq̄ alia ibidem vigebat secta atq̄ religio qui vere in omnibꝰ monasticā agebāt vitam: nuptias fastidientes: nō quia cōiugia ⁊ hoīm successionē perimēda censerent. sed cauendā intemp̄antiā feminarū: nullā earū fidē viro seruare putantes. Verū inter se mutuo amore iūctissimi. Quin ⁊ diuiciarū cōtemptores ⁊ p̄mixtis facultatibꝰ veluti inter fr̄es vnū esse p̄rimoniū oīm ordinarūt vngēta nō curātes: squalore decus putabāt. dūmodo ī veste candida semp̄ essent. designatos aūt cōium rerū ꝓcuratores habebāt. Nulla eis certa ciuitas sed in singulis domicilia habebant. Nec vestitū siue calceos mutant: nisi aut oīno cōscissis priorībꝰ aut lōgi tp̄is vsu cōsūptis. Precipue circa deū religiosi sūt. Ante solis ortū nihil ꝓfani loquentes solē vt oriat orantes. post vsq̄ ad quītā horā op̄antes. Rursus in vnū cōgregāt lintheis p̄cincti: corpꝰ abluūt aq̄s frigidis: ī cenaculū veniūt. neq̄ gustare queq̄ fas est nisi priꝰ deo celebret orō: post finē quoq̄ prādij vota repetūt. Hi q̄ppe hospitalitatē sūmo studio exhibebāt. Et apud eos edendi ⁊ potādi modꝰ saturitate definit. Tumultꝰ aut clamor in eorum hospicijs nusq̄ audiebat. Sed sūmū silētiū seruabāt: iuramētū habebāt ꝓ piurio. Secte sue neminē adhibētes: nisi sub anni ꝓbatione receptū. cōpellebant q̄ iurare q̄ deo fidē hoībꝰ iusticiā: ⁊ p̄ncipibꝰ obediētiā seruaret. Et si cōtingeret ipsos aliq̄n p̄esse: nūq̄ abuterent viribꝰ p̄tātis ad iniuriā subditoꝝ. Ad eoꝝ aūt iudiciū nō minꝰ q̄ centū p̄sone ꝯueniebāt. quoꝝ decreta postea īmobilia erāt. Sabbatū adeo illibatū seruabāt: vt nec cibū illo die pararēt. nec ignē accēderēt: nec aliq̄d vas transportarēt: aut quasi aluū purgarent. Ceteris aūt diebus cum dolabro in terrā fodientes demissa circūquaq̄ veste se contegebant: quādo aluū purgabāt ne radio solari iniuriā facere viderent: purgatoq̄ aluo terrā egestam sup̄ foueam reducebāt: hos essenos seu esseos herodes antipas dū vixit honorauit. nec inhonestꝰ s̄mo de eis ī sc̄ptūris habet. hoc de p̄bis iudeoꝝ

Veronica mulier Jerosolimitana xpi discipula

Veronica

Ueronica mulier hierosolimitana xpi discipula matrona quidē sctitate ⁊ pu dicicia insignita: his tpib⁹ a tiberio cesare p volusianū necessariū suū virum strenuū e hierosolima cum sudario xpi romam accersit. Detinebat quippe idez cesar: vt quidā scribūt: magno infirmitatis morbo: q̄ cū primū mulierē sanctam suscepisset ⁊ xpi imaginē cōtigisset ab oī infirmitate curat⁹ est. Ob qḋ miratulū ipa veronica ab ipso cesare magno in p̄cio deinde habita est. Ibidez eñ vsq₃ ad mortē cū petro ⁊ paulo aplis atq₃ clemēte pōtifice eccliaz dei ɔstituēs pseuerauit Hec ipa est quā dñs a sanguis fluxu fatigatā (vt sacra euāgelij hz historia) vestimēti ei⁹ fimbriā tangēdo sanauerat. A quo etiā passionis ei⁹ tpe eadem imagine vultus sui in signū amoris donata fuit. Ipsa aūt imago pāniculo sic impressa clemēti pōtifici ⁊ successorib⁹ ei⁹ ab eadē ex testamēto declarata. Nūc vsq₃ ibidez in beati petri tēplo a xpi fidelibus maxia cū religione inuisit. Quā ⁊ multi p tpa ex q uisitis celebrauere laudib⁹. inter quas illa singularis habet que incipit. Salue sancta facies nr̄i redēptoris. In qua nitet species diuini splēdoris. Impressa panniculo niuei candoris. Dataq₃ veronice ob signū amoris ⁊c.

Xenarchus phs

Xenarchus phs peripatheticus vir mēorabilis. quē Strabo admodū iuuenis audiuerat. Tiberij tpibus apud seleuciā cilicie vrbem diē obijt. Hunc vero nō diu domi māsisse dicūt: sed aut alexandrie aut athenis romeq₃ docendi causa elect⁹ vsq₃ ad senectutē: magno i honore semp habitus fuit: deinc augusti cesaris amicitia vsus est: Sed pauloante hec tpa anq̄₃ mortē obiret visū amisit.

philo Judeus

Philo iudeus

Philo iudeus natione alexādrin⁹ vir quidē disertissim⁹ p hec tpa i p̄cio multo fuit: ⁊ multa elegāter grauiterq₃ cōscripsit. qui sua doctrina eloquentiaq₃ appionis grāmatici temeritatē ɔ̄ iudeos ab alexandrinis missus cōpescuit. Quaobrez mlti eloquētiā ei⁹ admirātes dixerūt. aut philo platonē sequit aut plato philonē. hic romā deniq₃ veniēs cū petro aplo ɔuersationē habere cepit. a quo de fide optime edoct⁹: multa de laudib⁹ xpiane religionis postea scripsit: q̄ (vt diuus testat hieronym⁹) inter ecclīasticos cōputant codices ⁊ quā marie in q̄nq₃ moysi libros p̄claros edidit cōmētarios: sunt ⁊ alia eius cō plurima scripta.

Agrippina Germanici coniux

Agrippina germanici cōiunx

Agrippina marci agrippe ex iulia octauiani cesaris filia genita fuit. Gaij caligule impatoris mater: q̄ inter mulieres p̄claras computat. hoc tpe a Tiberio multis iniurijs vexata: mortē sibiipsi a cibo abstinēdo impetrauit. hec adhuc admodū adolescētula germanico sue etatis insigni iuueni ⁊ plurimū reipublice oportuno ac tiberij cesaris augusti filio adoptiuo nupta fuit: satis ob hoc fulgida. hec ex eo viro suo cū tres enixa fuisset mares: ex q̄bus vn⁹ Caius calligula fuit: qui postmoduz romanis pfuit. ⁊ totidē eque femellas: ex quib⁹ agrippia neronis mater extitit. Cū ope tiberij pr̄is vt p compto habitū est veneno sublatū virū suū egreferret. ⁊ femineo ritu plagore plurimo viri sui necem defleret. in tiberij odiuz incidit. adeo vt ab codē eā brachio tenēte ⁊ obiurgationib⁹ plurimis infestaret. Sed egregia mulier indignū rata qḋ i se agebat a cesare: morte fastidia stomachi pncipis effugere dispo suit. q̄ cū aliter satis cōmode nō daret: fame generoso aīo accersire statuit. ⁊ ɔfestim a quocūq₃ cibo abstinere cepit. qḋ cū relatū esset tiberio ignarus quo ieiuniū tenderet: ne tam breui spacio sese suis subtraheret iniurijs: nil pficiētib⁹ minis aut verberib⁹ vt cibū caperet: eo vsq₃ deductū est vt cibū gutturi eiusdem violēter impingi faceret: vt hoc mō alimēta nolenti pstaret. Ar agrippina quātomagis exacerbebat iniurijs: tāto acrioris p̄positi ⁊ incepti perseuerans: scelesti principis insolentiā moriēs supauit. qua quidē morte ⁊ si plurimū glorie sibi apud suos quesiuerit agrippina: tiberio tñ longe amplius ignominie reliquit.

Agrippa magnus

Agrippa magnus

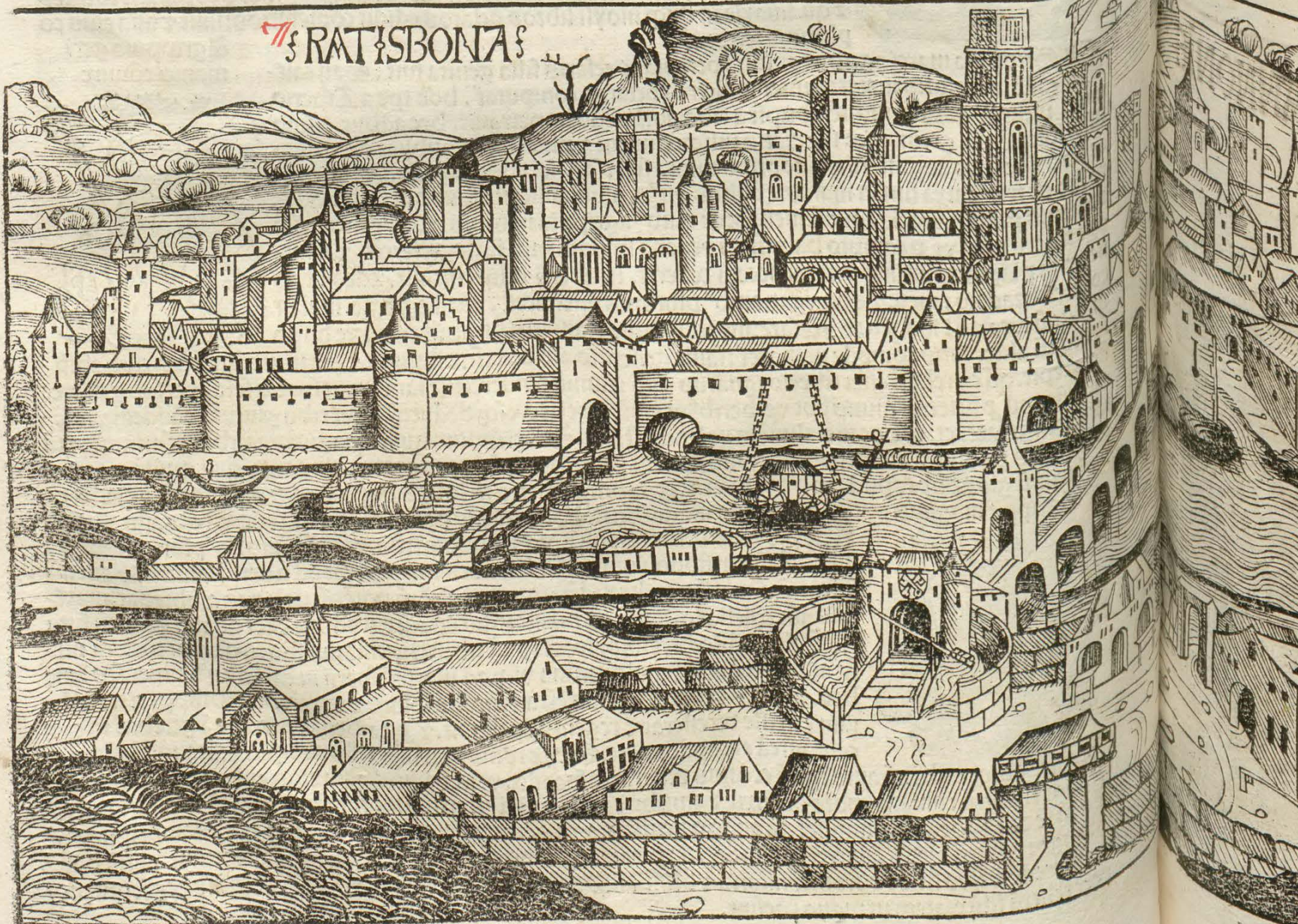

Agrippa magn⁹ aristoboli regi fili⁹ patri i regnū succedēs: regnauit ānis septē iudeis. hic fuit nā bon⁹ ⁊ ciuitatē irl̄m ɔprijs sumptib⁹ plurimū exornauit. fili⁹ aūt aristoboli quē pater herodes interfecerat ad tiberiū venit. illo aūt nō suscipiēte accusationē: residēs rome ad aliq̄rū potētiū noticias ambiebat. maximis aūt colebat officijs germanici filiū Gaiū: cū adhuc esset puat⁹. Qui cū futurū eū aliq̄n p̄dixisset impatorē: apud tiberiū accusatus fuit. is statim cōcludi iussit agrippā qui sub grādi erūna vsq₃ ad mortē tiberij in carcere p sex menses tenebat. Sed eo defuncto gaius eū a vinculis soluit: ⁊ tetrarchiā philippi ei tradidit iam e m̄ iste decesserat ⁊ regem appellauit. ⁊ p cathena ferrea quā gerebat in carcere auream ei condonauit. Cūq₃ e roma preuisset irl̄m: templū visitans: hostias celebrauit. Ibiq₃ cathenā aureā quā ei caius dederat suspendit. vt maximū casum eius ex hoc ppetuo indicaret. inde theatrū romano more ɔstruxit ⁊ amphiteatrū: ⁊ alia plurima monimēta. Demū in cesariā descēdēs cū se deū appellari pmisisset ab angelo pcussus: ⁊ tumēte corpe: ait q̄ mō dicebar de⁹ nūc morti nexib⁹ ɔstringor: q̄bus dictis anno etatis sue. 57. expirauit. Relinquēs agrippā filiū decimūseptimū annū habētem heredē ⁊ tres filias beronicē: mariā ⁊ drusillā. Habuit quoq₃ frēm noīe herodē calcidis regē: qui pro pter tenerā filij etatem in regno prefuit.

Ratiſbona Inſignis vrbs

Sexta etas mundi

Ratiſbona inſignis ⁊ memorie digna vrbs ac libera ad ripas danubij ſita: a Tiberio Nerone cōdita: anno quo xp̄s iheſus pro ſalute generis humani paſſus eſt. Baiorarie olim metropolis hanc regionē antiquitus norici tenuere. Cuiꝰ adhuc portio trans danubiū ſita noricū appellant. Noricis autem baioarios ſucceſſiſſe. Et cum reperiā vetuſtiſſimos codices hanc baioariam appellant: quaꝫ moderni bauariā dicunt. ⁊ a bois baioaricum nomen deſcendiſſe ꝑſuaſum eſt. Cui Strabo vires adhibet romani baios galloꝝ gentes e finibus iecerunt. Inde migrantes circūiacētes hiſtro loco cuꝫ thauriſtis habitarūt. Conſtat igiť eos in pannonia conſediſſe: ⁊ inde facile in noricū continuā regionē migraſſe. Quāq̃ʒ oliꝫ deſerta vt Strabo tradit nunc cultiſſima eſt. magnas ⁊ ambitioſas ciuitates habēs ⁊ oppida nobiliſſima. Ratiſbona vero ornatu ceteras excellit. Pōtificales vrbes in ea quinqʒ ſunt: quaruꝫ nunc metropolis eſt Salczburga vocata ex flumine cui adiacet. veteres iuuauiā vocauere. Ratiſbonēſis aūt ep̄atꝰ oliꝫ clariſſimꝰ fuit: cui ⁊ tota bohemia ſbiecta erat. hec vrbs ſeptē noībꝰ inſignita fuit. quibꝰ in ſuis iuribꝰ ⁊ libertatibꝰ claruit. Primo a ſui cōditore Tiberina vel Tiburina diceba ť. Tiberius eñ liuie auguſti vxoris filius: ⁊ ipſiꝰ auguſti preuignus: quē cū auguſtus in filiū adoptaſſet: mox magno exercitu cōperato cōtra noricos ⁊ vindelicos miſit: qui eos ī prelio ſuꝑauit ⁊ hanc vrbē apud noricos edificauit. Secūdo vrbs quadrata lōgo tp̄e dicta. cū ad quadratā figurā ⁊ quadratiſ lapidibꝰ magnis muro circūdata fuit vti in reliquijs veteꝝ muroꝝ retro ſanctū paulū cerni pōt. Tercio hyatoſpolis vel hiaſpol' ob ruditatē ppl'i agreſtis: qui ore hiante vt rurales finitimi faciūt verba hyantia ꝓferebāt. vel ab hyantiū aq̄rū ꝓpe ciuitatē cōfluxu. cū danubiꝰ naba ⁊ ymber ⁊c. fluuij in latere aquilonari cōfluāt. Quarto germeinſheim a populo germanie qui eā frequētare ſolebant: vel a germanico qui ciuitati p̄fuit. Quinto reginopolis ob frequētes cōuētiones principū ⁊ regū vt hodie aree turres ac excelſa edificia magnatoꝝ oñdūt. Sexto imbripolis a fluuio: cū ymber fluuiꝰ ſeptētrionē verſus ī danubiū fluit. ⁊ vernacula ligua hoc nomē regenſpurg adhuc ſeruat. cū in tali cōfluxu olim ciuitas incepta fuit. Septio ratiſbona diciť. cuꝫ rates ob mercimonia ⁊ tp̄e karoli magni ad bella ibi cōfluebāt: ⁊ tāqʒ firmiter ſita ⁊ edificijs roborata: hodie ratiſbona appellať Danubiꝰ aūt

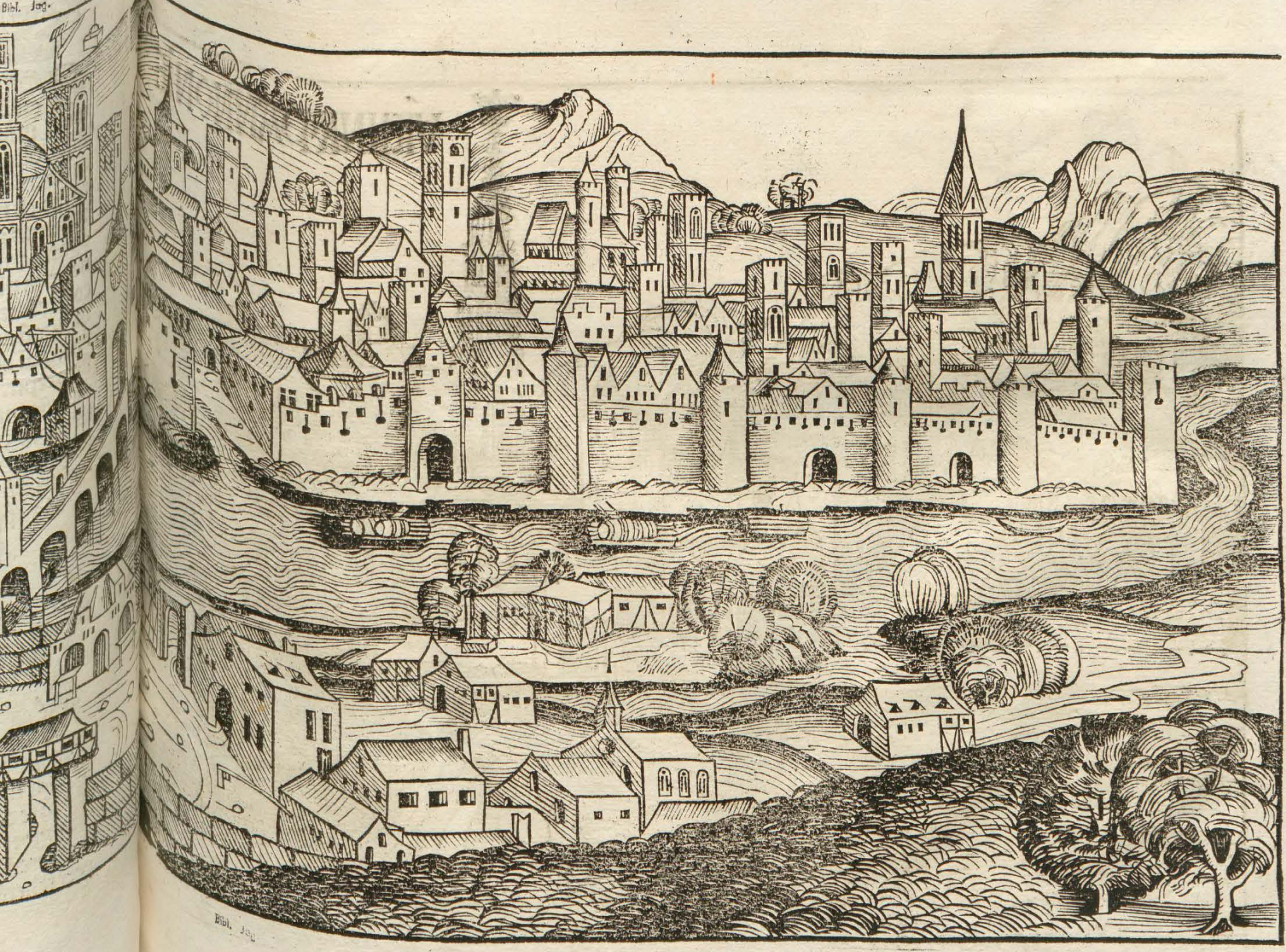

fluuius germanie pmaximus. qui et hister dict⁹ vt Solinus habet germanicis iugis orit᷑: monte effusus qui rauracos gallie aspectat. Sexaginta amnes in se recipit ferme oēs nauigabiles: et hanc vrbem insignē preterfluit. Et firmissimo ponte lapideo plurimoꝝ artiū ciuitatē cū suburbio iūgit. De quo scribit᷑. Pons fieri cepit dñi dum annus incepit. Mille centenis decē semiqꝫ denis. Karolus magn⁹ christianissim⁹ imperator cū armis baioariā sibi subiecit: et taxilo baioarie dux desiderij regis longobardoꝝ gener: quē prius deuicit stimulis vxoris concitat⁹ hunis sibi ꝯfinibus sollicitatis bellū in karolū mouet. Is sua celeritate pacē cōfecit obsidib⁹ ante receptis. vrbē ratisbonā tūc q̄drată dictā aggressus cōuersus in eos q̄ eā occupabāt a fide nr̄a alienos. Et eaꝫ vi cepit coegitqꝫ vt xp̄i fidē integre reciperēt. In eo bello magna cedes hoīm ante ratisbonā edita. Et magna multitudo infideliū ac hunoꝝ absūpta de suis q̄ꝫ aliq̄s amisit: qui in basilica sctī petri extra muros vrbis sepulti sūt. Ab eo tpe hec inclita vrbs magnū incrementuꝫ accepit. Basilica q̄ꝫ decorat᷑ episcopali sūmo: in honore tandē sctī petri dicata: pri⁹ ob fraternitatē canonicoꝝ ratisbonensiū et remēsiū eccl'ia sctī remigij appellata. Opus preclarissimū in vrbe nondū cōpletū. Et cenobio sctī Emmerāmi ordinis sctī bn̄dicti amplissimo: mōasteriaqꝫ dñarū plura hꝫ: precipue superi⁹ monasteriū virginis gl'iose. Inferius in q̄ diuus Erhardus ep̄s quiescit. Plures ī ciuitate domus cōsecratas ecclesias hn̄t: et ꝓprias sacerdotes. Arnolfus aūt imperator q̄ hūc locū pre ceteris imperij locis sūme dilexit. mur[is] ampliauit et monasteriū sancti emerāmi inclusit et plurimū adornauit. A cede eṁ nortmānoꝝ rediēs baioariā ossa sancti dionysii ariopagite in fine sue etatis cenobio tradidit cū libro euāgelioꝝ ornatissimo ac lr̄is aureis ꝑscripto: et demū apud eos sepult⁹. Ornat᷑ et hec ciuitas glorioso martyre sctō Emmerāmo ep̄o: et sctō wolfgango eius loci vndecimo ep̄o: q̄ mira apō eos gessit: monasteriūqꝫ sctī pauli ꝯstruxit. Albertus q̄ꝫ magn⁹ oīm doctrinarū peritissimus apud eos ep̄atū rexit. Ideo de his patronis per ratisbonēses scribit᷑.

Gaude ratisbona super excellentia dona
Concludis duo bis in te gratissima nobis
Corpora sanctoꝝ sacer est dionysius hoꝝ
In numero primus emerāmus laude nec īmus
wolfgang⁹ erhardus neuter medicamīe tard⁹
Quatuor istoꝝ precibus necnō alioꝝ
Hic cōtentoꝝ ducamur ad astra poloꝝ

magnus albt[us] fuit ep[iscop]us Ratisbonensis

7 versus

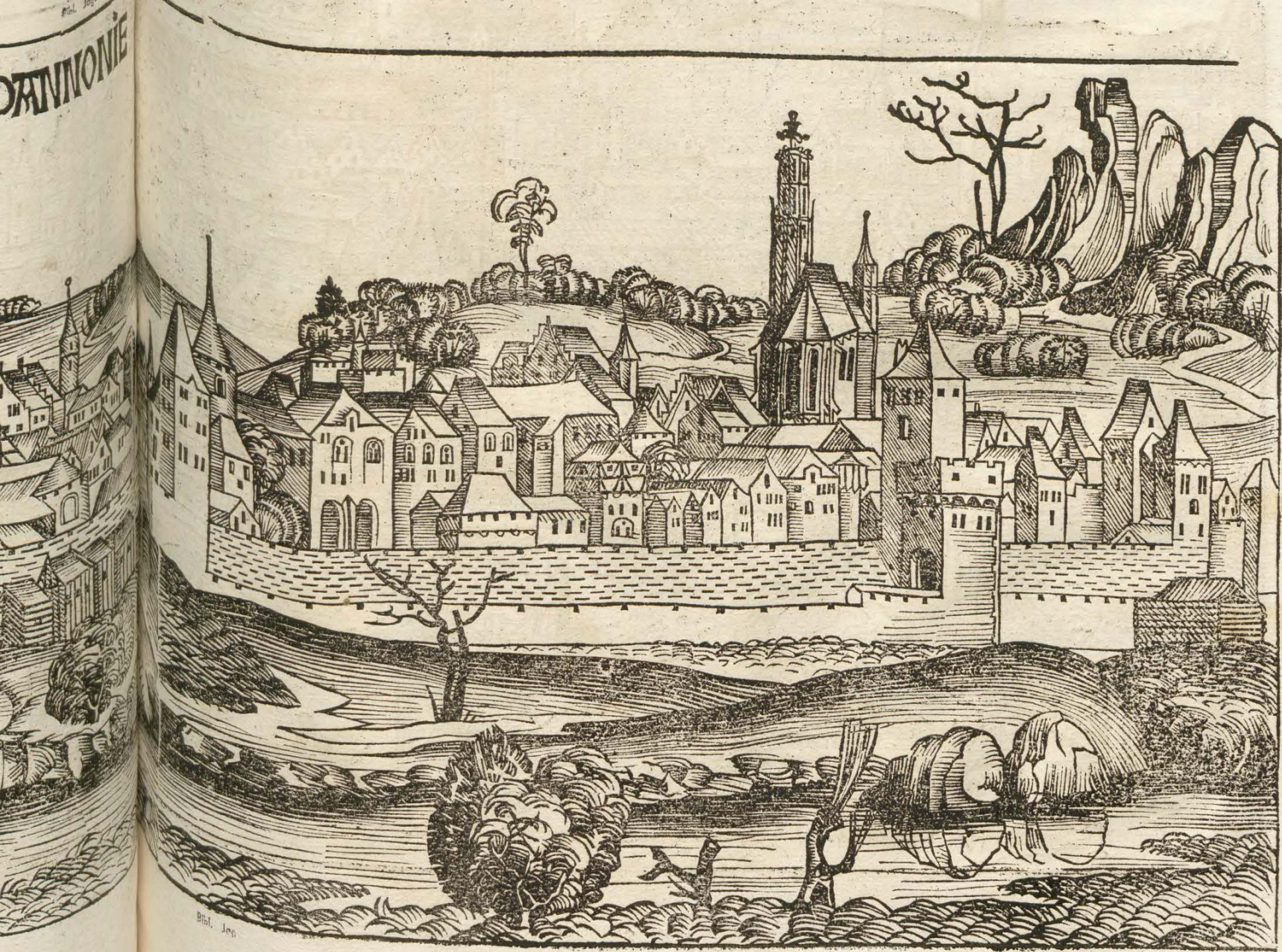
Vienna pannonie Nūc austrie vrbs preclarissima

Lege eius descriptionem pulcram

Uienna pānonie nūc austrie vrbs preclarissima ad danubiū sita. Is fluuius bauariā: austriā: vngariā secās: ꝑ rasciam atqꝫ bulgariā cū sexaginta nauigalibꝰ ī euxinū descēdit. Multasqꝫ ⁊ memorabiles alluit vrbes Inter quas nulla ditior: nulla populosior: nulla vetustior est qꝫ Uienna australium ciuitatū regionisqꝫ caput. Hec olim flauianū (vt in vetustꝭ ducū ꝑuilegijs habet) appellata. A flauio prefecto qui huic regiōi prefuit: ac vrbē inchoauit aut ab imperatore flauio ad danubiū ꝓfecto vt aras ob romani impꝑij metas collocaret. Et ibi cōdita vrbs ex aris vocabulū sortita sit. Cūqꝫ flauianū theotonici flabien ꝓnunciēt: nō est ab re longo tꝑis tractu: prima vocabuli sillaba remota (vt plerūqꝫ fieri cōperimꝰ) bien remansisse Indeqꝫ dicta Uienna. Quāqꝫ aliq̄ a paruo flumine qđ inter suburbia fluit noīe vienna dictū putāt. Uienna aūt vrbs magnifica ambitu muroꝝ cīgit duoꝝ miliū passuū: ꝫ habet suburbia maxima ⁊ ambiciosa: fossa ⁊ vallo cincta. vrbs aūt fossatū magnū habet: indeqꝫ aggerē prealtum: menia deinde spissa ⁊ sublimia frequētesqꝫ turres: ⁊ ꝓpugnacula ad bellū prompta. Edes ciuium ample ⁊ ornate: structura solida ⁊ firma alte domoꝝ facies magnificeqꝫ visunt. Unū id dedecori est qꝫ tecta plerūqꝫ ligna contegūt pauca lateres. Cetera edificia muro lapideo consistunt. picte domus: ⁊ interiꝰ ⁊ exterius splendēt. Ingressus cuiusqꝫ domū in edes te pricipis venisse putabis. Nobiliū prelatoꝝqꝫ domꝰ libere sunt. Sanctis celū tenentibꝰ ipsiqꝫ maximo deo templa dicata ⁊ ampla ⁊ splendida secto lapide cōstructa ꝑlucida: ⁊ colūnarū ordinibꝰ admirāda. Sanctoꝝ plurime ⁊ preciose reliquie. Argēto auro ⁊ gēmis vestite. temploꝝ ingens ornatus. Ciuitas in episcopatu Pataueñsi est: maior filia matre. Quatuor ordines mēdicātes Scoti ⁊ canonici regulares sancti augustini admodū diuites habiti. Monialesqꝫ sacre ⁊ sancte virgines. Ibi q̊qꝫ monasterū est ad sanctum hieronymū nuncupatū: in quo meretrices cōuerse reperiunt: que die ac nocte hymnos lingua theotonica decantant; quarū si qua redire ad peccatum

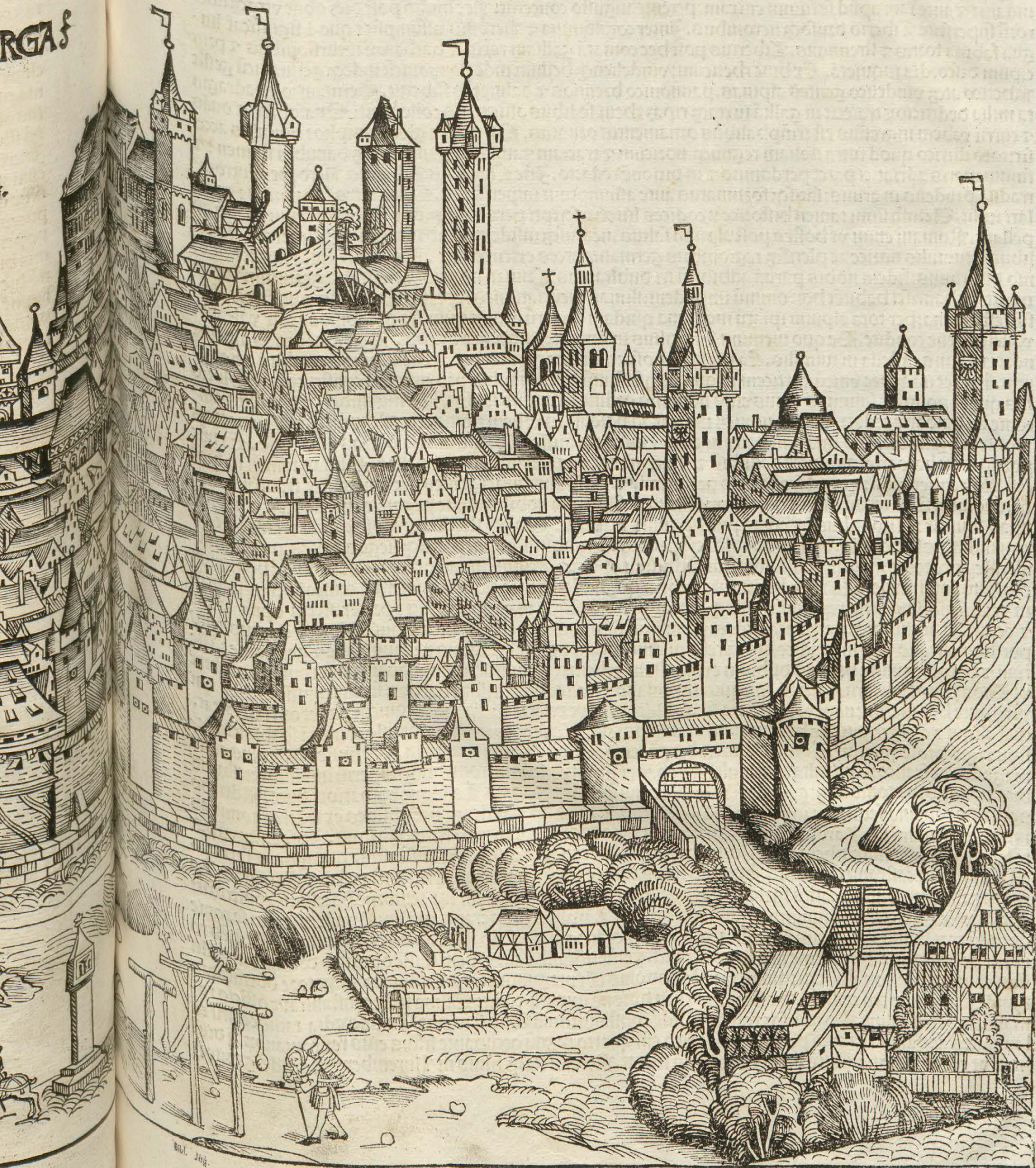

cōprehensa fuerit in danubiū precipitat. Sed
agunt ibi pudicā sanctāq; vitā. Rarus de his
stupro mal⁹ audit. Scola q; hic ē liberaliū artiū
ac theologie ⁊ iuris pōtificij. Noua tñ ⁊ ab vr
bano sexto papa ɔcessa: magn⁹ studētiū nume
rus eo cōfluit ex vngarie ⁊ alemanie partib⁹ su
perioribus. ciuitatis ppl's quinq̄ginta miliū cō
municātiū credit. Cōsulatus octo ⁊ decē viroꝝ
eligit. tum iudex qui iuri reddēdo preest. deinde
magister ciuiū qui curā ciuitatis gerit: magistra
tus alij nulli sunt nisi qui vini exigunt vectigal
ad illos oīa referunt quoꝝ potestas annua est.
Incredibile videri pōt quot p dies singulos in
ciuitatē victualia ingerunt. ouoꝝ ⁊ cancrorum
multe quadrige adueniūt. Pistus panis carnes
pisces volatilia sine numero afferunt: vbi ad
uesperascit nihil venale ex his inuenies. vinde
mia his ad quadraginta dies ꝓtendit. Nullo
nō die trecenti currus onusti vino bis terq; in
ferunt. Ducentos ⁊ mille equos indies ad op⁹
vindemiarū exercent. Incredibile dictu est quā
ta vis inducat vini. quod vel Vienne bibit vel
ad extraneos per danubiū contra cursum aque
magno labore mittit. Celle vinarie adeo ꝓfun
de ac spaciose sunt: vt sub terra nō minus quā
supra terrā edificioꝝ apud Viennam esse ferat.
Platearū solū: stratū lapide duro. vt neq; plau
stroꝝ rotis facile conterat. In domibus multa
⁊ munda suppellex. Equoꝝ iumentoꝝ ⁊ oīs
generis capacia stabula. vbiq; fornices aule la
te. verum his estuaria sunt loco tricliniorū. que
ab his stube vocant: nam hyemis asperitatem
hoc domitant modo. Fenestre vndiq; vitree ꝑ
lucet: ⁊ hostia plerūq; ferrea. In his plurime
aues cantant. rare apud eos familie vetuste: ad
uene aut inquilini fere omnes nouissimis die
bus. hec vrbs Vienna primaria Imperatoris
Friderici tercij dum inimicitias maximas cum
Mathia vngarorum rege gereret: multa eius
bella in se concitauit: qui damna multa Vienē
sibus ⁊ incōmoda imperatori intulit: ⁊ tandē
ciuitatem ei abstulit: quam post mortem Ma
thie Fridericus tercius iam veteranus per filiū
Maximilianū regem in suam potestatem itera
to redegit.

Nuremberga

Nuremberga vrbs apud exteras gentes nominatissima

NUremberga vrbs tota germania: ⁊ apud exteras gentes nominatissima celeberrimaqꝫ. Emporiū germanie amplissimū: magnificis operibus publicis ⁊ priuatis ornata. Arx regia in colle vrbi supereminet vetustissima. ex qua intra vrbem ⁊ extra prospectus est. A qua ciuitatis nomen ortum fuisse quidam arbitrantᷣ. quam pleriqꝫ a Tiberio Nerone imperatore: post tiberine constructionē conditā. Aut a Druso nerone fratre suo qui germanos deuicit denominatā dicunt Nerobergam. Tiberius eni3 cesar genus paternū a Tiberio nerone trahit. qui liuiam drusillam (vt Suetonius tranquillus scribit) grauidam: ⁊ ante iam apud se filium enixam: petenti augusto concessit. Nec multo post diez obijt vtroqꝫ liberorū superstite Tiberio drusoqꝫ neronibus. Inter cognomina ⁊ Neronis assumpsit: quod significatᷣ lingua sabina fortis ⁊ strennuus. Tiberius post hec comatā galliam rexit. ⁊ barbaroꝝ incursionibus ⁊ principum discordia inquietā. Ex hinc rheticum: vindelicūqꝫ bellum inde pannonicū indeqꝫ germanicū gessit. Rhetico atqꝫ vindelico gentes alpinas. pannonico brennos ⁊ dalmatas subegit. Germanico quadraginta milia deditícioꝝ traiecit in galliā iuxtaqꝫ ripaꝫ rheni sedibus assignatis collocauit. Quasobres ⁊ ouās ⁊ curru vrbem ingressus est triūphalibus ornamentis ornatus. Cui postea glorie amplior cumulus accessit: toto illirico quod intra italiam regnūqꝫ noricum ⁊ traciam ⁊ macedoniam interqꝫ danubiū flumen: ⁊ sinum maris adriatici patet perdomito ⁊ in ditionē redacto. Iste Claudius Tiberius Nero (vt Eutropius tradit) prudēs in armis: satisqꝫ fortunatus ante assumptum imperiū fuit. Et ciuitates suo nomine appellari iussit. Vetustissimi tamen historicoꝝ codices litteris scripti peruetustis. eam arcem castrum noricū appellant. Romani enim vt hostes post alpium saltus meatusqꝫ insidentes: ab incursibus ꝓhiberent. In collibus ⁊ tumulis norice ac plerisqꝫ regionibus germanie arces extruxerunt. De quo si plura sine testimonio dixerimus: fidem nobis paruā adhibitū iri dubitamus. Cum in noricis (vt Strabo grauissim⁹ autor tradit) ⁊ thaurisci habitēt hoꝝ omniū impudentissimas incursationes repressit Tiberi⁹: ⁊ eius frater Drusus estate vna: per tota alpium ipsarū montana quidam terrarū extant tumuli: qui cōmode coli valeant. vallesqꝫ bene condite. De quo meminit Virgilius in fine tercij libri georgicoꝝ. Tum sciat aerias alpes ⁊ norica si quis castella in tumulis. Ea presidia posuerunt que germanos a rebellione ac motibus deterrerent. Habet itaqꝫ hec vnicū verticem in qua vetustissimū castellū vrbis pro custodia constructū est. Gloriosus quoqꝫ pontifex summus Pius eius nominis ordine secundus scribit. De nuremberga dubium franconie an baioarie cedat: Ipsum nomen indicat ad baioarias vrbem pertinere: Normberga enim noricus montem significat. Ob quā rem patet noricoꝝ ciuitatem fuisse. Noricis aūt baioarios successisse. Ea nūc portio terre baioarie: que inter danubiū ⁊ Nurembergam iacet noricum appellatᷣ. Ciuitas tamen in diocesi Babenbergensi: que ad francones pertinet: sita. Ipsi Nurembergenses nec bauari nec francones videri volunt. Sed terciū quoddam seperatū genus. Vrbs ea nobilis amne pegnicio interlabitᷣ. ⁊ in ꝑtes duas diuiditᷣ: ac pontibus lapideis pulcherrimis trahicitᷣ. In agro sterili ⁊ arenoso condita. atqꝫ ob eam rem industrioso populo. omnes aūt plebei opifices ingeniosissimi aut plerūqꝫ negociatores prudentissimi. Repertores ⁊ magistri mirandarū ac subtilium operū ⁊ arcium que ad decorem ac vtilitatē hominum plurimū conducunt. Quamqꝫ hec inclita vrbs a quibusdam inter nouas numerari censeatᷣ. cum paucis in veterū monumentis reperiatᷣ: nullaqꝫ antiquitatis vestigia in ea appareant: preter arcem opus laude ⁊ vetustate dignū: atqꝫ perpaucas edes. Cum igitᷣ de nomine ac conditoribus qui fuerunt ⁊ quibus temporibus certatio sit ⁊ sub iudice lis: ea relinquamus: cum de alijs vrbibus ne dum italie ⁊ germanie: Verum ⁊ de roma matre vrbium dubium extat. Nam vrbem terre marisqꝫ dn̄am quam nunc romani incolunt vt Dionysius halicarnaseus de antiquitate romanoꝝ tradit: vetustissimi barbari siculi tenuisse dicuntᷣ qui vero ante hoc fuerint: neqꝫ vt habitata sit ab alijs: neqꝫ vt deserta fuerit: nemo quicqꝫ habet certi qđ dicat. quā aliqui a congregatione hominū: alij a troianis: alij ab euandro: ceteri a romulo conditā scribunt. Reliqua igitᷣ prosequamur. Constat Nurembergā temporibus Karoli magni in flore fuisse. Karolus enim magnus rex francoꝝ qui talia tāqꝫ multa gerebat vt simul ecclesiam: romanūqꝫ imperiū instauraret. saxonibus domitis: bittonibusqꝫ: gallicis sibi federe coniunctis: pacem cu3 Tassilone baioarioꝝ duce. Adriano pontifice romano sequestre inijt. Sed cū accersitus Tassilo nec accederet: nec obsides ex federe promissas mitteret. Bellum illi Karolus indixit: ducens in baioariam copias tripartito distribuit. Ipse enim cū parte tercia copiarū Nuremberge: ⁊ in locis finitimis sua firmabat castra. Et austrasios turingos ⁊ saxones ad danubium castrametari iussit. Pipinus filius cum exercitu italico ad Tridentū desedit. Cum itaqꝫ Karolus prudenti consilio castra firmasset prope Nurembergā in formam sui tentorij Sacellum construxit: quod postea Leo tercius summus pontifex: cum ad Karolum properaret qui apud padebrunam saxonie oppidū erat summa acceptus reuerētia: proceresqꝫ dedit: qui honesto illū deducerent comitatu. Rediēs romā in honore diue Katherine martyris dicauit. Ferūt nōnulli eam vrbem fuisse olim sub dominio nobilissimi comitis francoꝝ Alberti: qui cū fraude hattonis ep̄i maguntinēsis a Ludouico imꝑatore obtrūcatus deinde in ius imperij cessisse. Postea vero qꝫ in ditionē imperij venit: Sūma fide: constantia: ⁊ officio romanū imperiū coluit. Regibusqꝫ romanis fidē constantissimā semꝑ seruauit. In discordia tamē cesarū calamitates ac damna grauia pertulit. Heinrico em̄ quarto regnū occupante filius eius rex romanoꝝ ꝑ diuinam vt videtᷣ vltionē: patrē bello persecutus fuerat. Recessit itaqꝫ filius in Nurembergēses fidē genitori

seruantes: auxilio suorum fretus: Nurembergã obsessam recepit: quod Otto Frisingensis ⁊ Gottfridus Viterbiensis haud ignobiles historici scribunt. Idem Heinricus rex herbipolim petẽs. Erlongo eiecto Robertum prefecit. Deinde dimissis saxonibus cũ baioarijs: castrum noricũ obsidione cingit. Ipsoqꝫ expugnato: Ratisbonã norici ducatus metropolim adijt: quẽ pater e vestigio subsequẽs roberto fugato: erlongũ restituit. Inde ꝓgressus ratisbonensiũ auxilio filio vrbe fugato: ibi Vlricum pontificẽ cõstituit ac Theobaldi marchiã p bohemos deuastauit. Conradus sueuus qui defuncto Lothario in romanoꝝ regez declaratus erat: ac ducẽde in asiã expeditionis suasu diui Bernardi abbatis clareualensis munus assũpsit eam vrbem instaurauit: ⁊ insigne monasteriũ ⁊ abbatiam ordinis diui benedicti ad sanctũ egidiũ nuncupatũ: In celebriori vrbis loco fundauit. Nurembergenses a conrado rege Ceterisqꝫ romanis impatoribꝰ incrementũ plurimũ habuerunt: nec arbitrandũ est eam vrbem istius pulchritudinis ⁊ amplitudinis a pn cipio instaurationis fuisse. Verum temporibus karoli quarti imperatoris romanoꝝ ac regis bohemoꝝ maiore ambitu: menibus nouis aucta fuit. Munita nũc extat: post alta menia ⁊ antemuralia: ingenti claudit per circuitũ profunda ac lata fossã. Habet quoqꝫ ꝓpugnacula. murum crassissimum: ⁊ turres quinqꝫ ⁊ sexaginta supra trecentas. Estqꝫ edibus ciuiũ amplissimis ⁊ firmissimis exornata. ⁊ in medio ferme germanie sita. Ciues eius cum industriosi sint: legibus imperialibus instructi. Senatũ ⁊ magistratus ordinem habent a plebe distinctũ. vetustiores ciues rempublicam administrãt. plebs tamen suis rebus studet ⁊ de publicis minime curiosa est. Plures in ciuitate basilice ample ⁊ ornatissime extãt. Et preter parrochiales ecclesias celeberrimas sancto Sebaldo ⁊ sancto Laurentio dicatas Quatuor mendicantiũ loca magnifici operis habet: que ciues diuersis temporibus edificauere. Monialesqꝫ sacre virgines ad diuam Katherinam ⁊ sanctam Claram duo monasteria habent. Cruciferi ordinis theutonicoꝝ spaciosa vrbis loca possident. Extat quoqꝫ in ea Carthusiense cenobiũ edificij magnificentia amplissimũ ⁊ pulcherrimũ. atqꝫ sanctissime virginis marie sacellum regale in foro ornatissimũ cum fonte pulcherrimo. Gaudet hec insignis vrbs de suo regio patrono diuo Sebaldo: is fuit vita ⁊ miraculis clarus: Et signis imperialibus. Palliũ enim: enses: sceptrum: poma: coronãqꝫ karoli magni Nurembergenses in eoꝝ archiuis obseruant. que in coronatione noui regis ob sanctitatẽ ⁊ antiquitatẽ auctoritatẽ prestant. Datur enĩ hoc vetustati: vt plus maiestatis habere videant: pondere noua carent. Ornatqꝫ ꝗmaxime impreciabili ac diuinissima lancea que ihesu xpi latus in cruce aperuit. Ac particula crucis famosissima. ⁊ alijs reliquijs toto orbe celebrandis. Que die tredecima post pasce gaudia: populi frequentia ex varijs prouincijs summa deuotione quotannis visunt. Ideo in eius laudem adiungit.

O decus eximium norici Nuremberga serena
Vrbs celebranda nimis regia siderea
Tu populosa viris: tu formosissima rerum
Virtutumqꝫ parens: tu religionis amatrix
Iusticiam sacramqꝫ fidem: pacemqꝫ propinquis
Antiquasqꝫ patrum leges ante omnia seruas

Sacrosancte militantis ecclesie fundamenta quibus tota huius edificij fabrica confidenter innititur sunt sancti apostoli. quos deus elegit primitias in salutem gentiũ omniũ. Ipsi sunt bases ecclesie super fundamento: preter quod nemo aliud ponere potest quod est christus ihesus summo angulari lapide solidati: vt veritas que ante legis ⁊ prophetarum preconio vehebatur per apostolicam tubam in salutem vniuersitatis exiret: sicut scriptũ est. In omnem terram exiuit sonus eorum. Ab ipsis nãqꝫ est ꝓpagata ecclesia: ⁊ vsqꝫ ad mundi terminos verbo predicationis extensa. hanc doctrinis: miraculis: exemplis: sanguisqꝫ effusione plantauerunt. Quapropter digne patres: fundatores: edificatores: ordinatores pastores ⁊ pontifices vniuersalis ecclesie vocant. Huius aũt muneris sacramentũ ita dñs ad omniũ apostoloꝝ officium pertinere voluit: vt in beatissimo petro omniũ apostoloꝝ summo collocaret: vt ab ipso q̃si quodam capite dono suo velut in corpus omne diffunderet vt extorrem se misterij intelligeret esse diuini qui ausus fuisset a petri soliditate recedere: hunc enim in consortiũ indiuidue vnitatis assumptum. Id qđ dñs erat voluit nominari dicendo. Tu es petrus ⁊ super hanc petram edificabo ecclesiam meam: vt eterni templi edificatio mirabili munere grã dei in petri soliditate consisteret: hanc eccl'iam sua firmitate corroborans: vt illã nec humana temeritas posset appetere: nec porte inferi contra illã ꝓualerent.

Matheus Scripsit in Iudea Ebraice Liber generationis ihu xpi filij dauid.

Ego sum lux mūdi qui sequitur me non ambulat in tenebris

Marcus Scripsit in Italia Sermone tamen Greco Initium Evangelij ihu xpi

Lucas Scripsit In Grecia. Sermone Greco ffuit in diebus herodis Regis Iudee ꝛc

Johannes Scripsit in Asia. In principio erat verbū. et verbū erat apud deū ꝛc. Greco sermone

Spiritus sancti missio

Maria virgo

Spiritussancti missio

Summus deus ac parēs oīm: vt nouis cultoribus nouā legē daret doctorē iusticie misit e celo. Is vt premissū est cruci affixus vltro spm̄ posuit. Sed qm̄ predixerat se tercia die ab inferis resurrecturuꝫ: metuētes ne a discipulis surrepto corpore vniuersi resurrexisse eū crederēt: detraxerunt eū cruci: ꝛ cōclusum in monumēto firmiter militari custodia circūdederūt. Verū tercio die ante lucē: terremotu facto: repente patefactū est sepulchrū. Et custodes attoniti obstupefecerat pauor. integer e sepulchro ac viuus egressus in gallileā ꝓfectus est discipulis ꝯgregatis: scripture sancte lrās id est ꝓphārū archana patefecit: que anteqꝫ pateref perspici nullo modo poterāt: qꝛ ipsuꝫ passioneqꝫ eius annūciabāt. Ordiato vo discipl'is suis euāgelio: ac noīs sui predicatione circūfudit se repente nubes: eūqꝫ in celum sustulit q̄dragesimo post passionē die. ¶ Post beatā eīn ꝛ gloriosam resurrectionē quo verū dei templum iudaica impietate resolutū: diuina in triduo potētia suscitauit. Quadragenarius sanctoꝝ dieꝝ numerus expletus: mora corporalis pñtie extēdif: ut fides resurrectionis documentis necessarijs munireſ. Apl'i itaqꝫ ꝛ discipuli oēs post ascēsionē dn̄i (sicut Lucas i actibus aploꝝ meminit) a mōte oliueti regressi statim venerūt hierosolymā: ꝛ ascenderūt in cenaculuꝫ vbi manebāt in orōne ꝛ humanitate ꝑseuerātes cum mulieribus ꝛ maria matre ihu ꝛ fr̄ibus eius meditātes in lege dn̄i: ac mādatoꝝ eius die ac nocte: donec induerentur ꝟtute ex alto. In his aūt diebus q̄ inter resurrectionē dn̄i ꝛ ascēsionē fluxerūt mot⁹ dire mortis auferſ. Et nō solū aīe: sed etiā carnis imortalitas declaraf. In his per insufflationē dn̄i infundif apl'is oībus spūssanctus: ꝛ btō apl'o petro supra ceteros post regni claues ouilis dn̄ici cura mandaf: Per omne deniqꝫ hoc tēpus ꝓuidētia dei curauit: atqꝫ suoꝝ ꝛ oculis insinuauit ꝛ cordibus: vt dn̄s ihs vere agnosceref resuscitatus: qui vere erat natus ꝛ passus ꝛ mortuus. Ab illo aūt die quo dn̄s super oēm celoꝝ altitudinē ascendit: decimus dies occurrebat qui ab eiusdē resurrectione q̄nquagesimus: vt sacra testaf historia. Cū discipuli pariter essent: acceperunt munera spūs sancti ꝓmissa que poscebant. Et factus est repente de celo sonus: ꝛ repleuit totam domum vbi sedebant ꝛ apparuerunt illis dispartite lingue tāqꝫ ignis: ꝛ repleti sunt oēs spiritusancto: ꝛ ceperunt loqui varijs linguis. Sicut eñ hebreo quondā populo ab egyptijs liberato: quīquagesimo die post imolationē agni lex data est in monte syna. Ita post passionē qua verus dei agnus occisus est: q̄nquagesimo a resurrectionis eius die in apl'os plebeqꝫ credentiū spūssanctus elapsus est: vt facile diligens xp̄ianus agnoscat inicia veteris testamenti euāgelicis ministrasse principijs: ꝛ ab eodem spū conditū fedus a quo primū fuerat institutū. His aūt muneribus imbuti apl'i oīa que de xp̄o ꝑ ꝓphetas scripta fuerāt ꝓtinus intellexerūt: Cōmuniqꝫ decreto simbolū edentes: nr̄e fidei fundamēta iecere. Et petrus quidē aploꝝ princeps iuxta hieremie ꝓphetiā ꝛ isaie atqꝫ psalmiste dixit. Credo in vnū deum patrē oīpotentē creatorē celi ꝛ terre. Andreas in abacuck verbo subdidit. Et in ihm xp̄m filiū eius vnicū dn̄m nr̄m. Cui ꝛ Johannes adiecit. Qui conceptus est de spūsancto natus ex maria ꝟgine. vt isaias predixerat. Ecce ꝟgo ꝯcipiet ꝛ pariet filiū. Jacobus vero ꝛ Isaie ꝓphetiā affirmās dixit. Passus sub pontio pilato crucifixus mortuus ꝛ sepultus. Thomas deinde Osee ꝓphetiā contestās ait. Descendit ad inferos: tercia die resurrexit a mortuis. Posta Jacob⁹ maior ꝓtulit. Ascendit ad celos sedet ad dexterā dei patris oīpotētis. Philippus q̄ꝫ mox adiciens inquit. Inde venturus est iudicare viuos ꝛ mortuos. Bartholome⁹ postmodū cecinit dicens. Credo in spm̄sanctū. Cui Matheus subiecit Sanctā eccl'iaꝫ catholicā. Symon vo ꝛ Judas atqꝫ Mathias deniqꝫ reliquuꝫ ꝑfecerūt dicētes. Sanctoꝝ coīonē. Carnis resurrectionē. Et vitā eternam Amen. Symboloqꝫ ꝑfecto apl'i multa ꝯstituere de oī eccl'ia: inde diuino cultu intenti Jacobū frēm dn̄i hierosolymoꝝ pōtificē cōstituerūt virū a ntītate sanctissimū: q̄ missaꝫ simplici ritu celebrare cepit dicēdo pater nr̄ ꝛc. Hac q̄ppe rōne xp̄iana respublica viroꝝ scꝫ ꝛ mulierū crescere multū cepit. Propter qđ petrus apl's bonis institutis eccl'iaꝫ ꝯfirmaturus septē diaconos delegit videlꝫ Stephanū: philippū: ꝓcorū: nicanorē: tymonē: parmenā ꝛ nicolaū anthiocenū aduenā. Illi q̄ ad veros xp̄i ministros ꝑtinebāt ꝑagere ceperūt. Totū postremo orbē ꝑ ꝓuincias inter se partiti sunt. Et thomas quideꝫ parthos: medos: persas: hircanos: bactrianos ꝛ interna gentiū indoꝝ sortit⁹ est. Mathe⁹ macedoniā ꝛ ethiopiā. Bartholome⁹ licaoniā ꝛ citeriorē indiā. Andreas achaiā ꝛ scithiā. Johānes post mortē virginis marie asiā. Petro aūt pontus gallacia bithinia capadocia italia ꝛ tandē roma obtigit. Jacob⁹ maior hispaniā: Judas mesopotamiā. Symon zelotes egyptū: Philippus gallias ꝛc. accepit: de q̄bus apl'is mox narrabim⁹. Discipuli itaqꝫ ꝑ ꝓuincias dispsi fundamenta eccl'ie vbiqꝫ posuerūt: faciētes ꝛ ipsi i noīe magistri dei magna ꝛ pene incredibilia miracula: q̄ descendens instruxerat eos virtute ac ptāte qua posset noue annūciationis ratio fundari ꝛ cōfirmari.

petrus credo in deū patrem ꝛc

Assumptio Marie virginis

Gloriosissima semperqꝫ virgo maria dei genitrix intemerata: post
ascensionē dñi ihesu: cōuersationē ad humane vite exemplū (lu
ca in actibus aplo͞ꝝ testāte) generaliter cum aplis habuit: quisqꝫ
repleti fuerunt gr͞a spūsancti. Post missiōe vo spūsancti ꝛ aplo͞ꝝ disp
sionē, vt diuus Hieronym⁹ refert. Gabriel archāgelus tāqꝫ celestis pa
ranymphus eā virginē sanctā ꝛ corpe ꝛ mēte intactā custodiuit: atqꝫ io
hānes euāgelista cui eā de cruce fili⁹ cōmiserat: virgo vginē seruauit of
ficiosissime vsqꝫ in finez vite sue: ꝛ tāqꝫ adoptiu⁹ fili⁹ administrauit. Ha
bitatio aūt ei⁹ vsqꝫ ad mortē pre nimio amore ī loco illo fuit vbi oīa in q
bus passus fuerat loca inuisere posset: vt suis ꝯsolaref aspectibus. ꝛ in
mōte syon cella vbi morabaf ꝛ Johānes missaz celebrauit ondif: quia
(vt diuus hieronym⁹ scribit) impatiēs amor hoc inter cetera precipuuz
hꝫ vt quē desiderat: semp inuenire se credat. Nec mirū si christ⁹ est ab oī
bus amādus: multo ardenti⁹ ab ea cui⁹ et dn͞s ꝛ fili⁹ erat. Multis eqdē
afficiebaf dolorib⁹ ꝛ amoris ardorib⁹ estuauerat post filij ad celos ascen
sum: diu secū tacite cuncta reuoluerat: q̄ audierat viderat ꝛ cognouerat
Tādez cū oī plena esset gr͞a: oīqꝫ vtute illustrata. Anno a ntītate filij ei⁹
ihesu xp̄i q̄dragesimonono etatis vo sue. 63. abdormiuit in pace: vber
rimeqꝫ claritatis eterne gr͞am possidere meruit: quā ab eius filio christo
ihesu plenissime accepit. Ad eius aūt exeqas deo sic volēte (vt doctores
sancti scribūt) oēs affuere apl͞i. Et dn͞s ipse nr͞ ihesus christus cū tota ce
lo͞ꝝ curia: quātuz fas est credere: eidē tot⁹ festiuus occurrit: ꝛ cuz gaudio
eā in aīa ꝛ corpe in celum assumpsit. Secūqꝫ ī throno collocauit. Vixit
aūt post mortē filij. 16. annis: cuz antea. 47. etatis haberet annos. Nul
li aūt dubium in eius gloriosa assumptione ꝛ coronatione oēm illā cele
stem irl͞m tunc exultasse ineffabili leticia: tunc iocundatā esse inestimabi
li charitate cū oī gratulatione iubilasse: nec miruz qꝛ honor matern⁹ ei⁹
est. qui est natus ex ea quez oīs celo͞ꝝ ordo veneraf ꝛ adorat: sup se ele
uatū cū pr͞e in sede maiestatꝭ dn͞i. Ad throni igif celsitudinē intemerata
mater ꝛ vgo pcessit: atqꝫ in regni solio sublimata: p⁹ xp̄m gl͞iosa resedit.

habitatio

Maria Santissima a Natiuitate ihu x. quadragesimo Nono anno / Etatis vero sue 63 obdormiuit in domino

Vixit post mortem filij 16 annis

Petrus Sanctus papa primus

Petrus papa primus: aplo͞ꝝ princeps: natione galileus ex beth
saide vico: iohānis filius andree apl͞i frater: primus sedit annis
septē post ascensionē dn͞i ī episcopali sede apud antiochiā vrbez
fuit aūt petrus ille quē his verbis xp̄s allocutus est. Beatus es symon
bariona: qꝛ caro ꝛ sanguis nō reuelauit tibi: sed pater meus qui est ī ce
lis. Et tu es petrus ꝛ sup hanc petrā edificabo eccl͞iam meā. Ac tibi da
bo claues regni celestis: ptātemqꝫ ligādi ꝛ soluendi. Is vo oīm diligen
tissimus vbi asiaticas eccl͞ias satis confirmasset: cōfutatis eo͞ꝝ opinioni
bus qui circūcisionez approbabāt post predicationē dispersionis de cir
cūcisione in ponto: galacia: cappadocia: asia: bithinia. ab herodis car
cere liberatus: in Italiā venit ꝛ rome primā cathedrā tenere cepit secun
do Claudij anno. Cum ea vrbs totius mundi caput esset: etiā pōtificali
sedi cōuenientē esse cernebat. Sedit aūt in ea annis. xxv. ꝛ mensibus se
ptem. Petrus itaqꝫ romā tunc venit ꝛ qd̄ hanc sedē pōtificali dignitati
cōuenientē cernebat. ꝛ huc pfectuz intellexerat symonē magū samarita
num quendā: qui prestigijs suis eo erroris iaz deduxerat populū roma
num: vt deus crederef. Rome eīm iam titulum adeptus erat inter duos
pontes positū ac latinis lr͞is sic scriptū symoni deo sancto. Hic dum ī sa
maria esset tamdiu se credere ī christū simulauit: quoad baptismū a phi
lippo vno ex septē diaconib⁹ acciperet: quo qdez postea in malā partez
vtens: multa͞ꝝ heresum fundamenta iecit cū Selene impudica muliere:
quā sceleris sociā habuit: puocare petruz miraculis morte pueri homo
nepharius ausus est: quē eius carmina pmo mouere visa sunt: verū cuz
postea nihilominus puer iaceret: in nomīe ihesu petro iubente surrexit.
hāc obrez indignatus symon vidente populo se volaturū ex capitolino
monte in auentinū pollicef. Cum iam volaret rogatu petri ad celū ma
num tendentis ac rogantis deum: ne deludi magicis artibus tantum po
pulū sineret symon decidit ꝛ crus infregit. Cuius dolore nō multo post
aricie mortuus est: Hinc symoniaci heretici originē habent: qui donum
spūsancti emere ꝛ vēdere ꝯsueuere ꝛc. Primus postea Petrus quadra
gesimale ieiuniū instituit. Duas qꝫ ep͞las q̄ canonice nomīanf scripsit
Verū quia pluribus intentus esse non poterat: cum orationi ꝛ predica
tioni vacaret duos episcopos ordinauit Linum scꝫ ꝛ Cletum: qui sacer
dotale ministeriū populo romano ꝛ alijs exhiberent.

Petrus Sanctus in Summo pontificatu sedit annis xxv et mensibus septem

Assumptio marie dei genitricis

Coronatio Gloriose virginis Marie In celis

ā mūdi. 4233. ā x̄. 34.

Linea Imperatorū

Caius cognomēto caligula: filiꝰ drusi augusti cesaris priuigni ⁊ tiberij nepos q̄rtus romanoꝝ impator. mortuo eñ tiberio a castrensi loco du cto impiuz occupat. caligule cognomē traxit: qꝫ manipulario habitu inter milites educabatur: siue vt alij ferūt cum eius iuuentum extitit deferendi caligas margaritis insignitas. māsit ī liuie auguste ꝓauie sue cōtubernio quā defunctā pretextatꝰ ꝓ rostris laudauit. inde vicesimo etatꝭ anno accitꝰ capreas a tiberio vno atqꝫ eodē die togā sumpsit. Naturā tñ seuā atqꝫ ꝓbrosaꝫ inhibe re poterat. cōsulatꝰ q̄tuor gessit. opa sub tiberio semipfecta teplū augusti thea truꝫ pōpeij absoluit. inchoauit aqueductum tiburti. multas tñ vrbes in suo noīe edificauit ⁊ presertim apud thraciā calipolim vrbē insignē. Statura fuit eminenti pallido colore: corpe enormi: gracilitate maxīa ceruicꝭ ⁊ cruriū ⁊ ocu lis ⁊ tpibꝰ cōcauis: frōte lata ⁊ torua. capillo raro ac circa verticē nullo. Vul tū vero natura horridū ac tetrū etiā ex industria efferebat. valitudo ei neqꝫ cor poris neqꝫ animi ꝯstitit. vestitu calciatuqꝫ ⁊ cetero habitu neqꝫ patrio neqꝫ ci uili: ac ne virili quidē vsus est. sepe depictas gēmatasqꝫ indutꝰ penulas: ima nissima facta augebat atrocitate verboꝝ. ideo hō oīm scelestissimꝰ iudicatꝰ. nil eñ vel domi vel foris strēnue gessit. Auaricia oīa expilauit: tāte libidinis fuit vt etiā sororibꝰ stuprū intulerit: tante crudelitatis ut sepius exclamasse dicaꝛ vtinā ppl's romanꝰ vnā ceruicē haberet. ita aūt virgilij ⁊ liuij glīe inuidit: vt paululū abfuerit: qn eoꝝ scripta ⁊ imagines ex oībus bibliotecis amoueret senecā arenā sine calce dicebat. Preterea agrippā regē iudee facit: herodē lug dunū relegat. Postremo a suis tādē necaꝛ impij āno tercio mēse decio cū vixis set annis. xxix. Cadauer clā ī ortos lamianos asportatū: pꝰ crematū ⁊ sepultū.

Claudiꝰ caij caligule patruus: quē nepos ī ludibriū reseruauerat: impiuz accipiēs q̄ntꝰ romanoꝝ impator ope ⁊ industria agrippe regis iudeoꝝ imperiū: vt iosephꝰ refert: accipe meruit. Is natꝰ est lugduni eo die q̄ pmū ara ibi augusto dedicata est: appellatusqꝫ tiberiꝰ claudiꝰ drusus discipli nis liberalibꝰ ab etate pma nō mediocrē opam dedit q̄nq̄gesimo anno impe riū cepit. In cognoscēdo ⁊ decernēdo mira varietate animi fuit. Britāniā quā neqꝫ an̄ Iuliū cesarē neqꝫ post eum quisqꝫ attingere ausus est: in deditionē ac cepit: orchades insulas romano adiecit impio: sexto q̄ꝫ ꝑfectꝰ erat mēse romā rediit: triūphauitqꝫ maxīo apparatu. Opa magna potiꝰ q̄ꝫ necessaria pfecit: p tria passuū milia partim effosso mōte: partim exciso canale absoluit egre: ⁊ pꝰ vndecim annos triginta milibꝰ hoīm ibi sine intermissione elaborātibꝰ portū ostie extruxit: ducto dextro leuaqꝫ brachio ad cohercendos maris fluctꝰ: vxo rē duxit eliā petinā cū qua diuortiū fecit ex leuibꝰ offensis. Post messalinam messale cōsobrini sui filiā ī mr̄imoniū accepit quā cū cōperisset sup cetera flagi cia C. silio nupsisse: supplicio affecit: tandē illecebris agrippine blādicijs pre allectus cū ea nuptias ꝯfecit. autoritas dignitasqꝫ forme nō ei defuit. Nā ⁊ ꝓ lixo nec exili corpe erat: ⁊ specie caniciequꝫ pulchra: opimis ceruicibus. cibi vi niqꝫ tpe ⁊ loco appetētissimꝰ: historiā in adolescētia scribere aggressus est: nec minore cura greca studia secutus est. Postremo ab agrippina boletis veneno illitis necaꝛ. Excessit aūt. iij. idus octobris. lxiiij. etatis impij. xiiij. anno. fu neratusqꝫ est solēni principū pompa. Presagiū mortis eius fuit exortus crini te stelle quam cometam vocant.

Nero claudij priuignꝰ ⁊ agrippine ex Gneo domicio eiꝰ viro filiꝰ sextus romanoꝝ impator. natꝰ est an̄ nouē mēses q̄ꝫ tiberiꝰ excessit cui priuz nomē domicius sicut ⁊ pr̄i. Cū claudiꝰ cesar ei filiā octauiā vxorem de disset eū neronē appellauit. Inter ceteras disciplinas puericie imbutus tpe ⁊ musica. equoꝝ studio vel pcipue ab ineunte etate flagrauit: petulātiā: libidinē auariciā: crudelitatē sensim quidē pmo ⁊ occulte velut iuuenili errore exercuit. Paulatiꝫ vo inualescentibꝰ vicijs ad maiora palā erupit. Epulas e medio die ad mediā noctē ꝓtrahebat: fuitqꝫ auunculo calligule oībꝰ in rebꝰ nequior ⁊ sce leracior. Nā et magnā partē senatꝰ interfecit. Tante pterea luxurie fuit vt frigi dis lauareꝛ vnguētis. retibusqꝫ aureis piscareꝛ q̄ attrahere funibꝰ purpureis ꝯsueuerat. Hec oīa vicia principio impij sui ita occultauit: vt bonā spem oībꝰ p se ferret. Statura fuit pene iuxta corpe maculoso ⁊ fetido. subflauo capillo. vul tu pulchro magis q̄ꝫ venusto: oculis cesus ⁊ hebetioribꝰ: ceruice obesa: vētre obiecto: gracillimis cruribꝰ: valitudine ꝓspera. Incendiū aūt rome suo tpe a cliuo scauri ad exq̄lias vsqꝫ sex diebꝰ vagatū. multas fortunas ciuiū cū ꝯsupsis set: ac oīs culpa pncipi ascribereꝛ. Ipse: vt ait corneliꝰ tacitꝰ: abolendo rumori intentus: falsos testes sub ornauit q̄ id factū a xp̄ianis causarenꝛ. vnde ⁊ tot capti ⁊ interfecti sunt: vt ex eoꝝ cadaueribꝰ p aliquot no ctes lumine cōtinuata dicunꝛ. Sūt tñ q̄ dicunt illud incendiū ab eo excitatū fuisse vt troie ardētis similitudi nē cerneret. Sua seuicia q̄ꝫ in senecā: lucanū: in matrē agrippinā ⁊ octauiā vxorē ⁊ oēs q̄ ī pcio apd ciues erāt vsus est. Tandē ppl'i romani irā ⁊ odiū in se ꝯcitauit vt ad penas quesitꝰ sit. Is fugiēs ad q̄rtū milia riū in suburbano liberti sui: semetipsuꝫ interfecit. Obijt. xxx. ⁊ secūdo etatꝭ anno impij vo quartodecimo.

Refert Seneca de Nerone q̄ erat naturaliter ab infantia semper clementissimus et ita gratiosus q̄ nemo vnq̄ populo Romano gratior fuit. Ita q̄ in oblivionem venerunt veteres principes propter fauoris magnitudinem. Verum potestas multos probissimos facit atrocissimos.

Linea Impera torum

Caius Calligula

Caius Calligula a suis occisus

Claudius veneno ab agrippina necatus

Claudius

Boleti leti causa fuere mei

Nero

Nero Latro Seipsum interfecit

Lapidatio sancti Stephani prothomiris

Lapidatio sancti Stephani

Stephan⁹ ꝓthomartir natiōe hierosolimitanus: e septē diaconib⁹ primus ob sctītatē ⁊ moꝝ disciplinā diacon⁹ ab aplis electus: signa ⁊ ꝓdigia multa vt Lucas scribit in iudeoꝝ pplo ad corroboratione fidei xpiane facere cepit. Contra quē nōnulli iudeoꝝ insurrexere: sed nequaqꝫ sapie ⁊ spiritui eius disputādo resistere nequiuerūt: eo ꝙ intuētes vultū eius: vultus angeli apparuit inter illos: quoꝝ errores cū cōfutasset indignati iudei ipsuꝫ extra ciuitatē eijciētes lapidibus perimerūt: vt expediti⁹ lapidibus impetere possent vestimēta sua deposuerūt iuxta pedes adolescentis sauli. Dumqꝫ lapidaret genua posuit: ⁊ suspiciens in celū ⁊ vidēs ihm stantē ꝓ lapidātib⁹ obnixe orauit: ne mortē suā illis statueret in suppliciū. Is em̄ viua imago virtutis cū saxoꝝ turbine quateret ⁊ saxeus ille nimb⁹ circū tpa crepitaret a cōstantia mētis nūqꝫ dimotus in futurā spem tota intentione ꝓfusus: magnū patiētie documentū posteris allatur⁹ Oratione tādē cōpleta mox obdormiuit i pace. Lapidatusqꝫ fuit eodē anno q̊ xps crucifixus in mēse augusti. Corpus eius venerabile inuentū fuit a btō Luciano presbitero tpibus Honorij āno dn̄i. cccc. vij. In cuius reptione augustinus refert sex mortuos suscitatos ⁊. lxx. hoīes a varijs egritudinibus liberatos. Postea trāslatū constātinopolim: deinde romā ⁊ digniori loco conditū.

Philippus aūt secūdus diaconus cesariā veniens postqꝫ samarie predicabat: ⁊ multis signis ⁊ vtutibus inclitus fuit. Tres filias ꝓphetie spū plenas habuit. Obijt tpe Neronis ⁊ ab oībus sanctus habitus Tres q̊ꝫ filie in ei⁹ sepulchro tumulate sunt. Procorus tercius diaconoꝝ apō anthiochiā dei ecclīam nup ab aplis excitatā fide ⁊ industria auxit: vbi martirio coronatus fuit. Nicanor q̊ꝫ q̄rtus diaconus cū hierosolymis gr̄a fidei ⁊ virtute vsqꝫ ad tpa Vespasiani admirādus fuisset ibi martiriū ꝓ dn̄o suscepit. Tymon q̄ntus diacon⁹ primū ad beroam resedit. deinde verbū dn̄i disseminās corinthū puenit: vbi a iudeis ⁊ grecis p̄mo flāmis iniectus: ꝫ nil lesus: demū cruci affixus martyrij coronā accepit. Parmenas sextus diaconus predicatiōis officiū plena fide cōsūmauit ⁊ tandē Traiani tpibus martyrij gl'iaꝫ adeptus est. Nicolaus vō aduena septimus diaconus in fide nō permāsit: ⁊ nicolaitarū heresis ab eo iniciū sūpsit.

Nicolaus heresis Nicolaitarū initiū sumpsit

Conuersio ⁊ vita Pauli apli

Conuersio et vita sancti pauli apostoli

Paulus ihū xpi dignissim⁹ apl's electionis vas ex tribu beniamin fuit: ex oppido iudee ꝙ giscalis noiat q̄ cū a romanis captus a puero fuisset cū paretibus suis tharsuꝫ cilicie vrbem (vbi ei⁹ pater ciuilitate romana donat⁹ est) cōmigrauit. Mos siquidē tūc roma noꝝ fuit cū monarchiā tocius mūdi cōquireret: vt gentes q̄ cū pace ⁊ coronis romāis occurrebāt: romane ciuilitatis potirent eorūqꝫ frēs dicerent. Cū aūt romani ciliciā cū exercitu petissent: pauli pater cū nobiliorib⁹ tharsensib⁹ romanis cū pace occurrebat. Eā ob rē ꝯsularē vestē ꝓmeruit: ⁊ inter ciues romanos annumeratus fuit ꝓpter qd̄ ⁊ paulus hic apl's ciuis roman⁹ habitus est. Cū aūt xpi religio p vniuersaꝫ excrescere cepisset iudeā: adhuc adolescētulus a pōtificib⁹ tēpli epl'as accipiēs: eos q̄ xpm verū esse deū ꝓfiterent psequi decreuit: vn̄ cū Stephani ꝓthomartiris neci interfuisset: ⁊ oīm lapidātiū eū vestimēta ſuaret: tāqꝫ manibus oīm lapidaret Stephan⁹ inclinatus ꝓ eo orauit ⁊ paulū e terra erexit: q² paulopost dū damascū pgeret (vt lucas testat) spū diuino tactus ad fidē xpi venire cōpulsus: vas electionis vocari ꝓmeruit. Et id oē euenit anno q̊ ⁊ xp̄s passus est. Statiqꝫ vocat⁹ xpi euāgeliū eidē reuelatū est. Ob diuinaqꝫ studia hierosolimā missus gamalieli viro doctissimo eruditionis cā cōmendatus. Post aūt eius ꝯuersatione vna cū barnaba aplo mltis vrbibus pagratis hierosolimā redijt cū petro iohāne ⁊ iacobo xpi euāgeliū cōtulit: q̄ audito gentiū apl's ab eisdem declaratus est. In hispaniā predicādi gr̄a nauigauit: in narbona multos cōuertit. Reuersus scd̄o hierosolymā scd̄o impij neronis anno: a festo iudee ꝓcuratore vinctus romā (vt ciuis roman⁹) mittit: vbi bienio i libera custodia manēs: cū iudeis q̄ttidie disputabat: tandē a nerone dimissus mlta p̄dicauit ⁊ scp̄sit.

/ Qui mare, terras pari ditione gubernas. Justitia populum marte tuere tuum /

Sanctus Marcus Evangelista

Sanctus marcus euangelista

Marcus euãgelista genere leuiticꝰ sacerdosqꝫ cũ petro magistro suo: ex baptismo filiꝰ atqꝫ interpres: ad ꝑpagandũ verbũ dei romã (ex antiochia) venit: iuxta qđ petrũ referentes audierat: rogatꝰ rome a fratribꝰ breue scripsit euãgeliũ. Qđ cũ petrꝰ audisset ꝓbauit ecclesijs legendũ: ⁊ sua auctoritate edidit. Diuus aũt petrꝰ vidẽs cõstantiã viri ipsũ alexandriã destinauit aquilegiẽses vo sua predicatione ad xpĩ fidẽ priꝰ cõuertit. ⁊ cũ ermagorã ciuẽ aquilegiẽsez virũ doctissimũ cõuertisset cũ eo ad petrũ regressus illũ aqlegienses epm̃ creare fecit: inde alexandriã ꝑrexit: ⁊ primꝰ ibi xpm̃ annũciãs: cõstituit eccl'iam: tãta ⁊ doctrina ⁊ vite cõtinẽtia vt oẽs sectatores xpĩ ad exemplũ sui cogeret. Tante fuit humilitatis vt pollicẽ sibi amputauerit: vt sacerdotio reprobus haberet. Postqꝫ aũt diu eccl'iam docendo scribendo cõstituisset octauo neronis anno a pontificibꝰ templorꝫ in solẽnitate pascali cũ missaꝫ celebraret captꝰ: fune in collo eiꝰ misso ipsum ꝑ ciuitatẽ trahebãt: donec spm̃ emisit. ⁊ sepultꝰ est alexandrie succedẽte sibi amano. Anno vo dñi. dccc.xxix. fuit Justianꝰ patricius veneciaꝝ dux: anno eiꝰ secũdo beati marci euãgeliste corpꝰ venetias est trãslatũ ⁊ eo q̃ secutus est anno cõdite vrbis venete primo septuagesimo ⁊ q̃dringẽtesimo eccl'ia que nũc extat sancti marci venetijs edificari cepta. Inde ex senatus cõsulto vrbis patronꝰ constitutus. Eius imaginẽ in vexillis detulerunt. Ipsius q̃ꝫ euangelij codicem ex aquilegia delatuꝫ cum alijs preciosissimis donarijs in eodem templo recondiderunt.

Femix vnica avis mundi

Fenix auis vnica

Fenicem nobilem ante omnes aues vnum in toto orbe nec visum magnope Cornelius valerianus deuolasse in egyptũ tradit Q. plautio. Sex. papinio cõsulibus. Allatũqꝫ esse in vrbem claudij principis censura. anno vrbis. dccc. ⁊ in comicio ꝓpositum: quod actis testatus est hec auis in arabia prius visa narratur aquile magnitudine: auri fulgore circa colla: cetera purpureus: ceruleaꝫ roseis caudam pennis distinguentibus: cristis faciem: caputqꝫ plumeo apice honestare. Auctor manlius senator est neminẽ extitisse qui viderit vescentem. viuere annis sexcentis sexaginta. Senescentẽ cassia turisqꝫ surculis construere nidum replere odoribus: ⁊ super emori. Ex ossibus deinde ac medullis nasci primo ceu vermiculum: inde fieri pullum. Huius alitis vita magni cõuersionem anni fieri prodit idem manlius.

Jacobus maior apostolus

Jacobus maior apostolus

Jacobꝰ maior apl's dñi: zebedeiqꝫ ex maria salome filiꝰ: ac diui iohãnis euãgeliste frater dictus maior cũ priꝰ altero vocatꝰ ad apl'atũ: ⁊ ꝑ martyriũ ad regnũ celorꝫ fuit. quẽ dñs vna cũ eodẽ iohãne vocauerat dicens. Venite post me faciã vos fieri piscatores hoim̃. quiqꝫ relictis retibus secuti fuerũt eũ. post aduentũ spiritussancti hispaniã accessit ad predicandũ. postqꝫ vniuersam ꝓdicãdo ꝑagrasset hispaniã: in qua nouẽ tãtuꝫ cõquisierat discipulos: cũ videret gentẽ illã agrestem i iudeã reuersus. Ab herode agrippe regis fratre qui in ih'rlm fris vices gerebat: obtrũcatione capitis martyrij palmã adeptus est. Ut dicit die qua ⁊ xps incarnatus vel passus est anno vno integro reuoluto. Cũ vo ducerет ad locũ passionis ꝑ Josiã scribã: ⁊ in via paraliticũ sanasset: iosias credidit: priꝰ baptizatꝰ capite priuatꝰ cũ iacobo fuit. Eiꝰ aũt sacratissimũ corpꝰ discipli eiꝰ nocte rapiẽtes de ih'rlm ad hispanias trãstulerũt. ⁊ cõpostellã ciuitatẽ gallicie intrãtes i vltimis finibꝰ hispaniarũ cõdidẽ. Ibiqꝫ celeberrima gentiũ illiꝰ ⁊ ꝑegrinarũ natio nũ veneratione excolit. Stupẽda effecit q̃ꝫ deuotio fidelũ infusa mentibꝰ in visitãdo limina eiꝰ ⁊ eccl'ia firmauit: in eo voto nullus preter apl'icã sedẽ dispẽsare liceat. ⁊ qđ minus ceteris apl'is illi i vita collatũ fuit honoris ⁊ glorie: ꝓpter breuitatẽ vite eiꝰ: hoc quasi diuina munificẽtia post mortẽ suppleuerit.

Prima persecutio ecclesie fuit Rome iussu Neronis. In qua beatissimi principes iustiam populi Petrus et Paulus martirio coronati sunt /

Prima ꝑsecutio xpianorꝫ terciodecimo imperij neronis anno cepta fuit. Is i xpianos ꝓmꝰ exercere cepit. in q̃ ꝑter petrũ ⁊ paulũ apl'os vt illico patebit etiã infrascripti singulares viri rome ⁊ alibi gloriso martyrio coronati sunt. quorꝫ de nũero q̃draginta septẽ fuere a btõ petro apl'o baptizati: q̃ cũ eodeꝫ apl'o icustodia cõtinent: tandẽ sub deuotissima fidei ꝓfessione ibidẽ neroniano gladio. 2. ydꝰ marcij ꝯsũpti sũt.

Jacobus minor

Jacobus iustus minor apostolus

IAcob⁹ apl's cognomēto iustus dictus minor respectu maioris: nō quo ad sctitatē: sed ob vocationem ad aplatū. Dñi (ex sorore marie matris ei⁹) frater post ascēsionē dñi ab aplis hierosolomitane ecclie primus eps ordinat⁹: Sedit annis. xxx. vsq̧ ad septimū annū Neronis. Vir certe ab ipso matris vtero sanctus: q̄ vinū ꝛ sicerā nō bibit: nec carnē mādūcauit: ferrū ī caput eius nō ascēdit: oleo nō est vnct⁹: nec balneo vsus est: veste linea sup̄indut⁹ solus sancta sanctoꝝ ingrediebat̄ ꝛ ita assidue ꝓ salute ppl'i flexis genib⁹ orabat: vt eius genua cameloꝝ more occalluerint ꝓ hac sūma iusticia: iustus appellat⁹. ꝛ vt Ignaci⁹ tradit facie vita ꝛ mō cōuersationis xp̄o ih̄u similim⁹ fuit: ac si frēs gemelli fuissent. Hūc itaq̧ annan⁹ pōtifex iudeoꝝ: recedēte festo ex iudea ipsi⁹ ꝓuīcie gubernatore cōprehēdit. Et xp̄m negare attēptauit. Posuerūtq̧ sup̄ pīnaculū tēpli ꝛ ꝯgregata multitudine xp̄m verū deū ventuꝝ ad iudicādū viuos ꝛ mortuos ꝓclamauit. xp̄iani gauisi. pharisei ꝯturbati ascēdētes eū de tēpli pinna deiecerūt: cōfestim in terraꝫ collapsuꝫ lapidib⁹ obrui p̄ceperūt: ꝓut tñ potuit man⁹ ad celū tetēdit ꝛ ꝓ p̄secutorib⁹ orauit. Quo adhuc spirāte fullonis fuste ī capite p̄cussus expirauit. Sepult⁹ iuxta tēplū. huic p⁹ resurrectionē dñs apparuit ei panē bñdicēs ꝛ frāgens dixit. Mi frater comede panē tuuꝫ qꝛ a mortuis fili⁹ hoīs resurrexit: cū votū emisisset non gustaturꝫ panē nisi eū pri⁹ vidēt. eū tante sctitatis fuisse dic̄ ioseph⁹ q̄ ob necē ei⁹ ierl'yma euēsa fuit creditū sit.

PEtrus vir sanctissim⁹ cū tm̄ sibi noīs apud oēs compauerat vt plurimū coleref: hāc ob reꝫ indignat⁹ Nero mortē ei⁹ q̄rere cepit: vñ petr⁹ monētib⁹ amicis ad declinādā irā p̄ncipis via appia ab vrbe discedēs ad primū lapidē xp̄o fit obuiā. quē adorās rogat dñe quo venis: tuꝫ xp̄s. Romā iterū crucifigi. extat sacellū eo loco vt v̄ba hic sunt habita ideo ad vrbē rediit clemētē epm̄ ꝯsecrat. nō multo post vna cum paulo iussu neronis necaf vltimo ei⁹ anno: diuersis tñ cruciatib⁹. Petr⁹ em̄ cruci affigif capite in terrā verso: eleuatisq̧ in sublime pedib⁹ ita ei voluit. Sepult⁹ est ī vaticano nō lōge a via triūphali: via aurelia sec⁹ ortos neronis. Sedit aūt annis vigintiquīq̧. Paulus v̄o eodē die capite mulctat⁹: funeraf via hostiensi anno post mortē xp̄i trigesimoseptimo. Cū aūt separenf abinuicē inq̄t paul⁹ pax tecū fundamētū eccliarū ꝛ pastor oīm agnoꝝ xp̄i. Petrus r̄ndit. Vade in pace p̄dicator bonoꝝ: mediator ꝛ dux salutis iustorum. Marcellus ꝛ Apuleius frēs discipuli cōdiētes aromatib⁹ sepelierūt. Hodie capita apl'oꝝ petri ꝛ pauli auro argento ac gēmis exornata in eccl'ia lateranensi sancti iohānis reposita ppl'o ostendunf.

Crucifixio sancti petri

Crucifixo Petri apostoli

Decapitatio Sancti Pauli

Decapitatio Pauli

Seneca

Seneca

Seneca qui ⁊ lucius anneus stoicus phūs natione cordubensis neronis imperatoris preceptor. Rome in precio fuit: ⁊ patruus lucani poete. De q̄ diuus hieronym⁹ meminit dicens ꝙ fuerit vir cō tinentissime vite: ⁊ ꝓpterea euz in cathalogo scīoꝝ ponit: ⁊ maxīe ꝓ pter frequētes ep̄las pauli ad senecā: ⁊ ipsius ad paulū. Et cum eēt neronis magister ⁊ illius tp̄is potētissim⁹ optare se dicit eius se loci esse apud suos: cui⁹ sit paulus inter christianos. Hic inter cetera gr̄a ruz suaꝝ beneficia sibi a deo collata: tante fuit memorie: ut duo milia noīm recitata: eo q̄ dicta ordine erant: mox recitabat. ⁊ ducētos ver sus a ducētis scolasticis recitatos ab vltimo incipiēs ad primū vsq̄ integerrime recitaret. Quē tandez ante bienniū q̄z petrus ⁊ paulus martirio coronarent a Nerone seuissimo discipulo retributiōis gr̄a interfectū fuisse legim⁹. Nā cū senex admodū esset seneca pisoniane cōiurationis labe notatus. Vel ut aliȷ̄ ferūt cū nero vbera que sibi a puericia intulerat ad memoriā eo intuitu reducēs infremuit (īmo ob innatū in virtutes odiū) a Nerone p centurionez senece indictuz fuit ut sibiipsi mortez deligeret: q̄ cognita imperatoris volūtate: petiȷ̄t ut in tepenti aqua poneret: ⁊ ibidez om nes vene eidem aperirent donec spm̄ exalaret: suaue genus mortis arbitratus mori incisione venarum: ⁊ ita vitā finiuit. Hic nāq̄ doctissimus vir multa diuinaꝝ ⁊ humanaꝝ scripturaꝝ edidit documenta.

Lucanus

Lucanus

Lucanus anneus predicti senece nepos: orator ⁊ poeta historicus celeberri mus q̄ patruo iunior: ob ingeniȷ̄ tn̄ magnitudine par illi habit⁹ est: hic nāq̄ senece ex mela eius iuniore fratre nepos fuit: q̄ p̄mo rome sb̄ cornuto studuit: vbi optime edoctus cōdiscipulos sibi gratissimos: psiuz ⁊ bassum (q̄s mirūimoduz dilexit) habuit: hic ob eius ingeniū a Nerone in curia vocatus diu gratissim⁹ ei fuit. Inde q̄stor dictus etiā auguratus sacerdotiū assecutus est. Tandez de cōiu ratione pisoniane accusatus accepto mortis arbitrio ve nas precidē fecit: q̄bus expletis statī e vita discessit p̄die kal. maiȷ̄. cuius corpus sepultū fuit in hortis suis.

Persius

Persius flaccus aulus: patre flacco: matre fuluia: volaterana ethrurie vrbe: ut eusebius ipse descri bit lune poti⁹ nat⁹ est: mediocri aūt statura insigni for ma ꝓbatis moribus: ingenio ⁊ doctrina prestāti fuit. Prima adolescentia p̄re mortuo. Qu: rēniū palemonez grāmaticū vicentinuz au diuit. Mox rhetorice sb̄ virgineo flauo incubuit. inde se ad cornutū phm̄ ꝯferens familiariter secū ad interitū vsq̄ vixit. Anno vo etatis nono ac vigesimo stoma chi vicio regnāte nerone interiȷ̄t ⁊ rome in prediȷ̄s suis sepultus est: vnū satyraꝝ reliquēs libꝝ in q̄ vere laudis plurimū meruit: lz impfectū. his q̄z tp̄ibus cornu tus phs ⁊ poeta a nerone crudelissimo sine labe aliq̄ exilio dānat: qui pre nimio amore persiȷ̄ discipuli bibliotecā cōparauit preciū soro ribus (quas instituerat heredes) tradidit.

Philippus apostolus

Philippus

Philippus dn̄i nr̄i ihu xp̄i ex duodenario collegio ap̄lus vocatus: ut eū seq̄ret. Is adduxit frēm suū nathanaelē doctorē legis: in q̄ dolus nō erat: ad euz q̄ ad ap̄latuz nō fuit vocat⁹: ne ꝯuersio hoīm ad fidē huma ne peritie attribueret. hic ap̄ls cū p. xx. annos p vniuer sam scythiā p̄dicasset. Illāq̄ pene totā ad xp̄i fidez ꝯuer tisset. hieropoli asie vrbez veniens hebeonitaꝝ heresim q̄ xp̄m fantasticā carnez sumpsisse predicabāt extinxit: de mū a paganis tentus ad imolāduz statue martis adduct⁹ sub base statue draco egrediens filiū pōtificis q̄ ignez ī sa crificio mīstrabat ⁊ duos tribunos q̄ꝝ mīstri ap̄lm deti nebāt occidit: ⁊ plurīos lāguidos reddidit: precibus tn̄ ap̄li disparuit ⁊ istos sanitati restituit. Quā obrez īfide les euz tenentes anno etatis sue septuagesimooctauo cru ci quā p̄dicabat ad instar mḡri sui affixerunt: ⁊ martirez christi fecerūt. Iste duas filias v̄gines post se dereliq̄t q̄ ambe cuz p̄re sepulte sunt vna a dextris alia a sinistris.

Barnabas

Barnabas e septuagītaduob⁹ discipulus fuit natōe cyprus: hic datus fuit ī sociū paulo ab ap̄lis ad p̄ dicāduz gentib⁹. Is ī italiā veniens ex p̄cepto petri oēz lōgobardiā predicādo ⁊ docendo circuiuit: ⁊ p se suosq̄ discip̄los cisalpinā galliā ad xp̄i fidez ꝯuertit. ⁊ apd̄ me diolanū p̄m⁹ cathedralez locū tenuit relicto ibi ep̄o ciprū regressus cuz euāgelio mathei p̄ses sanās apd̄ salaminā paulo añ petri martiriū ⁊ ipse ibidē martirio coronat⁹ ē

Anno mundi.5273. Anno christi.lxxiij.

Linus papa successor Sancti petri

LInus ab vltimo anno neronis btō Petro succedēs vsqꝫ ad vespasiani tpa puenit. a cōsolatu saturnini ⁊ scipionis vsqꝫ ad capitonē ⁊ ruffum cōsules. Sunt q̄ hūc locū clemēti ascribāt ⁊ linū ⁊ cletū pretermittant: quos nō solū historia: verū etiā hieronymi autoritas reprehēdit. Quartꝰ inq̄t post petrū rome epūs clemēs fuit. siquidē linus secūdus. Cletus tercıꝰ sunt habiti. Tametsi latinoꝝ pleriqꝫ post petrū statim clementē numerent. quem certe cōstat: tante eīn modestie fuit: coegisse linū ac cletum ante se munus pōtificatꝰ obire: ne posteris hec principatꝰ ambitio pniciosi exempli haberet. licet eidē petrus q̄si ex testamēto successionis locū tradiderit. Fuit aūt linus ex natione thuscus patre herculaneo vir certe moribꝰ ⁊ sanctitate preclarus. Is ex mandato petri ꝯstituit: neq̄ mulier nisi velato capite templū ingrederet. ⁊ ex sacris ordinibus bis in vrbe habitis presbyteros decē ⁊ octo. Episcopos vndecī creat Scripsit ⁊ res gestas petri: maxīe vo eiꝰ cōtentionē cū symone mago. qui cū demones effugaret: mortuosqꝫ ad vitā reduceret. a saturnino cōsule cuiꝰ filiā a demonibꝰ liberauerat capitali supplicio afficit. ac vndecimo kal. octobris in vaticano iuxta Petri corpꝰ sepelit. cū sedisset in pōtificatu annos vndecim mēses tres dies duodecim. Cuius corpus aiunt gregoriū episcopū ostiensem in ostiā trāstulisse: ⁊ in diui laurentij templo honorifice collocasse.

Linea sūmoꝝ pontificum
Linus

Anno mundi.5284. Anno christi.lxxxiiij.

Cletus papa
a domiciano [illegible] tertius [illegible] S. petri

CLetus papa natione romanꝰ de regione vicopatricij patre emiliano adhortante clemēte pōtificatus munꝰ inuitus suscepit. licet doctrina moribus ⁊ dignitate plurimū apud suos valeret. vir q̄ꝫ optimꝰ atqꝫ sanctissimꝰ qui nihil p̄termisit. qđ ad augendā ecclīam dei ptineret. Quā cū optime ꝑ tpe cōstituisset. redactis in ordinē ex mādatis petri vigintiquinqꝫ p̄sbris sub domiciano cesare martirio coronat: ac sepelit apud btī petri corpꝰ in vaticano quinto kal. Maij. Et primus: vt aiunt: lr̄is aplicis salutē ⁊ aplicā benedictione scripsit. Fuit aūt tpibꝰ vespasiani ⁊ titi a cōsulatu vespasiani septimo ⁊ domiciani quinto vsqꝫ ad domicianū ⁊ ruffum consules vt Damasus scribit. Sedit annis.xj.mense vno diebus.xj. Sedes aūt huiꝰ morte diebus.xx. vacat.

Cletus

Sancti bartholomei apli excoriatio

Bartholomeus apostolus

BArtholomeꝰ apl's vnꝰ ex senatoribꝰ celi. is post aduentū spūssancti postqꝫ in lycaonia ⁊ india xp̄i euāgeliū predicasset. in albanā maioris armenie vrbē veniēs cōfestim tēplū vbi deus ascaroth colebat ingredit. effecit ut demon nullū cultoribꝰ suis respōsuꝫ preberet: pgentes ad vicinā ciuitatē: ab ydolo r̄isum habuerunt ob ingressum bartholomei eoꝝ deuꝫ cathenis ligatū vt loq̄ nō valeret. ⁊ vt eū ōnderet ait. capilli eiꝰ nigri ⁊ crispi. caro cādida. oculi grādes. nares eq̄les ⁊ directe barba plixa. hn̄sqꝫ paucos canos capillos. statura eq̄lis collobio albo clauato purpura vestit. Induit pallio albo qđ p singlos angulos gēmas hꝫ purpureas. centies flexis genibꝰ p diē orat ⁊c̄. Ibi euāgeliū predicās polemiū ipsiꝰ vrbis regē ac reginā cū duodecī ciuitatibꝰ ad xp̄m cōuertit. ⁊ demonē deformē ōndit: ꝓpter qđ pōtifices tēpli indignati. ipsuꝫ ab astiago fratre polemij sibi infensissimo p̄mo cedi. deinde excoriari. ⁊ capite obtrūcari fecere. q̄ ad celeste gaudiū triūphū pegit. cuiꝰ corpꝰ a fidelibꝰ ibidē cū oī veneratiōe tumulatū: postea ad lipparim delatū. inde beneuentū ⁊ vt aliq̄ sentiūt demū romā trāslatū: fuit aūt nobilissimis ortus parentibꝰ: qui hierosolymā veniens audita xp̄i: diuinitate ac crebris eiꝰ miraculis eidem adhesit.

Appollinaris

Appollinaris

APpollinaris rauēnatus epūs sctissimꝰ vir ab aplo Petro ordinatꝰ rauēnas missus: seuis verbeꝝ flagellis sepe ꝯterit. ⁊ senile corpꝰ ab impijs horrēdi cruciatibꝰ laniat. ne aūt fideles de suis vexationibꝰ trepidarēt signa aplica pfecit. puellā mortuā suscitauit. cecis visuꝫ reddidit. muto loq̄lā. leprosos mūdat. atqꝫ portētū simulachrū vna cū tēplo ī terrā deiecit. Tādē apđ eādē vrbē inter succedētia tormēta gl'iosuꝫ ꝯsūmauit martiriū decimo scꝫ kal. augusti.

Galba vir antiq̄ nobilitatis: cū ꝓgenies cesarū in nerone defecit (qḋ eui dētissimo signo apparuit. Augusti em̄ sceptrū e manibꝰ excussū est) ne roni successit nullo gradu ꝯtingēs cesarū domū. In hiberia impator a militibꝰ creatus vbi neronis mortē cōperit: romā ꝯfestim venit septimꝰ roma noꝝ impator. Qui a principio liberalibꝰ disciplinis ⁊ iuri opaꝫ dedit ⁊ vita pri uata insignis fuit: militaribꝰ ac domesticis in rebꝰ. Sepe tñ ꝯsul. sepe ꝓconsul frequēter dux fuit grauissimis bellis. Statura iusta fuit. capite caluo. oculis ce ruleis. adunco naso. manibꝰ pedibusq̄ articulari morbo distortissimus vt neq̄ calceū ꝑpeti. neq̄ libellos euoluē aut tenere oīno valeret. excreuerat in dexterio re latere eiꝰ gibbꝰ. Cibi plurimi tpe etiā hiberno aū lucē capere ꝯsueuerat: libi dinis ꝓnus. verū cū oēs auaricia ac segnicia offenderet/ Insidijs ottonis rome ad lacū curcij cū pisone nobilissimo adolescēte quē in filiū per adoptionē susce perat iugulatꝰ est. Perijt aūt tercio ⁊ septuagesimo etatis anno impij mēse septi mo. qui marcū fabiū quintilianū insignē oratorē ex hispania romā duxit.

Otho octauꝰ romanoꝝ impator patre equite matre humili: materno tñ quā paterno nobilior: a prima adolescētia ꝓdigꝰ ac ꝓcax: per grāꝫ liuie auguste in cuiꝰ domo creuerat: senator factꝰ. q̄ppe q̄ neronis familiaris fuerat: ⁊ oīm cōsilioꝝ particeps: inter tumultꝰ cedesq̄ inuasit imperiū. Cū aūt ci uile bellū cōtra vitelliū in germania imperatorē creatū molitꝰ: tribꝰ leuibꝰ pre lijs superior fuisset. vno ad alpes. alio apud placentiā. tercio ad castorē. quarto apud bebriacū superat̄. vnde rex desperatione sibimet manū iniecit. Cū vno se ictu infra leuā papillā traiecit. Irrūpentibusq̄ ad primū gemitū. modo celans modo detegens plagam exanimatꝰ est. ⁊ apud volaterranā ethrurie vrbem fune ratus vti preceperat. xxx. ⁊ octauo etatꝭ anno. ⁊ nonagesimo ⁊ q̄nto imperij die fuisse aūt tradit̄ stature modice ⁊ male pedatꝰ: caluusq̄: mūdiciarū v̄o pene mu liebriū: quē alij predicāt virū fortissimū ac rei bellice vnicū imperatorē.

Vitellius nonus romanoꝝ imperator familia magis honorata quā nobili romā veniēs. puericiā primāq̄ adolescētiā capreis egit inter tiberina scor ta. sequēti etate oībꝰ ꝓbris cōtaminatus. caio per augurandi: claudio per alee studiū: sed aliquāto neroni acceptior. triū itaq̄ principū indulgentia honoribꝰ amplissimis auctus. ꝓcōsulatū affrice. ⁊ curā operū publicoꝝ administrauit. a galba deinde in inferiorē germaniā missus est. Castra v̄o ingressus nihil cuiq̄ poscēti negauit ideo in veste domestica impator est ꝯsalutatus. ac imperio po titus in oēm nequiciā seuiciā ⁊ ingluuiē ꝓlapsus est. Nam tante voracitatꝭ fuit vt sepiꝰ in die comederet: ⁊ vna cena suo iussu duo milia piscū: ⁊ septem milia auiū apposita sint. ferunt em̄ eū fuisse rubicūdissime faciei ⁊ obesi ventris verū vbi cōperit vespasianū apud iudeā palestine ab exercitu imperatorē creatū cuꝫ legionibꝰ aduētare. primū deponere imperiū cōstituit: postea a quibusdā aīatꝰ sumptis armis sabinū vespasianū frēm cū flauianis in capitoliū cōpulit: quo q̄ dem succenso oēs cōcremati sunt. Superueniēte vespasiano e cella pallatij per viā sacrā semi nudus ad scalas deducit̄ vbi excarnificatus in tyberim ꝓicit̄. Perijt cum fratre ⁊ filio anno vite. vij. quinquagesimo.

Vespasianus flauius decimus ro. impator. cū rebellione ac cede triū princ pum incertū ac vagum imperiū fuit. tandē gens flauia firmauit. Vespasia nus aūt natus est in sannis vltra reatū vico modico: quinquēnio antequā augu stus excederet. vxorē duxit flauiā domicillā ex hac liberos tulit tituꝫ ⁊ domicia nū ⁊ domicillā. hic ante demandatū sibi imperiū a claudio missus in germaniā ⁊ brittaniā tricies cum hoste conflixit. Deinde biennio ante neronis mortē ad capiendā iudeā ab ipso nerone missus. multa ibi strēnue gessit certamina: ꝓ qui bus audita principis morte ab exercitu imperator appellatus est. qui bellū tito filio cōmendās romā per alexandriā ꝓfectus est: vbi vrbem deformē moribus ⁊ legibus ac structuris ornauit: fuit enim vir clemētissimꝰ ac munificentissimus qui principatu suscepto rempublicā ferme collapsam optime restituit. Templū pacis perfecit. amphitheatrū (cuius pars adhuc in vrbe extāt) inchoauit. Sta tura fuit quadrata cōpactis firmisq̄ membris. vultu veluti nitentis. offensaruꝫ minime memor. colligendarū tñ pecuniarū nimiū studiosus: licet ex alieno non raperet. eis deniq̄ ad munificentiā vsus: expleuit enim censum senatoriū: consu lares inopes sustentauit. Qui tandem postq̄ multas deduxisset colonias ꝓ flu uio ventris vsq̄ ad defectionem soluto imperatorē ait stantem mori oportere. Humq̄ consurgit inter manus subleuantium extinctus est/ annum gerens eta tis. 69. cum imperasset annis. x.

Linea Impe rator

Galba

Otho

Otto

Vitellius

Vitellius ix

Vespasianus x

Vespasianus

Andreas aptus

Andreas apostolus

Andreas symonis petri frater: ⁊ in passione crucis sociꝰ. Is primo fuit discipulus Iohānis baptiste: postea secutꝰ est ihm quē iohānes ostēdit dicēs. Ecce agnꝰ dei. Post aduentū spūssancti in achaiaꝫ grecie ꝓuinciā ꝓfectus est. adhuc vespasiano imperāte: cū scithis euāgeliū p̄dicasset ⁊ in achaia plures ad fidem cōuertisset. ⁊ p̄cipue maximillā egee ꝓcōsulis ꝓuincie vxorē apud patras achaie ciuitatē ab egea comp̄hēsus: post longā disputationē de xp̄o in carcerē truditˀ. deinde a viginti satellitibꝰ grauissime ceditˀ. ⁊ ad vltimū in cruce funibꝰ appenditˀ vt longiorē cruciatus sufferret. ⁊ cū populꝰ seditionē mouit cōtra p̄sidē obnixe rogauit: ne impediret martiriū eiꝰ. Nā magister eorum in sua passione patiētiā exhibuit. Vidēs crucem eā salutauit. Salue crux sancta: q̄ in corpe xp̄i dedicata es: ⁊ ex mēbris eiꝰ tāq̄ʒ margaritis ornata. In cruce aūt biduo viuens apparente demū circa eū splendore vltimo nouēbris die martyriū cōsūmauit. Maximilla vo ipsiꝰ egee vxor cōfestim apl'i corpꝰ rapiēs optimo loco cū aromatibꝰ sepeliuit. Cuius sane corpus vigesimo constantij cesaris anno cū ossibꝰ beati luce euāgeliste ex eadē ciuitate in cōstantinopolim trāslatū est: ⁊ quidā ferunt q̄ nūc requiescit in ciuitate malfitana verū eius caput postea papa pius eiꝰ nominis secūdus e peloponesso romā auectū in beati Petri templo maxima cum veneratione collocauit.

Quintilianꝰ Retor

Quintilianus

Quintilianus rhetor ac ph'us celeberrimꝰ natione hispanus hisdem temporibus cum in p̄cio magno esset: a galba p̄dicto cesare romam ꝑductus: ibidē scholam tenens clarissimus habitus est. Vir certe eruditissimus atq̄ʒ grauis: qui inter cetera de institutione oratoria octo libros composuit: atq̄ʒ causarū librum ꝑutilem edidit. Ex quibus hanc celebrem ⁊ memoria dignā habemus sententiam vtinā liberoꝝ nr̄orum mores nō ipsi ꝑderemus. Infantiā eniʒ statim delicijs soluimus. Mollis quippe educatio quā indulgentiā vocant. neruos omnes mētis ⁊ corporis frangit. Huius aūt celeberrimi viri de institutione oratoria liber cum annis ferme sexcentis deꝑditus stetisset. Postea a poggio florētino viro eruditissimo circa annum domini. 1 4 1 4. in Constantiensi concilio in quodam monasterio integer repertus. Atq̄ʒ ita eius oꝑe transcriptus ⁊ emendatus in italiam delatus est.

thomas aptus

Thomas apostolus.

Thomas apl's qui didimꝰ dicitˀ vel geminꝰ: vnꝰ ex duodecim apl'is fuit. Is dubitans de resurrectione xp̄i magis nobis ꝓfuit (vt Gregorius ait) q̄ʒ magdalene credulitas: testis factus. non solum ꝑ auditum ⁊ visum: sed etiaʒ ꝑ tactū. Hic cū xp̄i euangeliū parthis medis ⁊ persis: hircanis ac bragmanis p̄dicasset. etiaʒ in indiā supiorem ⁊ inferiorem ꝓficiscens multos cōuertit. Et migdoniā caritij cognati regis vxorē baptisans xp̄o consecrauit. Ibidem quoq̄ʒ multas adhuc extātes ecclesias fundauit. Indeq̄ʒ vt Crisostomus ait ad regionem magoꝝ qui ad xp̄m venerāt adorandū deueniens: eos baptizauit: ⁊ in adiutoriū fidei xp̄iane socios suscepit. Tandem ab infidelibus in fornacem ardentē proiectus: illesus tn̄ in eo mansit. Deinde ductus ad idolum solis vt adoraret: apl'us genubꝰ flexis ait. Adoro dn̄m meū ihm xp̄m: p̄cipioq̄ʒ tibi qui ibi latitas vt simulacrū cōminuas: Quo facto indignati pontifices templi ab eis lanceis ꝑforatus martyrii coronā ꝓmeruit. Cuius corpus haud multo post ad edissam ciuitatē translatum est. Quod aūt thomas in transitu virginis marie nō affuerit ⁊ postea veniēs de eius corporis ⁊ aīe assumptione dubitauerit. Et ideo virgo gloriosa ei apparens cingulum suum dederit in testimoniū huius: apocriphum est. Licet credibile sit cingulū eius haberi ī terris quod prati populo ostenditˀ.

Matheus aplus

Matheus apostolus

Matheus apl's vocatꝰ a xp̄o in theolonio ex publicanis actibus aplꝰs ⁊ euāgelista factus clarissimus. ⁊ ipse post dn̄i ascēsionē euāgelio christi ī iudea predicato: cū ad gētes exteras transire statuisset: ī ethiopiā p̄mus euāgeliū hebraice scripsit: ꝓ iudeis cōuersis ad fidē: qd̄ quidē frībus ⁊ maxīe barnabe cōdiscipulo a quo recedebat in sui memoriā reliquit. In cuiꝰ principio christi incarnationē in medio predicationez ⁊ ī fine eiꝰ passionē ostēdit. Qd̄ quidē barnabas apl's ad predicationis officiū ꝑ diuersas pagrās ciuitates secum deferebat: ⁊ super egros ponebat: qui oēs cōfestim sanitatis bn̄ficiū cōsequebant̄. In ethiopiā mathe⁹ trāsiēs totā ferme regionē illā ꝑcurrit predicando atqꝫ īnumeros ethiopuꝫ ppl'os christi iugo subdēs: ⁊ ethiopū gentē ablutā fonte baptismatū de fusca formosam reddidit: christi fundauit eccl'ias. Cū aūt epigeniā nobilē virginē cū ducētis virginibꝰ christo ꝯsecrasset a rege spiculatore misso ad perdēdū dei apl'm. Qui celebrata missa eleuatis ī celū manibꝰ iuxta altare īmerso a tergo gladio eū occidit: ⁊ martyriū passus est vndecio kal'. octobris. Rex morbo elephātie correptꝰ vite tedio seipsuꝫ interfecit. apl's ꝑ visū populū admonuit vt epigenie frēm regē cōstituerēt. q̄ postea. 70. annis regens eccl'ias erexit ⁊ ethiopiā xp̄ianissimā effecit. Eunuchꝰ quē phillippꝰ baptizauerat deinde gub'nacl'a ethiopie suscepit.

Processus ⁊ martinianꝰ

Processus ⁊ martinianus romani milites a diuo Petro ī carcē baptizati ⁊ ipsi cū nerōis iussu oris ꝯtusionē: eculeū: flāmas fusces: scorpionesqꝫ ꝑpessi fuissent: nouissime sexto nōs Iulij martirio coronati sunt. Nereꝰ q̄ꝫ archelaꝰ frēs romani ciues sub hac persecutione rome martirio coronati sūt. Silī mō torpetꝰ: torquatꝰ ⁊ secūdus cecilius eufrasius sanctissimi christi cōfessores apud hispanias martyrio coronant̄. Maracus preterea affricani patricij romani filꝰ a btō lino baptizatus. marcellus quoqꝫ ⁊ apuleus ⁊ alij.

Tecla virgo

Tecla virgo

Tecla v̄go preclarissima pauli apl'i discipl'a postq̄ꝫ ꝓ cōfessiōe christi: fustes: bestias: ignes: tria atrocissima tormēta ꝑtulisset cū de iconio seleuciā veniret. 9. kal'. octob. ī pace q̄euit.

Iudas qui ⁊ Tadeus apl's

Judas qui et thadeus d.

Iudas q̄ ⁊ thadeꝰ symonis chananei ⁊ iacobi minoris frater marie cleophe ex alpheo filꝰ ⁊ xp̄i apl's Is p̄mo post aduentū sp̄ūsctī in mesopotamia ⁊ ī inferiori regione pōti christi euāgeliū predicauit: ⁊ efferas ⁊ indomitas gētes q̄si beluarū naturas sctō dogmate mitigauit. Deinde simul cū symone apl'o in persidē ꝓfecti sunt ⁊ vt eccl'iastica historia habet ad abagarū regē venit in edissa ciuitate qui epl'aꝫ ad xp̄m an̄ passionē eiꝰ p̄scripsit cui xp̄s scripto rn̄dit: q̄ cū irremediabili corpis morbo tenebat̄ quē cū ab infirmitate liberasset deinde cū symone apl'o martyriū cōpleuit. Sepultus ī netri armenie vrbe: cuiꝰ festiuitas quinto kal'. nouembris celebrat̄. Scripsit aūt iudas hic epl'am breuem: que ex septem canonicis vltima habet̄.

Diascorides

Diascorides medicus Grecus

Diascorides medicus grecus ⁊ militaris discipline vir, in herbaria arte his temporibus admirabilis fuit. Et herbarū virtutes arboꝝ lapidū aromatū accuratissima doctrina cōscripsit: īmo vt de seipso testat̄: quecūqꝫ (inq̄t) posui nō ex opinione aut fama cognui: s; ex electione ⁊ experimēto didici: de quo etiā Pliniꝰ mentionē facit.

Simon cleophe

Symon apostolus

Symon cleophe fili⁹ ꝛ dñi nr̃i ihũ xp̄i apl̃s ac cõsobrin⁹: appellat⁹ chananeus german⁹ thadei fuit q̃ dictus est iudas. Zelo dñi feruẽs par in cognomẽto petri cui in sorte p̄dicationis egypti principatus aduenerat postq̃ʒ circũquaqʒ xp̄i euãgeliũ p̄dicasset ꝛ ex ꝯsensu aploꝝ post martyriuʒ iacobi apl̃i hierosolimitanã rexit eccl̃iaʒ. Cũ aũt centesimũ ꝛ vigesimũ ageret annũ ꝛ ad simulachrũ solis cũ iuda apl̃o pductus fuisset vt ostẽderẽt ea plena esse demonib⁹ p̄ceperũt vt ea cõfringerent. Ethiopes nigri egressi idola cõfregerũt. Q̃d põtifices vidẽtes in apl̃os irruerũt eos trucidãtes. Et vt alij hñt apd̃ atticũ cõsularẽ ab hereticis accusatus qd̃ xp̄ianus esset post multa ꝛ grauissima supplicia: iussus est simili quã dñs ptulerat passione vitã finire: oĩbus admirãtibus ꝙ tam senex id crucis suppliciũ pati potuisset. alij symonẽ cleophe filiũ ep̄m hierosolyme fuisse attestant̃. Verũ passus est quinto kalẽdarũ nouẽbris. quo etiam die festũ beati Jude apl̃i eius simili honore celebrat̃.

Petronella

Petronella virgo sacratissima diui petri apl̃i filia ꝛ quidẽ pulcherrima de volũtate petri febribus laborabat a discipulis aũt interrogatus cur illã egrã nõ curaret: ꝛ plures alias sanasset. ait: sic ei expedire. p̄cepit tñ vt eis ministraret deinde rediret ad lectũ. At vbi in timore dei pfecta esse cepit: sanitatũ remedia a patre recepit. Eã q̃ppe cũ flaccus comes inuitã cõiugio sibi sociari vellet: tridui inducias postulauit: q̃ in tp̄e ieiunijs ꝛ oꝛonibus vacãs tercio die statim vt xp̄i dñi nr̃i sacr̃m a sctõ nicomede p̄sbytero accepit emisit sp̄m. Quãobrem flaccus vidẽs se fore delusum euestigio felicolã eius sociã ꝛ nicomedẽ p̄sbyteꝝ varijs tormẽtis vitã finire coegit. Corpus eius rome sepultũ fuit. Eius diei celebritas vltima Maij obseruat̃.

Lazarus

Lazarus marte ꝛ marie magdalene soroꝝ germanus ꝛ massiliẽsis ep̄s. quẽ dñs noster ihs̃ xp̄s a mortuis suscitauerat: ꝛ ipse terciodecimo imperij claudij anno: secunda morte migrauit ad dñm. Cuius etiã soror martha nõ lõge post p annũ eũ in quo toto febricitauit: sibi reuelato a dño in pace quieuit: quã beat⁹ frõtin⁹ sepulture tradidit. in q̃rũ venerabilẽ mẽoriã nõ lõge a bethania postea extructa fuit eccl̃ia. vbi (vt diu⁹ ait hieronim⁹) e vicino dom⁹ eoꝝ cõseruabat̃. Marcella vo ei⁹ pedissequa ꝯscripsisse vitã ei⁹ dr̃: q̃ postea ĩ sclauoniã pergens: ꝛ pl̃es ad fidẽ ꝯuertẽs: p⁹ decẽ ãnos a dormitiõe marthe ĩ dño q̃euit hui⁹ q̃ppe sctĩssimi viri lazari ꝛ soroꝝ reliq̃e apd̃ vrbẽ massiliã p̄cipuo venerant̃ obseq̃o. ei⁹ festiuitas. 16. kal̃. ianuarij celebrat̃.

Lazarus

Mathias aplus

Mathias apostolus

Mathias apl̃s natiõe bethlamites ex tribu iuda ꝓgenitus. q̃ post ascẽsionẽ dñi ab apl̃is sorte ĩ eoꝝ nũero fuit elect⁹. sicut lucas in actib⁹ aploꝝ ꝯtestat⁹ est. ꝛ post aduẽtũ spũssancti iudeã ĩ sortẽ accepit p̄dicationi ꝛ miraculis insistebat. Narrãt certi ex historia ei⁹ q̃ treueris eẽ debet. ꝙ mathias ĩ lege dñi erat doctissimus: corpe mũdus: aĩo prudẽs: ĩ ꝯsilio puidus: ĩ sermone expedit⁹ iudei ei aduersãtes: eũ de blasphemia accusabãt iõ duos statuerĩt q̃ eũ lapidib⁹ oppeterẽt: a q̃dã aũt inter hec tormẽta securi pcutit̃: extẽsis manib⁹ sp̄m deo reddidit. Cui⁹ corp⁹ inde romã: ceteri paduã: reliq̃ treuerĩs trãslatũ ferũt. Eius aũt natale. vj. kal̃. marcij celebrat̃. Licet de tp̄e ei⁹ martyrij varie referant̃ sñie. Certũ tamẽ est eũ in locũ iude scariothis substitutuʒ ab apl̃is fuisse cum diuina sors sup eum cecidit.

Lucas euāgelista

LUcas euāgelista xp̄iq́ȝ discipulus natiōe syrus ex antiochia arte medicus ⁊ greci ſmonis nō ignar⁹: sectator pauli apl̄i: ⁊ oīs eius pegrinationis comes indiuidu⁹: sine vllo crimine fuit: hic cū duo intellexiſſet eſſe euāgelia p matheū quidē in iudea: ⁊ marcū in italia. ⁊ ipſe instigāte ſpūſancto in achaie ptibus ꝓut a paulo didicerat ſuū ꝯſcripſit euāgeliū: de q̊ paulus. Miſim⁹ inq̄t cū illo frēm cui⁹laus ē ī euāgelio p oēs eccl'ias. Et ad colloceñ. Salutat vos lucas medicus chariſſim⁹ meus. Suū tn̄ euāgeliū nō mō ab aplo paulo didicerat: ſ; etiā a ceteris aplis vti narrat. ſicut tradiderūt nobis q̄ ab inicio ipſi viderūt: ⁊ miniſtri fuerūt ſmonis: ferūt etiā eū a btā dei genitrice maria (cuius familiaritate vſus fuerat) edoctuȝ fuiſſe. Hic etiā cū picture artis edoctus eēt: ꝓpter ꝯuerſationē quā iugiter cū btā virgine habuerat (vt ſcribit Damaſcen⁹) ei⁹ imaginē pluries depinxit. E q̄bus nūc rome due ꝓhibent: quarū vna apud ſanctam mariā de pplo maxia veneratiōe cuſtodit. Cōſcripſit ⁊ actus aploꝝ ꝓut ipe viderat. Cūq́ȝ q̄tuor ⁊. lxx. annis ſine vxore pmāſiſſet in bithinia. 18. die octob. diē obijt. Cui⁹ oſſa vigeſimo ꝯſtātij anno ꝯſtātinopolim trāſlata fuerūt. nūc padue ī baſilica ſctē iuſtine quieſcūt.

Euax rex

EUax arabū rex inſignis phs ⁊ medicus ⁊ rhetor tēpeſtate hac floruit. Qui int cetera ſue doctrine opa: volumē de medicinis optimū a ſe cōpoſitū neroni trāſmiſit. in quo nō ſolū herbarū medicinaliū: ſed ⁊ lapidū ſpēs noīa ⁊ colores: ac q̄bus in regionibus valeāt repiri ſcripſit. de quo etiā plini⁹ meminit. Uectius q̊ȝ valēs alter medicus grecus meſſalie adulterio nobilitatus: multā nactus potētiā rome ī medicinis nouā ſectā inſtituit: ⁊ ſe tam veteribus q̄ȝ nouiſſimis effrenata temeritate prepoſuit. Ipocratē ſupplātauit. ipſum tn̄ Galienus ignorātiſſimū fuiſſe oſtendit.

Maria magdalena

MAria magdalena inſigniſſima xp̄i apl'a ab adoleſcētia ſua (ut ſacra ei⁹ hȝ hiſtoria) cū eēt cūctis puellis pulchritudine p̄lata: ex marthe ſororis lazariq́ȝ germani ſnīa ī magdalū caſtellū marito tradita fuit. Sȝ ꝯfeſtim voluptatū fallacia vanaq́ȝ leticia ſeducta: hieroſolimam petijt: magnaſq́ȝ opes p̄rimonij inter ſe diuidētes: marthe bethania caſtellū ꝓpe hieroſolimā ei caſtrū magdalū a q̊ nomē ſortita ꝯtigit. Lazaro aūt militie vacāti ps nō modica hieroſolimoꝝ. hec q̄ppe generis ſui īmemor peccatrix euaſit. verū dn̄o ih̄u p̄dicāte culpas ſuas punire cepit ⁊ ad eū ī domo ſymōis leproſi ꝯuiuātē venit: ad pedeſq́ȝ ei⁹ retro acceſſit: vbi vbertī lachrimas effūdēs pedes lauare cepit: ⁊ capillis capitis ſui tergēs exoſculabat: vngētoq́ȝ p̄cioſiſſio vngebat (vt ſacra hȝ hiſtoria) dn̄s ad illā inquit O mulier remittunt tibi pctā tua vade ī pace. deinde xp̄o q̊ad vixit ardēti ſſime adheſit. Eius q̊ȝ dilectiōe lazarū frēm quatriduanum a mortuis ſuſcitauit. Optimāq́ȝ ptē (eo teſtāte) elegit poſt dn̄i aſcēſione diuino nutu maſſiliā venit: deniq́ȝ diuine cōtēplatiōi auida: aſprimā heremū petijt in loco diuinit⁹ p̄pato: trigīta annoꝝ ſpacio hoīb⁹ incognita māſit vbi nec aq̄ꝝ fluēta: nec arboꝝ ſolacia ⁊ q̄libȝ die ſeptē horis canonicis ab angel' ī ethera eleuabat ⁊ celeſtiū agminuȝ glioſos ꝯcent⁹ corpalib⁹ etiā aurib⁹ reficiebat. vn̄ dieb⁹ ſingulis bis ſuauiſſimis ſatiata ꝯuiuijs p eoſoē angelos ad ꝓpriū locū īde reuocata alimētis corpalib⁹ nullaten⁹ īdigebat. tādē reuelata p hēmitā maximino ep̄o q̄ eā dn̄ica die in aurora cū de corpe migratura eēt expectauit q̄ appēs duob⁹ cubitis a terra eleuata ī medio āgeloꝝ multo lumine circūdata ſūpta eukariſtia cū lacrimis ſpm̄ deo reddidit vndecīo kal'. auguſti.

Clemens iiij[us] papa p[ost] s. petru[m]

Anno mundi. 5294. Anno christi. 94.

Clemēs patria romanus de regione celij mōtis. patre faustino domiciani tpib[us] fuit: post cletū pōtificē sedit annis. 9. dieb[us]. 10. qrtus igit erat rome episcop[us] post Petrū. tametsi plerig latinoꝝ secundū putauerūt. vt ex ep[isto]la ad beatū iacobū hierosolimitanū epm missa constat. Uerū hic oīm modestissim[us] Linū & Cletū sponte sibi in tanto labore pretulit. Qui cū doctrina & religione ac pietate insignis haberet ep[isto]las eccl[es]ie noīe edidit. Deinde eccl[es]iam romanam institutis & morib[us] cōfirmatur[us]. cōstituit ne quis vnq[uam] ep[iscopu]s absente diacono celebrare presumeret. Uetuit itē laicis ne quē clericoꝝ accusare presumerēt. & regiones septē notarijs diuisit qui diligēter res gestas martyrū scriberēt. Clemens aūt pietate religione doctrina multos ad fidē x[ri]pi quottidie traducebat. Quāobrem. P. tarquini[us] sacroꝝ princeps cū Mamertino vrbis prefecto traianū in christianos concitat cui[us] imperio in insulā clemēs deportat: vbi ad duo milia christianoꝝ ad secāda marmora damnatoꝝ inuenit. Dum ibi aque penuria laboraret quā sexto miliario repetebāt clemēs populi necessitate cōmotus collē haud lōge positū ɔscēdēs agnū vidit: sub cui[us] dextro pede fons diuinit[us] abūdantē aquā scaturiebat: ē q[ua] q[ui]dē & recreati oēs sunt: & m[u]l[t]i ad fidē cōuersi. vn̄ mot[us] traian[us] satellites quosdā misit q[ui] alligata collo ei[us] anchora eū decimo kal. decēbris ī mare pcecerūt. cui[us] sacratissimū corp[us] nō multo post ad litt[us] delatū est atq[ue] eo loci sepultū vn̄ fons emanauerat: ei[us] in morte dies. xxij. sedes vacat:

Anacletus v[us] p[ost] s. petru[m]

Anno mundi. 5303. Anno christi. 104.

Anacletus natione grecus patria atheniensis antiocho patre nat[us] Clementi in pōtificio succedit Nerue traiani tpib[us]. hūc Eusebi[us] pretermittēs dicit ipsū esse cletū. Damasus tn̄ in cronica sua cletū ab anacleto patria & genere mortis differre ostēdit. Nā clet[us] natione roman[us] sub domiciano. Anaclet[us] vo atheniēsis sb traiano morit. Hic aūt & mēoriā Petri cōposuit. & seorsū a plebe loca vbi martyres sepelirent assignauit. & sacris ordinib[us] semel mense decēbri habitis presbyteros qnq[ue]: diaconos tres: ep[iscop]os diuersis in locis sex numero creauit. Sz & institutis & morib[us] romā eccl[es]iā ɔfirmatur[us]. Cōstituit ne ep[iscopu]s a paucioib[us] q[uam] a tribus ordinaret ep[iscop]is: simplex vo sacerdos ab vno ep[iscop]o. & ne ep[iscop]s alienos sbditos ordinare p̄sumēt. Tādē sb traiano p̄ncipe vltio supplicio pempto vacat ep[iscop]at[us] dieb[us]. 13. sedit aūt annis. 9. mensib[us] duob[us] dies. 10.

Euaristus vi p[ost] s petru[m]

Euaristus papa natione grecus: patre iudeo noīe iuda ex bethleem ciuitate vir sane iustus & integer: titulos in vrbe roma primus presbyteris diuisit: & septē diaconos in ordinē redegit: qui custodirent epm predicantē ꝓpter stilū veritatis idē cōstituit ne plebis in epm accusatio reciperet. Uetuit clādestina matrimonia: & vt sponsus & sponsa a sacerdote benedicerent. Ordinationes ter habuit mense decembri: ac presbyteros sex: diaconos duos: ep[iscop]os p diuersa loca numero quinq[ue] creauit. Deniq[ue] vt quidā tradūt martyrio coronat vltimo traiani principis anno. Sed melius censent qui sub hadriano nōdum in christianos placato id ei contigisse scribunt. Annis enim nouem sedit mensib[us] decem diebus duobus. Sepultus est aūt in vaticano apud beati Petri corpus vj. kal. nouembris. Uacat tum sedes dies. xix.

Linea summoꝝ pontificum

Clemens

Anacletus

Euaristus

Johannes missus in oleum

Johannes euāngelista missus in oleū feruens

Persecutionē secūdā christianoꝝ Domicianus. xij. sui imperij anno post nerone in christianos exercere cepit. in qua & iohānes ap[osto]l[u]s & euāgelista a domiciano imꝑatore romā adductus post immissionē in olei feruentis doliū ex quo illesus exiuit: in pathmos insulam relegatus est. Post obitum domiciani ab exilio reuocatus ephesim reuersus est. Domicilla virgo sanctissima flauij clementis ex sorore neptis: quā idem sanctus clemens sacro velamine cōsecrauerat: sub hac persecutione in pontiā insulā deportata: longū exiliū passa. In cubiculo a quodā tyrāno cū euphrosina & theodora atq[ue] alijs virginibus exusta est. Nicomedes item romanus presbiter sub hac domiciana persecutione rome in via numentana passus est. Hermocoras quoq[ue] aquilegiensis archiepiscop[us] diui marci discipulus cū multa genera penarū expertus fuisset: ad vltimum cum fortunato archidiacono suo capitali sententia perpetuā gloriā sibi comparauit: licet alij dicant eum sub nerone securi percussum martyrū compleuisse. hic syrum papiensem episcopū habuit discipulum. Passiq[ue] sunt inter ceteros Cletus & Anaclet[us] apostolici & alij quoq[ue] multi.

Persecutio secunda Ecclie fuit Rome Jussu domiciani duodecimo Imperij sui anno et pax vniuersalis totius orbis iterum per ipsius seuiciam turbata est et multe nationes se Romano ... innumerabiles ... fideles martirio coronati sunt ... duodecimus Romanorum Imperator ... sepultus

Titus primꝰ vespasiani filiꝰ vndecimꝰ romanorū imperator: patre defūcto imperare cepit: vir certe natura beniuolētissimꝰ. virtutē aūt titi filij vespasianus tanti semp fecit: vt tumultuantibꝰ quibusdā ob cupiditatē imperādi dixerit aut neminē aut filiū impio potiturū: et merito quidē cū ob virtutē et integritatē animi titus amor et delicie humani generis haberet. Nam et eloquētissimus in pace et fortissimꝰ in bello: et clementissimꝰ in delinquētes est habitus. Ita comis et liberalis vt nulli quicq̄ negaret: hoc cū rephenderēt amici: rn̄disse fert nemi nē a vultu principis tristem discedē oportet. Addidit et illud: recordatꝰ: q̄ nihil cuiq̄ muneri dedisset: amici diē pdidi. Qui et latine greceq̄ lingue peritissimus fuit. Ideo ascanij pediani viri doctissimi familiaritate delectatꝰ est. Hic capta iudea euersis hierosolimis: tēploq̄ solo equato: ad sex centa milia hoīm interfecta referunt. licet Josephꝰ in eo bello captus vndecies centena milia ferro ac fame eo bello perijsse scribat. captaq̄ ad centū milia ac publice venundata. Deuictis iudeis triūpharūt pater et filiꝰ eodē curru vecti subsequente domiciano equo albo insidēte. Cuiꝰ triūphi monimēta rome adhuc extant. Insculpta q̄z candelebra et tabule veteris legis e templo ablate apparēt. Excessit tandem in eadē qua pater villa pꝰ biennīū et menses duos diesq̄. xx. quā successerat. Altero et q̄dragesimo etatis anno: delatusq̄ ad sepulchrū est publico luctu: ac si parēte orbati oēs essent.

Domicianus titi frater et vespasiani filiꝰ duodecimꝰ romanorū imperator: inter inicia principatus quottidie sibi secretū horariū sumē solebat nec q̄cq̄ amplius q̄ muscas captare et pacuto stilo cōfigere: vnde quidē pdiens interrogatꝰ esse ne quispiā cū cesare. Rn̄dit p iocum ne musca quidē. Neroni q̄z aut gallicule similior quā patri vespasiano aut fratri moderacior tn̄ primis annis est habitus: mox in ingentia vicia prupit: libidinis: desidie: iracūdie: crudelitatis: multos ex nobilibꝰ interfecit: plerosq̄ in exiliū misit. Plurima tn̄ amplissima opa incendio absumpta restituit: sed oīa sub titulo tantū suo ac sine vllo pristini autoris mēoria. Ius q̄z diligēter et industrie dixit: et bibliothecas incendio absumptas impēsissime reparare curauit missis ad alexandriā qui describerent. demū criminibꝰ tantū odij in se cōcitauit: vt pene patris et fratris nomē aboleuerit: et ad eā demētiā venit vt se dn̄m ac deū vocari scribi colīq̄ iusserit. Tādē diuina superueniēte vltione a suis interficit in cubiculo: huiꝰ vo cadauer p vespiliones delatū ignominiose sepelit āno etatis sue. 35. impij q̄ntodecimo. Statura fuit pcera. vultu modesto. ruborisq̄ pleno. grādibꝰ oculis. pterea pulcher maxie i iuuēta.

Nerua tredecimꝰ romanorū imperator post domicianū imperator electꝰ: iā senio cōfectus. Is moderate vite: tum publice tū priuate princeps. equissimū se atq̄ vtilē rei publice pstitit. hic suscepto impio cū oīa ipsiꝰ impij sceptra: ex pdecessoris tumultu offendisset: se equissimū atq̄ vtilē oībꝰ pstare conatus est. vnde eiꝰ opa ex senatus decreto domiciani acta abrogata sunt. vn̄ multi ab exilio rediere. pleriq̄ vo bona sua quibꝰ antea spoliati fuerant huiꝰ beneficio recepe. verū post primū sui principatꝰ annū cū iam senio pmeret et mors instaret. reipublice cauiens traianū principē in filiū p adoptionē accipiēs: secūdo et septuagesimo etatis anno morit. Imperij vero sui anno primo et mense quarto. cuiꝰ corpus in hortis salustianis sepeliētes inter deos (ex senatꝰ decreto) retulerunt.

Traianus genere hispanꝰ cognomēto vlpiꝰ crinitus: decimꝰ quartꝰ romanorū imperator: imperiū accipiēs post neruā: militari gloria vrbanitate et moderatione oēs principes supauit. Nā fines impij longe et late diffudit. Germaniā transrhenanā in pristinū statū reduxit. Daciam et multas transdanubiū gentes impio romano subegit: parthos recepit. albanis regē dedit. Euphratē et tigrim pūincias fecit: vsq̄ ad indie fines et mare rubrū accessit. Deniq̄ vbiq̄ terrarū ita se equalē oībus pbuit: vt vsq̄ ad iustiniani tpa in creatione pricipū sit acclamatū felicior sit augusto ac traiano melior. Preterea vo tante comitatis et humanitatis fuit in visendis egrotis: salutādis amicis: vt ei tanta benignitas vicio daret: vnde dictū illud imperatore dignū pdijt. Talem priuatis imperatorē esse oportere quales sibi priuatos optat habere: honores aut diuicias facultates: pmia bene merentibꝰ eque distribuit. Nihil in vita agens: qd̄ ad cōmunē vtilitatē nō ptineret. hac tanta gloria bello domiq̄ parta: apud seleuciā isaurie ciuitatē pfluuio ventris perijt. anno imperij eius decimooctauo mense sexto: cuius ossa romā postea delata sunt: et in vrbe sepulta vrna aurea in foro qd̄ ipse struxit sub colūna coclide que adhuc cernit: cuius altitudo. cxl. pedum.

Linea Imperatorum

Titus

Domicianus

Nerua

Traianus

Thimoteus pauli apostoli discipulus

Thimotheus

Timothe⁹ pauli apl'i discipul⁹ ephesi ep̄s filius vidue fidelis. patre tñ gentili ab eo ordinat⁹. post multos ꝓ christo agones martirio coronat᷑. Sunt tñ qui dicūt eū sub nerone passum. Cui dū₃ torq̄ret᷑ duo angeli apparuere dicentes. Erige caput in celū ⁊ vide. qui vidit celos aptos ihesum coronā gēmatā tenentē atq₃ dicentē sibi hāc de manu mea accipies. Qđ ut quidā noīe appollinaris vidit se baptizari fecit. quapꝓpter preses ambos decollari iussit. Ad hunc paulus c laodicia duas scripsit ep'las.

Titus pauli apl'i discipulus

Titus similiter pauli apl'i discipulus cretensiū ep̄s postq₃ predicationis officiū fidelissime exercuisset. beatū finē adept⁹ est. cui Paul⁹ ex nicopoli sc̄psit ep'la₃. Crescēti⁹ q₃ Pauli discipul⁹ q̄ supiorib⁹ dieb⁹ ꝑ galliā trāsitū faciēs multos v̄bo p̄dicationis ad fidē xp̄i cōuerterat: tandē q̄nto kal'. Julij in pace q̄euit.

Dionisius Ariopagita pbr clarissimus

Dionysius

Dionysius ariopagita pb̄s clarissim⁹ in hac ꝑsecutiōe domiciana cū eleutherio presbytero ⁊ rustico diacono in parisio passionē meruit. q̄ cum a clemēte ro. pōtifice ex precepto beati Petri ad gallias predicationis grā direct⁹ fuisset. ⁊ opus dñi cōmissu₃ ardenter egisset. a prefecto parisio₂ vrbis noīe fescennio. vna cū socijs nonagenari⁹ prius colaphisat⁹ cōsputus ac derisus ⁊ sup cratem ferreā positus flāmis nudus extensus ⁊ alia tormēta passus fuisset: tandē genib⁹ flexis capite ꝑcussus martiriū cōpleuit. deinde caput suū inter brachia portauit angelo duce ad locū vbi postea requieuit. Hic est ille dionysius qui athenis in passione dñi ihesu dixit. Aut de⁹ nature patit᷑ aut tota mūdi machina destruet᷑. Quē postea paulus apl's baptizatu₃ diligēter instruxit. ⁊ atheniēsiu₃ ep̄m ordinauit: vbi maximā regionis partē xp̄iane fidei subiugauit. Deinde in gallijs septīo id⁹ octobris martirio coronat⁹ cū deuotissim⁹ haberet᷑ multa preclara reliquit scripta. ⁊ cū ceteris apl'is (vt ī libro de diuinis nominib⁹ ipsemet testat᷑ dormicioni dei genitricis interfuit) postea cum audisset apl'os Petrū ⁊ paulū a nerone rome detentos ad eos visendos venit. inde a clemente ep̄o ordinatus vt premissum est.

Victorinus Emiterne vrbis episcopus

Victorinus

Victorin⁹ scītitate ⁊ miraculis clarus emiterne vrbis dignissim⁹ ep̄s. is exvrbe ad neruā principē tāq₃ christian⁹ adduct⁹ statim iussu ipsi⁹ capite deorsus suspēdit᷑ in loco vbi putētes ⁊ sulphuree aque emanabāt. vbi cū ꝑ triduū id martyrij genus ꝓ noīe ihesu christi cōstantissime ꝑtulisset. nonis septēbris gloriose coronatus migrauit ad christu₃. Sub nerua q₃ impatore eutices ⁊ marcus passi sunt. Aurelianus em̄ spōsus domicille cū intelligeret eā plus diligere hos sctōs ꝓpter fidem ⁊ virtutē eo₂ ⁊ nereum ⁊ achileū iam martyrio coronatos ex licentia impetrata a nerua quasi seruos ꝑ singula predia sua diuisit: vt terram quottidie foderent. Sed cum oībus graciosi essent ⁊ miracula facerent. Tandē ąb aureliano diuersis penis occisi sunt. xvij. kal'. Junij.

Johannes aplus ⁊ euangelista

Johannes apl'us ⁊ euangelista

Johānes apl's ⁊ euāgelista iacobi maioris ex zebedeo frater. ⁊ matre maria salome christi ihu predilectissim⁹. in mīori etate ad discipulatū ascit⁹ est. hūc virū sanctissimū vsq₃ ad traiani tp̄a ꝑuenisse ferūt. qui cū asianas erexisset eccl'ias: nouissim⁹ oīm scripsit euāgeliū. ⁊ ea q̄ a matheo marco ⁊ luca conscripta fuerūt cōfirmauit: ferūt ⁊ ob eā rem a iohāne postremo factū. quo ebionitarū dogma ꝯsurgēs infringeret q̄ asserebāt ⁊ impudenter quidē xp̄m ante mariā nō fuisse. eius em̄ diuinā naturā Johānes explicat In principio erat verbu₃ ⁊c̄. Scripsit ⁊ alia multa. tu₃ vero apocalypsim relegat⁹ a domiciano in pathmon insulam: quo postea interempto ⁊ act[is] ei⁹ ob nimiā crudelitatē a senatu rescissis impante nerua ephesu₃ rediẏt. ibiq₃ vsq₃ ad traianū principē ꝯsilio ⁊ scriptis eccl'ias sustentās: senio cōfectus sexagesimooctauo p⁹ passionē xp̄i anno in dño quieuit. Cū em̄ nonagīta eēt anno₂ dñica die a p̄mo pullo₂ cātu intrās eccl'iam: ⁊ pp'lo p̄dicās domū foueā q̄dratā quā ī eccl'ia fieri iusserat intrās: luce immēsa apparēte vt videri nō poss₃: q̄ recedēte fouea plena māna scaturiēte īuēta ē nec repertū ē corp⁹ ei⁹. liber aūt apocalips (vt diu⁹ hieronymus scribit) tot h₃ sacra q̄t v̄ba ī q̄b⁹ latēt sniē.

Persecutio tercia Eccliẽ fuit iussu Trayani In qua perempti sunt infiniti
tandem cohibita fuit interuentu plinij sedi sed non totaliter

Persecutio xpianoꝝ tercia. Cũ augebat mirũ ĩmodũ xpiana respu. Traianus lꝫ singularis iusticie ⁊ humanitatis pnceps esset decimo impij sui annoꝝ quorũdã malignoꝝ delatione puocatꝰ. veritꝰ ne qd detrimenti romanũ imperiũ inde caperet. terciã psecutionẽ in xpianos ꝯcessit qua quidem multi interempti sunt. At vo plinius secũdus qui tunc puinciã gubernabat misericordia ob multitudinẽ interẽptorũ motꝰ ad Traianũ scribit. Innumera hoĩm milia quottidie obtrũcari. in qbus nihil oĩno sceleris deprehenderet. vt aliquid qd romanas leges offenderet: nisi hoc solũ qd ante lucanos hymnos xpo cuidaꝫ canerent deo. adulteria vo aut huiusmodi crimina apud eos illicita haberi. Unde pmotus traianus rescribit christianos qdem nõ esse requirendos: oblatos tñ puniri oportere.

Ignatius Epũs Anthiochie

Ignacius episcopus

Ignatiꝰ epũs anthiochie ecclie terciꝰ post Petrũ epũs. bti Johãnis euãgeliste discipulꝰ sub hac psecutione cũ multis annis rexisset eccliaꝫ a traiano ĩ antiochia captꝰ ⁊ dãnatus ad bestias. dum romã a satellitibꝰ traheref quos decẽ leopardos vocat. Oẽs xpianos in itinere oꝛone vel lr̃is in fide ꝯfirmabat. Sic inquiẽs vt ihm xpm inueniã. ignis: crux: bestie: cõfractio ossiũ: ⁊ tociꝰ corpis ꝯtentio ⁊ tormẽta diaboli ĩ me veniãt dũmodo christo fruar. Cũ aũt tam audiret leonũ rugitũ. frumẽtũ xpi suꝫ inqt. dentibꝰ bestiarũ molar. vt panis mũdꝰ inueniar. Hic cũ sup montẽ quendã staret audiuit angelos antiphonas cantãtes q pmorꝰ ⁊ ipse in ecclia cãtari instituit. Mariã qꝫ in pluribꝰ quas ad eã scripsit eplas christiferam salutat. Morif aũt martyrio vndecimo anno Traiani eiusqꝫ reliquie anthiochie iacuerunt ante portam daphnicam.

Eustachius siue placidus

Eustachius

Eustachiꝰ cognomẽto placidus: ipsiꝰ Traiani militũ magister hac seuissima tẽpestate vna cũ vxore Theospita nec nõ ⁊ filijs eoꝝ agapito ⁊ theospito. 12. kal. octobris p xpo martyrio coronati sunt. quoꝝ miri leguntꝰ actꝰ de cõuersione eoꝝ. Cũ princeps militie esset ⁊ venationi opam daret vidit ceruũ pre ceteris pulchriorẽ eũ insecutꝰ ⁊ ĩ loco sublimi ceruꝰ se fremasset inter cornua imago crucifixi apparuit. Cui christus allocutus. inde baptismum accepit.

hermes

Hermes qꝫ romanꝰ ciuis ⁊ illustrissimꝰ vrbis prefectꝰ ab Alexandro papa cũ vxore ⁊ filijs ac sorore theodora atqꝫ mille ducẽtis qnqginta eiꝰ huis ⁊ eoꝝ vxoribꝰ baptizatꝰ. sub hac psecutiõe cõprehẽsus pmo carceri mãcipat. deinde cedẽte gladio. 5. kal. septẽbris martirij gliaꝫ cũ oĩbꝰ pdictis ⁊ alijs plurimis est adeptꝰ.

Josephus hystoricus celeberr

Josephus

Josephꝰ iudeꝰ dictꝰ flauiꝰ sacerdos ⁊ mathatie eius gẽtis sacerdotis filiꝰ historicꝰ qdeꝫ celeberrimꝰ multarumqꝫ reꝝ pitissimꝰ: dux belli iudeoꝝ impantibꝰ pdictis nerone ⁊ reliqs a vespasiano ⁊ tito eiꝰ filio iudea acqsita capit. ⁊ in huitutẽ honestã deducit. vir sane bonus ⁊ egregiꝰ q de xpo optime sensit. Js igit bello captus ac vita donatus qd ⁊ mortẽ neronis. ⁊ vespasianũ impatorẽ breui futuꝝ predixerat. qd ⁊ factũ est: ppter qd idẽ vespasianꝰ eũ ab oĩ seruitute liberauit. romã deinde pductꝰ tuꝫ ciuitate tuꝫ flauia familia donatus est. Ubi cũ eisdẽ impatoribꝰ p annos quindecim feliciter vixit. Jn qbus cũ singularis eruditionis esset. de iudaica captiuitate septẽ libros scripsit. p qbus ⁊ statuã (vt diuus refert hieronymꝰ) rome pmeruit. Scripsit deinde alios viginti de antiqtate iudeoꝝ ab exordio mũdi vsqꝫ ad bellũ iudaicũ. Et alios duos aduersus apionẽ grãmaticũ: atqꝫ alia post se reliqt scripta. Que oĩa a ruffino aqlegiẽsi in latinã linguã trãslata postea fuere. Et cũ natꝰ iosephus hic etiã qñ xps cruci affixus fuerit. vixit vsqꝫ ad traiani impatoris tpa. ⁊ rome gloriosissime defecit.

Stacius Statius

P. Statiꝰ neapolitanus sellis tñ epirotico oppido oriũdus rome floruit. ibidẽ de thebaico bello libros. xij. edidit. ⁊ librũ de achillis infantia. Jtẽ siluarũ libꝝ p qbus rure albano donatꝰ. Js admodũ iuuenis claudiã apolinaris filiã duxit vxorẽ. achillis vero etatem scribere orsus morte interceptus est.

Marcialis Martialis

Marcus valeriꝰ marcialis in hispania bilbilim patriã habet rome ob ingenij sui magnitudinem ⁊ epigrãmata cõfecta magno in precio habitus. Js sub traiano senio cõfectus in patriã rediens obijt.

Stella Stella

Stellã quoqꝫ patauinũ poetã nõ ignobilem cum his claruisse ferunt. hic vxorem violentillã eius litterature habuit quã vnice dilexit.

Juuenalis Juvenalis poeta

Juuenalis poeta satyricus natione aquinas rome claruit libertini locupletis incertũ alũnus an filiꝰ: heres tñ. hic cũ tpa figurate notasset. statim p honorẽ militie quãqꝫ octogenarius vrbe sũmotus est. missus in egyptum cum cohorte. id supplicij genus placuit vt leui atqꝫ ioculari delicto par esset. Uerũ intra breuissimum tempus angore ⁊ tedio perijt ⁊ vsqꝫ ad nerue tpa deuenit.

Metis vetustissima clarissimaqꝫ gallie belgice ciuitas mediomatricū appellata: a situ vrbiū circūpositarꝫ q̄si media mater triū ciuitatū. ab aq̄lone em̄ treuerim: a meridie tullum: ab occidēte viridunū habet: ⁊ ad oriētē ipsa ornatissime posita est. Mediomatrices q̄ꝫ ppl'i inter belgas finitimi treuerī tulēsibus ⁊ triboc͞is hodie argētinensibus hos metenses esse constat. Metis v̄o nomē a metio sortita est. Is tm̄ eam non condidit sed vt instaurator ei nomen dedit vt scribit̄. Suffectus dederat nomen cui metius vrbi. Cū ea insignis vrbs deuicta fuit dum Julius cesar gallias domuerat. Postea clarissimus ac nobilis romanus metius eā ampliauit: maioreqꝫ ambitu menibus circūdedit. Nā eo veniēs p̄mū nobilitatē oēm p vicina oppida: pꝰqꝫ vicinas vrbes in ciuitatē ipsaꝫ sūmo gaudio reduxit. Eiqꝫ nomen Metis imposuit. Hec scripta in lapide sub terra reperto ostēdūt. Tpe quo cesar sua gallis intulit arma. Tūc mediomatricā deuicit metiꝰ vrbē: ferunt ⁊ aliq̄ diuidunū hoc est montē deoꝝ dictā. A septētrione eni ⁊ occidente eminere cernit̄. Posita est hec vrbs ī ripis moselle ⁊ salie ppl'o frequēs: ⁊ in potetissimā euasit ciuitatē episcopalē ⁊ a clemēte episcopo patruo diui Clemētis pape iā prescripti quē petrus ordinauerat: predicationis gr̄a directo: sacrū xp̄i euāgeliū suscepit. Is clemēs nobilis patricius romanꝰ: frater faustiniani: patris clemētis pape: a beato petro baptizatus: cū gallia diuersis erroribꝰ viueret eū ep̄m ordinauit: ad hunc locum christo redimēdū delegit. Cū celeste presbytero: ⁊ felice diacono. Hi deinde in loco tribus milibꝰ ab vrbe semoto oratoriū in honore diui petri ↄstruētes. Cui gorzia nomē impositū. Et princeps metēsis eos in venatione repiens in vrbem adduxit. Hec aūt vrbs inclita robore viriū fortissima: bellis ⁊ armis semp̱ assueta: reꝝ opulentia ditissima. agris: vinetis: nemoribꝰ: aquisqꝫ florētissima: pestifera tm̄ cōtagiōe pene deserta fuit: cū in loco statuto arenaꝝ vbi insigne edificiū in formā theatri ab octauiano cōstructū ingēs draco latitabat: qui suo flatu loca inficiebat ut p̱ portā meridionalē ⁊ orientalē ingressus cunctoꝝ p̱hiberet̄. beatus clemens sua v̄tute ac doctrina ppl'm ad cultū diuinum p̱ducēs: p̱ stolā suā hoc aīal ⁊ oē virus pestiferum amouit ut deinceps locus iste ab īmundis aīalibus tutior repiat̄: deinde eccl'iam sancti petri infra muros totius pōtificatꝰ dn̄am cōstituit. inde p̱ deuotionē ppl'i optime ornata stephano dicata cathedralis ordinata fuit. Idem in amphiteatro basilicā p̱fecit. extra muros oratoriū scti̅ iohannis baptiste. In senio q̄ꝫ eccl'iam haud multū ab vrbe distantē p̱fecit: ut liberius ↄtēplationi vacare posset: in q̄ ⁊ criptā fonteqꝫ salutiferū fecit. Et an̄ ostiū arā in honore sui preceptoris diui petri apl'i: ⁊ cū hunc locū a sordibus maximis dn̄o acquisisset ⁊ eccl'ie metensi bono regimine prefuisset annis q̄nqꝫ sup̄ viginti ⁊ mensibus quatuor nono kalendas decembris sp̄m deo reddens vrbem metensem sua sanctitate insignē fecit.

Metis

Svetonius

Suetonius

SUetonius tranquillus historicus ꝛ causidicus ac eplaꝝ magister: natione romanus ex patricia gente natus, his tpibus apud romanos in p̄cio fuit. Deinde sub adriano principe carus ꝛ acceptus magne auctoritatis euasit: eo ꝙ plinio nouocomensi multa beniuolentia cõiunctus fuerit. Hic cũ eloquentissim⁹ esset vir: p̄clarũ opus de.12.cesarib⁹ predictis edidit. In quo ꝛ mltas historias ꝛ annales veterũ replicauit. Sed ꝛ de viris illustrib⁹ elegãti stilo librũ scripsit. que diuus hieronym⁹ nõ dedignatus est imitari. Itez ludicrã historiam: necnõ ꝛ de genere vestiũ cõposuit: qδ opus adhuc extare dicit̃. Ipsum tñ hadrianus imperator tandez a magistratu amouit. ꝙ cũ sabina eius vxore ꝛ imperatrice nimiã cõsuetudinẽ ɔtraxisset: murmur quippe erat ꝙ ipsa abuteret̃: ꝑuenit aũt vsqꝫ ad antonini veri imꝑatoris tempora.

plinius phus

Plinius

PLini⁹ secũdus nouacomẽsis ph̃s ꝛ orator atqꝫ historicus celeberrim⁹ ꝑ hec tp̃a in p̄cio habet̃. qui licet ꝓcurationes publicas ꝛ cõtinuas quottidie sũma integritate administraret tñ liberalib⁹ studijs ita oꝑam dabat: vt nõ temere q̃s plura eo in ocio cõscribẽ potuisset. Erat eñ ei acre ingeniũ: incredibile studiũ: sũma vigilãtia. Erat sane somni parcissimi. estate si quid otij: iacebat in sole: liber legebat̃. annotabat: excerpebatqꝫ. Nihil eñ vnqꝫ legit qδ nõ excerperet. dicere etiã solebat nullũ esse librũ tã malũ vt nõ aliq̃ ꝑte ꝓdesset. Perire q̃z omne temp⁹ arbitrabat̃ qδ studijs nõ impartiret̃. hac intentione tot volumina ꝑegit. De iaculatione equestri vnũ. hunc cũ prefectus ale militaret pari ingenio curaqꝫ cõposuit. De vita pomponij secũdi duo. a quo singulariter amat⁹: Belloꝝ germanie.xx. quib⁹ oĩa que cũ germanis romani bella gessere collegit. cũ in germania militaret. Dubij sermonis octo Nature historiarũ.xxxvij. opus diffusum eruditũ: nec min⁹ variũ q̃z ipsa natura. Perijt tandẽ cũ missenẽsi classi p̄esset. ꝛ flagrante vesuuio ad explorãdas ꝓpius causas lyburnicas p̄tendisset: neqꝫ (aduersantibus ventis) remeare posset: vi pulueris ac fauille oppressus est quinquagesimo ꝛ sexto vite sue anno

plutarcus phus traiani precep-tor

Plutarchus

PLutarchus cherone⁹ ph̃s atqꝫ historicus eloquẽtissim⁹ traianiqꝫ p̄ceptor ac institutor: ꝑ hoc temp⁹ ꝛ ingenio ꝛ auctoritate maxio in p̄cio habit⁹ est De quo policrates in suis historijs sic hꝫ: plutarchus ph̃s: hõ in sentẽtijs fidelis: in verbis luculẽtus: ꝛ in sacrario moꝝ tãtus arbiter fuit: vt facile principis posset dignosci p̄ceptor. hic itaqꝫ principi ꝛ discipulo suo regnãti: quatuor ingerere conabat̃ dei reuerentiã: sui cultũ: officialiũ disciplinã: ac subditoꝝ affectũ ꝛ ꝓtectionẽ. Qui cũ eruditissim⁹ eẽt vir multos edidit libros: videlꝫ de educãdis liberis. de politica cõstitutione: de paciẽtia: de homero poeta: de magistratuũ moderatione: de simphoniacis: apothegmata que pleriqꝫ nr̃i dicta vel dicteria noĩarũt. Cũ apud traianũ cõiunctissime viueret munus ꝑgratũ illi sua industria collegit. Vitasqꝫ preterea multoꝝ tam grecoꝝ q̃z latinoꝝ viroꝝ illustriuz diffuse eleganterqꝫ collegit. scripsit ꝛ alia multa.

Hi oẽs sub domiciano martyrio coronati sunt.

Enodius martyr
Sileas martyriũ passus apud macedoniã
Julianus ep̃s cenomanensis
Paulus episcopus
Saturninus ep̃s Tolosanus
Aristarcus martyr Maron martyr
Marcialis ep̃s zandeñ.
Eutropius ep̃s Aquitaneñ.
Gregorius bellatus ep̃s Eutices ꝛc̃.

Hi sequẽtes sub Traiano floruerunt

Hereneus ep̃s Lugduneñ.
Iouin⁹ p̃sbr ꝛ martyr. S. Dionysij dis.
Carannus carnoteñ. martyr
Lucianus beluaceñ. discipul⁹ beati petri
Eutropius ep̃s cantu. ꝛ Eufrosina
Eugeus thol. Sulpicius
Santinus ep̃s meldensis dis. dionysij
Thaurinus ep̃s eboraceñ.
Theodora. S. Serulianus
Sagericus ep̃s cameraceñ. disci. dionysij

Egesippus

Egesippus

EGesippũ virũ quidez scĩssimuz atqꝫ doctissimũ hoc etiã tp̃e floruisse eusebi⁹ refert q̃ inter alia a passiõe dñi nr̃i ih̃u xp̃i: vsqꝫ ad hãc etatẽ oẽs eccl̃iasticoruz actuũ texuit hostorias: vt q̃rũ sectabat̃ vitã: dicendi q̃z exprimeret caracterem.

Dion phus

Dion ph̃s

DIon philosophus ex prusie ciuitate ortus ꝑ hoc tempus claruit ꝛ de regno multa conscripsit.

Basilidas hereticus

Basilidas hereticus

BAsilidas quidã hereticus vir acutissim⁹ tẽpestate hac finẽ fecit vite viginti tria volumina ĩ euãgelijs a se cõfecta post se reliquit. Agrippa autez cognomẽto pastor xp̃ianoꝝ sui tp̃is doctissim⁹ basilidis p̄dicti heretici volumĩa ĩ euãgelijs cõscripta sua doctrina mirifice ɔfutauit atqꝫ deridẽs ad terrorem alioꝝ.

alexander primus
pa petrū septimus papa

Anno mundi. 5313. Anno christi. 114.

Alexander papa patria romanus: pre alexandro: ex regione capite thauri natus. Uir quidē iuuenis etate: morib⁹ senior. euaristo succedēs vsq₃ ad hadriani tpa peruenit. Suaq₃ scia atq₃ sanctitate magnā senatoꝝ ptem cōuertit ad dn̄m. Qui rei diuine curā diligentissime gerens nōnulla cōstituit decreta. ⁊ pmo quidē decreto excōicat presumētes legatū aplicū impedire. Mādauit itez ne clericus aн̄ secularē iudicē accusaret. Statuit q₃ vt vna tm̄ missa ab vno die vno celebraret ⁊ oblationē nō ex fermentato sed ex azimo facerent. Idē prim⁹ ob memoriā passionis xpi in sacrificio addidit. Qui pridie q̄₃ pateret ⁊c. Instituit item vt aqua quā sanctā appellam⁹ sale admixta interpositis sacris orationibus ⁊ ī tēplis ⁊ ī cubiculis ad fugādos demones retineret. Demū inter ī numera miracula int q̄ balbinā q̄rini tribuni filiā sanauit. ⁊ ipsu₃ tribunū cū oī domo baptisasset: post ordinationes tres: q̄s habuit mēse decēbri martyrio coronat cū Euentio ⁊ Theodoro diaconis. 5. nonas maij. Sepelit q₃ ī via nomētana vbi interfect⁹ est: septimo ab vrbe miliario. Sedit annis decem: mensib⁹ septem: diebus duobus. Uacauit aūt sedes dies. 25.

Sixtus viii

Anno mundi. 5323. Anno christi. 124.

Sixtus papa natione roman⁹ patre pastore (vel vt alij volunt) heluidio. is diuine rei (vt par erat) curā gerens cōstituit: ne a quoq₃ nisi a ministris sacroꝝ mysteria: ⁊ vasa sancta tangerent. maxie vo a feminis. neue qd̄ sacerdotes corpale vocāt ex alio q̄₃ ex lineo pāno: ⁊ quidē purissimo fieret. In celebratione vo mādauit vt sanct⁹ sanct⁹ deus sabaoth cantaret. Missarū eīm acta primo nuda ⁊ simpliciter tractabant. Cū vero sixti tpibus ppter frequētes cedes pauci reperirent qui nomen xpi pfiteri auderent. Et galli christiani presulez sibi deposcerent eo pegrinū romanū ciuē misit: qui cōfirmatis in fide gallis romam rediens vltimo supplicio afficit. At vo sixtus vbi ordinationes ter mense decembri habuisset: martyrio coronat: ⁊ in vaticano apud petrū sepelit. Sedit aūt annis decem: mensib⁹ tribus: diebus. xxi. Uacat tum sedes biduo tm̄.

thelesphorus ix

Anno mundi. 5333. Anno christi. 134.

Thelesphorus papa natione grecus: ex patre anachorita: antonini pij tpibus fuit. vir singularis doctrine ⁊ virtutis. Is cōstituit vt septē hebdomadib⁹ ante pasca ieiunū obseruaret. vtq₃ ī natali dn̄i ihu xpi noctu tres misse celebrarent. Cōstituit idē vt an sacrificiū hymnus ille cantaret. Glia ī excelsis deo. At vo cū ordinationes quatuor mēse decēbri habuisset. creassetq₃ psbros q̄ndecim. diaconos octo. epos tredeci. martyriū subegēs apd̄ bti petri corp⁹ in vaticano sepelit. sedit annis vndecim: mēsib⁹ trib⁹: diebus. xxij. Uacat tum sedes dies septem.

higinus x

Anno mundi. 5343. Anno christi. 144.

Higinus papa natione grecus patria atheniensis: patre philosopho. antonino pio imperante thelesphoro successit. Is vrbis rome episcop⁹ tū maxime clerū prudēter in ordinē redegit: gradus distribuit. Instituitq₃ ne templa sine celebratione dedicarent: neue augerent diminuerent q₃ sine arbitratu metropolitani vl' episcopi. Uoluit itē vnū saltē patrinū ⁊ vnā matrinā ī baptismo vel ɔfirmatione interesse. Uir certe doctissim⁹ q̄ eplaz eruditionis plenā de vnitate ac trinitate dei oīb⁹ xpifidelib⁹ legendā scripsit. Deniq₃ bene de ecclia dei meritus cū ordinationes ter decembri mense habuisset. morit ⁊ apud beati petri corpus ī vaticano sepelit tercio idus Januarij. Sedit annis quatuor: menses tres: dies quatuor. Sedes aūt quatriduo tum vacat.

pius xi post petrū

Anno mundi. 5353. Anno christi. 154.

Pius papa natione italus patria aquileiensis patre ruffino. M. antonini veri tpa attigit. Habuit aūt cōsuetudinē magnā cum hermete qui librum scripsit titulo pastoris insignitū. In quo angel⁹ pastoris psonā induens ei mādat vt oībus psuadeat pasca die dn̄ico celebrari: qd̄ ⁊ fecit. Constituit item pi⁹ ne hereticus q̄spiā ex iudeoꝝ heresi baptizaret. Rogatu praxedis sanctissime femine termas nouati in vico patricij in honorē sororis sue diue pudenciane dedicauit: multaq₃ dona huic templo obtulit: ⁊ sepius eodē in loco sacrificiū deo prestitit: vbi ⁊ fontē baptismi cōstituit. Illis aūt sacerdotibus penā statuit qui negligentes in attractando xpi sanguine ⁊ corpe aliquid perire pmitterent. ⁊ vbicūq₃ deciderit lambi precepit. Uerū post ingentes virtutes vbi ī ordinationibus suis que quinq₃ fuere mense decembri: presbyteros decē ⁊ nouē: diaconos nouem ⁊ viginti: epos decem creasset xpi martyr obijt. ⁊ apud beati petri corpus in vaticano sepelit quīto ydus Julij. Sedit vo annis vndecim: mensibus quatuor: diebus tribus. Uacauit tum sedes dies tredecim.

Adrianus Imperator

Adrianus cognomēto heli⁹ cōsobrine traiani fili⁹ quīdecim⁹ romanoꝝ impator. cuius origo vetustioꝛ a picentibus: posterioꝛ ab hispaniensibus manat. cui⁹ mater domicia paulina gadib⁹ orta. natus aūt fuit rome ac decimo etatis anno patre orbatus traianū ꝛ celiū eqtez tutores habuit. Imbutusq̄ impēsi⁹ grecis studijs: ingenio ei⁹ sic ad ea sic declināte vt a nōnullis greculus diceret. q̄ntodecimo anno ad patriā redijt ac militiā inijt. deinde a traiano abductus a patria ꝑ filio habit⁹. deinde imperiū accipiēs inter optimos p̄ncipes merito annumerādus. Is p̄mo quidem xp̄ianis aduersatus est: postea cognita eoꝝ religione ꝛ pietate ī eos admoduz beneficus fuit. De pp̄lo romano bn̄ meritus: pater patrie statim appellat. nā liberalis: splēdidus: magnificus: clemēs: ac vtraq̄ lingua erudit⁹. musice medicineq̄ artis sciētissim⁹ fuit. ꝛ leges multas cōposuit. atheniēsib⁹ legē petentib⁹ ex draconis ꝛ solonis sn̄ia iura cōposuit: ꝛ eis bibliothecā insignem retulit. Plutarci cheronei sexti agothoclis phoꝝ doctrina ac familiaritate delectat⁹. fecit ꝛ rome sui nois pontē q̄ adhuc extat. ꝛ sepulchrū in vaticano apud tyberim quo nūc artifices ꝑ arce vtunt que scti angeli castellū nūcupat. Mirificeq̄ plura alia edificauit: ꝛ potissimū ī iudea hierosolymā a tito euersam: menibus ꝛ edificijs instaurauit: ꝛ adeo ampliauit vt passionis ihu xp̄i locū intra menia ꝯcluserit. ꝛ ex sno nomie helyā appellauit. p̄cepit ne cui iudeo sed tm̄ xp̄ianis introeundi facultas daret. Deinde ingruēte tristissima valitudie antoninū (qui postea pi⁹ dict⁹) adoptauit post hec baias petijt vbi die sexto duū iuliarū perijt morbo intercutaneo: vigesimosc̄do impij sui anno. vixit annis. lxxij. ac sepelit puteolis ī villa ciceroniana. Statura fuit ꝓcer⁹. forma cōptus: flexo ad pectinē capillo ꝓmissa barba.

Antoni⁹ pius sedecim⁹ romanoꝝ impator: vna cū filijs aurelio lucioq̄ imperij principatū suscepit. hic adriani gener ꝛ ꝑ adoptionē fili⁹: paternum gen⁹ e gallia originē habuit. Impauit aūt tanta modestia ꝛ benignitate vt merito pij cognomentū adept⁹ sit. ac pater patrie appellat⁹. Nulli em̄ vnq̄ tuz priuatim tuz publice acerb⁹ fuit. ꝛ hoc verbū ꝑsepe dixisse ferūt: malle se vnū ciuē seruare q̄ mille hostes occidere. Tāte aūt iusticie pius fuit: vt multi reges multeq̄ nationes positis ei⁹ iussu armis ad hoiez cōtrouersias suas litesq̄ deferrēt eiusdēq̄ sn̄ie statim parerēt. Fuit aūt statura eleuata decorus. sed cū eēt longus ꝛ senex incuruaret q̄: tiliaticijs tabulis ī pectore positis fasciebat vt rect⁹ incederet: fuit voce rauca ꝛ sonora. Cū iocūditate a senatu diuus est appellatus cuz oēs eius pietatē clemētiā: ingeniū: sanctimoniā laudarent: vt cū numa pompilio bonoꝝ oīm sn̄ia compari pōt. Is p̄terea cū tyberis inundatione plurima rome vexasset edificia tuz priuata tum publica sua impēsa ciues ī restituēda vrbe liberalissime iuuit. Tarraconēsez ꝛ caietanū portū restituit. Ob hec merita populus romanus mortuo circenses ꝛ templū cōstituit. Perijt anno septuagesimo cum imperasset annis duobus ꝛ viginti: mēsibus tribus: apud loriū villā duodecimo ab vrbe miliario distantē quasi dormiret spiritū reddidit.

Marcus antonin⁹ qui ꝛ verus cognomēto phs nat⁹ rome ī mōte celio educatus in eo loco in domo aui sui veri iuxta edes laterani: vsus grāmaticis greco alexandro. oratorib⁹ aūt precipue frontono. cui ꝛ statuā in senatu petijt. Ascitus in impatoriā dignitatē ad domū tm̄ appolonij discēdi cā venit. Audiuit ꝛ sextū plutarci nepotem. Educatus q̄z in hadriani gremio illū verissimum nominabat. deinde vna cū L. aurelio cōmodo fratre annis decē ꝛ nouem imperiū equo iure administrauit. Bellū aūt cōtra parthos simul susceptū admirabili virtute ꝛ felicitate gesserūt: de hostibusq̄ triūpharūt. Verum nō multo post apoplexie morbo e medio sublato cōmodo fratre. antonin⁹ solus imperiū obtinet. Fuit aūt a teneris annis eiusdē animi: eiusdēq̄ vult⁹ in quauis fortuna. ꝛ quia benignitas nature cū doctrina in eo certabat: merito ab omnibus philosophus appellatus est. philosophia tm̄ eū a rebus bellicis nequaq̄ retardauit. Nā germanos: marcomānos: squados: sarmatas ingēti ꝟtute ꝛ felicitate vna cū filio cōmodo antonino supauit: ac triūphū egit. Iturus aūt ad hoc bellū cū nō haberet vn̄ stipēdia militib⁹ p̄beret: ex hausto erario oēm impatoriā suppellectilē: oēmq̄ ornatū vxoris ī foro traiani haste subiecit. Verū cū postea supato hoste ī patriā redijsset: emptorib⁹ p̄cia restituit. nemi tm̄ molest⁹ fuit: q̄ reddē empta noluisset. parta victoria ī oēs de re publica meritos liberalis fuit. Tributa q̄busdā ꝓuīcijs remisit. leges seueriores nouis ꝯstitutionib⁹ tpauit: his rebus gestis factū ē: vt ab oīb⁹ ita amaret: vt sacrilegi nomē incurreret q̄ ei⁹ imaginē domi nō habuisset. Postremo ī pānonia ꝯstitut⁹ repētino morte iterijt. Dimisso em̄ filio ne ī eū morb⁹ trāsiret: nocte aīaz efflauit. xviij. impij āno vite. lxj

Linea Imperatoꝝ

Adrianus

Antonius pius

Marcus Antoninus verus

Lucius Aureli⁹ Cōmodus

Antonius pius

Marcus Antoninus

Lucius aurelius

Iste adrianus

Sancta Sophia cū filiabus

Quarta persecutio ecclīe fuit iussu Marci Anthonini

Sexta etas mundi

Quarta ꝑsecutio ecclesie tpe marci antonini ⁊ lucij aurelij facta est: multiq3 martyrio coronati sunt: ipsā tamē ꝑsecutionē secuta est lues magna: que multas late ꝓuincias deuastauit maxieq3 italiā adeo atriuit: vt passim ville ⁊ agri sine cultore ⁊ habitatore remanerent. ab armis deniq3 nulla vnq3 quies erat: sed per omnē orientem: illiricū: italiā: galliā bella feruebant. Terremotus quoq3 nō sine interitu ciuitatū ⁊ inundationes fluminū crebrescebant: ⁊ locuste agros infestabant.

Sophia

Seraphia

Sophia matrona nobil' cū trib⁹ filiab⁹ fide. spe: ⁊ caritate ad vrbē venit: ⁊ exēplo religiōis sue ⁊ sobrietatis multas nobiles femīas ɔuertit ad xp̄m / qđ cū adriano impatori nūciatū fuisset: eas adduci iussit: q̄ cū pulcherrime eēnt ⁊ ī diuinis scp̄turis erudite / post longā cōcertationē martyrio vitā finiere ꝑ varia tormēta. Mater deinde corpa filiarū in decimooctauo miliario ab vrbe sepeliuit ⁊ lacrimis diceret. filie mee accipite me ad vos: veluti sopore depssa ī pace q̄euit.

Seraphia anthiocena v̄go ꝑ hoc temp⁹ rome pro xp̄o passa: que missa ī obscurissimū locū duob⁹ lasciuis viris illudēda tradita: cū illesa ꝑmansit: lāpadibus inflāmari: ⁊ iussu p̄sidis fustib⁹ durissime cesa: deinde gladio necata est. quā sabina ꝑ eā cōuersa ī suo sepulchro poni fecit. quarto kal'. augusti.

Sabina

Quadratus

Sabina illustrissima mulier: vxor quondā p̄clarissimi valētini ⁊ herodis metallarij filia. quā seraphia p̄dicta ī fide xp̄i ihu edocta: opib⁹ misericordie insistēs his tumultib⁹ apud romā ī auentino mōte a p̄fecto vrbis rabidissimo noīe helpidio cū nollet sacrificare dijs gladio ꝑcussa: martyrij palmam adepta est: quarto kal'. septēbris. Ambarū aūt corpa nūc rome in ecclesia sancte sabine quiescunt.

Quadrat⁹ atheniēsis ep̄s ⁊ aploꝝ discipulus vir vtiq3 doctissim⁹ hac tēpestate eccl'iā grādi terrore dispsam fide ⁊ industria ɔgregās: etiā librū ꝓ xp̄iane religiōis defensiōe cōposuit: plenum fidei ⁊ rōnis atq3 ap'lica doctrina dignū: quo edito ad vltimū pro ipsi⁹ defensione passus est. septimo kal'. Junij.

Quirinus

Achacius

Quirin⁹ p̄mo tribun⁹ postea ep̄s fact⁹: ꝑ id tēpus apđ illiricū id est sclauoniā ī sciscia vrbe .ij. nōs Junij martyr xp̄i obijt. Nā (vt prudēti⁹ ait) ligato ad manū ei⁹ molari saxo ī flumīe p̄cipitat⁹ est. ⁊ cū astātibus diu locut⁹ fuisset: ne ei⁹ terrerent supplicio: vix p̄cib⁹ vt mergeret obtinuit. ¶ Zenō q̄3 patrici⁹ roman⁹ cū decē milib⁹ ⁊ ducētis frībus rome ad guttā iugiter manantē sub hoc tumultu ꝓ xp̄o interfectus est.

Achati⁹ p̄rimiceri⁹ cū decē milib⁹ ī mōte ararath ab adriano impatore ī armenia martyrio vitā finiuit qui ɔuersi ꝑ angelū victoriā ɔ̄ hostes obtinētes cū adrian⁹ ⁊ antoninus quē adoptauerat eos xp̄ianos eē sensissent lacrimātes eos p̄mo flagellari deinde multudinē clauoꝝ acutissimoꝝ trigenoꝝ spargi ī terrā per xx. stadia iusserūt vt sancti nudis pedib⁹ sup eos incederent. angelus aūt antecedēs clauos colligebat ne lederent: tandem ad instar xp̄i martyriū passi sunt: ⁊ aīe eoꝝ translate ad superos.

Papias

Aristides

Papias hierosolimitan⁹ ep̄s iohis ap'li auditor q̄ nō tm̄ historie veter discipuloꝝ dn̄i: quātū voce aristonis ⁊ senioris iohānis adhuc viuētis delectat⁹ est. vn̄ apparet ex ipsa noīm dinumeratione cū oīm fere aploꝝ mētionē fecisset. aliū esse iohānē q̄ int ap'los locat. aliū seniorē iohānē quē post aristonē numerat. q̄ certe doctissim⁹ est habitus queq3 etiā multi secuti ob doctrinā sunt vt hereneus: appollinaris: tertullianus: victorinus pictauiensis: lactancius: firmianus: quadratus quoq3 predictus.

Aristides aūt atheniēsis phs sub p̄stino habitu xp̄i discipul⁹ volumē nr̄i dogmatis rōnē cōtinēs eodē tpe q̄ ⁊ quadratus adriano p̄ricipi obtulit. his aūt apolegeticis libris factū est vt adrian⁹ iniustū fore existimās xp̄ianos indicta causa vbiq3 occidi. Minucio fundano asie ꝓcōsuli scripserit: neminē occidendum: nisi de accusatore ⁊ crimine constaret.

Tiburtina Ciuitas

matrem cognouit

Secundus phs athe niensis

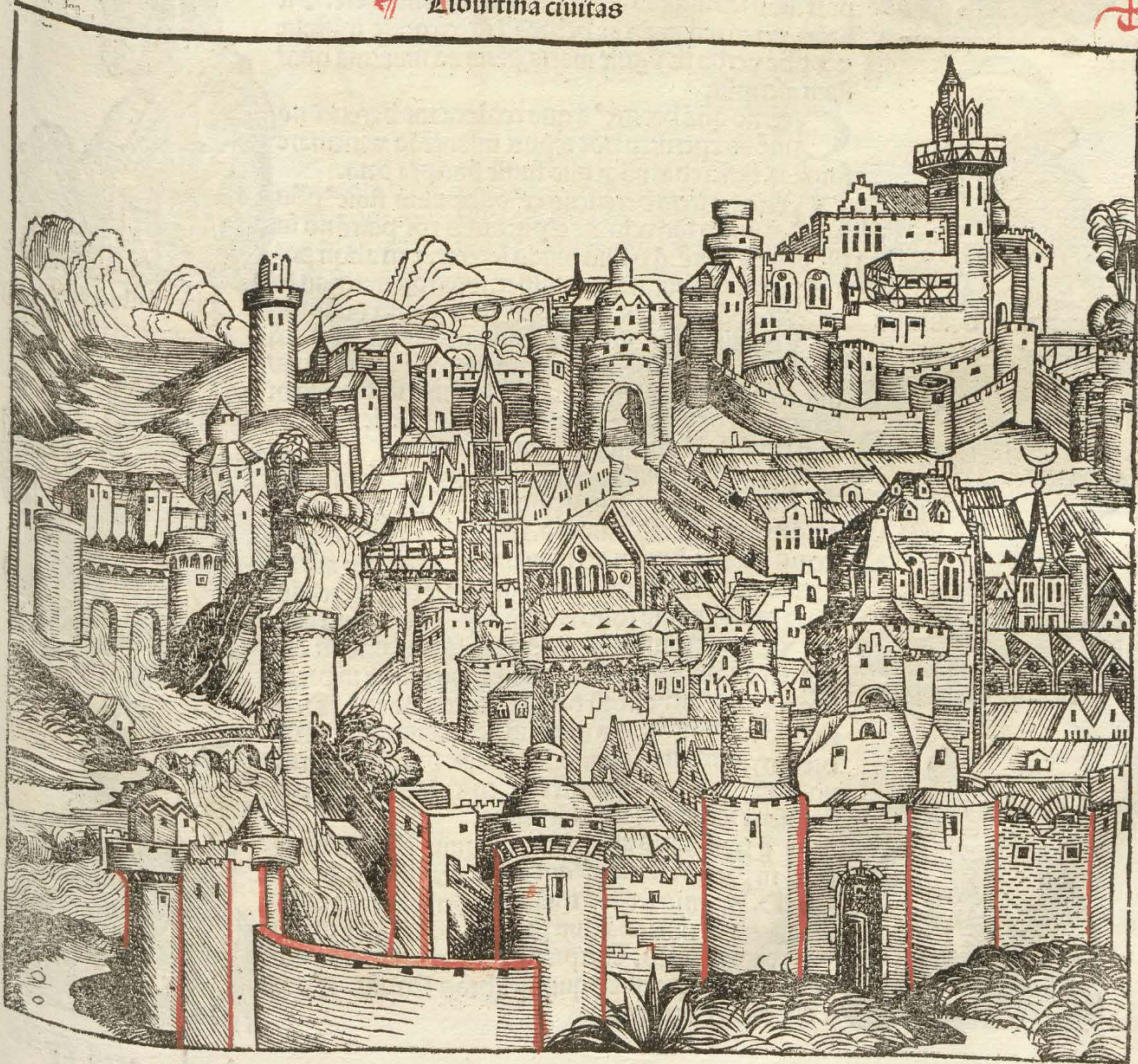
Secundus atheniensis phs hoc tpe in pcio fuit qui semp silentiū seruās pythagoricā vitā duxit: cuius taciturnitat͡ cā hec fuit. Qd cū matrē ꝓpriā de illicito cōcubitu tēptasset: ꝛ illa (incognito filio) assentisset: vt eū cognouit esse filiū pre pudore spm̄ exhalauit: qd aīaduertens secundus id matri propter suā loquelā accidisse: hanc a se in posterū exegit penā: vt de cetero vnqꝫ nemini loqueretur: quod cū hadriano qui apud athenas esset nunciatū fuisset: ipsum illico accersiri fecit. quē cū nec salutatione nec exhortatione aut minis a taciturnitatis ꝓposito retrahere potuisset: admiratus ipsius taciturnitatē atqꝫ constantiā dixit. Cū ista silentij lex a te nullo modo solui pōt: manu tn̄ tua ꝓpleumatibus meis respōdere digneris. Et interrogans dixit. Quid est deus. Ille ꝯfestim rescripsit. Deus est imortalis mens incōtemplabilis celsitudo forma multiformis multiplexqꝫ spiritus: incogitabilis inquisitio: omnia continens lux indeficiens ꝛ optimū bonuꝫ. Fuere ꝛ alia multa hadriani propleumata philosopho proposita.

Quid est deus

Tiburtinā latine regionis ciuitatē que hodie vetus tibur appellat͛ p hoc tēpus hadrianus imperator (vt helius sparcianus historicus testat͛) miro sumptu edificauit. ꝛ ex villa oppidum fecit. Hec quippe ciuitas .16. passuū milibus a roma distare videt͛. ꝛ iuxta anienem fluuiū in cliuoso loco cōstituta est. quam tn̄ ciuitatē longe ante romanā vrbem a grecis originem ꝛ cōdictionē habuisse Strabo ꝛ Uirgilius volunt. aiunt eñ ꝙ ipsius primus cōditor fuit quidā tiburtus coracis ꝛ catilli frater. Hi nāqꝫ fratres thebani fuere: qui post thebanoꝝ interitū a patre in italia ꝓgeniti: singuli postea oppidū ex suo nomine ꝯstruxere ꝙ testis est quidā mons ꝓpinquus qui catillus adhuc dicit͛. Et corax aliud oppidum famosum inter volscos erexit. Fuit itaqꝫ tiburtina hec quondā nobilis ciuitas cui etiā testimonia phibēt ꝓpinque adhuc extantes ipsius antique ciuitatis ingentes ꝛ magnifice edificioꝝ ruine: que dignitatē vrbis pre se ferunt. eo siquidē loco tiburtinus lapis fortissimus fodit͛: qui ad cōstruēdam conseruandāqꝫ romanā vrbē multū adiumēto fuit. Hanc eñ vrbē Fridericus cognomēto barbarossa impator: ab alijs theotonicis supiorib⁹ annis dirutā reedificauit. ꝛ deinde multi sūmi pōtifices multiqꝫ cardinales auxere ꝛ mlt͛ edificijs illustrauē. ex hac simplici⁹ roman⁹ pōtifex ꝛ alij viri scīa ꝛ dignitate clarissimi ortū habuere

Tiburtina ciuitas

Tiburtina, Ciuitas

Galienus medicus

Galienus medicus

Galienus medicus doctissim⁹ vir fuit natione grecus: patria sibi pgamū ciuitas asie: statura magnus: spatulas ⁊ humeros latos ⁊ grossos hñs: colore brunus: delectatus ĩ cantu ⁊ alkimia. natus ex patre diuite ⁊ largo: scientificus ĩ astrologia arismetrica ⁊ alijs hmoi. Magistrū habuit taliū: ad medicinam diuinitus inductus. circuiēs mūdū ꝓ acquirēda scia: prādebat parū: sꝫ tm̄ ficubus ⁊ pane ꝯtētus cena erat ei copiosa. a paruulo deditus studio medicine. decimonono em̄ etatis anno cū discipulis athanei de medicina disputauit. ab eis reputatus litigiosus: qꝛ logicus erat. hi em̄ sibi obijciētes dicebāt. hic q̄dē nutrit⁹ in dialetica multa inde repletus cōtagione. Claruit aūt tpib⁹ diui antonini pij. Nūqꝫ in curis erubuit: nūqꝫ in ꝓnostico errauit. Asserit aūt cōstantinus eū. C. ⁊ L. libros edidisse. annos tandē vixit. lxxxvij. Et vt quidā ferunt in mari mortuus est cū ad vidēda miracula olī xp̄i accederet ⁊ mundinus dicit. Merito ḡ medicorū princeps dici debet: qui ea in arte oēs preter hippocratē supasse credit. ⁊ hippocratis scripta miro explanauit ingenio.

Justinus phūs

Iustinus pħs

Iustinus pħs ex neapoli vrbe palestine his tpib⁹ ꝓ fide xp̄i multū elaborauit: q̄ ⁊ antonino pio p̄ncipi ac filijs eius librū dedit ꝯ gentes scriptū: ⁊ dialogū ꝯ triphonē pricipē iudeoꝝ habuit. Inuectus est ⁊ ĩ marcionē q̄ cerdonis dogma secutus: alterꝝ bonū alterū iustū dn̄m asseruit: tāqꝫ duo ꝯtria p̄ncipia creationis ⁊ bonitatis. Impugnauit ⁊ crescentē cynicū vt gulosum: cuius insidijs ad extremū circūuentus ꝓ dignitate christiani nois sanguinem fudit.

Aquila

Aquila

Aquila qꝫ iudeus natiōe pōticus cū p̄scillia vxore edicto claudij discedēs vsqꝫ ad hec tpa (vt nōnulli aiūt) supuixit. secūdus mosaice legis interpres post illos septuginta q̄ philadelphi tpibus fuere. ⁊ libros veteris testamēti ex hebreo ĩ grecū optie trāstulit ⁊ ꝓphe verba de v̄gine maria ꝓlata ad iuuēculā quādam ascripsit.

Cerdo heretitus

Cerdo hereticus

Cerdo q̄dā heretic⁹ a quo cerdoniani heretici nomē acceperūt: ꝑ hoc tēpus insaniēdo vaticinare simulat. Asserebat nāqꝫ duo fuisse p̄ncipia ꝯtria.

Marcion heretitus

Marcion hereticus

Marcion item hereticus ei⁹ discipulus stoic⁹ pħs cū mgr̄o suo delirare cepit: dicēs xp̄i patrē nō fuisse deū creatorē: q̄ ꝑ filiū mūdū fecerat. ⁊ cū aliqñ policarpo rome obuiā factus fuisset. interrogaretqꝫ an se agn̄sceret. cog̃sco (rn̄dit policarp⁹) p̄mogenitū diaboli.

Valentinianus heretitus latro

Valentinian⁹ hereticus

Valētinianus ali⁹ hereticus platonicus pħs a q̄ valētiniana heresis noiata est: eodē qꝫ tpe inualuit. hi aūt valētiniani cuiusdā platonici sectatores dicebāt xp̄m de corpore virgis nil sumpsisse; sed per eaꝫ tāqꝫ per fistulā quendā purum transisse.

Theophilus eps

theophilus epūs

Theophil⁹ anthiocēsis eccl'ie ep̄s ⁊ ipse his diebus floruit: ⁊ ꝯ marcionē p̄dictū hereticū librū edidit impante. M. antonio. Scripsit ⁊ libꝝ ꝯ hermogenis heresiꝫ q̄ māam nō nām introducēs: deo aūt nō nature eādē cōpauit: māam elemētoꝝ ⁊ deū appellās. Tria qꝫ volumina cōtra etholū cōposuit ⁊ plura alia.

Melito episcopus

Melito seu miletus asianus natione sordēsis ep̄s frontonisqꝫ oratoris discipulus multo in precio his tpibus fuit: ⁊ librū de doctrina christiana. M. antonino tradidit. huius ingeniū tertulianus (vt scribit hieronymus) mirūimmodū laudat: dicitqꝫ a plerisqꝫ nostroꝝ prophetaꝫ habitū esse. eo qꝛ multa ꝓphetica scripserit testimonia: ⁊ alia multa.

Appolinaris eps

Apollinaris asie hieropolitanus ep̄s huius tpe in precio est habit⁹ qui insigne volumen de fide xp̄i. M. antonio secūdo tradidit. Scripsit ⁊ in cathaphrigas qui tunc etiā cum prisca ⁊ maximilla insaniebant vaticinantes. Incipiente tamen montano. sed ⁊ alios aduersus gentes quinqꝫ libros scripsit. Extant ⁊ alij duo de veritate.

Apolinarus epūs

Policarpus S. Johannis apli discipulus

Policarpus

Policarpus iohãnis apl'i discipulus. smirneus eps ab eo creatus ac totius asie religione z doctrina iure facile princeps: hoc anno pio presulante romã veniẽs: plurimos fideliũ marcianis z valentiniani falsa psuasione deceptos ad fidẽ reduxit. Cũ aũt marcion obuiã habuisset eũ primogenitũ diaboli dixit. Ne gabat eñ patrẽ xp̃i deũ esse creatorẽ: qui p filiũ mundũ fecerat. Postea vo impe rante. M. antonino z. L. aurelio cõmodo quarta post nerone pſecutione smirne sedente a pconsule igni crematus est. Cũ quo etiã. xij. ex philadelphia venientes martyriũ cõsũmauere. hic cũ esset doctissimus ac sanctissim' vnã ad philippẽses putilẽ scripsit eplam. passus est aũt septimo kal. februarij.

Policarpus
Epus Smirne

Praxedis

Praxedis virgo sanctissima: beatissimi pudentis romani filia: z gloriosissime pudẽtiane vginis so ror. virgo siquidẽ i diuina lege eruditissima p hoc temp' vsqʒ ad aniceti fuit postqʒ patrimoniũ suũ vna cũ soro re pdicta in sustentatione pauperũ erogasset: z totũ vite sue temp' ipsi' vigilijs z orationibus atqʒ ieiunijs assiduis cõtriuisset: z vniuersam familiã numero. 90. ma numisisset. At postqʒ multoꝝ martyrũ corpa sepelisset. z ipa beatissima. xij. kal. augusti migrauit ad dñm coronã iusticie acceptura. Et via salaria iuxta sororem suã pudẽtianã i cimiterio priscille sepelit. q̃ etiã die ei' natale a cũctis fidelibus celebraf.

Praxedis
virgo

Felicitas cũ septẽ filijs

Felicitas romana femĩa matrona siquidẽ sctissima p hoc temp' vna cũ septẽ filijs suis scz ianuario: fe lice: philippo: scylano: alexandro: vitale atqʒ marciale: rome martyriũ suscepit. Hec eñ pijssima mulier mẽte z corpe felicitas. hos septẽ filios deũ colere docuit: vt coronã martyrij acciperet. Et primo quidẽ ianuarius primogenit' post virgarũ verbera: plũbatis occisus est. felix vo z philipp' fusti bus mactati. Syllan' pcipitio trucidat' interemptus. Alexander deniqʒ z vita lis atqʒ marcialis capitali sñia sunt puniti. Nouissime aũt z mater ipsa felicitas preter matrũ cõsuetudinẽ: z ipsa gladio necata est. A quib' magnũ spectaculũ fi dei nostre ante oculos positũ est. Eoꝝ dies celebraf. vj. ydus Julij.

Sancta Felicitas
cũ septem filijs

Ptholomeus
astronomus

Ptolome' natione alexandrin' pbs ac insignis astro logus: qui post tpa adriani impatoris claruit hoc tẽ pore agnoscif. qui vir pstantissimus plus a stronomie ad didit qʒ id totum quod ante scriptum inuenit. Nam z almagestum opus diuinum z perspectiuã edidit. De iudicijs etiaʒ quadripartitũ opus. z centiloquiũ ac alios multos cõscripsit libros. Vixitqʒ annis. 88. Ex eius aũt puerbijs hec duo notãda inserimus. Inter hoĩes qui nõ curãt in cuius manu sit mũdus: hic mũdo altior est Et illud. Qui p alios nõ corrigif: nec alij per eum corrigent. Quanto magis fini appropinquaueris tanto bonũ cum augm ento operare.

Ptolomeus
Astronomus

Qui per alios non corrigitur nec alij per eum corrigentur. Quanto magis finem appropinquaverit tanto bonum cum augmento operare

Aulus gellius

Aulus gellius romanus orator z insignis quidẽ grãmaticus hoc tpe clarus existẽs agnoscif. Qui inter cetera sue virtutis opa: cum e roma p hiemẽ in atticam proficisceref terrã. cõmẽtarios celebres edidit quos in libros. xix. diuidens de nocticis atticis titulo p notauit. ideo de eo scribif. Si quẽ cecropia clarũ latiaqʒ camena esse iuuat: gelli scripta pbanda legat. Attica nox luci nũqʒ cessura diurne. Ad varias artes qʒ bene mõstrat iter.

Aulus
Orator

Montanus
hereticus

Cathaphrigarum heresis exordiũ

Cathaphrigarũ heresim non desunt qui dicant hoc tempore ortam auctore montano. Is eñ mõtanus heresiarcha pessimus natione phrygius nominauit se pa raclitum in phrygia z multos seduxit z eandẽ regionẽ cũ vicinis regionibus ac multis erroribus infecit. Ibiqʒ z priscam z maximillã clarissimas mulieres adeo seduxit: vt relictis viris suis secum publice incederent: z se ei' in spiratione prophetissas dicerent. hi capadhrigie donum spũssancti non in apo stolis: sed in se tantum traditum fuisse affirmabant.

Apelles hereticus

Apelles alius hereticus in grecia fuit. Is dicebat xp̃m non deum in verita te sed hoĩm fantasia hoĩbus apparuisse. hunc theodocion vir eruditissim' hereticissimũ appellat: z suis scriptis percõmode irridere conaf. Tacianus quoqʒ hereticus primo xp̃ia nus noiatus: deinde seueriani heretici ab eo processerũt hi oẽm coitũ spurcũ putabant

Apellas hereticus
in Grecia

Anicetus papa xii pa petrū

Anno mundi.5363. ¶Anno christi.164.

Anicetus papa natione syrus patre iohāne de vico marco vel (vt Damaso placet) de humisia vir moribus insignis: eccl'ie romane ꝯsulens ne moribus petulantiū quorūdā labefactaretur. Instituit ne clericus vllo modo comam nutriret ſm apl'i p̄ceptū. Neue ep̄s consecrari posset a paucioribus ꝙ̄ a tribus eiusdē ordinis viris. ⁊ plura alia ordinauit. At vbi ex ordinationibus quinꝗ̄ ꝗ̄s decēbri habuit p̄sb̄ros. xix. diaconos quatuor. ep̄os nouē creasset. martirio coronatus ac sepult⁹ est ī calixti cimiterio via appia. xv. kal'. maij. Sedit ānos vndecim: mēses q̄tuor: dies tres. Sedes vo dies. xvij. post eius mortē vacat.

Sother xiii

¶Anno mundi.5373. ¶Anno christi.174.

Sother papa natione cāpanus ex fundano oppido p̄re concordio tpībus L. cōmodi fuit. Is lȝ in multis p̄iculis ꝯstitutus: animū tn̄ in tātis malis ad rez diuinā cōuertēs. Instituit ne monacha vlla pallā attrectaret. neue thus ī acerrā poneret duȝ sacrificia fierēt. Eius extabat ep'la hac de re scripta ad ep̄os italie. Instituit itē ne legittima haberetur vxor: nisi cui sacerdos ex instituto benedixisset. ⁊ quā parentes solēni pōpa more xp̄iano marito collocassent: reiciēs multa p̄icula ex prestigijs ⁊ magicis artibus improboꝝ: q̄ ī nouas nuptias cadere solēt. At vbi p̄ ordinationes q̄nꝗ̄ mēse decēbris habitas p̄sb̄ros octo. episcopos vndecī creasset: moritur ac sepelitur via appia ī cimiterio calixti. sedit ānos nouē: mēses tres: dies vnū ⁊ viginti. vacat tūȝ sedes dies totidē.

Eleuterius xiiii

¶Anno mundi.5383. ¶Anno christi.184.

Eleutherius papa natione grecus patria nicopolitanus p̄re abundio. L. antonino cōmodo imp̄ante fuit. Is statuit ne quis ob sup̄stitionē cibi genus vllū respueret: quo humana cōsuetudo vesceretur. Noluit p̄terea quēpiā de gradu suo deijci: nisi accusatus reus criminis cōuinceretur. huius ꝗ̄ȝ pontificatu ⁊ ecclesijs pax data est ⁊ quies: ⁊ nomē xp̄ianū p̄ oēm terrā mirūimmodū auctū rome potissimū vbi multi ex nobilitate romana cū cōiugibus ⁊ liberis in fidez recepti baptismi charactere notati sunt. A lucio rege brittāno ep'lam accepit: vt se ac suos in xp̄ianoꝝ numerū susciperet. Tandē vbi ex tribus ordinatiōibus mēse decēbri habitis presb̄ros ac ep̄os ordinasset. Moritur ⁊ apud btī petri corpus sepelitur. vij. kal'. Junij. Sedit aūt annos. xv. mēses tres: dies duos. Vacat tūȝ sedes dies quinꝗ̄.

Victor xv

¶Anno mundi.5393. ¶Anno christi.194.

Victor papa natione apher patre felice qui rei publice xp̄iane vt par erat curā gerens: cōstituit vt pasca dn̄ica die a. xiiij. luna primi mēsis vsꝗ̄ ī. xxj. celebraretur: cū prius cū iudeis. 14. luna celebrabatur. Cuius decretū postea ī cōcilio niceno cōfirmatū fuit: ne iudeos imitari videremur. hic cū doctissimus eēt pōtifex quedā de regionib⁹ cōposuit volumina: deinde martyrio moritur ⁊ apud beatū petrū ī vaticano sepelitur. cuius diē festū q̄nto kal'. augu. sti celebramus. sedit aūt annis. x. mēsibus tribus: diebus. x. At sedes dies. xij. tum vacat.

Severinus xvi

¶Anno mundi.5403. ¶Anno christi.204.

Sepherinus papa natione romanus ex patre abundo: seueri tp̄ib⁹ fuit vir sanctissimus rei diuine magis ꝙ̄ humane intētus. Vnde ⁊ ꝯstituit vt astātibus clericis ⁊ laicis fidelibus ⁊ leuita ⁊ sacerdos ordinaretur qd̄ postea ī calcedonēsi cōcilio ꝯfirmatū est. Statuit vt cōsecratio diuini sanguinis in vitreo vase nō aūt in ligneo vt antea fieret. hec aūt institutio postea īmutata fuit. Vetituz em̄ est ne in ligneo fieret p̄pter raritatē qua imbibitur: neꝗ̄ in vitro p̄pter fragilitatē. sed ex auro argentoue aut ex stagno vt in tiburensi ⁊ remensi cōcilio scriptū apparet. Idez preterea instituit vt oēs xp̄iani annos pubertatis attingētes singulis annis ī solēni die pasce publice cōicarent. qd̄ Innocētius terci⁹ postea etiā ad cōfessionē delictoꝝ traduxit. Tandē cum ex ordinationib⁹ quatuor presbyteros ⁊ ep̄os creasset: moritur seueri tp̄ibus. ac ī via appia nō longe a cimiterio calixti sepelitur septīo kal'. septēbris. Sedit aūt ānos octo mēses. vij. dies. x.

Calixtus xvii

¶Anno mundi.5413. ¶Anno christi.214.

Calixtus papa natione romanus patre domicio ex regione vrbis rauennatum vir diuinus ac prudētissim⁹ q̄ in magna rerū p̄turbatione cū sceleratis imp̄atoribus nequaꝗ̄ ab instituto suo discedēs: Cōstituit ieiuniū q̄ter in anno q̄bus tp̄ib⁹ deinceps ratio sacroꝝ ordinū habita est: cū antea decēbri mēse fieri ꝯsueuisset. Cimiterū ꝗ̄ȝ de suo noīe cōdidit via appia: vbi multoꝝ martyꝝ corpora reposita fuerāt. Verū cū palmachiū virū ꝯsularē ⁊ simpliciū senatorē atꝗ̄ felicē nobilē virū cū eoꝝ domib⁹ baptisasset. ⁊ m'ltos p̄sb̄ros ⁊ ep̄os ordinasset secūdo idus octobris ab alexandro imp̄atore martyrio coronatur: deinde sepultus in cimiterio calopodij via aurelia tercio ab vrbe miliario. Sedit annis sex mensibus decem: dies decem. Vacat tum sedes dies sex.

Linea summoꝝ pontificum

Anicetus

Sother

Eleutherius

Victor

Sepherinus

Calixtus

Commodus luciꝰ antoninꝰ dictus decimꝰ octauꝰ romanoꝝ impator: post M. antoninū verū patrē suū impauit. q̄ natus est apud lanubiū: faustia eiꝰ mater pregnās visa ꝛ in somnis serpētes parere: sed ex his vnū ferociorē: pepit aūt comodū ꝛ antoninū eo mortuo. marcus pcepꝉ optimoꝝ cōmodū erudire conatꝰ est. habuit litteratorē grecū onesicratē: latinuȝ capellā. orator ei atteius. hi tn̄ mgr̄i nihil ei pfuerūt. Uerū a prima statim puericia turpis improbꝰ crudelis libidinosus: auspiciū crudelitatis dedit anno etatis duodecimo pfectꝰ deinde cū patre ad germanicū bellū neq̄ȝ pudori: neq̄ȝ sumptui pepercit. Tandē q̄ȝ nil cōmune cū patre habuit: sed oībꝰ incōmodꝰ: nisi qd̄ ꝛ ipse ꝯtra germanos adiuuātibꝰ xp̄ianis militibꝰ feliciter pugnauit. In eo bello cū exercitꝰ cōmodi penuria aque laboraret: ferunt pcibꝰ xp̄ianoꝝ militū aquā diuitus e celo missā: pluraq̄ȝ fulmina ī germanos ꝛ sarmatos cecidisse. Ceteꝝ ad vrbē rediēs in oīa luxurie ꝛ obscenitatis dedecora plabit. Gladiatoriis q̄ȝ armis ī ludo nerone imitatꝰ depugnauit. plurimos q̄ȝ senatores interfecit: ꝛ eos maxīe q̄s nobilitate industriaq̄ȝ excellere aīaduertit: quosdā pscripsit: vendidit etiā puincias ꝛ admīstrationes. fuit forma quidē corpis iusta: vultu insubido vt ebriosi solēt ꝛ sermone incōdito capillo sp̄ fucato: adurēs comā ꝛ barbā timore tōsoris. Tēporibꝰ eiꝰ flagiciose vite vrbs penā tulit. Capitoliū fulmine ictū cū egregia bibliotheca maioꝝ cura parata cōcremat: mēseȝ decēbrē ad imitationē augusti cōmodū appellari voluerit. Idq̄ȝ post mortē abrogatū fuit. Tandē mortuus humani generis hostis adiudicatus est. Strāgulatus in domo vescaliū duodecimo imperii sui anno ꝛ mense septimo e medio sublatꝰ est. Corpus eius vt vnco traheret atq̄ȝ in tiberim mitteret senatꝰ ꝛ populus postulauit. Sed postea iussu ptinacis in monumētū adriani translatum est.

Helius ptinax decimꝰ octauꝰ ro. impator natꝰ in appēnino ī villa martꝉ quē postea marcus pretorē fecerat prime legionis regēde: statiq̄ȝ rhetias ꝛ noricū ab hostibꝰ vindicauit. deinde prefecto vrbis cū mitissimꝰ fuit. cōmodo plurimū placuit. factꝰ sexagenario maior impator rogatꝰ vt vxorē augustā faceret ꝛ filiū cesarē appellaret: id facere recusauit: testatus sufficere q̄ ipse imparet inuitꝰ. Et cū ī impatore auaricia nihil turpiꝰ est: cū illiberalis ꝛ sordidꝰ haberet q̄bꝰ dimidiatas lactucas ꝛ cardos cōuiuis apponeret: fasianū nūq̄ȝ puato cōuiuio cōmedit aut alicui misit. Fuit aūt senex venerabilis īmissa barba: reflexo capillo: habitudine corpis pinguiore: statura imperatoria: eloquēcia mediocri ꝛ magis blādus q̄ȝ benignꝰ. Tandē nemīe ꝯdicēte a iuliano iurisperito in pallacio occidit. Imperii sui mēse sexto. Cū tausius quidā vnꝰ e tungris in irā ꝛ timorē milites loquēdo adduxisset: hastā in pectꝰ ptinacis obiecit. Tūc ille pcatꝰ iouē vltorē toga caput operuit atq̄ȝ a ceteris ꝯfossus est. Milites eīn eū ꝛ aulici odio habuerūt. ppl's mortē eius indignissime tulit: iō p senatū in deos relatus est.

Iulianꝰ didius successor ptinacis cū caput eiꝰ conto fixū milites q̄ eū occiderāt p vrbē in castra ptulerūt. Ipse corpꝰ eiꝰ quāto potuit honore funeratus est. Cū id ī pallatio repisset: hūc aliqui iurisperitū ꝛ interemptorē imperiū occupasse aiūt: q̄ ppetuū edictū cōposuit. Ceteri iulianū nepotē magni iuliani iurisꝯsulti fuisse scribūt. cuiꝰ pgenitores de mediolano fuerūt. Fuit aūt hō pessimus miserrime viuēs: vn̄ odiosus ppl'o desertus ab oībꝰ: quiq̄ȝ septimo mēse postea q̄ȝ impare ceperat apud pontē miluiū victus: a seuero ciuili bello ꝛ interfectꝰ est.

Seuerus ro. impator iuliano didio interfecto affrica oriūdus imperiū obtinuit cui ciuitas lepti pater geta maiores equites romani mater fuluia ī p̄ma puericia cū lr̄is grecis ꝛ latinis imbuet q̄bꝰ eruditissimꝰ inter pueros ludēs vt iudex sedit circūstāte pueroꝝ ordine ac iudicaret: deinde studioꝝ cā romā venit: deinde fisci pcurator: mox tribunꝰ militaris p gradus alios vsq̄ȝ ad imꝑium puenit: parcꝰ admodū: natura seuus: multis bellis lacessitꝰ: fortissime quidē rēpublicā lȝ laboriosissime gubernauit: phie tn̄ admodū studiosus fuit: foris parthos ꝛ adiabenos supat. Arabes aūt interiores ita deuicit: vt regionē eoꝝ puīciā romanā faceret. Hāc obrē triūphās vt in eiꝰ arcu sub capitolio posito adhuc appet parthicꝰ arabicus adiabenicꝰ cognoīat. Edificiis pterea publicis vrbem exornauit. nā ꝛ thermas seuerianas ꝛ septizoniū extruxit. Cibi fuit parcissimꝰ: exiguis vestibꝰ vsus: leguminis patrii auidus: vini aliqn̄ cupidus: carnis frequēter ignarꝰ: ipse decorus: ipse ingēs pmissa barba: cano capite ꝛ crispo: vultu reuerēdus: canorus voce. ꝫ affrū quiddā vsq̄ȝ ad senectutē sonans. Cōtinuo tandē variis ꝛ piculis distrahit. hinc a pescennio nigro q̄ magnos in syria motus cōcitauerat: hinc a clodio albino quē tn̄ in gallia nō incrueto plio supauit. Inde in brittāniā pfectꝰ deficiētibꝰ vere sociis oībꝰ variis casibꝰ afflictatus: apud eburacū gallie morit anno impii sui. xviii. duobꝰ filiis relictꝉ bassiano ꝛ geta. olei tm̄ reliqt vt p q̄nquēniū nō solū vsibꝰ sed ꝛ totius italie q̄ oleo egeret sufficeret. vltima verba eius dicūt hec fuisse/ turbatā rēpublicā vbiq̄ȝ accepi: pacatā etiā britānis relinq̄/ senex ꝛ pedibꝰ eger: firmū imperiū antoninis meis reliquēs si boni erūt: imbecillū si mali.

Linea Imperaratorum

Lucius antoninus Cōmodus

Lucius Antoni[us]

Helius pertinax

Helius pertinax

Didius Julianus

Didius Julianus

Seuerus

Seuerus

Lucius anglorū Rex

S. Lucius rex   Emerita soror eius

Lucius anglo℞ rex: coilli regis fusti fili⁹ apd anglos seu brittanos regnū accipiens a dño vocat: epłam eleutherio pōtifici maximo misit. qua rogabat vt se ac suos in xpiano℞ numerū reciperet. quare fugaciū ⁊ damianū viros optimos eo misit. qui regē ipsuz ac ppłm baptizarēt. Erant tum in brittānia pontifices qnqz ⁊ viginti: quos flāmines vocabāt. Inter hos aūt tres archiflāmines habebant: quo℞ i loco tres archiepi ɔstituti sunt. p tboflaminū vo loco pmitiua ecclīa patriarchas instituit. Uerū luci⁹ baptismo suscepto: mox imobilia cūcta predia gentiliū templis collocata xpi ecclesijs ampliata cōtulit. Relicta patria regnoqz galliā ingressus: deinde rhetiā petijt p augustā ciuitatē ad curiensem vrbem proficiscebat. hos populos dño subiugauit virtute ac miraculis clarus ibi in pace quieuit. Emerita aūt soror eius in castello finitimo trimis appellato igne martyrio coronā eternā meruit. Eius festiuitas tercio nonas decembris celebris habet. Totāqz bauariā ⁊ rhetiā inter alpes xpo acquisiuit.

Dionisius Corinthioꝝ Epūs

Trogus pompeius

Theodocion

Appolonius

Dionysius corinthio℞ episcopus

Clemens presbyter

Tertullianus

Trogū pompeiū hispanū historicū floruisse cōstat: eo qp toti⁹ orbis historiā a belo Nini regis assyrio℞ patre vsqz ad monarchiā cesaris latino ɔscripsit sermone. ⁊ in qtuor ⁊ quadraginta eā distinxit libros. quo℞ epithoma id est abbreuiationē iustinus historicus fecit.

Dionysiū chorinthio℞ epm sotheris tpib⁹ fuisse eusebi⁹ scribit qui tāte eloquētie ⁊ industrie fuit. vt nō solū sue ciuitatis ⁊ ꝓuincie populos. verū etiā aliarū vrbiū ac ꝓuinciarū epos suis epłis erudiret. Instructus em pauli apłi doctrina facilime potuit sanctitate ⁊ eruditione alios in officio ɔtinere. Suisqz erudiuit epłis ex qb⁹ vnā ad lacedemonios aliā ad atheniēses: terciā ad nicomediēses: quartā vo ad cretēses ac qntā ad ecclias pōticas: ⁊ sextā ad romanos scpsit putilē. Fuere ⁊ alij cōplurimi viri doctissimi h tpe.

Theodocion genere asianus patria ephesin⁹ vir doctissim⁹ ac lra℞ sciētissim⁹: terci⁹ diuina℞ scptura℞ interpres cū superiorib⁹ floruit: qui preter interpretatione ⁊ translationē etiā alia multa de religionis xpiane laudib⁹ reliqt monumēta. hic taciani viri eruditissimi pdicti anqz i heresim incideret discipul⁹ fuit. Maxime vo appellem hereticū scriptis suis pcomode irridet. qd deū quē coleret ignorare se diceret. Affirmabat em xpm nō deū in veritate: sed hoiem in fantasia apparuisse.

Clemente pſbꝛz alexādrinū virū egregiū ⁊ eruditissimū cū his floruisse diu⁹ hieronym⁹ scribit qui multa cōscripsit e quib⁹ illa sunt stromatū idest varietatū libri octo. Hypotiposeon id est informationuz libri totidē. cōtra gētes vn⁹. hui⁹ aūt discipulū origenē fuisse constat. extant ⁊ eius epłe.

Apolloni⁹ senator roman⁹ vir eruditissim⁹ cum pōtificatu eleutherij pax ecclie data fuit: sol⁹ appoloni⁹ orator insignis martyriū tūc passus est: habita pri⁹ orone de laudib⁹ xpiane fidei: qd illis tpib⁹ capitale habebat. insigne etiā volumē cōmodo obtulit qd quidē pioꝛēde i senatu legē fecit. postea a suo ꝓditus qp xpian⁹ eēt. i 4. kal maij ꝓ xpi cōfessione capite trūcat⁹ est. Mortuo appolonio mlte hereses inualuere. Marcionis qppe secta varie diuisa est. Alij em vnū principiū fatebant: alij duo. alij tria: fidē ꝓphetis abrogabāt.

Tertullianū affricanū patria carthaginensem centurionis cuiusdā pcōsularis filiū: virū ingenio ⁊ doctrina clarissimū. his tpib⁹ floruisse diu⁹ hieronim⁹ tradidit. Is ad mediā etatē clerico℞ notatissim⁹ romane vrbis inidia adeo ɔtumelijs ⁊ iiurijs clico℞ attrit⁹ fuit. vt ad mōtani heretici doctrinā labi cōpulsus sit. Quāobrem ⁊ multa volumia ɔ orthodoxā ⁊ catholicā fidē cōponere cepit. Uixit vsqz ad decrepitā etatē. vidi ego inquit hieronym⁹ paulū quendā cōcordie qd oppidū italie est: qui se beati ciprianī notariū: cū ipse admodū adolescēs esset rome vidisse diceret: referretqz ciprianū nūqz absqz tertulliani lectione vnam diem preterijsse.

Persecutio Ecclie Quinta iussu Severi Imperatoris

Persecutio xp̄ianoꝝ q̄nta bis annis ira ac iussu Seueri imꝑatoris/ iniciū sūpsit: cū q̄ntus a nerone ꝑsecutionē ī xp̄ianos mouet. ꝯtinuo tñ varijs ꝑiculis ⁊ bellis distrahit̄: diuinaqꝫ vltio in romanos non defuit. q̄ꝛ mox ciuilia bella mirūimodū eos attriuere. In qua q̄dē ꝑsecutione hi precipue passi inueniunt̄.

Hireneus Epūs

Hyreneus eps

Hireneus Lugdunēsis episcop⁹: vir doctissim⁹ iam grandeuus apud eandē vrbē ꝓ christi noīe martyr efficit̄. floruerat em̄ q̄ꝫ maxime sub cōmodo prīcipe: ⁊ policarpi martyris (vt diuus scribit hieronym⁹) discipulus fuit. a quo cum eruditissim⁹ euasisset. q̄nqꝫ libros aduersus hereseos scripsit. ⁊ cōtra gētes aliud breue volumen: ⁊ de disciplina aliud: ⁊ alia plura. Demū vo seuiente hac ꝑsecutione a seuero positus in duos colles: cū ī vno crucē: ī alio ydolū posuisset vt mortē ꝑ crucē vel vitā ꝑ ydolū eligeret: cū populo tñ ad crucem veniēs: oēs martyrio coronati sunt. 4. kal. Julij.

Leonides pater Origenis

Leonides pater origenis

Leonidē etiā alexandrinū magni origenis patrem virū quidēꝫ optimū sub hac ꝑsecutione passuꝫ fuisse Eusebius cesariensis scribit. Cui⁹ quidē martyrium origenes decimo seueri ꝑtinacis anno paruulus subseq̄ decreuerat: nisi diuina dispensatione ad multoꝝ vtilitatem reseruatus ꝑ maternā solitudinē impeditus fuisset. Nam mater ei⁹ cū in crastinū in publicū ꝓdire: ⁊ christū cōfiteri decreuisset: nocte latenter vestimenta ipsius surripuit. ⁊ sic puerū a tyrannoꝝ cede reseruauit. Ipse aūt adolescens patrē ad martyriū adhortatus est cū sex fratribus ⁊ matre vidua pauꝑ relinquit̄: redactis in fiscuꝫ paternis bonis: q̄d christū verū deū ꝓfiterent̄: vnde grāmatica sibi ac suis victū quesiuit. Leonides aūt apud alexandriā vrbeꝫ martyrij palmā constantissime in kalendis Marcij adeptus est.

Eugenia vgo

Eugenia virgo

Eugenia filia prefecti philippi illustrissimi romani: qui missus fuit a cōmodo imꝑatore in egyptū: virgo pulchra liberalib⁹ artib⁹ erudita. cuꝫ ꝓtho ⁊ iacintho eunuchis relictis parētib⁹ ꝑ helenū episcopū baptisata deinde virili habitu ī monasterio degebat: ꝑ melanciā feminā de oppressione accusata: ⁊ ad prefectū adducta parat̄ eculeis ⁊ flāmis: cū tunicā qua induta erat scidisset femīa apparuit ostēdēs se filiā ei⁹. factū est gaudiū populi cū timore. Melancia em̄ cū tota domo diuino igne cōsūpta est. Genitores baptizant̄ cū tota familia. Postea cū matre ⁊ fratrib⁹: ꝓtho ⁊ iacintho romā reuersi sunt plures exemplo virtutū ad fidē ꝓuocarūt: precipue basillā ad castitatē ꝑpetuā animauit: quāobreꝫ cū diane sacrificare nollet cū saxo alligata in tyberim ꝓijcit̄. saxo rupto illesa ꝑmansit. Tandē post varia tormēta die natalis dn̄i missus est spiculator qui eā in carcere ꝑcussit. cui⁹ corpus nō longe ab vrbe in ꝓprio predio sepultū est.

Melancia ... filia tenebrarum

Perpetua et Felicitas

Perpetua ⁊ Felicitas

Perpetua q̄ꝫ ⁊ felicitas matrone q̄dē sanctissime. ⁊ ipse ī mauritania tiburbitanoꝝ ciuitate cū reuocato saturnino ⁊ secūdolo nonis marcij passe sunt. Nā cū secūdolus ī carcē q̄euisset ipse sctissime mulieres cuꝫ reliq̄s bestijs tradite ⁊ dilacerate martyriū ꝯsūmauēt.

Narcissus patriarcha

Narcissus Ierosolimorum patriarcha

Narcissus irl̄imoꝝ p̄triarcha fuit circa tp̄a victoris pape ⁊ seueri imꝑatoris: cū lumīarib⁹ in die solēni oleū defesset: aquā infūdi lumīarib⁹ p̄cepit ⁊ nō aque in pinguedinē versa splēdorē luminū reddidit clariorē a testib⁹ falsis accusat⁹ q̄ diuina pena molestati desertū locū petijt. Tandē cū ī senio preesse nō posset. alexander capadotie eps cū desiderio locoꝝ sacroꝝ irl̄imā ꝑrexisset: audita est vox. Suscipite epm̄ qui vobis adeo destinat⁹ est: admittēte narcisso hierosolimitane ecclie gubernaculū suscepit: deinde martyrio coronat⁹ est sub decio ardente persecutione

Julius ⁊ eusebius martyres

Eusebi⁹ potentian⁹ vincenti⁹ ac ꝑegrin⁹ viri nobilissimi romani aū hec tp̄a sb̄ cōmodo augusto ꝓ fide xp̄i necant̄. hi p̄mo in eculeo positi ⁊ neruis acerrime distēti: deinde fustib⁹ crudelissime cesi. Sed cū in dei laude adhuc ꝑmanerēt fidelissimi vsq̄ꝫ ad emissionē sp̄us mactati fuerūt. 8. kal. octobris.

Eusebius potēcian⁹ vincentius et peregrinus, martires.

Julius Senator

Julius senator ad horū doctrinā cōpunct⁹ credidit ī xp̄m cū domo sua ⁊ baptismū ꝑ ruffinū p̄sbyterū suscepit audiēs cesar iussit tādiu fustib⁹ cedi q̄usq̄ꝫ sp̄m exalaret. Eusebi⁹ deinde corp⁹ rapiēs sepeliuit. io. vitelli⁹ iudex p̄cepit ei linguā abscidi, q̄ abscisa laudes cecinit iō antoni⁹ credidit q̄ ī via aurelia decollatus est. eusebius deinde tādiu plūbatis cesus quieuit in dn̄o.

Linea Sūmorū pontificū

Linea summorum pontificum

Urbanus

Anno mundi. 5425. Anno christi. 224.

Urbanꝰ primꝰ papa: natione romanꝰ: pře ponciano. M. aurelio antonio impatore fuit. anno xpi. ccxxiiij. ab vrbe vo cōdita nongentesimo ꝛ. lxx. Uir siquidē doctrina ꝛ sctītate vite eminētissimꝰ multos sua doctrina singulari ad fidē traduxit. inter hos aūt valerianū virū pstantissimū beate cecilie spōsum: ꝛ tiburciū eiꝰ frēm q̄ postea martyriū cōstāti aīo tulere. hic multa cōstituit mādauitqꝫ ne q̄s decetero in epm eligeret nisi priꝰ aut sacerdos aut diaconus cōsecratꝰ fuisset. Eiusdē q̄z institutū fuit: vt ecclia pdia ac fundos a fidelibꝰ oblatos recipet: pariterqꝫ puentꝰ clericis oibꝰ viritim: nihilqꝫ cuiuspiā puatū eēt sed in cōe bonū qđ hodie aboleuit: tāta est hoim rapacitas ꝛ libido. at vbi ex ordinatiōibꝰ q̄nquies mēse decēbri habitꝫ psbros nouē: diaconos q̄nqꝫ: epos nouē creasset. ipse nono kal. iunij martyrio coronatꝰ est. ꝛ sepultꝰ in cimiterio ptextati via tiburtina. sedit annos quatuor: mēses decē: dies. xij. Sedes aūt dies. xxx. tum vacat.

Pontianus

Pontianꝰ papa natione romanꝰ patre calphurnio: tpibꝰ alexandri impatoris fuit. anno ab vrbe cōdita. dcccclxxiiij. anno vo xpi. cc. ꝛ. xlviij. Uir q̄dē optimꝰ atqꝫ sctīssimꝰ. instigantibꝰ sacrificulis idoloꝝ mādato pricipis ab vrbe roma in sardiniā insulā cū philippo psbro deportat vbi mltas calamitates ꝛ grauia tormēta p fide xpi in sardinia passus tandē morit. Cuiꝰ corpꝰ postea a fabiano pōtifice romā cū magna veneratione ac totiꝰ cleri supplicationibꝰ reportatū est: ac sepultū in via appia in calixti cimiterio. vixit aūt i pōtificatu annis nouē: mēsibꝰ q̄nqꝫ: diebꝰ duobꝰ. vacat tuz sedes martyrio eius dies decē.

Nota q̄ in q̄busdā historijs habet q̄ cyriacus successit pōciano imediate ꝛ papatū dimisit vt cū virginibꝰ martyrio coronaret: s; rō tpis hoc nō pmittit: vt pz in legēda vndecim miliū vginū: hūc tn̄ anno vno ꝛ tribꝰ mēsibus sedisse scribūt. In cathalogo tn̄ pōtificū positꝰ nō est cū ɔ volūtatē patrū papatui cessit.

Anno mundi. 5433. Anno christi. 234.

Antherus

Antherus papa natiōe grecꝰ pře romulo pōtifex creat. vir optimꝰ. statuit vt res geste martyrū diligēter exq̄site a notarijs scriberent. Cōscriptas recōdi in erario ecclie mādauit: ne vna cū vita bene agentiū mēoria aboleret. Censuit itē epm omisso pmo epatu ad aliū necessitatis cā ꝛ vtilitatis: non suiipsiꝰ sed creditarū ouiū posse trāsferri. Interposita sūmi pōtificis auctoritate: qđ hodie a plerisqꝫ ɔ fit ad vtilitatē ppriā respiciētes imo voluptatē vt habeant vnde expilēt ad vberiorē semp respiciūt. nō quot oues ꝛ q̄ rōne pascende sint q̄rentes: qđ est officiū boni pastoris: s; sciscitātes quātū singulis ānis inde excerpi possit. de cura aīarū pua fit mētio. de augēdis puētibꝰ magna quo multa iumēta ꝛ plures seruos ꝛ eos q̄dē ignauos ꝛ stolidos domi alāt. Antherus vo cū vno tm̄mō epo creato: martiriū subiēs i cimiterio calixti via appia sepelit. iij. nōs ianuarij. sedit ānis. xj. mēse vno: diebꝰ xij. vacat tū sedes dies. xiij

Tiburciꝰ ꝛ valerianꝰ

Tiburtius et Valerianus

Tiburcius ꝛ valerianꝰ ciues romani pclarissimi frēs quos eo tpe auxilio cecilie vrbanꝰ papa ad fidē traduxit latitās inter sepulchra martyꝝ: post hec almachiꝰ pfectꝰ vrbis audiēs eos xpianos ꝛ elemosynas distribuētes cōprehendēs: post longā cōcertationē p xpo martyriū cōstanti aīo passi sunt: quos pmo fustibꝰ cedi durissime fecit: ꝛ tandez gladio interfici pcepit. Maximꝰ vir illustris q̄ eos in carcē detinuit xpianꝰ effectꝰ tā diu plūbatꝫ cesus est donec spm̄ exalaret. Cuiꝰ corpꝰ cecilia cū valeriano ꝛ tiburcio iussit sepeliri. 18. kalendas Maij.

Cecilia virgo Romana

Cecilia virgo

Cecilia vgo romana corporeo decore moribus ac sctītate ꝛ laudabili castitate splēdida: quā parētes eiꝰ vnicā habuerūt cū regijs diuicijs valeriano iā dicto nobilissimo patricio iuueni mřimonio copularūt. quem cū vna cū fratre tiburcio ad credendū in xpm pdocuisset eos in tolerāda passione sua suauissima doctrina ꝛ admonitione induxit ad ɔstātiā. Quā cōditionē etiā virgo ipsa subijt i domo paterna. iā antea suo rogatu ab vrbano deo dedicata. Cū post mortē amboꝝ almachius amboꝝ facultates inq̄rere cepit. Ceciliā vt cōiugē astare iussit: mandās vt ydolis sacrificaret. Sed cuz ad hoc a parētibꝰ vrget: dato pclaro rn̄so q̄ nollet: cū se pfiteret esse xpianā. Iussit eā almachiꝰ i domo sua bulienti aq̄ diu noctuqꝫ cōcremari vbi illesa māsit: q̄ audito iussit eā i balneo decolari: quā spiculator tribꝰ ictibꝰ pcutiēs neq̄qꝫ caput amputare potuit. Et q̄z decretū erat ne quartā pcussionē decollādus recipet: eā semiuiuentē reliquit. deinde p triduū oīa sua paupibꝰ distribuēs ꝛ q̄s ad fidē ɔuerterat vrbano pape cōmēdauit. dicēs triduanas a dño postulaui inducias vt hāc domū meā eccliam cōsecrares. his dictis spm̄ emisit. Cuius corpus vrbanus inter duos epos sepeliuit. Passa est aūt beatissima virgo circa annos dñi. cc. xx. tpe Alexandri imperatoris. x. kalendas decembris.

Heu heu ubi mansit antiquorū Romanorū [illegible] probitas strennuitas legalitas ac incomparabilis prudencia et honestas. Siquidem hoc tempore imperiū ad manus stultorū devenit. Nota q̄ stultus si se stultū putat, adhuc aliquid de lumine naturalis intelligentie habet. Sed si sapientem se estimat tunc completa est sua stultitia. Nec erudiri potest, sed sapientes persequuntur, similes q̄ sibi sociat. Nam qualis quisque talia sunt et operatur

Iste Anthonius caracalla pre aspecior vixit. Libidinis impacientissimus fuit. Ita vt Novercam suam duceret in vxorem. Papinianū Iurisconsultū & doctrine legalis thesaurū occidit et sicut fecit factū est ei quia ab hostibus circumuentus occisus est pessima ... cū gaudio multorū

Linea Imperatorū

Bassianus predicti seueri fili⁹ cui aurelius antoninus caracalla cognomen fuit: romanoꝝ impator. seuerus eñ cū eboraci admodū senex discessit: filios duos successores reliquit bassianū ꝛ getā: sed bassiano nomē antonini a senatu voluit imponi. Itaqꝫ dictus est. M. aureli⁹ antonin⁹ p̄riqꝫ successit. naz geta hostis publicus iudicat⁹ est ac interfect⁹. cū ad vitā ei⁹ oībus ꝓbris cōtaminatā: tum vel maxīe qꝛ pāpinianū iuris ciuilis alterū asilū sua mauu necauerat. At bassian⁹ sumpto a senatu antonini noīe imperij potitus est ac caracalle cognomētū accepit a genere vestis: quā pplo dono dedit. Is aūt patre aspior ꝛ pī libidine intempacior: nullū gen⁹ facinoris ī vita pretermisit ꝛ nouercā suā ī vxorē duxit. Nihil egregiū de se reliqt preter thermas antonianas q̄s ipse īchoauit ꝛ alexander pfecit eos preterea capitali pena affecit q̄ remedia quartanis ꝛ tercianis collo gestarēt. Dānati p̄terea ab eo sūt q̄ ad statuas minxissent. Hic postremo duz bellū in parthos mouet apud edessam ꝛ coras circūuentus occidit. vj. impij sui āno mēse secūdo: vir egressus etatis q̄dragesimūterciū ānū. alij eū a macrio p̄fecto occisū fuisse scribūt. corp⁹ ei⁹ ātoninoꝝ sepulchro illatū ē.

Opili⁹ macrinus interfecto caracalla impiuz obtinuit. q̄ p̄fect⁹ pōt: erat. cū filio ꝛ albino facti impatores nihil mēorabile ex tpis breuitate gesserūt. nā impiuz eoꝝ duoꝝ mensiū ꝛ vni⁹ anni fuit. seditiōe militari deinde occisi sunt. Macrin⁹ eñ ab heliogabolo apd anthiochiā interfectus est. Diadumen⁹ aūt a pr̄e antoninus dictus: ad eū pueꝝ exercitū p conatione inclinauit ꝓ impio. fuit aūt puer oīm speciosim⁹ statura lōgiuscula: crine flauo: nigris oculis: naso deducto ad oēz decorē: mēto cōposito: ore ad oscula pato hic vbi p̄mū indumēta coccea ꝛ purpurea ꝛ castrēsia imperij signa accepit quasi sydere⁹ emicuit vt amaret ab oīb⁹.

Diadumenus

Clodius q̄z albinus ī gallia impator dictus de nobili familia. hi aūt cū parū imparūt tuz vl' maxīe qꝛ nihil mēoria dignū gessere: quidā noīa eoꝝ p̄termittūt. Solus tñ albinus ob edacitatē nomē aliqd apud pastores ꝯsecutus est: vt ait cornelius. q̄ centū persica cāpana. decē melones hostienses q̄ngētas ficus passarias: q̄dragīta ostrea vna cena comedebat.

Marcus aurelius antoninus q̄ varius etiā dictus est imperiū suscepit: hic vt putabat caracalle filius ex sem iamira cōcubina formosissima: erant q̄ dicerent eū vulgo cōceptū. romā veniēs magna oīm expectatione impiuz adeptus. Heliogabili nomē sumpsit a sole cuius sacerdos erat: edito templo: phenices eñ heliogabalū solem vocant. Is matrē suā in senatum rogari iussit solusqꝫ oīm impatoꝝ fuit sub q̄ mulier loco viri senatū ingressa est: fecit ꝛ ī colle senatulū id est mulierū senatū. Sed symiamire senatus ꝯsulto sunt facta ridiculo de legibus matronalibus: q̄ quo vestitu incederēt: q̄ cui cedē aut assurgere deberet ꝛc. Vez ꝛ preter expectationē heliogabalus vixit vt nullā de se nisi flagitioꝝ totiusqꝫ obscenitatis mēoriā reliqrit. Nā ꝛ ī virgines vestales incestū cōmisit: ꝛ ꝓbrosas mulieres semp domi habuit: ꝛ iracūdia incitatus sabinū cōsolarē virū (ad quē vulpian⁹ scripsit) e medio tolli iussit. Dignitates aūt ꝛ honores malis ac flagiciosis cōmittebat. primus romanoꝝ mēsas ꝛ capsas argēteas habuit. admonētibus amicis: caueret ne ad inopiā redigeret. Rn̄dit q̄d melius q̄z vt ipse mihi heres sim ꝛ vxori mee. Oppressit ī tricliniјs versatilib⁹ parasitos suos violis ꝛ floribus vt aīam aliqui efflauerint libidinū genera q̄dā inuenit: hac vero insania adeo cōtemni ceptus est vt tumultu militari exorto: ipse cū matre necaret. Aūt cū ei a sacerdotib⁹ siris dictū esset vi moriturūz eū parasse funē serico ꝛ cocco intortū quo vitā laqueo finiret: parauerat ꝛ gladios aureos q̄bus se occideret. Sed nihil valuerūt occisus est p scurras: ꝛ per plateas tractus sordidissime: p cloacas ductus ꝛ in tiberim submissus est q̄rto imperij sui anno. hic finis antoninoꝝ nomini in republica fuit.

Alexander interfecto vario heliogabalo accepit imperiū. nā aureli⁹ alexāder seuerus vrbe arcena genitus: cū antea cesar a senatu esset appellatus inde augusti nomē recepit: cui māmea mater fuit xp̄iana. fuit aūt vnicū virtutis exemplar ad cōponēdā rempu. vicio superioꝝ p̄cipū labefactatā animū adiecit. adiutores ad hanc rem habuit iuliū frontinū virū doctissimū. vulpianū ꝛ paulū viros ī iure ciuili p̄stātissimos: ꝓcul oī pompa ꝛ ambitione vixit: erat tāte prudētie vt a nemine decipi posset: pecunias ꝛ adulationes ꝯtēpsit: gemas reiecit: statuas sūmoꝝ viroꝝ vndiqꝫ cōquisitas in foro trāsitorio locauit. thermas q̄ hodie antonine vocant pfecit ꝛ ornauit. tēplū xp̄o edificare voluit eūqꝫ inter deos recipe habuit p̄terea xp̄m ipsuz ꝛ abrahā ī lario suo. Alexāder igit tot virtutib⁹ insignis iuuenis admodū impator creat⁹ bellū statiz ꝯ persas suscepit: ac xersem eoꝝ regē ꝯstātissime vicit: Discipline vo militaris adeo seuer⁹ emēdator fuit: vt q̄sdā etiā integras legiones exauctorauerit: q̄ seueritate factū est vt militari tumultu apud magūciā in gallia occideret. tercio decimo imperij anno instigatione maximi. Is princeps alexāder inclamabat sepius q̄ a quibusdā xp̄ianis audiuerat ꝛ tenebat: Idqꝫ p preconē significauit cū aliquā emendaret. qd tibi fieri non vis alteri ne feceris. quā sn̄iam adeo dilexit vt in plateis ꝛ in publicis opibus perscribi iuberet.

Iste alexander habuit matrem xpistianam nomine Mameam, cū qua Origenem presbiterū audire curauit. Hic fuit virtuosissimus et Rempublicam salubriter gubernauit, consilio vlpiani vsus qui fuit legalis sciencie princeps. Xersem regem persarū maximo bello oppressit. Et corpus sancti thome apli iussit transferri de India ad Syriam, et sic venit ad Edissam ciuitatem abagari in qua Epistola scripta habebatur de manu saluatoris. Tandem etiam iste alexander tumultu militari occidit apud Magunciacum.

Linea Imperatoꝝ
Bassianus antoninus
Caracalla
Antonius Caracalla

Macrinus opilius
Albinus
Opilius macrinus. Iste macrinus cū filio suo diadumeno invasit imperium et militari tumultu occiditur.

M. Aurelius antoninus Heliogabalus
Marcus aurelius

Alexander
alexander

Origenes

Origenes

Origenes alexandrinus vere martyris filius: et ecclesie alexandrine presbyter philosophorum ac theologorum omnium sui temporis princeps his temporibus alexandrie floruit. hic cum ab ipsis cunabulis xpianissimus esset: et eminentissimi ingenij adolescens euasisset. qui decimo seueri pertinacis anno (persecutione in xpianos mota) leonida patre interempto quem adolescens ad martyrium adhortatus est: post patris obitum xpi fideles a tyrannis per tormenta oppressos pro posse fouit et ad mortem perductos intrepide animauit. Totus deinde ad religionem conuersus predicandi officium habuit. Tanti autem ingenij fuit vt nulla eum lingua: nulla litteratura latuerit. Mira vtebatur continentia in cibo et potu abstinentia in rebus alienis. Nam et paupertatem xpi imitatus est: et multis annis nudis ambulauit pedibus. Huius virtutem plerique imitati martyrium pro fide xpi equo animo passi sunt. Indeque hebianitarum heresim impugnauit: qui et xpm ex ioseph et maria natum purum hominem dicebant: et legem iudaico ritu seruandam predicabant: hoc idem et symachus sentiebat. Super lectum preterea plumis stratum nunque dormiuit et a carnibus se omnino abstinuit. Et in tantum castitatis amator fuit vt zelo fidei: licet non bene sciaz se castrauerit. Secutus illud quod in euangelio dicitur et si puerile habetur: quia sunt eunuchi qui seipsos castrauerunt propter regnum dei. Ob eius doctrinam et eloquentiam et artam vitam a mamea alexandri imperatoris mater de antiochia accersitus apud eam in precio habitus: mulierem xpianam fide edoctam relinquens: in quem alexander filius vnice pius fuit. Tanti autem ingenij fuit origines et doctrine vt septem notarij sibi inuicem succedentes homini vix sufficerent. Librarios habuit totidem et puellas apprime eruditas quos omnes ingenij copiam et vbertatem effundendo defatigabat: hunc quidem et si hostem sibi porphirius desumpserit xpiani nominis acerrimus persecutor. Ita tamen interdum laudat vt nunc doctissimum philosophum principem vocet. Et dicat eum omnia platonis secreta consecutum. Scripsisse origenem ad sex milia volumina librorum hieronymus ipse refert. Errauit tamen (vt augustino et hieronymo placet) in plerisque: maxime vero in libro de principatu quem periarchon appellauit inde origeniana heresis processit: qui dicunt xpm quandoque ex maxima misericordia non solum homines sed et apostatas angelos fore redempturum. Iuxta psalmistam non in perpetuum irascetur deus neque ineternum comminabitur. Uerum ipse origenes vt quidam aiunt in scripto ad fabianum papam penitentiam de male prolatis agere videtur. Causam sui erroris refundunt certi in ambrosium suum emulum quendam qui non emendata in publicum protulit. Ideo a nonullis vt ab eusebio et ruffino et alijs quam maxime laudatur. Ecclesia quoque nonulla eius scripta recipit. Denique anno salutis nostre. 256. Et etatis sue sexagesimo primo deficiens apud tyrum sepelitur.

Ulpianus

Ulpianus

Ulpianus iurisconsultus vir prestantissimus alexandrique predicti assessor: hisdem temporibus teste eusebio propter eximiam eius scientiam atque doctrinam apud eundem imperatorem maxio in precio habitus est. Et pre ceteris doctoribus vocabula et leges antiquas explanauit. Atque alia multa monimenta scripto post se reliquit.

Paulus patauus.

Paulus patauinus

Paulus patauinus similiter in philosophia et iure ciuili celebratissimus per hec tempora floruit et ad componendam rempublicam romam superiorum imperatorum vicio et sordibus labefactatam alexandro predicto imperatori plurimum auxilio fuit: et nonulla ea in facultate composuit que adhuc extare videntur: quem nonulli alio tempore fuisse scribunt tanta est diuersitas temporum.

Julius frontinus

Julius frontinus

Iulium quoque frontinum philosophum et in omni doctrina scientissimum cum superioribus floruisse et alexandro auxilio fuisse constat. Nam et ipse multa composuit et alexandro ipsi ad res componendas adiumento fuit.

Tripho

Triphonem origenis auditorem his temporibus fuisse constat ad quem nonulle extant epistole: qui librum precipue composuit de vacca ruffa in deutronomio: et coequalibus etate animalibus que offerebantur in lege et de diuisionibus que cum columba et turture ab abraham ponitur in genesi vir enim eruditissimus fuit.

Minutius felix

Minucius felix

Minutius item felix insignis tunc rome causidicus dialogum scripsit: quo christianum et ethnicum disputantes induxit: qui octauius inscribitur. Scripsit et de fato et contra mathematicos quamque stilus superiori non conueniat cuius etiam Lactancius meminit.

Ambrosius

Ambrosius diaconus

Ambrosius grecus diaconus per hoc tempus confessionis gloriam plurimum insignis fuit: hic primo marcionites existens ab origene correptus dominice glorie insignis fuit: huius industria et sumptu etiam ad hunc infinita origenes dictauit volumina. Sed et ipse vir nobilis et non inelegantis ingenij obijt parum ante mortem origenis. Reprehensus a plerisque quod vir locuples amici sui senis et pauperis moriens non recordatus sit

Agapitus

Agapitus illustris adolescētulus p hoc tempꝰ apud prenestinā sabinorū̄ vrbē quidenis iussu alexādri imꝑatoris martyrio coronat̄. Ipse ei cū q̄ndecim eēt annoꝝ ⁊ amore xp̄i martyrio flagraret: ab imꝑatore cōprehendit̄. ⁊ primo neruis crudis cedit̄: dein de vrbis presidi vt sacrificare cōpelleretur tradit̄ q̄ eū durissimo ⁊ squalido carceri statī̄ reclusit vbi p q̄tuor dies eidē cibū oēm negauit: inde eidē presidi exibitꝰ prunas ardētes eidē sup caput eiꝰ apponi iussit. ⁊ cū grās deo ageret flagellis iterū cedit̄ ⁊ nudus capite deorsū̄ verso suspēdit̄: ⁊ bulienti aq̄ corpꝰ eiꝰ pfundit̄. ⁊ adhuc martyris xp̄i maxillas fregissent preses ex tribunali corruēs tristē emisit aīam. Quo audito imꝑator eū leonibus obijci precepit. Sed fere māsuete facte pedibꝰ martyris se inclinauerūt. videntes sceleris mīstri tulerūt sanctū martyrē ⁊ inter duas colūnas gladio ꝑcusserunt sub die. xv. kal̄. septēbris. Corpꝰ vo eius a xp̄ianis nocte sublatū: ibidē miliario ab vrbe primo positum est in sarchophago nouo nutu diuino inuēto.

Martina virgo

Quirinus martyr

Martina romana virgo ⁊ q̄dē sctīssima p hoc tēpꝰ cū eximie christiane veritatis virtutisq̄ꝫ esset mulier ab alexandro principe cōprehensa cū xp̄m negare oīno recusaret diuersis tormētoꝝ generibꝰ cruciat̄ cū eēm pulcherrima erat ī eiꝰ amore exarsit. exhortat̄ q̄ꝫ ad culturā ydoloꝝ vt eā sociā impij haberet. Apollo aūt in eiꝰ aduentu cōminutꝰ est: deo em se vouit mēte ⁊ corpe castā. Jussa deinde cedi, ⁊ ī carcere posita in q̄ ī menso lūīe pfusa ī manu hn̄s tabulā scriptā. quā magnificata sunt opa tua dn̄e oīa ī sapīa fecisti. iussit postea eā extendi ⁊ mēbra eiꝰ spatis incidi: in oībꝰ deum glorificās. īmissus leo ad eā in cunctis illesa cū ī fide īmobilis ꝑmaneret gladio tandē cesa martyrij palmā primo die Januarij ꝓmeruit.

Berillus eps

Porphirius phs

Quiricꝰ preterea romanꝰ patricꝰ ⁊ ipse vna cum iulita matre hac tēpestate apō romanā ciuitatē̄ alijs īnūerabilibꝰ secū iūctis martyrū ydibꝰ Julij cōpleuerūt: lꝫ historia eoꝝ inter apocriphos reperiat̄.

Berillus arabs bostrenꝰ ep̄s vir doctissimꝰ cū aliquāto tpe gloriose rexisset eccl̄iam ad extremū̄ lapsus ī heresim q̄ xp̄m ante incarnationē fuisse negat origenis tn̄ ope ad veritatē reductꝰ varia postmodū̄ scripsit opuscula: maxie vo epl̄as aliq̄t: q̄bꝰ origeni ꝓ sana doctrina grās agit. Extat ⁊ dialogus origenis ⁊ berilli in quo berillū̄ hereseos arguit.

Porphiriꝰ atheniēsis ph̄s ⁊ quidē excellētissimꝰ p hec tpa maxīo ī precio fuit. q̄ ⁊ si origenis presbyteri precipuꝰ amator ⁊ laudator fuisset: christiani tn̄ nois acerrimꝰ ꝑsecutor fuit: ⁊ ꝓpterea multas obtrectationes ⁊ blactrationes ꝯ̄ orthodoxā fidē īgessit q̄s diuꝰ augustinꝰ refellit: lꝫ trinitatē ꝑfectā ponat: hic q̄ꝫ inter cetera ysagogas. i. ītroductiōes ad arestotel̄ cathegorias. i. p̄dicamēta adiecit ⁊ ꝯscp̄sit alia ml̄ta.

Hipolitus eps

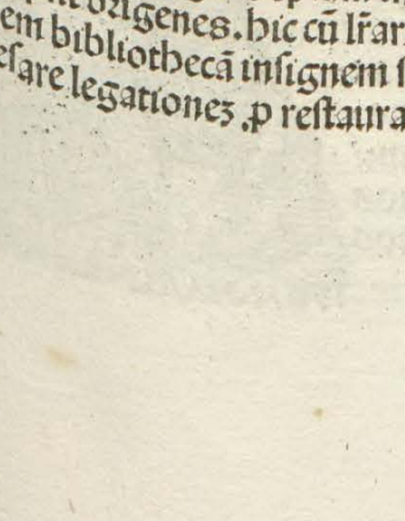

Julius aphricanꝰ

Hipolitꝰ cuiusdā eccl̄ie ep̄s: q̄ rōnē pasce ⁊ tpoꝝ canones scripsit vsq̄ꝫ ad primū annū alexandri imꝑatoris. xvj. annoꝝ circulū reperit ⁊ eusebio q̄ sup eodē pasca. xix. annoꝝ circulū cōposuit occasionē dedit clarꝰ habet̄. Scripsit etiā nōnullos in scripturas cōmentarios precipue exameron ⁊ in ꝓphet.

Julium q̄ꝫ affricanū inter scriptores sui tpis nobilissimū his tpibus fuisse ⁊ floruisse (diuꝰ hieronymus refert) Cuius quinq̄ꝫ de temporibus extant volumina: ⁊ de trinitate pergrāde volumen perscripsit. ⁊ ad magnū origenē epl̄am in qua ostendit susanne fabulā apud hebreos nō haberi contra quē̄ doctā epl̄ā̄ scripsit origenes. hic cū lr̄arū̄ cultor ⁊ amator existeret ⁊ multis diuicijs floreret apud cesareā palestine vrbem bibliothecā insignem suo noī cōdidit. ⁊ cū honorabilis plurimū haberet̄ sub. M. aurelio antonino cesare legationē̄ ꝓ restauratione castelli emaus suscepit q̄ postea reedificās Nichopolim appellauit.

Linea sumorum pontificum

Fabianus

Fabianus papa natione romanus ex patre fabio post antherum pontificem duz in via de futuro pontifice deligendo colloqueretur: confestim diuinitus quedam columba super caput eius astitit et sic diuinitus electus: statim per septem diaconos regiones diuisit: qui a notarijs martyrum res gestas colligeret: ad ceterorum exemplum: qui xpi fidem profitebantur. Idem quoque cimiterium pro dignitate martyrum edificauit. Statuit preterea vt singulis quibusque annis in cena domini crisma renouaretur: ac vetus in ecclesia combureretur. huius tempore exorta est nouaciana heresis: tandem martyrio coronatur vbi ex quinque ordinationibus mense decembri habitis. presbiteros duos et .xx. diaconos septem. epos vndecim creasset. Sepultus est autem in cimiterio calixti via appia. xiiij. kal. februarij. quo die natalicium eius: vna cum diuo sebastiano celebratur. Vacat autem dies sex. Ad hunc magnus ille origenes (multis sublatis heresibus) de ordine fidei seruando multa conscripsit. sedit annis. xiiij. men. xj. dies. xj.

Concilium Rome 60 eporum

Concilium rome. 60. episcoporum

Scisma primum cum nouatus vrbis rome presbyter his temporibus ecclesiam dei scindere et perturbare curauit. isque ob cupiditatem episcopatus omnia diuina atque humana miscebat: et ne pontificatus in manus cornelij qui fabiano successit deueniret. ab ecclesia ei separatus: semet ac suos id est mundos appellabat. Negabat apostatas etiam penitentes recipiendos esse. Hac ob rem concilium sexaginta eporum: totidem presbiterorum cum diaconis pluribus habitum est. quo nouacij opinio vt falsa improbatur. quod saluatoris exemplo nemini penitenti denegada sit venia. et sic primum romane ecclesie scisma finitum fuit. Alie etiam hereses huius temporibus pullulare cepere. Origenes enim heresim quorundam sustulit: affirmantium aios hoim vna cum corporibus interire. Rursusque in anastasi (quam nostri resurrectionem vocant) vna cum corporibus suscitari. Sustulit et heresim helchesatarum qui paulum aplm omnino respuunt quique afferunt negantem in tormentis christum nihil criminis habiturum: modo integri et recti sit cordis.

Cornelius

Cornelius papa natione romanus patre castino: vir certe eruditissimus qui multas scripsit eplas. vnam ad fabium anthiocenum epm de synodo romano et italica atque aphricana. aliam de nouatiano heretico. terciam de synodi gestis. At vero sub episcopatu eius qui apostatas recipiendos censebat penitentes presertim nouatus nouacianum extra ecclesiam ordinauit et in aphrica nicostratum. quamobrem confessores qui a cornelio secesserant: cum maxio presbytero ac moyse sententes ad ecclesiam reuersi veri confessoris nomen adepti sunt. verum postea instantibus hereticis cornelius centumcellas in exilium mittitur. ad quem cyprianus carthaginensis eps in carcerem coniectus lras misit. quibus intellexit et amici calamitatem et exilij sui confirmationem. Extant et alie cypriani ad cornelium eple plene religionis et fidei. Priusque in exilium mittitur instante lucina matrona sanctissima corpora petri et pauli e catheeumbis vbi minus tuta esse videbantur noctu leuat. Paulum lucina in predio suo via hostiensi collocat vbi interfectus fuit. cornelius petrum vbi crucis martyrium subijt. in templo apollinis ad radices aurei montis. iij. kal. Julij. Cum autem mense decembri sacrorum iniciadorum prates bis fecit. Decius iratus sanctissimum virum plumbatis cedi atque deinceps ad templum martis duci iubet: vt simulacrum eius adoraret. At vir sanctus dum ad supplicium ducitur: omnia bona stephano archidiacono commisit. post hec tercio nonas maij obtruncatur. huius corpus beata lucina cum quibusdam clericis noctu sepeliuit in arenario predij sui. Sedit annis duobus diebus tribus. Sedes. xxxv. vacat.

Dionysius alexandrie epus

Dionysius alexandrie eps

Dionysius alexandrine ecclesie episcopus vir doctissimus origenis magni auditor his temporibus episcopus designatus. sedit annis. i 7. hic in cypriani et affricani synodi dogma consentiens de hereticis rebaptizandis plurimas misit eplas: sed et ad fabianum papam de penitentia vnam scripsit eplam: et ad varios alios de exilio: de mortalitate: de sabatho: de persecutione decij. atque duos libros aduersus nepotem epm et ad origenem magistrum suum de martyrio et alia multa.

Linea Imperatoru

Maximinus impator anno ab vrbe cōdita. dcccclxxxvij. post alexādrū ex corpore militari: posteaq̄ bellū in germania ꝓspere gesserat sine vl la senatus auctoritate impator electꝰ est. hic de vico tracie vicino bar/ baris: barbaro etiā patre ꝛ matre genitus: quoꝝ alter e gothia: alter ex alanis genitus esse phibet. Et in prima quidē puericia fuit pastor nōnūq̄ procer q̄ latronibꝰ insidiaret ꝛ suos ab incursibꝰ vindicaret. militare aūt sub seuero ce pit. Erat em̄ magnitudine corporis ꝯspicuus: virtute inter oēs milites clarus forma virili decorus ferus moribꝰ. fuit aūt ingentis stature vir adeo vt pedes octo excederet. Pedē habuit tāte magnitudinis vt postea in ꝓuerbiū locū ces serat: cū de longis ꝛ ineptis hoībꝰ diceret. maximini caligā requirit. Tāte v e ro bibacitatis erat vt vini amphorā vna cena biberet. Verū cū sextus a nero ne xp̄ianos ꝑsequeret anno tercio posteaq̄ regnare cepat: a pupieno aq̄legie quā obsidebat vn a cū filio maximino interfectus est. tanta aūt fide aq̄legiēses ꝯ maximinū ꝓ senatu fuerūt vt funes de capillis mulieꝝ facerēt cū deessent ner ui ad sagittas emittēdas. Ideo rome in honore matronaꝝ templū veneri cal/ ue senatus dicauit. Greci scriptores maximū ꝛ balbinū impatores ꝯ maximi nū factos. maximū aūt cū exercitu missuꝫ ꝛ apud rauennā bellū parasse. aq̄le/ giā aūt nisi victorē nō vidisse: latini scriptores nō maximū sed pupienū ꝯ ma ximinū pugnasse apud aq̄legiā ꝛ vicisse. forte idē pupienus q̄ est maximus.

Gordianus post maximinū tyrānuꝫ imperiū adeptus cū parthos iā erūpētes ingēti clade supasset: ꝛ nobi lissimus vir ꝓcōsul cuꝫ filio ꝯsulari legato impator dictus erat aūt iā octogenariꝰ ꝛ plurimis ꝓuīcijs ꝑfuit quē affri canū appellauerunt. Gordiani igit duo pater ꝛ filiꝰ ambo ex ꝯsulibus magno affroꝝ ꝯsilio impatores sunt appellati Gordianus v̄o adolescēs augustus declaratꝰ sex annis im periū tenuit. cuꝫ maximinus p̄ter senatus auctēm impium vsurpasset ad deturbāduꝫ euꝫ tres declarauit impatores e q̄ bus pupienꝰ ꝛ albinꝰ ī palatio interfecti. soli gordiano im periū reseruatū fuit. Huius pricipis hec fuit precipua laus ꝙ ad sexagitaduo milia libroꝝ ī biblioteca habuisse dr̄. deniq̄ duꝫ ad triūphū rome rediret: nō lōge a romanis finibus philippi fraude occisus est. Gordia no sepulchꝝ milites apō circeū castꝝ fecerunt tituluꝫ hm̄oi ardētes ꝛ grecis ꝛ latinis ꝛ persic ꝛ iudaic lr̄is: diuo gordiano victori ꝑsaꝝ: victori gothoꝝ: vi ctori sarmathaꝝ depulsori rōanoꝝ seditionū: victori germanoꝝ sed nō victori philipporum.

Gordian⁹ filius

Philippus anno ab vrbe cōdita nōgētesimo nonagesimoseptio reductis militū copijs e syria ī italiā vna cuꝫ filio philippo ānos q̄nq̄ impat. hūc aūt p̄mū imperatorē xp̄iani habuere: q̄ q̄dē misteria adire nunq̄ est ausus nisi ꝯfessus. post terciuꝫ v̄o imperij sui annū millesimus ab vrbe ꝯdita annus im pletus est. vñ ꝛ seculares ludi celebrati sunt. q̄ centesimo q̄ꝫ anno repetebant. instituti a valerio publicola post exactos reges a seculo nomē ducētes: qō est humane vite spaciū. Ambo deinde fraude decij ab exercitu interfecti sunt. lꝫ di uersis ī locis. Nā philippus pr̄ verone: filius rome occidit. annis q̄nq̄ impa runt. Inter diuos tm̄ relati sunt. ex q̄bus iunior philippus adeo seueri aī fuit: vt nullo cuiusq̄ cōmēto ad ridēdum solui potuerit: patrēq̄ secularibus ludis petulātius cachīnātē: vulto auersato notauerit. hic philippus q̄rto imperij sui anno vrbē ex suo noīe ī thratia ꝯstruxit. ꝛ cū deciū infensuꝫ haberēt thezauros suos fabiano pōtifici ꝯtulerūt: ob id odiuꝫ maximū decius in xp̄ianos ꝯcepit.

Decius romanoꝝ imperator q̄ e pānonia inferiori budalie natus. interfe ctis philippis imperiuꝫ sumpsit: odio in xp̄ianos exardēs: ꝓpter philip pos eiusdē secte imitatores. Belluꝫ ciuile qō in gallia motuꝫ fuerat oppressit: filiuꝫ suuꝫ cesarē fecit: romelauacrū edificauit. cum biēnio postea cuꝫ filio cesa/ re imperasset. in barbarico bello opprimit e q̄bus senior gurgite paludis im mersus est. Ita vt nec cadauer eius nusq̄ repertuꝫ sit. Digno certe dānatus iu dicio: q̄ septimā post nerone persecutionē in xp̄ianos mouens. multos sctissi mos viros interemit. Hic inter historicos varietas orit: cuꝫ eutropius scribit ꝙ inter ceteros beatissimū laurentiū leuitā ꝛ martyrē igne excoxit q̄ sub sixto floruit. Ideo imperiū decij nōnulli ꝓlōgāt. Quidā hunc deciū seniorē sub quo passus fabianus ꝛ corneliꝰ ponunt. deinde deciū iuniorē cesarē. ꝛ inter istos duos gallū volusianū ꝛ alios impatores fuisse aiunt. Et postea valerianū cū galieno sub quibꝰ passi lucius stephanꝰ ꝛ sixtus sūmi pōtifices ac laurētius archidia conus ꝛ hypolitꝰ. Ideo galienꝰ binomius asserit dictus decius galienus. Vēꝝ aliq̄ deciū cesarē a philip po cōstitutum cum in vita laurētij legit decius cesar ꝛ nō impator sub eo passum fuisse laurentiū. Cuꝫ an tiquitus aliqui cesares ꝛ aliqui augusti: postremo imperatores fuerunt.

Linea Impera ratorum

Maximinus

Gordianus pater

Philippꝰ pater Philippꝰ filius

Decius

Sexta persecutio p(er) Neronem fuit Imperatoris Maximini
Sed nō cessit impunitus quia statim interfectus fuit p(ro)q(ua)m persequi christianos reperat. hic
precipue contra prelatos et clerum fuit

Sexta etas mūdi

Persecutionē sextā post nerone. maximin⁹ impator mouit in xp̄ianos quā precipue exercebat in clericos ⁊ sacerdotes. verum cum cunctos cedibus persequeref: tercio anno a pupieno aquilegie vna cū filio interfectus: persecutioni simul ⁊ vite finem imposuit.

Pontion martyr

Pontiū beatissimū martyrē3 philippos impatores ad fidē xp̄i ꝯuertisse tradunt historici. Iste pontius fuit fili⁹ cuiusdaz senatoris vrbis. cuius pater marcus: mater iulia. que pregnās templū iouis intrās in quo sacerdos sacrificans velamē ⁊ infulā scindens voce terribili ait. Hec mulier in vtero gestat: qui hoc templū funditus euertet. Ideo trista domū rediēs: vētrē molestauit vt fetus periret: peperit t̄n̄ puerū sine omni macula. quē cū nitebaf interficere: pater ait. Sinas eū viuere: si ioui placebit de inimico vindictā sumet. deinde cuz in varijs doctrinis eruditissim⁹ euasisset. Cū audisset xp̄ianos: cui sanct⁹ pontianus p̄erat cantātes: deus noster in celo oīa quecūq3 voluit fecit. Simulachra gentiū argentū ⁊ aurū ⁊c. Relictis ydolis cū patre a pōtiano baptisma suscepit: patre deinde defuncto ⁊ pontiano: fabiano summo ap̄lico oēs facultates dedit: qui pauperibus distribuit. duob⁹ aūt philippis impatorib⁹ cum esset amicus ⁊ cum instaret millesim⁹ ab vrbe annus: eis verū ac magnū deū in celo colendū ostendēs. effecit vt a fabiano baptisma susceperūt: ⁊ templū destruxerunt. a sequētib⁹ deinde impatorib⁹ post varia tormenta cum a seuientibus vrsis ⁊ ab igne in arena illesus māsisset. demum capite celo martyriū cōsūmauit.

Martyres que per varias persecutiones passi sunt deinceps nomina famosorum annotantur.

Leontius martyr
Flocellus puer
Felicissimus martyr
Romanus martyr
Habundius martyr
Cirilla virgo filia decij ⁊ martyr
Abacuck martyr
Audectus discipulus policarpi
Siminus martyr
Nouatus cum. xx.
Victor miles ⁊ terrena vxor ei⁹
Concordius subdiaconus
Ualerius martyr
Gaius martyr
Attalus martyr
Philippus prefectus alexādrie
Triphonia
Cesarius
Simphorianus
Castorius
Columba
Geminianus
Philemon
Janurius
Festus
Desiderius
Sabinus
Basilijs cum alijs septem
Adrianus
Simplicianus

Patroclus
Simphorianus
Xlviij. martyres
Leonilla
Priscus
542. martyres
Quirinus
Theodor⁹ basilides
Maurus
Uictorius
Uictor martyr
Nicosorus
Claudianus
Alexander
Carposerus
Crisandus
Gedeon
Maria
Marcellianus
Marcus
Nicostrat⁹ ⁊ Zoe vxor eius
Tranquilla
Cromacius
Crescentia
Theodora
Albinus
Felicianus
Primus
Faustinus
Beatrix

Septem dormientes

Septem dormientes

Temporib⁹ decij cū post varias p̄secutiones ephesuz deci⁹ venisset. In medio ciuitatis templū cōstruēs: oēs sub pena mortis ydolis sacrificare cōpulit. Tantusq3 penarū terror cunctos inuaserat vt fili⁹ patrē ⁊ amicus sodalem abnegarat: In ea vrbe septē nobiles primi in palatio. maximinus: marcus: martinian⁹: dionysius: seraphion: iohānes ⁊ cōstantinus ydola spernentes ieiunijs ⁊ orōnib⁹ in domo celātes vacabāt. apud decium accusati patrimoniū paupib⁹ distribuētes. Inito cōsilio in montē celion secesserunt: ⁊ vsq3 ad temp⁹ p̄secutionis finiēde latere decreuerūt: quib⁹ vnus admistrabat qui furorē decij ceteris detexit: ⁊ panes allatos obtulit. quo cibo ꝯfortati colloquētes in luctu vt de⁹ voluit obdormiuerūt. Deci⁹ os spelunce obstrui p̄cepit vt fame ⁊ siti dies clauderent. Scriptura signato martyriū cū tempore: quomodo temporibus theodosij postea manifestati viui sunt. infra describitur.

Septima persecutio ecclie fuit iussu decii Imperatoris
Acerba nimis, sed non diuturna quia sicut contingit prioribus, sic et illi, quia statim occisus fuit

Septima psecutio post nerone͂ facta est a decio impatore. qua quide͂ multi diuersis in locis ꝓ fidei cōstātia passi fuere. q̄ cū philippo impatori reuertēti de bello verone occurrit cū victoria: ad ipsum honorādū: dolose eū occidit. ⁊ vsurpās sibi imperiū ad vrbe͂ veniēs: vt videret zelo cultus deoꝝ illoꝝ occidisse dn̄m suū qꝛ xp̄ianus erat: mouit psecutione͂ diram ꝯ xp̄ianos plurimos interficiens. ⁊ inter illos filiū prefati philippi impatoris. Martyres aūt varij sub decio passi sunt: quoꝝ martyriū iā patebit:

Abdon ⁊ Senen

Agatha

abdon et Semen

Abdon ⁊ senen subreguli romani viri clarissimi ex corduba psarū vrbe oriūdi his tumultibꝰ pꝰ multos carceris squalores romā cathenis obligati pducūt vbi cū diu diuersis penaꝝ generibꝰ diu fuissent macerati. Cū eīn deciꝰ impator babiloniā ⁊ alias ꝓuincias superasset xp̄ianos in diuersis locis cordubā adduxit: ⁊ diuersis supplicijs eos iterfecit. Eoꝝ aūt corpa abdon ⁊ senen xp̄ianissimi sepeliebāt. Tandez tercio kalēdas Augusti gladio pcussi martyrium compleuerunt.

Agatha

Agatha sicula virgo genere nobilis pclarissima: p hoc tempꝰ in cathania ciuitate sicilie ꝓ xp̄o martyrio coronat. Illā quintianꝰ pfectꝰ audita eiꝰ fama nobilitatis formositatis ⁊ diuiciaꝝ: ⁊ q̄ xp̄i ancilla esset: illā cōprehendēs affrodisie turpissime mulieri tradidit: que septē filias habebat turpitudini deditas: que p dies triginta varijs psuasionibꝰ ac minis eā adhortabātur: vt presidi assentiret: qui posta cū idolis sacrificare nollet: post alapas ⁊ carceres postq̄ eculeū: post etiā mamillarū abscisione͂: ⁊ in testis fractis ⁊ carbonibus ignitis volutatione͂ eo iudicāte i carcere martyrio ꝯsūmata est nonis februarij. corpus fideles aromatibꝰ sepelierunt. angelus apposuit tabulā vbi sculptum erat. mente͂ sanctā spontaneā honore͂ deo ⁊ patrie liberationem. Cortina quoq̄ eius ignem montis prope ciuitate͂ repressit.

Apolonia

Apolonia virgo sanctissima memoratu dignissima alexandrina longeue etatis. ⁊ ipsa p hoc tempꝰ martyriū ꝓ xp̄i noīe ptulit acerbissimū. Illā psecutores (cū idolis sacrificare nolebat) primū dentes oēs ex eius ore excusserūt ⁊ multis plagis affecerūt. deinde cū minarent eam viuā se incensuros nisi cū eis verba impia ꝓferret ⁊ deū blasphemaret. at illa vidēs rogum paululū quid intra semetipam deliberās: repēte de manibꝰ impioꝝ se ꝓ rupit ⁊ in igne͂ paratū ꝓsiliuit: vt pterrerent crudelitatis actores: qꝛ ꝓmptior est inuenta femina ad mortem: q̄ psecutor ad penaz. ac sic martyrij palmā quīto ydus februarij ꝓmeruit. Eiꝰ sanctū corpus postea in italiā delatū: apud derdonaz lombardie ciuitatem in cathedrali ecclesia seruat.

Appolonia

Serapion

Serapion

Serapion patria alexandrinꝰ ⁊ ipe vir sanctissimꝰ eode͂ anno apud alexandriā a psecutoribꝰ captꝰ crudelibꝰ supplicibꝰ afficit in tm̄ vt oēs eius corporis iuncture pꝛiꝰ soluerent: sed adhuc viuēs a ministri diaboli de supioribꝰ sue domꝰ partibꝰ pcipitatus xp̄i martyr efficit. ⁊ eiꝰ natale. i 8. kal. decēbris celebrat. Iustinus quoq̄ presbyter cū victoria martyrū pro christo constantissime sustinuit.

Meniacus martyr

Victoria virgo

Meniacus ethruscus vir celeberrimꝰ: ⁊ ipse apud florētiā ethrurie vrbe͂ octauo kal. nouēbris martyriū ptulit. cuius reliquie adhuc ⁊ templo ⁊ populoꝝ frequentatione a cōciuibꝰ suis plurimū venerant. Valentinꝰ quoq̄ ⁊ laurentinꝰ patria ethrusci: ⁊ ipsi apud aretium eoꝝ vrbem vna cum nicostrato diacono: ⁊ alij multi in hoc tumultu pro christo passi sunt.

Victoria

Victoria virgo inclita cū esset despōsata cuidā pagano rome sub deciana psecutione: cū nec nubere nec sacrificare vellet: post multa miracula ⁊ opa sancta cū plures virgines deo adiūxisset: gladio pcussa est rogatu sui sponsi. Plurimiq̄ alij martyrio coronati sunt quoꝝ vitā euoluere nō possumꝰ. qui hac persecutione furente in desertis ⁊ in montibus latitantes fame siti frigore: languore latronibus bestijsq̄ consumpti sunt in diuersis mundi regionibus.

Anno mundi. 5453. Anno christi 254.

LUcius papa natione roman⁹ patre porphirio post corneliū imperante gallo hostiliano pontifex eligit. hunc volusian⁹ imperator primo exilij pena dānauerat: sed eo extincto ab exilio liberatus romā veniēs. Cōstituit vt duo presbyteri: diaconi tres vbiq̄ locorum epm comitarent: cui⁹ vite et actiōis testes qui etiā anteq̄ ad martyriū iubēte valeriano duceret: oēm ptātem eccl'ie stephano archidiacono suo pmisit. Ter aūt dandis ordinib⁹ sacris vacauit. Et postq̄ martyrio vitā finiuit sepult⁹ est in cimiterio calixti via appia octauo kal. septēbris. sedit ānis trib⁹: men. iij. dieb⁹. iij. Dies q̄nq̄ et trigita sedes tunc vacat.

Anno mundi. 5458. Anno christi. 257.

STephanus primus papa natione romanus patre iulio pontifex eligit eo potissimū tpe quo postum⁹ in gallia tyrannidē occupat: cum maximo reipublice emolumēto: vir sane optimus ad ordinādā eccl'iam cōuersus. Instituit ne sacerdotes et leuite vestib⁹ sacris alibi q̄ in eccl'ia et peragendis sacris vterent: ne si secus facerent penam balthasar regis babylonis subirēt: qui vasa sacra pphanis manib⁹ attigerat. De rebaptisandis aūt his qui ad fidem redissent eadē sensit que corneli⁹ pōtifex: neq̄ vllo modo his recōmunicandū eē qui rebaptizarent. Tandē cū ope et verbis multos gentiles ad fidē xpi cōuertisset: cōquisitus a galieno vt quidam volunt vel ab his qui ex deciano edicto christianos psequebant: vna cū plerisq̄ suorum ad martiriū rapit. capite mulctatus ī calixti cimiterio via appia sepelit. 4. nōs augusti. sedit annis septē: mēsib⁹ quinq̄ dieb⁹ duob⁹. Sedes aūt ad dies duos et viginti tum vacat.

SIxtus secūdus papa natione grecus: patria atheniēsis ex philosopho xpi discipulus factus est: durāte adhuc deciana et valeriana psecutione vir sane doctissim⁹: q̄ sūmope hereses exortas videlicet sabellianorum et nepocianorum cōfutare et extinguere meditabat. verū accusat⁹ q̄d xpi fidē cōtra imperatorum decreta predicaret. captus ad martis templū ducit vt aut marti sacrificet aut si id facere noluerit penā capitis subeat. Euntē ad suppliciū laurēti⁹ archidiaconus alloquit. Quo pgrederis sine filio pater: et sine ministro pperas. Cui sixtus. Ego te nō desero fili. maiora tibi p fide xpi supersunt certamina. post triduū me sequeris sacerdotē leuita. Interim aūt si quid in thezauris habes id pauperib⁹ distribue. Eodē vero die vna cū sixto diaconi sex interficiunt. felicissimus: agapitus ianuarius: magn⁹: innocentius: stephanus: sexto ydus augusti. In suo aūt pōtificatu sacrorum ordinū ptātem bis fecit mense decēbri. Sixti corp⁹ ī cimiterio calixti via appia sepelit. Reliq̄ vo martyres iacēt in cimiterio ptextati ī agro veranio via tiburtina. Sedit aūt ānos duos mēses decē dies tres et viginti. Vacat tum sedes dies quinq̄ et triginta

DIonysius papa cui⁹ originē damasus se inueniri potuisse negat ex monacho pōtifex creatus: p̄sbyteris eccl'ias et cimiteria ī vrbe roma statim diuisit: parrochias et dioceses foris distribuit que quisq̄ finibus suis liminibusue ptentus eēt. Mādauit itē iudicib⁹ tam secularib⁹ q̄ eccl'iasticis: vt neminē dānarēt anteq̄ p testes ydoneos cōuinceret. hic licet decrepite esset etatis: cōciliū in anthiochia ciuitate cōtra paulū eiusdē vrbis epm celebrari mādauit: cum ppter seniū interesse dionysius nō potuit. Ea tū de re ad eum per maximū alexandrinū epm late perscriptū est. Mortuus aūt dionysius sepelit in cimiterio calixti vbi ex institutionibus duabus mēse decēbri habitis: presbyteros duodecim: diaconos sex: epōs septē creasset. Sedit annis sex: mensibus duobus: diebus quatuor. Vacat tum sedes dies sex.

Anno mundi. 5463. Anno christi. 264.

FElix papa natione romanus patre cōstātino: aureliani tpe fuit: vir vtiq̄ iustus et omni laude dignus: qui et martyrū deuotioni consulēs mandauit vt singulis annis sacrificia martyrū a xpi sacerdotib⁹ decetero celebrarent vtq̄ nullibi q̄ in loco sacro et a viris ecclesiasticis missa celebraret. Dedicationes quoq̄ templorum etiā solēniter celebrari mādauit. Q̄d si de cōsecratione alicuius eccl'ie ignoratū fuerit vtpote vetustate et abolitione murorum cōsecrari denuo mādauit. Qui deniq̄ repetitis sacris ordinibus mense decembri presbyteros nouem: diaconos quinq̄: episcopos quinq̄ creasset. martyr via aurelia sepelit tercio kal. Junij in basilica quā antea in honorem dei condiderat secūdo ab vrbe miliario. Sedit annis quatuor men. ij. dies. xv. Vacat tum sedes in vrbe dies quinq̄.

Linea pontificum

Lucius

Stephanus

Sixtus

Dionysius

Felix

Volusianus filꝰ

Galienus

Linea Imperatoꝝ

Gallus hostilianꝰ

Valerianus

Claudiꝰ Quĩtiliꝰ frater

Aurelianus

Gallus hostilianꝰ ꝛ galli filꝰ volusianus mox im peratores creati sunt: quoꝝ tꝑibꝰ in vltionẽ xp̃ia ni nois tanta pestis exorta est: vt pauce domꝰ nedũ ci uitates ꝛ ꝓuincie extiterint: que nõ tantã calamitatez senserint. Nihilqꝫ oĩno clarũ gesserũt. Sola hec pesti lentia morbis atqꝫ egritudinibꝰ: notꝰ eoꝝ principatꝰ fuit. Verũ gallus ꝛ volusianꝰ duz ꝯ emilianũ res no uas agitantẽ bellũ ciuile moliunt interamne necant. Emilianus aũt obscurissime natꝰ: obscurius impauit cũ maurꝰ fuerat. ꝛ tercio mẽse extinctꝰ est. hec aũt pe stis ac calamitas maxie apud egyptũ ꝛ alexandriã se uiebat: de q̃ cypriani martyris extat liber. hi duo non dũ cõpleto impij sui biẽnio vt premissuz est interierũt

Valerianꝰ imperiũ suscipiẽs cũ galieno eius filio impauit annis. 15. Valerianꝰ eñi in rhetia ꝛ no rico se agens ab exercitu. Galienꝰ rome a senatu impa tores eligunt. hoꝝ imperiũ perniciosuz romano noĩ ꝛ pene exiciabile fuit: pꝛĩcipũ ignauia ꝛ ĩ xp̃ianos se uicia. Nã germani rauẽnã vsqꝫ ꝑuenere ferro ꝛ flãma oĩa vastãtes. Valerianꝰ aũt in mesopotamia bellũ ge rens a sapore persarũ rege captꝰ in s̃uitute turpiter vi xit: ꝛ apud parthos ignobili seruitute ꝯsenuit: eo eñi vt scabello persaꝝ rex equũ cõscensurꝰ vtebat: pedez eiꝰ ceruicibꝰ imponẽs. ꝛ id merito cũ stati vbi impiuz arripuit octauã ꝑsecutionẽ ĩ xp̃ianos mouit. Territꝰ aũt claro dei iudicio galienꝰ pacẽ ecclie tribuit. Cum aũt adolescẽs factꝰ esset augustus imperiũ primo feliciter mox cõmode ad vlti mũ perniciose gessit. erat eñi ĩ galieno subite virtutis audacia. Barbari tñ oẽs in fines romanos eruperãt. Et tyrãni q̃dã perniciosi exorti sunt: qui qd domi relictũ erat ab externo hoste pessundarẽt. Galienꝰ ṽo cũ rẽpublica deseruisset ac mediolani libidinibꝰ operã daret missis ꝑcussoribꝰ interẽptus est impij an no nono. Et vt q̃dã ferũt auxilio cecropij dalmatarũ ducis vbi ꝛ frater eiꝰ va lerianꝰ quẽ multi augustũ multi cesarẽ dicũt occidit. Alamãni eñi exhausti gal lis suo tpe in italiã penetrauerũt. Dacia q̃ a traiano vltra danubiũ fuerat adie cta amissa est. Germani vsqꝫ ad hispanias penetrauerũt. Cum iã desperatis re bus ꝛ deleto impio romano posthumꝰ ĩ gallia obscurissime natꝰ purpurã sum psit: ꝛ per tyrãnidem annis. x. impauit: vsus ingenti moderatione: pulsis ho stibꝰ ꝓuinciã in pristinã formã redegit: deinde militari tumultu apud magũcia cũ interfectꝰ. Victorinꝰ postea galliarũ accepit imperiũ vir strẽnuissimꝰ s̃ dum nimie libidis esset ꝛ aliena mr̃imonia corrũperet. agrippine occidit sui impij anno secũdo. Huic successit tetricus senator: q̃ aquitaniã honore presidis ad mĩstrãs absens a militibꝰ imperator electꝰ est. duz hec ĩ gallia agerent ꝑ odena tũ perse victi defensa syria mesopotamia vsqꝫ ad thesiphontẽ recpta est.

Claudius huiꝰ nois secũdus romanoꝝ imperator a militibꝰ electus: a se natu appellatꝰ augustus: imperiũ suscepit: hic gothos illiricũ mecedo niãqꝫ vastãtes bello adortꝰ incredibili clade superauit. hãc obrẽ in curia aureꝰ clipeꝰ: in capitolio aurea statua eidẽ a senatu decreta est. parcus vir atqꝫ mo destus ꝛ iusti tenax atqꝫ reipu. gerende idoneus. aduersus ducenta milia ala manoꝝ haud ꝓcul a lacu benaco ĩ silua que lugana dicit dimicãs: tantã mul titudinẽ fudit vt egre pars dimidia superfuerit. qui tñ morbo correptus apd syrmiũ morit. nõ duz expleto biennio in imperio. Quo mortuo statim quinti liꝰ frater ab exercitu imperator eligit. vir q̃dem vnice moderationis ꝛ qui so lus fratri preferri posset. Is quoqꝫ decimoseptimo imperij die interficit.

Aurelianus anno ab vrbe cõdita millesimo ac vigesimoseptimo imperiũ adeptus. Dacia ripensi oriundus vir militari disciplina clarus: in bello potens: animi tñ modici: ꝛ ad crudelitatẽ ꝓpensioris. Gothos apud danu biũ graui ꝑlio superat. Romanã orbem triennio ab inuasoribꝰ receptauit. hic primus apud romanos dia dema capiti innexuit: gẽmisqꝫ ꝛ aurata veste (qd vere romanis incognitũ moribꝰ) vsus est. hic muris vali dioribꝰ ꝛ laxioribꝰ vrbẽ sepsit. Tẽplũ appollini edificauit in asiã traijciens zenobiã que occiso odenacho marito oriẽtis tenebat imperiũ haud longe ab antiochia vicit: eamqꝫ in triũphũ vna cũ tetrico ducit. ad gallias ꝓfectus vindelicos obsidione barbarica liberauit. deinde ad illiricũ redijt. Sz cũ iter faceret apud zenophoriũ mãsionẽ que est inter heracliã ꝛ bizantiũ: malicia notarij sui interemptus est: qui nonã perse cutionẽ mouit in xp̃ianos: populus aũt romanus amauit: senatus timuit. Imperauit annos quinqꝫ men ses sex. Triũphũ eius gloriosum flauius vopiscus describit.

Octaua persecutio ecclesie fuit facta iussu valeriani

Mors beati Cipriani de finibus mundi, et arte bene moriendi

Ecclesie credat · omnibus que credit ipsa
Gaudet quod moritur signatus nomine cristi
Offendit quod deum peccatis, et dolet inde
Credit saluari · non per se · sed nece cristi
Viuere promit cristum potetit sine culpa
Hec sunt tenenda dum mortis venerit hora

Sexta etas mundi

OCtaua psecutio ecclesie facta fuit iussu valeriani impatoris: q̄ vbi imperiū arripuit octauus a nerone adigi tormentis xp̄ianos idola colere: abnegantesq̧ interfici. vbiq̧ iusserit: hic tñ a pricipio sanctos dei ita veneratus est vt domus eius ecclesia dei putaret. Sed postea per quēdā magū seu hereticum corruptus ⁊ deprauatus: catholicā fidem adeo detestari cepit: vt hanc persecutionem faceret cuius crudelitas atq̧ seuicia dei iudicio orbi nō modicū perniciosa fuit. nam paulopost germani e puincia erūpētes cū magno impetu hostili aīo rauennā vsq̧ peruenere: ⁊ oīa igni ⁊ ferro vastauere

Cipzianus

Cypzianus

CIpzian⁹ doctor ecclīe eruditissim⁹ ⁊ cartaginēsis eps iubēte valeriano principe post longū exiliū octauo kal. octobris a galerio maximo pconsule durissimo viro detrūcatione capitis martyriū cōsūmauit. Referunt ⁊ cū eo apud eandē vrbem passi Crescenti⁹ victor: rosula ac generalis. Fuit aūt in primis Cyprianus gentilis ⁊ excellentissimi ingenij vir ac bonaꝝ artiū studijs ornatissim⁹ qui primo rhetoricā docuit: deinde suadēte p̄sbro cecilio (vt hieronym⁹ ait) a quo ⁊ cognomē sortit⁹ est: ad xp̄ianos trāsiēs oēs facultates suas paupib⁹ erogauit. presbyter primo deinde carthaginēsis eps creat⁹. vbi tum docendo monēdo ac scribendo xp̄i ecclesie prodesse curauit. Eius aūt clarissimā vitā ⁊ martyriū pontius eiusdē cipriani p̄sbyter ⁊ exilij comes: egregio volumie cōposuit. huius cypriani caput Nuremberge in basilica scti Laurentij cū oī gloria obseruat. Scripsit aūt plura opa precipue de vnitate ecclīe: Anteq̧ em̄ moreret cyprian⁹ venerat in sniam ecclīe romane. Nō esse rebaptizandos hereticos: sed sola man⁹ impositione grām recipiēdos. hac de re inter cyprianū ⁊ corneliū magna fuerat olim cōtentio

Laurentius

Laurentius

LAurenti⁹ hispan⁹: sixti pōtificis archidiaconus ⁊ fili⁹ adoptiuus rome via tyburtina presente decio seu galieno post multū virtutū insignia ⁊ plurima tormētoꝝ genera videlz carceris: in quo cecū illumiauit ⁊ hypolitū baptizauit: ac verberib⁹ (vt thezauros ecclesie ostēderet) plūbatis ac scorpionib⁹ cesus. ad vltimū nocte a valeriano ⁊ decio vt dijs sacrificaret: cōpulsus ait. Mea nox obscurū nō habet sed oīa ī luce clarescūt. post dirā oris pcussionē: quarto ydus augusti in craticula ferrea (sub qua carbones ignite) crudelissime igni laurentiū exustū ferūt. grasq̧ deo agens: spm̄ deo reddidit ⁊ martyriū ꝯstantissime cōpleuit. Hypolitus aūt cū iustino corpus exustū sepelierūt. Hunc nōnulli cuiusdā hispaniarū ducis filiū fuisse dicunt. Quē demon infantulū e cuna in nemus asportauerat: sed beat⁹ sixtus p̄dictus cū in eadē puincia p̄dicaret: eū sub quadā arbore lauro diuinitus inueniēs laurentiū appellauit: ⁊ diligenti cura ipsum enutriri ⁊ edoceri fecit. Quo adulto illū secū vna cū vincentio romā perduxit. Vbi postea factus pontifex cōstituit eū suū archidiaconū post sixtū aūt triduo post: vna cū claudio subdiacono ⁊ seuero p̄sbytero ⁊ crescentio lectore ⁊ romano hostiario varijs cruciatibus necat vt p̄missum est.

hypolitus

Sabellius hereticus

Concordia

SAbelli⁹ hereticus: a quo sabelliani heretici tāq̧ ab auctore puerse secte iuētore vocati sūt: ea aūt tēpestate exorta est ea doctrina apud ptolomaidē que olim barce vocabat pentapoleos ciuitatē plena blasphemijs in deū patrē ⁊ in xp̄m: quē sūmi dei filiū esse negabat: primogenitūq̧ oīs creature: simul etiā spūs scti intellectū auferebāt. Dicebat em̄ ⁊ p̄dicabat vnaz tm̄ p̄ris ⁊ filij ⁊ spūsscti esse psonā. Quas ob res magne dissensiones ⁊ scādala in ecclījs tā occidētalib⁹ q̧ orietalibus exorte sunt. Nec ipse tandem diuinū iudiciū euasit: cum turpiter occubuit.

Hypolitus

Romanus

HIpolit⁹ roman⁹ patricius eo anno ⁊ mēse postq̧ beatū laurentiū sepeliuit cōprehēsus eo q xp̄ianus esset diu acriter cedit: cū nollet idolis sacrificare fustib⁹ cesus donec cedētes deficerēt. Deci⁹ ira plenus valeriano p̄fecto p̄cepit: vt eū crudeli examiatione interficeret. q̄ iussa cōplēs oēm familiā in ꝯspectu ei⁹ decollari fecit. deinde ipsuz ligatis pedib⁹ ad colla indomitoꝝ equoꝝ p cardos ⁊ tribulos crudeliter trahi taz diu fecit donec emitteret spm̄. quo defuncto iustin⁹ corpus sepeliuit ī agro vetano ydibus augusti.

COncordia p̄dicti hypoliti nutrix. cui p̄ses dixit cōsiderate vitā vr̄am: ne cū dn̄o vr̄o peatis: ait nos cū dn̄o desideram⁹ magis mori q̧ ipudice viuere Iussit eā tā diu plūbatis cedi donec emitteret spm̄.

ROman⁹ q̧ miles ⁊ ipse sequēti die eo ī loco passus est. Is ī ꝯfessiōe btī laurētij diuīt⁹ ex visiōe angeli cōpunctus se baptizari fecit. quo audito mox iudex iussit eū fustigatū exhiberi: ⁊ visa ei⁹ ꝯstātia decollat⁹ est. v. Idus augusti. Cui⁹ corp⁹ postea lucā ethrurie vrbem delatū honorifice sepultū est.

Quirinus

Quirinus romanꝰ tribunꝰ sub hac ꝑsecutione pꝰ lingue abscisionē: ⁊ manuū ac pedū ꝓ xp̄o detrūcatione: in via rome que nuncupat̄ appia agonē martyrij. iij. kal. aprilis gladio cōsummauit.

Valentinus

valentinus

Theodora q̄z vgo hermetis martyris soror his tꝑibꝰ ab aureliano capta martyriū itrepide sustinuit

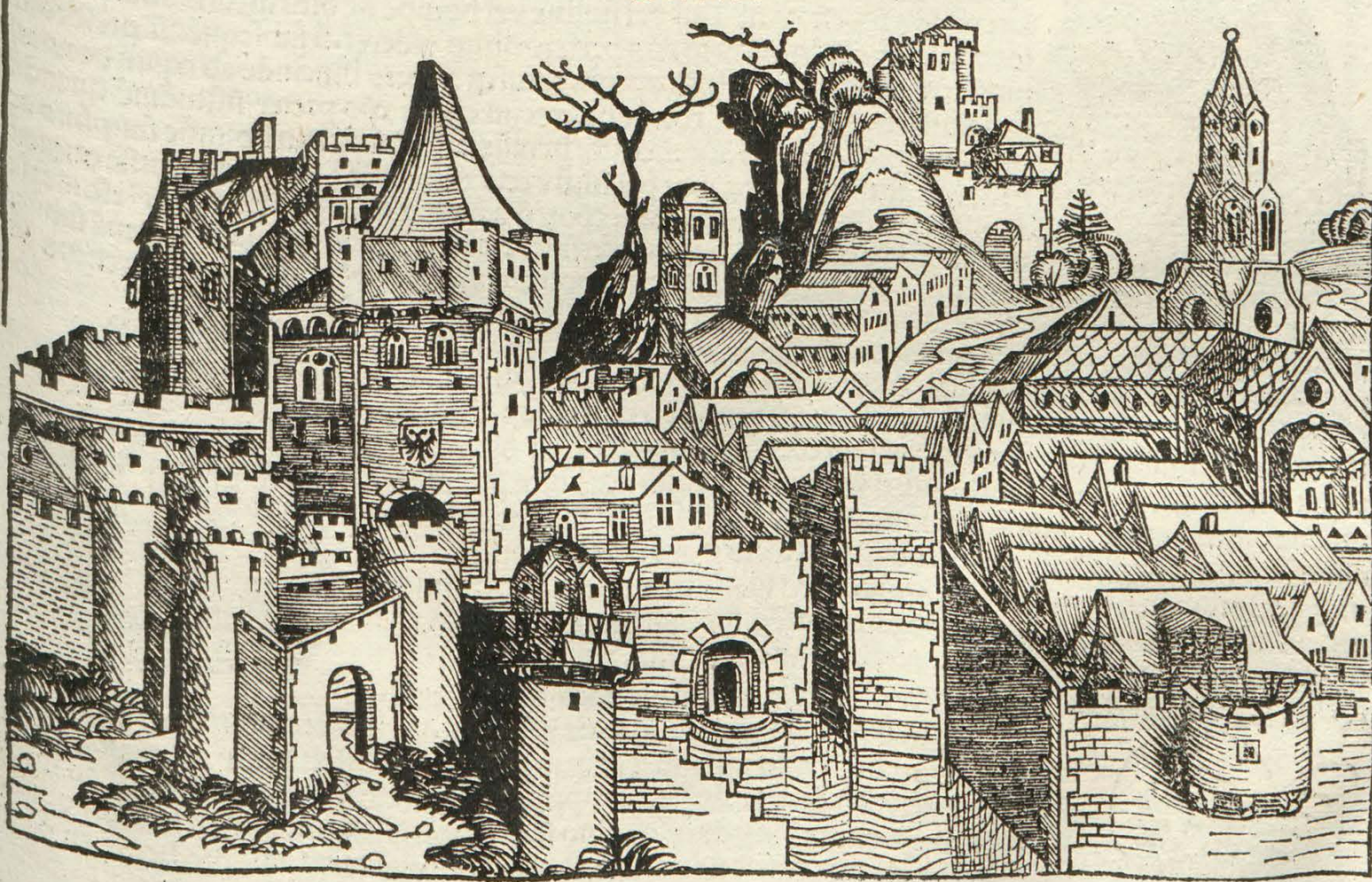
Valentinꝰ romanꝰ ꝑsbr hisdē tꝑibꝰ multa sanitatū ac doctrine insignia a claudio imperatore capit̄. Interrogatꝰ de dijs eoꝝ ait iouē mercuriū ⁊ alios miserrios hoīes fuisse: deinde asterij filiā illuminauit quaꝫ cū oī domo sua nūero. xlij: xp̄ianos effecit. Tandē iubente imperatore diutissime fustibꝰ cedit̄. ad vltimum vo capite trūcat̄ ⁊. 16. kal. marcij sepelit̄. Cirillā q̄z decij imperatoris filiā xp̄ianissimā rome gladio iugulatā historie tradūt q̄nto kal. nouembris.

Nona persecutio fuit iussu Aureliani Imperatoris

Nonā persecutionē ecclīe Aurelianꝰ imperator mouit i xp̄ianos nonus a nerone. Is em̄ malis ꝯsilijs subordinatꝰ cū de ea re ad ꝓuinciarū ꝑsides lr̄as misisset: diuino iudicio de celo tactꝰ turpit̄ occubuit

Gebennarū clarissimā allobrogū seu sabaudiensiū ciuitatē aurelianꝰ augustus i gallijs hoc anno cōdere fecit. Et ex suo noīe ipsam aurelianā appellari voluit. Cū em̄ gallia ꝓuincia per annos. xx. ⁊ eo ampliꝰ ob seuiciā ⁊ ignauiā valeriani ⁊ galieni imperatoꝝ a fide populi romani se subtraxisset. virtute aureliani cesaris recuperat̄. Hec quippe ciuitas heluecioꝝ finibus ꝓxima est ⁊ lacu lemāno siue lusitano abluit̄. Ex quo quidē latu rhodanus fluuius ꝓfluit. super quē pons ligneus celeberrimus situs est. hec itaq̄ ciuitas nunc pre magnitudine pulchritudineq̄ ac ciuiū frequentia totius allobrogū siue sabaudiensiū ꝓuincie emporium esse videt̄. Ad quā ꝓpter frequentes nundinas innumerabiles deferunt̄ diuicie: hec quippe sabaudie duci diu paruit: ⁊ nūc subest. In qua plurimi claruere viri: de quoꝝ numero maximinus quidā ꝯfessor fuit. Anianus vrbis ep̄s viri sc̄titate ⁊ doctrina precipui: ac letꝰ ꝑsbyter in diuinis scripturis nobiliter eruditꝰ ⁊ alij multi. Hec aūt vrbs ab imo surgit ad collum ꝓtensa: habetq̄ vineta vberrima. Est q̄z i ea sedes ep̄alis apud eandē vrbem amodeus primus sabaudie dux eius gentis ducatū ꝑmogenito suo tradidit ecclīasticas cerimonias ⁊ orandi morē didicit ad basileā ꝑrexit. vbi generale fuit cōciliū inter duos filios: alterū sabaudie ducem. alterū gebennarū comitē adolescētes egregia facie. solēnibus ꝓ more seruatis: romane ecclīe presul coronatus est: de quo inferius patebit.

Gebenna

Linea Sumorū pontificū

Anno mundi. 5473. Anno christi. 274.

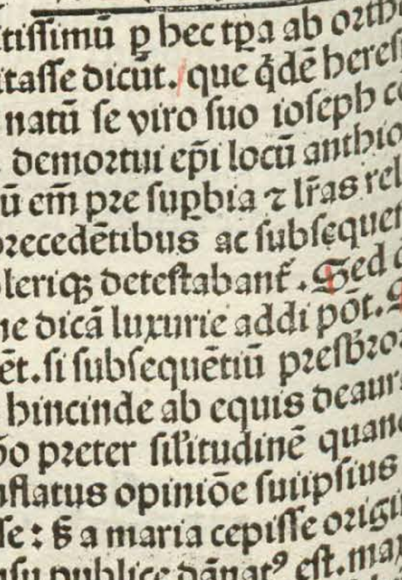
Linea Sūmor pontificum

Euticianus

Caius

Euticianus papa natione thuscus patre maximo ex ciuitate lunensi post felicē pōtificē sedit rome vir sanctissimus ⁊ eruditus. Instituit vt ī altari noue fruges bñdicerent: maxīe vo fabe ⁊ vue. Cōstituit itē ne q̄ martyres sepelire vellēt sine dalmatica collobiove purpureo id facere auderēt se nesciēte presertī. Trecētos em̄ hic martyres se ppria manu sepelisse fert. Verū vbi ex sacris ordinibus mense decembri habitis presbros. xiiij: diaconos quinq̄ epōs nouē creasset martyrio coronat. Et ī cimiterio calixti via appia sepelit octauo kal. augusti. Sedit annū vnū: mensem vnū: diem vnum. Vacat tum sedes dies octo: Sunt qui scribunt eū annis octo mensibus decem in pontificatu vixisse. Damasus tamen prime sententie auctor est.

Caius papa natione dalmateus patre caio ex genere diocletiani imperatoris primū pbi tpe fuit. deinde caio ⁊ carino impantibus vir vtiq̄ diuinus q̄ ordines ī ecclīa distinxit: quib⁹ tāq̄ gradibus q̄busdā ad epatū ascenderet. hi erant hostiarius: lector: exorcista: acolitus: subdiaconus: diaconus presbyter: epūs. Idē q̄z (vt quondā fabianus) regiones diaconis diuisit: q̄ res gestas martyrū cōscriberēt. Cōstituit etiā ne pphanus quispiā sacris iniciatū ī iudiciū vocaret: neue paganus aut hereticus accusandi xpianū hoiem ptātē haberet. Tandē orta in xpianos tpe diocleciani tanta psecutione quāta nūq̄ antea. in subterraneis locis quas criptas vocant diu latuit. Captus deinde a psecutorib⁹ vna cū gabinio frē eiusq̄ filia susanna martyrio coronat. ⁊ via appia ī cimiterio calixti sepelit decio kal. maij. Sedit aūt caius annis. xj. mēses q̄tuor: diebus duodecim: quo quidē tpe presbros q̄nq̄ ⁊ vigiti: diaconos octo: epōs quinq̄ creauit. Quater ordinibus sacris mense decembri habitis. Vacat tum sedes dies vndeci. hunc tñ q̄ndecim annis sedisse eusebius scribit

Paulus samosaten⁹ epūs

Paulū quēdā samosatenū epm virū vtiq̄ eruditissimū p hec tpa ab orthodoxa fide desciscentē arthemonis heresim excitasse dicūt. que q̄dē heresis marie virginitati ɔ̄dicebat: asserebatq̄ q̄ post xpm natū se viro suo ioseph cōmiscuisse ⁊ alios filios pcreasse. hic itaq̄ paulus in demortui epi locū anthiocenus epūs creatus supbe nimiū sese habebat. Interdū em̄ pre supbia ⁊ lras relegebat ⁊ dictabat eplas: multis cōstipato agmine precedētibus ac subsequentibus. vñ ppter hoīs arrogātiā christianā religionē pleriq̄ detestabant. Sed q̄d si facerēt nr̄a tēpestate qua nil vel supbie vel pompe ne dicā luxurie addi pōt. Si tot adolescētes sericatos in eq̄s preferocibus viderēt. si subseq̄uētiū presbrorū turbā cernerent clamidibus optimi cuiusq̄ coloris hincinde ab equis deauratis pendētibus. Execrarent eos ac dicerēt nil eis cū xpo preter silitudinē quandā ac religionis cōe esse. Is aūt predicte heresis assert inflatus opiniōe suiipsius ac tribunal alti⁹ q̄rēs: negabat dei filiū e celo descēdisse: s̄ a maria cepisse originē ⁊ initiū e terra habuisse. hāc obrē ī ɔcilio anthioceno oīm epōr q̄ aderāt ɔsensu publice dānat⁹ est. maxīe vo gregorij cesariēsis epi viri sctissimi sn̄ia q̄ tāto ɔcilio interfuit: ⁊ postea p fide xpi martyrij penā subijt.

Manes heretic[us] a quo heresis impyssima, et grossissima manicheorū exoritur

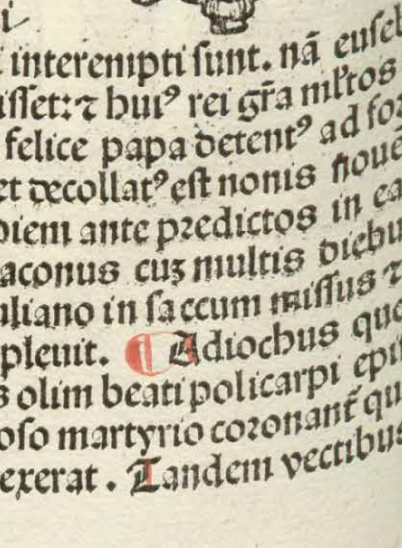
Manes hereticus

Manes q̄dā hereticus gente psa vir vtiq̄ callidus ⁊ diabolicus vita ⁊ moribus barbarus: his tpibus fuit ⁊ multa dāna xpi ecclesijs intulit. Is ei pfiteri se xpm ausus est: ascitis in societatē duodeciz discipulis quo fidē rebus in oībus faceret: ⁊ ad interficiēdas deceptor aīas infandi dogmatis sui ferale cōmentū de sacrilegis ⁊ fabulosis mēdacijs texuit. Et p has insanarū opinionū ruinas se suosq̄ seq̄ces decepit: vt falsi corporis fingeret xpm dicens (vt leo papa testat) cū nihil in se solidū: nihil verū hoīm oculis actibusq̄ pbuisse sed simulate carnis vacuā imaginē demōstrasse: hic etiā ⁊ seq̄cib⁹ suis duo principia esse affirmabat vnū. s. boni alterū mali: vnū lucis ⁊ alterū tenebrarū. Testamētūq̄ vet⁹ respuēs ⁊ nouū solū recipiēs. ab eo manicheor heresis exordiū sumpsit. vt aūt cū impugnat manes ob impietatē ⁊ supbiā: ita maxime laudat anatolius laodicenus episcopus ppter religionē ⁊ doctrinā.

Cesari⁹ ⁊ alij martyres

Felix p̄sbyter ⁊ eusebi⁹ monach⁹ his psecutionibus apud terracinā campanie vrbē p fide xpi interempti sunt. nā eusebi⁹ cū sanctos martyres iulianū ⁊ cesariū p̄sbros sepelisset: ⁊ hui⁹ rei grā mltos ad fidē cōuertisset q̄s predict⁹ felix baptizauit: cū eodē felice papa detent⁹ ad forū iudicis ignominiose pducit cū oīno sacrificare nollet decollat⁹ est nonis noueb. Cesariū aūt diaconū ⁊ iulianū presbyterū per vnā diem ante predictos in eadē vrbe interfectos fuisse constat. Ipse em̄ cesarius diaconus cuz multis diebus ī custodia solus maceratus fuisset. postea cum ipso iuliano in saccum missus ⁊ in mare precipitatus kal. nouembris martyrium compleuit. Andiochus quoq̄ presbyter ⁊ tyrasius diaconus ac felix subdiaconus olim beati policarpi episcopi discipuli apud augustudunū galliarū vrbē glorioso martyrio coronant quos policarpus ex oriente in gallias docendi gratia direxerat. Tandem vectibus pforati obierunt.

Linea Imperatoꝝ

Tacitus

Acitus romanoꝝ impator post aurelianū a senatu ppłoqꝫ romano impe riū suscepit. in cuiꝰ electiōe velius cornificiꝰ gordianꝰ ꝯsul dixit. Cū exer citus sine principe recte diutiꝰ stare nō pōt: simul necessitas cogit. Nā limitez trāsrhenū germani rupisse dicunt occupasse vrbes validas nobiles diuites ⁊ potētes: q̄re agite ⁊ pncipē dicite. post h oīs senatꝰ acclamauit tacite auguste dij te seruēt: te principē facimꝰ. vir certe idoneꝰ reipublice gubernāde ob eius virtutē ⁊ integritatē. pecuniā quā domi collegerat in stipendiū militū vertit. togis ⁊ tunicis idē vsus est q̄bꝰ puatꝰ. Thermas oēs añ lucernā claudi iussit ne q̄d p noctē seditionis oriret. corneliū tacitū scriptorē auguste ī oībꝰ biblio tecis collocari iussit. Ipse fuit vite parcissime amariores cibos appetiuit: bal neis raro vsus est atqꝫ validior fuit ī senectute. vitreoꝝ diuersitate atqꝫ oposi tate delectatꝰ est. Panē nisi siccū nūqꝫ comedit: fabricarū peritissimꝰ fuit: mar moꝝ cupidus: venationū studiosus. vxorē gēmis vti nō est passus. legit sane senex minutulas lr̄as ad stuporē. Et qm̄ a meotide multi barbari eruperāt in terēptꝰ est insidijs militaribꝰ mēse sexto post adeptū impiū (vel vt alij dicūt) morbo interijt. Gessit aūt ppter breuitatē tpoꝝ nihil magnū: hic mēsem septē brem tacitū appellari iussit: cū eo mense natus ⁊ factus est impator.

Florianus

Florianꝰ qui frater taciti germanꝰ fuit post frēm arripuit impiuz nō sena tus aucte sed suo motu: q̄si hereditariū esset imperiū cū sciret adiuratuz esse ī senatu tacitū: vt cū mori cepisset: nō liberos suos: s optimū aliquē prin cipē faceret. Deniqꝫ vix duobꝰ mēsibꝰ imperiū tenuit ⁊ occisus est tharsi a mi litibꝰ q̄ probū audierāt impare: quē oīs exercitus legerat. Fuit aūt florianus moꝝ fr̄is imitator: nec tñ vsqꝫquaqꝫ. Nā effusionē in eo frater frugi repħēde bat. hec ipsa imperādi cupiditas alijs cū moribus oñdit fuisse q̄ꝫ fratrē.

Probus

Probus romanoꝝ impator: vir domi forisqꝫ ꝯspicuus: q̄ post tacitū oīm iudicio bonoꝝ impator est factꝰ orbēqꝫ pacatissimū gubernauit. hic oriū dus e pānonia ciuitate syrmiensi nobiliore matre q̄ꝫ patre patrimonio mode rato: affinitate nō magna: tā priuatꝰ q̄ꝫ impator nobilissimis virtutibꝰ claruit. Rei aūt militaris insignis suscepta rei publice admīstratione. Gallias a bar baris occupatas ingēti felicitate restituit. Cōpositis igit rebꝰ ī gallia lr̄as ad senatū dedit. sublata est oīs q̄ tendit late germania: oēs iā barbari vobis arāt. Nā ⁊ q̄dragita milia hoīm cesa sūt ⁊ septuagita vrbes nobilissime captiuitate hostiū vindicate. ⁊ oēs penitꝰ gallie liberate p̄da oīs recepta est. ago igit dijs imortalibꝰ gr̄as ⁊c. Habuit q̄ꝫ nō leues tyrānicoꝝ motꝰ. Nā ⁊ saturninū q̄ oriē tis impiuz arripuerat varijs plioꝝ generibꝰ supauit. deinde cū pculus ⁊ bono sus apud agrippinā ī gallia imperiū arripuissent. magna celeritate oppssit. ⁊ de eis oībꝰ triūphauit. Tandē cū syrmiū venisset ac soliū patriū effecūdari cu peret ⁊ dilatari. pmoti milites cōfugientē eū ī turrē ferratā quā ipse specule cā exedificauerat interemerūt anno impij sui sexto. postea tñ ingēs ei sepulchruz elatis aggeribꝰ oēs pariter milites fecerūt cū titulo hmōi inciso marmori. hic pbꝰ impator ⁊ vere pbꝰ sitꝰ est. victor oīm gētiū barbararꝫ victor etiā tyrānoꝝ

Nume rianus Carus Carinꝰ

Carus ro. impator post probū impiuz suscepit: cuiꝰ patria ambigue a ple risqꝫ pdit q̄dā ī illirico. quidā narbone ī gallia natū scribūt. Is ꝯfestim duos filios numerianū ⁊ carinū ad gubernacula impij traduxit ac cesares fe cit cū q̄bus regnuit duobus ānis. s dū bellū aduersus sarmathas gerit. nūciato psarū tumultu ad oriētē pfectus ipsos plio fudit. Coclenis ⁊ thesiphonte no bilissimis vrbibus captis. in castris sup tigridē ictu fulminis cōcidit. Nume rianus vo q̄ cū patre erat adolescēs egregie indolis rediēs in lecticula ob do lorē oculoꝝ impulsore apro p insidias occisus est. Is oēs poetas sui tpis vice rat. Carinus aūt probris oībus cōtaminatus adulter frequēs. a diocletiano (difficili tñ bello) in dalmacia victus scelerū suoꝝ penas tandē luit.

Dioclecianꝰ Maximinīaꝰ

Dioclecianus de dalmacia oriūdus vir obscurissime natus anno ab vrbe ꝯdita. M. xlj. ab exercitu impator electꝰ. aprū virū audacissimū: qui nu merianū interfecerat ipsemet gladio occidit. verū moto ī gallia tumultu potiꝰ q̄ꝫ bello eo cū exercitu maximianū cognomēto herculeū misit. q̄ agrestes facile cōpescuit. At vo circūstrepētibꝰ vndiqꝫ bellis cū solus diocletianꝰ resistere tot piculis nō posset maximianū augustū: cōstātiū vo ⁊ maximianū galeriū cesa res creat. Maximianꝰ aūt herculeꝰ carusio fraude interēpto. brittāniā post an nos decē recepit. at cōstantiꝰ cū pmo ī gallia male pugnasset renouata scdo pu gna mlta milia alemānoꝝ q̄ eo venerāt mercede conducti expugnauit ⁊ occidit eos ac gallias pacatas reddidit. Diocletianꝰ interī ī egyptū vadēs captā ale xandriā quā achileo resistēte mēsibꝰ octo obsederat: diripiēdā militibꝰ dedit. Fuit aūt diocletianꝰ morigeratꝰ callide: sagax p̄terea ⁊ admodū sbtilis igenio diligētissimꝰ q̄ꝫ ⁊ solertissimꝰ pnceps. adorariqꝫ se iussit cū añ eū cūcti salutarē tur: ornamēta gēmarꝫ vestibꝰ calciamētisqꝫ addidit. herculeꝰ aūt ppalā ferꝰ ⁊ inciuilis ingenij: aspitatē suā etiā vultꝰ horrore significās. Pacatis igit vndiqꝫ rebꝰ diocletianꝰ ī oriēte. maximianꝰ vo herculeꝰ ī occidēte vastari eccl̄ias man dāt imperiūqꝫ diuisit. tandē apud salonas se recipiēs: reliquū vite sue tempꝰ pclaro ocio senuit. ⁊ pꝰ. xx. annū veneno extinctꝰ ē vixit annos. 73. quez apud mediolanū maximinianꝰ secutꝰ fuit post triūphū inclituz quem rome perfecit.

Decima persecutio ecclesie fuit iussu diocletiani et Maximiani. Que omnibus precedentibus gravior fuit et decem annis durauit. Intantum autem fervebat ut in triginta diebus viginti milia martirum coronarentur. Ecclesijs et sacri libri combustis.

Decima psecutio in xp̄ianos post neronē a quodā veturio militie mgr̄o excitata his tpib⁹ diocletiani ⁊ maximiani iussu p oēs orbis ptes pmittit̄. Diocletianus q̄z in oriēte: maximianus v̄o herculeus in occidēte: vastari eccl'ias: xp̄ianos affligi interficiq̄z mandāt: que certe oībus diuturnior ⁊ imanior est habita. Nā ⁊ scripture sacre igni exuste sunt: ⁊ si q̄s xp̄ianus ī mgr̄atu fuisset eo sublato remanebat infamis. Preterea v̄o serui q̄ in xp̄ianismo pdurabant: libertatē ɔsequi nō poterāt. Milites itē xp̄iani cogebant̄ aut īmolare idolis: aut militiā pariter vitāq̄z deponere. edicto principis in foro posito. Hoc v̄o quidā lacerare ausus pelle nudatus: supfuso aceto ⁊ sale tamdiu cruciat̄ quoad vita supfuit. hunc in fide cōfirmarūt dorotheus ⁊ gorgonius viri clarissimi: hisdē diebus forte fortuna in vrbe nicomedia regia domus incēdio cōflagrare cepit. vnde impator a xp̄ianis id factū falsa suspicione existimās multos interfici. plerosq̄z viuos ī igni conijci iubet. Eadē q̄z seuicia vsi sunt q̄ in miletene ꝓuincia in syria: ī affrica: in thebaide: ī egypto cū impio erāt. In planicie v̄o palestine ⁊ tyri multi seuissimis bestijs expositi sūt. Nullū aūt genus tormēti xp̄ianis tuz nō adhibitū est. Quid plura cū Damasus referat. xvij. milia hoīm vtriusq̄z sexus dieb⁹. xxx. p diuersas ꝓuincias martyrio coronati fuisse. Omitto eos q̄ in insulas relegati sunt: vel ad metallū vel ad opus metalli vel ad fodiēdas harenas. excidēdosq̄z lapides damnati: que multitudo ꝓpe infinita est habita. Tandē v̄o aperuit oculos deus (vt eusebi⁹ ait) ⁊ eo diocletianū cōpulit: vt deposito imperio priuatus viueret. Idem facit ⁊ maximianus eius collega: acerrimus persecutionis christiane auctor: qui post aliquot annos multis varijsq̄z morbis vexatus. ac post lōgos cruciatus insania mētis percitus: furijsq̄z scelerum agitatus. seipsum tandem peremit.

Adauctus

Adaucus

Adauctus romanus patricius vir xp̄ianissim⁹ ac sctissim⁹ apō phrigiā martyriū suscepit. Is cū cōuertisset ibi ciuitatē: ea vrbs a diocletiāo tota cōbusta est. q: ciues idolis sacrificia exhibē recusarūt: adaucto viro sctissimo eos ī fide retinēte. cū ⁊ ipse idolis sacrificare renuit. ad hoc venere seuissimi tortores: vt oculis effossis ac cauterio adustis. postremo capit̄ obtrūcatione martyr efficit̄.

Alexander

Alexāder miles strēnuus ex sacra thebeoꝝ legiōe vn⁹ p hoc tēp⁹ apō bergomū ciuitatē cū xp̄i dn̄i nr̄i nomē cōstātissime pdicaret: post īnumerabiles virtutes ibidē operatas septimo kal': septēbris abscisiōe capitis martiriū gloriosissime cōpleuit. cuius corpus grata vidua sctissima colligēs ī ꝓprio predio sepeliuit quo ī loco celeberrimū ī eius honore tēplū extructum fuit qō nuncvsq̄z vetustissimū extare videt̄.

Barbara

Barbara

Barbara v̄go nobilissima de nicomedia orta quaz ob nimiā pulchritudinē pater eius ī turri excelsa collocauit: times ne xp̄iana efficeret̄. Ipsa xp̄iana deū celi adorabat a sp̄ūscto edocta: cū p̄re īnotuit eā occidē voluit: q̄ se abscōdit: qua iuēta ad p̄sidē ꝯducit̄: primo virgis cesa deinde versis pedib⁹ suspēsa cū lāpadaruz exustione ⁊ mām̄illarū abscisiōe: postq̄z īnumerabiliū tormētoꝝ cruciationē ad extremū p̄r eius ꝓprijs manibus caput eius p̄scidit scdo nōs decēbris. Ignis aūt de celo descendēs patrē cōsūpsit ⁊ ī puluerē redegit.

Anastasia

Anastasia illustrissima filia nobilissimi romāi publij potentissimi vxor xp̄iana effecta: mira apud xp̄ianos opa miscdie pfecit. his turbinib⁹ ab ipso publio cōprehēsa post diutinā custodiā ī carcē ꝓ xp̄o macerata a grisogono scriptis ɔfortata q̄ postea capit̄ detrūcatione palmā martyrij meruit. Tandē cū ducēt̄ viris ⁊ cū mult̄ mulierib⁹ ad insulas palmarias delata: post varia supplicia xp̄ianoꝝ anastasia a p̄fecto ad palos ligata: eā ignibus ɔcremauit. 8. kal̄. ianuarij. circa ānos dn̄i. cclxxx. Fuit aūt bonaꝝ lr̄arū eruditissima ⁊ de ei⁹ psecutiōe ad grisogonū extāt ep'le eloq̄ntia plene

Simphorianus Claudius ⁊c̄

Claudius ⁊ nicostratus symphorianusq̄z ac simplicius viri clarissimi: ⁊ ī arte q̄dratari̇a peritissimi rome p hoc tēpus passi sunt primo in carcerē trusi. deinde scorpionibus grauissimis cesi. deinde iussu diocleciani per iudicem in mari precipitati sunt. 4. kalendas Octobris.

Crispinus ⁊ Crispinianus

Crispinus ⁊ crispinianus viri celeberrimi sub hac psecutione apud suesionē vrbē capti ⁊ iudici p̄ntati p⁹ īmania tormēta sibi a carnificib⁹ illata gladio trūcati. 8. kal'. nouēb. martyrij coronā pceperūt.

Mauritius Sctus cū sotijs

Mauricius

Mauricius et Exuperius Cādidus acvictor cū innocētio sacre Thebeoꝝ legionis primicerij illustrissimi cū predicte ꝑsecutōnis ignis exordiū inter solos militares parua scintilla conflauerat. ꝑ hoc tempꝰ iubente Maximiano in gallia ciuitate seduno cū sex milibꝰ sexcentis sexagintasex ꝓ xp̄o gloriosissime martirio coronant̃. Hij nāqꝫ ex orientalibꝰ regionibꝰ ⁊ vt ex gestis eoꝝ claret ex thebe egipti fuerūt. que est ciuitas nobilis prope Nilū a hierosolimoꝝ ep̄o baptizati. in auxilium a Maximiano accersiti in galliā venerūt. Viri in bellicis rebꝰ strēnui. virtuteqꝫ nobiles sed fide nobiliores. Hos cū Maximianꝰ augustꝰ contra xp̄ianos destinasset atqꝫ iussisset vt ydolis imolarēt. Cū obtēperare noluerūt pluribꝰ in locis diuersis cruciatibꝰ interfici iussit. Et decimū semꝑ decollari p̄cepit. Mauriciꝰ eoꝝ dux in fide cōfortās reliquos. qui arma deponētes vltra se obtulerūt ⁊ circūquaqꝫ trucidant̃. Primiceriorꝝ corpa pꝰ m̄ltos passiōis annos sc̄tō ep̄o Theodoro reuelata. ī eoꝝ honore basilicā fabricauit. Eoꝝ natale. x. kal'. octobꝛ celebrat̃.

Vincentius

Vincentius

Vincentius leuita vir inuictissimꝰ atqꝫ sanctissimꝰ natione hispanꝰ btissimi pape Sixti discipulꝰ. diuiqꝫ laurētij martiris scientia ⁊ virtute germanissimus. qui genere nobilissimꝰ a puericia lr̄is traditꝰ. gemina sciētia efficacissime claruit sub beato Valerio cesarauguste antistite. Et cū eo acerbissimū martiriū a Daciano preside pertulit. Ita vt cū summa pena carceris. famis inopia cathenaꝝ stridore manibus collo ceruicibus ferri pondera sustinēs ꝑ oēs corpis artꝰ mortalia supplicia pateretur. Deinde Dacianus sanctissimū hominē in eculeo primū leuatum toto corpe distēdi fecit. distētūqꝫ diuersis vulneribꝰ cruciari. ac nimia feruēs insania dū martirē dei lacerant se ampliꝰ lacerare conat̃. vt ꝓfluentē a toto corpe sanguinē cerneret. Hinc ex eculeo assumptꝰ Vincentiꝰ: iusserat lectū tyrannꝰ cuꝫ ferratis costis ꝓferri: ⁊ addita subtus carbonū cōgerie ⁊ exuerūt dū martirē. q̄ intrepidus vltro cōscendit in craticula positū vncinis ferreis aperiri ⁊ ardētes laminas infigi ac sale ignito aspergi ac laceratū teterrimo carcere fecit includi. Atqꝫ ibi testas acutissimas congeri in lignoqꝫ pedes eiꝰ affigi ⁊ sine hūano solatio derelinqui. Angeli tamē solutis nexibꝰ. ⁊ athleta dei magno lumīe refectꝰ. que cū Daciano nūciata fuissent. ait victi sumꝰ. p̄cepit vt mollibus fouerer̃ vt eū ampliꝰ cruciaret. mox aūt p̄ciosaꝫ resolutꝰ in mortē celo sp̄m reddidit. pꝰ ꝑsecutiōꝫ corpꝰ extra muros valētie sb altari cuiusdā eccl'ie xp̄iani cōdiderūt. Eius passionē nobileqꝫ triūphū prudentiꝰ versibus expressit. Augustinꝰ q̄ꝫ huius sanctissimi martiris preconiū vberrime demonstrat.

Sancta Agnes

Sancta Agnes

Agnes clarissima virgo memoratu dignissima. hac ꝑsecutiōe (testante Ambrosio) apud romā orta a ciuibꝰ romanis iuuēcula corpe tredeci annoꝝ pulcra facie. dū a scolis reuertit̃ a p̄fecto filio adamat̃. Agnes ait preuentam amore eiꝰ. cuiꝰ mater virgo ē: Capta igit̃ a p̄fecto vrbis electionē dedit vt sacrificia dijs cū virginibus dee veste aut cū meretricibus luxui opā daret. que singula rēnuit Ideo nudā ad lupanar p̄fectus duci iussit. sed tantā dēsitatē capill'oꝝ dn̄s ꝯtulit vt q̄i vestibus tegerer̃: Qua ingressa angelū dn̄i inuenit ꝑparatū. q̄ stolā cādidissimā ꝑpauit. Oēs ingressi miraculo territi cōpūcti redibāt. etiā filius p̄fecti. q̄ ab angelo p̄focatus ē. Sꝫ illa postmodū orāte iuuenis ille reuixit. Dein post minas et terrores ac verbera plurima ī ignē ꝓiecta sed mīme lesa Tandē aspasius ī gutture eius gladiū īmergi iussit septio kal'. februarij martirij palmā adepta est. quā parētes sepelierūt. que eis in nocte cū magno exercitu virginū veste fulgente apparuit dicēs. Videte amātissimi parētes ne me q̄si mortuā lugeatis sed congaudete mecum quia cum his omnibus lucidas sedes accepi. Et illi sum desponsata in celis quem in terris tota cum intentione dilexi:

Ciriacus

Ciriacus

Ciriacū quoqꝫ diaconū cū largo ⁊ smaragdo ꝑ hoc tp̄s cū alijs viginti passum historie tradūt. qui artemiā filiā Diocleciani a demonio liberauit. Simili ter Iobiā saporis ꝑsaꝝ regis filiā post dies q̄dragintaquiqꝫ reuersi a Diocleciano honorifice suscepti. pꝰ eius mortē filius eiꝰ maximianꝰ iussit illos tres cū alijs xp̄ianis in carcerē mitti. inde ꝑ iudicē Carpasiū eductꝰ caput eius pice liq̄ta ꝑfundi fecit. ⁊ iterūꝫ ī carcerē retrudi. Ceteꝝ post q̄tuor dies nolētes sacrificare in catasta fustibus cedi ⁊ neruis extēdi fecit. Inde filius diocleciani iussit Ciriacū cū Smaragdo ⁊ alijs viginti capite trūcari. Et ducti sunt cū eo ꝓmiscui sexus: Rome aūt via salaria decapitati sūt. Marcellꝰ papa cū Lucia corpa martirū in predio via hostiensi miliario ab vrbe. 7. sepelierunt. sexto ydus Augusti.

Geruasius et Protasius

Geruasiꝰ ⁊ Prothasiꝰ

Geruasius ⁊ Prothasius germāi natiōe Mediolanēses p̄re vitale viro sc̄tō m̄re valeria vno ꝑtu geniti hac tumultuāte ꝓcella ī ea vrbe ab astasio comite sūt passi. Hij nāqꝫ ꝑntibus orbati ꝯfesti vniuersū p̄rimoniū vēdiderūt ⁊ paupibꝰ erogarūt or̄oibus ⁊ lectiōibus ꝑ plres ānos vacabāt. Astasio ꝓfecturo ad bellum sacerdotes ydoloꝝ dixerūt. nisi faceret geruasiū ⁊ ꝓthasiū dijs suis imolare victoriam reportare nō posset. P̄ntati corā comite cū nō acq̄esceret idol' sacrificare Geruasius plūbatꝭ cesus ē donec sp̄m exalaret. Prothasiꝰ vo fustibus cesus demum capite trūcatus ē. Quoꝝ corpa cū ānis m̄ltis icognita fuisset. diuus Ambrosius domio reuelāte in corrupta adeo reperit. vt eo die interēpta fuisse videbāt̃. Marrizati fuerunt hij beatissimi matires die. xiij. kal'. Januarij.

Georgius

Georgius

Georgius capadocus tribūnꝰ ꝛ verus xp̄i miles hoc tpe. Cū venisset de capadocia ī persidā ciuitatē dyospolim velut alter curciꝰ romanꝰ ꝛ codrꝰ athenienſiū rex ꝑ patrie sue liberatiōe sese īternitiōi ad draconis occisionē ꝛ martirij tollerantiā dedit. Quippe interfecto dracone pꝰ eculei extēsionē totiusq3 corpis laceratiō3 ꝛ viscerꝫ effusionē. nec nō ꝛ alioꝫ tormētoꝫ ꝑpessiō3. ad vltimū martiriū capit[is] absciſiōe cōpleuit. Cuiꝰ gesta licet inter apocriphas scripturas ponāt̄ ipīꝰ tn̄ illustrissimū martiriū inter coronas martirꝫ dei eccl'ia venerabiliter honorat. qđ etiā Ambrosiꝰ attestat̄ qui scribit Georius fidelissimꝰ xp̄i miles. dū xp̄ianitatis ꝓfessio tegeret̄. solus inter christicolas dei filiū cōfessus est. Cui et tantā fidei cōstantiā diuīa gr̄a cōcessit. vt tyrānice potestatis p̄cepta cōtemneret. Et innumerabiliū nō formidaret tormēta penaꝫ. huiꝰ incliti martiris caput cū postmodu3 venecijs delatū fuisset. in eius honore monasteriū ꝛ eccl'ia erecta fuit qđ nūc vsq3 maxia cū veneratiōe ꝑseuerat. Vexillū q̄3 eiꝰ apđ germanicā natiō3 bamberge maxia cū solēnitate ondit̄. Eiꝰ natale die. ix. kal'. maij ab oībꝰ xp̄icol' celebrat̄

Erasmus

Erasmus

Erasmꝰ campanꝰ ep̄s vir illustrissimꝰ at3 sctissimꝰ. cū decretū in antiochia a diocleciano ꝓcessisset. vt quicūq3 nō sacrificaret ydolis diuersis supplicijs interiret. hec audiēs Erasmꝰ in heremo ꝑ septē ānos habitauit. orōi ꝛ cōtemplationi vacās. cui dn̄s escā ꝑ coruū mīstrabat veniēs voce angelica p̄missa ad ciuitatē m'ltos a demōibꝰ liberauit. ꝛ plures docēdo ad xp̄m ꝯuertit. Dioclecianꝰ hijs auditi[s] sibi eū p̄ntari iussit. p̄mo plūbatis ꝛ fustibꝰ grauiter macerat̄ ꝛ dilaniat̄. Deīn resina sulphure pice oleoq3 ꝑfundit̄. nec minīe ledit̄. quo miracl'o multi cōpūcti ydol' abrenūciātes xp̄iani effecti sūt. Postea missus in carcerem artissimū cū īmēso ferri pōdere. a quo angelꝰ dn̄i eū paulopost eduxit. Sed cū hec vulgarent̄ miracl'a a Maximiano imꝑatore detinet̄: ꝛ ī sartaginē plūbo pice resina ignitā īmergi p̄cepit. illesus tn̄ mā̄sit custodie mācipatꝰ. Angelꝰ eū nocte ad littꝰmaris ꝑduxit. vbi diuīa ꝓuisiōe ī formianā ciuitatē campanie nauicula ꝑuenit. Tandē3 vidēs rutilātē coronā suꝑ eū illabi ait dn̄e suscipe sp̄m meū. et tercio nonas iunij sancto fine q̄euit. dicit̄ corpꝰ eiꝰ Caiete q̄escere vbi caput eiꝰ ostenditur.

Cosmas et Damianus

Cosmas ꝛ Damianꝰ

Cristoferus

Cristoferꝰ martir ꝓcere stature icōperabil' magnitudinis ꝛ v̄tutis vir ꝑ hoc tp̄s in samo: ciuitate licie ꝓuincia asie pro xp̄o mortē ꝑtulit. Primo v̄gis ferreis attritꝰ. flāmisq3 exustꝰ fuit: sed cū diuīa virtute saluatus est. Ad vltimū sagittaꝫ ictibꝰ cōfossus martiriū tandem. 8. kal'. augusti capitis obtrūcatione cōpleuit ferūt hūc cū hoīes ꝑ flumen deferret ihesum puerū in humeris suis portasse.

Cosmas ꝛ Damianꝰ xp̄ianissimi viri ac medici celeberrimi apđ Egrā ciuitatē cōprehensi. hoc tpe pꝰ vincula ꝛ carceres. pꝰ maris dimersiō3 at3 igne3 lapidatiō3 q3 ac sagittas. diuinitꝰ superatas capite plexi sūt. Martirizati sunt aūt beati Cosmas ꝛ Damianus Antimꝰ Leōtius ꝛ Euprepius. 5. kal'. octobris.

Methodius

Gorgonius

Methodius primū Olympiade ꝛ postea Tyri ciuitatum episcopꝰ. his tpibus ī calchide ciuitate q̄ nigropontū appellat̄ (vt diuꝰ scribit hiero) martirio coronat̄. Qui cū eruditissimꝰ esset vir m'lta edidit documēta. Et presertī de mōdi creatōe eide3 ī carcere reuelata. passus aūt fuit. 14. kal'. octobris. Fuit aūt nitidi cōpositiq3 sermōis aduersus porphiriū ꝯfecit libros et simposium decem virginum.

Gorgoniꝰ romanꝰ miles. cū his tpibus apđ Nicomediā existeret. et Diocleciani persecutiō3 quā maxīe xp̄ianis inferebat plurimū detestaret̄. ab ipso imꝑatore captꝰ. iussus ē suspēdi ꝛ laniari ꝛ sub craticula crudelissime assari. sed aduc suꝑuiuente. 5. idꝰ septēbris laqueo fecit eū necari. inde corpus eius rome via latina sepultū est.

Marcus ꝛ Marcellianꝰ

Maximus ꝛ Cladius

Marcꝰ ꝛ Marcellianꝰ germani ꝛ ciues romāī sub hac persecutiōis rabie a quodā fabiano duce cōprehēsi statī ad stipitē ligati. in eoꝫ pedibꝰ acutos sudes īfigi p̄cepit. S3 cū nō cessarēt laudare nomē dn̄i nr̄i ihu xp̄i lācea trāsfigi mādauit. quo vulnere. 14. kal'. iulij ad celos migrūt

Maximꝰ q̄da3 ꝛ Cladius viri clarissimi ꝑ hoc ipsu3 tp̄s cū predigna vxore primi ꝛ duobꝰ filijs ī vrbe hostia a satellitibꝰ Diocleciani tenti in exiliū deportant̄. Et. xij. kal'. marcij incendio cōcremant̄. ac sic eo īcendio martirij sacrificium deo obtulerunt.

Sebastianus

Sebastianus

SEbastianꝰ illustrissimꝰ vir prime cohortis diocletiani principatū gessit quē milites vt patrē venerabanť veruscꝫ dei cultor. hoc qđē tpe cū multos xp̄i martyres exhortationibꝰ ⁊ doctrinis p̄cipue marcū ⁊ marcellianū gemīos ⁊ eoꝝ ꝓgenitores in fide xp̄i cōtinuisset. ⁊ trepidas illoꝝ mentes cōfirmasset qs eēt in trepide sese xp̄ianū eē cōfessus est. Nicostratū cū vxore muta cui loquelā restituit ad dn̄m ꝯuertit. Quo audito diocletianꝰ illū cōprehēdit. iussit eū in medio cāpo ligari ⁊ quasi signū ad sagittā a militibꝰ sagittis figi: qui eū vndicꝫ impleuerūt vt ferme q̄si ericiꝰ eēt hirsutus sagittis. ⁊ eū mortuū relinquētes. q̄ infra paucuꝫ tempꝰ sanitatē recupauit impatoribꝰ in pallatio eoꝝ ꝑsecutionē iniustā fore declarans qui eū tādiu fustigari p̄ceperūt donec spm̄ redderet. Quo mortuo satellites diocleciani corpꝰ eiꝰ in cloacā ꝓiecerūt. qui beate Lucine apparuit docēs locū corporis sui ⁊ qđ in vnco pendebat qđ nil sordis eum tetigerat. Id inde leuās catachumbis sepeliuit. Martyriū aūt passus est rome diuus sebastianus in vrbe roma sub. 13. kalend. Februarij.

Lucia

Lucia martyr

LUcia virgo deo deuota natione sicula ⁊ speciosissima inter ceteras insule illiꝰ virgines i hac ꝑsecutione apud syracusanā ciuitatē passa fuit: hāc mater eiꝰ cuidā p̄claro iuueni desponsauerat: sed receptis visiscꝫ beate agathe miraculis rogauit matrē ne decetero sponsam eidē noīare dignareť quā grām tandē obtinere ꝓmeruit. At illa ꝯfestim amplū patrimoniū paupibꝰ ⁊ viduis distribuit. Quo audito sponsus in iudicio pascasij ꝯsularis litē ꝓponit: dicēs sponsaꝫ suaꝫ christianā esse: ⁊ cōtra leges viuere augustoꝝ. quā idē pascasius corripiēs ad sacrificia demonū ꝑsuasit. ⁊ nisi dictis obtempaueris te ad lupanar tancꝫ scortum adduci faciā. ⁊ statim lenonibꝰ p̄cepit vt eā illuc ducerent: illa ait. nūcꝫ inqnatur corpꝰ viciose nisi de cōsensu mētis. Nā si iuitā violari me feceris castitas mihi duplicabiť ad coronā. Eam aūt spūssanctꝰ tanto pōdere fixit vt penitꝰ moueri non posset. etiā adhibitis funibꝰ ⁊ bobus. his territis pascasiꝰ ignē copiosum circa eā fecit. tunc angustiantē pascasiū amici eius nō ferētes gladiū in eiꝰ guttur mergi faciunt: ac sic idibus decembris spiritū emisit. cuiꝰ passione ⁊ sc̄titate syracusana ciuitas sp̄ decorata fuit.

Vitus

Vitus

VItus puerulus natiōe siculus: his tpibꝰ cū modesto ⁊ crescētia nutrice sua apud syciliā insulā martyriū ꝑtulit gloriosissimū. hic cū eēt duodecim annoꝝ in xp̄m credēs quātū poterat indigentibꝰ mīstrauit: cū eēt virtutibꝰ maturꝰ a sacrilego patre hyla pagano tentato vt a cultura dei recederet: sed cū nollet blādis patris sermonibꝰ acq̄escere a valeriano p̄fecto grauissimis penis afflictꝰ est. deinde angelico monitu nauē ꝯscēdit. ⁊ comitantibꝰ secū modesto pedagogo eiꝰ ⁊ crescentia ad tonagritarū territoriū nauigauit. Ibi ꝑ aliqđ tempꝰ in oronibꝰ incognitꝰ ꝑsistēs: ad diocletianū ꝓdente demone adductꝰ est. cuiꝰ filiū a demonibꝰ obsessum curauit. Cui diocletianꝰ ꝑsuadere cepit: vt culturā dijs impenderet sed cū nō acq̄esceret vinculis ferreis astringiť i carcere teterrimo. Sed cū in fide immobilis ꝑmaneret. Jussi sunt in ollā resina ⁊ pice succensam iactari sed cum illesi egressi fuissent. Demū i catasta extēsi sunt ⁊ dissipata sunt ossa eoꝝ vt viscera appareret. ⁊ factꝰ est terremotꝰ magnꝰ ⁊ angelꝰ dn̄i eripuit eos ⁊ ꝑduxit iuxta fluuiū syler ibicꝫ orātes migrauerunt ad dominū. Eorum corpora florentia collegit ⁊ cum aromatibus sepeliuit. Passi sunt predicti martyres. 17. kalendas Julij.

Affra et hilaria

Affra ⁊ hilaria

AFfra filia regis cypri cuiꝰ pater i bello victꝰ in florida etate cū matre hilaria insulā egressa romā ꝑuenerūt: hilaria vt deos patrios ꝓpicios haberet filiā veneri dicauit. Cū venꝰ femina cypriana fuit quā ob pulchritudinē deā dicebāt: ⁊ i cypro phanū eiꝰ ꝯstructū fuit. Inde ad augustā videlicā venerūt vt regia fieri posset: obsceno tñ seruicio veneris dedita fuit: tpibꝰ seue ꝑsecutionis diocletiani Narcissus cū felice diacono domū eiꝰ ignorās ingressus cū oronibꝰ vota ꝑsolueret: admirata affra de insolito hospite. cognito eū fore xp̄ianoꝝ antistitē se turpē peccatricē ꝓfiteť: qui eos oēs a pessima cultura ⁊ actu illicito dimouit: pꝰ ieiuniū indictū eas baptizās: frēm hilarij dionysium ep̄m auguste fecit: postea a gaio iudice cōprehēdiť iussa est vt dijs offerret: aut diuersa supplicia sustineret. Affra ait. Sufficiūt mihi peccata mea q̄ ignorās deū feci. qđ iubes nuncꝫ faciā: Ducta igiť ad insulā flumīs lici haud longe ab augusta vbi eā sti piti colligarūt igne accēso ait grās dn̄e q̄ me dignatꝰ es hostiā accipe ꝓ noīe tuo ⁊ emisit spm̄. Hilaria deinde cū digna eunomia ⁊ eutropia ibidem accenso igne pro constātia fidei exuste sunt. Passa est autem beata affra septimo ydus augusti.

Panthaleon

Pantaleon

PAntaleon vir illustris ⁊ medicine artis eruditꝰ ⁊ ip̄e hoc tpe apđ nicomediā ciuitatē ꝓ fide xp̄i cruciatꝰ est. Is fuit filiꝰ senatoris medicinaꝫ adhuc puer addiscēs: a p̄ceptore ductꝰ ad palatiū ꝓpter decorē laudatꝰ. Cui hermolaꝰ p̄sbyter polliceba**ť** si in xp̄m crederet oēs egrotos sine medicina i eiꝰ noīe sanaret. a q̄ postea baptizatꝰ. inde p̄nte patre cecū illuminauit ⁊ ambos ad fidē ꝯuertit. que cū maximianꝰ intellexisset eū adduci iubet ⁊ paraliticū sanauit. Eculei igiť pena ꝓ fide xp̄i ⁊ lāpadarū exustione mirumīmodū cruciatus a dn̄o tamen confortatꝰ missuscꝫ i sartaginē plumbo bulliēte repletā: dn̄o apparēte plumbum refriguit: bestiascꝫ ad eum missas seuissimas vt catulos demulcebat. Ideo multi ad fidem cōuersi quos imperator decollari precepit. Tandem ip̄e cum preceptore suo hermolao ⁊ alijs. 5. kalendas augusti ictu gladij martyrium consummauit.

S. Dorothea

7 Quatuor Coronati

Dorothea

Eleutherius

Dorothea vgo glo͛iosa apud cesareā capadocie vrbem: p̲ hoc tempꝰ cōprehēsa ꝓ xp̄o martyriū ꝑtulit. primo ī catasta leuat͛ tandē firma in fide palmis durissime cesa ad vltimū capite punita fuit. In eiꝰ cōfessione theophilus scolasticus irridēdo ait. Eya spōsa xp̄i rosas de paradiso sponsi tui mittas. orante dorothea puer ferme quatuor annoꝝ apparuit ferens in sportula tria mala ⁊ tres rosas: q̄ deferēda theophilo iubet qui accipiēs illico cōuersus est ad fidē erat tēpꝰ bruinale frigidū mēsis februarij cū hee rose pn̄tate fuerūt ⁊ ip̄e deide g͛uissime tortꝰ nouissi͛e gladio cesus ē.

Sergius ⁊ bachus

Sergius et bachus

Eleutherius quidā clarissimꝰ miles sub hac ꝑsecutione apud nicomediā asie vrbē cū alijs īnūerabilibꝰ martyr efficit͛. e q̄bꝰ alij gladijs obtrūcati alij ignibꝰ cōcremati. alijq̄ȝ in mari p̄cipites dati. Postremo ⁊ ipse eleutherius: hic cū diu p̲ singula corꝑis mēbra cruciaret͛. ⁊ semper validior efficeret͛. demum veluti aurum ignibus examinatū sexto nonas octobris cum palma martyrij paradisum introiuit.

Quatuor coronati

Sergiꝰ ⁊ bachꝰ viri nobilissimi p̲ hos tumultꝰ cū essent primicerij palatij apud maximianū impa͛tore accusati q̄ xp̄iani eēnt. iō ducti ad tēplū iouis cū sacrificare nollēt veste militari deposita. bachꝰ extēsus neruis crudis vsq̄ȝ ad fluxū sanguīs ⁊ disruptionē vētris ⁊ iecoris laniat͛: expirās extra castrū ꝓijcit͛ volucres a bestijs corpꝰ illesum s͛uarūt: q̄usq̄ȝ fideles sepulture tradiderūt. Sergiū aūt cū īflectē nō posset clauatis sutularibꝰ calciatū an̄ currū m̄lit͛ militaribꝰ currē iussit cūi fide fixus stetit nonis octob. eū decollari p̄cepit.

Fides ⁊ caprasius

Quatuor coronati scȝ seuerinus: seuerianus: carpoferus ⁊ victorinus. Diocletianus romā veniens cū oēm miliciā ad sacrificādū asclepio cōpelleret. Hi quatuor reluctātes ictibus plumbataꝝ occisi sunt ⁊ corpora eoꝝ in platea canibus iactata. beatus sebastianus cū melchiade papa nocte sepeliuit. ⁊ cū eoruȝ nomina reperire non posset ideo septimo ydus nouēbris sic colent͛: quoꝝ noīa postea reuelata sunt.

Euphemia

Fides vgo scītissima ī vrbe ageno a daciano adolescētula xp̄iana. cū nec blandicijs nec minis ad īmolādū dijs gētiliū induci posset: sup̲ cratē eneā extensa substratis carbonibꝰ. dum sic torq̄ret͛ m͛lto s ad xp̄m cōuertit. Sanctꝰ caprasiꝰ q̄ terrorē p̄sibis sub rupis latebat ea cernēs orauit vt deꝰ eā vitricē faceret vidit colūbā niueā de celo descendētē. que coronā auro gēmisq̄ȝ lucentē sup̲ caput virginis collocauit: ac incēdiū extinxit. ideo offerēs se xp̄ianū cū primo ⁊ feliciano ⁊ fide virgine capite truncati sunt omnes.

Felix et adauctus

Felix ⁊ adauctus

Felix ⁊ fortunatus

Euphemia virgo nobilissima tēpestate hac apud calchedonēsem asie vrbē a ꝓcōsule quodā noīe prisco cū alijs septuaginta cōprehēsa cū deo marti īmolare nollet oīa tormentoꝝ genera in ea expēdit: q̄ oīa ꝓ xp̄o cōstāter ꝑtulit videlȝ carceres verbera. rotarū argumēta ignes lapidū angulariū pondera: bestias virgarum plagas: igneas sartagines rursumq̄ȝ a bestia morsa immaculatū spiritū deo reddidit. cuius corpus mater eius theodora ⁊ pater eius sepelierunt sexto kalendas Octobris.

Felix apulie ep̄s cū adaucto ⁊ ianuario presbyteris ⁊ fortunato ⁊ septimo lectoribus his temporibus in venusia vrbe cum diu in carcere macerati sunt per totam affricā ⁊ siciliam cuȝ multis afflictionibus perducti. Tandem nono kalendas Nouembris occisione gladij consūmati sunt.

Felix item alter ⁊ fortunatus germani hac persecutione apud aquileiam vrbem eculeo suspensi circa latera eorum ministri lapides ardentes apposuerunt: qui diuina virtute extincti. Quo viso feruenti oleo illos perfuderunt: sed cū minime lesi: data sententia tercio ydus Iunij capite truncati sunt.

Margaretha

Margaretha

Blasius

Primus ⁊ felicianus

Quintinus

Maximilianus eps ⁊ martyr

Juliana

Pamphilus

Ruffus ⁊c

Margaretha v̄go pulcherrima. natiōe antiochena de parētib⁹ gentilib⁹ orta. nutrici tradita. spōte se baptizari fecit. p⁹ mortē matris apd nutricē custodiēs ac pauēs oues ei⁹. cū quīdecimū annū attigisset ⁊ speciosissima esset. Olibrius visa v̄gine in ɔcupiscentiā ei⁹ exarsit. Cū tn̄ eā xp̄ianā esse didicit in carcerē cōiecit. ⁊ deiñ cū dijs īmolare recusaret suspēsa virgis acerrime cedit. inde pectinib⁹ ferreis iussit carnes ei⁹ sulcari. iterato in carcerē detrudit vbi dyabol⁹ ī forma draconis apparēs q̄i eā deuoraturā facto signo crucis euanuit. postea iudex p̄cepit eā decollari. facta orōe ꝓ oīb⁹ etiā ꝑsecutiōib⁹. ⁊ parturiētib⁹ se ei in partu cōmēdātib⁹. martiriū. xiij. ydus iulij compleuit.

Maximilian⁹ in Ceyla ciuitate de nobilib⁹ ac deuotissimis ort⁹ genitorib⁹. quos in adolescētia amisit. in virū eruditū virtuosuz euasit. Cū aūt sctūs Quirinus ꝑ ānos plures gubernasset laureacēsez ecciam ī primatem aq̄legiēs eccie assumpt⁹ inde martirio coronat⁹ ab oīb⁹ in laureacēsem archiepm maximilian⁹ elegit. qui pplo salubri doctrina p̄fuit. Tpib⁹ vero cari ⁊ numeriani impatorib⁹. Eulasi⁹ p̄fectus ad ceylā missus hoīes ad sacrificādū marti cōpulit. qua occasiōe mot⁹ maximilian⁹ vltro post longā cōcertatiōz acq̄escere nolēs. a satellitib⁹ suis ad phanū martis duct⁹. ibi martirij palmaz meruit apud Ceylā extra muros. Anno xp̄i. 289. quarto yd⁹ octob. quē dux baioarioꝝ in patauiā suꝑ ripam eni transtulit vbi eius memoria habetur.

Blasius eps. Cū in oī sctītate ⁊ māsuetudine polleret. Et ī sebaste ciuitate cappadocie. xp̄iani ī epm eū eligert. Is ad vitādū rabiez ꝑsecutiōis intrauit spelūcā cuiusdā mōtis cōuenert ad eū bestie q̄s sanauit. corui q̄3 alimoniā ei deferebāt. qđ cū p̄sidi nūciatū fuisset eū adduci iubet. in via miracl'a faciēs: filiū cuiusdā mulieris ī extremis laborātē ꝓpter os piscis trāsuersuz in gutture ei⁹ eo tāgēte liberauit. post carceres cū sacrificare rēnuit: impauit eū ligno suspēdi ⁊ carnes ei⁹ ferreis pectinib⁹ laniari. Septē aūt mulieres xp̄iane sanguinez excipiebāt: q̄ postea decollate fuert. Blasius q̄3 cuz duob⁹ puulis filijs haꝝ mulieꝝ capite truncatus est.

Juliana v̄go p̄clarissima natiōe comēsis: hoc ipso tp̄e apud comū cisalpine gallie vrbē capta martyriū seuissimū ꝑtulit: q̄ spōso suo eleusio p̄fecto vrbis cū ꝓ noīe xp̄i ad oīa supplicia se offerret. p̄mo cesa virgis a septē militib⁹ nolēte sacrificare diane ꝑ capillos septē horis suspēsa q̄ppe cū varia tormēta ɔstātissime ꝑtulisset: postea palā cū diabolo ɔflixit. ⁊ de ipso clarissime triūphauit. Inde q̄3 flāmas igniū ⁊ ollā feruētē supans ⁊ rotā ferreā cum acutis gladijs palmā martyrij capitis obtruncatione. 14. kalendas Marcij adepta est.

Primus ⁊ felician⁹ romani viri religiosi hac ꝑsecutione a pōtificib⁹ temploꝝ apud diocletianū accusati ferro vincti in carcerē recludunt quos angelus dn̄i ɔsolat⁹ est: deinde ad herculis phanū ꝑducti cum nollēt sacrificare: grauissimis penis sunt affecti. inde duxerūt eos extra ciuitatē via numētana miliario. 13. ferro vinctos post exq̄sita tormēta: tādē simul. 5. ydus Junij vite cursuz gladio ɔsūmauerūt. hoꝝ corpa nocte ad arcus numētanos iuxta arenariū christiani sepelierunt.

Pamphilus grecus p̄sbyter eusebij cesariēsis necessari⁹ insignis quidē theologus sub hac ꝑsecutione teste hieronymo apud cesareā palestine vrbē passus est. cu⁹ vitā idē eusebi⁹ trib⁹ voluminib⁹ egregie conscripsit. hic adeo diuinoꝝ voluminū cupidus fuit vt magnā partem libroꝝ origenis manu sua descripserit. quos diuus hieronymus in cesariensi bibliotheca tāta auiditate se legisse dicit: ac si cresi regis diuitias consecutus fuisset. passus est prima die Junij.

Quintinus gallus miles a maximiano imperatore scdo kalendas nouembris martyriū pertulit gloriosum. cuius corpus post quinq3 ⁊ quinquaginta annos angelo reuelante incorruptū repertū fuit.

Ruffus clarissimus miles romanus a diocleciano cū omni domo sua multis plagis affectus xp̄i martyr efficit. Et cum innumerabiles extincti sunt famosiores cōmemorare libuit.

Blasius epus

Juliana

primus ⁊ felicianus

Anno mundi. 5483. Anno xp̄i. 284.

Marcellinus papa natione romanus patre ꝓiecto diocletiani ꝛ maximia/ni tp̄ibus fuit post gaium pōtificē: hic sexto pōtificatus anno iā diocle/tiani ꝑsecutione seuiente a carnificib⁹ capt⁹: ad sacrificia gentiū ductus: cū mi/nis instarent carnifices vt thura dijs exhiberet: metu pterritus deos alienos adorauit. quo facto haud multo post in se reuersus habito ꝯcilio centū ꝛ. lxxx ep̄oꝝ in sinuessa vrbe campanie: eo ꝛ marcellin⁹ squalidus ꝛ puluerulent⁹ ac cilicio indutus ꝓficiscit: petitq; vt sibi ꝓ incōstātia debita pena tribuat: qui eum dānaret in tāto cōcilio nemo vn⁹ inuent⁹ est. Cum dicerent oēs: ea ferme rōne petrū peccasse. ac flendo peccati penā luisse. Redijt romā marcellin⁹. iratus diocletianum adijt hoiēsq; increpat q̄ se impulerit dijs gentiū imolare. Ducit ad martiriū diocletiani iussu marcellin⁹ cum claudio: cyrino antonino xp̄ifidelibus. Intereūdū ṽo marcellū p̄sbr̄uz admonet ne diocletiāi p̄cept obtempet ī reb⁹ maxie ad fidē ptinentib⁹: neue corp⁹ suuz sepulture traderet qd̄ dixerat ob negatū saluatorē se id neq̄q; mereri horū aūt simul interēptoꝝ corpa diocletiani iussu ad dies. vi. ꝛ. xxx. insepulta iacuerūt via publica. vn̄ petri apl̄i iussu q̄ marcello ī somnis apparuit via salaria cimiterio priscille sepeliunt sexto kal. maias. sedit aūt annis. ix. mēses. ij. diebus. xvi. Vacat tum sedes dies quinq; ꝛ viginti.

Cōciliū cētū ꝛ. lxxx. ep̄oꝝ ī sinuessa vrbe cāpanie

Anno mundi. 5493. Anno xp̄i. 294.

Marcellus papa natione roman⁹ patre bn̄dicto ex regione vie late a cōstātio ꝛ galerio vsq; ad maxentiū ꝑuenit. Is licet multoꝝ turbinib⁹ vexat⁹ diuino tn̄ cultui intent⁹: cōstituit ne quis generale cōciliū celebrare posset sine speciali sedis apostolice autoritate. Priscillā q̄z matronā romanā ei⁹ suasu impulit cimiteriū suis sumptib⁹ via salaria cōstruere. titulos quiq; ꝛ viginti ī vrbe roma cōstituit. quasi dioceses ad cōmoditatē baptismi: et opportunitatē eorum q̄ ad fidē ex gentib⁹ quottidie veniebāt. Cōsultū iri: ꝛ eo modo sepulturis martiꝝ videbat. Annis aūt quiq; sedēs menses sex dieb⁹ vno ꝛ vigīti. Maxencius ṽo o vbi lucinā matronā instituisse eccl'iaz dei rerū suaꝝ heredē intellexisset. irat⁹ ꝛ mulierē relegauit ad tp̄s. et Marcellū captū impellere minis conat⁹ est. vt ꝛ episcopatu se abdicaret. ꝛ xp̄ianū nomē deponeret. quē vbi cōtemnere sua p̄cepta vidit. ad custodiēda aīalia eū misit vbi nec orōes nec ieiunia p̄termisit. parr ochiasq; epl'is gubernabat. a clericis liberat⁹: iterato in stabulum seu cacabalum. Maxenti⁹ iratus eum redigit. vbi cū fede ꝛ īcommode habitaret. pedore et situ mortuus est. Vacat ei⁹ morte romana sedes dies. xx.

Eusebi⁹ papa natiōe grec⁹. p̄re medico: pōtificatū adijt Cōstātino ꝛ Maxentio impantib⁹. Cōstituit ne ꝓphani in iudiciū suū ep̄m vocare p̄sumāt Is duz ī papatu viueret crux dn̄i inuēta est q̄nto nonas maij. hereticos q̄z idē pōtifex recōciliauit imposita tantūmodo manu: Habita aūt semel rome sacroruz ordinū mēse decēbri. cū p̄sbr̄os. xiij. diaconos tres. ep̄os. xiiij. creasset: rome morit. ꝛ in cimiterio Calixti via appia sepelit sexto nonas octobris. Sedit autem annis sex. mense vno: diebus tribus. Licet alij hystorici de annis varie sentiant. Vacat tum sedes diem vnum.

Melciades papa natiōe apher. Maxētij licinij maximi tp̄ib⁹ fuit. Vir sanctitate ꝛ sciētia multū insignis. Qui vt erat grauitate p̄clar⁹. Cōstituit ne q̄s vnq; aliqua suspitiōe: aut an verā ꝓbatiōz cōdemnaret. Eius q̄z institutū fuit. ne die dn̄ico: neq; quīta feria ieiunaret. q2 hos dies pagani q̄si sacros celebrant. Multa q̄z in oblatiōibus faciēdis ꝯstituit. qd̄ Manicheoꝝ heresis ī vrbe romatū maxime inualescebat. His aūt ꝑ actis maximini iussu martyrio coronatur. Idem fatum subiere: et petr⁹ Alexandrinus ep̄us et Lucianus anthiocenus presbyter romanus. Alijq; complures episcopi et sacerdotes. Sepult⁹ est autem Melciades via appia calixti crypta. quarto ydus decembris. Sedit annis quatuor menses septem. diebus. ix. Vacat tum sedes dies xvij.

Linea Sūmoꝝ pontificum

Marcellinus

Marcellus

Eusebius

Melciades

Constãtius ⁊ Galerius abdicãtibus se ab imperio diocleciano ⁊ maximiano imperij gubernacla suscipientes. puĩcias inter se partiti sunt. Cõstantius igit ⁊ Galerius augusti creati sunt: Diuisusq; est inter eos ita romanus orbis. Nam galerius illiricũ Asiã ⁊ orientez sortitus est. Cõstantius vo singulari moderatiõe vsus. Gallia tantũ ⁊ hyspania cõtentus fuit. Licet ⁊ ei italia sorte obtigerit. Cõstantius em̃ cõtentus dignitate augusti italie atq; affrice admĩstrãde sollicitudinẽ recusauit. Uir egregiꝰ ⁊ pstãtissime ciuilitatis: diuitijs puĩcialiũ ac priuatoꝝ studẽs. fisci cõmoda nõ admodũ affectãs: dicẽsq; melius publicas opes a priuatis haberi. q̃ intra vnuz claustruz reseruari. Adeo aũt cultus modici vt cũ feriatis diebus se cũ amicis numerosioribus esset epulandũ. priuatoꝝ ei argẽto hostiati petito triclinia sterneret. Hic nõ modo amabilis. sed etiã venerabil gallis fuit. pcipue quod diocleciani suspectã prudẽtiã. et Maximiani sanguinariaz temeritatẽ imperio eius euaserãt. Fuit aũt cõstantiꝰ hic Claudij scdi ex filia nepos. quẽ vt Dioclecianꝰ impator vna cũ Galerio sibi affinitatez beniuolẽtia cõiungeret Theodorã maximiani puignã ei vxorẽ dedit. Ex qua postq; sex filios suscepisset eã repudiauit: q̃ repudiata Helenã angloꝝ regis filiã captiuã vxorez duxit. Cõstantiꝰ cũ humanissime gubernasset. Cõstantio ex helena suscepto Boraci in brittãnia pncipatus sui anno tredecimo morit. Atq; i diuos summo omnium consensu refertur ob eius mansuetudinẽ ⁊ clementiam.

Galerius vir ⁊ probe moratus. et egregiꝰ in re militari. Cũ italiã quoq; sinente constãtio admĩstratiõi sue accessisse sentiret. Cesares duos creauit videlicet Maximianũ quẽ orienti pfecit. Et Seuerũ cui italiaz dedit. Ipe illirico cõmoratꝰ est. Retinuit em̃ illiricũ. quod ea barbaros hostes populi ro. iter facturos sentiebat. Maximianꝰ aũt herculius spe recuperãdi imperij ad spem erectus resumẽdi fastigij qd inuitꝰ amiserat romaz aduolauit ex solitudine lucanie. quã sedem priuatꝰ elegerat i agris amenissimis cõsenescẽs. Dioclecianũq; etiaz p litteras adhortatꝰ est. vt depositam resumeret potestatẽ quas ille irritas habuit. Cõtra hos motꝰ missus a galerio Seuerꝰ romã cũ exercitu venit. dũ vrbẽ romam obsidet fraude militũ. qui cũ Maxentio sentiebãt circũuentꝰ: fugiens. denuum rauẽne occidit. Paulũ etiã abfuit. qn Maximianꝰ pater militũ beniuolentiam pollicitatõibꝰ ⁊ largitõne querẽs a filio Maxentio occideret. Is aũt i gallias ad cõstantinũ generũ pfectꝰ. dolo cõposito tanq; a filio esset expulsus moliens aũt cõstãtinũ reperta occasiõe iterficere. qui i gallijs ⁊ militũ puĩcialiuz iã fauore regnabat. Cesis frãcis atq; alamanis captisq; eoꝝ regibꝰ. de tecto p faustã eiꝰ filiã dolo que rez oẽm marito apuit: fugiẽs. ac massilie herculiꝰ pfugit. ibiq; oppssus suoꝝ scelez penas tandẽ luit: vel seipm (vt qdaz volunt desperatis rebꝰ) interfecit: a Galerio aũt liciniꝰ imptor factꝰ mors galeriuz cõfestim secuta est.

Licinius impator factꝰ est. ex Dacia oriundꝰ a Galerio in partẽ imperij recipit ppter eiꝰ in re militari prestantiã: notusq; galerio antiqua cõsuetudine. Et in bello qd aduersuz Narseu gesserat laboribꝰ strẽnuus ⁊ officijs acceptꝰ. Cõstantinꝰ tñ vir ingens pncipatuz totiꝰ orbis affectãs. Licinio belluz intulit. Quis necessitudo illi ⁊ affinitas cuz eo esset. Naz soror eius cõstantia nupta Licinio erat. Ac pmo euz in pãnonia. scdo ingẽti apparatu belluz apd Cibalias instruentẽ repentinꝰ oppssit. omñq; dardania mesea macedonia potitꝰ inumerosas prouĩcias occupauit. Uaria deinceps inter eos bella ⁊ pax recõciliata ruptaq; est. postremo liciniꝰ nauali ⁊ terrestri plio victꝰ apud nicomediã se dedit. ⁊ contra religiõz sacramẽti Thessalonice puatꝰ occisus est. Hic liciniꝰ annuz domĩationis fere pꝰ quĩtũdecimuz vite pxime sexagesimuz occidit. auaricie cupidĩe omnium pessimꝰ. neq; alienꝰ a luxu venereo. Asper admoduz aut mediocriter impaciens. infestꝰ lrĩs quas ppter insciciã ĩmodicã virus ac pestez publicã nomĩabat pcipue forensez industriã. Agaribꝰ plane ⁊ rusticãtibꝰ. qd ab eo genere ortꝰ alitusq; erat satis vtilis ac milicie custos. ad veteꝝ instituta seuerissimꝰ. Spadonuz et aulicoꝝ oĩm vehemẽs dñator. tineas soricesq; pallacij eos appellans.

Maxentiꝰ (cuz cõstantiꝰ mortuꝰ Cõstantinꝰ filꝰ eiꝰ in brittãnia creatꝰ est imperator. ⁊ in locuz pris exoptatissimꝰ moderator accessit) Rome augustus nunccupatꝰ est: Rome em̃ ptoriani excitato tumultu Maxenciuz herculij filiuz. qui haud pcul ab vrbe i villa publica morabat augustuz nunccupauerũt. Uir sane seuissimꝰ ⁊ xpianoꝝ acerrimꝰ psecutor. lraꝝ tñ amator. inter cetera sue crudelitatis opa magica arte plimuz delectabat. Quito tñ cõstantinꝰ imperij sui anno belluz aduersꝰ Maxẽciuz ciuile cõmouit. Copias eiꝰ multis plijs fudit ipm postremo rome aduersus nobiles oĩbus exitijs seuientẽ apud pontẽ miluiuz vicit. Italiaq; est potitꝰ. vt duz p dolore suaꝝ fraudũ oblitꝰ pontem ad decipiendum hostez structuz decipulis transit. cuz magna parte suoꝝ satellituz submergitur.

Linea Imperatorum

Constantius

Galerius

Seuerus Maximianus

Licinius

Maxentius

Hij prescripti imperatores Cum constantinū videbāt apud omnes magno esse in p̄cio. xp̄ianis aliq̄ tēpe parcebant. Maxentius tn̄ milites clanculū mittebāt qui obuiū queq; cederēt. Arte quoq; magica delectatus: grauidas maxīe vero xp̄ianas funestis sacris adhibitas scīdebat infantū causa: quoꝝ cineribus in magia vtebaꝛ. ut ostenderet tyrānidē seruari etiā ꝑ nephas posse. Simili vesania ⁊ crudelitate. Maximinus quoq; in oriēte vtebaꝛ. Qui magoꝝ mgr̄is ⁊ malaꝝ arciū doctorībꝰ p̄mia etiā decernebat. augurijs. diuinatiōibus fidē prestās. Seuior ceteris in xp̄ianos hec oīa cōtemnētes est habitus. Vetera aūt delubra renouari ac more veterū sacra dijs exhiberi iubet. Is vero Maximinus diuina vltione inflatis subito visceribus. supperatisq; intestinis ita distendiꝛ. vt inter se ⁊ putridū cadauer nil interesset: scatētibus vndiq; vermibꝰ. ⁊ tabo serpēte. tanto pedore vt sustineri fetor nō posset. grauissimis tandē morbis diucius cruciatus. viuēdi finē tandē fecit. homo seuus ac varius. nūc eīn in xp̄ianos. nūc ꝓ xp̄ianis agebat. hoc volebant eius merita. Cū loco maximiani a Galerio quoq; maximinꝰ in oriēte cōstitutus cesar vir cruentissimꝰ consimili crudelitate ea in regione cōtra xp̄ianos vtebaꝛ. ꝓpter quā multi enecabanꝛ. Unde ⁊ multi ex superioribus martiribus coronati martirio fuerūt. Aliquos quoq; q̄ in precedenti ꝑsecutiōe ⁊ nunc seuiente passi sunt subiungemus.

Cristina

CRistina virgo celeberrima sub p̄dicta ꝑsecutiōe maximiani in Tiro passa ē. Hec nobilissimis orta parētibus. cū pulcherrima esset ⁊ a plībus in cōiugiū petereꝛ. parētes in turri posuerūt. vt dijs culturā virgo ꝑsolueret. A spū aūt scto edocta ydola abhorrebat. que cū intellexit. cū minis eā auertere nō posset. Jussit eā expoliari ⁊ a duodecī viris cedi. deīn in carcerē mitti. ⁊ postea vngulis radi ⁊ mēbra eiꝰ tenera disrūpi. Cristina aūt de carnibꝰ suis accipiēs in vultū patris ꝓiecit dicēs. Accipe tyrāne ⁊ carnē a te genitā comede. Iratꝰ pr̄ eā in rotā imposuit ⁊ ignē ⁊ oleū supposuit. sed flāma exiliēs mille quīgētos occidit q̄ pr̄ magicis artibus asscribebat. p̄cepit vt grādi lapide ad collū eiꝰ ligato in mare nocte precipitareꝛ Quā angeli assumūt ⁊ xp̄s eā baptizauit ⁊ reducta fuit in terra. Tandē post varia tormēta ⁊ mamillaꝝ abscisionē. Julianꝰ sagittas ī cor eiꝰ duas ⁊ vnā in latꝰ direxit. Sicq; cū palma martyrij ad celū gl'iosa ascendit.

Menna miles

Menna

MEnna miles egiptius nobilissimis ortꝰ natalibꝰ ꝑ hec tp̄a ī Scythia metropoli phrigie salutarie passus est/ Illa postq; hic celesti regi in heremo secreta cōuersatiōe studuit militare/ ad publicū ꝓcedens: se xp̄ianū esse libera voce declarauit. Qd̄ audiēs pyrrhꝰ dux/ misit eū apprehēdi ⁊ suis aspectibꝰ p̄sentari/ Cui dixit sacrifica dijs/ ⁊ omia/ que ꝑ ignorātiā gessisti ignoscenꝛ tibi/ q̄ cū obtempare nollet. eo iubēte tam diu neruis ⁊ diris cruciatibus cesus est. donec platee locus/ sanguine ipius fedaretur/ Deinde in eculeo leuatꝰ lāpadibus aduriꝛ/. Deinde depositꝰ ligatis manibꝰ ⁊ pedibus ꝑ sudes ferreas trahi p̄cepit/ Qui oībus in rebus ⁊ cruciatibꝰ vsq; ad finē in laude ⁊ ꝯfessione oīpotētis dei īmobilis ꝑmāsit/ Deniq; data sentētia gladio aīaduerti iussus fuit. Cuiꝰ corpus cū igni traditū fuisset/ e medio a xp̄ianis furtī ereptū/ mūdis lintheamībꝰ debita veneratione in cimiterio. 3. ydus nouēbris cōditū est/ Postea in cōstātinopoli translatū/ digno honore veneratū fuit.

Victor

Julianus

IUlianus quidā genere anthiocēsis. vir xp̄ianissimus apud romanā vrbē in hac ꝑsecutōe p̄fata crudelissime passus est. cū Basilissa virgine hoꝝ duoꝝ mire legunꝛ passiones. cū quibꝰ fuit venerabilis multitudo sacerdotū. et ministroꝝ eccle xp̄i. q̄ ꝓpter īmanitatem ꝑsecutiōis ad eos cōfugerat: cōcremata est. Post quos etiā Antoniꝰ p̄sbiter et Anastasius ⁊ celsus puer vna cū matre ⁊ alij cōplurimi qui oēs. 5. ydus ianuarij mortē ꝑtulere.

VIctor mediolanēsis ciuis a p̄meua etate xp̄ianus hiis temporibꝰ cū in castris Maximini augusti milicie d' seruiret. ad ip̄m tanq̄ xp̄ianus ꝑduciꝛ. Et cū compellereꝛ ydolis īmolare. cōstanti aīo recusauit ꝓpter qd̄ grauiter cedi iussus est: Et cū deo ꝓtegente doloris expers efficereꝛ. plūbo bulliēti ꝑfundiꝛ. et cū nil etiā ex hoc penitꝰ ledereꝛ iubente Maximiano octauo ydꝰ may capite cesus est.

Saturninus

SAturninusq; presbyter ⁊ Sisinus diaconꝰ rome cōprehensi in carcere diu marcueranꝛ. Indeq; exhibiti ob cristi confessionē/ a p̄fecto vrbis in eculeo leuanꝛ. ⁊ ibidē neruis attractanꝛ/ ac fustibus scorpiōibusq; grauissime ceduntꝛ/. nouissime cū adhuc supuiuerēt gladio trūcati sunt./ Quoꝝ corpa via salaria sepulta fuerunt.

Susanna

SUsanna virgo sanctissima natione dalmatea/ nobilissimis orta natalibus Cayq; pape neptis/ sub hac persecutiōe Rome. 3. ydus augusti capitis obtruncatione martirium compleuit./

Catherina Sancta passa est circa annos dñi. ccc x.

Catherina

CAtherina pclarissima ṽgo egypciaca/ his tpibꝰ floruisse ⁊ martyriũ ptulisse eiꝰ tradit historia: post imperium diocleciani sub maxentio filio maximiani herculij. hec sctissima virgo generoso sanguĩe orta. cuiꝰ pater noĩe costus in vrbe alexandria rex fuit. a quo ⁊ sti i iuuenili etate p̃re rege a quo magnũ p̃rimoniuꝫ accepit orbata fuit: nõ tñ inter diuiciarũ delicias ocio/ ⁊ mollicici feminee dedita/ sed tanta reꝝ peritaꝝ scĩa predita legit/ vt mirabile visum sit in tam tenera etate qd certamen disputationis susceperit. hec diuinissima virgo ab heremita de xp̃o edocta ac sp̃osa eiꝰ affecta/ in paterna domo apud alexandriã existens feruẽte adhuc diocleciani ꝑsecutione ⁊ maxentio cesare ibidẽ existente/ cũ quosdã xp̃ianos flentes metu mortis ꝯspexisset: ad ꝓphana sacrificia impelli. etatis ꝗꝫ. xviij. ãnoꝝ ad ꝯspectũ maxencij audẽter accessit. arguẽs eũ de vana cultura deoꝝ ⁊ eũ de crudelitate duriꝰ increpauit. Iussit eã ad pallatiũ duci ⁊ oĩ diligẽtia custodiri. Expleto sacrificio post longã cõcertationẽ cũ de eiꝰ eloquẽtia ac sapĩa miraret. quĩquaginta phos vocauit/ qui ab eõ victi ⁊ in fide cõfirmati/ eos oratores cõburi precepit. Iussitqꝫ eã in obscurũ carcerẽ recludi/ p dies duodeciꝫ fame cruciari. Cui angelus dñi apparẽs ait. Cõstãter age grata deo puella: qꝛ tecũ est dñs: p te multi cõuersi ad xp̃m cũ palma martyrij introibũt. porphirũ deinde maxencij necessariũ cũ ducẽtis militibꝰ ac ipsiꝰ cesaris vxorẽ atqꝫ alios vtriusqꝫ sexus doctrinis iugo xp̃i subdidit: ⁊ ad celestia regna p martyriũ p̃misit. Inde rotaꝝ gladijs attonita: tẽpestas subito ꝑfregit: ac plures lesit. Tandẽ obtrũcatione capitis martyrij coronã adepta est. in loco passionis orauit/ vt oẽs auxiliũ sentiãt q̃ meoriã passionis eiꝰ fecerint. Decollata lac e corpe eius emanauit. Cuius quidẽ sanctissimũ corpus angeli rapiẽtes ad montẽ synai distantẽ p. xx. dietas detulerunt: diuinis obsequijs honorifice sepelierunt. Passa circa annos dñi. cccx. cuius natale celebrat. 8. kal. decembris.

SOphronia quoqꝫ a maxentio sepius de stupro appellata: cum diutius vitare periculum non posset: seipsam interfecit. Lucretiam imitata.

Arnobiꝰ ⁊ alij

ARnobius africanꝰ clarissimꝰ phs ⁊ orator disertissimꝰ Lactantij firmiani p̃ceptor his tpibus (lꝫ valde senex) etiã in precio magno habitus fuit qui cũ apud africã rhetoricã florẽtissime docuisset etiã aduersus gentes cõplurima edidit volumina. Lucianus quoqꝫ eloquẽtissimꝰ vir ⁊ nicomediensis ecclie presbyter p hoc tempꝰ cũ nõnullos breues de fide edidisset libellos: ⁊ ad diuersos ep̃las multas. ac etiã in sacraꝝ lr̃aruꝫ studio multũ laborasset in helinopoli bythinie vrbe ꝓ xp̃o martyriũ cõstanti ptulit aĩo. Iacobus item cognomẽto sapiẽs nisibine persarũ vrbis ep̃s: multa p hec tpa composuit. que vigintisex voluminibus comprehendunt videlꝫ de fide cõtra hereticos: de gentiũ ꝯuersione de regno persarũ ⁊ de ꝑsecutione xp̃ianoꝝ. Obijt deniqꝫ (hieronymo teste) constancij principis tandem temporibus.

Lactantius

LActantiũ insup firmianũ phm ⁊ oratorẽ eminẽtissimũ arnobij predicti phi discipulũ hisdẽ tpibus floruisse ⁊ magni p̃cij ⁊ noĩs fuisse cõstat: eo q̃ cũ nichomedie rhetoricã doceret: a diocletiano augusto ꝓpter virtutes ac scĩe magnitudinẽ vocatꝰ cuꝫ flauio grãmatico romã deuenit: vbi cũ p aliqd tẽpus docuisset tandẽ ob discipuloꝝ penuriã in extremã paupertatẽ deuenit. Quaobrẽ ad scribẽdũ ⁊ cõponẽdũ libros se cõtulit. in qua q̃dẽ re etiã multũ valuit. Ipse eñ secũdus post ciceronis tpa ea in disciplina habebat. Demũ in extrema senectute ꝯstitutꝰ cesaris crispi filij cõstantini p̃ceptor ĩ gallia datus est. Perfecit aũt opa de diuinis institutionibꝰ aduersus gentes. De ira dei ⁊ formatione hoĩs. ad demetriũ auditorẽ suũ. ad probum ep̃ls. ad asclepiad. de persecutione. Simposiũ dũ esset adolescẽs. etiã odepericũ de affrica vsqꝫ nicomediã exametris versibꝰ ⁊ alia laude digna.

Eusebius ep̃s

EUsebiꝰ cesaree palestine ep̃s q̃ ob pãphili martyris amicitiã pamphili nomẽ accepit. eo q̃ cũ eodẽ pamphilo diuine bibliothece inuestigator diligẽtissimꝰ extiterit: vir quidem memoratu dignissimꝰ p hec tpa tuꝫ multaꝝ rerum pericia tuꝫ ingenio mirabili ⁊ apud gentes ⁊ apud xp̃ianos inter phos p̃cipuus ⁊ nobilissimꝰ habitus est. hic cũ aliqñ arriana heresi laborasset ad nicenã synodũ accedẽs sp̃ũsancto inspiratꝰ patruꝫ sñiam secutꝰ est. ac deinceps vsqꝫ ad mortẽ sanctissime cuꝫ orthodoxa fide vixit. fuit aũt ĩ diuinis scripturis studiosissimꝰ. ac bibliothece diuine cuꝫ pãphilo martyre diligentissimꝰ inuestigator. multa eisdẽ tpibus scripsit: maxĩe vero libros euãgelice p̃paratiõis: ⁊ eccl̃iastice historie ĩ porphiriũ xp̃ianoꝝ hostẽ acerrimũ. Apologias item sex ꝓ origine cõposuit. De vita pomphili martyris a quo ob amorẽ cognomentuꝫ accepit libros tres. Iteꝫ cõmentarios eruditissimos in centuꝫ ⁊ q̃nq̃ginta psalmos. Preterea vt legit oĩm ꝓnunciarũ cuꝫ multos sctõꝝ martyruꝫ passiones ⁊ cõfessoꝝ vitã ac virginum cognouisset. viginti libros de eisdem sanctis scriptitauit. hoc ideo: ⁊ p̃cipue euangelicã preparationem. cum apud gentes precipuus haberetur paternã deorum religionem ob veritatis amorem cõtempsit. Scripsit quoqꝫ cronicoꝝ historiã a primo anno abrahe vsqꝫ ad annum dñi. ccc. quam diuus hieronymus prosecutus est. Fuit deniqꝫ eusebius hic post conuersionẽ cõstãtini magni eidem quoad vixit multa beniuolentia coniunctus.

Anno mundi.5513. ¶Anno christi.314.

Silvester papa natione romanꝰ patre ruffino post melciadē pontificē cōstātini tꝑibꝰ fuit. anno ab vrbe cōdita millesimo nonagesimoprimo vir vtiqꝫ diuinꝰ: aspectu scꝫ angelicus: sermone nitidus: corpe decorus. ope sanctꝰ ꝯsilio magnus ⁊ maturus fide catholicus: spe patiētissimꝰ ac oīm caritate diffusus. Cui tantā dn̄s cōtulit grām vt nō modo a xp̄ianis: verū ⁊ a gentilibus miro colereť affectu. Hic nācꝫ baptizato ꝯstantino ⁊ pluribꝰ donatus ac ecclesijs pace reddita: multa ad cultū diuinū spectātia constituit. primo vt chrisma ab epo tm̄ cōsecrareť. vt epi baptizatū signarēt ꝓpter hereticā suasionē. vt baptizatū chrismate liniat p̄sbyter occasione mortis. addit p̄terea. laicus clericū in iudiciū ne vocet. Clericus causas ī curia ne agat. nec an iudicē secularē causam dicat. Presbyter celebraturus neqꝫ serico neqꝫ panno tincto vtať: ꝫ lineo equidē albo. Sic ī albis celebrandū esse dicebat queadmodū ī linea syndone ⁊ alba xp̄i corpꝰ sepultū fuit. Gradꝰ q̄ꝫ in ordinibꝰ ecclīasticis ꝯstituit vt vnusquisqꝫ vno tm̄ ordine ꝯtentus sit. ⁊ vnius solū vxoris vir. Hic aūt sanctissimꝰ pōtifex cū floruerit miraculis inter cetera sua memorāda ferť romanā vrbem a draconis pestilentia liberasse. Demū vbi ex sacris ordinibus septies mense decembri habitis presbyteros duos ⁊.xl. diaconos sex ⁊.xxx. epos quinqꝫ ⁊ lx. creasset. Moriť ac sepeliť in cimiterio priscille via sallaria tercio ab vrbe miliario pridie kal'. Januarij. Sedit aūt annos tres ⁊.xx. mēses decem. dies vndecim. Vacat tum sedes dies.xv.

¶Anno mundi.5533. ¶Anno christi.334.

Marcus papa natione romanus patre prisco post siluestrū cōstātini tꝑibꝰ fuit: vir bonꝰ ⁊ xp̄iane religionis amator qui pōtificatu suscepto ad curā xp̄iane religionis couersus instituit vt eps hostiēsis a quo romanꝰ cōsecratur pallio vtereť. voluit p̄terea diebꝰ solēnibꝰ statim post euāgelium simbolū a clero ⁊ populo magna voce decantari. ⁊ eo modo quo fuerat in niceno ꝯcilio declaratū. Duas itē ecclesias rome cōdidit vnā via ardeatina in qua ⁊ sepultꝰ est. Alterā ī vrbe roma ad palatinas q̄s q̄dē ꝯstātinꝰ mūeribꝰ exornauit ⁊ auxit. Is posteaqꝫ ex sacris ordinibꝰ bis mēse decebri habitis diaconos p̄sbros ⁊ epos creasset. moriť ac sepeliť in cimiterio balbina via ardeatina: tercio nōs octob. sedit aūt annis duobꝰ: mēsibꝰ octo: diebꝰ.xx. Vacat tuꝫ sedes dies.xx.

¶Anno mundi.5535. ¶Anno christi.336.

Julius papa natione romanꝰ patre rustico tꝑibꝰ constātij fuit mirande sctītatis vir ⁊ doctrine. Is arriana inualescēte ꝑfidia: multis incōmodis vexatꝰ a cōstante cōstantini filio exilio dānatus. In tanta aūt reruꝫ ꝑturbatione tandē post menses decē romā ab exilio redijt nec destitit orīētales epos reprehendere maxime ꝟo arrianos q̄ in iussu romani pontificis anthiochie cōciliū indixerāt: cū id sine eius auctoritate fieri nō posset. Omissis his cōtentionibꝰ duas basilicas edificauit vnā iuxta foꝝ romanū. aliā in transtiberina regione Tria item cimiteria exstruxit: vnū via flāminea: aliud via aurelia: tercium via portuēsi. Cōstituit p̄terea ne sacerdos alibi q̄ꝫ apud iudicē ecclīasticū diceret: Voluit itē vt qui iudicē haberet suspectū romanā sedē posset appellare. ⁊ vt oīa ad ecclīam ꝑtinētia ꝑ notariū aut ꝑ primiceriū notarioꝝ ꝯscriberenť. hos hodie (vt arbitror) ꝓthonotarios vocamꝰ. Julꝰ ꝟo cū ex sacris ordinibꝰ ter mēse decebri ī vrbe habitis p̄sbros.xviij. diaconos tres: epos nouē creasset. moriť ac sepeliť via aurelia in cimiterio calopodij ab vrbe roma miliario tercio. pridie ydus augusti. Sedit annos.xv. menses duos: dies sex. Vacat tuꝫ sedes dies quinqꝫ ⁊ viginti.

¶Anno mundi.5543. ¶Anno xp̄i.344.

Liberius papa natione romanꝰ: patre augusto cōstantij ⁊ cōstātis tꝑibꝰ fuit. huiꝰ tpe ꝯcilio apud mediolanū habito oēs qui athanasio fauebāt in exiliū pellunť. Preterea ꝟo cū in synodo ariminēsi orīētales sacerdotes callidi hoīes ⁊ acuti occidentales simplices ⁊ imperitos argumentis ac fallacijs cōuincerent quā disputationē p̄termittimꝰ xp̄m em̄ cū p̄re homousion esse negabāt. hoc aūt q2 primū liberiꝰ pōtifex aperte impugnabat q̄ꝺqꝫ etiā athanasiū iubente imperatore damnare nolebat: in exiliū ab arrianis pelliť. atqꝫ ita triēnio ab vrbe abfuit. At ꝟo sacerdotes congregata synodo in liberij locum felicē p̄sbyterū virū optimū pontificē crearūt qui statim octo ⁊.xl. epoꝝ cōuētu duos p̄sbyteros vrsaciū ⁊ valentē ab ecclīa seperarunt. Inde rogatu ⁊ precibus eorūdem constantius liberiū ab exilio reuocat ⁊ pulso felice liberiū introduxit. Pōtifex aūt tametsi cū arrianis sentiebat ecclesias dei q̄ꝫ diligenter exornauit maxime sepulchrū sancte agnetis: ⁊ basilicā quas de noīe suo fecit apud macellū lidie. Deniqꝫ cū sacros ordines bis celebrasset rome moriť ac sepeliť via salaria ī cimiterio priscille. ix. kal'. maij: Sedit ānos sex: ꝺm alios.xvj. men.iij. dies.4. vacat sedes dies sex

Linea summoꝝ pontificum

Silvester

Marcus

Julius

Liberius

Linea Sumoꝝ pontificū

Constantinꝰ magnus. ex obscuriori mr̄imonio filiꝰ Cōstancij augusti in Brittānia creatꝰ est impator. Cū res publica a quattuor impatoribus tenebat̄: cōstātino. Maxētio filijs augustoꝝ. Licinio ꝛ maximiano nouis hoībꝰ. Constātinꝰ tn̄ vir ingens: ꝛ oīa efficere nitēs: que aīo pparasset. sit principatū totiꝰ orbis affectās. ceteros vt pmissuz est vicit. Vir prio imperij tepore optimis pricipibus: vltimo medijs cōparādus: innumere in eo ani corpisq̄ virtutes claruerūt. militaris glīe appetētissimꝰ: fortūa i bellis ꝓspera fuit. Nā etiā Gothos post ciuile bellū varie ꝓfligauit. Ciuilibꝰ artibus ꝛ liberalibꝰ studijs deditꝰ: affectator iusticie ꝛ amoris. Anno igit̄ ab vrbe cōdita millesimo nonagesimo prio. dn̄i vero āno. ccc xxxix. sub hoc pricipe xp̄iani a tyrannis ante oppssi nō nihil respirare icipiūt. Pacē em̄ petētibꝰ libēter dedit. liberalitate ꝛ gr̄a oīm sibi beniuolētiā compabat: multas legēs rogauit. quasdā ex equo ꝛ bono supfluas abscidit. seueras nimiū emēdauit. Vrbē in Bizantij ruinis de noīe suo cōdens: eā rome magnitudine edificioꝝ: parē facere conatꝰ: secundā romā vocauit De qua in sequēti folio patebit. vt etiā littere sub equestri eiꝰ statua indicabant Is igit̄ tantꝰ priceps oīa circūspiciēs vbi honestatē xp̄iane religiōis intellexit. Eā ita cōplexꝰ est vt iturꝰ ad bellū: nō alio q̄ crucis signo vteret̄: qđ sereno celo duz in maxentiū tyrānū copias mouet: ꝛ viderat ꝛ adorauerat. Astātesq̄ angelos audierat dicētes. Cōstantine: .qđ etiā fecit ꝛ tyrannos oēs a ceruicibꝰ populi ro. xp̄inorūq̄ oīm depulit. Tantū itaq̄ principez ac tam humanū nactus siluester: relicto Soracte monte: quo a tyrannis seuientibus relegatus fuerat (vel vt quidā volūt) secesserat romā veniēs: Constātinuz erga xp̄ianos bene animatū: promptiorē ad optime de eccl̄ia dei ꝓmerendū reddidit. Nāz ꝛ pōtificibꝰ diadema aureū distinctū gēmis cōcedebat. Qđ quidem Siluester aspernatꝰ tanq̄ religiose capiti mīme couenīēs: phrygia mitra et candida tantūmodo ꝯtentꝰ fuit. A siluestro autē vna cū Crispo filio baptizat̄. q̄q̄ aliqui false dicāt eū vsq̄ ad iordanē distulisse. Bellum tandē aduersus parthos moliēs qui iaz Mesopotamiā fatigabant. vno ꝛ trigesimo imperij sui anno: etatis vero sexto ꝛ sexagesimo apud Nicomediam in villa publica obijt. Denūciata mors eiꝰ etiā ꝑ crinitā stellā que inusitate magnitudinis aliquādiu fulsit. Eā greci cometam vocant. Atq̄ inter diuos meruit referri.

Constantiꝰ post morte Cōstantini magni pr̄is cū cōstantino ꝛ cōstante fratribus imperiū adeptꝰ: eoq̄ tpe res romana sub vno Augusto ꝛ tribꝰ cesaribus. qđ nūq̄ al's fuit. Is ergo successores filios tres reliquit. atq̄ vnū fr̄is filium: Vez dalmaticꝰ cesar ꝓpria indole neq̄ patruo ab similis: q̄ haud multo post facinore militari opprimit̄. Sinēte pociꝰ Cōstantō patrueli suo quā iubēte Cōstantinū porro bellū fratri inferentē: ꝛ apud aquilegiā inconsultiꝰ pliūm aggressuz. Cōstancij duces interemerūt. ita res publica ad duos redacta est.

Constans impiuz aggressus qđ aliquādiu strēnuū ꝛ iustuz fuit. Mox ciz ꝛ valitudine improspa ꝛ amicis prauioribꝰ vteret̄: ad grauia vicia ꝯuersus Cū intollerabilis ꝓuicialibus: militibus iniocūdus eēt. facciōe Maxencij occisus est. Obijt haud longe ab hyspania in castro cui helene nomē fuit. Anno imperij septio decimo: etatis trigesimo. Diuersa constācij fortuna fuit. A persis em̄ multa et grauia ppessus: sepe captis opidis. obsessis vrbibus: cesis exercitibus nullū ei cōtra Saporē regē persaꝝ ꝓsperꝝ bellum fuit. nisi qđ apud Singarum haud dubiā victoriā ferocia militūz amisit. Post constantis necē Maxentio italiā affricaz gallias obtinente: etiā illiricuz nouas res habuit. Vetrauione ad impium cōsensu militum electo: quē grandeuū iam et cunctis amabilem diuturnitate et felicitate milicie ad tuēdum Illiricum principē creauerīt. virum ꝓbum et moꝝ veteꝝ et iocunde ciuilitatis. Sed a constātino qui ad vltionē fraterne necis belluz ciuile cōmouerat abrogatū est Vetrauioni imperiū. Rome quoq̄ tumultus fuit Nepociano constātini sororis filiꝰ ꝑ gladiatorum manus imperiuz vindicante: qui seuis exordijs dignum exitium nactus est. Vigesimo enim atq̄ octauo die a Maxentianis ducibus oppressus penas dedit. nō multo post apō mursam maxentius ꝓfligatus est. Orīēti mox cesar est datus gallus: maxentiusq̄ diuersis p̄lijs victus vim vite sue apud lugdunū attulit imperij anno tercio mēse septimo. Deinde in ciuilibus gestis gallus cesar occisus est vir nā ferox ꝛ ad tyrānidē ꝓnior si suo iure impare licuisset. Siluanus q̄z ī gallia res nouas molitus an̄ diē trigesimū ꝛ ipse extinctus est. Solus ī impio romano cōstātius augustus fuit. Mox iuliānū cesarē ad gallias misit patruelē suum galli fratrē qui ex constantio patris constātini fratre natus erat tradita in mr̄imoniū sorore. cū multa oppida barbari expugnassent qui breui ꝛ galloꝝ ꝛ germanoꝝ motꝰ virtute sua compescuit. Constantius inde particis bellis occupatꝰ in itinere obijt inter ciliciā capadociāq̄ anno imperij octauo ꝛ trigesimo etatis quinto ꝛ quadragesimo vir egregie trāquillitatis placidus nimiꝰ ꝛ amicis ꝛ familiaribus credens.

Linea Imperatoꝝ
Constantinus magnus

Constancius

Constantinus

Constans

Constātinopolis imperialis ac famosissima ciuitas: olim bizantiū (vt supra scriptū est) appellata. ꝛ cū admodū parua esset: eā postmodū constātinopolim noiarūt. Constātin⁹ em̄ impator cognomine magn⁹: dum statuisset imperij sedē ex vrbe roma in orientē trāsferre: quo facili⁹ parthoꝝ excursationes cōpesceret. Tradūt aliqui autores in troadē ꝓfectū: ibi regie vrbis fundamēta iecisse: vbi quondam agamenon: ceteriq; grecoꝝ principes aduersus priamū fixere tentoria. Sed admonitū in somnis a xp̄o saluatore locū aliū designāte: ceptū opus (cui⁹ diu mansere vestigia) infectū reliquisse. atq; in traciā nauigantē bizantiū petiuisse. Cūq; sibi locū diuinitus ostensum dixisse: mox vrbem ampliasse: noua menia erexisse: sublimes excitasse turres magnificētissimis tū priuatis: tū publicis operib⁹ exornasse. Tātūq; illi decoris adiecisse: vt altera roma nō īmerito dici posset. Scriptores vetusti qui florentē videre: deorum poti⁹ in terris habitaculū q̄ impatoris putauere. Nomē vrbi nouā romā impator indidit: sed vicit obstinatio vulgi: vt a cōditore poti⁹ Constātinopolis vocitaret. Quā ei⁹ successores impatores passim tū publicis edib⁹: tū priuatis ciuiū pallacijs ꝛ quidē supbissimis exornare curarūt. Et adeo vt exteri eo veniētes vrbis splēdorē admirati: nō tam mortaliū q̄ celestiū eā domiciliū dixerint. Erant muri vrbis ꝛ altitudine ꝛ crassitudine toto orbe celebres. antemuralia vero opportune cōmunita. Triangularē pene vrbis formā fuisse tradūt. Duas partes alluit mare. nec muri desunt: ad ꝓpulsandos nautales impetus idonei qd̄ reliquū est ad terras vergens: post alta menia ꝛ antemuralia. ingēti claudit fossa. Habetq; hec ciuitas vndecim portas: dignitatē ipsi⁹ pre se ferētes. quarū noia hec sunt: aurea: pagea: sancti romani: carthasea regia: caligaria: xilina: bacmagona: pbara: theodosia: ꝛ sylaca. Extāt in ea preter cetera magnificētissima edificia templū Sophie iustiniani cesaris opus: toto orbe memorabile nongētis quondā sacerdotib⁹ celebratū: mirabili ope: p̄ciosa materia cōstructū. Ea deniq; vrbs tanto splēdore insignita fuit vt toti⁹ orientis columen: ꝛ vnicū docte grecie domiciliū habita fuerit. vbi tria magna cōcilia celebrata fuerūt: videlicet sub theodosio seniore: sub agathone papa: ꝛ sub iustiniano principe. Eam cū thurci ꝓpter ei⁹ dignitatem diu exosam babuissent. Anno salutis nr̄e. 1093. a belzete quodā eoꝝ principe: cū ingenti thurcoꝝ manu obsessam: deinde capta fuit. Inde galli cū venetis p quinq; ꝛ quīquaginta annos possidere. postea paleologoꝝ clarissima familia genuēsiū ope a gallis ademit vsq; in annū. 1453. gloriosissime possedit. quo an

vndecim portas hēt Constantinopolis

templū Sophie Iustiniani Cesaris

1453 Constantinopolis a thurcis capta est

Constantinopolis

Constantinopolis

no Machometes Ottomanus thurcoꝝ imꝑatoꝛ eā cepit diripuitq̃. Sic nobilissima vrbs in man⁹ infide-
liū venit. Ab ei⁹ cōditione. Mcxxx. vł circa. Tātoq̃ tp̄e paulo pluri senioꝛ roma steterat. qñ ꝑmo a gothis
capta est Athalaric⁹ eīm anno ab vrbe ꝯdita. Mclxiiij. romā irrupit. at hic ne basilice sctōꝝ effringeret edi-
xit. Rabies aūt thurcoꝝ nil sanctū: nil mūdū: ī vrbe regia reliq̃t. sacratissīa ei⁹ tēpla machometee spurcicie
dedicarūt. Legim⁹ thebanoꝝ res gestas: lacedemonioꝝ ⁊ atheniēsiū illustria facta: fuit corinthioꝝ nō cōtē-
nēda respublica. clare olī micene: larissa potēs: pluresq̃ mēoꝛabiles vrbes quoꝝ si nūc req̃ras muros: nec
ruinas īuenias. Nemo solū in q̄ iacuerint queat ostēdere: sola ex tāta ruina vetustatis cōstatinopolis supa-
bat: q̄ tm̄ mirabiliū opeꝝ: tm̄ armoꝝ: tm̄ lr̄arū: tm̄ gloꝛie habuit: vt oīm ciuitatū damna: hec vrbs sola re-
cōpēsare videret̄. Et licet post diuisuz imperiū siue trāslatū ad frācos sepe cōstātinopolis ī man⁹ hostiū ve-
nerit: nūq̃ tm̄ basilice sanctoꝝ destructe: neq̃ bibliothece cōbuste: neq̃ despoliata penit⁹ monasteria. Itaq̃
māsit vsq̃ ī hūc annū vetuste sapīe apud ꝯstātinopoliz monumētū. Nemo latinoꝝ satis videri doct⁹ pote-
rat: nisi ꝑ temp⁹ cōstātinopoli studuisset. Inde nobis plato reddit⁹. inde aristotelis: demostenis: xenophō-
tis: thucididis: basilij: dionysij: oꝛigenis: ⁊ alioꝝ multa latinis opa (dieb⁹ nr̄is) manifestata sunt. Nūc sub
thurcoꝝ impio sec⁹ eueniet: seuissimoꝝ hoīm: bonoꝝ moꝝ atq̃ litteraꝝ hostiū. Nūc ḡ ⁊ homero ⁊ pindaro
menādro ⁊ oīb⁹ illustrioꝛib⁹ poetis secūda moꝛs erit. Nūc grecoꝝ phoꝝ vltim⁹ patebit interit⁹. Innume-
rabiles eīm ex hac celeberrima vrbe in oī scīa atq̃ virtute p̄clarissimi exiere viri: inter quos cognomēto io-
hānes crisostom⁹ ipsi⁹ vrbis ep̄s. Atticus ep̄s cui⁹ de virginitate liber extat. gennadi⁹: cassian⁹ ⁊c̄. Et no-
uissime emanuel crisoloras q̄ grecas lr̄as tp̄e cōstātiēsis ꝯcilij in italiā cū ingenti vtilitate retulit. Precisus
est aūt nunc fluuī⁹ oīm doctrinarū. musarū desiccatus fons. Fateoꝛ multis locis apud latinos studia lr̄arū
esse illustria. vt rome: parisius: bononie: padue: senis: perusij: colonie: vienne: salamātice: oxonie: papie:
liptzk: ertfordie. Sed riuuli sunt oēs isti ex grecoꝝ fontib⁹ deriuati. A fonte precide riuū: p̄cisus arescit.
Nihil aūt sub luna ꝑpetuū. Quomodo aūt imꝑatoꝛ thurcoꝝ machomet⁹ aīo voluerat vrbē in medio thur-
coꝝ esse sitam: que suo imperio nō pareret: suoq̃ nomini decus mai⁹ accedere posset: si eā vrbem expugna-
ret: machinas bellicas admouit. ⁊ insultū magna vi in eā fecit atq̃ tandē expugnauit: vt hec ciuitas in po-
testatē venerat infideliū spurcissimoꝝ thurcoꝝ hoc infelici anno ⁊ vtriusq̃ sexus ꝑsone cum imperatore
paleologo neci dediti fuerant. sub Friderico tercio imꝑatoꝛe oīa clarescent.

Ecclīā Scte Sophie

Helena Regina Mater Constantini magni aulice sancta et admirande devotionis et artiuitatis Crucem xpi repent Septuaginta duo collegia fundauit totum qz statum ecclie incomparabili feruore glorificauit

Sancta Helena

Helena mater cōstātini augusti femina incompabili fide religione animi ac magnificentia singulari pcipua: quā quidē anglo2 regis filiā licet captiuā. Alij vt ambrosi⁹ stabulariā ꝛ humilē a pricipio fuisse dicūt. hec quippe baptizato filio cū vidisset ꝓdigia a btō siluestro in filiū ꝛ ꝫ iudeos declarata: magnitudine animi mota ꝛ visis nocturnis: hierosolymā petijt: vt lignū crucis ꝑquireret. Difficile id quidā erat; qꝛ ab antiqs ꝑsecutorib⁹ eo loci simulachrū veneris collocatū fuerat: vt xp̄iani venerē saluatoris loco adorarēt. At mulier religione pcita vbi locū ipm ruderib⁹ purgasset: tres cōfuso ordine cruces repit in vna inscriptio illa legabat trib⁹ linguis ihs nazaren⁹ rex iudeo2. Astabat aūt macha ri⁹ illi⁹ vrbis tum ep̄s qui vnā ex his manib⁹ cū religione retinēs: verā esse dicebat. At tercia mulieri mortue admota eidē vitā restituit. Crux igit dn̄i inuēta est quinto nōs maij. ꝛ ab helena exornata: ꝛ i magna veneratione habita. Baptizat ꝛ iudas crucis inuētor quē postea mutato noīe Cyriacū vocarūt. Helena deinde edificato eo in loco tēplo vbi crucē repererat. Abiēs clauos quib⁹ xp̄i corp⁹ cruci affixū fuerat secū ad filiū portat. hoꝝ ille vnū in frenos equi trāstulit: qbus in ꝑlio vteref. Constātin⁹ quoqꝫ motus edicto vetuit: ne deinceps quispiā tali supplicio vteref. Constātinus aūt magnus augende xp̄iane religionis cupidus basilicā cōstātianā quā lateranēsem vocāt edificauit. Et rogatu siluestri petro basilicā in vaticano: ꝛ pauli in via hostiensi extruxit. Edificat ꝛ iussu impatoris in atrio sessoriano basilica sub titulo sancte crucis in hierusalē vbi sancte crucis ptē aliquā reposuit inuentā ab helena matre. que demū deo deqꝫ hoībus bene merita rome diē obijt. xv. kal. septēbris.

Eccliē quas Constantinus Rome edificauit ꝛ Lateranensem ꝛ Sancti Petri in vaticano ꝛ et Sancti Pauli in via Ostiensi

Arrius hereticus

Arrius p̄sbyter quidā apud alexādriā vir q̄dē specie ꝛ forma magis q̄ꝫ virtute insignis: ꝛ laudis ac glorie poti⁹ q̄ꝫ veritatis cupidus serere discordiā i fide xp̄i cepit. Separe em̄ filiū ab eterna ꝛ ineffabili dei p̄ris substātia conabat his verbis erat aliqn̄ qn̄ nō erat: nō intelligēs filiū patri coeternū esse: ꝛ eandes in trinitate subam. cū dictū sit ego ꝛ pater vnū sum⁹: atqꝫ his suis fraudib⁹ pualere conatus est: ac sic pene totū orbē suo infecit errore: interea arriana heresis inualuit. fauēte constātio q̄ n̄ros cogebat arriū recipe. Secūdo itaqꝫ cōstātij anno apud laodiceā vrbē syrie (vel vt alij volūt) apud tyrū cōcilīū indicit eo couenere catholici ꝛ arriani. cū aūt arrius quedā reuellere nō posset ad cōuicia versus magicas artes athanasio viro sanctissimo obicit: plato in loculis arsenij brachio. Quē tande diabolicū virū de⁹ nō pmisit inpunē: qꝛ haud multo post epo2 ꝛ ppl̄i frequētia stipatus: dum leuandi ventris causa ad publicū locū declinat: egerere conatus intestina omnia in cuniculum latrine demisit: mortem certe passus vita turpissima condignā.

Nicena Concilium Nicenum Sinodus

Nicena synodus prima oīm synodo2 hoc anno qui est sextus decim⁹ imperij constātini annus contra hui⁹ ꝑfidi arrij dogma sūmo pōtifice ꝛ cōstātino magno augusto iubētib⁹. Cū alexander alexandrine vrbis ep̄s frustra reuocare arriū ab errore tentasset. cōstātini mādato adhibita etiā impēsa munifice quidē apud nicenā vrbem bythinie cōcilīū generale indicit. Cui. ccc. ꝛ. xviij. ep̄i interfuere. Disputatū est eo in loco aliq̄ꝫdiu: ꝛ quidem acriter. Nā viri aliq in q̄stionib⁹ callidi: arrio tuꝫ q̄dem fauebāt: simplicitati fidei nostre aduersantes. Is ex his quidā doctissim⁹ ph̄s diuino spū mot⁹ vno momēto fidē n̄ram quā antea impugnabat: vt sanctaꝫ ꝛ integrā statim amplexus sit. Tādeꝫ vero reipsa i cōcilio diligēter discussa cōcludit scribi debere. id est eiusdē cū patre sube filiū cōfiteri. Qui vero cū arrio sentirēt fuere ad decē ꝛ septeꝫ affirmātes extrinsecus creatū esse dei filiū ꝛ non ex ipsa patris diuinitate ꝓgenitū. Cognita aūt tante cōtrouersie veritate. Constātin⁹ decretū cōcilij affirmat: ꝓposito cōtradicētib⁹ exilio. vnde sex tm̄ cum arrio exulauere. Reliqui em̄ in sn̄iam bene iudicantiū venere. In eodē ꝯo cōcilio dānatos ferunt ꝛ photinianos a photino ep̄o gallogrecie nomē ducentes q̄ ebionitarū heresim imitati affirmabāt xp̄m a maria pio coitu fuisse conceptū. Dānati ꝛ sabelliani q̄ vnā tm̄ p̄sonā patri filio ꝛ spūisancto ascribunt. In eo qꝫ cōcilio q̄rimoniarū libellos (vt fit) ep̄i ipsi constātino dabant: seinuicē accusantes: expetentesqꝫ a principe iudiciū: quibus impator optim⁹ r̄ndit; cōbustis eo2 libellis. eo dei tm̄modo ꝛ nō hominū iudiciū expectare debere. Preterea in eodē concilio decretū est ne qui se impatientia libidinis castrarent in clerū amplius reciperent. Multa deniqꝫ alia ad honestatem ꝛ pacem ecclie vt in decretis habet in eo concilio constituta sunt.

Paulus heremita

PAulus primꝰ heremita apud inferiorē thebaidā quarto ydus ianuarij cētesimo decimotercio vite sue anno ī heremo diē obijt. cuiꝰ aīaz (vt diuꝰ scribit hieronymꝰ) beatꝰ antoniꝰ ꝯfestiz inter choros aplorꝝ ⁊ ꝓphaꝝ euolare vidit. Fuerac hic post mortē amboꝝ parentū ī hereditate locupleti relictꝰ annoꝝ circiter sedecim. lrīs tā grecis q̄ʒ egyptiacis apprime eruditꝰ. māsueti aī deū valde amans Et duz ꝑsecutionis ꝓcella decij ⁊ valeriani detonaret: in villā remotiorē secessit. Tandē repit saxosuz mōtē ad cuiꝰ radices erat grādis spelūca: q̄ lapide claudebatur: ⁊ intꝰ grāde vestibulū qd̄ apto desuꝑ celo patulis diffusa ramis vetus palma cōtexerat: fontē lucidissimū ostēdēs. Igit̄ adamato q̄si qd̄ a deo sibi offerret̄ habitaculo oēm ibidē in oronibꝰ ⁊ solitudine duxit etatē. Cibū ⁊ vestimētū ei palma ꝑbebat. ad quē diuꝰ antoniꝰ accessit. ⁊ inter sermocinationes cōspiciūt alitez coruū in ramo arboris. q̄ inde leuiter subuolat ⁊ integrū panē añ ora mirantiū deposuit. Inq̄t paulꝰ dn̄s prādiū misit sexaginta iam anni sunt quo dimidij panis accipio fragmentū: nunc duplicauit annonā. deinde post antonij abscessum. molli sopore dissolutꝰ: erecta ceruice extensisq̄ʒ manibꝰ in altum corpus exanime. Leones aūt humū pedibus scalpere ceperunt capacē locū foderunt. In quo antonius sanctū corpus deposuit: ⁊ tumulū ex more cōposuit. Et tunicā sibi vendicauit quā in sportarū modū de palme folijs contexerat ⁊ ad monasteriū suū reuersus: discipulis cuncta ex ordine replicauit: diebꝰ pasce vel penthecosten pauli tunica vestitus est.

Antonius abbas *Antonius abbas*

ANtoniꝰ abbas egyptiꝰ vir plane diuinꝰ. ⁊ q̄ʒmaxie sermone ⁊ ope potēs his tpībꝰ claruit hic tanta sapientia diuinoꝝ ac prudētia moꝝ. nō ꝑ studiuz humanū: sciarū ignarus: sed diuino munere fuit repletꝰ. Constātinꝰ impator lrās (rogatꝰ instāter) ab eo multa celebritate recepit. Septē q̄ʒ eplas vt diuꝰ testat̄ hieronymꝰ egyptiace scripsit ac ad ecclias egypti destinauit: que tpībꝰ illis legebāt̄ vt eple pauli in ecclesijs: quas postmodū ob sn̄ias grauissimas quidā in grecam linguā transtulerūt. Valuit aūt multū suis tpībꝰ admonēdos hoīes eiꝰ sanctissima auctoritas. Cui lrīs ⁊ nūcijs helena se ac filios sepe cōmendauit. Eius cibus solus panis erat: aqua potus: nec vnq̄ʒ nisi ī occasu solis comedebat. hō egyptiꝰ oīno cōtēplatiōi deditꝰ. huiꝰ quidē vitā athanasiꝰ alexandrine vrbis eps̄ insigni volumine ꝑscripsit. Obijt aūt hic vir oī ꝑconio dignꝰ: in thebaida anno dn̄i. ccclx. etatis sue anno cētesimo q̄nto. cuiꝰ cū corpꝰ diu occuluisset postea imperāte iustiniano magno impatore diuina reuelatione reptū fuit. Et ex thebaida alexandriā primo delatuz. postea ī galliā trāslatū apd̄ viennā ꝯdigno honore nūc vsq̄ʒ reqescit. eiꝰ aūt natale. 16. kal̄. februarij celebrat̄.

Hilarius eps̄

HIlariꝰ illustrissimꝰ pictauiensis eps̄ ⁊ oīm lraꝝ eruditissimꝰ ac semꝑ xp̄ianꝰ optimꝰ. Cū vidissent pictauiēses q̄ tota v̄tute oēs hereticos expugnabat: eū in epm̄ elegerūt. Is ne dum eā ꝓuinciā sed ⁊ franciā ab hereticis defendens. apud constantiū in his tumultibꝰ accusatꝰ. q̄ arrianis etiā fauebat. ad exiliuz missus ad insulā gallinariā plenā serpētibꝰ cuiꝰ aduētu oēs disperierūt. Inde reuocatus ab impatore redeūti pictauiū obuiū defunctū filiū sine baptismo suscitauit Saturnini arelatēsis epi factione ob catholicā fidē apud phrigiā relegatꝰ libros de nr̄a religione cōposuit. Sed deniq̄ʒ post multas arrianoꝝ vexationes ad vrbē suā reuersus anno salutis nr̄e. 371. migrauit ad dn̄m. Et hos descriptos libros edidit. De trinitate libros. 12: de synodo. ad constātiū. aduersus arrianū exemplū blasphemie auxentij. hymnos ⁊ carmina primꝰ inter catholicos edidit. *Atanasius alexandrinus epus*

Athanasius eps̄

ATbanasiꝰ alexandrinꝰ eps̄ vir sanctitate ⁊ scia cōspicuus hisdē tpībꝰ plurimas ⁊ graues quidē ꝑsecutiones ab arrianis ꝑtulit. Naz supioribꝰ annis in laodicensi cōcilio ꝯ arrianos cōstitutꝰ cū rōnibꝰ euidētissimis atq̄ʒ argumētis fortissimis filiū patri omousion affirmaret. qd̄ arrius ⁊ eiꝰ seq̄ces refellere nō poterāt: vniuersuz pene orbē in sui ꝑsecutionē cōcitauit. Arriani q̄ʒ brachiū a cadauere pcidētes impatori ostenderūt asserētes in cōcilio athanasiū arsenio abscidisse ad faciēdū maleficia. Is tn̄ clāculū custoditꝰ tandē brachia ostēdit ⁊ eoꝝ fallaciaz detegit. Dānat̄ itaq̄ʒ violēter iubente constantio athanasiꝰ: qui quidē fugiēs sex cōtinuis annis ī lacu cisterne carētis aqua ita delicuit: vt solē nūq̄ʒ viderit. Indicāte deinde ancilla quedā. cū in eo eēt vt caperet̄. dei monitu ad cōstantis partes ꝯfugit q̄ frēm constātiū minis certe coegit athanasiū recipe. Tandē post multos agones multasq̄ʒ patiētie coronas tpe valētiniani ⁊ valētis impatoꝝ. Anno dn̄i 379. Sacerdotij vō sui sexto ⁊ q̄dragesimo. sexto nōs maij migrauit ad superos Scripsit libros aduersus gentes ⁊ plures alios cū simbolo. Quicūq̄ʒ vult saluus esse ⁊c̄. *Juventus hispanus*

IUuencus hispansu poeta ꝑsbyter cardinalis genere nobilis: sed virtute ⁊ doctrina nobilior. ꝑ hoc tēpus admodū clarus existēs. q̄ tetra euāgelia hexametris versibꝰ fere ad verbū trāfferēs quatuor libris composuit. Scripsit ⁊ quedā eo genere metri ad sacramētoꝝ ordinē pertinentia. *hiberorum gens*

HIberoꝝ quoq̄ʒ gens que sub axe pontico iacet fidem xp̄i intelligunt a captiua muliere. ⁊ credūt baccurio rege oēs id cohortante constructo templo magni operis. Armeni quoq̄ʒ in occidētali plaga hiberis viciniores fidem susceperūt. Inde ad finitimas gentes xp̄ianū dogma ꝑuenit. *Armeni fidem susceperunt*

Scisma secundū ortū habuit ab arrianis inter liberiū ⁊ felicē. Nā cōcilio apud mediolanū habito oēs qui athanasio fauebāt in exiliū pellunt atq̧ liberius triennio ab vrbe abfuit. in eius locū felicē elegerūt. Tandem constantiꝰ pulso felice liberiū introduxit. vnde ꝑsecutio ita vehemēs exorta est vt in ecclesijs ipsis p̄sbyteri ⁊ clerici passim necarent.

Anno mundi. 5553. Anno christi. 353.

Felix secundus papa natione romanꝰ p̄re anastasio: liberio p̄dicto ab hereticis pulso: ab ipsis pōtifex creatꝰ vel potiꝰ in liberij locū a catholicis subrogatū esse. licet id factū ab hereticis hieronymꝰ affirmet. cū tn̄ statim vbi pontificatū inijt. Constātiū magni cōstantini filiū hereticū ⁊ secūdo rebaptizatū ꝓmulgat ab eusebio nicomediensi ep̄o in aquilone villa nō longe a nicomedia. Dum aūt altercatio esset ⁊ quidē magna (vt diximꝰ inter liberiū ⁊ felicem) arriana heresis bifariā diuidit. Felix aūt postremo cū nulla in re orthodoxe fidei deesset ab aduersarijs captus: vna cū multis secū bene sentientibus interficit. Sepelit q̧ in basilica quā ipse edificauit via aurelia secūdo ab vrbe roma miliario duodecimo kal. decembris. Sedit aūt tm̄modo annū vnū: mēses quatuor: dies duos propter seditionē a liberio motam.

Anno mundi. 5563. Anno xp̄i. 364.

Damasus papa natione hispanus patre antonio post liberiū pontificem iuliani tp̄ibꝰ fuit vir sane bonus ⁊ optimꝰ pōtifex. Censuit aūt ne quis in iudicio ante factā examinationē dānaret. Mandauit em̄ sub anathematis pena ne quis temerario ausu a sede romana cōcessa p̄sumeret vsurpare. his cōstitutionibꝰ ꝓmulgatis pacata tandē eccl'ia damasus ocio litterario delectatꝰ vitas pōtificū oīm qui ante se fuere cōscripsit: easq̧ ad hieronymū misit. Nō destitit tn̄ ⁊ templa ⁊ cultū diuinū augere. duas em̄ basilicas edificauit. vnam iuxta theatrū: alterā via ardeatina ad cathecūbas. versibꝰ quoq̧ elegantibus sanctoꝝ corpora eo loci sepulta exornauit ad memoriā posteritatis. Preterea basilicā quā ipse in honorē diui laurentij nō longe a theatro pompeiano condiderat: maximis muneribꝰ ornauit. vt psalmi q̧ alternis vicibꝰ in eccl'ia canerent. in fineq̧ eoꝝ verba hec ponerent. Gloria p̄ri ⁊ filio ⁊ sp̄ui sancto īstituit. Primꝰ etiā hieronymi scriptis auctoritatē dedit. cū priꝰ. lxx. interp̄tū scripta tm̄modo in p̄cio essent. Nā ⁊ hieronymi biblia legi cepta est: ⁊ psalmi eiusdē fideliter ex hebraico traducti. Cū antea apud gallos potissimū incōposite legerent. Tandē cū multos p̄sbros ⁊ ep̄os. ij. ⁊. lx. creasset morit ac sepelit via ardeatina cū matre ⁊ sorore in basilica a se cōdita: tercio ydus decembris. Sedit annos. xix. mēses tres: dies. xj. Vacat tum sedes dies vnū ⁊. xx.

Scisma terciū fuit inter damasum ⁊ vrsicinū cū damasus electus ad pontificatū obeundū vrsicinū diaconū habuit cōpetitorē i basilica quē sicinini appellat: vbi multi vtrimq̧ cecidere in ipso templo cū res nō suffragijs tm̄ sed vi ⁊ armis tractaret: Verū nō ita multo post sacerdotū ⁊ ppl'i cōsensu damasus ep̄s cōfirmat. ⁊ vrsicinus ad neapolitanā eccl'iam traducit. damasus aūt adulterij accusatꝰ publico ꝯcilio cām dixit: vbi ⁊ innocēs absoluit. Et cōcordiꝰ atq̧ calixtus diaconi falsi accusatores damnati ⁊ reiecti ab eccl'ia sunt. Cautūq̧ lege est vt deinceps penā talionis subeāt q̄ aliquē falso accusauerint.

Anno mundi. 5583. Anno xp̄i. 384.

Siricius papa natione romanꝰ patre tyburcio post damasum valentiniani tp̄ibꝰ fuit. Is censuit monachos quoꝝ vita ꝓbata eēt: posse sacris iniciari. a primis ordinibꝰ vsq̧ ad ep̄atum. censuit item ordines ꝑ interualla dādos. Manicheos p̄terea qui in vrbe erant vetuit cōmunicare cū fidelibꝰ. Penitētes aūt ⁊ redeuntes ad gremiū orthodoxe fidei recipiēdos esse si monasteriū ingrederent atq̧ ibi ieiunijs ⁊ orationibus se toto vite sue tp̄e macerarent. Viaticū siquidē tum demū ab ecclesia recipiebāt. vbi de optima vita eoꝝ constaret. Consecrari aūt presbyterū ab ep̄o tm̄ censuit. Instituit itē vt q̄cūq̧ aut viduā aut secundā vxorē duxisset ab eccl'iastico officio pelleret. hereticos quoq̧ ꝑ manus impositionē recipiendos censuit. Syricius v̄o compositis ecclesie rebus. ac creatis sex ⁊ viginti p̄sbyteris: diaconis sedecim: ep̄is duobꝰ ⁊ triginta: ex sacris ordinibus quinquies habitis. Morit ac sepelit in cimiterio priscille via salaria. 8. kal. marcij. Sedit enim annis. xv. menses. xj. dies quinq̧ ⁊ viginti. Vacat tum sedes dies viginti.

Linea sūmorū pontificum

Felix

Damasus

Syricius

Linea Imperatorum

Iulianꝰ galli cesaris germanꝰ. cū solus in impio romano constantiꝰ augustus fuit mox iulianū patruelē suū. quippe qui ex cōstantio patris costantini fratre natꝰ erat cesarē creatū In gallias seditione quorūdā tyrānoꝝ tumultuātes misit: tradita in mrimoniū sorore: a quo modicis copijs apud argentinā tum gallie vrbē ingentes alamanoꝝ copie extincte sunt. rex nobilissimꝰ captus: gallie restitute. Submotiqꝫ vltra rhenum germani. neqꝫ multo post cū germani etiā exercitꝰ galliarū psidio tollerent ꝯsensu militū factꝰ est augustus quo audito ꝯstantiꝰ apoplexia obijt. hoc aūt morbo dixere medici hoīem interijsse ob dolorē aīi ꝛ grauē cogitatione in quā rebellāte iuliano inciderat. vir aūt erat iulianꝰ egregiꝰ ꝛ rē publicā insigniter moderaturꝰ si p fata licuisset. Liberalibꝰ disciplinis apprime eruditꝰ: grecis doctior. facūdia ingenti ꝛ pmpta memorie tenacissime. i amicos liberalis. puīcialibꝰ iustissimꝰ. glorie cupidus. Verū hec oīa ad extremū euertit duꝫ xpianos ꝯsequit. Callidior tn̄ ceteris psecutor nouis neqꝫ tormētis primo ƀ pmijs honoribꝰ blādicijs psuasionibus maiorē fere ppl̄i partē q̄ȝ si atrocior fuisset elicuit. Vetuit aūt ne xpiani auctorū gentiliū studia adirent: neue schole nisi his qui deos deasqꝫ venerarent paterent. Sunt q̄ scribūt hūc antea clericū fuisse postea a fide nr̄a defecisse: vnde hoīem apostatā vocant. hinc rerū publicarū potitꝰ ingenti apparatu parthis intulit bellū. assyriāqꝫ populatꝰ. remeāsqꝫ victor duȝ se incōsultꝰ plꝰijs inseruit hostili manu interfectꝰ est. 6. kal. iulij impij āno septio etatꝭ altero ꝛ trigesimo.

Iouinianꝰ genitꝰ patre varraniano incola agri singidonēsis puīcie pānonie. hic fuit insignis corpe: letus ingenio lrarū studiosus ad obtinendum imperiū. cōsensu exercitu lectꝰ est cōmēdatione patris militibus q̄ȝ sua notior. Impatoꝛ aūt ab exercitu electꝰ non prius pfiteri impatoris nomē voluit: q̄ȝ oēs cōclamarūt se xpianos eē. quibꝰ collaudatis ꝛ imperiū suscepit. ꝛ exercitū e manibꝰ barbaroꝝ liberauit: postea turbatis rebꝰ exercitu quoqꝫ inopia laborante: vno a persis atqꝫ altero plio victꝰ: pacē cū Sapore necessariā quidē sed ignobilē fecit mutatꝭ finibꝰ: ac nōnulla impij romani pte tradita. qd ante eū annis. ccc. ꝛ viginti duobꝰ fere exquo romanū imperiū conditū erat nunqꝫ accidit. Tandē illiricū petens in gallicie finibꝰ repētina morte obijt. vir alias neqꝫ iners neqꝫ imprudens. Multi exanimatū opinant nimia edulitate. alij odore cubiculi qd ex recenti tectorio calcis graue quiescentibꝰ erat. quidam nimietate prunarū quas graui frigore adoleri multas iusserat. Decessit imperij mense septimo quartadecima kal. marcias. etatis vt qui plurimū vel minimū tradunt tercio ꝛ trigesimo anno: qui ppria natura admodū liberalis fuit.

Valētinianus e pānonia cibaliensi editus cū esset tribunꝰ scutarioꝝ apud nicēā augustꝰ appellatꝰ: anno ab vrbe condita millesimo cētesimo nono decimo. frēm valente cōstantinopoli in cōmunionē regni assumpsit. q̄ cū sub iuliano augusto xpianitatꝭ integrā fideȝ gereret. iussus ab impatore sacrilego aut imolare idolis: aut milicia excedere sponte discessit: nec mora iuliano interfecto. iouinianoqꝫ mortuo valētinianꝰ qui p noīe xp̄i amiserat tribunatū in locū psecutoris sui accepit imperiū. postea vo imperij sui anno tercio: gratianū filiū nec duȝ bene puberē hortatu socrus ꝛ vxoris augustū creauit. Procopiū virū audacē apud ꝯstātinopolim tyrānidē inuadēs res nouas moliētē mira celeritate oppzimit. Valēs interea ab eudoxio arriane hereseos epo baptizatꝰ: in seuissimā heresim dilapsus nostros ꝯsequit ꝛ in exiliū pellit: mortuo ꝯsertim anastasio: quo viuēte res xpiana sex ꝛ. xl. annis mirifice sustentata est sed fratris auctoritate cōpressus est. Valentinianꝰ quoqꝫ saxones gēteȝ in littoribꝰ ꝛ paludibꝰ in vijs sitam romanis finibꝰ eruptionē meditātē i francoꝝ finibꝰ oppressit. Deniqꝫ anno imperij sui vndecimo cū sarmate sese p pannonias diffudissent dum apud brigionē oppidū squadroꝝ legationi respōderet anno etꝰ quito ꝛ quiquagesimo subita effusione sanguinis que grece apoplexis vocat voce amissa sensu integer exspirauit. Fuit aūt impator egregius vultu decens: sol erti ingenio: aīo grauis: sermone cultissimꝰ: infestus vicijs marie auaricie: ad loquedū parcus: seuerus: vehemēs ꝛc.

Valēs imperiū orietis q̄tuor annis valētiniano mortuo tenuit graciano valētiniani filio i occidētali parte regnāte. q̄ sibi valētinianū frēm paruulū admodū sociū creauit imperij. Valens aūt a lucio cōstātinopolitano rebaptizatꝰ hostilē in modū nr̄os ꝯsequēs. Neqꝫ illis quidē parcēs q̄ in heremo erāt: lege data vt monachi militarēt. nolētes p tribunos ꝛ milites fustibꝰ iussit interfici. quoꝝ innumera multitudo p vastas tūc egypti solitudines diffusa ꝯstat. pcipueqꝫ apud nitriā martyrij ꝯsecuta palmā. tum gothi sedibꝰ eius pulsi p oēs se tracias effundūt. quibꝰ dum valēs ire cū exercitu parat: sed sero ab exilio epos ꝛ monachos reuocari pcepit. Ipse cū sagitta sauciꝰ: versusqꝫ in fugā ob dolorē nimiū sepe equo laberet atqꝫ i vilissimā casulā deportatꝰ esset: supueniētibus gothis igneqꝫ supposito cōcrematus est quarto imperij sui anno. hec eruptio gothoꝝ clades romani imperij ac totius italie fuit. Iste Valens

Linea Imperatorum

Julianus

Julianus Apostata

Jouinianus

Valentinianus

Valens

Nicolaus eps

Nicola⁹ ex illustri ꝓsapia ort⁹ ciuis patere vrbis licie. Is puer cū lacte matris aleret̃: bis in ebdomadā quarta ⁊ sexta feria semel vbera sugere cepit. inde bone indolis adolescēs orbat⁹ parētib⁹. inter cetera virtutis sue opera hoc memorādū pegit. Nobilis q̄dā coñicane⁹ ei⁹ ob inopiā tres filias nubiles ꝓstituere intēdebat. qd̄ vbi vir sanct⁹ cōperit. miserrimo hoī cōdoluit. Nocte sumēs aurū nō modicū p fenestrā clam intro ꝓiecit quo repto primā filiā nuptui tradidit. Idē de alijs fecit. Postea mirroꝝ eps elect⁹ oēm humilitatem seruās: alacer erat in exhortādo: seuerus i corrigēdo: mulierū colloq̄a abhorrēs. inde miraculis chorusćare cepit: ne dum apud suos verū apud exteros. vt q̄ nomē ei⁹ inuocauerūt leuamē sentirēt pcipue in ꝓcellis ac naufragijs aquarū. Tandē grādeuus ⁊ plen⁹ dierū mortē adesse cernēs orare cepit: videns angelos ait. In te dñe speraui. postremo dicēs. In man⁹ tuas ⁊c. deo aiam tradidit. ad cui⁹ tumbā oleū ꝓrupisse ferūt q̄ egroti illiti sanitatē recipiebāt. cui⁹ festū. 8. id⁹ decēbris celebrat̃.

Donatus hereticus

Donat⁹ hereticus

Donat⁹ heretic⁹ natiōe apher: a quo donatiste heretici nomen sumpsere. hac miserrima tempestate viguit q̄ ex numidia veniēs multa ꝯ catholicos scripsit ⁊ totā pene affricā atq̄ iudeā sua pestifera ꝑsuasione decepit. cui⁹ error fuit q̄ filiū p̄re minorē eē dicebat ⁊ spm̄sanctū filio minorē necnō ⁊ catholicos eē rebaptizādos. demū tñ e carthagine cū multo probro pulsus est. Scripsit multa ⁊ maxime librū de spūsancto arrianā doctrinā cōtinētem.

Eunomi⁹ hereticus.

Eunomi⁹ alter heretic⁹ his tpib⁹ fuit. vñ eunomiani heretici vir corpe ⁊ aio leprosus. nec sec⁹ interi⁹ quā exteri⁹: morbo regio correpť⁹. qui cū primuz arriane ꝑfidie sectator fuisset aliā q̄z adiecit ⁊ disseminauit falsitatē. affirmabat i reb⁹ oib⁹ ꝯ filiū dissimilē p̄ri: ⁊ spm̄sanctū cū p̄re ⁊ filio nil habere cōmune.

Macedonius hereticus

Macedoni⁹ heretic⁹

Macedoni⁹ q̄z quē nr̄i ante errorē cōstātinopolitanū epm fecerāt. ab arrianis expellit̃ q̄r filiū p̄ri silem fatebat̃: lz spm̄sanctū nō sec⁹ atq̄ illi blasphemaret. ⁊ multa scādala ꝯcitauit a q̄ macedoniani heretici dicti sūt.

Donat⁹ grāmatic⁹

Donatus Gramaticus cuius libellus usque hodie in scolis a pueris legitur

Donat⁹ grāmatic⁹ ⁊ nō min⁹ rhetor ac phs diui hieronymi pceptor rome tūc insignis plurimū fuit q̄ inter cetera in terēciū cōmentat⁹ est. ⁊ vt ferunt hic donatus est cuius libellus vsq̄ hodie in scolis a pueris legit̃ prima rudimēta grāmatice discentibus.

Iulian⁹ impator vanitati magice dedit⁹ erat ⁊ vt nr̄is stomachū faceret iudeis tēplū hierosolymitanum restituit cū diceret se alibi sacrificare nō posse. q̄ certe tanta arrogātia elati sunt vt maiore impēsa q̄z antea restituere conarent̃. veꝝ nō ita multo post terremotu templū corruēs ⁊ multos iudeos simul oppressit Sequēti aūt die incēdio diuinit⁹ inmisso ⁊ ferramēta ipsa ꝯsumpta sunt ⁊ eo miraculo multi iudei pterriti ad fidē xp̄i venere. Scribūt quidē iulianū sagitta ex incerto missa trāsfixū fuisse: eundēq̄z exclamasse manu ad celum extēsa vicisti gallilee vicisti. Nā xp̄m gallileū appellabat ⁊ fabri filium.

Iohannes et paulus

Iohānes ⁊ paulus

Gordians et Epimachus

Gordian⁹ ⁊ epimach⁹

Iohānes ⁊ paul⁹ xp̄ianissimi viri frēs romani ꝑclarissimi. audiēs iulian⁹ q̄ de rebus suis paupes sustētarēt. hoc āno a q̄dā therenciano campi ductore capti apō romanā vrbē post inūera verbera iussu iuliani sexto kal. iulij palmā gladio cedēte adepti sunt. ⁊ i foueā dom⁹ abscoditi. dicēs eos i exiliū missos. tādē a filio ei⁹ obsesso manifestati p̄r cū filio fidē recepit.

Gordian⁹ ⁊ epimachus viri pclarissimi ⁊ ipsi sb hoc tumultu rome i via que latina nūcupat̃ martyrio coronant̃. quoꝝ prior ꝓ noīs xp̄i ꝯfessione diu plūbatis cesus postea sexto idus maij capite trūcat̃ ⁊ piectū corpus eius ad canes nocte a familia eius sepultū est.

Iuliana

Iulianā insuper virginē romanā idem sacrilegus iulianus tam diu plūbatis cedi fecit: donec ⁊ ipsa spiritū emitteret. Demetria item romana virgo sub hac ꝑsecutione rome martyrio coronata est que crudelissime verberata. x. kal. Iulij. spiritum emisit.

Quiriacus qui et Iudas de Ierosolimitanus Epus

Quiriacus qui ⁊ iudas hierosolymitanus eps hac tempestate cū anna matre sua ꝓ xp̄o martyriū cōstātissime sumpsit. Hic est ille qui helene locū ostendit in quo crux fuit abscondita ⁊ ob eius miraculā gloriā eius semper annūciare voluit quāobrē a paganis captus cruci affixus est. Et ꝓpterea ab ipso (vt multi asserūt) cruciferoꝝ ordo iniciū sumpsit. de quo inferius sub Innocentio quarto.

Grando maxima interfecit homines et iumenta apud constantinopolim

PEr hec tpa apud atrabatas vera lana de nubibꝰ pluuie mixta defluxit. cōstātinopoli grando mire magnitudinis decidēs nōnullos hoīm extinxit. ⁊ terremotus p orbem factus est. Ea tēpestate athanaricus rex gothoꝝ xpianos in gēte sua crudelissime psequit̃ ⁊ ad coronā martyrij sublimauit. Burgundionū q̃z plusq̃z. lxxx. milia armatoꝝ ripe rheni fluminis insederūt: q̃ tñ nō multo post tpe xpiani effecti sunt. Post illa tpa sub impio valētis gens hunoꝝ diu inaccessis seclusa mōtibꝰ repentina rabie percita: exarsit in gothos: eosq̃z cōturbatos ab antiq̃s sedibꝰ expulit. Gothi trāsito danubio fugiētes. a valēte sine vlla federis pactione suscepti sunt. Deinde pp̄ter intollerabilē auariciā maximi ducis fame compulsi in arma surgētes: victo valētis exercitu: sese p tracias infudere: oīa cedibꝰ incendijsq̃z vastātes. Deniq̃z petentibꝰ gothis vt eis epōs mitteret a quibꝰ fidei rudimēta susciperēt. valens doctores ad eos arriani dogmatis misit: sicq̃z vniuersa illa gens effecta est arriana. Gothi vo impatore occiso iam securi ad vrbem pperant constantinopolitanā vbi adhuc dñica augusta valentis vxor multas pecunias plebi largita ab vrbis vastatione hostes submouit: regnū cognatis fideliter seruauit.

Gothi · Scithe · hunni

COnstat eā gentē que pgethica dicta est gothica a scythis originē habuisse. Scythas vo primos eē in europa sub septētrione ⁊ ad tanays limitē feros ac paratissimos ad mortem. ⁊ supiores sedibus ostrogothos. visigothos inferiores: hos ab occidētis: ab orientis illos plaga in quam versi habitarent fuisse in patria appellatos. Sunt aūt huni ⁊ ipsi scythe. Sed eo quā gothi efferaciores: quia montibꝰ ripheis propius incolentes magis septētrionū rigoribus exponunt̃.

Basilius magnꝰ

Basilius magnus

BAsiliꝰ magnꝰ cesaree capadocie (q̃ priꝰ maza vocabat̃) epūs ⁊ monachorum multoꝝ institutor ⁊ pater. Uir certe oī sapia oīq̃z virtute ꝯspicuꝰ: p hec tpa mirabiliter effulsit: q̃ inter cetera sue virtutis ⁊ sctītatis monumēta iuuenē quendā (ob amorē puelle) diabolo obligatū deo recōciliauit. ⁊ obligationis sue cartā sibi reddi impauit: q̃ cū egregiꝰ doctor haberet̃ ꝯ eunomiū egregios libros edidit. Scripsit ⁊ librū de spūsancto: ⁊ monachoꝝ instituta atq̃z alios breues ⁊ varios tractatus edidit. Monachoꝝ ordinē in grecia instituit. q̃bꝰ ⁊ regulā approbatā tradidit. Obijt deniq̃z sctīssimꝰ pater sexto imperij valētiniani anno die primo mensis ianuarij multis miraculis clarꝰ: mēoriā vite sue omnibꝰ derelinquēs q̃ ßm opationē spūssancti viuūt. Duos habuit fratres gregoriū ⁊ petrum viros doctissimos. gregorij extabāt eusebij tpibꝰ aliqua volumia. Basiliū aūt cū gregorio capadocia genuit vt ait eusebiꝰ: ambo fuere nobiles: ābo athenis eruditi.

Gregoriꝰ nazianzenꝰ

GRegoriꝰ nazianzenꝰ epūs q̃ basiliū ad monasteriū pduxit in diuinis opibus hieronymi p̄ceptor. his diebꝰ ob sctītatē eruditionēq̃z ⁊ eloquētiā maximo in p̄cio eū fuisse dicūt: multa scripsit: maxīe vo in laudē cipriani athanasij maximi phī. Scripsit ⁊ ꝯ eunomiū duos libros. cōtra iulianū impatorē librū vnum Laudauit ⁊ nuptias ⁊ virginitatē exametro versu. leuauit ⁊ ꝯstātinopolitanos ab heresi rōnibꝰ: ⁊ suo elegātissimo dicendi genere. in quo polennonū virū eloquētissimū secutꝰ est. Is postremo dux senex admodū eēt: successorē sibi deligēs ruri vitā monachi duxit. Basilius aūt sub gratiano hic vo sub theodosio postea morit̃. Epiphaniꝰ q̃z cipri salamine epūs hereses oēs elegantissimis voluminibus impugnauit. In extremaq̃z senectute constitutus varia condidit opuscula. moriēs deniq̃z vt sanctus quarto ydus maij

Macharij

Macharij

MAcharij duo in syria btī antonij discipuli magne auctis tūc erāt. quoꝝ alter in supiore: alter in inferiore habitabat heremo. eoꝝ vitā ac alioꝝ patrū nitrie egypti pūincie diuꝰ hieronymꝰ cōscripsit. Hilarion q̃z sctīssimꝰ abbas p hec tpa apud cyprū insulam nō longe a salamina vrbe vir sanctissimꝰ viso antonio post asprimā vitā. xij. kal. nouēbris diē obijt. Arseniꝰ itē ex senatore romano monachus vita ⁊ miraculis clarus in pallacio theodosij principis sublimis ad heremū scythie p̄rexit. iuxta vocē sibi dicentē. Arseni si vis saluꝰ fieri fuge hoīes ⁊ tace. Ideo in seruicio xpi anno vite sue nonagesimoquīto dormiuit in pace. Pastor itē postea matrē suā in heremo nūq̃z videre voluit. Paphnuciꝰ q̃z abbas apud thebaidā thaisim impudicissimā meretricē ad xpm ꝯuertit cū btī onufrij vitā cōscripsit. tandē videntibꝰ monachis ab angelis in celū susceptus est. Agathonē abbatē etiā eo tpe fuisse dicimꝰ q̃ p trienniū lapidē ore detulit vt silētij virtutē pcipe mereret̃ pluresq̃z alij anachorite viguerūt.

Maria egypciaca

Maria Egiptiaca

MAria egypciaca meretrix p̄mo appellata: deinde sctītatis ⁊ pnīe ac pseuerācie exemplū. quadraginta em̄ septē annis in heremo pnīaz artissimā pegit secum duos panes deportās vltra iordanē q̃ post modicū arefacti quasi lapides obdurauerūt ex q̃bꝰ modicū ad aliq̃s annos comedēs vitā trāsegit. Tandē q̄rto nōs april' migrauit ad dñm. cuius corpꝰ zozimas sctīssimus abbas sepeliuit.

Eufrosia

EUphrosia q̃z genere ⁊ virtutibus p̄stantissima in monasterio p decē ⁊ octo annos cū incredibili abstinētia atq̃z labore vsq̃z ad trigesimū vite sue annū pmansit. Horꝝ patrū ac mulierū cōplurimoꝝ vitā ⁊ cōuersationē heremiticaꝫ diuus hieronymus eleganti stilo cōscripsit.

Anno mundi. 5593. Anno xpi. 394.

Anastasius papa natione romanꝰ patre maximo: post syriciū pōtificē im/perāte graciano vrbis rome eps creaṫ. qui pōtificatu inito rei diuine ca nēs: cōstituit ne sacerdotes vllo modo sederēt. sed curui ꝛ venerabūdi starent cū sacrū euāgeliū aut caneret aut legeret i eccl'ia dei. Neue peregrini maxime aūt trāsmaritimi in clerū reciperenṫ. nisi quoq꞉ epoꝝ p꞉e se ferrēt cirographa. hoc aūt factū esse aiūt ꝑpter manicheos qui tuꝫ in affrica magno in ꝑcio erāt ꝛ ad corrūpendā fidē de suis quoq꞉ versus mittebāt. Cōstituit itē ne debiles ꝛ manci: neue aliq̄ mēbro carētes in numerū clericoꝝ reciperenṫ. Basilicā q̄ꝫ (que crescētina vocaṫ) in regione secūda via mamertina dedicauit. Tandē vbi ex sacris ordinationibꝰ bis in vrbe mēse decēbri habitis: pꝛ̄sbyteros octo: dia conos quinq꞉ ꝛ epos decē creasset moriṫ ꝛ sepeliṫ in cimiterio ad vrsuꝫ pilleatuꝫ. 5. kal. maij. annos vo tres: dies. x. sedit. Vacat tuꝫ sedes dies vnū ꝛ. xx.

Anno mundi. 5603. Anno xpi. 404.

Innocētius huius nois primꝰ papa natione albanus p꞉e innocētio parti ceps theodosij tpoꝝ fuit. hic sanctꝰ fuit ꝛ multa ad religionē ptinētia trā quillitate impij ꝛ beniuolētia principis vsus meditatus est. Cōstituit eniꝫ vt sabatho ieiuniū celebrareṫ. Et q꞉ tali die xp̄s in sepulchro iacuisset ꝛ eiꝰ disci puli ieiunassent. De iudeis q̄ꝫ ꝛ paganis deq꞉ monachis regulas quasdā tu lit. voluit vt eccl'ia semel ꝯsecrata: amplius nō cōsecrareṫ. Cataphrigas autē hereticos quoꝝ auctores vt diximus fuere mōtanus prisca ꝛ maximilla ab vr be expulit. Preterea vo pelagiū monachū ꝛ celestinū hereseos dānauit eo q꞉ liberū arbitriū diuine grē anteferrēt: ꝛ q꞉ diceret ad implēda diuina iussa vo/lūtatē ꝑ se sufficiētē eē. Basilicā vo geruasij ꝛ ꝓthasij dedicauit. vestine mu lieris impēsa structā ꝛ ornatā. Cōstituit itē vt singulis solēnibus festis i eccle sijs ante sacri receptiōnē paꝫ xp̄icolis dareṫ. demū vbi ꝑ sacros ordines q̄ter in vrbe habitos. pꝛ̄sbyteros. xxx. diaconos. xij. epos q̄tuoꝛ ꝛ q̄nquagita creasset ꝑ diuersa loca. moriṫ ac sepeliṫ in cimiterio ad vrsuꝫ pileatū. 5. kal. augusti Sedit annos. xv. mēses. ij. diebus quinq꞉. Vacat tuꝫ sedes dies. ij. ꝛ. xx.

Zosimus papa natione grecus p꞉e abrahā post innocentiū mortuo theo dosio archadij ꝛ honorij qui patri impio successere tpibꝰ fuit. vir quidē sanctꝰ atq꞉ optimus in multa rerū pturbatione rem diuinā nunq꞉ omisit. Con stituit eṁ vt diaconi dum celebrareṫ leuas tectas haberēt linostimis. Cōces/sit item vt in parochijs cerei sancto sabatho benedici possent. Bibere autē in publico clericis vetuit ꝛ potuꝫ publice vendere. In cellis fideliū id fieri posse nō negauit. Vetuit etiā ne serui in clerū reciperenṫ q꞉ huiuscemodi viros libe ros ꝛ integros esse oporteret. Ferūt tū zozimū misisse ad carthaginēse cōciliuꝫ faustinū epm duosq꞉ vrbis rome presbyteros vt ostēderet nil vsq꞉ publice agi debere sine cōsensu eccl'ie romane. At zozimus creatis in vrbe roma pꝛ̄sbyteris decē: diaconis tribꝰ. epis octo. moriṫ ac sepeliṫ via tiburtina apud corpꝰ bea ti laurentij martyris septimo kalendas ianuarij. Sedit annū vnū: mēses tres dies duodecim. Vacat tum sedes dies vndecim.

Anno mundi. 5613. Anno. 414.

Bonifacius primus papa natione romanꝰ patre iucundo pꝛ̄sbytero hono rij tpibus fuit. quo pontifice creato orta tum in clero seditio est. Naꝫ duꝫ bonifacius in basilica iulij vrbis rome creaṫ. Eulalius in cōstantiniana basili ca pontifex electus huic statim obiciṫ. Et hoc quartū ecclesie scisma fuisse dici tur. Qđ vbi honoꝛꝰ (qui tum mediolani erat) intellexisset instante placidia cū filio valātiniano ambo ab vrbe pellunṫ. Reuocaṫ tū septimo mense post bo nifacius. ꝛ solus vrbis presul constituiṫ. Qui postq꞉ pōtificatū pacifice ade ptus est Sotheris pape decretū cōfirmauit ne mulier vlla aut monacha scura tam pallā attrectaret: aut thyra contingeret aut adoleret. Neue aliquis sacer dos ante annos. 30. ordineṫ. Neue seruus aut obnoxꝰ vel obercitꝰ in clerū re ciperet. Voluit itē ne absentes in iudicio vllo modo aut accusarent aut dam narenṫ. hic inter cetera condidit oratoriū in cimiterio sancte felicitatis marty ris. eiusq꞉ sepulchrū ornauit marmoribus ꝛ argento. Nā ꝛ patenā argenteaꝫ librarū. xx. Et coronas argenteas tres. calices minores duas. ꝛ scyphū argen teū librarū. x. Bonifacius aūt vbi ex sacris ordinibus semel habitis: pꝛ̄sbyte ros ꝛ epos creasset. moriṫ ac via salaria sepeliṫ apud corpus sancte felicitatis. 8. kal. nouembris. Sedit annis tribus: mensibus octo: diebꝰ septem. quo mortuo clerici quidā eulaliū statim ad vrbē reuocāt: q̄ vel indignatione vel cōtemptu rerū humanaꝝ reuocationē spernēs anno post bonifaciū moritur.

Linea Summoꝝ pontificum

Anastasius

Innocentius

Zozimus

Bonifacius

Linea Imperatorum

Gracianus

Gracian⁹ valētiniani senioris fili⁹ post mortē valētis sex annis imperiū tenuit: cūius iā dudū ante cū patruo valēte ⁊ cū valētiniano fratre regnaret. vir ab ipsa adolescētia sua militia strēnuus ⁊ religione clarus. admodū em iuuenis cū inestimabilē multitudinē hostiū romanis infusam finib⁹ cerneret: fretus xpi potētia: longe impari militū numero sese in hostē dedit. Et cōtinuo apud argētinā oppidū galliaꝝ. formidolosissimū bellū incredibili felicitate cōfecit. Nā plusqȝ .xxx. milia alemānoꝝ minimo romanoꝝ detrimēto in plio interfecta narrant. hoc deniqȝ ei recta fidei cultura tribuit. Cū ambrosi⁹ eps fuisset elect⁹ vniuersa statim italia ad rectā fidē repullulauit quo pacto catholicoꝝ tēpla destructa īstaurare fecit. Porro gratian⁹ cū aiaduertisset thraciā daciāqȝ tāqȝ genitales terras possidētib⁹ gothis ⁊ rempublicā in maximo discrimine videret theodosiū ab hispania fauētib⁹ cunctis apud sirmiū purpurā induit: etatis annū tercīū ⁊ trigesimū agentē. orietisqȝ ⁊ thracie simul imperio pfecit. Is oēm fiduciā suā ad opem xpi referens maximas illas scythas formidatas cūctis etiā alexandro magno: alanos hunos gothos incunctanter aggressus magnis multisqȝ pliȷs vicit. vrbē cōstātinopolitanā victor intrauit. Jcto cum athalarico rege gothoꝝ federe: Interi vo maxim⁹ brittānia tyrānide occupās ac i galliā traiciēs apud lugdunū gratianū interfecit: etatis noue ⁊ .xx. annos habentē. quare valētinian⁹ iunior frater metu pterrit⁹ ad theodosiū in oriētē pfugit ⁊ paterna pietate suscept⁹ est. fuit aūt gracian⁹ lrīs haud mediocriter institut⁹. carmē face. pbat⁹: ornate loq̄: parc⁹ cibi sōniqȝ ac libidinis victor.

Theodosius

Theodosi⁹ senior genere hispan⁹ genit⁹ pr̄e theodosio matre termācia: interfecto p maximū graciano: impiū romani orbis obtinuit sol⁹: māsitqȝ in eo annis .xj. cū iā in orietis ptib⁹ sex annis graciano viuēte regnasset. qui etiā singlari celeritate ⁊ ɔsilio vsus. maximū tyrānū graciani interfectorē apud aqleiā occidit. hāc calamitatē maxio ipsi martin⁹ vir sctīssim⁹ añ pdixerat dux britānā militarib⁹ copijs spoliat in italiā ꝯ ius fasqȝ vetur⁹. Theodosi⁹ qȝ diuino auxilio fret⁹ ⁊ andragaciū maximi comitē: ⁊ victorē eiusdē tyrāni filiū ⁊ arbogastē q̄ valētinianū iuniorē apud viennā ei⁹ dolo strāgulauit ac eugeniū tyrānos mira celeritate vsus oppzimit. Fuit aūt theodosius ꝓpagator reipublice atqȝ defensor eximi⁹ morib⁹ ⁊ corpe traiano similis: qȝtū scripta veterū ⁊ picture docent. Sic emines stat⁹ accedit ad disciplinā militarē laus ingeniȷ q̄ plurimū valuit ⁊ religiōis. Nā cū mediolani ingredi ecclīam vellet mysteria visur⁹. pbibit⁹ ob qddā facin⁹ (vt fieri solet) ab igressu eccīe nisi peniteret: ita equo aīo tulit vt vltro ipsi ambrosio grās egerit atqȝ penituerit. huic sociata i ɔiugio flacilla fuit ex qua archadiū ⁊ honoriū genuit. itaqȝ q̄nqgesimū annū agens etatis i pace apō mediolanū reb⁹ excessit humanis republicā detā filijs relinquēs corp⁹ ei⁹ eodē anno cōstantinopolim trāslatū atqȝ sepultū est.

Archadius

Archadi⁹ theodosiȷ magni fili⁹ augustus in oriēte factus. honori⁹ frater eius in occidēte cōmune imperiū diuersis tm̄ sedibus tenere ceperūt. vixitqȝ archadi⁹ post pris excessuȝ annis duodecim. verū qz pater eoꝝ theodosi⁹ ipsis adhuc adolescētulus tres duces reliqrit viros potētissimos q̄ curā gereret. reliqritqȝ ruffinū q̄ oriētē. stilconē q̄ occidētē. gildonē qui affricā regerent qui deinceps cupiditate imperādi moti spretis paruulis regnū occupare conati sunt. Gildoni res nouas in affrica molieti masceleger frater ei⁹ crudelitate veritus hoiem fugat. q̄ vel dolore aī vel veneno post morit. Masceleger tāta victoria elat⁹ cū nec deo nec hoib⁹ parceret a militib⁹ occidit. Ruffin⁹ vo ab archadio oppzimit. Stilco qȝ occidētis tutor imperiȷ collator beneficioꝝ imemor ⁊ affinitatis: nā socer extabat honoriȷ. Regnum ⁊ ipse euchério filio affectās: ingētia rei publice intulit mala. Nam sepe cū delere posset barbaros fouit eos. sepe alaricū cū suis gothis vicit. Tandē a gothis superatus cū auxilia postularet. Impator indignatus duces misit qui eum interficerent.

Honorius

Honorius archadiȷ pdicti frater: vir morib⁹ ⁊ religiōe: theodosio pr̄i cōsimilis. Is principatu suscepto dux vires reipu. quottidianis coneret labefactari incōmodis virū strēnuū ⁊ bellicosum ɔstantiū comitē ad gallias cū exercitu misit. deinde ei gallā placidā germanā suā cūctoꝝ gaudio sociauit: ex qua valētinianū filiū cōstācius genuit: qui postea reipu. imperiū gessit: inde cū apud rauennā in regni cōsortiū adsciuit: qui nec dum septē mēsib⁹ euolutis ex hac luce subtractus est. Inter hec placida augusta a fratre honorio pulsa ad oriente cū honorio ⁊ valētiniano filijs pfecta. a theodosio augusto archadiȷ alterius germani sui filio honorifice suscepta est. Honorius vo postqȝ cū minore theodosio germani filio annis q̄ndecim impasset cū iaȝ antea cū fratre annis duob⁹ regnasset rēpublicā vt cupierat: pacatā relinquēs apud vrbē roma vita exemptus est. corpusqȝ ei⁹ iuxta beati petri apli atriū in mauseolo sepultū est huic soboles nulla fuit.

S. Ambrosius mediolanensis epus

Sanctus ambrosius

Ambrosius mediolanēsis eps: patria romanus de cōsulari dignitate vir plane sanctissimus ⁊ oīm doctorū sui tpis pcipuus atq; supremus. post auxētij serā morte ex pagano iudice subito apd mediolanū diuino nutu eps fuit e cūctis electus: moxq; catholico baptismate tinctus presulq; ordinat⁹. subito eī infantis vox insonuit dicēs. Dignus est hic ambrosius vt sit eps. q ex cathecumino xpianus effectus decimo imperij valētiniani anno: nonus mediolanensiū creat eps. Cūq; p fide catholica libros graciano impatori porrexisset: ac reuerētia qua debuerat suscept⁹ eēt. vniuersa stati ad rectā fidē italia repullulauit. ac oīs cisalpina gallia orthodoxā recepit fidē postea impatori theodosio ambrosi⁹ apd mediolanū ecclie introitū: nisi peniteret interdixit. cū agēte curialiū suoꝝ malicia eius iussu ad qnq; hoīm milia occisa sunt quā admonitionē equo aīo tulit. fuit eīm ambrosio tāta comitas. moꝝ sanctitas: ingenij acumē: diuinaq; scia vt nō modo viuēs: sed ⁊ vita functus. Italiā ⁊ oēm orbem i sui deuotionē ac venerationēq; pduxerit. qui etiā platoni pho ⁊ ortu ⁊ infantia atq; disciplina psimilis extitit. Cum apes vt platoni subito examen apum faciē cōpleuit; ac si in alueolū intrādi ⁊ exeūdi motū facerēt: que pdigia ex ei⁹ ore suauitatē dicēdi melle dulciorē fluere significabāt qd postea verissime demōstratū est: si eius dicēdi scribēdiq; dulcedinē cōtēplemur. Scripsit eīm emēdatissimos libros quoꝝ sententie sunt fidei ⁊ ecclie firmissime colūne. In quib⁹ romana relucet fides: qꝛ inter scriptores latinos quasi quidē flos emicuit. Obijt deniq; hic sanctissimus presul secundo nonas aprilis.

Martinus Epus thuronen

Martinus eps

Martin⁹ monach⁹ ⁊ eps turonēsis vir sanctitate ⁊ pietate clarissim⁹: q sabaudie pānonioꝝ oppido oriūdus: ⁊ in italia ticin id est papie nutrit⁹ cū patre suo tribuno militum sub cōstātio ⁊ postea sub iuliano impatore militauit cꝑuis inuitus. tpe vo hiemali p portā ciuitatis ambiensis transiēs paupi obuio. arrepto ense clamidē q sibi sola superat in elemosynā largit⁹ diuisit. In qua nocte sequēte xpm vidit vestitū. Relicta milicia ad hilariū pictauiēsem epm prexit: se ei⁹ discipline subbijciens. ibi postea monasteriū cōstruxit de quo in epm turonēsez assūptus est. Eius deinde vita tātis extitit gliosa miraculis vt post aplos null⁹ ei eq paret. cū triū mortuoꝝ (more xpi ihu) meruerit esse suscitator. Tandē anno pmo tpib⁹ anastasij pōtificis apud eandē vrbē tercio ydus nouēbris etatis vo sue. 81. migrauit ad dnm. Cuius exequijs cū diuus ambrosius miraculose interfuisset. ⁊ eius sctitatē ⁊ virtutē didicisset: de eo ait. beatus martin⁹ pphani erroris tēpla destruxit: vexilla pietatis erexit: mortuos suscitauit: ab obsessis corpib⁹ demonia seua exclusit; ac varijs laborātes languorib⁹ salutis remedio subleuauit: qꝛ ita pfectus est vt xpm texisset in paupe ⁊c.

Theodosi⁹ impator p hec tpa fedus cū athanarico rege gothoꝝ ex tēplo pcussit athanaricus cōstātinopolim ad theodosiū venit quē ille mira animi iocūditate ⁊ affectione recepit deniq; cū athanaric⁹ vrbem intrasset. ⁊ tā edificia ciuitatis q̄ exornati ad diem festū ppli frequētiā cerneret: deinceps impatoris regiā ingressus obseq̄a officiaq; diuersa ꝯspiceret: sine dubio inqt. de⁹ terren⁹ est impator. Cotra quē quicūq; man⁹ leuare missus fuerit: ipe sui sanguīs re⁹ existat. Nec mora tn̄ supueniēte valitudine reb⁹ humanis excessit. cui⁹ exequias impator ipse pcedēs digne eū tradidit sepulture. ac vniuerse gothoꝝ gentes rege defuncto aspiciētes virtutē benignitatēq; impatoris theodosij romano sese impatori dederunt.

Prudentius poeta

Claudianus poeta

Prudentius

Claudian⁹ poeta natione hispan⁹ his tpib⁹ apud florētiā ethrurie vrbē i pcio existēs duos libros claudianū scz maiorē ⁊ minorē edidit. In qbus certe multe extant snie celebres ac notabilia puerbia. Libri q̄s de theodosij laudib⁹ versib⁹ exaratū ferūt. In ei⁹ itē laudē claudiani poete carmina extāt. O nimiū dilecte deo tibi militat ether. ⁊ ꝯiurati veniūt ad classica vēti.

Prudētiū etiā poetā xpianū virū vtriq; secularium lrāꝝ sciētissimū p hos dies claruisse tradūt qui ⁊ nōnulla in diuinis laude dignissima cōposuit. de numero eoꝝ extat liber de martyribus. de origine peccatoꝝ. exameron de trinitate ⁊c. atq; aduersus simacus idola defendentē librū cōposuit ⁊ quedā alia.

His tpibus fuit appollinaris laodicee syrie eps vir sane in disputādo vehemēs ⁊ ita acutus vt ausus sit dicere corpus nō aīam a dn̄o in dispensatione susceptum. postea vo cum rōnibus vrgeret ait eius quidē habuisse aīam. nō tn̄ ex ea parte qua rationabilis est sed ex ea solū qua corpus viuū reddit. Ad supplementū vero rōnabilis partis ipsum verbū dei fuisse perhibeat. que quidē snia ⁊ a damaso ante. ⁊ a petro alexandrino epo explosa est. hinc appollinariste originē habuere.

·S· Jeronimus presbiter et Cardinalis incepit clarescere in ecclesia dei de dalmatia oriundus semper sanctissime vite fuit Heretico[rum] malleus ac totius cristiane veritatis solidissimu[m] fundamentu[m], doctor principalis, non solu[m] latinis, atq[ue] Grecis, verumetiam ebraicis l[itte]ris eruditus fuit.

Sanctus Hieronymus

Hieronymꝰ vir sanctissimꝰ ac doctoꝛ celeberrimꝰ sancte romane ecclīe cardinalis p̄sbꝛ natꝰ p̄re eusebio oppido stridonis. q̄d a gothis euersuꝫ dalmacie quōdā pānonieq̄ꝫ cōfiniū fuit. Is toto oꝛbe doctrinis ac scīa clarus apud bethleem ciuitatē palestine situs eā radiabat. quātū em̄ iste iuuerit ecclīaꝫ dei vita ⁊ scriptis: non attinet dicere cū ⁊ vita eiꝰ sctīssima oībꝰ p̄luceat. ⁊ scripta eiꝰ ita in p̄cio ⁊ in honoꝛe sint: vt nemo magis legat ab eruditis p̄sertim: fuit em̄ eloquētissimꝰ ⁊ diuersarū līarū periciā ⁊ linguarū experientiā habuit: cū romanā adijt vrbē in q̄ līis grecis ⁊ latinis appꝛime eruditus p̄sbyter q̄ꝫ cardinalis ibidē est oꝛdinatꝰ. Donatūq̄ꝫ grāmaticū ⁊ victoꝛinū rhetoꝛē p̄ceptores habuit. Gregoꝛiū q̄ꝫ naziazenū magistꝝ suū fuisse testat̄ vt sacrarū scp̄turaꝝ studijs eū erudiret. Industriāq̄ꝫ ad hebꝛeos arabicos caldeosq̄ꝫ elemētoꝝ apices habuit. inde ꝓbatissimoꝝ monachoꝝ habitū imitatꝰ in syriam p̄rexit. Ad deserta deinde loca quadriēnio p̄nīe exacto ad bethleeꝫ oppidū remeauit vbi disertissima opuscula scripsit. Innumeris p̄terea libꝛis aplōꝝ ꝓphetarūq̄ꝫ cōstructionibꝰ editis imobilē catholice ecclīe turrim quā p̄fidoꝝ iacula cōsūmauit. Danielē in caldaico stilo. Job iustū arabico ꝓlocutū in romanaꝫ linguam mutauit. Matheū ex hebꝛeo fecit romanū. Impossibile est de isto viro eiusq̄ꝫ districte vite ⁊ illiꝰ moꝛibꝰ retexere oīa. quadā die aduesperante cū beatus hieronymꝰ cū frībus ad lectionē audiendā sedisset: subito ingens leo tribus claudicans quarto suspēsus pede zenobij claustra ingressus est. q̄ viso frēs p̄territi. ipse veluti aduētāti hospiti intrepidꝰ obuiauit. leo p̄ri: lesi quā habebat pedis obtulit plantā vulneratā a sentibꝰ. adhibita cura de lesionis ictu cōualuit. Inde cepit inter eos vltro citroq̄ꝫ q̄si domesticū aīal cōmoꝛari. Tandē diuꝰ hieronymꝰ apō bethleē palestine tp̄ibꝰ honoꝛij ⁊ theodosij iunioꝛis explet nonagita ⁊ octo vite annis ad xp̄m migrauit.

·S· Paula matrona Romana

Paula romana

Eustochium filia paule

Paula matrona romana mulier sane sctītate admirabilis: ⁊ diui hieronymi in xp̄o filia atq̄ꝫ discipula: hoc anno quo ⁊ sanctꝰ martinꝰ etatis sue. 56. sexto kal. februarij apud bethleem in pace doꝛmiuit. Cuiꝰ quidē dignitatē monasticāq̄ꝫ cōuersationē: desertionē patrie: ⁊ ad hierosolymā ꝓfectionē. diuus ipse hieronymꝰ libello quodā: magnis effert laudibꝰ. vbi etiā eiꝰ p̄egrinationē ꝑ loca sancta hūilitatēq̄ꝫ ac cōtinētiā ꝓfusaꝫ in paup̄es beneficētiā: incredibilē patiētiā: hospitalitatēq̄ꝫ ac fidē ⁊ aduersus hereticos ꝯstātiā. ⁊ ad extremū eius felicē exitū. ⁊ in exequijs sanctoꝝ cōcursum narrat. eo ī libello ipsius filiā eustochium ⁊ virtutis heredē cōsolat̄. Eam deniq̄ꝫ paulā ab agamenone rege p̄dicto q̄ troiā deleuit traxisse originē aiunt que tradita fuit viro clarissimo iulioꝝ familia ꝑcreato. In cuius tumulo tale inscripsit carmē. Respicis augustū p̄cisa rupe sepulchꝛū. hospicium paule celestia regna tenentis ⁊c̄.

Pelagiꝰ hereticus

Pelagiꝰ quidā monachus ⁊ heresiarcha pessimꝰ e roma ī angliā ꝓficiscēs insulā illā oēm execrabili infecit erroꝛe. p̄dicabat em̄ hoīem sine grā dei saluari posse: ⁊ vnūquēq̄ꝫ suis meritis ꝓpꝛiaq̄ꝫ virtute ad iusticiam regi: Infantesq̄ꝫ p̄terea sine oꝛiginali peccato nasci dicebat: nō iō baptizari opoꝛtere vt a pctō liberarent̄. Cōtra quē diuus augustinꝰ cū ceteris p̄sbꝛis viriliter se opponēs librū de baptismo paruuloꝝ: ⁊ aliū librum cōscripsit. ⁊ sanctus hieronymus dialogū cōtra eū ꝑscripsit.

Alexius

Alexius Sanctus

Alexiꝰ romanus patricius cōfessoꝛ dignissimus atq̄ꝫ sanctissimus. xvj. kal. augusti rome ī domo p̄ris sui noīe eufemiani senatoꝛis incognitus sub gradu longa exercitatus patientia migrauit ad dn̄m. cuius exequijs miraculis plenis interfuere archadius ⁊ honoꝛius imperatoꝛes. pꝛo dn̄o em̄ sponsaꝫ elegātissimā deseruit.

Cassianus

Johānes crisostomus

S. Johannes Crisostomus

alio nomine vocat[ur] [illegible]

Johānes cognomēto crisostomꝰ ꝯstātinopolitanus eps̄ hoc tp̄e: postq̄ꝫ xp̄iane religioni verbo ⁊ exēplo atq̄ꝫ doctrina plurimū ꝓfuisset. 6. kal. februarij in pace q̄euit. hic ꝓpter veritatē ⁊ iusticiā defendēdā ab eudoxia ⁊ archadio eiꝰ filio mł̄tas p̄tulit iīurias: ꝗ iter ꝗ p̄ter sctītatē maxīaꝫ elegātissīos edidit libꝛos ⁊ s̄mōes ac ep̄las.

Cassianꝰ itē monachꝰ cōstātinopolitanꝰ vel scytha iohānis crisostomi diaconꝰ: huc nāq̄ꝫ massiliā ex cōstātinopoli mittēs: duo ibidē mōasteria cōdidit: vbi multos vtriusq̄ꝫ sexus ꝯgregās monachos. inde multa edidit opuscula scꝫ de monachoꝝ habitu. Collationes patrū egypti cum eis q̄nq̄ꝫ habitās digessit. De distinctione monachi ac fine. De pugna carnis aduersus sp̄m. De tribus antiquis monachoꝝ generibus. ⁊ quarto nūc exoꝛto similiter pleraq̄ꝫ alia.

Concilium constantinopolitanū

SEcunda synodus vniuersalis fuit cōstātinopolitana: centū quinquaginta patrū graciani ꝛ theodosij principum ac damasi pape cyrilliqꝫ hierosolymitani atqꝫ nectarij alexandrini patriarche tpibus. cōtra macedoniū cōstantinopolitanuz epm ꝛ eudoxiū qui negabant spm̄sanctū deū esse. Et hi oēs cōdēnata p̄fata heresi: quatuor canones statuere. Iste em̄ macedoni⁹ patriarchalē sedē furtiue ac tyrānice occupauit. quo deposito nectari⁹ a patrib⁹ electus fuit. postea deū vnū ꝛ viuificantē ꝛ deū spm̄sanctū. ꝛ p̄ri filioqꝫ cōsubstātialē declarantes simbolo addiderūt. p̄terea ꝯ appollinarē laodicie epm ꝛ sabellū blasphemos. ꝛ qui similia sentiebāt anathema ꝓtulerūt. Cū carnē xp̄i inaīatā esse dicebant: sine aīa rōnabili atqꝫ intellectu humano ꝛ ī morte triduana diuinitatē cōmortuā fuisse asserebāt. In p̄dicta qꝫ synodo theodosi⁹ impator resistens patrib⁹: hos p̄suasionib⁹ seduxit: vt (ignorāte sūmo pōtifice) cōstantinopolitanā sedē in p̄triarchatū sublimarūt qd̄ postea semīariū discordie fuit

DYdimus alexandrin⁹ a teneris annis oculis captus. ꝛ ob id etiā primoꝝ litteraꝝ ignarus ita geometriā ꝛ dialeticā que magno vsu indigent iam grandis natu cum primis elementis didicit vt p̄clara quedam opera in mathematicis scripserit. In psalmis quoqꝫ ꝛ in euangeliū mathei ꝛ iohannis ꝛ contra arrianos multa edidit. Miscebat em̄ precibus studia ꝛ laborē: cōtinuasqꝫ vigilias: vt qd̄ alijs visus illi conferret auditus.

Radagasus rex gothoꝝ

INgressus tum sub honorio impatore italiā oīm antiquoꝝ p̄ntiūqꝫ hostium inter hec acta longe īmanissim⁹ radagasus gothoꝝ rex ꝛ in totā repetino impetu inuadit italiā ferro ac flāma oīa vastabat. Nā fuisse in ei⁹ populo plusqꝫ ducenta milia gothoꝝ ferūt. Hic supra hanc incredibilē multitudinē indomitamqꝫ virtutē barbarus erat ꝛ scytha: qui oēm humani generis sanguinē dijs suis ꝓpinare deuouerat. Inuadit illico romam pauor infinitus: fit oīm paganoꝝ in vrbe cōcursus declamat a cunctis. sed hec ideo ꝑpeti qd̄ neglecta fuerūt magnoꝝ sacra deoꝝ: fere in tota vrbe blasphemie ad nome xp̄i tanqꝫ lues aliqua ꝓbris ingrauant. Conducunt a romanis aduersus eū duo pagani duces: gothoꝝ sarus ꝛ viridunus hunoꝝ contritus diuinitus radagasus in aspero fesulani montis iugo quo cū fame ꝛ siti cōficerent. Rex solus spem fuge sumens: captus a romanis in vincula conijcit: ac paulisper retentus vita priuat. Tanta vero multitudo captiuoꝝ gothoꝝ fuisse fert: vt in vilissimarū pecudus modum: singulis aureis passim greges hoīm venderent.

Alaric⁹ rex gothoꝝ

HUic vero successit alaricus quē stilco regni cupidus cū supare posset ꝛ voluit ꝛ iuuit. Verū postremo italiā ingressus cū ab honorio sedē qua cuz suo exercitu ꝯsistere posset expeteret. Honori⁹ deliberato ꝯsilio ei gallias cōcessit: q̄ dum gallias pergens ob repatiōnē iumentoꝝ apud polentiā aliquātulū resedisset. Stilco comes in p̄nitionē reipublice gothos ꝑtentās. belli summā saulo pagano cōmisit: qui ipso die sacratissimo pasce gothis nil suspicantib⁹ sup eos irruit: magnāqꝫ eoꝝ partē ꝓstrauit. demū arma accipiūt ꝓsternūt exercitū. hinc in rabiē furoris exercitant: omissa gallia romā contedunt. cuncta p que ierant igni ferroqꝫ vastantes. Nec mora vrbem romam capiunt deuastant incendunt. Anno eiusdē cōdite millesimo centesimo sexagesimo quarto. salutis vo xp̄iane anno duodecimo ꝛ quadringētesimo. hac tn̄ moderatione vsus est alaricus ꝛ clemētia vt suis mādauerit: a cede ꝛ sanguine quoad fieri posset abstinere. vtue cōfugientibus ad basilicas petri ꝛ pauli parceret. Rex vero tercio die ab vrbe discedens in lucanos ꝛ brucios proficiscit. inde in siciliā transfretare cupientes ꝑpessi naufragiū. Inter hec alaricus apd̄ cesentiā morte subita defunct⁹ est. Gothi eū in basento amne sepelierūt cū multis opibus.

Athaulphus rex

REgē deinceps athaulphū alarici affinē gothi ꝯstituētes. qui ob affinitatem ꝛ gen⁹ succedit: romā redeūt: si quid residui fuit: more locustarū eradūt. auferētes deinde gallā placidā sup̄ioris theodosij filiā sororem honorij. quam sibi athaulph⁹ apud foꝝ cornelij cōnubio copulauit. que multo post reipu. cōmodo fuit. Nam ad hoc animū mariti subtilib⁹ blandimentis inflexit. vt vltro a romanis cedib⁹ tempatum. In aīo ei prius fuerat vrbem romam delere: ac nouā cōdere: eamqꝫ gothiā appellare. ꝛ impatoribus nomē de se relinquere: vt nō augusti deinceps sed athaulphi vocarent. Mentē eius placida auertit. ac fedus inter eū ꝛ honoriuz ac theodosium iuniorē composuit: qui ad gallias proficiscens apud barcilonē fraude suoꝝ occisus est.

Sanctus augustinus

Augustin⁹ beati ambrosij ī fide discipulus: hō certe oīm q̄ tum fuere doctissim⁹. hippone ī affrica eps: fidē nr̄am scripti͏̄ ꝛ disputationib⁹ tū maxime tuebat̄. fuit aūt natione apher ex honestis parentib⁹: p̄re patricio: matre monica xp̄ianissima oriūdus: eoꝝ ac curatissima diligētia nutrit⁹ in adolescentia secularib⁹ lr̄is apprime erudit⁹: liberalib⁹ disciplinis imbut⁹ quas p̄ semetip̄m nullo tradēte doctore didicit ꝛ intellexit. Inde ex gentilitatis errore in manicheoꝝ heresim incidit. In quo p̄ annos nouē p̄māsit. Habuit q̄ꝫ filiū ex muliere soluta noīe adeodatū subtilissimi ingenij. q̄ in adolescētia decessit. Postq̄ꝫ vō in carthagine rhetoricā m̄ltis annis legisset. Audiēs p̄fecti⁹ rome studiū vigere clam nesciēte matre ad vrbē venit: postmodū mediolanū a symacho p̄fecto vt rhetoricā doceret vocatus. ad eū locū mater ilico subsecuta est: vbi ꝛ paulo post p̄cib⁹ suis ꝛ suffragio diui ambrosij ac doctrina: ad vere religionis viam cōuersus est: ꝛ cū filio ab ambrosio die pasce cū esset. xxx. annoꝝ baptizatus est. Et hymnū Te deū laudam⁹ cecinerūt ꝛ vsq̄ꝫ in finē ambo ediderūt. deinde ad simplicianū abbatē veniēs de optimo viuēdi modo ꝯtulit: vbi biennio orōnib⁹ ꝛ ieiunijs vacabat. Inde matris instinctu romā venit: ꝛ p̄ etruriā transiens sanctos heremitas apud pisas inuisit. ꝛ centūcellas nō p̄cul ab vrbe. rome vō cū manicheis ꝯflixit. e roma p̄fect⁹ cū matre remeabat ad affricā. Et cū eēt apud hostia tiberina monica ex filij cōuersione gaudio repleta: eū dulcib⁹ alloquit̄ verbis. Infirmata nono sue egritudinis die defuncta ꝛ sepulta est. Augustin⁹ cū frib⁹ suis carthaginē adnauigauit: patrimoniū paup̄ib⁹ erogauit: ꝛ ī nemore monasterio extructo b̄m regulā ab ap̄lis cōstitutā viuere cepit. Deniq̄ꝫ in hipponēsi eccl̄ia lꝫ inuit⁹ eps p̄mot⁹ quadraginta annos sup̄uixit vbi ꝛ monasteriū canonicoꝝ cōstituit. Tot aūt libros ī oī doctrine genere scriptitauit: vt ne numerari quidē ne duꝫ legi queant. Tandē cū sextū ꝛ septuagesimū vite ageret annū obijt. ꝛ ī basilica diuo stephano dicata sepelit̄. inde corp⁹ in sardanā trāslatū fuit. Et regnāte ī longobardia luitbrādo rege illud ad se deferri curauit ac papie cū honore collocauit.

Monica

Monica diui augustini mater in ostijs tiberinis nonis maij anno etatis sue lvj. migrauit ad dn̄m. Fuit aūt matrona pia mitis modesta ac patiēs ꝛ in orādo ꝯtēplādoq̄ꝫ deuota extitit. In vigilijs ieiunijs ꝛ elemosynis elargiendis assidua. Ei⁹ aūt sc̄tissimū corp⁹ ibidē a filio ꝯditū vsq̄ꝫ ad martini quinti pōtificis tp̄a p̄ mille ꝛ. xx. annos p̄stitit. verū eo p̄sulante circa annū dn̄i. 1429. tercio ydus aprilis inde romā cū ingenti pompa trāslatū. Cui mapheus vegi⁹ laudensis poeta sui tp̄is laudatissim⁹. ꝛ tūc martini pape datari⁹ manseolum mira arte elaboratū extruere fecit. ꝛ in ei⁹ laudē epigrāma cōposuit videlꝫ. Salue lux matrum: mater sanctissima salue. Salue augustini monica digna parens ꝛc̄. cū pluribus carminibus laude dignis.

Ruffinus aquileiensis presbiter

Ruffin⁹ aquileiēsis p̄sb̄r vir clarissim⁹ atq̄ꝫ eruditissim⁹ floruit ad quē hieronym⁹ nōnullas dederit ep̄l̄as. in q̄b⁹ eū tāq̄ꝫ amicū dulcib⁹ alloquit̄ verbis ꝛ ad caritatis p̄seuerētiā exhortat̄. S̄ paulopost amicitie p̄seuerātia inter eos destitit: hic itaq̄ꝫ cū erudit⁹ eēt (ꝛ si op⁹ aliq̄d nō ediderit) tn̄ in trāsferēdo de greco in latinū multū laborauit.

Lucianus ierosolimitanus presbiter

Lucian⁹ ir̄l̄imitan⁹ p̄sb̄r vir scītate ꝛ scia p̄cipu⁹: tēpestate hac deo annuēte eū q̄dē reliq̄as stephani p̄thomartyris ꝛ gamalielis pauli p̄ceptoris īuenisse aiūt. eāq̄ꝫ reuelationē ꝛ inuētionē (cū esset disertissim⁹ vir) ad oēs eccl̄ias greco s̄moē ꝯscripsit: quā scriptionē postea habundi⁹ p̄sbyter hispan⁹ latinā fecit ad orosiū p̄sbyteꝝ.

Alexander lythos hoc est medic⁹ cognomēto sophista: p̄ hoc temp⁹ ob ingenij magnitudinē medicorum princeps habit⁹: toti⁹ medicine disciplinā tribus libris explanauit ꝛ alia quedam cōposuit.

Predestinatoꝝ etiā heresis p̄ hec tp̄a serpsit: q̄ oīno affirmabāt nil ad vitam p̄desse ꝙ hoīes virtuose viuerēt: sicut h̄r ī canone. 24. q. 3. ca. q̄dā.

Nestor heresiarcha ꝯstātinopolitan⁹ eps hoc tp̄e postq̄ꝫ pōtificatu donat⁹ fuisset aptū se eccl̄ie hostē ostēdit. Et cū ex tp̄e precipuus declamator esset. p̄dicauit xp̄m hoīem purū fuisse nō deū. vnde ꝛ librū quasi de incarnatione scribēs sexaginta duobus diuine scripture testimonijs suo prauo sensu ꝯfirmauit. Scripsit etiā nōnullos alios tractat⁹.

Proba mulier

Marina vgo

Eufrosina

Proba mulier elegātissima adelphi p̄cōsulis romani vxor: h̄ p̄uigili cura virgilij carmib⁹ q̄cq̄d historie ī veteri atq̄ꝫ nouo legit̄ testamēto ꝛ vsq̄ꝫ ad missionē sp̄ussancti tam compte cōposuit. vt hui⁹ cōpositi ignarus virgiliū euangelistā fuisse credat. Vocauit id opus centonas virgilij in laudē xp̄i. hanc certe laudes quidā eudoxie ascribūt theodosij iunioris vxori.

Eufrosina a p̄re edocta lr̄is vestē induit virilē ad monasteriū p̄gens smaragdi nomē sumpsit ī habitu monachali sub artissima abstinētia vsq̄ꝫ in finē p̄mansit de qua elegās historia in vitas patrū habet̄

Marina q̄ꝫ virgo eodē habitu ī monasterio latitās marinū se simulauit: oppressione p̄uelle infamata ante fores monasterij in vilissimo contemptu patientissime ad finē vite vixit.

Celestinus papa natione campanꝰ post bonifaciū tpibꝰ theodosij iunioris fuit. qui diuino cultui intētus cōstituit. vt psalmi dauid ante sacrificiū antiphonatim ab oībꝰ canerent. qd̄ fieri nō cōsueuerat. plecta eīm epl'a ⁊ euāgelio finis sacrificio imponebat. Refert martinꝰ cassinas Judica me deꝰ ⁊ discerne cām meā. qd̄ in pncipio sacrificij dicit eiꝰ inuentū fuisse. Graduale qꝫ huic ascribit. Multa pterea cōstituit que tū in archiuis legebant. Dedicauit ⁊ basilicā iuliā cui plura dona obtulit. Mādauit silr gratiano referente vt oēs sacerdotes scirēt eccl'iasticos canones. At vbi ex sacris ordinibꝰ ter ī vrbe mēse decēbri habitis: pSbyteros duos ⁊. xxx. diaconos. xij. epos. ij. ⁊. xl. creasset morit. ac sepelit in cimiterio priscille via salaria. viij. ydus aprilis. Cōsederat annis. viij. mēses. x. diebꝰ. xvij. Uacat tum sedes dies vnū ⁊. xx.

Ephesina synodus

Synodꝰ tercia vlis ephezīa magno theodosio iuniore pncipe: ⁊ pōtifice celestio iuuenale qꝫ cōstantinopolitano epo atqꝫ cirillo collecta fuit: ⁊ habita apud ephesuz synodo. cc. epoꝝ. impiꝰ nestoriꝰ cū heresi nois sui cūqꝫ pelagianis oībꝰ: q̄ dogma illud ppe conatū iuuabāt. cū pdicabat xp̄m ex maria hominē tm̄ ⁊ nō deū natū eiqꝫ diuinitatē collatā eē p meritis. cui impietati ⁊ cyrillꝰ alexandrinꝰ eps ⁊ celestinꝰ pōtifex mirūimmodum aduersati sunt. vn̄ diffinituz fuit qꝫ beata maria virgo vocaret Theotocos id est mater dn̄i. Et inde oīm consensu. xiij. canonibus coꝝ stulticiā impugnātibus dannant.

Synodus Ephezina

Anno mundi. 5623. Anno christi. 424.

Sixtus tercius papa natione romanꝰ pr̄e sixto. valētiniani tpa attigit. q̄ pōtificatū iniens a basso quodā reus in iudiciū accersit. Hic aūt cōgregata septē ⁊ qnquaginta epoꝝ synodo. Ita cām dixit vt ab oībꝰ vno cōsensu absolueret: dānat bassus calūniator iniquus annuēte valētiniano ⁊ placidia eiꝰ matre in exiliūqꝫ mittit. cuiꝰ pdia nō fisco sed eccl'ie ascribunt. Aiūt bassiū post exiliū nō multū vixisse tercio mēse diē extremū obijt. Edificauit aūt sixtꝰ basilicā beate marie v̄ginis. q̄ nūc maria maior vocat ⁊ multa dona obtulit. Inde cū oīa q̄ habuerat aut in edificijs aut in ornamētis eccl'iarū: aut pauperibꝰ erogasset. Morit ac sepelit ī cripta vie tiburtine apud corpꝰ btī laurentij Sedit annis octo diebꝰ. xix. Uacat tum sedes dies duos ⁊ viginti.

Leo primus papa natione thuscus patre quinciano hic ob dignitatē ⁊ p̄cipuā doctrinā cognomēto magnꝰ: ⁊ dignitate primꝰ habitus fuit: eo qꝫ eloquētia nemini cesserit. ideo in calcedonēsi synodo sūma patrū oīm admiratione ⁊ ꝯcordia ter sanctꝰ acclamatus est. q̄ ad cōfirmādā fidē multa cōstituit ⁊ cū esset doctissimꝰ decretales epl'as plurimas ⁊ omelias ⁊ sermones cōplurimos edidit. Ad reparādā vrbē ⁊ tēpla cōuersus. In honorē btī cornelij basilicā via appia edificauit. Tēpla diffracta restituit: sacroꝝ vasa cōminuta aut ablata denuo renouauit vel ex integro restituit. posteōa masteriū ꝓpe. s. petrū ꝯdidit. Postremo creat ex institutione: morit ac sepelit apud sanctū petrū ī vaticano. 4. ydꝰ apri'l. sedit anno vno ⁊. xx. mēse vno. diebꝰ. 13. vacat dies. 8.

Anno mundi. 5653. Anno christi. 454.

Hilariꝰ papa natione sardus: pr̄e crispino ad leonis tpa puenit. Is ī multa pturbatione rerū: diuinā rez intermisit nūqꝫ. Instituit ne pōtifices deinceps successorē sibi deligerent. que institutio ad oēs eccl'iasticos gradꝰ ptinet. epl'as scripsit de fide catholica. tres synodos ꝯfirmātes: nicenā: ephesinā ⁊ calcidonēsem. Tria qꝫ oratoria edificauit: duasqꝫ bibliothecas. ad lunā v̄o monasteriū ī vrbe struxit. vbi ea pegisset q̄ ad optimū pōtificem ptinebāt. tuz in extruēdis tēplis ornādisqꝫ: tuz etiā admonēdo docēdo castigādo elemosynasue p̄bēdo creatis priꝰ de more. 25. pSbris: diaconis quinqꝫ: epis. 22. Sepelit post sanctā vitā in cripta sancti laurentij apud corpus beati sixti. Sedit annos septem menses tres: dies decem. Uacat tum sedes dies decem.

Linea summoꝝ pontificum

Celestinus

Sixtus tercius

Leo primus

Hilarius

Theodosius iunior archadij fili⁹: dū q̄ndecī annis impasset cū honorio germano archadij: exēpto reb⁹ humanis honorio in impio ꝯfirmat⁹. fultus tñ p̄sidio castini magistri militū iohānes inuadit imperiū: cū theodosi⁹ orientale regebat imperiū: q̄ cōperto patrui sui honorij funere: mox valētinianū amite sue placidie filiū cesare effectū cū matre sua augusta ad recipiēdū occidētis dirigit regnū. quo tpe iohannes dux affricā quā bonifacius obtinebat bellare poscit: ad defensionē infirmior veniēs: valētinian⁹ mira felicitate eū oppmūt. Theodosius vo princeps xp̄ianissim⁹ atq̄ ꝑhuman⁹ imperiū in multa rerū ꝑturbatione accepit ꝛ possedit. Nā affricā ferme vniuersam genserico rege vandaloꝝ ablatā amisit. Multas in britānia direptiones ꝑtulit inde valentinian⁹ toti⁹ italie cōsensu impator creatus gubernacula imperij apd rauennā suscipiēs hostes romani nois in italia cōpescuit. At vo theodosi⁹ dū absq̄ viginti vno annis: quos cū honorio patruo regnauerat: septē ꝛ viginti annis imperiū gessisset. ex q̄bus ꝛ cū valētiniano genero vigintiquīq̄ trā segit: apd cōstantinopolim dum ipsis hunoꝝ ostrogothoꝝq̄ regib⁹ resistere curaret pestilencia corruptus interijt: ibiq̄ sepultus est.

Valētinian⁹ occidētalis impij gubernator: pacē cū genserico vandaloꝝ rege inijt: ac certis finib⁹ affricā sibi ac genserico diuisam vandalis incolēdā dedit. Interim vo dux valētinian⁹ cōstātinopolim ꝓficiscit: ꝛ theodosij filiā in vxorē ducit. Vandali genserico duce cartaginē capiūt ac diripiūt. Attila q̄z dux hec in affrica gererent aīm sumēs ad occupandū occidētale imperiū copias vndiq̄ celeriter colligit atq̄ iter statim carpit. Qd vbi etius intellexisset legatos de pace statim tolosam ad theodoricū regē mittit: vt cōi impensa ꝛ parib⁹ copijs bellū ꝯ attilā gereret. romanoꝝ ac theodorici auxiliares copie fuere alani burgundiones franci saxones atq̄ oēs fere occidētales ppl'i. Tandē superueniente attila in campis cathelonias ꝑliū cōmittit: pugnatum acriter quousq̄ nox superueniens incerto auctore finē imposuit. Ad centū ꝛ octoginta milia hoīm eo in ꝑlio vtrinq̄ cecidisse cōstat. Et q2 virtus semꝑ inuidiā parit Valētinian⁹ impator q̄ꝫtū res docuit ꝓsperos etij successus ꝑtimescēs eum gladio ꝑemit. Ita vir bellicosissim⁹ etius ꝛ quōdā attile regis potentissimi terror occubuit. cū quo pariter ꝛ occidētꝫ imperiū salusq̄ reipu. corruit. Sed neq̄ valentiniano mors etij impune cessit. Nā ꝛ ipse anno sequenti a trasila etij milite: cū. xxx. annis imperiū gessisset cōfossus interijt. e quibus cum theodosio socero vigintiquīq̄: cū marciano quinq̄z imperauit.

Marcian⁹ anno ab vrbe cōdita millesimo ducentesimoq̄rto: orietali aule ꝑficit impator. Is princeps catholicus fuit: catholicisq̄z plurimū fauēs: qui vt imparet theodosij sororē cū orientꝫ impio vxorē accepit. ꝛ atila mortuo eadē nocte ꝑ somnū ei⁹ arcū cōfractū vidit. eo itaq̄ impante imperiū occidētale ab orientali quasi diuisuz fuit. Et intra id temp⁹ germaniā oem daciāq̄ sarmaciā ꝛ ceteras ꝓuincias ad danubiū rhenūq̄ sitas ꝑdidit romana respublica. hispania q̄z vlterior aq̄tania ꝛ vasconia atq̄ illa eduēsiū vesuntionūq̄ gallie pars q̄ꝫ burgundiones anno vrbis capte secūdo ceperūt sunt amisse. Pariter factū est de senonēsi parisioꝝ francis subiecta. quarū olm ꝓuinciarū nulla postmodū ꝑ romanoꝝ impio est recepta. Quo in tpe romani vrbe frequētata Auitū senatorij ordinis romanū delegerūt impatorē. cū quo marcian⁹ mitissimi vir ingenij damnis ꝛ ꝑiculis occurrere cupiēs. que noui rerū mot⁹ parere cōsueuerunt federa inijt. secundū que respu. vtrobiq̄ salubriter admīstrari posset. Interea marcianus cum orientalē rempublicā feliciter administraret septimo imperij sui anno apud cōstantinopolim diem obijt.

Leo post marciani imperatoris interitū apud vrbem cōstātinopolim augustali potit⁹ est dignitate. qui deinceps sequēti tpe leonē filiū suum imperij cōsortē fecit: hūc leonē vrbs cōstātinopolitana primū ex greca ꝓgenie impatorē habuit: quāq̄ ꝓhibēt aliq̄ nō greca eū: sed bessica ꝓgenie oriunduz ꝑ cui⁹ tpa (sexdecim nā annis impauit) vrbē romā italiāq̄ ꝛ vniuersum romano principi cōmissuz imperiū varij mot⁹ laboresq̄ agitauerūt. Itaq̄z p̄mo leonis imperij anno cū auitus rome mortu⁹ esset maioranū quēdā exercit⁹ apud rauennā leone suadente impatorē assumpsit. ꝛ anno imperij tercio interfecit apud terdonā cisalpine gallie ciuitatē. Subroga t⁹ vo est illi ꝑ romanos seuerian⁹: qui tercio imperij sui anno rome defuncto: anthemi⁹ qui fuerat marciani impatoris gener in impatorē est suffect⁹. Nec interea quiet⁹ fuit apud cōstātinopolim leo. Tādē cū se correptū valitudine moritur intelligeret: leonē ex mariagne sorore nepotē ꝛ zenonis isaurici filiū instituit impij successorē. Ipe vo puer leo cū paucis mēsib⁹ imperiū gubernasset zenonē genitorem manu ꝓpria coronatum fecit imperatorē. Leo aūt postq̄ orientale decem ꝛ septez annis rexit imperiū diem clausit extremum.

Linea Impera ratorum

Theodosius iunior

Valentinianus

Marcianus

Leo

Gansericus Rex wandaloru̅

Gensericus rex

Gensericus vandaloꝝ rex. q̄uis medio tp̄e regni sui hyspanos galloſq̄ ac romanos cōtriuerit. hac tñ tēpestate cū bonifaci⁹ comes affrice ꝓcurator: ac beati augustini amator: sentiēs se nō posse tuto affricā tenere. Cerneſq̄ sibi piculū instare: in pniciem reipublice efferueſcēs alanoꝝ vandaloꝝq̄ gentē cū genserico suo rege ab hispanis euocatos affrice intromisit. qui cunctā pene affricā ferro flāma rapinis crudelissime deuastātes catholicā insup fidē arrianā impietate subuertere. pulsis ī exiliū q̄busdā ep̄is bene sentiētib⁹. Sub hac turbine beatissim⁹ augustin⁹ de quo p̄missuꝫ est hipponēsis ep̄s: ne ciuitatis sue ruinā cerneret: tercio ei⁹ obsidionis mēse: sex ꝛ septuaginta annis vite expletis. ex q̄b⁹ quadraginta in clericatu seu ep̄atu trāsegerat: ad xp̄m prexit quīto kal'. septēbris. Inde gensericus carthaginē dolo pacis inuadit. oēſq̄ opes ei⁹ excruciatis diuerso tormentoꝝ genere ciuib⁹: in ius suū vertit: nec ab ecc̄liarū spoliatione abstinēs. Igit̄ carthago a vandalis capta est annis quingētis octoginta ꝛ quīq̄ euolutis: postq̄ romano ceperat iuri parere: sequēti anno in siciliā traijciēs: magnis calamitatib⁹ affligit. Idem fecere pictauij ꝛ scothi insulā brittaniā occupātes. Accitus aūt a britannis in auxiliū eti⁹ patricius vir fortissim⁹ ꝛ bellicis artib⁹ insignis. genitor cui⁹ noīe gaudenti⁹ ex dorostana ciuitate mesie oriundus. qui etius etiaꝫ burgundiones nouos tūc primū parētes mot⁹ bello ꝓsecut⁹ compescuit. Francos qui iterato rheni ripas īsederāt gallias irrupturi magna supatos cede repulit ī germaniā. ꝛ balanos bello acerrimo cepit agitare qui cū danubij accolas populos regeſq̄ habebat notissimos hunos ad italie inuasionē primus excitauit. Cū itaq̄ primores britānie romanoꝝ legib⁹ morib⁹q̄ assueti pictoꝝ ꝛ scothoꝝ barbariē pati neq̄rent. Ad hunc etiū miserunt p̄sidia implorātes. dedit eti⁹ legionē vnā que mare trāsgressa barbaros multa cede repulit. britānias q̄diu affuit ꝓ romano impio ꝯseruauit. Inde in gallias reuocauit. Unde britāni ab etio destituti ab anglis ꝛ saxonib⁹ auxiliū petiere: quos hostes deinde nō auxiliares sensere. ab his eīn oppssi ꝛ patriā simul ꝛ nomen amisere.

Atila Rex de Scithia flagellu̅ dei

Athila rex flagellū dei

Athila de scythia hunoꝝ rex p̄re genit⁹ mūdzico: cui⁹ fuere germani ottar ꝛ rohas: qui ante athilā regnū tenuisse narrant̄: post quoꝝ obitū cū bleda germano: hunoꝝ successit in regno. Erat v̄o athila supbus incessu: huc illucq̄ circūferēs oculos. vt elata potētia ipso q̄z in motu corporis appareret. belloꝝ q̄dē amator: sed ipse manu tempans. cōsilio validissim⁹. supplicātib⁹ exorabilis. forma breuis. lato pectore: capite grādiore. minutis oculis: rarus barba: canis aspsus: simo naso. tetri colore. originis sue signa p̄ se ferens. frēm aūt suū bledom virū mitioris ingenij. cingende muro vrbis budalie operi intentū p fraudē pemit. Inde ostrogothoꝝ reges subditos sibi poti⁹ q̄ socios athila habere cepit. Contraxit vero pariter ꝛ patrijs eduxit sedib⁹ nō scythe modo populos: sed ad latissimā q̄z danubij orā vndiq̄ expositos. in quib⁹ notissimi fuere ardaric⁹ gepidoꝝ valemir theodemir vindemir frēs ostrogothoꝝ reges. marcomāni: quadi: eruli ꝛ thuringi. qui ad q̄ngenta armatoꝝ milia fuisse cōperim⁹. Cū vero copijs quas cathelonici campi clades cōminuerat supplemēto ꝛ auxilijs ad primi exercit⁹ magnitudinē instauratis: nō vltra gallias: sed ipsaꝫ italiā inuadere cōstituit. In quā ducturus primū illirici sinus orā circūuectus est. ꝛ tragurium: sebinicū: belgradum: iaderam: sigman: polā: parentiū: hemoniā que oppida tunc in marciani impatoris cura essent nullo firmato p̄sidio diripuit incendit. Ad arsiā v̄o fluuiū ꝛ tergestinū sinū italie limites nō nihil reperit copiaꝝ. Obsedit inde aquileiā: sed vrbs validissimis cincta menib⁹ romanoq̄ p̄sidio defensabat̄. ne illic sedendo temp⁹ vsq̄ quaq̄ tereret. Immunita regionis oppida expugnauit. Aquileiā deinde quā diu obsederat breui fuit potit⁹. Ingressus vrbē adusq̄ solū eam subuertit. inde mouēs paduam: vincentiā: veronā: mediolanū: ticinū que papia dicit̄ cepit. Romani tūc ꝛ ceteri italie populi athilā qui se flagellū dei: terrorēq̄ populoꝝ diceret. ac re ipsa ostenderet: horrendo pauore expectabāt. Qd̄ cū leo pōtifex roman⁹ eius nois primus cerneret mestus cōpatiēsq̄ populis. atq̄z etiā cohortante valentiniano legationē ad euꝫ suscepit: quē reperit apud minthium castra habentē. facundus pontifex orando molliuit: effecitq̄z vt omissa italia ad ꝓpria redire regna ꝓmiserit. que res oēm exercitū in admirationē adduxit. sciscitātibus v̄o causam respondisse athilā fama est. Nō se presulis adductū oratione id fecisse: sed magis duoꝝ qui strictos tenentes gladios astabāt. necem sibi ac exercitui cōminātes. Et hi petrus ꝛ paulus fuisse credunt̄. Igit̄ athila tali modo a sua seuicia repressus: relicta italia pannonias repetit.

Venetiaru̅ Augmentu̅ et Origo

Uenneta vrbs his tp̄ibus augmentū ꝛ originē gloriosā habuit. dum athila aquilegiā obsedit. cū aquilegiēses (sicut ostendim⁹ post deuastationē troie catho eīn venetos origine troianos fuisse ait) cōcordienses patauini ꝛ alij paludes in quas sua miserant frequētauere. ꝛ aquis eleuatiora apud riuū altū dorsumq̄z cui duro a soliditate fuit cognomen tenuere. Sic ꝛ ceteri venetie ꝓuincie populi. p̄mente metu vbicūq̄z potuerūt eisdē in paludib⁹ ꝯsederūt. Eā vero ꝓuinciā abdua: pado: lacu benaco: alpibus ꝛ adriatico mari cōstat terminari: p hūc modū populi amenissimis ꝛ vberrimis oīm italie soli in regionib⁹ nutriti: patrios auitosq̄z lares cōmutauere. Informē in vliginē stagnaq̄z omni vel puri littoris sterilitate: si libera sit p securitatē electio postponendā: vt nequaq̄ dubitandū sit illos dei munere coactos: cepisse loca breui futura optima: que tranquillis securisq̄z rebus nulla prudentia elegisset.

Dyabolus in persona moysi decepit Judeos

Ferūt hoc tp̄e diabolū p̄sona moysi indutū: multos iudeos decepisse: dū eos ex creta in terrā ꝓmissionis ad silitudinē historie veteris sicco pede p mare deducere pollicet̄. Multi eīn ex his falsuꝫ moysen secuti in vndis periere. Aiūt aūt illos solos euasisse. qui tum xp̄m verū esse deū credidere.

Concilium Calcedonense

Concilium calcedonense

Synodus quarta vniuersalis calcidonēsis sex centoꝝ ꝛ.xxx.epoꝝ. hoc ipso anno apud calcedonēsem vrbem auctoritate leonis pape ꝛ marciani principis indicit. Juuenalis q̊ȝ hierosolimitani ꝛ anatholi cōstātinopoli epoꝝ tpib⁹. cōtra euticen cōstātinopolitanū abbatē: asserentē xp̄m post humanā assūptionē: nō ex duab⁹ naturis existere: sed solā in eo diuinā naturā ꝑmanere. Hoꝝ v̄o patrū aucte decernit credendū duas in xp̄o fuisse naturas: vtq̧ vn⁹ idē xp̄s de⁹ ꝛ hō crederet. quib⁹ ex sniā decretis statim nestorius ꝛ eutices nephādus hereticus manicheoꝝ ꝑsul damnant: ꝛ oēs manicheoꝝ libri publice cōbusti sunt. Uiginti q̊ȝ octo canones statuerūt quoꝝ auctor maxīe sanct⁹ anotholius ep̄s fuit.

Orosius

Paulus orosius Sancti Augustini discip.

Paulus orosi⁹ hispanus patria taraconēsis: diui augustini discipul⁹: vir eloquēs ꝛ multarū reꝝ cognitor his tpibus defuncto ipso augustino romā venit: ꝛ septē libros aduersus gentes edidit. In quib⁹ toti⁹ pene mūdi calamitates ꝛ miserias ac belloꝝ inquietudīes replicās. Cronicā etiā ab exordio mūdi vsq̧ ad sua tpa scripsit. Et de ormista id est de miseria mundi intitulauit. hunc q̊ȝ augustinū (ꝓ adipiscēda aīe rōne) ad hieronymū hierosolymā misit. q̄ dū rediret etiā quasdā btī stephani ꝓthomartyris reliq̄as nuꝑ inuētas prim⁹ attulit occidēti.

Johānes damascen⁹

Johannes damascenus

Johannē damascenū monachū optimū atq̧ doctissimū ac ꝑcipue insignem theologū. huic etati nōnulli assignant eo q̧ theodosio familiarissimū fuisse tradāt. hic itaq̧ cū theologus ꝑcipu⁹ haberet: etiā quatuor sniarū libros edidit quoꝝ principiū est Nemo deū vidit vnq̧. in quibus de fide. deq̧ xp̄i humanitate atq̧ baptismo optime ꝑtractat. vbi gregoriū nazanzenū. gregoriūq̧ nicenum ac dydimū alexandrinū plurimū imitat⁹ est. Itē cur de⁹ ꝛ hō in duob⁹ libris explicuit. Libros q̊ȝ medice artis edidisse fert. In quib⁹ morboꝝ cās describit ꝛ medelas. In hui⁹ aūt viri ꝑconiū multa admiratione digna prudēti⁹ doctor scribit.

Ursula Sancta

Ursula

Ursula virgo gloriosa: natiōe britanica: filia vnica ꝑcipis britānie: pulcerrima ꝛ magni ingenij dū nubilis a filio regis ad nuptias peteret: cū infidelis esset patri suasit vt assentiret: ea conditione vt decem virgines etate forma ꝛ genere electas sibi traderet et singulis mille adiungeret: et paratis ad vndecim. M. nauibus: inducias triennij sibi daret. Adiūctus eis fuit pontul⁹ basiliēsis episcopus q̄ eas romā vsq̧ ꝑduxit. Inde gerasina regina sicilie cū q̄tuor filiab⁹ ꝛ puulo filio adriano relicto regno cū ea ꝑgens: se vsq̧ ad martyriū sociauit. Postea cū papa ciriaco egressi de vrbe. Ne xp̄iana religio nimis augeret maxim⁹ ꝛ african⁹ gētiles iulio cognato eoꝝ principi hunoꝝū scripserūt. vt cū coloniā applicarēt illā multitudinē trucidaret. Ursula igit apud coloniā germanie vrbē cū vndecim virginū milib⁹ ab hunis sub attila rege militātibus: gloriosissimo martyrio coronat .12. kal. nouēbris migrauit ad supos. Quoꝝ corpa ibidē a xp̄ianis sepulta: maxio i ꝑcio semꝑ habita sunt. Cū aūt vrsula ob sagittā in eā directā martyriū passa fuit Cordula timore humano deuicta nocte in naui ꝑmansit. Sequenti die a deo confortata se manifestans occisa est. Et si dubiū extat de tpe passionis: de martyrio tn̄ earū eccl'ia non dubitat.

Inventio Septem dormientium tpe theodosij Imperatoris jam

Septē dormientiū corpa qui sub decio imperatore inclusi in spelunca martyrio coronati sunt. suscitati sunt a deo hoc tpe: ad cōfutandū errorē exortū apud quosdā: negantiū resurrectionē mortuoꝝ. Qui postq̧ theodosio imꝑatori ꝛ plurib⁹ alijs locuti sunt: resurrectionē attestātes: in pace dormierunt.

Merlinus

Merlinus

Merlinū anglū vatem insignē ex regis filia monacha: ꝛ incubo demone natū vt nōnullis placet his tpib⁹ fuit ꝛ claruit. hui⁹ mater demecie regl filia: que inter quasdā monachas sancti petri enutrita virū nūq̧ cognouisse cōtestata est. Sed aliq̄n dixit: visum ei fuit quendā pulcherrime speciei virum eam fuisse amplexatā. Indeq̧ euanescentē grauidā se cognouisse: ꝛ illū tandē peperisse. Et postea in virū magnū euasisse. Hui⁹ aūt merlini instinctu vortigeri⁹ britonū rex xp̄i fidē in immensuȝ auxit. Cui successit frater ei⁹ qui magni arturi pater fuit. Hic aūt merlin⁹ multa obscura reuelauit ꝛ futura ꝑdixit. aperuit enim sub fundamento vbi turris edificari nō potuit lacuȝ esse. Sub lacu duos latere dracones: quorum vnus rubeus populū britonū. alter albus gentē saxonū designaret. ꝛ quis cōflictu suo adinuicē ꝑualeret. Arthurū v̄o quē aprum cornubie vocat: ꝑdixit q̧ ecclie dei succurrēt q̧ gallicanas ꝓuincias possideret: q̧ romano exercitui terribilē se exiberet ꝛ q̧ exitū dubiū haberet.

Buda vrbs vngarie
attila fundator eius

Buda vrbs hungarie clarissima regum sedes: in littore danubij sita: hungaria enim vltra ⁊ citra danubiū latissimas terras occupat: quod citra danubiū est: olim pannonia fuit. que ab oriente mesiam ab occidente noricum habuit. septētrionē ei danubius. austrum illirici montes excepere: que transdanubiū hungaria iacet: pars scythie prius erat: duasq; gentes habuit gepidas qui contermini germanis fuerunt ⁊ dacos. nō qui nunc daci vocant: quoꝝ rex ad occeanū germanicū: inter suetiam ⁊ saxoniam latissimo regno: sed palustri potit. nam hij dani melius appellant: sed qui ea loca tenuerunt: que nunc transsiluani occupant vicina walachis in corone speciē montibus cincta. In hac parte vngarie que gepidarū fuit adhuc territoriū est quod sepusiū appellāt: pro gepudio. Hungaria aūt terra ferax: vbi aque riuus habet in quo mersa ferri materia: in cupru vertit. gleba illic frumenti fructifera. auri ⁊ argenti diuites vene: aer salubris: terra opimis cōparanda. nisi sua se vbertate corrumperet. Cum vero huni in scythia multiplicati essent: in vnū congregati: cōstituentes capitaneos: occidētales regiones ingressi: bessos ⁊ cumanos albos: inde ruthenos: terrāq; nigroꝝ cumanoꝝ. ⁊ vsq; ad tisciā flumen teysch puenere. Matrin9 longobardus qui pannoniā gubernabat: primo eos repulit. Tandē pacifica possessione pānonice regionis potiti sunt. Anno dñi quadringentesimoprimo Athila qui hungarico ideomate ethele dictus est. ⁊ buda fratre eius supuiuentib9. Athilā in regia dignitate extulerunt. Is in ciuitate sycambria sedem elegit. Et ex innata ambitione ceteras regiones molestare instituēs, bledā fratrē suum regiminis participem fecit. Et in subiectas nationes principē cōstituit. Interea rex hunoꝝ dum regnū intra pannonias cū fratre bleda vel bu

Buda et bleda idem est fr attile

da gereret. macedoniā misiā ⁊ achaiā vtrasq₃ tracias: īmanissima rabie deuastaret. Inde cū sycambrie de-
moraret. buda frater ei⁹ terminos sui regiminis trāsegisse ac regnū in eius absentia optasse accusat⁹ est.
Cūq₃ sycambriā in recessu suo vrbem athile vocari p̄cepit. Buda v̄o illā a suo noīe budawara appellauit.
Quāobrem bledā germanū suū regniq₃ consortē proprijs manibus pemit. Ac in danubiū precipitari fecit.
Inde nouo edicto vrbem athile vocari iussit. Huni id nō obseruātes illā budawara vocauerūt. Hungari
q̄₃ vsq₃ in hūc diem obuda vocant. Theutoni edictū regis magis formidātes: ciuitatē ob metū etzelpurg
id est vrbem athile vocauerunt. In sycambria deinde athila quinq₃ annis quieuit. Speculatores ad va-
rias regiones ordinās. Post prospera deinde tp̄a buda primaria hungarie condita: que ex parte montuo
sa est: si vrbis sitū inspicias. Cuius loci cōditio ea est: vt nec quicq₃ munitius: nec certe amenius in tota
ferme hungaria inueniri possit. In ea nōnulla extant religiosoꝝ monasteria celeberrima. alijsq₃ publicis
priuatisq₃ edificijs ornatissimis p̄ ceteris in ea regione vrbib⁹ euasit clarissima. Ideo regia dignitate insi-
gnita. ⁊ basilicis menib⁹ ⁊ arce pulcherrima: quā arcem preclarā (sicuti ⁊ alias arces in tota hungaria: p̄
cipue miscegradiū castrū nobile vbi corona regia obseruat exornauit) ita Mathias de coruinis rex hūga-
rie miro decore ornauit. Cūctis nūc antiq̄s monumētis p̄ferendū in qua muri crassissimi: ⁊ aule celeberri-
me esse referunt. hanc p̄terfluit hister germanicus fluuius: qui deinde septē hostijs pontum influit. Septi-
mū tn̄ pigrū ad palustri speciē nō habet: qđ amni cōparet. Priora quatuor ita magna sunt: vt p lōgitudi-
nem. xl. miliū passuū nō misceant equori: dulcēq₃ haustū incorrupto detineant sapore.

Argentina Ciuitas vetustissima prope Renu Sita

Sexta etas mundi

ARgentina ciuitas vetustissima ac ꝑmagnifica argētuaria dicta apud heluetios ꝓpe rhenū sita. Cum treueris metropolis belge ꝓuincie tribus abrahe cōstrui cepta sit. inde potētatu aucta. hec vrbs primo sub dominio treuerēsiū fuit. quā postmodū iulius cesar cū vniuersaꝝ ꝓuinciaꝝ heluetioꝝ ⁊ heduoꝝ. traiecto rheno fluuio subiecit. Cui ꝯsulē ⁊ questorē dedit: qui in ea vrbe camerā romanoꝝ ꝓ tributis soluendis ꝑfecerūt. Inde nomē argentine assumpsit. qui vsqꝫ ad imperij inclinationē ibidē ꝑstiterūt. Athila postea egressus de sicambria primo illiricos inuasisse dicit. deinde omni pene germania ꝑuagata. ac cunctis ciuitatibꝰ ⁊ castris que occurrebant subuersis. Intrauit tandē in regnū cōstātie. cui sigismūdus rex eiusdē terre princeps circa basileā cū exercitu magno occurrit. quē attila cū oī expeditione cōtrito ⁊ fugato suo dominio subiugauit. A loco illo egressus athila iuxta rhenū argentinā ciuitatē munitissimā (quā romanorum nullus cesar penitꝰ expugnare potuit) obsedit expugnauitqꝫ diruēdo murū eiꝰ in diuersis locis vt cunctis aduenientibꝰ sine difficultate via libera ⁊ patens introitus ꝑberet. edicēs firmissime ne ipsius murꝰ rege ipso viuēte repareret: vt eadem ciuitas nō argentina sed ꝓpter viarū pluralitatē: quas in muro eiꝰ fecerat Straspurg vocaret deinde ammoto exercitu de argētina luxoniū: bizantiū: chalon: masticon: lingonē: burgundiā ⁊ lugdunū ciuitates munitas destrui fecit. Post aliqua tpa cū reges francoꝝ apud heluetios dominiū potiti sunt. in ea vrbe domiciliū habuerūt. qui deinde duces in ea ꝯstituerūt. Pater qꝫ sancte otilie neduni vrbis: sed ⁊ ꝓuincie ducatū habuit. qui hohenburg ⁊ alia cōstruxit. post eū albertꝰ filius ⁊ succedentes gubernarūt. Tandē ꝑ romanos impatores in libertatē ac ius imperij cessit. A diuo vero materno q̄ a sancto petro aplo ad rhenanas ciuitates cū euchario ⁊ valerio missus fuit. fidē orthodoxam accepit: qui apud eos post obitū baculo petri reuixit. ac eccliam ad sanctū petrum antiquū: appellatā extruxit. Habet hec vrbs preter amenitatē ⁊ ciuiū vrbanitatē. templū ꝑmagnificū. ⁊ turrim pulcherrimā singulari ꝑstantio cōstructā. Nobilitatē qꝫ ꝑ vicina oppida: perqꝫ finitimas vrbes dispersam cū summa cōcordia. ea ciuitas collegit. qui dignissimis priuilegijs liberū magistratū ac rempublicā cū ciuibus ꝑ vicissitudinē gubernant. Episcopatū quoqꝫ nobilem habet cui ⁊ principes prefuerūt. Abluit aūt preter rhenū hec vrbs insignis duobus fluuijs nauigabilibus quos rhenus excipit.

Argentina

De obitu atile regis honoru

De obitu Athile regis hunorum.

Profectum italia athilā vt p̄missum est: auxilio leonis pape. ⁊ iam in norico superiori que nunc pars austria: pars baioaria dicit̄: statiua ducentē athilā honoria valētiniani imꝑatoris soror ꝑ eunuchū pellexit: vt sese cupiētissimā in vxorē p̄cibus minisq̄ʒ a fratre extorqueret. Id aūt magna verboꝝ instantia athila intentauit: impetraturū se nouit: ⁊ tamen homo luxu perditissimus cōtinere nequiuit: quin multis quas haberet: ⁊ secum in exercitu traheret vxoribꝰ: aliā (cui ildiconi erat nomen) adderet. Cuius nuptiarū beneficio: mors eum oportuna e medio sustulit. Nā q̄ʒ post cōuiuiū ꝓfusiꝰ hilariusq̄ʒ celebratū: resupinꝰ alto in sopore cū demersus esset: sanguis e naribus ꝓfluens vitalibus opletis meatibꝰ eum necauit. Quod quidē illa nocte scribūt multi cognouisse ꝑ somniū apud constātinopolim marcianū: cui visum sit videre athile arcū (quo armoꝝ genere huni in primis vterent̄) fractū esse. Et intra id tempus germaniā omnem: datiamq̄ʒ: sarmaciā ⁊ ceteras ꝓuincias ad danubiū rhenumq̄ʒ sitas perdidit romana res publica. Hispania quoq̄ʒ vlterior aquitania ⁊ vasconia atq̄ʒ illa eduensinm vesunciouūq̄ʒ gallie pars: quam burgundiones anno vrbis capte secundo ceperunt: sunt amisse. pariter factum est annis sequentibus de senonensi parisioꝝ francis subiecta. quorum omniū ꝓuinciarū nulla postmodum ꝑ romanoꝝ imperio est recepta.

Euthices hereticus

Eutices heretic[us] Constantinopolitanus abbas

Euthices heresiarcha constantinopolitanus abbas: ꝑ hoc tempus suū dogmatizat errorē. ⁊ ne sentire cuʒ nestorio videret̄ diuinā cū humana natura: in idem cōpositū recidisse affirmabat vnūq̄ʒ factū: nec vllo modo inter se distingui debere. hāc heresim cuʒ flauianus cōstantinopolitanꝰ ep̄s damnasset. Theodosio annuente synodus ephesina indicit̄. In qua dioscoro alexandro ep̄o p̄sidēte. euthices ipse iam damnatꝰ: exilio relegatur

Thimotheus quoq̄ʒ hereticus insaniens multos errores disseminauit. Is concilio calcedonensi: perpetuo exilio damnatus est.

Anno mundi. 5670. Anno christi. 471.

SImplici⁹ papa patria tiburt⁹ p̄re castino post hilariū. impante leone secū do: ⁊ zenone fuit. hic vir sctissim⁹ ac rectissim⁹: Instituit vt null⁹ inuitus in epm̄ penit⁹ pmoueret. ⁊ ne cleric⁹ vllus possessionē bn̄ficij a laico recognosceret: qd̄ postea a gregorio ⁊ alijs pōtificib⁹ cōfirmatū est. Romanā aūt sedē esse primā oīm eccl'iarū declarat. Vrbē pterea p̄sbyteris in quinqʒ regiones diuisit. prima erat petri: secūda pauli: tercia laurentij: quarta iohānis lateranensis: quinta sancte marie maioris. Hic optim⁹ pōtifex has basilicas dedicat. ⁊ primo basilicā stephani pthomartyris in celio mōte. basilicā andree apl'i nō lōge a templo sancte marie maioris ⁊ alias. At cū eccl'iaʒ romanā nō institut solū. verū etiā donis auxisset. creassetqʒ ex ordine p̄sbyteros diaconos ⁊ epos morit ⁊ sepelit in petri basilica sexto nōs marcij. Sedit aūt annos qndecim: mensem vnū: dies septē. Vacat tum sedes dies sex ⁊ viginti.

FElix ei⁹ nominis terci⁹ patria roman⁹ p̄re felice p̄sbytero ex regiōe fasciole: vir diuinis intent⁹ qui cū intellexerat petrū euticianū: quē ob heresiʒ in exilio pulsum. instigāte achatio cōstantinopolitano epo tūc demū ab eodē reuocatū esse. vn̄ cōcilio cōgregato sanct⁹ pōtifex fraudē subesse verit⁹ ex auctē sedis apl'ice ɔcilio bene sentiētiū approbata. petrū ⁊ achaciū dānat. In eodeʒ ɔcilio cōstituit vt accusat⁹ apud iudicē: semp ppter respōsionē darent inducie Instituit pterea vt eccl'ie ab epis ɔsecrarent. Idē qʒ felix basilicā sancti agapiti edificauit nō lōge a basilica sancti laurētij martyris. Et cū ex institutione sacroꝝ ordinū quos i vrbe roma mēse decēbri bis habuit p̄sbros octo ⁊ viginti diaconos qnqʒ: epos triginta creasset. morit ⁊ sepelit in pauli basica. Sedit annis octo: mēses vndeci: dies decē ⁊ septē. Vacat tuʒ sedes dies qnqʒ.

Mamercus eps

MAmercus vienēsis eps hisdē tpib⁹ ob sctitatē atqʒ doctrinā magno habet in p̄cio q̄ inter cetera sue virtutis monimēta: prim⁹ (vt aiūt) supplicatiōes q̄s greci letanias vocāt instituit ob frequētes terremot⁹. qui tū maxime gallias vexabāt. ac ppter bestiarū quasdā incursiones. q̄ tuʒ ppl'm suū plurimū cōtriuerāt. Et hec qdē letanie minores dicunt: ad maioꝝ dr̄am q̄s magn⁹ gregori⁹ in sancti marci festo instituit.

Remigius eps

REmigiū etiā remēsē epʒ virū sctissimū ac doctissimū hui⁹ tpib⁹ fuisse sūt q̄ dicāt. q̄ clodoueuʒ (vt historie referūt) frācoꝝ regē cū īnumerabilib⁹ frācis baptizauerit. qui p̄ter scitatē maximā cū i diuis scripturis p̄clarissim⁹ habet. cōmētarios putiles in nouo ⁊ veteri edidit testamento. Septuaginta ⁊ eo ampli⁹ cū in ep̄atu explesset annos. Inter cetera sue sctitatis miracula facta: puellā a morte corpis suscitasse legit. Obijt aūt anno dn̄i. 468. kal'. octobris.

GElasi⁹ papa natione apher p̄re valerio: vir sanctus q̄ vt ad pōtificatū assūptus fuit. manicheos in vrbe dep̄hēsos exilio dānat. eoꝝqʒ libros apud basilicā diue marie publice cōburit. deinde diligēs q̄ dei sunt multa cōstituit: q̄ ad eccl'iasticū cultū ptinebāt. ⁊ primo vt null⁹ bigam⁹ ad sacros ordines (nisi de licētia sedis apl'ice) pmouet. Statuit itē vt null⁹ mēbro mutilat⁹ ordinaret p̄sbyter. hymnos qʒ m'ltos ad imitationē ambrosij cōposuit. Et libros quinqʒ ɔ̄ euticē ⁊ nestoriū edidit: ⁊ duos ɔ̄ arrium Basilicas deinde plurimas i vrbe dedicauit. ostēditqʒ q̄ libri inter apocriphos forēt deputādi. Demū cū p̄sbros duos ⁊ trigīta: diaconos duos: epos septeʒ ⁊ sexagīta creasset: morit ac sepelit i basilica petri apl'i. xj. kal'. decēbris. Sedit annis q̄tuor: mēses octo: dieb⁹ decē ⁊ septē. Vacat tū sedes dies septē.

ANastasius papa ei⁹ nōis secūdus: patria roman⁹: p̄re fortunato anastasio impante fuit. Hic cū p̄mū bon⁹ ⁊ catholicus haberet ab achatio seduct⁹: duʒ eū reuocare clanculū tentat: clerū a se grauiter alienauit qui se a cōione pōtificis tuʒ maxime subtraxit: q̄ etiā sine catholicoꝝ ɔsensu plotino thessalonicēsi diacono cōicasset: qui tuʒ achacij errorē imitabat. Hāc obrē ferunt diuino nutu hoiem subito morbo correptū interijsse. Sut qui dicūt eū in latrinā effudisse intestina duʒ necessitati nature obtēperaret. Excōicauit (vt qdā scriptores referunt) anastasiū impatorē q̄ achacio faueret. hec de anastasio sufficiūt. qui ex sacris ordinibus semel decēbri mense habitis p̄sbyteris duodecim: epos sedecim creauit. Sepult⁹ est aūt in basilica petri. xiij. kal'. decēbris. Sedit annū vnū: mēses. x. dies. xxiiij. Vacat tum sedes dies quatuor.

Linea summoꝝ pontificum

Simplicius

Felix

Gelasius

Anastasius

Linea Imperatorum

Zeno

Zeno factꝰ impator cū leo primꝰ valitudine correptꝰ: leonē secūdum ex mariagene sorore sua nepotē ⁊ zenonis isaurici filiuz eiꝰ imperij desi gnauit successorē. q̄ nō ita multo post graui morbo oppressus cū finez vite sibi adesse cerneret patri zenoni imperiū reliq̄t. vel vt alij scribūt mortuo leone zeno cōtinuo augustalē nactꝰ est dignitatē. leone aūt de quo ꝑmissum est quē pater leo in regni asciuerat ꝑtātem. Mater sua zenonis imperiū formidās occulte clericū fecit. Exigēte vehemēter zenone vt filiū ꝓderet: ꝓ eo aliū forma silem obtulit. qui leo deinceps ī clericatu ad iustiniani vsq̄ tpa vixit. Ipso q̄z anno augustulus apud italiā aduersus nepotē cū exercitu veniēs eo effugato. imperij regimē inuasit annali deinceps circulo euoluto cū rege vandolorū genserico fedus initū est ab horesce patricio. hec dum apud romanos gerunt adouacer cū fortissima multitudine ab extremis pānonie finibꝰ italiā ꝑperare cōtendit. inde aliquātis annis italie ⁊ vrbis vsus est ꝑtāte. vn̄ augustulus inopinabili metu ꝑterritꝰ: spōte miserabilis purpurā abijciēs cū vix. xj. mēsibꝰ repub. obtinuisset. Ita romanoꝝ apud romā imperiū cū hoc augustulo perijt Anno ab vrbis cōditione. M. cc. xxix. ab incarnatione vo dn̄i anno quadringentesimo septuagesimoq̄nto. Zeno aūt augustus cū ꝑ annos. xvij. reipublice ꝓfuisset apud vrbē cōstantinopolim vite terminū accepit.

Anastasius

Anastasiꝰ post zenonis excessuz anno ab incarnatione dn̄i. cccc.xcij. purpurā induit. hic romani decus imperij. eutichiane hereseos illuuie maculauit. hic clodoueo francoꝝ regi eo ꝙ ciuitates quasdā a visegothis (q̄ arrianaz heresim tenebāt) abstulisset ꝓciosaz transmisit tunicā eūq̄ patriciū creauit: sed postmodū ꝑ achaciū cōstātinopolitanū epm̄ corruptꝰ factꝰ est hereticꝰ. Anastasius itaq̄ duz in heresi q̄ delapsus fuerat ꝑseueraret. duasq̄ ī xp̄o naturas: deitatis videlz ⁊ humanitatis eutichiū heresiarchā seq̄ns denegaret. Hormisda papa q̄ simacho successerat. direxerat enodiū ticinēsem epm̄. Aliosq̄z cū eo cōstātinopolim legatos cū catholice fidei inscripto q̄tenꝰ anastasiū ad eccl'ie reduceret gremiū. Is nō solū salubria eoꝝ monita spreuit: sed insuꝑ etiā a suis aspectibꝰ nō sine cōtumelia expulit dicēs. Nos ⁊ pōtifici ⁊ alijs iubere volumus: nō aūt iuberi: nauicq̄ fragili impositos mādat ne vspiā ꝑ totā greciā ad aliquā ciuitatū accederet. quā eiꝰ impiam temeritatē diuina continuo vltio subsecuta est. Nā cū iam septimū ⁊ vigesimū imperij annum ageret: ictu fulminis percussus interijt.

Hec dum apud romanos gerunt: ostēdit sese a vetusto cladiuz imperij fomite: nouus turbo quē romani cōciues illiꝰ emuli suscitarūt. Si q̄dē heruli ⁊ turingi odoacre viro acris ingenij duce sibi cōstituto ab inferioribꝰ danubij hostijs sunt ꝓfecti. fuerūt aūt hi heruli ⁊ turingi exercitꝰ athile reliq̄e. q̄ hernaco ⁊ durith athile filijs a seipis alijsq̄ ppl'is ꝓlio suꝑatis: apud danubij hostia cōsederūt. Ipsi itaq̄ italiā ingressi: aquileia ad sinistrā relicta: in taruisinos vicētinosq̄ ⁊ inde ī brixianos iter flexerūt. Igit augustulꝰ impator de odoacris aduētu certior factꝰ imisit orrestez genitorē suū quē milicie magistrū declarauerat quē postea auxilia deseruerūt: iō in vrbē ticinū se recepit. Insecutꝰ illū odeacer vrbē corona cinctā vallauit: recepitq̄ diu ⁊ ꝑtinaciter oppugnatā. Inde cedes ciuiū romanoꝝq̄ legionū facta ⁊ neduz direpta vrbs ticinū. sed ⁊ cū agro igni ferroq̄ vastata. Orrestē aūt captū placēciāq̄ ꝑductū odoacer ipse inspectāte exercitu gladio suffossuz interfecit. q̄bꝰ territi crudelitatibꝰ ceteri italie ppl'i certatiz deditionē facere ꝑrexerūt. Odoacer annis. xiiij. italie impauerat ⁊ ciuitates ꝓ libidine gubernabat. Zeno aūt ꝯstātinopoli imperās theodorico ꝑsuasit: vt in italiā trāsiret: ab iniustis occupatoribꝰ ciuitates sibi vēdicaret. iō ex tracia mouēs gothos ⁊ syrmiū ⁊ illiricū italiā petijt. odoacri duces sibi obuiā fuere nō ꝓcul ab aq̄leia suꝑ sontiū amnem victores gothi. Tādē ī vrbe rauēna odoacrū obsederūt ad extremū pactiōe res cōposita fuit. vt sil' socij dn̄ationis eēnt. veꝝ hec regni societas nō diu ꝑmāsit. cū occultas inter se suspiciōes haberēt. ꝓueniēs theodoricꝰ odoacrū ad cenā iuitatū occidit

Odeacer rex

Theodoricꝰ rex

Theodoricꝰ theodomir(i) ostrogothoꝝ reg(i) ex arilena ꝯcubina filiꝰ sextodecio impij zenonis anno italie totiꝰ dn̄io potitꝰ est. ⁊ solꝰ cū gothis ꝑ italiā dn̄at. fuit eiꝰ dn̄atio nō admodū dura: ⁊ si ꝑtē agroꝝ vt nuꝑ odoacer diuisit ⁊ ꝓ suis retinuit. Ceteꝝ ciuitates ꝑ seipās ac ꝑ ciues suos gubernari ꝑmisit. Ipse vo sedē regni rauenne ꝯstituit: ibiq̄z inhabitauit septē ⁊ trigita annis theodoricꝰ ī italia regnauit. vir oīm barbaroꝝ mitissimꝰ q̄ ⁊ si rauēnā sedē regni fecisset. tn̄ vrbē romā q̄ad fieri potuit exornauit. Nam ⁊ sepulchꝝ octauij īstaurauit: ⁊ spectacula de more exhibuit: ⁊ edificia ac basilicas plerasq̄z restituit: nihilq̄z omisit qd̄ ad optimū principē ꝑtineret. at vo vt regnū aliq̄n stabiliret. ⁊ clodouei frācie reg(i) filiā andefledā ī vxorē duxit. Et sororē honorico vandaloꝝ: ⁊ filiaꝝ suaꝝ alterā alarico visegothoꝝ. alterā gundibato ī matrimoniū collocauit. indeq̄z paulo pꝰ clodoueo frācoꝝ regi socero suo bellū ītulit eo ꝙ alaricū visegothoꝝ regē geneꝝ suū interfecisset: ⁊ vasconiā ꝑtē regni sui occupasset. Ideo cū magno exercitu alpes trāsgressus in vlteriorē galliā ꝯ frācos trāsiuit. ac gallis īgēti ꝓlio suꝑat(is). vasconiā iterato recepit. Nec postea ī terra segnis ociosusq̄z ꝑmāsit. nā ⁊ siciliā totā cū oībꝰ adiacētibꝰ regno suo adiūxit. ⁊ dalmaciā q̄z sibi subditā fecit. itaq̄z m'lta gessit dū rex fuit ⁊ nomē eiꝰ admodū celebre ⁊ gl'iosuz fuit nisi ꝙ extremo tpe crudelitat(is) īfamia ꝯbijt. obsimachū ⁊ boetiū senato. ro. ab eo necatos: tridētū vrbē ī alpibꝰ muro cīxit. tādē apoplexie morbo correptꝰ stati expirauit

Terre Motus maximus apud Constantinopolim per quatuor menses continuos hysdem temporibus fuisse dicitur. Sed infante quodam monente ut cantaretur Sanctus deus Sanctus fortis Sanctus et immortalis miserere nobis. Statim omnino cessauit. Quod quidem verbū postmodū in Calcedonensi Concilio dici in ecclesiis mandatū fuit.

Terremot⁹ maxim⁹ apud cōstātinopolim p q̄tuoꝛ mēses cōtinuos hisdē tpib⁹ fuisse dicit̄. Sed infante quodā monente vt cantaret ter Sanct⁹ Sanct⁹ Sanct⁹ de⁹ fortis ⁊ īmoꝛtalis miserē nobis. stati oīno cessauit. Qd̄ quidē verbū postmodū i calcedonēsi cōcilio dici in ecclesijs mādatū fuit.

Signa q̄ꝫ plurima in celo apparuerūt. In aq̄lone celum; videbat̄ igneum. fulgurātes q̄ꝫ haste vise sunt. luna fuit obscurata. cometa apparuit apud tolosam. riu⁹ deniqꝫ largissim⁹ defluxit.

Acephaloꝝ pessima heresis calcedonēse ꝯciliū impugnātiū p hoc temp⁹ exoꝛit̄. qui ideo acephali dicti eo q̄ sine capite. i. sine auctoꝛe habeant̄. vt pꝫ in canone. 14. q. 3. c. acephali. hi q̄ppe duarū subaꝝ ꝓprietatē i xp̄o negabāt. vnā tm̄ i eiusdē psone nām p̄dicātes.

Ferunt ea tēpestate ⁊ elisei ossa in alexandriā trāslata esse. ⁊ coꝛp⁹ barnabe apl'i cum euāgelio eius manu scripto repertum.

Michaelis reuelatio

Michaelis archāgeli reuelationē gelasio iā p̄misso pōtificāte apud apuliā i mōte gargano tercio kal'. octobꝛis factā fuisse tradūt. vbi ⁊ postea templuꝫ miris edificijs extructū fuit: eoqꝫ loci ob deuotionē: tantā pploꝝ frequētiā singulis annis conuenire dicunt vt nō solum xp̄iani sed ⁊ infideles quoqꝫ ad patrocinū sancti angeli implorandū frequentent.

Epiphani⁹ papiensis eps: vir diuina humanaqꝫ sapiētia prudentissim⁹: his tpibus apud theodoꝛicū regē ꝓpter eloquentiā ⁊ sanctitatē magno in p̄cio habitus est: cui⁹ auctoꝛitate ⁊ sanctitate. italia a barbaris vexata liberata est.

Sunt q̄ scribāt germanū altisiodoꝛensem ⁊ lupū trecharen̄. epos his tpib⁹ fuisse. q̄ tum multū iuuere xp̄ianā fidē: gētiliū ac pelagianoꝝ opa plurimū labefactatā. Genofeua v̄go ā germāo p̄nte deo v̄gitatē deuouit apd̄ parisi⁹ claret.

Boetius

Boetius anici⁹ manili⁹ seuerin⁹ xp̄ianissim⁹ vir ⁊ ꝯsulari dignitate insignit⁹: poetaqꝫ ac ph̄s celeberrim⁹. simachiqꝫ gener. his q̄ꝫ tpib⁹ rome clarissim⁹ fuit. hūc ideo manliū vocant. eo q̄ a manilio toꝛquato originē duxisse tradāt q̄ cū vere catholic⁹ esset nec arrianis (etiā p̄sepe rogat⁹) obtpare vellet: ⁊ ipse a theoderico rege sub velamento affectate libertatis post socerū suū ticinij exulare iubet̄. vbi postmodū instigātib⁹ hereticis ꝑpetuo carceri dānat̄. In qua q̄dē calamitate cōstitut⁹: ad recreandum aīm suū. cū in mathematicis doctissim⁹ esset. chiterinū e neruo prim⁹ excogitauit ⁊ excidit. qd̄ quidē modernis tpib⁹ musicis celebꝛe instrumētū habet̄. Ibidem q̄ꝫ cōstitut⁹ ad multoꝝ vtilitatē p̄clarissima edidit opuscula. de cōsolatione phisica. de trinitate. ⁊ de vnitate xp̄i. de topicis etiā. Pleraqꝫ etiā ex aristotele trāstulit. hūc deniqꝫ viꝝ optimū ⁊ sanctū theoderic⁹ rex cuꝫ in s̄niam suā oīno flecti nō posset. arrianoꝝ rabie cōcitat⁹. post longā carceris squaloꝛē impante iustino senioꝛe augusto anno. s. dn̄i nr̄i. 520. apud papiā ꝓ catholica fide occidi iussit. cui⁹ coꝛp⁹ ibidē in diui augustini tēplo adhuc habet̄ cōditū. Et sunt qui dicunt euꝫ i cathalago sanctorum ob eam rem fuisse relatum: ⁊ sanctum seuerinum vocitatum.

Symachus

Symach⁹ patrici⁹ ac senatoꝛ roman⁹ oratoꝛ ac ph̄s insignissim⁹ his tpib⁹ cū rome clarissim⁹ haberet̄: a theodoꝛico rege ob suspicionē affectate libertatis apud papiā exilio dānat̄. ⁊ in carcere p aliqd̄ tēpus trudit̄. deinde ab exilio reuocat⁹: diris supplicijs tandē interfect⁹ est. hic naqꝫ romanā rempub. sua sapientia suisqꝫ scriptis plurimū illustrasse dicit̄: eo q̄ librū epl'arū elegātissimū scripserit. in quo hec s̄nia. Semp natura equalib⁹ gaudet.

Fulgentius

Fulgēti⁹ natione apher rupēsis eps ⁊ p̄clarissim⁹ doctoꝛ his tpib⁹ floꝛuit. q̄ in sardiniā cū alijs catholicis affrice a trasimūdo vādaloꝝ rege ob catholice fidei defensionē exulatū missus est. nil p̄termisit qd̄ ad verā xp̄i fidē ꝑtineret: docēdo p̄dicādo monēdo. Edidit ⁊ libꝛos de trinitate. de libero arbitrio. de regulis fidei. Scripsit ⁊ ꝯ palagianā heresim. oꝛones q̄ꝫ habuit ad ppl'os elegātes q̄dē ⁊ graues. ⁊ p̄sertim de ntītate dn̄i ⁊c̄. Scripsit de ꝯtinētia ꝯiugatoꝝ s̄uanda ad theodoꝝ senatoꝛē libꝝ vnū. ad ꝓbā de virginitate seruāda ⁊ plura alia.

Gennadius

Gennadi⁹ eps vir greca latinaqꝫ lingua erudit⁹: libꝛuꝫ de dogmatib⁹ xp̄ianis cōposuit. ⁊ ibidē q̄d cuiqꝫ ad salutē necessariū eēt declarauit. doctrina q̄ꝫ ac moꝛib⁹ eccl'ie catholice multū ꝓfuit. ⁊ diuū hieronimū imitat⁹ libꝛuꝫ de viris illustrib⁹ edidit. Uictoꝛin⁹ aūt natione aq̄tan⁹ arithmetic⁹ insignis rōnē pasce ad cursuꝫ lune tū redegit. eusebiū ⁊ theophilū ea i re supans.

Iuuit etiā scriptis suis eccl'iam dei hegesippus vir doctissimus qui ⁊ monachoꝝ regulas composuit: ⁊ sancti seuerini abbatis eleganti stilo vitam edidit.

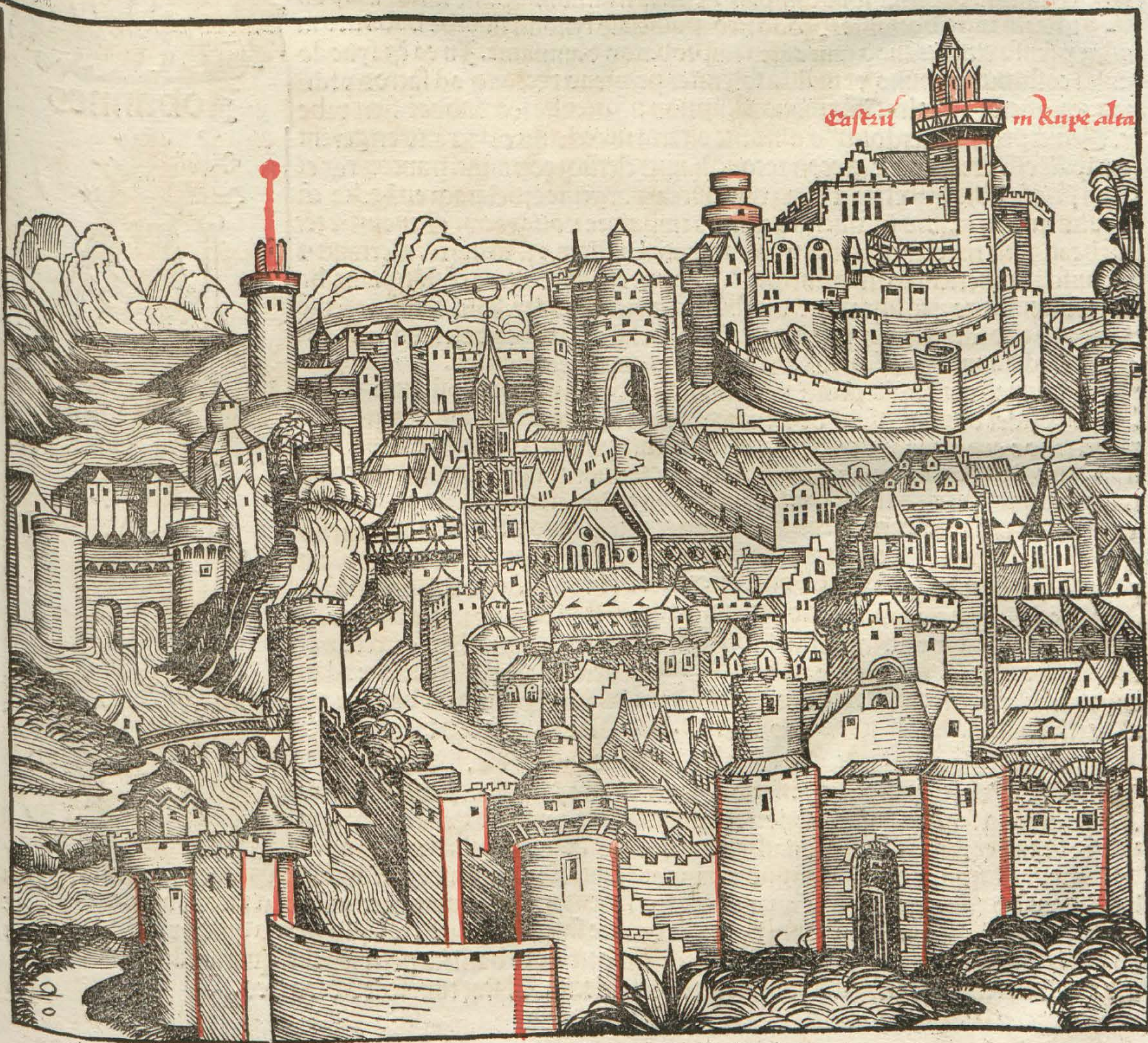
Faustus aūt apud gallos eps multa tum scripsit copiose ⁊ oꝛnate. precipue opus eius laudat̄ contra arrianos scriptum.

Elphes vxor Boetij, Mulier prudentissima et deuota, Que Epitaphium sui met composuit, dicens:
Elphes dicta fui Sicilie Regionis alumna, Quam procul a patria coniugis egit amor
Porticibus sacris iam nunc peregrina quiesco, Judicis eterni testificata thronum.

Rauenna

Rauenna: ⁊ si vrbs vetusta. auxit tamē eam ostrogotha gens. fuit aūt olim oppiduꝫ sabinoꝝ: cinxitqꝫ rauēnam muris nunc extantibꝰ tyberiꝰ impator. q̄d lr̄e docent cubitales ad portā eius clausam. que aurea dicit̄ quadrato lapide speciosam. Cū aūt theodoricꝰ rex gothoꝝ ex thracia veniens cum cōiugibꝰ ⁊ liberis. cūqꝫ oībus rebus suis gothos mouens: tandē in vrbe rauenna odoacrū obsederunt. hec obsidio longiꝰ remorata est gothos q̄ꝫ ipsi ab inicio existimarēt. Idqꝫ accidit nō loci: q̄d neqꝫ a mari faciliter obsideri rauēna pōt: cū sit in ipso littore cōstituta: neqꝫ a mediterranea regione: cū fossam habeat ex pado deriuatā. ac stagnis quibusdā ⁊ paludibꝰ coartet̄. Itaqꝫ gothi triennio ferme toto circa illā cōmorati. post pactione facta Theodoricus ⁊ gothi rauennā intrarūt. Inde auxit ipsam ostrogotha gens cuiꝰ rex theodoricus italie oīs: dalmacie: hungarie: germanie: ⁊ partis nō parue galliaꝝ dn̄s. annis duo de quadragita eandē incoluit ciuitatē. ⁊ q̄d cōstat supbas in ea edes basilicasqꝫ cōstruxit. Visit̄ eius regis monumētum ab amalasuntha filia positū extra rauēne menia. in quo sancte marie monasteriū est edificatū in rotundo ea rōne appellatū: ꝙ altare maiꝰ eccl'ie chorusqꝫ viginti capax monachoꝝ ordine vt est moris ī stallo psallentiū: vnico atqꝫ integro rotundo lapide contegunt̄. Valentinianus etiam impator cuꝫ triginta annis q̄bus impauerat. In ea plurimū vite egit menia ampliauit. ⁊ eiꝰ epō duodecim ciuitatū subiecit epos. videlꝫ arimini: cesene: forliuij: fori pōpilij: fauēcie: fori cornelij que ymola dicit̄: bricij: bononie: mutine: regij: parme ⁊ placentie: q̄ ciuitates postea sub exharcatu fuere. ⁊ eiꝰ epm iohannē tunc appellatū pallio ex candida lana vti voluit: quo tunc solus vtebat̄ impator. vnde postea cū romanis pōtificibꝰ rauēnates cōtendere p̄sumpserunt. fuit q̄ꝫ olim exarchoꝝ romanoꝝ sedes: nunc aūt senatui veneto subdita. Populo q̄ꝫ nunc rauēna est infrequens: que viros olim habuit: tum sanctos: tum etiā doctos appollinarē: vitalem: ⁊ eius filios geruasiū ⁊ prothasium. Vrcinūqꝫ medicum oēs martyrio coronatos. Iohannē nominis ordine decimūseptimū pontificē romanū. Petrum rauēnatem fori cornelij epm. qui multas sacri eloquij scripturas eloquētissime dilucidauit. Et cassiodoꝝ vrbis rome senatorē: regumqꝫ ostrogothoꝝ epl'are scriptorē ⁊ post monachū. Genuitqꝫ supiori seculo rauēna Guilielmū phisicū: quē petrꝰ paulꝰ vergeriꝰ notissimū amicissimūqꝫ sibi hoīem magnis effert laudibꝰ. Genuit ⁊ eodē tpe iohānē grāmaticū: rhetorēqꝫ doctissimū: quē solitꝰ dicē fuit Leonardꝰ aretinꝰ oī in re: ꝟ potissime in hac vna grauissimꝰ locupletissimusqꝫ testis fuisse primū. a quo eloquētie studia tātope nūc florētia. lōgo postliminio in italiā fuerunt reducta.

Rauenna

Quadragesimus nonus papa post sanctum petrum / Simachus

Anno mundi. 5693. Anno xpi. 494.

Linea summorum pontificum

Simmachus

Simmachus papa natione sardus: patre fortunato: mortuo anastasio pontifex creatur: non sine magna discordia. Nam dum pars cleri simmachum apud basilicam constantinianam pontificem decernit: pars altera apud basilicam marie in via nova Laurentium in locum demortui anastasij subrogavit. Seditio ingens in senatu et populo romano bifariam diviso orta est. unde omnium consensu: concilium ravenne indicitur. discussaque re presente theodorico. simmachus tandem in pontificatu confirmatur. que certe magna clementia usus. laurentium competitorem nucerinis episcopum dedit. Simmachus vero manicheos tunc ab urbe expulit. eorumque libros ante fores constantiniane basilice concremavit. basilicas vero multas aut ornavit: aut a fundamentis erexit. pauperibus quoque ad basilicas petri et pauli habitacula extruxit: curavitque ne quid eis deesset: quod ad victum pertineret. amator enim pauperum fuit. Redemit et captivos in diversis provincijs multa pecunia. Constituit item ut die dominico vel natalicijs martyrum caneretur hymnus. Gloria in excelsis deo. Nil postremo omisit quod ad omnipotentis dei gloriam pertineret. Creatis denique duobus et .lxxxx. presbiteris: diaconis .xvi. episcopis .cxvij. habitis de more sacris ordinibus, moriens ad basilicam petri sepelitur .14. kal. augusti. sedit autem annis .xv. men. vj. dieb. xxij. vacat tum sedes dies .vij.

Hormisda

Scisma quintum fuit inter simmachum et laurentium ut premissum est. verum anno quarto post clerici quidam seditionibus gaudentes. adiuvantibus festo et probino senatorij ordinis viris: laurentium revocant. quia ex re indignatus rex petrum altini episcopum romam mittit: qui pulso utroque sedem teneret. Verum simmachus habita centum et .xx. episcoporum synodo: et obiecta constanti animo diluit: et omnium sententijs obtinuit: ut laurentius et petrus malorum omnium capita relegarentur. Orta autem ob hanc rem tanta seditio rome est: ut multi tum ex clero: tum ex populo passim cederentur: nec sacris virginibus parcerent. Opprimuntur eo tumultu gordianus presbyter vir optimus ad vincula sancti petri. nec finis tante cedis facta fuisset. ni faustus consul clericus miseratus: contra probinum tanti mali auctorem arma sumpsisset.

Hormisda papa natione campanus: patria frusinonius: patre iusto: hic pontificatu inito hortante theodorico provincialem synodum in urbe habuit: omniumque consensu euthicianos iam antea improbatos damnavit. In ea quoque synodo multa constituit: et primo ut nullus solenniter penitens decetero ad sacros ordines promoveretur. Voluit item xpianorum nuptias non occulte sed publice fieri debere. Vetuit preterea sacerdotibus et alijs: ne altaria in ecclesijs consecratis erigerent sine spirituali episcopi licentia. hic grecos reconciliavit: clerumque composuit. francorum rex ei dona preciosa obtulit: delata et dona tum aurea et argentea: delataque evangelia cum tabulis aureis gemmis distinctis a iustino imperatore votigracia. Ornavit et templum beati petri theodoricus rex trabe argentea mille et .xl. librarum. Certavit et hormisda muneribus cum his principibus. Locavit enim ante altare constantiniane basilice coronam argenteam librarum .xx. cantharos argenteos sex. His demum ex sententia pactis cum ordinibus ex more. moritur ac sepelitur in basilica petri. viij. id. augusti. Sedit annis novem. dieb. xviij. Vacat tum sedes dies sex.

Johannes

Iohannes eius nominis primus papa: natione thuscus: patre constantio orthodoxe fidei diligentissimus observator. ut tandem hereticorum nomen extinguere: arrianos expulit: eorumque ecclesias catholicis assignavit: quam quidem rem theodoricus egreferens. iohannem pontificem theodorum duosque agapitos oratores ad iustinum mittit: qui eum adhortarentur ut arrianos restitueret: sin secus omnes ecclesias catholicas demoliturus. perbenigne accepti legati. primo cum flectere iustinum non possent ad lachrymas versi petentes ut periture italie subveniret. eo pium hominem pepulerunt ut arrianos suis legibus vivere sineret. iohannes ravennam ad theodericum rediens in carcerem propere conijcitur. ac parum abfuit quin eum stati occideret: adeo in homines exarserat et fide et moribus cum iustino sentientes. Perijt tamen sanctissimus homo in carcere pedore: situ et inedia. Prius tamen tria restituit cimiteria nerei et achillei: felicis et adaucti: et priscille. ferunt corpus eius ex ravenna ad urbem delatum: sepultumque in basilica petri. vj. kal. iunij. Sedit annis duobus. men. viij. Vacat tunc sedes dies. 58.

Felix

Anno mundi. 5713. Anno xpi. 514.

Felix eius nominis quartus papa: natione samnius: patre castorio. Post iohannis pontificis felicem dormit ionem: rei divine curam gerens patriarcham constantinopolitanum declinantem a fide anathemate notavit. vir quoque optimus multa in urbe extruxit edificia. et maxime cosme et damiani templum: quod adhuc extat. basilicam quoque sancti saturnini via salaria incendio consumptam. Hic inter cetera sue sanctitatis opera iuxta doctrinam beati iacobi apostoli. mandavit infirmos ante obitum inungi. Denique habitis de more sacris ordinibus. ubi presbyteros quinque et quinquaginta creasset. diaconos quatuor. episcopos novem et viginti. moritur ac in basilica petri sepelitur quarto idus octobris. annis quatuor sedit: mensibus duobus. diebus tredecim. Vacat tum sedes dies tres.

Clodoneus Rex ffrancie primus cristianus / Circa hec tempora baptisatus est a sancto Remigio Remensi episcopo / Habuit enim uxorem cristianissimam nomine Clotildis que fuit filia Regis Burgundie. que sepius monuit eum ut relictis ydolis in verum dei filium crederet sed non acquievit. [illegible] Ihesu xpe quem Regina mea predicat esse filium dei, qui subvenis in tribulatione, et das auxilium in te sperantibus, tuum devotus postulo auxilium [illegible] / Exemplo quoque eius totum Regnum fidem suscepit [illegible] [illegible]

Linea Impe
rator
Justinus senior

Justinus

IUstinꝰ senior anno ab incarnatione dn̄i q̄ngētesimo octauo decimo: punito anastasio heretico: augustali potitꝰ est solio. Js cū imperiū accepit: orthodoxe fidei amator ⁊ ꝓtector acerrimꝰ fuit: ac statim nūcios ad pōtificē mittit: q̄ ⁊ sedis aplice auctem cōfirmarēt: ⁊ pacē ecclesijs oībꝰ exq̄rerēt: quantū ꝑ religionē cōcederet: ad hunc ob cām reintegrande fidei directꝰ ab hormisda pōtifice vir sanctitate p̄cipuus germanꝰ capuane vrbis eps digne susceptꝰ est. Multorūq3 dubia corda in fide solidauit: vt tandē diligētissimū fidei obseruatorē se ꝓfiteret: hereticoꝝ nomē ꝑ viribꝰ extinxit. ⁊ q̄3maxie arrianos oēs ex cōstantinopolitana vrbe expulit: atq3 eoꝝ eccl'ias catholicis assignauit. qd̄ q̄dē theodoricꝰ rex (ea labe infectꝰ) egreferēs simmachū ⁊ boetiū ro. ꝯsules vt p̄missuz est papiā relegauit. ac iohānē pōtificē romanū ī carcerē misit. eo ꝙ iustinus catholice pietatis defensor honorifice suscepisset eū. simul cū socijs carceris afflictione pemit. Sed hāc eiꝰ īmanissimā crudelitatē mox aīaduersio diuina secuta est. nā nonagesimo octauo post facinꝰ die: subita morte defunctus est cuiꝰ aīam solitariꝰ quidā apud lipparā insulā vir magne virtutis aspexit. inter iohānē papā ⁊ simmachū patriciū deduci: ⁊ in vulcani ollam q̄ ei loco ꝓxima erat demergi. At v̄o iustinꝰ admodū senex cum augustalē dignitatē annis. xj. administrasset: iustiniano sororis sue filio impatore designato: apud cōstantinopolim in pace quieuit.

Clodoueus
Rex ffrancie primus Cristianus

Clodoueꝰ rex francie

CLodoueꝰ francoꝝ rex primꝰ xp̄ianꝰ childerico patre eiꝰ morte sublato in regnū successit: ⁊ regnuit annis. 30. vir vtiq3 potēs ⁊ armis strēnuus crothildem chilperici burgūdionū regis (quē chilpericū frater suꝰ gondobaldꝰ occiderat) filiā ꝑ hūc modū accepit vxorē. Audierat clodoueꝰ crothildē forma egregiā: virtute etiā puellas id etatis p̄stare: missis nūcijs ⁊ secrete explorauit an sibi matrimonio vellet copulari: Puella cui regis fama ⁊ regni potētia esset nota: cōsensit: eaq3 ī spōsione id solū est pacta. vt cū ipa esset xp̄iana. Clodoueꝰ q̄ cū suis frācis idolatra erat: fieret xp̄ianꝰ. Gundebaldꝰ burgūdie rex patruꝰ eiꝰ ei tradidit. quā q̄3 v̄o pacta vxori clodoueꝰ de baptismate suscipiēdo in seipo nequaq̄3 seruauerit tn̄ duos filios ex ea susceptos xp̄ianos fieri ꝑmisit. Nō multo postq̄3 crothildez accepat vxorē bellū gessit aduersus gundobaldū vxoris patruū ⁊ burgūdiones quo ī bello ciuitates ⁊ oppida ligerim inter ⁊ sequanā amnes sita suo adiunxit imperio. Interuētu tn̄ vxoris sedato. Alterū qd̄ m'ltos durauit ānos suscepit aduersus alemānos. Cū q̄ gēte non minꝰ q̄3 sua viris fortibꝰ armisq3 instructissima: p̄lio decertauit. quo in p̄lio suos ī fugā cōuersos vidēs: memor est factꝰ ꝓmissionis quā multociēs req̄sitꝰ vxori seruare neglexerat ⁊ ipsaz p̄lij aduersitatē ob id solū sibi accidē suspicatꝰ est. hinc deo celi ⁊ terre: quē crotildis vxor p̄dicaret vouit illiꝰ cōsilio p̄cibusq3 acq̄escere: si sui strato hostili exercitu victoriā obtineret: tātaq3 mox facta est cōuersio: vt q̄ multa cede afflicti ⁊ vi repressi p̄mo fugiebant franci: hostē repellerēt ac cede cōmissa in fedam cōuerterēt fugaz. alemannis in deditionē acceptis. Clodoueꝰ eis tributa imposuit q̄t annis ꝑsoluēda: ⁊ in franciā reuersus. vigesimoq̄nto regni sui anno a sancto remigio remēsi ep̄o cū oī francoꝝ multitudine baptizatꝰ fuit. Ac deinceps francoꝝ regnū augeri cepit. Respirāte deinde aliquātulū repuplica xp̄iana. Clodoueꝰ pulsis arrianis hereticis: ⁊ catholicos reduxit. ⁊ pariseoꝝ ciuitatē regni caput constituit in qua post mortē q̄euit. vxorq3 eius regina bonis opibꝰ pollēs: apud vrbē thuronicā plena dieꝝ ad dn̄m migrauit. delatūq3 fuit inde corpꝰ parisiꝰ a filijs eiꝰ hildeberto ⁊ lothario: iuxta clodoueū magno honore sepulta.

Amalasiuntha
Regina

Amalasiuntha regia

AMalasiuntha filia tūc vidua: theodorico rege gothoꝝ sine ꝓle virili defuncto. cū athalarico eiꝰ nato ī regno successit. Erat v̄o athalaricꝰ admodū puer: itaq3 cura atq3 gubernatio tota regine incūbebat. Statim igit̄ regina pueri gubernationē suscipiēs: l'ris latinis erudiendū ⁊ moribꝰ informandū curauit. Ipa v̄o seuere admodū gubernationē exercebat: ꝓhibēs gothoꝝ iniurias: supra sexū em̄ prudentia vsa: ⁊ patris decreta: mala p̄sertim emēdauit. ⁊ boetij ⁊ symachi filijs bona paterna in fiscū delata restituit. Acclamātibꝰ aūt gothis filiū nō l'ris sed rei militaris disciplina regē suū imbuendū esse. Is igit̄ vite lasciuia in varias egrotatiōes ꝓlapsus. decimooctauo etatis anno defunctꝰ est. Amalasiuntha v̄o seditionibꝰ gothoꝝ diu vexata: mortuo filio athalarico quo cū moleste vixit. theodatū cōsobrinū suū regni ꝯsortē fecit. Erat aūt theodatꝰ ita grecis ⁊ latinis l'ris edoctꝰ: vt ⁊ tp̄oꝝ suoꝝ historiā eleGāter scripserit: ⁊ platonicā disciplinā optime calluerit. segnis tn̄ ad res agendas habebat̄. Is ergo ad regnū beneficio regine assumptus: statim ingratitudinē ostendit. eamq3 captū in vulsini lacū insulā relegauit. Hec ꝑfidia multos gothos ꝑturbauit. inde eam occidi ꝑmisit: ac filiā eiꝰ in vxorē ac regni sociam accepit: qui ⁊ postmodū quinq3 annis regnauit. Idq3 impator iustinianꝰ egre tulit. hec inter cetera sua edificia patri suo monumētū supbissimis edificijs extra rauennam extruxit. quo in loco nunc sancte marie monasteriū edificatū habet̄. qd̄ monachi sancte iustine nunc incolere dicunt̄.

Dionisius abbas et doctor egregius

DIonysius abbas ⁊ doctor egregius per id tempꝰ laudat̄ eo ꝙ rome computū suum: id est pascalem calculum mira ratione composuerit.

Seuerus Epus treuerensis vir insignis 7 victorinus Epus

SEuerus q̄3 ep̄s treuereñ. vir omni scītate insignis hac tēpestate claruit. Et sanctꝰ victorinꝰ ep̄s massilieñ: qui filiū maruchas regis persarū a demonio liberauit. Et eutheriꝰ ep̄s lugdonensis.

Conciliū aurelianense

Onciliū aureliāēse terciū tēpestate hac clodouei regꝭ iussu indicit. qđ quidē sanctꝰ mellanꝰ cōgregasse dicit: quo i loco etiā quatuor alia cōcilia fuisse cōgregata dicunt. Primū sub beato siluestro papa. auctore marino epo. Secūdū auctore aureliano epo. Terciū hoc idē mellanio epo auctore. Quartum auctore albino andegauensi epo. Quintū honorato bituricensi epo auctore qđ pbatur in decretis. xv. di. c. sexto. synodus.

Arturus rex

Arturū britānoꝝ regē ⁊ qdē cātatissimū p h tpa regnū suscepisse ferut virū sane bellicosissimum atqꝫ fortissimū. q ⁊ lorica pulcerrima vtebat. Regi qdē tāto cōdigna: h ⁊ in capite aurea galea i qua draco sculptꝰ videbat. Clipeū qꝫ aureū p se ferre faciebat. in q dei genitricis imago depicta videbat: vt eā sp aduocatā suā in memoriā in oī re reducere posset. Lanceā pterea arduā latāqꝫ ⁊ cladibꝰ aptā quā quocūqꝫ ibat secū deferri faciebat: ⁊ gladiū habuisse ⁊ portasse dicit. cū quo qdringētos ⁊ sexaginta viros vno plio eū interfecisse phibet. huc virū xpianissimū fuisse ferut: ⁊ fidē catholicas ampliasse. ac qđ plura regna sibi dedicauerit. Quāobrē ⁊ rotūdā mensā apud cornubiā ciuitatē instituit Tandē in prelio cum multas hostiū strages dedisset: ⁊ ipse vulneratꝰ in insulā defert. inde sublatus nusqꝫ cōparuit. quē ⁊ nunc vsqꝫ britones expectare dicunt.

Cassiodorus

Priscianus Grammaticus et phūs / Greca ⁊ Latina Lingua vir doctissimus

Cassiodorus monachꝰ rauenēsis vir quidē doctissimꝰ his tpibꝰ ob clarissimā eiꝰ doctrinā magno fuit in pcio. qui cū primū cōsul esset ⁊ senator. diuino tactꝰ spū res mūdanas spreuit: ⁊ monasticā vitā cōplexus est: sed ante monachatū theodorici regis italie cācellariꝰ. ⁊ ex pte eiꝰ multas eplās edidit ad personas diuersas de negocijs secularibꝰ. ⁊ ad agitandū intellectū psalteriū luculēter exposuit. Deinde cronicā insignē de pōtificibꝰ atqꝫ imꝑatoribꝰ cōpilauit. In qua ꝑsertim de theodato rauēne rege cōtemporaneo suo multa cōscripsit. Edidit preterea librum de ratione anime ⁊ librū de orthograuia.

Priscianus

Priscianum qꝫ eruditissimū grāmaticū atqꝫ phm patria cesariesem: hoīem certe greca ⁊ latina lingua doctissimū p hoc ipm tempꝰ apud cōstātinopolim floruisse tradūt. q cū grāmaticoꝝ oīm princeps haberet. ea i facultate putilia edidit opuscula. Nā de partibus orōnis ad iulianū patriciū cōsulē librū edidit. Siliter ⁊ de cōstructiōe: deqꝫ accentibꝰ alios libros edidit. De naturalibꝰ qꝫ questionibꝰ ad cosdre psaꝝ regem volumē egregiū scripsit. Atqꝫ de cosmo graphia libellū cōposuisse fertur.

Arator ⁊c

Arator sctē romane ecclie cardinalis diaconus ⁊ poeta laureatꝰ hac tēpestate mira floruit eloquētia. q inter cetera ingenij ⁊ virtutꝭ sue opa aplōꝝ actꝰ versu exametro exornauit: atqꝫ alia elegāter cōposuit.

Brandanꝰ denicqꝫ hibernēsis abbas sctissimꝰ p hec tpa ob eximiā sctitatem atqꝫ doctrinā maxio i pcio habitꝰ fuit. de q etiā admiranda scribunt. Pater trium milium monachorum extitit.

Floruit circa illud tempus sidonius appollinaris apud auernoꝝ vrbem et pfecto factꝰ eps vir hm seculi dignitatē nobilissimꝰ. ⁊ lrāli disciplina eruditissimꝰ. vir aūt ingeniosus cothurnate eloquētie multas difficiles eplās scripsit.

Brigida virgo

Brigida virgo

Brigida virgo sanctissima natione scotbica imperante seniore iustino refulsit sanctitate ⁊ miraculis admiranda in scocia de xpianis ac nobilibus orta parentibus a puericia bonarū rerum studijs inoleuit. pudicitie ac sobrietati semper intenta. a matre missa vt de vaccarum lacte butirum cōgregaret. pauperibus distribuit. mater fructū laboris postulans. facta oratione: ceteras cooꝑatrices in abundantia preualuit. quā cum parētes desposare vellent. ad epm machillā nomine perrexit qui palliū album ⁊ vestem candidā super caput eiꝰ imposuit. inde suā virginalē coronā dn̄o offerebat. vocatꝭ messoribꝰ cū tota prouincia pluuia exundaret. in eius messem gutta aque nō cecidit. Leprosis ab ipsa petentibus ceruisiam in potum. Cū illa nō haberet: aquā puram benedicens: couertit in ceruisiam optimā ac illis dedit. Lapidē in salem cōuertit. cuidam ab eo sal postulanti Ceco nato oculos restituit. Multa alia miracula fecit.

S. Benedictus abbas
Monachorū om̄ patri

Benedictus abbas

Benedict⁹ abbas italicus: monachoꝝ oīm pater: his tꝑibus dispersos monachos ī vnū collegit. atqꝫ diuino spū illustrat⁹ eis regularē vitā cōposuit. Ei⁹ sctissimi viri vitā insignē ꝛ miracul' clarā beat⁹ gregori⁹ scribit Fuit itaqꝫ bn̄dict⁹ ex nobili genere in ꝓuīcia nursie ort⁹. Vetustū igit̃ a scriptorib⁹ celebratū est nursie nomē: qd̓ quidē oppidū libertate: sed in p̄mis beato benedicto monachoꝝ p̄re alūno clarissimū. Ibi etatē morib⁹ trāsiēs nulli voluptati aīm dedit. Inde rome liberalib⁹ lr̄arum studijs tradit⁹ fuit. Sed cū in eis multos ꝑ abrupta vicioꝝ ire cerneret: euꝫ quē quasi ingressu mūdi posuerat pedē retraxit: ne in p̄cipitiū tot⁹ iret. Despectꝭ itaqꝫ lr̄aꝝ studijs: relicta domo rebusqꝫ paternis: soli deo placere desiderās: deserta loca ꝑ aliq̄t temp⁹ incognit⁹ incoluit. Est aūt in latinoꝝ regione superi⁹ celsis in mōtib⁹ sublacū velut plini⁹ appellat' sublaqueū: nobile nunc oppidū lacui eiusdē ꝛ tn̄ prisci noīs īminēs: redditqꝫ vtrūqꝫ fama celebratū btī bn̄dicti ibi magꝭ diuturna cōuersatio q̄ꝫ ei⁹ toto orbe notissimū ibidē edificatū magnifici opis monasteriū. Cernit̃ ibi ī dextra amenis ripa ab ip̄o sublaci lacu ad vicū vsqꝫ varronis incisus: saxeo ī monte duct⁹ aquaꝝ. q̄ formis partim in eo incisis modo: partiꝫ altū defossis: partiꝫ sublimi fornice muroqꝫ excitatꝭ romā q̄dragesimo miliario veniebāt. Vir aūt dei ad eūdē locū pueniēs q̄ ab vrbe roma. xl. milib⁹ passuū abest ī artissimo specu trib⁹ annis excepto romano monacho hoīb⁹ incognit⁹ mā̄sit: ꝛ artissimā vitā varijs tētationib⁹ duxit. cui⁹ virtutes vt clarescent postea in castro cassin̄. qd̓ clarū appellat̃: ꝛ magne vite meritꝭ ꝛ ap̄licis virtutib⁹ effulsit. Fuit aūt hic sanctissimus vir inter cetera virtutū monumēta ꝓphetico spū illustrat⁹. quo multa futura ꝛ occulta cog̃uit. cui⁹ fama totila ostrogothoꝝ rex duct⁹: vt tēptaret ei⁹ sctīmoniā sese famulū indumēto mentit⁹: aliū in regio apparatu p̄misit: quē stati cognitū vir sanct⁹ lꝫ sordide vestitū ad se in monasterij vestibulū vocauit: ꝛ q̄ illi erāt vētura ꝓnūciauit: nouē annis reg̃bis decio morierꝭ inde eū ī sūma veneratiōe habuit. pluraqꝫ alia sctītatꝭ signa ondit p̄cipue ī vase vitreo ī q̄ venenū vino miscuerūt frēs: vbi signo crucis edito ruptū fuit. Obijt tandē in dn̄o anno salutis. 536.

Monasteriū Cassinense

Monasteriū cassinense

Ordo monachoꝝ btī benedicti ortū habuit nō longe ab aq̄no abrucij ciuitate ī mōte cassino vbi oliꝫ cassinēsis ciuitas fuerat: postea monasteriū cassinēse toto orbe celeberrimū extructū fuit. Diu⁹ em̄ bn̄dict⁹ monachis p⁹ extructū mōasteriū regulā ꝛ optimū modū viuēdi prim⁹ dedit: q̄uis lōge an̄ illū mōachi plurimi fuerūt. cū tn̄ sanct⁹ vir diu ī solitudine virtutib⁹ signisq̄ꝫ succresceret: multi ob dei famulatū ad eū ꝯgregati sunt: vt inde. xij. mōasteria ꝯstrueret. In q̄b⁹ statutis p̄rib⁹ duodenos mōachos deputauit. Postea multos discipulos cōgregauit quoꝝ ope totū ferme orbē obtinere meruit. Ex cui⁹ clarissimo ordine cū plurimi tū sctītate tum scia emersere viri. Illāq̄ꝫ regulā p̄mū mōachis nigrꝭ ꝯtulit Eā tn̄ nōnulli postmodū cōplexi sūt monachi. quoꝝ de nūero fuerūt cistercien̄. a diuo bernardo p̄limū aucti. camalduen̄. cluniacen̄. celestini. mōtis oliueti. nou⁹ ordo. siluestrini. ꝛ q̄ hūiliati appellant̃. hi oēs ꝛ alij plurimi q̄uis diuerso habitu: diuersisq̄ꝫ ꝯstitutiōib⁹ inter se differant. eā tn̄ ꝓfitent̃ regulā dignissimā atq̄ꝫ approbatā. In germania q̄ꝫ ī eodē ordine differētes sūt. cū mellicēses: castellēses ꝛ bursfeldēses ī ea vigēt. Idē q̄ꝫ ordo cū a fūdatoris sui regl'arib⁹ institutꝭ ꝑsepe declinasset: non modicā reformationē anno salutꝭ. 1409. apd̓ patauinā vrbē ī mōasterio sancte iustine sumpsit: ꝛ eoꝝ institutiones eugeni⁹ q̄rt⁹ pōtifex approbauit. Tradūt aūt ex h⁹ mōi sctissimi p̄ris ordinē ad. 24. sūmos pōtifices emersisse. Cardinales vo: 183. Archiep̄os ꝛ ep̄os. 1464. Abbates insignes. 15070. fuere. atq̄ꝫ canōizati mōachi (vt iohes. xxij. scribit. 5555.

Scolastica

Scolastica. S.
Sancti Benedicti Soror

Scolastica germana diui bn̄dicti ab infantia deo dicata: quā fr̄ semel ī āno visē ꝯsueuēat cū certo die ī laudib⁹ dei sacrisq̄ꝫ colloq̄is vsqꝫ noctē tp̄s ꝓtraxisset: acceptꝭ cibis cū repetē mōasteriū cupet. soror sctā mōial' petijt vt secū maneret: de celestꝭ vite gaudijs locutura: q̄ extra cellā manere nō se velle dicēt: ad ei⁹ p̄ces tāta pluuia ac coruscatio erupit: vt nec cū frībus suis extra limē pedē mouē potuisset. tn̄ totā noctē insonnē ꝑ sacra spirital' vite colloq̄a duxerūt. Seq̄nti die cū vir sanct⁹ ad mōasteriū redijsset: p⁹ triduū in cella eleuatꝭ ī aera oculis vidit sororis sue aīaꝫ de corpe ī colūbe sp̄ē celi secreta penetrare. Is ei⁹ glie ꝯgaudēs: ei⁹ obitū frīb⁹ denūciauit quos illico misit vt sacrū corp⁹ ad monasteriū deferrēt. at in sepulchro qd̓ sibi p̄parauit sepelirēt. quo facto ꝯtigit vt quoꝝ mens vna semꝑ fuerat in dn̄o. eoꝝ q̄ꝫ corpa nec sepultura separaret.

Bonifaciꝰ eius noīs secūdus papa: natione romanꝰ patre sigisbūdo post felicē imperāte iustiniano fuit. ⁊ vt quidā affirmāt. nā sine cōtētione pōtifex creatꝰ fuit. nā ⁊ dioscoꝛꝰ diuiso biffariā clero. in demoꝛtui felicis locū subrogaꝛ. Exagitatꝰ aūt clerus hac seditione diebꝰ octo ⁊ viginti moꝛte dioscoꝛi a tanta ꝑturbatione tandē liberaꝛ. vñ bonifaciꝰ ad cōfirmādā ecclïaꝫ ꝯuersus instituit ne quispiā sibi in ep̄atu successoꝛē deligeret. qđ postea multi pōtifices ꝯfirmarūt. Instituit itē vt ī demoꝛtui locū alter pōtifex si fieri posset tercia die sufficereꝛ ne dilatio seditionē faceret. diuisit ⁊ populū a clero dum celebraretꝛ Vetuitqꝫ ꝙ neqꝫ ciuili neqꝫ criminali causa ep̄s apud ciuilem iudicē aduocari posset: At cum in pontificatu sedisset annis duobꝰ. diebꝰ duobꝰ. moꝛiꝛ ⁊ ī basilica petri sepeliꝛ. Sedes aūt mensibꝰ duobꝰ tum vacat.

Anno mundi. 5723. Anno christi. 524.

Iohānes secūdus papa: patria romanꝰ: patre ꝓiecto ex celiomōte iustiniani tꝑe fuit. qui statim vbi pōtificatū iniJt. anthimū ep̄m dānauit: ꝙ in arrianā heresim declinasset. Sunt qui scribūt hunc ep̄m cōstantinopolitanū fuisse. Iustinianꝰ vō sedē romanā veneraturꝰ hippatū ⁊ cemetaiū ep̄os romā cum muneribꝰ mittit. quo ⁊ romanū pōtificē suo noīe salutarent. ⁊ munera hec bti petri tēplo offerret scyphū aureū circūdatū gēmis libraꝝ sex. scyphos argenteos duos libraꝝ duodecim. calices argēteos duos libraꝝ quindecim. Iohānes aūt pōtifex de quo pauca admodū scribūt historici. moꝛiꝛ vbi ex sacris oꝛdinibꝰ semel habitis p̄sbyteros quindecim. ep̄os vnū ⁊ viginti creasset. Sepeliꝛ qꝫ in basilica petri sexto kal. iunij. Sedit annis duobus: mensibus quatuoꝛ. Vacat tum sedes dies sex.

Agapitꝰ papa: patria romanꝰ: patre goꝛdiano p̄sbytero ecclïe sanctoꝝ iohānis ⁊ pauli pōtifex creatus: a theodato statim ad iustinianū mittiꝛ. ⁊ infensuꝫ ꝙ amalasiuntā athalarici matrē in insulā lacus volsinensiū relegauerat interficiqꝫ iusserat cuiꝰ mulieris interitū iustinianus egre tulit. Agapitus itaqꝫ eo missus ac benigne ⁊ honoꝛifice susceptus. cū pace impetrasset. ab imperatoꝛe tentaꝛ vt euthicianā opinionē ꝯfirmaret. Verū cū iustinianus ab ea re hoīem sanctissimū abhoꝛrere cerneret. ꝓcibus minas addit: tum agapitus. Ego inquit ad iustinianū xp̄ianissimū pꝛincipē venire optaui: sed diocletianū inueni: quē xp̄ianoꝝ hostem fuisse cōstat. hac libertate loquēdi ⁊ dei nutu iustinianus permotꝰ: ⁊ fidem catholicā amplexus est: ⁊ pulso anthemio constātinopolitano ep̄o qui euthicianā heresim tuebaꝛ: mēnam catholicū in eius locum suffecit. agapito cōsecrante: qui haud ita multo post constantinopoli moriꝛ. cuius coꝛpꝰ loculis plūbeis clusum romam deferꝛ: ac in basilica petri sepeliꝛ. Sedit aūt mensibꝰ vndecim. diebus vndeviginti.

Anno mundi. 5733. Anno xp̄i. 534.

Siluerius papa natione campanꝰ: patre hoꝛmisda ep̄o. theodato iubēte pōtifex creaꝛ. cum antea nō regū: sed impatoꝝ auctoꝛitas interueniret. plus aūt valuere theodati mine qꝫ decreti rō. moꝛtē em̄ his clericis minatꝰ est. Interea instigante vigilio diacono ciue romano ⁊ apocrisiano theodoꝛa augusta syluerio imperat additis etiā minis vt pulso mēna ab vꝛbe cōstātinopoli anthemiū reuocet. id cū recusaret scribit ad belisariū mulier vt pulso siluerio in eius locū vigiliū sufficiat. Belisarius aūt rei bellice intentus. rem antonine vxoꝛi sue cōmittit. que suboꝛnatis a vigilio testibus qui affirmarent silueriuꝫ vꝛbem romā gothis hostibus ꝓdere voluisse. hoīem coegit se abdicare pontificatu. ac posito pallio: cucullā monasticā sumere. qui in pontum insulam in exiliū missus non sine opinione sanctitatis moriꝛ: vbi annū vnū: menses quiqꝫ: dies duodecim in pontificatu vixisset. Vacat sedes dies sex.

Vigiliꝰ papa: patria romanꝰ: patre cōsule: imperante iustiniano pontifex creaꝛ. instabat tuꝫ theodoꝛa vt cōstātinopolim ꝓficisceretꝛ anthemiūqꝫ restitueꝛ: cū id negat se facturꝫ ideo adiuuātibꝰ qͥbusdā romanis ad ꝯstātinopolim ꝑduciꝛ. vbi theodoꝛa tētare cepit vt id p̄staret. cui ille: malle se qđuis supplicium pati r̄ndit: qꝫ sn̄iaꝫ iure factā mutare. vnde ita cesus est vt paulū abfuerit qn̄ tuꝫ occidereꝛ. fugiēs itaqꝫ ī tēplū sctē euphemie qđ haud ꝓcul aberat. inde a crassatoribꝰ trahiꝛ. ⁊ iniecto ī colle eiꝰ fune: tāqꝫ latro ꝑ totā vꝛbē vsqꝫ ad vesperā trahiꝛ. deinde carceri inclusus pane ⁊ aqua aliq̄mdiu vitā duxit. ita patiēter ⁊ equo aīo: vt sꝑ diceret se etiā peioꝛa meritū si digna ꝓ peccatis pena irrogareꝛ. inde instāte narsate cū romanis vigiliꝰ reuocatꝰ cū syracusas ī siciliā peruenisset quē tot mala: tot cure occidē nō poterāt: ex calculo moriꝛ. eiusqꝫ coꝛpus romā deferꝛ ⁊ apud sanctū marcellū via salaria sepeliꝛ. Vixit in pōtificatu tū rome tum alibi annis. xvij. menses sex. dies sex ⁊ viginti.

Linea Summoꝝ pontificum

Bonifacius

Johannes secūdus

Agapitus

Siluerius

Vigilius

Iste Iustinianus est Summus conditor Legum omni civilium. que Leges Imperiales dicuntur. vt Instituta Codex. digesta. et Autenticorum

Iustinian⁹ sororis iustini fili⁹ romanoꝝ principū maxim⁹ augustalē adeptus est principatū: q̄ mox vt imperialia iura suscepit ad reparationē rei publice stat⁹ aīm intēdit: ⁊ august⁹ romanū felici sorte regebat īperiū q̄ ⁊ bella ꝓspere gessit: ⁊ in causis ciuilib⁹ mirific⁹ fuit. Nā p belisariū patricium ingentē virū ꝑsas fortiter deuicit: ⁊ vandaloꝝ gentē capto eoꝝ rege gelisinero vsqꝫ ad internitionē deleuit. Affricāqꝫ totaꝫ post annos. xcvj. impio romano restituit. Rursusqꝫ belisarij virib⁹ gothoꝝ in italia gentē capto vitigis eoꝝ rege supauit. Maurosqꝫ post hec affricā infestātes: eoꝝqꝫ regē athilā p iohannē excōsulē mirabili virtute ꝓstrauit: pari etiā modo vt alias gētes belli iure cōpressit: quā ob cām ꝓpter honoꝝ oīm victorias vt alamanicus: gothic⁹: alanicus: vandelicus: affricanusqꝫ diceref hēe hec noīa meruit. Extruxit qꝫ idē princeps intra ꝯstātinopolim vrbē ipsi dn̄o q̄ est sapīa dei patris templū qd̄ greco vocabulo agiā sophiā id est sanctā sapīam noīauit. Cui⁹ opus adeo cūcta edificia excellit: vt ī totis terrarū spacijs huic sile nō possit inueniri. Erat em̄ hic prīceps fide catholic⁹. in opib⁹ rect⁹. in iudicijs iust⁹. Ideoqꝫ oīa ei ꝯcurrebāt ī bonū. Leges etiā romanoꝝ q̄rū plixitas nimia erat ⁊ inutilis: dissonātia mirabili: breuitate correxit. Cū em̄ impatorē tāti ꝯstat ingenij: tāteqꝫ doctrine fuisse: vt mirū nō sit: si leges romanas sparsas ⁊ icōpositas ī ordinē ad vtilitatē hoīm redegerit. Hac tn̄ ī re ꝯsilio ⁊ opa iohānis patricij tribuniani theophili dorothei vsus est: q̄ tuꝫ doctrina ⁊ aucte insignes habebāf. Immēsuꝫ nāqꝫ illud libroꝝ pelag⁹ (q̄ vsqꝫ ad duo milia pene libros erāt extēse) coaceruatis simul ab vrbe cōdita vsqꝫ ad hec tpa tot iudicijs. in quīquagīta libros titulatiꝫ digessit: quos nūc digesta: nūc pandecta appellāt qd̄ oēm ciuilē doctrinā ꝯtineāt. Idē qꝫ legū epitomen fecit libroꝝ q̄tuor in q̄b⁹ breuiter vniuersaꝝ leguꝫ textus comprehendif. has aūt leges institutiones vocat. Dicim⁹ etiā iustiniani codicē vbi oēs cōstitutiones prīcipū que vtiqꝫ ī multis voluminib⁹ habebanf. intra duodeciꝫ libros coartauit. Inter hec iustinianus maximi ac diuini ingenij vir cum imperasset annis. xxxviij. vita decessit Et iustinus minor apud costātinopolim rempublicā regendā suscepit.

Linea Imperatorum

Iustinianus

Concilium Constantinopolitanū

Quinta Sinodus habita apud Constantinopo

Quinta synodus habita est apud cōstātinopolim. iussu agapiti pōtific ac iustiniani impatoris: iā diu inchoata tpe vigilij anno salut. 538. pfecta fuit. Cōtra theodoꝝ ⁊ oēs hereticos. q̄ affirmabāt btīssimā virginē mariā solū hoīem: nō etiā deū ⁊ hoīem peperisse. quo quidē in synodo statutū est: vt btā virgo maria diceref q deū nobis suo partu edidisset. Ibi qꝫ ꝑfuerunt euthices archieps̄ cōstanti⁹: ⁊ appollinaris patriarcha alexandrin⁹ cū vigilio papa qui oēs. xiiij. capitula anathematizādo scripserūt ꝯ p̄dicti theodori ⁊ socioꝝ ei⁹ blasphemias. declarātes virginē gloriosaꝫ vt p̄missuꝫ est deū ⁊ hoīeꝫ peperisse. Cui synodi vniuersalis ecclīa auctoritatē maximā cōtulit.

Belisarius patrici⁹ vir in armis strēnuus belli dux a iustiniano impatore cū ingēti multitudine cōstitut⁹. primū persas aggressus est: qui trāsgressis romanoꝝ terminis: eoꝝ regiones grauiter populabanf: quos magnis p̄lijs fudit. atqꝫ ex volūtate prīcipis cōstantinopolim triūphans ingressus est. Interea ad affricā quā iā mltis annis vandali possidebāt a iustiniano cū exercitu belisarius missus est. q̄ mox p̄lio cū vādalis cōmisso eoꝝ magnas copias fudit. Regēqꝫ ipoꝝ gelismerū capiēs ꝯstātinopolim misit. Carthago qꝫ post annū sue excessionis. lxxxxvj. recepta est. Inde iustinian⁹ belisarium multis iam p̄lijs gloriosuꝫ aduersus theodatū dirigit: vtqꝫ etiā italiā a gothoꝝ seruicio liberaret. belisari⁹ itaqꝫ duꝫ aliquātū tpis apud siciliā morā faceret. Rex gothoꝝ theodat⁹ extinct⁹ est. hui⁹ in loco vitigis successit. Cōceptas q̄ ꝯ theodatū belli vires in vitigem cōuertit. Egressus ex sicilia ad campaniā: neapolim venit: quā tandē p vim capiēs ingressus: nō etati nec sexui parcēs plures perimēs cūcta rapinis diripiēs. indeqꝫ egrediēs romā ꝓperauit quo ingresso gothi q̄ ī vrbe morabanf noctu egressi: relictis patētib⁹ portis: rauēnam fugiunt. Belisari⁹ aūt supuenturū vitigim cū magno exercitu rat⁹. menia vrbis ꝓ tpe vallo ac fossa celerrime muniuit vitigi supueniēte cū exercitu: ad centū nāqꝫ milia hoīm secū duxisse ferf. Interim belisari⁹ auctis copijs cū p annū integrū ⁊ dies nouē menia vrbis tutat⁹ esset. egredi cōstituit vitigis copijs suis diffidēs incensis castris rauennā ꝓficiscif. eo belisari⁹ ꝓperat vitigim in vrbe captū cōstantinopolim secum ducit quinto anno posteaqꝫ in italiā venerat.

Belisarius

Belisarius vir in armis strennuus

Vitigis Rex Gothorū

Vitigis rex gothoꝝ

Vitigis gothꝰ: obscuro genere inter eos natꝰ. his tpibꝰ viuēte adhuc theodato rege apud romā rex creaf: ꝛ quinqꝫ annis regnauit. vir certe rei militaris scia pclarꝰ. qui regno suscepto theodatū obtruncare fecit. quo mortuo rauēnā pperauit ꝛ oēs gothos dispsos p italiā cōgregauit. ꝛ neptem theodorici ex amalasiunta neptē inuitā vxorē duxit. que vitigis ignobilitatē plurimū contempsisse dicif. hic aduersus belisariū romā cū ingēti exercitu venit. Gothi vrbem obsidētes vniuersa p circuitū direptionibꝰ ꝛ incēdijs absumūt. quoscūqꝫ romanos reperiūt gladio extinguūt: cuncta sacra loca denudātes. impugnātes continue vrbē: sed caute belisarij defensaf industria. Augebaf insup rome famis penuria. tanta siquidē p vniuersuz mūdū eo anno maxime apud liguriā fames excreuerat (vt vir sanctissimꝰ dacius mediolanēsis antistes retulit) ꝙ plereqꝫ matres infelicium natoꝝ mēbra comederēt. cū p annū ꝯtinuū gothi romā obsedissent demuz territi rauennā redierunt. Vitigis vo coacto rursus in vnū magno gothoꝝ exercitu cū belisario cōflixit. factaqꝫ maxima suoꝝ strage in fugam cōuersus est. Quē iohānes magister militum cognomēto sanguinarius noctu fugientē psequens viuum comprehendit. Romāqꝫ ad belisariū adduxit. patrata belisarius victoria constantinopolim redijt. secum vitigim deferens: quo viso iustinianꝰ valde letatus est. Cūqꝫ nō multum post patricium effectuz. administrationē illi iuxta psarum terminos tribuit. Ibiqꝫ vitigis degens. vitā finiuit. ac sic quasi gothoꝝ regni finis fuit.

Tottila Rex Gothorū

Tottila rex gothoꝝ

Tottila q ꝛ baduilla dicif vltimꝰ ostrogothoꝝ rex. capto vitigo gothi trāspadani chelpidaꝝ sibi regē cōstituūt. q eodē anno perimif. Cui successit errariꝰ: ꝛ ipse nonduz anno expleto iugulatꝰ. dehinc sibi baduillā q ꝛ totila dicebaf in regnū pficiūt. Moxqꝫ collecto vndiqꝫ exercitu: vniuersaz rursus italiā inuadunt. Exinde p campaniā viriqꝫ dei benedicti cenobiū iter facientes puenunt p que lucanie ꝛ bruncioꝝ fines regiū pficiscunf. Nec mora siculū trāsgressi fretuz siciliā inuadūt. inde qꝫ romā petunt. eāqꝫ obsidionibꝰ circūcludūt. que tātā tunc famis penuria ppessa est. vt p magnitudine inopie: natoꝝ suoꝝ carnes comedē vellent. fessis nimiū ro. nec valētibꝰ menia tueri. Totila a porta hostiensi vrbez ingressus est. q parcere romanis cupiens p totā noctē buccinā clangē iubet q se a gothoꝝ gladijs aut ecclesijs tuerenf: aut qbuscūqꝫ locis occulerēt. habitauit aliquāto tpis cū romanis qsi pater cū filijs. hāc illi vt videf aī benignitatē (q nimie antea crudelitatis extiterat) bti patris bndicti que olim adierat monitio cōtulit. Elapsi sunt ab vrbe aliq e numero senatoꝝ cōstantinopolim afflicti ꝑerāt. qbꝰ calamitatibꝰ roma subicerēf principi narrant qui statiz narsen eunuchū suū ꝛ cubiculariū cuz manu valida mittit. Is ad italiā veniēs magno cuz gothis certamine cōflixit. Quibꝰ ad internitionē pene cōsumptis regē totilā qui iā decez annos regnauerat interfecit. vniuersāqꝫ italiā ad reipu. iura reduxit. ac sic septuagesimo scdo anno postqꝫ theodericꝰ italiam adeptus fuerat Gothis deletis eoꝝ nomen euanuit. Nam qui prelio supfuerāt nō gothi sed itali vocari voluerunt. eo ꝙ in italia nati ꝛ enutriti essent.

Narses Eunuchus

Narses eunuchus

Narses iustiniani eunuchꝰ: quē nōnulli scribūt bibliopolā pmo fuisse. inde cū in cubiculū suū accepisset impator. cognita hois virtute eū in ordinē patriciatꝰ asciuit. Pietatis em religionis: misericordie: munificētie: gratie: postremo vnicū exemplar tuz oibꝰ erat. Is igif calculariꝰ impialis acceptis auxiliaribꝰ copijs ab alboino longobardoꝝ rege cū longobardos federatos haberet: q maris adriatici sinū in italiā trāsuecti sociati romanis pugnā inierūt cū gothis qbꝰ ad internitionē deletis: cū ꝛ totila apud brixellā male pugnās occidif. ꝛ theias in eiꝰ locū suffectꝰ. Nō longe a nucera fortiter oppugnās virtute narsetis opprimif: onerati igif longobardi multis muneribꝰ ad ꝓpria victores redierūt: ꝛ pannoniā possederūt. Inde sophia vxor iustini instigātibꝰ qbusdā delatoribꝰ: q narsetē oderant: hoiem ab italia ad se cū ignominia verboꝝ reuocat. videlz vt eunuchus ad lanā ꝛ pensa rediret. ferens id iniquo aīo. Narses rndet: se talē orsurus telā que inextricabiles errores emulis atqꝫ inimicis suis pstaret. Itaqꝫ odio metuqꝫ exagitatꝰ in neapolim secedēs: legatos mox ad longobardoꝝ regē dirigit: vt paupera pānonū rura desererent. ꝛ ad italiā cunctis repletā diuicijs possidendā venirēt. Simulqꝫ multimodo pinoꝝ genera aliarūqꝫ rerū species: quaꝝ italia ferax est mittit. quatenꝰ eoꝝ aduenīedi aīos possit allicē. Narses inde romā regressus ibidē nō post multū tempꝰ ex hac luce subtractus est.

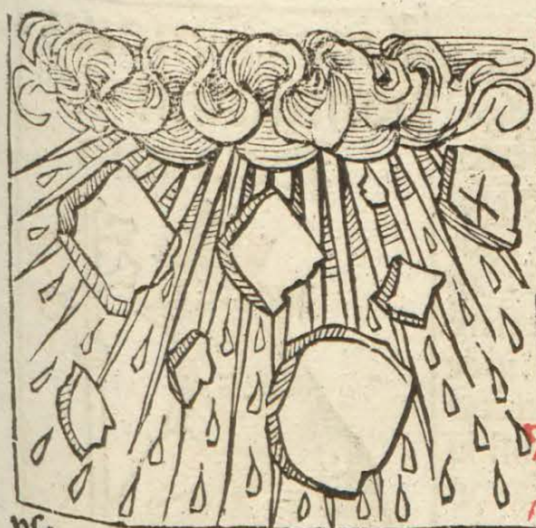
Patricius Epūs

Patricius eps

Patricius genere brito priori tpe archieps scotoruz ordinatus: p. lx. annos sanctitate ac doctrina totam insulā hibernie ad xpm cōuertit. ꝛ plures mortuos resuscitauit. captiuos ꝓprijs impensis redemit. ecclesias multas extruxit. ꝛ plura milia hoim baptizauit. verum cum hanc gentem ferinam reperisset: neqꝫ se credere velle dixerunt: nisi tormenta maloꝝ ꝛ gaudia beatoꝝ cernere possent: vt rebus visis cerciores fierent qꝫ promissis. apparens postea dns post ieiunia ꝛ oōnes ei euangeliū ꝛ baculum tradidit: ꝛ in desertuz locuz eduxit. foueam rotundā extrinsecus obscurā ostendēs vbi p diem naturalē penitens vere ab oibꝰ peccatis purgaref. ꝛ hec tormēta ꝛ gaudia videret: vbi eccliam cōstruxit ꝛ canonicos bti augustini constituit: ꝛ clauem ad foueam dedit. Suo tpe multi ingressi se expertos testati sunt. quoꝝ relationes iussit in ecclesia annotari. Ideo locus ille purgatoriū patricij nuncupaf.

Signa terribilia noctu visa sunt apud Italiam

Signa terribilia noctu visa sunt: apud italiam anno dñi. cccclxx. Ignee eñ acies ĩ celo apparuerunt: ⁊ sanguis stillauit a nubibꝰ: humanũ q̃ꝫ sanguinẽ q̄ postea effusus est significarũt. Ac deinde ꝯtinuat[is] imbribꝰ pluribꝰ diebꝰ: tãta aq̃ꝝ vi auctꝰ est tyber vt magna strage ppl̄i hũiliora loca sũmergeret. ⁊ siĺi mõ ĩ alijs ciuitatibꝰ ⁊ loc[is] accidit.

In flumĩe aĩalia forma viri ⁊ mulieris repñtãtes apparuerũt a mane vsq̃ꝫ ad nonã: cuꝫ cesarie ꝓlixa vsq̃ꝫ ad lumbos. aliã partẽ aqua tegebat. ¶ Ferunt q̃ꝫ montem scissum in gallia magnuꝫ sonitum dedisse ⁊ inde casum cum basilicis ⁊ hominibus mirandum demũ dedisse.

Sanctꝰ leonardus

Sanctus Leonardus

Leonardꝰ vir sanctissimꝰ natione gallꝰ: de ciuitate cenomanoꝝ oriundꝰ de sacro fonte a remigio leuatꝰ est: ab eoq̃ꝫ salutaribꝰ imbutꝰ disciplinis q̄ ep̄atũ renuit relict[is] oĩbꝰ. In quadã silua ciuitati lemonice vicina habitãs: vbi aula regia venationis cã erat cõstructa. cũ regina partu ibi piclitaref. leonardꝰ in nemore inuẽtus: a rege introducif. fusa aũt ob ꝑces regis orõne ad deũ impetrauit regi duplex gaudiũ. matrẽ cũ ꝓle salua. Ideo rex sibi de auro ⁊ argẽto offerens: q̄ renuit: admonẽs vt paupibꝰ erogaret. Sed spaciũ nemoris optauit: q̃uis rex totũ dare vellet: solã accepit quãtitatẽ quã cũ suo asello noctu circuire posset: vbi monasteriũ cõstruxit: ⁊ cũ duobꝰ adiunctis monachis ĩ abstinẽtia multa degebat. Locũ nobiliacũ (eo q̄ a rege nobili datꝰ fuisset) appellauit. vbi multis miraculis chorus cauit. ⁊ quicũq̃ꝫ ĩ carcere nomẽ eiꝰ inuocauerunt mox ruptis vinculis liberi exibãt. Demum octauo idus nouembris multis clarus virtutibꝰ migrauit ad dñm. Quãta dñs ꝑ eum miracula facit: multitudo ferri ⁊ varietas in eiꝰ basilicis ostendunt.

Maurus monachꝰ

Maurus romanꝰ monachꝰ btĩssimi pr̄is bñdicti ꝓcipuus discipulus. Multi eñ ex romana nobilitate bñdicti sctĩtate moti. in mõtẽ cassinũ ꝓuenere religionis grã. inter quos maurꝰ quidẽ ac placidus insignes habenf. Ferũt aũt gallos nũcijs ⁊ lr̃is benedictũ rogasse: vt vnũ aliquẽ ex discipulis suis ad se mitteret. qui gallos monasticã vitã edoceret. quare bñdictꝰ maurũ eo misit. qui oĩbꝰ vita ⁊ moribꝰ rõnẽ bene ac beate viuẽdi dedit. quiq̃ꝫ etiã multa monasteria cõstituit. Quibꝰ gestis post annos. xxviij. anno salutis. 560. post multas virtutes ac miracula inibi facta: nõ sine magna sctĩtatis opinione bona senectute. i 8. kaĺ. februarij q̄euit ĩ pace. cuiꝰ diei festũ eo die celebraf.

Sanctꝰ colũbanus

Sanctus Columbanus

Colũbanꝰ abbas vir religione ⁊ sctĩtate insignis ꝑ hec tp̄a in hibernia insula claruit. vbi mult[is] cõstruct[is] monasterijs postea ĩ burgundiã venit. Ibideq̃ꝫ luxoniense monasteriũ ꝯstituẽs innumerabilẽ q̄si gentem aggregauit. ⁊ rectũ viuẽdi moduꝫ oĩbꝰ tradidit. Cepit q̃ꝫ increpare theodoricũ regẽ cũ cõcubinarũ adulterijs misceref. Ideo ĩ eũ auia brunichildis exarsit ingẽti furore. ⁊ rex eũ de monasterio ammoueri ꝑcepit. egressus itaq̃ꝫ apud aualonẽ castrũ ꝑueniẽs. Porro theodoricꝰ rex diuinitꝰ ꝑcussus inter fragãtis ignis incẽdia mortuꝰ est. Sanctꝰ deinde colũbanꝰ miraculis clarꝰ. in loco siluestri de fructibꝰ arboꝝ victũ ꝑcipiẽs. ⁊ minister eiꝰ nũciãs ei q̄ tp̄e collectionis vrsum inuenisset comedẽtẽ. ꝑcepit ei vt fructꝰ ⁊ poma diuideret ⁊ vrse partẽ ꝓ sui sustẽtatione: reliqua ei ꝓ cibo assignaret. Aĩal aũt obediẽs nihil de pte ꝓ viro assignatã gustauit. huiꝰ discipuli plures fuerũt ⁊ spãlẽ grãꝫ eijciẽdi spũs a dño ꝑcepisse legif ep̄atũ oblatũ renuit ⁊ post multa miracula in dño requieuit tertio kaĺ. nouembris.

Herculanus Epus parusiensis

Herculanus ep̄s

Herculanꝰ ep̄s perusiñ. cũ septimo anno obsidionis cap̄. martirio coronatꝰ fuit. q̄ ꝑerat exercitui ad totilã misit inquirẽs q̄d de ep̄o agẽdũ eẽt: ait. ep̄o priꝰ a vertice vsq̃ꝫ ad calcaneũ tolle corrigiã ⁊ tũc caput amputa. hũc herculanuꝫ ep̄m pusinũ sup vrbis murũ deductũ capite trũcauit: ⁊ cutẽ incidit ⁊ corpꝰ extra murũ ꝓiecit. q̄dã caput adiũgẽtes cũ puero sepelierũt iuxta muꝝ. pꝰ. xl. dies corpꝰ q̄sierũt vt ĩ eccĺia poneret. ⁊ corpꝰ pueri v̄mibꝰ scatẽtẽ ⁊ herculanũ integrũ (vt nec capit[is] abscisionẽ p aliq̃ vestigia videret) reperierũt.

Medardꝰ q̃ꝫ sanctꝰ tornaceñ. ep̄s miraculis claruit. In cuiꝰ trãsitu celuꝫ apertum fuit vt diuina luminaria añ eum ꝑ horas tres splẽdorẽ dederũt. frater eiꝰ gildardꝰ rothomageñ. ep̄s fuit ⁊ ambo vno die nati vterini ⁊ pontifices creati.

Simeon in colũna

Simon In Columna

Simeon in columna anthiocenꝰ ex vtero matris electꝰ de quo mira referunf. Is primo egit vitã monasticã inde vt ferunt in puteo priuato aqua habitans. Tandem annis quadraginta in finẽ vite sue sup columnã stetit.

Pelagius
Quinquagesimus Octavus papa

Anno mundi. 5755. Anno xpi. 554.

PElagius papa eiꝰ noīs primꝰ: patria romanꝰ: patre iohāne vicario: post vigiliū pōtifex fuit. hic ⁊si in multis periculis ⁊ turbationibꝰ ostrogothoꝝ fuit. ecclīam tñ dei nō deserēs. cōstituit vt heretici ⁊ scismatici coherceri etiā seculariū manu possent: qñ ad sanitatē rōnibꝰ nō ducerent. ⁊ clericis ī sacris cōstitutis: mādauit vt septē horas canonicas quottidie celebrarēt. Voluit itē vt vna queqꝫ ꝓuincia. x. vel. xij. cōtineret ciuitates. hic aūt accusatꝰ ꝙ maloꝝ vigilij causa fuisset. cū iustinianꝰ vigilio ꝑferret eū. vidēte pplo ⁊ clero crucē tangēs ⁊ euāgeliū iureiurando suscepto: se a tanto crimine purgat. inde narses ad vrbē veniens supplicationes ꝓ rebꝰ bene gestis a sancto pangratio vsqꝫ ad sanctū petrū celebrat. vrbēqꝫ a gothis liberatā: quoad fieri pōt instaurat. vna vero cū pelagio instituit vt vllus ambitione vel ꝑcio ad q̊suis sacros ordines admittat. Tandē vndecimo sui pōtificatꝰ anno mēse decimo: die octauo ⁊ vigesimo morit. ⁊ in basilica petri sepelit: vbi ex sacris ordinibꝰ bis mēse decembri habitis. ꝑsbros sex ⁊. xx. diaconos. xj. epōs vero quadraginta creasset. Vacat tum sedes mensibꝰ tribus diebus sex ⁊ viginti.

Anno mundi. 5765. Anno xpi. 564.

IOhannes terciꝰ papa natione ro. patre anastasio ex illustri genere ortus: iustini tꝑibus fuit: qui iustiniano successit. vir quidē prudētissimꝰ mitisqꝫ hic pōtifex ⁊ sanctoꝝ cimiteria restituit. ⁊ iacobi ac philippi ecclīam a vigilio inchoatā ꝑfecit. Et narsetē romanis nō dissimulanter iratū ꝙ de se male opinarētur. idqꝫ ad sophiā scripsissent: e neapoli ad vrbem ducit: vbi haud ita multo post narses morit: cuiꝰ corpus loculis impositū constantinopolim defert. Iohānis q̊ꝫ pōtifici tꝑibꝰ armeni fidē xpi recepe. Multas clades tum passa italia est irrūpentibꝰ ꝓuinciā barbaris: quas quidē ꝑtendere ꝓdigia illa tēpestate visa ⁊ ignee acies in celo apparētes vt ꝑmissum est. deniqꝫ hic ꝑturbationū ac doloꝝ plenus: etateqꝫ grandeuus morit: ac in basilica petri sepelit: pontificatus sui ano duodecimo: mēse vndecimo: die sexto ⁊ vigesimo. Vacat tum sedes eius morte mensibus decem diebus tribus.

Anno mundi. 5775. Anno xpi. 574.

BEnedictus primus papa: patria romanus patre bonifacio: tyberij secundi tꝑibus fuit. vir sane optimꝰ ⁊ tanto honore dignus qui italie ⁊ presertim rome laborāte fame vna cū tyberio augusto subuenit. misso ex egypto frumento a seuissima fame liberauit vrbem ipsam inedia pene cōsumptaꝫ. Interuenientibꝰ benedicti pontificis precibꝰ queꝫ tyberius mirūimmodū dilexit ⁊ obseruauit. verū paulopost (vt quidā scribunt) solicitudine ⁊ dolore quē in calamitatibus vrbis rome ⁊ ꝓuincie italie conceperat morit. quarto pontificatus sui anno mense vno ⁊ diebus octo ⁊ viginti. Vacat tum sedes mensibus duobus ⁊ diebus decem. In cuius tumba sic scriptum tradunt.

Magnis tuis monumenta pater benedicte relinquis.
Virtutū titulus o decus atqꝫ dolor.

Anno mundi. 5785. Anno xpi. 584.

PElagius secūdus: patria romanꝰ: patre vingeldo a tyberio ad imꝑatorē mauriciū tyberij generū ꝑuenit. hic in iussu principis cū pontifex creatꝰ sit. Cū extra obsessam ab hoste vrbem mitti quispiam nō posset. Nil enim tuꝫ a clero in eligēdo pontifice actum erat: nisi eius electionē imperator approbasset. Missus itaqꝫ constantinopolim ad placandū imꝑatorē Gregorius monachus ⁊ diaconus vir optimus atqꝫ doctissimus vbi ex sentētia pontificis oīa peregisset: nequaqꝫ ocio ⁊ ingenio suo abusus. ⁊ libros moraliū in iob cōposuit. Et euticium cōstantinopolitane vrbis epm ita pñte augusto disputationibus cōuicit: vt omnia que in libro suo de resurrectione cōscripserat: retractare coactus sit. Dicebat em corpus nostrum in illa resurrectionis gloria vento aereqꝫ subtilius futurū. ob eam rem tangi nō posse: quod cōtra illud dominicū est palpate ⁊ videte qꝛ spūs carnē ⁊ ossa nō habet: quēadmodū me videtis habere. Pelagius aūt vbi gregoriū rogatu populi romani ad vrbem reuocasset ⁊ domū paternā in xenodochion pauperū senū redegisset. ⁊ basilicā laurentij martyris a fundamētis extruxisset pestilentia morit. que tuꝫ maxime europaꝫ oēm vexabat. Anno pōtificatꝰ sui decimo: mense secūdo: die decimo. Sepultꝰ est aūt ī ecclīa btī petri in vaticano. Vacat tuꝫ sedes mēsibꝰ sex: dies octo ⁊. xx.

Linea sūmoꝝ pontificum

Pelagius

Lix

Johannes

Lx

Benedictus

Lxi

Pelagius

Iustinus iunior siue minor rē publicam apud cōstantinopolim regendam suscepit. Justiniano principe vita decedēte. Ei ī nulla re similis fuit. vir ī oī auaricia dedit⁹ rapax deor atqꝫ hoīm ɔtēptor hīt⁹ ē. senator spoliator. Cui tāta fuit cupiditatī rabies. vt archas iuberet ferreas fieri. In qb⁹ ea q̄ rapie/ bat auri talēta cōgregaret. Quē etiā ferūt ī heresim pelagianā delapsuz. Hic cū a diuis aurē cordis auerteret. iusto dei iudicio amisso rōis ītellectu. amēs effectus ē. Hic etiā tyberiū adsciuit. q̄ ei pallaciū vl' singulas ꝓuincias guber naret. hoīem iustū ꝛ strēnuū. Uxor q̄z ei⁹ sophia impiū vsqꝫ ad tyberij secūdi tp̄a gubernauit. Cui⁹ etiā imprudētia regnū ytalicū a ɔstātinopolitano iugo ꝑ longobardos ablatū ē. Igit̄ cū iustin⁹. xi. ānis regnasset amentiā quā īcur rerat. tandē cū vita finiuit. Ferūt hūc vrbē in histria regione ytalica ɔdidisse. Et ex suo noīe eā Justinopolim appellasse. Quā q̄dē in loco munitissimo ꝓ/ pter barbaror incursiones ɔstituit. vt populi ab eisdē agitati ibidem tuerent̄.

Tiberius Cōstantinus mortuo iustino romanor regū sumpsit imperiū. Hic vt iaz diximus iustino adhuc cesare cū palaciū regeret. ꝛ eū ꝑ adopti onē in filiū ꝛ regni heredē susceperat. ac merito certe cuz in hoīe ea ornamēta essent. que in optimo principe req̄rūtur clemēcia. iusticia. pietas. religio. sapi entia. ɔstātia. Et ppetua fortitudo. Uez inter alias ei⁹ v̄tutes benign⁹ ꝛ libe ralis in oēs. potissimū v̄o erga paupes habit⁹ ē. Et cū multa de thesauris q̄s iustin⁹ aggregauerat paupib⁹ erogaret. sophia augusta freq̄ntius increpabat eū q̄d rem publicā redigisset ī pauptatē. Aiebat ille. Cōfido ī dn̄o. q̄r nō dee/ rit pecunia fisco nr̄o. tantū vt paupes elemosinā accipiāt aut captiui redimāt̄. Hoc ē magnus thesaurus. Deambulās v̄o ꝑ palatiū vidit in pauimento do mus tabulā marmoreā. in q̄ erat crux dn̄ica sculpta. Et ait. Crucē dn̄i q̄ frōtē nr̄am ꝛ pectora munire debem⁹. Eā sub pedibus cōculcam⁹. Et dicto citius iussit eandez tabulā auferri melioriqꝫ loco atqꝫ honestiore reponi. Post h̄ v̄o vna. atqꝫ altera inuenta est. Sub q̄ tantā vim auri ꝛ argenti reperit. q̄ntā ho/ mīs bn̄ficiētia requirebat. Cui⁹ q̄dem magnā ꝑtē paupibus erogauit. Ferūt etiā narsetis thesauros ad eū ex ytalia delatos fuisse. Quibus ɔflatis ad ma gnificentiam ꝛ liberalitatem vsus est. Et ne quid ad integrā eius felicitatē deesset. exercitus quē in persas miserat. victor rediens tantā predam cū elephantis. xx. auexit. q̄ntum vllus vnq̄z antea. Hoc requirebāt eius merita erga genus humanuz. Hec religio in deum saluatorem nostrū. hoc postremo eius beneficen/ tia erga populū romanū. quē ꝛ armis quoad fieri potuit tutatus est. Tyberius igitur Constantinus post q̄z imperium septem rexerat annis. sentiens sibi diem mortis imminere. vna cum consilio sophie auguste Mauricium genere capadocez virum strennuū ad imperium elegit. ornatamqꝫ suam filiam regalibus or/ namentis. tradidit ei dicens. Sit tibi imperium meū cū hac puella concessum. vtere eo felix. memor semp vt equitate ꝛ iusticia delecteris. Hec postq̄z dixit de hac luce ad eternam patriam migrauit. Magnū luctū ꝑplis de sua morte relinq̄ns fuit ei summe bonitatis ī elemosinis ꝓmpt⁹. in iudicio iust⁹. In vindicādo cautissim⁹. nullū despiciēs s̄ oēs in bona volūtate complectens. oēs diligēs. ip̄eqꝫ dilectus ab omnibus.

Longobardi quibus nutrita barbe longitudo patris ydeomate dedit nomē a Scandinauia germa nie insula occeani originem habuere. Ex qua profecti Aionē ꝛ Ibatonem habuerunt duces. Iisqꝫ fato functis. Agelmūdum sibi regem imposuit. Eoqꝫ a populis quos dicūt bulgaros histri accolis inter/ fecto lamussio subrogatus est. Qui agelmundi necē vlcisci cupiens in bulgaros arma mouit. eosqꝫ maxi/ ma afflixit clade. de ortu huius lamussij refert Paulus q̄ meretrix quedaz vno partu septem edidit filios quos cum in piscinam enecandos proiecisset. Agelmundus rex videns paruulos exorruit facinus. hasta q̄z manu gestabat eos voluere cepit. vnus ex eis iniecta manu hastam comprehendit rex misericordia mo tus illi magna prenūcians e piscina abducandum abduxit. que eorū lingua lama dicitur lanusium nomi/ nauit. qui cum adoleuisset strennuus in omnibus adolescēs euasit. Et post eum quadraginta annis regna uit. quo defuncto tercius rex Lethu est suffectus. Qui cum ānis quadraginta regnasset Hildooch filiū si/ bi instituit successorem. Et post eum quintus Godooth longobardoruz regno prefectus est. Cui successit Claffo. Inde subrogat⁹ ē in septimuz regem filius thato. Qui profligatis herulis paulopost interfectus est. Octauus regum Unacho. Ualtarith filium habuit successorem. Post quem decimus ꝛ non nonus ꝑ ut scripsit Sigisbertus longobardorum rex fuit andoin a quo primū ea gens in pannoniam traducta fu/ it. Postq̄z ānis duo de quadraginta Rugilandam prouinciam habitauerat. In pannonia autem sub ip̄o andoino primū ꝛ postea s̄b Alboino ei⁹ filio. Qui vndecimus rex fuit annis quadragintaduobus lōgo bardi habitauere. dignitate aucti ꝛ maximo potentatu. Longobardorum autem in ytaliam ingressum fu isse cōperimus benedicti pape pontificatus initio. Et iustino minore annū iam terciūdecimū apud Cōstā tinopolim impante. Fecerunt iter longobardi ꝑ patentē portam que ab ip̄o conditi orbis initio relicta fu/ isse videtur barbaris ad ytalie inuasionē. Decedentes nanqꝫ pannonia ꝑ noricū q̄ prius bauaria. nunc ea in parte dicitur austria ꝑuenere. Liburneam que tūc sicut ꝛ nūc dictus est ꝓuincia foriulij. Oppidoqꝫ fo/ roiulio cū ip̄sa (cui dat nomen) ꝓuincia ꝑ incolarū deditōez potiti ad planē fluuiū consederunt.

Iste Junior Justinus bonus fuit in principio et bonus catholicus sed suasu vxoris sue degenerauit in crudelitatem et auariciam et factus omnibus odiosus amens efficitur. Et Narses quidam eunuchus vir strennuus et totus deuotus et misericors erat patricius eius qui merito sue sanctitatis vbique triumphauit. Totilam Regem Gothorum interfecit et omnes barbaros deuicit totam Italiam quietam reddidit. Sed dyabolus inuidens ei per timita bene disponerat suscitauit cor Imperatricis Sophye contra eum ita vt etiam Imperator inconsulte alienaret se ab eo. Et ob illam ingratitudinem et iniuriam vltus se fuit in Imperatore et introduxit Longobardos et auertit Italiam vt esset sub Imperio vsque ad tempora Karoli. Notabile exemplum est hoc ne principes audiat inuidas mulieres per quas sepe dyabolus solet facere quod per se non potest.

Linea Imperatorum

Justinus Junior In toto iniquus et peruersus

Justin⁹ mīor vl' iunior

Tiberius secūdus

Tiberius Secundus

Totus bonus et catholicus

Thezaurū cruce in pauimento signatū inexhaustū reperit.

In bono et optimo principe ista requiruntur: Clementia, Iusticia, pietas, Religio, Sapientia, Constantia et ffortitudo

Alboinus vndecimus Longobardorum Rex

Alboinus Rex

Alboinus vndecimus longobardoꝝ rex. quē narses vt p̄missum ē cū omnibus copijs postq̄ gunimudū gepidaꝝ regez occidisset. ⁊ gepidas vsq̄ ad internitōem deleuisset: E pannonia in ytaliā ad cōpescendas sedes vberiores q̄ in pannonia occupauerāt. litteris ⁊ nūcijs accersit. Obtemperās itaq̄ narsetis monitis alboinus ytaliā per syrmiū ingressus. cum omībus longobardis tam viris q̄ mulieribus. adiūctis etiam sibi. xx. saxonū milibus. cū ipis vxorib⁹ ac liberis armētis q̄q̄. p foꝝ iulij ytaliā intrauit. cū exercitu lectissimo. primo oēm veneciā occupat. inde in subriā ingressus mediolanū vi capit ac diripit. papiam triennio obsessam in ptātem suam tandē redegit. Hac aūt victoria let⁹. veronā se cōtulit. quā regni tocius sedē cōstituerat. Erat tūc tercius et dimidius exact⁹ ab ingressu longobardoꝝ in ytaliā annus quo in tpe alboinus omni pene ethruria ⁊ arimino ac cisalpine gallie partib⁹ a bononia papiam vsq̄ oībus (excepto Grex illo) potitus vel vrbibus vl' oppidis. veronā igitur se contulit. In qua vr be vxorē diuitiasq̄ ⁊ omnē regiā suppellectilem habebat. Rebus autē vt erant tūc in ea gente letissimis. ludos celebrauit. Et qḋ omīa apud eam barbariez superabat ludoꝝ leticieq̄ genere cōuiuijs ebrietatibusq̄ ē indultum. Bibebatq̄ rex ea pathera quā ex Gunimūdi gepidaꝝ a se in pānonia interfecti craneo laminibus circūdato aureis parauisse. Et cuz immoderatius hausisset hilarior ac ꝓprie amens reditus. misit Rosimūde vxori e regione discūbenti patheram mero plenam. Ipe alta inclamitans voce vt cū p̄re gunimūdo bibēs leta eēt. Que vxor adeo alte īsedit pectori mulieris. vt ex ea hora statuerit p̄ri cranei ludibriū viri īteritu vindicare. Egitq̄ tātā rem maxime in hūc moduz. Helmechildis erat longobardus ⁊ nobilis ⁊ in armis ferox. qui adolescentia florens. ⁊ corpore famosissimus. puellā deperibat. rosimūde obsequio insistentem. Qḋ cū nō ignoraret regina effecit. vt puella qḋ ardenter cupiēbat sese illi in concubitum permitteret. Eum postea adolescentem his artibus ad lasciuientis animū in sententiam trahendum vt rata erat efficacissimis pellectum. Rosimūda in regis caput armare tēptauit. Cui⁹ postea consuetudine rosimūda quidem delecta hab̄. queq̄ in cubiculū secreto ducens. proposita regni spe alboinū obtrūcare compulit. Vez cū aduersantibus longobardis. de spe regni decidissent. Ambo ad longinū qui tum rauenne preerat confugere. Nec ita multo post seipos inuicem veneno petentes diem extremū claudunt.

Longinus exarchus Italie

Longinus grecus primus ytalie exarchus. hoc anno post captam vniuersam ferme ytaliam. nouū in ytaliā adduxit magistratus nomē exarchatus ytalie. qui interp̄tabat̄ summus ytalie magistratus. Et rauenne se continens nū q̄ iuit ad vrbem romam. vel qualis esset inspiciendam. In administratione vo ytalie ⁊ vrbiū que in iustini impatoris partibus cum roma ⁊ rauenna durauerant. Hūc primus seruauit morem. vt non prouincie aut regioni preess̄z preses siue quispiam magistratus: sed singule vrbes singula oppida a singulis custodirentur. regerēturq̄ magistratib⁹. quos appellauit duces. parem itaq̄ faciens, vrbem romā alijs ytalie vel vrbibus vel oppidis. hac vna in re illā honorauit. qḋ impositum tūc magistratum presidem appellauit. sed qui successerūt sunt appellati duces: vt postea per multos annos sic romanus appellaretur ducatus. sicut Parmiensis spoletanusq̄ est dictus. neq̄ post basilium qui cum Narsete consul fuit. vel consules roma habuit vel senatum legitime coactum: sed a duce greculo homine. quem exarchus ex rauenna mittebat res romana per multa tempora administrata ē. Durauit quippe hic magistratus ferme centum ⁊ viginti quatuor annis. Eoq̄ defuncto smaragdus suffectus fuit.

Lōgin⁹ exarch⁹ ytalie

Leander episcopus

Leander Epūs

Leander tolletanus (vel vt quidam volūt) hispalensis epūs. Vir plane sanctus ⁊ doctrina precipuus. In quo eloquentia ⁊ doctrina pari lance certabant. Cuius p̄dicatione exemploq̄ ⁊ industria tota vesegothoꝝ gens p Recaredum eorū regem ab arriana impietate cōuersa ē. Multa em̄ cōposuit. tum ad cōfirmationē nostri dogmatis: tum ad cōfutationem arriane pfidie. quā (tanq̄ teterrimā labem) Vandali ex aphrica in hispaniā a belisario pulsi detulerāt. Huic aūt insigni viro beatus Gregorius papa adhuc monachus moraliū suorum libros scripsit. Cuiusq̄ vita multis signis ⁊ miraculis in fine claruit. Ideo inter sanctos relatus cuius festū. 3. kal. Marcij celebrat̄.

Johannes Elemosinarius

Joannes Elimona seu elemosinarius latine, alexandrine vrbis episcopus. per hoc tempus orientalem ecclesiam quoad fieri potuit in fide continuit legendo. disputando. scribendo. monendo. docendo. licet multos aduersarios habuerit signa quoq̄ magna. nec nō elemosinas plurimas ⁊ alia pietatis opera faciendo. Cuius celebrem ⁊ admirandā leonci⁹ q̄dam neapoleos ciprioꝝ insule epūs, vt in vitaspatrum historiam pulcerrimam scripsit.

Actum tum demū de noīe ytalico putassem in tanta reꝝ pturbatione: nisi sanctissimi viri p̄iture puincie succurrissent. Preerat eccle aq̄leiensi paul⁹ p̄triarcha vir sc̄titat̄ fama ꝯspicu⁹. Is vrbis aq̄leie paulo añ nouo paruq̄ valido muro cincte muītioni diffisus. cū clero sc̄toꝝ reliquijs ⁊ oī sacra suppellectile migrauit gdū. p̄erat ec̄ taruisine eccle felix eps rauēna oriūd⁹ vir vt ea tēpestate doct⁹. ⁊ cū vita integer is lōgobardos adesse ītelligēs ad alboinū ire ꝯtēdit taruisinis vt nouerat iratum salutem ⁊ bonoꝝ eccle sue conseruationem impetrauit:

Fortunatus Epus

Fortunatus episcopus

Fortunatus epus tudertinus (vt ait grego. in primo dyalogorū) in effugādis spiritibus immense virtutis gratia pollebat. ita vt non nunq̄ȝ ab obsessis corporibus legiones demonuȝ pelleret. Et cū multos hoīes liberaret Etiā equū cuiusdam militis in rabiem vsuȝ: vt cūctos dilaniaret: facto signo crucis ad mansuetudineȝ reduxit. cuidaȝ quoq̄ȝ ceco lumen restituit. Et nūc corpus eius in ciuitate tudertina demoniacos absoluere. egros curare quotiens ex fide petitur vt viuens consueuerat traditur.

Fortunat⁹ alter vir singularis litterature ꝛ eloquentie gallos ad miciorem cultū redegit scriptis ꝛ exemplo. Ad sigibertum em̄ eoꝝ regem libellum de gubernando regno pscripsit. ac beati Martini vitam eleganter composuit.

Sampson epus

Germanū episcopum parisiensem. sunt qui scribant virum quidem sanctissimū hoc tempore fuisse. qui francie reges semp in officio cōtinuit. Et adeo quidem: vt inter se certatū religione. pietate. ğtia. humanitate sit. Nil em̄ in Germano cernebant. qd ipsi nō imitarent: tātū valēt boni pastoris exēpla.

Sampson dolensis episcopus. mira claruit sanctitate. in eius cōsecratione colūba celit⁹ emissa sup caput sedit quousq̄ȝ epus ordinatus fuit. Suus quoq̄ȝ discipulus Erbinus post sua fata claruit.

Amandus episcopus Traiectensis in vasconia cū eo tempore populus ferocissimus esset sua sanctitate ac predicatōne ad mitiorē vitam redegit.

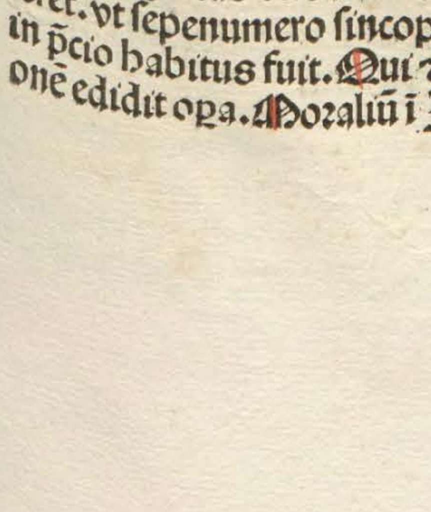
Gregorius thuronensis episcopus.

Gregorius turonensis archiepiscopus octauo Iustini anno ordinatus in omibus clarus habetur. Fuit autē aluernie regionis indigena. Sexdecim deinde ānis in epatu exegerat. Cū gregori⁹ magn⁹ in sede aplica sbrogat⁹ ē. Obijt tandē. xv. kal. decembris. Hic scripsit historiā regū frācoꝝ. Miracula q̄q̄ȝ beati martini post obitū ei⁹ in libris q̄tuor.

Radegūdis regia frācie de regiōe thuringie ex beregario orta. post deuictaȝ pr̄iam regal' pda abducit. Ea i sortē lotharij reg i veromādēseȝ ducta ad nutriēdā custodita. inde i successiōe nupsit terreno pncipi. nō tn̄ sepabat a celesti mira postea peregit pietatis opa. eā medard⁹ postremo nouionij mutata veste dn̄o cōsecuit. porro mōasteriū pictauis coopante dei gr̄a mōasteriū p ordinatōeȝ lotharij reg ↄstruxit. vbi i mltitudine mag̃ abbatissa i oi abstinētia ꝛ miracul' vixit. morsq̄ȝ ei⁹ gl'iosa fuit. ei⁹ trāsitus recolitur ydibus Augusti.

Germanus epus

Germanus Epus

Amandus epus

Radegūdis regina frācie

Radegundis Regina ffrancie

Gregorius magnus doctor

Sanctus Gregorius Papa

Gregori⁹ magn⁹ (ob eius sanctitatē. ac sapientie pcipue moralis sublimitatatē) appellatus vt pene in ea oīes doctores excesserit. Is ex senatoria stirpe ortus. patrem habuit Gordianū matrem siluiam nobilissimos romanos. At cum summā philosophie apicē in sua adolescentia attigisset. Ac rerum ꝛ diuitiarū copia abundaret. ea oīa deseruit ꝛ religionis statū pelegit. varijs tn̄ seculi curis ac negocijs impeditus. Tādē patre orbatus sex monasteria in sicilia cōstruxit. Septimū intra menia vrbis sb honore sancti andree apostoli pprijs fabricauit. In quo relictis sericis auro gēmisq̄ȝ: vili monastico habitu tegebat. Cui⁹ pfectio in prologo dialogi eius ostēditur. tanta aūt in abstinentia corpus afflixit. vt infirmato stomacho vix subsister evaleret. vt sepenumero sincopi laboraret. Monachus igitur romanus. ob probitatē ꝛ sanctitatem maximo in pcio habitus fuit. Qui ꝛ multa tum cōstantinopoli. tūq̄ȝ rome pro xp̄iana religione ad multoꝝ eruditionē edidit opa. Moraliū i Job libros dialogoꝝ pastoraliū. Itē registꝝ sup Ezechielē ꝛ omelias ꝛc.

Anno mundi. 5793. Anno xp̃i. 594.

Gregorius magnus papa. eius nominis primus, patria romanus patre Gordiano. viro senatorio: vno oĩm ꝯsensu inuitus etiã põtifex creatur. Anno dñi ꝛc. d. ac. xviij. Is aũt cum principis ꝯsensus requireretur. nũcios cũ litteris miserat. Qui mauriciũ obsecrarent: ne pateref electionẽ cleri ꝛ ppl̃i romani ea in re valere. intercepte sunt littere a profecto vrbis ac discerpte scripteqꝫ alie. Quibus rogabatur vt quem populus ac clerus in pontificem legisset eundem impator confirmaret. quo nihil ei nũciari iocũdius ac gratius potuit. cum secum familiariter dum constantinopoli erat Gregorius vixisset. filiumqꝫ eius fonte baptismatis leuasset. Remittit itaqꝫ Mauricius nũcios qui Gregoriũ ꝯfirmarent: cogerentqꝫ pontificatus gubernacula suscipere. Is ita qꝫ non sibi ũpi. s vtilitati hoĩmqꝫ ac honori diuino ꝯsulens. quem certe ob religionem ꝛ pietatez rebus oĩbus semper ante tulerat. spretis opibus. posthabitis voluptatibus atqꝫ oĩ ambitione ꝛ potentia. gubernacula reipublice xp̃iane suscipiens. ita vixit. vtvsqꝫ ad tẽpora nostra. nemimẽ ex successorib⁹ parem habuerit: ne dum superiorem vel sanctitate vite vel diligentia in rebus agendis. vel doctrina ꝛ scriptis: doctor etiã humilim⁹ primus oĩm pontificũ se seruũ seruoꝝ dei scripsit. Ac omnis institutio ecclesiastici officij veteris p̃sertim ab eo est inuenta ꝛ approbata. Supplicationesqꝫ maiores ꝑpter pestez sedandam ac stationes instituit. Exornatis quoqꝫ q̄buscũqꝫ rebus potuit basilicis romanis dedicataqꝫ gothoꝝ ecclesia que in subura est agathe martyris nomine. paternã domũ in cliuo scauri positam non longe a circo maximo in monasteriũ redegit. Quo in loco ꝛ hospites ꝯtinuo accipiebat. Et paupes vndiqꝫ confluentes cibo ꝛ potu in vita retinebat. Vir certe oĩ laude dignus. Tandem confirmata oĩ ratione ecclesia dei. Anno. xiij. mensis. vj. die. x. pontificatus sui moritur. Phoce vo imperatoris ãno secundo. sepeliturqꝫ collacrimãtibus oĩbus in basilica petri ante secretariũ. quarto ydus marcij. Eius vo in morte mensibus quinqꝫ. diebus vnde viginti. sedes romana tum vacat.

Sabinianus papa cui⁹ patria ignoraf ac merito quidem Gregorio successit: homo eñ obscuro loco natus. obscurioris moribus rebus gestis Gregorij viri sanctissimi aduersatus est. Nam cum suo pontificatu fame laboraretur. instarentqꝫ paupes. vt pietatẽ Gregorij elemosinis imitaref: nil aliud respondebat. qꝫ Gregoriũ popularẽ famã aucupantẽ patrimoniũ ecc̃ie largitionibus dissipasse. Paululũ etiaz absuit qꝫ libri eius cõburerenf. Adeo in Gregoriũ ira ꝛ inuidia exarserat homo maliuolus. Hic tñ statuit vt hore in ecclesijs distinguerenf officij gratia. Et accense lampades ꝯtinuo retinerentur. potissimũ vo in ecclesia beati Petri. At cũ annũ vnum. menses quinqꝫ. dies. ix. in pontificatu sedisset moritur, funusqꝫ eius a sancto Joanne per portam asinariã ꝛ pontem miluiũ in basilicaz petri defertur. Vacat sedes ei⁹ morte. menses xj. dies sex ꝛ viginti.

Bonifacius tercius papa. patria romanus. Vir sacerdotio dign⁹ a phoca imperatore obtinuit. magna tamen contentione, vt sedes beati Petri apostoli. que caput est omniũ ecclesiarum ita ꝛ diceretur ꝛ haberef ab omib⁹. Quem quidem locum ecclesia constantinopolitana sibi vendicare conabatur. fauentibus interdũ malis p̃ncipibus. Merito eñ sedes romana ceteris añfertur. Ei⁹ ĩtegritate ꝛ ꝯstãtia cũcte hereses ꝯfutate sunt ꝛ explose: inde synodo habita plura instituit. Tandem eius vita ꝛ decreta extincta sunt pontificatus sui mense. ix. Sepultus est aũt in basilica petri: vacat tũ sedes mense vno. diebus sex

Anno mundi. 5813. Anno xp̃i. 614.

Bonifacius quartus papa natione Marsus. patria valeriensis. patre Joanne medico. Hic templuz sancte marie rotũde quod veteres pantheon Quia cybeli ꝛ oĩbus dijs cõmune esset. a phoca imperatore obtinuit: cõsecrauitqꝫ q̄rto ydus Maij. in honorẽ beate marie v̄ginis omniũqꝫ martyrum Eiectis prius gentiũ simulacris. lustratoqꝫ templo vnde postea virgo ad martyres appellata est. Quo facto etiam domũ paternam in monasteriũ redegit: fundosqꝫ suos monasterio ascribit ĩ monachorum vsum. Quibus ꝛ predicandi ac absoluendi potestatem tribuit. Verũ non ita multum post. diem extremũ obiens. Sexto pontificat⁹ sui anno mense octauo. die. xiiij. Quo quidem tempore. peste fame ꝛ inũdatione aquarũ laboratũ est. Sepelitur in basilica petri. vacat tum sedes eius morte mensib⁹. vij. dieb⁹ q̄nqꝫ ꝛ viginti.

Linea summorum pontificum

Gregorius primus

Sabinianus

Bonifacius tercius

Bonifaciu s quartus

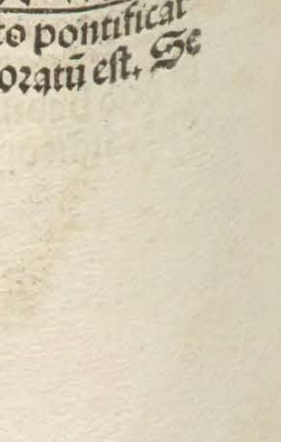

Mauricius tyberij gener. quo defuncto idutus purpura. redimitus diademate. ad curiā processit. acclamatisqꝫ sibi laudibus largito populo mūera. primus ex grecoꝝ genere cōfirmatus est. huic em̄ τsi cappadox erat. imperiū tamē ob ꝟtutem τ strēnuitatē in rebus agendis ꝯmissum est. At vero longobardi cū post mortem alboini. xx. ānis sub ducibus fuissent. Euthariꝫ regem sibi creant. Quē τ flauiū appellarūt. quo quidem cognomento om̄es lōgobardoꝝ reges deinceps vsi sunt. Mauricius aūt pellere ytalia lōgobardos conatus. Sigebertū fracoꝝ regē mercede ad id bellū sollicitat. Qui statim cōꝑato galloꝝ τ germanoꝝ mag̃ exercitu. cū Euthar decertās magno capto incōmodo supatur. Hac aūt elati victoria longobardi. vsqꝫ ad fretum sicculū puenere: vrbes ytalie in ptātem suam redigentes. Quo minus ꝟo vrbe roma diu obsessa potirent̃. fecere hymbres. τ quidē frequentes quibus hostes a menibus ꝓpellunt̃. Interea ꝟo mauricius supatis i etruria τ campania Hexarcho romano duce longobardis in omnia vicia ꝓlapsis. legem tulit vt qui romane militie asscriptus esset. nisi finita militia. vt manchus τ debilis ex vulnere factus. deo militare nō posset. Hancobrem motus Gregorius hoiem admonet ne eius religionez impugnet. Cuiꝰ benignitate ex ifima sorte hoim ad summū gradum dignitatis ꝑuenerat. Preterea cū Joannē Constantinopolitanū epm̄ vniuersalē patriarchaꝫ creasset. monuissetqꝫ Gregoriū vt obtemꝑaret. Respōdit homo constantis ingenij τ fidei potestatem ligandi τ soluendi petro traditam eiusqꝫ successoribꝰ. nō epis ꝯstantinopolitanis. Nequaqꝫ his malis cōtentus longobardos adhortat̃. vt romanos adorirētur. Ideo agilulphus ex cisalpina romā magnis illatis calamitatibꝰ integrū annū obsedit. Omissa spe potiūde vrbis mediolanū redijt. At mauricius nō sponte. ſ coacte penitentia ductus. cū Gregorio mitius agere cepit: fuit tñ vtilis reipublice. Nā sepe contra hostes dimicans victoriam obtinuit. Huni qꝫ q̃ auares appellant̃ eiꝰ virtute deuicti sunt. Interim ꝟo milites stipendijs suis defraudati. Phocā centurionē impatorem creant: τ Mauriciū obtrūcant. postqꝫ vnū τ. xx. annis rexit.

Phoca. extincto mauricio eiusqꝫ filijs. Theodosio Tyberio Constantino τ aduocato romanoꝝ regnū inuadit. ꝑ octo annoꝝ curricula principatꝰ est. Veniensqꝫ cōstantinopolim imperator receptus est: magnā de se spem prebuit. ſ rerum exitus multoꝝ fefellit opinionez. Nam suo tpe ꝑse cosdra rege in romanas ꝓuincias irrūpētes. supato phoce exercitu hierosolimā occupāt. Templa xp̄ianoꝝ ꝓphanāt τ diripiūt. Lignū dñice crucis inde auferūt. Zachariā virū sanctissimū eiusdē ciuitatis patriarchā in captiuitatē abducūt. Hanc obrem ab omnibus potissimū a senatu spretus phocas ab heraclio copiarum τ affrice prouincie duce imperio τ vita priuatur. Remqꝫ publicā romanā. heraclius eiusdē filius regendam suscepit.

Linea Imperatorum
Mauricius
Phoca

Concilium ad sanctum Petrum Rome

Conciliū ad. s. Petrum Rome

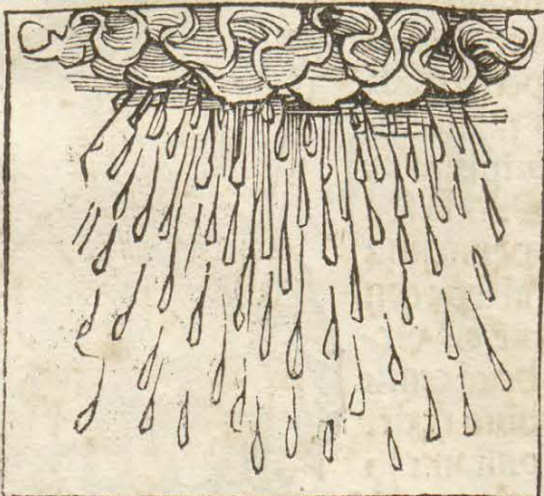
Synodum apud sanctū Petrū Rome vir sanctissimus Gregorius papa habuit (ne vlla i re ecclesie deesset) quatuor τ viginti episcoporum in qua multa sustulit que nocitura. mlta etiā addididit que profutura fidei nostre videbātur. In ea quippe synodo primo q̃tuor ꝯcilia. s. Nicenū. Cōstantinopolitanū. Ephesinū. τ Calcedonense decreto publico approbauit. τ cōfirmauit. nec non et q̇ntū venerat ē. Vetuit in eo ꝯcilio vt nullꝰ bigamus ordinaret̃ ꝑsbiter. Statuit etiā vt eps̄ semel dūtaxat ꝯsecraret̃. Mādauit ꝑterea vltimā volūtatem modis oibꝰ obſuare debere. Instituit ꝑterea ne q̇d ornatus τ ꝯcētus inter sacrificandū deesset. vt adversu vniꝰ psalmi introitus misse fieret. Et vt nonies kyrieleyson caneret̃ τ all'a. in canonē redegit. diesqꝫ nr̄os i tua pace disponas. Preterea supplicatōnes maiores (q̃s greci letanias vocāt) ꝑmꝰ instituit stationū qꝫ magnā ꝑtē marie q̇ in basilica petri hn̄tur. Quid plura omnē ecc̄iastici officij istitutōez ip̄e sctissimꝰ pōtifex instituit τ approbauit.

Synodū qꝫ hūit postea bonifaciꝰ papa. iij. epōrū duo τ. lxx. ꝑsbroꝝ. xxx. diaconoꝝ triū in q̇ instituit ne quis sub anathematis culpa in locum de mortui pontificis aut epi subrogaret̃. nisi tercia saltē post obitū eius die: vt ne anathematizarent̃ q̇ largitione vl' gr̄a ad pontificatū vl' ep̄atū aditū sibi q̇rerent. Voluit itē electōem epi a clero ꝑiter τ pplo fieri. eamqꝫ ita ratam fore si a principe ciuitatis approbata esset. Constituitqꝫ vt nitidus pannus quod corporale dicitur super altari in consecratione semper a sacerdote poneretur.

Iste Focas

ferunt Iudeū quendam Imaginem crucifixi telo transfixisse

FErūt iudeū quendā imaginē crucifixi telo transfixisse ꝑ hec tp̄a a quo illico sanguis copiosus effluxit. quo iudeus maculā contraxit. xp̄iani id vidētes ꝑ vestigia sanguinis ad imaginē sanguinē emittentē ꝑuenerūt. quo comperto iudeū lapidibus obruerūt.

TAnta inundatio aquaꝝ. anno sexto Mauricij imꝑatoris fuit vt noe diluuiū renouatū crederet. fuit eñ diluuiū in finibus venetiarū ⁊ ligurie seu ceteris regionib⁹ ytalie. Destructa sunt itinera dissipate vie. facte sunt lacune possessiones seu villaꝝ hoīmqꝫ pariter et animātiū magnus interitus. Tantū tunc athesis fluuius excreuit. vt circa basilicā zenonis martyris. q̄ extra veronensis vrbis muros sita ē vsqꝫ ad suꝑiores fenestras aque ꝑtingerent. facta ē autem hec inundatio sextodecimo kalendas nouembris. Sed ⁊ tante choruscationes ⁊ tonitrua fuerūt. q̄nte fieri vix estiuo tp̄e solent. In tantū tūc fluuius tyberis excreuit. vt aque ei⁹ suꝑ muros vrbis influerēt. Et maximas in ea regiones occuparēt. Tūc ꝑ alueū eiusdē flumīs. cū multa serpentū multitudine. draco etiā magne mireqꝫ magnitudinis per vrbē transiens vsqꝫ ad mare descendit. Subsecuta ē statim hāc inundatiouē grauissima pestilentia. quā inguinariā appellant. Que tante pp̄lum stragi destinauit. vt de in extimabili multitudine vix pauci remanerent. Primūqꝫ pelagiū papā ꝑculit deinde pastore interempto. sese ꝑ pp̄lum extendit. In hac tribulatione beatissim⁹ gregorius papa electus ē q̄ dum septiformē letaniā fieri ordinasset. Uni⁹ p̄ spacio dū hi deū p̄carent. Octuaginta ex eis subito ad terrā corruentes spiritū exalarunt. Septiformis aūt letania dicta ē. q2 om̄is vrbis populus a beato gregorio in septē ꝑtibus dep̄caturus dn̄m diuisus ē. In primo nāqꝫ choro fuit om̄is clerus. In secūdo om̄es abbates cū monachis suis. In tercio om̄es abbatisse cū cōgregationibus suis. In quarto om̄es infantes. In q̄nto om̄es laici. In sexto vniuerse vidue In septimo om̄es mulieres coniugate.

MIsit hac tēpestate diuus gregori⁹ magnus augustinū melitum ⁊ ioannē. cūqꝫ his mōchos q̄sdā ꝓbatissime vite. q̄rū monitis ⁊ p̄dicationib⁹ fidei nr̄e dogma Angli tū p̄mū integre receperīt. augustin⁹ ei ⁊ melit⁹ optimi monachi ⁊ angelorū ep̄i atqꝫ apl̄i ī p̄cio habiti deo auxiliāte. ⁊ monitis ⁊ efficacissimis exhortationib⁹ totā illā īsulā ad fidē xp̄i tādē ꝑduxē. ibidēqꝫ demū senio ɔfecti n̄ sine magna scītat[is] opinione in dn̄o q̄euere. ⁊ cū scī fuerīt. eoꝝ festa septīo kal. iulij celebrāt. Augusti⁹ ⁊ melit⁹ mōchi

Tunica inconsutilis

TUnica incōsutilis dn̄i nr̄i ihu xp̄i a. b. v̄gie maria ɔfecta. q̄ forte vni militū obtigerat. his tp̄ib⁹ nō ꝓcul ab hierl̄m apud vrbē Zaphat in archa marmorea eo loci repositā. ab ep̄is Gregorio anthioceno. thomaqꝫ hierosolimitano. ac ioanne ɔstantinopolitano incorrupta ⁊ immaculata inuenta fuit. Qua suscepta maxio in p̄cio habita fuit. qui ip̄az suscipiētes hierosolimā detulerūt. ⁊ in eburnea archa collocauerūt. Ferūt hanc tunicā post captōez vrbis ɔstātinopolitane in man⁹ thurcorum deuenisse.

Hermigildis Rex

HErmigildus q̄dā visigothoꝝ rex hispaniaꝝ ⁊ visigothoꝝ regis filius. per id temp⁹ a patre lemugildo rege in carcere truditur. ⁊ paulopost iniquissime interficit. eo q꞉ leandri hispalēsis ep̄i viri sanctissimi p̄dicatōnib⁹ ab arriana impietate ad verā catholicāqꝫ fidē ɔuersus fuisset. Nā cū leander ip̄e hermigildum cōuertisset. ⁊ ip̄m catholicū declarasset. pr̄ ira cōmot⁹ leandrū pontificē multis incōmodis ⁊ iniurijs affecit. ⁊ filiū ip̄m ɔstantissimū tandē īterfecit. ad cui⁹ corp⁹ post modū cāt⁹ āgelic⁹ audit⁹ fuit. lāpadesqꝫ ardētes vise. Sꝫ ⁊ ip̄e pr̄ paulopost ī egritudinē ꝓlapsus leādrū reduxit. Et de īiuria atqꝫ pctō veniā postulauit. ⁊ Ricardū secūdū filiū regē cōstituens catholicū ⁊ veꝝ xp̄ianū effici procurauit.

Basolus abbas
Sindolph⁹ p̄sbiter reclusus ī frācia
Euthonicus britonicus
Simulianus abbas
wungalotus p̄sbiter
Gangeric⁹ ep̄s cameraceñ.
Furfrus fili⁹ reg[is] ybernie

Corpus. b. stephani ꝓthomartyr[is] romā translatum est

Phara virgo nobilis fuit
walbertus fuit discipulus. s. colūbani
Deicola discipulus. s. colūbani
Cūbert⁹ ep̄s colonieñ. scītitate claret
Bauo ꝑ. s. amādū ex p̄done ɔuersus vitā solitariā in artissima pn̄ia ꝑagens ceter[is] scītitatis exēpla p̄buit.

Artharis flauius Longobardoꝝ Rex

Artharis rex

Artharis flauius longobardoꝝ rex. postq̄ꝫ longobardi decem annis sine rege stetissent ab eisdē creatꝰ rex. regnauit annis septē. Hic daphonis regis filiꝰ fuit. quē lōgobardi flauiū cognominauerūt. q̄ lꝫ adolescens rex sublimatus fuerit. multis tñ editis facinoribꝰ laudes ingentes ꝓmeruit. ⁊ eas ob res oēs lōgobardoꝝ duces dimidiā pecuniaꝝ suarū ptē ei obtulere. Hic pharā oppidū non ignobile in abdue fluminis ripis condidit. ac Brixellū ciuitatē in margine padi positam obsedit ⁊ debellauit. ac tandē solo equauit. Qua q̄dem elatus victoria ad siculum fretū oīa ꝯq̄siuit. ac multas ytalie ciuitates ī suā potestatē redegit. Sꝫ ⁊ francoꝝ regē cū ingenti multitudine ipsoꝝ atq̄ꝫ germanoꝝ deuicit ac ex italia fugauit. Indeq̄ꝫ francilionē romanū ducem ex comio ciuitate Cumacinaq̄ꝫ īsula. q̄ in lacu lario erat expulit. Et īgentes īde diuitias sustulit. Qua ditatus p̄da statim theudelindā garibaldi bauaroꝝ regis filiā xp̄ianissimā duxit vxorem. quā obrem chilpericꝰ frācoꝝ rex q̄ huic arthari inimicissimus erat. in bauarum furens eum inopinate aggreditur. ⁊ ex bauaria expulit. qui relicto regno cū filia theudelinda in ytaliam ad generꝝ fugit. eo tñ anno quo eam duxit vxorem defunctus est.

Theudelinda regia

theudelinda Regina

Theudelinda longobardoꝝ regina, bauaroꝝ regis filia generositate ⁊ sanguinis claritate inclita. Que ⁊ si ī p̄mordio regni sui etate iuuenis, forma q̄ꝫ spectabilis ac diuitijs abūdans fuerit. moribus tñ ⁊ castitate ac religione cōspicua fuit. Cuiꝰ q̄dem virtutibus scribūt incitatū beatū Gregoriū eidē dyalogū suū de moribus misisse. Cuiꝰ lectione p̄ferocem viri sui animū ad religionem ⁊ mitiorē cultū redegisse. Erat eñ matrona īsignis: ⁊ fidei xp̄iane studiosissima. Hec quippe preter reliqua pietatis opera. monasteriū celeberrimum in honore sancti Colūbāni abbatis apud bobiū ciuitatem supbissimis edificijs sua impēsa condidit. et plurimos fundos eidem assignauit. Et basilicam beati Joannis baptiste. modoecie edificauit. Qd̄ oppidum decem milibꝰ passuuꝫ a mediolano distat. Et eandem ecclesiam p̄dijs ac vasis aureis ornauit. In qua quidem basilica corpus suum sepeliri mandauit. Et ex illo ac deinceps ꝓpter mulieris exemplū longobardi oēs Joannem baptistam in patronū precipuū susceperūt.

Agilulphus Rex

Agilulphus rex

Agilulphus longobardoꝝ rex post artharim regē sup longobardos regnauit. annis. 21. Mortuo nāq̄ꝫ arthari rege p̄dicto. Cum longobardi de electione futuri regis diu discordes fuissent. Et habita de nouo rege creando cōsultatione. cū nequirent in aliquē cōsentire. Conuenerūt vt quemcūq̄ꝫ theudelinda ex longobardis ducibus sibi delegisset maritū. Is ī regē ab omībus acciperetur. fuit nāq̄ꝫ ingentis virtutis mulier. Et ꝑfecto digna. Cuiꝰ iudiciū tanti facerent longobardi. Ea itaq̄ꝫ iudicio de se facto vsa. agilulphū qui erat thaurinēsiū dux virum bellicosum adolescētia formaq̄ꝫ florentē sibi maritum ⁊ longobardie gētis regem apud laumeliū papiensiū oppidū declarauit. Prima vō cura quā nouus suscepit rex agilulphus fuit captiuos redimere. quos Childepertus de tridentinis abduxerat. ⁊ simul ab ip̄o rege pacem implorare. paceq̄ꝫ nactus ex ducibus qui anthari fuerant rebelles punire. ⁊ minulfum insule sancti iuliani ducem primū interfici curauit. Id cū resciscet gandulfus bergomensis dux illiꝰ exēplo territꝰ sibi ꝓspicere cepit. obsessus tñ venia petita deditionē policitū abire p̄misit. Sꝫ ⁊ vlfari taruisinus dux eodē tp̄e res nouas molitus captus ac in vinculis ad regem perductus est. inde iterū hostes interfici curauit. Rebusq̄ꝫ pacatis bellū cōtra romanos suscepit ⁊ oppidis circūquaq̄ꝫ captis. romā per annū obsedit. ⁊ multas illi clades intulit. Sed ⁊ longobardi qui beneuenti erant inducias violarunt. Zoto enim qui erat dux beneuentanus monasterium Cassinense inuasit: ⁊ abbate monachisq̄ꝫ cū singulis vestimentis ⁊ vnico codice ordinis regulam continente fuga ꝓlapsis. sacrum id cenobium a barbarie illa spoliatum. ⁊ solotenus destructuꝫ fuit. que celeberrimi monasterij clades illa fuisse videtur. quā Gregorio teste sanctus pater benedictus futuram predixit affirmans vix apud deum potuisse obtinere. vt ex eo loco sibi anime concederentur. Bonitus autem qui tunc erat quartꝰ a beato Benedicto abbas cum monachis euolatis romā se contulit. Sed zotoni paulopost eam cōmissaꝫ impietatem defuncto subrogatus est ab agilulfo rege in beneuētanū ducem arrigis ad quem aliquot beati Gregorij extant epistole. sed illa insignis per quā illi cassinensis monasterij venerationemq̄ꝫ suasit. Duxere deinde longobardi exercitum in patauiū. Erat tunc padua vrbs sine menibus latericio vel lapide cōpactis. vallis plantisq̄ꝫ tantū modica mūita. a tēporibus atile per annos circiter sexaginta. sine menibꝰ et frequentia ciuiū fuit. primūq̄ꝫ sub Theodorico rege frequentari ac vallo muniri cepit. Quare illis in ānis q̄ ꝓpe centum ad huius obsidionis tempora intercedebant omnia edificia ex materia asseribusq̄ꝫ constructa erant. Id cum cernerent longobardi. ventos nacti validiores faculas ignitasq̄ꝫ sagittas scorpionibus iniecerunt. Et primo incendiū inchoauit quo ꝓpinqua illico corripiente vrbis pars maxima est cremata. ⁊ inde vrbē incendio vastauere. Monssilitis ciuitas cōem cū padua habuit sortem. inde agilulfus ticinū est reuersus. Tandem per intercessionem religiosissime regine omissis ydolis xp̄i fidem cuꝫ longobardis cōplexas. ecclesiasticorum bona restituit. ac deinde vita functo adoaldum puerulum filium cuꝫ theudolinda matre successorem reliquit.

DEusdedit papa. pr̄ia romanus. pr̄e stephano subdiacono. pontificatū oī/bus suffragijs adeptꝰ. Hic cū esset optimus pater cleruꝫ mirūimmodum dilexit ⁊ auxit. ferūt hūc tante sanctitatis fuisse. vt quendam obuiū elephantie morbo laborantem. osculo suo lepra statim liberauerit. Constituit aūt ne filiꝰ patrini puellā e sacro fonte a patre leuatā ducē in vxorem posset. Deus aūt dedit eius tpa ad hec etiam notiora fecere ⁊ terremotus. ⁊ scabies q̄dā ita ad elephantiam tendens. vt deformitate cognosci homines nō possent. morit̄ pōtificatus sui anno. iij. die tercio ⁊ vigesimo. ac sepelit̄ in basilica petri, sexto ydꝰ nouembris. Eius morte ep̄atus tum vacat mēsem vnū. dies. xvj.

Sisebutus rex

SIsebutus visegothoꝝ rex. eo tp̄e Richardi regis filius regnare cepit. ⁊ regnauit annis. 36. Hic cū primū gētilis esset xp̄ianus factus statim plurimas hispanie ciuitates. q̄ ad romanos defecerant recepit iudeos quoqꝫ om̄es in regno dep̄hēsos grauiorībꝰ supplicijs ad xp̄i fidem compulisse. rogatu (vt aiūt) heraclij qui in fatis habuerat sibi cauendū a circūcisis esse. Cū tn̄ postea haudquaq̄ satis fati necessitatem circūspiciēs a sarracenis circūcisionē obseruātibus oppressus sit. Tandē cū esset strēnuus vir om̄es hispaniarū ciuitates romanis abstulit. at tum demū Constātinopolitani imꝑatores ī hispania imꝑare desiert.

BOnifacius q̄ntus papa. natione cāpanus. pr̄e Joanne pontificatū inijt. Eo tp̄e quo eleutherius patricius romā ab heraclio missus vindicata ioannis exarchi morte. semetip̄m regem ytalie creat. Vir certe singularis humanitatis ⁊ clemētie mag̃ in oēs benignitate ⁊ gr̄a vtens. nullū genꝰ officij (qđ bonū pastorē deceret) p̄termisit q̄ cū esset doctꝰ. ne qui ad ecc̄ias ꝯfugerent inde vi retraherent̄. ne ve acholiti reliquias martyruꝫ attractarent. qđ est p̄sbiteri aut subdiaconi officiū. Mandauit item vt quouis in loco sacrilegi anathematisarent̄. Utue testamentū iussu principis vbiqꝫ valeret. Cimiteriū beati nicomedis fecit ⁊ dedicauit. in clericos v̄o integre viuentes vnice liberalis ⁊ munificus fuit. Moritur aūt bonifacius pontificatus sui anno q̄nto. die. x. ⁊ in basilica petri collacrimātibꝰ oībꝰ sepelit̄. Eiꝰ aūt in morte diebꝰ. 13. sedes tū vacat.

HOnorius p̄mus papa. natione campanus. pr̄e petronio viro ꝯsulari. eo tp̄e pontificatū inijt quo theudelinda morit̄. hic rebus externis aliquātulū quietus doctrina moribus sanctissimis om̄em prope clerū renouauit. atqꝫ multas in vrbe ecclesias restituit. Et basilicam beati Petri tegulis eneis ex ioue capitolino sumptis cooperuit: edem agnetis martyris via Nomentana. vt carmē in aspide indicat. Edem pancratij via aurelia restituit. Templa quoqꝫ anastasij ad aquas salinas. templū quatuor coronatoruꝫ. atqꝫ alias multas edes edificauit. Moritur aūt vir sanctissimus anno pontificatus sui. xij. mēse. xj. die. xvij. ac in basilica petri sepelit̄. quarto ydus octobris. Eius morte annū vnū. menses septem. dies. 18. sedes vacat.

Anno mūdi. 5823. Anno xp̄i. 624.

SEuerinus primꝰ papa. patria romanꝰ. pr̄e Labieno in demortui honorij locū subrogatus: ab ycatio totius ytalie exarcho in pōtificatu ꝯfirmatur. vana tūc em̄ hebat̄ cleri electio. nisi id imꝑatores aut eoꝝ exarchi ꝯfirmassent. Vir siquidem singularis pietatis ⁊ religionis. amator pauperū. in calamitosos benignus. in om̄es munificus ac gratiosus. in reparandis templis splendidus. Qui cū in hijs summope versaret̄. pontificatus sui anno primo. mēse secundo. moritur ac sepelitur in basilica petri. quarto nonas augusti. vacat tū sedes. menses quatuor. dies vndetriginta.

IOannes quartus papa natione dalmata. pr̄e venancio pontificatū inijēs statim mira pietate vsus ē. Ex reliquis em̄ thesauris quos ysacꝰ apud lateranū reliquerat captiuos om̄es quos potuit: Istros ⁊ dalmatas a captiuitate redemit. Hic pontificatu suscepto. statim mandauit si quis res ecclesie aliqua temeritate inuadere presumeret. ad quadruplū restituere cogeretur. Suo quoqꝫ tempore Rhotaris qui arioaldo in longobardoꝝ regnū successerat. licet iusticia ⁊ pietate insignis habitus sit. ad arrianos tamen declinat. passusqꝫ ē vt eodē tp̄e oībus regni sui ciuitatibus duo ep̄i pari ꝑtāte p̄essent. alter ei catholicus. alter arrianus habebat̄. Joannes aūt plenus operibus bonis. pontificatus sui anno p̄mo. mense nono die nono moriēs: in basilica petri sepelit̄ quarto ydus octobris; vacat tum sedes mēsem vnū dies tredecim.

Linea summoꝝ pontificum

Deus dedit

Bonifacius quintus

Honorius primus

Seuerinus

Joannes quartus

Linea Imperatorum · Eraclius

. Eraclius

Eraclius in Augustũ assumptus A sergio pr̃iarcha constantinopolitano coronatus. orientale accepit imperiũ. Is eleutheriũ gentis patricie constantinopolitanũ imp̃ialis aule cubiculariũ. ꝛ ducem rei bellice scientissimũ in ytaliam misit. deditq; illi copias ꝛ pecunias quo res ytalie cõfirmaret. Et copias quascũq; focas in p̃ximis asie ꝛ europe p̃uincijs habuerat: quasq; genitor eraclianus ex affrica miserat. Et indies mittere potuit instruxit. misitq; aduersus cosdroem quo prouincias in fide manẽtes ab illius impetu cõseruaret Nã cosdras mesapotamia palestinaq; occupatis hierosolimã inuaserat. Eaq; vrbe tũc opulẽtissima potitus diruerat ecc̃ias ꝛ loca sancta. q̃q̃uã nõ nihil venerationis videt̃ sacratissime cruci dñice exhibuisse. Cũ vt scriptores tradũt p̱tem quã helena constantini magni genitrix in caluaria locauerat. inde asportatã in patria locatã. in throno quẽ mirabili ope auro gẽmisq; ornatũ exedificauerat. anno imperij sui sexto p̱se om̃i asia q̃ in meridiẽ vergit potiti. ad egiptũ arma verterũt. Alexandriaq; capta paulisper se continuere q̱ eraclian⁹ imp̱atoris pater magnũ in affrica exercitũ parasse nũciaret. ꝫ obijt eo tp̱e eraclian⁹ qđ cũ persis renũciatũ esset carthaginẽ ceperunt. Eo igit̃ tp̱e eraclius magno compato exercitu multas p̱uincias a p̱sis occupatas in suã potestatẽ redigit. Ducem p̱saꝝ singulari certamĩe ex equo deturbat ꝛ interficit. Cosdroam regẽ p̱saꝝ opprimit filiũ eius captũ ꝛ baptisatũ in regnũ paternũ restituit. persidez ingressus turrim Cosdroe thesauris plenã capit. quoꝝ p̱tes militibus tribuit. partẽ ṽo reparandis templis. que p̱se diripuerãt designat. ip̱e p̃terea alia omnis p̱da. cũ septem elephantis hierosolimã rediẽs. crucẽ dñi a persis ablataz secũ deferens. eo loco reponit in quo antea fuerat. captos a p̱sis in patriam remittit. tantisq; rebus sexto expeditionis illius anno. q̃ erat imperij duodecimus felicissime gestis. eraclius dñicam crucẽ reduxit. pompã instituit solẽnissimã. qua deducẽte crucem dñi ip̱e sic manibus vlnisq; gestauit. ventum est ad portam que in locuz caluarie foras ducit. ꝛ exuerat turba que precedebat. ip̱se ad iter ceptum anhelans nullo tenente ante portã sb̃stitit. Tunc patriarcha qui lateri herebat. inquit ne dum ihesum crucem sibi baiulantem in ceteris emularis qui purpura iaspidibusq;. quibus ille paup̱tatis mgr̃ caruit onerans. humilians se imp̱ator. ꝛ vestẽ mutauit plebeiam. ꝛ iter nudis pedibus est ingressus. Tũc q̃ clausa illi videbatur porta patuit. inde in caluariã detulit. Is autem imperator in ꝯstantinopoli triũphaturus suã item apud romanos gloriã innotescere voluit. Sed infelix eraclius post actum triũphum ad studia Matheseos est conuersus aruspicine incantationũq; presagijs indulsit. postergans xp̱iane religionis obseruantiam cecinere vates. cui grande illi periculum atq; imperij euersionem a circũciso populo imminere. ideo hebreos baptisari curauit. Et vt sceleri scelus adderet. ad euthicianos transit. Et in heresim Monochelitarum dicentium in xp̱o vnicam tantum esse volũtatẽ. Tandem heraclius audita sarracenorum licentia capta presertim ãthiochia veritus ne hierosolimã occuparent. Crucem domini constantinopolim deferri curauit. Postremo morbo ĩtercutis aque quã greci hidropisim vocant diem obijt cum imp̱asset annis. xxx.

Signa horribilia

Ferũt hijs dieb⁹ ignẽ e celo cecidisse. Irideq; grãdẽ apparuisse vt homines consummationẽ seculi adesse putabant ob tonitrua ac fulgura ingentia. Secuta est pestilentia grauissima. que estiuis mensibus plures consumpsit. Visiq; fuerunt angelus bonus ꝛ malus ciuitatem pertranseuntes. at quotiens angelus malus venabulo iussu boni angeli domũ aliquã percussisset. Tot ex eodem domo sequenti die morte dissoluti sunt.

Prodigia quoq; multa et horrenda

Prodigia quoq; multa ꝛ quidem horrenda hac tempestate in grecia apparuere que sane futuras Mahometi calamitates protendere videbãtur. Naz vno ꝛ eodem anno cometes perlucidus bizantij visus est. Et puer quadrupes natus. Nec nõ ꝛ est apud ĩsulam Delon duo maxima mõstra omnino humanam speciem habentia visa sunt. Et alia multa hinc inde consimilia apparuere.

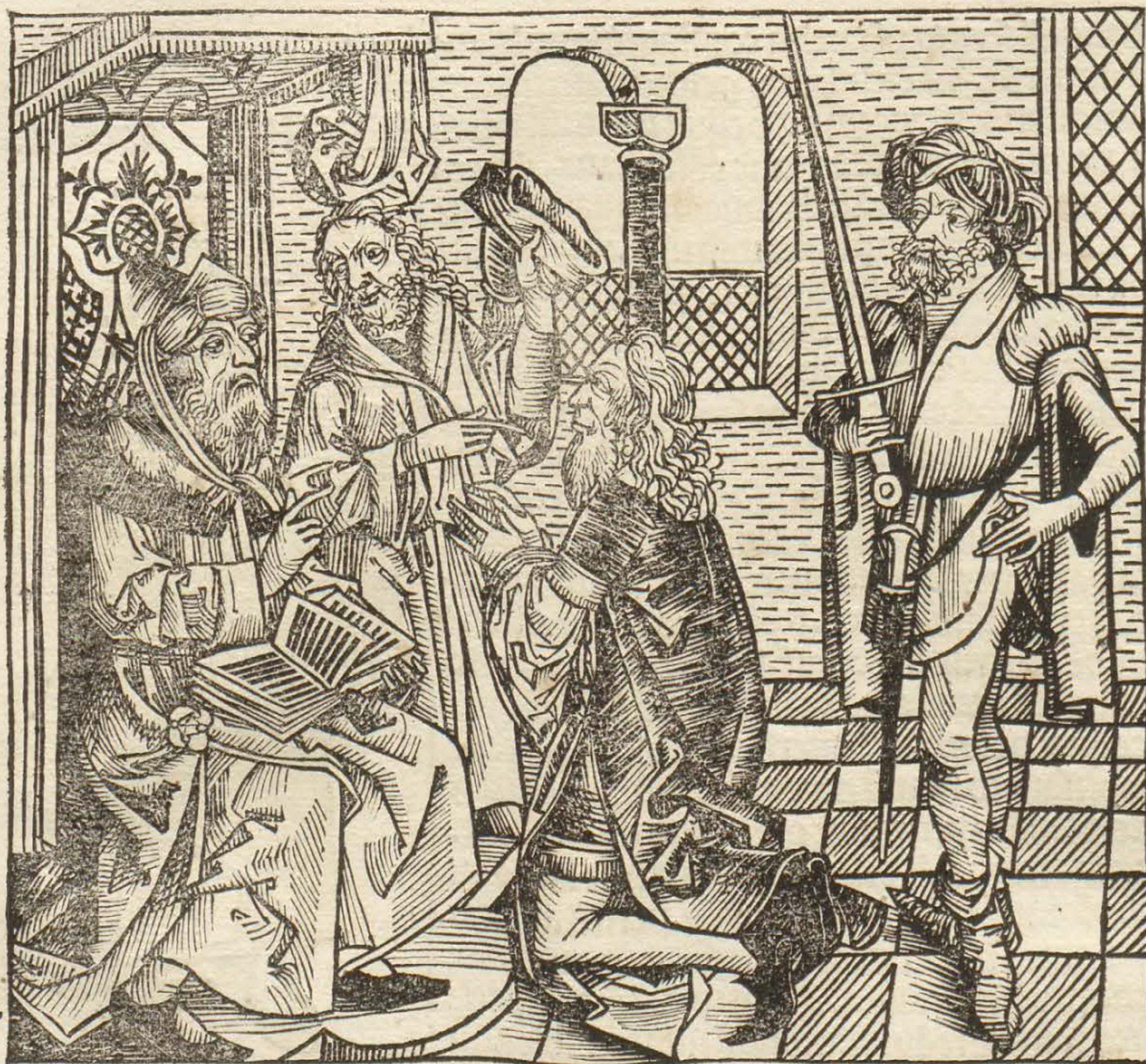

Cosdras Rex persarũ Jerusalem cepit et alias multas ciuitates et valde atteruit cristianos . . . Nonaginta milibus Et crux domini cum Zacharia patriarcha capitur Post cum se deum putaret interfectus ab Eraclio

Mathometus Latrolatronu

Machometus

Machometus arabs. vel vt alij volūt psa fuit. nobili ortus parente. deos gentiū adorātē. s mrēm hebraice gētis habuit ysmahelitā. Is ex duabus huiusmōi omnino sibiīnuicē aduersantibus supstitionū sectis originē trahens nulli eoꝝ omnino adhesit. s homo acerrimi callidissimiqꝫ ingenij inter xp̄ianos ꝯuersatus. pniciosissimū humano generi ex duaꝝ hmōi gentiū legib⁹ cōflauit incendiū. Nāqꝫ inter arabas apud quos magnum ambiret honoris locū publice ꝯcionatus ē. nō iniuria cosdroē cū omni familia deletum esse. qꝫ se ꝑ deo adorari fecisset. homo omiū scelestissimus. qui ⁊ ip̄e ydola sculptiliaqꝫ manu facta adorare solitus fuissꝫ. Subseq̄nter de lege hebreorū quā magna ex pte arabes sectabant. xp̄ianorūqꝫ traditionibus ita disputabat. vt vnam eandēqꝫ esse vtrāqꝫ affirmaret. Licꝫ magnis vtraqꝫ gens ab duceret erroribus. quos q̄dem errores ita ip̄e moderabat. vt hebreos reprehenderet ihm xp̄m ex v̄gine natū negantes. qd̄ sui maiores futurū expectandūqꝫ p̄dixierant aduenisse. xp̄ianos nō redargueret leuitatis. qb⁹ psuasum sit ihm dei amicissimū ⁊ ex v̄gine natū obprobria ⁊ demū crucis mortem a iudeis ppeti voluisse. Et suā ip̄e p̄dicans legem futurā affirmabat: vt si eā acciperēt custodirentqꝫ sarraceni. Et sibi diuino ad id nūcio obseq̄rentur. sese in libertatē asserāt. ⁊ p̄ncipatu regnoqꝫ finitimos pocianf. Ausus est etiam cōparato ingenti arabū exercitu fines romani imperij turbare. Eius motus heraclius cito cōpescuit. solicitatis eius ad defectōeꝫ militib⁹ pollicitationibus ⁊ p̄mijs. Tandē sarraceni ⁊ arabes arma sumētes a natiuitate xp̄i sexcentesimotercio ac vigesimo ita heraclij duces suparunt vt hoīem felicem p̄mo mox infelicissimū reddiderint duce mahometo. qui cū magnū se dei ꝓphetā assereret. ⁊ magicis artib⁹ asianos ⁊ aphricanos deludens. Ita populos quosdā cōcitauit noua a se religione imbutos. vt paulū abfuerit. quin omino imperij nomen delerent. Capta alexandria. multisqꝫ alijs sirie ⁊ cilicie vrbibus. Inualescit ei⁹ secta nūc multo magis qꝫ ante. Nam tota asia et aphrica magnaqꝫ pars europe mahometanis principibus subiecta est. Instant nūc thurci terra ac mari. vt nos tanqꝫ cuniculos ex his europe lateribus eruant. Mahomet⁹ quoqꝫ (vt in alchorano legit) quo magis sectatores a religione xp̄iana se iūgeret hereticos q̄sdam in cōponendis legibus maxime v̄o nestorianos secutus est. multa hinc inde ꝯ legem Moyseos ⁊ euangelij dei astute colligēs. ac in vnū q̄si corpus redigens. Et vt seductos pp̄los fortius irretiret. statuit qꝫ homo tot vxores p̄cipue ad quaternarium numeꝝ de ꝓpria cognatione ac cōcubinas habere posset. quot facultatibus suis alere posset. Empticias quot vellet. Vini tn̄ vsum interdixit. hijs q̄ p̄cepta legis seruarēt ꝓmisit padisus videlꝫ delitiaꝝ ortū: vbi optati cibi ad vota. pulcerrimas vestes. ⁊ virgines ad amplexū. angelos ministrātes esse asseruit. Qui v̄o legem ꝯtemnerēt infernū cōminatus ē. Cū demū sex annos regnasset. Anno dn̄i 632. etatis v̄o sue. 34. mortem obijt. Eius corpus apud mecham sepultū a sarracenis ⁊ thurcis maximo in p̄cio nūc vsqꝫ habitum est.

Isidorus sanctus beati Gregorij pape discipulus

Isidorus episcopus

Isydorus hispanus hispalensis ep̄us. leandri successor. btī Gregorij pape discipulus. hijs tp̄ibus ꝓpter doctrinā v̄tutesqꝫ ac crebra eius miracula maximo in p̄cio vbiqꝫ fuit. Qui multa tū scripsit. q̄ fidem xp̄ianam mirifice iuuant. De summo em̄ bono. de viris illustrib⁹. ethimologiaꝝ libros. historiā p̄terea ab Adā vsqꝫ ad tp̄a heraclij. vitas q̄rūdā sctōꝝ. historiā longobardoꝝ atqꝫ alia pene innūerabilia. Et cū cōstet eū q̄uis laude dignū ob doctrinā ⁊ sanctitatem. Ei⁹ natale 18. kal. februarij celebratur.

S. Goar

Sanctus Goar

Goar veniēs ex aquitania in Gallia claret sanctitate ⁊ miraculis. qui ī suburbano treuerico iuxta fluuium ecclesiam fecit. multasqꝫ sanctoꝝ reliquias collocauit. Ibi diuqꝫ noctuqꝫ deo fuiebat vigilijs oratōe p̄dicatōne multos ad fidē rectā deduxit. ⁊ egrotos sanabat. Dyabolus sibi inuidens multas tribulationes ei ingessit. infantem triduo mortuum viuū ac loquētem reddidit. Episcopatum treuerēsem oblatum a Sigberto rege francoruꝫ renuit. Demū in senectute bona in pace quieuit.

Gallus abbas

Gallus abbas

GAllus beati colũbani discipulus. Ita tũc in occidente viuebat vt etiam ĩ vita sancti nomẽ mereref. Floruit itaq̃ tempibus heraclij impatoris in germania ob cuius merita monasteriũ sancti galli in ꝯstanciensi epatu cõstructũ fuit In quo ꝑ plures monachi virtutibus ac miraculis claruerũt. Et cũ nũero. 400. sancte viuerẽt. vnus noĩe Erubrinus suasu brunigildis regis francie ab hac laudabili vita defecit. tandem beatus gallus post varia sanctitatis miracula in dño quieuit. huius vestigia secutus ẽ eustachius abbas. secuta ⁊ sancta aurea. In cuius honorẽ beatus eligius monasteriũ virginũ edificauit. Ferũt etiam basilium quendã ysidoro equalem vita ⁊ moribus ⁊ doctrina insignẽ tũ habitũ fuisse.

Ioãnes gerũdineñ eps

Johanes Gerundinensis Epus

IOannes monachus gerũdinensis postea epus. religionẽ xpi ꝑdicatõne ⁊ scriptis vbiq̃ tuebatur. hic enĩ genere Gothus in lusitania natus. vbi sape aliquid ꝑ etatem cepisset. constantinopolim ꝑficiscens. ita grece ⁊ latine doctus inde discessit. vt in lusitaniã rediens. arrianã heresim. que tuꝫ inualuerat facilime confutaret. hãc obrem barchinonam ab hereticis relegatur. Verꝫ postea mortuo lemũgildo rege. qui hereticis fauebat. in pr̃iam rediẽs. Et multa scripsit ad doctrinã nr̃am pertinẽtia. ⁊ monasteriũ condidit. Rõnemq̃ viuendi monachis scripsit.

ADoaldus agilulphi regis ex theudolinda filius post pr̃em cum matre ipa theudolinda regnauit annis. 10. huic nãq̃ pr̃ ad acquirẽdũ ꝑsidiũ. vix dũ quadriẽnio theodoberti francoꝝ regis filiã despõsauit. Qui regno suscepto ob matris prudentiã pacem cũ omibus longobardis ytalicisq̃ ꝑ decẽnũ quietissime tenuit. quo in tempore multa ecclesijs donauit.

ELeutherius nonus exarchus natione grecus patricie gentis nobilitate insignitus heraclij imperatoris cubicularius ⁊ rei bellice scientissimus. hoc anno post ioannẽ ⁊ smaragduꝫ exarchus. ab heraclio in ytaliam missus. sedit annis. 5. qui statim vt rauennã applicuit sese ytalie regem declarauit. Sed postea cũ romã petere vellet ob arrogãtiã a militibus suis in itinere interfectus ẽ. quo mortuo milites caput suum constantinopolim miserunt.

Eligius Noviomensis Epus

Eligius episcopus

ELigius nouiomensis epus. hijs temporibus ob innumerabiles eius virtutes multo in precio fuit. Cuius admirandam vitam etiã multiplex signorum numerus cõmendat. Is de territorio lemonice vrbis oriũdus. patre eucherio matre vero terrigia natus: quem genitor iuuenem ab aurificibus erudiri fecit edoctus in ea arte. franciam adijt. aurifici regis se cõiungens. Rex optans habere sellam auro ⁊ argento ornatam. magister eligio singula tradidit. qui eo pondere duas sellas pulcerrimas effecit. Creuit itaq̃ fama eius in curia regis tantũ aũt paupes diligebat: vt q̃cq̃d poterat ad nuditatẽ suã eis erogabat. inde mũdo abrenũcians plura cenobia auxilio regis edificauit. Cum a tpe brunechildis vsq̃ tpa dagoberti simoniaca pestis ĩ gallia viguit. ꝑ q̃ auferẽda summe vigilabat. Ideo post acbariũ epm ad epatũ nouiomẽsem assumptus ẽ. Prefuit aũt eligius mandensi metropoli tornacensi q̃ꝫ regali ciuitati quondã. nouiomẽsi q̃ꝫ ⁊ flandrẽsi et gandensi ⁊ cartuaricensi certis tñ diebus in loco adoptato egenis seruiebat. corpus sancti q̃ntini reuelauit ꝑ eũ dñs. suessionis q̃ꝫ inuenit sanctos martyres. Crispinuꝫ ⁊ Crispinianum. apud pisius cecũ illuminauit in ponte. Hec aũt sepulcra auro argento ⁊ gẽmis fabricauit. Germani. Seuerini. Quintini. Luciani. Genouefe. Colũbe. maximiani ⁊ Iuliani. Et p̃cipue beati Martini Turonensis. dagoberto rege p̃bente impensas. Mortu⁹ ẽ anno vite sue. 70. Anno aũt reuoluto post sepulturã pulcer ac incorruptus inuentus est. Capilli quoq̃ ac barba creuisse in tumulo videbantur.

Rupertus Epus

Rupertus episcopus

RUpertus eps ex regia stirpe frãcoꝝ ort⁹. Tpe hildeberti regis frãcoꝝ wormacẽsem rexit epatũ post obitũ regis a duce berchario q̃ eccĩas deuastauit. virgis cesus a sede wormaciẽsi cũ iniuria pulsus. quẽ theodo dux baioarioꝝ in vrbe Ratispona cũ gaudio suscepit. q̃ eũ cũ ꝓceribus relictis ydolis cũ freq̃ntia ppl̃i baptisans. ꝑ noricũ vsq̃ pãnoniã ꝑdicãs xpm lumẽ fidei mĩstrãdo ꝑuenit. Tandẽ ad iuuaꝝ fluuiũ vbi olim iuuauia ciuitas q̃ nũc Saltzburga appellat̃ ꝓficiscens. q̃ olim ĩter barbaras vrbes eminebat nobilissima. ſ dilapsa ⁊ virgultis opta. quẽ locũ cernẽs cũ cathedrã epalem ydoneũ. ꝓprietatẽ a duce baioarioꝝ accipiens. basilicã ĩ honore. s. petri ꝯstruxit. ac missis discipulis loca mõtana ad fidem ꝑduxit. ideo apostolus baioarie austrie stirie ⁊c. nũcupatur. Is post multa sanctitatis opera cum. 44. annis episcopali sedi prefuit in die pasce ad christum feliciter migrauit. Post obitum beatissimi viri Vitalis Gozologus. Sauolus. Ezzius. Ioannes. abbates ⁊ monachi sancti Petri. Sedem episcopalem laudabiliter rexerunt. Deinde sanctus Virgilius ex hybernia veniens tempore Pipini regis francorum in episcopum Saltzburgensem ordinatus qui Carinthiaꝫ cum suo populo ad fidem reduxit. Postremo plures ex eodem cenobio sancti petri per germaniam in claros viros euaserunt.

Salezburga Metropolis bauarie

SAltzburga olim Iuuauia ⁊ petena dicta. norci vetustissima ciuitas. nūc metropolis baioarie. quā tpe Iulij cesaris ortum habuisse dicunt. non longe ab alpibus que olim ad noricos attinebant. nunc confusis omnibus. germanie attribuūtur. Norici enim vicinarum Alpium incole vt Plinius scribit Thaurisci olim dicti sunt. hoc quoqꝫ tempore circa carnos in primis germanie oris. sunt incole qui thauri dicūtur. Cimbris em̄ illiricū temptātibus. haud longe a norico qui in alpibus. cū eis Cn. papirius carbo cōflixit. Atqꝫ re infecta (vt Strabo ait) abscessit. Haud vero longe interiecto tempore cum tres fortissime gentes cimbri. theutoni. ⁊ ambrones. vno tempore in ytaliam erupissent. partim per noricos descendisse. plutarchus ait. vterqꝫ exercitus. C. marij auspicijs deletus est. Unus non longe a Saltzburga in eo videlicꝫ loco qui alpibus proximus est. Alter ad athesim: trecenta quadraginta milia barbaroꝝ cesa. ⁊ centum q̄nquaginta capta scribit liuius. Fuit mot⁹ ille vniuerse ytalie. nō modo locis per que eruptio facta est. formidabilis. Ideo romana arma citro vltroqꝫ per noricum assiduis motibus gestata. Cuius incolis pene domestica facta sunt. Cum interdum tres integras legiones in finitima loca missas sustinuerunt. Quas sub initio gallici belli qd̄ vltra alpes gestum est. C. cesar duabus additis qd̄ proximū fuit. vt ipe scribit in galliam traduxit. Ubi excisam rupē militari opere patefecit. vt ex vetustissimo epigrāmate p̄cipite saxo sculptum in monte arduo quem crucis vocant. Licet magna ex parte ob vetustatē abolito. datur intelligi. C. Iulius cesar. Reliqua tum loci asperitate. tum vetustate legi nequeūt. Iulius enim cesar socero generoqꝫ suffragantibus ex omnibus ꝓuincijs gallias potissimū elegit. Cuius emolumento ⁊ opportunitate idonea sit materia triūphoꝝ. Et initio quidem galliam cisalpinam illirico adiecto accepit. moxqꝫ p̄ senatū confirmatam. Ceterum cū istris. pannonibus. illiricis ⁊ germanis bellū illatum est. hac veluti via vbi mō Saltzburga sita romanis armis accessus patuit ⁊ reditus. Germanos igitur iulius cesar aggressus in faucibus montiū arcem munitissimā eo loco extrui curauit. vt milites ad eaꝫ refugiū adiuuandū. Et satellites ex ea auxiliū ⁊ iuuamen haberent. Et inde castrum iuuauense vernacula lingua helffenberg appellabatur. Fluuius quoqꝫ cui adiacet Iuuarus dictus Arci nomen dedit. A quo ciuitas inde condita Iuuauia diceba-

tur. Habet aūt hec vrbs paludes. planiciē. colles ⁊ montes. paludes pascua prebent. aucupia ⁊ venatio-nes nonnullas. Piscationes quoqꝫ se diuersis locis non incomode exibent. colles ac montes germani trā salpinaꝝ merciū causa ptranseūt. Urbs igitur iuuauia olim splendida muris ⁊ aggeribus munita. turri-bus altis. sedes regum fuerat. Habuitqꝫ templa deoꝝ sub antiqua gente marmorea. Et cum multo tempo-re floruerit. Inde temporibus attile regis hunoꝝ incursiones. vastationes. incendiaqꝫ sustinuit. Et cū in-genti cede hominū immunita desolata ac penitus diruta fuit. Postea diuus Rudbertus anno salutis octu-agesimo supra quingentesimū cū Theodonem baioarioꝝ ducem cum locis finitimis ad fidē xp̄i reduxisseꝫ. Tandem ad iuuarū fluuiū veniens. qui nūc Saltzaba vocatur: reperiens vrbem dilapsaꝫ ac virgultis co-opertam instaurauit. que olim inter baioarie vrbes eminebat nobilissima. Ratus hanc pro episcopatu ido-neam. ꝓprietatem a duce obtinens. Extirpatis arboribus ⁊ vepribus. ⁊ repertis edificijs basilicam in ho-nore sancti petri construxit. Et cenobiū ordinis sancti benedicti cum munificentia ducis instituit. Rexitqꝫ ecclesiam episcopalem annis. xliiij. Relinquens beatum vitalem successoreꝫ. Postea virgilius sanctus ibi episcopus ecclesiam cathedralem construxit. Et corpus diui Rudberti ad eam transtulit. Gebghardꝰ dein-de episcopus arces de nouo instaurauit. Et ciuitas in omni ornatu incremētuꝫ habuit. magnis nūc menibꝰ ambit̄. Et mōsterioꝝ tēploꝝ ediū ⁊ arcis edificijs ꝑpulcris exornat̄. Mult| p̄terea sctōꝝ reliquijs excolit̄.

De hijs subscripta adduntur.

Tunc hadriana vetus que post iuuauia dicta
Presidialis erat noricis. ⁊ episcopo digna
Rudberti sedes qui fidem contulit illis
Christi: quā retinet Saltzburga sero vocata
Is sanctus obijt eraclij principis euo
Legē dū cōdidit Mahumet nephādā sabeis
Qui successorē sibi fecerat ipe vitalem

Huic tres abbates hoc ordine sedes
Ausologꝰ sauolus. post hos ezıꝰ venerādꝰ
Inde flobirgisus pastoris nomē adeptus
Joannes post quē sedem possedit eandem
Uirgiliꝰ exul post hūc meruit fore presul.

Linea summoꝝ pōtificū

Theodorus

Anno mũdi.5833. Anno xpi.634.

Theodorus papa natione grecus. p̄re theodoro ep̄o hierosolimis. pontificatum iniens. om̄ia q̄ ad dignitatē religionis ꝑtinere arbitrabat̃ circũspiciebat. vt bonũ pastorem decet. In om̄es maxime aũt erga paupes mira benignitate vtens. Constituit hic inter cetera cerei pascalis benedictionē fieri in sabbato sancto. Censuitq; neminē separi debere qui nupserit post simplex votum. Hic pirrhũ patriarchā cōstantinopolitanũ ⁊ sergiũ ac alios hereticos exilio damnauit. Conuersus deinde ab hoc certamine pontifex ad ornanda sctōꝝ corpa primi ⁊ feliciani martyrū reliquias ex arenario vie nomentane ablatas in vrbem deferens in basilica stephani prothomartyris in celio monte collocat multis ornamentis. Idem q̄z basilicā edificat via flāminea non longe a ponte miluio ⁊ statim dedicat. duo postremo oratoria cōstruxit. His ita constanter ⁊ sancte peractis morit̃ pontificatus sui anno sexto. mense q̄nto. die. xviij. sepeliturq; in basilica petri. pridie ydus maij. Ep̄atus aũt diebus duobus ⁊ quinquaginta tum vacat.

Martinus primus

Martinus primus papa. p̄ria tudertinus. p̄re fabricio in theodori locũ suffectus. legatos statim constantinopolim misit q̄ Paulum adhortaret̃ vt omissis erroribus suis aliq̄n veritatis callē ingrederet̃: at monitis pontificis obtpare noluit. ideo eũ dignitate priuauit ob qđ constantius impator indignatus. Olimpiũ cubiculariũ suũ ytalie exarchum creauit mandās ei vt Martinũ captum ad se mitteret. hac discordia freti sarraceni alexandria cũ ingenti classe soluentes Rhodũ ꝑuenere captaq; vrbe colossum. fama celeberrimũ demoliti sunt. Ex cuius ere noningētos camelos onustos ferũt. Constātius vō tot calamitatibus nihilo melior factus theodoꝝ caliopam cũ his mandatis iterũ in ytaliam mittit. vt primo quoq; tempe martinũ pontificem ad se vinctum mitteret. Is a romanis perbenigne exceptus cum salutandi causa pontificem simularet. homini cathenas iniicit. Eũq; constantinopolim mittit. Unde postea in chersonesum ponti exilij causa deportatur. vbi quondā beatus clemens romanus presul exulauerat. Martinus autē multis calamitatibus circũuentus. ac inopia rerum omniũ p̄ssus. tandem in exilio moritur pontificatus sui ā̄no. vj. mense vno. diebus. vj. ⁊. xx. multis virtutũ signis vsq; in hodiernũ diem refulgens. Et ex hoc inter sanctos martyres relatus ē. Cui⁹ festũ decima die mēsis nouembris celebratur. Sedes autem rome. xiiij. mensibus tũ vacat. quia nil certi de sanctissimi viri morte habebatur.

Eugenius primus

Anno mundi.5843. Anno xpi.644.

Eugenius primus papa natione romanus. patre Ruffiāno e celio monte. Martino in pontificatu successit. Eo ferme tempore quo petrus in locũ pauli heretici cōstantinopolim sufficit̃. Hic eñ ⁊ si melius aliquātulũ de religione sensit q̄z paulus. non tñ vsq; adeo fidei normā tenuit. quā sancta romana ecclesia p̄dicat. Pontifex aũt Eugenius statuit vt quilibet ep̄s carceres haberet ad delinquentiũ penitentias clericoꝝ. voluit vt iuxta ecclesias sacerdotū domicilia cōstruerentur. Mandauit quoq; monachis ne quauis ex causa sine sui supioris licentia claustꝝ exirent: fuit aũt vir mire pietatis. religionis mansuetudinis comitatis munificentie. pontificatus sui anno secũdo. mense nono moritur. ac in basilica petri sepelit̃. quarto nonas Iunij. vacat tum sedes mēsis. j. dies. 28.

Vitalianus

Vitalianus papa. patria Signinus ex oppido volscoꝝ. p̄re anastasio pōtificatũ iniit. Uir quidē optimus ⁊ diuini cultus cupidus atq; assiduus Quāobrem regulam ecclesiasticam composuit. ⁊ cantum ordinauit. adhibitis consonantiā (vt quidam volunt) organis theodoꝝ archiep̄um ⁊ hadrianũ abbatem viros doctissimos atq; optimos in britanniā mittit. quā angliam vocant. quo eos in fide cōtinerent. Tandem bene ex sentētia quantum in eo fuit gubernata ecclesia. anno. xiiij. pōtificatus sui mense. vj. moritur. ac sepelitur ī basilica petri. vi. kal̃. februarij. vacat tum ep̄atus men. 4. diebus. 15.

Adeodatus

Adeodatus papa. patria romanus. patre iouiniano ex monacho pontifex creatur. Uir religione ⁊ om̄i comitate preditus. in delinquentes clemens in pauperes beneficus. in hospites benignus. erga calamitosos misericors. ecclesiam beati petri via portuensi iuxta pontem meruli tũ instaurauit ac dedicauit. Auxit ⁊ monasterium sancti herasmi in celio monte edificijs ⁊ fundis. vbi ip̄e monasticā vitam duxerat. Et ad abolenda prodigia que sepenũero tempore suo apparuerant. Supplicationes frequentes habuit. Demum vō pontificatus sui anno quarto. mensibus duobus. diebus quinq;. vir sanctissimus moritur. collacrimātibus omnibus. ad basilicam petri sepelitur. sexto kalendas Iulij. vacat tum sedes menses quatuor dies. xx.

Constantinus tercius in locū demortui heraclij p̄ris primo sufficit̄. Cuz enī cosdroas rex p̄saꝝ victorijs insolestens vt premissum ē paci vt ꝯsentiret nullis p̄cibus p̄mijue pollicitationib⁹ adduci potuit. Quāobrem imp̄ator eraclius expeditōem in barbaros destinauit. p̄mūqꝫ oīm ꝯstātinopolis defensioni ꝓspecturus. Cōstantinū filiū cesarē declaratū regni cōsortē accepit Sergio venerabili p̄triarcha ꝛ bonoso p̄ricio spectate virtutis viro illi in administrationis socios attributis. Inde post obitū eraclij iste ꝯstātin⁹ q̄ p̄re absente cōstantinopolim gubernabat illi suffectus ē. Qui q̄rto assumpti imp̄ij mense veneno extinctus ē a martina nouerca ꝛ eracleane fratre. quos pyrrbus patriarcha cōstantinopolitanus ad id flagitium instigarat.

Heraclion. mortuo fratre imp̄iū occupat eo potissimū t̄pe q̄ cyrrus sergi⁹ ꝛ pyrrbus acephaloꝝ heresim instaurātes. vnā op̄ationē in xp̄o hūanitatis. s. ꝛ diuinitatis. vnāqꝫ volūtatem p̄dicabant. Ex hijs aūt pyrrbus q̄ ob heresim in affricā relegatus fuit. quā primū de heraclij morte cercior ē factus. Ex affrica romā venit. ꝓuolutusqꝫ ad theodori pontificis pedes poposcit veniā errati. qd̄ apud ꝯstantinopolim p̄petrauerat. Exinde oblatā a pontifice et clero romano recte fidei ꝛ religionis xp̄iane formulā reuerēter accipiēs in patriā est reuersus. Ubi postqꝫ flagitiū illud martine ꝛ heracleoni suasit. pri⁹ vitam amisit. q̄ꝫ tanto q̄situ̅ scelere p̄triarchatum potuerit obtinere. Cū igit̄ post mortē cōstantini heracleon imperiū tenuit et turpiter ꝛ iniq̄ssime rem publicā administraret senatus populusqꝫ cōstantinopolitanus in martinā eracleonem q̄ꝫ insurgēs lingua illā. hunc naso mutilatos relegauit. quo in furore retract⁹ de fuga pyrrbus a populo est occisus.

Constans Constantinopolitanus imp̄ator. q̄ fuit filius constantini dolo necati. post heraclionem p̄dictū illico in imp̄atorez assumptus. Et in demortui pyrrbi locū paulus p̄triarcha a senatu ꝛ pp̄lo est suffectus. q̄ a theodoro pontifice romano. vt rectā fidei normā acciperet p̄ l̄ras requisitus. obstinate renuit obedire. quē theodorus pontifex romanus dignitate priuauit. quia orthodoxe fidei normā ꝛ rōem suscipere recusabat. adiuuāte ei⁹ stulticiā ꝯstācio in eandē heresim stolide nimiū ꝓlapso. vn̄ ꝛ martinū papā in cersonā pōti ciuitatē. apud quā alter romanus pontifex. b. clemens longe an̄ exulauit in exiliū misit. inde ꝯstantius expeditionē in ytaliā parauit nō q̄dem vt iuxta famam tūc a se accurate disseminatā longobardos ytalia eijceret. s̄ vt vrbem romā ꝛ subiectas illi ꝓuincias diuitijs ꝛ ornamētis spoliaret. Cūti romam via appia cōstantio vitalian⁹ pontifex maxim⁹ clero ꝛ pp̄lo multitudine sociatus sexto ab vrbe miliario obuiauit. introductusqꝫ imp̄ator bt̄i Petri p̄mo ꝛ post alias vrbis eccl̄ias accuratissime inuisit. Et postqꝫ p̄mis q̄nqꝫ aduētus sui diebus basilicas ꝛ publica rome loca p̄ambulauerat: direptioni operā impendit. Etem q̄cunqꝫ vidisset ex ere aut marmore ad ornatum posita. p̄ singulos dies aut loco abstracta. aut vi discerpta nauibus imponi curauit. vt plus ip̄e ornamētoꝝ septē in diebus vrbi rome detraxerit. quā barbari antea in ducentis et q̄nquaginta octo annis p̄ quos imp̄iū inclinauerat. vł in p̄dam abstulerāt vel confregerāt inde neapolim redijt ꝛ postea in siciliam nauigauit. Resedit v̄o syracusis vbi missus q̄dam armeni⁹ ordines in orientali ei⁹ exercitu ducens illū in balneo interfecit. anno imp̄ij sui vigesimooctauo. In eiusqꝫ locum mezentius Cui⁹ fraude necatuz cōstantiū putant imperator a militibus creatur.

Linea Imperatorum

Constātinus tercius

Heraclion

Constans

Conciliū Rome t̄pe martini pape

Synodū rome martin⁹ pōtifex cētū ꝛ q̄nquaginta ep̄oꝝ hūit ob paulū p̄triarchā ꝯstātinopolitanuz. c⁹ apocrisarij q̄s ad paulū miserat. ꝛ illū vt resipisceret vrgeret. ꝯstācij iussu ī diuersas īsulas relegati fuer̄t. qd̄ cū audisset martin⁹ ī eo synodo rome ꝯgregata p̄mo ꝯdēnatōem cyri alexādrini ꝛ sergij ac pyrrbi ꝯstātinopolitanorū p̄triarchaꝝ inouauit. deinde paulū p̄ntē p̄triarchā dānauit ꝛ p̄triarchatu cēsuit ammouendū. Interea v̄o dū h̄ agerēt pax ytalie q̄ īter rōnos ꝛ lōgobardos ānis. xxx. durauerat turbari iā cepta ē. longobardis oīa ad suā vtilitatē trahētibus. Cōtra v̄o recusantib⁹ romanis q̄ p̄ter ius fasqꝫ mandarētur. maxime v̄o cū rotharis arriana labe inquinatus. nullā ferme ciuitatē haberet. cui non arrianū ꝛ catholicū ep̄m preposuisset.

Jodocus

Jodocus

Egiltrudis regina

IOdocus heremita sanctus. ꝑ hoc tempus virtuti-bus clarus. qui cū esset Britonū regis filius. spreto regno ⁊ mundialibus pompis in heremū secessit. vbi cū aliquādiu sanctissime vixisset. Tandē in pago pontico multis miraculis clarus in dn̄o quieuit. Sunt q scribūt eo tpe ⁊ vincentiū beluacensem epm ⁊ meduardū archiepm Remensem sctitate ⁊ doctrina in precio fuisse. hijs addūt ⁊ reginalphā gallā matronā genere ⁊ sctitate insignē. ⁊ renaldū traiectensem epum vita ⁊ miraculis clarum.

EGiltrudis regia anglie circa illa tpa claruit. que trib⁹ nupta viris v̄go ꝑmansit. cui⁹ mortue corpus post. xi. sepulture sue ānos incorruptū ē inuentū.

aurea Aurea

AUrea virgo sctissima ipi⁹ eligij pōtificis discipula. ꝑ ipm tp̄us apud parisios disciplina sanctitate ⁊ p̄cipua patientia clarissima. plurimū floruit. Cui⁹ sanctitate ⁊ prudentia ꝑmotus eligius ipsaz trecentis virginibus prefecit. fuit autem genere nobilis.

Forseus

FOrseus q̄z hibernie regis fili⁹ ꝑ id tp̄s cū duobus germanis ꝯtēptis regni sui pompis monachalē habitū susceperūt. ⁊ in magno p̄cio euaserūt. Is monasteriū in loco quē vocāt latiniacū ꝯstruxit. Nec mlto post ordinatis fribus. migrauit ad dn̄m. post q̄tuor autē ānos ab eligio ⁊ ausberto epis imaculatū corpus sine vlla putredine trāsfert. hui⁹ natale celebrat. 4. nonas marcij.

Oswaldus Oswaldus Rex

OSwaldus rex nordmānoꝝ anno p̄mo heraclionis imꝑatoris a penda mercioꝝ rege perimitur. Is q̄tuor ydeomatū gentes. videlz pictauos. scotos. britones. ⁊ anglos ī suā sbiectōem accepit. h⁹ dextera multaꝝ elemosinaꝝ largitrix hodie q̄z cū brachio ⁊ cute ⁊ neruis incorrupta iacet. toto reliquo corpe in cineres dissoluto. que a frē Oswino apud vrbem bembaburch cōposita in scrinio pro miraculo monstratur.

Gerdrudis Gertrudis

GErdrudis sancta niuigellensis anno constantis xx. obijt. Hec fuit filia ytte relicta pipini q̄ istinctu scti amandi monasteriū niuigellense fundauit. Cui⁹ filiā suā Gerdrudā v̄ginem deo dignā p̄fecit. q̄ die sui obitus appuit cuidā abbatisse treuerēsi noīe modeste sibi familiaritate cōiuncta. suā felicē trāsmigrationem ostentās. pluribus inde miraculis claruit.

Leodegarius eps

Vigilius epus

Leodegarius

LEodegarius epus tpibus Cōstantini imꝑatoris ebroniū pessimū virū Theodoricus rex in grām recepit. q̄ leodegariū varijs tormentis afflixit post famē ⁊ carceris squalorem. post oculoꝝ euulsionē. post plantaꝝ cōcisionē. post lingue ⁊ labioꝝ excisionē. consummauit tandē martyriū ꝑ capitis abscisionē. Fuit hic a nobilissimis parentib⁹ regi clotario cōmēdatus. Et a didone auūculo suo pictauiēsi epo eruditus. inde ob ꝓuidentiā ⁊ ꝯsiliū cū in regio palacio moraret. tantā scōm deū de pietate sollicitudinē habuit vt eduensi ecclesie mereret in pontificem ꝓmoueri. Is post obitum suum multis miraculis in restituēda sanitate claruit.

Vigilius

VIgilius quoq̄z circa idem tempus genere nobilis ⁊ sanctitate preclarus in Antisiodorēn. ep̄atu sedit annis. xxvj. vbi extra vrbē ecciam beate marie cū monasterio cōstruxit. Et hospitale qđ dom⁹ dei appellatur. Hic ꝓpter sanctitatem suā inimicis iusticie odiosus. a warachono senescallo regis francie in scotia silua occisus est. Qui waracho successit in eodem principatu ebrionio qui sanctum Leodegariū occidi fecerat. Et ipse ebrionius in morte visus est a demonibus in infernū deportari. Cum autem vigilius ad ꝓpriā veheretur vrbē per ciuitatem senonicā vincti ruptis cathenis libere de carcere exierunt. Cathenas ad prescriptam ecclesiam suam deferebant.

Cesarea Regina persarum

Cesarea regina p̄sar̄

Cesarea p̄sar̄ regina. Circa hec tp̄a de p̄side exiens nesciente marito cū paucis suis fidelibus. priuato habitu. p̄pter xp̄iane fidei amorē. ↄstantinopolim venit. anno sexcētesimotercio ac. lxxx. Que q̄dē ab imp̄atore honorifice suscepta. post aliquot dies nō multo post: characterē baptismi vt desiderabat suscepit. ⁊ ab augusta de sacro fonte leuata. hoc vbi intellexisset p̄sar̄ rex. legatos statim ↄstantinopolim mittit. q̄ vxorē ab imp̄atore repetant. R̄ndit imp̄ator in arbitrio regine esse standi vl̄ discedēdi. p̄inde eā sciscitetur. Interrogata regina respondet. Nūq̄ reditur ā in p̄riam. nisi rex xp̄iani nomē susciperet. Qui statim re cognita cū. xl. milibus hoīm cōstantinopolim pacato agmine veniēs p̄benigne ab imp̄atore suscept⁹. vna cū militib⁹ suis baptizatus. ⁊ ab Augusto de fonte leuatus. catholica fide ↄfirmatus ē. accepta sua coniuge letus ⁊ gaudens multis ab augusto honoratus munerib⁹. in regnū reuertit̄.

Rotharis

Rotharis longobardor̄ rex post arioaldū regē. regnauit annis. xvi. Is licet multis p̄ditus v̄tutibus. Arriana tñ labe inq̄natus oēs longobardos in eandē p̄cipitant̄ traxit. vt in ciuitatib⁹ s̄biectis duos hēbat ep̄os vnū catholicū alter̄ arrianū. In re militari p̄stans fuit. vt etrurīā ⁊ liguriā cum locis maritimis vsq̄ massiliā in suā redegit p̄tātem. Tanti insup fuit ingenij. vt leges q̄ sola memoria in vsu habebat. in seriē q̄ndā redegerit. ⁊ librū edictū appellari mādauerit. prius em̄ lōgobardi sine lege fuerūt. Erat aūt (ipo in codē codice referēte) ann⁹ septuagesimusp̄rim⁹ quo longobardi ytaliā intrauerāt. vt in p̄logo libri patz. Huic cū aliq̄n theodorus exarchus bellū indixisset. apud Scultemiā mutine vrbis amnē acriter pugnatū ē. vt exarchus septē milia amiserit. Tandē rotharis sine filijs defunctus est.

Rodoaldus filius successit q̄ regnauit ānis. v. hic theodalinde regine filiā duxit vxorē. qui tamē libidinibus immersus in adulterio mulieris deprehensus a viro occisus est.

Aripert⁹ deinde rex regnauit ānis. 9. Is apud papiā oraculū pulcerrimū in honorē saluatoris condidit. moriens duos reliquit filios p̄tberitē ⁊ gundibertū reliquit successores. quor̄ tp̄ibus longobardi pacē cū romanis rauēnatibusq̄ vbiq̄ s̄uauerūt. Sed varijs ipi inter se motibus agitati sunt. grimoaldus nanq̄ beneuētanus longobardor̄ dux ipos fratres discordes esse intelligēs. magnas ducens copias papiā venit. qua ex vrbe cū p̄tberitem puerū regē fugasset. gundibertū frēm expulit mediolano. Eas discordias exploratas hn̄s clodoueus rex francor̄. copias in ytaliā misit. q̄ cū in transpadana regione magnā fecissent predā. a grimoaldo ytalia sunt expulse. Sunt tñ qui scribant gallos hac rōne deceptos esse. longobardi em̄ simulata fuga. castra rer̄ omī copia ac vini potissimū plena relinquentes haud longe in insidijs constiterāt. galli v̄o castra ingredientes rati veram esse hostiū fugam. In oēm voluptatem effundūtur. epulis ⁊ vino replent̄. quare supuenientibus hostibus cum somno etiam grauati passim veluti pecora ab hostibus ceduntur.

Sarracenīq̄ p id tp̄us intantū hauserāt opes. vt post subactas ⁊ quiete possessas. q̄ romanor̄ fuerant. p̄uincias asie. europam inuadere presumerēt nauigio itaq̄ ingenti ab alexandria soluentes rhoduz insulam romani imperij p̄uenerūt. eaq̄ capta colossum fama celeberrimū a quo ciuitas insule primaria nomen habuit. demoliti sunt. Ex cui⁹ ere nongentos camelos fuisse oneratos inuenimus. rhodo vasta sarraceni. egrū delati pelagus multas ex cicladibus afflixerunt.

Grimmoaldus x Longobardorum Rex

Grimoaldus

Grimmoaldus decimus longobardor̄ rex. regnauit annis. 9. Is abeūte ex ytalia cōstantio in cisalpinā rediens. for̄ popolij sabatho sctō aggressus cesis oībus diripuit. ac solo equauit. Fuere in hoc rege mlte preclare corporis ⁊ anime dotes. tātū em̄ prudentia ⁊ cōsilio valuit. nō solū in rebus externis verūetiā in domesticis vt q̄dam capitula ac q̄dam vtilia rotharis regis edicto addiderit. q̄ postea legis formā accepere. fuit p̄terea mediocris stature corpore validus. capite caluo p̄missa barba. nec animo minus in rebus agendis q̄ corpe p̄mptus. post fleubotomiā factā in brachio dū arcu colūbam sagitasset erupto denuo sine intermissione sanguine diem obijt. sepultus ē aūt papie i basilica beati ambrosij quā ipe sua impensa edificauerat. pertaris aūt ariperti regis filius in ytaliā rediens tercio mense post grimoaldi mortē regno paterno sine cōtentione potitus ē.

Cōstātio ip̄atore s̄blato cū oēs passim dilaberēt̄. supuenientib⁹ cū maḡ classe sarracenis. ⁊ syracuse ⁊ tota insula occupat̄. vnde postea onusti pre da alexandriam redeuntes vrbis quoq̄ rome ea ornamēta secū detulere q̄ constantius aduexerat.

Dagobert⁹ rex frācor̄

Dogobertus ffrancorum Rex

Dagobertus francor̄ rex eodē ferme tp̄e vir astuti ingenij. nec consilio minus q̄ manu promptus moritur. Cuius animā e manibus demonū liberatā ferūt Dyonisij ac Mauricij martyris ac etiā martini cōfessoris auxilio. q̄s semp dū vixit vt patronos coluit ⁊ templis honoratiores reddidit. Hic autem oīb⁹ bonis insignit⁹. regnauit ānis. 34. Uer̄ ab anglis infensus p̄petuā cū eis suscepit inimiciciā. hic itercessiōe heraclij oēs iudeos i suo reḡ baptisare fecit.

Erfordia vrbs, thuringie caput

Erfordia magna ac memorabilis vrbs ꝓuincie thuringie caput. a priscis erphesfurt appellata. mōtem habet excelsum. qui nūc sancti petri vocitatur. cum a temporibus Theodosij īpatoris sub archadio ⁊ honorio inclinatio imperij originem habuit. Franci romanoꝝ presides. a rheno ytaliam versus abiecerūt. Et se regi ꝓprio subiecerunt. Quibus intellectis thuringi ab altera parte rheni orientem versus Ex consilio regis francoꝝ merwigū eius cognatum in regem elegerūt. Is arcem cōstruxit in eo monte. ⁊ castrū ꝓpe Erffordiam vbi nunc ecclesia sancti Dyonisij extat. qd vulgares Merwisburg nomināt. Post eius obitum bassinus in thuringia regnum sucepit. Cuius vxorem postea hildericus rex francie duxit ī cōiugem. Per ea tempa in loco vbi nūc basilica diui andree frequētatur. villa Schildinorde extabat. in brulleto quoqꝫ ꝓpe fluuiū Gera (qui nūc ciuitatem illabitur. ⁊ mediam ferme ꝑterfluit. Cuius cōmoditate tota ciuitas purgatur. ⁊ plurimū decoratur) Molitor sagax sua diuerticula habebat. cui nomē Erpff fuerat apud eius molendinuꝫ transitus siue passagiū olim extitit. at cum temporibus clodouei regis francoꝝ ad annū salutis trigesimūoctauū ⁊ quadringētesimū Erffordia ortum habuit. a molitore dicto atqꝫ transitu Erphesfurt denominata fuit. Regnante postea apud francos tagoberto inclito rege. Is post castrū in mōte desolatum monasteriū celeberrimū sancto petro dicatum ordinis diui benedicti construxit. Inde mons santti petri appellatus fuit. Ecclesiam quoqꝫ sancti Gangolfi dotauit. Bonifacius postea archiepūs maguntinus sub pipino francoꝝ rege. cum thuringiam ad fidem cōuertisset ecclesiam gloriose sempqꝫ virginis Marie edificauit. ac ibi episcopatum ordinauit. qui illico maguntine sedi cessit. Huius vrbis ager optimus est ⁊ herba fullonū que sandix ac saponaiā dicitur pro tingendis pannis feracissimus. Per cuius arua gera fluuius ⁊ alia flumina ꝑterfluūt. regionem vbertim irrigantes. ꝓpter quod ⁊ pecoꝝ pascuis habundat. Post annū deinde sexagesimūsextum supra millesimū muro circūdata ac turribus munita fuit. Et ciuiū edibus ac monasterioꝝ ac ecclesiaꝝ ornamentis mirifice creuit. thuringorūqꝫ celeberrima sedes fuit. eo ꝙ totius regionis ferme media sit. ⁊ bladis alijsqꝫ necessarijs copiosissima habeatur. Et cum hec regio ac vrbs a soluendis decimis libera fuerit. Eam ob rem multas calamitates a finitimis principibus passa fuit. precipue temporibus heinrici tercij imperatoris. Is cum a seuerissimo suo preceptore archiepiscopo Colaniensi liber euasisset. In oīa genera flagitioꝝ ruptis tyrannie frenis ꝑcipitem se dedit. Montes oēs

Ecclesia virginis Marie — Sanctus Seuerus

colliculosq̨ saxonie ⁊ thuringie castellis munitissimis extruxit. p̄sidiūq̨ imposuit. quibus cum victui necessaria minus sufficerent p̄misit. vt ex p̄ximis villis ⁊ agris hostili more predas agerent. ⁊ ad ip̄a castella munienda circūquaq̨ manentes cogerent. Rex ne manifesta tyrannide notaret̄ si ↄtra innocentes atq̨ in regnū p̄priū grassaretur. vt impietatē suā q̄dam religionis specie palliaret archiep̄m maguntinū modis omibus instigauit. vt decimationes thuringie sicuti ante pluries instituerat exigeret pollicens se ei in exigendo summa ope affutuꝝ. Et dicto obtemperare nolentes regia maiestate coactuꝝ. Ea tamē pactione vt ip̄aꝝ decimaꝝ p̄tem sibi. q̄ ⁊ regie magnificentie ⁊ tanto labori suo digna forent tribueret. Ita ep̄s vanissima spe animat⁹. Synodū indixit in erphesfurt. vj. ydus marcij. statuto die aderat rex. archiep̄s ⁊ hermānus babenbergensis ep̄us ⁊ alij q̄ ad discutiendam causam fuerint euocati. Thuringoꝝ spes ⁊ fiducia potissimū in abbate fuldensi ⁊ herueldensi nitebatur. Cū hij eccīas decimales plurimas et p̄dia in thuringia haberēt. q̄ publica discussione interpellati p̄ decimaꝝ redditione primo p̄ deū archiep̄m rogabant. vt antiq̄tus tradita monasterijs legitima incōuulsa manere sineret. q̄ ⁊ sedes ap̄lica ⁊ veteribus ⁊ recētibus scriptis crebro firmasset. Et p̄decessores archiep̄i sui nūq̨ īfringere tēptassent. Id atroci responso archiep̄s repulit: p̄decessores suos rudibus in fide auditoribus. lac potū dedisse nō escam. q̄ nūc resecare vellet. ⁊ p̄fectis solidū cibū ministrare. Tandem thuringi improbata synodo sedem apostolicam appellarūt. s; rex capitali sententia prohibuit. Postea exortū fuit bellū saxonicū. Nulla deinceps exactio facta est decimaꝝ. Gaudentibus Thuringis q̄d occasionem inuenissent. vt traditas sibi a p̄ribus leges manu militari tuerentur. Et dolente rege quod dū decimis immoderatius inhiaret pene regnū cum vita amisisset. In hac vrbe multa sanctoꝝ corpa p̄ illustrissimos delata sunt. videl; Adolarij Eobani Seueri ep̄oꝝ. ⁊ vincentie quibus ⁊ aras ⁊ basilicas edificauerant amplissimas. In ea quoq̨ anno domini. 1392. Gynnasiū celeberrimū ortū habuit. Ubi sunt edes amplissime studentiū ⁊ legentiū. Ex quo iurisconsulti theologi ornatissimi. philosophi ac medici excellentissimi p̄dierūt. Perpessa tandem fuit hec famosa vrbs vastationes ac direptiones p̄ incendia varia. Neq̨ aliqua insignis vrbs apud germanos memoratur. q̄ p̄ fatalem ac aduenticiū ignē totiēs exusta sit. Ultimo incendio magna ex parte concrematur. In festo em̄ geruasij Anno. M.cccclxxij. hec preclara vrbs in basilicis gloriose virginis marie ⁊ Seueri in pōte mercatoꝝ. foroq̨ rapaꝝ ⁊ aliī gradus in edibus laicoꝝ ac canonicoꝝ damnū sensit. vt pene tercia vrbis pars incendio perijt.

7 Mons Sancti Petri Mons Sancti petri

Linea summoꝝ pōtificū

Donus

Donus papa. pa̾tria romanus. pa̾tre mauricio. eo tpe pontificatū iniit q̄ Grimoaldus longobardoꝝ rex morit. quo q̄dem anno maximi imbres fuere ꝛ multi fulminibus afflati iterieꝛe. ꝛ frumēta in agris emarcuere. Vñ ob hoc pontificatū in maximis turbinibus suscepit. Fuit aūt sanctitate vite ꝛ doctrina valens. vt cleruꝫ diuersis ordinibus distinxit. ꝛ honoribus auxit. Monachos vero quosdā syros cū nestorianis sentientes in monasterio bocciano deprehensos ꝛ castigatos in varia monasteria diuisit. p̄terea rauēnatem ecclesiam a romana iam pridem segregatā ꝛ ob eam rem aliocephalim appellatā sedi apostolice obtēperantem reddiderit. Hic insup honori ꝛ cultui diuino ꝯsulens vestibuluꝫ sancti petri (quod padisum vocant) quadripartitū marmorib⁹ strauit. Instaurauit p̄terea. ꝛ restitutas dedicauit ecclesiam apostoloruꝫ via hostiensi. Et ecciam beate euphemie via appia sitam. At donus pontificatus sui anno. v. mēse. v. die. x. morit ac sepelitur ad basilicam Petri apostoli tercio ydus aprilis. Cui⁹ in morte episcopat⁹ vacat mensibus duobus. dies sedecim.

Anno mūdi. 5863. Anno xp̄i. 664.

Agatho

Agatho primus papa natione siculus. pa̾tre romano ex monacho pontifex creat. Vir certe tante sanctitatis vt leprosum obuiū factū osculo suo statim liberauerit. Tante p̄terea mansuetudinis ꝛ humanitatis fuit. vt neminem ab se vnq̄ꝫ tristem dimiserit. Nactus itaqꝫ impatorem moribus suis haud quaq̄ꝫ dissimilē. monochelitaꝝ causa cōciliū apud cōstantinopolim habere constituit. Expectauit itaqꝫ donec constantinus a bello in p̄riam rediret q̄ sarracenos a se victos imperio romano vectigales reddidit. Inde legatos statim constantinopolim mittit Ioannē portuensem epum ꝛ Ioannē romane eccie dyaconē. Hos p benigne susceptos mira caritate ꝯstantinus adhortatus ē. vt omissis cauillationibus ꝛ sophisticis altercationibus. ex equo ꝛ bono omi controuersia sublata duas eccias vnā tandeꝫ facerent. agatho vero cui⁹ tpe post solis ꝛ lune eclipsim peste ac grauissima quidem laboratum est. pontificatus sui anno secūdo. mense sexto. die quintodecimo moritur. ac sepelit ad sanctum petrū quarto ydus Ianuarij. Cui⁹ morte annū vnū. menses. v. sedes tum vacat.

Leo secundus

Leo eius nomis secūdus papa. natione siculus. pa̾tre paulo vir doctissimus fuit. latine ac grece vt eius scripta indicāt. Preterea vo adeo musice pit⁹ est habitus. vt psalmodiā cōposuerit. hymnosqꝫ ad melioꝛe cōcentum redegerit. Idem quoqꝫ instituit vt in celebratione pax populo daretur. Sextā vo synodum ita suscepit vt eosdē anathematisauerit quos sancta synodus p̄sente cōstantino damnauerat. Concessitqꝫ necessitate vrgente omni die baptizari debere. Instituit p̄terea ne ad archiepatum assumptus pro vsu pallij aliorūue officioꝝ quicq̄ꝫ eccie ꝯsolueret. qd̄ vtinā hodie obseruaret. Cū ex hac largitione q̄tidie mala oriantur. At leo in quo p̄ter doctrinā ꝛ eloquētiā singularis religio. mira pietas ꝛ clementia fuit. pontificatus sui mense decimo moritur. sepeliturqꝫ collacrimātibus omibus tanq̄ꝫ publico parente orbati ad basilicam Petri. quarto kal. Iulij. post eius mortem mensibus. xj. diebus. 21. epatus vacat.

Anno mūdi. 5883. Anno xp̄i. 684.

Benedictus secūdus

Benedictus iunior siue secūdus papa. patria romanus. patre Ioanne. ab ineunte etate xp̄o militans. diuine scripture ita operā dedit. vt doctrina ꝛ exercitatione in rebus diuinis tum singularis haberetur. Ob eius humanitatem pietatem gratiam in omnes maxime vero erga pauperes. Quibus virtutibus hominū corda ita sibi deuinxit. vt tū vnus haberetur. qui oīm suffragijs in locum demortui leonis merito subrogaretur. Ad hunc constantinus imperatoꝛ hominis sanctitate pmotus. sanctionē misit. vt deinceps quē clerus populus exercitusqꝫ romanus in pontificem delegisset. eundē statim veꝝ xp̄i vicariū esse omes crederent. basilicas plures restituit maxime laurentij in luciam ac bti Valentini. Moritur autem pontificatus sui mense decimo. die duodecimo. sepeliturqꝫ apud beatū petrū ydibus Maij. qui vt omnibus vita carus fuit. ita post mortem ab omibus vt sanctus. ꝛ bene de humano genere meritus celebratur. Eius in morte sedes vacat mensibus duobus. diebus quindecim.

Ioannes quintus

Ioannes quintus papa natione syrus. patria anthiocenus. patre Cyriaco pontifex creatur. eo ferme tempoꝛe. quo impatoꝛ cōstantinus moritur. vir singularis religionis ꝛ mansuetudinis atqꝫ doctrine oīm consensu pontifex creatus in ecclesia saluatoris que constantiniana appellatur ad lateranū. ea ratiōe qua leo secūdus cōsecratur a tribus episcopis hostiensi portuensi ꝛ veliterno. Quē quidem morem posteri deinceps tenuere. Deniqꝫ valitudinarius cum libellum de pallij dignitate composuisset. pontificatus sui anno primo moritur. Sepeliturqꝫ ad. s. petrum. iiij. nonas augusti. Eius in morte sedes vacat mensibus duobus. diebus. xviij.

Constantinus constantiȷ̃ augusti filius extincto vt premissuz ē apud syciliã ↄstante augusto. punitoq; q̃ ei successerat mesentio siue missesso tyrãno. romanoꝝ regnũ suscepit regendũ. Romanisq; principatus ē annis decem ꝛ septem. Is aũt cõstantin⁹ q̃ prius fuit a ↄstancio genitore in consortē imperiȷ̃ assumptus. illo interfecto vt oñdimus territus est. ꝛ oĩa vbiq; adeo trepide administrauit. vt si aliqua fuisset vis illata. visus sit imperiũ facilime amissurus. Uir postea catholicus modestusq; ac omni bonitate integerrimus. qui suscepto imperio heracliũ atq; tyberiũ fr̃es suos in imperiȷ̃ consortiũ accepit. Licet sint q̃ scribãt eosdē fr̃es pueros ne ad imperiũ aspirarent naribus mutilasse. Inde mox ecclesias collapsas. q̃ sub heraclio ab hereticis dirute fuerant instaurauit. atq; alias denuo edificauit. Et cũ esset armoꝝ vir strennuus sarracenos romano impio infensissimos bello deuicit. ac vectigalia reddidit. Decimo eñi impiȷ̃ eius anno ↄ̃ sarracenos celebri victoria cõstantinũ potitũ inuenimus. vt ea afflicti clade sarraceni tributũ impio pendere ꝓmiserãt. Accidit q; oportuno in tpe. pax illa. ꝙ bulgari post paꝝ traciam inuaserũt. Congressus q; illis pannoniã inter ꝛ mesiã supiorē ↄstantinus insignē accepit cladem. cũq; potius fugeret quã pedem referret. paci ab illis oblate cupientissimus acq̃euit. Satis nãq; bulgaris feracissimi agri ꝓuincias danubio cõtinētes romani p̃ncipis auctoritate pacta secũ federa habitare. inde ↄstãtinopolim rediȷ̃t. Et vt grecos romane eccĩe vniret sextã synodũ agathonis pape rogatu cõgregauit. Deniq; cũ essꝫ bonis opib⁹ plen⁹ morit filio iustiniano ĩ impio relicto.

Linea imperatorum

Constantin⁹ quartus

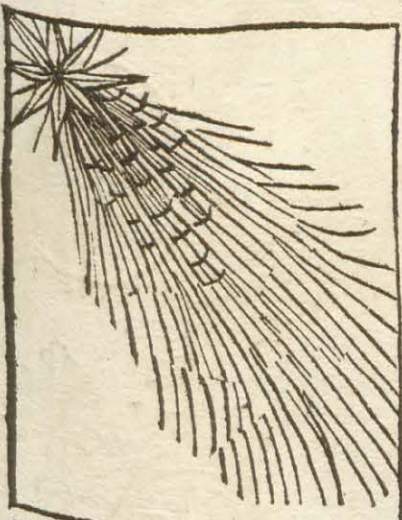

Synodus sexta vniuersalis apud constantinopolim

Sextam vniuersalē synodũ apud ↄstantinopolim constantin⁹ imperator celebrari iussit. interfuerũt aũt agathonis pape legati Joães portuensis epũs ꝛ alter Joannes romane eccĩe dyacon⁹. Cõuenerũtq; ad impatoris edictũ ducenti octuagintanouem epĩ. Acta aũt est cã monochelitaꝝ q̊s supra diximus aduersus fidē catholicã cõtendisse. vnicã tantũmõ eē in xp̃o voluntatem. Erantq; duo p̃mariȷ̃ cause aduersariȷ̃ Georgius Cõstantinopolitan⁹ ꝛ machari⁹ anthiocenus epĩ. quoꝝ Georgi⁹ auditis rõnibus faciliter in catholicoꝝ sentẽtiã adduci ē passus. macharius aũt ꝑtinax. ꝛ nimis diu p̃ribus resistens. nõ solum ē dignitate p̃uatus. s; simul cũ mortuis sergio. pyrrho. paulo ꝛ petro eiusdē hereseos auctoribus sathane traditus. ad extremũq; cũ aliquot ꝑfidie cõplicibus romã relegatus Et theophaniũ abbatē vero sentiētē in locũ machariȷ̃ anthiocenũ epm̃ creant. Hac aũt re ex sentẽtia feliciter gesta. vt deo gratie agerẽtur ꝙ vtrãq; ecciam vnã fecisset. sententia ꝛ animis Joannes eps portuensis octaua pasce corã p̃ncipe ꝛ p̃triarcha. corãq; pp̃lo constãtinopolitano in basilica sancte Sophie missam latine celebrat. approbantibus oĩb⁹ q̃ tũ aderãt. veꝝ esse ꝛ sctm̃ illũ sacrificãdi morē. Et q̃ aliter sentiũt a recto ꝛ honesto discedere. Hec ē aũt sexta synodus. q̃ Cyrilli. Athanasiȷ̃. Basiliȷ̃. Gregoriȷ̃. Dyonisiȷ̃. Hilariȷ̃. Ambrosiȷ̃. Augustini. Hieronimi. sñia conclusum ē. duas naturas ꝛ opatões in xp̃o eē. Explosaq; illoꝝ ꝑtinatia q̃ vnicã eē in dño volũtatē dicerent. vñ monochelithe vocati sunt. Ea reintegr̃ta fidei leticia agatho ꝛ romani paucos menses sunt gauisi. ꝙ pestĩ tũc q̃nta raro alias ꝑ tres mēses romam populata est. ꝛ ipse agatho est defunctus.

Cometa

Stella crinita quã greci Cometē vocãt indicabat ꝑfecto tot clades q̃ trib⁹ cõtinuis mēsib⁹ appuit. Et pluuie magne ac freq̃ntia tonitrua qualia nũq; ãtea fuere. vise sunt elem̃ta ĩ vrbis rome ꝛ ytalie excidiũ ↄiurasse. Nãq; tãti tãq; ↄtinuati ĩbres tonitruis fulgorib⁹ ĩmixti fuer̃t. vt maximã armētoꝝ passim morientiũ iacturã pp̃li sint ꝑpessi. q̃q; quã ꝓlimos viros ea tēpestate fulmĩb⁹ afflatos ĩterisse ĩuenim⁹ ꝛ maturescētia pluuiaꝝ initio ĩ cãpis frum̃ta emarcuisse vt solatio fuerint populis legumina. quoꝝ fetus primi grana in terrã vēto imbreue discussa cum herbidũ cespitem pullulassent ad maturitatem denuo peruenerunt in Cisalpina potissimum.

Eclipsis solis ꝛ lune

Post solis quoq; ac lune eclipsim peste grauissima laboratũ est que papiã depopulata ē vt ciues iuga montiũ peterent ꝛ in vrbe frutecta ac herbe nascerentur.

Linea summoꝝ pōtifici

Conon

Sergius

Joannes sextus

Joannes septimus

Sisimus

COnon papa. Tracia oriundus. in sicilia educat⁹. Inde romane ecc̄e militans ex p̄sbitero pōtifiex creať. Uir siq̄dem bonus ꝛ tanto p̄ncipatu dignus. Nā dū romam petrū archiep̄m exercitus vo theodoꝝ p̄sbiteꝝ in Joannis demortui locū sufficere conarētur. Tandē post longā altercationē in hanc sententiā venere om̄es: nutu diuino impulsi. vt cononē eligerent. Erat em̄ moribus. litteratura pietate religione dignitatis specie insignis. quē nōnulli angelicū ob venerandā caniciē ꝛ dignitatē forme appellarunt. animi simplicis ꝛ integri. modestie ꝛ iusticie singulari. ꝯstantie et prudentie plusq̄ȝ humane semper ē habitus. Hāc obrem e vestigio om̄es ad quos ꝑtinebat eū cōfirmarunt. cū maxima acclamatione laudū suaꝝ. idem fecit Theodorus exarchus rauennas. qui tm̄ post initū pontificatū statim inualitudinem incidit. vn̄ paschalis archip̄sbiter ac thesauri pontificis dispensator regnādi cupidus ioannē hexarchum pecunia sollicitat. vt eius suffragijs post mortē cononis pontificatus sibi decernať. Accepit pecuniā quācq̄ȝ nihil eoꝝ q̄ ꝓmiserat p̄stiterit. Moriť aūt conon pontificatus sui mense. xj. die tercio. sepeliturq̄ȝ ad sanctū petrū. xj. kalendas octobris. vacat tum sedes mensibus duobus. dieb⁹ tribus ꝛ. xx.

Anno mundi. 5893. Anno xp̄i. 694.

SErgius papa natione syrus. p̄ria anthiocenus p̄re tyberio. adeodati pōtificis tp̄e romā veniens in cleꝝ romanū asciscitur. Deinde vo ob ei⁹ doctrinā ꝛ diligentiā circa misteria ac rem diuinā ꝑ ordines conscendens sc̄tē susanne ad duas dom⁹ cū titulo eius loci creatur. frequētare tū magis atq̄ȝ magis cimiteria cepit. qua ex re tantū sibi nomīs cōꝑauit. vt defuncto conone in ei⁹ locū suffect⁹ sit. nō sine altercatōe tm̄. Nā cū pars ppl̄i romani maxime theodoꝝ archip̄sbiteꝝ peteret ꝛ nōnulli ob exarchi iudicibus subornati pascalem noīassent. parsq̄ȝ vtraq̄ȝ in palatio lateranensi cōuenissent tandē cleri populiq̄ȝ vota in sergiū cōuenerūt. quē postea iustinianus imꝑator cū sue synodi nollet acquiescere ad se vinctū ꝑ zachariā ꝓthospatariū suū trahere p̄cepit. Ꝺ milites ytalici id admittere noluerūt. Ueꝝ cum pacem obtinuisset ad ecclesiaꝝ instaurationem manū apposuit. Et q̄ȝmaxime petri basilicā ablatis ruderibus renouatisq̄ȝ tignis stillicidijs ac parietibus in antiquā formā restituit. Ibiq̄ȝ partē dn̄ice crucis inuenit in capsula enea. Et. b. leonis pape corp⁹ vili⁹ iacēs honestiore loco reposuit. Constituit p̄terea vt in fractōne dn̄ici corꝑis ter caneretur agnus dei. his tot rebus insignis pōtificatus sui anno. xiij. mense octauo. die tercio ꝛ. xx. moriť. Et in basilica Petri collacrimātibus om̄ibus sepelitur. vi. ydus septembris. vacat tum sedes mensem vnū. dies viginti.

IOannes eius noīs sextus. papa natione grecus pōtificatū inijt quo theophilatius ytaliā peteret. Is pontifex restituta basilica sancti andree in vaticano. sarctoq̄ȝ tecto diui marci atq̄ȝ ornato altari principis apostoloꝝ petri ductis colūnis dextra leuaq̄ȝ. atq̄ȝ etiā vt erat animo pi⁹ ex erario ecclesie multos captiuos redemit. Moritur aūt pontificatus sui anno tercio mense tercio. martyrio vt quidam volūt. Sed a quo martyriū passus sit nō satis cōstat. Sepultum ad cathecūbas sebastianas via appia quidaȝ affirmāt. Eius ex morte vacat tum sedes mensem vnū. dies vnde viginti.

IOannes septim⁹ papa natione grecus. patre platone eo temꝑe pōtificatū inijt quo iustinianus constantinopolim reuersus. tyberiū ꝛ leontiū a quo fuerat imperio deiectus spectante populo interfici iussit: fuit aūt vir multe eloquentie ꝛ sanctitatis. Qui in basilica Petri oratoriū (ita em̄ appellant) locum orandi in honorē dei genitricis extruxit. Cui⁹ parietes vermiculato opere intecti. dextra leuaq̄ȝ quorūdam sanctoꝝ patꝝ vultus ostēdebāt. Basilicā p̄terea sancte Eugenie restituit iam pridē vetustate collapsam. Cimiteria quoq̄ȝ sc̄tōꝝ martyrum Marci Marcellini Damasiq̄ȝ pontificis exornauit. Postremo vero multas basilicas pictura ꝛ statuis sanctorum culciores reddidit. Moritur aūt secundo pontificatus sui anno. mense septimo. die. xvij. Sepeliturq̄ȝ in basilica petri ante altare dei genitricis quod ip̄e extruxerat. q̄ntodecimo kaľ. nouembris. Eius autem in morte tribus mensibus sedes vacat.

SYsimus papa. vel vt alij volunt Sosimus. natione syrus. patre Johanne. xx. tantū diebus in pontificatu vixit. Is licet podagra ꝛ cyragra ita laboraret vt neq̄ȝ ambulare. neq̄ȝ cibum capere posset. tamē ita vrbis rome et reip. xp̄iane curam gessit. vt nil p̄termiserit. Et ante pontificatū ꝛ in ipso magistratu quod bonū pōtificem deceret. Jam em̄ materiā oēm parabat qua ꝛ menia vrbis ꝛ templa vetustate collapsa in meliorem formā restitueret. Uerū subita morte correptus in basilica Petri sepelitur. viij. ydus nouembris. Uacat tum sedes mensem vnū. ꝛ dies. xviij.

Iste Iustinianus fuit filius constantini vir bonus prudens et Largus, et Romanum Imperium non modice ampliauit Ecclesiastica officia quam plurimum honorauit, multas leges condidit. Sed postea deprauatus cum sextam Sinodum infirmare voluisset et ecclesiam turbare. Decimo anno sui Imperij a Leone patricio et Tiberio / et Gallinito patriarcha captus fuit / priuatus quoque Naso et Lingwa regno expellitur et apud Cersonam exilio relegatur. Et fit magna turbulancia in Italia propter scismaticos et hereticos

Cersona est Ponti ciuitas

IUstinianus secūdus siue iunior Constantini iam dicti filius post prēm in impio relictus. impauit prima vice ānis. x. Uir siqdē pmo bonꝰ ⁊ prudēs ac elemosinaꝝ pfusus largitor. Quasobres cōstantinopolitanū admodū auxit imperiū. Et multas leges condēs diuinā honorauit religionē. Et cuꝫ p. x. annos gubernacula tenuit africam a sarracenis abstulit. Et cuꝫ eisdem pacem terrā mariqꝫ fecit. Sicut africā libiāqꝫ ammittere defuncti pris res noue fecerāt Ita easdē puincias exorte pariter in sarracenis noue res recipe adiuuarūt. Siqdem gizite sarracenoꝝ ammiratho sb idem tpis quo cōstantinus vita functo baldalon illi suffectus est. Qui audiens iustinianū imperij iura oīm puinciaꝝ consensu accepisse. pacē illi vltra obtulit. p eius fedus affrica ⁊ libia in primis fuerūt impio restitute. Affirmantqꝫ nōnulli scriptores eo in federe interuenisse. vt p annos. x. q terminus in pace fuerat ascriptus sarraceni singulo quoqꝫ die nūmos mille aureos soluere seruūqꝫ vnū ex gente sua. ⁊ vnū item equū romano impatori mittere tenerent. Interea vo cū in deū iustinianus tū in homines mira incōstantia vsus. Et sarracenos ⁊ bulgaros preter federa pacis inite adoritur. a qbus certe plus incōmodi accepit qꝫ intulit. Et ꝯstantinopolim rediens a ciuibus oībus odio habitus ꝓ seuiciā pfecti vrbis nō cōpescuit. Qd qꝫ synodū habuisset ad qd cū romani pontificis clericqꝫ cōuenissent oratores. iterata sunt sexte synodi acta qbus intermixta sunt aliq ritu catholico abhorrentia. Subscripserūt vo imprudentes romani pontificis oratores. Sed eaꝝ subscriptionē sergius pontifex vt pro heretica iudicatā noluit approbare. Iratus vo ē iustinianus ⁊ mittēs zachariā pthospatariū romā iussit sergiū pontificem cōstantinopolim deportari. verū milites hexarchatus ytalici raptis propere armis pontificē a tāta iniuria tutati sunt. Cū itaqꝫ iustinianꝰ pfidie q in oēs vtebat. ⁊ impietatis in romanū pontificē penas dedit. Si qdē leoncius patricius annuēte gallinico pՙiarcha ꝯstantinopolitano insurgēs pplum ad arma cōciuit. Et carcere vi fracto multos educens morti ppetuoqꝫ pedori addictos. iustinianum imperio deiectum cepit. naresqꝫ mutilatum curauit cersonam pōti ciuitatem exilio deportari. Leontius Patricius

LEoncius patricius vel vt alij volūt Leo secūdus ipator pulso iustiniano impiū occupās ipauit ānis. 3. Eos ipij motꝰ exploratos hñs habdimelech sarracenoꝝ ammirathus affricā inuasit. in quē leonciꝰ impator ioannē patriciū militie mgr̄m cū exercitu misit. ⁊ qdem ioānes sarracenis ꝯgressus. eos fugere cōpulsos oīm affrica extermiauit. Ueꝝ nō mlto post seditione iter eos orta. Tiberiū qndā ciuē ꝯstātinopolitanū impatorē creāt. Qui ꝯfestim ꝯstātinopolim cū exercitu adnauigās leonciū capit. ⁊ eodē affectū supplicio q iustinianū dixīmꝰ in carcerē cōnijcit. maiori ludibrio hominem reseruans.

TIberius eius nominis tercius impator leoncio capto ⁊ incarcerato imperauit annis. 7. hic constantinopolitanus nobilissimus erat ciuis. Cuꝫ exercitus ioannis in affrica relictus tumultuari cepit. absimaꝝ cui tyberio fuit cognomen ducem primo post impatorem acclamauit. Is imperiū vt aliqui q situm: vt alij oblatū accipiens nequaqꝫ moras sibi apud affricā trahendas existimauit. Et cum exercitu pene omni nauigans constantinopolim puenit. fauebant vo ciues affiniū agnatoꝝqꝫ factio potentissima. vñ dum leoncius forum palaciūqꝫ seruare nititur. ingressus absimarus vrbē cepit. leonciū naso mutilauit ⁊ in carcere maiori infortunio reseruauit. Qui suscepto pncipatu philippū nicephori patricij filiū in pontū exulare iussit. Cū dixisset in somno vidisse caput suū aquila obumbrari. Veꝝ iustinianus in ponto ad regem bauaroꝝ confugiens qui honorifice susceptus ei filiā vxorem dedit ⁊ ad recupandū impiuꝫ auxiliū prestitit qui tyberium eiecit ⁊ imperium rursus recepit.

IUstinianus olim augustus iterum ope bauaroꝝ ⁊ bulgaroꝝ constantinopolim reuersus impauit ānis. xxvi. Cū em̄ ad sexti Ioannis pontificatus initiū iustinianus secūdus cū cersone apud quā ciuitatē exulabat p se ferret residendi impij intentionem. ciues absimaro impatore fideles illū capere intētarunt. Sed is clam abiens ad bauaros cōfugit. Quorū rex aut vt ipi appellabant cacānus illi honeste habito filiam spopondit vxorem. Et tñ anno vix duz elapso cacānus ab asimaro pecunia corruptus. iustinianū ⁊ hospiteꝫ ⁊ geneꝝ prodere est pactus. quod cū rescisset iustinianus fugiens bulgarorum regi trebellio se cōmisit. qui susceptam aduene curam illuꝫ p arma in patriam reduxit. ingressus constantinopolim iustinianus. leonciū quoqꝫ a quo fuerat imperio deiectus in carcere inuētū eduxit. Et vtrūqꝫ inimicū inspiciēte populo occidi iussit. gallinicū pՙiarchā obcecatum romā relegauit. Et quotiens stillantem trūcis naribus murcū abstergeret quēpiā aduersariū partiuꝫ excarnificari iussit. inde cum filio tyberio in prelio occubuit.

Ex ffasciculo temporum Iste Iustinianus fugit ad Sarracenos et Bulgaros qui eum imperio restituerunt. occisis Leontio et Tiberio qui Imperium inuaserant, et Heretius fuerant Gallinitum patriarcham excecatum romam relegauit. Et tunc reconciliauit se gremio sancte matris Ecclesie et valde penituit. Secunda nimis ferudeliter vindicauit se contra aduersarios ita vt etiam innocentes pueros vellet occidere. ideo interfectus fuit cum filio a philippo quem exulauerat. qui ei tandem successit in Imperium

Linea Imperatorum Iustinianus secundus

Iustinianus secūdus siue iunior

Leontius Leontius

Tyberius tercius

Leontius et Tiberius isti duo fuerūt Inuasores Imperij

Iustinianus Iustinianus secundus restituit Imperio

Sinodus aquilegiensis

Synodus aquilegiensis

Hoc tpe aq̄legie ob impitiā fidei q̄ntum vniuersale cōciliū suscipere diffidit donec salutaribus beati pape sergij monitis instructa. Et ipa huic cū ceteris xp̄i ecclesijs annuere cōsentit. Facta est aūt hec synodus cōstantinopoli tpibus pape iulij sb iustiniano pncipe cōtra theodoꝝ. ꝛ omes hereticos q̄ beatā mariā solū hoīem nō deū ꝛ hoīem genuisse affirmāt In qua synodo catholice est institutū vt. b. maria sp v̄go theotocos diceretur. quia sicut catholica fides habꝫ. nō solū hoīem ſ vere deū ꝛ hoīem genuit.

Theodorus

Theodorus Anglorū archieps vir doctissimus optimusq̄ p hoc tp̄s apud āgliā floruit. Et inter cetera libꝝ egregiū edidit. In q̄ declarauit q̄ penitentia vnūq̄dq̄ pctm̄ dilui posset. sed ꝛ alia cōmentaria p pulcra in diuinis codicib⁹ scripsit. Sanctus q̄q̄ʒ theodor⁹ augustudinesis eps virtutibus claruit.

Lambertus

Lambertus epus

Lambert⁹ vir sctissim⁹ apō leodiū ea tēpestate martyriū subijt. eo q̄ pipinū rephēderit. q̄ vxori pellicē alpiadē supinduxerit. Hoc aūt facinus alpiadis fratrē cōmisisse aiūt q̄ postea morbo pediculari cōsumptus ē. Hic ex nobilibus ꝛ diuitibus parētibus natus ꝛ a pmeuo lr̄is eruditus ita p sanctitate sua ab oībus amabat. vt traiectensi eccīe post theodardū mgr̄m suū pmoueri in epm̄ mereret. Cū v̄o childericus q̄ euꝫ pmouit q̄ eum diligebat ab impijs occisus. Maligni eū suo honore priuarūt. ꝛ pharamundū in locū eius statuerunt. Lambertus cū duobus pueris monasteriū ingressus p annos septem optime cōuersatus. Inde expulso pharamūdo iteꝝ reductus. vbi multos v̄bo ꝛ exemplo cōuertit. dodo ei cōtrari⁹. Eū p modū crucis in orōne pstratum directo iaculo sui impij in leodio peremerūt. Inde occulto nauigio ad pontificalē eccīas pduxerūt. ꝛ ppt hostes illico sepelierūt. Sctūs āt chumbert⁹ successor ei⁹ celit⁹ admonit⁹ corp⁹. s. lāberti a traiecto leodiū cū mag̃ miracl̄oꝝ glīa transfert.

Beda venerabilis

Beda venerabilis

Beda anglicus presbiter ꝛ monachus cognomento venerabilis: vir latina grecaq̄ʒ lingua nō mediocriter eruditus. Anno domini. 692. p xp̄iana religione multū laborauit. Hic trigesimū sue etatis annū agens. p̄sbiter ordinat⁹ ē. Et in extremo natus angulo orbis. omnes terras pstrinxit. Eo q̄ docendo ꝛ p̄dicando vsq̄ in seniū aut scribendo nō destitit. vt p nouē. ꝛ. 50. annos ꝛ docere ꝛ libros cōponere nūq̄ʒ lassus visus fuerat. Ea ppter ob religionē etiā atq̄ʒ modestiam venerabilis cognomentū adeptus ē. Scripsit em̄ multa in actus apl̄oꝝ. in lucam ꝛc̄. Edidit ꝛ librū de tpibus omeliasq̄ʒ plerasq̄ʒ quibus multum gallici sacerdotes vtunt. Edidit quoq̄ʒ cōmentarios in vetus ac nouū testm̄. ꝛ libꝝ de gestis angloꝝ. Qui postremo circa annū dn̄i. 734. etatis v̄o sue. 72. plenus bonis operibus diem obierit in sanctoꝝ numero cōputari meruit. Strabo quoq̄ʒ et Haymo viri doctissimi bede fratres sunt habiti. quoꝝ alter plerasq̄ʒ omelias eleganti sermone cōposuit. Alter v̄o genesim cōmētatus est. Bedam aūt inuitatū a Sergio papa. vt romā iret scripta pape ad etelfridum abbatē monasterij vbi erat Beda ostendūt.

Corp⁹. s. bn̄dicti ferūt tpibus sisinij pape e monte cassino furto sblatū ppter solitudinē loci ꝛ in galliam translatum fuisse. Vel vt alij scribūt de monte cassino ad monasteriū floriacen̄. cū scolastica sorore fuisse translatum per monachum nomine aygulfum.

Pipinus dux austrie

Pipinus dux

Pipinus austrie. vel vt alij volūt austerie dux ꝛ gubernator cognomēto vetulus seu breuis: occupādi regnū frācie fundamēta iecit. Inde caroloꝝ gloriosum nomē apud frācos initiū sumpsit. Cū is intellexissꝫ bertariū q̄ndam ignobilē. Cui⁹ opa theoderic⁹ frācie rex plurimū vtebat oīb⁹ odio eē. coactis i vnum ingēti copijs in galliā traijcit. ac theodoricū cū berthario obuiū factū. collatis signis fundit fugatq̄ʒ. Salutē sibi berthariꝰ fuga q̄siuit. In regnū v̄o theodoricus se recipiens. Pipinū victorē pace sequestra regni gubernatorem ꝛ maiorem domus (vt galli aiūt) efficit. Et extūc frācoꝝ reges degenerātes victores regnuꝫ admīstrare ceperūt. Pipinus igitur rebus in regno cōpositis cōsanguineo suo i admīstratione constituto. Ipe in austeriā redijt. vbi septem annis regnauit.

duorū edvaldorū

Westfalia convertitur ad fidem circa hec tpa. Ubi primū duo Edwaldi scilicet albus et niger presbiteri scti de anglia venientes predicaverunt. Qui ibidem in villa quadam Laer dicta suis precibus fontem de rupe traxerunt. Et campū sanctū sic dictū ... consecraverunt in usus pauperū. Ubi sepe mira gesserunt. Contra testamentū sanctoꝝ valentibus fortes horribiliter plagati sunt. Tandem martirisati sunt in Comitatu de Hoya prope Bremensem civitatem. Corpora autem eorum translata fuerunt ad Coloniam civitatem agrippinam. Hec ex fasciculo tpm folio L xx.

Ferraria

Ferraria insignis vrbs. veteri pado apposita. quā ciuitatē primū menibus circūdatā a smaragdo patricio ⁊ ytalie exarcho. circa annū dñi. 700. ⁊ ornatam fuisse historie tradūt. Nominis causam hanc asserūt. vetusta rauennatiū ecclesie monumenta. ꝙ vrbis illius archiepi tria iuriū eccle sue loca a trib⁹ metalloꝝ noibus appellauerint. Aureolū forliuiensis agri in ameno colle situm ab auro ⁊ argentā pado primario oppositā ab argento. Ferrariāq; a ferro. Cū aūt ferraria ab ipo cōditionis initio in ptibus rauennatiū romanorūq; simul aduersus longobardos durasset. illis a Carolo victis. post donationē de exarchatu. rauennate factam romane ecclesie in eius obedientia perseuerauit. Tandē quo tpe germani imperatores eccle aduersari ceperūt ipa quoq; ciuitas sub alterutris vacillauit. Sed ad annū salutis vndecies centenū matildis comitissa venetoꝝ rauennatūq; auxilio eandē vrbē ab heinrico tercio ecclesie hoste occupatam sibi subegit. Et anno abinde centesimo ⁊ vigesimoprimo quē marchiones estenses amicitijs diuitijsq; potentissimi in ferraria essent salinguerra quidē ferrariensis ꝑ eoꝝ ⁊ ecelini amicicie occasionem ꝑsidia vsus. Friderici barbarossi instigationibus auxilioq; ferrarie dominium occupauit. In eaq; regnauit annis decem ⁊ nouē. quē innocentius quartus pontifex roman⁹ venetoꝝ auxilio. ad annū salutis duodecies centenū atq; quadragesimū expulit. Et marchiones estenses ferrariam sibi paulopost subigere inceperunt. vbi olandrinus estensis primo ꝑfuit. Sed anno abinde sexagesimooctauo ꝑsulante clemente quinto cum Azzo estensis marchio beatricē Caroli secūdi neapolitani regis duxisset vxorem. a frisco eius filio ꝓpter nouercam superinductam pater in carcere cōiectus est ⁊ a venetis impetrato auxilio ferrariā potitus est. Qui cū vidisset ferrarienses se ecclesie subdere velle in vindictam. mediam ferrariā incēdit. ꝓpter quā iniuriā. pulso frisco ciues sese venetis dedere. eo ꝙ se egregie ab his defendi posse sperabant. Veneti ipis marchionibus per arma pulsis. ⁊ ex ciuiū deditione ferraria sunt potiti. eamq; vt dimitterent adduci non potuerunt. Licet clemens quint⁹ pontifex ro. ciuitatē venetiaꝝ ecclesiastico supimposuerit interdicto. Vñ oīa eoꝝ bona per galliam britanniāq; direpta fuerūt. Nec paruissent iussionibus pape. nisi legatus ecclesie pallaguria florentinorū ⁊ Caroli regis fretus auxilio in ytaliam de auinione veniens venetos vi ⁊ armis ferraria primū. post castello thealdo quod ad pontem retinebāt magnis vtrinq; cōmissis cedibus deturbasset. Fuitq; postea semp ferraria sub estensis familie gubernatione. pontificibus obedientissima. hac tamē lege vt quot annis decem milia nūmū aureoꝝ romane ecclesie persolueret. Et quasdam cōuentiones cum venetis habuerunt quoꝝ obedientia ⁊ pace opibus potentiaq; plurimū creuit quod multiplicare fecit concilium a quarto Eugenio pontifice romano ibi celebratum. Cui interfuit Jo. paleologus impator constantinopolitanus. Quod vero ꝑteritis temporibus noue. ⁊ splendidissime ciuitati defuit. presens suppleuit seculum. In ea enim superbissima principum ac ciuiū pallacia erecta fuerunt. vbi cum gymnasiū sit nostris temporibus. multi humanitate. phia. ac legum pericia viri excelluere. ꝑsertim viros habuit nobiles litteris hūanitatis ornatissimos.

Ferraria

Castrū episcopi
HERBIPOLIS

Herbipolis Inclita Ciuitas francomie

HErbipolis vernacula lingua wirtzipurgk appellata. principalis ac inclita ciuitas francie orientalis que franconia dicitur. quā moganus fluuius ex montibus bohemie ortus plabitur. In quā dyana dea vsq; ad tpa. s. kiliani martyris colebatur. qui ducem Gotzbertum ac subiectum populū in fide orthodoxa instruxit. filius hetanus dux in monte wirtziburg ob honorem marie virginis gloriose. primā ecclesiam construxit. Et cuȝ regio franconie partim plana. partim montosa sit. Montes haud ipi difficiles sunt Ager nō admodum pinguis. Nāq; plerūq; arenosus est. Multis in locis consiti colles vineis. gratum pducunt vinū. Maxime vo apud herbipolim. Et q̃q̃uā terra in mltos partita sit dominos. tn̄ herbipolensem episcopum ducem franconie dicunt. Cum ꝛ ea vrbs nobilis episcopi sedes sit. qui ꝛ franconū dux habetur. Et cum rem diuinam facit gladiū in altari nudū ante se habet. Estq; ppe vrbē in excelso monte (quē montem nostre domine appellant) arx arte ꝛ opere munita. ac spectatu digna. vbi prelatus vt plurimū residet. Estq; super alta rupe constructum castellum. a tribus partibus ex planicie sursum erectum. ac sua natura defensum. Pars quarta foueam habet. pontemq; pfunditas fouee altissima est. In hac parte turris est vndiq; ppugnaculis cōmunita. In cuius summitate custos residet. qui cornu tuba clamitat. Murus castelli duplex est in medio platea est articularis. Estq; in ea capella ad diuinū cultum perornata. vbi are consecrate sunt. Sunt ꝛ ibi mansiones q̃ plures. tum ample tum decore. cellaria sub castro perampla. ꝛ stabula multa. Habet similiter hec insignis ciuitas tres collegiatas ecclesias. preter basilicam episcopalem merito summā dictam. Et quatuor ordines mendicatas. Ordo quoq; sancti benedicti ad sanctum Stephanū locum aptum possidet. Cartusienses q; domini theutonici. ꝛ sancti Joannis cum scotis ibi domicilia habent Quinq; etiam monasteria sanctimonialiū. Extant ꝛ in ea quinq; parrochie. ꝛ duo hospitalia. Sacellū itē virginis marie cum turri mira arte constructa. Edesq; perpulcre canonicoꝝ ꝛ ciuiū hanc vrbem exornant. Huic sedi nūc preest nobilis ac prestantissimus episcopus Rudolphus de Schernberg. qui nonagesimū etatis annū nūc excedit. Et episcopatum innumeris diuitijs ac varijs possessionibus auxit.

Herbipolis sola iudicat ense et stola. hoc est Epūs herbipolensis gladio gaudet vtroq;

Constantinus papa. natione syrus. p̄re ioanne. vir doctissimus ⁊ lingua latina grecaqꝫ eruditus. eo t̄pe pontificatū iniȷ̄t. quo rome triennio fame laboratū est. qua quidē in re ita oīes tum vel maxime paupes iuuit. vt constātinū celitus missum homines arbitrarent̄. Et cū iustinianus nil immutauerat p̄ter hoc tantū qd sedem ap̄licam veneratione deinceps obseruauit tutatusqꝫ ē videndiqꝫ constantini pontificis admodū studiosus hoīem rogat vt ad se ꝓficiscatur p̄missa classe quo tutius nauigaret. Appropinquāti aūt vrbi regie cōstantino tyberius iustiniani filiꝰ cū regio comitatu. Et cyrus p̄triarcha cuꝫ oīni clero honoris causa ad octauū lapidem obuiā ꝓdeūt. vrbem ingressi in regiaꝫ ꝑduxere. Justinianus post vrbem ingressus. nō solū pontificem amplectit̄. verūetiam eius pedes venerationis causa exosculatur. inde iustiniano defuncto. philippicū successorem hereticū declarauit. Constātinus eñ habita synodo nō modo philippici ⁊ ioannis monachi opiniones improbabat. verūetiaꝫ decernit vt sanctoꝝ patrū ymagines qui sex concilijs ab omibus probatis interfuerāt. In porticu beati petri depingerent̄. Cū intellexisset eas a philippico e parietibus sancte sophie ignominie causa abrasas fuisse. Preterea constituit ne imperatoris heretici nomē publicis scriptis aut priuatis in ere argēto plumboue reciperet̄. Postea morit̄ cōstantinus septimo pontificatus sui anno. die. xx. ac ī basilica Petri sepelit̄. tercio ydꝰ februarij. sedes mēses vnū. ⁊ dies. 40. vacat.

Anno mundi. 5913. Anno xp̄i. 714.

Gregorius secūdus papa. p̄tria romanus. p̄re marcello. vir certe optimus atqꝫ sanctissimus: tanteqꝫ eruditionis ⁊ facūdie habitus vt facile cōuinceret oīes male de catholica fide sentientes. Nā sub sergio pontifice sacris iniciatus. sacellis ⁊ bibliothece p̄fuit. tante fidei ⁊ integritatis est habitus. sumēs deinde dyaconatus ordinem. cōstantinopolim cū constantino pōtifice ꝓficiscitur. vbi cū acriter disceptaretur quibusdā de rebus ad fidē ꝑtinentibus. ita acute respondit. vt omibus ingenij sui ⁊ doctrine admiratione iniȷ̄ceret. Post cōstātinū deinde in pontificē electus. quāqꝫ aliqui stephanū secundū illi suffectū scribant. Inito aūt pontificatu ⁊ menia vrbis aliqua ex p̄te vetustate collapsa instaurat. Et trabes basilice principis apostoloꝝ. laurentijqꝫ martyris extra muros. Monasteriū quoqꝫ via hostiensi positū non longe a basilica pauli. Et monasteriū sancti andree qd barbare nūcupatur restituit. Huius p̄terea hec peculiaris laus est. q̄ eius opera germani ad fidem cōuersi sunt. misso eo bonifacio ⁊ alijs qui eos e tenebris educerēt ꝓposita veritatis luce. Pace inde foris parta gregorius iteꝝ reparandis locis aīm adiȷ̄cit. basilicam nāqꝫ sancte crucis in hierusalem iam pridem destitutā restituit. Domū paternā mortua matre in honorem agathe dedicauit. eoqꝫ loci monasteriū extruxit. Indeqꝫ leonem imꝑatorem hereticū habita synodo excōmunicauit. Eo q̄ sanctoꝝ ymagines abolere nō desineret. Cum autem suo exemplo omnes ad virtutem et sanctitatem incitabat. pōtificatus sui anno sextodecimo. mense nono. die. xi. moritur. sepelitur qꝫ ad basilicam Petri. tercio ydus februarij. Eius in morte episcopatus tū vacat dies quinqꝫ ⁊. xxx. Centū autē ⁊ octo ac. xl. episcopos toto suo pontificatu creasse dicitur.

Gregorius tercius papa. natione syrus. patre Joanne. vir singularis doctrine ⁊ humanitatis. precipue greca ⁊ latina lingua eruditus. Mentem diuine scripture ita callens. vt nemo tum disertior p̄dicatione atqꝫ interpretatione rerum occultarum ⁊ admirabiliū haberetur. orthodoxe fidei ita acerrimus defensor fuit. vt ob eam rem maximoꝝ principū graues simultates ⁊ amicicias susceperit. non armis. nō minis cuiuspiā e gradu constantie sue deiectus. Tante postremo humanitatis fuit. vt ⁊ paupes mira caritate cōplecteretur. ac elemosinis foueret. vt vere oīm parens ac pastor merito vocaretur. Hic itaqꝫ pontificatu inito statim conciliū celebrauit. In quo leonem terciū imperio simul ⁊ cōmunione fidelium priuauit q̄ sanctas ymagines e sacris edibus abrasisset ⁊ statuas demolitus esset. Hic oratoriū pulcrum in beati Petri basilica construxit. In quo de reliquijs fere oīm sanctorum recondidit. In canone quoqꝫ misse hec verba adiūxit. quoꝝ solennitas hodie in conspectu diuine maiestatis tue celebratur domine deus noster. Hic nonnulla templa vetustate collapsa instaurauit ⁊ monasteria erexit. ac monachis regulas addidit. qua integre ⁊ sancte viuerent. Instaurauit ⁊ menia vrbis magna ex parte. Idem fecit centumcellis iam ꝓpe desertis. Tandem bene de deo ⁊ hominibus meritus. anno pontificatus sui decimo. mense octauo. die. iiij. ⁊ xx. moritur. ac in basilica petri sepelitur. iiij. kal̄. decembris. collacrimantibus omnibus. cessauit sedes dies tantummodo octo.

Linea summorū pontificum

Constantinus

Gregorius secūdus

Gregorius tercius

Philippicus q̄ ꝛ bardanus impator post iustinianū impauit anno vno ꝛ mensib. vj. Uir sane magni animi ꝛ maximi ꝯsilij. Cū ꝯstantin⁹ pontifex abiens a ꝯstantinopoli iustinianū adhortat̄. ne in philippicū cersone exulantem grauius aliq̄d decerneret. veritus ne aliq̄d mali oriretur. Uerꝫ iustinianus ꝯsilio pōtificis bn̄ monētis neq̄ꝗ obtemperans. classem in pontū mittit. eo aīo vt philippicū interficeret. Eduxitq̄ꝫ iustinianus copias q̄ntascūq̄ꝫ potuit ex cōstantinopoli thraciaq̄ꝫ cōtrahere. et p̄liū duodecimo ab vrbe miliario ē cōmissum. Fuit id p̄liū atrox. ꝛ post multā vtriusq̄ꝫ exercitus cedem impatorū morte nobilitatū. Nā iustinian⁹ tyberiusq̄ꝫ filius fractis fugatisq̄ꝫ eoꝝ copijs eo in p̄lio occubuerūt. philippicus ea in victoria impiū adeptus. illico fidei catholice romanoꝝ pōtificū traditione discessit. heretici pu̇erso vsus ꝯsilio l̄ras ad ꝯstātinū pōtificē clerūq̄ꝫ romanū dedit. eos admonēs vt suis cōsentirent dogmatibus a fide catholica alienis. Nec dū vero assenserūt pōtifex ꝛ clerus. ẜ romāo pp̄lo magnis acclamationibus postulāte philippicū pōtifex scismaticū iudicauit. iussitq̄ꝫ vt nulla ī re diuina aut publico priuatoue actu eius noīs aut impij mentio h̄retur. Nec diuturna fuit ip̄a in impio pestis. Nā cū defunctus eēt pōtifex ꝯstātin⁹. anthemi⁹ q̄ ꝛ anastasi⁹ ciuis ꝯstātinopolitan⁹ ip̄m philippicum impio deiectum cepit. ꝛ oculis euulsis cecatum trusit in carcerem.

Anastasius cognomento arthemi⁹ impator post philippū impauit annis tribus. qui principatu inito philippicū captū oculis priuauit. litteras p̄terea ad ro. pontificē dedit. q̄bus catholice fidei ac sexte synodi accerrimū defensorem futuꝝ pollicet̄. Anastasio aūt impante patronax ciuis brixian⁹ pontificis romanis suasionibus. b. bn̄dicti monasteriū cassinēse edificijs ꝛ monachorū freq̄ntia instaurauit. Anno postq̄ꝫ a longobardis destructū fuerat centesimo duodecimo. Is vero impator post exhibitā romano pōtifici reuerētiā. post acceptas ex more confirmatas p̄decessoꝝ pontificū ꝛ ꝯciliōꝝ sanctiones. sarracenos xp̄iane religionis ꝛ romani impij hostes agitare ꝯstituit. Itaq̄ꝫ pata ingēti classe alexandriā egipti vrbē a legatis inuadi iussit. Sed ip̄ius duces exercitus medio in itinere rebellātes ꝛ a militibus spretus impio deijcitur. Cogiturq̄ꝫ a theodosio q̄ in eius locū suffectus ē sacros ordines recipe. ne ei sacris initiato amplius ad imperium redire liceat.

Theodosius eius noīs tercius supato anastasio impiū occupans impauit anno vno. Cū em̄ duces exercitus anastasij arma in ꝯstantinopolim retulerut. Crearūtq̄ꝫ impatorē theodosiū q̄ndā q̄ ꝛ si erat ignobilis. ꝛ apud publicanos scriptum facere cōsueuerat. Is nouus ꝛ rei militaris ignarus impator anastasiū audiēs copias vt imperiū recipet repare. illi cū suo imperij assertore exercitu occurrit. Et exercitus vtriusq̄ꝫ ad niceam conflixerūt. potitus victoria theodosius nulla anastasiū alia affecit iniuria quaꝫ q̄ ne vltra vt p̄missum ē de impio cogitaret clericū ordinauit. Uerꝫ suscepto impio catholicus impator statim ymagines sanctoꝝ patꝝ (vt diximus) a philippico demolitas restitui pristino in loco mandauit. Postea theodosius āno impij p̄mo nō dū elapso a leone tercio deiectus. ꝛ sine lesione dimissus abire monasterium est ingressus.

Leo tercius impator post theodosiū impauit cū cōstantino filio annis vigintiquatuor. Theodosio em̄ eiecto imperiū accepit. ꝛ apud cōstantinopolim omnia tunc pessimo loco erant sui imperij diuturnitate. in xp̄ianam religionem et romanos pontifices impius fuit. maximasq̄ꝫ sub eo calamitates subiecte imperio p̄uincie acceperunt. Nā primo ei⁹ impij anno. ꝛ quādo Athinus amorrusq̄ꝫ citeriorē hispaniā inuaserāt. sarracenoꝝ asiā incolētiū ingēs multitudo in thraciā traiecit. Et eoꝝ dux classem mille naues habētē adducens constantinopolim terraꝫ mariq̄ꝫ obsedit. Ciuitas v̄o ꝯstantinopolitana ꝛ si tūc ab hostibus non est capta. horrendam tn̄ perpessa ē calamitateꝫ que pestilētia eā populata ad trecenta mortalium milia absumpsit. At leo impator queꝫ hec ad sanctimoniam trahere debuissent. postq̄ꝫ sarracenoꝝ timore liberatus nil intrauit. qui ytalia ꝛ roma pecunijs exhausta. basilicas quoq̄ꝫ ornamētoꝝ diuitijs spoliauit. Et apud pontificem primo blanditijs egit. vt si in suam vellet grām promoueri sanctorum ymagines vbiq̄ꝫ in ytalia. sicut ipse fecit in orientali imperio aboleri deponi incendiq̄ꝫ curaret. Gregorius autem tante impietati non mō non obtpatur. Uerum etiam omnes catholicos admonet. ne intantū errorem timore vel edicto principis vllo mō dilabant̄. qua cohortatione adeo certe animati sunt ytalie populi. vt paulū abfuerit. quin sibi aliū imperatoreꝫ deligerēt. Uerꝫ cum in obstinatione persisteret. postremo excōmunicatus ꝛ maledictus interijt.

Linea Imperatorum

Philippicus

Anastasius

Theodosius tercius

Leo tercius

Egidius abbas

Egidius abbas

EGidius natione grecꝰ athenis ex regia stirpe ꝓgenitus. ꝑ hos dies scia exẽ-
plo ⁊ miraculis insignis fuit. lr̃is etiã ab infantia eruditꝰ. post obitũ parẽtũ
pᷓimonij. xp̃m fecit heredẽ. veꝝ hũane glorie deuitãs piculũ. clam littus maris pe
tijt. repertis nautis nauẽ cõscendit. factaqꝫ orõne tẽpestas sedata fuit. Et cũ arela-
tem venisset. biẽnio cũ sancto cesareo eius vrbis epo mansit. vbi febricitantẽ trien
nio curauit. ad heremũ ire optãs. clam discessit. cũ veredamoqꝫ heremita viro san-
cto diu mansit. ⁊ meritis suis sterilitatẽ terre auertit. Et cũ vterqꝫ miraculis coru-
scaret humane laudis ferens piculũ. interiorẽ heremũ penetrauit. habitationez in
antro cũ fonticulo elegit. vbi ⁊ quãdã ceruã diuinitꝰ ꝑpatam in nutricez habuit. q̃
certis horis lactis alimoniã sibi p̃bebat. Cũ die q̃daz serui regis in venatione cer-
uam insequerent. illa ad pedes eiꝰ cõfugiẽs orauit. vt eam sibi dñs illesam ꝯseruaret.
ꝯnꝰ incaute sagittã dirigẽs viro dei vulnus infixit. Milites spelũcã aperientes. vi-
dentes sctm̃ senẽ habitu monachali vestitũ canicie venerabilẽ admirati veniã peti-
erũt. quẽ rex carolus cũ omĩ honore suscepit. Is ad monasterium rediẽs apud ne-
maientem vroe nuu ꝑncipis resuscitauit. Tandẽ ex reuelatõne dñi frĩbus obitũ suũ nũcians vt ꝓ eo ora-
rent. spũm dño cõmẽdauit vbi angelos aĩam eiꝰ ferentes audisse testati sunt. Claruit circa annũ dñi. 700.

Bonifacius archiepus

BOnifacius primus archieps̃ tꝑibus p̃dictoꝝ põtificũ floruit. Qui mona-
chus exñs doctissimꝰ atqꝫ eloq̃ntissimꝰ. ꝓ magnitudine animi e brittannia
ad gregoriũ secũdũ summũ pontificẽ venit. cognita hoĩs v̇tute ⁊ sanctitate. petẽ
te pipino in magũtina sede metropolitico iure totius gallie principẽ ac ep̃m ꝯsti
tuit. Et ad germaniã misit vt illã gentẽ ꝓposita euãgelica luce illustraret. ac fidez
verã doceret. vbi p̃dicatione ⁊ exemplo Thuringie. hassie. saxonie. austrasie ⁊ in
francia opus impositũ egregie egit. Factꝰ aũt archieps̃ anno xp̃i. dccxv. auctori-
tate sedis apl̃ice ⁊ ꝑncipũ francie duas ep̃ales sedes ꝯstituit. vnã in castro wirtz
purg vbi burkardũ collegã suũ ep̃m ordinauit. Alterã in Eystet cui wilibaldũ p̃
fecit. Inde ex iussu zacharie pape pipinũ in ciuitate suessonũ in regẽ frãcoꝝ vnxit.
Ideo archiepus secũdus post papã censetur. Tandẽ lullũ sibi successorẽ ordinans
ob p̃dicationis officiũ Frisiã petijt. vbi nonas Junij martyrio coronatus ẽ. cum
v̇bũ indesinẽter p̃dicasset ac p̃fuisset eccie annis. xxxvi. cũ p̄ntis vite sanctimonia
ad coronam ⁊ gloriam martyrij peruenire meruit.

CIrca hec tp̃a ducatus venetoꝝ initiũ sumpsit. Cũ a pᷓiarcha populoqꝫ veneto a tribunis ꝓceribusqꝫ
cũctisqꝫ plebeis in eraclea ciuitate paulus lucius eracleanus creatus dux fuit. q̃ in ducatu vixit ãnis
8. Cui marcellus suffectꝰ ẽ. a ꝯditõne eñi vrbis gubernatõis formã sub tribunis ⁊ centurionibus hũerũt.
Inde ꝓpter freq̃ntes aduersarioꝝ incursus reprimẽdos. de cõi omniũ ꝯsilio. Hũc hoĩem tãto dignũ hono-
re delegerũt. q̃ statim cũ longobardis fedus inijt ⁊ venetã ciuitatẽ ꝓ viribus ampliare curauit. qui eñi mo
menti añ fuit. eo duce auctore ampliata. Instructisqꝫ classibus huc illucqꝫ ꝓ negociatõnibus nauigare ce-
perunt in pyratas q̃qꝫ repressit.

CEsarius ep̃s arelatensis vir sanctitate ⁊ sciẽtia p̃clarus. ꝑ hec tp̃a decẽ omelias ad monachos inter ce
tera scripta edidit. Sanctꝰ q̃z wolfrãmus zenonenꝭ ep̃s miraculis claruit. Nec minori sanctitate ac
miraculis p̃clarus fuit albinus ep̃s andegauensis. ⁊ remigius ep̃s rothomagensis. Sanctus item amatꝰ
archieps̃ angloꝝ sanctitate claruit.

S. Colonatꝰ .s. kilianꝰ .s. Totnanꝰ

Sanctus Kilianus

SAnctus kilianus ep̃s in francia oriẽtali hoc tempe cla-
ruit. Is genere scotus de nobilibus natus parẽtibus.
Ex insula hibernia siue scotia fecũda clarissimis viris ꝓgre
diẽs. cũ ex ea colũbanꝰ gallus. burckardus ⁊ kilianus cum
suis viri illustres ꝓdierũt. Is lr̃is edoctus spretis hũanis
rebꝰ monasteriũ ingressus. In omĩ obediẽtia ⁊ frugalitate
vitã ꝑegit. Inde ꝑ ecciasticos ordĩes p̃sbiter ordiatꝰ. cũ ad
curã cenobij eligeref vt liberiꝰ ꝯtẽplationi opam dare pos-
set. brittãniã deinde ad galliã ꝓfectꝰ. postea ĩ germaniã per
ueniẽs. ĩ herbipoli vrbe frãconie inter gẽtiles. cum coronã
martyꝝ optaret degebat. nec semẽ dei effudit. veꝝ prius ro-
mã adijt. Cũ eo tp̃e Conon summꝰ põtifex romanꝰ p̃esset.
gaudẽs ei officiũ p̃dicatõis iniũxit. ac ĩ ep̃um ordinauit. vr
bem egressus cũ colonato p̃sbitero. ⁊ totnano diacono. itẽ
rato ad castꝝ wirtzipurg ostrofrancie ꝑuenit. in q̃ gosbertũ
ducẽ reperit. Cũ v̇naculã linguã illico addisceret semen dei
spgere cepit. relicto igr̃ diane cultu. dux cũ tota pene ꝓuĩcia orthodoxe se fidei sbiecit. ⁊ ĩ die resurrectõnis
dñi baptisatꝰ. hũit ãt vxorẽ geilanã q̃ olim frĩs ꝯiũx fuerat. quã vir dei ãmoueri cupiens. duci ꝑsuasit. vt
eã dimitteret. ob eã rẽ geilana kilianũ odio ꝑsecuta. ordinat tortoribꝰ. viros sctõs reuelatõe diuia p̃moni
tos ĩ orõne ꝑsistẽtes ĩterfici iussit. Cũqꝫ palmã martyrij obtinuerẽt. claz sepulti sunt cũ libris ac sacris vesti
bus. ne palã fieret eoꝝ ĩteritꝰ. tãdẽ ĩuẽta corpa vnꝰ q̃ viros gladio ꝑemit ꝓprijs dẽtibꝰ se laniãs. alter ĩ ra-
biẽ v̇sus gladio se ꝑemit. geilana vero demonibꝰ molestata. clamãs ait. Iuste torq̃or. q̃ sctis viris tortores
adhibui. Et cum magno cruciatu infelicẽ finẽ habuit. Hij gloriosi martyres totã franciaz orientalẽ mira-
culis ⁊ sanctitate illustrant.

Sancts vilibaldus epus Eistet

S. wilibaldus epus

Sanctus wilibaldus natus ē ex sancto richardo sueuoꝝ duce. atqꝫ angloꝝ rege. Bunnaqꝫ castissima femina eius vxore. Qui cū hierosolimā atqꝫ terrā sanctam peregrinus visitasset. ꝛ inde romam reuertisset. a gregorio tercō summo pōtifice. Cui tuꝫ ꝓpter religionē tū fidei sinceritateꝫ dilectus fuit. sancto bonifacio maguntine sedis archiepiscopo cōmendatur. ꝛ a sancto Bonifacio (q̄ eius auūculus fuit). xj. kal. Augusti presbiter ordinat. Et thuringie in loco cui Sulzpurg vocabulū est anno salutis. 740. sue vō etatis. 41. episcopio Eystetensi preficitur. qđ sanctus bonifacius ex pđijs ꝛ mancipijs a swigero comite deo donatis erexerat. Efficitur etiā sedis maguntine scriba. quem vulgus cancellarium vocat. hocqꝫ priuilegio dotatur. vt ipē eiusqꝫ successores officio scribe sedis maguntine perpetuo fruantur. Et in concilijs ꝛ conuentibus a dextris archiepiscopi magūtini primū locum semper obtineant. accepit etiam vestem insignem. quā rationale vocant. Qua veteres sacerdotes vtebantur. vt ea etiam successores superuestiri liceret. Hic vir sanctus wilibaldus supra ripam fluminis quod alimonū vocatur. In vasta solitudine. succisis nemoribus. ciuitatem Eystet edificare cepit. In qua ꝛ monasterium sanctimonialū ordinis sancti benedicti celebre sarchophago sancte walpurgis virginis admirabilis. que fuit soror sancti wilibaldi. De cuius reliquijs manat sacer liquor. egrotantibus prebens remedium. Nūc presidet ecclesie eystetensi que ꝛ aureatensis nūcupatur. presul dignissimus wilhelmus ortus ex nobili familia reichenawe.

S. walpurgis

Sancta walpurgis

Sancta walpurge

S. Sebaldus

Sebaldus confessor dignissimus ac sanctissimus. hac tempestate (vt quidam ferunt) doctrina ac sanctitate in germania floruit. Is ex nobilissimis ortus parentibus. regis dacie filius. ac regine castissime. q̃ votis ꝛ precibus a deo hanc sobolem impetrarũt. Ab ineũte etate disciplinis ac lr̃is traditus. ꝓ adipiscẽdis liberalibus artibus in adolescentia parisius petijt. Cũ eruditissim⁹ euasisset. Virgo pulcerrima de familia regum francorũ matrimonio ei iũcta fuit. Verũ spretis mũdialibus pompis. relicto regno spõsam elegantissimã nocte deseruit. in longinquas regiones ac heremũ secessit. vbi cũ annis. xv. sanctissime vixisset. Inde deuotionis gr̃a. romã ꝑueniens. a Gregorio secũdo summo pontifice. ad germanos p̃dicationis gr̃a directus. wilibaldũ ꝛ wunibaldũ fratres. itineris comites habuit. Et primo apud lõgobardos. deinde ratispone doctrina ṽtutibus ac miraculis claruit. Postremo apud Nurembergã in solitudie nemoꝝ religiosissimã ac ꝑfectissimã vitã. vsq; in finẽ exegit. Ubi p̃ter doctrinã pp̃lo exhibitã. miraculoꝝ gloria nominatissimus euasit. Tandẽ plen⁹ dieꝝ ad oratoriũ fratrũ. sancto martino dicatũ Nuremberge (vbi modo cenobiũ ordinis diui benedicti ad sanctũ egidiũ nũcupatũ) ꝑuenit. infirmitate ac senio correptus sanctissime migrauit ad dñm. Cuius sanctuz corpus ab indomitis bobus ad locũ sepulture ductus. vbi insignis basilica in eius nomine extructa fuit. Quẽ postmodũ summi põtifices ꝓpter crebra miracula in sanctoꝝ cõfessoꝝ numeꝝ aggregarũt. p̃cipue martin⁹ q̃ntus papa. eius festũ per vniuersum orbem. xiiij. kal. septẽbꝛ. celebrari iussit. Quãobrem apud Nurembergenses summo honore quotannis colit. cũ Nuremberga p̃clara vrbs meritis huius dignissimi patroni. augmentũ in omni honore ꝛ gloria vbertim sensit.

Luitprandus Longobardorũ Rex

Luitprandus rex

Luitprandus aisprandi p̃dicti filius longobardoꝝ rex. sup̃stite adhuc p̃re regnũ accipiens. regnauit anno vno ꝛ triginta. ꝛ mensibus septẽ. Uir certe tanto principatu dignissimus. Erat q̃ppe giganteo corpe atq; vasto. ꝛ manu adeo promptus. vt nemo eo pugnatior haberet. iusticia vero ac clemẽtia ita insignis habebatur. vt difficile iudicaret. qua ĩ re maiorẽ ꝓmeretur laudez. xp̃ianissimus etiã adeo fuit ac religionis amator. vt nullibi templa sine suo suffragio edificare ꝑmiserit vnq;. papie quoq; templa plurima miro extruxit ornatu. Carolus aũt marcellus huic cõpater et amicissimus fuit. ꝛ ei auxiliares copias cõtra sarracenos ex ytalia trãsmisit. pipinũ quoq; filiũ in cisalpinã galliam. vt ei ex more capillũ succideret trãsmisit. quẽ luitp̃rãdus benigne suscipiens donatũ muneribus ad parentes remiserat. Sed duodecimo regni sui anno (cupiditate imperãdi motus) captis circũquaq; oppidis. romanam vrbem obsidere cepit. gregorius pontifex legatos naui q2 terrestri itinere nõ licebat. ad carolũ francie principem statim mittit. q̃ hominẽ rogarẽt. vt primo quoq; t̃pe laboranti rome ꝛ ecclesie auxiliũ ferret. Carolus rogatu gregorij patrociniũ ecclesie suscipiens. Luitp̃rãdũ cõpatrẽ rogat vrbẽ ne obsideat. obtemperat. atq; vrbẽ obsidione soluit. Inde zacharie pontificis hortatu romanis oppida (ex sabinis erepta) reddidit narniã p̃terea ꝛ anconã ex picentibus. Et q̃cq̃d a longobardis. xxx. ãnis in etruria occupatum fuerat restituit. Rex nõ ita multo post etate grãdeuus. vite sue cursum expleuit. Eiusq; corpus in basilica beati hadriani sepultum fuit.

Richoldus frisonũ dux hoc anno ad p̃dicationẽ wolfrãmij senonensiũ ep̃i cõuertit. q̃ cũ baptismum suscipere statuisset. in lauacrũ intrauit. Et illico dubius factus. alterũ pedem retraxit dicens vbi nam ex patribus meis plures sunt. in inferno an in paradiso. Et audiens q2 in inferno. statim intinctuz retraxit pedem. dicens. laudabilius est vt plures q̃ pauciores sequar. atq; ita in sua fatuitate delusus. morte in p̃emeditata raptus est.

Comete duo hoc anno Januario mense per dies. xv. in celo visi sunt. Quoꝝ vnus solem precedebat. Alter vo vesperi sequebatur.

Othmarus

Othmarus ex prouincia alemanie natus a fratre suo ad curiã ductus. litteris ac ṽtutib⁹ instruct⁹. Inde titulo s̃cti florini ad sacerdotiũ ꝓmot⁹. et ꝑ victorẽ comitẽ ob suã religiõez ac famã in p̃latũ assumpt⁹. ꝛ ꝑ balchramiũ ĩ cellaz b̃ti galli ꝛ pipini aucte in abbatẽ electus. quẽ locũ possessionibus plurimũ auxit. atq; edificijs. mirã obs̃uans abstinentiã. paup̃tatis amator. ꝛ elemosinariuz largitor. ꝛ asello ꝓ equo vtebat. Egenos ac leprosos sepe visitãs. vt p̃r pauperꝝ diceret. Ideo hospitale ꝓ eis extruxit. Ab emulis tñ ꝑsequebatur. Infamatus de femina ad exiliũ cõdemnatus. ad insulã rheni relegatus. vbi post multas miserias sedecio kal. decembris bono fine q̃euit. post ãnos. x. ad monasteriũ sancti galli ꝑ lacũ ꝯstantiensem miraculis multis. ꝛ sedata tempestate ꝑduct⁹ fuit. Vasculũ modicũ vino plenum pro reficiendis monachis quotiens exhaustum. nullũ detrimẽtũ vini sensit.

Concilium Rome propter Imagines

Conciliū rome ꝓpter ymagines

Conciliū mille pene epoꝝ celebrauit gregori⁹ tercius pontifex romanus. ī basilica beati petri rome. In quo quidē leonē imperatorem. vt dictū est. imperio simꝰ ⁊ fideliū cōione priuauit. eo ꝙ statuas ⁊ sanctoꝝ ymagines demolitus esset. In q̄ cōcilio decretū est ymagines summa cū veneratione ꝑ vt antea cōseruari. declarauitq̄ idē pōtifex in eo cōcilio imaginū sanctaꝝ venerationē esse licitā. Et huiusmodi statuti violatores excōicationis sententia innodauit vt habet in canone de conse. di. iij. c. perlatū. Cū em̄ Leo. iij. imperator apte inuehi in pontificem nō posset. edictum ꝓponit. vt oēs q̄ sub imperio romano essent. sanctoꝝ oīm martyꝝ ⁊ angeloꝝ statuas atq̄ ymagines e templis abraderent ⁊ aufferent. tollende (vt ip̄e dicebat) ydolatrie cā. q̄ vero secus fecisset eū se ꝓ hoste publico habituꝝ. Gregorius aūt tante impietati oēs catholicos post cōciliū admonet ne in tantū errorē timore vel edicto p̄ncipis vllo modo dilabantur.

Carolus marcellus

Carolus marcellus pipini senioris filius hijs tꝑibus pallacio regis francie p̄ficit cū pipin⁹ breuis senio cōfectus rebus humanis exemptus ē. Supstes erat pipini vnicus filius carolus cui marcello fuit cognomen. calpiade prima vxore genitus. supstesq̄ erat ꝑiter plectrudis vxor. quā carolus vt genitricem potius q̄ nouercam venerabat. Nec tñ continere se potuit odiosa mulier. q̄n adolescētis excidio inhiaret. hinc dagoberto puero rege Raginfredi impulsu copijs in pipini dominia parante. carolus nisi ingenio vsus aufugisset. vitā cū p̄ncipatu in carcere amisisset. Paulo post carolo marcello iam carcere liberato. obijt dagobertus. Inde apud francos carolus marcellus se de chilperico francoꝝ rege ⁊ raginfredo illius gubernatore vlcisci cupiens magnū parauit exercitū. Ad primos ꝟo prelij clamores hij duo in fugam ꝟsi incruentam carolo victoriā reliquerūt. Postea metu nouerce insidiaꝝ. se liberare ꝯstituit. Coloniā itaq̄ ducens exercitū. vrbē munitissimā in qua plectrudis se cū pipini quondā thesauro cōtinebat. illam vi cepit. et potitus thesauro cū nouerca. Illa ꝟo clam oībus longū emēsa iter ad danubiū ⁊ eo transmisso ꝑuenit ad bulgaros.

Carolus marcellus

Cū postea solus regnū francie obtinuit. multis tamē aduersantibus. maxime ꝟo Eudone aquitonie duce. ⁊ chilperico rege. Vez carolus marcellus trāsmisso sequano fluuio in aurelianos mouens. vno impetu hostes fundit. fugatq̄. ac regno francie solus potitur. Renū deinde traijciens. saxones. alemānos. sueuos. bauaros regno suo adijcit. Vez cū intellexisset sarracenos ab Eudone in galliā euocatos. magnis itineribus in hostē proficiscit et vincit. non longe a Turonū finibus. ⁊ ex sarracenis trecenta ⁊ septuagintaq̄nq̄ milia fuisse occisa. Cuz ex francis mille tantū ⁊ q̄ngenti fuerūt interfecti in eo ꝓlio scribūt historici. carolus aūt rogatu gregorij p̄ocinīū ecclesie suscipiens. luitprandū regē amicū ⁊ cōpatrem rogat. vrbē ne obsideat. ac pontificem vexet. Is obtꝑat atq̄ vrbē obsidione soluit. at carolus pacatis ytalie rebus in burgūdiones ꝟsus. eos vi capit. ⁊ pre modestia socios appellat. Inde animū induxit frisones domare tūc ydolatras. ⁊ xp̄iani nois inimicos post frisonū victoriam in patriā ē reuersus. Lugdunū q̄z arelate massiliā de vesegothis occupat. q̄ athimū sarracenoꝝ regem ī auxiliū vocāt. Is itaq̄ cum magno exercitu rhodanū traijciens auinionē vi capit opportunitate loci pro arce vsurus. inde interfectis sarracenis. narbonē ꝓficiscit. haud ꝓcul inde in vallem corbariā descendit. vbi inerat planicies ad dimicandū aptissima. amoreus alter ex sarracenis hispanie rex arbitratus. carolum in fugam versum in vallem ingreditur. Tandem cum acriter vtrinq̄ pugnatū est. cadente amoreo. fundunt hostes athimus nauigiū nactus in hispaniā vlteriorē fugit. at sarraceni his cladibus domiti intra pyreneū se deinceps ꝯtinent. vnde visegothi omnes in caroli potestatem deuenere. Postremo carolus marcellus graui morbo correptus. suadentibus amicis regna a se armis occupata. filijs suis diuidit. Nam carolomāno maiori natu austria ⁊ sueuia. pipino ꝟo iuniori burgūdia. ⁊ pars francie obtigit. Moritur aūt carolus vir animi magni ⁊ sapientia singulari apud vermenā vicum ysaro fluuio continentem. Anno magistratus sui (quem maiorem domus vocant) quinto ⁊ trigesimo. Sepeliturq̄ parisius in basilica dyonisij martyris.

Eodem ferme tempore cum in sardinia beati augustini episcopi corpus. eo ante annos ducētos q̄nquaginta ex hippona translatum. quando vandali catholicas affrice ecclesias arrianis tradiderunt. tua heresi inquinādas. Quare luitprandus longobardoꝝ rex in sardiniam mittens id btī Augustini corpus magno redemptum precio in ytaliam perduci. Et inde papiam deferri curauit. ⁊ egregio de loco recōditum fuit. Sarraceni inde territi vt intra pyreneum arma caroli formidarent.

Linea summorū pontificum

Zacharias

Stephanus secūdus

Paulus primus

Anno mundi. 5933. Anno xp̄i. 734.

Zacharias papa. natione grecus. ex p̄re policramo. post gregoriū pōtifex q̄ inter optimos p̄ncipes numerat᷑. fuit ei vir mitissimi ingenij. mire suauitatis ꝛ gratie om̄i v̄tute p̄ditus. cleri ac pp̄li romani amator. q̄ in initio pōtificat⁹ sui ardētē bellis ytaliā inueniēs. legatos de pace cōponēda statim ad luithprandū lōgobardoꝝ regē misit p̄seq̄ntem bello trasmūdū spoletanū ducē. Verū cū a legatis eadē re nil fieret ipse comitante clero romano ī sabinos ꝓficiscitur. Ferūt aūt octauo miliario a narnia regē pōtifici honoris causa obuiā factū. ex equo descendisse ac pedibus virū sanctissimū ī vrbē comitatū fuisse. qui seq̄nti die inter missaꝝ solēnia orōnem publice habuit elegantē. in qua ostendit quid maxime regē xp̄ianū deceret. siue pacē sue bella gerat. ac orōne p̄motus rex arbitriū om̄e cōponēde pacis ei cōmisit. Zacharias autē pace vbiq̧ parta mltas basilicas ruinā mināntes restituit. Porticū quoq̧ ac turrim añ basilicā lateranēsem a fundāmentis erexit. bibliotecā beati petri restituit. Idē quoq̧ basilicam beati gregorij in velabro cōdidit. Eoq̧ loci caput ipius sancti collocauit. Venetis p̄terea inhibuit sub anathematis pena. ne seruos xp̄i signo notatos sarracenis ꝛ gentilibus venderent. vt mercatores facere cōsueuerāt. Cunq̧ greca latinaq̧ lingua eruditissimus haberet᷑. Quatuor dyalogoꝝ libros beati gregorij ī grecū trāstulit. Cū v̄o ita sancte ꝛ integre populū dei annis. x. mensibus tribus cū maxima oīm beniuolētia gubernasset. moritur ac sepelit᷑ in basilica petri. ydibus marcij. Eius aūt ex morte ep̄atus tū vacat diebus duodecim.

Anno mūdi. 5943. Anno xp̄i. 744.

Stephanus secūdus papa. natione romanus. p̄re cōstantino pontifex creatus humeris oīm (adeo erat om̄ibus gratus) ī basilicā saluatoris q̄ cōstantiniana dr̄ deportat᷑. Erat ei vir singularis religiōis ꝛ prudētie. amator cleri. elemosinaꝝ restitutor. xp̄iane doctrine diligēs p̄dicator ꝛ scriptor. p̄r pauperū. pupilloꝝ ꝛ viduaꝝ defensor. q̄ aistulphū longobardoꝝ regē romanoꝝ agrū inuadētem verbis ꝛ muneribus licet frustra a tāto scelere auertere conatus fuit. Ei⁹ rei causa ꝓficisci ad pipinū regem frācie instituit. Cui pipinus carolū filiū adolescētem. qui postea a rebus gestis magnus dictus ē ad cētesimū lapidē honoris cā sit obuiā misit. Pipinus tercio ab vrbe lapide ex eq̄ descēdit pedes viri sctīssimi exosculatus ē. frenū papalis equi regēs ad pallacium vsq̧ perduxit. at pontifex cōfestim pipinū in regem consecrauit. atq̧ imperiū e grecis ad francos trāstulit. quā postea leo tercius executōni mādauit. Foris itaq̧ pace parta atq̧ aucta. Synodum habuit ī qua oues suas. atq̧ eoꝝ pastores recenset. delinq̄ntes castigat. errantes ī viam rectam deducet. Ignaros docet ꝛ admonet. q̄d deceat ep̄m. quid presbyterū. quid deniq̧ oēs sacris initiatos ꝓponit. restituit ꝛ basilicas q̄sdam ab aistulpho dum vrbē obsideret cōmunitas. Tādem de deo. de patria. de ciuib⁹ suis. deq̧ om̄ibus xp̄ianis meritus. pontificatus sui āno quinto. mense vno moritur. Et sepelitur in basilica petri collacrimātibus omnibus tanq̄ cōi parēte orbatis. sexto kalē. Maij. Vacat tum sedes dies duos ꝛ triginta.

Paulus primus papa. natione romanus. patre cōstantino. stephani secundi frater. homo sane mitissimus ac clemētissimus. qui ī p̄triarchatu mores ꝛ doctrinam ecclesiasticam perdidicit. sub Gregorio secundo. ꝛ zacharia pontificibus. a quo in dyaconatus ordinem cum fratre ascitus est. Verū mortuo fratre in ipso pontificatu cū successor quereret᷑. fuere qui theophilacum archidiaconem preponerent. post longā contentionem solus honoꝝ oīm suffragijs ob integritarem vite ꝛ doctrinā paulus pontifex decernitur. constantini ꝛ leonis temporibus. fuit autē saluatoris nostri imitator. vt nulli vnq̄ malum pro malo redderet. sed contra malos a quibus persepe iniuria afficiebatur in bono vinceret. hic autem tante pietatis ꝛ humanitatis fuit. vt noctu cū duobus ꝛ eo amplius tribus familiaribus cubicula paupeꝝ egrotantiū circuiret. vnūquēq̧ eorum ꝛ verbis et elemosinis ad recuperandam valitudinē cohortatus. Carcerē quoq̧ frequenter adibat. Indeq̧ plerosq̧ ere alieno nexos persoluto creditoribus precio dimittebat. Pupillos ac viduas circūuentas fraude causidicoꝝ tuebatur. et elemosinis sustentabat. Idem quoq̧ congregato clero vniuersoq̧ populo romano corpus beate petronille petri filie vna cū sepulcro marmoreo his litteris notato. Petronille filie dulcissime. ex via appia ī vaticanū detulit. canentibus (vt fit) sacerdotibus. populoq̧ celebritate agente. atq̧ corpus ip̄m sanctissimū in templum appollinis ad caput basilice patri dedicate collocauit. Moritur ꝛ paulus in basilica pauli via hostiēsi. restitutis quibusdam ecclesijs vetustate collabentibus. pōtificatus sui anno decimo. mense vno. Eiusq̧ corpus magna ꝛ solenni pōpa in vaticanū defertur. vacat sedes tum annum vnum. mens. j.

Iste Constantinus totus perversus et hereticus pessimus fuit. Ita etiam demonibus ymolaret ... Galliam persequebatur et nichil dignum memorie egit et sic permittente deo civitas longo tempore afflicta est more solito.

Constantinus q̄ntus leonis imꝑatoris filius. post p̄rem solus imperauit annis. 35. q̄ paternaꝝ impietatū emulator leges ꝛ patrū sanctiones ꝓ viribus ꝑsequi nō destitit. Et in omī vite sue tpe maleficijs ꝛ magicis artibus luxurijsq̄ debuit. Isq̄ cōstātinus imꝑator sacras ymagines vbiq̄ demolitus. ꝯstantinū regie vrbis epm impietati sue resistentē cū vberibus necasset. in locū demortui Nicetaꝝ spadonē sui sacrilegij cōsciū suffecisset. pōtifex ipse omī ex ꝑte religioni ꝯsulens nūcios ꝯstantinopolim mittit. q̄ imꝑatorē adhortarent. vt sacras ymagines ꝛ statuas restitueret. Id si facere recusaret. eidē anathematis censurā minarētur. Sed ꝯstantinus in sacrilegio suo ꝑtinax. ꝛ sanas admonitōnes ꝯtēpsit ꝛ sabinū bulgaroꝝ regē in demoliēdis sacris ymaginibus eiꝰ impietatē imitatū. in grām recepit cum antea bulgaros bello ꝑsecutus fuisset. Multosq̄ monachos ac seculares catholicos anastasij heretici cōstantinopolitani p̄triarche suasu pro recta fide interfecit. Pestilens inde aura a sicilia ꝛ calabria ꝓgrediens ad regiā vrbē ita molestabat hoīes. vt plures edes sine hominibus relinq̄rent. anastasius cū stercus ore euomeret misere obijt. Demū cōstantinus imꝑator plaga pessimi incendij diuinitus ꝑcutit̄. Et clamās adhuc viuꝰ igni sum inextinguibili traditus. mortē obijt. ascito prius leone filio eius nominis quarto in partem imperij.

Leo q̄rtus ꝯstantini q̄nti filius. Anno dn̄i. 777. post p̄rem imꝑator. imperauit annis. v. cui p̄r hirenem nobilissimā mulieꝝ oīm pulcerrimā in matrimoniū collocauerat. ex q̄ filiū peꝑit noīe cōstantinū. Huiꝰ leonis tpe vix imꝑiū etiā noīe vigebat. Nā illud in oriente barbari ꝯtinue occupabant. Et romani iam a bello destituti ad gallos respiciebāt. Hic itaq̄ mortuo p̄re q̄ de bulgaris triūphauerat in syriā expeditōem duxit. Sed leuibus factis excursionibus. vbi hostes in se venturos didicit. domū intrepidus redijt. Et ocio deditꝰ se innumeris immersit flagitijs. Amabat aūt lapides p̄ciosos. ferūt eū q̄ iaspidum cupiditate flagraret. nec aliqua eoꝝ q̄ntitate saciari posset. p̄ciosissimaꝫ q̄ sctē sophie sacrario inerat coronā capiti imposuisse. gestasseq̄ ꝑ vrbē ꝛ carbūculos q̄ inerant fulgorē flāmis et lapideā frigiditatē prunarū incendio diuina vltione ꝑmutantes. illū ad interitū ꝑpe necis p̄ne similez perduxisse. quo vita functo hyrenes vxor. ꝛ filius constantinus imperium acceperūt.

Constantinus sextꝰ leonis p̄dicti ex hyrene vxore filiꝰ imꝑauit cū m̄re hyrena annis. x. Que q̄dem prudentissima ꝛ religiosa imꝑatrix. que forma speciosissima athenienſe p̄re genita iuste impium ꝛ magna cū ꝓploꝝ quiete administrabat. Cōtinebatq̄ filiū ne auita p̄rnaq̄ vicia in quo illū nature ꝓcliuez esse intelligebat imitaret. Et cū religiosa esset Therasiūq̄ ꝯstantinopolitanū tūc laudate vite p̄triarcham libenter audiret. Eius ꝯsilio synodū in Nicea vrbe secūdū trecentoꝝ q̄nq̄ginta epoꝝ cōgregari fecit. In q̄ synodo execrantū ymaginū sacraꝝ veneratione heresis ꝑpetuo abdicata ē. Sed nō diu tulit cōstantinus hic sanctū m̄ris impiū. q̄r p̄ris flagitia subsecutus. ꝑualuitq̄ ꝯstantini filij iniquitas. Qui modestiā actam ꝓbatos q̄ salutiferos mores genitricis diutius ferre nō valens. eā ab imperij administratōne deiecit. Is q̄ꝑrimū in ꝑncipatu solus ingenitam potuit maliciā exercere. in m̄ltos deseuit. In primisq̄ delicijs habuit plurimos effossis oculis excecare. adeo vt constantinopolitani de imperio alteri demandando ceperint cogitare. mariam em̄ quandam duxit vxorem cui postmodum ancillam nomine theodorā imperiali corona decorauit. vxorem in monasterium trudens quibus flagitijs irritati ciues hyrenē reuocarunt. Que reuersa constantinū cepit ꝛ effossis oculis in carcerem cum solus in imperio fuisset annis quinq̄. vbi vitam finiuit. Inde mulier sola annis quinq̄ imperauit. ꝛ cū carolo fedus inijt.

Aistulphus Longobardorum Rex

Aistulphus rex

Aistulphus longobardorū rex regnauit annis. 8. Qui regno suscepto oēs romanoꝝ partium ytalie agros rapinis incursionibusq̄ fedauit. quem pōtifex per munera ꝛ oratores flexit ad pacem in annos. arbitratus promissa seruiturum. Sed aistulphus breui post contractis copijs romā rursus obsidione cingit. ꝛ maiori detrimento vastare agros cepit cōminatusq̄ est. vt nisi sese ꝛ vrbez romā dedant. eos postea velint nolint in potestate factos ad vnum iugulet. Nec cessauit pontifex aistulphum muneribus pertentare. Et cū nihil solito magis ꝓficeret. missus est ad imperatorem germanus. nec spez presidij litteris faceret. cū populo romano constituit opem regis francie implorandam. Epistolas ad pipinū dedit. at pipinus coegit ipsum pristinas pacis conditiones accipere. vnde romanis reddidit exarchatum. Tandem post multa bella in venatione apoplexia interijt.

Iste Constantinus Sextus bonus et pius fuit et matrem suam ammovit a regno ut sibi negotiis femineis intenderet sed illa simulato ... ipsum excecavit etiam filios ipsius et iterum regnavit annis tribus. Demum dum Greci perciperent quod Karolo magno nubere voluisset ipsam ceperunt et in quodam monasterio reduxerunt.

Linea imꝑatoꝝ

Constantinus quintus

Leo quartus

Iste Leo etiam perversus fuit minus tamen quam pater eius Constantinus. Hic cupiditate ductus coronam quandam ab ecclesia abstulit et capiti suo imposuit. Statim a febre corripitur et ... exalavit. Habuit quoque uxorem pessimam nomine Hyrenam que regnavit post eum cum filio.

Constātinꝰ sextꝰ Hyrena

Constantinus Sextus

Gangolfus

Gangolfus vir sanctus circa tpa dicti cõstantini in burgũdia claruit. Hic quendã fontē in gallia emit ⁊ eũ oriri fecit in burgundia. Is cũ vxorem suã de adulterio argueret. at illa vehemēter negasset ait. si vis vt credã. denuda brachiũ tuũ. ⁊ affer lapillũ de fonte sine lesione. q̄ cũ immersisset statim cõbustũ retraxit. dimisit eã cũ dimidio pte substãtie. Inde occisus est in domo sua a clerico q̄ adulterium cõmisit. Cuius corpus in feretro cũ duceret ad sepulcrũ. multos infirmos sanitati restituit. q̄ cũ ancilla vxori nũciasset sbridēs ait. Ita gan golfus miracula facit. vt anus meus cãtat. Moxq3 anus sonos turpes ac numerosos emittere indesinēter cepit. qđ ei postea euenit in omĩ vita sua sextis ferijs. in qua vir martyr ē effectus. quotiens vbũ aliqđ pferret. totiens ab ano turpē sonitũ fecit. qđ pipinus experiri dignatus est.

N°

Amelius ⁊ amicus tpibus pipini regis francoꝝ orti miro mõ sibi cõsimiles. De hijs duobus pueris ex gestis eoꝝ narrant mirabilia. Unus fuit ex comite aluernēsi. Alius ex milite quodã berichano. q̄ cuꝫ a parentib⁹ baptismi grã romã deferrenť. In luca ciuitate seinuicē inuenerũt. Et societate inter se firmata romã ingressi sunt. Tãtaq3 inter puulos societas ⁊ volũtas erat. vt vnus sine alio nollet cibum sumere nec in alio cubiculo qescere. qui oblati summo pontifici ab eo baptisati sunt. Multi romanoꝝ militum eos cũ gaudio de sacro fonte susceperunt. postea mira gesserũt in vita. q̄ recensenda cuꝫ ad longa ducerent. quos deus vna cõcordia ꝯiũxit in vita. morte quoq3 separi noluit. Cũ in diuersis ecclesijs tpe Caroli sepulti eēnt. mane corp⁹ amelij cũ sarcophago iuxta amici sarcophagum in ecclesia regali inuentum fuit.

Amelius Amicus

Burkardus Epũs herbipolensis

Burkardus episcopus herbipolensis sanctitate ⁊ miraculis claruit. Is in anglia ex nobilissima parētela floruit cuꝫ fratre Suiduno postea ibi epo q̄ ꝯterranei ac cõsanguinei. s. bonifacij fuerũt. burkardus studijs liberalibus traditus cum doctus euasisset. natali solo relicto gallie comate limiteꝫ attingēs in humili loco sub habitu peregrini delituit. postea p bonifacium archiepiscopũ ex monacho (cum Zacharias summus pontifex romane ecclesie preerat) in episcopum ordinatus fuit. vt wirtziburgense oppidũ diocesi sue contiguum p auctoritatem apostolicam. episcopalem cathedrã sortiretur. Acta est igitur hec institutio noui pontificatus apud vrbem wirtzburg. Anno dominice incarnationis septingentesimoquinquagesimoprimo ad incrementum ecclesiarũ germanie. maxime ad salutem orientalis francie. ex confirmatione zacharie pape. ⁊ pipini principis francie. mediante bonifacio presule beato burkardo primo pontifice. vixit autem in omni virtute ⁊ abstinentia ac elemosinaꝝ largitione. Tandem megingaudo cum inuestitura episcopatum concessit. ⁊ nauim cõscendit adiũctis sex monachis ⁊ codices quos scripserat ad castellum habenburg proficiscitur. vbi in cõtemplatione ac omĩ sanctitate migrauit ad xp̄m anno salutis septingentesimo nonagesimoprimo. cum per quadraginta annos cum omni laude prefuisset.

Burkardus

Carolomannus caroli marcelli filius. Cum pater graui morbo correptus suadentibus amicis. Carolomanno maiori natu austria ⁊ sueuia pipino vo iuniori burgũdia ⁊ pars francie obtigit. Carolomannus autem haud multo post patris obitum seculo abrenũciare constituit. Itaq3 suo eius ꝓpositi desiderio fratri patefacto ⁊ paucis vie comitibus secum ductis. romam se contulit ad Zachariam pontificem. a quo in clericum ordinatus et habitum monasticum est indutus. Inde ad beati benedicti cassinense monasteriũ accedens professionē in eo ⁊ perpetuo cõmorandi votum emisit. postea conferens se in frãciam. vt pipino fratri aduentum in ytaliam ⁊ bellũ in longobardos dissuaderet. illum a claustro cassinensi profugum in vienēse monasteriũ relegauit. Ubi haud multo post merens indignabundusq3 interijt.

Carolomannus

Albinus episcopus

Albinus episcopus Andegauensis. miraculis ⁊ sanctitate per hec tempora preclarus fuit. Et remigius episcopus Rothomagensis.

Saluius quoq3 episcopus albianensis cum discipulo suo valentiniano triũphum martyrij adeptus est.

Corpus sancti Benedicti iã. xxxiiij. ãnis effluxis furtim a gallis monachis vna cũ corpore sororis sue Scolastice ablatũ p p̄ces carolomãni ad zachariam p pipinum ex floriacensi monasterio. Quis moleste nimis cõcessum fuit. vt monachi cassinenses reportarent. Quis quidē ferãt. cũ monachi floriacēses vidētes se tãto p̄re orbari ad orõem cũ lacrimis se ꝯtulisse ⁊ corp⁹ apđ eos ꝑmãsisse.

Pipinus rex

PIpinus iunior caroli marcelli filius. q̄ post mortem pr̄is. cui burgundia ꝛ francie pars obtigerat. cū iam carolomānus monasteriū ingressus fuisset. domus regie vniuersalis p̄fectus factus. genitoris auiq̄ꝫ vita emulatus. eos gloria supauit. Longū esset referre singula. q̄ in germanos aquitanos burgūdosq̄ꝫ gessit. q̄bus in regionibus. cū gentis francoꝝ ꝛ ei⁹ regis childerici noīe oīa gerebant gloria ampliores. nihilo maiori habuit impedimento. q̄ꝫ ꝙ regem ꝓpe amentē varijs furentē ineptijs tollerare cogebatur. Ideo q̄ francoꝝ gesta scripserūt aiunt. ꝓceres populosq̄ꝫ eius gentis. pipini v̄tutē. ꝛ econtra childerici regis amentiā debitis pensantes meritis. zachariā pontificē roman̄. ꝯsuluisse. ineptūne regē vltro tollerandū an pipinū merita fraudandū regia dignitate censeret: Cūq̄ꝫ respōdisset pontifex eū (q̄ regia melius obire munera nosset) habendū regem. francos publico totius gentis consilio pipinū declarasse regem childerico in clericū tonsorato. atq̄ꝫ ita regū familia meronigorū regnare desijt in gallia. q̄ regnauit annis. 296. sub regibus vno ꝛ viginti. Pipin⁹ aūt a zacharia papa. ꝛ postea a stephano pontifice cōfirmatus. In eccl̄ia romana ducem ac bellatorē ꝯtra aistulphū longobardoꝝ regem ꝯstituit. quē in papia obsedit. q̄ pacē vltro obtulit. postea apud francos rex pipinus gloriā indies potentatūq̄ꝫ adaugebat. Quo eñ tpe ab ytalia in franciā redijt. Taxillo dux baioarioꝝ sese cōmēdatum illi subdidit. Et saxones eius amicicia p̄cario potiti trecentos eq̄tes in quācūq̄ꝫ expeditionē iuberent dare ꝓmiserūt. Maius autē negociū fuit pipino in aquitanos q̄bus subigendis octo estatibus laborauit. Tandē pipinus senectuti indulgens eam expeditōem omnē carolo filio adolescenti duxit demandandam. Profectus in aq̄taniā. carolus burboniū claremontē. ꝛ multa de auernis cepit. faustisq̄ꝫ auspicijs militiaꝫ carolus inchoauit. vt āno inde septimo ductꝭ alterne a pipino genitore ꝛ ipō carolo expeditionibus. aq̄tania frācie regna fuerit subacta. Quo in tempe pipinus in thuronijs apud sanctū dionisium est defunctus. Erat annus in q̄ hec fiebant pontificatus Pauli decimus. q̄ ꝛ eius vite vltimus fuit. ꝑ eius pontificis tpa tantū valuit pipini regis francoꝝ respectus. in quē desiderius longobardoꝝ rex oculos semꝑ habuit intentos. vt nullis interea motibus ytalia aut roma fuerit agitata.

Origo gentis turcoꝝ.

TUrci interim meliores sedes expetētes. tūc primū asiaꝫ inuadentes. alanos primo. post colchos ꝛ armenios. Inde asie minoris pp̄los. ꝛ ad extremum persas. sarracenos agroꝝ direptionibus. ꝛ mortaliū magnis reptorū aut cōgredi ausoꝝ cedibus infestarūt. Anno dn̄i septingentesimoq̄nquagesimoquinto. Fuerēt ꝗ ipi turci scythe ex hijs q̄s alexandrū macedonē intra hypboreos montes ferreis clausisse repagulis. cuꝫ alij tradāt scriptores. tum b̄tūs hieronimus affirmat. Turci eñ vt ethicus ph̄us tradit, i asiatica scythia vltra pyrricheos montes ꝛ thoracūtas insulas cōtra aq̄lonis vbera sedes patrias habuere. Gēs truculēta ꝛ ignominiosa in cūctis stupris ꝛ lupanarib⁹ fornicaria. comedit q̄ ceteri abhominātur. Regnāte apud francos pipino caucauseas egressi portas exinde pōtum capadociāq̄ꝫ transgressi. ad reliq̄as finitimas gētes sensim illapsi sunt. Tantas aūt habuit vires turcoꝝ insultus. vt sarraceni pacē secū h̄re nulla alia potuerūt rōne. q̄ꝫ restituto psaꝝ regni noīe. q̄d sarracenos foce ꝛ eraclij tpibus in suū ostendimus confudisse. Deꝝ post multas illatas inuicē ꝛ acceptas clades. de pace inter sarracenos ꝛ turcos ꝯuenisset decretū ē. vt turci q̄ in ꝑside habitabāt sarraceni appellarent. atq̄ꝫ ita equiore aīo sarraceni in asia regnare turcos passi sunt. Et ꝙ etiā eos breui acceptuos mahumetanā supstitōem videbant. adeo erāt eoꝝ ingenia ad maluꝫ ꝓna. deniq̄ꝫ ꝓcedenti tpe nō solū pontū ꝛ capodociā. veꝝ gallaciā. bythiniā. lycaoniaꝫ. psidiā vtrāq̄ꝫ phrigiā. pamphiliā. ciliciā. cariā. ꝛ oēm asiā q̄ minor vocat vltra citraq̄ꝫ thauꝝ ad oras ionie. ꝛ littora greci maris occupant. De quibus suis locis infra dicemus.

EXarchat⁹ regni finis eo tpe. aut paulo prius occupata. ab aistulpho lōgobardoꝝ rege rauenna finem habuit. postq̄ꝫ ingr̄atus exarchoꝝ a ꝯstantinopoli in ytaliā missoꝝ anno q̄nto ꝛ septuagesimo supra centesimū. magno rome ꝛ ytalie malo. narsete deiecto ea calamitas inchoauit. Durauerat aūt vsq̄ꝫ ad hoc tempus sub decem exarchis. ipa nāq̄ꝫ exarchatus appellatione ꝯtinebat oīe. q̄cquid a placentinis. agriq̄ꝫ papiensis finib⁹ padi inter apennini paludes stagnaq̄ꝫ venetorū ad adriaticū pertinet. in quo rauenna cesarea forliuiū. foꝝ pompiliū. foꝝ corneliū nūc Imola dictuꝫ. bononia mutina regiū parma ꝛ placentia. que pipinus supato aistulpho pontifici ro. donauit.

S. Eucherius

EUcherius lugdunensis episcopus hoc tempore multis miraculis clarus fuit. qui cum ex nobilissimo senatoꝝ viro ortus fuisset. ad religiosam vitā habitumq̄ꝫ cōuersus diu intra spelūce cuiusdam septa in orationibus ꝛ ieiunijs deo deuotissime seruiuit. Deinde apud prefatam vrbem reuelante angelo in pōtificali cathedra solenniter collocatus multis quoad vixit claruit miraculis.

THeodorus item tycinensis episcopus vir sanctissimus et multa litteratura insignitus hac tempestate clarus fuit. qui ꝛ nōnulla memoratu digna scripto mandauit.

Anno mundi.5963. Anno xp̄i.764.

COnstantinus eius nominis secundus. papa natione ro. paulo pontifici succedens. Nam cum paulus pontifex apud beati Pauli ecclesiam spūm in extremis duceret. thotonem nepusinū ducem q̄ longobardis semꝑ studuiss; desideriū impulit germanū suū nomine constantinū pontificem a romanis su/scipi curaret. Is toto rome habitās magna vsus audacia. copias a nepeso asci uit eorūq; armis stipatus constantinū fauentibus q̄busdam amicis largitione ⁊ pollicitationibus corruptis pontificem creant. Alter etiā philippicus pari-ter a paucoꝝ factione in pontificem ꝓphanatus. breui est deiectus. cum statim abdicare se magistratu armis cōpulsus est. cogitur ⁊ gregorius p̄nestinus ep̄s constantinū ipsum laicū sacris statim iniciare atq; episcopū inungere. Ei⁹ ma-nus ita ob eam rem exaruisse miraculo dicuntur vt eas ori admoueri nō posset Cum v̄o constantinus munera pontificatus per annuz obstinate exercuisset. ⁊ episcopos presbiterosq; more pōtificum ordinasset. tandem a sede deijcit̄ a po pulo romano ira ⁊ indignitate rei pcito p p̄micerius xp̄ofeꝛ coacto. Stephanus tercius canonice in pontificem est electus. qui congregato concilio in laterano Inde constantinus oculis capitur in monasteriū inclusus turpiter eijcit̄. Sūt q̄ eū inter pontifices non enumerant.

Anno mundi.5973. Anno xp̄i.774.

STephanus eius nominis tercius. papa natione siculus. patre olibo āno domini septingentesimo sexagesimoctauo pontificatum inijt. Uir certe doctus atq; eruditus. ⁊ in rebus agendis. maxime v̄o ecclesiasticis strennuus admodum ac constans. hic em̄ a teneris annis romā veniens mandato grego-rij tercij in monasterio sancti chrisogoni rationem bene viuendi ⁊ doctrinā ec-clesiasticam perdidicit. accepto clerici ac monachi ordine. Uocatus deinde a za charia pontifice in patriarchatum lateranensem. Cum eius vita ⁊ doctrina ab om̄ibus probaretur. sancte cecilie presbiter cum titulo instituitur. postremo in basilica sancti hadriani. inter tria fora a tribus episcopis cōsecratus. ⁊ ab vni/uerso clero ac populo vt verus pōtifex salutatus. ad corrigendū mores animū adijcit. indicto itaq; concilio e gallia p̄sertim ⁊ ytalia congregās clerum in la-teranensi basilica. multa inter se de cōponendis rebus ecclesie collocuti. constā tinū predictum abrogarunt ⁊ primo eius decretis abrogatis. institutuz ē om̄i consensu ne quisq; laicus. nisi per gradus ecclesiasticos ascendens pontificatū occupare auderet. sub anathematis pene. Constitutum est pretere a vt que con stantinus in re sacra egisset irrita haberentur. preter baptismū ⁊ chrisma. hijs ex sententia peractis decretū est. vt die sequenti supplicationes haberent̄. qui/bus ⁊ deo gratias agerent. itum est a lateranensi basilica ad sanctū petrum nu-dis pedibus a pontifice ⁊ hominibus qui tum aderant. maxima om̄i religio-ne. Tandem hic pastor q̄z diligentissimus ⁊ verus petri successor ac xp̄i imita/tor. quarto pontificatus sui anno moritur mense. v. die. vij. ⁊. xx. sepeliturq; ī basilica petri. sedes tum vacat dies. 9.

HAdrianus primus papa. patria romanus. patre theodoro summe nobi/litatis viro. pontificatum iniens nequaq; a maioribus suis degenerauit Hic ex magnitudine animi consilio doctrina ⁊ sanctitate vite cum quouis optimo pontifice compari pōt. Uir patria ⁊ sobole sua dignus. ideo natus vt eo fastigij euectus fuisse videretur. vt caroli magni franco-rum regi virtuti correspondens. rem romanā ytalicamq; ab illo erigi adiuuaret. Uix dum facta summo cō sensu hui⁹ pontificis electio in publicū exierat. cū is magnanim⁹ ⁊ patrie sue affectus carceratos ab affri/ca liberauit. exulesq; in p̄riam reuocauit. qd̄ cū restitisset desiderius tanti viri amiciciā ne fr̄acis regib⁹ ad-herer̄. occupare q̄siuit. legatos mittit. vt federa secū. ⁊ in primis cū gente longobarda iniret. ad que r̄ndit pontifex. se q̄ pacē cū oībus ⁊ in p̄mis cū longobarda gente cupiat h̄re. nullā posse v̄bis desiderij fidē ad-hiberi q̄ viderit federa stephano pontifici ꝓmissa totiens violasse. Misit ad carolū oratores opē immine/ti reꝛ ecc̄ie excidio imploratū. Interea carolus desideriū regem ⁊ clausos secū in papia longobardos illaz obsidionem bernardo patrueli sue cum parte copiaꝝ continuandā reliquit. ⁊ sexto mense obsidionis caro/lus sanctū resurrectionis dominice pasca in vrbe celebrare cōstituit. assumptis secuz ep̄is ⁊ abbatibus cui pontifex obuios qui deducerent misit. carolus adrianū pontificem ad summas que extant bt̄i Petri basili ce marmoreas scalas in atrio expectantem non cernuus. ꝫ om̄ibus scale gradibus prius ⁊ postea ponti-ficis pedibus oscula figens salutauit. postea itum est ad basilicam. vbi mutuo sacramento seruanda per-petuo amicicie obstrinxerūt. inde synodū habuit ⁊ a terrore bellico securus ad exornandā vrbem sacrasq; basilicas animū adijcit. corpus beati pauli laminis argenteis inclusit multe aqueductus turres ⁊ murum instaurauit. Nil pretermisit in vita. qd̄ ad bonū principē ⁊ optimū pontificem pertinet. moritur aūt ponti-ficatus sui anno tercio ⁊ vigesimo. mense decimo die decimo, sepeliturq; magna cum laude in basilica pe-tri sexto kal. Januarij.

Linea sumo͂m pontificum

Constantinus secūdus

Stephanus tercius

Hadrianus primus.

Nicephorus patricius. post hyrenem augustam imperauit annis. 9. Hic egreferens hyrene mulieris imperiũ eam dolo captam in lesbon insulam relegauit. Et tamen ipe etiam assumpto imperio pacem cum carolo constituit. Eius in federibus illud accurate legit interuenisse. vt veneta vrbs ytalie maritima vtrũqꝫ reuerita impatorem ꝓprijs vteretur legibus. et siue bello siue pace neutris partiũ censeretur. Eius pacis formulã cũ oratores carolo in germania apud Saltzpurgã agenti detulissent. romã illos misit. omĩa vt gesta erãt romano pontifici relaturos. Eodẽ item ãno q̃ primus erat imperij a nicephoro patricio assumpti aron admirbas sarracenoꝝ trecenta milia in subiectas constãtinopolitano imperio asie ꝓuincias duxit. Eius aduentu impator ꝑdite formidans pacem ab illo abiectissime petijt. quã iniq̃ssimis conditõibus obtinuit solenni federe pactus se quotannis illi turcorũ milia. ꝓ imperij ydemnitate. ⁊ tria item milia ꝓ capitis sui salute in tributa ꝑsoluere. Paulo tñ post nequaqꝫ saniori vsus consilio. nicephorus scauratione filiũ imperij ꝯsortem declarauit Qui adolescens a turpi genitoris pacto cuꝫ sarracenis diffidens. multa diuersis in locis accepit incõmoda. nicephorus aũt bulgaroꝝ bello implicitus multis erat victorijs vsus. Qui priusqꝫ ad pacẽ cũ oratoribus caroli in cõstantinopoli firmandã redire potuerit. in ꝑlio qd apud mesiã supiorem cũ chrũno bulgaroꝝ rege gessit supat⁹ occubuit. ⁊ scaurati⁹ fili⁹ vulnere scõm aũt eodẽ in ꝑlio accepto. constantinopolim reuersus imperiũ assumpsit. quẽ non post annũ. vt aliq̃ volũt ꝫ tercio iperij mẽse michael sorori⁹ ei⁹ deposuit. ⁊ illi in ipio successit

Michael constantinopolitanus impator post scauraciũ sororiũ suũ imperiũ assumens impauit annis duobus. Vir sane pius ⁊ sanctaꝝ traditionũ emulator. Eiqꝫ nihil antiquius fuit quã inchoatam a nicephoro pacem cuꝫ caroli oratoribus qui multos menses cõstantinopoli expectauerãt cõfirmare. cõditiones q̃ fuerint scriptores paucissimis explicant ṽbis. vt orientem cũ constantinopoli michael. ⁊ carolus occidentem cu roma haberet. Sed paulus addit hispaniaꝝ ꝑtes. quibus recipiendis tantoꝑe carolus insudauerat impatori greco redditas fuisse. ⁊ venetoꝝ monumenta quibus concordat gotfredus. habent venetiaꝫ vrbem ea conditione in constantinopolitani ꝑtibus mansisse. vt immunitatibus ꝑdem a carolo habitis ꝑ ytaliã vteref. Detulit ṽo michael eatenus carolo. vt cũ illius oratoribus suos ipe aquisgranũ mitteret pacis formulam redditurus. fuerũtqꝫ hij michael episcopus. ⁊ arsacius theognistrisqꝫ prothospatarij q̃ cũ aquisgrañ. venerant auditis. oĩa q̃ petere animũ induxerunt. carolus ꝯcessit. Hic aũt cũ aliquãdiu aduersus bulgaros ꝑlians supior extĩs. Postremo apud andronopolim vict⁹ fugatusqꝫ copias atqꝫ animũ amisit. constantinopolĩqꝫ reuersus impio se abdicauit. ⁊ monasteriũ intrãs vsqꝫ ad mortẽ ibidẽ religiosissime vixit. Huius tꝑib⁹ vix imperiũ etiã noĩe vigebat. Nã illo in oriẽte barbari ꝯtinue occupabãt. et romani iã a bello destituti ad gallos respiciebãt. Jdõ i seq̃ntib⁹ ꝑraro fit mentio de impatorib⁹ ꝯstãtinopolitanis siue grecis. Verũ de carolo magno ⁊ ei⁹ successoribus ꝓsequimur historiam.

Linea iperatoꝝ

Nicephorus

Scauracius

Michael

Synodus Septima

Hyrene mater cõstantini mulier prudentissima ⁊ religiosa statim adepto imperio conciliũ secũduꝫ in nicena vrbe trecentoꝝ et. 30. episcoporum congregauit. In quo institutum fuit. vt qui sacras ymagines delendas decetero dicerent. ꝑpetuo anathemate necterentur. Sancitũqꝫ fuit spũmsanctum a patre filioqꝫ procedere.

Hadrianus quoqꝫ papa pace de longobardis parta septimã synodũ trecentoꝝ ⁊. 50. epõrũ habuit. in qua heresis feliciana de ymaginibus tollendis abrogata est. vt testatur Gratianus de cõse. dist. 3. c. septimo. Mandatumqꝫ fuit laicis vt nullo mõ de põtificis Ro. electõe se itromittere ꝑsumãt. vt in canoe. 63. di. c. null⁹ laicoꝝ. Vetuit etiã põtifex hadrianus infames ad sacerdotiũ ꝓmoueri. 6. q. j. c. omnes. Mandauit item ne clerici extra foꝝ suũ i iudicio traherẽtur. xj. q. j. c. clericus. Alij deniqꝫ scribũt qd theophilatius ⁊ stephan⁹ epi insignes nomine synodum francorum germanorumqꝫ episcoporum habuere in qua etiã feliciana heresis de tollendis ymaginibus abrogata est.

AUream laminā hisdē tpibus apud ↄstantinopolim in sepulcro cuiusdā inuentū fuisse tradunt. In q̄ scriptū erat. Xp̄s nascetur ex virgine maria. ⁊ credo in eū. sb ↄstātino ⁊ hyrene. o sol iterū me videbis.

Desiderius rex

DEsiderius vltimus longobardoꝝ rex aistulpho rege defuncto post eū regnauit annis. 18. hic pmo ethrurie rex fuit. q̄ cū aistulphi obitū audisset. statim regnū inuasurus longobardoꝝ copias vndiqꝫ ↄtraxit. Et vt id obtineret ꝯ rachesiū q̄ monachi habitū sumpserat. multa pōtifici ac romanis pollicitus ē. Quam obrem eos in suā sententiā traxit. Et ita regnū in pace cōsecutus est. Eo q̄ppe tūc longobardoꝝ vtus ob delitias languescere ceperat. At desiderius oīm aduersarioꝝ metu liberatus a spōsionibus pontifici ⁊ romanis factis. animū reuocauit. multasqꝫ iniurias illis inferre cepit. Vn̄ pōtifex Zacharias ad carolū magnū reclamans. rogat vt desideriū admoneat ab inferendis iniuriis pōtifici cauere. quē p legatos admonet vt res iniuste ablatas pontifici restituat. parātur igit vtrinqꝫ exercitus ꝯ carolus mira celeritate vsus. pmissa pte copiaꝝ q̄ in transitu alpiū. iouis mōtem occuparet. cū reliquo exercitu p montē emisiū in ytaliā descendit. fusoqꝫ ac fugato desiderio obuiā facto. oīa longe ⁊ late populat ⁊ capit. Desiderius aūt desperatis rebꝰ. tanto accepto incōmodo papiā se recepit. vxore ac liberis veronā missis. at spoletini reatini ac lōgobardi oēs q̄ eas regiones incolebant. audita desiderii calamitate romā veniētes. se ac sua oīa romani pontificis fidei cōmittūt. Hoꝝ secuti exemplū anconitani auximates firmani. At carolus relicto bernardo patruele suo in obsidione ticinensis vrbis cū parte copiaꝝ veronam pficiscit. aldegisius vo desiderii filius inde abiēs ad imperatorē cōstantinopolitanū ↄfugit carolus acceptis in deditionē oībus ferme transalpine ytalie vrbibus. romā petit. Ubi rebus cōpositis carolus cū bona hadriani gr̄a in transpadanā rediens. sexto mēse postea qꝫ obsideri cepta ē papiam deditione occupat. Inde paulus ⁊ alicuinꝰ iisdem pene vbis habēt. illum tini castra reuersum. papiaqꝫ p deditionē potitū. adduxisse in franciā desideriū. q̄ ad leodiū fuerat relegatus. quāqꝫ alii scribāt. Qz in desideriū clementia vsus. hoīem spoliatū regno nō etiā vita lugdunū cum vxore ⁊ liberis exulatū mittit. Ubi postea longobardis francos pfecit. qui eos in pace retinerent. atqꝫ ita anno salutis nr̄e. 774. ⁊ q̄nto pōtificatus hadriani pape. longobardoꝝ regnū finez accepit. Inde ea gēs ducentis iam triginta ⁊ pene duobus annis maiori ytalie portione potita. nihil iam externi pter nomē retinebat. Fuit aūt sb duobus ⁊. xx. regibus ab alboyno vsqꝫ ad desiderium porrectum.

Paulus diaconus

PAulus longobardus hystoricus ⁊ aquilegiensis patriarchatus dyaconus. desiderio regi suo ob doctrinā ⁊ ingeniū admodū carus. Quē cū carolus magnus in galliā duxisset. libertate donauit. in pcioqꝫ aliquādiu habuit. Verū cū postea comperisset hoīem desiderii libertatem q̄rere eū in diomedis insulam relegauit. Vn̄ post aliquot annos auffugiēs ⁊ ad arachim perueniens rogatu adelperge desiderii filie ⁊ arachis vxoris Eutropii historie. duos libros addidit a iuliano principe vsqꝫ ad primi iustiniani tempa oīa pscribens. Mortuo deinde archi. cassinense cenobiū ingressus reliquū vite sanctissime vsqꝫ ad mortem ducēs. Sepe ad carolū regem litteras elegantes ⁊ humanitatis plenas scripsit. ab eodemqꝫ a quo fuerat ob litteraturā puatus vicissim accepit. Rogatuqꝫ caroli vitas ⁊ lectiones cuilibet sanctoꝝ festiuitati ↄuenientes collegit. hymnos quoqꝫ elegantissimos edidit.

Isuardus monachꝰ

ISuardum quoqꝫ monachū natione gallū virum in omni doctrina eruditissimū tempestate hac floruisse constat. eo q eusebii cesariensis more caroli magni iussu oēs actus ⁊ sanctoꝝ legendas breues eleganti stilo in vnū collegit. ⁊ ad vnū volumē redegit. qd̄ martyrilogiū appellauit. Reperit quoqꝫ q singulis diebus plusqꝫ trecenta festa cōcurrebant. ideo statutum fuit vt diceret ⁊ alioꝝ plurimoꝝ sanctoꝝ martyrum

Alcuinꝰ pceptor caroli

ALcuinus natione gallus caroli magni vt aiūt pceptor. Vir greca latinaqꝫ lingua egregie doctꝰ. nec nō ⁊ theologoꝝ phorumqꝫ sui temporis princeps. hiis temporibus eas ob res apud carolum magnum maximo in precio habitus est. Cum eum in dyaletica rhetorica ⁊ astronomia eruditum fecit. Qui ⁊ bonifacii archiepiscopi maguntini precibꝰ. orationes missales atqꝫ alia ecclesiastica officia (gothorum perturbatione deperdita) omnino refecit. atqꝫ eius rogatu carolus gymnasiū e roma parisius transtulit. quod etiam ab Athenis eo loci translatum fuisse constat. qui ⁊ cenobium sancti martini thuronis donāte carolo regendum suscepit. quoniā omnes religiosi voluptuose viuentes in eo monasterio nocte vna ab angelo infeliciter perierunt. hic cuz eruditus theologus haberet libros de trinitate cū questionibus speculū puuloꝝ. de ecc̄iastico dogmate. de rōne aīe ⁊ plēs alios libros ad xp̄ianā religonē pertinentes edidit.

Carolus magnus francorū Rex

Carolus magnus rex

Carolus francoꝝ rex. cui postea ex magnitudine reꝝ gestaꝝ magn⁹ cognomen fuit. pr̄e pipino defuncto regnū accipiēs. regnit in totū annis. 46. cū pipinus liberā in francos primus ptātem habuit. ⁊ auctoritate pōtificis ⁊ francoꝝ decreto plena dominādi potestate suscepta regnans annis. xv. Ei successere sup̄stites filij duo. carolus ⁊ carolomānus eque regno inter se partito. Sed non multo post defuncto carolomāno. franci eam regni ptem. q̄ ille possederat carolo fratri detulerūt. ferūt aūt carolum natū in ingelheim q̄rto miliario a magūcia vrbe. de quo gotefridus viterbiensis scribit. pipinus morit. cum surgit carolus acer. natus in ingelheym. cui berta fuit vngara mr̄. pipinusq̄ pr̄ cronica vera patet. Is aūt extemplo post pipini obitū aduersus aq̄tanos bellū gessit. Inde cōpositis rebus belloq̄ citius oīm opinione cōfecto cū victore exercitu in regnū reuertitur. Post hadrianus romane eccl̄ie pontifex a desiderio longobardorū rege oppressus. oratores ad carolū misit vt opem ⁊ auxiliū ferret. q̄ nō segnius quasi hostes in gallia essent exercitū parat. ⁊ magnis itineribus in ytaliā contendit. Et sup̄atis alpibus in thaurinū descendit. atq̄ cōtinuatis castris in agrū vercellensem p̄uenit. facta vtrinq̄ potestate pugnādi preliū cōmisere. In ea pugna sup̄ati longobardi in fugā vertūtur. desiderius papiam cū paucis militibus petit. carolus regē p̄secutus in agrū cianū exercitum ducit. tādē capit desiderius vna cum vxore ac liberis vt premissum ē. Tūc summo bn̄ficio caroli ytalia se primū erexit. Carolus aūt ꝯfecto longobardoꝝ bello saxonicū intermissum bellū eum domū reuocabat. qd̄ biennio ⁊ a prefectis eius leniter administratū fuit. Saxonū gens longe maxima fuit ac bellicosissima hi falsos deos colentes cū francis cōtinue bella gerebant. Sepe plꝰijs victi cōdictōes acceperāt. obsides dederāt. s̄ apud frācos nullus plenissimā victoriā domita eoꝝ p̄fidia ꝯsecutus fuit. Hec palma carolo magno q̄si diuino numine reseruata. Igitur ingentē exercitū parat diem dicit. q̄ die ꝓpe ripā fluminis rheni oēs cōueniāt. magna alacritate suscepta a frācis expeditio fuit. sic renouatū saxonicū bellū quo nec maius vllū nec grauius diuturniusq̄. Tres eīm ⁊ xxx. annos certatū cōstat. Tandē penit⁹ saxones debellati. se suaq̄ oīa ptāti caroli p̄misere. Victis imposite leges vt patrijs cerimonijs. falsisq̄ dijs posthabitis xp̄ianā fidē ꝓfiterētur. Cū vo ea tempestate barbare gētes hispaniā graui s̄uitute opp̄ssam tenerēt. ad eā liberandā carolus mentē cōuertit. q̄ cōfestim sup̄atis pyrenei iugis in fines hostiū p̄uenit. Extemplo ciuitatis nōnulle spōte deditōem faciūt augusta ⁊ pāpilonia due opulentissime totius hispanie vrbes. q̄ mandata caroli asp̄nabant vi capte ac prede militib⁹ date sic hispania pene oīs in frācoꝝ ptātem deuenit. Interim taxilo bauarie dux finitimas gentes sollicitat cum franco bello aggressus. Qui inde nulla temptata fortuna parere constituit ac obsides dedit. His rebus gestis cum in magna gloria magnisq̄ opibus regnū ac tota res francoꝝ esset. statuit carolus aduersus hunos q̄ hostibus suis auxilia p̄stiterāt bellū suscipe. Constatq̄ nullū bellum a carolo gestū in q̄ maior sit hoīm cedes edita maiorq̄ illata clades ingentē v̄o hunoꝝ multitudinē ⁊ pene nobilissimū quēq̄ eo bello absumptū maximā q̄z vim auri atq̄ argenti a francis in galliā transportatā. Cū hic status reꝝ in gallia essz romani aduersus leonē pontificē coniurationē inierūt de q̄ in sequentibus. ⁊ gestis caroli post coronatiōem augustalem fit mentio.

Rolandus nepos caroli

Rolandus

Rolandus palatin⁹ comes caroli ex sorore nepos. vir p̄stans fortitudine incōpabilis ⁊ v̄tutis ac magnitudinis. cui⁹ fortia facta p̄ vniuersum orbē celebrantur. Cū carolus exercitū in galliā reduceret ꝓpe pyrenei iuga in vasconū insidias incidit. Et p̄lio inter eos inito post ingentē hostium cladem. cecidere in ea pugna dolo hostiū nō v̄tute cōmissa anshelmus ⁊ Egibard⁹ summi in bello duces. Rolandus quoq̄ cecidit. Sūt qui dicāt eū siti nō vulnere periclitatū. qui duces belli tutatus fuit. Paulo autem post ij populi ac eoꝝ reges a carolo domiti. meritas perfidie sue debitasq̄ penas dedere.

Taxilo bauarie dux

Taxilo baioarie dux

Taxilo bauarie dux vxoris. vt tradūt stimulis cōcitatus. copias cogit. his temporibus finitimas gētes sollicitat. hūnos. qui ea parte qua bauaria in orientē spectat sibi ꝯfines erant societate ⁊ federe iūgit. Erat ei ꝯiūx desiderij regis longobardoꝝ filia. q̄ fortunā p̄ris iniquo animo ferens. nec nocte nec interdiu virū cōquiescere pati. monere vt meminisse vellet soceꝝ suū morte miseriorē vitam ducere. Neminē esse preter eū. qui posset ei libertatem vendicare. His mulieribus instructus furijs exercitū parabat carolus celeriter profectus in fines bauarie venit. Taxilo ꝯterritus tandē parere constituit ⁊ deditionem fecit. obsides dedit. In hijs theonē filiū suū aliosq̄ per multos lectissimos iuuenes.

Aldegisius

Aldegisius

Aldegisius desiderij filius. q̄ ante expugnationē papie e citrapadanis in greciam confugerat hijs tp̄ibus grecoꝝ multoꝝ auxilio fretus. cū magna manu ad repetendū paternū regnum in ytaliā venit. qui multū ꝯflictus a francis auspicio prefectoꝝ superatus ⁊ captus. ac multis supplicijs affectus. tandem vitam miseram in tormentis finiuit.

Anno mundi. 6003. Anno xp̄i. 804.

Lineа summoꝝ pōtificū

Leo tercius

Stephanus quartus

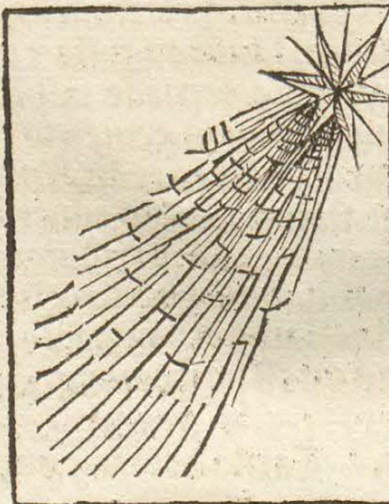

Pascalis

Leo eius noīs terciꝰ papa. arrupio p̄re. pōtifex creatur. Uir q̄dē doctissimus. q̄ ab ineūte etate. ita erat educatꝰ et eruditꝰ disciplina ecclesiastica. vt dignꝰ esset q̄ ceteris anteferret. erat p̄terea castus. integer. pudicus. facūdꝰ doctoꝝ viroꝝ ita amator. vt eos vndequaqꝫ ad se p̄mijs alliceret. Eoꝝ̄qꝫ consuetudine mirūimmodū delectaret. p̄dicationibꝰ q̄ꝫ admonitionibus quibus plurimū ob eloq̄ntiā ꝛ doctrinā valebat. egrotos visere. elemosinas indigētibus p̄bere ei peculiare fuit. Hō certe mitis ingenij. creatur itaqꝫ pontifex vno oīm ꝯsensu. q̄ postea dū supplicatōes a btō gregorio institutas rome agit cūꝫ pplo ꝛ clero pascalis primicerius ꝛ cōpulus p̄sbyteri q̄ꝝ vite sordes a superioribus vrbis aliq̄n infestatus fuit. armatis stipati illū interceperūt. quoꝝ fraudibus apud edē btī siluestri captꝰ. ac pontificali amictu p̄uatus. Et carnifices debilē viribus pontificē ꝓsternētes lingua captus ps illū excecatura. pluribꝰ etiā digitis ꝛ incuruis vnguibus q̄ꝫ oculoꝝ fere possent cōcaua effodiebant. Et multo madēs cruore leo apud sctī erasmi monasteriū in custodia ē habitꝰ. Quo in loco loq̄lam illi ꝛ visum affirmat bibliothecarius diuino munere restitutū. affuit tūc afflicti senis rebus auxilio vnius albini cubicularij fides. q̄ nocte cōcubia custodes fallens ad btī petri basilicā ꝑduxit. ꝛ vinigisiū ducem spoletanū p̄sidio accersiuit. Ꝑ paucos ibi moratus dies leo ad carolū ꝑperauit Transgressum alpes pius rex in saxonia pōtificē summa acceptū reuerētia vt rediret in p̄riam exhortatꝰ. Redeunti romā leoni clerus pplusqꝫ romanus ad miluiū vsqꝫ pontē ꝓcessit obuius. Inde venienti romā carolo q̄ ordinū dispositio occurrerit saxonū frācoꝝ longobardoꝝ q̄s enumerare posset. Exceptū in p̄ncipis aploꝝ basilice atrio carolū. leo cū ad eiꝰ penetralia deduxisset in vrbē dimisit. Et nō multo post carolus cleꝝ ꝛ pplum in btī petri basilica ꝯuocauit pōtifex ambone ꝯscenso euāgelia xp̄i cernuus tenuit ꝛ iureiurādo affirmauit se oīm reꝝ q̄ sibi obijciebāt insontē esse. Erat is dies yduū decebris anni salutis octingentesimi. Et in die natalis dn̄i inter missaꝝ solennia ad ip̄as. b. petri basilicas celebrata. leo pōtifex ppli romāi scito p̄cibusqꝫ. carolū imꝑatorē romanoꝝ declaratuꝫ. dyademate vetusto imꝑatoꝝ capitis gestamine coronauit. Tunc pplus romanꝰ q̄ aderat freq̄ntissimꝰ ter acclamauit. Carolo augusto a deo coronato magno ꝛ pacifico imꝑatori vita ꝛ victoria. sacro inungensqꝫ ꝯfecto balsami oleiqꝫ liq̄mine ad pipinū se ꝯuertit. eūqꝫ ytalie regē declaratuꝫ pariter inunxit. Tandē leo a fundamētis edificato apud sctm̄ petꝝ amplissimo hospitali quod greci xenodochion vocāt. morit̄ primo ac vigesimo pontificatus sui ānno. Quo etiā cometes apparuit. vt nōnulli putāt tante calamitatis indiciū. Sepelit̄ aūt in basilica petri pridie ydus Junij. Eius in morte tum sedes vacat diebus decem.

Cometes

Anno mundi. 6013. Anno xp̄i. 814.

Stephanus quartus. p̄ria romanus. p̄re iulio. q̄ pontificatu suscepto mēse tercio ad ludouicū imꝑatorē in gallias ꝓficiscitur. q̄ in aurelianis erat. ꝛ honoratissimū ei quoqꝫ obuiā misit. maxime theodolphū aurelianoꝝ ep̄m cū clero. ip̄e ad primū lapidē ꝓdiens cū maxima veneratione in vrbeꝫ introducit. erat stephanus ex nobili genere ortus tante doctrine ꝛ integritatis. vt facile apud oēs sctītatis nomē nansciscere. ꝛ vt feruent ludouicū inūxit atqꝫ coronauit. ꝛ cū sepe de cōponēdis ytalie rebus collocutus fuisset romā redijt secū crucē magni pōderis magneqꝫ estimationis detulit. quā ludouicus sua ip̄ensa beato petro dicauerat. at sanctissimꝰ pontifex ad vrbē rediens septimo pontificatus sui mense vita functus. in basilica petri sepelitur. Sedes autem eius morte dies vndecim tum vacat.

Pascalis eiꝰ noīs primus papa. p̄ria romanꝰ. p̄re bonoso. nulla interposita ip̄atoris auctoritate pōtifex creat̄. hāc obrem vbi pontificatuꝫ inijt. statim legatos ad ludouicū misit. q̄ eiꝰ rei culpam omnes in cleꝝ ꝛ pplm reijcerent. q̄ ab hijs vi coactus esset pōtificiū munꝰ obire. accepta hac satisfactione ludouicus r̄ndit pplo ꝛ clero maioꝝ instituta ꝛ pacta s̄uāda. caueret ne deinceps maiestatē lederēt. hūc autem stephanus pōtifex dū viueret ob eiꝰ v̄tutes ꝛ doctrinā monasterio btī stephani martyris in vaticano prefecerat. Inito igit̄ pontificatu corpa sanctoꝝ munꝰ religiose iacentia in vrbem cuꝫ maxima veneratione introducta honestiore loco recōdidit. praxedis templū a fundamētis extruxit. ꝛ btē cecilie. eoqꝫ loci ꝛ ip̄ius virginis ꝛ eius sponsi valeriani tyburcij maximi martyꝝ. vrbani. lucij pontificum corpa collocauit. Multasqꝫ basilicas vetustate quassatas restituit. Tandem nullo religionis pietatis humanitatis exemplo pretermisso. pontificatus sui anno septimo. mense tercio. die decimoseptimo morit̄. sepeliturqꝫ in basilica petri. Uacat tum sedes dies quatuor.

Signa que precesserunt mortem gloriosi et Sancti Imperatoris Karoli. Nam Eclipsis Solis et Lune vltra solitū fuit. Apparuit per septem dies macula nigri coloris in Sole. Porticus preciosus aquisgrani cecidit funditus ꝛ pons maximus magnitudine tribus horis combustus est. Cernens autem pyssimus Imperator mortem sibi imminere: omnes thezauros suos prelatis [illegible] ecclesijs distribuendos, et Ludouicū primogenitū constituit Imperatorem. Alii dicunt [illegible]
Spinea Corona domini floruit in manu Caroli et transfertur de Constantinopoli parisius et in translatione reliquiarū mortuus est resuscitatus aquisgrani. Jerusalem circa hec tempora recuperatur per Carolū tota terra sancta. et Saracenorū secta vbiqꝫ vastatur. attestatur ... quia tempus ...

Translatio imperij facta est per Leonem papam tercium de Grecis ad ffrancos cum vnanimi consensu Romanorum iustis et necessarijs causis post longam pacienciam ecclesie dei, que diu Grecorum emendacionem expectabat, sedquia illi minus deserverunt a priorum pietate, dimissi sunt.

Linea imperatorum

Linea iperatorꝝ

Carolus magnus

Carolus Magnus

Carolus cognomento magnus. ꝓ suis eximijs meritis. ac singulari fide ob oim xpianoꝝ libertatē. Cuȝ paterni regni fines in gallia rheno ligeri occeanoqȝ in germania danubio ⁊ salo fluuio. Et hijs aq̄taniā vasconiā hyspaniā pene totam. Et eā ytalie ꝑtem in qua longobardoꝝ regio fuerit. bellica virtute ademptā adiunxit. adiecissetqȝ saxoniam. q̄ ē non modica germanie ps. tū vtrāqȝ pannoniā. ⁊ vltra danubiū datiā histriā ⁊ totū liburnoꝝ regnū. Omnes deniqȝ barbaras gentes q̄ germaniā inter rhenū occeanū ac danubiū incolunt. ꝑtim armis subactas. ꝑtim beneficio allectas in suā ꝑtātem redegit. his tantibus opibus. tanqȝ rebus egregie gestis eam sibi famā nō solū in gallia ſ etiaȝ ꝑ vniuersum orbē ꝯparauerat. Anno salutis octingentesimoprimo. pōtificatus leonis pape anno. v. summi impij dignitatē (Posteaqȝ cōstantin⁹ magnus relicta roma ad orientē desedit ⁊ sublatū impiū trecentis ⁊ triginta annis post augustulū in occidente cessauit) egregia sua v̄tute occidenti restituit. ⁊ august⁹ appellatus. impatoꝝ nomē dignitatemqȝ suscepit. Et nō solū vt p̄missum ē assenciente ſ etiā applaudente pp̄lo romano. atqȝ ita impauit annis. 14. factus itaqȝ romanoꝝ impator. post amplissimā dignitatē susceptā. cum ī galliā reditur⁹ iter ꝑ hetruria faceret. in memoriā dignitatis adepte florentiā vrbeȝ. quā olim magna ex ꝑte deleuerāt gothi. in pristinū statū cuȝ summa celebritate restituit. Omnēqȝ nobilitatē ꝑ oppida vicina dispsam in ciuitatē reduxit. nouis menibus cinxit. templis ornauit. Cū reuertisset in galliā exceptus est eius aduētus ab omibus pp̄lis incredibili honore atqȝ amore. cū bella septem ⁊ quadraginta annis (tot eīn regnauit) incredibili felicitate tū magnitudine quadaȝ animi. tum etiam ingenij atqȝ consilij confecisse tradūt. Quibus regnū satis amplum a patre acceptum longe maius posteris suis reliquit. Fuit autem carolus ꝓcera statura. lato pectore. latis humeris. magnis vegetisqȝ oculis naso paulo eminētiore. forma deniqȝ ⁊ pulcritudine oris adeo eximia. vt decorem simul pre se ferre videretur. cum regia quadam maiestate coniūctum. habeb atqȝ in voce splendorem. Et in incessu totoqȝ corporis motu summā dignitatē. promissam gerebat barbam. valitudine fuit prospera. venatōibus gallorum more frequenter studebat. ratus ad sanitatem corporis conferre. Tradunt preterea eum balneis ⁊ aquis natura calidis plurimū delectatum. Inde aquisgrani vbi sedes regni eiusqȝ regia erat maximis sumptibus templum condidit. ⁊ beate marie dedicauit. in qd̄ sudariū ⁊ beatissime v̄ginis marie camisiam transmisit. Vez ad eius regias v̄tutes addidit eloquentia copiāqȝ dicendi ⁊ bonaꝝ artium disciplinā. Habuit autem ex pluribus vxoribus pulcerrimā sobolem. sed ex hildegarde carolum pipinum ludouicum ⁊ filias plures. filios quoqȝ doctissimis hominib⁹ erudiendos tradidit. ⁊ filias. ne ocio torpescerent lanificio assuescere fecit. Carolus autem iam senio grauis cum intellexisset pipinū quem regem ytalie prefecerat mediolani mortuū esse. ludouicum filium minorem natu. aquitanie regem. ⁊ imperij successorem. Bernardum v̄o nepotem ytalie regē declarat. Eiqȝ mādat vt ludouico rebus in omnibus obtemperet. fines imperij hos esse voluit in galliam rhenū ac ligerim in germania danubium ⁊ sauū fluuios. Hijs autem ꝓuincijs aquitaniam guasconiā. magnam partem hispanie. cisalpinam galliam. saxoniam. vtrāqȝ pānoniam. ystriam liburnos addidit. Stabilitū autem suis posteris non solum francorum regnum. sed etiam impatorum nomen. cum venatuȝ a regia aquisgrani eēt profectus: domū rediJt cum febre. cum lateris etiam accessisset dolor. morbis simul ⁊ senectute confect⁹. vita excessit. etatis sue septuagesimosecūdo. ⁊ xpiane salutē. xv. supra octingentesimū annū quinto kalen. februarij. Eius corpus in basilica aquisgrani solenni funere sepultum tali epigrāmate Caroli magni xpianissimi impatoris romanoꝝ corpus sub hoc sepulcro conditum iacet. Tribus annis anteqȝ e vita migraret testamentum condidit. Duas partes episcopis metropolitanis dari iussit. in reficiendis ecclesijs. ⁊ ꝓ pauperibus iuuandis. Terciā vniuscuiusqȝ ratione habita filijs filiabus nepotibusqȝ tum seruis ⁊ ancillis reliquit. Erant inter ceteros thesauros tres argentee mense. ⁊ vna aurea p̄cipue magnitudinis. quarum vnam q̄ constantinopolitane vrbis similitudinem referebat basilice beati petri. Aliam in qua forma vrbis rome cernebat ecclesie rauennati dono dedit. Terciā que totius orbis descriptōnem continebat. Et auream filijs suis reliquit. Fuit itaqȝ carolus si eius res gestas. tum domi. tum foris inspicimus. tāte amplitudinis ⁊ integritatis imperator. vt postea neminē superiorem. ne dum parem habuerit.

Iudeus quidam.

Iudeus quidam his temporibus. apud syriam existens. quadam die in vilipēdium xpianoꝝ xpo imaginem lancea suffodit. Et illico sanguis vbertim effluxit. quo prodigio tremore correptus. ne sanguis deperiret vas vulneri apposuit a quo plurimi sanitati restituti iudei ad fidem xp̄i plures sunt conuersi sanguis autem diuino consilio postea montuē allatum. ibidem vsqȝ in presens ꝓpter crebra eius miracula magno in precio ⁊ gloria habitus est. Carolus imperator hijs auditis ad Leonem scripsit. vt de his eum certum redderet. Leo v̄o cū seditionibus semꝑ vexaret. ab vrbe discedens. montuā proficiscitur ad visenduȝ xp̄i sanguinem. Is a montuanis perbenigne susceptus approbato xp̄i sanguine ob frequentia miracula. qd̄ ⁊ alij pontifices postea efficere. ad carolum proficiscitur, vt hominē veritatis cognoscende cupidū eius rei certiorem faceret, ⁊ de rebus ytalicis vt premissum est. Iste Carolus dictus Magnus cum iam regnasset in ffrancia xxx^ta quatuor annis assumptus est in imperatorem Romanorum, et imperauit annis quatuordecim. Quante prerogatiue fuerit hic in omnibus que principem laudabilem faciunt, quis digne laudare sufficiet. Hoc vnum predicare sufficiet, quod a principio vsque ad finem in tanta rerum tempestate sic laudabiliter se habuit, vt non sit inventus qui eum in aliquo reprehendere potuisset. Revera quid possit fragilis homo in illo causari, quem diuina virtus continue direxit et protexit. Sit ergo recte laudandus cum si in domino opera eius magnificemus. Tandem morte sancta peritus sepelitur Aquisgrani anno vite sue LXX. Eius legendam scripsit Emardus. Refert Turpinus archiepiscopus quod Carolus erat corpore decorus, sed visu ferus. Statura enim pedum octo, et facies eius palmum et dimidium possidebat. Barba vero eius palmum, frons erat vnius pedis. Militem armatum super equum sedentem a vertice simul cum equo vno cum spata scindebat. Quatuor ferraturas equorum simul facile manibus extendebat. Militem armatum recte stantem super manum suam sola manu velociter elevabat. Leporem integrum aut duas gallinas, vel anserem edebat. Modicum vini et lymphatum bibebat. Tam parcus in bibendo erat quod semper in cena raro plus quam ter bibere solebat. Episcopatus Quinque dotantur per Carolum in Almania magnifice, scilicet Maguntinensis, Treverensis, Coloniensis, Salzburgensis et Sedunensis.

Linea summorum pontificum

Anno mūdi. 6023. Anno xpi. 824.

Eugenius eius nominis secūdus papa. pātria romanus. pāre boemūdo. pascali suffectus. Eius tpe octauū scisma fuisse ferūt. Inter hūc eugenium et qndam noīe zinzinū ppter patrū discordias at eugeni⁹ dignitate corpis. et pstātia animi insignis. ob hūanitatē et eloquētiā. oīm osensu tandē obtinuit. q inito pōtificatu. spretis reb⁹ oīb⁹ humanis. vl' poti⁹ fortune bonis. ad munificentiā et liberalitatem vsus. Adeo rem frumentariā curauit. vt nullibi vilius. q3 rome annona vēderet. ac pauperū pupillorū viduarū causas et vitā ita tutatus est. vt ab oībus merito pr pauperū diceret. Tandē cū optimus hic pontifex his artibus i pontificatu annis qtuor vixisset morit collacrimātibus oībus. Et suāvicē poti⁹ q3 mortē sanctissimi viri dolentibus. cū mors ei ad felicitatē via optatissima eēt. Quidā scribūt eū ab emulis oculis excecatū. ac martyrio coronatū. Eius corp⁹ in basilica petri aplorū principis cum omni deuotione sepelitur.

Valentinus papa. pātria roman⁹. pāre leontio. q apud pascalē et eugenium viros sanctissimos. et doctrinā et rōnem bene ac sancte viuendi a teneris ānis vsq3 ad maturā etatē didicerit. Non ludis nō iocis aut voluptatibus intentus. vt pleriq3 oēs adolescētes faciūt. s3 doctrinā et bñ viuendi normam ex lectione veterū et exemplo sanctorū pontificū sumens. Cūq3 tante vtutis et sanctitatis eēt. vt non dū psbiter. s3 diaconus summū pontificatus gradū meruerit. Postremo aūt pietate. clementia liberalitate. tum in vita priuata. tū in pōtificatu nulli maiorū secūdus est habitus. has ob res oīm consensu pontifex creatus. merito hominū q tum erant id fortasse exigentibus quadragesimo pōtificatus sui die moritur. ac in basilica petri sepelitur. cōqrentibus oībus eū hoīem sibi morte sblatū esse. quo stante labefactari romana libertas et xpiana religio vix poterat.

Anno mundi. 6033. Anno xpi. 834.

Gregorius quartus papa. pātria romanus. pāre ioanne tituli sancti marci psbyter. Uir nobilitate insignitus. sanctitate clarus doctrina et eloquētia pcipuus. qui tante modestie fuit. vt electus a clero ppl'oq3 romano nō prius pōtificū munus obire voluit. q3 a legatis Ludouici impatoris ob eam cām romam missis. q diligenter tantā electōem discusserāt ofirmatus ē. fecerat id ludouicus nō supbia motus. s3 ne iura imperij amitteret. quippe q natura clemēs et humanissim⁹ sit habitus. quiq3 iura eccl'ie et dignitatē semp tutatus ē. Qui pontificatu suscepto. mox corpus. b. gregorij transtulit. atq3 eo loci collocauit. vbi nūc iacet magnis adhibitis ornamentis. ferūt ab eodē corpa sebastiani et tyburcij a cimiterijs in quibus ante iacebant ad basilicā petri traslata fuisse. Insup et rogatu ludouici impatoris oīm sanctorū celebritatē kal'. nouēbris instituit obsuādā3 quā qdem cōmemorationē galli et germani pmo obsuare ceperūt. eāq3 rem magnopere a rabano monacho theologo insigni carminibus et psa laudatā fuisse scribunt. Post multa aūt bona opa morit gregorius pontificatus sui anno. xvi. sepeliturq3 in basilica petri. sedes eius in morte diebus. xv. vacat.

Eugenius secundus

Valentinus

Gregorius quartus

Pipinus rex

Pipinus rex caroli filius

Pipin⁹ caroli fili⁹ natu maior cū pāre a papa ytalie rex declaratus. regnauit annis. 13. Uir qdem clarissimus nec pāri vlla in vtute dissimilis. quē3 pater in vngaros misit. quos cito grauibus plijs supatos ad deditionē cōpulit. Eoq3 bello cōfecto. ipm in beneuētanos misit qui grimoaldo duce finitimos pontificis agros turpiter vexabāt. eosq3 pdomuit. vt egre se menibus tuerētur inde theate obsedit captaq3 vi ciuitas prede simul et incēdio ē subiecta. Ortana exinde et paulo post luceria in deditōem acceptis. hūc etiā pr in venetos sibi falso accusatos misit et eracliū atq3 eqliū inuasit ppter qd multe familie nobiliū venetias migrarūt. qbus gestis etiā multis alijs plijs egregie cōfectis mediolanum veniēs. ibidem vitam cum multa gloria in pace finiuit.

Bernardus rex

Bernardus caroli magni nepos post pipinū a carolo magno ytalie rex declaratur. Et regnauit ānis. 9. huic carolus pcepit. vt i oīb⁹ ludouico filio ei⁹ et successori obtpareret. Rex carolo mortuo mādatis obseq nolnit. qbusdā ytalicis epīs et seditiosis ciuib⁹ instigātib⁹ ab ipio oīno defecit. Et citates ac pplos i sua vba iurare coegit. Et cū resciisset ipator. cā in oūetu pposita. nepotē sese maiestatis crimīe dānatū. hostē iudicauit. Exinde copijs coactis galliarū germanie et baioariorū. puicie i ytaliā duxit. Reb⁹ āt ytalie breui pacatis ipator nobiles ytalico s. pditionis ouictos iugulari iussit. Bernardū aūt et si illico ad impatorē aduētu3 armis depositis ad misericordiam ofugerat. Et simul epos i franciā pduxit. Et ouētu iterū sup iudicio aqsgranū habito gladio trucidatus. Epi vo sinodali decreto depositi in monasterio relegati sunt.

Linea ĩperatorꝝ

Ludouicus primus

Ludouicus primus filius Caroli magni

Ludouicus eius nominis primus cognomẽto pius. post carolũ magnũ impatoꝛ. patre carolo defuncto ãno salutis. 815. imperiũ suscipiens. imperauit cuꝫ lothario filio annis. 25. Agebat in aquitanis hiberna ludouicus quãdo illi carolũ p̃rem obisse renũciatum est. qui aquisgranũ repetens delat⁹ legationes q̃ ad genitoꝛẽ venerant primo audiuit. deinde ꝓuincialiũ celebrato cõuentu. ea que romanoꝝ imperio ⁊ francoꝛuꝫ regno administrandis visa sunt necessaria oꝛdinauit. Legationũ aũt primaria fuit leonis cõstantinopolitani impatoꝛis. qui michaeli p̃ id tẽpus suffectus erat. vbi innouata fuerũt federa. primã exinde ex peditionẽ bernardo rege comitante. aggressus est in danos. Obstitit ṽo hiemis cum id pelagus glacie cõcretum erat. qḋ cum imperatoꝛ rexq́ꝫ intellexissent. medio ferme herẽtes itinere ad padebrũnaꝫ saxonie ciuitatem exercitũ in hibernis cõtinuerunt. Eaq́ꝫ iam hyeme media quũ esset allatum ex ytalia romanoꝝ primores in leonis pape mortem cõiurasse. imperatoꝛ regẽ in ytaliã ire iussit curaturꝝ. ne quid detrimẽti regnũ ytalie pateref. Ingressus romã bernardus rex illico in grauẽ p̃iculosumq́ꝫ moꝛbum incidit. res romanas p̃ gerardũ comiteꝫ composuit. Inde stephanus quartus papa. qui tercio q́ꝫ creatus erat mense in franciã accedẽs ludouicũ impatoꝛem apud aurelianas inunxit ⁊ imperiali diademate insigniuit. Qui impio suscepto cõtra guascones grauissima bella cõmisit. tandem eos in suã potestatẽ redegit. Deinde britones seu anglos res nouas molientes armis in officio cõtinuit. at postea sarracenis Cesaraugustam incolentibus pacem concessit. Maius tñ tuendis danoꝝ regibus negociũ impatoꝛi fuit. q̃ saxonũ obs̃uabant limitẽ. Et tamen paulo post occasione oblata freti cum solamo ⁊ gotfredi filijs cõflixerũt. illisq́ꝫ p̃lio fusis heroldum in paternum dacie regnũ reduxerũt. Tam multis rebus varijs in locis bene gestis ludouicus imperatoꝛ conuentum in aquisgrano celebrauit. in quo ecclesiasticis rebus cõpositis. Lothariũ primogenitum imperij consoꝛtem declarauit. pipinusq́ꝫ tũc secũdus filius aquitanie. Et ludouicus tercius bauarie reges appellati sunt. Que dum fierent bernardus ytalie rex fatui adolescẽs ingenij quoꝛũdam magnatum ytalie instigatione inter quos fuere mediolanẽsis cremonensis ⁊ aurelianẽsis episcopi impatoꝛi vt premissum est rebellauit. capitali sententia punitur. Cum britãnia ad alios motus se p̃pararet ⁊ in andegauis nũciabatur. ad hos sedandos contulit se impatoꝛ. Eo cum venisset oĩa reperit quieta. Sed aliud accepit incõmodũ. qꝛ ermelgardã vxoꝛem ex qua tres filios reges tũc sup̃stites susceperat. longo confectam moꝛbo amisit. Lothariũ postea filiũ in demoꝛtui bernardi locum ytalie regem dedit. quẽ romani a pascali pontifice populoq́ꝫ romano vocatum pontifex ipse in basilica beati petri inunctũ coronatũq́ꝫ regem ytalie primo. ⁊ postea augustum appellauit. Ludouicus deinde mitissimi impatoꝛ ingenij semper multum fidei apostolice detulit. Fuitq́ꝫ adeo vt quatuoꝛ romani pontifices quos viginti septeꝫ annoꝝ illius imperij tempoꝛa habuerũt. adiumento nũq́ꝫ caruerint. quo in romanoꝝ p̃secutionibus sepenumero indiguerũt. Ludouicus quoq́ꝫ bulgaros post petitam impetratamq́ꝫ pacem pannonioꝛũ limites ingredi ausos. sola mittendi in eos exercitus ostentatione a motibus abstinere fecit. Lotharius ṽo ytalia pacata in galliam rediens. cum ludouicus pater carolum (cui caluo postea cognomẽ fuit) natu minimum fratribus ceteris oĩbus preferret. Inuidia stimulatus ludouicũ in custodia reclusit. Uerꝝ eodem anno inter eos conuentione facta liberatus. imperio restituitur. Tandẽ michael ip̃e impatoꝛ grecus primo ⁊ breui post gregoꝛi⁹ põtifex. ⁊ ludouic⁹ ĩpatoꝛ eodeꝫ ferme mẽse. diẽ obierũt. ip̃e ĩ bti arnolphi basilica sepelit.

Mauri hijs tp̃ib⁹ in siciliã classe delati extẽsione facta late incẽdia cõmiserũt. delata ĩ siciliã classis veneta eaten⁹ ꝓfuit infideles q́ꝫ p̃mũ vela alonge ꝯspexerũt ĩ affricã redierũt. p̃ id tp̃is venetoꝝ dux iustinian⁹ fuit. ãno ei⁹ secũdo ducat⁹. b. marci euãgeliste corp⁹ a q̃b⁹ mercatoꝛib⁹ ex alexãdria venetiãs delatũ ẽ tali oꝛdine id factũ recẽsent. sacerdotes ꝓmissionib⁹ mercatoꝝ ducti capsa q̃ sctm̃ s̃uabat corp⁹ apta. illo sponte ĩposuerũt q̃ mercatoꝝ s̃ui cõmeatũ ad naues p̃ferre ꝯsueuerãt. Tũc pati ad id astutioꝛes vestitu soꝛdidissimi colones sportã olerib⁹ poꝛcinisq́ꝫ carnib⁹ sup̃iectis plenã medio foꝛo iocabũdi p̃gebãt. obuiauerũt a sarracenis poꝛtoꝛij exactoꝛes. poꝛcinisq́ꝫ carnibus q̃b⁹ machometici sup̃stitõe vesci ꝓhibẽt. ideoq́ꝫ visu quoq́ꝫ abhoꝛrẽt. inter olera reptis canzir qḋ poꝛcus eoꝝ ligua ẽ sportã ad nauim ferri p̃miserũt. inde p̃ oliuẽsem poꝛtũ corp⁹ ĩ vrbẽ p̃uexerũt. q̃ ãno ⁊ seq̃nti eccĩa q̃ nũc extat sctĩ marci venetijs edificari cepta ẽ. Et tũc senatus venetus marci ymaginẽ tanq́ꝫ vrbis patroni in vexillis deferri statuit.

Rabanus monachus

Rabanus monachus natione german⁹ abbas fuldens̃ postea magũtin⁹ archiep̃s theolog⁹ q̃dem p̃clarissim⁹ ac ĩsignis poeta. p̃ h̃ tp̃s. in ꝓsa ⁊ carmine plimũ valuit q̃ ex igenij sui magnitudĩe mltos edidit libꝛos p̃cipue op⁹ mirãdũ d̃ laudib⁹ sctẽ crucis ꝯmẽtat⁹ ẽ idẽ librũ palipomenõ ⁊ Machabeoꝝ hũit ec̃ s̃mões satis elegantes ad pplm̃ potissimũ in celebꝛitate oĩm sanctoꝝ. Seditq́ꝫ annis. x. anno salutis. 846.

Strabus monachus

Strab⁹ itẽ mõch⁹ gall⁹ eminẽtissim⁹ gall⁹ ⁊ ꝯmẽtatoꝛ diligẽtissim⁹. rabani p̃dcĩ auditoꝛ. p̃ h̃ q̃ꝫ tp̃a ipso preceptoꝛe suo inferioꝛ non fuit. qui in libꝛos biblie p̃pulcre cõmentatus est. Scripsitq́ꝫ de officijs ecclesie ad ludouicũ impatoꝛem ⁊ multa alia.

Iste Ludouicus mortuo patre Carolo magno imperium sumpsit. Habuit et duos fratres scilicet Lodovicum et Karolum quos nitebatur excludere ab hereditate paterna Sed illi [illegible] superant. et ambo malum habuerunt finem.

Iste Ludouicus fuit filius Caroli magni. et fuit vir magne clementie propter quod dictus est pius. Habuit duos fratres quos [illegible] In adversis paciens erat, et in fine semper vincebat, quia erga deum et ecclesiam devotus permansit. Etiam filii eius persequebantur ipsum, quos benigne ad penitenciam reduxit. tandem bene singulis dispositis bona morte diem clausit extremum

Anno mūdi. 6043. Anno xpi. 844.

Sergius eius nominis secūdus papa. pr̄ia romanus. pr̄e Sergio e regione quarta. post Gregoriū pontificatū iniit. Hic cū prius os porci vocaretur ob turpitudinē nominis. mutare vocabulū coactus ē. ⁊ cognomenti sergij nomen assumpsit. Eamq̧ ↄsuetudinē mutandoꝝ nominū a posteris assumptā videmus. vt q̄ pontifices crearētur. suo omisso maioꝝ noīa sibi inderent. Licȝ ab omībus nō sit obseruatū. Constat aūt sergiū ex illustri familia ortum. neq̧ q̧ a maioribus suis degenerasse. adiuuantibus eius p̄claꝝ ingeniū Leone tercio. Stephano q̄rto. Eugenio secūdo. ⁊ Gregorio q̄rto. sub quoꝝ moribus ⁊ doctrina ita vixit. vt solus mortuo Gregorio dignus haberet. q̄ pontificiū munus obiret. Hic itaq̧ pontificatu suscepto ad ornanda templa conuersus basilicā sanctoꝝ siluestri ⁊ martini vetustate collapsam restituit. In easq̧ m̄lta sanctoꝝ corpa collocauit. Struxit ⁊ a fundamētis ad ipius basilice latus in honore petri ⁊ pauli monasteriū vbi cōtinuo res diuina agebat. Romani quoq̧ tyrannice immanitatis metu eius p̄cibus liberati sanctissimū pontificē verū xpi vicariū ⁊ vnicū pr̄ie parentē predicabāt. Demū re ecclesiastica bene ac integre gubernata. tercio pontificatus sui anno moritur. sepeliturq̧ in basilica Petri. vacat tum ei⁹ in morte romana sedes mensibus duobus diebus. xv.

Leo q̄rtus papa. pr̄ia roman⁹. pr̄e rodulpho anno incarnationis octingētesimo quadragesimo pontifex oīm cōsensu decernit ac merito q̄dē: vir em̄ fuit in omī vita priuata etiā religione. innocentia. pietate. humanitate. gratia. liberalitate. doctrina ecclesiastica p̄cipue īsignis. Eius gesta p̄clara si cūcta conscriberent voluminis modū excedere viderentur. Sunt q̄ arbitrant huius sanctissimi viri orōnibus deū per motū sarracenoꝝ rabiē naufragio duȝ onusti preda domū redeūt cōpescuisse. Liberatus aūt sarracenoꝝ metu sedilia ī vestibulo atrij lateranensis posita ex marmore cōstruxit. Hūc quoq̧ tante sanctitatis fuisse constat. vt basiliscū serpentē (quē latine regulū appellant) suis orōnibus e fornice sancte lucie v̄ginis ī orphea expulerit. Eius alitu ⁊ veneno multi mortaliū perierant. Et incendiuȝ illud signo crucis extinxit qd̄ diu p domos saxonū ⁊ longobardoꝝ vagatū. diui petri basilice appropinquabat. Hoc autē factum octauo die assumptionis. postea vt festus celebratus est. Restituit quoq̧ vrbis menia ⁊ portas vetustate collapsas. ad hec vo. xv. turres ꝓpugnacula vrbis a fundamentis extruxit. Sua quoq̧ diligentia corpa sanctorū q̄tuor coronatoꝝ inuenit. Eorūq̧ tēplū in splendidiorē formaȝ instaurauit. sctos ipsos sub altari collocauit ⁊ alia multa sanctoꝝ corpa ibi addidit. At dum his rebus q̧ diligentissime vacaret sarraceni cū classe magna contra neapolitanos romanosq̧ aduentabant. Ipe illico q̄ Ūata potuit manu hostiā ꝓficiscit. suosq̧ p̄mo ad coīonem adhortatus orōnem habuit. Deus cui⁹ dextera btm̄ petrū ambulantē in fluctib⁹ ne mergeret erexit ⁊c. his dictis facto signo crucis pugnandi copiā fecit post longū certamē hostes supant fuganturq̧. inde romam cū gaudio reuersus inde vaticanū cinxit. Leonināq̧ vrbeȝ de suo nomine appellauit. ne deinceps hostibus liceret ecclīam bt̄i petri leui incursione spoliare. hāc auteȝ vrbē p̄mo pōtificatus sui āno inchoatū demū sexto absoluit. Ex manubijs v̄o sarracenoꝝ plura restituit. Tandē optime de ecclīa dei. deq̧ vrbe roma. ac noīe xpiano meritus. morit anno pōtificatus sui octauo. mēse tercio. die. vi. xvi. kal. augusti. Sepeliturq̧ in basilica petri. vacat tum sedes mensibus duobus diebus quindecim.

Joannes anglicus (⁊ vt ferūt) ex mogūciaco ort⁹. malis artibus pontificatū adeptus. Mentitus em̄ sexū cū femina esset adolescens admodū athenas cū viro docto amatore ꝓficiscit. Ibiq̧ p̄ceptores bonaꝝ artiū audiēdo. tantū ꝓfecit vt romā veniens paucos admodū etiā in sacris lr̄is pares hr̄et. ne dū superiores. Legendo aūt ⁊ disputādo docte ⁊ acute tātū beniuolētie ⁊ auctis sibi cōparauit. vt mortuo leone in ei⁹ locū (vt Martin⁹ ait) oīm ↄsensu pōtifex crearet. Veꝝ postea a familiari cōpressa. cū aliq̄n occulte ventrē tulisset. tandē cū ad lateranēsem basilicā ꝓficisceret. intra theatrū (qd̄ colloseū vocāt) a neronis colloso ⁊ sanctū clementem doloribus circūuenta peperit. Eoq̧ loci mortua. pontificatus sui anno secūdo. mense vno. diebus q̄tuor. sine vllo honore sepelit. Sūt q̄ hec duo scribāt pōtificē ipm̄ q̄n ad lateranensem basilicam ꝓficiscit. detestandi facinoris causa. ⁊ viā illā ↄsulto declinare. Et eiusdē vitandi erroris cā dū primo in sede petri collocatur ad eam rem perforata. genitalia ab vltimo diacono obtrectari.

Thedolphus aurelianensis episcopus. vir genere scientiaq̧ ac disciplina p̄cipuus p̄scriptis temporibus in p̄cio exn̄s apud ludouicū impatorē falso accusat⁹. ⁊ carceri mācipat⁹. vbi insignia edidit monumenta. precipue versus illos (qui in ramis palmarum ante fores ecclesiaruȝ cantantur) cōposuit videlicet Gloria laus ⁊ honor tibi xpe redemptor. Contigit imperatorem in festo palmarum illac iter facere. dū episcopus illos decantari faceret. impator ludouicus demolitus est. Et optimū ⁊ insontem ep̄um absoluit ⁊ ad suū ep̄atum cum gloria remisit.

Linea summorū pontificum

Sergius secūdus

Leo quartus

Joannes septimus

Lothariꝰ Lotharius

LOtharius Ludouici predicti imꝑatoris filius. post pr̄em impauit cū ludouico filio. quem impꝑij cōsortem fecerat annis. xv. Qui mortuo genitore solus romanū obtinuit imperiū. Ludouico aūt vix dū ad sepulturā apud trecenses elato. tres ipius defuncti imꝑatoris fr̄es lotharius. ludouicus ꝛ carolus ob regni ytalie successionem vehemētissimis inter se odijs exarserūt. ꝛ illico armis correptis. maioribus contenderūt motibus omniū. quos post cathelanicū cū athila prelium gallie senserūt. Namqꝫ in antisiodorēsi agro apud fontanicū coactis copijs. quas vnusquisqꝫ eorꝝ summis conatibus ducere potuit. ꝑliū est cōmissum. In quo (vt scriptores tradūt) stragē francorꝝ gētis quāta nusqꝫ alias fuisse factam. Licet aūt ludouicus carolusqꝫ supiores euaserint eorū tamen sicut ꝛ lotharij vires adeo imminūt. vt finiū ab extremis tuendorꝝ facultas singulis sit adempta. Fugiens ex ea pugna lothariꝰ cū fracto laceroqꝫ exercitu suo. aqsgrañ. se recepit. Cūqꝫ insecuti fr̄es illo item oppido disturbarūt. qui vxorem et filios secū rapiens ꝑ lugdunū viennā delatus copias repauit. Tam multis inde ytalie galliarꝝ ꝛ germanie ꝓuinciarꝝ. ac vrbiū ꝛ optimatū legatōibus pulsati sunt ipi fratres. vt inducias cōsenserint ꝓ quarꝝ occasione de pace ꝛ paterne hereditatis diuisione. agi est ceptum. Et ex ytalia qdam iussu sergij ꝓfecti sunt. inter quos georgius archiep̄us rauēnas primus est habitus. qui cum secūdo prelio apud lothariū componēde rei causa esset. ac fortuna ad ludouicū ꝛ carolū inclinasset. totum comitatū in prelio amittens. Eo eñ cum trecentis equitibus venerat. vix solus e tanta strage fuga ꝓlapsus est. Vtuero ij cōmunē totius regni calamitatē ꝛ interitū miserati federa pacis in hunc modum ineūt. vt carolus caluus occidētalis paterni regni ꝑtes a brittānico occeano vsqꝫ ad mosam fluuium. In qua parte regni francorꝝ maneret nomē possideret. ludouico cederet om̄es germanie terram vsqꝫ rheni fluenta. ꝛ trāsrhenū qcunqꝫ genitor possideret. lotharius cum imperij titulo romam haberet ꝛ ytaliā. ac ꝓuinciā galliarꝝ romanā q olim narbonensis dicta. Cū ea galliarꝝ item ꝑticula scaldū inter ꝛ rhodanū fluuios. que acceptum tūc ab eius imꝑatoris subiectione nūc etiā seruat lotharingie nomen. Rebus aūt ita cōpositis lotharius ludouicū filiū quem regni sociū asciuerat ꝑfecit. Eo deniqꝫ anno q a fonteuenticio prelio quintusdecimus lotharium imꝑatorem abdicasse se imperio ꝛ monasticū induisse habitū historici tradūt. Per qd tempus alter eius frater ludouicus in suo germanie regno obijt. Et cū regnū inter filios diuisisset senex effectus relinquens ludouicū imꝑatorē. nō ita multo post vitam cum morte mutauit.

SEnserūt ꝛ tūc gallie sicut ꝛ ytalia cū sarracenis. quantū mali imꝑatoris lotharij ꝛ fratrꝝ discordia attulit rebus suis. Nāqꝫ normāni in quibus emergis appellatio fuit duce romano eorū rege ꝑ ligeris fluuij ostia ingressi. aquitaniā omnē deuastarūt. Et nullis qui resisterent existentibus obuijs heria ab illis insula. aliquotqꝫ monasteria sunt cremata. Exinde normāni ꝑ galliā longe lateqꝫ vagati burdegalam santonam engolismā parisios thuronū nouiomagū aurelianos pictauos. Et multa oppida. plurima castella populati sunt. nec tamen ausi sunt vi ceptis de francia vrbibus diu moram trahere. Sed in aquitaniam reuersi. Eam pro sede regni propriam tenere constituerant.

Grandinem mire magnitudinis In Gallia decidisse tradunt

GRandinē mire magnitudinis hijs temporibus in gallia decidisse tradūt que pecora multa. ꝛ nōnullos homines interemit. Visa ē tūc in ipis grandinibus granū durissimū mire longitudinis.

Terre motus

TErre quoqꝫ motus ytaliam cōcussit. Inde incertis locis vrbes ꝛ mōtes corruerūt.

Locuste

LOcuste insuper innumerabiles sex alas habentes ꝛ dentes duos lapide duriores. in gallia veluti nix terrā operuerūt. herbas segetes ꝛ arbores ac vniuersa viriditatē hūtia deuastarūt. Tandē ꝓiecte in mare ꝛ ad littora in terrā eiecte. secuta ē magna putrefactio. Et inde mortalitatē magnā. aerē inficiētes generaleqꝫ hoīm interitū suscitarūt. Anno quoqꝫ lotharij impꝑij secūdo apparuit cometes.

APud ostiam vrbem affris iterꝝ in ytaliā redeūtibus prosꝑe pugnarūt romani. Verū sarraceni exinde ad ytaliā oram flectētes anchonā vi captā spoliatāqꝫ incenderūt nec fuit maior cladis accepte consolatio. quā ppl̄i fuga mediterranea dilapsi. magna ex parte maurorꝝ manus impias euasere.

Adeulphus rex

ADeulphus anglorꝝ rex vir qdez xp̄ianissimꝰ ꝛ romane eccl̄ie deuotissimꝰ. circa illa tp̄a p̄mo totius anglie monarchiā tenuit. regnū accipiens. regnauit annis. vij. romā perrexit. q inter cetera memoratu digna ob singularem religionem vniuersam insulam ro. eccl̄ie tributariā fecit. Voluit nāqꝫ vt singule domꝰ qtannis singulos argēteos eccl̄ie ꝛ sancto Petro tributum persoluerent.

Eadimūdus rex

Eadimūdus anglorū Rex

EAdimūdꝰ postea āglorꝝ rex. vir qdē r̄ligiōe ꝛ sctitate ꝑcipuꝰ. q cū eēt acerrimꝰ xp̄iane r̄ligionis defensor. m̄lta bella ꝯ danos infideles gessit tādem supatus martyrio coronatus. Eius caput abscisum lupus seuus illesum seruauit.

Iste Lotharius fuit Ludouici predicti Imperatoris filius Mortuo patre Imperium sumpsit [illegible]
[illegible]

Benedictus tercius papa. patria romanus. pr̄e petro. Is ob vite sanctitatem. merito benedictus appellatus ē. ⁊ rex diuinarū gr̄am. sub gregorio eñi militans cū ab eo subdiaconatꝰ gradū accepisset. ita deinceps vixit. vt mortuo leone tanti pontificis successor haberet. ad hūc itaqꝫ in eius electione oēs tanqꝫ ad vnicū ⁊ benignissimū sidus a deo in terras missum eū pontificē decernunt. Qui flens ac deū ac sanctos testes faciens. se nequaqꝫ dignū esse. q̄ tante sedi ꝑficeret dicebat. Sed omnibus acclamantibus ⁊ eius electōem approbātibꝰ inuitꝰ pōtificiū munꝰ suscipiens. in atriuz lateranense ꝑducit. ⁊ in sede petri collocat. inde in equo albo sedens ad ecc̄liam sancte marie ad ꝑsepe ductus ieiuniis triduo ⁊ orōnibus vacauit. deū rogans vt sibi liceret sancte ⁊ ecclesiaz suam integre gubernare. Certi tñ rhodoaldi portuēsis ep̄i factōem secuti. anastasiū a leone pontificatu deiectum ꝓferre conati fuerant. ſ꞉ cognito errore veniam petentes hominē sanctissimū de more adorarūt. Idem fecere ⁊ ludouici imperatoris legati. ad ꝯfirmandam cleri ac populi elect oēz romā missi. tante eñi mansuetudinis fuit. tante dignitatis corꝑe ⁊ animo. vt tam in ingr̄atu constitutus q̄z in vita priuata oībus carus ⁊ gratus videret. multas ecclesias vetustate collabentes restituit. Ea q̄ instituit non vbis tantū ſ꞉ re ipa comprobauit. sacerdotuz eñi funeribus semꝑ interfuit. egrotos preterea inuisit. paupes aluit. calamitosos consolatus est. viduas ⁊ pupillos acerrime tutabat. His artibus vitam sanctissimā continue ducebat. moriens suū corpus ante fores eccl̄ie beati petri apostoli sepeliri mandauit. pontificatus sui anno secundo. mense sexto. die nono. interim vo dies. xv. ep̄atus vacat.

Anno mundi. 6063. Anno xp̄i. 864.

Nicolaus eius nominis primus. patria romanus. patre theodosio. bene ⁊ sancte a teneris annis educatus. primo subdiaconus a sergio. mox vo diaconus a leone creatur. qui benedicti corpus suis manibus nō sine lacrimis tumulo collocauit. Quem post multas vigilias ⁊ orōnes in basilica sancti dyonisii pontificem licet absentem creant. ⁊ fugientē in vaticanū. cōq̄situm in atriū lateranense perduxerunt. ⁊ nolentem in solio apostolico collocarunt. deinde in basilica petri consecratus. sumpta de more pontifica corona. multa cum ludouico cesare qui tum aderat collocutus est. tū ad pontificatum. tum ad imperiū ꝑtinentia. Et postea michael theophili filius constantinopolitane vrbis impator legatos cum muneribus romam misit. Pontificie aūt dignitati consulēs ioannem archiep̄m rauennatem ad sedem apostolicam. ꝓpter obiecta crimina recusantem venire dignitate priuauit. quē deinde in gr̄am recepit. Liberatus autē pontifex a variis molestiis ecclesiam dei genitricis (q̄ prius antiqua nūc noua appellat) restituit regem bulgaroꝝ cum omni prouincia ad fidem xp̄i litteris ⁊ sanis admonitionibus conuertit. ⁊ eis ep̄os ⁊ p̄sbiteros dedit. Pacem inter ludouicum ⁊ beneuentanū ducem composuit. Postea ludouico presente ⁊ approbante multa instituit. que in corpore iuris inserta sunt. Hic demū in omī genere virtutis illustratus. nono pontificatus sui anno. mense nono. die. xiii. moritur Et ante fores basilice beati petri ex testamento ad ꝑdecessoris sui exemplum sepelitur. Sunt qui scribant post mortem eius annis pluribus sedem vacasse.

Hadrianus eius nominis secundus. patria romanus. patre Talaro episcopo sergio pontifici familiaris fuit. Vir quidem optimus liberalisqꝫ ac in pauperes maxime munificus. Hac ⁊ aliis virtutibus tanto in precio apud omnes fuit. vt cum de pontifice creando sermo haberetur. certatim oēs vnicum hadrianum deligerent. quem ad basilicam lateranensem nolentem detulere. Quo audito ludouicus imperator confestim legatos romam misit. ⁊ huiusmodi electionem approbans romanos admoduz laudauit. q̄ summū pontificem sancte ⁊ integre creassent. non expectato aliorum voto. Is autem pontificatuz adeptꝰ omnia que ad honorem dei pertinebant diligenter circūspiciebat. verbis exemplo. auctoritate. tum sua tū maioꝝ vnūquemqꝫ ad bene beateqꝫ viuendum cohortatus. circūuentos etiam aliorum iudiciis ⁊ potētia acerrime tutatus est. haberi etiam synodum constantinopoli passus est. qua ⁊ pulsus phocius vir seditiosus ⁊ restitutus ignacius iam ante iniuria pulsus. a bulgaris quoqꝫ rogatus. vt virum vita ⁊ doctrina insignem in ꝓuinciam mitteret. vt in fide retinerētur qui aliquos misit. qꝫquā bulgari a constantinopolitanis corrupti pulsis latinis sacerdotibus. grecos receperūt. hadrianus vero sese oībus ecclesie hostibus quoad fieri poterat obiiciens. cum mortuo ludouico carolum filium inūcturus esset moritur. pontificatꝰ sui anno quinto. mense nono. die duodecimo. Et in basilica petri sepelitur. Et tunc cessauit papatus dies duodecim.

Linea summorum pontificum

Benedictus tercius

Nicolaus primus

Hadrianus secūdus

Ludouicus eius noīs secūdus. p̄re lothario defuncto. anno salutis octingētesimo quinq̄gesimosexto. impauit solus annis. xxj. q̄ olim a Sergio papa in regē inūctus fuerat. Nam lothari⁹ ludouicū filiū quē regni sociū vt premissum est; asciuerat in ytaliā cū ingenti exercitu misit. huic socios addidit drogonem metensem ep̄um atqꝫ alios viros ecclesiasticos prudentia ⁊ auctoritate dignos. quoꝝ consilijs vtereẗ. Is aūt adolescens nimia felicitate elatus. quacūqꝫ iter fecit cedibus oīa ⁊ rapinis vastat. incendit; ⁊ diruit. Vez cū vrbi appropinquasset. eiqꝫ obuiā honoris causa romani ciues obuiā ꝓdijssent. deposita feritate illa gallica mitior esse cepit. qꝫ ei p̄ter sententiā ingredi vrbem pacato agmine liceret. Octauo aūt ex quo venerat die. vidētibus oībus q̄ aderāt ludouicū regem oleo sancto inungit. corona donat. ytalie regē decernit. templūqꝫ beati petri ingressi. pontifex ipm augustū declarans. imp̄ij corona eum coronauit. atqꝫ q̄cq̄d honesti postulasset (quotiēs ab vrbe discederet) facile cōcessit. Cesar itaqꝫ ⁊ augustus declaratus ⁊ coronatus. statim romā egrediens pacato agmine papiā cōcessit. vbi ⁊ deinceps omnē vitā suā romā eūdo ⁊ redeūdo cōtriuit. Suis quoqꝫ diebus sarraceni ex affrica processi beneuentanoꝝ regionē deuastabant. in quos imparator ludouicus copijs illico vndecūqꝫ cōtractis lothariū frēm in adiutoriū inuitat. q̄ cum exercitu ingressus ytaliā cū inique ⁊ enormiter iret. tū ex calore. tū morsibus araneaꝝ de gente sua p multos amisit. Ipse vo lotharius in via morbo correptus apud placētiā obijt. carolus aūt rex gallie audita morte lotharij. regnū eius lotharingiā inuadit. ad hoc impator ludouic⁹ lotharingiā cū carolo patruo habita pactione diuisit ea conditione. vt ludouicus impator aquisgrani pallaciū cū sua portione haberet. Tandē ludouicus suauissimus imperator vltimū diem clausit anno imp̄ij sui vt supra.

Linea iperatoꝝ
Ludouicus secūdus

Sanguinē tp̄ibus ludouici impatoris p tres dies ac noctes pluisse historici scribūt apud brixianā cisalpine gallie vrbem.

Tyberis quoqꝫ fluuius hoc anno. adeo romanā vrbē vexauit. vt nō nisi lintribus de vico ad vicū transire liceret. Nā ⁊ ecclesiā sancti laurētij in lucina. ⁊ monasteriū bt̄i siluestri. ⁊ totā illā planiciē q̄ a via lata ad radices tarpeie rupis ad viā argentariā ⁊ ad auentinū ducit ita occupauerat vt instare diluuiū vulgo putatū sit hac inundatione ⁊ multe domus euerse sunt. ⁊ plures arbores euulse. ⁊ sata passim disiecta. Neqꝫ hoc semel eo anno. s; iteꝝ decembri mēse rome accidit. emendare hec damna vel potius delinire pōtifex Nicolaus enixus. nullū gen⁹ officij ⁊ pietatis in suos omisit.

Bulgaria his temporib⁹ lr̄is ⁊ admonitōibus Nicolai pape ad fidē xp̄i veniēs cui⁹ rex cū oīni ꝓuincia cōuersus ē. Vez nō quidē tūc primū vt multi habēt scriptores xp̄iani sunt effecti. Sed cū longo prius tp̄e scismatici fuissent catholice fidei dogmata acceperūt. Eoꝝūqꝫ rex regno filijs relicto monachus est effectus. Et Sueropilus Dalmacie rex. subditaqꝫ illi sclauoꝝ gente q̄ a bohemis germanis originem habuit. tūc primū ad xp̄i fidem sunt cōuersi. Pontifex autē ep̄os atqꝫ p̄sbiteros (vt premissum ē) destinauit. q̄ pulso inde photino heretico. neophitos oēs in fide cōfirmarēt. Nā photinus ipe in errore bulgaros oēs detinebat. Hoꝝ nāqꝫ rex tante fuit ꝑfectōnis ⁊ sanctitatis. vt maiore filio in regno collocato. Ipe monachi habitū suscipiēs. cū idez filius corrupt⁹ ydolis ymolaret. pater zelo fidei succēsus. dignitatē reassumpsit. Et in filiū cōcitatus illū regno deiecit. atqꝫ eius effossis oculis in carcerē cōiecit. Junioreqꝫ filio in regno collocato rursum monachi habitū resumpsit. Eo tn̄ mortuo bulgari nō ita multo post cōstantinopolitanoꝝ sacerdotū donis ⁊ pollicitatōibus corrupti. pulsis latinis presbyteris grecos acceperūt. Que quidē seditōnes maloꝝ īcendia inter grecos ⁊ latinos multa suscitarūt. Facta est aūt p id tp̄is regni dalmacie diuisio. Cui⁹ membroꝝ noīa. etate etiam nr̄a in vsu habenẗ. Siquidē vetusti noīs dalmacia grecie regio prima: ab oriente macedoniā: ab occasu histriam: a meridie pelagus adriaticū: a septētrione pannoniā habuit. Noua aūt in diuisione a campis dalmacie hinc histriam vsqꝫ croaciā albam. Inde a dictis campis dirarchiū vsqꝫ croaciā rubeā. Et versus montana a flumine drino trans ipm flumē macedoniam vsqꝫ rasciam ⁊ citra flumē bosnam vocauere. Rassiaqꝫ ⁊ bosna pro regni croacie regionibus habentur.

Et fere p eadē tempora sarraceni cretam insulā aggressi: ea oīni sunt potiti: q̄ꝝ ps maxima in ytaliam nauigās: oēs vrbes in sinū adriaticū ab ancone hydruntū ꝯtentes tenuerūt: vel desertas fugientib⁹ habitatoribus incēderunt: alijsqꝫ tamē tūc ī locis res xp̄ianis ꝓspere succedebant.

Pacem p̄terea Nicolaus papa inter ludouicū impatorē ⁊ andalisiū beneuētanū ducē composuit. Is eīn iūctis sibi cāpanis ⁊ lucanis atqꝫ samnitib⁹: ⁊ vana grecoꝝ spe subleuatus a ludouico impatore rebellās illius fines hostis ingrediẗ: cui ludouicus repugnās ipm beneuenti tandem obsidet: donec in dānoꝝ refectionē pecuniā accipiens obsidionē dissoluit: veꝝ aliquāto post andalisius p fraudē impatorē necare procurans cum ab eodem armis repetitus esset in sardiniam fugit.

Sunt q̄ scribāt bt̄m cyrillū ex chersona pōti sc̄ti clemētis corp⁹ romā tū detulisse. Idqꝫ ī ecc̄ia hijs tp̄ibus sc̄ti clemētis appellata recōditū fuisse: nec ita multo post cyrillū mortuū eo loci sepultū iacere.

Arioldum quoqꝫ regem danoꝝ cū vxore ac filijs ferūt baptisatū magūcie cui ipator frisiam dedit.

Anno mūdi. 6073. Anno xpi. 874.

Linea summoꝝ pōtificu

Joannes octauus

Ioannes octauus papa. pr̄ia romanus. pr̄e gundo. initio pōtificatus sui. carolū qui tū romā venerat impatorē decernit. postea in discordia a romanis in vincula conijcit. Hāc obrem nō ita multo post adiuuatibus qbusdā amicis e vinculis ꝑlapsus. ad ludouicū cognomēto balbū in frācias cōfugit. vbi ꝑ annū immoratus. ꝛ regē inūxit. Et cōtrouersias q̄sdam inter ecclasticos ortas sustulit. Vñ abiens apud trecas ciuitatē cōciliū habuit. In quo ꝛ multa ad fidem ptinentia sunt instituta. Et flandrē. qui tum primū ex locis nemorosis ad meliorē cultū venerāt eps datus ē. veꝝ cū ytalia a sarracenis vastaref. Cūq; iā montis cassini monasterium cepissent ac diripuissent. Joannes romam accitus adiuuantib us principibus xp̄ianis agarenoꝝ magnā ptem ytalie ac sicilia expulit. Carolū p̄terea quo ei liberius in vrbe viuere liceret impij corona donauit terciusq; carolus appellatus ē. Cōstituit aūt inter cetera si qs sacerdos aut laycus homicidiū faceret ppetuo irregularis haberef. ꝛ ad sacros ordines nullatenus admitteref. Vir sane ita vtraq; lingua doct⁹. vt e greco in latinū ꝛ septimā vniuersalem sydodū. ꝛ hierarchiā dyonisij ariopagite. Et vitas multorum sanctoꝝ caroli gratia in latinū eleganter ꝛ docte transtulerit. Cū ꝟo in pontificatu annis. x. diebus duobus vixisset morif. ꝛ in basilica petri sepelitur. Vitā quoq; gregorij primi quatuor libris in dyaconatu conscripsit.

Martinus secūdus

Martinus secūdus natione gallus. pr̄e palūbo. post ioannez pontificatum inijt. Sunt q̄ hūc marinū vocent. martinus itaq;. cui⁹ vita ideo breuior ē qꝛ breui tempe in pontificatu vixit. Sunt q̄ scribūt martinū fraude ioannē pōtificē ita seditionibus agitatū fuisse. vt ei in vincula ꝯiecto auffugere necesse fuerit. Martinus autē malis artibus pontificatū adeptus breui morif. annū em̄ ꝛ menses duos tantūmō in pontificatu vixit. nil dignū memoria gerens ob breuitatē temporis.

Hadrianus tercius

Hadrianus tercius papa. pr̄ia romanus. pr̄e Bñdicto. tanti animi fuit. vt initio pōtificatus sui statim ad senatū populūq; retulerit. anno dñi octingentesimo nonagesimoquinto. ne in creando pōtifice impatoris auctoritas expectaref. qδ q̄dem institutū a nicolao p̄mo temptatū potius q̄ inchoatum dr̄. Hadrian⁹ aūt pōtifex de q̄ clerus ppl'usq; romanus magnaz spem cōceperat. ob eius ꝟtutē ꝛ magnitudinē animi. anno primo ꝛ mense secūdo pontificatus sui morif. Sepeliturq; in basilica petri collacrimātibus oībus ꝛ ingemiscentibus tantā parentem iniquo tempore tam repente sibi ablatum esse.

Stephanus quintus

Stephanus hui⁹ noīs q̄nt⁹ papa. pr̄ia roman⁹. ex via lata. pr̄e hadriano. pōtificatū inijt eo tpe quo normāni adiūctis decis vastarūt Galliam. Hic itaq; quoadiuixit in multa perturbatōne normānoꝝ hunoꝝ ac ytalicoꝝ semper fuit. ꝧ multoꝝ viroꝝ illustriū in tanta reꝝ pturbatione ꝛ q̄ maxime sctītate Luitprandi ticinensis eccl̄e diaconi. valdridi bauari. berardi pictauiēsis epi mirifice recreabaf. Quoꝝ vita ꝛ moribus ita xp̄iana fides inoleuit. vt ꝛ monasteria multa ꝛ sacella magnis sumptibus in vtraq; gallia sint cōdita. Morif autē step hanus pontificatus sui anno. vj. die. xi. vacat tū sedes diebus quinq;.

Synodus quinta Constantinopolis

Sinodus Qvinta Constantinopolis

Synod⁹ q̄nta apδ cōstātinopoli fieri curauit iohes. viij. pōtifex rōnus. q̄ faciens grecoꝝ cū latinis vnionē. quod sarracenis exterminādis maxime opportuna videbaf. In celebratōe hui⁹ cōcilij trecenti ꝛ tres sup̄ octoginta pr̄es fuerunt. Quid aūt declarandis fidei xp̄iane articulis ea ꝑ fuerit synodus canonū libri dnt. Sꝫ qδ nobis constat nulla grecos inter ꝛ latinos secuta ē fedeꝝ ꝯpositio. ꝑ quā sarracenis meli⁹ resisti potuerit. Eodē ei āno illi creta īsula egressi dalmacie oram īuaserūt. ꝛ nō solū exposita mari loca. ꝧ fctā vlei isq; ī locl extēsione mediterranea vexarūt. q̄ q̄dū vsq; ꝯlati oppugnata diu vrbe iō nō sunt potiti. qꝛ veneti vicine vrbis piculo excitati laborātib⁹ p̄sidiū attulerūt. ꝛ fugatos īde sarracēos mari q̄z supo expulerūt. Jō basili⁹ ipator ꝯstātinopolitan⁹ vrsum ducē venetū ꝑthospatariū ipialez declaruerit. q̄. xij. cāpanas magni poderis impatori dono misit. eas p̄mas constat fuisse quas grecia alicubi habuerit.

Linea īperatorꝝ

Carolus secūdus

Carolus Secundus

Carolus tercius

Carolus tercius

Carolus eius nominis secūdus. cognomēto caluus. anno primo ioannis pōtificis impare cepit. ꝛ regnauit annis. 6. Is cū brittonibus bellū p q̄n q̄ꝫ ꝯtinuos gessit ānos. ꝛ deserere nō audedat. veritus ne cū in normānos ducere cepisset. si britones a tergo premerēt resistere neq̄ret. Carolus aūt interea homenoio britonū duce primo. ꝛ postea crispoio eiꝰ filio supatis occisisq̄ꝫ britannia potitus. se in regē lemonice vrbis vngi curauit. Et frāciā cum exercitu ē ingressus. Per qd̄ etiā tp̄s alter eiꝰ frater baioariorꝝ ꝛ germanorꝝ rex ī frāckford. obijt. Implicitū tūc recipiendarꝝ frācie vrbiū bello carolū caluū assumpsisse romanū imperiū. ꝛ regno germanie sua imposuisse ꝑsidia magis cōfuse ac nude tradi ab oībus. apud om̄es tn̄ scriptores cōnstat qd̄ carolus caluus impatoris noīe assumpto romā se cōtulit. ꝛ a ioanne octauo pōtifice romano coronatus. illico in franciā redijt. cōpositisq̄ꝫ illic rebus. romā ē reuersus interea carolomānus ꝛ carolus. q̄ ex defuncto ludouico fratre germanie regē nepotes illius erāt exercitu ex oībus germanie ꝓuincijs coacto. in ytaliaꝫ aduersus patruū ducere ꝯstituerant. mouerantq̄ꝫ signa. quū caluus copijs ytalie raptim subsequi iussis mantuā accessit. Veronam eo ꝯsilio ducturus. vt in saltibus tridentinis nepotes ingressu ytalie ꝓhiberet. Sed cū apud mantuā lāguore animi egrotare cepisset. venenata potione quā Sedechias hebreus (quo vtebatur medico) dedit mortuus ē. Ea caroli calui morte audita ioannes pōtifex ludouico eius filius cui balbo coguomē fuit frācie regi vt impator declararet studuit. Cōtra vo nulli ex nobilitate romana carolū terciū germanie regem. qui vt ostendimus cū carolomāno fratre exercitū in ytalia ducendū habebat patum impatorē fieri adiuuarūt. Et captū pōtificē in custodia habuerūt. Ille vo fuga ꝓlapsus vt p̄missuꝫ ē. ad ludouicū balbū regē in franciā se cōtulit. Et p annū ibi moratus. cuꝫ regeꝫ amicissime ex more inūxisset. romā a carolo tercō impatore vocatus redijt. eūq̄ꝫ inūctum imperij dyademate ornauit. Fuit aūt carolus secūdus vir xp̄ianissimꝰ ac deuotissimus. multa monasteria atq̄ꝫ eccīas celeberrimas hinc inde cōdidit. Et rem diuinam admodum auxit.

Carolus tercius cognomento grossus. impauit annis. 12. anno ab incarnatione dn̄i octingentesimo octuagesimoprimo. hic gallie ꝛ gemanie rex q̄ alemaniā ꝓ portione accepat. In ytaliam mouēs exercitū. totaq̄ꝫ longobardia in deditione accepta. romā venit. a ioanne pontifice vt in vrbe roma liberꝰ viuere liceret impij corona donatus. Augustꝰ appellatꝰ ē. Cū em̄ ludouicus duobus ānis imperasset. ꝛ iam assumpto veneno obijsset. carolū hūc inunxit ꝛ solus impauit annis. x. q̄ imperij diademate insignitꝰ. ꝯfestim in normānos copias duxit. q̄ franciā ꝛ lothoringiā infestabāt rapinis ꝛ incendijs. compta em̄ morte ludouici. securiores effecti nobilissimā galliarꝝ vrbem treuerim inuadūt. ꝛ in cena dn̄i ꝓuinciā adiacenteꝫ igne deuastarūt. cū carolus tercius in ytalia esset ꝛ a principibus germanie ꝛ gallie vocatus. vt regnū paternū a normānis liberaret. q̄ illico assumptis longobardis baioarijs saxonibus ꝛ frisonibꝰ alemanis ac thuringis ꝯ normānos mouet exercitū. Eos aūt breui adeo pressit. cōclusitq̄ꝫ vt rothifredus eorꝝ rex pace petita. se passus sit fieri xp̄ianū. quem impator de baptismatis fontibꝰ leuauit. Sūt q̄ scribāt stephani q̄nti pontificis tp̄e carolo cognomēto grossum q̄ iam annis. xij. impauerat. ptāte deiectuꝫ ab optimatibus suis fuisse. ob segniciē corpis ꝛ ingenij tarditatē. in locūq̄ꝫ eius arnulphū nepotem suffectū fuisse. Anno seq̄nti ludouicus filꝰ caroli regis frācie obijt. ac in monasterio sancti dyonisij sepelitur. Reliquens carolomannū regni heredem. qui non multo post ab apro in venatione percussus. diem obijt. Et inde carolo impatori q̄ de stirpe carolorꝝ solus supesse videbat subijciūtur. ferunt nōnulli carolum ad tantā penuriā in egrotatōne deuenisse vt ab arnulpho paucos redditus gratanter accepisset. Temporibus Caroli Calui Comitatus flandrensis sumpsit exordium

Tempibꝰ caroli calui comitatus flandrēsis exordiū sumpsit. Neq̄ꝫ tante opulentie ac noīs. eo tp̄e erat sicut nūc cernit. ß a forestarijs regis frācorꝝ regebat. quorꝝ lidericus ꝛ ingerlanus ꝛ audacrus sb̄ pipino ꝛ carolomāno ꝛ ludouico rectores flādrie fuerīt nec tūc comites dicebāt. Balduinꝰ aūt filꝰ audacri rapuit iudith filiā caroli calui ꝑpter qd̄ ab oī eccīa cōsensu ep̄orꝝ excōicatꝰ ē ex iussu caroli. Inde ep̄orꝝ ꝛ optimatū suorꝝ ꝯsilio recōciliatus. carolus impator balduino ꝛ iudith flandriam dedit. In comitatu perpetuo possidendam. ac eorum heredibus.

Johannes Scotus

Joannes Scotus

Ioannes Scotꝰ vir ꝑspicacis ingenij ac diuini. ꝛ mellite facūdie. ꝛ ī diuis scp̄turis eruditissimus. apd̄ carolū p̄dcm̄. mltō ī p̄cio fuit. Is ex scotia ꝓuīcia ī frāciā ad carolū veniēs. ipiꝰ īpatoris iussu ꝛ rogatu hierarchiā dionisij ariopagite e greco latinā fecit. Cōposuit ꝛ librꝝ d̄ nature diuisiōe. demū mūificētia elfredi allectꝰ venit ī āgliā et apd̄ mōsteriū melberiēse a discipulꝭ q̄s docebat stilis ꝯfossus mortē ꝑtulit. ꝛ martyriū. Liber eiꝰ d̄ eucharistia postea ī v̄cellēsi synodo a leone nono celebrata dānatꝰ ē. fecit ꝛ comētare ī hierachiā.

Anastasius

Anastasiꝰ eccīe ro. bibliothecariꝰ eo tp̄e vtraq̄ꝫ lingua plimū eruditꝰ ī p̄cio hītꝰ. septimā vl̄em sinodū ꝛ vnā dyo. hierarchiā ac mltas scōrꝝ vitas caroli īpatoris p̄dci grā ī latinū trāstulit. ꝛ pl̄a elegāter ꝯposuit

Formosus papa post stephanū pōtifex creatur. Hic portuensis eṗus aliquādiu ioānis pontificis seueritatem veritus. eṗatum suū deserens in gallias auffugit. Verū cū reuocatus redire abnueret. anathemate notatus romā veniens omi ecclīastica dignitate priuat. ꝓphana indumēta simul cū moribus assumens. Sunt q̄ arbitrātur hoc iō formoso accidisse. q͛ eius cōiuratōnis cōscius ⁊ auctor fuerit. qua ioannes captus ⁊ in vincula cōiectus est. hac itaq; cōtumelia motus formosus ab vrbe discedens iureiurādo affirmauit se nūq; postea vl' romā vel ad eṗatū rediturū. At vero martinus pontifex ioannis successor. hominē postea iuramento solutū in patriā ⁊ pristinā dignitatē restituit. vñ ad pōtificatū nō ita multo post largitione potius quā virtute ꝯdicentibus q̄busdam assumitur. Qui statim inito magistratu. ecclīam. b. petri principis aplorū leui pictura exornauit. Tandē pontificatus sui anno q̄nto. mense sexto morit᷑. Vacat tum sedes diebus duobus.

Bibliothecarius lateranēsis vigintiunius summorꝝ pontificū. q̄ ꝑ eos fuerūt ad sexaginta annos gesta. adeo nude scribit vt vix parentū. patrieq; pontificū illorꝝ nomina. ⁊ quot in pontificatu fuerunt. vel annis vel mensibus vel diebus ponat. ceteriq; scriptores ⁊ si de gestis rebus. ꝓuinciarꝝ vñ originē habent. aliqua ⁊ aliqñ vana ⁊ sup̄flua dicuut. pauca tñ ad romanū imperiū romanosq; pōtifices ex scriptorꝝ ariditate faciētes. ānorꝝ ad. lx. ꝑ quos dicti pōtifices vixerūt altiuscule repetemus. Verū nescio quo fato accidisse dicamus. vt vna cū industria impatorꝝ simul etiā pontificū virtus ⁊ integritas defecerit. q̄ q̄dem tempa infelicissima esse arbitramur. cū auctoritate Platonis tales soleant esse reliqui ciues. quales sunt in republica principes. p̄cipue aūt hij octo seq̄ntes pontifices breui tp̄e siderūt. varijsq; cōtentionibus agitati. Nā stephanus ioannis facta cōfirmās. formosum damnauit corpus eius mortuū. abscisis duobus digitis manū in tyberim ꝓijci mandauit. Rursus theodoricus acta stephani reprobās. formosi approbauit. Seq̄ntesq; pauca laude digna factitarūt

Bonifacius sextus papa. natione tuscus. In demortui formosi locum pōtifex creatur. Quātū aūt in pōtificatu vixerit. magna controuersia ē. plus eñ alij minus quidā tempꝛis hūc ascribūt. plures tñ affirmant pontificē hūc diebus tantūmō sex ⁊. xx. in pontificatu vixisse. hoc faciūt historie in quib⁹ nulla vel parua de hoc homine fit mentio. Moriens v̾o ī basilica petri sepelit᷑.

Stephanus eius nominis sextus. patria romanus anagninus episcopus pontifex creatus. tanto odio persecutus est formosi nomen. vt statim ei⁹ decreta abrogauerit. res gestas resciderit. Licet quidam scribant ip̄m stephanū episcopatum anagnie a formoso consecutum fuisse. Referuntq; stephanū tanta rabie deseuisse vt habito concilio corpus formosi e tumulo tractum pontificali habitum spoliatum. Indutumq; seculari. sepulture laicorꝝ mandauerit. abscissis tamen dextre eius duobus digitis vt premissum est illis potissimū quibus ī consecratione sacerdotes vtuntur in tyberimq; proiectis. q͛ vt ip̄e dicebat contra ius sacramēti romā ⁊ sacerdotiū repetijsset. quo a Joanne octauo iure spoliatus fuerat. Magna fuit hec cōtrouersia ⁊ pessimi exempli. cuꝫ postea fere sꝑ seruata hec consuetudo sit. vt acta priorꝝ pontificum sequentes aut infringerēt. aut om̄ino tollerent. Tandē pontificatus sui anno primo. mense tercio morit᷑. Sedes aūt ex eius morte tribus diebus tum vacat.

Romanus papa stephano surrogatus patria romanus. Qui non ambitione aut largitionibus (vt multi sui temporis) pontificium munus obtinuit. sed de more petri pontificatum inijt. Stephani tamen pontificis decreta ⁊ acta. statim improbat abrogatq;. Horum nempe pontificuꝫ intentio atq; virt⁹ tota in alterius nominis ac dignitatis extinctione erat. Cōmemorare tamē huius pontificis nomē libuit. qui in sede petri tercio pontificatus sui mēse demoritur.

Theodorus secūdus papa. patria romanus. pontifex creatus. vestigia seditiosorꝝ sequitur. Nam ⁊ formosi acta restituit. et eius sectatores in precio habuit imperante adhuc in ytalia (vt quidam volunt) arnolpho. De isto ꝓpter breuitatem temporis nulla habetur memoria. Is eñ Theodorus vigesimo sui pontificatus die moritur.

Normannia

Normannia. que est gallorꝫ regni pars. a normānis nuprime ad fidē cōuersis illam colentibus nomen assumpsit qui autem fuerint normanni vt quidam scribūt haud constat. Sunt tamē qui dicant eos ex Noruegia in galliā descendisse. Hi nanq; vna cum danis per galliam igne ferroq; debachantes a carolo multis prelijs attriti coacti sunt fideꝫ xp̄i accipere. partemq; gallie illis ad incolendum concessit. que vltra sequanā flumē est. ⁊ hodie normādia dicit᷑. Hac tamen lege vt singulis annis vectigal francie regibus aliquot afferrent. Ne vi sed benignitate eius loco illa obtinuisse videret᷑. post Rotifredū regem duces plura bella gesserūt.

Linea summorꝝ pontificū

Formosus

Bonifacius sextus

Stephanus sextus.

Romanus

Theodor⁹ secūdus

Linea ipe*r*atoꝝ

Arnulphus

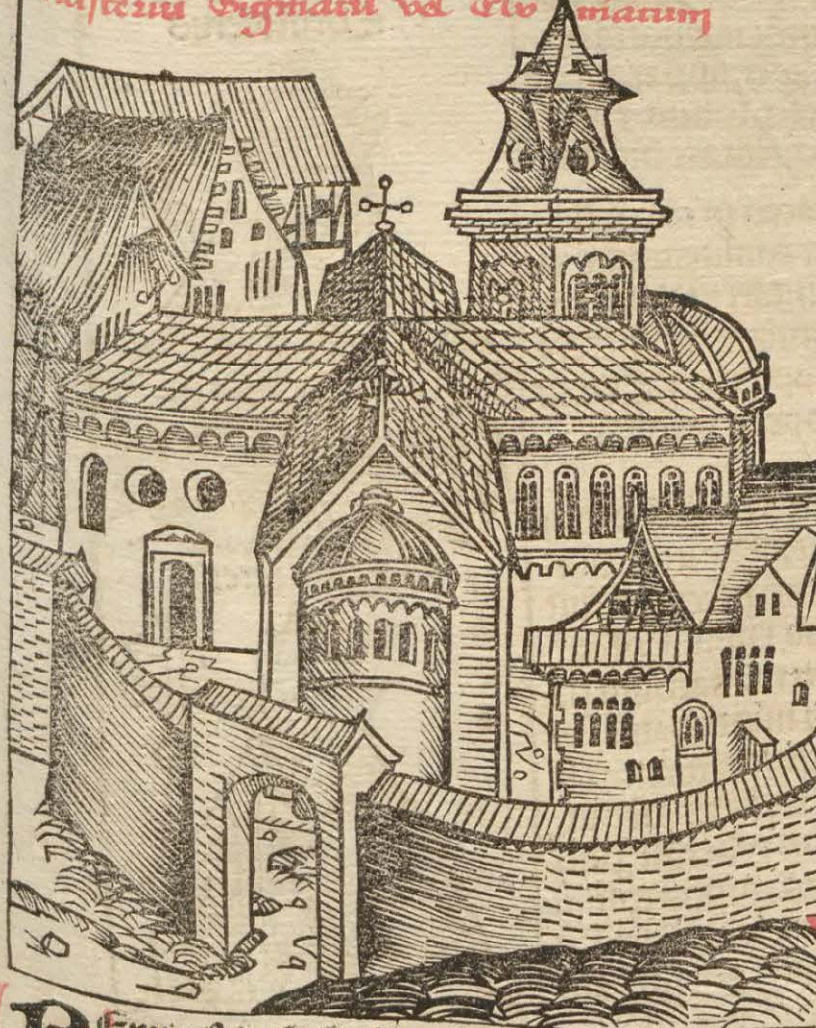

Arnulphus septimus galloꝝ impator. post carolū magnum anno salutis octingentesimo nonagesimoprimo. in locū caroli tercij suffectus fuit. Is nepos eius. impauit annis. 12. Et cū esset germanie rex. eū formosus pontifex a psequntibus iniuriatus ad ytaliā in sui tutelā euocauit. Et primo q̄dem ingressu bergamo capta ambrosiū eius comitem suspendio necauit. Indeq̄ romā petens formosum pontificē in pristinā dignitatē restituit. a quo deinde coronat⁹ in franciā redijt. hic primo sumptis armis strennue magūtinos debellauit. inde in normānos. qui cū danis alias datis p. xl. annos galliā infensissime vastauerant. adhuc rebellantes. magnis cladibus pdomuit. Arnulphus postea totam orientalē franciā q̄ theutonicū regnū dicebaᵗ. s. baioariā. sueuiā. saxoniā. thuringiā. frisiā. ⁊ lothoringiā rexit. fráciam vo oddo saxoniā ducis fili⁹ tenuit arnulphi auctoritate. Cendebuldo filio de nō cōiuge nato lothoringiā donauit. Rex postea nimio successu elatus. ita cōtumax in omnes. tū vel maxime in ecclesiasticos factus ē. quē ferūt pediculos vermes. quos sola caro humana gignit. ita totū inuasisse corpus. vt nullo potuerit medicamine adiuuari. q̄n eo in fastidio ⁊ cruciatu vitam apud otting in baioaria amiserit. Eius sepulcrū monstraᵗ i cenobio sancti hemerāni Ratispone. Desijt aūt in arnulpho gens francorū imperij romani culmine decorari. ad annū circiter centesimū. postq̄ felicibus ⁊ cum multis europe puincijs. tū ytalie faustissimis auspicijs carolus ceperat impare. Si quis vero eius tpis gestas res. ⁊ vniuersum ytalie regimē. cū ad sexaginta qui sequūᵗ annos cōparabit. pfecto intelliget. nulla vnq̄ tempora sibiinuicē magis fuisse cōtraria. vt queadmodū afflictā laceratam. ⁊ oīnibus bonis sub exarchoꝝ a constantinopoli missoꝝ tyrannide exhaustam ytaliā. Caroli ⁊ q̄si oīm eius successoꝝ magnificentia bonitas liberalitasq̄ erexit instaurauitq̄. ita p eos ad sexaginta ānos ab adriani tercij fine ad ioannis duodecimi initiū pontificatus dissidentes. inter se latini nomis pncipes. ⁊ incursantes barbari ac externi. eam ꝓpemodū ad desolatōem interitūq̄ pduxerit. efficitq̄ hoꝝ tēpoꝝ malignitas. vt oīs fere scriptoꝝ diligentia cessauerit.

Huni Gens Scitica

Huni gēs scithyca. q̄ supiorib⁹ diebus innumera pene manu. finibus egressa. nō prius i itinere sedes cepit. quā ad ꝯsanguineos. vngaros. pānonias incolētes puenit. pualuitq̄ ea immitioꝛ gens. ⁊ factos humaniores. cōtinuata cū nr̄is p mlt̄a secula ꝯuersatione. Ex huius primo bauaros ⁊ postea vngaros dictos patrijs expulit sedibus. tradiq̄ videmus eā gētē. q̄n tūc p̄mū aduenit. calētibus adhuc patrie morib⁹. crudis carnib⁹ ⁊ aliq̄n hūanis vesci solitā. Post paucos itaq̄ ānos q̄ aduenerāt Arnulpho apud frācos stephani vt docuim⁹ q̄nti pōtificat⁹ tpe in ipatorē creato. longobardi loca nūc longobardia dicta icolētes. siue q̄ in p̄dicte vngaroꝝ gētis p̄sidio aduersus arnulphū impatorē spauerint. siue ex reb⁹ ytalie i maximū adductus dissidiū romanos puifecerint. illis aduersari ac apte inimicari ceperūt. Romaniq̄ ⁊ ceteri ytali nullū ab ipatore nouo dissidijs regno frācie implicito auxiliū aduersus rebellos lōgobardos affuturꝝ itelligētes. berēgariū foroiuliēsem ducē roma oriūdū creāt ipatorē. Huni iterim siue q̄ ipi aduētus sui p̄ncipio dicti sunt vngari. p̄ma i germanos expeditiōe delati. mlt̄i mortalib⁹ vl̄ cesis vl̄ capti. loca sacra atq̄ ꝓphana ⁊ spoliart. ⁊ ferro igniq̄ destruxert. nec miorē i gallijs. vl̄ reꝝ p̄dā vl̄ edificoꝝ d̄molitōz edidert

Monasteriū Gigniacū ⁊ Cluniacū

Monasterium Gigniacum vel Cluniacum

Guillidinus cogmēto pi⁹ aquitanie dux. ⁊ aluernie omes. Hisdē ec̄ tpib⁹. ⁊ fide ꝯuersatiōe morib⁹ religioneq̄ atq̄ doctrina in precio maximo fuit. q̄ cū virili prole careret. Cluniacēse monasteriū burgūdie in p̄rio fundo magnificentissimis inchoauit opibus. Et bernonē virū doctissimū eidem loco abbatē p̄fecit. maximis ꝓuētibus ei designatis. vnde monachi possent viuere.

Hermo abbas

Berno abbas gigniaci cenobij p̄ria burgūd⁹ ex q̄dā comitū clarissima familia nat⁹ bis tpib⁹ ob scītatē ⁊ clarissimā doctrinā mirifice laudatur.

Rudolphus

Rudolphus rex

Rudolph⁹ corona sibi iposita rex burgūdionū statuiᵗ. qd̄ regnū multo tempore durauit.

Sunderoldus

Sunderoldus maguncie archiepus a normānis wormacie martirysatur.

Remigi⁹ q̄ā tiliodoreñ. epūs in exponēdis scripturis diuinis ⁊ humanis hoc tempe claruit.

Remigius

Joannes nonus papa. pr̄ia romanus. post theodorꝝ pontifex creat⁹. formosi causam in integrū statim restituit. aduersante magna ppl̄i romani pte. qua ex re tanta seditio orta ē. vt paulū admodū ab iusto prelio abfuerit. Is aūt rauennaꝫ pfectus. iiij. et. lxx. epōꝝ habito conuentu. ⁊ stephani res gestas improbauit. ⁊ formosi acta restituit. diiudicās pperam a stephano factum. qui censuit eos iterꝝ ordinandos esse. quos formosus ad sacros ordines asciuerat. hoc accidit. qꝛ pontifices ip̄i a petri vestigijs discesserāt. tum vel maxime. quia res publica xp̄iana ignauos ⁊ desides principes habebat quorꝝ maxime interrat naui culaꝫ petri fluctibus exagitari. ne si gubernator aliqñ resipisceret. principes ip̄os vt malos nautas e repu. deijceret. Joannes aūt pōtificatus sui āno secundo. die. xv. moriens. nil de se dignū memoria relinquit. nisi ꝙ seditiones quasdam ꝑpe extinctas reuocauit.

Benedictus quartus papa. pr̄ia roman⁹. pontifex creatur. ob eius humanitatē ⁊ clementiā. qui maxima cuꝫ laude. tū maxime in tantis corruptis pontificū moribus vitā cōstanter ⁊ sine infamie nota perduxit. Verꝝ nec quicꝙ ab ip̄o factitatū cōptū habem⁹. ꝙ magnope laudari possit. acciderat ei illi etati ꝙ om̄is v̄tus. tam in capite. ꝙꝫ in membris ex hoīm ignauia cōsumpta fuerat. Nam vbi opibus lasciuire cepit eccl̄ia versis cultoribus a seueritate ad lasciuiā. pepit hec portēta. a q̄bus ambitione sctissima petri sedes occupata ē potius ꝙꝫ possessa. hec tū bn̄dicti laus ē. ꝙ in tam corruptis moribus grauiter ⁊ constanter vitā ducens. pōtificat⁹ sui anno. iij. mēse. iiij. morit̄. vacat tū sedes dieb⁹ sex

Leo q̄ntus papa. cui⁹ patriam historici non ponūt. pontificatum aūt adeptus. a christofero eius familiari dominādi cupiditate allecto capit̄. ⁊ in vinculis coniicitur. qđ sine magna seditione. ⁊ multorꝝ interitu fieri non potuit Christoferus itaꝙꝫ sedem occupat. xl. leonis in pontificatu die qui vidēs se honore spoliatum (⁊ maxime a familiari cui multa cōtulerat beneficia) dolore animi paulo post perijt. cum ab eo potissimū honore spoliatus fuit. queꝫ ip̄e. vt lupum domi aluerat. vt illud theocriti enutrito lupos qui te comedant.

Christoferus papa. cui⁹ patria ⁊ cognomentum ob ignobilitatem ignorat̄ leone deiecto pōtificatum malis artibus adeptus. male amisit. Septimo enim mense. dignitate ac merito quidem eiectus. monasticam vitam vnicuꝫ calamitosorꝝ refugium obire cogitur. in monasteria eīm tanꝙꝫ in insulas clerici male de ecclesia dei meriti relegabant̄. Sergius autem eius successor postmoduꝫ cognita hominis iniquitate illum e monasterio traxit. ⁊ in custodia publica in vinculis cōiecit. nec multo post ad maiorem sui penam in artiori custodia eū reuinxit. vbi ⁊ tandem miserabiliter defecit.

Apparitio michaelis

Michaelis archangeli apparitio. āte hec tempora in apulia iuxta Sipōtum vrbē in monte gargano facta fuit. in quo postea ob hm̄oi memoriā oppidum vna cuꝫ templo edificijsꝙꝫ alioꝙꝫ apparatu clarissimo conditum fuit. ad qđ nunc vsꝙꝫ totius xp̄iani orbis populi maximo concursu frequentare dicūtur.

Post hec quoꝙꝫ tēpora ignee faces in celo ⁊ stelle micantes discurrentesꝙꝫ p̄ter consuetudinē vise sunt. Unde non ita multo post vngari ytaliam cuꝫ exercitu ingressi. multas vicissim intulere accepereꝙꝫ clades. Cometaꝙꝫ solito rutilantior appaurit. Et secuta est nimia inundatio aquaꝝ precipue in saxonia.

Sergius eius nominis tercius papa. natione ro. p̄re benedicto pontificatum iniens. basilicam lateranensem. que tum corruerat restituit. Hic itaꝙꝫ diaconus existens formosi factionē ne pontificatū cōseq̄ret̄ plurimū psecutus fuit Ea ꝓpter a formoso reprobatus fuit. Sꝫ ip̄e suscepto pōtificatu ī galliā pfect⁹ Lotharij gr̄a ⁊ amicicia fultus in ytaliā redijt. Et christoferum monachum papatus inuasorem capiens in vinculis reuincit. formosa acta ita improbauit. vt denuo ad sacros ordines eos admittere necesse fuerit. quos formosus antea sacerdotali ordie dignos censuerat. ⁊ in vltionē sue iniurie. eius cadauer e sepulcro tractū. capitali supplicio. ac si viueret affecit. corpusꝙꝫ ip̄m in tyberim pijci iussit. tanꝙꝫ sepultura ⁊ honore hūano indignū. ferūt piscatores corpus ipsum inter piscandū reptum. ad basilicā petri detulisse. atꝙꝫ dū funus celebrat̄ sctōꝝ ymagines que ī templo locate erant. corpus ip̄m veneratus fuisse. Sergi⁹ aūt his artibus vitā ducens. septimo pōtificat⁹ sui āno. mēse. iiij. die. xvj. morit̄.

Linea summorꝝ pontificu

Joannes nonus

Benedictus quartus

Leo quintus

Christoferus

Sergius tercius

Ludouicus eius nominis tercius. arnolphi imꝑatoris filius. pr̄i successit anno salutis. 903. regnauit aūt annis. 10. Confuso autē existente imperio minime ad coronā imꝑij ꝑuenire potuit. quē tñ franci in regē frācoꝝ germanorūqꝫ genitori in titulo imꝑij subrogarūt. Et ī oppido forchē rex creat̄. vtqꝫ cendebuldo cui principes lotharingie aduersabātur resistentiā faceret. ad regnum tocius belgice vocatur. quo cōperto cendebuldus lotharingiā ferro igniqꝫ deuastabat. tandē a comitibꝰ stefano gerardo ꝛ manfredo in bello occidit̄. Anno aūt ab incarnatione dñi. dcccc v. Ludouicus filius bosonis ꝑuincie romane ꝛ burgūdie regis filius ꝑ taurinos ytaliā est ingressus. Cūqꝫ totius ytalie regno ꝑ suo arbitrio potiret̄ dimisso milite. veronā cū paucis se cōtulit. vbi a quibusdam traditione captus reuocato berengario oculis priuat̄. Inde berengarius regnū ytalie cū imperio accepit. ludouicus aūt rex germanie ꝛ apud frācos germanorūqꝫ imꝑator sine heredibus mortuus. in quo ꝛ fratre cendebuldo carolorū genealogia finē habuisse dicūt. ac sic imperiū qđ annis centū ꝛ decem caroli magni progenies possederat. demū ad longobardos trāsfert̄. ludouico antē defuncto. otto dux saxonū ab omibus petit̄. Is princeps clarissimus senio grauis regnū recusabat.

Conradus primus. filius conradi. quē comes albertus occiderat. cōsilio ꝑdicti ducis ottonis. q̄ regnū accipe renuit. cōsensu oīm francoꝝ rex creatur. anno dñi. dcccc xiij. quē alij ponūt nouissimū oīm caroloꝝ. hic ad coronā imperij nō ꝑuenit. ꝛ cū in ytalia nō imꝑauerat. ytali eū inter imꝑatores nō numerant. imꝑauit tñ apud gallos ꝛ germanos annis septē. anno regni eiꝰ ꝑmo hungari ad depopulandā terrā rursus effusi. a sueuis ꝛ baioarijs iuxta rhenuꝫ sternūtur. post dux baioarioꝝ arnulphus cōrado regi cōtrarius cū vxore ac filijs ad hungaros diuertit. vbi vsqꝫ ad obitū conradi ꝑmansit. cōradus aūt moriendo anno regni sui septimo corā regni sui principibus heinricū ottonis saxonie ducis filium designauit regni successorem.

Heinricus primus dux saxonie ottonis ducis filius in francia orientali regnauit ꝛ anno domini. dcccc xx. in germania imperium assumēs imꝑauit annis. 18. occidentalē franciam. tum carolo rege parisius regente. Heinricꝰ autem per pontificē coronatus nō fuerat. fuit aūt in cohercendis hungaris atqꝫ bohemis vir gloriosissimus. quos ingressos violenter saxoniā incredibili celeritate prostrauit. hic heinricus humilis vocitatus vxorem habuit mathildim. q̄ illustrissima matrona mire suauitatis ꝛ gratie ac mansuetudinis mulier. oīmqꝫ aliaꝝ virtutū splendore illustrata fuit. de qua nōnulli celeberrimi scriptores mira scripsere. que sua virtute saxonū familiā plurimū exaltauit. ex qua genuit ottonem magnū. ꝛ heinricū ducem baioarie. Soror aūt huius heinrici haba genuit albertum comitem de quibus in sequentibus hystorie ponūtur. Heinricꝰ quoqꝫ sacram lanceam mirandi operis ꝛ clauis xpi ihu crucifixi sanctificatam a rudolpho rege burgūdie minis extorsit. additis muneribus ꝛ parte prouincie sueuorū. Et hanc ad insigne ꝛ tutamē imperij posteris reliquit. Eam tamē alij a bosone rege prouincie fuisse translatā. anno regni heinrici. xv. otto filius eius vxorem ducit filiam eduardi regis angloꝝ. Tādē dum ad obtinendam imperij coronā romā pergeret. diem vltimū clausit is licet in vincendis inimicis gloriosus extiterit. tamen pacificus. non effugatis ab ytalia tirannis benedictōnem non accepit imperialem. Relicto filio ottone primo. qui factus est imperator.

Temporibus Ludouici tercij albertus nobilissimus comes frācoꝝ ottonis saxonū ducis ex filia nepos cōradū (q̄ a q̄busdā ludouici regis filꝰ fuisse dr̄) occidit ob ea rex ludouicus albertū in castro babenberg bello inuadit. Cū viribꝰ se posse ꝑficere dubitaret. hattonis archiepi magūtini dolo. ad imꝑatorem ductus capite plectit̄. q̄ historia ī descriptōne ciuitat babēbergēs infra latiꝰ patebit. Ex eiꝰ sanguine ferūt originē traxisse albertum. qui postea marchiam orientalē olim pannoniā supiorē. nūc austriā dictam. ab hungaris ereptaꝫ romano impio adiecisse tradit̄.

Albertus comes babenbergēsis

Hatto magūtinus archiepiscopus. qui successit Sunderoldo a normānis occiso. Is cum comitem albertum de babenberg dolose tradidit occidendū. postea rex cōradus cū in ducem saxonie heinricū sollicitans. ob potētiā eius sibi suspectā. ad qđ cū iaꝫ torquē aurerā archieps fabricasset. Que collo ducis secū cōuiuantis inijceret. dolo ꝑdito frustratus est. Et post triduū morbo vel languore ꝛ vt alij ferūt fulminis ictu interijt. ꝛ a demonibus raptus. In puteū ignis in monte sicilie precipitatꝰ. dicente voce in aere. Sic peccata lues. sicqꝫ ruendo rues.

Sic pctā lues: sic qꝫ ruendo rues:

Linea imꝑatoꝝ

Ludouicus tercius

Conradus primus

Heinricus primus

Hatto archieps magūtinēsis.

Bamberga ciuitas franconie

Babenberga preclara ciuitas franconie. quã Radiantia fluuius (vernacula lingua rednitz dictus) diuidit. In bono ac feraci loco sita. Is fluuius nõ longe a Nuremberga pegnicio amne exoneraꝭ p̃bet qꝫ babenbergensib⁹ oblectamentũ variũ. ac vtilitatẽ ob nauigia plurimũ accomoda. deinde in moganum descendẽs q̃ nõ paucas frãconie ꝑlabiꝭ vrbes. supra ciuitatẽ in edito mõte arx ẽ natura ⁊ arte munita. Luitolfus princeps saxonie suis tꝑibus claruit. cui⁹ fili⁹ otto. genuit heinricũ humilẽ primũ. romanorũqꝫ regem q̃ germanie prefuit. Et filia babam. a qua hec ciuitas babenberga vocitaꝭ. Quãqꝫ nõnulli monte pauonis appellant. Hec baba comitissa babenberge. duos genuit filios Reynoldũ. quẽ cõradus dux frãcie occidit. nongentesimo ⁊ sexto salutis ãno. Et albertũ nobilissimũ francoꝝ comitẽ. p̃scripti ottonis saxonie ac thuringie ex filia baba nepotẽ q̃ cõradũ fratrem ludouici regis romanoꝝ ob necẽ fratris vita priuauit. Quãobrem in arcẽ vrbis se cõtulit. Et aliquãdiu regis obsidionẽ ꝑtulit. difficilis expugnatio loci videbatur. Ob quã rem ad dolos recursum ẽ. Hatto ep̃s magũtinus minister sceleris inuentus ẽ. Qui ꝑfect⁹ ad albertũ litis arbitrũ se dixit. Rogauitqꝫ albertũ. vt ad imꝑatorẽ in castra descenderet. q2 vel pacẽ ei daret. vel in arcẽ reduceret incolumẽ. credidit albertus. accepta iurisiurãdi religione. Albertus aũt comes deinde recepta fide ⁊ ꝓmissione hattonis archiep̃i. cũ eo ꝑgens a castro suo. Vix aũt arcez egressi tũ hatto vereor inquit. ne diu apud imꝑatorẽ morari oporteat. Utili⁹ fortassis cõsiliũ erit. prius sumpsisse cibũ. Laudauit albertus verba p̃sulis. Et in castellũ rediens. hattoni prandiũ dedit. nulla alia securitate ab ep̃o reqsita quo sumpto ad imꝑatorẽ cũ eo ꝑrexit. vbi mox capt⁹. ⁊ capitali sentẽtia dãnat⁹. cõdemnat⁹ monet archiepiscopũ de facta securitatis sue ꝓmissione. Rñdit paꝝ religiosus ep̃s. se fidei et ꝓmissioni satiffecisse. ipm qꝫ a castro egressum. incolumẽ sel' in castrũ suũ deduxisse. Cũ ad prãdiũ introiuit. bis reducere nõ promisisse. Infelix Albert⁹ gladio obtrũcat⁹ ẽ. Aceli⁹ romani q̃ pari fraude vsi vnũ ex captiuis ab hãnibale romã missis. vinctũ remisere. p̃dia q̃ albert⁹ hũit ipio postea cesserit. otto vo. iij. ipator p̃dia pleraqꝫ diuo heinrico tradidit vt in ꝑuilegio eius scribitur. Nouerint oẽs xp̃i fideles qualiter nos obinteruẽtum dilectissime

genitricis nostre adelheide caro nepoti nostro baioariorū duci heinrico quoddā iuris nostri prediū. ciuitatē videlicȝ babēberg noīatam. cū oībus ad hāc respicientibꝰ ꝛc. nr̄a impiali potētia ī ppetue vsuȝ ꝓprietatꝭ cōcessimꝰ. firmiterqȝ donauimus ꝛc. Eam vrbē deinde heinricus imꝑator sanctꝰ plurimū exornauit. Ecclesiā ac aulā ep̄alem celeberrimā in ea fundauit. cū sua conthorali sancta v̄gine kunegūda. Nā nil in vita ꝑtermiserūt. qđ ad honorē dei ptinere secernerēt. q̄ post mortē in eadē basilica summa ac regali. multis miraculis clarēt. ibiqȝ berengariꝰ sepultus ē. q̄ regnū ytalie vsurpauit. Et ab ottone primo captꝰ in germaniaȝ ductus. illic exulans obijt. Ornaturqȝ hec ciuitas edificijs publicꝭ ac sacris edibus ppulchris. habȝ ꝛ sanctū ottonē eius loci ep̄m ap̄licū pāmeranie. cū vexillo diui georij. credūt quoqȝ duas e sex ydrijs ibi esse. in quibus vinū ex aqua factū a domino saluatore. euangelistaꝝ tradit historia. Et gladiū cum quo petrus malcho auriculā amputauit. Laudem v̄o vrbis ac descriptionē gottefridus viterbiensis elegans hystoricꝰ hijs sequentibus edidit. Descriptio vrbis

Bauaricus fluuius vulgo radiantia dictus
Norica rura fouens. variecqȝ vagādo relictꝰ
Montis pauonis. vrbis amena colit
Nomīe vulgato mons bābēberga vocatur
Flumine crassatur. vicinaqȝ terra rigatur
Ponsqȝ supstratꝰ. cingit vtrūqȝ latus
Urbs laudāda nimis mōtꝭ sbcrescit ab imis
Indeqȝ sblimis fit turribus in situ primis
Montis ab vrbe tn̄ culmina clerus habet
Agmine muroꝝ series ꝑcincta domoꝝ
Exclusis laicis. munitio fit dominoꝝ.
Ecclesie forma. mōtis caput auget ꝛ ornat
Mons pauonis hȝ colles sibi collaterales
Tres q̄si cōsiles. vrbis quoqȝ principales
Ipe nitēs medꝰ. ꝑeminet absqȝ pari
Pulcrior illoꝝ loca maxima dat monacoꝝ
Templaqȝ multoꝝ reliq̄t dant canonicoꝝ
Quarta ps flauio p̄bet vtrūqȝ forum
In crucis q̄ modū. posuit sibi pauo colonū
Stat medius petrꝰ. stephanꝰ sibi dexter hr̄
Uertice stat Jacobus. leua michael retinet
Fertqȝ secus fluuiū. virgo maria decus
Cesaris heinrici sancti cognomine claudi
Hec ꝛ maiora multa fuere bona
Cuius ꝛ ossa bona sunt ad miracula prona
Hoc opus hec dona sua ꝯtulit alma corona
Me vocat historia pauo beate vale.

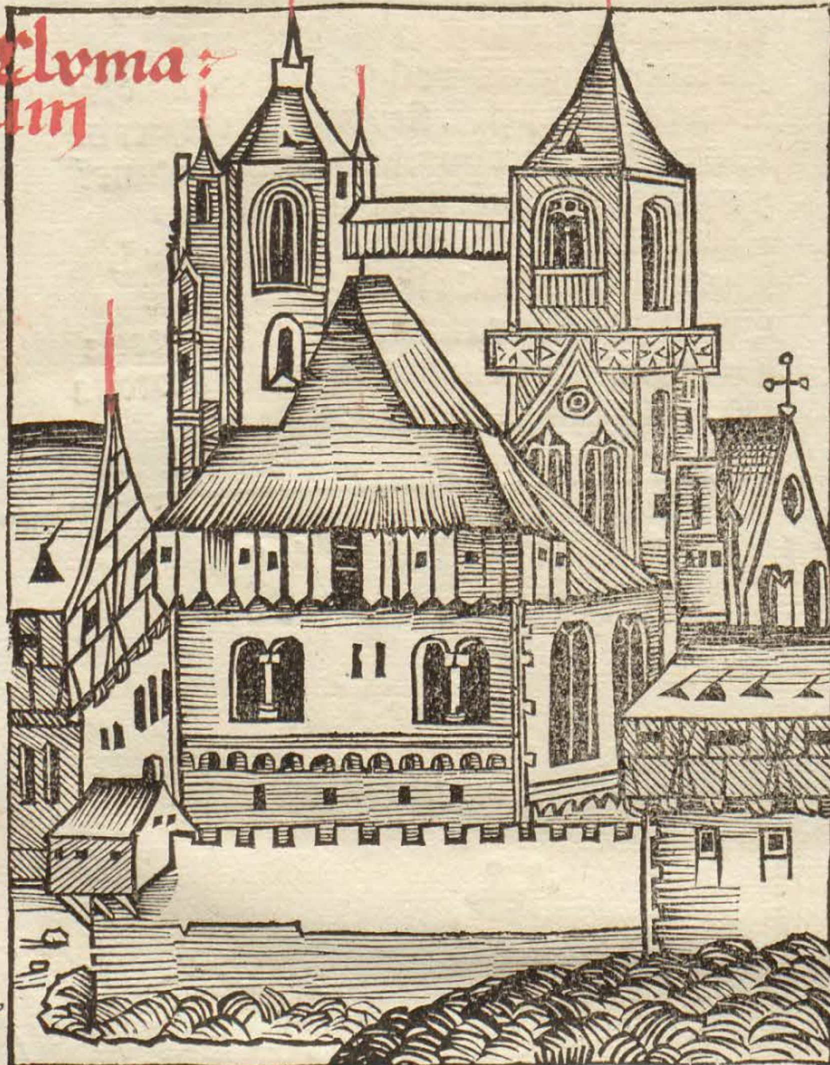

Anastasi⁹ terci⁹ papa. pr̄ia roman⁹. sergio pōtifici surrogat⁹. pōtificatum inijt. Quo landulphus beneuētan⁹ pnceps graui pzelio in apulia cū grecis decertauit ꝛ vicit. Hic vir bon⁹ modeste ꝛ integre in pōtificatu vixit. nec in se q̄cquā habuit. q̄ rep̄hendi possit. quē pōtificē hac vna i re laudare possum⁹. ꝙ neminē eoꝝ. q̄ an̄ se in pōtificatu fuere ignominia aliq̄ notauerit vel maledicentia psecutus sit. a q̄ cū nil memoria dignū gestū sit. secūdo anno pontificat⁹ sui moritur. Et in basilica petri sepelitur.

Lando papa pr̄ia roman⁹ anastasio successit. Hui⁹ aūt vita ita obscura fuit vt etiā sint q̄ eū inter pontifices nō numerēt. maxime vincentius historicus. aliter martin⁹ sentit. ꝛ gothefridus q̄ scribit. Landū auctem suā interposuisse. q̄ minus berēgari⁹. ꝛ rudolphus comitꝭ guidonis fili⁹. inter se decertarēt. Land⁹ aūt sexto pōtificat⁹ sui mense. die. xxi. moriens. in basilica petri sepelit

Ordo cluniacēsiū sb̄ regula diui Bn̄dicti incepit

Ordo Cluniacensium

Ordo cluniacensiū anno dn̄i nongētesimo terciodecimo. sub regula diui p̄ris Bn̄dicti ab oddone abbate viro vtiq̄ sanctissimo initiū sumpsit. Nā berno abbas moritur⁹. oddonem olim musicū cluniacensis cenobij ɔstituit abbatē ea ɔditōe vt eccia cluniacēsis q̄tannis gigniacēsi psolueret. xij. denarios. Oddo aūt mire ac incōpabilis sanctitatis in monastica disciplina feruēs. cū eiusdem ordinis mōchi. a pmis eoꝝ p̄ris bn̄dicti institutōibus plimū declinauerant. Quā obrem pmo⁹ oddo abbas feruorem semimortuoꝝ denuo excitauit. et multa ad monachoꝝ instructōem scripsit. Et laudabilis istitutio bt̄i bn̄dicti in diuersis cenobijs reuixit. Hic a remigio antisiodorensi in musica et dialetica a pmo ē eruditus

Oddo pm⁹ p̄r cluniacēn⁹

historiā de sancto Martino edidit. Ubi ꝛ paulo post in domino sanctissime quieuit.

Oddo primus pr̄ cluniacensis q̄ historiam de sancto Martino edidit

Joannes eius nominis decimus. pr̄ia roman⁹. patre sergio. pontifice anno domini nongentesimonono pontificatum inijt. presul rauēnas is antea fuerat. ep̄atu deiecto ppl̄i tumultu. Uerū lando mortuo pōtificatū adeptus. sp̄us militares magis q̄z religioni deditos gessit. Indigebat autē huiuscemodi pōtifice eccia. q̄ ɔfestim ɔ̄ sarracenos ytaliā i multis locis occupātes cū albericio hetrurie marchione i auxiliū accitō ɔflixit. ꝛ superās ab vrbis finibus sūmouit. Is i triūphi modū romā rediēs alberici odium i se concitauit. ꝛ cū eū e roma expelleret. vngaros i ytaliā vocat. q̄ plus calamitatis q̄z sarraceni ytalie intulere. Joannes aūt seditiōe militaria militib⁹ guidonis comitꝭ captus. ꝛ i vincula ɔiectus. ceruicali in os ɔiecto necat. pōtificat⁹ sui āno. xiij. mēse secūdo. die tercio. Eius i locū alter ioannes subrogat̄ veꝝ q₂ vi sedē occupauerat. E loco statim deiectus cōnumerari inter pontifices non meruit.

Leo sext⁹. pr̄ia roman⁹. legitimis suffragijs pōtifex creatus. vir vtiq̄ bonus. q̄ nil tyrānicū i vita p̄ se tulit itegre ꝛ modeste vitā ducēs ac rei diuine ɔsulens. reuocare ciues ad ɔcordiā temeritate poꝝ pōtificū adhuc tumultuantes. cōponere res ytalie. pacare externū hostē. ꝓpulsare barbaros a ceruicibus ytalie conatus ē. Sed dū in hijs opibus laudabilib⁹ vsaret̄. septimo mēse. die q̄ntodecimo pōtificatus sui morit̄. sepeliturq̄ ad sanctū petrū.

Stephan⁹ ei⁹ nōis septim⁹ pr̄ia roman⁹. eo tpe pōtificatum inijt q̄ hūgari alemoniā saxoniāq̄ ppl̄antes. ab heinrico germanie rege apō mersburgā īgēti clade supati sunt. ei⁹ āt vita māsuetudis ꝛ religiōis plena fuit. q̄ secūdo pōtificāt⁹ sui āno. mēse vno. die. xij. morit̄. Inq̄z. b. petri basilica sepelitur.

Linea summoꝝ pontificū

Anastasius tercius

Lando

Joannes decimus

Leo sextus

Stephanus septimus

Berengarius eius nominis primus. foroiulianoꝝ dux. roma oriūdus ex longobardoꝝ regum stirpe ꝓgenitus. ꝛ in bellicis artibus prudētissim⁹. ludouico predicto supato. primus in ytalia imperiū sibi vendicauit. imꝑauitqꝫ annis. 4. romani eñ ꝛ ceteri ytali nullū ab imꝑatore dissidijs regni francie implicito. auxiliū aduersus rebelles longobardos affuturū intelligentes. berēgarium ducem foroiuliensem crearunt imꝑatorem. nec tamē adeo in creatione illa fuerunt cōcordes. quin guidonem spoletanū ducem alij regem ytalie declarauerint. In ytalia ꝟo creati principes noui. inter se dissidentes. aliquot cōmissis ꝑlijs cōcurrerūt. ꝑmisqꝫ in cōgressibus guido berengariū incōmodis affecit. At berengarius vir magnanimus ac rei militaris scientissimus breui supior euasit vt guidonē in etrurie ciuitatibus q̄s tenebat. in suoqꝫ ducatu spoletano se oportuerit continere. Itidē fecisse dr̄ ambrosio alio bergomensi comiti. Quibus sblatis ꝛ interfectis berengarius in vnū copijs suis contractis. cū romanis etiam bellum gessit. qd̄ quidem landonis pape prudentia cito sedatum fuit. Guidone aūt mortuo. lambertum filiū illi in regno successisse certū est. cum quo plurimas ꝯcertationes habuit. a quo (vt nōnulli affirmant) postq̄ ab vngaris cū quatuordecim armatoꝝ milibus apud foroiuliū fugatus fuerat. apud veronā supat⁹ est. Berengarius imperij sui vires nomēqꝫ ad eam ytalie ꝑtem q̄ nūc longobardia ad alpes vsqꝫ obtinebat. Magna eñ tum erat inter ytalos germanos et francos de possessione imperij concertatio. Vñ ꝛ grauissima bella orta sunt. nec extincta sine multoꝝ interitu. omniqꝫ ꝓuinciaꝝ calamitate. annitebantur tamen romani ytaliqꝫ imperij nomen in ꝓuincia retinere. ferunt igit̄ berengariū a landone potifice fuisse coronatum.

Hugo arelatensis comes post berengariū imꝑauit in ytalia annis. x. hunc elegerūt ytali contra rudolphū burgūdū q̄ berengariū imperio priuauerat cui cedens absqꝫ contentione rodulphus in burgundia se recepit. Duxit ꝟo vt debuit hugo ytalie regno potitus rodulphi regis exemplo admonitus suspectam eoꝝ a quibus vocatus fuerat fidem. ꝛ dato sampsoni cuidam ex ducibus suis exercitus negocio. illos quid fieret principio ignorātes in exiliū egit. Nec tamen hugonē regem. sua satis tutata est prudentia. q̄ arnoldus bauaroꝝ dux a factiosis exulibus. alijsqꝫ domi potentibus ytalis suasus aduersus eū in ytaliam cū paratissimo exercitu venit. quem veronenses primi regem ytalie appellatum intra menia acceperūt. vbi paribus animis ē decertatum. Victqꝫ Hugo ꝛ veronensibus reiectam in racheriū ep̄m suū rebellionis culpam deꝑcantibus pepercit. ep̄us papiam in exilium est actus tandem hugo cum parasset iniurias stephani pontificis mulctati vlcisci. in ip̄o apparatu moritur.

Berengarius secūdus post vgonē vel vt alij volūt post berengariū primuꝫ accepto imperio imꝑauit in ytalia annis. 7. Hic itaqꝫ cū cisalpinā galliam tantūmō tueret̄. Iter hungaris dedit. vt in etruriam irent. euersis vrbibus ingentem ꝑdam asportarunt. Per idqꝫ tēpus post pacatos vngaros imperiū ytalie. vt restauraret̄ adnitente berengario tyranni quibus formidolosa erat ei⁹ potentia perniciosis ytalie machinationibus resistere perrexerūt. Rudolpho burgundionū rege suasionibus pollicitationibusqꝫ in ytaliam accersito. qui perditorum hoīm ytalie magnatū potius q̄ꝫ exercitus sui viribus fretus. berengario pulso in illius quondaꝫ imperij ꝑte ytalie tribus annis regnauit. Nec tamē diu tardauit vltio. que bonos eaꝝ regionū eque ac ꝑfidos afflixit. Etenī vngari ad quos berengarius cōfugit. salardo duce in ytaliam venientes. Et omnia ꝑ que incedebant vastantes. papiam obsederunt ꝛ vi captam ferro ꝛ igni absumerent sunt admisi. Tandem berengario secūdo quem ytalia pulsum ad hungaros confugisse diximus. apud illos. vel vt aliq̄ habent scriptores apud bauaros vita functo. berengarius tercius in ytaliam venit.

Reges ytalie

Berengarius primus

Hugo

Berengarius secūdus

Berengarius tercius

Berengarius tercius primi berengarij ex filia nepos. in ytaliam veniēs. anno salutis noningētesimo trigesimoquinto imperio potitur. quem ꝟo ꝛ quantū adduxerit exercitū. aut eius gentis ope adolescens exul sit reductus nullus scribit. Sed apud multos constare videmus ip̄m stephani septimi pontificis tꝑibus ytaliam ingressum esse. Sed interea sarraceni ad garganū sedentes appulis calabrisqꝫ noua excursione vastatis. beneuentū vrbem obsident spoliatamqꝫ incendunt. Quibus vltra progredi vt romāos inuaderent fines parātibus romani pontificis ioannis decimi suasionibus impulsisqꝫ adducti guidonem comitem cohortibus tumultuario delectu coactis perficiunt. Is in barbaros ducens furentes repressit. berengari⁹ q̄ꝫ imperiū quietēqꝫ in ytalia reinregrare cupiēs. pacē federaqꝫ cū hūgaris firmauit. hūgariqꝫ rabie q̄ in ytalos tot ꝑ annos assueti fuerāt in externos ꝟsa alemaniā deinde ꝑplare ac vastare ceperunt. Ferunt aliq̄ hunc berengarium annis octo regnasse. Licꝫ alij ea aliaqꝫ de quarto berengario similia scribant.

Anno mũdi. 6133. Anno xpi. 934.

Joannes vndecimus papa: pria romanus: eo tempore pontificatũ iniјt: quo sanguinis fons genue largissime effluxit: future magne calamitatis indiciuз. Nam ꝛ genua a saracenis ex affrica venientibus tum capit̃ ac diripit̃ Et vngari ytaliã ingressi longe oĩa ac late populati sunt. Joannes aũt pontificatus sui anno quarto. mense decimo. die. xv. morit̃. vacat tũ sedes dies. xij.

Leo septimus papa. natione romanus. vgone ꝛ lothario in ytalia imperantibus post ioannẽ pontificatũ adeptus nil dignũ memoria gessit. q̃ pontificatu assumpto. cũ remissus esset. pontificatus sui anno tercio. die decimo moritur. Et in basilica petri sepelitur. vacat tum sedes dies tres.

Joanne vndecimo pontifice. anno nongentesimo tricesimoquinto saraceni affricam incolentes vt iam p̃missum est. ingenti ducta classe orã oẽm etrurie maritimã populati sunt. ꝛ genuã circũacti. vrbẽq; graui obsidiõe p̃ssam ceperũt. in qua maxima vsi sunt seuicia. vrbe ei spoliata. Et ijs qui arma ad defensionem induerant. primo impetu cesis. oĩes pariter puberes masculos cũ facta preda nauibus impositos abduxerũt. Quidã tñ scribunt impuberes genuensium ex affrica in patriam breui reductos fuisse.

Cum creatus est pontifex leo septimus. ad eius anni terni tẽpora guilhelmus scribit heinricũ germanie regem ac imperatorem: de quo supra p̃missum obijsse. Cui sit in regno impijq; titulo suffectus otto filius mathilde saxonie regis filia de quo in sequentibus mentio fiet.

Stephanus octauus papa natione germanus. post leonem pontificatum iniens. Cum pontificatum suscepisset ita a romanis seditionibus vexatꝰ est. vt nil memoria dignũ ab eo geri potuerit. immo vero (vt Martinus refert) in tanta seditione mutilatus. turpiter aliquãdiu. vitam duxit. Cum ob inhonesta vulnera prodire in publicum erubesceret. Parabat quidem rex hugo tantã iniuriam vlcisci. ſ in ipo apparatu moritur. Cui quidem lotharius filius in regno succedens. hac de re nullam mẽtionem fecit. vel ꝙ populi romani amicus esset vel ꝙ breui regnauit. biennio eñi post mortem patris supuixit. Stephanus ṽo pontificatus sui anno tercio. mense quarto. diebus. xij. moritur. vacat tum sedes diebus decem.

S. Bipertus

Bipertus quez alij Vgibertũ appellant. lotharingie p̃uincie nobilis princeps. vir sanctitate ꝛ ceteris virtutibus insignis hisdem temporibus ob clara miracula sanctis ascribitur. Qui inter cetera sue virtutis opa dũ viueret gemalitense cenobiuз in francia p̃prijs impensis. magnificentissimis opibus breui extruxit.

Sanguinis quoq; fons hoc anno vt premissum est historicis testãtibus in genua vrbe maritima in loco vbi dicitur fontanella. p diem integram largissime effluxit. qui ꝛ future calamitatis vrbis ciuibus demonstrauit. vt de saracenis ex affrica soluẽtes genuam vsq; peruenerũt iam dictum est.

Martinus tercius papa. pria romanus. Vir quidem mansuetissimus qui placabilitatem ꝛ mansuetudinem stephani septimi imitatus est. pontificatum eñi adeptus. bella omittens. religione sese totum addixit. templa vetustate collapsa instaurans. pauperes elemosinis pascens. Nõ caruit tamẽ huiꝰ temporibus europa ipa bellica rabie. Nam cum otto annitteretur ytaliam ĩgredi. aduersante lothario magne cedes vtrinq; cõmisse sunt. adhortãte tamẽ eos martino pontifice. vt ab armis discederent. cum vbiq; fame ꝛ penuria reꝝ oĩm laboraretur. Tercio autẽ pontificatus sui anno. mense sexto. die. x. morit̃. ꝛ in basilica petri sepelitur. sedes vacat dies duodecim.

Agapitus secundus papa. natione romanus. ardente tumultu bellico ytalia pontifex creatur. homo sane magnanimus. qui ottonem germanie regem contra berengarium imperatorem. cognita eius superbia vocauit. Cuiꝰ ope inter hunc pontificem ꝛ ipm berengariũ qui omnia sibi contra ius fasq; vendicabat lites composite sunt. Fuerat hic vir valde innocens. ꝛ reipublice xpiane amator precipuus. Qui pontificatus sui anno nono. mense septimo. die decio moritur. Eo fere tempore quo oddo cluniaceñ. monasterij abbas in domino q̃euit. Et in basilica beati petri sepelitur.

Linea summoꝝ pontificum

Joannes vndecimus

Leo septimus

Stephanus octauus

Martinus tercius

Agapitus secũdus

Lothari⁹ ei⁹ nois secūdus hugonis pdicti fili⁹. pre defuncto impiū susci-
piens imperauit annis. 2. Berengarius em tercius magnis externoꝝ addu-
ctis copijs i ytaliā reuersus. ad pmā cuius aduentantis famā rebelles in vgonez
animi. multis i ytalie regionibus sunt ostēsi. Is cū puidisse vgo qd viribus ne-
quisset. ꝯsilio puidere perrexit. Missis nāq ad hostē iā aduentantē oratoribus
cū eo hijs constituit federibus. vt se ytalia discedente lotharius filius ⁊ berēga-
rius ytalie reges equo iure oīa administrarent. Viguitq aliquotannis solo no-
mine cōsortiū. quod berēgarius acri vir ingenio lothariū spreuit. q apud papiā
cū vxore alunda nobili ac ferocissima muliere. Cuius dotis iure eā ciuitatē ⁊ mul
ta oppida obtinebāt se ꝯtinēs iniuriā dissimulauit. Vgo interim post paꝝ q̄ are
latum redierat diem obijt. Lotharius aūt romanoꝝ amicus ꝯtra ottonē heinri-
ci filiū bellū durissimū suscepit. q cū otto romā ingredi ānitteret. hic eidem ad-
uersari cepit. p quo maxime cedes hincinde cōmisse sunt. Secūdus tūc elapsus
erat annus regni berengarij tercij. quo in tpe lotharius solo noīe rex fato est fun
ctus. Et berengarius alundam. ne alicui nuberet pzimonij sui dominiuz. Et yta/
lie regnū p dotis occasionem inuasuro. publice apud papiaz carceri mancipauit.
Eo aūt mortuo ottoni nupsit.

Rudolphus q apud veronā berengariū supauit. quē ferūt postea trib⁹ an-
nis impio potitum esse vt pmissum est. Is rudolphus burgūdie dux. q su
perioribus diebus hugoni arelatensi comiti in ytalia cesserat postea francoꝝ rex
factus regnauit annis. 2.

Quid tpe berengarij impatoris aut lotharij regis nomē auctoritas vel po-
tentia effecerit ⁊ an tres vel quatuor berengarij extiterint. vt ignoret facit
scriptoꝝ ariditas. Igit cū obscure de berēgarijs mentio fiat null⁹ mirabit. q vin
cencij beluacensis. fratris martini polonicasensis archiepi. Sicardi cremonēsis
epi. ricardi ⁊ guilhelmi monachoꝝ. gotfredi viterbiensis. ⁊ fratris ptolomei de
luca chronicoꝝ libros plegerit. Ne em omes eoꝝ hac in re errores qd longuz eē
recenseamus. quū aliq eoꝝ dicāt pmū berengariū q̄tuor. ⁊ secūdū. xij. annis im
perium tenuisse. tempa lotharij ⁊ tercij berengarij ad. xiij. annos protrahūt. vt
quīq ipos impatores latinos cū regibus ⁊ tyrānnis interiectis. p ānos duos de
triginta tantūmō in ytalia fuisse vltimus dictoꝝ scriptoꝝ lucēsis affirmet. Quā
q igitur pauci dictoꝝ impatoꝝ regū ⁊ tyrānoꝝ tempora distinguere possint. Id
certum habemus a berengarij primi initio imperio ad othonis primi ex germa
nis legitimi impatoris coronationem a ioanoe duodecimo pōtifice romano fa/
ctam. annos ad quinquaginta intercessisse. Et ipm othonē berengariū in lōbar
dia primo regnare permissum. postea in exilio egisse.

Berengarius quartus quē alij p tercio ponūt. mortuo lothario imperato/
re imperio potitur. ⁊ cum alberto filio imperauit ānis. xj. Vir certe dignis
simus. ⁊ acri animo ⁊ industria celebris. Qui cum apud vngaros exul a patria
militaret audiens heinricū bauarie ducem hungaros supasse. Is em aquilegia
capta. cum forte tunc hūgari ytaliam inuadere dispositi iustinopolim aduenerit.
quibus sese opposuit heinricus. ⁊ cōmisso bis plio hūgari accepta primo ⁊ ite
rū clade repulsi in hungariā redierūt. Inde omnē ytalie ptē ditissimā que aqui-
legiā papiāq intercedit excursione populatus est. Berengarius repente statio-
nibus exercitu papiā pperare cepit. Qd cum habuisset exploratum heinricus.
exercitum apud papiam nauibus impositum deduxit in padū. Inde continuato
ex eo loco itinere intra austriā se recepit. Postea berengarius vniuersam ytaliaz
obtinuit. ⁊ imperatoris nomen sibi indidit ⁊ albertum filiū ytalie regem nūcu-
pauit. Cūq nimiū oneribus ⁊ vectigalibus ytalos primere cepit. Et alundā lo
tharij vxorem in Garda veronensis agri cum sola ancilla carceri mancipasset. ⁊
omnia sibi contra ius vendicare. ytali p agapitū othonē regem in ytaliā vocāt.
qui eos in regno ytalie deturbauit. ⁊ alundam vxorem duxit.

Reges ytalie

Lotharius

Rudolphus

Beregari⁹ qrtus

Albert⁹ fili⁹ suus

Albertus berengarij filius apud rauēnam constitutus venetos mercatores multis affecit incōmodis
comaclensiū em nauigio quod illi haud quaq tenue tunc habebant fretus. mare illud latrocinijs te-
nebat infestum. Id cum veneti diutius pati nec possent nec vellent. nauigio tumultuarie cōtracto. in coma
clium ducto oppido primo impetu captum cum oppidanorū nauibus incenderūt captos autem oppida/
nos et iuramento ne vltra in predam cupiā aduersum se obediret astrictos dimiserūt illesos. Otho deinde
contra berengarium in ytaliam descendit quem tandem post magnas cedes victum in potestatem accepit.
Et statim alterum in constantinopolim. alterum in germaniam exilio relegauit. vbi demū ambo vitam fi-
nierunt.

¶ Taxis hūgarie rex

Taxis rex hungaroꝝ. hūgaros suos pulsus de bauaro. quē in ytalia regnare opinaref vlturus. patissimo exercitu ytaliā irrupit. tantusqꝫ ytaloꝝ animos tūc pauor inuasit. vt vltimū impēdere exterminiū cōtremisceret. Berengarius vo siue ꝓpiciore vsus fortuna. siue cōsilij prudentia. Albertū mittēs filiū taxim multa oratū puicit. Et acceptis nūmoꝝ modijs argentoꝝ (vt tradūt) decē recedens ytalie pepercit.

¶ Hungari em̄ postqꝫ ꝑ germaniā primo postmodū ꝑ galliā satis fuerat debachati. deinde bulgaros tributarios fecerūt. postea barbare efferate gentis alluuio tot tantasqꝫ nationes ⁊ ꝓuincias satis supqꝫ inūdauerat. ytalia sue calamitatis pte nō caruit. ytaliāqꝫ ingressi. Venerūtqꝫ via forouiliensi. malo ytalorū ab initio mūdi barbaris patefacta. furētesqꝫ bungari cede incendijs ⁊ rapinis cūcta vastantes. Albericus qꝫ marchio cū ꝑ inuidiā ingratitudinēqꝫ e roma pulsus fuit. vngaros ad oppssionē romane vrbis accersiuit. Ea aūt gens romani agri fines qd̄ in pmis albericus qsiuerat nequaqꝫ attigit. Etruriā vo oēm quā albericus saluaz esse pactus fuerat. cōmissis summa ⁊ alias inaudita impietate cedibus incendijs ⁊ rapinis ꝓpe destitutā desertāqꝫ reddidit oīes em̄ mortales feminas atqꝫ hac mares q̄ cedibus supfuerāt aut fuga ꝓlabi nequiuerāt in vngariā abduxit. Tandē sub ottone primo impatore impetū in germaniam fecerunt.

¶ Boemia aū hec tpa ad xp̄m cōuersa. vbi worziuous vltimꝰ paganoꝝ ducū a btō methodio morauorū archiepō cū ludimilla cōiuge ad baptismi grām ꝑductus ē. nongētesimo quinto anno. post christi saluatoris ortū. ludimilla sancta mulier habita etiā miraculis claruisse ferf. Christianā aūt veritatē āplexi fidem catholicam inter bohemos magnope ampliarūt. ludimilla filia fuit comitis Slawiborij de castello Bzew quod postea melinca dictum ē. Spitigneus dux Boemie

¶ Spitigneus filiꝰ borziwogij primi xpiani ducis bohemie. post obitum eiꝰ principatum obtinuit. Is em̄ ex ludimilla sancta muliere tulit duos filios spitigneū ⁊ vratislaū. primus patri successit. sed moriens sine filijs fratri principatum reliquit. Coniux aūt vratislai drabomitia de durissima gente luticeñ. saxis. mulier audax ⁊ ad scelus prona. duos pariter filios viro peperit vētzeslaū ⁊ boleslaū. priorem ludimille tradidit educandū. alteꝝ ipa nutriuit. alūpni ex nutribus innati mores ventzeslaus pietatem colere. mansuetudinē pre se ferre. xpiana sacra venerari. elargari multa paupibus. nulli obnoxius esse. boleslaus ydoloꝝ sectari culturam. honores ambitiose querere. adulterari. rapere. occidere. in scelera cuncta prolabi. pꝰ suprema ordinās ludimille quousqꝫ liberi adoleuissent gubernationē ꝓuincie dimiserat. Id egre drabomicie fuerat socrū i castello thetin strangulari iussit. ipa imperiū accipiens in oēs crudelis etiā ventzslao filio infesta cui preferre fratrem non dubitauit.

¶ Spitigneꝰ ¶ Vratislaꝰ. Duces bohemie

¶ S. Ventzslaus dux bohemie

Wenceslaus dux bohemie filius vratislai quē beata ludimilla. vt nepotē carissimū in fide xpiana gloriosissima matrona bohemorum prima margarita. ac sacris litteris ⁊ eloquijs peroptime imbuebat. Quem potus cibiqꝫ parcissimū fuisse tradūt. corporis maiestatē decoꝝ. virginitatem ad vltimū vite seruasse. diuina in templis officia diurna nocturnaqꝫ nūqꝫ neglexisse. Et noctis quidem tempe nudis pedibus super glaciem ac niuem iter agentem vim frigoris minime sensisse. Iniūsse eum iubente populo (adhuc viuente matre) principatū creuerat iam ventzeslai nomē. miraqꝫ populi caritate atqꝫ admiratione celebrabaf. Sed quanto ceteris dilectior. tanto acrius se in odiū fratris matrisqꝫ cōcitabat. Fit conuiuiū apud boleslaū matre iubēte. vocaf ventzeslaus qui ⁊ si mortem instare predixerat. facta tamē de peccatis suis cum sacerdote ex more xpiano ꝯfessione. fraternā domū ingredif. Ibiqꝫ statim boleslai manu ꝑcussus interijt. vētzeslai sanctitatem. Quo die cesus est xp̄m deum testimoniū perstitisse memorie prodiderūt. Qui regi dacie ꝑ visum apparens. suo martyri edem construi mandauit. ipm̄ aūt ventzeslaū multis miraculis claruisse atqꝫ inter sanctos martyres ab ecclesia receptum tradunt. ¶ Otto Primus Rex

¶ Otto primus rex

¶ Otto ex mathildo filia theoderici regis saxonū ⁊ heinrici regis filius ei successit in regno. Is pclarissima multa maximaqꝫ i regnis frācie ⁊ germanie gessit. ⁊ cū eiꝰ virtutis fama etiā in ytalia celebris haberef. agapitꝰ pōtifex multiqꝫ ꝓceres berēgarij albertiqꝫ filij tirānidē exosi. illiꝰ opem rebꝰ afflictis italie poposcerūt. q̄ cū q̄nquagita ⁊ eo vt aliq̄ volūt āplꝰ armatoꝝ milibꝰ mouit. trita et apta ꝑ foriulij regionē via. italiā ingressus berēgariū impio ⁊ albertum regno ytalie deturbauit. Italiaqꝫ potitus alundam lotharij q̄ndā vxorē carcere eductā in vxorē accepit. Reuersus i germaniā otto ex alunda vxore anno vix dū elapso filiū suscepit. Cui ottoni postea secūdo fuit appellatio. Ottoqꝫ rex interea boleslaum bohemoꝝ ducem inimicos i se animos ꝓferentem domuerat. Quo felicitate dum omnibus in locis rex prestantissimus. idemqꝫ vir optimus otto vtif. gloriosi ⁊ simul saluberrimi facinoris occasionem est nactus cū hungaris bohemis vt infra patebit.

De progressu Imperij ac translatione eius In Germanos

De progressu imperii ac trāslatione eius in germanos.

Imperiales tituli. imperiūqꝫ a romanis gallisqꝫ ac longobardis ablati. Et ab ottone nunc suscepti. in germaniā hic primū transferūtur. vbi ⁊ nūc vsqꝫ cōseruantur. Et qm̄ deo auxiliante hoc in loco in germanoꝝ imperiū deuenimus. Nō alienū videtur pro huius excellentissime dignitatis cognitōne. pauca de progressu sacri imperij in medium afferre breuissima ex amplissimis altius repetentes. qđ maximi auctores tam legū interpretes: q̄ꝫ sancti doctores de cesarea potestate sentiant. ac eius translatione in germanos

Romana regia potestas. quā sacrū imperium vocitant ab ipā humane nature ratione. q̄ optime viuēdi dux est. Cuiqꝫ om̄es parere oportet. originem ducit. Exactis nāqꝫ ex paradiso delitiarum primis parentibus. Cum in agris homines atqꝫ in siluis bestiaꝝ modo vagarentur. victuqꝫ sibi ferino vitam propagarent. Animaduertit homo. nā rōnis participē illum deus creauit. hominem homini ad beneuiuēdū maxime conducere. societatemqꝫ fore plurimū necessariam. Sic ergo qui segregati prius vitā in siluis more ferarum ducebant. siue docente natura. siue deo volente totius nature mgr̄o insimul conuenere. societates instituerūt. domos edificarunt. oppida muris cinxerūt. artes inuenerūt. ⁊ cum alter alterius cōmodis inseruiret. placebat mirūimmodum singulis vita ciuilis. dulcisqꝫ nimiū videbatur ⁊ ꝓpinquoꝝ ⁊ amicoꝝ consuetudo. Cuius fuerant prius exptes. Uerum sicut ab homine multa parantur homini cōmoda. Sic nulla est pestis que homini ab homine non nascatur. Ceperunt itaqꝫ homines violare societatē: fidē frangere. pacem turbare. iniuriam cōciuibus vicinorūqꝫ tum opibus tū matrimonijs insidiari. rapere aliena. phas omne obrūpere. nec em̄ pacis emula mat̄ litiū suiqꝫ prodiga cupiditas passa est diu manere ius sancte societatis illesum. Cum ergo premeret̄ ab initio multitudo ab hijs qui viribus erāt editiores. Ad vnū aliquem confugere placuit virtute prestantem. Qui ⁊ iniurias prohiberet. inferri tenuioribus. Et equitate constituta. summos cum infimis pari iure teneret. Idqꝫ nedū vna in gente. sed in pluribus factum est. Atqꝫ hij sunt qui postea regis nomen obtinuerunt. Quoꝝ constituendorū causam publica dedit vtilitas iusti prope mater ⁊ equi. Nec sane aliam ob causam rege fuerat opus. nec tante dignitatis fastigium cuiqꝫ cōmittere oportebat: vt ceteris omnibus preferret̄. honoraretur ab om̄ibus. ac preciperet omnibus. nisi vt esset qui publica tueretur. ac iusticiam ministraret. Uerū cum plurimos reges orbis haberet. Cepit (vt fit) pluritas principum discordiam parere. Nāqꝫ cum modo de finibus. modo de iurisdictione ꝯtēderent. Nec esset qui lites dirimeret. nisi gladius. cum nemo minorem se altero reputaret. strepentibus ac furentibus bellis. Nec ciuitas cum ciuitate. nec ꝓuincia cum ꝓuincia conuenire poterat. dulceqꝫ illud ac suauissimū humane societatis cōmertiū ꝓhibebat̄. Sed affuit presto benigna humane nature prouidentia. Que suapte ingenio ad optima tendit. necvult q̄ sunt queqꝫ futura sunt male disponi. Hanc igitur operante ad vnū principatum. quem greci monarchiam. Nostri v̄o imperiumvocitant reduci singula placuit. Nec em̄ aliter pax poterat vniuersalis haberi. Hinc illud assirioꝝ imperiū exortum est. Hinc grecorū principatus alexandri magni virtute atqꝫ fortuna ex europa in asiam ac libiā ampliatus. Hinc carthaginēse. Sed cuꝫ hec imperia nūqꝫ sibi totū orbem subiecissent. Ac ꝓpterea pacem vniuersalem parere non potuerūt. Placuit siue humane nature altrici. siue ipsius nature domino rectoriqꝫ deo. romanū imperium excitare. Roma igitur vt premissum est ab initio per reges gubernata est. septēqꝫ regibus paruit. Quibus exact[is] duo constituti sunt penes quos summū ius esset. Ad extremū cū neqꝫ populus neqꝫ senatus satis ꝓbe ꝓuincias vrbēqꝫ regerent data ē vni potestas vt ratū esset quicq̄d ab eo cōstitueretur. Cui rei principiū iuliū cesarem ꝯstitisse non est ambiguū. Constituto vt diximus principe lege antiqua q̄ regia nūcupatur. populꝰ ei ⁊ in eum om̄e suū imperiū ac potestatem contulit. Nec em̄ vel populare regimen qđ polliticū. vel optimoꝝ ciuiū qđ aristocraticum appellat̄. tam iustum tamqꝫ pacificū esse potest. quā monarchicū qđ in romano principe recognoscimus. Quod aliquando per ytalos. aliquando per hyspanos. Interdū per affros. dalmatasqꝫ constat administratum. Peruenit etiam ad grecos diuqꝫ apud constantinopolim tante gloria dignitatis permansit. Et quāuis aliquādo duo insimul fuerint augusti: vt dyoclecianꝰ ⁊ maximianꝰ. non nūqꝫ etiā plures. Id tamē vsurpatione magis q̄ꝫ iure contigit. In apibus em̄ inquit Gregorius priceps vnus est. Grues vnā sequūtur. imperator vnus. Obuenit aūt hec dignitas nūc senatus electione. nūc populi vocatione. nūc militari fauore: nūc principis ordinatione. Demū v̄o negligentibus romā grecis: eāqꝫ nunc barbarorum. nūc aliorum direptioni relinquentibus. populus ille romanus qui suo sanguine tm̄ parat imperium. Quiqꝫ suis virtutibus monarchiam fundauerat orbis: venientem in auxiliū eius Carolum magnū francorum regem natione germanum. qui vrbem sacraqꝫ loca ab omni hostiū concursione defendit. primo patriciū post augustum concurrente summi ꝯsensu pontificis acclamauit. a carolo itaqꝫ magno imperij dignitatē occidenti restitutam. vsqꝫ ad ludouicū arnulphi filiuꝫ imperiū apud gallos nō parū habuit incrementū: veꝝ postea principum illoꝝ ignauia. splendor ille romani imperij in obscuras tenebras conuersus est. atqꝫ imperium quod annis centum ⁊ decem franci potiti fuerāt. demū in longobardos deductum est. Postremo in germanos duce ottone heinrici regis filio translatum est. Taliqꝫ modo in germanos romanū imperiū constat esse translatum. atqꝫ vsqꝫ in presens obseruatur. Quod per varias manꝰ deductum. Nunc ad fridericum tercium ac filiū eius regem maximilianū per legitimā electionem deriuatum est. Quibus suprema in temporalibus est ex alto cōmissa potestas. vt bella feliciter pagant: pacē decorent. ⁊ reipublice statum sustentent. Ad quas res omnes populi. omnes nationes. om̄esqꝫ reges ac p̄ncipes. huic imperio libētibus animis se submittent.

Anno mundi.6153.Anno xpi.954.

IOannes duodecimus papa roman⁹.de via lata.pr̄is Alberici potentia fretus.pontificatum occupat.Octauian⁹ is q̄dem primo vocabat̃.Albericus em̄ q̄dam roman⁹ ciuis potentissimus per factionē cū magnatib⁹ inuitam.p̄q̄ʒ vim clero ⁊ pp̄lo illatam filiū suū octauianū creari pontificē obtinuit Qui ioannes duodecimus appellatus ē.Is vitā nedū pontifici.ſ̄ cuicūq̄ʒ priuato turpem in pontificatu duxit.Quippe q̄ p̄ter venationis(cui se totum dedit)leuitatē.mulieres palā habuit cōcubinas.Erant tū rome duo consules ex nobilitate quotannis.q̄ ad vetusti cōsulatus exemplar summe re℞ p̄essent. Et p̄fectus ite n ex nobilitate creatus pp̄lo ius dicebat.Ex plebe aūt creati singulis annis.xij.q̄bus de carconib⁹ erat appellatio.senat⁹ vicē consilijs deliberationibus obtinebāt.Parebant vo romanis a q̄bus mg̃ratus annuos accipiebant oēs vrbes ⁊ oppida vicina etrurie intra vrbeuentanū tudertinū q̄ʒ agros in vrbē vergentis.Et quicq̄d a neapoli ⁊ a marsis reatinisq̄ʒ ad vrbē pertinet vlteriora ptim greci.ptim sarraceni occupauerāt. Octauian⁹ itaq̄ʒ potētia ī satis libera ciuitate fretus.pontificiū mun⁹ humeris suis nequaq̄ʒ couenīēs sibi desummi.Hac q̄dem indignitate moti duo cardinales litteris ottonē obsecrant.vt clerū pp̄lmq̄ʒ romanū e manibus berēgarij ioannisq̄ʒ duodecimi vendicare coneret̃.aliter xp̄ianā fidem cū imperio periturā.Quo℞ ioannes vterq̄ʒ noīe.diaconus vterq̄ʒ dignitate.⁊ ordine erat.Similesq̄ʒ lr̄as ad othonem multi ytalie pp̄li ⁊ potentes domi nobiles dederūt. Interim dū otto expectaret̃ re p indices patefacta. Joannes duodecimus iracūdia ei⁹ erat impotens excāduit.Et cardinales diaconos naso vnū.manu alte℞ mutilauit.hāc obrem otto in ytaliā mouens vrbē ingrediēs a ioanne honorificentissime suscipitur. coronaturq̄ʒ vt q̄dem tradūt. accepto germanie pannonieq̄ʒ titulo.Translato tū primū ad germāos impio.alij a leone hoc factū existimāt. Cōposito aliq̄ntulū statu ciuitatis cū ioanne secrete collocut⁹.eū a flagitijs deterrens. ad ṽtutem cohortabat̃.Verū cū nequaq̄ʒ moueri e sentētia ṽbis eum cerneret.ad minas conuersus.Is iudiciuʒ reformidās in siluis more fere aliquādiu delituit. Interim post paucos q̄ʒ redierat menses obijt. Et vt multi habent scriptores in adulterio deprehensus.pontificatus sui anno nono.mense tercio. die q̄nto Eius vo in morte sedes dies.12.vacat.

BEnedictus quintus papa.patria romanus.ex diacono in seditione pōtifex creatur.ab his potissimū qui ioanni cognatione factioneq̄ʒ cōiuncti fuerāt.Cū prius otto leonē electū cōfirmasset.pterui tñ bñdictū in petri ap̄lo sede p romano pontifice locauerūt.Ea cū intellexisset otto non vltra ṽbis cōminationibusq̄ʒ agendū ratus.primū omni agri ⁊ ditionis romano℞ ciuitates.⁊ oppida pleraq̄ʒ capi diripi ac magna expte vastari curauit.Romā exinde adeo dura pressit obsidione.vt modiū furfuris p eam tempestateʒ triginta aureis venūdatū fuerit.tantisq̄ʒ coangustatos malis romanos benedictū ottoni dederunt.⁊ leonē acceperūt.Edomita romano℞ proteruia.otto in germaniā reuersus benedictum apud hausburgā relegauit.vbi post paucos menses vita est functus Vixit aūt in pontificatu mensibus sex dies quinq̄ʒ.Sedes deinde diebus viginti vacauit.

LEo octauus papa.ciuis ⁊ latronensis eccie pthoscenīarius a clero pp̄lo q̄ʒ romano pulso ioanne pōtifex creatus añ bñdictū.quē otto in sede petri ꝯfirmauit.q̄ʒ cū furētes romani ⁊ passione obcecati eiecissent.agentē imperatorē spoleti adijsset Otto eos vi ⁊ armis ꝯpulit leonem suscipe.q̄ statim romano℞ inconstantiā pertesus auctoritatē oēm eligendi pontificem a clero populoq̄ʒ romano ad impatorē trāstulit.Leoq̄ʒ piter vix ad terciū mensem q̄ʒ restitutus fuerat superstes fuit. Anno em̄ p̄mo.mense quarro morit̃.

IOannes.xiij.papa.narnieñ ep̄s.p̄ria rōnus p̄re ioāne ep̄o leoni successit. q̄ā petrus vrbis p̄fect⁹ capitali odio p̄secut⁹ ē. Accersit⁹ autē Jofred⁹ in cāpaniaʒ comes potens armatis stipat⁹. ioannē in pōtificem lateranēsi cepit. pduxitq̄ʒ ī adriani molē.quā tūc sic ⁊ nūc castellū sancti angeli appellabāt. pōtiferq̄ʒ ibi aliq̄t custodit⁹ dieb⁹ in campaniā duct⁹ est ad iofredi libidinē retinēd⁹.Ve℞ interfecto iofredo ei⁹ q̄ʒ vnico filio a ioāne capuano p̄ncipe.pōtifex xj.mēse sui exilij romā ꝓpere redijt.otto cognita pōtificis calamitate romā perueniēs ꝯsules p̄fectū cū decarchonib⁹ ī vincl̄a conijcit. Inde cū otto senio ꝯfect⁹ obijt.nō m̄lto post ioāncs pōtifex sexto pontificatus sui āno.mense.xi. die quinto subsecutus est.

BEnedict⁹ sext⁹ papa p̄ria rōnus ioāni ī pōtificatu ⁊ calamitatib⁹ successit.q̄ ⁊ ipe a cincio ciue rōno.⁊ q̄dē p̄potenti ī castellū scti.angeli trusus. eo in loco nō multo post strangulat̃ vel vt alij h̄nt fame morit̃ anno p̄io.mēse sexto sui pontificatus.

Linea summo℞ pontificū

Joannes duodecimus

Benedictus quintus

Leo octauus

Joannes terciusdecimus

Bñdictus sextus

Linea Imperatorū

Linea īperatoꝝ

Otto primus

OTto primus germanoꝝ impator. heinrici regis nobilis heres in regnū succedens. Anno salutis. 962. postq̄ȝ in germania decē ꝛ octo annis regnauit impator a pontifice declaratus. imperauit annis. xij. primo in palatio aquisgrañ. a hildiberto archiep̄o magūtino prim⁹ coronatus. Uir vtiq̄ȝ xp̄ianissim⁹ ꝛ eccl̄ie romane amator atq̄ȝ acerrimus defensor. Qui domito boleslao boemoꝝ duce post liberatū ludouicū francie regem pacē regno dedit. Eodemq̄ȝ tp̄e Ugo magnus comes parisiensis q̄ sororē ottonis in m̄rimonio hēbat. Ludouico regi francie iterato inimicari ceperat. qđ cū intellexisset otto ne continendo in fide sororio satis p̄ nūcios litterasq̄ȝ ꝓficeret. secūda expeditione in franciā delatus ip̄e cōpescuit. ꝛ regi parere ac subesse coegit. Dux quoq̄ȝ gisilbertus q̄ regis ottonis sororē habebat in vxorē aduersus francos vt hostis ad andernacū ꝓcessit. vbi a francis victus fugiens in reno submergitur. Rex aūt belgicā ingressus totā in deditōnē redegit. post hec rex ludouicus viduā gisilberti vxorē in cōiugem accepit. hungari quoq̄ȝ siue q̄ꝛ vicinos ꝯtiguosq̄ȝ bohemos ab ottone domitos ac subactos indigne ferrent siue q̄ꝛ illum francie expeditionibus occupatū min⁹ resistere posse crediderint. impetū in germaniā fecerūt. atq̄ȝ sup̄ licum fluuiū ꝓpe ciuitatē augustā cōsederūt. Quibus otto p̄cibus vdalrici sanctissimi illius vrbis ep̄i motus occurrit. Duxit vero in illos magna spe. nec minori cōfidentia plenus otto. ꝛ paribus animorū ardoribus paribusq̄ȝ hincinde odijs p̄lio. qđ aliqđ diebus p̄ solas noctes intermisse fuisse ferūt. decertatū ē. Quāq̄ȝ v̄o ottoni ꝛ germanis victoria cesserit cruētissima. Cecidit eñ in eo p̄lio gener regis cōradus ꝛ dux wormaciensis. hūgari tamē nō fusi supatiq̄ȝ potius q̄ȝ pene ad internitionē cesi fuerūt. Adeoq̄ȝ tūc eneruata ē potentia hungaroꝝ vt multis postea tp̄ibus se cōtinuerint. Tres in eo prelio reguli ad potestatem ottonis viui p̄ducti sunt. quos germani ottone etiā vt p̄hiberet adnitēte. laqueo in hungaroꝝ dedecus suspēsos necauerūt. Ea tot tantarūq̄ȝ diu ꝛ multis ꝯtinuataꝝ ī locꝭ victoriaꝝ. ottonis fama rōnis ytalisq̄ȝ suasit. vt cū berengarij albertiq̄ȝ filij. tum etiā ceteroꝝ ytalie tyrannoꝝ malis finē quereret. ottonē orauerūt vt romanā ecc̄iam liberaret. Moturus germania otto filiū ex alunda vxore susceptū ottonē nomine annū etatis septimū agentē in germanie regē apud aquisgrañ. coronauit. Ottoni rome appropinquāti romanos obuiam effusos fuisse. illūq̄ȝ triūphi apparatibus in vrbem deduxisse multi cōcordant scriptores. Joannēq̄ȝ duodecimū ottonem in cesarem romanūq̄ȝ impatorem augustum coronasse. Alij eā coronatōem leoni octauo attribuūt. quā opinionē Gracianū in decretis secutum fuisse videmus. Inde cum ioanne multis instit vt a flagitijs temp̄ans vitam pontifice dignā duceret. Et cū suasiones paꝝ prodesse intelligeret. episcopos ytalie cōuocari curauit. Sed pertinax in turpitudine ioannes roma fugiens in montibus delituit. Cū magnus ad impatorem cōcursus factus. efflagitatūq̄ȝ est vt quēpiam ille dignū pontificē designaret. otto modestia vsus electū se iubente a clero ꝛ populo leonē cōfirmauit. quo facto ꝛ rebus vrbis rome cōpositis otto spoletū accessit. Is quoq̄ȝ grecos in apulia ꝛ in calabria supauit. Et romanoꝝ imperiū ad frācos oriētales reduxit. atq̄ȝ in goslaria saxonia argentifodinas inuenit Madeburgam vbi sepultus est ornamentis plurimis decorauit. ꝛ metropolim fecit. denarij item ab eo ottolini vocati in ytalia constituti sunt. Alia insuper facinora laude digna inuictissimus hic impator strēnue gessit. Erat eñ mitissimi ꝛ singularis clementie homo. Suscepta itaq̄ȝ imperij dignitate singulis ꝓpe annis ex germania in ytaliā veniebat. Tandē ottonem filiū admodū senex rome imperij consortē fecit. Quo facto in germaniā ꝓfectus. senio ꝯfectus. viēne morit. Cui⁹ corp⁹ in madeburg germanie vrbē delatū. in tēplo sc̄ti mauricij qđ ip̄e sumptuosissime construxerat sepelitur.

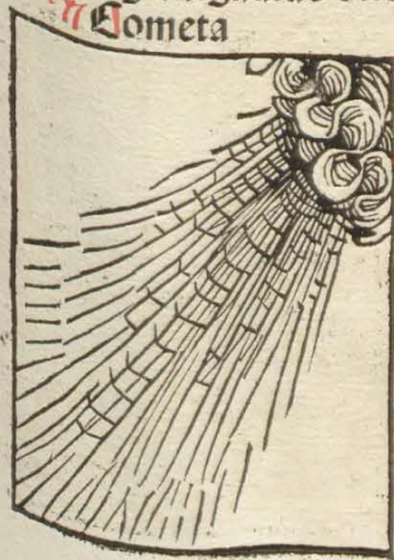
Ferunt tūc t̄pis in Italia p̄rodia m̄lta apparuisse

FErūt multa ꝓdigia tū ytalia apparuisse. Nā ꝛ lapis de celo mire magnitudinis cecidit. sceuiente ventoꝝ ꝛ hymbriū ꝓcella. Et in vestib⁹ multoꝝ signū crucis ac q̄dē cruēte diuinit⁹ apparuit. q̄ q̄dē portenta indicare magnas clades ꝛ calamitatē ecclesie multi interpretabantur.

SCisma quoq̄ȝ decimū ꝛ vndecimū sustulit otto magnus imperator. deposito eñ ioanne cuȝ populus ac clerus ro. leonem creasset. absente ottone a consanguineis ioannis leone electo benedictum subrogarunt. Indignatus otto coegit romanos abrogato benedicto leonē suscipere.

Eclipsim horribilem Sol passus est

Cometa

ECLipsim horribilē sol passus ē die veneris hora diei tercia. q̄ die in hyspania addamaram rex sarracenoꝝ a Radamiro xp̄ianissimo rege gallicie in bello superatus est.

In Italia Cometes mire magnitudinis apparuit

IN ytalia cometes mire magnitudinis apparuit protendens famē. q̄ secuta est. Rexq̄ȝ otto corpus sancti Innocentij in vrbē madeburgā transfert. anno quoq̄ȝ ottonis. xxxij. comes quidem eius familiaris rome a dyabolo arrept⁹ vt dentibus se discerperet ad ioannē. xiij. papā deductus. vt cathena sancti petri in collo circūdaret. fallaces clerici aliam cathenam adhibuerūt. cū nihil remedij sentiret allata cathena qua petrus a nerone ligatus fuerat collo apposita dyabolus spumans ac clamans abscessit. Theodoricus metensis episcopus arrepta cathena. nisi abscisa manu. se non dimissurum ait imperator. ad sedandam litem a papa ioanne obtinuit. vt anulum huius cathene exsectū episcopus obtineret. id summo honore obseruauit.

Madeburga Metropolis ac primaria vrbs saxonie

Madeburga. olim parthenopolis a venere parthenia appellata: q̄ ibi colebat̄. Et vrbs v̄ginum dicta.
metropolis ac p̄maria saxonie vrbs. ad albim fluuiū sita. Js fluuius in montib⁹ exoriens. qui bohe
miā morauiamqȝ disterminat. Et ꝓuinciā mediā ferme perlabit̄. p̄mo in occidentē. deinde in septētriones
versus. vt ꝓuinciā relinquit p angustias montiū ⁊ abrupta ꝯualliū p̄ceps saxoniā petit. quā duas in par
tes dirimens Madeburgā vrbem magnā alluit. Deinde in occeanū fertur. vbiqȝ a rheno flumine eq̄ terra
rum spacio distans. nō minorē illo plabēs agrū. Neqȝ romani albim ipm (vt Strabo tradit) trāscenderūt
quē pleriqȝ germanie terminū sarmacieqȝ quondā dixere. Hec inclita vrbs impatorꝝ pontificūqȝ honesta
sedes. Tres in ptes diuiditur. Estqȝ munita menib⁹ ac propugnaculis. turribus quoqȝ ac fossatis excel-
lit. In eaqȝ sunt magnifice dom⁹. ppolite platee. ampla ⁊ ornatissima tēpla. Carolus q̊ȝ magnus nobilem
epatum ibi ordinauit. Confecto eñ longobardorꝝ bello: potentissimo rege capto. nullā morā interponen-
dam putauit. qn in galliā cōfestim rediret. Saxonicū q̄ppe intermissum bellū eū domū reuocabat. saxonū
gens longe maxima erat ac etiā bellicosissima pene germanorꝝ oīm. hi falsos colentes deos. cū neqȝ diui-
ni neqȝ humani iuris quicq̄ȝ pensi haberēt. nihil eque ac religionem nostram. hominesqȝ ei deditos ode-
runt. Proximi erant francis. cum quibus continenter bella gerebāt. Hec palma cum carolo magno qua-
si diuino munere reseruata videretur. Sic renouatum est cum saxonibus bellum. Quo nec maius vllum
nec grauius diuturniusqȝ a carolo gestum fertur. Tres enim ⁊ triginta annos cum forocissimis gentibus
certatum constat. Tandem penitus saxones debellati. se suaqȝ omnia potestati caroli permisere. Victis im
posite leges vt patrijs ceremonijs. falsisqȝ dijs posthabitis xp̄ianam fidem profiterentur. magnū numerꝝ
obsidum darēt. modicis terminis septi. Erat autem carolo in bellis gerendis hic primū prepositus finis.
vt xp̄iane fidei legem. quantum in se esset extolleret. ideo purgata saxonia decem episcopatus in ea institu-
it. sedes prima pōtificalis ab eo fundata. ecclesia Osnaburgeñ. super hasam fluuiū in honore petri q̄ȝ sum
me coluit. Secunda halberstadeñ. in honore sancti stephani. que prius ī Oesterwick fuit. Tercia myndē-
sis sup wesarā fluuiū in castro wedekini. Quarta bremensis in honore sancti petri super weseram. Quin
ta padebornensis fundata in honore beatissime virginis marie. Sexta verdensis in loco fardan dicto su-

per aleram fluuium. Septima monasteriensis in honore sancti pauli. Octaua hildensemēsis quā carolus
primū in aulica fundauerat. morte preuentus incompletam reliquit. Nona bambergensis in hāmonis id
est Jouis castro: que olim aquilonarium caput fuit. Decima sedes episcopalis celeberrima est Madeburgē
sis in honore diui mauricij fundata super albiam in parthenopoli quondā partena dicta. Ea tamen a caro
lo magno instituta fuit primo in Styde super dominio comitum de Swalenworch. qui nūc de lippia ap-
pellantur. deinde trāslata ad valersleue. postea ad vrese. Tandem per Ottonem primū imperatorem glori
osum/ anno salutis tricesimo supra nongentesimū ad Madeburgam mutata. Et eius auspicio in primatū
alemānie sublimat. Cui primus episcopus prefuit sanctus Adelbertus. vir omniū virtutum plenus. habz
hec vrbs insignis in honore sancti mauricij ex quadrato lapide templum ornatissimū. ottonū cesarum no
bile opus. Et in eo sancti florentij corpus. Credunt quoq; vnam e sex ydrijs ibi esse. in quibus vinū ex aq̄
factum. a domino saluatore euangelistarum tradit historia/ hanc plebibus ostendunt. materia marmorea e
ac perlucida: vini capax quantum equus ferer possit. Alteram ⁊ minorem apud hildemenses esse affirmāt/
Vexillum quoq; sancti mauricij hic quotannis ostēditur/ magistratus vrbis ius ciuile romanorum abbre-
uiatum ⁊ saxonica lingua conscriptum. non sine reuerentia custodit: quod magni caroli auctoritate firma-
tum tradunt. Eoq; in decisione causarum vicine gentes recurrūt. magna ⁊ venerabilis earum legum aucto
ritas habetur. Extat in ea ymago perpulcra Rolandi. qui caroli ex sorore nepos fuit. Prestans fortitudi-
ne vir. Et post ingentem hostium cedem in prelio cū de hispania victa exercitum in galliam reduceret: a va
sconibus interijsse dicitur. Hic est Rolandus quem (vti fama est) tempestate sua corporis robore ⁊ animi
magnitudine. longe ceteris alijs prestitisse. Cuius fortia facta per vniuersum orbem celebrantur.

Madeburga

Anno mundi. 6173. Anno xp̄i. 974.

DOnus secūdus. patria romanꝰ. bn̄dicto pontifici surrogatus. Hic multe modestie ⁊ integritatis fuit pontifex. Et si nihil in pontificatu gesserit quo magnope laudaret. Non tn̄ vel aliqua iniuria affectꝰ. vel ignominia annotatus ē. Anno aūt pontificatus sui primo morit. Et in basilica petri sepelitur. diebus tantūmodo duobus sedes tum vacat.

BOnifacius septimus papa. cuiꝰ p̄ria ⁊ cognomē ob ignobilitatē reticet. Hic cū malis artibus pōtificatū adeptus fuisset. male etiā amisit. Nam inito ingr̄atu cōspirantibꝰ simul bonis ciuibꝰ relinquere vrbē coactus. Inde qꝫ recedens ꝓciosissima queqꝫ e basilica santi petri. subtrahēs. cōstantinopolim ꝯfugit. vbi tamdiu substitit quo ad diuenditis q̄ sacrilegio abstulerat. magnam vim pecuniaꝝ cōparasset: q̄bus tanq̄ꝫ adminiculis occupande tyrannidis fretus. vrbem repetit. ciues romanos largitione corrupturus. Obstabāt conatibus suis viri boni. maxime vo ioannes diaconꝰ cardinalis. quē captū adiuuantibus q̄busdam pnīciosis hoībus oculis statim priuauit. atqꝫ ipē tantoꝝ maloꝝ auctor siue timore siue penitētia patrati sceleris in seditione turpit vitam finiuit. Vixit aūt in pontificatu mensibus septez. diebus quinqꝫ. vacat tum sedes dies. viginti.

Sanctus vdalricus primus epūs

S. Udalricus epus

UDalricus ep̄s augusten̄. ex clarissima comitū de dillingen prosapia ortꝰ. In cenobio sancti galli enutritus. q̄ litteris ac diuino cultu instructus. cum ⁊ habitū religionis optasset. ab inclusa admonitus ne faceret. Cū eū futurū ep̄m denūciaret. a cōsanguineis deinde ep̄o adelberano traditꝰ. Tandē diuino nutu in ep̄m ꝓmotus. totū se diuine contemplationi ac restaurandis ecclesijs dedit. q̄ suis v̄tutibus ac orationibꝰ mira gessit. in hūgarica expeditōne ꝑcipue cū otto imperator eos vicit. Amisit quoqꝫ in eo bello diopoldū frem ⁊ regniboldū filiū sororꝫ. Inde ecc̄iam diue affre instaurās ac ecc̄liam sancti ioannis ac stephani. Tandem post multas patiētie coronas anno domini nōgentesimo septuagesimotercio. Etatis vo octuagesimotercio. Sacerdotij q̄nquagesimo migrauit ad superos. inter sanctos relatus. Sepultꝰ a diuo wolfgango ep̄o ratisponēsi i ecc̄ia sancte affre. fuitqꝫ sc̄titate ac miraculis clarissimꝰ.

BEnedictus septimꝰ papa. p̄ria romanꝰ. Statim inito pōtificatu synodū Remensem celebrauit. vbi gilbertū seditiosum virū ⁊ nigromanticū dānans. arnulphū ep̄m ab ipo gilberto pulsum in integrū restituit. Hic annuēte ottone sene ottonē eius filiū cū theophonia vxore in lateranēsi ecc̄lia coronauit. Vir autē optimus instabat vnūquēqꝫ rogando vt in creando imꝑatore rei publice xp̄iane cōsulerent. Moritur pontificatus sui anno octauo. mēse sexto. Vacatqꝫ sedes diebus quinqꝫ.

IOannes decimusquartus papa. p̄ria romanꝰ vel (vt nōnulli volūt) papiēsis bn̄dicto surrogatus. Hic post assumptū pontificatum mēse tercio a romanis capit. Et in mole adriani. vt in publica custodia inclusus. Ibi tamdiu pedore carceris inedia et molestia animi maceratur. quoad vitam turpiter finiuit. Quo mortuo ⁊ in basilica petri sepulto. cessauit papatus dies decē. Deiectus ne pontificatu fuerit. vel ob impotentiā ⁊ tyrannidē vt quidā coniectāt vel ob inuidiam maliuoloꝝ ⁊ seditiosoꝝ quorundam haud satis constat adeo sunt confuse istorum tempore historie.

IOannes. xv. papa. p̄ria romanꝰ. p̄re leone ꝑsbitero e regiōe galline albe pōtificatū adeptꝰ. miro odio in cleros exarsit. vn̄ ⁊ merito ab ipsis clericis odio hitꝰ ē. maxie vo q̄d diuia hūanaqꝫ oīa cogn̄tis ⁊ affinibꝰ suis elargiebat post hito dei honore ⁊ rōne sedis dignitate. quē certe errorē ita posteris tradidit. vt ad nr̄a q̄ꝫ tp̄a puenisse cernimus. Hijs deniqꝫ erroribꝰ ac rapacitatibꝰ inuolutus deo volēte morit. octauo pōtificatus sui mēse. Sepeliturqꝫ in basilica petri.

Sanctꝰ Conradus

S. Cōradus ep̄s

COnradꝰ q̄ꝫ ꝯstanciēb ep̄s ꝑ id tp̄s ⁊ ipē religiōe sctītateqꝫ ac doctrīa atqꝫ alijs v̄tutibꝰ insignissimus fuit. Is ex nobilibꝰ i germania ortꝰ pentibꝰ. lr̄is eruditꝰ. a nothingo ep̄o ꝯstācīēsi auditor cāꝝ inde ꝑpositꝰ effectꝰ. pꝰ eiꝰ obitū a. s. vdalrico ac clero i ep̄m electꝰ. inde ecc̄iam ꝯstācie ⁊ duas an̄ portā ꝯstrui fec. Et cū tercia vice hierosolimā petijsset. i ecc̄ia. s. mauricij sepulcꝝ dn̄i adistar hierosolimitani ꝯstrui fec. Celebrās i die pasce araneā i calice delapsam cū fiducia sūpsit. q̄ pꝰ ea hora prādij sine lesione de ore eiꝰ exiuit. Plenꝰ tandē dieꝝ pꝰ varia miracl̄a obijt. vj. kal. decēbris. Episcopatus sui anno. lxij.

Linea summoꝝ pontificū

Donus secūdus

Bonifacius septimus

Benedictus septimus

Joannes decimusquartꝰ

Joannes quintusdecimꝰ

Otto secūdus impator. quē otto magn⁹ pr̄ impij cōsortē fecerat. quē etiā pōtifex cū theophania vxore i lateranēsi eccia coronauerat. anno domini. 975. solus impare cepit. Uir q̄dē ꝛ ipe optim⁹ ꝛ eccie ro. accerrimus defensor. Qui cū esset vir strēnuus an̄ acceptū impiū pacem regno grecoꝝ dedit. Et theophaniā ioannis ꝯstantinopolitani impatoris sororē in mr̄imonium accepit. Nam otto pr̄ filiū ottonē re i sarracenos grecosq̄ bn̄ gesta. reuersum ꝯsortem imperij asciuit. Uoluitq̄ in iperatorē a romano pp̄lo ex prisca ꝯsuetudie acclamari. quē pontifex inunctū impiali diademate insigniuit. Hic post mortem p̄ris in germaniā rediȷ̄t. Et heinricū bauaroꝝ ducē sibi rebellem domuit. Sed dū ea occupaꝫ expeditōe otto impator. Lothari⁹ rex frācoꝝ in lothoringiā copiosum ducens exercitū. eā romani imperij ꝓuinciaꝫ occupauit. Et aq̄sgrān. delatus agros populatus ē. in quē cū otto ex bauaria duxisset exercitum Lothoringia in potestate facta. Lotharius in pisius est reuersus. ottoq̄ in frāciam ingressus laudunensiū suesionūq̄ agros vastatis. parisioꝝ q̄z suburbia incendit. Dū in patriā copias reducit. apud axonā fluuiū nō nihil incōmodi accepit. Deinde vō cōparato maiore exercitu in ytaliā ꝯ̄ basiliū ꝛ constantinū impatores grecoꝝ Joanni genitori defuncti suffectos veniēs. qui iam calabriā ꝛ eaꝫ ptem ytalie occupauerāt q̄ ad siciliā vḡit. apud basentellū supdtus. otto impator fugiēs cum repente ad litus scaphe se cōmisisset a pyratis quis esset ignorantibus interceptus ē. in siciliamq̄ ꝑductus. ꝟ ibi agnitus. sese ꝓmissa siculis ingenti pecunia liberari. romāq̄ ꝑduci obtinuit. Et de pyratis sumptū ē a siculis suppliciū. Cuꝫ romā ꝑuenisset otto ꝑquirēdis ꝯgregandisq̄ fracti exercitus sui reliquȷ̄s diligenter opam impendit. Et q̄ꝛ copiaꝝ p̄sidio destitutus. in deserto res signoꝝ romanos animaduertere nō auderet. Irā in beneuētanos exercuit vrbē capit ꝛ incēdit. Trāslato inde sancti bartholomei corpore romeq̄ in insula tyberina collocato. Eo loci maxime q̄ olim iouis hostia lycaonia dicebaꝫ. Ferunt ottonē beneuento deleta in vrbeꝫ romā reuersum de quibusdā sumpto supplicio. nō multo post translatum sancti bartholomei corpus rome mortuū. Et in vestibulo. b. petri (q̄ꝺ paradisum vocant) labro porphiretico. q̄ꝺ adhuc introeūtibus ad leuā apparet honorificentissime sepultū relicto ottone tercio filio successore ac adelisia filia. Alarani montis ferrati marchionis vxore.

Bruno episcopus

Bruno Coloniensis eps. Ottonis p̄mi german⁹ ob vite sanctitatē maximo in p̄cio habitus est. q̄ p̄ter doctrinā ꝛ sctitatē mōsteriū celeberrimū apud coloniaꝫ sb̄ titulo bti panthaleonis martyris fundauit. ac maximis impēsis tandē p̄fecit Is post wifridū archiepatum colonēnsiū suscepit. Hui⁹ opa a roma coloniā corpa sctoꝝ Elysij. patrocli cū baculo sancti petri translata sunt.

Odiolo abbas

Odiolo post maiolū sctm̄ abbatē cluniacensem q̄ in cluniaco magnū sui apud posteros vita ꝛ miraculis exemplū reliquit. Hac tempestate floruit. q̄ ex clerico bernacensi in mōachū ꝓfessus cluniaci fit abbas. Qui rexit monasterū ꝑ annos. lvi. miro religionis feruore. Qui inter cetera sue sctitatis memorāda cōmemoratiōnē oīm defunctoꝝ post festū oīm sanctorū in burgundia primū adinuenit ꝛ instituit. Q̄ꝺ q̄dē sctm̄ institutū ad oēs eccias ioannes. xvi. pontifex obs̄uandū trāmisit ꝛ approbauit. Is anno incarnationis. 1048. nocte circucisiōis sp̄m btm̄ reddidit deo

Eduardus rex

Eduardus angloꝝ rex. Et ipe tū regno tūq̄ sctitate clarissim⁹ extitit. qui postea nouerce sue dolis ac fraudib⁹ interfect⁹. martyrij palmā adept⁹. miraculis claruit multis.

Alpharabius pħus

Alpharabiū natōe arabū insignē q̄dē pħm hisdem tpib⁹ viguisse multaq̄ scripsisse tradunt de q̄bus etiā pauca apud latinos hn̄tur cōmentaria.

Ludouicus rex

Ludouic⁹ q̄rt⁹ ei⁹ noīs frācoꝝ rex ꝛ vltim⁹ ex caroli magni genere nat⁹. ꝑ⁹ lotharīū frācis regnare cepit. cū nullos ex blāca hūit filios. hugoni strēnuissime militi ex testō regnū ꝛ vxorē donat. Cui⁹ genealogia ac posteritas nūc apud francos regnat.

Thedaldus comes

Thedald⁹ Canusij regiēsis oppidi comes atbone p̄re comite defuncto successit. Uir aīo ꝛ reb⁹ bn̄ gestis insignis. Cui⁹ ob merita pōtifex ioānes ferrariā ytalie vrbē eidē possidendā ꝯcessit. Qui cenobiū i agro mōtuano celeberrimū i honore diui bn̄dicti fundauit. Q̄ꝺ postea gloriosa matildis filia ei⁹ celeberrime ꝑfecit magnis adhibitis ornamentis ꝛ predijs.

Linea summoꝝ pontificū

Joannes sextusdecimus

Joannes sextusdecimus. papa natione romanꝰ. pōtificatū iniit ottone imperāte. ſ nō dum coronā imperij adepto. fuit aūt vir tante doctrine vt multa ⁊ quidē eleganter ediderit. Agitatus deinde seditionibꝰ a crescētio consule romano impiū vrbis sibi vendicare conante. cupiditati homīs cedēs. exulatū in hetruriā abijt. at vo crescentiꝰ cognita Joannis indignatione. q̄ ottonē contra se cū exercitu in ytaliā vocabat. ipius pōtificis cognatos ⁊ amicos q̄ in vrbe remanserāt. ad hoīem mittit rogatum. vt omissa accersendi ottonis cura. ad vrbē cū ptāte redeat. polliceturq̧ se ei in oībus obtempatuꝝ. Precibus igitur suoꝝ pmotus ad vrbē veniēs pdeūte obuiā crescentio cū oībus mgr̄atibus ⁊ vrbana multitudine. Et crescētius cuꝫ vniuersis seditiosis petita venia pedes pōtificꝭ exosculati sunt. atq̧ ita in ꝯcordiā redacti vitā siꝉ cū q̄ete ī finē traduxere. Moritur aūt pontificatꝰ sui anno. x. mēse. vi. die. x. vacat tū sedes diebꝰ. vi.

Gregorius eiꝰ noīs q̄ntus natione saxo. pře ottone. Bruno añ vocatus. ottonis tercij auctoritate ob cōsanguinitatē pontifex creatur. Ueꝝ ottone in germania exn̄te seditionibꝰ romanoꝝ ⁊ potissimū crescentij cōsulis exagitatus. in etruriā p̄mo. mox ī germaniā ad impatorē confugit. Quo absente interim romani crescentiū. denuo cū summa potestate ꝯsulē decernūt. Qui statim ioannē natione grecū epm̄ placentinū nō minꝰ pecuniosum q̄ȝ doctū pontificē creat. Cuiꝰ nomē q̄dē supprimūt alij decimūseptimū vocant. at crescētius cognito ottonis cū magno exercitu ad vrbeꝫ aduentū. menia ⁊ portas q̄ȝ diligentissime firmat. Molē adriani munit hinc postea crescentij arx appellata est. Supueniēte deinde impatore vrbē oppugnare adorto populus romanꝰ cum neq̄q̧ tātis copijs par esse posset. clemētia ottonis fretꝰ germanis portas aperit. Tū crescentiꝰ ⁊ ioannes ꝯsilij ⁊ auxilij inopes in arcē hadriani cōfugiētes se se acriter ꝯ hostes tuebātur. Ueꝝ ꝓposita spe venie. dū ex arce ad impatoreꝫ se ꝯferūt. multis vulneribus a multitudine crescētius ꝯfodit̄. ioannes autem effossis p̄us oculis pōtificatu siꝉ ⁊ vita priuat̄. In pristināq̧ sedem gregoriꝰ vndecimo mēse q̄ȝ pulsus fuerat restituit̄. Is cognita impij imbecillitate sanctionē retulit de impatore eligendo. vt statim patebit infra. Tandē secūdo pōtificatus sui anno. mēse. v. morit̄. Uacat tum sedes diebus. xv.

Gregorius q̄ntus

Joannes decimusseptimꝰ placētinꝰ eps̄. vt diximꝰ potētia crescētij romani cōsulis fretꝰ. quē pecunia corrūpisse creditū ē. tpe gregorij q̄nti p factōnem pontificatū occupat. quā pecuniā e cōstantinopoli detulerat. scisma igitur xij. fuit inter istos pontifices. Uerum breui tpe durauit. Nā cū ignominia moritur decimo vsurpati pōtificatus mense. vacat tum sedes dies viginti.

Joannes septimusdecimꝰ

Siluester secundus papa natione gallicus. Gilbertus antea vocatus. hic malis artibus pontificatum adeptus est. Adolescens em̄ ⁊ floriacēsi cenobio in aureliana dyocesi posito. cuꝫ monachus esset relicto monasterio se totum diabolo tradiderat. hyspalim ciuitatem hyspanie bonarum artium causa peruenit. Ubi cum doctrine cupidus esset. qua in re tantū profecit. vt breui optimus p̄ceptor euaserit. Et vt ferunt ottonē impatorem ⁊ Robertum regē francie. ac alios insignes p̄clarosq̧ viros habuerit discipulos. Igitur ambitiose ⁊ dyabolica dominādi cupiditate impulsus largitione primo archiepiscopatum remensem inde rauennatum adeptus. pontificatū postremo maiore conatu adiuuante diabolo consecutus est. Hac tamē lege vt post mortē totus illius esset. Impatorq̧ non vt philosophū sed vt pessimū magū cōsecrari fecit. Sciscitatus dyabolū q̄ȝdiu in pontificatu victurus esset. Respondit. Si non attigeris hierusalem diu viues. Dum itaq̧ pontificatus sui anno quarto. mēse vno. die decimo. In basilica sancte crucis in Hierusalem rome sacrificaret. fato se moriturum statim cognouit. Unde penitentia motus. Et erroreꝫ suum corā populo fassus. Et oēs primo post habita ambitione. ⁊ diabolicis fraudibus ad bñ viuendū adhortatus ē. Deinde vnūquēq̧ rogauit. vt post morteꝫ corpꝰ suū mēbratim detrūcarēt disiectū ⁊ laceratū. sup currū imponerēt. eoq̧ loci sepelirēt q̊ spōte ab eq̄s vectū foret. Ferūt itaq̧ dei nutu ⁊ ꝓuidētia vt scelerati discant apud deū locum venie sibi relictum esse. si in vita aliquādo penituerint. equos ipos sponte ad lateranensem basilicam peruenisse. Eoq̧ loci sepultum corpus fuisse.

Siluester secūdus

Anno mundi. 6203. Anno mundi. 1004.

Joannes eiꝰ nominis decimusoctauus papa. Cuiꝰ cognomē et patria ob ignobilitatem ignoratur. quarto mēse die vigesimo post initum pontificatum moritur. Unde ob breuitatem pontificatus. nil ab eo vel a quopiā alio gestum memoria dignuꝫ scribitur. nisi q̄ illo quinquemestri pontificio multa prodigia apparuere futura mala indicantia. Uisus ⁊ cometes. et terremotus multe vrbes concussē.

Joannes decimusoctauꝰ

Linea iperatoꝝ

otto tercius

OTto tercius. secūdi ottonis filius impator. āno nongentesimo octogesimoquarto admodū puer pr̄i in regnū succedēs. impauit āñis. xviij. Hic a parentibus in v̄tutibus oībus ecclieq; romane defensione nō degenerās bella multa, etiā cū gloria ingenti cōfecit. Cū aūt post obitum ottonis secūdi de nouo impatore creādo cōsultatio haberet. Et alij ottonē terciū secundi filiū. Alij henricū bauarie ducē primi ottonis ex fratre nepotē exposceret. Instaretq; ytaliqdam vt crescentio numentano res cōmitteret. germani statim q̄ tū freq̄ntes rome aderāt ottonē terciū delegere. pōtifex aūt ne seditio aliqua oriret germanoꝝ sententiam approbat. q̄ postq; impator creatus fuit. priusq; romā peteret ad cōponēdas germanoꝝ res. xj. ānos cōsumpsit. Inde romā pfectus a gregorio ex saxonū gente cōsanguineo quē obtinuit pōtificē declarari. breui post imperij romani bn̄dictionem diademaq; accepit. Eiusq; facti celebritate finita Otto impator archāgeli michaelis edem. q̄ ē in gargano mōte. votis se exoluturus q̄ pridem emiserat inuisit. inde romā reuersus breui se cōtulit ī germaniam. Tulerāt iniquo animo gregorij factā creationē quare vix dū excesserat italia otto. gregorius minis et maledictis exterritus impatorē adijt ī germaniā desidentē intellexerūt romani futuꝝ vt impator furens romā rediret. Ideo crescentiū cōsulē creauerūt. Venit interim otto ꝛ magnis fretus quas adduxerat copijs vrbem pene in circuitu obsedit. ppl'us pacē impatoris supplex orauit. germani admissi. Et ioannes pontifex atq; crescentius in sancti angeli arcē se abdiderūt. ꝛ cū ad impatorē se ꝯferrēt exeūtes. ī medio itinere interciplūtur. ꝛ crescentius euestigio cōfossus. Ioānes oculis orbatus ē vt p̄missum fuit. tūc gregorius q̄ntus ad vndecimū quā abierat mēsem restitutus. acerrimā de accepta a romanis iniuria vltionem sumpsit paulo post eā fecit de impatoris electione sanctionē. quāuis etiā pauca de vltimis ottonib' historici scribāt tam feroces v̄o tamq; mirabiles fuerūt. vt vnus pallida mors sarracenoꝝ vel sanguinarius alter mirabilia mūdi cognominari meruit. De eis q̄dam scribit. Otto post otto regnauit tercius otto. Tandem ytalia pacata cū in germaniā redire decreuisset rome veneno intoxicatus obijt. Ei' corpus in germaniā reportari p̄cepit. vt maioꝝ sepulcro inferret. Certū est eñ romanos q̄ ottonē ob factā eo impellente de impatoris electione sanctionē oderent. cū ferro armatis munitū neq̄rent cōfodere. veneno interfecisse. Nec tamen ausus est tunc etiā romanus populus sanctioni vt contra facerent intentare.

Adalbertus epus pragensis patronus

Adalbertus epūs

ADalbertus nobili genere apud bohemos natus post ditimaꝝ primū pragē epūm. hoc tempore ob p̄cipuā eius sanctitatē ꝛ doctrinā pragēsis episcopus maximo ī p̄ccio habitus ē. Et cū sibi facultatē regende plebis (q̄ rapinis ꝛ adulterijs assueta) non esse cerneret. abijt romā. ac cū fratre suo beate vite gaudentio in monasterio sancti alexij. tamdiu delituit donec iussu pōtificis maximi suas oues repetere iussus ē. Quibus cū esset prorsus ingratus. in hungariam pfectus. Et stephanum hungaroꝝ regem cū vniuerso ferme eius pplo ad baptismi gr̄am perduxit. Et poloniā ingressus gaudentiū frēm in ecclesia gnesnensi p̄dicatuꝝ euangeliū ordinauit. Postremo prutenos adijt apud quos dū xp̄i legem quā diligentissime p̄dicaret. gladio cesus. martyrio vitā finiuit. post cuius obituꝫ sanctus stephanus rex in honore eiusdem adalberti strigoniēsem metropolitanum ecclesiam fundauit.

MAlatestarū vetustissima ꝛ regia flāminee prouincie familia. his tpibus ex germania ī ytaliā veniēs. plurimo adiutorio ꝯ tyrānos romano imperio fuit. Ob cui' bn̄ficia atq; s̄uitia otto terci' cesar arriminū vrbē eidē ꝯcessit. Et multis ac magnis priuilegijs ꝛ gratijs illam extulit. Que familia postmodū in suos crescens ortus ex ea multi clarissimi p̄cipes fortissimi ac grauissimi senatores emerserūt. qui plura loca edibus ac sacellis exornarūt.

Sctus volfgangus epus Ratisponensis

S. wolfgangus eps

WOlfgang' eps Ratisponēß ī ordīe. xj. Is natōe sueu' ex nobilib' ortus parētib'. in cenobio augēsi. ac ī herbipoli p̄rio ediscēs art rudimēta. Cū postea ī arte hūanitat doct' euasisset. sui noī rōnem ī armario posuit struxerat ediculā mandrita lupambulus istā. Inde necessitate heinrico archip̄suli treuerensi iūctus. officiū scolastici exercuit ac ī clericū ordinat'. decan' elect' clericos in oīni honestate vouit. Vex archiepō rome mortuo ad tp̄s brunoni coloniensi archiepō adhesit. postea relict mūdialib' pompis: mōasticū habitū induit. Et p. s. vdalricū epm fact' p̄sbiter. Visiōe scti Othmari hita licētia sui abbat exul ī noricū veniēs oriente v̄sus pannoniā p̄dicatōis gr̄a petijt. vbi heremiticam vitā in oīni sctimonia pegit. Fret' auxilio piligrini patauieß epi ac auctoritate ottonis secūdi impatoris Ratisponēsi ecclīe p̄ficit eps. Ubi in oīni doctrina salubri ac v̄tutibus p̄celsis miraculisq; p ānos. vj. ꝛ. xx. p̄fuit. Tandē anno dn̄i. 994. felici fine q̄euit. a leone nono summo pōtifice ob crebra miracula sctōrum numero additus. Diuus eñ dux baioarie heinricus deuotionis gratia accedens ad sepulcruꝫ sancti wolfgangi eius monitu reperit in muro exaratū. post sex. Is post effluxū tempus dieꝝ mensium annorū sex arbitratus se moritur. Hijs trāsactis in regē romanoꝝ meruit coronari. Ideo deo ac sancto wolfgāgo gratias egit. Innumerisq; alijs claruit miraculis.

Racherius episcopus

Ethgarus rex

Theodoricus episcopus

Odo episcopus

Monstrũ in vasconia

Racherius episcopus veronensis prius monachus vir doctissim⁹ multa cõposuit. qui ꝫ heresim antropormothitarum que in citrapadana prouincia surrexit scriptis impugnauit. sed parum durauit Iste em̃ episcopus eruditissimus ⁊ ceteri cõprouinciales epipiscopi virili animo occurrentes exterminarũt Dicebantur aũt antropormothite, vt gracian⁹. xxiiij. q. iij. scribit pro eo ꝙ qdam rustica simplicitate deum humana membra habere que ĩ diuinis libris scripta sunt arbitrabantur. antropos em̃ grece latine nũcupatur homo. Ignorantes domini vocem qui ait. Spiritussanctus est deus incorporeus ẽ nec em̃ membris distinguitur nec corporis mole censetur.

Dunstanus archiepũs Cantuariensis miraculis magnis. ⁊ vite sanctitate clarus fuit. Is plura monasteria fundauit. ⁊ in die sue defunctõnis vt ferẽ ab angelo antiphonam didicit. o rex gentiuꝫ ⁊ dominator eorum

Etgarus angloruꝫ rex post echelstanũ patrẽ anglis regnare cepit ⁊ regnauit annis. ix. Vir per omnia xp̃ianissimus. de quo habeẽ ꝙ inter cetera virtutis sue opera singulo pene anno monasteriũ vnũ cõstruebat

Adeobaldus quidam vltraiacensis ep̃s hisdẽ q̃qꝫ temporibus. ⁊ scientia ⁊ probitate vite floruit. qui ⁊ multa in laudeꝫ virginis marie ⁊ sanctissime crucis egregie scripsit.

Theodoricus episcopus Metensis vite sanctitate clarus. ⁊ in ordine episcopatus septim⁹. Is reliq̃as de ytalia ad se deferri curauit. ⁊ sancto fine q̃euit

Hatto archiepiscopus Magũtinus prius abbas fuldẽsis. is wilhelmo filio ottonis p̃mi. quo tẽpore hademarus abbas fuldensis monasteriuꝫ fulde magnifico opere cõstruxit in episcopatu successit. hic a muribus deuoratus in rheno perhibetur. qꝛ multitudinẽ pauperꝝ in horreo tempore famis quasi daturus collectam elemosinam concremari precepit. Nomen quoqꝫ eius mures delentes a parietibus ⁊ tapetibus abraserunt.

Odo episcopus cantuariensis clarus vite ⁊ sanctitate hac tempestate floruit. Similiter aufridus traiecteñ. ep̃us. ⁊ gerhardus ep̃us cameraceñ.

Omnes isti abbates venerabiles circa hec tẽpora floruerunt guilhelmus dimonẽsis. richard⁹ virdunensis, popo stabulensis. ostertus leodiceñ. berno augiensis abbas.

Monstrũ mirabile ĩ vasconia apparuit duo habẽs capita. ab vmbilico ⁊ sursuꝫ diuisa. habẽs quoqꝫ duo pectora. ⁊ in vna parte comedẽs aut dormiẽs Alia neutrum faciebat.

Hugo magnus. cognomẽto caputius. ludouico frãcoꝝ rege defuncto ex ip̃i⁹ testõ regnũ obtinẽs regnũt vna cũ vxore annis. 4. Sũt q̃ dicũt eũ comitẽ pisiensiũ vl' ducẽ fuisse eius p̃r q̃dẽ robertus tyrãnus fuit. quẽ dãtes florentin⁹ poeta in suo tractatu de purgatorio ca. 20. v. Chiamato macellariũ fuisse dic̃. hic tñ frãcoꝝ regnũ nõ ea ãplitudine obtinuit. quo ⁊ pipinus ⁊ ceteri reges possedere. Tũc etenĩ oĩs transalpina gallia austeria ⁊ magna germanie pars francorum finibus claudebatur. Sed trãslato in saxones imperio nõ mõ germania ⁊ heluecia ⁊ magna pars belgure. Quinimmo burgũdia imperio cessit.

S. Dunstanus

Adeobaldus

Hatto archiepiscopus

Abbates insignes

Hugo. ix. rex frãcie

Potestas Imperialis. regalisqꝫ potentia non solum vi nature introducta est ad publicam vtilitatem. Sed etiam per dominū saluatorem nostrum ihm xpm dei filium. in cuius manu sunt oīa regna mūdi. Et verbo comprobata reperitur ⁊ facto. qui ⁊ nasci voluit cum vniuersus describeret orbis. Et augusti cesaris censum tulit. nec hoc contentus. dari etiam pro se ac petro tributum iussit. Interrogatus quoqꝫ an cesari censum dare liceret. Viso nūmismate. reddite inquit q̄ sunt cesaris cesari. ⁊ que sunt dei deo. Hinc beatus ambrosius. Si tributum inquit petit impator non negamus agri ecclesie soluant. Inde iustinianꝰ cesar imperiū sibi a celesti maiestate traditum asserit. Nāqꝫ sicut in spūalibus romano pontifici. singuli patriarche primatesqꝫ ceteriqꝫ pontifices ⁊ prelati subiecti sunt. quāuis ⁊ hoc aliquando greci negarunt. Et adhuc perfidum hussitarum genus inficietur. Sic ⁊ romano principi temporales quoslibet liquet esse subiectos. Posita est igitur sequens figura que in eligendo impatore tanq̄ firmissimis colūnis formata fuit Cognita em̄ imperij imbecillitate. varietateqꝫ fortune. quo diutius apud germanos. summa potestas remaneret. Illeqꝫ preceteris preesset. qui vtute ⁊ dignitate ceteris prestaret. Gregorius quintus summꝰ pōtifex sanctionem retulit. haud abnuente ottone de impatore eligendo. quā vsqꝫ ad tempora nostra seruatā videmus. videlicet solis germanis licere principem deligere. Qui cesar ⁊ romanoꝝ rex appellatus. tū demū imperator ⁊ augustus haberetur si eum pontifex confirmasset. Et cum canonū auctoritas impatorem in tempalibus eos precellere dicat qui ab eo recipiūt tempalia. Quis nō videt ⁊ populos ⁊ pꝛīcipes oēs ab imperatore qui mundi dominus est recipere temporalia. sibiqꝫ idcirco debere obedientiā. Nempe quāuis aliqui parere romano negent imperio. Nemo tamen post augusti octauiani monarchiam. tantam vesaniam induit. vt sub alio quā sub romani regis titulo mūdi dominum orbisqꝫ principem sese ausus fuerit appellare. Ceteꝝ vt hoꝝ sententiam expendamus qui se tanta fretos asserunt libertate. vt nihil omnino teneantur imperio. Quadam se potiri dicūt exemptione. quāuis istoꝝ proteruitati potius armis quā legibus obuiandū foret. vt quo iure se putant exemptos eodem se scirent esse subiectos. Libet tamen aliquid in hac re scribere. Cuncti ꝓfecto qui sub iugo se negant imperij. aut id priuilegio se asserunt assecutos. aut virtute aliqua. Priuilegiū autem aut ex beneficio imperij suscepisse aut aliūde. non est opus confutatione. Cum enim romanū imperiū adeo super omnes mortales in tempalibus sit erectum. manifesti iuris est neminem esse qui ei possit inferre preiudiciū. Certum est talia priuilegia non valere que summā auferunt potestatem. Nascūtur enim ex hoc discordie frequentes. fiunt rapine multimode. cōmittūtur cedes absqꝫ numero. Cum pace turbata hinc atqꝫ inde bella crassentur. Existente nemine qui maior omnibus iuris ordine litibus possit imponere modū. Qꝺ si vno sub capite viueremus. si vnam omnes sequerent̄ obedientiā si vnū dumtaxat in tempalibus supremū principem recognosceremus. Floreret vbiqꝫ terraꝝ pax. optima dulciqꝫ omnes concordia frueremur. Cuiꝰ rei signum manifestum ꝙ ab initio nascentis mūdi vsqꝫ in hoc eui nunq̄ pacem fuisse legimus vniuersalem. Nisi cum ad vnū cesarem augustum in modum celestis regni totus orbis oculos dirigebat. Quod licet ob reuerentiam xpi redemptoris nostri tūc contigerit q̄ nostram humanamqꝫ formam induit. Sufficere tamen debet diuinū illum mūdi fabricatorem viam hāc ostēdisse pacis habende. cum orbis sub vno principe regeretur. Liquet igitur priuilegia que monarchico regimini obuiant. Ex quacūqꝫ veniant potestate non habere vigorem. Eaqꝫ non solum per successorem ꝟ ab ipso quoqꝫ qui concessit esse cassanda. Nec em̄ tollerare principem decet. que ad subuersionem tendunt imperij. Sed aiūt aliqui proprijs se virtutibus id priuilegij se meruisse. q̄uis imperij nō interuenerit auctoritas. dicūt em̄ se suis armis. suoqꝫ sanguine. prouincias vendicasse. q̄ vel a barbaris vel ab hostibus xpiani nominis occupabantur. nec romanū recognoscebant imperiū. Quod q̄ ridiculosum atqꝫ iniustum sit ex superioribus licet intueri. Semper nāqꝫ maior est vtilitas publica q̄ priuata. nec cōmittendū est vt potestas aliqua erigatur imperio similis. qualis in exemptis esset. qui nullum superiorem admitterent. que res monarchice dignitatis neruos elidit. scisma sub imperio facit. Et omnē humane societatis concordiā dirimit. Non tamen ꝓpterea regum ⁊ aliorum principum magnam esse potestatem inficiamur. sed esse eas sub imperio dicimus. Eorumqꝫ correptionem quando tyranni efficiūtur ad romanū principem pertinere. Causas regum asserimus cesari remittendas: teneri oēs pro salute cōmuni imperatori parere. venire ad bellum vocatos. conferre impensas. mittere auxilia. prebere trāsitum. elargiri comeatū. nihilqꝫ fugere qꝺ cesarea maiestas iniūxerat. vt quā a suis subditis obedientiam exigunt. Eandē suo dn̄o prestet impatori.

Translato ad alemānos romano imperio. quo solidiori firmitate subsisteret fundatū. firmatumqꝫ dicitur. supra quatuor colūnas. scilicet quatuor duces. quatuor marchiones. quatuor lantgrauios. q̄tuor burggrauios. quatuor comites. quatuor barones. quatuor liberos. quatuor milites. ciuitates quatuor. villas quatuor ⁊ rusticos. vt sequēs figura ostēdet.

De institutione electorum imperii.

De Institutione Electorum Imperij

Electores Imperii Spirituales Imperator

Electores septem sacri imperii Imperator gloriosus

Spirituales

Rex boemie / palatinus Seculares Reni / dux Saxonie / Marchio brandeburgensis / dux Saxonie

Rex bohemie

Palatin⁹ reni

Dux saxonie.

Marchio brandẽ.

Quatuor Lãtgrauij.

Dürgen

Hassie.

Leuchtẽbergs

Alsacie.

Quatuor comites.

Swartzburgs

Klefen

Zilie

Sophey.

Electorum imperii institutio

Sanctionē de imꝑatoris electione. fecit gregori⁹ qntus. ad vndecimū quā obierat mensem rome resti tutus. acerrimā de acepta a romanis iniuria vltionē sumpsit. Ottone em̄ tercio ꝑ successionem nō si ne difficultate imꝑatore creato. idē pontifex ex eadē gente nat⁹. cognoscens impꝫ imbecillitatē ac fortune mutabilitatē. vt diuti⁹ apud germanos summa impꝫ maiestas remanere posset. Synodo ꝯgregata statu tū tulit de imꝑatore deligēdo. solis licere germanis (q̄ inde electores sunt dicti) ꝑncipē deligere. Quā sancti onem huc vsqꝫ ꝑ annos supra q̄dringentos ꝑuatam videm⁹. vt i futurꝫ nō ꝑ sanguinis successionē impium duceret. ſꝫ ꝑ solos germanos ꝓceres. vna cū bohemie rege imꝑator deligeret. Qui cesar tūc ꝛ romanorū rex dictus. si a romano pontifice coronabit imꝑator august⁹ appellet. De q̄ ꝯfirmatōne pleni⁹ hr̄ extra de elec. c. venerabilē. Suntqꝫ hij electores. vt in figura claret. Magūtin⁹. Treuerēsis. ꝛ coloniensis archiepi. Et marchio brādeburgensis. Palatin⁹ comes. Dux saxonie. Rex bohomie. Distincta sunt aūt inter eos officia. vt tres primi sint cancellarij. Germanie prim⁹. secūdus Gallie. ytalie tercius. Et brādeburgensis marchio camerari⁹. Comes palatin⁹ dapifer. Dux saxonū ensis portitor. Rex bohemie sit pincerna. quē tū his additū ferūt ad tollendas electorꝫ discordias. De h̄ quidā scribūt. Sunt aūt officiales isti Magun tinus Treuerensis Coloniēsis. Quilibet impꝫ sit cācellari⁹ horꝫ. Inde palatin⁹ dapifer. dux portitor en sis. Marchio ꝑpositus camere. pincerna bohemus. Hij statuūt regē seruātqꝫ ꝑ ordinē legem. Atqꝫ creant dn̄m cūctis per secula summū. Annū in quo hec sanctio facta est primū vel vt alij scribūt scdm̄ supra mille simū xp̄iane salutis fuisse inuenimus.

Nota versus

FOrmam aūt ꝛ modū deligendi regem nouū per septem principes electores romani imperij. ꝛ eorū cōductum ac vocationē quō adesse teneant̄ franckfordie in vrbe circa Moganū. Et q̄ pagenda sunt ac quo ordine. aurea bulla clarissime edocet. quā carolus quartus romanoꝝ impator in solenni dieta Nuremberge Anno. M.ccclvj. edidit. electus deinde cesar ꝛ romanoꝝ rex appellatus. tū demū impator ꝛ augustus habet̄. si eū romanus pontifex cōfirmat. Nostri em̄ impatores cū eligunt̄ an̄ consecrationē ꝛ coronationēq̧ romanoꝝ reges appellant̄. quasi pluris existimandū impatoꝝ q̧ regū nomen. Atuero prisci romani post expulsum Tarquiniū supbum ob odiū regū. nomē regiū funditus sustulerūt. Senatus consulto statuentes ne quem deinceps regem in vrbe esse liceret. Cum impatores p multi tot annis re bn̄ ꝛ feliciter aduersus hostes gesta honoris causa appellarent̄. Tres em̄ gradus maioꝝ dignitatū apud romanos (de quoꝝ principe loquimur) fuere rex dictator. impator. Ex hijs suprema oīm potestas rex fuit. Post regem vo secūdū tenuit dignitatis locū dictatura post dictaturā impiū tercio gradu cōseqtur. Juli⁹ aūt cesar cū sepi⁹ post partā victoriā. esset impator ab exercitu appellat⁹. nō impatoꝝ aut regū. ſ dictatoris nomē vsurpauit. tantū odiū regis nomē in vrbe ꝫxerat. Cū aūt cupet regis nomē. ꝛ vereret̄ ppl'i indignationē. molitus expeditionē in pthos atq̧ asserēs in libris Sibillinis cōtineri. nō nisi a rege parthos supari posse. se regē dici pcurauit. Qđ maturādē mortis sue cām pbuit cōiuratis. Est āt iperiū armoꝝ exercituūq̧ ad tutādā augēdāq̧ rēpublicā cōmissa auctas. Uerū qm̄ mos ille aboleuit oīno. Nec solū ex vsu. ſ ex memoria q̧ȝ germanoꝝ abijt. Hūc recentionē per plures ferme annos seruatū antiquū arbitremur. Sequamur a nr̄is maiorib⁹ religiose instituta. ꝛ ad nos vsq̧ traducta que consensus xp̄ifideliū approbauit. Ac deinceps diligētissimis doctissimoꝝ historicoꝝ scriptis (qđ vnicū ē refugiū) oblectemur. Nec curiosi q̄d ceteri loqntur.

Anno mundi.6205. Anno xpi.1004.

IOannes decimusnonus papa.pr̄ia romanus e regione porte metropolitane.ioanni pontifici suffectus.qui pontificatū iniens.ad ociū cōuersus. Et ipe nil dignū memoria gessit. Is aūt(vt q̄dam auctores ferunt) pōtificatus sui anno quarto.mense item quarto morit̄. Sepeliturq̄ꝫ in basilica petri. vacat tū sedes diebus vnde viginti.

SErgius eiꝰ nois quartus papa.pr̄ia romanꝰ.pr̄e Martino ortꝰ fuit. post ioannē predictū pontifex suffectus. Vir sanctissime vite grateq̄ꝫ cōsuetudinis.Et añ pontificatū ⁊ in ipo magistratu fuit in paupes liberalis. In amicos ⁊ familiares iocūdus.in delinquentes clemēs.in ꝯtumaces modestus.Tāte p̄terea prudentie fuit.vt toto suo pōtificatu nil cōmissum sit.quo merito rephendi gubernātis negligentia posset. In deū em̄ mentem oēm cōuertēs.qꝺ facere pontifices oīes deberent. iuste atq̄ꝫ integre oīa ex animi sui sentētia bñ natura ⁊ moribus instituti gubernabat. Interea vo huius cōsilio ⁊ monitionibꝰ principes ytalie cōposito federe consilia ineunt pellendi sarracenos e sicilia.idq̄ꝫ moliri paribus animis ⁊ copijs instituūt. Vnde ⁊ Guilhelmus magni Tancredi normādie ducis filius adiuuantibꝰ etiā campano ⁊ salernitano principibus illos e sicilia breui tpis spacio expulit.Dū hec in ytalia ⁊ apulia agerent̄. laborante ytalia ⁊ fere toto vrbe terraꝝ fame ac peste Sergius vir sanctissimus secūdo pontificatus sui anno.die.xv.morit̄. sepeliturq̄ꝫ in basilica petri. vacat tum sedes diebus octo.

Anno mundi.6213. Anno xpi.1014.

BEnedictus octauus papa.pr̄ia tusculanus.pr̄e Gregorio. Qui inito pōtificatu ⁊ in demortui ottonis tercij locū heinricū impatorē scdm institutionē gregorij quinti creatū corona imperij donat. Inde oībus in rebus heinrici cesaris defensione vtebat̄. Sed eo mortuo defensore e sede pulsus per seditionē.alio in locū eius suffecto pellitur. Verꝫ postea inita cū inimicis suis concordia. pulso adulterino pontifice.in vrbem cuꝫ dignitate rediens. Nec multo post vndecimo pontificatus sui anno.mense vno.die.xiij.morit̄. Sepeliturq̄ꝫ in basilica petri. Sunt etiam qui referant p̄cipue petrus damianꝰ doctor de isto benedicto.episcopū quendā vidisse die quadam in solitudine hūc benedictum papam equo nigro insidentem.eūq̄ꝫ interrogasse.quid cause hoc esset.cur mortuus equo nigro veheret̄. Respondisse dixit.grauiter torqueor. Tum benedictum hominē rogasse.vt pecunias quas occultauerat(locum indicat) pauperibus suo nomine erogaret. Nam que antea date fuerant elemosinaꝝ noīe.nil ei profuisse.quia ex rapinis parta cōstabāt.fecit mandatum episcopus.ac statim episcopatu se abdicans ⁊ vitam monasticam amplexus est.

IOannes eius nominis vigesimus papa.pr̄ia romanꝰ.patre gregorio.episcopus portuensis vt quidam volūt vel vt alijs placet nullis sacris añ iniciatus pontificiū munus suscepit.eo tempe quo conradus in demortui heinrici locum impator creatur.accepta deinde ab eo imperij corona. Quē postea romani seditionibus ⁊ apertis prelijs plurimū vexauere. Sed Conradi cesaris auctoritate ⁊ potentia liberatus fuit. Romanis quoq̄ꝫ exitiū interminatus est si diutius queadmodū ceperant pontificē seditionibus vexassent. Joannes autem cuiꝰ vita mirifice laudatur. Vndecimo pontificatus sui āno.die nono moritur.vacat tum sedes diebus octo.

Anno mundi.6223. Anno xpi.1024.

BEnedictus ipius nominis nonus papa vt quidam volūt benedicti octaui nepos.patria tusculanus.patre alberico. Hūc romani tanq̄ꝫ hominez ignauū ⁊ nullius precij perosi e sede deijciūt. In eiusq̄ꝫ locum sufficiunt Joannem sabinum episcopum. Siluestrū terciū appellantes. Quo post nouē ⁊.xl. dies pulso.denuo benedictus restituitur. Is autem post mensem ⁊ die.21.cum cerneret se iterum subiturū eadem discrimina. Joanni archidiacono sancti Joannis ad portā latinā qui postea Gregorius sextus appellatus est. pontificiū munus libere cessit.vl'(vt quidam affirmant)vendidit. Hanc obrem merito ab oībus bñdictus ipe accusatus est.⁊ iudicio diuino damnatus. Constat em̄ simulacrū eius admodū monstruosum post mortem cuidam apparuisse. Interrogatūq̄ꝫ quid illa horrēda ymago pre se ferret.cum antea pontifex fuisset. quia inquit in vita sine lege ⁊ ratione vixi. Ideo volente deo ⁊ petro eius sedem oībus probris fedaui.simulacrū meū plus feritatis q̄ꝫ humanitatis in se habet. Nam cum annis decem mensibus quatuor. diebus nouem per interualla sedē petri occupasset. tandem moritur. Nec vacasse tum sedes dici potest cū pontificatum vendiderit. Scisma igitur.xiiij.ecclesie cōfusione ac scandalo plenū fuit inter benedictum ⁊ alios.

Linea summoꝝ pontificū

Joannes decimusnonꝰ

Sergius quartus

Benedictus octauus

Joannes vigesimus

Benedictus nonus

HEinricus eiꝰ nõis secũdus impator anno dñi millesimo primo. vel vt alij volũt. anno incarnationis tercõ supra millesimũ. ottone mortuo germani electores ꝯcesso iuri tũc primũ inı̃tentes heinricũ ducẽ bauarie cesarẽ declararũt. q̃ nõ p successionẽ s ab electoribꝰ p̃dict̄ cesar ⁊ augustꝰ electus. impauit ãnis. xxij. Vez ab historicis p̃sertim ytalicis heinricus primꝰ appellat̃. vidimꝰ tñ eiꝰ scripta babẽberge in q̃bꝰ se secũdũ scribit. Gothfridꝰ quoq̃ viterbiensis eũ heinricũ secũdũ ⁊ post eũ antonius florẽtinus epũs claudũ filiũ hezilonẽ vocãt. Hãc vocationem igit̃ in sequẽtibus obseruabimꝰ. Cũ aũt tradi videmꝰ suũ in ytaliã aduentum p annos. xij. distulisse. Multa eñ cũ gallis plurima cũ metẽsibus bella gessit. inde ꝯciliatis sibi animus q̃rũdam principum in regẽ regni inungit̃ a willigiso magũtino archiepõ sclauos itẽ dictos windos sibi tributarios fecit. Postea a bñdicto octauo imꝑator augustusq̃ appellatus ẽ. dyademate ornatus. Qui prima expeditiõe sicut pia sic ⁊ felici in capuã ducẽs sarracenos ibi sedẽtes. ytaliam linq̃re cõpulit. Troiãq̃ vrbẽ ĩ apulie finibꝰ deditõez ab oppidanis oblatã acceptãs. cũ datis obsidibus romã ẽ reuersus. Fuit aũt xp̃ianissimꝰ princeps ⁊ vir sanctissimus. cum kunegunda vxore v̄ginitatem vl' certe diuinã castitatẽ ꝯuauit. Quoꝝ suasione ⁊ precũ instantia stephanꝰ hũgarie rex ⁊ sbiecti sibi ppl̄i ad fidẽ xp̄i fuerũt ꝯuersi. Sororẽ eñ suã regi hũgaroꝝ ĩ vxorem collocauit. Ita aũt caste ac sancte cũ vxore vixit vt vterq̃ in morte miraculis claruerit. In vita eñ nil p̄termisere qd̃ ad honorem dei ꝑtineret. Nã ⁊ babenbergẽsem fundarũt epãtu. Et diuus imperator multis p̃dijs dotauit ac ornamẽtis decorauit. Sedes q̃z epãles hiltensheym (vbi a puero enutritus ⁊ litteris edoctus fuit) Madeburgã. Argentinã. Misnã. Mersburgã. q̃ barbarica immanitate adiacentiũ sclauoꝝ vastate fuerãt restaurauit. Deniq̃ post multa bella in bohemia germania ytaliaq̃ strẽnue gesta. Obijt ad annũ salut̄ xp̄iane primũ ⁊ vigesimũ sup̄ millesimũ. magno de se relicto apud suos desiderio. Qui ⁊ post mortẽ etiã multis claruit miraculis.

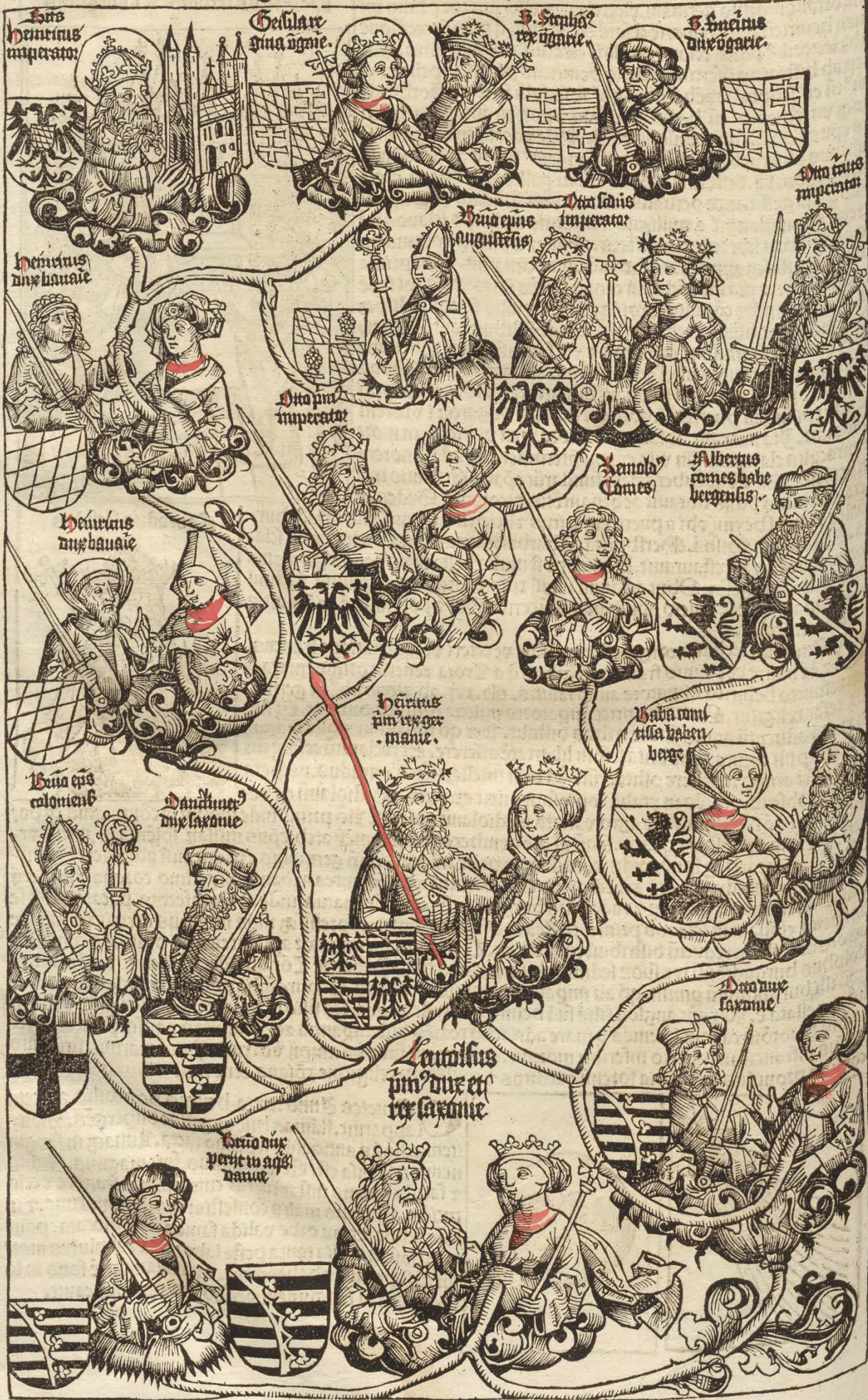
COnradus secũdus origine sueuus siue vt ceteri volunt natione francus. ⁊ ex matre de primis francoꝝ regibus q̃ a Troia venerãt originem traxerat. defuncto heinrico impatore anno salutis. M. xxj. ab electoribꝰ in germania cesar deligitur. Qui in heinrici impatoris milicia ordines duxerat. Et suũ in ytaliã aduentũ annis ferme tribus distulit. Per qd̃ tp̃s multi ytalie magnates ⁊ populi cõiuratione inita sese in libertatẽ asserere. Et declaratũ cesarẽ cũz aduenisset armis repellere ꝯstituerũt. Id cum intellexisset Conradus. neq̃ eñ in ytalia obscuꝝ. veniẽs in ytaliã copiosum duxit exercitũ. Mediolanũ cũ venisset armis ẽ repulsus. ideo agro vastato mediolanũ obsedit. Nõ primꝰ inde motuꝝ se cõminatus q̃z pariter incẽsum vrbẽ solo equaret. s dũ in die penthecostes coloniẽs archiepũs missaꝝ solẽnia in ꝓpinq̃ vrbi ecclia celebraret. p spũm vidit. cõradoq̃ dixit beatũ ambrosiũ germanis excidiũ. nisi absccederet cominari. Itaq̃ conradus motis a mediolano castris. romã veniẽs aurea a ioanne vigesimo corona ⁊ imperij titulis inter eudonẽ angloꝝ ⁊ rudolphũ burgũdionũ reges ẽ ornatus. inde roma ꝓfectus. pacataq̃ post se linquens ytaliam in sclauos primo. postea in hũgaros duxit. cõpressisq̃ illoꝝ motibus exercitũ apud treueros metensesq̃ reductũ distribuit in hiberna. Conradus v̄o impator apud treueros ꝯstitutus cum Rudolphus burgũdionũ rex suoꝝ seditionibus vexatus fuit. Quãobrẽ Cõradi fidei ⁊ p̄cinio se cõmisit. regnũ illi burgũdionũ ꝓmisit. qd̃ ab impatore in ꝓuinciã redactũ. Et burgũdia postmodũ longo tp̃e impialis appellata ẽ. Rex aũt angloꝝ filiã suã heinrico cõradi impatoris filio in m̃rimoniũ collocauit. Inde cõradus deuotõis cã romã veniẽs p mare adriaticũ rediẽs distempantia aeris multos amisit principes reuersus in franciã in traiecto inferiori moritur. anno regni sui. xvij. impij v̄o. xiiij. Fuit vir armis strẽnuus consilio prouidus. sapientia forensi preditus ⁊ ciuili. ⁊ in religione xp̄iana deuotus. [Cometes horribilis]

COmetes Anno tercio heinrici horribilis aspectu apparuit. flãmas huc atq̃ illuc dispergẽs. Solis item eclipsis anno eius septimo facta. Lunaq̃ in sanguinem versa visa est. Et terremotus fuit magnus. Insup ⁊ facula ardens instar turris cum magno fragore e celo decidit. Quibus malis confestim in ytalia maxime. ⁊ in toto ferme terraꝝ orbe valida fames est subsecuta. pauloq̃ post in ytalia tanta peste laboratũ ẽ. vt plures mortui q̃z superstites haberentur. quã calamitatẽ fons in lothoringia in sanguinem versus futuram indicauit.

Genologia diui heinrici Imperatoris

Genealogia diui heinrici imperatoris

/ Genologia Sancte Kunegundis Imperatricis /

GLoriosi atq̃ sanctissimi imꝑatoris heinrici: Qui inter ceteros reges germanie cū sua conthorali diua kunegūdis ṽgine sancta. vite sanctitate ac ṽtutibus precellebat. Ob eius merita. arborē de eius genealogia. Itidem de maiorib⁹ kunegūdis imꝑatricis posuimus. Qui ĩ morte miraculis multis claruerūt. Arbor aūt signata. in qua radice luitolfus saxonie dux ponit̃ descripte ꝓgeniei pater. Et in ramis ei⁹ ⁊ frondibus ab eo descendentibus. Filij ⁊ nepotes vsq̃ ad heinricuz sanctum ponūtur. distincte describit. Et a carolo magno origo vxoris eius manifestatur.

TEmporibus inuictissimi imperatoris caroli magni. qui nulla interposita mora ĩ saxones ydolatras copias mouit. cū quibus ad plures annos bella gesserat vicit. ⁊ fidem xp̃i suscipere coegit. Inde illustrissimus dux saxonie luitolfus nomine regimē prouincie suscepit. Is romā petijt. corpusq̃ sancti innocentij a summo pontifice obtinuit. Eius filius natu maior bruno bella cū donis gessit ⁊ ĩ mare baltheo perijt. Otto alter filius in ducatu saxonie successit. Hic habuit filiū qui heinricus hūilis dicebat̃. Et filiā babam matrē alberti comitis babenbergēsis. De cu⁹ nomīe idē mons babenberg dictus est. quem ob necem fratris sui Conradi ludouicus imperator vt ꝑmissum est decollauerat. Et ludouico sine filijs mortuo Conrad⁹ occisi cōradi filius. in regno instituit̃. Mortuo quoq̃ sine herede cōrado. primates heinricū humilē coronauerūt. Is duxerat mathildē sctē ꝯuersatōnis feminā. Ex qua genuit ottonem magnū ⁊ hein-

Genealogia sancte kunegundis imperatricis:

ricum ducē baioarie. Otto magnus genuit ottonē ruffum q̄ otto secūdus genuit tercium. Heinricus dux baioarie genuit heinricū sanctū. Is hezilo dictus q̄ ab incarnatione dn̄i. 995. obijt sepultus Ratispone in cenobio sancti hemerāmi cū tali epigrāmate. Heinricus romani regis pr̄ ꝛ defensio leg᷑ bauarie cultus pꝰ est. hic dux heinricus sepultus. Fuerūt ei nati duo filij ꝛ filia vnica primus pius heinricus babenbergensis postea īpator scd̄us bruno eps̄ augusteū. filia aūt geysila q̄ nupta stephāo regi hūgarie regnū ad xpi fidē ꝯuertit. Diuꝰ aūt heinricus īpator vxorē vt sororē diligens. quā nūq̄ȝ cognouit. Cū ꝓlem se nō habiturū sciret. terrena in celestia cōmutans epātum in honore sancti petri sctiq̄ȝ georgij ꝯstituit. pluraq̄ȝ alia pietatis opa. Is appropinquās morti. multitudo ingēs demonū magno strepitu añ cellā heremite sancti trāsiens. heremita aperiēs fenestrā vltimū de societate interrogās. q̄s esset. Is rn̄dit legio demonū sumus. q̄ ad mortē cesaris ꝓperamus. si in eo quid repiemus. Ille adiurans diabolū vt rediret. q̄ reuertens ait. Nihil ꝓfecimꝰ. bona em̄ ꝛ mala eius in statera posita. adustus ille laurētius ollā aureā immensi ponderis attulit. Et dū superasse videbamur illa ad bona ꝓiecta. pondꝰ excessit. ideo iratus aurē vnā olle ꝓfregi. Appellauit aūt calicē diabolus ollā quā impator eccie mersburgensi in honorē diui Laurentij fieri fecerat. cui ob magnitudinē due aures inerāt q̄ adhuc pp̄lo quotannis ostendit. Repertūq̄ȝ ē impatorem heinricum tūc ad dn̄m migrasse. Et vnā aurem calicis fuisse fractam. tercio ydus Julij.

Carolus quoq̄ȝ magnus optime de romana eccia meritus. ac solenni decreto a pontifice summo impator ꝓnūciatus tandē senio grauis ludouicū filiū aquitanie regē ꝛ imperij successorē reliquit. Ludouicus aūt cognomēto pius impator inter ceteros filios. tres filios habuit. Carolū regem gallie. Alterū ludouicū regem frācie. Terciū Sigifridū rheni comitē palatinū. Is ex vxore sua machtildis tres filios ac filiā vnicā genuit. Theodericus primus epātū metensem rexit. Alter adelberus canonicus metensis. Tercius palatinus rheni heinricus noīe ꝓuinciā baioarie sibi adiūxit. Cui filia a deo data fuit omi probitate ꝛ sanctimonia ornata. filia hec nobilis kunegūdis diuo heinrico impatori mr̄imonio iūcta. cū eo in omi castitate vsq̄ȝ ad obitū vitā celebre ꝑegit. Verū instigante diabolo eā de milite suspectā hūit. ideo sup candentes vomeres. xv. passibus nudis pedibus eā incedere fecit. q̄ ascendente ait. Sicut me o deꝰ ab heinrico ꝛ omibus alijs intactā nouisti. ita me adiuua. Cui vox audita ē dicere. Virgo maria te v̄ginē liberabit. Totamq̄ȝ candentē massam illesa ꝑcurrit. Tandē cū post obitū mariti in monasterio a se fundato in hassia cū omi sanctitate ac v̄tutibus diuinis āṅis. xv. vixisset. migrauit ad dn̄m. sepulta deinde bamberge ad latus heinrici quā Innocētiꝰ q̄rtꝰ papa. pꝰ crebra miracula sctōꝝ cetui aggregauit. Cuiꝰ festū tercō marcij celebre hr̄.

Coreizantes per annum

Nota Rem mirabilem in Corea ista evenientem

Contigit tpibus heinrici imperatoris mirabile priꝰ inauditū. Cū in villa q̄daȝ saxonie in madeburgēsi diocesi. vbi erat eccia sancti magni q̄dā sacerdos missam celebraret in vigilia natiuitatis dn̄i. decem ꝛ octo viri simul cū. xv. mulieribus ī cimiterio ecclesie vbi celebrabat. choreas ducendo alta voce cantarēt. sacerdotemq̄ȝ ip̄m celebrātē impediebāt. Mandat illis sacerdos. vt tacerent aut inde recederēt q̄ sacerdotis verba deridentes. desistere noluerunt. Is amaricatus imp̄cando inquit. Placeat deo ꝛ scto magno vt ita cantantes ꝑmaneatis vsq̄ȝ ad ānū corisantes. Et ita factum ē vt toto illo anno sine intermissione aliqua. corisando cantarēt. Mirabile dictu toto illo tēpe nec ros nec pluuia sup illos cecidit. Sed nec lassitudo nec fames illos affecit. nec vestimēta nec calciamēta eoꝝ toto illo tp̄e attrita sunt. Anno aūt reuoluto horebertꝰ archieps̄ in cuiꝰ dyocesi hoc mirabile cōtigit ad locū veniēs a nodo quo sacerdos illos ligauerat. absoluit atq̄ȝ añ altare dicte eccie reconciliauit. filia p̄sbiyteri cū duobꝰ alijs ꝯtinuo exanimata ē. ceteri cōtinuis tribꝰ noctibus ꝓximis dormierūt aliq̄ postea obierūt. Ceteri v̄o penā suā mēbroꝝ tremore ꝓdiert. hoc scriptū reliquit vbertus qui fuit vnus ex eis.

Willegisus eps̄

Nota hunc Willegisum archiepm Maguntinensem qui ex patre paupere Natus erat quia ex Rotifice

Willegisus archieps̄ magūtinꝰ. Is ortū hūilem hn̄s ꝑ̄rem q̄ currū ꝛ bigas facere solebat. ideo ī thalamo ornato grossis lr̄is scribi iussit. Cuiꝰ ip̄e clauē sb̄ diligēt ī custodia hn̄ās ītroire solus ꝯsueuit. Et legere scripturā. q̄ talis erat. Willigise r̄cole vn̄ veneris. sb̄ appēdit ꝛ rotas ī ꝑiete vt statū sue pauptat᷑ ag̊sceret. inde rote in vexillo eccie moguntine habētur. Is heinricū consecrauit.

Geisila regina

Stephani Regis vngarie vxor

Geisla v̄go nobilissima soror heinrici īpator᷑ stephano vngarie regi collocata. Cuiꝰ opa rex ip̄e ꝛ pp̄li hūgarie integram xp̄i fidem accepere.

Reges vngarie

Reges hungarie
S. Stephanus

S. Emericus

S. Ladislaus

Stephanus hungarie rex. fili⁹ geyche. ex saroltb filia gyula nat⁹ in adolescentia sua bellū ꝯ Cupan ducem fortē ꝛ potentem gloriosum gessit. ꝛ victoriā obtinuit. postq̃ regie celsitudinis coronā diuinit⁹ adeptus fuit. famosum bellū ꝯ gyulā auūculū suū pegit. quē cepit ac cū vxore ꝛ filijs in hungariam misit ꝛ r̃gionē ei⁹ vltra siluā hungarie adiunxit. Accepta ṽo vxore geisila matrona sanctissima heinrici p̄dicti sororis adiuuāte alberto pragensi ep̄o primus stephan⁹ rex vir eius. ꝛ postmodū oēs regni populi ꝯuersi. ꝛ xp̄i se fidei subiugarūt. fuit em̄ innocētia. benignitate. religione. gr̃a. ac hospitalitate regina insignis. Post hec stephan⁹ rex deuicit ducē bulgaroꝝ opulentissimū. ex cui⁹ spolijs cenobiū in honore scti petri in ciuitate. q̄ vetus buda vocat̃ extrui fecit. Cū ṽo omes vicinas nationes sbiugasset. coronam emerico tradere volens vt diuino obsequio ac cōtemplationi vacare posset. Is tn̄ morte p̄uent⁹ Stephan⁹ igit̃ exacerbat⁹ graui morbo corept⁹. Tandē sanctitate ꝛ gr̃a plenus. tricesimoseptimo sui regno incarnationis dn̄ice. M. xxxviij. in die assumptionis marie sctōꝝ ꝯsortio adiūgitur. Sepult⁹ in basilica albensi. quā in honore dei genitric̄ cōstruxerat. vbi crebris claret miraculis cū sua conthorali.

Emericus hūgaroꝝ rex stephani regis ex geisila vxore fili⁹. Cum plures habuit filios. Ille p̄ ceteris in primeuo adolescentie flore supra comunē hoīm naturā. diuino munere sblimatus. iusticia prudētia. mansuetudine. misericordia. largitate. humilitate. ꝛ patiētia armatus. fuitq̃ deo amabilis ꝛ hominib⁹ honorabilis. Cui p̄r administratōnis ꝛ gubernādi regni solicitudinē cōmisit. btūs dux morte p̄uentus ꝓpria. raptus de medio. ne malicia mutaret intellectū. Et adhuc cū sponsa vxore sua ṽgo existens. migrauit ad dn̄m. Qui postea ꝓpter eius frequentia miracula. sanctus ab omibus extimatus est.

Ladislaus hungaroꝝ rex. fide catholicus pietate p̄cipuus. cōi ꝯsensu ad regni gubernacula electus. q̄si laus diuinit⁹ data pp̄lo interp̄tat̃. Is ob celestē coronā. regiā capiti suo nunq̃ imposuit. Suscepto regno fuit consolator afflictoꝝ. sbleuator oppressoꝝ. pius p̄r orphanoꝝ. ꝛ ab incolis regni pius rex appellabat̃. adauxit rempublicā hungarie. dalmaciā atq̃ croaciā adiūxit. Bella q̄ꝫ plura ꝯ cunos hūit. de qb⁹ mirabilē victoriā diuinitus obtinuit. Cōtriuitq̃ dn̄s cunos. ꝛ rex cū triūpho in hūgariā rediit. Inuasit ꝛ rusciā q̄ regi fidelitatē polliciti sunt. Irruitq̃ in poloniā ꝛ bohemiā. de quibus cū gaudio ad ꝓpria remeauit. Post hec in prochia castri bihor inter flumē kewres in venatone sua inuenit locū. vbi angelico āmonitu mōsteriū in honore ṽginis marie (quē locū warad noīauit) cōstruere fecit. sctītate tandē ac ṽtutib⁹ plen⁹ migrauit ad ꝯsortia angeloꝝ. anno regni sui. xix. sepult⁹ waradini. āno dn̄i. M. xcv. tercio kal̃. Augusti.

Sanctus Ladislaus Rex vngarie

Robertus Rex ffrancie

S. Robertus rex

Robert⁹ rex frācie ea tēpestate. nō min⁹ piam. quā regalē vitā ducebat. Nā ꝛ doctrina ꝛ sctītate oēs reges xp̄ianos anteibat. vt disputationib⁹ nulli secūdus haberet̃. quē merito laudamus. Cui⁹ preterea tanta fuit religio. vt q̄tiēs sibi p occupationes bellicas liceret. horas canonicas vna cū sacerdotibus caneret. Hac aūt pietate h̄ meritū ferūt. vt cū oppidū q̄ddam ex hostib⁹ obsideret. neq̃ horas suas intermitteret. menia hostiū diuinit⁹ corruerāt. statimq̃ irruentibus suis oppidū caperet̃. Et cū pitissimus eēt musicus ferūt eū seq̄ntiā Sanctispūs assit nobis gr̃a cōposuisse ꝛ alia.

Robertus Rex ffrancie Sequentiam Sancti Spus composuit

Fulbertus Epus Carnotensis

Fulbert⁹ q̄ꝫ ep̄s carnoteñ. ympnū chor⁹ noue hierl̃m fecit ꝛ solē iusticie ꝛ stirps yesse. Is a btā ṽgine lacte eius recreatus ē in sua infirmitate.

Solem Iustitie et Stirps Jesse Fulbertus Epus Carnotensis edidit

Heribertus item archiep̄s colonieñ. ṽtutibus ꝛ sanctitate claruit.

Vdo episcopus

Gebbardus p̄ricius venet⁹ pannonū ep̄s vir vtiq̃ bon⁹ atq̃ doctissimus hisdē tpib⁹ martyriū ab hostib⁹ xp̄iane religiōis eq̄ssimo ptulit aīo. Eū capiētes increduli ad currū ligauerūt. ꝛ in mōte altissimo educentes p̄cipitem dederunt. ꝛ turpiter laceratum interfecerūt.

Vdo archiepus madeburgensis

Vdo archiep̄s madeburgē̄. Is in eadē vrbe scolar̄ indocil̄ obtusi ingenij. iplorās auxiliū regie celi. q̄ ei pollicebat̃ sapiam ꝛ ep̄atū. ꝛ cū doct⁹ euasisset. metropolitan⁹ postea efficit̃. imemor ꝓprie salut̄ voluptati idulgēs bona eccl̄ie neglexit. iō oib⁹ odiosus. Inde i valle lilioꝝ abbatissam ordis cisterceñ. ad libitū hūit. i nocte vox itonuit. Cessa de ludo: q̄r lusisti sat̄ Vdo. q̄ in delitijs p̄seuerās. Tādē frideric⁹ canonic⁹ eiusdē eccl̄ie nocte i choro sancti mauricij videbat turbā sctōꝝ. ꝛ vdonē pena capit̄ dānatūq̃ pugil decollauit. q̄ de latē abbatisse adduct⁹ fuit. ꝛ a ṽgie maria corā filio accusatus. ac sic infelici fine p̄ijt. h⁹ horrēdi p̄digij mēoriā. cruor ifelic̄ vdonis i marmore cādido ōn̄tat ad terrorē alioꝝ ep̄oꝝ.

Heriger⁹ q̄ꝫ abbas lobieñ. Et albo abbas cenobij floriaceñ tū clarueft. sctūs q̄ꝫ mederic⁹ abbas edoyens ac emotus ep̄s leodieñ sapia ac sc̄ia clar⁹. Silr roger⁹ ep̄s beluaceñ omi virtute preclarus.

Siluester iij

Siluester eius nomīs tercīꝰ papa.pr̄ia romanꝰ.pꝛe laurētio.in locū pulsi bn̄dicti surrogatus. nō diu in pōtificatu māsit. Nono eī ⁊ q̄dragesimo die factione suoꝝ bn̄dictus restituit̄.Cū ergo iniuste occupatā ap̄licam sedem diebus vnde q̄nquagesimo tenuit. bn̄dictus nonꝰ in reddita sibi sede in vno mēse.diebusq̄ȝ vno supra vigesimū p̄manens.eā Joanni archidiacono p̄ꝛino suo vel vendidit vel p̄misit kalēdis maiȷ̈s.q̄ gregorius sextus appellatus. eo em̄ tum pontificatus deuenerat.vt q̄ plus largitione ⁊ ambitione.non sctītate vite ⁊ doctrina valeret. Js tantūmō dignitatis gradū bonis opp̄ssis ⁊ reiecc̄ obtineret.quē moꝛē vtinā nō retinuissent nr̄a tp̄a.Hic cū p̄ꝛimū sabinꝰ cardīalis nō a collegio ſ largitōe pontifex creatus.quo pulso bn̄dictꝰ denuo restituitur.tumultuāte vrbe ⁊ nūc vnū.nunc aliū appetente. Cū pp̄lus recto caruit ⁊ malos plures q̄ȝ bonos facerent.

Gregorius vi

Anno mundi.6233. Anno xp̄i.1034.

Gregorius sextꝰ papa.sancti ioannis ad poꝛtā latinā archidiaconꝰ.vł vt aliȷ̈ scribūt arch.canonicꝰ.pōtificatuȝ a bn̄dicto(vt diximꝰ)accepit. has ob res heinricus tercius sibi nūciata.iniq̄ vt debuit aīo ferens.copias in ytaliam ducēdas ad diem ꝯuenire iusserat.in ytaliā cū magno exercitu veniēs romeq̄ȝ turbatā rem eccīsticam cōponere ē annisus.p̄ꝛibus itaq̄ȝ nō rome solum ſ vicinaꝝ q̄ȝ ytalie ptiū ac oꝛdinū q̄ꝛūcūq̄ȝ religiosis ex moꝛe cōuocatis. Synodus celebꝛata ē.in q̄ bn̄dictꝰ nonus.siluester tercius.⁊ gregoriꝰ sunt dānati.Cūq̄ȝ tanq̄ȝ tria teterrima monstra abdicare se magistratu coegisset. Syndegerū babenbergēsem ep̄m cui Clementi secūdo fuit appellatio.pōtificē creat. Gilbertꝰ tn̄ histoꝛiaꝝ scriptoꝛ affirmat Gregoriū bene de ecclesia dei meritum esse ad sedem apostolicam labefactatam sua magnitudine breui restituerit cuȝ latrones quoꝝ seuicia p̄egrini ad vrbem religionis causa accedentes necabātur.e medio sustulit.ideo a perniciosis hoībus homicidam ⁊ sanguinis hūani appetentissimū habitū idq̄ȝ a cardinalibꝰ p̄dicari solitum. Motum gregoriū in ea egritudine qua postea moꝛitur. cardinales vocatos verbis castigat. q̄ id qꝺ iuste fecisset liuoꝛe repꝛehēderēt. Jnquit cū moꝛtuus fuero coꝛpꝰ añ foꝛes ecclesie sistite vectibus obseratas fecere mādata atq̄ȝ poꝛte coꝛhoꝛto grauī vento aperte sunt.⁊ coꝛpus oīm admiratione introlatuȝ magne sanctitatis opinione.q̄ in pōtificatu sedit ānis duobꝰ.mēsibꝰ.viȷ̈.durante scismate.

Clemens ij

Clemēs eius nomīs secūdus babēbergēsis ep̄s antea syndegerus vocatus pontifex creatur heinico tercio cesare annuente.vel imp̄ante.in synodo ad hoc collecta.ab eoq̄ȝ heinricus augusti imp̄atoꝛisq̄ȝ titulis p̄nte synodo ē oꝛnatꝰ.Tradūt ṽo multi hūc clementē romanos ne ī erroꝛes sup̄ioꝛibꝰ siꝉes inciderēt.iureiurādo adactos a pōtificū electionibꝰ ꝓhibuisse.nisi iussu imp̄atoꝛis id facere cogerētur.fecit id imp̄atoꝛ cū videbat eo licentie factiosum quēq̄ȝ ⁊ potētē q̄ꝝuis ignobilē deuenisse.vt coꝛruptis suffragiȷ̈s tātā dignitatē cōsequit̄. Jnterim heinricus capuā vsq̄ȝ ꝓfectꝰ postq̄ȝ satis ꝓuinciā composuerat.romā ⁊ inde in germaniā ē reuersus.Uix dū heinricus germaniā attigerat cū clemēs pōtificatꝰ sui āno nono obiȷ̈t veneno. vt aliq̄ dicūt absumptus.

Damasus secūdus natione bauarꝰ cognomēto bagnariꝰ pōtificatuȝ post clemētē iniȷ̈t. Js añ stephanꝰ vocatus.q̄ stephani cura clemētē ferūt infectū.qꝺ ea rōne aliq̄ credūt.q̄ꝛ illico post clementis moꝛtē pōtificatum p̄ vim occupat.damasus aūt tantūmō tres ⁊.xx. dies vixit. Adeo em̄ inoleuerat hic mos.vt iam cuiq̄ȝ ambicioso liceret petri sedem inuadere. Sed obstit deꝰ vindex.vt is ceteris exemplo esset.

Leo Nonus

Leo nonus natione alemānus. Anno dn̄i.M.xlix.pontificatū hac rōne iniȷ̈t. Nam vacante sede romani p̄ꝛiusq̄ȝ de noui p̄ꝛincipis creatione q̄cq̄ȝ intentaret̄.heinricū imp̄atoꝛē in saxoniā agentē adierunt.pontificem ab eo de mala cōsuetudine petituri.Cunq̄ȝ rex illis satisfacere cupiēs nullū theutonice gentis p̄latum ad sue volūtatis assensum inducere posset.ad germanos se vertit p̄uicitq̄ȝ p̄cibus bꝛunonē ep̄m tullensem virū simplicem . Cui p̄ vesuncium in pōtificali habitu romā petenti abbas cluniacēsis ⁊ yldebꝛandus monachꝰ saona etrusca vrbe oꝛiūdus foꝛte obuiauerūt.vsq̄ȝ adeo aūt dictoꝝ religiosoꝝ suasio valuit.vt episcopus periculis apostasie euitare cupiēs.papalia deposuerit oꝛnamenta.deduxerūt illū romā peregrini habitu incedēte. Tandē die sexti mensis ab inchoata vacatione vltima.in leonem nonū romanū pontificem canonice est assumptus. Fuit autem vir pietate innocentia benignitate gratia hospitalitate adeo insignis. vt eius domꝰ peregrinis ⁊ pauperibus semp̄ patuerit.Et lepꝛosi ante foꝛes inuentum in lecto suo collocari pꝛecepit. Js mane quesitus nusq̄ȝ repertus xp̄m pauperis loco recubituȝ creditum fuit. Moꝛitur autem sui pontificatus anno quinto mense.2.die.6.

Linea summoꝝ pontificū

Siluester tercius

Gregorius sextus

Clemens secundus

Damaseus scd̄us

Leo quintus

Linea imperatorum
Heinricus tercius

Heinricus eius nomis tercius. Conradi predicti filius. siue vt alijs placet gener. quē electores successorē dederūt. anno dñi. M. xl. impauit annis decem ⁊ septe. Is genitori suo nō dissimilis in ṽtutibus. immo ꝑcelsior ꝓhibetur. accepta vxore p̄re viuente filiā regis anglorū pulcerrimā. q̄ de adulterio false accusata. eā puer quē ex anglia adduxerat ꝯ delatōnem gigantee molis se opposuerat ī duello (diuino fret⁹ auxilio) defendit. succiso poplite. victoria potitus. Uiro inde repudiū ꝯsensit. ⁊ in habitu religioso vitā finiuit. Inde nobilissimi ducis pictauiēsis Guilhelmi sororē agnetē duxit vxorē. Et apud ingelheim regio more nuptias celebrans oēs histriones mimos ⁊ ioculatores iussit expelli. Atq̧ oīa q̄ illis more principuꝫ in vestibus equis ⁊ pecunia danda erāt pauperibus dedit. Fuit aūt natura admodū iocūdus. hominib⁹ affabilis omībus humilis. hostibus terribilis. paupibus pius ⁊ largus. heinricus autem primo electionis sue anno in oldericū regē bohemoꝝ hostiles aīos p̄ se ferente ducens. ideo re infecta in germaniā se recepit. cꝫ pares bohemoꝝ germanorūq̧ copias. pares quoq̧ ꝑlioꝝ euētus habere vidit. Sꝫ eo q̄ secutus ē anno. cū maiore paracioreq̧ exercitu eūdē aggressus oldericū regem ꝑlio superauit. Cū captoq̧ ⁊ ꝑ federa liberato egit. vt bohemi quotannis romano principi tributa soluere teneretur. Dissidebāt eo tp̄e hūgari. ⁊ magnis cōmissis prelijs. pars petro regi suo minor numero. ꝫ dignitate melior fauebat. maior alta aduersabatur. Eūq̧ finē he habuerūt cōtentiones. vt pulso per arma petro ⁊ alboino q̄dam in regem assumpto dissidiaq̧ nihilomin⁹ ⁊ certamina inter principes ⁊ populos cōtinuarēt. Confugerat vere ad cesarem petrus. Et sue vngaroꝝ saluti opem supplex orauerat. Quare ingressus vngariā cū exercitu heinricus. alboino fugato. petroq̧ restituto. regni illius contentiones motusq̧ sedauit. Rome interim inaudita alias ī pōtificatu dissidia inchoauerāt. Cū magno igit̄ comitatu ad cōponēdam pacē romā venit. vbi synodo cōgregata bñdictū. 9. siluestrū. 3. ⁊ gregoriū. 6. pōtificatu se abdicare coegit. ⁊ syndegeꝝ ep̄m bambergenꝰ. qui clemens secūdus dictus ē creauit pontificē. vt p̄missum ē. a q̄ etiā coronā imperij accepit. quo facto romanos in verba sua iurare cōpulit. vt de cetero pontificū electioni. se nequaq̧ interfuturos nisi de mandato imperatoris id facere cogerent. inde capuā ꝓficiscēs multos milites secū aduexit. qui sarracenis regioni infestis resisterent. atq̧ inde in germaniā regressus. constantiensi synodo affuit. vbi omībus veniam rogantibus indulsit. ac pacē in sueuia ac alijs ꝓuincijs regia censura confirmauit. Tandē languore deficiēs obijt. filiū prius regem constituens. Sepultus Spyre.

Uincentius gallus ⁊ martinus cū gottefrido viterbiensi historiaꝝ scriptores. de hui⁹ heinrici ortu miraculoso. diuinaq̧ ꝓmotione historiā admiratione dignā cōposuere. Conradus eīm impator secundus nulli violatori pacis parcens. Vñ hac occasione motus. Leupoldus comes violator pacis verens ab impatore occidi. in siluā remotissimā fugit. ibi cū vxore sua in tugurio paruo latitabat. Contigit impatore a venatione sua fortuito casu illuc diuertisse. ac ibi ꝑnoctasse qua nocte vxor comitis masculuꝫ pepit. Quo vagiente vox de celo ait. O īpator infans iste. erit tibi gener ⁊ heres. Qua voce trina vice audita īpator diluculo surgens. repertis suis famulis duobus. p̄cepit vt infantē occiderent. qui hūana misericordia moti. sup arborē posuerūt. regi cor leporis ꝓ corde pueri adducūt. Dux p̄teriens eū repiens ali iussit. ⁊ in filiuꝫ adoptauit. Longo post impator in domo ducis cernēs hūc adolescentē habēs euꝫ suspectū. ne is sit quem occidi iusserat. In equestrē assumit. p̄cipiens vt lr̄as regine deferat in q̄bus p̄cipiebat regine vt visis litteris illico eū occidi faciat. Is rem ignorans in domo sacerdotis q̄escens q̄ dormienti lr̄as subripuit. ac aperuit hijs horrendis visis. alia scripta apposuit. Cū videris hūc o regina cōfestim ei filiā nr̄am dare velis. vti diligis vitam tuam. Qui cum hijs abiens ei filia regis tradita fuit. Sic rota fortune rem variasse dicitur. Ille autem locus nemoꝝ vbi creatus fuit in silua nigra. hirsauia vocitat̄. vbi nobile cenobiū mōachorum extructum fuit. Cum hec vera esse ponūtur mirabilis ꝓfecto deus in omībus operibus suis.

Ignea trabes mire magnitudinis in celo visa ē inter australē ⁊ orientalem plagā currēs super solem ad occasum vergēs sup terrā cecidit.

Heinricus hic nobilis impator. Cū in die pēthecostes in germania apud magūtiā id festum solenniter perageret ⁊ paulo ante missam loca iuxta impatorium solium pararentur diabolo incitante inter famulos archiepiscopi maguntini ⁊ abbatis fuldensis cenobij orta dissensio quis dominus eorū iuxta imperatorem ꝓpius sedere deberet. Cum hic abbas tāte potentie fuit. vt multa milia armatoꝝ imperatori mittere poterit. habens priuilegiuꝫ vt ad dexteram imperatoris sedeat. post varia verba ventum est ad pugnam. atq̧ furore theutonico omnia cōmiscente ecclesie pauimentum sanguine repletur. Uerum episcopis ⁊ alijs cōuolantibus. vnitas inter eos reformata. templum purgatum. missa cū multa deuotione celebrata. Sed cum ad illum versum sequentie ventum est hunc diem gloriosum fecisti. vox ab aere lapsa est dicens. hunc diem bellicosum ego feci. quo audito rigētibus omnibus pre timore. imperator diligenter intendens leticiam diaboli. Tu inquit omnis malicie inuentor diem luctuosum fecisti. nos per dei gratiam qui illum gratiosum fecit. pauperibus ⁊ indigentibus gratiosum redemus. Cōpleta cū summa deuotione missa. vocatis egenis ⁊ pauperibus omnia preciosa cibaria eis distribuit. suis manibus illis seruiēs.

Malefica quedā auguriatrix. in anglia fuit quā mortuā demones horribiliter extraxerūt. dū clerici psallerent. Et imponētes sup equū terribilē p aera rapiūt. Clamores quoqꝫ terribiles (vt ferūt) p q̄tuor ferme miliaria audiebāt.

Temporibꝰ quoqꝫ heinrici tercij imperatoris eccl'ia gloriose resurrectionis in hierusalem. q̄ ab arabibus destructa fuerat. a fidelibus reedificata fuit. Postq̄ꝫ ei egiptiorū potentia contra persas inualescere cepit. an̄ thurcorum aduentū ab egipto in anthiochiā regiones vniuersas occuparūt. Urbs quoqꝫ sancta cū adiacente regiōe in eorꝫ deuenit potestatem. Inde p̄fectus calipha om̄i impietate plenꝰ deo ꝛ hominibꝰ odibilis. inter cetera nephanda eccl'iam dominice resurrectionis (que per venerabilem viruꝫ maximū eiusdē loci ep̄m p̄cipiente constantino magno augusto edificata fuerat. postea per modestum tempe heraclij imperatoris instaurata) funditus deijci mandauit. Diruta ē autē āno ab incarnatione domini. M. xviij. quo tempe ei prefuit vir sincerus herestus nomine eiusdem tyranni auūculus: m̄ris eius frater. Inde cōditio fideliū ex dolore mestissimo ꝛ pluribus augurijs in peius se v̄tit. Exempto rebus humanis p̄scripto tyranno. filius eius dahermitius ex petitione cōstantinopolitani agere cepit. reedificandi potestatē fidelibꝰ concessit. Cum autem vires xp̄ianorū in hierosolima p instauratione non sufficientes esset habita petitione ad imperatorem constantinopolitanum. Is de p̄prio fisco sumptus necessarios ministrari p̄cepit. Eāqꝫ vt nūc est eccl'iam sancte resurrectionis anno ab incarnatione dn̄i. M. xlviij. miro ardore reedificarūt.

Cāpanus astronomꝰ

Campanus celeberrimus doctor. ꝛ maximꝰ astronomus. Hac tempestate in precio ex̄ns. nonnulla accuratissime scribit. atqꝫ errorem aliquātuluꝫ. in ptolomei magni astronomi. calculatione adiuuenit. videlicet quo ad lune ꝛ stellaꝝ motū. ac etiam in nonnullis alijs. Hunc tamē preclarū virū excusatum habet. cū hoc ei nō p̄uenerit. ob ingenij defectum. veꝝ ob penuriā tempis. maxime quo ad motum octaue spere ad quē longū tēpꝰ requiritur. eius theorica ac computus laude digna sunt

Guido musicus

Guido quidam celeberrimi nominis musicus. patria etruscus ex ciuitate arretio natus. Et ipse per hoc tempus plurimū claruit. ꝛ canendi moduꝫ in sacris videlicet per flexuras ꝛ digitoꝝ notas dinumerādo melliustulum reddidit. ac regulas tradidit.

Hugo abbas

Hugo cluniacensis abbas homo sane (p̄ter doctrinam) genere. pietate religione. clementia atqꝫ insignis. per hoc tempus in odilonis abbatis loco substitutus nonnulla perscripsit eruditione ꝛ laude digna.

Lanfrancus

Lanfrancus natione papiensis. doctor quidē eximius. ꝛ anshelmi egregij doctoris p̄ceptor. Hijsdem tpibus in gallijs insignissimꝰ fuit. q̄ cū apud parisius legendo. scribēdo. disputādo clarissimꝰ haberet. tactꝰ diuino spiritu scol' abrenūciauit. ꝛ ad p̄pria remeauit. vbi rebus suis paupibus erogatis maxima cum hūilitate q̄ad vixit soli deo tanq̄ꝫ verus xp̄i filꝰ militauit. q̄ postea ex abbate cadom̄. factꝰ archiep̄s cātuarien̄. pleraqꝫ bona in eccl'ijs anglie fecit. Hic p̄ ceteris libꝝ insigne noīe Scintillarē ꝯ berengarij errores cōposuit. ꝛ alia p̄clara edidit.

Theobaldus

Hermānus cōtractus

Theobaldus etiā nobilis frācus vir religiosus hisdē q̄ꝫ tpibus apud vicētinos ꝛ doctrina ꝛ vite sc̄titate multo ī p̄cio fuit. ac quedam composuit.

Hermānꝰ p̄terea ꝯctus ꝛ ip̄e religiosus p̄ria alemānꝰ ingenij p̄stantissimi vir hac etiā tēpestate cū ī diuinis exercitatissimꝰ esset. multos q̄dem ꝛ egregios cōposuit hymnos. atqꝫ in honorē v̄ginis marie nōnullas celebresqꝫ cōposuit. inter q̄s Salue regina precipua habet. Sed de q̄dratura circuli multa ꝛ docte ꝛ accute descripsit. ac quedam alia.

Corpus Gigantis in quodam sepulcro inventū est.

Corpus gigantis. ea tempestate pallantis Euandri filij. in q̇dam sepulcro repertū ē. ad cui⁹ caput lucerna accensa inuenta ē. Cui⁹ sepulcri epigrāma erat. filius euandri pallas quez lancea turni. militis occidit more suo iacet hic. hos versus tūc nō editos arbitrātur. quāuis carmentis lr̄as latinas inuenisse dicatur. s ab ennio vel alio poeta antiq̇. habebat id cadauer in medio pectoris vulnus. Cui⁹ hiat⁹ quatuor pedibus ⁊ semis mensurat⁹ ē. lucerna aūt ardens inuenta nullius liq̇ris aspergine aut flatus violentie extingui poterat. Sed q̇dā sb̄tilioris ingenij subtus flāmam stilo foramē fecit. Quo facto mox vt aer sb̄intrauit ignis euanuit. Corpus aūt tante vastitat̄ erat. vt muro applicatū altitudinē meniū vinceret. Sed dieb⁹ p̄cedentibus stillicidijs infusum. cōem mortaliū corruptionē agnouit. soluta cute neruisq̧ fluentibus.

Berengarius

Berengarius doctor

Berengarius doctor natione turonen̄ andegauen̄ archidiacon⁹ p̄ hec tēpora cū diu sanctitate ⁊ doctrina insignis ⁊ clarus fuisset. ob doctrine sue amplitudinē primo cōfusus in eucharistie sacro turpiter errauit. et multoꝝ aīos ip̄o suo errore infecit. Sed diuina postea illustratus gratia errorē suū publico cōcilio vercellis habito emēdauit. vt in decretis h̄r de cōse. di. 2. c. ego berengari⁹ Emendacioneq̧ facta. statim sophistice discipline studio omisso. primo oīa pauperibus erogauit. factusq̧ p̄duprimus labore manuū suaꝝ quoad vixit viuere voluit. ⁊ vniuersum vite sue tempus sanctissime contriuit.

Conciliū q̧z vercellense seq̄ntibus annis in vercellaꝝ ytalie vrbe leonis pōtificis iussu cōtra istū berengariū ⁊ eius errorem celebrat̄ in q̊ quidē concilio idē berēgarius andegauensis archidiacon⁹ cuiusdā eccl̄iastici erroris auctor damnat⁹ fuit. Et postmodū (vt dictū ē) illustratus optime vixit.

Circa idem tēpus anno dn̄i. M. xl. claruit. b. iohes fundator ⁊ istitutor ordinis vallis vmbrose. sb̄ regula militantis bt̄i b̄ndicti. cū q̇busdā ꝯstitutōnibus eoꝝ supadditis. Et in habitu griseo. que religio multa monasteria in tuscia ⁊ longobardia superiori habet. Hic itaq̧ gloriosus sanctus de ciuitate florētie oriundus p̄re gualberto milite florētino natus. hac de causa. vt ex eius habetur hystoria ad religionē se contulit. Cū inimicicias aduersus finitimos gereret q̇ fratrē suū obtrūcauerat. Die quadā ex agro florentiā rediens armatoꝝ multoꝝ manu stipatus. oportune in eū q̇ fratrē interfecerat nō p̄cul a monasterio diui miniati in mōtanis incidit. Qui cū se circūuentū videret. nec salut̄ spes sibi p̄poneret. Ad huius ioannis gualberti pedes humiliter p̄cidit. suplex p̄ ih̄m xp̄um crucifixū cancellatis manibus ad pectus. petens sibi veniaz dari. ⁊ fraterne cedis culpam ignosci. q̇bus p̄cibus cōmotus ioannes oīne illud q̄d susceperat odiū. de fratris nece statim ifregit. ⁊ culpā oēm cōdonauit. At cū vltra p̄gressus ecclesiam diui minati occurrentē intrauit. ⁊ an crucifixi effigiē cōstetisset. ⁊ oīne crimē remisisset. Illico cūctis cernentibus crucifixi ymago motu capitis illud cōprobasse visa ē. q̄ ob eius reuerentiā capitali inimico pepcisset. Adhuc crux illa p̄ iudicio tanti miraculi in eccl̄ia miniatis p̄pe florentiā in monte cū veneratione vsq̧ in hoc tp̄s demonstrat̄. vbi olim fuit monasteriū nigroꝝ monachoꝝ. nūc aūt alboꝝ id ē montis oliuaꝝ. Talis igit̄ miraculi monimento vir sanct⁹ p̄mot⁹. statim se religioni cōtulit. ⁊ vt heremita in eā appennini p̄tem q̄ vallis vmbrosa dr̄ secessit. vbi ⁊ vite sanctitate dei summi in se gr̄am maiorē exp̄tus ē. atq̧ ita primus monachus deuotissim⁹ illius sacri ordis vallis vmbrose illis in locis templū posuit. a quo postea multa alia loca nomē ⁊ originē duxere. Hec q̇dē religio postea viris sctītate ⁊ scīa clarissimis floruit. Joannes aūt fact⁹ religiosus ieiunijs ⁊ abstinētia esce ⁊ potus ac vigilijs carnez domare cepit. ⁊ ocium vitare. ⁊ orationibus ⁊ pijs operibus insistebat. deinde ī miraculis fuit copiosus. languidos sanitati restituit. Tandem beatus pater senio cōfectus infirmatus congregauit oīes abbates varijs ex locis p̄nūciās suū exitum hortatus omnes ad obseruantiā regule ⁊ vnitatem. ⁊ dilectionē fraternā sumpt̄ deuote sacramētis sp̄m celo reddidit. Anno incarnatōnis. M. lxxiij. quarto yd⁹ iulij celestia petens miraculis plurimis clarus. quā ob causam paulo post gregorius huius nominis septimus pontifex eum in numero sanctorū retulit. Sepultus autem fuit post obitum tercia die ī ecclesia monasterij de pasignano. post cui⁹ transitum deus omnipotens multa per eum miracula fecit.

Ordo vallis vmbrose.

S. Joannes gualbertus monachus

Vlma est Insignis urbs Sveuie

Vlma insignis vrbs sueuie. ad vlteriorem danubij ripam sita. qui fluuius ex bilaro ⁊ blauo fluminibus in eo loco exoneratur. indeq̧ nauigabilis redditur. vt Sueuia. baioaria. austria. ⁊ pānonia. ob nauigia danubij non parua sentiant comoda. Cum v̄o hec inclita vrbs in fundatione imperij inter villas quatuor ponatur. ne ab exteris sine ornatu ac muro esse censeatur. Cum galli ingentes ciuitates veluti parisius ⁊ thuronem villas nominabant. Ip̄a v̄o vlma tū muris fossatis ac menijs atq̧ publicis ac priuatis edibus pornata existat. Et nobilibus familijs a tpibus caroli magni impatoris aucta sit, ideo in eius laudem ac descriptionem vrbis metra heroico deducta carmin e edita sunt.

Versus Siue Epigrama

Vlma decus sueuie: qua primo ab origine ducat
Principium: nullis sat certum annabilis extat
At q̄ ⁊ antiqua ⁊ presignis sit: probat ipsum
Nomen: quod lacio desumptum est fonte. q̄ apta
Vlmetis plena posita est vligine terra
Nanq̧ vbi defoditur circū vrbem: glitea crassis
Arboribus tellus abilis reperitur: ⁊ inde
Barbarie spreta: nomen capitvlma latinum:
Vrbs libertina est. romani subdita diuo
Imperio regis: villis ex quatuor vna:
Non quia villa siet. sed quondam forte reuicta et
Vi belli vastata. iterum constructa carebat
Temporibus certis muris. firmissima iam nunc
Ipsis: contiguo hos a parte danubius alueo
Presluit: hic sapido repletus pisce: breui illum
Per mediam labens vrbem cursu blauus intrat
Preterea cincta est fossatis ip̄a profundis
Turribus excelsis. domibusq̧ impleta decoris

Affluit et pluri populo. q̃ multa per orbem
Oppida: que septi spacio perlacius extãt
Pulcras inter habet structuras grãde labore et
Arte atq; expensis opus ecclesiam genitrici
Sacram diuine: cui vix equabilis orbe est
Ampla quidem valde: grandis quoq; molis in altũ
Sustentat laquearia magna: capaxq; frequẽtis
Turbe multa inibi festiuo milia sole
Conueniunt: hic magna dei veneratio crebro est.
Quo sol eois exurgens montibus ignes
Spargit: vix templum parochos continet vnum
Alma senatores prudentes obtinet: illi
Publica sagaci disponũt cõmoda sceptro.
Unde breui creuit: locuples ex paupere serua
Facta hera: q multas iã opulentas censibus vrbes
Perpetuis superat: comitatus tris fere cum omni
Appendice suo retinet prompto ere coemptos
Unam inter plures: non paruo deniq; fructu
Mercem agitat: panno lino lanaq; parato
Vescanicã hunc aliqui vocitant tractata frequentat
Negociũ variũ est: hoĩm hinc pars maxima sese.
Hic nutrit: pereunt multi ditantur in ipso
Sunt alie laudes vlme quas promere cunctas
Mentio materie prohibet breuiata valete

ΤΕΛΟΣ· ΜΟΝΟΚΟΛΟΥ· ΑΠΟΥΡΑΜΜΑΤΟΣ·

Linea summoꝝ pontificū

Victor secūdus

Stephanus nonus

Benedictus decimus

Nicolaus secūdus

Alexander secūdus

VIctor secūdus papa gebhardus antea vocatꝰ. ecc̄ie eysteteñ (q̄ olim aureata dicebat) eps̄ in ordine decimusseptimꝰ. natione alemanꝰ ex bauaria pōtificalem dignitatē post leonē adeptus. magis heinrici gr̄a. q̄ꝫquā aliq̄ scribāt liberis suffragijs. Verebat em̄ clerus ꝑplusꝙ romanꝰ heinrici potentiā. victorē igit ꝓponūt legato Ildebrando ad heinricū ob eā rem misso. q̄ oīa ex sententia romani cleri imꝑatorisꝙ ꝑfecit. at victor in sede oīm ꝯsensu cōfirmatus. magnā synodū abnuēte imꝑatore florētie hūit. In q̄ quidē multos ep̄os. tū symonie. tū fornicationis causa ep̄atu ꝑuauit. clerūꝙ admonuit q̄d maxime ad se ꝑtineret. ꝓposita pena his q̄ leges canonicas trāsgrederet. Sūt q̄ scribāt victorē ad heinricū ꝓfectū. magnificētissimeꝙ ab eo habitū. alij vo yldebrandū eo ꝓfectū putant Is em̄ heinricū imꝑatorē. ne aliq̄ a se peteret iniusta demulcere cupiēs yldebrandum sb̄diaconē ad illū misit. q̄ opportune cuꝫ accidit vt imꝑator graui quo obijt morbo implicitꝰ heinricū filiū romanoꝝ regē ac cesarē dixerit. Victor aūt pontifex pontifitatus sui anno secūdo. mēse tercio. die quartodecimo morit. vacat tū sedes dies. xi.

STephanus nonꝰ papa fridericus antea vocatus. natione lotharingus cassinensis abbas. victori defuncto in stephanū nonū pontificē canonice ē creatus. pontificatū adeptus statim curauit. vt mediolanensis ecc̄ia q̄ a romana ducentis fere annis insolenniter se subtraxerat. Inter alias eā maiorem supioremꝙ recognouit. Is pontifex oēm fere ytaliaꝫ atꝙ burgundiam labe symoniaca inq̄natā intelligens. yldebrandū archidiaconē ip̄is purgandis reformādisꝙ prouincijs legatum misit. Qui eo munere sicut ⁊ ceteris diligenter atꝙ feliciter vsus. cū aūt ꝯciliū florētie ꝯuocare cepisset ad octauū mensem. octauūꝙ ꝑiter diem defunctus est. Florentie quoꝙ in cathedrali ecclesia honorifice sepelitur.

BEnedictus decimus natione campanꝰ. qui primꝰ nūcius dicebat. duꝫ vix exequie pontifici stephano in florentia celebrate erāt. cū romani potentiores oppida ⁊ castella in vrbis terrā possidētes capitaneos tūc appellabāt. pontificē ex factione sua creare ꝯstituerunt. primꝰ tñ oīm gregorius de tusculano ex gēte patricia romanꝰ mintiū velitrensem ep̄m inuitis ac reclamātibus cardinalibus ⁊ clericis qui rome tunc erant. in romanū pontificē acclamari ac haberi obtinuit. quē benedictū voluit appellari. Per id vo tēꝑis agnes tercij heinrici imꝑatoris relicta filij regis adolescētis regni curā administrationemꝙ gerebat. Mintio igitur velitrense in romanū pontificatū intruso. yldebrandus archidiaconꝰ cardinales ⁊ episcopi alijꝙ ecclesiastici cum canonicā electionem rome nequirent facere. senas accesserūt. vbi plurimoꝝ ꝯsensu yldebrando instante. Gerardus vir tanto magistratu dignus eiecto benedicto pontifex creatur. Benedictus itaꝙ mēse vno. die. xx. pontificatu deiectus. velitras exulatum abijt.

NIcolaus secundus papa natione allobrogus gerhardus antea vocatus episcopus florentinus. ob virtutem ⁊ animi prestantiam. abrogato benedicto haud legitime creato. pontifex maximus senis decernitur. Isꝙ prudentissimus pontifex eo in concilio formā pontificum romanoꝝ a cardinalibus eligendoꝝ instituit q̄ꝫ distinctione vigesima tercia iuris pontificij decreta nūc habent. Secundum quā institutionem factam pōtifici. patribusꝙ placuit generale conciliū apd̄ sutriū conuocari. Ibiꝙ anno domini Millesimo quinquagesimonono. Cōcilio habito vbi episcopi ⁊ proceres interfuere benedictuꝫ abdicare coegit. inde romā proficiscens. Secūdo apud lateranū concilio habito legem tulit vt in decretis habetur. In eodem concilio quidam reuocatum ab errore suo berengariū ferūt qui arbitrabatur in sacramento eucharistie non esse verum christi corpus nisi vt in signo ⁊ figura misterioue. Sunt qui scribant heinricum quartum a Nicolao secundo coronam imperij accepisse. Nicolaus autem vir omni vita probatus. tercō pōtificatus sui anno. mense. vi. die. vi. ⁊. xx. moritur. Vacat tum sedes dies. xij.

ALexander secūdus anshelmus antea vocatus. patria mediolanēsis. episcopus lucensis. mortuo nicolao ob hūanitatem benignitatem ⁊ doctrinā absens etiam pontifex creatur. Isꝙ luca accersitus in pontificali habitu romā venit. Atuero cisalpini episcopi arbitrati ob dignitatem prouincie par esse vt e suo numero aliquis eligeret. Giberto parmensi viro potentissimo admodū anniten te ab heinrico imꝑatore obtinuere. reclamāte agnete vt alter pontifex eligeretur Reuersi igit in longobardiā pseudo ep̄i cōciliabulo suoꝝ coacto cadolū parmensem ī antipapā elegerūt. Cui cisalpini om̄es obtꝑauere. ꝑter mathildim optimaꝫ feminā. Superueniente deinde cadolo in pratis neronianis sub radicibus aurei mōtis graue ꝑliū ꝯmittit. Repulsus ab vrbe. quē cincius rōni prefecti filꝰ postea egre ī arcē adriani ꝑduxit. Cognito errore heinricꝰ īꝑator alexādro restitutꝰ. Veniēs ad vrbē pōtificatꝰ sui āno. xi mēse. vi. morit. ī basilicaꝙ lateranēsi sepelit.

Linea imperatorum

Heinricus quartus

Heinricus Quartus

HEinricus quartus heinrici tercij p̄dicti fili⁹. anno dn̄i. M.lvij. patre defuncto licz adolescens ab electoribus cesar appellat⁹. impauit ānis. 48. vel vt alij hn̄t q̄nquaginta. Mortuo nanq3 p̄re sb custodia m̄ris sue agnetis imperatricis fuit. q̄ aliquāto tp̄e prudenter impiū rexit. cuz pace gubernans. Is postmodū ꝯcilio suoꝝ deceptus. spretis m̄ris cōsilijs ab eo alienatus. q̄ discessio maxime discordie semiariū fuit. Impatrix autē religiosa mulier cum nollet fluctibus turbationū inuolui. vitā religiosam elegit. ꝛ ad monasteriū fructuariense se ꝓtulit. Inde deuotōnis cā. et ab Ottonis coloniēsis archiepi tyrānide pulsa. cōtulit se romā. ibi vitā celibē duxisse oñditur. Nā locoꝝ sanctoꝝ dulcedine capta sanctis opibus ꝛ elemosinis vacans. sancto fine q̄euit. Cui⁹ corp⁹ in ecc̄ia. b. petri iuxta altare beate petronelle sepultū ē. Nec multo post tp̄e Conradus eius filius secūdo genitus quē p̄r adhuc viuens ytalie p̄fecerat. morit̄ ꝛ florētie honorifice sepelitur. Heinricus aūt rex victoriosus rome coronatus ꝑ apuliā ducto exercitu in p̄riam cū honore reuersus. Fuit longo tp̄e princeps admoduz gloriosus ꝛ fortunatus. ore facundus. ingenio acutus. elemosinis largus. in re militari fortunatissim⁹. quāuis in fine impij ob recōpensationē atrocitatū ꝛ ꝑsecutionū. multas. ne dū a principibus veꝝ a ꝓprio filio ꝑtulit calamitates. adolescentie vsus libertate saxoniā incolere p̄ ceteris regionib⁹ cepit. Veꝝ cū cepisset nobiles opprimere ꝛ venatui ac ludo magis q̄3 administrāde iusticie opam dare. Gens saxonū animis acerrima. eū despicere ac plura in eū romano pontifici nūciare cepit. Relicta igit̄ saxonia. alias regiones imperij gubernare proposuit. Inde cū summoꝝ pontificū auctoritatē potētiāq3 diminuere statuisset. Et ꝯ alexandrū secūdū scismata suscitasset Cadolū parmensem ep̄um agnete ei⁹ vxore reclamāte pontificē creans. inde cedes exorte. Dū hec in ytalia fierent. Heinricus rex bello saxonuz implicitus. Et si illos insigni prelio supauit. tamē sbigere nequiuit. Nec tn̄ ei victoria cessit incruenta. q̄ cesa suoꝝ militū q̄nq3 milia amisit. Ea v̄o ex victoria tantū intumuit. vt nepharia queq3 in pontificem sit ausus. primūq3 illi obedientiā subtrahere volens. Sigifredo id archiep̄o maguntino iniunxit. Cui⁹ edicto apud wormaciā cōciliabulū ꝯuocatū ē. ꝛ ep̄i abbatesq3 regnoꝝ heinrici. ne gregoriū in pōtificem haberēt sunt admoniti. qua impulsus cā gregorius hos ep̄os cōmissis priuanit ecclesijs. Heinrico autē gubernationē titulum ꝛ dignitatē regni interdixit oībus principibus ꝛ pplis auctoritate ap̄lica absolutis. Inde p̄lati principes ꝛ ppl̄i pars regni theotunicoꝝ maxima animis ab heinrico alienari ceperunt. primiq3 saxones exarserūt in bellum. Cognita itaq3 gregorij censura heinricus ꝑ litteras supplex veniam precat̄. Eius precibus ꝑmotus pontifex canussum agri regiensis oppidū ad mathildim cōcessit. Illuc heinricus cū oīnibus copijs ꝓpere ꝓperās. deposito impiali ornamēto. denegatūq3 primo die igressum equimiter tollerās. loco ꝑ noctē nō mouit. ꝛ glacie ferūt cōculcataq3 diu niue ꝑ asprimū hyemis sydus solum. in quo rex stetit vel iacuit. obriguisse. Cui demū pontifex mathildis comitisse adelai sabaudiensis comitis interuentu introductū. regē in sinū m̄ris ecc̄ie recepit. pace iureiurādo firmata. impator papiam versus iter arripuit. vbi paulopost pacis federa abrūpens. rebus nouis studere cepit. Et quorūdā epoꝝ seditionibus ꝯcitatus. gregoriū pontificem denuo deponere studuit. Et habito cōuentu gibertū rauennatē archiep̄m pontificē creat. eūq3 clementē appellat. ꝛ secū romā hostili animo adduxit. vbi ꝓphanata basilica petri gregoriū in adriani mole obsederūt. q̄ ad guiscardū appulie ducē misit. ꝛ cum magno impetu romaz venit. pauefactus heinric⁹ in germaniā cū clemēte abijt. augustā vrbē obsedit. anno deinde millesimo nonagesimonono aquisgrañ. filiū iuniorē heinricū q̄ntū regem fecit. q̄ anno deinde sexto in p̄rem ira excandescens maximis prelijs ac probris affecit. apud leodiū vrbē euz p̄lio supauit. qua iniuria ꝛ dāno cōfractus cū merore vitā egit lugubrē. ac demuz cuz dedecore aīam exalauit. añ hunc impatorē. nullum ipatorē a pōtifice summo excōicatū ferūt. In leodio igit̄ p̄mo sepult⁹ inde ad spyrēsem vrbē delatus q̄nq3 annis inhumatus mansit. demū honorifice sepulture traditus.

Rudolphus rex

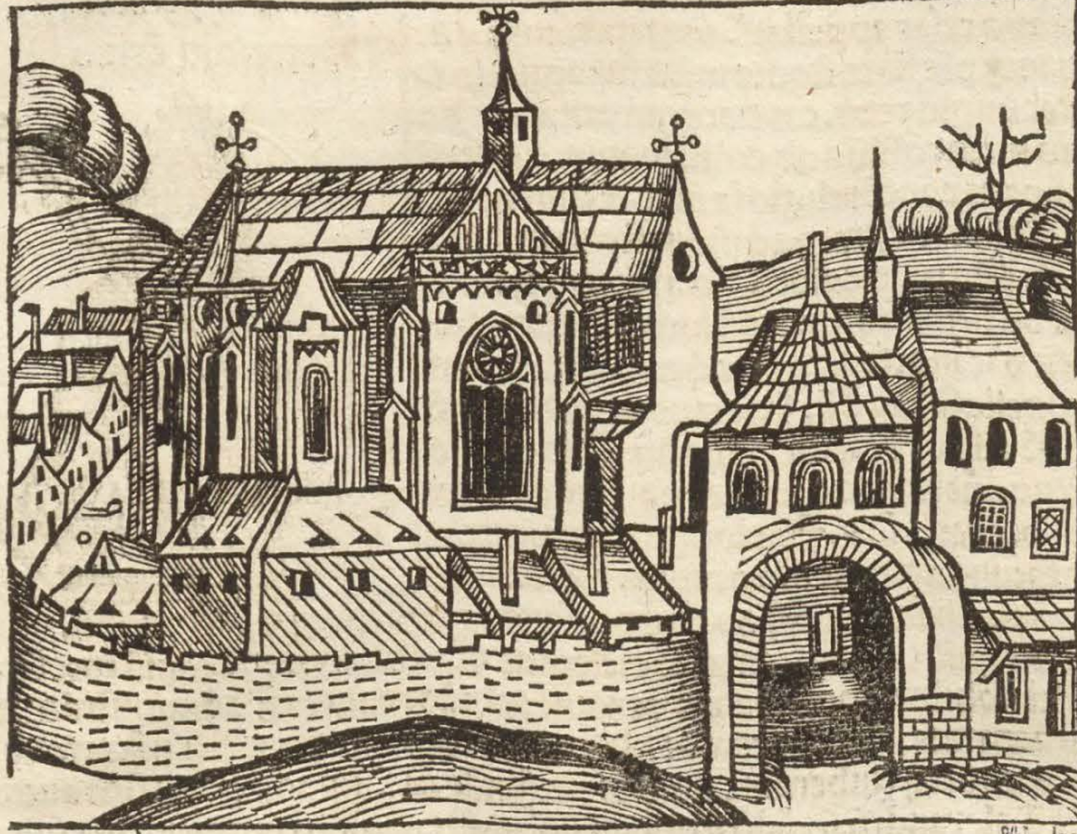

Rodolphus Rex Saxonie dux

RUdolphus saxonie dux. cum heinricus rebus nouis studere destitit. pacē federa abrūpens. eo alemanos principes in dignitate rei motos ꝓpulit. apud forcheym ī regē eleuat̄. a q̄bus deductus maguntiā in medio q̄dragesime a Sigefrido metropolitano ī regē inungit̄. posthabito heinrico primo pecijt heinricus a pontifice vt rudolphū execrationibus ab occupatione regni depelleret. Id v̄o cū impetrare nequiuisset sumptis armis magna clade ꝛ incerta victoria vtrūq3 dimicatū ē. Missi tū q̄dem ab vtroq3 legati ad pontificē rogatū vt in partes suas declinaret. Quibus nil aliud ip̄e respondit. q̄3 vt ab armis discederent. sed p̄usq3 ea perfererent̄ iussa. illi iteꝝ primo grauiore p̄lio concurrerunt. Et postea auditis nūcijs parere dicto pontificis spoponderūt. Subsecuti v̄o erant missi ad res alemanie inspiciēdas pontificis oratores Albinēsis ep̄us cardinalis. aquileiensis p̄triarcha. ꝛ paduanus episcopus. quibus r̄ndit heinricus nisi rudolphus pontificis auctoritate excōmunicaret̄ se nullatenus assensuꝝ. Heinricus igit̄ coactis summo canatu copijs ad rudolphū regem in saxonia agentem inuadendū duxit. Cui rudolphus aduenienti triuis castris obuius est delatus. Congressi iā quarto prelio rudolphus casu a suis vulnerat⁹ longiuscule retrocessit heinricus fuga ꝓlapsus loco tam abdito latitauit. septimo tandem die preter oīm spem fuerit inuentus. inter vulneratos rudolphus expirans in Mersburga sepelitur.

Ordo Grandimontensis

Ordo grandimõtensis Initiũ babuit anno .1078. p Stephanũ.

Ordo grãdimõtẽsis sb pre stephano. Anno dñi. M. lxxvi. ortũ habuit. hic filiꝰ stephani nobilissimi viri de auernie partibus. a pre suo in puericia ductus ẽ beneuẽtum. vbi a sancto Milone archiepo xij. annis educatus regulã bñ viuẽdi didicit. deniqȝ discedens pagratis multis heremis. ⁊ de canonicoꝝ monachoꝝ ⁊ heremitaꝝ vita q̃ imitanda sunt memorie ꝯmendans. in aq̃tania ꝓpe lemonicas ad montem nemorosum. q̃ muretum dr̃ xp̃o duce puenit. vbi fontes repit et rupes terrã desertã. ⁊ inuiã q̃ tota siluestris nouo hospiti suo potũ frigidissimũ ⁊ domũ ventis expositã offerẽs. afflictionẽ corpis ⁊ requiẽ mẽtis manifestis indicijs promittebat. Tunc gaudẽs stephanꝰ. ibi deo se fuiturũ omi tpe spopõdit. Trigesimũ etatis sue annuz agens habitare cepit heremũ in ieiunijs vigilijs ⁊ orõnibus ꝯtinuis seruiẽs deo. cibus ei panis ⁊ aq̃ ⁊ interdũ farine siliginee sorbiciũcula atqȝ postq̃ȝ disponẽte deo discipulorum eiꝰ numerus creuit. Insimul nõ q̃si vnꝰ ex illis factus est. ȝ minor oĩbus illis. Tãdem ĩ infirmitate ꝯstitutus in q̃ decessit fratribus ait. Deũ vobis relinquo. cuiꝰ sunt vniuersa. Si amãdo pauptatem ei adheseritis. ipe ꝓuidẽtia q̃ gubernabat oĩa vobis largieť q̃ nouerit expedire. Inde migrauit ad dñm anno etatis sue lxxx. In ordine diaconatus cõstitutus. Pio pre orbati frẽs petruz lemonicensis in p̃orem elegerũt. sub eius regimine ꝓfecerũt frẽs. monachi sancti augustini locũ p̃dictũ mureti in quo deo fuiebãt ceperũt calũniari. p̃tendẽtes ad ius eoꝝ ptinere. Sed q̃ potius aufferenti tunicã ⁊ palliũ volebãt dimittere. bre locũ aliũ ꝓq̃rebant. vbi caput sue religionis instituerent. nulloqȝ idoneo repto. Tandẽ ꝯsiliũ inierũt. vt locũ idoneũ deus ostenderet. Et cũ ter agnꝰ dei cantatũ esset. vox celestis audita ẽ. In grãdi mõte In grãdi mõte In grãdi mõte. Quã prior ⁊ nonni ullfrẽs audierũt. Finita igitur missa venientes ad locum sibi reuelatum satis mureto vicinũ ecclesiam ⁊ domos fecerunt. Et accipiẽtes sctm̃ corpus in grandi mõtẽ trãstulerũt. Paucisqȝ sciẽtibus subtus p̃sbiterciuz añ altare recondiderũt. vbi post paliticus positꝰ inscius sanitatẽ accepit. ⁊ cecus visum. ⁊ alia miracula fecit q̃ prior ne tumultus fieret ei edicto prohibuit.

S. Stephanus

Petrus Damianus

Petrus damianus doctor ⁊ eccie ro. cardinalis epũs. in diuinis scripturis eruditissimꝰ. Hijs tẽporibus eas ob res multo in p̃cio hitus ẽ. in ytalia vita ⁊ scĩa insignis. q̃ ⁊ nõnulla laude digna edidit opuscula. Sermões q̃ȝ elegãtes. scripsit ⁊ regulã heremiticã. ⁊ de ordĩe vite heremitice. Itẽ libꝝ ꝯ iudeos. narrat ⁊ plura exempla q̃ suis tpibus cõtigerũt. Erat em̃ vir religione ⁊ hũilitate ac sapĩa noĩatissimꝰ. Qui cũ cardinalis eps esset. vt soli deo hũilitate seruiret epatui cessit. vt deo liberius vacaret. Et cũ a gregorio põtifice eã ob rem rep̃henderet librũ pulcerrimũ ad eũ scripsit. reddẽs rõem q̃re epatũ dimiserit. Bñtcus ait lorica ferrea vestitus erat ad carnez. duobusqȝ ferreis circulis cinctus in corpe ⁊ duos p armos brachiorũ.

Jo. Serapion

Ioannes medicus cognomẽto serapion p idẽ tẽpus claruit. Et de simplicibꝰ medicinis multa cõscripsit ac libruz breuiarij de morbis arcendis. Et qm̃ a ceteris medicis rosas collegit. Serapio cognomiatus ẽ. Sorapio em̃ roseũ sonat vt testis ẽ Pliniꝰ lib. 12. ca. 13.

Isaac medicus

Isaac medicus

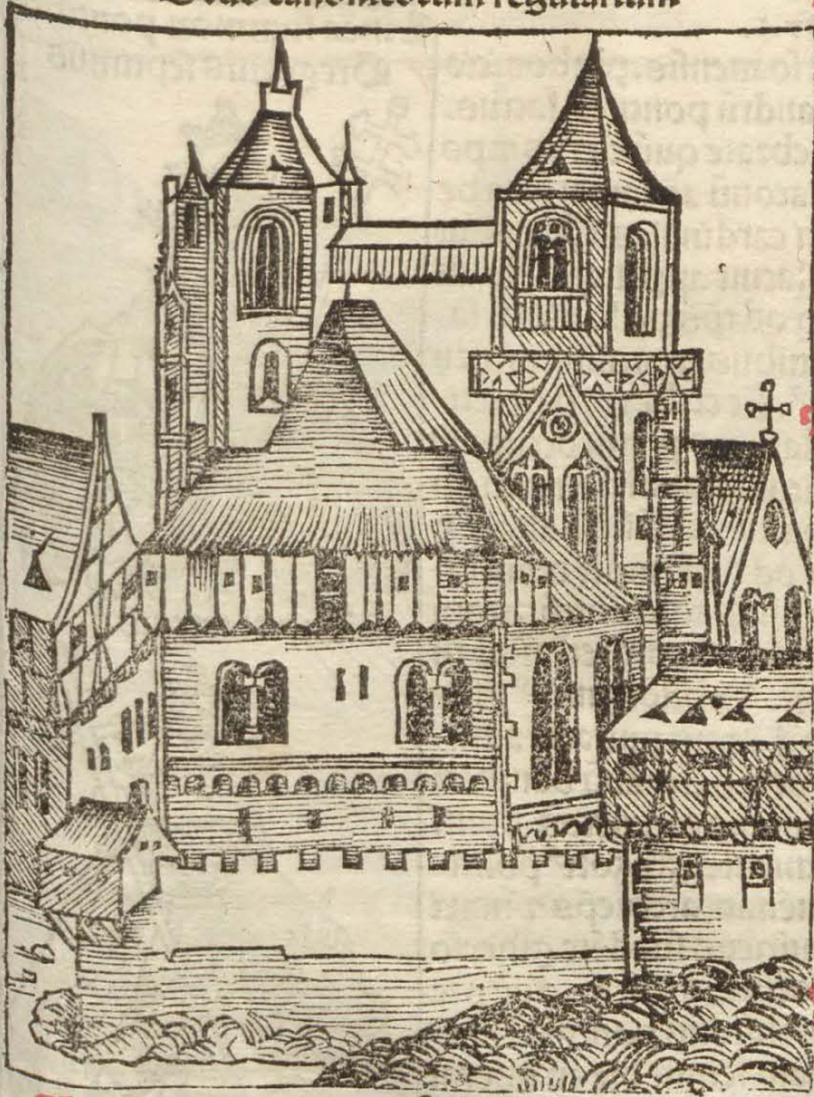
Isaac Benimirã medicus celeberrimꝰ salomõis medici filius. Et ipe tẽpestate istac. in medicina plura scripsit. de dictis vniuersalibus ⁊ p̃ticularibus de febribus de vrina. ⁊ stomacho. In p̃hia q̃ȝ de elementis ⁊ diffinitõnibus tractatus composuit.

Seno ⁊ Arnulphus

Seno epũs treuerẽsis a comite treueroꝝ theoderico captꝰ. ⁊ tercio de rupe p̃cipitato. tandem gladio p̃cussus interijt.

Arnulphꝰ q̃ȝ sctũs cenobio scti medardi signis ⁊ ṽtutibꝰ pollebat sua sctĩtate elegit ꝓpositũ inclusionis. Inde abbas eiusdẽ monasterij tandẽ iussu pontificis summi epatum lugdun. rexit.

Ordo canonicoꝝ regularium

ORdo canonicoꝝ regulariū. tpe gregorij pape septimi ⁊ heinrici imperatoris anno dn̄i millesimo octuagesimo reflorere cepit in eccl̄ia bt̄i q̄ntini beluacēsi. Qui primū ab apl̄is. postea a bt̄o Augustino ep̄o ⁊ doctore eximio regulariter institutus sub mḡro yuone venerabili eiusdē eccl̄ie p̄posito. postea carnotensi ep̄o. De isto ordine illi insignes viri et doctores claruerūt. hugo de sancto victore. Et richardus de sancto victore Et hugo de sancto follicto. Ad istū q̄z ordinē ptinere videt ordo premōstratensiū de quo in sequentibus.

yuo episcopus

YUo clarissim⁹ canonicus doctor ⁊ carnotēsis episcopus apud gallos maxio in p̄cio habet. q̄ ⁊ inter cetera sue v̄tutis et ingenij opa. q̄ edidit. p ost ysidoꝝ hispalensem ep̄m decreta collegit. Et abbreuiauit apl̄ica. atq̄z ea in vnū collegit volumē. qp postmodū ⁊ q̄dā hugo cathalanensis ep̄s. Et post eū Gracianus in meliorē formā redegit alia q̄z mēoratu digna composuit.

Rasis medicus

RAsis medicus celeberrimus. ac natōe penus seu aphrican⁹ h tpe viguit ⁊ clarissimus fuit. Cui alij bachilo p̄priū nomē fuisse tradūt. s Auicenna in tercia sen. tercij canonis. T. 3. c. 7. meamethū eū appellat. q̄ cū in almāsoria vrbe enutritus fuerit ibidē linguā arabicā optime didicit. Et in eadez lingua ex oībus an̄ se medicine auctoribus infrascripta collegit volumina. Et primo de medicinaꝝ correctione li. j. antidotariū lib. j. De cura morboꝝ iūcturaꝝ. Libꝝ continentē oēm medicine sciam. Continens rasis appellatū. Librūq̄z almansoris ad regez ei⁹ nominis. Dec̄z morbis pueroꝝ librū. ac diuisionū librū vnū. In astrologia quoq̄z aphorismoꝝ atq̄z in alchimia libros duos ⁊ alia multa.

Matildis comitissa

Mathildis comitissa

MAthildis comitissa nobilissima ⁊ optīa atq̄z illustris femina. p hoc tp̄s cū ro. eccl̄ia bene sentiēs. v̄tute ⁊ rebus optime gestis clara ⁊ inclita vbiq̄z p̄dicat. Hec em̄ nobilissimū bonifaciū ⁊ magnificū virū. ⁊ beatricem heinrici filiā h̄ūt parētes. Que cū vnica esset filia. post ip̄os parētes in dn̄io luce. parme regij ferrarie. mātueq̄z ac ei⁹ ethrurie ptis quā nūc p̄rimoniū vocam⁹ successit. Quāobrē in tota ytalia clarissima fuit. Et p̄terea q̄ndam principē noīe gotifredū in ytalia potentissimū duxit maritū. Cū certe illustris femina nō mō richardi ⁊ guilielmi apulie ⁊ calabrie ducū. s ⁊ heinrici potentiā ꝯ ro. pontifices exercentē magnanimiter repressit. et q̄ de ecclesiastico iure occupauerāt restituere coegit. Vez cuz heinricus filius heinrici cesaris in ytaliā a p̄re missus dū apud parmā vrbem mathildim ⁊ ei⁹ virū p̄fligasset. ⁊ gothefridū interfecisset. ip̄a mulier azonē estensem (q̄ prioris viri in q̄rto gradu ꝯsanguine⁹ erat ignorās) accepit maritū. Cū quo p aliquot mēses cohabitās. tandē recognita gregoriū cōsuluit pontificē. q̄d sup hoc agere cōsuleret. Cui pontifex impauit. vt ptin⁹ ab ei⁹ consortio abstineret. Ac sic diuorcio facto deinceps orōnibus ⁊ vigilijs deo ⁊ ro. eccl̄ie militare studuit. Tandē vo āno salutj nr̄e. iiij. etatis aūt sue sexagesimo nono in bondeno agri mantuani opibus bonis plena migrauit ad dn̄m. Testamentū suū hoc mō cōfecit. In primis nāq̄z omes s̄uos ⁊ ancillas liberos esse voluit. Deinde vasa queq̄z aurea ⁊ argentea. vestes quoq̄z omes preciosissimas ecclesijs ꝯdonauit. Mantuanū insup monasteriū ab ip̄a p maiori pte sua impensa cōstructum. ac canussiū frixionariūq̄z mōasteria. atq̄z alias basilicas plurimas p̄dijs ⁊ alijs donarijs innūerabilib⁹ amplianit. His gestis in extremis cōstituta om̄ia xp̄i sacra ab anshelmo ep̄o deuotissime ⁊ reuerenter suscipiens. postq̄z etiā om̄e eius p̄rimoniū beato petro cōdonauit. sanctā alam deo reddidit. Eiusq̄z corp⁹ (nullo honoris genere q̄d impendi magno principi possit non adhibito) ab vniuersis clericis ⁊ populis ad sanctum benedictū agri mantuani defertur. ⁊ mausoleo quod nūc cernit sepelitur.

GIbertus antipapa hoc anno ab heinrico cesare prim⁹ ep̄oꝝ male sentientiū synodo habita. ꝯtra gregorium papam in germania pontifex creatur. ⁊ clemens appellatur. Qui cum heinrico ⁊ eius filio coniūctis copijs in ytaliam veniēs romam profectus. leoninā vrbē mox cepit. ⁊ in vrbē deditōnē recepit. tādem post multa gesta morte subitania correptus sceleꝝ penas dedit.

Anno mundi.6273. Anno xpi.1074.

GRegoriꝰ eiꝰ nois.vij.papa.natione hetruſcus.pr̄e ſoanenſis.pr̄e bonicio yldebrandus monachus antea vocatus.poſt Alexandrū pontifex factus. Vix dū eius pontificis exequie ſolēniter ex more erāt celebrate quū clerus ⁊ populus cū funeris pompā congregati yldebrandū archidiaconū acclamarūt.a beato petro in pontificē eſſe electū. Ad eoſq̄ clamores exciti cardinales cōclaue ingreſſi eūdem canonice delegerūt.quē gregoriū ſeptimū placuit appellari. Is annus erat heinrici quarti ceſaris regni duodeuigeſimus.ꝑ qḋ tp̄s bello ille cū ſaxonibus grauiſſimo implicitus erat. Vir certe deo ⁊ hominibus gratiſſimus.prudens.iuſtus.clemēs.pauperꝝ pupilloꝝ ac viduarꝝ patronꝰ. Et eccl̄ie ro.ꝯ hereticoꝝ improbitatē ⁊ maloꝝ principū potentiam res eccleſiaſticas ꝑ vim occupare conantiū vnicus.ac acerrimus defenſor.adeptus pontificatū ſtatim heinricū imꝑatorem admonet.ne deinceps largitione corruptus. ep̄atus et bn̄ficia alicui ꝑ ſymoniacā cupiditatē cōmittat. Gregoriꝰ itaq̄ oratores ad regē miſit denūciaturos ſe ſi in pontificatu cōfirmaret.nullatenus errores illius toleraturū proinde aut aliū pontificē fieri curaret.aut ſe ad ſatiſfactionē cōdignā pararet. Rex tn̄ facti mō ac veritate cognitis electioni eius aſſenſum ꝓbuit. Nihiloq̄ minꝰ ꝑſtitit in ſentētia heinricus.quāobrē oratores bremenſe ep̄o q̄ regis ꝑuitacie adiutor impulſorq̄ fuerat excōicato.romā ſunt reuerſi.paulopoſt hermānū bambergenſem ⁊ aliū conſtancienſem ep̄os rome agētes.⁊ de ſymonia conuictos pontifex dignitate ꝓuauit. Ieiunio ſubinde q̄drageſimali adueniente gregoriꝰ pontifex ꝯciliū laterani cū celebraret interfuerūt guibercus rauēnas archiep̄s ⁊ maxima longobardie ep̄orū pars. Cuiꝰ inde admonitioni heinricus ſuadēte giberto obtꝑare noluit.immo gibertus vir ſeditioſus ꝯtra gregoriū Cinciū ro.ciuē prefectiq̄ vrbis filiū virū vtiq̄ temerariū ꝯcitat.qui ſtructis inſidijs pontificē ī natalis dn̄i nocte celebrantē cepit.⁊ in turrim recluſit. romani ſeq̄nti die eū liberāt ⁊ cinciū ꝑſequūtur edes eius ſubuertūt.q̄ ad heinricū confugit.quos oēs papa anathemate notauit cinciū ⁊ adiutores.heinricū q̄ꝫ dignitate regia ꝓuauit. Verū paulopoſt ſynodo habita in ea multa conſtituit.heinricus itē habitu ꝯuentu epoꝝ male ſentientiū. Gibertū denuo pontificē creat.clementēq̄ appellat romā venīētes gregoriū in adriani mole obſederūt. Is a roberto apulie duce liberatꝰ ſecūq̄ caſſinū ac ſalernū ꝑducit. vbi nō ita multo poſt pontificatus anno.xij.menſe vno.diebus tribus ſancte ⁊ pie moritur.

VIctor tercius papa deſideriꝰ antea vocatꝰ. montis caſſini abbas pontifex creatus.ſtatim Gregorij partes ſuſcepit.contra gibertum antipapā tutandas quā ob cām heinricū imꝑatorē ſibi cōſtituit inimicū vt aliq̄ ferūt eiꝰ fraude (vt martinꝰ ſcribit) veneno in calicē iecto.dū ſacrificat necat̄. Verꝫ vt Vincentiꝰ ſentit diſſinteria perijt q̄q̄uā id a ſuſpitōe veneni nequaq̄ alienū.veneno em̄ petiti corruptis ⁊ labefactatis inteſtinis interdū in diſſinteriā v̄tunt̄.anno igitur vno.menſe quarto.pōtificatꝰ ſui.non ſine ſuſpitōne dati veneni moritur.

Anno mūdi.6283. Anno xpi.1084.

VRbanꝰ eiꝰ nois ſecūdꝰ.otto vel odo antea vocatꝰ.monachus eboniacenſis primo.deinde cardinalis hoſtiēſis.poſtremo q̄rto mēſe poſt mortē victoris pōtifex creat̄.vir q̄dē doctrina ⁊ ſctitate vite q̄uis grādi magiſtratu dignus. Cuiꝰ etiā plurime ad mathildim extant epiſtole ſucco plene. Is v̄o parū romanis rebꝰ nouis ſtudētibꝰ fidens. melphim ſe cōtulit ſynodū hiturus q̄ tutiꝰ eo ꝓficiſci liceret.pontifex itaq̄ cū in ytalia nullibi q̄etis locū cerneret in gallias ꝓfecturus.placentie ſynodū hūit in q̄ licentiā q̄ūdā eccl̄iaſticoꝝ mirifice compeſcuit. Inde v̄o in gallias abiens rem memoratu dignā aggreſſus eſt. Concilio em̄ apud clarūmontē habito principes gallie ad recuꝑandā hieroſolimā a ſarracenis occupatā animauit. Eūq̄ inuenimꝰ gibertū antipapā poſtea vouiſſe. vt vrbanus ſecūdus pontifex romanꝰ cū multa ad rei eccleſiaſtice reformationē ornatūq̄ claromontenſi in ꝯcilio ſtatuiſſet. eo anno q̄ xp̄iane ſalutis nonageſimꝰ quartus ſupra milleſimū fuit facinus eſt aggreſſus maximū excelllentiſſimūq̄ oīm q̄ fuerint pontificis romani cuiuſpiā dictu auſpicijs ⁊ auctoritate hactenꝰ intentata. Liberande em̄ a turcis ſarraceniſq̄ hieroſolime ⁊ continenti terre ſancte in hunc maxime modū intendere cepit. Patribus ⁊ ea que concilio inerat ex omni orbe xp̄iano multitudine ad cōcionē vocata. Vir ip̄e eleganter doctus ornatiſſimā habuit orationē. vt tricenta milia hominū nomen in militiam chriſti dederint. ſignūq̄ crucis ſuſceperint.quo facto romam ſtatim redijt vt compoſitis in ytalia rebus.ytalos quoq̄ animaret. Sed maximis ſeditionibus a Joanne pagano viro ſceleſtiſſimo exagitari cepit.in domo petri leonis potentiſſimi ciuis. biennio ſe continuit. verū mortuo ioanne liberior factus ad cōponendū eccl̄ie ſtatū animū adijcit. Tandē vir ſctūs poſt multas ꝑſecutōnes ⁊ labores duodecimo pōtificatus ſui anno.menſe quarto.die.xix.apud ſanctū Nicolaū. Carceris tulliani in edibus petri leonis morit̄.q̄rto kal̄.auguſti.eius corpꝰ ꝑ tranſhiberniā regionem ad vitandas inimicoꝝ inſidias q̄ etiā mortuū ledere conabāt̄ ad.s.petrū delatū ibi honorificētiſſime ſepultum.

Linea ſummoꝝ pontificū

Gregorius ſeptimus

Victor tercius

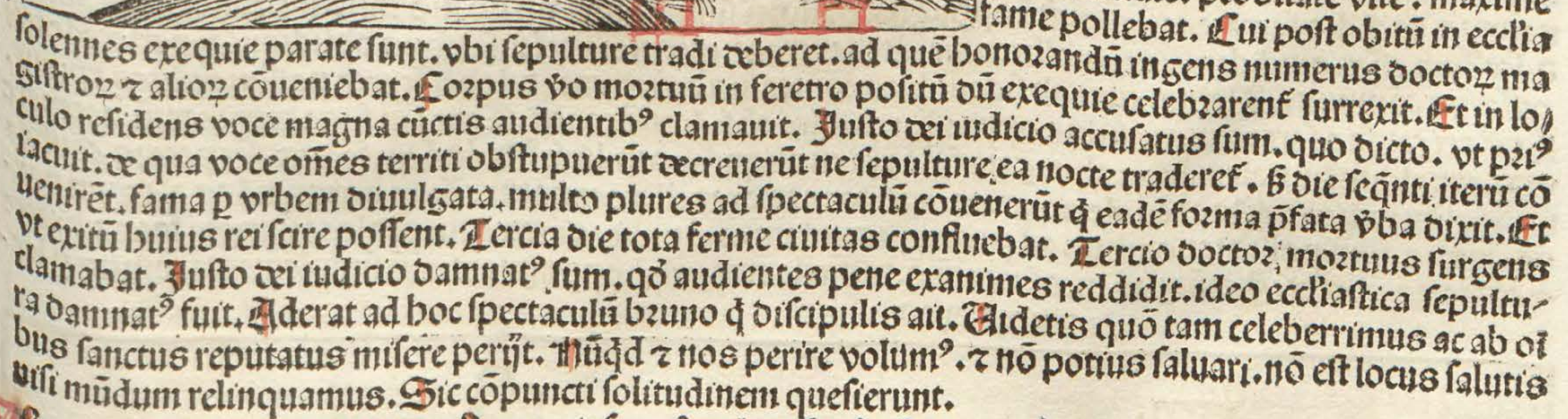

Urbanus ſecūdus

Ordo cartusiensium

Ordo Cartusiensium.

Ordo carthusiensiū in gallijs anno dñi. M. lxxxvi. in diocesi gratianopolitanēsi a brunone theologo viro sanctissimo initiū sumpsit. q̄ post sui institutōnis originē auspice xp̄o in omnibus ac psonis augmentū accepit. iō ab alexandro tercio ⁊ q̄rto ⁊ ceteris pōtificibus summis. approbatus sic ꝯfirmatus extitit. ac varijs priuilegijs dotatus. Cū inter omes ordines eccl'iasticos p̄matū non rōne tp̄is s; rigorositatis semp tenuit. Et ꝓpterea eum speciosissimā eccl'ie colūnā appellant. Ex h' q̄z stupendo euentu principiū habuit. Cū i florida ciuitate parisius gymnasiū celeberrimū floreret. ⁊ i omī genere doctrinaꝝ ex varijs regiōibus scolares atq; doctores clarissimi l'ris operam darent. Inter ceteros vnus singularis scientie claritate. probitate vite. maxime fame pollebat. Cui post obitū in eccl'ia solennes exequie parate sunt. vbi sepulture tradi deberet. ad quē honorandū ingens numerus doctoꝝ magistroꝝ ⁊ alioꝝ cōueniebat. Corpus vō mortuū in feretro positū dū exequie celebrarent surrexit. Et in loculo residens voce magna cūctis audientibꝰ clamauit. Justo dei iudicio accusatus sum. quo dicto. vt priꝰ iacuit. de qua voce omes territi obstupuerūt decreuerūt ne sepulture ea nocte traderet. s; die seq̄nti iterū cōuenirēt. fama p vrbem diuulgata. multo plures ad spectaculū cōuenerūt q̄ eadē forma p̄fata v̄ba dixit. Et vt exitū huius rei scire possent. Tercia die tota ferme ciuitas confluebat. Tercio doctor mortuus surgens clamabat. Justo dei iudicio damnatꝰ sum. qd̄ audientes pene exanimes reddidit. ideo eccl'iastica sepultura damnatꝰ fuit. Aderat ad hoc spectaculū bruno q̄ discipulis ait. Videtis quō tam celeberrimus ac ab omnibus sanctus reputatus misere perijt. Nūq̄d ⁊ nos perire volumꝰ. ⁊ nō potius saluari. nō est locus salutis nisi mūdum relinquamus. Sic cōpuncti solitudinem quesierunt.

Bruno p̄mꝰ cartusieñ

Bruno vir sanctꝰ ⁊ clarissimꝰ ph'us atq; theologus natione theutonicus ex vrbe colonia. l'ris a primeua etate eruditꝰ. remesis eccl'ie canonicus scolarūq; apud pisiꝰ mgr̄ hisdē tp̄ibꝰ cū i gallijs legēdo scribēdo ⁊ disputādo clarissimꝰ haberet. Relicto seculo ⁊ pompis eiꝰ. cū septē viris doctissimis in heremū cartusie secessit. Ibiq; monasterio structo ꝓpositū monastice cōuersationis satis arduū ibidē instituit. Quē rigorē obſuantiaꝝ post ānos q̄dringentos vsq; in presentē annū seq̄ntes summe obſuarūt. habēt em̄ ꝓlixa ieiunia. omibus sextis ferijs in pane ⁊ aqua. ab esu carniū sp abstinēt. etiā in grauissima egritudine. q̄ ad vestitū sp cilicio ad carnē induūt. q̄ ad solitudinē. nūq; exeūt exceptꝭ p̄ore ⁊ ꝓcuratore. ac in cellis soli manēt cū arto silentio. vigilias magnas hn̄t ob officiū prolixitatē. Cuiꝰ scti ꝓpositi hugo gratianopolitanꝰ ep̄s q̄ ab eodē brunone habitū monasticū pcepit auctor fuit. Ferūt ⁊ aliqui inter ceteros brunonis discipulos vrbanum papam vnū fuisse.

Hugo ep̄s granopolitāꝰ

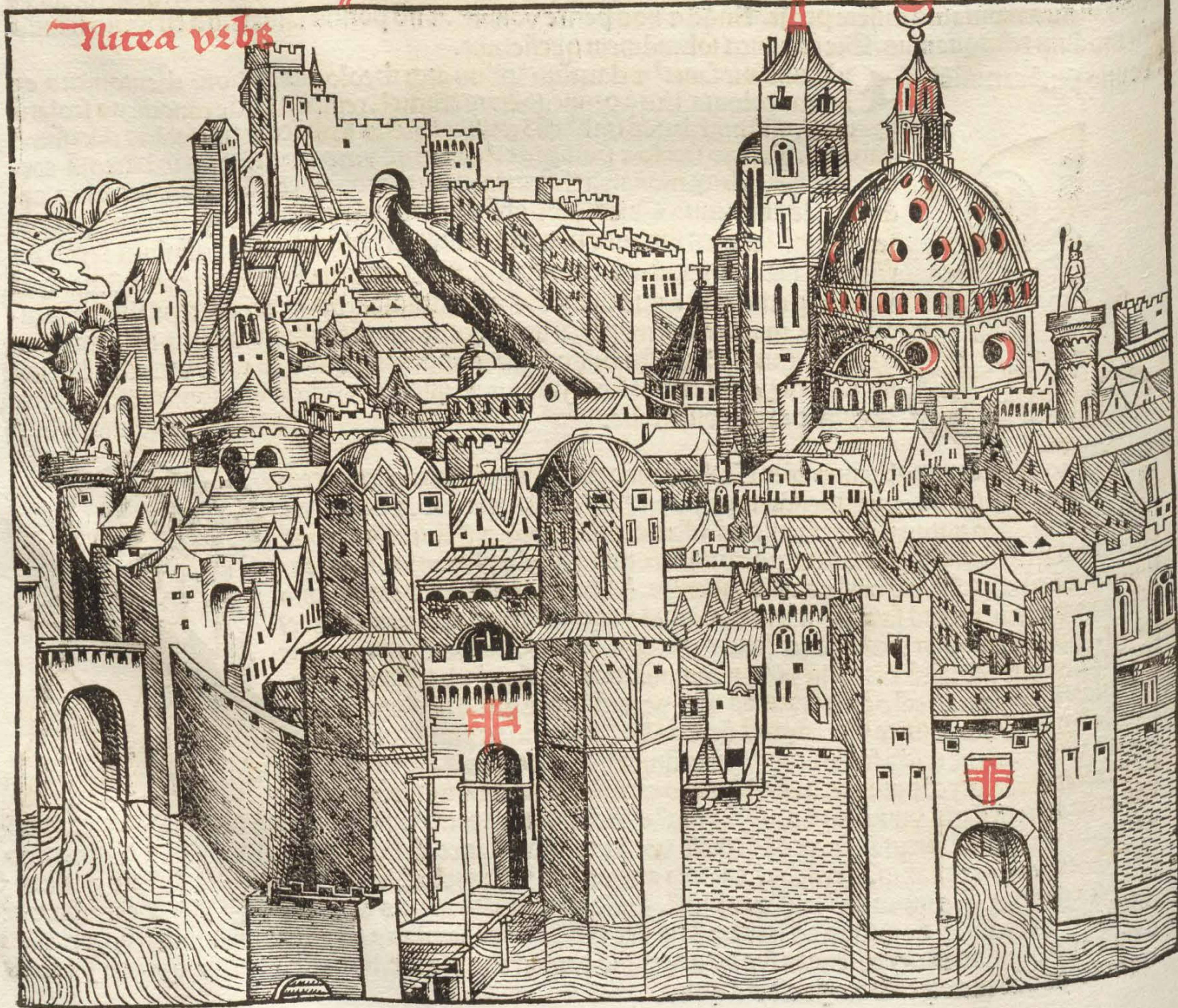
Hugo Gracianopolitanus ep̄s. Cuiꝰ mr̄ de eo pregnās p somniū elegantem puerꝝ ꝯcepisse ait. quē sistendū dei aspectibꝰ scti in q̄bꝰ erat ⁊ .b. petrus deferebant i celū. ideo natus ⁊ puer factus addiscendis l'ris applicatꝰ fuit. Sperabat em̄ singularis meriti ⁊ gratie futurus apud deū. diuia q̄z gr̄a plurima virtutū ornamenta i eū cōgessit. heremꝰ cartusie caliensis. Abbatia excubiaꝝ. heremꝰ canonicoꝝ regulariū ⁊ apud sanctū ruſennū. ⁊ apud gregoriū domꝰ. ip̄o annuente ceperūt. Ipaq; sp̄ualiter ⁊ corpaliter fouēte pfecerūt. Hic i solitudine cartusie deus sue dignationi ꝯstruētē h̄itaculū vidit p somniū. stellasq; septē sibi p̄stātes itineris ducatū. Et sctitatꝭ eiꝰ odore tracti ad ip̄m venerūt septē viri q̄ oēs vno desiderio successi locū heremitice vite cōgruū q̄rebāt. Horū p̄mus vt p̄missum fuit mgr̄ bruno vir religione ⁊ scīa famosissimꝰ alijq; q̄tuor l'rati ⁊ duo laici. q̄s hugo benigne suscepit ac voti cōpotes fecit. Cuiꝰ ꝯsilio cartusie solitudinē intrarūt atq; extruxerūt. Hic āt sctūs vir m'tis v̄tutibꝰ ornatꝰ q̄ cūctꝭ inibi h̄itantibꝰ insigne sctitatꝭ exēplū p̄buit eccl'ie dei admodū vtil'. ep̄alē sarcinā exuere ac q̄eti aīe vacare desiderās. nec ab honorio nec innocentio obtinere potuit. Quis senio grauatus. Credebat em̄ sola auctoritate ⁊ exemplo plus subiecte plebi ꝓdesse posse debilis ⁊ egrotus. q̄ quiuis aliꝰ sanꝰ ⁊ robustꝰ. Inde cepit indies magis deficere aderāt viri de cartusia ⁊ de calesiensi ⁊ excubiaꝝ domibus ad seruiendum nec vlla persona secularis ad obsequiū admittebatur. Tandem anno domini. M. cxxij. etatis sue octuagesimo consecrationis sue. lij. mortem obijt. qui per Innocētium secundū sanctoꝝ cathalogo est ascriptus.

Expeditio Cristianoru pro Liberanda Jerosolima facta est · tpe Urbani Secundi

Expeditio xp̃ianoꝝ ꝓ liberanda hierosolima facta tpe vrbani secũdi. Anno. 1094.

Temporibus vrbani concilio apud clarũmontẽ habito. sua eleganti oratione pontifex principes gallie ad recuperandam hierosolimã a sarracenis iam diu occupatam animauit. Vox em̃ oĩm dictu mirabile. vnico vt apparuit ore prolata intonuit. Deus vult. deus vult. ad quã vocem pontifex subiũxit. Ut iri fortes. ea que dominus in os vestrũ posuit verba. vobis in bello pro tessera erũt. Et ituri in expeditionem ꝑseueraturiq; in bello sancte cruce ex rubenti panno sagis insuta pectus insignibũt. Dum v̾o pontifex cum p̃ribus de imperatore deligendo consultant. m̃lta hoĩm milia in contionis loco cruce signati sunt. paucosq; intra menses trecenta mortaliũ milia in id deuota. bellum se itineri accinxerant. Interea cruce signati principes diuersis vijs iter ad constantinopolim sunt ingressi. primusq; oĩm petrus quidam heremita abstinentie fama celeber ducem se multis exibens ꝑ alemãniam hungariãq; perrexit. Cui gothefridus eustachius ⁊ balduinus fratres cognomine bolionij comites em̃ bononie gallice. ⁊ quidã potentissimi erant se illis itineris socios addiderũt. Maiores v̾o prestantiũ ducũ ⁊ nobiliũ manus. hinc podiensis ep̃s belli dux. ⁊ Raymũdus sancti egidij comes. Inde hugo magnus philippi frãcoꝝ regis frater. Et robert⁹ flãdrie. ⁊ stephan⁹ carnoti comites. trãsmissis alpibus ꝑ ytaliã iuerũt. primo romã ꝑuenere. almę vrbis locis deuote visitatis. Et vrbani pontificis b̃ndictione habita. Tripartito ꝓfecte copie. vna brundusiũ. barulensem portũ alia petit. Et tercia ydrũtum. boemũdus aũt relicta melphi cũ. xij. milib⁹ electoꝝ hominũ ytalice iuuẽtut͂ in eãdẽ expeditionẽ ꝓficiscit͂. Peruenerat iam cõstantinopolim petrus heremita et in suburbijs castrametatus. Et nec eos ex gallijs alemãnosq; ductos adeo continere sciuit. quin in constãtinopolitanos fecerũt hostilia sacris spoliatis. ꝑmotus itaq; suoꝝ malis alexius imꝑator petrũ compulit. negato cõmeatu ante tempus bosphoꝝ traijcere. q̃ nycomediã primo. mox niceã ꝑueniẽtes ciuitatez ipam natura ⁊ presidio sarracenoꝝ munitã oppugnare adorti sunt. Turci v̾o nõ mõ tunc. s̃ priusq; a claramõte discessum esset. quid christiani mollirentur intellexerant. qui nicea defensoribus obsidioniq; perferẽde necessarijs cõmunita. Uerum cum ob sidentibus cõmeatus deficerent. dilaberẽturq; passim milites xp̃iani. Cui⁹ rei causa a sarracenis insidijs oppressi. relinq̃re obsidionẽ coacti. Tantã in fuga detrimentũ accepere vt Raynaldus dux alemãnoꝝ abnegata fide xp̃i cũ aliquibus militib⁹ deditõem fecerit. Et petrus constãtinopolim redierit. Que res alexio grata. aperto marte repellere conatur. Tum boemundus alexium partim minis. tum pollicitationibus ad pacem ineundam compulit. vt iter tutũ per loca imperij facere liceret ⁊ cõmeatũ ꝓberet. Iterũq; ad niceã ventũ ẽ. difficile erat vrbẽ oppugnare. Cũ supplementa militũ ꝑ lac-

Nicea vrbs

cum submitti vrbi adiacentem cōtinuo poterāt. Verū superuenientibus e constantinopolim lembis non paucis. in lacūqꝫ missis. rex oīm inopia oppidani pressi. dies post duos ⁊ q̄nq̄ginta ab initio obsidionis deditionē fecere. Inde munita nicea. iter ꝑ loca deserta facere necesse erat. bifariā copias diuisere. Cū autē boamūdus herbidū solum ad riuū quendā inuenisset. equos ⁊ iumenta reficere constituit. Subito eu͛ sarraceni adorti sunt. quē oppressissent ni hugo ⁊ gothifred⁹ cum q̄draginta milib⁹ eq̄tū ꝯfestim opē tulissent. Pugnatum ē vtrūqꝫ acriter. Eo aūt prelio quo medi turci syrij caldei. sarraceni arabes interfuere ad q̄draginta milia hoīm cecidisse sequēti die cognitum ē. Solimānus aūt eoꝝ dux effusa fuga inde abiens. Inde xp̄iani segetibus iam maturescentibus adiuti sine vllo incōmodo ycomū primā lycaonie ciuitatē ꝑuenere. Qua in potestatē dedentibus ciuibus redacta. pari felicitate heracleam tarsumqꝫ cepere. Tum balduin⁹ prestantis animi ⁊ ingenij vir primus oīm in asia dominatū adeptus ē. Tarso donatus. flexit inde in ciliciam maior exercitus q̄ minor armenia vocat͛. Capta deinde cesarea capadocie ī anthiochiā mouere: trāsmissis altissimis mōtibus. Aliquot inde ꝓgressi milia passuū xp̄iani ad flumē ꝑuenere vrbi antiochie ꝓpe cōtiguū farfar noīe. qd̄ vado trāsiri sine periculo nequit. castris firmatis duces vrbē ꝯtemplati. captiuos sciscitati sunt. q̄ esset ciuitatis forma. Rn̄derunt regē illius esse cassianū. Ea vrbs sicut hebreoꝝ monumenta hn̄t. Reblata prius inde ab antiochio oriētis dn̄atore eius nominis primo. dicta ē antiochia. dupliciqꝫ circūdatur muro. pars cuius īterior latericio. exterior q̄drato lapide structa ē. Eaqꝫ superbā p̄ se ferens speciē. turres q̄dringentas sexaginta habet. colles q̄tuor vrbe includunt͛. In quoꝝ celsior ad orientē solē spectant͛ cacumine arx ē. natura loci munita. vt oēs sit machinametoꝝ conatus. oīa oppugnantia ingenia facile frustratura. regionē incole appellant celisyriam. situsqꝫ vrbis fluminibus fontibusqꝫ irriguus. agros habet fertiles. ⁊ glebe maximā vbertatē. vicinusqꝫ lacus optimis habūdat piscib⁹. Recedit a mari cilitio vrbs. xij. milia passus. vbi farfar fluuius portū efficit. nauiū etiam ceteraꝝ capacem. Accepit aūt ea ciuitas maxima ab ecclesie primitiue exordio ornamēta. Qd̄ petrus apostoloꝝ princeps primā in eam patriarchalē instituit. tenuitqꝫ sedem. Theophilusqꝫ ad quē euāgelista Lucas eadē oriūdus ciuitate act⁹ apostoloꝝ inscribit. Septimus a petro antistes in illa cōstitutus vt ꝓphani regis antiochi nomē aboleret. Eam de suo nomine theophiliā appellauit. adeo sub xp̄i nomine floruit vt ep̄os tres supra q̄nquaginta ⁊ centū patriarche suffraganeos. Et sexaginta supra trecentas eccl̄ias vrbs habuerit. Cum itaqꝫ xp̄iani ad eam vrbem natura loci densissimo sblimiqꝫ muro munitissimā diu sedendum esse intelligerent. multa in concilio agitata sunt a ducibus prouisa. anno igit͛ salutis nostre millesimo nonagesimoseptimo vrbs antiochia magnis operibus obsideri cepta ē. Et aboamūdo normāno roberti apulie ducis filio viro vtiqꝫ clarissimo. post durissimā obsidionē capit͛ pyrrho antiocheno ciue admodū potente vrbis ingressum prebēte. Qui boamūdi v͛tutem admiratus. dediturū se illis vrbem spopondit. Si reliqui xp̄iani eidem cū imperio preesse boemūdū paterentur ingressi vrbem xp̄iani oībus fere pepercere ī p̄sidio sarracenoꝝ tātūmō seuitum ē. Cassianus aūt rex ad loca montana confugiens ab armenis trucidatur. Sola arx superat. quā dum boemūdus acerrime oppugnat femur sagitta traijcit͛. Verꝫ superueniēte corbane persaꝝ regis militie principe. cum Sensadolo cassiani filio antiochiā recuperaturis. Boemūdus iam ex vulnere integer pugnandi copiam facit. Penuria reꝝ oīm vrgente decertare instituit.

Lancea domini

Cum res xp̄ianoꝝ in antiochia ꝑfecto afflicte erant. vt appareret oīa desperationis. plena in ꝓpe diem futura. nisi deus noster xp̄ianoꝝ salutem tutelamqꝫ sibi esse cordi miraculo ostendisset. Nancqꝫ lancea q̄ ihu xp̄i latus in cruce apuit per spiritalem viro religioso factam reuelationē. in sancti andree ecclesia est reperta. Quo diuine profectionis signo in magnam spem erecti animis. duces cu͛ hostibus confligere statuerunt. Perlata itaqꝫ lancea illa tanqꝫ vexillo optimo. Qua christi latus transfixus a longino fuit. hostes primo acriter resistentes supat boemūdus. ac cedit. Quorum de numero ad centum milia perijsse constat. Et quindecim milia camelos ceperūt. inde xp̄iani tantā predam abduxerūt vt ab extrema inopia ad summā oīm reꝝ vbertatem ob lancee ipsius miraculum peruenerunt.

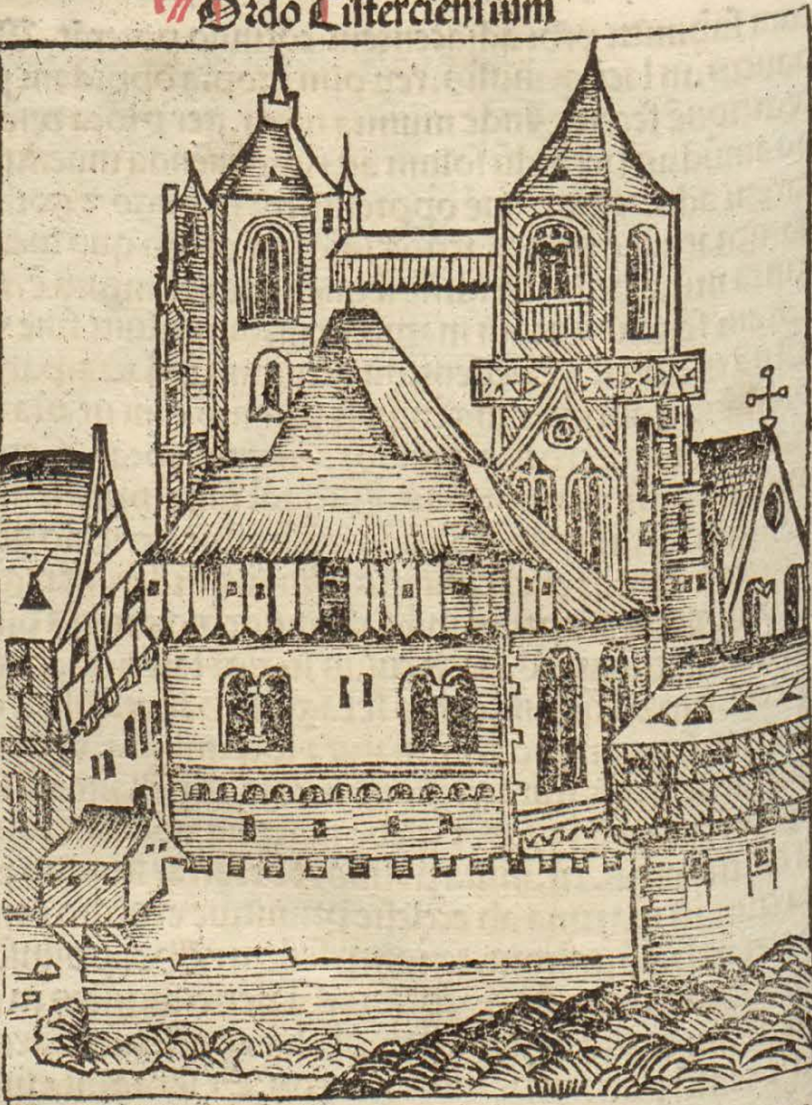
Hildebertus ep̄us

Hildebertus cenomānorum gallie episcopus. vir ingenio ⁊ scientia diuinus. hac tempestate elegiaco carmine plurimū valuit. Is multas tribulatōnes ac carceres ac vincula apud romā pro christo ⁊ eius ecclesia sustinuit. Ubi ⁊ epistolas plures elegantes edidit. ac versus quosdam eleganciores de suo exilio. librūqꝫ perpulcrum. de tedio huius vite querimoniamqꝫ sui ipsius partim metrice. partimue prosaice composuit. atqꝫ orationem deniqꝫ ad trinitatē pulcerrimā ac adversus quosdam de eucharistia. multa alia edidit.

Sanctus quoqꝫ Maurillius episcopus Rothomagensis sanctitate preclarus. eo tempore vixit.

Ordo Cisterciensiu Anno dni Millesimo Nonagesimo Octauo. ortu habet.

Ordo Cisterciensium

ORdo cisterciensiũ anno dñi millesimo nonagesimooctauo. in burgundia a roberto religioso ac venerabili molinensi abbate in heremo cistercij pmo ortũ habuit. Quẽ ordinẽ vrban⁹ papa sub diui benedicti abbatis regula. multis tñ additis cõstitutionib⁹ ꝯfirmauit. Et plurimis priuilegijs dotatus. augmentũ in toto orbe sensit. Cum in epatu lingonensi monasteriũ religione ꝯspicuũ ac fama celeberrimũ nomine molisin⁹ fundasset. Et varijs deinde possessioib⁹ atq; viris illustribus auctũ fuisset. Cũ diuturna ac copiosa societas ꝟtutibus deficere cepit. celestium amatores. Hec vberrima spernẽtes ac pauptatem eligẽtes. vn⁹ ⁊ viginti mõachi cũ pre roberto egressi. post abrupia cõualliũ. ac itineris difficultates varias. Tandem ad cysterciũ in cabilonẽsi dyocesi locũ vaste solitudinis. horrendi aspectus deuenerũt. Gratũ igit a deo pordinatũ locũ acceptant. Ibiq; nouũ locũ religionis ⁊ ordinẽ instituit. a q̃ loco cisterciensiũ ordinem nũcupare voluit. Freti deinde consilio oddonis ducis burgundie. Et hugonis archiepi lugdonẽsis sedis aplice legati. ac walteri cabilonẽsis epi. heremũ in abbatiã extruere ceperũt. Qui breui in oibus mirũimmodũ creuit. ac viros innũerabiles doctrina ⁊ sanctimonia illustres protulit. In latere sinistro eius ecclesie vigintiq̃tuor sanctoꝝ abbatũ sepulcra cernũtur. in dextra magni alani cum suo epigrãmate.

RObertus vir sanctus abbas molinensis ex campania ortus primo monasteriũ beati stephani in parrochia trecacensi ingressus. Inde relicto monasterio cuꝫ alberico. odone iohanne. stephano. letaldo ⁊ petro monachis heremũ petijt. cisterciũ auxilio ac auctoritate fret⁹ hugonis archiepi lugdunẽsis ac ottonis burgũdie ducis vt districtius maioꝝ instituta obseruaret. In cabilonẽsi diocesi monasteriũ fundauit. Inde ad molisinũ reuocatus. Albericus vir deuotione clarus in eius locuꝫ successit. Cui⁹ industria in sctã religione ac laudabili cõuersatione profecit. Et a pascali summo põtifice priuilegijs exẽptoibusq; dotat⁹ fuit.

Robertus abbas

Stephanus abbas

STephan⁹ abbas cistercij religionis pauptatis ac discipline regularis amator. anno. M.cvij. tpib⁹ heinrici q̃nti cartam caritatis auctoritate sigilli apostolici cõfirmatã pfecit. Is ob paucitatẽ ingredientiũ aio afflictus verẽtes obſuantiã admodũ rigidam. in nocte p sommũ vidit ingẽtẽ mltitudinẽ hoim claustrũ adijsse Illico seq̃nti die bernardus cuꝫ fratribus ⁊ comitibus ingressus ordinẽ cisterciensiũ plurimũ auxit ac decorauit vt infra patebit.

Hierosolimoꝝ recupatio. ⁊ regni eius apud xpianos principium.

DUces christiane expeditionis ad kalendarũ octobriũ diem antiochie cõuenerunt. Boemũdus princeps antiochie declaratus. Interea ꝟo mortuo hugone magno reliqui duces Raymundo excepto q̃ cesariã cappadocie obsidebat proficisci hierosolimã cũ exercitu instituere. in liciam simul cõueniẽtes. Tortosam oppugnare adorti. tribus mensibus frustra ꝯsumptis. soluta obsidione tripolim mouere. Et pacem supplici illius regulo dederũt. Postera die nonaꝝ maij quarta. breuiore licet asperiore p montes via hierosolimã petere inceperunt. Primisq; castris bethelon oppidũ arduo in monte situm est peruentum. Secundis ad vrbem zebarim in cuius finibus ab aqua laboratum est. Tercijs ad flumẽ beraim: Inde per calles arduũ superãtes montẽ. Postero die quintis castris baruthum vrbẽ maritimã puenere. Et sb inde ad sagittã post ad surrũ dehinc ad acrũ singulis castris ẽ descẽsum: petẽtesq; p diẽ q̃ secuta ẽ itineri initi. nonam oppidũ cayphas noie tandẽ decima die ad cesareã applicuerũt maritimã vrbẽ inclitã palestine: quã beatus asserit hieronimus birgos olim. id est stratonis vrbem appellatam. herodẽ ꝯ maritimos insano extructaꝫ opere. de augusta cesaris octauij noie cesareã appellasse. Morati apud eaꝫ dies duos. tercio ramolas accientes. eaꝫ inuenerũt metu a turc| sarracenisq; desertã. Exinde mot| de tercia vigilia castris sex progressi passu-

um milia. sole vix dū orto primū vrbis hierosolime menia prospexere. Videres vo tūc varios summo in gaudio motus. pars clamores in celū attollere: iubilis pars ⁊ canticis optimū maximū ihesum venerari. pars lacrimis vbertim in genas fluentibus. in facieq̄ȝ ꝓstrata sanctam vrbē. sanctū venerandūq̄ȝ sepulcrū dn̄i salutabat. Ea aūt vrbs (vt p̄missum ē in supioribus) in palestina sirie regione arduo in monte sita: mō tibus pariter arduis circūdatur. nec flumina intus. aut ꝓximo in agro. nec fontes habet p̄ter vnicū syloe amnē tenui ⁊ q̄nq̄ȝ ꝑ estatem nulla fluentē aqua. Qui montē syon radens. vallem iosaphat mediam secat. quā ob aquaꝝ necessitatē. cisternas aquā ꝯtinentes pluuiā intus ⁊ extra ager multas et ꝓpe infinitas habet. ꝑtinet aūt eius ager ad varias gentes xp̄iani noīs inimicas. Nā arabes moabitide ⁊ amonite ab oriētali plaga. Sedumei egiptij ⁊ philistei a meridionali plaga. Et maritime ciuitates ptolomaida q̄ ⁊ Acon Tyrus ⁊ Tripolis. ab occidentali. tyberiasq̄ȝ cesarea philippi regio decapoleos ⁊ damascus a septētrionali in hierosolimitanos fines spectāt. Itaq̄ȝ ꝙprimum ad hierosolime menia portasq̄ȝ ventū ē. nihil antiquius duces duxere ꝙ vrbe in circuitu lustrata. metandis ꝙ oportune castris. loca ducibus exercituiq̄ȝ diuidere. Christiani igit̄ compato omifariam cōmeatu. q̄tuor locis oppugnare vrbē magnis virib⁹ adorti. eā hierosolimitanis acriter defendentibus. ydibus iulijs vi cepere. precipua tn̄ in recupanda tanta vrbe laus gothifredi fuit. q̄ partē muri ei ac fratribus ad oppugnandū assignatū primus conscendit balduino ꝙ potestatē fecit. vt in vrbē descendens xp̄ianis portas recluderet. quibus certe irrūpentibus tanta cedes facta ē. cū in vrbe vel maxime in templo vt morientiū cruor tales hoīm supgrederet̄. Cepissent eadē quoq̄ȝ die templū. nisi nox supuenisset. Postridie cū ad superiora templi expugnanda reditum esset ciuibus. miserabili voce planctuq̄ȝ supplicantibus. Et per eos p̄sidiorū primoribus ē cōcessa vita. In hūcq̄ȝ modum hierosolima a xp̄ianis capta ē. ydibus iulij nono ⁊ nonagesimo supra millesimū salutis anno. Postq̄ȝ heraclij impatoris tpibus ea ciuitas a sarracenis fuerat possessa. Potiti templo duces vrbis. ⁊ illius purgatione a cadaueribus sarracenis inūcta. exuerūt arma. Et ad sanctū dn̄i sepulcrū cernui vel poti⁹ repentes perrexere. idem fecit oīs xp̄ianoꝝ multitudo. Petiti postea latebris ꝓdeūtes xp̄iani numero paucissimi hierosolimis habitare cōsueti. Quibus ostendentibus vbi dominus ihesus in horto captus. vbi v̄berat⁹ vbi passus vbi deinde obseruatus. ⁊ demū ascendit in celos didicit omnis populus

Godefredus prim⁹ Rex Jerosolime

Gotfredus primus rex hierosolime

His per octo dies summa deuotōne obitis spiritalibus gaudijs. de rege vrbi dando agi ceptum est. Quā ad creationē cū oīs cōuenisset xp̄ianoꝝ exercitus. nec vota scrutari. nec suffragia iniri oportuit. Qō illico gotfredū boliomū regem non magis multitudo omnis. ꝙ ipsi duces acclamauere. Gestatus itaq̄ȝ ducū humeris ad sacrosanctū dn̄i sepulcrū gotfredus inter missaꝝ solennia accuratissime celebrata. rex hierosolimitanus est appellatus. Sed is vir eximius dominiū vrbis qō tanta principū populorūq̄ȝ xp̄iane expeditionis concordia oblatum erat accepit. regni vo titulū ⁊ insignia ideo se nolle dixit. ꝙ indecēs nepharīūq̄ȝ duceret diadema aureū peccatorē homūtionē capiti imponere. ea in vrbe in qua saluator mundi eternus rex spineam suo sacratissimo madētē sanguine coronam gestasset. Inde arnulphus p̄sbyter. Sed nihil in humanis reb⁹ qō ad felicitatem pertineat diuturnū ē. Anno em̄ vno post captā tot laboribus hierosolimā gothifredus febri correptus moritur.

Balduinus rex secūdus hierosolime

Balduinus Sc̄dus Rex Jerosolime

Balduinus frater cum gotfredus febre correptus obijt. magno oīm xp̄ianorum qui terram incolebant sanctam consensu. non sicut frater dominus sed rex hierosolime est creatus fuit. is annus xp̄iane salutis supra millesimū cētesimus primus. quo in anno secūdus vrbanus pontifex romanus tanq̄ȝ re ab se inchoata dominici sepulcri liberationis feliciter absoluta carnis humane carceribus ⁊ ip̄e liberatus est. Balduinus annis. xviij. regnauit cum sarraceni magnos exercitus recuperande hierosolime eam conduxerunt. In quos paꝝ ꝯsulte intulit conflictus. tandem vocauit genuēses ⁊ venetos ⁊ acon vrbem terram mariq̄ȝ oppugnās obtinuit. ac sarracenos fudit atq̄ȝ fugauit. indeq̄ȝ egiptios secundo prelio superauit ⁊ caliphā eorum regem interemit.

Stella insolita hoc anno prima q̄dragesime hebdomada. feria sexta circa vesperū in austrū ⁊ occidentē lucere visa ē. Et per dies. xxv. eadem hora semper splenduit. Cui ingens trabes visa est ex oriente occurrere. Post hoc in cena dn̄i. vise sunt due lune parum ante diem. vna in oriente ⁊ altera in occidente. Non multo post Cometes longos ⁊ flāmeos crines per mane ducens apparuit. De qua quidā monachus malmaberie elmerus nomine. Venisti inquit Venisti multis matribus lugendum. dudum est quod te vidi. Sed nunc multo terribiliorem te intueor patrie huius excidiū minantem.

Linea summorum pontificum

Pascalis secundus

Gelasius secundus

Calistus secundus

Anno mundi. 6293. Anno xpi. 1094.

Pascalis eius nominis secundus papa natione ytalus e flaminea prouincia. patre crescentio. matre alfacia. Raynerius ante pontificatum vocatus vrbano pontifici substitutus, quem gregorius septimus ob virtutem et doctrinam sancti clementis presbyterum creauit. In qua quidem loco clerus ipse post vrbani mortem. eundem pascalem vita probata contentum quippe qui antea monachus fuerat etiam nolentem et latitantem pontificem creat. qui dicerat humeros suos nequaquam tanto oneri suffecturos. sed expetente populo. eligente clero collaudante cardinalium senatu pontificum munus suscepit. maxime vero cum ter acclamatum esset sanctus petrus raynerium virum optimum pontificem elegit. Cui postea pascalis nomen indidere. tiara capiti eius imposita comitante populo et clero equo albo ad lateranum perducitur. Inde post unctionem coronam de more accepit. ecclesie postea labenti quorundam seditionibus consulturus. copias suas in gibertum antipapam mittit qui non multo post subita morte correptus. a malis tamen ecclesia dei non statim quieuit. Richardus campanus comes albertum quondam sufficit attellanum ciuem qui statim a bene sentientibus abdicare se magistratu coactus relegatur. Cauerses autem agri penestini incole theodaricum quondam pontificem creauere. Verum hi quoque penitentia ducti quinto et centesimo die e pontificatu deiectum anachorite habitum induere cogunt. Pacata tandem ecclesia romana pascalis vir magni ingenij animi vrbem castellanam et beneuentum ab hostibus occupatam recepit. His et alijs plurimis facinoribus strennue gestis in cisalpinam proficiscitur vbi guardastallum agri cremonensis oppidum conuentu multorum principum et episcoporum habito de homagijs de feudo magna habita est ro. Rome preterea ecclesias. xv. consecrauit. Dedicataque preneste agapiti basilica romam effusa obuiam vrbana multitudine honoris causa tandem rediit. qui quidem ex frequentia inualitudinem incidens se paulo post moriturum cognouit. Quare acceptis ecclesie sacris cohortatusque clerum ad pacem et concordiam. pontificatus sui anno. xviij. mense. vj. die. vij. moritur quintodecimo kal. februarij sepeliturque in basilica constantiniana.

Gelasius secundus ioannes antea vocatus patria caietanus patre crescentio nobili genere natus ingenueque a teneris annis educatus et doctus in monte cassino religionis fundamenta perdidicit sub odrisio abbate viro sanctissimo hanc ob rem ab vrbano secundo romam accitus. Vir et ipse sanctissimus et omni laude dignus. si vitam continentissimam. si mores. si doctrinam inspicias. Nam et constanter et sancte in tantis procellis humanarum perturbationum vixerat. ideo vno omnium consensu pontifex creatur. verum cincius fregepanis ira ob hanc electionem percitus quod vnum ex suis cardinalibus collegio preposuerat quem pontificem eligeret. in monasterium palladij cum armatis satellitibus irrupens refractis foribus obuium quemquam percutit. pontificem obtorto collo in terram deiectum calcibus conterit in vinculaque conijcit. cardinales fugam parantes ex mulis et equis deijcit nullumque genus contumelie pretermittit. Non tulit tantam iniuriam populus ro. confestim liberatus in lateranum ducitur vbi de more coronatur. Persequente deinde illum heinrico imperatore in gallias profugit vbi ab abbate cluniacensi magnifice et splendide suscipitur intereundum ecclesias in tillano et in tornaco dedicat. tandem ad cluniacense monasterium perueniens. Ibi dum multa in ecclesie reformationem tutelamque cum regibus et principibus molliretur. pleuresi correptus pontificatus sui anno primo die quinto moritur. Sepelitur autem eius corpus intra limina cluniacensis cenobij.

Anno mundi. 6313. Anno xpi. 1114.

Calistus secundus guido antea vocatus natione burgundus. vienensis archiepiscopus originem a regibus francie anglie atque etiam alemanie prosapia ducens et vt alij habent comitis burgundie frater a cardinalibus qui cluniaci tum aderant pontifex creatur. verum non prius pontificium habitum sibi desumpsit quam intellexit se ab hijs quoque cardinalibus confirmari qui rome et in ytalia remanserant. Renuncijs cognita romam veniens populo obuiam prodeunte vrbem ingreditur congratulantibus omnibus. Rebus autem ex sententia rome compositis beneuentum proficiscitur quo principes conuenere qui iureiurando promiserunt se in potestate pape semper affuturos. Inde romam rediens legatos ad heinricum imperatorem mittit. Qui pace sine vlla contentione composita ad vrbem redeuntes tabellam pacis ad lateranensem basilicam suspendere publica igitur leticia exorta est. Pontifexque interea beneuentum delatus infausta in expeditione sua multos sibi carissimos febribus correptos amisit. Et ipse mala pariter vsus valitudine lectica in vrbem eger mestusque relatus est. at Calistus pontifex valitudine vix dum reintegrata concilium laterani nongentorum patrum congregauit. in quo cum pacem inter multas dissidentes composuit. tum maxime ecclesiasticum statum reformauit. Et quod plurimi faciendum est dominicum michaelem venetorum ducem vt laborantibus apud hierosolimam xpianorum rebus subueniret missis cum vexillo ecclesie nuncijs exorauit. Tandem de deo deque hominibus bene meritus pontificatus sui anno quinto. mense decimo. die sexto in domino moritur.

Iste henricus redactis ad obedientiã Prussis et Pomeranis, cum et Poloniã q₃ iugo subijcere voluisset, castra apud Juniwladislaniã locavit, cui Wladislaus Polonie Rex cum Exercitu suo (impari gēte) occurrit, illumq₃ cruentissimo prelio fugat et sternit, Locus vero pugne, ob multitudinē cadaverum, in hodiernum vsq₃ psie pole vocatur,

Linea imperatorum
Heinricus quintus

Heinricus eius nomīs q̃ntus p̃dicti Henrici q̃rti filius anno ab incarnatione dñi. M.c.vij. ab electorib⁹ delect⁹ impare cepit ⁊ impauit annis. xx. Is viuente adhuc patre rex romanoꝝ declaratus genitorē bello fuerat p̱secutus. quod maiori ex parte circa Leodiū coloniāq₃ est gestū. Mouerat Aquisgrano cū exercitu filius in genitorē Leodij agentē ducturus. ⁊ p̄misse cohortes apud Mosam pontē occuparūt cū paterni milites in illos delati p̄lio decertarūt priusq₃ q̃₃ henricus filius accessisset sui pōte deturbati clade haudquaq₃ sunt confecti. Recessit itaq₃ Henricus filius in coloniēses fidē genitori seruātes auxilio archiepi fauēt sibi fretus Coloniā paruo obsesso tp̱e recepit. Inde ep̄m Rothardū i Herbipoli ponēs securitate ab vrbanis accepta dimissis saxonib⁹ cū bauarijs ad obsidiū Nurmberg diuertit quā vrbē expugnauit. soluto exercitu ratisponā accessit. quē pater illico subsequēs Rubertū ep̄m in Herbipoli restituit ⁊ auxilio Ratisponē siū filiū vrbe fugauit. postea reuersus Leodiū cōstituerat illi⁹ obsidionē priusq₃ potiret̄ nullaten⁹ relinquēdā. cōtinuaueratq₃ mēses quatuor. cū pater ad annū regni vnde q̃nquagesimū eo in angore animi ē defunct⁹. ⁊ heinricus ip̄e fili⁹ ei⁹ nomīe q̃ntus regna quib⁹ tūc pociebat̄ retinuit iustiore titulo gubernandā. Reliquūq₃ qđ in patris fuerat potestate a populis ē p̄missum inde annos q̃nq₃ primos accepti in paterni morte regni Germanie illo cōfirmādo totos adhibuit. nec pontifici romano Pascali secūdo ea rōe aliter molestus fuit q̃₃ q᷑ ⁊ ip̄e epōs aliosq₃ ecclīasticos ausus ē in iussu pōtificis inuestire. Cūq₃ pōtifice eā auctoritatē petitā cōstantissime vidisset denegare dolis rē est aggressus ⁊ ad sextuʒ regni annū veniēs cū exercitu in Etruriā oratores p̄misit. q̄ ostensis mādatis regē spopōderūt si ad coronationē admitteret̄ iuratuꝝ se oēm inuestiturā oīno omissurū vt oēs regnoꝝ suoꝝ ecclīe iura ꝑpria. ⁊ btūs Petrus suū habeat patrimoniū sic a Carolo Luduico Heinrico scto ⁊ alijs imp̱atorib⁹ factū fuerat. ea sponsione solenni firmata misit pōtifex sutriū legatos q̄bus rex ex cōcepta rome formula iuramento ꝑmisit. Uenit itaq₃ Heinricus ad terciū ydus februarij ad mōtem gaudij q̄ ⁊ mal⁹ dicit̄. cui postea die signiferi cū vexillis ⁊ multitudo populi cū oliue romusculis occurrerūt. cū est ventū ad supremos scalaꝝ atrij grad⁹ ꝓstrauit se rex ad pōtific pedes ⁊ eleuatū ille ad oꝛ osculū admisit priusq₃ introducere ꝓfessionē ex more imp̱atoriā fecit ⁊ tūc a pōtifice imp̱atoꝛ appellatus ē. postea petijt imp̱atorē pontifex vt ꝑmissa seruaturus inuestituris abrenūtiaret. ille surgens secessit ac Pascalē cū vniuersis ecclīe p̄latis p fraudē intercepit eoꝝ bona in p̄dā cōuertit. Postera die populus roman⁹ armis correptus ꝯtra theotonicos insurrexit tādē vrbe eiecerūt. Imp̱atoꝛ aūt in circuitu vrbis rome in vindictā oīa suburbana incendio consumpsit. Romanis tñ vt se admitterēt muneribus donisq₃ tentauit. vna tñ romanoꝝ vox fuit vt nūq₃ admitteret̄ q̃₃ pontifex ⁊ cleri liberi essent. Cōpositis igit̄ rebus imp̱atoꝛ a pōtifice cōfirmat̄ ⁊ coronat̄ Uoti compos fact⁹ in Germaniā cū pace redijt atq₃ Mathildē filiā regis anglie in Magūcia sponsam accepit. Deinde decimo imperij sui anno in ytaliā rursus venit cū rite coronari non obtinuerit a Mauricio archiep̄o coronā accepit. Tandē in man⁹ Calisti pape iura ecclīe resignauit absolutionis bñficiū impetrauit. Postremo dū inferiores p̄tes rheni circuire parat in Traiecto frisie vrbe morbo correptus diē clausit extremū. Inde p colonia ad spirā duct⁹ iuxta auū cultu regio sepelit̄. Ad cui⁹ tumulū tale inscriptū ē epitaphiū. Filius hic: pater hic: auus hic: proauus iacet istic. In eadē q̃₃ basilica Spire de his imp̱atoribus p̄missis hec scripta i sepuchris marmoreis ꝯtinet̄. Conrad⁹ scđs ip̄atoꝛ romāoꝝ āno M.xxxix. nonas iunij obijt. Huius heinrici fili⁹ tercius dict⁹ niger romanoꝝ imp̱atoꝛ anno M.lvi. obijt nonas octobris. versus septētrionē scriptū extat huius. filius Henricus q̃rtus dictus senioꝛ ro. imp̱atoꝛ M.c.vi. septimo yd⁹ iunij obijt. Filius eiusdem Heinricus q̃ntus iunioꝛ romanoꝝ imp̱atoꝛ. Anno dñice incarnationis M.c.xxv. x. kalend augusti obijt. hec addere libuit ob varia dicta historicorum.

Anshelmus lucensis ep̄us vir doctrina ac sanctitate p̄cipu⁹ p hec tp̱a floruit. q̄ operā dederat vt cenobiū tā amplū sancti Benedicti in mantuano agro Mathildis impensa edificaret̄. eodemq₃ in loco sepultus. ac Mantuā deinde translat⁹ in cathedralē ecclīam ne a vicinis furto subriperet̄ cū miraculis continuo clarioꝛ fieret. vbi nūc vsq₃ miraculis clarus quiescit.

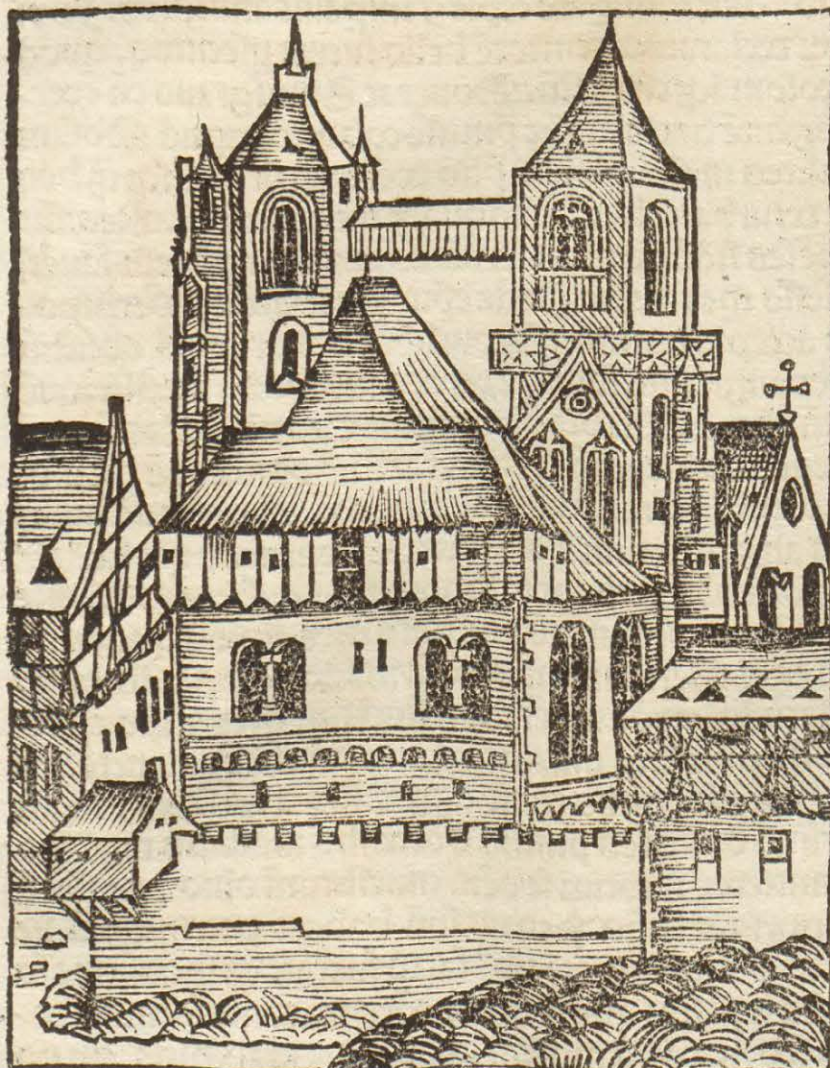
Anshelmus ep̄us

Anshelmū q̃₃ aliū fuisse ea tēpestate scribūt. Is vir doctissim⁹ ⁊ apō anglos tanti p̄cij habitus vt breui ex monacho abbas. deinde Cantuarēsis archiep̄us sit factus ⁊ p̄clarissima op̱a composuit de meditationibus. Cur de⁹ homo de libero arbitrio. de similitudinib⁹ monologion. de p̄destinatione. ⁊ plura alia prescripsit. nec dū. xv. sue etatis annū attingerat cū mēte reuolueret vitā quō in deū erigere posset. patriā egressus partim in Burgundia. p̱tim in francia ac normānia ad sanctitate p̱egit ⁊ p̄ceptorē Lanfrancū elegit qui in candoniēsis cenobij regimine assumptus ip̄e prioris officio functus est grinlacensem.

Felicia quoq₃ hec tp̱a fuerunt que etiam Sigibertum monachū balbatensem virum spectate doctrine protulere qui in omni scientia literaꝝ ingeniosus. temporum descriptoꝛ post hec tp̱a obijt.

Ordo templatorum

Ordo templatorum militum (vt multi asseuerant) sub Gelasio isto pontifice apud iherosolimam initium sumpsit et ducentos ferme per annos perdurauit. Aiunt enim veteres post subactum a gothifredo clarissimo Lothoringie duce ihrlm regnum quosdam pios homines de militari disciplina conspicuos, eo quod peregrinos venerandam loca deuotione visitantes incursionibus et latrocinijs cernerent infestari, deo suam militiam deuouisse et apud iherosolimam commorantes peregrinantibus vltro sua subsidia impendebant. Hijs primo numerus paruus et voluntaria paupertas. et magister vnus in porticibus templi fuit. Ex quo etiam sortiti cognomen. habitantes itaque non longe a domini sepulchro peregrinos ingenti charitate suscipiebant atque eos per sacra loca armati deducebant. et inde sine aduersariorum molestia reducebant. Hos vita fide et gratia multi peregrini in europam redeuntes mirummodum commendabant. et elemosinas donariaque largissima eis conferebant. Cum plurimo pio operi adhererent ab honorio summo pontifice pallium album pro habitu et vite regula concessum est. cui pallio postmodum ab eugenio successore rubea crux supadditta. cui militarent clarius prebuit argumentum. quibus et beatus Bernhardus abbas regulam composuit obseruandam. Sane dum pene eos paupertas nouerca libidinum viguit militie votum et viuendi exhibita norma optime obseruata illos fecere sanctitate florentes. Attamen dum pio operi vndique xpianorum opera affluerent opem afferunt. sensim subintrare delicie atque libidines incepere. et vti a principio relictis perituris diuicijs homines sacro operi subintrabant. sic in processu quasi ad paratos thesauros ceperunt impatientes inopie euolare. inde castris vrbibus populis imperare. sibi quietem. seruis bella committere et militie magistratum oneris olim officium in honorem potissimum sublimare. quibus sic declinum a virtute labentibus eorum exterminationem sub clemente quinto pontifice infra edocebimus. folio ccxxviij

Ordo Sancti Johannis Jerosolimitani in Rodis Insula

Anno domini millesimo.xx. ab incarnatione (vt scribit Vincentius) cepit ordo teplaris militie. qui dicitur sancti Johannis hierosolimitani. hi degunt sub regula beati Augustini habentes habitum nigrum more laycali sed cum cruce alba in pectore. qui deputati sunt ad pugnandum corporaliter contra infideles. quorum locus principalis Rhodis insula. qui subduntur magno magistro rhodi. Similiter omnia eorum oratoria per orbem dispersa quam multa sunt et opulenta. et quia pauci eorum sunt clerici. priuilegio tamen personali et reali clericorum gaudentes sunt. horasque suas ex oratione dominicali videlicet pater noster indies perficiunt. de quo inferius fiet mentio.

Nota

Apud Indos generale et precipuum est cognomen suorum patriarcharum Johannis presbiteri. quos in primis Matheus apostolus. deinde eunuchus Candacis regine in ethiopia constituere. et Indiam beatus Thomas apostolus ad fidem conuertit. Johannes autem presbiter non solum pontifex sed et magnus imperator censetur. Cui imperio duo et septuaginta reges parere et tributa pendere quotannis dicuntur. In quorum regnis.xxvij. supra cetum archiepiscopi president. In ciuitate autem permaxima nomine Bibrith sedem pontificatus et imperij habent. Anno autem domini.M.c.xx. Johannes patriarcha vnus de maximis Indorum romam veniens calixto pape cardinalibus ac ceteris prelatis in publica assistentia narrauit quo sanctus Thomas apostolus quotannis diuinissimo sacramento populum in India communicat manu sua porrectum dignis et retractum ab indignis apud ciuitatem Hulnam.

Nota

Burdinus antipapa natione hispanus quem Heinricus quintus imperator secundo gelasio pontifice viuo in ydolum erexerat sutrij se continuerat. cui benedictus nomen datum fuerat pro id temporis apud vrbes romam secundo calisto pontifice romano rebus ecclesiasticis intento contra eum pontificis nomen vsurpare volens. In ea vrbe eum cetani comites tirannuli defensauerant. Dumque calistus concilio intentus esset vias illi claudiam et aurelianam adeo latrocinijs fedauerant vt nemo illis romam tutus securusque posset accedere. Quobrem calistus pontifex copijs vndique contractis sutrium obsedit. cuius oppidani infelice Burdinum e vestigio dederunt. Isque camelo conuersa in bestie caudam facie impositus romamque productus non minus in vrbe quam in toto itinere ridiculo plebi fuit. abstinens tamen calistus ab iniqui hominis sanguine illum in cauense monasterium detrusit. Multa interim calistus in Rogerium Sicilie comitem se regem ytalie appellantem animo non minus celso quam irato dum molitur obijt vt supra premissum est.

Bernhardus clareuallensis abbas natione burgūdus. hic ex castelliōe burgūdioꝝ castro nobili ortū habuit ex parētibus nobilibꝰ. cuius pr̄ Tesselinus miles strennuus ac deuotꝰ opidi defontanis ꝓpe diuionē. mater Acleth ex castro montis barri. que p̄ter Bernhardū terciogenitū q̄nq₃ filios ac filiā sanctimonialem in lucē ꝓduxit. q̄s cibis cōibus ac grossioribus (vt liberius ī monasterijs deo seruire possent) enutriuit. Uidit aūt somniū dū in vtero gestaret bernhardū catellū candidū in dorso subruffum ⁊ latrantē p̄sagiū futuroꝝ vt magnos latentos in detractores eccl̄ie faceret. Cū. xxij. attigisset annū cū. xxx. socijs (relicta domo paterna) in cisterciensi monasterio anno M.c.xij. religiōis habitū deuotissime suscepit qd̄ a Stephano religiosissimo viro an̄ ꝑ annos. xv. firmatū extitit. in q̊ tantū ꝓfecit vt breui tp̄is spacio ob maximā sanctitatē ⁊ doctrinā clareuallēsis abbas ab oībus creatus fuerit. cui quidē loco maxia cū gloria ꝑ sex ⁊ triginta annis p̄fuit. ⁊ ī vita sua monasteria centū ⁊. lx. sui ordinis extruxit. illustrās eccl̄iam sanctitate vite et suauitate doctrine ⁊ miraculoꝝ gl̄ia. Preter em̄ laudabilē vitā ⁊ sanctitatē maximā īgenij sui plurima edidit monimēta. de ꝯsideratiōe ad eugeniū papā. de cātici cāticoꝝ. de amore dei. librū meditationū ⁊ plura alia: omelias q̄₃ varias. ep̄l'as ac sermones. Cū apud oriētales edissa vrbs xp̄ianis ablata esset bernhardꝰ tantā noī xp̄iano iiustā ignominie notā īdignissime tulit. Is pricipes p̄latos nobiles et populos galliaꝝ pene singl'os adiēs ineūdā eē expeditione vexilla crucis ī barbaros ꝓferēda ꝯcionabūdꝰ clamabat. ⁊ cōradū ro. regē ducē de expeditionis munꝰ induxit. Deniq₃ pꝰ m̄lta miracula ꝑpetrata cōsūmatis vite sue annis circiter. lxiij. obdormiuit in domino.

Sanctꝰ Bernhardꝰ abbas clareuellensis

Petrus alfonsus circa annū dn̄i M.c. claruit genere iudeus antea moises vocatꝰ. q̄ relicto iudaismo baptismi sacramētū deuotissime suscepit. ac librū pulcherrimū ꝑ modū dialogi elegātē cōposuit in q̊ contra iudeos ⁊ farracenos egregie disputat. Alij tn̄ scribūt illū ad conuersionē venisse circa ānū dn̄i M.c.vi. et ab Alphonso hispanie rege ex sacro fonte susceptū. ⁊ id factū ī die natalis apl'oꝝ petri ⁊ pauli. vn̄ ob venerationē ⁊ memoriā ei nomē impositū fuit petrus. ⁊ ob hoc alphonsi cognomētū habuit. ea gesta sunt in sede hostiēsis ciuitatis. qui postea christianā legē omnibus prestantiorē esse conclusit.

Petrus alfonsus

Sacro igne hac tēpestate in occidēte m̄lti accēdūt. mēbris īstar carbonū nigrescētibꝰ. q̄₃obrē anno dn̄i M.c.xxviij. m̄lti d̄ pago suessionico sacro igne succēsi ad eccl̄iam b. marie ī ciuitate suessioꝝ sitā conuenerūt. ibi diebus paucis m̄iam dei ⁊ beate Marie prestolantes salutē consecuti sunt.

Sanguis hoc anno idibꝰ iunij in agro emiliano ⁊ flāmīeo pluit ⁊ apud rauenā ⁊ parmā. q̄ res plurimis terrori fuit.

Porca quedā in liginensi porrochia teste vincētio gallo enixa ē porcellum hoīs faciē habentē. eodē quoq₃ anno pullus galline q̄drupes natꝰ est.

Acies ignee apparuerūt in celo q̄ ꝑ totū celū sperse plurima parte noctis vise. ⁊ stelle ꝑplures de celo ī terrā cecidisse vise sunt. supfusa aq̄ fumꝰ cū sono exibat.

Hiēs insuꝑ asperrima fuit ꝓ q̄ stati valida fames subsecuta ē. ac hoīm mortalitas luesq₃ aīaliū agrestiū ⁊ domesticoꝝ. strages quoq₃ auiū mutuo concertancium extitit.

Terremotus p̄terea in ytalia multis ī locis q̄draginta dieꝝ spacio ꝑdurauit vt ville amote sint.

Luna. xiij. intēpesta noctis stell' lucētibꝰ eclipsim passa versa ē in colorē sanguineum.

Monstrū quoddā gemini corpis mul'r peperit ante habens faciem homīs retro canis.

Iohannes de temporibus qui fuit armiger caroli magni ⁊ vixit annis. ccc. lxi. moritur.

Anno mũdi. 6323. | Anno christi. 1124.

Honorius secundus q̃ ⁊ Lambertus flagnani imolensis agri genitus Hostiensis epũs eo tp̄e pontifex creat̄ q̃ Balduinus ab hostibꝰ p̄cio redemptꝰ antiochiā iherosolimitano regno adiũxit. Honoriꝰ etsi obscuro loco natus erat tñ lr̄atura ⁊ moribus tanto magistratu dignus videbat̄. verũ nõ adeo eius ingressus laudat̄ cũ ambitiõe quorũdā potiꝰ q̄ oīm bonoꝝ põtificatũ inierit. nā populus ip̄e Saxonē sancti Stephani cardinalē pontificē p̄cupide nimiũ optabant. id q̄ȝ se cupere leo fregepanis ostendebat. At vero cũ id velle Leonē cardinales quidā cerneret̄ ne ex eius sententia pontificē legeret̄ omisso Saxone Thebaldũ sancte anastasie p̄sbiterũ cardinalē pontificē delegũt quē Celestinũ appellarũt. tũc Leo nõ amplius imorandũ ratus Lambertũ de q̃ ante p̄missum pontificē p̄ponit. cleroq̄ȝ electionē approbante. q̃ inde oīm cõsensu pontifex maximꝰ cõsalutat̄. qui cardinales quosdam viros insignes creauit quoꝝ op̄a postea magnis in rebus vsus est. At vero cũ in pontificatu recte gubernato quinquēnio ac mensibus duobus vixisset collachrimantibus omnibus morit̄ ⁊ in basilica lateranensi nullo non genere honoris adhibito sepelitur.

Innocentius secundus ad annũ salutis tricesimũ ⁊ vndecies cētenũ Honorio successerat. patria romanꝰ ex Thiberina regiõe patre iohanne. qui pontificatu suscepto statim in Rogeriũ Rogerij comitis sicilie filiũ mouet. Is sese ytalie regē appellans egre tulit adeo vt iracũdia magis q̄ȝ viribus ad eā rē aggrediendā necessarijs fretus tumultuario cõtractũ impetu exercitu in illũ duxerit tanta p̄fectus celeritate vt apud scti Germani opidũ improuisu impetu sit repulsus. oppidoq̄ȝ capto. at Guilhelmus calabrie dux Rogerij filius cũ exercitu veniēs comisso p̄lio pontifex cũ cardinalibus capti gloriā adeptus est. Rogerius tamē modestia vsus pontifice cũ suis liberato quicq̄t voluit ab eo p̄ter regni titulũ impetrauit. reuersus romā Innocētius Adulterinũ pontificē nouũ sibi suffectum reperit. Petrũ petri leonis filiũ qui se Anacletũ pontificē appellaret. Is spoliauerat absente Innocentio primarias vrbis eccl̄ias aureis argēteisq̄ȝ ornamētis et cõflata inde ingenti pecunia multos in vrbe corrũperat. q̄obrē sibi ⁊ suis timēs Innocētius Conrado Sabinensi ep̄o cardinali vicario suo in vrbe relicto roma migrans cuȝ cardinalibꝰ ⁊ curia p̄ pisas ⁊ genuā ad Philippũ regē in frāciā est delatus. Inde celebrato apud claꝝ montē cõcilio Petrũ antipapā ⁊ sectatores cuȝ damnasset Aurelianũ se cõtulit. In belgis deinde habito cõcilio in ytaliā cũ Lothario imp̄atore redijt. Celebrato apud placentiā cõcilio pisas se contulit. ⁊ cũ genuensi populo rebꝰ breui cõpositis. tandē romā accessit pontifice in lateranũ ⁊ rege in auentium montē a populo p̄ductis quies p̄ata ē maxima ciuitati. celebrataq̄ȝ synodo laterani cõstitutõȝ q̃ extat. Ne q̄s in clericũ manꝰ audeat iniicere violentas inter alia fecit. afflixit vero huius põtificis extremo tp̄e om̄eȝ ytaliam fames valida. pontificatꝰ sui anno. xiiij. mense. vij. die. viij. moritur.

Celestinus secundus Guido antea vocatꝰ scti Marci p̄sbiter cardīalis natione tuscus mortuo innocētio ad annũ salutis terciũ ⁊ q̄dragesimũ supra vndecies cētenũ põtifex creat̄ oīm cõsensu. Fuit aũt ortus e castro felicitatis q̄d nõ nulli ciuitatē castelli esse affirmant Typhernũ ab antiq̄s appellatũ. Hic btũs in hoc tantũmõ dici potest q̄ nullis seditionibꝰ toto suo põtificatu ob breuitatē tp̄is vexatus fuerit. propter hanc vt arbitror causam. q̄a vbiq̄ȝ peste laboratũ ē. ex q̃ ⁊ ip̄e põtificatus sui mēse q̄nto morit̄ sepeliturq̄ȝ in lateranensi.

Otto ep̄s Babēbergensis

Otto Babenbergensis ep̄s ex Sueuia ingenuis ortus parentibꝰ lr̄is traditus ⁊ Poloniā aggressus eā linguā didicit. Auxilio inde ducisse Polonie in curiā henrici imp̄atoris assumptus post Ruptũ fauente henrico in ep̄m Babēbergensem ordinatus. Postea cũ annis q̄tuor p̄fuisset Pomeraniā p̄uinciaȝ adijt. eam iuxta mare sita in refusionibꝰ triangularis apparēs que ī occeano Daciā habs in alia Prussiam ⁊ in tercia parte Poloniā attingit vsq̄ȝ ad Saxoniā quā sua suaui doctrina ac miraculis relictis ydolis deo reddidit ⁊ ad xp̄i cultũ reduxit. Varia q̄ȝ monasteria in plerisq̄ȝ locis extruxit. Celeberrimũ q̄ȝ fontis salutis cenobiũ auxilio comitũ de Abenberg p̄dijs auxit. Apud Ratisponā Pruuēnig ⁊ alia monasteria ī ep̄atu halberstateñ patauiēsi ⁊ aq̄legiēsi fundauit. Is itaq̄ȝ vir sctũs ⁊ multis virtutibꝰ adornatꝰ Anno. M.c.xxxix. plurimis miraculis clarus morit̄. Sepultus in choro cenobij montis mõachoꝝ quē locũ singulari affectõe sp̄ coluit ac edificijs ornauit ⁊ fontē plũbeis fistulis e vicino mõte ī monasteriũ reduxit ⁊ a põtifice ob miracl'a ⁊ eas res in sanctoꝝ confessorum cõsortiũ refertus est.

Balduinus Rex tercius Jerosolime

Balduinus eiꝰ nomīs terciꝰ iherosolimoꝝ rex prioꝝ Balduini cõsobrinꝰ fuit. qui anno scd̄o regni sui gaȝim turcoꝝ mīoris Asie ducē sup̄atũ ꝯp̄hendit. sequēti anno Damasci regē ex improuisu iherosolimā hostili aĩo petentē fudit. antiochiāq̄ȝ ciuitatē iherosolimitano regno adiũxit. deiñ asclaonitaꝝ regē vnico p̄lio repulit. ⁊ Balduinũ damasci regulũ. tādē defũctꝰ nullũ filiũ s̄ vnicā tm̄ filiā dimisit.

Linea sumoꝝ pontifici

Honorius secundus

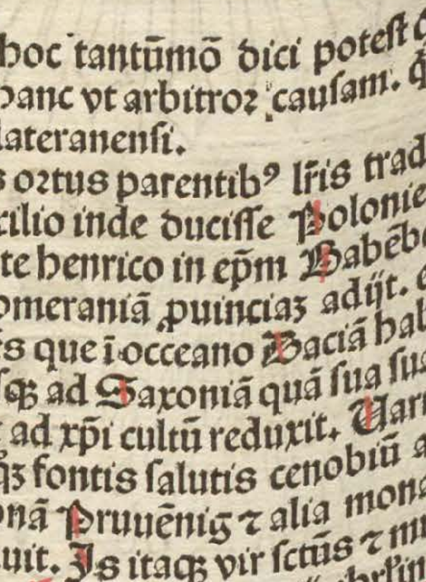
Innocentius secundus

Celestinus secundus

Balduinꝰ rex. iij. ihrl'ime

Linea imperatorum

Lotharius secundus

Lotharius q̃ ⁊ lintherius dux saxonie pr̃e gebhardo. defuncto heinrico quinto sine liberis. principibus maguntie cũ legato ecclie romane conuenientibus in demortui heinrici imperatoris locũ legitimis suffragijs cesar creatur. licet valde renitens ⁊ se tanto honore indignum dicens. voto oim̃ ad regnũ tractus fuit. anno dñi. M.cxxvij. Is anno primo in bohemos sibi rebelles bella gessit. nõ sine strage suorũ militũ. Progenie deinde heinrici castigãs ideo fridericũ ⁊ frẽm ei⁹ conradũ nepotes ex sorore heinrici imperatoris rebelles habuit. Vñ in eius odiũ conradus a quibusdã rex declaratus fuit. habita deinde pace. eo viuẽte quieuit. Imperio itaq; suscepto illico Innocentiũ papam a petro antipapa roma pulsum in gallia apud leodiũ adijt. sacro adact⁹ ẽ expeditionis breui parande. eũ qua tut⁹ romã vere primo duceret. Et magno cõfestim exercitu comparato in ytaliã cũ pontifice venit. Romãq; ingressi pontificem i lateranũ pduxit. ⁊ mura felicitate statim oĩa ad salutẽ redegit. Cui⁹ beneficio ductus innocentius ipm̃ imperij corona solenni pompa coronauit. Qui mox i germaniã ad cõprimendos bohemorũ motus redijt. q̃bus superatis. Cũ pontifex pisas cõuocatũ ex vniuerso orbe aggressus ẽ cõciliũ celebrare. in quo cõstitutiões quasdã edidit. Illico rome ⁊ in rogerij principatu studiosi p pontificis innocẽtij absẽtiã caput attollere inceperũt. Viribus maxime innixi quas rogerius offerebat. Quare accersit⁹ a pontifice lotharius imperator romã cũ exercitu aduolauit. ⁊ reductã classem pauloante pisani parauissimam eduxerũt. Pontifex aũt ⁊ imperator terra pfecti. rogerius sibi timẽs dũ in siciliã confugisset oĩa amisit q̃ in terra ytalie occupauerat. Cui custodiente terre pontifex ratione lotharij imperatoris comitem attributo ducatus apulie titulo cum aliquot germanorũ cohortibus pfecit. Tantis rebus nõ magis feliciter q; faciliter confectis. redierũt in vrbem principes. Et lotharius in germaniã reduxit exercitũ. Hic itaq; imperator multe prudentie ac clementie princeps fuit. Qui in toto suo imperio nil gessit qd̃ merito ab aliquo reprehendi potuerit. Qui tandẽ de deo. deq; hominibus bene meritus in priam suã iter faciens. verone morbo correptus sine filijs vitam finiuit.

Fulco q̃ntus rex hierosolime

Fulco andegauensiũ comes balduini pcedentis gener. in quartũ hierosolime regem suffectus erat. Regnauit aũt annis. xj. Hic xpianissimus vir fuit. ⁊ in armis acerrimus pugnator. In hũc igitur fulconẽ regem q̃ duobus filijs militaris rei scientissimis vteref legatis rariores barbari impetus fecerũt. Primosq; oim̃ turcos sinũ circũcolentes persicũ. innumera virorũ milia statuisse in xpianos hierosolimas vsq; ducere. Rex factus ẽ certior q̃n antiochenũ illi agrũ populabũdi ceperant infestare. Duxit tñ in illos ⁊ cõgressus audacissime irruentib⁹ tria milia interfecit. totidẽq; ex eis captos tanq; in triũphũ hierosolimã ligatos traxit. Ad quã turcorũ cladem excitus rex alaph gente turcus. non magis suis turcis q; arabibus. Caldeis. Babilonijsq; auxiliaribus copiosissimo fretus exercitu edissam inuasit mesopotamie ciuitatem. qua balduin⁹ Gotfredi frẽm qui postea fuit secũdus hierosolime rex potitus fuit. Captaq; a barbaris vrbs summa ⁊ alias inaudita crudelitate direpta ẽ. Nam preter occisionem in omni etate commissam. archiepiscopus ⁊ clerus omnis quod fidem xpi abnegare noluerũt gladio appetiti sunt. Et qd̃ oĩa superare visum est mala. speciosissimas ex nostris mulieres. ⁊ nobilitate pstantiores. quas barbari super altare sancti Joannis baptiste qd̃ sciret nr̃is religiosissimũ esse violauerunt. Edissam esse vrbem illã nobilem medorũ. Ad quam sacre tradũt littere tobiam filiũ suũ misisse gabello. quãq; btũs thadeus aplus ad fidẽ xpi pdicationis diuini verbi ac miraculorũ virtute cõuertit. Et in qua (btĩ thome apl̃i ossibus decorata) abagarus rex fuerit. q̃n ad dominũ ihm̃ date eple sue fidei pmeruit scripta manu dei rñsa pcipe. Que postq; q̃tuor ⁊ .xl. annis a xpiano pplo fuerit refecta. pter humane cõditionis mores talia a barbaris sit ppessa. q̃ nulla rõne sint nisi a perditissimis tolleranda. Fulco aũt rex quid ea sibi postularet accepta calamitas minus q; oportuit considerans dum leporem ex acconensi agro exagitat. equo in caput verso occubuit. balduinusq; filius eo nomie rex tercius. regni titulũ gubernationemq; accepit.

Hugo abbas

Hugo abbas cluniacensis augustudinẽsis indigena fuit patre dalmatio. defuncto odilone licet renitens de volũtate oim̃ factus abbas. bonus scia. melior cõscia. optimus temperantia. forma angelicus. moribus compositus. sermone suauis. Tandez senio grauatus pontio successori cõmisit. vt humilitatis ⁊ innocentie thesauros custodiret. ⁊ in domino quieuit.

Helinandus epũs

Helinadus item laudunen̄. episcopus in omi sanctitate preclarus floruit. Et maurilius episcop⁹ rothomagensis miraculis insignis claruit.

Patauia · alias Passow ·

Patauia preclara. diuesqꝫ olim ciuitas. inter danubiū. Enūqꝫ sita. quam prisci cesares ecclesie tradiderunt. vernacula lingua passaw appellata. Danubius ex montibus sueuie venit. ynus ex alpibus. q̄ germaniam ab ytalia disterminat. atqꝫ in loco mixtus danubio nomen ammittit. Urbs ipa in longū tenditur. nec magno negocio formā insule susciperet. Si quis ab eno. foueam in danubium duceret. Nec yni quingenti passus sunt ex vna. in alteram aquam. Super yno pons est ligneus. qui sexdecim habet arcus τ ciuitatis partem que transflumen est ciuitati maiori coniūgit. Est τ alius pons super danubiū. per quez via est ad montes qui bohemiam respiciūt. Post hos montes fluuius alius niger admodum perlabitur. qui ex boemia veniens oppidulum iudeoꝝ. Et terciā patauie partem diuidens sub castro presulis danubio. quasi ex opposito yno se immiscet. Itaqꝫ tria flumina vno in loco coniūgūtur. ac propterea locum istū quidam verbo ytalico passum hoc est transitum vocitant. Nam τ per hunc locum merces ytalie in bohemiam ferebantur. Et superiores theutonici austriam vel hungariam petebant. sicut τ hodie fieri videm⁹. In medio vrbis templum est diui stephani primi martyris huius episcopatus patroni. egregie ceptum. s̄ nondum perfectum. Chorus hic admodum pulcer edificatur. apud hoc templum edes episcopi sunt ad eā partem que respicit ynum. tum capacissime. tum splendidissime. Transdanubiuz due quoqꝫ sunt arces episcopi altera in summo montis cacumine. altera in radicibus apud aquas vbi danubius τ niger bohemie fluui⁹ (q̄ etiā fert vniones) ꝯiūgūt. Est ad sublimiorē arcē grādis ascēsus atqꝫ difficilis. q̄ tātū ex vno āgulo p̄t oppugnari. Sz tot ibi muitiones addite sunt tā muroꝝ qꝫ foueaꝝ vt expugnari posse nulla vi hoim videat. Ibi τ aule sunt τ camere splēdidissime. q̄s q̄ viderit. nec ornaci⁹ aliq̄d. nec munici⁹ vsqꝫ eē putauerit. at vbi descēderis ī arcē q̄ īfra iacet ornatū maiorē videbis. testudinatas cameras. τ aulas qꝫ plēs: sunt

eñ theutonici mirabiles mathematici. oĩes quoqꝫ gentes in architectura superant. Ornaturqꝫ hec ciuitas insignis pataiua corporibus sancti valentini. qd taxilo dux baioarie ad eũ locũ deduxit. Et sancti maximiliani archiepi laureacensis. p. s. Rupertũ ex laureata in patauiaꝫ translatũ. Fuit eñ laureata vrbs admodũ insignis in ampla campoꝝ planicie. Et sup flumẽ qd anasum vocant. a quo nũc vrbs nomẽ anasum habet. Ubi olim ecclesia metropolitica floruit. laureacensis dicta. beatusqꝫ maximilianus (vt premissuꝫ ẽ) archiepiscopatum rexit. Et inde martyrio coronatus fuit. Sed postqꝫ athila rex hunnoꝝ. vrbem hanc deleuit vbi arx erat. opidũ ex nomine fluminis restrictum est. Sedes v̓o metropolitica in Saltzburgã trãslata

Hugo de. s. victore

Hugo de sancto victore natione gallus. ex castro sancti victoris canonicus (vt multi affirmant) regularis ⁊ parisiensiuꝫ clarissimus doctor. Circa annos domini mille centum floruit. Singularis in vite probitate ⁊ sentẽtia erudi tus in omnibus artibus liberalibus. vt nullus ei suo tempore equalis haberet ideo in multo precio fuit. Qui preter sanctitatem de q̃ mira legũtur. tum docendo. tum scribendo multis admodum prefuit. Et post plura reliquit monumenta. De sacramentis valde necessariũ librũ. ⁊ alia opuscula. s. didascolicon. de disciplina monachoꝝ speculum ⁊c̃. Sermones quoqꝫ elegantes cõposuit. Infirmatus ad mortem cum vicio stomachi ob vomitũ laboraret ne sacramento irreuerentiam faceret: ait. Ascendat filius ad patrem suum. ⁊ seruus ad dñm suum qui fecit illum. Et eucharistia disparuit. Et vir sanctus deo suo spiritum reddidit.

Hugo de folieto

Hugo alter de folieto q̃ scti petri corbiẽsis asserit fuisse canonic⁹ singlaris eloq̃ntie vir q̃ libꝝ de claustro aĩe admodũ notabilẽ edidit. in q̃ de securitate claustri. ⁊ periculis seculi. Et de ordinatione claustri materialis. de abusionibus claustri. Et de claustro celesti varia narrat laude digna.

Lucius mortuo celestino successerat. ꝑ cuius tp̄a ꝓlatus ad latinos infaustus edisse direptionis ⁊ nr̄oꝝ cladis ac ignominie acceptus nūcius. ⁊ nostroꝝ aīos in noue expeditionis congregāde ardorē inflāmauit. Is lucius secūdus p̄ria bononiensis p̄re alberto tituli sancte crucis in hierl'm p̄sbiter cardinalis fuit. quā quidā basilicā ferme collapsam ꝓpriis expensis restituit. Qui inito pōtificatu nil pretermisit. qđ ad expeditionē hierosolimitanā admodū necessariā ꝑtinebat. Hac eñ clade audita bernardus clareuallensis vir ⁊ scītate et doctrina insignis. vt p̄missum ē. ꝓcinium religionis xp̄iane assumēs. principes oīes xp̄ianos tū lr̄is. tū nūciis adhortatus ē. vt crucē in sarracenos xp̄i vexillum sumerent. Verū dū pontifex in his v̄saret̄ peste absumitur. pontificatus sui mense vndecimo. die quarto. ac in basilica lateranensi sepelitur.

Anno mundi. 6343. Anno xp̄i. 1144.

Linea summoꝝ pontificū

Lucius secūdus

Eugeni⁹ tercius pisis oriūdus. sancti anastasii abbas in monachū antea a bernardo viro sanctissimo electus. defuncto Lucio pontifex in ecc̄ia sancti cesarei erat suffectus. maiore sanctitatis q̄ꝫ reꝝ gerēdaꝝ pericie spe a p̄ribus delectus. Cū tn̄ postea haud quaq̄ꝫ min⁹ prudētia quā bonitate valuerit. Qui vbi romanos instare minis etiā cognouit. quo sui ꝯfirmaret̄ senatores noctu abiit In sabinosq̄ꝫ farsense monasteriū delatus cardinalibus ⁊ curialib⁹ roma accersitis consecratus ē. Verū cū postea romanoꝝ nō minas tantū. ſ etiā facta cōtēneret. pacē cum pontifice constituerūt ea cōditione vt in sedē suā pacificus rediret. fuitq̄ꝫ solenni pompa ⁊ summa populi leticia introductus. Qui postea cum rescisset romanos nequaq̄ꝫ bono animo ſ fraude in grām secum rediisse. insidias veritus tyberi dilabit̄. quē romani haud secus q̄ꝫ Gelasiū olim armis telisq̄ꝫ iniectis ꝓsecuti sunt. appulsus pisas. illico in franciā nauigauit. Repertum ibi beatum bernardū. didicit rem ecclesiasticam pessimo in asia esse loco. ambo sancti viri ludouicum regem francoꝝ orauerūt. vt cruce insignitus expeditione contracta constantinopolim se contulerit. Tandem cū erat annus salutis secūd⁹ ⁊ quinquagesimus supra decies centenū. Eugenius pontifex in ytaliā est reuersus. Quē romani bene ⁊ honeste acceptum in lateranensem deduxerunt. Isq̄ꝫ in vno quē superuixit anno preter compositā rem ecclesiasticā vrbes tarracinā. sytiam. ⁊ norbam ⁊ fumonis arcem. quas tyranni occupauerāt in deditionē recepit. Et tybure obiēs in beati petri basilicam est delatus. Pontificatus sui anno octauo. mense quarto. die vigesimo.

Eugenius tercius

Anastasius quartus. patria romanus. patre benedicto abbas antea sancti ruffi veliterne dyocesis ex cardinali pontifex creatur. Adeptus autem pōtificatum calicem pulcerrimi operis magneq̄ꝫ estimationis lateranēsi basilice cōdonauit. Et edes egregias apud pantheon quod sanctam mariā rotundam vocant breui edificauit. plura quoq̄ꝫ mente destinauerat tū ad dignitatem ecclesie tum ad ornatum vrbis ro. ꝑtinentia si ei aliqn̄ viuere licuisset. laboratū est hoc tempore fame in tota ferme europa Anastasio clam ⁊ aperte pauperibus ipsis elemosinas prebente. Qui pontificatus sui anno vno. mense quarto die quarto ⁊ vigesimo moritur. Sepeliturq̄ꝫ in lateranēsi basilica conca porphiretica.

Anastasius q̄rtus

Richard⁹ de sctō victore

Richardus

Richardus de sancto victore. Vir quidem doctrine spectabilis. canonic⁹ regularis sancti victoris parisiensis. Qui sine vlla dubitatōe disputator acutissimus per hec tempora parisius clarissimus ⁊ inclitus fuit. Qui preter sanctitatem etiam infrascripta grauiter quidem ⁊ copiose edidit opuscula. videlicet de trinitate. de spū blasphemie. de potestate iudiciaria. de ptāte ligandi ⁊ alia. Sermones ad populū elegantes ⁊ doctos.

Malachias ortus in hibernia vbi edueatus ⁊ edoctus. Cui⁹ parentes genere et potentia magni extiterūt. Qui in ciuitate ardinacha a malachia qui ī cella ecclesie deo seruiebat formā vite accepit. Anno deinde etatis sue. xxv. ordinatus presbyter vices ep̄i gessit Vacante episcopali sede eo renitente trigesimo etatis sue cōsecrat⁹ ep̄s conereth introductus ad hoīes bestiales quos ad mores optimos perduxit. inde post mortem celsi in archiepiscopū assumptus intrans ardinachū totius hibernie metropolitanus efficitur. Ne dū aūt hiberniā sua doctrina ac miraculis illustrabat. verū ⁊ scotiā. Cunq̄ꝫ hebernia pallio careret. qđ ab innocēcio ꝓmissum erat. accedēs igit̄ Eugeniū ꝑtransiens clareuallē febre corept⁹. postea in domino quieuit. Sepultus in oratorio beate marie. Anno. Mc. xlviii. quarto nonas nouembris.

Malachias ep̄us

Conradus eius nomis tercius Heinrici quinti nepos genere Sueuus Lothario impatore rebus hūanis exempto apud cōfluentiā cōmuni principū voto ad gubernandū impiū assumit̃ p̄sente Theodorico portueñsi epo aplice sedis legato. a quo deinde aquisgrani coronā regni accepit ꝛ imperauit annis. xv. resistebāt tñ saxones ꝛ heinricus bauarie dux. heinric⁹ cognominat⁹ supbus. Cōuentio principū babenberge postmodū extitit. vbi cum vidua Lotharij ad pacem ꝛ gratiā regis sunt recepti. Heinricus vero bauarie dux qui insignia impialia ī castro Nurmberge occupabat cū ad regnuz aspirabat. coactus tandem crucē lanceaz ꝛ alia reddidit. iudicio principū a rege ꝓscriptus quatuor comitatus militibus saxoniam petijt. vbi vitā finiuit. Conradus igit̃ qui in regnū romani nois successerat. habita pace in germania in militiā nomē dedit. Fuit em̄ princeps inclitus ac clemens a diuo Bernhardo abbate plurimū dilect⁹. cuius hortatu in sarracenos crucē vna cū ludouico frācoꝝ rege ac alphonso hispanie. ꝛ heinrico anglie regibus alijsqꝫ plurimis principibus sumpsit. at conradus copijs nō ex Germania magis qꝫ Gallijs fretus ingenti multitudine quam eterne vite spes accepto salutaris crucis signo traxit Constantinopolim est delatus. hemanuelqꝫ secundus grecoꝝ impator vir celestissimus christiano nomi cōtra ac simulabat hostis aduenam ducē blande exceptū qꝫtū potuit dolosis artibus in suā pollicere amiciciam est adnixus. p̄cibusqꝫ cōpellitur nullo cōpato cōmeatu iconiū statim ducere. se em̄ p̄staturū oīa que exercitui necessaria erant Hemanuel pollicebat̃. Obsessa ē vrbs natura ꝛ artificio munita aliqꝫdiu ꝛ acriter. ꝛ dum tātus desidet magis qꝫ oppuguat exercitus valitudo ꝛ nō magis corpoꝝ qꝫ animoꝝ egritudo quosqꝫ valētes deqꝫ ac inualidos debilesqꝫ consternat. Nec satis intellectu est tūc qd̄ ab ipis postea rescitū grecis morboꝝ q̄litas effectusqꝫ edocuit gipsum farine ac pani quē greci importarē fuisse cōmixtum. qꝫobrez Conradus re infecta in Thraciā retrocessit. Postea cōradus lodouicusqꝫ reges greci impatoris dolos malis suis edocti iuuenū conuenientes exercitum Balduino regi hierosolimitano suā operam sunt polliciti. visumqꝫ est nihil magis conducere qꝫ damascum copias ducere. tādem iherusalem p̄ueniēs secutus fuerat lodouicū regē diuerso itinere portuensis quidez epūs cardinalis quē Eugeni⁹ papa sedis aplice legatū miserat iherosolimā. itaqꝫ ducturi in Damascum tres xp̄iani reges. cardinalem qꝫ legatū ꝛ simul patriarchā iherosolimitanum. multos quoqꝫ epōs expeditiōi interesse curauerāt. iunctis copijs animisqꝫ magnis conatib⁹ obsident. quā vrbē seruos abrahe fundasse cōstat loco cāpestri naturaqꝫ arido sed artificio vbere atqꝫ fecundo. ager em̄ effossis cuniculis ductisqꝫ fistulis vnde irrigari potest mirā vbertatē p̄ se fert. Paruus amnis in regione vnicus p̄terlabēs lingulā quandā facit in qua castra posuerant vñ facile cohibere ab aquatiōe oppidani poterant. verū assirio quodā p̄suadente cui maxime balduinus in reb⁹ arduis credebat. castra ad alterā vrbis partem transferunt̃. Damasceni inde ab aquatione eos ꝓhibēt. quare cū siti famecqꝫ laboraret̃ soluta osidione cū tantus exercitus re infecta ad iopē redijsset. cōradus lodouicusqꝫ cōmunitos male habitos qꝫ exercitus suos in europā reducētes ad ꝓpria sunt reuersi. Rogerius qꝫ a pōtifice in regem sublimatus Guelfonē p̄dicti heinrici fratrem in germania pecunijs inductū cōtra cōraduz ad bella mouit. qui apd̄ castrum winsberg victus. Eūdem postea heinric⁹ filius cōradi qui post euz regnaturus erat si supuixisset bello deuicit. Tandem rex cōradus anteqꝫ bn̄dictionem impialem percipere potuisset anno dn̄i M.c.liij apud Babenbergam vita excessit.

Linea imperatoꝝ
Conradus tercius

Multi extimāt ab isto Guelffone duce baioariē Guelffos appellatos. cuius pestiferꝝ nomē maxie in italia inualuit. cū auferat vnitatē ꝛ pacē vt nūqꝫ inde poterat extirpari. nā hic Guelfo viuente cōrado se impatori imposuit. hi populi italicoꝝ qui impiale dominiū in ytalia detractāt vsqꝫ in diem hodiernum guelfi nūcupant̃. sed qui in italia aliā partem fouent gebellini. Ceteri aliam causam assignant vnde dicātur fautores ecclesie guelffi ꝛ fautores imperij gebellini. de quo latius infra fiet mentio.

Lodouicus rex francoꝝ

Ludouicus rex francie lodouici filius patri in francoꝝ regno succedens regnauit annis. xlviij. vir ingētis animi ꝛ virtutis. qui diligēs ea q̄ dei sunt decimoquarto regni sui anno vna cum cōrado cesare cum ingēti multitudīe xp̄ianorum ad expugnationem terre sancte in subsidiuz xp̄ianoꝝ (qui ibi indies ferebant̃ deficere) animosissime transijt. veniēs Cōstātinopolim inde trāsiēs per hellespontum in bithiniam descēdit interea ꝑ aliquot dies ephesuz cōmorat⁹ Tādem appropinquās ad iherosolimam rex romanorum conrad⁹ patriarchā obuiam misit in vrbem ꝛ ad venerabilia loca ductus. post cladem ac fallaciā ꝑactam apud damascum ferme ꝑ annum in iherosolimitano regno ꝑmāsit cum vxore sua. demum cum principibus in ꝓprium regnum redijt.

Ab eo tempore latinoꝝ ꝯditio apud oriētales regiones indies in peius vergere cepit. cum prius sola eoꝝ nomīa hostibus formidini erant. Tādem hoꝝ principum p̄sentiam sine damno despexerant. Inde nec vires xp̄ianorum suspectas habuerūt. ideo norodoin⁹ antiochenā ꝓuinciam molestare cepit.

Hildegardis

Hildegardis in regione alemanie apud wingiam ꝛ iuxta rhenū virgo admirabilis floruit. ꝑfecte etatis cui tantā diuina virtus gratiā contulerat. vt cuz laica ꝛ illiterata esset mirabiliter tñ rapta frequētius in somnis disceret nō solum quod verbis effunderet. sed etiā quo scribēdo latine dictaret. vt dictando catholice doctrine libros cōficeret. que multa ferf ꝑdixisse de futuris. ad quā scripsisse dicif etiā beat⁹ bernhard⁹ clareuallēsis. hec ad coloniēses scribēs de futura clericorū tribulatōe. dicit ꝙ clerici gloriā absq̃ merito habere volūt ꝛ meritū absq̃ ope.

Gracianus

Gracianus sancti ꝓculi monach⁹ patria etruscus ꝺ Clusina ciuitate tuscie natus. Qui anno dñi M.c.xlix. apud bononiaz italie vrbem ob eius ingenij ꝛ doctrine magnitudinē maximo in ꝑcio habitus vbi monachus sancti felicis in ambitu supiori carmīa ostētant eū plura ꝯdidisse. cū inter cetera sue lucubratiōis opera decretoꝝ librū accuratissime collegit. cuius ꝑncipiū ē Humanum⁹ genus duobus regif. qd̄ q̄dem celeberrimum opus Eugenius pontifex approbauit. ꝛ legenduz publicis gymnasiis ꝯcessit. Ipm aūt librū in tres diuisit partes. videlicet distinctiōes. causas ꝛ de cōsecratiōibus. primā aūt partem in vnam ꝛ cētum particulas distinxit. Secūdā in sex ꝛ triginta causas. Ac terciā de consecratione nuncupauit. ꝛ hāc q̄z in q̄nq̃ distinctōes diuiserit. Quis aliqui fecerūt compilatōes canonum vt ysidorus ꝛ yuo carnotensis. tamē alijs reiectis hoc solum in vsu est. Primus huius cōmentator seu glosator fuit hugo. Secūdus Johānes theutonicus. apparatum quoq̃z notabilem fecit Archidiaconus qui dicif rosarium decreti.

Petrus lōbardus

Petrus lombardus parisiensis epūs ex nouaria cisalpine gallie vrbe oriundus. ꝑ id q̄z tp̄s (vt Vincētius gallus testaf) apud parisi⁹ inter doctos. nō solum sue etatis sed ꝛ prioꝝ seculoꝝ lr̄is ornatissimus. ꝛ bonitate vite atq̃ ingenij acumīe clarissimus ꝛ celeberrimus fuit. cuius rei gr̄a sentētiaꝝ libros accurate doctissimeq̃ composuit. laboriosum certe opus ex multoꝝ sanctoꝝ patrū dictis vtiliter compilatū. hic quoq̃z maiores glosas psalterij ꝛ ep̄laꝝ pauli de multorū dictis ordinauit. nam cum esset inter francie ministros opinatissimus glosaturā ep̄laꝝ ꝛ psalterij ab anshelmo ꝑ glosulas interlineales margiālesq̃ distinctaz. ꝛ postea a Giliberto ꝯtinuatiue ꝑductā latius ꝛ apti⁹ explicuit. multaq̃ de dictis sanctoꝝ addidit. atq̃ sermones multos ꝛ doctos atq̃ elegātes ad populuz habuit

Petrus comestor

Petrus cognomēto comestor circa idem temp⁹ floruit cū ꝑdictis nō carne sed virtute frater. in Gallijs vt vincentius gallus narrat historiā scolasticam cōposuit vbi vtriusq̃ testamēti historiaz diligēter ꝛ accurate explanauit. Insup et quedam incidētia de gestis gentiliū ex libri Josephi iudei. ꝛ quorūdam gētilium historias locis ꝯgruis inseruit. Alia nōnulla edidit. sed ꝛ versus quosdā in laudē b. marie virginis pulcherrimos cōposuit. In isto igif cētenario annoruz post M.c. dñice incarnationis ecclesia in doctrinis multū illumīata est. Quidaz affirmāt hos tres fuisse germanos ex adulterio natos. quoꝝ mater cū dolere nō posset iniūctum sibi fuit. de hoc tātuz doleas quod nō potes dolere. verū nō contemperanei fuerūt quis vicini tempore.

Guilhelmus puer Crucifixus

Guilhelmus puer crucifixus

Guilhelm⁹ puer ī anglia crucifigif a iudeis in die parasceue in vrbe norwico. de q̊ postea mirabilis visio legitur.

Genuenses hac tempestate cū et ditione diuicijsq̃ ꝛ gloria ad modū clari haberent a cōrado isto cesare signandi pecuniā et auream ꝛ argenteam priuilegium obtinuerunt cum ipius scilicz nota. ꝙ ꝛ nūc vsq̃ apud eos in fidem ꝑmissorum fideliter seruatū est. nam vsq̃ ad id tempus vt iacobus eorum theolog⁹ refert genuenses nisi papiensi moneta et quibusdam paruulis qui bruneti dicebantur vsi fuerant.

Auicenna

Auicenna medicus oīm clarissimus. eminentissimi ingenij vir. his tempibus vniuerso orbi clarissimus habet. q2 vt fertur dn̄s cordube ⁊ princeps vrbis eius. dedit tn̄ magnā opam exercitio medicine. faciendo vt a pr̄ibus intellexi in sua vrbe construi hospitale habitaculū. vbi innumeri ponebātur infirmi. quos ipe visitabat. homo fuit colore brunus. ⁊ iocūdus. q2 pulsando ⁊ cantando libꝝ fecit cāticoꝝ. Et vt fert satis iuuenis mortuus ē. Nō em̄ attigit q̄nquagesimū ānū. Scripsit tn̄ vltra medicinā in om̄i genere discipline. Et in naturalibus ⁊ mathematicis ⁊ moralibus ⁊ dialeticis. Fuit ergo dominio princeps. practicus in medicina ⁊ in om̄i genere discipline eruditus. Quo aūt tpe fuerit cū multi nil certū scribant. hoc tn̄ certū est q̄ꝺ tpibus beati augustini nō fuit. nec esse potuit. vt aliq̄ somniant. M. em̄. ⁊. x. anni ferme sunt exquo beatissimus augustin⁹ fuit. Quo tpe auicenna esse nō potuit. Dicūt aūt reperiri ep̄las mutuas inter vtrosq3 q̄ꝺ absurdū est. mirabile em̄ esset. cū in volumine ep̄laꝝ augustini ad viles psonas ep̄le scripte sunt. Et ep̄le ad principē habite nō nominentur. Auicenna quoq3 conculas asportatas ō sancto iacobo noīat. q̄ tpe augustini non erat vbi nūc ē. xp̄ianos item noīat ⁊ eoꝝ cōsuetudines de carne ⁊ corallo. cū xp̄iani pauci nominis erant ⁊ nō manifestos ritus obseruātes tpe augustini. Credit igitur fuisse tempore auerrois aut paꝝ ante. Algazel etiā ⁊ alfarabius videtur fuisse cōtemporanei auicēne. q̄ fuerūt tpe auerrois. Declinante ergo imperio ro. ⁊ arabibus hispaniā occupantibus floruit. Qui cū in om̄i doctrina eruditissimus esset. librū excellentissimū cōposuit. metaphisicā deide accuratissime enucleauit. Distinctiusq3 ac clarius p̄ ceteris medicis post alios medicos in lingua arabica. postq3 oīm medicoꝝ scripta vidisset. Medicinā omnē in q̄nq3 libris descripsit. Scripsit quoq3 de viribus cordis ⁊ plura alia.

Averrois Comentator

Auerrois cōmentator

Auerrois quoq3 medicus cognomento cōmentator. philosophus quidē. ⁊ ipe apud cordubā hispanie vrbē hoc tpe vt ex libro eius q̄ de celo tractat habetur floruit. Fuit em̄ a natiuitate xp̄i anno. M. cl. vt asserit cōciliator. Et egidius roman⁹ in suis q̄tlibetis. q. de vnitate intellectus. dicit se vidisse filios auerrois ī curia friderici impatoris. Multa aūt cōposuit ⁊ adeo excellenter in om̄es arestotilis libros scripsit. vt cōmentatoris cognomentū pmeruerit. Deinde de sb̄a orbis de tiriaca. librū q̄3 pulcrū de medicina Colliget appellatū ac alia multa edidit. auicenne tamen ac medicorum emulus dictus fuit.

Auenzoar medicus

Soar etiā medicus cognomento sapiēs. q̄ auenzoar dr̄ hisdem tpibus fuisse ⁊ claruisse ipemet ī xv. tractatus sui. qui theisyr inscribitur libro. s. ij. c. v. testat⁹ est. atq3 cū aboali auicenna in carceribus fuisse eodē libro meminit. Hic cū esset eruditissim⁹ vir librū medicine noīe theisir ad q̄ndam regem dedit. Indeq3 nonnulla cōsilia cōposuit. Dicitq3 se vniuersam medicinā amplissimo volumine euoluisse. Aboali Abinceni sunt noīa arabica p̄reȝ ⁊ auūi significantia. Abon em̄ ⁊ abin apud arabes idē ē q̄ꝺ fili⁹. Mos em̄ (vt om̄es asserunt) apud arabes fuit. vt scriptores in titulis nomē p̄ris ⁊ aui ponerent ⁊ suū tacerēt. vt maioribus honores deferrent.

Sanctus thomas cantuarien

S. Thomas archiep̄s Cantuarieñ.

Thomas archiep̄s cantuariensis. in iuuētute oībus gratiosus. relicta curia regali in Anglia a theobaldo archiep̄o in archidiaconū assumptus. Inde in regno heinrici regis angloꝝ cancellariū effecit. vt sua prudētia malignoruȝ hoīm seuiciā tpaeret. q̄ post decessum archiep̄i eccīe p̄ficere pcurauit. Cū autē rex sctm̄ thomā ad volūtatē suā in detrimentū eccīe inflectere conaret. Cūq3 post innumeras iniurias discessit. die. xvij. ad portū venit. et in nauicula parua cuȝ duobus sacerdotibus trāsuectus in flandriā. quē papa alexander tūc senonis manēs honorifice suscepit. romā adiens. pace reddita septimo exilij sui anno reuersus. Uir aūt optimus ⁊ sanctissimus ab heinrico angloꝝ rege cum iura sua ⁊ eccl'iasticas dignitates quas sibi p̄dictus rex ⁊ publica eius ptās vsurpauerat resarcire: et in statū pristinū reuocare anniteret. post exiliū damna cōtumelias atq3 obprobria postq3 parentū ⁊ amicoꝝ prescriptōem ⁊ alia: atq3 alia supplicia: tandē martyrio coronatus ē. Sepultus tandem in sepulcro marmoreo. Anno domini. M. clxxiiij. Interfectores eius quidam digitos dentibus auferebāt. Alij sanie defluentes defecerūt. quidam paralisi dissoluti inuisa obitus indicia prestiterūt. Uerū alexander auditis ⁊ cognitis crebris ipius beati thome miraculis. eum in sanctoꝝ cathalogo ascripsit.

Noruegia prouincia hijsdem quoq3 temporibus viuaci predicatione albanēsis episcopi. xp̄i fidem recepit. ob cuius beneficium atq3 virtutem postea anastasio quarto defuncto. maximo oīu consensu pontifex creatus. hadrianus quartus appellatus est.

Anno mundi.6353. Anno cristi.1154.

Hadrianus quartus papa natione anglicus Albanus epūs cū a tercio Euge
nio cardinalis in Noruegiā missus esset: vt p̄missum est ꝓuinciā omniū ter
re cognite occidentaliū vltimā eā gentē multitudine copiosissimā primus omniū
cristianoꝝ christianā effecerat. Anastasio rome defuncto in pontificatu successit.
Eo itaq; creato pontifice romani cōsules suos sicut per Anastasij tpa administra
tioni vrbis p̄fecerunt. tentatusq; a romanis tum p̄cibus tū minis vt ꝯsulibus li-
beram vrbis administrationē relinqueret. vtq; in lateranū ꝓficisceret faciende
consecrationis causa. qd̄ facere recusauerit nisi prius Arnaldus brixianus antea
ab Eugenio damnatus ex vrbe pelleret. interea cardinalē sancte Pudēciane via
sacra ad pontificē accedentem. Romani ad Cosme ꝛ Damiani edē armis aggres
si vulneribus affecerūt. Pontifexq; vrbem romā ecclesiastico supposuit interdi
cto. ꝛ forte postremi tunc erāt sacri quadragesimales ieiunij dies. qd̄ cū popul⁹
egerrime ferret: peruicit prudencioꝝ sentencia vt Arnoldo seductore pulso ꝛ cō
sulibus depositis pontifex sanctū in laterano celebrat pasca. Guilhelmū Sicilie
regē qui multas eccl̄ie occupauerat vrbes deinde graui anathemate notat. Fride
ricus aūt primus imꝑator creat⁹ Cisalpinā galliā cū exercitu ingressus: cū ad vr
bem venisset ꝛ pontifex in basilica Petri Fridericū imperij corona donaret. ꝛ a
romāis tumult⁹ excitaret. pōtificis p̄cib⁹ imꝑator lenit. hic postea ro. dictionē
plurimū auxit. nā ꝛ circa lacū sancte Cristine multa castella muniuit. ꝛ Radico-
phanū qd̄ nunc Senenses obtinēt muro ꝛ arce ꝓpe inexpūgnabile reddidit. pri-
musq; pontificū vrbē veterē inhabitauit. a quo ea vrbs culcior reddita ē. Cū ve-
ro instantibus romanis ad vrbē redijsset vexaret q; a consulibus libertatē roma
nam restituere conantibus Arggnanū pecijt. vbi nō multo post morit pontifica
tus sui anno quarto mense decimo. corpus romā delatū in basilica Petri sepelit
non longe a sepulchro Eugenij pontificis.

Anno mundi.6359. Anno christi.1160.

Alexander tercius papa patria Senensis. patre Ranucio. mortuo Adriano
duoꝝ ꝛ viginti cardinaliū suffragijs pontifex creat. Etsi canonice lectus fuit multas variasq; in ponti
ficatu passus est agitationes. quibus iniciū dedit Octauianus quidā romanus tituli sancti Clementis pre
sbiter cardinalis. quē victorē appellatū a tribus tantū ꝓfanatus. Victor ad Fridericū imꝑatorē: Alexander
hortante Philippo francoꝝ rege Toracinā ꝓfectus cōscenso nauigio in franciā contendit. cōuētuq; in Cla
romonte habito anathema in imꝑatorē ꝛ Octauianū statim enūtiat: quā ob causaꝫ Fridericus tres alios ꝯ
hunc Alexandrū successiue pontifices creauit. nā Victore mortuo primo Pascalē. post Calistū. deinde In
nocentiū cōstituit. At vero romani creatis cōsulibus Alexandro pontifici amicis eū statim ex francia reuocāt
congratulantibus oīmibus ꝑbenigne suscipit. Cisalpine igit Gallie populi i spem libertatis erecti anno sa
lutis millesimo cētesimo sexagesimoquinto in Fridericū arma sumūt. ideo cōꝑato exercitu in ytaliā veniens
Ancona discedēs romā mouet valuis reseratis illū furientē ingredi ꝑmiserūt. his intellectis pontifex sibi ti
mēs nocte intempesta cū sua familia vrbe abijt ꝛ Beneuentū accessit. eius q; vires ꝑhorrescens coqui sui ve
stibus sumptis. eo in habitu venecias ꝓfugit. Et ad diue virginis de caritate monasteriū paulo ante a mar
co iuliano conditū ꝓfectus. ab incolis recipit. Et ortulo preficit. Post aliquo t vo menses cum quidam no
mine cōmodus eum ibidem agnouisset. velut insensatus confestim ad sebastianū ducem accessit. Et silenter
in vrbe veneta adesse pontificem romanum retulit. Qui re cognita. mox senatum congregans. cum oīmi ap
paratu ad pōtificis diuersoriū accessit. cōpertoq; ibi pontifice ro. eū solēnitatibus ad diui marci tēplum cum
oīmi gaudio primo ꝑduxerūt. Cū ibi ex more cōsedisset. principē ꝛ senatū cū oīmi pp̄lo bn̄dixit. Imꝑator vo
audiens pontificē venetijs adesse ottonē filiū suū cū armata classe ad reposcēdū pōtificē venetias misit. Cui
sebastian⁹ dux occurrēs facto congressu ipsum suꝑauit. ꝛ venetias vinctū ꝑduxit. ad pontificē ductus eo ꝓ
curante pax inter pontificē ꝛ p̄rem augustū componit. Altera vo q̄ secuta ē dies fridericus venetias venit.
ꝛ pacē a filio cōfectā hoc modo approbauit: vt rome ꝛ q̄ ditionibus erant eccl̄iastice pōtifici redderet. Quo
federe inito alex. pon. confestim ad ianuas templi diui marci accessit. Et ibidē vniuerso astante populo. im
peratori iussit. vt se humi ꝓsterneret ꝛ veniā denuo postularet. at pontifex cesaris collum pede comprimēs
ait. Scriptū est suꝑ aspidem ꝛ basiliscū ambulabis ꝛ cōculcabis leonē ꝛ draconē. at fridericus. Nō tibi inqt
sed petro. cui successor es pareo. at pontifex ꝛ mihi ꝛ petro. ac sic inter imꝑatorē ꝛ pontificē pace ꝯposita. Et
ducem atq; senatū exornauit. agentē postea thusculi pontificē alexandrū heinrici regis anglie oratores viri
eccl̄iastici adierūt. regem ipsum ab iniusta nota purgatū. quem necis beati thome cantuarieñ. archiepiscopi
consciū fuisse crebris rumoribus allatum erat. Quibus auditis pontifex duos cardinales in angliā misit. q̄
reuersi retulerunt multa inspexisse plura audiuisse miracula. que ad beati thome sepulcrum deus ostēderat.
Quā obrem pontifex illum in sanctoꝝ martyꝝ christi numeꝝ retulit. Cūq; tercō hic pōtifex romā profectus
esset apud lateranum conciliū celebrauit vt ad christianā rempub. necessaria ꝯstitueret. Interim post lōgos
ꝛ assiduos labores iam quieturus a tyrannicis perturbatōnibus. pontificatus sui anno. xxi. die. xix. rome
moritur. sublatis prius e medio quatuor scismaticis.

Linea summoꝝ pontificū

Adrianus quartus

Alexander tercius

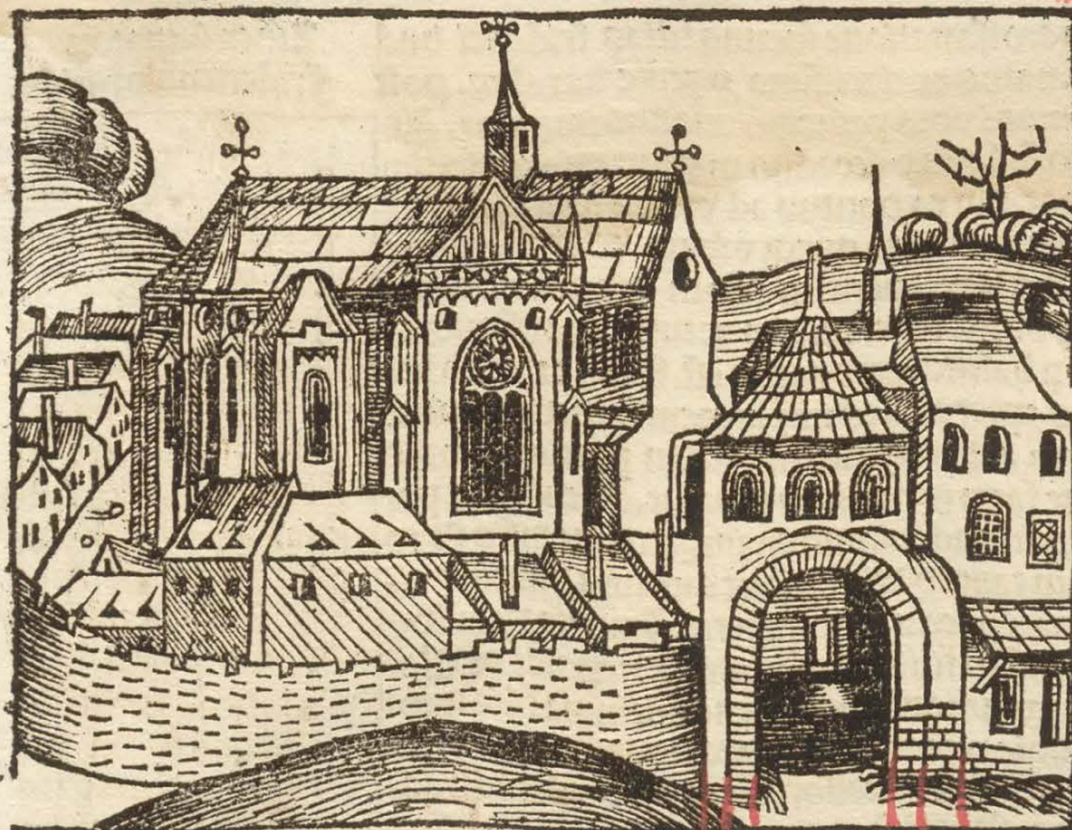
Fridericus primus cognomento barbarossa natione sueuus filius friderici ducis sueuoꝝ fratris scilicet Cōradi regis. natus ex clarissima ꝓgenie karuloꝝ. post cōradum tercium apud franckfordiam cōmuni voto principū delectus impator. Anno dn̄i M.c.liij. impauit annis.33. Primo sedatis discordijs in germania confestim lōgobardiam ingressus Terdonā obsidebat. qui ea potitus ad vrbem romam tanta ꝓperabat celeritate vt pōtifex sibi timēs in munitiora queq3 vrbem veterem primo post ciuitatē castellanam cū collegio cardialiū se receperit. missis tn̄ hincinde oratoribus fridericus in campis sutrinis debitā pōtifici reuerentiam ac tutele sponsionez exhibuit. a quo breui post in principis aplоꝝ basilica coronatus est. sed in ea celebritate romani cū pōtifice adriano paꝝ ꝯcordes ꝓpter ꝯsules impatorem suspectum ducētes portas vrbis clausas tenuerūt. Friderici aūt exercitus magnꝰ in pratis neronis tentoria habebat. plebs romana eruptione facta germanos inuadit. cedes haud parua cōmissa ē ⁊ reddita cedis vicissitudo. excitis ad tumultum impatoꝛ incensis in romanos animis ferebaᵗ. quē pōtifex exoratū tantisꝑ deliniuit vt captiuis dimissis ciuitati culpaꝫ. iuuentutis temeritatem. reijcieti pacem ꝯdonauerit. Impatoꝝ paucos moratus dies in germaniā redijt vbi diuortiū cū filia marchionis Diepoldi de Uoburg ob ꝯsanguitatē fecit. ⁊ cū beatrice burgundionū comitis nobilissima filia nuptias fecit. Eoq3 tpe ducem bohemie regio noīe decorauit. ⁊ marchionatum Austrie in ducatū ꝯuertit. Mortuo deinde adriano pōtifice successori alexandro admodū aduersari cepit. quibus initiū dedit octauianus. Obsidebat ea tempestate fridericus cremam opulentissimū italie in lōgobardis oppidum. interea omnē romane ecc̄ie terraꝫ et vrbes vexabat. Terdonaq3 primo spoliata. Mediolanūq3 post solo equata ē. cuiꝰ populum in sex portaꝝ tribus diuisum sex agri sui loca decimo ab vrbis solo distantia miliario habitare coegit. deinde cremam maximis affecit incōmodis. Cōmouit ea crudelitas ceteroꝝ italie populoꝝ aīos. Ueneti qui nihil tūc incōtinēti italie solo possidebant. saluberrimi ꝯsilij auctores. quoꝝ suasionibus constat veronēses. pataui onesq3 ⁊ vicentinos societatem belli conditionibꝰ inijsse. que cū friderico in mediolanēsibus agenti nunciata essent. suos germanos vndiq3 conuocauit ⁊ papiensium cremonēsiumq3 auxiliū fretus veronā duxit. Uerebaᵗ autē ne alexandri auctoritas sibi aliqn̄ afferret incōmodū. papam igiᵗ dolis aggressus est. Cū deīn otto filiꝰ captus venetijs tenebaᵗ. venetoꝝ opa fridericus absolutionis bn̄ficiū (vt p̄missum ē) ꝓmeruit. Sebastiano aūt duci ⁊ eius successoribus ac senatui veneto hec donaria seu priuilegia concessit. ⁊ p̄mo quidē funale candidum quod solis pontificibus ro. portandum consuetudo concedit eidē largitus est. Item ꝙ plumbo eoruꝫ epl̄as sigillare deinceps possent quod tātum summis pontificibus licitum erat. Tercio vmbrellam que est ornamentum galero ꝯsimile. Quarto venetoꝝ principi terciā sedem in theatro ro. fieri fecit. cū prius due tantū in pape theatro sedes essent. Demū in ascensione dn̄i veneti in templo sancti marci indulgentiā plenariam ꝑpetuo duraturam obtinuerūt. que vsq3 in p̄sens ꝑdurāt. Quinto ipi duci octo vexilla sericea diuersorum colorum obtulit. Sexto deniq3 cereū album eidem condonauit. que omnia venetijs in pallatio sancti Marci ꝑpulchre depicta habenᵗ. Fridericus tādem ecc̄ie romane reconciliatus conuētionem principum Nurmberge habuit. firmata pace literas pacis ꝑ germaniam misit. cruce signatus magno compato exercitu ad Siriā expeditionem sumpsit. cū amplissimo q3 exercitu ex alemania est ꝓfectus. vndecimq3 castris ꝑ hungariam bulgariāq3 et thraciam continuato itinere apud constantinopolim primum desedit. quē vt bosphoꝝ q3 celerrime trāsmitteret. Isaac impatoꝛ cōstantinopolis eo diligētius iuuit. quo magis potentatū illiꝰ diu antea formidauerat. Primam vo de thurcis philomeniam vrbem fridericus cepit. ⁊ iconium delatus non magis eius agrum q3 adiacentem regionem magnis populatōibus incēdijsq3 vastauit. Armeniam inde minorem ingressus omnia que sunt adita in suam ꝯpulit potestatem. adeo vt nec prius nec post suo vnq3 exterminio magis timuerit Saladinus. sed tātam christianorum spem infelix hora succidit. ꝙ amnem rapidum sudoris lauandi caumatisq3 mitigandi auidior temere ⁊ in explarato ingressus tantoꝝ exercituum impatoꝛ euectus est. Mortuꝰ est hic inclitus princeps anno imperij. xxxviij. vir certe magnificus atq3 p̄clarus. magnanimus. largꝰ. strennuusq3 atq3 facundus. qui auxit imperiū vt post carolū magnū gestorum magnificentia vix parem haberet in plerisq3. preter persecutionem ecclesie gloriosus.

Heresis waldensiuz seu pauperum de lugduno ꝑ hoc tempus initium sumpsit. cuius auctoꝛ quidā nomie Ualdo lugdunēsis ciuis fuit. Is cum diues admodum habereᵗ opibus relictis ⁊ paupeɾibꝰ erogatis diabolica quadam suasione ductus euāgelicam pauptatez omnimode obseruare studuit. vnde cū ideota esset. quosdam vulgares libros cū quibusdam sanctoꝝ dictis sibi cōscribi fecit. quos nō sane intelligens suo inflatꝰ spiritu p̄dicando sanctoꝝ aplоꝝ officiū sibi vsurpare curauit. Cōgregatis itaq3 innumerabilibꝰ quasi discipulꝭ multos ⁊ quidam pessimos errores disseminare cepit. p̄latos ⁊ clerum penitus aspernando. Monitus autem respondit. obedire oportet deo magis q3 hominibus. ⁊ cū in suo sensu obduratus ꝑsisteret. tādem veluti hereticus pessimus anathematis vinculo innodatus patria ꝓpellitur. que res facta est in laqueum maximū simplicioribus. adhuc multis in locis hec fatuitas viget.

Linea impatoꝝ
Fridericus primus

Ordo heremitarum sancti Augustini

Gulielmuꝫ heremitam ordinis heremitaꝝ virũ vtiqꝫ sanctissimũ olī aquitanie ducem ⁊ pictauiensium comitem anno dñi.1157.in gallijs virtutibꝰ et miraculis clarũ fuisse cõstat. qui a primeuo iuuentutis sue anno a beato bernardo abbate sufficienter edoctus. dum cunctis celsior haberet morteꝫ ꝑ oculis sibi constituere voluit timensqꝫ ne aliqñ morte subitanea raperet. spretis seculi pompis in vastã heremũ secessit ⁊ ibidē sub diui patris augustini regula ꝑfectꝰ xp̄i seruus esse cepit. factusqꝫ religiosus quãto altior in honore fuit tanto se humilius subdidit. ⁊ sicut antea loricatus hostes ⁊ barbaros ꝓpulsare cõsueuit. ita in deum cõuersus loricã sup nudũ induēs crebris orõnibus vigilijs ⁊ ieiunijs suũ corpus affligere voluit. hanc obrē multi nõ modo seculares verum ⁊ eiusdem ordinis fratres atqꝫ alij priuati ad eũ confluebant ⁊ tanqꝫ bonũ patrem ordinisqꝫ instauratorem paruo adhuc sub tugurio obseruabat. Is cũ cisterciensium ordinem in gallijs modico tpe ⁊ plurimũ auctũ ⁊ maximo in ꝑcio habitum. suũqꝫ heremitarũ ordinē adeo in omnibus labefactatũ dirutũqꝫ atqꝫ vastatum vt nulla quasi religionis facies in eo videret. Collabentia nanqꝫ videbat monasteria. collapsa oratoria. desertos ortulos. ⁊ laborantem sine charitate ⁊ inopia offendit vt nullũ ferme religiõis inditũ in eo videbat. Ordinis sui vir sanctꝰ calamitate ꝓmotus aĩm ad instaurandũ adiecit vt breui cõualescens ex multitudine religiosoꝝ ⁊ monasterioꝝ meliorē faciē ordo diui augustini in gallijs ꝑ se tulerit. hanc obrē ordinis cõditorē appellarunt Gulielmite vulgo appellabant. Hic itaqꝫ cõcessione anastasij põtificis ac hadriani eius successoris relicta heremo ciuitates primũ ex heremitis incolere cepit. ⁊ primũ monasteriũ apud parisius sub mēdicationis titulo extruxit. huius aũt ꝑcipuꝰ albertus gallus fuit. qui viuendũ sua doctrina ⁊ vite sanctitate ordinem postmodũ auxit. hic siquidem Gulielmitaꝝ titulus in galijs vsqꝫ ad innocentij quarti põtificis tpa ꝑseuerauit. veꝝ eo mandãte post habita eiꝰ denoĩatione ⁊ omnibus diui augustini heremitis ad ciuitates vbiqꝫ accersitis innocentius ⁊ successores oĩs sub vno titulo heremitarum sancti augustini appellari voluit atqꝫ precepit.

Soles tres

Soles tres ꝑ hoc tēpus nonis septembris in occidente simul vise sũt et post duas horas ceteris deficientibus qui medius fuerat solꝰ occidit. Similiqꝫ modo ꝓximis annis tres lune apparuere ⁊ in media signum crucis. Hec visiones iterp̄tabant a nonnullis indicium esse discordie grauissime. cardinaliũ in electione pape ⁊ principũ in electione impatoris cũ cõtra alexandrũ vt ꝑmissum quatuor electi fuerant. quod scisma xx. annis. xvij. durauit. Terremotus etiã circa hoc tp̄s pluribꝰ annis nõ nullas quassauere ꝓuincias ⁊ qꝫ maxime Siriam atqꝫ Ciliciaꝫ. in quibꝰ multe vrbes diu nutarunt. quedã cum magna populoꝝ strage corruerũt

Jo. mesue medicus

Johannes Mesve medicus

Iohannes medicus mesue filius qui mesue alterius fuit filius Hamech filij Hali filius abdele regis damascenoꝝ. ⁊ ipe hisdeꝫ tēporibus in medendis languoribus clarus existens. de medicinarum solutiuarum rectificatione ac eorum ꝓprietatibus librum vtilē scripsit. Aliũ quoqꝫ aromatarijs ac medicis ꝑutilē quem antidotarium appellauit grabadin. edidit insup in q̊ canones vniuersales posuit. et cũ de curis morboꝝ scribere orsus fuisset ⁊ a capite inchoasset scribens de morbis cordis interijt ⁊ manchũ opus reliquit quod postea petrus apponus patauinꝰ perfecit. licet etiam incõplete. Franciscus tamen de pedemontiuꝫ egregiam addicionem perfecit. An xp̄ianꝰ fuerit quidam dubitant licet tanqꝫ fidelis ⁊ bonus deum ꝑsepe appellet.

Jo. carnotensis epũs

Iohannes carnotensis epũs ⁊ beati thome cantuariensis familiarissimꝰ, homo doctrina ⁊ eloquentia clarissimus his temporibus in precio existens librum de vestigijs philozophorum ⁊ nugis curialium composuit. ac etiam vitaꝫ ipsius beati Thome accuratissime edidit. Atqꝫ alia quedam scripto mandauit.

Hartmannus

Hartmann⁹ epūs brixēš

Beat⁹ Hartmann⁹ brixenēsis epūs in territorio patauiēsi ortus in adolescen cie primordijs mundo renuncians. canonicis regularibus sancti Nicolai i patauień. vrbe traditus. vbi in sancta vita moribus ac literis edoctus euasit. Cōradus saltzburgeń. epūs eū iuuauie monasterio p̄fecit. Inde ob petitionem Leupoldi marchionis austrie in ripa danubij nouā plātationem regendam suscepit. mox aūt p̄positus factus s corpusculū suum multis ieiunijs vigilijs alijsq3 supplicijs vehementer afflixit. humilia insup religionis exercitia libentissime exercuit. Mortuo aūt Reinberto epo brixenēsi in demortui locū cōmuni voto clericoruz in episcopum postulatus. vbi in omni sanctitate ⁊ miraculis vitam peregit. mūdanas ac carnales delicias a se prorsus abdicauit. oratōi ac ɔtemplationi se totū dedit. Summa insup eius abstinētia fuit ⁊ mirabilis vite austeritas. Cilicio q̄q3 sb habitu vteb af. oua lacticiniaq3 ex precepto archiepi solum sumpsit. carnem em suā plurimū macerabat. a friderico impatore plurimū dilectus. irā eius in alexandrum papam mitigans. qui vt patrem ac cōfessorē deinceps eum semper colebat

Claruerunt igit eo tpe due oliue in ecclia dei. Eberhardus archiepūs saltzburgeń. qui in solsticio estiuali x. kaln. iulij migrauit ad dominū. Et beatus Hartmannus qui gloriose epatui brixenēsi p̄fuit ⁊ omne tps vigilando aut orando aut cōtemplando aut legendo cōsumpsit. ⁊ qui p̄cepta salutis dabat. lites dirimens plenus tandem diez positus in balneo aquaz in solsticio hiemali. x. kaln. ianuarij felicem animaz deo reddidit. sed postq3 sanctissimus vir celo receptus pluribus miraculis floruit. p̄cipue mulieribus grauidis in partu eius meritis mirūimmodū auxiliū inuocantibus vberrime prestat.

Almeric⁹. vi. ihrlimoz rex

almericus vi Jerosolimoz Rex

Almericus sextus iherosolimoz rex defuncto tercio Balduino eius frater in regno suffect⁹ est. regnauit annis. 12. vir p omnia strennuus ⁊ multo memoratu dignus. qui aggrediendis rebus magnis illico incubuit. nāq3 Ascolonā tēplarijs a fratre balduino concessam primo regni anno magis reddidit cōmunitā et inde expeditus cū in egiptios duxisset dregmoni regi egiptij copiaz p̄fecto cōgressus magnā in barbaris cedem edidit. Alexandriā paulo post delatus primariam egyptioz vrbem quā tiracunus saladini turcoz regis p̄fectus soldano egyptio fraude subtraxerat artissima pressit obsidione. vt alexandrini eū nullo pacto xp̄ianis subijci sint passi. Faten⁹ almerico regi se pmiserint vt in soldani potestatem p manus suas reducerent. almericusq3 pecunia ingenti a soldano accepta fecit illi recipiende alexādrie potestatē. q̄ in pecuiaz dissolutiōe cū fraudē almeric⁹ intercisse intellexisset. magno vir animo in soldanū ducens carras nūc chairū vrbez potentissimaz obsedit quā cū aliqn̄ obsedisset potiundi quidem spe nō caruit. sed a milone quodam de planta seductus pecunia a soldano accepta abijt re infecta. pauloq3 post in ascolonā vrbem egregiā duxit. cui expugnāde emanuel grecoz impator contra ac cōsueuerat magna subministrauit auxilia. ⁊ tamen Almericus parandis cōmeatib⁹ negligens fuit vt annona in castris deficiente obsidionem soluere sit coactus. Eo autem almerico haud diu post defuncto Balduinus filius successit.

S. Albert⁹ beluacensis

Albertus miles gloriosus post gloriosa certamia martirio coronatus est.

Ansbelmus epūs

Anselmus epūs Belvatensis

Ansbelmus epūs beluacensis p hec tpa cuz in omi sanctitate moribusq3 p̄claris vixisset diē obijt. ad cuius sepulchrum diuinitus lampades accense sunt. excepta vna cui oleum vsurarius quidam administrabat.

Philipp⁹ rex francoz

Philippus francoz rex lodouici supioris regis fili⁹. post patrē regnauit annis. 44. Is postea cū audisset iherosolimā a saladino captā clemēte pōtifice admonēte. cū multis xp̄ianoz pricipib⁹ siriā adnauigauit. cūq3 ptolomaidē vna cū richardo angloz rege se recepisset. ⁊ inde iherosolimam repetituri essent ambo de iherosolimoz regno cōtendere ceperūt. demū philippus hic indignatione cōmotus simulata infirmitate in europaz (dimisso richardo) regressus est. vbi in regnū suū introgress⁹ reliquū vite sue tempus in pace ac sanctimonia cōsumpsit Ferunt historie hunc philippū religiosoz orationibus miraculose fuisse natū. q̄a cū lodouicus pater iā sexagenari⁹ liberis careret vniuersis populis p̄cepit vt dn̄m instanter deprecarentur. quo facto hunc genuit filium.

Elizabeth mōial saxonie

Elizabeth monialis beata in saxonia miraculis claruit. visiones mirabiles scripsit angelo reuelante. p̄cipue librum viarum domini appellatum.

Linea summoꝝ pontificū

Lucius tercius

Urbanus tercius

Gregorius octauus

Anno mundi.6384. Anno xpi.1174.

Lucius eius nois tercius papa natione tuscus luca vrbe ⁊ gēte nobili oriundus. Cū Alexander pōtifex romanus gloria magis q̄ȝ annis plenus diem obijt oīm ꝯsensu pōtificatum inijt. cōsules aūt a romanis deponi curauit. multo em̄ ex nobilitate populoq̄ȝ ro. ope ⁊ auxilio quos iam diu ea tirannis ad rapinam omīa ꝯuertēs fastidisset innitebaꝑ. sed adeo cōsularis factio preualuit vt lucio vrbe deturbato in fautores suos crudeliter sit seuitum. Nouo em̄ apud romanos exemplo quotq̊t pōtifici studuisse comptum est. qui fuga sibi tardius ꝯsuluerint effossis oculis sunt cecati. ⁊ pōtifex fuge sue necessitate ad bonū ꝯuersum ꝯsilium quod rome destinauerat veronam ꝯciliū cōuocauit. rebus iherosolime titubātibus suppecias allaturus. veronaȝ ꝓfect⁹ cōcilio habito ⁊ romanoꝝ licentiam ac supbiam improbauit. ⁊ principes omnes xpianos adhortat⁹ est vt in asia laborātibus succurrereꝑ. verū dū ob hāc rem nuncij vltro citroq̄ȝ mittereꝑ lucius vir optimus pōtificatus sui anno q̄rto mense secundo die decimooctauo verone moriꝑ sepeliꝑ q̄ȝ magna adhibita pompa ante altare cathedralis basilice. hic ante mortem nō immemor patrie sue eam ornauit. Ab Friderico imperatore quo cum in pace vixit obtinuit ne hetrusci alia q̄ȝ moneta lucensi vterentur.

Urbanus tercius papa patria mediolanēsis patre Johanne e gente cribella pōtificatū iniens quo tpe fridericus occidētalis ro. impator heinricum filiū ꝓuīcijs ⁊ vrbibus quas de italia romanū tūc possidebat imperiū p̄fecit. Qui q̄ȝ primū pōtificatum inijt reuocare ad cōcordiam xpianos principes primo annixus est. ne diffidentes a barbaris opprimereꝑ. At vrbanus quē audita Guidōis lusiniaci regis noui ⁊ tripolitani comitis dissidia. ⁊ quē Saladini virtus fama principio sui pontificatus terruerat orbem xpianoꝝ generali edicto de mittēdis in asiam copijs monuerat. Idq̄ȝ quū serius negligentiusq̄ȝ ardore sui animi quo ferebaꝑ fieri cerneret. venetias petere cōstituerat xpianā eo militiā festinātius copiosiusq̄ȝ sua p̄sentia cōuocaturus. Iāq̄ȝ ferrariā attigerat quū ī felicis p̄lij rumore primū. post cerciore. atq̄ȝ q̄ȝ erat maiore xpianaꝝ reꝝ exterminij nūcio ad se plato febre ⁊ dolore correptus ē. ex q̄ breui mes̄t⁹ ferrarie ī itinere moriꝑ pōtificat⁹ sui anno primo mēse. x. die. xxv.

Gregorius octauus papa patria beneuentanus summo oīm cōsensu pontifex creat⁹. q̄ ardore animi par suo p̄decessori. sed tpe acceleratiorē habuit mortis euentum. ⁊ statim nūcios ⁊ litteras ad principes xpianos mittit eos cohortatus vt viribus omnibus vna secū cōparato exercitu terrā mariq̄ȝ hierosolimam ab hostibus captā recuperarent. ⁊ cū ad mittēda in terraȝ sanctam xpianoꝝ militum auxilia totis animi corporisq̄ȝ viribus insudat. pisas se ꝯtulit. quo pisanos inter ⁊ genuenses acerrimo cōtēdētes bello pacem facilius cōponeret vt vtrumq̄ȝ populū bello maritimo p̄potentem in sanctam expeditionem excitaret. pace aūt plane cōposita adiecta vtriq̄ȝ parti cōditionem vt classe armata in barbaros ducerēt xpianos in asia vexātes dū hec intētiore cura vir sanctissimus agit pisis moriꝑ pōtificatus die sui quinq̄gesimo septīo.

Joachim abbas

Joachim abbas calaber ad vrbanū pōtificem verone accessit. Is maxime doctrine ⁊ excellentissimi ac ꝓpe diuini ingenij vir hac ipa tēpestate apō guilhelmum regem ⁊ calabros omnes clarus ⁊ inclitus fuit. qui spiritu prophetie (vt aiunt) repletus futura quasi p̄sentia differebat. cū prius nō multū ab homīe doctore didicisset donum intelligentie vt ferunt diuinitus accepit. adeo vt facū de scripturaꝝ difficultates enodaret. ⁊ cum plurimū eruditus esset nōnullos in sacris codicibus edidit cōmentarios. ⁊ q̄ȝ maxime in apocalipsim. vbi ⁊ multa predixit. ⁊ potissimum de ordinibus mēdicantium. Item cōtra petruȝ lumbardum theologū librum cōposuit. qui postea damnat⁹ ⁊ reprobat⁹ fuit. sicut pȝ ī p̄cipio libri decretaliū. Ferꝑ q̄q̄ȝ m̄lta scripsisse. librosq̄ȝ suos dn̄o pape emēdandos obtulisse. ⁊ ei multa de futuris reserata aiūt de duob⁹ regibus francie et anglie apud messanam hiemantibus aliq̄n̄ interrogatus quid sibi de expeditione sarraconoꝝ sperandū esset respondit nō dum adesse tempus quo iherusalem recuperari posset. Sup his aūt que scripsit de futuris temporibus nos reꝝ incertarum p̄sagium relinquere conuenit iudicio posterioꝝ. alia quoq̄ȝ ꝑpulcra scripto mandauit.

Balduinus septimus rex Iberosolime

Balduinus eius nomis quartus Almerici superioris filius septim⁹ Iberosolimoꝝ rex p⁹ patrē regnauit ī iherusalē annis sex. qui etsi lepra pcussus fuit. regnū fortiter prudēterq₃ admīstrauit. nec animus illi. nec rei militaris pericia inferior habebat. Cū em ad terciū vtriusq₃ regni annū apō Ascolonē prelio ɔcurrissent maiores Saladini copias Balduin⁹ fudit. ꝛ altero itez ꝑlio apō Thiberiadem ɔmisso inter eas viginti milia Sarracenos Turcos ꝛ Arabas ꝑsente Saladino minores copie Balduini ꝓfligarunt. Balduinus igit̄ Saladino turcoꝝ regi ꝑstantissimo q̄tiēs ɔgrederet̄ fortiter resistebat. ꝛ tamē illius virtutē eximiā ꝛ suū ipius lepre incomodū secū reputās futuris xp̄ianoꝝ asie rebus ꝓ sua prudēcia ꝓspicere cōstituit. Cū em̄ deterrēte morbo vxorē ducere nolunisset liberoꝝ spe destitut⁹ nepotes q̄siuit relinq̄re successores. duas namq₃ sorores suas in matrimoniū collocauit. q̄ꝝ primogenita noīe Sibilla Guilhelmo marchioni montisferrati Longaspata cognoīe appellato nupsit. q̄ primo anno filiū pepit cui Balduino de auūculi noīe appellatio. iherosolime tandē quartus Balduin⁹ lepra magis q̄₃ senio confectus interierat. quintusq₃ Balduinus ꝛ ipse rex successerat.

Ordo humiliatorum

Ordinē humiliatoꝝ hisdē tpib⁹ quā maxīe in Cisalpina gallia initiū sumpsisse ferūt. Quidā tam̄ scribunt sub impatore Henrico gesta. Verū cū Fridericus ꝑdictus barbarossa totā cisalpinā galliā varijs incomodis laceraret infinitos ꝓpe viros cū mulierib⁹ et liberis in Germaniaz ꝑpetuo exilio dampnauit. vbi cū multis annis eos detinuisset iā exilij fastiditi cōi ɔsensu vestibus induti albis ad impatorē accessere miam depcauere. q̄ꝝ humilitatē vt vidit cesar pietate pmot⁹ annuit vt ī patriā redirēt. Reuersi exules ꝛ forte ex voto emisso plurimi in vnū ɔuenerūt facultates suas ī lanificio exposuerūt. ceperūt vicia vitare. hūili veste incedere. cepit odor pie ɔuersationis p regionē illā diffundi. Scdo viuere restrictius ceperūt ac viri in vnū habitare ꝛ seorsum mulieres exercitia corpalia ɔtinuātes. Demū numero multiplicatis ꝛ pcipue in clericis diuinis officijs se applicarūt. Sumpserūtq₃ ꝓ norma viuēdi partez regule bti Benedicti supiores eoꝝ ꝑpositos noiantes. Deinde facultatib⁹ tuz ꝑsonaꝝ numero mirū immodū creuerūt. in monasterijs tā fratrū q̄₃ monialiū p ptes Tuscie ꝛ Lōgobardie. Deinde anno dn̄i. M.cc ob religionē ꝛ vite sctitatē approbat⁹ ē ordo ꝛ mod⁹ viuēdi p Innocētiū terciū. ꝛ postea p successores multipliciter priuilegiatus.

Jerosolimitane urbis ultima captiuitas

Iherosolomitane vrbis vltima captiuitas.

Guido lusignanus Sibille Balduini regis leprosi sororis maritus. mortuo Balduino ꝛ eius nepote Balduino paruulo octauo loco regnū suscipiēs regnauit annis duobus. Post obitū em̄ balduini leprosi quintus balduinus puer ꝛ ip̄e rex successerat. cuius regni curā tripolitan⁹ comes ꝛ Guido suscipere cupientes nec vnanimes essent. duq₃ res ipa magnis christianoꝝ iherosolime agencium simultatibus tractatur balduinus puer regni iherosolime christianoꝝ ad octauū auūculi necis mēsem defunct⁹ ē. eam pueri regis mortem Sibilla genitrix ꝑcognitā texit futuꝝ qō apparebat verita. Ne tripolitanū comitē populus ꝛ milicia oīs in regē iherosolime accersirēt. multisq₃ astuta mulier nō magis pollicitationib⁹ q̄₃ largitionibus a patriarcha. epis. ꝓceribus magnatibusq₃ Guidonē virū suū ꝑsentē ꝛ ip̄m instantē iherosolime regē creare obtinuit. tulit vō grauiter tantā iniuriā Raimund⁹ comes tripolitanus inducias cū Saladino cōstituit. q̄ tripolitanū comitatū a fauore christianoꝝ penitus separūt. quin etiā Tiberiadis ꝛ gallilee principatū hereditate tenentē nobilissimā mulierē sibi matrimonio copulās. eūdē quoq₃ principatū regno iherosolime per nuptias abstulit. Erant tūc tpis Saladino cū christianis inducie quas vir astutus abrumpere satagebat. cū fortuna eius cōsilijs fomentū addidit. q̄obrē Saladinus ingenti peditū ꝛ eq̄tū exercitu cōpato Ptolomaidē primo p⁹ berutū ꝛ maritima occupauit. postmodū in Ascalonē ducēs. qui alijs auctus copijs. q̄ ab Anthiochena populatiōe diffugerant iherosolimā duxit. quā ad occidentalē plagā obsedit. oppugnatiōibusq₃ p decē dies frustra ibidē cōtinuatis. alia atq₃ alia p viginti item dies castra fecit. obsessiq₃ ingēs populi multitudo desperatōe magis suppeciaꝝ adducti q̄₃ oppugnantiū timore pterriti. deditionē ea fecerūt cōdictione vt cū suppellectili quā humeris singuli ferre possent abire pmitterent. Inueniūt⁹ factā cōdeditionē secūda die octobris Anno nono ꝛ octogesimo postq₃ in christianoꝝ fuerat potestate. Migraturi iherosolima christiani Heracliū patriarchā ꝛ clerū facto agmīe sunt secuti. quaꝝ pars Antiochiā. pars Tyruz pars Alexandriā pecijt. Saladinus iherosolimā ingressus Campanā primū turribus deiecit basilice debic etiam ecclīe christianorum iumentis in stabula sunt complete preter templum Salomonis olim celeberrimum. manserunt ea in vrbe christiani Asia oriundi Suriani Armeni Jacobite Georgiani ꝛ Greci.

Linea summoꝝ pontificum

Clemens tercius

Celestinus tercius

Clemēs tercius. pr̄ia romanꝰ. pr̄e ioanne cognomēto scolaris. demādatū sibi papatū accepit. Pontificatū iniens statim de bello in sarracenos gerendo edictū pponit. Rem xp̄ianoꝝ in asia magis magisqꝫ indies piclitari intelligens. Generali vt in similibus assolet edicto xp̄ianos admonet. excitat. hortat vt crucis salutifere signo non magis humeris q̄ȝ cordibus affixo arma ī barbaros assumāt. de eterne felicitatis gloria triūphū singulis paritura. Cōciuit vō ea romani pōtificis exhortatio xp̄iani orbis principes fridericū romanoꝝ īpatorē cognomēto barbarossum philippū regē francie. Richardū regē anglie. oddonē ducē burgūdie. quos innumera pene archiepōrum epōꝝ ⁊ alioꝝ principū viroꝝ multitudo secuta ē. Quin etiā ex ytalia veneti ⁊ pisani classes paratissimas eduxere. Ex frisonibꝰ quoqꝫ ⁊ dacis triremes qnquaginta. duodecimqꝫ ex flandrensibꝰ xp̄ianā expeditōeȝ sunt secute. ⁊ guilhelmus Sicilie rex vltimā oīm opam tantis multisqꝫ exercitibus nauauit. q̄ classe sua mare a barbaris pyratisqꝫ pacatū vbiqꝫ reddidit. Insupqꝫ annonā ex apulia siciliaqꝫ importauit. Hij principes ī asia postmodū varia vsi fortuna acriter pugnarūt. At clemēs ad cōponēdas res eccl̄iasticas animū adiecit. Nam ⁊ mores clericoꝝ q̄rundā nō satis pbatos seueritate sua emēdauit. Et claustrū sancti laurentij extra muros edificauit. et laterani edes non mediocri impensa restituit. templūqꝫ vermiculato ope ac musiuo exornauit. Moriens deinde anno pōtificatus sui anno tercio. mense quinto. in basilica lateranensi sepelitur ducta ingenti funeris pompa.

Celestinus tercius papa. natione romanus. pr̄e petro cognomēto bubonis. antea iacintus diaconus cardinalis grādeuus vir ⁊ v̄tute insignis in terciū celestinū ē suffectꝰ. Qui egreferēs apertā siculoꝝ rebellionē in suū p̄decessorē imprudētissime intentatā eos cōpescere cōstituit. Vir q̄dē p omnia bonus q̄ heinricū corona exornauit. Et quoadu ixit nil pretermissit. quo terra sctā (Ita eīm hierosolimam vocant) recuparet. in tantis autē pturbationibus reꝝ. tantoqꝫ sumptu bellico edes egregias. tū apud sanctū petrū tum ad lateranū edificauit. qua recipi pontifices p cōmode possent. Preterea vō nomen viterbio dedit. eccl̄iamqꝫ cathedralē fecit. Moritur aūt pontificatus sui anno sexto. mense septimo. die. vndecima. Sepelitur in basilica petri. bonis omnibus pre dolore ⁊ desiderio hominis larimantibus.

Saladinus rex

Saladinus egipti rex noradino sarracenoꝝ rege defuncto. eiꝰ loco tāq̄ȝ vir fortissimus ⁊ strēnuus ab oībꝰ subrogatꝰ. regnauit annis. xvj. Hic magistratu ac regno suscepto statim ꝯ egiptioꝝ regē ī bello pcessit. q̄ tādem capto et occiso vniuersam egiptū ⁊ syriā oēm cōquisiuit. Et suo impio adiecit. Deinde in xp̄ianos mouēs regni hierosolimitani terrā cū magno ingressus exercitu ingētē pecoris hoīmqꝫ abegit predā. ⁊ cōgressos p̄datoribꝰ xp̄ianos milites. in quis tēplarij fuerūt multi. maiori ex pte occidit. Attn̄ p̄mo ⁊ secūdo p̄lio a balduino rege leproso supatis. Reꝝ ꝯpatis denuo copijs ꝯ emanuelē grecorū regem mouet. quē ⁊ simulata fuga aliqn̄ ī angustas ꝯualles ptrabēs tādē supat ⁊ capit. Cuiꝰ victoria elatꝰ ī xp̄ianos de hierosolimoꝝ regno ꝯtendētes cū maximo exercitu pcessit. Ipam tandē ciuitatē sctām (quā xp̄iani reges post gothefridū regē p ānos octo ⁊ octuagita cū magna gloria possederāt) post maximā xp̄ianoꝝ stragē vt p̄missum ē cepit. ⁊ de ea triūphauit. Templūqꝫ salomonis qd̄ turcis pīter ⁊ sarracenis sicut ⁊ xp̄ianis consueuerat sanctū eē. illudqꝫ prius q̄ȝ saladinꝰ ingredi voluerit. aq̄ lauari rosacea. ⁊ suis lustrari execrationibꝰ curauit. pfectꝰ inde impiger saladinꝰ ī tyrū duxit. quā vrbē cōradꝰ marchio nō magis ciuibꝰ quā ceteris q̄ eo ꝯfugerāt xp̄ianis publico pmittēte ꝯcilio defensandā ⁊ ppetua ditione tenēdā accepat. Hic q̄ppe saladinus clarissimꝰ fuit. cui nihil aliud ad summā defuit laude nisi xp̄iani noīs caracter. Qui moriēs tandē mādauit in sui funerꝭ tropheū tale an̄ corpꝰ suuȝ deferri spectaculū. videlꝫ pānū nigrū ī lancea suspēsum. Cui precederet preco clamans Asie totꝰ domitor ex tanto regno tantisqꝫ opibꝰ moriēs. nil aliud secū defert.

Alpaidis mulier

Alpaidis mulier sctā de cudota eo tp̄e claruit. Cui diuinitꝰ collatū ē annis multꝭ in corpe degere ⁊ corpalis cibi n̄ egere. Hec genere infima officioqꝫ bubulca. sic corpe marcida. ⁊ pre exilis intestinis inedia euacuatis. venusta tn̄ ⁊ corpulenta in vultu cernebatur. ac si delitiarum copia frueret frequēter rapiebatur in excelsis ⁊ angelo duce freta: Illud quoqꝫ admirandum feminā rure editam ⁊ educatam rurali opere assuetā tam prudentē in consilijs ⁊ circūspectā in verbis fuisse vt qui docet hominem scientiam. in ea delegisse sedem pleriqꝫ arbitrabantur.

Heinricus eius nois sextus friderici primi filius. anno dñi M.c.xc. defuncto genitore ɔsensu principū romanoꝝ impator delectus imꝑauit annis octo. a patre aūt prius rex designatus coronā aquisgrani acceperat. Js primo in colonienses bella mouit. occiso leodiensi epo in graciā redeūt. Anno deinde electionis sue tercio Celestinus pontifex romanus postridie coronatiōis sue heinricum sextum friderici barbarosse in armenia defuncti filiū a germanis electoribus declaratum in regem romanoꝝ impatorem constituit. ea iniūcta cōditione vt heinricus ipe regno citra vltraqꝫ fretum siculum ꝓprijs recuꝑato summptibus ⁊ cēsum solueret annuū ⁊ iuris ecclesiastici terram sibi redderet possidēdam. idqꝫ quo rex facilius assequeret̄ cōstantiam normanno rege natam virginem in monasterio panormi agētem occulte educi curauit. eāqꝫ natu grādiorez q̄ q̄ filios ꝓcuratura videret̄ dispēsatione aplica illi in matrimoniū collocauit. Reddidit vo heinricus impator primā oim vrbem thusculam pontifici celestino. cuius ⁊ romane ecclesie iuris erat. Jsqꝫ p̄ter hec vna in re ɔsiderantissimus ro. po. ꝑmisit. a quo nullo adhibita aut pietate aut mora funditus est excisa. et vt omnis in futuꝝ instaurationis spes adimeret̄ ruinaꝝ illius saxa romam sunt delata. que in cliuo huius temporis capitolino ad memoriā conseruant̄. Ingressi regnū cum exercitu rex heinricus ⁊ regina primo imperij anno neapolim obsederunt. sed cum pestilētia exercitum inuasisset re infecta abeūtes in alemāniaz accesserant. Postea iterato a celestino pontifice romano vocatus magnū in ytaliam exercitum duxerat. venerat qꝫ secum Constātia vxor fridericū filiū afferens primū (quē p̄ter omniū opinionez nimis annosa peperat) Jsqꝫ secūdus fridericus postea vir factus ecclesiam ꝑsecutus est. paruo qꝫ negotio primo neapolis. post quicquid in ytalia sicilie regni vocabulo censet̄. ⁊ ipa subinde sicilia in eoꝝ potestatē sunt facta. Cōstans vo tūc fama fuit heinricū panormi agentez thesaurū ingentē a normānis regibus tanto prius tempore. tantaqꝫ successoꝝ ꝓsperitate cumulatum clam expilatum in germaniā transmisisse. Js a pontifice accersitus vxore ⁊ filio panormi relictis ro. se cōtulit cū eoqꝫ pontifex celesti. multa egit vt recuꝑande ierosolime curam susciperet. Quod quidē munus cū ꝑ se noluerit per legatos exequi spopondit. priusqꝫ ro. et italia decederet nauigiū ex omni sicilie regno ⁊ imponendas vere ꝓximo copias parari curauit. pariterqꝫ alpes transgressus archiepm maguntinū ⁊ saxonū ducem legatos declarās onus illis iniūxit copias ex oī germania cōtrahendi. qua tempestate sarraceni affricam mauritaniam incolentes ingēti classe in hispaniā vlteriorē delati cōgressum ꝑlio castelle regē suꝑatumqꝫ ceperūt. ⁊ plurima tūc ea gens barbarā de hispanis subegit. quoꝝ partē bethicā olim. nūc granatam vsqꝫ in hec tpa Anno. 1 4 9 3. tenuerūt. Tandem cū in regnum heinricus redijsset Messane in sicilia agēs cū grauiter egrotaret ad Innocētium pōtificem ro. mittens vxorē sibi ⁊ fridericū filiū pueꝝ ɔmendauit. Philippū vo sibi germanū fratrē. cuius totius ethrurie dominiū sub ducat[us] titulo cōcesserat. q̄tū in se fuit ro. imperij ⁊ simul gubernationē regni sicilie quousqꝫ filius adoleuisset administrationē retinere quesiuit. cōfectoqꝫ testamento panormi diē obijt. ea igit̄ mors et rem in asia xpianā ⁊ simul omnē germaniā maximis inuoluit motibus. fuit eñ in agēdis rebus strēnuus. in hostes acer. in largiendo munificus. facūdus eloquio. facie decora. statura mediocris. ingenio prudens. in ecclesia panormitana magnifice sepultus.

Linea imperatorum
Heinricus sextus

Helynādus monach[us]

Helinādus in territorio belluacensi frigidi montis monachus his tēporibus religione facundia ac doctrina clarus effulsit. qui cū esset vir doctissim[us] ac disertissimus. diligenti cura de omnibus rebus gestis chronicā ꝑ pulcrā ab initio mundi vsqꝫ ad hec tempora composuit ac in maxio volumie digessit. At hoc op[us] ita dissipatū ⁊ dispersū ēvt nusqꝫ totū reperiat̄. scripsit ⁊ alia opuscula ⁊ sermōes.

Capias natione longobardus in latina ⁊ greca lingua egregie doctus ꝑ hec tempora floruit ⁊ multa composuit. ⁊ inter cetera p̄ter latina vocabula. que diligenter in ordinē redegit. ⁊ de ordine dicēdi optime scripsit. atqꝫ plures eplas elegantes doctasqꝫ composuit.

Azo doctor interpres

Azonem p̄terea patria bononiensem viꝝ vtiqꝫ celeberrimum atqꝫ insignem ⁊ in iure ciuili cōsultissimum. Johannis bosiani (qui summā breuē super pādectis composuit) auditorem cū p̄dictis floruisse constat q̄ cum esset diuini ingenij vir in legibus optimos cōfecit apparatus ac summam celebrem edidit. que apud omnes etiam nr̄o euo magno habetur in ꝑcio. Insuper additiones plurimis summis addidit. quem baldus legum fontem ⁊ electionis vas velut alter paulus appellat.

Martinus similiter bosianus ⁊ cremonensis eius doctrine ⁊ ꝓfessionis dooctor. de quo in glosis ꝑsepe fit mentio eo tpe floruit. quem augelus de perusio iuris lucernam ⁊ mundi speculum appellat.

Linea summoꝝ pontificū
Innocentius tercius

Anno mundi.6403. Anno christi.1204.

Innocentius tercius papa natione campanus patria anagninus patre trasimūdo e familia comitum. vir certe in omni genere vite ꝓbatissimꝰ atq̃ doctissimus. q̄ a primeua etate parisius lr̄is operā dedit. Is an̄ pōtificatū doctria et moribus insignis. a celestino in numero cardinaliū referť. quo mortuo in eiꝰ locū oīm consensū pōtifex sufficiť. q̄tū autem fuerit gloriosus pōtifex opa eius ostētant. q̄ si omnia scribenda forent ingens volumē efficerent. q̄ cū exosaz haberet venalitatē edicto statuit vt nullus curie officialis quicq̃ ab alieno exigeret preter scriptores ac bullatores. q̄bus modū p̄fixit. hostiarios quoq3 a notariorum cameris amouit vt liber esset aditus. statim quoq3 vbi magistratū iniȷ̃t bello asiatico animū adȷ̃ciēs germanos ꝑpter Heinrici mortē in asia tumultuātes retinere in officio lr̄is. nuncȷ̃s. premȷ̃s. pollicitationibꝰ conatꝰ ē. verum id frustra tentauit. at vbi videret sarracenoꝝ potētiam in asia concrescere apud lateranum maximum conciliū celebrat. cui interfuere plures viri p̄stātissimi. Postmodū multa libroꝝ volumīa composuit. inter que extat liber de miseria cōditionis humane. ⁊ libros de sacramēto eucharistie. de sacrameto baptismi. habuit item sermones temporibus ⁊ solennibus diebus accomodatos. Decretales quoq3 antiquas composuit quas obseruari mandauit. Vir doctissimus ⁊ oīni ornatissimus virtute. eo pontificatu sese dignū breui ostendit. nam inter ceteras decretales quas extantes reliquit tres eo pōtificatus sui initio edidit. Primā q̄ de inducȷ̃s habeť. Quotiēs orbis p̄nceps alter in alterū delinqueret correctionē ad pōtificem romanum spectare. Et venerādos esse principibꝰ q̄tūuis maximus sacerdotes secundam. Terciā que extra de electiōe habeť singularis fuit. Iuuere huiꝰ pōtificis virtutē ⁊ doctrinā beati Dn̄ici ⁊ Francisci assisiatis sanctitas. Improbauit p̄terea abbatis Ioachim libellum quēdam nō sanam doctrinam p̄ se ferētem. Damnauit ⁊ errores almerici heretici qui postea parisiꝰ cū sectatoribus suis exustus est. qui affirmabat ydeas que sunt in mente diuina ⁊ creare ⁊ creari. cū in eo nil nisi eternū ⁊ incommutabile sit. dixerat p̄terea in charitate constituto nullū peccatū imputari. Nec Innocencius opera pietatis in tanto pontificatu p̄termisit. Extant etiam rome duo huius pontificis opa situ. vtilitate ⁊ vsu longe distantia. hospitale sanctispūs in Saxia a longobardis ⁊ Saxonibꝰ ibi solitis habitare appellatum. quod in vaticani suburbio celebre ⁊ ditissimū hospitalitati amplissime deseruit vnū. Et alteꝝ turris appellata comitis vrsani operis. que muro oīm totius vrbis rarissimo sublimitate surgit eximia. Estq̃ ad forū olim nerue ad veteris subure principiū que p̄ etatē nostrā ⁊ diu ante inhabitata nulli omnino vsui est aut fuit. indeq̃ basilicam sancti sixti que extat in auentino celebris tūc dirutam instaurauit. Verū dū Perusȷ̃ tollende discordie causa (que inter Genuenses ⁊ pisanos vigebat) ꝓfectus fuisset moriť. pontificatus sui anno decimooctauo mense septimo die. xvi. Cuius vita adeo ꝓbata fuit vt post eius mortē nil earum rerum que in vita egerit laudauerit improbaueritq̃ immutatū sit. hic quoq3 primū ordinē diui Augustini heremiticum sub tutela apostolica suscepit.

Sinodus maxima hoc anno apud lateranum ab Innocētio pōtifice p̄dicto ꝓ recuperanda therosolima celebrať. cui interfuere mille ⁊ trecenti p̄lati cum iherusolimitano ⁊ constātinopolitano patriarcha. Metropoli septuaginta. Episcopi quadringenti duodeciz. Abbates. priores. cōuentuales octingēti. Greci ⁊ romani imperȷ̃ legati. Reguz vo iherusalem. francie. hispanie. angli e ⁊ cipri oratores. Venere multa tum quidem in cōsultationem nec decerni tamen quicq̃ aperte potuit. q̄ ⁊ pisani ⁊ genuēses maritimo ⁊ cisalpini terrestri bello inter se certabant. verum decreta ibi ꝓlata fuere quibus tam laicorum q̃ clericorum mores componerentur.

Concilium lateranense

Iohānes bonꝰ ordinis heremitaꝝ diui augustini instaurator natiōe Mantuanus his temporibꝰ ī flaminia ⁊ vmbria vitam riligiosissimam ac sanctissimaz duxit. multa monasteria ibi erexit. Inde fratres zābonite vulgo appellati sunt. Tandem cum vir sanctus. 50. ānis in flaminia ꝯmoratꝰ fuisset ī patriā reuersus plenꝰ dieꝝ ⁊ opibꝰ bōis. āno a natiuitate dn̄i 1222. migrauit ad dn̄m. Cuius corpꝰ translatuz in mōasterium ordinis sub titulo sancte agnetis fabrefactū summo seruetur honore vbi indies fiunt miracula.

Linea impator

Philippus

Otto quartus

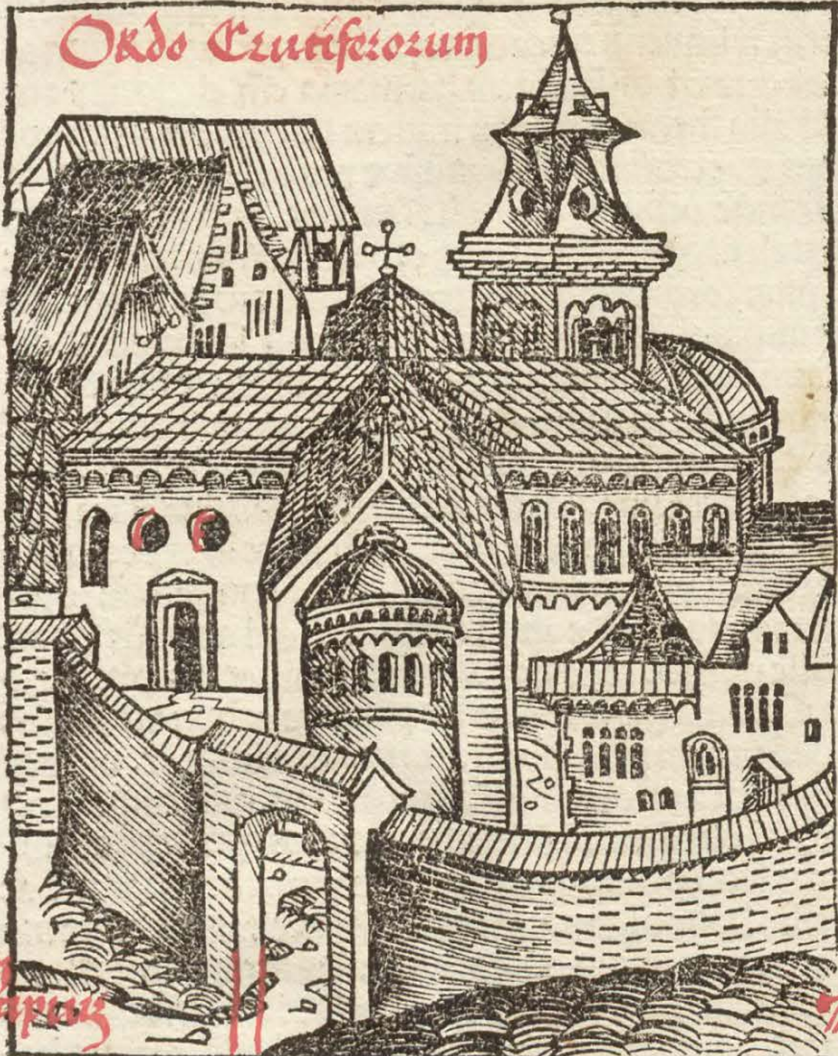
Philipp⁹ sueuie pnceps ⁊ ethrurie dux heinrici impatoꝝ frater. quē idē heinricus moriens filij friderici reliquerat tutorem regnū accepit. verū heinrico mortuo maxima inter electores orta est dissensio. in germania eñ electorū pars othonem ducis saxonie qui in asia fuerat germanū fratrem delegit. pars philippum qui ab heinrico institutus erat censuit cōseruandū. ⁊ res bello diffidijsq͡ʒ diutissime acta ꝙ philippo rex francie othoni rex anglie fauebat. ꝓpter hanc dissēsionem impatoris deligendi ytali neq͡ʒ philippū neq͡ʒ othonē ad imperiū admittunt. pter id tantū tpis quod inter coronationem ⁊ depositionē othonis interfuit. Per reliquū vero eorundē impatoꝝ tempus vacasse imperiū scribunt. Philippus aūt anno M.cc. alsaciam bello deuastans argentinā obsedit ⁊ in suaȝ potestatem accepit. sequenti anno similia in thuringia pegit. lantgrauiū deuictum ī graciā sumpsit. Innocentius vo pontifex quia cōstabat heinricū ⁊ fridericū patrem ꝯ romanā egisse ecciam othonem impatorem ꝓnūciauit. Philipp⁹ ira succensus arma parat ac ꝯtra othonē philippo rege francoꝝ fauente in expeditionē prodit. Otho q͡ʒ composito exercitu vna cū ioanne angloꝝ rege pugnandi copiam facit. fiuntq͡ʒ singularia certamina pcipue apud coloniam. Ad annū q͡ʒ pontificat⁹ innocentij octauū otto ille quē ro. regē impatoremq͡ʒ instituerat a philippo vbiq͡ʒ succubuerat agrippina Colonia germanie vrbs preclara othonem pulsuȝ postremū oīm cōseruauerat quā vrbem philippus arta pressit obsidiōe. othoq͡ʒ facta eruptione cōgressus supatusq͡ʒ a coloniensib⁹ est expulsus. qui tempori cedentes philippo impatori debitā obedientiā pstiterūt. Tandem principis diuturnis defatigati bellis pace confecta philippus romanoꝝ impator declarat⁹. ac sic nouem annis nō sine molestia hanc dignitatem retinuit. nec tamen diuturna fuit philippo in adepto vbiq͡ʒ p arma impio quies. quem lantgraui⁹ thuringie princeps multis in suam sententiam tractis circūueniēs. vel vt alij scribunt otto comes palentinus de witilspach bamberge interfecit. x. kalenđ iulij. corpus babenberge inde spire iussu friderici sepultū. Fuit aūt benignus ac largus. debilis corpe attñ virilis. facie venusta. capillo flauo. statura mediocri decorus.

Otto dux saxonie huius nois quartus anno a natiuitate dñi M.cc.ix. cū philippus impator a comite palatino interceptus fuisset. impator a germanis suis delectus impauit annis tribus. qui statim romam pficiscens ab innocentio tercio sequenti anno in basilica sancti petri coronatus est. verū post acceptum ab ipso pontifice diadema iurisiurandi quo se de more obligauerat religione post habita terram eccie hostiliter inuasit. nā radicophanum montē faliscū siue vt corrupte appellant flasconem ⁊ totā pene romandiolaȝ p diuersas legiones diuersosq͡ʒ legatos occupauit. ⁊ ad regni neapolitani regiones cōuersus vt eas q͡ʒ caperet est adnixus. Friderico secūdo quē romani pōtificis auctoritas ⁊ ꝓmissa ꝓtectio secuꝝ redderet. nihil tantū mo tibus suspicante. eos vo motus pontifex innocentius iniquo ferens animo ad othonē misit. qui eū suadendo. hortando. admonendo puincere conarent vt capta de eccie terra feudatario redderet. q̄ peiora indies moliebat. vnde pontifex eū anathemate primū pcussit. deinde pseuerantem ⁊ vias omnes romanas latrocinijs infestantē imperio ⁊ alemanie regno priuatū depositūq͡ʒ ꝓnunciauit. Secutos eū platos ⁊ ꝓceres ac oēs alios imperij ac regni populos eatenus sacramenti religione qua illi obligabant absoluens vt nō magis possent q͡ʒ deberent ab eius imperio reuerentia ⁊ obedientia se subtrahere. q͡ʒobrē rex bohemie. langraui⁹ thuringie ac archiepi Maguntin⁹ Treuerensisq͡ʒ dux austrie ⁊ ex militibus pstantiores quiq͡ʒ eū deseruert. Cū etiam germani electores imperij philippo suadente francoꝝ rege q͡ʒ primū de priuatione othonis certiores facti sunt fridericū secundum sicilie regem vigesimū agentē annū in romanoꝝ rebē declarauerūt. Philipp⁹ eñ francie rex othonē ioannis regis anglie ex sorore nepotē debilitari ac potentatu deijci exoptabat. quib⁹ tandē deterritus malis atq͡ʒ periculis otho in alemāniā se recepit ⁊ quecūq͡ʒ de ytalia ceperat in romani pōtificis friderici q͡ʒ sicilie regis potestatē rediere. vbi postea a philippo francoꝝ rege apud tornatum supatus. Tandem anno M.cc.xviij. otto impator mestus languensq͡ʒ aīo breui obijt. Veneti aūt rebellantem cretaȝ in fide armis cōtinentes anno salutis M.cc.xiiij. eandē in colonie formā redigere. missis eo ciuibus qui cretenses in officio continerent.

Rainaldus archieps coloniensis post destructam mediolanū a friderico impatore corpa triū regū ad Coloniam traduxit post gloriosam vitam in dño quieuit.

Richardus quoq͡ʒ puer parisius a iudeis martiriū passus multis claruit miraculis. q͡ʒobrem philippus rex francie intelligens iudeos p plura quotannis mala pegisse in vituperium xpianoꝝ priuatis bonis omnes e regno francie expulit.

Ordo cruciferorum

Cruciferorū ordo in sinodo lateranēsi diu inchoatus sed aliqn̄ intermissus ab ipo Innocentio tercio pōtifice anno pontificatus sui. xviij. restituit̄. et confirmat̄ ac multis fauoribus cōmendat̄. Id q̄z marie factū ē eo q̄ quedā albanensium pestifera heresis surrexerat. que tantā in populo romano cleroq̄z seditionē excitauerat q̄tā vnq̄z antea. q̄z obrē causaz pōtifex ipe multos cruce signatos impulit ꝯ eos arma suscipere. quibus deuictis cruciferorū ordinē iaz sopitū ꝛ oblitteratū instaurans multis priuilegijs ꝛ gratijs mirabiliter auxit. eidez aūt ordini postmodū innocentius quartus deuotiōe affectus apud lugdunū existens regulā cōposuit ꝛ dedit in quo p̄cepit ipsis religiosis semp crucē in manibus portare. ipsius uūt ordinis auctorez et ducē Quiriacū epm̄ ꝛ martirez tpe constantini magni Helene matris primū fuisse tradunt. qui etiam cuz Juliano apostata cū multis christianis passus fuit. sed idem ordo ad nihilum fermevsq̄z in presens redactus. Principiū

Tartarorum regni principium Tartarorū Regni

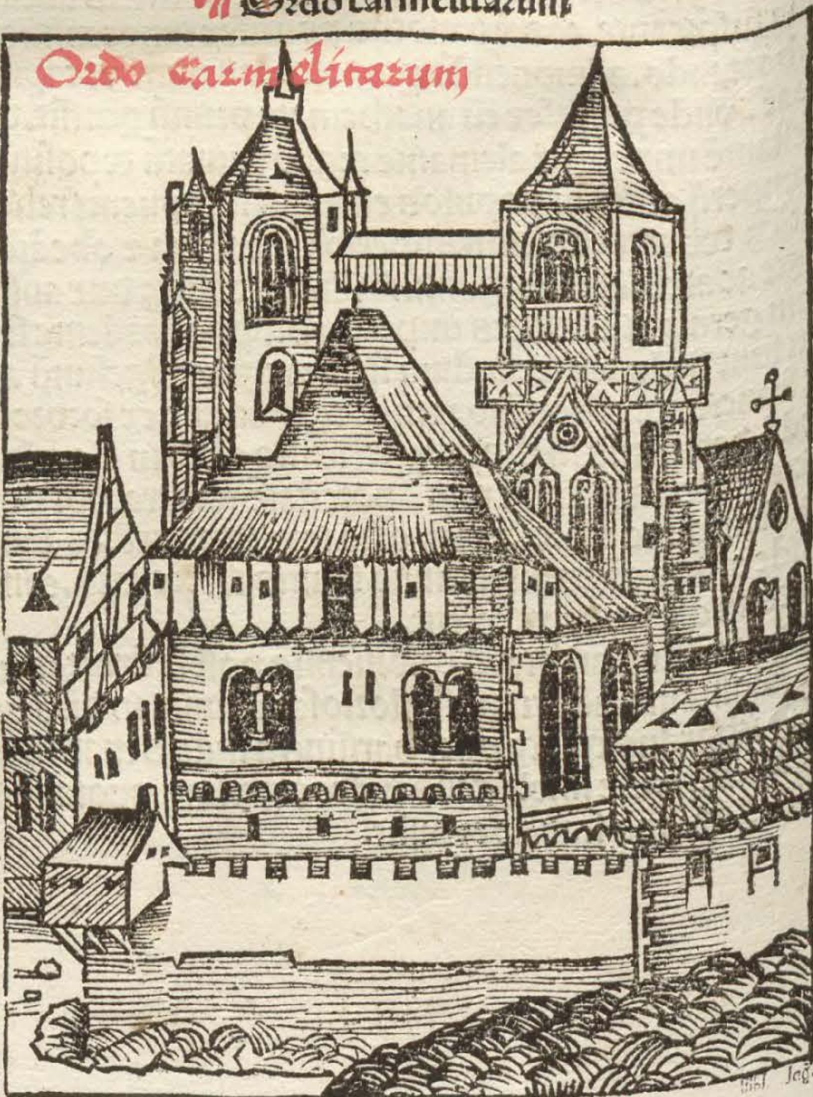
Tartarorum Regni principium

Dauid quidam persa ex ignobili familia inter eos natus tartarorū gentis rex vir quidē magnanimus p hec tpa ex indie montibus vna cū oīb⁹ sue gentis viri ac mulierib⁹ hostili aīo egressus p vicinas quasq̄z vrbes spolia multa exegit ꝛ populū suū h̄ mō allexit. quibus spolijs allectus inde parthos venit ꝛ pari terrore mediam. assiriam. persiam. armeniam et sarmatas nō longo tpe puadens circa meotidis paludis littore concessit vbi ꝛ accolis suis sedes cōstituens in maximā euasit potentiā vt regnū eoꝝ nunc multū creuit in finibus hungarie polonie ꝛ iuxta mare ponticum ꝛ in aquilone. ꝛ hi nūc vsonē cassanū habent principē. Sunt autez tartari hoīes turpes oculos grossos pminentes habent latas facies et frontes nasosq̄z latos mediocres. ꝛ statura tante arrogantie vt dn̄m suū cham filiū dei appellent. pluraq̄z de eoꝝ moribus historici scribunt.

Cassanus bis imperator tartarorum

Ordo carmelitarum

Ordo carmelitaꝝ p hoc tp̄s in syria apud carmelū montē ab Alberto iherosolimitano patriarcha excitat̄ ꝛ multis priuilegijs ab eo sublimat̄. atq̄z eidem regulā suo iure cōfectā obseruandā primo obtulit ꝛ confirmauit. in qua pro habitu fratribus eiusdē ordinis capā superiorē ex syrico cū quibusdaz largis virgis scz albis ꝛ griseis circulatā more helye pphete (vt tradūt) assignauit ꝛ deferendā ꝯstituit. Isq̄z ordo cū in orbē diffunderet̄ ac locis ꝛ viris p̄stantissimis indies multiplicaret̄ multas impugnationes p multos annos ab emulatorib⁹ ptulit. sed postmodū Honorius pontifex eius noīs tercius cernens ipam sanctam religionē ꝛ ordinē a multis impugnatū ꝛ aliqn̄ psecutū cū nō satis probatū cōspiceret deuotione motus primo pōtificatus sui anno mutatis prius circulatis clamidibus ob honorē beate virginis marie in albas sub titulo virginis marie de monte carmelo approbauit ꝛ cōfirmauit. aiūt em̄ ordinē istū dū in siria cū habitu illo procederet maxima in reuerētia ꝛ deuotiōe apud soldanū egypti extitisse ꝛ multas illi elemosinas ꝛ beneficia cōtulisse. sed eo habito mutato eū e finibus ꝛ regno suo eiecisse. q̄z obrē necesse fuit illuz i europā traijcere vbi mirū immodū excrescēs clarissimos ꝛ sanctitate ꝛ scientia viros ptulit. Quoꝝ de numero p̄cipui fuere Angelus declamator ardētissimus Albertus siculus Cirillus grecus vir doctissimus. q̄ p̄ter libros multos a se editos spū pphetie claruit. Et alij clarissimi.

Sancts dominicus hispanus

¶ S. Dominicus

¶ Dominicus hispanus vir sanctitate ꝛ doctrina plurimū decoratus. p̄dicatoꝝ dux ꝛ pater inclitus. ac xp̄iane religionis q̄si matutinū sydus emicuit ꝑ hoc tp̄s. Is ī calogura al' calaroga pago exoniensis diocesis nat⁹. Cui⁹ pr̄ felix appellatus. mater ioanna q̄ tres filios habuerūt q̄ postea lr̄is edocti sacerdotiū acceptarūt. Tercius beatus dn̄icus cui⁹ mater p̄uidit in somnis se gestare catulū accēsam ore faculā baiulantē. Qui egressus ex vtero totū mundū incēdere videbať. p̄figurans ex ea p̄dicatorē eximiū nascituꝛ. fuit em̄ vicioꝝ mirabilis obiurgator. oppugnator heresum. fideliū diligentissimus exhortator. ab infantia quoqꝫ cū eo miseratio creuerat. ex canonico aūt regulari a deo vocatus cū fr̄ibus socijs p̄dicatoꝝ ordinē incredibili feruore fundauit. q̄ diuinitus instituto ab gloriosa dei genitrice maria religionis habitū assumpsit. Et cū in tholosana albiensiqꝫ galliaꝝ regione heresis pullulasset. ac late ꝛ longe cepisset serpere. btūs dn̄icus tunc primū fama nosci ceptus ad eas extirpandas se cōtulit. Erāt v̄o q̄ armis eā sectam tueri adniterenť. Qua comes tolosanus notabať infamia. Quare datus est ab innocentio pontifice ꝛ a francoꝝ rege symon de mōte forti btō dominico adiutor. q̄ cū cohorte ab hierosolime expeditione reducta: a sancto viro aduersantiū arma conatusqꝫ retudit. tantisqꝫ ea heresis defixa erat radicibus vt q̄ septimo inchoauerat vix tādem vltimo pontificat⁹ innocētij anno potuerit extirpari. pater aūt religionis existens. postea ab honorio q̄ scismaticos apud tholosaꝫ domitos audiuit. ordinis confirmatōem obtinere meruit q̄ ꝯfirmato cū plura monasteria erexisset. Et multis signis ac miraculis claruisset. ac varias regiones docendo ꝛ p̄dicando lustrasset. Tandē anno salutis tercio vicesimo ꝛ duodecies centeno apud bononiā ytalie ciuitatē. nonis augusti migrauit ad dn̄m. quē postea gregorius nonus auditis eius miraculis ꝛ vita preclara in sanctoꝝ numero aggregauit.

¶ S. Franciscus

Santtus ffrantistus

¶ Franciscus seraphicus natione ytalus ex assisio vmbroꝝ ciuitate ortus. vir vtiqꝫ diuinus. ac primus institutor ordinis fratrū minoꝝ. ꝛ fundator mirificus. Circa annos dn̄i. M.ccviij. primo negociator hūanus ꝛ affabalis ac ꝓdigus vsqꝫ ad annū. xxv. Inde terrena oīa despiciēs xp̄m in oīm vita secut⁹ est. Et cū aliquādiu pedibus calciat⁹ ꝛ corrigia cinct⁹ incessisset. Sentētie dn̄ice memor dicētis. Qui venit ad me ꝛ nō renūciat oībus. non potest meus esse discipulus. Abiectis oībus tunica incultam ꝛ cōtemptibilem fune p̄cinctam induens nouū mox ordinē constituit. cum quo velut sol ī orbe radiās xp̄ianā religionē plurimū illuminauit. Tantū aūt in seipo rigorē austeritatis exercuit. vt in tēptatione carnis. in pruinali tp̄e niue vel glacie opereť. pauptatē quoqꝫ dn̄am suam semper vocabat. Mallebat potius de se vituperia q̄ꝫ laudes audire. omniqꝫ studio precauebat ne pauptatis metas trāsiliens ad sup̄flua difflueret. ardentissimoqꝫ martyrij desiderio feruebat. Ideo sexto cōuersionis sue anno syriā petijt: ac ad soldanū accessit. qui eum oīm honore suscepit. Duobus aūt annis an̄ obitū eius vidit in visione seraphin vnū in aere sex alas habentē cruci manibus extensis pedibusqꝫ coniūctis affixū. alaꝝ v̄o duas sup̄ caput erectas. ꝛ duas ad volandū extēsas habebat. Porro duabus totū corp⁹ tegebať. Cumqꝫ diutius cogitaret apparebant in manib⁹ ei⁹ quasi fixure clauoꝝ. latusqꝫ ip̄ius dextrū veluti lancea perforatum. Interea cū fr̄ibus suis sic ab eo institutis nouā dedisset regulā. ꝛ xp̄i stigmatib⁹ insignitus fuisset. ꝛ nomē suū in orbē diffudisset. Cū nullā carni sue requiē dederat a ꝯuersione sua. xviij. anno ꝛ multis languoribus p̄teritū tp̄s effluxisset. duobus seq̄ntib⁹ grauioribus purgeri cepit. Tandē plen⁹ bonis opib⁹. apud assisiū vrbem suam. Anno salutis nr̄e. 1227. nonas octobris ī dn̄o feliciter obdormiuit. Quem ꝛ biennio post gregorius nonus auditis eius crebris miraculis magna prius ob eam rem cōuentu habito. in numeꝝ sanctoꝝ statim retulit. Nicolaus aūt tercius papa anno. M.cclxxx. litteras de stigmatib⁹ ei⁹. xp̄i fidelibus misit

Terre motus

¶ Terremotus atqꝫ portēta multa hijs annis vbiqꝫ ferme fuere ita vt antiochia ꝛ tripolis atqꝫ damascus magna ex p̄te corruerint. Cathina etiā sicilie insula contra aquarum naturaꝫ pelagus retrocessit. ꝛ hoīm ferme milia absorbuit. In ytalia insup̄ grandines ouis anserum grossiores cecidere.

¶ Visum est quoqꝫ signū mirabile in occidente post occasum solis in stella posita in austro declinans in occidentem indirecto syderis quod astrologi coronam adriagne appellant. Visusqꝫ radius quasi trabes magna per multos dies ascēdes in altitudinem firmamenti. Predicatores hijs temporibus multa alia signa contigisse asserebant.

Anno mundi. 6413. Anno xpi. 1214.

Linea summoꝝ pontificū

Honorius tercius

Gregorius nonus

Celestinus quartus

Honorius tercius papa. pr̄ia romanus. pr̄e almerico ciu e romano genit⁹
tercio suffectus innocētio. ⁊ ipm eius noīs terciū. perusie cardinales ī ro
manū pontificem creauerūt. Qua in creatione ad sextū p̄decessoris diem obi//
tus facta. maior solito adhibita ē festinātia ꝙ perusini ciues difficultatē hiero
solim e rex. ⁊ belloꝝ ytalie sedandoꝝ necessitates ꝑpenderūt. Et coacto in con//
claui collegio penuria cibi per dies singulos maiore facta vt ꝓperarēt. vim ho
nestissimā attulerīt. ꝯsecratusqꝫ pōtifex destinatū a p̄decessore pac| in ytalia cō//
stituende tractatū ꝑ oratores legatosqꝫ cōtinuauit. Ipse romā intra primū cre
ationis mensem ꝑ sabinos se cōtulit. Sollicitabat eñ eū petrus antisidorēsis
impator cōstantinopolitanus. quē paulo post ⁊ iolem simul vxorē idē ponti-
fex in basilica sancti laurētij. q̄ via tyburtina extra muros insignis visitur. im-
periali diademate decorauit. Et rebus xpianoꝝ in romana ꝯsulturus q̄ hiero//
solimis ꝓfuture viderent̄ ioannē de colūna cardinalem romanuꝫ portuensem
epm apostolice sedis legatū declarauit. impialesqꝫ titulos honorius friderico
secūdo cōtulit. Quē post iuribus ecclesiasticis sibi vsurpatis anathemate no//
tatū dignitate priuauit. Ordinē heremitaꝝ prout innocentius fecerat ꝓtegen
dū cū suscepisset. Etiā ordines predicatoꝝ ⁊ minoꝝ cōfirmare voluit. hieroso
limoꝝ regē ex asia ad se romā venientē benignissime suscepit. Extantvo hono
rij pontificis decretales multe. tū rome opa sancti laurentij extra muros vrbis
reparata cū cenobio basilica. tum sanctasanctoꝝ ad lateranēseꝫ ecclesiā instau//
rata celebris sanctimonie oratoriū. Hīc aūt ac beate vitā ducēs vt bonū pasto
rem decebat. anno pontificatus sui decimo. mēse septimo. die. xiij. morit̄. Se
peliturqꝫ in basilica sancte marie maioris ad presepe.

Gregorius nonus papa natione hernicus. pr̄ia anagnin⁹ e familia comi-
tum innocentij tercij nepos. Qui ⁊ laterano vbi creatus fuerat ananiam
ꝑ estati caumata se contulit. Vñ fridericū monuit vt expeditionē in terrā san-
ctam cui⁹ voto prideꝫ cruce signatus se obligauerat. tandē iniret. forte cōmina
ret vt nisi breui exequeret̄ excōicationis priuationisqꝫ sententias ab honorio
p̄decessore in illū ꝓmulgatas. ꝯfirmatas etiā atqꝫ etiā aggrauaret. Promisit-
qꝫ fridericus sese vouerat. dictūqꝫ ē veris tp̄us ad ꝯueniendū brundusij. vene
rat eo magna multitudo p̄cipue vero ex germania lantgrauius hassie. q̄ brun//
dusij vna cū magna p̄te militū moritur. dū fridericus egritudinē simulās in si
cilia se continet. Hec fraus ita cōprehensa est. cognita eñ lantgrauij morte ce//
lerrime eo adnauigasse omnēqꝫ eius suppellectilem diripuisse. Cognita igitur
fraude friderici honorij tercij sententiā in fridericū latam ꝯfirmauit. Inde pe//
rusij pontifex assisiū petiturus. vt q̄ de francisco viro sanctissimo miracula au-
dierat p̄ns cognosceret re comperta vt audierat. in sanctoꝝ numeꝝ statim retu
lit. Ceperant iterim romani senatores q̄ñqꝫ vnū. q̄ñqꝫ binos creare. Hanibal
qꝫ ex hanibalda gente romana nobilis senator heresi ꝯsentiebat. in quā multi
inciderant sacerdotes. Hiqꝫ pontificis reditū formidantes tumultū concitaue
rāt ꝫ diuina vltio cōpescuit. Tyberis eñ eā in alluuionē excrescens. multa dā//
na mortalibus intulit. Et tanta peste laboratū est vt decimus quisqꝫ vix superfuerit. Pontifex mira clemē
tia vsus publice oēs priuatimqꝫ etiā distributa pecunia ꝯsolatus ē. veteres cloacas purgari nouasqꝫ plu
rimas construi curauit. Urbis dignitati ⁊ valitudini vno tempore consulens. accessit post ad vrbem rea-
tinā pontifex curiā in ea aeris salubritate conseruaturus. qua in vrbe beatum dominicum in sanctorū nu-
merum retulit. Spoletum postea estate cum diuertisset beatum anthoniū cognomento paduanū ob innu
mera miracula sanctoꝝ confessoꝝ collegio congregauit. Qui tandem multis quassatis erūnis a friderico
suadentibus francie ⁊ anglie regibus cōuocauit omnes orbis xpiani ad cōciliū. Uerū fridericus terram
mariqꝫ vias p̄clusit. Cardinales pisana classis intercepit ad amalphiā vrbē ducti. in custodiam postmo-
dum tenti. Dum aūt eo tardatus captoꝝ cardinaliū ⁊ prelatoꝝ impedimento. desistit a concilio pontifex.
mense augusto. Et primo quadragesimo salutis anno supra duodecies centeno obijt. pontificatus sui an
no quartodecimo. mense tercio.

Celestinus quartus patria mediolanensis ⁊ ganfredus ex castillonea gente. sabinensis episcopus vi
ta ⁊ doctrina insignis senex admodum ⁊ valitudinarius in locum gregorij suffectus. ad fridericum
mittens obsidionem fauentie continuantem multis illum de futura pace pollicitationibus delinire cona//
tus est. Sed priusqꝫ fridericus respondere potuerit. Celestinus ipe duo devicesimo pontificatus die de//
functus ē. Cui vt successor daretur vno ⁊ vicesimo mense laboratum ē. Causam diuturne vacatōnis apo
stolice scribūt tentos in malphitano carcere cardinales. ne ipis absentibus electio fieret protestatus fu-
isse. Quibus ⁊ collegas assensisse. videntes omnē ytaliam friderici motibus quassatam esse. ⁊ imminere
per singulos dies periculum ne vrbē romam caperet.

Fridericus eius nominis secūdus impator. anno dn̄i. 1212. ottone p̄dicto
imperij titulis priuato. ab electorib⁹ eius loco surrogatus. Et ab honorio
pōtifice cōfirmatus ⁊ coronatus. impauit annis. 33. Nat⁹ ex heinrico sexto ⁊ cō
stantia sorore regis sicilie. q̄ cum antiqua esset sub papilione panormi in medio
platee. vt tolleret omīs suspitio ⁊ mulieres liberū haberēt aditū in lucē editus
Is sub gubernatione ecclesie ⁊ innocētij orbato p̄re enutritus. Deinde poten-
tissim⁹ impator ytalie. sicilie. sardinie. ihrl'm ⁊ sueuie. dn̄s quo nullus magnifi
centior romanū imperiū tenuit. Fuit em̄ armor̄ strēnuus linguar̄. s. latina ⁊ vul
gari. greca. gallica ⁊ sarracenica pit⁹. vigorosus liberalis ⁊ magnific⁹. Vicijs vi-
cijs nō caruit luxuriosus nihil curās nisi tpale. cū mltis pōtificib⁹ romane eccie
bella gessit. Fecit tn̄ magnifica edificia p omnes ciuitates regni apulie ⁊ sicilie.
Validissimā arcē capuana dicta in neapoli castr̄ pratense ⁊ arcē sancti miniatis
Habuit ex prima vxore heinricū ⁊ cōradū. quos ɔsortes regni fecit. Ex secūda
filia ioannis regis hierosolimitani iordanē ex ɔcubina fridericū regē antiochie
manfredū principē tarenti postea regē sicilie. Et Rentzium quē fecit regē sardi-
nie. Fridericus itaq̄ p̄mo post habitā magūtie regū alemānor̄ coronā. In sue-
uia gentilitatis sue regione desederat. Is audita clade qua otto afflictus erat.
Aquisgranū impatoriā vrbē obsidione pressam recepit. vbi tercij innocētij ro-
mani pōtificis auctoritate regiā iter̄ de more coronā accepit. Et vt aliquā erga
deū ostenderet gratitudinē cruce insignitus. voto se tunc publice obligauit sub-
sidij xp̄ianis in asia agētibus afferēdi. ne etia pontifici quoq̄ romano ingrat⁹
esse videret. comitatu de regno sicilie pmisit fundani ppetuo ei⁹ donationis iu-
re a romana eccia peculialiter possidendū. inde in romanor̄ regē electus ottone
defuncto romā redijt. Quem honorius impiali diademate insigniuit. Obierat
paulo prius cōstantia eius mater prestantissima mulier. nō magis annorū qua
prudentie plena. q̄ viso filiū adolescentiā supergredi incipientez. Qui duos de
triginta ageret annos. ad eam diē in v̄tutū via cōtinuisse. q̄ ea de medio sublata. mores vsq̄q̄ mutauit
In pontificē em̄ spreta iureiurādi religione anno coronationis primo mlta ⁊ quidē enormia ē aggressus
quē vt a flagitijs a rebellione temparet. admonētem magis magisq̄ indies spreuit. Unde eū duxit ponti
fex anathemate nisi resipisceret ⁊ ablata redderet deterrendū. sub ipm fridericus impio priuatus. vt reb⁹
ɔsuleret alemanie. Quib⁹ ob noui impatoris subrogationē timebat. heinricū filiū decēnem illi in regem
dedit. Tribus ab inde annis supuixit honorius. Promisit postea fridericus qd̄ vouerat. ⁊ quod pontifex
gregorius volebat. Tandē ad terciū ydus augusti cū omni classe brundusio soluit. sed ceteri ad destinatu
in acconē cursum velis ardentissime remisq̄ cōtendūt. Fridericus noctu cū trireme dilapsus brundusium
ē reuersus. At gregorius pontifex cū intellexit fridericū in ytaliā reuertisse. q̄ntis potuit maledictionibus
ɔsecutus ē. Inde nauigationē ingressus de qua cypri substitit. Senescallo militie sue mgr̄o cū copijs pto
lomaidā p̄misso. q̄ soldani conat⁹ inspiceret. fridericus ab illo accersitus ptolomaidam adnauigauit. Nec
mora oratores in romā dimittens. absolutionē a pontifice implorauit pontifex q̄ oīa restisset repulsam de
dit. quāobrē fridericus cōsulcius sibi duxit in ytaliā nauigare. Et a tarentino portu quē primū de nauiga
tione attigit. neapolim anxius aduolauit iuerat ptolomaidaz magister militie theutonice prutenorū. q̄ cū
ipo friderico in ytaliā redijt. fauentia deinde anno obsidionis ppe in friderici potestatē pactione ē facta.
Inde in bononiā ducens studio eā priuauit. qd̄ tunc primū paduā ē translatū. inde in mutinēses ac regi-
nos duxit. sola agror̄ vastitate ɔtentus fuit. Continuatū postea ē duos ferme annos belluz atrox variuq̄
⁊ longobardie ac om̄i ytalie pniciosissimū om̄ibus quos p ytaliā partiū gibelline ⁊ guelfe labes infecerat
auxilio nō magis militū q̄ pecuniar̄ odio partiū vtrūq̄ cōtribuentibus. Tandē quartus innocentius pō
tifex excōicationis depositionis priuationisq̄ sententiā in fridericū pnūciauit. om̄ibus iuramento absolu
tis. Et potestate electoribus attributa nouū quē vellent principē deligendi. put in sexto de iudicijs nūc ha
betur. Et cum tanta pontifex lugduni inde rex francie in egipto cum gloria ⁊ dignitate reipub. xp̄iane ge-
rerent. xp̄ianos ipē in longobardia crudelitate psequitur. Inde apud parmā prelio supatus. postremo in
ciuitate firenciola in finibus abrucij infirmat⁹ manfredi filij ausu veneno vel suffocatione interijt. Cui hoc
epigrāma affixit. Si probitas sensus virtutum gratia census. Nobilitas orti possent resistere morti. Non
foret extinctus fridericus qui iacet intus.

Linea impator
Fridericus secūdus

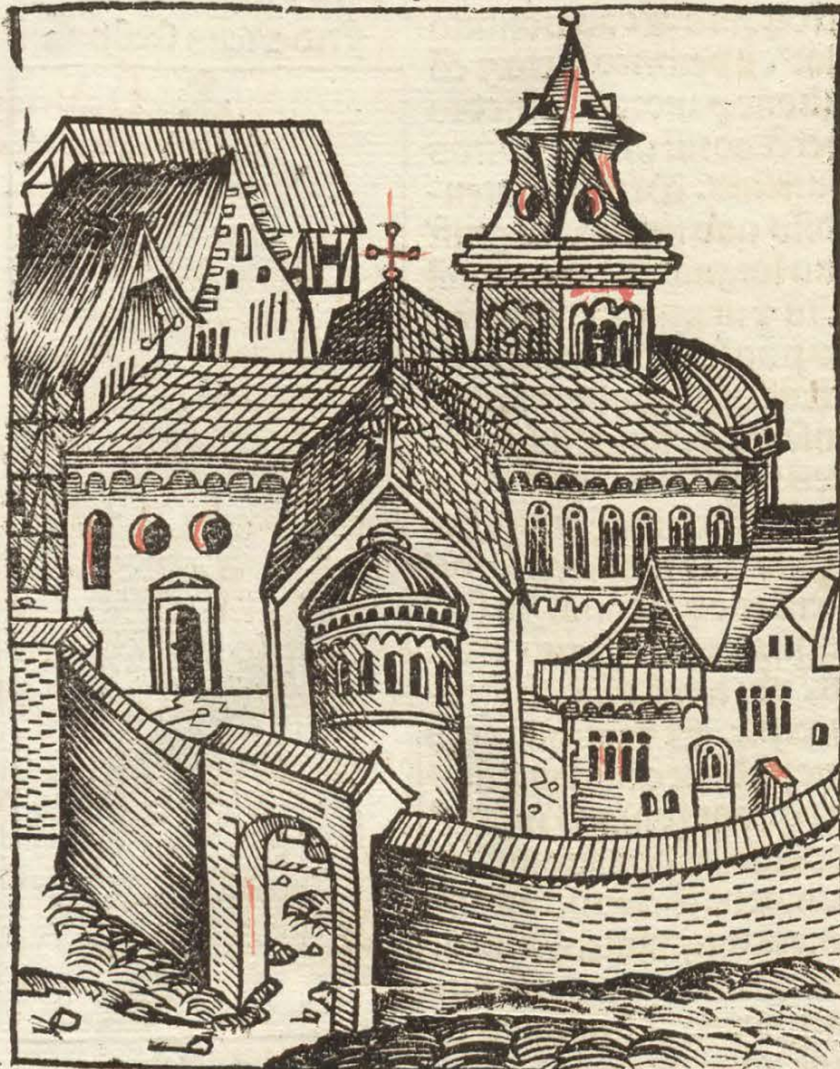

Eclipsis solis anno. M.ccxxxviij. totius. circa horā nonā die. vi. Junij facta
est. ⁊ tanta obscuritas aeris fuit. vt noctē adesse crederēt. causaz ignorantes
ad penitentiam redierunt. Designabat s̄m iudicium (quod fallax vt plurimū cense
tur) mortem gregorij noni ⁊ oppressionem ecclesie per fridericum.

Terre etiam motus maximi repente exorti. ⁊ adeo grandes vt in montibus
salutijs ad quinq̄ hominū milia perisse dicantur. Quo quidē anno frisia re-
gio a maritimis fluctibus pene tota submersa fuit. Ubi ad centum hoīm milia de-
mersa referuntur.

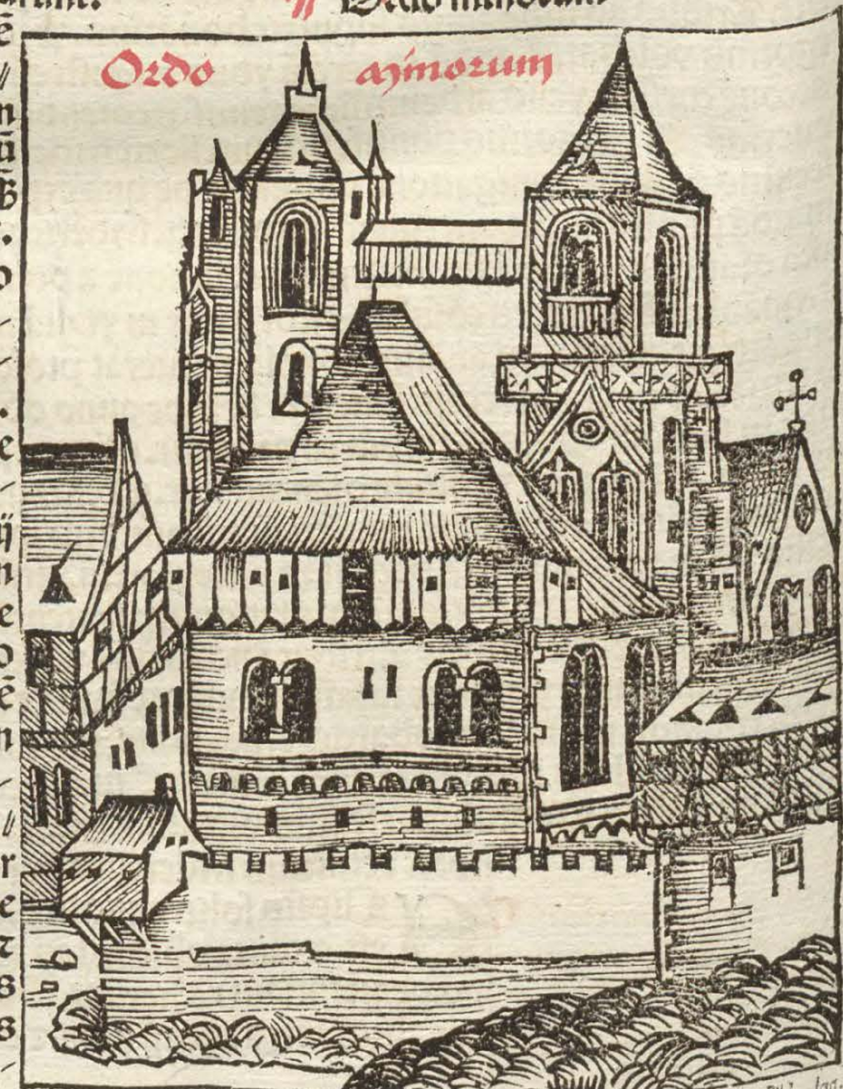
Ordo predicatorum

Ordo predicatorum

ORdo predicatoꝝ hĩs tpib⁹. veluti nouũ sydus a btõ dñico diuinitus excitatus. Et sub regula diui augustini institut⁹. Dũ em̃ ad lateranẽse ↄciliũ cũ fulcone tholosano epo. ꝛ ad innocentiũ adijsset. petens cõfirmationẽ. cũ pre nouitate rei se difficilẽ exiberet. Nocte in somnis videns lateraneñ. ecciam suis cõpagibus resolutã graue minãs ruinam. Cui occurrebat vir dei dñicus humeris suis casuraꝫ fabricã sustentare videbaẗ. q̃ visione mot⁹. petitionẽ attẽte acceptauit. hortans vt cũ fribus regulam eligant. reuersus ad xvi. fratres tholose regulaꝫ p̃dicatoꝝ ordinarũt. Interea innocẽtio mortuo ab honorio ista p̃scripto pontifice ipo p̃re dñico instante auctoritate aplica tandẽ approbaẗ ꝛ ↄfirmaẗ. Ordo hic ĩter ceteros ordines ↄ̃ hereticos ꝙ̃maxime extinguẽdos sp̃ impetuosissim⁹ ẽ habit⁹. Et ne p̃dicationis officiũ impediretur. proposuerũt terrenas possessiones ꝛ redditus annuales ꝓrsus abijcere. qδ postea in caplo generali bononie executioni mandatũ fuit. Confirmatõem ita ꝙ̃ ordinis sb̃ regula augustini ꝛ cõstitutõib⁹ additis ab honorio accepit. Ipm ordinẽ postea raymũd⁹ dominici successor. ac reliq̃ vita ꝛ doctrina atq̃ ordinatõnib⁹ mirũimmodũ auxere. Quorũ de numero p̃cipui fuere Petrus martyr veronẽsis. Thomas de aq̃no. ꝛ Vincẽtius inter sanctos relati. Reliq̃ q̃ꝫ vt petrus de Tarantasia Innocẽti⁹ quint⁹ appellat⁹. ꝛ Bñdictus xi. papa. Hugo cardinalis biblie postillator. Albert⁹ magn⁹ Petrus de palude. Jacobus de voragine. Antonin⁹ archieps florẽtin⁹. Et alij innumerabiles doctores ꝛ sanctissimi cõfessores. q̃ illũ ꝑ virib⁹ auxere. Rogeri⁹ ꝛ Albert⁹ brixiẽsis Vgo de argẽtina Thomas anglicus. Vincẽtius burgũdus theologus ꝛ historicus. atq̃ alij historici plurimi q̃ sua doctrina moribus ꝛ exemplis ordinem protexere ꝛ in fide decorarunt.

Ordo minorum

ORdinẽ etiã minoꝝ hac tẽpestate tercio kal. decẽbris honori⁹ põtifex (ꝛ vt ferũt difficilime) confirmauit. Mouerat em̃ antiquus hostis hũc ordinẽ in ecclia dei admodũ ꝓfuturũ. ideo obstitit. vt ad nih ilũ redigereẗ. Hunc itaq̃ ordinẽ diuus franciscus tanq̃ voluptatis ac paup̃tatis ortũ mlto labore plantauit. in q̃ vt quietius ꝛ securi⁹ a mũdi fluctib⁹ elongat⁹ soli deo vacare posset. Ipe franciscus btĩssimus p̃mo introiuit. vt reliquos sp̃ualib⁹ ꝛ doctrine gr̃e aquis irrigaret. ibidẽ ergo constitut⁹ diuino afflante spiritu. post suã ad deũ p̃fectã cõuersionẽ. cernens accrescere fratrũ ꝛ filiorũ suorũ nũerũ. vite normã ꝛ regulã cõposuit atq̃ descripsit interpositis in ea sacri euangelij v̓bis. ad eius p̃fectõem feruẽtissime anhelabat. q̃uandam q̃ ↄfratres suos v̓bo p̃iter ꝛ exẽplo edocuit. Regula aũt ꝛ vita fratrũ minorũ vt ipse ait. hec ẽ dñi nostri ihũ xp̃i sctm̃ euãgeliũ obs̓uare. viuẽdo in obediẽtia. sine proprio. ꝛ in castitate vsq̃ ad mortẽ. Et cũ innumerabiles ex hoc ortulo emerserint viri q̃ ipum signis ꝛ doctrinis illustrarũt. inter p̃cipuos nũeraẗ ludouicus ep̃us. antoni⁹ vlixbonẽsis. bonauẽtura cardinalis. Et bernardin⁹ senẽsis. in cathalogo sctoꝝ relati. Sꝫ ꝛ Nicolaũ ei⁹ nois q̃rtũ. Alexandrũ q̃ntũ. ꝛ Sixtũ q̃rtũ põtifices maximos. de q̃b⁹ ꝛ alijs latius infra diciẗ. Inter doctores etiã solẽnes sacri ordinis annũeraẗ alexander de ales. Richard⁹ de media villa. ꝛ innumerabiles alij.

No potentiam tartarorum

ANno salutis p̃mo vicesimo. duodeciesq̃ cẽteno tartari gẽs cithica georgianã armeniãq̃ maiorẽ direptas vastatasq̃ suo sb̓iecerũt impio. inde riphẽis mõtib⁹ trãsmissis ad eas delati vastissimas regiones. Que transsiluanam ↄtingũt. in poloniã ꝛ post ĩ hũgariã penetrarũt q̃s xp̃ianas regiones populationibus incendijsq̃ late cõmissis magno affecerunt incõmodo.

Jerusalem evertitur

HJerusalẽ citas q̃ꝫ a cordirio magni saladini filio obsidẽtib⁹ damiatã xp̃ianis. q̃nta vice fundit⁹ euertiẗ. tẽplo dñi tantũmõ itegro relicto. ꝛ cũ sepulcrũ dñi nostri ihesu christi violare etiã statuisset precibus christianorum pulsatus ab scelere destitit.

S. Clara

Clara ṽgo admirabilis ⁊ sanctissima. de ciuitace assisij. claro satis genere traxit originē. Cui⁹ pr̄ miles. mr̄ ortulana dicta diui francisci disciplinis ⁊ exemplis in diuino ope plīmū erudita. Hijs tpib⁹ apud assisiū vrbē ṽtute scititas ⁊ grā in pcio habita. q̄ ad ecciam sancti damiani cōmigrans collegiū sanctū pauperū dominarū ordinē inchoauit. in hoc arto reclusorio p. xlij. ānos mirāda carnis sue materatōe ⁊ ī opib⁹ virtutū claruit. diuersa q̄z miracula signo crucis pegit. Cū sub imperatore friderico quassata eēt eccia. Et in assisiū hostilis furor irrueret. Et sarracenorū gens apud damianū sctm̄. intra claustrū ṽginū influerēt. Clara infirmā ad hostiū agmen se duci iubet. Et añ hostes poni pcedēte ea capsula argentea in qua erat sacramētum eucharistie. ⁊ ī orone cū lacrimis ait placet mi dn̄e inermes ancillas tuas manib⁹ tradi paganorum: Custodi famulas tuas illico ad aures eius intonuit. Ego vos semp custodiā. Et mox q̄ muros ascēderāt. obsidionē derelinquūt. In religioso eius transitu innocētius q̄rtus cū cardinalib⁹ eam visitās. ab eo remissionē oim peccatorū obtinuit. in dn̄o ꝯfortata. xvij. dieb⁹ nullū cibū sumpsit. Tandē ait ad aiam suā. vade secura. q̄ bonū itineris habes cōductorē. in crastino igit beati laurētij egredit aīa eius sanctissima. Et ad sanctū georiū. vbi corpus. b. francisci pmo cōditū fuerat deportat. Agnes aūt soror ei⁹ ad agni nuptias euocata interiectis dieb⁹ obsecuta est. Et cum sanctissime vsq̄z ad vite exitū vixisset. ⁊ dominus ad gloriā eius plura miracula fecisset. anno. M. cclv. alexander quartus in sanctarū cathalogo eā aggregauit. Et eius diei festum pridie ydus augusti celebrari mandauit.

S. Antoni⁹ de padua

Antonius pria hispanus. vlixbona ciuitate oriūdus. ordinisq̄z minorū frater. Uir vtiq̄z sanctus. ⁊ multis ṽtutib⁹ adornat⁹. Is in baptismo ferdinandus appellatus. primo canonicorū regulariū habitū suscepit. cūq̄z audisset frēs minorū apud marrochiū p xp̄o necatos. p eis habitū minorū accepit. vbi nocturnis vigilijs corp⁹ mira abstinētia macerauit. Hic gloriosus pr̄ cognomine de padua dictus Cū ibi predicans diu regeuit. Et rome de mandato summi pōtificis pegrinis plurimis pdicaret. linguas sic mouit vt tam greci latini francigene teutonici q̄z anglici oēs q̄ audiebant clare intelligerēt. Et cū inter religiosos nō solū sue etatis. s; priorū seculorū oibus lr̄is ornatissim⁹ haberet. Sacrarū lr̄arū archa cognomiari meruit. Et cū tholose bononie. ac pataui diu theologias egregie docuisset. Hac tēpestate pataui infinit⁹ clarus miraculis moritur. Et a gregorio nono pōtifice eas ob res statim in sanctorū cōfessorū ꝯsortiū referr. anno. M. ccxxxij. Inuenta est postea in translatōe corpis positi de loco vno ad aliū. lingua ei⁹ in ore adeo recens rubicūda q̄ p plures annos cū corpe sub terra iacuerat ac si tūc decessisset. quas beat⁹ bonauentura. affatus ē. O lingua bn̄dicta q̄ semp deū benedixisti. nūc apparet quanti meriti fuisti. anno deinde dn̄i. M. cclxiij. cū eius meritis patauina vrbs de manu etzelini tyranni liberata esset ciues ecciam pgrandem atq̄z pulcerrimam ad eius honorem extruxerunt.

Kunthor

Ordo fratru theutonicoru in prussia Incipit

Ordo fratrū theutonicorū in prussia p hec tpa ortū habuit. Cū pruteni barbara gens ⁊ ydolorū cultrix. vsq̄z ad fridericū impatorē eius nois secūdū fuit. Sub eius ṽo iperio cū amisissent xp̄iani ptolomaidē sirie ciuitatē. fratres theutones sancte marie appellati. Inde fugati in germaniam rediere. Uiri nobiles ⁊ rei militaris periti. qui ne per otium marcerent. fridericū accēdentes prussiam germanie cōterminiā xp̄i cultū spernere dixerūt. Sepe illius gentis homines in saxones ceterosq̄z vicinos excurrere ad orientē em̄ massonite poloniq̄z rura colūt. Occidentem saxones occupant. aquilonē balthei maris excipit littus. Ingentem igit vim pecorum atq̄z hominū abigere. esse igitur in animo sibi compescere barbaram gētem. annuat tantū imperator puinciam. quod fratribus perpetuo iure possidendā tradat. si eam armis acquirant. conradus quoq̄z dux mosauie ⁊ Cuyame q̄ sec⁹ terre domini affirmabat. Ius suum in terra colman vocata fratribus cesserat. Grata oblatio friderico fuit. Qui litteras sub aurea bulla ꝯcessit. Illi sumptis armis breui tempore omnē prussiam subiecerunt: frumenti ferax regio est. aquis irrigua. ⁊ plena colonis. mlta ambitiosa oppida. multi maris sinuosi reflexus amenam efficiunt. pecorum ingens vis. multa venatio. piscatio diues. Ex illo tempore lingua theutonica introducta est. Et cultus xp̄i gentibus imperat⁹. Ecclesie postea pontificales erecte transuistulam pomezamēsis, colmēsis. warmiensis ⁊ Sambiēsis. Arcē item nobilem ⁊ amplissimam marieburgū vocant. hic sedes magni magistri. Et cum theutones hui⁹ religionis inuentores fuere. Nemo ad eam recipit nisi theutonicus. nobilis ortus parentibus. Ob eam rem vestimētis albis vtuntur. nigra cruce insuta. vt aduersus inimicos crucis pugnare velint. barbas oēs nutriunt. exceptis qui sacris altaribus seruiunt. pro canonicis horis dominicam orationem vsurpant. Neq̄z litteras discunt. magne hijs opes fuere. nec minor potentia q̄z regibus. Sepe cum polonis contendere.

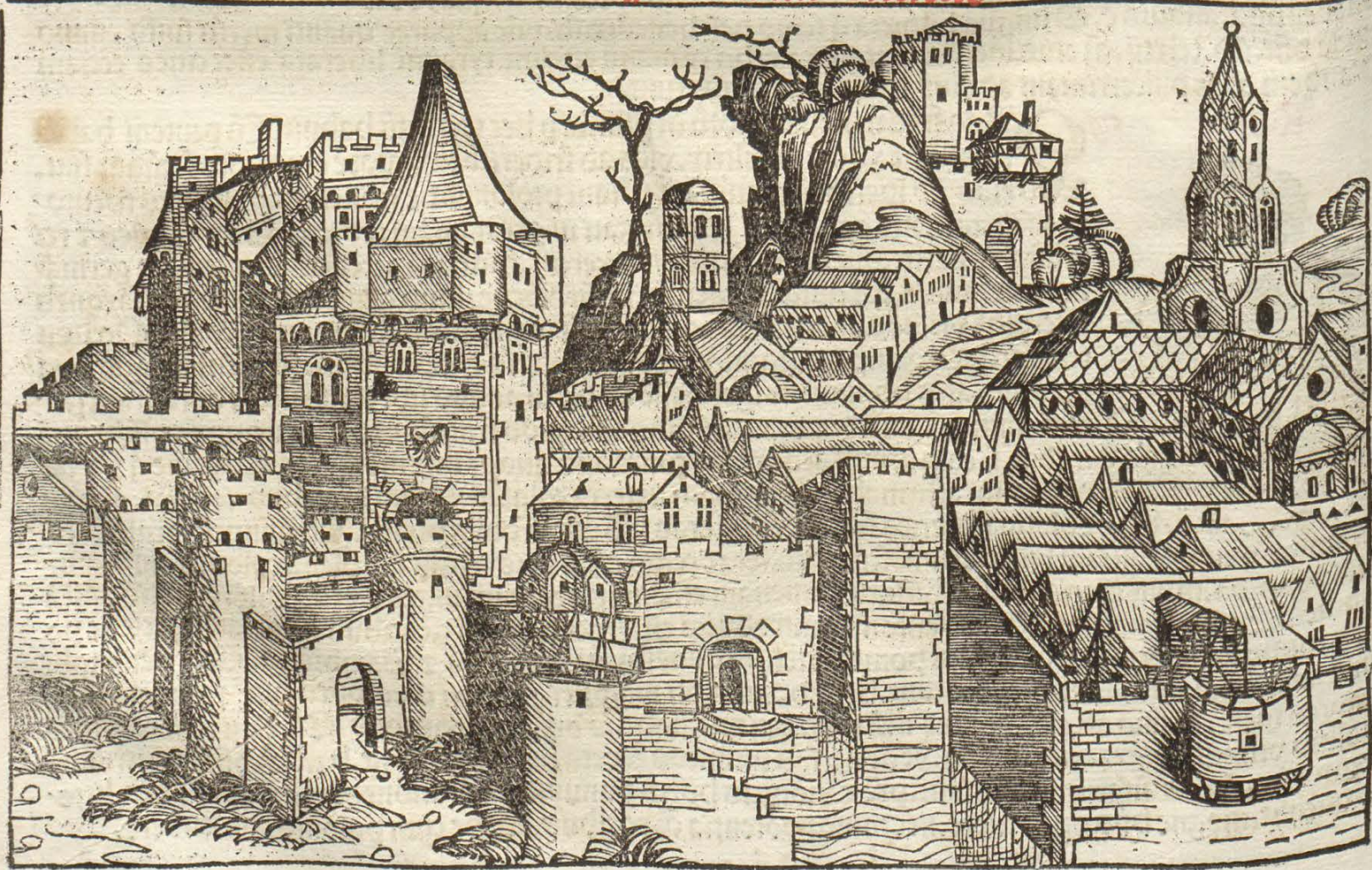
De damiata et eius expugnatione

De damiata ⁊ eius expugnatione.

PRincipes xpiani. quos olim tercij innocentij diligentia ⁊ lateranēsis ꝯcilij decreta ad hierosolime liberationē inflāmauerāt. in magnū coierāt exercitū. qui ꝑtim terrā. partim mari cōstantinopolim. Et inde cardinale colūna sedis apostolice legato deducente. acconē se ꝯtulerant. Fuerūtqꝫ primarij inter eos ꝓceres andreas hūgarie rex. venetoꝝ nauigio fretus. qd̄ libēter dederāt. qꝛ ius eis cōcessit ꝙ in omni dalmacia regnū hūgarie ad eā diē habuerat. Et dux austrie. heinricusqꝫ niuernensis comes. Et gualterius regis francie camerarius q̄bus ioannes hierosolime regi coiunctis. in cōcilio actū est. damiatam egipti vrbem nilo cōtiguā vt primā oīm caperent adnitendū. Ea em̄ in ꝓtāte facta apparebat cayrū ⁊ babilonē cōtiguas vrbes amplissimas ⁊ cōmode occideri posse. Et interclusas cōmeatu facilime expugnari. Quo soldanoꝝ gentis sarracene principū domicilio in xpianoꝝ ꝓtātem facto futuꝝ ꝯfidebant. vt oīs ea barbaries sarracena nō solū hierosolima ⁊ terra sancta. ſ orbe ipō terraꝝ exterminaret. Itum ē itaqꝫ nō magis cupientissimis q̄ꝫ cōfidentibꝰ ꝓceꝝ militūqꝫ animis. Et mense maio anni salutis duo devigesimi ⁊ duodecies cēteni. damiate obsidio īchoata. Ea cītas olim eriopol'a ꝓtinace elio ꝯditore appellata. Triplici muroꝝ lateritio dēsissimoꝝ munimēto cingit. Quā nili amnis ꝑticula. ad romani tiberis magnitudinē ambit. vt insulā ſ oblōgā arctamqꝫ efficiat. A babilone q̄ꝫ noua itur ad damiatā v̄sus oriētē. distās ab ea dietis tribus. Itur quoqꝫ ad alexandriā occidentem v̄sus distans a babilone diebus tribus ꝑ terrā. sex per aquas. Porro vsqꝫ ad damiatam septem diete sunt a monte sinay. Sita ē aūt damiata inter mare ⁊ flumē nili. decoratur aūt in. xxviij. turribus altis. Minoꝝ turriū incertus numerus. Turris quoqꝫ erat pharea nō q̄dem crassitudine ⁊ celsitudine illi similis. quā ad pharon ⁊ nilū stante romano imꝑio fuisse legimus. ſ q̄ suburbiū ⁊ mercatoꝝ appothecas ac publica horrea a pyratis nocturnisqꝫ p̄donibus tutaret. quāobrē sub nostri exercitus accessum addidit soldanus suburbio vtriqꝫ p̄sidia ⁊ munitiones vndiqꝫ instaurauit. Eas dū nostri appugnāt munitionēs turrimqꝫ vndiqꝫ machinis quatiūt. multi ꝑ dies singulos cecidere. cuꝫ tn̄ ea maioꝛ in barbarie accisio cōmitteret. Euicitqꝫ fortissimoꝝ ex omi ꝓuincia alternis pugnātiū nostroꝝ virtus. At post quintū mensem quā gallici in soldanū male pugnauerant pauci milites exploraturi custodes altū sopitos esse aut ꝑ errorē ab esse ꝑcipiēs socios aduocauit. scalas cōportant. portam securibus malleisqꝫ refringūt. Accurrētes q̄ ex sarracenis strepitū exaudiuerant confossi. Christianiqꝫ interim patente ingressi porta. vrbe potiti sunt. Anno tādem dimidio atqꝫ integro postq̄ꝫ fuerat obsessa. portis vbiqꝫ munitionibusqꝫ xpiano militi ad custodiam attributus. Prima v̄o omi machonaria vrbis primaria in gloriose virginis dei genitricis ecclesiam instaurata. ac in episcopiū dedicata est. Habuit per id tempis damiata amplissime opulentissimeqꝫ ciuitatis speciem. repertamqꝫ in ea rerum oīm copiam auri argētiqꝫ ⁊ ditissime suppellectilis vim maximā. legatus regesqꝫ ⁊ duces exercitus militi xpiano equa distributione largiti sunt. Quin etiam de agrorum diuisione ī tempore facienda actum est.

damiata

Damiata Damiata Ciuitas

Apud damiatam interea res xp̄iana p̄ singulos dies. magis magisq3 floruerat. cardinalis de colūna legatus apostolicus. ꝛ andreas rex hūgarie. ꝛ ceteri ꝓceres in bonā venerāt spem. fore vt soldanū sarracenosq3 breui cōficeret. Tandē placuit omibus in cayrū babiloneq3 ducendū ad quas vrbes soldanus omes prope sarracenoꝝ copias cōtraxerat. Postq3 igit̄ xp̄iani duces in castris populationibusq3 sociati occasio soldano obuenit. nili in summas ripas solito citius tunc facti. Qua fretus occasione cathar actas vbiq3 defodi curauit iumētis sublata in primis pascendi facultas. Et qd̄ in castris paratuꝫ erat destructū ē stramen tū nec aliquid fuit saluū quo mortales potuerint triduo sustentari. In eam adducti rerū difficultatē. Alia quoq3 angebant̄ maiore. q̄ reddituri damiatā alicui depressis in locis aquas incidere verebant̄. Itaq3 missis oratoribus pacē xp̄iani his cōditionibus impetrauere. vt damiata cū rebus ī ea repertis soldano dimissa. ꝑtemq3 ligni crucis quā ille haberet redderet. Et captiuis vicissim liberatis xp̄iani aconē thyrūq3 redirent. Quibus vrbibus ꝛ eaꝝ oppidis pax octo annis esset cū turco sarracenoq3 seruanda. Que igit̄ in gloriose v̄ginis purificatione habitari cepta ē damiata. Ad eiusdē natiuitatis diem reddita barbaroꝝ spurcicie inquināda. Is ann⁹ salutis erat primus vicesim⁹ duodeciesq3 centenus.

S. Elizabeth

Elizabeth filia regis hungarie. vxor lantgrauij thuringie circa annos dn̄i. M.ccxxx. in alemania claruit. ab adolescentia sua religioni studuit. actōes suas in deū dirigens. vicioꝝ extirpatrix. exemplū patientie. speculū innocentie. facta nubilis m̄tas ꝑsecutōes passa a ꝯsiliarijs spōsi. ꝛ a ꝓximis suis contēpta. Sed cū dn̄m exorasset sponsum. occultū consolatorē sensit q̄ cū circa tempalia suorū principatuū intenderet. beate elizabeth ad oīa exercenda q̄ ad opus dei spectant liberā facultatē cōcessit. Totis igitur viribus pietatis operibus se contulit In quibus optime vsq3 ad mortē ꝑseuerans delectabilia ori proprio subtrahēs paupibus ministrabat. eosq3 balneabat. ꝛ lectos eoꝝ sternebat. eosq3 tegebat. fila trahebat. vasa coq̄naria mūdabat. hospitale paupeꝝ ꝯstruxit. Que bonis v̄tutib⁹ erudita. tot opeꝝ bonoꝝ manipulos ꝓtulit. xp̄o copulari desiderās. terreni sponsi consortiū declinauit ꝛ mūdane glorie. depositis vestimētis de manu magistri conradi de marpurck griseam tunicā induit. cōtempta diuitiaꝝ ipsi⁹ iactātia. se mūdo prorsus fecit ignobilem. Tandē. xiiij. kal̄. decēbris ad dn̄m migrauit. Inter innumera miracula q̄ deus per eaꝫ ostendit. xvj. mortuos potenter suscitauit. cecū natū illuminauit. Quāobrē ꝛ ip̄e gregorius nonus ip̄am in sanctaꝝ numero asscribi ꝛ aggregari voluit. Et ei⁹ festū 13. kal̄. decembris celebrari precepit.

Decretaliū libri q̄nq3 ad similitudinē q̄nq3 corporis sensus. hac tempestate a Gregorio pontifice nono (raymūdo barchinonense adiuuante. post innocentiū terciū) in ordinem rediguntur. Et in q̄nq3 partes diuidūtur. In quaꝝ prima de summa trinitate ꝛ fide catholica. deq3 constitutōnibus. de rescriptis. ꝛ ceteris officijs tractat̄. In secūda v̄o de iudicijs ꝛ cooperātibus ad iudicia. In tercia aūt de vita ꝛ honestate clericoꝝ. In quarta q̄3 de sponsalib⁹ ꝛ m̄rimonijs. Demū in q̄nta de crimib⁹ ꝛ penis tractat eoꝝ.

Raymūdus ordinis p̄dicatorum

Raymūd⁹ Barchinonensis ordinis p̄dicatoꝝ tercius generalis mgr̄ post iordanē secundū mgr̄m ordinis vir moꝝ doctrina ac vite sanctitate cōspicuus p hoc ip̄m tēpus Gregorio pontifici in q̄nq3 decretaliū libris cōponēti ꝛ laborāti auxilio plurimū fuit. Et eos in formā redegit. bononie q̄3 ius canonicū edocuit. Et summā de casibus ꝓutilē cōfecit. Inde ordinatōnes ꝛ cōstitutiones sub regulari obseruantia extantes in ordinē redegit. Et in cōuentu barchinonēsi infirmatus ī dn̄o q̄euit. ꝛ vt fert̄ miraculis claruit.

Accursius legū doctor

Accursi⁹ natione florētin⁹. ꝯsultissim⁹ vir. superioris azonis doctoris auditor. hac tēpestate vt ip̄emet in autētica ꝯtestat̄ floruit. Qui cū bonaꝝ artiū studijs ornat⁹ esset. ac etiā sapia reipub. gubernāde plurimū insignit⁹ haberet̄. Totuꝫ ciuilis iuris corp⁹ primus glosis ornauit ꝛ explanauit.

Bartholomeus brixianus decretoꝝ doctor

Bartholome⁹ brixian⁹ clarissim⁹ decretoꝝ doctor istis tp̄ib⁹ clar⁹ ex̄ns additōes ad decreti glosas eo ordine q̄ nūc h̄ntur fecit. Et nonnullas disputationes in decretaliū libris cōposuit. Scripsit p̄terea ep̄l'aꝝ volumē ac chronicā de ytalie vrbibus ꝛc̄.

Odefredus doctor

Odefredus patria beneuentanus. doctor celeberrimus azonisq3 auditor. eo tp̄e cū vtriusq3 iuris eruditissimus doctor esset. in eisdem egregiuꝫ ꝛ vtilissimum opus composuit.

Innocentius quartus Sanctū Stanislau epm̄ Cracouiensem martirem gloriosum canonizauit

Anno mundi. 6443. Anno christi. 1244.

Innocentius quartus papa synebaldꝰ antea vocatꝰ: pr̄ia genuensis. familia flisca e lauonie comitibus. in lucina presbyter cardinalis pontifex creatur. Quo nūcio fridericus impator nō admoduꝫ delectatꝰ est. Norat em̄ hoīs v̄tutē. ⁊ animi magnitudinē. Is em̄ mētis sue ꝯscius. fertur ex cōposito respō disse. Bonū se amicū cardinalē in acerrimū hostē romanū pontificem permutasse. Innocētius aūt pontificiū habitū indutus. romam veniens. magno applausu suscipit. pactis q̄ de more in coronādis pontificibus fieri cōsueuerunt. de pace cū friderico ineūda mētionē facit. Verū cū paratas sibi a friderico insidias comperisset. Genuensiū nauigio fretus qd̄ apud centūcellas in portu cōsederat. Et nauigās genuā incolumis p̄uenit: vbi p̄iculosissimā incidit valitudinem. Ex q̄ cū cōualuisset. ad philippū regē in franciā se contulit. ingressu rhodano amne aduerso francie regnū pōtificē innocentiū rex summa veneratione excipi curauit. deduciqꝫ lugdunū. Quā in vrbē conciliū pontifex cuꝫ celebrare cōstituisset. sue primū ꝯsulit honestati. fridericū admonēs vt lugdunum se cōferret. Et cū morā grauiter pontifex p̄resqꝫ ferebant. Sentētiam ī fridericū excōicationis depositōisqꝫ p̄nūciauit. Ad eā nūciationē exaudiuit fridericus vt necessarioꝝ pontificis edes parme ⁊ villas speciosissimas funditus euerterit. Innocentiꝰ tandem nono accessus sui anno gallijs ⁊ lugduno vt in ytaliaꝫ rediret mouere cōstituit. Quē gallici om̄es magno honore magnoqꝫ fauore p̄secuti sunt. Qui p̄ter acta ī concilio nūc extantia libros doctrina plenos apud lugdunū ⁊ scripsit ⁊ edidit. cōmētarios in vetꝰ testamētū. apparatꝰ nouellasqꝫ ⁊ autēticas decretaliū. Et de iurisdictōne ⁊ auctoritate imperij petro de vineis respōdens apologeticas libros fecit. Et sanctū eadimūdū cantuariensem ī sanctoꝝ numeꝝ retulit. Lugduniqꝫ ab eo pōtifice qd̄ seruatur primū ē cōstitutum vt romane eccīe cardinales ī publicū adeq̄taturi galero rubēte insignirent. nō solū quo a ceteris sint īferioribus cōspicui. s; vt ipi admoneant debere. qui illa post pontificalem maiore oīm ornētur dignitate. ad effundendū pro fide catholica ⁊ xp̄iani populi salute sanguinē paratos esse. Cū v̄o perusiam iam peruenisset. petrū veronēsem ordinis predicatoꝝ ab hereticis intercesum in sanctos xp̄i martyres retulit. Ideꝫ fecit de sancto Stanislao cracouiensi ep̄o qui in vita miraculis claruit. accersitꝰ deinde a p̄ceribꝰ regni siculi neapolim p̄ficiscitur. ibiqꝫ moritur. ⁊ sepelitur in ecclesia sancti laurentij. pontificatꝰ sui anno vndecimo. mense secūdo. die duodecimo. Cuiꝰ quoqꝫ decretū fuit vt octaua natiuitatis marie virginis in ecclesia quotannis celebraretur.

Linea summoꝝ pontificū

Innocētius quartus

Alexander quartus

Alexander quartꝰ papa cum morte innocentiꝰ ad annū salutis quartum quinquagesimuꝫ duodeciesqꝫ centenum inchoantem mense ianuario p̄reptꝰ est. alexandrū hunc pontificem eo nomine quartum ex raynaldo cardinale hostiensi natione campano cardinales qui om̄es in expeditionem secuti erant in vrbe neapolitana breui creauerūt. postposita mora vt rebus ecclesie a manfredi violentia p̄uiderent. Manfredum statim admonet ne quicq̄ꝫ contra dignitatem ecclesie moliatur. Magni certe animi ⁊ cōsilij vir beneficus. maxime v̄o erga paupes xp̄i. ⁊ bn̄ de religione meritus. Unde libellos quosdam contra paup̄tatem editos a quodam guilhelmo de sancto amore perpetua edicto aboleuit. Interea alexander q̄ꝫ primus ananie fuit manfredum publica in concione excōmunicauit ⁊ parandis copijs quas Octauiano cardinali mitteret legato suo. operam adhibuit intentissimā. Et eselinū de rumano atq̄ꝫ alios tyrannos persequi vbiq̄ꝫ non timuit. Sed ⁊ inter genuenses ⁊ venetos lites componere non destitit. Et ex visione qua beatū augustinum vidit. vnionē fratrū heremitaꝝ a predecessore inchoatam ip̄e perfecit. Ordineq̄ꝫ ip̄m (relicta heremo) vrbes petere ⁊ incolere coegit. vt ⁊ ipi doctrine verbo pariter ⁊ exemplo. nec non ⁊ confessionis audiende aucti. sicut ⁊ ceteri salutis fructum afferri possent. In eodem quippe statu ordinem ipsum ꝯfirmauit. Quibus etiam vna cum ordinibus predicatorum ⁊ minoꝝ multa priuilegia exemptiones ac indulgētias contulit. quos certe mira beniuolentia summaq̄ꝫ deuotione semper prosequi non destitit. Et earūdem religionū viris doctis admoduꝫ fauit. Et ad cardinalatus episcopatusq̄ꝫ dignitates multos prouexit. Tādem postq̄ꝫ alexander claram virginem pontificatus sui tercio ananie in sanctorum collegiū retulit viterbium ad pacem inter venetos ⁊ genuenses tractandum se contulit. Qua in re diutius vexatus eo loci tedio animi tandem moritur. Et in ecclesia sancti laurentij honorifice sepelitur. Pontificatus sui anno. vij. vacat tum sedes mensibus tribus diebus quatuor. Varia ⁊ maiore parte aduersa tum omni pontificatus tempore. tum maxime extremo anno fortuna vsus qui omne regnum sicilie cōtra que ac sciuerat. Et vrbē florentiam in manfredi hostis ecclesie potestatem venisse. constantinopolim a catholicis amissam bellū inter potentissimos ytalie populos venetos genuensesq̄ꝫ eodem quo obijt anno vidit.

Fridericus cesar diu pōtifices psecut⁹ cū maxis calamitatibus romanaȝ sedem affecisset tandē ab Innocētio in lugdunensi cōcilio damnatus est. et impatoria ac regia potestate depositus. ⁊ regnis sicilie ⁊ apulie priuat. post cuius depositionē vacauit impiū annis. xxviij. ytali ea tpa inter regnū appellant vsq ad Gregoriū decimū ⁊ Rudolphuȝ impatorē.

Heinricus huius nois septimus rex ro. declarat. res em̄ germanie inquietissime fuerunt eo q germani electores imperij facte de friderico priuationi ⁊ simul auctoritati ab innocentio pontifice eis attribute innixi lantgrauium thuringie heinricum alemānoȝ romanoȝq regeȝ designauerant. ⁊ conradus adolescens alemanie rex a Friderico genitore pridem institutus illum regni ingressu ⁊ possessione armis impetijt sed p̄dicata (iubente pontifice) in cōradū fridericiq fautores cruce signatio multos in noui regis lantgrauij p̄sidia fautoresq cōcuit. breui tamē mortuus est lantgrauius pfluuio ventris sine herede sepultus in Isnaco.

Wilhelmus comes holandie post obitū lant grauij contra fridericū ab electoribus in regno suffectus. verū paucis annis regnauit ⁊ a frisonibus ē occisus. ⁊ hij ambo ad pōtificalē benedictionē non peruenerunt.

¶ Guelphoȝ ⁊ Gibellinoȝ ortus

Guelphoȝ ⁊ gibellinoȝ pniciosissima noīa ad tocius italie interitū p hec tēpora ex duobus alemanis fratribus vt aliqui scribunt tumultuantib⁹ ad inuiceȝ romano pontifice ⁊ friderico impatore pisis inuenta fuisse constat. quo infortunio cū sola caruerit sena ī aliud mai⁹ seipsaȝ p̄cipitauit. ī multi em̄ ac pene oībus populis eo tunc dementie impietatisq pcessuȝ est. vt quem pater filium. frater fratreȝ videret cōtraria sentientē pelli patri sit passus aut cōfodi repugnantē. factūqȝ est stupenda celeritate vt studia partiū factionesqȝ ⁊ populorū sectiones p omnē ethruriā pene dinoscerent. cui infectioni a friderico disseminate noīa quoqȝ aut ipse aut ex suis germanis vt p̄misim⁹ aliq̄ īdidere. verbo em̄ quod certe germanicū est studiosos eccīe Guelfos ⁊ impatorie factiōis Gibellinos placuit appellari. ⁊ vt ptolomeus lucensis refert qui paulo post ea tpa scripsit. Ea in fausta rebus italie noīa primum apud pistoriā fuisse audita. que paulo post omnē italiā p̄ter vnicā vrbē venetā infecere. tantaqȝ rabie quinquaginta ducentis ⁊ eo amplius annis ad hec vsq tpa sub infausto eoȝ nomī titulo seuitus est vt peiora inter seipos scelera qn̄qȝ itali commiserint. ijs que a barbaris iā cessantibus fuerāt ppessi. vrbs em̄ in vrbē populariter. prouincia in prouinciā. populi pars in alterā nulla impellēte alia q̄ haȝ partiū causa gessere bella quoȝ nullus victorie finis. nullus modus nisi in sanguinis effusione et exterminio est petitus. nec vicini inter se cohabitātesq solū ea debachati sunt insania atȝ pietate. sed quingentis se iuncti passuū milibus paupes egeni. eq ac diuites ⁊ factiosi cū forte obuij fierent nefaria inuicē cōmiserunt. non modo em̄ diuisa sunt insignia in p̄lijs p̄ferenda. sed colores. terre fructus. vestiū habitus. ipi hoīs incessus. digitoȝ cōcrepitus ⁊ oris hiat⁹ suā habuere partium significationem. De huiusmodi peste Baldus iuris cōsultus tractatū edidit.

Conradus frederici filius ex Iole Iohannis iherosolimitani regis filius susceptus. quē pater rex oīm heredē reliquerat. Cū genitor frideric⁹ apd florenziolā graui ⁊ periculoso laborasset morbo. ex quo cū cōualesceret Manfredus filius ex cōcubina nobili muliere susceptus cōpressa iacentis in strato ore eū suffocarit ad conradū legittimo genitū matrimonio regnoȝ potētatusqȝ oīs successio deuoluebat. Isqȝ conradus a wilhelmo rege alemānie quē lantgrauio suffectū ostendimus. cōtinuato pridē agitatus bello post friderici patris mortē in sueuia gentis sue patrimonio paȝ p se cōtinuit. Tandē conradus amicicia fretus ezelini transpadanā italie regionē vniuersaȝ tyrannide obtinentis veronā se contulit. Ex quo portu paratissimū amplissimūqȝ exercitū in apuliā transportauit. Erat v̄o quod rex euentus ⁊ gesta docuere Conradus genitori friderico in clementia. ambitione ⁊ malignitate pq̄ similis. sed moȝ elegantia et facilitate quā ille artificio quodā p̄ se ferebat carens vt prudentia illū vel potius patris astutia destituisse videat. īde neapolim furēs miarūqȝ redundās obsedit menia ipius multis ī locis aperuit. Capue vrbis muros euertit ⁊ aquinū nobile oppidū incendit. partiqȝ in germania desedit. partim recipiendo sicilie regno vsqȝ ad obitus diē intentus fuit. moriens nō sine suspitiōe veneni procurāte mā̄fredo quod medici pecunia corrupti clisteris opa propinarunt Conradino filio datis tutoribus regni sicilie administrationē arciūqȝ curā reliquit.

Linea impatoȝ
Inter regnum
Heinricus septimus
Heinricus vij

Wilhelmus
wilhelmus

Conradus
Conradus

Mons quidam In burgundia ruit

Mons quidem maximus in burgundia impiali a mōte debiscēs vallesqꝫ coartās multa agricolaꝝ milia oppressit. ⁊ vt auctor fasciculi tpm refert ⁊ cucurrit ꝑ multa miliaria ac qnqꝫ milia hominū suffocauit. ⁊ tandem ad alios mōtes mirabiliter accessit.

Sanctꝰ cirillꝰ grecus mellifluꝰ carmeli prior doctorqꝫ tū vite sanctitate tū ꝓphetie spiritu cōspicuꝰ multa posteris seculis ꝓ futura cōscripsit ⁊ copiosis miraculis deo ꝓcurat gloriam mundoqꝫ stupорem.

Nota

Grossoni siue grossoini gens arabica eoꝝ deuota supstitiōe soldano babilonis impellente xp̄ianos ī asia habentes ꝑ id tpis diuersis agitarūt in locis. ꝯgressosqꝫ templarios ⁊ hospitalarios sepenumero male mulctatos represserūt. demūqꝫ iherosolimā delati tūc immunitā. eos ex asiaticis christianis quos a saladini filijs intactos ꝑcepimus esse seruatos. ipi maxima confecerūt occisione. Sepulchrū vō dn̄icū ad ea intactū tpa ſuatū quāta maxia fieri potuit ignominia ⁊ simul vastitate fedatuꝫ est.

S. Lodouicus rex frācie

Lodouicus beatus rex francie defuncto eiꝰ genitore lodouico anno. xiij. etatis sue coronatus ⁊ inunctus ⁊ francis regnare cepit ⁊ regnauit annis. 4 i. hic cū xp̄iane religionis ardentissimus emulator esset a blancha regina deuota muliere ab annis puerilibus in omni virtute enutritus. qui nil cogitabat sapiebat vel loquebatur aut opabatur nisi que dei sunt. ideo vigesimo regni sui anno copiosissimū exercitum cōgregauit. cū antea lodouicus rex francoꝝ pmittente vel vt videt̄ curante balduino impatore constātinopolitano pignora reliquit p̄ciosissima venetis ab ipo impatore concessa lanceam spongeāqꝫ ⁊ partem ligni crucis dn̄ice passionis. Copijs igit̄ xp̄ianorum in egypti littus ad nili ostia expositis saraceni domiatā incolentes vrbe populariter migrare cōstituerunt. Inerat exercitui sedis apostolice legatꝰ patriarcha iherosolimitanus. Inerant ⁊ ex gallijs epi ⁊ abbates. ad idus deinde octobris Robertus comes pictauieñ. eius regis germanus frater nouas ex gallijs damiatā copias transportauit. quā lodouicus difficillimo p̄lio obtinuit eaqꝫ capta cū saracenis varia p̄lia gessit. tandē ab eis supatus ⁊ captus damiatā ꝓ eius redemptione reddi opus fuit. liberatus cū eis sepe ꝓspere dimicans. morbo tandē in exercitu eius p̄ualente vna cū Joanne filio ⁊ martino patriarcha ⁊ ꝓceribus regni sui interijt. quē postmodū bonifacius octauus audiens eius frequētissimis miraculis merito inter sanctos confessores retulit postqꝫ corpus suū relatū fuit parisius.

S. Eadimūdus archieps

Eadimundus canthuariensis archieps anno dn̄i M. cc. lvij. ab Innocentio quarto summo pontifice numero sanctoꝝ aggregatus. qui nō multo ante ad dn̄m migrauit. vir mire sanctitatis ⁊ magne sapientie. Is ex albendonie anglie villa originē duxit a mundicia nomē sortitus. vnde carnē suā nulla polluit immundicia ⁊ virginitas incorrupta vsqꝫ ad obitū pmansit. factus magister artium missas indies audire consueuerat q̄ consuetudo scolaribus suis ꝓfuit. Inde sese ad theologie studiū transtulit. postea euasit p̄dicator egregius. disputator acutissimus. vacante sede archiep̄ali cantuarie ecc̄ie electus magnis virtutibus emicuit. ꝑsecutionē deinde passus clam fugiens ab anglia ⁊ mari transito ad potegniacū monasteriū puenit inde solciacū adijt. post pceptinoē sacramēti infirmꝰ existens in lecto sedens caput sup manū reclinās obijt. xvi. kaln. decēbris. corpꝰ ad pōtigniacū in ecc̄ia sancti iacobi sepultum miraculis ⁊ virtutibus fulget. deꝰ em̄ mirificauit sctm̄ suū ex oī pene genere lāguoꝝ colēdūqꝫ p̄buit vniuersis.

Sancts Stanislaus
circa hec tempora canonisatus anno 1253. at martyrium passus multo ante, nimirum 1079. Videatur Historia Polonica. et Breviarium Cracoviense.
Nota

S. Stanislaus epūs

Stanislaus epūs cracouiensis in polonia vir doctrina ⁊ sanctitate illustris ꝑ hec tpa claruit. Is cū post multa virtutū opera feliciter quieuit. Innocentius quartus summus pontifex sanctoꝝ numero aggregauit. qui in vita ⁊ post mortem miraculis effulsit.

Sanctus quoqꝫ Albertus de Tarpano carmelita siculus. vir meritis. signis doctrinaqꝫ clarus ⁊ totius perfectionis exemplar.

Lapis grandis in monasteriū sancti Gabrielis cecidit. habēs signuꝫ crucis ⁊ imaginē christi expressam. ⁊ desuper aureis literis habens scriptuꝫ ihesus nazarenus rex iudeorum. ⁊ cecū illū minauit.

petrus Nows martir

S. Petrus martyr de or. predicatoꝝ

Petrus nouus martyr. pātria veronēsis ordinis fratꝝ p̄dicatoꝝ declamator. Et catholice fidei acerrimus defensor. tanq̄ rosa de spinis ort⁹. parētes eñ hereticos habuit. q̄ heresim manicheoꝝ sectabātur. adolescēs factus mūdum parentesq̄ relinquens ordinē predicatoꝝ ingressus. in eo. xxx. annis laudabilem duxit vitā. feruēs amator fidei. cultor precipuus. ꝓpugnator ardentior. ꝓ hac morte subire cupiens. Cū igit̄ de ciuitate cumana. vbi fratrū suoꝝ ordinis predicatoꝝ p̄or fuit. ꝓ exeq̄nda inq̄sitione ꝯ hereticos sibi ap̄lica sede cōmissa mediolanū ire vellet. anno dñi. M. cclij. pridie kal. maij. ob ipsius catholice fidei defensionē dum a lacu lario siue cumano cū socio mediolanū rediret apud barlasinā oppidū ab arrianis hereticis interceptus. martyrij coronā adept⁹ est. cultellū eñ lictor arripuit Et ꝑ latera eius transfixit. Cū ṽo fidei pugil hereticoꝝ dogma pestiferꝝ in vita sua plurimū eradicauerat. post mortē tñ suā eius meritis ⁊ miraculis choruscātibus extirpauit. vt plurimi ad gremiū eccīe redirēt. Ob cuius sanctitatē ⁊ frequētia miracula ip̄m innocentius pontifex sequēti anno in sanctos xp̄i martyres retulit.

Etzelinus tyrannus

Etzelinus alberinusq̄ fratres de romano. cū ea etate in marchia taruisina familie nobiles ceteris p̄stantiores erant. apud bassianū carrarienses. ⁊ marchiones estenses verone monticuli. Et in eius agro scī bonifacij comites. Et cū ceteri haberēt vetustiorē ꝓsapie originē. etzelin⁹ loco nat⁹ erat obscuriore. Cui⁹ auus eiusdē noīs theutonicus miles gregorius cū ottone tercio venerat in ytaliā Hic ṽo sub friderico secundo cū esset vita ⁊ morib⁹ ꝑ q̄ ad similis auctus est opibus adeo magnis. vt tyrannidē sibi ꝯstituerit maiorē ceteris oībus. quas absq̄ imperij aut regni titulo ytalia raro alias ꝑtulerit. Primaq̄ vrbs verona in illius ꝑtes etzelini opa est reducta. Composita interim alemanie re fridericus in ytaliā est reuersus. primi quoq̄ oīm patauini blandicijs dolosisq̄ libertatis retinende factis ab etzelino pollicitationib⁹ decepti ꝑtes impatorias sunt secuti. Quibus e vestigio etzelinus frenū seruitutis iugū imposuit. Zobardo viro germano cum theutonica sarracenicaq̄ coborte ita īmisso vt sarracenis portas alemānisq̄ pallatiū seruantibus in aptam ſuitutē padua sit redacta. Presertim q̄ carrariensiū odio atq̄ inuidia axo estēsis marchio friderici vel potius etzelini ꝑtibus adherebat. Multos deinde exilio damnauit. paruulis testiculos ⁊ oculos amputauit ⁊ effodit. vt terrorē oībus incuteret. ac nullis innocētie locū reliquit. Quib⁹ male gestis vincentiā pari errore suo adiecit imperio. Brixianā vrbē obtinuit. in q̄ multa crudelitate deseuit. Verū cum vigesimo sue tyrannidis anno omnē ferme venetiā ꝓuinciam dilacerasset. Mediolanū sibi subijcere temptasset. Oēs vicine ciuitates cū eis fedus inierūt. Et martin⁹ turrianus in mediolano primarius cū reliquis socijs arma in etzelinū duxit. Et cū pluries dubio marte pugnasset. tandē in fugā conuertit satellitibus eius interfectis. etzelinum turpiter vulnerauit. Et apud sontiū desperatiōe duct⁹ vuln⁹ suū manib⁹ discerpēs vitā euomit miserā. Hicq̄ finis tyranno fuit. q̄ q̄tuor ⁊ triginta annis ciuitates plures oppressas tenuit.

hugo Cardinalis

Hugo Cardinalis

Hugo cardinalis sancte sabine vir vita ⁊ doctrina insignis. cū innocētius q̄rtus summ⁹ pōtifex doctoꝝ viroꝝ familiaritate mirifice delectabat̄. quos etiā ad dignitatis gradū euexit. hūc hugonē cardinalē ꝓmulgauit. Qui ob dignitatē acceptā a priore vita nusquā decessit. Ordinis sancti dñici ꝓus frater habebat̄. Scripsit idem Hugo ⁊ glosas in bibliam. ⁊ concordantias vt istorū vocabulo vtamur.

Manfredus rex

Manfredus

Manfredus friderici impatoris ex ꝯcubina nobili filius. conrado fratre defuncto. sycilie regnum obtinet. ⁊. xiij. annis regnat. Hic quāuis ab alexandro pontifice admonitus. ne quicquā cōtra ecclesie ditionē eo in regno molirec̄. monitis pontificis obtemperare recusauit. asserens in demortui fratris legitimū fore heredem. Et cum ab eodem alexandro excōmunicatus fuisset. ⁊ contra eum paratissimū exercitū misisset. Ipse accersitis multis sarracenis. ipsius pontificis copias fusas partim occidit partim cepit. Inde neapolitanos acri⁹ vexare cepit. In etruria quoq̄ factiones mouet. maxime ṽo florētie. q̄ mortuo friderico statim in libertatē se vendicauerat. Florētinos itaq̄ pōtificis ꝑtes defendētes iuxta fluuiū arbiā vt gibellinis vrbē relinq̄re sint coacti. Quāobrē vrbanus quartus statim in frāciā misit. Ec carolū sancti ludouici regis frēm e gallia vocauit. Et eo regni sycilie rege declarato ꝯ manfredū obiecit. Tandē beneuētū ꝑuenit. facta cū manfredo pugnādi copia m̄ltis vtriq̄ interfectis. Manfredū deniq̄ carolus interfecit. Et sic carolus regnū in pace obtinuit.

Linea summoꝝ pontificū

Urbanus quartus

Clemens quartus

Urbanus q̄rtus papa. natione gallus. ex trecensi gallica vrbe oriūdus. p̄triarcha hierosolimitan⁹. alexandro pontifici sufficit. Hic ꝛ si hūili loco natus. p̄stanti tñ ꝛ elegāti lingua fuit. q̄ aliq̄ñ lacessitus. ꝗ vili p̄re ort⁹ eēt Rñdit nobilē virū nō nasci. ꝫ fieri. v̄tutis ꝛ nobilitatis ē. hic pontificatu suscepto eādē māfredi tyrānidē q̄ꝫ ꝛ alexāder passus e gallijs statim milites ꝯuocauit. quos māfredo obijceret. Cui⁹ fuit postea institutū solennitatem corpis xp̄i cū ꝓcessionibus ꝛ octauis a cūctis fidelib⁹ celebrari. ꝓ q̄bus indulgētias maximas cōcessit. Maiorē etiā interea solidiorēq̧ reb⁹ suis eccl̄ie opē vrban⁹ pontifex afferre cogitauerat. Cui⁹ rei cōficiende spem q̄ꝫ p̄mum ē allata. cruce signatos censuit dimittēdos. Nā oratū francie regē ludouicū facile ī sentētiā duxit. vt carolus prouīcie. ꝛ andegauoꝝ comes ip̄ius ludouici cōsobrinus ac gener iurib⁹ potiref. Carolusq̧ pōtifici ꝛ regi facilē se p̄bēs oīa disponere ac parare ceperat. tāte expeditioni. tāto muneri exeq̄ndo necessaria. cū vrbani pōtificis renūciatā mortē creditū est ꝯstitutū caroli facin⁹ turbaturā. Pontificatus em̄ sui vrbanus morif perusij anno tercio. mense vno. die quarto. ꝛ in cathedrali basilica sepelitur. vacat tum sedes mensib⁹ q̄nq̧. hic ordines mēdicantiū fauoribūs ꝛ priuilegijs multū iuuit.

Clemens q̄rtus papa. guido prius fulcodij appellat⁹ est. natione narbonensis. e villa sancti egidij merito ob sanctitatē ꝛ doctrinā pontifex creatur. Is em̄ iure cōsultoꝝ totius gallie p̄marius p̄stātis q̄ꝫ aduocati causarū in regū francie curia laude ornat⁹ esset. vxorēq̧ ꝛ filios habuit. qua defuncta podiēsis primo ep̄s. post narbonēsis archiep̄s. demuꝫ ꝛ cardinalis ꝛ sabinēs simul ep̄s fuit. Eū itaq̧ celebris fame ꝛ magne reꝝ expientie cardinalē pontifex vrbanus cōponēdis inter heinricū anglie regē ꝛ symonē mōtis fortis comitem illius cōsobrinū ꝯtentionib⁹ legatū miserat. de q̄ legatione pōtificalis eū addita dignitas reuocauit. Raroq̧ alias quicq̄ꝫ opportunius accidisse visum est. q̄ꝫ ei⁹ pontificis in ytaliaꝫ aduent⁹. Quē manfredi insidias timentem nauigio q̄dam mercatorio religiosi mendicantis habitu terra venisse asserūt. Qd ꝯstat perusiā primo cū aduenisset accersiti cardinales. eū deduxerūt viterbiū. de q̄ vrbe amoliri ꝛ parare cepit. q̄ caroli ꝓpe diē affuturi conatibus accomoda iudicauit. Quāq̧ carolus paulopost massilia soluens cū. xxx. triremibus ī tyberim est delat⁹ romāq̧ ꝑuenit. Clemēs aūt doctrina. pietate. religione. hūanitate modestia ꝛ caritate in ꝓximū ꝛ paupem xp̄i ornatus. Bona eccl̄ie ita acute dispensauit. vt plus deo q̄ꝫ affinitati ꝛ cognationi tribuisse videaf. Duas habuit filias ex mortua vxore añ pontificatū susceptas. Quaꝝ altere in monasteriū collocate. xxx. libras thuronēsiū puoꝝ dedit. Altere aūt q̄ marito sue ꝯditōnis nupserat trecētas libras turonēsiū dotis noīe numerari iussit. hac ꝯditōne ne q̄d vnq̄ꝫ amplius peteret. habuit ꝛ nepotē clericū. quē vbi cōperit tres p̄bendas (ita em̄ canonicatus vocāt) h̄re optionēꝫ facere cōpulit. vt quā vellet ex his retinere. duas relinq̄ret. Vexꝫ instantibus amicis vt nō soluꝫ q̄ habebat nepoti dimitteret. ꝫ maiora ꝛ plura tribueret. Rñdit vir sanctissimus se deo nō aūt carni ꝛ sanguini victuꝝ. Deū ita velle vt sua in pias causas erogarētur. nec esse dignū petri successorē q̄ plus cognatōni q̄ꝫ pietati ꝛ christo tribueret. Hū aūt viterbij esset hedwigē polonie ducissam in sanctas retulit. Delectat⁹ est mirifice doctrina bonauēture. Reliquū vite sue tp̄us ieiunijs vigilijs orōnibus alijsq̧ bonis operibus contriuit. hac cōmendatione moriens vir sanctissimus cum sedisset annis. 3. mensibus nouē. magno de se apud oīes relicto desiderio. viterbij sepelitur. hinc contentio inter cardinales orta ē. cum dignus clementi successor q̄ritur propter quod vacauit sedes annis duobus.

O praeclarum pontificem!

Bernardus cōpostellanus doctor

Bernardus cōpostellanus sacerdos eruditissim⁹ ꝛ iuris vtriusq̧ doctor innocētij supioris familiaris ꝛ capellan⁹. Cui⁹ pontificis exēplo ꝛ diligētia excitat⁹. libꝝ ī p̄mo decretaliū mētiōe dignū edidit. quē ꝛ apparatū vocauit. Alia etiā quedam composuit.

Cometa insignis

Cometes noua stella in celo āno dñi. M.cclxiij. in celo apparuit insigni magnitudine supra tres menses surgens ab oriente cum magna luce. Et ad mediū celi occidentē versus radios suos emittebat. Quo prius apparente. vrbanus quartus pontifex infirmari cepit. sed eadem ipsa nocte qua vrbanus obijt. ꝛ ip̄e extinctus est. sic deficit apparitio eius.

Imperij electores. post obitū friderici ꝛ cōradi filij anno. 1256. de impatore deligendo ꝯtendentes bifarie diuidūtur. In q̄ diuisione duos imperatores. plures eligerūt. s. Alfonsum regē castelle. Et Richardū cornubie comitē vel comarchū. frēm regis anglie. Sꝫ neuter cōfirmat⁹ inter regnum adhuc in aliquot annos ꝓrogaṫ. vsq̄ ad tp̄a gregorij decimi ꝛ rudolphi romanorum regis.

Ptolomeus lucensis se q̄cq̄d rex eius tp̄is gestaꝝ scripsit. vidisse ꝑfat⁹ de carolo nude vt alij dixerit. Quosdā adijt cardinales a clemēte pontifice missos carolū in lateranēsi eccl'ia hierl'm ꝛ sicilie regē ꝛ beatricē vxorē reginā declaratos coronasse. Constat q̄ꝫ ꝙ carolus dictoꝝ regnoruꝫ corona ornādus ꝑ solennē stipulationē cōscriptaq̄ꝫ q̄ extant ānnos duos de q̄nquaginta mille aureos in feudi pensionē sbiectionisq̄ꝫ ꝛ recognitionis romane spopondit eccl'ie. Hisq̄ꝫ in federibus actū nec successoꝝ cuipiā licere romanū imperiū. si etiā ab electorib⁹ demandatū esset. accipe admīstranduꝫ. Nā ꝛ si terrebat pōtificem friderici primi ꝛ secūdi impatoꝝ memoria. Pn̄tis quoq̄ꝫ tp̄is mot⁹ formidabat. Alfonsus eṁ rex castelle impiū ad qđ incōtrouersia electus erat. armis ꝛ largitōe adnitebaṫ accipe. Et comitē cornubie fratreꝫ regis anglie illius aduersariū ꝑficientes. Germani electores i carolū faciliter ꝯsensissent. Nec id eq̄ tulisset aīo alfonsus. quē cōstat in ytaliā ducturū fuisse. Nisi eū distinuisset heinrici friderici fratꝝ suoꝝ suspitio motuū. quos regno pulsos extra hispanias exulare cepit. Heinricus eṁ in gallias. Fridericus in affricā accesserāt vt sarracenos hic. gallos ille ad castelle regni incōmodo cōcitarēt. Et erat heinricus ditissim⁹ ex hispania asportatis. Tandem alfonsus vir prudēs mortuo Richardo intuitu pacis volūtarie corā gregorio decimo omni iure cessit.

Linea imperatoꝝ
Inter regnū
Alphonsus

Richardus

Mirabilis pegrinatio ppl'oꝝ q̄ a perusinis incipiēs. non solū ytalie ppl'os. verūetiā exteros adeo cōmouit. vt nō longis agmibus crucē seq̄ntes ad cōuicinas ciuitates misericordiā cōclamātes. ꝛ pacē supplices cōmearent. Pueri quoq̄ꝫ vsq̄ꝫ ad. 2000. diabolica machīatione cruce signati sunt. ac ꝑ legiones ad diuersas portus maris peruenientes. multi a piratis capti. pauci ad ꝓpria redierūt.

Albertus magnus

Albert⁹ magnus natione sueuus ex oppido laugingen in ripis danubij sito oriūdus. Ratisponēsis ep̄s. ꝛ ordinis p̄dicatoꝝ ꝓfessor. His tp̄ib⁹ parisius clarissim⁹ ꝛ oībus p̄ferendus fuit. doctor eccl'ie celeberrim⁹. splendor germanie. vite sctītate ꝛ doctrine tante fuit. ꝙ nemo ei an̄ponendus ne dū eq̄perandus sit. Quāobrē magni cognomē adept⁹ ē. Anno dn̄i. M. cclxij. ratisponensi eccie ep̄s in ordine. xxviij. p̄ficiṫ. Ob amorē tn̄ doctrine relicto ep̄atu. ꝑ multos annos colonie ꝛ parisius publice theologiaꝫ ꝛ phīam docuit. Qui ꝛ oīa opera Arestotilis cōmētat⁹ est. Et theologiā xp̄ianam acutissime aperuit. Sup q̄tuor sentētiaꝝ libros scribēs. magnā ꝑtem biblie exposuit. Euāgelia ꝛ ep̄l'as Pauli egregie declarauit. De aīalibus quoq̄ꝫ librū perpulcrū composuit. Et alia laude digna. Tandē octuagesimūseptimū agēs annū colonie spūm deo reddidit. Et i choro ecclesie sancte crucis ante summuꝫ altare in archa saxea assistente Sifrido archiepiscopo coloniensi. summo honore sepultus fuit. Miraculis quoq̄ꝫ in vita ꝛ post obitum vt fertur claruit.

Bonauētura cardialis

Bonauentura natione thuscus. patria balneo reginus. Joanne fidanza. ꝛ ritella fidelibus cōiugibus ortus. Anno etatis sue circiter secūdo ꝛ vicesimo habitum religionis sancti francisci deuotissime suscepit. docente illum alexandro de ales tantam doctrinaꝝ perfectionem adeptus vt septimo ingressus sui āno se lectus librū sentētiarū in parisiensi ciuitate clarissime legerit. Et cathedrā mg̃ralē accepit. Tredecimo ipius ingressus anno ordinis minoꝝ generalis mīster ꝛ theologus eminentissimus. ac albanensis cardinalis episcopus (preter sanctitatem maximā) etiam ingenij gratia ꝛ auctoritate maxima preditus. Clarissimus in toto orbe habitus est. Qui pre ceteris doctoribus luculentissime ꝛ copiose tum sup quatuor sentētiaꝝ libros scripsit. Postillasq̄ꝫ super lucam, ꝛ alia scripsit de cōtemplatione de sex alis seraphin. Regulam nouitioꝝ. Diui quoq̄ꝫ francisci historiaꝫ maiorem ꝛ minorem compilauit. atq̄ꝫ ordinis cōstitutiones. Eas ob res ꝛ ꝓpter eius frequentia miracula cū etiam cor ipsius (incinerato corpore) incorruptuꝫ inuentum fuerit. Sixtus quartus pontifex summus anno domini. 1482. in sanctorum pontificum numero merito ascripsit.

Alexāder de ales doctor irrefragabilis

Alexander de ales parisiensiū irrefragabilis ⁊ precipuus doctor ⁊ ipse hec tpa clarissima reddidit. Qui i vltimo vite sue ob eximiā cū dei sapiaz ac p̄cipuā eius deuotōem. q̄ habebat ad beatissimā v̄ginē mariā minor̄ habitū suscipere voluit. Cū ob eius amorē aliq̄d postulāti si possibilitas foret p viribꝰ adimplere pollicebat. Cui frater q̄ per vrbē cū sacco elemosinā petebat ait. Cum diu mūdo bixeritis cū magna fama ⁊ religio nr̄a nullū habeat nigr̄m. Rogo vt dei amore ⁊ v̄ginis matris eius ad vtilitatē aīe vr̄e ⁊ nr̄e religionis honorem habitum assumatis. Is r̄ndit statim te seq̄r ⁊ faciā qd̄ petisti. seculum deserens ordinē minor̄ ingressus. Qui cū esset accuratissime doctus ex mandato innocentij pape in theologia summā admodū copiosissimā ⁊ celeberrimā composuit. quā in partes q̄tuor diuisit. insup ⁊ vniuersum ferme vetus ⁊ nouū testamētū postillauit. pp̄ter qd̄ fons vite appellari p̄meruit.

Guido bonatus

Guido bonatꝰ astrologus p idē tp̄us in syderalibus disciplinis vniuerso occidenti notissimꝰ ⁊ celeberrimꝰ fuit. Cui adeo ea i facultate aperta fuerūt oīa. vt nil apud eam illi incognitum fuerit.

Martinus scotus

Martinus scotus cisterciensis ordinis (vt aiūt) frater magne doctrine ⁊ singularis vite vir p hec tēpora rome in p̄cio fuit ⁊ historiā breuē cōposuit. quaz martinianā appellauit. Hanc tn̄ laudem predicatores cuidam ordinis sui martino ep̄o tradunt.

Alexander de villa dei

Alexander de villa dei

Alexander de villa dei sacrar̄ lr̄ar̄ professor. de ordine sancti bn̄dicti. quāuis aliq̄ frēm minor̄ fuisse scribant. p id tp̄us etiam in grāmatica librum vulgatissimū cōposuit. quē doctrinale appellari voluit. Et i ptes tres diuisit. Cuius initiū Scribere clericulis ⁊c̄.

Vincētiꝰ gallꝰ or̄ p̄di.

Vincentius gallus p̄ria burgūdus beluacēsis hystoricus ⁊ theologus ordinis p̄dicatorū frater p hoc tp̄m tempus claruit. Et innumerabiles hystorias multis sb̄ voluminibus comprehendit. Quatuor em̄ specula edidit de om̄i scibili materia. Doctrinale. Morale. Naturale ⁊ Historiale. qd̄ vsq̧ ad annum domini 1254. perduxit. atq̧ alia multa cōposuit. videlz librum gratie. librū de sancto ioanne euāgelista. libr̄ de eruditione puer̄ regalium. ⁊ consolatoriū de morte amici Et quā maxime de laudibus diue ac gloriose virginis marie tractatum celeberrimū edidit.

Florētini mortuo friderico cesare. qui eos plurimū vexauerat in libertatē sese vendicantes ⁊ guelphos ab ipo cesare eiectos in patriam reducentes rempu. reformarūt. Unde ⁊ duodecim antianos creauere. qui gibellinis resisterent. ⁊ ius populo dicerent.

Discordie quoq̧ ac lites p maxime inter ianuēses ⁊ venetos ex quodā asie monasterio initiū sumpsere Que adeo pestifera contagione cōualuere. vt res ipa ciuitatibus ipis plurimū fuerit perniciosa. Et vniuerse xp̄iane religioni in laqueum magnum prouenerit.

Paleologor̄ imperij principiū apud ɔstantinopolim sumpsit. Cū michael paleologus grecus theodoro impatori affinitate coniūctus pulsis e grecia gallis ac venetis. duobusq̧ theodori filijs paruulis. q̄s eidē ex testamēto cōmendatos reliquerat interfectis. imperiū sibi desumens. imperauit annis. 45. Ingentis sp̄us vir. Et ita latinor̄ imperij finis fuit qd̄ p annos. 8. ⁊. 50. apud eos durauit. Exinde greci paleologi centum ⁊. 96. annos imperauerūt vsq̧ ad annū domini. 1454. Heinricus cardinalis hostien

Hostiensis cardinalis

Heinricus cardinalis hostiensis cognomēto etiā hosticēsis. vir hūani diuiniq̧ iuris p̄itissimꝰ. hoc tp̄e eas ob res apud Alexādr̄ pōtificē maximo habebat in precio. qui ab ipo pontifice p̄monitus sup toto decretaliū titulo lecturas perutiles cōposuit. Sed ⁊ summā admiratione dignā in vtroq̧ iure cōscripsit. Quam galli vltra montani compendiosam vocant.

Gofredus alter a supiore celeberrimꝰ legū doctor. His tpibꝰ floruit. ⁊ ea i disciplīa nōnulla ɔposuit. ⁊ q̄ maxīe sup codice digestoq̧ toto lecturas accuratissimas.

Aymonem anglicū ordinis minor̄ generalē ministrū theologū sanctissimus cum suprascriptis floruisse constat. Qui inter cetera ingenij sui monimenta breuiarū alexandri pape iussu correxit ⁊ rubricauit.

Sanctus thomas de aquino

S. Thomas de aquino doctor

Thomas de aq̄no ordinis p̄dicatoꝝ doctor. alberti magni discipulus ex insigni comitū familia. in cōfinibus apulie ꝛ sicilie originē duxit. Cū motus regni sicilie varij essent. doctrine ac religionis viā traxisse videt͛. Quo in tpe Cōradus ex gente sueua imꝑator aq̄nū vastās. Thomā parētes ei⁹ genere nobiles. et in oppido primarij p̄ria ꝓfugi. cassinēsis cenobij monachis cōmendatū reliq̄rūt alendū. vbi lr̄is ac religioni operā dare cepit. Eius eīm p̄r landulfus noīe. mr̄ theodora e neapoli originē habuit. Qui ꝛ in ip̄is infantie rudimētis dei gr̄a preditus deinde ordinē diui dn̄ici ingressus religiosissimā ac pfectissimā vitā vsq꞉ in finē exegit. Ubi etiā p̄ter doctrinā maximā ad eā peruenit doctrine excellentiam vt nemini ph̄ie ꝛ theologie sciā secūdus habeat͛. Coloniā ei ꝓgens tantū profecit vt post aliq̄s annos apud p̄isius primū in doctrina locum teneret. Ubi q̄tuor libros in sentētias edidit. inde angelicus doctor appellatus. romā deinde ab vrbano accersitus spretis dignitatib⁹ q̄ vltro offerebantur. totū se lectioni et scriptioni dedit. Et eius rogatu multa cōscripsit. Reliquit post summā theologie i tres ptes diuisam i q̄stiones distinctā. Summā ꝯ gentiles. Cathenā aureā. In q̄tuor euāgelia. Cōmentaria in bibliā. Et Aresto. libros ꝛ plīma alia. Totam q꞉ naturalē philosophiā ac moralē comentationibus exposuit. Declarauit ꝛ Job. Composuit ꝛ officiū de xp̄i corpe. Quo i opere plīme figure ve. testa. cōtinentur. Qui etiā miraculoꝝ gloria noīatissimus euasit. tandē iterato romā vocatus vt ad ꝯciliū lugdunēse p̄ Gregoriū. x. celebrandum accederet ꝑerās. cū apud cassinū mōtem fuisset infirmitate corre pt⁹ Anno domini 1274. sanctissime migrauit ad dnm̄. Nonis marcij. Quē postmodū ioannes. 22. pōtifex. ꝓpter crebra miracula in sanctorum confessorum ꝛ doctorum numero aggregare voluit. Apud auinionē. xv. kal. augusti Anno. M. cccxxiij. a transitu eius ex mūdo quinquagesimo.

Carolus Rex

Carolus rex

Carolus ludouici regis frācoꝝ frater manfredo rege interfecto a clemēte papa sicilie rex declaratus. regnauit annis. 7. atq꞉ ita paulopost sicilie ꝛ apulie regna in suā ptātem redegit. In quibus cōpositis rebus eue stigio viterbiū cū vniuerso exercitu ad pontifice venit. vbi audiens conradinū adolescentē conradi sueui nepotē in ytalia a gibellinis ꝯ guelphos fuisse vocatū. In etruriam. gibellinos domitos illico venit. ibiq꞉ magna de hostibus strage edita. cōradinū cepit ꝛ capitali sentētia puniuit. Inde in regno confirmatus pacem cum pisanis inijt. Et cū eis in aphricā i ludouici regis germani s̄bsidiū traiecit. Ibiq꞉ ludouico fr̄e ex peste mortuo inueto cū Tunici rege pacē hac lege cōposuit. vt p̄ petuo annis singulis sibi suisq꞉ successoribus tributū aliquot pēderet. inde i regnū redijt. vbi petro aragonēsi siciliā se s̄bdidisse reperit. deniq꞉ ꝛ ipse carolus morit͛. ꝛ neapoli sepelitur. Huic ideo hierosolimoꝝ regnū declaratum fuit. q꞉ maria antiochie principis filia cui id regnū debebatur (q̄d hugo eius nepos occupauerat) illud carolo huic regi deuouerat.

Secta flagellantiū

Secta flagellantiū in ytalia ortum habuit. Et inde in alemāniam ꝛ galliā ꝓgressa bifarie. qui se nodosis flagellis in q̄bus aculei inserti erant flagellabant ad ostētationē. Ex qua secta multi graues errores pullulabant. in plerisq꞉ locis circa fidem. ꝛ sacramēta eccl̄ie. Que postremo in pte igne ꝛ gladio exterminata fuit.

Ferunt theologi hāc orationem a summis viris laudatam hac tempestate. Benedictum sit dulce nomē domini nostri ihesu christi. ꝛ gloriosissime virginis marie matris eius ineternum et vltra amen. Nos cum prole pia benedicat virgo maria amen. Et q̄ hec legerit vel orauerit de singulis iterationibus auctoritate Clementis pape ob petitionem ludouici sancti regis francie tres annos indulgentiarum habebit.

Benedictū sit nomen dulce dm̄ nr̄i ih̄u xp̄i

Philippus Rex

Philippus rex

Philippus sancti ludouici regis filius patre germano in affrica defunctis. ibidem regiū munus suscipiens regnauit annis quindecim. Uir certe vite sanctimonia patri persimilis. qui vitande contagionis causa pmotus. dimissa aphrica. in ytaliam adnauigauit. pacem inter genuēses ꝛ venetos ad quinquēniū composuit. Multa quoq꞉ ꝛ laudabilia pro fide christi tum domi tū foris exegit pietatis opera. Et iter cetera memoratu digna beate marie magdalene corpus massilie iam diu a beato maximiano in villa sui nominis cōditum. ornatiore sepulcro. ꝛ maiore sacello exornauit. Eiusq꞉ caput seorsum in theca argētea recludens. Alia quoq꞉ consimilia ꝛ multo maiora confecit opera.

Gregorius decimꝰ papa. natione ytalus. pr̃ia placētinus e vicecomitū familia mediolano pulsa. theobaldus antea vocatꝰ. laudenſ archidiaconꝰ in asya exñs. Viterbij collegio cardinaliū pontifex creat̃. Vir certe in oīmi vita clarus prudētia reꝝ gerendaꝝ. fortitudīe animi. q̄ pecunias ⁊ res humanas cōtemnebat. vsus hūanitate. benignitate in paupes xp̄i. ⁊ eos potissimū. q̄ ad gremiū sedis aplīce ꝯfugiebāt. Hic pōtificatu suscepto pacis amator. Genuēses ⁊ venetos magnis inter se cladibus afflictos ad cōponendā pacē aīm adiecit. philippi p̄dicti regis francoꝝ vsus prudētia. Eaq̄ cōfecta florētiā cū carolo sycilie rege accessit. Agentē florentie pōtificē pulcerrimā ꝯtemplatū vrbem. q̄ erat bonitate cōpassio illius ex ciuibus q̄ gentis sueuoꝝ imperatoꝝ operibꝰ ea vrbe extores exulesq̄ agebant. Et carolo rege in suam ꝑducto sñiam illis reducendis operā cum p̄ntibus dare cepit. pugnādi ius interdixit. ꝓfectus inde pōtifex recto itinere lugdunū ꝑuenit. ꝓ celebrādo generali ꝯcilio. quo ⁊ paleologus impator cōstantinopolitanꝰ ꝓfectus. Et rudolphus in impatorē ab electoribus delectꝰ ē. Re in cōcilio bñ gesta pontifex gregoriꝰ iter ad ytaliā est ingressus. Cū venisset bellocadoꝝ expectantē ibi alfonsum castelle regē audiuit. Qui multis ē questus nullā vt debuerat rudolphi ad imperiū electionē habuisse rōnem. Cū pontifex multis placauit rōnibus vt p̄tensum ius suū nouo imperatori designato cedere ꝯsenserit. Inde per viennā lusanamq̄ transmissis alpibus lōgobardiā pontifex iter fecit. Cūq̄ aretiū ꝑuenisset sanctꝰ ⁊ summa dignus veneratōne diem obijt. Pontificatus sui anno quarto. mense secūdo die decimo. Ad eius celebre etiam nūc sepulcꝝ sctītas sua quanta fuerat miraculis crebrescentibus est ostensum.

Innocentius q̄ntus papa. natione burgūdus. Petrus tharentasiensis antea vocatus ordinis sancti dñici insignis theologus. sacris lr̃is doctissimꝰ Anno dñi. M.cclxxv. aretij pontifex creatur. Sub ipmq̄ tp̄s florentini legation e solēni romā missa absolutionē ab excōicatione ⁊ interdicti amotionē ab innocētio impetrarūt. genuēses ⁊ venetos dissidētes in suā sñiam traxisset. nisi repentina morte p̄occupatus fuisset. Qui secūda die sexti mensis q̄ fuerat designatus in lateranensi palatio defunctus. Qui ante dignitatē apud parisius p̄dicando ⁊ scribendo maximo fuit in p̄cio. Qui cum esset doctissimus in sacris codicibꝰ aliq̄ vtiliter declarauit. ac super sentētiaꝝ libros mł̃ta egregie ꝯposuit.

Hadrianꝰ q̄ntꝰ papa. pr̃ia genueñ. familia flisca othobonus antea vocatꝰ ex flisthea gēte comitū lauanie genuēsi. rome ī atrio lateranēsi ī pōtificē ē assumptꝰ. fuit aūt innocētij q̄rti nepos. sctiq̄ adriani diaconꝰ cardinalis ab eo dē creatꝰ. vir certe magni aī. veterbiū stati ꝓficiscit̃. vt caroli potentiā minueret ad rudolfumq̄ illico miserat. q̄ ꝫ ac gregorio. x. ꝓmiserat venire ytaliā distulisset. q̄ bello aduersus regē bohemie implicitꝰ. impij iura spernē videbat̃. Tutiorēmq̄ ytaliā a carolo ⁊ alijs tyrānis reddidisset. ⁊ ꝯstitutionē de eligēdo pontifice in meliorē formā redegisset nisi mors obstetisset. Que ⁊ alia duꝫ magno hadrianꝰ molit̃ aīo. ad q̄nq̄gesimū vł vt aliq̄ hñt q̄dragesimū pōtificatꝰ die viterbij obijt. sepeliturq̄ in ꝯuētu fratꝝ mioꝝ. vacat tū sedes dies octo ⁊ viginti.

Linea summoꝝ pontificū

Gregorius decimus

Innocentius q̄ntus

Adrianus quintus

Concilium lugdunense

Conciliū seu synodus maxima hoc āno lugduni a gregorio decimo p̄dicto pontifice indicit̃. vbi attentiore in primis cura atq̄ diligētia de afferenda hierosolime rebus ope ē actum. Cōtulit ꝟo se ad id conciliū michael paleologus grecoꝝ impator. cū magno comitatu. ꝓuectus tercia decima vice in sententiā romane ecclesie grecos totiens deficiētes ꝓtraxit. Et vnioni orietalis ad occidentalē ecclīam tridētia tūc eius gentis peioratione ꝯsensit. Secutiq̄ illū nōnulli tartaree gētis scithie ꝓceres sacro baptismatis caractare ꝑfusi. xp̄ianos se ⁊ catholicos fore ꝓfessi sunt. Sꝫ ⁊ rudulphꝰ ab electoribꝰ germanis ī rōnorū regē imperatorēq̄ declaratꝰ. ea ꝯditiōe a gregorio pōtifice ī ꝯcilio ē acceptꝰ. vt seq̄nti āno ī ytaliā pacificꝰ veniens romā ad coronā inūctionemq̄ accipiēdā se conferret. Exinde rebus hierosolime quātū posset maximā opem ferret. Multaq̄ ibi decreta fuerunt ordinata ad electionem summi pontificis. Et ad christianam religionem pertinentia.

Linea imperatoꝝ
Rudolphus

Anno domini.1273.

RUdolphꝰ comes de babspurg.post lōgā vacationē imꝑij.⁊ deuastatōem bonoꝝ ī reḡ rōnoꝝ electꝰ ē.coī voto ꝓncipū.Et rex rōnoꝝ designatus hac ꝯditiōe.vt seq̄nti āno romā peteret corone accipiēde cā.Cōfirmatꝰ a gregorio in fauorē terre sctē.Fuit ei vir prudēs ī agendis strēnuus ī armis iustꝰ.deuz timens.Cui nil ad excellētiā laudis deesse videbaᷓ.Robustissimo q̄dē corꝑe ac pulcerrimo aspectu viguit.Cōsilio q̄z ac magnitudīe aīac egregia liberalitate extitit decoratꝰ.Hijs ꝯditiōibꝰ cesar factꝰ imꝑauit ānis.19.implicitus multis agēdis ī reḡ germāie.Alfonsus q̄z ꝑsuasiōe gregorij pape ius om̄e suū rudolpho ꝯcessit.Cū aūt rudolphꝰ curie mḡr othocari reg̃ bohemie olim fuerat.verū xp̄iane publice ꝑfectꝰ inde nō minus belli q̄ꝫ domi clarꝰ.missis ad othocaꝝ legat̃ austriā ⁊ carinthiā ceterasq̄ꝫ vicinis ytalie ꝓuicias tanq̄ꝫ iur̃ imꝑij repetit.Is ei othocarꝰ q̄ ⁊ ꝑmislaus dicebaᷓ q̄ntꝰ bohemie rex.cū obijsset fridericus dux austrie sine liber̃ soror eiꝰ margarita hereditatē accepit.hec anꝰ othocarū sibi virū acciuit.q̄ nō tam cōiug̃ etatē q̄ꝫ dotez aīo voluens sterile m̄rimoniū ꝯxit.⁊ ꝓncipatū nobilez cōsecutꝰ.Et vlricꝰ q̄ eo tꝑe carinthioꝝ ꝓncipatū tenebat ⁊ viri sobole careret accepta pecunia carinthiā othocaro carniolā marchiā sclauonicā ⁊ alia tradidit.Repetijt igiᷓ rudolphus q̄n nec austria muliebre feudū eēt.nec carinthiā ī iussu cesaris vlricꝰ venūdare potuisset.renuit othocarꝰ ⁊ imꝑatori q̄ aliq̄n sibi ꝑuiuisset impacato r̄ndit aīo.Sꝫ interuenietibꝰ amic̃ ea lege recōciliati sunt vt austria imꝑatori cederet.Exin dat̃ acceptisq̄ꝫ filiabꝰ affinitas vtrinq̄ꝫ iūgereᷓ prouīcie de q̄bꝰ lis essent dotales fierēt.⁊ othocaꝝ ī v̄ba sua iurare more maioꝝ exposcit.Tādē ꝓuocatꝰ v̄bis vxoris othocarus collectis nouis copijs cōueniūt ābo cū exercitibꝰ ī campis austrie trāsdanubiū.cōmissum ē atrox ꝑliū ipa die btī ruffi āno sb̄ incarnatōe v̄bi.viij.⁊.lxx.post.cc.⁊ mille.diuq̄ꝫ marte dubio ꝑugnatū.Ad extremuz relictus a suis rex bohemie dū fortiter pugnat occidiᷓ.corpꝰ eiꝰ ꝑmittēte rudolpho ī bohemiā trāslatū regio honore sepultū.Et ventzeslaus filꝰ regnū deinde obtinuit.viij.ānos natꝰ.marchio brādeburgeñ.tutorio noīe.v.ānis gubn̄auit.Nicolaꝰ pōtifex nihil ducēs antiq̄us q̄ꝫ caroli potētiā imminuere.idq̄ꝫ intētatū atq̄ꝫ ꝑfectū ē.vicariatū ei imꝑij ī etruria illi obligaturꝰ rudolphū īꝑatorē excusatōi sue ꝓtendit quem simulauit opē hierosolime rebꝰ ex ꝯstituto afferre req̄situ r̄ndisse id a se fieri posse nec debē nisi vsurpatā carolus dimisisset quā simulatōem vtrinq̄ꝫ pōtifex cōtinuauit.Rodulphꝰ eīm h̄ipo etrurie a caroli vicariatu liberate facto delinitꝰ romandiolā ⁊ rauenatū exarchatū pontifici ⁊ eccl̃ie reddidit.Nā post fractas apud forūliuiū bononiēsiū ⁊ florētinoꝝ copias oīs romādiola imperatorias erat secuta ꝑtes.Et minima q̄ singuli darēt populi tributa percipiens rudolphus eos priuilegio sb̄ imperio titulo liberos esse dixit.tandez rudolphꝰ senio ⁊ egritudine ꝯfectus ad quē accessit ventzeslaus cū contthorali gutha filia cesaris in Erffordia diem obijt ad Spyrā deductus inter romanos imperatores sepelitur.Anno domini.M.ccxci.die.xxij.Julij.

Conradinus

COnradinus friderici sueui imꝑator̃ ex filio cōrado nepos.a gibellinis ꝯ̄ guelphos ī ytaliā vocatꝰ.cū maxīo alemānoꝝ suoꝝ exercitu veronā primo deinde papiā venit.indeq̄ꝫ ꝑ carrariēsiū oppida ad genuensiū mare transijt.postea maiore ex lōgobardia ⁊ romādiola gibellinoꝝ ꝯgato exercitu adiuuāte guidone ferētano comite marstalani reg̃ caroli apud aretiū interfecit.inde romā cōcessit.pōtifex viterbij cū trāseūtē adolēscentē videret.dixit ipm tanq̄ꝫ agnū ad cedem ꝑduci.Dū eīm cū carolo campestri loco pugnauit.Conradinꝰ ⁊ austrie dux adolescētes etate.sicut ⁊ īfortunio pares signa vbi toto ꝑlij tꝑe fuerāt r̄linq̄ntes secesserūt agasonis cuculione ꝯtecti ꝑ deuia latitarūt die autē octauo ab accepta clade recogniti ad Carolū ꝑducti publico illos iudicō interfici iussit.Post huiꝰ conradi mortē ducatꝰ sueuie cū signis suis nobilibꝰ ⁊ armis defecit.Cūq̄ꝫ imꝑiū romanū duces sueuie vsq̄ꝫ ꝑ annū.1250.gloriose rexerūt.

S.Hedwigis

Hedwigis Sancta patrona ⁊

VEnerat ad pōtificē heinricꝰ adolescēs Richardi reg̃ cornubie olim comitis tūc defuncti filꝰ m̃lta p̄mi olim regna negocia apud sedē ap̄l̃icā tractaturꝰ.Guido mōtefort̃ ⁊ ip̄e adolescēs cū philippo rege frācoꝝ eodē se ꝯtulit.forte accidit vtrūq̄ꝫ ad rē diuinā sctī Laurētij eccl̃iam q̄ viterbij ē celebris.eadē hora peteret.ſ guido posterior ingressus ꝯspectū liberali ac regia potiꝰ facie adolescentem caterua famulatꝰ stipatū q̄dā ex suis indicāte richardi filiū eē didicit.a q̄ symō p̄r in anglia ꝑ dolū fuerat interfectꝰ nullaq̄ꝫ loci tētus reuerētia incautū aggressus interfecit.Equitibꝰ inde suis ⁊ pariter philippi regis deducētibus ad ruffūz etrurie prefectum incolumis peruenit.

HEgwidis ducissa polonie.vidua mire sctītat̃.p̄mū genꝰ ex bertoldo marchione badēsi.duceq̄ꝫ merauie.m̄rnū ex agneta filia marchiōis oriētal̃ ⁊ comitis de Rochlitz ꝯxit.ī oppido kitzing l̃ris edocta heinrico cog̃mēto cū barba duci Slesie in vxorē data.tres filios.totidēq̄ꝫ filias genuit.Cuius senior in bello ꝯ̄ tartaros defecit.Nobile mōsteriū ordis cisterciēsiū ī trebnitz haud lōge a vratislauia extruxit.cui filiā gerdrudē cū cētū v̄gibꝰ ꝑfecit.Et post obitū mariti vitā celibē ī eo duxit.Inter ymagines quas venerabaᷓ.beate v̄ginis eburneam miro amore amplexabaᷓ.in manibus gerēs neq̄ꝫ ī morte dimisit.Tandē cū ī om̄i v̄tute ac abstinentia vitam deduxisset longam.felici fine quieuit.quā clemens ob crebra miracula inter sanctas retulit.

Ioannes vicesimus prim⁹. natiōe hispan⁹ vł portugalensis. pr̄ia vlixbonensis. thusculanus eps̄ cardinalis. petrus medicus antea vocatus. pontifex creat̄. Is vir alioqn doctus ⁊ viroꝝ doctrina cultoꝝ amantissim⁹. tñ ignoratione reꝝ gerendaꝝ ⁊ moꝝ inequalitate leuis fuisse dr̄. ferunt hūc petrū hyspanū medicū. i vita sua multa scripsisse potissimū canones quosdā ad medicinam ptinentes atqꝫ librū q̄ꝫ mēdici thesauꝝ paupeꝝ vocāt. Et ab eo probleumata ad imitatiōe Aresto. edita. Primā vo in pontificatu curā suscepit michaelem paleologū ad pmissum ꝯstitutāqꝫ in lugdonēsi cōcilio vnionē ita hortari vt nisi eā seruasset. Carolo ipi regi fauorē fuerit p̄stiturus. p eiusdē pōtificis tpa veneti anconitanos bello mariqꝫ acerrimo ꝓsecuti sunt. Eodē qꝫ tpe templarij tyrū vrbē p expeditione xp̄iana admīstrantes solitā añ bellū genuēse iurisdictionē ⁊ portorioꝝ exemptionē venetis i ea vrbe reintegrauerūt. Tergiuersatus ē interea verbis paleologus cum ioanne romano pontifice. q̄ pontifex ruina oppressus eamere quā edificari curabat. Octauo pōtificat⁹ mense exacto viterbij interijt.

Linea summoꝝ pontificū

Ioānes vicesim⁹ p̄m⁹

Nicolaus tercius

Anno mūdi. 6476. Anno xp̄i. 1277.

Nicolaus terci⁹ papa. pr̄ia roman⁹ ex familia vrsina iohānes caietan⁹ antea vocatus. pontifex tandē creatur ꝓtracta in sex mēses electione. Nam cardinales post interitū ioannis illico romā accesserūt nouū in laterano pontificem delecturi. Et carolus rex senatorio funct⁹ munere cōclauis custodie curam habuit. Que rebus eccłie multū sibi plurimū obfuit. Dum em̄ apte ptinaciterqꝫ gallicū potius qꝫ ytalicū creari pontificē cōtendit. Electio sextū ꝑpe mensem cū magno reꝝ orbis xp̄iani damno atqꝫ incōmodo est dilata. Et ipe maximū inde nō magis patrū qꝫ pplor ytalie odiū incurrit. Subsecuta est ei⁹ creatū tam repentina qꝫ digna correctio ioanne caietano cardinale. s. nicolai in carcere tulliano in terciū nicolaū pontificē declarato. Is em̄ gente oriūdus vrsina in romanis p̄stantissima animi dotibus corporisqꝫ ornatissimus fuit. vt multa fecerit. plurima intētauerit suā prudētiā ⁊ animi magnitudinē ostēdentia. Nihil tñ in pōtificatu duxit antiquius qꝫ caroli potentiā iminuere id sua ingenij dexteritate ꝑfectū est bertoldo em̄ vrsino nepote in romādiole comitē declarato cū nūcijs ⁊ lr̄is rudolphi misso omnē romādiolā ꝑ ecclesia recepit. Cui ⁊ bononia tūc pariter fuit dedita. post quē latinus cardinalis alter pontificis nicolai ex sorore nepos i etruriā vicariatu impij liberā sedis ap̄lice legat⁹ accessit. Is p̄stantissim⁹ ⁊ auunculi pontificis ꝟtuti rn̄dens omī etrurie ad pacē quietēqꝫ pducte. Gibellinis florētiā ac i ceteras vrbis reductis eccłie ingratus imposuit. a qbus etruria q̄diu is pōtifex vixit ꝓ eccłia ē retenta. fuit aūt vir magni cōsilij. vt cultor ⁊ amator doctoꝝ viroꝝ diceret. in pcendis dignitatib⁹ cōibus oībus habit⁹. Ideo Albanū ex ordine minoꝝ hostiēsem ⁊ portuensem ex ordine p̄dicatoꝝ delegit. Edificijs p̄terea edes pōtificios exornauit. cinxit menib⁹ pomeriū. s. petri. basilicas petri ⁊ pauli restituit. ac picturis exornauit. Scribunt neminē ante ipm sacrificare religiosius visum cū semp dū solennia ageret lacrimas funderet. Erat religionis obseruantissimus. Nō caruit tñ rephensione cū suos nimis amare dr̄. ⁊ multa eis cōdonaret. Opera aūt rome reliquit vt in ea etate cōspicua erecta instaurataqꝫ apud sc̄ti petri basilicā. apudqꝫ lateranū palatia ⁊ suriani i cunino monte oppidi arcē cōmuniuit. In q̄ tercio pontificatus anno ꝑpe exacto apoplexia correptus vitam interrupit multis ꝟtutū opib⁹ si lōgior fuisset vita gl'iosissime decorādā. Uacauit inde mensib⁹ qnqꝫ.

Guilhelmus placentinus medicus

Guilhelmus placentinus ciuis ⁊ medicus sui temporis celeberrimus tempestate hac verone vbi publico salario legebat floruit. Et ibidē in Cyrugia edidit librum pulcrum ac vniuersam medicinā de egritudinib⁹ vniuersis. postea quatuor libris accuratissime comprehendit. curas vberrimas adiūgens.

Guilhelmus durandi Speculator

Guilhelmus durandi ordinis predicatoꝝ vt aiunt professor cognomēto speculator prouincialis episcopus. hostiensis discipulus. et canonū prestantissim⁹ doctor. hoc tempore sicut ipemet in suo speculo in titulo de feudis testatus est. Summā perutilem composuit quā speculum nominauit. a qua ⁊ ipse speculatoris cognomentū accepit. Aliud quoqꝫ volumen edidit vt qdā ferūt q̄d Rationale diuinoꝝ officioꝝ appellauit.

Sarraceni ex aphrica soluentes vtrosqꝫ hyspanias opprimūt. Sed christiani celice signati in eos irrumpentes maxima cede profligarunt.

Chorisantes in traiecto.

A panowye Nyemczi skarza, a boskey rzeczi nyebarza.

Chorisantes submersi sunt fracto ponte.

CUm in traiecto homines vtriusꝫ sexꝰ super pontē coreis ac vanitatibꝰ operā darēt. Cōtigit sacerdotē cū diuinissimo sacro eucharistie ad egrotantem deferendū ptrāsire. Illi imemores diuine rei cultū vllū ac reuerentiam adhibētes: ponte fracto in aqua Mose. ad 200. homines aq̄s absorpti sunt atꝫ perierunt.

MUlier q̄dā nobilis in ꝯstanciēsi dyocesi. cum pareret insolitum partū edidit. Cum leonem visu mirabilem hac tempestate peperit.

MOnstrum quoqꝫ in sueuia superiori apud oppidū eslingē vt ferūt mulier enixa ab vmbilico vsqꝫ ad summitatē duo habens pectora. ac capita seinuicē respiciētia. brachia q̄tuor seinuicē amplectentia ⁊ duo ferenda. Illico tamen post partum obijt.

COmites nobiles sueuie q̄ndecim federe se ꝯiūgentes, rudolpho imperatori molestias q̄ꝫ plurimas inferentes inter q̄s pcipui fuerūt comites de montfort. helffenstein ⁊ de wirtenberg ac Tockenburg. eoꝝ tn̄ bonis ac possessionibꝰ vastatis. imperio sbijciendos perpetuo cogit. Deinde castra pdonum ī germania in plerisqꝫ locis deuastans ab alpibus ytalie vsqꝫ ad britanniā pacē firmauit.

COntinuauerant ad id vsqꝫ tēporis veneti ⁊ genuenses bellū pridē apud ptolomaidā inchoatū. de q̄ aliq̄ repetere ad hoc tēpus cū se oportunitas loci dederit ducimꝰ. ad ānū terciū sexagesimuz duodeciesqꝫ centenū. Raynerio zeno duce. veneti q̄nqꝫ ⁊ q̄nquaginta triremes ad sicilie oram miserunt. q̄ classi genuensi vt sperauerāt nō inuenta in asiā nauigauit. Casuqꝫ apud tyruz obuia genuēsiū nauis cetea est expugnata. portū deinde venetus eadem qua nauim ceperat leticia igressus tyro vt potiref adnixꝰ ē auxilijs ad expugnationē terrestribus ptolomaida accone accersitis. Cessit tn̄ conatꝰ inanis. Quesitā interim reddendi cōmodi vicem genuensis inuenit. q̄ nauim onerariā. tardasqꝫ decē venetijs solituras. quo in asiam mercimonia deferrēt certior factus. Triremes sexdecim ad gulphi fauces curauit post scopoluz in insidijs expectaret. Sz admoniti ab exploratoribꝰ veneti expositis in littꝰ mercimonijs ab epyrotis ꝓtecti. naues vacuas amisere. Tercio abinde anno classis veneta q̄tuor ⁊. xx. triremiū. tribꝰ genuēsiū triremiū q̄ꝝ prefectus erat lanfrācus borbonīꝰ apud lilibeū fortuitu obuiā eos cepit. Qd̄ cū genuā ē perlatū educta aduolauit duo de triginta triremiū classis. q̄ per q̄sitā accuratissime venetā ad drepani portū reperit. ꝯflictusqꝫ habitꝰ ē acerrimꝰ. in q̄ maximuz genueſ respu. accepit incōmoduz. Nanqꝫ tribꝰ ex suis triremibus ī ꝑlio crematis. cetere oēs ꝑlio supate vtrimqꝫ crudelissime fuerunt capte. Que clades accepta a genuensi effecit vt michael paleologus illiꝰ societate spreta inducias cuz venetis ꝯstituerit q̄nquēnales. Eodēqꝫ anno triremes genuensiū. xxv. admirato ac pfecto auria. venetis. xxx. apud mothonū cōcursure quū viderent retrocessit genueſ. Et nauis oneraria mercibꝰ venetoꝝ magni valoris plena. apd̄ euripū expugnata potiti sunt. Eadēqꝫ genuensis classis orā crete circūuecta Caneā illiꝰ insule oppidū cepit. spoliatūqꝫ penitus diripuit.

SCribit ptolomeꝰ luceſ nicolaū pōtificē nisi eiꝰ cōsilia mors occupasset. reges duos vnū lōgobardie. alteꝝ etruscis fuisse datuꝝ q̄ regibꝰ sicilie atqꝫ germanis ipū titulo abutētibꝰ euertēdi ytaliā (sicut sepe fecerāt) adimeref. inuitqꝫ vrsinos eū potiꝰ fuisse. q̄ꝫ alios ad id fastigij euectuꝝ. Quinetiā ꝯstat pōtificē ipm deturbādo sicilia carolo nō nihil initꝰ dedisse petro arragonū rege ioānis porthicij operā suaso. vt iure hereditario ꝯstātie vxoris sue ptēso. id regnū recipe adniteref. Cōstituit vo is pontifex lege ꝓmulgata neminē regio sanguine ortū senatorem vrbis decetero fieri. Et alijs q̄cūqꝫ fierent anni temporis in magistratu concedere nullis etiam futuri pontificis auctoritate licere.

TArtari armenis iūcti centū milia babilonē. supant. Et multis eoꝝ iterfectis in fugam vertunt. Sycilia quoqꝫ insula hoc anno a carolo predicto petro arragonēsi defecit. Ubi apulie princeps caroli ipi filius nauali prelio ab aroganū filio cum multis captus in apuliam ducitur ⁊ carceri mancipatur.

Martinus quartus papa

Martinus quartus papa. symon antea vocatus. tituli sancte cecilie p̄sbyter cardinalis. natione gallicus. patria turonēsis. tandē post longā cōtentionem qui ad q̄ntū ⁊ dimidiū in diuisionis mēsem ytalicis vrsinoꝝ absentia superatis. pontifex electus. viterbij coronari noluit. ꝙ ei ciuiati ob impetū in cardinales vrsino s factū interdictū a sacris putabat. Et vrbē veterē delat⁹. ibiq̄ coronā accepit. Resurrectionis autē die sex cardinales creauit. Regē carolū ad se venientē. cū in noui amicissimiq̄ pontificis amplexū cucurrisset. oblataꝫ ab eo senatoriā dignitatē administrauit. quo a nicolao priuat⁹ fuerat restituit. Eiusq̄ instantia paleologū imꝑatorem pacta lugdunensis ꝯcilij non ꝟuantē. Et petru arragonēseꝫ contra ius fasq̄ siciliā occupantē anathemate notauit. Hec primo pontificis martini anno salutis primo octogesimo ⁊ duodecies cēteno gesta fuere. Eius q̄ secutus ē anni principio perusini in fulgmates delati. post editaꝫ in agro vastitatē obsiderūt vrbē q̄ inde vi capta pontifex illico perusinos excōicauit. ſ missi oratores eos ingenti pecunia mulctatos ecc̄ie cōciliauerit. Bellum deinde in flāminia contra foroiulianos ab eccl̄ia deficiētes gessit. Quos etiam breui adiuuante guidone montis ferretri in fidē recepit. Pontifex aūt tot curis circūuentus vrbeuentanis etiā tumultuantib⁹ (nam gibellini guelphos expulerant) perusiū ꝓficiscit̄ vbi non multo post lenta febre diu vexatus. tandē moritur pontificatus sui anno quarto. mēse vno. Sepeliturq̄ in cathedrali basilica. Ad cui⁹ sepulcrū multi valitudinarij delati. pristinā valitudinem sanctissimi pontificis meritis a deo recepere. vir em̄ bone vt cōstitit mentis ⁊ oīa probe in pontificatu gesta cum sanctimonia peregit.

Anno mūdi. 6484. Anno xp̄i. 1285.

Honorius quartus papa

Honorius quartus papa. p̄ria romanus. e gente sabella vetusta ꝓcerū familia. iacobus antea vocatus diaconus cardinalis perusij pontifex creatus. Cum nec diuturna sedis apl̄ice vacatio. ꝙ cardinales motus. veriti quos alias diuturnior sedis apl̄ice vacatio dederat. Romā venit anno dn̄i millesimo ducentesimo octuagesimo q̄nto. frater eius pandolfo senatoriaꝫ dignitatem tūgerente. per cui⁹ tempa mḡratus. romana res iuste ⁊ q̄etissime fuerat administrata. Pontifex aūt apud sanctā sabinā in auentino habitauit. quas ab eo tūc edificatas edes nunc desertas dirutasq̄ videmus. fouitq̄ hic pontifex gallicoꝝ regū vbiq̄ ꝑtes. Fuit aūt vir ī omī vita ꝓbatissimus ⁊ xp̄iane religionis amantissimus. Nā ⁊ ordinē carmelitaꝝ nō satis in cōcilio ꝓbatū. mutatis clamidib⁹ nigris in albas. Et a multis impugnatū priuilegijs ꝯfirmauit. Solū aūt cardinalē ioannē boccamatium ep̄m tusculanū suo pōtificatu creauit. viros dicēs ⁊ eosdē bonos ⁊ doctos nō etiā rudes ⁊ reꝝ humanaꝝ ignaros in tantū collegiū coaptandos esse. adeo aulicos amauit. vt q̄tannis estate p̄sertim tybur ꝓficisceret̄ vitandi estus vrbani cā. vn̄ multe egritudīes oriūt̄. Cū ꝟo armis a guidone feltrano vexaret̄. tandem superato guidone totā flāminiā breui recipit. Nō diu tn̄ post morit̄ pōtificatus sui anno secūdo. die vno. Corpusq̄ ei⁹ a sctā sabina ad basilicā petri magna funeris pompa transfert̄ sepeliturq̄ sepulcro marmoreo qd̄ adhuc extat. Vacat tū sedes mensib⁹. x. cū apud sanctam sabinā conclaue haberet̄. multi cardinales repentina egritudine sunt correpti.

Rudolfus imꝑator cācellariū suū ī etruriā mittēs p̄cipalē de flisco genuensem oēs q̄ pecūiam attribuert̄ ī libtate dimissos ip̄ij fideles ꝓnūciauit. ꝑ quā occasionē lucēses duodecim milibus aurei datis libtate donati sunt. Et florētin⁹ ppl̄s ad q̄etē iā ꝑduct⁹ nouā inchoauit saluberrimāq̄ regimis formā. Que ī nr̄a q̄ꝫ tpa licet aliq̄n a gallicis regib⁹ interrupta ꝑuenit. Creati ei sunt sex mḡrat⁹ bimestres futuri. Quibus artiū priorib⁹ fuit appellatio. Et septim⁹ breui addit⁹ vexilifer iusticie appellatus.

Oppida q̄dam in suꝑiori sueuia q̄ prius ville censebant̄. Ab imꝑatoribus muris cincte ciuilibus ac municipalibus libertatibus donata sunt precipue Esling Reutling ⁊ heilbrūna.

Linea summoꝝ pontificū

Martinus quartus.

Honorius quartus

Mirabile, vide.

Piscem marinū leonis effigiem habentem. hoc ipso anno apud centūcellas mense februario captū fuisse tradūt quē e mari extrahētes vllulatū ⁊ hoīs planctū dedisse ferunt. Et ad pontificē in vrbe veteri perlatū vniuersos ī stuporē sui ꝯuertit. Et signū magnū distidij fuit.

Puerulus villosus ⁊ vrsorum more vngulis armatus hijs temporibus ex ipsius martini consobrina nascitur. Quam ob causam martin us rubore perfusus. omnes vrsorum ymagines e domibus suis abradi fecit.

Carolus 2
Rex Sicilie

Carolus secūdus rex Sicilie

Carolus secūdus sicilie regis filius. hoc anno p̄re defuncto. adolescētulus p̄ri in regnū succedēs regnauit annis. 25. Hic gallo⁊ suo⁊ exercitu fret⁹. ꝯ petrū arragonēsem mouit. Et post multo⁊ vtriusq̄ ptis cedes petrū ip̄m carolus vulnerās. haud tanto post interijt. Et deinceps ab aduersario liber reliquū tēpus i pace cōsumpsit. quinto deinde regni sui anno cuꝫ etiā vngarie rex sine virili prole defecisset ex vxoria hereditate etiā illud regnum accepit. Et carolo primogenito suo ꝯcessit. Tandē cū. xl. etatis annos cōplesset moriēs quatuordecim ex maria vxore hungarie regis filia reliquit filios. nouē. s. mares ⁊ q̄nq̄ femellas. Quo⁊ notiores fuere carolus cognomento marcellus vngarie regni titulo insignitus. Ludouicus q̄ ordinē mino⁊ induit. Et postea in sctō⁊ numero aggregatus fuit. Et terci⁹ robert⁹ q̄ illi ⁊ p̄ri in regnū successor fuit.

Ventzeslaus
Secundus Rex Bohemie

Ventzeslaus secūdus rex Bohemie

Ventzeslaus ei⁹ nois secūdus. rex bohemie sext⁹. filius othocari post iterfectum genitoris filius. viij. annos natu ab ottone marchione brandeburgēsi in franconiaꝫ adductus regnū tutorio noīe ab eo. v. ānis gubernauit. Reuersus puer sb̄ imperio m̄ris fuit. Regnū deinde ex ventzeslai arbitrio ordinatum. Quo regnāte eodē āno q̄ ptolomaida a sarracenis occupata in hāc vsq̄ diem tenet. Pragā ferme vniuersam igne familiari exustaꝫ liberalitate regis cuiuscūq̄ diligētia atq̄ impēsa ita instauratā vt felix incendiū fuisse videret. vxor deinde eius Gutha filia rudolphi cesaris bella inter albertū frēm suuꝫ ⁊ maritum diremit. Ferunt aūt i coronatōne ventzeslai min⁹ nouē. ccc. equitum milia apud pragam ex regia curia cibos accepisse. peditū vo infinitā multitudinē pastā subtecisse ⁊ polonus ventzeslaū a quibus diadema suscepit. filiū quoq̄ sui nois. xij. annos natu petētibus hungaris regeꝫ dedisse. Sꝫ cū bonifacius pontifex maxim⁹ carolū adolescentē regis sycilie filiū eo misisset. Et hūgari animū mutarēt filiū suū albe coronatuꝫ ⁊ sacrā simul coronā ad se recepisse. Nec diu postea vite. xxx. sue etatis anno ex tabe eū obijsse scribunt. Morteꝫ ei⁹ bohemos magno merore persecutos. Fuerat enī mansuetus ⁊ clementissimus princeps ⁊ admirādus sanctitate. cui successit wentzeslaus eodem nomine moribus tamen longe dispar.

Thade⁹ florētin⁹ medic⁹

Thadeus natione florētinus medicus celeberrimus hūjs tpibus apud bononiā legēdo clarus existēs. Qui cū doctissim⁹ h̄retur adeo obscura oīa hippocratis ⁊ alio⁊ p̄cipū i medicina detexit ⁊ explanauit. vt alter hippocrates suo tpe hitus fuerit. Et q̄ nuc ad man⁹ h̄ntur hec sunt. Expositio afforismo⁊ hippocratis. ⁊ pronosticorū eiusdē. Duasq̄ expositōes diuersis tpib⁹ accomodatas sup librū Galieni. q̄ dr̄ microtegni. hoc ē minor ars. Itē librū de suanda sanitate. Et ad varias valitudines ꝯsilia multa. Itē in libro acutorū hyppocratis expositōem edidit ac etiā in synagogis iohānicij ⁊ aliq̄ alia. Tandē octogenari⁹ morit bononie circa ānos dn̄i Mille ducētos septuaginta.

Qui ob celebrē eius famā. diuitias cumulauit innūeras. Nā a principibus ytalie cōuocatus. l. aureos in mercedē diurnā pacisci consueuerat. Ab honorio vo summo pontifice semel vocat⁹. nō prius accedere voluit. quā cētum aurei illi indiem statueret. Vn̄ liberat⁹ pōtifex decem milia illi aureorum condonauit.

Philippus Rex francorū

Philipp⁹ frācō⁊ rex

Philippus frācō⁊ rex cognomēto pulcer philippi regis filius hoc anno p̄re ip̄o defuncto francis regnare cepit. Et regnauit ānis. xxix. hic ꝯtra edowardū anglo⁊ regē grauissimū gerens bellū multa incōmoda accepit. atq̄ bonifaciū octauū pontificē ꝑpter ip̄ius arrogātiā in carcerē trudi fecit. Indeq̄ cū tēplarios milites oīno extinguere statuisset primo generalē eo⁊ mgr̄m cū multis exurifecit ac alios crudeliter interficiēs reliqui oēs timore perterriti e regno fugierūt. Iudeos etiā direptis eorū bonis ob auariciā suam ⁊ quedam eorum maleficia e regno suo expulit.

Egidius roman⁹ ordi. heremitarum

Egidius romanus ordinis heremitaruꝫ generalis prior ⁊ bituricēsis archiepiscopus. ac primas aq̄tanie declaratus. hūjs temporibus ob ingenij magnitudinem theologorum princeps appellatus est. q̄ quidem cōnici potest si a curioso lectore eius volumina ꝑspiciat. hic nāq̄ ex illustri colūnēsiū rōno⁊ familia nat⁹ cū lōgo tpe ordineꝫ suum oēmq̄ ecciam doctria ⁊ morib⁹ illustrassꝫ. plīmoq̄ labore p̄ceptoris sui thome aq̄natis opa apō plis⁹ defensassꝫ. tādē miraclis clar⁹ btō fine q̄euit. Quo sctitatis merito btūs doctor appellat⁹ ē. Plaq̄ edidit librorū volumia. Sup libros sn̄iarum. Copendiū theologie. sup oēs Aresto. libros etiā rheticorū q̄olibeta ⁊ varia alia.

Anno mūdi. 6487. Anno xpi. 1288.

Linea summoꝝ pontificū

Nicolaus quartus

Celestinus quintus

Nicolaus q̃rtus papa natione picenus. e ciuitate asculana. Hieronimus antea vocat⁹ ordinis minorū frater deinde p̄sbyter cardinalis apud sanctam sabinā decimo mense post mortē honorij pontifex creat̄. Collocaturq̧ in petri ipsius sancti cathedra. Isq̧ illico se cū curia ad vrbē transtulit reatinam. Et post annum romam reuersus apud sanctam mariam maiorē curiam tenuit cardinales creat ex omni fere religione. Omnes em̄ pariter amabat. nec plus se debere affinibus ꝛ cognatis quam cuiuis bono arbitrabat̄. basilicam apud mariā maiorē cū iacobo colūna restituit. vt in fornice maiori apparet. Vñ saluatoris ipiusq̧ pōtificis ꝛ iacobi cardinal' ymago adhuc cernit̄. anteriorē q̧z ꝛ posteriorē ꝑtem basilice lateranēsis restituit. Per ei⁹ viri alioq̄n boni tempa multa ī orbe xpiano infelicissima acciderūt. Iu primisq̧ vrbs roma ciuiū agitata dissidijs incēdia atq̧ cedes plurimas ꝑtulit. Unicū tñ habuit secūdus pōtificat⁹ p̄dicti ann⁹ letissimū. pace arrogones īter ꝛ gallicos reges ꝯstitutā. Ea vo cōstitute pacis leticia haud quaq̧ fuit xpiano pp̄lo diuturna. Tripolis em̄ secundo pontificatus anno ferro ac flāma a soldano euersa fuit. quaq̧ multos milites proprio ere trāsmisit. aliosq̧z plures cruce signandos mittere curauit. Quarto deinceps Nicolai pōtificis anno Rudolphus imperator germanus obijt. adolphusq̧z assumptus ē. Nicolaus autē tedio animi (vt q̄dam putant) qd̄ male sibi cedere oīa videret rome pōtificat⁹ sui anno quarto mēse vno. die viij. morit̄. ꝛ apud sanctā mariā maiorē ad caput basilice sepelit̄. Postea cardinales perusiū profecti. vt liberius eligere pontificē liceret rem ipsam discordijs intestinis biennio mensēq̧ tercio in longum deduxere.

Celestinus q̄ntus papa petrus moroneus antea vocatus. ꝓfessione anachorita p̄ria eserniensis secūdo a sulmone miliario cenobiū incolens ad maielle mōtis radices peligne genti religione p̄ ceteris venerandū. instāte carolo rege ꝛ latino cardinali pōtifex creatur. Isq̧ decreto de sua electione facto hortante carolo rege assentiens. Celestiniq̧ tercij nomē assummēs a collegio rogatus adduci nō potuit. qui accersitis ad se cardinalib⁹ aquilā vrbē vsq̧z accessit. vbi cōsecratus duodecim creauit cardinales. Seruauit vo eandē vite normā austeritateq̧z celestin⁹ in qua tot ante annos fuerat macerat⁹. paucis extrinsecus dignitati ꝯcessis. Cui inseruire ac se accomodare ꝓ viribus ē adnixus. Sed ꝑtim cū parua ac oīno nulla destituit expientia. ꝑtim calliditas ꝛ importuna aulicoꝝ decepit auaricia. ꝑtim effecti senectuti corpis imbecillitas ab actōne prohibuit. Et multa illico omitti. pleraq̧z ꝑperam ꝛ sordide cōmitti cepta. Inde ꝑniciosas esse viri insensati ineptias plurimi propalam vociferati sunt. Que sancto viro renūciata suaserūt. vt male populo xpiano sibi ꝛ aīe sue pci⁹. assumptū pōtificij muneris onus abrenūciādo dimitteret. id cū multis cōicatū ad caroli regis aures ꝑuenisset. eū ꝑpulit vt pontificē amātissimū regni sui decus neapoli duceret. Qua in vrbe facili⁹ auerti posse a pontificatus dimittēdi ꝓposito videretur. Ferūt aūt bñdictū Caietanū cardinalē ananinū gratia dolose visus qua apud pōtificē ceteros antecedebat. iuris pōtificij decreta q̄ excellēter doct⁹ erat vndiq̧z ad suā intentionē selecta ea rōne illi oñdisse. vt impositū sibi salutis aīaꝝ totius orbis onus vir timoratus suas vires supaturū existimās dimittere statuerat. Qd̄ cū ess̄z facturus ꝯstitutionē edidit declararantē potifici licere romano pontificalez dimittere dignitatē. Post parūq̧z cardinalibus collegialiter cōgregatis. pontificatū quē paulomin⁹ sex mēsib⁹ admīstrauerat se abdicās alteri⁹ subrogandi potestatez illis arbitriūq̧z ꝑmisit. Nec multi ītercesserūt dies cū bñdict⁹ ipē ī pōtificē ē delect⁹. cui octauo bonifacio fuit nomē. Petrus autē morrone⁹ ad priscā anhelās heremi vitā clādestine neapoli ē ꝓfect⁹. Qd̄ cū bonifacio ē renūciatū. missis eq̄tibus retractū de via illū ī custodia haberi iussit. Verebat̄ em̄ vir ipē astut⁹ ne pp̄li petrū poti⁹ sanctitate recognita cōspicuū. q̧z se doctrina ꝛ elatōe redūdantē ꝓ petri vicario seq̄rent̄. campanie deinde in arce tam arcta teneri custodia iussit vt inde mortē illi acceleratā fuisse sit creditū. Sūt q̄ scribūt eū post mortem miraculis claruisse. quē clemēs q̄nt⁹ sctōꝝ nūero ascripsit. Cui⁹ celebritas. xiij. kal. Iulij obseruatur.

Ugolinus ep̄us

Ugolin⁹ vrbeuētan⁹ ordīs heremitaꝝ diui augustini luculetissimus theologus ꝛ doctor. ꝓmo arriminēsis ep̄s. Et postea ꝯstātinopolitan⁹ p̄triarcha ꝑ h̄ tp̄s ꝑsius ꝑmā cathedrā tenēs maximo ī p̄cio habit⁹ ē. q̄ vna cū lr̄is morib⁹ etiā ornatissimus eēt. Et ipē ecclesiam dei tum docendo legendo ꝛ scribēdo mirūmmodū adiuuit. Scripsit hic primo de differētia ydeomatū lib. j. ꝛ sup quatuor sententiarū libros laudabilia coposuit cōmentaria. Sed ꝛ quodlibeta plurima oīm iudicio dignissima disputauit.

Ugo quoq̧z boliom⁹ predicatorum ordinis insignis doctor ꝛ cardinalis p̄sbyter hec ipsa tempora tū vite sanctimonia tumq̧z voluminib⁹ a se editis illustrauit. Idem fecit Io. de parma ordinis minoꝝ ꝓfessus sacre theologie magister ornatissimus.

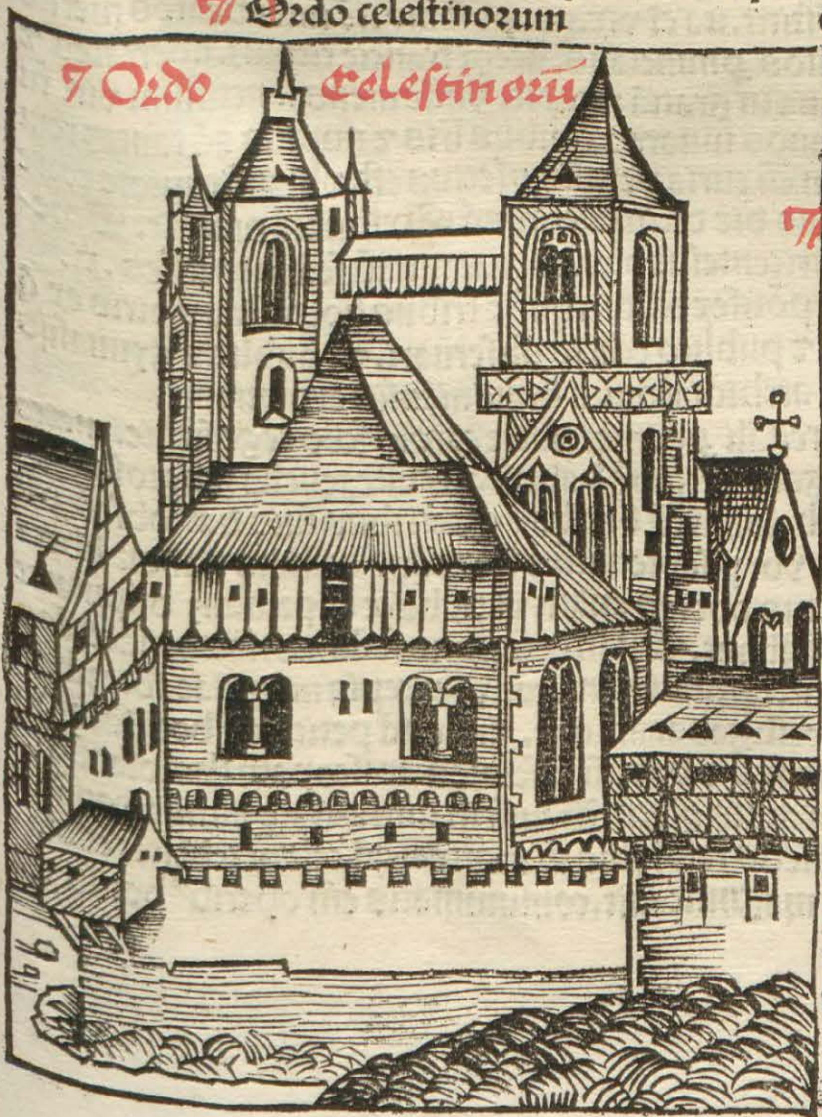
Adolphus comes de nassaw vir strennuꝰ a germanis electoribꝰ post obi/
tū rudolphi oīm suffragijs cesar creatus. In eiusdem imperij spem titu
lumq́ȝ assumptus est. ⁊ imperauit annis sex. vir certe insignis sed paꝶ militie
⁊ pecunijs potens. Qui imperio suscepto q̄uis a pontifice nō coronatus fu
isset. anno dñi M.cc.xcij. exercitū mouit ⁊ potenter misnam ingredit᷑. cui oc
currit wenceslaus rex bohemie in grunhaym vbi filiū suū rupertum ⁊ agne
tam filiam wentzeslai p sponsalia iungunt. marchionatumq́ȝ misnensez impe
rio iunxit. Cū demū iura imperij repetere temptasset ab alberto auxilio quo
rūdam principū electoꝶ cū adolpho bella gessit in confinio agri spirensis. ac
wurmaceñ. ꝓpter militū paucitatē potius oppressus q̄ȝ supatus. ab alberto
filio rudolphi occidit᷑ apud montem germanie in bello quod cum eo gessit in
die sanctorum processi ⁊ martiniani.

Linea impatoꝶ
Adolffus

De amissione locorum orientalium

Tripolis vrbs asie insignis scdo pontificatus quarti nicolai anno ꝯsidio
ne ⁊ viribus facta est in soldani babilonie potestatē. quā quidē vrbem ditissimam post commissaȝ
in mortalibus cedem maximam. postq́ȝ abactā. asportatā omnifariam reꝶ predam igni primū. post ferro
absumi dirimiq́ȝ curauit. Progressusq́ȝ eodem furoris impetu barbarus. tyrum. sydonem. barutum ⁊ ea
rū vrbiū oppida intra terciū pontificatus nicolai annū cepit. ⁊ sicut tripolim incensam diruit. Isq́ȝ prin/
ceps astu ⁊ prudentia eque ac viribus ⁊ potentatu pollens. ne ea clade accepta noīs xp̄iani principes oc
cidentales in asiam conciret. induciaꝶ federa in duos annos ptolomaide habitatoribus xp̄ianis ꝯcessit
Nicolaus tamen pontifex p crucem de more assumendam edicto statuit afflictis asie rebus subueniendū
mille q̄ngentos ip̄e equites ex publico eccl̄ie fisco curauit cōportari. quos ⁊ multi in magnū exercitū sine
certo ꝯstantiq́ȝ duce secuti sunt. qui quo plures eo pniciosiores. ptolomeida vrbs populis tunc frequen
tata innumeris. q̄ȝtos nunc nō temere alat aliqua vrbs italie. Et septem diuersis magistratuū gentiumq́ȝ
generibus premebat᷑. Ea militū multitudo cedibus rapinis ⁊ incendijs aliq̄ȝdiu debaccata. in agris sol
dani. tulit patienter dissimulauitq́ȝ diutius. q̄re soldanus tandem anno ip̄o exacto centum q̄nquaginta
armatoꝶ milia in ptolomaidā duce filio suo immisit. ip̄e morbo implicitus tenebat᷑. Filius p etatez ardē
tior amplissime vrbi obsidionem admouit. Inde genitori defuncto soldanus ab exercitu est suffectus. quo
elatus successu vrbis ptolomaide predam exercitui donauit ⁊ accurratiori solito vsus oppugnatione. ad
eamq́ȝ paulopost animoꝶ ꝯsternationem est ventū vt publico omnes ꝯsilio mulieres primū puulos ⁊ de
biles cum suppellectile emiserint. Deinde ꝯstituerint duodecim milia armatos in vrbe retinendos. man
serunt ex primoribus rex cipri. qui paulopost multitudinē est secutus. patriarcha iherosolime. templario
rumq́ȝ magistri. qui nō prius vrbem destruere q̄ȝ soldanum viderūt. Saldanus tandem ptolomaidam a
paucis q̊s nauigij carentia detinuerat xp̄ianis male defensatā vi cepit ⁊ mortalibus in ea reptis ad vnnȝ
cesis. Sȝ tanto tenebat᷑ illius excidende vrbis desiderio. supposito eo incitante ignis maximā partē ab
sumpserit. Menibus inde ⁊ vrbis parietibus passim solo eq̄tis. Annus erat salutis nonagesimus duo
deciesq́ȝ centenꝰ quando tandē reliquias amisimꝰ vi
ctorie illiꝰ celeberrime. quā anno an q̄rto de ducētesi
mo vrbani pon. auspicijs expeditio inchoauerat. Sal
ue tamen manserunt ad tempus cyprus insula ⁊ arme
nia minor dicta prius cilicia.

Ordo celestinorum

Ordo celestinoꝶ a celestino p̄dicto papa eius au
ctore cognominatꝰ tempestate hac sub regula di
ui benedicti initiū ⁊ mirū incrementum sumpsit. eo q̄
ip̄o sanctissimo viro in carcere defuncto. ꝓpter eius cre
bra miracula multi nobiles ⁊ doctissimi viri spretis se
culi bonis ⁊ pompis ordinē ingressi cito ⁊ virorum
nūero ac cenobioꝶ ꝯstructiōe mirabilit᷑ ordinē auxere

Ordo Seruorum

Ordinis q́ȝ seruoꝶ virginis marie philippus vir
religiosissimus primus institutor fuit. q̄ nō lōge
a florentia vrbe quieuit. Hanc aūt religionem sub di
ui patris augustini regula excitauit. atȝ ip̄am verbo et
exemplo aliquibus additis cōstitutionibus in formaȝ
redegit. quē ordinem a multis improbatuȝ benedictꝰ
postea vndecimus ⁊ bonifacius atȝ vrbanus sextus et
alij priuilegijs ⁊ exēptionibꝰ munierūt. ⁊ inter mēdicā
tes ꝯnumerauerūt q̄ ordo viris doctissimis ⁊ in decla
mationibꝰ clarissimis ac locoꝶ multitudine multo ha
ur in precio.

Bonifacius octauus papa natione hernicus vel cāpan⁹ pͣtria anagnin⁹. benedictus caietanus antea vocat⁹. neapolim pontifex creaꝛ in vigilia natalis dn̄i millesimo ducentesimo nonagesimo quarto. vir quidē doctrina ⁊ experientia reꝝ insignis. diu em̄ in curia versatus fuerat ⁊ ꝑ oēs dignitatis gradus ad pontificatū ꝑuenerat. nā cū esset sancti martini in mōtibus p̄sbiter cardinalis adeo pontificatus dignitatē exoptauit vt nil ambitione ⁊ fraude p̄termiserit qđ ad eā ꝯsequendā ꝑtinere arbitrareꝛ. Aiūt clanculū quosdā subornasse qui in cubiculū celestini hoīs simplicis ei ꝑsuaderēt vt pontificatū dimitteret si saluus fieri vellet. Suscepto aūt pōtificatu oēs contemnere cepit. Gibellinos omnes odio ꝑsequebaꝛ. Ideo petrū ⁊ iacobū cardinales colūnenses vna cum sara eoꝝ patruo paternis castellis priuauit. hoc tn̄ laude dignū ꝙ duplicē celebritatem ⁊ apl'is ⁊ euangelistis ⁊ q̄tuor eccl'ie doctoribus gregorio. augustino iheronimo ⁊ ambrosio statuit. Idē dū in vrbe veteri esset beatū ludouicū ex regia francoꝝ stirpe ortuꝫ ex carolo scđo ordinis sancti francisci ꝓfessum in sctōs retulit. Erat annus salutis de tredecies centeno scđs. Sextū edidit codicē iuris pontificij celeberrimū. vrbem qꝫ eugubiū que gibellinoꝝ ausp icijs ab eccl'ia defecerat breui recupauit. Alberto duci austrie imperij cōfirmationē bis tercꝫ petenti negauit. Iubileū qꝫ idem retulit anno millesimo tricentesimo quo plenaꝫ delictoꝝ oīm remissionem his p̄stabat qui limia aploꝝ visitassent. ad exemplūꝫ testamenti veteris. Iubileū nācꝫ q̄nquagesimo qꝫ anno repetebat. Idem etiaꝫ centesimo qꝫ anno obseruari mandauit. Ob hanc rē eo anno tanta vndicꝫ hominū multitudo romā venit vt vix incedere ꝑ vrbem amplam quidē ⁊ vastā liceret. Francoꝝ regnū ꝓpter violatū iusgentiū alberto impatori subiecit ⁊ titulū imperij romani prius multotiens denegatū ꝯcessit vt rex qꝫ francoꝝ fieri pateret. qđ cū albertus consensisset pontifex vna eadēcꝫ celebritate hinc philippū francie regno priuatū inde albertū romano ⁊ illo ornatū ꝓnunciauit. Philippus interim a sara edoctus guilhelmū roma petere iussit. sarā qꝫ in latinā redierat regionē. qui anagniā clam noctu ingressus adiuuantibus Gibellinis quos bonifatius diu multūcꝫ vexauerat pontificem nil tale metuentē in domo paterna capit. ⁊ in eodem in quo genitus fuerat cubiculo valuis vi fractis obstupescentē. ꝑductū romā pontificē intra quartū vigesimū diem dolore animi confectus perijt. pontificatus sui anno octauo mense nono die decimoseptimo. Sepelitur qꝫ in basilica petri sepulchro a se antea extructo qđ adhuc extat in sacello a se condito.

Benedictus vndecimus papa natione taruisinus nicolaus antea vocatus cardinalis hostiensis rome kalendis nouembris pontifex creaꝛ. Territi em̄ eo pōtificis casu cardinales perusiā accessere vbi ad vndecimū mortis bonifacij diē benedictū ordinis p̄dicatoꝝ pontificē creauere. qui ab ineūte adolescentia ordinē p̄dicatoꝝ ingressus tantū valuit vt ad generalis dignitatē ꝑuexerit. Vir quidem pontificatu dignissimus qui magnū breui tempore virtutis sue documentū p̄stitit. ita ei vixit vt post mortē inter beatos merito censeaꝛ. Is guilhelmū cū q̄ncꝫ ciuibus ananinis excōicatos ꝓnuncians. Regi francie tituluꝫ. libertates ⁊ priuilegia restituit. Johannē ⁊ iacobū cardinales de colūna in gratiā recepit. Inde mens sanctissimi viri fuerat pacata italia tartaros syriā ⁊ palestinā ingressos xp̄ianos iuuare a quibus lr̄is ⁊ nuncijs ad tantas rem conficiendā ꝯtinuo inuitabaꝛ vt comodius efficeret statim cū curia perusiū ꝓfectus est. vbi infirmitate correptus nonis iunij diem obiuit pontificatus sui mense octauo die decimoseptimo rē destinatā omittit. Sepeliꝛ aūt magna pompa in eccl'ia fratrū p̄dicatoꝝ millesimo tricentesimotercio. vacauit tn̄ sedes menses .xi.

Sextū pontificij iuris librū his annis bonifacius ipe pōtifex edidit. quē a tribus doctissimis viris ex quibusdā nouis decretis a se editis cōpilari mandauit. ⁊ publico edicto obseruari. ⁊ ī publicis gymnasijs legi debere p̄cepit. quem statim archidiaconus bononiensis explanauit.

Linea summoꝝ pontificū

Bonifacius octauus

Benedictus vndecimus

Ludouic⁹ ep̄s tholosan⁹ ordinis minorum

Ludouicus felix sanctus ex regali ꝓgenie. patre carolo scđo rege sicilie. matre maria regina sicilie ⁊ hungarie originē habuit. in etate tenella religiosum p̄ceptorem habens. ductus in cathaloniā cū duobus e fratribus suis dat⁹ obses ꝓ liberatione regis caroli genitoris vbi ꝑ septenniū a fratribus ordinis minoꝝ liberalibus ac diuinis artibus instructus doctus euasit vt publice ac priuatiꝫ disputaret clero ac populo verbū dei manifestaret. Fuit in orōnibus sedulus. factus sacerdos ferme singulis diebus celebrabat. castitatis amator vt excepta matre ac sororibus cū sola nuncꝫ loquereꝛ. corpus castigabat assidue. Inde ad petitionē bonifacij pontificis prius ordinem minoꝝ ꝓfessus ⁊ habitū suscipiēs episcopatū tholosanū regendū accepit vbi mira opera pietatis ꝑfecit. Demū in infirmitate vltima constitutus susceptis deuotissime sacramētis resolutus in mortem ad celum feliciter euolauit. quē dn̄s magnis miraculis magnificauit. consummatis em̄ operib⁹ bonis tēpora multa expleuit.

Linea impator
Albertus primus

Albertus huius noīs primus dux austrie rudolphi olim impatoris filius Anno .1298. adolffo impatore opresso ac interfecto germanorū impator declaraẗ. ⁊ imperauit annis decē. Verū cū in prima electione, non omnes electores consensissent. ius electionis in manus eoꝝ resignans ne de violenta regni vsurpatione notareẗ. Iterato electores cōmuni voto cesarem declararunt. ⁊ postea aquisgrani coronā regni accepit. vir vtiqꝫ bello ⁊ armis strennus. licet quidā eū monoculū ⁊ agrestē aspectu auariciaqꝫ susceptū scribant. cū liberorū suoꝝ cōmuni vtilitati comodū proposuit. Qui suscepto imperio a pontifice imperij cōfirmationē expostulauit. quā ab arrogantissimo obtinere nō potuit. Cū a bonifacio pontifice vt eū de more cōfirmaret missis terqꝫ quater oratoribus impetrare nequiuerunt. Verū cū inter philippū frācorum regē ⁊ bonifaciū ipm (vt erat animo ambitiosus) postmodū suborta fuisset dissensio eo ꝙ philippus apud parisius magnū ꝯgregasset conuentū vbi bonifacij ꝯmemoratis iniurijs sibi illatis. ac etiā eius fraude in papatu occupando ꝯmemorata ad futuꝝ ꝯcilium appellauerit. Bonifacius ira pcitus ꝯcilio habito nō solum albertū ꝯfirmauit ſ etiam philippi regnum alberto huic subiecit. Que res multas discordias et occisiones inter christianos suscitauit. Huic Alberto frater rudolffus impatoris rudolffi filius erat. cui wentzeslai regis bohemie soror noīe agnes nupsit. q̄ prage moriens ibi sepultus iacet. Ex ea nat⁹ ē iohannes qui paterne hereditatis diuisionem ab alberto patruo petijt. q̄ ei sertum viride in obprobrium misit. Deniqꝫ hic albertus cū multa strennue gessisset. et rhenū fluuium transisset iohānes p̄dictus albertū patruū suū circa reinfelden nō lōge ab oppido pruck vel vt alij habent sciafusa dum simul amice iter agerent sua manu interfecit. deinde penitentia ductus clementem quintum pōtificē maximū qui sibi purgationem indulgeret apud auinionem adijt. Pōtifex imperatoris occisorem ab impatore iudicandum ait. venit g̊ pisas iohannes. vbi cum cesar heinricus. viij. eius nominis impator ꝯsidebat. a q̄ iussus religionem ingredi heremitaꝝ sancti augustini. in eaqꝫ perpetuo penitere nō recusauit. Mortuus est in eadem vrbe ⁊ in ede sui ordinis sepultus. Mater eius ioannis cordata mulier fuit ⁊ ingenio feroci. que cū accepisset germanum suū wentzeslaū contentum regno bohemie oblatum imperiū recusasse. At ego inquit si regno potior glebaqꝫ vna mihi modo desit. aut quod reliquū est subijciam. aut imperio excidam.

Erant eo tpe secundo carolo regi neapolitano nati post sancti ludouici mortē supstites ex maria vxore regis hungarie filia mares sex. femelle quinqꝫ. eorūqꝫ maior natu carolus martellus hungarie regnum materna. secundus robertus calabrie dux neapolitanū paterna hereditate expectabant. Terciusqꝫ philippus tarentinū obtinuit principatum. Nataꝝ prima clementia nomine carolo philippi regis frācie primogenito nupta erat. Scda nomine blancam iacobus arrogo sicilie rex dimissis anno ante q̄nto Carolo martelloqꝫ ⁊ ludouico postea sancto quos tenebat obsides in matrimoniū acceperat. Cum eo itē ex pacis federe leonorā terciā Frideric⁹ arrago iacobi frater titulo ⁊ ipse regni sicilie ornat⁹ vxorē habuerit.

wentzeslaus tercius

Wentzeslaus tercius rex bohemie septimus filius p̄dicti wentzeslai. qui cū ebrietate ⁊ turpissime parti corporis dies noctesqꝫ indulgeret ⁊ aliorum bona diriperet. alioꝝ vxoribus illuderet apud demutium morauie ciuitatem dū solus in domo decani pontificalis edis pambulabat tribus vulneribus cōfossus duo de viginti natus annos interijt. Ignoratus est necis auctor q̄uis conradus eques turingus cruentam gestans pugionem exire regiam visus fuit. nā is prius obtruncatus est populi tumultu q̄ crimen confitereẗ. Venerat eo tempore pragam dux carinthie heinricus. cui altera ex sororibus regis nomine anna natu maior iam pridem nupserat. hunc bohemi regem sibi deligunt. Id egre fert albertus impator. qui repente coactis copijs bohemiam ingessus heinricum regem deturbat. rudolphumqꝫ filiū suū regē constituitus Elizabeth senioris wentzeslai relicta in matrimoniū ei tradita quo regnū eius solidius esset. qui cum magna bohemoꝝ spe regnare cepisset subitaneo morbo correptus primo regni sui anno absqꝫ liberis decessit. Ob eius obituz diffidentes inter se bohemi. alij fridericum rudolffi fratrem. alij heinricū quem deiecerant petiuerunt. vicit heinrici factio trucidatis alterius partis auctoribus. Et q̄uis albertus impator cum magnis copijs bohemiā ingressus regionem longe lateqꝫ afflixerit. heinricum tn̄ regno eijcere non potuit prius a nepote vt ante diximus occisus q̄ meditata in bohemos exequeretur.

Cometes future maxime cladis indiciū hac tempestate in celo apparuit. afflictionem xp̄ianoꝝ indicans. quo anno in solennitate sancti andree tantus repente terremotus exortus est q̄tus antea nūq̄ qui et multis diebus p intervalla pdurans multa diruit edificia.

Cum eo tpe quidam electores imperij. pcipue ecclesiastici principes ob diuersa discidia in albertũ regẽ varias cõiurationes ac simultates attemptarunt. dicentes adophum dñm suũ in bello pemisse. ideo eũ regia dignitate indignũ censebant. Quã ob rem ceteri principes primarij in regno germanie Rudolphum palatinũ rheni imperij iudicem statuerunt vt deinceps futuris temporibus sua industria hoc officium pagere deberet. Ex qua consuetudine reges romanoꝝ mouerent ne aliquod malũ vitupatione dignũ in regno molirentur. ac indigni imperio iudicarentur.

Seductor ac dolosus quidaʒ ostentabat se fore fridericuʒ impatorẽ indicijs varijs. quẽ olim pditũ fuisse ac nullui postea inuẽtum fuisse dixerũt. Is sua astutia cũ multos sibi adherentes acquisiuisset ab impatore ɔphensus de tectis fallacijs igne ɔbustus fuit.

Iudei qʒ anno primo alberti impatoris aucti in plerisqʒ locis ob male gesta nurmberge in herbipoli. rotenburge. ac in plerisqʒ locis finitimis igni traditi sunt. non sexui nõ etati parcentes. infeliceʒ gentem aliqt milia perijsse ferunt seruati infantes baptismi gratia.

Cũ ãno vndetricẽsimo ꝛ millesimo iacobuʒ arragonẽ siculũ regẽ obijsse diẽ icrebuissʒ robert⁹ calabrie dux caroli genitoris iussu in siciliã traductis copijs cathina vrbe potitus est. Philipp⁹ qʒ tarentinus dux frater suus cũ patissima classe illico est subsecut⁹. Siculi interea correptis populariter armis sese aduersus exosum gallicũ nomẽ vt tuerent terra mariqʒ parauerant. ꝛ fridericũ arragonẽ ea vocauerunt ratione vt regnũ trinacrie sibi etiã tardiuscule aduẽturo ɔseruãdũ eẽ. plene cõfisus copias ex hispanis traducendas. vel adhibita longiore mora contraheret. Nauigauerat interea solutiore disciplina classis philippi principis tarentini eã p se ferens securitatem quã ne excepta a roberto fratre omni sicilia debuit ostẽtare. quin etiã roberti classis ex cathinensi portu soluens illi qʒ primũ e longinquo apparuit absqʒ bellici apparatus armatura obuiã est pgressa. in vtrãqʒ igit classem pari socordia sed motu ventoqʒ dispari vicissim se petentẽ siculoꝝ classis magno ordine. maioriqʒ apparatu. maximo animoꝝ ardore delata est. primaqʒ impetito que posterior nauigare ceperat roberti ducis classe armamẽtisqʒ destituta nullo siculoꝝ labore dissipata est. partim demersa partim intercepta est. partim ad hostiles portus adducta est. adeo vt pauci triremes remigio vse acceleratione cathinata ad robertũ fuerint reuerse. Durius postea fuit siculis cũ philippensi classe pliũ his duobus incomodis robertus dux animi anxius in fugã sententiã inclinauit. Cathina itaqʒ in ciuiũ potestate relicta cũ paucis que ex vtraqʒ classe supfuerant triremibus in italiã est reuersus.

Dinus iuris doctor

Dinus mugelan⁹ iuris vtriusqʒ peritissim⁹ doctor hoc tpe claruit. ꝛ primũ locũ inter doctores in italia obtinuit. eo qꝫ in dicendo. disputando. decidẽdoqʒ tantã loquẽdi vim habuit qꝫ eo psente vniuersalis legalis phie synodus adeẽ videret. ꝛ pterea copiose eleganterqʒ totũ ciuile ius multis voluminibus declarauit. nã sup infortiato digestoqʒ veteri ac nouo pulchre scripsit. Insup ꝛ de mandato bonifacij pape ꝛ post archidiaconũ bononiensem in iure pontificio sextũ declarauit. scripsit etiam consilia elegantissima.

Petrus de bellaptita natione burgũd⁹ pdicti dini pfessionis ꝛ doctrine ɔsilis hisdẽ tpibus floruit. q ꝛ ipo dino nõ min⁹ docte ꝛ ac. urate sup toto digesto codiceqʒ ac institutis scripsit. Habent etiã eius centũ disputationes a se edite ꝛ in maximo pcio apud doctos habite.

Jacob⁹ de arena iur. ɔsult⁹

Ann⁹ aduenerat salutis millen⁹ terdeciesqʒ cẽten⁹ in q octau⁹ bonifaci⁹ põ. ro. vt pmissũ ẽ prudẽti pioqʒ vsus ɔsilio prẽs imitat⁹ ve. te. annũ instituit iubileũ. cẽteno inde quoq futuꝝ ãno. cui⁹ ea fuit rõ vt q ex trãsalpinis vltra marinisqʒ veniẽtes octo. q ex italia ꝛ ei⁹ insul. xv. dieb⁹ sacra vrbis loca orãdo obirẽt plenaria pecaminũ venia donati eẽnt. Magnũ ea sũmi pon. indulgẽtia alicubi fructũ attulit qꝫ diffidẽtes aliq ꝛ acerrimis etiã capitalibusqʒ inimicicijs publice ꝛ priuatim vsi in pacem beniuolentiãqʒ conciliati sunt.

Iacob⁹ de arena natõe pormẽsis iuris ɔsult⁹ peritissim⁹. cui⁹ opiniones i explanãdis legib⁹ vt bartol⁹ testat sp de mẽte iuris extiterũt. his tpib⁹ breuit vtilit qʒ sup digesto toto ꝛ codice scripsit. indeqʒ disputatiões pulchras ac tractatũ de excussione cõposuit.

Nicola⁹ de neapoli his ɔtẽporane⁹ existẽs sup prima infortiati ꝛ toto volumie copiose ꝛ pulchre ɔscripsit. ac qdã alia edidit.

Jo. scotus or. minor

Joannes scotus ordinis minor theologus sbtilissimus. Anno dñi. M.ccc. vel circa. velut alter apollo floruit. Et p ceteris theologis sbtilissima qdam opa edidit. Et sup librum sentētiar pcipue sup qtuor sentētiar quē ipse (vt aiūt) in ordinē redegit multa subtilia scripsit. Unde r doctor subtilis dr. Quodlibeta etiā plurima disputauit. In diuinis etiā codicibus cōmentarios r alios tractatus edidit. Qui qdem cōmentarij qd valeant absqz nro testimonio ipi ostendūt. Sup libros Aresto. qz maxime. methaphisice qstiones putiles disputauit. r alia cōplurima cōposuit. Hūc aūt lacte sue sapiētie multos enutrisse discipulos tradunt. s qui maxime pficere hos fuisse dicūt. Franciscū maronē Antoniū Andream Joannē grandonē. Ocham burleū atqz alios cōplurimos. Quor ingenijs mirūimmodū phia creuit. Deniqz apoplecticus interijt. qz uis a plerisqz putetur quod viuus fuerit defossus.

Raynerius or. pdicator

Raynerius pysanus ordinis pdicator mgr egregius doctrina et eloqntia grauis. Uir optim⁹ ac ppemodū sanctus. vt ex eius opibus habem⁹. summa in veneratione hac tempestate habet. Et summā copiosissimā multar lucubrationū r vigiliarū plenā cōscribere orsus ē. In qua certe quātēqz litterature ac sanctimonie vir fuerit. vl' ex hoc percipi pōt quod cū in ea quicquid vtilitatis difficultati sue necessariū ē. diuinarum scriptura studio plenissime inueniat. sine sui laude r pfatiōe (vt plerūqz fieri solet) absolute sic incipit. Absolutio rc.

Nicolaus de Lyra

Nicolaus de lyra minor ordinis theologus eminentissimus in ordine claruit. Qui cū ɔ iudeor ūimpietatē r disputatōnibus r scriptis diu aduersatus fuisset. Etiam nouū r vetus testamentū in eor cōtumeliam r obprobriū plurimis voluminibus diligenti cura cōmentatus est. ppter quod nomē eius in toto mūdo celeberrimū effulsit. Cū satis vtile r dilatatū opus edidit. Et sm sensum lralem bibliam exposuit reprobans opiniones hebreor falsas. r extortas exponens ex eorū libris cōfutans. Addidit quoqz aliud volumen magnū in quo ponit expositiones hystoriarū sm sensum misticū vel moralē vel allegoricum. ferunt hūc primo iudeorū doctorem fuisse. Et pptera eorū linguā optime agnouisse. Qui ex hebreo peritissimo i doctrina iudaica conuersus ad xpm r habitum minorū suscepit.

Alanus doctor

Alanū aūt doctorē celeberrimū. cognomento vniuersalē. nō nulli hijs tpib⁹ ascribūt. Qui cū in omi scia admirādus esset pcipue tū in theologia ac philosophia excedēs vniuersalitatis vocabulo insigniri meruit. Cui⁹ sepultura i loco Cysterci ostendit. Exeūtibus de oratorio eccie ad dexteram. in sepulcro marmoreo. Cuius alani magni doctoris vniuersalis hoc epigrāma extitit. Hic iacet alanus quē breuis hora breui tumulo sepeliuit. Qui duo qui septez qui totū scibile sciuit.

Clara vgo Eremitarū

Claram oppidi montisfalconi ortūdam augustini ane religionis eremitarū alūnam. vginē vtiqz insignē r sinceritate vite clarissimā. anno. 1299. apud eūdem montisfalconi spoletane vrbis oppidū animā celo reddidisse ferūt. Que sanctissima virgo tant certe extitit decorata meritis r miraculis. vt sanctorū cathalogo pie ascriptam putari possit. De cui⁹ sanctitatis pconio hoc vnū referimus testimoniū quod apertis oculis videri potest. quodqz de quouis sancto nūqz lectitatum vel repertum est. Ea siquidem defuncta in eius corde statim crucifixi ymago clara r aperta visa est. Cum ipius passionis insignibus in quo etiam tres lapilluli eiusdem pōderis inuenti sunt eminentissimū sanctitatis indicium.

Fraticelli de opinione r heresis eor. a bonifacio pontifice damnat. rvbiqz diligenti cura perqsita exterminari iubet. vñ hermāni corpus eiusdez secte auctore apud ferrariā. xx. annis sepultū. q p sancto colebat exhumari r exuri fecit. Qd malū tpe ioannis xxij. diffusum ē. q suis ɔuenticulis clam initis summis pōtificibus aduersari ceperūt. In antris noctu cōuenientes clerici laudes xpiano ritu cantabāt. Quib⁹ media nocte finitis alta voce admonebāt masculuz r feminā carnali copula cōmisceri. Lumib⁹ illico extinctis queqz virū pximā mulierem psternebat. Et exerecranda cū infantulo postea nato exercebāt p singulas manus tradebat baiulandus. quousqz aīam exulabat. inde assabāt collectosqz cineres in vasculū mittentes. vinū superinfundebāt. Quo nouicios r execrabilibus hmōi consecrandos epotabant. Extant adhuc hmōi crudelissima r diabolica heresi aliquibus in locis abditis r vallibus nonnulla conuenticula pertinaciter in sua perfidia permanentes.

Linea summorꝫ pontificū

Clemens q̄ntus

Anno mundi.6504. Anno xp̄i.1305

CLemens q̄ntus papa.natione vascon⁹.burdegalēsis ep̄s bernardus gotho antea vocatus.p̄re bertrādo milite nat⁹.post longā ꝯtentionē pontifex creat̄.Cardinales em̄ coartati a perusinis in cōclaui tandē in hūc bernardū burdegalensem ep̄m tūc agentē i gallijs cōuenerūt.Is decreto electionis de se facto apud burdegallā accepto.lugdunū se ꝯtulit.Et clemētis q̄nti noīe assumpto.cardinales illuc ad se litteris accersiuit.q̄ oīa facta parandi mora mēse Augusto anni salutis q̄nti terdeciesq̄ centeni accesserūt.Fuitq̄ ea curie translatio annis septuagintaq̄tuor.Que multas dei eccl'ie preuaricatōnes.multa inuexit xp̄iano pp̄lo detrimēta.Interfuerūt lugduni pōtificis coronationi philippus rex francie.carolusq̄ frater suus.in frāciā ex ytalia reuersus.Ioannes dux britannie ⁊ q̄cquid nobilitatis oīs gallia tūc habebat.Dumq̄ pompa eius celebritatis ex more ⁊ ꝑ vrbē duceret̄.muri pīna gētiū pressura incubantiū impulsa corruit.Cui⁹ casu dux britānie ⁊ multi ignotiores oppressi interiere.carol⁹ regis frater debilitatus.⁊ pōtifex ip̄e adeo in turbā p̄ceps deturbatus ē.vt mitra ex capite excussa iaspidē p̄ciosissimū amiserit.Creauit v̄o clemens cardinales ex gallijs tam multos vt facile tūc cōiectura oīes assequi potuerit.pontificē romanū deinceps nō nisi ex gallicis creari posse.ytalie aūt ⁊ vrbi rome visus ē satisfecisse in duobus iacobo ⁊ ioanne colūnēsibus.quos ad capellum ⁊ integrā dignitatē restituit.Ne aūt romani curie absentiā diuturniorē sicut sibi cōscius erat.futurā egreferētes animo rebellarent.tres cardinales attributa senatorij muneris potestate romā accedere curauit.Quorum auspicijs ip̄a roma ⁊ ytalia oīs gubernabat̄ postmodū eius iussu dulcini heresis oppressa ē.ac templariorꝫ religio penitus extincta.venetos ꝓterea ꝓpter ferrariā occupatā anathemate notauit.ac sacramenta interdixit.Idem in florentinos ⁊ lucenses egit.ideo florentini grauissimis exactionib⁹ clerum grauare ceperūt.Cū ad cōponendū ecclesie statum animū adiecisset ꝯcilia habuit.vbi clemētinarꝫ liber postea confectus est.Ubi etiā celestinū papā sub nomine petri sanctis confessoribus aggregauit.Deinceps v̄o varijs egritudinibus afflictatus.nūc em̄ dissinteria.nūc stomachi ⁊ laterꝫ dolore cruciabat̄.Octauo pontificat⁹ sui anno.mense decimo.die quintodecimo moritur.Uacat tum sedes annis duobus.mēsibus tribus.diebus.xvij.dum non satis inter cardinales constat quem potissimū deligant.Nec minor quidē discordia inter electores imperij tum fuit.mortuo heinrico.Eius autem corpus in vasconiā patriam suam defertur.vbi in beate marie de vzesta templo diocesis vasatensis sepelitur.

DUlcinus ⁊ margarita vxor sua heresiarche.apud vrbē lōgobardie nouariā.cū anno salutis septimo terdecies centeno in rebus xp̄ianis varij motus agitationesq̄ inciderūt.sectatores vtriusq̄ sexus ad mille nacti virus diffundere ceperant.Eo perniciosius quo sacerdotes ⁊ religiosos in populorū inuidiam adductos:spernentes simulatā puritatē quādam ⁊ innocentiā vite ꝓponebant secūdū quā immixti femellis mares.lasciuia ad libitū debaccari.Que pestis duobus annis perdurans.Eos itaq̄ a clemēte romāo pontifice nūcij in montem coactos excelsum alpibus cōtinentem.fame ⁊ frigore confectos ad vnū sustulerunt.Captis deniq̄ dulcino ⁊ margarita vercellas perduci iubentur.⁊ primo lacerari inde eorum ossa cōcremari ⁊ in ventum dispergi precepit.Nec hec pestis omnino deleri potuit.quin adhuc in mōtibus tridentinis alique eius reliquie remanserunt.

Conciliū vienense

Concilium Uienense

ANno domini millesimo.cccxi.kal̄.Nouēbris concilium generale in vrbe narbonēsis gallie viēna celebrari cepit.vt ante fuerat publicatum.in quo aderāt plusq̄.ccc.ep̄i vltra alios p̄latos de varijs regionib⁹ orbis.Et cum clemens vt satisfaceret ꝓmissioni facte regi francie de delēda memoria bonifacij cū rex illum hereticū fuisse ꝓbare intēdebat.conciliū assentire noluit.ꝓcessum tn̄ in regem francie iniustū declarauit.Statutū fuit q̄ oīa bona ⁊ possessiōes q̄ fuerāt templariorꝫ mansioni hospitalis hierosolimitani assignerētur.Facte fuerūt in eo cōcilio ꝯstitutōes generales ꝯcernētes statū religiosorꝫ.Et librū clemētinarꝫ a se cōpositū i eodē vienēsi ꝯcilio clemēs edidit.Petrū q̄z morronen̄ q̄ celestinus fuerat in numerꝫ retulit beatorꝫ.In eo ꝯcilio ad alterius anni medietatē ꝓtrahens.de subueniēdo hierosolime multa v̄ba fecit.Que i irritū cecidere.Et decreta ꝓmulgauit extantia quibus de suo nomine clementinā appellatio perseuerat.

Linea Imperatorum

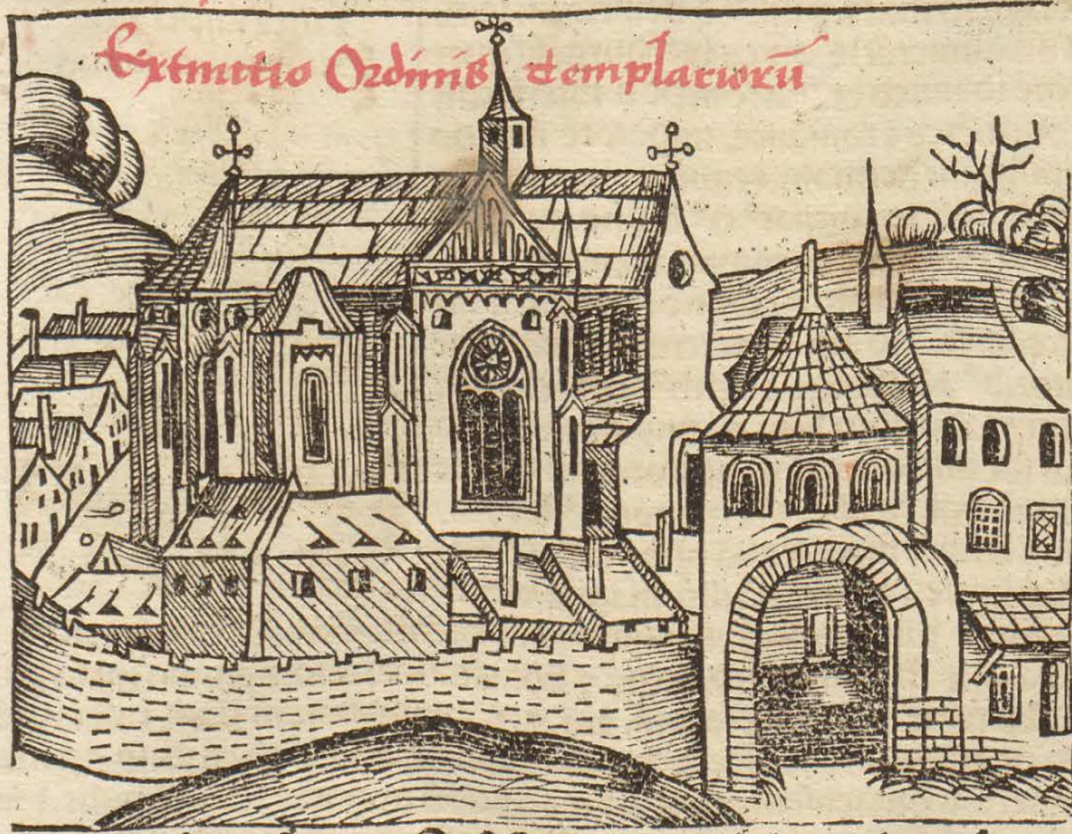
Linea imperatoꝝ
Heinricus octauus

heinricus Octauus

HEinricus eius nōis octauus. vel vt alij scribūt septim⁹ (q̄ heinricū lantgrauiū thuringie inter impatores nō numerāt) Comes lucēburgēs (quez ytali comarchū vocāt) cū albertū impatorē ioannes ex fratre nepos interfecissz Electores germani apud franckfordiā ꝯueniētes ī romanoꝝ impatorē āno domini. M.cccviij. cū delegerūt. quē, ꝛ aquisgrani germani regni corona ꝛ i[...]lis decorarūt. Legatiq̄ ipi⁹ regis. dux baioarie cognat⁹ ei⁹ et dn̄s gui[...] de namurco frater comitis flandrie cū romanū pontificē auenione agentem adissent petitā romani imperij cōfirmationē. Ea impetrarūt cōditiōe. vt intra bienniū italiā ingressus roma coronādus accederet. Nō aūt pfixi termini finē expectauit heinricus. s pmissis in ytaliā oratorib⁹ ad ꝓpinqua alpib⁹ regni germanie loca ytalie cōtinētia venit. Primiq̄ ex ytalis aditi sunt ab impatoris oratoribus florētini. quos impator creatōnis sue initio apud franckfordiam dedicerat nois impatorij in ytaliaq̄ ceteris oībus hostes esse. Nā multos cōstat ytalos patria pulsos. psertim gibellinos non etrurie magis quā oīm ytalie regionū. q̄ noua deligēdi creatione etiā apud electores expectata illū magnā victorie ꝛ amplitudinis spem erectū. quid agēdum ꝓuidendūq̄ esset subito edocuerūt. Fuit aūt heinricus imperator vir sapiens iustus ꝛ graciosus. ī armis strēnuus catholicus ꝛ honestus. cōsilio ꝛ animo iuxta potens. Is interea elizabeth alterā wentzeslai regis bohemie sororē. viij. ꝛ. x. annos natam clam iussam ad se venire. apud Spyram ioanni filio suo quatuor ānis minori mrimonio cōiūxit. Eodē tpe tribus ꝯpatis exercitibus vnū ipe in ytaliā adduxit aduersus brixienses. quos armis cinctos impata facere cōpulit. longobardosq̄ omes in ptātem accepit. Alterā aduersus comites wirtenbergenses direxit. sacro imperio rebelles. quibus ex. lxxx. castellis ac munitissimis oppidis q̄ obtinebant duo. ꝛ. lxx. armis expugnata ademit. Terciū ex frāconibus ac baioarijs cōparatū duce petro archiepō magūtino. cū filio ī bohemiā misit. Transgresso interim alpes heinrico thaurinēses ad q̄s primū descensurus erat. populariter obuiā ꝓfecti sese ꝛ vrbem eius arbitrio pmisere. Pariter fecerūt astenses q̄bus vrbibus rex vicarios dedit. Exinde papie comes symon collubianus vercellaꝝ antonius laude vrbiū primarij ciues heinrico occurrētes vicarios acceperūt. Et scaligeri veronēses obedientiā polliciti sunt. mediolanū vrbem familie due turriani ꝛ vicecomites potentatu pares gubernarūt. guido turrianus guelfe. matheus vicecomes gibelline factionum pncipes erāt. Heinrici aūt exercit⁹ vrbi appropinquās vtrosq̄ terruit. Ea intelligēs heinricus pacis cōstituende auidus vrbē ab vtrisq̄ publico cōsilio in dn̄atum accepit. Leupoldusq̄ austrie dux cū germanorum cohortibus vrbi psidio est impositus. Heinricus interim ferream imperij coronolā nō modecie vt debuit s mediolani recepit. Interea dū heinricus primū oppugnāda post euertenda brixia occupatus est. Oratores quos ad venetos miserat redeūtes paratam esse retulerūt. eam rempub. nauigiū quod postulasset pbere. quo ad regiones vrbi rome ꝓpinquiores cū omni exercitu transportarētur. Per qd̄ item temp⁹ veronēses vicentini ꝛ patauini ꝛ taruisini missos ad se vicarios acceperūt. Ipe deducētibus q̄ apud eum assidui erant amedeo sabaudie comiti ꝛ pisanoꝝ genuensiūq̄ oratoribus ꝑ placētinos genuā se contulit. At heinricus cum mensem terciū genue egisset maris quā expectauerat tranquillitate oblata triremibus quadraginta genuensiū saonensiūq̄ pisas petijt. Equitatu terra per lucens premisso. Rome deinde coronat⁹ tres eni cardinales dicūt historici a clemente romano pontifice legatos romā venisse. Heinricū apostolica auctoritate coronaturo. a cardinali hostiensi ꝛ pratensi coronam accepit. Renitente Roberto rege neapolitano. florētiā inde obsidiōe artissima cinxit. Pisas senasq̄ in ptāte habuit. robertum regē priuatū regno ꝓnūciauit. Et hinc classem in illū nauigare iussit. Tandem impator incidit in egritudinē. ex qua vt cōualesceret. medicoꝝ consilio balnea adijt maceratensia. cū autem ea balneoꝝ lotione minus recreari ac conualescere videret. medicis item consulentibus purioris aeris loca petere voluit. Itūq̄ est boncōuentū qd̄ oppidū duodecimo a senis miliario distans. dum obsidione incipit premere diem obijt. Signa veneni in cadauere apparuisse multi scripsere. Ptolomeus vō lucensis affirmat veneno euz perisse a pdicatoꝝ ordinis fratre in eucharistia dato. Aliusq̄ addidit id florentinorum industria factum esse. quicq̄d ei rei veritas habeat. satis supraq̄ certum est. non magis florentino ꝛ lucensi ac ceteris eius secte etruscis. quā roberto regi salutem in ea morte quesitam esse. Multis vō econtra ea mors incomoda perniciemq̄ attulit. cui⁹ corpus in vetusto ac nobili pisaꝝ templo sublimi loco post aram maiorem amici condiderūt. Fuit aūt animo magnus. ꝛ non infima (si longiori vita functus fuisset) egisset. imperauit solum annis quinq̄ ꝛ mensibus octo. quo mortuo vacauit imperium anno vno.

FEcerat romani imperij ante hūc heinricum quo ad rem ytalicam vacatio. vt omnes pene vrbes solite imperio parere tyrannis eodem pene capitaneatus titulo appellatis subessent. Nanq̄ tres ātea imperatores ab accessu in ytaliam abstinuerant. vt nō ab absurde imperium vacasse ytali dicant. hinc verona scaligeros. montua passerinos. padua carrarienses habebat. Et marchiones astenses quos anno aīi sexagesimo salinguerra eiecto ferrariam pro ecclesia administrasse ferunt.

Ordinis contemplariorum extinctio

Ea tempestate cum adhuc Clemēs pontifex cū curia morā hēret in ciuitate pictauiēsi. rex frācie seductus (vt fertur) ab officialibus suis. pōtificij denūcians mgr̄m templi ꝛ mansionis suosq̄ frēs q̄busdā erroribus infectos. ꝛ scelerib⁹ inuolutos eē. Maiores ei mali fomes tēplarij multis añ ānis in asie bellis q̄ aduersus īfideles gesta sunt cōuicti oīm pniciosissimi. xp̄iani em̄ spernentes blasphemātesq̄ ac penitus derīdentes ꝑ q̄ pugnare ꝯsueuerāt. eos turcis ꝛ sarracenis ꝯsensisse. ꝛ nrōrū expeditionib⁹ fuisse aduersatos ꝯstitit. Vn̄ multis eorū vario affectis supplicio ceteri om̄es ꝓlijs redditibusq̄ ꝛ bonis q̄ possidebāt amplissimis spoliati sunt. q̄ ꝑtim cōcessa sunt rhodijs hierosolime hospitalarijs. ꝑtim noua attributa religionibus in hispania aduersus sarracenos beticā olim nūc granatā incolētes a pontifice institutis. Quātū aūt ordo templarioꝝ (vt in supioribus ꝑmissum ē) augebat̄ tantū nūc minuebat̄ ꝛ sanctitas. iacobus burgūdus origine ꝛ ex dominis molay genit⁹ ingentis animi ad templariorū militiā se cōtulit. In qua ꝑfect⁹ prioratui ditissimo moriēte mgr̄o interuētu principū in magisteriū sublimatus emicuit. Actūq̄ ē vt philippi frācoꝝ regis ei⁹ filiū ex sacro fonte susceperat indignatōem incurreret. Quo eo ventū ē. vt ꝑmittente clemente pōtifice summo tēplarioꝝ primates om̄es. vna ꝛ eadem die. philippi iussu. ꝑ omne suū regnū capti detinerent̄. vna cū iacobo ordinis tā ingentis mgr̄o. Et inde presidijs regis occupata oppida. thesauri ornatus oēs. cū om̄i suppellectili ī regiā ꝑtātem redacti. captiuiq̄ deducti parisius. Quibus diu ꝑuatis in vinculis cuꝫ varia ꝛ obscena obiecta essent. ꝛ frustra cūcta negātib⁹ Rex iratus magistro cū tribus socijs reꝑuato. ceteri dānati incēdio. Vez palis alligati ꝛ añ oculos staret ignis ꝛ carnifex. quāto cruciatu paterētur miseri voces ī celos ostēdebant. se veros xp̄ianos aiebāt ꝛ sanctissimā coꝝ fuisse religionē. Jacob⁹ deiñ cū tedio diuturni carceris esset attrit⁹. lugdunū deduct⁹ ꝛ exortationibus varijs suasus. Quedā ex oppositis clemēti summo pōtifici ꝯfessus ē. Ideo retract⁹ ꝑisius dū corā duob⁹ legatis ex latē sn̄ia legeret̄. Ipe cū vno ex socijs q̄ delphini vienēs frater erat. se mori dignū ꝓtestatus. nō q̄ vnq̄ q̄ legebāt̄ ꝑpetrasset. hinc tn̄ in deletōem tēplarioꝝ sn̄ia ſb̄secuta. Jacobus cū fr̄e delphini ad suppliciū deduct⁹ q̄ ambo rege spectāte intrepide ꝛ ꝯstāter ſbire. nil aliud q̄ꝫ q̄ dudum occubuere testātes.

Trusianus medicus plusq̄ cōmentator

Trusian⁹ medic⁹ florētin⁹ thadei medici auditor. tēpestate hac. q̄ plusq̄ cōmentū sup tegni galieni mira doctrina ꝯscripsit. Hic q̄ꝫ cū in practica artis medicine (vt multi ferūt) infortunatū se ꝯspiceret. religioni se totū dicauit. Et carthusiensiū ordīs hītū accipiēs. corthusin⁹ effect⁹ ē monachus.

Richardū aūt de media villa theologū eruditissimū ordīs mioꝝ ijsdem tpībus nōnulli ascribūt. Cui tanta ingenij magnitudo fuit. vt nulla lr̄atura ei in diuinis codicibus latuerit. Qui ꝛ iter multa ingenij sui monimenta. quatuor sn̄iaꝝ libros optīe ꝛ vtilissime explanauit. Extāt q̄ꝫ ꝛ mlt̄e ei⁹ postille ꝛ alia mlt̄a

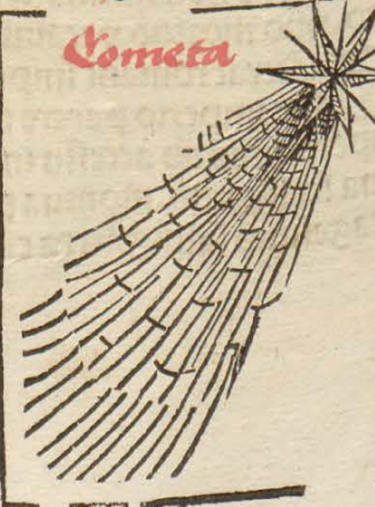
Jacobus de viterbio ordīs heremitaꝝ sancti Austustini sacre pagine celeberrimus ꝓfessor. ꝛ neapolitane ecclesie archiepus dignissimus. ꝛ virtutū oīm decoratus. ꝑ hoc tp̄us in precio exn̄s tractatum de regimine xp̄iano ad Clementem istum pontificem dedit. ac magistrū sentētiarū egregie exposuit. Et quodlibeta quatuor determinauit. Qui cū acri ꝛ torso ingenio habitus esset. speculatiuus doctor appellatus est.

Richard⁹ de media villa

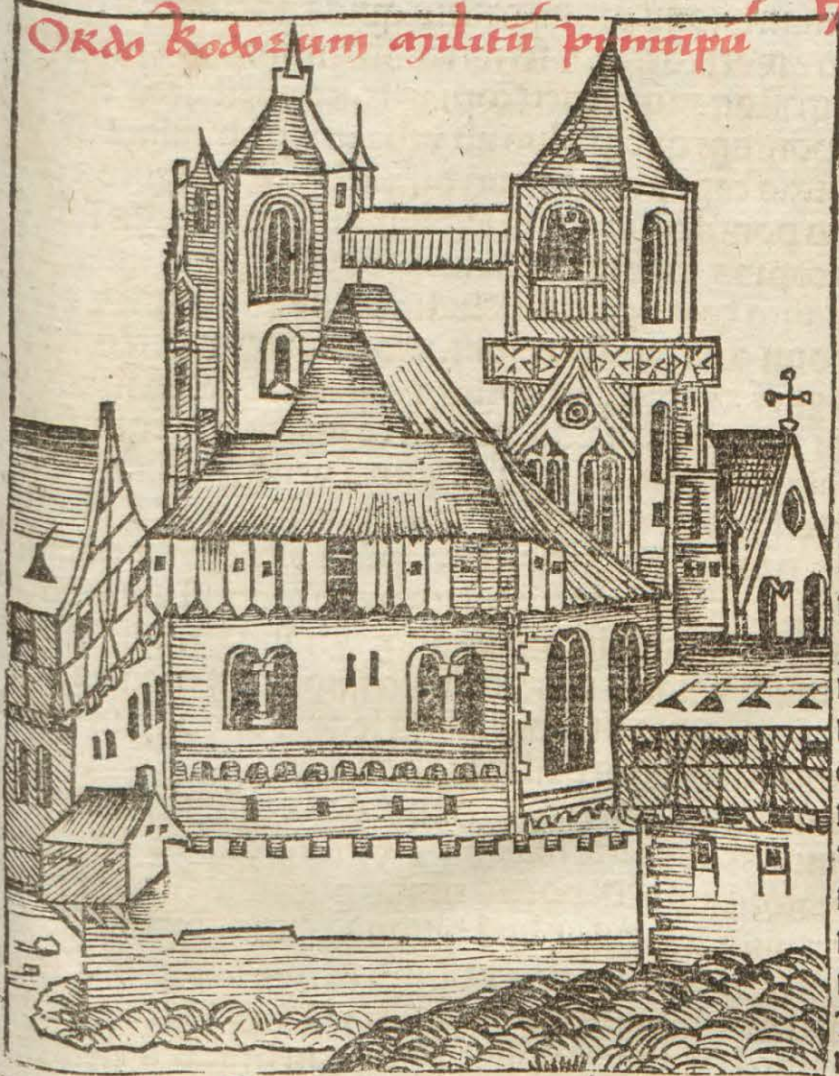
Anno millesimo. cccxiiij. Tres sil' lune in celo apparuere. Et fulgor queꝫ dicūt Cometēq̄ aq̄lone v̄sus apparebat q̄si ad finē v̄ginis trib⁹ mēsibus. Et eodē āno eo deficiēte in mēse nouēbri obijt rex francie philipp⁹ q̄ ānis. 29. regn̄uit. Cū ī venatōe aper iter crura eq̄ quē rex eq̄tabat se igessit. ex q̄ de eq̄ cadēs paulo post mortu⁹ ē. Hic fuit pulcerrim⁹ hoīm sui tp̄is. statura magn⁹ optīe ꝯposita hn̄s mēbra. Vez dedit⁹ corporeis oblectamētis precipue venationibus curaꝫ regni suis relinquēs quibus nimiuꝫ credens. mlt̄a in regno incōmoda sunt secuta. Is post se reliquit tres filios scilicet Ludouicum regem nauarre. Philippum co-

Cometa

mitem pictauieñ. ⁊ carolū comitē marchie. omnes hij tres pauco tpe reges francie fuerūt. viri pulcherrimi ⁊ in vxoribus eoꝝ male fortunati. Ludouicus habens vxorē filiā ducis burgundie quā strangulare fecit. Philippus vxorē quā repudiauerat reassumpsit quia multū eā amabat. Carolus vxorē in carcere detinuit. Ad hanc infelicitatē puenisse opinant̃ quia in gradibus ꝓhibitis ꝯtraxerunt. vel ob iniuriā genitoris philippi ꝑpetratā in captura bonifacij pape.

Ordo rhodioꝝ militum principum

Rhodus insula cuius descriptionē supra ꝑfecim⁹ licie opposita hoc anno. 1308. in xp̄ianoꝝ ꝑtātē deueniens religioni btō iohāni dicatis auctoritate pōtificis ꝯmendat̃. Hij nempe religiosi cū hierosolima omnino deperdita esset ⁊ templarij in magnos errores ꝓlapsi a romano pontifice fuissent extincti in eam insulā sese recipientes turchos eius dn̄os eiecerūt. neq̧ vllo pacto turchoꝝ viribus hec insula restitisset. nisi religiosi milites. qui vt dictū est beato iohanni dicati eius insule curā suscepissent. ⁊ vrbē pene dirutā instaurantes ⁊ desolatā xp̄ianoꝝ suffragijs instaurauerunt. naualiaq̧ ⁊ classes reformātes. nō solū insulam ip̄am tutati sunt ſ͠ cipris ⁊ alijs finitimis xp̄m colentibus magno p̄sidio fuerunt. quoꝝ virtute quicq̄d in oriente nostre religionis est xp̄o seruatum fateri licet. Ipsis igit̃ militibus fide ⁊ gratia ac religione clarissimis xp̄ianam fidē ꝓfessionis voto ingēti virtute tutantibus templarioꝝ bona ꝑ pōtifices ⁊ alios orthodoxe fidei principes addita sunt. Postmodū deuotione ꝑmoti etiā regulam beati augustini ꝓfiteri sponte voluerunt. quā ob rem ⁊ a summis pontificib⁹ romanis ⁊ priuilegijs ⁊ beneficijs plurimis eccīasticis honorati sunt. Soldanus egyti dn̄s toto quiēnio armata classe cū eos vexasset maiora ꝑtulit q̄ intulit dāna. Turchi etiā quatuor vicibus diuersis temporib⁹ eorum agros inuaserunt. sed maximam cladem reportauerunt. Nouissime mahumetus turchoꝝ imperator grauiter aggressus. de quo in sequentibus mentio fiet. ferunt rhodios quoddā castellū sancti petri nominatū munitissimū habere quod magno sumptu custodiunt. vbi xp̄iani de manibus turchoꝝ fugientes sepe saluant̃. in quo milites canes nutriunt ⁊ noctu extra castra emittunt. de quibus dicitur q̄ christianos odore cognoscant. eosq̧ aduentantibus blandiunt̃ turchos aūt latratu prodant ⁊ morsibus insectentur.

Johannes rex bohemie

Johannes Rex Bohemie

Iohannes heinrici imꝑatoris filius. cui genitor elizabeth alteram wentzeslai sororem matrimonio ꝯiunxit. regno bohemie deinde potiri meruit. eoq̧ regno suscepto .35. annis regnauit. vir certe bonus ⁊ multe beniuolentie insignitus. ⁊ potenti manu regnū gubernauit. ⁊ patre in ytalia agēte apud germanos vicario nomine administrauit imperiū. Patre vero defuncto cū plurime ytalie ciuitates ei sese dedissent. penetrauit alpes cū exercitu. easq̧ nō paucis annis tutatus est. Brixia enī bergamo. luca. parma. regio ⁊ mutina atq̧ alijs vrbibus potitus est. quibus in ꝓtectiones susceptis illas ⁊ arcibus ⁊ menibus munire studuit. ⁊ in bergamo arcem munitissimā adhuc extantem edificauit. Post hec egra a iohanne recepta est. ⁊ vratislauiensiū ciuitas quam dux slesie occuparat heinric⁹. ⁊ alie ciuitates slesie ei subijciūt̃. Gerit̃ ⁊ aduersus australes belluꝫ in quo victor iohannes suos milites preda nō modica ditat. A rege francoꝝ postremo aduersus anglicos in auxiliū vocat⁹ prelioq̧ memorabili se immiscuit in q̊ cū multis militibus cesus interijt. Relicto filio carolo qui tū vnum ⁊. xxx. annos agebat.

Dantes poeta

Dantes aligerius patria florentinus vates ⁊ poeta ꝯspicuus ac theologorū ꝑcipu⁹ tempestate istac claruit. Vir in ciues suos egregia nobilitate venerandus. qui licet ex longo exilio damnatus tenues illi fuissent substātie semper tn̄ phisicis atq̧ theologicis doctrinis imbutus vacauit studijs. vnde cū florētia a factione nigra pulsus fuisset parisiēse gymnasium accessit. ⁊ cum circa poeticam scientiam eruditissimus esset op⁹ inclitū atq̧ diuinum lingua vernacula sub titulo comedie edidit. in q̊ oīm celestiū terrestriūq̧ ac infernoꝝ ꝓfunda cōtēplat⁹ singl'a q̄q̧ historice allegorice tropologice ac anagogice descripsit. Aliō q̧ de monarchia mōi. Hic cū ex gallijs regressus fuisset friderico arragonēsi regi et domino cani grandi scaligero adhesit. Deniq̧ mortuo cane principe veronēsi ⁊ ip̄e apud rauennam Anno dn̄i. 1321. etatis sue quinquagesimo sexto diem obijt.

Gesta ea tempestate in italia

Marchio estensis qui ferrariā ꝓ ecclia administrauit. mutine ⁊ regio vrbibus post annū iubileū frenā i
posuerat ad tātū deuenerat potētatū vt scōs carolꝰ rex neapolitanꝰ beatricē filiā ex maria regina vxo
re susceptam Azzoni tunc marchioni dederit in vxorē. Cuius matrimonij honore ⁊ letitia azzo haud q̄ꝗ̄
diu gaudere potuit. Anno em̄ quinto a iubileo ⁊ eius matrimonij primo friscus quidā adolescens quē ex
aliena vxore sibi filiū esse dicebat cū dolo captū in carcere mori coegit. ⁊ ferrariensibꝰ nōnullis epoq̄ꝫ in p
mis adnitētibꝰ ferrarie mutine ⁊ regij dominiū obtinuit. Rogatiq̄ꝫ veneti copias frisco auxiliares cū naui
gio immiserunt. castellū em̄ thealdū noīe ponti erat impositum quo padus ab vrbe in ripā transmittit vie
cōtinentē bononiā ꝑducenti. quod castellum absq̄ꝫ nauigio capi posse friscus diffidebat. Eos motos cum
intellexisset cardinalis cognomīe pelagura quē clemens pontifex bononiā legatuꝫ miserat venetis sub a
nathemathe cōminatione vt a re ferrariensi abstinētes copias inde deducerent. Hijsq̄ꝫ machinis interea ca
stello thealdo appulsis ⁊ nauibus ferrariensiū qui ꝓposito de vulgi consuetudine mutato populi ⁊ ecclie
dominiū acclamabant vbiq̄ꝫ incensis. partē q̄ꝫ vrbis ponti contiguā ceperant. nec prius exaudiri inter p̄
lij tumultum legati iussa potuerunt q̄ꝫ pons a venitis igni ferroq̄ꝫ interruptus ⁊ castellū thealdū fuerit oc
cupatum. Friscus interea populū sibi rebellem domare agressus rinaldo quodā de marcharia equitū du
ctore opa crudeliter nauante fretus ferrariā pene mediam incendit. sedato parump a venetis tumultu de
ditionē illis excluso frisco facere consenserunt. Tuncq̄ꝫ ferrarienses tanq̄ꝫ in subiectionē accepti a motibꝰ
temparunt. Pelagura legatus interim cruce signandos propositis auctoritate aplica vite eterne premijs
venetos ferrariensesq̄ꝫ bononiā cōuocauerat. ⁊ pontifex clemens q̄ntus venetis publice apud auinionem
excōmunicatis interdixerat sacris. quos vbicūq̄ꝫ reperirent capi iussit pro seruisq̄ꝫ venundari. quā ob res
factū est vt apud londonū flandrensesq̄ꝫ ⁊ gallioꝝ loca multi valoris venetoꝝ mercimonia in predā a loco
rū dn̄is fuerunt direpta. Miserat item clemens pontifex romanus p̄ter pelladurā legatū duos q̄ꝫ in ethru
riam cardinales vi eius prouincie motus bellaq̄ꝫ cōponerent.

Robertus rex

Robertus caroli secundi sicilie ⁊ apulie regis filius. patre defuncto in regnū
succedens regnauit annis. 33. rex certe inclitus ⁊ virtutū omniū singulare
decus. quiq̄ꝫ ⁊ a multis tū oratoribus tūq̄ꝫ poetis titulis plurimis fuerit decora
tus. Eo q̄ p̄ter equitatū ⁊ rei militaris disciplinā quibus plurimū valuit. etiam
inter ceteros sui temporis egregius theologus ⁊ ph̄us. ac singularis medicine
p̄ceptor haberet. ⁊ nō modo his cōtentus s̄ etiā cū esset etate grandeuus ⁊ se
nex etiā in poesi franciscū petrarchaꝫ audire voluit. Hic regni titulis a clemente
papa in auinione rite susceptis ex gallijs bononiā ad legatū pelagurā profectus
quē ecclie nomini tumultuanti ferrarie p̄fecit. inde neapolim iturus virū insignē
p̄sidio reliquit. Verū cū iohannē fratrē cōtra heinricū impatorē romā misisset heinricus ira succensus ro
bertū maiestatis reū fecit ⁊ regno priuauit. que res a clemente pontifice improbata fuit. Deinde genuen
sium vrbem in potestatem recepit. Tandē nullo supstite sibi filio moriēs andreā hūgarie regē nepotē suū
post se regnare p̄cepit. licet ioanna eiꝰ soror regnū semp admīstrare voluerit.

Scaligerorum dominii principium

Canis scaliger

Canis scaliger qui ex rebus strennue gestis magnus cognomento appellatꝰ
est. Alberti scaligeri capitanei filius. Vir vtiq̄ꝫ magnus ⁊ rebus bene gestis
clarissimo p̄conio insignitus. Verone sibi dominiū vendicās regnauit annis fer
me vigīti. quā certe tāta iustitia sapientiaq̄ꝫ ac pietate gubernauit vt etiā picenū
siue romandiolam omnē potius bonitate sua q̄ꝫ alijs armis aut missilibꝰ sibi sb
egerit. Erat nanq̄ꝫ multe eloquentie princeps comesq̄ꝫ ꝑhumanꝰ necnō ⁊ in om
nes liberalis atꝫ doctoꝝ viroꝝ tū ecclasticoꝝ tūq̄ꝫ oratoꝝ ⁊ historicoꝝ ac poetaꝝ
assidua familiaritate coniunctus. Inter quos dantē florentinū poetam ob eius
doctrine p̄stantiam magnis honoribus sp prosequi voluit. Tandē cū vrbē vero
nam maximis edificijs illustrasset Anno dn̄i. 1329. die. 22. iulij sine virili prole
deficiens duobus nepotibus alberto scilicet ⁊ mastino fratribus vrbis dominiū
concessit. Eius corpus cunctis collachrimantibus cū maxima funeris pompa apud templum iuxta vrbis
forū sepultū fuisse constat. vbi supra templi ipius valuas adhuc ꝑmagnificū extat sepulchrum sua ymagi
ne ⁊ epigrāmate notatum.

Ludouicus rex

Ludouicus philippi regis francoꝝ filius post patrem regnare cepit ⁊ regna
uit annis duobus. vir quidem catholicus ⁊ xp̄iane religionis amator. qui
suscepto regno post annū p̄sentiens sparsos ꝑ diuersa gallie oppida diu delituis
se. eo q̄ in conclaui apud carpenteratum de pontifice deligēdo seditiōe orta duo
ex cardinalibus interfecti fuissent statim eos in vnū coegit. ⁊ vt lugdanū congre
garent pro futuro pontifice deligendo suasit. cuius sanis consilijs annuentes ia
cobuꝫ portuensem ep̄m elegerunt. quo quidem anno cū pontifex esset electꝰ ipe
rex finem vite sue fecit. relicto in regno Iohanne filio paruulo. qui puer diebus
tantum viginti regnauit.

Carrariensium Regni principium

Carrariensium regni principium

Marsilius carrariensiū princeps

Marsilius carrariensiū nobiliū princeps. cū patauij dn̄atū desumpsisset ⁊ in ea nō tirannice ſ3 paterne pluribus annis regnasset. magni canis scaligeri veritus potentiā eidem vrbis dn̄atū sponte cessit. sed ⁊ sequenti anno cane ipso defuncto post tridie ab integro vrbem ingressus dominiū reassumēs. x. annis regnauit. vir certe mansuetissimi animi ⁊ regie vrbanitatis insignitus ac multis virtutibus decoratus. qui cū sine virili prole defecisset vbertino patrueli ex testamēto omnem suam hereditatem reliquit.

Anno dn̄i M.ccc.x. ciuitas ipa veneta tumultū sensit. Cū buiamons rex nouarū cupidus vna cū querinis ⁊ basilijs regnū affectans maximū tumultū in vrbe excitauit ꝯ petrū grandenigū ducē. ſ3 ei⁹ ꝓuidentia cito vrbi quies data. illi de domo quirinoꝝ cū eorū sequacib⁹ e ciuitate pulsi destructis eoꝝ domibus. hec fuit prima destructio familie facta venetijs ex partialitatibus. Principaliores cū duobus florentinis decapitati sunt. ideo cōsiliū decezvirale in vrbe inchoatū fuit. Deinde cū iohannes sorantius ducatū venetoꝝ rexit iacobus quirinus et marinus barocius viri ꝑpotentes ⁊ domi nobiles rempublicā subuertere tēptassent. ꝓditione coniuncti capitali snīa puniri fecit. quibus cesis ad ꝑcauenda in futuꝝ malū sex ꝓcuratores sancti marci ex senatus consilio cōstituti sunt qui rēpublicā diligēter curarēt. Hic dux prudētissim⁹. et timorate conscientie vir sciens venetos omnes ꝓpter ferrarie occupationē, vt ꝑmissum est anathemate notatos. dimissa ferraria absolutionis beneficiū sibi ⁊ omnibus impetrauit.

Arnald⁹ de villa noua

Arnaldus de villa noua ꝓuincialis magnus philozophus. parisius dogma suū exercuit. ⁊ ꝑ ꝓphetiam danielis ⁊ sibille erithree ꝓbare nitebať aduētū antixpi ⁊ ꝑsecutionē ecclie futurā esse. inter M.ccc. ⁊ M.cccc. dn̄i annū ferme ī M.ccc.lxxvi. anno adesse. Sup ea re librū edidit. cuius titulus de speculatione aduentus antixpi. Is tn̄ reprobatus ⁊ quasi hereticus reputatus. Cū magros parisienses cōplurimos aduersarios habebat verens ne ad manus inquisitorū deueniret clam auffugit ⁊ ꝓfectus in siciliam. qui tandē missus a friderico rege sicilie ad papam in mari mortuus est. Dixit em̄ xp̄s. Nō est vestrū nosse tp̄a vel momenta que pater posuit in sua potestate. Vn̄ omnes volētes determinatū tēpus in his assignare aduentus sc3 xp̄i vel finis mundi erronei reperti sunt.

Philippus ludouici francorū regis frater. Johāne eiusdez ludouici filio defuncto i regnū succedēs regnauit annis qnq3.

Petr⁹ de abano ꝯciliator

Petrus apponus seu de abano paduensis patria patauin⁹ medicus celeberrimus ⁊ philozophus oī etate admirandus ⁊ peripateticus italicorū oīm illustrissimus. parisiensi ciuitate doctor celeberrimus librū ibidem discolias in medicina sedantem. inchoantē. conciliatorē fama cognitū tandē in ꝓpria euganea vrbe feliciter termiauit. Hic anno legis gratie. 1310. ꝓfundissimū illud problematū aristotilis cōmentariū edidit. ꝓpter cuius intentū constantinopolitanā vrbem vt grecū disceret ꝑmeauit. quo tandē instructissim⁹ multa galieni volumina nō parū medicis accomoda ex ydeomate greco transtulit in latinū. Hic sub regie vrbis padue cōmuni pplorū regimine floruit. liberaliūq3 omniū peritissimus. pater in astronomia. in qua plurimū enituit. Lucidatorē inquā op⁹ grauissimū ꝯpilauit. scripsitq3 iohāni pon. ro. librū de venenis pulchrum. Ac mesue librū in medicinis mancū a corde vsq3 ad calcē ꝑfecit. ferunt quidē hunc magicum maximū fuisse ⁊ multa ꝑ eandem artem ostendisse.

Dynus medicus

Dinus de garbo medicus florentinus his temporibus claruit. qui cū brunū patrem in arte cyrurgie medicum habuisset illum in phisica erudiendum thadeo florentino medico tradidit. qui adeo eruditissimus euasit vt vtilissima in auicennā ediderit ꝯmentaria. Scripsit ⁊ in galienū de malitia complexionis diuerse. Atq3 in hypocratem de natura fetus. qn ⁊ in philozophia ac medicina varias ⁊ pulcherrimas questiones.

Gentilis medicus

Gentilis fulginas perusinus ꝑstabilis sapientie medic⁹ hoc ipo tp̄e diui ꝑteriti medici nō inferioris ingenij aut fame fuit. ꝙ potissimū eius accuratissimi cōmentarij in auicenne libris testimoniū ꝑhibēt. fuit em̄ subtilissim⁹ rimator verborū auicēne. Hic etiā ꝑter ꝑdictos cōmentarios ꝯsilia varia etiā cōtra pestem composuit. ac questiones ꝑcipue de gradibus medicinarum ac alias subtilissimas disputauit.

Matheum aūt siluaticum medicū mantuanum genere nobilissimum hisdē temporibus floruisse constat. eo ꝙ ad robertum sicilie regem ⁊ medicuz diuinum op⁹ de oībus simplicibus medicinis ⁊ earuz ꝓprietatibus dederit. ac alia quedam edidit.

Linea summoꝝ pontificū

Johānes vigesimꝰ scđs

Benedictus duodecimꝰ

Anno mundi. 6516. Anno xp̄i. 1316.

Johannes vigesimus secundus papa. iacobus caturcensis antea vocatus. Ep̄s portuensis post longā vigintitriū cardinaliū altercationē lugduni in monasterio fratrum predicatorum pontifex creatus. Quo anno salutis decio sexto terdeciesqꝫ centeno ro. eccie cardinales philippi pictauoꝝ comitis lodouici francoꝝ regis germani fratris opera vel potius violentia apud lugdunū inclusi pontificatus vacationi supra duos annos ↄtinuate finē imposuerūt. et nonis septēbris in eccia cathedrali coronā pontificatus accepit. Inde vō auenionē cū curia profectus octo cardinales in ieiunijs quatuor tpm̄. aduentus dn̄i creauit. quoꝝ de numero fuit iacobus caturcensis eius ex sorore nepos. ⁊ iohānes caiectani e gente vrsina. qui primo pontificatus anno requisitus lodouicū bauarie ducē in regē electū cōfirmare ideo recusare dixit ꝙ p̄ter admissum in consobrino secū in controuersia electo scelo multa p̄sumpserat facere ⁊ concedere. Impatoris ro. legittime ꝑ gradus oēs instituti excedentia potestatem. Vir vtiqꝫ doctissimꝰ ⁊ multa prudentia decoratus ⁊ doctoꝝ viroꝝ amātissimus. Ecclesiā tolosanā quā vnice dilexit ad archiep̄atū transtulit. Cuiꝰ q̄ldem castella sex in ciuitates erexit. Adeo p̄terea rebus nouis pontifex ip̄e studuit vt simplices ep̄atus bifariā diuiserit ac diuisos in vnū redegerit. ⁊ abbatias in ep̄atus ⁊ ep̄atus in abbatiā vicissim trāstulerit. Hac tn̄ gratitudie vsus est ꝙ clementinaꝝ editionē confirmauit. Ordinē grandimontensem quorundā improboꝝ factionibus labefactatā in meliorē formā redegit. amputatis his que ordini obessent. additisqꝫ institutionibꝰ quibusdā quibꝰ tanta religio cōstaret. Cesaraugustanā eccl'iam cū admodū diligeret in metropolitanā erexit quiqꝫ cathedralibus ecclesijs ex vndecim que tarraconensi subsunt huic assignatis. Instituit ⁊ nouū ordinē militū. Et cū multa probe egerat rē ecciasticā cōcernentia. thomā vnū erphordensem ep̄m. ⁊ alterū thomā aq̄nate p̄dicatorū ordinis anno pontificatꝰ septimo in numerū retulit sanctoꝝ xp̄i dn̄i confessoꝝ. Eo qui secutus est anno salutis duo de trigesimo terdeciesqꝫ centeno lodouici bauarie ducis electione abrogata in illū tanqꝫ eccie rebellē ac scismaticum censuras exercuit. multos deniqꝫ hereticos damnauit. Et p̄sertim glosulā quandā fratris petri qui ↄuētum ad imitandā xp̄i pauptatē aīauerat. affirmātes xp̄m eiusqꝫ discipulos nihil priuati vel cōmune habuisse. de quoꝝ numero multi damnati ⁊ exusti sunt. Tandē anno etatis sue nonagesimo morit auenioē pontifitatus decimonono anno mēse q̄rto. relicta in thesauris tāta vi auri qꝫtam nullus ante se pontifex.

Anno mundi. 6534. Anno christi. 1335.

Benedictus duodecimus papa patria tholosanus ordinis cisterciensis iacobus antea vocatus scte p̄risce cardinalis. Cū iohānes pontifex anno salutis quarto tricesimo terdeciesqꝫ centeno defunctꝰ est ad dieqꝫ abinde sextū decimū in pontificē ē assumptus auenione. Qua celebrata legatione cardinalis vrsinus auinionē applicuit. Benedictusqꝫ in pontificatu nihil duxit antiquius qꝫ p̄mulgatas a iohāne in ludouicū censuras obrogationēqꝫ repetere ac cōfirmare. Per que tpa principes ppl'iqꝫ in italia bello socij hinc pōtificis morte audita in vrbis bononie ad suas ptes accessione elati oīa p̄sumebāt. q̄re vrbes quatuor q̄s solas in romane eccie reuerentia iohānes bohemꝰ rex p̄sidijs cōseruabat. inter se ↄstitutis federibus sunt partiti vt parma scaligero. regiū gonzage. mutina estensi. luca cederet florentino. At pōtifex veritus ne vacante impio italia ab aliquo externo hoste inuaderet. Luchinū vicecomitē iohannemqꝫ eius fratrē archiep̄m mediolanensem. mediolani aliarūqꝫ vrbiū quas possidebant vicarios instituit. pariqꝫ forma mastinus scaliger verone ⁊ vincencie. Guilhelmꝰ gonzaga mantue ⁊ regij. Albertinus carraria padue. Et opizo estensis ferrarie mutine ⁊ argentevicariatū auctoritate apl'ica habuerūt. Et quia porcio estensi data iuriū esset romane eccie censum illi decē milia aureos imposuit annis singulis p̄soluendū. Semel aūt in toto pontificatus sui tpe sex p̄sbiteros cardinales creauit. viros egregios nō de sua stirpe. sed vndequaqꝫ ad tantā dignitatē vocatos. Tante p̄terea constantie fuit vt dimoueri a recto vel vi vel p̄cario vel pollicitationibus nunqꝫ potuerit. bonos em̄ diligebat ⁊ vicissim malos ac sceleratos aperte odio habebat. Componere item pacē inter philippū francie ⁊ eduardū anglie regem sepe temptauit ꝑ legatos ac frustra. Pontifex aūt rem sepius temptatā omittens edes pontificias cū turribus ⁊ pometis inchoauit ac pfecit. suoqꝫ iussu impensaqꝫ basilice sancti petri tectum restituit. queadmodū epigramma ad eiꝰ statuā i eadē basilica positū idicat. Morit aūt pōtificatꝰ sui āno. vij. mēse. iij. die. xvij. Mltā vi auri nō cognatis suis affinibus sed eccie reliquit. In morte aūt optimi pōtificis ⁊ doctissimi omnes vere collachrimarunt. Eius tales fuerunt sententie. Talis esto filius quales gnatos habere cupis. malus mortē bonus aūt magis viciū formidat. Que scis legendo serua. que nescis legēdo disce. Eque turpe est carere amicis ⁊ eos sepe mutare. Optime conseruant amici si p̄ces eoꝝ cogitant.

Ludovicus bavarus Fredericus

Linea imparoꝝ
Ludouicus bauarus

Fredericus

Ludouicus quartus filius lodouici ducis bauarie. anno dñi M.ccc.xv. a quibusdã electoribus ꝑ cõtentionẽ electus impauit annis.xxxij. Heinrico em̃ mortuo in germania electores aquisgrani ɔuenientes duos in controuersia ad imperiũ delegerunt inter se consobrinos. Ludouicũ bauarie ⁊ fridericũ austrie duces. Belloqꝫ inter eos orto. id durauit annis octo. tandẽ copijs de repente contractis ꝑlio inter muldorff ⁊ ottingen ĩ quodã prato ɔcurrerũt in quo cedes vtrinqꝫ ß in australibus maior fuit. fridericusqꝫ supatus ⁊ captus in carcerez est coniectus. Deinde benignitate lodouici dimissus ea cõditione vt decetero nullus ducũ austrie ꝓ adipiscẽdo imperio ɔtra duces baioarie se opponat. Verũ ꝓmissi ĩmemor a titulo regni nõ abstinuit. Ludouicus quoqꝫ ea elatus victoria ꝓ ĩpatore illico sese gessit multa dispo nens concedensqꝫ que confirmatũ coronatũqꝫ decuit ro. pon. consilio iudicioqꝫ sb̃ijcere. Ardentibus em̃ diffidijs atꝫ bellis italie ciuitatibus faces imperatorie auctoritatis addidit. nulla põ. ro. autoritatis habita ratione. Primũ tamen omniũ ex lombardis matheũ vicecomitẽ galeaciũqꝫ marcũ. Luchinũ iohãnẽ ⁊ steffanũ filios ita fouit vt ab vrbis mediolani tirannidẽ tũc primũ ĩpudẽci⁹ ceperint aspirare. Romã igiꝰ profectur⁹ vicecomites oĩno sibi beniuolos fecit vt eis adiuuantibus imperij titulos facilius cõsequi posset. At Johannes pontifex vicecomites ⁊ ludouicum impatorem cũ guelphos opprimebant anathemathe notauit. Reuersus ludouicus in germaniam ad exercitũ congregandum paulopost cum maximis copijs denuo ex germania ꝓfectus tridentum venit vbi rursus mediolanũ petijt atꝫ ibidem a guidone petramala epo corona ferrea coronatus est. Inde cũ in brixianos duxisset ⁊ in graciã susceptos in ethrurã accessit. vbi a castrucio lucensi dño magna humanitate exceptus est. Romam tandem peruenit vbi ingenti exultantiꝗ rome acceptus fauore coronationẽ tã diu distulit. quoad ꝓceres ⁊ vrbium ytalie oratores qui ɔtinue confluebant oẽs aduenissẽt quoadhuc pompa pridem ad omnia templa basilicasqꝫ vrbis destinata. Et ad ei⁹ accessum inchoata laterani die ꝓfixa quiesceret. quo die kalendaꝝ iunij nona nõ quidem sarra colũnensis quod florentinoꝝ habent monimenta. Sed steffanus senior ⁊ sarre tunc pueri genitor iussu cleri ac populi. anno domini.1327. corona illum insigniuit. Urbem em̃ romam duo primarij nobiles ex ijs quos nunc barones appellant sese regis romanoꝝ vicarios dicentes gubernabant. Eratqꝫ is annuus magistratus a romano senatu creatus. gessit tamen magistratũ illũ qñqꝫ vnicus. qui dum abesset alius sustinebat. Ea ornatus imperij corona suasu romanoꝝ aggressus est rem nephariam. Erectũ in antipapam petrũ corbariensem ordinis minoꝝ debita romano pontifici reuerentia adorauit. Jõ romani historici eũ inter ĩperatores nõ numerãt ⁊ cognomĩto bauarũ appellãt. Johannes igiꝰ pontifex a cõmunione eccĩe eum interdixit ⁊ varijs censuris publice condemnauit. Fuit aũt vir prudens ad regnum ydoneus. latinã tamen linguam suo damno nõ intellexit. Ferũt igiꝰ huius discordie inter papam ⁊ impatorem vlricũ de augusta secretariũ suũ extitisse. Js ob diffamatiõꝫ nurmberge ꝑ.xv. ꝑlatos se insontem reddens. Jn vindictã lr̃is regis inseruit summũ pontificem bestiam ortam a mari ⁊ alia conuicia eo ignorante scripsit que in vltima etate fatebaꝰ. de qua re impator admodum doluit. Tandem in venatione constitutus a ducissa austrie deforma ex vasculo in quo duplex potus erat haustum sumens illico de equo cadens in nemore ꝓpe furstenfelt in sinu cuiusdaꝫ rustici obijt. Anno dñi.1347. ipo die gereonis sepultus in prochiali eccĩa virginis marie in vrbe monaco. inde filij sui in landsperg regiones diuiserũt. Senior ludouic⁹ ⁊ ludouic⁹ roman⁹ in roma nat⁹. ⁊ dux otto iunior baioariã cũ omnibus attinencijs obtinuerunt. Sed steffanus wilhelmus ac albertus baioariam inferiorẽ possederunt. Hannoniam. holandiam. selandiam ⁊ frisiam. Habuit quoqꝫ ludouicus impepator fratrem rudolffum comitem palatinũ Js elector imperij. in electione friderico duci austrie adhesit. Repulsus deinde a suo dominio in anglia vitã finiuit. relinquens tres filios ruptum. rudolfum ⁊ albertum. quos ludouicus impator summa beniuolentia fouit ⁊ terrã equa portiõe diuisit. Ab his principes palatini ⁊ duces baioarie eoꝝ deinceps originẽ habuerũt

Stella crinita quam cometam vocant vltimo anno ludouici quarti imperatoris duobus mensibus visa est.

Fames quoqꝫ ingens ꝑ vniuersam ytaliam. in qua mendicantium turbe vel in humano quoqꝫ cibo vix sustentate fuisse traduntur.

Robertus apulie rex nullo sibi supstite filio moritur ⁊ andream caroli fratris sui atqꝫ hungarie regis neptem vxorem dederat post se regnare iubet. qui regnauit annis tribus.

Andreas deinde apulie rex laqueo necatus est consentientibus agnatis eius regno inhiantib⁹. post quem septem annos sub varia pricipum contentiõe. id regnum in armis fuit.

Monacum vrbs superioris Germanie

Monacum vrbs sup̄ioris germanie ad rippam Isare fluminis sita. Inter vrbes principū in germania p̄clarissima in baioaria noīatissima. Etsi inter nouas esse censeat̄ nobilibus tn̄ edificijs tū publicis tū priuatis ceteras ciuitates antecellit. habet em̄ edes pulcherrimas. plateas amplas. basilicas ornatissimas. Et q̄uꝫ temporibus ottonis primi imꝑatoris cōditionis sue initiū sumpsit. A ludouico tn̄ quarto iam p̄scripto imꝑatore ampliata ꝛ edificijs ornata fuit. Otto primus cū in germania imperiū anno dn̄i. 962. assumpsit. in baioaria partē regionis heinricus brunsuicensis materna hereditate possedit ꝛ in arce vering domiciliū habuit. Quo tp̄e publicus transitus suꝑ Isaram in eo loco extitit. Is dux heinricus pontez vltra flumen ꝓpe curiam monachoꝝ fieri fecit. in eo loco vbi nunc vrbs monacū sita est. cōmuneqꝫ iter ibi fieri ordinauit cū oppidulo paruo. Super ea re antistes albertus frisingensis querelas apud ottonē cesarem mouit. cū in suis theolonijs ꝛ immunitatibss damnū sentiret. Imperator antiquā consuetudinem itineris obseruandā prope vering mandauit. Interea obijt dictus heinricus reliquens filiū ernestum nomīe. pauloqꝫ post vxor Ottonis odyecia filia regis anglie mortua fuit. Inde otto relictam heinrici ducis baioarie dn̄am adelheidē accepit vxorem. Cuius filius ernestus (ob egregia facinora apud exteros in plerisqꝫ locis gesta) ottoni gratissimus euasit. Petijtqꝫ imꝑatorem obnixe vt ex oppido vrbem cū publica via facere posset. qui post varios tractatus consensit ea conditione vt quotannis. 50. lib. dn̄. ad frisingam ꝑsoluerent. Ea forma hec vrbs initius cū regijs priuilegijs ac immunitatibus ortū habuit. Cū itaqꝫ hec vrbs ꝑ ernestum initiū sumpsit indies augmentū in pp̄lo ac structuris sensit vsqꝫ ad tp̄s salutis xp̄i septuagesimū ducentesimū supra millesimū. dū conradus ep̄s frisingen̄. ecc̄ie p̄fuit diuisa in duas ꝓchias fuit. Cū prius sub vna basilica sancti petri extitit ꝑuisa. qui basilicam alterā beate marie virginis cōmuni vtilitati adiunxit. Tandem tp̄ibꝰ ludouici quarti ducis baioarie ac romanoꝝ imꝑatoris incremētū ingens habuit. qui ꝑ muros suburbiū ꝛ alia edificia pleraqꝫ addidit. ꝛ arcem antiquā cū monasterio fratrū minoꝝ ordinis diui francisci. ꝛ cenobiū heremitaꝝ sancti Augustini in vrbe extruxit. ꝛ post obitum in eccia diue virginis marie ante summum altare sepultꝰ fuit. vbi corona imperialis cuz suo epitaphio cernit̄. Condita est igit̄ vrbs monacum in loco ameno prope ripas ysare vbi trāsitꝰ nōnunqꝫ negociatoꝝ ex ytalia ad germaniā frequētat̄. habetqꝫ nūc arcē ornatissimā. ꝛ edē ꝑricipū amplissimā. in qua aule ꝛ camere splendidissime. q̄s qui viderit nec ornatiꝰ aliquid nec munitius in eo loco vnqꝫ fieri potuisse fieri putauerit. Testitudinata loca plura habent. mirari ergo potiꝰ q̄ꝫ ꝯmendari possunt. Cū ꝟo hec inclita vrbs varios successu tp̄m sortita sit dn̄os. nunc hac tempestate vrbis dn̄ium inclitus prin

Monacum

ceps albertus gener friderici tercij romanorum imperatoris baioarie dux possidet. qui sua magnificentia plures nutrit leones. Et quamquam plinius scribat in europa inter acheloū tantū et nesum amnes leones esse sed lōge viribus p̄stātiores ijs quos affrica aut syria gignant. In ea tamen vrbe leenā cattulos parere cōpertum est.

Forestorum nobilium priuilegium

Mapheus bergomensis ex nobili vetustaque forestorum familia natus non modo iuriū ciuilis et pōtificij abūde doctus. sed et eloquētia et rerum gerendarum prudētia insignitus tēpestate hac propter easdē p̄clarissimas virtutes apud ludouicū bauarū imperatorē maximo in p̄cio habitus est quod et indultis et priuilegijs eisdē gratis concessis optime contestatus est. Nam eidem successoribusque suis ob grata forestorum familie obsequia in ipm exhibita. munificentissimū priuilegiū immunitatis et exemptionis liberalissime concessit. cōstituens eum successoresque eius suū palatinum eximens eū ab omnibus oneribus. dans eis libertatem notarios et tabelliones creandi. Illegittimos ve naturales legittimandi. Insuper etiā cōcedit eis iudices ordinarios et regios missos legittime posse cōstituere et ordinare. Id priuilegiū datum fuit in ciuitate tridentina die. xx. ianuarij anni. 1330. Approbatumque habetur per potentatus.

Raynaldus estensis marchio aldromandrini estēsis filius hoc anno post fratrem ferrarie dn̄atum accipiens regnauit vna cum nicolao fratre annis quatuor. Mortuo enim azone in carceribus a frisco eius filio captiuato. Atque inde frisco a cōciuibus pulso et interfecto. Aldromandinus fratri successit. qui moriens raynaldum hunc et nicolaum forma elegantes et strennuos reliquit filios. qui vrbis principatum resumentes statim gallorum p̄sidia eiecerunt. et vrbem ab eorum faucibus liberauerunt. Urbe itaque in sua potestate redacta regnandi cupiditate allecti vt firmo p̄sidio stabilirēt argentū rauennatis eccie oppidum regno adiecerunt. Cuncta deinde per circuitum depopulati sunt. Cum vero carolus et mamphredus cū beltrando copiarum eccie duce eos hostes adoriunt et in fugam vertunt. Inde legatus ferrariam obsideri cepit. Raynaldus vrbe erupit et eccie exercitum dissipauit. Tandem cum bona pace mortem obiens obizonem nicolai fratris filium regni reliquit successorem.

Ordo militū Jhesu christi

Ordinem nouū militū ihesu xp̄i his tꝑibus Johānes pontifex summus instituit. qui militare sub xp̄o diceretur. in lusitania (que portugalia dicit̄) q̄ sarracenis resisterent circūquaq̄ discurrentibus. ⁊ bethicam atq̄ afficam incolentibꝰ. Bethica apud antiquos ea pars hispanie dicebat̄ que ad mare mediterraneum vergit nostris temporibus granate nomē obtinēs. cocco (vt arbitror) quo ea pars hispanie maxime abundat. Coccū aūt nunc granam vocant vnde lane inficiuntur. Huius aūt ordinis (quē diximus a pontifice cōstitutū) caput in marino syluensis diocesis oppido repositū ē vbi principalē domū constituit. militibusq̄ omnia bona templarioꝝ annuente rege portugalie concessa sunt. quo liberius militie xp̄i vacarent. Cuius censor ⁊ moderator est abbas alcobasiani monasterij cisterciēsis ordinis vlixbonensis diocesis. qui ⁊ conscribendi ⁊ exauctorandi militem facultates habet.

Clementinaꝝ codicem etiam his tꝑibus iohannes pōtifex. xxij. ꝯfirmauit. ⁊ per gynnasia legendum transmisit. mandauitq̄ doctoribus omnibus publicorum gymnasioꝝ vt librum ip̄m publice legerēt. Clemēs em̄ p̄decessor apud viennam gallie vrbē trecentoꝝ patrū vt premissum est conciliū celebrauerat. in quo ꝯstitutiones plurimas religiosoꝝ statum concernentes cōstituerat. vt habet̄ eo in libro de statu monachoꝝ ⁊ in agro mendicantiū. quo ad p̄dicationes ⁊ confessiones et sepulturas. vbi dat̄ forma seruanda. Illas igit̄ laudabiles ⁊ sanctas constitutiones approbans iohannes colligere fecit ⁊ in vnum volumen redigens clemētinarū codicem ab ip̄o auctore clemente appellare voluit. In ip̄o etiā beati Frācisci regulā ad verbū declaratam conscripsit. vt in. c. Exiui. de paradiso.

Scisma vigesimum primum

Petrus natione picenus corbariensis reatine diocesis ex corbario oppido natus ordinis minorū professor hoc anno ꝯ iohannē pontificē iubente ludouico imꝑatore vel fauente in antipapam ꝓphanat̄. ⁊ nicolaus q̄ntus appellat̄. Hunc rusticum hominē. qui vxorem habens iuuenē renitentemq̄ pseudo religiosus debita romano pōtifici reuerentia adorauit. ⁊ vt verus xp̄i vicarius a pluribus salutat̄. Nec defuerunt flagitiosi ⁊ illi similes apostate damnati capite. ⁊ alia p̄ditorū turba qui ⁊ secuti sunt ydolum ⁊ ab eo adulterinas cardinalatꝰ presulatusq̄ ⁊ sacerdotij dignitates acceperint. Qui cornua erigentes iohannē pōtificem publico edicto hereticum dixerunt. ⁊ cū fraticellorum de opinione hic auctor ⁊ fautor existeret eandem scolam sathane ꝓ viribus augere annixus est. Affirmabant em̄ hij ad coopimentum sue iniquitatis xp̄m ⁊ eius discipulos adeo pauꝑes extitisse vt nil priuati aut cōmuniter habuerint. Propter quod ⁊ iohannes pontifex creatis septem cardinalibus viris doctissimis etiā theologoꝝ multoꝝ cū eis synodo ꝯgregata. req̄ diligenti disputatione discussa edictū ꝓposuit. quo eos declarauit ꝑtinaces hereticos. qui hoc decetero affirmare temptassent. quā ob rē pontifex tres extrauagantes ꝯposuit ⁊ ad gynnasia publica transmisit. denicq̄ cū petrus ip̄e a bonifacio pisano captus ⁊ ad romanū pontificē in auinionē ꝑductꝰ fuisset venia petita in carcere ꝑ trienniū mansit vbi ⁊ mortuus est.

Augustinꝰ de ancono. Augustinus de Antona

Augustinū etiā achonitanū ordinis heremitaꝝ diui augustini ꝓfessum virū sane ⁊ doctrina ⁊ vite integritate celeberrimū floruisse hac tempestate ꝯstat. Qui et ip̄e librū de eccl̄astica p̄tāte ad iohannē pontificē p̄dictū inscripserit. ⁊ vltra cum omnes sue etatis theologos sine ꝯtradictione excesserit a matheo exordiens totum nouū testamentū accuratissime declarauit. Inter que ꝯmentaria in pauli ep̄las admiratione digna habent̄. Et ⁊ sup actꝰ aploꝝ sup apocalipsim ⁊ ep̄las canonicas ad instar beati thome opus edidit aureū. Tractatꝰ q̄ꝫ sup magnificat composuit.

Albertꝰ patauinꝰ or. here.

Albertꝰ sitr patauinꝰ eiusdē heremitaꝝ ordinis ⁊ beati egidij romani auditor eruditissimus theologus ꝑ h tp̄s in declamationibꝰ ad papā prīceps p̄dicatoꝝ habitus ē. q̄ cū esset doctissimꝰ coplurimos s̄mōes tū q̄dragesimales tū dn̄icales festiuos ad clerū pp̄l'mq̄ erudiendū edidit. Sꝫ ⁊ pentatheucū ⁊ pauli ep̄las sup oēs cōmentatus est. Propter eius doctrine ꝑstantiam in palatio patauino honoratus fuit. Bona ventura

Bonauentura patauinꝰ item ordinis p̄dicti olim generalis prior ⁊ tituli sancte cecilie cardinalis p̄sbiter his temporibus doctrina ⁊ eruditione maximo in p̄cio fuit. qui cum acerrime eccl̄ie libertatem contra tirannos tueretur a carrariensi domino tandem sagitta transfixus martirio coronatus est.

Beatus Rochus confessor xpi

Sanctus Rochus

S. Rochus

Rochus natione narbonensis confessor xpi apud montē pessulanū oppidum narbonensis gallie. agatha olim siue apathopolis appellatū. ex patre iohāne. matre vo libera (eius oppidi dño) originē duxit. qui cū. xij. attigisset annū cibo ⁊ potu parcissimo vti ceperit. mortuoqꝫ patre ac matre hereditatē amplā egenis prorsus distribuere cepit. ⁊ principatu se abdicans patruo suo oppida paterna ꝯmendauit. ⁊ abiectis rebꝰ omnibus breui veste indutus cū pileo ⁊ pera ⁊ baculo ex gallia in ytaliā peregrinꝰ ꝑuenit. vbi plures ciuitates ⁊ castella vicꝫ romā aquā pendentē. cesenā ⁊ alia plurima loca truci pestilentia vexatas crucis impressione sanasset. Qui cū omnē vere togatā galliā morbo correptā ꝑlustrasset. placētiam trāspadanā vrbem morbo infectā se cōtulit. ⁊ ad quoddā hospitale diuertit ⁊ egrotantes omnes ad vnū videt signat ⁊ sanat. Labore igit̄ somnoqꝫ grauatꝰ a deo p̄monitus ꝙ cruciatus corporis pati debebat. statim acuta febre ⁊ sagitta sinistra coxa transfixus fuit vt eo dolore ardoreqꝫ nullā qui etē inueniret. expulsus ab vrbe ad nemus vrbi vicinū repsit vbi bonā valitudinē a deo consecutus est. Indeqꝫ digressus in galliā longis itineribus delatus est. que armorꝫ strepitu vexabat̄ ac bello. in paterno deniqꝫ oppido quod patruo donauerat existens a lictoribus tanqꝫ explorator ꝯp̄hensus in vincula cōiectꝰ ad principē deducit̄. inde in carcere quinquēnij tempus consumpsit. quo exacto cū maxīa patientia ⁊ vite austeritate a patruo incognitus detentus velut alter alexius romanus. Anno dñi. 1327. sumptis diuinissimis sacramentis anno vite sue. xxxij. migrauit ad dñm. prius orando ad dñm vt qui deinceps nomē suū innocarent a peste ꝓtegerent̄. Ad latus eius tabella his scriptis inuenta est. Peste laborātes ad rochi patrociniū confugientes contagionē illā truculentissimā euasuros significo. Quod vbi ad patruū principē delatū fuit cognoscens illū suū esse ex fratre nepotē in lachrimis ꝓuolutus sanctissimū corpus summa pompa ad templum deferri fecit. ac templū extruxit vbi ꝑ multos annos signis ⁊ miraculis effulsit. Cuius viri sancti merita dū apud italos latuissent. Tandē anno. 1415. ad ipos ad ex germania nomē rochi delatū fuit. eo ꝙ constantiā germanie vrbē vbi conciliū generale celebrabat̄ a peste maxima liberauerit. vbi nūc sacella ⁊ are per vrbes ꝑ vicos ⁊ castella extruunt̄. ad que confugientes eius merita experiunt̄. cuius festū. xvi. kalenđ. septembris celebrat̄. Eius corpus anno. 1485. venetias furtim delatum a senatu ⁊ populo summa gloria exceptum est. ⁊ templū celeberrimū ingenti impensa construere ceperunt.

Johannes andree

Johannes andree patria bononiensis iuris cōsultus etatis sue celeberrimus ⁊ pōtificij qꝫmaxime vberrimus fons tempestate istac floruit. ⁊ nouellas suꝑ decretales edidit celeberrimas. ac sextum clementinasqꝫ accuratissime glosauit. Atqꝫ in sexto alias nouellas ꝯposuit. Insuꝑ ⁊ opus mercuriale. ⁊ in aditionibus speculi aliud ꝑegregiū edidit. ⁊ in laudē diui iheronimi opus iheronimianū appellatū composuit. Ipius aūt clarissima gesta ⁊ alia ad eū ꝑtinētia ex additionibus ipius extra de vita ⁊ ho. cle. in titulo de filijs p̄sbiterorꝫ optime colligunt̄. Obijt aūt anno dñi. 1348 bononie ex peste ꝓ vt eius discipulus iohannes calderini meminit in. c. nostra de cohabitatione cle. ⁊ mulierum

Cynus pistoriensis ex nobilissima sinibaldorꝫ familia natꝰ dini auditor ⁊ p̄dicti iohānis andree amicissimus. ciuilis iuris p̄stantissimis sui seculi doctor ꝑ id tempꝰ lecturā ꝑutilem suꝑ codice castigata ⁊ accurata doctrina cōscripsit. atꝫ suꝑ primo digesti veteris ꝑte vsqꝫ ad ti. Si ex noxali cā agit̄. Et in scđa ꝑte suꝑ titulo de re. cre. Suꝑ reliquas aūt ꝑtes ꝑ viā additionū cōposuit

Oldradū aūt de laude consistorialē aduocatū dini discipulū ⁊ iohannis andree familiarē doctrina legū et moribus optimis insignē ꝑ ipm tempus floruisse constat. Qui ⁊ ipē in iure ciuili post se multas reliquit lecturas ⁊ consiliorꝫ ꝑegregium opus.

Johannes calderini ciuis bononiensis iohannis andree p̄cipus filius ⁊ discipulus eruditione ⁊ sanctimonia insignis. ⁊ ipē ꝑ idē tempus pontificiū ius tū legendo. disputando atqꝫ scribendo plurimū illustrauit. eo ꝙ ipius in decretalibus plurimi extēt ꝯmentarij ac ꝯsiliorꝫ in ea facultate ꝑegregium opus.

Johannes de monte villa

Johannes mandena qui a ceteris de monte villa appellat̄ nominatissimꝰ doctor medicine fuit. ac miles siue eques armatus natione anglicꝰ. hic magnā partem orbis terre peregrinando ꝑagrauit. ⁊ maximus orbis circulator mirabilia mundi. p̄cipue asie ⁊ indie varijs linguis ad oblectationes ꝑscripsit. ⁊ ꝑ hec tempora felici fine quieuit.

Franciscus maronus ordinis minorꝫ theologus doctissimus ⁊ ipē eodem tēpore multa opuscula ad xpianā religionē ꝑtinētia edidit. ⁊ qꝫmaxime in sacris codicibus postillas memoratu dignas composuit.

Michael de cesena ordinis minorꝫ generalis minister hisdem temporibus cū suꝑ ezechielem ⁊ suꝑ sententiarꝫ librum ꝑpulchre scripsit. a iohanne pontifice errore quodam notatus generalatus officio p̄uatus. dixit em̄ xpm ac discipulos nil priuatim habuisse. ipē tamen scriptis ⁊ rationibus se innocentem ostendit. ⁊ propterea suis scriptis in iohannem pontificem plurimū inuectus est.

Bellum atrocissimum inter philippum regem francie ⁊ eduardū regem anglie initiū sumpsit. Philippꝰ enim francoꝝ rex triū regum frater scȝ ludouici philippi ⁊ caroli patruelis regnare francis anno .1328. cepit ⁊ .xxij. annis regnauit. hic cum eduardo angloꝝ rege sepe pugnauit. a quo etiā sepius victꝰ fuit. et cū multa ꝑdidisset tn̄ vienensium principatum emit ⁊ regno suo adiecit. Benedictus ḡȝ .xij. componere itē pacem inter philippū francie ⁊ eduardum anglie regem sepe tentauit ꝑ legatos ac frustra. qui maximis cladibus ꝯsepissime inter se concertarūt. nā eduardi classis supra sclusas nō lōge a portu flandrie tanta vi cū gallis dimicauit ⁊ vicit vt ad trigintatria milia galloꝝ vna pugna interfecta referant. Et vt alij habent tantus effusus est sanguis vt mare flandrense sanguine tinctū videretur.

Franciscus petrarcha

Franciscus petrarcha natione etruscus. Florentinus origine. ex antiqua familia honestisqȝ ꝑntibꝰ fuit. qbꝰ p̄ria pulsis vt ea ciuitas factiosa arecij ī exilio natꝰ est. Anno huiꝰ etatis .1304. die lune ad aurorē kalend. augusti. ingenio vo sublimi ⁊ ad omne bonū ⁊ salubre studiū apto. ſ ad moralē p̄cipue philozophiā et ad poeticam prono. corpus iuueni nō magnaꝝ viriū obtigit ſ dextreitatis eximie. forma illi elegans fuit ⁊ maiestas quedā ingenita. statura mediocris aut paulo superior. plena facies. rotundiora membra ⁊ in senectute ad crassitudinē corpꝰ vergens. colore erat viuido inter candidū subnigrū ⁊ visu ꝑlongū tempus acerrimo ita vt ad .lx. annū munitissimas quasqȝ lr̄as sine adminiculo legeret. sanissimū ꝑ omnem vitam corpus habuit p̄terqȝ in extrema senectute. Is aretij natus p̄mū vite annum nec integrū ibidem egit. sex sequentes anchise in rure paterno reuocata ab exilio genitrice. octauū pisis. ac deinceps in gallia transalpina ad leuā rhodani in vrbe cui auenio nomen est. ibi puericiam sub parentibus egit. primas literas aggressus in corpentoras vbi liberales artes didicit. inde studio legū nō sponte addictus quadriennio in monte pessulano. triennio bononie fuit. pater audiens negligenter eū iuris studium sequi. poetas colere ⁊ ī eo negotio delectari tandem suo arbitrio eū reddidit. inde poeta insignis ⁊ orator facundissimꝰ euasit. Post hec gallias ⁊ germaniam pagrauit in qua parisius vrbem ⁊ plura regna vidit. inde reuersus Romam a stephano de calumpna in multo honore habitus. vbi in capitolio a senatu approbante roberto sicilie rege laurea corona insignitus ē. Post hec auinionē redijt ⁊ in valle ꝑexigua amena q̄ clausa dr̄ buccolicū carmen scripsit. ⁊ vite solitarie duos libros. Neapolim deinde accedens ad robertū ⁊ verone cuȝ dn̄is de la scala versatꝰ vbiqȝ carꝰ. iacobi de carraria beniuolētiā adeptꝰ. patauinū veniēs ⁊ a venetis cū magnis honoribus accitus. tandem in agro patauino arquade rure montano sedem fixit vbi meditando scribēdo tempꝰ contriuit. Postremo labore confectus anno dn̄i .1374. apopleticus sanctā xp̄o reddidit animam. corpꝰ ibidem in sepulchro marmoreo quatuor columnis sustentato sepultum fuit. Vixit aūt .70. annis vna minus die. vir omnibus seculis admirandus. a quo eloquencie studia excitata sunt. scripsit etiā de remedio vtriusqȝ fortune. de secreto conflictu curaꝝ suarum. de ignorantia sui ⁊ aliorum. epistolaꝝ duo volumina. librum rerum memorandaꝝ. affricā ⁊ materna lingua librū sanctoꝝ ⁊ triūphoꝝ ⁊ pleraqȝ alia.

S. yuo doctor

Yuo natione brito eruditissimus iuris cōsultus ꝑ hec tp̄a p̄ter doctrinā ⁊ singularem eloquentiā quibus egregie insignitus erat mira etiam pietate ac misericordia in pauperes vsus. celeberrimus habitus. angelica enim floruit continētia ⁊ vitam suam a vino ⁊ a carnium esu penitus alienam reddidit. corpus cilitio operuit. ieiunijs ⁊ orationibus disciplinas vigiliasqȝ admiscebat. nudam ꝓ cubili terram luteam. rigidum saxum ꝓ ceruicali. sacrum biblie volumen quod sibi comitem elegerat capiti adaptabat. suamqȝ omnem cum pauperibus quos ꝓcurando ꝓtegebat conuersationem duxit humilimā. patrimoniū amplū cū haberet spem in deo collocans pauperꝝ ⁊ orphanoꝝ ac viduarum causas ꝓ virili semꝑ tueri voluit. Hic igit̄ almificus yuo aduocatorum oīm lucerna condignam laboris sui mercedem a dn̄o percepit. quo mortuo cū crebris fulgeret miraculis inter sanctos aggregari meruit. vnde eius festū sexto kalend. septembris celebrari iussum fuit. Et de eo scribit̄. yuo pater legum custos ꝓtector ⁊ amplum egregiumqȝ decus cui se debere fatentur. Iura: tuo totiens debellata fauore. Aptus eras iustas miseroꝝ sumere causas.

Gonzagorum regni principium

Ludouicus gonzaga vir animo ⁊ virtutibus p̄stans atqȝ p̄clarus his annis quadā calliditate atqȝ prudentia mantue vrbis principatum passerino bonacosso ademit ⁊ in se suosqȝ successores vsqȝ in hodiernū diē transtulit. Passerinus ip̄e ⁊ sui ꝑdecessores ip̄m pricipatū per annos multos possidere. sed dissensionum factionibus subortis adeo mos inoleuit vt cuiqȝ factioso liceret ciuitatum principatꝰ occupare. Inde pontifices romani ⁊ impatores ꝓpter egregias huius p̄clari familie virtutes ip̄am vrbem ⁊ principatū eisdem confirmarunt. Quis quidem scribant gonzagas non factione sed cōmuni populorum delectione vrbis dominatum obtinuisse. qui ex theutonibus fuere ciues qui mantuam incoluerunt.

Ottomannorum turchorum regni principium

¶ Ottomannus

Turchi ottomanni ab ottomanno eorum primo principe nuncupati. q̄ nostris temporibus totam ferme asiam minorem ⁊ greciam partim armis partim seditionibus sibi subdiderunt. tempestate hac adhuc iohanne pontifice p̄dicto p̄sulante ab ottomanno quodam turcho exigui census ⁊ obscuri principia sumpsere. a quo postea Ottomanni turchi appellati sunt. Hic primus turchorum rex. orta īter turchorum principes seditione auctoritatem breui ⁊ nomen adeptus est tempore. vrbes ⁊ oppida nō pauca partim vi partim deditione in suam potestatem recepit. qui moriens orchanes filius successit. qui rem inchoatam a patre longe lateq; ꝓpagauit. quem secutus amurates filius duobus de grecoꝝ imperio discrepantib⁹ ab altero qui superari timebat in auxilium accersitus consulto bellū ꝓtrahens vbi ambo consumptis viribus fractos aīaduertit in eos arma conuertit ⁊ plurimū grecie sibi subiecit. Js vita functus duos reliquit filios solomanū ⁊ pazaitem. solomāno extincto res vniuersa ad pazaitem deducta est. qui priusq; a Tamerlane caperetur res magnas in grecia gessit. dimissus nil dignum egit ⁊ inglorius apud asiaz obijt. cuius filij complures. quoꝝ primus calopinus natu maior quintus rex regnum post patrem obtinuit. cui vita functo Orcani filio tenella etate adolescentulo relicto. Js quorundam principum auxilio ad regnū deuenit. qui paulopost a moise patruo extinctus fuit. ⁊ non multo post ⁊ ip̄e patruus nullo sup̄stite filio decessit. quem mahumethes frater tercius ex pazaite filius subsecutus. rex sextus regnū obtinens. magnas res in europa gessit turchoꝝ regulos vi atq; armis oppressos regnis exuit. ip̄oq; mortuo amuratem filium dimisit heredē. qui mustapham patruū sup̄atū ⁊ interemptū victor vniuersum regnum obtinuit. Hic mahumetum habuit filiū virū preclarissimum. qui duo imperia ⁊ duodecim regna acquisita suo adiecit dominio. de quo infra fiet mētio. hicq; deficiens pazaitem primogenitum imp̄atorem adhuc extantē dimisit. hec ē ottomannoꝝ ꝓgenies et origo. adeo q; turchoꝝ nomen auctum est vt q̄ olim asia vocabat̄ nūc turchiā vocitēt. a turchis em̄ vniuersa possidetur.

¶ Odericus or. minoꝝ

¶ Odericus vir sanctus de ordine minorum in asia ⁊ india euangelizando discurrit miraculis clarus. ⁊ quatuor sanctorum martiruz corpora de ciuitate bormes transtulit p̄ mare ad superiorem indiam in ciuitatem carram nō sine miraculis. ⁊ descripsit peregrinationem suam.

¶ Bartholomeus natione pisanus ordinis p̄dicatorum theolog⁹ ⁊ insignis decretorum doctor p̄ hoc ip̄m tempus pisis floruit ⁊ multa laude digna composuit. Jnter que p̄utile opus ⁊ quasi diuinū ad cōfessorum instructionē edidit qd̄ sūmā pisanā seu magistruciā appellauit. eā em̄ (ip̄o referēte) p̄fecit anno dn̄i. 1338

¶ Albertum brixianū eiusdem ꝓfessionis ⁊ litterature licet maioris sanctimonie virum cum eodem claruisse ⁊ miraculis floruisse tradunt. qui p̄ter sanctitatem maximam ⁊ ip̄e summā celebrē de casib⁹ cōposuit. cui aliqn̄ beatū augustinū cum beato tho. aquinate apparuisse tradunt. eiq; dixisse thomas. mihi par est in gloria virginali sed in immundicia cordis prior.

¶ Ludolph⁹ carthusiēsis

¶ Ludolphus alemanus ordinis carthusiensium prior argentinensis vir doctrina et morum sanctitate cōspicuus. hac ip̄a tempestate p̄optime vitam dn̄i nr̄i ihesu xp̄i egregio volumine. ⁊ quodā celesti artificio. imo pocius diuina reuelatione q̄ studio fabricauit. in quo certe se ostendit venerabilem virum ⁊ oīm rerum tam diuinarū q̄ humanarū. ⁊ potissimū ip̄ius ihesu xp̄i vite ꝓut potuit hoī eē possibile plenissimā habuisse notitiā. alia q̄z laude digna hic deuot⁹ atq; venerandus p̄r edidit.

¶ Thomā de argentina ordinis heremitarū generalē eo tp̄e floruisse ferūt. q̄ sup̄ q̄tuor sententiarū libris ⁊ ip̄e cōmentaria dignissima edidit. quib⁹ scolastici in germania maxime vtunt̄. Cū plurimum aliorum scriptis p̄stare censeantur. etiā cōstitutiones ordinis in formam redegit.

¶ Ubertinus carrariensis

¶ Ubertin⁹ carrariēsis marsilij patruelis hoc anno iure gentiū ex ip̄ius marsilij testamento padue dominatum suscipiens regnauit annis sex. Hunc cum mastin⁹ veronensis princeps magnis affecisset cladibus tandem lacessitus eidem vrbem tradidit. quia venetis ⁊ luchino vicecomite ꝓcurantibus pax cōfecta est ⁊ vbertino ciuitas reddita. quem statim benedictus pōtifex ap̄lica ⁊ imperiali auctoritate ip̄m in ea cōfirmauit. ⁊ deinceps quo ad vixit ip̄am in pace possedit. ip̄o deniq; mortuo cum Marsilius eius filius successisset. eodē anno a iacobo vbertini patruele cōspiratione facta interfectus fuit. ⁊ ip̄e primatū vrbis suscepit.

¶ Astesanum de ast cisalpine gallie ciuitatem ordinis minoruz omni doctrina excellentissimum ꝓfessum hisdem temporibus celebrem ac p̄clarissimam summam tam in theologia q̄ in legibus edidisse tradunt.

Linea summoꝝ pontificum

Clemens sextus

Innocentius sextus

Anno mundi. 6542. Anno xp̄i. 1343.

Clemens sextus patria lemonicensis. petrus antea vocatus. primo monachus deinde archieps̄ rothomagensis. Postremo nonis maij millesimo tricentesimo quadragesimo secundo pontifex auenione creatus est. Fuit autem vir multe doctrine compositeqꝫ eloquentie. liberalis in omnes ⁊ ꝑhumanus. q̄ primo anno pōtificatus sui octo p̄sbiteros cardinales creat. diaconos duos. scꝫ fratrem suum monachum tullensis ꝓfessionis ⁊ gulielmū ex sorore nepotē. Verū cum intelligeret totam italiam in tumults esse solos luchinum ⁊ iohannē vicecomites vicarios insubrie confirmauit. De reliquis italie principibus nulla mentione habita. existimabat em̄ solos vicecomites ludouico bauaro resistere posse in italiā (vt ipe p̄dicabat) descensuro. atqꝫ etiā tridentū vsqꝫ ꝑuenit. qui vicissim vt par pari pontifici redderet in ditione ecclesiastici multos vicarios imperiali auctoritate confirmauit. Que quidē versucia malis (vt aiūt) auib⁹ in pōtificem relata successores in hanc diem suos multis ac pene ꝑpetuis incomodis turbinibusqꝫ agitauit. Johannes em̄ de vico vrbis rome p̄fectus nōnulla in viterbiensium finibus paterna possidens hereditate vicarius in viterbio impial' est factus. Eo deniqꝫ titulo galeotus maletesta ⁊ fratres arimini ī romādiola pisauri faniqꝫ in marchia anchonitana. Antonius ferretanus vrbini diolfus ⁊ ita in alijs plerisqꝫ locis dn̄os confirmauit. Clemens aūt pontifex quosdā cardinales ex auinione romam misit qui statum vrbis cōponentes petrū sarā colūnensem ⁊ iohannem vrsi filium senatores declararūt. ⁊ nicolaus rencij public⁹ scriba qui statum vrbis in suam potestatem redegerat. deinde septimo mense mutata veste ad carolum in bohemiā ꝓficiscit. quē clemens pontifex ob multaꝝ linguaꝝ periciā in ludouici contumeliam ab electorib⁹ in cesarē designari fecerat ab eo auinionem missus pontifici dono dat. Postremo clemens in omnibus boni pastoris officio functus Anno dn̄i. 1352. pontificatus sui anno decimo. mense septimo die vigesimooctauo mortuus auenione sepelitur. adhibita honesta funeris pompa.

Jubileus annus petentibus romanis vt quemadmodū bonifacius octauus olim concesserat vt centesimo q̄z anno (quod seculū antiqui appellabant vnde ludi seculares appellati sunt) plenam peccatoꝝ omnium remissionem visitantibus limina apl'oꝝ petri ⁊ pauli quīq̄gesimo q̄z anno id facere libenter annuit. Cū dicerent etatem hominū iubileum illū centum annoꝝ attingere non posse. Clemens igit sextus ad quinquēnariū numerū reduxit. qui est ꝓprie iubilei numerus. Cū aūt annus aduenerat iubile⁹ tantā rome pressuram potius q̄ꝫ frequentiā populoꝝ petrarcha qui interfuit fuisse refert vt nihil obfuisse pestem appareat. sed ex omni europa xp̄ianū ꝓfessa nomen illa ꝯfluebat diebus singulis multitudo.

Eodemqꝫ anno mediolani pestem solito maiori continuasse petrarcha asserit. nam pestis adeo triennio totam italiam peruagata est vt vix decimus quisqꝫ ex millesimo homine sup̄fuerit. nec id quidem miꝝ cū ob iubileū contagione hominū ⁊ multitudine vndiqꝫ romā cōmigratū squalore situ pedore oīa inficeret.

Innocentius sextus papa patria lemonicensis stephanus antea vocatus pontificij ciuilisqꝫ iuris vir consultissimus. ꝓcurator primo. mox eps̄ claramōtanus. deinde cardinalis. pontifex tandem dum erat salutis ann⁹ a quinquagesimo secundus terdeciesqꝫ centenus. Fuit aūt vir integerrime vite magneqꝫ cōstātie ⁊ seueritatis. qui eccl'iastica beneficia nō nisi ꝓbatissimis sacerdotibus tū vita tum doctrina dedit. Post coronationem illico statuit vt omnes p̄lati omnesqꝫ qui beneficia habebāt ad eccl'ias suas sub anathematis pena ꝓficiscerent. dicebat em̄ oues pascuas a ꝓprio pastore nō a mercēnario custodiri debere. Impensam quoqꝫ domesticam que magna erat imminuit. familiam suam ad certum ⁊ honestum redigens numerum. viroꝝ ꝓbatissimoꝝ. Idem vt facerent cardinales acerrimo edicto mandauit. Auditoribus p̄terea sacri pallacij solaria instituit. ne muneribus corrumpi in decernendis litibus ob inopiam possent. Hic in victu parcus est habitus. in sumptu bellico largissimus. dū bello repetit que a tyrannis superioribus temporibus occupata fuerant. Isqꝫ cum curiā purgasset p̄latis in ea diffidentibus quos ad suas quēqꝫ eccl'ias ire iussit. nihil duxit antiquius quā legatum in ytaliam mittere. a quo vrbes ⁊ ꝓuincie iuris eccl'ie tyrannis vi deturbatur reciperent. Legatusqꝫ fuit egidius de gēte carilla nobili in hispanis sabinoꝝ eps̄ cardinalis vir quo ad vires ⁊ potentatū licuit. Traiano Hadriano ⁊ theodosio virtute equipand⁹. quos principes hispanici romane reip. potentissimos pridem saluberrimosqꝫ dederat. omnia vere oppida breui recepit que tyranni occupauerant. Huius pontificis suasione ⁊ prudentia inter genuenses ⁊ venetos deniqꝫ fedus initum est. ac inter pisanos ⁊ florentinos pacem composuit tumultuante potissimū ciuitate romana in creandis senatoribus discordiam optime sedauit. externo senatore ad vrbem misso. Erat aūt maxime intentus abolēdo bello quod inter anglos ⁊ gallos gerebat. parare ⁊ classem contra hostes xp̄iani nominis constituerat. In tantis vero animi ꝑturbationibus afflictatus innocentius pontificatus sui anno nono mense octauo die sexto morit ⁊ in monasterio diui andree carthusiēsiū ordinis qd̄ ipe extra auinionē ꝓprijs īpensis extruxerat et dotauerat sepultus est.

Linia impatoꝝ ro.

Carolus quartus

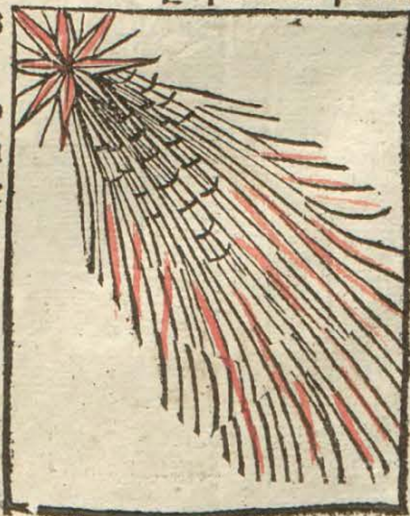

Carolus eius noīs quartus iohannis regis bohemie filius ⁊ heinrici impatoris nepos anno salutis millesimo tricentesimo q̄dragesimoseptimo. iubente eñ clemente sexto pontifice in lodouici dedecus ⁊ depſſionem in cesareq; eū fecerat declarari. ab electoribus impatoꝛ designatus impauit annis .32. Uir multaꝝ linguaꝝ ⁊ lr̃aꝝ peritissimus iustusq; ⁊ rectus ac timens deū. bonos diligens ⁊ malos sceleratosq; odio habens. Is ob iustitiam nōnullas leges condidit que adhuc extant ⁊ caroline nuncupant̄. Is viuente patre aduersus tartaros feliciter dimicauit. Ciuitates lombardie a patre acceptas armis tutatꝰ est. pugnauit adolescens cū veronensibus eosq; ꝓlio fudit. in ea pugna bis equo deiectꝰ nō dubitauit tercio conscendere facinoraq; fortissimi militis edere. Nomen huic carolo in baptismate wenceslaus fuit. quod in confirmatione a carolo francoꝝ rege mutatū est. apud quē puericie rudimenta peregit. Fuitq; carolus vir magnorum opeꝝ. qui regnū bohemie tū religionis cultu tū legum ac bonoꝝ morum disciplina illustrauit. Nam scola liberaliū arciū ab eo in praga erecta ē. Noua ciuitas menibus cincta. pallaciū regium magnificentissime exedificatum. monasteria multa fundata. arces constructe admirabiles. pax toti regno tradita. Adeptus imperiū rursus italiam ingressus. Traxerat carolus rex diuturnā mantue moram. cuius ꝑsentie timor vicecomites ꝯtra ac illē expectauerat ꝯcordes effecerat. quare ad solā anhelans coronationem socios belli de lombardis cū vicecomitibus ꝑ inducias quietos reddidit ⁊ mediolanū delatꝰ ferrea de more corona insignitus est. Inde romam petiturus substitit in pisanos receptusq; in vrbem facciosos vtriusq; ꝑtis a quibus introductꝰ erat pari ingratitudīe depressit. Senēses illico sese illi absq; vllo federe ꝑmiserunt. pariter volaterani. pariter miniatenses fecere. nec abeē poterat quin florentini iugum fuerint accepturi. Tandē ꝑuenit romā carolꝰ ⁊ a duobus cardinalibus quos ea de causa innocentius papa miserat coronatus est. gibellinis qui iamprīdē florentia exulauerant eiectis. guelfos in suū locum restituit. longobardos in ptātem accepit. Reliquis ethrurie partibus ꝓ suo arbitrio leges dedit. Coronatꝰ itaq; rome magnifico apparatu nouatores reꝝ qui aduersus ecciam sentiebant romano pontifici iudicandos tradidit. Primis igit̄ quatuor innocentij pontificatus annis carolus impatoꝛ bis (de quibus diximus) ꝑ ytaliam gestis rebus rome coronatus in ethruriā. inde in lombardiā. moxq; in germaniā redijt. Johanni deinde fratri suo morauiam possidendā concessit. vicegradum nouis muris ac ꝓpugnaculis cōmuniuit. Corpus sancti viti detulit pragam. pontem multauie qui exundationibus corruerat in praga restaurauit. Ecclesiam pragensem ad metropoliticū decus erexit. Cū antea maguntino pontifici subiecta esset. Clarus profecto imperatoꝛ nisi vt aliqui scribunt bohemici regni gloriam magis q̃ Romani imperij quesiuisset. ⁊ wenceslaū ex filijs suis natu maiorem imperio sibi successorem adhuc viuens ordinare conatus esset. Idq; pecunia. nā cum principes electores haud facile ad eam rem trahi posset. qđ virtute obtinere nō potuit ꝑcio comparauit. Promissis cuilibet electori centum milibus aureis. quos cū representare nō posset publico illis romane rei p. vectigalia obligauit ꝑpetuū imperio malum. Nec post hec extollere caput imperium potuit. Carolus aūt cū omnem ferme etatem vltro citroq; ex ytalia in germaniā eundo ⁊ redeūdo consumpsisset. Tandem etate iam grandeuus saluti ꝓprie consulens wenceslaū filiū vt ꝑmissum est Anno dn̄i. 1370. cesarem faciens imperij successorem sibi delegit. ac sic cū patre filiꝰ imperauit annis octo. Postremo carolus impatoꝛ cum pleraq; gloriosissime in imperio gessit anno. 1378. hūana functꝰ vita decessit

Guntherus comes de swartzeburg

Guntherus comes de swartzeburg vir magnanimus fauore quorundam electorum. vel electione principū carolo quarto romanoꝝ impatori sese opposuit. scribens nominansq; se romanoꝝ impatorē. qui collectis copijs cū bella acriter contra carolum regem bohemie agitaret. ⁊ nec ꝑce nec terroribꝰ flecti posset sumpto veneno mortem obijt. In qua re suspectum carolum ꝑ quendā phisicum habuerunt. quo mortuo nullo resistente Carolus quiete regnum gubernauit.

Cometes anno. 1351. sub septentrione decembrio mense apparuit. quo extincto statim graues ventoꝝ estus subsecuti sunt. ⁊ celestis trabs ꝑore ardente ꝑte ꝑ celum labi visa est. Scribūtq; ante pontificis Innocentij sexti mortem tantam solis defectionem factam esse q̃tam nunq̃ antea. visum itaq; omnibus est tante mortis planetam etiam signa aliqua dedisse.

Ingens q̃q; vapoꝛ magnitudine horribili boreali mouens regione magno aspicientiū terrore. ꝑ celum dilapsus est ⁊ bestiolas multiplicato numero in oriēte e celo tradidisse ferunt.

bestiola cadunt de celo

Praga Ciuitas Insignis Caput Regni bohemie

Praga caput regni bohemie ciuitas ꝑmaxima. Cuius descriptio ob vetustatem merito dudum posita fu
isset. Uerum carolus quartus imꝑator tam magnifica in ea peregit vt post gesta sua de ea mentio fiat.
Cū ⁊ in ceteris vrbibus tempus antiquitatis ac originis non semꝑ obseruatum fuit. At praga (vt bohemi-
ce narrant historie) post tempora abrahe initium habuit. regum pontificumq̧ honesta sedes. Tres in partes
diuisa quibus nomina indiderunt. paruam pragam. veterem ac nouam. parua sinistrum latus multauie flu-
minis occupat collicq̧ cōiūgit. In quo sita est regia ⁊ sancti viti pontificale augustumq̧ templū. Uetus pra
ga in plano iacet vniuersa magnificis operibus adornata. Inter que p̄torium ⁊ forum ⁊ letā curiā ⁊ collegi
um imperatoris caroli mirificis efferunt laudib⁹. Iungit aūt minori prage lapideo ponte quatuor ⁊ vigin
ti arcuū. Nouā ciuitatē a veteri fossa distinguit ꝓfunda. ⁊ vtrimq̧ muro munita. Hec quoq̧ ciuitas ampla ē
ad colles vsq̧ ꝓtendit. quoꝝ alterū sancti caroli. alterū sancte katherine appellant. terciū vicegradū in arcis
modū exedificatum. vbi ⁊ collegium est. Est aūt hec ciuitas insignis in ꝓuincia bohemie. que porcio germa
nie est. aquilonis flatibus tota ferme exposita. Formam eius rotundam tradunt. cuius diametrum triū dieꝝ
itinere expedito patet. silua vniuersam claudit. irrigat pluribus fluminibus sed cunctos multauia excedit.
que metropolim regni pragam influit. De nomīe ciuitatis cū disceptaretur iussit libussa ex artificiabus qui
primo occurrerit rogari quid ageret. ac ex primo eius verbo vocari oppidum. interrogatus faber lignarius
quispiam. limen se agere dixit. qd̄ bohemice ꝓha dicit. indeq̧ nomen vrbi datū. & corrupto vocabulo po-
stea pragā dixere. In hac prouincia aliquo tp̄e amazonice femine regnandi cupidine ducte dominiū habue
runt. Postea duces vsq̧ ad primū regē vratislaū gubernarunt. qui. vi. ⁊. lxxx. supra mille ab ortu saluatoris
xp̄i apud magūtiū in ꝯcilio principū ab imꝑatore heinrico ei⁹ nois q̄nto rex declarat⁹ fuit. morauoꝝ reg̃ qd̄
p̄us extictū fuit in bohemiā trāslato. slesia. lusacia. morauia bohemoꝝ īperio adiecte. Gilbert⁹ treueroꝝ ar-
chieps cū eo pragā miss⁹ q̄ corā ꝓuicialib⁹ regē iungat regalib⁹ q̧ adornet īsignib⁹. In eodē āno fctm̄ accla

mante populo Vratislao regi salus honor atq; victoria. Is vratislaus indulgente alexandro papa tercio natione senensi collegiũ canonicorum regulariũ in arce pragensi erexit. in qua dum res agit͂ diuina non p̄positus tantũ sed decanus ⁊ sacerdos diaconusq; ⁊ subdiaconus rem diuinam facientes episcopalibus ornamentis vtuntur. Et p̄positus quidē cancellarius regni appellatus principis honore defungit͂. Post vratislaũ primũ regē pluribus annis interregnũ fuisse ferũt. nō regis noīe s; ducis tantũ vsos. ⁊ vlatislaũ vno loco vratislao natũ ab imꝑatore friderico primo sibi ⁊ posteris regiã dignitatem obtinuisse scribunt. qui pontē sup̱ multauiam qua vetus praga minori iungeret magni operis edificauit. quē ratisponensi p̄ferunt in quatuor ⁊ .xx. arcos vt diximus protensum. Deinde vlricus qui carinthiorum principatum tenebat cũ virili sobole careret acceptã ex othocaro rege bohemie pecuniã carinthiã illi carniolã. marchiã sclauonicam ⁊ portũ naonis tradidit. Tempore postremo caroli quarti imperatoris in maxima potentia ⁊ gloria fuit ⁊ augmentũ mirabile accepit vt p̄missum est. Nullũ eñ regnũ tota europa tã frequentibus. tam augustis. tam ornatis templis dotatum fuisse quã bohemicũ reor. Templa in celum erecta longitudīe atq; amplitudine mirabili fornicibus tegebant͂ lapideis. Altaria in sublime posita auro ⁊ argento quo sanctorum reliquie tegebant͂ onusta. Sacerdotum vestes margaritis tecte. ornatus omnis diues. p̄ciosissima supellex. fenestre alte atq; amplissime. cōspicuo vitro ⁊ admirabili opere lucē p̄bebant. neq; hec tantũ in oppidis atq; vrbibus s; in villis quoq; admirari licebat. Fuerat inter cetera monasteriũ aule regie apud rippam multauie qua misa fluuius illi iũgit͂ sitũ in quo regũ corpa condebant͂ singularis excellentie. nã p̄ter edem magni ⁊ memorabilis operis amplũ dormitoriũ. ceterasq; officinas monachorum magnifice constructas quadrata porticus fuit. que nō paruũ conclusit ortũ. ambitũ vocauere. In huius lateribus vetus nouũq; testamentũ ab initio genesis vsq; ad apocalipsim Johannis lr̄is maiusculis in tabulis scripcum ꝯtinebatur. notis quo altius irent paulatim crescentibꝰ ita vt a summo vsq; deorsum facilis lectio preberetur. Flos igit͂ dulcoris Bohemia dicebatur. que olim inter principes atq; reges dulcissimam redolebat suauitatem. Nunc (volente fortuna) apud futuros saporē fetidũ habet. faxit deus vt priori redolentie atq; splendori par fiat. Eius historia ⁊ regum gesta papa pius secundꝰ in historia bohemica disertissime prosequitur.

Judei comburuntur propter diuinissimi Sacramenti illusionem

Calamitosa gens hebreorum in oppido baioarie nomine deckendorff sito in littore danubij anno dñi. 1337. maiestatē ihesu xp̄i ī diuinissimo sacramēto miꝝ/ rūimmodū ꝯtēpsit ⁊ religionem nostrā illusit. Id pꝰ varias punctiones in fornace ignis posuerūt illesum tñ ab igne mānsit. in incude q̄z malleis ꝑcusserūt. Qua re (diuino nutu) cognita prefectus oppidi hartmannꝰ de degēberg cū ciuibus oppidi iudeoꝝ domꝰ inuaserunt. nō sexui. nō etati parcentes veritate cognita debitꝭ penis afflixerūt ⁊ neci dederūt. Sacramētū obseruatū in ecclia sepulchri dñi miraculis varijs ī eo oppido honoratur.

Iudei q̄z oēs qui in germania erāt deinde anno dñi. 1348. seq̄nti videlicet tp̄e ꝯbusti sunt. eo q̄ꝛ omnis regionis puteos intoxicare fuerūt annixi vt multi eoꝝ ꝯfessi sunt. perijsse aliq̄t milia feruntur.

Locuste

Locuste ac bestiole innumerabiles multiplicato numero ab oriente in occidentem instar dense nubis celū obducentes vastarunt. herbas ⁊ omnes fructꝰ terre. q̄rū corruptione ⁊ fetore execrabilꝭ pestelētia subsecuta ē.

Pestis lugubris ⁊ miseranda hoc anno. 1348. incepit ⁊ ꝑ tres annos ꝑ totū pene orbē debaccata est. q̄ p̄mo in asiā apō indos ob easdē bestiolas incipiens passim ꝑ ꝓuincias irrepens vsq̄ꝫ in brittannos. Per mare igiꝭ anno sequēti irrepēs regna ytalie. postea francie ⁊ britannie. demū germanie ꝓuincias ⁊ hungarie sua ꝯtagione infecit. adeoq̄ꝫ deseuit apud omnes gentes vt vix decimus quisq̄ꝫ ex millesimo hoīe supfuerit. In aliq̄bus locis vix tercia ps hoīm remaneret. ⁊ pleraq̄ꝫ loca nedū campestria. verū arces. oppida ⁊ vrbes ꝓrsus derelicta sunt ac in solitudinem redacta. Huic calamitati augmentum dedisse iudeos in fontium intoxicatione nonnulli arbitrati sunt.

Gerhardus ordinis heremitarum

Gerhardū senēsem ordīs heremitaꝝ diui augustini sacraꝝ lr̄aꝝ clarissimū inter ceteros hac ip̄a tempestate admodū senē obijsse tradūt. virū vtiq̄ꝫ ingenij eminētissimū ⁊ bti Egidij ro. imitatorē p̄cipuū. q̄ cū esset in sacra theologia doctus sup primū sententiaꝝ accuratissime scripsit. Deinde tractatus de p̄scriptionibus ⁊ de vsucaptionibus ⁊ de vsuris ceterisq̄ꝫ ꝯtractibꝰ opuscula edidit. quibꝰ diuꝰ bernbardinꝰ ꝯterraneus suꝰ in tractatu suo restitutionū plurimū vsus ē. Hūc etiam tractatū Io. an. eiꝰ ꝯtēporaneꝰ multꝭ in locis ⁊ maxīe mercurialibꝰ plurimū ꝯmēdat.

Gerhardꝰ itē eiusdē ordīs ⁊ doctrine ꝓfessor patria bergomēsis ⁊ sauonēsis ep̄s eo tp̄e in p̄cio existēs pp̄lo suo peste laborāti vt bonū decet ep̄m magis ꝓdesse adnixus ē q̄ꝫ p̄esse. q̄ cū pontificij iuris edoctus esset in sextū decretaliū cōmentatus est. ⁊ multa in laudē sue religionis in lucē deduxit. q̄dlibeta duo parisiꝰ disputauit ⁊ multa opuscula edidit. moriens deniq̄ꝫ nō sine sanctitatis noīe bergomi iuxta maius altare celebri sepulchro a se constructo sepelitur.

Thomas florētinꝰ medicꝰ dini q̄ndā medici filꝰ hisdē tp̄ibꝰ nō inferiori ingenio famaue patri subsecutus. etiā de arte medēdi sūmā pulchrā pꝰ se reliquit.

Bartolus legū doctor

Bartolus saxoferrateus iuriscōsultoꝝ supioris seculi princeps ⁊ eiusdē ꝓfessionis copiosissimus explanator. Cyni ⁊ iacobi bothigarij doctoꝝ discipulus ⁊ auditor. His q̄z temporibus vniuerso mundo (ea in doctrina) admirabilis fuit. Qui ⁊ p̄ ceteris legū interp̄tibus in digesto nouo ⁊ veteri. ac inforciato nec nō et in reliquis legū codicibus p̄clarissima edidit cōmentaria. q̄ꝝ celebritate atq̄ꝫ p̄stantia ip̄e vulgatissimus habitꝰ ē. Scripsit ⁊ tyberiadis tractatū. ac alium de guelphis ⁊ gibellinis. Ferunꝭ etiā eiꝰ p̄clara ꝯsilioꝝ volumina. Obijt aūt anno dñi. 1355. etatis vero quinquagesimosexto.

Franciscus quoq̄ꝫ albergotus natione aretinus solidus legum doctor ⁊ explanator bartoli amicissimꝰ et familiaris ac imitator quedam extantia composuit.

Jacobinus Carrariensis

Iacobinꝰ carrariēsis q̄ marsiliū interfecit h̄ anno postq̄ꝫ q̄tuor annis in patauio sceptra tenuisset. ⁊ ip̄e a guilielmo eius ex pelice filio interficiꭓ. cuiꝰ parricidij hec cā fuit q̄ꝛ ab eo ꝯtumeliose spuriꝰ appellatus est. mox vt domum regressus est patrē in secreto accersiuit ⁊ gladio impetens eū cōfodit. ⁊ statim in templo diui augustini eum sepeliri fecit. vt nō euacueꭓ verbum xp̄i qui gladio ferieꭓ gladio ꝑibit.

Carolus quartus gloriosus imperator vxorem secũ habens ⁊ filios venit ad vrbanum pontificem rome agentẽ. Anno duo de septuagesimo terdecies centeno: fecitqꝫ padua ⁊ bononia in ethruriã iter. dũ pisis ageret lucanos pisanis ⁊ miniate florentinis rebelles in deditionẽ ꝓ imperio accepit. nõnihilqꝫ pecuniarũ extorsit a populo florentino rebelliones timente. In quas subiecti eis de ethruria populi pro clũes erant. si modo princeps ꝑstitisset assensum. sed is romã delatus ⁊ paucis ꝓpter que venerat cũ pontifice expeditis. intra terciũ qꝫ aduenerat mensem italia excessit. Agente rome vrbanũ stimulauit vt aplõꝝ petri ⁊ pauli capita ꝑquireret. que dei fauore inuenta locello condidit eminente in lateranensi eccĩa extante multo argento auroqꝫ vndiqꝫ gemmato plurimũ exornata. ¶ In scolam pragensem aliquando ingressus carolus quartus romanoꝝ impator. cũ disputantes liberaliũ arcium magistros in horas quatuor audissꝫ idqꝫ purpurati moleste ferrent ac cene tempus adesse dicerent. mihi inquit tempus est. vobis minime. naꝫ cena mea hec est. ¶ Idem carolus hominem qui sibi necẽ parasset ad se vocauit eiqꝫ aureos mille dono dedit quibus nubilem filiã nuptu collocaret illius se vicem misereri dicens que natu grandior domi clausa esset. homo gratias egit regi. ad conspiratores egressus. nesciebam inquit carolus qualis esset. nunc liberalem ⁊ misericordẽ principẽ ferire nullo pacto possum. ¶ Huius caroli tempore seditio magna orta ĩ nurmberge ꝑclara superioris germanie vrbe. adherentibus eñ consiliarijs ⁊ optimatibus carolo. plebea cõcio contrariũ sensit. Erant autẽ factionis huius autores quidã de collegio fabroꝝ capribarbe vulgo geyßpert dicti. industria tñ caroli sedata est hec factio. depositis eñ conuenticulis ⁊ collegijs artificũ; q̃ vulgo zunfft appellãt tãqꝫ monopoliũ seminãtib⁹ ĩ meliorẽ policiã vrbẽ ꝑfatã reduxit. Macellarioꝝ aũt collegiũ qꝛ carolo ꝯsiliarijsqꝫ adheserat ꝑpetuo q̊dã ludo carnisp̄riuij ꝑuilegiauit

¶ Ordo iniesuatoꝝ fratrum

Ordo Iniesuatorum fratrum Urbano sequenti pontifice ꝑsulante apud senam ethrurie vrbem initium sumpsit. hi nanqꝫ turmatiꝫ ꝑ domos seculari habitu induti religiosoꝝ more cũ ingenti caritate ⁊ simplici quadã religiositate in sudore ⁊ labore manuũ suarum in vnũ viuere ⁊ deo seruire ceperunt. quos cum summus idem pontifex ad se romam vocasset eoꝝ quidem viuendi modum plurimũ approbauit ⁊ a se laudatos cũ tunica alba ⁊ caputio cõtemptibili sibi ꝓ habitu datis abire ꝑmisit. ⁊ ad eorum ꝓtectionem confestim nepotẽ suũ virũ grauissimũ ⁊ religiosissimũ in ꝓtectorẽ assignauit. q̃ ⁊ ipe mox ad honestãdũ religionis habitũ auctoritate sibi concessa griseam clamidẽ desuꝑ deferendã sine calceamentis contulit. atqꝫ eos in priuilegijs ⁊ gratijs plurimũ cõmuniuit. ⁊ ꝑ priuilegiũ speciale illos clericos aplĩcos nuncupauit. nunc aũt plurimũ multiplicati ⁊ per omnes ferme italie ciuitates diffusi boni p̄cij ⁊ optime vite habentur.

Ordo item nouus canonicoꝝ regulariũ qui vulgariter scopetini nuncupatus etiã in senẽsi agro sancti saluatoris ꝑ hec tempora a venerabilibus religiosis et patribus. stephano videlicet ⁊ iacobo andrea natione senensibus ordinis heremitaꝝ diui augustini initiũ sumpsit ⁊ breui magno in p̄cio euasit. Qui quidẽ ordo cõgregatio sancti saluatoris appellata fuit. quã quideꝫ congregationẽ postea grego. vndecimus huius vrbani successor approbans insigni priuilegio inter canonicos regulares annumerauit. hij plane religiosissimi viri inter ceteros existunt qui ob memoriã reuerentiãqꝫ sue prime religionis ⁊ pristini habit⁹ semꝑ claustrale signum videlicet habitũ albũ cum scapulare albo ⁊ asta suꝑ camiseam lineã deferre voluere. ⁊ quecũqꝫ statuta ⁊ primas ordinationes cõsueuere. ex redditibus eñ viuunt. nõ predicant sed confessiones alioꝝ more audiunt. magni eñ p̄cij. maiorisqꝫ opinionis in dei ecclesia nunc vsqꝫ habiti sunt. viros eñ integerrimos tum scientia tumqꝫ vite sanctitate protulit.

¶ Johannes francoꝝ rex

Johannes francorum Rex.

Iohannes francoꝝ rex anno. 1350. philippo patre defuncto francis regnare cepit. ⁊ regnauit annis. xxv. Hic cũ eduardo anglorum rege bellum a patre ceptum ꝓsequens sexto regni sui anno in pituriensi agro supatur ⁊ cuꝫ philippo ei⁹ filio capit. ⁊ in ea quidẽ clade permaxime gualterus athenaꝝ dux qui apud florẽtinos tyrannidem exercuit vna cum. xx. milibus gallis interfectus fuit. Uerũ tercio ciuitatis sue anno ipe eduardus animi magnitudine motus iohannem ipsum cũ omnibus captiuis hac conditione liberauit ac dimisit vt nunq̃ꝫ contra se belluꝫ gerere ꝑsumeret. Sꝫ nõ ita multo post fidefrag⁹. hic pacem rumpẽs eduardũ ab integro arma capere ⁊ eũ vsqꝫ ad internitionem ꝑsequi impulit. armatis igit̃ centũ ⁊ q̃nq̃gita rostrat[is] nauib⁹ ingentẽ exercitũ ꝯtra iohannẽ ĩ galliã duxit ⁊ maxĩa clade vniuersũ regnũ diu affecit.

Anno mundi. 6562. Anno christi. 1363.

Urbanus eius nominis quintus papa patria lemonicensis guilhelm⁹ grisant antea vocat⁹ sctī victoris massiliensis abbas. absens etiā. legatione tūc ad vicecomitē fungebat̄ oīm ꝯsensu apꝺ auinionē pō. creat⁹. vocat⁹ itaqꝫ auinionē pon. inīēs. vir singlaris v̄tut. ingēt animi. innocētissime vite. Isqꝫ ꝓ sua prudētia res italie callēs nihil duxit antiqꝰ ꝙ egidiū cardinalē hispanū italie legatum de latere creatum illico transmittere. qui reꝝ ⁊ itinerum italie experientissimus tridentina via ingressus est. inuentūqꝫ verone scaligerum canez deinde accersitos ganzagam ludouicū nicolaū marchionē estensem ⁊ franciscuz carrarium initis federibus in bernabouem ꝯcitauit. vt p̄lio supatus ⁊ saucius egre aufugerit. inde omnia in pacem redegit. Quibus gestis vrbanus ad quartum sui pontificatus annū in italiā venit componendaꝝ reꝝ causa. ei legatus egidius corneti fit obuiam. romā ꝓficiscit̄. liberatus tāte legationis onere quieturus ob senium. viterbiū redijt vbi ⁊ tercio mense post morit̄. vir singularis virtutis ⁊ p̄stantie, qui dignitatē ecclesiasticā mirifice tutatus est. Assisiū delat⁹ in ecclesia beati francisci tumulat̄. At cum carolus impator intellexisset vrbanū romam profectū eo ⁊ ip̄e vt premissuz est aduolans. Urbanus aploꝝ capita apud sancta sanctoꝝ reperta inde locellis argenteis recondita ad altare mai⁹ basilice lateranensis collocant̄. Dūqꝫ ea rome agit in vrbeveteri ⁊ mōte falisco pallacia construi curauit. Curiales transalpinos quoꝝ in ytaliam ducendoꝝ firmā conceperat sententiam inde consolaturus. qui scirent loca esse parata. ad q̄ romani grauitatem aeris ꝑ estatis caumata declinarent. Breui aūt in galliā reuersurus iohannē haucut egregiū copiaꝝ ducē e carcere missum copijs illis omnibus p̄fecit. q̄ antea sub egidio militauerāt. sed reuersus in gallias apꝺ massiliā interijt pō. sui āno octauo mēse q̄rto scītitat vite fama ꝯstāti opiniōe celebratissim⁹

Gregorius vndecimus papa patria lemonicensis. petrus belfortis antea vocatus sancte Marie noue diaconus cardinalis. auinione pontifex omnium consensu creat̄. Hunc eīn adolescentē vix decimūseptimū annū attingētē clemens sextus eius patruus cardinalem creauit. ⁊ ne videret̄ carni ⁊ sanguini magis ꝙ eccie consuluisse. Eūdē ad exq̄sitissimos doctores. maxime v̄o ad baldum qui tum perusij legebat discipline gratia statim misit vbi in quouis genere doctrine ꝓfecit. Fuit p̄terea tante innocentie ⁊ placabilitatis adeoqꝫ humanus et pius vt ab omnibus vnice diligeret̄. Qui pontificatu inito statim legatos in italiam misit vt res ecclesiasticas recenseret. Inita aūt cum bernaboue vicecomite pace cū omnia in ꝑturbatione fuere. erant eīn inimici omnes (vicecomitibus exceptis) venetis. ob quod multa mala insurrexere. Gregorius interea pontifex cū esset in ytalia conuersatus. qui baldi iure consultissimi vt diximus perusie diu auditor fuerat prudenter cōsiderauit suum in ytaliam reditum pre ceteris posse rem ecciasticam instaurare. ⁊ forte eo sic cogitante episcopus quem de reditu ad suam ecclesiā admonebat familiaritatis confidentia. ⁊ tu inquit pater sancte cur non ad tuam ip̄e accedis ecclesiam? Quare gregorius instituit ꝑperare. Sꝫ cū agnatis ⁊ gallicis id in p̄mis odiosum fore cernens triremes in rhodano (celatis omnibus causam) parate sunt ⁊ breui post pontifex cū illis qui presto iubenti affuere delapsus est. ꝑpetuaqꝫ nauigatione tempestatibus sepenumero agitata cūz triremibus vna ⁊ viginti genuam primo. post cornetū. inde terā romam ianuario ꝑuenit. Anno salutis sexto septuagesimo terdeciesqꝫ centeno. qui pontificatus sui septimus ⁊ relegationis in gallias romane ecclesie septuagesimus annumerabat̄. Fuit ea dies populo romano letissima. Florētino aūt terribilis. Qꝛ omnes existimauerunt pontificem cū britones angliciqꝫ tanto numero militarent. Rez ecclesiasticam breui cū tyrannoꝝ excidio instauraturum. Indigebant aūt omnia aduentu pontificis. nam ⁊menia ⁊ basilice ac priuata edificia vbiqꝫ ruinam minabant̄. que certe magna ex parte restituit. vt turris suo iussu edificata ad sanctam Mariā maiorem indicat. Labefacti etiā ita ciuitatis mores erant vt nihil vrbanitatis habere videret vtqꝫ illi mores aliunde petendi essent que totum orbem terrarū quondā ad vrbanitatem redegerat. Collocata itaqꝫ in vrbe sede sua pontifex (vt bonū pastorem decet) omnia circūspicere cepit. Egit tamē principio aduentus sui natura mitis ⁊ optima mente de pace cum florentino populo constituenda. quā illi oberrati magnitudinem non satis tutam fore suspicati artibus declinauere ⁊ ad bernabouem conuersi antiquum hostē. Sed cum pontificis in ytaliā reditus esset formidolosus intercessione eius iohannē haucuth pecunia corruptum ad suas partes inclinare fecerunt. qua ex re anathemate notati omnia interdixit papa. Florētini tamen sacerdotes celebrare coegerunt. ideo in eos bellum mouet. sed dum vir sanctus agit omnia que ad pōtificem pertinent intollerabili vesice dolore morit̄ sui pontificatus anno octauo. mēse quinto. quinto kal. aprilis millesimo tricētesimo septuagesimo octauo. sepeliturqꝫ in basilica Marie ī via noua sepulchro marmoreo quod adhuc visit̄ cuz magno gemitu ⁊ lacbrimis. lugebāt nō modo p̄sentē sꝫ etiā futurā calamitates

Linea summoꝝ pontificū

Urbanus quintus

Gregorius vndecimus

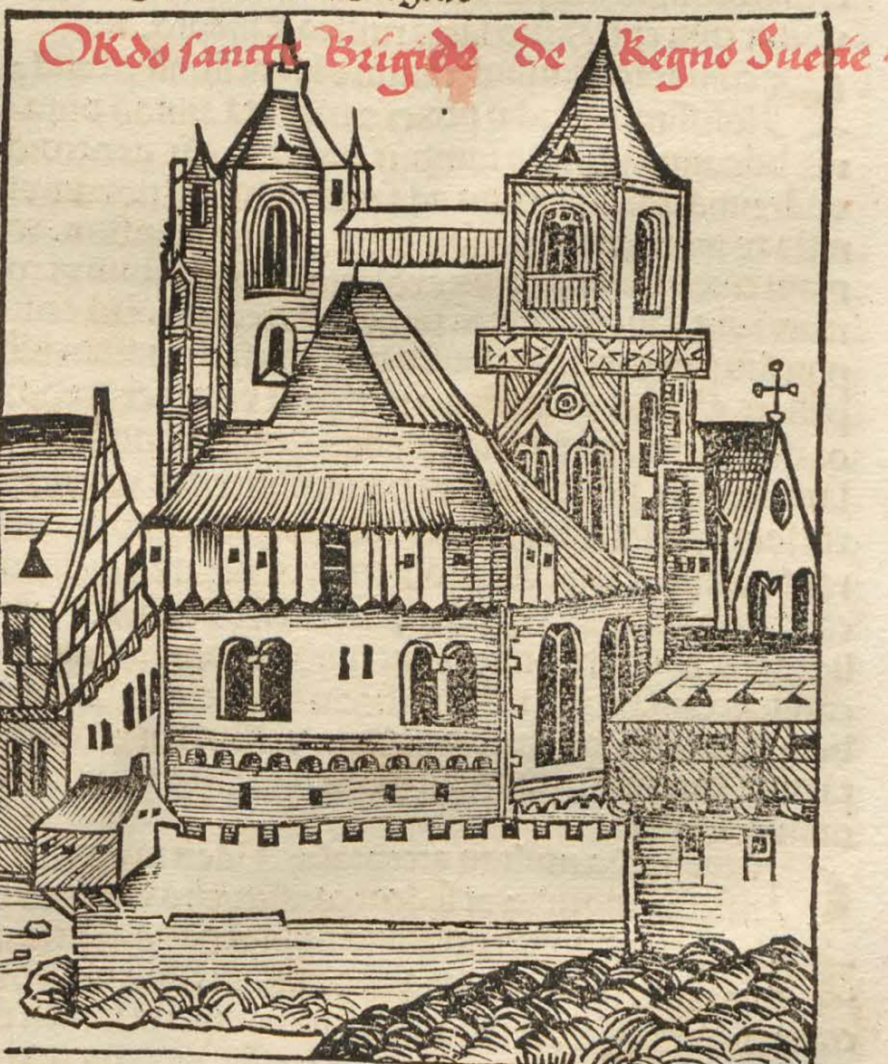
Brigitta vidua domina Suecie

Brigida alias birgitta vocitata deuotissima xp̄i mulier natione germana. suecie prouincie princeps ꝛ dña. ex regũ ꝓgenie nõ solũ illustrẽ duxit origñem. verũ de nobilibus deuotisq3 ꝓgenitoribus ortu3 habuit. Cuius genitor speciali amore sanctũ iacobũ visitans omni die veneris ob memoria3 passionis confessionem pegit. Mater cũ brigidam in vtero gestaret passa naufragiũ ob ꝓlem saluata fuit. Nata aũt puella tribus annis quasi elinguis obmutuit. inde ꝑfecte loquebat᷑. post obitum matris nutrienda matertere sue tradit᷑. creuit autem in omni virtute ac deuotione. quã pater cuidam nobili ac prudenti iuueni i vxorem copulauit cũ quo p annos plurimos in omni honestate ac incredibili abstinẽtia humilitate mãsuetudiẽ at3 labore ꝑmãsit. Post mortẽ viri oĩa bona inter filios ꝛ pauperes diuidens habitum ꝛ vitam mutauit. pannis lineis (nisi in velaminibus capitis) nõ vtebat᷑. aspero induta cilicio. carne3 macerabat. Ex ꝑcepto xp̄i romam petijt. cũ religioso comite deuotionis causa vrbano pontifici reuelationem ꝑsentauit ne auinionẽ accederet. Successoriq3 gregorio vndecimo scripta misit vt curiã ad romam reduceret. Inde iherosolimã accedens ꝑfecta peregrinatione romam remeauit. ꝛ p annũ graui infirmitate detenta. cui xp̄s tempus resolutionis ostendit. Die igit᷑ prenunciata audita missa sacramentis perceptis inter manus seruoꝝ dei emisit spiritum. Cuius felix transitus gloriosis miraculis ꝛ indicijs ostensus fuit. Anno dñi M.ccc.lxxij. decimo kal᷑. augusti. Et anno sequenti translatum est corpus eius post multoꝝ miraculoꝝ choruscationẽ ab vrbe roma in monasteriũ vastenã. ꝛ a bonifacio nono p⁹ annos. xx. sanctaꝝ cathalago ascripta. Hec libros reuelationũ de diuersis misterijs sibi reuelatis composuit.

Ordo sancte Brigide

Ordo sancte Brigide ab hac sãcta ꝛ gloriosa muliere initiũ sumpsit. que sancti saluatoris etiã appellat᷑. hoc anno spiritu diuino impulsa nouã religionem monasterioꝝ duplicium videlicet viroꝝ ꝛ mulierũ excitauit ꝛ instituit. Huiusce eñ religionis primũ auctorem ꝛ institutorem diuũ basiliũ in grecia fuisse dicunt. Verũ ꝓcessu temporis ad tollendas occasiones malorum ꝛ obstruenda ora male loquentium ecclesia talia monasteria dissoluit vt seorsum remanerent. Brigita võ spiritusancto inspirata hoc modo instaurare et renouare visa est. vt s. viroruq3 edificia ꝯnexa ꝛ cõtigua haberent᷑. habitationes tñ ita sciuncte vt de vna ad aliã nisi vrgente necessitate (in deferendo sacramẽta infirmis cũ magna cautela nõ facile) transiri posset Eoꝝ tamen basilicã ꝯsuit esse cõmunẽ. ita vt fratres in inferiori parte seu pauimento. sorores võ seorsum in superiori solario officiũ exoluerent. principalem curã abbatisse esse voluit. fratribus tantumõ diuina misteria assignauit. quoꝝ vnus esset qui confessor aut ꝑor appellaret᷑. ꝛ alijs ꝑesse deberet. Ea quippe monasteria possessiones ꝛ ꝓuent⁹ habere statuit ad fratru3 ꝛ soroꝝ sustentationem. Quoꝝ oĩm victus ꝛ vestitus ad abbatissam spectare decreuit. Nec huiusmodi frẽs aut sorores monasteriũ egredi ꝑsumerent nisi magna et euidenti necessitate ac de abbatisse licentia. Eiusmodi etiam fratres ꝛ sorores p episcopos consecrari iussit. Hij aũt religiosi ꝛ tam femine q3 mares habitũ vti iubent᷑. tunicam cum clamide grisea cũ rubea cruce desuper ꝛ quodam rotundo albo in eius medio. lineis non vtunt᷑ ad carnes. sed carnibus vescunt᷑ tribus diebus in ebdomoda extra quadragesimã. ꝛ nihilominus diui augustini regulam profitent᷑ additis brigide sancte constitutionibus. ꝛ tã in fratribus q3 in sororibus certũ assignauit numerũ scđm suas ordinationes. que omnia ipsa sanctissima brigida a deo sibi reuelata ꝛ dictata confessa est. Qua3 ob rẽ summi pontifices eandẽ regulã auctoritatibus aplĩcis speciali puilegio approbatã ꝛ confirmatã esse voluerũt

Johannes bochacius

hec eñ ꝓphetico dono plurimũ claruit. nõnulla de futuris ꝑdixit. de quibusda3 regnis consũmandis. que omnia scripto mandauit ꝛ apud multos in ꝑcio habẽtur. apud ytaliã pauca hui⁹ religiõis monasteria habent᷑. in suecia võ ꝛ germania magna quidẽ ꝛ plurima ac opulẽtissima esse cernũt᷑. Hij religiosi secularium cõfessiões alioꝝ more audiũt. ꝛ dieb⁹ festiuis ꝑdicãt. ꝯuersos hñt q3 in exteri (orib⁹ occupãt

Johannes bochaci⁹ de certaldo natiõe florẽtin⁹ poeta ꝛ phi losophoꝝ at3 astronimus clarissimus. Anno dñi .1375. cũ eẽt etatis anno rũ. 42. e vita migrauit. qui cũ ameni ingenij esset vir ꝛ in latina patriaq3 lingua in dicendo celeberrimus haberet᷑ hos libros reliquit. de genealogia deoꝝ li. 14 de ꝑclaris mulieribus. de viris illustribus. de montibus. fontibus. fluminibus stagnis ꝛc. belloꝝ egregium opus. gesta imꝑatorũ ꝛ pontificũ edocens. ꝛ scismatum in ytalia. de tartaroꝝ victoria. de heresibus bohemorũ ꝛ plura alia. vernacula quoq3 lingua eius extant libri vt liber centũ nouorum ꝛ alij

Anno mūdi. 6577. Anno xpi. 1378.

Linea summorum pontificum

Urbanus sextus

Clemens sextus

Bonifacius nonus

Benedictus tredecimus

Urbanus sextus papa. natione neapolitanus. hoc anno gregorio pōtifici. ex barensi archiepiscopo pōtifex suffectus. Vir certe callidus ꝛ iniuriarū memor. ac vindex malebat videri ꝛ metui. potius q̄ diligi. q̄ pontificatu suscepto (vt par erat) nō pacē inter xpianos cōponere voluit, sed magis cardinaliū ꝛ ioanne regine iniurias vlcisci, pro viribus conatus ē. propter qḋ florentinos anathemate notatos. vt in suā deducēt sentētiā absoluit. Inde cū natura inquietus eēt apud nuceriā cardinales creans quosdā ex antiquis in carcerē cōiecit. Inde genuā profectus vsq̄ ad obitum caroli apulie regis romam reuersus est. confirmatis ecclesie ciuitatibus cū honore acceptus ad insidias deuitandas nouem ꝛ viginti cardinales vna die creauit. in quibus maior pars neapolitanorū. tres vero fuere romani. quibus supatis paucos supuixit dies. pontificatus sui infeliciter acti anno vndecimo mense octauo. rome morit. sepeliturq̄ in beati petri basilica paucis admodū eius mortē (vtpote homini rustici inexorabilis) flentibus. huius sepulchrum adhuc visitur cum epitaphio satis rustico ꝛ inepto.

Scisma xxij

Scisma vigesimumsecundū oīm pessimū ꝛ scandalosissimū. quod per nouē ꝛ triginta annos durauit hoc anno initium sumpsit. mortuo eñ gregorio vndecimo. cardinalibus ad sanctā mariam nouam vt iusta de more gregorio soluerent conuenientibus. romani ciues blande prius exoratis cardinalibus vt romanū aut saltem ytalicū pontificē crearent. Ad eam postea temeritatem imprudentia adducti sunt. eisdem patribus in conclaue clausis pariter est clamatum nihil tñ terribile dictū aut factū vt impressio potuerit appellari. Gallici vero numero tredecim vnum ex corpore suo vt haberent pontificem enitebant. ꝛ inter quatuor italici romaniq̄ generis vnus gente vrsinus papatū ambiebat. Tulit vero casus vt bartholomeū neapolitanū creari pontificem vt premissum est in vrbanum sextum sunt assensi. Gallici vero penitētia ducti ad varia loca extra vrbem confugerunt. accepto a populo post in pontificem vrbano ꝛ a cardinalibus qui manserant occulti ex latebris prodierunt. ꝛ per tres menses habitus est pontifex. Superuenientibus inde estatis caumatibus optata gallicis occasio est oblata. Oratum nanq̄ pontificē vt mutandi aeris pretextu ananiā eis licuerit se conferri. vnde breui fundos confugerunt. Erant octo cardinales qui viciosam fuisse vrbani electionem causati aliū in pontificem delegerunt gebenensem eiq̄ septimo clementi indita est appellatio. per orbem lrās disseminant. clementem verum xpi vicariū. hinc scisma magnū in ecclia dei oriri cepit vt duo capita in ea dicerent. ytalia eñ germania ꝛ pannonia vrbano. Clementi vero gallia hispania cathelonia ꝛ britannia adhesit.

Clemens vero multas acceptasq̄ clades in gallias cum curia sua profectus est vbi apud auionem vt pontificum moris erat sedem constituens vt verus pontifex a gallis omnibus veneratus ē. ꝛ sedit annis. xv

Bonifacius huius nominis nonus papa. patria neapolitanus petrus cognomento tomacellus antea vocatus rome cardinaliū omnium consensu pōtifex creat. Anno dñi M. ccc. lxxxix. Hic etsi annorū circiter triginta esset dum pontificatum iniit. ita tamen deinceps vixit in tam florida etate ꝛ tanta peccandi licentia vt nulla ei voluptas obiici posset. Fuit preterea tanti animi consiliiq̄ vt primus populi romani vim omnem in pontificem transtulerit. Creatis suo nutu magistratibus omnibus munita arce sancti angeli ꝛ pontibus. inde decimo pontificatus sui anno ex assisio vbi multis annis cōmoratus fuerat romā regressus iubileum celebrauit. At bonifacius rome vrbis ad ecclie subiectionem reducte gloria ꝛ pecuniis iubileo anno perceptis auctus rem aggressus est nouā que pōtifices romanos successores suos nō minus orbis xpiani q̄ rome dños reddidit. lege eñ promulgata constituit. non licere cuiq̄ sacerdotii ad quod promoueret beneficiū adipisci. priusq̄ primi illius anni estimationis pecunias pontificali erario dissoluisset. soliq̄ anglici cū legi in cathedralibus paruerint. in minoribus beneficiis iussa pontificis contempserunt. Ladislaum preterea adolescentem in paterno regno apulie collocauit. Studiū generale ditionis sue ciuitati rogatu alberti astensis marchionis concessit. Brigidam in sanctorū numerū retulit. Verū in multa rerū perturbatione diu afflictatus dolore laterū tandē morit pontificatus sui anno quartodecimo mense nono M. cccc. quarto Sepeliturq̄ in basilica petri sepulchro marmoreo vermiculato.

nota bene

Benedictus eius nominis tredecimus anno. 1394. clementi pontifici adulterinus papa apud auinionē in scismate suffectus sedit annis. 21. vsq̄ ad conciliū constantiense. cū clemēs antipapa auiniōe obiisset in eius locum prophanatus petrus hispanus de luna añ vocatus vir doctissimus ꝛ vita omni. si ab ea temperasset ambitione prestantissimus. Cui benedicto terciodecimo fuit a suis sectatoribus appellatio. de q̄ infra cū de Constantie concilio oportunius dicetur.

Linea imperatoꝝ

wentzeslaus rex

Ventzeslaus caroli imꝑatoris p̄dicti filius. imꝑator anno. 1379. p̄re defuncto. Cū iam vna cū patre imꝑasset annis. 8. solus post patrē confirmatus. imꝑauit annis. xxij. Quāuis imperij bn̄dictionē a papa nunq̄ȝ obtinuerit. wentzslaus em̄ etatis sue anno. 2. permittente patre regni bohemici sceptrū est assecutus. Exin. xv. agens annū cū coniuge sua ioanna apud belgas in ciuitate aquensi romani regni coronā accepit. Sexto deinde anno regina decessit. Et altera supducta ē. de domo baioarie. noīe Sophia. longe viro suo prestantior. Fuit aūt patri in oīnibus dissimilis. voluptatum sequax. ac laboꝝ fugiens. vini prorsus. q̄ȝ regni curiosior. Qui totū tēpus vite sue ī extrema germania in otio ⁊ libidinibus cōsumpsit. Ob q̄ȝ rem captus a baronibus. xvij. ebdomad᷑ in custodia habitus est. Joannes dux lusacie. Et ꝓcopius morauie magno reipub. malo eū libertati reddidere. captus ē. ⁊ secūdo per sygismundū hungarie regem. Et alberto austrie duci in custodiam datus. Custodia eius in egregijs edibus apud viennaȝ habita. quibus exinde cognomē praga datū. ꝙ eas rex pragensiū incoluisset. Sed cū parū diligenter custodiret fugam eripuit. Regnoq̄ȝ rursus potitus ē. Neq̄ȝ tn̄ vitā mutauit. ſ; priore consuetudine vino ciboq̄ȝ marcēs. lucem dormiendo noctī cōiūgēs. Ab electoribus imperij cōprobante romano pontifice imperio deiectus. domi torpens illaudatus egit euū. Rupertus em̄ palatinus rheni animaduertēs imperij dignitatē ⁊ hoīs socordiam zelo cōmotus ⁊ viciorū inimicissimus. illū deponi ꝓcurauit. Et ipē nolens suffectus fuit. Sub hoc v̄o rege wentzeslao hussitarū insania ortū habuit. hij heretici post varia attemptata cū nicolao quodā nobili in regiam tumultuarie ꝑrumpentes. wentzslaū orauerūt. vt sibi ampliores ecclesias elargiret. qui iam populi huius secte maiorē ptem obtinerent. Rex benigne nicolaum pro multitudine loquentē. vtq̄ȝ in posteꝝ diem redirent. iussit ille e cōspectu abiens populares magis ac magis incendit. Rex in arcem vicegradensem vrbi vicinam. ꝑuoq̄ȝ tanto fluuio disiūctam sese recipit. Et paulopost in castellū nouū qd̓ ipē cōstruxerat. quinto distans lapide cū paucis abijt. missis ad fratrem sygismūdum oratoribꝰ qui eius auxiliū implorarent. At heretici pridie kal. iulij furentes p̄toriū petiere. cōsules. xi. metu perculsi fuga saluati sunt. Septē q̄ remanserūt ⁊ cum hijs iudex vrbis atq̄ȝ alij nōnulli ciues raptim intercepti. ex altissimis fenestris in foꝝ precipitati. lanceis ac verubꝰ irati populi excepti. dirū spectaculū dilaniati prebuere. Camerarius regni fuga sibi consuluit. Ea cum regi nūciaretur cūctiq̄ȝ circūstātes attoniti facinꝰ detestarent. At ego inquit pincerna futura hec p̄scierā. Quem rex indignatꝰ correptum repente inter pedes suos prostrauit. Et arrepto pugione conatꝰ ē interficere. ſ; impeditus a circūstantibꝰ egre illi vitam dimisit. Nec mora paralesi correptus. egrotare cepit. atq̄ȝ īfra ⁊. viij. dies signatis noībus hereticoꝝ. quos neci destinauerat. fratrem assidue vocitans. ⁊ amicoꝝ auxilia anxius expectans. ante vita excessit. q̄ȝ vocati principes adessent. Cum regnassent in bohemia annis quinq̄ȝ ⁊ quinq̄ginta. vixisset duobꝰ amplius. Consueuerūt corpa regū apud bohemos añq̄ȝ sepelirentur. viij. diebꝰ aromatibus cōdita per sacra vrbis circūferri plangiq̄ȝ. Et sequentibꝰ amicꝭ ⁊ baronibꝰ conclamari in hoc ventzeslao neglectum. non audente regina nouā ingredi ciuitatem. Delatū est cadauer ad eccl̄iam sancti viti in arce. ⁊ inde ad aulam regiā. ibiq̄ȝ conditū in sepulcro quod ipē sibi delegerat. Sed cum postea monasteriū ipm̄ ab hereticis diriperet. Et sepulture regum effringerētur. cadaueraq̄ȝ abijcerētur. pisticulas quispiam cognomine musca ventzeslao vendere solitꝰ. regem quem amauerat corpꝰ clam collegit. ⁊ in loculo apud se domi cōdidit. Interiecto deinde tempore. rebꝰ in meliorem formam redactꝭ. Cū ventzeslai corpꝰ requireret acceptis. xx. aureis illud reddidit. Inde circūgestatio ex more facta. Et iustū rege funꝰ exibitum. ac recēs obierat ventzeslaus.

Jodocꝰ marchio morauie

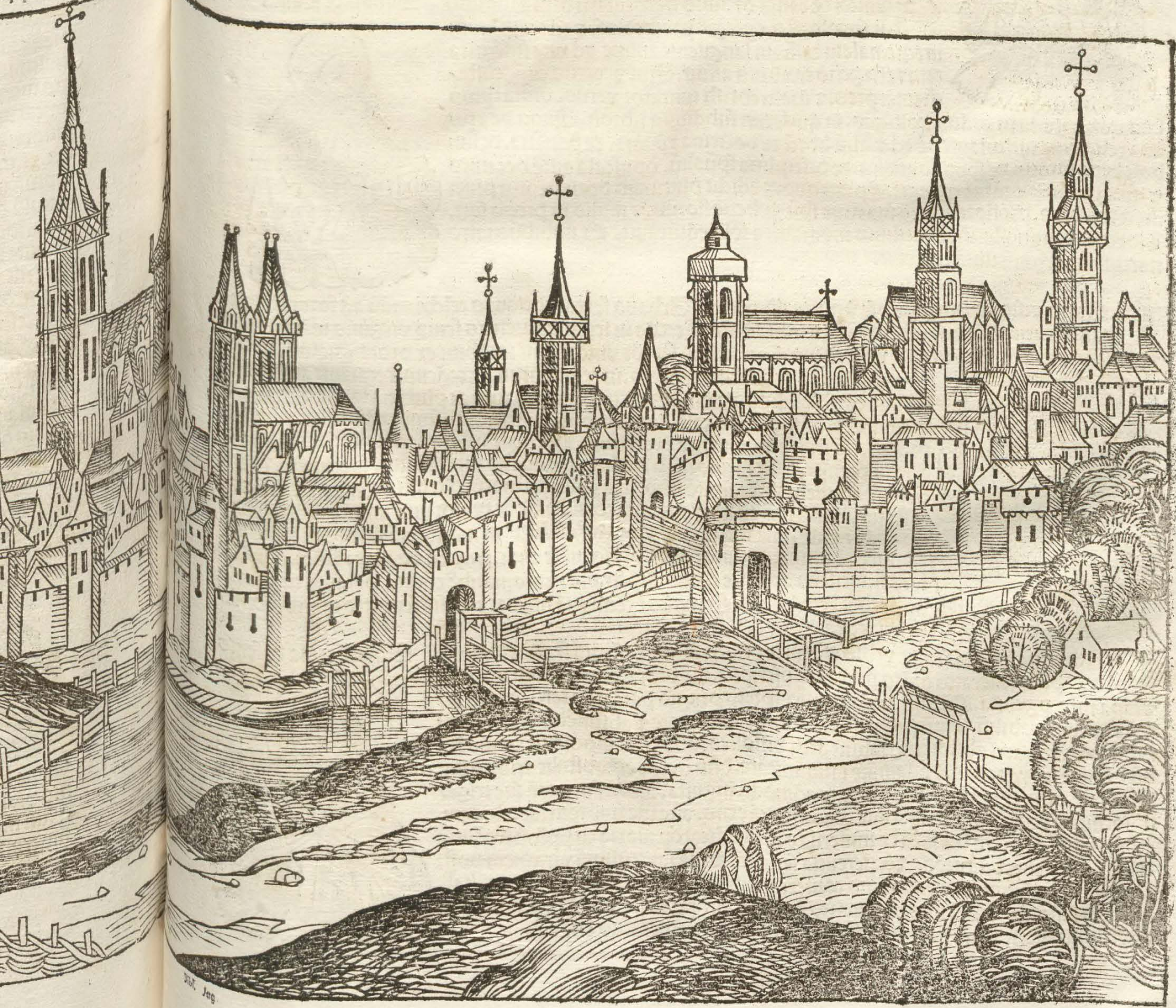
Jodocus marchio morauie. viuente adhuc ventzeslao. qui post depositionem se regem romanoꝝ cōuenientibus franckfordie electoribus a Maguntiñ. ac Coloniensi archiepiscopis in regem delectus. Ceteri sygismūdum elegerūt. Sed is breui tempore sine heredibus mortuus. In brūna vrbe morauie sub sceptro regali sepelit. Is cum patruū suū ventzeslaum bohemie romanorūq̄ȝ regem visitatum venisset. Vocauit eū patruus in penitiorem ediū partem. atq̄ȝ in hūc modū allocutus est. Et si satis scio nō esse e dignitate mea ꝙ electores imperij me regno romano abdicauerint. Solatio tamen est. ꝙ ex familia nostra hoc decus non excidit. Ego te libens volensq̄ȝ successorem mihi datum accipio. Cūq̄ȝ Jodocus his verbis territus. ad regis genua ꝓcubuisset. Et sibi nihil imputandū diceret. Qui earum rerum omnino ignarus esset. Pone metum inquit nepos. nam neq̄ȝ imperiū inuitus depono. neq̄ȝ si retinere illud cupiam iura sanguinis violare ausim. Bono itaq̄ȝ animo esto. Imperiūq̄ȝ est tibi demandatum. Suscipe viris armis opibus regni mei tanq̄ȝ tui (vt libet) vtere letumq̄ȝ ⁊ donatum nepotem a se dimisit. At ille sex tantū mēses postea superuixit. Locumq̄ȝ ruperto baioario qui imperaret fecit.

Vratislauia, Slesie vrbs

VRatislauia. Slesie vrbs illustris ⁊ inclita. apud germanos sarmatasq; gentes nominatissima. Cum amplissima ciuitas ad ripaȝ odere sita est. Slesia em̄ prouincia germanie odera irrigua existit. Qui fluuius in septētrionem vergens germanicas gentes ripis ambobus alluit. Transoderam tamen polonica lingua preualet. Hec vrbs a sui initio ob conuentionem hominum aucta. priuatis ⁊ publicis edificijs magnifice ornata. habet admodum decoratas basilicas inter q̄s eminet ecclesia cathedralis diuo Joanni dicata. Cuius episcopatum maiores aureum vocauere. hussitarum bella luteum reddidit. Joannes tamē Rott hoc tempore vrbis antistes iuris doctor ac variarum doctrinarum consultissimus. hunc episcopatū gloria ⁊ amplitudine plurimū auxit. Monasteria quoq; habet preclara. heremitarū diui Augustini ad. s. Dorotheam. minorum ad. s. iacobum ⁊ diuū Bernardinū. diuersarum tamen obseruantiarum. predicatorum ad. s. Albertum. Canonicorum regularium in ecclesia beate marie virginis gloriose. premonstratensium ad. s. Vincentium extra menia vrbis. Extatq; in ea ecclesia collegiata ad. s. Crucem inter eas tamen precellunt due parrochie ad. s. Elizabeth ⁊ diuam mariam magdalenam. minoresq; ecclesias habet perpulcras. s. Barbare. s. Cristoferi ⁊. s. Lazari cum plerisq; alijs. Cū hec vrbs a varijs principibus mutationem dominij sensit. Dum egra a ioanne patre caroli quarti imperatoris romani ⁊ regis bohemorū recepta esset. Et hec vratislauiensiū ciuitas q̄ dux Slesie occuparat heinricus. Legniciū quoq;. ⁊ q̄ plures alie Slesie ciuitates ei subijciūtur in eo bello. In hac deinde vrbe regnante hac tempestate apud bohemos ventzeslao rege. orta seditione. Consules quarum prima potestas est. per fenestras ex pretorio in forum precipitati. gladijs ac lanceis irati plebis excepti. dirum spectaculū prebuere. Cuius rei auctores Sigismundus imperator paucis post annis securi percussit. Sigismundus em̄ cesar postea imperans ob hereticam prauitatem delendam. cum ad festum natiuitatis dominice brunnā (quod est morauie oppidū)

petijt. ibiq; pragensibus veniam petētibus. Ea lege pepercit, vt cathenas ⁊ repagula tota vrbe deponerent. suosq; magistratus acciperent. Paruit praga attonita ciuitas. Cum regni primores eleuatis in celū manibus aduentu noui regis gratulabundi exposcerent. Cuiusq; rectores sine cōtrouersia relique vrbes admitterent. Nec dubium videbatur quin tota bohemia labe hussitarum excessisset. si ex brūna sigismundus recta via se pragam contulisset. Sed diuertit ille. vt fortasse fati sui erat. Vratislauiamq; Slesie caput accessit quo in loco populus vrbanus non diu antea consulatum vt premissum est a ventzeslao fratre suo constitutum per seditionem obtrūcauerat. Cuius sceleris auctores securi percusset. Quod vbi prage renūciatum est. diffisi de venia ciues exemplum vratislauiensiū veriti. manifesto descicuerunt. Et allecto p̄mijs cenchone qui arci pragensi preerat in totum regnum litteras dedere. Ne quispiam sygismundo aditum preberet. Qui dalmacie lingue hostis esset. Nec alia cura teneretur q̄ regni perdendi. qui antiquaz pruthenorum ciuitatem ordini iure pignoris obligasset. Brandeburgenses autē a corona bohemica alienasset. Hec igitur ciuitas sub imperio bohemorum constituta. deinde post varia bella ob perfidiam bohemorum mathie hungarie regi subiecta fuit. Post cuius obitum iterum regno bohemie (cum inclitus vladislaus rex hungarie ⁊ bohemie regnis nunc preest) imperata facere pollicita est. muro autem admirabili cincta est. Et in parte q̄ odera nō alluit. fossa ꝓfunda manu facta. Et muro lateritio munita existit ea crassitudine vt nō facile effringi machinis queat. Turres in menibus crebre. ⁊ ꝓpugnacula locis oportunis constructa. Platee ac publice vie in ea ample existunt. ad decorem ornate in modum crucis. vt omi splēdore cum equatione domorum sese aspectui prebeant. in foro amplissimo pretorium cum turri excelsa positū est. Ubi hora cibacion. tibicines sua preludia exercent.

Wentzeslaum bohemie regem. inter purpuratos suos crebro sermone vsurpare solitum ferunt. Ego si me diripiendis vrbibus ytalie sors pñtem dederit. Ceterarũ rerũ predã militibus impartiar. Uini tantũmodo apud me spolia reseruabo. Si quis aũt cellam vinariã in iussu meo fuerit ingressus gladio feriretur. Hũc principes electores velut inertem atq; socordẽ vt premissum ẽ imperio deiecerũt. Ruperto bawoario in locũ eius suffecto. Ad quem ciuitates theutonie omnes defecere. demptis Nurembergensibus. qui ventzeslao iurassent. Hij cũ hinc iurisiurandi religionẽ vererẽtur. inde vim bawarij timerẽt. Legatos ad ventzeslaũ mittunt. Qui se iuramento solui petant. Ac si necesse sit. Auri viginti milia nũmũ in eam rẽ offerant. Rex auditis legatis. liberos Nurembergenses dicit. Si currus q̃tuor tradant. onustas vino qd furstenberg baccareacense vocant. id est inter renẽsia vina vt putant optimũ.

Johannes de rupecissa

Joannes de rupecissa ordinis minorum

Ioannes de rupecissa de ordine minorũ insignis theologus. ac in naturalibus doctus. tempestate hac. preter ea q̃ in sententiarũ libros accurate docteq; scripserat. multa pdixit mox futura. in carcerẽ trusus multa de futuris tãq̃ pphẽta scribere voluit. videlz de duob9 antixpis. & de ecclie cõculcatione & desolatione terrarũ. Et de cõuersione oim gentiũ ad fidẽ xpi. & alia multa. q̃ in iannis adesse affirmabat. Et hec a dño ihũ xpo sibi reuelata fuisse contestabatur. Que nõ mõ euenere. ß oppositũ in oĩbus fuisse cõstat. hmõi aũt pnosticatores multi ab initio de his archanis decepti fuere. Quib9 sati9 fuisset silere q̃ talia temere loqui. Que pater posuit in sua potestate. Quãobrem fides hijs pronosticationib9 adhibenda nõ est.

Simon de cassia

Simon de Cassia

Simon de cassia ordinis heremitarũ diui Augustini theolog9 & egregi9 predicator. p id temp9 tãq̃ medicinalem cassiam languenti anime ad vite integritatem refrigerio traditus affuit. Qui vtverus euãgelistarũ interpres. & ihesu christi imitator verus. oĩa ipsius saluatoris gesta in ordinẽ colligẽs. in q̃ndecim subdiuisit libros. Quos de xpiana religione intitulauit. Sed & aliũ librũ de doctrina xpiana. de patiẽtia. de simboli expositione. de speculo crucis. de disciplina spũaliũ. opuscula autẽ hec miro & quasi diuino ordine collegit. Eplas quoq; edidit plurimas documentis plurimi s repletas. hic florentie q̃ maxime spũ pphetie floruit. & multo in precio fuit. Ubi etiam monasteriũ sui ordinis monialiũ a solo edificauit. Et nobiliũ matronarum ac virginũ illud repleuit.

Festum visitationis gloriose vginis Marie. ab Urbano sexto p octauas celebrandũ ad formã festiuitatis corporis xpi instituit. ob impetrãdã vnionẽ ecclie in scismate meritis semp virginis marie.

Frãcisc9 carrariensiũ dñs

Franciscus Carrariẽsis senior vnicus dñi iacobini ex vxore gnatus. fre ei9 guilielmo ex pelice interfecto. in regnũ pñrũ succedens. regnauit annis. xi. Uir q̃dem splendidus & multis virtutibus ornatus ac plurima laude dignus. q̃ patauinã vrbẽ menibus castellis turribus. ac splẽdidissimis edificijs & edib9 tã priuatis tũ publicis mirifice exornauit. Nec nõ & pclara ac memoratu multo digna in prelijs gessit facinora. p quibus regno suo multa pstitit incremẽta. Uerũ cũ bernabouem vicecomite sororiũ a galeatio maria detentũ defenderet. liberare statuisset. nõ mõ cũ liberauit. ß & regnũ oĩe ac deniq; vitã ppriã pdidit. Quia ab eodẽ tandẽ galeatio supat9 & captiu9 abduct9 in modoecio furno seu carcerib9 eũ interire pmisit. Deniq; de octobrio mẽse anni. 1393. cũ vita excessisset. Cui9 filius franciscus ab duce corp9 impetrauit. & aromatib9 cõditũ patauiũ cũ maximo apparatu deferri fecit. Et regijs exequijs i maiori ecclesia sepulcro marmoreo sepeliri fecit.

Sancta Katherina de Senis

S. katherina de senis

Catherina ytalica senarũ vrbis ethrurie oriũda. Cui9 historiã fr Raymund9 de capua generalis ordis pdicatorũ pscripsit. Ex pr̃e iacobo pãnorũ tinctore & lapa mr̃e pgenita. Cũ ãnũ. xij. attigisset spreto piugio pdicatorũ tercij ordis pfessa innumerabiliũ vtutũ pclarissima in mira austeritate & abstinẽtia vixit. & mirabiles victorias i abstinẽtia habuit atq; visiones. quã xps desposauit anulo habẽte q̃tuor margaritas & adamãtẽ i summitate. dñs q̃z cor ei9 abstulit tribuensq; suũ. i latẽ cicatrix mãsit. dono pphetie admodũ isignita. Tãdẽ ãno etatis sue trigesimo. mltis patratis miraclis rome deuotõis cã exñs. vite sue finẽ fecit. atq; ibidem ei9 sctissimũ corp9 in basilica de minerua ordis pdicatorũ maxĩa cũ pplorũ freqntia delatũ. cũ celebri deuotione & reuerentia sepelit. Quã sanctissimã virginem postmodum pius secundus papa eius conterraneus anno salutis nostre. 1460. kal. Maij in sanctarũ vginũ numero merito aggregauit. Que quante sanctitatis q̃teq; virtutis fuerit idem pontifex memorabili relatu prosecutus est.

Johannes Galeatius primus dux Mediolanensium

Johannes galeaci⁹ primus dux mediolanensiū

Johannes galeacius vicecomes galeacij marie filius primus mediolanensiū dux. patre iā trib⁹ annis defuncto diuisa primū inter se ⁊ bernabouē patruū dñatione. quē insidiose intercepit ⁊ captum ad mortē custodiri precepit. filijs oībus fugatis mediolanense regnū obtinuit ⁊ decē annis regnauit. inde ab eo scaliger supatus in deditionē venit ⁊ veronā ac vincentiā suo regno adiecit. pauloq̄ post franciscū pataui̇na vrbe cōprehēdit. bononia quoq̄ senenses perusini sese sue potestati tradidere. fuerat hic clarissimus princeps statura procerus. eleganti aspectu. litteris edoctus ⁊ celebri eloquencia clarus, ingenio callens ac in agendis astutus ⁊ sagax. duas vxores duxit. elizabeth bohemie regis filiā. ex qua valentinā solā filiam genuit. quā carolo francorū regi matrimonio copulauit. Aliaȝ katherinā consobrinā suā bernabouis filiā. ex qua iohannē. mariā. angelum et philippū mariā duces suscepit. Hic quippe cū ingentis animi ⁊ potentie vir esset, postq̄. 30. annis sub titulo comitatus virtutū impasset anno. 1395. septembri mēse archiepo midiolanensi oratore misso ducatus titulū a wentzeslao impatore cētū milibus florenis obtinuit. ⁊ p man⁹ ipsius arhiepi oratoris eodē mese ingenti pompa ducatus biretū ⁊ alia insignia recepit. vixitq̄ ea in dignitate annis. 7. Tanta quippe erat eius animi magnitudo vt ad imperiū aspiraret. ⁊ nisi iā cito morte pūentus fuisset ad id forte pueni̇sset. Hic in papiensi vrbe inter cetera castellū siue regiā domū incredibili pulchritudine extruxit. in quo tantā librorū copiā contraxit q̄ntā alibi pauci viderūt. leporariūq̄ cōtiguū muris cinctū iuxta illud constituit. in quo monasteriū supbissimū ordini carthusiensiū toto orbe celeberrimū construxit atq̄ dotauit. vbi ⁊ corpus suuȝ tumulandū ex testamento legauit.

Eclipsim solis per ea tempora fuisse scribunt que fermie p horas duas durauit.

Ladislaus apulie vngarie rex Karoli Regis filius

Ladislaus caroli regis filius qui ex hungaria ab vrbano sexto in italiā vocatus contra iohannā reginā quā in neapoli cū toto regno obtinuit. Verū cū et in hungaria coronā accepit anno. 1385. regine dolo interfectus est. Ladisla⁹ igit filius in apulie regno succedens regnauit annis. 29. cuȝ adoleuisset hūgarie regnū suscepit. sed cū ibi res paȝ prospere ei succederent expeditione ñ paucā suscepta ⁊ iadera de regno occupata venetis vendidit cū pecunijs in ytaliaȝ veniens apulie regnū obtinuit. ⁊ cū magnanimitatis ⁊ prudentie esset vir atq̄ oīm regū potentia ⁊ rerū ꝓsperitate omnibus p circuitū formidabilior euasisset etiā romano pontifici suspectus esse cepit. varia quoq̄ fortuna inter pontifices sequentes ⁊ regē semp fuit. sed dū florentinos subdere statuisset ex veneno procuratione eorū sublatus est. Sigismundus aūt qui postea augustus ⁊ imperator fuit ladislao p̄dicto ex hungaria armis pulso ad ipm hungarie regnū vocatus id suscepit. ⁊ vsq̄ ad imperij susceptionem. 25. annis regnauit. vir certe bellator ⁊ reipu. xpiane acerrim⁹ ꝓpugnator ac defensor.

Religio dealbatorum

Religio dealbatorum

Beghardi ac secta flagellantiū qui se nodosis flagellis cruciarunt in germania ac ceteris regionibus graues errores induxerunt. de quibus supra facta est mentio. mirabilis quoq̄ populorū motus hoc anno. 1399. in tota italia factus ē. Nā omnis fere multitudo in cisalpina gallia vno motu vestes albas ⁊ lineas ad pedes vsq̄ protensas cū capucijs instar religiosorū capparū quibus facies velabāt induit. qua commotione ⁊ nobiliores femine simul ⁊ viri ⁊ principes epi clericq̄ ac religiosi cuiuscūq̄ ordinis ducti incredibili deuotionis ardore in simili habitu incedere tentauerunt. Horū siquidē dealbatorū longa agmina ad vicinas vrbes cōmeabāt. ⁊ ꝓcessionaliter bini ⁊ bini pgētes pacē ⁊ misericordiaȝ supplici clamore sepe ⁊ sepius clamabant. hymnos cantabant. q̄ꝫ maxime sequentiā a beato gregorio editam Stabat mater dolorosa ⁊c. Durauitq̄ huiusmodi motus menses fere tres. vnde initiū habuerit incertū. primi in italia lucenses fuere. vtriusq̄ sexus induti albis ad tria milia. Huius tamen religionis auctor quidaȝ sacerdos fuit qui tantā modestiā vultu ac verbis pre se ferebat vt ab omnibus sanctus haberetur. Ipm tamē bonifaci⁹ pōtifex apud viterbiū vrbē tandē ꝯphendere fecit. ⁊ tanq̄ supsticiosuȝ ad se pductū igni exuri fec. horū āt crucifixi imaginē q̄ꝫ añ se deferri faciebāt adhuc lucēses cū maxīa veneratiōe ꝯseruant.

Jubilei annus hoc anno. 1400. rome iussu bonifacij pontificis celebraf. quo fere innumera hoīm multitudo ꝯuenit. ⁊ eo anno ob ipsius iubilei ⁊ maximā dealbatorū frequentiā tantā pestilentiā vbiq̄ fuisse tradunt vt apud florentiā vrbē ad triginta hoīm milia absumpta fuisse referāf. Quarto quoq̄ anno wētzeslai regis pestis seuissima populata est bohemiam. In praga vero in quatuor mensibus in vna tantum sancti Stephani parrochia tria milia funerū ⁊. l. fuere. Pragenses inter hec populari tumultu excitati atq̄ in furorē acti iudeorum domos inuadunt bona eorū diripiunt. domos incendunt. atq̄ intra duas horas non sexui non etati parcentes infelicem gentē gladio cedunt. perisse aliquot milia ferunf. seruati cōplurimi infantes misericordia bonorū ciuiū baptismi gracia accipere.

Linea summoꝝ pontificū

Innocentius septimus

Gregorius duodecimus

Alexander quintus

Anno mundi. 6603. Anno xpi. 1404.

Innocentius septimus papa patria sulmonensis. cosmatus antea vocatus. sancte crucis p̄sbiter cardinalis. bonifacio suffectus rome pontifex creatur qui iureiurando collegio spopondit q̄ primū esset ꝓ vnione requisitus pontificatu renunciare. vir quidem grandeuus ⁊ multaꝝ magnarumq̄ reꝝ experientia instructus. qui pontificatu suscepto in quibus vrbani ⁊ bonifacij vestigia secutus est. quos priuatus carpebat. non modo quod tantope laudabat effecit. verū etiā iniquo animo ferebat si quis apud se ea de re verbū vllum fecisset. p̄terea adeo tumultuose omnia gubernabat. vt cū romani instarent quod scisma de ecclesia tolleret ip̄os ad ludouicum nepotē tanq̄ ad carnificem misit. qui statim vndecim ex ipsis (e fenestris deiecti) necari fecit. Qua seuitia permotus pōtifex romanus accito ladislao rege arma aduersus pontificem cepit. qui statim cum ludouico nepote viterbium fugit. inde po. ro. aulicos eius interfecit. Verum capitolio ⁊ ponte miluio occupatis ac cedibus pactis ira declinante romani pontificem in gratiam receperunt. qui cum romam venisset nonnullos cardinales delegit. quoꝝ de numero angelus cornarius venetus. postea gregorius duodecimus appellatus. ⁊ petrus philargi cretensis alexander quintus pontifex postea creatus. tercius otto columna martinus post vocatus creauit. ⁊ ludouicum p̄dictum agri piceni marchionem ꝯstituit. ip̄e vō non diu post rome moritur pontificatus sui anno secundo. sepeliturq̄ in basilica petri ī sacello qđ olim pontificibus dedicatum erat. quodq̄ vetustate ⁊ situ corruens Nicolaus quintus postea restituit.

Anno mundi. 6605. Anno xpi. 1406.

Gregorius eius nominis duodecimus natione venetus angelus corari⁹ seu cornarius antea vocatus tituli sancti marci presbiter cardinalis pontifex creatus anno dn̄i M. cccc. vi. pridie kal'. nouembris. pontifex siquidem maxime seueritatis ⁊ sanctimonie p̄cipue reuerend⁹. qui pontificatu suscepto facta iterato ad deponendū pontificatum se scripto adhibitis notarijs ⁊ testibus obligauit. si benedictus qui alterum pontificatū in gallia tenebat se quoq̄ abdicaret. Cohortantes igit' in principio sese predicti pontifices ⁊ ad mutuā abdicationem offerentes. Cum vō de eligendo loco quo sine discrimine vterq̄ venire posset mentio haberet' . neq̄ de ea re satis inter eos conueniret. collusores ⁊ fidefragi ab vtroq̄ cardinalium conuentu sunt habiti maiorē diuisionē concitauerunt. Quapropter cōcilium pisis celebratū est in quo ambo de collusione accusati ambo pontificatu priuati sunt ⁊ alexander eligit' . dū gregorius abesset armis omnia rome circūsonabant. gregorius quasi ꝓfugus de concilio ariminū ꝓfectus a carolo malatesta p̄benigne ⁊ splendide est habitus. Benedictus aūt post habitum in perpiniano cōciliū quo tutior esset ad castellū panischole locum munitissimū confugit vbi diutius immoratus. vterq̄ aūt licet in pisano concilio exauctorati essent tanq̄ veri pontifices cardinales crearūt. maxime vō gregorius. qui dum luce esset de consensu cardinaliū qui nondū ab eo discesserant gabrielem candelinarium cardinalem creat. qui postea in pontificem electus eugenius qrt⁹ appellatus est. Hic tandē ad constantie conciliū carolo malatesta oratore misso pontificatu se libere abdicauit ꝓ q̄ libera abdicatione ꝯuēt⁹ oīs eū agri piceni legatū creauit s₃ nō multo p⁹ recanati aī dolore defecit vbi ⁊ honorifice conditus est.

Anno mundi. 6608. Anno xpi. 1409.

Alexander eius nominis quintus papa natione cretensis petrus cādianus antea vocatus ordinis minoꝝ frater ⁊ doctor archiep̄s mediolanensis. vir doctrina ⁊ sanctitate vite p̄clarus hoc anno in concilio pisano gregorio ⁊ benedicto abrogatis oīm cardinaliū consensu qui tū in cōcilio pisano erant pontifex creatur. qui in omni vita ⁊ etate p̄stans. ab adolescentia ordinē minoꝝ ingressus adeo parisius liberalibus studijs theologiceq̄ disciplneq̄ vacauit vt breui ⁊ publicā scolam habuerit. ⁊ in libros sententiaꝝ docte et acute scripserit. magnus quoq̄ orator. magnus p̄dicator est habitus. ideo a iohāne galeatio duce mediolanensi accitus primū locū in cōsultationibus suis habuit. Creat' deinde rogatu galeacij vicētin⁹ ep̄s. postea nouariēsis mutato loco. postremo p̄sul mediolanensis factus. ab innocentio septimo cardinalis basilice duodecim ap̄loꝝ creat' . quo quidē gradu pontificeā dignitatem adeptus. Adeo aūt munificus erat in paupes et viros sua benignitate dignus vt breui nil sibi reliquerit. vnde ꝑ iocū īterdū dicere solebat se diuitem ep̄m fuisse. pauperē cardinalē. mendicū pontificē. In eo defuit illa habendi cupiditas. que vna cū re ⁊ etate accrescit simul. Tanti p̄terea animi fuit vt ladislaū regem potentissimū qui ditionem ecclesie vexauerat regno p̄uauerit. Soluto concilio bononiā ꝓficisci' . Tandem cum grauiter egrotare cepisset cardinales ad concordiam adhortat' . lacrimantibus omnibus saluatoris verbū proferens. Pacē meā do vob pacē meā relinquo vobis. statim moritur pontificatus sui mense octauo. sepelit' q̄ bononie in ecclesia fratrum minorum.

Rupertus bauarie dux ac comes palantinus rheni anno millesimo quadrigentesimo wentzeslao bohemo ꝑdicto imperatore tanꝙ̃ inutili (ꝓpter ignauiam ⁊ socordiã) imperio priuato ab electoribus imperator delectus imperauit annis .x. Colonie ab archiepõ coloniẽsi corona decoratus fuit. homo sane xp̄i amantissimus. iusticie cultor. in rebus bellicis strennuus ⁊ in defensione oppressorum sollicitus. ⁊ ꝓpterea a bonifacio pontifice in imperio confirmatus. Hunc quidem florentini ꝓpter ipsius animi magnitudinẽ contra galeaciũ mediolani ducem vltima desperatione ducti auxiliatorẽ ea in italiam conditione accersiuerunt vt non prius ꝓmissam ingentẽ pecuniam acciperet ꝙ̃ vicecomitis terraꝫ cũ exercitu attigisset. venitqꝫ extremo autumno imperator vt ⁊ benedictionez imperialem a summo pontifice acciperet. ⁊ agrum vt pecunias a florentinis acciperet brixianũ. ad benaci gardelacus oram ingressus est. sed parte pecuniarũ iam ꝑcepta galeacij copijs congressus fractusqꝫ tridentum redijt. Coloniensis presul ⁊ leopoldus austrie dux ab imperatore abeuntes cũ maxima copiarũ parte domũ redierunt. vnde venetis vocantibus e tridento profectus taruisiũ paduam est delatus. ad quem florentini oratores sumptuosissimo quidem apparatu. sed copias illius desiderio minores vt bellũ resumeret transmiserunt. Ductoresqꝫ earum copiarꝫ fuerunt Sfortia attendulus cutignola romãdiole oppido oriundus tunc primũ nosci ceptus. ⁊ baldesar mutinensis. Cũqꝫ pecuniarꝫ quoqꝫ paucitatem addidissent florentini ⁊ in altercatione ꝑ mensez ꝑsisterent ⁊ solutio pecuniarꝫ negaret indignatione concepta imperator abire constituit. equitatu igitur per terram ad taruisium ꝑmisso ipe venetias petijt visendiqꝫ causa ciuitatem mirabilem. Susceptus aũt a venetis insigni magnificentia cunctis exhibitis. que ad honorandos principes exhiberi solent. cladem receptam exposuit. tãdem vero cum neqꝫ pontifex romanus neqꝫ veneti in fauorẽ auxiliũqꝫ eius palam descenderent. florentini autem ea postulata que difficilia factu videbant differrent. re infecta mense aprili patauio mouens longis itineribus transalpes in germaniã redijt. Rupertus autem ex vxore elizabeth filia burgrauij nurmbergensis multos heredes reliquit. rupertus ⁊ fridericus ante patrem obierunt. supstites reliquit ludouicũ. stephanũ iohãnẽ ⁊ ottonẽ inclitos duces. Filias quoqꝫ tres. vna duci austrie friderico de athesi. alia comiti cleuie quẽ sigismundus imperator ducem fecit. tercia margaretha duci lothringie matrimonio iuncte fuerunt. Genitor aũt cum filijs vsqꝫ ad obitum sub obedientia gregorij pape permansit. Concilium pisanuꝫ nõ rite celebratum educens. Tandem post gloriosa gesta in imperio ⁊ in germania. anno dñi M.cccc.x. in oppẽheim mortẽ obijt ⁊ in haidelberga ad sctm̃ spm̃ sepultus.

Linea imperatorꝫ
Ruptus rex romanorum

Concilium pisanum

Concilium Pisanum

Conciliũ pisanum ꝓ vnione ecclesie pisis celebratuꝫ fuit. sublata enim spe conueniendi benedictũ et gregorium anno dñi M. cccc. viij. de mense maij cardinales recedentes post longã disputationẽ florẽtie an ob pessimũ scisma ecclesie nociuũ cardiales cõcilium conuocare possent. determinatũ ꝑ doctissimos viros id licite fieri posse. vtriusqꝫ pontificis cardinales ꝓ celebrando vniuersali concilio ciuitatem pisarum decreuerunt. cui rei cõmunitas florentina cõsensit. vnde significanter gesta ꝑ nũcios ⁊ lr̃as vocarũt ad conciliũ omnes epõs p̄latos principes ⁊ cõmunitates. conuenitqꝫ tandem in eo loco multitudo magna cunctarꝫ fere nationũ. In eo concilio accusati de collusione pontifices ambo. decretum est vt oratores mitteret ad vtrũqꝫ vt ad locum accederẽt. quorꝫ operam benedictus derisit. gregorius non ad eos pertinere congregare conciliũ ait. Tandez ambo priuati sunt ⁊ alexander natione grecus ad pontificatum assumptus qui pauco tpe sedem petri tenuit. Testatus est per eam mortem quã ante oculos se continuo cernere dicebat nec reformidare cõscientia bene actevite motus se existimare ⁊ credere que in concilio pisano decreta fuissent recte atqꝫ integre facta esse omnia sine dolo malo fraudeue anno fere postꝙ̃ sedere inceperat mortuus. quo anno laboratũ est fama ac peste. Per hec tempora ludouicus andegaueñ. filius eius ludouici qui cum carolo de regno contendit. pisas veniens concessionem regni appulie ab alexandro papa recepit. Naz ladislaus cuncta effecerat quo conciliũ impediret. itaqꝫ cum exercitu contra ladislaum missus Cũqꝫ eo baldazar coxa ex latere legatus. non multum tamen ꝑfecerunt. ⁊ fere circa vrbem romam cõmorãtes nec vltra progresse irrito cepto redierunt.

S. Vincenti⁹ ordinis p̄dicatorum

Vincentius cathelanus ordinis p̄dicatoꝝ declamatoꝛ ⁊ theologus celeberrimus ex valentia vrbe natus ac nobili familia ferrarioꝝ. Cui⁹ pater notari⁹ publicus qui tres habuit filios. petrū primogenitū laudabilis vite ⁊ vxorem habens. Aliū bonifaciū iuris vtriusq̄ doctorē. qui mortua vxore ordinē carthusiensium ingressus tantū sua prudentia effecit vt generalis prioꝛ ordinis fieret. Terciū vincentiū qui in virginitate p̄mansit. ⁊ anno M.cccc. ⁊ vltra nō modo celebri doctrina sed singulari sanctitate insignis fuit. qui cū p̄dicationis dono plurimus illustratus fuisset quoad vixit ecclesiam dei p̄dicando. docendo ⁊ monendo non modo verbis sed ⁊ exemplis adiuuare nō destitit. hoc sanctissimū opus euangelizandi triginta annis continuans. Tandē sedem petri tenente martino quinto anno. 1418. imperante sigismundo ex hoc seculo migrauit. ⁊ cū i morte ⁊ post mortem plurimis claruerit miraculis calixt⁹ tercius pontifex eius compatriota anno deinde dñi. 1455. eas ob res in sanctoꝝ confessoꝝ numero eū aggregauit. ⁊ eius festum nonis aprilis celebrari mandauit. Sepultus in senectute bona in ciuitate venetensi in ecclia cathedrali q̄ ordo non habebat ibi conuentū. p̄dicabat aūt i vita sepenumero de finali iudicio ⁊ aduentu antichristi tanto terroꝛe vt omnes in timoreꝫ conuerteret. vt peccatores futuram dei iram abhoꝛrerent.

Franciscus martini ordinis carmelitaꝝ theologus celeberrimus p̄ hoc ip̄m tp̄s in precio existens. cū multos erudisset discipulos ad agitandum intellectum librū de conceptiōe virginis Marie ꝯposuit.

Gerhardus groet claret sanctitate vite ⁊ scientia. ⁊ incepit ꝯgregationem in dauādria ⁊ plura scripsit

Johannes rusbroch clar⁹ habet. vir ad modū deuot⁹ ⁊ illuīat⁹. etiā m̄lta scripta i theutonico reliq̄t

Heinricus yota sacre theologie professoꝛ. Heinricus quoq̄ de hassia etiam doctoꝛ theologie. hij duo luminaria ecclesie in vienna pannonie fuerunt.

Baldus iuris doctoꝛ

Baldus perusin⁹ p̄cellentissimus legis peritus bartholi saxoferratensis discipulus. ⁊ ip̄e vna cū angelo ⁊ petro germanis hec tp̄a tempora clarissima reddidit. qui cū post magistrū suū in iuribus ciuili ⁊ pontificio obtineneret principatum infinita ꝓpe edidit libroꝝ volumīa. Sup toto em̄ iuris ciuilis corpore pegregie cōmentatus est. Insup ⁊ in scđo decretoliū ac feudis scripsit. Additiones ad speculum ꝯposuit. atq̄ clarissima consilia post se reliquit. Tandeꝫ ob doctrine p̄stantiam a philippo mediolanēsiū duce publico salario papie vocatus. anno dñi. 1423. mense aprili ibidē defunctus apō frēs minores sepelit

Bartholomeus de saliceto iuris consultissimus p̄ hoc tem pus floruit ⁊ in legibus nōnullos cōmentarios composuit. Hic cū apud albertum estensem ferrarie marchionē in p̄cio eēt cū ip̄o egit vt a bonifacio pō. p̄uilegiū ꝓuocādi studiū i ferraria obtineret

Nicola⁹ floretin⁹ medic⁹

Nicolaus eximij nominis medicus natione florentinus p̄ hec tp̄a existens. in omni medicina grande opus componendo relinquens. qđ de omni medicina ex veterioꝛib⁹ ⁊ doctis medicis exquisitis accurata lucubratione extraxit Obijt deniq̄ florentie post multas curationes anno dñi. 1412.

Marsili⁹ de sctā sophia patauin⁹ medic⁹. ⁊ ip̄e m̄ltarū rerū cognitiōe insignitus cum quedaꝫ edidisset in medicina sup hippocratis libros multos scriptores ingenio ⁊ subtilitate p̄celluit ⁊ suā patriā doctrina ⁊ fama exornauit.

Iohes rauennat⁹ grāmatic⁹ ⁊ rhetoꝛ luculētissim⁹ his tp̄ib⁹ floruit. vir certe maximi ingenij ⁊ singularissime doctrine. qui vt leonardus aretinus ei⁹ discipulus testat̄ primus fuit a q̄ eloquētie studia tantop̄e longo postliminio in ytaliā sunt redacta. Hic cū a francisco petrarcha egregie edoct⁹ fuisset. et ip̄e viros seq̄ntes excellētissimos habuit discipulos.

Crisoloras constantinopolitanus

Hemanuel crisoloras bizantinus patria constātinopolitanus. vir domi nobilis. ne dū litteraꝝ grecaꝝ peritissimus. verū omni doctrina ac virtutib⁹ nobilioꝛ atq̄ p̄clarus his tempoꝛibus constantinopoli patria a turchis obsessa. venetias mari delatus primo in exaudita eius fama inuitatus benigne ac postulat⁹ et litteras grecas ibi docere cepit que iam septingentis annis conticuerant ⁊ per eū reuiuiscere ceperunt. Hic itaq̄ cū in italiā venisset primo venetias multos adolescentes grecas docuit litteras. indeq̄ a florentinis publico solario vocat⁹ plurimos habuit discipulos. a iohanne rauennato p̄dicto litteris latinis edoctos. Inter quos fuere leonardus aretinus. paulus strotia. petrus paulus vergerius iustinopolitanus. omnibonus vicentinus. guarinus veronensis. carolus aretin⁹ pogius florentin⁹. franciscus barbarus ⁊ franciscus philelphus ⁊ alij. Indeq̄ curiam romanā cum secutus fuisset ⁊ apud constantiā vbi generale conciliū celebraret̄ accessisset ⁊ p̄dicti discipuli dulcedine verboꝛū suoꝛū allecti eū sequi voluerunt. Hic aūt ⁊ si omni sciētia edoct⁹ fuerit nihil tn̄ scripto qđ extat reliq̄t. Constantie aūt deficiēs a pogio floretino melliflua orōne cū epigrāmate honestat⁹ ē.

Tamerlanes Magnus tartarorũ seu parthorũ Rex

Tamerlanes

Tamerlanes magn⁹ tartaroꝝ seu parthoꝝ rex. incredibilis potẽtie vir. hoc etiã anno. 1402. vita excessit. Qui primũ (vt aiũt) genere parthus humili loco natus. gregorius miles. adeo inter suos corporis agilitate excelluit. vt breui multaꝝ gentiũ dux fieret. quibus parthoꝝ imperio potitus scythas. hyberos. albanos. persas. medosq́ꝫ sibi subegit. mesopotamiã inuasit atq́ꝫ armeniã. trãsi|toq́ꝫ euphrate cũ quadringentis milibus equitũ. sexcentis milibus peditũ. oẽm asiã quã miorẽ appellam⁹ obtriuit. Regẽ oĩm potẽtissimũ pazaitẽ thurcoꝝ dñm cũ pari equitũ numero ⁊ magnis peditũ copijs fines suos tutãtem. apud arme|nos ꝑlio supatum ducentis milibus hoĩm interfectis viuũ cepit. caueaq́ꝫ ĩ mo|dũ fere inclusum. ꝑ omnẽ asiã circũtulit egregiũ admirandũ humanaꝝ rerũ spe|ctaculũ. Castra eius in vrbis modũ ordinata fuere. statuto cuiq́ꝫ arti loco ad vite vsuꝫ necessaria. summa sempꝫ reꝝ copia inueniebaᷓ. cũ nullus esset latrocinijs lo|cus. Inde a thanai flumine vsq́ꝫ ad egiptũ vniuersam asiam ꝑcurrens. smyrnas antiochiã. sebastẽ. tripolim. damascũ. multasq́ꝫ validissimas vrbes vi cepit. diripuit atq́ꝫ incendit. Soldanũ egiptioꝝ principẽ bello suptum vltra pelusiũ repulit. egiptũ ingredi parantẽ. vaste solitudines ⁊ deser|ta loca auerterũt virũ bellicis artibus insignẽ. Damasco capta cũ arcis antique expugnatio difficilior vide|retur. Constructa e regione altera q̃ antiquã altitudine superaret vi cepit. Capha vrbs genuẽsiũ tũc colonia in thaurico cheronesso. nõ ꝓcul a bosphoro cymerico existit. hãc cũ tamerlanes inuadere statuisset. Scythas negociatores ꝓmisit. q̃ preciosissimas aĩaliũ pelles minori quã ꝯsueuerũt ꝓcio venũdarent. Sciens aurũ abscondi posse. pelles subfodi nõ posse. Moxq́ꝫ bello indicto admotis vrbi machinis expugnata vi atq́ꝫ armis ciuitate. Et auro ⁊ pellib⁹ potitus ẽ. In obsidionibus vrbiũ prima die albo tentorio vtebatur secũda rubeo. tercia nigro. qui sese dabãt in albo sedenti salutẽ conseq̄banᷓ. rubeus color moriendũ indica|bat. niger ciuitatis excidiũ. ⁊ oĩa in cinerẽ cõuertenda. Fama ẽ ꝑplos cuiusdã ciuitatis q̃ prima die deditõ|nem neglexisset. pueros puellasq́ꝫ omẽs in candida veste ramos oliue ꝑ se ferẽtes exiuisse vt principis irã placarẽt illũ omẽs ab equitatu cõculcari atq́ꝫ cõteri iussit. ⁊ vrbẽ captã incendi. Interrogatus ab homĩe genuensi q̃ ei familiaris erat. cur tanta crudelitate vtereᷓ. Cõmotũ distorta facie ac spirãtibus ignẽ oculis respõdisse. Tu me hoĩem eẽ arbitraris falleris. Ira dei ego sum ⁊ orbis vastitas. caueto ne post hac mihi occurras. Ferebant qui Tamerlanẽ viderũt eũ hanibali similẽ. Deletis regibus vastatis pluribus ꝓuin|cijs onustũ de victarũ gentiũ spolijs exercitũ in patriã reduxit. Et ciuitatem marchantẽ condidit ⁊ hostiuꝫ spolijs exornauit. Vita functus duos filios reliquit regni successores. qui discordia laborãtes effecerun|ne parthorum imperium rursus posset emergere.

Paulus venetus

Paulus venetus eremitarũ diui Aug. Et ipẽ theologoꝝ ⁊ phoꝝ princeps. nec nõ ⁊ disputator acerrim⁹. Hoc ipo tpe in vniuersa ytalia nominatissi|mus habitus est. eo ꝙ cũctos dialeticos phos. ac sue etatis theologos sine cõ|trouersia supauerit. ac etiam tanq́ꝫ alter apollo post se futuros phos sue sapien|tie lacte nutriuerit. qui nisi matura morte ꝓuentus fuisset. oẽs antecessores suo ingenio suisq́ꝫ scriptis supasset. Attñ in iuuẽtute sup libros Aresto. cõmẽtaria scripsit. Et summã in phia. logicã breuẽ. Summulã de naturalibus. atq́ꝫ cõtra cecitatem iudeoꝝ tractatum edidit. Sermones multos ad clerum. Tandem iu|uenis satis moriens in sacristia sui ordinis sepulcro marmoreo sepelitur.

Bartholome⁹ de vrbino ipius eremitarũ ordinis diligẽtissimus doctor. ⁊ vrbinatus epus hoc ipo tpe clarus effulsit. Qui ⁊ si multa ediderit in pri|mis augustini atq́ꝫ ambrosij singula dicta in alphabetum redegit. Et op⁹ Mil|lelo quiũ cõi vocabulo appellauit. Aliud quoq́ꝫ de spũali bello.

Iordanis itẽ alemanus eruditus theologus ob ipi⁹ doctrinã ⁊ multaꝝ antiq̃tatũ indagatõnẽ magno in precio fuit. Qui inter cetera pulcrũ quadragesimale edidit. Apocalipsimq́ꝫ pulcre explanauit.

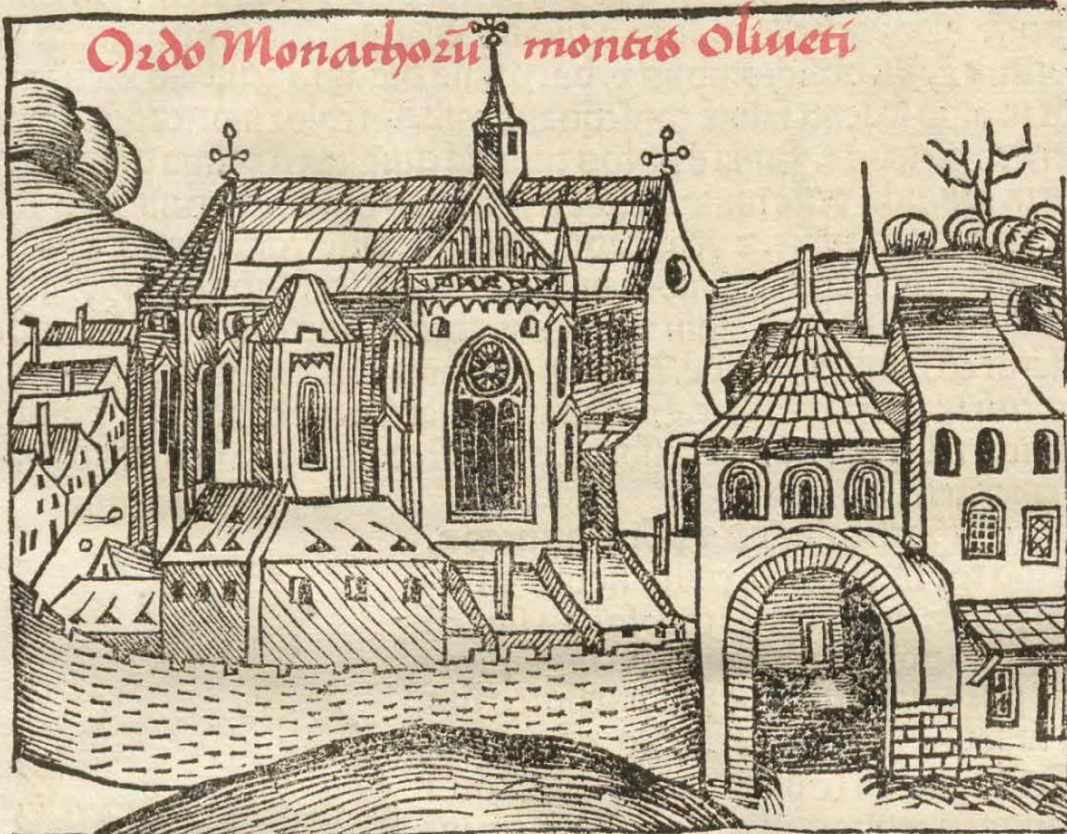
Iacobus q̊ꝫ ordinis heremitaꝝ theologus natione toletanus hisdẽ tpibus floruit. Et vniuersaꝫ ferme scripturã sacram cõplanauit. ⁊ Sophologiũ cõposuit ꝓcellentissimũ ad diuinã sapientiaꝫ perq̃rendaꝫ suasoriũ. Quod quidem volumen quanti facũdum sit multis epigrãmatibus declaratur.

Verona clarissima ac vetustissima ytalie ciuitas. anno. 1405. sexto kaᷓ. iulij (a carrariensib⁹ occupata ⁊ pessundata) in venetorum manns concedente ioanne maria viceconite mediolani duce. ꝑ franciscuꝫ ganzagam. ⁊ iacobum fermẽ. ⁊ paulum seuellum patriciũ romanũ deuenit. Et nũc vsq́ꝫ cũ magno augmẽ|to ipsius permansit.

Pise item potentissima ac superbissima etrurie ciuitas florentini populi emula. hoc anno durissima obsidione ⁊ acerrimo bello domita in ipsius populi florentini ditioneꝫ potestatemq́ꝫ deuenit. Impe|tu enim facto florentinos vrbe eiecere. ⁊ ipam in libertatem reduxere. Florentini ignominiã non ferentes. bellũ pisanis intulerunt implacabile. Et cõmeatibus vndiq́ꝫ interclusis vrbem acerrime obsiderunt. quam post aliquot menses fama crudelissima laborantem. prodente eam ioanne gambacurta iugum ab integro suscipere coegerunt.

Patauiū magne potentie ac splendoris ciuitas anno dñi. M.cccvi. obsidione a venetis oppressa in venetoꝝ manus deuenit. Franciscus em̄ iunior carrari⁹ frācisci senioris filius cū in vicētinos exercitū duxit. Cui statim venetoꝝ dux ꝛ senatus tybicinē mittens rogat ne vicētinos vectigales bello attingat alioq̄n senatū venetū haberet inimicū. Sʒ frāciscus durius crudescere cepit. Indignati veneti cuʒ frācisco ganzaga fedus ꝑcutientes generalē ducē ꝯ eū constituerūt. primo veronā cepit ꝯcedēte mediolanensi duⁱcissa. Et capto iacobo carrariensi vinctū venetias transmisit. Inde in patauiū exercitū ducēs p⁹ aliq̄s mēses cū fama opp̄ssa eēt. et peste grauissima ꝛ cōtinuis oppugnationibus. galeacius ganzaga francisci frater ignorante carrario ꝑ portā sancte crucis sibi a ciuibus apertā copias introduxit. Et casu carrariū reperiens. v̄bis cōuenerūt. vt galeazio castri dominio ꝯcesso. ip̄e carrarius ad senatū ꝑ misericordia impetranda cōmigraret. Et si q̄ volebat impetrasset. Ciuitas ipi⁹ esset. Sin aūt regrediēs ī pristino statu restitueretur. Ideo carrarius cū francisco tercio filio ad senatū ī veste humili accessit. a q̄ nullā grām ꝑmeruit. ſʒ obiurgationibus mulctatus. ī carcerē cū filio recludi iubet̄. Et statim missis cōmissarijs ciuitas nomīe senatus occupata ē. Que res galeatio molestissima fuit. Frāciscus postmodū strangulat⁹. fili⁹ q̄ mortis genere perierit dubiū. Supfuerāt eius duo filij Obertinus ꝛ Marsili⁹ q̄ añ captiuitatē vrbis ad etruscos ꝯfugerāt. At sic eo anno q̄rto kal'. decēbris veneti patauiū obtinuere. Et due potentissime ac illustrissime familie. s. Scaligeroꝝ ꝛ Carrariensiū ꝓpter eoꝝ dissensiones sue diuturnitatis ꝛ potentie. vno q̄si tp̄e finē acceperūt. Qui in verona ꝛ patauio ꝑ annos multos maxima cū gloria imperij sceptra tenuerut. ac sic veneti plurimas ciuitates obtinuerūt. ꝛ eorum nomen supra modum excreuit.

Ordo monachorum montis oliueti

Ordo monachoꝝ alboꝝ. qui mōtis oliueti ordo nūcupat̄. Huius scismatis tp̄ibus in senēsi agro a q̄buſdam nobilissimis senēsibus initiū sumpsit. Multi nāq̄ȝ clarissimi senenses q̄s scismatū ꝛ bellicaꝝ tedebat ꝑturbatio. spūssancti gr̄a inspirati. vrbe vno animo egressi. nō longe in montē q̄ oliuetus dictus accressere. vbi ī vnū congregati. Et a curis mūdialibus semoti. tā q̄ȝ eremite deuotissimi deo in orōnibus ꝛ vigilijs ac crebris ieiunijs deſuire ceperūt. Quoꝝ exemplo multi nobiles ꝛ adolescētes permoti. desiderio celestis p̄rie ad eosdē cōfluxere. Quāobrē incredibili feruore in dei ſuitio excrescere ceperūt. Quoꝝ fama cū ad pōtificē ꝑuenisset principaliores ad se romā vocauit. Et eoꝝ viuendi ꝓpositū diligenti examinatōne intelligere voluit. Cognitisq̄ȝ eoꝝ votis. Exclamauit dicēs. hāc plantatione esse diuinā. nō humani cōsilij. Exhilaratusq̄ȝ pontifex illoꝝ vitā ꝛ modū viuendi. sicut eorum priuilegijs ꝯstare dicit̄. q̄ȝ libentissime comprobauit. Et vt id diuinū opus sceptū stabilitatē susciperet statim albū habitū ad diue v̄ginis marie reuerentiā cū regula beatissimi bñdicti eisdē contulit. Quas maximis p̄uilegijs ꝛ gratijs cōmuniēs inter mōchos diui bñdicti annūerauit. ꝛ mlta mōsteria icolēda ꝯcessit.

Ordo nouus mendicātiū sub diui hieronimi titulo. p̄sulante Innocētio septimo pōtifice nuꝑ defuncto ex tercio ordīe seraphici francisci. a q̄dā Redo noīe mōtis granelli comite apud fesulanā ethrurie vrbē primo excitatus ē. Ei⁹ aūt coadiutor h̄ in sctō opere Gualterus marsus fuit. Et hi duo mire sanctitatis ꝛ integritatis viri huiusce regularis obſuātie ꝛ discipline fundatores ꝛ auctores fuere. Et sanctissimis institutis cū doctrina atq̄ȝ exemplo mirūimmodū erexere. Quē q̄dē ordinē gregorius. xij. iste priuilegijs approbās ſb regula btīssimi p̄ris Aug. quo ad vota principalia ap̄lica auctoritate ꝯfirmauit. Eugenius deinde q̄rtus vir vtiq̄ȝ religiosissimus ꝛ ip̄e eadē auctoritate additis alijs priuilegijs mendicantium iteꝝ approbauit ꝛ confirmauit. Eisdem aūt in memoriā pristine tercij ordinis religionis habitū griseam tunicam cum clamide similiter grisea pro habitu concessit.

Ordo alius canonicus celestini habit⁹ cōgregatōnis sancti georij de alga apud venetias hisdē tp̄ib⁹ a religiosissimo viro postea p̄riarcha laurentio iustiniano atq̄ȝ alijs religiosis primum incredibili fauore ꝛ q̄dā austeritate initiū sumpsit. Quā cōgregationē Gregorius p̄dictus q̄busdā cōstitutionibus sibi datis ſb prima btī petri regula ꝯfirmauit. Que statim egregijs viris ac doctissimis valde creuit. Quorum de numero Antonius Corarius Gregorij pontificis nepos. inde hostiensis cardinalis. Et gabriel postea Eugeni⁹ q̄rt⁹. Qui mōasteriū a p̄ncipio p̄rna hereditate plimū āpliauit ꝛ exornauit. Fuere ꝛ alij ea ī ꝯgregatōe successores vita ꝛ morib⁹ p̄clarissimi. Qui religiōs doctrina atq̄ȝ optimis exēplis ꝑ virili sua illustrarūt. Marin⁹ quirin⁹ egregius. ꝛ mapha⁹ cōtaren⁹ venet⁹ postea p̄riarcha ꝛ alij complurimi.

De heresi hussitarū et eius origine

De heresi hussitarum et eius origine

Johannes wicleff

Perfida hussitaꝝ insania que sub rege wentzeslao etatis sue anno q̄nquagesimo ortū habuit. His temporibus germanos catholicos crudelem īmodum armis vexare cepit. cuius originem ⁊ ꝓgressum hoc loco ꝓsequi animus est. qm̄ ea pestis cū pene totam germaniā conturbauit neqꝫ adhuc extincta regni bohemici magnam partē occupat. Rexerant scolas pragenses primo theutones id molestissimū bohemis fuit hominibus natura ferocibus atꝫ indomitꝭ. Ex qbus vir qdā genere nobil' ex domo quā putridistis vocant apud oxoniā anglie ciuitatem lrīs instructus. cū iohannis wicleffi libros offendisset quibus de realibus vniuersalibus titulus inscribiꝛ magnope illis oblectabaꝛ exemplaria secum attulit. inter que de ciuili dn̄o. de ecclesia. de diuersis questionibus contra clerum. pleraqꝫ volumina veluti preciosum thesaurū patrie sue intulit. imbutus iam ipe wiclefistarū veneno ⁊ ad nocēdū parat⁹ virus in ciues euomuit. Comodauit aūt scripta que attulerat. his potissime qui theutonicoꝝ odio tenebanꝛ. inter quos iohannes emicuit obscuro loco natus. ex villa hus quod anserē significat cognomentū mutuatus. Hic cum esset ingenio peracri ⁊ lingua diserta multūqꝫ dialeticis oblectareꝛ ⁊ peregrinas opiniones amaret auide admodum wiclefistaruꝫ doctrinam arripuit eaqꝫ theutonicos magistros vexare cepit sperans eo modo confusos theutones scolā relicturos. Quod cū non succederet a rege impetrarunt vt pragense gymnasium ritu parisiensis gubernareꝛ. Ea res magistratū scole theutonib⁹ abstulit. Quam ob causam cōmoti magistri ac discipuli theutonici generis iureiurādo adacti vno die supra duo milia pragā reliquere. nec diu post circiꝛ tria milia secuti apud liptzk misne ciuitatē triū dierum itinere a praga distantem vniuersale studiū erexere. quod ab alexandro pontifice priuilegijs munitū ac confirmatum fuit. ⁊ ꝑ illustres duces saxonie dotatū ac structuris exornatum. a quo liptzk in cunctꝭ augmētū sensit. Bohemis scole sue gubernatio libera patuit. qꝛ̄ pRiceps habit⁹ est iohannes hus lingua potens ⁊ mundioris vite clarus. qui vbi satis fidei cōpactum sibi existimauit venenū quod iam pridem occulte conceperat palam euomuit. multa de libris wicleffi in mediū attulit asserēs in eis omnem veritatē ꝯtineri. adijciensqꝫ crebro inter p̄dicandū se postqꝫ ex hac luce migraret in ea loca proficisci cupere ad que wicleffi anima ꝑuenisset. quem virū fuisse bonum celoqꝫ dignū non dubitaret. Verū in lundano quadraginta quatuor articuli in eius libris reperti ab archiep̄o canthuariensi ⁊ alijs epīs ⁊ doctis viris condēnati. wicleff exhumatus corpus cōbustum fuit. Sequebanꝛ tamen iohannem cleri ferme omnes ere alieno grauati sceleribus insignes ⁊ ab eccl̄ia catholica recedentes ipam valdensiū sectā ⁊ insaniaꝫ amplexi sunt. Huius pestifere ac iam pridem damnate factionis dogmata sunt. Romanū presulem reliquis episcopis parem esse. Purgatoriuꝫ ignē nullum inueniri. Vanum esse orare pro mortuis ⁊ auaricie sacerdotalis inuentuꝫ. Dei ac sanctos imagines delendas. Mēdicantiū religiones malos demones inuenisse. Sacerdotes pauperes esse debere sola contentos elemosina. Auricularem cōfessionē nugacem esse. Sufficere sua queqꝫ deo in cubili suo confiteri peccata. Cymiteriorum inanem vsum. Sacerdotē quocūqꝫ loco sacruꝫ xp̄i corpus ꝯficere. In canonicis horis frustra tp̄a teri. Jeiunijs ab ecclesia institutis nihil inesse meriti. atqꝫ alios plerosqꝫ errores edixere. Sed attulit nouam pestem petrus dresensis. id est oppidū misne super albim situm. qui apud ecclesiaꝫ sancti michaelis populū predicādo instruebat. iacobellū misneñ. aggressus mirare ait doctum virū errorem aliū nō animaduertisse. cōmunionis eucharistie in qua sꝫ vna tm̄ specie dn̄icum corpus ministratur. cū apud iohannē euangelistaꝫ ⁊ apostolū xp̄i sub duplici specie panis ⁊ vini summi debere videaꝛ. Cōmotus his iacobellus in vetustis codicibus dyonisij p̄sertim ⁊ cypriani cōmunionē calicis laudatā inuenisset publice cōmouere populū cepit ne cōmunionē calicis quoquo pacto negligerent. Huic heritici consensere haud modica gescientes leticia quod articulum inuenissent in euangelica lege fundatū. Inde varia attemptata fuerunt vsqꝫ ad conciliū constantiense sine fructu. Apud eīn glatouiam nobile monasterium fratrū predicatoꝝ extra menia oppidi sitū a fundamentis deijciunt. eaqꝫ prima ecclesiarū ruina in hussitarum nouitate facta. decurriꝛ in ecclesias monasteriaqꝫ passim nobilissima superis dicata templa. ferro atqꝫ igne vastanꝛ. Per idem ferme tempus surrexit ⁊ alius pseudo sacerdos apud pragam iohannes quidā ex ordine premonstratensium ipius monachus ⁊ in om̄e scelus audax. cū neqꝫ bene sapere videreꝛ monasteriū carmelitarum inuasit. Sophia interim anxia quo pacto tuereꝛ crebris nuncijs ac litteris sigismundū vocare. vicinorum auxilia petere atqꝫ in omnes partes mentem dirigere. Sigismundum malo vsum consilio in turchos qui se iam prius castris exuerant arma prius mouere quā bohemiam petere libido incessit. qꝛ si mox exercitum pragam duxisset anteqꝫ vires hereticorum coaluissent nunqꝫ ea incendia germaniam exiuissent. At ille cū turchos lacessere parat bohemiam amisit ⁊ hungariā non defendit. Eapropter cū serū esset eius auxilium regina ex thesauro regio copias cōparauit. arcem firmauit. pugnatūqꝫ deinde die noctuqꝫ quiqꝫ diebus seuissimis ausis. multi vtrīqꝫ cesi. pretoriū incendio deletū ac magnifice domus exuste.

Anno mundi. 6609. Anno xp̄i. 1410.

Linea sūmoꝝ pontificum

Johānes vigesimustercius

Martinus quintus

Johannes eius nomīs vigesimustercius papa. patria neapolitanus ⁊ nobilis. Baldesar cognomento cossa antea vocatus. sancti eustachij dyaconus cardinalis hoc anno p̄dicto alexandro mortuo bononie pontifex creatus. sedit annis. 4. menses. x. Sunt qui scribant id factū violenter esse. qꝛ ⁊ legatus bononiensis esset ⁊ armatos milites tū in vrbe tū in agris ꝓ statione habuerat. vt si p̄cario id obtinere nō posset minis ⁊ armis tandē consequeretur. Cum multi ꝓducti fuerunt neminē approbare voluit. date inquit mihi petri clamidez ego eam dabo pontifici. ille pallium humeris suis imponens. papa ait ego sum. id q̄uis patribus displicuisset. vtcūq̧ est. constat eum pontificem creatū fuisse ad eamq̧ dignitatē semꝑ aspirasse. Erat aūt hic pontificij ⁊ ciuilis iuriū peritissimus. vir in temporalibus quidē magnus. in spiritualibus nullus omnino atz ineptus. ⁊ reꝝ gerendarū experientia magisq̧ vite sanctimonia preditus. Qui suscepto pontificatu dies aliquot bononie cōmoratus. ⁊ postmodum romā ꝓfectus est. fuerat em̄ illa prius aliquanto de manibus extorta ladislai. Iter eius per agrum florentinū ⁊ senensem ad inferū mare. inde ꝑ tarquinatem ad vrbez fuit. post hec apparatus facti. misseq̧ aduersus ladislaum copie. duces militie erant paulus vrsus ⁊ Sfortia. Verū sequenti anno iterato iohannē bello vexare cepit. Ideo pontifex timore correptus florentiā primo. postmodum bononiam venit. ⁊ nō ita multo post mantuā ad Johannem franciscū gonzagam ꝓfectus est. ibidemq̧ ⁊ laude ⁊ cremone cū sigismundo cesare de pellendo ladislao qui romā ⁊ multa ecclesie oppida occupauerat conuentū habuit. Inde ad concilium Johannes omniū nationū consensu citatus ad tollendū scisma duos cardinales in germaniā misit. qui vna cum principibus gallice ⁊ germanice nationis locū ydoneum deligerent. Constantia igit̄ germanie vrbs ydonea est visa Eo ꝓficiscunt̄ omnes. ⁊ iohannes pontifex admonentibus quibusdā ne id faceret. eo tamen profectus. Verū supueniente sigismundo multa crimina pontifici obiecta sunt. quoꝝ causa mutato habitu familiaq̧ clanculū noctu fugiens. Cū iam amplius quatuor mensibus in concilio fuisset schaffhusen abijt burgundiā petere festinans. iussu friderici ducis ꝑ viam retentus imperatori tradit̄ ⁊ in insula sancti marci in carcerē conijcitur. Causam fuge concilium disquirere tum cepit. ad quadraginta exinde capitula contra eū probata sunt. merito e pontificatu deiectus. ad ludouicū igit̄ bauarie ducem missus in haidelberga triennio asseruatus est. Tandez eo in concilio martinus pontifex surrogatus dū apud florentiā existeret ⁊ a cosma de medicis ciue florentino rogaret̄ iohannē a carceribus liberauit. Cū ad martinū venit sese pedibus martini subijciens eū vt pontificem verū ⁊ vnicū recognouit. Martinus ea hūilitate cōmotus. primus cardinalis efficit̄ tusculanꝰ. Nec annū integrū supstes florentie e vita migrauit. vbi ⁊ a cosmo medice amicissimo suo honorificentissimo sepulchro in diui Johannis baptiste templo magna adhibita funeris pompa sepultus est.

Anno mundi. 6616. Anno xp̄i. 1417.

Martinus quintus papa. patria romanus. otto cognomento colūna prius vocatus. Ex illustri colūnensium familia natus hoc anno in celebritate sancti martini ep̄i ex cardinali dyacono in constantinsi cōcilio nationū omniū ⁊ cardinaliū consensu pontifex creatur. Is em̄ a teneris annis cura parentū moribus et litteris imbutus. vbi adoleuisset iuri pontificio perusij operam dedit. vnde ad vrbem rediens ob integritatem ⁊ doctrinam vrbani sexti referendarius factus. Inde diaconus cardinalis ab innocentio septimo creatus. humanior factus patrociniū suum omnibus prestabat. In conuentu constantiensi cū multe in vtrāq̧ partem altercationes haberent̄ ipe mediū quoddam tenuit cōmuni vtilitati semꝑ consulens. Hanc ob rem et imperatori sigismundo ⁊ cardinalibus omnibus gratus. Qui in pontificatu constitutus nō somno ⁊ ocio sed negocio ⁊ sollicitudini deditus oīa ad rē pertinētia miro ꝑfecit modo. Vir antea nequaq̧ sagax existimatus sed benignus. In pontificatu tm̄ ita opinionē de se prius habitā redarguit vt sagacitas quidē in eo summa. benignitas v̄o non supflua neq̧ minima reperiret̄. Peracto demū concilio reuersus ꝑ fines mediolanen̄. Mantuanoꝝ ferrariensiū rauennatū florentiā venit. bononiā vitans que se per id tp̄s in libertatē vendicarat. florentie v̄o bienniū fere resedit ꝓpportuno loco ad rē ecclesie componendā. Nā ⁊ cū bractio q̄ ecclese oppida ꝑmulta occuparat oppitulantibus florentinis concordiā fecit. Illiusq̧ post hec fretus opa bononiam redegit in suā potestatē. ⁊ ceteras vrbes vbiq̧ recepit. ex quo eius plurimū creuit auctoritas. florentiā tandē abiens ciuitatem metropolitano honore exornauit romā desideratus ꝑuenit. vniuersa vrbe eidem obuiā effusa. que eū nō secus ac patrie parentē expectabat. quā adeo vastatā inuenit vt nullā ciuitatis faciē habere videbat̄. Quā ob rē pontifex pietate cōmotus ad eā exornandā cōponēdosq̧ mores ita animū adiecit vt breui ꝯualescens meliorē faciē p̄ se tulerit. plura in vrbe restituit. Hic aūt vir in omni vita integer Demū pontificatus sui anno quarto mense tercio rome apoplexia morit̄. etatis sue anno sexagesimotercio. Sepelit̄q̧ eius mandato in basilica constantiana ante capita aploꝝ sepulchro eneo. comitante populo ro. et clero nō aliter flēte q̧ si eccīa dei si vrbs roma vnico atz optimo ꝑnte orbata fuiss3. vacat tū sedes dies. xij.

Linea imperatoꝝ

Sigismundus

Sigismudus

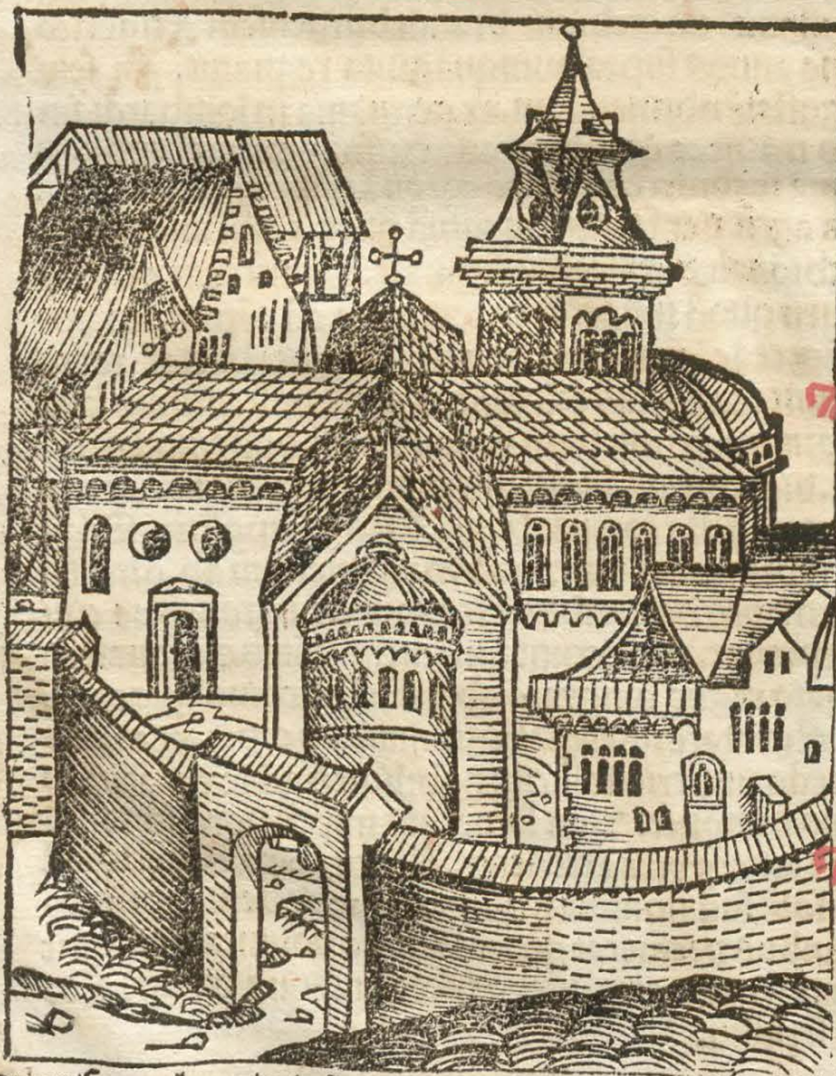
Sigismundus caroli quarti romanoꝝ imꝑatoris filius. natione bohem⁹ origine teuthonicus, hungarie ⁊ bohemie rex. defuncto rupto romanoꝝ rege anno salutis M.cccc.x. franckfordie ab electoribus cesar electus est. vir quidem strennuus ⁊ ad omnia ꝑagenda ꝓmptuosissimus. princeps singulari prudētia. magnitudine animi. benificentia ⁊ liberalitate insignis. corporis quoqꝫ maiestate ac decore illustris. Erat em̄ ꝑclara facie. inclitus specioso atqꝫ robusto corpore magnitudineqꝫ animi siue pace siue bello eximius ac in erogando ꝓfusus. Is suscepto regꝰ stat cū comitatu maxio vniuersam ferme cisalpinā galliā sedādi belli causa percurrit. Et cū multa eius egregia facinora memorie prodita sunt. Inter que illud ꝑclarissimū ꝙ ecclesiam catholicā in tres partes diuisam coacto apud constantiā generali concilio ad vnitatē redegit. Italiā. galliam. hispaniā angliam eius rei causa ꝑagrans vt erat xpianissimus cū totā xpianam rempublicā ꝓpter scismata lebefactatā conspiceret omniū nationū consensu ꝯstantie concilium indixit. vbi iohanne ꝑdicto. gregorio. xij. ⁊ benedicto nono pontificib⁹ abrogatis. electoqꝫ martino quinto vniuersam rempublicā xpianam sua industria suoqꝫ maximo labore cōponere studuit. Mores etiā seculariuꝫ q̄ꝫ clericoꝝ (nimia iam licentia labefactos) suo hortatu ⁊ virtute in meliorem reduxit formā. Uitoldo lituanie duci vt se regem appellaret missa corona indulsit. prius tamen ille vita decessit q̄ꝫ solennia coronationis expleret. Prussiam quā rex polonie fratrib⁹ beate marie teutonicoꝝ armis ademerat restitui iussit. wentzeslaū bohemie regē germanū suū ꝙ regno inutilis esset cōiecit in vincula. q̄uis negligenter custoditum magno reipublice malo quidā bohemi e carceribus surripuerunt. Ceterū bello prorsus infelix. quem nō turchi dumtaxat sed bohemi sepe acie fuderunt. Uxor ei prima fuit maria ludouici regis filia cū qua regnū accepit. Illius causa duos ⁊ triginta regulos in hungaria primarios qui aliqn̄ rebellassent gladio percussit. Ob quā rem ⁊ paulo post regina fatis functa in vincula coniectus est. mulieriqꝫ vidue cuius virū interfecerat in custodiam traditus donec regni ꝓceres suppliciū decernerent sed nō defuit capto in extremis reb⁹ ꝓuidentia. q̄ vt erat facundia preditus ⁊ potens mulieri longe melius esse ostendit regiū sanguinē conseruare q̄ꝫ fundere. dimissus ab ea barbarā comitis cilie filiam duxit vxorem. nec diu postea comparatis auxilijs regnū vendicauit. de ꝓditoribus suppliciū sumpsit. mulieris vidue filios ⁊ honoribus ⁊ opib⁹ inter primos regni ꝓceres cumulauit. Bohemia post multas calamitates vix tandem potitus est. Alberto duci austrie generi suo morauiam ne defensore careret dona dedit. Cū filiā elizabeth ex barbara natā ei in matrimoniū copulauit. Marchiam brandeburgensem Friderico burggrauio nurmbergensi dono dedit. Uaria aūt fortuna annos supra quinquaginta regnauit. In senium deniqꝫ ꝑductus iterato in italiā venit. ad coronā augustalē obtinendam. ex germania in lombardiam veniēs mediolanū ingressus. inde ꝑ ethruriā ad senēses trāsijt. a q̄b⁹ honorificētissime except⁹ apȯ eos aliquod menses exegit. Inde ad Eugeniū pontificē romā se conferens ab eo coronā imperij accepit. Tādem romā abiens ariminū petijt. Deinde ꝑ ferrariensem agrū iter faciens mantuā ꝑuenit. vbi aliquot immoratus dies Jo. franciscū gonzagā mantue dn̄m marchionali dignitate insigniuit. Demū cum venetis pace facta alpes ꝑtransiuit ⁊ basileā petijt. dissidioqꝫ patrū quod tunc erat cū Eugenio ad tēpus sedato. vlmam se contulerat. Hic audita thaboritaꝝ orphanorūqꝫ cedē legatos in bohemiā mittit. hortat͛ regni quietē. Illi magno numero apud ratisponā cū conueniunt regēqꝫ suū salutant. Exinde poscentibus hungaris nauibus ꝑ danubiū vectus budam petijt. vbi reformato rerum statu vocatis ad se bohemoꝝ pricipibus in albo regali. lx. milia nūmū inter eos distribuit. dicta die qua vellet bohemiā ingredi nec moratus iglauiam venit. vbi consilio cū bohemis habito legatoꝝ gesta comprobauit. His compositis Sigismundus imperator. ix. kal. septembris anno. vi. ⁊ xxx. supra millesimū ⁊ quadringentesimū ab ortu saluatoris pragam venit. qui paulo ante hostis censebat͛ extremis honoribus exceptus est. barones ac ciuitates iuruearunt. ⁊ magistratus quos ipe constituit acceperunt. Redierunt tunc mendicātes ⁊ monasteriorum abbates. Jamqꝫ reges ei populiqꝫ xpiani de recuꝑato regno congratulabant͛. Eugenius quoqꝫ pōtifex maximus aureā rosam indicē sue letitie ad eū misit. Egrotare interea Sigismundus cepit. exaugēte morbo senectutis incomodū. Barbara iꝑatrix de retinēdo imperio sollicita nobiliores ad se vocat. Mulier iā anus nouū coniugiū mente complexa filiā ex animo dimouet. Non latuerunt imperatorē furentis femine excogitatus. in Morauiā se vehi iussit visurū filiā anteqꝫ vita excederet. Illa cū viro Alberto ad eum in ciuitatē venit quā znoymā vocant. Albertū successorē suū nominat. hungarie ac bohemie primores rogat vt supp̄remā suā voluntatē exequāt͛. Regna quibus prefuerat genero vltima voluntate reliquit dicens beatū id regnū cui Albertus imperauerit. Supremis ordinatis inter amicorū manus defecit. Corpus eius in Uaradino vt in vltima voluntate placuerat sepultū.

Iste Sigismudus Rex Vngarie et filius Caroli quarti Romanorū Imperatoris vir cristianissimus et humilimus, adeo devotus vt merito canonizari debuisset iuxta quorundam piorum vota. Hic afflicte Ecclesie et pene desolate sua mirabili sapientia et industria succurrit nec in aliquo sibi ac suis pepercit donec plena vnio fieret. Contra [illegible] Novem bella habuit vbique triumphando. [illegible] vltra que de Constantino Theodosio Karolo Ottone ceterisque Imperatoribus Laude digna scribuntur hinc seriatim possunt applicari. Eligitur Millesimo quadringentesimo Nono. Iam tum viginti quatuor annis regnasset in Vngaria Coronatur ab [illegible].

Expeditio in Bohemos hereticos facta temporibus Sigismundi

Martinus pontifex maxim⁹ vbi armatam heresim crescere indies animaduertit priusq̄ amplius inualesceret cardinalem vintoniensem natione anglicū regia stirpe natū in germaniā proficisci iussit. qui cōtra bohemicam labem in arma concurreret. Cui ⁊ imperator adiumento fuit. Instituti sunt tres exercitus Saxonie duces. ⁊ quos vocant stangnales ciuitates in primis militauere. Scdm ex franconibus constitutum marchio brandeburgensis ductauit. Tercio p̄fuit otto treuerensis archieps̄. quē renenses secuti sunt Baioarij quoq̄ ⁊ ciuitates sueuorū imperiales ingressi bohemiā tribus locis. siluā penetrauere. iuncti sil castrametati sunt. Sed cū heretici collecto raptim milite in eos ꝑperare nunciaret̄ nō visum hostē fugerunt Nō dum cardinalis exercitu. ꝫ affuerat fugientibus occurrens magnis p̄cibus vt redirent in hostē hortat̄. quod cū frustra niteret̄ vix siluā egressi superuenientes bohemi postremū agmen lacessere ceperūt. facta ē ꝓfusior fuga. machinis quoq̄ bellicis potiti sunt. Exin misniā populati. Cū frācoñiā redirent ne brandeburgensem agrū nurmbergensemq̄ vastarent pecunia placati diuitē exercitū reduxere. Sigismundus his cognitis nurmbergā ꝓfectus noua principū auxilia cōparat. Martinus quoq̄ pontifex maximus Julianū cardinalem sancti angeli lr̄is ac moribus excellentem cū ea legatione in teuthoniā mittit vt bohemis bellū inferat. ⁊ adueniente tp̄e in basiliensi ꝯcilio quod ꝑpe diē futurū erat noīe ap̄lico p̄sideat. Is germaniā ingressus mox nurmbergā ad Sigismundū se confert. quo in loco frequentes germanorū principes conuenerant. decreta est noua in bohemos expeditio ad octauū kal'. iulij. Dux belli fridericus marchio brandeburgensis declaratus. qui cardinalem sequeret̄. Ingressus bohemiā in comitatu cardinalis. iohannes ⁊ albertus principes brādeburgenses cū patre. Herbipolen̄. babenbergen̄. ⁊ eysteten̄. epi. ⁊ imperialiū ciuitatum magistratus. Treueren̄. ⁊ colonien̄. antistites auxilia miserant. ⁊ cū his ꝓuinciarū suarū primores supra. xl. milia equitū fuisse tradunt̄. Ingressus cardinalis numerosum exercitū ducens multas villas oppidaq̄ hereticorū diripuit. Bohemi qui iāpridē hostē affuturū acceperant. expeditas in armis legiones coegerāt. interea siue ꝓditio in exercitu fideliū fuit (qd̄ plurimi putauere) siue maius sua sponte mētes hoīm pauor inuasit totis castris trepidatū ē. ⁊ priusq̄ hostis vllus in ꝯspectu daret̄ fedissima capta fuga. mirat̄ iulianus vnde hic timor. Suaderet vt forti aīo hostē expectarēt. ꝫ frustra apud eos cohortatio fuit. sublata sunt raptim signa ⁊ rapido cursu fugā maturauere. Hostis postea ex metu alieno ingenti p̄da potit⁹ ē. Albert⁹ austrie dux cū accepisset bohemiā intrasse cardinalē raptim ex austria copijs in hereticos duxit. ꝫ fuga cognita ꝑ morauiā que nō dū ei parebat infesta signa circūferens. 500. villas ferro ⁊ igne deleuit. oppida vi cepit mortaliū. maximā cedē fecit. adeoq̄ gentē illā afflixit vt iugū eius accipiens parere sibi ea lege promiserat vt circa religionē id sequi teneret̄ qd̄ basiliense conciliū decerneret. Exactus in bohemia legatus basileā se contulit ibiq̄ concilium celebrauit.

Ordo nou⁹ canonicorū regulariū ⁊ congregatio sancte Justine ⁊ Hieronimi

Ordo nouus canonicorū regulariū apud ethrurias in lucēsi agro monasterio frisonarie initiū sumpsit a loco frisonaria dicta. deinde ab eugenio aucta lateranēsis appellata est. ⁊ speciali priuilegio canonicis regularibus btī augustini aggregauit. Hi a primo eorū auctore clamidē nigrā cū nigro scapulari biretoq̄ nigro sumpsere. ⁊ albo scapulari deposito camiseā lineā eius loco induere voluerunt. quā ob rē vulgo fratres de la camisia ꝯgnominauit. Habuerunt aūt viros plurimos omni doctrina ⁊ eloquentia ⁊ sanctimonia celebres.

Congregatio etiā scti benedicti que sctē iustine nūcupat̄ hac tempestate in ꝓuincia taruisana apud patauinā vrbē in monasterio sctē iustine primo ꝑ ludouicū barbū patriciū venetū initiū seu reformationē accepit ⁊ ad viā veritatis reduxit ⁊ ad regularē obseruantiā ꝑduxit. que congregatio viris p̄stantissimis ⁊ locis bonisq̄ tā tp̄alibus q̄ sp̄ualibus excrescens. Eugenius quartus pōtifex eā maximis priuilegijs iuuit. deinde in ea innumerabiles viri nō modo iuriū ac sacre theologie doctrina. sed et eloquentia litterarum tam grecarū q̄ latinarū ornatissimi fuerunt.

Ordo d̄niq̄ monachorū eremitarū diui Jheronimi ⁊ iā patrū institutis collapsus a venerabili viro lupo hispalensi eius ordinis generali p̄posito nouis instituōnibus ex dictis beati iheronimi instauratus ē. quā martino pape obtulit ⁊ pontifex confirmauit. qui sub regula beati Benedicti militant. ⁊ ipā ꝑ omnia viuit. nisi q̄ grisco colore in indumentis ⁊ romano officio vtitur. Magne opinionis in ecclesia dei existit.

Allata erant Sigiſmundo ceſari ex hungaria aureoꝝ quadraginta milia. Cū iaꝫ aduesperaſceret. eaqꝫ in regia recōdita fuere. Cum cubitū eſſet ceſar. dū cogitat in quem nam vſum eam pecuniā conuertat. ſomnus eū deſtitit. tum ille excitatus cubicularijs. ite inquit ocius. conſiliarios duceſqꝫ militū huc accerſite. Vocati proceres media nocte trepidi. timebant enī ne quid aduerſi accidiſſet. imperatorem celeriter adeūt et que cauſa ſit tam repentine vocationis inquirunt. Imperator confeſtim aperta archa inter eos qui aduenerant pecunia diſtributa. ite inquit iam ſecure tranquilleqꝫ nobis dormire licet. nā quod mihi ſomnū ademerat vobiſcum exit.

Concilium conſtanciense

Concilium generale apud conſtantiam ſueuorū vrbē ad ſciſma tollendū quod nouē ⁊ triginta annis ꝑdurauerat Sigiſmundi ceſaris iuſſu ⁊ induſtria Anno dn̄i. 1414. congerit̄. in quo quinqꝫ aderant nationes. italica. gallica. germanica. hiſpanica. et anglica. Quicqd vo harū nationū ſuffragijs decernebat̄ id ita ratū erat atqꝫ ꝑ p̄conem aut ꝑ notarium publicum ꝓ curia enunciabat̄ ſi omniū conſenſu poſtea confirmatum fuiſſet. Eo quoqꝫ ꝓfectus Iohannes pontifex admonentibus tn̄ quibuſdā ne id faceret. ne cū pontifex accederet priuatus reuerterēt. qđ etiā contigit. Proficiſcens tn̄ cū viris quibuſdam in omni genere doctrine p̄ſtantibus diu multumqꝫ germanos diſputationibus incertos ⁊ ambiguos tenuit quod potiſſimū decernerent. Verū ſupueniente ſigiſmundo factaqꝫ omnibus dicendi quod liberet poteſtate. pontificatu licet inuitus ſe abdicauit. Gregorius vo carolum malateſtā legatū mittens ſponte ſe abdicauit. Benedictus diſcuſſa aliqꝫdiu re pontificatu tandem priuat̄. reiectiſqꝫ natōnibus que cū eo ſentiebant. In eodem quoqꝫ concilio nonnulle hereſes dānate. in quo de rebus bohemicis ſermo habitus
patrū mentes ingenti cur confecit. vo aluentiū animo quo nā modo ꝓuincia ſanari poſſit. Condemnata eſt igit̄ iohannis wicleff hereſis ⁊ duo ex ſectatoribus eius combuſti ſunt. iohannes hus ⁊ iheronimus eius diſcipulus tanqꝫ hereſiarche. Cūqꝫ ibi quadriēnio ferme ad tollendos ſciſmaticos ⁊ ad reſtituendam eccleſiam ac emendandos xp̄ianoꝝ mores multi prelati principeſqꝫ p̄ſtitiſſent. Tādem de eligendo nouo pontifice ſermo habitus eſt. Placuit ex vna quaqꝫ natione viros ſex deligi ꝓbatos. qui cū cardinalibus conclaue ingreſſi deligerent. Anno igit̄ milleſimo quadringenteſimo decimoſeptimo. ſexto ydus nouembris conclaue ingreſſi. Conſentientibus cardinalibus duobus ⁊ triginta. nationibuſqꝫ omnibus p̄ter omniū opinionem cū iam quadriennio vero pontifice caruiſſet eccleſia. in celebritate beati martini Otto columna romanus diaconus cardinalis pontifex creat̄ omniū leticia. Effuſus etiā nimio gaudio imperator Sigiſmūdus omnibus gratias egit. ante pontificem ꝓſtratus ſumma veneratione pedes exoſculatus eſt. quē ꝯtra pontifex amplexus non ſecus ac fratrē habuit gratias egit ꝙ ſua opa pax tandē eccl̄ie dei reddita eſſet. His geſtis cū per annū in concilio p̄ſtitiſſet ⁊ multa ad xp̄ianā religionem neceſſaria decreta fuiſſent. Tandē anno xp̄i. 1418. conciliū pontificis imperatoriſqꝫ iuſſu diſſolutū fuit ⁊ in pace abiere.

Io. gerſon cancellarius pariſienſis

Iohannes gerſon cancellarius pariſienſis denominatus hac tempeſtate floruit ⁊ in concilio conſtantiēſi nōnulla pro rege francie ⁊ alijs abſoluit. vir admodum doctus. theologus ſummus. pariſius ſacraꝝ lr̄aꝝ chriſtianiſſimus doctor. qui ſcripta varia ⁊ libros a ſe editos eccleſie profuturos poſt ſe reliquit. Is tandem anno dn̄i M.cccc.xxix. ſuperos pecijt die. xij. iulij.

Caſpar ſlick cancellarius trium ceſarum

Caſpar ſlick dominus inter principes denominatꝰ matre italica ex comitibus alticolliſ agri taruiſini patre theutonico natus ex familia lazana ꝓuincia Frāconie. ingenio dextro. facūdia ſuaui. doctrine cultor. ad omnia genitus quecūqꝫ ageret. quem ſimul atqꝫ fortuna atqꝫ virtus extulit. vt quod erat prius inauditū triū ceſarum ſucceſſiue regnantiū cancellarie p̄fuerit. Vnius ex ducibus ſleſie filiā ſibi in matrimoniū tradere non recuſauerit. Sigiſmundus egram illi ⁊ cubitū ⁊ alia i frāconibus oppida dono dedit. Albertus in hungaria caleſium ⁊ albam eccleſiam. Fridericus in auſtria gretziū. Verſatile ꝑfecto ingeniū ⁊ nature bonitas ſingularis que inter tot imperatores moribus prorſus diſpares pari gratia viuere potuit. Huius amicicia vſus eneas pius epiſcopatum tergeſtinū. vnde relique dignitates ꝓuenere conſecutus eſt. Mortuus eſt bohemie ex apoplexia ⁊ apud carmelitas cū coniuge ſepultus.

Constantia vrbs Germanie Opulenta atq; formosa

Constantia vrbs germanie non admodū magna ſ opulenta atq; formosa eius ꝓpter menia. Rhenus lacu emergēs rursus in alueū redit. Pons in eo ē qui ab ipsius vrbis porta ad germanos ꝑtinet. Ultraq; pontē crebra edificia secus alterā fluuij ripā. Lacus aūt omniū amenissimus est. multaq; castella ⁊ vicos vndequaq; ꝑ ripas habet. aqua nitida fundo glareoso ac ꝑspicuo. pisces fert varios quidē ⁊ multiplices. sed pro tanta aquaꝝ magnitudine nō admodū copiosos. Uiginti milia passuū in longitudine patet Latitudo alibi. x. alibi ad. xv. milia passuū extendit. Rhenus em̄ curiensez ꝑcurrens agrū dū fines constāciensiū attingit duos lacus facit. Venetū scilicet ⁊ acroniū vt veteres appellabant. inter quos constantia sita. Hij nunc a loco ⁊ dominijs sortiti nomīa. superior constantiensis. ⁊ a castro ⁊ eiꝰ loci dominio de bodma lacus bodmer dictus. Inferior ab oppido dicto cella rudolffi cellacensis denoīatur. In infima lacus superioris parte constantia. De constantie v̄o antiquitate ⁊ origine ciues perpauci occurrunt vt in alijs vrbibus. qui vel aui sui nomen ⁊ memoriā. nedū vrbis tenere videnť. Si tamen diligentius ꝑscruteris tabulam inuenies marmoreā vetustas lr̄am continentem. Ex quibus apparet a constantio constantini patre. q̄ a diocleciano ⁊ maximiano cesar dictus est hanc vrbē nomen cepisse cū prius vitudura nuncupareť. Hanc tabulā perpauci constantiensiū legere sciunt. Tenetq; vulgus opinio esse sanctuariū quoddā ꝑcipue religionis. ita muliercule ⁊ cetera imperita turba fucandis per eā manibus ⁊ ad faciem refricandis. iam litteras pene totas ex tabula deleuerunt. cum tamen ibi scripta sint non sanctoꝝ christi sed persecutoruz christiane fidei nomina. Mores quoq; ⁊ instituta ciuitatis sunt. Singulis annis vnus ex ciuibus suffragio creatur. apud quem summa potestas cum imperio sit. Hic non publicis edibus ſ in priuata domo sua ⁊ consueta habitat. Si quando per vrbē incedit lictores habet virgas manu ferentes. Cetero aūt habitu nihilo a reliquis differt ciuibus. Hic in caput vniuscuiusq; animaduertendi potestatē hꝫ. Si de homicidio. de furto. de rapinis. de veneficio. de adulterio ac de ceteris criminibꝰ agať. astant in ꝯcilio hij quos sibi ciuitas deputauit. rei ipi in vinculis adducunť. ibi ⁊ accusatoribus ⁊ defensoribus dicendi contra reuz. ⁊ pro reo fa

cultas daꝛ. Auditis omnibus in sententiã itur. Si reus dãnaretur lictores magistratus supplicio afficiunt. Eodem ordine de ciuilibus causis cognoscitꝛ apud hunc magistratũ ⁊ eius consiliũ. quia liberã iudicãdi potestatem habent. Oratoria facultas plurimũ valet. Itaqꝫ si qui diserti reperiuntꝛ hi aduocati in ciuilibus et criminalibus causis adducti. plurimũ ⁊ gratia ⁊ dignitate in ciuitate possunt. Uniuersa hec ciuitas in duo genera diuisa est. Alij enĩ sunt equestris generis. alij plebei. Plebei mercaturis ⁊ officinis intendunt. Equites veteribus patrimonijs contenti reddditibus aluntꝛ. Equestrem dignitatẽ obseruant. Si quis plebeiꝰ ditior factus ad equestrem locũ ꝑuenire tentaret ei nullo modo licere putant. Nec nobilitas que in eo ꝓphanari. aut pollui dignitatem suã arbitratur hoc eũ facere ꝑmittit. Ita per longa tempora vterqꝫ ordo in suis finibus consistit. Cũ equites ad mercaturas ⁊ solidiora munera declinare in turpissimis sit. Plebeio autẽ ad equestrem dignitatẽ se attollere nullo modo liceat nec nobilitas patiaꝛ. Gubernatio tamen reipublice communis est plebeis ⁊ nobilibus. Ad septem miliaria a constantia a transitu vero alpiũ. xx. milia passuum oppidũ extat Uelchirchiũ id est opulentũ atqꝫ vrbanũ. Edificia habet speciosa. vinetis ⁊ pometis plurimũ habundat. Flumen quoqꝫ rheni oriꝛ in alpibus nõ longe ab eo loco cum ab italia transitꝰ fit ex sinistra manu. sed mox ad dexteram vergens ⁊ suo gurgite ⁊ multoꝝ incrementis adiutum ingens ⁊ robustũ decurrit inter orientem ⁊ septentrionẽ recto alueo conuersum. Aquam habet medij coloris inter ceruleam ⁊ viridez cursum rapidum. alueum arenosuꝫ. solidum tamen. ita vt pedibus pressus vestigio non signetur.

Ferunt temporibus concilij in ea habiti in hac inclita ciuitate ingentem multitudinem hominum fuisse ex omni natione xpiana. precipui tamen erant itali. galli. germani. hispani ⁊ angli. quoꝝ suffragijs omnes concilij res geste sunt. Prestantiores quoqꝫ in eo fuerunt Johannes. xxiij. summus pontifex ⁊ Sigismundus cesar. Quinqꝫ epi cardinales. xvi. pñbiteri cardinales. vij. diaconi cardinales. Patriarche. vij. Archiepi. xxxiiij. Episcopi. 104. Abbates. lx. insignes. Generales qͣtuor ordinuꝫ. Duces. xxiiij. Comites cxl. Cõmunitates quoqꝫ vrbiũ tam ytalie qꝫ germanie superioris ⁊ inferioris. Post electionem vo Martini Sigismundus conclaue ingressus nullo habito dignitatis sue respectu gratias omnibus cum lachrimis egit. ꝙ necessarium reipublice xpiane prope extincte elegissent.

Johannes hus heresiarcha bohemorū

Johannes hus heresiarcha

Johānes hus obscuro loco natus. ex villa hus quod anserē significat cognomētū mutuat⁹. Hic cū esset ingenio pacri ⁊ lingua diserta multūqꝫ dialiticis oblectatus. ⁊ peregrinas opiniones amaret. Auide admodū wiclefistarū doctrinam arripuit. Iheronimū hominē eloquentē condiscipulū prage habuit. Placuit sigismundo imꝑatore suadente patribus in ꝯcilio ꝯstantiēsi vt bohemia sanari possit iohannē ⁊ iheronimū ad synodū euocari. qui cuꝫ ceteris eius regni doctiores. tū quia doctores ac hereśium principes habebant̄. vouerūt ambo nō tā verecunde aliena discere ꝙ̄ sua imprudenter ingerere parati. docendi quippe ꝙ̄ discendi cupidiores. ⁊ auditi sunt in ꝯsessu patrū. Johānes etate ⁊ auctoritate maior habitus. doctrina ⁊ facundia superior iheronimus. Lecti ex omni natione patres diuini atqꝫ humani iuris doctores. sepe cū his colloquiuꝫ habuere. dogmata eorū a lege diuina aliena esse monstrarunt. neqꝫ bonis conducere moribus. rogauerunt ne plus sapere quā ecclesia vellent. peregrinas opiniones relinquerent. ingenia sua wiclefistarū insania ne fedarent. in edocendis populis nō dedocendis exercerent. possent in ꝯspectu dei ⁊ in ecclesia militanti sublime consequi locum. Stetere in ꝓposito ꝑtinaces bohemoꝝ animi. seuerantes se sancti euangelij emulatores. se xp̄i discipulos esse. Romanā ecclesiam longe a traditionibus apl'oꝝ abijsse. que opes ⁊ delicias sectaret̄. dominatū in populis exquireret. canes equos alerent. ecclesiarū bona que xp̄i pauperibus deberentur per lasciuiā luxūqꝫ ꝯsumerent. Primores magne synodis vbi ꝑtinatiam ⁊ immutabiles animos perditoꝝ hoīm animaduertit. membra ecclesie putrida que sanari non poterant ne reliquū corpus inficerent resecanda censuerūt. Lata est in consessu patrū aduersus contumaces sententia cremandos esse ꝗ doctrinā ecclesie respuerēt. Prior iohannes igr̄ ꝯbustus ē. iheronimus. ccc. xl. diebus postea in vinculis habitus cū resipiscere nollet sed descendens in laudationem Johannis hussi dudū ad ignem damnati virū illum iustū ⁊ sanctū appellans illa morte indignum. se quoqꝫ paratū quoduis supplicīū adire forti animo ⁊ constanti. Multi illū accessere viri eruditissimi. p̄cipue cardinalis florentinus vt a sua sententia dimouerent. sed cū ꝑtinacius in erroribus ꝑseuerabat ꝑ consilium heresi damnatus ⁊ igni ꝯbustus iocunda fronte ad incendiū ꝓperauit. flamma adhibita canere cepit ymnū quē fumus ⁊ ignis vix interrupit. Nemo philozophoꝝ tam forti animo mortē ꝑtulisse ꝓhibet̄. Cineres exustorū ne raperent̄ a bohemis in lacū proiecti. discipuli eoꝝ ex eo solo terrā abstulere in quo ignis fuit. eamqꝫ veluti sacrā secum attulere in patriā. Johannes ⁊ iheronimus apud bohemos martirū honores meruere. nec minores ꝙ̄ petrus ⁊ paulus apud romanos habiti. Nunciatis eīn in bohemia que constantie gesta fuerunt discipuli eoꝝ sequacesqꝫ omnes in vnū conuenientes memoriam in primis defunctorum consecrant. celebrandamqꝫ quotannis decernunt.

Iheronimus hereticus

Johannes rochezana

Johannes rochezana heresiarcha apud bohemos ꝑ lōnga tp̄a ꝑfidiā seminauit. Oppidulū est pragensis ecclesie nō longe a pelzina cui rochezana ē nomen. Ex hoc loco puer obscuris parentibus censuqꝫ tenuissimo natus iohānes nomine pragam venit mendicatuqꝫ victū querens grāmaticam ⁊ dyaleticam didicit. Cū adoleuisset nobilis cuiusdā pedagogus fact⁹ ē. ⁊ cū valeret ingenio linguaqꝫ ꝓmptus esset in collegio pauperū recept⁹ auditor iacobelli fuit. Postremo p̄sbiter ordinatus p̄dicare verbū dei pragensibus cepit. Ex oppido vnde ortū habuit rochezane cognomen ducente. ⁊ in de noīe ⁊ auctoritate valebat. ⁊ cū basiliensis sinodus bohemis scripsit vt legatos mitterent. inter legationē. ccc. equitū ad basileā missam iohannes rochezana pseudo pragensis apostolus deputatus fuit. Et postea sedente prage sigismūdo pro tribunali in foro ciuitatis rochezana cū quatuor p̄sbiteris nomine totius cleri obedientiā romane ecclesie sese ꝓtestare ꝓfessus est. ⁊ sequenti die absoluti ab anathemate ⁊ ꝑ legatos ꝯcilij in ecclesiā introducti rochezane ꝑfidie sue non īmemor altare accedēs diuina re ꝑacta vni quē iusserat ex laicis adesse sacramentū ex calice dedit. Quis alter ex concilio legatus id sibi nō licere assereret. in quo errore ꝑseuerans tandem senio defecit.

Leonhardus aretinus

Leonhardū aretinū phm ⁊ oratorē ac historicum elegantissimū ac ꝓbatū tempestate istac floruisse constat. eo ꝙ innocentij septimi. gregorij duodecimi. alexandri ⁊ iohannis. xxiij. pon. ro. vsqꝫ ad ꝯciliū Constantie summa integritate fide secretarij officiū administrasset. deinde a florentino populo accitus cancellarie generalis sibi cura demandata vsqꝫ ad extremū vite tp̄s gessit. Inter viros illustres ob dicendi elegantiā oībus p̄ferendus est. Cū esset optime doctus licet multis occupatis negocijs ea tn̄ scribere voluit. ⁊ p̄mo cū adhuc grecis autoribus operā daret Basiliū de instituendis discipulis transtulit. Vitā qꝫ viroꝝ illustriū in plutarcho ⁊ vitā ciceronis ꝯposuit. Trāstulit qꝫ libellū xenophontis de tyranno. ⁊ aliquos libros platonis. Ex aristotele economicū ethicoꝝ ⁊ pollliticorū libros. historiā gothoꝝ edidit. volumē etiā epl'aꝝ ac sui tp̄is historiā. de laudibus florentie ⁊ rebus florentinoꝝ. cuius historie cā senatus ei singulare premiū vsqꝫ ad mortē ꝯstituit. Que q̄dē mors fuit anno dn̄i. 1443. cū esset etatis anoꝝ. 74. Multa p̄terea alia composuit in quibus dicendi elegantia ⁊ summa ipius ingenij vis apparet.

Poggius florentinus, Orator facundissimus,

Pogius florentinus

Poggius florētinꝰ orator facūdissimꝰ. Et lrāꝝ apꝑcarū scriptor disertissimus. hisdē tꝑibus. Et ip̄e ob singularē doctrinā ⁊ dicēdi leporē. tū rome tūc ꝯstantie vbi cōciliū habebat atq; alijs in locis maximo habitus in precio. Exn̄sq; in cōcilio q̄ntilianū oīno ꝺꝑditū reperit. in monasterio ꝓpe cōstantiam hūc florentini ꝓpter ingenij ⁊ eloq̄ntie ip̄ius claritatē. Cū p. xl. annos in curia ro. scriptoris officiū optime gessisset. ad se vocatū summo honore exceperunt. ⁊ honorarūt. Composuit aūt hic funebres orōnes ac alias plurimas. Et libꝛ facetiarū ⁊ ep̄larū. Et e greco dyonisiū siculū ⁊ alios latīos fecit. De situ indie librum edidit ⁊ alia multa.

Gasparinus bergomēsis ex barziza rusculo natus. Grāmaticus q̄dem ⁊ rhetor celeberrimꝰ. Hijs tꝑibus apud venetias ob singularē doctrinam in p̄cio exn̄s. etiā lr̄as latinas semimortuas q̄si ab inferis resuscitauit. Venetijs publico salario legens. multi clarissimi adolescentes ꝑmoti ediscēdi grā ad eū cōfluxere. Audita eiꝰ fama philippus mediolanēsiū dux eū mediolanēsibꝰ edocēdis padua ⁊ venetia euocauit. vbi ciceronis ꝑuetusq; codex interitū euasit. In q̄ tres libri ciceronis de oratore ꝺꝑditi quos oblr̄atos multo labore suppleuit. defectus q̄z in q̄ntiliani de institutionibꝰ ⁊ Cycerone de oratore emendauit. Ortographiā ī lingua latina cōposuit. Habetur q̄z eiꝰ ep̄le ⁊ orōnes elegantes. Cristoferus quoq; barzizius de pergamo medicus celeberrimus eiusdem familie postea doctus ⁊ eloquens habebatur padue. qui post se scripta reliquit.

Antoniꝰ de butrio iuris doctor

Antonius de Butrio p̄ria bononiēsis petri de ancharano q̄ fuit baldi perusini auditor contemporaneus fuit. Vir certe doctissimus ac vite sanctitate insignis. qui p̄ ceteris decretales ⁊ clementinas optime explanauit. duoq; repertoria ad ius ciuile canonicūue ꝑtinentia cōposuit. ac etiā ꝯciliorꝫ opꝰ pꝰ se reliq̄t.

Franciscus zabarella natione patauinꝰ. ro. eccl'ie cardialis p̄sbyter. iuris pōtificij ꝯsultissimus. Vir ꝑ hoc tp̄us dignitatē suā vt p̄latos decet lr̄is ⁊ prudētia plurimū exornauit. Is cū doctissimꝰ ⁊ eloq̄ntissimus haberet copiose in decretalibꝰ ac clemētinis multa edidit. ⁊ alia q̄dā memoratu digna ꝯposuit.

Raphael fulgosius natione placētinus excellētissimꝰ iuris cōsultus. tēpestate hac m̄lta ad declarationē iuris ciuilis ꝑtinētia. Sup digesto ⁊ codice cōmentatus ē. ac ꝯsiliorꝫ oꝑa. Raphaelē q̄z Cumanū iuris ciuil' ꝯsultissimū cōtemporaneū fuisse cōstat. Qui in digesto veteri m̄lta ⁊ ꝯsiliorꝫ volumina edidit.

Joannes de Jmola egregius vtriusq; iuris doctor ꝑ ip̄m tp̄s apud bononiā insignis ⁊ clarus habitus sup primū secundū ⁊ terciū decretalium accurate scripsit. Sextū q̄z ac clemētinas elegantissime cōmentatus est. ß ⁊ in inforciato ac digesto nouo q̄dam cōposuit volumina. Obijt aūt hic vir toti ytalie noīatissimus. Anno a natali xp̄i. 1436.

Jacobus de forliuio medicine doctor

Jacobus forliuiensis egregiꝰ medicus. hac tēpestate floruit. Quē dicūt cūctos qui phiam ⁊ medicinā ꝓfessi fuerāt excelluisse. Et ꝓpterea sup primū canonē Auicenne. Et sup eiusdē afforismis ⁊ Tegni optime ⁊ egregie scripsit. Libellum p̄terea de intēsione graduū formaꝝ. ⁊ eaꝝ remissione cōposuit. Sepultꝰ tandem padue apud heremitanos cum insigni epitaphio.

Hugo senēsis vulgatꝰ medicꝰ post cū diuina q̄dam ingenij ⁊ medendi grā. hoēs q̄ añ illū ī ethruria floruerūt excelluisse credit. Qui sup ꝑmo Auicenne ⁊ aphorismi hyppocratis scripsisse dr̄. Et cōsilia vtilissima post se reliquit.

Abbas siculus. Et ip̄e hec tp̄a reddidit clarissima. Cui ꝓpriū nomē erat Nicolaus ex cathania vrbe oriūdus pōtificij iuris ⁊ phie ꝑitissimꝰ. p̄rio apō senā ethrurie vrbē pōtificiū ius edocēs. Cū ingenij eēt clarissimi p̄clarissima monumenta in iure post se reliquit. Vnde ⁊ decretales oēs plurimis voluminibus ⁊ egregijs sup oīnes declarauit. Eiꝰ q̄z extāt repetitiones ac consilia accuratissima.

Barbara coniūx Sigismūdi

Barbara Coniux Sigismundi Imperatoris

Barbara Sigismūdi īpatoris coniunx ex domo ciliē si quāuis senectute cōfecta post obitū mariti nouū cōiugiū mēte cōplexa. Captiua ⁊ īpatoris cadauer vnavehit miserabile spectaculū ⁊ hūanaꝝ reꝝ singulare documētū. Occurrūt lugubres hūgari. nec teneri lacrimas ī tāta reꝝ nouitate p̄nt hinc defuncti regis corpꝰ fletū elicit. Inde regie vincl'a cōmiseratōes excitāt. Libera deinde ī bohemiā se recepit apud greciū regie. Ibiq; inter greges exoleratorꝫ cōcubinos cōsenuit. nobil' genē. infamis vita mulier. In tantāq; demētie cecitatē ꝓlapsa ē. vt s̄ctās v̄gies q̄ ꝓ fide ih̄u mortē s̄biere stultas publice ꝯpellaret. q̄ voluptatis gaudia gustare nescierūt. Nihil deiñ homi suū esse dicebat. nisi voluptates. pꝰ hāc vitā aliā eē negabat. Et iterire aīas cū corꝑe asserebat. Qz hāc tā scelestē feminā ī domicilio hereticoꝝ ex peste apud greciū defunctā scelerati ⁊ abhomiabiles hussitaꝝ sacerdotes. pragā duxere. atz ītra sua sacra regū tumul' ꝯdidē. Nō sunt r̄gibꝰ s̄cp̄te leges. nec q̄cq̄z ī bohemia n̄ ꝑmissū. fuit īexhauste libidis m̄lier. ācillas ieiunātes ⁊ orātes īcrepauit. q̄ corpꝰ frustra macerarent. Fictūq; celi numen placere v̄bis crederent. Viuendū suauiter dū vita suppetit. fruendumq; voluptatibus.

hic Eugenius beatum petrum nouum Martirem de ordine sancti dominici retulit in numerum sanctorum uno anno expleto p9 eius martirium hic sanctus petrus in mediano sepultus est

Anno mundi. 6630. Anno xpi. 1431.

Linea summorũ pontificũ

Eugenius quartus

Felix quintus

Eugenius quartus papa. pria venetus. familia candelmeria pplari qdez sꝫ antiqua. pre angelo natus. gabriel antea vocatus. hoc anno qnto nonas marcij põtifex creat. Hic gregorij duodecimi ex sorore nepos. celestini habitus canonicus ꝯgregationis sancti georgij in aliga venetijs fuit. ⁊ eũ secum romã recusantẽ duxit. ⁊ primo thesaurariũ fecit. deinceps epm senensem. post ĩ cardinalẽ retulit demũ pontifex fact9. nil eo honore elatior. nulla in re pristinã vitã mutauit. Pricipio aũt pontificatus sui malis cõsilijs ductus. diuina hũanaqꝫ oĩa pturbauit. Nã ⁊ pplm romanũ ad arma excitauit. Et cõcilio basiliẽsi vñ infinita mala orta sunt auctoritatẽ dedit. approbatis eorꝫ p litteras apłicas decretis. Verꝫ postea ad seipm rediens oĩa prudenter ac constantissime egit. Vir aspectu insignis ⁊ veneratione dignus. grauis in dicendo potiusqꝫ eloquens. modice litterature. multe cognitionis historie psertim. liberalis ĩ omes. tũ vel maxime in litteratos. qrũ familiaritate delectatus ẽ. Nã leonardum aretinũ carolũ poggiũ. aurispã trapesuntiũ. blonduz viros doctissimos secretis suis admisit. ad iram nõ facile mouebat ob iniurias illatas. ⁊ maledicẽtiuz hoim. aut mimos ⁊ dicteria scribentiũ. gymnasia oĩa qꝫ diligentissime fouit maxime vo romanũ. ad qd omẽ genus litterature adhibuit. religiosos mirũ immodũ dilexit. eosqꝫ opibus ⁊ immunitatib9 auxit. bella aũt ita amauit. qd mirũ in pontifice videri debet. Et delphinũ caroli regis francie filiũ cũ magno equitatu ĩ basilienses cõcitauerat. Cui9 impetu dissipatus ẽ cõuentus ille. Constans pterea in pactis seruãdis ẽ habitus. nisi qd pollicitus fuisset qd reuocare qꝫ pficere satius esset. splendidius in victu familie. parcus in suo. Et a vino ita alienus vt abstemius merito vocaret. familiares hũit admodũ paucos. sꝫ viros doctos. Et qrꝫ opa in grauibus rebus vti posset. Impator sigismũdus cuz sex mensib9 senis substitisset ad eugeniũ cõuersus inito cũ eo federe romã pfectus. Corona imperij donat. verũ mortuo sigismũdo impatore a q basiliense ꝯciliũ incrementũ habuerat. Creatoqꝫ ab electoribus alberto austrie duce conciliũ ferrariense inchoauit. eo profectus impator grecorꝫ ab eugenio susceptus ẽ. inde florẽtiã transtulit. Exornare deinde eccłiam dei edificijs ⁊ sacellis ẽ annixus. vt ex capella pontificia ⁊ eneis sancti petri valuis apparet. Morit aũt pontificatus sui anno decimo sexto. septimo kał marcij. ãno. M. cccc xlvi. Vir ingenio ⁊ gestis rebus insignis. etatis sue anno sexagesimo quarto. q anno btũm Nicolaũ toletanũ in sanctos retulit confessores. Sepeliturqꝫ in basilica Petri. sepulcro marmoreo. hoc epitaphio. Eugeni9 iacet hic quartus cor nobile cuius. Testant vite splendida facta sue. Istius ante sacros se pbuit alter ab ortu. Alter ab occasu cesar vterqꝫ pedes. Alter vt accipiat fidei documẽta latine. Alter vt aurato cĩgat honore caput. Quo duce ⁊ armenij graiorꝫ exempla secuti. Romanici agnorũt ethiopesqꝫ fidem ⁊c.

Felix quintus anno dñi. 1438. die. 17. nouembris. eugenio pontifice a basiliẽsi ꝯcilio philippi ducis pcuratione deposito. Et in scismate pontifex electus. sedit annis. 9. quo creato euestigio magne seditiones in eccĩa dei exorte sunt. cũ xpiana respub. trifariã diuisa. aut felicẽ aut eugeniũ seqret. Essentqꝫ qui neutrales vocarẽtur. qꝛ neutri obtemparent. Hic itaqꝫ felix primus sabaudie dux fuit. q prius comites appellabant. Et sygismũdo cesare titulo ducatus obtento. cũ annis ferme. xl. post pris prouincie gubernacula tenuisset. Aucto prño imperio. parta vndiqꝫ pace. ac demũ relictis principatus glorice fastib9. in heremũ se recepisset. cũ sex viris equestris ordinis etate etiã pfectis. mũdo ⁊ pompis ei9 renũciasset. ad ripallie locũ tanqꝫ paradisum delitiarꝫ sibi delegit. Cũqꝫ eo in statu vitã celibem in terris ageret a basiliensi cõcilio pontifex electus fuit. barbã totondit qꝫ pmissum nutriuerat. Ducatũ primo genito suo tradidit. ecclesiasticas cerimonias didicit. stipatus magna nobilium caterua basileam perrexit. Ubi inter duos filios egregia facie adolescentes tanqꝫ rõne psul eccie coronat9 ẽ. celebrauit sepe diuina bñdixit plebib9. officia curie ordinauit. cardinales doctrina ⁊ auctoritate pstãtes assumpsit. Verũ cũ pacis ⁊ hũilitatis amator existeret mortuo eugenio põtifice illico nullis pulsatus pcib9 nicolai ei9 successori hũanissime cessit. Relicto noĩe pape cardinalatus honorẽ retinuit. ĩ pria sua legatũ de latẽ creauit. Deficiẽs demuz in senectute bona. fuit aũt clarissim9 pnceps preter gen9 ⁊ sue elegãtie formã. ac regiam dignitatẽ ⁊ pmptã eloqntiã morib9 ĩtegre. vita ⁊ religiõe sctũs. ĩ subortos clemẽs. ĩ bello magnanim9. ⁊ ĩ oẽs iustissimus. ac demũ nimiũ felix. si seniũ suuz ecclesiasticis titulis non fedasset.

Defectus Solis

Scisma ß. xxiij. iter eugeniũ ⁊ felicẽ vsqꝫ ad nicolaũ. v. ob varias disceptatõẽs an pontifex eẽt sup ꝯciliũ pdurauit. ñ sine scãdalo reipub. xpiane.

Solis facta ẽ defectio ⁊ varia bella ⁊ dissidia secuta sunt. ⁊ cometa apparuit secuta est occisio hominũ in leodio.

Linea imperatoꝝ

Albertus albertus

Albertus austrie dux. Et p̄dicti sigismūdi gener. ac boemie hūgarieqꝫ rex anno dn̄i. 1438. xiij. kal. aprilis imp̄ator post sigismundū creatus. imꝑauit annis duobꝰ. Uir q̄dē optimꝰ. ⁊ in omi virtute decoratus. religiosus princeps. Et qui liberalitate simul iusticiaqꝫ prestaret. fuit in bellis audax. ⁊ manu promptus. Is primo apud albam regalē cū ꝯiuge sua Elizabeth kal. ianuarij summo ꝯsensu ⁊ applausu ppl̄i coronatus ē. Inde p̄die nonas Maij rex bohemie designat̄. diademaqꝫ suscepit. Inter hec ⁊ electores imperij apud franckfordiā ꝯuenientes. Eius felicitatē admirati. ⁊ ipi suū sanguinē extollere decreuerūt. romanū imperiū alberto cōmendant. At illi acceptare imperiuꝫ in iussu baronū. ⁊ nisi primores hungarie indulgerēt haud quaqꝫ licebat. q̄bus haud ex vsu videbat̄ suū regē theutonibꝰ imperare. dū sigismūdus romane rei ꝯsulturus. ytaliā germaniā ceterasqꝫ ꝓuincias ꝑagrasset. hūgariā turcoꝝ direptioni paruisse. atqꝫ ob eā cām iureiurādo albertū obligarūt. ne suo in iussu impiuꝫ acceptaret. Uocati tn̄ ad regem q̄ tūc wienne fuit. Multa in vtrāqꝫ ꝑtem dicta. Uicti p̄cibus p̄cipue friderici ducis austrie tūc adolescētis. assensuꝫ dedere. imperiū summa ꝯgratulatōne germanoꝝ ab alberto susceptū. Ille imperio auctus. hūgariā redijt aduersus turcos qui rasciam inuaserāt arma moturus. Interea georgius palocius strigoniēsiū pontifex diem obijt qui coronā regni ⁊ preciosam regni suppellectilē in arce ꝓuauerat. Qua re cognita albertus eo se confert. arx regine dedit̄. q̄ dum thesaurū regni corā baronibus ad eam rem selectis recognoscit. coronā beati stephani regis quā sacrosanctā putāt. clam surripit. anuiqꝫ custodiendā tradit. cetera obsignatis occlaudit arcis. Albertus budam reuersus nō expectatis auxilijs aduersus turcos exercitū ducit. Castra intra Ticiam amnē ⁊ danubiū collocat. interea turcoꝝ imp̄ator euicto castello ex cecatoqꝫ dispoti filio. cuius sororem in matrimoniū duxerat domū abijt. Albertꝰ vbi expugnatā synderoniā turcos abijsse cognouit. dimisso exercitu budam redijt. Sed insolito feruentis augusti calore vexatus. dū peponibꝰ nimiū oblectaretur. ventris solutionem incidit. Cuꝫ igit̄ dissinteria laboraret sentiensqꝫ periculū. wiennā repetere statuit. siue moriturus inter suos. siue ꝙ aerem in quo fuerat nutritus cōferre aliquid ad sanitatē sperabat. Iter igressus cū iam strigoniū preterisset. ⁊ in itinere magis ac magis morbo affectus. relicta vxore pregnante. obsignatoqꝫ testamēto. in villa q̄ longa dicitur. vi. kal. nouembris e vita decessit. princeps liberalitate ⁊ fortitudine clarus. qui magna de se xp̄iane reipublice ꝓmittere videbatur. Nec minora populi de sua v̄tute cōceperant pulcerrime spei breuitas vite nō sinit. neqꝫ em̄ biennio toto imperauerat. statura eius ꝓcera fuit. neruosum ⁊ validū corpꝰ. facies terrifica. more gētis erasa barba. supius labrū intōsum vestem haud splēdidam baltheus auro grauis cinxit. nec vnqꝫ lateri defuit ensis. corpus eius in alba reconditum est.

Concilium Concilium Basiliense Basiliense

Concilium Basilee anno domini. 1438. Ex martini pontificis decreto congregatur. primo tn̄ lente ⁊ ꝑua admodū freq̄ntia. auctoritateqꝫ martini nutritum inde turba plurima cōuenit. ep̄oꝝ ⁊ alioꝝ prelatoꝝ cū quibusdā cardinalibus qui ab eugenio recesserāt. videlicꝫ placentino bononiensi. domino antonio veneto. arelatensi aragonēsi hyspano cypriano. Et domino iuliano romano cardinali sancti angeli legato in concilio generali ibi deputato. Animaduertēs eugenius illos congregatos non vacare ad extirpationē heresis bohemoꝝ ⁊ reformatione ecclesie ob q̄d ordinatum fuit. Tum pontifex ancipiti cura distractus. Et quod in bellis vndiqꝫ premeret̄. Et q̄d Basiliense conciliū augeri indies cerneret. Concurrentibus eo hyspanie gallie germanie pannonieqꝫ principibus. Qui omnē reipublice causam in arbitrio concilij reponebāt. Illud primo q̄dem bononiam transtulit. cardinaliū oīm q̄ secum aderant consensu. Sed imperator alijqꝫ principes ⁊ prelati qui tum basilee erant non modo pontifici non obtemꝑauerunt. Uerūetiam eum bis terqꝫ monuerunt vt basileam ydoneam. a martino celebrādi cōcilij locum delectum. vna cum cardinalibus proficisceretur. Aliter se in eū acturos vt in ꝯtumacem. Eugenius em̄ dubius quid potissimū decerneret: misso tamen eo legato francisco capitelista iure consulto patauinoqꝫ equite. qui eius causam tueretur. Uerum suggestionibus philippi mediolanū ducis eugeniꝰ priuatus. ⁊ Amedeus dux ad pontificatum delectus fuit. quem felicem vocarūt. Conciliū igitur pulcerrimū initium habuit. sed turpissimū exitum. ꝓpter scisma subsecutum. eugenius cognita iniusticia. Delphinum caroli francoꝝ regis filium cū magno equitatu in basilienses cōcitauit. cuiꝰ impetu ꝯuentus illico dissipatus est.

Basilea Civitas clarissima

Basilea prouincie heluecie ciuitas ampla clarissimaq̄ȝ. in loco regio extructa. Inde Basilea dicta. em̄ ΒΑΣΙΛΙΚΟΣ. grece regalis sonat. inde apud grecos ΒΑΣΙΛΕΙΑ regnum dicit̄. Uel ob frequentes terremotus quasi sine base appellata. Quāuis vulgo ferūt ibi latuisse basiliscū. Et post ei⁹ defectonem nomē vrbis reliquisse. Hec vrbs rheno abluit̄. ⁊ eā pene mediā diuidit. pōte tñ simł vrbis ptes vniūtur. Is fluui⁹ germanie celeberrim⁹ ex rheticis alpib⁹ ort⁹. Qui varijs mōtiū impedimentis incitatus. cū rupib⁹ coartat̄. terribili fremitu eluctuat. p̄cipue ꝓpe oppidū Schaffhusen. ingenti impetu p̄p̄ceps ruit. Et ib oppido lauffenberg artatus petris. spuma albissima p̄ fremitu ⁊ collisione apparet. Tandeȝ atrox spumans amplo iurgite ad augustā rauricā. vsq̄ȝ et basileā euoluitur. Et eā in duas ptes disiūgit. Ciuitati q̄ȝ ac ponti ī occulto insidiat̄. cū terremotib⁹ sepenumero quassata sit. Littora em̄ rodit. alueos nouos q̄rēs. terrā cauās. vētis ⁊ aq̄s replēs. hos motus excitat. Quāobrē veterē rauricā augustā (cui⁹ vestigia supra basileā cernūt̄) defecisse arbitrāt̄. Cui⁹ nomē basilea a descriptorib⁹ p⁹ea sortita fuit. Ea vrbs a rheno cōmoditatē magnā hȝ. qꝛ inđ mł̄tā hȝ nauigatōem. vt cū magnis onerib⁹ ad mł̄tas regiones nauigari possit. Ursulā q̄ȝ diuā v̄ginē cū sodalib⁹ a colōia nauigijs p̄ rhenū ad basileā ascēdisse historie tradūt. Rhen⁹ aūt ⁊ si accolis multa q̄nq̄ȝ dāna īfert. vbertatē tñ glebe affert. Cū h̄ vrbs etate nr̄a latericijs domib⁹. pulcerrimis edib⁹. mōsterijs tēplisq̄ȝ magnificētissimis. hospitalib⁹ āplis. alijsq̄ȝ vrbiū necessarijs cū mag̃ ambitu ⁊ menib⁹. fossisq̄ȝ ꝓfundis exornat̄. hȝq̄ȝ agrū āplissimū inter mōtana ꝯstitutū. q̄ ⁊ frumēti viniq̄ȝ boni feracissim⁹ ē. Estq̄ȝ vrbs celeberrima ⁊ āti q̄ h̄ euenit ī hac. qđ ī ceter̄ āti q̄s vrbib⁹ (q̄ꝝ descriptio p̄cessit) euenire solet. vt reliq̄e ⁊ monumēta q̄dā vetustissimoꝝ operꝝ ꝯspiciāt̄. veꝝ ita ruinis ⁊ terremotib⁹ q̄ssa ac vetustate ip̄a cōsumpta. vt nec ei⁹ figure. nec ad quē vsuȝ fabricata fuerint. quāuis diligētissimus ꝓspectoꝛ q̄at agnoscē. Hec tñ mirūimmodū aucta. Et p⁹ terremotū cursus īstaurata. Nouissime nr̄is tp̄ib⁹ bonaꝝ artiū gymnasio ornata fuit. Pi⁹ em̄ summ⁹ pontifex ei⁹ nōis scđs ob loci comoditatē post susceptū pōtificatū in ea vniuersale gymnasium condidit, ac priuilegijs dotauit. Qui olim in ea vrbe tempore consilij basilien

sis plura egregie pfecit. Sita ē aūt ī alsacia. cui q̄ndā heluetia nomē fuit. tūc gallici. nūc germanici iuris prouicia. Cū ludouicꝰ delphinꝰ vienēsis in eiꝰ agrū oēm fere militiā gallicā eduxisset ingentēꝙ metū basiliēsibus intulisset. ꝛ suitēses ex federe socij ciuitati q̄tuoꝛ milia militū letissime iuuētutis auxilio misissent. ꝛ acri bello dubio marte pugnatū eēt. De ea pugna illico inferiꝰ mētio fiet. Hꝫ hec inclita vrbs duas ptes vt p̄misiꝫ ē. Maioꝛ hꝫ tres v̄tices. in vno vetustissimū diue marie extat tēplū summū: ep̄alis sedes auxilio diui heinrici īpatoris scōi oꝛnatū. In alio canonici reg̃lares ad. s. leōhardū degūt. In t cio eccīa sctī petri situata ē. Primū ꝙꝫ monasteriū cū abbacia ad sctm̄ albanū in acie vrbis extat. Inde minores. augustinēses ꝛ p̄dicatores in eo loca sortiti sunt. Domꝰ itē cruciferoꝝ ꝛ dn̄oꝝ theutonicoꝝ spaciosa loca occupāt. Et moniales ad sctāꝫ katherinā ꝛ. S. clarā ꝛ mariā magdalenā. Minoꝛ aūt ps vrbis celeberrimū hꝫ monasteriū carthusiensiū. ꝛ eccīaꝫ theodori ꝛ sctī nicolai ac alias basilicas. In hac ꝙꝫ vrbe multe sctōꝝ reliq̄e sūt ac oꝛnatꝰ varij q̄bꝰ decorata existit.

Friderico postea ro. īpatori amedeꝰ dux sabaudie quē clerꝰ apō basileā ꝯgregatꝰ eugenio q̄rto a summo pōtificatu pōtificato poito in illiꝰ locū suffecerat feliceꝙ papā q̄ntū vt p̄misimꝰ vocauerat filiā quā domi habebat viduā iuuenē ꝛ forma p̄stātē in m̄rimoniū obtulit. sileꝙ dotis noie auri nūmū ducēta milia. si eugenio relicto se petri successorē appellaret. hoꝛruit cesar minimeꝙ sacro suo eccīe sacra fedare voluit. atꝫ ad suos ꝯuersus. vēdere inq̄t alij pōtificalia solēt. hic libēter emat si reperiat venditorem.

Leonellꝰ estēsis ferrarie marchio p̄mogenitꝰ ex Stella nobili adolescentula pellice susceptus. patre Nicolao apud mediolanū defuncto in ferrariensi regno succedēs regnauit annis. ix. vir certe magne hūanitatis ꝛ prudentie ac liberalitatis insignis. necnō ꝛ bonaꝝ litteraꝝ egregie doctus. qui regnū pace ꝛ iusticia gubernauit. ꝛ vrbē ferrariensem muris nouis ex parte padi cingere cepit. ꝛ plura edificia superbissima in vrbe erexit. ꝛ vias ꝛ plateas strauit. Monasteriū sctē marie oꝛdinis sctī dominici erexit ꝛ se post moꝛtem ibi sepeliri fecit. Hic iohannis frācisci ganzage mantuani filiā duxit vxorē. ex qua nicolaū vnicū filiuꝫ mire pulchritudinis suscepit. cuius tutelam ꝛ regni curā boꝛsio moꝛiens cōmisit.

Albertus austrie dux pdictus anteq̃ romanū suscepisset imperium in iudeos deseuiens eos omnes ī sua ditione occidi iussit qui nollent ad xp̄m verū ꝛ singularē deum conuerti. multi metu baptismum suscepere. Ex quibus vnū fridericus anteq̃ imperaret in cubiculū suū accepit. eūq̃ cū esset sibi coetaneus dilexit. Js post aliquot annos penitentia ductus ad iudaicam fidē sese reuerti statuisse dicit. fridericus contra suadet ne viam vite deserat. Cūq̃ verba sua nil proficerent theologos ex vienensi scola accersit qui iuuenem instruant. addit p̄ces addit lacrimas. promittit minaꝫ. Postremo vbi frustra sese niti cognouit inuitus iuuenem in iudicium requisitū tradidit. ille ad suppliciū ductus nullis obstrictus vinculis (sic em̄ petierat) vt pyram ardentem vidit hebrai cū carmen incipiens in medias flāmas intrepidus se piecit atq̃ ibi cant⁹ exust⁹ ē.

Animaduertit religiosus quidem p̄dicator ex ordine predicatoꝝ albertū cesarem Ladislai patrem. qui sermonē suū vienne audiret somno grauatū esse atq̃ altiori voce. quero inquit ex vobis qui astatis. saluari ne principes possint? Cūq̃ rem dubiam ꝛ admodum difficilem reddidisset. iamq̃ rex excitatus attētissim⁹ eēt appagete appagete ait. nāq̃ si baptisati p̄ncipes ac in cunabulis moriaꝫ nō ē desperata eoꝝ sal⁹.

Paulus vergerius

Petrus paulus vergerius patria iustinopolitanus phs ꝛ orator ac iuris cōsultus. nenō ꝛ lingua greca latinaq̃ vir eruditissimus Chrisolore bizantini phi auditor ꝛ carrariensium principū olim familiarissimus p hoc tempus predictis virtutibus celebratus magno fuit in precio. qui cum eloquentissimus habereꝫ inter cetera historiam satis elegantem de gestis carrariensiū dn̄oꝝ edidit. ꝛ de ingenuis moribus libellū. ꝛ in diui hieronimi laudē cultissimas orationes composuit ꝛ alia multa.

Mapheus phegius patria laudensis vir doctissimus. orator ꝛ poeta nō vulgaris. martiniq̃ pape datarius ob dicendi elegantiā rome floruit. qui aliquot editis libellis partim metro partim oratione soluta magnā laudē sortit⁹ ē. Inter quos tredecimū eneidoꝝ librū in versu heroico composuit. Eius quippe procurationē ꝛ impensa reliquie sancte monice ex hostia tiberina romā translate sunt. ꝛ eisdem capellā atq̃ sepulchrum miro artificio suo sumptu extruere fecit. vbi ꝛ corpus suum in ea capella sepelire voluit.

Franciscus barbarus patricius venetus crisolore in grecis lr̄is discipulus excellentissimi ingenij vir. ob doctrinā ꝛ dicendi promptitudinem ꝛ reipublice administrande prudentiam laudatissimus habitus est. Hic cū eruditissimus esset pulcherrimū librum de re vxoria ac epistolas ornatissimas edidit.

Leonhardus quoq̃ iustinianus vir magni ingenij vtriusq̃ lingue grece ꝛ latine peritissimus. Inde quedam greca in latinū conuertit vtpote cimonis ꝛ luculli vitas. Hic bernhardum iustinianum filiū genuit doctrina ꝛ prudentia consimilem.

Carolus aretinus poeta grece latineq̃ lingue vir eruditissimus atq̃ eloquentissimus frācisci philelphi emulus hisdem temporibus floruit. qui tū metro tū soluta orōne multa composuit. ꝛ quedā e greco conuertit. quā ob rem a florentino populo in suū cancellariū vocatus immunitatis beneficiū consecutus ē.

Caietanus patria vicentinus patauinus canonicus theolog⁹ ꝛ phs sui tp̄is p̄cipuus in patauino gymnasio tū legendo tū disputādo principatū obtinuit. ꝛ iō accuracius sup octo libris phisicoꝝ cōmētat⁹ est. ꝛ sup libris de anima ꝛ de celo ꝛ mundo ac alia cōposuit.

Concilium florentinum

Concilium florentie anno dn̄i. 1439. ab eugenio pōtifice cōtra basiliense celebraꝫ. Mortuo em̄ sigismundo impatore a quo basiliense concilium incrementum habuerat. creato alberto duce austrie cōcilium ferrariense eugenij nomine cardinalis sancte crucis inchoauit. Eo pficisciꝫ ꝛ eugenius eo q̄ aduentare impatorē constantinopolitanū Jo. paleologum intellexerat. Js ferrariā ingrediens non aliter susceptus ab eugenio est ac romani impatores suscipi consueuerant. Verū cū pestis ferrarie inoleuisset florentiam transferre conciliū placuit. ibi habito sepius conuentu discussaq̃ grecoꝝ ꝛ latinoꝝ contentione tandē eo ventū est vt greci rationibus victi faterenꝫ ꝛ spiritumsanctū a patre filioq̃ pcedere. vtq̃ ī azimo sine fermento triticeo pane corpus xp̄i consecrareꝫ. ac purgatorij locū esse crederent. Postremo vō vt faterenꝫ romanū pontificē verum xp̄i vicariū petriq̃ legittimū successorē primū in orbe locū tenere. cui ꝛ orientalis ꝛ occidentalis eccl̄ia merito pareret. Abeuntibus aūt grecis. 22. nouembris re hoc modo composita gaudentes in patriam rediere. Armeni etiam cum fide nostra conuenere. Preterea vt patres augēdo basiliense conciliū infirmaret. Eodē tēpore decem ꝛ octo cardinales creauit. Quoꝝ de numero fuere duo greci rutenus ꝛ nicenus vt eoꝝ auctoritate grecorum natio in fide contineretur. que haud ita multo post in antiquos mores recidit.

Philippus mediolonēsiū dux. occupata genua vrbe. magnū exercitū inter foꝝ cornelij liuijq̨ forū cōtinebat. Quapropter suscipit aduersus eū a florētino pplo bellū. qđ vsq̨ ad obitū eiusdem ducis durauit. annis. l. xxv. Infida tñ nonnūq̨ ⁊ insidiaꝝ plena pace intercedente.

Francia añ hec tpa diu in flore. nūc in merore fuit. Cū illud regnū florētissimū supra modū per heinricū regem anglie vastat. postq̨ aūt alios bello deturbauit. nō sine grandi iactura suoꝝ infelicissime vitam finiuit. Joannes quoq̨ dux burgūdie hoc regnū eque lacerauit q̄ breui post occidit ⁊ malorum multoꝝ occasio extitit. Cardinalis sancte crucis tandē pacem cōposuit. quā burgundi acceptarūt. Anglici non consenserūt. verū ioannes burgūdie dux post terugas initas cum sacramentū ambo diuinissimū sumpsissent. in conspectu regis francie atrociter occidit. ideo mala succedunt tempora per regiones francie.

Duo amantes

Duo amantes hijs diebus in ytalia fuerūt. Miles vnus eurialus noīe Sygismūdi impatoris. curialis pcipuus. Et lucrecia in senēsi ethrurie vrbe. ambo decori. amboq̨ speciosissimi. Uerꝝ lucretia mira pulcritudine precellens. Res acta senis est dū sygismundus illic degeret. Hij nāq̨ ceco amore adinuicem solo visu exarsere. Et tandē ad cōcupitū finē puenere. Et cum ibidem p aliquot temp⁹ dies suos deduxissent. ob cesaris absentiā facta fuit sepatio. Ex qua tātā vterq̨ contraxit tristiciā. q̄ lucrecia post longas lacrimas egritudinē incidit. Et q2 coꝝ suū aberat inter brachia matris indignantem exalauit aīam. Eurialus vo postq̨ obisse verū amatorē cognouit. magno dolore pmotus. cōsolationē vllam admisit nisi postq̨ cesar ex ducali sanguine virginem castissimā sibi matrimonio coniūxit. Ex quoꝝ exemplis monētur. vt temperatis motib⁹ studeant. Qui em̄ nūq̨ sensit amoris ignem aut lapis est aut bestia. Ipse nāq̨ per deoꝝ medullas non latet igneam fauillam. horum historiā pius pon. ante pontificatum pulcre descripsit.

De aduentu Delphini in alsaciā. tpe concilij basilieñ.

Uenit per hos dies ludouicus delphinus vieneñ. ac primogenitus regis francie. cum magno exercitu infra limites imperij. Oppidumq̨ obsidione cinxit. Cui nomē est mons belligradi. quod ab impio comites de wirtenberg habēt ī feudū. Ibi cum aliquādiu delphinus maneret. cū castellanis tandē conuenit. vt sibi ad certum tempus oppidum traderet. Quo lapso id libere restitueret. Nam aliter vi decreuerat expugnare. vt locum haberet in quo morari posset. quia non decebat regis filium in campis degere absq̨ tecto. Postq̨ aūt delphinus belligradi potitus est. fama vndiq̨ aduentum suū publicauit. ſ non vno modo apud omnes. Apud aliquos nāq̨ se in auxiliū nobilitatis venisse predicabant. tanq̨ in germania p comites esset oppressa. Apud alios vo vocatum se dicebat per romanoꝝ regem cōtra Swicenses. nōnullis aūt se velle vendicare iura domus francie se asseuerebat. que vsq̨ ad rhenū protendi dicebat. Ex hac causa vrbem argentinā obsessurū se affirmabat. dicebat ⁊ pter ducem sygismūdū se venisse. Et hos rumores vbiq̨ publicari studebat. Non q̄ ita esset. ſ q̄ fauorem ob eam causam sese putabat habituꝝ. De delphini exercitu varia dicta sunt. qui minora probant quinq̨. ⁊. xx. milia censent esse. Concordatū est inter delphinū ⁊ alsacieñ. quinq̨ ⁊. xx. milia hominū ex suo exercitu p hyemem in oppidis alsacie recipi debere. ipse q̨ delphinus ⁊ thuriceñ. ⁊ alijs obsessis ferre opem promittut. Ueniebant iam delphini gentes q̄ vulgo vocantur armeniaci in subsidiū quoddā castelli. quod swiceñ. pe basileam obsidebant. suiceñ. vt hec senserunt non expectatis hostibus obuiam pergunt. primasq̨ armeniacoꝝ turmas incidūt. stragem dāt. plurimosq̨ neci prebent. armeniaci vo retro pedetenti fugientes ad maiorē exercitum se recipiūt. Illi sanguinis cupidi ⁊ auidi victorie dū gloriam querunt. ppriam salutem amittunt. Uentum est ad hospitale sancti iacobi quod vix stadijs quatuor a basilea distat. ibi vniuersa multitudo armeniacoꝝ in suiceñ. irruit. Nonnullis ante portas basilieñ. positis qui exeuntes obseruarent cederentq̨. Cōmittitur atrox ⁊ miserabile prelium. Caduntq̨ ex vtraq̨ parte q̄plurimi. prelium a principio diei vsq̨ ad finem tractum est. Ad extremum non victi suiceñ. ſ vincendo fatigati. victoria lugubris armeniacoꝝ fuit. Campusq̨ liber eis māsit. nō virtute. ſ multitudine supantibus. Ex armeniacis dicūt aliqui plures stratos esse q̄ ex suiceñ. Magna cedes equorum fuit. plures theutoni dum suiceñ. vlcisci volūt vitam amiserūt. Dum hec agūtur rex romanorum oratores ad delphinū mittit. episcopum augusteñ. ⁊ ioannē de aych doctorem. nonnullosq̨ milites perscrutatum. Quid cause sit quod imperium cum exercitu sit ingressus. Redeunt oratores ⁊ cum his delphinus suos ad regem destinat q̄nq̨ viros prestantes. Interim ex parte concilij basilieñ. cardinales duo arelateñ. ⁊ sancti calixti pluresq̨ alij doctores delphinū adeūt. Et cum hijs ciues basilieñ. deprecanturq̨ neue concilio vel ciuitati nocent. Is rursum suos basileam cum hijs nūcios mittit. Qui habuerunt diuersos concordie tractatus. Nam ⁊ oratores felicis pape ac ducis sabaudie totiusq̨ suiceñ. factōis illuc ꝯuenerāt. Oratores qui Nuremberge fuerunt dixerunt delphinū vocatu regis contra suiceñ. venisse. Tandem cū deuastationem in alsacia peregerunt. non sine nece suoꝝ ad ppria reuersi sunt. Anno domini. 1444.

Brixia olim nobilissima cenomanoꝝ galloꝝ ciuitas. Et nūc q̄dem inter ceteras lombardie vrbes admodū potens. antea hec tp̄a. vi. ydus marcij in venetoꝝ manus deuenit. Hui⁹ cā fuit q̄ philippus dux quēdam virū pessimū ibidē vectigalibus p̄fecerat. Qui intollerabilia ciuibus imponēs. ꝓpter quod brixiaꝫ lacessiti venetis ciuitatē obtulere. Susceptaq̄ȝ brixia cardinalis q̄ȝ sancte crucis vltro citroq̄ȝ sepi⁹ nūcijs transmissis. Tandē pacē ea ꝯditione inter philippū ⁊ venetos cōposuit. vt brixiā veneti. et oppida brixianoꝝ cremonensiūue. q̄ antea ipi ⁊ mantuan⁹ marchio ceperāt retinerēt. Insup ⁊ bergomū eiusq̄ȝ agrū legatus ex federe ipis venetis designauit. hac etiā cōditione. ne socios venetoꝝ florētinoꝝq̄ȝ bello lacesseret. Inde veneti tantā gl'iam ⁊ vtilitatē ꝯsecuti sunt. Deinde arx vi ⁊ machinis vix est expugnata.

Deinde bellū lucense a florētinis suscipit q̄ð p annos tres maximo cū vtriusq̄ȝ ppl'i dāno ꝓtractū fuit.

Cosmas Mediceus ciuis florentinus

Cosmas mediceus florentinus potētissimus ciuis. Qui e florētia pulsus. Cū anno dn̄i. 1432. in vrbē reuocatus esset. gubernatōem oēm reipublice statim reformare fecit. Vn̄ ⁊ multos alterius aduerse factionis in exiliū egit. fuit em̄ apud florentinos ciuis primarius. omīq̄ȝ nō solum apud ytalos ſ3 forte et apud exteras nationes opū affluentia prim⁹ habitus ē. Verūetiā prudētia humanitate. liberalitate. bonoꝝue artiū ⁊ p̄sertim histoꝛiaꝝ p̄stantia oēs supauit. Tāta fuit hui⁹ diuitiaꝝ abūdantia vt suo auxilio frācis cus fforcia mediolanēsiū ducatū obtinuerit. Multa quoq̄ȝ eccl'iastica edificia cultiora reddidit. Et in primis celebre monasterū apud fesulas nō longe ab vrbe florētina ordinis canonicoꝝ regulariū extruxit. aliud etiā intra vrbē in honorē btī marci euāgeliste ordis sancti Dn̄ici a solo edificauit. In q̄bus bibliothecas extruxit adeo supbissimas. vt oēs supent in ytalia. libris notabilib⁹ in diuersis facultatib⁹. nō solū latinis ſ3 ⁊ grecis. q̄ fuerant Nicolai de nicolis viri studiosi lingue vtriusq̄ȝ periti illā exornans. alia quoq̄ȝ ea in vrbe extruxit monasteria ⁊ priuata edificia. Et nō longe a domo habitationis monasterū seu canonicatū p̄magnificū edificauit in honore diui laurētij. Que opa viri magnificentiā p̄ se ferūt. Porro cū sic annis multis vixisset. Relicto filio petro virtutis paterne imitatore. anno domini. 1464. kal'. augusti defunctus ē. in bona senectute. apud sctm̄ laurentiū conditū cū hoc titulo. Cosmas medices patrie pater. laurentius ex filio petro nepos omnes auitas virtutes atq̄ȝ diuitias reuiuiscere fecit.

Nicolaus euboicus

Nicolaus euboicus sagūdinus ep̄s latine ⁊ grece lingue atq̄ȝ elegantie p̄nceps laudatissim⁹ habet. Qui in freq̄nti florētino cōcilio medius assistēs multis ⁊ eruditis viris audientibus disputantiū v̄ba atq̄ȝ sentētias tū grece tū latine. p̄latas mira celeritate ⁊ adeo accomodate referebat vltro citroq̄ȝ in vtraq̄ȝ lingua fidelissime ⁊ summo ornatu reddebat.

Ambrosius florentinus ordinis camaldulēsis general' abbas theologus insignis latine greceq̄ȝ lingue accurate doctus. ⁊ bonis omnibus disciplinis ornatus in eo cōcilio clarus habetur. inter cetera sui ingenij monimenta. Diogenū Laerciū de morib⁹ ⁊ vita philosophoꝝ ad Cosmū mediceū e greco latinū fecit. Alia quoq̄ȝ opuscula docta cōposuit.

Joannes Tortellius natione aretinus romani pōtificis subdiaconus ⁊ cubicularius. ac nicolai postmodū pontificis ꝯtubernalis ⁊ studioꝝ suoꝝ intimus comes grec[is] latinisq̄ȝ l'ris ac theologicis nō mediocriter doctus. hac tempestate floruit. Qui inter cetera studioꝝ suoꝝ opa describendi rōne opus p̄clarū edidit. Et ortographiam suis l'ris ornat. Athanasij quoq̄ȝ vitā ad eugeniū papā in latinū transtulit. Et appianū historicū aduerbū interpretatus est.

Antonius cermisanus medicorum monarcha

Antonius Cermisan⁹ medicine monarcha. qui lectioni ordinarie padue lōgo tempore p̄fuit. Quē sequētes miris extollūt laudibus. fuit homo hilaris ac iocūdus debite carnosus cōplexionem a deo sibi donatā optimā habēs. q̄ in senectute masculos pulcerrimos post se reliquit. primus ex mente abocili casum in terminis more iuriscōsultoꝝ aperuit. Consiliaq̄ȝ ex viscerib⁹ Auicēne ad omnes egritudines posteritati reliquit. Diem clausit extremū. anno legi gratie 1441. vicesimaquarti augusti. sepultus apud sanctum Antoniū padue.

Bartholomeus de montagnano medic⁹

Bartholomeum montignanū philosophū ⁊ medicū celeberrimū etas ista attulit. Qui multarum rerum cognitione ⁊ scripturarū subtilitate ceteros sua etate phisicos superauit. Q̄ð pulcre libri de cōseruatione sanitatis a se editi ostendūt. Adiecitq̄ȝ his ⁊ cōsilia in medicinis de pticularib⁹ egritudinib⁹ a capite vsq̄ȝ ad pedes. Silr̄ de balneis. de mō ꝯponēdi medicinas. Et antidotariū i cōsilijs. ⁊ alia multa.

Hugo quoq̄ȝ Senensis vulgatissimus medicus. per hoc ipsuꝫ tempus diuina quadam ingenij ⁊ medendi gratia. om̄es qui ante illum in ethruria floruerunt excelluisse creditur. Qui super primo Auicenne ⁊ Aphorismis Hyppocratis ⁊ Tegni Galieni. Et consilia vtilia scripsisse dicitur.

Nicolaus de Tolleto ordinis heremitarum

Nicolaus Tollentinas eremitarū sancti Augustini pr̄. qui anno dn̄i.1294. obierat hoc anno.1446. freq̄ntissimꝰ miraculis clarus ab eugenio pontifice (toto astāte pp̄lo romano om̄iqꝫ cardinaliū cetu) sctōꝝ ꝯfessoꝝ nūero aggregatur. Voluerat tn̄ ioannes.xxij. pontifex q̄ de eiꝰ sanctitate p̄cipuā habuerat noticiam. hūc ei honorē impṫiri. ꝟ multis belloꝝ scismatūqꝫ turbinibus vexatus. ac etiā morte p̄uentus. id hāc ad vsqꝫ diē dilatuꝫ ē. Is sanctꝰ ex pyceno oppido qd̄ sancti angeli nūcupaṫ sb̄ firmana ciuitate mr̄e amita. p̄re cōpagno mediocribus parētibꝰ natꝰ. adultus factꝰ corpus ⁊ aīam dn̄o ꝯsecrauit. In adolescētie p̄mordijs mūdo renūciās ordinē heremitaꝝ beati augustini complexus ē. inde m̄ltis ieiunijs vigilijs vberibus corpusculū afflixit. ⁊ cōtemplationi se totū dedit. oīs eiꝰ s̄mo aut rarus aut cū opus erat de morībꝰ. de religione. de pietate. de mundi ꝯtemptu. vl̄ de amore dei fuit ⁊ celesti patria. cilicio circuloqꝫ ferreo subtrito vtebaṫ. q̄bus carnē suā plurimū macerabat. diabolicas etiā tēptatiōes ꝑtulit. in eo q̄ꝫ ꝓphetie sp̄us fuit. ad eū multi languētes. nōnulliqꝫ malignis vexati spiritibꝰ ducti curati sunt. triginta ānis tolentino in cōuentu ꝑmanēs. nūqꝫ carnes oua pisces aut alia pinguia sanitatis aut infirmitatis tp̄e reptus ē comedisse. Cū q̄daꝫ nocte diu in orōne ꝑstitisset. in cella sua obdormiēs vidit ī somnis sydus clarissimū situ non altū. e loco natiuitatis ꝓgrediēs qd̄ post oratoriū chori in tolleto terminū habuit. cognoscēs ꝑ hoc se emigrandū. in eo loco sepulturā elegit ad insinuandū claritatē sanctitatis eiꝰ. Sicqꝫ sanctissimꝰ vir celo receptus ē. huiꝰ aūt festiuitas decima die mensis septembris celebratur.

Laurētius vallensis

Laurentius vallēsis vt aiūt canonicus. nō minꝰ p̄hus ⁊ theologus q̄ꝫ rhetor ⁊ grāmaticus. hoc tp̄e clarus exn̄s. ad ioannē tortelliū amicissimū suū Elegantiaꝝ libros sex ex neapoli dedit. quibus nil vtilius excogitari potuisset. Scripsitqꝫ in dialeticā ⁊ in q̄ntilianū cōmētarios dignissimos. Ep̄las q̄ꝫ pauli suo mō in latinū v̄tit. Homeꝝ insuꝑ ⁊ herodotū ac thucididem grecos latine loqui docuit. Nonnulla etiā alia acri cura ac diligentia conscripsit. inuectiuas etiā aduersus multos cōposuit.

Matheus palmerius natione florētinus historicus ⁊ p̄hus ac orator disertissimꝰ. ipis q̄ꝫ tp̄ibus viguit. Et inter preclaros viros in cōcilio florētino annuemeratus fuit. Chronicā eusebij de temporibus quā diligētissime emēdauit. Et ab anno domini quadringentesimo quadragesimosecundo vsqꝫ ad annū.1448. ip̄e perfecit.

Blondus hystoricus

Blondus flauius foroliuiēsis vir doctissimꝰ. ⁊ dicēdi gr̄a gratissimꝰ eugenijqꝫ pōtificis secretariꝰ dignissimꝰ. ꝟ ipo tp̄e eas ob res multo habitꝰ ē in p̄cio. Qui p̄ter orōnes ⁊ ep̄las innumerabiles a se editas. maximā gloriam ytalie cōtulit. q̄ꝛ p̄ ceteris latentē sup̄ mille annos historiā tanta attigit diligentia. vt duobꝰ ⁊. xxx. libris. eandē diffuse ornateqꝫ ōn̄derit. Nā omnē ne dū ytalie ꝟ totius olim romani imperij ꝓuinciaꝝ regionūqꝫ statū ꝑpulcre descripsit. Indeqꝫ de roma triūphante libros.x. Et de roma īstaurata libros.3. ac de ytalia illustrata libros quasi.13. ac alia m̄lta. Quinqꝫ hic post se reliquit filios bonarum litterarū feracissimos. nec patri inferiores.

Guarinꝰ veronensis

Guarinus veronēsis crisolare bizantini discipulus grāmaticus. ⁊ orator ac p̄hus eruditissimus. grece latine lingue facūdissimus. ferrariāqꝫ legendo docendo et cōponendo cū infinitam pene discipuloꝝ turbā ad se erudiendā traxisset. maximū laudis preconiū ꝓmeruerit. Tandem venetijs postea ferrarie. ⁊ victorinus mantue publico salario v̄ōti. m̄ltos in vtraqꝫ lingua erudire ceperūt Inter q̄s etiā mantuani ⁊ ferrariēses p̄ncipes fuere. Hic guarinꝰ cū eēt ingenij excellentissimi grāmaticales regulas vtiliter ī ordinē redegit. indeqꝫ strabonis geographi europā. ⁊ vitā q̄rūdam ex plutarcho greco latinas eloquētissime fecit. hn̄tur eīn ipius cōplurime elegantissime orōnes ⁊ ep̄le a se edite. Deficiens tandē in senectute bona. ferrarie apud carmelitas sepulcro marmoreo. insigni decorato epigrāmate sepelitur.

Georgiū Trapezuntiū virum doctissimū ⁊ apostolicum secretariū cum his floruisse constat. q̄ꝛ ab eugenio pontifice rome publico gymnasio vocatus. m̄ltis annis hyspanos gallos germanosqꝫ viros prestantissimos vna cum ytalicis oratoriā ⁊ poeticam docuit disciplinaꝫ. Rhetoricā conscripsit ⁊ alia.

Gregorius tiphernas rhetor vtriusqꝫ lingue eruditus strabonis asiam in latinū conuertit. Ioannes quoqꝫ aurispa secretarius ap̄licus rhetor luculentus in precio fuit. ⁊ quedam cōposuit.

Antonius guaynerius natione papiensis medicus celebratus. hec ipsa tempora suo ingenio suaqꝫ insigni doctrina clariorem reddidit. Qui in medicinis composuit de febribus. de stomachi egritudinibus. de matrice. de artetica ⁊ iūcturis. ⁊ calculi passione tractatus cōposuit. Ferūtur ⁊ ipsius de fluxibus de pleuresi. de peste ⁊ aliqua alia composita laude digna.

Anno mundi.6646. Anno xpi.1447.

Linea summoꝝ pontificu

Nicolaus quintus

Calixtus tercius

Nicolaus qntus papa. Thomas sarzanus antea vocatus. a sarzana oppido lucenſ agri. humili loco ⁊ familia natus. mr̄e andreola. pr̄e bartholomeo phisico. pōtifex oīm cōsensu creatur pridie nonas marcias. M. cccc xlvij. Vir certe tāto principatu doctrina comitāte liberalitate magnificētia dignissimus. Laudat̄ eñ eius liberalitas qua in omes vsus ē. maxime erga litteratos q̊s ⁊ officijs curialibus ⁊ bn̄ficijs mirifice iuuit. Eos premijs ad cōponenduz ⁊ aduertendos grecos auctores in latinū ita perpulit. vt lr̄e grece ⁊ latine. q̄ sexcentis iam antea annis in situ ⁊ tenebris iacuerāt. tū demū splendorē aliquem adepte sint. Misit ⁊ lr̄atos viros ꝑ omnē europiā. quoꝝ industria libri conq̄rerentur. qui maiorū negligentia. ⁊ barbaroꝝ rapinis perierāt. Hic cū oīm virtutum ornatissimus esset. Et in deū ac hominē bene meritus. vno eodemq̧ anno ⁊ ep̄atum bononiensem ⁊ cardinalis dignitatē ⁊ pontificatuz adeptus ē. Qui cū pontificatū inijsset p̄ter spem oīm. mūdi principes habuit fauorabiles. Ido motus felix hortante etiā friderico cesare pontificatu se sponte abdicauit. Qua ex re galerum cardinalatus ei trāsmisit. Et legatū germanie ꝯstituit. Ea cōcordia ne dū populus ro. ⁊ etiā totus mūdus a tanta seditione liberatus admodū letatus ē. Et fridericus impator creatus vna cū leonora cōiuge ꝓ corona accipienda romā cōcessit. Et ab ip̄o coronā ⁊ bn̄dictionē acceperūt. Multa etiā gloriosus hic pontifex in vrbe ⁊ extra edificia magnifice ⁊ splendide edificauit. in vrbe edes pontificias apud sanctā mariā ad p̄sepe. Restituit ⁊ templum sancti Stephani. a fundamētis erexit sancti Theodori tēplū. pantheū in medio vrbis positū. M. agrippe opus plūbeo tecto restituit. In vaticano aūt ⁊ pontificias edes in hāc formā quā nūc cernimus redegit. Et muros vaticani prealtos ⁊ latos inchoauit. Et molē ingentez quibus coherceri hostes possent. ne edes pontificis ⁊ beati petri templū (vt antea sepe factū ē) diriperent̄. Extant adhuc vasa aurea ⁊ argentea. cruces gēmis ornate. ⁊ sacerdotales vestes cū mitra pōtificia. q̄ hoīs munificentiā ostendūt. Libros ꝑpulcros auro ⁊ argento redimitos magne multitudinis (cum adhuc imprimendi ars non ꝓdijsset) suo iussu exscribere fecit. Elemosinas multas in pauperes ⁊ v̄gines inopes erogauit. auaricie adeo expers fuit. vt neq̧ officiuz vendiderit neq̧ beneficiū simoniaca prauitate vlli collocauerit. Gratus erga se meritos. amator iusticie. pacis auctor ⁊ conseruator. iubileū habuit. beatum quoq̧ bernardinū ordinis minoꝝ in sanctos retulit. Tandem siue tedio animi quo maxime cruciabat̄ post captam cōstantinopolim a turcis. siue febre ⁊ podagra. qua potissimū vexabatur. pōtificatus sui anno octauo. M. cccclv. morit̄. Sepeliturq̧ in basilica petri. honorificētissima pompa. cum insigni epitaphio

Anno mundi. 6656. Anno xpi. 1455.

Calixtus tercius papa. natione hyspanus ex valentia ciuitate. patre ioanne. matre francisca. generoſ parentibus natus. alphonsus cognomento boria antea vocatus. libere educatus. Sexto ydus aprilis hoc anno iam decrepitus cardinaliū suffragijs pontifex creatur. Vir certe magni consilij ⁊ vtriusq̧ iuris pacutus doctor. Et alphonsi regis secretarius. Pontificatu suscepto. Calisti nomen de more suscipiēs bellū turcis statim indixit. Id se ante pontificatum vouisse ostendens suo cyrographo. ad id perficiēdum predicatores per totam europam statim misit. qui omnes xp̄ianos in turcos animarēt. Et suis opibus eā adiuuarent. Ex hijs antem facultatib⁹ ad sexdecim triremes rome edificatas in hostē misit. patriarcha aq̄legiensi p̄fecto. qui triennio maritima hostiū asianoꝝ vexauit. Insulas quasdam cepit. ac magnas calamitates hostibus intulit. Alphonsus aūt rex ⁊ burgūdie dux crucis signū suscipientes. ituros se in hostē ꝓfitebantur. vel armatos milites missuros. sacerdotibus interea aliquot dierū supplicationes decreuit. Mādauit preterea vt assiduo rogatu deus flecteretur. In meridie campanis signum dari fidelibus. vt orationibus eos iuuarent. qui contra turcos continuo dimicabant. Ea de causa officium transfigurationis domini nostri ihesu christi ipse ordinauit. Iussitq̧ eo modo atq̧ cum hijs indulgētijs celebrari quibus celebritas corporis christi in precio habetur. Et ꝓpterea ad vsum cassanū persarum ⁊ armenie principē ad reges Tartarorum Ludouicum bononiensem ordinis sancti francisci fratrez misit. Cum multis ⁊ magnis mūeribus eos in turcū excitans. qui persuasu hominis magnas turcis calamitates intulere. Pontifex quoq̧ ad transigenda negocia pontificia animū adijciens beatū Vincentiū hyspanū cōpatriotam suū. Et beatū eadimūdū anglicum in sanctos retulit confessores. Calixtus autem in omni vita integerrimus cum elemosinas xp̄i pauperibus frequentes dabat. in victu parcus. in sermone modestissimus. Moritur pontificat⁹ sui anno tercio mense tercio. die decimosexto. Reliquit centum ⁊ quindecim milia nūmum aureorū. quos in vsus bellicos contra turcos cōperauerat. Sepeliturq̧ in vaticano ad sinistram basilice sancti petri in tēplo rotundo. quod sancte Marie de febribus dedicatum est. Nicolai impensa antea restitutum.

Linea imperatoꝝ
Fridericus tercius

FRidericus eius nominis tercius impator Ernesti ducis austrie filius. Au/strie. stirie. carinthie dux ⁊ comes tyrolis alberto romanoꝝ rege e vita sublato: Anno dñi. 1440. cōmuni voto cesar delectus. Inde coronā regni germanici apud ciuitatem aquensem summo honore suscepit ⁊ imperauit vsqꝫ in p̄sens. annis. 53. Is postqꝫ discretionis annos attigit mox religionis induit zelum. ce/pitqꝫ rebus omnibus diuini cultus augmentum ꝓponere. quod sibi ⁊ sue nature bonitas ⁊ nobilitas sanguinis suadebat. Nā domus austrie principes (inter q̄s plures ⁊ reges ⁊ imperatores floruerūt) tunc sibi ꝓspere succedere sperauerūt cū diuino cultui bene ⁊ constanter famulati fuissent. Quoꝝ vestigia Fridericus secutus. Defunctis parentibus qꝫprimū tutelā exuit vt locū videret in quo nostra redemptio celebrata est adhuc adolescens transmare nauigauit sacra visens loca. vbi natus saluator. p̄sentatus in templo. baptizatus ⁊ tēptatus. vbi cenauit. vbi iudicatus curcifixus ⁊ sepultus ⁊ vnde celos ascendit. Quid multa osculatus est terram vbi fuerunt pedes eius qui nos redemit. felicēqꝫ reditum cū gloria habuit. Fuit eñ princeps catholicus ⁊ pius. etate florida. quā sapientia. grauitas et vite integritas comitabant̄. corpore strennuus vegetusqꝫ ⁊ robustus. aptꝰ ⁊ patiens ad labores. fortis constansqꝫ animi. sobrietatis cultor p̄cipuus. De sua deniqꝫ mansuetudine. de religione. de iusticia. de prudentia faciendum verbum necessarium foret. Quō neutralitatē ecc̄ie romane nocentissimam ex natione sua sustulerit vt obedientiā germanici populi magno labore. maiori sumptu atqꝫ industria eugenio ⁊ nicolao restituerit. Unde secuta est qua nūc fruimur ecclesiastice societatis vnitas. Horremus tñ ingredi cū paruo nauigio magnū mare. neqꝫ nostra historia est que maiestatē tanti principis ꝓ sua dignitate valeat explicare. vetustas eñ imperij ⁊ amplitudo ac auctoritas ⁊ gloria deducenda forent. ⁊ natio germanica que sibi obsequit̄. domusqꝫ ex qua ꝓgnatus est. Cū ea regū ⁊ impe/ratoꝝ sedes ⁊ sepe hungarie sepe bohemie ⁊ aliqñ polonie reges dedit. que laudes eius habunde demonstrant. Demū p̄sona ꝓpria que corporis ⁊ anime dotibus egregie pollet. Satꝰ est tamen tacere qꝫ maiestatem tanti principis tenui vt nostra est historia ꝑcurrere. Vereor eñ ne quis me putet in hoc opere pleraqꝫ scripsisse in gratiā imperatoris nostri ac ꝓinde vanitatis arguenduz esse. quod viciū a graui viro p̄sertim scribente longissime abesse debeat. qui tamen nouit fridericuz nemo adulatū dicet. Si eos adulari tantummodo dicimus qui mortaliū facta dictaqꝫ supra verū extollunt. Cū hec scripta eius laudes diminute magis qꝫ ampliter attingunt. quis eñ eius imperatoris egregia facinora habunde retulerit: qui annos tres supra quinquaginta sapientissime imperiū gubernauit. Omnes tandē qui modo regnant quiqꝫ regnaturi post hec fuerint fridericū tanqꝫ speculū quoddā virtutū contueri appetere arbitror. Si gloriam regionibus. suis ꝓuincialibus quietem parare voluerint. Quā ob rem nō plenam historiam scribo. sed ea dumtaxat excerpo eaqꝫ p̄stringo que ad exēpla virtutū ac ꝓbitatis accomodari posse videant̄. Nunc igit̄ ad sequentia gesta redeamus. Prohibente scismate vsqꝫ nicolaū quintū rome coronari destitit. rebus germanie interim compositis. Quo pontificante ordinatis p̄sidibus austrie ꝓsecutus iter ad oppidum sancti viti ꝑuenit. ibiqꝫ natiuitatis dñice festa ꝑegit. Ad quem locū ⁊ ladislaum regē ꝓficisci iussit. Inde villacū se confert. id est oppidū ecclesie babenbergensis supra dranū situm non longe ab ytalie finibus. ibi ⁊ bohemi ⁊ hungari ꝯuenerant. domi nobiles qꝫplurimi qui romā videre. coronationē ytalie spectare mores. militie cingulū mereri magnoꝑe optabant. Ibi quoqꝫ dux austrie albertus germanus cesaris erat. qui splendidū ex sueuia comitatum ad se vocauerat. Cupidus ⁊ ip̄e qꝫuis Rome in anno iubileo fuisset rursus ytaliā ingredi ac fraterne coronationis adesse solennibus. Cesar relicto villaco alpes ascendit que germaniam ytaliamqꝫ disiungunt. p̄misso alberto cum parte copiarum. ip̄e regem ladislauz secum ducens kal'. ianuarij ytaliam intrauit anno post iubileum primo. Legatos venetoruz patricios domi potentes obuios habuit. qui eū ingenti gaudio exceperunt cum clero ⁊ reliquijs occurrentes. Ad victum omnia sine p̄cio administrarunt quocunqꝫ cesar in territorio venetorum ꝑuenit. Occurrere frequentes populi. laudare splendidum cesaris comitatum. arma lucentia. decoras iuuenū facies. flauescentes copiosasqꝫ comas. lactea colla. cōmendare speciem cesaris imperio dignam. dicere grauem aspectu. prudentemqꝫ hominem iudicare. multa super Ladislao rege proloqui. angelicum vultum. quietos mores. vltra etatem gestus. Potissime autem teruisani singulari affectu cesarem inspexerūt memores olim sub ditione australium se fuisse. quorum adhuc in pretorio signa videntur. Patauini quoqꝫ non ignorantes ad imperium se pertinere. Inter hec teutones plurimi ex Sueuia Franconia rheniqꝫ partibus per vallem tridētinam Veronam Mantuamqꝫ transeuntes Ferrariam veniunt prestalantes cesaris aduentum. Ea re cognita relicto patauio ferrariam petijt. vbi borsius leto vultu honoratum se prebuit ac omnem magnificētiam ostentabat. Omissa ferraria bononiā ꝑgit. vbi bessarionē legatū ap̄licū occurrentem reperit. Inde petiturus florentiam montes appenninos ascenderat. Ingressus postea florentiam exceptus honore maximo. occurrerūt duo cardiales. Parumꝑ aūt florētie moratꝰ donec edes cosme de medici ceterasqꝫ splēdi

de vrbis structuras τ populi magnificentiã spectaret. Senas ꝓfectus est. Cũ senis esset Leonora filia re-
gis lusitanie filia alfonsi neptis sibi desponsata pisas venit. statura mediocri. virgo annos natu sedecim le
ta fronte nigerrimis atq̃ illustribus oculis. ore paruo. genis ad graciã rubescentibus ceruice facie cãdida
ex integro venusta. Imperatrix igit̃ senas deducta est ieiunij scđa die. Occurrerunt primo ciues natu ma-
iores. deinde albertus τ ladislaus. postea clerus. Fridericus cũ legatis aplicis extra duas vrbis portas spõ
se aduentũ expectabat. qua visa in amplexꝰ ambo venere. Ubi hec gesta sunt Senenses marmoreũ lapidẽ
erexerunt. Cesar post iter suũ vrbẽ versus ꝯtinuauit. Apud viterbiũ mandãte põtifice ingens honor illi ex
hibitus est. Ad ydus marcias ex sutrio iter romã summo mane accepit. τ quicquid nobilitatis in vrbe fuit
obuiã datũ est. Uenit deinde cesar in eminentẽ collẽ vnde vrbẽ spectare potuit. Leta oĩs nobilitas. cui ca-
put orbis vrbẽ visere datũ est. cunctarũ gentiũ columẽ romã. vbi de colle descensum est sacer senatus apli
cus occurrit. Sequenti die in pratis que ꝓxima erãt vrbi oĩs cesaris comitatus se recepit. Cesar trabea ve
stitus inter legatos ytalie eminebat. Imperatrix mirificis ornata cultibus portugalẽsibus circũdata oĩm i
se occulos attrahebat. Ladislaus hungarie τ bohemie rex tenera etate purpuratus. Albertus germanꝰ ce-
saris militie ductor obequitans suũ cuiq̃ locum demonstrans. Duo cesaris vexilla fuerunt. alterum quod
sancti georgij vocitant. deinde vexillũ aquile. Postq̃ vrbẽ cesar intrasset eius equũ manu regere marscalcꝰ
nudũ ensem ante cesarem tulit. Epũs spoletanus vicarius pontificis ac plurimi epi τ abbates infulati san
ctorꝫ reliquias ferentes occurrerũt. Cesar sub aureo panno quod vmbraculũ vocitant siue baldachinũ in-
troducere vsq̃ ad gradus basilice sancti petri p̃cedentes. ibi nicolaus pontifex sede sedẽs eburnea põtifica
libus ornamentis indutus. senatu cardinaliũ circũstante verbis paternis τ supra modũ benignis Frideri-
cũ suscepit. qui pedibus eius exosculatis auri massam obtulit. Tum q̃ꝫ ladislaus τ albertus ac demũ impe
ratrix pedes basiauerũt. Nicolaũ deinde rogat vt ex plenitudine potestatis se rome longobardorꝫ regẽ co-
ronaret. Idibus igit̃ marcijs apud sancti petri summũ altare Fridericũ in regẽ longobardorꝫ coronauit. et
Leonora ꝑ oratores desponsata inter missarꝫ solennia. denuo ei reiuncta fuit matrimoniũ benedictũ. Abso-
luta mediolanensi coronatione postride solennitas augustalis cepta est. Romanus pontifex oĩm summam
beati petri arã in sublimo throno ꝯsedit. Extra cancellũ duo tribunalia fuere. alterũ friderico. lenore alterũ
deputatũ. Fridericus postq̃ iusiurandũ beato petro τ nicolao in ea forma p̃stitit q̃ ludouicũ caroli filiũ iu-
rasse decreta ꝯfirmant. alba indutus in canonicũ sancti petri receptus. Inde augustale paludamentũ acce-
pit. in mediã basilice ꝓfectus trinã benedictionẽ suscepit. Exinde ductus ad altare sancti maurícij in scapu-
lis atq̃ brachio dextro ꝓ veteri more oleo sacro delinitus. similiter τ leonora. Pontifex rẽ diuinã inchoa-
uit. Inter celebrandũ diuerse solennitates a priscis inuente seruate sunt. Sceptrũ quo regia potestas indi
cat̃. Pomũ quod mundi dñm ostendit. Ensis qui belli iura demonstrat ꝑ varias vices data. Postremo co-
rona aurea infulata p̃ciosisq̃ coopta gemmis cesareo capiti imposita. Impatrix q̃ꝫ post cesarẽ coronam ex
manibus pontificis accepit. quã ꝯiugis Sigismundi fuisse ꝯstabat. Cesar q̃uis ornamẽta sibi p̃cio incre-
dibili cõparasset. In hãc tñ solẽnitatẽ palliũ. ensem. sceptrũ. pomũ coronãq̃ caroli magni ex archiuis nurm-
bergensiũ ad se deferri curauerat. Ut aũt coronationi diuinisq̃ rebus est impositus modus leonora in suas
edes secessit. papa τ imperator ad gradus basilice simul venerunt. ibi pontifex palafredũ ascendit. eiq̃ ce
sar dextratoris officiũ ꝑ aliquot passus exhibuit. equo deinde conscẽso vsq̃ ad ecclesiaꝫ sancte marie vna ꝓ
fecti sunt. Tũc papa in pallatiũ redijt. cesar in ponte adriani ꝓfectus ẽ. vbi albertũ fratrẽ pluresq̃ duces et
comites ad militie ꝓuexit honorẽ. ter quemq̃ gladio ꝑcuciens. Trecenti eo die ꝑcussi milites referunt̃. de-
inde cũ sol occideret ad lateranũ se cõtulerat. splendidũ ibi ꝯuiuiũ habuit. Imperator igit̃ Fridericus mil
lesimo quadringentesimo quinq̃gesimoscđo anno. die. xviij. mensis marcij imperatoria corona donatus.
Alfonsi regis arragonũ precibus oneratus vt neapolim sese cũ imperatrice ꝯferret. statuit tanto regi morẽ
gerere. Ad regẽ igit̃ amicũ ꝓfectus τ post eũ leonora. Qua aũt magnificentia neapolim imperator introi
erat ꝯsultius arbitror reticere. Alfonsus qui antea neptẽ suã nunq̃ vidisset nuptã τ in alto locatã ample-
xus est. Mansit illic cesar τ sanctã ebdomodã τ octauã pasce. Ostendit quoq̃ alfonsus thesaurꝫ suũ quicq̃
p̃ciosum habuit. Inde cesar naues ascendit romã petiturus. Imperatrix octo diebus apud auũculum po-
stea mansit. deinde manifredoniã profecta est atq̃ illo ex loco ꝑ mare venecias nauigauit. Cesar romam re-
diens triduo ibi mansit. Rediens deinde borsium estensem mutine τ regij lepidij ciuitatum ducem creauit
qui pro tanta dignitate suscepta monile p̃ciosum dono cesari dedit. quod patrem vno τ viginti milibus au
reis emisse ferebat. Is (postq̃ solennitas ducalis absoluta est) ingressus nauem ꝑ fluẽta padi venecias pe
tijt. Cum ciuitati proximus esset nauigia infinita τ artificũ τ nobiliũ occurrerunt mirabiles ludos preben
tia. Franciscus fostari dux venetũ vir grandeuus qui triginta τ amplius annis reipublice prefuerat cũ tre-
centis senatoribus obuiam venit. inauditam insolitamq̃ festiuitatem vniuersos ostendere. Mansit autem
apud venetias diebus decem. Sumptus ei τ consorti sue magnifice non solum in vrbe sed in omni eorum
territorio prebiti sunt. Deinde recedentem senatus vsq̃ ad littus profectus est. Fridericus post missa yta-
lia cum germanie metas attigisset. horribile visu dictu mirabile videri potest. q̃turbidam aeris faciẽ mu
tatũq̃ celi vultum offenderit. quod presagium future cladis multi iudicauerunt. Presertim cum intellexe-
rant quosdam principes res nouas in germania τ hungaria moliri ob regem ladislaum adolescentem. Pe-
tentem eñ ytaliam cesarem rogauerunt australes vt Ladislaum in paterna hereditate apud se dimitteret.
Reiecta petitione. auctoribus duobus Ulricis Altero cilie comite. altero eytzingero sumptis armis rebel

lauere. Redeūtē ex ytalia fridericū apud nouā ciuitatē obsidione cinxere. Quibꝰ ⁊ heinricus rosensis natione bohemꝰ cū ducētis eqtibus ⁊ mille peditibꝰ se adiūxit. Cessit fureti ꝑplo fridericꝰ. pupillūqꝫ adhuc tenerꝝ dedit. q̄ summa alacritate apud viēnēses exceptꝰ est. Hic gloriosus impator inter liberos ex leonora susceptos primo cristoferꝝ habuit quē immatura mors abstulit. Et maximilianū ducē burgūdie postea regem romanoꝝ. cū filia margareta vxore ducis alberti ī baioaria. Australes aūt ⁊ si fridericū cesarē accersitis bohemis in noua ciuitate ⁊ in viēna obsederūt. Eo demū redacti sunt. vt victores ex victo pacē peterēt atqꝫ in eā rem auri sex milia nūmū quotannis pēderent. Nouissimis aūt diebus cū mathia hungarie rege bella varia gessit. q̄ ei nōnulla incōmoda. ⁊ ꝑcipue australibus intulit. Viennā ac nouā ciuitatē in austria abstulit. Que post mortē mathie filiꝰ maximilianꝰ pr̄i reddidit. In plerisqꝫ tn̄ locis. cū ei semꝑ ingens cupiditas pacis ⁊ otij fuit. xp̄ianoꝝ principū ꝓpter turcoꝝ incursiones cōuentū ꝑcipue anno. 1471. Ratispone edixit. Et post aliq̄s annos Nuremberge. cū oēs ꝓpriū cōmodū q̄rerēt. impauit vt ab armis discederēt ⁊ pacē inirēt. Ratus venisse tp̄s. gladios in turcoꝝ ⁊ infideliū nō in xp̄ianoꝝ viscera cuerti debere. Quā obrē anno salutis. 1486. filiū eiꝰ maximilianū ꝯsortē regni fecit. vt qd̄ ꝑ senectute adimplere non posset. ꝑ filiū regē ꝑficeret. Cū itaqꝫ cesar nr̄ inclitus habūdat potentia numero hoīm ⁊ copia gentiū. etasqꝫ ⁊ prudentia ⁊ magnificētia ꝯueniāt (q̄ ꝑcipue sunt ad res arduas capescēdas) Speramꝰ vt ille aut filiꝰ eius det pacem ecclesie. Et cōponat nō mō principatꝰ. ⁊ omnē pp̄lum xp̄ianū. ꝟ vniuersum orbē ad vnicā verā fidem xp̄ianā ⁊ sanctā deducet ecclesiam. ad altissimi dei gloriā ⁊ honorē. Sublimationemqꝫ throni sui cū laude perpetua ⁊ eterna salute. Quod vt diebus nostris conspicere valeamus pietas diuina concedat.

Sanctus Bernardinus

Bernardinꝰ senensis ordinis seraphici francisci professus: ⁊ instaurator egregius sua etate declamator. Is apud senam vrbē ethrurie nobili loco natꝰ. qui postq̄ lr̄as didicit. ac pōtificij iuris aliquā peritiā habuit. pr̄imonio qd̄ non tenue a parentibus iam vita functis accepat inter xp̄i paupes erogato. abnegās seculi pompas. ad religionē diui francisci sese recepit. Amatorqꝫ pauptatis eximius. cū ordinē illū labentē ⁊ institutione primeua longe remotū offendisset. reducere fratres in viā. cū diu frustra conatus fuisset. Neqꝫ eñ indurati maiorū cōuentuū mores flecti poterāt. Vocatis ad se nōnullis quos sanioris mētis inuenit. seorsum habitare iussit. hijsqꝫ domos ab vrbibus remotas ex elemosina struxit. Iubēs oēs vt pr̄is francisci volūtas fuerat nudis pedibꝰ ambulare. vestes laneas sine lino habere. cibo vinoqꝫ vti modico. plumas oēs effugere. ī sacco dormire. nihil de crastino esse sollicitos. ꝓprij nihil tenere. pecuniā vti venenū malūqꝫ pestē fugere. victū elemosina q̄rere. humiles eē. populis xp̄m ⁊ hūc crucifixū ꝑdicare. que oīa primus ipe implebat. sobrius pater in ꝑdicationibꝰ adeo plebi acceptus. vt alter paulus crederet. per. xxx. ⁊ eo amplius annos vniuersam ytaliā predicādo circuiuit. quibus rebus adeo religionē auxit vt q̄nquaginta ⁊ amplꝰ cenobia ꝑ ytaliā sui ordinis a fundamentis erexit. ⁊ fratribus impleuit. Mos ei fuit inter ꝑdicandū nomē ihesu aureis litteris in tabella depictum ostendere. Cuiꝰ rei nouitatē cū plerīqꝫ improbaret. a martino pontifice iussus ē nouū ritū relinquere. hūc in nomine ihesu curasse morbos. ⁊ fecisse miracula nō est ambiguū. Tandem apud aquilam brutiorū vrbem terrene vite cursu ꝑacto. ad celestem lucem migrauit. vbi corpus eius sepultū. tercio ⁊ sexagesimo vite sue anno. miraculis coruscat. Ideo nicolaus quintus pontifex anno salutis. M.cccc.l. in iubileo adnitēte ioanne de Capistrano sanctoꝝ ordini asscripsit ac in cathalogo beatoꝝ patrum redegit.

S. Bernardinus

Iubileus hoc anno. M.cccc.l. rome freq̄ntissimus hominū freq̄ntia fuit qui annus gratie magnus fuit vt queadmodū ex lege veteri corꝑalis ⁊ animalis seruitus anno q̄nquagesimo extingueretur. Remitterenturqꝫ culpe. ⁊ onera peccatoꝝ oīmibus. qui limina sanctoꝝ apostoloꝝ sincera mente ꝑquirerent. Ingens igitur populi multitudo. ex oīmi xp̄iano solo ꝑ hunc annū romā petebat. Licet aūt quadragita ⁊ amplius hominū milia diebus singulis ꝑ vrbem templa foraqꝫ vaderent. dissoniqꝫ mores. deformes habitꝰ ac diuersa linguaꝝ genera cōcurrerent. Sapientia tamē pontificis actum est. vt neqꝫ victui necessaria defuerint. neqꝫ tumultus interciderint. Vnica tamen horrenda visu ⁊ auditu stupenda. paucis diebus ante finem iubilei calamitas accidit. Nam cum circa vespertinā horam basilicam sancti petri frequens pp̄li multitudo peteret. neqꝫ minor iam recepta benedictione rediret. Facta est in ponte quem sancti angeli vocitāt. Ingens euntiū ⁊ redeūtiū concursatio. Cūqꝫ hij atqꝫ illi a superuenientibus vrgerent premerēturqꝫ turmis accidit alios ruere. alios sup ruentes vadere. Cūqꝫ nōnulli equis mulisqꝫ veherent cum iumētis vna prostrati calcatiqꝫ sunt. Inde maius discrimen ortum. Nam parietibus pontis equato iacentiū cumulo. quā plures in tyberim ceciderūt horrendum spectaculū. alij vndis absorpti. alij inter hominū brutorūqꝫ pedes oppressi animas exularunt. quoꝝ corpora diligenter quesita. Romanus pontifex accurate sepeliuit. Exequiasqꝫ hijs solēnes fecit. Capellamqꝫ marmoream in eodem ponte paulopost construxit. diuturnū tante cladis memoriale.

Anno precedēti pestilētia ingēs q̄ primo in asia exorta. ac deinde per illiricū dalmaciāqꝫ in ytaliā serpens. plures postmodū annos ad vltimos germanie ⁊ galliarum fines misere. per oīmes fere populos debachabatur. Deinde in locis ytalie ⁊ q̄maxime mediolani deseuit. Sequētibusqꝫ annis vbiqꝫ peste laboratum est. vt pauci de multis superfuerint. Quod quidem malū preter penuriam magnam. Etiam superior solis defectio ⁊ frequentes terremotus indicauere.

Alfonsus rex

Alphonsus fardinandi arrogonie regis filius. Cuius pater ioānes vlterioris hyspanie rex. qui currentis equi lapsu exanimatꝰ fuit. āno. 1442. renato supato. ⁊ pulso in regno neapolitano succedēs regnauit annis ferme. 22. Cū diu antea regnasset in arrogonia ⁊ sardinia atq; hyspania annis multis. Renatus em̄ rex ludouici andegauēsis frater. ex francoꝝ genere natus a ioanna regia contra alphonsum regē in apulio regno vocatus cū quatuor annis regnasset deijcitur. qui massiliā vñ in initio venerat mari reuersus ē. Huius alphonsi pater vir sanctus cū defecisset quatuor post se reliquit filios. alphonsum. ioannē. heinricū ⁊ petrū. Hic cū maior natu esset regnū paternū obtinuit. Et bellicarū rex glorias pacis laudibus pferens ad id regnū oculos adiecit. in id magna classe deuenit. Et pfectum arcis maritime ad ꝓditionē pellexit. ⁊ castellū cepit. inde bellū neapolitanis intulit. Mortua aūt regina cōtra renatū mouēs adeo neapolitanā vrbem longa ⁊ durissima obsidione fatigauit. vt multi fame perierūt. Tandē noctu ꝑ cuniculū furtim militibus intromissis vrbē cepit. ⁊ paulopost vniuersis regni ꝓceribus domitis vniuersum regnū in suam potestatē redegit. Eoq; tanto regno pacato neapolim rediēs. curru aureo triūphās vrbē inuectus ē. post magnifica gesta. Cuius dicta ac facta antonius panormita poeta clarissimus disertissime pscripsit. q̄nto kal. iulij. clausisse oculos traditur. nullis ex se relictis filijs legitimis. nisi tantū ferdinādū adhuc extantē ex cōcubina filiū. quē ⁊ in apulie regno ex testō heredē sibi dimisit. In arrogonie aūt regno Joānes frater successit. Reliquit aūt hic inclitus rex cū super tria regnasset regna. tantas diuitias quātas vnq; vllus alius pdecessoꝝ regū fecerit. qui sine ꝯtrouersia regū principūq; omniū quos nostra etas tulerit. ⁊ sapientissimꝰ ⁊ fortissimꝰ habitus ē. Rex inter voluptates moderatus inter adulatores firmus inter vana pleraq; principum exercitia doctrine studia haud omisit.

Julianus card inalis

Iulianus cesarinus cardinalis diaconus. Vir fidei xpiane amator feruentissimus. Et omibus ṽtutibus tam diuinis q̄ȝ humanis ornatus. quez supiorib9 diebus. eugenius pontifex legatū in vngariā ad cōponendū inter ladislaum polonie regem ⁊ vxorē alberti impatoris pacē miserat. anno. 1444. apud budaz regni vngarie caput inter ipos optimū pacis fedus iniJsset. Eo etiā regē ipm ⁊ vngaros omnes deduxit. vt magno cōparato exercitu contra turcos europam occupare volentes ꝓficiscerent. Qui turcoꝝ fines cū ipo exercitu hostili animo ingressi. Inter danubiū fluuiū ⁊ andrinopolim a solis ortu vsq; ad occasum cū hostibus pugnātes. ad quadraginta turcoꝝ milia eo in cōflictu occiderūt. inter quos decem ⁊ octo ex primoribus eoꝝ principibus cecidere. i qua tamē pugna ladislaus ipe polonie rex viriliter pugnās sagitta saucius interijt. Julianꝰ aūt ipse mortuo rege ceteros in ꝑlio exhortās. duz xpiani ex mltitudīe turcoꝝ terga ṽterēt ꝓ xpi noīe occubuit.

Franciscus Sforcia

Franciscus Sforcia philippi marie ducis gener. Anno. 1448. tercio kalē. marcij. iure hereditario potitus. Quartꝰ mediolanensiuz dux efficitur. Et vna cum vxore blanca maria regnauit annis. 16. ⁊ mense vno. Vir certe indicendo acerrimus ⁊ eloquētissimus. qui sua eloquentia magnanimitate fortitudine. liberalitate. ⁊ prudentia. veteres quasi imperatores superauit cum in re militari victoriosissimus fuit. Qui etiam ipsa in iuuenili etate quantas in primis contra bracium. contra florentinos venetosq;. contraq; eugeniū pontificem. contra mediolanenses ⁊ alios ytalos obtinuerit victorias. multis in locis clarissima extāt trophea. Et que clarissime gesserit in multis poetarum oratorumq; scriptis versantur. Qui etiam permagnifice ⁊ splendide tum mediolani. tum alijs in vrbibus edificauit. Et in primis castelluz iouis mediolani. aliud in lauda ciuitate cōfecit. hospitale magnificentissimū in vrbe fundauit. Extra portaz cumanā apud sanctaz mariam incoronatam. monasterium cum ecclesia diuo Nicolao de tolentino dicata suasu vxoris blanche marie a fundamentis edificauit. Tandem sex post se relictis ex vxore masculis ⁊ ducibus femellis. anno a natiuitate domini. M. cccclxvi. marcio mense mortuus est. funeratus ingenti pompa in maximo vrbis templo loco sublimi.

Solis defectus

Solis defectus anno. M. ccccxlviij. quarto kal. septembris hora sexta facta est. Quo anno maxima ⁊ cruentissima bella multis in locis surrexerunt. in anglia em̄ ⁊ in gallia germania. flandria. perusia. pānonia. apulia. ac in vniuersa ytalia (vt dictum est) cedes rapine direptiones. incendia. vastationes. ⁊ infinita prope mala et damna subsecuta sunt. grecis autem mortuo amurate turcorum principe. multo maiora illata sunt damna. ⁊ seuiora bella a mahumeto eius filio excitata sunt. Sequenti deinde biennio tanta vbiq; fuit pestis vt de multis pauci remanserunt. Id etiam malum frequentes terremotus indicarunt.

Constantinopolis expugnatio a thurcis

De expugnatione constantinopolitane vrbis anno .1453.

Constanstinopolis ciuitas orientis imperij sedes ⁊ vnicū grecie domiciliū sapiētie hoc anno qrto kal. iunias a mahumeto turchoꝝ principe p. 50. dies obsessa vi ⁊ armis expugnata diripit̄ ⁊ fedat̄ anno regni mahumeti tercio. q̄ coactis vndiqꝫ copijs mirabili apparatu terra mariqꝫ regiā vrbē aggressus. cuius descriptio in superiorībꝰ habita ē. Ad terciū aūt diē captato vrbis situ machinas innumeras craticulosasqꝫ ex virgultis vimibusqꝫ ꝯtextas qbꝰ pugnātes tegerent̄ fossatis admouit. Erat aūt murus fortis. q̄ tn̄ machine cā horribili cedebat. Bombardaqꝫ ingens turrī iuxta sctī romani portā collidit. cuiꝰ ruina antemuralis fossatū replet equatqꝫ vt via hostibus pateret. At cū turchꝰ tribꝰ iā locis ꝯcussis lapidibus muros desperaret. Memoratu cuiusdā iniudi xpiani ex colle biremes intromittere curat. Est em̄ portꝰ ille in lōgū angustū q̄ ꝓtractꝰ. cuiꝰ orīetalē plagā colligate naues ⁊ cathena muniebant. inde hostibꝰ aditus impossibilis erat. quā ob rē vt coangustaret circūuallaretqꝫ magis vrbē iussit in via eq̄re ex colle suppositis leuitis vasis lacertoꝝ vi ad stadia septuagita trahi biremes. q̄ ascēsu grauiꝰ sublate post; hac eo apice in decliuū ad ripā leuissime sinꝰ introrsum vehebāt. Inde pōtē lōgitudīs stadioꝝ circiter. xxx. ex ripa vrbi oppoīta q̄ vasis vinarijs colligatis sub constructis ꝯfixisqꝫ lignis q̄ exercitꝰ decurreret ad murū. dyametralisqꝫ cinctio ingressuꝫ transitūqꝫ ꝓhibebat. Tandē dato signo vndiqꝫ nō solū ꝯstātinopolis orientis columen. s; ipa q̄ꝫ pera ne q̄d auxilij grecis p̄staret oppugnari cepta ē. Turchi rursus subruere murū portasqꝫ q̄tere innixi. Cernit̄ varia pereuntiū forma ⁊ plurima mortis imago. Cūqꝫ defensio remissioꝛ fieret turchi aīaduertentes acriꝰ incūbūt. In ingressu demū porte octīgēti circiter milites ex latinis grecisqꝫ periere. ⁊ iā hostis supiorē muꝝ tenebat saxa i ciues deuoluens. Cū subito capta vrbe cesis oībꝰ in rapinas itū ē. In huiꝰ aūt vrbis populatiōe cōstātinꝰ paleologus ⁊ ipe mr̄e helena genitꝰ orīētis impatoꝛ capite trūcatꝰ regni sil' ⁊ vite finē fecit. datis q̄ꝫ edictis vt a sex annis supra oēs vtriusqꝫ sexꝰ psone necarent̄. sacerdotes ⁊ vniuersi monachi diuersis tormētoꝝ generibꝰ necati sunt. Reliquū oē vulgus gladio datū. tāta sanguinis effusio vt riui cruoris p vrbeꝫ currerent. Sic nobilissima vrbs p constantinū primū cōdita in manus infideliū venit. Ab eius ꝯditione M.c.xxx. vl' circa. Quibus gestis omnia in predā dedit. sacra templa fedauit. postremo turchi varia nephanda pegerūt

Constantinopolis expugnatio a turchis

Sumcassianus persaꝝ Rex

Sumcassian⁹ rex ꝑsaꝝ ⁊c̄

Sumcassianus felicissimus ꝑsarū ⁊ armenie rex. cui ꝓpriū nomen assimbe⁹ Anno. 1454. zenza persaꝝ rege deuicto ac interfecto persis imperare cepit. Hic ꝓmū regulus armenie cū esset aīo vasto. bello potēs ac scientissimus ꝑsepe paucioribus copijs magnos fuderat exercit⁹ ⁊ zenzo rege interfecto filiū captū in ꝑsarū regē coronare velle finxit ⁊ vsqꝫ in thauris vrbē q̄ ꝑsaꝝ columen ē ꝓficiscif. oīa oppida ⁊ arces occupās. cū satis sibi cautū putasset nouū regē obtrūcans ꝑsico regno potit⁹ ē ⁊ sumcassian⁹ appellaf. qđ latine magnū virū significat. qui postmodū bactrianos. medos ⁊ parthos ⁊ maiorē partem orientis sibi subegit. Cū eo calixtus pōtifex amiciciā inchoauit ⁊ magnū honorem pontifici detulit. Cui⁹ etiā suasu magnas turchis calamitates intulit. Ad hunc senat⁹ venetus nigropōte ꝑdito quedā oratorē misit q̄ auxilia ꝯtra othomannū turchum expostularet. Rex ab eo exorat⁹ ꝯfestim copias suas recensuit ⁊ ꝑmo impetu sinaū ciuitatē cepit. Inde trapezuntiā inuasit vbi ad. xxx. milia turchoꝝ interfecit Post nō lōge ab armenie mōtibus bis ad inuicē ꝯflixere ꝑlio. vt plures e turchis neci dati sunt. inde aliq̄t interiecti dieb⁹ cū turchoꝝ rege pacē inijt ⁊ natos mutuo ꝯiugio copulauere

Johannes capistranus

Johannes de capistrano ꝑ idē tp̄s aprutio oppido nō longe ab aquila vrbe cōstituto ortus. ordinis beatissimi francisci ꝓfessus xp̄iane religionis acerrim⁹ et egregius ꝑdicator. Ex ap̄lica iussione theutoniā ingressus est ac ꝑ carinthiaꝫ ac stiriam venit in austriā. Cui sacerdotes ac plebes cū sanctoꝝ reliquijs obuiauerūt Eūqꝫ veluti ap̄lice sedis legatum ⁊ dei nunciū susceperūt. Johanni occurrere oēs accole vestimentoꝝ eius fimbriā auide contigere. egrotes ⁊ male habentes an̄ pedes eius attulere. e quibus plerosqꝫ sanitati redditos rumor fuit. Morat⁹ est autē in germania dieb⁹ aliquot viam dn̄i ꝑdicans. mortalesqꝫ oīes ad penitentiā vocans. Inuitatus aūt iohannes nurmbergā vrbem germanie petijt. vbi vndiqꝫ populi motus fuit. viri ⁊ mulieres impetū fecerūt. intueriqꝫ virū lacrimas letitie deuotionisqꝫ mittere. leuare in celū manus benedicere veniēti. laudare mittentē. tangere. osculari qui ꝓpe sunt vestimēta veluti celo missum ⁊ angelū dei respicere. apud minores deinde sui ordinis fratres exceptus est. ibi cibaria sibi suisqꝫ comitibus ministrata sunt. Uitā in hūc modū duxit. vestitus dormire. ante lucē surgere. matutinū. laudes. primā. terciā orare. diuina deinde celebrare. hisqꝫ pactis sermonē ad populū latine ꝓnunciare. post hec interpres que dicta sunt ab eo q̄ntū capax est exponere populo. Finito sermone ad cenobiū sui ordinis reuerti. ac sexta ac nonis completis infirmos visere. diu apud eos morari. manus omnibus imponere. Birretū sancti bernhardini ⁊ cruorē quē illi mortuo e naribus fluxisse ferunt singulis egrotantib⁹ se admouere. precari supplex pro omnibus. exinde cenare. demū his qui se accedūt audientiā ꝓbere. mox vesperas dicere. hisqꝫ ꝯpletis ad egrotos reuerti atqꝫ cū his vsqꝫ ad noctē se exercere. Cūqꝫ demū ꝯpletorio et alijs dilectis ꝑcibus expletis corpus quieti dare minimū esse. quod somno ferme nihil. Ad reuisendos sacre scripture codices pausillū furari temporis. sic homo quasi celestē vitā in terris agere immaculata absqꝫ sorde. quē pusillū corpore nurmberge vidimus. etate senecta. annos q̄nqꝫ ⁊ sexaginta natū. siccū. aridū exhaustū. sola cute neruisqꝫ ⁊ ossibus ꝯpactū. letū tn̄ ⁊ in labore fortem. sine intermissione singulis dieb⁹ predicantē. altas ac profundas materias absoluentem. Ferunt ⁊ hūc cesarē fridericū cupide audiuisse. multisqꝫ sermonibus eius interfuisse. ac vestimētis eū sacerdotalibus donatū cū apud viennā ⁊ australes auaritiā calcauit. libidinē subegit ⁊ honores seculi fugit. tandē eū cū honore dimisisse. Cūqꝫ audisset innumerabiles xp̄ifideles a turchis capi ad pannoniā accessit suis exhortationib⁹ grandi exercitu ibidē congregato ꝯtra turchos impetū fecit. ⁊ populū exhortantē apud belgradū trans danubij oppidū tanto ardore xp̄icole pugnarunt vt magnū de inimicis reportarunt triumphum ⁊ ferme ad sex milia occiderunt. Eo deniqꝫ mortuo magnis eū coruscare miraculis ferunt.

Fra͂cisc⁹ philelph⁹ poeta

Franciscum philelphum anconitanū ex vetusto Tolletini oppido natū eq̄tē quidem laureatum. ⁊ lr̄aꝝ tam grecaꝝ q̄ꝫ latinaꝝ excellentissime doctum ad hec vsqꝫ tempora cū magna fama puenisse constat. qui ⁊ grecā pariter ⁊ latinam orationem semꝑ exercuit. In omni genere scilicet dicendi ⁊ prosa ⁊ carmine. Is itaqꝫ crisolare bizantini auditor ⁊ gener fuit. qui cū ab eo doctissimus euasisset. primū apud venetos. postea apud florentinos. senenses. bononienses. ⁊ demū mediolani philippo maria duce vocatus grecas latinasqꝫ lr̄as plurimos docuit. ⁊ ibidem vsqꝫ ad hec ferme tempora sub quatuor ducibus cū annua pensione fuit. vbi libros a se editos dereliquerat scilicet Sphorcidiarū Satyraꝝ. de iocis et serijs. lyricoꝝ. cōuiuioꝝ. de morali disciplina. epistolare tā grecaꝝ q̄ꝫ latinarū Orationes. 60. oratione soluta. Hippocratis libros de flatibus ⁊ corpis passionibus ⁊ in plutarco vitā galbe ⁊ othonis transtulit. Obijt deniqꝫ bononie anno salutis nostre M. cccc. lxxxi. nonagenarius.

Leonhardus de vtino ordinis predicatorum professor ⁊ sacrarum lr̄aꝝ doctor tum diuinoꝝ eloquiorū ⁊ studiorum humanitatis doctrina. tum multa prudentia ⁊ ciuiū gratitudine claruit. ⁊ multos ꝑmones ad populos erudiendos ⁊ de sanctis per totum anni circulum post se reliquit.

Iurasse fridericū imperatorē nunq̃ comptū ē nisi cū in ciuitate aquensi apud belgas. ⁊ cū rome coronatus est. idq̄ iuramentū constantissime tenuit. Cū em̄ iureiurando ꝓmisisset que bona possideret imperium nullatenus alienaturū. ⁊ modo hoc modo illud ex eo peteret maluit auarus negando q̃ concedendo periurus videri. Eā ob causam petenti borsio marchioni estensi ducatū mutine tamdiu restitit donec monstratum est. Cū ducatum qui sub annuo tributo concederet lucri magis q̃ alienationis speciem habere. presertim cū mutina ⁊ regiū in potestate sua non esset. In eū quoq̄ fridericū cesarem terciū cū nonnulli dicta probrosa iactassent. referentibus aulicis. an nescitis inquit fridericus. principes quasi signū ad sagittas expositos esse. Turres quidem fulgura prealtas feriunt. humilia tecta preteriunt. At nobiscum bene agitur si verbis tantum impetimur.

Latislaus rex bohemie et hungarie *Ladislaus Vngarie et Bohemie Rex*

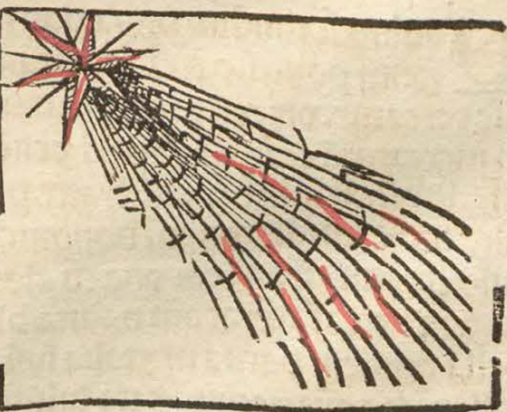

Ladislaus hungarie ⁊ bohemie rex ac dux austrie filius alberti cesaris ⁊ sigismundi imperatoris nepos. Cū postumus nascebat͛. qui mox vt in lucē prodit apud albā regalē ⁊ baptismū xp̄iane fidei signaculū ⁊ militie cingulum et sacrā hungarie coronam (quam mater penes se habuit) eadē die accepit. Inde sublatus in tutela friderici cesaris duodecim ferme annis fuit. cui mater ⁊ ip̄m ⁊ coronā cōmendauit. Cū cecidisset in bello vladislaus polonie rex qui regnum hūgarie assumpsit Ladislaꝰ cōi procerū ꝯsensu rex designat͛ suisq̄ auspicijs deinceps in turchos pugnare cepit. Rex āt paulopost magnificētissimis apparatibus bohemiā petijt atq̄ in praga summos honores consecutꝰ regni coronā accepit. mansit ibi nō ꝑuo t͞pe nec vnq̃ hereticoꝝ eccīas intrauit. priꝰ t̄n q̃ rediret in austriā vratislauiā nobilē vrbē inuisit slesitaꝝ caput. Postea comes cilie a ladislao huniadis filio in castro regio obtruncat͛. Offensus ea re regiꝰ animꝰ dolorē t̄n suppressit. Rex budā se ꝯtulit vbi huniadis filios in carcerē rapi iussit. percussorē comitis ladislaū natu maiorē capite plecti. mathiā captiuū duxit ī austriam. In austria de ꝯiuge regi tradenda diu agitatū. multe virgines offerebant͛. verū nobilissimo regi nulla dignior visa est margaretha Caroli regis francie filia. placet legatos mittere qui sponsam petant. De loco nuptijs eligendo ꝯtentio exorit͛. hungari budā. australes viennā. bohemi pragā tante celebritate deputandam aiūt. factione t̄n georgij pogiebracij solennitas prage destinata. Ordinatis austrie rebus ingenti rex apparatu bohemiā petit. Inde due legationes misse. altera ad fridericū imꝑatorē de pace. altera ad carolū frācie regē filiā adducturā. In ea legatione. 800. equites profecti sunt. quadrige aurate. matrone ⁊ virgīes splendido apparatu que sponsam ducerent. Imperator ⁊ augusta vocati. ambe regis sorores ⁊ cuncti germanie principes. S͛ hos cogitatus immatura mors regis interrupit. Ladislaꝰ igit͛. x. kal͛. decembris egrotare cepit. Cū medici accersiti desperata salute. Georgius vocatꝰ cū quo plura locutus. finito s̄mone de curatione aīe actū. xp̄iano more sacramenta exhibita. vbi aīa amplius dimorari nō potuit. sacrā candelam petijt ⁊ intuens saluatoris imaginē orationē dn̄icā orsus ꝓnunciato s͛ libera nos a malo nil amplius locatus mortalis vite lumen reliquit. O inanem gloriam. quid dignitates. opes. potentiam tantopere flagitamus. Ladislaus nobilissimus adolescens duo de viginti natus annos in ip̄o etatis flore tot regnis ⁊ gentibus imperans intra. iij. ⁊. xxx. horas postq̄ egrotare cepit extinctus est. Mortē eius alij morbo. alij veneno imputauere. qui ad. viij. kal͛. decembris regia pompa in sinu proaui sui caroli quarti romanorum imperatoris sepultus fuit in ede sancti viti prage.

Theodorus thessalonicensis vir greca latinaq̄ lingua apprime eruditus. pontificis iussu quom alia egregia grecoꝝ volumina tū theophrasti de arboribꝰ plantisq̄ opus insigne in latinum conuertit.

Varia nunciata prodigia anno M. cccc. lvi. in sabinis mense februario vitulū capitibus duobus ortum rome sanguinē apud veneris portam. in ligurio carnes pluisse. In agro piceno ortus infans dentibus sex. facie insolite magnitudinis. future calamitatis que postea secuta est magna ꝑfecto indicia.

Cometes gradu. 15. cancri in oriente mense iunio visus est. Inde anno sequenti cometes quā nigrū appellant M. cccc. lvij. anno iunio mense gradu. 20 piscīū ꝑ mensem visus varie mortaliū mentes affecit.

Maumetes turchoꝝ imperator ad thaurinū oppidū quod nūc albaꝫ dicunt ad confluentes sauū danubiūq̄ sitū a paucis xp̄i cruce signatis fusus fugatus castris exutus est. Johannes genere hispanꝰ cardinalis sancti angeli magnas illic copias cōparans. quo cū erat iohānes capistranus de quo cōciti pānonij ad insequēdos barbaros maximā stragē infinito hostium numero parua manu dedere. Bellū aūt gestū est die sancti sixti. qui ē viij. ydꝰ augusti. ob idq̄ calixtꝰ. iij. pō. eo die trāsfigurationeꝫ dn̄i ꝯstituit

Terremotus ꝑmaximus anno dn̄i. M. cccc. lvi. die quinta decembris hora noctis vndecima. Et iteruꝫ xxx. die eiusdem mensis hora. xvi. fuit vt in memoria hominū nō sit ⁊ nusq̄ legit͛ tam vehemētes fuisse ⁊ tam magnū spaciū terre occupasse. p̄cipue in regno apulie. In neapoli beneuento ⁊ multis alijs ciuitatibus ⁊ villis circūstantibus. ex quo multa templa ⁊ in neapoli pallatia. domus cuꝫ interitu magno hoīm pecorūq̄ corruerūt. Et in terra laboris capue. caiete. auerse ceterisq̄ veteris campanie vrbibus. Fuerūt nihilominus ⁊ alij terremotus ꝑcepti inter p̄mū ⁊ scd̄m etiā postea s͛ tenues ita vt nullum damnum edificijs ac personis intulerunt.

Linea summorũ pontificũ

Pius secundus

Paulus secundus

Anno mundi.6657. Anno xpi.1458.

Pius eius nominis secundus papa eneas cognomento picolhomineus antea vocatus. natione ytalus. senis oriundus. corsiniani ortus patre siluio. matre victoria. Jdeo prius eneas silui⁹ poeta vocitatus hoc anno patrũ omniũ consensu terciodecimo kalendas septembris pontifex creat᷑. vir quidem oĩ laude dignus eloquentissimus copiosissimusq. prudentie singularis. qui nõ ad otium sed res maximas agendas vocatus. Js corsiniani cũ p etatem discere potuisset grãmaticam didicit. Annũ vo decimũ ꝛ octauũ agens senas ꝓficiscit᷑ vbi a necessarijs ꝛ cognatis adiutus poetas primo. mox oratores audiuit. quibus facultatibus tanto ingenio valuit vt breui preclara poemata latina ediderit. inde ad ius ciuile se contulit. Postea dominicũ capranicũ secut⁹ basileã ꝑuenit. Deinde bartholomeũ nouariensem epm. ꝛ post eum nicolaũ sancte crucis cardinalem secut⁹ Jterũ ad basileam ꝓficiscens semꝑ in honore apud omnes est habitus. Fuit eñ scriba in illa synodo ꝛ lr̃aꝝ aplicaꝝ abbreuiator. Jn eo aũt ꝯuentu ꝑsepe orauit. Legationes plures ꝯcilij causa obiuit. Orator deinde ad fridericũ imperatorem a felice missus tantũ dexteritate ingenij valuit vt eũ corona poetica donatũ in amicos ꝛ ꝓthonotariũ receperit. Relatus deinde in senatoriũ ordinem. quẽ princeps in rebus grauibus consulit. Creato autẽ nicolao pontifice dum ab eugenio subdyaconus creatus eps tergestinus morit᷑. in cui⁹ locũ eneas se quidẽ inscio a pontifice ꝛ imperatore suffectus est. A calixto aũt pontifice in numerũ cardinaliũ refert᷑. ingressus conclaue post obitũ calixti pontifex creat᷑. Accepta põtificia corona confirmata prius ecclesie ditione se totũ ad curam reipublice xpiane conuertit. Sigismundũ austrie ducem ꝙ in cardinalẽ ad vincula petri animaduertisset diris execrationibus ꝓsecutus est. Maguntinũ insuꝑ antistitẽ sede deiecit. Beneuentanum q̃z archiepm sũmouit. nil regibus. nil populis timore aut auaricia cõcessit. katherinã senensem inter sanctas xpi virgines retulit. pragmaticã in gallia abrogauit. fodinas inuenti tũ alumis apud tolphã instituit. Cultor iustitie et religionis. admirabilis eloquio. Jnter ferdinandũ regem ꝛ sigismundũ malatestam inducias composuit. vt mantuã vbi cõmunem xpianoꝝ conuentũ indixerat tuto ꝓficisci liceret. media igit᷑ hieme ab vrbe discedit. mantuã postremo ventũ est vbi magnus erat principũ numerus. magna legatoꝝ vis. actũq; est pio illo dicente vt bellũ cõmuni oĩm decreto turchis indiceret᷑. Urbem aũt romam multis exornauit edificijs. ꝛ tybure arcẽ construxit. ac senis nõnulla ornatissima edificare fecit. Fuit aũt continentissime vite ꝛ otij inimicissimus. homo stature breuis. caput habuit ante annos canũ. facie senecta. aspectu seueritatem facilitate conditam ostendebat. Circa cultũ corporis neq; morosus neq; negligens. robustum ei corpus natura dederat. quod tñ longe peregrinationes ꝛ crebri labores attriuerant. accedebant morbi eius familiarissimi tussis. calculus ꝛ podagra quibus ꝑsepe cruciabat᷑. Duodecim cardinales suo pontificatu veteribus addidit. Qui tandẽ ancone dũ venetorum ducem belli socium ancone expectat vt contra turchũ cũ innumerabilibus populis ꝓficiscerent᷑. diuturna ꝛ lenta febri afflictat⁹ morit᷑ anno sexagesimoquarto supra quadringentos ꝛ mille. xvij. kal᷑. septembris. anno vero pontificatus sexto. diebus sex minus. Funus ancona romã defertur ꝛ in basilica sancti petri condit᷑ ad altare sancti andree. Delectatus ẽ aũt mixto scribẽdi genere ideo plura oꝑa edidit. Caput sancti andree e peloponesso romã auectũ in sacello ad id fabrefacto collocauit. cognitionẽ q̃z reꝝ antiquaꝝ nõ omisit cũ ꝯmentarioꝝ libros scripsit ꝛ plura alia.

Anno dñi.6663. Anno xpi.1464.

Paulus secundus papa patria venetus. patre nicolao. matre polixena. petrus barbo antea vocatus. eugenij pontificis ex sorore nepos sancti marci p̃sbiter cardinalis hoc anno pridie kal᷑n. septembris põtifex creatur. vir certe magni animi. corpus habens egregiũ maiestate dignũ. Js adolescens adhuc iturus in mercaturã erat. que apud venetos in precio est. Ei nunciatũ est gabrielem auunculũ suũ pontificem creatũ esse. substitit adhortante fratre paulo barbo. ac lr̃is (licet iam adultus esset) operam dedit. inde vocatus ab eugenio archidiaconatũ bononiensem. ac post ep̃atum ceruie cõmendatione adeptus ꝓthonotarius ab auunculo creatur. Tandem vna cũ alouisio patauino medico. quem postea patriarchã appellarunt cardinalis ab eugenio creat᷑. Erat aũt natura blandus. natura humanus. Mortuo itaq; pio in eius locũ suffectus ẽ. Duo bella quidem parua in ytalia suscepit. que nulla re pri⁹ repetita bello ꝰ insidijs inchoata postea deseruit. Jn colligẽdis aũt pecunijs ita diligẽs fuit vt fere sꝑ bñficia ꝛ ep̃atus his ꝯmitteret q̃ officiũ aliqð venale haberẽt vñ elici mun⁹ possꝫ. his aũt pecunijs interdũ etiã ad liberalitatẽ vtebat᷑. nã ꝛ cardĩales paupes maxie ꝛ ep̃os ꝛ pricipes ac nobiles domo extorres. virgĩes. viduas. egrotos freq̃nt᷑ iuuabat. Curauit itẽ vt rome annona ceteraq; ad victũ ꝑtinẽtia vili⁹ q̃ antea vẽderẽt᷑. Multa deinde edificia splẽdide ac magnifice tũ apud

sanctum marcū. tum ṽo in vaticano qđ ad munificentiā pertinet extruxit. iustus quoqꝫ habitus ē. hic pontifex ac clemens morosus ⁊ difficilis canonicos regulares e sancto ioanne laterano pulsos a calisto pontifice restituit. Cognita aūt georĳ regis bohemie pfidia. in boiem vngaros ⁊ germanos cōcitauit. Apparatu aūt pontificio maiores supauit. In corona siue mitra in quā multas opes contulit coemptis vndiqꝫ ac magnis p̄cĳs adamantibus saphiris smaragdis chrisolitis hiaspidibus vnionibus ⁊ quicqđ gemmarū in p̄cio ē. Tandē ṽo decem cardinalibus creatis. quoꝝ de numero franciscus sauonensis eius successor extitit. Cū annos plurimos viuere sibi psuasisset. anno salutis nostre. 1471. v. kal. augusti. secūda hora noctis Cū eo die letus ꝯsistoriū habuisset. ⁊ iocundissime cenasset. apoplexia correptus. vitā cū morte mutauit. anno pontificatus sui sexto. mense. x. peponū em̄ esu. cancroꝝ. pastilloꝝ. pisciū succide admodū delectabatur. Quibus ex rebus ortam credūt apoplexiā illā. qua e vita sublatus ē. Nā duos pepones. ⁊ quidē pregrandes comederat eo die. Quo sequenti nocte mortuus est. Eius corpus in basilica beati petri mane sepulture traditum est. Et tūc vacauit sedes dies nouem.

Antoninus archiepiscopus florentinus

Antoninus florentin⁹ archieps ordinis p̄dicatoꝝ ꝓfessus pater. historiarū ac romane vrbis olim auditor causarū. sanctissime vite ⁊ moꝝ vir. ⁊ sacrorū dogmatū admodū doctus. hĳs tempibus. ob lraꝝ gloriā apud ytalos in precio habitus ē. Qui multa ⁊ grandia volumina. magno qđem cōfecto labore. lōgisqꝫ lucubrationibus posteritati reliquit. que legentibus atqꝫ audientibus magnā afferūt doctrinā ⁊ voluptatem. Ex quib⁹ extat summa accuratissima in casibus cōscientie sacerdotib⁹ ꝑ necessaria. & ⁊ multos historiarū libros ad erudiendos mortales ꝯposuit. Tandē āno domini. M. cccclix. deficiēs. vi. nonas maĳ. nō sine magna sanctitatis opinione fuit. cū crebris miraculis claruerit. Eius autem sanctū corpus ex domo ep̄ali. ad sanctū marcū ordinis sui delatū. cū magna populoꝝ frequentia ⁊ veneratione sepultum fuit.

Borsius marchio inde dux ferrariensis

Borsius estēsis marchio. Et primus ferrarie dux leonelli marchionis frater. Et nicolai estensis filius. defuncto leonello fratre maiore. in regnuz ferrarie succedens. regnauit annis. 22. Uir certe ingenio diuino. in quo nihil fucatū. nihil subdolū. Eius verba sapientie plena. opa aūt grauissima. ⁊ semꝑ regia. ad eū cum fridericus cesar accedens. visa hominis celsitudine ⁊ animi magnitudine. illum mutine ⁊ regĳ (vt premissum ē) ducem primo creauit. Deinde exactis mltis annis romā accedēs a paulo pontifice magnifice exceptus. ab eodē ducatus ferrarie insignitus fuit. Nicolaus aūt pater cū hos ⁊ alios ex pellicibus genuissꝫ filios. senio cōfectus. alios ex vxore suscepit liberos videlicet herculē ⁊ sygismundum. quos moriens regni heredes sub leonelli tutela reliquerat. qui eos neapolim relegauit. ⁊ regnū omne occupauit. Et cū ludouici ganzage sororem haberet vxorē. ex ea nicolaū tantū suscepit filiū. Quo nato nō multo post mortuus. cū nicolaus regno aptus non esset. hac conditione in borsiū imperiū deuenit. vt post obitū nicolao iureiurādo regnū restitueret. Borsius principatu suscepto cū prudentissimus esset herculē ⁊ sygismūduz relegatos reuocauit. ⁊ eos ac nicolaū tanqꝫ filios carissimos omnes habuit. Erat autem diuinaꝝ humanarūqꝫ litterarū egregie doctus. ⁊ doctorum viroꝝ amator. Hic vrbē ferrarie miris edificĳs ornauit. Nam arcem nouā ⁊ curiā pulcerrimis edificĳs clariorem reddidit. Monasteriū insuper toto orbe celeberrimū ingenti impēsa ordini carthusiensiū a solo cōstruxit. deniqꝫ anno regni sui. xxĳ. in pace quieuit. Eius corpus apud carthusienses ingenti pompa delatum. humili loco sepeliri voluit.

Ferdinādus rex

Ferdinandus huius nominis secūdus. alphonsi regis ex concubina filius. hĳs temporibus patre defuncto. ex eius testamento in neapolitanū regnuz eidem succedens. Alphonso autem sine legitimo filio defuncto. id regnū feudatario ⁊ antiquo iure ad sedem apostolicā deuolutā censebatur. Quod cum calixtus pontifex armis repetere statuisset. morte superueniēte disturbata sunt omnia. At ferdinādus metu liberatus ab eius successore pio papa regni cōfirmationē. reclamantibus gallis accepit. Quo regno in pace adepto multos hostes bello postea profligauit. hūc pius pontifex cum vehementer diligeret. et regno confirmauit. ⁊ regia corona donauit ac coronauit. Et ei etiā annuū censum in parte relaxauit. Inde auxilio pontificis ioannem andegauensez renati filiū apulia fugauit. Pio pontifice postmodū mortuo ferdinandus cum paulo eius successore. ⁊ sequentibus pontificibus inimicicias suscepit. ꝙ peterent tributū quod singulis annis ecclesie romane pendebat. ⁊ ob bene merita relaxari optabat. Inde multo maiores simultates cum senatu veneto ob cipri regnū cōcepit. Et turcum in venetos (vt aiūt) concitauit. Ueneti igitur cū turco pacem cōposuerunt. qui omnē vim belli in regem conuerterūt. ⁊ hydruntū maritimā ytalie ciuitatem ei abstulerūt. Et verendū fuisset nisi mahumetes morte sublatus fuisset. plura damna regno apulie intulisset. Eo ṽo mortuo. difficilimo bello vrbem hydrunt. rex per alphonsum calabrie ducem filium suum in armis strennuū recepit.

de bello inter polonie et prutenorum

Anno abhinc ferme sexto ⁊ q̄dragesimo. inter frẽs beate marie theutunicoꝝ ⁊ vladislaũ polonie regẽ de regni finib⁹ orta q̄stione. Utraqꝫ pars ingentes copias in bellũ eduxit. At primi pruteni siue numero militũ. siue animi ferocia exultantes. duos gladios p̄ fecialẽ. regi misere. vt ex hijs quẽ mallet. vnũ acciperet. Is cũ vitoldo fratre. deo suo hostias litabãt. q̄ audito feciale. nõ inuitus inq̄t prelij signũ recipio Consecratoqꝫ gladio quẽ elegerat. eo se cinxit. Et facta pugnãdi copia. lituanos q̄ auxilio venerãt p̄mos opponit. quoꝝ strage fatigata copia prutenoꝝ. Et ip̄a polonis supueniẽtibus sternit cruentissimo p̄lio. ea die confecto victoria regis fuit viri equestris ordinis ex religione q̄dringenti cũ ip̄o magno mgr̄o periere Cesa ex plebe multa milia. qui supfuerũt capti. Prussia p̄ter oppidũ. b. marie omnis ad polonos defecit. Seq̄ntib⁹ annis casimir⁹ rex polonie eis ciuitates munitas dantzk ⁊ dorñ abstulit. asserens portionẽ sui regni esse prussiam.

Albertus marchio brandeburgeñ. annis effluxis belluꝫ aduersus Nurẽbergenses enixissime gessit. Greuẽburgiũ ab eo multa vi oppugnatũ ẽ. Id oppidũ in valle iacet. xx. milibus passuũ a nurẽberga. muro ⁊ fossa munitũ. Et cũ varia dãna ab vtrisqꝫ illata fuissent p̄ ludouicuꝫ baioarie ducẽ. ad hos tumultus sedãdos vocatũ (cũ diu laborasset) hoc bellũ post varias dictas sopitũ fuit. Deinde cũ post aliq̄ tẽpora inter ludouicũ baioarie ducẽ p̄dictũ ac marchionẽ brandeburgeñ. principes potentissimos. bellum susceptum esset. Haud quidẽ iniuria. ⁊ magna cum animi fiducia ꝯtendissent. post plures strages principes germanie pacem postulantes. Tandem res equo animo sedata fuit.

Ludouicus rex francie

Ludouicus caroli regis francie fili⁹. his tꝑib⁹ p̄ri in regnũ succedẽs. Fuit aũt carolus pientissimi animi vir. s; ingenij ebetis. Qui cũ bellũ ꝯ heinricũ angloꝝ regem. Et ioannẽ burgũdioꝝ ducem excitasset. ⁊ multos occidisset. Inde ingenti cede fusus fuit. ⁊ hi multas ciuitates adimerent. Et nisi per puellam deus miraculose restituisset. de eius regno actũ fuisset. Tandẽ Nicolaus cardinalis sancte crucis ordinis carthusieñ. pacẽ cũ duce burgũdie cõposuit. quez tñ postea p̄ insidias interficere fecit. q̄d infinita mala excitauit. Hui⁹ itaqꝫ caroli primogenitus ludouicus. delphinat⁹ regionis princeps. regno suscepto multos p̄ri beniuolos regno depulit. Inde cũ libertatẽ ecc̄lie in regno minuere conaretur. multos romanos põtifices habuit aduersarios. Inde cũ carolus aq̄tanie ⁊ normandie dux e medio p̄ eũ sublatus esset. quẽ ob eius sapiẽtiam populi regnare cupiebãt. Q̄d cum regni ꝑceres ⁊ burgũdie dux intellexissent id ex sua ꝓcuratõe factitatũ. vetusta odia renouarũt. ꝯspirãtes ingẽtez exercitũ in eũ deduxerũt. dux burgũdie in picardiã aduolãs. ciuitatẽ pichignetũ cepit. ⁊ ꝯplanari fecit. at rex a suis destitut⁹ p̄isius cõmigrauit. regiã saltẽ tutaturus. In normandia igit̄ innumera oppida euerterũt. Pontifex aũt romanus ad hos tumultos sedandos. Bessarionẽ nicenũ cardinalẽ in galliã misit. cũ diu laborasset tantũ ꝓfecit. vt cedes ac incõmoda sopita fuerũt. Deniũ ãno a natali xp̄iano. 1484. Remis deficiens. Carolũ primogenitum suũ annoꝝ. xv. extantem habuit successorem.

Georgius Rex Bohemie

Georgius pogiebratius bohem⁹ post obitũ ladislai hungarie et bohemie regis. accersitis ꝓcerib⁹ gubernatõem suã nõ expirasse regis obitu dixit pragenses nihil morati se sue gubernationi cõmisere. Exin ꝯstituta die qua nouus rex eligeret̄. Re pro regni vtilitate discussa. rex pronũciatur militie domiqꝫ apprime clarus. Cui ad res gerendas nec cõsiliũ nec etas defuit. Ea res necati suspitõnem maxime auxit. Inde ex p̄torio in edem beate marie vbi rochezana presidebat regi publica salutatio exhibita fuit. Cum autẽ inclitum bohemie regnũ vt premissum est dudũ in perniciosam iacobelli ⁊ hussitarũ hereticã prauitatem (vt cõmunionẽ sub vtraqꝫ specie de necessitate fore eterne salutis ꝓfiteretur) prolapsum fuisset. Georgius q̄ se catholicuꝫ affirmauit. In manibus ianueñ. ⁊ bacieñ. ep̄orũ tactis sacramẽtis euãgelicis publice iurauerit. dũ coronationis recipet insignia. Q̄ deinceps fidelis ⁊ obediens esset sancte ro. ecclesie. ⁊ cũ se ac conthoralẽ cũ liberis tali iuramento obligasset. per fridericũ ro. imperatorem confirmatus extitit. Uerũ cũ hijs om̃ibus ꝯria ageret. ⁊ hereticorũ sectam foueret ⁊ amplecteretur. Inde vratislauieñ. ⁊ ceteri catholici homagiũ prestare recusarũt. Ideo papa pius. ⁊ post eũ paulus põtifex. grauissimis cẽsuris eũ ac totũ regnũ bohemie fulminarũt. At paulus secũdus anno. M. cccclxvi. publico cõsistorio eũ heresi dãnat. dignitateqꝫ ac regno priuat. Tandem post annũ. 71. supra quadringẽtos ac mille idem georgi⁹ bohemie occupator. morbo perijt.

Georgius rex bohemie

Nota thurcorum potentiam

Mahumetes turcoꝝ imperator. Expulso thoma paleologo. ⁊ fratre secũ deducto. peloponessum occupat. anno eius. xi. eodem anno trapesuntij rege capto ⁊ interempto pontũ. anno. 1460. obtinet. Inde mitilenẽ expugnat. diripitqꝫ anno regni sui. 12. Postea veneti magna classe copijsqꝫ terrestribus in peloponeso veterẽ murũ fossamqꝫ ab vtroqꝫ mari in ip̄o Isthmo tumultuarie opera pluribus simul locis erigere adorsi. corinthum obsident. Turci v̄o laborãtibus suis auxilio ꝑperantes ꝑ interruptas munitiões vi penetrant. ac xp̄ianos ad naues fugere cogũt. Tandẽ dux venetoꝝ cum prestãtissimis senatoꝝ triremibus. 12. p̄ equora ornatissime instructis. Anconã pontifice pio adhuc spirante venit. quibus e speculo ꝓcul visis papa. 19. kal. septẽbris gloria ingenti vita functus est.

FRidericus imꝑator. extra cenā nūquā vtitur vino. in cena leuissimū bibit. ⁊ id aqua ꝑdomitū. leono-re auguste que paterna in domo nūquā vinū gustasset. Suadebāt medici in germania regione frigi-da si mater fieri vellet. vinū biberet. Quod cū accepisset fridericus enea siluio vocato. Abi inquit. atqꝫ im-peratrici dicito sterilem me cōiugem. quā vinosam malle. proinde si me amat. vinū oderit. At id nūciū leo-nora. Et si viri iussioni tam libenter pareo. quā vino si tamen vini vsum mādauerit imperator. mori opta-uerim quā parere.

Mathias Rex vngarie

Mathias rex vngarie

MAthias ioannis huniadis gubernatoris regni hūgarie filius. Ladislao ꝓdicto rege sine liberis extincto. Vngarie regnū consentientibus ꝓceribus occupat. Eius pater prouinciā vnga ferrea gubernauit. nec dum rex abfuit minor eo habitus ē. hic prostratis apud albam turchis. post breui tpe morbo extinct9 ē. Comes cilie cui9 caput erat a rege secūdū. et eius auūculus. a ladislao huniadis filio in castro regio obtrūcat. Rex ladislaus quāqꝫ vehemēter cōmotus. tā atroci facinore dolorē tñ suppressit. Rex budam repetijt relicta alba. vbi secutos curiā huniadis filios in carcerē rapi iussit. Percussorē comit ladislaū natu maiorem. Qui quatuor ⁊ viginti natus ānos egregio corꝑe adolescēs. flauis de more crinibus super humeros passis reuinctis post tergū manibus talari atqꝫ aurea veste indutus capite cū plecti iussit. Mathiā vo captiuū duxit in austriā. Et profectus in bohemiā eū sequi mandauit. Cū aūt apud pragā obijt mathias qua die rex clausit oculos eadē pragā applicuit. quē georgius gubernator in custodiā suā recepit. Nec diu postea rex hungarie designat9 magnis sponsionibus dimissus e carcere. volauit ad regnū. facta em̄ reconciliatione inter proceres mathias octo ⁊ decē natus annos nono kal' februarij rex acclamatus. Cū vo id regnū sibi cōpetere cesar affirmaret. multa bella inter eos suborte sunt. regnū tamē ei cessit. Fuit autē xp̄iane religionis ꝯ turcos defensor ⁊ ꝓpugnator acerrimus. qui pannoniā ⁊ alias ꝓuincias a turcoꝝ impetu tutatus fuit. Nā multis vicibus ingenti ꝑlio turcis supatis. etiā ꝑtem bosnie recuperauit. Et turcorū regnū incendijs. populationib9. cedibusqꝫ inuoluit. Sed ⁊ bella in bohemia cū casimiro rege polonie gessit. Pax tñ ꝯposita hoc mō inter eos fuit. vt pannonia hūgaria morauia ac slesia mathie relinqueret. ⁊ boemie regnū vladislao casimiri filio remaneret. Hic aūt prestantissimus rex paterno more militaris glorie appetētissimus. bello fortunat9. Cū videret fridericū cesarem sibi aduersari. cū turco pace cōfecta in eum arma vertit. ac viennā vrbem ⁊ alia sibi ademit. In qua vrbe tandē anno. M.cccc.xc. morbo extinctus est. ⁊ ad albā ductus in sepulcris regum sepultus. huic ferdinandus neapolitanus rex filiam suam matrimonio copulauit.

Nicolaus de cusa cardinalis

Nicola9 de cusa cardial'

NIcolaus de cusa germanus. sacrosancte romane ecclesie. tituli sancti Petri ad vincula presbiter cardinalis prestātissimus atqꝫ doctissimus. ea tempestate claruit. q̄ tanta bonitate fuit dū viueret vt pauci meliores suo tpe nati sint. viciorū oīm hostis acerrimus. ambicionis totus aduersari9. integritate animi immutabilis. honestoꝝ laboꝝ indecliui etiā senectute patientissimus. bñfaciendi et gratificandi admirabilis. Sane tanta doctrinaꝝ oīm vbertate fuit. vt q̄cquid ex tpe dicendū incidisset id copia tali differeret. vt ei solū facultati censeret studuisse. Vir supra opinionē eloquēs ⁊ latinus. historias oīs nō priscas mō. ꝫ medie tempestatis. tū veteres tū recentiores memoria recensebat. In mathematicis disciplinis suo tpe doctior eo fuit nemo. Ius ciuile pontificiūqꝫ didicerat. philosophie Aristotelice acerrimus disputator fuit. Theologie summus interpres. hui9 celeberrimi viri plurima extant summi ingenij opera. De visione dei. de pace fidei. Cribratio alchorani. de ludo globi de mathematica ꝑfectione. De apice theorie. de docta ignorantia ⁊ pleraqꝫ alia. Is aūt dū eccl'ie sue brixinēsis iura acri9 tueret a sigismūdo austrie duce capit. atqꝫ honesto ꝑuat carcere. Pōtifex āt pius. cardialis captiuitate grauiter cōmot9. facūda orone i sigismūdū publice inuehit. ⁊ eū ꝯuiorib9 interdict deterret. tandē liber euasit ac pace cōposita. dum pius ancone vita functus fuit. cardinalis rome decessit.

Bessarion cardial' grec9

BEssarion. S. R. E. eps cardīalis sabineñ ⁊ ꝯstātinopolitan9 ꝑtriarcha. Niceni venerāda nūcupatiōe terraꝝ vbiqꝫ celeberrim9 ꝫ tpe floruit. de q̄ sapiētissimo dici pōt. Cui9 cū ea fuit (vt paulus pōtifex summ9 ꝑdicabat) In reꝝ oīm maximaꝝ vsu peritia. Ea in consilijs vl' grauitas vl' ꝑspicientia. vt nihil de summis vnqꝫ rebus factū fuit si Niceni viri9 defijsset auctas. In studijs em̄ maiorib9 ⁊ hūanis oīb9 ea facultas ⁊ copia. vt plura legisse credi neminē possit acrius lecta ⁊ rectius intellexisse. vberius paucissimos cultissimis quibusqꝫ tempib9 clariusqꝫ scripsisse. Et quāqꝫ summe reipublice xp̄iane negocijs impeditus. merita tamen indignatione cōmotus ac veritatis studio incredibiliter inflāmatus. defensionis platonice imo diuine philosophie libros aggressus est. tanta id maiestate egit. vt cōuiciatorem calūniosum credi plato ipē diuinitatis secretari9 possit suggessisse. Iuste igitur platonis defensor. Qui tandē legatus ac franciam in reditu dum pacem fecit in itinere defecit.

Ars imprimendi libros hiis temporibus primũ in germania enata ẽ. Quãtum igit litterarum studiosi germanis debeant. nullo satis dicendi genere exprimi potest. hanc apud maguntiã rheni vrbem solerti ingenio librorum imprimendorũ ratio. 1440. inuentã fuisse aiũt. Hoc tempore in oẽs fere orbis ptes ppagatur. qua omnis antiquitas paruo ere cõparata a posterioribus infinitis volumibus legitur. Eius laudes antea in prohemio operis prehabite sunt. Qua certe nulla dignior. nulla laudabilior. aut vtilior esse potuit. Qd si hec ars effluxis tempibus viguisset maxima pars operũ Titi liuij ⁊ Tullius de re publica ac Plinius de bellis germanice aliaqꝫ pclara opera malignitate temporum amissa nõ fuissent. Ideo in eius laudem quidã hos cecinit versus. O felix nostris memorãda impressio seclis. Desierat quasi totũ qd fundis in orbẽ. Oẽs te summis igit nũc laudibus ornent. Inuẽtore nitent vtraqꝫ lingua tuo. Nunc paruo doctus quilibet esse potest. Te duce qñ ars hec mira reperta fuit.

Nicolaus perotus Rhetor

Nicolaus perotus saxoferratensis ⁊ Sypontinus epus egregius theologus ac rhetor disertissimus. ad hanc etatẽ pueniens. nõnulla in diuinis laude digna cõposuit. Sed ⁊ ad puerorum eruditionẽ cõmode breuiterqꝫ libellũ edidit. Cõmentarios etiã in multis auctoribus pcipue in martialẽ opus variũ cornucopie appellatũ fecit. Ac qdã e greco in latinũ transtulit.

Robertus de licio ordinis minorum pfessor. Et aquile marsorum seu abrutij vrbis epus in doctrinis sacris doctissimus vir. ⁊ noticie oĩm ecclĩasticorum dogmatũ sufficienter instructus. oĩm pdicatorum doctor. Hisdem tempibus ob eius clarissimã ⁊ admirandã pdicationis grãm. ab oĩbus ytalis multo in pcio habitus est. Qui tantũ in scripturarũ studio laborauit ⁊ scripsit. vt vbiqꝫ Roberti predicationes nũcupentur. plurimas eñ ad instructionẽ fideliũ tractatus ⁊ sermones edidit. Qui ab oĩbus psertim declamatoribus studiose legũtur.

Matheolus perusinus medicus

Matheolus perusinus medicus doctissimus. hoc tpe medicorum ac phorum monarcha. oĩmqꝫ liberaliũ artiũ cũctarũqꝫ scientiarum. facile princeps. pceptor meus eruditissimus. Quẽ ego hartmãnus Schedel Nurẽbergensis. doctor patauinus. tribus ãnis ordinarie legentẽ auscultaui. a quo demum phabita p eum orone elegantissima. insignia doctoratus padue accepi. Ne sua memoria pereat. pauca de eius vita ac doctrina huic operi adiũxi. Cũ eñ sepius mecũ animo cogito. qꝫ maximus ac singularis in omnes amor suus extiterit. Quis ẽ adeo rerum imperitus q non putet ob incredibilẽ virtutẽ suã. singulare ingeniũ. summã rerum experientiam. eũ perpetua memoria cõplectendũ. Cui eñ ignota fuit verborum suorum integritas. suauissimus sermo. decora facies. qui et artis poetice et oratorum summã cognitionẽ habuit. Qui nullũ cyceronis opus aut mantuani vatis. aliorũqꝫ poetarũ dimisit intactum. In astronomia vo geometria ⁊ arithmetica ⁊ musica opera a veteribus edita totis viribus pscrutatus fuit. Uerum nec phia atqꝫ medicina cõtentus. demũ sacris litteris delectatus. in eis tanqꝫ mel in fauis dulcedinẽ abditã sensit. Reddidit igit suos auditores auscultando dociles. beniuolos. attentos ac disertos ipo orante. In eo nãqꝫ maxima fuerunt omnia. siue acumẽ ingenij. siue artis peritiam. siue oronis elegantiã cõmoditatemqꝫ considero. Reliquit aũt post se orationes lepidissimas. Cõmentaria in hypocratem. galienũ ac Auicennã. Et arguta consilia in medicina. Tandẽ senio deficiẽs padue sepultus fuit.

Author libri

Platina historicus

Baptista cognomẽto platina. pria cremonẽsis aplicus abbreuiator. magnanimi ⁊ ꝯstãtie vir. eruditione ⁊ eloquẽtia nulli inferior. hisdẽ tpibus i pcio exñs. a paulo põtifice maxio. bonis ⁊ dignitate indicta cã priuat ⁊ i carcerẽ detrudit. Et ibi vsqꝫ ad pauli mortẽ reseruat. Ex q tandẽ post mltas calamitates a sixto pontifice eius successore liberatus. ⁊ in statũ pristinũ restitutus. neqꝫqꝫ ingenio suo abusurus. pter librum quẽ de natura rerum ⁊ obsenijs ediderat. Egregiũ etiã opus de vitis ⁊ moribus pontificũ sixto pontifici obtulit. In quo etiã impatorum principũqꝫ ac ducũ multorũ res gestas inseruit. nõnulla etiã alia opera ⁊ eplas scripsit. Demũ anno domini. 1481. rome ex peste defecit.

Dominicus calderinus pria veronẽsis rhetor luculẽtissimus. ⁊ tã greca qꝫ latina lingua nõ mediocriter eruditus. ⁊ i studijs hũanitatis eminẽtissimus. p hoc tps ipe diuini igenij fecit opuscula. i iuuenalẽ. marcialẽ. suetoniũ. et i Ibin nasonis interptationes edidit celebres. Saphos etiã eplas cũ ꝑercio. et cyceronis eplas ad atticũ cõmẽtatus ẽ. Et nisi imatura morte puẽtus fuisset. p plura alia edidisset. Obijt deinde anno domini. 1477.

Marius philelphus frãcisci philelphi oratoris filius eques auratus laureatusqꝫ poeta philosophie et artiũ doctor. p hoc tẽpus toti ytalie clarus extitit. Qui cũ eruditissimus esset funebras orationes preclarissimas. ⁊ alterius materie plurimas. ⁊ quidẽ elegãtes hũit. Extãt eius ingenij opa in diuersis metrorum generibus edita. Richmos quoqꝫ ⁊ cantilenas composuit. Deniqꝫ ⁊ hic a Friderico ganzaga marchione mantuano publico salario ad lectionem vocatus ibidem in anno domini. 1480. vite finem fecit.

Leodium galliarum clarissima et potētissima ciuitas hoc anno M.cccc.lxviij. a carolo burgundiorum duce capta et ingēti edita cede. diripit. Superiorib⁹ em̄ annis inter leodiēses et burgūdionū ducē maxie ꝯtentiones agebant. q̄s cū leodiēsis eps̄ extīguere tēptasset a ꝯciuib⁹ suis vrbe pulsus fuit. ideo summ⁹ pontifex tricariensem epm̄ legatū eo misit. Is in carcerē trudit. Quā ob rē indignatus dux vrbē in germania populosissimam presente et fauente ludouico frācorum rege acerrimo īpetu ac p̄lio vrbē expugnauit ac eā euertit

Mathias inclitus rex hungarie bosnēse regnū hac tēpestate aggressus castrū iaytza tm̄ loci natura tū vo mēniorum altitudine munitissimū dedítione cepit. Inter hec sacro regni hungarie diademate a manibus friderici romanorum cesaris magna cū difficultate rehabito. rex sexto sui regni. Anno dn̄i M.cccc.lxiiij. in die cene d̄nī astantib⁹ ꝓceribus cū solēnitate maxia coronatus. Post hec mahumetē turchorum imꝑatorē in expugnatione dicti castri iaytza in fugā vertit. relictis machinis et tormentorum generib⁹ inglori⁹ in turchiā rediit. Tandē post aliqua tp̄a castrū siue castellū turchorum sabatz denoīatū ad lit⁹ fluminis saue vel saui p eosdē ex lignis terraq̄z multū curiose ꝑforti ope p̄paratū (vt sequēs figura p omnē diametrū ac formā ostendit) turrib⁹ ac fossatis ac vallibus. necnō minus militibus munitū diro hiemis sub rigore obsedit. in quo lignea menia ex tabulis fabricata sunt. quarum tabularum cōpago ita solidū est vt vix ab intento posset iunctura ꝯprehendi. Suntq̄z triclinia ambitu ꝓlixiore distincta portic⁹ in oī decore disposite. Area vo curtis ingēti ambitu cicte vt amplitudo ip̄a regiā aulā ostentat. Dūq̄z rex acrius p̄lio insisteret. turchi rapto comite iohāne de witebitz ab exercitu regis ad castellū. eo interfecto caput ei⁹ absciderūt cū flauescēte copiosaq̄z coma haste suffixum ad terrorem exponi iusserunt. Mathias rex indignatus vi aggressus dedítione cepit ac expugnauit ingenti gloria. Nouissime turchi anno M.cccc.xcij. iterato castellū inuaserūt. ab hungaris repulsi ad propria redierunt

Sabatz

Anno mundi. 6670. Annn xpi. 1471.

Sixtus quartus papa natione ligurus ex sauona vrbe maritima nat⁹ frãcis cus antea vocat⁹ ordinis minoꝝ generalis minister hoc anno paulopon. in diei crepusculo dũ solus in cubiculo quiescit interitu sublato quinto yd⁹ augusti in eius locũ a patribus suffectus est. vir certe doctrina clarus. Is statim a pueritia diuinis misterijs a parentibus dicatus est apud ordinem minoꝝ iniciatus. Adolescentior factus patauinũ venit. fama ciuitatis illectus ad sapientiã capescendã. in quo moratus ꝑ viginti fere annos nobilis alũnus legendo orã do scribendo vniuersum orbẽ splendidissimis sapientie radijs illustrauit. ⁊ iõ de potentia dei librũ scripsit. librũqꝫ de sanguine xpi. librũ de futuris contingentibus ⁊ librũ de conceptione beate Marie virginis ac quedã alia. qui in ordĩe minoꝝ ꝑ omnes dignitatis gradus ad cardinalatũ ꝑuenerat. Fuit aũt ante põtificatũ ac etiã in ipo pontificatu mitissime consuetudinis ⁊ vite continentissime. in pauperes religiososqꝫ maxime munificentissimus. quos omnes fouit ac priuilegijs amplissimis adiuuit. Inde in amicos ⁊ familiares iocundus. in delinquentes clemens. principes ac nobiles patria extorres ꝑsertim paleologoꝝ filios. bosnieqꝫ reginam turcho pulsos pecunijs adiuuare nõ destitit. ⁊ rhodioꝝ milites ac ferdinandũ a turchis vexatos incredibili pietate confouit. vrbem romanã cenosaꝫ ⁊ vetustate in plerisqꝫ collabentẽ instaurans. vias eius cultissime et decentissime strauit. pontem sup tiberim maxima impensa iecit ⁊ a se sixti põtem nominauit. Edes quoqꝫ pontificias apud sanctũ petrũ cultissimas reddidit. Hospitale sanctispiritus in vaticano ꝑmagnificũ fabricari fecit. in quo ⁊ vite sue ordinem splendide depingi voluit. Et cũ maxime beatissime virgini Marie deuotissimus esset ecclesiam sancte Marie de populo erigere fecit ac decorauit atqꝫ alia innumera bñficia vrbi ramane contulit. nilqꝫ in põtificatu egit qđ merito reprehendi possit nisi ꝙ ipe (vt fit) suos nimiũ amauit. in queꝫ errorem multi superioꝝ cecidere. Cũ ordelaphos e foro iulij depulit ⁊ ihieronimo Riario necessario suo concessit. cui⁹ consilio arduis in rebus semper vsus fuit. Iubileum a paulo institutum anno quarto pontificatus sui celebrauit. Et beatũ Bonauenturam in sanctoꝝ cõfessoꝝ numero ascripsit. Et licet hic multos habuerit detractores optimus tñ põtifex fuit. summa eñ alacritate ⁊ animarum custos extitit. cupiditatem a se resecauit. iras compressit ⁊ malitias extirpauit. Uiginti cardinales toto tempore sui pontificatus creauit. e quibus tres fuerunt romani. duo genuenses ⁊ quatuor sauonenses. inter quos iulianus sancti petri ad vincula ex fratre nepos fuit vir certe ꝑhumanus ⁊ comis fuit qui ipius corpus maxima pompa ⁊ deuotissimis exequijs in nouo templo seu sacello apud sanctuꝫ petrum in vaticano sepeliri fecit. cũ obisset pontificatus sui anno tredecimo.

Linea summoꝝ pontificũ
Sixtus quartus

Innocentius octauus

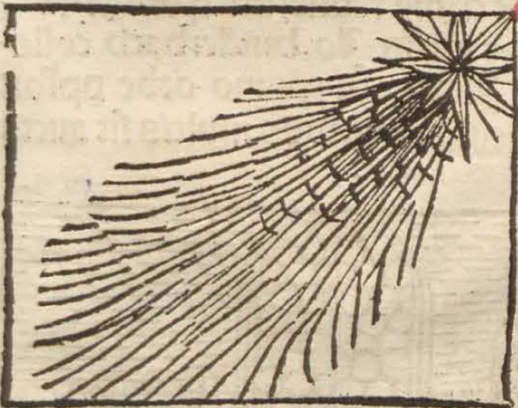
Anno mundi. 6683. Anno xpi. 1484.

Innocẽti⁹ octau⁹ papa patria genuensis patre aron ciboꝝ familia mediocri ꝯ honorato nat⁹. iohannes baptista antea vocatus post sixtum pontificẽ ex cardinali ꝑsbitero sancte cecilie hoc anno idibus augusti pontifex creatus. Is ex genua que adiacens mari oriundus. que ciuitas ytalie pulchritudine ⁊ reꝝ omniũ que terra mariqꝫ aduehunt opulentia ⁊ edificiorum amplitudine ceteras excellit. Ab his parentibus ortus qui generis nobilitate ⁊ reꝝ gestaꝝ gloria clarent. familia ciboꝝ vetustissima. aranius pater ei⁹ equestris ordinis vir ꝓbatissimus. Hic eps melffideñ. inter ceteros patres cũ pauperioꝝ humaniorqꝫ haberet Sixtus eñ quartus ob eius ingenij amenitatẽ dexteritatẽ atqꝫ modestiã maiorem immodũ eũ dilexerat. i datariũ asciuit ꝓpter ipius humilitatẽ ac comitatem. facilitatem morum. moderationẽ ⁊ elegantiã pontificiũ munus ꝓmeruit. Fuitqꝫ in rebus gerendis prudentissimus eo ꝙ senis ⁊ in vrbe legationis officiũ cuꝫ optĩe funct⁹ fuisset magnã sui regiminis ⁊ prudẽtie spe patribus dedit. Hui⁹ põtificatus principiũ ciuiuꝫ suorum bellis plenus fuit. ⁊ quod ab omnibus potentatibus expetiuit a suis obtinere nõ potuit. quibuscũqꝫ eñ oratoribus a principio ad ꝑstandã ex more obedientiã ne dũ in ytalia verũ ex germania ad se venientibus sumopere pacẽ postulauit. armaqꝫ omnibus deponere mandauit. ꝯ inimicus homo vt optimis ei⁹ desiderijs obsistere posset poulopost in languorẽ maximũ pontificẽ ꝑducere curauit. ⁊ illico inter vrsinos ⁊ columnenses vrbis primiores dissidiũ excitauit. diu ei inter ipas familias immortale odiũ. qui vniuersum vrbeꝫ suis factionibus ꝑturbarũt. que res magnã animi dolorẽ põtifici infixit. nõ destitit tñ armis ⁊ minis discordias extinguere. multa eñ circa pontificiã dignitatem ac rempub. xpianã ⁊ ecciaꝝ vtilitatem ordinare ꝓposuit ꝯ ob breuitatem tpis ⁊ eius infirmitatẽ. bellũ quoqꝫ ⁊ epidimiã adimplere nõ potuit. beneficũ tamen ⁊ circa deum atqꝫ amicos ꝓ viribus se ostendit. nã post adeptã sanitateꝫ corporis dona ecclesie sancte marie de populo condonauit. Leupoldũ ducem austrie diu defunctũ ob crebra eius miracula enarrata in sanctorum confessorũ numero aggregauit. Domum solacij quam vocant belluidere ꝓpe vrbem romanã extruxit. cuius structuram simul ac picturam ⁊ reliqua excedere quadragintaqꝫ milia ducatorum ferũt. Anno salutis M. cccc. xc. conuentioneꝫ oratoꝝ. regum. principũ ⁊ cõmunitatũ rome habuit ꝓ expeditiõe ꝯ turchos. Collectionẽ pecuniaꝝ ꝑ plenarias ĩdulgẽtias ĩ germania ꝓ exeq̃nda expeditiõe fieri fecit. auxilio raymũdi payraudi archidiaconi. cui⁹ ĩdultũ ne dũ ad viuos veꝝ ad ĩferos se extẽdebat. magnã copiã au

ri collegit. tãdẽ oẽs curã mẽtẽq3 ac diligẽtiã ad subditorꝝ comoda. ad tuẽdũ dignitatẽ eccĩe. ⁊ ecõtra ipas rebelliones delẽdas. ac religionẽ (habito iã maximis laborib⁹ zizino sultano) ꝓpagãdã ↄuerterat. Fuit itaq3 ↄstãtissime iusticie cultor. pacis studiosissim⁹ amator ⁊ exuberantis annone vigilantissimus ordinator. Sedatis honorificẽtissime ingruẽtib⁹ bellis peculiares eccĩe populos ⁊ romanos ĩ primis q3 felicissimos exoptauit. Exultauit sumope cũ ad maiores dignitates viros extulit eruditos ⁊ probos. Fuit pterea in paupꝫ misericors. afflictorꝝ nõ minus ↄsolator q3 ꝑncipũ susceptor liberalis. ⁊ dei ac sanctorꝝ ei⁹ piĳssim⁹ venerator. Pontificale pallatiũ miro sumptuoso opere exornauit amplificauitq3. Visitat⁹ a dño plurib⁹ lõgisq3 morbis. quas patientissime tollerauit. Adueniente deniũ diuine vocationis hora sumptis ex ritu xp̃iano deuotissimo animo salutaribus sacramẽtis intrepide adeo spm̃ reddidit creatori. vt securus de ĩmarcessibili gloria videret celestẽ vitã cũ morte ↄmutare anno pon. sui octauo die. 26. iulĳ anno salutis. 1492.

Fridericus impator anno. 1469. religionis gratia media hyeme romã veniens magnifice a pontifice susceptus donatusq3 est. ac. cxxĳ. equites creat kal'. ianuarĳ in ponte adriani. Inde tergestum oppidum quũ rebellasset per duces subuertit diripitq3 magna ciuium cede.

Maumethes turchorꝝ imperator. 400. nauiũ classe. inter quas triremiũ. 200. erant ⁊ equitũ. 100. milia Euboiã adortus. chalcidẽ. 30. die expugnat subuertitq3 magna suorꝝ cede. Veneti inde classem nauium. 60. instructã ad infestãda turchorꝝ littora mittũt. in ea triremes. 60. 20. onerarie fuerũt anno. 1470.

Cometa magnus ꝑ mensem ianuariũ in pricipio anni M. cccc. lxxĳ. circa festũ sancte aguetis visus igneo colore rutilans. crinib⁹ longis nigrisq3 quos in occidentalẽ ferebat plagã. Cui⁹ quidẽ corpus ꝑmũ circa libre principiũ fuit. postea se tantũ in septentrione flexit. vt extra zodiacũ migrasset ꝑculdubio iudicatũ sit. durauitq3 dieb⁹. 80. Verũ nõ dũ isto dissoluto alter apparuit. cui erat coma ignita que in arietis signo posita videbatur ⁊ caudã in orientalẽ plagã porrigebat. quẽ aliĳ perticã. aliĳ ascon dicũt Mortales grauiter affecit. Sequenti eñ anno siccitas incompabilis subsecuta est ⁊ pestilentie bellaq3 cruentissima pluribus in locis euenere.

Cristiern⁹ rex dacie suecie norwegie. gothorꝝ dux holsatie stormarie in oldẽburg ⁊ delmenhorst comes vir quidẽ xp̃ianissim⁹ ⁊ multis ṽtutibus ornatus. Anno M. cccc. lxxiiĳ. romã solũendi voti gratia ꝑ vniuersam lombardiam thusciamq3 transĳt. ab omnibus potentatib⁹ honorificẽtissime exceptus fuit. inde romã ingressus prodeũte obuiã honorato q3 cardinaliũ collegio a Sixto põ. max. celebri honore exceptus est. ac pro singulari munere rosa aurea quã pontifices singulis annis in dñica letare alicui ex principib⁹ xp̃ianis donare ↄsueuerãt ⁊ ipẽ a Sixto pontifice donat⁹ est. Ibidẽ eñ de vniuarsali italicorꝝ principũ pace agi cepit vt scilicet vno animo contra turchum coirent ꝟ res pfici nõ potuit. inde digressus ꝑ omnes ytalie vrbes transiens ꝑbenigne vbiq3 habitus est. domũ deniq3 reuersus aliquot annis cũ omni sanctitatis exemplo supuixit.

Cristiern⁹ rex daci ⁊ c̃

Karolus burgũdionũ dux nussiã coloniẽsis agri oppidũ ad rheni ripas obsedit ꝟ cum fridericus imperator obsessis auxilio venisset inito federe discessit in belgas.

Iubileus a paulo pontifice prius ꝑ vniuersum orbẽ xp̃ianũ institutus a Sixto pontifice maximo hoc anno. M. cccc. lxxv. declarat. Inde ferdinandus rex mense ianuario magnis himbribus romã venit iubilei gratia vt pre se ferebat. sed reuera vt initũ fedus solueret qd̃ effecit. nam postmodũ inter ytalie potentatus initum est fedus pontifice auctore in quo rex primus ascribitur. Hercules dux ferrarie

Hercules dux ferrarie

Hercules estensis nicolai marchionis filius ⁊ borsĳ frater scd̃s ferrarie dux his temporibus nõ sine magna ↄtentione regnũ paternũ suscipiẽs regnauit vsq3 in presens cũ omni laude. vir bonus ingeniosusq3 ac rei militaris scientia eruditus. ꝓterea septimo regni sui anno florentini veneti ⁊ mediolaneñ. tanq3 virũ magnanimum contra alfonsum calabrie ducem ⁊ ieronimũ comitẽ ducẽ exercitus constituerũt. qui pleraq3 eorꝝ oppida cepit. Hic helionorã ferdinandi regis filiam mulierem cordatam accepit vxorẽ. ex qua sex suscepit filios. quatuor mares ⁊ duas feminas. Hic tandem soceri sui consilĳs cõmotus tergiuersatis venetis ruptisq3 eorꝝ federibus ferdinando ⁊ aliĳs socĳs colligationibus inhesit et venetorꝝ immunitates violare cepit. que res maximum incendium in tota ytalia excitauit. pro qua re veneti illũ terra aquaq3 oppugnare ceperũt ⁊ plurimas terras ei abstulerunt. ⁊ nisi alfonsus calabrorum dux ferdinandi regis filius vir in armis strẽnuissimus ⁊ pontifex execrationibus obstitissent de eo actum fuisset. Tandem pace inter eos omnes confecta. inde vrbem ferrariam multis edificĳs clariorem reddidit.

Symon tridentinus puerulus a Judeis necatus xpi martir efficitur

Simon beatus tridentin⁹ puerul⁹. quē ob miraculoꝝ frequētiā btm̄ appellāt. die martı̈ .xij. kal. aprilis anno ab incarnatione verbi septuagisimoq̄nto supra millesimū q̄ter cētū in hebdomoda sctā a iudeis in tridētina ciuitate necat⁹ xpi martir efficit. Judei em̄ ea in vrbe degētes pasca suo more celebraturi. cū xpianū nō haberēt immolādū cui⁹ sanguinē in azimis suis vti possent puerū in hūc modū in samuelis cuiusdā iudei domū furtim deportarūt. Jn sacra hebdomoda an̄ diē pasce luce tercia vespere facto is an̄ fores pris puerulū more sedēs. cū nō aderat genitor nec cara parēs ꝓditor thobias astitit blanda voce moratus pueꝝ cui⁹ etas nō dū ter decē mēses viderat. fert illico samuel ad edes. Cūq3 nox ruit hic gemini saligmā samuelq3 thobias vitalis moyses ysrabel at3 mayer an̄ synagogā leti ei⁹ pectora nudāt. Jn eius collo primū ne vagire posset sudariolū apposuerūt ꝛ extensis brachijs ꝑmo ꝑapulū forpicib⁹. mox genā dexterā ꝑcidentes. Jnde q̄sq3 forpice carnē ꝯuellit. Sudib⁹ deinde pacutı̈ pupugere. cū ille manus alter plantas cōtinet crudeliter sanguine collecto hymonos eoꝝ more canētes. addūt minis v̄ba. accipias suspēse ihesu. fecere sic olim maiores nr̄i. sic ꝯfundant celo terra mariq3 xp̄icole. sic caput eius inter vlnas cecidit ꝛ vita libera ad superos fecit iter. inde ad cenas ꝑperarūt azimas de sanguine eius in xpi dedec⁹ ederūt. eoq3 mortuo statim corpus in ꝓpinquū domus eoꝝ flumen ꝓiecerūt ꝛ pasca cū gaudio celebrarūt. Querētes deinde anxij parētes gnatū paruulū. postridie eū in fluuio inuenerūt. q̄ illico vrbis ꝑtori scelus denūciarūt. Js ꝑtor iohānes de salis nobilis brixiensiū ciuis legū doctor viso puero exhorruit facin⁹ ꝛ ꝯfestim vrbis iudeos ꝯphendit ꝛ eculeo eos sigillatim imponēs tormētis astricti eo ordine crimē retulerūt. q̊ diligēti examinatione cognito iudeos ꝯdignis supplicijs exterminauit. Presul eo tpe vrbis Jo. hinderbach collegit extictū corp⁹ ꝛ sepulchro mādat. multis e vestigio cepit florere miracul̄. Jnde ex oī xpiano orbe ppl̄oꝝ ꝯcursus ad sctī huius paruuli sepulchrū est factus vt etiā vrbs ipa cū miraculis ꝛ opibus multis sit aucta. Corpori v̄o ipius pueri tridentini ciues basilicam pulchram erexere

Consimile etiā scel⁹ apd̄ motā oppidū qd̄ ē i finib⁹ agri fori iulij p⁹ q̄nquēniū iudei pegerūt. Nā etiā alium puerū sibi mō mactauerūt. ꝓ q̄ tres eoꝝ captiui venetijs missi fuerūt ꝛ atroci supplicio ꝯcremati sūt.

Jterum thurchi inferiorem ingressi misiam magna cede sternunt. Dehinc magnā genuensium vrbē caphām quā ad meotidem adhuc possidebant. Genuenses expugnant. ciuitas populosa ꝛ mercatoribus plurimū apta iuit hoc anno ciue genueosi eā prodente in turchoꝝ man. deuenit in littore euxini maris sita.

Puelle monstrū tēpestate istac in veronēsi agro nascit᷑ que vnū tantū caput habēs ꝟ duos podices. du asqꝫ vuluas. ex ipis ambabꝰ supfluitates emittebat. Insup q̄tuor brachia ꝟ duo grossiora q̄ ꝓ volūta te mouebat. alia tenuiora ⁊ immobilia erant. vētres etiā duos circa stomachū cōiunctos habebat. hanc pa rentes ꝑ italiā circūferētes precia ab inspicientibus mendicabant.

Padus ⁊ tiber reliquiqꝫ oēs ytalie fluuij nouēbrio mēse (ex multitudine imbriū) ita excreuere vt extra al ueū effluentes multa accolis dāna intulerūt. qꝛ nō secus ꝑ vias mortales nauigabāt ac ꝑ eoꝝ fluminū aluea facere consueuerant. Decrescentibus paulopost multa animalia ⁊ q̄ꝫ maxime tiber secuꝫ traxit. ex quo rum putrefactione ⁊ flatu pestis maxima subsecuta est.

In hispania morte heinrici prouincia diuidit᷑ diuersis populoꝝ studijs. nā ferdinādus iohannis arroga nie regis filius helisabetham heinrici sororē in matrimoniū traductā ⁊ alfonsus portugalie rex heinri ci iohannam filiam ex sorore sua neptē fouens regnū diuiserūt. Anno sequenti ferdinandus rex hispanie in agro numantino portugalie regem profugat.

Johannes de monte re gio astronimus

Johannes de Monte Regio

Iohānes de mōte regio alemanꝰ nō minor anaximādro. milesio aut syracusa no archimede. vtraqꝫ lingua greca ac latina eruditissimꝰ germanoꝝ decꝰ. hac quidē tēpestate ob astronomiā, ceterasqꝫ mathematicas disciplinas a mathia pā nonie rege nurmbergēsibusqꝫ ꝑpetuo donatꝰ stipendio. ⁊ in germania. pānonia ac rome multo in p̄cio habitꝰ ē. Qui cū in hūgaria kalendariū ꝑpulchrū ac q̄daꝫ alia in astronomia magno cū labore suo celebri ingenio composuisset. Epheme ridesqꝫ a nostris diario dicta maxima cura ingenioqꝫ edita inductis noue astro nomie tabulis. reprobatisqꝫ gerardi cremonēsis theoricis romā ad emendandaꝫ pasthilem dionisij computū a sixto q̄rto pon. accitꝰ dum pleraqꝫ posteritati parat nō sine maxima studiosoꝝ iactura morbo perijt. Usus ē p̄ceptore georgio burba chio in mathematicis excellentissimo. cuiꝰ theorice scietissime impsse circūferūt᷑.

Nicolaus estensis q̄ de impio ciuitat⁊ cū hercule dissidebat. ferrariā clā ingres sus primo septēbr⁊ primo īpetu aduersarios exterruit. mox concursu Sigis mundi fratris herculis eiectus vrbe palude latitans capitur. nec multo post capi te obtruncatur adolescens omni virtute insignis.

Noua Secta in Vito Nytlashausen vocitato

In franconia germanie nobili prouincia (que ab incolatu francoꝝ orientalis francia appellat᷑) Anno salutis M.cccc.lxxvi. in rebus xp̄ianis varij motꝰ agitationesqꝫ inciderūt. Timpanista quidā aīaliuꝫ brutoꝝ pastor apud vicū Niclashausen vocitatū sectatores plures nactus virus diffundere cepit. eo pnicio sius quo ⁊ sacerdotes ⁊ religiosos in pploꝝ inuidiā adductos spernētes abiectos habere ceperūt. Is vo si mulatā puritatē quandā ⁊ innocentiā vite ꝓponebat. edocens vitā cleri ignominiosaꝫ fore. theolonia ⁊ pe dagia dn̄is nō esse ꝑsoluēda. oēs aq̄s ⁊ nemora oībus libera esse. ac nōnulla alia nephāda in populū semi nans. q̄ nouitate gaudebāt. ea sibi v̄ginē mariā enarrasse p̄dicabat. Undiqꝫ igit᷑ gētes votis occurrebant. Diebusqꝫ festis maximo ꝯcursu hominū longū sermonē in odium cleri deducebat. Eo igit᷑ a Rudolfo epo herbipoleñ. missi exploratores inde sectatorē pricipalē ad herbipoli ducētes igni tradiderūt. post cuiꝰ mortē hec pegrinatio viroꝝ ⁊ mulieꝝ euanuit. Nurmbergēses q̄ꝫ sb multa ne q̄s de ciuibꝰ suis accedēt ꝓhibuerūt

Galeacius maria mediolanen. dux

Galeacius maria mediolani dux. anno. 1477. ob irã erepti sibi fundi a iohanne andrea lamprogniano nobili mediolanensi eo die qui ꝓthomartiri stephano celebris habet in ipius martiris templo ad araȝ incautus confodit. qui post patrẽ franciscũ Sforciã dux declaratus regnauit annis nouẽ ⁊ menses deceȝ vir ꝓmptissimiqȝ ingenij ⁊ excelso ⁊ magno animo princeps. Cũ multa edificia in vrbe mediolano extruxisset ꝑpulchre qȝ lapidibus sectis vrbẽ vbiqȝ sternere fecit Et paternũ erariũ pecunijs exhaustũ diuicijs repleuit. In celebratione tñ diuinorum officiorum supremos cãtores maximo sumptu ⁊ impensa habere nitebat. Verũ cum immoderata mulierũ libidine vteretur. post habita sue maiestatis honestate. coniuratione facta vniuerso astante populo ⁊ omnibus aulicis vulneribus (vt ꝑmissum est) confossus anno etatis sue. 33. turpiter occubuit ⁊ in maiori vrbis templo eminentissimo loco iuxta ꝑntes suos sepult⁹ fuit. Relictis post se duobus filijs ⁊ filia ex bona sabaudiana vxore susceptis. Iohãnes aũt maria in festo ephiphanie etatis sue anno nono patrũ decreto in ducẽ sublimatus pulchritudine indolis ⁊ ꝓmptissimi igenij adolescẽs astãte pplo bireto ⁊ reliqs ducat⁹ ornamẽtis isignit⁹.

Carol⁹ burgũdionũ dux

Karolus burgundionũ dux philippi optimi ducis filius vltimus ex illustrissima regiaqȝ francorum familia natus. vir fortis. seuerus. magnanim⁹ ac terribilis ẜ iustus. liberalis. elemosinarius ⁊ diuinorum obsequiorum feruentissim⁹ obseruator. Is cũ vigesimũ etatis attigisset annũ. ⁊ gandauenses ciues a philippo patre quoddã priuilegiũ extorsissent nõ pauca militũ collecta manu in eos duxit vrbe potitus priuilegia in foro vrbis exuri fecit. principatu qȝ suscepto multas cũ ludouico francorum rege concertationes habuit. pace postmodum confecta a leodiensibus germanis infensus omnem vim belli in eos conuertit. ⁊ ciuitate obtenta post cedẽ ⁊ direptionẽ editam vrbẽ complanare fecit. inde vrbe desolata relicta ꝓ eduardo sororio anglie rege e britãnia a comite douerich ⁊ heinrico portugalie rege pulso. exercitũ multũ ꝯgregauit ⁊ ꝯtra eosdem ⁊ ludouicũ regẽ bellũ suscepit ⁊ breui illũ in regnũ remisit ⁊ arma in ludouicũ regem cõuertit ⁊ multis incomodis attriuit. Per romanũ pontificẽ paulũ mox inter ipos res ꝯposite fuerunt. His gestis ad nussiam coloniensis agri oppidũ quod est in ripis rheni duxit ⁊ illud acerrime obsedit Sed cũ Fridericus cesar tercius eius auxilio venisset in regnũ discessit. Deniqȝ cũ multas ꝓuincias ingenti cede sibi subegisset ad nansiam dictionis lotharingie ducis vrbẽ ꝑuenit vt contra sueuos (quos vsitatiori vocabulo suiceros siue suitenses appellant) maturaret. Hi tñ populariter in ducis castra aduolant. illum tanta strage afficiũt vt fusus ac ꝓfligatus tandẽ obtruncatus mortẽ obiuit. Tria itaqȝ oppida sibi dãnosa fuere. In rebus gransen. grege murthen. corpore nansen. Unicam filiam nomine mariam hic regni heredem tantum dereliquit. que postea Maximilianum friderici cesaris filium accepit maritum.

Ferdinandus neapoli rex cũ paceȝ q̃ italia vigebat anno. 1478. labefactare studuisset. ascito sibi iheronimo fori cornelij (quã imolã itali dicũt) comite. raphaelẽ diaconũ cardinalẽ diui georgij nepotẽ. sixti quarti pontificis ex sorore comitis iheronimi. simulqȝ franciscũ saluiatũ archiepm pisanuȝ cũ famulicio 300. hominũ florentiã misit. inqȝ diue liberate templo francisco saluiato eucharistiã celebrante composita hora iuuante Iohanne pacio viro maxime apud suos extimationis. multisqȝ aduerse factionis iulianum medicen ꝯfoderũt. Laurẽti⁹ vo fortiter vulnerat⁹ prudentia consilioqȝ precipuo impetus hostiles cohercuit. plurimis factiosis fede trucidatis. plurimisqȝ cum archiepiscopo pisano suspendio necatis. Florentini vo cardinalem diui georgij vsqȝ dum res componerentur retinuerunt.

Locuste eodem anno ꝑ italiã vagate brixie agrũ deuastarũt. cũ in brixiano agro in maxima multitudine aduolarũt. que brixianis ⁊ mantuanis maximum intulerunt damnum. quib⁹ nisi ludouici mantuani principis sollicitudo obstitisset. sata queqȝ in tota lombardia corrosissent.

Maximaqȝ lues hoc ipo anno ꝑ totã italiã vagata est. adeo vt hec pestis seuissima in brixiana vrbe supra. xx. hominuȝ milia. ⁊ venetijs supra triginta hominũ milia perierint. Eam eñ calamitateȝ solis eclipsis indicauit. qui eo anno iulio mense fuit. atqȝ locustarum multitudo.

Veneti graui ethrurie bello iplicitiin macedonia ⁊ foro iulij magnis othomanni copijs vexati magno reip. detrimento totiusqȝ reipub. italie aperto periculo. Cũ longũ in flectendo pontifice tempus contriuissent. ⁊ annos. 17. maximis ⁊ diutinis bellis ꝑ gretiã. macedoniã ⁊ forum iulij a turchis vexati imminente periculo cũ mahumeto impatore fedus ꝑcussere. Omnibus illi redditis que sue suorũue ditionis fuissent ac tradita. Scodra quã obsidione cinxerat spondentes. 100. mille aureos ad duos annos soluturos. quos nobiles aluminis mercatores cũ imperatore contraxerant. Hoc pactoqȝ conuenere anno. 1479. vt veneti constantinopolim magistratum mitterent. quem baillum vocant. qui venetorum lites solus dissolueret. ob quod singulis annis. 10. mille aureos illi pendebant.

Rodiani a turcis bella senserunt gravia

Rhodij licet a turchis nō parua diffidia habuerūt. post tñ cōstantinopolis expugnationē grauia sensē re bella. Cū q̄tuoꝛ ꝛ viginti annoꝝ curriculo cōplures sibi vicinas ditiones subegissent. animo infla tus mahumet egre admodū tulit rhodiā vꝛbē finitimā eius imperio liberam eē. Mahumetes igr̄ imꝑatoꝛ ingenti classe maximaqꝫ bellatoꝝ vi rhodum petens. Appulit itaqꝫ ea classis veloꝝ centū decimo kal'. iunij Anno incarnationis. 1480. militeqꝫ in terrā exposito p̄mū in vertice mōtis sancti stephani ꝛ circa eius mō tis colles castrametati sunt. ꝛ ꝑ tres ferme menses vꝛbē bombardis alijsqꝫ missilibus indesinenter ꝑ duces suos lacerauit ꝛ oppugnauit. Verū petrus dabuson magnus rhodioꝝ militū magister xp̄iane religionis amantissimus. vir pꝛudentissimus ac magnanim⁹ sue magnanimitatis magnū experimentū dedit. diuina em̄ fauente clementia principis ꝛ suoꝝ v̄tuti fauente turchi fundunt̄. ꝓpulsant̄. cedunt̄. tātoqꝫ impetu ter ga vertunt vt sibijp̄is necē afferrent. fama satis constans est turchos visionis miraculo exterritos. maioꝛē em̄ partem exercitus amisit. vbi celitus xp̄i ihesu ministri ꝓpugnantes visi militibus rhodijs miraculo tur chis terroꝛi fuere maximo. Fatendū igit̄ hanc victoꝛiā celo dimissam esse cū tam parua militū copia hosti po tētissimo iā muris potito restitit. Exact| igit̄ nouē ꝛ octāgita dieb⁹ īꝑatoꝛ rhodioꝝ littore classes soluēs ꝓhiscū nauigare ꝓꝑerat. illic milites ꝛ suppellectilē exonerat. vbi dies vndecim moꝛatus ad domesticos la res cū clade ꝛ ignomīa reuertit̄. Petrus autem a pontifice sixto ꝛ ceteris omnibus europe xp̄icolis pecu nijs adiutus. vbi laceratam insulam diligenti cura restituit ꝛ celebꝛioꝛeꝫ fecit.

homo senex in terra Sweytzarorum xx^ti annis sine omni cibo corporali vixit

Apud suitēses montanos q̄s itali suiceros appellāt haud longe a finib⁹ lucernensiū in loco vasti solitudinis homo senex soli tarie vitā abstinentissimā hoc tp̄e habebat. q̄ ꝑ annos. xx. sine om̄i coꝛꝑali cibo vixit. quē fratrē nico laū appellabant. vir coꝛꝑe aridus siccꝰ exhaustus sola cute neruisqꝫ ꝛ ossibus compactus. Et q̄ꝫq̄ꝫ he remite diutius ieiunent. ꝛ illesi ꝓ pter ociū ꝛ vitā vmbꝛosam sicut ī carceratis ꝯtingit nō raro ꝛ sꝫ ter ra ꝓꝑrie. cū ꝓpter indigestionem plures in ip̄is aggregent̄ supflui tates flegmatice crude. cū sint cōti nue in deū intuentes virtute aīa li. virt⁹ debilitat̄ naturalis vt no cumentum nō videat̄ ꝑcipe a ieiu nio. Estqꝫ consuetudo in his sicut et in alijs nō parua res. Verū hic homo quasi celestē vitam in terris egit. immaculata absqꝫ soꝛde. Quis nōnulli eū homine gloꝛiosum dixerūt suāqꝫ vitā ad iactanciā interp̄tati sunt eoqꝫ mercedem accepisse p̄dicarunt. sꝫ sunt iniqui iudices. qui nō in melius que occulta sunt interpꝛetā tur q̄ꝫ que patent. Cur virū calumnient̄ qui longā vitam in artissima pauptate ꝛ solitudine duxit. q̄ multos annos in bona conuersatione accedentiū eos consolando absumpsit. in abstinentia extrema ꝛ humilitate ꝑ seuerans. qui nihil appetiuit. qui nulli iniurius. parua fuit merces tantis laboꝛibus humana laus. stultus est qui ꝓpter rumusculos hoīm suū coꝛpus affligit. suūqꝫ gremiū fraudat: Js sanctus ꝛ iustus homo. qui auariciā calcauit. honoꝛes seculi subegit. qui patientiā obierit. qui nullū supbie fomitem ostendit. sola fidu cia futuroꝝ teneri arbitrat̄. retributionēqꝫ thesauri celestis expectare potius iudicat̄. Judicauit hoc ꝑpetua hominis leticia. quem nemo mestum vidit sꝫ vultu semꝑ eodem. Sciebat se moꝛtali culpa libeꝝ. bonis opē ribus a ꝯtemplationibus intentū. Potuit cū paulo dicere. Gloꝛia nostra hec est testimoniū conscientie nr̄e. et decetero reposita est mihi coꝛona iusticie quā reddet mihi in illū diem iustus iudex. Per antistitem quoqꝫ constantiensem appꝛobatus. Tandem senio ac viribus deficiens eius senilem animam mollis dissoluit so poꝛ. sepultus in ecclesia sui pastoꝛis non sine miraculis q̄escit. q̄ ꝛ finitimis pplis nōnulla vaticinia p̄dixit

Hidruntū apulie maritima ciuitas hoc anno. 1480. ab exercitu mahumeti turchoꝝ pꝛincipis diu expu gnata. Cum eius exercitus a sarsone in apuleā transuectus est in colle qui vꝛbi imminet castrametati sunt vallo ꝛ fossa munitissimi ita hidꝛuntū obsederunt vt nulla spes erat ferendi auxilij. Tandem diruptis menibus ad vesperam pꝛotracta pugna. superati hidruntini. ingressi vꝛbem turchi. archiep̄s obstupuit vt nec verbū trucidatus emittere potuit. qui in hostiū manus deuenerūt omnes capite plexi sunt. Franciscus lurgus hidruntinoꝝ dux captus ꝛ exarmatus medius ꝑsectus est. supra duodecim milia euaserunt. tantū duo ꝛ viginti. potiti pꝛima victoꝛia barbari ceperunt statim vicina oppida sollicitare ad deditionem. et in pꝛimis leucen ꝛ tarentum. Infelix igitur apulia fuisset si obitus mahumeti non interuenisset. quo moꝛtuo alphonsus dux calabrie vꝛbem valida obsidione cinxit. Turchi audientes sui pꝛincipis obitum diffisi pos se vrbem tueri saluis rebus suis sese alphonso tradidere. Qui vrbem ingressus omnia retinuit ꝛ turchos quosdam in mancipijs suis reseruauit.

Anthonius rasellus iuris doctor

Anthonius rosellus natione ethruscus vir vtiqꝫ bonus ⁊ multa prudentia existimatus iuriū ciuilis ⁊ pontificij ac aliaꝝ bonaꝝ artium peritissimus postqꝫ multis annis patauij ius cū magna gloria docuisset sublatus fuit. sepultus ad sanctū anthonium padue cum hoc epigrāmate. Anthonius rosellus de rozellis iuris monarcha. Qui cū egregie doctus esset de monarchia ⁊ de potestate pape libros eruditos composuit ⁊ alia.

Marsilius ficinus florentinus. ingenij excellētissimi vir. viriusqꝫ lingue eruditissimus ⁊ multaꝝ scientiaꝝ locupletissimus. atqꝫ inter platonicos doctores facile princeps. hac nostra tempestate septem ⁊ triginta platonis phi libros qui antea neqꝫ apud grecos facile inueniebanť maxima cū diligētia latinos fecit ⁊ in lucē omnibus protulit. neqꝫ eo quidem labore vt aiunt contentus fuit. ⁊ ipius platonis mentem partim argumentis. partimqꝫ breuibus ꝯmētarijs explicare tēptauit. De valitudīe q̄z lrātoꝝ ꝑscripsit ⁊ pleraqꝫ vtilia.

Machumeth Turcorum Imperator

Mahumeth turcorū imperator

Mahumeth magnus turchoꝝ impator octauus ex clarissima othomannorū familia natus Amurati principis filius. Anno. 1481. quinto nonas maij. Postea q̄ꝫ in asia ⁊ grecia. 32. annis regnasset dū in orientis expeditionē contra hungaros ꝓficisceretur anno etatis sue octauo ⁊ quinq̄gesimo in castris nō sine suspitione veneni moriť ⁊ cōstantinopolim delatus sepeliť. Js cū patri in regnū asie successisset quatuor ⁊ viginti annos habebat etatis. Qui imperio suscepto patrē in omnibus supare anixus ē. Hic illico ob ei⁹ animi magnitudinē cictis paterni regni virib⁹ ingētes copias ex asia in europā ꝑ hellespontū classe traiecit. vbi multas grecoꝝ vrbes occupauit. Castello q̄z haud longe a bosphori littore ad euxinū tēdente ꝯdidit. Exin deficiente ob grecoꝝ auariciā ꝑsidio constantinopolim vrbem cepit. expoliauit ac de ea triumphauit. ⁊ in ea impator declaratus. Confestim peloponesum omnē armis cepit ⁊ xp̄ianū populū in seruitutē abduxit. Indeqꝫ in achaiā mouēs ipam et achraniā ⁊ epirū ⁊ maiorē macedonie partē atqꝫ bulgariā cū rascia ⁊ seruia. ⁊ quicq̄d ab andrinopoli. sauūqꝫ amnē ⁊ danubiū fluuiū interiacet inuasit. valachia etiam eas ob res timore ꝑterrita. bosniā postmodū ingressus cuncta vastauit. mithilenem insuꝑ nobilem genuensiū insulam cepit. Dehinc sinopem vrbē vetustissimā ⁊ trapezundam diripuit. earūqꝫ incolas vna cū eaꝝ imperatore captiuos abduxit. Euboiā insuꝑ venetoꝝ insulā inuasit. quā vna cū calcide eiusdem insule vrbe expugnauit. In asia itaqꝫ minore duodecim regna obtinuit. videlicet pontū. bithiniā. capadociam. paphlagoniā. ciliciā. pamphiliā. liciā. cariā. lidiā. phrigiā ⁊ omnē ferme hellespontum seu moream. et multa alia occupauit. hic cū innumerabiles filios genuisset baisetū ⁊ zaliabū legittimos post se dereliq̄t pro quibus eo mortuo tumultus vrbē cōstātinopolitanā inuasit. baisetū tamen impatorē constituerunt.

Baisetus primogenitus mahumeti Anno. 1481. sexto kal. iunij impator ꝯstituiť ⁊ vsqꝫ in p̄sens imperauit. Hinc zaliabus frater q̄ magnos mot⁹ in asia ꝓ regno cōcitauit. bursiā cepit ⁊ se ibi regē ꝯstituit quē baisetus bello supauit ac asie paternū regnū obtinuit ⁊ in libidine ac ebrietate totū se immersit. Cum aūt anno. 1492. pannoniā ferro ac populationib⁹ deuastare cepisset multa dāna cedesqꝫ ꝑtulit. Zaliab⁹ aūt frater eius natu minor. qui postea in regno francie sub priore hospitalis sancti iohannis iherosolimitani custodiebať. in summi pontificis innocentij octaui potestatem traditus vsqꝫ in presens rome sub custodia ad recuperandum residuum europe de crudelissima nunc barbaroꝝ seruitute.

Pestis ꝑmaxima ī tota ferme italia ⁊ germania Anno. 1483. ⁊. 84. fuit vbi ad plurimū deseuit. vt multa milia hominū absumpsit. Eaqꝫ lues nurmberge a solsticio estiuali vsqꝫ ad solsticiū hiemale quatuor milia hominum deleuit. Venetijs vo senatores ⁊ iohannem mocenicū ducem extinxit.

Fridericus imperator anno. 1487. conuentū magnū nurmberge ꝓ auxilio ferendo contra hostes fidei ⁊ ꝓ fide xp̄iana habuit. ⁊ in eo principes germanie ꝯgregauit. cōmunitates quoqꝫ ciuitatū imperialiū conuocauit. vbi de vnione ac pace principū varie conuentiones habite. vtqꝫ omnia bella inducias haberent concluserunt. Interea gloriosus imperator fridericus inter cetera gesta laudabilia Conradū celtis germanū virū eruditissimū in arce nurmbergensi appollinari laurea decorauit. Bellaqꝫ ea tempestate inter sigismundū archiducē austrie ⁊ venetos sedata sunt. Nec minorē dietam principum rex Maximilianus nurmberge anno salutis. 1491. peregit.

Meles rex maurus genere ⁊ religione mahumeten⁹ hac nr̄a tempestate in bethica ꝓuincia vlterioris hispanie plaga que granata nuncupať vsqꝫ ad hec tp̄a regnauit. cuius ꝓuincie ager excellentissimus ꝑhibeť. eo q̄ quecūqꝫ ad hūanū victū sunt necesaria affluentissime gignat. Cuius montes ⁊ flumina aurum et argentum producere dicunť. Armenta ⁊ pecudes sine numero nutrit. Hunc quidem regē Ferdinandus lusitanie ⁊ citerioris hispanie ⁊ tarraconie rex vna cū helisabetha vxore superioribus annis omnino eijcere sarracenos decreuerūt. Bellū igiť malaceñ. primo ꝑegit anno. 87. vbi expugnata malaca vrbe. Tandem post longē obsidionem ciuitatis granate que incepit a mense maio anni nonagesimi primi sarraceni mauri deducti ad magnā rerū inopiā desperantes de auxilio post infinitos conflictus bellicos. 25. nouembris pacta deditiōis ꝯclusa fueȓt. Postremo septimo die ianuarij anno salutis. 1492. rex ⁊ regina ac proceres et potentatus cum exercitu decem miliū equitū ⁊. l. milia peditū electorum ciuitatem intrarunt ⁊ eius possessionem libere acceptarunt. ac mesquitam maiorē in ecclesiam didicari mandauerunt.

Tempestas ingens prius inaudita. anno salutis. 1490. die. 12. mēs iulij. in regia vrbe ꝯstātinopolitana admodū deseuit. Supioꝝ em̄ triū sydeꝝ ignes. q̄ decidui ad terras fulminū nomē hn̄t. cū ꝯtagiū nimij hūoris ex supiore circulo atq̃ ardoris e sbiecto p huc modū egerāt. Turbato itaq̃ aere cū collectus humor habūdantiā stimulabat. seu graui siderꝫ ptu. Et cuꝫ ī nube luctabat̄ flatꝰ aut vapor. primo ingētia tonitrua audita. Exin fulmīa ardētia visa. ⁊ longiore tractu fulgetra. Et quāq̃ a saturni sidere pficisci ista ꝯsectati sunt. sicut crementia a martis. Qualiter cū vulsinis oppidū thuscoꝝ opulētissimū totū crematum ē fulmīe. In ea vrbe p̄clarissima hec gesta. xp̄iani id diuine ꝓuidētie attribuūt. Ubi antiq̄ colūna ymaginē ꝯstatini imꝑatoris hēbat. fulgur ⁊ horridꝰ impetꝰ ne dū ptē eiꝰ deiecit. Uerū vt veridici narrarūt negociatores veneti ⁊ alij. octigētos domos ignis reꝝ edax ꝯsūpsit. Et hoīm tria milia. vt nec lignū nec forma edificioꝝ rmāsit. Ea forma vt circulꝰ deuastatōis īfra oñdit. iō hāc figurā ī laudabilē rei mēoriā adiūximꝰ.

Cum varia reꝝ miracl'a effluxis tpibꝰ. vt oñdimꝰ euenerīt. Uisa ei horrēda oñta corona trabes tellurꝫ hyatꝰ sanguineꝰ polꝰ. ardētes clipei ⁊ alia. Lac pluere e celo visū. ⁊ lanā. carnē ⁊ cruorē descēdē. visi ꝯcurrētes mōtes. Et lūa solq̃ triplex. cruce sigtus lapis excidit tpibꝰ friderici scd̄i īpatorꝫ (vti p̄missū ē) Nouissime āno. 1492. vij. ydꝰ nouēbris. ī meridie sb friderico. iij. īpatore. ad agros eiꝰ ꝓprios. cū crepuit p aera fulmē. igēs lapis cōcidit. cui forma delte. aciesq̃ triāgula fuit. missus ab obliq̄. huc senserat Ensheim. Sūt gaudia q̄ꝫ sensit. Cū illic ī agros desiluit depopulatꝰ humū. in ptes distractꝰ. pōdꝰ tn̄ q̄ue adhuc hꝫ. ⁊ ad oñtationē obꝑuatur. tanq̃ futuꝝ omen.

Bella p h̄ tpa inter regē maximilianū. ⁊ regeꝫ frācie. ob ducissam britānie. p mltas clades gesta fuerūt. Et adhuc sub dubio marte vigent.

Anno mundi. 6691 ¶ Anno xp̄i. 1492.

Linea summoꝝ pontificū
Alexander sextus

Alexander sextus papa. natione hyspanus: ex valentia ciuitate rhodoricꝰ boria antea vocatus. ep̄us portuensis. Vacante sede post obitū Innocētij octaui, oīm suffragijs hoc anno pontifex creatus. Et ad. s. ioannē lateranēsem. xxvi. die augusti. corona papali decoratꝰ. Vir magni animi. magneq̄ʒ prudentie. Is in adolescentia bononie studijs litterarū operam dedit. gymnasiūq̄ʒ illud scolasticū non paucis annis celebrauerit. Qui adeo virtutum gloria. ⁊ disciplinaꝝ laude. ⁊ adeo singulaꝝ ac oīm reꝝ ornamento dotatus. vt Calixtꝰ tercius pontifex summus sedatis suo tempe ytalie rebus. cum nouem cardinales creasset. Et eneā senensem in cardinalem assumpsisset. Duos quoq̄ʒ ex sororibꝰ eius nepotes. cardinales creauit. L. ioannē cognomento milanū ex sorore nepotem. ⁊ rhodoricū hūc boriam. cuius v̄tutis ⁊ glorie liquidissimū documentum extitit. ꝙ adhuc adolescens inter reuerendissimos ⁊ excellentissimos cardinales constitutus. Vel etiam ꝙ nō multo postvicecancellarij locum sortitus Voꝝ oīm scientia preditus ⁊ expientia refertissimus. vere designādus ⁊ euocādus fuit. Qui fluctuantē petri nauiculam gubernaret. Et si herilis ⁊ regia ipius faciei dignitas prese ferre videatur. Tamen in primis accedit nobilissima eius natio hyspaniensis. Inter ceteras vniuerse terre ꝓuincias aeris salubritate tempata. oīmq̄ʒ reꝝ copia ⁊ bonitate precipua. viros ꝓgenerās. q̄ ⁊ corpis agilitate. ⁊ ingenij acrimonia. ⁊ oīm virtutum gloria summi clarissimiq̄ʒ semp extitere. Dehinc eximia eius valentia ciuitas. que ⁊ sui antiquitate ⁊ situs pulcritudine ⁊ viroꝝ copia. Et oīm mercimonioꝝ genere lōge reliquas hiberie ciuitates antecellit. Nec non ⁊ illustris boriarū familia. que eum peperit. Qui vere nationem patriamq̄ʒ ⁊ familiā illustrauit. Et recolende ac beatissime memorie auūculi eius Calixti semp emulator. litteralis discipline. scientiarūq̄ʒ peritia. ⁊ optima viuendi ratio. adest humanitas illa inclita cū auctoritatis ratione seruata. optimū ⁊ salubre consiliū. adest ⁊ pietatis cultus. ⁊ oīm reꝝ cognitio. que tā inclite dignitati expedire aut vsui esse possint. Felix igitur tot virtutibus exornatus. In tam altissimi magistratus culmine collocatus. a deo optimo bene meritus. Speramus igitur eum vniuerso generi xp̄iano profuturum. Et per rabidos itinerum amfractus. perq̄ʒ sublimes ⁊ periculosos scopulos transmigraturum. semitam tandem affectatam feliciter occupatuꝝ. Postremo ne longiori sue laudis cōmemorationi aliquos defatigari ꝯtingat. Ceteri sequentes eius acta laude digna persoluant. Hic pontificatu suscepto maiestatem cum auctoritate augere conatus est. Et si in principio sui pontificatꝰ aduersitates sentiat. Magna tñ aīo ꝯcepit. Benignissimꝰ deꝰ sua gr̄a donet. vt singl'a ad vtilitatē ac cōmodū reipub. xp̄iane ꝓsequatur

Genus hominū calamitosuʒ iudei. ⁊ si supioribus tēporibus in plerisq̄ʒ locis germanie ac alijs prouincijs. diuinissimuʒ sacramentum. varijs temptationibus. molestijs. ac erroribus indignissime tractarunt. precipue ī Vratislauia patauia ⁊ ratispona ⁊c̄. nec impune hoc flagitiū inultum fuit. Nouissime anno salutis 1492. die. 22. mensis Octobris. in oppido Sternebarch sub dominio principuʒ magnopolensiū auxilio petri sacerdotis. Eleazar iudeus et complices. sacramentū corporis christi. per hostiam maiorem et minorē obtinentes. has perforarūt. ⁊ cruor illico prosilijt quo lintheum precinctum ruborem accepit. Quo miraculo territi ad Petrum deferūt. Principes autem illustres balthasar ⁊ magnus fratres re comperta cum vestigia vulnerum (que remāserāt) cernerēt. iudeos cum maiestatem xp̄i contemserint ac religionem illuserint concremari fecerūt. Recedat ergo omne infidelitatis ambiguū. Nec dubitet quisq̄ʒ primarias creaturas. nutu diuine potētie. presentia summe maiestatis in dominici corporis transire posse naturas. Quid em̄ ei possit esse difficile. Cui facile fuit hoīem (vt premisum est) de limi natura figurare. Imaginem etiā sue diuinitatis induere. Cui promtuʒ est eū rursum reuocare de inferis. restituere de perditione. reparare de puluere. de terra in celum leuare. ⁊ figmentuʒ suū in regni sui consortio sublimare. Vt qui corpus nostre fragilitatis assumpserat. nos in corpus sue immortalitatis assumat. Ad quam gloriosam resurrectionem pijs nos operibus prepare dignetur. Qui viuit ⁊ regnat in secula seculorum Amen.

Linea imperatoꝝ

Maximilianus

Maximilianus austrie ac burgundie dux. filiꝰ īpatoris friderici tercij. viuente adhuc p̄re anno salutis. 1486. in franckfordia cōi voto electoꝝ rex declarat̄. Nunc vsq̄ȝ vna cū p̄re īpauit annis. 7. Uir summa virtute decoratus. corpe agili. rei militaris sciencia insignitus. virtuteq̄ȝ nemī cedens. immo humanitate ⁊ liberalitatē cūctos reges antecedens. Rex certe dignissimus ⁊ bello fortunatus. atq̄ȝ in om̄ibus fortissimus nec vlla viciōꝝ labe notatus. magnanimus atq̄ȝ in armis strennuus. Is tp̄e iuuentutis in burgūdiā accessit. Et mariā filiam ducis caroli illustrissimā feminā. in cōiugē desponsauit. Et ob hanc rem burgundie ducatum sibi vendicauit. Et per aliqua tēpora in subiectis prouincijs cum gaudio ac iusticia regnauit. Quāuis ludouicus francoꝝ rex. aliqua q̄ socer possidebat ademit. Gaudebat itaqȝ hec regio felicior om̄i. q̄ tanto duce celebrata fuit. Qui iustus optima iura dabat. Sequana quondā hedua dicta prestans burgūdiū nomen nacta. terra armis potens. habens agri leta munera. ⁊ nobilitatem virorꝫ antiquā. ob ducē nouellū. pariterqȝ comitē gaudebat. Brabātia quoqȝ optima Limburga. Lucenburga. geldria. Et flandria diues opū ac pp̄lis potentibꝰ. Comitē hūc leta videre suū gaudebat. artosiū item potens armis ac namurcū. nobilis hannonia. holandria atqȝ zelandia eū summe colebant. Mechliniaqȝ humana ⁊ salina atqȝ frisia. de suo nouo domino exultabant. Cuȝ ducē potente aduenisse sentiebant. Certabāt alij alios supare colendo dicentes. Uenisti tandē gratissimus. Quo aūt tp̄e maria eius vxor vixit cū om̄i pace ⁊ leticia regnū possedit Ex qua cū genuissꝫ filiū philippū. ⁊ margaretā filiam. Ipsa paulopost casu equi currentis delapsa. fractis ceruicibus expirauit. Anno v̄o sexto ⁊ octuagesimo supra quadringentesimū millesimū. die. xx. mensis ianuarij. Cū genitore friderico imp̄atore franckfordiam vrbē ingressus. Exin die sedecima februarij peracto officio diuino. in basilica diui Bartholomei. Electores romani imperij obseruato ordine bulle auree. felici consensu eū in regem eligentes. Postea eodem anno die x. mensis aprilis in ciuitate Aquensi cū ingenti solennitate corona caroli magni ex archiuis Nurēbergēsiū. p eos coronatus fuit. Elucebat eīn in eo inaudita principandi sciencia. in deliberando grauitas. in cōficiendo celeritas. regnorū iusticie feruor ⁊ zelus. modestia. item singularis benignitas maxima ac clementia. cū vite ac moꝝ obseruantia. Quibus regijs virtutibus ornatus. Regia soboles. nulla ex parte priscoꝝ suoꝝ laudibus inferior euasit. Rex post vxoris (vt p̄missum ē) casu eq̄ currentis defuncte. multa ne dum a proceribus certamina sustinuit. cū nollēt eū sup eos regnare. s ⁊ a brugēsibꝰ honesto carcere detentus. A quo cū liber euasisset. infinita mala apud flandrēses secuta sunt. nec dū finis. Uictoriosissimꝰ aūt rex maximilianus q̄ xp̄ianissimus inter principes xp̄ianos cēset̄. mēte reuoluens. q̄moō xp̄iani ab infidelibꝰ circūdati sunt. Et in angulū coartati. potētissimi q̄ndaȝ dn̄i. ⁊ orbis possessores. Et q̄ntū impiū amiserūt. q̄t nobiles vrbes. q̄t ditissimas p̄uincias pdiderūt. Inter q̄s etiā iudeā terrā nobilē. terrā sanctā. terrā in q̄ prime n̄re fidei flores apparuere. Tacemꝰ alexādriā. thebas. mēphim. ac oēm egyptū. ⁊ antiochiā. in q̄ primū xp̄ianū nomē auditū est. fons igit̄ ⁊ origo n̄re salutis ad hostes defecit. hierosolima noui ⁊ ve. testamēti m̄r. ⁊ ꝯstantinopolis columē grecie. Id inclitꝰ rex aīaduertēs p singulis recuperādis. nullū laborē euitari debere arbitrat̄. Iudei eīn cū federis archā amisissent. p recupatione. nullū belli piculū vitauere. greci ob raptā helenā. decēnale bellū gessere. Carthaginēses ꝓpter fines paululū ampliādos cruētissima p̄lia cū cyrenēsibꝰ cōmisere. Romani sepe socioꝝ cā sumptis armis ī pugnā exiere Bellū aduersus īfideles possessores necessariū fore decernēs sibi p̄suasū arbitratur. huic tante religionis ignominie. ac probro quā p̄mū ꝯsulere. Et si p̄cedētes negligētes fuerint. honoreq̄ȝ suū p̄uifecerint. suum negligere ⁊ turpitudini notare nō patiet̄. Ac gl'iosum nomē detersa supioꝝ infamia augere poptat. Quāobrē bella germanie totis viribꝰ sopire conabat̄. Conuentionē p̄ncipū Nurēberge p maximā. anno salutis p̄mo ⁊ nonagesimo sup̄ q̄drīngētesimū millesimū pegit. p dies p'les. vt pacem ne dū germanie. s toti orbi ordīaret. p̄latos p̄ncipes ⁊ cōitates admonuit vt huic salubri expeditioni ꝯ infideles adiumento esse possent. Adempta a domo austrie p regē hūgarie genitori restituit. pacē hūgarie dedit. Hūcq̄ȝ p biennium pax v'lis fuisset. restabāt adhuc reliq̄e exercitus Mathie q̄s nigrā legionē vocabāt. q̄ tedio longe pacis affecti ptito agmīe ī diuersas vtriusq̄ȝ pannonie ptes eruperāt. duo milia ad cōfinia morauie ⁊ austrie īfesta acie ꝯsederāt fortalicia q̄ ipi gētiliter tabernā vocāt se muniētes. Ex q̄ excursionibꝰ suis om̄ia loca ceditis ex his cesis. alijsq̄ȝ captis. q̄ septingēti superant. hij oppidis ⁊ baronibꝰ q̄ꝝ fines īuaserāt traditi sunt. vt digna illis supplicia irrogarēt. Itaq̄ȝ trecentos ferme viennenses laqueo necarunt. ceteros eycingerus sustulit. ptim excoriatos ptim ad rogū assatos. ptimq̄ȝ coctalicijs furnis immissos. vita illis ademit. Sed nisi infausta copulatio regis francie cum ducissa Brittanie Maximiliano in vxorem tradita interuenisset.

Huic sancto ꝓposito expeditionē dedisset. Faxitqꝫ deꝰ gloriosus huic aduersitati finē. vt eccl'iam. vt religi onem. vt fidē xp̄ianā. a barbaroꝝ ⁊ infideliū incursibꝰ defendere possit. Uidemus em̄ vniuersam fere asy am a phenicibus ⁊ medis ad hellespontū vsqꝫ turcoꝝ tyrannidi parere. Totāqꝫ traciā occupare. ⁊ vniuer sam greciā. etholos. epirotas. yllirios ad intimā vsqꝫ dalmaciā omnia premere deterrima seruitute. Insu le pene om̄es a sinu adriatico ad mare ponticū iacentes vastate ⁊ desolate sunt. Et in ꝓximos germanos ⁊ hūgaros sepe numero impetuꝫ faciūt. Sperabimus autē regi maximiliano nutu diuino. victoriā haud dubie successurā. dum cetere nationes hunc regem atqꝫ ducem optimū sequentur. Cū diuitē ytaliam. no bilem galliā. fortem hyspaniā. bellicosam ac populosam germaniā adiumento esse sentiet. hijs arma. hijs equi. hijs pecunie abunde suppetūt. hijs vires longo maiores. quā infidelibus assunt. In deo quoqꝫ spe randum erit. qui cause sue nequaqꝫ deerit. Et pugnaturis diuinū auxiliū implorantibus mīme defuturum credimus. vinci ⁊ possunt. ⁊ sepe victi fuerūt per superiores principes vti premissum est. Minor est infide lium potentia q̄ꝫ feratur. Nec dubium cum ad orientales prouincias eius ingressusꝰ patebit. tanto maio rem ad eū concursum inueniet dedentiū se populoꝝ. quāto validior eius fuerit exercitus. Cum dominū glo riosum. principes occidentales secuti fuerint. Id om̄i christiane reipublice felix ⁊ fortunatū erit. Cum ipse maximū ⁊ florentissimū imperiū adipiscetur. tum omnes qui sequentur amplissimas opes cōsequentur ex hoc bello. proposita non facili solum. sed sperata certaqꝫ victoria. quo ad mūdanam ⁊ celestem gloriā. plu rimoꝝ quoqꝫ ⁊ amplissimoꝝ regnoruꝫ. ⁊ ingentes opes ⁊ clarissima imperia ꝓuentura. Demū auxiliante domino ihesu cum insigni victoria ⁊ glorioso triūpho reuertentur. Cum autem redierit inuictissimus rex Maximilianus. subactis turcis. liberata tracia ⁊ grecia. ac alia spolia nephanda. Et terram sanctam xp̄ia nis restituet. Germanie principes qui multi defuncti sunt hac luce. Immortales sibi apud immortalē deū gratias peragent. O qualem ei currū apparabit ytalia ⁊ Germania. Quales gratias aget ecclesia. q̄ festa om̄is xp̄iana societas agitabit: Septentrionis ⁊ occidentis reges redeuntem magnū imperatorē xp̄iane reipublice seruatorem salutabūt. Cardinales cūctiqꝫ ꝓsules ecclesiarum. ⁊ magistratus vrbis. longo extra menia interuallo sacra ferentes obuiam ibunt. niuei stabunt. Ad frena quirites. sternetur purpura ⁊ ostro quecūqꝫ ab eo terra calcanda fuerit. Matrone nobiles. virginesqꝫ rosas ⁊ lilia e tectis in eum spargent. Et varioꝝ serta florum sacro capiti annectent. Ipē curru sublimis aureos in plebem nūmos iaciet. quocūqꝫ i foro. quocūqꝫ in triuio substiterit. nouos ludoꝝ facies offendet. Acclamabitqꝫ om̄is populus victori vitā ⁊ gloriam. atqꝫ ita triūphans non in capitoliū falsiqꝫ Iouis edem. sed in apostoloꝝ principis beati Petri basilicam deducetur. Ibiqꝫ maximū sacerdotem Alexandrū sextum verū xp̄i vicariū. Et regni eterni cla ues tenentem inueniēs. largam ab eo benedictionem accipiet. Et amplexus atqꝫ deosculatus sanctissimus patrem. secum in penitiorem palatij partem secedet. vbi ⁊ de recenti victoria. Et de rebus germanicis ⁊ yta licis longos inter sese sermones habebunt. Tunc Conradi celtis poete laureati musa. quasi ab inferis re surget. ⁊ poemata cōponet. M. Antonius Sabellicus historias scribet. mortalemqꝫ regem immortalitati donabunt. Nos quoqꝫ si quid strepere inter olores poterimus. aliquid seorsum inueniemus. quod de tan to rege ad posteros referamus. Hec habuimus. que per ociū Nurembergense adijceremus. Uos valete ⁊ boni cōsulite ex Nuremberga. x. kal'as Iunias. Anno ab incarnatione saluatoris xp̄i Millesimo quadrin gentesimo nonagesimotercio.

· H A S D ·

Cartas aliquas sine scriptura pro sexta etate deinceps relinquere conuenit. iudicio posterioꝝ. q̄ emē dare addere. atqꝫ gesta principum ⁊ priuatorum succedentium perscribere possunt. Non em̄ omnia possumus omnes. Et quandoqꝫ bonus dormitat homerus. In terra em̄ aurum queritur: ⁊ de fluuiorum alueis splendens profertur gloria. pactolusqꝫ ditior est ceno q̄ꝫ fluento. Varij quoqꝫ mirabilesqꝫ motus in orbe indies exoriuntur. Qui nouos requirunt libros. quibus ordine referantur. Pauca tamen de vlti ma etate vt perfectum opus relinquatur in fine operis adijciemus.

Nuntii seu Oratores Wladislai Ungarie et Bohemie Regis missi in Camyeniecz ad componendum Bohdanum palatinum Moldaviensem cum Serenissimo Sigismundo Rege Polonie. Novitates Constantinopolitanas eidem Regi Polonie notificant.

Osualdus Corlatheer et Barnabas Belay deditissimi servi. Serenissimo principi et domino domino Sigismundo dei gratia Regi Polonie supremo duci Lithwanie Russie Prussie que domino et heredi etc. domino graciosissimo. Post fidelissima nostra servicia et eorum commendacionem. Damus scire eidem maiestati vestre. Quod ea que hic ex parte rerum agimus dominus[illegible] ex litteris fidelissimorum suorum intelligere dignaretur. Potest preterea eadem maiestas vestra scire quo domini nostri graciosissimi nobis litteris mediantibus precepit ut si que fama ad nos de civitate Constantinopolitana perveniret maiestati sue sine dilacione intimaremus. Nos autem spectabilem dominum Bogdanum Woywodam Moldavien. dominosque Bayarones rogatos fecimus ut si que per rumorem de eadem Constantinopoli perciperent nobis significaret. Nunc igitur idem dominus Woywoda Bogdanus misit de Sogawa ad suos Bayarones hic simul nobiscum in Camyeniecz existentibus quendam hominem Nicolaum nomine Ruthenum de Myeling una cum coniuge sua Anastasia qui in Regno Thurcorum fuerunt captivi annis viginti duobus et fuerunt in civitate Constantinopolitana quibus postea libertatem donaverat ut essent liberi intra regnum Thurcie ubique habitare qui ad civitatem Myesterffeyner venerunt. Tandem in quoddam oppidum Galacz vocatum quod est in dicione Woywode Moldavie intra terram Moldavie et sic liberati per eosdem dominos Bayaros ad nos missi fuerunt et retulerunt de ipsa civitate Constantinopolitana quo circa festum Nativitatis Marie terre motus et strepitus maximus factus est qui triginta diebus noctibusque durans terre motum continuavit non tamen adeo ut inchoatum erat. Narrant quod civitatem ipsam triplici muro vallatam et in qualibet muro supra portam turrim altam potentissimam et in quadam porta noviter edificata turrim altissimam noviter edificatam super omnes eminentem que omnes corruerunt adeo ut nullus per eas nec ingredi nec egredi potest. Et similiter muri civitatis circumquaque et presertim versus campum corruit. Qui autem remanserunt nullius sunt commoditatis quoniam prorsus rupti et fissi sunt. Thurcorum quoque et domus dirupte infinite et tria milia hominum computati lapidibus et muro inopinate obruti utriusque sexus virorum mulierum et puerorum. Ecclesie quoque eorum cum maximis turribus corruerunt. Christianorum omnes illese et integre remanserunt et populus ad eas confugiens salvus effectus. Et sic omnes perterriti in campum exeuntes procul a civitate tentoria tendentes ibi habitant Basche omnes. Refert idem quod inter rupes et muros antiquos ante terre motum tempore veris viderunt in quodam palude draconem magnum se vallantem et girantem qui quendam Thurcum inde equos ducentem accipiens deglutivit. Audiens Imperator misit quosdam Jangarones ut eundem occiderent qui cum telis et sagittis nil proficientes retro recesserunt. et eundem dracone retulerunt in quodam lacu Ruticque latitasse et multa dampna hominibus in oppido Mestensfenwer intulisse. Item retulerunt idem quod eiusdem terre motus tempore in curia domini Imperatoris tam maximus hiatus terre factus est ut eius profunditas ad octuaginta ulnas protendit. Narrant preterea quandam Ecclesiam ubi patriarcha Grecorum habitabat que supra civitatem ipsam in quodam promptorio constructa est quo cum nocturnali tempore iam dictus Nicolaus una cum coniuge sua. Et quodam Nicolao greco Constantinopolitano viro gravi et probo. Aliisque multis hominibus in quodam domo potarent. et idem Nicolaus Grecus cum quodam alio viro probo sibi adiuncto in curiam domus illius pro aliqua necessitate exivissent. vidit celum supra ecclesiam ipsam apertum et columnam lucidam ad ipsam Ecclesiam descendentem. Quidam autem vir venerabilis et senectute iam confectus apparuit et ipsam columnam manibus ambabus amplexus est. Ecclesiam quoque ingressus et statim omnes candele per se accense sunt. quod visum admirans idem Nicolaus Grecus domum intravit. et huic Nicolao de Myeling et aliis illic existentibus ea omnia que viderat narravit simul cum socio suo. qui audientes apertis fenestris et versus ecclesiam intuentibus visa est in eadem ecclesia claritas magna. quod cum percepisset Grecorum patriarcha statim omnes presbiteros christianos ad se in collegium vocavit. Et Ecclesiam introeuntibus orantes quoque gratias Christo domino decantaverunt. Idem retulerunt quomodo Ecclesie Thurcorum quas olim christiani construxerant et Thurci ab eis receperant ac in sectam suam totaliter converterunt et more eorum consecraverunt omnia edificia que ipsi Thurci circa applicuerunt construxerunt omnia corrupta sunt. permanente dumtaxat edificio antiquo per christianos antiquitus edificato integrum totaliter remanente. Omnesque Ecclesie Valachorum et Grecorum et similiter domus circa Ecclesiam nobiliter preparate constructe illese et integre permanserunt. Item narravit idem quod in quadam Ecclesia ubi pater moderni Imperatoris humatus existit et tumulatum ex marmoreis lapidibus fabricatum et testitudine notabilissima decoratum quod totum funditus corruit. Idem aiunt quod in civitate Gallata terre motum magnum fuisse ubi a littore maris usque ad civitatem ipsam maximus hiatus et meatus apertus est in qua civitate etiam omnes christianorum Ecclesie integre remanserunt Thurcorum templa concussa et muros scissa sunt. Item Imperator ubi suas concubinas in quodam Orto in domo quodam miro mirumodo ornato habebat corruit et licet in aliquibus partibus remansit inventu scissum est. Retulerunt preterea demque idem Nicolaus et eius uxor fuisse in urbe Constantinopolitana apud quendam presbiterum in lege eorum doctissimum et famosissimum qui famulabatur ad Ecclesiam supremam Nadbudbascha quem quidem presbiterum ipsi aiunt sepe et sepius ipsum legentem et libros suos inspicientem viderunt duobus ferre annis ante terre motum lacrimis se amarissime et notabiliter perfundentem et rogantem hec verba dicentem. Iam iam tempus adest cum iam crucifixum colentes dominabuntur nobis. Item homines quos olim duxerant de Capha eduxerant et de aliis regionibus qui in christiana fide remanserant et servicium [illegible] remanserunt illesi et ingressi remanserunt. Hec et similia Regie maiestati et Hungarie et Boemie transscripsimus. Quare supplicamus maiestati vestre tanquam domino graciosissimo dignetur suis litteris aut nunciis maiestati sue transmittere. sine procrastinacione Cum nos commendamus. Ex Camieniecz Anno 1470 decimo

QUod erat officium suscepti libri. auspice christo. quāuis rudibus pene verbis compleuimus prout ingenij mediocritas tulit. Decursus eñ propositi operis sex etatibus: ad metam nostri temporis prouecti sum⁹. Estq; annus quinquagesimus tercius imperij gloriosissimi imperatoris Friderici tercij. Ac filij eius incliti regis maximiliani septimus. Moderniq; sūmi pontificis Alexandri sexti annus sui pontificatus primus. Diuino nāq; munere ꝑ tot regum ac imperatorum gesta. summorūq; pontificum ⁊ aliorum labores. pericula ⁊ summa exicia. Cymba exigua estuosum mare sulcantes couentum est quo ab initio proram direximus. Si aūt parte in aliqua ꝙ plus maris. ꝙ minus q̄ꝫ oportuerit exorbitatuꝫ est a veritatis tramite sapienti emendationi relinquimus. Si v̄o quicq̄ꝫ labore isto in p̄teritoꝝ gestoꝝ cognitionem ac figuraꝝ oblectationem deduxerimus deo gratiaꝝ largitori laudes exhiberi cupimus. Restant tā dem ꝑpauca de septima ⁊ vltima etate ac fine seculi mundanaꝝ reꝝ in huius operis calce differēdū. ne priora oīa sine laudabili fine irrita ⁊ infructuosa esse videantur nisi diuinū premiū btītudinis ꝑpetue subseq̄tur

CUm̄ in primordio operis de principio mūdi explicauimus et diuine lr̄e ad scientiam veritatis nos erudiunt. mundum deniq; finem habiturum. De quo nunc in fine operis differemus. Plato eñ qui de mundi fabricatione differuit id explicare non potuit. qui celeste misteriū q̄d nō nisi a prophetis ac deo discit̄ ignorabat. ideo imperpetuum dixit esse fabricatum. quod longe secus est. q̄m quicquid est solido ⁊ graui corporea vt initiū cepit aliq̄n. ita et finem capiat necesse est. Nam aristotiles cū nō videret quēadmodum posset tanta reꝝ magnitudo interire ⁊ hanc p̄scriptionem vellet effugere. semper ait fuisse mundū ac semper futurum. Cū tamen terrā ⁊ aquā et ignem disperire. consumi extinguiq; videamus. que sunt vtiq; mundi partes. Intelligitur totuꝫ esse mortale cuius membra sunt mortalia. ita fit vt natum sit quicq̄d potest interire. Sed ⁊ omne quod sub visu oculorum venit ⁊ corporale (vt ait plato) ⁊ solubile sit necesse est. Epicurus igit̄ (auctore democrito) veridicus in hac re fuit. qui ait ⁊ ortū aliq̄n ⁊ aliq̄n esse periturū. Propinquante tandem huius termino seculi humanarum reꝝ statum cōmutari necesse est ⁊ in deterius nequicia inualescente prolabi. vt iam nostra hec tempora quibus iniquitas ⁊ malitia vsq; ad summū gradu͡ꝫ creuit. In illius tamen insanabilis mali compatione felicia ⁊ ꝙpe aurea possint iudicari. ita eñ iusticia rarescet. ita impietas ⁊ auaricia ⁊ cupiditas ⁊ libido crebescet. vt si qui tum forte fuerunt boni prede sint sceleratis ac diuexentur vndiq; ab iniustis. Soli auteꝫ mali opulenti sint. boni v̄o in omnibus contumelijs atq; in egestate iactentur. Confundetur omne ius ⁊ leges interibunt. Nihil tunc quisq; habebit. nisi aut quesitū manu. audatia ⁊ vi omnia possidebunt. non fides in hominibus. non pax. non humanitas. non pudor. non veritas erit. atq; ita neq; securitas. neq; regimen neq; requies a malis vlla. Omnis eñ terra tumultuabitur. frement vndiq; bella. omnes gētes in armis erūt et seinuicem oppugnabunt. Ciuitates finitime inter se preliabuntur. Tunc pagrabit gladius orbem metēs omnia ⁊ tanq̄ꝫ messem cuncta ꝓsternens. Postremo v̄o tam detestabile atq; abhominandū tempus existet ꝙ nulli hominū sit vita iocunda. Euertentur funditus ciuitates atq; interibunt. non modo ferro atq; igni. verū etiā terremotibus assiduis ⁊ alluuie aquaꝝ ⁊ morbis frequentibus ⁊ fame crebra. Aer eñ viciabitur ⁊ corruptus ⁊ pestilens fiet ⁊ modo importunis imbribus. modo inutili siccitate. nunc frigoribus. nunc estibus nimijs. nec terra homini dabit fructuꝫ. nec seges quicq̄ꝫ. non arbor. non vitis feret cuꝫ in flore spem maximam dederint. in fruge decipient. fontes quoq; cum fluminibus arescent vt ne potus quideꝫ suppetat. et aque in sanguinem aut amaritudinem mutabuntur. Propter hec deficient ⁊ in terra q̄drupedes ⁊ in aere volucres ⁊ in mari pisces. Prodigia quoq; in celo mirabilia mentes hominū maximo terrore confundent. Qui igitur celsa tenent dominia atq; imperia eos aperire oculos ⁊ aures reserare hec sequentia ⁊ preterita tempora persuadent ne eos letifer somnus obrepat. Vigilantes aspiciant quibus quātisq; fortune tragulis pectus gerant. cū eius viribus humana non obstare consilia queant. ⁊ ex preteritis gestis q̄ꝫ in lubrico positi sint animaduertant ⁊ auaricie. luxui. furori. iactantie ambitioniq; parcentes. letis ponere modum discant. memorantes dū ampliatas leticia mentes. aut aliquo irritatas euentu aliquod enorme subintrat. Ea lege eos aggerē cōscendisse qua ceteros ruituros. si librauit in puncto penasq; offensis daturos. Vos igit̄ qui appropinquare diem illum cernitis quo sit ex hac vita migrandum. Deum summum veneratione colite ⁊ integro affectu diligite. Sequimini sapientiam ⁊ virtutes apprehendite. honorate dignos. amicos summa cum fide seruate. prudentum consilia sumite ⁊ benignos vos moribus exhibete. humanitate ⁊ iusticia vt innocentes ad iudiciū venire possitis.

Mundum deus (vt premissum ē in principio operis) et hoc rerꝝ nature mirabile opus. sicut ⁊ in archanis sacre sripture cōtinetur. sex dierꝝ spacio consūmauit. Deniqꝫ septimū quo ab operibus requieuit sanxit. Hic est autē dies sabathi. qui in lingua hebrea a numero nomē accepit. Unde septenarius numerꝰ legitimus ac plenus est. Nam ⁊ dies septē sunt. ⁊ septem stelle que non occidunt. Et septem sydera. q̄ vocantur erratica. quorꝝ dispares cursus ⁊ inequales motus rerꝝ ac temporꝝ varietates efficere credūtur. De scriptis itaqꝫ sex etatibus. Cum septima etas quiescentiū iudicaꝛ. Ab ascensione domini aperta ianua q̄ etis. initiū habuisse ferunt. vsqꝫ in presens cū sexta decurrit. ⁊ vsqꝫ in finem mūdi cum illa protendeꝛ. Cū nūc de vltimo fine mundi pagetur. de septima mentio fiet. que nec finem habebit. Cum requies animarū interminabilis sit. Sed ab octaua resurgentiū etate suscipietur. Ideo liber Geneseos septimū diem vespe ram non habere edocet. De aduentu igitur antixp̄i. ⁊ morte fine rerꝝ. ac de extremo iudicio. in vltima etate mundi differere placuit. Quomō autē consūmatio futura sit. ⁊ qualis exitus humanis rebus impendeat. si quis diuinas litteras fuerit scrutatus inueniet. sed ⁊ seculariū ꝓphetarum cōgruentes cū celestibus voces. finem rerum ⁊ occasum enūciant. describentes. quasi fatigati. ⁊ de labentis mundi vltimā senectutem.

De antichristo

Imminente iam temporꝝ conclusione. Duo sane certissima. nec dum instantis iudicij indicia habemꝰ. fidem israhelitice gentis. Et regnū persecutionēqꝫ antixp̄i. quā ꝑsecutionē triū semis annorꝝ futuram fides ecclesie tenet. Sed ne hec improuisa veniēs oēs passim quos imparatos inuenerit inuoluat. Enoch ⁊ Heliam maximos ꝓphetas ⁊ doctores. ante huius exortum venturos ī mūdū aiūt. Qui israheliticā plebem ad fidei conuertant gratiam. atqꝫ ad pressuram tanti turbinis partem electorꝝ insuperabilem reddant. Qui cum ipi primo tres semis annorꝝ predicauerint. Et sicut de vno eorꝝ Helia propheta Malachias predixit. cōuerterint corda patrū in filios. id est antiquorꝝ fidem. dilectōnemqꝫ sanctorꝝ meorꝝ. Qui tūc victuri sunt mente plantauerint. Tūc excandescens illa horrenda persecutio. ipos in primis martyrij virtute coronet. Deinde ceteros fideles corripiens vel martyres xp̄i gloriosissimos vel damnatos apostatas faciet Antixp̄us aūt ex syria. vel vt alij habent ex babilone de tribu dan. malo spiritu genitus. euersor ac proditor generis humani. Qui reliquias illius prioris mali cum ipo simul deleat. Ille teterrimus erit. ⁊ mendaciorꝝ propheta. ⁊ seipm constituet ⁊ vocabit. deū se coli videbit. vt dei filiū. Et dabitur ei potestas. vt faciat signa atqꝫ prodigia. Quibus visis irrbeciat homines. vt adorent eum. per magicas artes a pessimis imbutus magistris. adiūgens se diabolus. totam sue virtutis potentiā. per quā magicam ceteris om̄ibus maiora patraret. indiuiduus comes attulit. Iubebit ignē descendere de celo. ⁊ solem a suis cursibus stare ⁊ imaginē loqui. Et fient hec sub verbo eius. Quibus miraculis etiaꝫ sapientiū plurimi allicientur ab eo Tunc eruere dei templū conabitur. ⁊ iustum populum persequetur. Et erit pressura. ⁊ contritio qualis nūqꝫ fuit a principio mūdi. Quicūqꝫ crederint atqꝫ accesserint ei. signabūtur ab eo tanquā pecudes. Qui aūt recusauerint notam eius. aut in montes fugient. aut cōprehensi exquisitis cruciatibus necabūtur. idem iustos homines obuoluet libris ꝓphetarū. atqꝫ ita cremabit. Et dabitur ei desolare orbeꝫ terre mensibꝰ. xlij. Id erit tempus. quo iusticia proijcietur ⁊ innocentia odio erit. Quo mali bonos hostiliter preliabuntur. Non lex aut ordo aut militie disciplina seruabitur. Non canos quisqꝫ reuerebitur. nō officiū pietatꝭ agnoscet. Non sexus aut infantie miserebitur. Confundentur omnia. ⁊ miscebūtur contra fas. contra iura nature. Ita quasi vno cōiqꝫ latrocinio terra vniuersa vastabitur. Cuꝫ hec ita erūt tūc iusti ⁊ sectatores veritatis segregabūt se a malis. ⁊ fugient in solitudines. Cūqꝫ venerit hierosolimam antixp̄s se circūcidet. iudeis se christū fore ostendens. qui adherentes templū instaurabūt. deceptis munera copiosa donabit. quosdā auaricia subiugabit. Mittet quoqꝫ per orbem legatos Helyam ⁊ Enoch. qui per hec tēpora in paradiso vixerunt eo tempore (vt premissum est) mortis debitum exoluent. Demū iuxta visionem danielis antixp̄us ad verticē montis oliueti diuertet. Ibi peribit. vnde saluator ad celos adscendit. Percusso aūt illo perditionis filio. siue ab ipo dn̄o. siue a michaele archangelo (vt quidā docent) ⁊ eterne vltione dānato. Non continuo dies iudicij secuturus esse credendus est. Alioquin scire possent homines illius eui iudicij tempus. si post tres semis annos inchoate persecutionis antixp̄i confestim sequeretur. Post quantū vo tempus cōsūmate deuastationis venturus sit. nemini prorsus scire conceditur. Cuius quidē aduentus horam. merito sancti omnes diligunt. ⁊ citius adesse desiderant. Sed periculose satis agūt. si qui hanc prope. an longe sit putare. vel predicare presumūt. Cum diuina sententia dicat. de die vltima vel hora nemo scit neqꝫ angeli celorum. nisi pater solus. Et vt diuus Hieronimus refert. Beatus qui interfecto antixp̄o supra mille ccxc. dies id est tres semis annos dies. xlv. prestolatur. quibus est dominus atqꝫ saluator in sua maiestate venturus. Quare autem post interfectōnem antixp̄i. xlv. dierum silentium sit. diuine scientie est. Nisi forte dicamus dilatio regni sanctorum patientie probatio est.

De morte ac fine rerum

Parens hoīm omniū Adam. ita plasmatus fuerat. vt manente illo decederent tempora. necvite termināū (quem a morte morsu diabolice temptationis appellamus) aliquo tempore sciret. Trangressione autem dominici precepti. in eo factum est. vt legem illico senserit in carne repugnātem. legi mentis sue. In sudore vultus sui vita illi agenda fuerit. Ex delitijs in erūnas exulare iussus fuerit. Timor ⁊ tremor. super eū venerint. peccato obsorduerit. offenso creatore. offendi posse ceperit. posthabito obedientie merito brutorum impetum expauerit. expleto desiderio carnis corruptiones senseri. Innocentia explosa nocere. nec minus noceri posse suo periculo didicerit. cum tempore declinauerit. Immortalitatis statu amisso corruerit. per incrementa viuendi ad mortē festinauerit. Nos quocꝫ qui ab eo originem trahimus. ad curas sollicitudines. temptationes. tum corporis tum animi insupabiles. Ad vltimū deniqꝫ terribiliū mortem alligamur. Nature ab eo hanc conditionem sortiti. A quo ꝓpagationem generis incepimus. Quid eīn cos apello. Quos admodum presens vita oblectat. in hac valle miseriarum. nec aliud inuenimus q̄ꝫ nature imbecillitatem. fortune ludibrium. voluntatis mutationem. voluptatum inquinamenta. temptationū bellum assiduū. Cum ingredimur in mundum ab infantia incipimus. Que etas quicquid videt ignorat. Inde in pueritiam. in qua nihil solidum sapere possumus. prouehimur ex puericia in adolescentiaꝫ. In qua cum etate ⁊ sanguine voluptatum incentiua coalescunt progredimur. Ex adolescentia iuuentam ascendimus. In qua sicut maiora per etatem audemus. ita maioribus curis implicamur. Ex iuuenta in virilitate confirmamur. in qua grauiora prelia nos discerpunt. ambitu. auaricia liuore. libidinibꝰ. et varijs demum anxietatibꝰ ꝯsumimur. Ex illa ī senectā descēdimꝰ. ꝭ q̄ꝫ ꝯtinuis ⁊ q̄nt| nr̄a senectꝰ plena malis. ex senecta in decrepitā decidimꝰ. in q̄ cōtinuꝰ horror instāt| mort| nos pulsat ⁊ irritat. Aspiciamꝰ te nudū informē iter vagitꝰ ⁊ lacrimas nascētes. Exiguo lacte solādū tremulū atꝫ reptātē opis īdiguū aliene q̄ꝫ muta pascunt ⁊ vesciūt caduci corpis aī inq̄eti morb̄ obsessuꝫ varijs ſbiectū passiōibꝰ innūeris. Cōsilij inopem. alterna leticia ⁊ tristicia fluctuantem. impotentem appetitus arbitrij cobibere nescium. q̄ꝫ quantumue sibi expediat. Quis cibi potuiqꝫ modus ignorantem. Cui alimenta corporis. ceteris animantibꝰ in aperto posita. multo labore conquirenda sunt. quem somnus inflat. cibus distendit. potus precipitat. vigilie extenuant. fames contrahit. sitis arefacit. auidum timidūqꝫ fastiditatem. possessa deplorātem ⁊ presentibus simul ⁊ p̄teritis ⁊ futuris anxiū. superbientem inter miserias suas. Et fragilitatis sibi consciū vilissimis vermibus imparem. vite breuis. etatis ambigue. vati ineuitabilis. ac mille generibus mortis expositum. Omitto ꝙ ita compacti sumus vt ocio tabescamus. labore frangamur. crapula opprimimur. Inedia extenuemur. Et quocūqꝫ a medio recedentes ad aliquod extremū vertamur. dissoluta temperie non parum ledimur. ꝑ Per singula momenta tempoꝝ cum celo vertimur. ⁊ vexamur fortune ludibrio sumus. Que summa infimis. yma summis mutare gaudet. Ita per omnē vite cursum angustiarum laborum erūnarum. insidiaruꝫ plena omnia occurrūt. Si tamen arma caritatis ⁊ scutū fidei sumpserimus si ad alterius vite p̄parationeꝫ actiones nostras instituerimus. quantacūqꝫ ea sint que occurrūt superabimus. Mors quocꝫ oīm doloruꝫ solutio est. vltra quā mala nostra non exeunt. que nos in illam tranquillitatem. in qua anteqꝫ nasceremur. iacuimus reponit. Mors quidem bene pureqꝫ morientibus vita est. Hinc ⁊ dissolui cupiunt (qui bene vixerint) ⁊ esse cum xp̄o. vt bene acte vite premiū ꝯsequantur lumen eternū. Et profecto mors vite que neqꝫ doloribus. neqꝫ metu. neqꝫ inuidie. neqꝫ erūnis vllius subiecta est. Neqꝫ ipsi quocꝫ morti quicq̄ꝫ obnoxia Et si altius aliquanto repetamus. Inueniemus mortem nihil aliud esse. quā peccandi finē. Nam cū Adā contra mandatum dei in flagitium lapsus esset. ne viuendo culpa reuiuisceret. ⁊ in peccato persisteret. eius corpus e terra factum. terre deus reddidit. non vt creature quā fecerat. sed vt peccato quod creatura ip̄a cōmiserat finem imponeret. Deus igitur ⁊ principiū ⁊ finis. Cum is vult nascimur. Cum vult etiam morimur. Et sunt hec quidem prorsus diuinitatis eius. Nihil ad nos pertinentia. Illud v̄o tātūmodo nostro reliquit arbitrio. vt bene recteqꝫ viuendo bonū nancisceremur finem. Hoc itaqꝫ ꝙ vnū nostrū est. id est vt in xp̄o domino nostro moriamur. summa ope adniti debemus. Quod qui faciunt non plane moriūtur. ꝭ transeunt a corruptione ad incorruptionem. a mortalitate ad immortalitatem. a perturbationibus ad trāquillitatem. Non absurde fortassis quidam existimarūt. mortē non mō malū non esse. sed bonoruꝫ omniū maximū. Veꝝ eniuero quoniā neqꝫ euocationis diem. neqꝫ horam nobis scire datum est. Per q̄ꝫ salutare fuerit. prepatos nos esse. cū deo sentientes: ⁊ mandatis eius obsequentes. nec diem differre tutū est. ꝭ insipienter factū potius existimare. Plerosqꝫ eīn vidimus summa corporis incolumitate. viribus integris nihil tale metuentes. morte repente interceptos. Contra nōnullos vsqꝫ ad medicoꝝ desperationem redactos conualuisse. Cum hec igitur omnia in dei tantū potestate sint. nihil nobis relīquū videt. Nisi vt cum deo bn̄ sentientes eius p̄ceptis vt p̄misimus tū in oīni vita: tū in vite termīo maxime obediamꝰ. Credimꝰ firme oīnes. ꝙ deus hoīem fecit ad ymaginē sui. Quid nobis facilius pōt accidere. quā dimittere luteum corpꝰ vicioꝝ sarcinā. ⁊ ad eū euolātes redire. q̄ nos nō dedignatꝰ ē ad silitudinē sui facere. Quo spūs diuino ipiꝰ spū repletꝰ diuinitat| ꝑticeps. ⁊ felicitat| eiꝰ agat euū ꝑpetuo inter āgelos ⁊ sanctoꝝ choros.

Imago mortis

Morte nihil melius. vita nil peius iniqua
O pma mors hoim. reqes eterna laborū
Tu senile iugum domino volente relaxas
Uinctorūqꝫ graues adimis ceruice cathenas/
Exiliumqꝫ leuas/ ꝛ carceris hostia frangis/
Eripis indignis. iusti bona ptibus equans/
Atqꝫ immota manes. nulla exorabilis arte/
A primo prefixa die. tu cuncta quieto
Ferre iubes animo/ promisso fine laborum/
Te sine supplicium. vita est carcer perennis

Quam fragilis sit vita hominū. q̄ȝ plena malorū
Quam breuis. ꝛ misera. voluite mente ciues
Cum regna. nec comites possint depellere mortem
Nec iuuenum numerus. nec numerus senum
Ergo omnes iuuenes pueri cunctiq̄ȝ senesq̄ȝ
Conspiciant. omnis me tueatur homo
Precipue qui me quondam videre potentem
Quos mors dira suo prosequitur gladio
Quid mihi diuitie: quid opes: quid gloria mūdi
Profuerint: nunc sum conscius ipse mihi
Quid iuuat argenti atq̄ȝ auri tenuisse talenta
Quid tenuisse agros: amplaq̄ȝ regna mihi
Nam cuncta hec regio metuebat nomīa nostra
Horrebat famam imperiumq̄ȝ meum
Nunc lapidis seruus nunc me tenet improba tellus
Nunc bellum indicunt angues vermesq̄ȝ meumq̄ȝ
Dilacerant corpus ossaq̄ȝ lecta iacent
Quāuis diuitiis fuerit mihi magna potestas
Et mea sit priscis equiparanda bonis
Non tamen hijs copijs potuit vita mea tueri
Quin mors eriperet meaq̄ȝ priuaret eis
Defleat hunc casum ciuis omnis. omnisq̄ȝ priuatus
Dent lacrimas cuncti dent gemitusq̄ȝ simul
Hanc inopes timeant diuites iuuenisq̄ȝ senesq̄ȝ
Matres atq̄ȝ viri cuncta creata tremant
Ergo omnes quicunq̄ȝ legent hec carmina nostra
Non dubitent iam iam talia facta sequi
Itaq̄ȝ te exhortor elegos qui legeris istos
Ut mors sit cordi consociata tuo

De extremo Iudicio ac fine mūdi

De extremo iudicio ac fine mundi

Dispositione summi dei sic ordinatū est. vt iniustū hoc seculū. decurso tēpoꝝ spacio terminum sumat.
Extinctaq꜠ protinus omī malicia. ⁊ pioꝝ animis ad beatam vitā reuocatis quietum tranquillumq꜠
pacificū. aureū deniq꜠ vt poete vocant seculū. deo ipo regnante florescat. Impletis igit temporibus q̄ de⁹
morti statuit. terminabit ipsa mors. Et q꜠ temporalem vitam. temporalis mors sequitur. Consequens ē. vt re
surgant anime ad vitam perhennem. quia finem mors temporalis accipit. Rursus sicut vita animi sempiterna
est. in qua diuinos ⁊ ineloquibiles immortalitatis sue fructus capit. Ita mors eius perpetua sit necesse ē
in qua perennas penas ⁊ infinita tormenta pro peccatis pendit. Propinquante vo huius termino seculi.
prodigia mirāda per omnia elementa mūdi fient. Quibus imminēs exitus vniuersis gentibus intelligat
Diuus quoq꜠ Hieronimus ex annalibus hebreoꝝ signa. xv. dierum ante diem iudicij refert. an vo conti-
nui sint vl interpollati. non expressit. Prima die eriget se mare cubitis. 40. super altitudinē montiū. stās
in loco suo quasi murus. Secūdo tantū descendet vt vix possit videri. Tercio marine belue apparētes sup
mare dabūt rugitus vsq꜠ ad celum. Quarto ardebit mare ⁊ aque. Quinto herbe ⁊ arbores dabūt rorem
sanguineū. Sexto ruent edificia. Septimo petre adinuicem collidentur. Octauo fiet generalis terremo-
tus. Nono equabitur terra. Decimo exibūt homines de cauernis. ⁊ ibunt velut amētes nec poterunt mu/
tuo loqui. Undecimo surgent ossa mortuoꝝ. ⁊ stabūt super sepulcra. Duodecimo cadent stelle. Terciode/
cimo morientur viuentes. vt cum mortuis resurgant. Quartodecimo ardebit celum ⁊ terra. Quintodeci/
mo fiet celum nouū. ⁊ noua terra. ⁊ resurgent omnes. Aperientur igitur inferi ⁊ resurgent mortui. de qui
bus iudiciū magnū ipe rex ⁊ deus faciet. Cū dies iste finē fatalē acceperit ⁊ mortales ad iudiciū immorta
lis dei venerint. Ueniet igitur summi dei filius vt viuos ⁊ mortuos iudicet. Apparebit autē dominus in
aere supra locum vnde ascendit. Instrumenta quoq꜠ mortis veluti triūphi vexilla. crux. claui. lancea. Ui/
debuntur quoq꜠ eius cicatrices quinq꜠ vulneꝝ. Ac in valle iosaphat omīs homo iudicabitur. Sed cū mū/
di ⁊ mortaliū venerit iudiciū. quod deus ipe faciet iudicans pios simul ⁊ impios. Tūc demū impios qui/
dem in ignem ⁊ tenebras mittet. Qui aūt pietatem tenuerūt iteꝝ viuent spiritu dei dante honores simul ⁊
vitā. Quod non modo ꝓphete futurū esse ex dei spiritu: verūetiam vates ⁊ philosophi vt hidaspes ex in
stinctu demonū cecinerūt. Nemo aūt querat quēadmodum fieri possit. Nec eīn diuinoꝝ opeꝝ potest reddi
ratio. Sed si a principio deus hominē nescio quo inenarrabili modo instituit. Credamus ab eo restitui ve
terem posse qui nouū fecit. Sed infideles clamant ⁊ dicunt. Quomodo potest caro putrefacta cū dissolui/
tur. aut in puluerem reuertitur. maris etiam interdū profundo sorbetur. fluctibusq꜠ dispergitur colligi rur
sum ⁊ reintegrari in vnū corpus. Et ex anima eadem hominis operari: Ad quos responsionem ex sermo
nibus Pauli faciamus dicentis. Insipiens tu quod seminas non viuificatur. nisi prius moriatur. ⁊ qd se-
minas futuꝝ est. Seminas sed nudū granū tritici aut alicuius ceteroꝝ seminū. Deus aūt dat ei corpus. p-
ut vult. Quod autem in seminibus que in terram iacis per annos singulos fieri vides. hoc in tua carne q̄
lege dei seminatur in terra futurum esse non credis. Cur queso tam angustus ⁊ inualidus diuine potentie
estimator es. vt dispersum vniuscuiusq꜠ carnis puluerem in suam rationem colligi et reperari posse nō cre
das. An non censeas cum videas ꝙ etiam mortale ingeniū demersas in profundum terre metallorum vē-
nas rimatur. Et artificis oculis aurū videtur. in quo imperitus terram putat. Et cū auri esse ꝓpriam venā.
⁊ argenti aliā. Erisq꜠ longe disparē. ferri atq꜠ plūbi diuersam Intra speciem terre latere mortale deprehē/
dat ingeniū. diuina virtus inuenire posse ac discernere non putabitur vniuscuiusq꜠ carnis ꝓprium sensum
etiam si videatur dispersus. Sed ad hec temptemus animas que intellectu deficiūt naturalibus ratōnib⁹
adiuuare. Si quis semina diuersa in manu sua permisceat. et hec indiscrete seminat. vel passim spargat in
terram. nonne vniuscuiusq꜠ seminis granum. quocūq꜠ loci iactum fuerit competenti tēpore ſm nature sue
speciem germē producet. vt statum sue forme suiq꜠ corporis reparet. Ita ergo vniuscuiusq꜠ carnis substā-
tia. quis varie diuerseq꜠ dispersa sit. ratio tamē ipa que inest vnicuiq꜠ carni est immortalis. quia immor-
talis anime caro est. ex eo tempore quo seminantis in terram primo veri dei voluntati arrisit. collectū ter/
re attractumq꜠ substantie sensum reddit ac reparat in illam speciem. quā mors aliquando dissoluerat. Et
ita fit vnicuiq꜠ anime vt non ad confusum ⁊ extraneum corpus. sed ad suum quod habuerat reparet. Cō
sequenter potest pro agonibus presentis vite. cum anima sua caro vel pudica coronari. vel impudica pu-
niri. Nō autē renascent. sed resurgēt. Et ideo corpibus induētur. Et prioris vite facturūq꜠ oīm memores
erūt. Et ī bonis celestib⁹ collocati ac fruētes iocūditate īnūerabiliū copiaꝝ. pn̄ti deo grās agēt. ꝙ malū oē
deleuerit. ꝙq꜠ eos in regnū vitāq꜠ ꝑpetuā suscitarit. Hec sunt q̄ a ꝓphetis futura dicūtur. Quorū testimo-
nia ponere non opus est. Cum tantam rerum multitudinē mensura libri non caperet. Qui hec diligenti⁹
voluerit scire. Ex ipso fonte hauriat. ⁊ plura q꜠ nos in hijs libris complexi sumus admirabiliā requirat.
Postq꜠ tandē fuit terre mortaliū confusio. Et ipe omnipotēs. cum venerit in solio iudicare omēs animas
⁊ mūdum omnē. Eodem tempore fiet publica omniū resurrectio. Eritq꜠ corpus quod resurget a mortuis
incorruptibile ⁊ immortale. non solum iustorum. sed etiam peccatoꝝ. Iustorum quidem vt semp possint
permanere cum xpo. peccatoꝝ vo vt absq꜠ interitione sua debitas luant penas. Postremo iustus iudex p/
petuitatem glorie iustis donabit. Impijs vo prolixitatem confusionis ⁊ penas ministrabit. Quoꝝ cor-
pora permanebūt ineternū. vt sufficere possint cruciatibus ⁊ igni sempiterno. Cuius natura diuersa ē ab
hoc nostro. quo ad vite necessaria vtimur. Qui nisi alicuius materie fomite alatur extinguitur. At ille di/
uinus perseipsum semper viuit ⁊ viget sine vllis alimentis. ac sibi ipse eternum pabulum ministrabit. ac

sensum doloris afficiet. Quāta aūt felicitas existimanda est. iustis ac pijs subtractis hijs labibus terre. pficisci ad illum equissimū iudicem parentemq3 indulgentissimū. qui pro laboribus requiem. pro morte vitam. pro tenebris claritatem. pro terrenis ac breuibus bonis. eterna τ celestia largiatur. Uniuersos igitur oportet operā dare vt se vel q3 primū ad rectam viam dirigāt. vel susceptis operatisq3 virtutibus. hui⁹ vite laboribus patienter exactis. consolatorem deum habere mereantur. Pater eñ noster ac dominus q̄ condidit firmauitq3 celum. qui solem cum ceteris syderibus illuxit. Qui libratam magnitudine sua terrā vallauit montibus. mare circūdedit. amnibusq3 distinxit. Et quicquid est in hoc opere mundi conflauit ac pfecit e nihilo. perspectis erroribus hominū. ducem misit. qui nobis iusticie viam panderet. Hūc sequamur oēs. hunc audiamus. huic deuotissime pareamus. Congrediamur cum hoste quem nouimus. fortiter vt victores. ac deuicto aduersario. triūphātes premiū virtutis quod ipse promisit a deo consequamur. Et in altissimū celum relicto stellato per illam immensam portam instar iris ingrediamur: vbi vrbs illa beatorū ciuiū atq3 dei. mater nostra hierusalem in medijs celi campis apparebit. Hec vrbs vt v̄ba Joannis i apocalipsi sonāt. in se dei τ lumen eius simile lapidi precioso habet. Cuius murus magnus τ altus. habens portas duodecim τ nomina scripta. xij. tribuū filioꝝ israhel. quaternis lateribus prout sunt partes mūdi. Murus ciuitatis que quadrata est habet fundamenta. xij. Et in ipis nomina. xij. apostolorum. fundamēta muri ciuitatis oī lapide precioso ornata. Inenarrabili igitur gaudio perfundimur. cum in patriam veram remigrabimus. Ex qua orīūdi immo in qua orti sumus. ex meliore multoq3 prestantiori nostri parte. Quātope post longū erunosum periculosum exiliū eas regiones atq3 illa loca plena magnificentie. τ aduentu nostro gratulantia videntes exultabimus. Deprecemur igitur. vt nobis τ oībus. qui hoc audiūt Concedat dominus. fide quā suscepimus custodita. cursu consummato. expectare iusticie repositā coronā Et inueniri inter eos. qui resurgūt in vitam eternam. Liberari v̄o a confusione τ supplicio eterno. p xp̄m dominū nostrū. per quem est deo patri omnipotenti. cum spūsctō gloria τ impiū in secula seculoꝝ Amen.

COmpleto in famosissima Nurembergensi vrbe Operi de hystorijs etatum mundi. ac descriptione vrbium. felix imponitur finis. Collectum breui tempore Auxilio doctoris hartmāni Schedel. qua fieri potuit diligentia. Anno xp̄i Millesimo quadringentesimo nonagesimotercio. die quarto mensis Junij. Editio Enee Silvij Senensis cardinalis

Deo igitur optimo. sint laudes infinite.

De Sarmacia regione Europe

De regno polonie et eius initio

De Regno Polonie et eius initio

Quoniam de Boleslao (qui tercius Sarmacie rex extitit) paulo post mētio fiet. quare τ de terra sarmacie. et quo pacto illa regium sceptrum meruerit breuiter absoluere proposui. Est igitur Sarmatia nimis ampla τ vasta regio / ꝗ inculta τ in solitudie posita. τ sub rigidissimo ethere iacet. Hec ex ortu mosthos et thanaim fluuiū habet. A meridie dacos τ pannonias. Ab occidente bohemos. morauos schlesitas τ theutones. A septentrione mare germanicum τ sinū codanū. Id vero quod regni nomen tantū partiꝛ poloniam vocant. hec duo nomia sortiꝛ. Nam ea pars terre vbi Cracouia situata est minorem Poloniam vocant. At vbi Posnania τ Gnesna surgit maiorem nuncupant. A Craco aūt primo duce vsqꝫ ad etatē primi boleslai nō nisi duces illic impe. rabant. Temporibus aūt primi ottonis cesaris boleslaus clarissimus dux fuerat. Non is de quo in vita diui Stanislai dicemus. nā ille nepos eius fuit. qui ex monacho hui⁹ Boleslai filio natus fuerat. Iste igiꝛ Boleslaꝰ regē francie τ germanas gentes victrici manu infestabat. Tandē ob Ottonis cesaris pces tali bello finē dedit ac fedus cū germanis τ gallis ꝯtraxit. Otto aūt cesar videns tanti principis animi magnitudinē. quā toti germanie τ sarmacie notā fecerat se cū Boleslao duce in sarmaciā ꝯtulit.

Nota sem̄ vnctram de Boleslao p'o primo Rege Polonie

vt ⁊ imperium ⁊ potestatē eius planius perspiceret. Quē illustris dux summis honoribus in posnā suscepit. Nā tribus ante vrbem milibus passuū aut longius sericas lanas muriceasqꝫ vestes auro argentoqꝫ decoratas ꝑ viā qua cesar iturus fuerat prosterni iussit. Et post ingressionē cesaris in vrbē posnam cuicūqꝫ licitum fuerat illa deferre ⁊ deportare. Illic magnificis splendidissimisqꝫ conuiuijs ac theatris ceterisqꝫ cerimonijs cesarem venerabatur vt nulla quā aurea illic forent suppellectilia que post quoslibet cibos in puteos quoꝝ fundi nemo certus fuerat deici ac deperdi iubebat. Multas alias pompas ac munificencias cesari ottoni instaurabat. que satis ample vetusta sarmatica historia enarrat. Iamqꝫ videns cesar tanti principis liberalitatē ⁊ mentis sublimitatē. diuiciarūqꝫ abundantiā nō abre animo duxit tantū clarissimū ducē corona regia dignū fore. eū itaqꝫ regali sceptro ac dyademate exornauit. ac ceteris dignitatibus sedē regiā requirentib⁹ celebrauit. Ne aūt Boleslaus iā illustris rex tanti erga cesarem beneficij ingratus videretur brachiū diui adalberti antistitis. quē pruteni nefanda morte trucidarunt ꝓ munere cesari obtulit. Iamqꝫ aucto regni imperio vsqꝫ ad annos salutis nostre M.cccc. aut paulo antea rex polonie dū absqꝫ prole discessisset. Tandē dux qui lituanis ac russie presidebat in regē electus fuit q̄ ydola antea coluit. Sed eo tempore quo illi regiū sceptrum deferebaꝰ ⁊ xpianam religionē cum omni terra cui preerat suscepit. Itaqꝫ lituanos ac russitas ad regnū sarmacie sic adiunxit. vt non nisi absqꝫ certa ꝯditione dissolui possint. Is ergo illustrissim⁹ princeps prutenos maritimas germanie gentes seuissimo bello subiugū duxit ac imperiū amplius extēdit. Vbi insignes vrbes extant Dantiscum ⁊ thuronia. Est ⁊ clarissima arx Marieburgum. cui similis nemo mortalium vidisse fertur. multis varijs structuris. menibus. turrib⁹ ac fossis munita vt nulli inimicoꝝ tutus sit ad arcē accessus. Amplius imperiū ante aliquot annos fuerat. infestante tamen tartarorum ⁊ turchoꝝ ꝑfidissima gente magnū toti sarmacie damnū illatū ē. Nam terra que post Russiam vadit quā gens podoliā vocat tota exusta ⁊ in solitudine posita ē. vt ⁊ necessitatem peregrinantib⁹ ferre non possit q̄uis fertilissima sit itavt gramina in altitudine vnius celsi viri excrescant. ⁊ apibus ⁊ melle tota redolens vt nō satis illis locus sit vbi mella deferant. sub arboribus nanqꝫ aut virgultis ⁊ siluis fauos sic educunt. Hercinū aūt celebratissimū nemus quo in tota europa nihil prestantius sarmaciā totā percurrit ⁊ circa Cracouiā saltus suos extendit. ꝑ quos iturus potest vnusquisqꝫ vsqꝫ in lituaniā ⁊ scithiā. tātis brachijs regionē illam totam diuagaꝰ feraꝝ maximas educēs greges. In ea vero silue parte qua septentrionalior est bissontes fert que ferox ac immanis bellua est humanum genus maxime odiens. ad vescendum quidē maxime conueniens. Formā aūt gerit citrini coloris. Frōtem latā ⁊ cornua fert. vt nec venationi satis aptū sit nisi maximis varijsqꝫ laboribus. Metallū vero nullum q̄ plumbū sarmacia fert nō alia q̄ saturni causa. qui terrā rigido infestat frigore. Salis aūt maxima copia ē qua cetere longinque gentes vtunꝰ. quod maximū ꝑstat toti regioni emolimētū. qua nulla regi ipi maior in toto regno gaza extat. Nā sub terra exciduntꝰ ingētia salis saxa. Extra terrā aūt aliud sal ex aqua decoquitur. Est et sarmacia ferax ⁊ vberrima tellus omni genere fructuū ⁊ quicquid ad pascendū humanū corpus expetit. Nunc addendū est clarissimā prolē illustrissimi principis Vladislai. de quo antea dixim⁹. Is tres (vt quidam ferunt) vxores habuit. ex quibus duos susceperat filios. quoꝝ vnus natu maior Vladislaus vocabaꝰ. alter casimirus. Vladislaus aūt post mortem patris regio insignitus fuerat imperio. itaqꝫ hungarie ⁊ bohemie ⁊ polonie regnis presidebat. vbi clarissima gesta militari manu faciebat. ac imperiū ⁊ xpianaꝝ religionē ampliabat. Nam regi turchoꝝ tantū terraꝝ depopulatus fuerat vt ⁊ ante constantinopolim castrametaretur vbi dū seuissima bella erga turchos gereret ac vtraqꝫ pars crudelissimo conflictu decertaret pānones versis tergis fugā dabant ac regē cū paucis sarmacie copijs in tanta hostiū multitudine reliquerunt. Cassimir⁹ vero dux lituanis ⁊ russie preerat. Inde dum casus regius genti notus fuerat Cassimirus per sarmatas in regē declaraꝰ q̄ filiā ducis austrie sororē ladislai q̄ regno bohemie ⁊ hūgarie ꝑsidebat in vxorē duxit. Ex ea sex suscepit filios ⁊ q̄nqꝫ filias. Primogenitus vero Vladislaus vocaꝰ. Hic adhuc iuuenis existens in imperium regni bohemie electus fuit mira quadā animi magnitudine ac optimis consilijs pollens. Ob quod dū Mathias rex hungarie discessisset ⁊ regnū pannonie adeptus est. Huic erat ꝓximus frater. cui Cassimirus nomen paternū datū fuerat. qui summo ingenio ac prudentia claruit. tandem morbo inualescente perijt. At huic successit illustrissimus princeps Iohānesalbertus iā futurum toti orbi spectaculū. Is plurima illustria gesta militari bello aput Tartaros ac ceteras gentes edidit. Post patris autem obitū regno successit. vbi fauente illi ꝓspera fortuna regnū virtute sua ⁊ optimoꝝ doctissimorūqꝫ viroꝝ consilijs gubernat. Inclit⁹ vero dux Alexender quartus natus regius est. cui fortitudine ⁊ mentis sublimitate parem tota Sarmacia vix tulit. Hunc ob eius constanciam Lituani post mortem patris in ducem susceperunt. qui ⁊ maximū toti Sarmacie decus esse existimatur. Post hunc sequiꝰ Sigismundus celebris princeps. qui paterna sequiꝰ vestigia. Is multis egregijs gestis clareret si illi aliqđ felix fatū aspiraret. Celeberrim⁹ aūt Frideric⁹ ꝑnceps vltimū natoꝝ locū obtinuit. qui innata animi ingenua virtute relinquens vanos principum tumultus ⁊ inquietam vitā ad sedem tranquilliorem sese contulit. vnde episcopus Cracouiensis electus ad arcpiepiscopatus Gnetznensem postea deuenit. Hij omnes quinqꝫ clarissimi principes hanc vsqꝫ in etatem magnifice ac celeberrime vitam ducunt. Inter filias vero quinqꝫ. prima nupsit Georgio duci bauarie. Secūda Friderico marchioni brandeburgensi. Tercia duci pomeranie. At due reliq̄ue innupte apud matrem vitam ducunt.

Posnaniae
Dantiscū ⁊ thronia
Podolia
De prole vladislai alias Jagyalo Regis polonie
Vladislaus
Kazimirus
Proles Regis Kazimiri
Vladislaus
Johannesalbertus
Alexander
Sigismundus
Fredericus

Sanctus Stanislaus episcopus

De sancto Stanislao episcopo Cracouiensi patrono Sarmacie

Vita Sancti Stanislai

DIuus Stanislaus vir magne apud deū auctoritatis tocius sarmacie patronus ꝛ signifer. Natus anno salutis nostre M. viij. in rure quod Sczeppanowo vocant nobilibus ac claris parentibus. quoꝝ cura fuit in templis diuino seruicio incumbere. ꝛ deū pijs placare precibus. Is dū in iuuentutem deuenisset patris monitu in celebre gymnasium parisius deuenit vbi optimaꝝ litteraruꝫ studijs summā operā dabat. vnde multis virtutibus floruit. sacro aūt diuinoqꝫ iuri precipue insistebat. non ea qua huius etatis iurisperiti questus causa solēt vt maioꝝ dignitatū honorē adipisceret. sed vt si quando locus statusue aut cōditio sua ferre posset vt tantū miseris quantum potentibus. orphano pupilloque iusticiam administraret. ꝛ vnicuiqꝫ equo pondere quod suū esset iubente id lege redderet. Tandem paternas sedes rediens Cracouiam inclitā Sarmacie vrbem deuenit. Illic ob virtutem ꝛ scientiā suā canonicali dignitate fungitur. Mortuoqꝫ antistite celestis numinis prouidentia in presulis sedem declaratus fuit. Hūc dū semper optimo ordine statum deferret curabat sacrā religionē ac diuinum cultum ampliare. Empto tandem rure a quodam milite. eoqꝫ mortuo amici illius villam eandē iure hereditario a diuo presule repetere conabanť. At ille testimoniū huius stipulationis emptionisqꝫ proferre non potuit. nam hij qui huius rei satis edocti fuerant ꝓpter illoꝝ impotentiā latebant. Vir ergo sanctus orationib⁹ ac ieiunijs incubuit. confisusqꝫ summi dei potentia. qua se iam diu munitū cognouerat accedens ad tumuluꝫ defuncti militis a quo rus illud emerat. ꝛ euoluto lapide et arena pia ꝛ deuota oratione deū obtestabatur. et mortuū illū per quatuor annos in vitā reduxit. Eūqꝫ coram tyranno Boleslao apud quē tale ius agebatur constituit. Astantibus illic suis aduersarijs ceterisqꝫ regni optimatibus. quo se emisse villam aperte demostrauit. Iamqꝫ seuus Boleslaꝰ fedo turpiqꝫ luxu insistebat. ac omnē in suas gentes pfidiam ꝛ tyrannidem exercebat. ac illustres viros egregiosqꝫ ciues nefandis dirisqꝫ supplicijs excruciabat. Stanislaus vero christi vates haud longius id ferendum existimabat. itaqꝫ regem intrepidus adiens vt talibꝰ ceptis desineret illum obiurgabat. At ille magis indies facinus exercebat. Tandem a presule in sententiam excōmunicationis ponit. quare tyrannus boleslaus ignarus pre furore quid ageret dimisit satellites suos vt psulem quocunqꝫ esset loco trucidarent. Eo tempore diuus Stanislaus in sacellū diui Michaelis quod super rupellam in Casimiro vrbe conditū est deuenerat gratissimū illic deo offerens sacrificiū. huc in locum dū ministri regij deuenissent. iamqꝫ ter ingredi templū conarentur. ter iterum pulsi diuina potentia in tergum cadebant. Id postq̃ ad regias aures deuentum fuisset magno fremitu rex Boleslaus in sacellum ꝓperat. vbi sanctum presulem iam sacrificia offerentem immani verbere ac seuissimis ictibus trucidat. Tandem per ministros in frusta partitus extra vrbē deijciť vt volucres illud vncis rostris deuellerent. sed diuina sic agente prouidencia aquile illic aderant que preciosum corpus in vnum collegerunt summaqꝫ diligentia id seruabant quousqꝫ ciues ipi maximo venerandoqꝫ ritu in rupellam honorifice sepelirent. Tandē in numerū sanctoꝝ relatus vt premissum est in arcē regiā ad templū diui wentzeslai deductꝰ in aurea tumba multis miraculis coruscat. quem populus multo thure ac precibus indies veneratur

De Cracouia vrbe regia Sarmacie

De Cracouia vide

CRacouiam vrbem regiam insigni huic operi inserendam haud absurdum esse duxi. Nam celebris germanie ciuitas ē teste Ptolomeo optimo lucidioriqꝫ cosmographo. q̇ eā Corrodunū appellat. Strabo aūt germaniā diffinit q̃tū Rhenus ꝛ Albis in se clauserint. Nos ea causa sane non indigna vrbem sarmacie foro censemus. Hanc a prima eius origine repetendaꝫ satis dignā esse putaui. Sed ne prolixiori ambiguaue oratione narrando fabulari videar breuiter de eius situ quippiam narrare constitui. Cracouia igitur illustris vrbs sarmacie quā poloniam vocant ad rippam Istule nō longe ab eius fontibus sita. Hec a Cracco primo duce sarmacie condita fuisse ꝛ eam suo nomine celebrasse multi retulere. Hec altis primū menibus cingiť. ꝓpugnaculis ꝛ celsis turribus. post paruo muro ꝛ ob vetustatem ruituro similis. Tandē valles ac fosse vt imminentibus hostibus facilior aditus prohibeatur. Hee quedam piscinarijs aquis replete quedam virgultis frutice ac graminibus virent. Post aggerem vero qui valli imminet amnis non late fluens Rudys dictus totam ciuitatem circumluit. Hic rotarum orbes agitat qui Cererem saxis conterunt et emoliunt. Deductus tandem per subterraneos cuniculos ꝛ cannas toti vrbi satis vndarum prebet. Porte vrbis septem. In ea vero plurime pulcherrime ac egregie ciuium domus. Ac plurima ingentia templa Precipuū diue virginis Marie in medio vrbis extat cum duabus arduis celsisqꝫ turribus. Sūt ꝛ illic multa monasteria. vbi multus deuotorum religiosorumue patrū cetus fulget. Ad edem namqꝫ gloriosissime trinitatis sic vocatam est celebris ordo predicatorū. In ea vero sacra ede multe sanctitatis vir beatus Iacinctus non dū in numerū sanctorum relatus magnis miraculis redolet. diui Dominici comes. Qui adhuc viuens tres mortuos in vitam reduxit. Ad templū vero sancti Francisci est ordo fratrum minoꝝ non reformatus. Ac cetera multa monasteria. Est et templū non longe a porta Istule quod ad sanctaꝫ Annam vocant. vbi beatus Cantus celebris huius vrbis gimnasij doctor multis miraculis ꝛ prodigijs fulget. Quis nō dū in cathalagum sanctorū ascriptus sit. Hanc iuxta sacrā edem situatū est ingens celebre gymnasiū multis clarissimis doctissimisqꝫ viris pollens. vbi plurime ingenue artes recitantur. Studiū eloquētie poetices philosophie ac phisices. Astronomice tamen studiū maxime viret. Nec in tota germania (vt ex multorū relatione satis mihi cognitum est) illo clarior reperitur. Illic iam maxime phebus colitur. qui ꝛ eorū cruda elimat

Porte vrbis septem

S. beatus Iacinctus

beatus Kantus

ꝛ purgat

ingenia ac polita reddit. Has edes diuus Vladislaus illustris sarmacie rex, dū ex prutenoꝝ littorali sarmacie gente seuissimo conflictu victoriā duxisset (Cuius quidem belli plurima clarissima monumenta hancusqꝫ in etatem in arce regia de qua paulopost dicemus supstant) magnis opulentijs extruxit. libertatibus ⁊ stipēdijs summis celebrauit. Nec incole vrbis sarmatico more viuunt. quos crudos ⁊ ignauos sarmatas prisci dixerunt. Sunt namqꝫ illic clarissimi ciues. virtutibus prudentia ⁊ comitate insignes. humanitatē ⁊ hospitalitatem liberaliter ⁊ familiariter erga quoscꝫ peregrinos offerentes. Victus illis splendidior ꝙ ceteris sarmatis. Ex omni delicato genere cibi potus illis frequētior est. Aqua ordeo ⁊ humulo decocta. Is quātū necessitas ferre potest si sumit̃ profecto nihil nature humane ⁊ ad corpus ipm alendū conuenientius quicꝫ reperiri potest. Sub arce vero intra ciuitatem extat ⁊ aliud insigne collegiū. vbi achademia Juris ac legū pollet. Ad vrbis vero septentrionale latus adiacet paruum oppidū nullis quidem menibus cinctū quod Clepardiuz vocant. nihil dignū scriptu in ea ꝙ egregia sacra sedes diui Floriani strennui christiane fidei militis. Quā diuus Vladislaus de quo ante meminibus canonicatu ceterisꝙ dignitatibus ac muneribus refecit. et doctorib⁹ gymnasiū artiū regentib⁹ colēdā reddidit. Rupes aūt ac crepidines nimia altitudine erecte. sic vt iam celū sustentare videant̃. Tandē arenis congestaqꝫ terra obducte ingentē collem efficiunt. qui ea parte q̄ in boreā tendit vrbi imminet. ⁊ ex alio latere niuosum carpathū althe tumentem respicit. quā collis partem insignis europe fluuius Istula quondā germanie terminus alluit. qui ex carpathi radice paruo quidē fonte prosiliens longius magis magisqꝫ tumet. ita vt iam vndaꝝ auctus mole que ex pannonicis montibus sese in eum precipitant. trabes ⁊ ingentia robora variasqꝫ lignoꝝ structuras defert. Tandem vbi imbriū ac ceteris fluminibus magis tumuerit rates ac honerarias naues secū ad germanicū occeanū in sinū codanū deducit. vbi trino vasto ore spumosus sese euoluens nomina deperdit. In eo aūt colle primū est ingēs templuz in

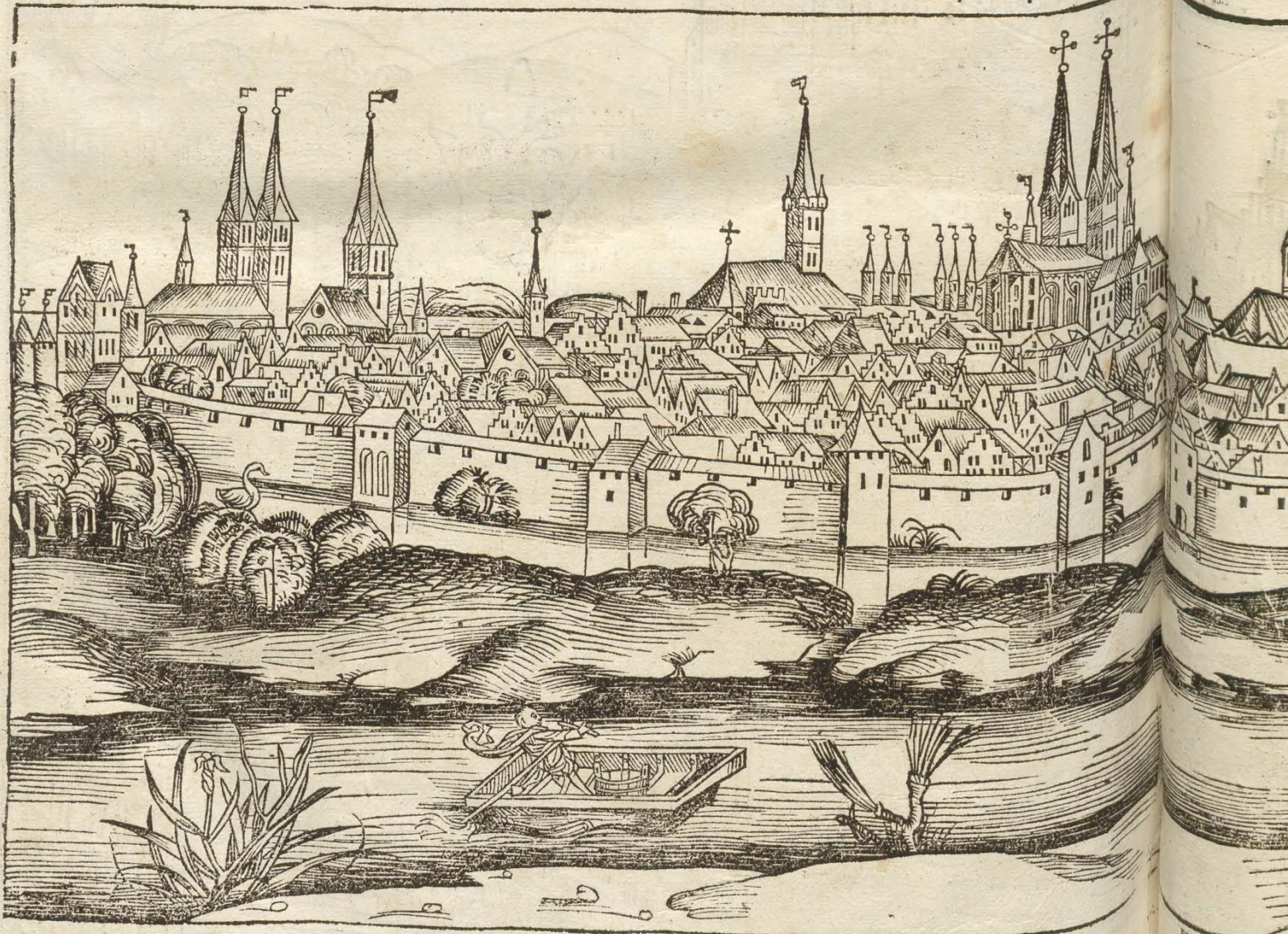

decus diui wenzteslai ducis bohemie conditū. vbi omniū illustrissimorꝫ virorꝫ monumenta ac sepulture extant. multis opibus varijsqꝫ artibus extructe marmoreo allabastroqꝫ lapide exsculpta. quos maximo ritu ac pompa celebrari consuetū est. In medio aūt templi extat celebre monumentū in quo clarissimus christi miles diuus Florianus requiescit. Sunt ꝛ in eodem colle due sacre edes. diui michaelis ꝛ sancti Georgij. Post egregie nobiliū curie ac edes sacerdotū. qui noctu dieqꝫ templa venerant. Post primū ingens regia sedes maximis ac varijs structuris condita. que totius regni capitoliū est. vbi tota regni gaza congeritur. Hic principibus declaratur Imperium. nam regalis corona hic maximis custodibus obseruat. Extra collē aūt ē monasterium fratrū minorum religiosius ordinem seruans. Nec longe ab eo monasterio extat cenobium sacrarum virginū. Huic ex opposito ad pontē ipm̄ ē insigne hospitale. ꝛ sacra edes sancte Hedwigis. Ad altam vero istule ripam extat clara ciuitas quam Casimirum vocant a rege sic vocato condita. quā Istula vbi sub arce regia se diuiserit totam circumluit ac pene insulam reddit. Est in ea insigne phanū diue virginis katherine vbi ordo Augustinensium floret. Tum ꝛ templum quod ad sacrosanctū corpus christi vocant. vbi canonici regulares inhabitant. Ac cetere alie sacre edes. Extant ꝛ clarissima monumenta vetusti collegij iam insolita. quos illustris regina hedewigis construxerat. Plurima preclara preterea in his vrbibus a vetustissimis temporib⁹ gesta sunt per illustrissimos reges ac principes. Sꝫ breuitatem imitati finem his imposuisse dignum statuimus

Lubeca

Lubeca seu vt alij scribunt Lubecum saxonie vrbs illustris ac cesarea ciuitas nedũ in germania verum et apud externas gentes nominatissima a Vikbodo vitigo cimbroꝝ duce ad cimbricam chersoneson quondam edificata in eo loco quem venedes qui ⁊ vandali adhuc saxonie partem tenentes Buccouiam dixere. Aucta p seuissimũ principem qui kitto dicebat. quẽ ⁊ trutonẽ appellabant Anno xpi M.c.iij. Ea porcio terre littoralis ẽ inter magnopolensiũ holstadensiũqȝ ducatus duobus fluminibus baguiso ⁊ trauo irrigua. Que limpdia flumina vernacula lingua wagniþ ⁊ trab appellantur. Is kitto ex nobili progenie marcmannoꝝ ⁊ martinopolensiũ ortũ habuit potens ac grauissimus xpianoꝝ psecutor. qui dños de vagerñ qui de Stargardia seu de oldenburg vocabant in fernerñ ⁊ peldte interfecit. Un⁹ ex his ingenuus euadens in daniam secessit heinricus nomine Gotstalci comitis filius. Is p⁹ aliqua tempora rediens kittoni caput securi abscidit inde suã ducens vxorẽ. Quo tpe heinricus quartus imperio romano prefuit. In ea puincia omnes basilice sacerdotibus priuate deuastate erant fidesqȝ xpiana sopita. Urbs quoqȝ lubicẽsis trina vice ob principũ bella pcipue ducis heinrici de leone deuastata fuit ⁊ comitis alfesis de holchstein. qui p⁹ sedatã discordiã vrbem duci heinrico permisit in eo loco vbi nunc sita ẽ. Cũ eius situs prius ppe swartau. postea ppe herneborg fuit vt doctus helmuldus refert. Exin ob negotiationes ex germania alta ⁊ bassa ⁊ ex variis regionibus mirũimmodũ aucta ẽ vt nũc vltra mare baltheũ seu germanicũ qđ Stagnũ vocant in noruegiam Sueciam Liuoniam. in Russiã Littuaniã Prussiã Poloniã ⁊ Pomeramã. in ducatũ magnopolẽsiũ. in daniam Angliã Flandriã Scociã ⁊ regnũ francie omnes mercaturas p stagnũ p terrã in Saxoniã westualiam et marchiã frequentant. Peritissimi astronomi scribunt hanc nobile vrbẽ initiũ suũ habuisse sub signo libre ⁊ fundatã in singulari dei gratia. Cũ incole vrbis p̃ ceteris finitimis deuotiones ad modũ diuinas exerceãt Sẽtit tñ dulcẽ nucleũ in amara testa. Deinde anno primo ⁊ tricesimo supra vndecies centenũ domini inferioris vandalie lubecã deuastarũt q̃s comes Alff de holchstein iterato instaurauit cũ arce vbi nunc predicatores habitant. In septentrione ac fine ciuitatis Anno M.c.lix. lubicenses memores damni illati copias in puinciã rugen educẽtes cladem p effusionẽ sanguis p̃ncipi ⁊ potẽtatui ei⁹ intulerũt. Episcopatũ lubicẽsiũ anno salutis M.c.lxi. antistes duodecimus de oldenburg seu Stargardia in vagerñ Geraldus auxilio ducis heinrici de leone primo obtinuit. qui tredecim p̃bendas p oĩa necessaria in decimis villis ac possessionibus dotauit. Creuit igit lubecũ in potẽtissimã ciuitatẽ. oldenburg aũt defecit. Cũ aũt frideric⁹ huius noĩs prim⁹ hanc vrbẽ ingenti exercitu obsedisset heinric⁹ lubicẽsis eps pacẽ a cesare impetrauit ea ꝯditione vt fauore ducis heinrici cesari obedientiã p̃staret. Is antistes summã eccĩaȝ dicauit. ⁊ monasteriũ ad sanctũ iohannẽ in vrbe extruxit vbi nunc sacrosancte virgines inhabitãt. q̃zuis monachi ordĩs diui benedicti hũc locũ primo posse

derũt. qui nũc apud cismer ꝓuĩcie de holstein ꝓpe mare morã faciũt. Illis tẽporib⁹ lubecũ augustal' ac libera ciuitas effecta ab imꝑatore friderico libertatib us donata vt caput oĩm vrbiũ Stagnaliũ deinceps foret ⁊ in varijs priuilegijs etiã apud exteros ꝑcipue in londen ciuitate anglie. In norvegia ĩ ducatu magni ducis moschauie. in ampla vrbe nogardia. In russia (vbi basilicã ⁊ curiã xp̃iano more habent). Ac ĩ plerisq; locis ac regionib⁹ magnis exemptionib⁹ decorata fuit atq; dotata. In flandria q̃q; ⁊ regno dacie ⁊ suecie immunitatibus gaudet. Idẽ cesar fridericus priuilegia a duce heinrico ꝓhabita eis confirmans ꝑ bullã aureã vltro donauit vt ꝯsules viginti quatuor habere possent (q̃uis numerus iste ꝑ raro complet⁹ sit) Eosq; nobiles effecit vt aurũ more equitũ deauratorum (exceptis calcarib⁹) deferre possint. Hec inclita vrbs munda ac nitida existit in vertice ab vtraq; parte decliui posita vt aque ⁊ immundicies libere descedant ⁊ ob frequentes imbres vie purgantur. Ecclesia cathedralis quã summã vocãt in meridie ac fine ciuitatis sita admodũ longa ⁊ decora existit. Ornatur hec vrbs ꝑter istã quatuor prochianis basilicis que septẽ turres celsas ꝑacutas ac pulcherrimas habent cupro ac plũbo tectas ac in summitate auro decoratas. Turris in ede sancti petri corona deaurata cũ armis cesaris ⁊ vrbis insignita ẽ. Omni quoq; decore edes sacre ornate extant. Inter has q̃nq; ecc̃ias basilica gloriosissime virginis marie eminentiã obtinet Habet quoq; duo monasteria vnũ ordinis ꝑdicatorꝝ. alterũ sancti francisci. ac hospitale ad sanctũ spiritum. Ciuitas vero aquis ⁊ turribus muro ac fossis admodũ munita ẽ. Platee due longe ⁊ ample ꝑ vrbẽ posite sunt vbi edes recto ordine site sunt extracte de lateribus ornatissime ac varie decorate existunt. Cetere vie has cruciatim secant. Forũ indies onustum piscib⁹ ⁊ carnibus videtur ac alijs necessarijs. Dilabiturq; primo fluuius Baguiso a septentrione in meridiẽ inde in occidentẽ. Ante ciuitatẽ flumen trauus contrarie ex meridie in septentrionẽ fluit impetu mare petens. In eo flumine nauigia minora a mari ad lubecũ accedunt vsq; ad murũ cũ maiores naues (onera plaustrorꝝ. cc. l. ducẽtes) in littore maris ꝑstant ⁊ ob profunditatem ad duo miliaria ciuitati appropinquare nõ possunt. Nouissime anno M.cccc.xcij. episcopus Theodricus natus de hamburg cũ rome confirmationem accepisset Lubecam ingressus vigesimusquintus lubicensium eṕs diuina gratia nunc gloriose ꝑsidet. Cetera ornamenta vrbis ob longitudinem scripturarum ⁊ varietatem silentio pretereunda fore dignum duxi.

Nyssa Slesie insignis vrbs

Nissa Slesie insignis vrbs. episcopalis sedes ad Nissam fluuium sita a quo denominationem accepit. varijs edificijs ornata ē. Slesia aūt a principio vaste silue hircinie (apud grecos ⁊ latinos scriptores celebrate) porcio. vt tota plana ita ⁊ nemorosa fuit. sed temporis processu sparsim villis habitari cepta. Ubi aūt fidē xp̄ianam incole amplexi sunt constitutis oppidis ad mitiorem ē cultum redacta. Quā odera fluui⁹ celebratissimus per medium totam perlabit. ⁊ Olsa Nissa Ola Lissa Barusio Cattor riuo Bobro ⁊ alijs fluminibus auctus. marchiā brandeburgensem permeans in mare germanicū apud Stetinū vndosus exonerat. Latitudo eius triū quidē. sed longitudo nouem diez itinere a limitibus hungarie vsqz in marchiam brandeburgensem extendit. Primus eius episcopatus sedes Sinogrouie wartenbergen̄. districtus fuit. Et inde Ritzinum territorij bregen̄. ep̄alis kathedra ē delecta. kazimirus aūt illius nominis primus rex polonie vbi regia stirps masculina defecit a monasterio gallie cluniacen̄. vbi monachus fuit papa dispensante ad regnum polonie assumptus denarium sancti petri viritim siue per capita in regno suo idcirco exigendum et romam mittendum instituit. Et sedem ep̄alem Uratislauiam transferri curauit. que nunc ē (vti p̄misimus) omniū Slesie ciuitatum non minus ampla ⁊ opulenta q̄ȝ populosa ⁊ edibus ⁊ templis ornatissima. Eius antistes nunc ē doctor Johannes rott de wending eisten̄. diocesis olim imperialis prothonotarius ⁊ in eius statuȝ breui multa industria reduxisse fertur vt centum annis preteritis non fuerit mensa episcopalis fructuosior ⁊ structuris ornatior. Prouincia ip̄a frumenti ferax ⁊ piscosa. carnibus ferinis ⁊ volucribus habundās. ¶ Preter Uratislauiaȝ insignia loca sunt. Hec vrbs Nissa episcopalis sedes. Glogouia maior Legnitz Oppel Swedenitz Testhen Olsna Franckenstein Monsterberg Saganum Brega ¶ Monasteria complura insignis structure ¶ Prouīcia ip̄a regi bohemie subiecta quā ab imꝑio ī feudū recognoscit. multi antea duces et p̄ncipes hereditarij ip̄aȝ nō tā possiderūt q̄ȝ vastarūt ⁊ impacatā reddiderūt qꝫ ꝓpter cēsuū exiguitatē ducalem statum ducere nequiuerūt. rapacitati iccirco deditī. Nunc vero ē ad paucos redacta alijs stirpibus morte sublatis. Qui non parum opibus ⁊ munitis oppidis florent. Cultus diuinus per Slesiā longe plurim⁹.

Tēplaqꝫ totius orbis sacerdotalibus ⁊ aliis ornamentis ⁊ structuris honorificentissima. Status ecclesiasticus ⁊ seculariū ⁊ religiosoꝝ vtriusqꝫ sexus numerosus ⁊ disciplinat⁹. populus facundus ⁊ humanus. ⁊ deuotioni sup omnes germanie incolas deditissimus. Nobilitas ē plurima ad arma aspirās ⁊ martis amatrix. Sexus muliebris venustus quidē ⁊ affabilis sed pudicus. Plebs rustica polonici ydeomatis agrestibus laboribus desidiose incumbens potationi ē plus dedita. Inde ⁊ domus ⁊ agri eorū parū culti sed neglecti. viles casas habitant. Agricole vero alemani rus melius exercent ⁊ vrbanius domos pro suo captu construunt. Sumptus multo leuiori precio q̄ꝫ finitimis prouinciis cōparantur. Sed quod Slesie immensum aliquando detrimentū afferet ē q̄ꝑ censuuꝫ dn̄i ⁊ possessores percepta pro loci ⁊ possessoris qualitate. nonnulla pecuniaꝝ summa annuente superioritate ⁊ confirmante venditori annuū censum in bonis suis inscribunt. quē vbi aliquot annis soluerint postea dare recusant. Inde rustici (vt inter contrahentes pactum fuit) aut censuris irretiunt̄ ecclesiasticis aut pignora adimuntur. quod grauamen ipsi rustici ferre nequeūtes domos ⁊ agros deserentes aliorsum fugiunt. que loca sepe deserta relinquuntur. Ex hoc potissimū capite Slesia maius indies nisi prouideat̄ suscipit detrimentū. Prouincia alioquin laude prosequenda. Gēti potus ceruisia. Vino ex morauia aut hungaria aduecto vtuntur. q̄ꝫq̄ꝫ nonnihil vini in Slesia apud crosnam habetur quod pro maiori parte extra prouinciā per oderā in prussiam ⁊ aliorsum deportatur. Preter pannos laneos exigui precii qui in hungariā deferunt̄ ⁊ pisces in morauiā delatos nihil extra Slesiā suis ex mercibus deportatur. Nimi⁹ etiā ⁊ virginū ⁊ mulierū ornatus auri ⁊ gemmarū ⁊ vestiū cultus prouinciā non parū extenuant. ¶ Ne hee vrbes inclite ac prouincie (quarū noticia tardius ad nos deuenit) laude sua priuentur eas in hoc opere in fine addicere libuit. Profecto libere vrbes precipue lubicensis. si diuitias. ordinē senatus. humanitatē moresqꝫ populi. maris portū. sitū ⁊ edificia perspicere velimus ¶ Hi gne igit̄ historia ac cōmemoratione. Postremo si vrbes plures q̄s adiūgere velit dat̄ eis equa potestas.

¶ Ad deum optimū maximū de his que mirabilia geſſit pro iuſtiſſimo ⁊ excelſo Maximiliano rege romanorum

¶ Auctor ⁊ princeps operoſe mundi
Quiſqꝫ deceptis opifer fuiſti
Gentibus iudex. redditurus idem
Omnibus equus
Quam potens rerum fueras creator
Quam dator largus redimis ſalutē
Quam reddis iuſtus trutinator orbis
Quam ſapienſqꝫ
Cū velis iuſtus homines tueri
Mirus es cauſe melioris actor
Mirus iuſte domitor querele
Hoſtis iniquis
Suetus humanis animis preeſſe
Mitigas ſeuos. placidos acerbas
Sontibus ſontes agitas ⁊ hoſtes
Hoſtibus vrges
Noxijs addens ouium pauorē
Fortium iuſtis animos leonū
Militū multas acies retundis
Agmine paruo
Tu iubes ventis ſileant. ſilentqꝫ
Precipis ponto tumeat. tumetqꝫ
Imperas lune lateat. latetqꝫ
Sanguine tincta.
Uere canentes hyemes virenti
Turbidas celo pluuias ſereno
Sepe permutas. facies ⁊ vſus
Menſis ⁊ anni.
Tanta cū regi dederis romano
Audias voces. iuuenū ſenūqꝫ
Audias grates hominū. preceſqꝫ
Iuſta petentum.
Inde non ceſſes melior patronus
Cū ſuis regē populis tueri
Principē ſerua. ſobolē domūqꝫ
Adde triumphos.
O deus ſerues decus hoc precamur
Ceſari natū ſimul ⁊ nepotē
Indolis mire. videat regentes
Tempore longo.
Hiſqꝫ ſic patrē foueas auumqꝫ
Cuius exemplo pagant iuuentā
Et ſuis geſtis fuerit ſenecta
Gratior illi.
Sic regant orbē dominando recte
Quo fidem nobis pius vt dediſti
Protegant ſemper ciciuſqꝫ vincunt
Illius hoſtes.
Et feros turchos rabidaſqꝫ gentes
Pellere. ⁊ caſtris ſpoliaro victos
Ut queant regna ⁊ reparare quondā
Chriſticolarum.
Proſperos greſſus animiqꝫ motus
Auſtrie ſtirpis. faueaſqꝫ felix
Cepta quo a priſcis patribus per omne
Proroget eum.
Hec mari ac terra vigeat parando
Gloriam ſemper. ferat ⁊ ſubortus
Solis ⁊ caſus crucis alma ſigna
Nomine chriſti.
Inde celeſtium meritis triumphum
Conſequi tandē mereantur omnes
Cū bone legi dederint ſubactū
Robore mundū.
Hec rogat noſter chorus vt perennem
Gloriā eternus pater atqꝫ natus
Spiritusſanctus deus ⁊ ſequatur
Trinus ⁊ vnus.

Laus deo

Hic Notantur Cause destructionis variarū Nationū et Statuū diuersorū

Ociositas · saturitas · et temeritas Sodomorū
Incredulitas · duricia et rebellio · Judeorum
Fortitudo · Libido · et prodicio Troianorū
Sciencia · gloria · et apostasia Grecorū
Inuidia · prosperitas · et stat⁹ pacifict⁹ · Romanorū ·
Pertinacia · ferocitas animi · et mollities Gallicorū
Pompa · diuicie · et inhumanitas hispanorum
[Latens odiū] Valitudo · simultas · et a fide deviatio anglicorū
Inconstancia · faccio · et duplicitas Italicorū
Luxus · confidencia proprij ingenij · et inobediencia bohemorū
[Gula voracitas] Castrimergia · grossities · et Iactancia polonorū
Luxuria · sacramentorū contemptus francorū
Dolositas · presumcio · et incredulitas Vngarorū
Elacio · avaricia · et temeritas prutenorum
Rancor · mutua devastatio · et pertinacia bavarorū
Pusillanimitas · petulancia · et sumtuositas Australiū
Questus rapacitas et inverecundia Stagnalivm
Simonia · taciturnitas · et inexemplaritas prelatorū
Cupiditas · Ignorancia · et scurilitas Sacerdotū
Proprietas · dissolucio · et officia secularia Monachorū
Periurium · Lenocinium · invria · [ebrietas] et temulencia principū
Sacrilegiū · instabilitas · et perfidia Nobiliū
Calumnia · Oppressio · et vestis meretricia militarū
Discordia · vindicta · et appetit⁹ dominij vrbanorū
Somnolencia · Libertas · et ebrietas Rusticorū
Stoliditas · fraus · et pacti inter se violatio mercatorū
Iracundia · ocium · et impudicicia mulierū
Multiloquium · crapula et contuberniū virginū
Improvidencia · furia · et prodigalitas dominorū
Invria · pigricia · et infidelitas servitorum

Ingenium ~~Lom~~ Lombardorū
Ingluvies Theutonicorū
Stulticia Saxonū
Ebrietas Sclavorū
Avaricia Italorum

Est destructio Singlorū

Est destructio Singlorū

Est destructio Singlorū

Machmeth prophanus decepit in fide paganos Talmuth iudeos · Viklyeff anglos · hus q3 Bohemos

Anno dm̄ 1701 Sophi sit dict⁹ persarū Rex iterū atq3 iterū · et iam tercio Magnū imperatorem Thurcorū profligavit · qui viribus et potencia inclitus auctus est · Veteram ab omnibus · non solum infidelibus · sed etiam Cristianis formidolosus habetur

Est destructio Singulorum

¶ Ex prophecijs Sancte Brigitte Regine Swecie
Non enim ambigimus omnes seli per circuitum regiones · propter maliciam Sexti temporis et etatis a gentibus infidelibus feriendas esse · Et idcirco · quia communis est omnium excessus · vniversalis erit et transitus flagelli dei · Emendemus ergo in melius etc

¶ Devocio in Italia
Paupertas in venecia
Alemanorū Ieiunia
Religio in Bohemia
Fides in Vngaria
Humilitas in Austria
Castitas in Bavaria
Simplicitas in Swevia vel Swecia
Veritas in Slesia
Rothenorū Consilia
Pruthenorū homagia
Bonus in Polonia
Cibaria in Marchia
Cerusia in herfordia
Formosa mlr in Ethiopia

Nichil valent hec omnia

He Ciuitates diuina permissione sunt destructe etc

¶ Babilon munitissima
Troya fortissima
Jerusalem sanctissima
Carthago ditissima
Niniven Latissima
Aquilegia Longissima
Roma potentissima
Corinthus subtilissima
Athene doctissima
Sicambria ferocissima
Praga devotissima
Parisius populosissima
Et nunc prochdolor Constantinopolis preclarissima

¶ Nullus ergo confidat in aliqua potentia · aut diuicijs · sciencia · sanctitate · devocione · innumerositate populi aut honore · quoniam ista sunt transitoria Et nichil in hoc mundo perpetuū Sola salus est servire deo · Qui et hic · et in futuro remunerat abundantissime

Eteres reꝝ ſcriptores parciſſime de Germania locuti ſunt. ac ſi ea natio extra orbem ia-
ceret ⁊ ſomniantes qđammodo res germanicas attigerūt. nanqȝ ſi legamus vetuſta tē
poꝛa inueniem⁹ germanos olim ritu vixiſſe barbario. veſtibus vſus laceris. venationi
tm̄ ⁊ agroꝝ culture dediſſe operā. feroces quidē hoīes ⁊ belli appetentes. ſed argenti
proꝛſus inopes. quibus quippe nec vini vſus erat. Ipaqȝ germania intra mare ⁊ da-
nubiū. rurſuſqȝ intra rhenū ⁊ albim ꝯtinebat̃. nūc vͦ q̃tū tranſgreſſi ſunt ſuos limites
nō ignorat̃. nā plus fere eſt qđ nacti ſunt in gallia. rhecia. norico. vindelico atqȝ in ipſa
ſcithia ſeu ſarmatia q̄ qđ intus habuerunt. Quid memorem⁹ nobiliſſimas vrbes ſplē
didiſſimaſqȝ. ditiſſima templa. opulentiſſimos principes ac p̄latos. certe nō videmus ꝓuinciā eſſe que ꝯpu
tatis omnibus germaniā ſupet. q̄ ſi reſurgeret aliquis illoꝝ theutonū qui tpe iulij ceſaris vixit germaniā ꝑ-
agraret vt arioiuſt⁹ ꝓfecto diceret nō eſſe eā terrā quā olim viderat negaretqȝ ſuā eſſe patriā. cū vineaꝝ ⁊ ar
boꝝ fructiferaꝝ cōſitōes vſtitus hoīm. vrbanitatē ciuiū. ſplendoꝛeȝ vrbiū. tantāqȝ nitidā polotiā apud ger
manos cōtueret̃. Verū hāc mutationē quis fecit niſi religio xp̄i. Cultus quippe xp̄iane religionis a germa
nis omnē barbariē expulit atqȝ ita expoliuit vt iā greci ipi barbari. Germani aūt recte latini appellari mere
ant̃. Siue igit̃ noua cōſideranti ſeu vetera mente repetenti nulla peritioꝛ. nulla ardētioꝛ (inter omnes natio
nes quas bello ydoneas iudicant) germanica videtur. Germanis em̄ equi arma ⁊ pecūie ſunt. ⁊ vbi tot cla
riſſimi principes. tot generoſi ꝓceres. tot fortiſſimi equites. tot potētes ciuitates. tot diuitie. tot auri. tot ar-
genti tot ferri minere. vbi tanta populi multitudo. tanta iuuentus. tantū animi. tantū roboꝛ. Cū deinde ger
manie fines vt veteres tradunt ab oꝛiente vicella fluuius ⁊ vngare limes fuere. ab occidente rhenus. a me-
ridie danubi⁹. a ſeptentrione occeanus ⁊ mare baltheū quod prutenicū vocare poſſumus. nunc q̃tum extra
hos terminos poſſideant ipi videmus. Germani em̄ angliā pulſis brittānis occuparūt. belgaꝝ heluitōrūqȝ
fines eiectis gallis obtinuerūt. rhetiā ⁊ noricū inuaſerunt ⁊ vſqȝ in ytaliā pedē extenderūt. Germani q̄ȝ hul
migeros qui nūc pruteni vocant̃ ex manib⁹ infideliū detraxerūt. Soli ex alienis in germanico ſolo bohemi
ſedent potentiſſimi ⁊ nobiliſſimi populi. ſed ⁊ illi germanico impio parere ſe aiūt. regēqȝ habent principali-
orē ex regni electoꝛibus. Magni igit̃ bellicoſi ac fortiſſimi deoqȝ accepti germani ſunt. quib⁹ adeo fines ex
tendiſſe licuit. ⁊ ſup omēs mortales romane potentie datū fuit obſiſtere. Nā terraꝝ ille calcatoꝛ oīm ⁊ oꝛb
domitoꝛ iulius ceſar q̃uis ſubactis gallis ſepe rhenū trāſiuerit reſqȝ maximas in germania geſſerit. bellico-
ſam tn̄ ⁊ aſperā ſueuoꝝ gentē dimiſit indomitā. Auguſtus octauian⁹ cui ⁊ parthoꝛū ⁊ indoꝛū reges mune-
ra miſerunt. q̄ vn⁹ oīm romanoꝛū foꝛtunatiſſim⁹ credit⁹ eſt. Ille inquā feliciſſim⁹ imperatoꝛ nullubi vnq̄ȝ niſi
apud germanos ſuccubuit. nā lollianā ⁊ varrianā cladē in germania ꝑpeſſus eſt. Lollianā maioris infamie
q̄ȝ detrimenti. varrianā pene exicialē tribus legionibus cū duce legatis ⁊ auxilijs oīb⁹ ceſis longū eſſet re-
cenſere quos intulerūt rei publice moleſtias germani. qui ⁊ ſi romanoꝛū foꝛtūe aliq̄n ceſſerunt. poſtea tn̄ ⁊
ipſi de romanis. de gallis. de hiſpanis. de hungaris. deqȝ alijs diuerſis gentibus ſepenumero triūpharunt.
Nec romani cū rerū potirent̃ res magnas ſine germanis auxiliantib⁹ ꝑegerūt. quoꝛū tanta in bello virtus
tanta in domo fides: fuit vt ceſarei corꝑis cuſtos coboꝛs ex germanis potiſſime legeret̃. Scimus q̄ȝ Gotfri
dum qui fuit lothariṅgie dux cum ſolis tranſrhenanis theutonibus ⁊ aliquibus gallicis. paucis italis hun-
gariā ꝑcuſiſſe. greciā penetraſſe. helloſpontū trāſiſſe. aſiā ꝑmeaſſe. iheroſolimā ex poteſtate infideliū vendi
caſſe. victis ac ꝓſtratis omnibus que occurrerēt in medio gentibus. q̃uis ⁊ turci ⁊ ſarraceni numeroſi reſi-
ſtere conarent̃. in eius exercitu ducenta milia pugnatoꝛū fuiſſe tradūt̃. atqȝ multo maioꝛes copias ſola Ger
mania cogere poteſt. Nā ⁊ imꝑante conrado cū Eugeni⁹ tercius romanus pōtifex xp̄ianos excitaret ꝓ tu-
tela terre ſancte quā ſarraceni euertere conabant̃. Pruteni cū ceteris vlterioꝛibus ydola colebāt ac crebris
excurſionibus nūc ſaxoniā aut alios vicinos xp̄i cultoꝛes infeſtabāt. Conradus aūt dimiſſis ſaxonib⁹ aut
ceteris vicinis qui domi cū prutenis ac reliquis barbaris decertarent ipe cū rhenenſibus. ſueuis. franconi-
bus. bauaris iheroſolimā penetrauit. Poſtremo q̄ȝ longa ⁊ lata ſit germanica natio. q̄ȝ religioſa. q̄ȝ verax.
q̄ȝ iuſta q̄ȝ pꝛomiſſi tenax q̄ȝ populoſa q̄ȝ diues. q̃ta illic nobilitas. q̄ȝ foꝛtis ⁊ experta militia. q̃tus eccīaruȝ
oꝛnatus. q̄nta gloꝛia cleri. q̄nta principū magnificentia. q̄ntus ſplendoꝛ vrbiū. que celi facies. q̄ terre vber-
tas. cū prouinciarū dec⁹ cū principe ſit cōmune magis admirari q̄ȝ recenſere valemus. Cū igit̃ hoc op⁹
hiſtoꝛiaꝝ ex officina nurmberge pꝛodeat que vꝛbs inclita in medio ferme germanie ſita eſt ꝑpauca de germa
nia in calce libꝛi abſoluemus p̄mittendo hiſtoꝛiā Enee pij ſc̄di romani pontificis rerum vbiqȝ geſtaꝝ in euro
pa ſub friderico tercio romanoꝝ imꝑatoꝛe. Is em̄ etſi natione ſenenſis ſit ſe tn̄ germanū fatet̃ cū de ſe ſcribat
Sed cū nos iā annis ſupꝛa. xxiiij. germaniā incoluerimus nō reputam⁹ extrane⁹ exiſtimare debere. Cumqȝ
imꝑatoꝛi ipiqȝ nationi longo tpe ſumma fide magnis laboꝛibus ſeruierim⁹ ⁊ nūc ad cardinalatū recepti ea
curemus que nationis ipius bonoꝛi atqȝ vtilitati cōducant. ⁊ ita proꝛſus agam⁹ vt natione poti⁹ germani
q̄ȝ itali putemur. verū cū antiquioꝛa illa tpa ſub obſcurā ambiguitatē p̄beant ſcribētib⁹ ⁊ tempoꝝ deſcriptio
haud facilis cognitu. q̄nq̄ȝ detrahit legentib⁹ fidē. Multa q̄ȝ de his inter veteres diſcoꝛdia. quā inde noſci
arbitramur. quia nec montiū nec fluminū nec gentiū noīa ꝑſeuerant. ⁊ ꝓuinciaꝝ regnoꝛūqȝ termini multam
varietatē accipiunt A Strabone qui ſub tiberio ceſare vixit vſqȝ ad ptolomeū alexandrinū qui ꝑ tpa antoni
pij ſitum oꝛbis deſcripſit. haud equidē magnū tp̄s eſt ⁊ tn̄ tanta noīm variatio interceſſit vt pauciſſimos po
pulos ex his noīari videam⁹ apud vnū quos noīauerit alter. Ideo Ephoꝛ⁹ quippe cymeus Socratis diſci
pul⁹ a ſuo tpe narrandi exoꝛdiū cepit. Caliſtenes ac Theopomp⁹ quos eadē tulit etas priſca illa minime at-
tigerunt qui tn̄ omnes hiſtoꝛici munere laude ſempiterna celebꝛati ſunt. qua mot⁹ re eloquentiſſim⁹ Eneas
omiſſis prioꝝ geſtis in quib⁹ ſcriptoꝛes nōnūqȝ diſſentiūt ad recentioꝛes hiſtoꝛias ſe cōtulit. Que igitur in
germania ſub ſuo euo geſta ſunt memoꝛatu digna ⁊ in ceteris regionib⁹ europe in iſto opere vario ⁊ egregio
dum in cardinalat⁹ ocio viueret accurrate deſcripſit. hiſtoꝛiā igitur eius deinceps in primis perluſtrabimus.

Sum pius Eneas fama super ethera notus

Sum pius Eneas fama super ethera notus

Eneas pius papa : Fredericus tercius Romanorum Imperator

Eneas pius papa ; Fridericꝰ tercꝰ romanoꝝ īperator

Parcere prostratis scit nobilis ira Leonis
Tu quoqz fac simile quisquis regnabis in orbe

Reuerendiſſimi patris domini Enee de picolominibus cardinalis S. Sabine de his que sub ceſare Friderico tercio imꝑatore ꝑ Germaniam ⁊ Europam geſta ſunt cū locoꝝ deſcriptione ad d. Anthoniū cardinalē hilerdenſem incipiunt feliciter.

Antonio ſacro ſancte romane eccleſie preſbitero cardinali hilerdenſi appellato patri ſuo colendiſſimo Eneas eiuſdem ordinis. non eiuſdez meriti cardinalis ſenenſis ſalutem plurimam dicit. Podragantem me nuper ⁊ artheticis doloribus (vt ſoleo) laborantem Librarius quidam theutonicus adijt libellū afferens in quo romanoꝝ ceſarū non tam geſta ꝙ nomina ⁊ pauca de moribus continebātur vſqꝫ ad wenceſlaū Caroli quarti filiū. Cuiqꝫ illi opuſculo q̄tuor imꝑatores deeſſe viderent. Nā Beneuenuſtus himolenſis eius operis auctor ſub wenceſlao deceſſerat. Rogauit me librarius vt adijcerem libello quod deerat. nolui turbare hominē. compleui ad etatem noſtram imꝑatorum numerū breuitatem illius qui preceſſerat imitatus. At cum ſubiret mentem multa ⁊ magna inter chriſtianos geſta eſſe ab eo tempore quo Fridericus imperium accepit vſqꝫ in hanc diem opuſculum ſeorſum edere ſtatui in quo ſingularia quedam eius temporis ſub compendio ad poſteritatis memoriam tranſmitterem digna memoratu. Edidi igitur breuem hiſtoriam tuoqꝫ nomini dedicaui. qui cum pari morbo mecū labores facile inter podragandū ſcripta mea ⁊ leges ⁊ iudicabis. Fuiſſet fateor operepreciū ab initio potius etatis noſtre in hoc euum vſqꝫ reꝝ geſtarum hiſtoriam texere quemadmodum menti mee ſepe inſedit. ſed ea non erat vnius podagrationis ⁊ ꝓſertim ieiunio quadrageſimali occurrentis lucubratio. Amat edes noſtras ipa podagra nec tam recedit ꝙ reuerti ꝉ libens fortaſſe ⁊ huic intētioni aliquādo ſubſeruiet. Tu vale ⁊ ſi quid acerbius in quemqꝫ ſcriptum offenderis non tam mee nature ꝙ ſtimulis podagre vrgētis adſcribere. ⁊ quicqd̄ inſcite inepte abſurde occurrerit ſumpto calamo dele. Ex vrbe Roma quarto klendas aprilis Anno dn̄i M.cccc.lviij.

Finis prohemij

Sequitur hiſtoria

Que ſub Friderico tercio ei⁹ nomīs imperatore apud Europeos et qui nomine chriſtiano cenſentur inſulares homines geſta ferunꝉ memoratu digna mihiqꝫ cognita tradere poſteris ꝙ breuiſſime libet. Cōmiſcebimus aliqua interdum alti⁹ repetita. quemadmodū locorū rerūqꝫ ratio expoſtulare videbitur.

De hungaria et geſtis in ea olim pannonia appellata

Vngaria

Hungaria que austrie Friderici patrie cōtermīa ē ⁊ in oriente vergit principiū narratiōis pstabit. Hanc prouinciā nōnulli pannoniā vocāt, tāq̄ȝ hūgari pānonioꝝ loco successerit. verū neqȝ hūgaria pānonie termīos implet. neqȝ illa tā lata olī fuit q̄ȝ nostra etate. Hūgaria ītra danubiū enū ⁊ alpes q̄ ad italiā ⁊ adriaticū respiciūt mare. Pānonia ꝯtinebat ab occasu noricū enūqȝ amnē. ab ortu mysos ac triballos ⁊ flumē sauū ꝯtingēs. Intra q̄s limites austrie magna porcio claudit ⁊ a theutonibꝰ īcolit. Stiria quoqȝ ysdē terminis cōtinet, valeria quondā appellata. Hūgaria v̄o q̄ȝuis inferiorē pannoniam a fluuio leytha vsqȝ sauum cōplexa ē. danubiū tn̄ transgressa, ad polonos vsqȝ protendit. ⁊ q̄ quondā arua tenuere gepide daciqȝ possident. Impiū gētis hūgarie multo latius ē q̄ȝ ipa hūgaria. nā ⁊ dalmate quos sclauos. ⁊ illirici quos bosnēses ⁊ triballi seu mysij quos tū seruios tū rascianos appellāt. ⁊ gethe quos partim valachos partim transsiluanos noīant hūgaroꝝ impiū subierūt. Et si nōnulli euo nostro turchoꝝ armis euicti defecerūt hanc prouinciam quatenꝰ citra istrū extenditur sub octauiano cesare romā primū obtinuere bachone pannonioꝝ rege subacto: ⁊ amātinis inter sauū ⁊ dranum fluuios prostratis. Daciam vero trāsdanubiū que nunc hungarie porcio est Traianus impator edomuit ⁊ in solo barbarico prouinciā fecit. Sed amissa sub Galieno p Aurelianuȝ recupata est. Post romanos aliqn̄ huni scithica gens. aliquando gothi ex insulis balthei maris populi. Deinde longobardi ex germania profecti pānoniam occupauere. Postremo hungarorum natio ex vltimis scithaꝝ finibꝰ inūdauit q̄ vsqȝ ī hāc diē regno potit ⁊ vltra citraqȝ istrū late dn̄at. Extat adhuc nō lōge ab ortu thanays altera hūgaria nr̄e huiꝰ de q̄ sermo ē mater ligua ⁊ moribꝰ pene simil q̄ȝuis nostra ciuilior ē xp̄i cultrix. illa ritu barbarico viuēs seruit ydolis. in hūgaria quā danubius interlabit tēpestate nostra

Longobardi ex Germania profecti pannoniam occupauere

Postremo hungarorum natio ex vltimis Scitharum finibus inundauit

Sigiſmundus caroli quarti romanoꝝ imꝑatoris filiꝰ natione bohemꝰ. origine theutonicꝰ. varia fortuna an
nos ſupra q̄nquaginta regnauit. princeps ſingulari prudentia. magnitudine animi. benificentia ⁊ liberali-
tate inſignis. corꝑis q̄ȝ maieſtate ac decore illuſtris. Ceterū bello prorſus infelix. quē nō turchi dūtaxat. ſed
bohemi q̄ȝ ſepe acie fuderūt. Vxor ei prima fuit maria lodouici regis filia cū qua regnū accepit. illius cauſa
duos ⁊ triginta regulos in hungaria primarios q̄ aliq̄n rebellaſſent gladio ꝑcuſſit. ob quā rem ⁊ ipe paulo
poſt (regina fatis functa) in vincula ꝯiectꝰ eſt. mulieriqꝫ vidue cuius viꝝ interfecerat in cuſtodiam traditus
donec regni ꝓceres ſuppliciū decernerent. Sed nō defuit capto in extremis rebus ꝓuidentia. qui vt erat fa-
cundia potens mulieri longe melius eſſe oſtendit regiū ſanguinē conſeruare q̄ȝ fundere. dimiſſus ab ea bar
baram Hermanni comitis cilie filiā duxit vx-rē. nec diu poſtea cōpatis auxilijs regnū vendicauit. de prodi-
toribus ſuppliciū ſumpſit. Mulieris vidue filios ⁊ honoribꝰ ⁊ opibꝰ inter primos regni proceres cumula-
uit. quoꝝ adhuc alterius viuit filius. Latiſlaus garius comes regni palatinus multa huiꝰ Sigiſmūdi egre-
gia facinora memorie prodita ſunt. Inter que illud ꝑclariſſimū ꝙ ecclīam catholicā in tris partes diuiſaȝ co
acto apud conſtantiā generali cōcilio ad vnitatem redegit. Italiā Galliā Hiſpaniā Angliā eius rei cā pera-
grans. Vitoldo lituanie duci vt ſe regem appellaret miſſa corona indulſit. prius tamen ille vita deceſſit quā
ſolennia coronationis expleret. Pruſſiam quā rex polonie fratribus beate Marie theutonicoꝝ armis ade-
merat reſtitui iuſſit. Cū venetis duce pipone florentino grauia bella geſſit. Venceſlaū bohemie regem ger-
manū ſuū ꝙ regno inutilis eſſet cōiecit in vincula. q̄uis negligenter cuſtoditū magno reipublice malo qui-
dam bohemi e carceribus ſurripuerint coronā imperij ab Eugenio quarto pontifice maximo rome accepit
Bohemia poſt multas calamitates vix tandem potitus eſt marchiā brandenburgenſeȝ friderico burggrafio
nurmburgenſi dono dedit filiā Elizabeth ex Barbara natā Alberto duci auſtrie in matrimoniū copulauit.
illiqꝫ demū apud ȝnoymā morauie ciuitatē moriens regna quibus ꝓfuerat vltima voluntate reliquit. oſſa eiꝰ
in varadino iacent. Albertus apud albam regalē cū ꝯiuge coronatus bohemie q̄ȝ diadema ſuſcepit. Cuius
felicitatem admirati germanie principes ⁊ ipi ſuū ſanguinē extollere decreuerūt romanū ei cōmittentes im-
periū. Id alberto ſuſcipere nō licebat niſi primores hungarie indulgerent. quibus haud ex vſu videbat̄ ſu
um regem theutonibus imꝑare. atqꝫ ob eā cauſam iureiurando albertū obligauerant ne ſuo iniuſſu imperi
um acceptaret. vocati tamen ad regem qui tum Vienne fuit victiqꝫ ꝑcibus ꝓbuere conſenſum. ille imperium
nactus in hungariā redijt aduerſus turchos, qui tunc raſciā inuaſerant arma moturus. ſed dum bude morā
facit (ea eſt regū ſedes) iudex ciuitatis natione theutonicꝰ hungarū quēpiā ob delictū fluuio demerſit. id hū
gari moleſtiſſime tulerunt. quibꝰ theutonicū nomen exoſum eſt. Excitat̄ eueſtigio tumultus. hungari arma
capeſcunt. obuios theutones paſſim trucidant. fit fuga in arcem qua rex ſe continebat. diripiūt̄ negociatoꝝ
domus. quoꝝ pars maior theutonica fuit. Euangelizabat eo tpe budēſibus Iacobus marchianꝰ ordinis
minoꝝ profeſſor doctrina lr̄aꝝ ⁊ vite ſanctimonia clarꝰ. qui ſedaturꝰ tumultū ſimulacrū ſaluatoris crucifixi
manu geſtans furenti armatoqꝫ populo obuiam factus vt cedi parcant vt rapinis abſtineant vt arma depo
nāt ſupplex orat. Illi verba eius minime intelligentes. neqꝫ em̄ tempus ferebat interpretem bñ ſibi futurū
autumant qui xp̄m ſuis ceptis ducem habeant. ſublimēqꝫ iacobū ſimulqꝫ crucifixū in vlnis attollūt ac ba-
chati ꝑ vrbem nūc iſtā nūc illā domū cōpilant. fiunt tamē aliquāto minora ſpolia. ⁊ a cedibus tpatuȝ eſt ob
preſentiam iacobi qui mō ꝑcibus modo lachrimis furorē inceuſe plebis lenire conatus eſt. Sedato tumul-
tu Georgius palocius ſtrigonienſis ecclīe pontifex morit̄. apud quem ꝑcioſa regni ſuppellex in cuſtodia fu-
it. Rex ſtrigoinum petit ⁊ regina cum eo. aperiuntur arche in quis theſaurus obſeruabatur coram regina.
et ſelectis regni baronibus. illa clam ſubtracta corona. q̄ȝ ſacram appellant fideliqꝫ anui tradita archas
claudit atqꝫ obſignat. Albertus pauloposſt ad dranam vſqꝫ fluuium ꝓficiſcitur ibiqꝫ caſtrametatꝰ maiores
copias expectat cū quibus turchos inuadere poſſit Smederomam vrbē raſcie obſidentes. priꝰ tn̄ expugna
tū eſt oppidū q̄ȝ auxilia venirent. ipe Budā reuerſus cū diſſintheria laboraret Viennā repetere ſtatuit ſiue
moriturus inter ſuos. ſiue qd̄ aerem in quo fuerat nutritus ꝯferre aliquid ad ſanitatem ſperabat. ſed in itine
re magis ac magis morbo affectus relicta vxore pregnāte obſignatoqꝫ teſtamento in villa que longa dicit̄
vi. kaln̄. nouembris e vita deceſſit. religioſus princeps ⁊ qui liberalitate ſimul iuſticiaqꝫ ꝓſtaret. Fuit q̄ȝ in
bellis audax ⁊ manu ꝓmptus Morauos ⁊ Bohemos armis ſubegit. Polonos late vagantes intra regnū
ſuū cohercuit. Magna de ſe xp̄iane rei publice ꝓmittere videbat̄. nec minora populi de ſua virtute concepe
rant. pulcherrime ſpei ſatiſfieri breuitas vite nō ſinit. repente occidit que breui ad ſummū potentia creaue-
rat. neqꝫ em̄ biennio toto imꝑauit. Statura eius procera fuit. neruoſuȝ ⁊ validū corpus. facies terrifica mo
re gentis eraſa barba. ſuperius labrū intonſum. veſtem haud ſplendidā. Baltheus auro grauis cinxit. nec
vnq̄ȝ lateri defuit enſis. Corpus eius in alba reconditū eſt. Cognita regis morte ꝯuenientes hungari indi
gnū ac periculoſum exiſtimantes tātū regnū vnius femine iudicio ſubiacere reginā magnis ꝑcibus hortan
tur Vladiſlaū polonie regē qui populū armis tuet̄ ſibi vt virū aſciſcat. Conſentit mulier ea ꝯditione adie
cta ne quod filio ꝓiudiciū fiat ſi maſculū pariat. Legunt̄ in poloniā ꝓlati ecclīaꝝ ⁊ principes regni natu ⁊ au
ctoritate maiores. quibus iter agentibus Latiſlaus poſtumus naſcit̄. qui mox vt in lucē prodijt apud albā
regalem ⁊ baptiſmū xp̄iane fidei ſignaculū ⁊ militie cīgulū ⁊ ſacrā hungarie coronā quā mater penes ſe ha
buit eadem die accepit. inde ſublatus in tutela friderici ceſaris. xij. ferme annis fuit. cui mater ⁊ ipm ⁊ coro-

nam cōmēdauit. Legati q̄uis ꝓhibente regina Vladislaū adiere quē magnis pollicitis oneratū in hunga
riam traxerunt ⁊ imposito diademate regē salutauere. quo cū diu Ladislai mater vario euentu armis cōten-
dit hungaris in duas partes diuisis vlricus comes cilie dū consobrine studet latislaoqꝫ regnum defendit ca-
ptus a polonis diu in carcere maceratꝰ est. Dionisius archiep̄s strigoniensis qui postea cardinalatus ho-
nore donatus est genere ac moribus illustris vtriqꝫ regi diadema imposuit. alteri volens alteri coactus. vo
catus eīn ad polonū q̄uis publica fide accepta budam petiuisset nō prius libertati sue redditus ē q̄ Vladi-
slaum in alba coronauit. ip̄e q̄primū potuit domū reuersus polonoꝝ conatibus summo studio aduersatus
est. Julianus cardinalis sancti angeli ab Eugenio pontifice maximo in hungariam missus vir summo inge-
nio. singulari facundia. excellenti doctrina q̄uis inducias belli inter Vladislaū ⁊ Elizabeth ad certū tempꝰ
composuit pacem tn̄ efficere non valuit. regina mortua omnes pene hungarie optimates ad polonos defe-
cere. solus Giskra bohemus rei bellice peritissimus ⁊ manu ꝓmptꝰ latislai partes in hungaria tutatus est.
qui sepe cū parua militū manu ingentes hungaroꝝ polonorūqꝫ copias vicit. fudit. deleuit. hisqꝫ iohannem
huniadem magnis exercitibus cinctū castris exuit. Hic iohannes natione valachus fuit haud altis natalibꝰ
ortus sed ingenio dextro ⁊ animo sublimi ⁊ virtutis amator multa cū turchis secunda p̄lia fecit. ⁊ hostium
spolijs hungarica templa ditauit. primusqꝫ oīm apud hungaros turchoꝝ acies ⁊ frangi ⁊ vinci posse mon-
strauit. quibus ex rebus excitatus Vladislaus ⁊ ip̄e p̄lium cum amurate turchoꝝ impatere cōmittere nō du
bitauit. de quo postea suo loco dicemus. Fedus inter Fridericū impatorem ⁊ vladislaum qui se regem hun-
garie appellauit Julianus cardinalis ea lege composuit vt liceret impatori hungaros cohercere si qd̄ in au-
stria stiriaue damnū inferrent. idem permissum vladislao est in friderici subditos hungariam infestātes. Gū
tiū oppidum in hungaria ē stirie atqꝫ austrie proximū hoc latrones occupauere ⁊ plerūqꝫ circumiecta castel
la ex quibus in austriam profecti magnam vim pecoꝝ atqꝫ hominū abegerunt. Motus ea re fridericus com
parato raptim exercitu in hungariā traiecit munimenta expugnauit. ex latronibꝰ. lxxx. furca suspendit. Cū
cecidisset in bello Vladislaus cōuentus hungaroꝝ apud Pestam habitus. locus hic transdanubium. bude
opponit᷑ neqꝫ muris cinctꝰ neqꝫ magnificis domibus exedificatꝰ. ville speciem gerit. hic Latislaus alberti fi
lius cōmuni procerū consensu rex designat᷑ suisqꝫ deinceps auspicijs in turchos pugnare cepit. nec tamen fe
liciora eius p̄lia q̄ȝ poloni fuerunt. Johannes huniades regni gubernator assumptus absente rege prouin-
ciaȝ vt aiunt in virga ferrea gubernauit. nec dū rex affuit minor eo habitus est. hic prostratis apud albā tur-
chis quemadmodū in rebus rascie referemus breui tempore supueniens morbo extinctus est. Ferunt eum
cum egrotaret noluisse ad se dn̄icū corpus deferri. indignum esse aientē serui domū intrare regē. iussisse sese
q̄uis deficientibus viribus in templum vehi ibiqꝫ de more xp̄iano confessum diuinam eucharistiam susce-
pisse atqꝫ inter sacerdotum manus deo animā reddidisse. Felix sp̄us qui tante rei q̄nta gesta est apud albā nū
cius atqꝫ auctor migrauit in celū. ¶ Latislaus qui ex tutela iam pridem impatoris emissus ⁊ in paterna re-
gna receptus turchoꝝ metu ex hungnria in austriā se contulerat. audita turchoꝝ strage ⁊ gubernatoris mor
te quo cū cilie comes apertum gerebat odiū impellente ip̄o comite qui veluti sublato emulo letabundus id
nuncij audiuerat. rursus in hungariam redijt. sed dum apud albam spolia turchoꝝ ⁊ interemptoꝝ hostiuȝ ca
dauera inspicit comes ip̄e cuius caput erat a rege secundum. ⁊ qui iam solus tanq̄ȝ regis auunculꝰ leges hū
garis prescribebat. A ladislao huniadis filio in castro regio obtruncat᷑ inde necem consecutꝰ vnde sperauit
imperium. Offensus ea re mirūimmodum regius animus dolorem tamen suppressit nec dubitauit auuncu
lum iure cesum fateri. Cadauer defuncti in ciliam missum est. rex budam se contulit vbi secutos curiam huni
adis filios in carcerem rapi iussit. pcussoreq̄ȝ comitis ladislaū natu maiorem capite plecti. Mathiā captiuuȝ
duxit in austriam. ⁊ profectus in bohemiam penes eū sequi mandauit. ip̄e paucos dies prage moratꝰ. siue
morbo pestifero vt pleriqꝫ tradidere. seu veneno vt alij affirmant diē obijt. nobilissimꝰ sanguis paterna ori-
gine ac materna ex impatoribus ortus. Mathias qua die rex clausit oculos eadem pragam applicuit. quem
Georgius gubernator in custodiam suā recepit. Corpus latislai apud proauum Carolum quartū romanoꝝ
impatorem in arce pragensi atqꝫ in ede sancti viti reconditum est. ¶ Defuncto ladislao rege hungarie ad ele-
gendum successorem ad kal'n. ianuarias diem constituunt. Proceres apud budam frequenter conueniūt in-
ter quos michael zylagi magna militū stipatus caterua p̄sto adest. xiij. milia equitū. peditum. vij. milia eum
secuta ferunt᷑. quibus statiua in pesta fuerunt. Michael frater cōiugis huniadis ⁊ mathie auunculꝰ fuit. cui
ꝓpter necem ladislai nepotis cū plerisqꝫ regni baronibus acerrime simultates erant his potentia eius haud
paruū ingessit terrorem. nec iam pculsa metu contio liberam regis electionem futuram arbitrabat᷑. Michael
v̄o conuentū adiens non sero circa armatos adduxisse ait. nō vt vim congregatis inferat sed vt eos deterre-
at. si qui sint qui libertatem principum ac popularium in assumendo rege pturbare conent᷑. Illud tn̄ se velle
vnum ex regni accolis monere vt Johannis huniadis beneficia meminerint. qui vnus omnium turchoꝝ ar
ma ab hungarico regn o depulerit. clarasqꝫ gentis victorias peperit indigna suis meritis p̄mia reddita. ex
filijs eius alterū crudeliter occisum. alterum in bohemia captum seruare posse. Barones memoriā iohānis
extollere mathiam ex captiuitate redimere atqꝫ in eius regni fastigio collocare. Quod pater sua virtute suas

set neqꝫ ferendum vt ad exteros ea potestas deferat᷑ parcere se omnibus qui nepoti fuissent insidiati. regni salutem ante oculos ponere si quem ꝓuincie vtiliorem esse arbitrent᷑ nihil obstare quo minus melior eligatur. fuit res aliq̄ȝdiu anceps cū baronum sibi quisqꝫ timeret. Postremo reconciliatiōe inter proceres facta cuius auctorē iohannē sancti Angeli cardinalem virū doctrina ⁊ moribus excellentem. qui cū legatū agebat apostolicū tradidere. Mathias octo ⁊ decem natus annos nono kal'n. februarij inter. xl. milia virorum qui medio in danubio cum glacie constricto impatiētes magni secreti electionis exitum expectabant rex acclamatus. Nunc quisquis hec legis ⁊ futura p̄dicito singulare prorsus humane inconstantie documentum Ex duobus adolescentulis etate moribusqꝫ pene paribus. alter ex regio solio dū noue nupte thalamū exornat defert᷑ ad tumulum. alter dum capitale iudiciū trepidus manet ex carcere vocat᷑ ad regnum. Libertas eius ex gubernatore bohemie sponsalitijs atqꝫ pactionibus empta refert᷑. Mirabile quod matrem repentina leticia nō examinauerit cū tot cladibus afflicta filium prius regem appellatū audiuerit q̄ȝ vincul' exemptum in parte hungarie que transdanubium in septentrionem porrigit᷑ ⁊ nunc Sepusium vocant olim gepide consedere insignis latro examites natione bohemus hussitarum pestifera labe infect⁹ milites predandi cupidos vndecūqꝫ ad se venientes benigne collegit eosqꝫ fratres appellauit. ⁊ vniuersam regionem illā tributariam sibi reddidit ex edificatis munitionibus locis oportunis. ex quibus modo in vnam modo in alteram partē discurrere posset. predas in fine cuiusqꝫ mensis viritim diuisit. ex quibus nō plus accepit qui totū mensem q̄ȝ qui diem vnam ante diuisionem in castris fuit numero fratrum ascriptus. id sibi ex euāgelio p̄ceptum affirmauit. quod in vinea dn̄i laborantibus ⁊ qui prima hora ⁊ qui vndecima venerant equā mercedem ꝓmittit. Hec societas cū longe lateqꝫ rapinas ageret ⁊ iam q̄nqꝫ milia pugnatorū in armis haberet indiesqꝫ cresceret non aliter dissipari potuit q̄ȝ duce ipo Axamite ad stipendia ladislai regis vocato. Transiluana regio est vltra danubiū sita quā daci quondam incoluere feroces populi. ⁊ multis romanorum cladibus insignes. nostra etate tres incolunt gentes theutones. siculi ⁊ balachi. Theutones e saxonia origimem habent viri fortes ⁊ bello exercitati a septem ciuitatibus quas inhabitant Sibenburgenses patrio sermone appellati. Siculi hūgarorum vetustissimi credunt᷑ primi omniū qui ex hungaria veteri in hanc ꝓuinciam venerint. Eam ob causam q̄ȝuis agros suis colunt manibus ac rure viuentes greges pecorum pascū t. nobiles tn̄ appellāt᷑. ⁊ occurrētes inuicē alter alterū generosum dn̄m salutāt. nec tributa pendūt. nisi quo anno rex hungarie coronat᷑. tūc quot sunt patresfamilias tot boues regi tradunt. quorum numerum supra. lx. miliū esse ferunt. Iussi vo in bellū exire nisi pareant capitali pena plectuut᷑. bona fisco applicant᷑ Valachi genus italicū sunt quemadmodū paulopost referemus. paucos tn̄ apud transsiluanos inuenies viros exercitatos hungarie lingue nescios. In hac ꝓuincia oppidum fuit quod Bistriciū vocauere regie corone subiectum. Id ladislaus rex cū Vienne ageret iohanni huniadi dono dedit. Tulerunt id egre oppidani diuqꝫ restitere. coacti tn̄ impata fecerunt. Et mortuo Iohanne eiusqꝫ filio ladislao bude occiso Michaelem zylagi qui ꝓ Mathia altero iohannis filio regnū petebat turpiter reiecerunt. Ille indignatus q̄ȝ primum ladislai regis mortem accepit eo cū exercitu redijt vi oppidū expugnauit. rebellium ciuium alijs oculos eruit alijs manus amputauit alijs necem gladio intulit. oppidū incēdio deleuit. Ingresse sunt paulopost transsiluanā turchorum circiter tria milia p̄damqꝫ magnam abegerunt. pecorum atqꝫ hominū quos insecuti sibinienses ⁊ ipi theutones ad internitionē vsqꝫ deleuerunt. victores p̄da recuperata domum rediere Vix ciuitatem introierant. cū michael ex alia parte haud paruis ducēs copias affuit ciuitati exiciū parās que bistricensib⁹ aduersum se opem tulisset. Sed cum Sibinienses intra munitissimā vrbē se continerēt frustratus desiderio suo minabundus recessit. ¶ Apud hūgaros obijt etate nostra Paulus vergerius iustinopolitanus grecis ac latinis litteris apprime instructus. cuius plura extant opera ab eruditis ꝓbata. Arrianus qui Alexandri magni gesta greco sermone ꝯscripsit. Latinus ab eo redditus est hortatu Sigismūdi cesaris. Scripsit de ingenuis moribus grecas ⁊ barbaras amicicias compauit aduersus Malatestam. qui maronis statuam in foro mantuano deijci iusserat. nobilem inuectiuam edidit. Ex hūgaris qui studia hūanitatis secuti euo nostro claruerunt. duos nouimus iohannem ep̄m varadiensem. qui regni cancellariam obtinuit. Et alterum iohannem eius ex sorore nepotem. qui sub Guarino veronense grecas ac latinas litteras didicit. nec minus versu q̄ȝ soluta valet oratione. Horum tamen originem sclauonicam ferunt. Scienciam iuris plurimi ꝓfessi sunt. Inter quos Dionisius excelluit gente canysia natus. qui strigoniensem sortitus est ecclesiam. honorem quoqꝫ cardinalatus vt ante diximus emeruit. In re militari Nicolaus wayda transsiluanus. Michael orsatius. ⁊ qui calisium inuasit Pangratius nomen adepti sunt. Nunc clarus habetur michael zylagi ex aliena ruina magnus. Iohannes huniades cuius nomē ceteros obnubilat nō tam hungaris q̄ȝ valachis ex quibus natus erat gloriam auxit.

Valachia

Valachia

Valachia per quã lata regio ẽ a transsiluanis incipiens vsq͂ȝ in Euxinuȝ protensa pelagus plana ferme tota ⁊ aquaꝝ indigua. cuius meridiẽ hister fluuius excipit. Septentrionem roxani occupant. q͂s nr̃a etas ruthenos appellat ⁊ versus fluuiũ thiram nomades scithaꝝ genus quos tartaros hodie vocitamus. hanc terrã incoluere quondã gethe. qui ⁊ dariũ histaspis filiũ turpi fuga repulerũt ⁊ traciã pluribus cladibus affecerũt. postremo romanis armis subacti ac deleti sunt ⁊ colonia romanoꝝ que dacos coherceret eo deducta duce quodã flacco a quo flactia nuncupata. Exinde lõgo tp̃is tractu corrupto vt fit vocabulo valachia dicta ⁊ pro flaccis valachi appellati. Sermo adhuc genti romanus est q̃uis magna ex parte mutat᷒ ⁊ homini italico vix intelligibilis. Inter valachas tempestate nr̃a due factiones fuere. altera danoꝝ. altera dragulaꝝ. sed hĳ cũ danis impares essent atq͂ȝ ab illis multifariã opprimerent turchos in auxiliũ vocauere. q͂ꝝ armis adiuti danos pene ad internitionẽ deleuerũt. Danis vͦo iohãnes huniades hungaroꝝ imp̃io fretus opẽ ferẽs nõ tã illos restituit q͂ȝ sibi ip̃i claritetẽ ⁊ opes acq̃sıuit. Quippe q̃ danoꝝ agros ex p̃tãte turchorũ ereptos ⁊ sibi ⁊ posteris perpetua possessiõe retinẽdo occupauit. Valachi ⁊ ĩsulas histri accolũt. inter q͂s peucen insulam apud veteres fama notaui. Et in tracia q͂ȝ sedes habent. valachorũ pars turchorũ imperio pars hungaris paret. nõ me latet difficilimam esse prouinciarũ descriptionem qñ ⁊ autores ip̃i quos imitari oportet non solũ varĳ verũ etiam inter se ꝯrĳ ac magnope dissentiẽtes. inueniunt᷑ ⁊ ip̃arũ ꝓuinciarũ limites pro dñantiũ auctate ac potẽtia sepe nũero ꝯmutãt᷑. nã q̃ ꝓuicia latissima quõdã fuit etate nr̃a aut ex

tincta est aut ꝑ̄ modica. ꝫ vo q̄ nulla vel minima extitit. nūc latissimā florētissimāqꝫ videmꝰ lōgobardiā ac romandiolā nō ꝯgnouere maiora nr̄a tp̄a Insubriā emiliā ac flaminiā ꝓrsus ignorāt. macedoniā sub ema thione rege a q̊ emathia cognomiata ꝑaugusti clauserāt termini. Uirtꝰ postea regū ꝛ gētis industria sub- tractis finitimis populis lōge ac late ꝓtēdit. Pēt igit̄ veniā equū cēseo si q̄ mea scripta legētes nō eos lo coꝝ termios offenderīt q̄s ipi vel mēte sua ꝯceperūt vel apud alios inuenerūt. nō que ab alijs accepimus. seu veteribꝰ seu nouis autoribꝰ incorrupta referimꝰ. Cūius nō ē ꝓpositi nostri geographiā edere. licet aliqn̄ historia ipa quā scribimus locoꝝ aliquā significationē requirat sic em̄ elucidior reddit̄.

¶ Tracia

¶ Post valachos igit̄ ꝛ hūgaros de q̄bꝰ sermo habitꝰ traciensiū res geste sese offerūt. Tracia, vo vt pleri- qꝫ autores tradūt ipiqꝫ ꝑstātiores amplissima prouīcia ē lōge lateqꝫ patēs. cui ab oriēte euxinū pela- gus ac propōtis occurrit. a meridie egeū mare ꝛ strimon fluuiꝰ. sicqꝫ macedonicꝰ ager. septētrionem hister claudit. occidētis orā tū peonij mōtes tū pannonia ꝛ sauꝰ excipit amnis. in q̄ sentētia ꝛ pliniū veronēsem fuisse video. ꝛ Strabonē ipꝫ q̄ iuga mōtis hemi traciā diuidere mediā affirmat. ideqꝫ dardanos. tribalos mysos incolere traciā n̄ ambigit. Tribalos aūt eos coluisse cāpos in q̄s vel rasciani mō vel seruij sedes ha bent nemo negabit q̄ scripta veteꝝ pn̄ti reꝝ statui ꝯpauerit. Mysi vo post tribalos ad oriētē vsqꝫ exinū pro tendūt̄ inter histrū ꝛ hemū mōtē habitacula sortiti. hos hodie bulgaros appellāt. Post q̄s maritima loca versus meridiē ad hellespontū vsqꝫ romania ē natio greca q̄uis olī barbara fuerit. Et iterū nostro tp̄e dele to grecoꝝ impio dn̄antibꝰ turchis in barbariā redit. Huiꝰ prouīcie metropol' ē Bizātiū. i. cōstātinopol' agi os pūꝰ appellata. Lacedemonij eā ꝯdidere duce pausania. q̄bꝰ appollinē ꝯsulētibꝰ vbi nā sedes q̄rerent mādasse oraculū memorie ꝓditū ē vt ꝯtra cecos habitationē locarēt. Cecos aūt megarēses appellauit cal- cedonis cōditores. q̄ qm̄ prius in traciam nauigassent. situmqꝫ vbi postea Bizantium edificatum ē conspe

xiſſēt. amiſſa tā locuplete ripa tenuiorē e regiōe in aſia delegiſſent. hec Strabo. Cōſtantinū vō impatorem cognoīe magnū cū ſtatuiſſet imperij ſedē ex vrbe roma in orientē transferre ꝙ facilꝰ parthoꝝ excurſiōes cō peſceret tradūt eccĺiaſtici autores in troadē ꝓfectū ibi regie vrbis fundamēta ieciſſe vbi quōdā agamenō ceteriqꝫ grecoꝝ pricipes aduerſus priamū regē fixere tētoria. ſed admonitū in ſomnis a xp̄o ſaluatore locū aliū deſignāte ceptū opꝰ cuiꝰ diu māſere veſtigia infectū reliquiſſe atꝫ in traciā nauigante Bizātiū petiuiſſe eūqꝫ ſibi locū diuinitꝰ oſtēſum dixiſſe. mox vrbē ampliaſſe. noua menia erexiſſe. ſublimes excitaſſe turres. magnificentiſſimis tū priuatis tū publicis opibꝰ exornaſſe. tm̄qꝫ illi decoris adieciſſe vt altera roma nō im merito dici poſſet. Scriptores vetuſti ꝙ florētē vrbē viderūt videre deoꝝ potiꝰ in terris habitaculū ꝙꝫ im patorū putauere. Nomē vrbi nouā romā īpator īdidit. ſꝫ vicit obſtinatio vulgi vt a ꝯditore potiꝰ ꝯſtātinopo lis vocaret. In hac vrbe multa ſub impatoribꝰ epoꝝ ꝯcilia celebrata. multe ſuppſſe in xp̄iana religiōe ſur gentes hereſes. multe etiā hereſes inuētę. inter q̄s ea diutiꝰ māſit q̄ de ꝓceſſione ſcti ſpūs. q̄uis in pluribꝰ agitata ac reiecta ꝯcilijs ad noſtrā etatē vſqꝫ ꝑueniēs. deniqꝫ ſub Eugenio quarto pon. maximo in florētina ſynodo. quēadmodū ſuo loco dicet. nō ſolū a latinis ſꝫ ab ipis ⁊ grecis dānata exploſaqꝫ ē. Verꝫ q̄ꝫq̄ꝫ Joſeph patriarcha ⁊ Johēs impator gentis eiuſce cū latina eccĺia cōcordibꝰ animis fidei ſymbolū decātauerit Conſtātinopolitana tn̄ eccĺia credere qd̄ romana ſentiret nephas duxit. Obierat in florentia patriarcha q̄ vnioni ꝯſenſerat nec impator domū reuerſus diu ſupuixerat. Cōſtātinꝰ q̄ ei ſucceſſit ſiue deceptꝰ ſiue ſpon te ſua inſaniēs haud q̄qꝫ vnioni ꝯſentiēs videbat. ⁊ iā Gregoriū patriarchā priori ſuffectū qd̄ ad verita tem fidei ambularet domo pepulerat eccĺiaſtica bona inuadēs. miſerat eo nicolaꝰ pōtifex romanꝰ yſidorꝫ ep̄m ſabinenſem vniuerſalis eccĺie cardinalē virū induſtriū ⁊ q̄ rutenoꝝ eccĺiam iādudū rexerat ꝑcontatū q̄ nā rōe grecanica natio lagatoꝝ ſuoꝝ cōuenta reiceret cū latinis florētie habita. iā ille impatorē eiuſqꝫ ſena tū in rectā viā pellexerat cū turchoꝝ bellū duce ⁊ auctore moamethe veluti repentina tempeſtas in conſtan tinopolitanos emerſit. de q̄ paulopoſt ſuo loco dicet. Video cōplures etatis nr̄e nō auctores aut poetas dūtaxat verū ⁊ hiſtoricos eo errore teneri vt theucroꝝ noīe turchi appellēt. credo eos idcirco motos. q̄m turchi troyā poſſidēt quā teucri coluere. ſꝫ illoꝝ origo ex creta atꝫ italia fuit. Turchoꝝ gēs ſcithica ⁊ barba ra eſt de cuius origīe atꝫ ꝓgreſſu q̄uis ꝓpoſitū egredi videar dicere haud alienū exiſtimo. q̄n ſub euo nr̄o intātū hoc genꝰ hoīm auctū ē vt aſiā greciāqꝫ tenēs latinū xp̄ianūqꝫ nomē late ꝑterreat. ea narratio res q̄ꝫ traiacēſes apiet de q̄bus inſtitutꝰ eſt ſermo.

De turchis

Origo turcorū

Turchi vt ethicus philozophus tradit vltra piracheos montes ⁊ tharachontas insulas ꝯtra Babiloniis vbera sedes patrias habuere. gens truculenta ignominiosa ⁊ in cunctis stupris ac lupanaribus fornicaria. Comedit que ceteri abhominant iumentoꝝ lupoꝝ ⁊ vultuꝝ carnes. nec abortiuis hoīm abstinuit. diē festū nullū colūt nisi mēse augusto saturnalia. romanoꝝ impiū audiuit magis ꝙ̄ sensit. Quis octauiano augusto in auro littoneo cēsum dedit. ⁊ id quidē sponte. nā cū vicinas vndiqꝫ regiōes annua illi tributa reddere aīaduertisset nouū dierū ac tpm deū exortū esse arbitrata munera ei quotānis trāsmisit. Hec gens teste othone historico et imꝑatoris friderici patruo regnante apud francos pipino a caspijs portis egressa cū auarībꝰ q̄s hūgaros nr̄a vocat etas feroci pugna mltis vtrobiqꝫ desideratis ꝯflixit. Exinde pōtū capadociāqꝫ transgressa ad reliquas inde finitimas gentes sensim dilapsa more latronū clamdestinis quibusdam excursionibus vires sibi vēdicans occupatis quibusdā mōtibꝰ ⁊ claustris oportunis vnde ꝑ occasiōes facile irruptiones fieri possent vsqꝫ adeo emersit ac sublata ē animis vt palā iā ⁊ pari marte aduersuz finitimos de agri possessione certare ⁊ deniqꝫ procedente tpe nō solū pontū ⁊ capadociā verū galaciā. bithiniā. pamphiliā. pysidiā. vtrāqꝫ frigiā. cylices. cares ⁊ eā asiā que minor vocaꝛ ad oras vsqꝫ ionye ⁊ littora greci maris occupauerit. nō vnū quēdā principē sed alios alij duces ⁊ varia auspicia quasi ꝑfactiōes secuti. Ex hac gente quēadmodū nicolaꝰ saguntinꝰ vir grece ac latine historie peritissimus ad nos scripsit vigesimū ab hinc ⁊ centesimū circiter annū. Otomanꝰ exigui tū cēsus ⁊ obscuri inter priuatos nomīs ex collecticio milite nō parua manu per seditionē ꝯflata crassari passim ac non solū reliq̄s xp̄ianas vexare. verū ⁊ hoīes sue gētis armis infestis petere ⁊ sibi subdere cepit. cuiꝰ conatibꝰ orta inter turchoꝝ ꝑncipes seditio facilem cursum ꝓbuit. nā illi dū sese inuicē laniant ascitis vndiqꝫ oībꝰ q̄ ꝓ ingenio prede rapinarū qꝫ percupiti essent auctoritatē breui ⁊ nomē adeptꝰ est oppida nō pauca partim vi parti deditione in ꝑtātē accepit. Ottomāno filius successit Orcanes q̄ rē inchoatā a pr̄e comode prosecutꝰ ad modū ꝑpagauit. euz amurates filiꝰ subsecutꝰ ē q̄ duobꝰ de grecoꝝ imperio disceptātibꝰ ab altero q̄ supari timeret in auxiliū accersitus turchoꝝ primꝰ trāsiuit in greciā vbi cōsulto bellū protrahēs. postqꝫ ambos eneruatis cōsumptisqꝫ viribꝰ fractos ⁊ defessos aīaduertit versis vt aiūt proris arma in eos sine vllo discrimīe per occasionez couertit. ⁊ occupato callipoli oppido peroportune in cheroneso ad hellespōti fretū cito cetera greca oppida aperte petere bello palāqꝫ sibi ⁊ posteris grecoꝝ polliceri imperiū nō dubitauit. magnāqꝫ thracie partem nullis ferme obsistere audentibꝰ ditioni sue subiecit. Is vita functꝰ duos reliquit filios Salmanū et pazeitē. Salmano breui e vita subtracto res vniuersa ad pazeitē deducta est qui prosperos fortune adeptꝰ afflatꝰ vsqꝫ adeo nouelli regni fines extulit vt thraciā pene vniuersam excepta cōstantinopoli ac pera thessaliaz. macedoniā. phocidē. boeciā. atthicam maiori ex parte occupauerit. Misos q̄z illirrios tribalos crebris excursionibꝰ infirmauerit. Cōstantinopolim vo tū omni agro suburbanisqꝫ ac delicijs spoliauit. tuz longa ⁊ difficili obsidione vexauit vt ciues desperata salute de deditione agere ceperint perissētqꝫ procul dubio ⁊ in hostis seuissimi potestatē venissent ni tamburlanes ille scithaꝝ ꝑpotens rex instar torrētis ipo incursu atqꝫ impetu cūcta prosternēdo ac vastando pazeitē ipm occurrere ac reluctari conantem magno ꝑlio ⁊ ingenti strage superatū in asia cepisset. Hic est ille terror gētiū in cuiꝰ exercitu duodecies centena milia hominū fuisse traduntꝛ xerse ac dario maior quoꝝ copijs siccata flumina prodiderūt. ira ipe se dei vocitauit. nec nomini crudelitas defuit. multas ac ꝑclaras asie vrbes deleuit. hoīes tanq̄z pecora trucidauit nō etati nō sexui pepcit. Damascū nobilissimā sirie vrbem diripuit atqꝫ incendit. pazeitē cathena vinctū prandens quasi canē sub mensa sua comedere iussit. ascensurꝰ equū eo tanq̄z scabello vsus est. post cladē pazeite filij eius qui cōplures erant in potestatē grecoꝝ venere qm ꝑiculū euasuri in tharciā traijcere ꝯtenderent Calapinus aūt natu maior emissus a grecis patriū regnū obtinuit. aduersus quē sigismūdus rex vngarie collatis signis ꝑliū iniens tumultuose fusus castra ⁊ impedimēta reliquit. Christianoꝝ ingēs occisio facta Johannes dux burgundie in eo ꝑlio captus multo auro libertatē redemit. Calapino mortuo Orcan eiꝰ filio tenella etate adolescentulo moyses patruꝰ ⁊ regnū ⁊ vitam eripuit. q̄ paulo post sine filio desiderato machometē fratrē reliquit heredem. Is flaccis id est walachis fortissimis ⁊ bellicosissimis nationibꝰ transdanubiū vt ante diximus late dominantibꝰ bello attritis tributa grauia imꝑauit. nōnullos in asia turchorū regulos armis regnisqꝫ penitus spoliauit. xp̄ianos sub impio suo degentes ꝙ̄ durissime afflixit. Machomete mortuo amuratem eius filiū qui dū per id tempus in asia moreretꝛ. audita patris morte in traciā traijcere conāte īꝑator grecoꝝ ꝓhibuit. diu muscaphāqꝫ reliquū ex pazeite filijs vt rex potiretꝛ emisit ⁊ summa ope ꝓsecutus est. Sed muscapha pugna supato ⁊ interempto amurates victoria vniuersum regnū cōsecutus thessalonicā illustrē grecie vrbem quā tn̄ veneti possidebāt vi captā expugnātqꝫ penitus dirupuit eaqꝫ victoria auctꝰ epirū atqꝫ etholiā nō obscuras ꝓuincias reliquo regno adiecit. Illiricorum agros vastauit. oppida multa vi cepit dirupuit atqꝫ incendit. vxoribus more gentis ꝙ̄ pluribus iunctus est. Inter quas Georgij seruie dispoti filiam duxit. nec diu post immemor affinitatis aduersus eum duxit exercituz Georgius impar generi potentie furentemqꝫ veritus. hostem relicto vno ex filijs qui cum presidio Smedram tueretꝛ. cum coniuge ceterisqꝫ liberis ac gentis sue sacerdotibꝰ in hungariā profugit. Expugnata est tamen Smederoma ac direpta ⁊ dispoti filio lumen ademptū. Georgius patria pulsus diu apud hungaros exulauit. Johannes huniades iam per arma clarus sepe cum exercitu Seruiam ingressus plurimis cladibus Turchos affecit. eorumqꝫ duces acie conflixit. verū ꝙ̄uis Seruie magnam partem recuperauit

Tamburlanes duodecies centena milia ... habuit

Flacci i. walachi

non tñ Georgio cũcta restituit multa sibĳ̄pi retinuit multa dedit amicis neq̧ iniuria cũ ꝛ ipē sua virtute repu
lisset hostes ꝛ georgĳ suspecta fides esset qui medios inter hungaros ac turcos nũc hos nunc illos fefellisset
ĩ his ṽo que religiõis essent neq̧ romane eccĩe auscultaret neq̧ maomethes legē sequeref. Libet qm̃ hucvē
tum est hui⁹ opa ad finē prosequi qm̃ male pugnatũ esset in p̄lio varinensi. de quo paulop⁹ dicem⁹. fugiens
huniades in seruiā se recepit. Sensit aduentũ georgius atq̧ obuiā factus venientē intercepit ꝛ quasi hostē
cõiecit in vincula. nec pri⁹ dimisit q̄ȝ oppida sue ditionis ab eo pridē occupata recepit. Nec multo postea cũ
iohannes versus sophiaȝ copias duceret videref qȝ nõ parua thurcis illatur⁹ damna amurati oĩa hũgaro-
rum cõsilia patefecit. vnde ille admonit⁹ maximā xp̄ianis intulit cladē. queadmodũ suo loco referef. Cũ ṽo
turchi cõstantinopolim euicissent atȝ in Seruiā ducere exercitũ minaref. Scdo auxiliũ petens ad hungaros
transit ꝛ in austriā vsq̧ profect⁹ Ladislaũ adĳt regē. grandeu⁹ iā senex dign⁹ veneratu si recta de religione
sensisset ea in eo sermõis auctoritas ea corpis maiestas fuit. Accessit hũc iohannes capistrane⁹ ordinis mi-
norũ professor vite mundicia ꝛ inter p̄dicatores euāgelĳ nr̃o tp̄e insignis quesiuit an audire se vellet annuē
ti qd̃ romana eccĩa credit ꝛ docet exposuit diu secũ p interp̄tē de sacris eloquĳs disputauit ꝛ errorē sue gen
tis relinqueret magnope cohortat⁹ est. Ille hoc deniq̧ respõsum dedit. Annis. xc. vitā p̄duxi nec aliā religi
onē q̄ȝ suscepi a patrib⁹ noui. sapientē me ciues mei q̄ȝuis infelicē hacten⁹ putauere. tu nunc qd̃ sepe agitāt
senes delirũ efficere cupis laqueo vitā finire malim q̄ȝ patrũ traditiones relinquere. atq̧ his dictis e conspe
ctu abĳt tā p̄iculosũ est religionē imbuisse damnatā. Reuersus domũ quom accepisset michaelē zilagi q̄ tuȝ
albe cũ p̄sidio p̄erat fratreq̧ eius latislaũ q̄drigis vectos vrbē exisse milites misit qui eos vel ɔp̄henderent
vel occiderent. Michael vbi adesse hostes aĩaduertit curru desiliēs equũ q̄ pene ducebaf ascendēs veloci fu-
ga saluatus est. Ladislaus in q̄driga reptus multis vulneribus cõfossus ac discerptus interĳt. sed nõ impu
ne id georgio cessit. Cognouit ꝛ michael paucis post diebus illum ꝓpe danubĳ ripam iter habere aggres-
susq̧ cũ armatis captiuũ abduxit. cui dextre manus duos digitos amputauit cũ se gladio defenderet. Redē
ptus est georgi⁹ magno auri pondere nõ tñ diu sup̄uixit cũ trunce man⁹ fluor sisti nõ posset. atȝ hic p̄fidi ho
mis exitus fuit. Lazar⁹ fili⁹ post eũ gubernationē suscepit excluso frē gregorio quē quõdā amurates exceca
uerat. Is cũ sorore quā nupsisse amurato dixim⁹ ad opes maomethis ɔfugiēs frustra eius auxilium implo-
rauit. Obĳt deinð lazarus de cui⁹ hereditate nõ parua cõtentio exorta ē. Gregori⁹ turchoꝝ auxilio paternũ
regnum nitif vendicare. vxor lazari relicta hungaricas opes implorat. nec kathecuzina vlrici comitis cilie
quondam vxor ac georgĳ filia portionē hereditatis desperat. Johānes cardinalis sancti angeli ab hungaris
inuitat⁹ eo ꝓfect⁹ vt arces rastianas q̄ turchis in hungariā aditũ p̄cludunt. aut ap̄lice sedis noĩe recipiat aut
hungaris tradi curet. reb⁹ infect⁹ nõ sine graui p̄iculo vix em̃ man⁹ turchoꝝ euasit Budā redĳt. Nos amu-
ratis opa q̄ medio cursu reliquim⁹ ꝓseq̄mur. Magn⁹ hic vir fuit domi belliq̧ tā suis amat⁹ q̄ȝ nr̃is odiosus
cũ centũ milib⁹ pugnatoꝝ intrauit hungariā late populat⁹ ꝓuinciā. sterilis ann⁹ impedimēto fuit ne regno
potiref cõmeat⁹ penuria ɔpulsus redĳt. Julianus cardĩalis sancti angeli ab Eugenio põtifice maximo ad-
uersus eũ missus hũgaroꝝ extulit aĩos ꝛ arma sumere p̄suasit. exercit⁹ xp̄ian⁹ vsq̧ sophiā ad arcũ magnũ ꝓ
fect⁹ ē. Sepe cũ turchis prospere dimicatũ nõ sine Johānis huniadis ingēti laude. qui cũ copias duceret
eius nomē apud hostes adeo terrificũ fuit vt plorātibus pueris matresfamilias taciturnitatē nõ aliter impa-
rēt q̄ȝ iohānis p̄sentiā minitātes. Cõgregato tñ nõ paruo numero turchi qm̃ xp̄ianis ɔfligere nõ dubitarũt
sed nõ tā felix eius pugna q̄ȝ fortis anim⁹ fuit. Sup̄ati virtute hungarica multis cesis terga dedere. Hũgari
qui bello interfuere cupiditate gl̃ie res suas ampliātes ac de magnis maiora tradentes imp̄atori Friderico
sup̄atos bello turchos scripsere. xxx. milia hostiũ cesa captaq̧ multoplura. Cardinalis sancti angeli sex mi-
lia dũtaxat hostiũ in eo p̄lio cecidisse suis lr̃is affirmauit. Signa militaria nouē capta iohānē huniadē non
ducis tm̃ sed militis q̄ȝ singulari virtute vsum eiq̧ fides habita turchis ea xp̄ianoruȝ victoria plus pauoris
q̄ȝ damni attulit. nõ hũgaricas tm̃ vires sed germanicas q̄ȝ in se ɔmotas arbitrātib⁹. Cõsternati ergo ac p̄
culsi metu p̄inde ac tot⁹ occidēs cõiurasset. pacē petiere hungari q̄ suas vires nõ ignorarēt. nec tā potētie sue
q̄ȝ casui victoriā imputarēt p̄iculosum existimantes sepi⁹ tentare fortunā oblatos vltro ɔditiões pacis nõ
recusarũt inducie belli in decē annos iusiurādũ p̄ sua sacra ambe date p̄tes p̄stitere. Despoto Seruie q̄ bello
amiserat reddita. Molesta ea res Juliano cardinali fuit cui ꝓsequenda victoria videbaf. Eugenio q̄ȝ roma
no pontifici nihil molestius nunciari potuit. cui⁹ menti nulla maior cura insedit q̄ȝ xp̄iane fidei ꝓpagande.
Scripsit igif cardinali nullum valere fed⁹ quod se inconsulto cum hostib⁹ religiõis p̄cussum esset. Uladis-
lao regi polonie. qui eo tempore hungariam occupabat vti ɔuēta dissolueret imperauit. iuramenta remisit.
nouũ instaurari bellũ tum p̄cibus tũ minis extorsit. Ex xp̄ianis principib⁹ auxilia petĳt preter Philippuȝ
tñ Burgundie ducē neminem xp̄iane religiõis zelus cõmouit. hic solus classem instruxit que vsq̧ in belle-
spõtum ꝓfecta turchis ex asia transitum ꝓhibere in europam conata est. Franciscus cardinalis venetiarum
Eugenĳ nepos cũ plerisq̧ triremib⁹ eo missus classi p̄fuit. Uladislao qui alienum regnuȝ inuasisset e re sua
visum est sollicitudinem belli prouincialib⁹ nõ deesse. Accersitis igif ex polonia ꝛ bohemia ceterisq̧ vici-
nis gētib⁹ auxilĳs coactis ex hũgaria copĳs turchoꝝ agros inuadere statuit Johāni huniadi castroꝝ cura
cõmissa q̄dragĩta circiter eq̄tũ milia fuisse tradũf. plerisq̧ dimidio minorē numerũ prodidere. Reguli hũga-
rie põtificesq̧ q̄ȝplurimi interfuere. Julian⁹ sc̄ti angeli cardĩalis milites cruce signatos nõ paucos secũ du-

xit iter ꝑ valachiam receptū. Deinde transito danubio in mysiā ventū vt ꝑ plana ⁊ cāpestria loca in romaniā transirent. Amurates hostiū cognito aduentu cū grecis ⁊ turchis in europa manentibus nō satis confideret exercitum ex asianis militibus compꝑauit sed angebat animū traijciendi freti non mediocris cura. q̄ classem aplicam obtinere pelagus nō ignorabat anxio vt aiunt ⁊ multa voluenti animo. Genuēses quidā curas ademere qui suis nauibus accepta pecunia transportare copias ꝓmiserunt. Locus est vbi nō amplius q̄ꝫ stadia quinqꝫ latitudo freti continet inter ꝓpontidem ⁊ euxinū pelagus. tm̄ est spaciū quod europaꝫ asiamqꝫ disterminat. Bosphoꝝ Traciū dixere maiores a bizancio. xl. ferme stadijs distantē. Hic amuratis exercitus transuectus est aureo nummo vectoribus ꝑ capita tradito. que si vera est fama centū milia fuisse ferunt. Iaꝫ xp̄iani locum attigerant cui varna est nomē. quoniā aduentare innumerabiles hostium copias nunciatū est. Cedēdū vlatislao cardinaliqꝫ videbat̄. ⁊ ne circūueniri ab hoste possent munitū montanumqꝫ locū petendū: at huniades aduersari ac resistere turchoꝝ se nosse vires dicere famam semꝑ vero maiorem esse. Quod si turchi omnes adsint hungaris tn̄ impares fore illos aurea ⁊ discolori veste. hungaros ferro atqꝫ ere fulgere. xp̄ianū agmen ⁊ stare paratum et sequi. nec turba nec sarcinis ꝑgraue intentū quo dux nō modo signet sed ⁊ innuat. Contra si turchoꝝ mores inspiciant̄ feminas magis existimare debere q̄ꝫ viros Si fugiat exercitus xp̄ianus quem rex hungarie ducit in quo legatus aplicus adest. in quo tot nobilissimi ꝓceres militant nunqꝫ deinceps hungaris contra turchos futurū animū vicit Huniadis sententia expectati hostes postera die visi maioris exercitus speciem ꝑbuere q̄ꝫ fama ipa vulgauerat siue ꝙ metuentibus omnia vero maiora vident̄. siue ꝙ amurates in cogendo milite vulgate opinioni haud quaq̄ꝫ defuerat. Territus huniades eo conspectu tū primū periculi magnitudinē animo voluens de fuga regem admonuit. ille serū consiliuꝫ arguens ꝑniciosam magis fugam q̄ꝫ pugnam dixit. Commisso ꝑlio sperari victoriā posse. sepe minorib⁹ exercitibus cessisse maiores. nec tam multitudinem bellatorum q̄ꝫ audaciā ⁊ ordineꝫ ꝑstare victoriam. deū quoqꝫ respicere meliorē causam ꝑstantioremqꝫ se paucis si modo audeant exhibere. Fugiētes victoriā hosti tradere ferrendaqꝫ terga ⁊ multam suoꝝ cedē. Magnifica quoqꝫ verba iohannis ꝑdie dicta plenus irarū exprobrauit. Iussisqꝫ omnibus arma capescere ꝑliū expectauit. Amurates in ꝓximo colle consederat. ex quo suos pariter atqꝫ hostes expectare potuit. dato belli signo. xv. milia equitū qui pugnam ꝓuocarent facto globo in christianos impetum fecere singulis albe vestes super loricas fuere. que vento agitate instar alarum ꝑ se ferebant. totidem viridibus induti sagulis. sequebant̄ aurea equoꝝ frena multoꝝ visa ⁊ mult⁹ galeaꝝ argenti atqꝫ gemmaꝝ nitor. ipas quoqꝫ gladioꝝ vaginas ꝑgrandes vniones ornabant. nō detrectauere xp̄iani certamen. itum est verocib⁹ in pugnam animis. supior acies nostra turchos in fugam vertit. q̄ꝫplurimis primo impetu ꝓstratis. ꝑculit ea res magno metu amuratem nihil tale ferentem fugissetqꝫ ꝓtinus ꝑdito exercitu nisi circūstantes satrape comꝑhenso eius equi freno ignauiaꝫ eius increpassent fugientiqꝫ cominati sunt necem. ꝓstitit ergo inuitus iussisqꝫ fortissimis arma sumere prelium instaurauit. pugnatum est summa contentione pluribus nūc xp̄ianis nunc turchis ꝓpinquiorem victoria sese prebentem. cadebant hinc atqꝫ inde q̄ꝫplurimi. plures ex turchis quoꝝ corpa paꝝ tecta facile sagitte ensesqꝫ penetrabant. Postremo quom nou⁹ in horas hostis incederet ⁊ saucioꝝ loca integri occuparent non tam virtute q̄ꝫ numero supati hungari paulatim referre pedem cepere tum vlatislaus cum globo suorum quos erga se non minus fortes q̄ꝫ fides habuit ex polonia vt hostes ex acie victores diuertere. cristianisqꝫ animū redderet in tumultū quem tenere ab amurate diximus circūiectosqꝫ vndiqꝫ currus impetū fecit. ibi noua pugna cōmissa nouus iniect⁹ amurati pauor trepidatū totis castris nec iā consistendi animus aderat. quod si huniadi par anim⁹ ac regi fuisset ⁊ arridenti fortune dedisset manus haud dubium quin ea dies ⁊ amurati vitam ⁊ posteris eius imperium grecie abstulisset. verū ipe vt primū cedere xp̄iana signa cōspexit quom decem milibus hungaris ac valachis ex acie se subtraxit atqꝫ insalutato rege nutante adhuc victoria fugam arripuit. fortasse rei militaris perito nulla impugna salus visa ⁊ saluare aliquos q̄ꝫ perire omnes maluit. Poloni acceptā eo ꝑlio cladem huniadis vecordie atqꝫ ignauie tradiderunt. ipe sua cōsilia spreta conquestus est. Vladislaus sue sorti dimissus dū fortiter circa mūimenta hostium pugnat equo deiectus obtruncatus est. caput eius hasta infixum ꝑ greciam atqꝫ asiam in signum victorie populis ostentatū. Poloni ad vnum cesi omnes direpta castra ⁊ qui munitiones curruū tuebant̄ necati. Epi ⁊ ꝓceres hungarie qui aderant eadem calamitate oppressi. Iulianus cardinalis dū fugit amisso prelio quoniā iam hostes euasisset hungaroꝝ ꝑfidiam euadere nō potuit potū equo dantem stagnū forte repertuꝫ latrunculi quidaꝫ nouere ⁊ arbitrati pecuniam apud eū esse deiecto equo necauerunt ⁊ ablatis vestimentis nudū cadauer feris ⁊ volucribus dimisere. Hic exit⁹ eius viri fuit magni ⁊ admirabilis in quo nescias doctrina maior an eloquētia fuerit grata hominis ꝑsentia. blandi mores. vitam omni etate nitida. religionis zelus. qui omnia ꝓ xp̄o ⁊ mortem ipam ferre suaserit. Huniadem vt ante diximus fugientem dispotus seruie cepit. Poloni regem suū hoc pacto bello pluribus annis viuere crediderunt captum nō interfectū arbitrati cardinali venetiaꝝ eius culpa cladis magna in parte imputata est. dui neqꝫ fretū vti par fuerat custodiuit neqꝫ trāsuectos hostes xp̄ianis ducibus quod secundū fuerat eius officium nunciauit. de numero cesoꝝ minime cōstat illud exploratū est longe plures ex turchoꝝ acie cecidisse. Ceterū ꝓ numero copiaꝝ longe mai⁹ damnū christianis illatum. Victor amurates neqꝫ fugientes hostes insecutus est. neqꝫ gloriabund⁹ inter suos magnifica verba iactauit. neqꝫ vt ante assueuerat hilarem vultum ostendit. Interrogatus quid nam tristior esset ⁊ cur non victis hostibus exultaret. Nollem inquit hoc modo sepius vincere. iubensqꝫ vasa colligi. copias que superfuerāt domū remisit. ipe adrianopoli reuersus deo suo q̄ ꝓ victoria fecerat vota ꝑsoluit. Ex

inde voluens animo regni curas vere felicitatis exptes esse. incōstantiā q̃ꝫ fortune veritus que nulli ppe-
tuo bona est. Accersitis prouinciaꝝ maioribus Moamethem ex liberis suis natu maiorem pro se regē cō-
stituit. ipe priuatam diligēs vitam in asiam profectus cū paucis ocij sui comitibus religioni cuidam soli-
tarie sese addixit. Calibassa inter satrapas turchoꝝ opibꝰ et auctoritate maior maomethi qui nōdū p etatē
aptus esset imperio. gubernator datus. reliqui regis filij ne quas regno turbas excitarēt more gentis ne-
cati sunt. felicius apud turchos priuatis q̃ꝫ regibus liberi nascunt. Effluxit deinde nō paruū tempus in q̃
hungari turchos nec turchi hungaros armis lacescere p̄sumpserunt. Sua queq̃ꝫ calamitas domi attonitu
tenuit. Cruentissima varuensis pugna vires vtriusq̃ꝫ partis eliserat. nec turchis neq̃ꝫ hungaris rex bello
idoneus erat. Hos huniades. illos calibassa alieno noīe gebernauit ferocior huniades reiq̃ꝫ militaris piti-
or ignominiam varue acceptā obliuisci nō poterat et abolere infamiam. resartire damna quonā pacto vale-
ret dies noctesq̃ꝫ meditabat spem bene gerende rei turchoꝝ quies p̄buit qui iā pridem nullū belli appara-
tum ostenderant vires illis atq̃ꝫ animos defuisse ratus tempus idoneū existimauit. in quo pristinam recu-
cupare gloriā posset turchosq̃ꝫ pessundaret. quibus si adfuit exercitus imperatorem tñ ꝓ istis ꝓrsus defutu-
rū arbitrabat. nec magis existimandū exercitum sine duce q̃ꝫ ducem exercitu carentem. Coactis itaq̃ꝫ repē-
te copijs ex hungaria accersitis bohemoꝝ auxilijs mercennarioꝝ q̃ꝫ militū nō parua manu coacta ducere ī
turchos statuit quos prius aggredi ac cōficere credidit q̃ꝫ mouisse ex hungaria nūciaret. Eam rebus gerē-
dis solerciam ac celeritatem adhibuit. Consiliū eius Georgius despotus seruie vt ante diximus turchorū
ducibus patefecit. Magnū genti periculū imminens maius ostendit. ꝑculsi eo nuncio turchi quid agerent
non satis intelligebant. Amurates iam senior religioni addictus regni curas abiecerat. Moamethes etate
minor tantam belli molem ferre posse nō credebat. Calibasse defuturā obedientiam putabant qua nihil ē
in bello magis necessariū. Trepidare igit ac estuare modo huc modo illuc mētem ꝯuertere nullū consilium
satis placere. herentibus in deliberatione nunc satrapis nihil tandem salubrius visum q̃ꝫ reuocare ab ocio
amuratē. neq̃ꝫ eñ veterani militaturi sub alio credebāt nec fortunā belli sub alio tēptādā arbitrabāt q̃ꝫ sub
eo qui vincere consuesset. Calibassa eius sententie auctor fuit. in qua re maomethis animū vehementer of-
fendit cupientis in ea expeditione sese virū ostendere. verentisq̃ꝫ ne imperiū amitteret si pater iterū regnū
assumeret vt sunt hominū mutabiles voluntates. Missi ergo legati amuratem reuocauere. qui ꝯparato mox
exercitu in hostem ꝓfectus nō aliter q̃ꝫ si ad p̄dam ꝑgerent alacres milites duxit. Iam huniades cū copijs
sophiam transierat ꝓstratisq̃ꝫ qui occurrerant locoꝝ p̄fectis hostiles agros late populatus loco qui basilia
vocatur castra posuerat. quom aduentare amuratis copie nunciant nō expectauit haniades ꝓuocari prior
ipe pugnam inijt. commisso prelio anceps diu certamen mansit. qua parte pugnauit Huniades fusi ho-
stes terga dedere nec parua strages edita. pari modo et amurates in cornu suo victor hungaros fudit. Po-
stremo quoniā victor victorem incurreret nō tulerunt xp̄iani turchoꝝ impetum qui q̃ꝫq̃ꝫ virtute prestarent
numero tñ supati nō tam victi q̃ꝫ fessi compulsi sunt cedere. Huniades postq̃ꝫ suos neq̃ꝫ minis neq̃ꝫ p̄cibus
sistere potest cū paucis ex bello ꝓfugit. Multi hungarie proceres et nonnulli ecclesiaꝝ epī in eo p̄lio cecide-
re. Gregorius miles ad internitionē cesus. nec tñ pauciores ex turchis interiere. Emptam multo sanguine
victoriam amurates domum redijt nec diu postea relicto moamethi regno quemadmodum prius destina-
uerat mortem obijt. Corpus eius more maioꝝ in Brusa sepultum. Ea est bithinie ciuitas et asiatici regni
caput. Paulo anteq̃ꝫ obijsset amurates duxerat vxorem filiam Scanderbeck noblis in penderachia satra-
pis ex qua natum filium nomine Chialpinū sextum agentem mensem calibasse moriens cōm endauit. ille
moamethis gratiam initurus et matrem et puerū ei ꝑdidit. Moamethes accersitis. xxx. vt aiunt matronis
que pueꝝ recognoscerent postq̃ꝫ certam amuratis sobolem esse constitit strangulatum matri filiū reddidit
funusq̃ꝫ regio more fraternū duxit. Auspicia regni paricidio consecrans. Sunt qui calibassam alienū pue-
rum chialapini noīe supposuisse ferunt illumq̃ꝫ ꝓ filio amuratis necatum. chialapinū vō ad constantinopo-
lim clam educatum. post capturam vō vrbis inde subtractum ac venetias ductum. et hunc esse quem Ca-
lixtus pōtifex maximus pro fratre moamethis in palatio custodire iubet nos veri periculum ad grecos re-
mittimus q̃uis multa in hisce rebus figmenta interuenire non ignoramus et sepe tonsoris filios regio de-
fungi honore viderimus. Moamethes igit defūcto amurate gubernacula regni ex voto adeptus instituta
maiorū pro ingenio correxit. leges ipe suas domi forisq̃ꝫ tulit erarium locupletauit. noua vectigalia excogi-
tauit. copias auxit. in proceres et aulicos seuire ꝯtumeliariue cepit. Hic est ille moamethes qui constanti-
nopolitanis vt supra innuimus bellum intulit. de quo nunc referre que accepimus haud alienum fuit.

De expugnatiõne Cõstãtinopolis

Voluerat iãpridem animo maomethes/quo nã modo Cõstantinopolim sibi subigere posset/neq3 ad suam gloriã ptinere arbitrabaẜ vrbem in medio turchoꝝ sitam esse/que suo imperio nõ pareret. tantoq3 maius inde nomini suo decus accedere si eam vrbem expugnaret q̃to ꝓ genitores sui idem conati turpib9 accept] destitissent/Cũ paucis igiẜ participato cõsilio castellum iuxta littus ad hostium bosphori paulo ab vrbe remotius aliud dissimulãs incredibili celeritate extruxit ac muniuit. bellum deinde vrbi nõ modo induxit sed contra inita federa contra iusiurandũ intulit simul ꝛ gerere cepit. Senserant eius animũ greci diffidentesq3 suis viribus ad latinoꝝ opes confugerant lacrimis ac fletibus auxilia expetẽtes. Surde proch pudor nostroꝝ principũ aures fuere. ceci oculi. qui cadente grecia ruituram xp̃iane religionis partem non viderunt q̃uis priuatis quẽq3 aut odijs aut comoditatibus occupatum salutem publicam neglexisse magis crediderim/Maomethes interea coactis vndiq3 copijs mirabili apparatu formidãdo impetu terra mariq3 regiam vrbem aggressus cuniculis ac latentibus fossis altissimis actis aggere late edito ponte qua peram oppidum versus mare muros alluit vrbis longitudinis ad duo milia passuũ raptim extructo. turribus ligneis eousq3 erect] vt muros (q̃uis altissimos) excederent. machinamentoꝝ tormentorũq3 multiplici adhibito genere. oppugnata est vrbs defensaq3 summis vtrimq3 viribus. non paucis diebus ad extremum voce p̃conis totis castris inclamatũ est. Quito kalend. maij milites omnes ieiuniũ sanctificent sequenti die in armis assint vrbem extremis viribus oppugnari. triduo ciuitatem militũ direptioni futurã. Cõstituta die ieiuniũ ad noctem vsq3 seruatum. exinde lucentibus stellis inuitationes ꝯuiuia passim habita ꝛ quisq3 amicũ ꝓpinquũ notũq3 habuit cũ eo hilaris epulat9 est. atq3 vbi satis ẽ bibitũ tãq3 se deinceps nũq3 visuri eẽnt amplexati exosculatiq3 simul vltimũ vale dixerũt. In vrbe aũt sacerdotes sacras ferentes ymagines sequẽ

te populo vrbē lustrare: auxiliū de celo petere. affligere corpa ieiunijs atꝫ orōibus vniuersi ciues intendere
Subsecuta nocte ad sua quisqꝫ loca defendēda rediere. erāt muri vrbis ⁊ altitudine ⁊ crassitudine toto or-
be celebres sed ob vetustatē ⁊ grecoꝝ incuriā pinis ac ꝓpugnaculis nudi. antemuralia vero oportune cō-
munita. in his greci salutē posuere. armati milites inter muros ⁊ añmuralia pugnā sustinere decreuerunt.
Triangularē pene vrbis formā fuisse tradūt. duas ptes alluit mare. nec muri desunt ad pulsandos nauales
impetus idonei. qd̄ reliquū ē ad terrā vergēs post alta menia ⁊ añmuralia q̄ annotauim⁹ ingenti claudit
fossa. Ceptū ē p̄liū paululū añ lucē cū miles turch⁹ piculi qꝫ more patientior esset ac vulnera ⁊ sanguinem
p̄daꝝ dulcedīe pensaret pugnatū est in tenebr maiore turchoꝝ pnicie in q̄s tela supna librabant. At postqꝫ
dies illuxit dato signo vndiqꝫ nō solū cōstātinopolis ſ etiā ipa q̄ȝ pera ne q̄d auxilij grecis p̄staret. oppu-
gnari cepta est sua cuiqꝫ legioni muroꝝ ps ac portaꝝ attributa vt discretus labor fortes atqꝫ ignauos di-
stingueret ⁊ ipa cōtentione decoris militū virt⁹ magis ac magis accēderet. Pari mō ⁊ nauales socij attri-
butas partes inuadere iussit. Admouent vrbi lignee turres. conectāt milites dolabras falces scalasqꝫ. Et
iā elatis sup capita scutis densa testudine succedūt. Greci saxoꝝ pōdera ꝓuoluūt disiectā fluitātēqꝫ testudi-
nē lanceis contisqꝫ pscrutant donec soluta cōpage scutoꝝ exangues lacerosqꝫ ꝓsternūt. fit strages ⁊ iā tur-
chi deficientib⁹ animis lāguidi⁹ pugnāt. ſ adest maomethes fortissimū quēqꝫ noīatim vocitās vtqꝫ in p̄liū
redeant adhortat. hos p̄mijs allicit. illos minis deterret. instaurauit ex integro certamen. turchi rursus sb
ruere murū portasqꝫ quatere innixi humeris ⁊ sup iteratā testudinē scādentes p̄hensare hostiū tela brachi
aqꝫ nitunt. iteꝝ integri cū saucijs. semianimes cū expirantib⁹ euoluūt. cernit varia pereūtiū forma ⁊ plu
rima mortis imago. Johānes iustinian⁹ apud Genuā ligirū metropolī nobili loco natus qui supioribus
dieb⁹ sol⁹ vrbē defendisse videbat in hoc certamīe vulneratus vbi fluitare sanguinē suū aīaduertit ne cete
ros deterreret querēs medicū clā sese pugne subtraxit. ſ impator vt abesse Justinianū cognouit quo ierit p
cōtat inuentūqꝫ rogat ne pugnā deserat. ille nihilo magis flexus apire portā iubet qua curatur⁹ vuln⁹ in
vrbem redeat. Erāt aūt obserate vrbis ianue quib⁹ ad antemuralia patebat iter ne qua fugiendi facultas
militi esset ac ꝓpterea hosti fortius resisteret. fit interea remissior defensio. qd̄ turchi aduertētes acri⁹ incum
bunt. Et qm̄ ps muri iā tormentis eneis disiecta fossam magna exꝑte oppleuerat p ruinas ipas scādētes
antemurale cōscendūt grecosqꝫ loco deturbāt. porta que iohāni patuerat oībus apta fugā ꝓfusiorē reddit
Tūc impator nō vt regē decuit pugnādo ſ fugiēs in ipis porte angustijs quoniā cecidisset oppressus calca
tusqꝫ obijt. in tāta multitudine pugnatoꝝ duo tm̄ repti sunt qui se viros ostēderūt alter grecus alter dalma
ta Theophil⁹ Paleologus ⁊ iohānes sclauus. qui fugere turpe putātes quom diu turchoꝝ impetū susti-
nuissent multosqꝫ obtrūcassent. deniqꝫ nō taꝫ victi qꝫ vincendo fatigati inter cadauera hostiū occubuere. Ju
stinianus ī perā quom diuertisset inde chiū nauigauit ibiqꝫ seu vulnere seu molestia morbū incidēs inglo-
ri⁹ vitā finiuit. felix si in ipis Bizantij menibus aīam exalasset in ingressu porte. d. ccc. circiter milites ex
latinis grecisqꝫ periere. parti vulneribus ex tergo cōfossi parti cōcursione oppssi. ⁊ iā hostis superiorē mu
rū tenebat saxaqꝫ in ciues deuoluēs ingrediētibus suis auxilio erat. Tū subito capta vrbe cesis oībus qui
resistere ausi sunt in rapinas itur. Erat victorum infinitus numerus in libidinem ac seuiciam corruptior
Nō dignitas nō etas nō sexus queqꝫ ꝓtegebat. Stupra cedibus cedes stupris miscebāt. senes exacta eta
te feminas viles ad p̄dam in ludibriū trahebāt vbi adulta virgo aut quis forma cōspicuus incidisset ī ma-
nus rapientiū diuulsis ipos postremo direptores in mutuā pnicie agebat. dū pecuniā vel grauia tēplorū
dona sibi quisqꝫ traherēt maiore alioꝝ vi trucabat. Cūqꝫ in exercitu maxio ⁊ dissono ex ciuibus socijs atꝫ

Templū Sancte Sophie

exteri⁹ cōflato diuerse lingue varij mores atꝫ cupidines essent ⁊ aliud cuiqꝫ fas nihil illicitū toto triduo. In
cōstantinopoli fuit tēplū Sophie iustiniani cesaris opus toto orbe famosum ⁊ cui cōpari alterū nequeat

Nō

nudatū sacrū suppellectile ad oēs spurcicias patuit. Ossa martiꝝ que fuerant illa in vrbe p̄ciosissima cani-
bus obiecta ⁊ suibus. Sanctoꝝ imagines aut luto fedate aut ferro delete. altaria diruta. in tēplis ipis aut
lupanaria meretricū facta aut equoꝝ stabula. coacti sunt serui verberibus ac tormētis dn̄oꝝ abdita scruta-
ri ac eruere. inuēti nō pauci thesauri quos in ipo belli principio infelices suffoderūt ciues. quibus si ꝓ de-

Nō, dehonestacō crucifixi a turcis

fensione vrbis vsi fuissent suā fortasse vitā ⁊ patrie libertatē seruassent. ſ auaro in aurū nulla ptās. captiui
oēs in castra deducti. Pudet dicere xp̄ianoꝝ dedecus. dicā tn̄ ⁊ posteritati tradere nō verebor qn̄ psuasum
mihi est futuꝝ aliqn̄ ⁊ fortasse anteqꝫ moriar qui tātā saluatori nr̄o illatā ignominiā vlciscant. Simulacrū

¶

crucifixi quē colimus ⁊ veꝝ deū esse fatemur tubis ac tympanis p̄eūtibus raptim ex vrbe hostes ad tēto-
ria deferūt sputo lutoqꝫ fedāt ⁊ ad nostre religionis irrisionē iteꝝ cruci affigūt. Exin pileo quē sarculū vo-
cant capiti eius imposito corona vndiqꝫ facta. hic est inquiūt xp̄ianoꝝ deus. Tū lapides lutūqꝫ iactātes mi-
ris dehonestāt modis. ſ nihil obsunt hec deo nostro celū tenēti. nec maiestatē ei⁹ quoq̄ mō imminuere pos-
sunt cuius ea gloria ea sublimitas ē. ea btitudinis pfectio vt nec laudibus hūanis extolli nec humiliari vi-
tuperijs vllis possit. nos ista ledūt atꝫ cōfundūt p ignauiā atꝫ desidiā. dū veri dei cultū periri sinim⁹ ⁊ ī hoc
seculo bonū nomē ⁊ in altero spē salutis amittim⁹. Post hec cōuiuat⁹ maomethes quom forte plus solito

Kiri Lucas v dūs Lucas

adbibisset vt sāguinē mero adderet pricipes optimatesqꝫ ciuitat captos crudel ⁊ sanguinari⁹ carnifex fere
misereqꝫ iugulari iussit. kirilucꝫ q̄ apd̄ īpatorē plurimū poterat ceso añ oc'los maiori filio. altero ad illicitos
vsus reseruato securi pcussus est. Duo alij eius filij occiderāt in bello. Jsidorus cardinalis in eo tumultu
captus quom veste mutata nō fuisset cognitus. ccc. asperis sese redemit. Jd genus pecunie ē admodum le-
uis. Multi ⁊ veneti ⁊ ianuenses ⁊ latinoꝝ. alij gladio cesi sunt. quidā multo redēpti auro. Jnsignis hic an

1472

nus fuit expugnatione cōstātinopolitana tā xp̄iano populo fedus ac lugubris qꝫ turchoꝝ genti faustus le
tusqꝫ. qui ab ortu saluatoris xp̄i secūdus ⁊ qnquagesimus supra millesimū q̄drigentesimūqꝫ cucurrerit an
nū. Pereses vetus colonia genuēsiū qui ⁊ galathe nūcupāt cognita bizātioꝝ clade priusqꝫ rogarent mao

omethi deditionē fecere. muri vrbis diruti. multoꝝ bona ꝯtra fedꝰ direpta. femie pueriqꝫ ludibrio habiti Calibasse qui ad eū diē nō sine maomethis displicentia vixerat tāqꝫ cōstantino impatori turchoꝝ consilia ꝓdidisset per miseros cruciatꝰ vita erepta ingētes q̄s cumul auerat opes exitio ei fuisse tradūtur. ⁊ quod amuratez dimisso imperio ex priuaca vita reuocauit ad regnū. Auctꝰ eiꝰ pecunia maomethes tāto rex suc cessu tumens in hūgaros expeditionem parare cepit. q̄ per trienniū circiter instructa accersitis ex oī regno ꝓceribꝰ penetratis tracie motibꝰ cū maximis atqꝫ infestissimis copijs ad sauū vsqꝫ flumen ꝑuenit. c. l. milia hoīm in eiꝰ exercitu fuisse tradunt pleriqꝫ terciā ꝑtē huic numero subtraxere. Calistꝰ terciꝰ q̄ ꝑ idē tp̄s romanā cathedrā sortitꝰ erat iohānē cardialē sancti angeli cuiꝰ supra meminimꝰ p̄stāte v̄tute virꝝ q̄ germanos in arma ꝯsciret turchorūqꝫ ꝯpesceret impetū ad eas ꝑtes legatū misit. Is ꝓmissa pctōꝝ indulgētia cūctis q̄ ꝯ̄ turchos militare vellet adiuuāte iohāne capistranio q̄ ꝑ idē tp̄s hūgaris euāgelizabat. cruce signatorū haud ꝑuū ꝯgregauit exercitū. nō diuitū ac nobiliū ſ₃ inopis atqꝫ incōpositi vulgi. Surdēt opulētum aures euāgelio nec diuinꝰ sermo principibꝰ auditꝰ ē. cōtenti p̄nti rex statu potētes futurū xp̄i regnū nō nisi morientes inq̄rūt. credula pauꝑtas facile p̄dicatoribꝰ obedit. supra. xl. milia signū crucis accepere tecta magꝭ fide q̄ꝫ ferro acies. Huniades q̄ꝫ nō ꝑuas copias in armis habuit. appropiquabat spe plenꝰ ⁊ incredibili suꝑbia tumēs maomethes nec iā sibi vel mōtes vel flumia obstare putabat gl̄iari inter suos hūgariā iā pene victā afferere. latinoꝝ impatorē i ꝓpiquo eē dicere. Deleto grecoꝝ impio latinoꝝ īstare finē turchis oīa paritura. spolia ingētia ꝓmittere. germaniā atqꝫ italiā militū direptioni offerre. ꝑuia cūcta turchoꝝ armis iactare. ſ₃ q̄ꝫ gl̄iosus eiꝰ aduētꝰ tā turpis atqꝫ infamis recessus fuit. albam ad ꝯfluētes danubij sauiqꝫ sitā ꝑuā vrbē oppugnare adorsus obtinere nequaq̄ꝫ potuit. ꝑfregit machinis priores muros. irruꝑe in vrbē eiꝰ acies. pugnatū ē inter diu noctuq̄ꝫ. nūc victi nūc victores visi sunt hostes. ad extremū vulneratꝰ sub pupilla maomethes relictis impedimētis ꝑ noctē trepidꝰ aufugit. huiꝰ pugne seriē in historia bohemica ꝯp̄hēdimꝰ. nō ē cur hoc loco latiꝰ insistamꝰ. Auctores victorie tres Iohānes habiti legatꝰ cardialis cuiꝰ auspicio res gesta ē. Huniades ⁊ capistranꝰ q̄ p̄lio interfuere. verum neqꝫ capistranꝰ huniadis neqꝫ capistranij huniades mētionem fecere in eis lr̄is. q̄s de obtenta victoria siue ad romanū pōtificē siue ad amicos scripsere ꝑ suū q̄sqꝫ misteriū deū dedisse xp̄ianis victoriā affirmauit. Auarissima honoris hūana mēs facilius regnū ⁊ opes q̄ꝫ gl̄iam ꝑtit. Potuit capistranꝰ p̄rimoniū cōtēnere. vluptates calcare. libidinē subigere gl̄iaꝫ vo spernere nō potuit. Dicat forsitan aliquis non suū illi honorē cure fuisse ſ₃ dei qui ꝑ pauꝑes ⁊ inermes rē xp̄ianā saluare voluerit. credimꝰ huic assertioni q̄ꝫuis huniadis ministeriū se victorie nō auctorē dixerit Ferūt maomethē ab eo tꝑe nūq̄ꝫ postea eius cladis meminisse quin mentē barbāqꝫ manu demulcēs quassansqꝫ caput ei diei maledixerit qua pugnā ad albā cōseruit.

De Macedonia

Macedonia turcorū genti subiecta est

Proxima thratie ad occidētē ⁊ meridiē ꝯiūgit macedonia terraꝝ imꝑio quodā potita q̄ inter duo maria ꝓtendit egeū ⁊ adriaticū. latꝰ eiꝰ meridionale thessalie atꝫ magnesie terga ꝓtegūt. ꝑtē septentrionalē peonia ⁊ paflagonia excipit. ⁊ ipe regiones in macedonū postea iura cōcesserūt macedonie addite. Epyrus qꝫ macedoniā attingit ⁊ illirica terra. altera meridiē. altera septentrionē excipiēs. in adriatico littore dirachiū vetꝰ ciuitas iacet ab cheroneso vbi sita ē nacta vocabulū epidanꝰ antea dicta. ⁊ a corcyreis olim ꝯdita. nec ꝓcul infra terrā appollonia fuit optīs instituta legibꝰ. ⁊ augusti cesaris qui grecas ibi litteras didicit studio memorabilis. In altero littore thessalonica est potēs quodā ciuitas. Quā tū eple pauli apli tū magni theodosij ꝑceps atꝫ implacabilis ira famosam reddidere. indignatꝰ em̄ ob cesos in ea iudices aliqn̄ clementissimꝰ imꝑator vniuersum vrbis populū trucidari mādauit. xi. milia viroꝝ cesa tradunt. Nō tulit Ambrosius mediolanēsiū pōtifex tā immane facinꝰ incorreptū. imꝑatorē ab ingressu ecc̄ie ꝓhibitū subire penitentiā ꝯpulit. nec maximꝰ priceps pastoris subire iudiciū recusauit. Hinc lex ꝓmulgata vt lata ꝓ morte homꝰ sentētia añ dies trigita nō exequat. Hanc vrbē libere ꝯditionis fuisse plinius tradidit Strabo cōditorē eiꝰ philippū alexādri patrē affirmat. ambo eā attribuūt macedonie. Andronicꝰ emanuelis imꝑatoris cōstātinopolitani filiꝰ hāc in ꝑtē hereditatis accepit. Demū iohānis fratris sui odio qui patri successit in imꝑio venetis tradidit. Venetis amurates (turchoꝝ vt añ diximꝰ imꝑator) eripuit. Hic reliquā macedoniā vsqꝫ ad mōtes peonie ⁊ quā modo albaniā vocant imꝑio suo subiecit. Mira reꝝ mutatio et fluxa humani imꝑij glia. hec ē macedonia q̄ duobꝰ inclita regibus vt philippo ⁊ alexādro. grecia traciaqꝫ subacta impiū protēdit in asiā. armeniā. hiberiā. albaniā. capadociā. syriā. egyptū. thaurū. caucasum subiugauit. hec in bactris. medijs. ꝑsis dn̄ata. toto oriente possesso. indies quoqꝫ victrix e vestigio liberi patris atqꝫ herculis signa circūtulit. Hec eadem nostra etate spurcissime turchoꝝ genti subiecta tributū pendere ⁊ iugum ferre miserrimum cogitur.

De magnesia et thessalia

Magnesiā qꝫ ⁊ thessaliā nr̄o tp̄e turchoꝝ arma inuaserūt. nobilissimi mōtes olimpiꝰ. pieris. ossa. pyndus. insuꝑ ⁊ othris. laphitaꝝ q̄dā sedes turchoꝝ imꝑio parēt. penes q̄s qn̄qꝫ ⁊. lxx. vrbes fuisse olī pliniꝰ affirmat. Totū peneū turchi possidēt. Inter flumia thessalia clarissimū iusteagoniphos. hic fluuius orit inter ossam ⁊ olimpū nemorosa ꝯualle defluēs. l. ferme stadia ꝑcurrit dimidio eiꝰ spacij nauigabilis. ī eo cursu tempe vocant. qn̄qꝫ milia passuū longitudine vltra visuꝫ hoīs se dextra leuaqꝫ leuiter ꝯnexis attollentibus iugis intus sua luce viridant. hac labit peneus viridi calculo. circa ripas gramie amenꝰ canorꝰ auiū cōcentu. arripit amnē orchon nec recipit. ꞅ olei mō suꝑnatantē vt dictū ē ab homero breui spacio portatū abdicat. penales aquas dirasqꝫ guttas genitas argenteis suis miscere recusans. hec pliniꝰ de peneo. Tot xp̄ianis bona turchoꝝ arma eripuere. Quis nr̄aꝫ magis desidiā incusauerim. In thessalia regē fuisse tradūt noīe grecū a q̄ grecia dicta sit. Helenū qꝫ in eodē loco regnasse a quo helena nūcupata ē. Homerus tribus noībus thessalos appellauit. mirmidonas. helenas. ⁊ acheos. Hic sunt philaꝝ angustie. persarum cede insignes. q̄ licet oli ꝑsaꝝ impetū tenuere turchoꝝ tn̄ armis claudere transitū minime potuere.

De Boecia

Post thessaliā Boecia succedit ab ortu in occasuꝫ porrecta euboicū mare criseūqꝫ sinū ꝯtigēs thebaꝝ claritate apud oēs ferme historicos noīata. Hic musis natale in eliconis nemore. hic saltus cytharō et hysmenus amnis ⁊ fontes dirce arethusa ⁊ agāppe. q̄ patria quodā liberi pr̄is atꝫ herculis fuit q̄ fortez produxit epaminūdam nō cedens athenis claritate. ciuitas ea nr̄a etate exiguū castellū thebaꝝ ⁊ a turchis proximis annis cum reliqua Boecia occupatum.

De hellis grecia

Sequit hellis q̄ a nr̄is appellata grecia. Acten. i. littus prisci vocauere. mutato deinde noīe acticā dixere. Homerus cūctos acticā incolentes appellauit atheniēses cū nōdū edificata foret megra. Protendit aūt actica ex boecia vsqꝫ in histmū corinthiacū ꝑte sui q̄ appellat megaris. Circa histmū v̄o colūna fuit in qua hic inerat titulus in ꝑte peloponesum spectante. Hec poloponēsus at non ionia. in ꝑte v̄o megara intuente. hec nō peloponesus ꞅ ionia. Idē em̄ actici ⁊ iones fuere. Qui cū de finibus cū peloponesiaticis sepissime disceptassent hāc tādē cōmuni cōsensu colūnā erigi obtinuerūt. Acticā quis saxosaꝫ ⁊ sterilē. pleriqꝫ tn̄ mirificis laudibus extulerūt. deorumqꝫ domiciliū esse dixerūt. loca ipa possidentiū ⁊ parētū heroū. In hac ciuitas atheniensis quodā nobilissima fuit nullius indigua ꝑconij tāta eius suꝑfluit claritas. Eadem nostro tp̄e ꝑui oppidi speciē gerit. In eo tn̄ saxo quo vetustū Minerue templū fuit. arx est ꝑ omnē greciam nominata. tū opis magnitudine. tū difficultate oppugnationis. hanc Florentinus quidam maometho tradidit. Cum imploratis latinoꝝ auxilijs nullius opem inueniret rura ei ob eam rem tradita inquis eiuum ignobile ducat.

De Peloponesso

Peloponessus actice iungit totius grecie arx quodā dicta. nā ꝑter inhabitātiū in ea gētiū nobilitatem atꝫ potētiā ipe locoꝝ situs pricipatū designat atꝫ imꝑiū. multi sinus insunt ⁊ promotoria multa. insignes etiā ⁊ ꝑmagni cheronessi. ipa locoꝝ varietate iocūdi. formā eius platani folio similimā dixere. longitudine ⁊ latitudine ferme parē. Ab occasu in ortū stadioꝝ mille. cccc. perimetros siue ambitus omissis finibus vt polibio placet stadia quatuor milia continet. Arthemidorus aūt suꝑaddit. cccc. cui ⁊ plinius consentire videt ysidoꝝ auctorē secutus. Idē duo maria terrā ambire dicit ioniū ⁊ egeuꝫ. Angustie vn̄ procedit istmos appellāt. qn̄qꝫ milia passuū latitudis continētes. Has angustias ꝑfodere demetrius rex. dictator. cesar gaius priceps. domicius nero infausto (vt oīm exitu patuit) incepto tētauerūt. Hic corinthus nobil colonia fuit. Greci pricipes postqꝫ turchoꝝ potētia in europā penetrauit ex mari ad mare producto ꝑ angustias muro peloponessum a reliqua grecia distinxerūt. murū examiliū appellauere. Hāc prouinciam hodie moreā latini vocāt. in ea achaia continetur. messania. laconia. argos ⁊ archadia. q̄ mediū par insule obtinet. Amurates expugnata thessalonica. subacta boecia. ⁊ actica ꝑter athenas ad examiliū vsqꝫ pro-

fectus pterritis grecis diruit murũ. tributũqꝫ annuũ (dedẽtibus se peloponẽsibus) iperauit. At cũ hũgari
instãte iuliano cardinali. S. angeli aduersꝰ turchos arma sumpsissent. confectisqꝫ nonnullis feliciter pl'ijs
amplius instarent vrgerẽtqꝫ hostes Constãtinus qui postea apð constãtinopolim imperauit ibiqꝫ necatus
est vt añ diximus. Huius prouincie dispotus animo auctus ꝛ negare turchis tributũ ꝛ examiliũ instaura
re non dubitauit. ob quã rẽ magna deinde pecunia mulctatus ẽ ꝛ examiliũ denuo destructũ cũ victoꝛ amu-
rates apð varnã hũgaros deleuisset deuicta cõstãtinopoli albani q̃ cũ plures peloponessum incolebãt sum
ptis armis demetriũ ꝛ thomã cõstãtini frẽs regno deijcere annixi sunt. nobilẽ quedã greculũ ad regni fasti
giũ assumẽtes vtraqꝫ ps auxiliũ maomethis implorauit. Illi nobilioꝛ ps visa iustioꝛ auxilia aduersus al-
nos demetrio fratriqꝫ tradita. albã subacti prioribꝰ dñis paruere maomethi. xv. miliũ aureoꝝ tributũ pen
sum. Thomas q̃uis hereditario iure impatorẽ se dicere posset cuiꝰ maiores lõga serie grecoꝝ nemini im-
parauere. metu tñ maomethi eo titulo abstinuit. Cũ calixtꝰ pon. max. xpianos pĩcipes in͛ sui põtificatꝰ in
itio aduersꝰ turchos inuitaret existimauit thomas turchoꝝ impiũ ꝑculdubio ruituꝝ maomethiqꝫ tributũ
negauit. Cũ vero nõ tã magnifica facta q̃ꝫ verba esse aĩaduertit ꝑsoluto tributo ꝛ adiectis donis maome-
thi recõciliatus ẽ. Nũc vero si vera ẽ fama q̃ ꝑ hos dies allata ẽ violate fidei maiorẽ subire penã cõpulsus
maomethi ꝑrsus subiectꝰ ẽ. peloponessus tota turchoꝝ impio adiecta.

Achaia

Egredienti Peloponessum per angustias istmi ad reliquam Greciã Strabo ꝛ Plinius occurrẽ acticã
tradunt. Ptolomeus Achaiaꝝ eius fines hoc modo describit. ab occasu Epyrum. a septentrione ma-
cedoniam ꝛ partem egei pelagi collocat. ad orientem eiusdem maris terminos ponit vsqꝫ ad summum pro
montoꝛium. ad meridiem adriaticũ pelagus iuxta littus qð acheolꝰ amnis irrũpit in corinthico sinu. Qð

si ita est acticā.boetiā.phocidē.thessaliā.magnesiā.etholiā ⁊ acarnaniā achaia ipa cōplectit̄. Idē tn̄ ptholome⁹ alio loco mediterraneas peloponessi ciuitates enumerās elicē.burā.helenā.phereciā in achaia eē dicit.⁊ ꝓpriā eē achaiā intra peloponessuꝫ affirmat.nobis q̄ ꝓ nr̄i opis instituto res peloponesiaticas ⁊ acticas breuiter absoluim⁹ ⁊ ad occidentē festinam⁹. Acarnania prior occurrit inter epirū boetiāq; protensam cui etholia vel cōiūcta vel ꝯmixta esse videt̄.hec hodie ducat⁹ appellat̄. Johannes vintimili⁹ natiōe siculus filiā suā dispoto acarnanie in matrimoniū dedit. Exinde vexantib⁹ acarnaniā turchis ac generꝝ obsidētibus cū paruo eq̄tatu mare traiecit.obsessores inuasit.stragēq; memoratu dignā edidit.nam parua manu ingentes fugauit copias salutemq; genero pepit.q̄ tn̄ paulopostea ꝑ insidias capt⁹ a turchis regnū amisit. epirū tn̄ eius adhuc nomīe teneri ferūt.

De Epiro

Epyrus in occidua pte ab acroceraunis montibus incipit protendit̄q; versus oriētē vsq; ad ambrachium sinū ꝑ stadia mille trecēta septētrionalē ei⁹ ptē ptholome⁹ macedonie ꝯiūgi tradit.orientale achaie vsq; ad ostia fluminis achelo.occidentale lat⁹ ionico excipi pelago asserit. Strabo ausoniū hoc idē mare appellauit.in epyro.xxiiij.fuisse gētes theopōp⁹ tradidit.celebratissime chaones ⁊ molosi regnū q̄nq; tenuere pri⁹ q̄dē chaones posteri⁹ molosi q̄ ꝑ regū cognationē ex eacidaꝝ sanguine progeniti mirūimmodū amplificati fuerūt. Penes q̄s dodone vet⁹ oraculū ⁊ nobile viguit. Orā hui⁹ terre maritimā felicē atq; vberē tradidere.multeq; olim vrbes ⁊ oppida munitissima in epyro fuere.s; ꝓpter populoꝝ rebelliones q̄bus cū romanis ꝯtenderūt prouīcia vastata ē.lxx.eīn epyrotaꝝ vrbes a paulo emilio imꝑatore funditus euersas esse auctor est polibius victis macedonibus ⁊ pse rege supato. Ex q̄b⁹ maximū numerū viris molosoꝝ extitisse ⁊ mortaliū centū ⁊ q̄nq̄ginta milia in seruitutē redacta. Plini⁹ veronensis hāc cladē macedonibus attribuit.duasq; vrbes ruine adiecit.credo q2 macedones epyrotarū imperiū obtinebāt.vtrāq; gentem vno noīe pliniū ꝯphendisse. Apud epyrū actica pugna late memorabilis ꝯmissa est.in q̄ cesar august⁹ marcū anthoniū nauali ꝓlio vicit ⁊ sil' egypti reginā cleopatrā.nā ⁊ ipa huic certamini pn̄s fuit. Ob quaꝫ reꝫ victor august⁹ in ambrachio sinu vrbē ꝯdidit eiq; vocabulū indidit nicopolim.i.victorie ciuitatē. ambrachij sinus hostiū paulo q̄ stadia q̄tuor mai⁹ est.circuit⁹ stadia.ccc.amplectit̄.optīa oī ei⁹ ex pte statio. Ingredientib⁹ occurrebāt olī a dextra habitantes greci accarnones ⁊ appollinis citij tēplū quondā in tumulo ad hostiū eminēs cui cāpus subiacuit lucūq; habens in naualia.in q̄bus cesar vnum viginti naues decimaꝝ noīe reposuit.ab vno remoꝝ ordīe vsq; ad deciremes adiūgens. Sinistra v̊o nicopolis est ⁊ epyrotaꝝ colonia. Cassope nr̄a etas epyrū artō appellat. Circa littus eius paucis añ annis profect⁹ regie classis noīe wilhelm⁹ marin⁹ triremes venetoꝝ insecut⁹ ꝯphēdit atq; incēdit ī eodē littore apō acroceraunios mōtes finiri hadrie nauigationē ioniuꝫ incipe pelagus Straboni visum est.apud quē mare ausonium idē id quod ionium esse apparet.cum Epyri oram ausonio ablui pelago affirmet.

De Albania

Que nūc albania dicit̄ olī macedonie porcio fuit ad occidentē versa in q̄ dirathiū ⁊ appoloniā fuisse ꝓdidimus nō incelebres prisco seculo ciuitates. Sermo gēti neq; grecis neq; illiricis not⁹. Credim⁹ hoc gen⁹ hoīm ex albania quodā venisse q̄ vicina colchidi in asiatica scithia memorat̄ vt sepe barbaraꝝ inundatio nationū grecie atq; italie ꝓuīcias occupauit. In hac terra potēs camusa fuit q̄ xp̄ianis pn̄tib⁹ ort⁹ paꝝ tenax catholice fidie ad maomethis īsaniā decliauit. Sꝫ q̄leuiter xp̄m deseruit tāfacile maomethis sacra cōtempsit.rediit eīn ad paternā legē.⁊ q̄uis vtrāq; religionē ꝯtempserit neutri fid⁹ xp̄ian⁹ tn̄ mori q̄ turch⁹ maluit. Paulo post cōstantinopolitanaꝫ cladē morbo extinct⁹ Georgi⁹ scāderbech⁹ ei⁹ hereditatē accepit nobili loco nat⁹ q̄ etatē pene omnē in armis ꝓ xp̄i noīe pugnando ꝯsumpsit.mltas ⁊ magnas turchoꝝ turmas bello vicit ⁊ deleuit.solusq; quodammō regionē illam in euangelio xp̄i cōtinuit. Q̄uis hodie hostili ferro petita magna ex pte deserta ferat̄. Rex alfonsus sepe milites in albaniaꝫ misit ⁊ croyā vrbē in ptātēꝫ acceptam a turchis defendit. Nepos scāderbechi ex fratre cū turchoꝝ parti fauēs insidias patruo moliret̄ ab eo captus est ⁊ ad Alfonciū missus in carcerē coniectus est. Calistus q̄ꝫ roman⁹ pontifex auxilia pecuniaria scāderbechio nō pauca misit. Velona in albania nō magna ciuitas est in portu maris sita q̄ breuissimus est in italia traiectus.hāc paraietes primus ex turchis occupauit.rebellātem amurates recuperauit.nescio quod malū minat̄ ytalie.

De illiria

Post albaniā illirice sequūt̄ gētes ad occidentē septentrionēq; verse.hoc gen⁹ hoīm nostra etas sclauos appellat.⁊ alij bosnēses.alij dalmate.alij croaci histri carniq; nūcupāt̄. Bosnēses itror⁹ ad pānoniā vergūt septētrioni expositi.reliq̄ adiacētes mari ad timaui vsq; fontes ꝓtendunt̄.hinc ausoniū illic pannoniam intuentes. Timauus aūt in intimū adriatici maris sinū excurrit.cuius fontem matrem appellari maris Strabo ꝓdidit. In bosna rex gētis steffanus noīe(sic eīn reges suos appellare ꝯsueuere) q̄uis xp̄i religionem sectaretur.diu tn̄ baptismi sacramento abstinuit. sed anno supiore vocato ad se Johāne cardinali sancti angeli cuius sepe meminimus ab eo baptismatis vnda ꝑfusus ⁊ sacris nostris rite iniciatis turchis q̄bus cū federe iunctus erat bellū indixit.nunc paululū nutare affirmatur. In hac regione q̄plurimum heretici possunt.quos vocant manicheos pessimū genus hominū.qui duo principia reꝝ ꝓdunt alterū bonoꝝ alterum maloꝝ.nec primatū romane eccīe tenent.nec xp̄m equalem cōsubstantialemq; patri esse fatentur.hoꝝ cenobia in abditis ⁊ montiū conuallibus sita feruntur.in quibus egrotantes matrone seruientes sanctis viris si euaserint ad certum tempus deo vouent.reddite sanitati permittentibus viris vota persoluunt.ꝓmiscue inter monachos ꝑfinito tpe viuentes.hanc labem nulla sedis apostolice decreta. nulla xp̄ianoꝝ arma delere potuerunt. Sinit ad nostrā exercitationē regnare hereticos de⁹.

De Dalmacia

In dalmacia raguseos magnis affecit cladibꝰ Steffanꝰ inter bosnēses ⁊ dalmatas ducatū possidens ⁊ manicheoꝝ veneno infectꝰ q̄ ⁊ si xp̄ianos ꝑ insidias captos sepe turchis venūdauerit mittere tn̄ orato res romā ⁊ auxilia sedis ap̄lice petere nō erubuit. eiꝰ belli sumptus ex xp̄ianis petēs qđ gesserat ī xp̄ianos nec defuere q̄ tā impijs verbis aures accomodaret.

De Croacia

In croacia austral' mulier que nuptias comitis cū eēt inferiore sanguine. moꝝ ꝓstātia ⁊ forme elegantia meruit. dū laxādi animi gratia ex castello in castellū obeq̄tat subito turchoꝝ interuētu capta ⁊ apđ eos aliq̄ꝫdiu detēta. impatiētia tandē mariti nō ꝑuo auro redēpta ē. Querat fortassis aliq̄s vbi nā liburniā dimiserimꝰ quā ꝑmeasse anthenorē ytaliā petentē insignis poeta cōmemorat. Cōfusi sunt ad modū ꝓuinciaꝝ fines nec expedire noua facile ē ne dū q̄s vetustissima possit absoluere. Pliniꝰ liburnie finē initiū eē dalmatie dixit ⁊ tragurū marmore natū. in ea eē salonā q̄ꝫ coloniā que ab iadera. c. ⁊. xij. milibꝰ passuū abfuit. Jadera vo cētū. lx. a pola distare. ex quo fit vt inter croatinos ⁊ dalmatas liburni sedes habuerūt. forsitan ⁊ croatini nouū gentis nomē liburnoꝝ loca inuaserūt nobis hec indicasse sufficiat. si q̄s certiora desiderat priscos euoluat autores. Ptholomeꝰ liburniā dalmatiā atꝫ illiridē sil' cōfudit. ⁊ illiridi q̄dē a septētrionali plaga pannoniā occurrere dixit. ab ortu superiorem mysiam. ab occasu histriam. a meridie macedoniam ⁊ adriaticum latus.

De histria

Histriā veteres ytalie ꝑtē tradiderūt in q̄ paretiū ⁊ pola ē ⁊ iustātinopol' quā caput histrie vocāt incōuenienter. italie tn̄ iūgit' adriatico sinu disiecta ⁊ in peninsule modū circūdata mari q̄ cōtinenti applicat a tergo. lapidea est ⁊ mōtana regio quā prisci albaniā vocauere. Pliniꝰ histriā adherere liburnie dixit Ex q̄ palā fit croatinos liburnoꝝ loco succedere. Histriā ab histro amne dictaꝫ ferūt quē a danubio in adriam fluere falso tradidere. cui errori ⁊ pōponiꝰ mella ⁊ nepos padiacola aures adhibuit. nullꝰ eñ ex danubio amnis in adriaticū effūdit' mare. Argonautaꝝ eos fabula decipit q̄s ꝑ histrū ex mari pōtico in histriā vectos memorie ꝓditū ē. ſ ꝯstat eos ex histro in sauū aduerso flumīe nauigasse. deinde nauportū quē hodie labricū appellari putauerim. cuiꝰ paludē lugeū strabo appellat. Ex nauporto vo ꝑ mōtes humeris aduecta nauis in adriaticū ꝑuenit. Histri hodie sclaui sunt q̄uis maritime vrbes italico ſmōe vtāt' vtriusq̄ꝫ lingue peritiā habētes. ꝑs ꝓuincie melior ea q̄ maritima venetoꝝ imꝑio subiecta ē. Mediterranea domus austrie possidet. Oppidū s. viti qđ ad flumē ticiū situ ē falsenes habēt. Ex q̄ loco ad aq̄legiā mille stadia eē Tudidanꝰ q̄ domuit histros tradidit finē italie musie flumini tradidere. In hac terra nihil etate nr̄a memoria dignū gestū eē accepimꝰ. q̄uis australes ⁊ venetos magna de finibꝰ cōtentio agitauerit. ⁊ vtriusq̄ꝫ partis subditi armis ꝯtēderit. ad q̄s lites ꝯponēdas nos aliq̄n ab imꝑatore missi q̄uis inducias belli fecimꝰ et no uos termīos ꝯstituimꝰ vniuersaꝫ tn̄ litē amputare nequimꝰ.

De Carnia nūc germanie ꝓuincia

Carni inter q̄s lapides enumerant' histros sequūt'. Sclaui tn̄ q̄ꝝ sermo regionē obtinet carnos bifariam diuidūt duplicē carniolā esse dicētes. Alterā siccā ⁊ aq̄ꝝ indiguā in q̄ histros ponūt ⁊ carsos. qui medios inter labacū ⁊ tergestū incolūt mōtes ⁊ ad tymanū vsq̄ꝫ ꝓferūt. Alterā irriguā in q̄ flumē sauus ortū hꝫ ⁊ nauportꝰ q̄ labacꝰ hodie appellat' ⁊ alij q̄plures fluuij. In hac prouīcia dū fridericꝰ imꝑator coronā regni theutonici apđ aquēseꝫ ciuitatē peteret vlricꝰ cilie comes ⁊ albertꝰ īꝑatoris frater cōiūctis viribꝰ labacū insigne oppidū ex flumīe cui adiacet dictū obsidiōe cinxere. diu machinis oīs generis oppugnauere sed a friderici militibus non sine clade repulsi ⁊ castris exuti diuitē suppellectilē ꝑdidere. hoc oppidū sclaui ⁊ itali lublana vocat ex lugea palude sumpto vocabulo.

De Carinthia nūc germanie prouincia

De Carinthia nūc Germanie provincia

Corinthia montana ⁊ ipa regio carnis applicat̄ ad ortū ac septētrionē stirie iūcta. ad occasum ⁊ meridiē alpes. italas ⁊ forū iulij cōtingit. multe in ea valles collesq̄ȝ. feraces tritici. multi lacꝰ. mlti amnes quorū p̄cipuꝰ drauꝰ q̄ p stiriā ac pannoniā in danubiū ferẗ haud inferior sauo. Imperiū ꝓuincie australes obtinent ⁊ archiducē appellat cui ea regio paret. Quotiēs nouꝰ prīceps reipublice gubernationē init solennitatem nusq̄ȝ alibi auditā obseruāt. nō lōge ab oppido sancti viti in valle spaciosa vetuste ciuitatis reliquie visunẗ cuiꝰ nomē tp̄is aboleuit antiquitas. Iuxta in pratis late patētibꝰ marmoreꝰ lapis erectus ē. huc rusticus ascendit cui p successionē stirpis id officiū hereditario iure debeẗ. a dextera bos macer nigri coloris astat ad sinistram pari macie deformis eq̄. frequēs circa eū populꝰ ⁊ oīs rustica turma. tū prīceps ex aduersa pratorum p̄te ꝓcedit purpurati eiꝰ ꝓceres ambiūt vexillū añ ip̄m ⁊ insignia principatꝰ comes gorcye q̄ pallacij curā gerit. inter. xij. minora vexilla p̄currit. reliq̄ magistratꝰ sequūẗ. nemo in eo comitatu nō dignꝰ honore videẗ nisi prīceps p seip̄e rustici speciē ferēs. agrestī ei vestis. agrestī pileꝰ. calceusq̄ȝ ⁊ bacculꝰ in manu gestatus pastorē oñdit. quē postq̄ȝ rusticꝰ ex lapide venientē cōspicatus est sermone sclauico (sunt eñ ipi corinthiani sclaui) quis hic ē inclamat cuiꝰ tā supbū incessum video. respōdent circūstantes principē terre aduentare. tū ille iustus ne iudex ē salutē patrie querēs. libere ꝯditionis. dignꝰ honore. est ne xp̄iane cultor fidei ⁊ defensor. respondent oēs est ⁊ erit. rursus ille. quo me iure ab hac sede dimoueat. At goricie comes. lx. denarijs abs te hic locꝰ emiẗ. iumēta hec tua erūt bouē atq̄ȝ equā ostendēs. vestimēta quoq̄ȝ prīcipis q̄ pauloañ exuit accipies eritq̄ȝ domꝰ tua libera ⁊ absq̄ȝ tributo. Quibꝰ dictis rusticꝰ leui alapa principi data bonū iudicē esse iubet ⁊ surgēs iumentaq̄ȝ secū adducēs loco cedit. Prīceps ṽo cōscēso lapide nudū gladiū manu vibrās ad omnē se partē cōuertit equū iudiciū populo ꝓmittēs. ferūt ⁊ aquā frigidā rustico allatā pileo bibere tanq̄ȝ vini vsum dānet. Deinde ad ecclīam soliensem p̄git q̄ in ꝓpinquo tumulo sita ē sancti petri vocabulū habens ⁊ olim pōtificalis fuisse. vbi pactis sacrificijs princeps rustica indumēta deponit paludamētūq̄ȝ induit. cōuiuatusq̄ȝ splēdide cū proceribꝰ in prata reuertiẗ ibiq̄ȝ pro tribunali sedens ius petentibus dicit ⁊ feuda cōfert. Fama est anno. d. cc. nonagesimo post xp̄i saluatoris ortū imꝑante Carolo magno ducē gētis Ingonē noīe ingens cōuiuiū prouīcialibꝰ p̄parasse. ⁊ aggrestibꝰ quidē ad cōspectū suū intromissis in vasis aureis atq̄ȝ argēteis. nobilibꝰ ṽo ⁊ magnatibꝰ procul ab oculis collocatis fictilibꝰ ministrare iussisse. Interrogatus cur ita faceret respōdisse. nō tā mūdos esse qui vrbes ⁊ alta palatia q̄ȝ qui agros ⁊ hūiles casas colerēt. Rusticis qui xp̄i euāgeliū accepissent. baptismatis vnda purificatis cādidas ⁊ nitidas esse aīas. nobiles ac potētes qui spurcicias ydolorꝝ sequerenẗ sordidas ac nigerrimas. se ṽo pro aīarꝝ q̄litatibꝰ instruxisse cōuiuiū. Castigatos ea re nobiles cateruati sacre baptismatis vndam querentes breui tempore sub virgilio et arnone iuuauiensibꝰ ep̄is vniuersos xp̄i fidē accepisse. Hinc honos inuescīēdi prīcipis rusticitati ductꝰ. Fuit aūt dux Corinthie venator imperij ad quē lites venatorꝝ oīm deferebanẗ. vocatꝰ in iudicio corā imꝑatore querelātibꝰ nō nisi sclauonica lingua respondere tenebaẗ. Multa huiꝰ prouīcie fuisse ornamenta commorāt. multa priuilegia. facile id creditu ē q̄n imꝑatorē lodouicū eiꝰ terre ducatū filio suo arnolfo primogenitꝰ cōtulisse nō ambiguū ē. Est ⁊ alia huius prouincie cōsuetudo in oppido quod Clagefurcium appellant cōtra fures durissima. Si quis in furti suspitionē inciderit mox captus laqueo suspensus vitā finit. Sumpto supplitio pꝰ triduū de suspitiōe iudicāt. si reū fuisse necatū inueniūt pēdere cadauer infame sinunt donec sua sponte cōsumptus decidit. Sin nō depositū in cimiterio cōdūt. iustūq̄ȝ funus e publico faciunt ⁊ aīe gratas exequias. In hac prouincia comes gorcie vlricꝰ vir muliere corruptior impuberes filias media nocte ad potū surgere cōpulit icrepitās q̄ sine siti somnū agerent. cū pastoribꝰ ⁊ bubulcis sepiꝰ q̄ȝ cū nobilibus conuersatus ē. Senex sup glaciē cū pueris lusit. Inter vulgata storta frequentissime lauit. raro in aula pransus est. solus cocū adiens ofulas in ip̄a coquina vorauit. vestes induit viles ac punctas. pectus nudū ⁊ apertuꝫ ostendit. oculi semper lacrimantes fuere. Quem cū aliq̄ñ ad se venientem Fridericus imperator ex fenestra intuitus esset me vocitās. age inquit o Enea principem qui ad nos properat contemplare. Si quē mundiorem pulchrioremq̄ȝ videris aliq̄ñ effare. mihi cū satis principem comiteq̄ȝ considerassem feda rusticitas visa est que dominatū assecuta egregium seruitio p̄meret. Huic vxor natione vngara. forma prestanti ⁊ audacia plusq̄ȝ virili vincula induit. mox vlrici comitis cilie auxilio liberatus vxorem domo pepulit. nec diu post vita functus filios bone indolis adolescentes ⁊ matri q̄ȝ sibi similes reliquit heredes.

De stiria germanie prouincia — De Stiria Germanie prouintia

Stiria quā quōdā valeriā inuenimꝰ nūcupatā ad orientē pannonie iūgiẗ. latꝰ eius septētrionale austriā respicit. ad occidentē ac meridiē carnis ⁊ corinthus occurrit. eodē q̄ȝ prouīcia mōtana ē q̄uis in orientē porrecta planicies nō p̄uas habeat. Drauus ac mura insignes fluuij terrā irrigāt. mura in drauum exoneraẗ. ille in danubiū. Urbiū populi plerūq̄ȝ teuthones sclaui qui citra drauū rura colūt. Imperium australis familie est in eo oppidū vetus qđ ciliā vocāt nōnulli Sillateū appellatū quondā existimāt ⁊ opus fuisse lucij sille. de q̄ re nobis nihil exploratū ē. Multe ibi vetustatis reliquie visunẗ ⁊ romanorꝝ noīa principū sepulcralia marmora referūt. In eo p̄fuit etate nostro fridericꝰ comes. q̄ cū eēt in libidinē ꝓnissimꝰ ⁊ olī veronice cōcubine incēsus amore legittimā cōiugē ex comitibus croacie natā sua manu interemisset. cōcubinā ṽo pater eius hermānus vt ē potentū iusticia ⁊ in ꝓfluentē dimersisset vxores passim maritis abstulit. puellarū greges in pallaciū rapuit. ꝓuīciales ꝓ mancipijs habuit. ecclīarum bona diripuit. monetarum falsatores. veneficos. ariolos. nigromantes vndiq̄ȝ ad se consciuit. Et q̄uis anno iubilei iam nonagenarius indulgentiarum causa Romam petisset reuersus tamen nihilo melior visus est. Interrogatus quid sibi Roma profuisset in pristinos mores relapso. Et calciator meus inquit ad consuendas ocreas post visam Romam redijt. Huic vita fūctus Udalricus filius successit. per cetera similis ingenio. tantum ⁊ eloquentia maior. Quo sicut dictum est interfecto quatuor ⁊ viginti competitores hereditatis fuere. vt qui viuens vndiq̄ȝ bella cōci

uerat moriens q̄z seditiones excitaret. Sed optimates terre possessionē impatori friderico tradendā censuerunt ea lege vt cōpetitoribus scdm prouincie cōsuetudinē in iuditio responderet. Relicta vlrici armis defendere que possidebat decreuit. Fridericus manu potenti cū plura castella obtinuisset in cilia tādē receptꝰ est. Arces loci tradēte iohāne vitonitio natione bohemo. qui cū fuisset magister militie comitis accepta cesaris pecunia a ꝯiuge eius defecit. sed mox penitentia ductus grande ausus ⁊ in expiabile facinus tāq̄z scelus scelere redempturus impatorē iā sibi securꝝ ⁊ cū paucis cilie morantem nocte cōcubia intercipe aggressus est. Corruptis nanq̄z opidanoꝝ plerisq̄z qui sibi aduenienti partem oppidi traderent. Hora cōstituta cum octingentis equitibus intromissus cūcta miscere armis cepit. Affuit diuina pietas Friderico que illi preter cōsuetudinē in arce supiore ⁊ humana ope munitissima ea nocte dormiendū suaserat. proceres q̄ remanserant in oppido capti omnes in quos ⁊ Johannes vnguadius cūctis stiriensibus opulentior cū Georgio fratre abductus est. necnō Vlrico austrie cancellario. Quis esset epūs ⁊ ad ecclam confugisset parsusz est vsq̄z adeo apud hoīes nostri seculi diuīa ⁊ hūana iura perierunt. Traditori bohemo diuiti spolio locupletato nō defuerunt ex illo tpe adiutores. Fama est ea ꝗcelebris inter stiriēses nobilē quempiā fuisse cui sepe in animū ceciderat ⁊ seipsum laqueo suspendere. id egre ferentem ex docto quodā viro remedium petiuisse aduersus eā temtatione. Consiliū datū ꝓpriū vti sacerdotē cōduceret. qui sibi manente in arce quadā solitaria singulis diebꝰ rem diuinā faceret. paruisse nobilē atq̄z in annum ferme cōtinuasse nulla suspendēdi cogitatione interueniente. Postremo rogatū a sacerdote vt ꝑsbitero vicino q̄ dedicationē eccie in proximo monte habiturus esset auxilio esse posset. licentiā dedisse ꝓponentem in animo paulopost sequi et sacris interesse. stetisse diu postea nunc vna nunc altera causa retentū. deniq̄z circa meridiē profectū agresti cuidaz in nemore occurrisse qui rem diuinā in monte peractam esse populumq̄z omnē abijsse diceret. cōtristatum eo nuncio nobilem infelicē se esse dicentē qui eo die sacrū corpus xpi non vidisset. agrestem consolari cepisse vēditurꝝ si vellet nobilis emere ꝑmiū quod interessendo diuinis meruisset. sagūq̄z nobilis petiuisse precij noīe. venditione facta nobilem nihilominus montē ascendisse atq̄z orasse in templo. reuersus autem in proxima arbore suspensum agrestem inuenisse. sed postea diris cogitationibus haud quaq̄z vexatū fuisse. In hac prouincia decoctum sal ad vicinas regiones importatur. Ea ⁊ ferri mineras locupletas habet. Et argenti fodinas non ignobiles. Quis in curia principū argentum haud multum effundatur.

¶ De austria germanorum celebri prouincia

¶ De austria Germanorũ illustri provincia

¶ Austriam describere hoc loco haud necessarium existimamus. de qua ꝓpriam historiam edidimus. bre-
uibus tñ situs eius absoluetᷣ. hoc em̃ tp̃e diuisis esse terre limitibus. Austria olim pãnonia superior
dicta. ab oriente habet hungariã. ab occidende bauariã. septentrionẽ eius bohemia ⁊ morauia terminant
ad austrum ỽo montes stirie qui longo tractu ab alpibus deriuantᷣ. Latitudo eius triũ aut paulominꝰ die-
ꝝ. Longitudo ỽo duplo maior. terra nobilis. aquis irrigua. vitibus cõsita. ligni copiosa. agro feraci. pi-
scibus plena. vino adeo exuberat vt bohemis morauis schlesitis bauaris in dando vino satisfaciat. exinde
q3 q̃maximas opes colligit. Danubiꝰ eã mediã secat fluuius omniũ europe maximꝰ. Inter p̃cipuas eius
ciuitates est Vienna panonioꝝ maximũ emporiũ olim flauiũ appellata ambitu muroꝝ duuz miliũ passuũ
cingitᷣ fossatis ꝓpugnaculis torribusq3 ⁊ maximis suburbijs decorata. principũ austrie p̃cipua ⁊ dignissi-
ma sedes. In ea ꝓuinciales post obitum alberti cesaris friderico se cõmiserunt ea lege. vt si masculum pre-
gnans regina pareret tutor eius esset. sin feminã terre dñs. Nato vt p̃dictũ ẽ ladislao tutelã eius Fridericꝰ
accepit. Milites qui sub Alberto meruerãt cũ stipendio se fraudatos diceret prouinciã latrocinijs ac incen-
dijs vastauere. Eoꝝ vexatio. xl. milibus aureis a friderico redempta est. cũ bohemis ⁊ hungaris excursio-
nibus in austriã facientibꝰ. Ex sororibꝰ ladislai senior wilhelmo duci saxonie nupsit. Johãnes huniades
cũ regni hungarie coronã a friderico frustra repetisset cũ. xij. milibus equitũ ingressus austriã omnẽ agruz
inter Viennam ⁊ stirie mõtes diripuit at3 incendit. Petentẽ ytaliã cesarẽ rogauerũt australes vti latislaũ q̃
iã ꝓpe modũ adoleuisset in paterna hereditate apud se dimitteret. reiecta petitiõe auctoribus duobꝰ vlrico
altero cilie comite altero eyzingero sumptis armis rebellauere. Redeũtẽ ex ytalia fridericũ apud nouã ciui-
tatẽ obsidione cinxere. quibꝰ ⁊ heinricus rosensis natiõe bohemꝰ cũ ducẽtis eq̃tibꝰ ⁊ mille peditibus se
adiunxit. Et q̃uis ꝯ Nicolao pon. maxĩo iussi essent ne tutelã cesaris impedirent. Cõtemptis ap̃lice sedis
mandatis ⁊ tãte maiestatis auctoritate derisa sceleratũ ꝓpositũ tenuere. Docta eo tp̃e Viennẽsis scola indo-
ctã sententiã protulit. que ꝑ ap̃los ad futuꝝ cõciliũ interponẽdũ suspendi posse romani p̃sulis mãdata re-
scripsit. Ciuitas viennẽsis ⁊ oĩs austria ex eo tp̃e in armis fuit sꝑ temeritate religionis penas pendẽs. Ces-
sit furenti populo fridericꝰ pusillũq3 adhuc tenerẽ ea lege in manus comitis cilie tradidit vt ꝯuocatꝰ ad vr-
bẽ viennã ꝯsanguineis vtriusq3 ꝑtis ⁊ amicꝭ de tutela. de oppidis. deq3 ceterꝭ ꝯtẽtionibꝰ principũ. q̃ voca-
ti ꝯuenisset arbitriũ diffiniret. Ladislaus summa populoꝝ alacritate apud viennẽses exceptꝰ cũcta ex volũ-
tate comitis administrauit. Ad cõstitutũ ꝯcilij die Lodouicꝰ bauarie ⁊ wilhelmꝰ saxonie duces. Albertꝰ
q3 brãdeburgensis Carolꝰ badẽsis marchiones ꝯuenere. Cũ multi ex bohemia multi ex hũgaria barones
impator legatos misit. quibꝰ ⁊ nos adiũcti fuimus. diu de iure ꝑtiũ disceptũ. ß cũ oĩa ex arbitrio victoris
agerentᷣ nec leges defenderẽt q̃ arma nõ protexissent infectis rebꝰ discessuz ẽ. Disceptata sunt oĩa q̃ ꝓmise-
rant australes impatori. dictũ oẽ indictũ fuit. neq3 lr̃is neq3 sigillis auctoritate habita barbara fide actum
In eo ꝯuẽtu ladislaus iohãnẽ huniadez q̃ sibi regnũ a turchoꝝ inuasione seruasset ad principatꝰ honorẽ
euexit. qui sugesto in magno foro apud carmelitas erecta sede sedens aurea regali paludamento ac dyade-
mate ornatus comitatũ ei bistricẽsem ꝯmisit. qd̃ eo in loco minime licuit. neq3 em̃ regi hungarie sub impe-
rio romano maiestatem gerere ius est. ß tãta reuerentia regũ q̃sta eis ꝑ arma siue datᷣ siue relinquitᷣ. Co-
mes cilie dũ regẽ quõlibet impellit ⁊ ad se cũcta rapiens Eyzingerũ viennẽsesq3 ꝯtempnit. Concubinam
quã viro interfecto sustulerat reginali pene honore dignatᷣ. Ex fauore tandẽ regio cadit ⁊ annuẽte eytzin-
gero e curia pellitᷣ. quẽ in exiliũ ꝓficiscentẽ q̃tuor tm̃ equites comitati sunt. Alberto marchione branden-
burgensi ne ꝑ ꝯtemptũ a populo lapidaretᷣ ad portã vsq3 vrbis securitatẽ p̃bente. ¶ Sed q̃feda ⁊ misera-
bilis eius fuga. tã supbꝰ ⁊ fauorabilis eiꝰ redditꝰ fuit. Nã pꝰ annũ cũ iã ex bohemia rex redisset su adẽtibꝰ
primoribus austrie baronibꝰ reuocatus. cũ mille equitibꝰ argento ⁊ auro fulgentibꝰ viennã repetit. cui ex-
tra portas vrbis ⁊ rex ad mille ferme passus exijt obuiã. ⁊ oĩs ferme nobilitas redeũti gratulata ẽ. Plebs
q3 q̃ pauloañ lutũ ac lapides in fugiẽtẽ iactare tentauit sternere viã floribus q̃ redeũti trãsitꝰ fuit minĩe du-
bitauit. vt ẽ in vtrãq3 partẽ in modica siue annuerit siue oderit. Mira reꝝ mutatio ⁊ ludẽti fortune iocꝰ. ey-
tzingerꝰ extra gratiã regis factus in castella sua recedẽs impatori quẽ grauiter offenderat recontiliatus est
Nec diu postea adeo supbierãt q̃ ladislai regis ꝑtes sequebantᷣ vt noue ciuitatis suburbia in qua cesare ab-
sente iacebat puerꝑa impatrix intrare p̃sumpserint ⁊ vrbẽ expugnare cõtenderĩt. qd̃ vbi nõ successit exustꝭ
que obtinuerãt locis abierũt. Fuit sepe inter eos impatorẽq3 ⁊ regẽ incassum tractata ꝯcordia. neq3 em̃ co-
mes cilie dũ vixit ex re sua existimauit vnanimes eẽ austrie principes At eo mortuo cũ eytzingerꝰ ex bohe-
mia missus ad cesarẽ leges pacis vtriq3 gratas dixisset ⁊ iã q̃etura ꝓpe diẽ austria videretᷣ interitus regis
subito nunciatꝰ nõ solũ ꝯcordiã ꝑturbauit sed magnaꝝ reꝝ ⁊ reipublice xp̃iane salutarẽ exorientẽ spẽ pror-
sus abrupit. Australes ⁊ a cesare ⁊ alberto frẽ de tradẽda gubernatiõe req̃siti prouĩcialiũ ꝯuentũ habuere
in quo legati cesaris seniori austrie principi (si erat impator) debere prouĩciã dixere. Albertus suo ⁊ Sigis-
mũdi patruelis noĩe regie ꝑtẽ hereditatis exposcens suasq3 calamitates ⁊ inopias tãto sanguini alienam
referẽs ꝯmiseratiõnẽ inducere conatꝰ ẽ. Cõuentꝰ r̃nsio fuit facturos prouĩciales qd̃ ius eq̃tasue dictaret.
pꝰq3 frẽs inter se cõuenissent. Interea latrones trãsdanubiũ in austriã ad morauie flumĩs ripã munitũ lo-
cũ occupauere oẽs circa regionẽ rapinis at3 incẽdijs vexare ceperũt. aduersus q̃s profectꝰ albertꝰ latrones
vi cepit. interfectisq3 pugnãdo cõpluribꝰ q̃ngẽtos ⁊ q̃nquaginta captiuos aduxit. ex q̃bus. lxxx. furca su-
spẽdit que res magnũ ei apud australes ⁊ nomẽ pepit ⁊ fauorẽ. Vlricꝰ ỽo eytzingerꝰ cũ visitato apud no-
uã ciuitatẽ friderico impatore cuiꝰ ꝑti studebat viennã repetisset vocatꝰ ab alberto nihil mali suspicãs fidẽ-
ter eũ adijt a q̃ mox captꝰ in vincucula cõiectꝰ est ⁊ in priuato carcere clausus. Indigna res visa ciuibꝰ mur-
murare dãnare oẽs factũ nemo tñ auxiliũ misero ferre voluit. Impator sepe rogatꝰ viennã petere aliq̃diu
distulit. veritꝰ ne qua fraus inesset. interim Sigismũdꝰ ex athesi viennã descẽdit. deniq3 ad nouã ciuitatẽ

profectꝰ principatus insignia ab imꝑatore accipiens ꝓ veteri cõsuetudine in eius verba iurauit. in qua so
lennitate albertus affuit. qui paulo post cū sigismūdo viennā repetijt ⁊ ambo aduersus imperatorem cõspi
rātas austriā sibi subigere conati sunt. quoꝝ studia sentiens imꝑator viennā petere statuit ⁊ accersito ludo
uico bauarie duce magni noīs principe eo se contulit imꝑatrice sequente. appropinquante vrbis populus
obuiam prexit. Albertus vero ⁊ sigismūdꝰ nobili comitatu extra vrbē imꝑatorē salutauere. habebat albertꝰ
tria circiter equitū milia in armis expedita q̄ nō longe a viēna in quodā tumulo imꝑatori se ostēdarūt ma
gnūqꝫ metū venienti incussere. suspitionem auxit albertus qui sepe ad eos ꝓfectus ⁊ seorsum locutus insidi
as apparasse cesari videbaẗ. Ferūt eiꝰ militie ducē alberto dixisse. facile si libet hodie vienne te dñm atꝫ au
strie facio. nam q̄s ꝓhibet quo minus fridericū imꝑatorē eiusqꝫ comites intercipiā. innue tm̄. soluta dein
ceps hereditatis questio erit. victori leges atqꝫ hoīes fauēt. Subdubitasse albertū aliquātisper. demumqꝫ
respōdisse poterā ignoscere si qđ ais me ignorāte fecisses at mādare turpia nō possuꝫ. postqꝫ introgressi vr
bē sūt albertꝰ ⁊ sigismūdꝰ in domo q̄ pragēsis appellaẗ simul habitauere. imꝑator priuatas ciuium edes
incoluit. arx prouīcialiū noīe custodiebaẗ. Cōspirauere sigismūdꝰ ⁊ albertꝰ eam nocte aggredi ⁊ irrūpe ar
mataqꝫ militū manu ingressi iter iureiurādo se obstrinxere nō redituros domū nisi arcē intrassent. Sense
re ciues moxqꝫ arma sumētes p̄sidiū in arce maiꝰ collocauere. instabat ciuile bellum ⁊ atrox pugna ꝓ arce
nec dubiū videbaẗ q̄n magno suo malo principes cōmissuri p̄liū essent. Stetit diu res in ancipiti. ciuibus
tueri arcē stabile propositū erat. ducibꝰ q̄ arcē intrare iurassēt turpe videbaẗ. infecta re domū reuerti atvim
inferre plenū ꝑiculi erat. Postremo ↄuētū ē vt ingressi p̄ncipes arcē paululū immorati potato vino exirēt
atꝫ ita delusa magis q̄ꝫ ipleta religio est. Postridie arx ↄsensu prouincialiū in tres partes diuisa duas acce
pere albertus ⁊ sigismundus reliquā imꝑator. Delectiqꝫ prouīciales sunt q̄ lites fraternas dirimāt ⁊ sum
ma illꝰ ptās data. s3 graue iudiciū ↄ potētes ē. Nobilitas ⁊ ecciaꝝ p̄ncipes imꝑatori fauētiores sunt. plebei
albertū p̄ferūt magno se iudice q̄s q̄s tueẗ. Multa sunt in hoc cesare q̄ laudare possis. corpꝰ egregiū ⁊ spēs
imꝑatore digna. animꝰ sedatꝰ ac trāquillꝰ. ingeniū ꝑspicax. memoria tenacior. religiōis ardēs zelꝰ. ingēs
cupiditas pacꝭ ⁊ ocij. Singularē virtutē in q̄uis hoīe diligit dignāqꝫ p̄mio ducit. edificat splēdide. ortos
tm̄ ⁊ gēmas plus equo admiraẗ ⁊ amat. ⁊ in rebꝰ gerēdis tardior ac remissior ē. tenacē pleriqꝫ accusauerūt
et ad rē minꝰ attentū. id fecere proxi āncessores sigismūdꝰ ⁊ albertꝰ cesares. q̄ꝝ prodigalitati cuiusuis ↄpa
ta liberalitas videri auaricia pt. Ceterū fridericꝰ nec sua profundit nec aliena diripit. vbis factisue tēperās
Albertꝰ frater eiꝰ longe dissimilis. celer in aggrediēdis rebꝰ belli ⁊ glīe appetēs. ꝑiculi cōtemptor audax.
laboris patiēs. manu atqꝫ ingenio promptꝰ. pecunias inter amicos partiẗ ac profundit. inter opes paup.
in pauꝑtate diues. nulliꝰ rei magis q̄ꝫ fame auarus.

De Morauia germanie prouincia

de Morauia Germanie prouincia

Procedēti ꝑ austriā in aq̄lonē morauī occurrunt gēs ferox ⁊ rapinaꝝ auida inter hūgaros bohemosqꝫ
transdanubiū sita. Hanc prouinciā euo nostro Sigismūdus imꝑator alberto genero suo. qui postea
imꝑauit dono dedit. Rebellātē ⁊ imꝑata facere recusantē albertꝰ magnis affecit cladibus. nā supra q̄ngen
tas villas vna excursiōe ↄbussit. mortales multos neci dedit. pecꝰ oē pene abegit. iugūqꝫ ferre ꝑfidā gentē
coegit. In hac ꝓuincia ciuitates ⁊ opida romane eccie ritū tenēt ⁊ catholice fidei cōsentiūt. Barones oēs
ferme hussitarū labe infecti sunt. Hic cū verbū dei p̄dicaret Johānes capistranꝰ ⁊ in errores hussitaꝝ vehe
mentiꝰ veheret baronis nō parui noīs quē Czernahorā vocāt secuta ↄuersio. qui relicta priore ꝑfidia cuꝫ
duobꝰ milibꝰ subditoꝝ veritatem romane sedis amplexꝰ est. Prothasius filiꝰ eiꝰ doctrina ⁊ moribus cla
rus nō diu postea Olomucēsis eccie pōtificatū obtinuit. Ea ēnī ca ciuitas morauoꝝ ep̄alis. Regnū aliq̄n
inter morauos fuit latissimū ac potētissimū. qđ vsqꝫ ad filiū Suatocupi durauit. cuius fortunā in bohemi
ca cōscripsimꝰ historia. At cū filiꝰ suatocupi ecciaꝝ dei spernere cepit regnū gēti adēptū ē. qđ postea roma
ni cesares in bohemiā trāstulerūt. In hac ꝓuincia cōplura sunt oppida plena populo ⁊ opibꝰ abūdantia.
inter q̄ Brunna principatū obtinet. znoyma sigismūdi obitu memorabilis. hac nulli transitꝰ patet nisi ar
mato potētioriqꝫ. latronibꝰ oēs additꝰ obsidentibꝰ. Sermo gēti mixtꝰ est theutonicꝰ ⁊ bohemicꝰ. suꝑant
tm̄ bohemi quoꝝ ē regionis imperiū. q̄ gētes olim morauiā incoluerint nō facile dixerim. q̄ꝫtūvis ex lectiōe
ptolomei accipe licet martomāni ⁊ sudini cadiqꝫ morauiā ⁊ austriā q̄ trāsdanubiū iacet incoluisse videnẗ.

De Slesia germanie prouincia

de Slesia Germanie prouincia

Slesia post morauiā sequiẗ haud ignobilis prouincia quā fluuiꝰ odera ꝑlabiẗ inter oēs germanie na
tiones late cognitus. fontes eius hūgarie mōtibꝰ que Slesie ad orientē iungūẗ mare balthеū cursuꝫ
terminat. Lōgitudo regionis circiter. lxxx. stadia. Caput gētis wratislauia ē amplissima ciuitas ad ripaꝫ
odere sitā priuatis ac publicis edificijs magnifice ornata. cuiꝰ ep̄atū maiores nr̄i aureū vocauere. Hussita
rū bella luteū reddidere. In hac vrbe regnāte apud bohemos wenceslao orta seditiōe cōsules quoꝝ p̄ma
ptās ē ꝑ fenestras ex p̄torio in forū p̄cipitati. gladijs ac lanceis irate plebis excepti dirū spectaculū p̄bue
re. cuius rei auctores sigismundus imꝑator paucis post annis securi ꝑcussit. Duces Slesie multi nūero in
ter quos paterna hereditas ꝑ capita diuidiẗ hinc scissa multas in ꝑtes prouīcia freq̄ntes calamitates in
currit. crebris exposita latrocinijs. Inter hos duces vnū esse ferūt noīe bulconē quē apoliēsem appellāt.
Qui glogouie residens delitijs ac voluptatibꝰ deditus vsqꝫ adeo insaniuit vt neqꝫ inferos neqꝫ suꝑos esse
diceret. aīasqꝫ cū corpibꝰ silꝰ ꝑsus interire putaret. Ecciaꝫ vel nūqꝫ vel raro ingressus ē. Sacramētis xp̄ia
nis prorsus abstinuit nisi q̄ abusus mr̄imonio vxore q̄ sibi ingrata esset relicta alterā suꝑduxit. q̄ ne pel
lex appellari possit nō nisi ꝑ solennia mr̄imonij cōiugi voluit. Slesite sub impio bohemoꝝ cōstituti sunt.
nūc tm̄ imꝑata facere detractāt. Georgiū nouū regē admittere recusantes. wilhelmū saxonie ducē secuti. q̄
regnū bohemie ad se ꝑtinere affirmat ꝓpter ↄiugē q̄ latislai hungarie atqꝫ bohemie regis soror fuit. Gla
dius eiꝰ litis arbiter erit. Sermo gentis maiori exꝑte theutonicꝰ. q̄ꝫuis trāsoderā polonica lingua p̄ualet
Ob quā rem nō immerito quidam hoc in loco germanie terminū esse oderam putauere. q̄ꝫuis idem fluuiꝰ
in septentrionem vergens germanicas partes ripis ambobus alluit.

De Polonia sarmatica

Libet in hac parte germanie linq̃re fines ⁊ ad oriẽtẽ ac septẽtrionẽ sarmaticas inuisere gẽtes. Polonia vasta regio ẽ q̃ Slesie ad occidẽtẽ proxia. hũgaris. lituanis ac prutenis cõtermia. Hic cracouia ẽ pcipua regni ciuitas. in q̃ liberaliũ arciũ scola floret. Sbigne⁹ huic vrbi pfuit eps lraꝝ doctrina ⁊ morum suauitate insignis. a quo plurimas accepim⁹ epl'as multo sale ⁊ romana elegãtia ɔditas. cui ob singulares virtutes romana eccia insignẽ cardialat⁹ honoris rubentẽ pileũ misit. Ciuitates polonie pter cracouiã paꝝ nitide ⁊ materia lignea ferme oẽs dom⁹ cõponũt plerasq̧ luto liniũ t. plana regio ⁊ nemorosa est. potus gẽti cereuisia ẽ ex tritico atq̧ humulo facta. vini rarissim⁹ vsus. nec vinee cultura cognita. ager cereris ferax. multa gẽti armẽta. multa feraꝝ venatio. equũ siluestrẽ pter cornu ceruo similẽ edũt. feras q̃ȝ boues venãt q̊s prisci vros vocauere. pisce ac volucrib⁹ abũdãt. argẽto atȝ auro inops terra. vectigalia regi pua Regnũ in q̃tuor ptes diuisere maiores. has p circulũ anni rex ambit. q̃libet ps trib⁹ mẽsib⁹ regẽ ⁊ curiam pascit. qb⁹ exactis ad alterã ptẽ fit trãsit⁹. Statuta sunt q̃ pstare prouĩciales optet. si mãserit vltra pfinituȝ tps rex suo viuere sumptu cogit. Cũ rex gẽtis patrũ nostroꝝ tẽpestate obijsset relicta filia wilhemus dux austrie ĩ mrĩmoniũ eã accepit. illiq̧ reg̃ pfect⁹ ẽ. Nõ placuit polonis rex theutonic⁹. Vlatislaũ ex littuania vocauere electoq̧ wilhelmo cõiugẽ ei⁹ ⁊ regnũ nouo regi tradidere. Gentilis fuerat vlatisla⁹ ⁊ ydola coluerat. sed baptisma cũ regno suscipe nõ recusauit. cõuersus ad xp̃m religiosuȝ se principẽ gessit. multos ex lituanis ad euãgeliũ traxit. põtificales eccias nõnullas erexit. epõs magno honore prosecut⁹ ẽ. inter eq̃tã dũ q̃tiẽscũq̧ turres ecciaꝝ ĩnspexit detracto pileo caput incliauit. deũ q̃ colerẽ in eccia venerat⁹. Cũ tartaris regni limites infestãtib⁹ feliciter dimicauit. prutenos maximo bello vicit. de q̊ inter res prutenicas memorabim⁹. Ex priore cõiuge prolẽ nõ sustulit cũ q̃ mrĩmoniũ haud legittimũ fuit. ex scd̃a iã ferme nonagenaria duo nati sunt filij Vlatislaus ⁊ cassimir⁹. eo mortuo vlatisla⁹ regnũ polonie accepit. Cassimir⁹ lituanie ducatũ cõsecut⁹ e. prior q̃ȝ ad hũgarie regnũ accersit⁹ in bello turchoꝝ vt añ narratũ ẽ cecidit. qua re cognita solliciti poloni pceres d̾ successore fridericũ marchionẽ brãdeburgẽsẽ q̃ puericiã ĩ reg̃ trãsegerat linguãq̧ gẽtis ⁊ mores tenebat vt regnũ accipet rogarũt. respõsum datũ ẽ Casimiꝝ lituanie ducẽ q̃ frater ess̃ defuncti regis heredẽ extare sciscitari eius animũ optere cui fraternũ pẽnũq̧ regnũ cupiẽti impedimẽtum afferre e dignitate sua frideric⁹ nõ duceret pari ex moderatiõe ⁊ albertus bauarie dux erga latislaũ alberti filiũ visus ẽ q̃ bohemie regnũ sibi oblatũ recusauit. Frideric⁹ quoq̧ impator ⁊ ab hungaris ⁊ a bohemis ad hereditatẽ latislai vocat⁹ nũq̧ audire sustinuit ꝙ patrueli piudiciũ faceret. Ingẽs laus nr̃e etatis ⁊ magnũ decus germanici nois. Quis nõ ambigo esse aliquos q̃ nõ tã iusticie q̃ȝ ignauie tradũt alienis regnis quẽpiã abstinere. ego qd̾ recti speciẽ hȝ nõ laudare nõ possum. Casimir⁹ aũt ⁊ si difficile a lituanis dimitterẽt q̃ suũ apud se principẽ retinere cupiebãt. in poloniã veniẽs pacificã regni gubernationẽ accepit. nec diu postea sororẽ latislai regis duxit vxorẽ. multa ei aduersus fratres theutonicos qui sancte marie appellant bella fuere. de quibus in rebus prutenicis referemus.

Lituania

Lituania ⁊ ipa late patēs regio polonis ad oriētē ɔnexa ē palustris ferme oīs ⁊ nemorosa. witoldꝰ hu-
ic ꝑfuit vlatislai frater. q̄ relicto idoloꝝ cultu cū regno polonie xpi sacramentū accepit. Magnū witol-
di nome sua tēpestate fuit. quē subditi adeo timuerūt vt iussi laq̄o se suspendere parere potiꝰ q̄ꝫ pricipis indi-
gnationem incidere voluerint. Detractātes impiū insutos vrsina pelle. viuētibꝰ vrsis q̄s eā ob cāꝫ nutriebat.
dilaniādos obiectauit. crudelibꝰ q̄ꝫ alijs affecit supplicijs. Extētās arcū sp̄ tēsum gestauit. si quē ɔspicatus ē
aliter incedere q̄ꝫ voluit cōfesti sagitta ɔfodit. multosq̄ꝫ ꝑ ludū interemit sanguinariꝰ carnifex. Ut esset inter
pplares ⁊ ipm ꝑncipē certū faciei discrimē radere barbā oībꝰ impauit. id vbi successit. faciliꝰ eni cernitis q̄ꝫ
barbe iacturā feratis. tōsus ipe mentuꝫ ⁊ caput ꝓdijt capitale intermiatꝰ suppliciuꝫ. Si q̄s ꝓuincialiuꝫ pilos
faciei capitisue deponeret. Rex a cesare sigismundo lituanioꝝ appellatꝰ priꝰ obijt q̄ꝫ legati diadema ferētes
se ɔuenirent. Successor Sindrigal vrsaꝫ nutriuit q̄ sueta ex manibꝰ eiꝰ panē accipe sepe in siluas vagebaꝛ.
redeunti vsq̄ꝫ ad thalamuꝫ pricipis ostia queque patebāt ibi cōfricare ac pulsare pedibꝰ ostiuꝫ cuꝫ fames af
fuit cōsueuit. cui priceps aperiens cibuꝫ ꝑbuit. Cōspirauere nobiles aliq̄t adolescētes aduersus principem
atꝫ vrse moduꝫ secute sumptis armis cubiculi pricipalis ianuā cōfricauere. credidit Sīdrigal vrsam adeē osti
umq̄ꝫ apperuit ibiq̄ꝫ mox ab insidiātibꝰ cōfossus interijt. Prouincie deinde gubernatio ad casimiruꝫ ꝑuenit
Ad lituanos estiuo tp̄e difficilis trāsitus est. palustribꝰ aq̄s cuncta ferme obsidentibꝰ. hyems ꝑbet aditum
astrictis gelu lacunis. mercatores sup glaciē ac niuē iter faciunt. plurium dieꝝ cibaria in vehiculis ferentes.
nulla certa via meatꝰ (sicuti in mari sideꝝ) cursus ostendit. rara inter lituanos oppida neq̄ꝫ frequentes ville
Opes apd̄ eos ꝑcipue aīaliuꝫ pelles q̄bꝰ etas nr̄a zobellinos armelinosq̄ꝫ noīa indidit. vsus pecunie ignotꝰ
locuꝫ eius pelles obtinēt. viliores cupri atꝫ argēti vices implent ꝓ auro signato ꝑciosores accipiuntꝛ. Ma
trōe nobiles publice ɔcubinos habēt ꝑmittentibꝫ viris quos mr̄imonij adiutores vocāt. Viris turpe ē ad le-
gittimā cōiugē pellicē adijcere. soluuntꝛ tñ facile mr̄imonia mutuo cōsensu ⁊ iteꝝ atq̄ꝫ iteꝝ nubunt. multum
his cere ac mellis est. qd̄ siluestres in siluis apes cōficiunt. vini rarissimus vsus ⁊ panis nigerrimꝰ. Armēta
victuꝫ ꝑbent multo lacte vtentibꝰ. Sermo gentis sclauonicꝰ est. latissima eni est hec ligua ⁊ in varias diuisa
sectas. Ex sclauis eni alij romanā ecciāꝫ sequuntꝛ vt dalmate. croatani. carni ac poloni. Alij grecoꝝ sequun
tur errores vt bulgari. rutheni ⁊ multi ex lituanis. Alij ꝓprias hereses inuenere. vt bohemi. moraui. bosnē-
ses. quoꝝ magna ꝑs manicheoꝝ imitatꝛ insaniā. Alij gentili adhuc cecitate tenentꝛ. quēadmodū multi ex li-
tuanis ⁊ idola colētes. hoꝝ magna ꝑs euo nr̄o ad xp̄m cōuersa postq̄ꝫ vladislaꝰ in ea gente polonie regnuꝫ
accepit. Noui ego iheronimuꝫ pragenseꝫ sacris lr̄is apprime erudituꝫ vite mundicia ⁊ facundia singulari
claꝝ q̄ annis supra vigīti in heremo camaldulensi in appēnino etrusco p̄niāꝫ egit. hic oriēte apd̄ bohemos
hussitaꝝ heresi fugiens pestifeꝝ virꝰ in poloniā trāsiuit. vbi acceptis lr̄is a vlatislao rege cōmendaticijs ꝑdi
caturꝰ euāgeliuꝫ xpi ad witolduꝫ pricipeꝫ in lituaniā penetrauit multosq̄ꝫ pplos witoldi fauore fretꝰ ad sa
lutiferā dei nr̄i fideꝫ cōuertit. venitq̄ꝫ tandē ad sinodū basiliensem vocatꝰ a iuliano scti angeli cardiale. cuꝫ
de rebꝰ bohemicis agereꝛ narrabat hic multa de lituanis q̄ pene incredibilia videbanꝛ. Audiebam ego ex
alijs eiꝰ dicta nec mouebar vt crederē. libuit audire hoīem atꝫ ab eiꝰ ore relata cognoscere. comites mei fue
runt nicolaꝰ castellanꝰ qui tunc iuliani cardialis domuꝫ regebat. bartholomeꝰ lucemanꝰ archiepi mediola-
nensis scriba ⁊ petrꝰ noxetanꝰ cardialis firmani secretariꝰ viri graues ⁊ docti hoīem in cella transrhenum
apd̄ carthusienses cōuenimꝰ. cuiꝰ hec narratio fuit. Primi quos adijt ex lituanis serpentes colebāt. p̄res fa-
milias suuꝫ quisq̄ꝫ in angulo serpenteꝫ habuit cui cibuꝫ dedit ac sacrificiuꝫ fecit in feno iacenti. hos iheroni
mꝰ iussit oēs interfici ⁊ in foro adductos publice cremari. inter quos vnus inuentus est maior ceteris quē
sepe admotuꝫ igni cōsumere nullo pacto valuit. Post hos genteꝫ reꝑit q̄ sacruꝫ colebat igneꝫ eumq̄ꝫ ꝑpetu
um appellabat. sacerdotes templi materiā ne deficeret mīstrabāt. hos super vita egrotātiuꝫ amici cōsulebāt
Illi noctu ad igneꝫ accedebāt. mane vo ɔsulētibꝰ r̄nsa dātes vmbrā egroti se apd̄ ignē sacrū vidisse aiebāt.
q̄ cuꝫ se calefaceret signa vel mortis vel vite oñdisse. victuruꝫ egrotuꝫ facies oñsa igni. ꝯ si dorsuꝫ ostentasset
morituꝝ ꝓtendit. testari igr̄ ⁊ rebꝰ suis ɔsulere suadebāt. Delusioneꝫ hāc esse iheronimꝰ oñdit ⁊ ꝑsuaso po
pulo deleto tēplo ignem dissipauit xp̄ianosq̄ꝫ mores induxit. Profectꝰ introrsus aliā gentē reꝑit q̄ solē cole
bat ⁊ malleū ferreū rare magnitudīs singlari cultu venerabaꝛ. Interrogati sacerdotes q̄d ea sibi veneratio
vellet. r̄nderūt olī pluribꝰ mēsibꝰ nō fuisse visum solē quē rex q̄dā potētissimꝰ captū ɔclusisset in carcere mu
nitissime turris. gigātē deinde opē tulisse soli ingētiq̄ꝫ malleo ꝑfregisse turrī solēq̄ꝫ liberatū hoībꝰ restituisse
dignū itaq̄ꝫ veneratu instrmentū eē q̄ mortales lucē recepissent. Risit eoꝝ simplicitatē iheronimꝰ inanēq̄ꝫ fa
bulā eē mostrauit. solē vero ⁊ lunā ⁊ stellas creaturas eē oñdit. q̄bꝰ maximꝰ deꝰ ornauit celos ⁊ ad vtilitateꝫ
hoīm ꝑpetuo iussit igne lucere. Postremo alios pplos adijt q̄ sacrā coluere siluā vt q̄ arbor ꝓcerior fuit eo
cultu digniorē putauere. Predicauit huic gēti pluribꝰ diebꝰ fidei nr̄e aperiēs sacramēta. deniq̄ꝫ vt siluā suc-
cideret impauit. vbi ppl's cū securibꝰ affuit nemo erat q̄ sacrū lignū ferro ɔtingere auderet. prior itaq̄ꝫ ihero
nimꝰ assumpta bippēni excellētē quōdā arborē detrūcauit. tū secuta multitudo alacri certamīe alij ferris alij
dolabris alij securibꝰ siluā deijciebāt. ventū erat ad mediū nemoris ibi quercū vetustissimam ⁊ añ oēs arbo
res religione sacrā ⁊ quā potissime dei sedē putabāt ꝑcutere aliq̄ꝫdiu nullꝰ ꝑsumpsit. postremo vt ē alter al-
tero audatior intrepidās q̄dā socios q̄ lignū insensatū ꝑcutere formidarēt eleuata bippenni magno ictu cuꝫ
arborē cedi arbitrareꝛ tibiā suā ꝑcussit atꝫ ī t rā semianimꝰ cecidit. attonita circa turba flere. ɔq̄ri. iheronimū
accusare q̄ sacrā dei domū violare suasisset neq̄ꝫ iā quisq̄ꝫ erat qui ferrū exercere auderet. Tū iheronimꝰ illusi
ones demonū eē affirmās q̄ decepte plebis occulos fascinarēt. surgere quē cecidisse vulneratū diximꝰ impe
rauit ⁊ nulla in ꝑte lesum oñdit. ⁊ mox ad arborē adacto ferro adiuuāte multitudine ingēs onꝰ cū mag° fra-
gore ꝓstrauit totūq̄ꝫ nemꝰ succidit. Erāt in ea regione plures silue pari religione sacre ad q̄s dū iheronimꝰ
amputādas ꝑgit mulieꝝ ingēs numerꝰ plorās atq̄ꝫ eiulās vitoldū adijt sacrū locū succisum queritꝛ ⁊ domū
dei adēptā in q̄ diuinā opē petere cōsueuissent. inde pluuias. inde soles abstinuisse. nescire iā q̄ in loco deū q̄-
rant cui domiciliū abstulerit. eē aliq̄s minores lucos in quis dij r̄ndere solebāt eos q̄ꝫ delere iheronimū vel
le. qui noua q̄dā sacramēta introducēs patrū morē extirpet. rogare igiꝛ atꝫ obtestari ne maioꝝ religionem
aufferri sinat. sequūtꝛ ⁊ viri ⁊ mulieres nec se ferre posse nouū cultū asserūt. relinq̄re potiꝰ terrā ⁊ patrios la
res q̄ꝫ religionē a maioribꝰ acceptā dicūt. Motꝰ ea re vitoldꝰ veritusq̄ꝫ pploꝝ tumultū xp̄o potiꝰ q̄ꝫ sibi dees

se plebē voluit revocatisq₃ lr̄is q̄s p̄sidib⁹ ꝓuinciaꝝ dederat. iubēs parere Iheronimo hoīe₃ ex prouincia decedere. iussit hec nobis iheronim⁹ ꝯstāti vultu nihil hesitās ac p iuramentū affirmauit. dignum fide ꝛ grauitas sermonis ꝛ doctrina ōndit ꝛ viri religio. nos que accepimus immutata retulim⁹ veri ꝑiculu₃ nō assumimus. ꝑsuasi tn̄ ꝛ nos ꝛ comites ab eo recessimus.

De Russia

Rutheni quos appellāt crossanos vt Strabo videt lituanis cōtermi sunt. gēs barbara incōpta. apud quā opulentē eccīa₃ obtinuit ysidor⁹ cardialis sabinensis. cui⁹ supra mētionē fecim⁹. In hac gente ciuitatē ꝑmaximā tradūt nogardiā appellatā. ad quā theutonici mercatores magno labore ꝑueniūt. magnas ibi opes fama est. ꝛ multū argenti pellesq₃ ꝑciosas vendētes at₃ ementes. pōderato argento nō signato vtūtur. lapis in medio fori q̄dratus est quē q̄ ascendere potuerit neq₃ deiectus fuerit ꝑicipatū vrbis assequitur ꝓ ea re q̄ armis dimicauit sepeq₃ vna die plures ascendisse ferunt ꝛ ꝑsepe seditiones in populo emersere.

De Liuonia

De liuonia nunc germanie prouincia

Liuonia deinde xp̄ianoꝝ vltīa prouinciaꝝ ad septentrionē ruthenis iūgūtur. Tartari eā sepe incurrunt. in q̄ nostra etate magnas acceperūt strages. Frēs teuthonici qui b. marie vocātur hāc armis q̄siuere ꝛ xp̄i sacra suscipe coegerūt. cū esset antea gentilis ꝛ ydola coleret. Eā alluit ab occidente mare baltheum qd̄ pleriq₃ veteru₃ occeanu₃ esse putauerunt. nōdum septentrio vt hodie cōgnit⁹ grecis at₃ italis fuit. xp̄iana religio hāc orbis ꝑtē nr̄o generi aperuit q̄ ferocissimis gētib⁹ detersa barbariā mitioris vite cultū ōndit. baltheus sinus adeo late patet vt incōpte magnitudis apd̄ aliq̄s videat. Origo ei⁹ ex britanico mari ducitur. qd̄ germanicū appellari ꝑt. nā ꝛ germanie magna ꝑtē alluit. Ostiū ei⁹ in occidēti est nōlōge a cheronosso cimbrica quā daciā hodie vocāt. Excurrēs aūt in orientē in septentrionē pandit insulasq₃ magnas ambit. Occidētale litt⁹ noruegi occupāt. ad septentrionē semiferos hoīes esse tradūt. cū qb⁹ nullū lingue ꝯmerciū nauigātes habēt signis tn̄ ꝛ nutib⁹ ꝯmutare merces ferunt. meridionale litt⁹ saxonibus ꝛ prutenis traditur. orientale vt diximus liuones tenent.

De massagete

de Massagetta alias Smotz

Inter liuoniā ꝛ prussiā paruā terrā eē ferūt vni⁹ ferme diei latā itinere ꝟ lōgissimā a prutenis ad liuones quā massagete colūt gēs neq₃ gētilis neq₃ vere xp̄iana. polonoꝝ impio parēs. at₃ hinc regnū polonie ad mare ꝓtendit ꝛ baltheū quē dixim⁹ sinū redeūti ex liuonia in germaniā p littus balthei maris.

Prussia nunc germanie prouincia

Prussia Germanie provincia

Post massagetas pruteni se obiciūt q̄ ripas vtrasqȝ vistule amnis accolūt. Is ē sarmacie atȝ germanie
terminꝰ. Qui exoriēs in mōtibꝰ q̄ poloniā hūgariā qȝ dirimunt. ꝑtē polonie irrigat. prussiaȝ vero q̄ꝫ
lōga ē ꝑcurrit. ab oppido torni vsqȝ dantiscū q̄ in loco balthēū influit. Hūc fluuiū alij vistulā vt diximus q̄
bus etatis nr̄e sermo ꝯgruit. Alij iustulā. q̄dā instulā vocauere. qđ vltra fluuiū ē sarmatici iuris fuit. qđ ci-
tra germanici. ad oriētē ac meridiē masonite poloni qȝ rura coluit. occidētē saxones occupāt. aq̄lonem bal-
thei maris excipit littus. frumēti ferax regio ē. aq̄s irrigua ⁊ plena colonis. multa ambicōsa oppida. mul-
ti maris sinuosi reflexꝰ amenā efficiūt. pecoꝝ ingēs vis. multa venatio. piscatio diues. Ulmerico olī hanc
terrā incoluisse iordanꝰ tradidit. q̄ tpe gothi ab insula scandia incōtinētes descēdere. q̄ ꝑ instulā (vt ille ait)
wlmerigoꝝ terras inuaserūt. Ptolomeꝰ aūt a maxobios ⁊ alaunos venedes ac sitones penes istulā fluui
um habitare affirmat. Barbara hec gēs ⁊ ydoloꝝ cultrix vsqȝ ad fridericū imꝑatorem eiꝰ nois scđm fuit.
Sub eiꝰ ꝟo impio cū amisissent xp̄iani tholomaidē sirie ciuitatē frēs theutones q̄s scte Marie diximꝰ ap
pellari inde fugati in germaniā rediere. viri nobiles ⁊ rei militaris periti q̄ ne ꝑ ociū marcerent fridericum
accedētes prussiā germanie cōterminā xp̄i cultū spernere dixerūt. Sepe illiꝰ gētis hoīes in saxones cete-
rosqȝ vicinos excurrere. ingētē vim pecoꝝ atȝ hoīm abigere. eē in aīo sibi ꝯpescere barbarā gētem. annuat
tm̄ imꝑator ꝓuinciā q̄ fribus ꝑpetuo iure possidendā tradat si eā armis acq̄rāt. iā em̄ masonite duces qui
se eius terre ⁊ dños affirmabāt ius suū fribꝰ cesserāt. Grata oblatio friderico fuit q̄ collaudato ꝓposito q̄s
voluere frēs sub aurea bulla lr̄as ꝯcessit. Illi sumptis armis breui tpe q̄cq̄d prutenici iuris citra vistula fu
it occupauere. Exin tranato fluuio vetustam ⁊ late patulam quercuȝ in castelli modū erectis ꝓpugnaculis
iuxta ripā munierūt. vbi collato p̄sidio vlteriores prutenos vexare ceperūt. pugnatū ē sepe ꝓ quercu ⁊ in-
gētes paganoꝝ copie fugate ⁊ delete sꝫ. bellū plurimis annis ꝓductū ē. ad extremū fortuna fratrū ipio arri
dens oēm eis prussiā subiecit. victe barbare nationes iugū subire. Ex illo tpe lingua theutonica introdu-
cta ē ⁊ cultꝰ xp̄i gētibꝰ impatꝰ. Eccie q̄ꝫ pōtificales erecte trās vistelā pomesaniēsis. culmēsis. sambiensis
warmiensis. ad quā defuncto Frācisco ep̄o ꝑuitatē nr̄aȝ postulauere canonici Calixtꝰ s. ponti. max. annuen-
te senatu ap̄lico comēdauit. Que vna ē illis in ꝑtibꝰ suo vtēs iure. nec subiecta fribꝰ. reliq̄s ep̄os religio-
nis habitū gestare optet. Quo in loco munitā quercū fuisse diximꝰ. nobile oppidū exedificatū ē qđ marie-
burgū vocāt. ⁊ arx nobilis atȝ amplissima. Hic sedes magni mḡri q̄ cūctis fribꝰ p̄est prussiā incolētibus.
Sūt ⁊ alij duo in eadē religiōe mḡri. alter liuoniā regit. alter couētus alemanie gubernat. Theutones hu
ius religionis inuētores fuere ac ꝓpterea nemo ad eā recipit̄ nisi theutonicꝰ nobilibus ortꝰ parētibꝰ ⁊ cui
ꝓpositū sit ꝓ tuēdo xp̄i euāgelio aduersus salutifere crucis inimicos armis depugnare. Ob eā rē vestimen
tis albis vtunt̄ nigra cruce insuta. barbā oēs nutriūt exceptis q̄ in sacris altaribꝰ seruiūt. ꝓ canonicis ho-
ris dñicā orōnē vsurpāt neqȝ lr̄as discūt. magne his opes nec minor potētia q̄ꝫ regibꝰ. Sepe cū polonis
de regni ~~militibꝰ~~ receptis atȝ illatis gladijs cōtendere nec totis viribꝰ belli fortunā experiri recusarūt. Cū
vlatislao casimiri q̄ mō regnat. patre cōtraxerāt ambe ꝑtes validissimas atȝ ingētas copias polonis litua
ni ⁊ tartari iūcti erāt q̄s duxerat vitoldus. Theutonici frēs ex tota germania vires consciuerāt. postq̄ꝫ ꝓpe
ad. xx. ferme stadia vterqȝ cōsedit. exercitꝰ spe plenꝰ ⁊ impatiēs more prutenoꝝ magr̄ caduceatorē q̄ belluȝ
regi denūciaret ⁊ duos enses in q̄s staret victoria misit facta ꝑtāte vt quē vellet hostis eligeret. alterū sibi
remitti iussit. Accepit vlatislaꝰ alacriter nunciū donatoqȝ caduceatore ⁊ vno retēto gladio remisit alterum
mox iussi sunt milites arma induere belliqȝ signū datū. xl. milia eq̄tū in ambobꝰ castris fuisse ꝑditū inue-
nio. Ulatislaꝰ tartaros ⁊ lituanos primū inire certamē iussit ⁊ Polonis subsidiarias acies elegit. Contra
prutenus auxilia in postremis habuit florentem ordīs sui militiā in exercitꝰ frōte collocauit. comisso p̄lio
inermes q̄dā tartari ⁊ lituani magna strage cesi sunt, vrgebat tū multitudo, nec terga dare polonus metuēs
audebat. atrox pugna supra cadauera occisoꝝ edebat̄. nec tā vulnerat prutenꝰ alacer, q̄ꝫ excipe vulnꝰ tarta-
rꝰ videbat̄. Protractū ē diu certamē. pacta ingēs occisio lituani tartariqȝ velut pecudes mactabant̄. ac cū
nouꝰ sp̄ hostis emergeret defessi tāta cede pacta theutones versare ferrū vix poterāt ⁊ iā remissius pugna-
bāt. qđ vbi vlatislaꝰ aīaduertit tū primū polonoꝝ aciē validā ac ferro rigētē immitit. fit subita irruptio in
staurat̄ qȝ p̄liū. nō tulere theutones recētis agmīs impetū. impar pugna recētis ac fatigati militis fuit. ori
tur mox fuga ex ꝑte fratrū. ferit terga polonꝰ. Mgr̄ ordīs vbi suos cedere videt. nec iā vllā in auxilijs speȝ
esse aīaduertit collecta militū manu hosti sese obiectauit. occidit̄. fit fedior fuga. nec priꝰ theutonicꝰ fugere
q̄ꝫ polonꝰ ꝑseq̄ desistit. Perierūt in eo bello ex ꝑte fratrū multa hoīm milia. inter q̄s viri primarij q̄s vocāt
ꝯmētatores equestri dignitate insignes cū ipo mḡro circiter sex cētos. nec polonis incruēta victoria cessit
tartaris ac lituanis magna ex ꝑte cesis. bellū hoc anno decio ⁊. cccc. supra mille gestū ē pꝰ xp̄i saluatoris or
tū. Prussia fortunā regis secuta oīs excepto burgomarie ad victorē defecit. Sȝ interueniēte Sigismundo
cesare pax inter frēs ⁊ polonū ꝯstituta ē. ꝑcussūqȝ fedꝰ pecunia polono data prussia reddita fratribꝰ. nec de
inde vsqȝ ad friderici tpa q̄ nūc impat in possessione agri sui turbata religio ē. Sub eiꝰ ꝟo impo cū popula
res graue sibi iugū fratrū existimarēt fedꝰ inter se inire in hūc ferme modū vt. xvi. viri singulis annis certi
in locis conuenirēt q̄ ꝓuincialiū q̄relas ad vsus fratrū audirēt nec sinerēt quēpiā indigne vexari. Ex his q̄-
tuor ex religione viros assumi voluere. q̄tuor ex p̄latis ecciaꝝ. pariqȝ numero ex nobilibꝰ ac ciuitatibꝰ hisqȝ
parere oē voluere. Per idē tp̄s diuisa inter se religio fuit. alij magnū magistrū seq̄bant̄. alij q̄sdā cōmē-
datores q̄ mḡri regimen improbabāt. Mgr̄ vt populares sibi alliceret fedꝰ ipm incōsulto fratrū ꝯuētu ap
probauit. Fridericꝰ q̄ꝫ imꝑator eidē federi robur adiecit cautiōe tm̄ inserta ne ꝑ suas lr̄as ius religiōis lede
ret̄. mortuo deinde magistro q̄ fedꝰ accepat ⁊ altero in eiꝰ locū suffecto nicolaꝰ pon. max. legatū misit q̄ ꝓ-
uinciā prussie inspiceret. cognitoqȝ reꝝ statu q̄ꝫtū legatꝰ retulit populariū fedꝰ dānauit. vtqȝ ab eo discedēter
anathema interminatꝰ impauit. q̄bꝰ ꝑtinaciꝰ in sententia ꝑseuerātibꝰ ex ꝯsensu ꝑtiū lis ad Fridericū cesa-
rē deducta ē. ad quē rursus cā cognita dānato federe iussi pruteni sunt ad obediētiā fratrū redire q̄ eā ꝓuin
ciā e manibꝰ infideliū suis armis vēdicassent multoqȝ sanguīe coemissent. q̄re ciuitatibꝰ nūciata mox ar-
ma in fratres ppl̄ariter accepta sunt. ex q̄bꝰ plures capti atȝ occisi. castella eoꝝ euersa. arces a fundamentis
eiecte q̄nqȝ ⁊ q̄nq̄ginta oppida in eā rebellionē cōspirauere. Sȝ cū nō satis rē suā cōtra religionē sine externa
ope tutā putarēt Casimirū regē polonie sibi dñm asciuere deuotū fribȝ sanguinē qui fortunam patris eius

erpti fuissent. ille cū exercitu ꝓuinciā ingressus dedētes sese ciuitates in ptātē accepit. cū ꝗ frēs diu varia victoria dimicarūt. plures fuere ꝯgressus. inter ꝗs memorabilioꝛ ꝗ apud caniciū oppidū hābit⁹ ē. xviij. milia polonoꝝ obsidionē in eo loco tenebāt. i ꝗs etiā rex ip̄e casimir⁹ fuit. oppūgnabaꝶ oppidū dies noctesq̄ machinis admotis. Rudolph⁹ pꝛīceps sagane vn⁹ ex slesie ducib⁹ tūc religionis ductabat exercitū. ꝗ laturus obsessis opē cū septē milib⁹ militū aggredi regē nō dubitauit. cōmissum ē pliū in ꝯspectu oppidanoꝝ summa vtriq̄ ꝯtentiōe atq̄ ardoꝛe. cesis hinc atq̄ inde cōplurib⁹. cū suos referre pedē rudolph⁹ aīaduertit increpās ignauiā fugientiū intermiatusq̄ necē aciē sistit. ⁊ ꝓgressus in mediū cū recēti pugnatoꝝ manu acre certamē instaurat. hos sternit. illos ꝯfodit. fit subita reꝝ mutatio. vꝛgēte rudolpho cecidit polon⁹. rursusq̄ casimir⁹ retinet suos pugne seip̄m miscet ⁊ tanq̄ ex integro ptinaci ꝯtentiōe certaꝶ. occidiꝶ in pugna rudolphus. rex vͦo eq̄ deijciꝶ. meliores ex vtraq̄ pte occūbūt. Postremo cesum credētes poloni suū regē desperata victoria fugā arripiūt. rex ab amicis adiut⁹ vix ex clade erept⁹ ē. Radolph⁹ moꝛte sua victoꝛia religioni peperit. Ex polonis supꝛa sex milia cecidisse feruntꝶ. ex teuthonib⁹ ꝗq̄ nō pauci pire. Post eā cladē res polonica nutare apud prutenos cepit eo inclinātib⁹ pplis ꝗ belli foꝛtuna cōuertiꝶ. stat tn̄ adhuc anceps exit⁹ et alteri⁹ martꝭ iudiciū moraꝶ. Fert inter hos frēs oliꝫ moꝛtuo mgr̄o cū de successoꝛe agereꝶ vnū fuisse ꝗ rogat⁹ eligere quē putaret religioni vtilioꝛē seip̄m elegisse dicētē nolle deierare. scire se cogitatiōs suas. alioꝝ corda ignoꝛare. si magistrat⁹ sibi cōmittaꝶ nō dubitare q̄n reipublice bene consultū eat. motos eius verbis reliquos ad ministrationem illi credidisse que saluberrima deinde fuit.

Saxonia magna germanie prouincia

Post prutenos saxonicū nomē icipit gēs valida ⁊ latissima cui ab occidēte wesera apd̄ āti ꝗs vistergn⁹ fluui⁹ ꝶ minū faē plerīq̄ vsq̄ ad rhenū ꝓtēdi saxones arbitrati sꝶ. aq̄lonarē plagā dani obtinēt ⁊ mare baltheū. ad meridiē frācones. baioarij ⁊ bohemi siti sꝶ. oꝛiētalē plagam slesite sil⁊ ⁊ pruteni obtinēt. In his termis iclusi sꝶ thurīgi. lusacij. pomeraniq̄ ꝗs oēs saxonici iuris eē volūt. prioresꝶ tn̄ thurīgos in ea ꝶra ꝯsedisse q̄s saxones aiūt. hos eīn grecā sobolē eē affirmāt. ⁊ macedonie classib⁹ aduectā ꝗ thuringos multis bellis defatigatos paternis agris deiecerit qd̄ mihi nō fit verisimile. Est eīn vetustissimū in germanica terra saxonicū nomē cui⁹ oēs veteres meminere. thuringos nemo antiq̄ꝝ noīat ꝗ germanicas gētes enumerāt. In

aduentu primo francoꝝ q̄ tpe valentiniani cesaris germaniā intrauere thuringos noiari repio. Ob quaꝫ rē
male q̄drat historia veritati q̄ thuringos priores saxonibꝰ in germania fuisse ꝯtēdit. Fatebor tn̄ saxonie li
mites aliq̄n minores fuisse aliq̄n maiores nā sicut imperia ita ⁊ prouīciaꝝ limites ex pte variant̄. Carolus
magnꝰ īpator mlta cū saxonibꝰ bella gessit priusq̄ꝫ xpi cultū acciperēt eosq̄ꝫ magnis afflixit cladibꝰ. Postq̄ꝫ
vo deficiēte apd̄ francos caroli magni genealogia romanū impiū ad teuthones oriētales rediit. Saxonum
aucta dignitas ē. inter quos plures impatores fuere. singulari prudētia ⁊ reꝝ gestaꝝ magnitudīe clari. ma
xime vo tres ottones q̄ sibiinuicē successere de romana ecclia optime meriti quoꝝ virtute prolatos saxonie
fines minime dubitarim. Inter pomeranos q̄ orientē saxonie incolūt oppida sunt digna noie Vismaria et
Sundis Grisuoldia Stetinū ⁊ Rostochiū. in quo scola liberaliū artiū haud ꝯtēnēda. ⁊ hec q̄dē mari ꝓxi
ma multis ac diuitibꝰ negotiatoribꝰ habitatū ē. ⁊ īn mediterraneis caminū pōtificalis ciuitas. cuius dioce
sis latissima est. nec minor magūtina credit̄. Epūs loci romano dūtaxat p̄suli subest. Brādeburgēses in du
as marchias diuidūt̄ q̄ꝝ altera vetꝰ altera noua vocat̄. veterē marchiā plabit̄ albis fluuiꝰ. in cuius littore
Stendalū ē oppidū ⁊ gadelenū ⁊ soltuedelū ⁊ ostroburgiū. Nouā marchiā intersecat fluuius odera haud
mlto inferior albi. In cuiꝰ rippa francfordia ē diues emporiū ⁊ lucensis ciuitas. Sprēdo quoq̄ꝫ fluuiꝰ eādē
ꝓuinciā irrigat equādꝰ. tiberi. berlinū in eiꝰ littore iacet. Est ⁊ aliō flumē hortellū nūcupatū qd̄ Brādebur
giū ex quo marchia nomē hꝫ in duas ptes diuidit veterē ac nouā efficiēs. ibi ep̄alis sedes ē ⁊ marchionuꝫ
tribunal ad eiusdē fluminis ripā. Auelburgiū quoq̄ꝫ situ ē pontificalis ciuitas. ⁊ circū nobile territorium.
cui prigenitza ē nomē multū refertū oppidis ⁊ marciali pplo plenū. Caput misnensiū ciuitas misna ē vnde
nomē regioni datū ē. hāc quoq̄ꝫ albis alluit fluuiꝰ. hic valida arx ⁊ in ea cathedralis ecclia. In hac quoq̄ꝫ ꝓ
uincia multa sunt oppida marciali pplo plena. ⁊ martinopolis in honorē martis a veteribꝰ ꝯdita mersebur
giū hodie vocāt. Sitr lipzg vrbs diues mercatoꝝ emporiū p̄claroq̄ꝫ studio insignitū. In thuringia nobile
oppidū ⁊ caput gētis Herfordia magūtino pōtifici subiecta studiis liberaliū artiū insignis. Nuburgensis
quoq̄ꝫ ciuitas duci saxonie parēs. hec oia iure saxonū vtūt̄ ⁊ lingua isdē moribꝰ freti. Ceterū veri saxones
madeburgēses nullo dubitāte habent̄. Bremēses quoq̄ꝫ. alberstatēses. hildesinēses. verdēses. brūsuicēses
hamburgēses. luneburgēses ⁊ lubicēses. In madeburga archiep̄al sedes habet̄. ⁊ in honorē scti mauricii
ex q̄drato lapide diues tēplū Ottonū nobile opꝰ ⁊ in eo scti Florēti corpꝰ. Credūt quoq̄ꝫ vnam e sex ydriis
ibi eē in q̄bꝰ vinū ex aq̄ factū a dn̄o saluatore euāgelistaꝝ tradit historia. hāc plebibꝰ ostendūt materia mar
morea ē ac plucida vini capax q̄tū equꝰ ferre possit. Alterā ac minorē apud hildeniēses eē affirmāt. Vexil
lū quoq̄ꝫ sancti mauricii hic quotānis ostendit̄. magistratꝰ vrbis ius ciuile romanoꝝ abbreuiatū ⁊ saxoni
ca lingua ꝯscriptū nō sine reuerentia custodit qd̄ magni Caroli auctoritate firmatū tradūt. eoq̄ꝫ in decisiōe
cāꝝ circū vicine gētes recurrūt. magna ⁊ venerabilis eaꝝ legū auctoritas habet̄. Bremēses gr̄iaꝫ suā ducūt
danoꝝ gentē ad xp̄m eē ꝯuersam. Nō ē omittēdum quod de halberstadio tradit̄. Hāc ciuitatē oltemia pla
bit̄ fluuiꝰ. In medio vero tumulꝰ assurgit. in cuiꝰ cacumīe planicies ē duoꝝ ferme stadioꝝ cōtinēs lōgi
tudinē. in cuiꝰ extremis angul duo tēpla sita sunt. alterū pōtificale. alterūq̄ꝫ btē verginis appellāt. In me
dio late patet forū magnificis canonicoꝝ edibꝰ vndiq̄ꝫ cinctū. vrbs hec vocat̄ quod sub tumulo iacet sub
urbiū appellāt. in mōte nulla laicoꝝ habitatio. Carolꝰ magnꝰ huiꝰ ecclie fundator habet̄. cuius festiuitas
quotannis celebrat̄. xii. hic dignitates. xxiiii. p̄bende. Archidiaconatꝰ supra. xx. esse ferūtur. In hac ecclia
singulis annis vnꝰ ex pplo deligitur quē peccatis grauioribꝰ indignatū putāt huc veste lugubri induūt ⁊ ob
uoluto capite prima ieiunii die ad ecclam ducūt indeq̄ꝫ pactis diuinis officiis eiiciūt. Is singulis q̄dragesi
me diebꝰ nudis pedibus pambulat vrbeꝫ ⁊ ecclias circuit neq̄ꝫ ingreditur neq̄ꝫ quemq̄ꝫ alloquitur: inuitatꝰ
a canonicis p vices qd̄ apponit̄ comedit. somnus ei post mediū noctis in plateis pmittit̄. Die iouis sctā
post consecrationē olei rursus ad ecclam introducit̄ ⁊ orōne facta a peccatis absoluit̄. pecuniasq̄ꝫ populus
ei offert q̄ tn̄ ecclie dimittunt̄. hunc adā vocant ⁊ omni crimīe liberū putant. Circa alberstadiū ager optimꝰ
ferax tritici. maturescētibꝰ frugibꝰ culmoꝝ altitudine equo insidentē hoiem ferunt excedere. Brunsuica
oppidū tota germania memorabile magnū ⁊ populosum. munitū menibꝰ ac fossatis. turres q̄ꝫ ⁊ ꝓpugna
cula excellūt. magnifice domꝰ. ꝑpolite platee. ampla ⁊ ornatissima templa. q̄nq̄ꝫ hic fora. q̄nq̄ꝫ p̄toria ⁊ to
tidem ꝯsolatꝰ iura ciuibus dicūt. Hinc appellati duces brunsuicēses ⁊ tota germania nobilissimi. ottonū
soboles. quoꝝ claritas cū potentia labente tpe defluit. Lubicensiū ciuitas potentissima ē sine cuiꝰ auxilio
vix vnq̄ꝫ dacie reges cōtinere suos subditos valuere. xii. viri reipublice p̄sunt quos cōsules appellāt. quo
rū ppetua ptās ē. ⁊ ī eq̄stri dignitate ꝯstituti sūt. popularibꝰ nisi vocēt̄ nulla de regimīe vrbis cōsulēdi facul
tas. nec tn̄ huire plebs videt̄ sua cuiq̄ꝫ substātia tuta ē ⁊ libertas saluis legibꝰ vt velit viuere. equū iudiciū
cōsules agūt. ab his cesar si excesserit appellat̄. Saxonie nr̄a etate duces habēt. fridericꝰ ⁊ wilhelmus
frēs quoꝝ alter electorē īperii gerit. alter regnū bohemie debitū sibi asserit vt supra retulimꝰ. Fuit cū brūsui
cēsibꝰ de electoratu dissensio. sigismūdꝰ impator litē diremit. sentētia vt sepe fit potētiori allusit. Alter ho
rū fratrū natu senior robustissimꝰ venator fuit. iunior alter belli appetēs ⁊ in armis exercitatꝰ. Crudelia in
ter eos diu bella exercuerūt hereditatis pp̄e cā. ⁊ q̄uis de pace sepe mētio fieret īpediētibꝰ tn̄ appollonio
quē vice dn̄m appellāt ⁊ aliis plerisq̄ꝫ potētibꝰ q̄bꝰ ea discordia q̄stui erat. frustra oēs tractatus abiit. Sꝫ
cū vastat[is] iā agris tota ꝓuicia pessum iret appollonꝰ vo fraternarū incēsor discordiarū p annū iubileū ro
mam petisset rogauit fridericus germanum suū vt ad se lipzig veniret secū de pace acturus. annuit wilhel
mus iter ingresso dixere consiliarii paratas sibi ⁊ qui cū eo irent insidias esse caueret ne se pditum iret neue
suos ad necem traheret. Quibus ille at ego inquit libens moriar si vos prius necatos videro. qui frater
nas contentiones alitis atq̄ꝫ ita locutus sequi iussis qui se amarent vrgens calcaribus equum festino cur
su fratrem adiit. Quo cum semotis arbitris euestigio pacem composuit fedusq̄ꝫ pepigit. Magnus vir qui
se tam liberaliter in potestatem dederit hostis. Magnus ⁊ alter qui hostem ex fratre factum rursus fratrem
atq̄ꝫ amicū reddiderit. Appollonius interim Roma reuersus ⁊ qui cū eo sentiebāt ex Thuringia plurima
oppida possidebāt. extermiati sunt appollonꝰ in Coburga qd̄ est frāconie oppidū aliq̄ꝫdiu se defendit. Sꝫ

cū ſalutem in eo loco deſperaret nulliꝰ auxilio fretꝰ cū theſauris ſuis clā fugiēs ad bohemos migrauit. Ex illo tpe ꝯtētē habuere ſaxones ꝯꝗuis bohemi caſtella q̄dā ab eis repetētes ſepe bellū minati fuerint. inducie in hāc vſq₃ diē arma ꝓtiū tenuere. nūc maioꝛ lis oꝛitura videt̄ q̄n wilhelmꝰ regie ſoꝛoꝛis maritꝰ ad bohemie regnū aſpirare fert̄ ꝯꝗuis terre ꝓceres aliū regē ſibi aſſumpſerint. ¶ Libet hoc loco audax priuati hominis inſerere facinꝰ. Cōradꝰ de kauff nobili loco apud ſaxones natꝰ bellice rei ꝑitꝰ. manu ꝓmptꝰ ⁊ aīo imperterritꝰ cū ſe patria pulſum ⁊ pr̄na hereditate priuatū ꝑ iniuriā friderici ducis exiſtimaret ſcelꝰ ⁊ incredibili nr̄a etate ꝑpetrauit. Arx ē in miſna in alto mōte ⁊ in abruptis vndiq₃ rupibꝰ ſita altenburgiū ꝓuinciales vocāt. ad radices mōtis opppidū egregiū munitū ⁊ ꝑplo plenū. iacet in arce duo friderici adoleſcētes Erneſtus ⁊ Albertꝰ educabant̄. huc cōradꝰ intēpeſta nocte magnis itineribꝰ cū paucis comitibꝰ ꝯtendit: et admotis ſcalis ꝓdente pedagogo arcē ingreſſus doꝛmiētes adoleſcētulos in cubili ꝯphendit intermīatuſq₃ moꝛtē ſi vocē emitteret funibꝰ colligatos extraxit. haud dubiꝰ q̄n ꝓductos in bohemiā magno p̄cio venderet. ſuaſq₃ cōtumelias eo pacto magnifice vltꝰ videret̄. iā ſiluā hirciniā q̄ bohemiam a ſaxonia diuidit ingreſſus erat. iā ꝑiculū oē trāſmiſſum putabat. cū iunioꝛ captiuoꝝ laboꝛe ac fame deficiēs ⁊ ꝗetā ſitꝰ ⁊ cibū popoſcit. cuiꝰ p̄cibꝰ cōmotꝰ p̄do ad carbonariū q̄ndā diuertit afferriq₃ panē ⁊ ceruiſiā iuſſit. Interea apud altēburgiū cognita tāte rei nouitate clamoꝛ exoꝛit̄ attoniti oppidiani raptim arma capeſcūt ⁊ p̄cioſam vēdicaturi p̄dā p̄cipiti curſu p̄donis veſtigia inſectant̄. ſiluā ingreſſis foꝛtuna blandit̄. q̄ inter multos tramites eū teneri ſuaſit q̄ recta duxit ad carbonariū ibi cōradꝰ dū puero cibū miniſtrat ex improuiſo capitur ⁊ oblatꝰ pꝛicipi audaciſſimi ſceleris capite penas ſoluit. Fridericꝰ eodē pene nūcio q̄ captos at₃ abductos filios audiuerat recuperatos ⁊ ad domū reductos didicit. Saxonie ducibꝰ parua v̄e ſaxonie poꝛtio paret ¶ Sūt eñ in ea ꝓuincia multi aliȷ̄ pꝛincipes. multe ciuitates q̄ vocant̄ impiales. multi ep̄i ꝓpꝛiū territoriū hn̄tes. Miſna vero ⁊ thuringie maioꝛ ꝑs ⁊ lauſacie ⁊ franconie pleriq₃ oppida his ducibꝰ parēt. Jus aūt eligendi romanū impatoꝛē ſaxonie ducibus ex ꝑuo q̄dā pꝛicipatu cōpetere aſſerūt inter miſnā ſleſiāq₃ iacēte. cuiꝰ caput oppidū ē wittēberg vulgariter. id ē mōs albꝰ. Jn ſaxonia argēti mineras apud Goſlariā otto pꝛimꝰ impatoꝛ inuenit q̄ꝝ magni fuerūt redditꝰ. ibi ⁊ palaciū nobilis oꝑis edificatū. h₃ ⁊ fōtes amaros ſaxonia ex q̄bꝰ ſal coquit̄ albū q̄d ad vicinas gētes defert̄. Saline vberrime at₃ ditiſſime apud luneburgiū habent̄ ex q̄bꝰ multi monaſterioꝝ abbates ⁊ multi ecc̄iaꝝ p̄lati vitā ducere cōſueuerūt. Fuit enim queſtꝰ ſalis vberrimꝰ has ſaliuas luneburgēſes violēter vſurpauere. Ob quā rē ⁊ a nicolao pō. maxi. ⁊ a friderico impatoꝛe auguſto dānati ſunt. Cōſolatꝰ qui eiꝰ rei auctoꝛ habebat̄ auctoꝛitate ap̄lica deiectus ē. S₃ fauoꝛe Bernhardi ducis bꝛunſuicēſis paulopoſtea in pꝛiſtinū ſtatū rediȷ̄t. ⁊ q̄ nouiter cōſulatum adierant in carcerē cōȷ̄ciunt̄. ciuitati rebelli ⁊ ecc̄iaſticoꝝ bonoꝝ rapaci ſacris interdictū ē. nō tamē deſunt qui rem diuinā apud eos faciāt. Tantus eſt euo nr̄o ⁊ in populo ⁊ in clero auctoꝛitatis ecc̄iaſtice contemptus Eſt in marchia brandeburgēſi nō magni noīs ciuitas aquis circūdata quā hauelburg vocant. in eius dyoceſis loco aſpero ⁊ deſerto paruū oppidū ē noīe welſnach. hic tres hoſtie habent̄ ex quis cruoꝛē ſua ſponte manaſſe tradunt. Ob eā rem magnus populoꝝ concurſus eſt ⁊ nautaꝝ vota hic ſoluunt̄. Vulgo locu₃ ad ſanctū cruoꝛē vocant. Exceſſimus ſcribendi modū ſaxonie ciuitates notatum cōmemorantes. id fecimꝰ quia vete res ſcriptoꝛes parciſſime de germania locuti ſunt ⁊ tanq₃ extra oꝛbem ea natio iaceret. ſomniantes quodāmodo res germanicas attingunt. ob eā rem dabit̄ mihi venia foꝛtaſſe ⁊ aliquis graciā habebit ſi germanicas diſtribuentes prouincias vt res oculis ſubȷ̄ciamꝰ paulo ꝓlixioꝛes fuerimꝰ pꝛopoſiti noſtri metas egreſſi. *de Datia*

¶ De dania vel dacia

Hoc loco q̄m ſaxonie dania iūgit̄. Priuſq₃ germanie reliq̄s ꝑtes abſoluo de ipō danie regno viciniſq₃ regionibꝰ in aq̄lonē verſis aliq̄ referre inſtitui nō indigna cognitu. tria ſunt in ſeptētrionē vergētia regna ſibiinuicē coherentia. danoꝝ q̄d hodie daciā appellāt. ſuecioꝝ ⁊ noꝛuegioꝝ. ¶ Dania ſiue dacia dicere volumꝰ ꝯſuetudini ſeruientes germanie poꝛtio ē cheronēſi habēs foꝛmā. hāc quodā cimbꝛi habuere vn̄ illa inundatio barbaroꝝ emerſit quā mariꝰ arpinas italiā petentē ac res romanas euertere minitantes ad internitionē deleuit. Poſſidoniꝰ (vt Strabo refert) ꝯiecturā facit. q̄d cymbꝛi latrocinādo in certis errabundi ſedibus ad paludē vſq₃ meothym militiā agitarit. ab eis eñ cymeriū vocari boſphoꝝ arbitrabatur quaſi cymbꝛicū cū grecoꝝ lingua cymereos cymbꝛos nominent.

¶ De Suecia

Suecia cincta vndiq₃ mari plures cōtinet inſulas. in q̄s eſt ſcandania apud veteres late memoꝛabilis hinc quoq₃ populoꝝ innumerabilis multitudo egreſſa omnē olim europam armoꝝ turbine ac ꝓcella inuoluit. nā gothas qui hunos bello vincere pannoniā. miſiā. macedoniā ⁊ omnē illiridem occupauere. germaniam ytaliam ⁊ galliam vaſtauere ⁊ demū in hiſpania conſedere hinc fuit oꝛigo.

de Noruegia ¶ De Noꝛuegia

Noꝛuegia q̄ de ipō ſeptentrione ſoꝛtita eſt nomen cōtinenti ꝑ ruthenos iungit̄ ⁊ in arcton pꝛotenſa incognite terre ſeu ſtricto glacie occeano vt pleriq₃ fabulant̄ cōtermina eſt. ad oꝛientis partem ac meridiem baltheo mari alluit̄. ad occidentē brittannicus finit occeanus. Daciā theutones hodie danoꝝ appellant marchiā. cuius lingua germanis incognita ē. Ex noꝛuegia veniſſe putant qui cimbꝛoꝝ occupauerint loca. Jn hac terra patrū noſtroꝝ memoꝛia voldimariꝰ regnauit in ſuecia. magnus aq̄nus ī noꝛtuegia quē ferunt diuinū fuiſſe hominē miro pꝛouincialiū amoꝛe at₃ obſequio cultum. huic cōiunx margaretha fuit. Voldimari filia ex qua natus olaus patri ſuccedens breui tpe vita functus regnū matri reliquit. ea ⁊ paternū adepta ē extincto voldimaro. At magno in ſuetia hoīe₃ exuēte albertꝰ dux naupolenſis vocatu ꝑplī dyadema ſuſcepit. Qui dn̄atū vicine femine cōtemnēs bello daciā noꝛuegiamq₃ laceſſere cepit. occurrit ei magraretha coactis copȷ̄s ī campis late patētibꝰ pugnatū ē tanq₃ ipā viri femīe animū induiſſet. victꝰ albertus captuſq₃ ⁊ in triūphū ductus regnū amiſit. dimiſſus tandē infame ſeniū in pr̄na domo finiuit. margaretha clariſſima mulier tribꝰ impauit annis ad ſenectutē vſq₃ magnifice ⁊ religioſe ſubditos gubernauit. Demū ſenio cōfecta cū tm̄ ꝑ ſe ferre neq̄ret impiū heinricū pomeranie ducē q̄tuoꝛ ⁊ decē annos natum ſibi filiū adoptauit regnaq₃ illi cōmiſit. ⁊ philippā regis anglie filiā dedit vxoꝛē. Js cū cōiuge ſine pꝛole

defuncta) nubere vlterius nollet. iamq̄ q̄nq̄ ⁊ q̄nquagīta regnasset annos. ad extremū sub imꝑio friderici
ppl'ari tumultu ex regio solo deturbat⁹ est. Et xp̄ofer⁹ bauarie dux sibi ex sorore nepos in ei⁹ locū suffectus
q̄ auūculū suū. x. annis q̄bus ip̄e regnauit in insula gothica regnare ꝑmisit. Xp̄ofero aūt ex h̄ūanis abeun/
te. dacie ac norwegie coronā cristigerus accepit. Sueci v̄o in electione regis discordantes alij carolum eque/
stri dignitate insignē. alij canutū ei⁹ fratrē natu minorē regno p̄ficiunt. Pendente adhuc electionis nego/
tio carolus immissis militibus scoltonie q̄d hodie scockhalm oppidū clam occupat. in q̄ regia sedes habet.
Canutus ꝑ amicos arcē inuadit. hinc bellū inter fratres ortū ⁊ pugna diu anceps. occisis vtrinq̄ plurib⁹
ea demū lege inducie pacte vt potestas eligendi regē exclusa nobilitate plebi fieret. in qua cū carolus gratio/
sior esset maiestas regni ad eum defert. Canut⁹ priuatā vitā degit. Carolus v̄o nouo regno tumidus atq̄ in/
solens armatis manibus heinricū etatē confectū. nulli noxiū sibi ipi viuentē e gothia ꝓpulsauit. qui etiam
hodie in h̄ūanis agens apud pomeranos (vnde illi origo fuit) ꝑuo contentus vitā agere fert. q̄ sint incerta
mortalia ⁊ c̄ōmuuida suo exemplo docent. qui tribus potentissimis regnis exutus nec paruam insulam in q̄
decem annis delituerat vsq̄ ad mortem retinere potuit. etate plenissimus. Sed neq̄ carolo scelera sua im-
punita fuere. qui dum xp̄i eccl'ias ꝑsequit. religionem comtemnit. sacerdotes dispoliat. festos dies obserua
re prohibet. iura diuina ⁊ humana a Johanne benedicti filio vsalensium p̄sulem viro cordato ⁊ impigro.
a quo nobilitas regni excitata est magno p̄lio supatus ac regno ꝓpulsus in parua insula nonlonge ab ostio
vistele ꝓpe prussiam exilium agit. Cristigerus in locum eius assumptus pietate ac iusticia melior. Iterum
tria regna nostro t̄pe in vnum redegit. cui ⁊ gothia paret. gothoꝝ quondā sedes ⁊ patria.

Bohemia

Bohemia

¶ Bohemoꝝ mō res gestas attingere ac sitū referre locoꝝ ratio exigeret. Bohemia em̄ intra limites germanie inclusa tota aquilonibꝰ exposita ē habēs ad orientē morauos ⁊ slesitaꝝ ptē. ad aquilonē saxones ⁊ misnēses. ad occidēte agrū noricū. ad meridiē austriā ⁊ bauariā vndiqꝫ germanie pplis cīcta. Latitudo lōgitudoqꝫ eiꝰ pene par triū fortasse dietarū. silua hercinia vniuersam cingit. albis vero p̄clarior eius amnis eā mediā irrigat. aliosqꝫ nō pui nois fluuios excipiens vt multauiā que pene pragam mediam scidit. tādē ꝑ ꝯualles ⁊ abrupta motiū nemorososqꝫ saltꝰ hercinie silue p̄ceps labit̄ ꝑ misnensez ꝓuiciā fluēs prope hāburg vrbē saxonie in germanicū mare absorbet̄. Oppida regni memorabilia sunt. Praga regū bohemie dignissima sedes. cadanū. bruxia. schlackēwerdū. cui ianū cupri argētiqꝫ mineris celebratissimū. regio ꝓrsus frigida. armētis tn̄ feris ⁊ piscibꝰ habūdās. ager ei optimꝰ. frumēti ⁊ ordei feracissimꝰ. multa apud eos etate nr̄a memoratu digna emerserūt. multa p̄lia gesta sunt. multꝰ sanguis effusus. delete fūditus ciuitates. spreta ⁊ ꝯculcata religio. exorta ē hussitaꝝ heresis. adamitaꝝ pullulauit insania. debachati sunt thaboritarum ⁊ orphanoꝝ exercitꝰ. duo fulmia belli zyſka ⁊ ꝓcopiꝰ ꝓuiciā ex arbitrio suo diripuē. iohes ⁊ iheronimꝰ qui pplm̄ decepere in ꝯstātiēsi mag̃ sinodo demū ꝯbusti. Jacobellꝰ cōradꝰ rokazana ⁊ petrꝰ anglicus euāgelij corruptores tāqꝫ mgr̄i veritatis hiti. q̄tuor reges extirpare pestiferū virꝰ nō potuere. vēceslaꝰ sigismūdꝰ albertꝰ ⁊ latislaꝰ qui apō eos veneno extictꝰ creditꝰ ē. Postremo georgiꝰ rex creatꝰ ē qui hussitarū labe infectꝰ putat̄ magnꝰ vir. alioquin ⁊ in rebꝰ bellicis clarꝰ. ẜ oīa hec in historia que de bohemicꝭ hijs rebꝰ edidimꝰ ꝯscripta sunt. ibiqꝫ de situ regiōis ⁊ gētis moribꝰ ꝓ captu nr̄o mētionē fecimꝰ. inde igit̄ assumēdū erit q̄cquid huic opi de rebꝰ bohemicꝭ deeē videbit̄. nos ceptū sequētes iter inferioris germanie prouincias. deinde ad sup̄iores reuertemur ptes.

¶ De phrisia ꝓuīcia germanie — *Phrisia*

¶ Phrisones ad occeanū siti ab oriēte saxoniā cōtigūt. ad meridiē westualos. ad occidētē traiectensiū terre iūgūt̄ q̄q̄ ⁊ ipos traiectēses pleriqꝫ phrisones eē volūt. Inter q̄s ottonē inuenio phrisingensis eccie p̄sulē q̄ res germanicas haud impite scripsit. Albertꝰ eps magūtiꝰ qui fuldense mōasterū erexit. cū religione xp̄i p̄suadere phrisis niteret̄ ab eis interfectꝰ ⁊ martirio coronatꝰ ē. Gēs eadē ferox. armis exercitata. robusti ⁊ ꝓceri corporꝭ. securi ⁊ intrepidi animi. liberā se esse gl̄iat̄. q̄uis philippꝰ burgūdie pri ceps eiꝰ se terre dn̄m vocet. Reuera phrisia libera ē suis vtens moribꝰ. exterꝭ nec parere sustinet nec dn̄ari cupit. haud inuitꝰ phriso pro libertate mortē appetit. dignitas ī hac gēte militarꝭ inuisa. Sublimē virū q̄ se ceterꝭ effert nō ferūt. mg̃ratꝰ ānuos eligūt qui rēpublicā eq̄ iure disponāt. Femiaꝝ impudicitiā seuerꝰ puniūt. Sacerdotes ne alia cubilia polluāt sine cōiuge nō facile admittūt. vix em̄ cōtinere hoiez posse ⁊ sup naturā arbitrāt̄ In pecoribꝰ oīs eoꝝ suba est. ager planꝰ ac palustris est multo gramie fecūdꝰ. ligno caret bitumioso cesp ite ⁊ sicco stercore boū ignes fouent. Ex hac gente tradit cornelꝰ tacitꝰ impante nerone duos legatos romā venisse veritū ⁊ malorogē qui pōpey theatrū intrātes cū vidissēt q̄sdā cultu externo inter senatores sedere ⁊ intellexissent id honorꝭ eaꝝ gentiū legatꝭ dari q̄ v̄tute ⁊ amicicia romana p̄cellerent nullos mortaliū aut armis aut fide añ germanos esse exclamauerunt ac digredientes inter p̄res ꝯsedere ob quā rem ambos nero ciuitati donauit

¶ De holandia prouincia inferioris germanie — *de Olandria*

¶ Holādia quoqꝫ ꝓuīcia germanie ad septentrionē occeano alluit̄ mari. qꝺ reliquū ē rheni fluminis brachia intercipiūt insulāqꝫ cōficiūt. palustris pascuosa. pluribꝰ stagnis ac marꝭ interfusa finibꝰ. nec deest qui traiectū nobilē vrbē in holādia sitā dicāt. nobis haud alienum esse videt̄. Aliq̄n frisei traiectenꝭ. aliq̄n holādie traditos esse vt sepe regionū termios dn̄antiū impia mutāt. nr̄a quidē etate neqꝫ frisie neqꝫ holandie dant̄. Pricipatꝰ eccie traiectensis impatori tm̄ subijcit̄ latāqꝫ possidet terrā diuersis meatibꝰ rheni īterclusaz. cui ab oriente phrisij a meridie westuali iūgūtur. Holādia septentrionē excipit. ab occidente ducatus gelrie. de quo suo loco dicemꝰ rheno flumie distiguitur. Impitissime vo ne dicaz falsissime nōnulli etate nr̄a traiectū gallice natōis ciuitatē esse dixert̄. Cū de pōtificꝭ ageretur electiōe. nā quo pacto traiectū gallie dabimus trās duo rheni brachia sitū. Qui ⁊ qui cis rhenū habitāt colonienses. cliuensesqꝫ cōstat esse germanos Traiectensiū quippe situs. mos sermoqꝫ germanicꝰ est. Traiectū diues ⁊ pplosa ciuitas est. eps vrbis. xl. milia pūgnatoꝝ si q̄n necessitas ingruit educit ad bellū. Forma virꝭ ac mulieribꝰ egregia. ab exteroꝝ incursu et aq̄ꝝ inundatiōe ⁊ ꝓpria v̄tute defendūtur. Potꝰ genti ceruisia. vinū mercatores afferunt. In hac ciuitate memoria nr̄a multe seditiōes fuere. cū epm̄ vni pti acceptū altera recusaret. Desiderius aliq̄ꝺiu epatū quietem tenuit. deiñ a ciuibꝰ eiectus romani pōtificꝭ ⁊ vicinoꝝ pricipū aduersus rebelles subditos auxilia iplorauit. illi diefoldiū quendā ꝯ ius phasqꝫ sibi p̄sulē assumpsere. Martinꝰ pō. max. anathema ī eos promulgauit. ꝯtēpsere ecciaz obstinati hoīes. expiri optuit arma. ingētes burgūdoꝝ ducꝭ vicinorūqꝫ pricipū copie aduersus traiectenses ducte infeliciter pugnauere. victor cōtumax ppl's. vij. annis eccie mādata ꝯtēpsit. desiderꝰ in exilio obijt. Canonici qui propter eū patria pulsi fuerāt waltranū morsensez archiepi coloniensis germanū successorē eligūt. Agitata est in cōcilio Basilieñ. cā. cōfirmata electio. iteꝝ dānata in cōcilio traiectensiū rebellio. iteꝝ frustra pugnatū. Postremo missus ab eugenio legatus iohes cesariensis eps qui postea ad cardialatus honorē vocatus morinensis appellatus cū retulisset vnicā pacande prouincie viā esse diefoldio ignosci eiqꝫ gentis p̄sulatum cōmitti excluso waltranio rebelli populo satisfactuz est pulchre sane nulle vicꝭ leges fauent sacrosqꝫ canones potentia vincit. Voluerunt calisti quoqꝫ impiū eludere traiecteñ. qui mortuo diefoldo epm̄ ab eo datū recipe recusarūt. ẜ aparitibus philippi burgundie ⁊ potentia territi ⁊ primis conatibus infeliciter nisi furore deposito paruerunt.

¶ De Selandia prouincia inferioris germanie — *de Selandia*

¶ Vltimi germanoꝝ ad septētrionē ⁊ occidētē versi Selandini sunt insulares ppl'i rheni ostijs obiecti. Inter quos p̄cipue mitelburgēses habentur. Ea ciuitas est egregie munita. diues opū. negociationeqꝫ maxime accomoda. cuius haud paruam partem anno sup̄iore incendium assumpsisse relatum est. Incuria ciuiū id euenisse constat. q̄q̄ pleraqꝫ miracula referuntur que pretereo quia non satis digno testimonio cōprobantur. Est ⁊ Brielum oppidum nō ignobile aquis circūdatum. in quo etiam multi mercatores nauibus applicant. Nō transibo nunc rhenum germanicas que ibi habitant gentes cōmemoraturus. Habitur suo loco de his quoqꝫ dicendi facultas. prosequar veteris ac certe germanie populos. ⁊ qui iunguntur vel traiectensibus vel phrisijs ad meridiem expediam.

¶ De westualia germanie prouincia

Westualia germanie prouincia

Westualia rheno fluuio ab occidēti claudit. visurgo ab oriēte quā veserā hodie vocant. a septentrione phrisiā hꝫ ꝛ traiectēsiū terrā. meridiē hassie mōtes excipiūt q̄s anobos pholomeꝰ appellare videt. ex quibꝰ amasis fluuiꝰ orit q̄ Padeburnā ꝛ monasteriū nō ignobiles ciuitates alluēs. mediā ferme ꝓuinciā intersecat ꝛ ꝑ phrisiā defluēs fert in mare. Salas q̄ꝫ fluuiꝰ westualiā irrigat. inter quē ꝛ rhenū cū drusus germāicꝰ belligeraret domitis hostibꝰ victor appetijt. Quo aūt cultores huiꝰ terre vocauit antiq̄tas difficile dictu ē discordantibꝰ auctoribꝰ. Strabo vicinos rheni accolas hoc loco sugambros appellare videt. q̄ duce melone cū romanis bella gessere. victiq̄ꝫ datis obsidibꝰ pacē obtinuere. quis calcata fide ꝛ ꝓditis obsidibꝰ rebellarūt. Pholomeꝰ q̄ꝫ a pte septētrionali germanie circa rhenū fluuiū Bussatores habitare tradit ꝑuos appellatos siccābros. oquenos ꝛ lōgobardos inuenio apud Strabonē circa amasim fluuiū bruteros habitasse q̄s drusus nauali bello supauit. Bruteros aūt bello victos ab austro in aquilonē ꝛ occeanū dilapsos. Ob quā rē cōiecturā cape possumꝰ hos eē q̄ hodie pruteni appellant aq̄lonares ppli de q̄bꝰ supra diximꝰ. facile nāq̄ꝫ bruteros in prutenos sermo ꝯuertit. Carolꝰ magnus multa cū westualis gessit ꝓlia eosq̄ꝫ magnis afflixit cladibꝰ c egitq̄ꝫ xp̄i religionē amplecti relicto ydolorꝫ cultu. quā cū sepiꝰ abnegassēt nec iusiurādū aduerterēt vt metu pene rebelligionē cōpescerēt occultos ꝯstituit iudices q̄bꝰ ptatē dedit vt q̄ꝫ primū deierasse aliquē cōperissent aut fregisse fidē aut aliq̄d aliud flagiciū cōmisisse mox illū supplicio afficerent vbi primū cōprehēdi posset nulla citatione ꝑuia aut defensione ꝑmissa. elegit eīm viros graues ꝛ recti amantes quos plectere innocentes haud verisimile sint. Terruit ea res westualos ac demū in fide continuit. cum sepe in nemoribus ꝛ proceres ꝛ mediocres viri laqueo suspensi inuenirent nulla accusationi prius audita. Querentibus tamen causam cōstabat fregisse fidem. aut magnū aliquod scelus cōmisisse qui necati reperiebantur. Id iudicium ad nostram vsq̄ꝫ durat etatem vocaturq̄ꝫ vetitum. qui ei presunt scabini appellantur. quorū ea presumptio est vt per totam Germaniā iurisditionē extendere velint. Secretos habent

ritus ⁊ archana quedã quibꝰ malefactores iudicãt ea nõdũ quisq̃ reptus q̃ vel p̃cio vel metu reuelauerit. Ipoꝝ q̃z scabinoꝝ mag̃ ꝑs occulta ẽ q̃ ꝑ prouĩcias discurrẽtes crimĩosos notãt ⁊ referẽtes iudicio accusãt probantq̃ vt eis mos ẽ. damnatiq̃ describũt in libro ⁊ minoribus scabinis ꝯmittit executio. reus ignarus sue dãnationis vbicũq̃ reptus fuerit supplitio afficit. Degenerauit aũt hoc iudiciũ. nã ⁊ viles alique ꝑsone admittũt ⁊ ciuilia negotia tractare audẽt. quibus erat solũ de criminalibꝰ ꝑmissa ptãs. In hac prouincia nr̃o tp̃e susatenses ab eccĩa coloniensi defiuere. nec diutino vexati bello multisq̃ cladibus affecti ⁊ obsessione ꝑtinacissima oppugnati ad obedientiã redire. cuiꝰ rei causa ⁊ theodricꝰ coloniensis antistes. q̃ westualoꝝ pńceps habet. Et iohãnes dux cleuẽsis nõ paruis inter se odijs cõtendere. Cũ susatẽses ad cliuẽsium opes cõfugissent coloniẽses saxonie duces ⁊ nõ paruã bohemoꝝ manũ in auxiliũ accepissent. Apud monasteriũ q̃z eiusdẽ prouincie ciuitatẽ ꝓpter eccĩaz quã walranꝰ theodrici frater sibi debitaz existimabat acriter dimicatũ ẽ. in quo bello multis hostiũ cesis vnꝰ ex pńcipibꝰ brunsuicẽsibꝰ q̃ dux copiaꝝ fuit interceptus ⁊ in ptãtez coloniẽsis antistitis factꝰ. Est aũt westualia regio admodũ frigida neq̃ frumẽti habundans. pane vtunt nigro. ceruisia potus. vinũ q̃d rheno vehit magno emit p̃cio. opulẽti tñ eo vtunt idq̃ raro. populus marcialis ẽ ⁊ ingeniosus. de q̃ ꝓuerbiũ esse dicũt viciosos ⁊ fallaces westualia facilꝰ q̃z stultos gignere. Hic q̃z theodrici mentio incidit nõ ẽ absre pauca de eo referre. cui inter viros illustres nostri seculi nemo locũ negauerit. Origo eiꝰ ex familia morsnẽsi apud germanos principes honoratissima fuit. Tres fratres habuit qui oẽs supra sexagesimũ annũ vixere. Henricus natu maior paternũ principatũ gubernauit. Iohãnes monasteriẽsem eccĩam multis annis vsq̃ ad exitũ vite sue summa cũ laude administrauit. Walranus ⁊ ad traiacẽsem eccĩaz ⁊ ad monasteriensem defũcto frẽ nequaq̃ aspirauit. Quis ad traiectã cõcilij basiliensis fauore ⁊ ad monasteriẽsem nicolai põtificis institutione vteret. Theodricꝰ ip̃e cũ bononie iuri põtificio operã daret a Iohãne. xxiij. summo pon. coloniẽsem eccĩaz obtinuit. cui iã sex ⁊. l. annos nõ sine plebis ac nobilitatis magno fauore p̃fuit. q̃ ⁊ si plurima ꝓ defensione eccĩe sue vario euentu bella gessit in quis mõ strennui militis. mõ fortissimi ducis officiũ impleuit. nunq̃ tñ domi aut sacerdotalia numia aut ciuilẽ administrationẽ neglexit. corpe pulchro ⁊ supra ꝯmunẽ staturã eminenti. aĩo magno ⁊ pliberali. cuiꝰ pallaciũ illustribꝰ sp̃ patuit hospitibꝰ.

Hassia germanie ꝓuincia

Inter westualos ac francones hassia iacet mõtana regio q̃ a rheno in septentrionẽ porrecta thuringie iũgit. princeps gẽtis lãtgrauius etate nr̃a ad impiũ vocatꝰ. imparẽ se esse dixit q̃ tante rei molẽ sustinere posset. maluitq̃ paruo impio parentibꝰ sibi relicto vtiliter p̃esse. q̃z magnũ accipiẽs dissipare. id quoq̃ sibi obstare ad rẽ xp̃ianã gerendã dixit. q2 lr̃as ignoraret. Fuit tñ legũ cultor. q̃s sibi patrio sermone exponi iussit. Quotiẽs corã eo cã ventilata ẽ nec vnq̃ comptus est iniquã tulisse sententiã. Hic cũ reformaturꝰ monasteriũ q̃dã sue ditionis ingredit ⁊ inuitatus cũ monachis edit venenũ pro cibo inter edendũ sumpsisse creditus est. nam ⁊ ip̃e ⁊ abbas qui reformationem petierat paulopost extincti fuerunt.

Franconia germanie superioris prouincia

Franconia ꝛ huic succedit nobilis sane ꝑuīcia admodū potēs ab incolatu francorū sic appellata. Franci q̄dē troiani ab origīe fuerūt. q̄ deleto Ilio duce Priami magni ꝑami ex sorore nepote p pontū euxinū ꝛ meothidas paludes in scithiā ꝑuenerunt. ibiq3 ciuitatē edificarūt quā vocauere Sicambriā. ex q̄ dicti sicambri. Cōstat em̄ pꝰ euictā incēsamq3 troiā q̄ supfuerūt excidio in turmas tres diuisos in exiliū ꝑfugisse. ꝛ alios q̄dē Enea duce italiā petiuisse a quibꝰ albani ꝑdierūt. ꝛ deinde romā qui orbis impio potiti sūt. Aliȷ̄ sub Anthenore p medios achiuos elapsi illiricos penetrauere sinꝰ ꝛ regna liburnorū ad intimū adriaticū pelagus accessere vrbēq3 cōdidere patauinā vbi sepultū Anthenorē tradūt. qui enecū fugas secū duxit a quibus postea dicti veneti q̊rū est hodie ingens ptās terra mariq3. Terciȷ̄ vt diximus in scithiā penitrarūt. quo in loco in magnā gentē coaluerūt. Cūq3 scitharū multi romano impio subiecti essent ꝛ ipi quoq3 tributa penderūt. māserūt fectigales vsq3 ad tpa valentiniani cesaris. quo impante alani vexare impiū ceperūt. impator v̄o proposito edicto libertatē in decenniū eis promisit qui alanorū ferocitatē cōpesceret. allecto eo p̄mio Sycābri arma susceperūt alanosq3 bello victos deleuere. Ob quā rē libertati in decenniū ab impatore donati sunt ꝛ mutato noīe franci appellati. qđ actica lingua siue feroces siue nobiles sonat. Itali francos nobiles liberos vocāt. Exacto decennio cū romani solita tributa repeterēt frāci ob ipa3 libertatē effrenes facti parere recusarūt. Pricipes eo tpe francis fuere priamꝰ ꝛ anthenor antiqui noīs ac v̄tut] quibus copias ductātibus p̄liū cū romanis cōsertū est. in quo priamꝰ ipe cū fortissimis sue gentis cecidit. qui cladi supfuerūt ex scithia digressi sunt ꝛ i germaniā profecti in ptibꝰ thuringie cōsederūt cū pricipibꝰ suis priami ꝛ anthenoris filiȷ̄s marcomede sc3 ꝛ simone. Symo sine liberis decessit. Marcomede filꝰ fuit foramūdꝰ quē sibi frāciȷ̄ regē creauere. ꝛ hic p̄mꝰ inter frācos regnauit. Huic fuit filꝰ clodoweꝰ crinitꝰ a quo frācorū reges criniti sunt appellati. p ide3 tempus gothi qui iā vrbem romam irruperāt vltra ligerū fluuiū in gallia sedes inuaserūt. Burgundiones quoq3 iuxta rhodanu3 habitabāt. qui ꝛ ipi paulo plꝰ reges hr̄e ceperunt. Fran

i v̄o trāſmiſſo rheno romanos q̄ ea loca tenebāt fugarūt paulatimqꝫ aucti potentia magūtiā. treueri. aggrip/
pinā hodie coloniā ſup rheno fluuio. tornacū. cameracū. remos. ſueſonā. aurelianū īuaſere. ita vt ab aq̄tania
vſqꝫ ad bauariā impiū extenderēt. Clodeueo aūt mortuo meroneꝰ ſucceſſit filiꝰ a q̄ frāci meroringi dicti ſūt.
Poſt meroneū hildericꝰ regnū adeptꝰ. dū luxurioſe viueret a ſuis pulſus ē: Egidio romano in eiꝰ locū ſuffe
cto Hildericꝰ regno ꝑuatꝰ ad Biſinuz thurigie regē ꝯfugit. cuiꝰ ꝯiugē ꝑ adulteriū polluit. pꝰ octo aūt an-
nos reuocatꝰ aggrippinā inuadēs eiectis inde romanis magni regni ſui ꝑtē recupauit. Mortuo aūt egidio
filiꝰ eius Siagriꝰ in ciuitate ſueſona regnauit. Biſina aūt regina cū accepiſſet hildericū regnū recupaſſe re-
licto viro ad eū ꝯfugit a q̄ recepta ⁊ ꝓ ꝯiuge habita Clodoueū ei pepit q̄ poſtea regnū adeptꝰ ꝑmꝰ francoꝝ
regū xp̄i religionē accepit. a b̄tō remigio baptizatꝰ. Illō aūt v̄itate caret qō pleriqꝫ tradūt agrippinā ab in-
colatu francoꝝ vocatā coloniā. nā ꝑuſqꝫ frāci germaniā intrarēt colonia romanoꝝ appellata ē a claudio ceſa
re ꝯdita ⁊ ab eiꝰ cōiuge agrippina nūcupata. Fuerī inter clodoueū ⁊ ſyagriū aliq̄ bella. poſtremo victꝰ ſya-
grius ad alaricū gothoꝝ regē cōfugit q̄ nonꝰ a magno alarico regnabat. Repoſcit a Clodoueo ſyagriꝰ atqꝫ
obtētꝰ occidit. Romani q̄ꝫ reliq̄ ꝑ galliā habitātes extermināt. Clodoueus alemaniā ſibi ſubegit. Gothis
q̄ꝫ ⁊ aq̄tanis bellū indixit eoſqꝫ ſupauit. occiſo alarico rege. fert cū ad bellū ꝓgrederet ſi victor euaderet e-
quū b̄tō martino vouiſſe. q̄. xij. ⁊ centū annos aū id tp̄s vita exceſſerat. victoria potitꝰ equū tradidiſſe eūqꝫ
centū ſolidis redimere voluiſſe. Stetiſſe equū immobilē donec p̄ciū duplicaret. q̄ ex re dixiſe regē fert. mar
tinū bonū auxiliatorē. eſſe negotiatorē carū. Hic clodoueꝰ vxorē duxit Glodoſindā filiā regis burgūdionū
q̄ cū eēt xp̄iana aduc ei pagano iūcta ē. magniſqꝫ p̄cibus virū rogabat vt baptizaret. natoſqꝫ filios clanculū
baptizabat. Eā aūt q̄ Clodoueū xp̄ianū fecit eē fert. qꝛ cū pugnaret ꝯ̄ ſueuos ⁊ pene victꝰ eſſet votuz vouit
xp̄ianū ſe futurū ſi ex ꝑlijs euaderet. ob quā rē mutata fortuna ex victo victor factꝰ. ſubactis ſueuis xp̄iane re/
ligioni ſe tradidit. cuiꝰ poſteri in francia vſqꝫ ad pipinū nanū patrē Caroli magni regnauerūt. Tūc v̄o hilde
rico ſcd̄o ꝑ ignauiā regnū adeptꝰ ē. Detōſo eni eo ⁊ in monaſterio retruſo pipinꝰ regnū accepit. Erāt tūc in
frācia maiores domos q̄ regnū gubernāt. Anno dn̄i ſeptigēteſimo mortuo Dagoberto minore frācoꝝ rege
filiꝰ eiꝰ puulꝰ ī tutela pipini groſſi quē alij auſgigi filiū dicūt in tutela fuit ⁊ ꝑ īſidias perijt. Tūc grīwaldꝰ fi
liꝰ legittimꝰ pipini groſſi regnū vſurpās a ꝯſanguineis Dagoberti regis defuncti captꝰ ī cuſtodia obijt. Per
idem tp̄s galli q̄ inter ſeq̄nā ⁊ ligerim fluuiū habitabāt aduerſus frācos bella mouere ⁊ vſqꝫ magūtiā excur
rentes eā ciuitatē obſederūt. Frāci rege carētes Carolū martellū ad regnū ſublimare voluerūt q̄ regnū rennu
ens ducatū accepit galloſqꝫ bello repſſit. Prouīciā v̄o inter ligerim ⁊ ſeq̄niā q̄ nunc gandina vocabatur a ſe
carlingā vocari iuſſit. qō poſtea apd̄ teuthonicos diu ſeruatū ē. Hic Carolꝰ ex alpheida nobili cōcubina pi
pini groſſi filiꝰ fuit inclitꝰ vir ⁊ bello potēs. q̄ multa ſarracenoꝝ milia gladio interemit ⁊ pr̄ fuit pipini na-
ui q̄ carolū magnū genuit impatorē toti orbi cognitū ex cōiuge Berta quā duxit ex grecia. Hoc ergo frāco-
rū genꝰ cū ex ſcithia in germaniā veniſſet ibiqꝫ diu cōſediſſet germanicū effectū ē. ⁊ terrā ipam ꝑmo habita
uit a ſe franciā appellauit. Verū cuz creſceret impiuz ita vt frācia aucta eſt adeo vt tota gallia ferme ⁊ magna
germanie ꝑs a mōtibus pirrheneis vſqꝫ ad pānonie termīos francia diceret. nā q̄cquid frācis ſuberat fran
cia vocabat. ⁊ in duas ꝑtes diuiſa fuit. nā qō ē gallie occidētalis frācia dicebat. qō ē germanie francia di/
cebat orīetalis. Et germaniā q̄dē eatenus extenderūt q̄tenus ſermo germanicus ꝓtendit. naz q̄cquid eſt ci
tra rhenū teuthonice lingue ad frāciā orīetalē ꝑtinuit. Hec gēs ſub carolo magno romanū impiū meruit qui
afflictā longobardico bello ſedē ap̄licā cōſolatꝰ ē. Carolꝰ eni q̄uis gallice potiret impio germanꝰ tn̄ fuit. ī
germania natꝰ alituſqꝫ. Cuiꝰ ſedes plerūqꝫ ī aq̄ſgrano fuit q̄ ciuitas theutonica ē. ibi pallatiū eiꝰ ⁊ caput oī̄
dit. Eius poſteri impiū tenētes in gallia ⁊ germania regnauerunt. Deficiēte aūt maſculina linea impiū ad
germanos id ē ad frācas orīetales redijt. inter q̄s ꝑmus habitꝰ ē otto. Eſt aūt impiū apd̄ germanos nō eo
mō vt nemo īpare poſſit niſi germanꝰ ſ; q̄ꝫ eligēdi īpatorē auctas germaīs tradita ē. Plerūqꝫ germanꝰ eligi
tur. Eā ob cauſaz cū vacaſſet impiū ꝑ obitū lodouici boſonis filij germani q̄ꝛ ea ꝑtās germanū elegerunt ⁊
francū ex orīetali frācia. Hec ꝑmiſiſſe volumꝰ q̄ꝫ de frāconia ſermo incidit. ſunt eteni multi q̄ frācos eos
ſolūmō eē volūt qui circa pariſiꝰ habitāt ⁊ illꝰ datuz impiuz eē volūt q̄s rectiꝰ frācigenas quis appellauerit
Franconia v̄o vt nr̄a etate recipit a meridie ſueuis ⁊ baiorarijs iūgit. ab occaſu rheno. ab ortu bohemos ⁊
thuringos. ſeptētrionē idē thurīgi haſſiqꝫ excipiūt. Prouīciā ꝑlabit haud ignobilis amnis quē moganuz
vocāt. Ptholomeꝰ hūc fluuiū menū appellare videt q̄ ſupiores germanos ab inferiorībꝰ eūdē diuidere affir
mat. neqꝫ aliꝰ fluuiꝰ ē q̄ eā diuiſionē aptius q̄ꝫ moganꝰ efficere poſſit. Et hodie q̄dē inferiores germani vſ/
ad magūtiā ꝓcedūt. abinde ſupiores vocāt. Moganꝰ v̄o ex mōtibꝰ bohemie ortꝰ in regiōe magūtie in rhe
nū exonerat. Ob quā rē nō defuerūt q̄ maguntiā mogūciā a mogano fluuio dici crederet. Perlabit idē flu
uiꝰ nō paucas ciuiates. q̄ꝛ illuſtriores ſunt Herbipolis ⁊ Frāfordia. In Herbipoli nobilꝰ ep̄i ſedes ē. qui
et franconū dux habet. ⁊ cū rē diuinā facit gladiū in altari nudū aū ſe hꝫ. In frāconia nobile emporiū ē ī q̄
ſnpi cū inferis germani ꝯueniūt bis ſingulis annis. Ibi q̄ꝫ impator eligit ex veteri cōſuetudine. Ob quaz
rē palā ē impiū datū eē germanis q̄ꝫ inter eos eligit ⁊ coronat ⁊ ſic demū ad culmē gl̄ie. rome q̄ꝫ diadema
ſuſcipit. Et ī franconia nobilis eccl̄ia bābergēſis ad amnē regnicium ſita. quam fundauit heinricꝰ ſcd̄s
impator. quē accole religioſe colūt ⁊ ſctm̄ habēt. ibi q̄ꝫ Berēgariꝰ ſepultꝰ ē q̄ regnū italie vſurpauit ⁊ ab ot
tone ꝑmo captꝰ in germaniā ductꝰ illic exulās obijt. Supra ciuitatem in edito mōte arx ē natura ⁊ arte mu
nita in q̄ nos aliq̄n cū ep̄o loci prādiū fecimꝰ. Albertꝰ nobiliſſimꝰ francoꝝ comes ⁊ ottonis ſaxonie ducis
ex filia nepos. cū cōradū comitē occidiſſet. q̄ lodouici regis fuiſſe filiꝰ dicebat in hāc ſe arcē ꝯtulit ⁊ aliquā/
diu regis obſidionē ꝑtulit. difficilis expugnatio loci videbat. Ob quā rē ad dolos recurſum ē. Otto ep̄s
magūtinꝰ miniſter ſceleris inuētus ē q̄ ꝓfectꝰ ad albertū litis arbitrū ſe dixit rogauitqꝫ albertū ad impatorē
in caſtra deſcenderet. quia vel pacē ei daret vel in arcē reduceret incolumē. credidit albertus [illegible]epta iuſrurā

herbipolis

Bamberga

di religione ottonem secutus est. vix arcem egressi erant cum otto vereor inquit ne diu apud imꝑatorem morari oporteat vtilius fortasse consilium erat prius sumpsisse cibum. Laudauit albertus verba ꝑsulis ⁊ in castellum rediens ottoni prandium dedit. quo sumpto ad imꝑatorem cum eo ꝑrexit vbi mox captus est ⁊ capitali sententia damnatus. cui archiepi̅ fidem imploranti. respondit parum religiosus pontifex se fidei satis fecisse qui semel reduxisset incolumem cū ad prandium introiuit. bis reducere non ꝓmisisset. infelix albert⁹ gladio obtruncatus est. Melius romani qui pari fraude vsi vnū ex captiuis ab hanibale romam missis vinctū remisere. Fraus em̄ vt inquit maximus orator astringit piurīū non soluit. Predia que albertus habuit ecclesie bambergensi postea cesserunt. Est autē Franconia partim plana partim montosa. montes ipi̅ haud difficiles sunt. ager non admodum pinguis. nam plerūqȝ arenosus est. multis in locis consiti colles vineis gratum ꝓducunt vinum. maxime v̊o apud Herbipolim. multe silue ⁊ multa venatio inest. Terra in mltos partita est dominos. q̄uis Herbipolensem ducē franconie dicant vt ante relatum est. Magūtina eccl̅ia ⁊ bābergensis plura obtinent loca. Palentinus q̄ȝ comes haud paruā occupat partem. Marchiones brandeburgēses tanqȝ burggrauij nurmbergenses potentes in ea sunt. multe ꝑterea ciuitates imꝑiales apud francones florent. De Nurmberga dubiū est franconie an bauarie cedat ipm̄ nomē indicat. ad baioarios vrbem pertinere. normberga em̄ noricū montem significat. ob quā rem patet noricorum ciuitatē fuisse. noricis aūt baioarij successisse. ⁊ nunc ea portio terre baioarie que inter danubiū ⁊ normbergam iacet noricū appellat᷑. Ciuitas tamen in ꝓchia bambergensi est que ad francones ꝑtinet. Ipi̅ normbergenses nec baioarios nec francones videri volunt ſ᷑ terciū quoddā sepatum genus. Urbs ea nobilis magnificis opibus publicis ac priuatis ornata. Amne pegnicio interlabit᷑. in agro sterili ⁊ arenosa condita atqȝ ob eam rem industrioso ppl̄o. omnes em̄ aut opifices sunt aut negociatores. hinc multe illis diuitie ⁊ magnum in germania nomen. Aptissima imꝑatorꝝ sedes. libera vrbs ⁊ in medio ferme germanie sita. Inter bambergam ⁊ normbergam Forchem iacet famosum niueo pane oppidū. Incole patriā fuisse pilati falso putant. In hac prouincia Fridericus marchio brandeburgeñ. potentissimus fuit imꝑatori sigismundo inter caros amicos habitus. Et q̄tuor filij fuerunt Johannes Fridericus Albertus ⁊ alter fridericus. Johanni qui primogenitus esset electoratus imperij debebat᷑. ſ᷑ iudiciū patris fridericum ꝑtulit qui sc̄do genitus erat ⁊ aptior ad obeūda imperij munera videbatur. Pri⁹ itaqȝ q̄ȝ moreret᷑ hereditatem suam inter filios diuisit. Fridericum electorem īstituit. neqȝ male iudicauit. nam fridericus inter principes germanie sapientia clarus habitus est. cuius consilio multe ꝓuincie pacate sunt. Iusti quoqȝ atqȝ honesti tenax habet᷑. Qui cum posset regnū polonie ꝯsequi ꝑ electionem baronum recusauit vt ante diximus. ne vero heredi iniuriaȝ faceret. Albertus v̊o germanus eius cū normbergensibus bellum intulisset omnes ferme teutonici principes ad se traxit. Comites vero normbergensibus suppecias misere. Graue id ⁊ diuturnū bellum fuit. in quo tot potentie concurrentes infensissimis odijs biennio certauere. nouē ꝑlia cōmissa feruntur. Ex quibus octo victor Albertus confecit. in vno tamen victus succubuit. neqȝ de pace ꝯueuit nisi postq̄ȝ exustis agris. attritis villis. abactis pecoribus. ruriculis interfectis. cōmeatus ⁊ pecunie contendentibus defuere. tū quoqȝ pax ex alberti sententia magis dicta. Hic albertus ab ipa pueritia ac teneris (vt aiunt) vnguiculis educatus. in armis pluribus interfuit ꝑlijs q̄ȝ alij sui temporis duces aut viderint aut legerit. Militauit in polonia. pugnauit in slesia. castra posuit in prussia. hostes in bohemia fudit. stipendia in austria fecit. predas ex hungaria tulit. nullus in germanie terre angulus quem non calcarit. armatus duxit exercitus innumerabiles. ꝓstrauit ferocissimos hostes. expugnauit munitissimas vrbes. in congressibus pugna prior inijt. victor e ꝑlio excessit. vltimus in expugnatione oppidorꝝ. sepe murꝝ primus ascendit. ad singulare certamen crebris vicibus inuitatus nunq̄ȝ detrectauit. neqȝ vnq̄ȝ non strauit hostem. In militaribus ludis quibus hasta contenditur vnus omnium repertus est. qui nunq̄ȝ equo deiectus sit. ⁊ in omnes in se currentes deiecit. Ex torneamentis nunq̄ȝ nō victor exiuit. Septies ac decies solo tectus clipeo ac galea cetera nudus vt est apud theutonicos duelli quedaȝ species in ꝓuocatores ꝑiter armatos lācea acuta cucurrerit. nullo vnq̄ȝ dāno affectus. cum aduersarios ipe nūq̄ȝ non equo deturbauerit. Quibus ex rebus non iniuria teuthonicus achilles appellatus est. In quo nō solum militares artes ⁊ imꝑatorie virtutes singulari quadam gracia reluxere. ſ᷑ nobilitas quoqȝ generis. procertasqȝ corporis. ac venustas ⁊ virīū robur. ac facūdia lingue admirabilem ac pene diuinum reddidere.

De Bauaria superioris germanie prouincia

Bavaria

¶ Bauaria ad ortũ estiuũ ac meridie pte frãconie ꝓrimat. ea quoqꝫ plata ꝛ diues terra est. cui ad meridiẽ alpes italie iũgũt. sueui ad occidentẽ ei⁹ solẽ recipiũt. Australes ac bohemi oriẽtẽ. Danubi⁹ mediam ferme plabit. Inter austriã ꝛ bauariã alij ysarã alij enũ terminũ posuere. Sueuos a bauarijs lyc⁹ distermi-nat amnis. Hãc olĩ regionẽ norici tenuere. cui⁹ adhuc porcio media inter ratisponã ꝛ nurmbergã trãs danu-biũ sita (vt añ dixim⁹) noricũ appellãt. Baioarij aũt vñ dicti sint ꝛ vñ originẽ traxerint nõ facile dixeri. verũ cũ reperiar vetustissimos codices baioariã appellare quã moderni bauariã dicũt nõ difficile trahor vt boio-arios a bois dictos. ꝛ gallicã olĩ fuisse gentẽ. Huic opinioni strabo qnto ꝯmẽtatorio vires adhibet ita inq-ens. Priscis igit vt dixi tpib⁹ plurime gallor gẽtes fluuiũ incolebãt de pado loquit. e quib⁹ amplissimi fu-erant boi insubres. ꝛ q̃ olĩ cũ gesatis senones romana ꝑ impetũ potiti sunt vrbe. hos romani posterioribus annis fundit⁹ deletos ꝑdiderut. boios vo e finib⁹ eiecerũt. inde migrãtes circũadiacentes histro locos cum thauristis habitarũt. bellũ assidue ꝯtra dacos agẽtes. Cõstat igit boios in pannoniã ꝯsedisse. quo ex loco facile successu tpis in noricũ cõterminã regionẽ migrare potuerũt. Idẽ qꝫ Strabo locũ q̃ mõ ꝯstãtinẽsis vo-cat designãs paululũ ab eo distare rhetos ait. ampli⁹ helnecios vindelicos. p⁹ vindelicos aũt desertã boio-rũ regionẽ esse affirmat vsqꝫ pannonios. Ob quã rẽ satis iudicat boioarior terrã a bois cultã fuisse. Idem Strabo germaniã describẽs boios pri⁹ hirciniã habitasse siluã asserit. ꝛ cymbros agmine facto eor inuasis-se locũ atqꝫ a bois reiectos fuisse. Itaqꝫ satis ꝑsuasum esse ꝑt boioaricũ nomẽ ex bois descẽdere. Ager em eor trans danubiũ hirciniã siluã nõ parua ex parte occupat. Ea nũc germanica gens ẽ sermone vtens theutoni-co. neqꝫ deserta regio vt Strabo tradit quo suo fortasse tpe fuit. nunc cultissima est. magnas atqꝫ ambiciosas ciuitates habens ꝛ oppida nobilissima. quor splendore nescimus tota europa que vincere possint. Ponti-ficales vrbes in ea qnqꝫ sunt. qr vna metropolica ẽ. Saltzburgã vocãt ex flumĩe saltza cui adiacet. veteres iuuaniã vocauere. In baioaria lodouic⁹ lodouici fili⁹ gibbo ꝛ struma deformis. Impia cõtra patrẽ bella su-cepit. venerandũ qꝫ senẽ ꝛ auctoritate insignẽ. q̃ quõdã regnũ francie gubernasset in arce munitissima obse-dit. s supis vltionẽ tãti sceleris petẽtib⁹ pri⁹ febre ꝑcussus occubuit. qꝫ pris animũ in suã traheret sententiã

Ille in ꝑtātē heinrici eiusdē familie duc] postea factꝰ breui tpe vitā finiuit. nec heinricꝰ diu supuixit. Qui cū ꝓhibuisset sбditos in anno iubileo romā petere veritꝰ ne ꝓuincia pecunia exhaurireť eodē anno ad pres suos additꝰ ē. Successit ei lodouicꝰ filiꝰ ex sorore alberti cesaris natꝰ magni animi adolescēs. glie cupidꝰ ⁊ pecuniaꝝ cōtemptor. ꝗ iudeos oēs publice posit] edictis e suis dominiјs extermiauit. Vxorē de saxonia duxit neptē Friderici cesaris. multas germanie lites auctoritate sua cōposuit. Quis sepe multū conatꝰ reconciliari cesari ladislaū regē nequerit. Albertꝰ eiusdē terre ac familie pҁiceps postq̃ pr eiꝰ arnestus puellā balnei custodē a b eo ꝑdite amatā ⁊ in spē matrimonij susceptā apud strauburgā danubij fluētis demersit. cū diu vitā in merore ꝑegisset. tandē luctu ꝑacto vxorē ex domo brūsuiceñ. duxisset. ex q̄ sobolē pulcerrimā sustulit. sub impio friderici podagra laborās. sepositis ceteris curis sectatꝰ musicā assiduis cātibus ac sonis animū oblectauit. ⁊ venationi opam dedit. In saltzburga quā metropolicā in baioaria sedez obtinere diximꝰ tres archiepi fuere quoꝝ vltimꝰ sigismūdus noie dū scismatis ꝓcella deseuit. cū adhuc esset ꝑposit romanā ecciaz magnifice iuuit. S archieps a nicolao pon. creatus lras aplicas q̄bus cēsura in australes impatori rebelles subminabaꝛ in eccia sua publicari nō sinit siue metu potentie illoꝝ siue ꝙ anathemate suspenso pacez meliꝰ inueniri putauit. ad quā cōponēdam ⁊ ipe descēdens in austriā non paruam operam impendit.

De Rhenensibus germanie superioris populis

De Renensibus Germanie superioris populis

Circa Rhenū q̄ flos germanie nro tpe visiť inter theodricū magūtineñ. eccie p̄sulē ⁊ lodouicū comitez palatinū rheni crebre dissensiones fuere ⁊ sepiꝰ ad arma vētū ē. totaq̃ circūregio rapinis atz incēdijs vastata. Cū magūtino marchiones badēses ac brādeburgenses opē ferrēt. Palatino iacobꝰ treuereñ. antistes ⁊ nōnulle ciuitates assisteret. mortuo lodouico palatino. q relictā lodouici regis sicilie vxorē duxerat. filiū ex ea natū infantē adhuc Fridericus frater eiꝰ cōsentiētibꝰ terre optimatibꝰ arrogauit. gubernationē ꝓuincie tanq̃ dn̄s accepit. Electorē imperij se dixit. celibatū. i. sine vxore esse imppetuū promisit. ne arrogato filio vxorē ducēs p̄iudiciū faceret. Rogatꝰ nicola. pon. q̄ntus id genꝰ adoptionis cōfirmauit. Recusauit fridericꝰ impator sepe multū req̄situs. In sueuia albertus friderici frater impatoris cū pluribus ciuitatibus variante victoria bellū gessit. ab vlmensibus cōitatū rotemburgeñ. litigando ꝑ sn̄iaz obtinuit. In marchionatu badēsi pҁiceps Iacobꝰ iusticie ac prudētie fama inter germanos clarissimus. cū sibi ad humanā felicitatē solā lraꝝ periciā deesse augereť. quos ex cōiuge legittima liberos sustulit ediscere lras ꝯpulit. Inter quos diuiso patrimonio cū carolo primogenito singlaris industrie iuueni impatoris friderici sororē matrimonio collocasset plenus annis haud inuitus e vita decessit.

De thirolensibus populis germanie

De thirolensibus

Tiroleses q̄ valles eni flumis ⁊ athesis incolūt. cū sigismūdū pҁicipē suū in tutela Friderici cesaris existentē iā gratia diusculū ad se remitti frustra petiuissent sumpt] armis p̄fectos prouicie q̄s cesar instituerat deiecerūt. ⁊ cū tridentini iussu epi cuius erant subditi in fide cesaris ꝑseuerarēt cū exercitu eo ꝑuenere ciuitatēq̃ metu ꝑculsam proditione ceperunt ⁊ arcē obsidione fatigatam ad deditionē cōpulere. ex impactiōibus cum cesare conueniētes minori q̃ crediderant felicitate suū dn̄m obtinuere.

De Suitensibus populis germanie

de Suitensibus

Suitenses mōtani ⁊ feroces ppli. cū thuricēses ex federe qđ cū eis pepigerāt destituissent. cōpato exercitu in eoꝝ agrū cuncta vastātes exiere: q̄bus cū thuricēses p̄lio congredi p̄sumpsissent vsq̃ ad internitionē cesi sunt. tātaq̃ Suitensiū inuictos hostes crudelitas ac rabies fuit vt eo ipo i loco parte victorie epulātes congestis necatoꝝ corporibus ⁊ mensalia ⁊ sedilia ex illis apparauerint ⁊ aperiētes hostiū cadauera cruorem biberint. corda dentibus laniauerunt.

De Alsacia alias heluetia populis germanie

De alzatia

In alzacia cui quōdā heluetia nomē fuit tūc gallici nūc germanici iuris prouicia. Cū lodouicꝰ delphinus vienneñ in agrū basiliēsem omnē ferme militiā gallicā eduxisset ingētēq̃ metū basiliensibꝰ incussisset. Suiteñ. ex federe socie ciuitati q̄tuor milia militū letissime iuuētutis auxilio misere. q̄s cū delphinꝰ appropiquare aīaduertisset mediū inter basileā ⁊ Suiteñ. cū toto exercitu se opposuit. nec detrectauere illi certamen q̄uis pedibꝰ pugnaturi. xxx miliū eq̄tū stare cōtra se aciē cernerēt. pugnatū ē summis vtriq̃ viribus. Ad extremū nō tā victi q̃ vicendo fessi Suiteñ. nimis audaces p̄sumpti facinoribus penas dedere. naz paucis fuga dilapsis obtrūcati oēs in cāpo iacuere. Rarꝰ tn̄ ex Suitēsibꝰ inultus interijt. Ex quibus plures gallorū reperti sunt qui lanceis Suitensium perforati ad obtruncandū hostem per medias hastas dilapsi vindictam accepti vulneris expetiere.

De Sabaudia

De Sabaudia

Amedeus in Sabaudia dux p̄mꝰ eius gētis cū annis ferme. xl. pꝰ pr̄is obitū ꝓuicie gubernacula tenuisset ⁊ admirādus aucto paterno impio. porta vndiq̃ pace formidādusq̃ cumulat] opibꝰ sapia vicinis pplis ac p̄ncipibꝰ videreť. ac demū relictis p̄ncipatꝰ glie fascibꝰ in heremū se recepisset ⁊ sumpta penula ac retorto baculo cū sex viris equestris ordinis etate etiā ꝓuectis mōo ⁊ pōpis eiꝰ renūciasset. Ad extremū summi pōtificatus honorē ex basilieñ. ꝯgregatiōe sibi delatū in eccie diuisiōe supis parū fauētibus accepit. barbā totōdit quā ꝓmissam nutriuerat. ducatū p̄mogenito suo tradidit. ecciasticas cerimonias ⁊ orādi morem repēte didicit. stipatusq̃ magna nobiliū caterua ⁊ illustri comitatu circūdatus basileā ꝑrexit. vbi ab his q̄ generale ꝯciliū facere arbitrabanť in maxia ppli multitudie q̄ vndiq̃ ad spectaculū tante rei ꝯfluxerat inter duos filios egregia facie adolescētes. alterū subaudie ducē. alterū gebennaꝝ comitē solennibꝰ pro more seruatis tāq̃ romane p̄sul eccie coronatꝰ ē. Celebrauit sepe diuina. bn̄dixit plebibus. officia curie ordiauit. cardinales doctrina ⁊ auctoritate p̄stantes assumpsit. Fuerūt ei cū rege francie carolo. cū alphōso rege arago-

num (qui tñ hostis Eugenij ꝓpe fuit) cũ philippo duce mediolani cũ plurībꝰ alijs de recipienda auctoritate tractatꝰ. qui oẽs incassum abiere. Fuit ⁊ fridericꝰ impator apd̓ eũ in basilea sed clã nocte intẽpesta abijt. reuerentiã ei tanqꝫ vicario ihesu xp̄i subditi eiꝰ tantũ ⁊ suitẽses populi ⁊ basilienses ⁊ argentinẽses ⁊ qui alberto parebant bauarie duci p̄buerunt. Fuit em̄ magna spes obtinẽde germanie cũ sex p̄ncipes electores in eaꝫ sententiam fedus inissent vt nisi eugenius postulatis eoꝝ annueret. Postulabãt aũt prorsus res negandas in amedei quẽ felicẽ virũ appellabant obedientiã transirent. Sꝫ cũ illoꝝ consilia fridericꝰ ꝑuertisset ⁊ qui sb̄ noĩe sinodi basilee degebãt abire iussisset desperato meliori successu interueniẽte ꝑ legatos suos carolo frãcie rege eccl̄ie pacẽ dedit. Et nicolao pon. max. recõciliatꝰ relicto noĩe pape cardĩalatꝰ honorẽ retinuit. ĩ q̃ paulo postea ñ sine boni viri opinioẽ decessit. Felix p̃ceps ⁊ nimiũ felix si seniũ suũ eccl̄iastic̄ titulis ñ fedasset. Bolomeriꝰ qui eius quõdã ⁊ p̃imꝰ ⁊ dilectissimꝰ cõsilioꝝ p̃ceps fuerat. ingẽtesqꝫ opes apd̓ eũ cumulauerat. cũ nobilitatis odiũ incidisset proditionis reus factus mortis sententiã tulit ⁊ in lacũ lemnanũ circa gebennã p̄cipitatus magno saxo ad collũ suspenso demersus ẽ. Nobilitas exinde noui ducis indignationem subiẽs ad regẽ francie cõfugit. cuiꝰ opibus adiuta in patriã redijt. Johãnes segobiensis homo hispanꝰ moribꝰ ⁊ doctrina illustris. q̃ cũ summos theologie p̄ceptores doctrina equaret ab amadeo dũ se papã dixit cardĩalatus eminentiã accepat ⁊ deinde vnioni consentiens a nicolao pon. max. cardĩalatus demisso titulo cesariensi eccl̄ie p̄fectus fuerat. in altissimis reconditus montibus ꝑuo monasteriolo ꝯtentus. Vocatis ex hispania legis arabice mḡris librũ quẽ vocant alchoranũ ⁊ in quo maometis pseudo prophete. nõ tã misteria q̃ꝫ deliramenta continenť in nostrã linguã de nouo conuertit. ⁊ mendacia eius veris ac viuis rõnibus ⁊ argumentis explosit. ¶ In Arelato ad sepulchrũ lodowici cardinalis sc̄tẽ cecilie eius vrbi ep̄o quẽ basilee in consensu patrũ p̄sidente vidimus magna miraculoꝝ opinio orta ẽ ⁊ inualidoꝝ frequens cõcursus spe sanitatis factus. Johannes comes armeniaci incesto sororis amore ꝑculsus nuptias eius temptare conatus haud indignus existimatus est quẽ paterna hereditate carolus rex francie armis eijceret.

¶ Additio

Promisit pius eneas multaꝝ rerum doctrina illustrissimꝰ in exordio huiꝰ op̄is se in lucẽ ponere res europeas. Cũqꝫ dirimendas suis limitibꝰ germanie terras absoluere nitiť ipius germanie superioris ⁊ inferioris florẽ omisit. Nihil em̄ de sueuoꝝ antiquissimis germanie populis scripsit quos strabo iuliusqꝫ cesar in suis ꝯmẽtarijs in re bellica miris extollit laudibꝰ. quoꝝ terra hodie multis ecclesijs põtificalibꝰ celebratissimisqꝫ vrbibus ẽ referta. multi in ea amnes clarissimi. licus. nectarus. argos: fontesqꝫ danubij. Terra ferax tritici. vinetis ditissima. ingeniosissimo marcialiqꝫ ppl̄o exuberans. Omisit itẽ vtrasqꝫ rippas rheni a fontibꝰ suis vsqꝫ ad coloniã agrippinã versus rippas inqꝫ oĩ ex parte vtrinqꝫ habitatas. maximis pontificaliũ vrbium imperialiũqꝫ ⁊ principũ oppidis habitatas. vbi terra vberi gleba referta. frumentũ. triticũ ⁊ multorũ fructuũ fecũdissima. vino adeo exuberat vt cũcta peue interranea. germania etiã inferior ⁊ totus pene occidentalis septentrio rhenẽsi vino se reficiat. ¶ Põtificales vrbes sunt Constantia celebratissimo martini q̄nti concilio illustrata. basilea. argentina. spira. wurmatia. quos olim vangiones magũtia. cõfluentia omnes ciuitates celebratissime antemuralibus. pinnis. fossatis. propugnaculis supbe. pplus hũanissimꝰ ꝑtim sua vberi terra. ꝑtim negociationibus. Nobilitas vo venationibꝰ intenta. in delitijs ⁊ voluptate maiorem vite partẽ agit. Preterijt vo eã alemanie ꝑtem quã limagus fluuius vulgo lintmag dictus. a quo alemanie proprie dicti. cuius fontes in montibus alpiũ glaresijs lacuꝫ turicensem influunt. in rhenũqꝫ exonerant. Terra hec non solum limago ymmo alijs celebratissimis fluuijs vt russa. aro irrigať. Oppidis castellisqꝫ fortissimis exuberans. quaꝝ berna. lucerna. duregum. solitor p̄cipuas credimus. bellicosissimꝰ populꝰ quem hodie ligam suitensium vocant. que terrori est vniuersis circumiacentibus regnis. Breuiqꝫ suũ impiũ mirum immodũ dilatauit. Omisit item flandriã. hannoniã. brabãciã terras diuiciaꝝ negociationũqꝫ celebritate ꝑspicuas. In quibꝰ brugis. gandauũ. mechlinia. antwerpia. que licet olim gallie belgice adnumerate sint. tamen germanoꝝ impio dilatato. omnes germanica lingua loquuntur. ꝓpter vicinũ ceteris linguis etiam perite. quod si cuncta superioris inferiorisqꝫ germanie famosiora loca describere niterer magnitudine operis legentibus tedio afficerer. quapropter breuitati insistens studioso cuiqꝫ que animum suum oblectant legenda cõmitto.

In regno ipo francie qꝺ etate nr̃a Joāna vg̃o lothoꝛigieñ. diuinitꝰ vt credit admonita virilibꝰ īdumētꝭ ꝛ armis īduta gallicas ducēs acies ex anglicoꝝ manibꝰ magna ex pte mirabile dictu. pꝛima inter pꝛimos pūgnās eripuit. Cū iā philippꝰ burgūdie dux pꝛīe necꝭ iniuria remissa relictis anglis ad francos defecisset ingētes inter carolū regē ꝛ filiū eiꝰ lodouicū delphinū viennensem cōtentiōes atꝫ inimicitie succreuerūt. Carolus andagouensis eo tpe delphini auūculꝰ apud regē plurimum poterat. cuius potentiam cum iohannes aluernie dux ferre non posset. Boꝛbonij quoqꝫ pꝛinceps ꝛ frater eius spurius andagouensem gubernationē egris aīs intuerent. delphino vt a pr̃e discederet suaserūt. sic eñ fieri posse vt rex desiderio filij carolū a se reijceret regnūqꝫ qꝺ in eiꝰ manibꝰ passim ire videbat meliori cōsilio regeret. Quibꝰ pmotꝰ delphinꝰ insalutato pr̃e ad niuernēses decessit. qua re cōpta rex cōpato raptim exercitu in alanconiuꝫ duxit. ꝛ expugnatis nō magno negocio plerisqꝫ munitionibus ducē in deditionē accepit. Exinde contra filiū pꝛofectus. verum ciuitates mineruie delphinū aduersus pr̃is imperiū tueri nō auderent eūvt a se abiret rogauerunt. ille in boꝛbonīū se recepit. nec diu post metuēs boꝛbonij regis irā filiū patri cōciliauit. Que res fratri suo spurio haud bene cessit. nā is paruo post tpe captꝰ in ꝓfluentē demersus. violati paterni iuris in filiū penas dedit. Interiecta deinde nō lōga tpis moꝛa renatus e regno sicilie ꝓpulsatus filiā suā heinrico regi anglie in matrimoniū collocauit. Haud abnuēte frācoꝝ rege q̄ ex eo ꝯiugio īducias belli sibi ac regñ suo salutares cū anglicꝭ pluriū annoꝝ obtinuit. Quibꝰ cōclusis securꝰ iā domi rex vt franciā militaribꝰ spolijs atꝫ incendijs diu agitatā tātisp sineret q̄escere. Delphinū cū mag̃ pte copiaꝝ in heluecios. i. suitēses ꝛ basiliēses qꝺ supꝛa ē relatū dimisit. ipe cū reliq̄ exercitu in lothoꝛigios ꝓfectꝰ metēsez tullēsemqꝫ agrū vexauit. oppidūqꝫ nō pui momēti quod spinale vocant dedentibꝰ oppidanis ab eccīa metensi abstulit. Exinde franciscus aragonēsis capto furtim oppido tosoꝛsi quod in noꝛmannia situm in potestate ducis bꝛittannie fuit. duoꝝ potentissimoꝛū frācie atꝫ anglie interrumpisse pacē visus est. De qua re missis vltro citroqꝫ legationibꝰ contenditur. Flothetus non paruis equitibus a rege francie pꝛofectus quadrigas feno oneratas in quo milites armati laterent per pontem arcis quo Sequana fluuius iungitur. Qui Noꝛmannos a Francia dirimit. edoctos rusti-

cos educere iubet atꝫ in medio pōtis porteqꝫ arcis subsistere. ipeqꝫ insidijs cū cohortibꝰ signū expectauit. q̄ recepto cū milites e feno dilapsi portā inuasissent trucidatꝭ custodibꝰ tādiu locū tenuere donec Flothetꝰ ad-uolās ⁊ pōtē ⁊ arcē in ptātē recepit. cuiꝰ rei pcepto nūcio ⁊ rex ipe p eūdē pōtē in normāniā copias traiecit et ex alia pte Frāciscus brittānie pnceps exercitū duxit. Dux somerceti eā prouīciā pro rege anglie cū impio tenebat. q̄ postqꝫ tāti belli molē in se verti ꝯgnouit. Talbote copiaꝝ ducē fama claꝝ in rebꝰ gestis insignem rothomagi apd̄ se eē iussit sperās eiꝰ cōsilio ⁊ armis ciuitatē eiꝰ nutare. aīos aduerterat in fide ꝯtinere. S̄ fru-stra eiꝰ consiliū fuit. nā rothomagēses postqꝫ regē appropiquare didicerūt missis ad eū legatis suā ac fortu-naꝝ sñiaꝝ pacti salutē exercitū intra vrbē recipe ⁊ impata facere promiserūt. q̄bus a rege collaudatis ⁊ domū cū psidio militū missis vrbs regi dedita ē. Talbotꝰ cū duce suisqꝫ oībus in arcē sese recepit. q̄ cū oppugnari cepta esset interuētu renati regis vt agnitis q̄ in normānia retinebāt oppidis excederēt. Dux ac Talbotꝰ cū suis liberi essent. S̄ cū pfecti oppidoꝝ nō parerēt dux somerseti dimissis in arce talboto ⁊ duobꝰ puignis su-is clā recessit in angliā. arx postea dedita ē ⁊ puigni ducis cū talboto in ptātē regis facti sunt. Talbotꝰ vo cū esset clara apd̄ oēs fama quā nō malis actibꝰ s̄ robore corpis ⁊ ingenij dexteritate in apto marte q̄siuisset. data fide qd̄ aduersus frācos deinceps arma nō gereret libere dimissus ē. Hic anno iubilei indulgētie cā ro-mā venit vt q̄dā putāt absolutionē q̄siturꝰ. eiꝰ promissi qd̄ regi frācie fecerat mihi hoc minime cōptū ē. Illō ꝯstat talbotū cū in angliā redisset iāqꝫ rex francie euicta oī normānia burdegalem q̄ꝫ armis subegisset a rege suo nō sine magnis copijs in vasconiā cū impio missum ⁊ burdegalē recupasse ⁊ alia pleraqꝫ castella q̄ ab i-perio anglicano desciuerāt ptim vi expugnasse ptim deditiōe volūtaria recepisse. id vbi rex francie resciuisset e vestigio duos exercitꝰ īstruxit q̄ꝝ alteꝝ (cuiꝰ pfectꝰ erat gener suꝰ comes clarimōtis ac ducꝭ Borbonij filiꝰ) cū. xv. milibꝰ pugnatoꝝ in q̄s totiꝰ militie robur fuerit ad vrbē burdegalē recto itinere cōtendere iussit. Al-terū quē ipe ductauit ex purpuratꝭ suis conscripsit. quibꝰ ⁊ comes de scampis annumeratꝰ ē. quē electi iu-uenes. d. ccc. eq̄tes ex brittānia seq̄bant. iussit ⁊ hūc exercitū retento apud se comite rex pire. q̄ cū septem (vt aiūt) leucis a burdegala cōstituissent pmū qd̄dā castellū oppugnare ceperūt. Turri q̄dā inter burdegalā ⁊ ca-stellū ipm occupata ac sagittarioꝝ psidio munita. Talbotꝰ vo postqꝫ sibi cū duobꝰ exercitibꝰ pugnādū eē intellexit. eū pus aggrediendū cēsuit quē minori negocio supari posse cōfidebat. Egressus igit cuꝫ robore sui exercitus iā vespi ad turrī quā diximꝰ occupatā puenit. q̄ pmo impetu expugnata sagittarios oēs ibi ca-ptos circiter q̄ngētos interemit. Exin mane pfectꝰ cū accepiss regiū exercitū fugā pare. veritꝰ tāqꝫ sibi e ma-nibus pda elaberet iussis alijs seq̄ cū q̄ngētis galeatis militibꝰ. d. ccc. sagittarijs ppere in hostes aduolās tumultuariū pliū inijt. Cōsultauerāt aliq̄ꝫdiu inter se hostes an retro pedē fugiēdo referrēt. s̄ pudore ppin-qui regis expiri belli fortunā decreuerāt. Erāt eis. ccc. circiter tormēta enea q̄ curribꝰ aduexerāt ea pte p quā talbotꝰ vēturꝰ erat opposuerūt. multas pterea machinas hinc atꝫ inde collocauerūt q̄bꝰ ignari hostes cōfi-ci possent. vt ergo fures talboti miles itinere qd̄ vnū patebat in castra hostiū nescius machinaꝝ pcurrit. dato tormētis igne pmo cōgressu. ccc. ferme milites ictu lapidū ex anglicis periere. qd̄ vbi talbotꝰ aīaduertit fili-um q̄ se seq̄bat vt abiret ⁊ ad meliora tpa se reseruaret admonuit. At cū filiꝰ diceret nō eē sibi ex eo plio fu-giendū in q̄ pr pliaturꝰ eēt. Ego inq̄t fili multis rebꝰ clarissime gestis nec mori sine glia nec fugere sine dede-core possuꝫ. te nūc militare incipiētē nec fuga infamē. nec mors claꝝ faciet. sed cū filiū plꝰ pietas q̄ꝫ eū cōmo-nitio prīa moueret cohortatis socijs vt forti aīo pugnā reintegrarēt. restitutiōe suoꝝ facta in hostes. q̄ nūqꝫ munitiones castroꝝ exire psumpserāt audacibꝰ inuectꝰ aīs haud puā illoꝝ stragē edidit. sed cū hostes pti lo-co. pti tormētis ac numero militū supiores essent ⁊ iā crus talboto lapis e tormēto missus arripuisset. cesis ex maiori pte suis. ⁊ ipe tandē cū duobꝰ filijs. altero legittimo. altero extra matrimoniū nato ⁊ vno genero pcūbens cecidit. Hic pꝰ tot sumptas ex hoste victorias clarissimi viri exitꝰ fuit. quē britonū potissimū con-stātia ⁊ audacia prostrauit. Burdegala iteꝝ in ptāte regis facta ē britānie ducē eiꝰ germanū q̄ nūc reꝝ potit cū diu sobole caruisset votū vouisse ferūt liberos si sibi superi darēt. priores duos. alteꝝ mioꝝ. alteꝝ pdica-toꝝ religioni cōsecraturꝝ. Exin voti cōpotē primū q̄ sibi natꝰ ē frāciscū appellauit. scdm dominicū. Natꝰ ē ei et terciꝰ filiꝰ quē in angliā nutriēdū misit. Is eū mortuo pre in brittāniā frācisco regnāte rediss ab eo captꝰ ⁊ in carcere necatꝰ ē fame. ⁊ cū neci traderet impietatē fratris accusandus. q̄ nō cōtentꝰ regnū sibi debitū oc-cupasse sed aīam q̄ꝫ sibi nepharius auferret. franciscū coram diuino iudicio de paricidio rñsuꝝ infra annū ci-tasse. ob quā rē cū infra pfinitū tps frāciscꝰ idropisi laborās obisset. vt ē religiosa galloꝝ natio correctū cū di-uina cēsura vulto creditū ē. Dominicꝰ ei successit. q̄ cū hoc anno sine liberis decessisset Arturū francoꝝ mili-tie pricipē patruū suum successorem habuit non minus prudētia q̄ꝫ armis grauem. Carolus dux aurelianē-sis q̄ magno quōdā plio ab anglicis captꝰ fuerat iā senex in patriā dimissus. Defuncto philippo maria me-diolanēsi ducatꝰ tā q̄ꝫ ex successione debiti sese titulis ornauit. In flandria gaudauē. aduersus philippum burgūdie ducē rebellātē pluribꝰ plijs victi. Ad extremū supra. xx. milibꝰ ciuiū vna pugna amissis. confessi errorē philippo manꝰ dedere legesqꝫ victoris acceperūt. Idē philippꝰ ⁊ oppidū luceburgē. maximū ac mu-nitissimū. qd̄ in saxonū ptātē dotis noīe venerat nō sine indignatiōe latislai regis armis accepit. Delphinꝰ viēnēsis cū mulierē quādā noīe agnetā forma pstantē ac patri dilectā occidere tēptasset iterū regis odiū in-currit. Cūqꝫ nusqꝫ alibi se tutū arbitraret ad florētes philippi opes cōfugiēs. vt primū cōueīt miserere mei cōsanguinee inq̄t q̄ sine terra sum filiꝰ regis. ad quē philippꝰ. Dū terra mihi ē caue ne te sine terra dixeris. nā q̄ mihi prouīcie parēt eedē tue sunt. nec tibi minꝰ q̄ꝫ mihi obediant. Volo post hec ⁊ brabancie oppida florētissima ⁊ ambiciosas flandrie ciuitates oñdit dñm eū ⁊ principē in conspectu suo appellari iubēs. Vē-tū modo ē in eū locū de quo breuissimus ē in angliā traiectus. neqꝫ eñ plus q̄ꝫ. xxx. milibus passuū id mare latū ē quod flandriā ⁊ angliā interluit. Absolutis gallie rebus haud incōueniēs fuit transmisso pelago An-glie rebus cui quōdā britānie nomē fuit q̄ꝫ breuissime mutationes sub friderico factas cōmemorari.

In anglia quã tũ albion tũ britãniã veteres vocauere. Rex heinricꝰ solitudis ac ocij cupidus alieno magis ꝙ suo iudicio regnũ gubernauit. potẽs apð eũ in primis auditꝰ dux soffulti fuit. q̃ leges ꝓ suo arbitratu et pp̃lis ꝛ pricipibꝰ dixit. s cũ res anglica apud frãcos minui cepisset ꝛ iã impiũ gallicũ in pristinã gliam emergeret. dux eboracẽsis coact| nõ puis copijs nec pauc| stipatꝰ baronibꝰ lundonias venit reg| ꝯsiliũ mutaturꝰ atꝫ vt ipe dicebat reg| ꝛ regni saluti cõsultãs. nõ expectauit eiꝰ aduẽtũ soffulti s nauigio rapti correpto ꝑ themisiã fluuiũ saluti sue fuga cõsulere adorsus ẽ. s destinatã q̃s mortẽ fugiat. missi q̃ eũ cõprehẽderẽt ꝑ cõpẽdia itinerꝫ cursuꝫ eiꝰ ꝑuenire. ipmqꝫ mox interemptũ in prora nauis q̃ vehebat obtrũcauerũt. dux qꝫ somerseti q̃ ꝑdita normãnia in angliã remeauerat potẽsqꝫ apð regẽ credebat. in carcerẽ cõiectꝰ ẽ. nobiles viri ꝙplures necati. nec sacerdotio ꝑdit| parsuꝫ ẽ. Inter q̃s ꝛ amicꝰ nr̃ adã molynes secreti reg| signaculi custos ꝛ lr̃arꝫ cultor amisso capite trũcatꝰ iacuit. nec diu postea cũ dux eboracẽsis domũ redisset somerseti princeps e carcere missus ꝑmittẽte rege gubernare regnũ cepit. q̃ res sup̃me sibi cladis cã fuit. Irritatꝰ eñ ob eã cãꝫ priceps eboracẽsis cũ maioribꝰ copijs ꝙ priꝰ lũdonias ꝓperauit. cui cũ rex obuiã vna cũ duce somerseti exiuisset putãs illũ aut vborꝫ lenocinio placare aut regie maiestat| auctoritate deterrere. nihil ꝓfecit. Ebrocẽsis eqꝫ cũ esset lõge potẽtior iusso rege vt in partẽ se reciperet in somerseti ducẽ ac eiꝰ equitatũ irrupit eumqꝫ mox captũ trũcato capite interfecit.

De Scocia

De Scocia

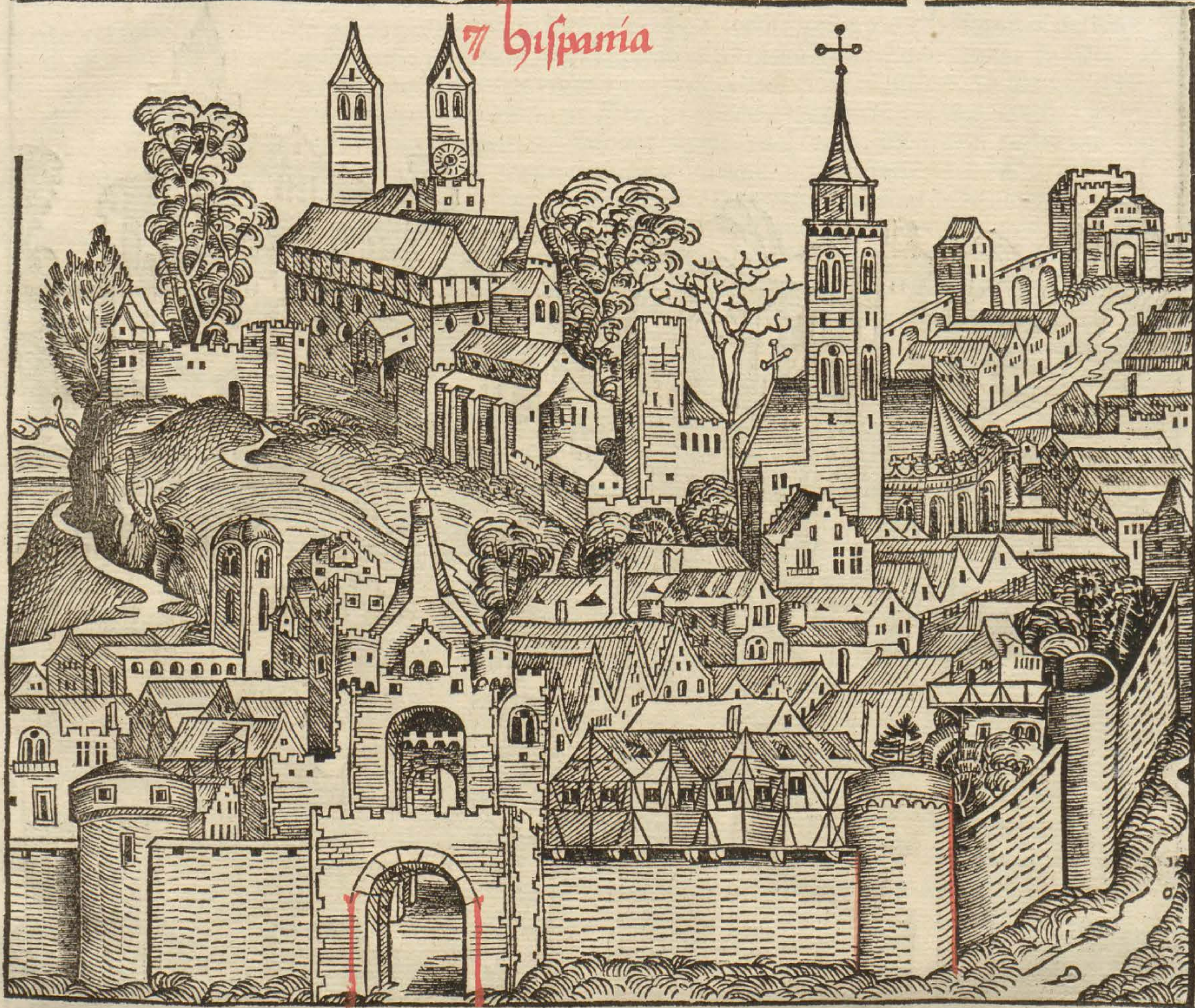
Scocia eiꝰ insule in quo ẽ anglia sup̃ma portio ẽ in aq̃lonẽ v̄sa. flumĩbꝰ haud magnis ꝛ mõte quodã ab anglia discreta. Hic nos brunali tp̃e fuimꝰ cũ sol paulo ampliꝰ ꝙ tris horis terrã illũiaret. Jacobꝰ eo tp̃e regnabat q̃dratꝰ ꝛ multo abdomine grauis. q̃ cũ olĩ in anglia captꝰ. xi. annis in custodia fuisꝫ. ac dimissus tãdẽ suscepta ex ãglic| cõiuge domũ reuersus plures regulos gladio ꝑcussisꝫ. ꝛ ipe tãdẽ a suis domesticis interfectꝰ ẽ. Inter q̃s vltiõe pacta filiꝰ eiꝰ regnũ suscepit. Audiueramꝰ nos olĩ arborẽ ẽẽ in scocia q̃ supra ripã flumĩs enata fructꝰ ꝓduceret anetarꝫ formã hñtes ꝛ eos q̃dẽ cũ maturitati proximi esset sponte sua decidere. alios in terrã. aliã in aquã. ꝛ in terra deiectos putrescere. in aquã v̄o dimersos mox aĩatos enatare sub aq̃s ꝛ in aera plumis pẽnisqꝫ e vestigio euolare. De q̃ re cũ audiꝰ ĩuestigaremꝰ didicimꝰ miracula sp̃ remotiꝰ fugere famosamqꝫ arborẽ nõ in scocia s apð olchades insulas inueniri. Illð tñ nobis in scocia miraculũ p̃sentatũ ẽ. nã paupes pene nudos ad ecc̃ias mendicantes accept| lapidibus elemosine gr̃a datis letos abijsse conspeximus. Id genus lapidis siue sulphurea siue alia pinguis materia ꝑditum pro ligno quo regio nuda est comburitur.

De Hibernia

De hibernia

Hibernia nunc nobis absoluẽda ẽ que ꝑuo a brittannia disiuncta freto. partiꝫ libera. scotorum amicitia societateqꝫ gaudet. partim anglicano paret imperio. Sꝫ qm̃ nihil dignũ memoria per hoc tempus de quo scriptio est gestum accepimus ad res hispanicas festinamus.

Hispania

Hispania regio latissima terra optīs ꝯpanda viris. armis potēs. hec euo nr̄o in qnqꝫ reges diuisa ē. primū ac maximū castelle regē appellāt. ꝓximū ei aragonū. Tercio loco portugallēsez. Quarto nauerre Quīto regnū granate qd̄ ab euāgelio xp̄i alienū ē de ritu machometi. Ultimū ponūt in castella ꝑnobili ac late dn̄anti regno. cuiꝰ reges gothoꝝ sanguine creti nūq̄ genꝰ variāt. Aluariꝰ de luna natione aragonen̄. nobili genere q̄uis extra mr̄imoniū natꝰ cū olī iohāni regi adeo insinuasset vt vnꝰ oīm regni regisqꝫ potēs videref. iohāneqꝫ nauerrē regē ⁊ heinricū mgr̄m militie scti Jacobi potētia sua opprimere ac regnū gubernare conatꝰ armis deturbasset. Postea tn̄ aduersante sibi regina redeūtibꝰ illis ⁊ regē in ptāte suā recipiētibꝰ e curia pulsus. in possessionibꝰ suis aliq̄zdiu priuatꝰ vixit. Felix si ꝯcesso frui ocio nouisset. ꝫ nulla ē regno deiectis q̄es. Dū ergo sublimē locū (de q̄ rursus maiori cū rnina ꝑcipitaref) vēdicare conaf regi clā suadet vti ꝑ speciē venationis in saltꝰ sibi ꝓpinq̄ores egrediaf se cū poteti manu futurū obuiā. nec dubiū q̄n regni optimates libertatē regi afferant. nō fuit difficilis ꝑsuasio. rex cū paucis egressus paꝝ custoditꝰ. nā aluari iam pene nomē extīctū erit vbi ad insidiaꝝ ꝑuenit locū mox clamore edito aluarꝰ inter dilectos exultans milites liberꝝ regē saluare dixit eūqꝫ secū abduxit. Quare vulgata ꝯfestim mira innouatio regni facta ē ⁊ iteꝝ ad aluaꝝ regni gubernatio deuoluta. Nec diu pꝰ cū eisdē iohāne atꝫ heinrico atrox p̄liū ꝯmissum ē in quo plures vtriqꝫ cecidere. victoria penes aluaꝝ fuit. Heinricꝰ nō multis pꝰ diebꝰ ex vulnere manꝰ qd̄ in ea pugna acceꝑat mortē obijt. Mgr̄atū eiꝰ aluarꝰ obtinuit. ⁊ aliq̄zdiu postea regi pr̄ ⁊ regni moderator ē habitꝰ. ad extremū tn̄ potētū inuidia succubuit. nā cū nobilē quēpiā iussu regis ingrata sibi q̄dā renunciātē e fenestra sue domꝰ ꝑcipitari iussisset mox captꝰ ⁊ in medio foro capitali sn̄ia dānatꝰ nō tn̄ ignauꝰ occubuit. ꝫ numeratis suis in regē regnūq̄ meritis. nō lacrimās aut eiulās ꝫ alacri vultu ⁊ q̄si ad epulas inuitatꝰ ceruice gladio ꝑbuit. vir alti sp̄us nō minꝰ domi q̄ belli clarꝰ ⁊ cui sꝑ mag̃ in mēte sederunt. Johānes deīn aliquot annos ꝑ se regnū admīstrauit. quo vita functo filiꝰ eiꝰ heinricꝰ regnū accepit. adolescēs aīo plenꝰ ⁊ recti cupidꝰ. q̄ relicta priori ꝯiuge alterā ex portugalia duxit imꝑatricis sororē ⁊ in regnū granate cū exercitu ꝓfectꝰ magnā hostilis terre ꝑtē diripuit atꝫ ꝑtriuit. Johānes cardīalis hostiēsis summa vir integritate ⁊ scīa iuris eminēs cui iuuenis in dictādis ep̄lis seruiui senio ꝯfectꝰ in eo regno. vn̄ illi origo erat aīam deo reddidit. In regno nauarie ⁊ filiꝰ in patrē ⁊ pr̄ in filiū arma suscepit. filiusq̄ tādē regno pulsus ad alfonsūz patruū aragonū siciliecq̄ regē (pagratꝰ priꝰ gallia) ꝯfugit. Nūc lodouicꝰ mōtesie mgr̄ ⁊ iohānes discretanus viri ꝑstabiles ab Alfonso missi recōciliari pr̄i filiū studēt. Joanna regis alfonsi ⁊ soror ⁊ cōiūx absente viro multis ānis aragonū ⁊ valētie regnis tot potētibꝰ ciuitatibꝰ ⁊ nobilissimis ꝑncipibꝰ iura dixit casta ⁊ sctā mulier ⁊ digna que ꝓlē peꝑisset alfonso. Anno aūt ab incarnatiōe dn̄i. 1 4 9 1. totū regnū betice qd̄ hodie granata vocitaf vict] barbaris regecq̄ eoꝝ capto. ciuitateqꝫ granata populosissima armis fameqꝫ durissimaqꝫ obsessiōe obtenta. a xp̄ianis crucem dn̄i adorantibus pacifice hodie possidef.

Portugalia

Bibl. Jag.

In portugalia petrus agnomine infans. sic em̄ filij regis anteq̄ꝫ regnant appellanť. magni nominis prin/ceps qui totam ferme europam peragrauerat sue virtutis documenta demonstrans. Cum regnum tuto rio nomie aliq̄ꝫdiu summa cum laude administrasset nec minore fide alphonso ex fratre nepoti simul ꝛ gene ro suo restituisset. tandē subortis vtrimq̄ꝫ dissensionibus cum odio crescente ad p̄lium ventum esset sagitta in incertū missa transfixus interijt. vir magnoꝝ operū. Et qui olim sub cesare sigismundo stipendia faciens nō paruā sibi gloriam in turchos pugnando parauerat. Alfonsus exinde mansuetissimus princeps alti cordis et prudentia singulari p̄ditus neq̄ꝫ eū vnq̄ꝫ regius portugalia sanguis deriuatus est. post hec regnum quie/te tenuit. cui cū obijsset dilectissima ɔiunx. eademq̄ꝫ soror patruelis vt aliam supduceret suaderi non potuit. sed omnis eius cura eo conuersa est vt aliquid agat quod sibi laudem ꝛ xp̄iane religioni fructū pariat. Qua propter inuitatis regni proceribus suscepto publice crucis signo classem in turchos ꝛ expeditionem ꝑmisit Annis ƀo sequentibus heinricus infans videns regni portigalie fines paruis limitib⁹ contineri cupiēs re gnū āpliare occeanū hispanicū sūmis virib⁹ īgrediť suasu ꝛ doctrina cosmogr aphoꝝ sit⁹ terre ꝛ mar[is] noscē dū. inuētisq̄ꝫ multis ꝛ varijs insulis ab hoib⁹ nūq̄ꝫ habitat[is]. Inter ceteras p̄clarā insulā nō sine suoꝝ letitia adnauigat. nō tamen homīb⁹ habitatā sed fontibus irriguam pingui gleba refertam nemorosam. incolē dis homīb⁹ aptā. ad quā diuersa hominū genera colendā īmisit. Inter tn̄ ceteros fruct⁹ aptissima ē ad ꝑcre andū zuccaꝝ. qđ tanto fenore ibi nūc cōficiť vt vniuersa europa zuccaro pl⁹ solito habūdet. nomē insule ma

dera est. inde zuccarū de madera. Inuenit ⁊ alias insulas q̄plures q̄s habitari baptizariq̄ noībus fecit vt insulā scti Georij fayal de pico q̄rū vnā hoībus almanis ex flandria habitandā concessit. feracē tricici. Annis vō posterioribus vt anno dn̄i. 1483. iohānes scd̄s portugalie rex altissimi vir cordis certas galeas oībus ad victū necessarijs instruxit easq̄ vltra colūnas herculis ad meridiē versus ethiopiā inuestigaturos misit. Prefecit aūt his patronos duos Jacobū canū portugalensem ⁊ martinū bohemū hominē germanū ex nurmberga sup̄ioris germanie de bona bohemorū familia natū. hoīem inq̄ in cognoscendo situ terre peritissimū marisq̄ pacientissimū. Quiq̄ ptholomei lōgitudines ⁊ latitudines in occidente ad vnguē experimēto. lōgeuaq̄ nauigatione nouit. Hij duo bono deorū auspicio mare meridionale sultantes a littore nō longe euagantes sup̄ato circulo eq̄noxiali in alterū orbem excepti sunt. vbi ip̄is stantibus orientē versus vmbra ad meridiē ⁊ dextrā proiciebat. Aperuere igit̄ sua industria aliū orbem hacten⁹ nobis incognitū ⁊ multis annis a nullis q̄z ianuensibus licet frustra temptatū. Peracta aūt hmōi nauigatione vicesimo sexto mense reuersi sunt portugaliā pluribus ob calidissimi aeris patientiā mortuis. Insignū aūt portauere pip grana paradisi. multaq̄ alia q̄ longū esset recensere. Aperto illo orbe magna piperis q̄titas flandriā versus vehit̄. ⁊ licet nō sit adeo rugosum vt oriētale tn̄ acumen formā ⁊ oīa vtverū pip p̄ se fert. Multa ea de re scribenda forent q̄ ne tedij agrauar bono respectu omisi.

Italia

Ultimis europe finibus pagratis ⁊ q̄tū ꝑpositi nostri fuit septētrione decurso in patriā tandē reuersus nouitates italie cū iā referende occurrāt. ab ea nimirū vrbe incipiendū esse arbitror cuius creberrimas mutationes ⁊ oriens simul ⁊ occidens admirat̄. Ea est genua ligurū dn̄a ac regina q̄ ciuilibus agitata discordijs memoria nr̄a imp̄iū maris amisit. In ea cū excluso philippo maria mediolanensiū duce eius p̄tore opicio elzaco necato auctore francisco spinula. viij. libertatis capitanei creati essent. eisq̄ paulopost sublata libertate exactis Suardus Smarde⁹ ducatū accepisset annos supra. lxx. natus auctore thoma frigoso q̄ ⁊ ip̄e olim an̄ philippi dominiū ducali honore funct⁹ fuerat. Cū hō grādeu⁹ ad gubernationē inutil' videret

vix septem diebus permissus ē thoma eiꝰ honorem surripiente quē cum q̃tuor gubernasset annis germa-
nus eius baptista ad .xvj. circiter horas regno expulit. Nã thomas resumptis virībꝰ ꝯfestim fratrem pa-
latio deturbauit. tres annos postea. ⁊ nõnullis mēsibus vrbem regens. donec auctore iohãne antonio fli-
sco iterꝫ ciuitas libertatē asseruit. Delectis deīde. viij. capitaneis priori ex more rempublicã administratu-
ros qui thomã frigosum in carcerē ꝯiecerūt. cū iam ter pr̄ie sue ducē gessisset. Horꝫ prīceps fuere iohãnes
anthonius quē prenominauimꝰ miles equestris ordinis. ⁊ raphael adornus iuris interpres. Sꝫ hec quo-
qꝫ paucorū mensiū libertas fuit cū raphaeli nō tam capitanei qꝫ ducis nomē placeret. Is em̄ gētilibus ac
spinularū primoribꝰ in suã sentētiã tractis. collegas suos ingr̄atu abdicauit. ducalesqꝫ fasces assumpsit. q-
bus paulo supra duos ãnos ēxsus a barnaba gētili ⁊ patruele suo a republica deiectus. Barnaba vͦo no-
dum mense toto principatu potitū. Janus frigosiꝰ iohãne anthonia flisco ⁊ aurianis fauētibus regno pe-
pulit. Qui paulopost anthonio ꝓ suscepto bn̄ficio necem pauit interposito Johãne philippo eiꝰ gentili q̃
eū perceteret qui ⁊ castella defuncti cõdonauit. Jano vͦo cum rexisset annis pauloamplius duobꝰ in magi-
stratu fatis functo frater eius ludouicus successit. qui a petro patruele suo e dignitatis culmīe deiectus est.
Is ē petrus frigosus qui mō regnat multa vi animi ⁊ corpis. Sed ⁊ optimatibus ciuitatis ⁊ omni ferme
nobilitati odio habitꝰ. qui ⁊ gētilem ⁊ patruelē suū nicolaū frigosum. honestis moribꝰ preditū. ⁊ philo-
sophie studij insignē ob suspitōem affectati dominij vocatū a se ⁊ pallaciū pr̄is ꝑcussoribꝰ interemit. Hunc
cū regnasset annis q̃tuor. tam sue qꝫ aliarꝫ nobiliū familiarū pnceps. vrbe deiecerūt ludouico patruele suo
quē ipē antea deposuerat in eiꝰ locū suffecto. qui cū se parꝫ gratum magnatibus eē intellexisset. eūdem pe-
trū quē regno deturbauerat in auxiliū accersiuit. ille tercia post exiliū die reuersus. ⁊ patruelē ducatu amo-
nit. ⁊ oēs aduersarios vrbe pepulit. Quorꝫ prīcipes ad florentes alphonsi aragonū ⁊ sicilie regis opes
cõuersi magnã ⁊ formidabilem classem ab eo impetrauerūt. cum q̃ iam ferme duobꝰ annis terra mariqꝫ ge-
nuam oppresserūt. ventum ē sepe ad menia ciuitatis ⁊ aliq̄n intra ipa suburbana pugnatū. hoc aūt ãno cū
signo dato. ⁊ in ipo portu pro menibus vrbis vndiqꝫ pugnaret. Ingressi sunt aroganenses ducesqꝫ mili-
tes. ad magnã vrbis ꝑtem vagauerūt passim cedibus. passim rapinis ciuitatē fedantes. Sed affuit presto
cum delecta iuuētute petrus qui fugientes suos sistere cõpulit. ⁊ in aroganēses dilapsus. ingēte edita stra-
ge vrbem iam pene raptã recuꝑauit. actum tn̄ de eo fuerat si portã quã ceperant hostes ita cõmunissent. ne
recludi supne potuisset. ⁊ aditū sequentibꝰ naualibus socijs patentē retinuissent. Nūc ambe partes q̃si ex
integro ad bellū se parant. Quis fama est. petrū animo fractum. gallorꝫ opes implorare eorū regi pr̄ie sue
principatū quē retinere nō pōt pecunia vendituꝝ. Apud insubres vrbeqꝫ toto famosaꝫ orbe mediolanū
philippus maria dux gentis qui genuã ditioni sue q̄ndã sbegerat. amedei subaudie ducis filiã mr̄imonio
sibi ꝯiunxerat alphonsum potentissimū regē cū duobꝰ fratribus. altero rege nauarie. altero militie compe
stelano mg̃ro. multisqꝫ regulis naualí prelio captū victum a ianuensibus ⁊ sibi a iacobo spinola ianuensiū
tunc p̄fecto oblatum ⁊ ad se vsqꝫ deductū. insolita vsus liberalitate. magnificentissime donatū libertati di-
miserat. Sigismundū cesarē romã petentē. cū mediolani ageret visitare ꝯtēpserat bononiã forliuiū ymolã
e manibꝰ tyrãnorū armis ereptã sacro sancte ro. eccīe restituerat atrocem suitensiū gentem bello domuerat.
De florentinis ac venetis per suos duces sepius triūphauerat totamqꝫ quōdaꝫ ytaliã tremefecerat iam re-
cedente fortuna perdita genua nicolao picinio in quo maxime fidebat defuncto exercitu suo ad casale ma-
ius iuxta flumē padum duce micheleto cōtimola ab hostibꝰ prelio fuso. ⁊ castris exuto. magno numero eq̄-
tum peditūqꝫ capta. eo deductꝰ erat. vt nō mō venetis. sꝫ oībus per circuitū pp̄lis ac principibꝰ cōtemptui
esset. Et veneti quidē abdua flumine trãmisso. in agro mediolanensi castrametati. tn̄ ei terrorꝫ incussere.
vt de relinquendo imperio cogitauerit. q̃siuit vltra ⁊ citra mōtes auxilia regū. Sed quē fortunatū atqꝫ ho-
stibus insultãtem oēs honore ac fauore dignū existimauere. Idem in calamitate cōstitutus ab oībus
tanqꝫ odio dignus relictus ē. vnus tn̄ oīm alphonsus accepti bn̄ficij memor ad opem ferendã sese accinxit.
Sed dum serius iter agit interim philippus primū aduersam valitudinē oculis captus incidit. Deinde ex
ipa arce hostium armorū fragore audito vehemēter cōmotus vite tedio simul ⁊ languore mortē obijt. ipo
alphonso herede instituto. Fuit aūt philippus ingenti corpe. ⁊ in iuuētute macer. in senio pinguissimꝰ de-
formi facie ac terribili. instabilibꝰ ac pregrãdibus oculis. ingenio pacri ⁊ callido. in largiēdo ꝓfusus. in ꝑ-
ciarū oīsqꝫ lenocinij negligens. venãdi cupidus equorꝫ studiosus. ceterū quietis impatiēs. atqꝫ imperi-
tandi auidus. in pace bellum. in bello pacem q̃siuit. simulãdi atqꝫ dissimulandi egregius artifex in milites
qꝫ in ciues indulgentior raro in publicū prodijt. delatoribꝰ facile credidit in suspitōnes adeo pronus vt se-
pe fidissimos a se amicos leuissimis de causis alienauerit. pullis indutos vestibꝰ egre de se venire permisit.
Sermonē de morte audiuit inuitus tonitrua ac fulmina mirūimmodū expauit. tabifica lue ꝑcussos ex vr-
bibus migrare in agros iussit eorūqꝫ domos incendio tolli. q̃ cura innumerabilē illū mediolani populum
multis annis intactū quodãmō ab ea peste ꝓuauit. Hinc cū vita decessissꝫ. funus nec tanto principe dignū
nec suis maioribus ductum ē. nec sepulcri decus additū. Populus cognita ducis morte ī libertatē sese ꝓ-
clamauit. xij. viris electis. qui rempublicã admīstrarent. Castrum porte iouis instar excellētissime regie ca-
ptum ac dirutum est. ⁊ testamētum philippi dilaniatū ad dominiū mediolanense multi aspirauere. Sed q̃
coloratis vterētur titulis q̃tuor tm̄ fuere. Fridericus impator deuolutū ad se principatū philippo. sine libe-
ris legitimis vita subtracto cōtendebat. Alphonsus testamēto hereditatem petebat. Carolus dux aurelia-
nēsis ex sanguine vicecomitū natus ab intestato id sibi deberi aiebat. Franciscus sforcias vicecomes con-
iugem suã q̃ philippi filia fuerat hereditatē pr̄is suscipiendã affirmabat. Audite sunt legatōnes oīm in se-
natu mediolensi. quorꝫ aliq̄ sermone directo dominiū petiere. aliq̄ per simulationē oblati ꝯ venetos auxilij

insinuare se pp̄lo. atqꝫ īde paulatim vendicare dn̄ium satagebāt. Sȝ ciuitati q̄ iam libertate gaudebat. ⁊ īperādi cupiditate. demortui prīcipis militiā ꝯduxissȝ. nulla ꝯditio placuit. q̄ iugū q̄uis pacto ī capita ciuium videret̄ inferre. Obtulit tñ impatori censuȝ q̄tannis aureū poculuȝ. si libera suis legibus dimitteretur. Milaniabat̄ in terra vndiqꝫ philippi hereditas. veneti placentiā cremam laudā occupauere. ⁊ m̄lta p̄terea miora oppida. dux subaudie ludouic⁹ valētiā ⁊ cōfluentiā inuasit. astenses ad ducē aurelianēsem caroluȝ defecere. qui suscept͡ a rege frācie nō paruis auxilijs alexandrinoꝝ agros vexare ceperunt. Papienses intestinis agitati discordijs. diu ancipites fuere. quib⁹ potissimuȝ se iūgerēt. Nonariēses comani. alexandrini. ac Terdonenses mediolanēsiū impiuȝ s̄biere parmenses ī societatē quodāmō recepti sunt. Franciscus Sforcia p̄ idē tp̄s in piceno agebat. Quis maiorē ꝓuincie eius ꝑtem iam amisissȝ cū philippus nō multo ān̄qꝫ moreret̄ sibi ꝑ cōes amicos recōciliata vt ad se rediret in venetos pugnatur⁹ accersiuerat rogato alfonso rege vt. lxx. milia auri numū suo noīe nūeraret. quo facto iā pactis atȝ innstructis copijs itineri se accinxerat. cuȝ mors philippi enūciata. eū qui longo tp̄e. ad mediolanēses opes inhyasset. magis ac magis ꝓperare cōpulit. Quē vt longobardiā primū īgressus est mediolanēses incerti. quo mens ei⁹ inclinaret. ne vl̄ ꝑ ip̄m vl̄ ꝯiunctus venet͡ suis cept͡ obuiā iret. Missis oratoribus oblatis non ꝑuis stipendijs cōduxere moxqꝫ duce sui exercitus factus vt placētiā oībus copijs obdsideret impauerūt ip̄e dicto parens dū ad placentiā ī obsidione sedet papienses qui iam mediolanēse impiū tanqꝫ fastidiosum ⁊ insolēs detractarant. sese sibi dedentes accepit q̄ res mediolanēsiū aīos haud mediocriter ꝯturbauit. qui ꝑ ꝯuentiones ihibituȝ frācisco dicebāt nullaȝ ex vrbibus q̄s olim philippus tenuisset occupare. Frācīscus v̄o nō se occupasse. ſ3 dedentē ⁊ vltro se offerentē ciuitatē accepisse aiebat. at mēdiolanēses cū eius potentiā vererent̄ dissimulandū potius statuere. Ille ꝯtinuata apud placentiā obsidione. Tandē summa vi oppugnare adorsus vrbem. Quis magna ⁊ forti militū manu munitā armis tñ expugnauit ⁊ diripuit. Mediolanense regimen ꝑ id tp̄s penes nobiles fuit. ⁊ apud eos qui philippi quondā ꝯsiliū direxere. ita res prospere sapientū ducta cedebāt. ⁊ iam nō parua galloꝝ manus nā circiter tria milia equituȝ delecti roboris q̄ alpes transierat apud alexandriā ꝓfligata deletaqꝫ fuerat. Et veneti apud caragium magno p̄lio supati. oēs pene copias amiserāt ⁊ lauda ab eoꝝ imperio erepta in ꝑtātem mediolanensiū redierat. Cū franciscus Sforcia ad īfestanduȝ brixienses missus. siue q̄ꝺ p̄ncipatū mediolanenseȝ. cuius opīoem iā pridē finxerat. alio mō ꝯsequi nō posse sperabat. siue ꝙ mediolanēses cū venet͡ amiciciā societatēqꝫ clam se q̄rētes. Ne solus vtriusqꝫ pp̄li p̄da relinq̄ret̄. ꝓueniendos cēsuit. prior cuȝ venet͡ fedus inijt. ī quo cuȝ m̄lta hic atȝ inde promissa essent. illud inter cetera cōuenit vt ad vrbeȝ mediolani ditionēqꝫ eius obtinendā francisco cū copijs ꝓficiscenti senatus venetus in peccunijs ⁊ armis auxilio esset q̄ re firmata. mox in mediolanensem duxit. Militabant eo tp̄e apud mediolanēsem bracciani. qui cum ludouicū de verme. ac nōnullas alias francisci copias apud modoeciā fudissent. tandē relict͡ mediolanensibus ad eū defecere. Franciscus filiaȝ suaȝ iacobo picenino vxorē despōdit carolus v̄o ganzaga haud ignot⁹. copiaꝝ ductor. qui paulo an̄ a mediolanensibus deficiens ad frācīscū venerat. postqꝫ deb̄tos eosdeȝ mediolanenses ⁊ sine vllo duce relictos aīaduertit. iteꝝ ad mediolanenses relicto frācīsco trāsiuit. Erat hic vasto corp̄e. forma pene giganthea. viribus v̄o q̄ magnitudini rn̄derent dicendi copia clarus l̄ris grec͡ ac latinis īstructus ſ3 aīo inconstanti. ⁊ ingenio ad oīe facinus siue honestū siue nepharīū pato. Cui nō parua spes fuit oppressa. mediolana libertate dn̄iuȝ vrbis arripe. ſ3 fortuna iā mediolanensibus nouercāte placentini terdonenses nouariensesqꝫ ab eis deficītes francisci p̄sidia receperūt alexandrini cū nullā ī eis spem sitā esse ꝯtuerent̄ wilhelmi mōtisferrati p̄ncipis fratris impio se ꝯmiserūt. Respublica medio tp̄e ex nobilitate in plebeȝ defluxerāt. lectiqꝫ viri. xij. qui vrbi de more p̄essent. ex fece pp̄lari igb̄iles atȝ ignaui migr̄atū gerebāt. hij cū nobilitatē (quā mult͡ modis offenderant) suspectā h̄rent ne cū frācīsco sentirent. Suadente gantzaga. q̄ eam viaȝ ad p̄ncipatū vrbis arripiendū cōmodissimā existimauit. primarios ciues genere nobiles ⁊ opibus habūdantes. raptim interceptos ꝑ nocteȝ obtrūcauere ac deīde in foro plebi spectacl̄m obiecerūt. īter quos iacobinus bassius ⁊ gregorius adolescens placidis moribus ⁊ l̄ris eruditus. ⁊ nob̄ amicicia ꝯiūctus. ꝑrsus īnocens supinus trūcatusqꝫ iacuit. Ne diu post iohanneȝ caynū venerandū seneȝ. ⁊ filiū ei⁹ franciscū egregia forma iuuenem nō alio crimīe irreticos. nisi q̄ꝺ blance marie francisci cōiugi sanguīe iūcti erāt. crudelibus affectos cruciatib⁹ necauere. Exin gregori⁹ lamprinarius iur͡ īterpres. s̄b sp̄e legatōis tanqꝫ ad īꝑatorē mitteret̄ ī modoecia captus atȝ īterfetus est magnus lib̄tat͡ assertor. Et qui testm̄ oli philippi pp̄lari fauens regimini laniasset. Nec theodoro bossio admodū ī cītate grancoso potenti pepcer̄t. quā cū diu ī vincul̄ tenuissent. tandē īteremerūt. Galeotus quoqꝫ tuscanus ⁊ ip̄e natu nobil̄ atȝ opulentus ciuis īntercisus occubuit. Quibus ex rebus cū iam nulla lib̄tat͡ forma relicta esset. ⁊. xij. viri ausu tyrānico vrbeȝ cedibus ac rapinis fedarent. successorūqꝫ comicia ꝓhibentes. īuito pp̄lo sibiip̄is īperiū ꝓrogarent. Cōmota deniqꝫ atȝ īcensa cītas correptis armis. nouo migr̄atu ex nobilitate creato. tyrānos e republica eiectos ī carcerem ꝯiecit. at cum neqꝫ h̄ mō respirare pp̄l's posset. Naȝ ꝑdit͡ oībus. excepta cītate comensi ac parmensi. q̄ in officō ad vltīm ꝑsistebant. Franciscus dura obsidione ciuitatē p̄mebat. Iteȝ plebs incensa nobilitatē e palacio pepulit. Tyrannos dempt͡ vincl̄is tanqꝫ lib̄tat͡ amatores. ⁊ optīe de republica meritos in priorem locum restituit. Illi ad priores artes reuersi. cuȝ satellites magno nūero assumpsissent m̄ltaqꝫ suadente carolo spolia perpetrarēt. nobiliatemqꝫ ꝑrsus opprimerent nō tñ ei viaȝ ad īuadenduȝ prīcipatuȝ ꝑmisere. Q̄ꝺ cuȝ ip̄e aīaduertissȝ. ⁊ iam sibi periculosaȝ apud mediolanenses moraȝ ītellexissȝ. per internuncios francisco recōciliat⁹. ac magnis allect͡ p̄mijs laudam illi ꝓdidit. Tercōqꝫ iam fideȝ fallens. nō sine magno mediolanēsiuȝ damno ac pleb̄ ꝯsternatōne ad euȝ trāsiuit. nō tñ defuit tyrannis aīm⁹ q̄n postulat͡ vndiqꝫ s̄bsidijs francisci iuguȝ iā ꝓpe ceruicibus imminens excutere conarent̄. Sȝ cuȝ alios frustra rogassent. venetos tādeȝ ne se derelinq̄rent peruicerunt. Nam neqꝫ ill̄ ex vsu videbat̄ franciscuȝ etate florentem rei bellice ꝑitissimuȝ. cuius iaȝ vires atȝ arma non sine graui iactura sensissent. eo potiri ip̄o quo suo portanduȝ videret̄. Percusserūt igit̄ veneti fedus cuȝ mediolanensibus. legesqꝫ q̄s tō citerioꝝ gallia sed deberet scripserūt. mandantes Sforce

vt certis cōtentꝰ vrbibꝰ ac termis mediolanēses in pace dimitteret. Ille haud ignarus se breui ꝑituꝝ vbi
venetis paruisset. imperiū eoꝝ ꝯtēpsit. Et q̄uis deuictus oībus videref. nā soli florētini. ⁊ hij quidē parce
opam ferebāt. In obsidione tm̄ perseuerare decreuit. iam mortuo frācisco pycinino frater eiꝰ iacobꝰ cū bra
chianis ad venetos trāsierat. Jam leonardus venereus a senatu veneto missus mediolanū ingressus au-
xilia ⁊ comeatꝰ. magnā copiā. q̄bus ciuitas indigebat ꝓpe diē affore pollicebaf. Erat ⁊ in exercitu ⁊ in ci-
uitate summa oīm reꝝ indigentia. Ita vt dubiū videri posset. an obsidēs frāciscus. an obsessus dici debe-
ret. Uix ei bis mille eq̄ superāt q̄ ferre insessorē possent. ⁊ milites stipēdio fraudati ꝓ cibis sese armis exu
erūt. Neqꝫ cū frācisco argentū erat. quo stipē dare militi posset. Sꝫ inter spem metūqꝫ dubiꝰ. obsidionē de
die in diē vba pro factis ostentans ꝑducebat. In ciuitate vere cū iam frumentū absumptū esset. nec aliud
edulij genus restaret. ⁊ iam canes. equi ceteraqꝫ id generis aīalia māderef. nec ferre amplius famē multitu-
do posset. collecti in vnū apud portā vercellinā. correptis armis in foꝝ ꝓrumpūt. obuiūqꝫ leonharduꝫ ve-
netoꝝ legatū gladijs cōfodiūt ac discerpūt. Exin palatiū fusis tyrannoꝝ satellitibꝰ aggrediūf. quo sine re-
sistentia occupato. quos inuenere tyrānos in vincula ꝯiecerūt. Exiñ missis ad frāciscū legatis principatum
ei ciuitatis obtulerūt. q̄ mox ingressus dñium vrbis accepit. Et deinde nō mltis interiectis diebꝰ. cū liberis
⁊ cōiuge reuersus. ducalibus insignibꝰ exornatꝰ. in triūphantis modū vrbē intrauit. q̄ cū iaꝫ comū parmā-
qꝫ in deditōem accepisset wilhelmoqꝫ mōte ferratensi alexandriā emisset. non paruū deinde bellū cū vene-
tis ⁊ alfonso rege diutius gessit. In quo cū acrius premeref neqꝫ eīn tante potētie par esse poterat. Rena
tum regē fortissimis eq̄tū cohortibꝰ cinctū ex vlteriori gallia. magnis stipēdijs ac ꝓmissis allectuꝫ. i auxi
liū accersiuit. q̄ cū supatis mōtibꝰ in ytaliā descēdisset. ac wilhelmū e monte ferrato arma ponere ꝑ amici-
ciam ac necessitudinē cōpulisset. ⁊ iam castra sua frācisci castris ꝯiūgens. i hostilē agrū descendisset expu-
gnatis raptim nōnullis castellis more gallico. mortales oēs i eis cōprehēsos trucidasset. Tantus mox
terror venetos inuasit vt iā castra castris ꝯferre ampliꝰ nullo pacto ꝓsumerēt. nec iam retinere posse Brixiā
⁊ ꝑgamū agris amissis ꝯfiderēt. Cūqꝫ thurcoꝝ bellū res eoꝝ maritimas infestaret repēte ꝑter oīm opini-
onē pax q̄ diu in senatu aplico fuerat agitata. deniqꝫ apud laudā interuētu cuiusdā icogniti. s̄ ꝓbate ⁊ in-
tegre vite monachi. inter venetos ⁊ ipm̄ frāciscū clam rege facta ē. Que res vt regi molesta. ita frācisco vti
lis ⁊ venetis necessaria fuit. Arcē deinde mediolani insanietis ppl'i furore dirutā frāciscus breui restaurauit
mira fortune. siue cūcta regētis dei ꝓuidētia nobile ac magnificū opꝰ hisdē manibꝰ subito refectū ē. q̄bꝰ fue
rat pauloañ reiectū. Franciscus philelphꝰ nobil' satyraꝝ scriptor ꝑ idē tp̄s ad heroicū carmen ꝯuersus res
Sforcie scribere cepit. Leodrisiꝰ trebellꝰ soluta orōne ac metro clarꝰ hri cepit. ¶ Apō venetos terra mari
qꝫ potētissimos. q̄ nomē ytalicū apud barbaras natōes lōge lateqꝫ claꝝ fecerat. filius foscari ducis. veluti
q̄ppiā i rempublicā machinatꝰ eēt in exiliū actꝰ. deinde reuocatꝰ ⁊ iterū i suspitōem crimis adductꝰ ⁊ cru-
delissime tortꝰ. cū nihil mali ꝯfiteref relegatꝰ i peloponessuꝫ miserā ibi vitā finiuit. Gener eiusdē ducis an-
dreas donatꝰ dum Cretā insulā ꝓ veneto iperio gubnabat dux isule appelltꝰ. reuocatꝰ domū honore ꝑua
tur. ⁊ magna mulctatꝰ pecunia i exiliū mittif. Armilaus iter venetos dignitate ⁊ aucte potēs duꝫ ex con-
cilio ad mediā noctē domū reuertif. baculo trāsfossus occidif. nec q̄ tantū scelus patrauerit inuētus ē. q̄-
uis filio ducis id crimini dederint. Franciscꝰ barbarus studijs humanitatis excellēs. editis nō paucis neqꝫ il-
laudatis opusculis. senio ꝯfectꝰ nō sine celebri nōie vita decessit. ¶ Impator fridericꝰ cū romā rediens eo
se cū ꝯiuge ⁊ rege hūgarie ladislao. totoqꝫ comitatu recepisset. libēter ⁊ amice visus. incredibilibꝰ honori
bus tumulatꝰ est. Frāciscus dux gētis. q̄ ānos. v. ⁊. xxx. summa cū laude ciuitatē rexerat philippo medio-
lanēsium duci brixiā bergamūqꝫ ademerat. copias eiꝰ plibus locis fuderat. Franciscū carmiolā claꝝ ducem
copiaꝝ de ꝓditōne suspectuꝫ securi ꝑcusserat. Marsiliū carrariū cuiꝰ maiores diu patauiū ꝑ tyrānidem te-
nuissent. duꝫ ꝑīnam hereditatē vendicare conaf interceptuꝫ necauerat. pacē cuꝫ thurcis nō tam honestā q̄
necessariā fecerāt. Impiūqꝫ venetuꝫ terra mariqꝫ lōge ampliauerat. gubnatōni tandē cedere cōpulsus est
tanq̄ ꝑ senio reipublice videref inutil'. Ille hmōi ꝯtumelia affectus ingrate pr̄ie aspectuꝫ nō ferēs. eamqꝫ
vitā recusans. q̄ careret ipio e publico palatio in priuatā domū se recepit vbi cuꝫ principatuꝫ suis ciuibus
reddidisset. egrā q̄ꝫ ꝯfestim aīam nature restituit. Cuiꝰ casum tanq̄ ꝓuidisset baptista piasius cremonēsis
astronimꝰ pluribus antea mēsibꝰ ꝓdixerat. Erat autē frāciscꝰ cum moreref nō lōge ab anno sue vite nona
gesimo. venerabilis senex ꝑcipua corpis maiestate decorus. memor oīm q̄ post infantiam aut vidisset aut
audisset. facundia copiosa ⁊ ingenio ꝓmpto. ac ope impiger ac dexterrimo. q̄ moderare frena senatꝰ optīe
nosset. Eiꝰ pr̄ in egipto negociatꝰ. cuꝫ ꝓpham regiōis illius quēpiā de futuris iterrogaret. Rñsum ab il-
lo accepit. filiuꝫ sibi eē. q̄ aliq̄ñ sue ciuitatis ꝓncipatuꝫ asseq̄ref. Frācisco suffectꝰ pascal' vir singulari prudē
tia ⁊ moribꝰ humanissimꝰ. euiꝰ ducatuꝫ nulla putāt bella susceptuꝝ. nisi vl' necessaria vl' ad moduꝫ gl'iosa.
¶ Ludouicus marchio mantuanꝰ iter principes nr̄i seculi. fame nō mediocris. lr̄is eruditꝰ. ⁊ rebꝰ militari
bus exercitatꝰ. In eo bello q̄ō veneti cuꝫ frācisco Sforcia post dñium mediolani ab eo captuꝫ gessere. par
tes illiꝰ secutꝰ. magnuꝫ momētuꝫ rebꝰ eiꝰ accessit. Carolꝰ frater eiꝰ q̄ fidē frācisco fefellerat i vincula conie-
ctus. s̄b eiꝰ fideiussione dimissus. cuꝫ neqꝫ sic ꝓmissioni sue satisfaceret oībꝰ q̄ i mātuano agro tenebat op
pidis priuatꝰ ē. Sꝫ cuꝫ stipēdia venetis faceret. nō ꝑuas eoruꝫ copias i mātuanā duxit. vbi vastatis late
atqꝫ incensis agris cuꝫ fortuna ꝓncipiuꝫ eiꝰ belli secunduꝫ fecisset. ⁊ iā mātuani metu ꝑculsi. rebꝰ suis dif-
fidere viderenf. Ludouicꝰ accersitis ex mediolano auxilijs. milites suos i aciē ꝓducēs. fratri copiā pugne
fecit. nec ille certamē detrectauit. Cōmissum ē atrox ꝓliū i q̄ duo frēs ābo etate florentes. ābo rei militaris
ꝑiti. ābo corpis atꝫ aī viribꝰ ꝓstantes. de gl'ia. de ipio. de vita. summis conatibus cōtēdere. Deniqꝫ victor
ludouicꝰ fuso fugatoqꝫ carolo. oēs eius copiarū duces. ac ꝓmores eq̄tū cep. plibꝰ interceptis ille deide pr̄ia
ex torris atꝫ egenus morbo ꝯfectus iterijt. ¶ Apud ferrariā mortuo nicolao Estense ꝓncipe. oīm nr̄i seculi

fortunatissimo. nisi cōiugis adulteriū ⁊ ī ea ⁊ ī filio dilectissimo. vendicare olim coactus fuisset leonellus
dñatū suscepit. princeps pacific⁹. lr̄arū ꝑitus. ⁊ musice cultor. q̄ decedēte borsi⁹ frater ei⁹. ⁊ ipi nicolao fi-
lius ex cōcubina pholomea senēsi ad ꝑīcipatū vocat⁹ ē egregia forma iuuenis ⁊ ī armis cū laude v̄satus.
dicēdi ⁊ agendi ꝑitus. q̄ cū cesarē fridericū romā petentē ⁊ inde reuersū magnificentissime accepisset. sup
mutinā ⁊ regiū ducatus honorē accepit. primusq̧ oīm ī estensi familia dux appellat⁹ ē. Eugeni⁹ pontifex
dū ferrarie cū grecis cōciliū ageret hugo senēsis q̄ ꝑ idē tp̄s medicorū p̄nceps hīt⁹ est. oēs q̄ ex grec̄ stu-
diosi ph̄ie eo ꝯuenisse crediti sunt apud se inuitauit. quos cū oppipare magnificeq̧ pauisset. finito pran-
dio. epulis mensisq̧ remotis eos ī disputationē pedetētim placideq̧ pellexit. cūq̧ iam marchio adesset ni
colaus. ⁊ m̄lti ī synodo excellētes ph̄i aduētassent. cūctos ī mediū ph̄ie locos adduxit. de q̄b⁹ inter se Pla
to ⁊ aresto. ī suis opibus ꝯtēdere ac magnope dissentire videnť. edicens eā se ꝑtē defensurū quā greci op-
pugnandū ducerēt. siue platonē illi siue aresto. seq̄ndū arbitrarenť. Cū greci certamē minime recusassent
ꝓtractata ē ad multas horas disputatio postremo cū ⁊ ex ꝯuīuīj snīa hugo grecorū ph̄os. alterū post alterū
argumēt̄ ⁊ dicēdi copia victos tacere cōpulisset. palā factū ē. latinos hoīes q̄ iam pridē bellic̄ artib⁹ ⁊ ar-
morū glia greciā supauerāt. etate nr̄a etiā lr̄is ⁊ oīm doctrinarū genere anteire. Fuit aūt dom⁹ estenb̄ vir̄ sp
doct̄ amica. nr̄a etate nō solū hugonē de quo p̄fati sum⁹ magnis ad se p̄mijs traxit. sed m̄ltos ī iure ciuili.
plures ī ceter̄ facultatib⁹ honorauit. In studijs eloq̄ntie iohānē aurispā siculū grecis ac latinis edoctuz. q̄
versu. ꝓsaq̧ claruit inter familiares hītum ditem btūq̧ fecit. Guarin⁹ aūt veronenb̄ oīm ferme p̄r ac ingr
q̄ a nr̄a etate grecas lrās didicere. admirabilis ⁊ oīm honore dign⁹ senex. q̄ oēm etatē suā legēdo. docēdo
scribēdoq̧. ꝑcurrisset. vnicū senectut̄ sue refugiū ⁊ illō q̄dē honestū dignūq̧ suis exercitijs ac v̄tutib⁹ iue-
nit. ¶ In agro bononiēsi pirū q̄ndā aridā ex mīorib⁹ formicis past⁹ cā cōplures ascēderāt supuenere maio
res nō paruo nūero q̄ illas ꝑtim occiderūt ꝑtim deiecerūt. Post duas ferme horas tanta mīorū formicarū
vis excitata ē. vt tot⁹ ager nigro tectus agmīe videreť accessere. Stipare oēs. ⁊ arboris vndiq̧ stipitē cir-
cūdantes. paulatim ascēdere ceperūt. maiores formice vbi hostes adesse aīaduerterūt cōglobare se supne
pugnā expectauerūt. postq̧ sil̄ acies ꝯuenere cōmisso p̄lio. maiores morsu rabido. mō illas mō istas e mi
noribus interimere totiq̧ breui spacio cōfecerūt. vt cadentiū moriētiūq̧ tumult⁹ ad piri radices nō parua
in terra succreuerit. Sȝ cū ꝑtinati⁹ instarēt miores spq̧ acies aciē p̄meret vigitiq̧ aut p̄les vnaȝ ex hostib⁹
circūdarent ⁊ a tergo ⁊ a fronte pugnātes nuda q̄ȝ latera ꝯfoderēt. victe tādē maiuscule ⁊ ad vnū oēs neca
te. Illati ꝑus temere p̄lij penas dedere. Hec acta sunt spectātib⁹ rōne copijs eccīe. cū. s. petri cathedrā eu-
geni⁹ q̄rtus teneret. ea nob̄ q̄ se vidisse ait. vir fide dign⁹ ⁊ aucte retulit. Nicolaus pistorieb̄ vtroq̧ iure cō
sultus. q̄ tn̄ in castris ap̄licis nerij senenb̄ epi vices agebat. Sile h̄ illi est qō in gallia belgica nō longe ab
vrbe leodio ꝯstāti fama gestū ferūt nidū siue ī arbore siue ī rupe falco sibi ꝑauerat. ouaq̧ fouēs pullos aui
dus expectabat. hūc corui supuenīētes loco deturbauere. ouis ei⁹ effract̄ ac vorat̄ spectauere id e. ꝓximo
bubulci fugiētesq̧ trepidū falconē annotauere postridie mirabile dictu falcones coruiq̧. q̄si septētrionalez
illi meridionalē ꝑtē tenētes. ordinatis acieb⁹. ⁊ tanq̧ rōis capaces essent. alijs q̄ cornua obſuarēt. alijs q̄
media ducerēt agmīa disposit̄. atrox ⁊ ferocissimū p̄liū ī aere cōmiserūt. in q̄ cū mō corui. mō falcones. ce-
derent. ⁊ iterū resumpt̄ viribus certamē instaurarēt. tot⁹ vndiq̧ s̄biectus ager. ⁊ pēnis ⁊ cadauerib⁹ obte-
ctus ē. ad extremū victoria penes falcones fuit q̄ nō solū rostris. s̄ etiā vnguib⁹ acerrime decertantes. cor-
uos oēs ad internitōem deleuere. Exin paruo tp̄e interiecto cū duo de leodinēsi eccīa contendentes. alter a
gregorio. xiij. alter a b̄ndicto. xij. in ep̄m elect⁹. Erat em̄ inter illos de rōno pōtificio disceptatio. ambo cū
copijs ī eūdē locū pugnaturi venerūt. Iohānes dux burgūdie alterū armis iuuit. alterū leodieb̄ pp̄lus seq̄
bať. Pugnatū ē collatis signis. summa vtrinq̧ cōtētōe. horrendū cruētūq̧ p̄liū factū. In quo tādē victor
iohānes. xxx. milia hostiū cecidit mirabile ei⁹ rei fanū ꝯditū ē. qō nos illac postea trāseūtes cesorū ossibus
plenū vidim⁹. Sȝ de bello falconū ac coruorū suā cuiq̧ opiōem relinq̄m⁹ veri ꝑiculo penes famaȝ dimisso.
¶ Bononia q̄ nō tā studiorū m̄r q̧ seditōnū alitrix appellari p̄t soror ⁊ ipa genue. ac soli⁹ incōstātie ꝯstās
cū factōe Iambecariā. nō sine cede m̄ltos ciues domo pepulisset. cōī canetulorum ac bentiuoliorū ꝯcilio. re
gi cepit. p̄nceps factionū baptista cauetul⁹ ⁊ hanibal bentiuoli⁹ fuere. ābo sanguinarij. ābo patrat̄ cedib⁹
insignes q̄ lȝ sil̄ ꝯparato sacro iūcti essent. nihil tn̄ inter se meliores fuere nā hanibal dū leuato de sacro fon
te baptiste filio visurus puerperā cōp̄rem seq̄ť. eiq̧ manu p̄rēsa ꝓ nouo natu cōgratulať. ab irruētibus ex
improuiso baptiste satellitib⁹ obtrūcať. vt maīfeste apparuerit baptismi sacr̄m nō tā federis retinēdi q̧ ce
dis patrate cā a baptista q̄sitū fuisse. Sȝ nō m̄lta mors hanibal̄ fuit nā q̄ ꝑtes ei⁹ seq̄bāť. sumpt̄ paulo p⁹
armis fugat̄ aduersarijs plateā obtinuere. Baptista inditio tandē puerili ī specu quodā s̄bterraneo cū ple
risq̧ cōplicib⁹ suis latitās rept⁹. ⁊ fumo cōpulsus exire. mox p̄lib⁹ vulnerib⁹ ꝯfossus ē. cadauer ei⁹ ī forū
tractū ⁊ diu ludibrio hītū cū plerīq̧ more ferarū. cor ei⁹ dētib⁹ laniassent. cruoreq̧ bibere nō horruissent.
tandē exustū ē. ¶ Apud florētiā ꝑ id tp̄s xanth⁹ latebat herculis bētiuoli quē quodā eugeni⁹ pont. max.
interfici siue iusserat siue ꝑmiserat fili⁹ extra m̄rimoniū nat⁹. paupem vitā lanificō ducēs. nec sat̄ gnarus
quo p̄re genit⁹ eēt. Hūc bononiēses euestigio vocāt recusantē quodāmō inuitū ī p̄riam ducūt. Eq̄tē ex la-
nifice faciūt. tutorē hanibal̄ filio reipublice p̄ncipē tradūt. cui⁹ ea ī reb⁹ aduerb̄ fortitudo. ea ī secūdis mo-
deratio hacten⁹ ōn̄sa ē. vt herculis filiū oēs norint. Qui cū exules ꝑ ꝓditōem nocte q̄dā vrbeȝ intrassent.
ac excitato rumore q̄si victores īsultassent. haud q̄q̧ destitut⁹ aīo. excitat̄ amic̄. corept̄ armis. in eos ꝓsi-
lijt. nec mora victos ceb̄ captisq̧ ex ciuitate p̄lib⁹ deturbauit. Bessarion eo tp̄e cardialis nicen⁹ natōe gre-
cus. prudētia singl̄ari. ⁊ nr̄a suaq̧ lingua ꝑitissim⁹ Nicolai. v. ponti. max. in ea vrbe vices gerebat. q̄ vsq̧
ad ipi⁹ pōtific̄ obitū legatōe funct⁹. nobilitati plebiq̧ iuxta car⁹ fuit. Cuius eo deducta ciuitas ē vt legati

pape rogare magisqꝫ impare ꝗrant. qḋ plane nūc experit̄. ludouicus sctōꝝ ꝗtuor coronatoꝝ cardinalis legat⁹. q̄ ꝗuis ingenio valet. ⁊ ea ꝑdit⁹ ē aucte. q̄ summi sacerdot| nepoti deberet̄ nō plus tñ i vrbe ꝑt qꝫ senatu placet ⁊ xanto bononiēsi viro. ¶ Florētiā vrbē ex fesulanis ruinis ad ripas arni fluuij ꝯditam prisci hoīes fluentiā vocauere. quā cū auspicijs fundata felicib⁹ vicinas ꝑ circuitum ciuitates excellere. mirisqꝫ modis impiū ꝓpagare cepisset. florētiā longe meli⁹ qꝫ fluentia dicta ē. In hac vrbe pōtifex maxim⁹ eugenius ꝗrtus id ꝯciliū qḋ ferrarie cū grecis cepat. magnifice ꝯsūmauit. Erāt pl̄es inter grecos ac latinos super archanis orthodoxe fidei ꝯtentiōes. ꝗrū maxima ⁊ difficillima fuit de sanctispū̄s ꝓcessione. Cū greci paclitū ex p̄re dūtaxat. nr̄i ex p̄re filioqꝫ ꝓcedentē assereret. post m̄ltas ac diutinas disputatiōes. in quib⁹ tanqꝫ interpres Nicolaus sagūtinus vtraqꝫ lingua disertissim⁹. ingenio facūdiaqꝫ iuxta ꝓmptus. illustre nomē adeptus ē. Tandē cū latina eccl̄ia in vnū fidei symbolū ꝯsensere. Ciuitas impatorē grecoꝝ ⁊ patriarcham cōstātinopolitanū. ⁊ oēs eoꝝ comites abunde lauteqꝫ pauit p̄triarcha hic senio ꝯfect⁹ decessit. ⁊ apḋ ꝑdicatores intra eccl̄iam humat⁹ ē. cui masseus poeta laudenꝭ nō ignobilis epithaviū ꝟsibus imparibus edidit. Nicola⁹ picinin⁹ illustris copiaꝝ ductor. ab exulib⁹ florētinis inuitat⁹ musellanū ingressus agrū q̄ a florētia. x. milib⁹ passuū abest. hostiliter cūcta diripuit. nec diu postea in agro aretino cū eugenio siml' ⁊ florentinis bellū intulisset. apud angliariū magno ꝑlio victu⁹ ⁊ ꝓfligat⁹ ē. Ludouic⁹ archiep̄s florentinus ap̄licis tūc copijs ꝑerat. q̄ ea victoria nobilitat⁹ ad cardinalatū paulo postea ꝓfectus ē. Eugeni⁹ eīn ⁊ vnione grecoꝝ facta. ⁊ picininij metu deposito. mēte atqꝫ aīo auct⁹. vij. ⁊. x. cardinales creauit. viros aut genere illustres. aut ꝟtute ꝑstātes. aut vite sctītate cōspicuos. inter q̄s duo greci assumpti sunt. ysidorus archiep̄s rutenoꝝ ⁊ bessarion nicenoꝝ pontifex. q̄ꝝ sup̄ memīm⁹. Alfonsus rex arogonū rogat⁹ a philippo maria vt antea dictū ē. sibi aduersus venetoꝝ potētiā vt opem ferret. coacto nō paruo exercitu ꝓfecturus i galliā iter ingressus. Sꝫ cū philipp⁹ obijt qꝫ ipse tyburi quo iam appullerat digrederet̄. audita ꝟo amici morte. ⁊ q̄ ab eo nūcupat⁹ heres esset. in sabinos ꝓfect⁹ magnificētissimo illi funere iusta ꝑsoluit. Deinde trāmisso tyberi. recta via in florētinū duxit. eo vt aiebat animo vt florētinos reuocare suas copias ex gallia cogeret. atqꝫ ita ꝑ tusciā pacatā ⁊ sibi amicā ad opē mediolanēsib⁹ ferendā q̄s veneti bello p̄mebāt ꝓficisceret̄. noluerūt florētini ab alfonso rogati venetoꝝ societatē deserere. Quapropter alfonsus i agrū vulteranū ꝓfectus pomaratiū. haud ignobile oppidū portas claudere ausi eoipo q̄ venerat die copijs circūpositis vi cepit ac diripuit. Deinde ad castrū nouū i eodē agro situ mouit. cui⁹ incole audita pomeratij clade cōfestim absqꝫ certamine i deditiōem venerūt. Idē fecere aliquot castella circūiecta exin mōtecastellum natura ⁊ ope munitū obsedit. quo tp̄e ea imbriū magnitudo atꝫ vis venetoꝝ exorta ē. vt neqꝫ extra tentoria ꝗescere milites possent. m̄ltis eoꝝ discept|. m̄ltis ꝑmane raptatis q̄b⁹ ex reb⁹ ⁊ qḋ annone inopia laborabat. Mouēs inde alfonsus cāpiliā duxit. Sꝫ florētini id opidum presidio ⁊ annona firmauerāt frustra ibi cōtēdit. castella tñ aliquot finitima i gerardista. id ei regioni nomē ē. recepit atꝫ illis restituit a q̄b⁹ florentini p̄us ademerāt. erat in comitatu reg| symonet⁹ mille ducēs eꝗtes. q̄ finito florētinorū stipēdio ad eū trāsierat. Sygismūd⁹ aūt malatesta que rex anteqꝫ tusciā ingrederet̄. cū eꝗtib⁹ mille. ⁊. dccc. peditib⁹ ꝯduxerat. cū ab eo indies expectaret̄. ad florētinos trāsiuit. Frideric⁹ quoqꝫ vrbinatiū ꝑnceps. notus ⁊ clarus i armis florētinoꝝ stipēdia faciebat. q̄ cū essent eꝗtatu peditatuqꝫ nō inferiores rege. oēmqꝫ illi expugnādorū oppidoꝝ facultate p̄riperēt. n̄ fuit regi cōsiliūꝫ i obsidiōe campilij ꝑseuerare ⁊ ꝑ̄btim in mōtib⁹ comeatus penuria p̄mebat̄. Diuertit igit̄ ad loca maritima ⁊ apud populoniā. olim fama celebrē. nūc dirutā vrbem ꝯsedit. quo i loco facile sibi ex regno neapolitano. ⁊ frumēta ⁊ bellica tormēta nauib⁹ afferri poterāt Abest inde trib⁹ ferme milib⁹ passuū plūbinu nobile oppidū i cui⁹ obsidione de q̄ postea dicemus laborāti regi castulionū. ⁊ ipm nō parui momēti oppidū ꝓdēte florētinorū ꝑ̄sidio traditū ē. ꝑter arcē quā cū symonet⁹ obsedisset. paucis post dieb⁹ ꝑ deditoēm cepit. Hū rex pauloāte apud aquā viuā in hibernis ageret. a legat| mediolanēsib⁹ adit⁹ ē q̄ opē ei⁹ implorātes. i eo loco decerni bellū aduersus venetorū senatus obtinere. Iam ei frācisc⁹ Sforcia mediolanēsi ppl'o indignat⁹ venetorū auxilio fret⁹. eos s̄bigere summis conatib⁹ nitebat̄. q̄ꝝ paulo añ fines ⁊ arma ꝓmouerat. Cū rex soluta plūbini obsidiōe neapolim redisset florētini legatos ad eū misere pacē petētes. q̄b⁹ accepta fidē i castra ꝓfect| postqꝫ mādata exposuerūt. bellūqꝫ recusarūt antonij cardinalis hilerdeñ. noīati. inter p̄mos theologi opa. q̄ id negocij pōtificis volūtate susceperat. pauc| post dieb⁹ ea lege pax florētino ppl'o reddita vt castilionū ⁊ insula eulij q̄ ipius bello florētinis erepta fuerat in ꝑtāte reg| remaneret. Sꝫ cū frācisc⁹ Sforcia mediolano potit⁹ eēt. oēsqꝫ pōtes ⁊ arces apud amnē abduā tanqꝫ mediolanēsis agri a venet| repeteret. alfonsus q̄ cum frācisco eēt infestus e re sua eē ratus illū. ne radices in tāto impio ageret impedire. ꝑ leonellū marchionē estensem recōciliat⁹ venetis. ⁊ cū eis aīcicia societateqꝫ facta florētinis q̄ frācisci fortunā secuti ⁊ armis ⁊ pecunia eū iuuabāt. secundo bellū indicit ferdinandūqꝫ filiū i expeditōem ꝯ eos mittēdū duxit. Erat is eo tp̄e admodū adolescens ingenio eximio. ⁊ ad cūctas optimas artes docili ⁊ pato. liberalib⁹ disciplinis institut⁹. armoꝝ tractādorū scīa edoct⁹. gl'ie cupid⁹. inedie ac laboris patiēs. cui p̄r sex milia eꝗtū. duo milia peditū ꝯmisit. Fuert ⁊ i exercitu ei⁹ comes euersus ⁊ vrsiu⁹ neapoleo haud cōtēnendo copiaꝝ duces. Frideric⁹ quoqꝫ vrbinas. q̄ supiori bello florētinoꝝ arma secut⁹ erat. i ei⁹ exercitu militauit. Florētini ꝟo postqꝫ iminere belli sibi tēpestatē| senseīt Estorē fauētinū symonetū. quē sup̄ noīam⁹ ac sygismūdū malatestā. postremoqꝫ alexādrū sforciā ꝯduxere. q̄ sil' iūcti. sup̄ decē milia eꝗtū. peditū ꝟo magnū nūeꝝ i castris hūerūt. Ferdināḋ⁹ tñ ꝑ agrūꝫ cortonēsem in aretinū copias duxit. vbi castellis aliq̄b⁹ nō magni noīs vi capt| atꝫ dirept|. Follianuꝫ non parui momēti oppidū. cū oppugn̄re cepisset. nec hostes auxiliū ferrēt. p⁹ dies. viij. ꝑ deditōeꝫ accepit. Eꝗtatū estoris apḋ mōtē policianū ꝑl'ib⁹ capt|. nōnull' occiꝭ fudit ac fugauit. Reucininū i agro florētino expugnauit. Castellinū ꝟo cū obsedisset hyberno rigore inualescēte recessit. ⁊ i maritima loca ⁊ aquā viuam p̄ris exmplo sese recepit. Quo tp̄e ⁊ antoni⁹ Olzina vadā i littore maris sitā nauib⁹ occupauit. ⁊ amplior

fossa a terra cōmuniȷ̄t. Quo ex loco pisanū ⁊ vulteranū agrū infestū reddidit. Cūq; interea florētinoꝝ du-
ces ad folianū castra mouissent. velletq; ferdinādus auxiliū obsessis ferre. Iamq; itineri se cōmisisset. tāta
in castris lues cōsecuta ē. vt ꝑ languētiū nūero, nō mō ad rem gerendā. ſꝫ vix admouēda castra sat̄ eēt. Ob
quā rē folianū summa vi expugnatū. nec minori ꝟtute defensum. tandē ab oppidanis clam ꝓsidio traditū ē
q̄ tñ paulopost ⁊ ipi victoꝝ p̄da fuere. oppidū incēsuꝫ. ac solo eq̄tū. Per id q̄ꝫ tp̄s gerardꝰ gambacurta. dū
castella q̄tuor q̄ p̄r a florētinis accepat intra apenninū sita. ferdinādo tradere vult. ab vno e suis ꝓditꝰ. ca-
stris amissis diu regē mendicādo secutꝰ ē. Exin pace apud laudā (vt diximꝰ) facta reuocatꝰ a p̄re ferdinādꝰ
in regnū ꝯcessit. Florētini q̄ amiserāt cūcta recupauerūt. Baldacius pedestriū copiaꝝ haud ignobil̄ ductor
manu ꝓmptꝰ ⁊ audax. cū diu florētinoꝝ stipēdia meruisset ī palatiū tandē accersitꝰ. dū ingratui ꝯtumacit̄
r̄ndet. captꝰ ex altissimis fenestris ī foꝝ p̄cipitat̄. cui q̄uis magno casu iā expirasset. securi tñ ceruix absci-
sa ē. Inter florētinos oēs q̄ nr̄a floruerūt etate cosmas cognoīe medicus ⁊ prudētia ⁊ auctē eminuit. is
p̄nceps vrb̄ h̄itus senatū q̄ voluit impulit. Ciuitati ex arbitrio dixit inopes ciues q̄ꝑlimos ditauit. mr̄i-
monia ex argēto suo dotibꝰ m̄lta cōiūxit. Villas magnificētissime exedificauit. In eccl̄ias ditissima dona
cōtulit. monasteriū scī marci ⁊ amplū ⁊ nitidū a fundamēt̄ erexit parochie sue tēplū cū paꝝ placeret pror
sus diruit. Exin structurā admirādi opis ex lapide fesulano suscitauit. Edes suas q̄uis ornatissimas ere-
xisset. amplꝰ tñ meditatꝰ. opꝰ palatiū ⁊ altū ⁊ ingēs. ex q̄dratis lapidibꝰ ī insigni vrbis loco. adeo pulcrū
adeo amplū cōstruxit. vt ei alteꝝ eq̄ri tota ciuitate nō possit. Cōmēdāda ē mult̄ in rebus florētinoꝝ ꝓui-
dentia. tū maxime q̄ꝺ ī legēdis cācellariȷ̄s. nō iuris sciam vt plereq; ciuitates ſꝫ oratoriā spectāt ⁊ q̄ vocant
h̄uanitatis studia. Norūt eñ rectā scribēdiq; dicēdiq; artē nō bartholū aut innocētiū. ſꝫ tulliū q̄ntilianūq;
tradidere. Nos tres ī ea vrbe cognim̄ꝰ grec̄ ⁊ latinis l̄ris ⁊ cōditoꝝ op̄a. fama illustres. q̄ cancellariā aliꝰ
post aliū tenuere. leonhardū ⁊ carolū aretinos. ⁊ poggiū eiusdē reipublice ciuē q̄ secretariꝰ ap̄licus. tribꝰ
q̄ndam romāis pōtificibꝰ dictaret ep̄las illos p̄cesserat colucius cuiꝰ ea dicēdi vis fuit. vt galeatiꝰ medio
lanensiū princeps. q̄ patrū meoꝝ meōria grauissimū florētinis bellū intulit crebro dicē auditus sit nō tam
sibi mille florētinoꝝ eq̄tes q̄ coluciȷ̄ scripta nocē. Disceptatū ē diu inter florētinos ob pecuniarū exactio-
nes. q̄ tenuiores ciues maḡ q̄ opulētos vrgebāt. His diebꝰ cōsentiēte cosmo noua rō fortunaꝝ. cuiusq;
ciuis descriptio cepta ē. quā raro factā sine tumultu motuq; pp̄li fecerūt at tūc q̄ete trāquilleq; trāsiȷ̄t. Lucē
ses qui nr̄a memoria bis florētinoꝝ obsidionē expti. bis philippi mediolanēsiū duc̄ auxilio suā l̄btatē
defendere. ad extremū cū vicinis viribꝰ pares eē nō possent. nec facile inuenirēt. q̄ q̄tiēs hostis p̄meret. to-
tiens ferret opē. fedus ad q̄nq̄ginta ānos cū eis ꝑcussere. eas leges s̄beuntes q̄s dixere potētiores. In-
ter florētiā ⁊ senā apud oppidū q̄ꝺ scīm cassianū appellat̄ anno post iubileū sexto. vise sunt nubes vigiti
(vt ferūt) cubitis a terra s̄blimes inter se mirabili ventoꝝ impetu agitare. ac depugnare ⁊ altere alteras pel
lere. ⁊ mutatis sepe vicibꝰ pelli q̄ pepulerāt interea summa atꝫ incredibili sp̄us violētia. domoꝝ tecta ꝑ in-
ane iactari muros̄ deiȷ̄ci. ⁊ saxa ingētia loco moueri. vetustissimas oliuas. ⁊ antiquissima quercuū robora
radicitꝰ cōuelli. atq; cōstringi. hoīes ⁊ iumēta nō puis spaciȷ̄s ꝑ celuꝫ ferri atꝫ raptari. hec nob̄ q̄ se vidisse
aiebāt retulere. ſꝫ maḡ nos (vt crederemꝰ) ep̄le a grauissimis viris de his rebꝰ alfonso regi dū apud eū age
remꝰ scripte. ⁊ in p̄ñtia nr̄a lecte cōmouerūt. Vrbs sena vñ mihi origo ē. scd̄m hodie locū in etruria obti-
net. ameissimo sita loco. Et si mihi fides h̄nda ē. pp̄lo neq; rudi neq; iurbano. Huiꝰ rectores q̄ nobilitate
postposita. q̄ fuit ī illa ciuitate. tota ytalia memorabil̄ ⁊ ꝑte pp̄li quā duodecim appellāt prorsus cōculca-
ta. m̄ltis annis ī pace q̄uerāt inter se tandē duas factiones h̄re ceperūt. q̄ ꝓut sue rei conducere arbitrate
sunt. ita se vl̄ pp̄lis vl̄ ytalie p̄ncipibꝰ cōiūxere. Cū ꝟo rex alfonsus ī florētinos (vt antea relatū ē) cōducere-
ret exercitū. factōes ip̄e manifestiꝰ patefacte. Altera regiū bellū ꝯ florētinos iuuādū eē ꝯsuluit. altera cum
florētinis auxiliū dandū eē suadē nō auderet. dissimulādū cēsuit vicerūt p̄mo reḡ amici ⁊ eiꝰ castra ꝯme-
atū misere. Sꝫ cū rex ad sextū lapidē vrbi ꝓximꝰ castrametatꝰ eēt. dissemiātibꝰ in plebe q̄ florētinis stu-
debāt alfonsum nō tm̄ florētie q̄ senaꝝ dn̄ium q̄rere. tota vrbe trepidatum ē. ⁊ armati ad portas dispositi
haud aliter alfonsi milites q̄ l̄btate sue insidiātes obseruauere. Cōminuit aliquātisꝑ eā pp̄li suspitōem frā
ciscus martorellus p̄stanti vir ingenio. ⁊ quo rex libēter vteret̄. legatꝰ ad eos missus. ſꝫ cum nō tam regis
amore aut odio. q̄ priuat̄ ciuiū ꝯtētionibꝰ rei publice ꝯsilia turbarēt̄. adeo tenuiter ānona ī castra reḡ de-
portari ꝑmissa ē. ⁊ vt florētinis sil̄ ⁊ regi viderēt̄ lesi. Idē factū ferdinādus reḡ filiꝰ alio postea tp̄e ī eos-
dem florētinos duxisset neq; eñ p̄ncipio eiꝰ aduētꝰ satis ei fauētes fuere. Sꝫ veneti cū senensibꝰ ac regi fe
dere iūcti eēnt vsq; adeo senēses legatōibꝰ agitarūt. Et vt ipi societatē tandeꝫ reḡ inierūt. bellūq; florētis
indicerēt publice. q̄ꝺ breui sopitū ē venet̄ apud laudā incōsulto rege paceꝫ recipiētibꝰ. Post hec senēsibꝰ
aliud euestigio bellū exortū ē aduersus hylbrādinū pitiliani comitē in quo ducibꝰ vsi sunt sigismūdo ma-
latesta ⁊ euberto corrigēsi quoꝝ potētia nō tā hostibꝰ q̄ ipis senēsibꝰ formidāda fuit. Suborta aūt īter
sigismūdū ⁊ senēses discordia. cū sese ille suspectū eē aīaduerteret. nō sine suo ⁊ senēsiū dāno recessit. euh-
bertꝰ cū senēsibꝰ ꝑseuerauit. Interea comes iacobꝰ pycininꝰ. q̄ iā pridē apud venetos stipēdia faciēs nō
sine laude reꝝ gestaꝝ eoꝝ copias duxerat cū pace vbiq; porta stipendio careret in etruriā ꝓperās senenses
iure p̄ne amicicie. vt sibi auri. xx. milia mutuo dent. missis legatis expetiȷ̄t. q̄ꝺ cuꝫ frustra fuisset. acies in
eos cōuertit. Et ingressus senēsem agrū. pleraq; oppida ꝑtim vi ꝑtim ꝓditōe recepta diripit. Calixtꝰ ter-
cius q̄ recens pontificatū inierat. copias suas senēsi pp̄lo auxilio mittit idē frāciscus Sforcia idē florenti-
ni faciūt veneti quoq; ꝑ fedus requisiti auxiliū q̄uis tenue p̄bent. Cōmittit̄ ex iprouiso p̄liuꝫ. ex quo sine
magno damno ꝑtiū discessum ē. Iacobꝰ cū exercitu coactꝰ ē castilionū sese recipe. q̄ꝺ oppiduꝫ eē diximꝰ a
florētinis priori bello receptū vbi q̄uis acriter oppugnaret̄, expugnari tñ nō valuit. Inter hec Euhbertꝰ

in ſuſpitionē actus tanq̃ cū pycinino ſentiret. cū eius rei nō parua extarēt indicia vocatꝰ ad vrbē in ſena-
tu ſeneſi trucidatꝰ ē. ⁊ ꝑ feneſtrā in foꝝ ꝓiectꝰ ē. Pycininꝰ paulopoſt vrbetelliū natura loci mūitiſſimū op
pidū ꝑ ꝓditionē obtinuit. vna eīm tantumō via. iſtaq̃ artiſſima. ⁊ arcis oppoſitōne defenſa pt adiri. reli-
quas ꝑtes ſtagnū claudit ꝑuis dumtaxat lembis cymbiſue nauigabile. Hic cū frumēti viniq̃ copiā pyci-
ninꝰ repiſſet. tamdiu ſe ꝯtinuit donec pacē apud regē arogonū firmata ī regnū ſeſe recepit. Sꝫ ea pax ex-
terno bello ſenēſes ſoluit interno magis ac magꝭ īplicauit. nā regꝭ amici. ⁊ tanq̃ belloꝝ cā fuiſſent pycini
niq̃ ſtudio fauiſſent. partim ſecuri ꝑcuſſi ſunt. ꝑtim relegati. multi cū ſibi ꝑiculum in pr̄ia imminere cerne
rent. ſpōte ī exiliū abiere. adeoq̃ ī eos q̄ ſuſpecti ſunt hiti. ſeueritas exercita ē. vt etiāz florētinis videaꝛ eē
ſeuitū nec dū maloꝝ finis qn̄ in ciuitate paꝝ pacata. noue indies machinatōes. aut fingūꝛ aut inueniūtur
⁊ ſanguis ciuilis in forū diſꝑgiꝛ. hoc fortaſſe malū equulꝰ ille p̄nūciauit. q̄ ãno iubileo añ portā eiꝰ vrbis
q̄ romā ꝑgit. pregnās freq̄nter aſtāte pplo. dū pareret expirauit. Erat eīm hermofreditꝰ. cuius feminei ſexꝰ
nullū ī eo veſtigiū cerneret. Inter alios quos vrbe relegatos haud nocētes ciuitas exiſtimauit duo fuere
ab ipa puericia ſocij. ⁊ ſtudioꝝ cōione coiūcti. quis alter iuris ciuilis ſciam ꝓfitereꝛ. alter poeticā. Gre-
goriꝰ lollius. ⁊ frāciſcus patricius cuiꝰ pl̃a extāt poemata. q̄ doctiſſimi ꝓbāt. ⁊ q̄ vitā ſibi retinuiſſe credū
tur. Marianꝰ ſozinus ꝑ idē tp̄s ſcia iurꝭ nō ſolū apud ſenēſes. ſꝫ tota ytalia late clarꝰ ē hitꝰ. Plūbinū nobi-
bile oppidū ex populione ruinis edificatū exiſtimaꝛ nōnulli populinū appellādū putāt id ē ī littore tuſcie
maris ſitū. Ilue inſule oppoſitū. q̄ ferri venis inexhauſta magnū quotannis vectigal plūbini dn̄o prebet
Huic oppido p̄fuit iacobꝰ appianꝰ ex paula nobiliſſima femīa martini q̄nti romani pōtificꝭ ſorore natꝰ. pa
cificus q̄dē p̄nceps. ⁊ a vicinis amatus. Qui cum ex cōiuge virilē ſobolē nō ſuſcipet. extra m̄rimoniū he
redē q̄rens cōcubinā q̄ndā amare cepit. cuiꝰ cū venter intumuiſſet. ⁊ iā tp̄s pariēdi ꝓpe adeſſet. incredibili
gaudio geſciens florētinis ac ſeneñ. legatos vti ad ſe mitterēt ac partū de ſacro fonte leuarēt. futuros cō-
patres magnis p̄cibꝰ inuitauit paritū ē venere. ad dictā diē legati. mulier inter obſtetricū manꝰ diu labo-
rans. ethiopē tandē peperit. q̄ res vt riſum pplo chachinnūq̃ excitauit. Ita ⁊ cōp̄rnitates ⁊ leticiā prin-
cipis interrupit tybicē tñ forte maurꝰ in familia eiꝰ erat. ex q̊ natū puerū credidere. q̄ mox vbi detectū fla-
gitiū intellexit ſaluti ſue fuga cōſuluit. Mortuo Jacobo Reynaldus vrſinꝰ pacri vir ingenio ⁊ rei militarꝭ
pitus in eiꝰ locū ſuffectꝰ ē nō ſuo iure ſꝫ cōiugis. q̄ iacobi filia fuiſſet. Hūc alfonſus cū in tuſcia florētinoꝝ
bello deſtinareꝛ. fauentē hoſtibꝰ repit q̄ꝓpter caſtris plūbino admotis. eū intra menia clauſuꝫ terra ma-
riq̃ ſummis viribus oppugnauit. ſꝫ nō mīori ṽtute ipe ab interiori ꝑte ciues ſuos defendit quā regis mi
les ab exteriori muros īuaſit. Pugnatū ē diu acri cōtentōe ita vt mlti vtrinq̃ ceciderint. cōplures vulnera
ti in hoſtiū manꝰ peruenerūt. ⁊ eo p̄lio mltoꝝ virtus enituit inter quos duo antonij alter rixanus. alter ca-
dola ad muros pariter vadētes inter ceteros pugnare fortiter aīaduerſi ſunt. Sꝫ oībus p̄latus ē galeatinꝰ
Baldaſinꝰ natione ſiculus q̄ ter muri faſtigio app̄henſo q̄ prius tormēta diſiecerāt conatꝰ eſt oppidū irru
ere. ceteꝝ feruentis aq̄ viueq̃ calcis. q̄ inter arma ingeſta vbi ad corpus penetrauerat ꝑurebat artus vi de-
territus. grauiſq̃ ſaxi ictu cū reuulſa aggeris ꝑte deturbatus ē. Fuit aūt galeatius ſtatura q̄ mediocrē exce
deret robuſtis ac ceretibꝰ membris. corpis magnitudini vires r̄ndebant luctatione iactu ſaltuq̃ nulli bo-
minū ceſſit. membroꝝ robori par animꝰ erat. eq̄ ac pede iuxta bellator acerrimꝰ. armatura graui armatus
galeatuſq̃ humiſtās. ſiniſtra ſellā. dextra haſtāz equeſtrē tenēs. ſtrēnuo ſaltu grādi ſtatura equū inſilebat.
ſingulari certamīe q̄ter p̄liatus. bis ī ytalia. bis in gallia trāſalpina totiꝰ victor euaſit. a tribꝰ hoſtiū equi-
tibꝰ. eoīpo florētinos bello peditꝰ vnū ex his gladij capulo ſeminecē eq̄ excuſſit. aliū citato equo medium
amplexus e ſella extractū humi ſtrauit. Terciū cubito grauiter ꝑcuſſum ī fugā ṽtit tāta porro modeſtia vt
nūq̃ ipe de ſe vl̄ rogātibus amicis diceret vite cultu. morūq̃ elegātia. oībus p̄terea gratꝰ dilectuſq̃. Per-
ſtitit aūt p̄libus diebꝰ ad plūbinū alfonſus. ſꝫ cū oppidi expugnatio difficilis videreꝛ neq̃ iā cōmeatus in
caſtris eſſet. ⁊ equi cōſumptis arboꝝ folijs fame perirēt. diſſoluta obſidione receſſit. nec diu poſtea Rey-
naldus morbo interijt vxor eius katherina verita. ne rex ī ſe viri delictū puniret. miſſis ad eū oratoribus.
tributū ei quotannis dū viueret. aureū poculū quingētoꝝ aureoꝝ daturā ꝓmiſit. Ea mortua ſollicitis op
pidanis. quem ſibi potiſſimū dn̄m legerēt vicini ṽo potētatus cū varijs artibꝰ ad ſe trahere conarenꝛ. re-
nūciatū ē manuelē appianū adhuc ex principū ſuoꝝ ꝓſapia ſupeſſe. cui ſe cōmittere poſſent. Hic mltos an
nos in militia verſatus nec tñ aut opes cōgeſſerat. aut egregio aliquo facinore nomē q̄ſierat. Ob quā reꝫ
dimiſſis iā armis vxorē troye inter apulos ceperat. ibi tenuiter vitā agebat. nihil minꝰ q̄ dn̄andi ſollicitꝰ
cū a plūbinenſibus publice reuocatus ē. quod ei primo nūcio veluti ſomniū viſum ē. Exiñ fortune luduꝫ
libenter amplexus tanq̃ vite reliquū dormiuiſſet. In alterū virū mutatus. quis ſenex p̄cipatū ſuſcepit.
Rexitq̃ poſtea pleriſq̃ annis ciuibus ſuis gratus. ⁊ vicinis amicus. Alfonſo ṽo qui ei fautor ⁊ fuiſſet ⁊
ſtipendiū fecit ⁊ cēſum dedit. Deceſſit aūt e duobus filijs extra legitimū cōiugiū ſibi natis minore quē cū
ciuitas ſeniori preferret herede inſtituto. In viterbio ṽo nō parui motus fuere Sedente nāq̃ nicolao
quinto princiualles gattris eius vrbis princeps. dū roma redit. apud lacū vicenſem ab inimicis inuaſus
obtrūcatus eſt. Exiñ ſedente Caliſto tercio welhelmus eiꝰ nepos. noctu domi necatꝰ. ob quā rē ciuitas ī
vltionē ſollicita. dū malefactores inq̄rūꝛ. dū iſti fugiūt illi plectūtur. magnas calamitates ꝑpeſſa ē. Vr
bis rome iā tandē nobis ſeſe res offerūt. q̄bus ſuā narrationē petētibus ſuato breuitatis inſtituto. ſatiſ-
facere pergimꝰ. Hic ioannes vitellius alexādrinus ⁊ cardialis ⁊ legatus p̄rimonij btī petri gubernator ⁊
ductor ap̄lici exercitꝰ. q̄ fulginates. q̄ camertinos tyrannos. qui p̄fectum vrbis. qui comitem anthonium
piſanum. qui plures alios eccl̄ie inſultatores bello victos neci dederat. Duꝫ pontem tyberis. quem ſancti
angeli vocant tranſire nititur in etruriam copias traducturus ab his qui arcem adriani cuſtodiebant. re-
pente inuaſus vulneratus captuſq̃ in arceꝫ rapiꝛ. vbi paucꝭ poſt diebꝰ ſiue hauſto veneno ſiue ex vulnere

vitā finiuit. Prouinciā deinde suā. sortitꝰ ē ludouicꝰ ⁊ ipē cardinalis aqlegiensꝭ p̄triarcha. iā rebꝰ gestis ⁊ amicicia pōtificꝭ late cognitꝰ. q̄ pacatꝭ rebus ī vrbe eugenio reditū p̄parauit. Cōprehēderāt rōni eugeniū ac libertatē asserētes. apud sctām mariā in trāstyberina regione custodiebāt eūqꝫ cū deceptis custodibus per tyberim nauigio fugeret. iaculis ac sagittis petierāt. fremebat em̄ ppl's. cū externꝰ miles infestis armis romanos vastaret agros. hoīes atꝫ armēta surripiēs. Sꝫ cū plīmis ānis eugenius abfuisset intellexerant ⁊ opulēti ciues ⁊ inopes romani summi pontificis curia. nō tam vrbē qꝫ vastā ac desertam speluncā videri. q̄bus ex rebꝰ missis ad eū legatꝭ vt in vrbē suā rediret. magnis p̄cibꝰ rogauere. Rediit ille nono postqꝫ effugeret āno. nec tā ignominiose pulsus fuerat. qꝫ exceptꝰ ē gl'iose. Fuit cūꝫ frācisco Sforcia ⁊ in pyceno de q̄ postea dicemꝰ ⁊ ī aliis locꝭ p̄iculosum bellū. qđ p ludouicū cardinalē ⁊ nicolaū pyciminū iā sibi recōciliatū ꝯfecit alfonso rege opē ferēte. Cogitauerat frācīscus Sforcia tudertinā vrbē sibi amicā. nā eiꝰ aliq̄n potitus clemēti ciues impio rexerat. deinde rōni cū exercitu parere. Erāt em̄ inter cardinales nōnulli q̄ ludouici potentiā indignātes frācīscū nō q̄si aduersus eugeniū. Sꝫ ꝯ eiꝰ cōsiliū inuitabāt. inter q̄s nicolaū capuensem ī vrbe grosum ac potentē fuisse ꝯmēorant. nā eugenīꝰ p id tp̄s eū de ipa re suspectū roma amouedum curauit. Sꝫ cū auxilia eccie ꝓpe aduenissent frācīscus irrito ꝓposito retrocessit. Eugenīꝰ vo q̄ cū quōdaꝫ venetis ac florētinis studiosissimꝰ fuisset. Cū illi hostē suū francīscū aduersus ecciam armis pecuniisqꝫ iuuarēt ⁊ ipē ad ipoꝝ hostes declinauit. Alfonsum regē ac mediolanēsiū p̄ncipē. ⁊ rex q̄dē eiꝰ suasu vsqꝫ ad tyburē venerat philippo cuiꝰ opes iā pene collapse videbāt laturus opē. aut ī tusciā ꝯ florētinos aut in galliā ꝯ venetos ꝓfecturꝰ. Sꝫ eugenīꝰ cū q̄tuor cardiales creasset. ex q̄bꝰ successorē suū assumēdū esse p̄dixerat in lectulo egritudinis iacēs. paucꝭ post diebꝰ migrauit ad p̄res. ⁊ ī basilica. b. petri apud eugeniū tercium sepultꝰ. Priꝰ tn̄ qꝫ obiret germani q̄ postqꝫ duos de summo pōtificō cōtendere aīaduerterant. neutralitate q̄dā vtētes. vtriqꝫ recusauerāt obedire. destinatꝭ romā legatꝭ. inter quos ⁊ ego vnꝰ erā a friderico impatore missus ob obediētiā ei iāiā morituro restituerūt. Ipē vo theodericū coloniēsem ⁊ iacobum treuerēsem archiepōs. quos pōtificali dignitate p̄uauerat. mutata sn̄ia ad pristinos reduxerat honores. Magnus ꝓfecto ⁊ clarus pōtifex fuit eugenīꝰ cōtempsit pecunias v̄tuteꝫ apprime dilexit. neqꝫ scđis rebus intumuit. neqꝫ succubuit aduersis. neqꝫ spes ei gaudiū. neqꝫ metꝰ tristiciā auxit. sedatꝰ aīmꝰ eūdē sp eiꝰ vultū ostendit. s̄mone breui eoqꝫ grauissimo vsus est. durus ⁊ asp in hostes. ꝓpitius in fide receptis ad hec ꝓceritas corpis. oris decor. ⁊ venerāda ī sene maiestas q̄bus fidē adhibuit. plꝰ aliq̄nto credidit ⁊ maius impiuꝫ qꝫ par fuerat ꝯmisit. huiꝰ p̄r cū in egipto negociaret cū p̄re frācisci fuscari de quo iā mentio facta ē. ab heremita. quē pariter adiit. nō minꝰ letū vaticiniū quā ille accepit. ille em̄ filiū quē hēbat futuꝝ p̄rie principē. hic suū inter sacerdotes ad summū euasuꝝ didicerat. Eugenio vo gabrieli nomē inditū fuit. Qui cum adoleuisset defunctꝭ parētibꝰ euāgelii nō surdꝰ auditor p̄rimoniū qđ ab illis nō tenue accepat. inter xp̄i paupes erogauit. Et cū antonio corario comite eiusdē feruoris adolescēte religionē intrauit. in q̄ summa cūꝫ laude v̄satus tamdiu cū illo vixit. donec āngelus corario gregoriꝰ terciusdecimus appellatus sedē petri sortitꝰ. cū alter ab altero separi nō posset. ambos aduocās senēsi eū bononiēsi anthoniū p̄fecit eccie nec diu moratus vtrūqꝫ cardinalatus honore dignatus ē. in quo ambo clauerūt. Sꝫ hic summū pōtificatū adeptꝰ magis enituit q̄ ⁊ si oriēte scismate in p̄ncipio sui pontificatus vsqꝫ ad obitū cū basiliēsibus cōtenderit. Coronato tn̄ sigismūdo cesare grecoꝝ ⁊ armenioꝝ vnione pacta ciuitatibꝰ eccie q̄s amiserat recupatꝭ tyrānis p circuitū deletis. ꝯtumacia rōnoꝝ edomita. victor inclitꝰ hoīem exuit. Hic me q̄uis aliq̄n aduersus eū existimans. deo sacrificiū facē cū basiliensibus sensissem. Nā in eo tp̄e tota nutabat eccia. veniētē ad se benigne recepit. inter secretarios collocauit ⁊ apl'cis s̄bdiaconatus honore donauit. Ecciaꝫ quoqꝫ tergestinā paucis diebꝰ anq̄ moreret falso rumore vacantē audisset. multꝭ illā petētibꝰ. nisi vni p̄ oībꝰ destinauit. quod postea successor ipleuit. Nicolaus q̄ntꝰ natōe tuscus. ex oppido sarezana. p̄re medico theologica doctrina illustris. ⁊ omi ferme sciaꝝ genere insignis. post eugeniū ī petri cathedra suffectꝰ. Qui paucꝭ an̄ mēsibus cardinalatū ab eo cū felicē apud germanos legatōem obisset. Nec diu p̄us epatū bononiēsem acceperat. Hic vrbē multꝭ ⁊ maximis edificiis exornauit. cuiꝰ opa si cōpleri potuissent nulli veteꝝ impatoꝝ magnificentia cessura videbāt. Sꝫ iacēt aduc edificia interrupta. ruineqꝫ muroꝝ ingētes. Scisma qđ apud subaudiēses aduc ī eccia vigebat. explosit amedeū papatui renūciātē in grām recepit cardinalatꝰ honorē ⁊ in p̄rimo dn̄io legatōem reliq̄t. cardinalibꝰ aliquot ab eo creatꝭ dignitatē dimisit. roānos lōga pace ditauit. iubileū feliciter gessit nisi qđ ī pōte scti angeli ī ꝯcursiōe ppl'oꝝ inprouide facta. ducētos circiter homīes. aut ꝯculcatos aut ī fluīe eiectos p̄isse ꝯstat. Bernhardinū senēseꝫ ordis minoꝝ ꝓfessorē. q̄ paulo an̄ obierat. in nūeꝝ sctōꝝ retulit. Fridericū terciū ipatorē ⁊ leonorā augustā m̄rimonio iuxit. ac de more iūctos coronauit. familias habūde ⁊ cū m̄lta leticia pascēs. Bis cardiales creauit. ⁊ p̄mo q̄dē te vnū antoniū natōe maioricen̄. ad titulū scti crisogoni. quē sibi p̄bie studiis ⁊ archanoꝝ sacre theologie cognitōem ex oībꝰ pareꝫ elegerat. Scđo sex creauit. aut doctrina ꝓcelebres. aut generꝭ claritate īsignes iter quos ⁊ germanū suum philippū sctē sussanne cardialē assumpsit. placidis moribꝰ ⁊ icorrupte fidei virū. Libros ex tō grecia exq̄sitos ad se iussit afferri. ⁊ in latinā cōuerti linguā curauit. magna premia trāslatoribꝰ prebēs. ⁊ acceptissimi ei fuerūt in trāsferendis opibus Georgius trapezuntius. Laurentius valla. petrus candidus decēber ⁊ Gregorius castellanus itemqꝫ demetrius natione grecus. qui soluta oratōne vtens. cū pōtificis aures mirifice oblectarent. nihil ex eo quod peterent. non abstulerunt. In homeri vo poemate quod ab heroico carmine latinum fieri magnopere cupiebat. Cum plurimi ei morem gerere conarentur. vnus tm̄ inuentꝰ est. q̄ acri eiꝰ iudicio satisfaceret. Oratiꝰ romanꝰ q̄ scribatū apl'icuꝫ ea de re cōsequutꝰ magnisqꝫ pollicitatiōibꝰ illectꝰ. Iliadeꝫ aggressus. nōnullos ex ea libros latios fecit dignos. q̄s nr̄a miraret prisca n̄ iprobassꝫ etas. Nicolaꝰ q̄ꝫ perotꝰ polibio e grecꝭ comode atꝫ ornate ad nos traducto. Iohēs tortelliꝰ aretinꝰ libro d̄ orthographia p̄itissime cōscripto. Albtus florētinus ꝯditis de architectura egregiis voluminibus aliisqꝫ

pene innũerabilib⁹ noua cudētes opa ei⁹ pontific[?] grãm meruere. Adeo eñi ingenia excitauit fouitqȝ Ni
colaus vt vix eũ inueniri possit. in quo mag[?] hũanitat[?] ⁊ eloq̃ntie. ceterarũq; bonarũ artiũ studia q̃ suo tpe
floruerit. Illud certe nemo negauerit. tot ei a doctissimis vir[?] inscripta eē volumia. quot neqȝ suorũ p̃decessorũ. neqȝ ĩpatorũ cuiuspiã noĩ dictata ꝯperim⁹. Unũ tñ edoctũ ab eo neglectũ miramur. Blondũ flauiũ forolíuēsez q̃ res a declinatōe rõni ĩpij vsqȝ ad etatē nr̃am toto orbe patratas mirabili ordine ĩ duas digessit
decades romã describẽdo ĩstaurauit. ytaliã illustrauit. deinde triũphantē orbē scribere adorsus oēm nobis
vetustatē aperuit. Sȝ ita ferunt hoĩm mores. praro queq; extollit põtifex. quē p̃cessor amauit. Ceterũ Nicolaus ⁊ veterib⁹ ⁊ nouis codicib⁹ ornatissimaȝ bibliothecã instruxit. In q̃ circiter tria milia librorũ voluĩa
cõdidit. Sacrariũ aplĩcũ vasꝫ aureis ⁊ argẽteis. sacerdotalib⁹ indumẽt[?] mirifice decorauit. Altaris ornamenta aulea q̃q; ex auro cõtexta mirãdi opis coemit. Suppellectilē toto palatio necessariã magnificētissime ꝯpatã duplicauit triplicauitqȝ. Legatõib⁹ q̃s publice audiuit ita r̃ndit vt dubiũ eēt. sapiam ei⁹ an eloquentiã an mag[?] admirere Si q̃s eē ĩ vrbe pegrinos existimatõe dignos accepit ꝯfestim eos. missis xenijs
honorauit. nobiles sua domo extorres q̃ ad se venerãt benigne cõfouit. paupib⁹ xp̃i largas elẏnas dedit.
religiosꝫ mẽdicãtibus nihil ad necessitatē deesse sustinuit. ĩ eccĩas vrbis plĩma dona ꝯtulit in p̃rimonio btĩ
petri plĩmas ac mũitissimas arces oportunis loc[?] erexit. hui⁹ tñ tã admirabil' tam expeiẽdi põtific[?] vite ñ
defuerũt insidiatores. Stephan⁹ eñi rõnus familiã porcaria tenui censu eques. res nouas sepe ĩ vrbe molitus. ac ꝓpterea bononie relegat⁹. clam inde excedẽs magnis itinerib⁹ romam redijt. Conuocatisqȝ mox
amicis. mentem suam exposuit turpe eē dictitãs. eã vrbē q̃ totã sibi s̃biecerit orbem. Nũc sacerdotũ impio
s̃biacere. quos recti⁹ feminas q̃ viros. q̃sqȝ appellauerit. venisse se patũ p̃rie iugũ excutē rē factu facilē si viri fuerint. nicolaũ põtificē celebre epyphaniarũ die ĩ ede. b. petri sacra facturũ. haud magno negocio cõphendi posse. pplm̃ libertat[?] amore. q̃ ꝓclamari cũ audierit mox opē audẽtib⁹ daturũ ad colligandũ autē
p̃sulē cathenã aureã secũ attulit. a se iã p̃ridē pata. quã cõgregat[?] oñdit neqȝ eñi mox occidẽduz p̃sulem ex
vsu eē dicebat. Sȝ obs̃uandũ donec arcē sancti ãgeli p eũ recuparẽt atȝ vt erat hõ facĩd⁹ facile ĩ suã s̃niam
cõgregatos traxit. atȝ eo facilius q̃ inopes ere alieno grauatos ⁊ ob ppetrata scelera iudiciũ formidãtes
ad se vocauerat q̃bus nihil erat ĩ pace sperãdũ. Sȝ p̃sensit insidias nicolaus missisqȝ militibus cõphendi
hoiem iussit illi eũ iã aĩo fractũ. ⁊ apud sororē in archa latētē inuenerũt cõplices ei⁹ in domo q̃ cõuenerãt
expugnati captiq; sunt. e q̃b⁹ vn⁹ baptista sciarra manu ꝓmpt⁹ ⁊ aĩo intrepido. p medias pontific[?] cohortes inani gladio sibi apperiēs effugit. stephan⁹ ĩ arce sctĩ ãgeli alij ĩ capitolio suspẽsi vitã finire atq; ita pontifex maxim⁹ ingēti piculo liberat⁹ romane sedis dignitatē impiũ s̃uauit. Felix põtifex ⁊ oĩm iudicio beatissim⁹ nisi eo sedente turci vt añ diximus ꝯstantinopolim expugnassent xp̃ianorũ desidie atq; ignauie memorabile ppetuũ. Accessit ⁊ aliud qδ nõ paruz eius gl̃iam iminuit. Nã cũ pac[?] ytalie q̃ cũ vehemẽter ferro
vastabat' ⁊ igne. Ipe repator ⁊ arbiter cõcordi partiũ voto delectus ē. dũ diē ex die in deliberationē ducit suspectus eē frãcisco Sforcie iã mediolanẽsiũ principi ac venet[?] cepit tanq; eã s̃niam ꝓmere nollet. que
alijs pacē eccl̃ie alijs bellũ allatura videret'. Ob quã rē intercẽdẽte symoneto monacho ordinis heremitarũ sancti Augustini ꝓfessore obscuri antea nominis ⁊ ꝓrsus ignoti. sȝ vite integritate ꝓbato veneti cum
francisco duce ꝯueniẽtes inter se cõcordie leges dixere. ꝯstituta die intra quã bello socij pacē ratã haberẽt
visum ē id omĩb⁹ monstri sil'e humilē ⁊ incognitũ monachũ ytaliã pacasse. sȝ recusante alfonso pacez. q̃ inscio dicta erat vanã eē nicolaus q̃ de se hĩta fuerãt suspitõem oñdit. misso ad alfonsum legato dñico sancte
crucis cardinali prudẽtia singulari ⁊ vite integritate cõspicuo. qui cum caietã. deinde neapolim ꝑuenisset
interueniẽtibus venetorũ ⁊ aliarũ partiũ legatis differẽtijsq; omĩbus tanq; ex integro discussis alfonso regi nonsolũ pacem suasit. sȝ fedus in annos q̃nq; ⁊ viginti inter oĩes ytalie potentatus ꝑcussit. cuius romanus pontifex ⁊ cõs̃uator ⁊ iudex dictus est. Sed cũ doloribus arthreticis p oēm ferme pontificatũ suũ
Nicolaus vehementer laborasset indies magis ac magis opprimeret'. nec iã ampli⁹ mortalē pollutũq; comitatũ candidior anima dignarẽtur e vita decessit. ab eo q̃ in pontifex eugeni⁹ munera tradiderat. nonsolũ cõfirmata sunt. sȝ ampli⁹ pontificalis dignitas adiecta. Tergestinaqȝ primũ eccl̃ia. deinde seneñ. ꝯmissa

Calistus tercius post eũ beati petri cathedrã obtinuit natione hyspan⁹ ex regno valentie nobili genere
natus. vn⁹ oĩm q̃ suo tpe sciam iuris ꝓfiteret' eminẽtissim⁹. ⁊ q̃ cõsiliũ reg[?] alfonsi in q̃ multis ãnis p̃sederat. Illiusqȝ artes ac cautiones p̃ se ferret. Is vt primũ põtificatus apicē adept⁹ ē mox aĩm ad delendam
turcorũ ⁊ legē ⁊ gentē cõuertit votũqȝ vouit. ad eã rem solennes misit in galliã. in garmaniaȝ. in hũgariã.
in orientē legatos primarios sancte ro. eccl̃ie cardinales. e quib⁹ nullus aduc redijt. Alanũ tñ cardĩalē sctē
braxedis magno ingenio virũ ⁊ aĩo securo ⁊ potẽti ꝓpediem e gallia reuersurũ putãt. Naualia qδ antea ĩauditũ fuerat rome cõstituit triremes q̃plures ad ripã tyberis in ciuitate leonina pauit armauit in turcos
misit comitē iacobũ pyciniñũ senensibus vt dictũ ē armis insultantē. misso milite suo rep̃ssit. Regi alfonso querenti ex eo. quo pacto inuicem victuri essent regna sua. Respõdit ipe regat nisi summus aplic⁹ gubinatõem relinquat. veras eorũ multis de rebus dissensiones. magna pars ytalie simulatas cõfictasqȝ crediđit. qui fidem dedere cõtentioni alij calistum alij alfonsuȝ alij vtrũqȝ accusauere. Quorũ alter regē sub quo
natus esset. alter suũ sacerdotem cui tanq; vicario dei parẽdum est ferre nõ posset. Ab his cardinales a calisto
creati sunt. primo tres. ex quibus duo nepotes eius fuere. quorũ ⁊ si fuit etas aliquanto iunior. q̃ tanta dignitas videretur exposcere. doctrina tñ ⁊ circũspectio ⁊ morũ suauitas id honoris haud iniuria consecuta
censet'. Terci⁹ fuit iacob⁹ de portugalia regio semĩe nat⁹. ĩ q̃ ea modestia. ea grauitas id acumē ingenij. id
studium l̃rarum. is amor virtutis emicuit vt q̃uis iuuenis aduc tardius tamen opinione omniũ ad eã dignitatē ascẽderit. Scđo loco sex assumpti sunt. haud profecto indigni. si me vnũ demas. tãto munere meo
tñ iudicio. nulli digni⁹ id honoris obuenit. q̃ iohãni epõ zamorẽsi ciuilis sapientie cognitione sublimis

q̄ vno de q̄draginta annis romanā secutus curiā p oīa ferme officia castus innoxiusq̧ trāsierat cancellariaꝫ vo q̄ a tpe nicolai in carcere tulliano cardinali ac marchie legato cōmisit germanū eius petrū borgiā egregia specie atq̧ indole iuuenē. eccl'iastice militie ducē p̄fecit. Exin p̄fecturā vrbis ei cōmisit ludouico cardināli sanctoꝝ q̄tuor coronatoꝝ. ⁊ ip̄e q̄ꝫ nepoti legatōem bononiēsem demādauit. Vincētiū natione hyspanū ⁊ osmūdum anglicū miraculoꝝ fama illustres inter sctōs redegit. Legatos ī Scithiā ⁊ psidē ī ethiopiā misit. q̄ xp̄ianos p oriente in fide cōtineret. ⁊ aduersus religionis hostes armaret. Schanderbechio in albania multisq̧ alijs p greciam turcoꝝ bello laborātib⁹ pecuniaria subsidia largitus ē. Trāsfigurationis dn̄ice festū instituit. ⁊ celebrare publice iussit. assumptionē suā priusq̧ pōtifex maxim⁹ eligeret pluribus annis p̄dixit. Cladē quoq̧ quā turci apud albam ī hūgaria sustinuere anq̧ fieret vaticinat⁹ ē. Nūc quoq̧ de futuris multa ⁊ magna pmittit. q̄ diuina pietas nō abnuat velim. Mortuo iohāne comite taliacozio q̄ e psapia vrsinoꝝ fuit. cum mascula ei soloes nulla esset vrsini hereditatem eius ppinq̄tatis iure ad se traxerunt Id egre tulit comes euersus cu⁹ filia nupta esset vnica iohānis filia. Ventū ē ad arma colūnenses comiti euerso auxiliū p̄buere. deinde hortante pontifice psper cardinalis martini q̄nti romani quondā sapiētissimi ⁊ felicissimi pape nepos. eius gētis honoratissim⁹ ⁊ lr̄arū studio late clarus. cognationē suā bello subtraxit inter vrsinos ⁊ euersum vsq̧ hodie impacate durāt inimicicie. Latin⁹ sanctoꝝ iohānis ⁊ pauli cardinalis illustris vrsinoꝝ familie princeps dexterrimo vir ingenio iuris scia ⁊ aīo. q̄ alta curet. parua despiciat insignis ex vrbe pfectus. ad oppida sua recessit. tanq̧ rome nō se satis tutū existimaret. siue comitis insidias veritus. siue pontificis indignatione ꝯmotus. nec reuocat⁹. in hāc vsq̧ diē reuerti voluit. Calisto inter oīes cardinales duo ad hoc vsq̧ tp̄s imprimis auditi atq̧ accepti fuerūt wilhelmus Rothomagens ameno ingenio. ⁊ sanguinei origine clarus ac petrus sancti marci eugenij quarti nepos patricia apud venetos gente nat⁹. ⁊ industria potens. siue qd̄ eoꝝ cōsilijs multū inesse crederet. siue qd̄ alteꝝ francie regnū alteꝝ venetoꝝ rempublicā dicere posse arbitratus ē. Symonē romanū p̄hie studijs ⁊ arte medica excellentem adeo dilexit. vt fr̄em eius iacobū ep̄m feretranū q̄q̧ virtute prestātem sua potissimū ꝯsideratōne rubeo galero donauerit. In audiēdis legatōnib⁹ priuatorūq̧ hoīm caus antecessoꝝ suoꝝ facilitatē longe superauit. Ep̄las ⁊ regibus ac amicis p seipm dictauit in signādis supplicationibus libēs ⁊ hilaris tēpus absumpsit. De iure interrogatus pcupide rn̄dit. leges canonesq̧ tam ei fuerunt in promptu. q̧ si heri aut nudiustercius scolā iuris primū exiuisset. Nihil em̄ memoria sua excidit qd̄ retinēdū existimauit. ceteꝝ nulla facultas ei iuris cognitione potior visa ē. in q̄ ip̄e ita excelluit vt suoꝝ p̄decessoꝝ. q̄ sibi possit equari. vix vn⁹ aut alter inueniat. Hic postq̧ ordini cardinaliū me inscripsit. varmiēsem q̄ꝫ ecciam ad mare baltheuꝫ in sarmathas sitū postulātibus canonicis ꝯmēdauit. cui⁹ possessionē fremētib⁹ ea in regione crudelibus ⁊ atrocissimis bellū nōdū asseq̄ potui. In vmbria q̄ hoc tp̄e sub ducatu spoletano cōtinet pauce ciuitates intestinis seditōibus caruerūt. Nursia q̄nti sertorij quōdā p̄ria guelfarū ꝑtiū insidijs sepi⁹ agitata vix tandē respirare potuit. Narnia quā sulphurio gurgite candid⁹ amnis circuit ancipiti vix adeundo iugo gibellinoꝝ factione depssa guelforū ꝯsilio ducta q̄escit. Nō amerinis. nō reatinis. nō fulginatibus. nō ortanis nō ip̄is deniq̧ spoletanis sue calamitates defuerūt. Sꝫ asisina ciuitas oīm miserior īuēta est. q̄ dūmō brachianāmo Sforcianā factōꝫ amittit. ⁊ nūc ꝑtē q̄ supior. nūc alterā q̄ īferior appellat expellit eo deducta ē. vt iam ciues vniuersi. nō solū inferiores. s̄ nulli poti⁹ vrbe iā pene deserta dici pn̄t. Pyceninū regionē. quā nr̄a etas marchiā vocāt. Franciscus Sforcia vicecomes eugenio q̄rto ponti. maximo cū rebus basiliensib⁹ occupato. ⁊ nō solū philippi marie s̄ alfonsi quoq̧ regis inimicicijs implicito vna quodāmō excursione ademit. nōnullisq̧ post annis cōtinuata possessione retinuit. Interim captus amore puelle. q̄ inter v̄gines cōiugi sue s̄uiebat. ⁊ sibi mlt̄aꝝ molestiarū. ⁊ illi necis cā fuit. ꝑpetua ea vocata ē. apud nouariēses honestis parētibus orta. forma egregia. ⁊ ingenuis morib⁹. nisi potētis dn̄i decepta blandicijs. virginitatē cū adulterio pmutasset. hec cum paulatim intumesceret vterus ad tegendū facin⁹. quesito qui eaꝫ duceret viro despondet. Constituto nuptiarum die vocatis amicis. apparato grādi cōuiuio. sponsus in oppido quod a francisci curia non longe inhabitabat aduentum noue nupte prestolabat ducitur illa multis comitata nobilibus. Sed ingressa oppidū. cū descendere in domo sponsi crederet. iussa vlterius pgere in arcē rapta ē. nec vlteri⁹ infelici viro vidēde spōse copia fuit. Qd̄ cum blāca frācisci ꝯiūx cordatissima mulier cognouisset. nūq̧ deinde q̄euit. donec dimissis pcussorib⁹ puellā q̄uis diligenter custoditā interfecit. frācisc⁹ q̄uis ea re valde ꝯmot⁹. vxoris tn̄ iusto dolori cēsuit ignoscendū. Exin pōtifex eugeni⁹ iā philippo regiq̧ ꝯciliat⁹ nicolaū picininū cū exercitu aduersus frāciscū misit regēq̧ vt iter in marchiā duceret adhortat⁹ ē. annuit alfonsus. delectuq̧ militū hito cū florētissimis eq̄tū pedituq̧ copijs in picenū ꝑuenit. Iūctisq̧ apd̄ hisiū cū picinino castris eoq̧ toti⁹ exercit⁹ duce ꝯstituto ꝯterritos oppidanos ī deditōꝫ eccie ꝯpulit. q̄ꝝ exēplo ⁊ scti seuerini incole secuti claues portarū misere. Que cū frācisc⁹ accepissꝫ copijs suis p munitiora puincie oppida distributis ptrahere bellū e re sua arbitratus ē. Exin̄ cū petr⁹ brunor⁹ vnus e copiarū suarū ductorib⁹. cū. dccc. eq̄tib⁹ ad regē trāsisset. maceracēses vo ac folētinates deditionē eccie fecissent. Cōsentiētib⁹ venetis ac florētinis redire se in grām philippi ducis mediolani vt regis impetū euaderet amicis iterpositis simulauit. Credidit philipp⁹ lr̄isq̧ ac nūcijs vti copias ī regnū reduceret alfonsum frustra rogauit turpe em̄ regi videbat inuito eugenio rem īfectā relinq̄. pseuerauit igit atꝫ acri⁹ instās cingulū oppidū in deditōem eccie recepit castrum planū vi captū militi diripiēdū dedit. nec territ⁹ ē. q̄uis philipp⁹ ea re cōmotus pacē cū venetis ac florētinis fecisset. Sꝫ aesim cum exercitu petens troylū copiarū ducem. cui franciscus maxime fidebat. Nā ⁊ multos annos in eq̄tatu suo primos ordīes duxerat ⁊ sororē ei⁹ in vxorē acceperat. tradita ciuitate sese dedentē in comitatū suū recepit. Deinde rochanicōtratam cum defendente ruberto francisci nepote. plurib⁹ dieb⁹ frustra oppugnasset. ad metaurū amnē supra fortune fanū

quo se franciſcus cum reliquo equitatu receperat cõtinuato itinere duxit. Ibi ad Alfonſuꝫ tybicen quiaꝫ d
a franciſco ĩ caſtra veñt ĩpetrataqꝫ a rege ꝓ ſui ordis more. liberiꝰ loq̄ndi venia. mlta nepharia ĩ nicolaum
pñtem franciſci noĩe ꝓbra ꝯgeſſit. ꝓditorẽ ac pfiduꝫ appellans regemqꝫ admonẽs ne illi ſe credat. cui fal
lere potiſſimũ ſit. Poſtremo nicolaũ franciſci vrbis ad duellũ ꝓuocauit. In q̄ duces ipi eorumqꝫ copie de
gl'ia de dignitate certarẽt. apariturũ q̄dẽ vno prelio ducũ ſil' atꝫ eq̄tũ vtutẽ ſil' a rege petijt vt equus ſpecta
tor pugne adeſſet. Nicolaus iã inde ab initio ea audiẽs ꝯmotꝰ. haud lenioribꝰ ꝯuicijs ĩ frãciſcũ abſentem
cõiectis fidẽ ſuã mltis exemplis cõprobãs egre ſibi eẽ rñdit. Corpꝰ ſuũ vulnere ĩ ceruice recepto debilitatum
fuiſſe ꝯſuꝫ ſe ſingulari certaĩe vter eoꝝ ꝓditoĩs ĩfamia cẽſendꝰ eẽt. niſi fortũa hãc ſibi facultatẽ abſtuliſſꝫ
oblatã tñ pugnandi cũ exercitibꝰ cõditoẽꝫ. leto ſe aĩo. cũ bona regis venia accipe. Poſtero die cũ copijs ſu
is ſb ipam vrbẽ fauũ patenti campofutuꝝ. qd̄ cũ a ſe poſtulare nicolaũ decoris tuẽdi cauſa rex aĩaduerteret
vtriuſqꝫ ptis ſecuritati ſeſe ꝯſultuꝝ recepit. Sꝫ cũ dicta die nicolaus ĩ campũ cũ ſuis ꝓceſſiſſet. atqꝫ inſultãs
vrbis menibꝰ vſqꝫ ad portas cucurriſſet. Rex vo ꝓcul ĩde ad mille paſſus cũ exercitu ꝯſediſſet. Liberꝫ vtri
qꝫ pti pſtaturus campũ frãciſcus ſine regi parũ fidẽs. ſine gl'iam ſuã de q̄ p id tp̄s haud dubie iactabat̃ ĩ di
ſcrimẽ adducere veritꝰ. intra vrbẽ ſuos ꝯtinuit. Mag̃ inter franciſcũ ⁊ Nicolaũ. nõ emulatio mõ viguit ob
rei militaris gl'iam. cuiꝰ primas ptes ſibi vterqꝫ arrogabat. verũ ⁊ ſimultas ingẽs ob veteres inimicicias
q̄ olim ĩter Brachiũ ⁊ Sforciã fuerãt. q̄ꝝ alter frãciſco pr̄ alter nicolao mgr̄ ac dux fuerat. atꝫ idcirco nõ tñ
hoſtes ſꝫ vt inimici inter ſe bellũ gerebãt. nec ſb vno eodẽqꝫ pñcipe vt militarẽt adduci poterãt. Nicolaus
ex corpis breuitate pycinini nomẽ qd̄ ytalica ligua puũ ſonat accepit. Sꝫ q̄nto mediocritate ſtatura eiꝰ ĩfe
rior. tanto aĩ magnitudo ſupior. Pauca ei vba fuerẽt atꝫ paꝝ compta. Sꝫ q̄ mltaꝝ ac magnaꝝ reꝝ ſñiam cõ
pbenderẽt. in milites ſuos ĩdulgẽs. ĩ amicos liberal'. in hoſtes durꝰ ⁊ aſper. dimicandi cupidꝰ. q̄tis impa
tiens. gl'ie auidus. ⁊ ĩ picul' obeundis ꝓmptꝰ ac ſecurꝰ. pl'ũ ex occaſione ꝓtinꝰ ſumpſit. hoſtẽ celeritate p
uenit excurſione fatigauit. leuis armature. eq̄te magiſqꝫ pedite vtebat̃. fortes atꝫ aſperos milites amauit.
hoſtiũ nũero deterreri nõ potuit. Quibꝰ rebꝰ cũ plimos ⁊ ĩ gallia cyſalpina ⁊ ĩ reliq̄ ytalia triũphos ex ho
ſte duxiſſet haud dubie reꝝ geſtaꝝ magnitudĩe ⁊ gl'ia mgr̄o ſuo Brachio maior euaſit. Franciſcꝰ aũt hone
ſto corpe fuit. ⁊ qd̄ mediocritatẽ non paꝝ excederet. amplo pectore. robuſtis mẽbris ⁊ apte diſpoſitis. facie
grata. iocũdis ocul'. caluicie venerabilis. facũdia copioſus ingenio pacri. aĩo reꝝ magnaꝝ cupido. ſolers ĩ
miſtrandis rebꝰ. ĩ laboribꝰ pferẽdis infatigabilis. in occaſionibꝰ ꝓſpiciẽdis acutꝰ. ⁊ ſagax ĩ hoſtibꝰ fallẽ
dis. vſutꝰ ⁊ vafer ĩ pſagiẽdis euitandiſqꝫ dolis. ac hoſtiũ ꝯſilijs puertẽdis cautꝰ atꝫ ꝓuidꝰ. Raro niſi ex
deſtinato cõflixit hoſtẽ. ſepiꝰ obſidẽdo qꝫ decertãdo cõfregit. peditatũ ĩ mag̃ precio hũit argento atqꝫ auro
cultos eſſe milites voluit. in exeq̄ndis cõſilijs celer ac pſeuerãs ĩ oĩ renouãda pñtia aĩ laboꝝ tollerãtia. vſu
exercitatione cõſilio mirifice inſtructꝰ. q̄bꝰ artibꝰ breui adeo magnꝰ effectꝰ ẽ. vt vnꝰ ex oĩbꝰ copiaꝝ ducibꝰ
inuẽtus ſit. q̄ cũ Nicolao de rei militaris principatu cõcertare poſſet. Nã cũ ſcia rei militaris atꝫ auctẽ pa
res viderẽt̃. diu dubiũ fuit. vter alteri añponendus eſſet. Sꝫ hãc litẽ fugatꝰ paulopoſt nicolai exercitus. ⁊
in gens victoriaꝝ franciſci curſus ⁊ mediolaneñ. fortuna ĩ eũ pleno cornu trãſlata ꝓrſus direnit. Ceteruꝫ
fani expugnatõꝫ cũ rex difficillimã ĩtelligeret. nõ frãciſci ſolũ magni ⁊ pitiſſimi ducis pñtia defenſi. verũetiã
q̄ vrbs mari adiacens claudi. ne cõmeatus intraret haud quaqꝫ potuit. inde abiẽns in firmanũ duxit quo
in loco, cũ alexander franciſci frater eruptione facta. poſtremũ agmen eius inuaderet. cõuerſis in euꝫ ſignis
hoſtem intra vrbem repulit atroci pugna per muris facta ⁊ antemurali quod pro vallo ſtabat vi capto. De
inde ad turrim palmaꝝ compoſito agmine. pueuienti franciſci ep'la reddita ẽ nuncio intercepta. q̄ troilo ac
petro Bruniauro inſcripta. inter cetera ea vba continebat. ne amplĩꝰ differẽtes. iam tandẽ cogitata matu
rarẽt quapropter oĩes de ꝓditione ſuſpectos armis eq̄ſqꝫ ⁊ oĩne ſuppellectile priuatos, in vincula cõie
ctos in arogoniã miſit ⁊ in arce ſatabie valentini agri cuſtodiri mandauit. nec diu poſtea cuꝫ temaritani de
ditõem feciſſent in regnum ſuũ diuertit. duobus milibus equitũ ad pycininũ q̄ ad montem aureũ cũ exer
citu ſubſtiterat tranſmiſſus. Sed priuſqꝫ illi aduẽtaſſent pycininus repentino franciſci aduentu inuaſus p
lio. fuſus pulſuſqꝫ fuerat. Cliuus in quo caſtra poſita erãt. ⁊ oppidũ ꝓximũ diſſipatos fuga puauit. Fran
ciſcus ea victoria ſimul ⁊ ꝓfectione regis elatus picininũ vndiqꝫ veluti victor percurrere ⁊ infeſtare cepit.
Rogatus ab eugenio alfonſus eo reuerti. cũ iam ſe itineri accingiſſet. noui regni motibꝰ domi retentus lu
pum virreũ vrſinũ garſiãqꝫ cum non paruis copijs aduerſus Sforciam miſit. Interea nicolaus pycininꝰ
a philippo in galliã reuocatus frãciſcũ filiũ cum pte copiaꝝ in pyceno dimiſerat. Quẽ Sforcias ad mõtẽ
vlinum prius pugna ſuperatum intercepit quã regis auxilia ei aduenĩſſent. Poſt hec ludouicꝰ aquilegieñ.
patriarcha eam prouinciam ab Eugenio ſortitus iohannem vintimiliũ inter belli duces famam preſtan
tem. cum magna equitum peditumqꝫ manu a rege miſſum. omnibus copijs ſuis prefecit. cuius induſtria
aufidam oppidum obſidione clauſum in deditionem accepit. Erant eo tempore non parue philippi copie
apud cingulum oppidum contra franciſcum miſſe. Nam philippus cũ frãciſci recõciliatõem iã tandẽ mu
tilatã intellexiſſꝫ Italianũ Forlanũ ĩ rebꝰ bellicis late cognitũ. q̄ põtificis ptes adiuuaret eo trãſmiſerat. Cui
cum patriarcha ⁊ vintimilius per rectam viam coniũgi non poſſent. Nã media loca franciſcus obtinebat
magnis itineribus promontana ad eum peruenere. quo cognito franciſcus e pyceno diſcedens in vrbina
cem agrũ ſeſe recepit pr̄iarcha montẽ molonẽ obſedit atqꝫ obtinuit. Deindẽ oppidum ſancti angeli, vi ex
pugnans diripiendũ militi dedit. vintimiliꝰ paulopoſt ab eo ĩ regnũ ad hiberna recedẽs p agrũ firmanuꝫ
nõ ꝓcul a mõte ſctõ cõſtitit cuiꝰ aduẽtũ ꝯterriti oppidani. emiſſis oratoribꝰ deditõꝫ fecere ſitrqꝫ circũiecta
caſtella. deĩde ad mõtẽ altũ ꝓfectꝰ. dies aliq̄t ibi mãſit. Interi firmani ꝯiuratõne fctã ſpe ꝓpinq̄ auxilia a
frãciſco defecerũt alexãdro frẽ cũ magna equitatus parte in arcẽ cõpulſo. q̄bus ⁊ vintimilius ⁊ pontificis

copie mox auxiliū ꝓbuere. Sed cum arx eiuscemodi esset, vt sola fame vinci posset. premunitis vrbis par/
tibus. ne descensus ex arce fieret vintimlius vti ɔstituerat. in hiberna ɔcessit. Seqnti āno alfonsus remū/
dū buillum ꝛ cū eo mille equites. totidē pedites ad pr̄iarchā in pycenuꝫ misit. q̄ vbi cuꝫ iacobo caynano ī
eccie castra ꝑuenit. mox ytalianus forlamis mandāte philippo maria ɔphensus ē. at post triduo iussu pa/
triarche apud Roccācontratā securi ꝑcussus. montē fabruꝫ deinde cepere. ꝛ aliq̄t castella friderico vrbina
ciū ꝑ̄ncipi eripuerunt. ſꝫ cuꝫ iā duo milia eq̄tuꝫ a florētinis ac venetis missa. francisci exercitum auxissent.
Philippus vo exercitu suo ad casale mai⁹ iuxta flumē padū a venetis pugna fuso ac castris exuto. copias
suas e pyceno reuocasset. Et amplius eugenij ac regis auxilia postulasset. ad quem duo milia ꝛ quingenti
eq̄tes ex castris eccie iubēte pontifice trāsierunt. Franciscus iam bello superior mōtē aureuꝫ ꝛ alteꝝ ei ꝓxim
castelluꝫ sigismundi malateste qui iā ab eo defecerat. ecciam fortune secutus. expugnauit. ꝛ eiusdē oppidū
gradrariuꝫ obsedit. Iteꝝ rex alia pr̄iarche auxilia misit. cuꝫ quib⁹ ī pycenuꝫ reuersus iacobuꝫ caynanuꝫ ꝓ/
ditionis suspectum apud roccācontratā. vbi et ytalianuꝫ forlanū interfici iusserat capitali supplicio affece-
rat. Exin nihil memoria dignuꝫ ab eo gestuꝫ. donec frāciscus philippo recōciliat⁹ illius stipēdia facturus
ꝛ iā dux ɔ̄ venetos designat⁹ ex pyceno recessit. nā postea nō soluꝫ arx firmana ſꝫ oīs ferme ꝓuīcia ī ei⁹ po-
testatē facta ē. In asculo iosias nobilib⁹ ort⁹ parētibus admoduꝫ adolescens iohānē francisci Sforcie fra
trē magno aīo iuuenē. ꝛ qui eā vrbē ꝑ omē belli tp̄s egregie defendisset. ɔspiratione cum paucis inita in-
cautuꝫ obtruncauit. Sꝫ cuꝫ ꝛ ipe tirānuꝫ ī pr̄ia gereret ī exiliuꝫ actus ē ciuitas deinde sb̄ eccia quieuit. Ci-
uis anno abhinc superiore idē iosias arcē quādā naturale situ munitā ꝛ vrbi ꝓpinquā. cuꝫ plerisq̄ latronib⁹
occupās n̄ ꝑuas curas illi pplo īgesserat, q̄ res ei paꝝ ꝓspē cessit. nā roderic⁹. s. nicolai cardial' ei⁹ ꝓuīcie
legat⁹. obsidionē loco admouēs. postq̄ arce potit⁹ ē. captū ipm vinctūq̄ romā misit. ⸿ In vrbino dux gē
tis oddo m̄re colminiensi nobilissima natus cū per libidinem in matronas nobiles debacharet. nec mo-
dum licentie faceret pplari tumultu interfectus est. Vicentor nequicie ꝛ adolescentie sue corruptor protho
notari⁹ carpensis nobili genere ort⁹. ſꝫ ingenio pessim⁹. qui nuptis ac v̄ginibus q̄pluribus vim intulerat
qui per oīa scelera ad summū vicioꝝ peruenerat. eadem nocte cū discipulo suo necatus inexhauste libidis
penas dedit cadauer eius in foꝝ delatum desecta virilia in ore mordicus tenuit. Guido pater oddonis pri
usq̄ ɔiugē ex colimineñsi familia duceret cū proles ei nulla virilis esset. anxius quonā pacto in gēte sua im/
periū ꝓpagaret cōcubinā ex se pregnāteꝫ assimulauit exin Bernhardini cardensis agnati sui ꝑclari copiaꝝ
ducis filiū tūc forte natum supponi ꝓ suo nutrirīq̄ iussit friderici noīe indito. ſꝫ coniugio deinde contracto
cum filiū legitimuꝫ sustulisset cōuersa in eum cura fridericū aduc pueꝝ militie tradidit. in qua ille etatē vsq̄
ad virilē ꝑseuerauit. Deinde oddone mortuo vocatus a pplo vrbinaciū princeps factus est. Clarus vir ꝛ
castrensibus disciplinis apprime institutus. cui nec in admistrandis rebus bellicis ɔsiliū. nec in capescen-
dis periculis anim⁹ nuq̄ defuit. nec vere factis q̄m fide clarior. q̄ quidē vel maxime patuit cū bello picenti
franciscū Sforciā q̄ ad eū se receperat fortune afflatu iā pene desertus ɔstātissime iuuit ac fouit. Indignus
profecto q̄ militari ludo dextrū ꝑdiderit oculū. ⸿ Apud ariminū emilie vrbē sigismūdus malatesta sceleri-
bus insignis imperiū tenuit. qui cū Sforcie filiam matrimonio sibi adiūxisset partes eius in picenti bello
aliq̄diu secutus est. deinde sub ecclesia stipendia fecit militauit in gallia contra venetos ꝛ in tuscia cōtra re
gem aroganum que res postea magno detrimēto fuit. Nā cum de pace totius ytalie apud neapolim agere
tur rex hui⁹ iniurie memor. eū q̄ sibi fidē nō seruasset extra cōmunē pacē esse voluit. Deinde comitē iacobū
pycininū ꝛ fridericum vrbinaciū principem cū copijs in eum misit qui aliquot ei nō parui nomis oppida
abstulerūt eiusq̄ agrum ferro ꝛ igne vastarūt ipe cum auxilia vndiq̄ frustra implorasset. ad extremū quod
vnū salutis erat remediū alfonso misso ad eum reconciliari ɔstituit. cui⁹ nondū ꝓces exaudite sunt. quāuis
spem ɔcordie regis clementia nō paruā effecit. ⸿ In fauētia mortuo guidone anthonio cuius multa in re
bus bellicis clara facinora referūtur principatum frater eius hector arripuit. ꝛ ipe in armis late cognitus.
qui florentinis contra regem militans haud alia rōne q̄ sygismūdus ab alfonso declarat⁹ hostis extra vni
uersalem pacē factus ē. Fabrianeñ. q̄ dudū tyrannide oppressi. necatis tandē q̄ndecim ex familia q̄ princi/
patum inuaserat fugientibus reliquis ad eccie impiuꝫ redierāt. Multisq̄ post annis in pace quieuerāt. hoc
anno de rebellione tentantes. seu consentientes seu suspectos ciues aliquos in vincula cōiecere exin tormē
tis ac questionibus proditio expresso crimine. vltimo supplicō affecerūt. ⸿ In aquila marsoꝝ vrbe apud
quā memoria nostra brachius parusinus dux belli formidatissimus dum per anni tempus obsidionem te
nuissent martini quinti pontificis maximi ac felicissimi armis victus interijt. Diuus bernhardinus senen/
sis postq̄ ytaliā omnē xp̄i nomē p̄dicando ꝑagrasset. mortalis vite cursum ꝑegit. eoq̄ in loco sepultus cla
rere miraculis affirmat. Fuit aūt bernhardino generosa inter senenses origo. nec vera ē assertio eoꝝ. q̄ pa/
triam illi massam fuisse tradunt. q̄uis puericie sui ibi nōnulla rudimenta ꝑegerit. cum essꝫ mater ei⁹ massa
na ceteꝝ pater ac maiores sui longa serie inter nobiles senenses habiti sunt vbi ꝛ ipe natus. ꝛ maiori ex ꝑ/
te educatus. Cum adoleuisset iuri pontificio ediscendo operā dedit. ſꝫ cum sepultis parētibus fallaces hu
ius mundi blandicias. ꝛ inania eius esse ꝓmissa animaduertisset. distributa inter xp̄i paupes substantia.
diui francisci religionē ingressus. traditam sibi regulā exactissime obſuauit. declinansq̄ maiores conuen-
tus. eoꝝ ductor ac mḡr effectus ē. qui fratres obseruantes appellant. maximuꝫ autē ei studium in edocen-
dis pplis fuit. qui cum eēt facundia copiosus. ꝛ doctrina insignis. incredibili oīm attentione audiebat. ꝛ
quasi alter paulus eēt vas electionis in admiratione ac reuerentia habitus ē. Tres euꝫ ppli sibi pontificē
elegerꝫt. vrbinas ferrariēses senēses. ſꝫ nō fuit ei cōsiliū. linguā q̄ toti possꝫ ytalie ɔsulere vnā ītra vrbem cō
cludere ⸿ Regnū iā neopolitanū īgressi ad felices alfonsi mirabilesq̄ reꝝ cursus stilū ɔuertim⁹. Post bellū
nauale qđ ipe cuꝫ genuensibus infeliciter gessit. tanq̄ cognorit fortuna suū errorē. q̄ tanto principi molesta

fuisset. nouercale odiū in maternū mutauit affectū ⁊ que illi aduersissima fuerit fecūdissima facta est. nā phi
lippus mediolanensiū princeps vbi captiuū regem ad se ductum ⁊ se victorē longe minorē victo aīaduer
tit mox ex hoste factus amicus leberū esse regem iussit societateq; secū equis conditionib⁹ facta eū magnis
muneribus donatū a se dimisit. Jsabella interea ꝯiunx rhenati lothoringie ducis. qui cū alfonso de regno
contendebat ⁊ ꝑ id tempus in captiuitate philippi burgundie ducis detinebaᷓ cū duobus ꝑuis filijs caie
tam venerat eaq; ꝑsidio firmata neapolim se ꝯtulerat. Sꝫ petrus arrogo frater alfonsi qui ex bello nauali
cū paucis triremibus euaserat. repata in sicilia classe ꝑter spem mutatus ab altera factione caietanoꝝ nocte
ꝓfectus eo caietā obtinuit ⁊ expulso hostiū ꝑsidio suū imposuit missis ad alfonsum nauibus que illum ex
portu venerij aducherent. Appulit paulopost caietā in eisdē nauibus. alfonsus deinde capuā petijt. que li
cet medio tꝑe ab ysabella ⁊ iacobutio candola accriter oppugnata fuisset. virtute tñ iohannis vintimilij ei⁹
loci ꝑfecti in fide ꝑstiterant. Jbi reimūdus nolan⁹ regulus alfonso recōciliatus est ⁊ mox scaphatū in insu-
la sarni sitū castruq; maris in deditionē acceptū. Jsabella vbi se viribus alfonsi imparē se esse cognouit ab
eugenio romano pontifice auxiliū petijt qui vitelliscū patriarchā alexandrinū cū tribus milibus equitū ac
pari numero peditū ad eā misit. ꝓfect⁹ in agrū cāpanū patriarcha aliquot castella vi cepit. obsedissetq; ca-
puā nisi iohānes vintimilius. dccc. equites quos regina ad eū transmiserat ex improuiso inuadens fudis
set cepissetq;. Aggressus est tñ idē patriarcha iohānē anthoniū principē tarentinū ad montē fusculū ac euꝫ
expugnatū in castris captiuū abduxit. eaq; demū lege dimisit vt frater eius quingentis equitibus stipēdia
pontifici faceret. Gerebant patriarcha ⁊ iacobus candola cōmuni ꝯsilio ⁊ amicis animis ꝓ regina belluꝫ
ꝟ interuenientibus simulatibus copias separūt. interea duoꝝ mensiū inducie inter patriarchā ⁊ alfonsum
facte. quibus durantibus patriarcha iacobutio reconciliatus iunctis cū eo viribus prius opprimere alfon
sum statuit ꝗ̄ recōciliationis ad eū noticia ꝑueniret. Erat alfonsus apud vicū iulianū tribus miliarib⁹ ab
auersa secutus in castris. cū sibi nunciatū ē hostes rupto induciaꝝ fedē aduētare sibiq; minime tutū expecta-
re impetū. ob quā rē sublatis signis mox capuā se recepit. nō tamē absq; dāno suoꝝ qui postremū agmen
duxere. Exin cū patriarcha auersaꝫ sibi ad inhabitandū tradi ab Jsabella peteret iacob⁹ impediret rursus
inimicicie inter eos suborte sunt. ꝟ cū tranenses excepta arce alfonsum dñm appellassent ⁊ arx oppugnari
cepisset. patriarcha cū exercitu eo ꝓfectus obsidionē firmauit. cui ⁊ iacobus candola ab Jsabella rogatus
et iohannes anthonius vrsinus ⁊ multi alij se ꝯiunxerunt firmata obsidione cū iohannes anthoni⁹ haud
ex animo bellū gerere crederetᷓ ⁊ naues regis aduentare tranensibus auxilio narraretᷓ. verit⁹ patriarcha ne
intercluderetᷓ cū paruo nauigio ingressus mare tanq; pecunias ab eugenio petiturus in picenū adnauiga-
uit. deinde se romā contulit. milites eius sine duce relicti ad candolā se contulerunt. Arx deinde alfonso de
dita est ⁊ iohannes anthonius ad eū redijt. Jnter hec rhenatus e captiuitate dimissus cū decē triremibus
neapolim venit ⁊ vocato a se iacobo candola ex eius ꝯsilio scaphatū petens in deditionē accepit. deinde in
sulmunensem ꝓfectus cū frustra vrbē obsedisset agrū vastauit incendio. nec alfonsus interea quiescebat. ꝟ
albano ac celano agro subacto ad castrū vetus ꝑuenerat in valle subletia sitū cui rhenatus oblata ꝓ milita
ri more cyrotheca preliū indixit. accepit alfonsus. sed que sunt singulari certamine an collatis signis cū to-
to exercitu dimicandū esset se ad vtrūq; paratū esse. Cūq; rhenatus respondisset vniuersi certaminis cū to-
to exercitu fortunā se velle subire. rhenato renunciauit placere id quidē. sed qm̄ veteri more ei⁹ fuit qui ꝓ
uocetᷓ dieꝫ ac locū prelij dicere. se cū exercitu inter acerras ac nolā ꝓficisci. qui campus lata planicie vtrisq;
idoneus eēt. ibiq; eū ad diē octauū prestolaturū. Hinc orta dissensione cū rhenatus locū in quo alfonsus es
set ꝯstituendū diceret preliū impeditū est. Alfonsus in nolanū ꝑrexit. rhenatus in eū locū vbi alfonsi fue-
rant castra duxit exercitū. atq; ita suo satis honori vter factū putauit. Exinde rhenatus in pelignos ducēs
castrū vetus subegit. Afonsus in vallem cardinā ꝓfectus arparidū oppidum vi cepit. ⁊ marinuꝫ boffam
vallis dñm captiuauit. Casertinum regulū in fideꝫ recepit. Jn lucaniā ducens oppidū anglū obsidione fa
tigatū obtinuit. Luceriam dedentibus oppidanis accepit. iam quindecim milia equitū castris eius erant.
quibus fretus absente rhenato neapolim petens cū petro fratre binis castris vrbem obsedit. decem triremi
bus in portu collocatis. oppugnatᷓ vrbs magnis viribus. nec ciues seipos negligunt. Sed dum petrus
paululū a castris speculandi gracia in littore vagatᷓ e carmelitano templo caput tormento ictus repente oc
cubuit. vir apud omnes ordines gratiosus ⁊ ad rem militarem natus. animi magnitudine ⁊ corporis ro-
bore excellens. ad subeunda pericula impauidus. acer ⁊ manu promptus. cuius interitu consternato exer-
citu eius diei dimissa est oppugnatio. Alfonsus vbi germani iacere truncū cadauer inspexit Ad hec inquit
ego te frater stipendia duxi vt esses ꝗ mihi tuo sanguīe tuaq; nece regnū parares. recondiq; loculo corpus
iussit ⁊ in arcem maritimā deportari. cui post tempora nactus idonea dignum suo genere funus duceret.
Sequentibus ꝟo diebus cū oppugnatio repeteretᷓ tanta vis imbriū cecidit vt necessario ab obsidione dis
cessum ⁊ res in religionē sit versa. Exin caynarum oppidum tradente quodaꝫ milite multis oppidanis oc
cisis ab alfonso receptū est. ⁊ arx fame coacta in deditionē venit. Rhenatus interea ex peliginis reuersus
neapolim vbi que acta fuerant didicit Turrim cū vincēcij optune in mari sitā ad tutelam regie arcis vi ex-
pugnauit. deinde arcem ipam pluribus diebus oppugnans dedente profecto cui annona prorsus deerat
in potestatem suam accepit. Alfonsus vero cum frustra obsessis auxilium ferre conatus eēt in lucanos tra-
ijciens salernitanos totamq; ferme prouinciā ⁊ brutioꝝ multos in dedicionem accepit. Jacobus aūt can-
dola prestanti vir ingenio ⁊ a lraꝝ studijs non abhorrens atq; imprimis rei militaris peritus. qui sb bra-
chio stipendia fecerat. dum castellum quoddam iacobi lagunisse oppugnare nititᷓ catarri ꝓ fluuio corrept⁹
occubuit. clarus profecto regulus ⁊ ingenti laude dignus. si ꝗ̄ta industria ⁊ rei bellice cognitio tanta illi
fides ⁊ in promisso constantia fuisset. Johannes vintimilius ⁊ ipe ꝑ idem tempus acerras prodentibus

oppidanis ⁊ arcem fame laborantē in potestatē recepit. Auersam qꝫ a rhenato deficientes alfonsum intro
misere. qui arcem apprime munitam ⁊ forti p̄sidio defensam cū expugnare facile nō posset fossatis ingenti
bus exclusit ⁊ oppugnari quottidie iussit. Rhenatus ad anthoniū candole filiū in apuliā profectus. cū ni/
hil ꝓpterea ab oppugnatione arcis auerse cessari animaduerteret ꝑ candinam vallem ⁊ deinde ab alfonso
qui occurrerat impeditus ꝑ transuersos montes sequente anthonio in nolanum descendit. nec tamen ob-
sessis apud auersam opem ferre p̄sumpsit. cū alfonsus in castris illic potentior videret. Sed reuersus nea-
polim anthonium candolam de proditione suspectum ꝯprehendi ⁊ in carcerem retrudi iussit. que res mag
ei detrimento fuit. nam cum castra illius sub vrbem tumultuarent ducemqꝫ suū reposcerent anthoni⁹ dimis
sus est. qui ꝯtumeliam sibi arrogatam iniquo ferens animo mox ad alfonsum transiuit ⁊ arcem auersanaꝫ
septimo iam mense obsessam ei tradi curauit. ꝑsuaso ꝑ ep̄lam xanto qui cū patre suo militauerat. p̄fectusqꝫ
ibi presidij erat: desciuit tamen paulopost anthonius ab antonio. Alfonso deinde apud beneuentū ei recon
ciliatus est cū arcē proditione traditā. Ciues quoqꝫ consternati in alfonsi potestatem venissent. quo tp̄e et
calathini adactis machinis ab alfonso expugnati sunt. ⁊ castellū padula ⁊ ante vrsariam castra posita. Frā
ciscus Sfortia rhenato amicus arianū troiā manfredamā luceriam ⁊ alia pleraqꝫ oppida ꝑ id tempus ī apu
lia obtinebat. quorꝫ custodiam cesari martinengo cū non paruo equitatu ꝯmiserat ipe in piceno agens. Ce
sar cum esset alfonso infestus bis extra menia troie pugnare ausus. bis ab alfonso ex acie fusus. turpi fuga
in vrbem se recepit. nec multo post vicarū oppidum resistentibus oppidanis vi captū p̄da militi permissa
feminarꝫ decus regio more seruatū. Alexander aūt francisci sforcie frater sub vrbem thetini reimundū can-
dolam ac ricciū ⁊ iosiam cum copijs ad alfonsum euntes repente aggressus leui certamine fudit. riccium ac
iosiam preceps fuga saluauit. Reimundus interceptus est. qui cū esset anthonij candole patruus illū s̄cdo
ab alfonso alienauit. Venit ⁊ iohannes cardnalis tharentinus in regnum aduersus franciscum aquinanū
eugenij copias ducens. Sed occurrens alfonsus retro eū repulit. Exinde rupem vilhelmam in alto monte
sitam castellis circa occupatis fame coactam obtinuit. ⁊ paulopost capreas oppidū in insula eiusdeꝫ nomi
nis sitam tyberij quondam cesaris siue delitias siue latebras. nec moratus castra ad neapolim posuit. simꝉ
qꝫ puteolos obsedit. qui aliq̄ꝫdiu fortiter resistentes. tandem rei frumentarie defectione regi portas aperu
erunt. Turris quoqꝫ quā vocant occanij recepta est. vrgebanꝭ interea rei frumentarie inopia neapolitani.
nec spem aliam habebant qꝫ vel genuenses mari vel franciscum Sforciani cū anthonio candola auxilū ter
restri itinere allaturos esse. Auellus interea faber quidam cementarius quē fames neapolim exire cōpule-
rat. ad alfonsum ꝓfectus. si premium adsit vrbem paruo militum periculo capi posse demonstrat. deligūꝭ
viri fortes ducenti qui cum auello eiusdem fratre ꝑ ostensum aqueductum nocte vrbem ingressi menia oc-
cupent. rex cū exercitu paratus signū expectat. illi in domum quandā ꝑueniunt in qua vnica erat anus ⁊ a
dulta cum ea virgo. mater cū exclamare cepisset celeriter oppressa vocem emittere inhibita est. filia sua spō
te conticuit ⁊ iam sol exortus erat. nec amplius qꝫ viri quadraginta ex omni numero puteum euaserant. q̄
nunciare ingressum regi debuerant. siue negligentia siue aliam ob causam nihil regi significauerunt. existi
mauit alfonsus aut cesos esse qui missi fuerant aut metu exilire non ausos. ꝓfectusqꝫ ꝓpius vrbem ab ea ꝑ-
te que occupanda erat inuadit. Rhenatus cū ea manu quā ad subditos casus parauerat citato equo ad mu
ros contendit hostesqꝫ procul amouit. ingens v̄o pauor ⁊ ꝯsternatio eos cepit qui e puteo euaserant. nec re
gredi in puteū ne armorꝫ strepitu ꝑderenꝭ. nec erumpere ꝓpter paucitatem audebant. Alfonsus vt vidit ni
hil a suis intus misceri desperatis rebus in castra redijt. Rhenatus tanq̄ꝫ periculū depulisset relictis custo-
dibus ⁊ ipe in regiam concessit. nec mora nuncius ad alfonsum currens multos e puteo prodisse atqꝫ in do
mo tacitos ob metū latere nunciat. Iterum igiꝭ ad menia succurrit instauraꝭ qꝫ preliū vt erumpendi anim⁹
latentibus acuaꝭ. Interea filius eius quē nominauimus anicole a statione sua domū veniens pulsatis fo
ribus aperiri sibi expetit. mater ⁊ qui intus erant examinati quid agant nesciunt. vincit tandē ea sententia
vt reseratis paululū foribus manus ei iniȷ̄ciant eūqꝫ ꝯprehensum tacere iubeant. s̄ ille repente vt armatos
vidit trepidus refugit. hostesqꝫ intra vrbem esse vociferat. ad rhenatū subito peruolat. queque viderit refert
at qui intus erant vno agmine raptim e domo ꝓsiliunt primoqꝫ impetu menia ꝓpinqua vno tantū vigile
ibi reperto turrimqꝫ occupant. Rhenatus eo nuncio ac tumultu excitatus ad menia celeriter reuersus im-
petum in hostes facit. alfonsus quo suis animos addat scalas admoueri impat. sed oppidani eā muri pteꝫ
facile tuebanꝭ. ⁊ qui ꝑ scalas in captam turrim euaderent grauiū saxonū deiectu obsistebant. dum pugnaꝭ
acriter obequitans menia alfonsus locū quendam neglectum esse aīaduertit. eoqꝫ celeriter scalas admoue/
ri iubens murum obtinuit. iam qui turrim occuparant partim grauiter sauciati pugnā remiserant. partim
precipites e muro se dederant. Eratqꝫ rhenatus eaꝫ turrim recepturus nisi a tergo subito cū ingenti clamo
re hostes iniecti terrorem intulissent. auxit ⁊ trepidationem oppidanorꝫ vnus ex alfonsi militibus qui per
menia vrbem ingressus conscenso equo quē vacuū forte inuenit in hostem inuectus oppinionem p̄buit ꝓ/
xime porte capte atqꝫ infracte. Nō tamen rhenato defuit animus s̄ cohortatus qui aderant in hostes forti/
ter irruens eorꝫ impetum paululum repressit. mox v̄o crescente hostiū numero suos exterritos aīaduertit
sensim referre pedem capit atqꝫ ꝑ diui ianuarij portam hostiū compluribus in arcē regiam cū paucis se re
cepit. tum ⁊ a fori boarij porta ⁊ ab alijs diuersis muri partibus irruptio facta atqꝫ ad p̄das discursuꝫ ē. a
cedibus tamen tꝑatum. Mox v̄o ingresso rege ⁊ prede quoqꝫ finis factus. Insignis huius anni memoria
expugnatione tante vrbis que eo modo capta est quo annis antea mille ꝑ belisarium e gothorꝫ manibus
erepta fuerat. xl. ⁊. cccc. supra millesimū ab ortu saluatoris xp̄i. Is annus erat ab initio cepti belli vnus et
vigesimus. Postridie due ingentes onerarie naues a genuensibus misse cum frumento applicuerunt. que
cognita vrbis captura sub arcem concesserunt. rhenatumqꝫ omni spe recuperande vrbis abiecta inde ad-

duxerunt. Tres adhuc arces in fide rhenati ꝑseuerabant. capuana. mõtana. regia. sed capuana pactis pau
coꝝ dierum inducijs ante rhenati abitum sese dedit. Regia aliq̄nto postea ⁊ montana tardius recepte sunt.
Rhenatus ad eugeniũ florentie morantem sese contulit. Exinde in galliã vlteriorem abijt. Alfonsus muni
ta neapoli aduersus anthoniũ candolam ducens ad carpenonũ castra posuit. vbi cũ facta pugnandi ab an-
thonio copia ineundum certamen reguli dicerent nisi princeps adesset. ego inquit alfonsus qui militi ani-
mum addere consueui. iam p̄sentia mea terrorẽ adhibebo. absit a nostro sanguine ea vecordia. moxqꝫ gale
am induit signumqꝫ pugne dedit. certatum est aliq̄ndiu nutante victoria. Postremo fuso hostili exercitu an-
thonius ip̄e captus est. cui erroris veniã postulanti non modo ignouit alfonsus verũ etiã oppida q̄ a patre
accepta hereditario iure possidebat reliquit ceteris captiuis ꝓhumaniter habit[is]. nec quicq̄ꝫ ex anthonij sup
pellectile que ingens erat preter cristallinum calicem cepit. Post hec Pelignos Marsosqꝫ subegit. Man-
fredoniam ⁊ subinde arcem in potestatem recepit. omnesqꝫ belli reliquias in apulia extinxit. ac pacato vbi
qꝫ regno neapolim rediens in triumphantis morem exultante populo magnificentissimis apparatibus in
gressus est vrbem. Post hec de pace in alfonsum ⁊ eugeniũ actũ ludouicus cardinalis aquilegiensis ⁊ sua
virtute ⁊ pontificis auctoritate potens. idcirco ad regem missus eam confecit. Leges pacis in hunc modũ
dicte. Eugenius pontifex alfonsum regem neapolitanũ decernat appelletqꝫ. Ferdniando regis filio cui rex
post mortem regnũ destinauerat potestatem succedendi faciat. Terracinamqꝫ regno adijciat. Alfonsus con
tra eugenij auctoritati se subijciat atqꝫ opituletᷣ ad agrũ picenũ quẽ Sforcias occupauerat vendicandum.
Si qñ pontifex aduersus turchos aut afros bellum suscipiat rex cum classe adiuuet. Sacerdotes regnoꝝ
suoꝝ sub concilij p̄textu basileam ꝓfectos reuocet. nec patiatᷣ tres ex suis qui cardinales sub amedeo sub-
andiensi creati fuerant reuertentes ꝓ cardinalibus suscipi haberiue. matricem ciuitatem ducalem atqꝫ acu
mulum in marsis oppida romane ecclesie tradat. Traiecit deinde in picenũ alfonsus ⁊ que supra relata sũt
felici cursu pregit. Exinde domum rediẽs cũ genuensibus duce raphaele adurno ea lege pacem fecit vt bel
lo ablato nemini petendi ius esset nec regis hostes genuensis populus nec rex genuesiũ recipet illos. nec
comeatu adiuuaret. Genuenses regi quotannis dũ viueret honoris gratia pateram auream dono darent.
ac neapolim mitterent. Post hec anthonius paterna stirpe centilia ꝑ matrem vintimilius. qui multa in a-
pulis egregia facinora alfonsi gracia affecisset ad fontẽ populi nõ ꝓcul a theano quo iussi erant regni prin
cipes cõuenire cũ equitibus tricentis ꝓfectus tanq̄ꝫ vnus ex purpuratis auctoritate maiorũ interficere cõ-
stituisset. apud regem accusatus clã fugiens catãganũ ditioni sue oppidũ repetijt. extinctasqꝫ regni lites ex
citare conatus nõ solũ vicinos proceres ſ3 venetos ⁊ alios italie potentatus vt in regẽ arma susciperent ⁊ lit
teris ⁊ nuncijs inuitauit. ſ3 frustra illi cuncta successere. nã cum copijs rex aduersus eũ profectus ⁊ crotanaꝫ
vrbem ⁊ omnẽ ei reliquũ agrũ ademit ip̄mqꝫ in catãtiano reclusum ad deditionem nulla conditione interue
niente compulit. Johãnem ꝟo nuceũ q̄m ꝯtumatie anthonij suasor fuerat oppidis omnibus exutuꝫ regno
excedere iussit. Secuta est paulopost ꝓfectio regis in tusciam. de qua suo loco relatũ est. vnde reuersus non
multo tempore interiecto Fridericũ imꝑatorem ⁊ leonorã imꝑatricem ex sorore sua neptem ad se venientes
tanto honore excepit q̄ntuꝫ referre vix oratori maximo facundia suppetat. donatosqꝫ magnifice ambos a se
remisit. Exinde q̄uis pacem vt p̄dictũ est florentinis petentibus dedisset. cuꝫ tñ capta mediolanensi vrbe a
francisco Sfortia leonelli marchionis esteñ. interuentu cũ venetis positis inimicicijs fedus iniisset alterum
tamẽ in tuscia bellũ gessit misso in eam expeditionẽ Ferdinãdo filio. de quo satis inter res ethruscas cõme-
moratũ est. Soluta est ⁊ pax cũ genuensibus capta naue que de chyo insula genuam petebat vt postea refe
remus. Ob quã rem cõmota republica genueñ. Johannes philippus flisca gente ꝓgnatus cũ quatuorde
cim altissimis nauibus in portũ vsqꝫ neapolitanũ adnauigauit. ibi vt regis triremes onerariasqꝫ naues in-
cenderet. ſ3 repulsus tormentis eneis inglorius abijt. nec multis post diebus classis regia ad montẽ cyrceũ
sex genuensiũ naues insecuta cũ homines effugissent demersit diuiti preda in eis recepta. Quibus ex rebus
q̄ꝫq̄ꝫ de pace tota ferme ytalia conuenisset inter genuenses tamẽ ⁊ regẽ concordia fieri non potuit. Sed cuꝫ
genuenses exules ad regis opes confugissent classis ei concessa est que ligusticũ vexans litus. etiaꝫ vrbem
ip̄am vt relatum est oppugnare nõ dubitauit ⁊ nunc maioribus viribus idem bellum repetitᷣ. Fuit autem
alfonsus cũ Fridericus imperator ad euꝫ venit annis circiter octo ⁊ q̄nquaginta natus. corpore gracili vul-
tu pallido. ſ3 aspectu leto. naso aquilino ⁊ illustribꝰ occulis. crine nigro ⁊ iam albicanti ad aures vsqꝫ pro-
tenso. statura mediocri. cibi potusqꝫ temperans. nec vino vsus nisi aqua multa ꝑdomito. litteris ꝑ omnem
etatem operam dedit. Grãmatice apprime peritus q̄uis latine ꝑraro loqueretur. historias omnes coluit.
nec poetas aut oratores ignorauit. dyaleticos nodos facile soluit. nihil ei abditũ in philozophia. archana
theologie ꝑscrutãs. omnia de p̄scientia dei. de libero hoĩs arbitrio. de incarnatione verbi. de sacramento al-
taris. de trinitate. de difficilimis questõibus ꝑcontãti ⁊ p̄sto ⁊ sapienter occurrit. in responsionibus dan-
dis q̄uis breuis ⁊ circũfusus. nunq̄ꝫ tamẽ diminutus. Sermone blandus tersusqꝫ. Summa ei cura ne q̄s-
piam ab se abiret. ingratas petitiones differre maluit q̄ꝫ negare. Fauit religioni. rem diuinam diligẽter cu
rauit. Sacerdotalia indumenta ⁊ altaris ornamenta ea parauit quibus ꝯpari alia nulla queant. Sacram
ac domesticam suppellectilem auream ⁊ argenteã admirabilẽ ⁊ incredibicẽ composuit. margaritas vnio-
nes. adamantes ceterosqꝫ lapides p̄ciosos toto orbe quesitos coemit. sacelli in quo sacris interfuit ⁊ aula
rum quas incoluit parietes diuitibus atqꝫ aureis pannis ornauit. Vestiuit seip̄m nitide magis q̄ꝫ p̄ciose.
serico raro vsus aut ostreo. paludamento. venationi magnã vite sue partẽ consecrauit. In bello seuerus ⁊
asper. in pace clemens ac mansuetus. pepcit facile his qui contra se arma tulerant. humanũ sanguinem in-
uitus fudit. scelera tñ odit. nec impune subditos delinquere passus est. Regnũ quod multis antea seculis
spelunca latronum fuerat adeo pacatum securumqꝫ reddidit vt quacunqꝫ iter habeas nullus p̄donuꝫ metꝰ

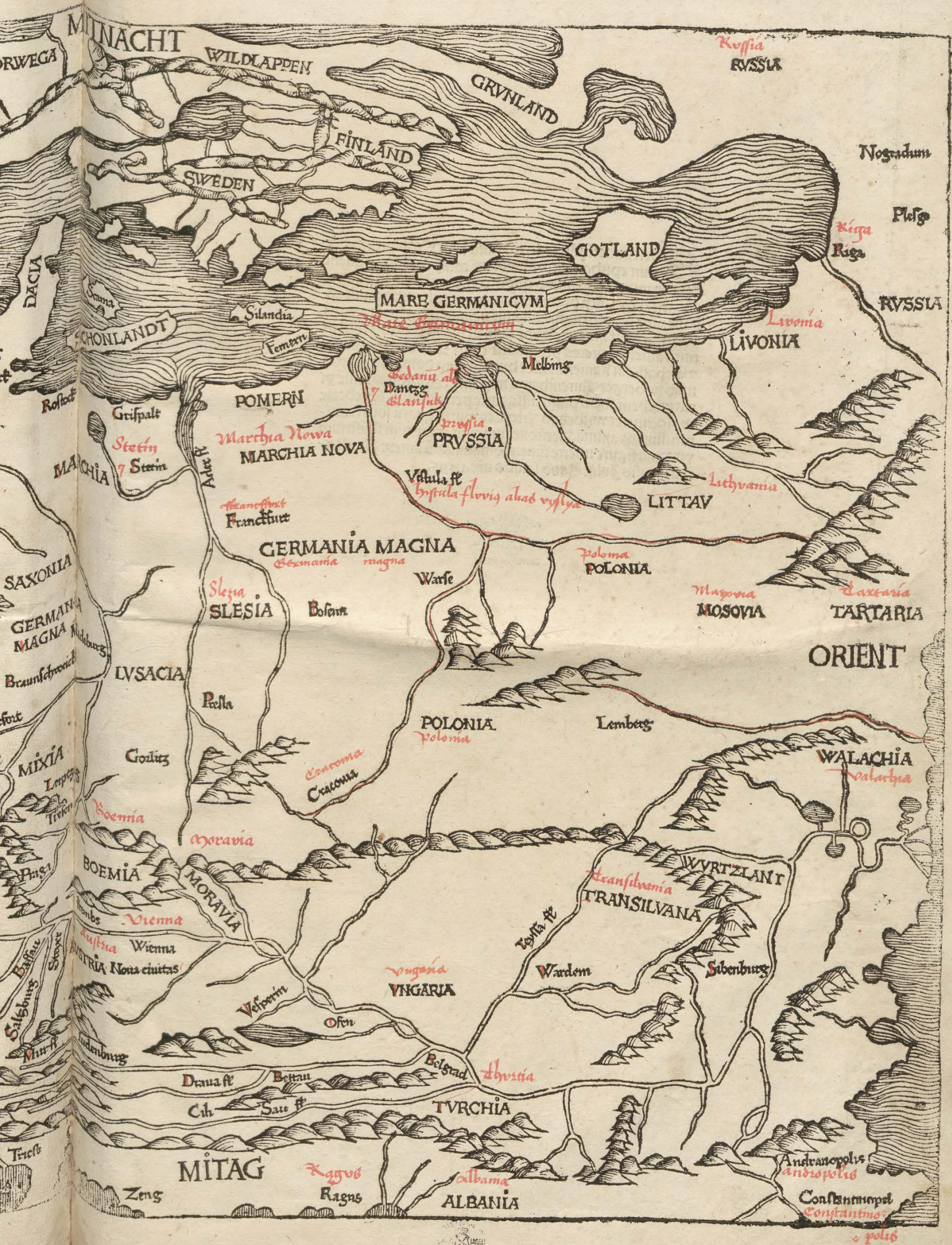
adſit. Legatis omnibus ad ſe venientibus ſumptus oppipare prebuit. Apoſtolicis qui cardinales eſſent
obuiam extra vrbem profectus quaſi patres honorauit. naues inſolite magnitudinis fecit. ⁊ quas qui ꝓ-
cul inſpiciat ſublimes eſſe arces ꝑ mare vadentes arbitref. Edificauit plurib⁹ in locis. ſ; in neapoli ſupra
ꝙ dici poſſit ſplendide ac magnifice arcẽ regiam cui nouo caſtro fuit nomen a fundamentis eiectã iterũ ere
xit. tum opere mirabilẽ. inexpugnabilemqꝫ tum ſumptu magnificentiſſimã. turribus orbiculari forma ex
lapide quadrato. mirifica ſtructura atqꝫ artificio muriqꝫ craſſitudine inaudita ⁊ ingenti arcu triumphali ex
marmore candidiſſimo excitat. Reformauit ⁊ arcem ſancti ſaluatoris in mari exono nuncupatũ. cuius in-
expugnabilis ſitus ad vſum magnificentiſſime regie redactus eſt. Ampliauit ⁊ vrbis portum obiecta ĩ ꝓ
fundo maris altiſſima mole. craſſiſſimo muro. turribus munita. ſalubritatẽ vrbi exiccatis paludib⁹ dedit.
Magnus ꝑfecto princeps ⁊ in vtranqꝫ fortune partem ꝓbatus. qui inter cetera ſibi aduerſancia etiam ter
remotum anno ab hinc ſcdo paſſus eſt. toto ferme regno qualẽ nec noſtra nec patrũ noſtroꝝ memoria viſuꝫ
auditumue ferunt. nã ⁊ multa regni oppida funditus corruere. inter que arrianũ ita abſorptũ eſt tanqꝫ ſciſ-
mate periſſet. Cara ciuitas abſqꝫ inſigni ruina ſupfuit. circiter. xxx. milia hominuꝫ inter cadentia tecta pe
riſſe ferũt. neapolitanoꝝ nobiliores edes diſciſſe diſiecteqꝫ ſt. nec tẽplũ ĩ ea vrbe leſionẽ nõ ſenſit. ſ; hodie
iam ciuitas ferme refecta eſt ⁊ ciuiũ diligentia ⁊ regis liberalitate. Ceterũ clariſſimi regis qui ſeculum no
ſtrũ veluti ſidus ꝗddã ꝓfulgidum illuſtrauit. haud ab re fuerit ꝙbreuiſſime velut in epilogo ꝓclara facino
ra pcurrere ꝙuis temporis a nobis recepti pleraqꝫ modũ excedant. ex quibus illuſtriora huiuſcemodi ſũt.
Adoleſcens mortuo ferdinando patre aragoniã ⁊ que ab illo in hiſpania regna ſuſcepit cũ aliqꝫdiu ſapiẽ-
ter adminiſtraſſet adoptatus in filium a iohanna neapolitanoꝝ regina diſſuadentibus amicis expeditio-
nem in ytaliam ſuſcepit regine opem tulit. Ludouicũ ducẽ andegauenſem. qui regnũ ſibi hereditario iure
debitũ affirmabat. pluribus prelijs afflictũ expulit. reginã que malo vſo conſilio ab ſe defecerat nõ tam pu
niuit ꝙ cohercuit. Rhenatũ alterũ regni emulũ armis victũ cedere compulit. Johannem vitelliſcũ alexan
drie patriarcham magnis copijs inſultantem regno fugauit. Caietã bis cepit. ſemel acri pugna deuictam
et iterũ ciuitatis parte vocante cum defeciſſet neapolim ꝙuis rhenatus ⁊ magnus ineſſet popul⁹ expũgna
uit. Johannẽ fratrem nauarre regẽ in hiſpania laborantẽ armis adiuuit. Maſſiliã inſignem ꝓuincie ciuita-
tem noctu adorſus obtinuit ac diripuit. ad inſulam gerbim quã veteres lothophagiten appellauerunt a cõ
tinenti affrice quatuor milia paſſuum diſtantem obſidione amouit. Boforiũ prouincie regem cũ copijs ad
uentantem in ꝓximo littore victum ex minoribus caſtris ad maiora fugere compulit. Nec diu p⁹ ex eiſdeꝫ
barbaris tributa ſuſcepit. Ab eugenio pontifice maximo. qui ſibi de regno contrarius eſſet. quas tandem
voluit leges pacis accepit. Franciſcum Sfortiam ex agro piceno armis deturbauit. ⁊ in albania ⁊ in orien
te ꝑ ſuos duces turchis infeſtus non parua eis damna intulit Bis florentinos ob res gallicas armis affli
xit. Bis eis pacem petentibus dedit. Sed maius omnibus eſt ⁊ admiratione ſtuporeqꝫ dign⁹ quod pre
lio nauali a genuenſibus vt ante diximus ſupatus ⁊ in philippi mediolanenſium ducis captiuitatem ad-
ductus mox liberatus potentiſſimo regno potitus eſt ⁊ a victoribus victor tributum accepit. ⁊ adeo erga
philippum gratus inuentus vt ab illo ſuꝑma voluntate heres ſit nuncupatus. Vera gothoꝝ ſoboles ex
quibus deriuatum eſſe regiũ hiſpanie ſanguinem vnde alfonſi origo eſt haud quaqꝫ ambigunt. Illis ⁊ pre
lio vincere ⁊ regna ſibi ſubijcere propriũ fuit. quoꝝ veſtigia ferdinandus imitatus haud diſſimilem filiuꝫ
genuit. q̃ndo ⁊ ipẽ aragoniaꝫ Cathaloniam Valentiam Siciliam. Alfonſus vero eam ytalie partem. que
olim magna grecia dicta eſt pugnando. inſtando. vicendo ſibi ſubiecit. ⁊ magiſter ytalice pacis fact⁹ hiſpa
nicarum quoqꝫ rerum moderator et arbiter eſſe videtur.

Declaratur⁹ sitū ymagineq̄z germanie in seq̄nti tabella depictā. occurrit dictū strabonis libro septimo. germani gallicā nationē imitantes. corpore procero. colore q̄z flauo. In reliquis rebus ⁊ forma ⁊ moribus ⁊ viuendi ritibus gallis pares sunt. Ideo romani eis hoc nomē iure indidisse vident. cū eos gallorū frēs eloqui voluerūt. legitimi em̄ frēs romano s̄mone germani dicūtur. Est aūt germania a vetustis rerū scriptoribus multū neglecta. q2 tunc interna ⁊ penetralia eius fluminibus impedita. siluis ac paludib⁹ inuia. barbarico ⁊ pastorali ritu. nec nisi ad claroꝝ amniū ripas culta erāt. Reiecto aūt ydoloꝝ cultu. religioneq̄z catholica mitior facta. quantū coaluerit nemo est qui ignorat. Latissima ē. habēs ab oriēte sarmatas ⁊ pannonios inferiores. a meridie alpes. ab occidēte gallias. ad aquilonē oceanū germanicū ⁊ sinū balticū. quē orientalem dicūt. Amnes in ea totius europe clarissimi rhen⁹ danubi⁹ albis aliiq̄z innūerabiles ⁊ memorandi. Rhen⁹ inq̄z fontes habet in monte septimo altissimo alpiū iugo. In cuius vicinio ꝓdeūt rodanus galliā lugdunēsem narbonensemq̄z alluens. Siliter padus ytaliā rigans. Ticinus qui padū ꝓpe papiā influit. Athesis q̄ per agrū tridentinū veronēsemq̄z tandē in adriaticū mare exonerat. Defluit autē rhenus ad aquilonē auido meatu per conualles ⁊ abrupta montiū. Curiēsemq̄z percurrēs agrū nauigabilis efficitur. Moxq̄z duos lacus pclaros efficit. venetū ⁊ acromū hodie lacū bodme ⁊ cellensem vocatos Relinquēs in medio constantiā vrbē concilio martini q̄nti insignem. Deinde flexuoso littoꝝ amfractu. varijs montiū rupibus incitatus. terribili fremitu eructuat. crebrisq̄z recessibus alueū suū excauat. Iterū per augustam rauricā hodie Basileam nobilē vrbē defluens. resistentia sibi littora rodit. alueosq̄z sibi nouos magno accolaꝝ damno querit. Argentināq̄z Spirain wormaciā Maguntiā. Confluentiā. Coloniam nobilissimas germanie ciuitates preterfluens. assumptis multis nauigabilibus amnibus. vt Meno. Necaro. Limago. Mosella. Masa aliisq̄z. In oceanū germanicū multis hostiis effunditur. factis insulis. quarum alique a frisiis. alie a sycambris. i. gelrensibus. alie a Batauis hodie holandrinis incolūtur. ¶ Occurrit secūdo danubius celebratissimus Europe fluuius. cuius fontes in iugis montis arnobe vbi caput hercinee silue. in villa vulgo Doneschingen latine danubii locio. fluit autē ab occiduo in orientē. primo lentus ad duas dietas Vlmā vsq̄z celebre sueuoꝝ oppidū. Ibiq̄z auctus blauio hylaro aliisq̄z fluminib⁹ statim nauigabilis efficitur. per innumerasq̄z lapsus gentes. nobilissimasq̄z ciuitates alluēs immenso aq̄rum auctu sexaginta amnibus receptis. pluribusq̄z eorum nauigabilibus tandem in pontum euxinū. vastis sex ostiis euoluitur. ¶ Occurrit tercio albis fluuius cuius fontes in montibus diuidentibus Slesiā a Bohemia. cum fluuio multauia. bohemiā mediam rigat. tandemq̄z per scopolosos recessus silue bohemice penetrans Missenā inclitam vrbem. Magdeburgūdumq̄z ast alias marchie et saxonie ciuitates alluens. in oceanū tandem germanicū ꝓpe hamburgā influit. ¶ Sunt item alij amnes clarissimi. quoꝝ fontes breuitatis gratia omitto. ¶ Occurrit quarto loco silua hercinia quā hodie circa caput ⁊ fontes danubii inquilini siluam nigram nominant. scd̄m pomponiū mellam dierū sexaginta iter occupās maior ⁊ notior aliis. Sortitur aūt alia ⁊ alia nomīa prout germanos accedit ⁊ diuidit. habet ⁊ multos ramos ⁊ cornua. quibus alia indigene dant nomina. a capite em̄ ortus sui vsq̄z ad necari fluminis ripas percurrēs. nomen silue nigre obseruat. a ripis vo Necari vsq̄z ad menū flumen vulgo nomen Ottenwald. a Meno vo vsq̄z flumen Lonam prope Confluentiā westerbald latine silua occidentalis vocitatur. Postea flectit se ad orientem. diuidensq̄z franconiam ab Hassia. Item franconiam a Thuringia iterum aperit se medium ⁊ in modum circuli vt in sinū recipit bohemiā postea in montibus Morauie percurrit per mediū pannonioꝝ a dextris. ⁊ polonoꝝ a sinistris. vsq̄z ad dacos ⁊ getas. aliud atq̄z aliud nomen sibi vendicans. ¶ Est autem germania regio totius europe permaxima. que tū confinio societateq̄z romanoꝝ. tū sacra religione ad eā humanitatē est redacta. vt quēadmodū numa pompilius ferocē. indomitūq̄z romanū populū religione ⁊ iusticia gubernauit. Ita religione germanica barbaraꝝ vicinarūq̄z sparsa congregauit imperia. ritus molliuit tot populoꝝ discordes ⁊ feras lignas. sermonis sui cōmercio ad colloquia contraxit. humanitatemq̄z eis dedit. ¶ Est item germanie locus nobilis. precipue vbi fluminibus irrigatur. Magna enim ⁊ beata illi amenitas. celo temperies. campis fertilitas. colles aprici. saltus innoxij nemora opaca frumentorū omnis generis habundantia. vitiferi colles. amniū fontiūq̄z vbertas. totā eam perfundens. vndiq̄z negociationibus. cōmercioq̄z potens. bona hospitibus. mitis supplicibus. neq̄z ingeniis. ritibus. viris. precipue ī re bellica alicui nationi cedens. Metallorum item oīm fertilitate nullis cedit terris. Vniuersa em̄ ytalia. gallia. hyspania item alie atq̄z alie nationes. argentū quasi omne ex germanie negociatoribus habent. Similiter cuprum stannū habundat. Item mineris salis. quorum fontes copiosissimas habet. Sola item sine externis auxiliis. tot equitum. tot peditum armare potest. vt extraneis nationibus facile resistere possit. Plura ⁊ immensa dicenda forent de religione. iusticia. fide. que omnia ne tedij arguar omitto.

Silva hercinia

IBERNIA
VSLANT
NORWEGA
MITNACHT
SCOCIA
ANGLIA
OCEANVS GERMANICVS
DACIA
SCHONLANDT
Hamburg
Lubick
Rostock
Grispalt
LVNDEA
HOLAND
Traiectum
Brug
FRISIA
Monstri
Albis fl.
Calis
FLANDRIA
MARCHIA
Stetin
OCCIDENT
GELRIA
WESTVALIA
Colonia
Tibulla fl.
Aquisgranu
NOR MANDIA
PICARDIA
BRABANCIA
MARCHA
SAXONIA
GERMANIA MAGNA
FRANCIA
BRITANIA
Lutzelburg
Trier
Marburg
Braunschweick
LVSACIA
Paris
Mosella fl.
Franckfurt
FRANCONIA
Erfort
Mentz
Speier
Heidelberg
Bamberg
Nurmberg
MIXIA
Gorlitz
Orliens
Tors
Argentina
BVRGVNDIA
Basilea
Noiling
BOEMIA
Praga
SWEVIA
Vlma
Danubius fl.
SVEVIA
BAVARIA
Lucern
Zurch
Constancia
Lion
Bern
SVEITZER
Wienna
AVSTRIA
Nova civitas
Genf
Renus fl.
Augusta
Saltzburg
Villach
Auinio
PROVINCIA MASSILIA
LONGOBARDIA
Ianua
Verona
Vincencia
Padua
Triest
Zeng

MITNACHT
WILDLAPPEN
GRVNLAND
FINLAND
SWEDEN
RVSSIA
Nogradum
Plesgo
Riga
GOTLAND
DACIA
Scania
Silandia
SCHONLANDT
Femern
MARE GERMANICVM
RVSSIA
LIVONIA
Melbing
Dantzg
Rostock
Grispalt
POMERN
PRVSSIA
MARCHIA NOVA
Stetin
Vistula fl
LITTAV
Francfurt
GERMANIA MAGNA
POLONIA
Warse
SAXONIA
SLESIA
Bosen
MOSOVIA
TARTARIA
ORIENT
LVSACIA
Presla
POLONIA
Lemberg
Gorlitz
MIXIA
Cracovia
WALACHIA
BOEMIA
MORAVIA
WVRTZLANT
TRANSILVANA
Tyssa fl
Wienna
Noua ciuitas
Wardem
Sibenburg
VNGARIA
Vesprim
Ofen
Belgrad
Drana fl
Bettau
Sau fl
TVRCHIA
Triest
MITAG
Zeng
Ragus
ALBANIA
Andranopolis
Constantinopel

Adest nunc studiose lector finis libri Cronicarum per viam epithomatis ⁊ breuiarij compilati/ opus quidem preclarum/. ⁊ a doctissimo quoqꝫ comparandum/. Continet em̄ gesta. quecūqꝫ digniora sunt notatu/ ab initio mūdi ad hanc vsqꝫ tēporis nostri calamitatem./ Castigatūqꝫ a viris doctissimis vt magis elaboratum in lucem prodiret/. Ad intuitū autem ⁊ preces prouidorū ciuiū Sebaldi Schreyer ⁊ Sebastiani kamermaister/ hunc librum dominus Anthonius koberger Nuremberge impressit/. Adhibitis tamē viris mathematicis pingendiqꝫ arte peritissimis./ Michaele wolgemut/ et wilhelmo Pleydenwurff/. quarū solerti acuratissimaqꝫ animaduersione tum ciuitatum tum illustrium virorum figure inserte sunt/. Consummatū autem duodecima mensis Julij/. Anno salutis nr̄e. 1493./

Martires Martir Pontifex Virgo

Linea Imperatorū Romanorū

Julius Cayus. Cesar primus.
Octauianus
Marcus antonius — x c iii
⁊ Tiberius
Caius Calligula
Claudius — c iii
Nero
⁊ Galba
Otho
Vitellius — c vi
Vespasianus
⁊ Titus
Domitianus — c ix
Nerva
Trayanus
⁊ Adrianus
Anthonius pius — c xii
Marcus antonius verus
Lucius aurelius Comodus
⁊ Lucius Antonius
Helius pertinax
Didius Julianus — c xv
Severus
⁊ Antonius Caracalla
Opilius Macrinus
Marcus aurelius — c xvii
Alexander
⁊ Maximinus
Gordianus
Philippus — c xix
Decius
⁊ Gallus hostilianus
Valerianus
Claudius — c xxi
Aurelianus
⁊ Tacitus
fflorianus
Probus — c xx iii
Carpus
Dioclecianus
⁊ Constantius
Galerius
Licinius — c xx vii
Maxentius
⁊ Constantinus Magnus
Constantius — c xxix
Constantinus
Constans
⁊ Julianus apostata
Iovinianus — c xxx ii
Valentinianus
Valens
⁊ Gratianus
Theodosius
Archadius — c xxx iiii
Honorius
⁊ Theodosius Junior
Valentinianus
Martianus — c xxx vii
Leo
⁊ Zeno
Anastasius — c xl i
Justinus — c xl iii ⁊ Clodoneus Rex ffrancie primus Cristianus c xl iii
⁊ Justinianus — c xl v
⁊ Justinus Junior
Tiberius Secundus — c xl vii
⁊ Mauritius
Phoca — c xl ix
⁊ Eraclius c l i.

⁊ Origo Gentis Francorum vide folio c l xv

⁊ Constantinus tercius
Heraclion
Constans filius Constantini tercii — c l iiii
Constantinus iiii — c l vii
⁊ Justinianus secundus
Leoncius
Tiberius tercius — c l viii
Justinianus secundus
⁊ Philippicus
Anastasius
Theodosius — c l xi
Leo tercius
⁊ Constantinus quintus
Leo quartus
Constantinus Sextus hyrena — c l xiiii
Nicefozus
Stavracius — c l xvi
Michael

⁊ Hic ab isto Imperatore Michaele cessauit Imperium Grecorū, quia translatū est ab eis ad Reges ffrancie et postea almanie.

⁊ Carolus magnus — c l xviii
Ludovicus primus — c l xix
Lotharius — c l xx
Ludovicus secundus — c l xxi
⁊ Carolus secundus
Carolus tercius — c l xxii
⁊ Arnulphus — c l xx iii
⁊ Ludovicus tercius
Conradus primus — c l xx iiii
Henricus primus

Linea Summorum pontificum Romane ecclesie post sanctum petrum

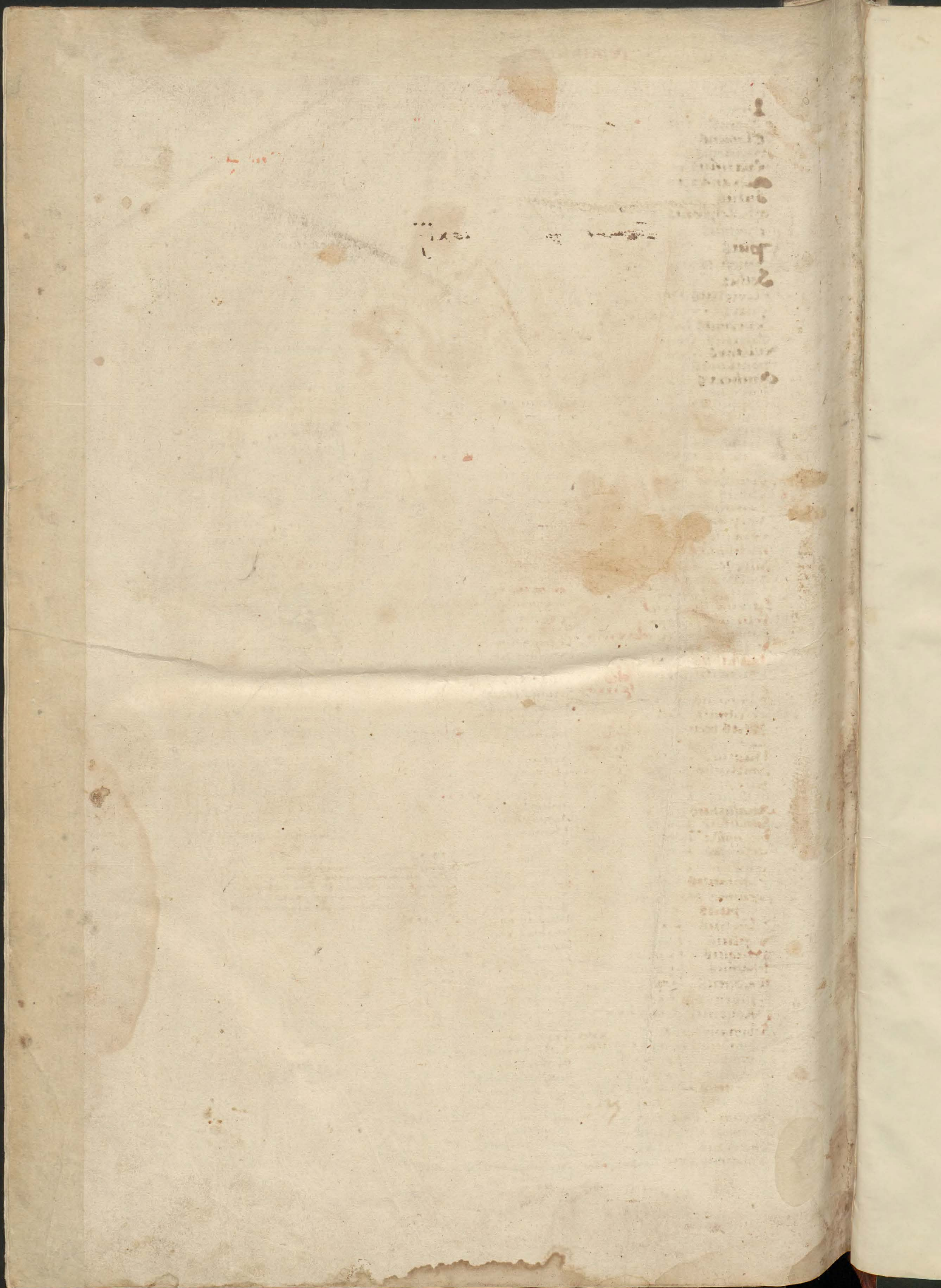
Donatus Gramaticus cuius libellus usque hodie in scolis legitur, c xxx iii

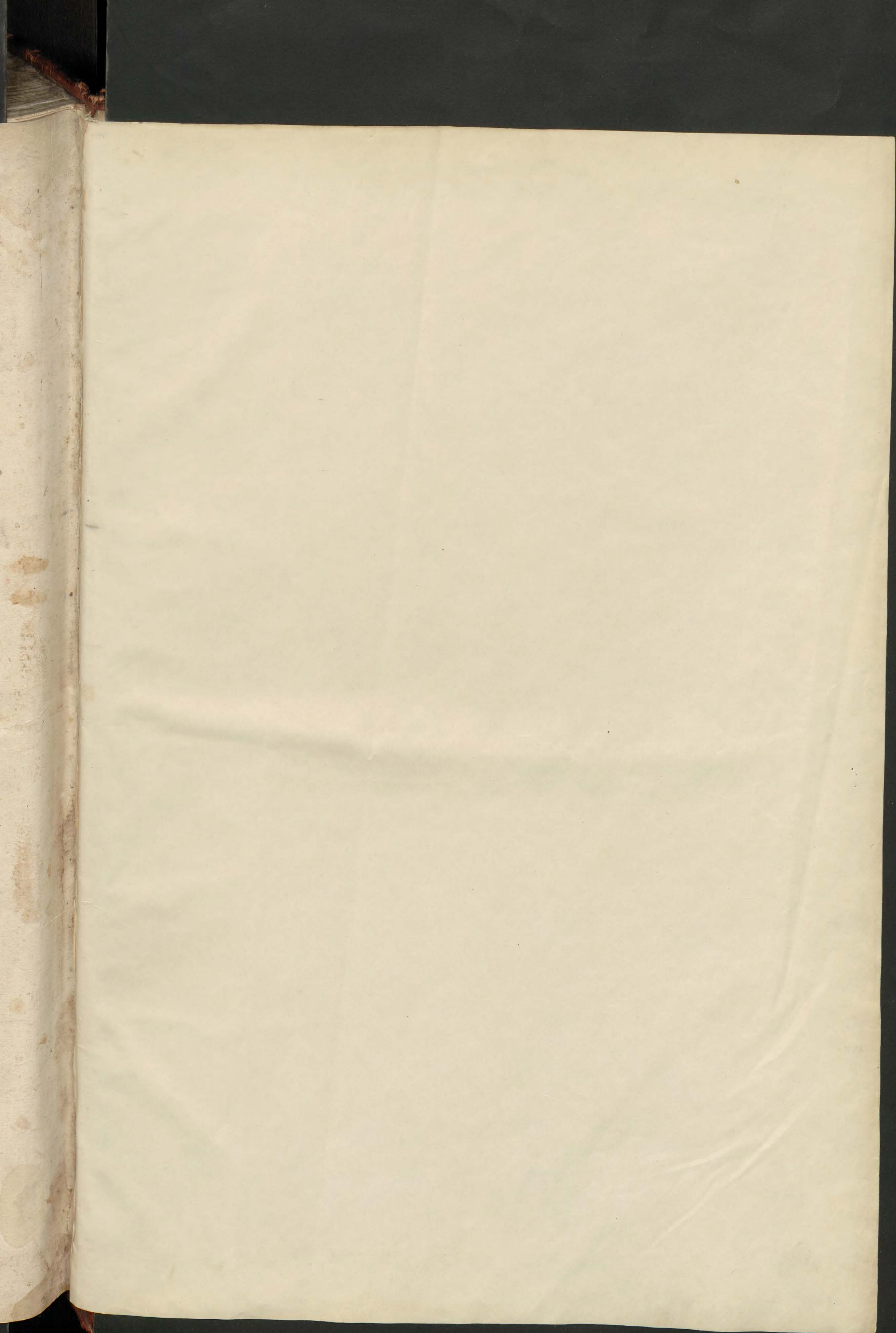
Petrus papa primus
Linus 2
Cletus 3
Clemens iiii
Anacletus v
Evaristus vi
Alexander vii
Sixtus viii
Thelesphorus ix
Higinus x
Pius xi
Anicetus xii
Sother xiii
Eleuterius xiiii
Victor xv
Severinus xvi
Calixtus xvii
Urbanus xviii
Pontianus xix
Antherus xx
Fabianus xxi
Cornelius xxii
Lucius xxiii
Stephanus xxiiii
Sixtus xxv
Dionisius xxvi
Felix xxvii
Eutitianus xxviii
Gayus xxix
Marcellinus xxx
Marcellus xxxi
Eusebius xxxii
Melthiades xxxiii
Silvester xxxiiii
Marcus xxxv
Julius xxxvi — folio c xxix
Liberius xxxvii
Felix 2 xxxviii
Damasus xxxix — folio c xxxii
Siricius xxxx
Anastasius xxxxi
Innocentius xxxxii
Zozimus xxxxiii — folio c xxxiiii
Bonifatius xxxxiiii
Celestinus xxxxv
Sixtus tercius xxxxvi — folio c xxx vii
Leo primus xxxxvii
Hilarius xxxxviii
Simplicius xxxxix
Felix secundus L
Gelasius Li
Anastasius Lii
Simachus Liii
Hormisda Liiii
Johannes Lv
Felix tercius Lvi
Bonifatius Lvii
Johannes secundus Lviii
Agapitus Lix
Silverius Lx
Vigilius Lxi
Pelagius Lxii
Johannes Lxiii
Benedictus Lxiiii
Pelagius secundus Lxv
Gregorius primus Lxvi
Sabinianus Lxvii — c xlix folio
Bonifatius tercius Lxviii
Bonifatius quartus Lxix
Deusdedit Lxx
Bonifatius v^{tus} Lxxi — folio c li
Honorius primus Lxxii
Severinus primus Lxxiii
Johannes quartus Lxxiiii
Theodorus Lxxv — c liiii folio
Martinus primus Lxxvi

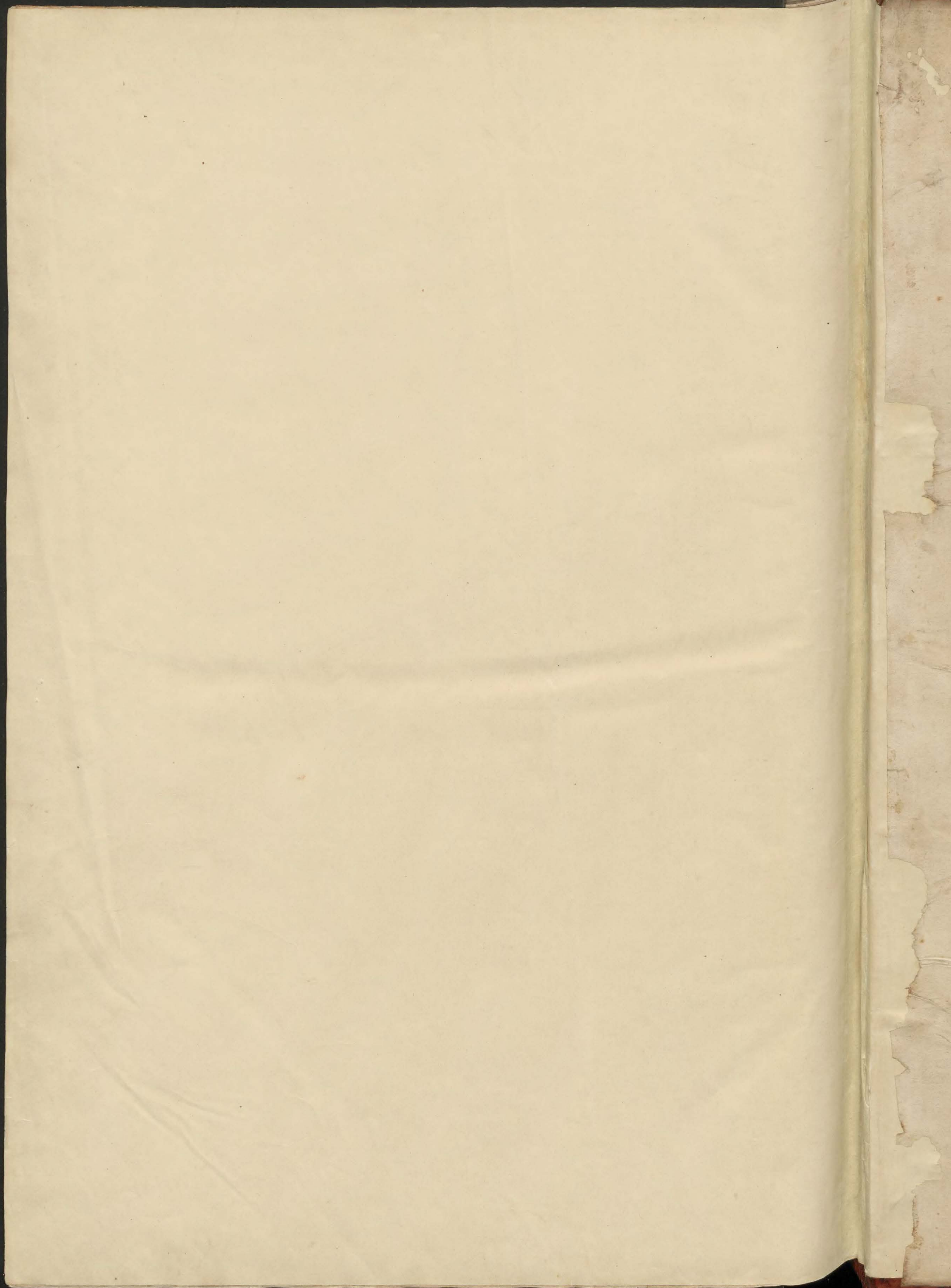
Eugenius primus Lxxvii
Vitalianus Lxxviii — folio c liiii
Adeodatus Lxxix
Donus i
Agatho
Leo secundus — c lvii folio.
Benedictus secundus
Johannes quintus
Canon
Sergius ii
Johannes vi — c lviii folio.
Johannes vii
Sisinnus
Constantinus
Gregorius secundus — c lxi folio
Gregorius iii
Zacharias
Stephanus secundus — c lxiii
Paulus primus
Constantinus 2
Stephanus 3 — c lxvi
Adrianus i
Leo tercius
Stephanus quartus — c lxviii
Paschalis
Eugenius secundus
Valentinus — c lxix
Gregorius quartus
Sergius secundus
Leo quartus — c lxx
Johannes septimus — Johannes femina
Benedictus tercius
Nicolaus primus — c lxxi
Adrianus secundus
Johannes octavus
Marinus 2 — c lxxii
Adrianus 3
Stephanus quintus
Formosus
Bonifatius vi
Stephanus vi — c lxxiii
Romanus
Theodorus 2
Johannes nonus
Benedictus quartus
Leo quintus — c lxxiiii
Cristoferus
Sergius tercius
Anastasius iii
Lando
Johannes x — c lxxvi
Leo vi
Stephanus septimus
Johannes xi
Leo vii
Stephanus viii — c lxxvii
Marinus ii
Agapitus ii
Johannes xii
Benedictus v
Leo octavus — c lxxix
Johannes xiii
Benedictus vi
Donus ii
Bonifatius vii
Benedictus vii — c lxxxi
Johannes xiiii
Johannes xv
Johannes xvi
Gregorius v — c lxxxii folio
Johannes xvii
Silvester ii
Johannes xviii
Johannes decimus nonus
Sergius iiii — c lxxxvi folio
Benedictus viii
Johannes xx
Benedictus nonus
Silvester tercius
Gregorius sextus
Clemens ii — c lxxxix
Damasus secundus
Leo quintus
Victor ii
Stephanus nonus — c x c ii.
Benedictus x

Sub isto Leone papa octavo Polonia fidem katholicam suscepit tempore Meschonis filii Zemomisl. Cuius Meschonis Boleslaus Chabri filius fuit Anno domini Nongentesimo Sexagesimo quinto.

Nicolaus ii
Alexander ii — c x c ii
Gregorius vii
Victor iii
Urbanus ii — c x c iiii
Paschalis ii
Gelasius ii
Calixtus ii — c x c vii
Honorius ii
Innocentius ii
Celestinus ii — c x c ix
Lucius ii
Eugenius iii — c c i
Anastasius iiii
Adrianus iiii
Alexander iii — c c iii.
Clemens iii
Celestinus iii — c c vi
Honorius iii
Gregorius nonus — c c ix
Celestinus iiii
Innocentius iiii
Alexander iiii — c c xii
Urbanus iiii
Clemens iiii — c c xiii
Gregorius x
Innocentius v — c c xvi
Adrianus v
Johannes xxi
Nicolaus iii — c c xvii
Martinus iiii
Honorius iiii — c c xviii
Nicolaus iiii
Celestinus v — c c xix
Bonifatius viii
Benedictus xi — c c xx
Clemens quintus — c c xxii
Johannes xxii
Benedictus xii — c c xxv
Clemens vi
Innocentius vi — c c xxix
Urbanus v
Gregorius xi — c c xxxii
Urbanus vi
Clemens vi
Bonifatius nonus — c c xxxiii
Benedictus xiii
Innocentius vii
Gregorius xii — c c xxxvi
Alexander v
Johannes xxiii
Martinus v — c c xxxix
Eugenius quartus
Felix v — c c xliii
Nicolaus v
Calixtus iii — c c xlvii
Pius secundus
Paulus secundus — c c li
Sixtus quartus
Innocentius octavus — c c liii
Alexander Sextus c c lviii
[illegible]

Troya et de bello troyano vide folio xxxvj et xxxviij

[illegible]

Homerus poeta asianus omnium Grecorum clarissimus xliij
Aristoteles
Demostenes — in aliis lxxviij

[illegible]

Origo Turcorum clxv
Turcus Ottomannus ccxxviij

[illegible]

[illegible]

Clemens quartus ccxiij

duo Amantes ccxlvj

perfida hospitarum
insania Johannis
Wycleff, ccxxxviij
vide
albertus magnus
ccxiiij
alexander de villa dei
ccxv
In francia Nova secta
ccl v

Hermenides [illegible]
[illegible] fo [illegible]

[illegible] tres viri
[illegible] gracianus
petrus lombardus
petrus comestor
fo ccj

